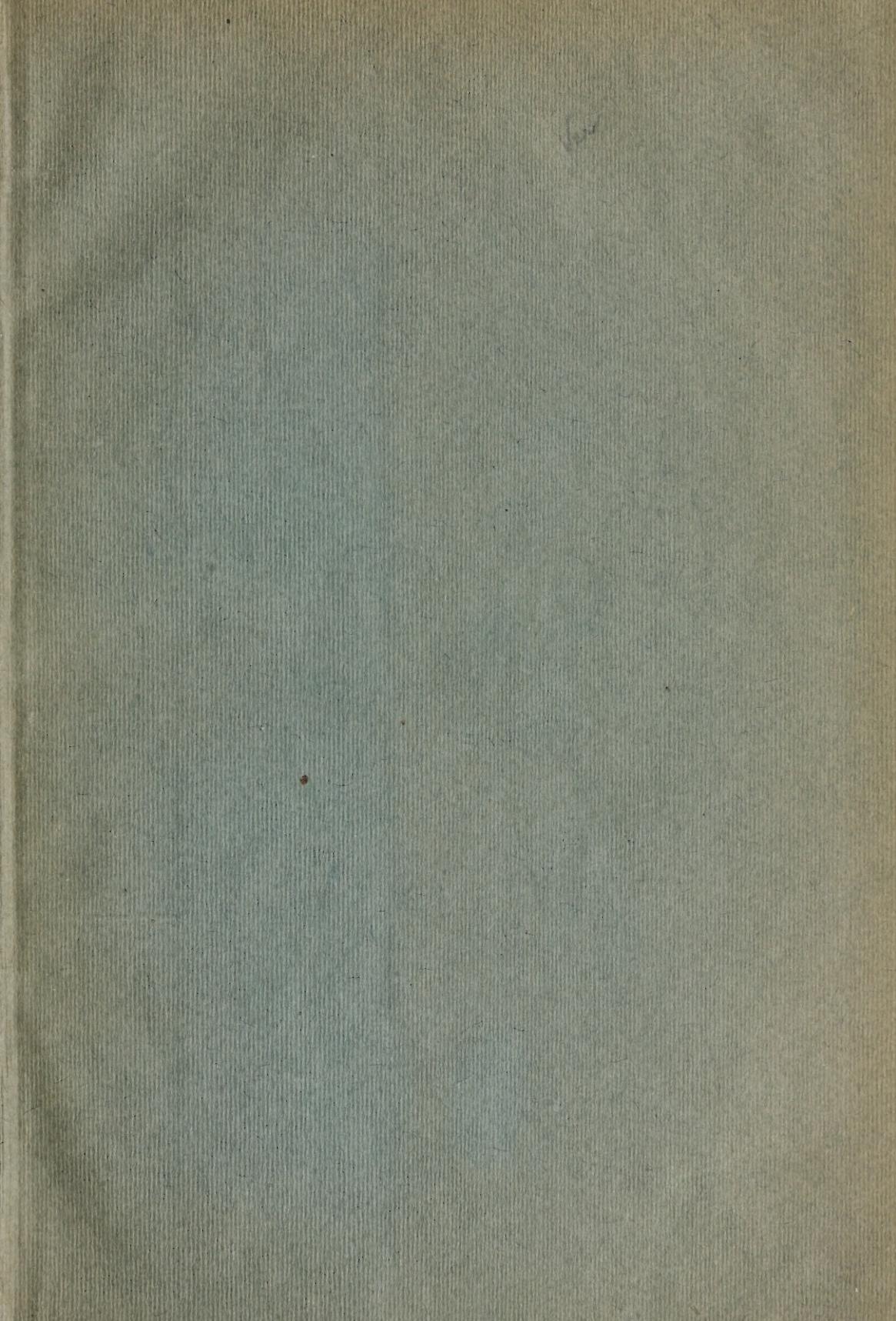

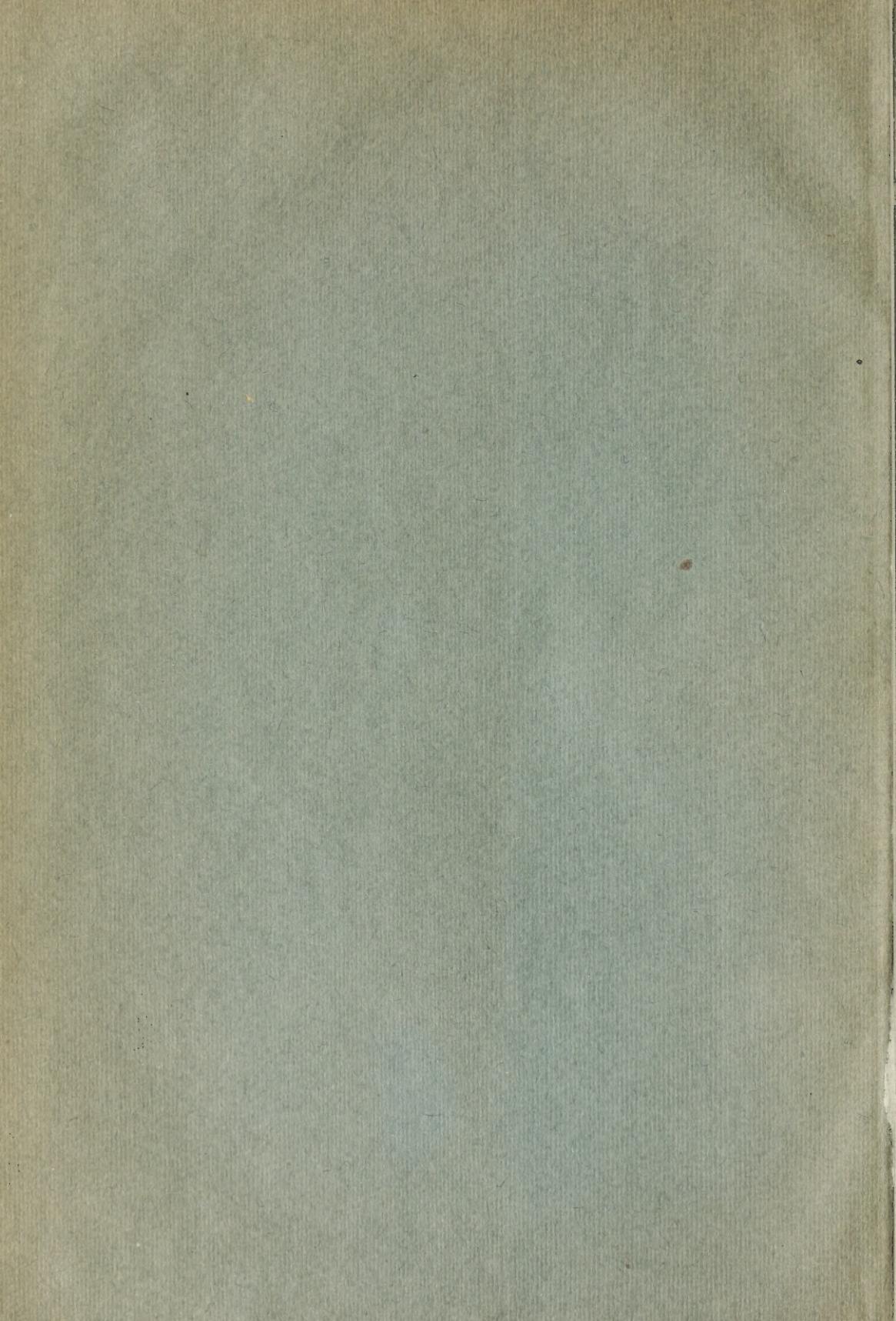
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

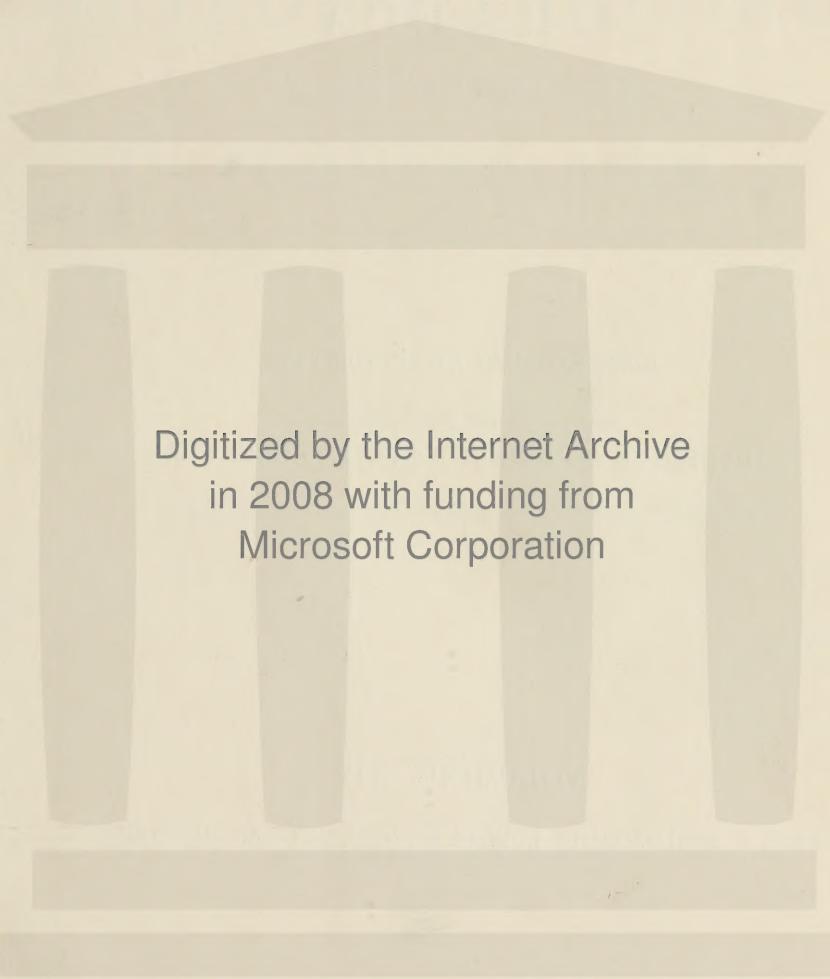

3 1761 00495565 4

PA
3902
A25
1882
v. 14
pars. 1-3
c. 1
ROBA

Digitized by the Internet Archive
in 2008 with funding from
Microsoft Corporation

Aristotle

COMMENTARIA
IN ARISTOTELLEM
GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE
ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

PA
3902
A25
1882
v. 14
para. 1-3

VOLUMNIS XIV

PARS I PHILOPONI IN LIBRUM PRIMUM METEOROLOGICORUM

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MCMI

e
LIBRARY
US
IOANNIS PHILOPONI
IN ARISTOTELIS
METEOROLOGICORUM
LIBRUM PRIMUM
COMMENTARIUM

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

199901
15/1/26

MICHAEL HAYDUCK

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MCMI

P R A E F A T I O

Ioannis Philoponi quae supersunt in primum librum Meteorologicorum scholia edidit Aldus Venetiis anno MDLI ex codice Laurentiano 85,1¹⁾ (de quo cf. Supplementum). cum eo codice reliqua, quae novimus, eiusdem commentarii exempla ita concinunt, ut in nova editione instituenda duos omnino libros cum Aldina totos conferre satis visum sit; qui sunt

I COISLINIANUS 166 (V) bombycinus forma quadrata, saec. XV, foliorum 492 [cf. Omont *Invent. somm.* III 147], ex lacunoso exemplari perite et diligenter descriptus [Heiberg vol. VII p. vi]. continet Aristotelis Physica cum scholiis [Vitelli vol. XVI p. x] et libros de caelo [Heiberg l. l.], deinde Philoponi in libros de gen. et corr. comm. [Vitelli vol. XIV, II p. viii], tum a fol. 303^r eiusdem comm. in Meteora, fol. 349^r sqq. Olympiodori et Alexandri in Meteora.

II PARISINUS 1892 (M) chartaceus forma maxima, saec. XVI; fol. M 222^r sqq. Philoponi comm. in Meteora continet.

Utrumque librum contulit Carolus Kalbfleisch, professor Rostochiensis. Ad hos codices accedit, ut supra dixi, editio ALDINA (a) cuius titulus est a hic: *Olympiodori philosophi Alexandrini in Meteora Aristotelis commentarii. Ioannis Grammatici Philoponi scholia in primum Meteorum Aristotelis . . .* Venetiis MDLI. praemissa est epistula Federici Turrisani ad Herculem Gonzagam cardinalem.

Eodem anno Aldus CAMOTII interpretationem Latinam edidit post

¹⁾ Laurentianum 85,1 Aldinae fontem esse Guilelmus Stüve cum ex summo lectionis consensu tum maxime ex eo colligit, quod quinques in hac aliquot verba desiderantur, quae in codice plenum versum efficiunt: huius enim rei nullam aliam videlicet causam esse, quam quod editor hoc ipso codice usus in eo describendo singulos versus per errorem transluerit.

Olympiodori versionem f. 93^v sqq., quarum utraque dedicata est Philippo Chisilerio, equiti senatorique Bononiensi.

Quamquam codices quos novimus omnes ex uno eodemque vetusto exemplo pendent, id quod ex communibus eorum mendis facile apparet, ceteris tamen longe praestat Coislinianus V, qui multis locis rectam lectionem unus servavit.

Scripturae menda, ubi de verbis ipsis interpretis nulla dubitatio erat, in textu correxii; ubi incerta res erat, in adnotatione subieci, quae sententia postulare videretur.

Ser. Thorunio
mense Decembri MCM

M. HAYDUC.

SUPPLEMENTUM PRAEFATIONIS

CONSPECTUS CODICUM AD RECENSIONEM NON ADHIBITORUM

LAURENTIANUS 85,1 qui Oceanus appellatur [Bandini, catal. bibl. Laur. H III 236—247] bombycinus forma maxima, saec. XIV ineuntis, foliorum 762, Philoponi commentarium continet a fol. 510^r—526^r. specimen dedit Guilelmus Stüve.

p. 3,10 ὁ ἀνεμος, ut NV || 4,37 τῆς om. || 13,29 εἰ om. || 14,11 καὶ εἰ πλειόνων om. || 18,20 ταύτης τῆς παιδικῆς coll. || 32 ὑπὸ τοῖς ποσὶν || 36 ἀμφίπρηστος || 19,11 ὁ ἀπλανῆς || 13 τὸν ζη || 21 καιρῷ ἔξορῶμεν || 25, 26 οὐ γάρ εἶχε || 20,25 μέρους || 30 post μὲν add. οὖν || 36 μόνον οὖν καὶ μονονός || 53,28 λέγω || 31 πάντα γάρ ταῦτα coll. || 33 προεδρᾶξε || 37 μέλλοι 54,23 ἔνεστιν || 28 ἔλλαχεν (sic etiam MV) || 32 δὲ τούτων ἔστι καὶ τῶν ἄλλων || 33, 34 ἀναγκαῖος || 34 καὶ τὴν μὲν || 55,6 ὅλης || 12 στοιχείων om. || 25 ἡ δὲ — θερυκή om. || 26 παλεὶ δὲ] λεῖ δὲ in lac. om. || 56,17 μέλλοντα || 24 ἔξαρθῃ || 36 λαβόν || 57,14 ὥρῶν

PARISINUS Suppl. Gr. 556, chartaceus forma maxima, saec. XVI, N f. 194^r sqq. Philoponum continet. specimina dedit Carolus Kalbfleisch.

p. 2,4 ὅτι τὰ μὲν || 22 συμβαίνουσι ex σημαίνουσι corr. || καὶ τὸ ὅδωρ in marg. add. || 37,38 προέρχεται παθημάτων coll. || 3,10 ὁ ἀνεμος || 12 τόπῳ || 15 ante τῇ add. ἐν || 36 συντιθέντων || 4,11 καὶ φθορᾶς ἔστι coll. || 15 καὶ om. || 20 post ὡς add. καὶ || post τοιαύτη add. ἔστι || 27 ἰδεικώτερα || 28 τούτων

p. 53,37 μέλλοι || 54,1 τῶν ἀριθμῶν || 14 οὕτε κάτω || 55,10 post κοινὴν add. τῶν εἰρημένων || 26 καλεῖ δὲ τὴν] κατ' αὐτὴν || 39 λέγοντες || 56,1 τὸ ἐν || 9 ἔδειξαμεν || 13 μετατροκή || 15 post ἔξωταν add. ἀνάγκη sed rursus del. || 17 μέλλοντα || 24 ἔξαρθῃ || 101,24 ωθόδεις || 25 τὸ ex τὴν corr. || 29 ἐπιβάλλων || 36 ἡ] εἰς (ut ΗΜV) || 102,2 ἀώ || 3 μεταβάλλοι || 10 δὲ αὐτὸν || 12 ἐν αὐτῷ in marg. add. || 19 φέρεται ex φέρονται corr. || 20 μετέβαλλεν || 22 εἰρεῖσθαι || 24 θεωρεῖν || 29 ἴσοτάχος || 30 τῆς om. || 103,4 τούτων] τὸ || 19 γενόμενον || 27 αὐτὸν ex αὐτῶν corr. || 32 οὐδὲν || 34 ὄντα om. || 104,15 αὐτὸν ex αὐτῶν corr. || 22 ὅτε || 32 ὁ δὲ] οὐδὲ || 105,1 σκιᾶς om. || 7 ἄλλοις || 12 αὐτὸν ex αὐτῶν corr. || 13 εὐπειθεῖς

p. 109,2 συστάσαι || 14 ὑποθέμεθα || 15 ὅλων || 18, 19 τῆς ἄλλω ποιοῦσιν || 26 τοιαύτη || 27 τῆς ὄψεως || 39 διέστειλε (ἀντί in marg. add.) || 110,7 τοῦτο] τοῦ

p. 128,3 ἡ om. || 4 ἡ κάτω || 8 ἐκεῖνον || 11 πόσον] πῶς || 15 πήγνυται semel || 24 φθάνη || 24, 25 ἀπορήσει || 27 ἔξω ὁ coll. || παγέν in marg. add. || 129,4 φθάνη || 13 συνελαθείσης ex συνελθούσης corr. || 15 τὸ om. || 130,3 φαινομένας] δριμιοῦσαι || 13 δέρι || ὑγραίνων ||

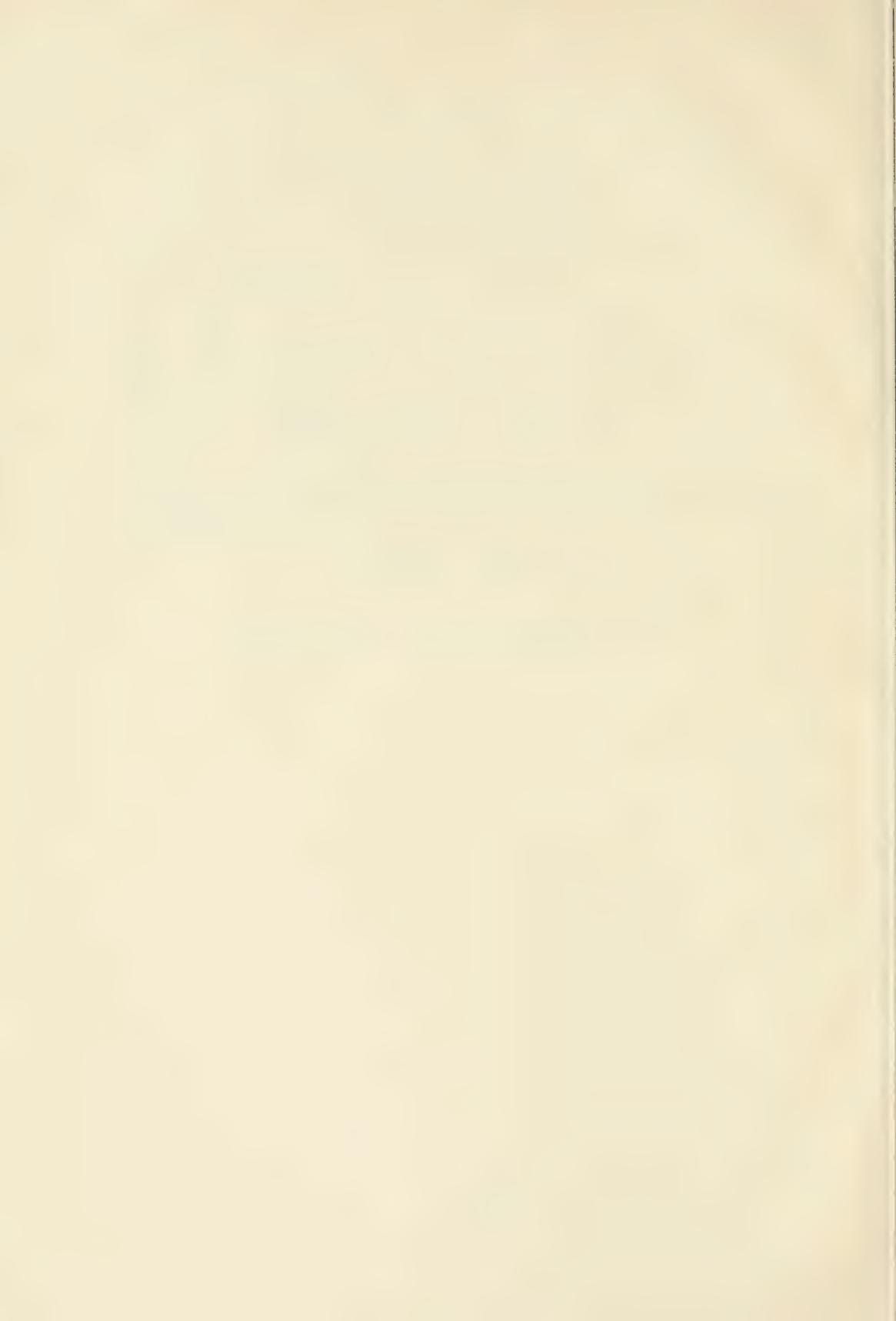
27 τὸ θερμῶ || 28 ἡγ] ἔστιν || 131,1 συμβάλλονται (sic etiam M) || 7 πέφυκε] φαίνεται || ἔστι τῆς εἰς

MARCIANUS 211, chartaceus, forma minore, saec. circiter XII [Zanetti, O Gr. S. Marci bibl. p. 114] continet Arist. de caelo, de generatione et corr., Meteorologica, Categorias cum Porphyrii Isagoge, de interpretatione, Metaphysica Aristotelis et Theophrasti, Themistii in Post. Anal. — extat fol. 87^v Ἀριστοτέλους μετεωρολογικῶν ἀ. Ἰωάννου φιλοπόνου προοίμιον τῆς εἰς τὰ μετέωρα ἐξηγήσεως (= p. 1—3,20 h. ed.) — lectionis diversitatem notavit Guilelmus Stüve.

p. 1,4 εἰς τὰ δύο || 14, 15 coll. τῆς ἀληθείας διακρίνοντος || 15 ὡς om. || 16, 17 τοῦ ἔντονος || 17 post λογικὴ add. πᾶσα || 21 post ἀλλων add. πάντων || ὁ om. || μεταγειτοῦσται 23 ἐξενέμενθα || 24 πρῶτον || 27 τε om. || 2,1 ἀναθυμιατικῶν || 2 περὶ γαλάζης || 5 ὕσπερ || 9 συναρθμεῖ || 10 διδάσκει || 13 πρᾶξιν || 14 διδάσκων] λέγων || 18 δὲ om. || 19 καὶ μετὰ τάχτην || 20 φράσομεν || δὲ om. || 23 μὲν om. || 24 δεύτερον δὲ διτ. || 26 ἀναζέουσα || 36 ante ταῦτα add. καὶ || 40 φαίνεται om. || 3,3 διετῶν καὶ δρόσου || 4 διετοῦ || 5 τῆς om. || 7,8 καὶ δὲ ἐν || 11 καὶ βροντῶν καὶ || 13 τῆς post καὶ om. || 15 ἀπὸ || γίνεται om.

ESCORIALENSIS Φ — 1 — q, chartaceus forma maxima, saec. XVI, ex Aldina, ut videtur, descriptus [cf. Stüve vol. XII, II p. xiv]; eius libri mentionem fecisse satis habeo.

IOANNIS PHILOPONI
IN METEOROLOGICORUM
LIBRUM PRIMUM
COMMENTARIUM

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ
ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΙΣ 5
ΤΑ ΤΡΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

Είρηται μὲν ἥδη καὶ πρότερον ἡμῖν ὡς εἰκότως τὴν εἰς δόνο τομὴν
5 ἡ φιλοσοφία δέχεται, εἴς τε τὸ πρακτικὸν καὶ εἰς τὸ θεωρητικόν, διότι καὶ
αἱ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς δυνάμεις ὑπάρχουσι δύο, ζωτική τε καὶ θεωρητική,
Ἄς η φιλοσοφία κοσμεῖν ἐθέλει καὶ τελειοῦν, τὴν μὲν δι' ἀρετῆς, τὴν δὲ διὰ 10
τῆς τῶν ὄντων γνώσεως· τελειοῦται γάρ ἔκαστον τὸ ἔαυτοῦ τέλος ἀπολαμ-
βάνον δι' ὁ γέγονεν. Θεοῦ καὶ ὅμοιώσις θεῷ τὸ δυνατὸν ἡ φιλο-
15 σοφία εἶναι λέγεται· καὶ γάρ τῶν θεών εὐεργειῶν αἱ μὲν ἀπάντων εἰσὶ¹⁶
γνωστικαὶ τῶν ὄντων, αἱ δὲ δημιουργικαὶ τούτων καὶ προνοητικαί. τῶν δὲ
ἐνεργειῶν ἡμῶν ἔκατέραν, θεωρίαν φημὶ καὶ πρᾶξιν, ὑποδύεται τις φαυλότης, 15
τὴν μὲν θεωρίαν τὸ φεῦδος, τὴν δὲ πρᾶξιν ἡ κακία. ἐδέησεν οὖν δργάνου
τινὸς διαιρετικοῦ τῇ φιλοσοφίᾳ, ἐν μὲν τῇ θεωρίᾳ τοῦ τὸ φεῦδος διαιρέ-
20 νοντος τῆς ἀληθείας, ἐν δὲ τῇ πρᾶξι τὴν κακίαν τῆς ἀρετῆς, ὡς ἀμέλει
καὶ τῷ τέκτονι στάθμη τε καὶ κανὼν ἐπινενόηται, δι' οὖν τὸ εὐθὺ τῶν
ἔνδλων διαιρένει καὶ τὸ καμπύλον. τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ καλουμένη λογικὴ
πραγματεία, ἣν Ἀριστοτέλης ἐν πλείσιν ἡμᾶς βιβλίοις ἐδίδαξεν, ἐξ ἦς τὴν
ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην ἐπαιδεύθημεν. εἰς τρία δὲ τοῦ θεωρητικοῦ μέρους 25
25 τῆς φιλοσοφίας διαιρούμενου, εἴς τε τὸ φυσιολογικόν, τὸ μαθηματικὸν καὶ
τὸ θεολογικόν, τῶν ἄλλων μᾶλλον τὸ φυσιολογικὸν ὁ φιλόσοφος μετεχειρίσατο
ώς σύστοιχον ἡμῖν καὶ συγγενέστερον, οὖν τὴν διαιρεσιν ἐν ἄλλοις ἀκριβῶς
ἐξεθέμην, ὡφ' δ καὶ ἡ προκειμένη τελεῖ πραγματεία. Ἡν διεξέναι μέλλοντες
ἀναγκαῖως αὐτῆς τὸν σκοπὸν διηγούμεθα πρότερον. βούλεται γάρ ἡμᾶς ὁ
φιλόσοφος ἐν αὐτῇ διδάξαι πάντα τὰ μεταξὺ γῆς τε καὶ οὐρανοῦ συμβαι-
νοντα πάθη, ἐν δέρι φημὶ καὶ τῷ ὑπεκκαύματι, ἐκ τῶν δύο καλουμένων
ἀναθυμιάσεων συνιστάμενα, τῆς τε ἀτμιδώδους καὶ τῆς ἔηρᾶς, ὡν ἡ μὲν

1—3 ΙΩΑΝΝΟΥ—ΠΡΩΤΟΝ inser. MVa: Ιωάννου Φιλοπόνου προσίμιον τῆς εἰς τὰ μετέωρα
ἔξηγήσεως Ο (de quo cf. suppl. Praef.) 9 δι' ομ. α 16 δι' οὗ] διὸ Ma

17 post λογικὴ add. πᾶσα Ma 27 καὶ τῆς Ο: τε καὶ MVa

Comment. in Arist. XIV 1. Philop. Meteor.

ἐκ τῶν ὑγρῶν, ἡ δὲ ἐκ τῶν ἑηρῶν ἀναθυμιᾶται σωμάτων, οἷον περὶ ὑετῶν, 75^a
 γῆς, καὶ τούτης. γένονται. ἀστραπῶν. ἀνέμων. διαιτήσων. κερδανῶν. καὶ
 ὅσα τούτοις ἔστι συγγενῆ, ὃν τὰ μὲν ἐκ θατέρας καὶ μόνης, τὰ δὲ ἐξ
 ἀμφοῖν ἔχει τὴν γένεσιν· καὶ δι τινὰ μὲν τῶν τοιούτων ὅπαρξιν ἔχει καὶ
 ὅστιν ἀληθῆς οἰδεις περ φαίνεται, ως τὰ προειρημένα, τὰ δὲ μόνην ἔμφασιν 80
 ἔχει καὶ ὅψεων ἀπάτην οὐκ ὄντα καθ' ὅπαρξιν οἷα φαίνεται, ως ἴρις καὶ
 ἀλως καὶ ῥάβδοι καὶ τὰ παρῆλια καὶ εἴ τι τοιοῦτον. ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν
 εἰρημένων δύο ἀναθυμιάσεων καὶ ὑπὸ γῆν τινα γίνονται, οἷον σεισμοὶ καὶ
 μέταλλα καὶ ὑδάτων διαφορά, τοῖς μετεώροις αὐτὰ συναριθμῶν καὶ περὶ
 10 τούτων διδάξει. τὸ δὲ χρήσιμον τῆς πραγματείας παντὶ δῆλον, εἴπερ ἡ
 γνῶσις τῶν ὄντων χρήσιμος τῇ ψυχῇ κοσμοῦσα ταύτην καὶ εἰς τελείωσιν 85
 ἄγουσσα τὴν κατὰ φύσιν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ γνήσιον διημφισθήτηται. τὸ προ-
 σώμιον γάρ αὐτὸ τούτῳ διδάξει· τὴν γάρ συνέχειαν αὐτοῦ καὶ τὴν τάξιν
 πρὸς τὰλλα ἑαυτοῦ συγγράμματα διδάσκων τὰς φυσικὰς ἑαυτοῦ πραγματείας
 15 ἀνακεφαλαιοῦται καὶ δείκνυσιν ως ἀκόλουθος ἔστιν ἐκείναις αὐτὴ καὶ ως
 συνεγής ταῖς μετ' αὐτήν· ἐξ ὧν καὶ τὸ γνήσιον καὶ ἡ τάξις ἔστι πρόδηλα.
 πρώτην μὲν γάρ εἰκῇς τάξιν πατῶν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ πραγματειῶν ἡ,
 ἰδικώτερον Φυσικὴ καλούμενη ἀκρόασις, δευτέραν δὲ μετ' αὐτήν ἡ Περὶ 40
 οὐρανοῦ καὶ τρίτην ἡ Περὶ γενέσεως καὶ φύσιος καὶ μετ' αὐτήν ἡ προκει-
 μένη· ὡν τὰς αἰτίας τὴν λέξιν ἐξηγούμενοι λέξομεν. ἐπιγέγραπται δὲ
 20 Μετεωρολογικά, ἐπειδή περ τὰ περὶ ὧν ἐν τούτοις ποιεῖται τὴν θεωρίαν ἐν
 τῷ μετεώρῳ τάξιν συμβαίνουσι. καν γάρ περὶ τινῶν περὶ
 γῆν ἡ ὑπὸ γῆν συνισταμένων ἐν τούτοις διδάσκῃ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ
 πλείονος τὴν προσηγορίαν τῇ προκειμένῃ τίθησι πραγματείᾳ, δεύτερον δὲ
 25 καὶ τούτοις ἡ αὐτὴ ὑπόκειται ὅλη, φημὶ δὴ τὴν ἀτμιδώδη καὶ τὴν κα- 45
 πνώδη ἀναθυμίασιν, ἤτις ἀναθένουσα μὲν, διὸ | καὶ ἀναθυμίασις ὀνομάσθη, 76^a
 τὰ ἐν τῷ μετεώρῳ πάθη γεννᾷ, ἐναποκλειομένη δὲ κάτω τὰ ὑπὸ γῆν.
 διεῖλε δὲ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν εἰς τρίματα τέσσαρα. ὧν ἐν πὲν τῷ
 πρώτῳ διδάξας περὶ τῶν μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ σωμάτων δὲ τὰ μετὰ
 30 τὴν γῆν καὶ τὸ ὄντα ὁ ἀήρ ἔστι καὶ τὸ ὑπέκκαυμα, ἐν οἷς πάντα
 τὰ ἐν τῷ μετεώρῳ συμβαίνουσι, ζητήσας δὲ καὶ εἰ μὴ τῆς τοῦ πυ-
 ρὸς οὐσίας ἔστιν ὁ ἥλιος, πόθεν ἡ ἐξ αὐτοῦ τοῖς τῆρος γινομένη θερ- 50
 μάτης, καὶ ως ἐξ ὄντας καὶ γῆς διακρινομένων τῇ ἐξ ἥλιου θερμάτητι
 δύο γεννῶντά τινες ἀναθυμιάσεις, ἐκ μὲν τῶν ὑδάτων ἡ ἀτμιδώδης, ἐκ δὲ
 35 τῆς γῆς ἑηρά τε καὶ καπνώδης, ἐξ ὧν τὰς μετεώροις
 γεννύεντα πάλιν συμβαίνουσι. ταῦτα προειρηγῶς ὡς συντελοῦντα τοῖς ἐξηγ-
 ἐπ' αὐτήν ἥδη τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀνω συνισταμένων παθημάτων προ-
 ἔρχεται. καὶ πρῶτον περὶ τῶν ἐκ τῆς ἑηρᾶς γινομένων ἀναθυμιάσεως
 διδάσκει, καὶ ἐπειδὴ τούτων τὰ μέν ἔστιν ὀλιγοχρόνια, τὰ δὲ πλείστα χρόνον 10
 40 ὑπομένοντα φαίνεται, πρῶτον περὶ τῶν ὀλιγοχρονίων ποιεῖται τὸν λόγον.
 ταῦτα δέ ἔστιν αἱ καλούμεναι φλόγες καὶ οἱ διαθένοντες διστέρες αἰγές τε
 καὶ ὀνκοὶ γάστρατά τε καὶ βίδηνοι. μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν ποιηγρανίων.

κομητῶν τε καὶ τοῦ καλουμένου γάλακτος, εἴτα μέτεισιν ἐντεῦθεν περὶ τῶν 76· ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως γινομένων, νεφῶν λέγω καὶ διμήλης Φεκάδων τε καὶ ὑετοῦ, δρόσου καὶ πάχνης χαλάζης τε καὶ χιόνος καὶ κρυστάλλου, 15 καὶ τέλος περὶ ποταμῶν διδάξας (καὶ αὐτὸς γάρ ἐξ ὑετῶν τὴν γένεσιν ἔχουσι) 5 τὸν πρῶτον καταπάνει λόγον. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς θαλάσσης εἰπὼν μέτεισι πάλιν ἐπὶ τὰ λοιπὰ πάθη τῶν ἐκ τῆς ἑηρᾶς γινομένων ἀναθυμιάσεως, τουτέστιν ἀνέμων καὶ σεισμῶν βροντῶν τε καὶ ἀστραπῶν, καὶ ἐν τούτῳ τὸ δεύτερον περαιοῦται βιβλίον. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ τε τῶν λοιπῶν παθῶν τῶν συμβαίνοντων τοῖς πνεύμασι, τίς τε ὁ ἐκνεψίας ἐστὶν 10 ἄνεμος καὶ οἱ τυφῶνες καὶ οἱ πρηστῆρες, καὶ πῶς τούτων ἔκαστος γίνεται, 20 περὶ τε κεραυνῶν βροντῶν τε καὶ ἀστραπῶν, εἴτα περὶ ἄλλων καὶ ἱρίδος καὶ παρηλίων καὶ ῥάβδων. τοσαῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς τόποις τοῖς ὑπὲρ τὴν γῆν ἐκ τῶν ὅδον συμβαίνουσιν ἀναθυμιάσεων, τῆς ἀτμιδώδους τε καὶ τῆς καπνώδους, περὶ ὧν ἐν τοῖς τρισὶ διδάσκει λόγοις. ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ 15 ὥστα ὑπὲρ τῶν αὐτῶν πάλιν ἐγκατακλεισμένων γίνεται τῇ γῇ, ὡν τὰ μέν ἐστιν ὀρυκτὰ τὰ δὲ μεταλλικά, διδάσκει. ὡς τὸ σύμπαν τῆς μετεωρο- 25 λογικῆς πραγματείας εἰναι συγγενὲς περὶ τῶν συμβαίνοντων ὑπὲρ τῶν ὅδοις ἀναθυμιάσεων εἴτε ἐνποκλεισμένων τῇ γῇ εἴτε ὑπὲρ αὐτὴν ἀναθίεσθων· ἐξ οὗ καὶ μετεωρολογικὴν τὴν πραγματείαν ὠνόμασε. τούτων ἕκανῶς 20 εἰρημένων ἡμῖν ἐπ' αὐτὴν δὴ τῆς πραγματείας χωρήσωμεν τὴν ἐξέτασιν.

p. 338^a 20 Περὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων αἰτίων τῆς φύσεως καὶ περὶ πάσης κινήσεως φυσικῆς, ἔτι δὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἄνω φορὰν διακεκοσμημένων ἀστρων καὶ περὶ τῶν στοιχείων τῶν σωματι- 25 κῶν, πόσα τε καὶ ποῖα, καὶ τῆς εἰς ἄλληλα μεταβολῆς, καὶ περὶ τοῦ 30 γενέσεως καὶ φθορᾶς τῆς καίνης εἴρηται πρότερον.

Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὰς φυσικὰς ἑαυτοῦ πραγματείας ἀπαριθμεῖται, ὅσαι τῶν μετεωρολογικῶν ἐν τάξει φυσικῇ προηγήσαντο, πρώτην μὲν εἶναι λέγων τὴν Φυσικὴν καλουμένην ἀκρόσαν τὸ κοινὸν ὄνομα τῶν φυσικῶν ὡς ἴδιον ἀποκληρωθεῖσαν διὰ τὸ περὶ τῶν κοινῶν ἀρχῶν τῶν φυσικῶν ἀπάντων δι- 35 δάσκειν, δίθεν καὶ πασῶν προηγεῖται, δευτέραν τὴν Περὶ οὐρανοῦ. οὐρανὸν δὲ τοῖς παλαιοῖς καὶ τὸν ὅλον κόσμον ὄνομάζειν ἔθος, ὡς καὶ Πλάτων “ὅν τις δὴ οὐρανὸν ἢ κόσμον ἐπωνυμάκαμεν” ἐν Τιμαιῷ φησί. δευτέραν δὲ τάξιν εἰκότως εἴληφεν· ἐκείνης γάρ καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν πρώτων διαλα- 45 βύσης ὅλης καὶ εἰδούς ἡ Περὶ οὐρανοῦ περὶ τῶν προσεγγῶς ἐκ τούτων συντεθέντων διαλαμβάνει σωμάτων, ἐκ τούτων μὲν ὡς ἐκ πρωτίστων στοι- 55 χείων συντεθέντων, ἀπλῶν δὲ ὄντων ὡς ἐν σώματι. καὶ τὰ οὐράνια γάρ ἐξ ὅλης εἰσὶ κατ' αὐτὴν τοῦ πέμπτου σώματος κοινῆς τοῖς οὐρανίοις ὑπο-

3 ὑετῶν a κρυστάλλου M 8 τε om. V 9 post ἐστὶν add. ὁ V
 17 post περὶ add. δὲ V 18 ὑπὲρ τῶν om. a 20 ἡμῖν om. M 25 post
 πρότερον add. ἡμῖν V 22 ἐν Τιμαιῷ] cf. p. 28 B, sed magis congruunt, quae
 leguntur Polit. p. 269 D 34 προσεγγῶς] ποσαγγῶς a

κειμένου πᾶσι καὶ τοῦ ἐπιτεθέντος εἰδούς αὐτοῖς, ἐξ ὧν γέγονεν ἥλιος, 76^a
τελήνη, τῶν ἀτέρων ἔκαστος καὶ τοῦ γήρατος αὐτοῦ τῶν σφυρῶν ἡ οὐδίσια.¹⁰
διδάσκει δὲ καὶ περὶ τῶν τετράρων στοιχείων· ἀπλὸς γάρ ᾧ ἐν τῷ
καὶ ταῦτα προσεχῆς ἐξ ὅλης καὶ εἴδους συγκείμενα, τὰ δὲ ἐκ τούτων συν-
5 τεθέντα λοιπὸν ζῷα καὶ φυτά καὶ μέταλλα διστροφεγγῆ τὴν φύσιν καὶ μερικω-
τέραν κεκλήρωται. καὶ ἄλλως ἐπειδὴ καὶ τὰ γνόμενα καὶ φύειρόμενα τῇ
εἰς ἄλληλα μεταβολῇ τῶν μὴ οὔτες ἐχόντων δεύτερά τέ ἐστι καὶ δι-
μότερα, δικαίως οὖν τῶν ἄλλων ἀπάντων τὴν Ήερὶ οὐρανοῦ προτέταγε¹⁵
πραγματείαν, ἐν ᾧ περὶ τῶν κυκλοφορουμένων σωμάτων ἐδίδαξεν, ἐν οἷς
10 οὐδὲ φύοράς τις οὐδὲ γένεσις οὐδὲ μεταβολὴ τούτων εἰς ἄλληλα φαίνεται.
τοίτη γετὰ ταύτην ἡ Ήερὶ γενέσεως ἐστι καὶ φύορᾶς, μερικωτέρα μὲν ἡ
κατὰ τὰς προειρημένας, καθολικωτέρα δὲ τῶν ἑτῆς ἀπασῶν· ἐν ταύτῃ γάρ
περὶ πάσης ἀπλῶς γενέσεως διδάσκει καὶ φύορᾶς, τίς τέ ἐστι καὶ τί τῶν
ἄλλων μεταβολῶν διενήνοχε, καὶ δσα τούτοις ἐστὶν ἀκόλουθα. τετάρτην²⁰
15 ἐπὶ ταύταις τὴν τῶν Μετεώρων τέταγεν· ἐπειδὴ γάρ καὶ ταῦτα τῶν γενο-
μένων ἐστὶ καὶ φύειρομένων, εἰκότως διστέρα μὲν τῆς περὶ γενέσεως
ἀπάστης καὶ φύορᾶς διδάσκουσσης τετάζεται. προτρέψεται δὲ τῶν λοιπῶν
ἀπασῶν, τῆς περὶ ζῷων λέγω καὶ φυτῶν καὶ μετάλλων. εἰ γάρ ἡ περὶ²⁵
τῶν οὐρανίων διδάσκουσσα σωμάτων προτέτακται δικαίως, ἀκάλισμον ἦν τοῖς
περὶ ζῷων καὶ φυτῶν τὰ μετεωρολογικὰ προηγεῖσθαι ὡς ὑπερανεστηκότα
μὲν τῶν ἐπὶ γῆς, τοῖς | οὐρανίοις δὲ τῷ τόπῳ πλησιάζοντα. ἡ μὲν οὖν 76^b
τῶν εἰρημένων φυσικῶν πραγματειῶν συνέχειά τε καὶ τάξις συντόμως εἰπεῖν
τοιαύτη, καὶ οὕτως ἔχουσα· ἴδιωμεν δὲ καὶ τῆς λέξεως τὴν ἀκρίβειαν.
τῶν πρώτων μὲν οὖν αἵτινων φησὶ τῆς φύσεως, ἐπειδὴ πρώτιστα τῶν
25 φυσικῶν αἵτια πάντων ὅλη καὶ εἶδος. ἐστι γάρ καὶ ἄλλα προεγένετερα
τῶν φυσικῶν αἵτια, κοινὰ μὲν τῶν συνήτετων ἀπάντων (τὰ) τέσσαρα στοιχεῖα,⁵
προσεγένετερα δὲ καὶ εἰδικώτερά τινων τὸ σπέρμα μὲν ἐν τοῖς ἐκ σπέρ-
ματος τὴν γένεσιν ἔχουσι. τὸ δὲ τούτῳ πάντως ἀνάλογον ἐν τοῖς λοιποῖς.
καὶ τὰ συνάτια δέ, γράνον καὶ τόπον καὶ κύνησιν, ἐν τῇ αὐτῇ παρέδιωκε³⁰
πραγματείᾳ. καὶ περὶ πάσης δέ κινήσεως φυσικῆς ἐν τοῖς οὐστέροις
αὐτῆς τέσσαρι λόγοις διελέκται, τῆς τε ἐπ' εὐθείας λέγω καὶ τῆς κύκλω.
φυσικῆς δέ φησι διὰ τὰς φυχικὰς καὶ προαιρετικὰς κινήσεις, οἵτινες πέρι εἰσιν
αἱ τῶν ζῷων, τάς τε ὑπὸ τέχνης ἡ βίας τινὸς γνομένας.

10

p. 338^a25 Λοιπὸν δέ ἐστι μέρος τῆς μεθόδου ταύτης ἔτι θεω-
35 ρητέον, δι πάντες οἱ πρότεροι μετεωρολογίαν ἐκάλουν· ταῦτα
δέ ἐστιν, δσα συμβαίνει κατὰ φύσιν μὲν, ἀτακτοτέραν μέντοι
τῆς τοῦ πρώτου στοιχείου τῶν σωμάτων κινήσεως, περὶ τὸν
γειτνιῶντα μάλιστα τόπον τῇ φορᾷ τῇ τῶν ἀστρων, περὶ τε
γάλακτος καὶ κομητῶν καὶ τῶν ἐκπυρουμένων καὶ κινούμενων

1 ante ἥλιος add. δ sed rursus exp. M 15 post τὴν add. περὶ Μα 18 ἡ om. a
21 ἡ] ὁ Μ 26 τὰ addidi 37 τῆς om. Ma κινήσεως V Arist. ΗΝ: om. Ma Arist.
vulg. 38 τῇ τῶν libri ut Arist. E: τῇ om. Arist. vulg. post ἀστρων add. οἶον Arist.

φασι μάτων, δσα τε θείημεν ἀνάρος εἶναι κοινὰ πάθη καὶ 76v
ὑδατος.

15

Τῆς φυσικῆς μεθόδου λοιπὸν εἶναι μέρος φησὶ τὸ μετεωρολογικόν, ὡς
πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἥδη προειρημένων ὑστερὸν μὲν ἐκείνων τῇ τάξει,
5 οὐδὲ μέντοι πάντων ἔσχατον ὑπάρχον· καὶ γάρ μετὰ τοῦτο λείπεται τῇ
φυσικῇ μεθόδῳ ἡ περὶ ζῷών καὶ φυτῶν καὶ μετάλλων πραγματεία. τίνα
δέ ἐστι τὰ ἐν τῷ μετεώρῳ συμβαίνοντα, προστίθησι γενικώτερον· δσα συμ-
βαίνει, φησί, κατὰ φύσιν μέν, ἀτακτοτέραν δὲ τῆς τοῦ πρώτου 20
στοιχείου τῶν σωμάτων κινήσεως. πρῶτον δὲ στοιχεῖον τῶν σωμάτων
10 τῶν φησὶ τὸ πέμπτον, ἐξ οὗ τὰ κατ' οὐρανὸν ἀπαντα συνεστάναι βούλεται·
στοιχεῖον γάρ οὐ τῶν συνμέτων αὐτὸν φησὶ σωμάτων, ἀλλὰ τοῦ κόσμου
παντὸς ὡς ὄλου. πάντα γάρ εἶναι λέγεται τοῦ κόσμου παντὸς τὰ στοιχεῖα
τέσσαρα μὲν τῶν ὑπὸ σελήνην, τὸ δὲ πέμπτον τῶν οὐρανίων. τὸ δὲ ἔξης
οὐτῶς ἀναγνωστέον· δσα συμβαίνει περὶ τὸν γειτνιῶντα μᾶλιστα τόπον τῇ
15 φορᾷ τῶν ἀστρων, ἀπερὶ συμβαίνει [μὲν] κατὰ φύσιν μέν, ἀτακτοτέραν δὲ 25
τῆς τοῦ πρώτου στοιχείου τῶν σωμάτων κινήσεως'. τὸ δὲ ἀτακτοτέραν
οὐ συγχριτικῶς νοητέον, ἀλλὰ μόνως ἀτακτον· οὐδὲν γάρ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ἐστιν ἀτακτον, ἵνα τούτων ἀτακτότερον τὰ ἐν τοῖς μετεώροις γίνεσθαι λέ-
γωμεν. ἡ γάρ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τάξις ἀπαράβατος ἐστι καὶ ἀεὶ ὠσαύτως
20 ἔχουσα, καὶ τοσοῦτον ὡς προλέγειν τοὺς ἀστρονόμους τὰ μετὰ πολλοὺς
ἐνιαυτοὺς ἐν ἐκείνοις ἐσόμενα, ἡλίου φημὶ καὶ σελήνης συνόδους ἐκλεψίες
τε τούτων ἐκατέρουν, φάσεις τε τῶν πλανωμένων καὶ στηριγμούς, προποδο- 30
σμούς τε καὶ ὑποποδισμοὺς καὶ εἰς ταῦτα συνεμπτώσεις αὐτῶν, καὶ δσα
πρὸς ἀλλήλους ποιοῦνται σχήματα, καὶ τοὺς χρόνους ἐκάστου τούτων ἀκρι-
25 βῶς προσποφαίνονται καὶ τὰς ὥρας μέχρι καὶ τοῦ λεπτοτάτου σχεδὸν καὶ
ἀμεροῦς, ἐν ᾧ τῶν εἱρημένων ἔκαστον γίνεται. δυνατὸν δὲ τὸ ἀτακτο-
τέραν μη ἔξαπούειν πρὸς τὰ οὐράνια συγχριτικῶς, ἀλλ᾽ αὐτὰ πρὸς αὐτὰ
τὰ ἐν τοῖς μετεώροις συμβαίνοντα. ἔχει μὲν γάρ καὶ ταῦτα τάξιν ὄλικω- 35
τέραν τινά, οἷον πότε γίνεται γειμῶν ἕαρ τε καὶ θέρος καὶ μετόπωρον,
30 καὶ πόθεν ἅρχεται καὶ ποῦ τελευτῇ τούτων ἔκαστον, καὶ ὡς ἐν μὲν γει-
μῶνι ὑετὸς γίνεται καὶ γάλαζα καὶ χιών, ἐν θέρει δὲ καύσων, καὶ ἐν τῷδε
μὲν τῷ καιρῷ νότια πνεύματα, ἐν ἀλλῷ δὲ βύρεια, καὶ περὶ τῶν ἀλλων
διμοίων· ἀλλ' οὐδὲ ἀπαράβατος ἡ τούτων τάξις, ἀλλ' ἀτακτότερον καὶ ταῦτα
συμβαίνουσι. δυνατὸν γάρ ἐν γειμῶνι μὲν καῦμα γίνεσθαι καὶ αὐχμόν, ἐν
35 θέρει δὲ πψγος καὶ ὑετὸν καὶ τοὺς καιροὺς ἐναλλάσσειν τὰ πνεύματα. καλῶς 40
δὲ προσέθηκε περὶ τὸν γειτνιῶντα τόπον τῇ φορᾷ τῶν ἀστρων, τουτέστι
τὸν πλησιάζοντα τοῖς οὐρανοῖς μᾶλλον τῆς γῆς καὶ τοῦ ὑδατος· τὴν μεγίστην
γάρ ἐξ οὐρανοῦ διέστηκε τὰ βαρέα τῶν σωμάτων. καὶ τοῦτο δικαίως ἐπι-
σημειοῦται· πολλοῖς γάρ τῶν ἰδιωτικωτέρων ἐν οὐρανῷ δοκεῖ ταῦτα τὰ πάθη
40 γίνεσθαι. ὅτι δὲ πλεῖστον διέστηκε ταῦτα τοῦ οὐρανοῦ καὶ μᾶλλον ἡμῖν

5 λοίπεται M 8 φησὶ οἱ. M a 17 ἀτακτον ex εὔτακτον corr. V 34. 35 ἐν δὲ θέρει M

15 μὲν post συμβαίνει delevi 15 μέν οἱ. a
27 πρὸς αὐτὰ libri 30 ποι] πη V

ἢ ἐκείνῳ πλησιάζουσιν, ἢ τούτῳ ὑγιώσει κίνησις· ταχύτερα γάρ δοκοῦσι 76γ
τῶν οὐρανίων, ἥλιος λέγω καὶ σελήνης καὶ αὐτῆς τῆς ἀπλανοῦς, ὡς πρὸς τὰ
τὴν ἡμετέραν αἰσθησίν τε καὶ φαντασίαν. οὗτος γάρ τινων ἵσταχῶς κινού-
μενων τὸ ἐγγυτέρω θᾶττον δοκεῖ τοῦ λοιποῦ κινεῖσθαι, διὰ τὸ καὶ θᾶττον
τὰς ἡμετέρας ὄψεις παραλλάττειν, καὶ βραδύτερον δὲ τὸ ἐγγυτέρω κινῆται,
τὸ ποὺτὸ γίνεται. τίνα δέ ἔστι τὰ ἐν τῷ μετεώρῳ γινόμενα, ὡς ἐν ὑπο-
δείγματι τούτων τινὰ τίθησι. περὶ τοῦ γάλακτός φησι, τουτέστι περὶ τοῦ
γαλαξίου. Ής ἔστι τῷ γράμματι λευκής. διὸ καὶ οὕτως ὀνόμασται, ὡς καὶ
“Ἀρατος αὐτὸν ὀνομάζει· ‘κενὸν περιγληνὲς τροχαλόν· γάλα μιν καλέουσι’”.⁵⁰
10 τὸν τοιούτων εἰσὶ καὶ οἱ κομῆται. ἐκπυρούμενων δέ φησι καὶ κινού-
μένων φασμάτων τοὺς ἐν ταῖς νυκτὶ φαινομένους διάττοντας. ἐκπύρωσις
γάρ ὅλης ὑπάρχουσί τινος· ταῦτη δὲ τίς ἔστι, μαθησόμεθα. πῶς δὲ
φάσματα εἴναι φῆσι τοὺς διάττοντας· καίτοι γε οὐσιώδη τὴν ὑπαρκείν ἔχουσι
καὶ οὐ μέχρι δοκήσεως εἰσὶ καὶ μόνης. μήποτε οὖν ἐπειδὴ δοκοῦσι τοῖς
15 πολλοῖς ἀστέρες εἴναι, τὴν ἐκείνων ὑπήνοιαν ἐγγίσθηκεν φάσματα | αὐτοὺς 77·
ώνυμασεν. ἢ πρὸς τὸ κινούμενων φάσματα εἴναι φῆσιν· οὐ γάρ κινοῦν-
ται τινες αὐτῶν κατὰ ἀλήθειαν, ὅλης δέ τινος ἄλλοτε ὅλης κατὰ μέρος
ἐκπυρούμενης συνεχῶς γίνονται καὶ φαντασίαν παρέχουσι κινήσεως. ἀέρος
δὲ κοινὰ πάθη φῆσι καὶ ὅδατος, ὅσα μόνον ἔχει φαντασίαν χωρὶς ὑπάρ-
20 χεως, οἷόν ἔστιν ἄλιτρος, ἴρις, ῥάβδοι, παρῆλια. πῶς δέ ἔστι κοινὰ ὅδατος
τοῦ καὶ δέρος, εἰσόμεθα· χωρὶς γάρ διώγρων νεφῶν φαντασία τούτων οὐ γί-
νεται. ἄλλο κατά τι μὲν ὅρος ἔστι διὰ τὴν ἀτριμόνα, κατά τι δὲ ὁδατος.
ὅταν παγέει ἦδη καὶ ἐγγίσῃ ὁδατος.

p. 338b25 “Εἰτι τοῦτος ὅσα μέρη καὶ εἶδη καὶ πάθη τῶν μερῶν.
25 ἐξ ὧν περὶ τοῦ πνευμάτων καὶ σεισμῶν θεωρήσαμεν ἂν τὰς
αἰτίας.

Μέρη γῆς ἵσως λέγει, φῆσιν ὁ Ἀλέξανδρος, τὰ πρὸς ἔω καὶ δύσιν ἄρκτου
τε καὶ μεσημβρίαν (Διαιρεῖν γάρ κατὰ ταῦτα τὰ κέντρα τὴν γῆν εἰώμενας).¹⁰ το
εἶδη δὲ τὸ ταῦτης τὴν μὲν εἴναι ὑπαντρον καὶ χαύνην, τὴν δὲ στερεάν τε
πο καὶ πεπικριέντρην, καὶ εἴ τινες ἄλλαι τοιαῦται εἰσὶ παγκατέρωις ὑπεροχή.
πολλὴ δὲ λέποι ἡνίκα φῆσι· τὰς ἀναθυμιάσεις τὰς γινομένας ἀπ' αὐτῆς καὶ
τὰς ἐναπολιγέεις ὁδατος τε καὶ πνεύματος. ὃν αἱ μὲν ἀναθυμιάσεις νεφῶν
τε καὶ ύετῶν εἰσιν ἡργανοί. ἔτι δὲ γαλάζης τε καὶ δρόσου βρυοντῶν τε καὶ
ἀστραπῶν ἀνέμων τε καὶ τὰς τῶν πνευμάτων διαφορᾶς· κατὰ γάρ τὰς τῶν 15
μερῶν τῆς γῆς ὀμαρρόδις καὶ αἱ τῶν ἀνέμων γίνονται διαφοραί· αἱ δὲ ἐγ-
απολήψεις αἱ μὲν τοῦ ὁδατος επηγγῶν αἰτιαι, αἱ δὲ τοῦ πνεύματος τεισμῶν.
ταῦτα κατὰ λέξιν ὁ Ἀλέξανδρος. οἷμα δὲ μὴ καλῶς εἶδη λέγειν τῆς γῆς

1 γάρ] δὲ Ma

ἐκείνῳ libri

24 εἴτι τε V: εἴτι δὲ Ma Arist. codd.

Arist. E

3. 4 κινούμενων τὴν ἐγγυτέρω Ma

16 κινόρευεν α

19 φῆσι κοινὰ πάθη coll. a

μόνην M

μέρη καὶ εἴδη MVa Arist. FIIN: εἴδη καὶ μέρη

οἱ Arist. E 27 Ἀλέξανδρος] libere exc. p. 2.31

9 Ἀρατος] Phoen. 476

μόνην M

μέρη καὶ εἴδη MVa Arist. FIIN: εἴδη καὶ μέρη

οἱ Arist. E

παραπλήσιαι M¹

παραπλήσιαι M¹

τὴν ὅπαντρον τὴν τε χαύνην καὶ τὴν στερέμινον· πάθη γάρ ἀν εἰεν αὐτῆς, 77· οὐκ εἰδη ταῦτα. παθόσσα γάρ τι καὶ πυκνουμένη πιλεῖται, καὶ τάνατία ὑπομένει πάθη μανουμένη καὶ διακρινομένη· μάνωσις δὲ καὶ πύκνωσις παι-
ήτητές εἰσι καὶ πάθη, καθ' ἀς καὶ αἱ τῶν στοιχείων γίνονται μεταβολαί. 20
οἱ πάθη δὲ αὐτῆς καὶ τὸ νιτρώδες, θειῶδες καὶ ἀσφαλτῶδες καὶ ὅσα τοιαῦτα ἄλλα. καὶ αἱ ἀναθυμιάσεις ὅμοιαι ταῖς διαφοραῖς εἰσι τῶν ἡμετέρων σω-
μάτων, αἱ δὲ τῶν ὑδάτων καὶ τῶν πνευμάτων ἐναπολήψεις ταῖς ἐμφράζεσσιν
ἡμῶν ταῖς ἐκ τῶν παρὰ φύσιν γινομέναις χυμῶν. ἐξ ὧν πηγὰς γίνεσθαι
φησι καὶ σεισμούς· σεισμοὶ δὲ πάθη τῆς γῆς εἰσι βρασσομένης τε καὶ
10 ῥηγνυμένης, αἱ δὲ ἐκ τῶν ὑδάτων γινόμεναι πηγαὶ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀναθυ-
μιάσεων ἐν τῷ ἀέρι συμβαίνοντα οὐδὲν ἐργάζεται περὶ αὐτὴν πάθος. εἰ 25
δὲ τὰ ἀντρώδη τῆς γῆς λιθώδη τὴν φύσιν εἰσι καὶ πετρώδη, δῆλον ὡς
οὐδὲ καθαρᾶς εἰσι ταῦτα γῆς, ἀλλ' εἰς ἔτεραν φύσιν μεταλλοιωθείστες.
ζητητέον οὖν, τίνα λέγει τῆς γῆς εἰδη, καὶ εἰς κυρίως εἰδὴ φησὶν αὐτὰ ἡ
15 καταχρώμενος. καὶ περὶ πάντων τῶν γινομένων κατὰ τὰς κινήσεις
τούτων. τὰς τούτων κινήσεις ἀκουστέον ἢ πρὸς τὸ προσεχὲς πνευμάτων
καὶ σεισμῶν ἢ τῶν μερῶν καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν παθῶν. τοῦτο μὲν
οὖν ἀδύνατον· ποίαν γάρ ἔχει τὰ μέρη κίνησιν ὡς μέρη, τὸ ἀνατολικὸν 30
λέγω καὶ τὸ δυτικὸν καὶ τὰ λοιπά, ποίαν δὲ τὰ εἰδη, τὸ ἀντρώδες καὶ τὸ
20 ρανὸν καὶ τὸ στερέμινον καὶ πεπιλημένον καὶ ἡ τοιοῦτον ἔστιν ἔκαστον,
οὐδὲ πλάσαι ῥάδιον. ὅμοίως καὶ περὶ τῶν παθῶν ἐροῦμεν. λείπεται οὖν
τὰς ἐκ τῶν πνευμάτων κινήσεις ἀκούειν καὶ τῶν σεισμῶν, οἷον ἐπὶ μὲν
τῶν σεισμῶν τοὺς βρασμοὺς τῆς γῆς, τοὺς τρόμους, τὰς διαστάσεις, τὸ
τὴν βιαίαν διέξοδον τοῦ πνεύματος πλήκτειν τὸν ἀέρα καὶ κτύπους καὶ
25 οἵσνει μυκήθυμοὺς ἀποτελεῖν καὶ συναναρριπτεῖν τὴν ἐν τῷ βάθει φάμμον καὶ 35
λίθους πολλάκις καὶ σύστασιν βορβορώδη τινά, τὸ πηγὰς τὰς πάλαι κρυ-
πτομένας ῥηγνυμένης τῆς γῆς ἀναδείκνυσθαι. καὶ κατὰ τὰς κινήσεις δὲ
τῶν πνευμάτων παράδοξά τινα γίνονται· λίθους γάρ ἀνασπῶντες πολλάκις
πάλιν αὐτοὺς ἀφίσαι. καὶ τὸν καικίαν ἀνεμον οὕτω καλούμενον τάνατία
30 τοῖς ἄλλοις ἀνέμοις ποιεῖν· τῶν γάρ ἄλλων εἰς τὸ ἀντικείμενον τῷ ἐξ οὐ
φαίνονται διωθουμένων τὰ νέφη, τοῦμπαλιν οὗτος εἰς ἔσωτὸν ἔλκει ταῦτα, 40
ὅ καὶ εἰς παραιμίαν ἐξῆλθεν “Ἐλκων εἰς ἔσωτὸν ὥστε καικίας νέφος”.

p. 339a2 'Ἐν οἷς τὰ μὲν ἀποροῦμεν, τῶν δὲ ἐφαπτόμεθά τινα
τρόπουν.

35 Φιλόσοφον τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ ἥθιος καὶ φιλόληθες· οὐ γάρ ἀπαυθα-
δίαζεται τούτων ἔκαστου τὰς αἰτίας ἀποδεῖξεν ἐπαγγελλόμενος, ἀλλὰ περί

3 [μανουμένη] πυκνουμένη M: κινουμένη a 7 ἐναπολήψεις M post ἐναπολήψεις iterat
ὅμοιαι—σωμάτων sed rursus del. V 13 μεταλλοιωθείσης scripsi: μεταλλευθείσης Va:

μεταλλευθείσης M 19 δυστὸν M 20 καὶ ἡ τε scripsi: om. Ma: καὶ εἴ τι supra versum
post σεισμῶν (22) V 21 λοίπεται M 23 et 26 τὸ scripsi: τῷ libri 27 ῥηγμένης M
32 Ἐλκων—νέφος] cf. Arist. Meteor. B 6 p. 364b 13 Probl. XXVI 29 p. 943a 33 Nauck fr. tr. f.
ad. 50 ἐφ' αὐτὸν Arist. utroque l. ὥσπερ Arist. Probl. I. I. 35. 36 ἀπαυθαδίζεται Ma

τινων μὲν ἀπορήσομεν, φησί, καὶ μόνον, λέγειν σὸν ἀποδεῖξει τὰς αἰτίας 77^a οὐκ ἔχοντες· εἰ γάρ καὶ ἐπιστῆσαι ταῦταις οὐκ ἔχομεν, ἀλλ’ οὐκ ἄχρηστον περὶ αὐτῶν ἀπορεῖν. ὃδὸς γάρ εἰς εὑπορίαν τῶν ζητουμένων ἡ περὶ αὐτῶν εἰς ἀπορίαν· αὐτὸς γάρ τὸ τοῖς αἱρεσιβῆτοις μένοντις ἐφιστάνειν τὴν ἀρχὴν τῆς 5 εὑρέσεως δίδωσιν ἡ αὐτὸς γε τοῦτο τὸ γινώσκειν ὡς οὐκ ἴσμεν τὸ προκείμενον ἐξεπαίδευσε καὶ τὴν διπλῆν νοσεῖν οὐ συνεχώρησεν ἄγνοιαν. μέχρι γάρ νῦν πολλῶν ἐν τοῖς μετεώροις συμβαινόντων τὰς αἰτίας εὑρεῖν ἀκριβῶς οὐκ ἔστιν, οἷον πῶς ἵρις γίνεται, πόθεν ἡ ἐπὶ τὰ πλάγια τῶν ἀνέμων κίνησις, πόθεν τὸ τοῦ γαλαζίου χρῶμα· καὶ ταῦτα δεῖξομεν ἐκεῖσες γινόμενοι. 10 τῶν δέ, φησίν, ἐφαπτόμεθά τινα τρόπον, τουτέστι τὸν περὶ αὐτῶν εὐθύκτως λόγουν ἀποδίδομεν, οἵονεὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν θιγγάνοντες, ήσα ἐστὶ τὰ περὶ τῆς τῶν νεφῶν συστάσεως, περὶ θετῶν καὶ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν καὶ γαλάζης καὶ τῶν τοιούτων. ἐγὼ δ’ οἶμαι καὶ τοῦτο μετριάζων εἰργηκεν ἐφαπτόμεθά τινα τρόπον λέγων, τουτέστιν οὐ διὰ βάθους χωροῦμεν, 15 ἀλλ’ οἷον ἐπιπολῆς αὐτῶν ἀπτόμεθα. καὶ γάρ εἰ μὴ τὸ ἀκριβὲς περὶ τούτων λέγειν ἐγδέχεται, ἀλλ’ οὐκ ἀνενόγτοι παντελῶς αὐτῶν ἐσόμεθα τῆς 77^b γενέσεως ἐπιπολῆς αὐτῶν ἀπτόμενοι.

ρ. 339^a3 "Ετι δὲ περὶ κεραυνῶν πτώσεως καὶ τυφώνων καὶ πρηστήρων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων, ήσα διὰ πῆξιν συμβαίνει πάθη τῶν αὐτῶν σωμάτων τούτων.

Ζητήσει γάρ, τέ τούτων ἔστιν ἔκαστον καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν καὶ τῆς γενέσεως τὰς αἰτίας. πτώσεως δὲ κεραυνῶν φησίν, ἐπειδὴ βίαιος εἰς αὐτῶν ἡ κάτω φορὰ καὶ οἵονεὶ τῆς κατὰ φύσιν δλισθανόντων ἕδρας. καὶ τῶν ἄλλων, φησί, τῶν ἐγκυκλίων, τουτέστι τῶν κατὰ κύκλον ἐτήσιον 25 γινομένων, ἀντὶ πῆξιν γίνεται, φησί, τῶν αὐτῶν τούτων σωμάτων, περὶ ὧν δηλουντί προσεχῶς εἰπεν, θδατος καὶ δέρος. οὐ τοὺς κεραυνοὺς δέ φησι καὶ τυφῶνας καὶ πρηστήρας πῆξι γενέσθαι. ἀλλὰ τῶν ἄλλων ἐγκυκλίων, ήσα διὰ πῆξιν γίνεται· διαστατέον γάρ ἐκείνων ταῦτα. τινὰ γάρ τῶν ἐγκυκλίων διὰ πῆξιν γίνεται, δέρος μὲν χιλίων πάχγη, θδατος 30 δὲ γάλαζα κρύσταλλος. εἰ μὲν γάρ ἐν τῷ μετεώρῳ παγείη τὸ θδωρό, γάλαζα γίνεται, εἰ δὲ κάτω, κρύσταλλος· πάλιν δὲ ἀκρο ἄνω μὲν πηγηνύμενος χιλίων γίνεται, κάτω δὲ πάχγη.

ρ. 339^a5 Διελθόντες δὲ περὶ τούτων θεωρήσομεν εἴ τι δυνάμεθα κατὰ τὸν οὐφηγμένον τρόπον ἀποδοῦναι περὶ ζέφων καὶ φυτῶν, 35 καθόλου τε καὶ χωρίς· σχεδὸν γάρ τούτων ἥηθέντων τέλος ἀν εἴη γεγονὸς τῆς ἐξ ἀρχῆς ήμεν προαιρέσεως ἀπάσης.

Μετὰ γάρ τὰ μετεωρολογικὰ ἡ περὶ ζέφων καὶ φυτῶν λείπεται θεωρία·

1 συναποδεῖξει Μ: συναποδεῖξεν α 2 ἄχριστον Μ 3 post ζητουμένων add.
ἐστιν Μα . 4 αὐτὴ γάρ ΜV 5 τὸ ομ. Μ 13 post εἰργηκεν add. ὁ φιλό-
σοφος Μ 17 αὐτῶν ομ. α 19 συμβαίνη Μ 22 τῆς αἰτίας Μ
33 θεωρήσωμεν Arist. 34 ἀποδοῦναι supra versum V: οω. Μα 35 post χωρίς

περὶ γάρ μετάλλων ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν προκειμένων ἐδίδαξε· καὶ οὕτω 77· λοιπὸν ὁ προτεθεὶς ἡμῖν περὶ τῆς τῶν φυσικῶν θεωρίας σκοπὸς τέλος 16 εἰληφε. διδάξομεν δὲ καὶ περὶ τούτων, φησί, κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρόπον. ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ὑφηγημένον φησὶ τρόπον, ὅτι μὴ ίστορίαν 5 τινὰ παρέδωκεν ἐν τοῖς πρὸ τούτου φιλήν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ τὰς οἰκείας αἰτίας ἔκαστου τῶν λεγομένων πιστοῦσθαι καὶ μετὰ ἀποδείξεως τὴν περὶ αὐτῶν ποιεῖσθαι θεωρίαν. οὕτως οὖν ἀξιοῦ, φησὶν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ τὸν περὶ τῶν ῥήμησομένων γίνεσθαι λόγον. ἐγὼ δὲ νομίζω κατὰ τὸν ὑφηγη- 20 μένον λέγειν τρόπον, δην ἀρτίως ὑφηγήσατο, τὸν ἐπιεικῆ καὶ φιλόσοφον, “ἐν 10 οἷς τὰ μὲν ἀποροῦμεν, τῶν δὲ ἐφαπτόμεθά τινα τρόπον”. τῷ γάρ περὶ τούτων θεωρήσομεν προστεθὲν τὸ εἰ τι δυνάμεθα τοῦτο μᾶλλον ἐμφαίνει. περὶ ζῷων καὶ φυτῶν καθόλου τε καὶ χωρὶς ἐπαγγέλ- λεται διδάσκειν· κοινὴν μὲν γάρ ἔχει περὶ ζῷων θεωρίαν ἡ Περὶ ζῷων ίστορίας αὐτοῦ πραγματεία, ἡ Περὶ ζῷων γενέσεως, ἡ Περὶ ζῷων μορίων 15 πορείας τε τούτων καὶ κινήσεως, ἡ Περὶ ψυχῆς, ἡ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν, ἡ Περὶ ὅπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, ἵδια δὲ καὶ κεχωρισμένη ἡ Περὶ 25 μηνῆς καὶ ἀναμνήσεως καὶ τῆς καθ' ὅπνον μαντικῆς· ταῦτα γάρ ἀνθρώποις ἀρμόδει καὶ μόνοις.

ρ. 339 a 9 Ὁδε οὖν ἀρεσάμενοι λέγωμεν περὶ αὐτῶν πρῶτον. ἐπειδὴ 20 γάρ διώρισται πρότερον ἡμῖν μία μὲν ἀρχὴ τῶν σωμάτων, ἐξ ὧν συνέστηκεν ἡ τῶν ἐγκυκλίως φερομένων σωμάτων φύσις, ἀλλὰ δὲ τέτταρα σώματα διὰ τὰς τέτταρας ἀρχάς, καὶ τὰ ἑξῆς.

Ἄφορισάμενος τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης πραγματείας, πρὶν εἰς τὴν 30 περὶ αὐτῶν τῶν ζητουμένων ἐμβάλῃ θεωρίαν, ὑπομιμήσκει πρότερον ἡμᾶς 25 τῶν ἐν τῇ Ηερὶ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῇ Ηερὶ γενέσεως καὶ φυορᾶς εἰρημένων [ἢ] καὶ ἀρχὰς ἐκεῖνα ποιεῖται τῶν λεχθῆναι μελλόντων. εύρήσει γάρ δι’ αὐτῶν τὴν τε ὅλην τῶν ἐν τοῖς μετεώροις παθῶν καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον· τούτων γάρ ἐν τῇ προκειμένῃ θεωρίᾳ γράψει καὶ μόνων. τίνα οὖν ἔστι τὰ ἐκεῖνοις προειλημμένα; διτε πέντε εἰσὶ τοῦ κόσμου παντὸς τὰ στοιχεῖα, 30 τέσσαρα μὲν τῶν ὑπὸ σελήνηγ, πῦρ, ἀήρ, θῦμος καὶ γῆ, ἔτερον δὲ παρὰ 25 ταῦτα τὸ πέμπτον τῶν οὐρανίων. ἀπλῶ γάρ ἐκεῖνα πάντα τὴν φύσιν εἶναι βιόλεται τὴν σύνθεσιν ἐξ ἀσωμάτων ὅλης καὶ εἰδους ἔχοντα, τοιοῦτα. τοιοῦτα. 26 τὰ τοιαῦτα· ὑπόκειται μὲν γάρ αὐτοῖς τὸ πέμπτον στοιχεῖον, εἰδὴ δὲ τούτῳ

in inf. marg. add. ὁ μὲν ὀλυμπιόδωρος τὸ σχεδὸν εἰρηκε διὰ τὸ περὶ ψυχῆς. ἀλλ’ οὐκ ἔστι τοῦτο. συμπεριέχεται μὲν γάρ καὶ τοῦτο τοῖς περὶ ζώων. οἷμα δὲ ὅτι διὰ τὸ περὶ μετάλλων εἰρηκε τοῦτο· οὔτε γάρ τοῖς περὶ ζώων οὔτε τοῖς περὶ φυτῶν περιέχεται ταῦτα V 4 et 7 Ἀλέξανδρος] p. 4,7 sqq. 9 λέγει αἱ τρόπουν λέγειν coll. M 10 τῶν] τὰ V τῷ scripsi: τὸ libri 11 προστεθὲν τὸ V: προστεθέντες M: προστιθέντες αἱ 12 post ζῷων add. τε V 14 ἡ post πραγματεία om. Ma 17 ἀναμνήσεως] ἐγρηγόρσεως V 21 ἐγκυκλίως V Arist. vulg.: ἐν κύκλῳ Ma: ἐγκύκλῳ Arist. E 22 καὶ τὰ ἑξῆς om. et lemma usque ad ληπτέον (p. 339 a 21) producit V 24 ἐμβάλλει V 26 ἡ delevi 30 μὲν τὰ ὑπὸ Ma 31 τὸ om. Ma 32. 33 εἱ καὶ—τοιαῦτα depravata sunt: εἱ καὶ μὴ δι’ ἔστα τὰ τοιαῦτα coni. Diels

συνιόντα διάφορα κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος αὐτοῦ τὴν τῶν ἐγκυνήλων 77· σωματών διαφορὰν ἀπειράσατο. τελέγης, ἡλίου καὶ τῶν λαιπῶν. περὶ οὗ τῶν στοιχείων τῶν ἐν γενέσει καὶ φύσιοῖς σωμάτων ὅτι τέσσαρα μόνα ἔστι καὶ οὕτε πλείονα τούτων οὔτε ἐλάττονα, ἐκ τῶν τεσσάρων ἀρχῶν θερμοῦ 10 οὐ τε καὶ ψυχροῦ, ἔηροῦ τε καὶ θερμοῦ (αὗται γάρ τῶν στοιχείων αἱ ἀρχαὶ) ἐν τῷ Ήερὶ γενέσεως καὶ φύσιοῖς συνελογίσατο, ὅτι ἡ τούτων τῶν τεσσάρων ἀρχῶν συμπλοκὴ τέσσαρα καὶ μόνα γεγένηκεν. ὅτι δὲ τῶν τεσσάρων διπλῆ ἡ κύνησις, ἡ τε ἀπὸ τοῦ μέσου καὶ ἡ ἐπὶ τὸ μέσον, καὶ τοῦτο λαμβάνει κανὸν ὁμοιογύμνενον, ὡς ἐν τοῖς Ήερὶ οὐρανοῦ δεδειγμένον· καὶ ὅτι 15 πᾶσι μὲν ἐπιπολάζει τὸ πάντων κουφότατον, οὐρίσταται δὲ πᾶσιν ἡ γῆ τὸ πάντων βαρύτατον, μέσα δὲ τούτων τὰ λοιπὰ δύο, διδωρι μὲν τῇ γῇ πλη- 20 σιδῶν ὡς ζῆττον αὐτῆς βαρύ, ἀλλὰ δὲ τῷ πυρὶ ὡς ζῆττον αὐτοῦ κοῦφος. καὶ ἐπειδὴ δέδεικται μηδὲν εἶναι κενόν, δῆλον ὡς ἀπτεται τοῦ κυκλοφορουμένου σώματος ἡ τοῦ πυρὸς οὐσία, τοῦ δὲ πυρὸς ὁ ἀλλὰ καὶ τούτου τὸ 25 διδωρι καὶ τοῦ διδωτος ἡ γῆ, κενοῦ μηδενὸς ἀποκειφθέντος ἐν μέσῳ. τὰ οὖν ἐν τούτῳ τῷ ὑπὸ σελήνην κόσμῳ γινόμενα πάλιη πόθεν συμβαίνουσι, τὸ προκείμενον ζητεῖ βιβλίον, τὴν τε ὥλην αὐτῶν καὶ τὸ ποιητικὸν αἰτίου.

p. 339 a 21 "Εστι δὲ ἐξ ἀνάγκης συνεχῆς πως οὗτος ταῖς ἄνωθεν 50 φοροῖς, ὥστε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν κυβερνᾶσθαι ἐκεῖθεν. 20 Εθεν γάρ ἡ τῆς κινήσεως ἀρχὴ πᾶσιν, ἐκείνην νομιστέον αἰτίαν πρώτην.

Οτι μὲν οὖν οὐδὲν διαλαμβάνει κενὸν μεταξὺ τὰ πέντε σώματα, ἐξ ὧν ἀπεδείχθη καθόλου μηδὲν εἶναι κενὸν ὡμοιόγητοι. εἰπὼν δὲ συνεχῆς ἀναγκαῖος προσέμηκε τὸ πῶς ἀρίστον, συνεχῆς πως, καὶ τά γε 25 ἀκριβέστερα τῶν ἀντιγράψων οὗτος ἔχει, διότι συνεχῆ μὲν οὐκ ἔστι κυρίως τὰ ὑπὸ τὴν σελήνην τοῖς οὐρανίοις, ἀπτεται δὲ μόνον αὐτῶν. συνεχῆ 78· γάρ ἔστιν τὰ πέρατα ἐν, φάσπερ τὰ μέρη τῆς ἀτμήτου εὐθείας καὶ παντὸς ἄλλου μὴ διηγημένου σώματος. δυνάμει γάρ ἔστι μόνον νοούμενα τὰ μέρη τούτων. ἀπόθεμεν δέ ἐστιν, ὃν τὰ πέρατα διαφορα κατ' ἐνέργειαν, 30 εἰ καὶ ἐφαρμόζει πως ἄλληλοις τῇ ἀφῇ καὶ ἐν' οὐτως εἴπω δυνάμει γίνεται συνεχῆ. δεῖξας δὲ ὅτι συνεχῆς ἔστιν ὁ ὑπὸ σελήνην κόσμοις τοῖς οὐρανίοις, 5 τούτου τὴν αἰτίαν ἀποδιδωσιν. ὥστε, φησί, πᾶσαν τοῦ ὑπὸ σελήνην κόσμου τὴν δύναμιν κυβερνᾶσθαι ἐκεῖθεν. ἡ γάρ τῶν ἀστέρων καὶ καθόλου τῶν οὐρανίων περιφορὰ τῆς τῶν ἔνδον ἀπάντων σωμάτων διοική- 25 σεώς ἔστιν αἰτία· ἡ γάρ ποιὰ κίνησις αὐτῶν τροπὰς ποιεῖ τοῖς τῇδε καὶ μεταθολάς, ἐξ ὧν γειμὸν καὶ θέρος καὶ ἡ τῶν ἄλλων καιρῶν ὅπαρξις, ἐξ ὧν γένεσις καρπῶν καὶ φυτῶν, ἀφ' ὧν τρέψεται τὰ ζῷα καὶ γίνεται τὴν

6 ἐν τῷ Ήερὶ γενέσεως καὶ φύσιοῖς] B. 2. 3

Ηερὶ οὐρανοῦ] A 2
22 οὖν ομ. Μα

18 πως ομ. V
31 δὲ ομ. Μ

8 ἡ post καὶ ομ. Va

20 ἡ τῆς κινήσεως ἀρχὴ V
33 ἀστέρων Μα
34 οὐρίων Μ

9 ἐν τοῖς

οὐλην ἐξ αὐτῶν χορηγούμενα. εἰ οὖν ἔκειθεν κυβερνᾶται τὰ ὑπὸ σελήνην,^{78r} σώματα δὲ ποιεῖν εἰς ἔτερα σώματα χωρὶς ἀφῆς ἔστιν ἀδόνατον, ἀνάγκη¹¹ ἄρα συνεχῆ τὸν κάτω κόσμον εἶναι τοῖς οὐρανίοις, ἵνα διὰ τῆς ἀφῆς τὰ μὲν ποιῇ, τὰ δὲ πασχῇ. θτὶ δὲ κυβερνᾶται ἔκειθεν κατασκευάζων ἐπήγραγεν
5 διθεν γάρ η τῆς κινήσεως ἀρχὴ πᾶσιν, ἔκεινην νομιστέον αἰτίαν πρώτην. εἰ γάρ τὸ διθεν η ἀρχὴ τῆς κινήσεως τὸ ποιητικόν ἔστιν αἴτιον, δέδεικται δὲ διτὶ ταῖς ἐντὸς η ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἔκειθεν ἔστι, τοῦτο ἀν εἴη τὸ ποιητικὸν αὐτῶν ὡς ἐν σώματι πρῶτον αἴτιον. ἀγλὸν γάρ οὐτὶ τὸ ιδιότερον αἴτιον κυρίως ἔστι πρῶτον αἴτιον, τὸ καὶ τοῖς κύκλῳ τοῦ κινεῖ-
10 σιμαὶ οὖτας ὑπάρχοντα αἴτιον. πρῶτον οὖν ἔστι τὸ συντεταγμένον αἴτιον οὐρανός· καὶ γάρ οὐ νετὸς αἴτιος τῶν καρπῶν καὶ οὐ γεωργὸς καὶ η τῶν ἀέρων εὐκρασία, καὶ τῶν ζήρων τὸ σπέρμα καὶ οὐ σπείρας αὐτὸς καὶ ἄλλα πλεῖστα, ἀλλὰ τούτων ἀπάντων πρῶτον αἴτιον η τῶν οὐρανίων περιφορά.
εἰ οὖν ἀπάντων τῶν γινομένων τοῦτο ἔστι πρῶτον αἴτιον, οὐκοῦν καὶ τῶν
15 ἐν τῷ μετεώρῳ συνισταμένων ἔσται αἴτιον πρῶτον, περὶ ὧν ήμενη η ζήτησις.²⁰

p. 339a24 Πρὸς δὲ τούτοις η μὲν ἀΐδιος καὶ τέλος οὐκ ἔχουσα τῷ τόπῳ τῆς κινήσεως, ἀλλ’ δεῖ ἐν τέλει ταῦτα δὲ τὰ σώματα πάντα πεπερασμένους διέστηκε τόπους ἀπ’ ἀλλήλων.

Καὶ τοῦτο πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ πρῶτον αἴτιον εἶναι τῆς τῶν ἐντὸς μετα-²⁰ βιολῆς καὶ κινήσεως τὰ κύκλῳ κινούμενα. τοὺς γάρ γινομένους καὶ φύειρομένους τὸ μήτε γινόμενον μήτε φύειρόμενον αἴτιον ἔστι καὶ τὸ τέλειον τοῦ ἀτελοῦς²⁵ καὶ τὸ [τε] δεῖ ὥσαύτως ἔχον τοῦ μὴ τοιούτου. τέλειος δὲ η κύκλῳ καὶ δεῖ ὥσαύτως ἔχοντα. η δὲ ἐπ’ εὐθείας κίνησις ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος καὶ ἡρεμία διατάχθανται. τῆς γάρ τῶν ὅντων φύσεως ἐν τάξει προστίθηται³⁰ μεταξὺ τῶν ἀσωμάτων καὶ νοητῶν καὶ παντάπασιν ἀμεταβλήτων καὶ τῶν δεῖ γινομένων καὶ φύειρομένων μέσα πως τὰ οὐράνια τέτακται σώματα. τῷ μὲν <γάρ> σώματα εἶναι καὶ τῷ μὴ παντελῶς ἀκίνητα καὶ ἀμεταβλητα (μεταβάλλει γάρ κατὰ τόπον) καὶ ὑφεῖται τῶν πρώτων καὶ ηλάττωται.³⁵ τῶν δὲ κατὰ πάντα μεταβαλλόντων, οὐσίᾳ τε καὶ ποιότητι καὶ τόπῳ, οἷά 30 ἔστι τὰ ὑπὸ σελήνην, προσεγγῶς ὑπερανέστηκε τὰ κατὰ τόπον κινούμενα καὶ μόνον. ἀλλὰ καὶ τῷ συνεχεῖ καὶ ἀδιακόπῳ τῆς κινήσεως ἔστηκε τῷ δεῖ κινεῖσθαι καὶ ιν’ οὖτας εἶπων ἐν κινήσει ἔστιν ἀκίνητα καὶ τῷ τὴν ὀλόστρητα τοῦ οὐρανοῦ τὸν αὐτὸν δεῖ τόπον ἐπέχειν καὶ μὴ μεταβαίνειν ἐξ ἑτέρου εἰς ἑτέρον. μετάτης οὖν τῶν τε πρώτων ἔστι καὶ τῶν ἐσχάτων οὐδὲ οὐρανός, οὐδὲ⁹ ὡς ἐκεῖνα τὸ ἀμετάβλητον ἔχων οὖθ’ ὡς ταῦτα τὸ πάντῃ³⁰ μεταβάλλειν, καὶ ως ἐξ ἐκείνων ἔχει τὸ ἀμετάβλητον ἐν κινήσει οὖτω τοῖς μετ’ αὐτὸν τὸ δεῖ μεταβάλλεσθαι διὰ τῆς ἀεικινῆσίας τῆς ἑαυτοῦ διδωσι. τέλος γάρ οὐκ ἔχει, φησί, τῷ τόπῳ τῆς κινήσεως, τουτέστι τῆς κατὰ τόπον κινήσεως· οὐ γάρ ἔστι τόπος, ἐφ’ ὃ ἐλθόντων οὐρανὸς στήσεται,

9 ἐξηρημένον scripsi: ἐξηρημένον libri

ἀλλήλων Arist.: τόπους ινπ’ ἀλλήλων M

28 ηλάττωνται α

10 post πρῶτον add. μὲν Ma

22 τε delevi

27 γάρ addidi

18 τόπους

ώσπερ τὰ ἐπ' εὐθείας κινούμενα τὰ κοῦφα μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ μέσου ποι- 78r
ούμενα τῆς κινήσεως, εἰς δὲ τὸ ἄνω τῆς εὐθείας ἐλθόντα πέρας ἔσταται,
τὴν κούλην ἐπιφάνειαν ἡξῆ ρητῆς σεληνιακῆς σφείρας, καὶ τὰ βαρέα τούτη- 10
παλιν ἐκεῖθεν ἀρχάμενα φέρεσθαι κάτω τὸ μέσον τοῦ παντὸς ἔσταται κατ-
ὰ ειληφότα. εἰπὼν δὲ τέλος οὐκ ἔχουσα τῷ τόπῳ τῆς κινήσεως, ἵνα
μήτις διὰ τούτου νομίσειεν αὐτὸν ἀτελῆ εἶναι τὴν κύκλῳ λέγειν, ἐπίγραφεν
ἀλλ’ ἀεὶ ἐν τέλει εἴστι, τουτέστι τὸ τέλειον ἔχει τῆς κινήσεως ἀεὶ· οὐ γάρ
ώσπερ ἡ ἐπ' εὐθείας ἀρχεῖται μὲν ἀπό τυνος σημείου, λήγει δὲ εἰς ἕτερον,
οὗτον καὶ ἡ κύκλῳ, οἷον ἀρχεῖται μὲν τυχὸν ἀπό κριοῦ, λήγει δὲ εἰς ἥμινα, 15
ἀλλ’ ἔκαστον σημεῖον καὶ ἀρχὴν καὶ πέρας ἔχει καὶ μεσότητα, πρὸς μὲν
τὸν ἥδη διηγυσμένον αὐτῇ κύκλον τέλος, πρὸς δὲ τὸν διανυσθησόμενον αὖθις
κατὰ συνέχειαν στάσεως καὶ ἡρεμίας χωρὶς ἀρχὴν, καὶ πρὸς ἄλλο τι
σημεῖον μεσότητα, ἐν ᾧ τοῦ τεθέντος κατ' ἐπίστιαν κύκλου τὸ ἥμισυ διή-
νυσεν ἀκριβῶς. ἀλλ’ οὐδὲ ἔστιν εἰπεῖν ὡς ἀνατολὴ μὲν ἀρχὴ τῆς τοιαύτης
15 ἔστι κινήσεως ἡ δύσις ἡ τὸ μεσουράνημα, ἡ τέλος τούτων τι ἡ πᾶλιν
μεσότης· ἡ γάρ ἥμιν ἀνατολὴ παρ' ἑτέροις ἔστι μεσουράνημα καὶ δύσις 20
παρ' ἄλλοις· καὶ ἐπὶ ἔκαστου τῶν κύκλῳ σημείων τὸ αὐτό. ὅστε εἰ ἐν
οἱωδήποτε σημείῳ τὸ κινούμενον λάβοις, ἐκεῖ πάντως τὸ τέλειον ἔχει καὶ
ἀρχὴν καὶ τέλος ἄμα καὶ μεσότητα συνειλημένα, οἷς τὸ τέλειόν τινες
25 ὅριζουσι. κάκενο δὲ προστίθεμεν ὡς οὐδένεν ἔστιν ἐνεργείᾳ σημεῖον ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἀλλὰ μόνῃ δυνάμει· συνεχής γάρ ὅλος ἔστι δι' ὅλου. εἰ οὖν
μήτις σημεῖον ἔστιν ἐκεῖ ἐνεργείᾳ μήτε στάσις τῶν κινουμένων, ἀλλὰ συ-
νεχής καὶ ἀδιάκοπός ἔστιν αὐτῶν ἡ κίνησις, ἀδύνατον ἀρά ἡ ἀρχὴν κινήσεως 28v
ἐν αὐτοῖς ἡ πέρας εὑρεῖν. διὰ τί δὲ κύκλῳ κινεῖται; φησὶν δὲ Πλωτῖνος·
25 ὅτι νοῦν μιμεῖται. ὡς γάρ ὁ θεῖος νοῦς καὶ δημιουργικὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπι-
στρεφόμενος θεωρεῖ πάντα καὶ ἑαυτὸν ἐν ἐκείνοις, οὗτοι κατὰ τὸ δυνατόν,
φησί, μιμούμενα τοῦτον τὰ κατ' οὐρανὸν εἰς ἑαυτὰ τὴν ἐπιστροφὴν ποιεῖται·
καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐδαμοῦ μὲν ἔστι τῇ οὐσίᾳ, πανταχοῦ δὲ ταῖς ἐνεργείαις, 30
οὗτοι καὶ οὐρανὸς ἄμα πανταχοῦ εἰναι σωμά γε ὡν μὴ δυνάμενος κατὰ
μέρη πανταχοῦ γίνεται· καὶ ὅτι τῇ οὐσίᾳ τῶν ἐντὸς ἐξηγρημένος κυβερνᾷ
πάντα ταῖς ἑαυτοῦ ἐνεργείαις. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ κύκλῳ, τῶν ἄλλων δὲ
κινήσεων οὐδεμία. ἐπειδὴ γάρ ἀπειρος, εὐθεῖα οὐκ ἔστι· δέδεικται γάρ
(ὅτι) ἐπειδὴν τὰ εὐθυπορικὰ ἐπὶ τὸ πέρας ἀφίκηται τῆς εὐθείας ἐφ' ἡς
35 κινοῦνται, ἔσταται πάντως κατεικηφύτα τὸ οὐκεῖον τέλος, εἰς δὲ γενέσθαι
κατὰ φύσιν διὰ τῆς κινήσεως ἡπείροντο· ὅστε ὀδύνατον τελείαν ἡ ἀδίον 10
εἰναι τὴν ἐπ' εὐθείας κίνησιν, ἀλλ’ ἀτελῆ καὶ ἀρχὴν ἔχουσαν πάντως καὶ
πέρας.

p. 339^a27 "Ωστε τῶν συμβαινόντων περὶ αὐτὸν πῦρ μὲν καὶ γῆν
καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις ὡς ἐν ὅλης εἴδει τῶν γιγαντέων αἵτια

1 μέσου] σ in lit. M¹
29 ο οὐρανὸς a

6 λέγων Ma

33 ὅτι addidi

24 ὁ Πλωτῖνος] Enn. II 2 init.

ἐπειδὴ M

38 μὲν om. a

χρὴ νομίζειν (τὸ γάρ ὑποκείμενον καὶ πάσχον τοῦτον προσαγο-78v
ρεύματαν τὸν τρόπον), τὸ δὲ οὕτως αἴτιον, δῆθεν ἡ τῆς κινήσεως
ἀρχὴ, τὴν τῶν ἀεὶ κινουμένων αἰτιατέον δύναμιν.

Τόνος ἔνεκεν ἐμνήσθη τῶν πρότερον εἰρημένων ἐν τοῖς Περὶ οὐρανοῦ 15
δὲ καὶ ἐν τοῖς Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, διδάσκει νῦν· ἵνα δεῖξῃ, τίς μὲν ἡ
τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων ἀπάντων ὅλη, διτὶ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα,
τί δὲ τὸ πρώτως ποιητικὸν αἴτιον αὐτῶν, διτὶ τὰ κύκλῳ κινούμενα. τὸ
γάρ δῆθεν ἡ ἀρχὴ τῆς τινων κινήσεως τὸ ποιητικὸν αὐτῶν ἔστιν αἴτιον.
δῆλον οὖν διτὶ τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ τῶν ἐν τῷ μετεώρῳ συμβαινόντων πα-10
10 θῶν ἔστιν αἴτια. συγγενῆ δὲ τῷ πυρὶ καὶ τῇ γῇ τὸν ἀέρα φησὶ καὶ τὸ
ὕδωρ. περὶ αὐτὸν δὲ λέγει τὸν περὶ τὴν γῆν δηλονότι κόσμον, τουτέστι 20
τὸν ὑπὸ σελήνην, ἐν φῶ πᾶσα γένεσίς ἔστι καὶ φθορά. εἰπὼν δὲ ὡς ἐν
ὅλης εἰδεῖ σαφηγίζει τὸ εἰρημένον, ὡς μὴ λίγη ἔτι γνωρίμου τοῦ τῆς
ὅλης ὄντος ὀνόματος· διτὶ γάρ ἄν, φησίν, ὑπόκειται τινὶ εἰς τὸ καταδέξα-25
15 σθαι παθεῖν ἀπερ ἀν ἐκεῖνο ποιῆι, ὅλην τοῦτο προσαγορεύομεν, ὡς τὸν
χαλκὸν ὅλην ὑποκεῖσθαι τῷ ἀνδριαντοποιῷ φαμεν εἰς τὸ ποιῆσαι καὶ ἐν-
θεῖναι τούτῳ τὸ τοῦ ἀνδριάντος εἰδὸς· αὐτὸ δὲ τὸ ποιοῦν καλοῦμεν τὸ δῆθεν
ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, τὸν ἀνδριαντοποιόν. τῶν δὲ φυσικῶν τὸ πρῶτον 30
αἴτιον ἔστιν ὡς ἐν σώμασι τὰ κύκλῳ κινούμενα καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν ἐγγενο-
20 μένη δύναμις εἰς τὰ γειτνιάζοντα σώματα καὶ τούτων ἀπόρμενα. ταύτην
δὲ τὴν δύναμιν, φησὶν ὁ Ἀλέξανδρος, εὐλόγως ἄν τις ὀνομάζει φύσιν, αἴτιαν
οὖσαν πάντων τῶν φύσει καὶ κατὰ φύσιν γίνεσθαι πιστευομένων. τὸ δὲ
ώς ἐν ὅλης εἰδεῖ φησίν, διτὶ ἡ κυρίως ὅλη ἔστι τὸ εἰς ὃ ἔσχατον ἀνα-
λύεται τὰ σώματα, δ καὶ ἀμετάβλητόν ἔστι, τὰ δὲ στοιχεῖα μεταβάλλει εἰς 35
25 ἄλληλα. μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἀναλαμβάνει τὰ πρότερον εἰρημένα περὶ τῶν
τεσσάρων στοιχείων, ὡς ἐξ ἀλλήλων ἔχει τὴν γένεσιν καὶ ἐν ἐκάστῳ δυνάμει
ἔστι τὰ λοιπὰ τρία, μιᾶς αὐτοῖς ὑποκειμένης ὅλης· οὐ γάρ ἀν εἰς ἄλληλα
μετέβαλλον μὴ οὕτως ἔχοντα. καὶ γάρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἵσα ποιεῖται τὴν
εἰς ἄλληλα μεταβολήν, οἷον χαλκοῦς ἴππος εἰ εἰς ἀνδρείκελον μεταβάλλοι
30 σγῆμα, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὅλην τὸν χαλκὸν ἔχουσιν ὑποκείμενον. ὁμοίως
καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ χρυσοῦ συνεστώτων καὶ κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων· τὸ γάρ 35
χρυσοῦν πινάκιον γένοιτ' ἀν ἔστηται χρυσοῦς καὶ οὗτος εἰς κρατῆρα μετα-
βάλλοι, καὶ ὁ κήρινος κύβος γένοιτ' ἀν κηρίνη σφαῖρα. τὸ δὲ εἰς ὃ ἀνα-
λύεται ἔσχατον φησι, διότι τὸ ζῆρον φέρει πρῶτον ἀναλύεται εἰς τὰ
35 διμοιομερῆ, καὶ ταῦτα πάλιν εἰς τοὺς τέσσαρας χυμούς, τὰ δὲ στοιχεῖα εἰς
ἔσχατον τὴν ὅλην καὶ τὸ εἶδος. τούτων δὲ ήμας ὑπέμνησεν, ἵνα τὴν
μηνήμην αὐτῶν ἔναιντον ἔχοντες τοῖς λεχθησομένοις ῥᾶσιν δυναίμεθα παρ-
ακολουθεῖν.

2 οὕτως] ὄντως α: ὄντος M αἴτιον ὡς δῆθεν Arist. E 16 ἀνδριαντοποιῷ] ὦ
in lit. M 21 Ἀλέξανδρος] 7,12 27 αὐτοῖς] αὐτῆς M 28 ἵσα σα
29 εἰ om. Ma μεταβάλλοι α 30 αὐτὴν om. a χαλκοῦν Ma 32. 33 μετα-
βάλλει Ma 34 διέτει] διὸ a

p. 339b2 Πρῶτον μὲν οὖν ἀπορήσειεν ἂν τις περὶ τὸν καλού-^{78v} μενον ἀέρα, τίνα τε χρὴ λαβεῖν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἐν τῷ περὶ-⁴⁰ ἔχοντι κόσμῳ τὴν γῆν, καὶ πῶς ἔχει τῇ τάξει πρὸς τὰ ἄλλα τὰ λεγόμενα στοιχεῖα τῶν σωμάτων.

Διδάξας καθίλου περὶ τῶν τοῦ κόσμου στοιχείων ὅτι πέντε τὸν ἀριθμὸν εἰσιν, ἐν μὲν τὸ τῶν κυκλοφορουμένων, τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα τῶν ὑπὸ σελήνην, ἐν οἷς πᾶσα γένεσις θεωρεῖται καὶ φυγόρα (ταῦτα γάρ εἶπε τὰς ἐξ 45 ἀρχῆς θέσεις, ἃς δεῖ προχειρους ἔχειν πρὸς εἰσβαλεῖν εἰς τὸ προκείμενον), ἀπορίαν τινὰ χρησιμεύουσαν εἰς τὰ λεχθησόμενα προσπορεῖ τε καὶ ἐπι-¹⁰ λύεται, ποίων σωμάτων ὁ ἀπὸ γῆς τόπος μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείας τῆς ἀπλανοῦς πεπλήρωται, πότερον ἐνὸς ἡ πλειόνων, καὶ εἰ πλειόνων, πόσων τε καὶ τίνων καὶ ποίων ἔχόντων τάξιν πρὸς ἄλληλα. περιεχομένης γάρ τῆς γῆς ὑπὸ τῶν οὐρανίων καὶ τῆς τοῦ πυρὸς οὐσίας καὶ τοῦ ἀέρος, τῆς δὲ αἰσθήσεως ἥμων ἀέρος ἀντικαμβανομένης καὶ μόνου, ζητήσειεν ἄν 50 τις εἰκότως, τίς ἡ τούτου τοῦ ἀέρος περὶ τὰλλα φύσις καὶ τίς ἡ πρὸς τὰ λοιπὰ τούτου τάξις καὶ μέχρι τίνος διήκει. καλῶς δὲ εἶπε τὰ λεγόμενα στοιχεῖα· οὐ γάρ ἐστι ταῦτα στοιχεῖα κυρίως, ἀλλ᾽ ἡ θλη καὶ τὸ εἰδος, ἐξ ὧν ἀπλῶν ὄντων συνετέθη ταῦτα. τὸ δὲ τίνα χρὴ λαβεῖν αὐτοῦ τὴν φύσιν οἷμαι μὴ περὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ τίς ποτέ ἐστι, λέγειν (οὐδὲ 55 γάρ φαίνεται τοῦτο νῦν ζητῶν ἐν τῷ Περὶ γενέσεως ἥδη καὶ φυγόρας εἰρημένον) ἀλλὰ περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ μετέθουσας αὐτοῦ, καὶ μέχρι τίνος ἀφικνεῖται, ὡς τὸ συνεχές τῆς διδασκαλίας συμβαίνει. αὐτὸς γάρ ἥδη τὰ δο-^{79v} 60 κοῦντα περὶ τούτων ἐδίδαξεν, ὡς πέντε μέν εἰσι τοῦ παντὸς κόσμου τὰ στοιχεῖα, καὶ τίς ἡ φύσις αὐτῶν καὶ ὅπως ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τάξεως.⁵ 65 ἐπειδὴ δὲ ἄλλως περὶ αὐτῶν τινες διδάζουσιν, εὐλογον ἥγεῖται τὰς ἐκείνων πρότερον ὑπονοίας ἐλέγχαι. ἐκ διαιρέσεως δὲ πρόεισιν ὁ λόγος αὐτῷ. ὁ μὲν γάρ τῆς γῆς ὅγκος, φησί, δῆλος ὑπάρχει καὶ τὸ ἐν τοῖς κοιλώμασιν αὐτῆς συρρεῦσαν οὖδωρ, ἐξ ὧν ἀποτομένων εἰς ὅγκος γίνεται ἐξ ἀμφοτεν σφαιροειδῆς τὸ τοῦ παντὸς ἐπέχων μέσον. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο λοιπὸν ἔως τοῦ 70 ἐσχάτου οὐρανοῦ ἡ πῦρ εἴναι καὶ μόνον ἀνάγκη ἡ ἀέρα μόνον ἡ ἀμφότερα ἀέρα καὶ πῦρ, ἡ τὸ λειπόμενον καὶ αὐτῷ δοκοῦν ἐξ ἀέρος τε καὶ πυρὸς καὶ τρίτου τινὸς ἑτέρου, τοῦ πέμπτου σώματος. ταῦτης οὖν οὗτως ἔχουσι τῆς διαιρέσεως δεῖξεν προτίθων ὡς οὔτε ἐκ μόνου πυρὸς ἀπὸ τῆς γῆς συνέστηκεν οὔτε ἐξ ἀέρος μόνου οὔτε ἐκ μόνων τῶν δύο πυρὸς καὶ ἀέρος, 75 ἀλλὰ τὸν μὲν ἀέρα καὶ τὴν τοῦ πυρὸς ἐφεξῆς οὐσίαν, πῦρ δὲ τὸ στοιχεῖον ἀλλές φημι, μέχρι σελήνης διήκειν, τὸ δὲ λοιπὸν διέστηγμα τὸ μέχρι τῶν ἀστρων, ἐκ τοῦ πέμπτου συνεστηκέναι σώματος. τὰ δὲ καὶ ἔκαστα τῶν ἀποιδεῖσαν τὴν λέξιν ἐπιόντες εἰσόμεθα.

3 ἔχει τάξει Arist. E
εἰ πλειόνων οὐ. Ma
φυγόρας] B 3

6 τὸ οὐ. M
12 πόσον M

9 λεχθησόμενα] προκείμενα V
τε οὐ. a
28, 29 σφαιροειδῆς οὐ. a

11 καὶ

20 Περὶ γενέσεως — καὶ

p. 339b6 Ὁ μὲν γὰρ δὴ τῆς γῆς ὅγκος πηλίκος ἀν τις εἴη πρὸς τὰ 79^r
περιέχοντα μεγέθη, οὐκ ἀδηλον· ἡδη γὰρ ὥπται διὰ τῶν ἀστρο-
λογικῶν θεωρημάτων ἡμῖν δτι πολὺ καὶ τῶν ἀστρων ἐνίων
ἐλάσσων ἐστί.

5 Πρὸς μὲν τὸν πάντα οὐρανὸν σημείου καὶ κέντρου λόγον ἔχουσα δέδει- 15
κται. καὶ τὴν περίμετρον αὐτῆς εὔρον· δύο γὰρ ἀστέρας μετριάζον ἀπ-
έχοντας ἀλλήλων διάστημα λαβόντες καὶ τὴν ὑποτείνουσαν τούτους γραμ-
μὴν ἐν τῇ γῇ μετρήσαντες πεντακοσίων σταδίων ἔχουσαν ταῦτην εὔρον
διάστημα· τοῦ μεγίστου δὲ κύκλου εἰς τριακοσίας ἑξήκοντα μοίρας διαιρουμένου
10 ταύτας ἐπὶ τοὺς πεντακοσίους σταδίους πολυπλασιάσαντες δέκα δικτὼ μυρι-
άδων σταδίων τὴν πᾶσαν αὐτῆς περίμετρον εὔρον ὑπάρχουσαν, δηλοντί 20
συναπειλημένου καὶ τοῦ παντὸς ὄδατος συνεργυχότος ἐν τοῖς αὐτῆς κοι-
λώμασιν.¹ Ἀρριανὸς δὲ ἐν τῷ Περὶ μετεώρων φησὶν ὡς Ἐρατοσθένης ὁ
Κυρηναῖος ἴσχυρίζεται εἰκοσι καὶ πέντε μυριάδας σταδίων ἔχειν τὴν περί-
15 μετρον τοῦ μεγίστου τῆς γῆς κύκλου. εύρεθείσης δὲ τῆς περιμέτρου καὶ
ἡ διάμετρος αὐτῆς ἐστιν δῆλος· κύκλου γὰρ παντὸς ἡ περίμετρος τρι-
πλασιεύθεδομός ἐστι τῆς διαμέτρου. ἐξ ὧν καὶ τὸ στερεὸν αὐτῆς ἀπαν-
τατεῖληπται. ἀλλ' ὅμως τηλικαύτη οὖσα μόνου τοῦ ἡλίου πολλῷ λίαν ἐλάτ- 25
των ὑπάρχουσα δέδειται καὶ τινῶν ἀστέρων τοῦ κυνός, φασί, καὶ τοῦ
20 Κανάθου καὶ εἰ τινες εἰεν ἔτεροι τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, οὐ μὴν ἀπάντων
ἐλάττων. τῆς γοῦν σελήνης μείζων φαίνεται· εἰς τὸ σκίασμα γὰρ τῆς γῆς
ἐμπίπτει πᾶσα καὶ χρόνον ἐν ταῖς ἐκλείψειν ἐν αὐτῷ τινα ποιεῖται, μέχρις
ἄν αὐτὸν παραλλάξῃ. εἰπον δὲ ἡδη δτι συμπεριείληφε τοῖς κοιλώμασιν
έσαυτῆς τὴν οὐσίαν ὅλην τοῦ ὄδατος· ἀφωρισμένον γὰρ ὄδωρ καὶ καθ'
25 έσαυτὸν συγεστὸς ἔξω τοῦ κέντρου οὕτε ἐστιν οὕτε εἶναι τῶν ἐνδεχομένων 30
ἐστί· δεῖται γὰρ στερεμάνιον τοῦ συνέχοντος, οὐδὲν δὲ τοιοῦτόν ἐστιν ἔτερον
παρὰ τὴν γῆν. ὡς ἐν οὖν τι σῶμα καὶ ὅγκος εἰς τὸ συναμφότερον
ἐμετρήθη.

p. 339b13 Τὸ δὲ δὴ μεταέν τῆς γῆς καὶ τῶν ἐσχάτων ἀστρων
30 πότερον ἐν τι νομιστέον εἶναι σῶμα τὴν φύσιν ἢ πλείω, καὶ εἰ
πλείω, πόσα, καὶ μέχρι ποῦ διώρισται τοῖς τόποις;

Δήλου φανέντος, φησί, τοῦ ὅγκου τῆς γῆς μετὰ τοῦ συναπειλημένου
ὄδατος, τὸ ἐντεῦθεν μέχρι τῶν ἐσχάτων ἀστρων διάστημα ζητοῦμεν, τίνων 35
πεπλήρωται σωμάτων. ἐσχάτων δὲ ἀστρων ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἀκούει
35 τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐσχάτων, τουτέστι τῆς σεληνιακῆς σφαίρας. τοῦτο δὲ οὐκ

1 δὴ οὐ. Arist. E

corr. M¹

20 μεγέθους scripsi: μεγέθος libri

εἰς add. εἰς Ma

6. 7 ἀλλήλων ἀπέχοντας coll. a

13 Ἀρριανὸς] cf. F. Susemihl, Griech. Litt. d. Alex. I 775

24 έσαυτοῖς a: ex έσαυτῆς corr. M¹

29 Τό γε δὴ M: Τό τε δὴ a

7 λαβόντες ex λαβόντας

27 post

30 καν εἰ Arist. 4 Λλ.] 8,13

ἔστιν ἀληθές· καὶ περὶ αὐτῶν γάρ τῶν οὐρανίων ἐζήτησεν, εἴτε ὅλα συν- 79
έστηκεν ἐκ πυρὸς εἴτε τὰ ἄστρα μόνα. ἐσχάτων οὖν ἄστρων ἀκουστέον
τὸ μέχρι τῆς κυρτῆς ἐπιφανεῖς τῆς ἀπλανοῦς. τὸ δὲ καὶ μέχρι ποῦ
διώρισται τοῖς τόποις φησίν, ὡς εἰ πλείω εἴη, ζητητέον μέχρι τίνος
ἢ ἔκαστον αὐτῶν τοῖς τόποις διώρισται.

p. 339b 21 Ὁ γάρ λεγόμενος αἰθὴρ παλαιὰν εἴληφε τὴν προσ- 40
ηγορίαν, δν Ἀναξαγόρας μὲν τῷ πυρὶ ταῦτὸν ἡγήσασθαι μοι
δοκεῖ σημαίνειν· τά τε γάρ ἄνω πλήρη πυρὸς εἶναι· κάκεῖνος
τὴν ἐκεῖ δύναμιν αἰθέρα καλεῖν ἐνόμισε, τοῦτο μὲν ὁρθῶς
10 νομίσας· τὸ γάρ δὲ σῶμα θέον ἄμα καὶ θεῖόν τι τὴν φύσιν. ἐοί-
κασιν ὑπολαβεῖν, καὶ διώρισαν ὄνομάζειν αἰθέρα τὸ τοιοῦτον
ώς ὃν οὐδενὶ τῶν παρ' ἡμῖν τὸ αὐτό.

Εἰπὼν ώσαύτως πάντα τὸν περὶ τὴν ἄνω φορὰν κόσμον τῶν παρ'
ἡμῖν μὲν εἶναι τὸν αὐτὸν οὐδενί, ἑτέρας δέ τινος οὐσίας τῆς κυκλοφοροῦ- 45
15 μένης, καὶ διτὶ ἡ ὑπόληψις αὕτη καὶ τῶν προτέρων γέγονεν ἀνθρώπων,
αὐτό γε τοῦτο διὰ τῶν προκειμένων κατασκευάζειν ἐπιχειρεῖ διὰ τῆς
ἐπερότητος τοῦ δύναματος αὐτοῦ πρὸς τὰ λοιπά. ἀποδέχεται δὲ καὶ Ἀνα-
ξαγόραν οὗτως αὐτὸν δύναμάζοντα, μέριμνας δὲ διτὶ παρὰ τὸ αἴθειν, τοι-
20 έστι καίειν, αἰθέρα καλεῖσθαι νενόμικε· τὰ γάρ ἄνω, τοιτέστι τὰ οὐράνια,
πλήρη πυρὸς εἶναι λέγει. καίτοι γε οὐ μόνος αὐτός, ἀλλὰ καὶ Πλάτων
ταύτης ἐστὶ τῆς ὑπολήψεως ἐκ πυρὸς μὲν εἶναι τὰ ἄστρα λέγων, τὸν δὲ 50
ὅλον οὐρανὸν ἐκ πλείστου μὲν πυρός, δλίγων δὲ τῶν ἄλλων. καὶ Ἡρά-
κλείτος δὲ τῆς τοιαύτης ὑπολήψεως ἦν· οὐδεὶς δὲ τῶν πρὸ Ἀριστοτέλους
ἐτέρας οὐσίας εἶναι σώματος τὸν οὐρανὸν εἰρηκάς φαίνεται. τὴν αὐτῷ
25 οὖν καινοτομήμετεσαν δόξαν τοῖς πρὸ αὐτοῦ περιτίθησι μάτην. ἔστι δὲ μὴ
παρὰ τὸ αἴθειν· καίτοι γε τὰ τῆς ἐτυμολογίας ἐγγίζει μᾶλλον ἐκείνῳ.
τοῦτο δέ πως ἐτερον αὐτὸν δείκνυσι τῶν παρ' ἡμῖν· οὐ γάρ ἀπὸ τῆς
οὐσίας ἡ τοῦ δύναματος θέσις, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ δεῖ κινεῖσθαι γέγονεν. οὐκ
ἀναγκαίως | οὖν ἐκ τοῦ δύναματος ἐτερον εἶναι τὸν οὐρανὸν τῶν παρ' ἡμῖν 79v
30 ὑπονοεῖν αὐτοὺς κατεσκεύασε. τὰς δὲ ἀπὸ τῆς κυκλοφορίας ἐν τῷ πρώτῳ
τῶν Περὶ οὐρανοῦ διεσκευασμένας ἐπιχειρήσεις αὐτῷ τοῦ πέμπτης εἶναι
σωμάτων οὐσίας τὸν οὐρανὸν ἐν ἑτέροις διελευσόμεθα.

p. 339b 27 Οὐ γάρ δὴ φήσομεν ἀπαξ οὐδὲ δις οὐδὲ δλιγάκις τὰς
αὐτὰς δόξας ἀνακυκλεῖν γινομένας ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ἢ
35 ἀπειράκις.

Συμφώνως μὲν τοῦτο τῇ αὐτοῦ δόξῃ γέγραψεν ἄναρχον εἶναι τὸ πᾶν

6 παλαιὰν εἰληφε] πάλαι ἄν ἔλαβε Ma 7 δη] ἦν Arist. EF: ἦν καὶ Arist. II N
9 ἐπεῖ] ἐκείνου Ma pōst μὲν add. οὖν Ma 10 τι om. Ma 11 ὑπο-
λαμβάνειν Ma διώρησαν M 12 δη om. Ma 17 post λοιπά add. ὡς γάρ μηδενὶ¹
τῶν ἄλλων τῶν παρ' ἡμῖν οὐδὲ ἔν V 18 αὐτὴν M 20 Πλάτων] cf. Tim. p. 63 B
25 πρὸ om. a 27 ἀπὸ] ἐκ Ma 30. 31 ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Περὶ οὐρανοῦ] A 2. 3

καὶ ἀγένητον ὑποτιθέμενος, οὐκ γῆσθετο δὲ τοῖς ἑαυτοῦ περιπίπτων 79^ο δικτύοις. εἰ γάρ ἀπειράκις διὰ τὸ ἀργὴν τοῦ εἶναι μὴ ἔχειν τὸν κόσμον αἱ αὐταὶ γύνονται δόξαι, καὶ οὐκ ἀπειράκις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπέιρου πολλαπλασιών τὰς αὐτὰς ἀνακυκλεῖσθαι δόξας ἀνάγκη. οὐ γάρ μέχρις 5 Ἀριστοτέλους ἀπειράκις αἱ αὐταὶ δόξαι ἀνεκυκλήθησαν, ἀλλὰ καὶ πρὸ 10 αὐτοῦ λίαν χρόνον πολὺν ἀπειράκις ἤσαν ἀνακυκληθεῖσαι· εἰ γάρ μὴ ἀπειράκις, ἀργὴν ἔσχε τὸ πᾶν. εἰ δὲ ἔτιγεν ἀργήν, ὑποῖνον ἂν χρόνου μερίον τοῦ παρεληλυθότος λάβοις ἀναποδίζων, ἐπ’ ἄπειρον τὰς αὐτὰς ἀνάγκη πάντως ἀπειράκις ἀνακυκληθῆναι μέχρις ἐκείνου δόξας, οὐ μόνον 15 διτὶ ἄναργης, ἀλλ’ διτὶ καὶ ἀργὴν ἔσχεν ὁ κόσμος· καὶ οὕτως ὁ ἔκατερον διεῖδεν ὅμοιος ἐκ τοῦ χρόνου τὸ ἀξιόπιστον ἔξει. δεύτερον, εἰ ἄπειρον τὸ παρῳγμένον, προστιθέμενων τῶν ἐφεῖς αὐξεσθαι τὸ ἄπειρον ἀνάγκη¹⁵ 20 καὶ μηδέποτε λήγειν αὐξόμενον τοῦ χρόνου προιόντος ἐπ’ ἄπειρον. εἰ οὖν καὶ αὐτὸν μόνον τὸ γεγονέναι τὸ ἄπειρον ἀδύνατον, ὡς αὐτὸς ἔδειξε, πολλῷ 25 μᾶλλον ἀδυνατώτερον τοῦ ἀπείρου μετέξην τι γίνεσθαι καὶ ἀπειρότερον. εἰ οὖν ἀδύνατον ἀπειράκις τὰς αὐτὰς ἀνακυκλεῖσθαι δόξας, οὐδεὶς δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ τὴν δόξαν φαίνεται ταύτην προϋποθέμενος, πρῶτος ἄρα ταύτης Ἀριστοτέλης κατήρξατο. διτὶ μὲν οὖν ἑαυτῷ περιπέπτωκεν ἐναργῶς ἐδείχθη· 30 διὰ τούτων δ’ ὅμως ὡς ἀργαιοτέρα ἐστὶ δόξα τὸ ἔτερας οὐσίας εἶναι τῶν 20 πὸ σελήνην τὸν οὐρανὸν καὶ ὡς ἔστιν αἰδίος συλλογίσασθαι βούλεται. τοῦτο γάρ περὶ αὐτοῦ φησιν· οἱ πρὸ ἡμῶν ὑπολαμψάνοντες αἰδέρα τοῦτο τὸ σῶμα προσαγορεύουσιν ἐκ τοῦ ἀεὶ θέειν καὶ πᾶσιν τῆς κινήσεως μὴ ἔχειν καὶ θεῖον εἶναι οὕτως αὐτὸν ὀνομάσαντες, ὥπερ οὐδενὶ τῶν ὑπὸ σελήνην ἀρμάζει, τὸ ἀεὶ καὶ ἀπαύστως κινεῖσθαι. ταύτης δὲ χρόνῳ, φησί, 25 τῆς δόξης ἀφανισθείσης τὸ ὄνομα μερινέηκεν ἐπ’ ἄλλην σημασίαν, τὸ αἷμαν, 30 ὑπὸ τῶν ὕστερον γενομένων μετενγήθεν, ὡς πῦρ ὅντα τὴν οὐσίαν. οὐ γάρ²⁰ μόνον πόλεις τε καὶ ἔθνη, φησίν, ἀργάς καὶ τέλη λαμβάνουσιν, ὡς εἰς παντελῇ λήθην ἐκπεσεῖν, ἀλλὰ καὶ δόξαι καὶ τέγναι καὶ ἐπιστῆμαι τοῦτο πάσχουσιν, ἀς συμβαίνει πάλιν ἀνακυκλεῖσθαι τῷ μακρῷ χρόνῳ. καὶ γάρ 35 η̄ μουσικὴ καὶ η̄ ἀνδριαντοπλαστικὴ καὶ ἔτεραι τινες εὔρηνται μὲν ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν, ἡμιθύνμησαν δὲ νῦν καὶ τῷ χρόνῳ πάλιν ἵσως ἀκρι- 40 σουσιν· εἰκὸς οὖν καὶ τὰς περὶ τῶν πραγμάτων δόξας τὸ αὐτὸν πάσχειν. λέγουσι δὲ καὶ Ἀλέξανδρον ἐξ Ἰγδῶν Ἀριστοτέλει γράψαι, ὡς ἔτεροι φασιν. ἐπ’²⁵ 45 Βαρθολῶνος ὡς καὶ οἱ ἐνταῦθα σηφοὶ σώματος ἔτερου φασὶν εἶναι τὸν οὐρανόν. τοῦτο μὲν οὖν δύποις ἀληθείας ἔχει, λέγειν οὐκ ἔχω· παρ’³⁰ "Ελλησι δὲ τοῦτο φρονῶν φαίνεται τῶν πρὸ Ἀριστοτέλους οὐδεῖς. ὁ Πλάτων ἐν τῷ Κρατύλῳ περὶ δρυθῆτος ὀνομάτων διαλεγόμενος τὸν αἰδέρα παρὰ τὸ ἀεὶ θεῖον ἡτυμολόγηκε. τοὺς γάρ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν φησιν ὑπο-³⁵ λειφθέντας ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις διάγειν ὅρεσι καὶ τέως βοσκηματώδη βίον

1 ἀγένητον α 4 πολλαπλασιών scripsi: πολλαπλάσιον ὡς libri 7 post δὲ add. μὴ V χρόνου scripsi: χρόνον libri 13 αὐξόμενον om. M 24 τοις λέγης α 29 πόλιν M 30 καὶ post μουσικὴ om. M ἡ post καὶ om. V ἡ ἀνδριαντοπλαστικὴ in marg. add. M ημρηνται M 37 ἐν τῷ Κρατύλῳ] p. 410 B 38 φησιν] cf. Cratyl. p. 397 C

ζῆν καὶ περὶ τὴν συλλογὴν ἐνασχολεῖσθαι καὶ μόνον τῶν τροφῶν καὶ τῶν 79^η ἄλλων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ἀνανήψαντας δὲ τῷ γρόνῳ μικρὸν ἐκ 36 τῆς τοῦ κατακλυσμοῦ ταραχῆς εἰς ἔννοιαν ἐλίθειν τοῦ εἶναι τι τῶν φαινομένων αἴτιον· κατανοήσαντες δὲ τὰ οὐδράνια καὶ ἀεὶ ταῦτα κινούμενα βλέποντες αἰδέρα καὶ θεὸν αὕτη ὠνόμασαν, τὸ μὲν παρὰ τὸ αἴθειν, τὸ δὲ παρὰ τὸ δεῖ θέειν. καὶ ἐπειδὴ τοῦτον μὲν ἑώρων μήτε γινόμενον μήτε φύειρόμενον, τῇ κινήσει δὲ αὐτοῦ τὰ ἐντὸς μεταβάλλοντα, αἴτιον εἶναι τούτων 10 τῶν καὶ δημιουργὸν ὑπετόπασαν. εἴτα τοῦ λόγου κατὰ μέρος προσύοντος ἐπὶ τὸ λεπτήτερὸν τε καὶ ζητητικότερὸν καὶ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς οὐρανοὺς τὸ 15 αἴτιον τῆς τοιᾶσδε κινήσεως τε καὶ διαμονῆς περιεργαζόμενοι ἐπὶ τὴν ἀφανῆ καὶ ἀσώματον μετῆλθον αἴτιαν· μηδὲ γάρ ἀν διαφεύξειν ἐς ἀεὶ σῶμα δῆτα πεπερασμένον μένειν τε καὶ κινεῖσθαι μὴ ὑπὸ δυνάμεως ἀπείρου συνεχόμενον ἀσωμάτου πάντως, οὐχ ὅρωμένης μὲν, ἐκ δὲ τῶν ἔργων αὐτῆς νοούμενης· μὴ γάρ εἶναι δύναμιν ἐν σώμασιν ἀπειρον· καὶ οὕτως ἀν- 20 15 ἔδραμον ἐπὶ τὴν μίαν τῶν πάντων ἀρχὴν κάκείνην τῷ δύναματι τοῦ τῶν φαινομένων χρείττονος θεῖον ὠνόμασαν.

ρ. 339b 30 "Οσοι δὲ πῦρ καθαρὸν εἶναι φασι τὸ περιέχον καὶ μὴ μόνον τὰ φερόμενα σώματα, τὸν δὲ μεταξὺ γῆς καὶ τῶν ἀστρων ἀέρα, θεωρήσαντες ἀν τὰ νῦν δεικνύμενα διὰ τῶν μαθημάτων 20 ικανῶς ἵσως ἀν ἐπαύσαντο τῆς παιδικῆς ταύτης δόξης· λίαν γάρ ἀπίστον τὸ νο μέτειν μικρὸν τοῖς μεγάθεσιν εἶναι τῶν φερομένων 50 ζκαστον, ὅτι φαίνεται θεωροῦσιν ἡμῖν ἐντεῦθεν οὕτως.

"Οτι μὴ ἐκ πυρὸς μόνου συνέστηκε τὸ ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς ἀπλανοῦς, διὰ τῶν ἐν ἀστρονομίᾳ δειχθέντων παρίστησιν. εἰ γάρ τις ἐννοήσεις, 25 φησί, τὴν ὑπερβολὴν τῶν περιεχόντων τὴν γῆν σωμάτων, ῥαδίως ἀν συλλογίσασι τὸ μὴ δύνασθαι πυρὸς ἀπαν εἶναι τὸ περιέχον αὐτήν, ἀσυμμέτρου πρὸς αὐτὴν οὕσης τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους τῶν περιεχόντων αὐτήν. Οτι γάρ βραχυτάτη ἐστὶ καὶ τὸ μηδὲν σχεδὸν πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανόν, δείκνυται μὲν διὰ τῶν ἀστρονομικῶν ἐναργῶς μεθόδων, οὐχ ἡκιστα δὲ καὶ 30 ἐκ τοῦ μικρὰ τῆς γῆς διαστήματα μεγάλας ἡμῖν πρὸς | τὰ φαινόμενα τὰς 80^η διαφορὰς ποιεῖν. οἱ γάρ ἐν Βοζαντίῳ φέρε τῶν ἀστέρων ἀφανεῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φαίνονται, ὡς ὁ καλούμενος Κάνωβος ὑπὸ ποσὶν Ὡρίωνος ὕν, πρὸς αὐτῷ κείμενος τῷ νοτίῳ ὅρίζοντι. λαμπρότατος δ' ἐστὶ καὶ τοῦ κυνὸς μείζων τε καὶ φανότερος, καὶ ταῦτα περὶ αὐτὸν ὧν τὸν ὅρίζοντα καὶ 35 δι' ὅμιλωδονς ἀέρους φανόμενος, ἀλλ' ὅμως τῇ ὑπερβολῇ τῆς λαμπρότητος ἀμφῆριστός ἐστι τῷ κυνὶ. ἐξ οὐ δῆλον ὡς ἐν Ἐλλάδι ὧν ἡγνόησε

2 ἀνανήψαντας scripsi: ἀνανήψαντες libri 6 τοῦτον] τοῦτο V 8 ὑπετώπασαν M
ἢ ζητητικῶν M 16 χρείττονι a θεῖον Ma 18 τὸν δὲ Ma: τὸ δὲ V et Arist. codd., sed cf. p. 21,40 et 22,12 20 τῆς παιδικῆς ταύτης V Arist. F: ταύτης τῆς παιδικῆς Ma Arist. II: ταύτης om. Arist. EN 22 οὕτως] ἵσως Ma 26 ἀπαν om. a τὸ περιέχον —σχεδὸν πρὸς (28) om. a 30 πρὸς τὰ φαινόμενα scripsi: προσαποφαινόμενα libri 32 ὑπὸ τοῖς ποσὶ Ma 34 φανότερος a 36 ἀμφῆριστος scripsi: ἀμφῆρηστος MV: ἀμφῆριστος a

τοῦτον ὁ παιητὴς περὶ τοῦ κυνὸς εἰπὼν “ὅν τε κόν’ Ὡρίωνος ἐπίκλησιν 80^τ καλέουσι· λαμπρότατος μὲν ὁ γ’ ἔστι!” πάλιν η ἄρκτος ἐν Βυζαντίῳ φαινομένη μετέωρος λίαν, ὡς δοκεῖν σχεδὸν μεσουρανεῖν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μὲν παραβέει τὸν ὥριζοντα, ἐν δὲ τῇ Διοσπόλει πολλοὶ ταύτης ἀστέρες 5 δύνουσιν· Σπερ οὐκ ἀν συνέβανεν, εἰ μὴ μικρόν τι τὸ τῆς γῆς μέγεθος ἦν, καὶ τί λέγω μέγεθος, ὅτε πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους τῆς 10 ἔξωτάτω σφαίρας σημείου καὶ κέντρου λόγον ἔχουσα δείκνυται πρὸς αὐτήν; ἔστω γάρ κύκλος ὁ ΑΒΓ, κέντρον δὲ αὐτοῦ τὸ Δ καὶ διάμετρος η ΑΕ. αὕτη πάντως εἰς δύο τὸν κύκλον ἵσται τέρνει ἡμικύκλια. καὶ ἄλλος δὲ 15 τὸν κύκλος περὶ τὸ αὐτὸν κέντρον γραφέσθω ἐλάσσων τοῦ ἐκτὸς δηλονότι. ἔστω δὲ ἡ μὲν ἐκτὸς η ἀπλανῆς, δὲ δὲ ἐντὸς η γῆ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς οὖσῃ. εἰ ἐξ αὐτῆς εὑθεῖαν ἔξαγάγης ἐπὶ τὸν ἀνατολικὸν ὥριζοντα καὶ ἐπὶ τὸν δυτικὸν τὴν ΖΗ, διαιρήσει [καὶ γάρ] τὴν ἀπλανῆ εἰς δύο τυγάματα ἀνισα, ἔλατ- 20 τον μὲν ἡμικυκλίου τὸ ὑπέρ γῆν, εἰ τύχοι, ζῳδίων πέντε, μείζον δὲ τὸ ὑπὸ γῆν τὸ ΖΓΗ. η μὲν οὖν διὰ τὸν κέντρου, ἐπειδὴ μηδένα λόγον ἔχει τὸ ἀμφεξ πρὸς τὸ μέγεθος, εἰς δύο ἵσται διείλεις τὸν ἔξωθεν κύκλον, η δὲ διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐντὸς ἀχθεῖσα κύκλου εἰς ἀνισα. οὐκοῦν εἰ ἐν λόγῳ τινὶ τὸ μέγεθος ὑπῆρχε τῆς γῆς πρὸς τὴν ἀπλανῆ, πᾶσα ην ἀνάγκη ἔλαττον 25 εἶναι ἡμικυκλίου τὸ ὑπέρ γῆν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὑφ’ ἡμῶν δρώμενον. εἰ 30 δὲ ἐν παντὶ καιρῷ ἔξι ὁρῶμεν ἀκριβῶς ζῷδια ὑπέρ γῆν, δῆλόν ἔστιν ὅτι δισπερ οὐδένα λόγον ἔχει τὸ κέντρον πρὸς τὴν ἀπλανῆ, οὔτως οὐδὲ η γῆ πρὸς αὐτὴν ἔχει, καίτοι μεγίστη οὖσα καὶ διὰ τὸ μέγεθος ἥπειρος οἵονεὶ ἥπειρος ὑνομαζομένη, οἷόν ἔστι τὸ “ἥπειρον εἰς ἥπειρον εἰσεπλεύσαμεν”. 35 διθεν οὐδὲν ἀποκρύπτει τῆς ἀπλανοῦς, ως οὐδὲ τὸ ἀμφεξ σημεῖον· εἰ γάρ εἶχε λόγον τινὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὴν ἀπλανῆ, ἔλαττον τὸ ὑπέρ γῆν ἡμικυκλίου ὅρων ἐμέλλομεν, τοῦ λοιποῦ μαρίου τοῦ τὸ ἄνω πληροῦντος ἡμι- 40 κύκλουν ὑπὸ τοῦ μεγέθους τῆς γῆς καλύπτομένου, οἷόν ἔστιν ἐπὶ τῶν καταγραφέντων κύκλων ἐν μὲν τῷ ἀνατολικῷ ὥριζοντι τὸ ἀπὸ τοῦ Α ἔως τοῦ Ζ, ἐν δὲ τῷ δυτικῷ τὸ ἀπὸ τοῦ Ε ἔως τοῦ Η. εἰ οὖν τὸ μηδὲν η γῆ πρὸς τὸν ἔξωθεν ἔστιν οὐρανόν, οὐκ εὐλογον τὸ ζητεῖν, εἴ τινων ἀστέρων 45 ἔστιν ἔλαττων, ἀλλ’ εἴ τινων δλως ἔστι μείζων. ὁ γοῦν ἥλιος ἐκατονταεβδομηρονταπλασίων αὐτῆς εἶναι δείκνυται παρὰ τοῖς μαθηματικοῖς. καὶ τὸν κύνα δέ φασιν αὐτῆς ὑπάρχειν μείζονα, διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ 50 50 αποστήματος μικρὸν οὖτα φαίνεσθαι, ως καὶ η τοῦ ἥλιου διάμετρος ποδιαία τις εἶναι σχεδὸν τοῖς ὁρῶσι δοκεῖ, καὶ ταῦτα τῆς ἡλιακῆς σφαίρας πολλῷ κατωτέρῳ τῆς ἀπλανοῦς ὑπαρχούσης. δείκνυται γάρ, φασί, διὰ τῶν μαθημάτων τοῦ διαστήματος τοῦ ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς γῆς μέχρι τῆς κυρτῆς

1. 2 ὅν τε — ὁ γ’ ἔστι] II. X 29. 30 4 διὸς πόλει M 7 καὶ om. M 11 ὁ ἀπλανῆς Ma τῇ ἐπιφανείᾳ — οὖσης depravata sunt 13 τὸν ζη Ma διαιρήσει om. α καὶ γάρ delevi 17 ἔξωθεν scripsi: ἔσωθεν libri 19 post ἀνάγκη add. η α 21 καιρῷ ἔξορῶμεν Ma 24 ἥπειρον — εἰσεπλεύσαμεν] cf. Naucl. Trag. Gr. fragm. p. 682 [Eurip. fr. 110 εἰσεπλεύσαμεν] ἔξεπλεύσαμεν Aneed. Paris. vol. 4 p. 183,11: ἐκβάλλων πόδα Suidas s. v. ἥπειρος 25. 26 οὐ γάρ εἶχε M: οὐ γάρ εἰ εἶχε α 28 καλυπτόμενον V 31 ἀλογον α

ἐπιφανείας τῆς σεληνιακῆς σφαίρας τὸ ἀπὸ ταύτης μέχρι τοῦ ἡλίου διατεῖνον 80
 ἔλασττον μὲν εἶναι ἡ εἰκοσισπλάσιον, μεῖζον δὲ ἡ ἐννεακαιδεκαπλάσιον. Ὅτε
 τὸ ὅλον στερεὸν τὸ ἀπὸ τῆς σελήνης μέχρι τοῦ ἡλίου τοῦτον ἔχει τοῦ
 τὸν λόγον πρὸς τὸ ἀπὸ τῆς σελήνης μέχρι τῆς γῆς, ὃν ἔχει τὰ ὀκτακι-
 ς γήλια πρὸς τὸ ἐν. μετρεῖται γάρ πᾶν στερεὸν τοῦ μῆκους ἐπὶ τὸ πλάτος
 πολυπλασιασθέντος καὶ τοῦ γενομένου ἀριθμοῦ ἐπὶ τὸ βάθος πάλιν πολυ-
 πλασιαζομένου. οἷον ὡς ἐπὶ κύβῳ, εἰ δύο πήγεων ἡ πλευρά εἴη τούτου,
 δύο ἐπὶ δύο πολυπλασιάζων ποιεῖς τέσσαρα, καὶ τὰ τέσσαρα πάλιν ἐπὶ τὸ
 βάθος καὶ αὐτὸ δύο πήγεων ὑπάρχον, καὶ γίνεται ὁ κύβος ὅλος ὀκτώ
 10 πήγεων στερεῶν. ἐπεὶ οὖν ἐνός τινὸς ἔστι τὸ ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι 40
 τῆς σελήνης, καὶ τὸ ὅλον αὐτοῦ στερεὸν ἐνός ἔσται· ἀπαξ γάρ ἐν πάλιν
 γίνεται ἐν, καὶ τοῦτο ἐπὶ τὸ βάθος ἐνὸς δύο πάλιν ὄμοιώς γίνεται ἐν τῷ
 βάθει. τὸ δὲ ἀπὸ σελήνης μέχρι τοῦ ἡλίου ἐπειδὴ τοσούτων ἔστιν εἰκοσιν,
 εἰκοσάκις τὰ εἴκοσι τετρακόσια γίνεται, καὶ ταῦτα ἐπὶ τὰ εἴκοσι τοῦ βάθους
 15 πολυπλασιαζόμενα ποιεῖ τὰ ὀκτακισγήλια. οὐκοῦν δύο λόγον ἔχει τὰ ὀκτακι-
 ς γήλια πρὸς τὸ ἐν, τοῦτον ἔχει τὸν λόγον πρὸς τὸ ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς
 γῆς μέχρι τῆς σελήνης τὸ ἀπὸ τῆς σελήνης μέχρι τοῦ ἡλίου. τούτων οὖν 45
 τως ἐχόντων τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἀπλανοῦς εἰς ἄπειρον ἀνάγκη.
 τοιούτους ἐκτίνεται μέγεθος, ἥπερ διὸ τὴν ὑπερβολὴν οὐδὲ μετρηθῆναι ὑπὲ-
 20 τῶν ἀστρονομικῶν δεδύνηται μεθόδων. ὅτι δὲ πολλῷ μεῖζων τῆς γῆς ἔστιν
 ὁ ἡλίος, ὡς ἀν εἴη δυνατὸν δίχα τῶν μαθηματικῶν μεθόδων, δεικνύειν
 πειράσσομαι. προδεικνύσθω δὲ συντόμιας ἡμῖν ὅτι σφαιροειδὲς ἡ γῆ τὸ
 σχῆμα ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον· ἡ νὺξ οὐδὲν ἄλλο ἔστιν ἡ σκίασμα γῆς·
 ἐν φάσι γάρ ἀν μέρει τῆς γῆς τὰς ἀκτίνας ὁ ἡλίος προσβάλῃ, κατὰ τὸ ἀντί-
 25 κείμενον τοῦ φωτιζόντος μέρος ἡ σκιά γίνεται. καὶ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ λυ-
 γιαίου φωτὸς καὶ ἐκ τῆς σκιᾶς τῶν σωμάτων ὅρᾶν πάρεστιν ἐναργῶς.
 οὐδὲν δὲ σῆμα φωτιζόμενον κυλοτερῆ πανταχοῦν ποιεῖ τὴν σκιάν. εἰ γάρ
 τὸ σφαιροειδὲς καὶ μόνον. προσπίπτουσαι γάρ αἱ ἀκτίνες τοῦ φωτιζόντος ταῖς
 τοῦ φωτιζόμενου πλευραῖς δομούσχημον αὐτῷ τὴν σκιὰν ἀποτελοῦσιν. διὸ
 30 καὶ κυλίνδρου τὸ φωτιζόμενον, εἰ μὲν ἐκ τῆς βάσεως προσέιται τὸ φῶς,
 κυλιοτερῆ σκιὰν ἀποτελεῖ διὰ τὸ κυλιοτερὲς εἶναι τῶν περάτων ἐκάτερον·
 εἰ δὲ ἐκ τῶν πλαγίων ἐπὶ τὸ μῆκος προσίσται τὸ φῶς τοῦ κυλίνδρου, παρ-
 αλληλογραμμον ποιεῖ τὴν σκιὰν ὑπὸ παραλιήλων εὐθειῶν περιγραφομένην· 80
 κατὰ μάλιν γάρ εὐθεῖαν τοῦ κυλίνδρου προσπιπτουσῶν τῶν ἀκτίνων ἀπαῦν,
 35 ἀνάγκη καὶ τὴν ἀντικειμένην τῷ φωτιζόμενῳ σκιὰν ὑπὸ εὐθειῶν περιέχε-
 σθαι. μόνον οὖν. ὡς εἴρηται. τὸ σφαιρικὴν σχῆμα κατὰ πᾶν μέρος οὐτοῦ
 κυλιοτερῆ τὴν σκιὰν ἀποτελεῖ. τοιαύτη δὲ ἔστιν ἡ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποτελούμενη
 σκιά, διόπερ ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν αὐτῆς ἡ σελήνη, ἀφ' οἵουδήποτε μέρους ὅ

7 ἡ πλευρά—δύο πήγεων (9) οι. M
 scripsi: τοιοῦτον libri εἴκοσιν οι. a
 add. ὅτι Ma 24 ἀν supra vers. M 25 μέρους M 27 πανταχοῦν οι. V
 29 διὸ—ἐκάτερον (31) οι. a 30 κυλίνδρου scripsi: κυλινδρεῦσι M V post μὲν add.
 οὖν M V, sed del. V 32 προστῇ a

9 κύβος scripsi: κύλος libri
 19 ἐκτίνεσθαι M 23 post τοῦτον
 25 μέρους M 27 πανταχοῦν οι. V
 36 μόνον οὖν] καὶ μονογοὺς Ma

13 τοσούτων
 23 post τοῦτον

ἐκλείπειν ἄρεσται, εἴτε ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ εἴτε ἐκ τοῦ δυτικοῦ εἴτε ἐξ ὑπουροῦ οὐν ἄλλου, κατὰ κυκλοτερῆ γραμμὴν ἐκλιμπάνουσα φαίνεται, ὡς ἔτε μηδη-
εισῆς γίνεται, καὶ οὐδὲμιος κατ' εὐθεῖαν, οὐαὶ ἐστὶν ἐν τῇ διγοτόμῳ, ὡς
πανταχόθεν τῆς σκιᾶς οὔσης κυκλοτεροῦς. οὐδέποτε γάρ, ὡς εἰπον, τὸ γι-
α νόμενον αὐτῆς μέρος ἀφώτιστον ἐκ τῆς ἐμπτώσεως τῆς εἰς τὸ σκίασμα
τῆς γῆς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκ τοῦ πεφωτισμένου τεμνόμενον φαίνεται.
δῆλον οὖν ὡς ἡ τὸ σκίασμα ποιῶσα γῆ σφαροειδὲς ἔχει τὸ σχῆμα. τούτοις
του δεδειγμένου προειλήφθω κάκεινο ὡς ὅταν σφαῖρα ὑπὸ σφαῖρας φωτί-
ζηται, εἰ μὲν ἵση εἴη ἡ φωτιζομένη τῇ φωτιζούσῃ, κυλινδροειδῆς ἡ σκιὰ
10 γίνεται, τῶν ἀκτίνων κατ' εὐθείας ἀπαρεγκλίτους προσπιπτουσῶν τῷ φωτι-
ζομένῳ, ὡς μάζε συνυνέειν προσύνεσας μήτε τοῦμπαλιν ὑπειάζειθαι· διόπερ
κύλινδρος ἡ σκιά. εἰ δὲ ἔλαττον εἴη τοῦ φωτιζομένου τὸ φωτίζον, τῶν
ἀκτίνων ἔξωθυμαμένων ὑπὸ τοῦ φωτιζομένου καὶ κλωμένων ὑπτίων ἐφ'
ἔκπατερα καὶ οὕτως ἐπὶ τὸ πρόσωφ φερομένων καὶ διὰ τὴν κλάσιν πρόσωσα
15 προϊούσαν εὑρυνομένων, καὶ εἰς μεῖζονα τὴν μεταξὺ διάστασιν ἀεὶ χωρούσης
αὐτῶν τῆς σχίσεως μέχρι τῆς αὐτῶν συνεμπτώσεως, συμβαίνει καλαθο-
ειδὲς τῆς σκιᾶς γίνεσθαι τὸ σχῆμα ἐκ μικροτέρου πυμμένος εὑρυνομένης
μέχρι τῆς τῶν ἀκτίνων συμπτώσεως. εἰ δὲ τοῦμπαλιν τὸ φωτίζον μεῖζον
εἴη τοῦ φωτιζομένου, τῶν ἀκτίνων ἕρουσῶν ὑπὲρ τὸ φωτιζόμενον καὶ κατὰ
20 μικρόν, θσον προβαίνουσι, συμβαίνουσῶν εἰς ἀλλήλας, ἔως ἂν τελείως συμ-
πέσωσι, κῶνος ἡ σκιὰ γίνεται. ὁ δὲ κῶνος κυκλοτερῆ μὲν ἔχει τὴν βάσιν,
ἐκ ταύτης δὲ πρόσεισιν εἰς ὅψις κατὰ μικρὸν δι' ἀναλογίας ἐν τῇ προσόδῳ
στενούμενος, ἄχρις ἂν εἰς σημεῖον τὴν ἑαυτοῦ κορυφὴν ἀποτελευτήσῃ. ὅτι
δὲ κωνοειδές ἔστι τὸ σκίασμα τῆς γῆς, πάλιν αἱ τῆς σελήνης δεικνύουσιν
25 ἔκλείψεις. εἰ μὲν γάρ περιγειτέρα οὖσα τελείως ἔκλίποι, πλείονα χρόνον
τελείως ἀφώτιστος μένει, ὡς εὑρυτέρῳ μέρει τοῦ κώνου προσπίπτουσα, εἰ
δὲ ἀπόγειος, ἔλαττονα· ὡς γάρ στενωτέρῳ προσβαλοῦσα τῇ σκιᾷ θάττον
αὐτὴν παραλλάττει. ἔχει γάρ ὁ τῆς σκιᾶς δηλονότι κῶνος τὴν μὲν βάσιν
πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ, ὑπερεκπίπτων δὲ τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν τὴν κορυφὴν
30 αὐτοῦ τῇ Ἐρμαίκῃ προσβάλλουσαν ἔχει· εἰ μὴ γάρ ὑπερέπιπτε τὴν σελη-
νιακήν, οὐκ ἔμελεν εἰς αὐτὸν ἐμπίπτειν ἡ σελήνη πᾶσα καὶ χρόνον δια-
τρίβειν ἀφώτιστος, διὰ τὸ τῆς σκιᾶς πλάτος τοῦ λεπτοτάτου μέρους τοῦ
κώνου περιπτέρω ταύτης κεχωρηκότος. εἰ οὖν κῶνος ἔστιν ἡ σκιὰ τῆς
γῆς, πολλῷ ἄρα ἔστι τοῦ ἥλιου ἔλάττων ἡ γῆ. τίς οὖν ἀν εἴη τῷ ἔξωθυμῳ
35 οὐρανῷ παραβαλλομένη, εἰ μὴ τῷ ὃντι σημείῳ; διὰ μὲν οὖν τούτων ἡ
τοῦ μεγέθους τῶν περιεχόντων σωμάτων ὑπερβολὴ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς γῆς
καὶ τοῦ ὄντος ἀποτελουμένην σφαῖραν ἐδείχθη. τί δέ ἔστι τὸ ἐκ τούτου τῷ
φιλοτέχνῳ συγκατασκευαζόμενον. ἴσωμεν τὴν λέξιν αὐτοῦ πάλιν ὑπομνήσαντες·
θσοι δὲ πῦρ καθαρὸν εἶναι φασι τὸ περιέχον καὶ μὴ μόνον τὰ
40 φερόμενα σώματα, τὸν δὲ μεταξὺ γῆς καὶ τῶν ἀστρων ἀέρα, τὰ
θεωρήσαντες ἂν τὰ οὖν δεικνύμενα διὰ τῶν μαθημάτων ἴκανῶς

11 συνεῖσιν Ma

18 μεῖζον ομ. M

25 ἔκλείποι Ma

27 προβαλοῦσα a

40 ἀστρων] ἢ ineunte v. ομ. M

41 ἀν τὰ] αὐτὰ V

ἴσως ὅν ἐπαύσαντο ταῦτης τῆς παιδικῆς ὁρᾶς· λίαν γάρ ἀπλοῦν 80ν
τὸ νομίζειν μικρὸν τοῖς μεγέθεσι τῶν φερομένων εἶναι ἔκαστον,
ότι γαίνεται θεωροῦσιν ἐντεῦθεν ἡμῖν οὐτως. ὁ μὲν Ἀλέξανδρος
ζῆτεν ἐνταῦθιά φησι τὸν φιλόσοφον, εἰ τὰ οὐράνια πάντα πυρός εἰσι κα-
ὶ θαροῦ καὶ μὴ τὰ ἄστρα μόνον (τὰ γάρ φερόμενα σώματα λέγειν τὰ ἄστρα),
ἀλλὰ καὶ τὰ μεταξὺ τῶν ἄστρων διαστήματα· τοῖς γάρ τοῦτο λέγουσιν ἐπε- 10
σιναι τὸ πάντα τὰ μετά τὴν γῆν καὶ τὸ ὅδωρ μέχρι τῆς σφαίρας τῆς σελή-
νιακῆς ἀέρα λέγειν. ἐμοὶ δὲ οὐ δοκεῖ τοῦτο δηλοῦν ἡ λέξις, ἀλλὰ τὸ μετά
τὴν γῆν ὅλον συνειλημένου δηλοῦνται τοῦ διαστήματος μέχρι τοῦ ἐσχάτου
10 οὐρανοῦ. τί γάρ φησι; καὶ μὴ μόνον τὰ φερόμενα σώματα, τουτέστι
πάντα τὰ κυκλοφορούμενα (κυκλοφορεῖται δὲ καὶ τὰ ἄστρα καὶ ὁ πᾶς
οὐρανός), ἀλλὰ καὶ τὸν μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τῶν ἄστρων ἀέρα,
ώς τοῦ ἀέρος δηλοῦντι τοῦ μεταξὺ μὴ κυκλοφορούμενου. Ψυχρὰ δὲ λίαν 15
ἡ ὑπάρχεισι τὸ νομίζειν ἐν μέσῳ διαιτᾶσθαι πυρὸς τὰ χερσαῖς ζῶντας καὶ τὰ
15 φυτά. οἱ τοῦτο οὖν ὑπομέμενοι, φησύν, εἰπερ τὰ δεδειγμένα διὰ τῶν μαθη-
μάτων ἐπειδή γε ταῦτα. ἐπαύσαντο ἀντὶ τούτων τῆς παιδικῆς ταῦτης ὑπονοίας, τοῦ
νομίζειν μικρὸν εἶναι τῷ μεγέθει τῶν φερομένων ἔκαστον, ὡς ἐκείνων τούτων
οἰορένων διτι κανὸν ἐκ πυρὸς εἴη τὰ ἄστρα, οὐ λυμαίνεσθαι τὰ τῷδε διὰ τὴν
τοῦ μεγέθους μικρότητα. τί οὖν ἀντὶ εἴποιεν περὶ αὐτῶν τῶν σφαιρῶν, καὶ
20 εἰ μικρὰ ἦν ἔκεινα, καὶ ἔτι τοῦ μεταξὺ τῆς γῆς ἀέρος καὶ τῆς σελήνης; 50
ἡ λόρδις οὖν τῆς ἀπορίας ἀπὸ μόνων γέροντες τῶν ἄστρων, καὶ τούτων ἐντεῦθεν
ὁ Ἀλέξανδρος οὐ περὶ πάντων τῶν μεταξὺ σωμάτων τὴν ἀπορίαν γνωμένην
ἔξειναρχε. τὸ δὲ ἵκαντος πρὸς τὸ δεδειγμένα φησίν, ἵκαντος δεδειγμένα, ἡ
πρὸς τὸ θεωρήσαντες, ἵκαντος θεωρήσαντες, καὶ μὴ παρέργως δηλοῦντι καὶ
25 ἀτημεῖλος. πάλαι γάρ ἀντεξέλεγκθη, φησί, τὰ μεταξὺ καὶ οὐδὲ ὑπο-
ετὴναι τὴν ἀρχὴν ἡδύναντο. καὶ ἡ αἰσθησίς δὲ λίαν αὐτοὺς ἐντρέ- | 81τ
πειν ἕρζειται· πυρὸς γάρ οὐδὲ τὴν τυχούσαν φέρομεν προσβιολίγην. ταῦτα
δέ φησι καὶ ἐν τοῖς περὶ τὸν ἄνω τόπον θεωρήμασιν εἰρηνίσθαι,
τουτέστιν ἐν τῇ Ἡερὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ.

30 p. 340a3 Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ ἀέρος γε μόνου πλήρης πολὺν γάρ ἀν-
τιεργάτην τὴν ἴστηται τῆς κοινῆς ἀναλογίας πρὸς τὰ σύστοιχα
τώραστα, κανὸν εἰ δύο στοιχεῖων πλήρης ὁ μεταξὺ τῆς γῆς τε καὶ
οὐρανοῦ τόπος ἐστίν· οὐδὲν γάρ ὡς εἰπεῖν μάρτιον ὁ τῆς γῆς ἡ
ἐστιν ὅγκος, ἐν φύσισί ληπταὶ πᾶν καὶ τὸ τοῦ διαστήματος πλήθησ. 35

πρὸς τὸ περιέχον μέγεθος.

Ἄνελθον δέ· μὴ πυρός ἐστι περιέγοντα τὴν γῆν καὶ τὸ ὅδωρ σώματα,
μέτεστιν ἐπὶ τὸ δεῖξαι διτι μηδὲ μόνου ἀέρος ἀπαντα δυνατὸν εἶναι· πρῶτον

2 φαινόμενων V

3 Ἀλέξανδρος] p. 8,25

5 φερόμενα εκ φαινόμενα corr. M

6 τὰ om. a

17 τούτων om. M

18 εἰομένων a

23 ἐξειληφε] ἐξέλιπε a

28 τὸν ἄνω τόπον ex corr. V: τῶν ἄνω τόπων Ma

28 εἰρεῖσθαι M

29 εἰν

τῇ Ἡερὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ] cf. B 7

31 πρὸς τὸ a

32 τε om. Ma Arist. E

36 Ἀνελθον] Διεξελθόν a

μὲν οὖν, ὅτι χωλεύει τὸ πᾶν μὴ ἔχον τὸ κάλλιστον καὶ ζωογονικώτατον 81r
τῶν στοιχείων, λέγω τὸ πῦρ. τὸ γάρ θερμὸν τῆς ζωῆς ὀπάντων ζόφων
τε καὶ φυτῶν αἴτιον φαίνεται· πόθεν οὖν ἡ τοιαύτη φύσις ἐν ἡμῖν, εἰ μὴ 10
τοῦ παντὸς ἦν καὶ τοῦτο στοιχεῖον, ὡς καὶ τῆς τῶν λοιπῶν μετειλήφαμεν
ἢ ἴδιότητος; οὐ γάρ ἐν τοῖς ἀτόμοις μὲν τὸ στοιχειώδες εἶναι τις λέξεις πῦρ,
ἐν τῷ παντὶ δὲ μηκέτι. εἰ γάρ γῆς ὄδατός τε καὶ ἀέρος ὑπάρχουσιν
ὅλότητες, πῶς οὐκ ἀνάγκη καὶ τοῦ στοιχειώδους εἶναι πυρὸς ὅλότητα;
ποῦ γάρ αἱ ἔηραι καὶ καπνώδεις χωρήσουσιν ἀναθυμιάσεις; εἰ γάρ τῶν
ἄλλων ἔκαστον στοιχείων ἐκ τῶν ἀτόμων διακρινόμενον εἰς τὴν ὅλότητα
10 χωρεῖ τὴν αὐτοῦ, ἡ μὲν γεώδης ὡς ἡ τέφρα εἰς τὴν καὶ ἡ ἀτμὶς εἰς τὸ 15
ὑδωρ, δῆλον ὅτι καὶ αἱ ἔηραι καὶ καπνώδεις ἀναθυμιάσεις, οἵτινες εἰσὶν αἱ ἐκ
θυμιαρέων ἀναδιόμεναι καὶ τῶν καιομένων ἔύλων καὶ λίθων εἰς ὅλότητά
τινα χωροῦσι πυρός. εἰ οὖν περὶ τῆς ὅλότητος πυρὸς οὐ φαίνεται, λείπεται
πάντως μετὰ τὴν τοῦ ἀέρος αὐτὴν συνεστάναι. τὸ γάρ παρ' ἡμῖν πῦρ
15 οὐ στοιχειώδες, ἀλλὰ ὡς ὁ κρύσταλλος ἐστιν ὑπερβολὴ ψυχροῦ καὶ ἡ τέφρα
ἔηροῦ πάλιν ἐστὶν ὑπερβολὴ, οὕτω τὸ διακονικὸν πῦρ, τὴν φλόγα λέγω
τὴν παρ' ἡμῖν, ὑπερβολὴ τοῦ στοιχειώδους ἐστὶν θερμοῦ. δεῖ οὖν πάντως 20
ὅλότητα τοῦ στοιχείου εἶναι τούτου, ἥτις ἐστὶ τὸ ὑπέκκαυμα, καὶ ὡσπερ
δύο βαρέων ὄντων, ὄδατός τε καὶ τῆς, τὸ βαρύτερον ὑπεχώρησε τῷ ἥττον
20 τοιούτῳ, οὕτω καὶ δύο κούφων ὄντων, ἀέρος τε καὶ πυρός, τὸ κουφότερον
τῷ ἥττον ἐπεπόλασε τοιούτῳ. πᾶσα οὖν ἀνάγκη μετὰ τὸν ἀέρα τὴν τοῦ
στοιχειώδους πυρὸς ὑπάρχειν ὅλότητα. οὕτω μὲν οὖν ἡμεῖς· ὁ δὲ Ἐρι-
στοτέλης ἐκ τοῦ μηδεμίαν εἶναι συμμετρίαν πρὸς τὰ λοιπὰ τοῦ ἀέρος, εἰ
οὕτως ἔχει, ποιεῖται τὸν ἔλεγχον. οὐδεμίαν γάρ ἴστηται σχήσει πρὸς αὐτά, 25
25 φησίν, εἴπερ ἡ πᾶσα τῇ μετὰ τοῦ συνειλημμένου ὄδατος σημείου καὶ
κέντρου λόγον ἔχουσα δέδεικται πρὸς τὸ πᾶν· ὡστε ὑπερβάλλει τὴν συμ-
μετρίαν τῶν ἄλλων ὁ ἀέρος. ὅπερ ἄποπον· τὸ πᾶν γάρ οὕτως ἀπολεῖται,
μᾶλλον δὲ οὐδὲ συστήσεται τὴν ἀρχήν. ἡ γάρ τῶν στοιχείων συμμετρία
καὶ τοῦ γενέσθαι καὶ τοῦ τὰ γενόμενα σύντεται· ὡς ὅλη ἀλτία ἐστίν, ὡς
30 καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν συνεστῶτα δῆλοι σώματα· εἰ γάρ ὑπερβάλλοι τούτων διτοῦν
ἐν ἡμῖν, λύσις εὐθὺς τοῦ συνεστῶτος γίνεται· νόσοι γάρ ἐντεῦθεν ἡμῖν 35
παρακολούθουσι καὶ θάνατοι. τὸ αὐτὸν δὲ ἀποπον συμβαίνοι, φησί, καὶ
εἰ ἐκ δύο στοιχείων ἀέρος καὶ πυρὸς εἴη τὸ διάστημα τὸ μετὰ τὴν τῆς
ἀρχῆς τοῦ ἔσχάτου οὐρανοῦ. οὐδὲν γάρ ἥττον ἡ δισυμμετρία τούτῳ πρὸς
35 τὰ λοιπὰ δύο τὴν καὶ τοῦτο δειχθήσεται· μεταβαλεῖ γάρ ἀπαν τὸ ὑπερ-
έχον πρὸς ἔστι τὰ λοιπά, καὶ οὕτως ὁ κόσμος φρούδος ἐσται. μεταξὺ
δὲ τῆς καὶ οὐρανοῦ τόπον εἴπε, φησίν ὁ Ἀλέξανδρος λέγων καλῶς, τὸν
μεταξὺ τῆς τῆς καὶ τῆς ἔξωτάτῳ περιφορᾶς· οὐρανὸν γάρ τὴν ἀπλανῆν 40

5 οὐ οὐ. α 9 στοιχείων εκ στοιχείου corr. V 10 post γεώδης fort. addendum
οὐσίᾳ εἰς τὸ] ὡς τὸ Ma 12 θυμιαρέων] τῶν ἀναθυμιάσεων Ma
14 συνιστάναι M 19 τὸ ἥττον M 30 ὑπερβάλλοι α 32 δ' ἀν] δὲ a
συμβαίνοι scripsi: συμβαίνη MV: συμβαίνει a 36 λοιπά οὐ. sed in marg. add. τὸ
λοιπά M¹ οὗτως] οὗτος Ma 37 Λλέξανδρος] p. 9,25

σφαῖραν ὀνόμασεν. οὐκοῦν καὶ ὅτε ἐξήται, εἰ πῦρ καθαρὸν εἴη τὸ μεταξὺ 81r
τῆς γῆς καὶ τῶν ἀστρων, οὐ τὸν μέχρι τῆς σελήνης ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸν
ἀπὸ γῆς μέχρι τῆς ἀπλανοῦς. ὅτιον δὲ φησιν ὁ Ἀλέξανδρος διάρος
καὶ πυρὸς ὑποτιθέμενος εἶναι τοῦτο τὸ διάστημα τὴν ἀπλανῆ σφαῖραν
· προσνέμοι ἀν τῷ πυρί· οὕτω δ' ἀν καὶ τὰ λοιπὰ τῷ δέρι προσάψειν.
ἀλλὰ οὐδὲ εἰ αἱ σφαῖραι μὲν ἐξ ἀρέων γῆσαν μόνου καὶ τὸ λοιπὸν τὸ μέγρι
τῆς γῆς, μόνα δὲ τὰ ἀστρα ἐκ πυρός, ἐνεδέχετο ἀν τὴν πρὸς τὰ λοιπὰ
σώζεσθαι συμμετρίαν· ἀπειροπλασίαν γάρ οὐδατος καὶ γῆς ὁ τοῦ πυρὸς 40
ὑπῆρχεν ὅγκος, εἴ γε μόνος ὁ γῆλος ἔκαποντα βδομηκονταπλασίων ἐστὶ τῆς
10 γῆς. τέ ἀν οὖν ἔδρασε μετὰ τῶν λοιπῶν ἀστρων, εἰ πύριος ἦν;

15 p. 340a 8 'Ορῶμεν δὲ οὐκ ἐν τοσούτῳ μεγέθει γινομένην τὴν
ὑπεροχὴν τῶν ὅγκων, οἵταν ἐξ οὐδατος ἀήρ γίνηται διακριθέντος
ἡ πῦρ ἐξ ἀρέως. ἀνάγκη δὲ τὸν αὐτὸν ἔχειν λόγον ὃν ἔχει τὸ
τοσόνδε καὶ μικρὸν οὐδωρ πρὸς τὸν ἐξ οὐδατος γινόμενον ἀέρα, καὶ
τὸν πάντα πρὸς τὸ πᾶν οὐδωρ.

15 Εἰπόμων ὡς οὐκ ἐνδέχεται τι τῶν στοιχείων τὴν πρὸς τὰ λοιπὰ συμ- 45
μετρίαν ὑπερβαλεῖν, εἰ δέποι σωμῆγοι δηλονότι τὸ πᾶν καὶ μένειν ὡς ἔχει
φύσεως, αὐτό γε τοῦτο ἐπ' αὐτῶν δείκνυσι τῶν στοιχείων διὰ τῆς κατὰ
μορία τούτων εἰς ἄλληλα μεταβολῆς. εὐλογον γάρ, φησίν, οἷμαι δὲ καὶ
20 ἀναγκαῖον, ὃν ἔχει λόγον κατὰ τὸν ὅγκον ὁ ἐξ οὐδατος τίνος ἐν τῇ μετα-
βολῇ γενόμενος ἀήρ, τὸν αὐτὸν ἔχειν καὶ τὸν ὥλον ἀέρα πρὸς τὸ οὐδωρ
ἥπτει. οἷον εἰ κυριοτάτον οὐδωρ εἰς δεκαπλασίαν τοιγάν τέριος ὅγκον μετα-
βάλλοι, καὶ τὸν ὥλον ἀέρα δεκαπλασίονα τοῦ παντὸς εἶναι οὐδατος. τὸ αὐτὸν 50
δὲ καὶ ἐπὶ ἀέρος καὶ πυρός· εἰ γάρ ὁ ἔστιατος ἀήρ μεταβαλλὼν εἰς πῦρ
οὐ εἰκασταπλασίαν φέρει πυρὸς ὅγκον ποιήσει, καὶ τὸ πῦρ ὥλον ἀνάγκῃ τὸν
ἀέρος εἰκοσαπλάσιον εἶναι. καὶ ἐπὶ πάσης αὐτῶν τῆς εἰς ἄλληλα μετα-
βολῆς οὐδοίως· τὰ παχύτερα γάρ ἐν τῇ διακρίσει καὶ μανώσει αὐτῶν εἰς
λεπτότερα ποιούμενα τὴν μεταβολὴν πάντως μὲν ὅγκον ἀποτελεῖ μείζονα.
ἰόργον δέ τινα καὶ συμμετρίαν πρὸς τὸν ἐξ οὐδατος ἔχοντα, | ὡς 81v
20 οὐ αὐτὴ τούτων ἡ πρὸς ἄλληλα μεταβολὴ δέδειγεν. εἰ γάρ τὸ κυανίατον
οὐδωρ δεκαπλασίονα πεποίηκεν ἀέρα, δηλον οὐδὲ εἰ καὶ τὸ ὥλον οὐδωρ οἱόν
τε ἦν εἰς ἀέρα μεταβαλεῖν, ἐν τῷ δεκαπλασίονι πάντως ἀν ὅγκῳ μετέβαλεν.
οὐκοῦν καὶ ἡ πρώτη γένεσις αὐτῶν ἐν ὅγκῳ τοσούτῳ τὴν ὑπεροχὴν ἔσχε
πρὸς ἄλληλα. ἀλλὰ μὴν ὁ τῆς γῆς ἀμφα καὶ τοῦ οὐδατος ὅγκος ἐν οὐδενὶ
35 ιόργῳ σχεδὸν πρὸς τὸ περιέχον ἐστίν. οὐδενὸς ἄρα στοιχείου τὸ μετά
τὴν γῆν ἀπαν διάστημα οὐδὲ δύο καὶ μόνων εἶναι πλήρες δυνατόν· ὡς ἐν-
τεῦθεν λοιπὸν συνάγειν ἀέρος μὲν καὶ πυρὸς πλήρες εἶναι μέγρι σελήνης,
τρίτου δέ τινος τὸ μετά τούτῳ. περὶ δὲ τούτων ἀπάντων ἐπέρωθι τὰ δι-

2 τῆς ante γῆς om. Ma

10 πύρεσις a 12 γένεσις Ma

add. οὗτος ἔχον Ma

25 οὐδὲ ἐνδὲ M: οὐδὲ ἐνδὲ a

3 Ἀλέξανδρος] p. 9,27

17 καὶ μένειν in lit. M

23. 24 τὸ δὲ αὐτὸν corr. M

36 μόνον M

8 πυρὸς scripsi: ἀέρος libri

18 post τοῦτο

33 τὴν om. M

38 τὸ scripsi: τοῦ libri μετά τούτου M

κοῦντα ἡμῖν εἰρηται, καὶ γνῶνται πρόκειται τοῖς ἐθέλουσιν, οὐα μὴ πολλὰς 81ν τὰς παρεκβάσεις νῦν ποιώμεθα.

p. 340 a 13 Διαφέρει δὲ οὐδὲν οὐδὲν εἴ τις φήσει μὲν μὴ γίγνεσθαι ταῦτα ἐξ ἀλλήλων, ἵστα μέντοι τὴν δύναμιν εἰναι· καὶ τοῦτον γάρ 10 τὸν τρόπον ἀνάγκη τὴν ἴστητα τῆς δυνάμεως ὑπάρχειν τοῖς μεγέθεσιν αὐτῶν, ὥσπερ κανὸν εἰ γενόμενα ἐξ ἀλλήλων ὑπῆρχε.

Πρὸς Ἐμπεδοκλέα νένευκεν αὐτῷ τὰ λεγόμενα· ἐκεῖνος γάρ ἀμετά-
βλητα μὲν εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα μένειν ἔλεγεν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ
Ἡερὶ γενέσεως ἐλέγχων αὐτοῦ τὴν δόξαν ὁ φιλόσοφος ἔγραψεν, ἵστα μέντοι
τοῦ εἶναι κατὰ τὰς δυνάμεις ἀλλήλοις ἀπαντα. ἐπεὶ οὖν αὐτὸς ἐκ τῆς εἰς
ἄλληλα τούτων μεταβολῆς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἔλεγεν, Ἐμπεδοκλῆς 15
οὗτος οὐ μεταβάλειν εἰς ἄλληλα ταῦτα βούλεται, οὐδὲν διαφέρειν τοῦτο φῆσαι
πρὸς τὸν ἐλέγχον τῶν ὑπόθεσεων, ἐν ὅσῳ τὰ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἵστα
φῆσὶν εἶναι, δηλονότι καὶ τῶν ὅγκων αὐτῶν ἀναλογίαν ἐχόντων πρὸς ἄλλη-
τα λους. εἰ οὖν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐνδεῖ η̄ δύο στοιχείων τὸ μετὰ τὴν γῆν
εἴη μέχρι τῆς ἀπλανοῦς, οὐδὲ ἔξει συμμετρίαν πρὸς τὴν γῆν ὁ τοῦ ἐνδεῖ η̄
τῶν δύο στοιχείων ὅγκος, ὡς τῶν δυνάμεων τοῖς ὅγκοις δηλονότι συναντούσαις 20
μένων. ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀληθές· οὐ γάρ εἰ κέραμον δύστος ἐκ τῆς Μαιώ-
τιδος λίμνης ἀρύσαις, ἀνάγκη τοῦ ἀρύσματος δύστος τοσοῦτον ταῖς δυνά-
μεσιν ὑπερέχειν, τῇ ὅγρᾳ λέγω καὶ τῇ ψυχρᾳ, τὸ τῆς λίμνης ἀπαν δύσωρ,
ὅσον καὶ τῇ ὅγκῳ τοῦ μεγέθους ὑπερβέβηκεν· οὐδὲν εἰ δαλὸν ἔνα πορκαῖταις
ἀφέλης μεγίστης, δεῖ τοσοῦτον αὐτοῦ θερμοτέραν εἶναι τὴν δλην πυρκαϊάν,
ὅσον ἔστι τῇ μεγέθει μεῖζον τοῦ ἀφαιρεθέντος. ὁμοίως καὶ ἐπὶ ὕξους
φέρε καὶ οὖν λευκοῦ τε σώματος η̄ μέλανος καὶ τῶν παραπλησίων ἀπάν-
των· ἐν οὐδενὶ γάρ τούτων τοῦ ἀφαιρεθέντος ἐξ αὐτῶν μορίου ἀνάγκη
μεῖζον εἶναι τὸ δλον ταῖς δυνάμεσι τοσοῦτον, δόσον καὶ τῷ ὅγκῳ μεῖζόν
ἔστι τὸ δλον τοῦ μέρους.

p. 340 a 17 Ὅτι μὲν οὖν οὔτε ἀὴρ οὔτε πῦρ συμπεπλήρωκε μόνον
τὸν μεταξὺ τόπον, φανερόν ἔστι· λοιπὸν δὲ διαπορήσαντας εἰ-
10 πεῖν, πῶς τέτακται τὰ δύο πρὸς τὴν τοῦ πρώτου σώματος θέσιν,
λέγω δὲ ἀέρα τε καὶ πῦρ, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν η̄ θερμότης ἀπὸ
τῶν ἀνωθεν ἀστρων γίνεται τοῖς περὶ τὴν γῆν τόποις. περὶ
ἀέρος οὖν εἰπόντες πρότερον, ὥσπερ ὑπεθέμεθα, λέγωμεν οὕτω 20
καὶ περὶ τούτων πάλιν.

35 Δύο τινὰ προμείς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰς ἐξέτασιν, πρῶτον μὲν ἐκ ποίων
καὶ ἐκ πόσων σωμάτων ὁ τόπος ὁ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τῆς κυρτῆς ἐπι-

6 γιγνόμενα Arist. 8. 9 ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ Ηερὶ γενέσεως] c. 6 21 ζεω V
22 εἶναι οἱ. M 24 παραπλησίον M 25 ἐν οἱ. Ma 31 τε οἱ. a
23 πρότερον] πρῶτον Arist. 26 προσθεῖται Ma 35. 36 ποίων τε καὶ M

φανείας τῆς ἀπλανοῦς συμπεπλήρωται, πότερον ἐκ μόνου πυρὸς ἡ ἀέρος 81^η μόνου ἡ ἐξ ἀμφοῖν ἡ μετὰ τούτων καὶ ἐκ τρίτου τινὸς ἑτέρου, δεύτερον δὲ ποιάν ἔχουσι τάξιν πρὸς ἄλληλα τὰ μεταξὺ σώματα ταῦτα (τὴν γὰρ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὄντος οὐσίαν καὶ τὸν ἐξ ἀμφοῖν ἔνα συντελούμενον ὅγκον ἐξ αὐτῆς ὁμοιογόμενον ἔχομεν τῆς αἰσθήσεως), καὶ διὰ οὗτον ἐκ μόνου πυρὸς οὗτος ἐκ μόνου ἀέρος οὗτος ἐκ τῶν δύο μόνων, ἀλλ᾽ ἐκ τούτων τῶν δύο καὶ τρίτου μετὰ ταῦτα, καὶ περὶ τοῦ πέμπτου σώματος συμπεριλαβθῶν τοῖς ἐλέγχοις, καὶ ὡς οὐχὶ τὰ μὲν ἀστρα ἐκ μόνου πυρός, αὐτὰ δὲ τὰ γύματα τῶν σφαιρῶν ἐξ ἀέρος, ἐπὶ τὸ δεύτερον νυνὶ πρόβλημα μέτεισιν. ἐπειδὴ 10 γὰρ ἔστι τὸ οὐράνιον ἀπαν οὗτος πῦρ ἐστιν οὔτε ἀήρ, εἰκότως ζητεῖ, 10 πῶς ἔχουσι πρὸς τοῦτο τάξεως τὰ λοιπὰ δύο πῦρ καὶ ἀήρ, καὶ εἰ μὴ πύριά ἐστι τὰ οὐράνια σώματα, πόθεν ἡ ἐξ αὐτῶν εἰς τὰ τῆς γενομένη θερμασία. πρῶτον δὲ τὸν περὶ τοῦ δεύτερου ποιεῖται λόγον ἐντεῦθεν ἀρχόμενος.

15 p. 340a 24 Εἰ δὴ γίνεται ὄντωρ ἐξ ἀέρος καὶ ἀήρ ἐξ ὄντος, διὰ τίνα ποτὲ αἰτίαν οὐ συνίσταται νέφη κατὰ τὸν ἄνω τόπον; προσῆκε γὰρ μᾶλλον δσφ πορρώτερος ὁ τόπος τῆς γῆς καὶ ψυχρότερος διὰ τὸ μάζη ὀντω πλησίον εἰναι τῶν ἀστρων θερμασίων 45 ὅντων μάζε τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀνακλωμένων ἀκτίνων, αἱ κωλύ-20 οὖσι πλησίον τῆς γῆς συνίστασθαι νέφη διακρίνουσαι τῇ θερμότῃ τὰς συστάσεις.

Ἡρίν διδάσκαι ποιάν ἔχουσι τάξιν ὁ ἀήρ τε καὶ τὸ πῦρ, τὴν προκειμένην ἐκίνησεν ἀπορίαν ὡς εἰς τὸ ζητούμενον αὐτῷ χρησιμεύουσαν ἀμα γὰρ τῇ λύσει ταύτης καὶ ἡ τάξις εὐθὺς τῶν εἰρημένων δύο στοιχείων 25 συναναψαίνεται. ἔστι δὲ ἡ ἀπορία τοιαύτη· εἰ δέδεικται, φησίν, ὡς εἰς ἄλληλα τὰ τέσσαρα μεταβάλλει στοιχεῖα (δέδεικται γὰρ ἐν τοῖς Ηερὶ γενέ-50 σεως καὶ φυλοῦ), καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὄντωρ μανούμενον ἀήρ γίνεται καὶ τοῦμπαλιν πυκνούμενος ὁ ἀήρ γίνεται ὄντωρ, καὶ οὐχὶ τινὰ μὲν αὐτῶν μόρια τοῦτο πάσχει τινὰ δὲ οὐ, ἀλλ᾽ ὅτιον ἀν αὐτῶν ληφθείη μέρος 30 πέφυκε μεταβάλλειν εἰς θάτερον, διὰ τί μὴ συνίσταται νέφη ἐν τῷ πολὺ τῆς γῆς ὑπερανεστηκότι τόπῳ; διὰ γὰρ οὐ συνίσταται, ἐκ τῆς μακρᾶς ιστορίας | ἔστι δῆλον. τὰ γὰρ ὑψηλότατα τῶν ὅρων ὑπερνεφῆ τέ ἔστι καὶ 82^η ὑπερήνεμα. τέφραν γὰρ ἐν τισι τούτων ἀποθέμενοι τινες ἡ καὶ ἐκ θυσιῶν τῶν ἐκείνοις γινομένων ἀποκελοιπότες, μετὰ πλειστους ἐνιαυτοὺς περι-35 εργασάμενοι κειμένην εῦρον αὐτὴν οὐτως ὡς ἔθεσαν. καὶ ἐν Κοιλάνη δέ, φυσιόν (Ἀγραδέας δὲ ὅρος ἔστι τοῦτο λίσιν ὑψηλόν) θύσαντές τινες ἐν τῷ ἐπιόντι θέρει πάλιν θῦσαι ἀνελθόντες ἔστι τὴν τέφραν τῶν ίερείων οὕτω

	ος		ει
12 πύρειά Ma	17 πορρώτερω V: πορρώτερον Arist. EN		22 διδάσκαι M ¹
23 αὐτῷ V	26. 27 ἐν τοῖς Ηερὶ γενέσεως καὶ φυλοῦ] B 4		28 μὲν
ομ. V	29 ὁτοιοῦν M	ἀν ομ. Ma	35. 36 δ'
ἔρασταν V	36 ἔστι—p. 27, l. δημιρων ομ. a		

κειμένην εὑρον μήτε ὑπ' ὅμβρων κατακλυσθεῖσαν μήτε ὑπὸ πνευμάτων 82^a
διεσκεδασμένην. ίστορεῖ δὲ Πλούταρχος καὶ γράμματα μεῖναι εἰς ἔτεραν τῶν
τῶν ιερείων ἀνάβισιν ἐκ τῆς προτέρας ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τῷ Μακεδονικῷ.
ἄλλα καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα τῶν ὄρων διοδεύοντες, ὡς καὶ ἔμοι τις τὸν "Οὐκυπόν
διοδεύσας ἔλεγε, κατωτέρω τῆς πορείας αὐτῶν τὰς τῶν νεφῶν γινομένας
συστάσεις καὶ ὑετὸν συνιστάμενον ἀστραπῶν τε ἐλλάμψεις καὶ κτύπου βρον-
τῶν ἥκουσιν φερομένου κάτωθεν, καὶ ἀπὸν ὅσα συμβαίνουσιν ἐκ τῆς τῶν
νεφῶν συγκρίσεως καὶ ἥμερην ἄνω γινόμενα φαίνεται, ἐκείνων κατωτέρῳ συν-
ίστανται. καίτοι γε οὐδὲ πολὺ τι τῆς γῆς τὰ ὑψηλότατα τῶν ὄρων ὑπερ- 10
10 οὐρανούς οἱ γάρ τῆς μηγανικῆς ἐπιστήμων τέγχης διὰ τῶν ὡργάνων, δι' ὧν
τὰ ὕρη μετρεῖν εἰώθασιν, εὑρόντες τούτων τὰ ὑψητά τὰ μέριστά φασι τῶν
ὄρων δέκα καὶ δύο σταδίων ἔχειν τὴν κάθετον. τίς οὖν ἀποκλήρωσις τινὰ
μὲν τοῦ ἀέρος μόρια μεταβάλλειν εἰς ὅδωρ, τινὰ δὲ μῆ; εἰ γάρ πᾶν μόριον
ὅδατος εἰς ἀέρα μεταβαθύλλειν ἐξαπιζόμενον δύναται, καὶ πᾶν ἄρα μόριον
15 ἀέρος πυκνούμενον γενήσεται ὅδωρ. ίσα γάρ ἀνάγκη ταῖς δυνάμεσιν είναι 15
τὰ στοιχεῖα. ὑπερβάλλοντος γάρ τῶν ἐναντίων θατέρου τὸ λοιπὸν ἀπαν
εἰς αὐτὸν μεταβαλεῖ τῷ γρόνῳ, καὶ τὸ πᾶν οἰχήσεται, ἐνὸς τῶν ἐξ ὧν ἔχει
τὸ εἶναι λυσμένου. καίτοι, φησί, προσῆκον ἦν μᾶλλον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
τὴν τῶν νεφῶν γίνεσθαι σύστασιν ὡς ψυχροτέρῳ τοῦ τε ὑπερκειμένου αὐ-
20 τῶν ἀέρος τοῦ πλησιάζοντος τοῖς ἀστροῖς καὶ τοῦ περὶ τὴν γῆν αὐτήν,
οὕτε τῶν ἀστρων ἐγγὺς ὅντων θερμῶν ὄντων, ὡς τισιν ἔδοξε, καὶ τῇ θερ-
μότητι διαλυόντων τὴν σύστασιν οὕτε πλησίον τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀνακλω- 20
μένων ἀκτίνων, αἵτινες κωλύουσι περὶ τὴν γῆν νέφη συνίστασθαι. ὡς
γάρ ἐν κέντρῳ τινὶ συνελθοῦσαι τῇ γῇ πλείστες ἀκτίνες, εἴτα πάλιν ἀνα-
25 κλώμεναι μᾶλλον ἀλλήλαις πλησιάζουσι καὶ τὸν ἐναπειλημένον καθ' ἐκάστην
κλάσιν ἀέρα τῇ κινήσει θερμαίνουσι καὶ συστῆναι κωλύουσιν εἰς νέφη
εἴ τι γάρ καὶ συριπικήσῃ τούτου, ῥαδίως αὐτὸν διακρίνουσι τῇ παρατρίψει
θερμαίνουσαι. οὗτοι γάρ η κίνησις θερμαίνει, προσφανές ἀπασι. διὸ καὶ τῶν
βιελῶν τῶν μετὰ πολλῆς ρύμης ἐκπεμπομένων ὁ μόλιβδος ὁ τὰς ἀκίδας 25
30 συνέχων τακτεῖς ἡ ἀπλῶς ἡ κόλλα διαπίπτειν αὐτὰς ποιεῖ, εἰ μὴ νεύροις
εἰλεν συνδεδεμέναι. ἐκεῖ γάρ τὰ νέφη συνίστανται, φησίν, ἐν φρεσίούσῃς
τῆς ἀνακλάσεως εἰς ἀγκανές αἱ ἀκτίνες ἀλλήλων διίστανται πλείστην
ἀέρα μεταέν διαλαμβάνουσαι καὶ διὰ τοῦτο δυσπαθῆ τῷ θερμῷ. εἰκὸς
οὖν ἐκεῖ τὰ νέφη συνίστασθαι. δέδεικται γάρ ἐν τοῖς διπτικοῖς οὗτοι αἱ τῶν
35 ἀκτίνων κλάσεις κατ' ίσας τὰς ἐκατέρωθεν γίνονται γωνίας, διόπερ ἐξαπλοῦ-
σθαι συμβαίνει προσπίπουσας τὰς ἀνακλωμένας. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς κατόπτροις 30
αἱ προσπίπουσαι τῶν ὅψεων ἀκτίνες καὶ διὰ τὸ λεῖον ἐξ αὐτῶν ἀνακλώ-
μεναι παλινδρομοῦσιν διθεν ἐξελγυμάσι. διόπερ ἐαυτοὺς ὄρωντες ἄλλο τι
ὄρων ἐν τοῖς κατόπτροις νομίζομεν, τῆς κρίσεως τῶν ὄρων κατ' αὐτήν

1 κατακλυσθεῖσαν] βιηθεῖσαν α

5 post κατωτέρω fort. addendum ἔώρων

λ

11 ὥψη] εἴη η V

17 μεταβαλεῖ scripsi: μεταβα Η: μεταβάλη Μ: μεταβάλλη α

25 τὴν ἐναπειλημένην Μ

26 κλάσιν iterat V

30 κατ' αὐτῆς Μ

γινομένης τὴν ἐκ τῆς κλάσεως ἐν τῷ ἑσόπτερῳ συνισταμένην γωνίαν, καὶ 82^α διὰ τοῦτο τὸ ἔξω φανὲν εἰδῶλον ἔνδον ἐν τῷ κατόπτερῳ εἶναι δοκεῖ. καὶ ἐπειδὴ κατ’ ἵσας τὰς ἑκατέρωθεν γωνίας ἡ κλάσις γίνεται, εἰ μὲν τὰ ὑπὲρ ἡ περιουσίας ἡμῶν ἴδειν ἐπέλιμφεν, πρὸ ποιῶν τὸ κατόπτερον ὅπτιον θέντος καὶ ὃ ἀποβλέψαντες εἰς αὐτὸν τὴν δρυφὴν δρῶμεν, τῶν ἀκτίνων τῆς ὄψεως κατ’ ἀμβλεῖας τὰς ἑκατέρωθεν κλωμένων γωνίας, δέξεται δὲ τὴν μεταξὺ ποιουσῶν καὶ οὗτως εἰς ὄψις ἀναφερομένων διὰ τὸ τὴν κλάσιν μὴ χωρεῖν ἐφ’ ἑκατέρᾳ πλατυνομένην· εἰ δὲ τὰ κοῖλα καὶ κάτω βουληθείησεν ἴδειν, εἰς ὄψις τὸ κατόπτερον ἀνατείναντες ἀποβλέπομεν εἰς αὐτόν· κλώμεναι δὲ πάλιν 10 αἱ ὄψεις ὁμοίως ταῖς πρώταις ἐπὶ τὸ κάτω χωροῦσιν, ὡς καὶ τὰ ἐν βάθει κατ- 10 οπτεύειν ἡμᾶς ἐν τῷ ἑνόπτερῳ δοκοῦντα φαίνεσθαι. εἰ δὲ ὅπτιον ὡς ἀπὸ τῆς ὄψεως νεύοντα ἐπὶ τὸ ἔδαφος τὸν νῦν τὸν σχηματισθείη τὸ κατόπτερον, ἀνακλωμένων τῶν ὄψεων καὶ δέξειας τὰς ἑκατέρωθεν ποιουσῶν, εἰς ἀμβλεῖαν δὲ τὴν μέσην εὐρυνομένων ἐν τῇ προσόδῳ τῶν ἀκτίνων ἑκατέρωθεν, τὰ 15 κατωτέρῳ μὲν ὅλιγον ἡμῶν, ἐφ’ ἑκάτερα δὲ καὶ ἔμπροσθεν κείμενα βλέπομεν. τούτων τὰς αἰτίας ἐγνωκότες οἱ τῶν τοιούτων ἐπιστήμονες πολλὰς 15 ιδέας κατόπτρων ἐπινοήκασι, δεξιοτανῆς τε καὶ ἔξωφανῆς καὶ τῆς ᾧ τε συναντίστροφον δεικνύντα τῇ κεφαλῇ, καὶ ἔτερα πλεῖστα· πρὸς γάρ τὰς ποικιλὰς τῶν ὄψεων ἀνακλάσεις τὰ κατόπτερα τῇ διεπλάσει σχηματίσαντες τὰ 20 τοιαῦτα δοκοῦσι θαυματουργεῖν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων λεγόντων οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα· πρὸς δὲ τὴν παροῦσαν χρείαν αὐτάρκως εἴρηται τὴν αἰτίαν δεῖξαι δι’ ἣν οὕτε ἐν τοῖς περιγειστέροις οὕτε ἐν τοῖς πολὺ διεστῶσι τῆς γῆς νέφη συνίστανται.

p. 340a32 "Ἡ οὖν οὐκ ἐξ ἀπαντας τοῦ ἀέρος πέφυκεν ὅδωρ γίνεται 50 σθαι, ἢ εἰ ὁμοίως ἐξ ἀπαντος, ὁ περὶ τὴν γῆν οὐ μόνον ἀήρ ἐστιν ἀλλ' οἶνον ἀτμίς, διὸ πάλιν συνίσταται εἰς ὅδωρ.

'Ως ἐν ἀπορίᾳ δεῖξας ὅτι μὴ ἐκ παντὸς ἀέρος οἱ τῶν νεφῶν γίνονται συστάσεις. ὅπερ ἂν τις εἰπει προγείρως ὑπαντῶν πρὸς τὰ ἐγχρημένα. τούτῳ τίθησι καὶ διελέγχει. εἰποι γάρ ἂν τις, ὡς εἰ μὴ παγκαταχῇ συνίστανται 82^α τὰ νέφη, οὐ πᾶς ὁ ἀήρ πέφυκε μεταβάλλειν εἰς ὅδωρ. τοῦτο δὲ ἀποκληρωτικὸν τε καὶ ἀληγον καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐλκηλεγμένον θήσει. ὁμοίως γάρ ἐκ παντὸς ὅδωρ γενέσθαι δυνατὸν διὰ τὸ μέν εἶναι τοῦ παντὸς ἀέρος τὴν φύσιν, ἢ οὐκ ἐστι καθαρὸς ὁ περὶ τὴν γῆν ἀήρ, ἐν ᾧ τὰ νέφη συνίσταται, οὐδὲ τοιιῦτος οἷος ὁ ἀνωτάτω, ἐν ᾧ μὴ γίνεται νέφη, ἀλλ' οἶνος οὐδὲ τοιιῦτος, ἐξ τῆς τὰ νέφη συνίσταται, καὶ τὸ δόλον τοῦτο διδαστάθης ἀήρ. ἡ μέση γάρ ἐστιν ἀέρος καὶ ὅδατος ἡ ἀτμίς, ὁδὸς οὖσα καὶ οἶνον γένεσις ἐκ θατέρου εἰς θάτερον, ἐξ ἀέρος μὲν εἰς ὅδωρ παγκυνομένου (τοῦτο δ' ἐστιν ἡ ἀτμίς, παγκὺς ἀήρ) ἐξ ὅδατος δὲ πάλιν εἰς ἀέρα λεπτυνομένου. ἡ γάρ

1 κατόπτρῳ α. 2 τὸ ομ. Μ 5 ὄρωφὴν Μ 7 οὗτως—κλάσιν μὴ ομ. V
12 ἔδαφον V νότον Μ 17. 18 τε συναντίστροφον—τῇ κεφαλῇ] verba depravata:
fort. legendum θέσιν ἀντίστροφον τῆς κεφαλῆς τὴν τε τὴν ἀντίστροφον α. 24 τοῦ
ομ. α. ὅδωρ πέφυκε coll. a Arist. E 29 εἰπη VM 33. 34 συνίστανται α

ἀτμίς ৩δατος μέν ἐστι λεπτοτέρα, ἀέρος δὲ παχυτέρα. διὰ τί δὲ ὁ τῆς 82^η γῆς αὐτῆς κατὰ συνέχειαν ἀπότομος οὐκ ἔκνεφοῦται, καίτοι γε καὶ αὐτὸς ἀτμιδώδης ὁν, ἔσθιασε τὴν αἰτίαν ἀποδοὺς τὴν ἐκεῖ γινομένην τῶν ἀκτίγων ἀνάκλασίν τε καὶ πύκνωσιν ἐκμερμαίνουσαν αὐτὸν καὶ διαλύουσαν. ταύτην 10 δὲ τὴν ἐπίλυσιν πάλιν ἐλέγχων οὕτω γέραφεν.

p. 340a35 Ἀλλὰ μὴν εἰ τοσοῦτος ὁν ὁ ἀήρ ἀπας ἀτμίς ἐστι, δόξειεν ἀν πολὺ ὑπερβάλλειν ἡ τοῦ ἀέρος φύσις καὶ ἡ τοῦ ৩δατος. εἰπερ τά τε διαστήματα τῶν ἄνω πλήρη ἐστὶ σώματός τινος, καὶ πυρὸς μὲν ἀδύνατον διὰ τὸ κατεξηράνθαι ἀν τὰλλα πάντα, λει- 10 πεται δέ ἀέρος καὶ τοῦ περὶ τὴν γῆν ἀπασαν ৩δατος· ἡ γὰρ ἀτμίς ৩δατος διάκρισίς ἐστι.

15

Καλῶς ἐνταῦθα φησιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐνδεῖν τῷ ἀπας ὁ ἀήρ τὸ ἀν περὶ τὴν γῆν, ἵν' ἡ ἀπας ὁ περὶ τὴν γῆν ἀήρ· περὶ τούτου γὰρ εἰπεν. ὁ περὶ τὴν γῆν οὐ μόνον ἀήρ ἐστιν, ἀλλ' οἵνοι ἀτμίς· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἡ ἀπορία 15 προηλθε, διὰ τί μὴ ἐν ἐκάστῳ μέρει τοῦ ἀέρος νέφη συνίστανται, ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ περὶ τὴν γῆν. εἰ οὖν ὁ μὲν περὶ τὴν γῆν ἀπας ἀτμίς ἐστι, ταῦτὸν δὲ εἰπεῖν ৩δαρι λεπτομερές καὶ οὐ διακεριμένον, ὁ δὲ ὑπὲρ τούτον 20 καθαρὸς ἀήρ, πρὸς τούτῳ δὲ καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ἀστρων σῶμα, ταῦτὸν δὲ εἰπεῖν τὸ τῶν ὀκτὼ σφαιρῶν ἀπαν διάστημα πάλιν ἐστὶν ἀήρ (πῦρ γὰρ 25 εἶναι τούτῳ τῶν ὀδυνάτων ἐδείχθη· κατεφλέγθη γὰρ ἀν ἥδη πάντα τῇ τοῦ μεγέθους ἀσύμμετρά) τούτων οὕτως ἔχόντων ὑπερβάλλει τὴν πρὸς τὰ λοιπὰ τρία συμμετρίαν ὁ ἀήρ τε καὶ τὸ ৩δαρι. ἀήρ μὲν γὰρ τὸ τε ὑπὲρ τὰ νέφη πᾶν ἐστι καὶ τὸ τῶν σφαιρῶν σῶμα πᾶν· τὸ δὲ ৩δαρι οὐχ ἀπαντα 30 ὑπερβάλλει, ἀλλὰ μόνην τὴν γῆν, ἐπει καὶ τὸ ἀπὸ τῶν νεφῶν μέχρι τῆς 25 γῆς ৩δαρι ἐστὶ λεπτομερές (τοιωδῶν γὰρ ἡ ἀτμίς) καὶ τὸ ἐν τοῖς κοιλώμασιν αὐτῆς ἐναπειλημένον. τοσοῦτον ὑπάρχον ৩δαρι ὑπερβάλλει τῇ ὕδνάμει τε καὶ τῷ ὄγκῳ τὴν γῆν· τὸ γὰρ πῦρ οὐχ ὑπερέξει, εἰπερ ἀπαντα εἴη τὰ ἀστρα πυρός. οὐκοῦν ὁ μὲν ἀήρ ὑπερβάλλει πάντα, τὸ δὲ ৩δαρι μόνην τὴν γῆν, τὸ δὲ πῦρ οὐ πρὸς μόνην ἀσύμμετρον ἐσται τὴν γῆν, εἰπερ 35 παῖς μόνις ὁ ἥλιος αὐτῆς ἐστιν ἐκαπονταεβδομηρηκονταπλασίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ৩δαρι ἀσύμμετρον ἐσται· τί γὰρ ἀν εἴη τὸ μέχρι τῆς τῶν νεφῶν συστά- 40 σεως ৩δαρι μετὰ τοῦ ἐναπειλημένου τῇ γῇ πρὸς τὰ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα μεγέθη τῶν ἀστρων, εἰπερ καὶ τῶν ἀλλων τινὲς τῆς γῆς ἀμμα καὶ τὸ συναπειλημένον ৩δατος ἐδείχθη μετίσονα; καὶ τούτῳ οὖν διολυσάμενος ἐπὶ τὰ 35 διοκοῦντα αὐτῷ μέτεισιν ἐντεῦθεν. ἡ δὲ λύσις τῆς προκειμένης ἀπορίας οὐ μόνον αὐτὸ τούτῳ διαρρόωσει τὸ πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα λέγεσθαι φανεῖται γρήσιμος.

5 πάλιν ομ. V

6 ἀπας ομ. Ma

7 ὑπερβάλλον M

ἡ post καὶ ομ. Ma

αρά

9 διὰ bis ser. M

10 τοῦ Arist. FIIN: τὸ MVa Arist. E

περὶ V

12 Ἀλέ-

ξανδρος] p. 12,9

ό Ἀλέξανδρος φησι coll. V, sed corr. V¹

14 ἐντεῦθε M

16 ἀπασαν Ma

21 τὴν πρὸς — ὑπερβάλλει (2!) iterat M

29 τὸ δὲ πῦρ—γῆν ομ. V

ρ. 340b4 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἡ πορήσθω τοῦτον τὸν τρόπον· 82v
 ἡμεῖς δὲ λέγωμεν ἀμα πρός τε τὰ λεχθησόμενα διορίζοντες καὶ 35
 πρὸς τὰ νῦν εἰρημένα. τὸ μὲν γάρ ἄνω καὶ μέχρι τελήντης ἔπειρον
 εἶναι σῶμα φαμεν πυρός τε καὶ ἀέρος, οὐ μὴν ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε
 οὐ τὸ μὲν καθαρώτερον εἶναι τὸ δὲ ἡττον εἰλικρινές, καὶ διαφορὰς
 ἔχειν. καὶ μᾶλιστα ἡ καταλήγει πρὸς τὸν ἀέρα καὶ πυρὸς τὸν περὶ
 τὴν γῆν κόσμον.

Πάλιν τῶν ἥδη λεχθέντων ἡμᾶς ὑπομιμήσκει, λέγω δὴ τίς τῶν
 οὐρανίων ἐστίν ἡ οὐσία· τοῦτο γάρ λαβθὸν ἐξ αὐτοῦ συνάγει καὶ τὰ περὶ 40
 10 τῆς τάξεως τοῦ πυρός τε καὶ τοῦ ἀέρος, ἀπερ ἐδείχθη μετά τὸ κυκλοφο-
 ρούμενον ἐφεξῆς ὅντα. ἡμεῖς γάρ, φησί, τὸ ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς μέχρι τῆς
 σελήνης (ἐσχάτη γάρ αὐτῇ τῶν κυκλοφορουμένων, ὅθεν ἐπιπροσθεῖ τοῖς
 ἄλλοις ἀπασιν ὑποτρέχουσα τούτων ἔκαστον, τὸν τῆς Ἀφροδίτης, τὸν τοῦ
 Ἐρμοῦ, τὸν Ἡλιον αὐτὸν καὶ τοὺς λοιπούς) τοῦτο οὖν ἀπαν τὸ κυκλοφο-
 ρούμενον σῶμα οὔτε πύριν εἶναι φαμεν οὔτε ἀέριον, ἀλλ' ἑτέρας παρὰ
 ταῦτα κυκλοφορικῆς σῶματος οὐσίας, ὡς δέδεικται μὲν ἥδη, ὑπομιμήσκομεν 45
 δὲ καὶ νῦν. ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε τούτῳ, φησί, διαφορὰς πλείους εὑρίσκομεν.
 καὶ γάρ τὰ ὑπὸ σελήνην μιᾶς μὲν εἰσὶ τῆς Ἰμυφορικῆς οὐσίας, διαφοραὶ δὲ
 τούτοις ἐπιτενόμεναι τὰ μὲν ἀνώφορα τὰ δὲ κατώφορα πεποιήκασι, καὶ ἐν
 50 αὐτοῖς τούτοις τὰ μὲν θᾶττον τὴν αὐτὴν τὰ δὲ βραδύτερον κινεῖται· ἀνω
 μὲν πῦρ ἀέρος ἐστὶ ταχύτερον, κάτω δὲ τοῦ ὅδοτος ἡ γῆ, καὶ ταῦτα οὐκ
 ἀνευ φυσικῆς γέγονον διαφορᾶς. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν οὐρανίων, εἰ καὶ 55
 πᾶσι τὸ κυκλοφορούμενον ὑπόκειται σῶμα, ἀλλὰ πάλιν διαφοραὶ τινες οὐσι-
 ώδεις ἄλλοις ἄλλαι προσελθοῦσαι ἐποίησαν τὰ μὲν τὴν ἐπὶ τὰ ἥγονύμενα
 60 κινεῖσθαι, τὰ δὲ τὴν ἐπὶ τὰ ἐπόμενα, καὶ ταῦτην τὰ μὲν θᾶττον τὰ δὲ
 βραδύτερον· πάλιν τὰ μὲν αὐτῶν λαμπρότερά τέ ἐστι καὶ εἰλικρινέστερα.
 τὰ δὲ ἡττόν τοιαῦτα. μᾶλιστα δέ, φησίν, ἡ μείωσις τούτων γίνεται
 ἐν τοῖς καταλήγουσιν εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸν περὶ γῆν κόσμον, ἀέρα καλῶν
 κατὰ τὴν τῶν πολλῶν | ὑπόνοιαν πᾶν τὸ ἀπὸ τῆς γῆς σῶμα μέχρι τῆς 83r
 65 σελήνης, διτι μὴ διακρίνειν τῇ ὄψει τούτου δυνάμεθαι τὰς διαφοράς, καὶ διτι
 μήπω δέδειχε νῦν ἡν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τάξιν καὶ πρὸς τὸ ἄνω σῶμα
 τὸ πῦρ τε καὶ ὁ ἀήρ. καὶ τοῦτο λίαν ἀκολούθως τοῖς οὐρανίοις ὑπάρχειν
 εὐλογον· ὡς γάρ τῆς γῆς ἐσχάτης οὐσῆς τὸ μετ' αὐτὴν ὅδωρ εὐειδέστερόν
 70 ἐστιν αὐτῆς καὶ καθαρώτερον, καὶ τούτου πάλιν ὁ ἀήρ, καὶ τοῦ ἀέρος τὸ
 ὑπέκκαυμα, εὐλογον ἐκ τούτων ἀνιόντας καὶ ἐπὶ τῶν οὐρανίων τὴν αὐτὴν
 νομίζειν γίνεσθαι πρόσδον ἐπὶ τὸ εἰλικρινέστερον τῶν ἄνω χωρούμενων ἀεὶ
 καὶ θειότερον. καὶ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς σελήνης τεκμαίρεσθαι μᾶλιστα δεῖ.
 γῆτις οὐδὲ τὸ φῶς ἕτιον ἔχει, ἀλλ' ἐξ ἡλίου πᾶν ἄλλοτε κατ' ἄλλο τι μέρος
 αὐτῆς ἐρανιζόμενον· τὸ γάρ οἰκεῖον αὐτῆς καὶ οὐσιῶδες φῶς ἐν ταῖς ἐκ-
 75 80 λεύψειν ὄρᾶται λίαν ἀμυδρόν τι καὶ ἀνθρακῶδες καὶ τῶν ἄστρων πάντων

εἵλαττον, ὡς ἐν αὐτῇ τῶν οὐρανίων ἀποπερατουμένων. ὅτι δὲ καὶ τῶν 83^r ἀστέρων ἄλλος διενήνοχεν ἄλλου μεγέθει τε καὶ φωτὸς καὶ τόποις, φανερόν. 11 εἰ οὖν μὴ κατὰ συμβεβηκὸς γέγονε ταῦτα, δῆλον ὡς ἐκ τῆς οὐσιώδους αὐτῶν ὑπῆρξε διαφορᾶς. Πλατωνικὸς μὲν οὖν ἔσως τις ἀνὴρ ἐκ τῶν τεσ-5 σάρων συγκείσθαι νομίζων καὶ τὰ οὐράνια τὴν διάφορον τῶν τοιούτων αἰτιάσεται κρᾶσιν καὶ τὸ ἑκάστη τῶν κράσεων φυσικῶς ἐπιγενόμενον εἰδός. 6 δὲ Ἀλέξανδρος⁷ Αριστοτελικὸς ὑπάρχων τὸ ἥπτον εἰλικρινές φησι καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς διαφορὰς οὐ τῷ μεμῆθαί τι καὶ θυητῆς οὐσίας ἐκείνοις γένεσθαι, 15 ἀλλὰ διαφορὰς εἶναι ταῦτα τοῦ ἀπλοῦ σώματος. καὶ γάρ ἐπὶ τῶν τεσ-10 σάρων στοιχείων μᾶλλον τὸ ψυχρὸν ἐν ὅδατι ἐστιν ἥπερ ἐν γῇ, καὶ μᾶλλον μὲν τοῦ πυρὸς ἕρηρά ἐστιν ἡ γῆ, ἀλλ’ οὐχ ὑγρότητος μίζει τὸ πῦρ ἥπτον ἐστι Ἑγρόν· καὶ μᾶλλον μὲν τοῦ ἀέρος θερμόν ἐστι τὸ πῦρ, ἀλλ’ οὐ μίζει ψυχροῦ ἥπτον ἐστι θερμὸς ὁ ἀέρος· καὶ μᾶλλον μὲν ὑγρὸς ὁ ἀέρος τοῦ ὅδατος, ἀλλ’ οὐ Ἑγροῦ μίζει τὸ ὅδωρ ἥπτον ἐστιν ὑγρὸν τοῦ ἀέρος. ἀπλᾶ γάρ ἐστι 15 ταῦτα σώματα μὴ ἔξι ἄλλων συγκείμενα σωμάτων, συνιόντα δὲ πρὸς ἄλλων 20 αὐτὰ γένεσιν ὡς στοιχεῖα.

p. 340^b 10 Φερομένου δὲ τοῦ πρώτου στοιχείου κύκλῳ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ σωμάτων, τὸ προσεχὲς ἀεὶ τοῦ κάτω κόσμου καὶ σώματος τῇ κινήσει διακρινόμενον ἐκπυροῦται καὶ ποιεῖ τὴν θερ-

20

μότητα.

Ἐντεῦθεν λοιπὸν αὐτὸς οἰκούμενον τὸ ἡπορημένον λύει, δτι μὴ συνίσταται νέφη ἐν τοῖς ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ πρὸς τὴν σελήνην τόποις. διὰ τί γάρ κάτω πρὸς αὐτὴν οὐ συνίσταται, δέδειχεν ἥδη διά τε τὸ τὰς ἀκτίνας³ ἀπάσας ἐν μικρῷ τόπῳ συννευούσας (κέντρον γάρ ἡ γῆ τοῦ παντός) θερ-25 μαίνειν τὸν ἀέρα, καὶ διὰ τὰς ἔξι αὐτῆς τῶν ἀκτίνων ἀνακλάσεις μᾶλλον τῶν ἀλλάστων θερμαινούσας τὸν ἀπειλημμένον μεταξὺ αὐτῶν ἀέρα καὶ δεὶ τὴν συνισταμένην ἀτμῖδα διακρινούσας. τοῦ δὲ μὴ ἄνω γένεσθαι τὰ νέφη νῦν ἀποδίωσι τὴν αἰτίαν. τοῦ γάρ πρώτου στοιχείου, φησί, τουτέστι τοῦ πέμπτου κάτωθεν, ἄνωθεν δὲ πρώτου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀστρων κυκλο-30 φορούμενων συνεχῶς ἀπάντων, τὸ προσεχὲς τῷ αἰλμέρι τοῦ κάτω κόσμου σῶμα, καὶ δοσ τῆς ἐσχάτης αὐτῶν ἐπιφανείας ἀπτεται, τῇ συνεχείᾳ τῆς⁴ 30 ἐκείνου κινήσεως συγκινούμενον αὐτῷ καὶ συγκυλλιζόμενον καὶ ταύτῃ δια-κριμένη λεπτούνται· μηδεμιᾶς οὖν ἐν αὐτῷ μενούσης παχύτητος θερμαίνε-ται ταύτῃ καὶ ἐκπυροῦται. πῶς οὖν ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ σύστασιν νέφους 35 γένεσθαι ἦν ἐνδεχόμενον; εἰ οὖν ἐκπυροῦται πάσσης ἐν αὐτῷ δαπανωμένης ἴκμαδος, οὐ μόνον θερμὸν ἔσται, ἀλλὰ καὶ Ἑγρόν· τοιαύτη δὲ ἡ τοῦ πυρὸς οὐσία. συνανεφάνη ἄρα καὶ τὰ τῆς τάξεως καὶ αὐτῇ τοῦ πυρὸς ἡ οὐσία⁵ 40 προσεχῆς οὖσα τοῖς ἄνω σώμασι. μετ’ αὐτὴν ἄρα τὸ ἀέριον ἔσται σῶμα,

3 γέγονε] γίνεται M

4 ὑπῆρξε] M

5 τῶν τοιούτων] τούτων Ma

7 Ἀλέξανδρος] p. 12,33

ὑπάρχον a

10 ἥπερ ἡ γῆ M: ἐν ex ἡ corr. V

post γῆ fort. addendum ἀλλ’ οὐ θερμοῦ μίζει ἥπτον ἐστι ψυχρὰ ἡ γῆ 15 ἔξι ἄλλη-λῶν a 21. 22 συνίστανται M 29 ante πρώτου add. τοῦ Ma

μετρίως μὲν θερμὸν ὡς πλησιάζον τῷ πυρί, οὐκέτι δὲ καὶ ἔγρὸν ὡς προσ- 83^a
σχές κάτωθεν ὑπάρχον τῷ οὔται. τὸν δὲ λόγον τοῦτον ἐφεξῆς ὀνομάζει
βάνει σαφέστερον λέγων οὗτως.

ρ. 340^b 14 Δεῖ δὲ νοεῖν οὕτω καὶ ἐντεῦθεν ἀρέαμένους. τὸ γὰρ
οὐ πὸ τὴν ἄνω περιφορὰν σῶμα οἶνον ὅλη τις οὖσα καὶ δυνάμει 10
θερμὴ καὶ φυγρὰ καὶ ἔγρα καὶ ὑγρὰ καὶ οὐσα ἄλλα τούτοις
ἀκολουθεῖ πάθη, γίνεται τοιαύτη καὶ ἔστιν ὑπὸ κινήσεως τε καὶ
ἀκινησίας. οἷς τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰρήκαμεν πρότερον.

Τὸ πὸ μὲν οὖν τὴν ἄνω φρὶς περιφορὰν τὸ ὑπὸ σελήνην ἀπαν,
10 τούτεστι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. τοῦτο οὖν ἀπαν τὸ σῶμα παθητὸν ὃν (γίνεται
γὰρ καὶ φιείρεται) οἶνον ὅλη τις ἐκείνοις πρὸς γένεσίν ἔστιν ὑποκείμενον
τοῖς ἔξ οὐτῶν γινομένοις, καὶ τούτων ἔκαστον ποὺς λοιποῖς, ὡς τὰ ἔνδια
τῷ τέκτονι καὶ τὰ ἔρια τῷ ὑφάντῃ. διδάσκων δὲ πᾶς ἔστιν οἶνον ὅλη 15
φρὶς καὶ δυνάμει φυγρὰ καὶ θερμὴ καὶ ἔγρα καὶ ὑγρά· τὸ γὰρ τὰς
ποιότητας ὑποκείμενον καὶ πάντων ἔχον τὴν δύναμιν, τοῦτο ἔστιν ὅλη. τοι-
οῦτον δὲ τὸ ὑπὸ σελήνην ἀπαν εἰς ἕκαστην τῶν ἐναντίων ποιοτήτων μετα-
βάλλον καὶ οὐσα ταύταις ἀκολουθεῖν ἐδείχθη πάθη ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν
Περὶ γενέσεως καὶ φιορᾶς, ἀπερ ἔστι μανάτης πυκνότης, σκληρότης μαλα-
κότης, λειότης τραχύτης, καὶ ἀπλῶς οὐσα ἐν ἐκείνοις κατηρίθμηται. τὸ
20 γὰρ ἐν τι τῶν ἐναντίων ἔχον ἐνεργείᾳ οἶνον φῦξιν δυνάμει θερμὸν ἔστι, 20
καὶ τὸ ἔγρὸν ἐνεργείᾳ δυνάμει ἔστιν ὑγρόν, καὶ ἐπὶ πάντων ομοίως. πᾶς
οὖν γίνεται κατ' ἐνέργειαν ὅπερ ἔστι δυνάμει; ὑπὸ κινήσεως φρὶς, καὶ
ἀκινησίας· γινόμενα μὲν γὰρ καὶ μεταβάλλοντα κινεῖται, γενόμενα δὲ ἥδη
καὶ τὸ τέλειον εἰληφότα εἰδὸς ἥρεμει λοιπὸν ἐν αὐτῷ· διστε ἡ μὲν εἰς τὸ
γενέσθαι, ἡ δὲ εἰς τὸ εἶναι τοῦτο δὲ γέγονε συντελεῖ. τῆς δὲ κινήσεως
αὐτῶν καὶ μεταβολῆς ἡ περιφορὰ τῶν οὐρανίων ἔστιν αἰτία ποιητικῆς, αὐτὰ 23^a
δὲ ταῦτα ὡς ὅλη, τέλος δὲ ἡ τοῦ παντὸς τελεύτης. διστε μὴ μόνον τὰ
δεὶ μένοντα καὶ ἀμετάβλητα εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ γινόμενα καὶ φιειρόμενα. τὸ
γὰρ πᾶν, ἡ φρὶς Πλάτων, ἀτελές τούτων μὴ δύτων, καὶ οὐδὲ πᾶν οὐδὲ
30 ὅλον ἔστι μὴ συμπεπληρωμένον ἐκ τούτων, οἵσ οὐκ ἦν τὸ εἶναι ἀδύνατον.
τούτων οὕτως ἔχόντων ἀπορήσειν ἄν τις, εἰ διὰ τὴν θερμότητα τοῦ ἀνω-
τάτω ἀέρος οὐ συνίσταται ἐκεὶ νέφη, τί δῆποτε ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις ὄρεσι 25
χιλίων καταφέρεται πολλὴ καὶ ἐπὶ πλεῖστον διαφρεῖ χρόνον ἥπερ ἐν τῇ πεδιάδι
καὶ μέχρι τοῦ θέρους αὐτοῦ παρατείνει. τοῦτο δὲ ἐφθημεν ἥδη προεπιλυ-
πο σάμενοι, ὡς δὲ μεταξὺ τύποις τοῦ περὶ τὴν γῆν καὶ τοῦ ἀνωτάτου ἀέρος
κατέψυκται μᾶλλον διὰ τὸ καὶ τοῦ ὑπεκκαύματος ἀνωθεν ἀφεστηκέναι καὶ
τῆς κάτω γινομένης τῶν ἀκτίνων πυκνώσεως καὶ ἀνακλάσεως εἰς ἀγανά-

1 ὡς post ἔγρὸν scripsi: ὥσπερ libri 3 λέγον M 9 μὲν οὖν om. Ma 17. 18 ἐν
τῷ δευτέρῳ τῶν Περὶ γενέσεως καὶ φιορᾶς] c. 2 18 post μανάτης add. καὶ α
19 τραχύτης] παγήτης Ma κατηρίθμηται] κατ in lit. M 23 γινόμενα δὲ ἥδη α
29 Πλάτων] cf. Tim. 41 B 33 πλεῖστον] sic libri

έκειν ληγουσῶν καὶ μὴ δυναμένων ἔτι δρᾶν ἐπὶ τὸν μεταξὺ αὐτῶν ἀέρα ἐν· 83v
απειλημάνον, πολὺν ὅντα. ἐν οἷς οὖν ἡ χιῶν συνίσταται ψυχροῖς οὖσι,¹¹
συσταίη ἀν καὶ νέφη μᾶλιστα. κάκεινο δὲ ἐν ζητήσει τις, εἰ δὲ πέρι τὰς
κορυφὰς τῶν ὑψηλοτάτων δρῶν ἀήρ, ὃν ὑπερνεφῆ τε καὶ ὑπερήνεμον εἶναι
δ φαμεν, τοῖς κυκλοφορουμένοις συμπεριάγεται σώμασι, πῶς ἐλέγομεν τὴν
έκεισε κειμένην τέφραν ἐπὶ πολὺν μεῖναι γρόνον, ὡς εἴχεν ἐξ ἀρχῆς
θέσεως. πῶς γάρ ὁ ἀήρ περιφερόμενος οὐδὲ διασκεδανύειν ἔμελλε ταύτην;
πρὸς δὲ ῥητέον ὡς οὐκ ἔστιν ἔκεινη ῥαγδαία τοῦ ἀέρος η κίνησις οὐδὲ¹⁵
ἄτακτης, ἀλλ’ ὁμαλή καὶ λεία, καὶ λεπτομερής ὁ ἀήρ, εἰς δὲ τὸ κινεῖσθαι
τὴν κειμένην τέφραν καὶ μᾶλιστα πεπιλημένην ὡς εἰκὼς ἐκ τῆς τῶν θυσῶν
ἰκανός τραχυτέρας θεέρει καὶ ἀτάκτου κινήσεως καὶ παγυνέρου τοῦ κινού-²⁰
μένου σώματος, οἷα τῶν ἀνέμων ἔστιν ἡ τε κίνησις καὶ αὐτὸ τὸ κινού-
μενον σῶμα, ὡς ἐκμογλεύειν καὶ μεθιστάνει τὰ ὑποκείμενα δύνασθαι.
καὶ τὴν θάλασσαν γοῦν κορυφοῦ καὶ δένδρα καταβάλλει τὰ τῶν ἀνέμων
²⁵ πνεύματα καὶ τὴν ὅλην ἐν τοῖς σειτομῖς ἀναρρήγνυσι γῆν. λεπτομερής δὲ
ὁ ἀήρ ἔκεινος· διὸ καὶ κατέψυκται μὲν λίαν ὡς εὐπαθής, οὐδὲ συγκρίνεται³⁰
δὲ εἰς ὅδωρ διὸ τὴν λεπτομέρειαν, καὶ η κίνησις αὐτοῦ λεία καὶ ὁμαλή,
ἵνα εἰρήκαμεν.

p. 340b19. ¹Ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ μέσου καὶ περὶ τὸ μέσον τὸ βαρύτα-²⁰
τὸν ἔστι καὶ ψυχρότατον ἀποκεκριμένον, γῆ καὶ ὅδωρ· περὶ δὲ
ταῦτα καὶ ἐχόμενα τούτων ἀήρ τε καὶ διὰ συνήθειαν καλοῦμεν
πῦρ, οὐκ ἔστι δὲ πῦρ· ὑπερβολὴ γάρ θερμοῦ καὶ οἰον ζέσις ἔστι
τὸ πῦρ.

²⁵ Ἐντεῦθεν λοιπὸν περὶ τῆς θέσεως τε καὶ τάξεως διδάσκει τῶν δύο
στοιχείων καὶ συνάγει πάλιν ἐκ ταύτης δι τοῦ μὴ δυνατὸν ἐν τῷ ὑπὲρ τὴν γῆν
τόπῳ νέφη συνίστασθαι, ὡς δι’ ἔκατέρου συναποδείκνυσθαι θάτερον, διὸ
μὲν τοῦ μὴ συνίστασθαι νέφη κατὰ τὸν τόπον ἔκεινον ὡς θερμόν, δι τὸ
πύρινον σῶμα τοῦ ἀέρος ὑπερανέστηκεν, ὡς ἤδη πρότερον καὶ ἡμεῖς ἐμνη-³⁰
μονεύσαμεν, διὰ δὲ τῆς τάξεως αὐτῶν ἡν παραδίδωσιν νῦν, δι τοῦ μὴ συνί-
σταται νέφη καὶ ὅδωρ ἔκει. τίνα οὖν ἔχει τὸ προκείμενα τὴν διάνοιαν;³⁵
τῶν τεσσάρων, φησί, στοιχείων δι τοῦ μὲν ἐν τῇ βαρύτατον καὶ ψυχρότατον,
τοιοῦτον δὲ γῆ καὶ ὅδωρ, τῶν ἀλλων ἀποκριμέντα κούφων ὄντων τὸν μέσον
τοῦ παντὸς κατειλήφασι τόπον. τὸ δὲ ταῦτα διαπεφευγὸς τὰς ποιότητας,
οἱ ἀήρ δὲ τοιοῦτόν ἔστι καὶ τὸ πῦρ, ἐξ ἀνάγκης τούτων ὑπερανέστηκε. τὰ
⁴⁰ γάρ ἔναντια ταῖς δυνάμεσι τοὺς ἔναντίους κατειλήφει τόπους ἀκόλουθον·
ἔναντίον δὲ καθάπερ τῷ βαρεῖ τὸ κοῦφον καὶ τῷ ψυχρῷ τῷ θερμόν, οὗτω
καὶ τῷ κάτω τῷ ἄνω· κάτω δὲ τὸ μέσον, ἄνω δὲ τὸ πέριτο. ἀλλ’ ὥσπερ τῷ
βαρυτέρᾳ τοῦ ὅδατος οὖσα η γῆ ὑποχωρεῖ τούτῳ καὶ ὑφίζανει, οὗτῳ καὶ

5 πῶς ἐλέγομεν οι. M 16 ἀπαθής Ma 21 καὶ post ταῦτα οι. V Arist. II
ante ἐχόμενα add. τὰ Arist. EH 22 ἔστι] οἷον supr. ser. V 26 τόπον a
37 τὸ κάτω MV, sed corr. V τῶν ἄνω M 38 οὖσα οι. a

τὸ πῦρ κουφότερον τοῦ ἀέρος ὃν ἐπιπολάζει αὐτῷ καὶ τὴν ἐσχάτην τῶν 83^ν τεσσάρων ἐπὶ τὸ ἄνω χώραν εἰληφε. συνεχὲς οὖν τῇ γῇ μὲν τὸ ὅδωρ,
τούτῳ δὲ πάλιν ἐφεξῆς ὁ ἄγρος, ἢ μὲν ὑγρός ἔστι, τῷ διατί τειναῖς, ἢ
ὅτε θερμός, τῷ μετ' αὐτὸν πυρὶ συναπτόμενος, θπερ, φησίν, ἡ συνήθεια
ἡ μὲν πῦρ ὀνομάζει. οὐκέτι δὲ κατ' ἀλήθειαν πῦρ. ἡ γὰρ φύλαξ ἡ παρ'
ἥμιν πῦρ ἔστι κυρίως. ἡτοις ὑπερβολὴ τῷ κατὰ φύσιν ἔστι θερμοῦ. ὡς 40
καὶ ἡ γῆδον καὶ ὁ κρίσταλλος οὐκέτι τὸ στοιχεῖον φυγρόν, ἀλλ ὑπερ-
βολὴ τούτου· τὸ μὲν γάρ στοιχεῖον φυγρὸν καὶ θερμὸν σωτεικά τῶν ἐξ
αὐτῶν συγκειμένων ὑπάρχουσι. τὰ δὲ εἰρημένα φιλοροποιὰ τοὺν αντίονταν ἔστιν,
10 ὅθεν οὐδὲν συνίσταται τι τῶν συνίτετων ἐκ τούτων. τί οὖν ἔστι τὸ στοι-
χεῖον θερμόν, δι μετὰ τὸν ἀέρα τὴν θέσιν εἰληφε; διδάσκει δὲ τοῦτο
κατὰ συνέχειαν προϊόν· ἥμεις δὲ τὰ εἰρημένα τέως σκοπήσωμεν. δεῖ οὖν
τὰ βαρέα τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τοῦ παντός, τὸ κέντρον φησί, ῥοπὴν κεκλήρω- 45
ται, δείκνυται μὲν ἐν τῷ τὰ πανταχόθεν τοῦ κόσμου ἀπὸ τοῦ πέριξ ἐπὶ¹
15 τὴν γῆν καταφερόμενα βάρη καὶ τὸ τῶν θερμῶν ὅδωρ ἵσας τὰς ἐκατέρωθεν
γωνίας ἀποτελεῖν· τοῦτο δὲ οὐκ ἀν συνέβαινεν, εἰ μὴ πρὸς τὸ κέντρον
αὐτὸ τοῦ παντὸς τὴν ῥοπὴν ἔσχον καὶ τέλος αὐτοῖς τοῦτο τῆς κινήσεως
ἡγ. νοήσεις δὲ τὸ λεγόμενον ἐντεῦθεν· σφαιρικοῦ γάρ ὅντος τοῦ οὐρανοῦ
σώματος, καὶ τῆς γῆς ἐντὸς οὔσης καὶ ἀποδειγμένης σφαιροειδοῦς, ἐὰν
20 δύο κύκλους γράψῃς, τὸν μὲν ἔξωθεν καὶ περιέχοντα τὸν δ' ἐντὸς καὶ περι-²
εγόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἐκ δὲ τοῦ μείζονός τε καὶ ἔξωθεν ἐπὶ τὸν ἐντὸς παντα-
χόθεν ἐκβάλλης εἰδείας, δσαι μὲν αὐτῶν ἐπὶ τὸ κέντρον φέρονται, ἵσας τὰς
ἐκατέρωθεν ποιοῦσι γωνίας, δσαι δὲ τοῦ κέντρου διαπίπτουσιν, ἀνίσους, τὴν
μὲν δεξιῶν τὴν δὲ τούναντίον ἀμβλεῖαν. μόναι οὖν αἱ ἐπὶ τὸ κέντρον
25 φερόμεναι πρὸς ἵσας τὰς ἐκατέρωθεν γωνίας γῆγμησαν, καὶ αἱ πρὸς ἵσας
φερόμεναι πρὸς αὐτὸ νεύουσιν. εἰ γάρ παρακλιθεῖσαι τινες ἔξω τοῦ | κέντρου 84^τ
πέσοιεν, τὴν ἐπὶ τὸ πέριξ τῶν κούφων φέρονται κίνησιν, καὶ οὐ τὴν ἴδιαν
τὴν τῶν βαρέων, ἀπερ ἀνάγκη πάντα μίαν τὴν ἐπὶ τὸ κέντρον φέρεσθαι
κάθετον οὖσαν. τούτων οὕτως ἐν τοῖς μαθήμασι δεδειγμένων, ὑποκείσθω
30 τῶν κύκλων ὁ μὲν ἔξωθεν ὁ τὴν γῆν περιέχων ἀγρός, ὁ δ' ἐντὸς ἡ γῆ. εἰ
οὖν τὰ πανταχόθεν ἐπὶ τὴν γῆν φερόμενα βάρη πρὸς ἵσας ἐπ' αὐτὴν
ἀπαντα γωνίας φέρεται, * * μόνα τὰ πρὸς αὐτὸ τὸ κέντρον τὴν ῥοπὴν ἔχοντα, ³
δῆλον ὡς καὶ ἡ γῆ τὸ μέσον τοῦ παντός, τουτέστι τὸ κέντρον περιεληφεν.
εἰ γάρ ἔξω τοῦ κέντρου τὴν θέσιν εἰχεν ἡ γῆ, οὐδὲν τῶν ἐκ τοῦ πέριξ
35 εἰς αὐτὴν φερομένων βαρῶν ἵσας ἐκατέρωθεν ἐποίει γωνίας. ἀλλ τὴν μὲν
αὐτῶν ἀμβλεῖαν, θατέραν δὲ πάντως δεξιῶν, διπερ οὐδαμοῦ φαίνεται γινό-
μενον. εἰ οὖν φυσικὴ τῶν βαρέων ἡ ἐπὶ τὸ κέντρον ῥοπή, πάντα δὲ τὰ
κατ' εὐθεῖαν κινούμενα τὸ πέρας κατειληφότα τὸ ἑαυτῶν ἵσταται λοιπὸν 10
ἐν τούτῳ καὶ ἡρεμεῖ, ὡς ἄνω μὲν τὸ πῦρ, κάτω δὲ τὰ βαρέα, ὡς καὶ ἐπὶ
40 τῶν κατὰ ποιότητα καὶ ποσότητα κινήσεων γίνεται (τὸ γάρ κινηθὲν ἐπὶ⁴
λευκότητα ἡ θερμότητα καὶ τὰ αὐξέμενα πάντα τὸ τέλος κατειληφότα τῆς

11 τὸν α 17 τῆς] τοῖς α 21 τὸ ἐντὸς M 22 ἐκβάλοις MV
25 ἀνήγμησαν M 32 lacunam indicav; addenda πρὸς ἵσας δ' ἐπὶ τὴν γῆν γωνίας
φέρεται 41. p. 35, l τῆς—κινήσεως om. V

έσυπτον κινήσεως ίσταται λοιπὸν ἐκεῖ, ώς τὸ τὶ γενόμενον, φέρε λευκόν, 84^r
ἐν τῇ λευκότητι καὶ τὸ θερμὸν ἐν τῇ θερμότητι, καὶ τὸ κατειληφός τὸ
τέλειον μέγεθος οὐκέτι αὔξεται), εἰκότως ἄρα καὶ τὰ κινούμενα κατὰ τόπον
κατειληφότα τὸ τέλος ἐφ' ὁ φυσικῶς ἔσπευδεν, ίσταται κατὰ φύσιν ἐν τούτῳ.¹⁵
οὐκοῦν καὶ ἡ γῆ περὶ τὸ κέντρον ἰδρυμένη τοῦ παντὸς οὐ δεῖται βίας,
ἴνα μένη μετέωρος ἐν αὐτῷ· τούναντίον δὲ μᾶλλον, ίνα ἐκστῇ τούτου καὶ
ὅτιοῦν αὐτῆς μέρος, βίας δεήσεται, καὶ τὰ ἐπικείμενα δὲ τῇ γῇ βάρη εἰ
χώραν εὑροιεν καὶ τὸ ἀνέχον ἀφαιρεθείη, φέροιντο ἀν εὐθὺν ἐπ' αὐτὸ τὸ
κέντρον, καὶ ἐκεῖ γενόμενα στήσονται. τούτων εἰρημένων τὴν λέξιν σκοπή-¹⁰
σιν. εἰπὼν γάρ ἐπὶ τοῦ μέσου ἀναγκαίως καὶ περὶ τὸ μέσον προσ-
έθηκεν, ίνα μή τις τὸν κάτω τόπον, ὅπου τὰ βαρέα κινεῖται, μέσον εἰρησθαι
νομίσειε· τὸ γάρ ἀκριβῶς μέσον, τὸ κέντρον φημί, τόπος οὐκ ἔστιν· ἀμερὲς
γάρ ἐστι καὶ ἀδιάστατον, ὃ δὲ τόπος τῶν σωμάτων διάστημά ἐστι. τόπος²⁰
οὖν ἐστι τῶν βαρέων ὃ περὶ τὸ κέντρον· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ μέσον. τού-¹⁵
τον οὖν ἀληθοῦς ὅντος οὐκ ἄρα ὁ τόπος τὸ πέρας ἐστὶ τοῦ περιέχοντος
σώματος, καθὸ περιέχει τὸ περιεχόμενον· οὕτε γάρ τὸ σῶμα ἐστὶ τὸ περι-
έχον κέντρον ὃ τῶν βαρέων τόπος οὕτε σώματος ἐπιφάνεια, διάστημα δὲ
τριχῇ διεστὸς ἀσώματον. περὶ δὲ τούτου ἐν τοῖς εἰς τὸ τέταρτον τῆς
Φυσικῆς ἀκροάσεως σχολικοῖς ἡμῶν συγγράμμασιν αὐτάρκως εἰρηται· νῦν
δὲ μόνον ἐπειδημειωσάμην τὸ εἰρημένον Ἀριστοτέλει, τῆς φύσεως αὐτὸν
τῶν πραγμάτων εἰς τοῦτο περιαγούσης. δυνατὸν δὲ ἐν μὲν τῷ μέσῳ τὴν²⁵
γῆν ἀκούειν, περὶ δὲ τὸ μέσον τὸ ὅδωρ. ἐπειδὴ δὲ εἶπε μὴ εἶναι τὸ σῶμα
τὸ μετὰ τὸν ἀέρα πῦρ, τί οὖν τοῦτο τὴν φύσιν ἐστί, διδάσκων ἐπήγαγεν
ἄλλὰ δεῖ νοῆσαι τοῦ λεγομένου καὶ καλούμένου ὡφ' ἡμῶν ἀέρος τὸ
³⁰ μὲν περὶ τὴν γῆν οἰον ὑγρὸν καὶ θερμὸν εἶναι διὰ τὸ ἀτμίζειν
καὶ ἀναθυμίασιν ἔχειν γῆς, τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦτο θερμὸν ἥδη καὶ
ἔηρόν. ἐπειδήπερ οἱ ποιλοὶ τὸ ἀπὸ τῆς γῆς σῶμα μέχρι τῆς σελήνης
ἀέρα καλοῦσι, τῆς αἰσθήσεως μόνης λόγου χωρὶς τὰ τούτου μέρη δια-³⁵
κρίνειν οὐδὲ δυναμένης, διὰ τοῦτο εἶπε τοῦ λεγομένου ὡφ' ἡμῶν ἀέρος.
τούτου γάρ, φησί, τὸ μὲν περὶ τὴν γῆν ὑγρὸν ἐστι καὶ θερμόν, ὅπερ ἐστὶν
οὐ κυρίως ἀήρ. ὑγρὸν μὲν οὖν ἐστιν ὡς ἀτμίζον· ὅρωνται γάρ οἱ ἀτμοὶ
φερόμενοι ἐξ αὐτοῦ, η δὲ ἀτμὶς ἀπὸ τῶν ὑγρῶν φέρεται σωμάτων, ὡς
δηλοῖ τὸ ὑποκαίριμενον ἐν λέβησιν ὅδωρ. θερμὸν δὲ πρὸς τούτων, φησίν,
ἐστι, διότι καὶ ἀναθυμίασιν ἔχει τινά· μέμικται γάρ ἐν αὐτῷ ἀμφότερα.
τούτο τὸ μέρος τοῦ καλούμένου ἀέρος θερμόν ἐστι καὶ ἔηρόν. δσφ γάρ
τῶν ψυχρῶν καὶ ὑγρῶν σωμάτων ὑπερανέστηκε, τοσοῦτον ἐπιτείνει τὸ θερμόν
(καὶ γάρ ὁ ἀήρ θερμὸς ἦν μετὰ τὸ ψυχρὸν τεταγμένος), τὸ δὲ ὑγρὸν ἀπο-

1 γενόμενον V

2 καὶ post λευκότητι οι. Ma

θερμὸν—καὶ τὸ οι. V

7.8 εἰ χώραν—ἐπὶ τοῦ μέσου (10) οι. a 8 ἀφαιρεθείη scripsi: ἀφαιρεθῆ MV

9 γενόμενα scripsi: γενόμενα MV 16 τὸ ante σῶμα οι. Ma 18. 19 ἐν

τοῖς—συγγράμμασιν] Compl. in Phys. p. 563 sqq. 20 αὐτὸν] αὐτῶν Ma 21 περὶ

ἀγούσης M 24 δεῖ] δη M καὶ καλούμένου iterat M 29 διὰ τούτου M

τίθεται πᾶν καὶ λοιπὸν γίνεται ἔηρόν· ἡ γάρ θατέρου τῶν ἐναντίων στέ- 8.1r
ρησις γένεσίς ἐστι τοῦ λοιποῦ. τῆς γάρ ἐνούσης ἀναθυμιάσεως τῷ ἀέρι τῇ
ἐπὶ τὸ ἄγνω προσδόπῳ ἀπὸ τῆς ἀτμίδος χωριζούμενης, ηὗτις ἐστὶν ὑγρόν, τὸ λει-
πόμενον ἔηρόν ἐστι καὶ θερμὸν μετ' ἀνάγκης, ὅπερ καλεῖ μὲν ἡ συνήθεια 10
5 πῦρ οὐ κυρίως, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ὑπέκαυμα τοῦτο προστηρόντως ὠλύμπιασεν,
ώς ἔτοιμον εἰς ἔξαψιν ἤδη καὶ ἐκφόρωσιν ἐπιτεινομένων τοῦ ἔηροῦ τε καὶ
τοῦ θερμοῦ.

ρ. 340b27 Ἐστι γάρ ἀτμίδος μὲν φύσις ὑγρὸν καὶ θερμὸν, ἀνα-
θυμιάσεως δὲ ἔηρόν καὶ θερμὸν καὶ ἔστιν ἀτμὶς δυνάμει οἷον
10 οὐδωρ, ἀναθυμίασις δὲ δυνάμει οἶον πῦρ.

Νῦν μὲν τὴν καπνώδη φύσιν ἔξαιρέτως ἀναθυμίασιν ἐκάλεσε, προελθόν 45
δὲ κοινῶς ἀμφότερα ἀναθυμιάσεις καλεῖ. ἀλλὰ καὶ ἔφθη περὶ τῆς ἀτμίδος
εἰπόν τὸ μὲν περὶ τὴν γῆν οἷον ὑγρὸν καὶ θερμὸν εἶναι διὰ τὸ ἀτμίζειν
τε καὶ ἀναθυμίασιν ἔχειν γῆς. τὴν μὲν οὖν ἀτμίδα οὐδωρ εἶναι φησι δυ-
15 νάμει· παχυνορένη γάρ αὕτη τὸ μὲν θερμὸν ἀποτίθεται καὶ τὸ κοῦφον,
προσκλαμβάνει δὲ τὰντα τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ γίνεται οὐδωρ. τὴν
δὲ καπνώδη δυνάμει πῦρ, τὴν φλόγα δὴ φησι· ἐπιτεινομένης γάρ ἐκατέρας 50
τῶν ἐν αὐτῇ ποιεῖται τὸ γένος φλόγης. πῶς οὖν οἵδιν τε ἦν τούτῳ τῷ
τύπῳ ἡ καὶ τῷ λίγαν αὐτῷ πλησιάζοντι συστῆναι οὐδωρ ἢ νέφος ἀπλῆς; οὐ
20 γάρ ἐστι, φησίν, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐνταῦθα σῶμα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον οἶον πῦρ.
ἔηρὸν γάρ ἐστι καὶ θερμόν. οἷα ἐτοί τοῦ πυρῆς ἡ φύσις, ἀλλὰ ἀνειμένης
ἔχει ταύτας καὶ οὖν ἐπιτεινομένας, ὡς τὸ πῦρ.

ρ. 340b32 Οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ διὰ τὴν κύκλῳ φορὰν κωλύεσθαι
συνίστασθαι νέφη ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τόπῳ· ἕτερον | γάρ ἀναγκαῖον 84
25 ἀπαντα τὸν κύκλῳ ἀέρα, ὃσος μὴ ἐντὸς τῆς περιφερείας λαμβάνε-
ται τῆς ἀπαρτιζούσης ὥστε τὴν γῆν σφαιροειδῆ εἶναι πᾶσαν.

Οὐ μόνον, φησίν, ὡς ἔηρός καὶ θερμὸς ὁ ἐκεῖσε ἀέρος οὐ συγκρίνεται
εἰς νέφη, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ κύκλῳ τοῖς οὐρανίοις συμπεριάγεται οἵονει περιρρέων.
ἡ συνεχῆς οὖν κίνησις συγκρίνεσθαι αὐτὸν οὖν ἐᾶ, ἀλλ᾽ εἰ καὶ ἀτμοδωδές 50
30 τι συμβαίνει τοιχεῖν ἐν αὐτῷ, διαλύει τοῦτο εὐθὺς ἡ κίνησις. δύο γάρ
περιφερεῖς ἐπιχείνεται νοοῦνται τῆς γῆς, ἡ μὲν ἐκβαλλομένη διὰ τῆς πεδι-
άδος, ἡς ὑπερανέστηκε τὰ δύο, ἡ δὲ διὰ τῆς κορυφῆς τῶν δρῶν, γῆς αἱ
πεδιάδες κατωτέρω εἰσὶ καὶ κοιλότεραι. φησίν οὖν τὸν μὲν ἐντὸς ἀέρα
35 ἔξωθεν περιφερείας τῆς ἀπὸ τῶν δρῶν ἐκβαλλομένης μεταξὺ τούτων
ἔναπειλημάνενον καὶ οἴονει λιμνάζοντα μὴ τοῖς οὐρανίοις συμπεριάγεσθαι,
ἀλλ᾽ οἴονει τινα λίμνην μεταξὺ τούτων οὖσαν ἀκίνητον (τοιαῦτα γάρ τὰ 10

17 ἐπιτεινομένης α
τόπῳ Arist. E
ἀέρες om. V

19 καὶ τὸ λίαν α
25 ὃσος] ὡς Ma

22 ἐπιτεινομένας M
33 κοιλότεραι M

24 τῷ ἄνω
34 τῆς post

λιμνητικά τῶν ὑδάτων), τὸν δὲ ὑπέρ τὰς καρυφὰς τῶν ὑψηλοτάτων ὄρῶν 81ν
ἀέρα καὶ τὸ ὑπέρ τοῦτον ὑπέκκαυμα τῇ τοῦ κυκλοφορικοῦ σώματος κινήσει
συνεφέλκεσθαι. τοῖς μὲν γάρ οὐρανίοις προσεχέστε εἰστὶ τὸ ὑπέκκαυμα, τοῦτῳ
δὲ πάλιν ὁ ὑπὸ αὐτῷ ἀήρ· ὥστε τὸ μὲν τοῖς οὐρανίοις, τὸν δὲ τῷ ὑπεκ-
καύματι συνεφέλκεσθαι καὶ διὰ τοῦτο μὴ συγκρίνεσθαι τοῦτον εἰς νέφη.
ἥτιν γάρ ἀναγκαῖν ἀπαντα τὸν κύκλῳ ἀέρα, οὗτος μὴ ἐντὸς
τῆς περιφερείας λαμβάνεται τῆς ἀπαρτιζούσης ὥστε τὴν γῆν 15
σφαιροειδῆ εἶναι πᾶσαν. καὶ οὐκ ἔστιν ἀκριβῶς ή γῆ σφαῖρα· καὶ
κοιλότητας γάρ ἔχει βαθείας, εἰς μὲν τὸ ὅδωρ συνερρύη καὶ ἀνεπλήρωσε
ταύτας, καὶ ὄρῶν ἀνατάσεις καὶ φάραγγας. πάλιν οὖν ὁ μεταξὺ τούτων
ἐναπειλημένος ἀήρ ἀναπληρῶν αὐτὰς μίαν ἀποτελεῖ τῆς γῆς σφαῖραν ἐκ-
βαλλομένης διὰ τῶν καρυφῶν τῶν ὄρῶν περιφερείας τινας ἐσγέντης. ὥστε
εἶναι πᾶσαν σφαιροειδῆ μετὰ τοῦ ἐναπειλημένου ὅδατος καὶ τοῦ μεταξὺ
τῶν ὄρῶν καὶ τῶν φαραγγῶν ἀέρος. οὗτος οὖν ὁ ὑπέρ τὴν περιφέρειαν 20
ταύτην ἀήρ ἐξ ἀνάγκης ἔξωθεν περιρρεῖ τῇ περιφορᾷ τῶν οὐρανίων συν-
εφελκόμενος ἀμα τῷ ὑπεκκαύματι, οὐ φυσικὴν ἔχων κατ' Ἀριστοτέλην
ταύτην τὴν κίνησιν, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς ἔξωθεν τοῦ κυκλοφορικοῦ σώματος ἀνάγκης.
ἰστέον δ' θεῖ τοῖς Πλατωνικοῖς οὐ συνεφέλκεσθαι δικεῖ τῷ οὐρανῷ τὸ τε
ὑπέκκαυμα καὶ ὁ προσεχής ἀήρ, ἀλλὰ φυσικὴν ἔχειν τὴν τοιαύτην κίνησιν·
τῶν γάρ ὄλοτήτων αἱ μέν εἰσιν ἀκίνητοι, φασίν, ὡς ή τῆς γῆς καὶ τοῦ
ὑδατοῦ. αἱ δὲ κύκλῳ κινοῦνται, ὡς ή τοῦ ἀέρος καὶ ή τοῦ ὑπεκκαύματος· 25
ἐπ' εὐθείας γάρ οὐδεμιά τῶν ὄλοτήτων κινεῖται. περὶ δὲ τούτων οὐ τοῦ
παρόντος γυμνάζειν καιροῦ· διηγώνισται γάρ ήμεν ἐντελῶς ἐν ἑτέροις.

p. 340b36 Φαίνεται γάρ καὶ νῦν οὖσα ή τῶν ἀνέμων γένεσις ἐν
τοῖς λιμνάζουσι τόποις τῆς γῆς, καὶ οὐγὰ ὑπερβάλλειν τὰ πνεύ-
ματα τῶν ὑψηλοτάτων ὄρῶν.

"Οτι αἱ τῶν νεφῶν συστάσεις ἐν τῷ λιμνάζοντι ἀέρι μεταξὺ τῶν ὄρῶν
γίνονται, καὶ διὰ τῆς τῶν ἀνέμων κατασκευάζει γενέσεως· καὶ οὗτοι γάρ ἐν 30
τοῖς αὐτοῖς συνίστανται τόποις, οὐκ ἐν τῷ συνεφελκομένῳ ἀέρι τοῖς πέρεσ·
30 εἰ γάρ ἔκει συνίσταντο, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔκεινω πάντες ἐκινοῦντο· νῦν
δὲ ὁπὸ παντὸς τόπου καὶ τῶν ἐναντίων ἕσουσι, δύσεως ἀνατολῆς, ἄρκτου
μεσημβρίας, καὶ τῶν μεταξὺ τούτων, ὥστε πολλάκις καὶ ἀντιπνέειν ἀλλή-
λοις τῆς ὥλης ἀντῶν ἐκ τῶν ἐναντίων κινοῦμενάς τόπουν. καὶ ἀλλως ἔνεξ-
έμεν ὡς ἔστιν ὑπερνεφῆ τὰ ὄρη καὶ ὑπερήνεμα.

35 p. 341a2 Τὸ μὲν γάρ πῦρ τῷ ἄνω στοιχείῳ, τῷ δὲ πυρὶ ὁ ἀήρ 35
συνεχῆς ἔστι.

Τῇ συνηθείᾳ πάλιν ἐπόμενος πῦρ ἐκάλεσε τὸ ὑπέκκαυμα· τοῦτο μὲν

4 αὐτὸς scripsi: αὐτὸν libri τὸ scripsi: τὸν Ma: τὴν V τὴν δὲ V
6 ζου M 8 καὶ οὐκ] exspectas οὐ γάρ 14 σφαράγγων α οὗτοι]
οὗτος α 24 οὖσα apud Arist. non legitur 25 τῆς] τοῖς M 30 πάντως Ma

οὖν, φησί, συνεχέες ἔστι τῷ ἄνῳ στοιχείῳ, τουτέστι τῷ οὐρανῷ. εἰπόμεν 81^ο δὲ καὶ πρὸ τούτου ὅτι συνεχέες ὠνόμασε τὸ προσεχέες αὐτῶν καὶ ἀπτόμενον· ἡ δὲ ἡγέρη τῷ ὑπεκκαύματι συνεχής ἔστι κατ' ἀλήθειαν. ἐνδιὰ γάρ καὶ πρότερον εἶπεν ἀέρος τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι σελήνης τὸ μὲν τῶν μερῶν 10 εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρόν, τὸ δὲ θερμὸν καὶ ἔγρον· μάστις καὶ τὸ ύπ' αὐτοῦ καλούμενον ὑπέκκαυμα καλεῖσθαι ἀέρα θερμὸν καὶ ἔγρον. καὶ Ηλίαν γρῦν τὸν αἰθέρα τοῦ ἀέρος εἶναι φῆσι τὸ εὐαγέστατον.

p. 341 a 5 Ἀλλ’ ἀεὶ δτι ἀν βαρύνηται μόριον αὐτοῦ ἐκθλιβομένου εἰς τὸν ἄνω τόπον τοῦ θερμοῦ κάτω φέρεται, ἀλλα δ’ ἐν μέρει 10 συναναφέρεται τῷ ἀναθυμιωμένῳ πυρί, καὶ οὕτω συνεχῶς τὸ μὲν ἀέρος διατελεῖ πλῆρες ὅν, τὸ δὲ πυρός, καὶ ἀεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο γίνεται ἔκαστον αὐτῶν.

Ἐπειδὴ εἶπεν ἐν τῷ ἄνῳ τόπῳ μὴ συνίστασθαι νέφη μηδὲ τὴν εἰς 45 ὅδωρ γίνεσθαι μεταβολήν, τούτου δ’ οὕτως ἔχοντος συνέβαινεν ἐκεῖνο τὸ σῶμα μένειν ἀεὶ τὸ αὐτό, μήτε γινόμενόν ποτε μήτε φιειρόμενον, τοῦτο δὲ παρὰ τὰ ἐναργῆ καὶ βλεπόμενα (φαίνεται γάρ τὰ ὑπὸ σελήνης στοιχεῖα γινόμενά τε καὶ φιειρόμενα καὶ τὴν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν ὑπομένοντα), πρὸς ταύτην τὴν ὑπόνοιαν ὑπαντῶν τὰ νῦν παρέθετο. εἰ τι γάρ, φησίν, ἐν ἐκεῖνῳ τῷ τόπῳ γένηται βαρύ τε καὶ ὑγρὸν διὰ τὸ παθεῖν ὑπὸ τῶν 50 παρακειμένων. ἢ εἰ καὶ τὶ συνανεγγίζει τῇ ἀναθυμιώσει τῇ καπνόδει τοι- οῦτον, εὐθὺς φέρεται κάτω ἐκεῖ μένειν ἐν τῷ τόπῳ τῷ παρὰ φύσιν οὐκ ἀνεγκόμενον, ὡς καὶ τοὺς αντίστοις εἰ τι τῶν κάτω πυρωθὲν γένηται κοῦφον, εἰ καὶ συγκατενεγχθείη τῷ ἄνῳθεν διὰ τὸ βάρος κατενεγχθεῖτι, εὐθὺς ἄνω φέρεται. συμπεπλεγμένων γάρ τῶν ἀναθυμιάτεων ἀμφιτέρων τῆς ἔγρας 55 τε καὶ τῆς ὑγρᾶς, τῆς δὲ ἔηρᾶς ἄνωθεν οὔσης, συναναψέρεται ποιλάκις καὶ τὸ συναπειλημμένον αὐτῇ τῆς ὑγρᾶς· καὶ ἐμπαλιν εἰ τι συναπειλη- 85τ πται τῇ ὑγρᾷ τῆς ἔγρας, κάτω φερομένης συνεφέλκεται πολλάκις αὐτῇ ἡ ἔγρα. ἀλλ’ εἰ μὲν κρατήσει τὸ πλεονάζον, μεταβάλλει τὸ λοιπὸν εἰς ἑαυτό· εἰ δὲ μὴ κρατήσει, ἐπὶ τὸν οἰκεῖον εὐθὺς μεταχωρεῖ τόπον τὸ μὴ κρατηθὲν, 30 τὸ ἔγρον μὲν ἄνω, τὸ ὑγρὸν δὲ κάτω. καὶ ἄλλως ἀπτομένων ἀλλήλων καὶ συνεχῶν ὄντων τῶν δύο σωμάτων ἀέρος τε καὶ τοῦ ὑπεκκαύματος, πάσχειν εἰκὸς ὅπ’ ἀλλήλων κατὰ μέρη τὸ κρατηθὲν ὑπὸ τοῦ κρατήσαντος, καὶ τὸ δὲ μὲν κρατηθὲν μόριον ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω καὶ γινόμενον ἔγρον εὐθὺς ἐπ’ αὐτῷ φέρεται, τὸ δὲ αὖτις τὸν οὐκεῖον μεταχωρεῖ τόπον τὸ μὴ κρατηθὲν, 35 ὑγρὸν βρίθει κάτω πρὸς τὸ κρατῆσαν· καὶ οὕτως ἀμοιβαδὸν τῆς εἰς ἄλληλα κατὰ μέρη γινομένης μεταβολῆς ἐκάπερος μὲν τῶν τόπων τῆς ἐν αὐτῷ πεφυκίας εἶναι πλήρης ἔστιν οὐσίας, οὐκ δεὶ τῆς αὐτῆς ἀριθμῷ, ἀλλοτε δ’ ἄλλης ἀπὸ μέρους εἰς αὐτὸν μεταχωρούσης. οὕτω μὲν οὖν ἡ 10

6 Ηλίαν] Tim. p. 58 D
γένηται εκ γίνεται corr. M¹
ἔτι a 27 αὐτῇ a

9 ἄλλο Ma 10 ἐκθυμιωμένω V
20 συνενεγχθείη Va 23 ἐνεγχθεῖτι V

19 et 22
26 εἴ τι

τῶν στοιχείων ἔξισωσις γίνεται. ἔστι δὲ ή λέξις ἀσαφῆς οὕτως ἔχουσα δῆτα
ἀλλ' οὐδὲ δτι ἂν βαρύνηται μόριον αὐτοῦ ἐκθλιβομένου εἰς τὸν
ἄνω τόπον τοῦ θερμοῦ κάτω φέρεται. τοῦτο δὲ οὕτως ὁ Ἀλέξαν-
δρος ἔξηγήσατο κατὰ λέξιν “δτι δ' ἂν ἐν αὐτῷ ὑγρότερόν τε καὶ βαρύ-
τερον μόριον ἡ γένηται ἡ συνανενεχθῆ, τοῦτο κάτω φέρεται ἐκθλιβομένου
ἐν τῇ κινήσει τε καὶ περιψηρῷ τοῦ ἀναφέροντος αὐτὸν θερμοῦ εἰς τὸ ἄνω.”
ἀλλ' οὐ περὶ τοῦ ἀναφερομένου βαρέος τε καὶ ὑγροῦ τῷ Ἀριστοτέλει λόγος
ἔστιν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπεκκαύματι γινομένου καὶ μεταβάλλοντος. 15
δτι γάρ ἄν, φησί, βαρύνηται μόριον αὐτοῦ δηλονότι τοῦ ὑπεκκαύ-
ματος, ἡ εἰ τι μεταβάλλοι μόριον καὶ γένηται βαρύ· ὥστε οὐ περὶ τοῦ συν-
αναφερομένου τῷ κούφῳ βαρέος καὶ ὑγροῦ φησιν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἄνω
γινομένου βαρέος καὶ ὑγροῦ. τὸ λεγόμενον οὖν ἔστι τοιοῦτον· δταν τι μέρος
τοῦ ὑπεκκαύματος βαρὺ γένηται καὶ ὑγρόν, ἐπειδὴ τοῦτο συνέχεται ὑπό
τινων μορίων τοῦ ὑπεκκαύματος θερμοῦ καὶ κούφου, ὃ κωλύει φέρεσθαι 20
15 κάτω τὸ βαρύ, συνθλιβόμενον ὑπὸ τοῦ βαρέος καὶ τῇ πιλήσει ἐκθλιβόμενον
εἰς αὐτὸν τὸν ἄνω τόπον, ἐν ᾧ τὸ βαρὺ γέγονεν, ἀτε δὴ τοῦ βιαζομένου
καὶ συνέχοντος ἐλευθερωθὲν τὸ βαρὺ καὶ ἀποκεκριμένον εὐθὺς κάτω
φέρεται.

p. 341a12 Περὶ δὲ τῆς γινομένης θερμότητος, ἣν παρέχεται ὁ
20 ζῆτης, μᾶλλον γὲν καὶ ἔσυτὸν καὶ ἀκριβῶς ἐν τοῖς περὶ αἰσθή-
τεσι προσήκει λέγειν· πάθος γάρ τι τὸ θερμὸν αἰσθήσεώς ἔστι·
διὰ τίνα δ' αἰτίαν γίνεται μὴ τοιούτων ὅντων ἐκείνων τὴν φύσιν, 25
λεκτέον καὶ νῦν.

Δύο τὴν ἀρχὴν προβλήματα ζητῆσαι προσθετο, πρῶτον μὲν ποίου
25 σώματος τὸ μεταξὺ τῶν ἄστρων καὶ τῆς γῆς πεπλήρωται διάστημα, πό-
τερον ἐνὸς ἡ πλειστῶν, καὶ εἰ πλειστῶν, ποίων τούτων καὶ τίνα πρὸς
ἄλληλα τάξιν ἐχόντων· ὑεύτερον πῶς τὰ ἄστρα καὶ ὁ ζῆτης θερμαίνουσι τὰ
ὑπὸ σελήνην αὐτὰ μὴ δύτα θερψί. διδάξας τοίνυν αὐτάρκως τὸ πρότερον,
πρόσειτον νῦν ἐπὶ τὸ δεύτερον, εἰπὼν μὲν περὶ τούτου καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ 30
30 τῆς Περὶ οὐρανοῦ, χρησίμως δὲ καὶ νῦν τοὺς αὐτοὺς πάλιν λόγους ἀνακινῶν.
φησὶ τοίνυν ὡς ὁ περὶ θερμότητος λόγος καὶ ἀτὸν μὲν καὶ ἀκριβέστερον
πρέπει ἂν τῇ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν πραγματείᾳ. τὸ γάρ θερμὸν
αἰσθήσεώς ἔστι πάθος, ἡ δὲ αἰσθησις αἰσθητοῦ αἰσθησις, καὶ ἔμπαλιν τὸ
αἰσθητὸν αἰσθῆσει ἔστιν αἰσθητόν· ταῦτα δὲ πρός τι, τὰ δὲ πρός τι τῶν
35 ἀντικειμένων, τῶν δὲ ἀντικειμένων μία ἔστιν ἡ ἐπιστήμη καὶ θάτερον τοῦ
λοιποῦ χωρὶς γνῶναι προσκρόντως ἀδύνατον. οὐκοῦν ὁ περὶ αἰσθητῶν δια- 35
λεγόμενος (αἰσθητὸν δὲ τὸ θερμόν) καὶ περὶ αἰσθήσεως διαλέξεται, καὶ

3. 4 Ἀλέξανδρος] p. 16,25 5 ἀνενεχθῆ Alex. 10 μεταβάλλοι α 11 et 12
βαρέως Μ 14 δ] fort. d 15 συνεκθλιβόμενον ὑπὸ V legendum συν
θλιβομένων εἰ ἐκθλιβομένων 29 μὲν καὶ περὶ Μ 29. 30 ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς
Περὶ οὐρανοῦ] B 7

ἔμπαλιν ὁ περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητοῦ πάντως. καλῶς ἄρα εἴπομεν διὰ 85
ὅ περὶ τοῦ θερμοῦ λόγος τῇ Ήερὶ αἰσθήσεως προσήκων ἂν εἴη πραγμα-
τείᾳ· πλὴν ἐπειδὴ μὴ ἀπλῶς ὡς περὶ αἰσθητοῦ τοῦ θερμοῦ τὸν λόγον
ποιούμεθα νῦν, ἀλλὰ μόνον πῶς, εἰ μὴ θερμός ἔστι τὴν φύσιν ὁ ἥλιος,
5 θερμαῖνε τὰ τῆρες, χρήσιμος ἂν εἴη τῇ περὶ τῶν μετεώρων θεωρίᾳ καὶ ἡ 40
περὶ τούτου διάσκεψις.

p. 341a17 Ὁρῶμεν δὴ τὴν κίνησιν διύναται διακρίνειν τὸν
ἀέρα καὶ ἐκπυροῦν, ὥστε καὶ τὰ φερόμενα τηκόμενα φαίνεσθαι
πολλάκις. τὸ μὲν οὖν γίνεσθαι τὴν ἀλέαν καὶ τὴν θερμότητα
10 ίκανή ἔστι παρασκευάζειν καὶ ἡ τοῦ ἥλιου φορὰ μόνον· ταχείᾳν
τε γάρ δεῖ καὶ μὴ πόρρω εἰναι, καὶ τὰ ἑξῆς.

Ὄτι δύναται μὴ θερμὸς ὁ ἥλιος τῇ ταχείᾳ μόνη κινήσει θερ-
μαίνειν τὰ τῆρες, δεικνύει ἐξ ἐναργοῦς τυποῦ λήμματος, τοῦ τὴν κίνησιν 15
θερμαίνειν διακρίνουσαν τὸν ἀέρα καὶ μανοῦσαν, δι’ οὐ γίνεται. τούτου δὲ
15 λαμβάνει τεκμήριον τὸ πολλάκις τήκεσθαι τὰ δι’ αὐτοῦ φερόμενα σφοδρῶς
τῶν τήκεσθαι πεφυκότων, ὡς ὁ μόλιβδος ὁ τὴν ἀκίδα τοῦ βέλους τῷ
ξύλῳ συνέχων· ἐκπυρούμένου γάρ τῇ σφοδρῷ κινήσει τοῦ ἀέρος τοῦ διμι-
λοῦντος αὐτοῖς ἐν τῇ παρόδῳ ἡ τῆξις γίνεται. εἰ οὖν ἡ κίνησις θερμαίνει,
καὶ τὸ μᾶλλον ἄρα κινούμενον μᾶλλον θερμαίνει τὸν δι’ οὐ κινεῖται δέρα
20 καὶ τὸ πλησιάτερον τοῦ θερμαίνομένου μᾶλλον θερμαίνει. οἱ μὲν οὖν 50
ἀπλανεῖς ταχυτέρων μὲν πάντων τὴν κίνησιν ἔχουσιν, ἀλλὰ πορρωτάτῳ δι-
εστήκασι λίαν τῶν ὑπὸ σελήνην· ἡ δὲ σελήνη ἐγγυτάτῳ μὲν αὐτῶν ἐστιν,
ἀλλὰ βραδυτέρων ἔχει τὴν κίνησιν· δεῖ δὲ καὶ τάχους καὶ τοῦ πλησιάζειν
τῷ θερμαίνεσθαι μέλλοντι τὸ κινούμενον. μόνος οὖν ὁ ἥλιος οὔτε τοσοῦτον
25 ἥμιν ἀφέστηκεν ὅσον ἡ ἀπλανής, καὶ ταχυτέρων πολλῷ τῆς σελήνης ἔχει
τὴν κίνησιν. τούτῳ δὲ τοῖς ἐναργέσι δοκεῖ μάχεσθαι· εἰ γάρ τὸν ὅλον
κύκλον ἡ μὲν σελήνη διὰ μηνὸς ἀνύει, ὁ δὲ ἥλιος δι’ ἐνιαυτοῦ, πῶς λέγει 85
τὸν ἥλιον τῆς σελήνης κινεῖσθαι ταχύτερον; φημὶ τοίνυν ὡς διετὴ τῶν
πλανωμένων ἐστὶν ἡ κίνησις, ἡ μὲν τῇ ἀπλανεῖ συνεπαγομένων αὐτῶν
30 ἐπὶ ὅντικάς ἐξ ἀνατολῶν, ἡ δὲ τούτων ἐκ ὅντικῶν ἐπ’ ἀνατολάς, ἣν
αὐτοὶ κινοῦνται καθ’ αὐτοὺς ἡ μᾶλλον αἱ σφαῖραι τούτων. κατὰ μὲν οὖν
τὴν ἴδιαν αὐτῆς ἡ σελήνη κίνησιν τοῦ ἥλιου ἐστὶ ταχυτέρα, κατὰ δὲ τὴν 5
ἄλλα τῷ παντὶ συμπεριφοράν, περὶ τῆς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα φησι,
πολλῷ τοῦ ἥλιου ἐστὶ βραδυτέρα. τοῦ γάρ ἥλιου μείζονα κινούμενου κύκλου,
35 τῆς δὲ σελήνης ἐλάττονα, ὅμως ἐν ἵσφι χρόνῳ συναποκαθίστανται· τούτῳ
δὲ οὐ γίνεται, εἰ μὴ ταχύτερον ὁ τὸν μείζονα κύκλον ἐπέχων ἐκινεῖτο,
καὶ τοσοῦτον ταχύτερον, ὅσον καὶ ὁ κύκλος τοῦ κύκλου μείζων ἐστίν. εἰ

2 προσήκουν Μ 5 post εἴη iterat πραγματείᾳ πλὴν—αἰσθητοῦ τοῦ θερμοῦ (2. 3) a
10 ἥλιου περιφορά Ma 11 καὶ τὰ ἑξῆς om. et lemma usque ad ίκανῶς (p. 341a23)
produceit V 19 μᾶλλον ante θερμαίνει ex μᾶλα corr. V 21 τὴν om. a
24 μέλλοντι scripsi: μᾶλλον τι libri οὔτε scripsi: οὐδὲ libri 28 post φημὶ¹
add. ὅτι Ma 33 ἀποκαθίστανται a

δὲ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασιν ὁ ἥκλιος ἐγγὺς εἰκοσιπλασίνα διέστηκε τῆς 85^ν
σελήνης, ὡς καὶ πρότερον εἴπομεν, οὐκοῦν καὶ τὸν κύκλον ἐφ' οὐ ὁ ἥκλιος 10
τοῦ κύκλου τοῦ ἐφ' οὐ η σελήνη τοσοῦτον ὑπερέχειν ἀνάγκη· ὡς γὰρ η
διάμετρος ἔχει πρὸς τὴν περιμετρον. τοῦτο καὶ Ἀρατος εἶπεν ἐπὶ τοῦ
5 κριοῦ καὶ τῆς κυνὸς οὐρᾶς, τοῦ μὲν ἐν μεγίστῳ κύκλῳ ὅντος τῷ ἴσημερινῷ,
τῆς δὲ ἐν ἐλαχίστῳ, ἅμα δὲ ὅμως ἀποκαθίσταμένων.

αὐτοῦ καὶ κριοῦ θιώταται εἰσι κάλευμοι,

ὅς ρά τε καὶ μήκιστα διωκόμενος πέρι κύκλων
οὐδὲν ἀφαυρότερον τροχίσει κυνοσουραῖδος ἄρκτου.

10 καὶ ἀλλως διὰ τὸ τὴν ἰδίαν κίνησιν ταχυτέραν τοῦ ἥκλιον ποιεῖσθαι τὴν σε- 15
λήνην, διὰ τοῦτο μετὰ τοῦ παντὸς βραδυτέραν ἔχει. ἐν μὲν γὰρ τῇ κινήσει
τῆς ἀπλανοῦς αὐτῆς καθ' αὐτὴν κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν τῆς σελήνης ὑπονο
στούσης εἰς τοῦμπαλιν ἀνάγκη πάντως συνανατέλλουσαν τῷ ἥκλιῷ μὴ συν-
δύνειν αὐτῷ, ἀλλ' ὑστερεῖν μέχρις ἂν ὁ ὑπενόστησε διάστημα κατὰ τὴν
15 ἰδίαν κίνησιν συμπεριενέχῃ τῇ ἀπλανεῖ μέχρι τῆς δύσεως. ἀλλ' εἰ η
κίνησις, ἐρεῖ τις, τῶν οὐρανίων θερμαίνει, διὰ τὸ μὴ καὶ ἐν νυκτὶ θερμαί-
νεται τὰ ἐνταῦθα, οὐδὲν ἡττον καὶ τότε τῶν σφαιρῶν κινουμένων, ἀλλὰ 20
μόνην τὴν τοῦ ἥκλιον κίνησιν αἰτιώμεθα; καὶ τοῦτο δὲ διέλυτεν ὁ Ἀριστο-
τέλης εἰπὼν μάλιστα γάρ η τοῦ στερεοῦ διακρίνει κίνησις αὐτὸν,
20 τὸν δέρα δηλονότι, στερεὸν λέγων τὸ τε τοῦ ἥκλιον σῶμα καὶ τῶν ἀλλων
ἀστέρων. καὶ γάρ λίθος κινούμενος θερμαίνει τὸν δέρα μᾶλλον η φύλλον
τυγχὸν η ἔριον η τι τοιοῦτον· εἰκότως οὖν καὶ ὁ ἥκλιος στερεὸς ὃν τὴν
έαυτοῦ κίνησει θερμαίνει μᾶλλον ἡμᾶς τῶν λοιπῶν. τὰ μὲν οὖν Ἀριστο-
τέλους καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν τοιαῦτα δεῖ δὲ καὶ ήμᾶς τὰ πρὸς ἔκαστον ἐν- 25
25 ιστάμενα λέγειν ὑπὲρ ἀληθείας τὸν λόγον ποιουμένους. πρῶτον μὲν οὖν τί²
καλεῖ νῦν στερεόν, ζητητέον, πότερον τὸ τριγῆ διαστατόν, ὁ πρὸς ἀντι-
διαστολὴν ἀρέται τὸν ἐπιπόλου στερεόν, η τὸ σύντιτυπον καὶ τῇ ἀφῇ μὴ
ὑπείκον, ὡς καὶ Πλάτων· στερεὰ γάρ εἰναι τὰ οὐράνια φῆσιν ὡς μετ-
έχοντα γῆς· μόνην γάρ τῶν στοιχείων εἰναι τὴν γῆν στερεὸν σῶμα. τὸ
30 μὲν οὖν πρότερον διδύνατον· πάντα γάρ τὰ οὐράνια σώματα τριγῆ μέτετη.
λείπεται οὖν τὸ ἀντίτιτυπον καὶ τῇ ἀφῇ μὴ εἰκόνα καλεῖσθαι νῦν στερεόν, 30
ώς καὶ τὴν γῆν στερεὰν εἰναι φαμεν, οὐκέτι δὲ τὸν δέρα καὶ τὸ ὅδωρ η
τὸ πῦρ ὡς εἴκοντα τῇ ἀφῇ καὶ ῥευστά. εἰ οὖν τοῦτο καλεῖ νῦν στερεόν.
τὸ σκληρὸν καὶ ἀντίτιτυπον, ταύτας δὲ πάσας τὰς ἀντιθέσεις ἐν τῷ Ηερὶ³
35 γενέσεως καὶ φύλορᾶς ὑπὸ τὸ θερμὸν τέταχε καὶ ψυχρὸν ἔηρόν τε καὶ
ὑγρόν, πρῶτον μὲν ἀνάγκη καὶ τὰ οὐράνια τῶν δύο τούτων μετέχειν ἀντι-
θέσεων, ὃν καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην πάντα μετέχει, θερμοῦ καὶ ψυχροῦ,
ἔηροῦ καὶ ύγροῦ· καὶ λέληθεν ἔαυτὸν ὁ Ἀριστοτέλης τοῖς ἐκ τῶν τεσσάρων 35

1 ἐγγὺς οι. α 7 αὐτοῦ καὶ κριοῦ κτλ.] Arat. Phaen. 225 sqq. 8 πέρι κύκλων
Maass: περίκυκλα libri 11 ἔχει σερίψι: ἔχειν libri 14 ὑπενόργεις α
15 συμπεριτρέχη Ma 20 δηλονότι τὸν δέρα coll. M, sed corr. M¹ στερεὸν
ex στερρὸν corr. V: στερρὸν Ma 23 οὖν οι. V 24 ὑπ' αὐτοῦ Ma 26 νῦν
οι. α στερρὸν α 28 φῆσιν] Plat. Tim. 31 B 34. 35 ἐν τῷ Ηερὶ³
γενέσεως καὶ φθορᾶς] B 2

έκεινα συντιθεῖσι συμφωνῶν, ἐκ πλείστου δὲ τὰ ἀστρα πυρός. δεύτερον εἰ 85^η ἔκάστη τῶν σφαιρῶν καὶ τῶν ἀστρων ἔκαστον ίδιῳ σχήματι τῷ σφαιρικῷ περιγράφεται, δῆλον ως ἀνάγκη στερεὸν εἶναι καὶ ἀντίτυπον τῶν οὐρανίων ἔκαστον· σφαιρικά γάρ ἔστι πάντα. εἰ γάρ μὴ τοιοῦτον, οὐκ ἐφύλακτεν ἐν 10 τῇ οὔτως ἡξεῖ κινήσει τὸ ἕδιον σχῆμα. τὰ γάρ μὴ ὀντίτυπα, γαλακτὰ δὲ τὴν φύσιν καὶ ὄγρα καὶ τοῖς ἀπτομένοις ῥάσιν εἴκοντα σχῆμα οὐκ ἔχουσιν ἕδιον, δυσόριστα μὲν ἕδιψ ὅρφ τὴν φύσιν ὄντα, ἀλλοτριῷ δὲ καὶ τῷ τοῦ περιέχοντος ὄριζμένα σχήματι, οἵος ἔστιν ὁ ἀλλοτριῷ καὶ τὸ δύωρ. εἰ οὖν ἔκάστη τῶν οὐρανίων σφαιρῶν καὶ τῶν ἀστέρων ἔκαστος ἕδιψ περιγράφεται 15 10 σχήματι καὶ τοῦτο ἔχει μηδενὶ τῶν ἀντιβαινόντων μηδὲ τῇ τοσαύτῃ ὥρμη παρατρεπόμενον, στερεάι που πάντως εἰσὶ καὶ αὐταὶ αἱ σφαῖραι καὶ οἱ ἀστέρες οἵα ἀντίτυποι. τούτου δὲ οὔτως ἔχοντος, εἰ τὸ στερεὸν τῆς οὐσίας τοῦ ἡλίου αἴτιον εἶναι νομίζει τοῦ τῇ ἔαυτοῦ κινήσει τὸν ἀέρα θερμαίνειν, πολλῷ μᾶλλον ἔδει τὰς σφαιράς τοῦτο ποιεῖν, οὗτοι καὶ τοῦ ἡλίου 20 15 ἀπειριφι μεγέθει σχεδὸν ὑπερβάλλουσι, καὶ τὴν σελήνην δυσίως μᾶλλον τῶν ἀλλων πλησιάζουσαν τοῖς ὑπ' αὐτὴν σώμασι καὶ ἀπτομένην αὐτῶν. ὁ γάρ ἡλίος τὴν μέσην ἐπέγων λάνθηνον οὐδὲ ὅλως τῶν ὑπὸ σελήνην ἀπτεται σωμάτων, τρεῖς ἔχων σφαιράς τῶν πλανωμένων μετ' αὐτόν, τὴν Ἐρμαϊκήν, τὴν τοῦ στίλβοντος, τὴν σελήνης· οὐδὲν δὲ τῶν φύσει ποιούντων ἀνευ 25 20 ἀφῆς εἰς ἔτερον δρᾶ. ποιεῖ μὲν γάρ εἰς ἡμᾶς τὸ πῦρ ἐν τοῖς βαλανείοις οὐκ ἀμέσως, ἀλλὰ πρῶτον τὰς παρακειμένας αὐτῷ θερμαῖνον πλίνθους· 50 αὐταὶ δὲ τὸν μετ' αὐτὸς ἀέρα θερμαίνουσι προσεχῇ ὄντα, κάκενος πάλιν ἡρᾶς. οὗτοι εἰ τῇ κινήσει μόνη καὶ μὴ τῇ ποιότητι διὰ μέσου τῶν ἔξης σφαιρῶν τὰ ὑπὸ σελήνην ὁ ἡλίος θερμαίνει, πρῶτον ἄρα τὰς μετ' αὐτὸν σφαιράς θερμαίνει, ἵν' οὕτω θερμαίνεσσι καὶ αὐται τὸν ἀέρα θερμάνωσι. παθηταὶ οὖν ἔσονται. εἰ δὲ ἀπαθεῖς κατ' αὐτῶν ἔκειναι εἰσιν, οὐ θερμαίνει τὰ μεταξύ, ἵνα δὲ αὐτῶν τὸν ἀέρα θερμάνῃ, εἴ γε καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ τὰ φυ- 85^η σικὰ σώματα μὴ ἀνευ τῆς ἀφῆς ποιεῖν εἰς ἄλληλα. οὐκ ἄρα τὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν αἰτιατέον τῆς ἐνταῦθα γινομένης θερμότητος, ἀλλ' ἡ τὰς τῶν σφαιρῶν 30 ὅλων κινήσεις, ἡ εἰ τοῦτο προσφανές ἔστι ψεῦδος (φαίνεται γάρ ὁ ἡλίος θερμαίνων τὰ πλησιάζοντα) πάσαι πως ἀνάγκη φύει: θερμὸν ὄντα ποιότητι δρᾶν εἰς τὰ ὑποκείμενα, ως καὶ τὸ πῦρ. κάκενο δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις σκοπῆσαι δίκαιον, εἰ στερεὰ μὲν πάντα τὰ ἀστρα, δεῖ δὲ μετὰ τοῦ στερεοῦ 35 πρὸς τὸ θερμάναι καὶ τάχους κινήσεως, ὁ δὲ ἡλίος δέσπερον ἥπερ ἡ σελήνη κινεῖται καὶ διὰ διαθέμενα τρόπον, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἐνταῦθα γινομένης ἐκ τῶν οὐρανίων θερμότητος τὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν αἰτίαν εἶναι φασι καὶ οὐχὶ τὴν τῆς σελήνης· ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ τοῦ στερεοῦ καὶ τοῦ τάχους καὶ πληγίσιν εἶναι δεῖ τῷ κινούμενον τοῦ κινοῦντος, καὶ ὁ μὲν ἡλίος μεγίστην 40 ἐξ ἡμῶν ἀφέστηκε διάστασιν, ἡ δὲ σελήνη συνεχῆς ἔστι τῷ ὑπ' αὐτὴν

5 ὁξεῖος] φ. om. M

σχῆμα. τὰ γάρ scripsi: σχῆματα γάρ libri

16 ἀπτομένον α

20 βαλανείοις M

21 αὐτῷ om. M

22

25 θερμα-

θεῖσσαι] μην om. V

27 αὐτῶν ex αὐτὸν corr. M¹

30

προφανῶς Ma

33 post πάντα add. εἰσὶ M, ἔστι a

37 στερροῦ V

38 δεῖ

δοκεῖ Ma

άδει, ἔστι δὲ ή μὲν τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἰκοσιπακασίων τῆς σελήνης, ὡς 86
 ἐμπροσθεν εἴπομεν, δπερ δὲ ὑπολείπεται τοῦ ἡλίου παλινδρομοῦσα κατὰ τὴν 10
 αὐτὴν κίνησιν κατὰ μίαν ἡμέραν συμπεριαγομένη τῇ ἀπλανεῖ, μικρὸν τι
 ζῳόνιον μέρος ἔστιν, οὐδὲν ἄρα τὸ βραχὺ τοῦτο τοῦ τάχους δὲ ὑπολείπεται
 5 τοῦ ἡλίου ή σελήνη, ἐμποδίζειν ἦν δυνατὸν πρὸς τὸ τὰ τῆδε θερμαίνεσθαι
 ὑπὸ τῆς σεληνιακῆς κινήσεως συνεχῆ δύντα ταύτῃ, δσον ή ἀσύμμετρος πρὸς
 τὸ * * τοῦ ἡλίου ἀπόστασις. προσθήσω δέ, καθάπερ ἔφθη εἰπών, ἡτι
 καὶ ἀπτεσθαι δοκεῖ πάντως τὸ φυσικῶν ἐνεργοῦν τοῦ πάσχοντος, δπερ τῶν 15
 ἀστρων μόνη πρόσεστι τῇ σελήνῃ. εἰ οὖν ἐν γνοτί πανσέληνος οὖσα μὴ
 10 θερμαίνει ήμας τοσοῦτον δσον ὁ ἥλιος, οὐκ ἄρα ή κίνησις αὐτοῦ αἰτία ἔστι
 τῆς ἐνταῦθα γινομένης θερμότητος. εἰ γάρ καὶ θερμαίνει ποτὲ ή σελήνη,
 ἀλλ ὡνγι διὰ τὴν κίνησιν αὐτῆς τοῦτο γίνεται, ἐπεὶ καὶ ἀφώτιστον οὖσαν
 θερμαίνειν ἐχρῆν, ἀλλ διὰ τὸ φῶς· πανσέληνος γάρ η ἐγγὺς οὖσα μόνον
 αὕτη θερμαίνει· τὸ φῶς ἄρα μόνον αὐτῆς θερμαίνει καὶ οὐχ η κίνησις. 20
 15 τὸ δὲ φῶς ἔξ ἡλίου δέγεται· καὶ η τοῦ ἡλίου ἄρα θέρμη ἐκ τοῦ φωτὸς
 αὐτοῦ τοῖς τῆδε συμβαίνει. καὶ ἐπειδὴ μὴ καθαρὸν καὶ εἰλικρινὲς δέγεται
 τοῦ ἡλίου τὸ φῶς, ἀλλ ἀμυδρὸν καὶ δσον ἵνδαλμα τούτου ὡς ἔξ ἀνακλά-
 σεως ἀκτίνων αὐτοῦ τινων τὸ φῶς δεύομένη δέκην ἐσόπτρου, εἰκότως καὶ
 η ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης τοῖς τῆδε γινομένη θερμότης ἀμυδρά τέ ἔστι
 20 καὶ ἀσθενῆς. εἰ οὖν τὸ ἔξ ἀνακλάσσεως ἐν αὐτῇ γενόμενον φῶς τὸν ἀέρα
 θερμαίνει, πολλῷ μᾶλλον τὸ εἰλικρινὲς τοῦ ἥλιου φῶς τῆς ἐνταῦθα θέρμης 25
 αἰτίον ἔστι, καὶ οὐχ η σὺν τῇ ἀπλανεῖ τούτου περιφορά. συμπέψυκτε δὲ
 τῇ φωτὶ τὸ θερμόν· καὶ γάρ τῷ πυρὶ σύνεστι. δέδεικται γάρ διὰ τού-
 των διτὶ ποιότητι καὶ οὐ τῷ τάχει τῆς κινήσεως ὁ ἥλιος θερμαίνει τὰ
 25 παρ' ήμιν. εἰ δὲ καὶ αἱ τῶν ἀκτίνων ἀνακλάσεις τοῦ ἡλίου σφοδροτέραν
 τὴν ἔξ αὐτοῦ γινομένην ἡμῖν ποιοῦσι θερμότητα, οὐκ ἀπάλλαξις τοῦτο τὸ
 καὶ αὐτὴν θερμαίνειν ήμας κατὰ ποιότητα, ἐπεὶ καὶ τοῦ πυρὸς ἀκτίνες
 τοῖς λίθοις προσπίπουσαι η σώμασιν, ἐσόπτροις φέρει καὶ ἀργύρῳ κεκαθαρ- 30
 μένῳ καὶ ὄδασιν, δρυίως ἔξ αὐτῶν ἀνακλώμεναι πρὸς ήμας λίαν ήμας
 30 ἀνιωσιν ἐκφλέγουσαι, ἀλλ οὐ διὰ τοῦτο τοῦ θερμαίνειν καὶ χωρὶς ἀνακλά-
 σεως τὸ πῦρ ἀφαιρήσουμεν. τί οὖν θαυμαστὸν καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου ταῦτὸν
 τοῦτο συμβαίνειν καὶ τὴν ἔξ αὐτοῦ γινομένην τῇ ποιότητι θερμασίαν ἐπι-
 τείνεσθαι διὰ τῆς τῶν ἀκτίνων ἀνακλάσσεως. ἐπειδὴ δὲ παραλόγως τινὲς
 στερεὸν εἶναι φασι τὸν ἥλιον Ἀριστοτέλη λέγειν τὸν μὴ διαφανῆ (αἱ μὲν
 35 γάρ σφαιραι διαφανεῖς, τῶν δὲ ἀστρων οὐδέν) ἐπιπροσθεῖ γοῦν τὰ ὑπο- 35
 κάτω τοῖς ἐπάνω, δταν ὑπὸ μίαν αὐτοῖς γένωνται κάθετον, ὡς καὶ ὁ ἥλιος
 ἐκλείπει τῆς σελήνης αὐτὸν ὑποτρεχούσης), ἐροῦμεν καὶ ήμεῖς ὡς πρῶτον
 μὲν παρακέχρηται τοῖς ὄντασιν ἐφ' ἔτέρας αὐτὰ σημασίας μετάγοντες,
 ἀντὶ τοῦ στερεοῦ τὸ μὴ διαφανὲς ἀκούοντες καὶ τὸ διαφανὲς οὐ στερεὸν
 40 εἶναι λέγοντες. ἐπειτα πολλοὶ τῶν στερεμνιωτάτων λίθων εἰσὶ διαφανέστατοι

7 post τὸ lac. XV fere litterarum V: lac. non indicant Ma: fort. addendum μεῖζον τάχος
 23 fort. δέδεικται ἄρα διὰ 27 αὐτὴν] αὐτὸν a 31 ἀφαιρήσομαι M 32 τῇ
 θερμότητι a 36 post ἐπάνω iterat γοῦν M: lac. V litt. V αὐτοῖς] αὐτῆς Ma

καὶ ἡ ὕελος· οὐκοῦν οὐ θερμαῖνουσι ταῦτα τὸν ἀέρα δι' αὐτοῦ κινοῦμενα, 86^a διότι οὕτως ἐστὶ στερεὰ διαφανῆ ὄντα. τοῦτο δὲ παρὰ τὴν ἐνάργειαν· δρᾶ· 40 ταὶ γάρ τὰ ἐκ τούτων τριβόμενα καὶ μᾶλιστα τὰ ἐξ ὑέλου σχεδὸν ἐκπυ-
ρούμενα τῇ θερμήτητι. στερεὸν ἄρα καὶ Ἀριστοτέλης εἴρηκε τὸ σκληρὸν
5 καὶ ἀντίτυπον καὶ τοῖς ἀντιβαίνοντισι οὐγῇ ὑπεῖκον· τὰ γάρ τοιαῦτα τῇ κι-
νήσει θερμαῖνει συνθίβοντα τὸν ἐναπολαμβανόμενον ἀέρα. διὸ τοῦτο γοῦν
οὐδὲ οἱ τυχόντες τῶν λίθων τριβόμενοι πῦρ ἀπτοῦσι. θερμαῖνουσι μὲν γάρ
πάντες παρατριβόμενοι, ἐξάπτουσι δὲ πῦρ οἱ πυκνότατοι μάνοι καὶ στερε-
ώτατοι. καὶ ἐπὶ σιδήρου πάλιν διοίσως· εἰ μὴ γάρ η̄ λίαν πυκνὸς καὶ 15
10 κατεσκληκὼς σόληρος οὐγῇ ἀπτει πῦρ τριβόμενος· τοῦτο δὲ ἵνα μὴ φεύγῃ
ἢ ἡ τῶν πάρων ἡ ἐνηπειλημψέντος τοῖς παρατριβούμένοις λίθοις ἀέρος καὶ πι-
νούμενος ἐξ αὐτῶν, ἀλλ᾽ εἰς καὶ δι αὐτὸς μένων ἐξάπτηται τῇ συνεχεῖ κι-
νήσει. ἐν γάρ τοῖς μανωτέροις ἄλλου μὲν διὸ τῶν πόρων ἐξιόντος ἀέρος,
ἄλλου δὲ πάλιν ἐναπολαμβανομένου συμβαίνει μὴ ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν κατὰ
15 συνέχειαν τριβεσθαι, ἄλλοτε δὲ ἄλλον, τοῦ προτέρου διὸ τῶν πόρων, ὡς
εἰπον, φεύγοντος ἀεὶ τὸ κινοῦν καὶ συνεξιόντος πρὸν ἐξαφθῆναι τὴν συν- 50
έχειαν τῆς κινήσεως. διότι τοισῦτον εἶναι βούλεται καὶ τὸν ἥλιον ὁ Ἀρι-
στοτέλης, ἵνα τῇ κινήσει τὸν αὐτὸν ἀέρα κινῶν ἀεὶ θερμαίνῃ. ἀλλ᾽ εἰ
παράτριψις γίνεται διὰ τῆς ἀφῆς τοῦ τριβούντος, ἀδύνατον δὲ τὸν ἥλιον ἀψα-
20 σθαι τοῦ ἀέρος τοσούτοις μεταξὺ σώμασιν αὐτοῦ διεργόμενον, οὐκ ἄρα η̄
τοῦ ἥλιου κίνησης τῆς ἐνταῦθα θερμότητός ἐστιν αἰτία. εἰ οὖν θερμαῖνει
φανερῶς, μάνη ἄρα θερμαῖνει ποιότητι, εἰ μὴ τινες μυθικῶς εἰς ἄλλας |
αἰτίας ἀφανεῖς καὶ ἀγνῶστους ἡμᾶς ἀναπέμποιεν καινότητας, οἵας καὶ ὁ 86^b
Δημόκιμος εἰς Ἀλέξανδρον ἀναφέρει. εἶναι γάρ τὰς ἐν τῷ οὐρανῷ δυνά-
25 μεις ἴδιοτρόπους ποιητικὰς τῶν κάτω παθῶν, τὰ δὲ κάτω σώματα δέχε-
σθαι αὐτὰς εὐπαθῶς· τὴν μὲν τοῦ Κρόνου συνεκτικὴν εἰς ψυχρότητας ἀπο-
τελευτᾶν, τὴν δὲ Ἀρεος διακριτικὴν εἰς πυρὸς ἀσύμμετρον ζέσιν, τὴν Διὸς
εἰς τινα συμμετρίαν τῶν ἄκρων, τὴν ἥλιον εἰς παθητικὸν φωτὸς ἀναφλό- 5
γωσιν, καὶ τὴν μὲν σελήνην εἰς διάγυσιν ὑγροτέραν, τῆς δὲ Ἀφροδίτης
30 ἴδιότητα εἰς σύνοδον μονιμωτέραν, τὴν δὲ Ἐρμοῦ εἰς κοινωνίαν τῶν ἄκρων.
καὶ οὐκ αἰδοῦσται οἱ ταῦτα λογοποιοῦντες τὰ μὲν οὕτως ἐναργῆ διαγραφό-
μενοι τῇ θερμότητι τῇ ἴδιᾳ τὸν ἥλιον δρᾶν (τὰ γοῦν πλησιαζόντα αὐτῷ
ἐκφοργώσας ἀσύρτητα πεποίηκε, τὰ δὲ λίαν διεστῶτα καὶ τῆς ἀλέας αὐτοῦ
στερούμενα τῇ φύξει νενεκρωμένα ἄγνοια καὶ ἔργμα καταλέσοιπεν), εἰς μύθους 10
35 δὲ τριπόμενοι ἡγεμόνες κάκεῖνον λίνα ἀποπον. ήτι περὶ φυσικῶν προγνωστῶν
ζητοῦντες φυσικάς ἀποδιδόνται τὰς αἰτίας ὀφείλουσεν.

1 η̄ om. a 9 οὐκοῦν ex corr. V. οῦκουν Ma 2 post διότι add. δὲ εἰ Ma
3 τὰ ante ἐξ om. a 9 η̄ ὁ Ma 10 τριβόμενον Ma 15 διὰ scripsi: τὰ
libri 16 φεύγοντος scripsi: φλέγοντος libri 16. 17 fort. legendum τῇ συνεχείᾳ
18 ἀλλ᾽ η̄ εἰ MV 21 αἰτία ex αἰτίαν corr. M¹ 27 ἀρεως a 28 ἥλιον
καὶ παθητικό a 34 στερούμενα Ma 35 κάκεῖνος a

p. 341a23 Τὸ δὲ μάλιστα γίνεσθαι ἄμα τῷ ἡλίῳ αὐτῷ τὴν θερ- 86^ο
μότητα εὔλογον, λαμβάνοντας τὸ ὅμοιον ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν γινο-
μένων καὶ γάρ ἐνταῦθα τῶν βίᾳ φερομένων ὁ πλησιάζων ἀήρ
μάλιστα γίνεται θεριγγός. καὶ τοῦτο εὐλόγως συμβαίνει· μάλιστα
5 γάρ οὐ τοῦ στερεοῦ διακρίνει κίνησις αὐτόν.

"Ἄμα τῷ ἡλίῳ, τουτέστιν ἄμα τῷ ἀνατεῖλαι αὐτόν. οὗτον μὲν οὖν 15
ἐπὶ τῇ περιφορῇ τῶν οὐρανίων ἔχρην καὶ ἐν νυκτὶ θερμαίνεσθαι τὰ ὑπὸ¹
σελήνην ἀπαντα· κινεῖ γάρ τὸν ἀέρα καὶ ὑπὸ γῆν ὁ ἥλιος ὡν. ἀλλ᾽ ὥσπερ,
10 φησίν, ἐν τοῖς ἐνταῦθα βίᾳ φερομένοις, οἷσιν λέθοις ῥηγνυμένοις ἢ ὁ ὄρασι,
καὶ τοῖς παρατριβομένοις τῶν λίθων, ἐξ ὧν τὸ πῦρ ἀπτεται, οὐ πλησιάζων
αὐτοῖς ἀήρ θερμαίνεται μάλιστα, οὕτω δέκποι καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου γίνεται.
15 στερεὸς γάρ ὡν τὰ πλησιάζοντα αὐτῷ μάλιστα κινούμενος θερμαίνει.
νύκτωρ μὲν οὖν τὸν ὑπὸ γῆν θερμαίνει ἀέρα, ἐν ἡμέρᾳ δὲ τὸν παρ' ἡμῖν. 20
εἰ δὲ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν γινομένων τὸ ὅμοιον καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου γίνε-
25 σθαι βούλεται, τί τοῦ πυρὸς ἐναργέστερον ἄμα τῷ φανῆναι θερμαίνοντος
τὰ πλησιάζοντα; ἀλλὰ τὰ φανερὰ φεύγων ἐπὶ τοὺς ἀφανεῖς καταφεύγει
μάρτυρας. θερμαίνει μὲν γάρ οὐ κίνησις τῶν στερεῶν· εἰ δὲ ἐντεῦθεν *(τὰ)* παρ'
ἡμῖν ἐθερμαίνετο, οὐ παντὸς τοῦ οὐρανίου σώματος κίνησις στερεωτάτου
ὄντος ἀεὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἐθερμαίνει καὶ ἐν καιρῷ παντί, ὅπερ οὐ γίνεται.
20 ποιήτητι ἄρα τοῦ ἡλίου καὶ μόνη τὸ πάθος ὑφίσταται. 25

p. 341a28 Διά τε ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἀφικνεῖται πρὸς τόνδε
τὸν τόπον η θερμότης, καὶ διὰ τὸ περιέχον πῦρ τὸν ἀέρα διαρ-
ραίνεσθαι τῇ κινήσει πολλάκις καὶ φέρεσθαι κάτω βίᾳ.

Δευτέραν αἰτίαν ἀποδίδωσι τοῦ θερμαίνεσθαι τὸν παρ' ἡμῖν ἀέρα· η γάρ
25 τοῦτον περιέχουσα τοῦ ὑπεκκαύματος σφαῖρα, ἣν πάλαι συνήθιως ὠνόμασε
πῦρ, ὑπὸ τῆς τῶν οὐρανίων περιφορᾶς συνεφελκούμενη βιαίως διαρραίνεται, οὐ
φησί, τῇ κινήσει, τουτέστι μόρια τινα βιαίως αὐτῆς ἐξακοντίζεται κάτω,
καὶ τὸν ἀέρα θερμαίνουσιν εἰς δύν φέρονται, ὡς εἰ λεκάνην ὅδατος κινήσει
τις βιαιότερον, καὶ μόρια τούτου τῇ κινήσει, ὅπῃ καὶ τύχῃ, διαρραίνοιτο
30 ἀλλαχοῦ. τοῦτο δὲ δῆλον ὡς οὐκ ἀεὶ συμβήσεται οὐδὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς
τόποις, ἀλλ᾽ ὡς ἐν τύχοις, οὐκ ἐν ἡμέρᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτί. τέτα-
κται δὲ γειμῶν καὶ θέρος τῇ ἀποστάσει τοῦ ἡλίου καὶ τῷ πλησιάζειν ἡμῖν
35 συνιστάμενα. διὰ τί δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς πόλους ἀεὶ κατέψυκται καὶ μὴ ἐξ
τοῦ ὑπεκκαύματος θερμαίνεται; τὴν τοιαύτην οὖν θερμασίαν οὐδενὶ ἀλλῳ
παρέχειν ἐνδέχεται εἰ μὴ [ἐν] τῷ ἡλίῳ καὶ μόνῳ.

6 τῷ ante ἀνατεῖλαι om. Ma 7 ἐπὶ seq. lit. iii litt. V 12 θερμαίνει libri 13 ὑπὸ τὴν γῆν a 14 εἰ
libri 12 θερμαίνει libri 13 ὑπὸ τὴν γῆν a 14 εἰ
δὲ—γινομένων] γινόμενον a 17 εἰ] ή MV 18 τὰ addidi 21 οὖν om. a
22 ή om. Ma 18 τὰ addidi τὸ Arist. EFN: alterum τὸ om. MVa Arist. II 29 καὶ
τύχοις a 30 πανταχοῦ M, sed in mg. γρ. ἀλλαχοῦ M¹ 32 καὶ ante θέρος
ex corr. V τὸ πλησιάζειν M 33 ἐν delevi μόνον M

p. 341^a-31 Σημεῖον δ' ἵκανὸν ὅτι ὁ ἄνω τόπος οὐκ ἔστι θερμὸς 86^a
οὐδὲ ἐκπεπυρωμένος καὶ αἱ διαδρομαὶ τῶν ἀστέρων. ἐκεῖ μὲν
γάρ οὐ γίνονται, κάτω δέ καίτοι τὰ μᾶλλον κινούμενα καὶ θᾶττον
ἐκπυροῦνται θᾶττον.

5 Ἀστέρων διαδρομὰς λέγει τοὺς καλουμένους διάττοντας ἐκ τοῦ διάττειν
ώνυματα μένοντας. ἀποχρώμενος τῇ τῶν πολλῶν περὶ τούνομα συνηθείᾳ. ὅτι 40
μὲν οὖν οὐκ ἔστι πύρια τὰ οὐράνια σώματα, σημείῳ νῦν χρῆται τῷ μὴ
φαίνεσθαι διάττοντας ἐκεῖ γενομένους. καίτοι, φησίν, εἴπερ ἦν ἐκ πυρὸς
ἐκεῖνα, μᾶλλον ἐγγῆν ἐκεῖ τὰ πάθη γίνεσθαι ταῦτα, τῆς ἡξιτάτης αὐτοῦ
10 κινήσεως ἐκπυροῦν ἵκανῆς οὕσης τὰ παραπίποντα, εἴπερ τοιαύτης φύσεως
ἦν τὰ κινούμενα. πρὸς ταῦτα δὲ λέγειν δυνατὸν ὅτι στερεά ἔστι πάντα
ἐκεῖνα τὰ σώματα, γῆς μετέχοντα κατὰ Πλάτωνα, τοῦ στερεμνιωτάτου τῶν
στοιχείων· διὸ καὶ ἴδιῳ πάντα περιγράφεται σχῆματι, καθά καὶ πρὸ τούτου 45
του δέδειται. εἰ γάρ καὶ πλεονάζει τὸ πῦρ ἐν αὐτοῖς, ὡς δοκεῖ Πλάτωνι,
15 ἀλλὰ συμπεπληγται τὸ δλον διὰ τὴν σύνθεσιν, ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἐκ
τῶν στοιχείων συγκειμένα· οὐδὲν γάρ αὐτῶν ῥυτὴν ἔχει τὴν σύστασιν, καλὸν
θερμάτατον ἦν, ὡς τὸ καστήριον καὶ τὸ εὐφόρβιον πέπερί τε καὶ σίνηπι καὶ
εἴ τι τοιοῦτον· διόπερ οὐδὲν αὐτῶν ἀποσπινθηρίζει, καλὸν λίαν αὐτὰ κινήσεις
τις. τὸ δὲ ὑπέκκαυμα καὶ ὁ μετὰ τοῦτον ἀήρ καὶ τὸ θόρωρ οὐ συμπεπληγται· 50
20 ληγται μέν, εὐδαιάρετα δέ ἔστιν ἀπὸ τῆς τυγχόνσης αἰτίας τακδανύμενα.
ὅτεν τοιούν μὲν δρον οὐδὲ σχῆμα τούτων οὐδὲν ἔχει, τῷ περιέχοντι δὲ συ-
σχηματίζονται, καὶ τὰ μόρια δὲ τούτων ἐν τῷ ὅλῳ τοὺς τόπους ἀμείβει τῆς
τυγχόνσης αὐτῶν γινομένης κινήσεως. δίθεν ἐκ τῆς παραπιπούσης αἰτίας
ὑπομένει τὰ εἰρημένα πάθη φυχόμενα, θερμαινόμενα. πηγνύμενα, μέρη,
25 τινὰ ἑαυτῶν ἀποβάλλοντα, καὶ τῶν γειτνιαζόντων ηρίαι προσλαμβάνοντα.
οὐκ ἀναγκαῖον ἄρα πρὸς τὸ μὴ εἶναι πύρια τὰ | κατ' οὐρανὸν τὸ προκει- 87^a
μενον ἐπιγείρημα· σύνθετα γάρ ἔστι καὶ οὐδὲ ἀπλᾶ. ὅτι δὲ μὴ ἀστέρες
εἰσὶν οἱ διατρέχοντες, δῆλον μὲν τῷ καὶ σμικρὸν ἐπιστῆσαι τοῖς γινομένοις
δυναμένῳ· οὐδὲ ἀγροτον δὲ ἡγιας καὶ βραχέα ήμᾶς εἰπεῖν. πρῶτον μὲν
30 γάρ ἀνεγράφησαν τοῖς ἀστρονόμοις οἱ ἐπιφανεῖστεροι τῶν ἀστέρων μέγιστοι
ἔντου μεγέθους, καὶ οἱ αὐτοὶ δεῖ ἐν τοῖς αὐτοῖς εὑρίσκονται τόποις, ἀρι-
θμόν τε τὸν αὐτὸν καὶ τάξιν φυλάττοντες μέγιστος τε καὶ χρῶμα καὶ σχῆμα
καὶ εἴ τι ἄλλο περὶ αὐτοὺς τεθεώρηται. εἰ δὲ καὶ δοκοῦσιν ὡς ἀπό τινων
ἀστέρων ἔξιόντες ποτὲ διαίσσειν, ἀλλὰ πλάνη τοῦτο τῆς ὅψεως ἔστιν· ὑπο-
35 τρέχοντα γάρ τινας ἀστέρας καὶ τὰ καθ' ἔτερον εὑρίσκομενα τούτων τὰ ἐκ-
πυρούμενα μέρη τοῦ ὑπεκκαύματος, ἐπειδὴν αἰτηνίδιον ἐκφοιτωμῆι καὶ δια-
δράμῃ, δόκησιν τοῖς πολλοῖς παρέχεται τοῦ ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀστέρος φῶντα

3 καὶ θᾶττον] καὶ μᾶλλον Arist. E

5 διάστειν V 7 πύρεια a

12 κατὰ Πλάτωνα] Tim. p. 31 B

26 πύρεια a

4 θᾶττον post ἐκπυροῦνται om. Arist. EII N

7 τῷ] τὸ V 8 φασὶν Ma ἐκπυρος M

15 τὸ om. a

18 ἀποσπινθηρίζει M

31 ἔκτου scripsi: ἐκ τοῦ libri

34 ποτὲ om. a

35 καὶ τὰ—

εὑρίσκομενα vix sana

καθετον ήσαν, διαδραμεῖν. κατανοήσας οὖν μετὰ τὴν διαδρομὴν ὅψει μη-^{87r}
δὲν ἐν τῷ ἀστέρι πάθος γενόμενον, ἀλλὰ καὶ περὶ ἡμᾶς ὅντα κάτω τὸν 10
οἰάττοντα, καθὰ καὶ ταῖς ὅψειν ἡμῶν ὑποπίπτει τὸν ὃς καὶ ἡ τοῦ τάχους
αὐτῶν δέχεται κινεῖσθαι τῆς ἀπλανοῦς· κάτω γάρ περὶ ἡμᾶς ὅντες καὶ ἐκ
5 μικροῦ κινούμενοι διαστήματος θάττον ἡμᾶς διαλλάττουσι. καὶ γάρ εἰ δύο
πιηρὰ φέροιντο τὸ μὲν ὑψηλότατον οἷον ἀστός, τὸ δὲ χαμαλώτατον οἷον κολιοὺς
ἢ κορώνη, ὃν τὸ μὲν δέχεται τὴν κίνησιν τὸ δὲ βραδυτάτην, τὸ
κατώτερον θάττον τοῦ ἄνω κινεῖσθαι παρέει ὑπόνοιαν, ὡς ἐπὶ περιφερείας 15
ἐλάττονος κινούμενον.

10 p. 341^a-35 Πρὸς δὲ τούτοις ὁ ἥλιος, ὅσπερ μάλιστα εἶναι δοκεῖ
Θερμός, φαίνεται λευκὸς ἀλλ’ οὐ πυρώδης ὥν.

Ἐγικε διὰ τούτων ταῖς χροιαῖς τὰς τῶν σωμάτων κράσεις τεκμαίρεσθαι,
ὅσπερ οὐκ ἔστιν ἀληθές. ἵδον γάρ ἐρυθρόν ἔστι τὸ αἷμα καὶ τὸ ύδον ὅμοίως,
ἀλλὰ τὸ μέν ἔστι Θερμόν, τὸ δὲ ψυχρόν. πάλιν τὸ γάλα λευκόν ἔστι καὶ
15 τὸ ψιμύθιον, ἀλλὰ καὶ οὗνός ἔστι λευκὸς καὶ τῶν πράσων αἱ κεφαλαὶ
σκόροδά τέ τινα καὶ κρόμμα, ἀλλὰ τὸ μέν ἔστι ψυχρὰ τὸ δὲ Θερμά. πέπερι 20
μέλιαν ἔστι καὶ τὸν ὅμοίως, ἀλλὰ τὸ μέν ἔστι Θερμότατον τὸ δὲ ψυχρότατον.
ἀλλ’ οὐδὲ λευκὸς ὁ ἥλιος φαίνεται, οἷον ἔστι τὸ τῶν πολλῶν ἀστέρων χρῶμα.
Ἶανθὸς γάρ δρᾶται προσδήλως, οἷον τὸ τῆς φλογῆς τῆς ἀπὸ Ἑρῆδας ὥλης καὶ
20 λεπτομεροῦς γενόμενον· ἀλλ’ οὐδ’ εἰ χροιὴ λευκὸς ἦν, τοῦτο τεκμήριόν ἔστι
τοῦ μὴ εἶναι πυρός. πρὸς γάρ τὴν ποιὰν ὥλην τὸ χρῶμα τοῦ πυρὸς ἐξαλλάτ-
τεται. καὶ γάρ οἱ διάττοντες καὶ οἱ κεραυνοὶ λευκοί εἰσιν, οἷον ἔστι τῶν 25
ἀστέρων τὸ χρῶμα, διὸ καὶ ἀστέρες ὀνομάζονται, καὶ ὁ ποιητὴς ἀργῆται
κεραυνὸν ἔγνωκεν. ὅμοίως δὲ καὶ οἱ κομῆται λευκοί εἰσι, καὶ δυμας πῦρ εἰσὶ
25 προσφανῶς. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἥλιος περὶ τὸν ὄρίζοντα ἕανθότερος φαίνεται,
ἔσθι² ὅτε δὲ καὶ ἐρυθρός. οὐκ ἀναγκαῖος ἄρα οὐδ’ ἀπὸ τοῦ χρώματος
λόγος τοῦ μὴ πυρὸς εἶναι τὸν ἥλιον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. ἀπορεῖ
δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, εἰ ἡ τοῦ ἥλιου κίνησις ἐκπυροῦ καὶ Θερμαίνει τὸν ἀέρα
οὐχ ἀπόμενον αὐτὸν (μέση γάρ αὐτῶν, φησίν, ἡ τῆς σελήνης ἔστι σφαιρα, 30
30 καὶ ἡμεῖς δὲ εἰπόντες ἔψημην διτὶ τὰ ποιοῦντα φυσικῶς ἀπτόμενα τοῦ
πάσχοντος ἡ ἀμέσως εἰς αὐτὸν δρᾷ ἡ διὰ μέσου τινὸς προτέρου τῇ ἀφῇ
τὸ αὐτὸν πάσχοντος καὶ αὐτοῦ τὸ πάθος εἰς ἐκεῖνο παραπέμποντος, ὡς ἐπὶ
τοῦ τῶν βαλανείων ἐδείξαμεν ὑποδείγματος), εἰ οὖν ἀπαθεῖς ὑπάρχουσιν
αἱ διὰ μέσου σφαιραί, πῶς ὁ ἥλιος μήτε ἀπόμενος τοῦ ἀέρος μήτε ποιῶν
35 ἐς τὰ μεταξὺ θερμότητα τὸν παρ’ ἡμῖν ἀέρα Θερμαίνει. ταύτην δὲ παρα-
μεθεῖται τὴν ἀπορίαν, ὡς αὐτὸς εἰπεν· οὐδὲ γάρ ἔλυσεν ἔλεγχον οὖσαν 35

2 ἀριτ. Ma 3. 4 ὡς καὶ—δέχεται depravata sunt: exspectas tale quid τὸ τάχος αὐτῶν,
ὧς δοκεῖν δέχεται 5 εἰ om. M 10 ὅσπερ a δοκεῖ μάλιστα εἶναι coll. Ma
δοκεῖν δέχεται 5 εἰ om. M 10 ὅσπερ a δοκεῖ μάλιστα εἶναι coll. Ma
15 ψιμύθιον MV πράσων a 16 κρόμμα a 17 Θερμὸν a ψυρὸν Ma
19 προσδήλως ex προσδήλως corr. M¹ 20 οὐδὲ εἰ scripsi: οὐ libri 21 ὁ ποιητὴς
cf. II. Θ. 133 Od. E 128 all. 26 οὐδὲ ὁ ἀπὸ M 28 Ἀλέξανδρος] p. 18,8
ἐκπυροὶ (sic) M 36 αὐτὸς εἰπεν] p. 18,13.14

τοῦ δόγματος. κατὰ πρώτην μὲν ἐπιβολὴν οὔτεως πολλά, φησί, τῶν διὰ 87 μέσου πασχόντων αὐτὰ μὲν οὐκ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος πάσχει, τὸ δὲ μέσον δι’ οὗ τὸ πάθος εἰς αὐτὰ διαβιβάζεται, οὐδὲν τοιοῦτον ὑπομένει πάθος, οἷον αὐτὸ πρὸς τὰ ἔεῖς διεβίβασε. διὰ γὰρ ἄγγος οὐδὲν οὐδατος πεπληρωμένου ὁ ἡλιος ὅντινος ἔξαπτει ἢ τι τοιοῦτον, οὐ προσθερμανθέντος τοῦ ἄγγος ἢ τοῦ ἐν αὐτῷ ὄντας. ἀλλ’ εἴ τι καὶ πάθοι ταῦτα, φησίν, 10 ἀλλ’ οὐκ οὖτον θερμαίνεται ὥστε καὶ ἔξαφθηναι. καὶ οἱ σαγηνευταὶ δὲ πάλιν ἡ ἀπλῶς οἱ ἀλιεῖς, ἐπειδὴν ἐνσχεῦῃ νάρκη τοῖς δικτύοις ἢ τῷ στριγίντρῳ, προσαισθάνονται τῆς ἄγρας τοῦ ὄμωνύμου τῷ ἤχῳ πάθοις αὐτὴν 10 προμηνύοντος, μήτε τῆς σαγήνης μήτε τῶν καλωδίων μήτε τοῦ καλάμου μήτε τῆς ὄρμιᾶς τὸ τῆς νάρκης ὑπομεινάντων πάθος. τί οὖν θαυμαστόν, φησάν, εἰ καὶ τῶν μεταξὺ σφαιρῶν μενουσῶν ἀπαθῶν τὸ ἐκ τοῦ ἡλίου πάθος δι’ αὐτῶν ἐπὶ τὸν ἀέρα διαβιβάζοιτο; ἡ μὲν οὖν πρώτη ἐπιβολὴ τοιαύτη· 15 τὸ δὲ καὶ ήμετος πρὸς αὐτὴν λέγειν ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν δεύτερον τῶν ὑπο- 15 δειγμάτων λίαν τοῖς προκειμένοις ἀσύμφωνον. οὐ γὰρ μόνον ποιούτητι δρῶσαι αἱ νάρκαι, θερμαίνουσαι τοχὸν ἢ ἔηραίνουσαι ἢ τάνατία τούτοις ἐργαζόμεναι πάθη, ἀλλὰ τῷ ἐπιγενομένῳ συνθέτῳ εἰδεῖ τῇ ταιρίᾳ κράσει τῶν ἀπλῶν τὸ πάθος ἐργάζονται. οὗτα οὐτούς θερμαίνει μόνον ἢ φύγει μόνον ἢ ἔηραίνει τε καὶ ὑγραίνει, ταῖς ἐκ τῶν στοιχείων ἐγγενομέναις 20 αὐτοῖς ποιούτησι ταῦτα ὀρᾶ, καὶ ἔμπαλιν ὅσα τοῖς συνθέτοις γίνεται πάθη· 20 τῶν ἀπλῶν ποιούτηων, θερμασία ψῦξις, ὑγρότης ἔηρότης, ταῖς ἀπὸ τῶν στοιχείων ἀπλακτὶς ποιούτησι γίνονται· ὄρεξις δὲ καὶ ἔλεις, πέψις τε καὶ ἀπόκρισις, ἡ ἐπὶ τὰ πλάγια κίνησις, ὅπνος ἐγρήγορσις, μνήμη καὶ τῶν συτῶν καὶ τῶν λίθων αἱ παραδόσοις δυνάμεις ἐκ τοῦ ἐπιγενομένου τοῖς συνθέτοις 25 εἶδους συμβαίνουσιν. εἰ οὖν θερμασία ἐστὶ καὶ μόνη τὸ ἐξ ἡλίου | τῷ ἀέρι 87 γενόμενον πάθοις, ἐξ ἀπλῆς ὀρᾶς καὶ στοιχειώδους ποιούτητος γέγονεν. ὅπερ ἡ γὰρ εἰπεῖν, εὐλογὸν ἐκ τῶν παρ’ ήμεν τηνομένων τὸ αὐτὸν καὶ τὸν ἡλίου νομίζειν γίνεσθαι. εἰ οὖν τὸ πῦρ οὐ τῇ κινήσει θερμαίνει τὰ πάσχοντα, μόνη δὲ τῇ ποιούτητι καὶ τῇ συμπαρουσίᾳ καὶ τῇ ἀφῆ, οὖτες ὀρᾶ καὶ τὸν 30 ἡλιον θερμαίνειν εὐλογὸν. τὸ δὲ τῆς νάρκης πάθος οὐκ ἐξ ἀπλῆς ποιούτητος γέγονεν, ἀλλ’ ὡς ἔφθην εἰπών, ἐκ τοῦ ἐπιγενομένου συνθέτου εἶδους αὐτῆς. οὐδὲν οὖν ἔχει συγγενές τὸ ὑπόδειγμα πρὸς τὸ ζητούμενον. ἔστω δὲ καὶ ποιούτητι ὀρᾶν αὐτὴν θερμαίνουσαν τοχὸν ἢ φύγοντα, ἔηραίνουσάν τε ἢ 35 ὑγραίνουσαν· πόθεν οὖτε μὴ καὶ τὰ μεταξὺ διέμηκεν οὖτω; τὸ γὰρ ἐκ τοῦ μὴ συναίσθησιν τοῦ πάθους λαμβάνειν τὸ καλώδιον ἢ τὴν ὄρματαν καὶ αὐτὸ τὸ πάθος ἀναγεῖται πάνω γελοῖσιν· ἀλλογχα γάρ ἐστι τοῦ πάθους οὐκ ἔχοντα συναίσθησιν. οὕτω δὲ γὴ θερμαίνεσθαι λεγέτω τις τὸν λίθον ἢ τὸ ἔβλοιν 40 ἢ τὸν σῖδηρον ἢ φύγεσθαι, διότι τοῦ πάθους οὐ συναίσθανται. ἀλλ’ οὐδὲ ήμετος τοῦ ἐγγενομένου πάθους ὑπὸ τῆς νάρκης τοῖς μεταξὺ συναίσθα-

6 πάθοι εκ πάθη corr. M
αἱ scripsi: δρώμεναι libri

19 ἔηραίνεται τε] ἔηραίνεται Ma

33 αὐτὸ M

7 σαγηνευταὶ Alex.: σαγηνεῖται libri
17 εἶδει scripsi: εἰ δὲ libri

20 δρᾶν Ma

37 λεγέτω εκ λεγέσθω corr. M

15. 16 δρῶσαι
τοιαύτη M

31 εἰπομεν M

νεσθαι ἐστιν ἀνάγκη· οὐδὲ γάρ ἄλλοι τοῦ ήμετέρου. τοῦτο μὲν οὖν οὔτω 87^ν λειτύσθω· ἐπὶ δὲ τὸ ἔτερον τῶν ὑποδειγμάτων μετέλυμψεν. οὐ δηκόνησε,
φημί, τὸ πάθος ἡ ψελος καὶ τὸ ὄδωρ τὸ γενόμενον τῇ ἔξαφθείσῃ ὅλῃ·
οὐδὲ γάρ διὰ τοῦ βάθους τῆς ψελος καὶ τοῦ ὄδατος αἱ ἀκτῖνες χωρήσασαι
5 τῷ ὄνθῳ προσέπεσον, ἀλλὰ πρὸς μόνην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ψελος, ἐξ ἣς 15
ἀνεκλάσθησαν. καὶ δῆλον ἐξ ὧν καὶ τὴν πρὸς τὸν ὄνθον νεύουσαν τοῦ ἄγ-
γους ἐπιφάνειαν τῷ ἥλιῳ σχηματίζουσεν ἀντιπρόσωπον. καὶ τοῦτο δὲ δῆλον
10 ἀπασιν ὡς ἐκ τῶν λείων σωμάτων καὶ στιλπνῶν αἱ ἀκτίνες ἀνακλάσεις γί-
νονται· οὕτω γαῦν καὶ ἐκ τῶν πυρίων ἀνακλῶνται λείας αὐτῶν τῆς ἐπιφανείας
15 ἀκριβῶς γενομένης καὶ τῶν πόρων ἀποφραγμένων τοῦ χαλκοῦ διὰ τῆς
ἀναπεπλασμένης αὐτῶν Μαγνησίας. οὐ γάρ διὰ τοῦ βάθους τοῦ χαλκοῦ
χωροῦσιν αἱ ἀκτῖνες, ἀλλ' ἐκ μόνης ἀνακλασθεῖσαι τῆς ἐπιφανείας παλιν- 20
δρομοῦσιν ἐπὶ τὸ πέδουλον, καὶ δὴ ἀμέσως εἰς αὐτὸ δρῶσι. διὰ τὴν αὐτὴν
δὲ αἰτίαν καὶ ὄδατος τὸ ψελον πληροῦσαι, ἵνα τῆς ψελος τοὺς
15 πόρους ἀποφράξῃ, καὶ μὴ δι’ αὐτῶν ὑπεξέλυμψιν αἱ ἀκτῖνες, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης
διόδου μὴ οὕτης ἀνακλασθῶσιν· ἦν γάρ ἡ Μαγνησία τῇ χαλκῷ χρείαν
παρέσχετο, ταύτην τὸ ὄδωρ τῇ ψελοψιν. οὕτω μὲν οὖν ἐπὶ τούτων·
15 ἐπὶ δὲ τοῦ ζητουμένου, εἰς ἡ τοῦ ἥλιου περιφορὰ τῇ κινήσει τὸν δέρα
Θερμαίνει τὸν παρ’ ἡμῖν, πῶς αἱ μεταξὺ σφαῖραι ταύτην εἰς αὐτὸν δια- 25
20 βιβάζουσι, λέγειν οὐχ ἔξει τις. οὐδὲ γάρ ἡ τοῦ ἥλιου κίνησις τὰς κατω-
τέρας σφαιράς κινεῖ, οὐδὲ ἡ κινοῦνται μετὰ τῆς ἀπλανοῦς κίνησιν οὔτε
τὴν ἴδιαν ἑκάστης. εἰ οὖν ἡ τοῦ ἥλιου περιφορὰ τῆς θέρμης ἡνὶ αἰτίᾳ τῆς
παρ’ ἡμῖν, μᾶλλον (ἀν ἡ τῆς ἀπλανοῦς ἡπερ ἄλλῃ τις (συμπεριάγει γάρ ἔσωτῇ
τὰς δύνατος αὐτῆς σφαιράς) διὰ μέσου τῆς ἐσχάτης ἐθέρμανε κινοῦσα τὸν δέρα.
25 εἰ δὲ τοῦτο ἡνὶ ἀληθέσι, τὸ αὐτὸ δὲ ἐποίει καὶ ἐν νυκτί· μία γάρ ἐστι καὶ 30
συνεχής ἀεὶ καὶ ἡ αὐτὴ ταύτης ἡ κίνησις. τούτου δὲ μὴ γινομένου, ἀλλ'
ἄμα τῷ ἥλιῳ θερμαίνομένου τοῦ δέρος, οὐδὲ ἡ τοῦ ἥλιου ἄρα κίνησις οὐδὲ ἡ
τῶν σφαιρῶν τῆς θέρμης ἐστὶν αἰτία ἀλλ' ἡ φυσικὴ ποιότης αὐτοῦ (τοῦτο γάρ
λείπεται) καθάπερ καὶ ἡ τοῦ πυρός. εἰ γάρ τὸ παρ’ ἡμῖν καὶ αὐτὸς τε-
30 κμήρια τῶν ἐκεῖ γινομένων εἴληφε, τὸ δὲ πῦρ οὐ τῇ κινήσει θερμαίνει τὸν
δέρα, ἀλλὰ μόνη ποιότητι, τὸ αὐτὸ ἄρα καὶ ἐπὶ τοῦ ἥλιου γίνεσθαι νομίζειν
εὔλογον, καὶ μὴ διὰ τὸ σώμαν τὰς ἴδιας ὑποθέσεις τὸν Ἀριστοτέλη βούλε- 35
σθαι, ὅτι ἐστὶν ἀπαθῆ τὰ οὐδράνια σώματα, τοῖς φαινομένοις καὶ αὐτῇ πο-
λευτῷ τῇ αἰσθήσει. τούτου γοῦν καὶ δ’ Ἀλέξανδρος συναισθόμενος ὄμοσε
ἐχώρει τῷ πράγματι καὶ τοῖς φαινομένοις, καὶ οὐκ ἀπαθῆ τὰ σώματα τῶν
οὐρανίων ὄμολογεῖ, καὶ τὸν Ἀριστοτέλη τοῦτο βούλεσθαι φησι, ταῦτα γράφων
ἐπὶ λέξεως· “ἴσως δὲ οὐδὲ πάντῃ ἀπαθῆ τὸ θεῖον σῶμα· οὐδὲ γάρ ἐν

2 δὲ om. Ma ἔτερον] δεύτερον Ma 5 τῆς om. Ma 7. 8 ὅδηλον ὡς
ἀπαστιν ὡς MV 9 πυρείων α 16 δὲ ὁδοῦ M 18 τοῦ ἥλιου scripsi:
τοῦ πλήθους MV: τῆς ἀπλανοῦς α 22 ἔκαστος V 23 ἀν ἡ τῆς addidi
ἄλλη τις] ἄλλην τινὰ MV 26 ἀλλ om. MV 29, 30 τεκμήριον καὶ αὐτὸς coll.
V, sed corr. V¹ 32 et 36 Ἀριστοτέλην α 34 ὄμρός scripsi: ὅμως libri
36 θούλεσθαι ex θούλεσται corr. M γράφων] p. 18,28 sqq.

τῷ πρώτῳ τῶν Ηερὶ οὐρανοῦ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἀναλλοίωτον, καίτοι προ- 87^v
θέμενος. ἀλλ' ἀγέντον μὲν αὐτὸν καὶ ἄφθαρτον ἔδειξεν, ὅμοίως καὶ 40
ἀναντίτην. ἀναλλοίωτον δὲ σὺκέν¹ ὅμοίως ἀπέδειξεν, ώς καὶ ἐν τῷ εἰς
αὐτὸν ὑπομνήματι ἐπεσημηγάμην, ἔθος τε αὐτῷ λέγειν τὸ θεῖον σῶμα οὐχ
ἢ ὥπλος ἀπαθέτης, ἀλλὰ προστιθέναι τὸ πάσης θητῆς ὑποχερείας· τῶν γάρ
τοιούτων παθῶν ἀπαθέτης. ἔστι δὲ ταῦτα *(τὰ)* πάθη κατὰ τὴν κατ' εἰδῶς
μεταβολὴν γένομενα, ηἷς μεταβολῆς καὶ πάθους ἀνεπίδεκτα τὰ θεῖα, οὐ μὴν
διὰ τοῦτο καὶ παντὸς πάθους. η̄ τε γάρ κίνησις πάθος τι, η̄ς οὐκ ἀνε- 15
πίδεκτα· ἀλλὰ καὶ εἰ τὸ φῶς ἀλλότριον λαμβάνειν πάσχειν τί ἐστιν. η̄
10 σελήνη εἴη ἀν πάσχουσά τι ἀπὸ τοῦ ἡλίου, εἴ γε παρ' ἔκείνου τὸ φῶς
αὐτῆς. οὐδὲν οὖν ἄτοπον καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως πάσχειν τι τὸ
γειτνιῶν αὐτῷ τοῦ θείου σώματος, οὐ μὴν οὕτω πάσχειν, ὥστε κατ' εἰδῶς
τε μεταβάλλειν καὶ ἐκπυροῦσθαι, *(ἀλλὰ)* διακονεῖσθαι διὰ τούτου τοῦ πάθους
τῷ ὑπ’ αὐτὸν σώματι, ώς θερμακίνεσθαι τε ὑπ’ αὐτῆς καὶ ἐκπυροῦσθαι.
15 ἄλλως τε ἐπεὶ καὶ ἡττον ἥδη τὸ σῶμα τοῦτο εἰλικρινές τε καὶ καθαρόν,
ώς πρὸ διάγου εἴρηκε δι’ ὃν εἶπε “τὸ μὲν γάρ ἄνω καὶ μέχρι σελήνης 50
ἔτερον εἶναι σῶμα φαμεν πυρός τε καὶ ἀέρος, οὐ μὴν ἀλλ’ ἐν αὐτῷ γε τὸ
μὲν καθαρώτερον εἶναι, τὸ δὲ ἡττον εἰλικρινὲς καὶ διαφορὰς ἔχειν, καὶ
μάλιστα η̄ καταλήγει πρὸς τὸν ἀέρα καὶ πρὸς τὸν περὶ γῆν κόσμον.”
20 ταῦτα κατὰ λέξιν ὁ Ἀλέξανδρος. εἰ δὲ μὴ παντελῶς ἀπαθέτης ἐστιν ἐκεῖνο τὸ
σῶμα μηδ’ ἀναλλοίωτον, ἀλλοίωσις δὲ σώματος οὐδὲν ἔτερόν ἐστιν η̄
μεταβολὴ κατὰ ποιότητα, πάσης δὲ σωματικῆς ποιότητος αἱ πρῶται δύο
τῶν ἀντιθέσεων ἐξάρχουσιν η̄ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ τοῦ ἔηροῦ τε 88^r
καὶ ὑγροῦ, καὶ ἐστιν ἀδύνατον τῶν ἄλλων μετέχειν τινὸς τὸν μὴ τούτων
25 μετέχοντα πρότερον (πάσας γάρ Ἐριστοτέλης ἔδειξε τὰς ἄλλας ὑπ’ ἐκείνας
ἀναγρημένας), εἰ οὖν ἀλλοιοῦται καὶ πάσχει τὸ θεῖον σῶμα, πάντως ἀνάγκη
κατὰ τινα τῶν εἰρημένων πειστήτων προηγουμένως ἀλλοιοῦσθαι.
καὶ μὴ δοκεῖ καὶ Πλάτωνι. εἰ δὲ κατ’ αὐτὰς ἀλλοιοῦται, ἐξ αὐτῶν ἄρα καὶ 5
τὴν σύνθεσιν ἔχει καὶ κατὰ τὸ πλεονάζον αὐτῶν η̄ ἀλλοίωσις γίνεται, ώς
30 οὐκ ἐν τοῖς ἡμετέροις σώμασι γίνεται. τὸ γάρ θερμακύμενον ἐκ ψυχρο-
τέρου μεταβάλλει πρὸς τὸ θερμότερον, καὶ τὸ ὑγραινόμενον ἐγρότερον ἦν,
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἑκάστης ὅμοίως. εἰ γάρ μὴ ἐκ τούτων εἴγε τὴν
σύντασιν, οὐδὲ ἀλλοιοῦσθαι κατ’ αὐτὰς ἐμελλεῖ· ἐτέραν γάρ παρὰ ταύτας
ἄλλοιωσιν σῶμα φυσικὸν ὑπομένειν οὐδὲ πλάσασθαι ἥδιον. ἐν τίνι δὲ διώς
35 τὰ ἔσχατα τῶν οὐρανίων σώματα καὶ τοῖς παρ’ ήμιν πλησιάζοντα ἡττον 10
ἐστι καθαρὰ καὶ εἰλικρινῆ τῶν ἀνωτέρω, εἰ μία καὶ ἀπλῆ τῶν οὐρανίων
ὑπῆρχεν η̄ ὥλη τὸ πέμπτον σῶμα πάσης ἀνεπίμικτον ἐναντιώσεως, εἰ μὴ τὰ
μὲν ἀνωτέρω τῆς καθαρωτάτης καὶ εἰλικρινοῦς μετεῖχε τῶν στοιχείων

1 ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ηερὶ οὐρανοῦ] A 3 p. 270^a-12, 25 sqq. 2 ἀλλὰ γενητὸν M: ἀλλὰ
γεννητὸν α 6 τὰ ex Alex. addidi 8. 9 ἀν ἐπίδεκτὰ M 10 τὸ] τοῦ M

11 πάσχειν τι Alex.: πάσχοντι libri 12 αὐτῇ Alex.: πάσχειν Alex.: πάσχον libri

12. 18 κατ² εἰδῶς—καὶ αριδ Alex. non leguntur 13 ἀλλὰ ex Alex. addidi 16 πρὸ διάγου]

p. 310^b-6 καὶ om. V 18 διαφορὰς Arist. Alex.: διαφορὰν libri 19 κόσμον] τόπον V

24 ἐστιν scripsi: ὡς libri 36 εἰλικρινεῖ M 38 τῶν στοιχείων] immo τοῦ στοιχείου

μοίρας, τὰ δὲ κάτω καὶ πλησιάζοντα τῷ περὶ γῆν κόσμῳ τῆς ήπειρου καθαρᾶς 88r
καὶ ηὔπολης εἰλικρινοῦς; καὶ γάρ τῶν ὑπὸ σελήνην τὰ μὲν καθαρωτέρας τῶν
ἀπλῶν ἔτυχε μοίρας, τὰ δὲ τῆς ὑποστάθμης αὐτῶν καὶ οἵονεὶ τρυγός. τί
δὲ καὶ πάσχον ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸ ἔσχατον σῶμα τῶν οὐρανίων ἀλλοιοῦται
5 καὶ τοῦ ἰδίου μεταδίωσις τῷ ὑπὸ αὐτὸν δέρι πάθους; τί δὲ ἄλλο γε ἢ θερ-
μανόμενον ἔξι αὐτοῦ; οὐ γάρ δή γε ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἡ σεληνιακὴ σφαῖρα 15
κινεῖται, οὔτε τὴν ἰδίαν κίνησιν τὴν ἐπ' ἀνατολήν, *{λῆπτη}* τὰ πλανώμενα πάντα
κινεῖται, οὔτε ἣν συνεφέλκεται τῇ ἀπλανεῖ. τί οὖν ἂν εἴη τὸ ἔξι ἡλίου
πάθος αὐτῇ γινόμενον πλὴν τῆς θερμότητος ἡς μεταδίωσιν ἀμέσως τῷ
10 μετ' αὐτὴν δέρι, ὡς καὶ ὁ ἀήρ τοῖς μετ' αὐτὸν, ὅδοις τε καὶ γῆ; δεῖ
δὲ καὶ τὴν παρατήρησιν ἐπισημειοῦσθαι τὴν Ἀλεξανδρου. “ἴσως” γάρ
φησιν, “οὐδὲ πάντῃ ἀπαθέτης τὸ θεῖον σῶμα. οὐδὲ γάρ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν
Περὶ οὐρανοῦ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἀναλοιώτων, καίτοι προθέμενος, ἀλλ’ ἀγένη- 20
τον μὲν αὐτὸν καὶ ἄφθαρτον ἔδειξεν, δύοις καὶ ἀναυξέσ, ἀναλοιώτων δὲ
15 οὐκέθ’ ὄμοιως ἀπέδειξεν, ὡς καὶ ἐν τῷ εἰς αὐτὸν ὑπομνήματι ἐπεσημηνά-
μεθα”. οὗτο μὲν οὖν ὁ Ἀλεξανδρος. διὰ τί δὲ προύθετο δεῖξαι ὁ Ἀρι-
στοτέλης ἀναλοιώτων ἐκεῖνο τὸ σῶμα, εἰ καὶ μὴ δεῖξαι δεδύνηται; η̄ ἦν
παντελῶς αὐτὸν δεῖξῃ ἀπαθέτης καὶ διὰ τούτου πάλιν ἄφθαρτον. τὰ γάρ κατὰ
ποιότητα γινόμενα πάθη τοῖς σώμασι, τὸ [δὲ] θερμαίνεσθαι ἢ φύχεσθαι καὶ 25
20 τὰ τούτοις συγγενῆ, μέτρια μὲν ὅντα καὶ τὴν κατὰ φύσιν συμμετρίαν τῶν
ὑποκειμένων οὐ παντελῶς ὑπερβαίνοντα, πάθη τότε καὶ ἔστι καὶ λέγεται
ἐπειδὴν δὲ τῆς συμμετρίας ὅλης ὑπερεκπέση τοῦ σώματος, φυρά ἔστι
λοιπὸν καὶ τοῦ συνεστῶτος εἰδόους διάλυσις. τοῦτο οὖν Ἀριστοτέλης εἰδὼς
καὶ βιολόμενος ἄφθαρτα δεῖξαι τὰ κύκλῳ κινούμενα προύθετο μὲν ἀναλ-
25 λοιώτα δεῖξαι· εἰχε γάρ ἔξι ἀνάγκης ἐπόμενον δτι καὶ ἀπαθῆ ἄλλως οὐκ
ἔδειξεν, οὐκοῦν οὐδὲ δτι ἄφθαρτα δέδεικται. ἀλλ’ “ἔθος αὐτῷ λέγειν”, 30
φησιν ὁ Ἀλεξανδρος, “τὸ θεῖον σῶμα οὐχ ἀπλῶς ἀπαθέτης, προστιθέναι δὲ
πάσης θυητῆς δυσχερείας· τῶν γάρ τοισιώτων παθῶν ἀπαθέτης. ἔστι δὲ ταῦτα
τὰ πάθη κατὰ τὴν κατ’ εἰδὸς μεταβολὴν γινόμενα, ἡς μεταβολῆς καὶ πάθους
35 ἀνεπιόντα τὰ θεῖα, οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ παντὸς πάθους”. τίς οὖν ἔστιν
ἡ θυητὴ δυσχερεία ἡ συνεστῶτος ἔτι τοῦ ζώου γινομένη, λεγέτω· τί δὲ
ἄλλο γε ἢ τὸ θερμαίνεσθαι τῆς κατὰ φύσιν πλέον θερμότητος, φύχεσθαι
τε καὶ ἡγραίνεσθαι καὶ ὅγραινεσθαι, καὶ δσα τούτοις ἔστιν ἐπόμενα, δυσχέ- 40
ρειαν τοῖς ἔχουσι τῷ παρὸν φύσιν διατιθέντα τὸ σῶμα παρέχοντα καὶ λύσεως
35 ἐλπίδα, καὶ ταῦτη τὴν ἐπομένην παντελῆ τοῦ εἰδόους φυράν. * * τὰ
φθαρτὰ τὴν φύσιν κρίνεται καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα. εἰ οὖν ἀπαθέτης παντελῶς
οὐκ ἔστιν ἐκεῖνο τὸ σῶμα, οὐδὲ Ἀριστοτέλης τοῦτο δέδειχε, μάτην αὐτῷ

1 κάτω καὶ—τὰ δὲ τῆς (3) om. a

7 ἥν addidi

προσθέμενος V

20 κατὰ τὰ τούτοις scripsi:

άφθαρτα ὄμοις libri

libri, sed cf. p. 50,6.7

adde κατὰ ταῦτα γάρ

3 ἀπλῶν] ἀπλανῶν M

14 ἐναυξέσ a

19. 20 καὶ τὰ τούτοις scripsi:

ταῦτα—μεταβολὴν (29) Alex.:

ταῦτα πάθη κατὰ εἰδός μεταβολῆς

31 λεγέτω corr. ex λέγεται M

37 ἐκεῖνο] ἐκεῖνω M

13 προσθέμενος Ma

19 δὲ delevi

22 ὑπερεκπέση scripsi:

ταῦτα—μεταβολὴν libri

28 ταῦτα—μεταβολὴν (29) Alex.:

ταῦτα πάθη κατὰ εἰδός μεταβολῆς

35 lacunam indicavi:

4*

35 lacunam indicavi:

4*

4*

τὸ πάσης θυητῆς δυσχερείας προσθεῖται τὸ μὴ προσόν. εἰ γάρ 88τ
ὅλως θερμότερον αὐτὸν ἔξι ἡλίου γίνεται καὶ τοῦτο τὸ πάθος μετα-⁴⁰
δισθωτικόν τι μετ' αὐτὸν ἀέρι, τῆς δυσχερείας ἄρα τῆς θυητῆς οὐκ ἀπήλλα-
κται· ἀλλοὶ γάρ τι τοῦ θείου σώματος πάθος τὸν ἀέρα θερμαῖνον δεικνύειν
5 ἔξουσιν οὐδὲ μέχρι τοῦ πλάσασθαι.

'Εξήτει δὲ καὶ τοῦτο καλῶς ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς εἴπερ ἀπὸ τῆς τοῦ
ἡλίου κινήσεως ἡ θερμότης ἐνταῦθα γίνεται. πῶς οὐκ ἔστιν ἡ ἀπὸ αὐτοῦ
θερμότης ἐν ταῖς σκιαῖς, καίτοι γε καὶ τοῦ σκιαζούμενου ἀέρος ὅμοίως τῷ
ἀνεπισκιάστῳ ὑπὸ τὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν ὄντος. η ἐπειδή, φησίν, ἀλλοὶ
10 ἔξι ἀλλοὶ θερμαίνεται τῇ συνέχειᾳ τε καὶ τῇ ἀφῇ, τὸ δὲ ἐπισκοτήσαν ἄμφι
καὶ τὴν συνέχειαν καὶ τὴν ἀφὴν ἐνεπόδισε τὴν κατὰ τοῦτο τοῦ θερμαίνοντος
ἀέρος· οὐχ ὅμοίως γάρ ἀπότομενος ὁ ἐπεσκοτημένος τοῦ ἀνεπισκιάστου οὐδὲ
ὅμοίως θερμός ἔστι. ταῦτα δὲ καλῶς ἀν ἔλεγεν ὁ Ἀλέξανδρος, εἰ μὴ τὴν
τοῦ ἡλίου κίνησιν ἀλλὰ ποιότητα καὶ μόνην ὡς ἐπὶ πυρὸς θερμαίνειν ἔλεγε
15 τὸν ἀέρα. τὸ γάρ πρῶτον αὐτοῦ μόριον καὶ τῷ πυρὶ πλησιάζον ἔξι αὐτοῦ
θερμανθὲν τὸ μετ' αὐτὸν θερμαίνει, καὶ τοῦτο τὸ ἔξης, μέχρις ἂν ἀμυδρο-⁵⁰
τέρα γινομένη ἡ κατὰ μέρος θερμασία διὰ τὴν ἐκ τοῦ πυρὸς ἀπόστασιν
ἀποσβεσθείη παντάπασιν. εἰ δὲ κατὰ Ἀριστοτέλη μόνη τῇ κινήσει τοῦ
ἡλίου, μᾶλλον δὲ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας θερμαίνεται ὁ ἄήρ, συνεχῆς δὲ ὅλος
20 ἔστι πλὴν εἰ μὴ πᾶν τι μόριον αὐτοῦ καθειργμένον ὑπὸ γῆν ὑπάρχον ἦ
ὑπὸ τυνος πανταχόθεν οἰκοδομήματος τοιούτου τινὸς ὑποθάμψεθα, καὶ τὴν
αὐτὴν ἐν ἑκάστῳ θερμασίν ἐχρῆν ὑπάρχειν. ἔστω δὲ τὸν τοιούτον ἀέρα
μὴ κινεῖσθαι | μηδὲ θερμαίνεσθαι· ἀλλὰ ὑπὸ τῶν τειχίων ἡ πετρῶν τινῶν 88
σκιαζόμενος ἀλλὰ συνεχῆς ὣν πανταχόθεν τῇ φωτὶ ζομένῳ πλὴν ἐκ μόνης τῆς
25 διακοπείσης πλευρᾶς ὑπὸ τοῦ ἐπιπροσθήσαντος, διὰ τί μὴ τῆς αὐτῆς μετέχει
θερμότητος τοῖς συνεχέσιν αὐτῷ μέρεσι τοῦ ἀέρος καὶ τὸ φῶς δεχομένοις,
τῆς αὐτῆς μετέχον τοῦ ἡλίου κινήσεως; δῆλον οὖν οἷμαι κάντεῦθεν ὡς
οὐχ ἡ τοῦ ἡλίου κίνησις, ἡτις οὐχ ἀπτεται τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἡ τούτου
30 ποιότης ὡς ἐπὶ πυρὸς θερμαίνει τὸν ἀέρα, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἐπιπροσθήσαντος,
μενα τούτου μέρη μὴ διαβιβαζομένης ἐπ' αὐτὰ τῆς ποιότητος τοῦ ἡλίου
διὰ τὸ ἐπιπροσθοῦν οὐχ ὅμοίως τοῖς ἄλλοις θερμαίνεται, μετρίας μόνης
αὐτοῖς ἐκ τῶν γειτνιαζόντων μεταδιδομένης θερμότητος, καὶ οὐ τοσαύτης
ὅτι γίνεται τοῖς ἀμέτωποις τοῦ ἡλίου δεχομένοις τὰς ἀκτῖνας. ἔξι δῆλον
ώς τῷ ἡλιακῷ φωτὶ θερμασίᾳ συμπαρομαρτεῖ πάντας, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ
35 πυρὸς γιγόμενον φαίνεται, συνεζευγμένης αὐτῶν τῷ φωτὶ τῆς θερμότητος. 10
ποιότητι οὖν καὶ οὐ τῇ κινήσει θερμαίνει ὁ ἡλιος οὕτε τῇ ἐσωτοῦ, εἰ τινα
ἔχει δῆλαν κίνησιν, οὔτε τῇς ἡλιακῆς σφαίρας. εἰ γάρ οὕτως ἐθέρμανεν,
οὐδὲν τίταν καὶ ὑπὸ σκιάν καὶ ἐν γειτνιαζούσῃ τῇς αὐτὴν θερμασίαν ὅμοίως

2 τοῦτο] τοῦ V 6 Ἀλέξανδρος] p. 19,13 11 τὴν ante ἀφὴν om. Ma ἐνεπό-
δισε] ἐνεπόδισει M: ἐν ἐπιδίσει a τὴν—θερμαίνοντος] τοῦ κατὰ τοῦτο θερμαίνοντος Ma
12, 13 οὕτῳ ὅμοίως Ma 17 η om. Ma 19 ὅλος] ὁ ἡλιος V 20 πᾶν vix
sanum τε serpsi: τὸ libri ὑπάρχον serpsi: ὑπάρχοι libri 27 κάντεῦθεν
ex κάνταῦθα corr. M 32 οὐ τοσαύτης serpsi: οὕτως αὐτῆς libri 34 επὶ] εἰη M
35 αὐτῶν] αὐτῷ a 36 οὐ] οὐγί Ma 38 σκιάν om. M: θέρος a

αεὶ παρεῖχεν ἀπασι, μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς δεὶ κινήσεως οὕσης τῆς τε ἀπλα- 88^a
νοῦς καὶ τῶν πλανωμένων ἰδίᾳ ἔκαστης. ἀλλ' εἰ πύριος ἦν, φασί, καὶ θερ-
μότητι τῇ αὐτοῦ τὰ ὑπὸ σελήνην ἐθέρμαινε, διὰ τί μεσουρανῶν μᾶλλον
θερμαίνει καὶ μὴ περὶ τοὺς ὄρίζοντας ὥν; οὐδὲ γάρ τὰ ἐκ πλαγίου κείμενα 15
τῷ πυρί, ἀλλὰ τὰ ἐπικείμενα τούτῳ μᾶλλον θερμαίνεται, ὡς τὰ ἐψόμενα
καὶ τὰ χωνεύομενα. μάλιστα μὲν οὖν πολλὰ τῶν τηκτῶν ως καὶ ὁ μό-
λιθος ὑποκείμενα τῷ πυρὶ τήκεται· ὡς γάρ τὸ φῶς πανταχοῦ, εἰ μή τι
κωλύοι, φέρεται, οὗτοι καὶ ἡ συμπαρομαρτοῦσα τούτῳ θερμότης. εἴτα καὶ
ἡ αἰτία δήλῃ· πρὸς τῷ ὄρίζοντι γάρ οὐκ ἥλιος οὐ πάσας αὐτοῦ τὰς ἀκτίνας
10 εἰς ἡμᾶς πέμπει, ἀλλὰ τὰς μὲν ὑπὸ γῆν, τὰς δὲ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἐν τῷ μεσου- 20
ρανήματι δὲ γενόμενος εἰς ἀπαντα τὸν περὶ ἡμᾶς δέρα πέμπων τὰς ἀκτίνας
ὅλον θερμαίνει. ἐπειτα πολλῇ ἐστιν ἡ περὶ γῆν ἀγλός, δι' ἣς αἱ ἀκτίνες
φερόμεναι τοῦ ἥλιου ὅντος ἐν τῷ ὄρίζοντι τὸ φῶς ἀμβλύτερον ἔχουσι· διὸ
καὶ αὐτὸς ἐρυθρὸς τότε φαίνεται, οἷον καὶ τὸ ἐκ τῶν ὑγρῶν ἔνδιλων γινόμενον
15 πῦρ· ὑψόμενος δὲ καὶ πλείστα χρόνον μένων ὑπὲρ γῆν λύει τὴν ἀτριδα.
εἰ γάρ καὶ τῆς γῆς, ὡς φασιν, ἐκατονταεβδομηκονταπλασίων ἐστίν, ἀλλ' οὐ
παντὸς τοῦ μέχρι τῆς σελήνης σώματος. διόπερ οὐσα μὲν αὐτῷ πλησιάζει, 25
ώς τὰ ὑπὸ τὸν ἴσημερινόν, ἐκκέκταιται λίαν, οὐσα δὲ τούτου μᾶλλον ἀφέστηκε,
μᾶλλον κατέψυχται, ὡς τὰ περὶ τοὺς πόλους διὰ τὴν μεγίστην ἀπόστασιν
20 κατεψυγμένα λίαν ἐστὶ καὶ ἀσίκητα, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τὸν ἴσημερινὸν διὰ τὴν
ἐκπύρωσιν. οὐκ ἄρα ἡ τοῦ ἥλιου κίνησις αἰτία ἐστὶ τοῦ τὰ ὑπὸ σελήνην
θερμαίνεσθαι· ὅμοιως γάρ ἐν παντὶ χρόνῳ πάντα ἀν ἐθέρμαίνετο· ἀλλ' ἡ
τοῦ ἥλιου πυρώδης οὖσα φύσις τὰς μὲν οἰκουμένας δύο ζώνας τὴν τε
βορειοτέραν τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ καὶ τὴν τοῦ χειμερινοῦ νοτιωτέραν συμ- 30
μέτρως θερμαίνουσα εὐχράτους ποιεῖ, τὰς δὲ λοιπὰς τρεῖς διὰ τὴν ἐπὶ²⁰
25 τάναντία πάλιν ὑπερβολὴν ἀστικήτους ἐργάζεται. ίκανῶς δὲ τούτων εἰρη-
μένων τὴν ἀκοὴν ἀναπαύοντες, ἐνταῦθα τῷ πρώτῳ τμήματι διδομεν πέρα.

ρ. 341^b 1 Τούτων δὲ διωρισμένων λέγωμεν διὰ τίνα αἰτίαν αἱ
τε φλόγες αἱ καιόμεναι φαίνονται περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ οἱ δια- 35
30 Ηένοντες ἀστέρες καὶ οἱ καιόμενοι ὑπὸ τινῶν δακοὶ καὶ αἰγεῖς·
ταῦτα γάρ πάντα ἐστὶ τὸ αὐτὸν καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δια-
φέρει δὲ τῷ μᾶλλον καὶ ἡττον.

'Επεξελθόν ως ἐν προσιμίοις οὐσα προδιδάξαι τῆς τῶν μετεώρων θεω-
ρίας χρήσιμον ἦν, τουτέστι τὸν τε σκοπὸν τῆς προκειμένης ἀφορισάμενος
35 πραγματείας καὶ τὴν τάξιν, ἥν ἐν τοῖς φυσικοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν εἴληξε,
τίνα τε διδάξαι πρὸ αὐτῆς ως προηγούμενα φυσικῶς ἀκόλουθον ἦν, καὶ
τίνα μετ' αὐτὴν ως ἐπόμενα μέλλει διδάσκειν, εἴτα καὶ περὶ τῶν στοιχίων 10

2 πύρεος α 19 πόλους] πολλοὺς M 28 εἰς τὸ αὐτὸν τῶν μετεωρολογικῶν
ἀριστοτέλους τῶν εἰς τὰ τρία τὸ δεύτερον rubro inser. V: λόγος δεύτερος inser. man.
rec. M λέγω M 29 φαίνονται] α ex corr. V 31 πάντα γάρ ταῦτά
ἐστι coll. Ma 33 ἐν om. a προεδίδαξε Ma 34 ἦν om. a τὸν
τε] τότε a 36 τε om. a διδᾶξ V 36. 37 καὶ τινὰ Ma 37 μέλλοι M

τοῦ κόσμου παντὸς ἀναμνήσας ώς πέντε τὸν ἀριθμὸν εἰσι, τέσσαρα μὲν 88^τ τῶν ὑπὸ σελήνην ἀπάντων, ἄλλο δὲ παρὰ ταῦτα πέμπτον, ἐξ οὗ τὰ οὐράνια συνέστηκε σώματα, καὶ ως οὔτε μόνον πῦρ ἐστὶ τὸ μετὰ τὴν γῆν ἀπαντῶν ἐσχάτων ἀστέρων οὔτε μόνος ἀήρ οὔτε τὰ δύο καὶ μόνα συμπεδοῦντα πλήρωκε τὸ διάστημα τοῦτο πᾶν, καὶ περὶ τῆς τούτων τάξεως εἰπὼν ὅτι μέση μὲν ἀπάντων ἡ γῆ μετὰ τοῦ συναπειλημμένου τοῖς κοιλῶμασιν αὐτῆς ὅδατος, ἀήρ δὲ μετ' αὐτήν, καὶ μετὰ τοῦτον ἡ τὸ διάστημα οὐδέτα, ὅπερ οὐ 45 πῦρ ἐστιν ἀλλὰ πυρὸς ὑπέκκαυμα, εἴται πάντων ἐσχάτον τὸ πέμπτον στοιχεῖον, ὅπερ ὅλη τῶν κυκλοφορουμένων ἐστὶν ἀπάντων, καὶ ὅτι τὰ μὲν ἐν-
10 τὸς τῆς σελήνης στοιχεία ὅλη τῶν γηνομένων καὶ φύειρημένων εἰσι, τὸ δὲ ὅθιεν ἡ τῆς κινήσεως ἀργή, τουτέστιν ἡ ποιητικὴ τούτων αἰτία τὸ κυκλοφορούμενον, εἰπὼν δὲ καὶ ως εἰς ἄλληλα μεταβαθύλει τὰ τέσσαρα (συντελεῖ γάρ καὶ τοῦτο πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὑποκειμένης ὑποθέσεως) ἀκολούθως ἐξήτησε, διὰ τί μὴ συνίσταται νέφη μήτε κάτω περὶ αὐτὴν τὴν γῆν μήτε 50 οὐ μὴν ἐν τῷ ἀνωτάτῳ καὶ πιλασίον τοῦ ὑπέκκαυματος, καὶ τούτων τὴν πιλάσιην εἰρηκώς ἐσχάτον ἐξήτησε πάντων ως εἰς μὴ πύρια ἐστι τὰ οὐράνια, πόθεν ἀμφα τῷ φανῆναι τὸν ἥλιον θερμαίνεται ὁ ὑπὸ σελήνην ἀήρ. καὶ τοῦτο δὲ συμπεράντας ἔρχεται λοιπὸν εἰς δ καὶ προύκειτο, τὰς αἰτίας εἰπεῖν τῶν ἐν τῷ μετεώρῳ συνισταμένων παθημάτων, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων τίνες εἰσὶν 55 αἱ περὶ τὸν οὐρανὸν φαινόμεναι φλόγες καὶ οἱ διαμένοντες | ἀστέρες, οὓς ἐκ 89^τ τῆς κινήσεως διάφτοντας ὄνομάζουσι, δακοὶ τε καὶ αἶγες καὶ εἰς τὰ τούτοις ἐστὶ συγγενὲς ἐκεὶ συνιστάμενον. κοινῶς δὲ περὶ τούτων ἀμφα προσθέτο δι-
20 δάσκαλειν, ἐπειδήπερ καὶ τὸ οὐλικὸν αὐτῶν αἴτιον ἐν ἐστιν, αἱ ἀπὸ τῆς γῆς ἀναθυμιάσεις, ως δειγμήσεται, καὶ τὸ ποιητικὸν ὅμοιως ἡ τῶν οὐρανίων 25 περιφορά. τίς δὲ καὶ ἡ τούτων ἑκάστη διαφορά, προσῶν διδάξει. τὰ δὲ τοιαῦτα περὶ τὸν οὐρανὸν γενέσθαι φησίν, οὐρανὸν εἰπὼν ἡ κατὰ τὴν τῶν ποιλῶν δόξαν οἰομένων ἐν τῷ οὐρανῷ ταῦτα γίνεσθαι, ἢ καθ' "Οὐρανον οὐρανὸν ἐκάλεσε τὸν ἀέρα· "Ζεὺς δὲ ἔλαχ' οὐρανὸν εὑρὸν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλησσιν·" ἢ μᾶλλον ἀλεριβῶς εἰπεν οὐκ ἐν οὐρανῷ, ἀλλὰ περὶ τὸν οὐρανὸν, τουτέστι περὶ τὸν πληριάζοντα τόπον αὐτῷ. τὸ αὐτὸν δὲ εἰναί φησιν ἀπαντα κατὰ τὸ οὐλικὸν αἴτιον καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τὴν ποιητικήν.

ρ. 341b5 Ἀργὴ δὲ ἐστὶν καὶ τούτων καὶ ποιλῶν ἄλλων ἥδε. Θερ- 10 μαινομένης γάρ τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ δηλίου τὴν ἀναθυμιάσιν ἀναγκαῖον γίνεσθαι μὴ ἀπλῆν, ως τινες οἰονται, ἀλλὰ διπλῆν, τὴν μὲν τοῦ 25 μὲν ἀτμιδωδεστέραν, τὴν δὲ πνευματωδεστέραν, τὴν μὲν τοῦ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐπὶ τῇ γῇ ὑγροῦ ἀτμίδα, τὴν δὲ αὐτῆς τῆς γῆς οὕσης ἕγρας καπνώδη καὶ τούτων τὴν μὲν πνευματώδη ἐπιποιλάζειν διὰ τὸ θερμόν, τὴν δὲ ὄγροτέραν διφίστασθαι διὰ τὸ βάρος.

Τὰ νῦν ῥηθησόμενα οὐ μόνον τῶν ἀπηριθμημένων ἐστὶν ἀργή, ἀλλὰ 15

5 τοῦτο πῶν ex τοῦ παντὸς corr. M 7 τοῦτο scripsi: τοῦτο libri 16 πόρεια a 23 εὐ ἐστιν, ξεστιν M 27 καθ' Ὁμηρον] II. O 192 29 ἀλλὰ περὶ ex corr. V¹: ἀλλ' εἰτι Ma 32 δὲ ἐστὶ—ἀλλων] δὲ τούτων ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων Ma 35 ante τὴν μὲν add. καὶ Ma 38 οὐ δὲ αὐτὸν Ma 39 ἀπηριθμημένων a

καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ μετεώρῳ συνισταμένων παθημάτων, κομητῶν, κε- 89^r
 ραυνῶν, ἀστραπῶν, βροντῶν. ἥδη μὲν οὖν τὸ ὄλικὸν αἴτιον πάντων τῶν
 γινομένων καὶ φύειρομένων διτὸς τέσσαρα στοιχεῖα ἔστιν ἐδίδαξεν. ἐπειδὴ
 δὲ νῦν τῶν ἐν τῷ μετεώρῳ συνισταμένων τὰς αἰτίας διδάσκαι βούλεται (εἰ
 5 γάρ καὶ κοινὰ πάντων τῶν γινομένων, ὡς εἶπον, ἐκεῖνά ἔστιν, ἀλλ' ἔστι
 καὶ τῶν κατὰ γένος διαφερόντων ἑκάστῳ καὶ τῶν κατ' εἶδος ὅλη τις ἴδια- 20
 ζουσα· τοῖς εἰδέσι γάρ τῶν συνθέτων καὶ ἡ ὅλη συνεξαλλάττεται) ἀνάγκη
 καὶ τῶν ἐν τῷ μετεώρῳ γινομένων ἀπάντων εἰναὶ τινα κοινοτέραν ὅλην,
 ἥτις τῶν ἐν γενέσει πάντων ἔστι καὶ φύορῷ, καὶ ἴδικωτέραν τούτων αὐτῶν
 10 ἀλλην, ἀλλ' οὐ τῶν κατ' εἶδος διαφερόντων. τέως οὖν τὴν κοινὴν ἀπάν-
 των τῶν ἐν τῷ μετεώρῳ γενικώτερον τίς ἔστι διδάσκει τὸν τρόπον τοῦτον.
 δύο γάρ ὄντων, φησί, τῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παντὸς στοιχείων, ὅδατής τε
 καὶ γῆς, καὶ τούτων ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸν εἰρημένον τρόπον θερμαϊνομένων,
 ὅπεράς ἐξ αὐτῶν ἀνάγκη γίνεσθαι καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις, καὶ τὴν μὲν ἐκ
 15 τοῦ ὕδατος ὑγράν, οἵσις ἔστι καὶ ὁ ἐκ τῶν λεβήτων ἀτμὸς θερμαϊνομένου
 τοῦ ἐν αὐτοῖς ὕδατος, τὴν δὲ ἐκ τῆς γῆς ἑηράν, οἷα πάλιν ἐκ τῶν καιο- 25
 μένων ἔύλων ἀναδιδομένη φαίνεται καὶ τῶν θυμιαμάτων· ἐκατέρα μέντοι
 τούτων ἔστι τοῦ θερμή· ἐπειδὴ γάρ ἐξ ἡλίου τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα γῆ καὶ
 ὕδωρ θερμαϊνόμενα τὴν τοιαύτην ὑπομένει μεταβολήν, δῆλον ὅτι κατὰ μόνον
 20 τὸ ἐν αὐτοῖς ἔκατερον μεταβάλλει φυχρόν· τὸ δὲ ἐκ φυχροῦ μεταβαλλὸν ἐξ
 ἀνάγκης γίνεται θερμόν. μήτε οὖν τῆς γῆς κατὰ τὸ ἐν αὐτῇ μεταβαλλού-
 σης ἑηρὸν μήτε τοῦ ὕδατος κατὰ τὸ ὑγρόν, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ ἐν αὐτοῖς 30
 φυχρὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ νικώμενον εἰκότως ἐκατέρα τῶν ἀναθυμιάσεών
 ἔστι θερμή, μένοντος ἐν θατέρᾳ μὲν τοῦ ἑηροῦ, ἐν τῇ λοιπῇ δὲ τοῦ ὑγροῦ.
 35 οὐκοῦν ἡ μὲν ἐξ ὕδατος ὑγρά ἔστι καὶ θερμή, ἡ δὲ ἐκ τῆς γῆς ἑηρά καὶ θερμή.
 καλεῖ δὲ τὴν μὲν ἀτμίδα, τὴν δὲ καπνώδην καὶ πνευματώδην· καὶ γάρ τὸ πνεῦμα
 ἔγρον ἔστι καὶ θερμόν. αὔται τοίνυν τῶν ἐν τοῖς μετεώροις συνισταμένων
 ἀπάντων κοινῶς ὄλικὸν ὑπάρχουσιν αἴτιον, ποιητικὸν δὲ ἡ τῶν οὐρανίων
 περιφορὰ σωμάτων. θερμῆς τοίνυν ἐκατέρας ἀναθυμιάσεως ὑπαρχούσης 45
 εἰκότως εἰσὶν ἀνώργοις· ἀλλ' ἡ μὲν καπνώδης μᾶλλον ἔστι κούρη, τὸ
 ἑηρὸν ἔχουσα τοῦ τάχους συναίτιον, τῆς δὲ λοιπῆς τὸ ὑγρὸν ὑποτέμνει τὸ
 τάχος, ὡς ἐν ἑτέροις ἀκριβῶς ταῦτα δεδείχαμεν. οὐκοῦν ἡ μὲν ἐξ ὕδατος
 50 ἔστι περιγειοτέρα τῷ τόπῳ ὡς ἡττον κούρη, ἡ δὲ ἐκ γῆς ἐπιπολάζει ταύτη
 καὶ μᾶλλον ἔστι μετέωρος ὡς κούροτέρα· καὶ ἡ μὲν τὰ περὶ τὸν ἀέρα
 πάθη γεννᾷ, διμέλην, διετόν, χιόνα, χάλαζαν καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ, ἡ δὲ
 55 ἑηρά πρὸς τὸ συγγενὲς ἄνω χωροῦσα τὰ περὶ τὸ ὑπέκκαυμα συνίστησιν,
 δῶν ἔστι καὶ τὰ προκείμενα, φλόγες καὶ δακοὶ καὶ αἴγες καὶ ὅσα κατηρι-
 θμήσατο· πυρώδη γάρ ἔστι τὴν φύσιν ἀπαντα.. τὴν δὲ διαφορὰν αὐτῶν
 προϊόντες αὐτοῦ λέγοντος εἰσόμεθα. τὸ δὲ καὶ ἐν τῇ γῇ φησι καὶ ἐπὶ
 60 τῇ γῇ ἡ διτὸς τὸ μέν ἔστιν ἐν τοῖς κοιλάμασιν αὐτῆς, τὸ δὲ καὶ ἐπιπολάζει,

3 τὰ addidi 6 ὅλης Ma 8 γινομένων—τῶν κατ' εἶδος (10) οὐ. a 12 στοιχείων
 om. Ma: post γῆς (13) transpon. V 17 ἔύλων οὐ. a 25 ἡ δὲ—θερμή οὐ. Ma
 26 καλεῖ δὲ] λεῖ δὲ in Iae. οὐ. M 30 ἀνώργοις a 40 αὐτῆς ex αὐτοῖς corr. M¹

ἢ καὶ καθ' ἐνὸς τοῦ αὐτοῦ· καὶ γάρ τῷ ἐν τοῖς κοιλώμασιν ὅδατι ὑπό 89^ο
κείται γῆ.

p. 341 b 12 Καὶ διὰ ταῦτα τοῦτον τὸν τρόπον κεκόσμηται τὸ
πέρι τοῦ γάρ ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιον φοράν ἐστι τὸ θερμὸν 45
καὶ ἔηρόν. ὁ λέγωμεν πῦρ ἀνώνυμον γάρ τὸ κοινὸν ἐπὶ πάσης
τῆς καπνώδους διακρίσεως· δύμας δὲ διὰ τὸ μάλιστα πεφυκέναι
τὸ τοιοῦτον ἐκκαίεσθαι τῶν σωμάτων οὕτως ἀναγκαῖον γρῆσθαι
τοῖς δύναμασιν.

'Εδιδάξαμεν γῆ, τίς ἡ τῶν πέντε τοῦ κόσμου στοιχείων ἐστὶ πρὸς
10 ἄλληλα θέσις τε καὶ τάξις. τὸ αὐτὸν δὲ τοῦτο πάλιν καὶ ἐκ τῶν νῦν δε-
δειμένων περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὅντος τούτων ἀναθυμιάσεων συλλογίζεται. 50
ώς γάρ ἔφηται προειπών, εἰδέναι δέον ἐστὶν ως ὃν λόγον ἔχουσι πρὸς ἄλληλα
τὰ μέρη τῶν στοιχείων ἐν τῇ εἰς ἄλληλα μεταβολῇ, τοῦτον ἔχειν καὶ τὰς
όλοτητας αὐτῶν πρὸς ἄλληλας ἀνάγκη. ποιῶν μὲν γάρ ἐστι καὶ ἐξώτα-
15 τον πάντων τὸ ἐγκύκλιον σῶμα. ἐπειδὴ γάρ τῇ τούτου κινήσει τὰ ἐνὸς
μεταβάλλει, πᾶν δὲ σῶμα ποιοῦν εἰς ἔτερον ἀπόστημαν αὐτοῦ ποιεῖ, ἀνάγκη
τὸ κυκλοφορούμενον εἰς πάντα τὰ λοιπὰ ποιεῖν μέλλον περιέχειν ἐντὸς
διπαντα, ἵνα καὶ εἰς αὐτὰ δρῷη πανταχόλειν αὐτῶν | ἀπόριενον, κακεῖνα 89^ο
μὴ διαφέρειν τὸ ἐξ αὐτοῦ πάθος. καὶ γάρ οὐκ ἀπέτρεψε πάντων ἀπτητῶν.
20 ἄλλὰ διὰ τῶν προσεγγεστέρων εἰς τὰ ἐφεξῆς ποιεῖ. τούτου δεύτερον ἐφεξῆς
ἐστι τὸ θερμὸν σῶμα καὶ ἔηρόν, οἷον ἔχαμεν εἶναι καὶ τὸ τῆς γῆς
ἀναθυμιάμενον· διὰ γάρ τὴν κοινότητα πᾶσα ἐστιν ἀνάγκη τῶν ἄλλων
αὐτὸν τριῶν ὑπερβάλλεσθαι. τοῦτο δέ, φησί, πῦρ ὑνομάζομεν· καίτοι πῦρ
οὐκ ἔστιν, ως καὶ πρότερον εἴπε· κυρίως γάρ ἐστι πῦρ, ὅταν ὑπερέξαφθῇ :
25 καὶ γένηται φλόξ. ἄλλῃ ἐπειδὴ τὸ θερμὸν καὶ ἔηρὸν κοινὸν ἐστιν ἐπὶ τῶν
τοιούτων ἀπάντων, τοιαύτη δὲ καὶ ἡ φλόξ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καπνώδης
ἀναθυμίασις καὶ ταύτης αἱ ποικιλαὶ διαφοραὶ ποιότηται διακρινόμεναι καὶ
τάξει τῶν μερῶν, ἐξ ὧν καὶ τὰ διάφορα πάθη τῶν ἐν τῷ ὑπεκαύματι
συνισταμένων γίνεται, τούτοις δὲ πᾶσι κοινὸν οὐ κείται δύναμα, διὰ τοῦτο
30 τὸ γένος ὑνομάζειν εἰώθασιν ἐκ τοῦ γνωριμωτέρου ήμιν τὸ τοιοῦτον ὅλον
προσαγορεύοντες σύστημα· ἢ διε ταὶ δυνάμει πῦρ ἐστι τὸ ὑπέκαυμα· 10
μικρᾶς γάρ αἰτίας τυχόν ἐύδινὸς ἐκκαίεται. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης κυριωτέραν
τῷ κοινῷ τούτῳ τῷ μήπω ἐκφορογνωμέντι θερμῷ καὶ ἔηρῷ προσηγορίαν
ἐπενόησε πρέπουσαν, ὑπέκαυμα καλέσας ἀυτὸν ως ἐπιτήδειον ἀπὸ μικρᾶς
35 αἰτίας ἥδην ἐκκαίεσθαι, καὶ ταύτην ἐκ τῶν παρ' ήμιν τὴν προσηγορίαν
λαβών· ὑπέκαυματα γάρ καλοῦμεν ήμεῖς τὰ λεπτὰ καὶ φρυγανώδη καὶ
δσα πρὸς ἥδην ἔχαψεν ἐστιν ἐπιτήδεια. ἐπεὶ οὖν καὶ ἡ καπνώδης αὐτῇ 15
καὶ πνευματώδης ἀναθυμίασις καὶ διλον ἐκεῖνο τὸ πρὸς τῇ σελήνῃ τοιοῦτόν
ἐστιν, εἰκότως αὐτὸν ὑπέκαυμα προστηρύχεινται.

4 πρῶτον μὲν γάρ Arist.

23 ὑπερβάλλεσθαι α

38 τὸ οὐ. M

12 προσειπών Ma

24 ἔξαφθῇ Ma

πρὸς τὴν σελήνην a

17 μέλλοντα M

30 τὸ αὐτό γένος οὐ. M

26 λαβόν a

20 διὰ οὐ. a

p. 341b18 Δεῖ δὲ νοῆσαι τὸ ὑπέκκαυμα τοῦτο, ὃ νῦν εἴπομεν 89v
πῦρ, περιτετάσθαι τῆς περὶ τὴν γῆν σφαίρας ἔσγατον, ὡς τε
μικρᾶς κινήσεως τυχὸν ἐκκαίεσθαι πολλάκις ὥσπερ τὸν καπνόν·
εστι γάρ η φλὸς πνεύματος ἔηροῦ ζέσις. ἐὰν οὖν μάλιστα εὐ-
τακτῶς ἔχῃ η τοιαύτη σύστασις, ὅταν ὑπὸ τῆς περιφορᾶς κι-
νηθῇ πως, ἐκκαίεται.

20

Τοῦτο, φησί, τὸ κοινότερον ὅπερ ἡμεῖς ὑπέκκαυμα προτιγγορεύσαμεν
διὰ τὸ μὴ εὑρεῖν αὐτῷ παρὰ τοῖς παλαιοῖς κείμενον ὄνομα (πῦρ γάρ μόνην
τὴν φλόγα προσαγορεύουσι), δεῖν νοεῖν ἔσχατον περιτετάσθαι πάσης τῆς
10 περὶ γῆν σφαίρας· αὕτη δέ ἐστιν ὅλην τὸ μετὰ τὴν σελήνην, ἐν ᾧ πᾶσα
γένεσίς ἔστι καὶ φιλορά. μία γάρ ἐκ τῶν τεσσαρῶν στοιχείων ναστὴ γίνεται
σφαίρα· ἐν μὲν γάρ τοῖς κοιλώμασι τῆς γῆς συνερρυηκὸς τὸ οὖδωρ μίαν 25
ἄμμα τοῖς πέρασιν αὐτῆς ἐποίησεν ἐπιφάνειαν, μετὰ δὲ ταύτην ὁ μεταξὺν
τῆς τῶν ὄρῶν ἐπαναστάσεως λιμνῶν ἀήρ πάλιν ἐτέραν ἄμμα ταῖς κορυφαῖς
15 αὐτῶν ἀπετέλεσεν ἐπιφάνειαν· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο πᾶν ἐκ τε τοῦ λοιποῦ
ἀέρου συνεστὸν καὶ τοῦ ὑπεκκαύματος συσχηματιζόμενον τῇ κοιλῇ τῆς
τελειωτακῆς σφαίρας ἐπιφανείᾳ μίαν τῶν ἐντὸς ἀπάντων σωμάτων ναστὴν
σφαίραν εἰργάσατο, καὶ δῆλον ὡς ἀποτομένων τῶν μηρίων αὐτῆς καὶ μίαν ἐχόν-
20 των συνέχειαν. τούτῳ οὖν τὸ ἔσγατον τῆς σφαίρας ταύτης, ὃ καλοῦμεν ὑπέκ-
καυμα, περιτεταρμένον ἀπασι τοῖς ἐντὸς καὶ τῶν κυκλοφορούμενων ἀμέσως
ἀπτήμενον σωμάτων εἰ μικρᾶς ἀπὸ τῆς κινήσεως αὐτῶν αἰτίας τύχοι, εὐθὺς 30
ἐξάπετεται καὶ γίνεται πῦρ. καὶ τούτῳ τὸν καπνὸν πίστιν ἐπάγεται· καὶ
γάρ οὗτος ἔηρὸς ὡν καὶ θερμὸς εἰ πυρὸς τύχοι γειτνιαζόντος, οὐδόντος ἐξ-
άπετεται. εἰ γάρ λύχνου ἐσβεσμένον καὶ ἔτι καπνίζοντα διπολεῖται ἄλλῳ
25 καιομένῳ οὕτως, ὡς τὸν ἀνιόντα καπνὸν ὄμιλεται τῇ φλογὶ τοῦ καιομένου
λύχνου, ὅψει τὸν καπνὸν ἐξαπτόμενον ἄνωθεν καὶ τὴν φλόγα κατὰ συνέχειαν
δι’ αὐτοῦ κάτω φερομένην, μέχρις ἂν αὐτὴν ἐξάψῃ τὴν θυραλλίδα τοῦ
σβεσθέντος λύχνου. καὶ δακὸν δὲ καπνίζοντα εἰ μικρὸν ἐγγυτέρω θείης
30 πυρὸς οὕτως, ὥστε τὸν καπνὸν ἐπὶ τὴν φλόγα παρακλίνειν, τὸ αὐτὸν πάλιν 35
ὅψει γινόμενον, καὶ τὸν καπνὸν ἐξαπτόμενον καὶ τὸν δακὸν συνεξάπτοντα.
ἄλλῃ εἰ καὶ τὸν δακὸν περιστρέψων κινήσαις, σφυρόρότερον τὸ αὐτὸν περι-
σταίη τῇ κινήσει τοῦ πνεύματος ἐξαπτόμενος. εἰ οὖν ἐκ τῆς καπνῶνδος
ἀναιλυμάσεως συνέστηκε τὸ ὑπέκκαυμα, πῶς οὖν ἀνάγκη καὶ τούτῳ ἡ
40 ἡγεμονίαν αἰτίαν κινήσεως τυχὸν τοῦ συνήθεος τροποτέρας ἐξάπεισθαι; ἐστι
εἰ γάρ η φλὸς πνεύματος ἔηροῦ ζέσις. εἰ γάρ τὸ πνεῦμα ἔηρόν ἐστι καὶ
θερμόν, τοιαύτη δὲ καὶ η φλὸς ἐπιτεταμένης ταύτας ἔχουσα τὰς ποιήσας, 45
εἰκότως ἐξ οἵας δή ποτε ἐμπιπονύζῃς αἰτίας ἐκέστεις τὸ πνεῦμα, φλὸς γίνε-
ται. ὥστε ὑπέκκαυμα τοῦ πυρός ἐστι τὸ πνεῦμα. ταῦτὸν δὲ εἰπεῖν η

1 ὁὐκ ἢ V, sed supr. ser. δὲ V¹

2 ἢ ἀν Arist.

17 ναστὴν—ἢ καλοῦμεν (19) om. a

25 οὕτως] οὕτως V

τὸ] οἶον Arist.

11 ἐν scripsi:

20 περιτεταρμένον a

26 ὁψει—λύχνου (28) om. a

4 ἐὰν Ma ex η ἢ ἀν corr. V¹:

14 ὄρῶν] ώρῶν MV

23 θερμὸς ex corr. V

31 κινήσαι V

καπνώδης ἀναθυμίασις. [τὸ δὲ κῶλον ιάμβου μέτρον ἐπλήρωσεν.] ἐὰν 89^ν οὖν μάλιστα εὐκαίρως ἔχῃ ἡ τοιαύτη σύστασις, θταν ὑπὸ τῆς περιφορᾶς κινηθῇ πως, ἐκκαίεται. ἀντιπέπτοντος λόγιος ἐστὶ τὸ προκείμενον. ἡ πόρησε γάρ ἄν τις, εἰ δὲ τῆς αὐτῆς φύσεως ἐστι τὸ ὑπέκεινον καυμα (πνεῦμα γάρ ἐστι θερμὸν καὶ ἔηρὸν ἡ καπνώδης ἀναθυμίασις, ητις 45 ἐστὶν ὅλη πυρός), ἀλλὰ καὶ τὸ ποιητικὸν ἐν ἐστὶ καὶ ταῦτὸν ἡ τῶν οὐρανίων κίνησις, καὶ μία ἐστὶν αὕτη καὶ ὄμαλη δέι, διὰ τί τὸ μὲν ἐξάπτεται τοῦ ὑπέκειναυματος μόριον, τὸ δὲ οὐ, καὶ ἀλλοτε ἀλλο τοῦτο πάσχει. φησὶν οὖν ὡς οὐ παρὰ τὸ ποιητικὸν αἴτιον τὴν κυκλοφορίαν ἡ ἀνωμαλία τούτων ἐστίν, 10 ἀλλὰ παρὰ τὸ ὅλικόν· δὲ γάρ ἀν τούτου μόριον ἐπιτηδείας ἔχῃ πρὸς ἔκκαυσιν, τοῦτο τῇ κινήσει τοῦ περιέχοντος ἐκφοροῦται· οὐδὲ γάρ ἀπαθέτης τὸ ὑπέκειναυμα οὐδὲ ἀναλοιώτων ἐστιν, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐπαθέτης διὰ τὴν 50 λεπτομέρειαν. καὶ γάρ τῶν ἡμετέρων μορίων ἀλλοτε ἀλλο θερμαίνεται, καὶ τὸ μὲν ἀστενήσει ὃν ἡταῦτη ἐπιφρεῖ τε καὶ φλεγμαίνει. τὸ δὲ ἐφρω- 15 μένον καὶ τὸ ἐπιδύν ἀπωθεῖται ρεῦμα. τί οὖν ἔνον, εἰ καὶ τὰ τοῦ ὑπέκειναυματος μόρια τὸ αὐτὸ τοῦτο πάσχει, καὶ ἀλλοτε ἀλλο τούτου μέρος ἐκφοροῦται διὰ τὰς ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμίασις πλείους ποτὲ γινομένας ἡ διὰ τὸ μανοῦνθατοι τογὴν ἡ πυκνοῦνθατοι μᾶλλον, ἡ διὰ τὸ τῇ κινήσει πολλάκις ἀπορραγέν τι | μόριον τῆς συνεγείας τοῦ ὅλου καὶ οἷον ἐξακοντιζόμενον ἐκ- 20 φιλογοῦνθατοι ἡ διά τινας ἑτέρας τοιαύτας αἰτίας. καὶ μάνωσις γάρ ἔσθ' ὅτε καὶ πύκνωσις τὰ ὑποκείμενα ποιεῖ πρὸς ἔξαψιν ἐπιτηδεία. πυκνοῦται δὲ τὸ ὑπέκειναυμα ἡ διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ ὑποκειμένου ἀέρος ἡ διὰ τὸ πολλήν γίνεται πάτωθεν ἀναθυμίασιν πιλούμενον, ἡ διὰ τὴν τοῦ ἥλιου ἀπόστασιν ἀλλοτε ἐξ ἀλλο μέρους αὐτοῦ γινομένην. ἀλλὰ καὶ μανότερον ἔσθ' ὅτε 25 γίνεται ἡτοι πάλιν διὰ τὴν τοῦ πέριξ κίνησιν θερμαινόμενον ἔτι ἡ διὰ τὸ πληρισάζειν αὐτῷ τὸν ἥλιον. οὔτε δὲ τὰ κατέχοντα λίαν ἐξάπτεται, οἵα ἐστὶ τὰ σεσηπότα τῶν ἔνδων, οὔτε τὰ λίαν ὑγρά, ὡς τὰ νεωστὶ τετμημένα. καὶ ἡ πυκνότης οὐδὲ πολλάκις οὐ ἡράδαι ποιεῖ τὴν ἔξαψιν καὶ τούτωντίν ἡ μανότης οὖσα πολλή. οὔτε γάρ σπόργιος ἐξάπτεται ἡράδιος οὔτε φελλὸς οὔτε 30 ἔριζος ἡ ἐλέφας, τὰ μὲν διὰ τὴν πύκνωσιν, τὰ δὲ διὰ τὴν μάνωσιν πολλήν οὖσαν. πάσχει δὲ τοῦτο τὰ συμβέτρως καθ' ἐκάστην τούτων ἔχοντα τῶν 10 ποιητήτων πρὸς ἔξαψιν. αὕτη μὲν οὖν ἡ αἰτία τῶν ἐν τῷ ὑπέκειναυματι συνισταμένων παθημάτων· τὰς δὲ τούτων διαφορὰς αὐτὸς ἐφεξῆς διδάσκει, λέγω δὴ φλογῶν καὶ δακρύων καὶ αἰγῶν καὶ διαττόντων.

35 p. 341v 24 Διαφέρει δὲ ἡδη κατὰ τὴν τοῦ ὑπέκειναυματος θέσιν ἡ τὸ πλῆθος· ἐὰν μὲν γάρ πλάτος ἔχῃ καὶ μῆκος τὸ ὑπέκειναυμα, πολλάκις ὄραται καιρομένη φλόες ὥσπερ ἐν ἀρούρᾳ καιρομένης καλάμης, ἐὰν δὲ κατὰ μῆκος μόνον, οἱ καλούμενοι δακοὶ καὶ 15

1 τὸ δὲ κῶλον—ἐπλήρωσεν inepte add. librarius nescio quis
6 ἐν ἐστι] ἔνεστι a 8 πάσχειν Ma 10 ἔχει Ma 20 τοιαύτας αἰτίας om. V
23 ἀπέσταν a 26 αὐτοῦ V 23 δὲ ἡδη] δὲ δη Ma: οὖν δη Arist. E
38 δακοὶ τε καὶ Ma

3 ἐκκαίεται] ἐνάτερα MV

αἰγες καὶ ἀστέρες. ἐὰν μὲν οὖν πλέον τὸ ὑπέκκαυμα ἦ κατὰ τὸ 90°
μῆκος ἢ τὸ πλάτος, ὅταν μὲν οἶν θεοπινθηρίζῃ ἄμφα καιό-
μενον (τοῦτο δὲ γίνεται διὰ τὸ παρεκπυροῦσθαι κατὰ μικρὰ
μέν, ἐπ' ἀρχὴν δέ) αἵξ καλεῖται, ὅταν δὲ ἄνευ τούτου τοῦ
5 πάθους, δακός.

Δῆλον ἐκ τῶν προκειμένων ὅτι μὴ τὸ ποιητικὸν αἴτιον, τουτέστιν ἡ
κυκλοφορία τῶν οὐρανίων, αἵτια ἐστὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐν τῷ ὑπέκκαυματι
γινομένων παθῶν (μία γάρ ἐστιν αὕτη καὶ ἀπαράλλακτος δέ), ἀλλ' ἡ ὥλη 20
καὶ τὸ ὑποκείμενον, τουτέστιν ἡ ἐκεῖσε ἀναφερομένη ἀναθυμίασις καὶ ταύτης
10 τὸ τε πλῆθος καὶ ἡ σμικρότης καὶ τὸ συνεγές αὕτης ἡ διεσπασμένον ἢ τε
κατὰ μῆκος θέσις ἢ πλάτος ἢ βάθος καὶ ἡ πρὸς ἄλληλα τούτων σχέσις.
μῆκος μὲν οὖν τινες λέγειν αὐτὸν ἀκριβάσι τὴν ἐξ ἀνατολῶν ἐπὶ δύσιν
αὕτης διάστασιν, πλάτος δὲ τὴν ἐπὶ βορρᾶν καὶ νότον. ἀκόλουθον δὲ ἀν
εἴη τούτοις καὶ βάθος εἶναι τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ κάτω θέσιν αὕτης, τουτ-
15 ἐστι τὴν ἐπὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πέριξ· ἀλλ' ἐπειδήπερ οὔτε Ἀριστοτέλης
φαίνεται τῇ διάστολῇ ταύτη χρώμενος οὔτε Ἀλέξανδρος, μήποτε δυνατὸν 20
μῆκος μὲν ἀκούειν τὴν μείζονα διάστασιν ἀπλῶς, δπως ἀν ἔχῃ θέσεως, εἴτε
ἐπὶ νότον εἴη καὶ βορρᾶν εἴτε ἐπ' ἀνατολὴν καὶ δύσιν, εἴτε ἐπὶ τὸ ἄνω
καὶ κάτω εἴτε διποσοῦν ἔχει πρὸς ταῦτα λειξωμένη τὰ διαστήματα. καὶ
25 γάρ λίθων καὶ ἔριδον καὶ ὄδατος, ὡς ἐπὶ ποταμῶν, καὶ πάντων ἀπλῶς ὅσα
μὴ φυσικὴ μειούρωσι τοιούτας ἢ τεχνητῆ, τὴν μὲν μείζονα διάστασιν
μῆκος λέγομεν, τὴν δὲ παρ' ἐκάτερα τῆς ἐπιφανείας τοῦ μῆκους ἐπὶ δεξιά 30
τε καὶ αἱρίστερά πλάτος, τὰ δὲ λοιπά βάθος, ζῆται οὐδὲ ταῖς ὄψειν ήμων
ὑποπέπτωκε πάντως, εἰ μὴ μιαφανὲς εἴη τὸ σῶμα. εἰ γάρ μῆκος ἀκούσ-
25 μεθα τὸ ἐπὶ δύσιν καὶ ἀνατολὴν διάστημα, τὸ ἐπὶ νότον καὶ βορρᾶν πλάτος,
ἐνδεχόμενον δέ ἐστι μείζονα εἶναι ταύτην τῆς ἑτέρας, καὶ τὴν κατὰ βάθος
τῶν λοιπῶν δύο, τὴν δὲ κατὰ τὸ μῆκος μείζονα διάστασιν δακὸν ὀνομάζει.
ἔδει καὶ τῇ κατὰ πλάτος μείζονι ἔτερον ὄνομα θεῖναι καὶ τῇ κατὰ βάθος
πάλιν ἄλλο. νῦν δὲ τοιοῦτον εἴπεν οὐδέν· μῆκος ἄρα τὴν μείζονα διάστασιν 35
30 ἀκούστεον, δπως ἀν ἔχῃ θέσεως. τί οὖν περὶ τούτων φησίν; ὡς δταν κατά
τε μῆκος καὶ πλάτος πολλὴ τις οὖσα ἡ ἀναθυμίασις ἐξαφθῆ, τοῦτο καλεῖται
φλόξ· ἔοικε γάρ ἐν ἀρούρᾳ καιομένῃ καλάμη πανταχόθεν ἡ σωρείᾳ ἔριων
ἢ ἔλει πανταχόθεν ἐμπιπωμένοις, ἐὰν δὲ μῆκος μὲν ἔχῃ πολὺ, τὸ πλάτος
δὲ δλίγον, δακὸς ὀνομάζεται, φησίν· ἔοικε γάρ δακῷ ἐνὸς καὶ μόνου ἔριου
35 καθ' δλον αὐτοῦ τὸ μῆκος· καὶ τούτου γάρ τὸ μὲν μῆκος πολύ, τὸ δὲ
πλάτος δλίγον. ἐὰν δὲ ὁ δακὸς οὐτος καὶ ἀποσπινθηρίζῃ, τῶν σπινθηρῶν, 40
τουτέστι τῶν παρ' ἐκάτερα μικρῶν ἐκπυρωτεων οὐτοῦ μὲν ἐξημηνῶν καὶ

1 ἐὰν μὲν οὖν V Arist. N:	καὶ ἐὰν μὲν Ma Arist. vulg.	πλεῖστον V	2 οἶον
om. M	4. 5 ἄνευ τούτου πάθος Ma	10 αὐτῆς] αὐτὸς M	11 θέσεις M
19 καὶ τὸ κάτω M	21 μῆλον a	23 exspectas τὴν δὲ λοιπὴν	27 ὀνομάζει
scripsi: ὀνομάζειν libri	28 τῇ prius ex τὴν corr. V: τὴν Ma	μείζονα ex μείζονα	
corr. V: μείζονα M	37 μείζονα] ἔτερον] ἔτερον Ma	θηγανί M	30 ἔρει a
		τῇ] τὸ Ma	

οίνον ἐκκρεμῶν οὐσῶν αὐτού, ἀλλήλων δὲ διαπεκριμένων καὶ μὴ συνεχῶν, 90· ώς ἐπὶ κλάδου φοίνικος ἔχουσιν οἱ θαλλοί (τοῦτο γάρ ἔστι τὸ παρεκ-
πυροῦσθαι κατὰ μικρὰ μέν, ἐπ' ἀρχὴν δέ, τουτέστι συνημμένως
τῇ ἀρχῇ) αἵτινα τοιοῦτον σχῆμα τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς καιομένης καλεῖται.
· καὶ γάρ οἱ τῆς αἰγός μαλλὸν διεστηκότες ἀλλήλων ἐκκρεμεῖς εἰσὶ καὶ
ἀπηγρημένοι τῆς αἰγός. τοῦτο δὲ γίνεται, φασίν, διτανές ἐκατέρωθεν τῆς τοῦ
κατὰ τὸ μῆκος ἐκτεταμένης ἀναθυμιάσεως μικραί τινες πλησίον αὐτῆς,
ἄλλα καὶ διλαγχοῦ παρεσπαρμέναι τύχοιν ἀναθυμιάσεις τοιαῦται. καιο-
μένου γάρ τοῦ δακοῦ, καὶ τούτων διὰ τὴν πλησιότητα κατὰ μέρος ἐξαπο-
τομένων, οἷον ἀποσπινθηρίζειν δοκεῖ ὁ δακός, καὶ ἀπηγρημένας ἔχειν αὐτὰς
διὰ τὸ μῆκος ἀλλήλαις εἶναι συνεχεῖς· ἐξ οὖν καὶ τῆς ἐπωνυμίας ἔτυχε τῆς
αἰγός. ἀρ' οὖν ἐπὶ τὸ δυτικὸν μὲν καὶ ἀνατολικὸν ἐκτετάσθαι τὴν ἀνα-
θυμίασιν δυνατόν, ἐπὶ δὲ τὸ βόρειον καὶ νότιον οὐκέτι; οὐδὲ τὰς παρεσπαρ-
τομένας ἐκατέρωθεν αὐτῆς ἐπ' ἀνατολὴν εἶναι καὶ δύσιν, ἐπὶ τὸ βόρειον δὲ
τοῦ καὶ νότιον οὐδέποτε; ἀλλ' ἀποκληρωτικὸν τοῦτο καὶ παντελῶς ἀλογον,
ἀτάκτου τῆς ὄλης ταύτης οὐσῆς καὶ ἀλλοτε ἀλλως ἀναφερομένης. μῆκος
ἄρα λέγει τὸ μεῖζον καὶ μόνον, ὅπως ἀν ἔχῃ, τῆς ἀναθυμιάσεως διάστημα,
καθάπερ εἰπόντες ἔφημεν.

p. 341v32 Ἐάν δὲ τὰ μῆκη τῆς ἀναθυμιάσεως κατὰ μικρά τε καὶ
20 πολλαχοῦ διεσπαρμένα ἦν καὶ ὑγροίως κατὰ πλάτος καὶ κατὰ 90·
βάθμος, οἱ δοκοῦντες διστάρες διέπττειν γίνονται. ὅτε μὲν οὖν
6 πὸ τῆς κινήσεως ἡ ἀναθυμίασις ἐκκαιομένη γεννᾷ αὐτά, ὅτε
δὲ ὑπὸ τοῦ διὰ τὴν φύσιν συνισταμένου ἀέρος ἐκθλίζεται καὶ
ἐκκρίνεται τὸ θερμόν, διὸ καὶ ἔστιν ἡ φορὰ ῥίψει μᾶλλον
25 αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἐκκαύσει.

Περὶ τῆς τῶν διαφτόντων ἐν τούτοις ὁ λόγος γενέσεως. τὴν μὲν οὖν
ὅλικὴν αἰτίαν αὐτῶν νῦν ἀπήγγειλεν, ώς δεῖ τὴν ἀναθυμίασιν ἐξ τῆς γίνονται
μῆκος εἶναι συνεχῆ, ἀλλὰ κατὰ μικρὰ διεσπασμένην κατὰ μῆκος καὶ πλάτος
καὶ βάθμος, τουτέστι κατὰ πᾶσαν τοῦ τόπου διάστασιν, ἐν φῷ γίνονται. τὸν
30 δὲ τρόπον τῆς γενέσεως αὐτῶν εἶναι φησι διτόνον, τὸν μὲν κατὰ ἐκκαυσιν
τῆς τοιαύτης ὄλης ἐν τῆς περιφορᾶς δηλονότι τῶν οὐρανίων γινομένην, τὸν
δὲ κατ' ἐκθλιψιν αὐτῆς καὶ ἐκπυρήγισιν οἵνοις ῥιποταμένης. ἵνα δὲ σαφῆ
τὰ λεγόμενα γένοιτο, θεωρητέον οὕτω τὸ συμβαῖνον. ἀνάγκη τὴν ἐγράν
ἀναθυμίασιν κάτωθεν ἀνω φερομένην ἡ μέχρι τῆς ἴδιας ὀλότητος, λέγω 10
35 τοῦ ὑπεκκαύματος, ἀφικνεῖσθαι (τοῦτο γάρ αὐτῇ τῆς κινήσεως πέρας) ἡ
κατωτέρω μένειν κωλυομένην εἰς τὸ πρόσω χωρεῖν, ψυχροῦ καὶ διὰ τοῦτο
πεπυκνωμένου προσπαντῶντος ἀέρος καὶ διόδου αὐτῇ μηδεμίαν ἐπὶ τὸ ἀνω-

1 καὶ μῆ—συνημμένως (3) om. M 13 ἐπὶ] ἐπεὶ αὐδὲ] exspectas ἡ 20. 21
καὶ κατὰ βάθος V Arist. II N: κατὰ om. Ma Arist EF 21 et 22 ὅτε Ma 21 μεν
οὖν] οὖν om. M: δὲ a 23. 24 ἐκθλίζεται καὶ ἐκκρίνεται MVa Arist. FIIN: ἐκκρούεται καὶ
ἐκθλίζεται Arist. E 25 ἀλλ' om. Ma 30 αὐτῶν] αὐτὸν a 31 γινομένην εκ
γινομένων corr. M 32 ἐκπυρήγισιν a 36 τὸ om. V

τέρω παρέχοντος. ή μὲν οὖν μέχρι τοῦ ὑπεκκαύματος φερομένη καὶ 90^η
κατὰ μικρὰ διεσπασμένη, καθάπερ Ἀριστοτέλης ὑπέθετο, τοὺς κατ' ἔκκαυσιν
ποιεῖ διάττοντας, οὐδέποτε δὲ τοὺς κατ' ἔκθλιψιν¹ μανότερον γάρ αὐτῆς¹⁵
ἔστι τὸ ὑπεκκαύμα, διόπερ οὐδὲ βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν συνέχεται ὑπ' αὐτοῦ,
ὅς διὰ τὴν ὄλληψιν ἐκπυργίζεσθαι². η δὲ κάτω καὶ ἐν τῷ ἀέρι διὰ τὴν
εἰρημένην αἰτίαν ὑπομένουσα τοὺς κατ' ἔκθλιψιν καὶ ἐκπυργίσιν γινομένους
ποιεῖ διάττοντας. πρῶτον δὲ πῶς οἱ κατ' ἔκκαυσιν γίνονται τεχνολογή-
σαντες, ὅστερον καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐροῦμεν. τῆς γάρ ἐν τῷ ὑπεκκαύ-
ματι γενομένης καπνώδους ἀναθυμιάσεως διεσπασμένης, ὡς εἴρηται, κατὰ
10 μικρὸδι μέρη καὶ μῆτα συνεχοῦς, ἐπειδὴν η τοῦ παντὸς περιφορὰ τὸ 20
ἐπιτηδείως ἔχον αὐτῆς τῇ κινήσει θερμαινόμενον ἐξάψῃ, τοῦτο τὸ ἐξαφθὲν
τῷ πλησιάζοντι μεταδίδωσι καὶ ἔκκαίει αὐτό, κάκενο τὸ μετ' αὐτό, καὶ
οὕτως ἐφεξῆς, τοῦ ἐξάφαντος δεὶς σβεννυμένου, ἕως ἂν μηκέτι η τὸ ἐπιτη-
δείως ἔχον ἔκκαίεσθαι³. καὶ οὕτω τὴν φαντασίαν ποιεῖ τῆς διαδρομῆς.
15 οὐδὲ γάρ μία φλόξ ἔστι κινουμένη, ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ τῶν λόγγων συμβαίνει,
καθάπερ ἔφθιμεν εἰπόντες, ὅταν ὑποιθῶμεν τὸν ἄρτι σβεσθέντα καὶ καπνί-
ζοντα τῷ καπνῷ, η μέχρι τῆς φλόγης φερομένη λιγνὺς κατὰ μέρος⁴ 25
ἀπτεται καὶ τὸ συνεχὲς αὐτὴν τοῦ καπνοῦ μόριον ἐξάπτει, σβεννυμένης δεὶς
τῆς πρώτης καὶ ἀπομαραίνομένης διὰ τὴν λεπτότητα, κάκενο τὸ μετ' αὐτὸν
20 ἐξάπτει οὕτω, καὶ ἐφεξῆς τοῦτο γίνεται μέχρι τῆς θυραλλίδος, καὶ πρόδηλον
ώς οὐκ ἔστι μία φλόξ καὶ η αὐτὴ ἄνωθεν φερομένη κάτω, ἀλλ' οἵς εἰπον,
ἄλλοτε ἄλλο τοῦ καπνοῦ μέρος ἐξάπτεται, τοῦ ἐξάπτοντος εὐθύς ἀποσβεννυ-
μένου διὰ τὴν τοῦ καπνοῦ μανότητα στέγειν ἐπὶ πολὺ τὴν φλόγα μὴ
δυναμένου, δυομένου δὲ παντελῶς, ὥσπερ οὖν ἐπὶ τούτων, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ
25 τοῦ διάττοντος γίνεται, ως εἰπον⁵ καὶ διὰ τοῦτο ρόδινας ἐξαπτομένης τε καὶ
ἀποσβεννυμένης τὸ πρῶτον ἐξ ἀμφοῖν μεταδίδωσι τῷ μετ' αὐτὸν καὶ ἀπο-
σβέννυται λυσομένης αὐτοῦ τῆς ὄλης, καὶ τὸ δεύτερον ὄμοιώς τὸ μετ' αὐτὸν
τρίτον ἐξάπτον ἀπομαραίνεται⁶. καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ συνέχειαν, ἕως ἂν
μηκέτι μόριον τῆς ἀναθυμιάσεως εὑρεθῇ πρὸς ἐκφλόγωσιν ἐπιτήδειον. συν-
30 εχῶς οὖν τοῦ μὲν ἀποσβεννυμένου τοῦ δὲ ἐξαπτομένου, μία καὶ η αὐτὴ⁷ 25
φλόξ διατρέχειν δοκεῖ. τὸ αὐτὸν γίνεται καὶ εἰς χάρτου ἵναριον λεπτὸν καὶ
μακρὸν θεωρήσειας ἐξαπτόμενον η στυπεῖον ὄμοιώς λεπτὸν ἐπὶ μῆκος κεί-
μενον η τοιοῦτον ἔτερον⁸ καὶ ἐπὶ τούτων γάρ οὐ μία φλόξ ἔστιν ἀπ'
ἀρχῆς μέχρι τέλους διήκουσα, κατὰ μέρος δὲ τοῦ μὲν ἐξαπτομένου τοῦ
35 δὲ σβεννυμένου μία εἶναι δοκεῖ⁹. διὰ (δὲ) τὴν ἐξ ἄλλου μορίου εἰς ἄλλο
μετάβασιν τῆς ἐξάψιεως διατρέχειν η μία δοκεῖ. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ὑπο-
δειγμάτων πλησίον ὄντων ὄρᾶται σαφῶς τὸ γινόμενον, ἐπὶ δὲ τῶν διαττόν¹⁰
των η πολλὴ τῆς ὄλης ἐξ ἡμῶν ἀπόστασις κρίνειν ἀκριβῶς τὸ συμβαῖνον
κωλύει τὴν αἰσθησιν, ο δὲ λόγος τοῦτο θηρεύσας ἐξεῦρε. πῶς μὲν οὖν αἱ

1 οὐδὲ βίᾳ καὶ] οὐδεμίᾳ καὶ Μ: οὐδὲν ἐκεῖ α

6 ἐκπυργίσιν η

7 οἷ] εἰ Μ 12 κάκενο—αὐτό οι. V

19 αὐτὸν scripsi: αὐτὴν libri

21 η αὐτὴ

scripsi: αὐτὴ libri 31 πινάριον α

32 μακρὸν] μακρὸν V

η στυπεῖον] εἰς τι

πτύον M 32. 33 η στυπεῖον—κείμενον οι. V

33 δὲ addidi

διοκοῦσαι διαδρομαὶ τῶν κατ' ἔκκαυσιν γινομένων διάφτοντων συμβαίνουσιν, 90^η εἰρηται ἵκανως. ή δὲ ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα διαστήματα κίνησις οὕτω γίνεται τῆς ἀναθυμιάσεως πανταχῇ διεσπαρμένης, ώς εἰρηται· εἰ μὲν κατὰ βάθος εἴη τὸ μόρια ταύτης κείμενα ἐφεξῆς ἀλλήλοις, τὸ δὲ ἄνω μέρος αὐτῆς 5 δὲ ἔξαφθείη πρῶτον, ἄνωθεν ἡ φλὸς φέρεσθαι κάτω δοκεῖ· εἰ δὲ τὸ κάτω 10 πρῶτον ἔξαφθείη, τούναντίον κάτωθεν ἄνω. εἰ δὲ ἐπ' ἀνατολὴν καὶ ὅμιν, τὸ δ' ἀπ' ἀνατολῆς μόριον πρῶτον ἔξαφθείη πρότερον, ἐκ τούτου πρὸς δόσιν 20 η̄ φορὰ γίνεται· ὁμοίως καὶ ἐπὶ βορρᾶν καὶ νότου, καὶ ὅπως ἂν εἴη λε- λοκαμένη πρὸς ταῦτα τῶν μορίων τῆς ἀναθυμιάσεως η̄ θέσις. οἱ μὲν οὖν 15 κατὰ ἔκκαυσιν γινόμενοι διάφτοντες διτὶ τε ἐν τῷ ὑπεκκαύματι γίνονται καὶ τίς ἡ τρόπος τῆς γενέσεως αὐτῶν. εἰρηται. οἱ δὲ κατὰ ἔκκαυσιν καὶ οἷον ῥῆψιν γινόμενοι ὅλην μὲν ἔχουσι τὴν ἐν τῷ δέρι δι' ἣν εἶπον αἰτίαν ἐν- 50 απομείνασσαν καπνώδη ἀναθυμίασιν· οἱ δὲ τρόπος ἐστὶ τῆς γενέσεως αὐτῶν τοιοῦτος. εἰρηται ως αἱ δύο ἀναθυμιάσεις συμπεπλεγμέναι πως ἀλλήλαις 15 ἀνέρχονται, η̄ τε ἐκ τῶν ὅδατων η̄ ἀτιμώδης καὶ η̄ ἀπὸ τῆς γῆς η̄ καπ- νώδης. διταν οὖν πολλῆς ἐκ τῶν ὑγρῶν σωμάτων ἀναδιδημένης ἀτιμός δ ἀήρ ψυχθεὶς πυκνωθῆ (εἰ γάρ καὶ τὴν ἀτιμώδη θερμὴν εἰρήκαμεν, ἀλλὰ τοῦ ἀέρος ἐστὶ ψυχροτέρα ως ἐξ ὅδατος ἀνιοῦσα, καὶ ἄλλως εἰπερ ὅδός ἐστιν η̄ ἀτιμός καὶ οἷον μεταίχμιον | τῆς ἐξ ὅδατος εἰς ἀέρα 91^η 20 μεταβολῆς, καὶ οὕτε καθαρὸς ἀήρ ἐστιν οὕτε βδῶρ ἔμεινεν εἰλικρινές, διὰ δὲ θερμότητος η̄ ἐξ ὅδατος εἰς ἀέρα μεταβολὴ γίνεται, ἀνάγκη οὖν τὸ τού- των μεταίχμιον μήτε ψυχρὸν ως τὸ βδῶρ μήτε θερμὸν ὑπάρχειν, ως δ ἀήρ· τὸ δ' ἡπτον θερμὸν τῷ μᾶλλον τοιούτῳ μιγνύμενον κολάζει τὴν τούτου θερμότητα) διπερ οὖν εἶπον, διταν ἐκ τῆς ἀπὸ τῶν ὅδατων πολλῆς ἀναδιδη- 25 μένης ἀτιμός ψυχθεὶς δ ἀήρ πυκνωθῆ καὶ πρὸς τοιύτῳ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀ τοῦ ὅδατος γειτνιάσεως συναπολαμβάνῃ τι τῆς συναναδιδημένης καπνώδους μοίρας ἐντός, εἰς ὅν οὖν αἵτη διὰ τὴν τοῦ ἀέρος πανταχόθεν πύκνωσιν ἔνδον συναγριμένη καὶ ἡρεμεῖν. θερμὴ τις οὖσα καὶ πνευματώδης. οὐκ ἔχουσα τῇ θλίψει τοῦ περιέχοντος ἔσακοντείται, καθάπερ οἱ ἐκ τῶν δακτύ- 30 λων ήμιν ἐκθλιβόμενοι πυρῆνες· εἰτα τῇ βιατῇ καὶ ἀθρόᾳ κινήσει συνθλι- βόμενόν τε καὶ συνωθουμένον λοιπὸν ἔξαπτεται. ἀλλὰ διὰ τί κάτω μὲν 35 ἄνωθεν ως τὸ πολλὰ ῥιπτουμένη φαίνεται, ως καὶ εἰς γῆν τοὺς διάφτοντας πίπτειν καὶ εἰς θάλασσαν, τοῦμπαλιν δὲ κάτωθεν ἄνω σπανιώτερον; φημὶ τούτουν ὡς ἐδείχθη, τὰ ἀνωτέρω μέρη τοῦ περὶ τὴν γῆν ἀέρος μᾶλλον ψυχό- 40 μενα διὰ τὸ εἰς ὑγρὰς ἐκεῖ τὰς ἀνακλωμένας τῶν ἀκτῶν διεστάναι· τὸν δὲ περὶ γῆν ἐναπολαμβάνουσαι μεταέν διὰ τὴν πύκνωσιν τῇ κινήσει τε καὶ παρατρέψι θερμαίνουσιν. ἀνάγκη γοῦν ἄνωθεν γινομένης τῆς πικήσεως διὰ τὴν ψῆσιν τὴν ἐντὸς ἀπειλημμένην πυρώδη οὐσίαν ἄνωθεν ωθεῖσθαι 15 κάτω κάκείθεν ως διὰ μανιστέρων ἐκχρίνεσθαι, ὥσπερ ἀμέλει τούναντίον οἱ 45 ἐκ τῶν δακτύλων ἐκθλιβόμενοι πυρῆνες κάτωθεν πυκνουμένων τῶν δακτύλων

7 δόσιν] ἀνατολὴν ΜΥ

20 καθαρὸς Μ

25 εἰς τὴν δὲ Β

18 ἀλλὰ scripsi: ἀλλ' η̄ libri

23 τοιότῳ ex τοιούτον corr. Μ¹

39 μανωτέρων Β

ἐστὶ scripsi: ἐτι libri

27 αὕτη scripsi: αὕτῃ libri

ἐπὶ τὸ ἄνω χωροῦσι διεστώτων ἐκεῖ μᾶλλον. ἐπὶ οὖν τῆς ἀναθυμιάσεως ἄνω. 91
θεν τῆς ἐκμλύψεως διὰ τὴν πύκνωσιν τοῦ δέρος γινομένης ἀνάγκη πᾶσα
κάτω ταύτην ἐκπυρηγίζεται. διὸ καὶ εἰς γῆν, ὡς εἴπομεν, οἱ διάττοντες
καὶ εἰς θάλασσαν φαίνονται πίπτοντες, ἀλλὰ διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς 20
οὐδίας αὐτῶν εὐθὺς ἀποσβέννυνται. οὐκ ἀδύνατον δὲ καὶ τοῦ κάτω μέρους
μᾶλλον πυκνωθέντος ἄνω ἥπτεται τὴν ἐναπειλημμένην ἀναθυμίασιν· τοῦτο
δὲ σπανιώτερον γίνεται διὸ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. τίνος δὲ χάριν ὡς ἐπὶ
τὸ πλεῖστον ἐπὶ τὰ πλάγια ῥιπτούμενοι φαίνονται, τοῦ φιλοσόφου λέγοντος
ἀκουσόμεθα.

10 p. 342a3 Ἀπορήσειε γάρ ἂν τις, πότερον ὕσπερ ή ὑπὸ τοὺς
λύγηνος τιθεμένη ἀναθυμίασις ἢ πὸ τῆς ἄνωθεν φλογὸς ἥπτει τὸν 25
κάτωθεν λόχνον (θαυμαστὴ γάρ καὶ τούτου η ταχυτής ἐστι καὶ
δομοία ρίψει, ἀλλ' οὐχ ὡς ἄλλου καὶ ἄλλου γινομένου πυρός) η
ρίψεις τοῦ αὐτοῦ σώματός εἰσιν αἱ διαδρομαί. ἔσικε δὴ δι' ἄμφω.

15 Τοὺς δύο τρόπους διδάξαι βιόλεται τῆς τῶν διαττόντων κινήσεως, οὓς
εἰπόντες ἔρθημεν. διὰ δὲ τῆς ἀπορίας ταύτης ὡς ἐκάτερον ἐστι δυνατὸν
πιστοῦνται τοῖς ὑπόδειγμασι· καὶ τοῦ μὲν κατὰ ἔκκαυσιν γινομένου πιστεῖ
τὸ τῶν λύγηνον ὑπόδειγμα τίθησιν. η γάρ ἔξαψις αὕτη διὰ τὴν ταχυτήτα
τοῦ καπνοῦ τῆς ἔκκαυσεως ρίψει πως ἔσικεν, ἀλλ' οὐκ ἐστι ρίψις· η γάρ 30
ρίψις ἐνός ἐστι πυρὸς κίνησις, ὡς εἴ τις λαμπάδα ρίψειν, οὐκ ἄλλου καὶ
ἄλλου πυρός ἐστιν ἔξαψις, ὅπερ ἐπὶ τῶν λύγηνον γινόμενον φαίνεται. τῶν
δὲ κατὰ ρίψιν διατρεχόντων ἀστέρων ὑπόδειγμα τίθησι τοὺς ἐκ τῶν διακτύλων
ἐκμλιθομένους πυρῆνας. ἐπικρίνει δὲ τὸ ἐκάτερον διηγήσεις εἰναι τῆς ἀπορίας
μέρος, ὡς τοὺς μὲν τῶν διαττόντων κατ' ἔκκαυσιν γίνεσθαι, τοὺς δὲ κατὰ
25 ρίψιν. ο δὲ η σύνδεσμος διαζευκτικός ἐστι· πότερον τῶν διαττόντων η
κίνησις τοιαύτη τίς ἐστιν, οἷα καὶ τοῦ πυρὸς ἔξαψις ἄλλης καὶ ἄλλης ὥλης
κατὰ τὸ συνεχὲς ἔξαπτομένης, ὡς ἔχει τὸ κατὰ τοὺς λύγηνος ὑπόδειγμα,
η οὐ τοῦτο, ρίψις δέ, φησί, μᾶλλόν ἐστι πυρὸς ἄνωθεν ῥιπτούμενου κάτω.
δείκνυσιν οὖν, καθάπερ εἰπον, ὡς ἀμφότερόν ἐστιν ἀληθές.

30 p. 342a12 Κάτω δὲ ρίπτεται διὰ τὸ τὴν πύκνωσιν εἰς τὸ κάτω
ρέπειν τὴν ἀπωθοῦσαν. διὸ καὶ οἱ κεραυνοὶ κάτω πίπτουσιν, 40
τοῦ πυρὸς ἄνω φερομένου κατὰ φύσιν.

Ζητεῖ πῶς οἱ κατὰ ρίψιν γινόμενοι διάττοντες καὶ οἱ κεραυνοὶ κάτω
φέρονται. τί οὖν τὸ αἴσιον; η ἀτμὶς διὰ τὴν φῦξιν πεπυκνωμένη καὶ τὴν
35 συνανιοῦσαν αὐτῇ ἔηράν ἀναθυμίασιν ἐναποκλείσασα, εἰ μὲν τὸ κάτω μέρος
αὐτῆς μᾶλλον εἴη πεπυκνωμένον, κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐκ-

2 τοῦ δέρος post κάτω (3) coll. libri

9 ἀκουσώμεθα V

11 φλογὸς οι. V

13 η] η Ma 14 ρίψεις V Arist. EFII: ρίψις Ma Arist. N δη V Arist. FHN:

δὲ Ma Arist. E 27 ἔξαπτόμενον Ma 30 ρίπτεται Ma 32 τοῦ πυρὸς

—κατὰ φύσιν apud Arist. non leguntur 34 η οι. M

πυρηνίζει τὸ πῦρ· καὶ τοῦτο θαυμαστὸν οὐδὲν οὐδὲ ζήτησιν ἔχον διὰ τὸ 91^τ τὴν κατὰ φύσιν τοῦ πυρὸς κίνησιν ταύτην εἰναι· εἰ δὲ τὸ ἄνω μέρος τῆς 45 ἀτριβίδος μᾶλλον πεπύκνωται, ἐκθλίβον τῇ πυκνώσει τὸ ἐναποκείμενον θερμὸν εἰς τὸ κάτω πάντας αὐτὸν βιαίως ἔξακοντίζει, διὸ καὶ εἰς γῆν καὶ εἰς θά-50 σος λασσαν τὰ τοιαῦτα πυρὰ πίπτοντα φαίνεται. τὸ οὖν διὰ τὸ τὴν πύκνω- σιν εἰς τὸ κάτω ἥπετειν ἡ τοῦτό φησιν, εἰς τὸ κάτω παρὰ φύσιν ποιεῖ ἥπετειν τὸ ἔξακοντιζόμενον πῦρ, ἡ διτὶ αὐτὴ διὰ τὴν πύκνωσιν ἡ ἀτρι-55 βαρυτέρα γινομένη τοῦ δέρους καὶ διὰ τοῦτο κάτω ἥπετοςα συνωθεῖ τὸ ἐν- απειλημένον πῦρ ὡς λεπτομερὲς καὶ εὐκίνητον ἐπὶ τὸ κάτω. καὶ γάρ 59 10 ἐφεῖται περὶ αὐτῆς τῆς ἀτμῆς οὕτω φησίν “αὕτη γάρ συνιοῦσα καὶ κάτω ἥπετοςα ἀπωθεῖ πυκνομένη καὶ κάτω ποιεῖ τοῦ θερμοῦ τὴν θλῖψιν”.

p. 342a14 Πάντων γάρ τούτων ἡ γένεσις οὐκ ἔκκαυσις ἀλλ’ ἔκ-
κρισις ὑπὸ τῆς ἐκθλίψεώς ἐστιν, ἐπεὶ κατὰ φύσιν τὸ θερμὸν ἄνω
πέφυκε φέρεται. πᾶν.

15 Τούτων πάντων, τῶν διαφτήντων δηλούντει τῶν κάτω ῥιπτούμενων εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ | τῶν κεραυνῶν ὄμοίων· οὐδὲν γάρ τού-91^τ τῶν κατ’ ἔκκαυσιν γίνεται, φησίν, ἀλλ’ ἐκθλίβομένου τοῦ θερμοῦ διὰ τὴν πύκνωσιν, ὡς εἴρηται. καίτοι καὶ αὕτη ἡ ἀναθυμίασις τῇ ἐκ τῆς πυκνώ-20 σεως παρατρίψει θερμαίνεται καὶ ἐκπυροῦται. πῶς οὖν φησιν οὐκ ἔκ-
κρισις; λέγω τούτουν ὡς πρὸς σύγκρισιν τῶν ἀλλων διαφτήντων, οἵτινες τὴν φαινομένην κίνησιν οὐ κατὰ ῥῆψιν ἔχουσι γινομένην, ἀλλὰ κατ’ ἔκκαυσιν 5 ἀλλοτε ἀλλης ὅλης τὴν δόκησιν ποιοῦνται τῆς κινήσεως. ἡ δὲ τῶν κατ’ ἔκθλιψιν ῥιπτούμενων κίνησις ὀλητήτης ἐστι. καὶ οὐγά ὡς ἡ προτέρη ἡ κατ’ ἔκκαυσιν φαντασίαν ποιεῖται κινήσεως. ὀλλὰ κατὰ ῥῆψιν καὶ ἐξώληταις ὑπὸ 25 τῆς πυκνώσεως τῆς ψυχομένης ἀτμῆς τῆς περιεχούσης αὐτὴν γινομένη καὶ ἀληθῶς κινουμένη. διὸ καὶ εἰς γῆν καὶ εἰς θάλασσαν ταῦτα φέρεται, 30 ἐπεὶ ἐστὶ τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν κινήσεως ἀπόδειξις.

p. 342a16 “Οσα μὲν οὖν μᾶλλον ἐν τῷ ἀνωτάτῳ τόπῳ συνίσταται, 10
ἐκκαιομένης γίνεται τῆς ἀναθυμιάσεως, δσα δὲ κατώτερον, ἐκ-
30 κριγομένης διὰ τὸ συνιέναι καὶ ψύχεσθαι τὴν ὑγροτέραν ἀναθυ-
μίασιν, καὶ τὰ ἔξης.

Ποῖοι μὲν τῶν διατρεχόντων ἀστέρων ἔκκαύσει γίνονται, ποῖοι δὲ ῥῆψι, διαστέλλει οὗν. λαμβάνεται δὲ τούτων ἡ διαφορὰ πενταγῶς, ἐκ τοῦ τόπου 15 ἐν ᾖ γίνονται, ἐκ τῆς ποιητικῆς αἰτίας, ἐκ τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως, ἐκ 20 35 τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ πλήθους, ἐκ τῆς κινήσεως τῆς κατὰ τόπον. ἐκ μὲν οὖν

4 βιαλως αὐτὸν coll. Ma καὶ post ὁιὸ om. a εἰς ante θάλασσαν om. a
5 ῥίπτοντα Ma 7 αὐτὴν scripsi: αὕτη libri 11 θλῖψιν] ῥῆψι Arist.
15 τῶν post πάντων om. Ma 19 τρίψει M 23 ἡ post προτέρα scripsi: ἡ Va:
7 M 24 ante κινήσεως add. τῆς Ma 28 Ὁπόςα Ma συνίσταται Ma
31 καὶ τὰ ἔξης om. et lemma usque ad ῥῆψι (p. 342a21) producit V 32 ἔκκαύσεις M

τοῦ τόπου, ὅτι οἱ μὲν κατ' ἔκκαυσιν ἐν τῷ ὑπεκκαύματι συνίστανται, οἱ 91^v
 δὲ κατὰ ῥῆψιν ἐν τῷ ὑποκάτω τοῦ ὑπεκκαύματος ἀέρι· ἐκ δὲ τοῦ ποιητικοῦ
 αἰτίου, ὅτι οἱ μὲν ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων ἐξάπτονται κινήσεως, οἱ δὲ ἐκ τῆς
 πυκνώσεως τοῦ κατεψυγμένου ἀέρος παρατριβούμενης τῆς ἡρᾶς ἀναθυμιά-
 σεως· ἐκ δὲ τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως, ὅτι οἱ μὲν κατ' ἔκκαυσιν τῆς κα-
 πνώδους ἀναθυμιάσεως, οἱ δὲ κατ' ἔκθλιψιν καὶ ῥῆψιν γίνονται ταύτης· ἐκ 20
 δὲ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ πλήθους, ὅτι οἱ μὲν κατ' ἔκθλιψιν ἐκ μιᾶς ἀναθυμιά-
 σεως οὐ διεσπασμένης συνίστανται, οἱ δὲ κατὰ ἔκκαυσιν ἐκ πολλῶν καὶ
 διηρημένων καὶ ἄλλης μετ' ἄλλην ὥλης ἐκκαιομένης· ἐκ δὲ τοῦ τρόπου
 10 τῆς κινήσεως, ὅτι οἱ μὲν κατ' ἔκκαυσιν σπανίως κάτωθεν ἄνω κινοῦνται,
 τὰς δὲ λοιπὰς κινήσεις συγχότερον, οἱ δὲ κατ' ἔκθλιψιν κατὰ πάντα τρόπουν
 κινοῦνται, ὡς δεῖξει προϊών, καὶ ὅτι οἱ μὲν κατ' ἔκκαυσιν δόκησιν ἔχουσι
 κινήσεως, οἱ δὲ ἄλλοι κινοῦνται κατ' ἀλήθειαν.

25

p. 342 a 21 Διὰ δὲ τὴν θέσιν τῆς ἀναθυμιάσεως, δπως ἀν τούχη
 15 κειμένη τοῦ πλάτους καὶ τοῦ βάθους, οὗτω φέρεται ἄνω ἢ κάτω
 ἢ εἰς τὸ πλάγιον. τὰ πλεῖστα δὲ εἰς τὸ πλάγιον διὰ τὸ δύο φέρε-
 σθαι φοράς, βίᾳ μὲν κάτω, φύσει δὲ ἄνω· πάντα γάρ τὴν διά-
 μετρον φέρεται τὰ τοιαῦτα. διὸ καὶ τῶν διαθέσιτων ἀστέρων ἢ
 πλείστη λοξὴ γίνεται φορά.

20 Τὴν θέσιν τῆς ἀναθυμιάσεως ὁ Ἀλέξανδρος οὐ τῆς καπνώδους, 30
 ἀλλὰ τῆς ψυχρᾶς ἀκούει. ὡς γάρ ἀν ἔχῃ θέσεως, φησίν, ἡ ψυχομένη ἀναθυ-
 μίσις πυκνούμενη, καὶ ἐφ' ἀ τέτραπται, ἐπὶ ταῦτα καὶ φέρεται τὸ ἐκκρι-
 νόμενον ἐξ αὐτῆς πῦρ. εἰ γάρ εἰς τὸ ἄνω ἡ ἐκκρισις τοῦ θερμοῦ, κάτω-
 θέν ἐστιν ἡ πύκνωσις· εἰ δὲ εἰς τὸ κάτω ἡ ἐκκρισις, τὸ ἄνω μέρος πεπύ-
 25 κνωται. πάλιν εἰ ἐπὶ βορρᾶν ἐκκριθείη, ἐν τῷ νότῳ ἡ πύκνωσις, εἰ δ'
 ἐπὶ νότον, ἐν τῷ βορείῳ. τὸ αὐτὸν καὶ ἐπὶ δύσεως καὶ ἀνατολῆς καὶ τῆς
 λοιπῆς πάσης θέσεως. δροίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς κατ' ἔκκαυσιν συμβαίνειν 35
 ἐνδέχεται, ὡς καὶ φθάσαντες εἰπομένην· εἰ μὲν γάρ ἐπ' ἀνατολὴν εἴη διε-
 σπαρμένη καὶ δύσιν ἡ καπνώδης, ἐξ ἀνατολῆς δὲ ἡ ἔκκαυσις ἀρχηται, ἐπὶ
 30 δύσιν ἡ δόκησις γίνεται τῆς κινήσεως, εἰ δὲ ἀπὸ δύσεως ἐξαφθείη, ἡ φαν-
 τασία γίνεται τῆς φορᾶς ἐπ' ἀνατολήν· τὸ αὐτὸν καὶ ἐπὶ βορρᾶ καὶ νότου
 καὶ τῆς λοιπῆς θέσεως. διὰ τί δὲ οἱ κατ' ἔκθλιψιν διάττοντες ἐπὶ τὰ
 πλάγια φέρονται, μάλιστα σαφῶς ἐδίδαξεν εἰπὼν διὰ τὸ δύο ἐναντίας ἀμα 40
 φέρεσθαι κινήσεις τὴν ἀναθυμίασιν τὴν ἐκκρινομένην, μίαν μὲν κατὰ φύσιν
 35 ἐπὶ τὸ ἄνω (πυρὶ γάρ αὐτῇ κατὰ φύσιν), ἑτέραν δὲ βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν
 ὑπὸ τῆς ἐκθλιψεως γινομένην τὴν ἐπὶ τὸ κάτω. γίνεται οὖν ἐξ ἀμφοῖν
 μικτὴ κινήσις ἡ ἐπὶ τὰ πλάγια, ὥσπερ εἰ νοήσαις ἐπὶ στερεοῦ τινος δύο
 μύρμηκας ἀντιπροσώπους γινομένους ισοσθενεῖς· ἀπὸ γάρ τῶν ἐναντίων

9 καὶ ἄλλη VM ὥλην ἐκκαιομένην V 12 διδάξει Ma καὶ ὅτι—ἔκκαυσιν]
 οἱ δὲ κατ' ἔκθλιψιν Ma 15 βάθους] μήκους Ma 16 τὰ πλεῖστα—πλάγιον om. V
 20 Ἀλέξανδρος] p. 22,29 21 ἔχοι V 23 ἡ om. M 29 ἔκκαυσις in lit. V

τόπων συνιδίτες οὗτοι καὶ ὑπαντῶντες καὶ ἀλλήλων ἀπότομενοι καὶ ἀντω- 91v
θίστες ἀλλήλους ἐπ' εὐθείας μὲν τῆς πρὸς οὐκέτι φέρονται, λοξὴν δέ τινα 45
καὶ πλαγίαν τῇ συνώσει φοράν οἰσθήσονται. πάντα γάρ, φησί, τῇν
διάμετρον φέρεται τὰ τοιαῦτα. ή γάρ διάμετρος τῶν τετραγώνων

5 A

B πλαγία ἐστὶν ὡς πρὸς τὰς πλευράς ἐξ ὧν συνέστηκε

τὸ τετράγωνον· ἀπεικάζει οὖν τὴν ἐπὶ τὰ πλάγια τῶν
διαττέντων ἔκκρισιν τῇ τῆς διαμέτρου κινήσει τῶν
πρότερον μὲν ἐπὶ τὰς πλευράς τοῦ τετραγώνου κινου-
μένων, ἐξωθισμένων δὲ κατὰ τὰς γωνίας ὅπ'
ἀλλήλων τῷ ἀντωθεῖν ἀλλήλας καὶ ἐπὶ τῆς δια- 50
μέτρου λοξῶς φερομένων. ὑποκείσθω γάρ τετράγωνον

10

Γ

Δ τὸ Α Β Γ Δ, διάμετρος δὲ αὐτοῦ, ταῦτα δ' εἰπεῖν δια-
γόνιος ή Α Δ, κινείσθωσαν δὲ δύο μύρμηκες ἴσοις θενεῖς οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Γ
ἐπὶ τὸ Α, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Β πάλιν ἐπὶ τὸ Α· ἐπειδὰν οὖν ἐν τῷ Α γένωνται
15 καὶ μηδέπερ θατέρου περιγράφηται ὠθοῦντες ἀλλήλους, | τῶν πλευρῶν 92r
μὲν ἐξωθισθεῖν τοῦ τετραγώνου, λοξωθέντες δὲ τὴν διάμετρον ἐνεχθήσονται
τὴν Α Δ.

p. 342a 30 Πάντα δὲ κάτω ταῦτα σελήνης γίνεται. σημεῖον δ'
η φαινομένη αὐτῶν ταχυτής ὁμοία οὖσα τοῖς ὅφ' ἡμῖν ῥιπτού-
20 μένοις, ἀ διὰ τὸ πλησίον εἶναι ἡμῶν πολὺ δοκεῖ τῷ τάχει
παραλλάττειν ἀστρα τε καὶ ἥλιον καὶ σελήνην.

Τὴν παιδικὴν ὑπόνοιαν τῶν οἰομένων κατ' ἀλήθειαν ἀστέρων διαδρομὰς 5
τὰς τῶν διαΐσσόντων κινήσεις ἔστι μὲν ἐλέγχαι καὶ ἐκ τοῦ πάντας ἀναγεγρά-
φυαι τοὺς διαφανεῖς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων, τῶν
25 ἀπὸ πρώτου μέχρις ἔκτου μεγέθους, καὶ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς καὶ ὡσαύτως
ἔχοντας καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις μένοντας δρᾶσθαι διηγεκῶς· αὐτὸς δὲ
νῦν διὰ τοῦ φαινομένου τάχους τῆς κινήσεως αὐτῶν τοῦτο δείκνυσιν. ὡς
γάρ τὰ ὅφ' ἡμῖν ῥιπτόμενα, φησίν, οἷον λίθοι, βέλη, ἀκόντια, διὰ τὸ 10
πλησίον ἡμῶν ὑπόρχειν θάττον ἡμῖν δοκεῖ καὶ αὐτῶν κινεῖσθαι τῶν ἀστέρων,
30 οὐδὲ εἰπεῖν ἔστιν δσφ βραδυτέραν τὴν κίνησιν ἔχοντα, οὕτω καὶ οἱ διάτ-
τοντες διὰ τὸ κάτω πολὺ τῆς σελήνης καὶ πλησίον ἡμῶν διατρέχειν ταχύ-
τερον δοκοῦσι τῶν ἀστρων κινεῖσθαι τῷ θάττον τὰς ὄψεις ἡμῶν παραλ-
λάττειν. ὡς γάρ ἀπὸ σημείου τινὸς τῆς κόρης τῶν ὄψεων ἡμῶν κωνοειδῶς
45 ἔκιοσθων, ὅπόσον περαιτέρω προΐασιν αἱ ἀκτίνες τῶν δρυμαλμῶν, τοσούτῳ
κατὰ τὸ μέσον διίστανται μᾶλλον καὶ τὸν κῶνον εὐρύνουσι. τὰ μὲν οὖν 15
ἐγγύτερον ἡμῶν κινούμενα διὰ μικροτέρας τῆς μεταξὺ τῶν ἀκτίνων δια-
στάσεως φερόμενα θάττον τὴν ἐξ αὐτῶν ἀποτελουμένην παραλλάττουσι
γωνίαν, ἐν τῇ τῶν δρατῶν η κρίσις γίνεται, διὸ ταχυκίνητα εἶναι δοκεῖ·

1. 2 ἀνωθοῦντες MV 15 περιγένηται M 18 κάτω ταῦτα σελήνης V Arist. FH:
κάτω σελήνης ταῦτα Ma Arist. E 19. 20 ῥιπτομένοις Ma 23 διαΐσσόντων] sic
libri, cf. p. 46,34 29 ἡμῖν] ἡμῶν a 32 τῷ] τὸ Va 34 τοσούτῳ M

τὰ δὲ πορρωτέρω μείζονα τὴν μεταξὺ τῶν ὅψεων διάστασιν φέρονται, καὶ 92^c
ὅσφι πορρώτερον ὄντα τυγχάνουσι, τοσούτῳ μείζονα, καὶ τεῦθεν ἐν πλεῖσι
χρόνῳ τὴν γωνίαν τὴν ἐκ τῶν ὅψεων γινομένην παραλλάτησιν. ἐπεὶ
οὖν κατὰ τὴν γωνίαν ταύτην, ὡς εἶπον, αἱ τῶν ὀρατῶν γίνονται κρίσεις, 20
5 τὰ μὲν θάττον τὴν μεταξὺ τῶν ὅψεων διάστασιν παραλλάσσοντα ταχύτερα
εἰναι δοκεῖ, τὰ δὲ ἄλλως βραδύτερα. δεῖ δὲ αἱ πορρωτέρω τῶν ὀφθαλμῶν
διαστάσεις τὴν μεταξὺ τῶν ἐκβαλλομένων ὅψεων διάστασιν ποιοῦσι μείζονα,
διὸ καὶ πλεῖστος, ὡς εἶπον, χρόνου δεῖ τῷ κινούμενῳ τὴν μείζονα διελθεῖν.
εἰκότως ἄρα τὰ μὲν πορρωτέρω τῶν ὅψεων κινούμενα βραδύτερα φαίνεται,
10 τὰ δὲ ἔγγυτέρω ταχύτερα. διὸ τὰ λίγα ἀφεστῶτα σχεδὸν οὐδὲ [τὰ] κινού- 25
μενα φαίνεται· τὰ γοῦν ἀπλανῆ τὰ πάντων δεῖτατα ἡρεμεῖν τοῖς ὥρωσι
δοκεῖ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐξ ἡμῶν ἀποστάσεως. μέχρι δὲ τῶν ἐν-
ταῦθα συμπεράντων τὴν περὶ τῶν διαπτόντων ἀστέρων διδασκαλίαν ἐφ' ἔτερα
τῶν συμβαίνοντων ἐν τοῖς μετεώροις παῦθαι μετέρχεται.

15 p. 342^a34 Φαίνεται δέ ποτε συνιστάμενα νύκτωρ αἰθρίας οὕσης
πολλὰ φάσματα ἐν τῷ οὐρανῷ, οἷον χάσματά τε καὶ βόλυνοι
καὶ αἴματώδη χρώματα. αἴτιον δὲ καὶ ἐπὶ τούτων τὸ αὐτό. ἐπεὶ
γάρ φανερός ἐστι συνιστάμενος ὁ ἄνω ἀήρ ὥστε ἐκπυροῦσθαι, 30
καὶ τὴν ἐκπύρωσιν ὅτε μὲν τοιαύτην γίνεσθαι ὥστε φλόγα
20 δοκεῖν καίσθαι, ὅτε δὲ οἷον δακούς φέρεσθαι καὶ ἀστέρας,
οὐδὲν ἄτοπον, εἰ χρωματίζεται ὁ αὐτὸς οὗτος ἀήρ συνιστά-
μενος παντοδαπάς χρόας.

'Αποδοὺς τῶν προτεθέντων τὰς αἰτίας ἀπάντων, φησὶ δὴ φλογῶν
καὶ δακῶν καὶ αἴγων καὶ διαφόρων τούτων κινήσεως,
25 μέτεισιν ἐφ' ἔτερα συγγενῆ τούτοις, ἄπερ καὶ πρόκειται, χάσματα λέγω καὶ τὰ
βόλυνοις καὶ χρωμάτων διαφοράς. φαίνεται γάρ χρωματιζόμενος ὁ ἀήρ
ποτὲ μὲν αἴματώδης, ποτὲ δὲ πορφύρεος ἢ φοινικοῦς ἢ ὅπωσοῦν ἄλλως,
καὶ βόλυνοι τινες ἐν αὐτῷ καὶ χάσματα εἰναι δοκεῖ, ὃν οὐδέν τοις προλαβοῦσιν, αὐτὸς
30 εἰρηκεν· αἴτιον γάρ, φησί, τούτων ἀπάντων ἐστὶ τὸ αὐτό. ἔχουσι μὲν γάρ
καὶ κοινωνίαν πρὸς ἄλληλα φανερῶς, ἔχουσι δὲ καὶ διαφορὰν ἐξ ἀνάγκης,
ἐπεὶ οὐδὲ ἀν ἡσαν ἔτερα. τὰ μὲν γάρ πρότερα καθ' ὅπαρξιν ἐστι τοιαῦτα, 40
οἷα καὶ φαίνεται, τὰ δὲ προκείμενα μέχρι μόνης φαντασίας καὶ τοῦ δοκεῖν
ἐστι τοιαῦτα· οὐδὲ γάρ χρωμάτων ἐν ἀύτῳ γίνονται διαφοραί, οὐδὲ δλῶς
35 κεχρωμάτισται ὁ ἀήρ, οὐδὲ χάσματα ἐν αὐτῷ καὶ βόλυνοι γίνονται· εἰς
γάρ ἐστι καὶ συνεχῆς διάστασιν ἐν τοῖς αὐτοῦ μέρεσιν ἔχων οὐδεμίαν, ἐπεὶ
μηδὲ κενὸν εἰναι τῶν ἐνδεχομένων ἐδείχθη. ἡ μὲν οὖν διαφορὰ τούτων

2 ἐν scripsi: μὲν libri

6 βραδύτερα scripsi: βραδύτερον libri

10 τὰ post οὐδὲ delevi

15 Φέρεται M

16 τε om. Ma

17 καὶ ἐπὶ V: καὶ om. Arist. FHN: ἐπὶ om. Ma

Arist. E

20 δακούς οἷον coll. M

21 ὁ αὐτὸς οὗτος V Arist. FHN: οὗτος om. Ma

Ma Arist. E

22 παντοδαπᾶς χροιαῖς Ma

24 καὶ post αἴγων om. MV

τε κάκείνων τοιαύτη^ο κοινωνοῦσι δὲ πάλιν ἀλλήλοις, διότι νεφῶν τε συστά- 92^ο
 σεις καὶ ἀέρος ἐκπυρώσεις τούτων ἀπάντων ἔστιν αἴτιον. ἀλλὰ καὶ τῇ⁴⁵
 τῷ χρόνῳ βραχύτητι τοῖς εἰρημένοις ἔστι κοινωνία· καὶ ταῦτα γὰρ κάκείνα
 διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς ὑποκειμένης ὥλης σύντομον ἔχουσι τὴν διάλυσιν.
 οἱ βρόμυνοι δὲ καὶ γάσματα διαφέρειν τινὲς ἐκ τοῦ πλάτους ἐνόμισαν· εὐρύτεροι
 μὲν γάρ εἶναι τὸ γάσμα, στενώτεροι δὲ τὸν βρόμυνον. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν
 ἀληθές, ἀλλ’ ἐξ αὐτῶν τῶν Ἀριστοτέλους ῥημάτων δεῖξομεν διτά βάθυος
 τούτων ἔστιν ἡ διαφορά· τὸ μὲν [γάρ] γάσμα πολὺ τὸ βάθυος ἔχει, ὃ δὲ⁵⁰
 βρόμυνος μικρόν. καὶ ἡ κοινὴ δὲ συνήθεια καὶ ἡ τῶν παλαιῶν χρῆσις
 10 τοῦτο βούλεται· περὶ γάρ τοῦ γάσμας φησὶν “γάσμα μέγ”, οὐδέ κε
 πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν οὐδας ἵκοιτ⁵, εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε
 γένοιτο.” καὶ περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ ποιητὴς “ὦς κέ οἱ αὖθι | γαῖα<sup>92^ο γάνοι· μέγα γάρ μιν Ὁλύμπιος ἔτρεψε πῆμα.” τὸν δὲ⁵⁵ ἔτερον “βόθρον
 ὅρυξεν δισον τε πυλουσιον ἔνθα καὶ ἔνθα.” καὶ πάλιν “πήγκυιν δὲ ἄρ⁶
 15 ἔπειτα πέδω⁶ ἔνι βόθρον ὅρυξε” δι τὰ Ἀργοναυτικά. διτά δὲ τὸ αὐτὸ⁶
 τούτων ἀπάντων ἔστιν αἴτιον, δῆλον φησιν ἐκ τῶν ὅμολογουμένων. εἰ γάρ
 φανερῶς ὁ ἄνω ἀήρ ἐκπυροῦται, τουτέστι τὸ ὑπέκκαμπα, καὶ τὸ διάφορον⁵
 τῆς ἐκπυρώσεως τὰς εἰρημένας ἐποίει διαφοράς, φλόγας, δαλοὺς καὶ τὰ
 λοιπά, τί θαυμαστόν, εἰ διὰ τὴν αὐτὴν ἐκπύρωσιν καὶ χρωματίζεται ποικί-
 20 λως ὁ ἀήρ; μᾶλλον δὲ δοκεῖ χρωματίζεσθαι τῆς ἀγλύνος καὶ τῆς πυρώδους
 συστάσεως ἐν ταῖς ἡμετέραις ὁψεις μιγνυμένης, ὡς δεῖξομεν, διόπερ ἐν
 νυκτὶ μόνη τὰ τοιαῦτα. μεθ’ ἡμέραν γάρ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς τὴν τε
 σύστασιν ἐπικαλύπτει καὶ τὸν ἀγλυώδη φωτίζει ἀέρα, μᾶλλον δὲ καὶ δια-¹⁰
 λύει τὴν ἀγλύν κατὰ τὸ πλεῖστον. ἀλλὰ καὶ αἰθίριας δεῖ, φησί, πρὸς τὴν
 25 τῶν τοιούτων χρωμάτων φαντασίαν, τουτέστι νηγεμία· ἡ γάρ τῶν ἀνέμων
 κίνησις διασκεδάννυσι τὴν ἀγλύν ἔσθ⁷ διτέ καὶ διαλύει καὶ τὰ εἰρημένα
 πάθη καὶ συστῆγαι οὐ συγχωρεῖ. τὸ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ πάλιν ὅμοιῶς
 ἀκουσόμεθα περὶ τὸν οὐρανόν, τουτέστιν ἐν τῷ ὑπέκκαμπατι· πρὸς γάρ τὴν
 τῶν πολλῶν εἰρηται δόξαν ἐν τῷ οὐρανῷ συνίστασθαι τὰ τοιαῦτα πάθη
 30 νομίζουσαν.</sup>

p. 342b5 Διά τε γάρ πυκνοτέρου διαφαινόμενον ἔλαττον φῶς¹⁵
 καὶ ἀνάκλασιν δεχόμενος ὁ ἀήρ παντοδαπά χρώματα ποιήσει,
 μάλιστα δὲ φοινικοῦ· ἡ πορφυροῦ διὰ τὸ ταῦτα μάλιστα ἐκ
 τοῦ πυρώδους καὶ λευκοῦ φαίνεσθαι μιγνυμένων κατὰ τὰς ἐπι-
 35 προσθήσεις, οἷον ἀνίσχοντα τὰ ἀστρα καὶ δυόμενα, εἰὰν ἡ καῦμα,
 καὶ διὰ καπνοῦ φοινικᾶ φαίνεται. καὶ τῇ ἀνακλάσει δὲ ποιεῖ,
 δταγ τὸ ἔνοπτρον ἡ τοιοῦτον, ὥστε μὴ τὸ σχῆμα ἀλλὰ τὸ χρῶμα

6 στενότερον a 8 γάρ addidi 9 καὶ post μικρόν om. a 10 φησὶν
 ‘Ησιόδος] Theog. 740 sq. μέγα MV οὐδέ κε] οὐδὲ ἐν MV 11 οὐδας
 ἵκοιτ⁵ ει] εἰ οὐδας κεῖται MV 12 δ ποιητῆς] II. Z 281 sq. 13. 14 βόθρον κτλ.]
 Od. K 517 14 ὅρυξαι I. l. πήγκυιν κτλ.] Apoll. Rh. III 1206 15 αὐτὸ om. a
 34. 35 προσθήσεις Ma 36 ποιεῖ Ma et infra (p. 72,10) V: ποιήσει Arist. et h. l. V

δέχεσθαι. τοῦ δὲ μὴ πολὺν χρόνον μένειν ταῦτα ἡ σύστασις 92^v
αἰτία ταχεῖα οὖσα.

20

Τῶν μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ συνισταμένων τὰ μέν εἰσιν ὑποστάσεις
ἀληθεῖς, οἷα φαίνεται, τοιαῦτα καὶ τὴν οὐσίαν ὑπάρχοντα, φλόγες φημὶ καὶ
5 αἴγες καὶ δαλοὶ χιόνες τε καὶ χάλαζαι καὶ θετοί, περὶ ὧν ἥδη προείρηκε,
τὰ δὲ μόνον ἐμφάσεις καὶ εἰδωλοποιίαι φεύδεται, οὐ τοιαῦτα τὴν φύσιν ὄντα,
οἷα καὶ φαίνεται, ἀπερὶ ἐστὶ γάσματα καὶ βόθυνοι καὶ τὰ ἐν τῷ ἀέρι δο-
κοῦντα συνιστασθαι χρώματα, περὶ ὧν διδάχαι προτίθεται νῦν· τοιαῦτα δὲ ²⁵
καὶ παρ' ἡμῖν ἔστι τὰ εἰδῶλα, ἐμφάσεις ὄντα καὶ μόνον· τὰ δὲ μικτά πως
10 κατά τι μὲν ὑποστάσεις, κατά τι δὲ πάλιν ἐμφάσεις, οἰοίπερ εἰσὶν οἱ κατ'
ἔξαψιν γινόμενοι διάφτοντες· τὸ μὲν γάρ πυρῶδες αὐτῶν ἀληθῆς ἔστιν
ὑπόστασις, ἡ δὲ κίνησις τούτων ἡ τοπικὴ δόκησίς ἔστι καὶ μόνη, καθά
φθιάσαντες ἀπεδείξαμεν. ἔστι δὲ καὶ παρ' ἡμῖν τοιαῦτα, οἷον ἡ ἐν ὅδατι
βρεχομένη κώπη κεκλάσθαι δοκοῦσσα· τοῦτο μὲν γάρ ἐμφασίς, τὸ δὲ ὑπὸ²⁰
15 τὸ ὅδωρ αὐτὴν φαίνεσθαι ὑπαρξίας ἀληθείας. καὶ γραφαὶ δέ τινες εἰσὶ 30
τοιαῦται, ὧν τὰ μὲν ἐν βάθει εἰναι δοκεῖ, τὰ δὲ προπετῇ καὶ ἔξω νεύοντα,
πάντων ἐν μιᾷ ὄντων ἐπιφανείᾳ. ἡ μὲν οὖν γραφὴ τούτων ἔστιν ὑπό-
στασις ἀληθῆς, τὸ δὲ ἐν βάθει τινὰ τούτων εἰναι δοκεῖν ἡ ἔξω νεύειν ἐμ-
φασίς καὶ μόνη. εἰπὼν οὖν ἐν τοῖς προλαβθοῦσι περὶ τῶν ὑπόστασιν ἐχόν-
20 των ἀληθῆς καὶ τῶν μικτῶν νῦν περὶ τῶν μέχρι μόνου τοῦ δοκεῖν ὄρω-
μένων διδάχαι προτίθεται. τούτων δὲ δικῆῃ διαιρουμένων τὰ μὲν καλοῦνται
διαφάσεις, δσα διὰ τῆς τῶν νεφῶν διαφανείας εἰδωλοποιεῖται, ώς τὰ ἐν ²⁵
ἀέρι διάφορα χρώματα, τὰ δὲ ὅμωνύμιας τῷ γένει καλοῦνται ἐμφάσεις, δσα
κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐσόπτρων ἀνάκλασιν τῶν ὄψεων ἡμῖν ἐπὶ τὸν ἥλιον
ἐμπιπτουσῶν ἡ τὴν σελήνην ἡ τινα τῶν ἀστέρων ἡ τὰς ἐν ἀέρι πυρώδεις
γινομένας συστάσεις ὄρῶνται φαντάσματα, ώς ἄλλως καὶ ἵρις καὶ παρῆλια.
δύο οὖν εἰσὶ τὰ τούτων ἀπάντων αἵτια, ἡ τε τῶν νεφῶν διαφάνεια, δταν
πυρώδης σύστασις ἀνωμεν κατὰ κάθετον αὐτοῖς συσταίη, ἐτέρα δὲ ἡ ἐκ ⁴⁰
τῶν πυκνοτέρων νεφῶν ἀντανάκλασις τῶν ἡμετέρων ὄψεων ἐπὶ τὴν ἐκ
30 πλαγίου τῶν νεφῶν πυρώδη γενομένην σύστασιν ἡ τὸν ἥλιον αὐτὸν ἡ ἔτερόν
τινα τῶν ἀστέρων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον, τὰ κατὰ διαφάνειαν λέγω φαινό-
μενα, τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον· νέφους γάρ ὑποτρέχοντος πυρώδη τινὰ
σύστασιν ἐν τῷ ὑπεκκαύματι γενομένην μὴ πυκνοῦ λίαν, ἀλλὰ μανοτέρου
καὶ διαφάνειαν βραχεῖται ἔχοντος καὶ τοσαύτην, ὥστε τὸ χρώμα μόνον τῆς
35 κατὰ κάθετον τῷ νέφει κειμένης ἐκπυρώσεως φαίνεσθαι, μηχετί δὲ καὶ τὸ ⁴⁵
σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς, ποικίλα δοκεῖ συνιστασθαι χρώματα. δεῖ δὲ
καὶ τὴν ἐκπύρωσιν μετρίαν εἰναι· πολλῆς γάρ οὕσης διαιλύεσθαι συμβαίνει
τὸ νέφος. τούτων οὖν οὖτως ἐχόντων συστάσεώς τε καὶ πρὸς ἄλληλα
θέσεως, τοῦ νέφους λέγω καὶ τῆς ἐκπυρώσεως, δού ἀμφοῖν ἡ ὄψις ἡμῶν

5 χιόνες—*ὑετοί* videntur delenda esse

9 καὶ ante μόνον om. a

12 καὶ om. a

10 αὐτὴν scripsi: αὐτὸν libri

ὑπαρξία scripsi: ὑπαρξία a: ὑπερ ΜV

ἀληθείας]

fort. ἀληθῆς

28 ἐτέρα a

30 γινομένην a

36 ἀποίκια ΜV

38. 39 τε καὶ—θέσεως om. a

φερομένη καὶ ἐν αὐτῇ τὸ τε μέλαν τοῦ νέφους καὶ τὸ λαμπρὸν μιγνῦσα.^{92v}
 τῆς ἐκπυρώσεως τὴν αἰματώδη τε καὶ ἐρυθρὰν ἡ φοινικῆν ἡ πορφυρᾶν
 καὶ τὴν τῶν ἄλλων χρωμάτων παρέχεται φαντασίαν, πρὸς τὴν διαφορὰν
 τοῦ λαμπροῦ τε καὶ τοῦ μέλανος μᾶλλον ἡ ἡπτον τοιούτων ὅντων δια-⁵⁰
 5 φόρου καὶ τῆς μίξεως ἐξ αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γινομένης ὅψεσιν, ἡ ποικίλη
 τῶν χρωμάτων συμβαίνει διαφορά. οἷόν τι γίνεται καὶ ἐν τῇ τοῦ
 ἥλιού καὶ τῆς σελήνης καὶ τῇ τῶν ἄλλων ἀστέρων ἀνατολῆ τε καὶ δύσει,
 δταν ὁμιχλώδης ὁ περὶ τὸν ὄριζοντα γένηται ἀήρ· διαφόρων γάρ καὶ τότε
 χρωμάτων φαντασία γίνεται, ποτὲ μὲν ἐρυθρά τε καὶ αἰματώδης, διπηνίκα
 10 ἡ τε ἀγλὺς εἴη παχυτέρα καὶ τὸ πυρῶδες εἰλικρινέστερόν, ποτὲ δὲ ἔνδημή |
 τε καὶ οἶονει χρυσοειδῆς, δτα λεπτοτέρα ἡ ἀγλύς, καὶ ἄλλοτε ἄλλη πρὸς ^{93r}
 τε τὸ ποσὸν τῆς πυκνώσεως τοῦ ἀέρος καὶ τῆς ἐκπυρώσεως τὸ μέτρον καὶ
 τὴν πρὸς ἄλληλα τούτων σχέσιν· μετρῆσαι γάρ τὴν τοιαύτην μίξιν, ἐξ ἣς
 τὰ διάφορα γίνεται χρωματα, δυσχερὲς δημιούργοι καὶ ἀδύνατον. δτι δὲ τῇ μίξει
 15 τῶν ἐναντίων ταῦτα γίνεται, δῆλον ἐξ ὧν καὶ οἱ ζωγράφοι τῇ μίξει τούτων
 πολλὰς ἐργάζονται χρωμάτων διαφοράς. καὶ ἡ ἐξ ὑγροτέρων δὲ ἔύλων ἐξ-^v
 απτομένη φλὸκες ἐρυθρὰ φαίνεται διὰ τὴν τοῦ καπνοῦ παχύτητα καὶ μελανίαν
 τῷ λαμπρῷ τοῦ πυρὸς μιγνυμένην. ἐκ δὲ τῶν ἔγρων ἔύλων δὲ τε καπνὸς
 λεπτότερος γίνεται καὶ τὸ χρῶμα τὸ ἐκ τῆς μίξεως αὐτοῦ καὶ τοῦ λαμπροῦ
 20 τοῦ πυρὸς ἔανθρότερον. δεύτερος ἐστι τρόπος τῆς τοιαύτης τῶν χρωμάτων ἐν τῷ
 ἀέρι φαντασίας ἡ κατ' ἔμμετρον ἐξ ἀνακλάσεως τῶν ἥψεων γενόμενος ὅψεων.
 οὕτω δὲ δεῖ παχεῖαν εἶναι καὶ μὴ διαφανῆ τοῦ νέφους τὴν σύστασιν μηδὲ
 ἡρωμένην καὶ πάλιν συνεχῆ, διεσπασμένην δὲ κατὰ μικρὰς ἀτμίδας, οἵαι ¹⁰
 καὶ αἱ τῶν ὑετῶν λεπταὶ ψεκάδες, καὶ τὴν ἐκπύρωσιν μὴ κατὰ κάθετον
 25 ἄλλ' ἐκ πλαγίων τοῦ νέφους εἶναι, καὶ οὕτω θέσεως ἔχειν ταῦτα πρὸς
 ἄλληλα, ὡς τὰς ὅψεις δημιούργων ἐπὶ τὰς εἰς τὸ νέφος ἐμπιπτούσας ἐπὶ τὴν ἐκ-
 πύρωσιν ἀνακλωμένας φέρεσθαι ἡ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἡ τὴν σελήνην. ἀπὸ μικρῶν
 οὖν τοῦ νέφους ἐνόπτερων ἐπὶ τι τῶν εἰρημένων γινομένης τῆς ἀνακλάσεως,
 τὸ χρῶμα μὲν τούτων ὄραν ἐν τοῖς ἐνόπτεροις δοκοῦμεν, τὸ σχῆμα δὲ καὶ τὸ
 30 τὸ μέγεθος οὐκέτι διὰ τὴν τούτων μικρότητα· οἷόν τι καπὲ τῶν φεκάδων ¹⁵
 τοῦ ὑετοῦ φαίνεται συμβαῖνον, δταν ὁ ἥλιος ἐν καθαρῷ διαλείμματι φαίνηται
 τῶν ἀστέρων νύκτωρ καὶ ἐπὶ τῶν κωπῆλατούντων νύκτωρ ὄμοιός εἰς μικρὰ
 τεμνομένου τοῦ ὑδατος. τῶν γάρ εἰς ταῦτας ἐμπιπτούσῶν ὅψεων καὶ ἀνα-
 κλωμένων ἐπὶ τὰ ἀστρα τὸ χρῶμα μόνον ὄραμεν, τὸ σχῆμα δὲ καὶ τὸ
 35 μέγεθος οὐκέτι διὰ τῆς ὑδατος μικρότητος. καὶ ἐπὶ τῶν ἐνόπτερων δὲ τῶν
 παρ' ἡμῖν τῶν λίαν σμικρῶν τὸ αὐτὸν γίνεται. τούτῳ γάρ τῷ τρόπῳ καὶ
 τὴν ἴριν γινομένην ἐν τῷ τρίτῳ τῆς πραγματείας δείκνυσι ταύτης, νέφους μὲν ²⁰
 συνισταμένου παχέος πρὸς αὐτῷ τῷ ὄριζοντι, κατὰ θάτερον δὲ μέρος αὐτοῦ
 φαινομένου τοῦ ἥλιού ἐν καθαρῷ διαλείμματι, καὶ τῶν ὅψεων δημιούργων ἐκ

1 αὐτῇ serpsi: αὐτῇ libri 3 τὴν ante τῶν om. M 5 post ὅψειν fort. addendum 69eν
 6 οἶον τι] post οἶον lac. m̄ litt. V: τι om. in lac. vi litt. M: οἶον πολλάκις α 10 τὸ
 μένη Ma 11 ἄλλη] ἄλλο Ma 15 καὶ ex corr. V οἱ om. α 18 μιγνυ-
 μένη Ma 21 γινόμενος Ma 23 καὶ πάλιν] fort. πάλιν καὶ 27 τὸν]
 τὸ a 31 ἐν καθαρῷ bis ser. M 37 ἐν τῷ τρίτῳ τῆς πραγματείας] c. 4 μέν] δὲ a

τοῦ νέφους ἀνακλωμένων ἐπὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν τῶν χρωμάτων τῆς ἥριδος 93ε ποιουσῶν φαντασίαν. τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν χρωμάτων αὐτῆς καὶ τὴν διαφορὰν καὶ τῶν κύκλων τὸ μέγεθος ἔκειται τοῦ φιλοσόφου λέγοντος ἀκουσόμεθα. νῦν δὲ τέως ἐπὶ τὴν ἔξτασιν χωρῶμεν τῆς λέξεως.

5 Διά τε γάρ πυκνοτέρου φαινόμενον ἔλαττον φῶς καὶ ἀνάκλασιν δεχόμενος ὁ ἀήρ παντοδαπὰ χρώματα ποιεῖ. τοὺς δύο τρόπους τοὺς προειρημένους τῆς τῶν φαινομένων χρωμάτων ἀπαγγέλλει 25 φαντασίας, τὸν μὲν τῆς διαφάσεως ἐν οἷς ἔφη διά τε γάρ πυκνοτέρου φαινόμενον ἔλαττον φῶς, πρὸς τὸν ἀέρα· οὐδὲ γάρ πυκνοτέρου νέφους 10 (δεῖν γάρ ἔφαμεν μετρίαν ἔχειν τὸ νέφος διαφάνειαν, ἵνα δι' αὐτῆς τὸ φῶς διέλθοι τῆς ἐκπυρώσεως), ἀλλὰ πυκνοτέρου ὡς πρὸς τὴν τοῦ ἀέρος διαφάνειαν. καλῶς δὲ εἰπε τὸ ἔλαττον φῶς· εἰ γάρ πολὺ εἴη, πάντως ἐπικρατεῖ τοῦ νέφους καὶ λύει τὴν σύστασιν αὐτοῦ, καὶ τὸ πάθος οὐ συν- 30 ἴσταται. τὸν δὲ δεύτερον δηλοῦ τρόπον ἐν οἷς πάλιν εἴπε καὶ ἀνάκλασιν 15 δεχόμενος ὁ ἀήρ. ἀνάκλασιν δὲ τὸν ἀέρα δέχεσθαι φησι τὴν τῶν ὄψεων δηλονότι τῶν ἡμετέρων, οὐκ αὐτῆς τοῦ ἀέρος τῆς οὐσίας ἀνακλωμένης. μάλιστα δὲ τὸ φοινικοῦν ἢ πορφυροῦν διὰ τὸ ταῦτα μάλιστα ἐκ τοῦ πυρώδους καὶ λευκοῦ φαίνεσθαι μιγνυμένων κατὰ τὰς ἐπιπροσθήσεις, οὐ τοῦ λευκοῦ καὶ πυρώδους ἀλλήλοις μιγνυμένων, ἀλλὰ 20 τούτων ἔκατέρου τῷ μέλαινι. τὸ μὲν γάρ λευκὸν τῷ μέλαινι μιγνύμενον φαινὸν γίνεται· ἵνα δὲ φοινικοῦν γένηται, καὶ τὸ πυρώδες μιγνυσθαι τοῖς εἰρημένοις προσῆκει. πῶς οὖν φησιν ὁ φιλόσοφος; μάλιστα δέ φησι τὸ φοινικοῦν ἢ πορφυροῦν μιγνύμενον φαίνεσθαι, διότι μετριώτερον ὑπάρχον τὸ μέλαν ἐν τῇ μίξει τὸ φοινικοῦν ποιεῖ, βαθύτερον δὲ τὸ πορφυροῦν. συν- 25 αριθμεῖσθα δὲ τῷ μέλαινι τὸ κυανοῦν ἐκλάμπειν ποιοῦν τὸ ἐκ τῆς μίξεως τῆς εἰρημένης ἀποτελούμενον. πυρώδες δὲ ἐν τῇ μίξει τῶν χρωμάτων ἐστὶ τὸ ἐρυθρόν. καὶ οἱ ζωγράφοι δὲ τῇ τοιαύτῃ μίξει χρώμενοι τὰ εἱρη- 40 μένα ποιοῦσι χρώματα. ἡ δὲ μίξις αὕτη γίνεται, φησί, κατὰ τὰς ἐπιπροσθήσεις, τοιτέστιν οὐκ αὐτῆς τοῦ νέφους τῆς μελανίας καὶ τῆς τῶν 30 ἀστρων λευκότητος μιγνυμένων ἢ πάλιν τοῦ πυρώδους χρώματος καὶ τῆς μελανίας τοῦ νέφους, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἐπιπροσθήσεσι ταῖς ὑπὸ τοῦ νέφους τῶν ὄψεων ἡμῶν ἡ μίξις γίνεται τῶν διὰ τοῦ ἀέρος εἰς ἡμᾶς φαινομένων χρωμάτων, τοῦ μεταξὺ δηλονότι μὴ πάσχοντος, ἐν δὲ τῇ τούτων ἀντιλήψει τε καὶ αἰσθήσει μιγνυμένων συνίσταται τὸ πάθος. ἐπιπρόσθησιν δὲ ταύτην 45 35 εἶπεν, ἐπειδὴ μὴ καθαρῶς ἀντιλαμβανόμεθα τῶν χρωμάτων, ἀλλὰ μετ' ἐπιπροσθήσεως τῆς ἀπὸ τοῦ νέφους ἀμυδρᾶ γίνεται αὐτῶν ἡ ἀντιλήψις. ἐν ἡ μίγνυνται. διτὶ γάρ {οδ} πάσχει ὑπὸ τῶν χρωμάτων ὁ διακονῶν αὐτοῖς ἀήρ, δηλοῦ ἐν τῶν ἀκτίνων τῶν διὰ τῆς χρωματισμέσης ὑέλου φερομένων.

2 ποιουσῶν scripsi: ποιούσης libri τῶν δὲ ἀριθμῶν M 3. 4 μαθησόμεθα Ma
 5 φαινόμενον scripsi: φερόμενον libri: διαφαινόμενον Arist. 8 τὸν] τὴν α 9 φαινόμενον
 εχ φαινομένου corr. M¹ 10 ἔφημεν α 18. 19 ἐπιπροσθήσεις Arist.: προσθήσεις libri (ex
 προσθήσεις corr. V) 25 κυανὸν Ma 28. 29 ἐπιπροσθήσεις α 32 φαινομένων
 scripsi: φερομένων libri 37 οὐ addidi

ἐν μὲν γάρ τῷ ἀέρι δι' οὐ φαίνονται αἱ ἀκτῖνες οὐ φαίνεται τὸ τῆς ὑέλου 93v
χρῶμα, ἐν δὲ τῷ στερεῷ ἐν ᾧ προσπίπτουσι διαφαίνεται, εἴτε ἐν τούχῳ
πέσοις εἴτε ἐν τῇ γῇ εἴτε ἐν ὅτῳδι ἄλλῳ. οἶνον ἀνίσχοντα τὰ 50
ἄστρα καὶ δυσμενα, ἐὰν ἡ καῦμα, καὶ διὰ καπνοῦ φοινικᾶ φαίνε-
ται. ἐὰν ἡ καῦμα, φησί, τουτέστι κατάστημα νότιον· περὶ γάρ τὸν ὄρ-
ίζοντα ἀγλυωδέστερος γίνεται ὁ ἄήρ. καυματώδης γάρ ὁ νότος ἀναλύει
μὲν ἀτμῶν πολλήν, διαφορῆσαι δὲ ταύτην οὐκ ἰσχύων διὰ τὸ βληχρὸν τοῦ
Θερμοῦ ἀγλυώδη τὸν ἀέρα ποιεῖ καὶ παχύν. δι' οὐ τὰ ἄστρα φαινόμενα
φοινίκια φαίνεται, ως καὶ ἡ διὰ τοῦ καπνοῦ τῶν ὑγρῶν ἔνδιων φαινομένη | 10
φλόξ. καὶ τῇ ἀνακλάσει δὲ ποιεῖ, δταν τὸ ἔνοπτρον ἡ τοιοῦτον 93v
ῶστε μὴ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ τὸ χρῶμα δέχεται. οὗτος ἐστιν ὁ δεύτε-
ρος τρόπος. ἐὰν γάρ μικρόν τι μόριον ἐνόπτερον τις λάβῃ καὶ πρὸς τὸν ἥλιον
ἀντιπρόσωπον θείη, τὸ μὲν σχῆμα τούτου καὶ τὸ μέγεθος ἐν τῷ ἐνόπτρῳ οὐ
φαίνεται, τὸ δὲ χρῶμα μάρον αὐτοῦ καὶ τὸ φῶς· ἀλλὰ κανὸν κατὰ μικρὰ
15 τεθραυσμένον εἶη τὸ ἔνοπτρον, ὅμοιας τὸ χρῶμα μάρον διὰ πάντων τῶν 5
θραυσμάτων αὐτοῦ φαίνεται, οἶνον καὶ ἐπὶ τῶν φεκάδων εἴπομεν τοῦ ὑετοῦ
γίνεσθαι. τοιοῦτον οὖν συμβαίνει καὶ ἐν τοῖς νέφεσιν, ως τὰ μόρια
διεσπάσθαι κατὰ μικρά, καὶ μάλιστα δταν ἐπιτήδειον ἥδη πρὸς ὕδατος
ὑπάρχῃ γένεσιν, δτε καὶ τὰς τοιαύτας φαντασίας παρέχεται· διόπερ οὔτε
20 τὸ σχῆμα τῶν ἐκπυρώσεων οὔτε τὸ μέγεθος δεικνύουσι, μάρον δὲ τοῦ
χρωμάτος τὴν φαντασίαν παρέχονται. τοῦ δὲ μὴ πολὺν χρόνον μένειν
τοῦτο ἡ σύστασις αἰτία ταχεῖα οὖσα. ὅσπερ γάρ πάπυρος ἡ
στυπεῖον λεπτὸν καὶ ἔηρὸν ταχέως ἐξάπτεται καὶ ἐπ' ὀλέγον χρόνον στέγει 10
τὴν φλόγα θῦττον τῆς ὅλης δαπανωμένης (τοῦτο γάρ δηλοῖ τὸ ταχεῖα
οὖσα), δρῦς δ' ἐπειδὴν ἔξαφθῇ, πολὺν διαμένει χρόνον διὰ τὴν παχύτητα,
οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἐκπυρώσεων καὶ τῶν ἀστραπῶν· λε-
πτομερής γάρ αὐτῶν οὖσα ἡ ὅλη καὶ ταχέως ἐκδαπανωμένη σβέννυται.
οἱ δὲ κομῆται παχυτέρας ὅλης ὅντες, πλείστα χρόνον τὰς ἐκπυρώσεις
φυλάσσουσιν.

30 p. 342v 14 Τὰ δὲ γάσματα ἀναρργηνυμένου τοῦ φωτὸς ἐκ κυανοῦ 15
καὶ μέλανος ποιεῖ τι βάθμος ἔχειν δοκεῖν. πολλάκις δ' ἐκ τῶν
τοιούτων καὶ δαλοὶ ἐκπίπτουσιν, δταν συγχριθῆ μᾶλλον· συνιὸν
δὲ γάσμα δοκεῖ.

'Η μὲν οὖν τῶν αἵματωδῶν καὶ τῶν τοιούτων φαντασία χρωμάτων ἡ
25 κατὰ διαφάνειαν τῶν νεφῶν ἡ κατὰ ἀνάκλασιν τὴν ἐξ αὐτῶν ἐγίνετο τῶν
ὄψεων ἥμῶν· ἡ δὲ τῶν βούνων καὶ τῶν γασμάτων οὐχ οὕτως, ἐπιπρο-
σθμούμενου δὲ κατὰ τὸ μέσον τοῦ φωτὸς ὑπὸ τῆς τοῦ κέφους παχύτητος.'

6 ἀγλυωδέστερος] ψυχρότερος MV

7 βληχρὸν scripsi: βλεχρὸν Ma: βλεχὸν V

13 ἐσόπτρω V

16 θραυσμάτων V

19 ὑπάρχει a

22 αἰτία om. Ma

23 στυπτὸν V

30 κυανέου Ma Arist. E

33 δὲ γάσμα a Arist. E: post

add. τι V (sed om. infra p. 73,29) Arist. FHN:

δὲ πάσχειν M

35 κατὰ διαφάνειαν

scripsi: διὰ καταφάνειαν libri

τὴν scripsi: τῶν libri

37 κατὰ τοῦ μέσου a

λίαν γάρ εἶναι δεῖ παχὺ τὸ νέφος καὶ μηδ' ὅλως διαφανὲς τὸ ἐπιπροσθόυ 93^a
κατὰ μέσον τῷ φωτί· οὕτω γάρ κοιλότητος ποιεῖ φαντασίαν. τὸ μὲν γάρ 21
λευκὸν καὶ τὸ λαμπρὸν δέξεῖται τὴν ἐνέργειαν διακριτικὰ τῶν ὄψεων
ἡμῶν ὑπάρχει, διὸ καὶ ταχὺ τὸ πάθος ἐν αὐταῖς ἐργαζόμενα ταχεῖαν καὶ
ὅ τὴν ἀντιληφτὸν τοῦ πάθους ἔχουσι· τὸ γάρ θάττον πάσχον καὶ θάττον τοῦ
πάθους ἀντιλαμβάνεται. τὸ δὲ μέλαν ἐμπαλιν συγκριτικὸν ὑπάρχον τῶν
ὄψεων βραδύκινησίας αὐταῖς αἴτιόν ἐστι (τοῖς γάρ ἐναντίοις τὰ ἐναντία 25
συμβαίνειν ἀνάγκη) καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ τοῦ πάθους ἀντιληφτὸς ἐστι βραδύ-
τέρα. δταν οὖν ἐκπυρώσεώς τινος συστάσης νέφος τι παχὺ καὶ μὴ δια-
10 φανές ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκπυρώσεως γίνηται, ὡς μὴ πάσῃ ἐπιπροσθεῖν,
ἀλλὰ μόνῳ τῷ μέσῳ αὐτῆς ἀέρι, ἐν φῶ καὶ συνέστη τὸ νέφος, τῶν ἐκατέρω-
θεν τῆς ἐκπυρώσεως γερῶν καθαρῶν ὅντων καὶ οὐκ ἐπιπροσθουμένων τῷ
νέφει, συμβαίνει τότε τῷ μὴ δρᾶσθαι τὸ μέσον αὐτῆς διὰ τὸ μέλαν κοιλό-
τητος διδόναι φαντασίαν. διὸ καὶ τὰ πόρρωθεν δρώμενα μέλανα φαίνεται, 30
15 οὐκ ἐφικνουμένης αὐτῶν ἵκανῶς τῆς ἡμετέρας ὄψεως. καὶ γάρ εἰ ἐν τῷ
αὐτῷ ἐπιπέδῳ λευκὸν θείης καὶ μέλαν καὶ πόρρωθεν αὐτὰ θεωρήσεις,
ἐγγύτερον εἰναι δόξει τὸ λευκόν, τὸ δὲ μέλαν πορρώτερον. τοῦτο καὶ οἱ
γραφεῖς εἰδότες, δταν κοῦλον εἶναι τι δοκεῖν ἐθέλωσιν, οἷον πηγὴν ἢ δε-
ξαμενὴν ἢ βόθυνον ἢ ἄντρον ἢ τι τοιοῦτον, μέλανι καταχρίουσι τοῦτο ἢ
20 κυανῆ, καὶ τοῦμπαλιν ὅσα προπετῇ φαίνεσθαι βούλονται, οἵονεὶ μαζοὺς
κόρης ἢ χειρα τεινομένην ἢ πόδας ἵππου, τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ μορίου τούτου 35
μελαίνουσιν, ἵνα τούτων κοῦλων εἶναι δοκούντων τὸ μεταξὺ αὐτῶν γραφὲν
ἔξέχειν νομίζηται. εἰ μὲν οὖν ἡττογ εἴη πεπυκνωμένον τὸ νέφος, βόθυνος
εἶναι δοκεῖ, εἰ δὲ λίαν εἴη πυκνὸν καὶ διὰ τοῦτο μελάντερον, χάσμα, καὶ
25 ὅσῳ πλέον μελαίνεται, τοσούτῳ καὶ τὸ βάθος μετίζον εἶναι δοκεῖ. τὸ δὲ
ἀναρρηγνυμένου τοῦ φωτὸς εἱρκες, τουτέστιν ὑπὸ τοῦ νέφους σχιζο-
μένου, καὶ τῆς συνεχείας διακοπομένης διὰ τὴν τοῦ μέλανος ἢ κυανοῦ
κατὰ τὸ μέσον ἐπιπρόσθισιν. πολλάκις δὲ ἐκ τῶν τοιούτων καὶ 40
δαλοὶ ἐκπίπτουσιν, δταν συγκριθῆ μᾶλλον. συνιὸν δὲ χάσμα
30 δοκεῖ. ἐκ τῶν ποίων; τῶν εἱργμένων συστάσεων, ἐν οἷς οἱ βόθυνοι καὶ
τὰ χάσματα φαίνεται. δταν γάρ τὸ νέφος τοῦτο συγκριθῆ μᾶλλον καὶ ἐν-
αποληφθείη μεταξὺ τούτου μέρος τι τῆς ἐκπυρώσεως, συνθλιβόμενον τοῦτο
τῇ βίᾳ τῆς πυκνώσεως ἐκπυρηγίζεται καὶ φέρεται κάτω. εἰ δὲ ἐπὶ πλεῖστον
συνέλθοι, φησί, χάσμα δοκεῖ γίνεσθαι. εἰ οὖν τὸ μέλαν τοῦ νέφους τὸ
35 μεταξὺ τῆς πυρώδους συστάσεως τὴν δόκησιν ἐποίει τοῦ βοθύνου, ἔτι δὲ 45
συνὶ δὲ πλεῖστον μελαίνεται, τὸ δὲ μᾶλλον μέλαν πλείστονος βάθους διῶσι
φαντασίαν, τοῦτο δὲ χάσμα ὀνόμασε, τὸ ἄρα χάσμα τῷ μᾶλλον εἶναι βαθύ-
τερον τοῦ βοθύνου διέστειλεν.

2 μὲν ομ. α
γίνεται libri

4 αὐταῖς scripsi: ἔαυταῖς Ma: ἔαυτοῖς V

litt. M

10 γίνηται scripsi:

coll. Ma

11 πάσῃ scripsi: πᾶσι libri

31 φαίνεται ex

12 post συμβαίνει lac. v litt. V, iii

τούτω MV

13 30 τῶν ποίων scripsi: τούτων ποίων libri

31. 32 ἐναπολειψθείη V

32 συνθλιβομένω

33 διέστηκεν a

p. 342b18 "Ολίως δ' ἐν τῷ μέλανι τὸ λευκὸν πολλὰς ποιεῖ ποικιλίας, οἷον ἡ φλόξ ἐν τῷ καπνῷ. ἡμέρας μὲν οὖν ὁ ἥλιος καλύει, νυκτὸς δ' ἔξω τοῦ φοινικοῦ τὰ ἄλλα δι' ὅμοχροιαν οὐ φαίνεται.

Τὸ λευκόν, φησί, καὶ τὸ μέλαν (λευκὸν δὲ οὐν λέγεται τὸ λαμπρόν) 50 5 ἐν τῇ ποιῆσι: πολλὰς ποιεῖ χρωμάτων διαφορὰς κατὰ τὴν ἑκατέρου τούτων πρὸς τὸ λοιπὸν ἀνεσίν τε καὶ ἐπίτασιν, οἷον τὸ φοινικοῦ, τὸ πράσινον, τὸ ἀλουργόν, τὸ ἐρυθρὸν καὶ εἰς τι τοιοῦτον ἔτερον, ὃν ὁ λόγος τῆς συμμετρίας ἀρρητος. παράδειγμα τούτων διδωσι τὸ διὰ τοῦ καπνοῦ φαινόμενον πῦρ πολλὰς ἐμφαῖνον χρωμάτων διαφορὰς ἄλλοτε ἄλλας πρὸς τὴν 10 τοῦ καπνοῦ ποιότητα τὴν ἐκ τῆς διαφόρου τῶν | καιομένων ὅλης γινομένην. 94r τούτων οὖν, φησί, τῶν διαφόρων χρωμάτων δσα μέν ἐστι πυρώδη, ἐν ἡμέρᾳ οὐ διαφαίνεται διὰ τὴν πρὸς τὸν ἥλιον ὄμοιότητα συγκαλυπτόμενα ὅπ' αὐτοῦ, δσα δὲ νένευκε πρὸς τὸ μέλαν, φανερὰ πᾶσιν ἐστιν· ἐν νυκτὶ δὲ τούναντίον δσα μέν ἐστι λευκὰ καὶ πυρώδη, διαλάμπει, δσα δὲ πρὸς τῷ μέλανι, πάντα 15 κρύπτεται, τὸ ἀλουργόν, τὸ πορφυρόν, τὸ πράσινον, τὸ κυανοῦν. μόνον δέ, φησί, τὸ φοινικοῦ διαφαίνεται· πλεονάζει γάρ ἐν αὐτῷ τὸ λευκόν, ὡς 5 ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ μέλαν. ὄρῶμεν γάρ καὶ τοῦ ἥλιου ἄρτι δεδυκότος περὶ τὸν ὄρειζοντα φοινικοῦ χρῶμα φαινόμενον, διτὶ ὁ ἀήρ ἐκεῖνος ἡρέμα πως ἀγλω- 20 ἀδης ἐστί, τῶν ὀψεων ἡμῶν ἐκ τῆς ἀγλόνος ἀνακλωμένων ἐπὶ τὸν ἥλιον καὶ τῇ μίξει τῶν χρωμάτων τὰς τοιαύτας ποιουσῶν φαντασίας. διὸ καὶ ἡ μὲν ἀπὸ μέλανος γραφὴ ἐν λευκοῖς τοῖς ὑποδεχομένοις γίνεται, ἡ δὲ λευκογραφία καὶ χρυσογραφία τούναντίον ἐν μέλανι· τὸ γάρ ἐναντίον ἐν τῷ ἀντικειμένῳ διαφανέστερον, τὸ δ' ὄμοιον ἐν τῷ ὄμοιῷ δυσδιάκριτον, οἷον 25 εἰ ἐν λευκῷ τινι σώματι λευκογραφήσεις ἡ ἐν μέλανι διὰ μέλανος γράψεις. δθεν καὶ οἱ ἐν νυκτὶ μελανειμονοῦντες μᾶλλον εἰσὶ τῶν λευχειμονοῦντων δυσδιάκριτοι, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τοῦμπαλιν οἱ λευχειμονοῦντες, [ἢ] εἰ ἐν ἥλιῳ μᾶλιστα τύχοιεν, ἀμυδρὰν ἔχουσι τὴν ἀντίληψιν.

p. 342b21 Περὶ μὲν οὖν τῶν διαθεόντων ἀστέρων καὶ τῶν ἐκ-
πυρουσιμένων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων φασμάτων, δσα 15
ταχείας ποιεῖται τὰς φαντασίας, ταύτας ὑπολαβεῖν δεῖ τὰς
αἰτίας.

Συμπεραίνεται πάντα τὰ ἐξ ἀρχῆς εἰρημένα καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν ἀπῆγγειλε, δι' ἣν καὶ κατὰ συνέχειαν περὶ τούτων ἐδίδαξε πάντων, τὸ ταχείας τὰ εἰρημένα πάντα ποιεῖσθαι τὰς μεταβολάς, τουτέστι μὴ ἐπὶ πολὺν 25 μένειν χρόνον, ὡς οἱ κοινῆται, ἀλλ' ἐν δλέψῃ διαλύεσθαι. τούτων οὖν τῆς γενέσεως τὰς αἰτίας δεῖ νομίζειν τὰς εἰρημένας παρ' ἡμῶν. τῷ δὲ κοινῶς περὶ πάντων εἰπεῖν τῶν τοιούτων φασμάτων, δσα ταχείας ποιεῖται τὰς 20

3 φοινικοῦ Ma	τὰλλα Ma	ὄμοιοχροιαν Arist. E	5 διαφορὰς] μεταβολάς
in textu M: διαφορὰς mg. M ¹		22 ἐν ante τῷ om. a	24 εἰ om. M
25 λευσγημονοῦντων Ma	26 λευσγημονοῦντες Ma	ἢ del. Diels	27 ὑπό- ληψιν a
28 διατεθέντων a	29 τῶν post ἄλλων om. Ma		φαντασμάτων V

φαντασίας, ἔσικεν ἀπαντά λέγειν εἶναι φαντάσματα. ἡ οὖν [οὐ] κοινότερού 94^c ἀπλῶς τὰ φαινόμενα φάσματα προσηγόρευσεν. ἡ δὲ καὶ ὑπαρξίν ἔχωσιν οἱ διάφοροι τε, ἀλλὰ συμπέπλεκται τι καὶ φαντασίας αὐτοῖς, ὡς εἴπομεν. τῶν γάρ μὴ κατὰ ῥῆψιν ἀλλ᾽ ἔξαψιν γινομένων διαπτόντων ἡ κίνησις δοκοῦσά 5 ἐστι κίνησις, οὐχ ὑπάρχουσα· οὐ γάρ ἐν ἦν τὸ κινούμενον, ἀλλ᾽ ὅλη τις ἄλλοτε ἄλλη μεταλαμβάνουσα τῆς ἔξαψις. ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς αἰτίαις παρεκπυρώσεις, ἐξ ὧν ἡ τῶν τριχῶν ἐγίνετο φαντασία, δοκοῦσαν εἶχον, οὐ 25 πάντας ἀληθῆ συνέχειαν πρὸς τὴν δληγήσιν.

p. 342b25 Περὶ δὲ τῶν κομητῶν καὶ τοῦ καλουμένου γάλακτος λέ-
10 γωμεν διαπορήσαντες πρὸς τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα πρῶτον.

Εἰπὼν πρὸ τούτων περὶ τῶν ταχείας ποιούντων τὰς μεταβολάς, τῶν τε καθ' ὑπαρξίν φαινομένων ἀληθῆ καὶ τῶν κατὰ μόνην φαντασίαν καὶ τῶν 30 ἐξ ἀμφοῖν, ὑπάρχεις τε καὶ φαντασίας, λέγει νῦν περὶ τῶν ἐπὶ πλείόνα μενόντων χρόνον, ἀπερ οὖν ἐστι φάσματα· τὰ γάρ κατὰ μόνην φαντασίαν 15 καὶ δόκησιν ὄρθιμενα θᾶττον διαλύεται. τὰ περὶ ἄλλων καὶ ἕριδος, καὶ αὐτῶν ὄντων ἐμφάσεων ἐργάσθη τὴν διδασκαλίαν ἐγήντων, ἐν τῷ τρέπον δι-
δάσκει λόγῳ. ἐστι δὲ τὰ περὶ ὧν διδάσκει νῦν οὐ τε κομῆται καὶ ὁ κα-
λουμένος γαλαξίας κύκλος. ὅπερ δὲ τῷ φιλοσόφῳ ποιεῖν ἔθιος ἐπὶ τῶν
20 φυσικῶν ζητημάτων ἐκάστου, τοῦτο ποιεῖ καὶ νῦν τὰς τῶν παλαιοτέρων
περὶ τοῦ προκειμένου δόξας προστορῶν καὶ τὰς οὐ καλῶς ἔχούσας ἐλέγχων
πρῶτον, εἰτα τὴν οἰκείαν περὶ τοῦ ζητουμένου διδάσκων ὑπόληψιν. Ἀνάξα-
γόρας μὲν οὖν καὶ Δημόκριτός φασιν εἶναι τοὺς κομῆτας σύμφασιν τῶν
πλανητῶν ἀστέρων, δταν διὰ τὸ πλησίον ἐλθεῖν δόξωσι θιγγάνειν ἀλλήλων,
τῶν πέντε πλανωμένων. ἄμα δηλονότι. οὗτοι δὲ εἰσὶν δ τε τοῦ Κρόνου
25 καλουμένοις καὶ δ τοῦ Διὸς καὶ δ τοῦ Ἀρεος καὶ δ τοῦ Ἐρμοῦ καὶ δ τῆς
Ἀφροδίτης· οὐ γάρ δὴ καὶ τὸν ἥλιον συνηρθόμυσον καὶ τὴν σελήνην· δῆλον
γάρ εἶχε τὸν ἐλεγχον. δταν οὖν, φασίν, εἰς τοῦτο πλησιάσωσιν οὗτοι καὶ
θιγγάνειν ἀλλήλων δόξωσιν (οὐ γάρ δὴ γε θιγγάνουσιν ἐν τῷ αὐτῷ μὴ 40
ὄντες ἐπιπέδῳ) μέγεθος ἀποτελοῦσι καὶ μέντοι ἐργάζονται σύμφασιν. τοιτέστιν
30 ἐν φῶς ἐκ πάντων συμπεζορημένον φαίνεται. καὶ οἷαί γε, εἰ τις αὐτοὺς
ἥρωται, τί δήποτε οὖν ποτὲ μὲν μείζων δ κομῆτης ποτὲ δ. ἐλάττων
φαίνεται, εἴπον δὲν ὡς ἡπτήκα ποκνοτέρων πρὸς ἀλλήλους τὴν θέσιν ἔχοιεν,
ἐλάττονα φαίνεσθαι τὸν κομῆτην, δόποτε δὲ διεστήκοιεν πως καὶ μὴ λίαν
ἐτρήπτειν εἰησαν, μείζωνα εἶναι δοκεῖν. καὶ μάλιστα δταν καὶ τῶν ἀπλανῶν
35 τίνες αὐτοῖς πλησιάσαντες μίαν ἄμα τούτοις ποιήσωνται σύμφασιν. εἰ δὲ 45
καὶ τῶν ἄλλοτε ἄλλων αὐτοῦ σχημάτων τὴν αἰτίαν ζητοῦμεν, εἰπεῖν ἀν
πάλιν τὴν διάφορον αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους θέσιν τε καὶ σχέσιν τούτων
αἰτίαν εἶναι, τῶν μὲν ἐπ' εὐθείας κειμένων τῶν δὲ ἐκ πλανήσου, νοτιωτέρων

1 οὐ delevi

9 δὲ] μὲν οὖν Ma

13 τῶν om. M

14 οὐδὲ[?] ἐστι MV

15 ἕριδος scripsi: ἕριδα libri

21 περὶ τὴν οἰκείαν coll. a

24 ἄμα om. M

35 αὐτοῖς om. M

ποιήσονται M

36 ἄλλοτε in mrg. add. M

οὗτων ἡ βορειοτέρων, ἡ ὁπασοῦν ἄλλως δυνατὸν εἴη θέσεως αὐτοὺς ἔχειν 94r πρὸς ἄλληλους ἡ σχέσεως.

p. 342b29 Τῶν δ' Ἰταλικῶν τινες καὶ τῶν καλουμένων Πυθαγορείων ἔνα λέγουσιν αὐτὸν εἶναι τῶν πλανητῶν ἀστέρων, 50 5 ἄλλὰ διὰ πολλοῦ τε χρόνου τὴν φαντασίαν αὐτοῦ εἶναι καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐπὶ μικρόν, διπερ συμβαίνει καὶ περὶ τὸν τοῦ Ἐρμοῦ ἀστέρα· διὰ γάρ τὸ μικρὸν ἐπαναβαίνειν πολλὰς ἐκλείπει φάσεις, 30 ὥστε διὰ χρόνου φαίνεσθαι πολλοῦ.

'Ιταλικῶν καὶ Πυθαγορείων τῶν αὐτῶν, ὡς εἰ ἔλεγεν Ἰταλικῶν τῶν 10 καὶ Πυθαγορείων· ἐν Ἰταλίᾳ γάρ ὁ Πυθαγόρας τῆς ἑαυτοῦ φιλοσοφίας τὰ διδασκαλεῖα συνεστήσατο. τούτων οὖν τινες μετὰ τοὺς πλανημένους πέντε, 94v ὕν ἀρτίας ἐμνήσθημεν, ἔκτον ἀστέρα πλανώμενον ὑπετίθεντο τὸν κομήτην· σύνδρομον δὲ τῷ ἡλίῳ ὅντα καὶ ὑπὸ τῶν αὐγῶν αὐτοῦ καλυπτόμενον βραδέως φαίνεσθαι, διπερ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐρμαϊκοῦ ἀστέρος ὄρῶμεν γινόμενον· 15 καὶ οὗτος γάρ ἐπ' ὀλίγον τοῦ ἡλίου διαστάμενος σπανίως φαίνεται. διὰ τί δὲ καὶ οὗτος ὁ κομήτης ποτὲ μὲν μείζων φαίνεται ποτὲ δὲ ἐλάττων, αἰτίασονται τὴν ἀμφί τῶν ἀπλανῶν σύμφασιν· ὅταν μὲν γάρ ἐνταῦθα ἡ γίνεται ἐν φε πλείονές εἰσι τῶν ἀπλανῶν ἡ μείζους, καὶ αὐτὸν μείζονα φαίνεσθαι, ἡνίκα δὲ μετ' ἐλαττόνων ἡ ἀμυδροτέρων· τῷ μεγέθει, μικρό· 20 τερον γίνεσθαι. καὶ τῶν διαφόρων δὲ σχημάτων καὶ οὗτοι τὴν διάφορον μετὰ τῶν ἀπλανῶν σχέσιν αἰτιάσονται· εἰ γάρ μὴ ταῦτα λέγοιεν, ἐξ αὐτῆς ἔχουσι τὸν ἔλεγχον τῆς αἰσθήσεως. καὶ τοῦ σπανίως δὲ φαίνεσθαι τὴν αὐτὴν λέγουσιν αἰτίαν, τὸ σύνδρομον εἶναι τῷ ἡλίῳ τὸν κομήτην καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου παραλλάττειν αὐτόν· τοῦτο γάρ ἐδήλωσεν Ἀριστοτέλης εἰπὼν 25 καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐπὶ μικρόν, τουτέστι τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου διάστασιν ἐπὶ μικρὸν ποιεῖσθαι διάστημα, διπερ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐρμαϊκοῦ γίνεται· διὰ γάρ τὸ μικρὸν αὐτὸν ἐπαναβαίνειν φησὶ πολλὰς ἐκλείπειν φάσεις, τουτέστι διὰ τὸ μικρὸν ἀποχωρεῖν τοῦ ἡλίου τὰς πολλὰς ἐκλείπειν φάσεις, τουτέστιν οὐ φαίνεται πολλάκις. φάσιν γάρ καλοῦσι τῶν ἀστέρων τὴν μετὰ τὴν 30 κρύψιν τοῦ ἡλίου πρώτην αὐτῶν γινομένην ἐξ αὐτοῦ παράλλαξιν, ἐν ἡ φανερὸς ἡμῖν γίνεται. διλίγον οὖν ὁ τοῦ Ἐρμοῦ παραλλάττων τὸν ἡλιον λανθάνει τὴν ἡμετέραν αἰσθήσιν οὐ συνεχῶς φαίνομενος διὰ τὴν ἐγγύτητα· 35 εἰς γάρ τὸ θεαμῆναι τοῦτον δεῖ καὶ τὴν μεγίστην αὐτὸν διαστῆναι τοῦ ἡλίου διάστασιν, ἡς οὐ διέσταται μείζονα [τε], καὶ καθαρὰν αἰθρίαν εἶναι, 40 καὶ ἐν ὅψει ἐστῶτα πολλῷ κατοπτεύειν αὐτόν. ἐντεῦθεν οὖν, ὡς εἶπον, αἱ πολλαὶ τούτου διαστάσεις ἀπὸ τοῦ ἡλίου λανθάνουσιν ἡμᾶς. τοῦτο ἐστιν

1 ἄλλως om. a

Arist. FHN 16 μὲν] δὲ M

32 οὐ] οὕτω Ma

3 καὶ τῶν MV: καὶ καὶ (sic) a: τῶν om. Arist. E: καὶ τῶν om.

5 τε] τοῦ Ma 14 ῥωμαϊκοῦ a 15 οὗτος] οὕτω M

φαίνεται] γίνεται Ma 18 αὐτὴν Ma 21 λέγειν M

34 τε delevi

ὅπερ εἶπε πολλὰς ἐκλείπει φάσεις· δέον γάρ φανῆναι πολλάκις δια- 94v
στάντα τῶν αὐγῶν τοῦ ἥλιου διὰ τὴν μικρὰν ἀπόστασιν οὐ φαίνεται.

p. 342b35 Παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ οἱ περὶ Ἰπποκράτην τὸν 20
Χῖον καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Αἰσχύλον ἀπεφήναντο· πλὴν τὴν
5 γε κόμην οὐκ ἔξι αὐτοῦ φασιν ἔχειν, ἀλλὰ πλανώμενον διὰ τὸν
tóπον ἐνίστε λαμβάνειν, τῆς ἡμετέρας ὄψεως ἀνακλωμένης
ἀπὸ τῆς ἐλκομένης ὑγρότητος ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἥλιον.

'Ιπποκράτης δὲ Χῖος, φησίν (μαθηματικὸς δὲ ὑπῆρχεν οὗτος, οὐ καὶ
δὲ τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸς διὰ τῶν μηνίσκων εἶναι λέγεται) καὶ δὲ τούτου
10 μαθητὴς Αἰσχύλος τοῖς Πυθαγορείοις παραπλησίως ἔκτον πλανήτην ἀστέρα 25
τὸν κομήτην εἶναι λέγουσι, τὴν δὲ κόμην οὐκ οὔκοιμεν ἔχειν αὐτόν, ὡς οἱ
Πυθαγόρειοι βούλονται. ἔκεινοι γάρ τοῦ ἀστέρος εἶναι μέρος τὴν κόμην
30 ἔλεγον, Ἰπποκράτης δὲ ἔξωμεν αὐτῷ φησι τὴν κόμην προσγίνεσθαι, τούτου
πίστιν ἐπαγόμενος τὸ μὴ ἐν παντὶ τόπῳ κόμην ἔχειν αὐτὸν δύνασθαι οὕτε
15 γάρ ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσιν οὔτε τῶν τροπικῶν μεταξὺ καὶ ὑπὸ τὸν ἴση-
μερινὸν δι' ἣν ἐρεῖ προϊὼν αἰτίαν, ἀλλ' ἐν τοῖς βορείοις καὶ μόνοις, ἐν
οἷς συνέλκειν διὰ τὴν πολλὴν ὑγρότητα εἰς ἑαυτὸν ἀτμίδα δύναται. τοῦτο 35
μὲν οὖν καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ τὸ συνέλκειν ἀτμίδα τὸν ἀστέρα πρὸς
ἐξαυτούς, ὡς προϊόντες εἰσόμεθα. εἰς τὴν ἀτμίδα οὖν ταύτην φασὶν, ἣν δὲ
20 κομῆτης ἔλκει πρὸς ἑαυτόν, τὰς ἡμετέρας ὄψεις ἐμπιπούσας καὶ ἀνακλω-
μένας ἔξι αὐτῆς πρὸς τὸν ἥλιον ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τῇ ἀτμίδι τὸ φῶς αὐτοῦ
βλέπειν καὶ κόμην ταύτην τοῦ ἀστέρος εἶναι δοκεῖν. ὅπερ γάρ ἐπὶ τῶν
35 ἐνόπτερων ἐδείκνυμεν ὅτι κάτω μὲν τούτου κειμένου τὰ ἐν ὄψει φαίνεται,
ὑπεράνω δὲ ἡμῶν ὄντος τὰ ὑποκείμενα ἀνακλῶνται (οὗτον καὶ πρὸ τῆς
ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου μικρὸν καὶ ἄρτι δύναντος ἐκ τῶν περὶ τὸν ὄρίζοντα 40
νεφῶν αἱ ὄψεις αἱ ἐμφερόμεναι κάτω πρὸς τὸν ἥλιον διάγον ὄντα ὑπὸ γῆν
τὸ φῶς αὐτοῦ τρόπον ἐνόπτερου βλέπουσιν ἐν τῷ νέφει), κατὰ τὸν αὐτὸν
δὴ τρόπον καὶ τῆς αὐτῆς ἀτμίδος ὑπὸ τὸν ἀστέρα ἐν ὄψει κειμένης αἱ ἐπ'
45 αὐτὴν ἐμπίπτουσαι ἡμῶν ὄψεις ἀνακλώμεναι καὶ φερόμεναι κάτω πρὸς τὸν
ἥλιον καὶ ἐν τῷ νέφει τὸ πυρῶδες αὐτοῦ φανταζόμεναι κόμην ἐν τῷ
ἀστέρι δοκοῦσιν ὄρᾶν. διὰ τοῦτο οὖν οἱ περὶ τὸν Ἰπποκράτην οὐκ ἐν
παντὶ τόπῳ πλανώμενον τὸν ἀστέρα τοῦτον κόμην ἔλεγον λαμβάνειν. οὕτε 50
γάρ μεταξὺ τῶν τροπικῶν ὑπὸ τὸν ἴσημερινὸν ἡ τούτου πλησίον γινόμενον
(διακέκαυται γάρ τὰ ὑπὸ τὸν ἴσημερινὸν καὶ κατεξήρανται καὶ οὐκ ἔστιν
55 ἔκεισε οὖσαρ, διπερ ἐξατμίζων ἐλκύσεις τὴν γινομένην ἀτμίδα) οὕτε αὖ
πάλιν εἰ τὴν μεγίστην ἀλλήλων διεστήκοιεν ὁ ἀστήρ καὶ ὁ ἥλιος, κόμην
λαμβάνειν ἔλεγον τὸν ἀστέρα, τοῦ ἥλιου μὲν ὄντος ἐν ταῖς θεριναῖς, εἰ οὖτω
τύχοι, τροπαῖς ἡ περὶ ταύτας, αὐτοῦ δὲ ἐν ταῖς χειμεριναῖς. εἴτε γάρ ἐν

1 πολλάκις οὐ. M
10 ἔκτον] ἐκ τῶν M¹
33 ἴσημερινῶν a

2 αὐγῶν] αὐτῶν a
21 αὐτοῦ] ἥλιου a
γενόμενον a

4. 5 πλὴν γε τὴν coll. Ma
29 κάτω scripsi: ἄνω libri
35 ἐξατμίζον V

ταῖς θεριναῖς ὁ ἀστὴρ εἴτε ἐν ταῖς χειμεριναῖς, τοῦ ἡλίου τὴν ἑτέραν 94v
ἔχοντος, πολλῆς ἐν ἔκατερφ μέρει τῆς ὑγρότητος οὕσης ἔλκειν μὲν ὁ ἀστὴρ 46
ἀτμίδα δύναται, οὐ γίνεται δὲ κομήτης οὕτως ἔχων· αἱ γάρ πρὸς τὴν ἀτ-
μίδα φερόμεναι ἡμιῶν ὅψεις καὶ ἀνακλώμεναι οὐκ ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν
5 ἡλιον διὰ τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἀπόστασιν· τῆς γὰρ κατὰ πλάτος τῶν πλανω-
μένων κινήσεως μεγίστη ἐστὶν αὕτη διάστασις ἡ μεταξὺ τῶν τροπικῶν.
ἄλλ’ οὐδὲ εἰς ἀμφότεροι ἐν ταῖς χειμεριναῖς εἰεν τροπαῖς ἡ τούτων πλησίον,
κόμη περὶ τὸν ἀστέρα συνίσταται, τοῦ ἡλίου ὑπὸ γῆν ὄντος καὶ πλείστην 50
ἀφεστῶτος διάστασιν· δῆλον γάρ ὡς ἐν ταῖς νυκτὶς ὁ ἀστὴρ οὔτος φαίνεται.
10 ἐπειδὴ γάρ οἱ περὶ τὰς τροπὰς τὰς χειμερινὰς κύκλου τὸ κέντρον ὑπὸ γῆν
ἔχουσι, μείζον μὲν ἐστιν ἡμικυκλίου τὸ ὑπὸ γῆν αὐτὸν μέρος, ἔλαττον δὲ
τὸ ὑπὲρ γῆν τοιαύτην ἔχον τὴν μείωσιν, ὅστην ἐκεῖνο τὴν πρόσθεσιν· διὸ
καὶ μείζους ἔσθ’ ὅτε τῶν ἡμερῶν εἰσιν αἱ νύκτες. αἱ οὖν πρὸς τὴν ἀτμίδα
φερόμεναι οὐκ ὕψεις ἡμιῶν καὶ ἐξ αὐτῆς τοῦμπαλιν ἀνακλώμεναι καὶ κάτω
15 φερόμεναι οὐκ ἔξικνοῦνται πρὸς τὸν ἡλιον διὰ τὸ τὴν | μείζονα τοῦ κύκλου 95r
περιφέρειαν τὴν ὑπὸ γῆν αὐτὸν διέναι. εἰ δὲ ἐν ταῖς θεριναῖς τροπαῖς
ἀμφότεροι γένοντο ὅ τε ἀστὴρ καὶ ὁ ἡλιος, ἐπειδὴ τῶν ἐνταῦθα κύκλων
ἔμπαλιν ὑπὲρ γῆν ὄντος τοῦ κέντρου μείζονα μὲν ἡμικυκλίου τὰ ὑπὲρ γῆν
ἐστι μέρη τῶν κύκλων, ἐλάττονα δὲ τὰ ὑπὸ γῆν, διὸ καὶ μικραὶ μὲν αἱ
20 νύκτες εἰσί, μείζους δὲ τοῦμπαλιν αἱ ἡμέραι, δύνανται τῇ ἀτμίδι προσπε-
σσοῦσαι ἡμιῶν αἱ ὕψεις ἄνω κειμένη καὶ ἐξ αὐτῆς ἀνακλώμεναι φέρεσθαι 5
κάτω πρὸς τὸν ἡλιον τὴν μικρὰν περιφέρειαν τοῦ κύκλου τὴν ὑπὸ γῆν
διερχόμενον. δεῖ οὖν κατὰ τούτους εἰς τὸ γενέσθαι τὸν ἀστέρα κομήτην
καὶ ἐν ὑγροτέροις αὐτὸν εἶναι τόποις καὶ τὸν ἡλιον τοιαύτην πρὸς αὐτὸν
25 ἔχειν σχέσιν· ὑπὸ γῆν ὄντα, ὡς δύνασθαι τὰς ὕψεις ἡμιῶν ἐκ τῆς ὑπ’
αὐτὸν ἀτμίδος ἀνακλωμένας ἐπὶ τὸν ἡλιον φέρεσθαι· ὡς εἰς θάτερον τούτου
λείψειν, οὐ γίνεται κομήτης ὁ ἀστήρ. καὶ οὗτοι δὲ τοῖς Πιθαγορείοις
δομοίως τὸν ἀστέρα τοῦτον σύνδρομον εἶναι τῷ ἡλίῳ φασὶ καὶ σπανίως αὐτοῦ 10
διίστασθαι· διόπερ ὑπὸ τῶν αὐγῶν αὐτοῦ σκεπόμενον ἐπὶ πλεῖστον διλιγάκις
30 ἔλεγον φαίνεσθαι κατὰ τὴν εἰρημένην ὑπόθεσιν· τὸ αὐτὸν δὲ τοῦτο καὶ τὸν
τὸν Ἐρμοῦ πάσχειν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὡς φύμαστες εἴπομεν. ἡ μὲν
οὖν τῶν λεγομένων διάγονα τοιαύτη. λοιπὸν τὴν λέξιν σκοπήσωμεν.

p. 343a4 Διὰ δὲ τὸ ὑπολείπεσθαι βραδύτατα τῷ χρόνῳ διὰ πλεί-
στου χρόνού φαίνεσθαι τῶν ἀλλων ἀστρων.

35 Τὸ διάπολείπεσθαι βραδύτατα τῷ χρόνῳ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξηγού- 15
μενος βραδυτάτῳ χρόνῳ ὑπολείπεται, φησί, τουτέστι τὸν ἑαυτοῦ περίεστι
κύκλων. ὑπολείπεσθαι γάρ οἱ πλανῆται λέγονται ἡν αὐτοὶ καθ’ αὐτοὺς κι-
νοῦνται κίνησιν, ἀνάπταλιν οὖσαν ἡ ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς περιφέρονται. λέγονται
δὲ ὑπολείπεσθαι, ὅτι διὰ ταύτην τὴν κίνησιν ὑστερίζοντες φαίνονται τῶν

2 ἔλκει Μ 8 ἀέρα V 14 ἐξ ομ. a 17 τῶν ετ κύκλων scripsi: τὸν
et κύκλων libri 22 τοῦ ὑπὸ γῆν a 35 Ἀλέξανδρος] p. 27,12 36 βραδύτατα
τῷ χρόνῳ Alex. 38 ἡ MV; ἡ a Alex.

ἄλλων πλανητῶν μὴ οὕτω βραδέως ὑπολειπομένων. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ 95 λέξεως ὁ Ἀλέξανδρος. ἀσφῆ δὲ οὖσαν τὴν Ἀριστοτέλους λέξιν ἀσφῆ 20 στέραν ἐποίησε καὶ τοῦμπαλιν ἥπερ ἡ λέξις βιούλεται ταύτην ἡρμήνευσεν. ἔκεινοι μὲν γάρ αἰτίαν ἀποδοῦναι βιούλομενοι τοῦ διὰ πλείστου χρόνου φαί- 5 νεσθαι τὸν κομήτην, *{δὲ}* ἔνα τῶν πλανωμένων εἶναι βιούλονται, διὰ τὸ ὑπο- λειπεσθαί φασι τοῦτον βραδυτάτῳ χρόνῳ, τούτου χάριν διὰ πλείστου φαί- νεσθαι χρόνου. τὸ δὲ ὑπολειπεσθαι τί ἔστιν ἡρμηνεύων ὁ Ἀλέξανδρος τὸ 10 ἐκπεριέναι φησὶ τὸν ἴδιον κύκλον. καὶ πῶς αἰτίον ἔστι τοῦτο τοῦ βραδυ- τάτῳ χρόνῳ φαίνεσθαι τὸν κομήτην; τούναντίον γάρ μᾶλλον διστρέψει 25 βραδύτατα καὶ διὰ πλείστου χρόνου τὸν ἑαυτοῦ κύκλον ἐκπεριέρχεσθαι, το- σούτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἀφεστηκότα τοῦ ἡλίου πολλάκις μὲν φαίνεσθαι, διλγάχις δὲ γίνεσθαι ἀφανῆ. τοῦ γάρ ἡλίου δι' ἐνιαυτοῦ τὸν ἴδιον κύκλον περιούντος, διὰ πλείστου δὲ λίαν τοῦ κομήτου, ἀνάγκη πάντως παραλλάττειν αὐτὸν τὸν 15 ἡλίον καὶ πλεῖστον διίστασθαι, καὶ διὰ τοῦτο τὸν κομήτην διαφεύγοντα τοῦ ἡλίου τὸ φῶς πλεονάκις φαίνεσθαι. οἷον ὑποκείσθω τὸν κομήτην ἐν ἔτεσιν 20 ζεύδοντι *{ἔν}*, κατὰ δὲ ἐνιαυτὸν μοίρας *{ἔν}*, κατὰ μῆνα μοίρας *{ῆμισυ}*. πάλιν ὑποκείσθω τὸν κομήτην καὶ τὸν ἡλίον ἐν κριῷ ἐξερχομένου κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κίνησιν, 25 τοῦ οὖν ἡλίου ἐν μηρὶ τὸν κριὸν ἐξερχομένου κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κίνησιν, τούτῳ τὸν κομήτην κατὰ τὴν εἰρημένην ὑπόθεσιν *{ῆμισυ}* μοίρας τοῦ κριοῦ κεκινῆσθαι. δῆλον *{οὖν}* ὅτι τὰς αὐγὰς ἀποφυγῶν τοῦ ἡλίου φανήσεται πάντως. τοσοῦτον καὶ μόνον ὑπ' αὐτὰς κρυπτόμενος, *{ἔν}* ὃς ἡλίος ζεύδοιν αὐτὸν καὶ τρίτον ἐτέρου παραδράμη κατὰ τὸν Ἡσίοδον περὶ τῶν Πληγῶν 30 λέγοντα “αἱ δὲ ἥπται νύκτας τε καὶ ἡματα τεσσαράκοντα κεκρύφαται”. τὸν οὖν λοιπὸν ἀπαντα χρόνον ἀνάγκη φαίνεσθαι τὸν κομήτην, καὶ τοῦτο κατ' ἐνιαυτὸν συμβαίνειν· καὶ γάρ ὁ Κρόνος τῶν λοιπῶν σπανιώτερον κρύπτεται βραδύτατος ὄν. τοῦτο δὲ πᾶν τούναντίον ἐστὶν οὕπερ ἔκεινοι βιούλονται· ὡς γάρ ὁ Ἐρμαϊκός φασιν ἀστήρις ἰσόδρομος ὄν τῷ ἡλίῳ καὶ διέγον αὐτοῦ 35 ποτε παραλλάττων σπανίως φαίνεται, οὕτως ἔχειν καὶ τὸν κομήτην. ὥστε τούναντίον οὖν βιούλονται τὴν λέξιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐξηγήσατο. τίς οὖν ἡ τῆς λέξεως Ἀριστοτέλους διάνοια; φημὶ τοίνυν τὸ ὑπολειπεσθαι βραδυτάτῳ χρόνῳ φησὶ τὸ τοῦ ἡλίου μετὰ πολὺν ὑπολειπεσθαι χρόνον· σύνδρομος γάρ ὄν αὐτῷ, καθά βιούλονται, διὰ πλείστου χρόνου τοῦτον ἀποιμπάνει, ὅτε καὶ τὰς αὐγὰς αὐτοῦ διαφυγῶν εἰκότως ἡμῖν ἐμφανῆς διὰ πλείστου γίνεται 40 33 ἀποιμπάνει. καὶ ταύτη τῇ ἐξηγήσει καὶ τὸ ἀπεικάζειν αὐτὸν τῷ Ἐρμαϊκῷ ἀστέρι συμφωνεῖ.

1. 2 ὁ Ἀλέξανδρος ἐπὶ λέξεως coll. a	2 λέξιν in lit. M	4 τοῦ διαπλάστου χρόνου a
5 ὁν addidi	8 περιέναι a	16 ἔτη] ἔτι a
δῆλονότι libri	23 κατὰ τὸν Ἡσίοδον] Op. et d. 385 sq.	21 δῆλον οὖν ὅτι scripsi:
δῆτοι libri	27 οὕπερ scripsi: ὅπερ libri	24 δὲ ἥπται Hes. l. l.:
33 ἀποιμπάνει a	ὅτε] fort. ὥστε	30 οὗ] ἐστὶν ὅπερ ἔκεινοι M

p. 343a6 Ὡς δταν ἐκ ταύτου φανῆ υπολειπμένον δλον τὸν ἑαυ- 95r
τοῦ κύκλον.

Ἐπισημειωσθαι δεῖ ως εἰπών ἐν τοῖς προκειμένοις “διὰ δὲ τὸ υπολειπεσθαι βραδυτάτῳ χρόνῳ” καὶ μὴ προσθεῖς τὸν ἑαυτοῦ κύκλον νῦν 5 φησιν ως δταν ἐκ τοῦ αὐτοῦ φανῆ, υπολειπμένος ἀν εἴη τὸν ἑαυτοῦ κύκλον, ως πρότερον μὲν τοῦ ἡλίου σπανίως αὐτὸν βουλόμενος υπολειπεσθαι (διὸ καὶ διὰ πολλοῦ φαίνεσθαι χρόνου) νῦν δὲ τὸν ἑαυτοῦ κύκλον υπολειπεσθαι λέγων. τί οὖν ἔστι τὸ νῦν λεγόμενον; ως ἐπειδὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ση- 50 μείου φανῆ, ἐξ οὗ καὶ πρότερον ὥφθη, δλον τὸν ἑαυτοῦ κύκλον υπολείπεται, 10 τούτεστιν δλον ἔξήνυσε καὶ περιηλθε τὸν ἑαυτοῦ κύκλον. τὸ μὲν οὖν δλως φαίνεσθαι τὸν ἀστέρα τούτον κατ’ αὐτοὺς ἐκ τοῦ πλείστον ἀπολιμπάνειν ποτὲ γίνεται, τὸ δὲ εἰς τὸ αὐτὸν σημεῖον φαίνεσθαι, ἐξ οὗ καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐφάνη, τοῦ περιελθεῖν δλον τὸν ἑαυτοῦ κύκλον αἰτιόν ἔστιν.

p. 343a7 Ὅπολειπεσθαι δ’ αὐτὸν καὶ πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς νότον.

15 15 ‘Ὕπολειπεται τοῦ ἡλίου, φησίν, ὁ κομῆτης ποτὲ μὲν πρὸς ἄρκτον, 95v ποτὲ δὲ πρὸς νότον. θέλει γάρ διὰ τούτων διδάξαι, πότε παιεῖ κόμην κατ’ ἐκείνους καὶ πότε οὐ. ὕστε καὶ οὗτος ἔλεγε “διὰ τὸ υπολειπεσθαι βραδυτάτῳ χρόνῳ” τοῦ ἡλίου ἔλεγεν υπολειπεσθαι.

p. 343a10 Πρὸς δὲ νότον δταν φέρηται, δαψίλειαν ἔχειν τῆς τοι- 20 αύτης νοτίδος, ἀλλὰ διὰ τὸ μικρὸν εἶναι τὸ υπὲρ γῆν τμῆμα 5 τοῦ κύκλου, τὸ δὲ κάτω πολυπλάσιον, οὐ δύνασθαι τὴν ὅψιν τῶν ἀνθρώπων φέρεσθαι κλωμένην πρὸς τὸν ἡλιον οὔτε τῷ νοτίῳ τόπῳ πληγιαζόντος οὕτ’ ἐπὶ θεριναῖς τροπαῖς ὅντος τοῦ ἡλίου.

Ἐν μὲν οὖν τοῖς υπὸ τὸν ἴσημερινὸν τόποις καὶ τοῖς τούτῳ πλησιά- 25 ζουσιν οὐκ ἔχει κόμην διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐκείθεν θερμασίας καὶ τῆς ἔηρότητος. υπερβόλεις δὲ τοὺς τόπους τούτους καὶ φερόμενος ἐπὶ τοὺς τροπικοὺς καὶ μέχρις αὐτῶν δαψίλειαν μὲν ὑδάτων ἔχει καὶ πολλὴν ἐκ τούτων ἀτμίδα συνέλει, ἀλλ’ ἐν τοῖς νοτίοις, φησί, τοῦ πλείστου μέρους τῶν 10 κύκλων υπὸ γῆν ὄντος, ὅπερ δὲ ἡλιος ἐν ταῖς νυξὶ διέρχεται, συμβαίνει τάς 30 ἐκ τῆς ἀτμίδος ἀνακλωμένας ὅψεις μὴ ἀφικνεῖσθαι κάτω πρὸς τὸν ἡλιον διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὥριζοντος ἀπόστασιν τὴν υπὸ γῆν. ἐν δὲ τῷ βορείῳ διὰ τὸ μικρὸν εἶναι τὴν υπὸ γῆν ἐκείνων τῶν κύκλων περιφέ-

1 υπολειπμένον Arist. HN ex corr. V¹: υπολειπμένος Ma Arist. F 3 δεῖ] δὴ M εἰπών scripsi: εἰτον libri 4 νῦν — κύκλον (6) om. Ma 5 υπολειπμένος scripsi: υπολειπμένον V 8 νῦν τὸ coll. V 10 δλον om. a 11 κατ’ αὐτὰς a 12. 13 τὸ δὲ — τοῦ περιελθεῖν] exspectas τοῦ δὲ — τὸ περιελθεῖν 12 τὸ ante αὐτὸν om. a 16 post κόμην add. καὶ Ma 22. 23 νοτίῳ τόπῳ MVA: τροπικῷ τόπῳ Arist. HN: τροπικῷ Arist. F: νότῳ Arist. E 24 τόποις ex τόπον corr. M¹

ρειαν ἀφικοῦνται πρὸς τὸν ἥλιον. μήποτε δὲ εἴ τις ὑποθοῖτο ἐν τοῖς 95
Θερινοῖς κύκλοις ἄμα τῷ δῦναι τὸν ἥλιον καὶ μὴ πολλὴν μοῖραν τῆς ὑπὸ 15
ἥγην διεληλυθέναι περιφερείας μηδὲ τῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου φερομένης ἐπὶ²
ταύτην γραμμῆς ἄφασθαι, τότε δύνασθαι τὰς ὄψεις ἐπ’ αὐτὸν ἀνακλᾶσθαι
5 τὸν ἥλιον, καὶ τούναντίον ἐν τοῖς χειμερινοῖς, ἐπειὶ πολὺ τοῦ ὑπὸ ἥγην ὁ
ἥλιος διέλθοι τμῆματος, ὡς ἐν τῷ ὑπὸ ἥγην τούτου γενέσθαι μεσουρανῆματι
ἥ καὶ τι ὑπερβῆναι τούτου μικρόν, τότε μὴ δύνασθαι τὰς ἀνακλωμένας
ὄψεις πρὸς τοῦτον φέρεσθαι· οὔτε οὖν ἐν τοῖς βορείοις ὅντος τοῦ κομήτου
δεῖ ἔξει κόμην οὔτε ἐν τοῖς νοτίοις οὐδέποτε [οὐδὲ] ἔξει κατὰ τὴν εἰρημένην
10 ὑπόθεσιν.

20

p. 343a 20 Πᾶσι δὲ τούτοις τὰ μὲν κοινῇ συμπίπτει λέγειν ἀδύνατα,
τὰ δὲ καὶ χωρίς.

Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῶν εἰρημένων ὑποθέσεων τρέπεται.
τῶν δὲ παρακολουθούντων ταῖς ὑποθέσεσι ταύταις ἀτόπων, φησί, τὰ μὲν
15 ὑμοῦ πάσαις ἐστὶ κοινά, τὰ δὲ καὶ λόισι ἑκάστῃ. καὶ τέως τὰ κοινῇ πάσαις
ἐπόμενα τιθησι, καὶ τοῖς σύμφασιν ἀπάντων ἄμα τῶν πλανωμένων τὸν κομῆτην 25
εἶναι λέγουσιν καὶ τοῖς ἔνα τούτων ἥ ἔτερόν τινα πλανώμενον ἀστέρα παρὰ
τοὺς πέντε τοὺς ἀγνωσμένους ἡμῖν, τοῖς τε οἰκείαν ἔχειν τὴν κόμην καὶ
τοῖς ἔξωθεν αὐτὴν γινομένην ὑποτιθεμένοις.

20 p. 343a 22 Πρῶτον μὲν οὖν τοῖς λέγουσιν δτι τῶν πλανωμένων
ἐστὶν εἰς ἀστέρων ὁ κομῆτης· οἱ γάρ πλανώμενοι πάντες ἐν τῷ
κύκλῳ ὑπολείπονται τῷ τῶν ζῳδίων, κομῆται δὲ πολλοὶ ἑωρα-
μένοι εἰσὶν ἔξω τοῦ κύκλου. εἰτα καὶ πλείους ἐνὸς ἄμα γεγέ-³⁰
νηνται πολλάκις.

25 Τὸ προκείμενον ἐπιχείρημα κοινός ἐστιν ἔλεγχος καὶ τῶν σύμφασιν
μίαν τῶν πέντε πλανωμένων εἶναι λεγόντων τὸν κομῆτην, ἥ εἰ καὶ ἔνα
λέγοι τις αὐτὸν καὶ ἄλλον εἶναι τοῦτον παρὰ τοὺς συνεγνωσμένους ἡμῖν
πέντε πλανώμενον καὶ αὐτόν. οἱ μὲν γάρ πλανώμενοι, φησί, πέντε τὸν
Ζῳδιακὸν ἐπέχουσι κύκλον, καὶ τούτῳ δὴ κινοῦνται μηδαμῇ παρεξιόντες
30 αὐτὸν ἐπὶ βορρᾶν ἥ ἐπὶ νότου, οἱ δὲ λεγόμενοι κομῆται ἄλλοτε μὲν τοῦ 35
Ζῳδιακοῦ βορειότεροι, ἄλλοτε δὲ νοτιώτεροι φαίνονται. ἔτι πλείους ἐνὸς ἄμα
πολλάκις ὥφιθησαν κομῆται, ὡς περὶ ἐνὸς δὲ πάντες οἱ παλαιοὶ κομῆτου
τεχνολογοῦσι. καὶ ἄλλως κομῆται φανέντος ἐνὸς ἥ πλειόνων τοὺς πλανω-
μένους ἐστιν ἀπαριθμήσασθαι πάντας καὶ ἰδεῖν ἐν τῷ τόπῳ τῷ ὀικείῳ
35 φαίνομενον ἔκαστον. οὔτε οὖν πάντων ἄμα σύμφασις οὔτε εἰς ἐξ αὐτῶν

2 exspectas χειμερινοῖς κύκλοις et v. 5 Θερινοῖς 4 τότε δύνασθαι οι. a 9 οὐχ delevi
21 ἐστιν—ἀστέρων] εἰς ἐστιν Ma 22 τῷ οι. Ma 22. 23 ἑωραμένοι V Arist. FIIN:
ἄρμενοι Ma Arist. E 27 τοῦτον] τοῦτο a 29 καὶ τούτῳ a μηδαμῆς V
31 post φαίνονται αἰδ. οὔτε σύμφασις ἄρα τῶν πέντε ἐστὶν οὔτε εἰς αὐτῶν οὔτε παρὰ τούτους
ἄλλος ἐστὶν ἀστήρ ὁ κομῆτης a 33 ἄλλως ex ἄλλου corr. M¹

ἐστιν ὁ κομῆτης. ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τούτους ἔτερος ὑπάρχει πλανώμενος καὶ 95 τὸν ζῳδιακὸν παραλλάσσων, πρῶτον μὲν ὅτι πάντες οἱ τὴν ἐναντίαν τῇ 11 ἀπλανεῖ φερόμενοι, οὓς διὰ τοῦτο πλανήτας λέγομεν, τὸν ζῳδιακὸν οὐ παρ-
εξίστων· ἔπειτα τίνος ἔνεκα διὰ πολλοῦ χρόνου φαίνεσθαι φασὶ κομῆτην; οὐ διὰ
5 τὸ σύνδρομον εἶναι τῷ ἡλίῳ καὶ διὰ τῶν αὐγῶν τῶν ἐκείνου καλύπτεσθαι;
οὐκοῦν ἀμα τῷ ἡλίῳ καὶ αὐτὸς τὸν ζῳδιακὸν ἐπέχει κύκλον· οὔτε γὰρ οἱ
βορειότατοι οὔτε οἱ νοτιώτατοι ὑπὸ αὐτοῦ κρύπτονται. πῶς οὖν οἱ κομῆται
15 ταὶ καὶ τοῦτον φαίνονται παρεξιόντες; μήποτε δὲ πρὸς τὸ πλήθος τῶν κο-
μῆτῶν οἱ σύμφασιν εἶναι λέγοντες πιθανολογούμενοι φήσουσιν ὡς δυνατόν
10 ἐστι τρεῖς μὲν τυχὸν συνιέναι πλανήτας ἀλλήλοις καὶ μίαν ποιεῖσθαι σύμ-
φασιν, τοὺς δὲ λοιποὺς δύο πάλιν ἑτέραν, ὡςτε δύο γίνεσθαι κομῆτας. τί
οὖν ἐροῦσιν, εἰ καὶ τρεῖς ἢ πλείους φανεῖεν, καὶ οὐτοι τὸν ζῳδιακὸν παρ-
αλλάσσοντες, τῶν συνεγνωσμένων ἥμιν πέντε φαινομένων καὶ μὴ συνελ-
θόντων ἀλλήλοις, ἀλλὰ καὶ διεστάτων πολλάκις πλεῖστον ἀλλήλων; καὶ 50
15 ἄλλως κατὰ μέρος οἱ κομῆται δυόμενοι φαίνονται καὶ ὡς ἐπὶ πυρὸς ἐνδείᾳ
τῆς ὅλης διαπανωμένου κατὰ μικρόν. ἀλλὰ καὶ τὰ σχήματα μεταλλάττουσι
πολλάκις, ὅπερ ἥμεῖς τεθεάμεθα. τοῦτο δὲ ὑπομένει τῶν ἀστέρων οὐδεὶς
οὔτε ἀπλανῆς οὔτε πλανώμενος.

p. 343^a 26 Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ διὰ τὴν ἀνάκλασιν τὴν κόμην
20 ἔχουσι, καθάπερ φησὶν Λισχύλος καὶ Ἰπποκράτης, ἔδει ποτὲ 96^c
φαίνεσθαι καὶ ἄνευ κόμης τὸν ἀστέρα τοῦτον, ἐπειδήπερ ὑπο-
λέξειπται μὲν καὶ εἰς ἄλλους τόπους, τὴν δὲ κόμην ἔχει οὐ
πανταχοῦ· νῦν δὲ οὐδεὶς ὥππαι παρὰ τοὺς πέντε ἀστέρας.

Τοῦτο πρὸς Ἰπποκράτην φησὶ καὶ μόνον καὶ τὸν αὐτοῦ μαθητὴν
25 Λισχύλον. εἰ γὰρ ἐξ ἀνακλάσεως ἡ φαντασία κατ' αὐτοὺς τῆς κόμης γί-
νεται, οὐ πανταχοῦ δὲ δυνατὸν ἀπὸ τῆς ἀτμίδος ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀνακλᾶσθαι 5
τὰς ὄψεις ἥμιν, οὐκ δέ οἱ κόμην δὲστήρ οὐτοῦ ἔξει· ἔδει οὖν αὐτόν, φησίν,
ἐπέριυσέ ποι καὶ ἄνευ κόμης ποτὲ φαίνεσθαι. εἰ γὰρ καὶ ἐν ἄλλοις ὑπο-
λείπεται τόποις, ἐν οἷς αὐτόν, ὡς φασιν, οὐχ οἰόν τε τὴν κόμην ἔχειν διὰ
30 τὸ μηδὲ ἀνακλᾶσθαι πανταχοῦ δύνασθαι τὰς ὄψεις ἥμιν ἐπὶ τὸν ἥλιον,
διὰ τί μὴ φαίνεται δὲστήρ οὐτοῦ δὲ πλανώμενος ἐν ἄλλοις τόποις κόμης
χωρίς, δέστηρ ὥν ἀπλῶς καὶ μόνον; νῦν δέ, φησί, παρὰ τοὺς πέντε τοὺς
πλανωμένους οὐδεὶς οὐδαμοῦ φαίνεται πλανώμενος δέστηρ. ταῦτα μὲν οὖν 10
πρὸς τούτους. πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας οἴκοθεν ἔχειν τὴν κόμην οὐδὲν ἀντ-
55 οῦ εἰπεν Ἀριστοτέλης, ὡς προφανοῦς ἀτοπίας οὕσης· ἀποκληρωτικὸς γάρ ὁ
λόγος ἐστί. παρὰ τοὺς πέντε διὰ τί μόνος ἔχει κόμην; εἰ δὲ εἰς τῶν πέντε,
πῶς οὐδὲ εἰς αὐτῶν φαίνεται κόμην ἔχων; εἰ δὲ ἐκ τῆς πάντων συμφά-
σεως γίνεται μηδενὸς τούτων κόμην ἔχοντος, πόθεν ἐν τῷ γενομένῳ ἐκ τῆς
αὐτῶν συνόδου γέγονεν ἡ κόμη; εἰ δὲ τῷ ἀποσπινθητίζειν τὴν κόμην αὐ-

8 τοῦτον] τοῦτο α 15 οἱ κομῆται] οἰκονομῆται M 20 ἔχουσι V Arist. FHN: ἔχουσι
M a Arist. E 21. 22 ὑπολείπεται Arist. 29 τὴν om. Ma 36 post ἔχει add. τὴν a

τὸν ἔροῦσιν ἔχειν (φαίνονται γάρ οἱ λαμπρότατοι τῶν ἀστέρων τοιοῦτοί 96^τ τινες, ὡς ὁ τοῦ κυνός, ὁ τῆς Ἀφροδίτης, ἀκτῖνας πανταχόθεν ἐκπέμποντες, 10 αἰτίνες οἵον τις αὐτοῖς κόρη περίκεινται) ἀλλὰ πλάνη δηλονότι τῆς ὄψεως ἥμιν ἔστι τὸ τοιοῦτον πάθος, καὶ οὐκ αὐτῶν ἀπηγόρηται πανταχόθεν τινὰ 5 σωματία. καὶ γάρ ἐπὶ λόγῳ τοῖς ἀστερεστέροις τὰς ὄψεις καὶ ὑγροτέρους ὅντος τοῦ ἀέρος φαντασία τοιαύτη γίνεται· οὐκ αὐτῶν οὖν ἡ τοιαύτη κόμη.

p. 343+31 Οὗτοι δὲ πολλάκις ἄμα πάντες μετέωροι φαίνονται 20 ὑπὲρ τοῦ ὄρίζοντος, καὶ φανερῶν δ' ὄντων αὐτῶν ἀπάντων καὶ μὴ φαίνομένων πάντων ἀλλ' ἐνίων ὄντων πρὸς τῷ ἡλίῳ, οὐδὲν 10 ἡττον κομῆται φαίνονται γινόμενοι πολλάκις.

Οὗτος ὁ λόγος ἀρμόδει μαλιστα πρὸς τοὺς σύμφασιν τῶν πλανωμένων τὸν κομῆτην εἶναι λέγοντας. εἰ γάρ σύνοδος εἰς ταύτο πάντων καὶ σύμφασις ὁ κομῆτης ἐστίν, ἔδει κομῆτου γινομένου μηδαμοῦ λοιπὸν ἐτέρωσε 25 φαίνεσθαι τῶν πλανωμένων μηδένα μηδέ τὸν γῆν τούτων εἶναι τινα. νῦν δὲ καὶ πάντων ὑπὲρ γῆν ὄντων καὶ ὄρωμένων καὶ πάντων ὑπὸ γῆν, καὶ τινῶν μὲν ὑπὲρ γῆν, τινῶν δὲ ὑπὸ γῆν, καὶ πάντων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἄλλων ἀλλαχοῦ διεστώτων ὅμως κομῆται φαίνονται μηδὲν τῶν πλανωμένων πληστάζοντες. τούτου δ' ἀληθοῦς ὄντος οὐκ ἄρα σύμφασις τῶν πλανωμένων ἐστὶν ὁ κομῆτης, οὐδὲ ἄμα πάντων οὐδέ τινων.

20 p. 343+35 'Αλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἀληθές, διτι ἐν τῷ πρὸς ἄρκτον 30 τόπῳ γίνεται κομῆτης μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἡλίου ὄντος περὶ θερινὰς τροπάς· διτε γάρ μέγας κομῆτης ὁ γενόμενος περὶ τὸν ἐν Ἀχαΐᾳ σεισμὸν καὶ τὴν τοῦ κύματος ἔφοδον ἀπὸ δυσμῶν τῶν ἴσημερινῶν ἀνέσχε, καὶ πρὸς νότον ἥδη πολλοὶ γεγόνασιν.

25 Πάλιν πρὸς τοὺς περὶ Ἰπποκράτην μετάγει τὸν ἔλεγχον ἐν μόνοις λέγοντας τοῖς βροτίνοις μέροσι τὸν κομῆτην γενέσθαι, οὗτε καὶ ὁ ἥλιος τοὺς τήπους ἐπέγει τοὺς αὐτούς. διὰ τὸ καὶ ἀτμῆσα πολλὴν ἐκεῖτε δύνασθαι τὸν 35 κομῆτην συνέλκειν εἰς ἑαυτόν, οὐρῶν ὄντων τῶν τόπων, καὶ τὰς ὄψεις ἥμιν προσπιπούσας αὐτῇ καὶ ἀνακλωμένας φέρεσθαι πρὸς τὸν ἥλιον διὰ 30 τὸ μικρὸν εἶναι τὸ ὑπὸ γῆν τοῦ κύκλου μέρος· οὕτε δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν ὑπὸ τὸν ἴσημερινὸν διὰ τὸ κατεξηράνθαι τοὺς τόπους οὕτε ἐν τοῖς νοτίοις διὰ τὸ μείζονα εἶναι τὰ ὑπὸ γῆν τῶν κύκλων τημήματα τῶν ὑπὲρ γῆν καὶ τὰς ὄψεις ἀνακλωμένας μὴ ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὸν ἥλιον· ἀλλὰ μηδὲ εἰ ὁ ἥλιος ἐν ταῖς θεριναῖς εἴη τροπαῖς, τῆς ὄψεως πάλιν ἥμιν διὰ 40 35 τὴν πολλὴν διάστασιν οὐκ ἔξισχουόσης δὴ ἀπὸ τῶν χειμερινῶν τροπῶν ἐπὶ τὰς θερινὰς ἀνακλωμένης φέρεσθαι. ἡ οὖν Ἀριστοτέλης ἐκ τῆς ἴσημερίας καὶ τῶν φανέντων πολλάκις τὰς ὑποθέσεις ταύτας ἐλέγχει φευδομένας.

8 αὐτῶν ἀπάντων ομ. Ma
21 μόνον ἄμα καὶ Arist. II N

13 γενομένου M
28 ἑαυτῶν M

19 fort. οὕθ' ἄμα— οὕτε
36 ὁ οὖν] οὖν οὖν V

τούτων δὲ ἐλεγχομένων καὶ ή αἰτία ή ἔξ αὐτῶν ἀποδεδομένη τῆς συστά- 96·
σεως τοῦ κομήτου συνελέγχεται. τοῦ γάρ ἡλίου, φησίν, ὅντος περὶ τὰς
θερινὰς τροπὰς ὁ φανεῖς τότε μέγας κομήτης ἐκ δυσμῶν ἀνέσχε τῶν ιση-
μερινῶν, ὥστε καὶ τοῦ ἡλίου τοσοῦτον διεστῶτος μεταξὺ τῶν τροπικῶν ὑπ’ 45
5 αὐτὸν τὸν ισημερινὸν ὁ κομήτης συνέστη. ἀναγκαίως δὲ καὶ τὸ μέριστον
εἶναι τὸν κομήτην ἐπισημειοῦται, καὶ τοσοῦτον μέγεθμος ἦν, ὡς διὰ τὴν
πολλὴν τότε θληγη, ἔξ ης δ’ Ἀριστοτέλης τοὺς κομήτας καὶ τοὺς σεισμοὺς
καὶ τοὺς ἀνέμους γίνεσθαι δείκνυσι, πολλὰς τῶν Ἀχαιῶν πόλεων ὑπὸ τοῦ
τότε γινομένου σεισμοῦ κατενεχθῆναι καὶ κύριας γενέσθαι κατὰ τῆς γῆς
10 ἔφοδον ἔξ ἀντικειμένων συνισταμένην πνευμάτων, ὡς δείξει. εἰ δὲ καθ’
‘Ιπποκράτην τὸν Χῖον ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν ἀστέρα ἐλκομένης ἀτμῆδος τῶν ὄψεων 50
ἡμῶν ἐπὶ τὸν ἡλιον ἀνακλωμένων ὁ κομήτης συνίστατο, τὸ πυρώδες τοῦ
ἡλίου χρῶμα ἐν τῷ ἐνόπτερῳ ἀτονούσῃς ὅρᾶν τῆς ὄψεως πολλὴ ἄρα ὑπὸ⁵
τὸν ισημερινὸν ἡ ἀτμὶς συνεστήκει. εἰ οὖν οὐδὲ αὐτοῖς δοκεῖ μεταξὺ τῶν
15 τροπικῶν ἀτμῶν συνίστασθαι, ἐκεῖτε δ’ ὁ τηλικοῦτος συνέστη κομήτης,
ψευδῆς ἄρα ή παρὰ τῶν περὶ τὸν ‘Ιπποκράτην ἀποδοθεῖσα τῆς γενέσεως τῶν
κομητῶν αἰτία. πάλιν δὲ τὸ ίστορησαι καὶ πρὸς νότον πολλοὺς γεγονέναι
κομήτας ψευδόμενον ἥλεγχε τὸν ἐν μόνοις τοῖς βιορείοις τόποις συνίστασθαι 96·
κομήτην λέγοντα. καὶ ἐπὶ τῶν καθ’ ἡμᾶς δὲ γρόνων ὑπὸ τοὺς πόδας
20 τοῦ ‘Ωρίωνος συνέστη κομήτης *(ἐν τόποις)* νοτίοις οὖσι καὶ τοῦ ζῳδιακοῦ
διεστηκόσιν.

p. 343^b4 Ἐπὶ δὲ ἄρχοντος Ἀθήνησιν Εὐκλέους τοῦ Μόλωνος
ἐγένετο κομήτης ἀστὴρ πρὸς ἄρκτον μηνὸς γαμηλιῶνος περὶ 5
τροπὰς ὅντος τοῦ ἡλίου χειμερινάς· καίτοι τοσοῦτον ἀνακλα-
25 σθῆναι καὶ αὐτοὶ τῶν ἀδυνάτων εἶναι φασιν.

‘Η μὲν τοῦ μεγάλου κομήτου ίστορία τὴν ὑπόθεσιν ἥλεγχεν ‘Ιππο-
κράτους τὴν λέγουσαν ἐν μόνοις τοῖς βιορείοις τόποις κομήτην συνίστασθαι,
ἡ δὲ νῦν τὴν λέγουσαν δεῖν πλησιάζειν τῷ κομήτῃ τὸν ἡλιον, καὶ μὴ τὸν
μὲν εἶναι βιορείστατον, τὸν δὲ νοτιώτατον· μηδὲ γάρ τοσοῦτον ἀνακλασθῆναι
30 τὰς ὄψεις τῶν ἐνδεχομένων ὑπάρχειν. ἴδοιον δὲ τὸν ὁ φανεῖς ἐπὶ τοῦ εἰρη- 10
μένου ἄρχοντος κομήτης αὐτὸς μὲν πρὸς ἄρκτον ἐφάνη, ὁ δὲ ἡλιος πρὸς
ταῖς χειμεριναῖς ὑπῆρχε τροπαῖς· τὴν μεγίστην ἄρα κατὰ πλάτους διεστή-
κεισαν ἀλλήλων δὲ τε κομήτης καὶ ὁ ἡλιος. εἰ οὖν καὶ αὐτοῖς δόδύνατον
εἶναι δοκεῖ, ἐπὶ τοσοῦτον ἀνακλωμένας διάστημα φέρεσθαι τὰς ὄψεις, καν-
35 τενίθεν ἄρα ψευδῆς οὖσα δέδεικται ἡ ἀποδοθεῖσα παρ’ αὐτῶν τῆς γενέσεως
τῶν κομητῶν αἰτία.

2 τοῦ γάρ] οὐ γάρ α 6 μέγεθμος scripsi: μέγας libri 15 συνέστηκε Ma 16 παρὰ²⁶
τῶν om. Ma 20 ἐν τόποις addidi 22 ἄρχοντος—Εὐκλέους] Ol. 88,2 = 427/26
a. Chr. Μόλωνος Arist.: μήλωνος libri: σάλωνος Alex. AW: μέλωνος Alex. I
post Μόλωνος add. τοῦ μετά διότιμον Ma 28 τῷ κομήτῃ] τὸν κομήτην καὶ a
31 ὁ om. M 32 πλάτης V

p. 343b8 Κοινὸν δὲ καὶ τούτοις καὶ τοῖς τὴν σύναψιν λέγουσιν 96^η πρῶτον μὲν ὅτι καὶ τῶν ἀπλανῶν λαμβάνουσι κόμην τινές. καὶ 16 τοῦτο οὐ μόνον Αἰγυπτίοις πιστεῦσαι δεῖ (καίτοι κάκεῖνοί φασιν) ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐφεωράκαμεν· τῶν γάρ ὅντων ἐν τῷ ἴσχιῳ τοῦ 5 κυνὸς ἀστήρ τις ἔσχε κόμην, ἀμαυρὰν μέντοι ἀτενίζουσι μὲν γάρ εἰς αὐτὸν ἀμυδρὸν ἐγένετο τὸ φέγγος, παραβλέπουσι δ' ἡρέμα τὴν ὄψιν πλεῖον.

Καὶ κοινῶς ἀντειρηκώς πρὸς τὰς εἰρημένας τῶν παλαιῶν ὑποθέσεις ἀπάσας καὶ τὰ ἵδια ἔκάστη ἀντῶν παρακολουθοῦντα προσθεῖς ἄποπα, νῦν 20 πάλιν κοινοὺς ἐλέγχους ἐπιτίθησι καὶ τοῖς σύμφασιν τῶν πέντε πλανωμένων τὸν κομῆτην εἶναι λέγουσι καὶ τοῖς ἔνα τῶν πλανωμένων ἔκτον ἀστέρα. τούτων δ' οἱ μὲν αὐτῷ συμπεφυκέναι τὴν κόμην ἔλεγον, οἱ δὲ ταύτην ἔξωθεν λαμβάνειν, μᾶλλον δὲ κόμης φαντασίαν εἶναι ἐκ τῶν ὄψεων ἀνακλάσεως ἀπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως ἐπὶ τὸν ἥλιον γινομένης. εἰ γάρ, 15 φησί, καὶ τῶν ἀπλανῶν κόμην λαμβάνουσί τινες, ὡς η̄ τε παλαιοτέρα τῶν Αἰγυπτίων ἴστορίᾳ βιώλεται καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἴστορηκέναι φησί τινα 25 ἐν τῷ ἴσχιῷ τοῦ κυνὸς τοῦτο παθόντα, οὐκ ἄρα ἵδιζουσά τις ἀστέρος κομῆτου φύσις ἐστὶν ἔνδες ὅντος καὶ αὐτοῦ τῶν πλανωμένων, οὐδὲ σύμφασις ἀμα πάντων, ἐπεὶ οὐκ ἀν καὶ τῶν ἀπλανῶν τινες τοῦτο ἔπασχον πρότερον 30 οὐκ ἔχοντες κόμην· ἔδει γάρ καὶ τὸν παρ' αὐτοῖς λεγόμενον κομῆτην ἀστέρα, εἴπερ ἀστήρ ἦν κατ' ἀλήθειαν, πρότερον φαίνεσθαι κόμης ἐκτός. τίνος δὲ χάριν ἀτενὲς μὲν εἰς τὴν κόμην τοῦ ἀστέρος ὀρώντων ἀμυδρότερον τὸ φῶς τῆς κόμης ἐφαίνετο, εἰ δέ τι παραβλέψαιεν ὑπολοξοῦντες τὰς 35 ὄψεις, πλεῖον ἐδόκει τὸ φῶς εἶναι; πρὸς τοῦτο τῶν ὑπτικῶν τινες ἔφασαν ῥώς τῷ κώνου τῶν ἐκ τῆς κόρης ἔξιουσῶν ὄψειν (κωνοειδῶς γάρ ἔξιστιν. ὡς καὶ πρότερον εἴπον) ὅσαι μὲν τῷ ἄξονι τοῦ κώνου πλησιάζουσι (μέσοις δὲ δηλονότι πασῶν ὁ ἄξων ἐστίν) ἴσχυρότεραι τῶν ἄλλων εἰσὶ καὶ δυσπαθέστεραι, ὅσαι δὲ τούτων πορρωτέρω διεστήκασιν, ἀσθενέστεραι καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον εὑπαθεῖς θάττον διακρινόμεναι. διὸ καὶ μᾶλλον τοῦ αἰσθητοῦ 40 ἀντιλαμβάνονται· τὸ γάρ μᾶλλον πάσχον μᾶλλον τοῦ ποιοῦντος ἀντιλαμβάνεται. ἐναντιοῦσθαι δὲ τούτῳ δοκεῖ τὸ μᾶλλον διακρίνεσθαι τὰς ὄψεις τοὺς ἀτενὲς τῷ ἥλιῳ προσέχοντας η̄ τοὺς λοξέτερον αὐτῷ τοῖς ὄψιμασιν ἐπιβλέποντας. ἀλλ' ἔστι καὶ πρὸς τοῦτο εἰπεῖν ὅτι δι' ἀμετρίαν τοῦ ἥλιου καὶ φωτὸς πρὸς τὰς ἡμετέρας ὄψεις τοῦτο συμβάίνει· η̄ γάρ ὑπερβολὴ τοῦ 45 δρῶντος εἰς φθιορὰν ἀγειν τὸ πάσχον κινδυνεύσουσα καὶ αὐτῆς τοῦ πάθους ἀφαιρεῖται τῆς ἀντιλήψεως. μήποτε οὖν αὐτό γε τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ ἤγητου μένου συμβέβηκεν. ἀτενὲς γάρ εἰς τὸ τῆς κόμης καὶ εἰς τὸ τοῦ ἀστέρος 50 φῶς ἀποβλέπουσιν ἀμα τὸ τε πάθος ἐγένετο μεῖζον καὶ ἀσθενούσῶν διὰ τοῦτο τῶν ὄψεων η̄ κρίσις η̄ν ἀμυδροτέρα· ὑποκλινομένων δὲ τῶν ὄφισαλ- 40 μῶν καὶ λοξῶν ὀρώντων σύμμετρος η̄ τῶν ὄψεων ἐγένετο διάκρισις καὶ η̄ ἀντιληψίς ἀκριβεστέρα. σκόπει δὲ καὶ ἄλλως· εἰ δύο λόγηνος θείης ἐπὶ

μιᾶς εὐθείας, τὸν μὲν ἀνωτέρω τὸν δὲ ὑποκείμενον αὐτῷ, εἴτα εἰς τούτους 96^v ἀποθλέψειας, ἀνθελκομένων ὑφ' ἔκατέρου φωτὸς τῶν ὄψεων διασπᾶται ἡ 45 κρίσις τῶν ὄρων, καὶ τεῦθεν τὸ φῶς ἀμυδρότερον εἶναι δοκεῖ· εἰ δὲ θάτερον αὐτῶν ὑφέλοιο, μηκέτι τοῦ εἰρημένου πάθους γενημένου ἀκριβεστέρα 5 τοῦ λυχνιαίου φωτὸς ἡ ἀντίληψις γίνεται. ἐπεὶ οὖν ἡ κόμη κατωτέρω τοῦ ἀπλανοῦς ὑπῆρχεν ἀστέρος, αἱ πρὸς ταῦτα φερόμεναι ὄψεις τὸ ἐπὶ τῶν λύγων πάθος ὑπέμενον· λοξούμενων δὲ τῶν διθαλαμῶν οὕτως ὡς μηκέθ' ὅμοιώς ἐπ' ἄμφῳ φέρεσθαι (ό γάρ λοξῶν πάντως ὡς ἐπὶ τὴν κόμην τὰς ὄψεις ποιεῖ νεύειν ταύτην ἐθέλων ὄραν) μηκέτι οὖν διασπωμένων τῶν ὄψεων 50 10 ἀκριβεστέρα τοῦ φωτὸς τῆς κόμης ἐγίνετο ἡ ἀντίληψις.

p. 343 b 14 Πρὸς δὲ τούτοις ἀπαντεῖς οἱ καθ' ἡμαῖς ὡμμένοι ἄνευ δύσεως ἡφανίσθησαν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ ὄρεων τοις τόπῳ ἀπομαρανθέντες κατὰ μικρὸν οὗτως, 97^v μήτε ποιεῖν τοῦτον τὸν κομήτην μήτε ἕνα τῶν πλανωμένων δύσεως ἡφανίσθησαν ἀστέρος, καὶ λογίζεται οὐδένα κατατελούσασιν ἀστέρα. καὶ ἐπὶ τῶν κομητέρων δὲ γρήγορων πολλοὺς οὔτω τετεάμενα λογίζεται καὶ πρὸ τῆς λύσεως εἰς σχῆματα 20 μεταβαλόντας διάφορα. καίτοι γε εἰ ἀληθεῖς ἦσαν αἱ προειρημέναι περὶ τοῦ κομήτου δόξαι, τουτέστιν εἴτε εἴς ἣν οὐτος ἀστήρ, εἴδει λογίζεσθαι τῆς κόμης αὐτὸν ὄρασθαι, εἴτε σύμφασις πάντων ἀμα τῶν πλανωμένων εἰς τὴν τοιούτη συνεληλυθήσων, πόλιν εἴδει τοῦ κομήτου λογίζεσθαι τοὺς πλανωμένους ἀπαντας ἀπ' ἀλλήλων διεστηκότας, μᾶλλον δὲ τῇ διαστάσει 25 τούτων ἐκείνον λύεσθαι, καὶ οὐδὲν ἔτερον εἶναι τοῦ κομήτου τὴν λύσιν ἡ τὴν ἐκείνων ἀπ' ἀλλήλων διάστασιν. εἰ γάρ ἡ σύνοδος αὐτῶν τὸν κομήτην ἐργάζεται, πάντως που φείρεσθαι τοῦτον ἀνάγκη δισταμένων ἐκείνων. εἰ δὲν διαλειλυμένων τῶν κομητῶν, καὶ οὖς Ἀριστοτέλης τεθέαται καὶ οὓς 10 ἡμεῖς καὶ πάντες ἀπαξιλόμενοι, οὔτε εἰς ὑπολειπόμενος ἀστήρ ἐφάνη οὔτε 30 πλείους, διαφέρον τε σχῆμα μεταλαμβάνειν τοὺς ἀστέρας ἀμήχανον ἦν, ἢ εὐθῆς ἄστοι τῆς ὑποθέσεων ἐπατέρα. καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς κόμης ὄπτες ἀπομαρανθῆναι τούτους ἐπεσημήνατο· εἰ γάρ ὑπὸ γῆν αὐτῶν ἡ λύσις ἐλέγετο, οὐκ ἦν δῆλον, εἴτε ὑπολέειπται μετὰ τοῦ κομήτου λύσιν ἀστήρ 35 εἴτε μή.

1 ὑποκείμενον αὐτῷ] κατωτέρω α

7. 8 μὴ καθ' ὄμοιός Μ

corr. M¹

εορτα

6. 7 τῶν λύγων ex τὸ λύγον corr. M¹

13. 14 ὑπολειψῆναι ex ἀπολειψῆναι corr. V: ὑπο-

ληφθῆναι α 19 πρὸ τῆς] πρὸς τῆς Μ 24 πλανωμένους (sic) ex πανομένους

corr. M¹

28 ὁ Ἀριστοτέλης Μα

30 διαφέρονται Μ: διαφέ-

ροντα α

corr. M¹

ρ. 343b 17 Ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας ἀστὴρ περὶ οὐ πρότερον ἐμνήσθημεν, 97r
 ἔφανη μὲν χειμῶνος ἐν πάγοις καὶ αἰθρίᾳ ἀφ' ἑσπέρας ἐπὶ 15
 Ἀστείου ἄρχοντος, καὶ τῇ μὲν πρώτῃ οὐκ ὥφθη ὡς προδεδυκὼς
 τοῦ ἡλίου, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὥφθη ὅσον ἐνδέχεται· καὶ γὰρ ἐλά-
 ς χιστὸν ὑπελείφθη καὶ εὐθὺς ἔδω· τὸ δὲ φέγγος ἀπέτεινε
 μέχρι τοῦ τρίτου μέρους τοῦ οὐρανοῦ οἶνον ἄλμα, διὸ καὶ ἐκλήθη
 ὕδως. ἐπανῆλθε δὲ μέχρι τῆς ζώνης τοῦ Ὡρίωνος καὶ ἐνταῦθα
 διελύθη.

Καὶ ἐκ τῶν περὶ τὸν μέγαν κομήτην συμβεβηκότων, ἐφ' οὐ καὶ ὁ
 10 σεισμὸς καὶ ἡ τοῦ κύματος ἔφοδος γέγονε, τὴν αὐτὴν πίστιν ἐπάγεται 20
 τοῦ μήτε ἔνα τῶν πλανωμένων ἀστέρων εἶναι τὸν κομήτην μήτε σύνοδον
 καὶ σύμφασιν ἀμα πάντων. ὡς ἔθος δὲ τοῖς παλαιοῖς ἐπισημειοῦσθαι τὰ
 τοιαῦτα πάθη, καὶ αὐτὸς τὰ περὶ τὸν κομήτην ἐκεῖνον ἴστορεῖ γενόμενα.
 15 ὅφθηναι μὲν γὰρ αὐτὸν φησιν ἐσπέρας χειμῶνος ὄντος πάγων τε καὶ αἰθρίας,
 20 καὶ τῇ μὲν πρώτῃ, φησίν, οὐκ ὥφθη δηλονότι καθ' ἣν συνέστη, ὡς τοῦ
 ἡλίου προδεδυκὼς ἢ συγκαταδὺς αὐτῷ δηλονότι. καθ' ἣν δὲ ἐσπέραν
 ὥφθη, δευτέρα μὲν ἣν τῆς συστάσεως αὐτοῦ, πρώτη δὲ τῆς φάσεως. ἐν 25
 ταύτῃ οὖν ὀφθηναὶ φησιν αὐτὸν ὑπὲρ τὸν ὥριζοντα χρόνον ἐλάχιστον· πρὸς
 δυσμαῖς γὰρ ἣν, διὸ καταδύντι τῷ ἡλίῳ μετ' ὀλίγον ἐπικατέδυ. συγκι-
 20 νοῦνται γὰρ οἱ κομῆται τῷ ὑπεκκαύματι καὶ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν ἀέρι, ὃς μὴ
 λιμνάζει μεταξὺ τῶν ὥρων, ταῦτα δὲ τῷ οὐρανῷ. ἀλλ' εἰ καὶ κατέδυ,
 φησίν, ἀλλ' οὖν τὸ φέγγος αὐτοῦ ὑπερῆλατο τὸν ὥριζοντα τοσοῦτον, ὥστε
 τὸ τρίτον τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίου καταυγάσας οἷονεὶ τῷ ὑδροχόῳ συν- 30
 25 ἐδύνε, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ δύο ζῷδια διικνεῖτο, τοὺς ἵχθυς τε καὶ τὸν κρίν·
 τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τρίτον τοῦ ὑπὲρ γῆν μετὰ τῶν ἑκατέρωθεν παρανατελλόντων
 αὐτοῖς· οὗτῳ πολὺς ἦν τῷ μεγέθει τε καὶ τῇ δυνάμει. πόθεν δὲ ὅτι τῇ
 προτέρᾳ τῆς φάσεως αὐτοῦ συνέστη; ἐτεκμήρατο καλῶς ἐκ τοῦ τὴν αὐγὴν
 αὐτοῦ καταδεδυκότος ἥδη τοσοῦτον ὑπεράλλεσθαι, ὡς τὸ τρίτον καταυγάσαι
 τοῦ ὑπὲρ γῆν οὐρανοῦ· τῷ οὖν μὴ πρὸ ταύτης τῆς ἡμέρας τὴν αὐγὴν αὐ-
 30 τοῦ τὸν ὥριζοντα ὑπεράλλεσθαι τεκμαίρεται πρὸ μιᾶς τῆς φάσεως αὐτὸν συ- 35
 στηναι. κατ' ὀλίγον γὰρ καὶ οὐκ ἀμφότερον τούτων ἡ ἔξαψις γίνεται· προϋ-
 πέστη ἄρα τῆς φάσεως, ἀλλ' οὐκ ἐφαίνετο μήπω παραλλάξας τὸν ἡλιον
 μηδὲ τοσοῦτής πως γενόμενος ἵσως. τὸ δὲ οἷον ἄλμα φησί, τοιούτου
 τοσαύτη γέγονεν ἡ ταχυτής τῆς κινήσεως τῶν αὐγῶν αὐτοῦ, ὡς ἄλματι ἐσι-
 35 κέναι· διὸ καὶ ἐκλήθη, φησίν, ὅδος τὸ φῶς αὐτοῦ τὸ διιδεῦσαν τὸ εἰρη-
 μένον διάστημα, ἡ διὸ τὴν ταχυτήτα τῆς κινήσεως οὗτω κληθὲν ἡ διὸ τὸ
 δίκην ὄδοις λευκανθῆναι τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἡ φησιν ὁ τὰ Ἀργοναυτικά

2 αἰθρίας Arist.

2. 3 ἐπὶ Ἀστείου ἄρχοντος] Ol. 101,4 = 373/72 a. Chr.

3 ἀστείου VM Arist. EHN: ἀριστάσιου καὶ Arist. F 4 καὶ γὰρ MVa Arist. HN: om. Arist. E:

καὶ om. Arist. F 6 τοῦ ante τρίτου om. Ma 9 pōst κομήτην add. ὠρίωνα Ma

ἐφ' ἡ καὶ Ma 33, 34 τοσαύτη γέγονεν τουτέστιν coll. libri 34 τῶν αὐγῶν—κινήσεως

(36) om. a 37 ἡ φησιν ὁ τὰ Ἀργοναυτικά] Apoll. Rh. I 545 sq.

‘μακραὶ δ’ αἰὲν ἐλευκαίνοντο κέλευθοι, ἀτραπὸς ὡς χλοεροῖο διειδομένη 97^a
πεδίοιο’. εἰ δὲ ἐν χειμῶνι καὶ πάγοις ὁ κομήτης ἐφάνη καὶ τῷ ἥλιῳ 10
συγκατέδυ, ἐν χειμεριναῖς ἅρᾳ τροπαῖς ἦ περὶ ταύτας ὁ ἥλιος ἦν, καὶ
σύνδρομος αὐτῷ ὁ κομήτης. εἰ οὖν ἐν αἰγακέρωτι φέρε τὸν ἥλιον ὑπο-
5 θώμεθα δύναντός τε αὐτοῦ τὸ πρῶτον ὁ κομήτης ἐφάνη, δῆλον ἔστιν ὡς
ἐν ὑδροχόῳ τότε ὑπῆρχεν ἦ περὶ τοὺς ἰχθύς. ἐπανηλθε δέ, φησί,
μέχρι τῆς ζώνης τοῦ Ὀρίωνος, τουτέστι παρήλλαξε τὸν ἥλιον ὑπο-
λειμμένος αὐτοῦ τρία καὶ πλέον ζῷα, ἰχθύς, κριόν, ταῦρον καὶ τῶν δι-
δύμων τι μέρος· ὑπὸ τούτους γάρ ἔστιν ἡ ζώνη τοῦ Ὀρίωνος, ὡφ' ἦν γε-
10 νόμενος ὁ κομήτης ἐλόθη. ἐν αὐτῷ δὲ κεῖται τῷ χειμερινῷ τροπικῷ ἡ
τοῦ Ὀρίωνος ζώνη· οὐκοῦν ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ ὁ κομήτης συνέστη.
εἰ γάρ καὶ συγκινοῦνται τοῖς οὐρανίοις δὲ τε ἀήρ καὶ τὸ ὑπέκκαυμα, ἐν ᾧ
γίνεσθαι τοὺς κομήτας ἀνάγκη, ἀλλ’ οὐ πάντας ἵστηναμοῦσιν αὐτοῖς· διὸ
παρήλλαξε τὸν ἥλιον ὁ κομήτης μέχρι τῆς ζώνης τοῦ Ὀρίωνος ὑπολειφθείσες.

15 p. 343^b 25 Καίτοι Δημόκριτός γε προσπεφιλοπόνηκε τῇ δόξῃ τῇ
έαντοῦ· φησὶ γάρ ὡφθαι διαλυομένων τῶν κομητῶν ἀστέρας 50
τινάς. τοῦτο δ’ οὐχ ὅτε μὲν ἔδει γίνεσθαι ὅτε δ’ οὐ, ἀλλ’ ἀεί.

’Επειδὴ τῶν νῦν Ἀριστοτέλους ἐλέγχων εἰς ἦν τὸ διαλυομένων τῶν
κομητῶν ὑπολειπόμενον ἀστέρα μὴ φαίνεσθαι, καίτοι γε, φησίν, αὐτό τοῦ
20 τοῦτο Δημόκριτος ἑωρακέναι λέγει γενόμενον τῇ ἴδιᾳ προσφιλοπονῶν δόξῃ.
ἀλλ’ ἔδει, φησὶν Ἀριστοτέλης, ἀεὶ τοῦτο γίνεσθαι, εἴπερ τῶν πλανωμένων
ἀστέρων ὁ κομήτης ἦν· νῦν δὲ πολλῶν γενομένων κομητῶν καὶ πολλάκις
οὐδέποτε τοῦτο γινόμενον | τεθεάμεθα. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως πρὸς αὐτὸν 97^a
ὑπαντῆσαι, ὡς εἰ καὶ τοῦτο Δημόκριτος ἔδοξεν ἑωρακέναι, ἵνα μὴ παντελῶς
25 αὐτοῦ τῇ αἰσθήσει διαμαγγώμεθα, πεπλανῆσθαι φῆμι τὸν ἄνθρωπον. εἰκὸς
γάρ ὑπὸ τοῦ κομήτου δίκην νέφους ἐπιπροσθουμένους τῶν ἀστέρων τινάς,
ώς ὁ κομήτης διελόθη, φανῆναι τούτους, ὡς καὶ νέφους διαχειμένου οἱ πρὶν
ὑπὸ αὐτοῦ κρυπτόμενοι φαίνονται ἀστέρες, καὶ τῷ γενομένῳ τὸν Δημόκριτον ὃ
οὐκ ἐπιστήσαντα διαλυμῆναι τὸν κομήτην εἰς ἀστέρας νομίσαι. οἷμαι δὲ
30 καὶ ἀπλανεῖς ἦσαν οἱ φανέντες αὐτῷ πρότερον ἐπιπροσθούμενοι· εἰ γάρ
τῶν πλανωμένων ἦσαν, ἔλεγεν ἄν καὶ τίνες ὑπῆρχον, τὴν έαυτοῦ δόξαν
πιστούμενος.

p. 343^b 28 Πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ Αἰγύπτιοί φασι καὶ τῶν πλανη-
τῶν καὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς γίνεσθαι συνόδους,
35 καὶ αὐτοὶ ἐωράκαμψεν τὸν ἀστέρα τὸν τοῦ Διὸς τῶν ἐν τοῖς διδύ-

5 ὄνοντος Ma τε αὐτοῦ τὸ scripsi: αὐτοῦ τό τε coll. libri 7 ἥλιον] ὥριωνa
in vers. V, sed sscr. ἥλιον 9 μέρος] μέριον α 10 αὐτῷ] νότῳ α 15 προσ-
πεφιλοπόνηκε Ma sscr. V, cf. v. 20: προσπεφιλονείκηκε in vers. V, ut Arist. codd.
16 αὐτοῦ Ma τῶν om. Ma 17 γενέσθαι Ma 21 εἴπερ ex ἐπείπερ corr. V:
ἐπείπερ Ma 29 κομήτων α 35 τῶν] τὸν Ma

μοις ὑπελθόντα τινὶ ἥδη καὶ ἀφανίσαντα, ἀλλ’ οὐ κομήτην 97v
γενόμενον.

10

Πάλιν ἔξιστορίας διτὶ μὴ σύνοδος ἀστέρων ἐστὶν ὁ κομήτης ἐλέγχει.
παρατετηρηκέναι γὰρ Αἰγυπτίους φησὶ καὶ ἔαυτὸν ἐωρακέναι τῶν πλανήτων
5 τινὰς συνελθόντας ποτὲ μὲν πλανωμένους ποτὲ δὲ ἀπλανέσιν, ὡς καὶ ἐπι-
προσθεῖν αὐτοῖς καὶ ἀφανεῖς ποιῆσαι, καὶ δύμας κομήτης ἐκ τούτων οὐ
γέγονεν. οὐκ ἄρα σύνοδος καὶ σύμφασις ἀστέρων ἐστὶν ὁ κομήτης.

p. 343b 32 "Ετι δὲ καὶ ἐκ τοῦ λόγου φανερόν· οἱ γὰρ ἀστέρες 15
καὶν εἰ μείζους καὶ ἐλάττους φαίνονται, ἀλλ’ δύμας ἀδιαιρέτοι γε
10 καθ’ ἔαυτοὺς εἰναι δοκοῦσιν. ὥσπερ οὖν καὶ εἰ ἡσαν ἀδιαιρέτοι,
ἀφάμενοι οὐδὲν ἀν ἐποίησαν μέγεθος μεῖζον, οὕτω καὶ ἐπειδὴ
οὔκ εἰσι μὲν φαίνονται δὲ ἀδιαιρέτοι, καὶ συνελθόντες οὐδὲν
φανοῦνται μείζους τὸ μέγεθος ὅντες.

"Ἐσχατον ἔλεγχον τίθησι τοῦτον τῶν σύνοδον καὶ σύμφασιν ἀστέρων
15 τὸν κομήτην ὑποτιθεμένων· ἀλλ’ οὐκ ἔξιστορίας ὁ ἔλεγχος, ὡς οἱ πρὸ 20
αὐτοῦ, ἀλλ’ ἐκ τοῦ λόγου καὶ τῆς κατὰ τοῦτον ἀποδείξεως. εἰ γὰρ καὶ
τῶν ἀστέρων οἱ μὲν ἐλάττους, φησίν, οἱ δὲ μείζους φαίνονται, ἀλλ’ δύμας
καθ’ αὐτὸν ἔκαστος θεωρούμενος ἀδιαιρέτος σχεδὸν εἰναι δοκεῖ ὡς πρὸς
αἰσθησιν· οὕτω μικροὶ φαίνονται. ὥσπερ οὖν τὰ φύσει ἀδιαιρέτα, λέγω δὲ
20 τὰ σημεῖα, συνελθόντα μέγεθος οὐ ποιεῖ, οὕτω δήπου καὶ τὰ κατ’ αἰσθησιν
ἀδιαιρέτα δοκοῦντα εἰναι διὰ τὴν μικρότητα, οἰοίπερ εἰσὶν οἱ ἀστέρες, καὶν
συνέλθωσιν, οὐ ποιοῦσι μέγεθος αἰσθησίν. εἰ δὲ καὶ ἀδιαιρέτοι τοῖς ὄρῳσι
φανεῖν, οὐδὲ οὕτω συνερχόμενοι τοσοῦτον ποιῆσαι δύνανται μέγεθος, δσον
ἔχοντες οἱ κομῆται φαίνονται· τινὲς γὰρ αὐτῶν οὐχ ἔν, ἀλλὰ καὶ δεύτερον 25
25 πολλάκις ὑποτρέχοντες ζῷδιον ὠφθησαν. μέχρι δὲ τῶν ἐνταῦθα τὰς περὶ
τῶν κομητῶν ὑπονοίας τῶν πρὸ αὐτοῦ διελέγξας, ἐντεῦθεν λοιπὸν τὰ αὐτῷ
δοκοῦντα περὶ τούτων διδάσκει.

p. 344a 5 'Επεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφανῶν τῇσι σισθήσει νομίζομεν ἴκανης
ἀποδεδεῖχθαι κατὰ τὸν λόγον, ἐὰν εἰς τὸ δύνατὸν ἀναγάγωμεν,
30 ἐκ τε τῶν νῦν φαινομένων ὑπολάβοι ἄν τις ὡδε περὶ τούτων
μάλιστα συμβαίνειν.

30

Λοιπὸν μέτεισιν ἐπὶ τὴν αὐτῷ δοκοῦσαν τῆς γενέσεως τῶν κομητῶν
αἰτίαν, καὶ τίνα τρόπον μετιτέσον τὴν περὶ αὐτῶν διδασκαλίαν, ἀπαγγέλλει.

^ο
1 συνελθόντα Arist. EFII: ἀπελθόντα Arist. N . . τινὶ ἥδη οἱ. Μα: τινὶ δις ἥδη ex
corr. Arist. E post ἀφανίσαντα add. τινὰ δυσειδῆ Μ: τινα δις ἥδη α 8 [Ἐτι]
"Ἐστι Μα 9 καὶ ἐλάττους Arist. FII 10 καὶ οἱ. Μα διαιρέτοι Μα
14 τῶν ex τὸν corr. V 18 καθ’ αὐτόν—λέγω δὲ (19) οἱ. α 21 εἰσὶν οἱ. α
30 τις ἄν Μα 33 διδασκαλίαν in lit. V

ἐπειδὴ γάρ ἄδηλός ἐστι τῇ αἰσθήσει ἡμῶν ἡ περὶ τῆς γενέσεως αὐτῶν αἰτία, 97^c
δεῖ, φησί, καὶ περὶ αὐτῶν καὶ περὶ πάντων ποιουμένους λόγον τῶν τοιούτων
καὶ φυσιολογεῖν αὐτὰ διουλημένους τοιούτους ἀποδιδόναι λόγους περὶ αὐτῶν,
ώς μηδὲν αὐτοῖς ἀδύνατον ἔπεισθαι μηδὲ τοῖς φαινομένοις μαχόμενον. τοῦτο 35
δὲ ὁ φησίν ἐστιν· ἐὰν εἰς τὸ δυνατὸν ἀναγάγωμεν διον ἐκ τῶν φαινο-
μένων τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους, καὶ μηδὲν αὐτοῖς ἀδύνατον ἔποιτο, οὐα συν-
έβη τοῖς ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν περὶ τῶν κομητῶν εἰρημένοις, τούταντίον δὲ
συμφώνους ἀποδώσομεν καὶ διολογοῦντας τοῖς πράγμασιν, εἰ οὐδὲ τοῦτο
γένοιτο, συμβαίνοντα τοῖς φαινομένοις λέξομεν.

10 p. 344^a8 ‘Ἔποκειται γάρ ἡμῖν τοὺς κόσμους τοὺς περὶ τὴν γῆν ὅτους
ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιον ἐστι φοράν, εἶναι τὸ πρῶτον μέρος ἀναθυ- 40
μίασιν ἔηράν καὶ θερμήν.

Ἐλέγουεν ἡδη πρότερον ὅτι διτταὶ κάτωθεν ἀναθυμιάσεις ἀνέρχονται,
μία μὲν ἐκ τῶν ὑγρῶν σωμάτων ἡ ἀτμιδώδης, ἔτερα δὲ ἐκ τῶν ἐηρῶν ἡ
15 καπνώδης, ἣν ὑπέκκαυμα προστηγίζεταιν ώς ἐπιτηδείαν εἰς ἔηρψιν. περὶ^b
μὲν οὖν τῆς ἀτμιδώδους λόγος οὐδεὶς ἐν τοῖς προκειμένοις οὐδὲ ἐν τοῖς
ἡδη προειρημένοις^c μόνην γάρ ἡ καπνώδης τούτων ἀπάντων αἰτία ἐστὶν ώς
ὅλη, αὕτη τοίνυν ἡ ἀναθυμίασις, τούτεστι τὸ ὑπέκκαυμα, καὶ πολὺ μέρος 15
τοῦ μετ' αὐτὴν δέρος τὸ διηκον μέχρι τῆς κορυφῆς ἀνωθεν τῶν ὑψηλο-
20 τάτων δρῶν τῇ περιφορῷ τῶν οὐρανίων συνεφέλονται κυκλικὴν καὶ αὐτὰ
συγκινούμενα κίνησιν. ὅτι δὲ ἡ κίνησις θερμαίνει, καὶ τοῦτο προείρηκεν.
ὅταν οὖν ἡ ἀναθυμίασις ἡ ἔηρὰ τοιαύτης εὑρέθει συστάσεως, ώς μήτε
λεπτὴ λίαν καὶ ἀσθενής εἶναι καὶ εὐδιάλυτος μήτε πυκνὴ καὶ παχεῖα το-
τούτον ώς εἶναι θυσέεπτος, ἀλλὰ μέση πως ἀμφοτέρων καὶ εὔκρατος, ἡ
25 τοιαύτη, φησί, τῇ κινήσει καὶ τῇ συμπεριαγωγῇ τῶν πέριξ σωμάτων θερ- 50
μανομένη πλέον τῆς ἐκ φύσεως αὐτῇ προσούσῃς θερμασίας ἐξάπτεται καὶ
ποιεῖ τὸν κομήτην. εἰ μὲν γάρ λεπτοτέρα εἴη, θάττον μὲν ἐξάπτεται, εὐθὺς
δὲ ἀποσβένυται στυπείου λεπτοῦ δίκην· εἰ δὲ πυκνοτέρα τύχοι τῇ πρὸς
γένεσιν κομήτου συστάσεως. οὐκ ἐξαρκεῖ ποὺς ἐξαψίν ταύτης ἡ κίνησις.
30 οὐδὲ γάρ τὰ πυκνότερα τῶν ἔύλων εὐέεσπτο, καὶ τὰ φρυγανώδη ἥποι ἐξ-
αρχέντα δαπανᾶται θάττον καὶ ἡ φλὸς οὐχεται. δεῖ δὲ καὶ τὴν ἐξαψίν 98^c
αὐτὴν ἤτοι τὴν αἰτίαν ταύτης εἶναι σύμμετρον, ώς μήτε τῇ σφιδρότητι
δαπανᾶν τὴν ὅλην εὐθὺς μήτε τῇ ἀμυδρότητι δρᾶν εἰς αὐτὴν μὴ δύνασθαι
μηδὲ δι' ὅλου ταύτης ἐπικρατεῖν. δὲ ἐπεικούς ἐξαψθεῖς στέγει χρόνον
35 τινὰ τὴν φλόγα μὴ δαπανώμενος^d ταύτη γάρ τῶν τε προειρημένων πυρώ-
σεων καὶ φλογῶν καὶ δαλῶν καὶ διφτόντων οἱ κομῆται διενηρόγασιν, ὅτι
πολυχρόνιοι μὲν οὗτοι, ἐκεῖνοι δὲ ἐπὶ μικρὸν ἐξαφθεῖντες εὐθὺς ἀποσβέν-
νυνται. τῇς οὖν ἐπιμονῆς καὶ ἡ πύκνωσις αἰτία τῆς ὅλης καὶ ἡ κάτωθεν

2 τοιούτων] ποιούντων M . . . 5 ὅτουν a . . . 6 καὶ] τῶν a . . . 11 ἐστι ομ. a
12 post θερμήν add. καὶ τὰ ἔηῆς Ma . . . 15 εἰς ομ. Ma . . . 16 τοῖς κειμένοις a
οὐδὲν ἐν a . . . 19 μετ' αὐτὸν M . . . 28 στυπείου M . . .

προστιθεμένη τῷ κομήτῃ ἀναθυμίασις, ὡς εἰ ἔντα πυρὶ προσάγων ἦ 98^τ λύγιψ ἔλαιον διατηροί τὴν φλόγα, μέχρις ἂν ἡ χορηγία τῆς ὥλης ἐπιλέποι. ἔλεγε δὲ καὶ ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος ἑωρακέναι κομῆτην, οὐ τὰ μὲν ἦν ἀμυδρὰ καὶ ἡττον ἐκπεπυρωμένα, τὰ δὲ λίαν ἐκλάμποντα· ταῦτα δὲ διαλυ- 5 θῆναι θάττον δηλονότι διὰ τὸ σφοδρότερον τῆς ἑκκαύσεως, τὰ δ' ἀμυδρὰ πλείονα διαρκέσαι χρόνον μαλακωτέρας οὕσης τῆς ἐκπυρώσεως. ὑπό- 10 κειται γὰρ ἡμῖν τοῦ κόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν ὅσον ὑπὸ τὴν ἐγ- κύκλιον ἐστι φοράν, εἰναι τὸ πρῶτον μέρος ἀναθυμίασιν ἔηράν καὶ θερμήν. ταῦτα γὰρ ἡδη προεληφθεν, ὅτε περὶ τῆς τάξεως τῶν πέντε 15 στοιχείων ἐδιδασκεν, ὅτι μετὰ τὰ ἐγκύκλια σώματα εὐθύς ἐστι τὸ ὑπέκ- καυμα, καὶ μετὰ τοῦτο τρίτος ὁ ἄγρος, μεθ' ὃν τὸ ὕδωρ, καὶ πάντων ἔσχατον ὡς ἐπὶ τὸ μέσον ἡ γῆ.

p. 344^a 11 Αὕτη δὲ αὔτῃ τε καὶ τοῦ συνεχοῦς ὑπὸ αὐτὴν δέρος 15
ἐπὶ πολὺ συμπεριάγεται περὶ τὴν γῆν ὑπὸ τῆς φορᾶς καὶ τῆς

15 κινήσεως.

¹Ἐπὶ πολύ φησι τοῦ δέρος τὸν διατείνοντα λέγων δέρα μέγρι τῆς κορυφῆς τῶν ὑψηλοτάτων ὁρῶν, δις λιμνάζων οὐ συνεφέλεται τοῖς κυκλο- φορουμένοις ὑπὸ τῶν περιεγόντων ὁρῶν καλύπτειν. βίαιον οὖν τὴν περι- φορὰν τῶν δύο τούτων σωμάτων εἶναι βιούλεται. καὶ πῶς τὸ βίᾳ καὶ παρὰ 20 φύσιν διηνεκές; ἑτέρωθι δὲ περὶ τούτων εἰρήκαμεν ἴκανῶς. τὸ δὲ περὶ 25 τὴν γῆν συμπεριάγεσθαι ὡς περὶ κέντρον βιούλομένου ἐστὶ τὴν γῆν καὶ τοῦ λιμνά- ζοντος δέρος πρὸς τὴν ἀπλανῆ δέδεικται.

p. 344^a 13 Φερομένη δὲ καὶ κίνουμένη τοῦτον τὸν τρόπον, ἥ ἂν 25
τύχοι εὔκρατος οὖσα, πολλάκις ἐκπυροῦται, διό φαμεν γίνεσθαι
καὶ τὰς τῶν σποράδων ἀστέρων διαδρομάς.

Φερομένη, φησίν, ἥ ἀναθυμίασις ἡ ἔτρα τὸν τρόπον τοῦτον, τουτέστι 25 τοῖς οὐρανίοις συμπεριαγομένη, ὅπου δήποτε τύχῃ εὔκρατος οὖσα, τουτέστιν ἐπιτηδεία πρὸς ἔξαψιν, ὡς μήτε λίαν εἶναι λεπτὴν καὶ ἀραιάν μήτε τοῦμ- 30 παλιν παχείαν καὶ πυκνήν, πάντως ἐκπυροῦται. ἐκ ταύτης δὲ γίνεσθαι καὶ τοὺς διατρέχοντας ἀστέρας ἀπέδειξεν, οὓς διάττοντας ὀνομάζουσιν.

p. 344^a 16 Ὅταν οὖν εἰς τὴν τοιαύτην πύκνωσιν ἐμπέσῃ διὰ τὴν ἄνωθεν κίνησιν ἀρχὴ πυρώδης, μήτε οὕτω πολλὴ λίαν ὥστε 30 ταχὺ καὶ ἐπὶ πολὺ ἑκκαίσιν, μήθ' οὕτως ἀσθενῆς ὥστε ἀποτρέ- 35 πθηναι ταχύ, ἀλλὰ πλείων καὶ ἐπὶ πολύ, ἀμα δὲ κάτωθεν συμ-

2 fort. διατηροίς 7 ὥρην α 13 αὔτῃ τε οἱ. α 16 διατίνονται Μ
21 περὶ κέντρου Μ 25 τύχῃ Arist. 32. 33 τὴν ἄνωθεν V Arist. N: post τὴν add.
τῶν Ma Arist. EFII 33 λίαν ὡς μήτε Μ 35 post πολὺ add. ἑκκαίσιν Ma
35. 92,1 συμπίπτει Va Arist. FUN: συμπίπτη Arist. E: συμπίπτειν Μ

πίπτει ἀναβαίνειν εὔκρατον ἀναθυμίασιν, ἀστήρ ποῦτο γίνεται 98^v
κομῆτης, δπως ἀν τὸ ἀναθυμιώμενον τύχη ἐσχηματισμένον·
ἔλαν μὲν γὰρ πάντη ὄμοιως, κομῆτης, ἔλαν δ' ἐπὶ μῆκος, καλεῖται
πωγωνίας.

5 Εἰρηκὼς ποίαν ἔχειν δεῖ συμμετρίαν τὴν ὅλην ἑξάπτεσθαι μέλλουσαν
εἰς κομῆτον γένεσιν λέγει νῦν καὶ τὴν παιητικὴν αἰτίαν ὃποιαν εἶναι χρεῶν,
ἢν ἀργὴν ἐκάλεσε πυρώδη, ὅτι σύμμετρον καὶ αὐτῆν. ὡς μήτε θάττον
ἐκδιαπανῆσαι τὴν ὅλην διὰ τὴν σφοδρότητα μήτε ὅπ' αὐτῆς ἀποσβεσθῆναι
διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς καὶ ἀμυδρότητα. δῆλον οὖν ὅτι ἀργὴν λέγει τὸ
10 πρῶτον ἑξαφθὲν τῆς ἀναθυμιάσεως μάριον. πόθεν δὲ ἡ πυρώδης αὕτη
γίνεται ἀρχὴ, πολλάκις εἰπεν, ὅτι διὰ τὴν ἄνωμεν κίνησιν. εἴτε γάρ πολλὴ
λίαν εἴη καὶ σφοδρά τις ἡ ἔξαψις, ταχέως ἐκκαίει τὴν ὅλην καὶ ἐκδιαπανᾶται
καὶ ἐπὶ πολὺ διάστημα χωρεῖ καίνουσα ταύτην· τοῦτο δὲ φλόγας, οὐ κομῆ-
την ποιεῖ, περὶ ὧν ἥδη γέγραφεν ὄμοιον ὡς εἰ μεγίστη φλὸξ εἰς κλημα-
15 τίδας ὀλίγας ἡ λεπτὸν ἐμπέση στυπεῖον. θάττον γάρ ἐκδιαπανῆσει ταῦτα·
εἴτε ἀσθενῆς ἡ πυρώδης ἀρχὴ εἴη, τοῦμπαλιν ὅπὸ τῆς ὅλης αὕτη πνιγο-
γένη τρέννυται πάσχουσα μᾶλλον ὅπὸ τῆς ὅλης καὶ οὐκ εἰς αὐτὴν δυνα-
μένη μέγα τι δρᾶν, ὡς εἰ μικρὰ φλὸξ εἰς ἔλαιον ἐμπέσοι πολὺ ἡ πλῆθος
ξύλων ἡ μέγεθος ἡ πυκνότητα· δυσκατέργαστα γάρ ἔστι τὰ τοιαῦτα. δεῖ
20 οὖν καὶ αὐτὴν ἐκφεύγουσαν τῶν ἀμετριῶν τούτων ἐκατέραν μέσην πως
εἶναι, μήτε νικωμένην ὅπὸ τῆς ὅλης μήτε λίαν αὐτὴν ὅπερβάλλουσαν·
οὗτω γάρ ἔχουσα τὸν κομῆτην ποιήσει. δεῖ δέ, φησί, καὶ κάτωθιεν ἄλλην
ὅλην ἐπαναβαίνειν εὔκρατον, τουτέστιν ἐπιτηδείαν εἰς ἔξαψιν. ίντις ἀναπληροῦν
τὴν διαπανωμένην τοῦ κομῆτον ὅλην καὶ τῇ παιητικῇ δυνάμει χορηγίαν
25 παρέχειν εἰς ἐργασίαν, ἵν' οὕτω πλείονα γρόνον διαμείνῃ τὸ πάθος. τοι-
αύτη τις ἡ τῶν κομητῶν ὑπάρχει σύστασις. κοινότερον μὲν οὖν ὅλον τὸ
τοιοῦτον γένος κομῆτας ἐπονομάζουσιν· ἀρχόμενος γοῦν ὁ Ἀριστοτέλης τοῦ
λόγου περὶ αὐτῶν οὕτως εἰρηκεν “περὶ δὲ τῶν κομητῶν καὶ τοῦ καλου-
μένου γάλακτος”· εἰδικώτερον δὲ καὶ τούτων ἐκαστος τῷ σχήματι τῆς ἀνα-
30 θυμιάσεως πρέπον εἰληφεν ὄνομα. εἰ μὲν γάρ σφαιροειδῆς ἡ ἀναθυμίασις
οὖσα τύχη μικρῶν αὐτῇ παρηρτημένων ἔξαωμεν τοιούτων συστάσεων. εἰ-
δικώτερον τὸ σχῆμα τοῦτο καλεῖται κομῆτης, ἐπειδὴ κόμη προσέσοικεν, ἐξ
οὗ πλεονάζοντος καὶ πάντας οὕτω καλοῦσιν· ἔλαν δὲ ἐπιμήκης εἴη καὶ
μόνον, δοκίας καλεῖται, τριγωνίζουσα δὲ πωγωνίας ὠνόμασται, πιθίας δέ 98^v
35 τις ἔτερος καὶ ἄλλος ἄλλοισθεν ἄλλο τι συμφώνως τῷ σχήματι.

p. 344a23 "Ωσπερ δὲ ἡ τοιαύτη φορὰ ἀστέροις δοκεῖ εἶναι, οὕτω
καὶ ἡ μονὴ ἡ ὄμοια ἀστέρος μονὴ δοκεῖ εἶναι. παραπλήσιον γάρ

2 δπως ἀν - κομῆτης (3) om. Ma	3 τὴν δ' ἐπὶ MV	12 εἴη om. a
15 post ἡ add. εἰς Ma ἐμπέσοι α	18 εἰ] ἡ M 22.23 ὅλην ἄλλην coll. Ma	
23 εὔκρατον in lit. V ¹ : εὔκρατον Ma	28 καὶ Arist., cf. p. 75,9: ἡ libri 29 ἴδειν-	
τερον Ma 30 γάρ om. a 31 τόχοι Ma αὐτῇ scripsi: αὕτῃ libri		
34 πυθίας V 37 post ἡ μονὴ add. καὶ Ma γάρ] δὲ M		

τὸ γινόμενον οἷον εἴ τις εἰς ἀχύρων θημῶνα καὶ πλῆθος ὥσεις 98·
δαλὸν ἡ πυρὸς ἀρχὴν ἐμβάλοι μικράν. φαίνεται γὰρ ὅμοία καὶ
ἡ τῶν ἀστέρων διαδρομὴ τούτῳ· ταχὺ γάρ διὰ τὴν εὐφυΐαν τοῦ
ὑπεκκαύματος διαδίδωσιν ἐπὶ μῆκος. εἰ δὴ τοῦτο μείνει καὶ
5 μὴ κατάμαρανθείη διελθὸν ἡ μάλιστα ἐπύκνωσε τὸ ὑπέκκαυμα,
γένοιτο· ἀν ἀρχὴ τῆς φορᾶς ἡ τελευτὴ τῆς διαδρομῆς. τοιοῦτον
δὲ κομήτης ἔστιν ἀστέρ, ὁσπερ διαδρομὴ ἀστέρος, ἔχων ἐν
έσωτῷ πέρας καὶ ἀρχήν.

Τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν τῶν κομητῶν καὶ τῶν διαττόντων διδάσκει
10 καὶ νῦν. ὁσπερ γάρ, φησίν, ἡ φορὰ τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεως καθ' ὃν
εἴρηται γινομένη τε καὶ ἐξαπτομένη τρόπου ἀστέρος εἶναι δοκεῖ διαδρομὴ 10
τε καὶ κίνησις, διερ οὐκαλεῖτο διάττων, οὕτω καὶ ἡ μονὴ τῆς ἐξάψεως τῆς
τοιαύτης ἔδοξε τοῖς ὄρωσιν ἀστέρος εἶναι μονή· τοῦτο δέ εἰσιν οἱ κομῆται
γενικώτερον οὕτω καλούμενοι. πάλιν δὲ τὸ γινόμενον διδάσκει πάθος δι'
15 ὑποδείγματος. ὡς γάρ *(εἰ)* εἰς ἀχύρων, φησί, θημῶνα δαλὸν ὠθήσει
τις ἡ μικρά τις ἀρχὴ τούτῳ πυρῆς ἐμπέσοι, οἷον σπινθήρ, *(καὶ)* βραχὺ τι
τούτων ἐξάψεις, τὸ πρῶτον ἐξαφθίεν τῶν ἀχύρων μέρος τῷ ἐξῆς μετα-
διώσι, καὶ τοῦτο τῷ μετ' αὐτό, τοῦ πρῶτον ἐξαφθέντος σβεννυμένου διὰ 15
τὴν λεπτότητα τῆς ὥλης, καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὥστε ἀν ἐξαφθῆ τὸ ἐπιτήδειον
20 ἀπαν καὶ λοιπὸν μηκέτι εἴη τὸ ἐξαπτόμενον, τοῦτο δὲ τοῖς μὲν πλησιά-
ζουσι δηλόν ἔστι πῶς γίνεται, τοῖς δὲ πόρρωινεν βλέπουσι μιᾶς φλογῆς
κίνησις εἶναι δοκεῖ καὶ διαδρομὴ, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν διαττόντων συμβαίνει· διὰ
γάρ τὴν εὐφυΐαν, φησί, τοῦ ὑπεκκαύματος, τουτέστι τὴν ἐπιτηδείότητα
τὴν πρὸς ἐξαψιν, ἄλλο μετ' ἄλλο τούτου μέρος ἐξαπτόμενον κατὰ συνέχειαν,
25 τοῦ τε προεξαφθέντος σβεννυμένου διὰ τὸ ῥάδινα δαπανᾶσθαι εἰς ἀστέρ 20
ἐπὶ τι μῆκος διατρέχειν δοκεῖ. ἀρχὴ μὲν οὖν ἔστι τῆς δοκούσης κινήσεως
τὸ θεον ἥρετο καίσθαι, τέλος δὲ τὸ δῆμη παύεται διὰ τὸ μὴ εἶναι λοιπὸν
ἐπιτηδείαν ὥλην πρὸς ἐξαψιν. εἰ δὲ ἐν τῷ διατρέχειν τὴν φλόγα ἐμπέσῃ
πυκνοτέρα τις καὶ παχεῖα ὥλη καὶ στέγειν δυναμένη τὸ πυρὸς εἰδός, τοῦ
30 μὲν διαίσσοντός ἔστι τοῦτο πέρας, τοῦ κομήτου δὲ ἀρχὴν ἡ φλόξ
ἐν τούτῳ λοιπὸν ἐπὶ γρόνον τινὰ διά τε τὸ πλῆθος τῆς ὥλης καὶ τὴν
πυκνότητα καὶ διὰ τὴν ἐπὶ πολὺ κάτωθεν χορηγούμενην ἀναθυμιάσιν τῷ 25
κομήτῃ καὶ προστιθεμένην αὐτῷ δίκην τροφῆς καὶ ἀναπληροῦσαν τὸ δια-
πεφορημένον τῆς προεξαφθείσης ὥλης αὐτοῦ. τὸ δὲ γένοιτο· ἀν ἀρχὴ
35 τῆς φορᾶς ἡ τελευτὴ τῆς διαδρομῆς, τὸ τέλος, φησί, τῆς τοῦ
διάφτοντος διαδρομῆς (τέλος ἔτιγεν ἔνθα πυκνότητος ὑπήντησεν ὥλης) ἀρχὴ
τῆς φορᾶς ἔστι τοῦ κομήτου, τουτέστι τοῦ καίσθαι τὴν ὥλην αὐτοῦ ἀρχὴ
ἔστι· καὶ ἐπὶ τούτου γάρ ἐπινέμεται τὴν ἐφεξῆς ἡ προλαβοῦσα καὶ φερ-

4 ἐπὶ τι μῆκος Ma ὅτι τοῦτο] δέ τι Ma μένετε Ma Arist. F: μείνοτε V
Arist. N: διεμείνετε Arist. EII 5 διελθὼν a ἦ] ἡ a 13 ἔστετε M
15 εἰ et 16 καὶ addidi 18 τοῦτο τῷ μετ' αὐτό scripsi: τοῦτο τὸ μεταξὺ libri
24 τοῦτο μέρος M 25 εἰς] ἡς M 36 πυκνότητος Ma 37 φθορᾶς M
38 ἔστι scripsi: ἔτι libri

μένη τὸ ἐπιτήδειον ἔξαπτει, ἀλλὰ διὰ τὴν παχύτητα τῆς ὥλης οὔτε τὸ 98^v ἐφεξῆς ἡρδίως ἔξαπτεται *(οὕτε)* τὸ προλαβθὸν ἑτοίμως ἀπομαραίνεται, διόπερ οὐ
οὖδὲ κινήσεως φαντασία τις ἡμῖν ὑποπίπτει. ἡ οὖν ἀρχὴ τῆς φυρᾶς εἰπεν.
ζῆτοι τῆς κινήσεως τοῦ κομήτου μετὰ τοῦ παντὸς ἀρχῆς ἡ ἀπλῶς τῆς
5 ὑπάρξεως αὐτοῦ καὶ εὑπορίας τῆς ὥλης ἀρχῆς. τὸ γάρ πολλοὺς γεγονέναι
καρποὺς φοράν καρπῶν λέγομεν, καὶ ἐπὶ τῶν κειρόνων ὁμοίως. Μένανδρος
“φορά γάρ νῦν τούτου γέγονε καλὴ δι’ διαδήποτε”. συμπεραίνων δὲ τὰ
εἰρημένα φησὶ τοιοῦτον ὁ κομήτης ἐστὶν ἀστήρ, ὥσπερ δια- 35
δροῦντὴ ἀστέρος, ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ πέρας καὶ ἀργῆν. ὁ κομήτης,
10 φησίν, ἀστήρ οἶνος ἀστέρος ἐστὶν διαδρομῆς, τουτέστι διάτετων ἐστὶν τὴν ἀρχὴν
ἔχων καὶ τὸ πέρας ἐν ἑαυτῷ τῆς ἐκκαύσεως μένον ἐν αὐτῷ καὶ μὴ σιεν-
νύμενον· ἐπὶ γάρ τοῦ διάτετοντος ἐξαπτόμενον εὐθὺς σβέννυται. τὰ γάρ ἐν
κινήσει τὸ εἰναι ἔχοντά ἐστι τοιαῦτα, οὔτε τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἐν
ἑαυτοῖς οὔτε τὸ πέρας ἔχοντα· ἐν τῷ γίνεσθαι γάρ καὶ φθείρεσθαι πᾶσα
15 ἡ κινήσις ἔχει τὸ εἰναι, μένον δέ τι μόριον αὐτῆς παντελῶς ἐστιν οὐδὲν 40
ώς οὐδὲ τοῦ γρόνου οὐδὲ τῆς φυρᾶς. ὁ δὲ κομήτης ἐν ἑαυτῷ ἔχει καὶ
τὸ πρῶτον ἐξαφθὲν καὶ τὸ ἔσχατον μένοντα καὶ σωζόμενα. οὐκοῦν ὁ κομή-
της διάτετων ἐστὶν οὐ κινούμενος ἀλλὰ μένων καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ πέρας
τῆς ἐξάψεως ἔχων ἐν ἑαυτῷ.

20 p. 344^a 33 "Οταν μὲν οὖν ἐν αὐτῷ τῷ κάτω τόπῳ ἡ ἀρχὴ τῆς συστά-
σεως ἦ, καθ' αὐτὸν φαίνεται κομήτης· οταν δὲ ὑπὸ τῶν ἀστέρων 45
τινός, ἢ τῶν ἀπλανῶν ἢ τῶν πλανήτων, ὑπὸ τῆς κινήσεως συνι-
στῆται ἡ ἀναθυμίασις, τότε κομήτης γίνεται τούτων τις· οὐ γάρ
πρὸς αὐτοῖς ἡ κόμη γίνεται τοῖς ἀστροῖς, ἀλλ᾽ ὥσπερ αἱ ἀλω
25 περὶ τὸν ἥλιον φαίνονται καὶ τὴν σελήνην παρακολουθοῦσαι,
καίπερ μεθισταρένων. οταν ἡ πεπυκνωμένος οὖτως ἡ ἀρχὴ, ὥστε
τοῦτο γίνεσθαι τὸ πάθος ὑπὸ τὴν τοῦ ἥλιου πορείαν, οὗτω καὶ
ἡ κόμη τοῖς ἀστροῖς οἶνον ἀλως ἐστί. πλὴν ἡ μὲν γίνεται δι'
ἀνάκλασιν τοιαύτη τὴν γρόαν, ἐκεῖ δὲ ἐπ' αὐτῷ τὸ γρῶμα 50
30 φαινόμενόν ἐστιν.

'Επειδὴ κομῆται γίνονται καὶ χωρὶς ἀστέρων καὶ τῶν ἀστέρων τινὲς οὐ
μόνον τῶν πλανωμένων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπλανῶν, τὴν διαφορὰν αὐτῶν ἐν τούτοις
παραδίδωσιν. οταν μὲν οὖν, φησίν, ἡ εἰρημένη ἀναθυμίασις ἐν τῷ κάτω
τόπῳ συστῆ μηδὲ πλησιάσουσα τοῖς ἀστροῖς, αὐτὴ καθ' αὐτὴν χωρὶς ἀστέρος
35 τὸν εἰρημένον τρόπον γίνεται κομήτης· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ ἀστέρες τῇ
κινήσει τῇ ἑαυτῶν ἀναθυμίασιν | εἰς ἑαυτοὺς ἔλκουσι τοιαύτην, οταν συμβῇ 99^r
ταύτην τὴν ἀναθυμίασιν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας ἐξάπτεσθαι, κομῆτης ὁ

2 οὔτε addidi 5 τῆς om. a 6 Μένανδρος cf. Th. Kock, com. Att. fragm. III
p. 231 (fr. 872) 11 αὐτῷ scripsi: ἑαυτῷ libri 16 φορᾶς M 22. 23 συν-
ισταται Ma 24 αἱ om. Ma 26 post μεθισταρένων add. τῶν ἀστρων Arist. F
οὗτως πεπυκνωμένος coll. Ma ἀστήρ a 28 ἡ post πλὴν om. Ma
31 χωρὶς μετὰ Ma

ἀστήρ γεγονέναι δοκεῖ. δυνατὸν δὲ καὶ πλησίον μὲν τοῦ ἄνω σώματος οὐρανοῦ συστῆναι ὅλην, μὴ ἔχειν δὲ κατὰ κάθετον αὐτὴν τῶν ἀστέρων τινά, καὶ πάλιν καθ' αὐτὸν γενέσθαι κομήτην. εἰ δὲ ὑποκαίστο τινὶ τῶν ἀστέρων ὑπὸ μίαν κάθετον ἡ τοιαύτη ἀναθυμίασις, οὐκ ἐξισχύουσα ἡ ὄψις ἡμῶν 5 τῇ διακρίσει ταύτης καὶ τοῦ ἀστέρος ἐπιβαλεῖν τῷ μεταξὺ διαστήματι ἐν· ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ τὸν ἀστέρα καὶ τὴν κόμην εἶναι νομίζει· ὁ δὲ κομήτην τὴν ἀστέρα γεγονέναι φαντάζεται. τὸ δὲ ἀλγήθες οὐχ οὕτως ἔχει, φησίν· οὐ γάρ πρὸς αὐτοῖς ἡ κόμη γίνεται τοῖς ἀστροῖς, ἀλλὰ κατωτέρω μὲν πολὺ, ὑπὸ αὐτὰ δὲ ὅμως. καὶ τούτου τίθησιν ὑπόδειγμα τὴν ἀλώ 10 τὴν συνισταμένην περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καίτοι μηδέπω τοῦτο δεῖξας ὅπως ἔχει. ὕσπερ οὖν αἱ ἀλφὶ διοκοῦσι μὲν ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ εἶναι τῷ ἥλιῳ τυχὸν ἡ τῇ σελήνῃ, οὐκ ἐν τούτοις δὲ εἰσὶν ἀλλ' ὑπὸ αὐτοῖς, 10 οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς κόμης τῆς συνισταμένης ὑπὸ τινα τῶν ἀστέρων γίνεται. μία μὲν οὖν αὕτη κοινωνία ἐστὶν ἀμφοτέρων, τῆς ἀλω τε καὶ τῆς κόμης· 15 καὶ ἐτέραν δὲ λέγει διότι συγκινοῦνται καὶ αἱ ἀλφὶ τῷ ἥλιῳ καὶ τῇ σελήνῃ καὶ ἡ κόμη τοῖς ἀστροῖς. διαφέρουσι δὲ διτὶ ἡ μὲν ἀλως ἐξ ἀνακλάσεως τῶν ὄψεων ἀπὸ τοῦ νέφους ἐπὶ τὸν ἥλιον ἡ τὴν σελήνην γενομένη οὐχ ὑπαρξεῖν ἀλλ' ἔμφασιν ἔχει καὶ μόνην τοῦ χρώματος, ἡ δὲ κόμη τοιούτον ἔχει τὸ χρώμα, οἷον καὶ φαίνεται· τῆς γάρ ὑποκειμένης ὅλης ἐστὶν 15 ἔξαψις. τί δὲ τὸ αἴτιον τοῦ συμμεθίστασθαι δοκεῖν καὶ τὴν ἀλω τῇ σελήνῃ τε καὶ τῷ ἥλιῳ καὶ τὴν κόμην τῷ ἀστέρι τούτῳ οὐπέρ ἐστι κόψη; τὸ πεπυκνῶσθαι, φησίν, ὄμοίως τὸν ἀέρα πανταχοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐξ ἔκαστου μέρους αὐτοῦ τὴν ἵσην ἀνάλασιν τὰς ὄψεις ἡμῶν δυνατὸν ποιεῖσθαι. καὶ τοῦτο ἐστιν ὅπερ εἰπεν ὕστε τοῦτο γίνεσθαι τὸ πάθος ὑπὸ τὴν τοῦ 25 ἥλιου πορείαν, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς κόμης. εἴπερ γάρ ἡ ἀναθυμίασις ὄμαλῆς ἦν καὶ πανταχοῦ, οὐδὲν κωλύει σβέννυσθαι μὲν ἀφ' ἣς ὁ ἀστήρ μετέστη, ἐξάπτεσθαι δὲ ἀλλην τῇ κινήσει αὐτοῦ εἰς ἣν μεταβέβηκεν, εἰ 20 ἀληθεύει λέγων ὑπὸ τῆς κινήσεως τῶν ἀπλανῶν τινος ἡ τῶν πλανωμένων συνίστασθαι τὴν ἀναθυμίασιν. μῆποτε οὖν ἐκεῖνό ἐστιν ἀληθὲς ὡς εἰ τοῖς 30 οὐρανίοις συμπεριάγεται τὸ ὑπέκκαυμα καὶ πολὺ τοῦ ὑπὸ αὐτὸν ἀέρος, ὃ δὲ κομήτης ὑπόστασίς ἐστι καὶ πάθος τοῦ συγκινούμενου τῷ παντὶ ἀέρῳ, εἰκότως συμπεριάγεται τοῖς σώμασιν ὃν ἐστι πάθος, οὐ κινεῖται· καὶ ὁ ἀστήρ οὐ συνεφέλκει τὴν κόμην, ἀλλ' ἡ ἀπλανὴς τὸ ὑπέκκαυμα καὶ μετὰ 25 τοῦ συστάντος ἐν αὐτοῖς πάθους καὶ αὐτὸν συνεφέλκει τὸν ἀέρα.

35 p. 344 b 8 "Οταν μὲν οὖν καὶ ἀστέρα γένηται ἡ τοιαύτη σύγκρισις, τὴν αὐτὴν ἀνάγκη φαίνεσθαι φορὰν κινούμενον τὸν κομήτην, ἤνπερ φέρεται ὁ ἀστήρ· ὅταν δὲ συστῇ καθ' αὐτὸν,

3 ὑποκαίστο] ὑπὸ (lac. iv līt.) τοῦ V 11 ἄλοι in lit. M¹ 15. 16 ἥλιψ — σελήνη ex corr. V¹ 18 καὶ om. a 19 τὸ χρώμα in lit. V¹ 21 καὶ τῷ ἥλιῳ bis ser. V 27 δὲ om. MV 29 ἐκεῖνός α 31 συγκρινομένου MV 32 post εἰκότως add. εἰ α καὶ ὅ] οὐχ ὁ MV: exspectas καὶ οὐχ ὁ ἀστήρ συνεφέλκει 34 αὐτοῖς] ιμμο αὐτῷ 36 φαίνεσθαι] φέρεσθαι Ma Arist. II N

τότε δὴ ὑπολειπόμενοι φαίνονται. τοιαύτη γάρ ἡ φορὰ τοῦ 99^a
χόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν. τοῦτο γάρ μάλιστα μηνύει μὴ εἶναι
ἀνάκλασίν τινα τὸν κομήτην ὡς ἀλλὰ ἐν ὑπεκκαύματι καθαρῷ
πρὸς αὐτὸν τὸν ἀστέρα γινομένην, καὶ μὴ ὡς λέγουσιν οἱ περὶ 30
5 Ἰπποκράτην πρὸς τὸν ἥλιον, διτὶ καὶ καθ' ἔαυτὸν γίνεται κομή-
της πολλάκις καὶ πλεονάκις ἡ περὶ τῶν ὠρισμένων τινὰς
ἀστέρων.

"Επὶ τὴν διαφορὰν τῶν κομητῶν ἀπαγγέλλει, τῶν τε καθ' αὐτοὺς
γινομένων καὶ τῶν ὑπό τινα τῶν ἀστέρων συνισταμένων καὶ αὐτὸν τὸν
10 ἀστέρα ποιούντων κομήτην. οὗτοι μὲν οὖν, φησί, τὴν αὐτὴν φέρονται τῷ
ἀστέρι φορὰν καὶ οὐδὲ ὑπολείπονται τούτου ποτέ. οἱ δὲ καθ' αὐτοὺς ἀστέρος
χωρὶς συνιστάμενοι κομῆται ὑπολείπονται τῆς τῶν οὐρανίων κινήσεως. καὶ οἱ
τὴν αἰτίαν φησιν δὲ Ἀλέξανδρος, διτὶ μὴ ἴσοδρομεῖ τοῖς οὐρανίοις δὲ περὶ
τὴν γῆν κόσμος οὐδὲ διμολῆς αὐτοῖς ἔπειται, οὐδὲ κατὰ φύσιν οὐτων κινεῖται
15 ἄλλα δηλονότι παρὰ φύσιν ὑποσυρόμενος βίᾳ διὰ τὴν τοῦ ἔλκοντος ὑπερ-
βαλλουσαν δύναμιν. ὅπερ καὶ τὸν μέγιστον ὑπομεῖναι κομήτην ἵσταρησεν
Ἀριστοτέλης· ὑποθεμένων γάρ ἡμῶν ὅσον ἐκ τῶν εἰρημένων αὐτῷ τὸν
ἥλιον τότε εἶναι ἐν αἰγοκέρωτι, συνόντα δ' αὐτῷ τὸν κομήτην πρὸν
διφθῆναι, διτὶ δὲ πρῶτον ἐφάνη, ὑπολειπόμενοι αὐτὸν ἐν ὑδροχόῳ ἐπὶ τὰ ἐπό- 40
20 μενα (πῶς γάρ ἂν ἐφάνη μὴ τοῦ ἥλιού ὑπολειεψμένος;) πᾶλιν δὲ εἰπόντος
Ἀριστοτέλους διτὶ ἐπανῆλθε μέχρι ζώνης Ὁρίωνος, ητις ὑπὸ τοὺς διδύμους
ἐστι. κανταῦθις γενόμενος ἐλύθη, συνηγγάγομεν ἡμεῖς ὑπολειψθῆναι αὐτὸν
ζῷδια τέσσαρα. ὑδρογόνον, ἰχθύς, κρίνη, ταῦρον. τοσαῦτα οὖν δηλονότι καὶ
τῆς κινήσεως ὑπελείψθη τοῦ παντὸς οὐρανοῦ βραδύτερον κινηθεῖς, διτὲ δὴ
25 θιαίων συνεφελκομένου τῇ οὐρανῷ τοῦ ὑπεκκαύματος, ἐν ὧπερ ἡ κομήτης 45
ὑπέστη. οὐ γάρ ἂν τις εἴποι φυσικὸς ἀνήρ "πόθιν γάρ δῆλον, εἰ μὴ θάττον
κινηθεῖς ὁ κομήτης τὸν ἥλιον ὑπέδραμεν ἐπὶ τὰ ἡγούμενα ζῷδια ὀκτώ,
αἰγοκέρων, τοξότην, σκορπίον, ἰχθύας. παρθένον, λέοντα, καρκίνον. διηύ-
μους;" πρῶτον μὲν οὖν διτὶ καταγέλαστος ἡ τοσαύτη τοῦ κομήτου ταχυ-
30 τῆς τῇ ἀπλανεῖ συνεφελκομένου δῆμα τῷ ὑπεκκαύματι δεύτερον διτὶ παλιν-
δρομῶν ὁ κομήτης ἐν αἰγοκέρωτι ἀφανῆς ἔμελλε γίνεσθαι τῷ ἥλιῳ συνών,
παραλλάσσων δὲ τὸν ἥλιον καὶ μετιὼν τὸν τοξότην καὶ σκορπίον περὶ τὴν 50
ἔω φαίνεσθαι μόνην εἰκότες ἦν· οὐδὲ μετὰ δύσιν ἥλιου τὸ πρῶτον φανεῖς
ἐν ὑδροχόῳ δηλονότι ὥν καὶ μέχρι δύσεως τελείας φαίνομενος μετὰ δύσιν
35 ἔμενεν, ἔως ὑπὸ τὴν ζώνην τοῦ Ὁρίωνος φθάσας ἐλύθη. πρὸς τούτοις τὰ
βίᾳ συνεφελκόμενά τινα θάττου μὲν κινεῖσθαι τοῦ συνεφελκοντος ὀδύνατον
(οὐδεμίαν γάρ ἔχει κίνησιν ἰδίαν), ἀλλὰ δὲ ἵσοδρομεῖ τούτῳ, εἰ μηδὲν ἀντι-
πράττει. διτὶ δὲ πρῶτον πάντως συνέπεσθαι | κατὰ συνέχειαν τῇ ἔλκουστη 99^a

1 ὑπολειπόμενον φαίνεται Ma
scripsi: τοιαύτην libri

3 ἀλλας MV

4 γινομένη Ma

10 αὐτὴν

11 ἀστέρες a 13 Ἀλέξανδρος] p. 35,20

14 οὕτω

κινεῖται—παρὰ φύσιν (15) bis ser. V 21 ζώνης οὖν Ma 23 ἰχθύς scripsi: ἰχθῦν
libri 28 αἰγόκερον Ma 32 τὸν ante τοξότην οὖν Ma 37 εἰ] ἡ MV
38 συνέπεσθαι scripsi: συνέσεσθαι libri

μὴ δυνάμενον, δπερ οἷμαι καὶ ἐπὶ τοῦ εἰρημένου κομήτου γέγονεν. εἰ δ' 99^ν δλως συνεφέλκεται τῷ οὐρανῷ βιαίως ὁ περὶ γῆν κόσμος, ἀκόλουθον οἴηαι πάντως αὐτὸν καὶ στάσει διαλαμβάνεσθαι καὶ τῇ κινήσει λειπόμενον. τοῦτο μὲν οὖν προφανές· εἰ δὲ κατὰ τοὺς Πλατωνικοὺς τῇ τῶν στοιχείων ὄλοτηι 5 κατὰ φύσιν ἔστιν ἡ τὸ μένειν ἡ τὸ κύκλῳ κινεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὑπέκκαυμα κατὰ φύσιν καὶ οὐ βίᾳ κύκλῳ φέρεται, τὸ ἄρα ὑπολείπεσθαι· τὸ ὑπέκκαυμα τῆς ἀπλανοῦς ἀπὸ τῆς ἴδιας ἔχει φύσεως βραδύτερον αὐτῆς κινούμενον, ὥσπερ καὶ τῶν οὐρανίων οὐκ ἔστιν ἵσα τὰ τάχη, ἀλλα δὲ ἄλλων τὰ μὲν ὑπέττον κινεῖται τὰ δὲ βραδύτερον. μήποτε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐμ- 10 φανεῖ τι τοιοῦτον, ἐν οἷς φησι τοιαύτη γάρ ἡ φορὰ τοῦ κόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν, τοιεστί τοῦ ὑπέκκαυματος καὶ τοῦ μὴ λιμνάζοντος ἀέρος, τὸ μὴ ἰσοδρομεῖν τῷ οὐρανῷ ἀλλ' ὑπολείπεσθαι. ὥστε οὐ διὰ τὸ συνεψόλ- 15 κεσθαι βίᾳ τὸ ὑπέκκαυμα τῶν οὐρανίων ὑπολείπεται, ἀλλ' διὰ τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν, ἐπειπέρ. εἰ βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν οὕτως ἐκινεῖτο, τὸν πάντα 20 χρόνον ἐν τῷ παρὰ φύσιν ἔμελλεν εἶναι καὶ τοῦ κατὰ φύσιν οὐδέποτε τεύξε- σθαι, δπερ ἀδύνατον. τοῦτο οὖν ἔστι τὸ αἴτιον καὶ τοῦ ὑπολείπεσθαι τῆς τῶν οὐρανίων κινήσεως τοὺς κομῆτας. οὐδὲ γάρ καθ' ἑαυτοὺς κινοῦνται· πάθος γάρ ἔστι τοῦ ἀέρος ἡ τοῦ ὑπέκκαυματος· τῷ οὖν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς ὑπολείπεσθαι τῶν οὐρανίων πᾶσα ἀνάγκη καὶ αὐτοῖς ὑπολείπεσθαι. 25 25 ἔτι οὖδὲ δῆλον διὰ μηδὲ ὑπὲρ φύσιν αὐτοῖς ἡ κίνησις, ὡς ἑτέρωθι πού φησι Δαμάσκιος, δπερ ἡλέξαμεν· οὐ γάρ ἀν ἦν οὕτως εὑπαθής. τοῦτο μὲν οὖν ἵκανῶς εἰρηται· διὰ τί δὲ οἱ κατὰ ἀστέρα τῶν κομητῶν συνιστάμενοι ἰσοδρομοῦσι τῷ ἀστέρι καὶ οὐχ ὑπολείπονται αὐτοῦ, οὕτ' Ἀριστοτέλης εἰρηκεν οὕτ' Ἀλέξανδρος, πλὴν διὰ προσέρριψεν αὐτὸς ἀπλῶς ὁ Ἀλέξαν- 30 δρος εἰπών “(ὡς ἀν ἐκείνου) τῇ ἀναθυμιάσει τὴν αἰτίαν παρέχοντος”. ἔδει οὖν αὐτὸν εἰπεῖν πῶς τῇ ἀναθυμιάσει τὴν αἰτίαν παρέχει· ὁ γάρ Ἀριστο- 35 τέλης οὐδὲν εἰρηκεν. ἐντεῦθεν οἵματι τινα κινούμενον εἰπεῖν ὡς ὁ μὲν κάτω συνιστάμενος κομῆτης παχυτέρας ἔστιν ὅλης ὡς ἐπιμεμιγμένης τοῖς κάτω σώμασιν, ὁ δὲ παρὰ τοῖς ἄστροις γινόμενος ἐκ λεπτοτέρας καὶ πυρώ- 40 δηνούς ὡς πλησιάζων τοῖς ἄνω· εἰκότως οὖν ὁ μὲν ὑπολείπεται διὰ τὸ βάρος τῆς ὅλης καὶ ἀντιβατικὸν τῷ συνέλκοντι, ὁ δὲ συνέπεται διὰ τὴν λεπτο- μέρειαν, μηδενὸς ἀντιβαίνοντος τῇ συνώσει τοῦ ἔλκοντος. τοῦτο δὲ πιθανὸν μὲν ἄγαν, ἐπισκοποῦσι δὲ τῶν ὑποκειμένων τὴν φύσιν οὐκ ἀληθὲς εύρε- 45 50 θήσεται. συνεχῆ γάρ ὅντα τὸ τε ὑπέκκαυμα καὶ ὁ μὴ λιμνάζων ἀήρ καὶ οὐ διεσπασμένην κατὰ μέρη μίαν καὶ συνεχῆ ποιεῖται κίνησιν, εἴτε καθ' αὐτὸ κινεῖται ἡ ἐν τοῖς οὐρανοῖς συνέλκεται. διὸ καὶ αὐτὰ κυκλίζεται τὰ πάθη, καὶ διὰ οἵ κομῆται δηλῦσι, δύνοντές τε καὶ ἀνατέλλοντες πολλάκις δροίως τοῖς ἄστροις. εἰ οὖν οἱ κομῆται πάθος εἰσὶ τοῦ

10 τοιαύτη Arist.: τοσαύτη libri 15 τοῦ] τοῦτο Ma 17 κινήσεων a
 18 τῷ et 19 αὐτοῖς scripsi: τὸ et αὐτὸν libri 23 ἰσοδραμοῦσι a 24. 25 Ἀλέξαν-
 δρος εἰπών] p. 35,17 25 ὡς ἀν ἐκείνου ex Alex. addidi παρέχοντος Alex.:
 παρέχοντες libri 26 πῶς et παρέχει scripsi: πρὸς et παρέχειν libri 30 βάρος]
 βάθος MV 36 ἡ om. MV 37 δύναντές τε καὶ ἀνατέλλοντες scripsi: δύνοντές
 τε καὶ ἀνατέλλοντος libri

ὑπεκκαύματος, ἄλλοι κατ' ἄλλοι τῶν αὐτοῦ μερῶν τυνεγῆν ὅντων γράμμενοι. 99v
 πῶς οἱόν τε τοῦ ὅλου συνεχοῦς τε ὅντος καὶ μίαν ποιουμένου κίνησιν τὸ εἰ
 μὲν αὐτοῦ μέρος ἵσοδρομεῖν τοῖς οὐρανίοις, τὸ δὲ ὑπολείπεσθαι; ἐπεὶ τοίνυν
 οὕτε οἱ εἰρημένοι φιλόσοφοι τὸ φαινόμενον ἡπιολόγησαν οὕτε ὅλως εὑρεῖν
 ἡ τινα τούτου αἰτίαν ὀνδύνηγει. οἷμαι δεῖν ἐπιτηρῆσαι τὰ πάντα ταῦτα πολ-
 λάκις, εἰ οὕτως ὡς δὲ Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἔχει, καὶ εἰ τοῦτο φανεῖη, πάλιν
 τυποποιεῖν, ηγήσοται δόκησίς ἐστι καὶ πλάνη τῆς ὄψεως. οὐκ ἀλήθεια τὸ συμ-
 βαῖνον· ἵσως γάρ οἱ τῶν ἀστέρων ὄντες ἐγγὺς κομῆται διὰ τὸ ἐν μεγάλῃ καὶ
 περιφερείᾳ κινεῖσθαι οὐ πολλὴν οὐδὲ διάδηλον ποιουμενοι τὴν ἀπὸ τῶν
 10 ἀστέρων κίνησιν ἵσοδρομεῖν αὐτοῖς νομίζονται, οἱ δὲ κάτω τούναντίον ἐν
 μικρῷ περιφερείᾳ κινούμενοι θᾶττον τοὺς ἀστέρας παραλλάττειν δοκοῦσιν,
 οἵς πρότερον κατὰ μίαν ὑπῆρχον κάθετον. τοιοῦτο δέ τι τοῖς ἐπιτηροῦσι
 καὶ ἐπὶ τῶν ἀπλανῶν φαινόμενον ἐστιν ἴστιν, τό τε ἐν μεζονί περιφερείᾳ
 καὶ τὸ ἐν ἐλάττονι κινούμενον. τοῦτο γάρ μάλιστα μηνύει μὴ εἶναι
 15 ἀνάκλασιν τινα τὸν κομῆτην ὡς ἄλω ἐν ὑπεκκαύματι καθαρῷ πρὸ¹⁰
 πρὸς αὐτὸν τὸν ἀστέρα γινομένην, καὶ μὴ ὡς λέγουσιν οἱ περὶ¹¹
 Ἰπποκράτην, πρὸς τὸν ἥλιον, διτὶ καὶ καθ'¹² ἕαυτὸν γίνεται κο-
 μῆτης καὶ πολλάκις καὶ πλεονάκις ἡ περὶ τῶν ὡρισμένων τινὰς
 ἀστέρων. ἐπειδήπερ Ἰπποκράτης ὡς τὴν ἄλω κατὰ ἀνάκλασιν τῶν
 20 ὄψεων εἰς τὸν ἥλιον γινομένην, οὕτως ἔλεγε καὶ τοὺς ἀστέρας γίνεσθαι
 κομῆτας ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως ἐπ' αὐτοὺς ἀνακλωμένης ἡμῶν τῆς ὄψεως,
 καὶ αὐτὸς δὲ δὲ Ἀριστοτέλης περὶ τῆς κόμης διαλεγόμενος ὑπόδειγμα τὴν
 25 ἄλω παρήγαγεν, ἵνα μῆτις ἐντεῦθεν ἀληθεύειν Ἰπποκράτην νομίσειν, ὡς
 τὴν ἄλω ἐξ ἀνακλάσεως τῶν ὄψεων ἡμῶν ἐπὶ τὸν ἥλιον, οὕτω καὶ τὴν
 30 κόμην ἐπὶ τὸν ἀστέρα γίνεσθαι, ἐξ αὐτῶν τῶν γὰν εἰρημένων τὴν ὑπόνοιαν
 ταύτην ἐλέγγει, λέγω δὲ τοῦ τε ὑπολείπειν τὸν κομῆτην πολλάκις καὶ συ-
 ιστασθαι καθ'¹³ αὐτὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σπανιώτερον δὲ μετὰ ἀστέρος.
 εἰ γάρ ἡ κόμη κατ'¹⁴ ἀνάκλασιν τῶν *(ὄψεων)* ἐπὶ τινα τῶν ἀστέρων ἐγένετο,
 35 καθάπερ ἄλως ἐπὶ τὸν ἥλιον ἡ τὴν σελήνην, ἀδύνατον ἦν συστῆναι ποτε
 40 καθ'¹⁵ αὐτὸν ἀστέρος χωρίς, ὡς οὐδὲ ἄλω καθ'¹⁶ αὐτὴν ἥλιον ἡ σελήνης
 ἐκτός· γυνὶ δὲ πλεονάκις τοῦτο γίνεται. ἐπειτα ἡ μὲν ἄλως ἐν ἀγχυώδει
 δέρι γίνεται, φῶ προσπίπτουσαι ἡμῶν αἱ ὄψεις ἐπὶ τὸν ἥλιον ἡ τὴν σελή-
 νην ἀνακλῶνται· οἱ δὲ κομῆται ἐν καθαρῷ γίνονται τῷ ὑπεκκαύματι, διεν
 45 οὐκ ἔστι γενέσθαι ἀνάκλασιν. πάλιν ἡ ἄλως οὐκ ἀπολιμπάνει τὸν ἥλιον
 50 ἡ τὴν σελήνην, ἀλλὰ σύνδρομος ἐστιν ὁ φῶ διπερ ἀν αὐτὸν συσταΐη, οἱ δὲ
 κομῆται καὶ ἀπολείπονται. οὐχ ὡς ἡ ἄλως ἄρα κατὰ ἀνάκλασιν, οὕτω |
 καὶ ἡ κόμη γίνεται. εἰ δὲ ἐκ τοῦ μὴ ὑπολείπεσθαι τὴν ἄλω, τὸν δὲ κο-^{100r}
 μῆτην ὑπολείπεσθαι τὸ μὴ εἶναι τὸ αὐτὸν πάθος τὴν ἄλω καὶ τὴν κόμην
 55 συνήγαγεν, ἀλλ' ἐπείπερ τὸν ὑπό τινα τῶν ἀστέρων γινόμενον κομῆτην

1 γράμμενοι εχ γίνονται corr. M¹

7 δόκωσις MV

27 καθ'² αὐτὸν scripsi: κατ'³ αὐτὸν libri

7 libri

5 ἐπιτηρῆσαι] ἔστι τηρῆσαι a

οἱ δὲ] οὐδὲ M

28 ὄψεων addidi

V

6 ἔχειν MV

18 ἡ Arist.: οἱ libri

29 ἡν scripsi:

31 ἐπειτα—γίνεται (32) om. V

οὐχ ὑπολείπεσθαι τοῦ ἀστέρος εἰρηκεν, συνάξειν ἀν τις τούναντίον ἐν- 100^τ
τεῦθεν ὡς ἔν κατ' αὐτὸν εἴη πάντος ἡ κόμη τε καὶ ἡ ἄλως. εἰ δὲ τοῦτο
ψευδές, οὐκ ἀληθές ἀν εἴη τὸ μὴ ὑπολείπεσθαι τοῦ ἀστέρος τὴν γενομένην ἡ
αὐτιῆς κόμην. τὴν λέξιν Ἀριστοτέλους καθ' ὑπέρθεσιν οὕτως ἀναγνωστέον·
ἡ τοῦτο γὰρ μάλιστα μηνύει μὴ εἶναι ἀνάκλασίν τινα τὸν κομήτην πρὸς αὐ-
τὸν τὸν ἀστέρα γενομένην, ὡς λέγουσιν οἱ περὶ Ἰπποκράτην, ὡς καὶ ἡ ἄλως
ἐν ὑπεκκαύματι καθαρῷ πρὸς τὸν ἥλιον· καὶ δῆλον ὅτι πλεονάζει τὸ μή
ἐπίρρημα μετὰ τοῦ καὶ συνδέσμου· ποῖον δὲ τοῦτο, διδάσκων ἐπήγαγεν,
ἢτι, φησί, καὶ καθ' ἑαυτὸν γίνεται πολλάκις κομήτης καὶ πλεονάκις ἡ περὶ¹⁰
τῶν ὥρισμάνων τινὰς ἀστέρων, ὑποτιζόντων εἰς τὸ πολλάκις, ἐν' ἣ τὸ
νοούμενον τοιοῦτον· πλεονάκις καθ' ἑαυτὸν κομῆται γίνονται ἥπερ περὶ¹⁰
τινὰς τῶν ἀπλανῶν ἢ τῶν πλανωμένων ἀστέρων, ὡς εἰπε πρότερον. ὥρι-
σμένους δὲ τούτους ἐκάλεσεν ὡς πρὸς τοὺς κομήτας, ἀστέρας μὲν καὶ αὐ-
τοὺς καλούμενους.

15 p. 344b17 Περὶ μὲν τῆς ὀλω τὴν αἰτίαν ὕστερον ἐρόῦμεν· περὶ δὲ
τοῦ πυρώδη τὴν σύστασιν αὐτῶν εἶναι τεκμήριον χρὴ νομίζειν
ὅτι σημαίνουσι γινόμενοι πλείους πνεύματα καὶ αὐχμούς· δῆλον
γὰρ ὅτι γίνονται διὰ τὸ πολλὴν εἶναι τὴν τοιαύτην ἔκκρισιν, ¹⁵
ὅτε ἔηρότερον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἀέρα, καὶ διακρίνεσθαι τὸ
20 διατηρίουν ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ πλήθυσις ἀναθυμῆς τῆς θερμῆς ἀναθυμιάσεως,
ὅτε μὴ συνίστασθαι ῥᾳδίως εἰς ὅδωρ.

'Ἐπειδὴ ἔηρόν εἶναι καὶ θερμὴν τὴν ὄλην τῶν κομητῶν εἰρηκε πρό-
τερον, εἰκίτως νῦν μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν περὶ τῆς γενέσεως αὐτῶν ἱόν
δείκνυσιν ὅπερ διμολογούμενον ἔδη προσειληφεν, ὡς πυρώδης ἐστὶν ἡ τῶν
25 κομητῶν ὄλικὴ σύστασις· ὅτε γὰρ πλείους κομῆται φανεῖν, αὐχμῆροις καὶ
πνευματώδης ὁ ἐνιαυτὸς ἐκεῖνος γίνεται. δῆλον γὰρ ὡς οἱ πολλοὶ κομῆται²⁰
διὰ τὸ πολλὴν γεγονέναι τὴν ὄλην συνέστησαν, ἵτις ἔηρά οὖσα καὶ
θερμὴ τὴν ἑτέραν ἀναθυμίασιν τὴν ὑγράν, ἐξ ἦς οὗτοι γίνονται καὶ χάλαζαι
καὶ χιόνες, ἔσατμίζει καὶ διαφορεῖ πᾶσαν καὶ εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει. Ήα-
30 τέρου γὰρ τῶν ἐναντίων ἐπικρατοῦντος τὸ λοιπὸν γίνεται ὅπερ τὸ ἐπικρα-
τοῦν. εἰκότως οὖν αὐχμηρὸς ὁ ἐνιαυτὸς ἐκεῖνός ἐστι διὰ τὴν τοιαύτην.
φησίν, ἔκκρισιν, τουτέστι τὴν ἔηρόν ἀναθυμίασιν. θερμαινομένης γὰρ τῆς
γῆς τὸ λεπτοποιούμενον ἐκ τῆς θερμασίας ἐκκρίνεται ἐξ αὐτῆς καὶ ἄγω²⁵
φέρεται. ἐπειδὴ δὲ καὶ πνευμάτων ἡ αὐτὴ ὄλη αἰτία ἐστίν, ὡς δεῖξει
35 προϊών, εὐλόγιας καὶ πνευματῶδες τὸ ἔτος γίνεται. τοῦτο δὲ καὶ "Ἀρατος
ἐν ταῖς Διοσημείαις εἰρηκεν οὕτως.

2 καθ' αὐτὸν scripsi: καθ' αὐτὸν libri	εἰ δὲ scripsi: εἴη MV: ἡ α	3 εἴη
scripsi: ἐπὶ libri	τό] τοῦ α	11 εἴπερ Ma
		12 post τινας add. τῶν
ώρισμάνων ἀστέρων Ma	ἀστέρων om. Ma	19 διακρίνεσθαι ex corr. V
19. 20 διακρίνεσθαι καὶ διαλέσθαι τὸ διατηρίου Arist.		20 θέρμης Ma
μιάσεως om. Ma	29 διαφορῇ α	ἀναθυ- μιάσεως om. Ma
libri	32 ἔκριψιν M: ἔκκριψιν a	τοιαύτην Arist.: τοσαύτην
	35 ἔκκριψιν Phaen. v. 1091 sqq. Maass	7*

μηδ' είεν καθύπερθεν ἐοικότες ἀστέρες αἰεί,
μῆθ' εῖς μῆτε δύω μῆτε πλέονες κομδώντες·
πολλοὶ γάρ κομδώσιν ἐπ' αὐχμηρῷ ἐνιαυτῷ.
ἐπειδὴ τῆς αὐτῆς ὅλης εἰσὶ καὶ οἱ διάφτοντες, καθὰ φύσαντες εἴπομεν,
οἱ καὶ τούτων τὸ πλήθος πνευμάτων ἐστὶ πάλιν τεκμήριον, ώς καὶ τοῦτο
πάλιν "Αρατος ἐπισημαίνεται".
καὶ διὰ νύκτα μέλαιναν δέ τ' ἀστέρες ἀίσσωσι
ταρσέα, τοῖς δ' ὄπιθεν ῥυμοὶ ἐπιλευκαίνονται,
δεινέχθαι κείνοις αὐτὴν διὰ δὲν ἔρχομένοισι
πνεύματος· εἰ δέ κεν ἄλλοι ἐναντίοι ἀίσσωσιν
ἄλλοι δ' ἔξ ἄλλων μερέων, τότε δὴ πεφύλαξο
παντοίων ἀνέμων, οἵ τ' ἄκριτοί εἰσι μάλιστα.
εἰ οὖν ἄληθῶς ταῦτα λέγεται, δῆλον οἷμαι λοιπὸν ὡς ὅσῳ πλείονες καὶ
συνεχεῖς κομῆται γίνονται, τοσούτῳ καὶ οἱ ἐνιαυτοὶ πάντως αὐχμηρός·
τοφοὶ καὶ πνευματώδεις ὑπάρχουσιν. εἰ δὲ ἐλάττους καὶ μικρότεροι τὸ
μέγεθος καὶ σπανιώτεροι γένονται, ἀναλόγως καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τοιοῦτον
ἔσται τοῦ προτέρου μὲν ἔλαττον, πνεύματος δ' ὅμως ὑπερβολὴν ἔχον, φησίν,
ἢ μεγέθει ἢ χρόνῳ ἢ γάρ ἐπὶ πλεῖστον πνέει χρόνον διὰ τὸ πλήθος τῆς
ὅλης ἢ σφοδρὰ γίνεται τὰ πνεύματα καὶ ῥαγδαῖα διὰ τὴν ἀθρόαν αὐτῆς
καὶ τὴν ποιεῖται μάρτυρα, τόν τε λίθον·
τὸν ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πνεύματος μετεωρισθέντα * * * τῷ ἐμφύτῳ βάρει ἐν
Αἰγαῖς ποταμοῖς, δηλονότι τοῦ πνεύματος ἐνδεδωκότος καὶ μηκέτι τὴν λίθον
ἀνέχειν ἐπὶ πολὺ δυνημέντος, καὶ προσέτι τὸν σεισμὸν τὸν ἐπὶ τοῦ μεγάλου
κομήτου γενόμενον καὶ τὴν τοῦ κύματος ἔφοδον ἐξ ἐναντίων γινομένην πνευ-
μάτων, ὡς ἐν τῷ περὶ σεισμῶν δειγμήσεται.

p. 344^b 36 Ἐν μὲν γάρ τῷ κόλπῳ βιορέας κατεῖχεν, ἔξω δὲ νάτος
ἐπνευσει μέγας.

"Οτι δὲ ή τῶν ἐπικλυσμῶν αἰτία ἐστί, πάλιν ἐν τῷ περὶ αὐτῶν δι-
δάξει Λάζαρος.

30 p. 345^a 1 Τοῦ δὲ μὴ γίνεται πολλοὺς μηδὲ πολλάκις κομῆτας·
καὶ μᾶλλον ἔκτὸς τῶν τροπικῶν ἢ ἔντὸς αἰτίους ἢ τε τοῦ ἥλιου
καὶ τῶν ἄστρων κίνησις. οὐ μόνον ἐκκρίνονται τὸ θερμόν, ἀλλὰ
καὶ διακρίνονται τὸ συνιστάμενον. μάλιστα δ' αἰτίον διε τὸ
πλεῖστον εἰς τὴν τοῦ γάλακτος ἀθροίζεται χώραν.

35 Καὶ καθόλου ζητεῖ, διὰ τί μὴ συνεχῶς γίνονται κομῆται, καὶ λόικωτερον

1 οἱ δ' εἰεν Arat. 2 δύο libri πλείονες αἱ 3 κομῆσιν MV 6 Ἀρατος]
Phaen. v. 926 sqq. 8 τῆς V ὄπισθε V: ὄπισθεν αἱ 9 ἔρχο-
μένοντο Arat. 11 ἄλλοις ἐξ Arat. 10 γίνονται Ma ἀναλόγος M καὶ om. V
21 lacunam indicavi: addendum καὶ αὐθίς καταπεσόντα 22 δεδωκότος Ma
24 ἐναντίων γενομένην αἱ 25 ἐν τῷ περὶ σεισμῶν] B 8 p. 368^a-34 26 post κόλπῳ
add. φησί Ma 28. 29 διδάξει] B 8 p. 368^b 6

τίνος ἔνεκεν οἱ γινόμενοι μᾶλλον ἐκτὸς τῶν τροπικῶν ἡ ἐντὸς γίνονται.
 μία δὲ καὶ ἡ αὐτὴ τούτων αἰτία ἐστίν· οὐ μόνον γὰρ ἡ τοῦ | ἥλιου καὶ 100·
 τῶν ἀστρων κίνησις θερμαίνουσα τὰ ὑπὸ σελήνην γεννᾷ τὴν εἰρημένην ἀνα-
 θυμάσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ταύτην ἀραιοῖ τῇ ἐπιτάσσει τοῦ θερμοῦ καὶ
 5 λεπτώνει καὶ διαφορεῖ παντελῶς. εἴπομεν δὲ ὡς πυκνοτέρας ἀναθυμιά-
 σεως χρεία πρὸς κομῆτον γένεσιν. εἰ δὲ τοῦτο αἴτιον τοῦ μὴ συνεχῶς
 ἐκτὸς τροπικῶν γίνεσθαι κομῆτας, πολλῷ μᾶλλον μεταξὺ τῶν τροπικῶν οὐ
 γενήσονται διὰ τὸ δυναστεύειν ἐκεῖ τὸν ἥλιον τε καὶ τοὺς πλανωμένους. δῆμεν 10
 καὶ διακαίεται καὶ ἀσύγκητός ἐστιν ἡ ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν καὶ ἡ παρ' ἐκά-
 10 τερα γῆ. προστίθησι δὲ καὶ ἄλλην αἰτίαν, διὰ πολύ, φρσί, τῆς ταινίης
 ὅλης εἰς τὴν τοῦ γάλακτος ἀθροίζεται χώραν. εἴτε δὲ καλῶς εἰρηται
 τοῦτο εἴτε μὴ καλῶς, ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ λόγῳ δεῖξομεν· ἐπειδὴ δὲ ὅλως
 οἵτε πολὺ τῆς ὅλης τῶν κομητῶν εἰς τὴν τοῦ γάλακτος ἀθροίζεσθαι χώραν,
 15 ὡς ὁμούλων ἀμφοῖν ὄντων, εἰκότως ἐντεῦθεν ἐγνωσμένης αὐτοῦ τῆς ὅλης
 ἐπὶ τὸν περὶ αὐτοῦ τοῦ γαλαξίου μέτεισι λόγον ζητῶν, ὅπως τε γίνεται 10
 καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ τί ἐστι τὸ γάλα. συνήθως δὲ πάλιν τὰς τῶν
 παλαιοτέρων περὶ αὐτοῦ δόξας γυμνάζει πρῶτον· τέσσαρας δ' εἶναι τὰς
 περὶ τούτου τῶν παλαιῶν φησιν ὑποθέσεις, ὃν ἔκάστην ἐκτίθεται.

p. 345a13 Τῶν μὲν οὖν καλουμένων Πυθαγορείων φασί τινες
 20 δόδον εἶναι ταύτην οἱ μὲν τῶν ἐκπεσόντων τινὸς ἀστέρων κατὰ τὴν
 λεγομένην ἐπὶ Φαέθοντος φθοράν, οἱ δὲ τὸν ἥλιον τοῦτον τὸν
 κύκλον φέρεσθαι ποτέ φασιν· οἶνον οὖν διακεκαῦσθαι τὸν τόπον 15
 τοῦτον ἡ τι τοιοῦτον ἀλλο πεπονθέναι πάθος ὑπὸ τῆς φορᾶς αὐτοῦ.

Αἱ προκείμεναι δύο δόξαι μυθώδεις οὖσαι καὶ ὑπὸ ποιητῶν ἀναπεπλα-
 γμέναι τοῖς ἄλλοις εἰσὶ τῶν Πυθαγορείων μύθοις ἀκόλουθοι. τὸ μὲν οὖν
 κατὰ τὸν Φαέθοντα πλάσμα πολλαχοῦ διαβεβόηται τῆς ποιήσεως, ὡς νέος
 ὃν καὶ τὸν πατρὸς Ἡλίου τὸ ἄρμα διφρηλατεῖν ἐπιθυμήσας οὖτος καὶ
 τυχόν τούτου νεανικώτερον ἡ σοφώτερον ἐλαύνων οὖδὲ νόφιον κατὰ τὸν
 ποιητὴν ἐπιβάλλων ἴμασθλην πολὺ τοῦ κόσμου μέρος κατέφλεξεν· ὃν καὶ ἡ 20
 30 διακεκαῦμένη ζώνη ἐστὶ καὶ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ὁ γαλαξίας ἐμψύχον
 ξειν νῦν γρῦμα τῆς ἐκεῦθεν γενομένης πυρώσεως καὶ τὸν ἐνταῦθα πετόν-
 των ἀστέρων. ἔτεροι δὲ τῶν Πυθαγορείων πάλιν τὸν ἥλιον φασί ποτε
 τοῦτον ἐκπειρύειντα κύκλον, οὐ τὸν ζῳδιακόν, διὸ δίεισιν, ἀλλὰ τὸν τοῦ
 γάλακτος, δῆμεν ἐκπυρωθέντα τοῦτο ποιῆσαι τὸ γρῦμα. καὶ οἷμαί γε καὶ
 35 τούτους ἔτεροι μύθῳ κατακολουθήσαι τῷ περὶ τὸν Ἀτρέα πεπλασμένη,
 διὰ ἐστράφη ἐπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ ἥλιου κίνησις εἰς τοῦμπαλιν ἡ φέρεται γὖν. 2.

1 ἐκτὸς] ἐκ τῆς M 7 ἐντὸς MV οὐ om. M 9 ἡ post καὶ om. Ma
 16 δι' ἣν αἰτίαν α 17 post τὰς add. τῶν V 18 τοῦτον τῶν scripsi: τοῦτων
 MV: τούτου α 19 μὲν om. Ma φασί supra vers. V: om. M 22 διὰ τὸ
 κεκαῦσθαι τόπον Ma 23 τοῦτον om. Ma 28. 29 κατὰ τὸν ποιητὴν] cf. Od.
 Z 320 29 ἴμασθλην l. l.: ἴμας ὄλην libri 32 τῶν] τὸν V 34 ἐκπυρω
 θέντα] fort. ἐκπυρώσαντα

"τὸ γάρ πτερωτὸν ἀελίνο", φησὶν Εὐριπίδης, "μετέβαλεν ἄρμα, 100^v
τὸν πρὸς ἑσπέραν κέλευθον οὐρανοῦ προσαρμόσασα μονόπωλον ἐξ Ἀῶ,
ἐπιταπόρου τε δρόμημα Πλειάδος εἰς ὅδὸν ἄλλαν Ζεὺς μεταβάλλει." 20
πρὸς μὲν οὖν τὴν προτέραν μυθολογίαν Ἀριστοτέλης οὐδὲν ἀντειπεῖν ἀξιοῖ.
οἱ πρὸς ὃς τὴν δευτέραν σύντομον ἐπάγει τὸν ἔλεγχον ὥπωσδήποτε φυσικο-
γίας ἡμιένην, ὅτι δὲ ὁν φέρεται τόπων θερμὸς ὁν καὶ πυρώδης ὁ ἥλιος,
δεῖ τι παθεῖν ὅπ' αὐτοῦ τούτους. τίς οὖν ὁ ἔλεγχος; ὡς ἔδει καὶ τὸν
ζῳδιακὸν κύκλον δι' οὐ φέρεται νῦν ὁ ἥλιος, τὸ αὐτὸ πεπονθέναι πάθος
καὶ τῷ γάλακτι κεχρῶσθαι δμοίως, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον δσφ μετὰ τοῦ
10 ἥλιου καὶ οἱ πέντε τῶν πλανωμένων καὶ ἡ σελήνη δι' αὐτοῦ φέρεται. 20
ἄλλο οὐδὲν τοιοῦτον φαίνεται πεπονθώσ· καίτοι γε καθ' ἔκαστον τῆς νυκτὸς
μέρος ἡμικύκλιον δρῶμεν αὐτοῦ, καὶ τοιοῦτον πάθος οὐδὲν ἐν αὐτῷ θεω-
ρεῖται γενόμενον, πλὴν, φησίν, εἴ τι συνάπτει πρὸς τὸν τοῦ γάλακτος κύκλον
μόριον αὐτοῦ· συνάπτει δὲ αὐτὸ κατὰ τοὺς διδύμους καὶ τὸν τοξότην. εἰ
15 ὃς τὸν ζῳδιακὸν τὸ πάθος ἦν διὰ τὴν τοῦ ἥλιου δι' αὐτοῦ γενομένην
κίνησιν, ἔδει τὸν ὅλον κύκλον τοῦτο πεπονθέναι. τὸν μὲν οὖν κατὰ τὸν 20
Ἀτρέα μῦθον λόγους τίνεις οὕτως· ἀστρονόμος, φασίν, ὑπάρχων ὁ Ἀτρεὺς
ἔδειτε τοὺς ἀνθρώπους πρῶτος ὡς ἡ τῶν πλανωμένων κίνησις τῶν ἐπτά
τὴν ἐναντίαν φέρεται τῷ παντὶ, καλτεῦθεν ὁ μῦθος πάροδον ἔσχεν ὡς διὰ
25 τὴν Ἀράεαν ή θεὸς μετέβισκεν εἰς τούς ταντούς τὴν κίνησιν τοῦ οὐρανοῦ.
οἷμα δὲ καὶ τὸ "ἐπιταπόρου δρόμημα Πλειάδος" διὰ τοὺς ἐπτὰ πλανω-
μένους εἰρῆσθαι· αἱ γάρ λεγόμεναι Πλειάδες εἴτι καὶ μόνι, καὶ πέρ
Ἀράτος εἴρηκε, καὶ τοῦτο τοὺς εἰς αὐτὰ ἀποβλέπουσι φαίνεται. ὁ δὲ τοῦ 30
Φαιέμοντος μῦθος ἵνα προσφέρως τῇ θεωρίᾳ τῶν μετεώρων αὐτὸν ἀνα-
πτύχωμεν, σύστασιν αἰνίττεσθαι μοι κομήτου δικεῖ γενομένην ποτέ, διὸ ἥλιος
φασὶν εἶναι παῖδα· ἐκ γάρ πυρώδους ὥλης ἀναθυμιωρένης ὅπερ ἥλιος τὴν
γένεσιν ἔχει· ἐπιμυηδεῖ δὲ τὸ ἀρμα τοῦ πατρὸς ἐλάσσαι, διότι τὴν αὐτὴν
τῷ ἥλιῳ φέρεται. ἡ δὲ ἀτακτος αὐτοῦ κίνησις καὶ τὸ μὴ ἰσοδρομηδεῖ τῷ
πατρὶ τὸ μὴ ἴσοταχῶς κινεῖσθαι τῷ ἥλιῳ τὸν κομήτην μηδὲ τὸ τεταγμένον
35 τῆς αὐτοῦ φυλάκτειν κινήσεως δηλοῖ, διὰ τὸ ὑπολείπεσθαι τοῦ ἥλιου τοὺς 50
κομήτας καὶ τὸ ἀτακτον τῆς ὅλης τῶν ὑπὸ σελήνην, ἐν οἷς ἀδύνατον τὴν
τῶν οὐρανίων εὑταξίαν φαίνεσθαι. τὸ δὲ καταφλέξαι μέρη τοῦ κόσμου
τινὰ δι' ὁν ἡ κίνησις αὐτοῦ γέγονε, σύμφωνον τοῖς περὶ κομήτων εἰρη-
μένοις διτι αὐχμῶν καὶ ἐκπυρώσεως τοῦ ὑπὸ σελήνην δέρος εἰσὶ τεκμήρια.
55 εἰκὼς δὲ καὶ πλείονας τότε συστῆναι κομήτας καὶ διάττοντας καὶ φλόγας,
ἔς ὁν ὁ μῦθος οὐκ ἀπιθάνως ἔσχε τὴν γένεσιν.

1 τὸ γάρ] τὸ τε Eurip. post πτερωτὸν add. ἄρμα libri φησὶν Εὐριπίδης] Orest. v. 1001 sqq. 2 ante κέλευθον add. καὶ libri προσαρμόσασα Eurip.: προσαρμόσας libri ἂω Ma 3 ἐπιταπόρου Μ Ηλειάδος Eurip. ἄλλαν Eurip.: ἄλλην V: ἄλλα Ma μεταβάλλοι Ma 13 γενόμενον a 15 γενόμενον Ma 17 φασίν scripsi: φησὶν libri 21 τὸ om. a 22 Πλειάδες—οἰομένων (p. 104, 19) om. V 23 Ἀράτος] Phaen. v. 258 29 τὸ post πατρὶ scripsi: τῷ libri

p. 345 a 25 Οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον φῶς εἰναι τὸ 101^ο γάλα λέγουσιν ἀστρων τινῶν. τὸν γάρ ἡλιον ὑπὸ τὴν γῆν φερόμενον οὐχ ὄραν ἔνια τῶν ἀστρων. ὅσα μὲν οὖν ὄραται ὑπὸ αὐτοῦ, τούτων μὲν οὐ φαίνεσθαι τὸ φῶς· κωλύεσθαι <γάρ> παρὰ τῶν σ τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. ὅσοις δὲ ἀντιφράττει ἡ γῆ, ὃστε μὴ ὄρασθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τούτων οἰκεῖον εἰναι φῶς τὸ γάλα.

Τρίτην περὶ τοῦ γάλακτος λέγει δόξαν οὕτως ἔχουσαν. ὅτε, φησί, οὐπὸ γῆν ἐστι νύκτωρ ὁ ἡλιος, ἐπὶ τινα τῶν ἀστρων ἀηδονότι τὰ ὑπὲρ γῆν οὐκ ἀφικνεῖται τὸ φῶς αὐτοῦ, ἐπὶ τινα δὲ ἀφικνεῖται. ὅσων μὲν οὖν ἐφικνεῖται, κρύπτει ταῦτα τῷ μεζονι φωτὶ καὶ οὐχ ὄραται, ως ἀμέλει καὶ ἐν ἡμέρᾳ πάντα τὰ ὑπὲρ γῆν ἀστρα καλύπτει, διὸ τούτων ὄρῶμεν οὐδέν. ὅσων δὲ διὰ τὴν ἀντίφραξιν τῆς γῆς μὴ ἀφικνοῦνται αὐτοῦ αἱ ἀκτίνες, τούτων οὐ καλύπτει τὸ φῶς ὁ ἡλιος, καὶ τοῦτο ἐστι τὸ φῶς τὸ καλούμενον γάλα. τούτου δὲ τὸν ἔλεγχον ἐπιφέρει λέγων οὕτως.
10

15 p. 345 a 31 Φανερὸν δὲ ὅτι καὶ τοῦτο ἀδύνατον. τὸ μὲν γάρ γάλα ἀεὶ τὸ αὐτὸν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐστιν ἀστροῖς (φαίνεται γάρ μέγιστος ὥν κύκλος), ὑπὸ δὲ τοῦ ἡλίου ἀεὶ ἔτερα τὰ οὐχ ὄρώμενα διὰ τὸ μὴ ἐν ταύτῳ μένειν τόπῳ. ἔστι οὖν μεθισταρένου τοῦ ἡλίου μεθιστασθαι καὶ τὸ γάλα· νῦν δὲ οὐ φαίνεται τοῦτο γινόμενον.

20 Εἴ φῶς ἦν τῶν ἀστέρων, φησί, τῶν μὴ καλυπτομένων νύκτωρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸ γάλα διὰ τὸ ὑπὸ τῆς γῆς αὐτοὺς ἀντιφράττεσθαι, ἐπειδήπερ οἱ 15 μὲν ἀπλανεῖς ἀστέρες τὸν αὐτὸν ἀεὶ τόπον ἔπεχουσιν, οὐ δὲ ἡλιος κατὰ τὴν ἴδιαν αὐτοῦ κίνησιν ἄλλοις ἄλλοτε πλησιάζει τῶν ἀστέρων καὶ ἄλλων ἀφίσταται, οὗτε τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ καλύψει τῷ ἴδιῳ φωτὶ οὔτε μὴν οἱ αὐτοὶ 25 διηγεκῶντες ὑπὸ τῆς γῆς ἀντιφραγμήσονται. ἡ μὲν γάρ σκιὰ εἰς τὰ ἀντικείμενα συνίσταται τοῖς φωτίζουσιν· εἰ δὲ διὰ τὴν τοῦ ἡλίου μετάβασιν ἄλλοτε ἐπ’ ἄλλα ζῳδια γινομένην οὐκ ἀεὶ τὸ αὐτὸν τῆς γῆς φωτίζεται μέρος, πᾶσά πως ἀνάγκη καὶ τὰ σκιαζόμενα τῶν ἀπλανῶν μὴ τὰ αὐτὰ 30 διηγεκῶντες εἰναι, ἄλλοτε δὲ ἄλλα. κινουμένου γάρ τοῦ ἡλίου πάντοτε οὐ 35 τὴν μετὰ τῆς ἀπλανοῦς, ἄλλα καὶ τὴν ἴδιαν αὐτοῦ κίνησιν, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὸν τῆς σκιᾶς κῶνον ἄλλον ἄλλοτε γίνεσθαι καὶ διὰ τοῦτο μὴ τὴν αὐτὴν ἀεὶ πρὸς τὰ ἀπλανῆ τῶν ἀστέρων σχέσιν λαμβάνειν, ως οὐδὲ αὐτὸν τὸν ἡλιον. νῦν δὲ τὸν γαλαξίαν ἀεὶ τὸν αὐτὸν ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς ἀστροῖς ἀεὶ καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς ὄντα τόποις ὄρῶμεν, ἄλλα καὶ τῶν αὐτοῦ μερῶν ἔκαστον 40 ὄμοιώς ἔχον ἀεὶ φαίνεται, καὶ ἔνθα μέν ἐστιν ἀμυδρός, οὐδέποτε [δὲ] γίνεται 45 λαμπρότερος, οὐδὲ ἔνθα λαμπρός ἐστι, ἀμυδρότερος γίνεται, διο πού τέ ἐστιν ἀπλοῦς καὶ διο πού τινὰς ἔχων ἀναδιπλώσεις, τοιοῦτος ἀεὶ φαίνεται, μηδεμίαν

4 τούτων Arist.: τῶν libri γάρ ex Arist. addidi 6 ἡλίου τὸ τούτων Arist. οἰκείων α φῶς φασιν εἶναι Arist. 9. 10 ἀφικνεῖται α 11 διὸ N (de quo v. Suppl. Praef.): διὰ Ma 20 μὴ om. a 27 ἄλλοτε scripsi: ἄλλα τε Ma 31 post τοῦτο add. τὸ a 35 δὲ delevi

ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου μεταβάσεως ἀλλοίωσιν ὑπομένων. ὁ μὲν οὖν πρῶτος τῶν 101^a
ἔλέγχων τοιοῦτος ἐστιν· ἐπιφέρει δὲ καὶ ἔτερον.

p. 345^a-36 Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ καθάπερ δείκνυται ἐν τοῖς περὶ
ἀστρολογίαν θεωρήμασιν, οὕτως ἔχει, καὶ τό τε τοῦ ἡλίου μέγε-
5 θος μεῖζόν ἐστιν ἢ τὸ τῆς γῆς καὶ τὸ διάστημα πολλαπλασίως
μεῖζον τὸ τῶν ἄστρων πρὸς τὴν γῆν ἢ τὸ τῆς σελήνης, οὐκ ἀν πόρρω που
τὸ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν γῆν ἢ τὸ τῆς σελήνης, οὐκ ἀν πόρρω που
ἀπὸ τῆς γῆς ὁ κῶνος ἀπὸ τοῦ ἡλίου συμβάλλοι τὰς ἀκτίνας,
οὐδὲ ἀν ἡ σκιὰ πρὸς τοῖς ἄστροις εἴη τῆς γῆς, ἡ καλουμένη νῦν,
10 ἀλλ ἀνάγκη πάντα τὸν ἡλιον τὰ ἄστρα περιορᾶν, καὶ μηδὲν
τὴν γῆν ἀντιφράττειν αὐτῶν.

Κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἡλεῖται,
πρῶτον μὲν τῇ ἀντιπαραστάσει χρησάμενος καὶ συγγωρήσας τινὰ τῶν
ἄστρων ὑπὸ τῆς γῆς ἀντιφράττεσθαι, ὡς τοῦ κῶνος τῆς σκιᾶς μέχρι τῆς 30
15 ἀπλανοῦς κατ' αὐτοὺς διατείνοντος καὶ εἰς αὐτὸν ἄστρων τινῶν ἐμπιπόν-
των, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν σεληνιακῶν ἐκλείψεων γίνεται, τῆς σελήνης εἰς αὐτὸν
τὸν κῶνον ἐμπιπτούσης καὶ διὰ τοῦτο τῶν αὐγῶν τότε τῶν ἡλιακῶν οὐ
μετεγκύρωστος διὸ καὶ ἐκλείπειν. νυνὶ δὲ τῇ ἔνστάσει χρώμενος ἄγνοιαν τῶν
20 ἀστρονομικῶν θεωρημάτων κατηγορεῖ τῶν οἰομένων μέχρι τῆς ἀπλανοῦς τὸ
σκίασμα διέκειν τῆς γῆς, ὡς καὶ τίνα τῶν ἄστρων ὑπὸ αὐτοῦ ἀντιφράττε-
σθαι καὶ τῶν ἡλιακῶν διὰ τοῦτο μὴ μετέχειν ἀκτίνων. δείκνυται γάρ ἐν 40
τοῖς ἀστρονομικοῖς θεωρήμασι πρῶτον μὲν ὅτι ἔκαποντα πλασίων ἐστὶ τῆς
γῆς ὁ ἡλιος ἢ ἀπλῶς πολλῷ μεῖζων, καὶ διὰ τοῦτο κωνοειδὲς γίνεται τὸ
25 σκίασμα τῆς γῆς. συμβαίνει γάρ οὕτως, ὅταν ἐλάττων σφαῖρα φωτίζηται
ὑπὸ μεῖζονος, τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου τῶν ὑπερεκπίπτουσῶν τὴν γῆν κατὰ
μικρὸν συνιουσῶν· τοσούτῳ γάρ προσίσιν, ἵνα ἀν εἰς ἐν συνελθοῦσαι ση-
μεῖον τὴν σκιὰν λύσωσι. διικείσθαι οὖν φασι τὸν κῶνον τοῦτον μέχρι
μόνης τῆς Ἐρμαῖης σφαῖρας καὶ τοῦτον οὐχ ὑπερεκπίπτειν, ὥστε τῶν 45
ἀνωτέρω ταύτης μηδὲν σκιάζεσθαι, πάντα δὲ τῶν ἡλιακῶν δεῖ μετέχειν
30 αὐγῶν. καὶ τοῦτο πελιν δείκνυται ὅτι δύον ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς
γῆς ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν κύτης διάστημα. τοσούτον ἐστιν ἐξηκοντάκις τὸ
ἀπὸ τοῦ κέντρου διῆκον ἐπὶ τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν. ὁ δὲ ἡλιος ἀπὸ τῆς
γῆς διέστηκε τοσοῦτον γιλιάκις καὶ διακοσιάκις καὶ δεκάκις. ἐάν οὖν τούτων
35 ἀφέλητος ἀπὸ τοῦ κέντρου μέχρι σελήνης ἐξήκοντα, περιλείπεται γιλια ἑκατὸν
πεντήκοντα, ἀπερ ἀφέστηκεν ἀπὸ σελήνης ὁ ἡλιος. γίνεται οὖν τὸ ἀπὸ 50
σελήνης ἐπὶ τὸν ἡλιον, ὅπερ τὴν γιλιάκιν ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ ἀπὸ τοῦ
κέντρου ἐπὶ τὴν σελήνην, ὅπερ τὴν ἑξήκοντα, ἔλαττον μὲν ἡ εἰκοσαπλάσιον,

6 τὸ τοῦ ἡλίου ex Arist. addidi
πλασίων α·

29 πάντα] πάντη Ma

32 ὁ δὲ] οὐδὲ MV

γιλιάδων V

οὖν om. Ma

7 που] τοῦ a
33 εἰκονοτάκις scripsi: εἰξήκοντα libri

35. 36 ἀπὸ τῆς σελήνης a

35. 36 διακοσιάκις libri

γιλιάκιν V

οὖν libri

22 ἑκατονταεπτακοντα-
τάκις scripsi: ἑξήκοντα libri

36 ὅπερ scripsi: ἑξήκοντα libri

μεῖζον δὲ ἡ ἐννασκαινεκαπλάσιον. ὁ δὲ τῆς γῆς σκιᾶς καπνοῖς διήκει μέχρι 101^a μόνων διακοσίων ἑξήκοντα δικτύων τοσούτων διαστημάτων, δισον ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. ὑφαιρουμένων τούτων ἀπὸ τῶν χιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν διακοσίων ἑξήκοντα δικτύων, τὸ λειπόμενον δὲ ἔσται δικτακόσια καὶ ὅδος, ἀπερ διέστηκε τοῦ πέρατος τῆς 101^b ἀπὸ τῆς γῆς σκιᾶς ὁ ἥλιος. πόσον οὖν εἰναι τὸ μέχρι τῆς ἀπλανοῦς ἄλλαις τρισὶ μεσολαβουμένης σφαιρίαις, τῇ τε Ἀρεος καλουμένῃ καὶ τῇ Διὶς καὶ τῇ τοῦ Κρόνου, ὅπερ οὐδὲ λογίσασθαι διὰ τὴν ἄφατον ὑπερβολὴν αἱ ἀστρολογικαὶ δεδύνηται μέθοδοι; οὐδὲν οὖν τῶν μετὰ τὴν Ἐρματικὴν σκιά-10 ζεται παντελῶς. πολλῷ οὖν μᾶλλον ἡ ἀπλανῆς τούτου κεχώρισται, ἀλλὰ δὲ πᾶσαι διὰ παντὸς τῶν ἥλιακῶν ἀκτίνων μετέχουσι. πάντα γάρ, φησί, τὰ ἀστρα ὁ ἥλιος ἐξ ἀνάγκης περιορᾷ, καὶ οὐδὲν αὐτὸν ἀποκέρυπται· ὥστε οἱ λέγοντες ἀντιφράττεσθαι οὐδὲ τῆς γῆς τῶν ἀπλανῶν τινας εὑήθεις εἰσὶ καὶ τῶν ἀστραινηψικῶν μεθιόδων παντάπασιν ἀνενόητοι.

15 p. 345^b 9 "Ετι δὲ ἐστὶ τρίτη τις ὑπόληψις περὶ αὐτοῦ· λέγουσι γάρ τινες ἀνάκλασιν εἶναι τὸ γάλα τῆς ἡμετέρας ὄψεως πρὸς 10 τὸν ἥλιον, ὥσπερ καὶ τὸν ἀστέρα τὸν κομήτην. ἀδύνατον δὲ καὶ τοῦτο. εἰ μὲν γάρ τὸ τε ὑρῶν ἡρμοσίῃ καὶ τὸ ἔνοπτρον καὶ τὸ ὑρῷμενον ἀπαν, ἐν τῷ αὐτῷ σημείῳ τοῦ ἐνόπτρου τὸ αὐτὸν ὃν 20 φαίνοιτο μέρος τῆς ἐμφάσεως· εἰ δὲ κινοῖτο τὸ ἔνοπτρον καὶ τὸ ὑρῷμενον ἐν τῷ αὐτῷ μένοι ἀποστήματι πρὸς τὸ ὑρῶν καὶ ἡρμοῦν, πρὸς ἄλληλα δὲ μὴ ἴσοταχῶς μηδὲ ἐν τῷ αὐτῷ <ἀεὶ> διαστήματι, ἀδύνατον τὴν αὐτὴν ἐμφασιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εἶναι μέρους τοῦ ἐνόπτρου, καὶ τὰ ἔτη.

25 "Ἄλλοι, φησίν, ἀνάκλασιν εἶναι λέγουσι τὸ γάλα τῆς ἡμετέρας ὄψεως 15 πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ τὸ μὲν ἀνακλώμενον εἶναι τὰς ὄψεις ἡμῶν, τὸ δὲ ἐφ' δὲ γένεται ἡ ἀνάκλασις τὸν ἥλιον· τὸ δὲ ἀφ' οὗ ἡ ἀνάκλασις διει μὲν ὁ γαλαξίας κύκλος ἐστί, πρόσδηλον, τί δὲ λέγουσι τὸ τῷ χρώματι τούτῳ ὑποκείμενον, οὐκ εἴπεν ὁ Ἀλέξανδρος. πιτὲ μὲν ἀναθυμίασιν εἶναι τοῦτο φησί, 30 λέγων οὕτως "τρίτην δέ φησι δόξαν εἶναι περὶ τοῦ γάλακτος τὴν λέγουσαν ἀνάκλασιν εἶναι τὸ γάλα τῆς ἡμετέρας ὄψεως ἀπό τινος ἀναθυμιάσεως ἐπὶ 20 τὸν ἥλιον ἔνοπτρον γενόμενον". καίτοι γε ἐπὶ πάντων τὸ ἀφ' οὗ ἀνακλῶνται αἱ ὄψεις ἔνοπτρούν ἐστιν, οὐ τὸ ἐφ' δὲ ἀνακλώμεναι φέρονται, λέγω

1 σκιᾶς om. MV 2 τοσούτων et ὅσον scripsi: τοιούτων et οἷον libri 5 ante τοῦ add. ἀπὸ α 7 μεσολαβουμέναις α σφαιρας M τῇ τε—καὶ τῇ τοῦ Κρόνου (S) scripsi: τῆς τε ἀρεος καλουμένης καὶ τῆς διὸς καὶ τῆς τοῦ κρόνου libri 10 οὖν om. a 13 εὐήθεις α: εὐπειθεῖς M: ἀπιθεῖς V 15 "Οτι Ma 16 γάρ om. M 21 μένοι V et infra p. 107,8 etiam Ma: μένει h. l. Ma, ex corr. Arist. N: μέντοι Arist. H: μέν recte Arist. EF 22 δεὶ ex Arist. addidi coll. p. 107,9 24 καὶ τὰ ἔτη om. et lemma usque ad οὐκ ἵσον (p. 345^b 22) producit V 25 λέγουσι om. MV 26 καὶ τὸ μὲν τὸν ἥλιον (27) om. V 30 λέγων οὕτως] Alex. p. 38,28 31 τὸ γάλα om. M 32 τὸ ἀφ' οὗ scripsi: τοῦ ἀφ' οὗ libri 33 ἐφ' φ MV

δὴ τὸ δρώμενον καὶ ἐν τῷ ἐνόπτερῳ τὴν ἑαυτοῦ φαντασίαν παρέχον. εἰ 101v
οὖν τὸ γρῦμα τοῦ ἥλιου ἔστι τὸ ἐν τῷ ἐνόπτερῳ, τουτέστι τῇ ἀνάθυμητάσει,
φαντάσειν καὶ τὸ γάλα ποιοῦν, οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ ἐνόπτερον ὁ ἥλιος, ἀλλὰ
τὸ δρώμενον. πάλιν δὲ περὶ τὸ πέρας τῶν ἐλέγχων τῆς ὑποθέσεως ταύ-
της ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας εἶναι φησι τὸ ἐνόπτερον, διοι 25
περὶ τὸν γαλαξίαν εἰσίν, οὗτα λέγων “τὰ δ' ἀστρα (τὰ) ἐν τῷ τοῦ γάλακτος
κύκλῳ ὅντα κινεῖται, ἀπερ ὡς κάτοπτρον λαμβάνουσι, κινεῖται δὲ καὶ ὁ
ἥλιος, διὸ ὁρᾶσθαι λέγουσιν ἐν τῷ τοῦ γάλακτος κύκλῳ ἐπ' αὐτὸν γινο-
μένης τῆς ἀνακλάσεως”. καὶ ὁ ἡμέτερος δὲ διδάσκαλος Ἀμμώνιος Ἐρμείου
10 οὕτως ἔξειλγε· καὶ γάρ ἐπὶ τῆς σελήνης ἐξ ἥλιου δεχομένης τὸ φῶς οὐκ
οἰκεῖον αὐτῆς ἔστι τὸ δρώμενον, ἀλλὰ ἐν αὐτῇ ὡς ἐν ἐσόπτερῳ τὸ τοῦ
ἥλιου φαντάζεται φῶς· ἐν γάρ ταῖς ἐκλείψεσιν αὐτῆς τὸ οἰκεῖον αὐτῆς φῶς 30
ἀνθρακοειδὲς φαίνεται. ταύτην δὲ τετάρτην οὔσαν ὑπόθεσιν, τρίτην Ἀρι-
στοτέλης ἔθηκεν. γῆποι τὰς δύο τὰς πρώτας ὡς τῶν Πισθηγορείων οὔσας
15 εἰς μίαν συνάγων, ἦ διτι μηδ' ἀντιλογίας τὴν προτέραν ἤδίωσεν· εἰκότως
οὖν τὰς λοιπὰς ἡρήμησε τρεῖς. ἔστι δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην προ-
γένεσις εἰπεῖν ὡς οἱ περὶ τὸν γαλαξίαν ἀστέρες οὐκ ἐνόπτερον εἰσίν. ἀλλ'
οὐδὲ ὁ ἥλιος, οὐδὲ ἐν αὐτοῖς τὸ τοῦ γαλαξίου φαίνεται γρῦμα· διακεκρι-
μένοι γάρ τοῦ γάλακτος προφανῆς ὑπάρχουσιν. καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ ὡς 35
πρὸς ἐνόπτερον τοὺς ἀστέρας ὑποτιθεμένους τὸν ἐλεγχὸν πεποίηται τῆς προ-
κειμένης ὑποθέσεως. ἀδύνατον εἰναι λέγων καὶ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν. τῶν
γάρ κατὰ ἀνάκλασιν δρωμένων εἰ διηγεῖσθαι τὰ αὐτὰ φαίνοιτο εἰδῶλα μὴ
μετατιθέμενα παντελῶς, δεῖ καὶ τὰ αἴτια τούτων εἰναι πάντα ἀκίνητα,
λέγω δὴ τό τε δρῶν καὶ τὸ δρώμενον καὶ τὸ ἐνόπτερον, ἐξ οὗ ἡ ὄψις ἀνα-
20 κλωπένη ἐπὶ τὸ δράτον φέρεται. εἰ δέ τι τούτων μετακινηθείη ἢ καὶ τινα
ἢ καὶ σῆμα, καὶ τὸ εἰδῶλον εὐθὺς ἀλλοτε ἀλλιῷ μέρει τοῦ ἐνόπτερου μετα- 40
κινούμενον φαίνεται. εἰ δὲ ισοταγῶς πάντα κινεῖται (καὶ) τὴν αὐτήν πρὸς
ἀλληλα σχέσιν φυλάσσοντα μένει. πάλιν διοίνως ἡ ἔμφασις γίνεται. καὶ
εἰ μὲν πορρωτέρω τοῦ κατόπτρου τὸ δράτον χωρίῃ κατὰ μίαν διισταμένου
30 κάθετον, ἐν τῷ βάθει τοῦ κατόπτρου τὸ εἰδῶλον φαίνεται· εἰ δὲ πλησι-
έστερον γένοιτο, μᾶλλον ἐπιπολαζεῖν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ κατόπτρου δόξει τὸ
εἰδῶλον. καὶ τούτων ἡ περία πρόχειρος ἀπασι. τούτων οὖν οὕτως ἀλη-
θείας ἐχομένων μετέλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον. ἡ μὲν γάρ ὄψις ἡμῶν 45
σχεδίου ἔστιν ἀκίνητος· κέντρον γάρ οὐ γῆ πάσσα καὶ σημεῖον λόγον ἔχει. ἐφ'
35 ἡς ἔστήκαμεν, ὡς πρὸς τὴν ἀπλανῆ, ὑφ' ἡς τὰ οὐράνια κυκλοφορεῖται.
ἴσου δὲ τοῦ κέντρου τὰ πέρις ἀφέστηκεν ἀπαντα· ίσου ἄρα καὶ τῆς ἡμε-
τέρας ἀφέστηκεν ὕψεως τὰ ἀστρα. οὕτε δὲ τὸ ἐνόπτερον οἱ ἀστέρες οὕτε τὸ
δρώμενον ὁ ἥλιος, ἐφ' διὸ οἱ ἀνάκλασις, ἀκίνητοι μένουσιν, οὐδὲ τὴν αὐτήν
οἱ ἀστέρες ἀεὶ πρὸς τὸν ἥλιον σχέσιν φυλάσσουσιν, εἰ καὶ πρὸς ἡμᾶς

6 οὕτω λέγων] p. 40,3 τὰ ex Alex. addidi 7 ἀπερ] τουτέστι τὸ κάτοπτρον.
εἰ γάρ ὁ κύκλος περὶ ἐκεῖνα, ἐκεῖνα δὲ κινεῖται, ἀνόργη καὶ τὸν κύκλον κινεῖσθαι, διὸ Alex.
10 δεχομένης] φανομένης α 14 ἔθηκεν] εἰρηκεν Ma είτοι α 27 κινεῖτο V:
κινεῖτο M καὶ addidi 29 post διισταμένου add. ἐκατέρου α 35 ἀπλανεῖ V
ἐφ' ἡς M 38 οὐδὲ] οἱ δὲ V

όμοίως ἔχουσιν. οὐκοῦν οὐδέ τὸ γαλαξίας ἡμεῖν ὁμοίως ἔχων ἐφαίνετο ἀν 101· καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ μένων ἀκίνητος, συνεκινεῖτο δὲ τῷ τε ἑσπεριῳ καὶ τῷ ὁρώμενῳ. νῦν δὲ τούναντίν ἀπαν οὐδεμίαν περὶ αὐτὸν μεταβολὴν γινομένην ὁρῶμεν, οὐ κατὰ τόπον, οὐ κατὰ ποσόν, οὐ κατὰ ποιόν, οὐκ 5 ἄλλην οὐδεμίαν ἔχων ὁρᾶται ἀλλοιοτέραν διάθεσιν. οὐδέ ἄρα ἐξ ἀνακλάσεως τῶν ὅψεων ἔσχε τὸ γάλα τὴν μπαρέν.

p. 345b15 Εἰ δὲ κινοῖτο τὸ ἔνοπτρον καὶ τὸ ὁρώμενον ἐν τῷ αὐτῷ μένοι ἀποστήματι πρὸς τὸ ὄρον καὶ ἡρεμοῦν, | πρὸς ἄλληλα δὲ 102· μὴ ἵσταχῶς μηδέ ἐν τῷ αὐτῷ δεὶ διαστήματι, ἀδύνατον τὴν 10 αὐτὴν ἔμφασιν ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς εἰναι μέρους τοῦ ἐνόπτρου.

Κινεῖ μὲν τὸ ἔνοπτρον, οἷον τοὺς ἀπλανεῖς, καὶ τὸ ὁρώμενον. λέγω τὸν ἥλιον, οὐκ ἵσταχῶς οὐδέ ἐν τῷ αὐτῷ δεὶ διαστήματι. πρὸς δὲ τὸ ὄρον, τουτέστιν ἡμᾶς, τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἔχον τίθησι τούτων ἐκάτερον, τούς τε ἀπλανεῖς καὶ τὸν ἥλιον, οὐκ ἵσταχῶς δὲ κινεῖσθαι φησιν αὐτοὺς : 15 τὴν κίνησιν, ἣν ἔκαστος καθ' αὐτὸν κινεῖται. ταχύτερος γάρ τῶν ἄλλων ὁ ἥλιος τὴν ἴδιαν· ἀνάγκη οὖν διὰ τὴν ἴδιαν κίνησιν ὑπολειπεσθαι τὸν ἥλιον τῶν ἀπλανῶν καὶ ἄλλοτε ἄλλοις ἐν τόποις εἶναι παρ' ἐκείνους· διόπερ οὕτε τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἐκάστῳ τούτων ἀεὶ ἔχει οὗτ' ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ μένει τόπῳ. οὐκοῦν ἄλλήλων μὲν οὐκ ἵση διεστήκασιν ὁ ἥλιος καὶ 20 οἱ ἀπλανεῖς, τῶν δὲ ὄρωντων ἡμῶν διὰ τὸ εἶναι ἡμᾶς ἐν τῷ τοῦ παντὸς κέντρῳ τῇ γῇ τὸ ἵσιν ἀπέχουσιν ἀμφότεροι διάστημα. τοῦτο δ' αὐτὸς 10 δεικνὺς ἐπέγγαγεν.

p. 345b22 Ὁτὲ μὲν γάρ μέσων νυκτῶν δὲ δελφὶς ἐπιτέλλεται. ὥτε δὲ ἔωθεν, τὰ δὲ μόρια τοῦ γάλακτος τὰ αὐτὰ μένεται ἐν ἑκάστῳ. 25 καίτοι οὐκ ἔδει, εἰ ἦν ἔμφασις, ἀλλὰ μὴ ἐν αὐτοῖς τι ἡγεμονεῖ τὸ πάθος τοῖς τάποις.

"Οτι οὐκ ἵσταχῶς οἱ ἀπλανεῖς τῷ ἥλιῳ κινοῦνται δι' ἐνὸς τῶν ἀπλανῶν δείκνυσι τοῦ δελφῖνος· οὗτος γάρ ποτε μὲν μεσονυκτίου ἀνταέλλει. τοῦ ἥλιου δηλονότι τὸ ὑπὸ γῆν ἔχοντος μεσουράνημα, ποτὲ δὲ ἔωθεν, ἐπ- 15 30 ανατέλλοντος εὐθὺς αὐτῷ δηλονότι τοῦ ἥλιου· ἄλλοτε δύνοντος ἥλιου ἐκεῖνος ἀνταέλλει τὴν μεγίστην αὐτοῦ διεστήκως τὴν δῆλην τοῦ παντὸς διάμετρον. τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐπὶ ἑκάστου γίνεται τῶν ἀπλανῶν. δῆλον οὖν ἐκ τούτων δτι μὴ ἵσταχῶς τὰ ἀπλανὴ τῷ ἥλιῳ κινεῖται· εἰ γάρ τοῦτο ἦ. καθ' ἔνα καιρὸν ἀνταέλλειν ἀεὶ τῶν ἀπλανῶν ἔκαστος, μεσονυκτίου τυχὸν ἦ 35 25 ἔωθεν ἡ δυομένου ἥλιου ἡ διπλασία ἄλλως· εἰ δὲ διαφόρους τὰς ἀπὸ τοῦ ἥλιου ποιοῦνται διαστάσεις καὶ τὸν πλησιασμούς, ἀνώμαλος ἄρα πρὸς τὸν ἥλιον ἡ τῶν ἀπλανῶν ἔστι κίνησις. ἀλλ' ἡμως ἐν ἑκάστῳ καιρῷ τὸ γάλα διαφοράν οὐδεμίαν ἔχον οὐδέποτε πρὸς ἑαυτὸν φαίνεται, ἢν πάντως εἴγεν

4 κατὰ αὐτε ποιόν οι. Ma

25 εἰ οι. M

24 ἔωθεν] ἔσωθεν M μένει] μὲν Ma

28 μεσονύκτιον Ma

34 μεσονυκτίου scripsi: μεσονύκτιον libri

ᾶν, εἴπερ ἦν ἔμφασις. εἰ οὖν οὐκ ἔστιν ἔμφασις, πάθης ἄρα ἔστι τὸ γάλα 102^r
τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς ὑπάρχον ὥρᾶται.

p. 345b 25 "Ετι δὲ νύκτωρ ἐν ὅδατι καὶ τοῖς τοιούτοις ἐγόπτροις
τὸ μὲν γάλα ἔμφασίνεται θεωροῦσι, τὸ δὲ τὴν ὅψιν ἀνακλᾶσθαι
πρὸς τὸν ἥλιον πῶς δυνατόν;

"Εσχατος ἔλεγχος καὶ λίαν ἐναργῆς οὗτος τῶν ἔμφασιν εἶναι τὸ γάλα 25
λεγόντων καὶ μὴ πάθης αὐτὸ καθ' ὑπαρξίην ἰδίαν τοῦ ὑποκειμένου σώματος.
νύκτωρ γάρ ἀποβλέψαντες εἰς ὅδωρ τὸν γαλαξίαν τεθεωρήκαμεν ἐν αὐτῷ,
μᾶλλον δὲ ἔμφασιν αὐτοῦ καὶ εἰδῶλον, ὡς καὶ ἄλλους ἀστέρας οὕτω τεθεά-
10 μεθα, τῶν ὕψεων ἡμῶν ἐκ τοῦ ὅδατος ἐπ' αὐτοὺς ἀνακλωμένων. ἀλλογον
γάρ καὶ ἀδύνατον τὸ λέγειν ἡ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἐκ τοῦ ὅδατος ἀνακλᾶσθαι τὰς
ὅψεις ἡμῶν, ἡ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰ ἀστρα, πάλιν δὲ ἐξ αὐτῶν ἄλλην ἐπὶ
τὸν ἥλιον ἀνακλασιν γίνεσθαι. ἔξησθμένουν γάρ ἀν οὕτως αἱ ὕψεις τῷ τε 20
μεγέθει τῶν διαστημάτων καὶ τῷ ποσῷ τῶν ἀνακλάσσων, μᾶλλον δὲ οὐδὲ
15 χωρεῖν ἐπ' αὐτὸν ἡδύναντο, καὶ μᾶλιστα εἰ ὅπο γῆν μεσουρανοίη. δῆλον
οὖν ὡς οὐκ ἔστιν ἔμφασις ἀλλ' ὑπόστασις. διθεν ὡς ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας
ἐκ τοῦ ὅδατος, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν γαλαξίαν ἀνακλώμεναι ἡμῶν αἱ ὕψεις τὴν
ἔμφασιν αὐτοῦ καὶ τὸ εἰδῶλον βλέπουσιν ἐν τῷ ὅδατι. οὕτω τὰς περὶ
τοῦ γάλακτος ὑποθέσεις τῶν προγενετέρων ἐλέγχεις τὴν οἰκείαν αὐτὸς 20
20 ἐκτιθεται.

p. 345b 31 Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ἀνακλαθόντες τὴν ὑποκειμένην
ἀργήν ἡμῖν. εἴρηται γάρ πρότερον διτι τὸ ἔσχατον τοῦ λεγο-
μένου ἀέρος δύναμιν ἔχει πυρός, ὁστε τῇ κινήσει διακρινομένου
τοῦ ἀέρος ἀποκρίνεσθαι τὴν τοιαύτην σύστασιν, οἷαν καὶ τοὺς
25 κομήτας ἀστέρας εἶναι φαμεν. τοιοῦτον δὴ δεῖ νοῆσαι γινόμενον
διπερ ἐπ' ἐκείνων, διταν μὴ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γένηται ἡ τοιαύτη
ἔκκρισις, ἀλλ' ὑπό τινος τῶν ἀστρων ἡ τῶν ἐνδεδεμένων ἡ τῶν 10
πλανωμένων· τότε γάρ οὗτοι φαίνονται κομῆται διὰ τὸ παρα-
κολουθεῖν αὐτῶν τῇ φορᾷ ὥσπερ τῷ ἡλίῳ τὴν τοιαύτην σύγ-
30 κρισιν, ἀφ' ἣς διὰ τὴν ἀνακλασιν τὴν ἄλλω φαίνεσθαι φαμεν,
διταν οὕτω τύχῃ κεκραμένος δι αἵρ.

Τὴν ἔαυτοῦ δόξαν ἐντεῦθεν περὶ τοῦ γαλαξίου διδάσκαι βιολόμενος ἀνα-
λαμβάνει πάλιν τὰ περὶ τῆς καπνώδους ἀναθυμιάσεως εἰρημένα πρότερον,
διτι τοῦ λεγομένου ἀέρος διήκοντος ἀπὸ γῆς μέχρι τῆς κοιλης ἐπιφυνέας 15
αἱ τῆς τελείωσης τριάδας (σέρα, γῆ, ὕδωρ τὸ οὐλον τούτο καὶει) τὸ
ἔσχατον αὐτοῦ καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ σελήνῃ ἔηρόν ἔστι καὶ θερμὸν καὶ πρὸς

3 τοῖς V Arist. FHN; οὐ. Ma Arist. E 14 διαστήτων α 18 βλέπουσιν οὐ. V
21 λέγομεν ex corr. V Arist. E: λέγωμεν Ma Arist. FHN 24 τὴν οὐ. Arist. E
25 εἶναι φαμεν οὐ. Ma δεῖ δὴ coll. Ma γινόμενον MVA Arist. EN: τὸ γινόμενον
Arist. FII 29 ὥσπερ] ὡς ἐπὶ Ma 30 φαμεν] μὲν Ma 36 καὶ post αὐτοῦ
οὐ. M

ζέαψιν ἐπιτήδειον, διὸ καὶ ὑπέκκαυμα προσηγόρευται. ἐκ τούτου δὲ τῆς 102^v κύκλῳ τῶν οὐρανίων κινήσεως ἀποκρινούσης συστάσεις τινὰς τὸ παχύτερον ἔξι αὐτῶν τῆς κινήσεως ἐπὶ πλέον θερμαινόμενον καὶ ταῦτη χρωννύμενον κύμη τις γίνεται. Ἡ οὖν τούτο φρεσὶ τὸ ἀποκρινεῖται τοῦ ἀέρος τοιαύτην σύστασιν, Ἡ δὲ συναναφερομένων τῶν δύο ἀναθυμιάσεων συμβαίνει τῇ 50 κινήσει τοῦ ἀέρος διακρίνεσθαι τὴν ἀτριθόδη, καὶ λοιπὸν τὴν θερμὴν καὶ ἔηράν μετεωριζομένην ὅλην τῶν κομητῶν καὶ τοῦ γαλαξίου γίνεσθαι. τῶν δὲ κομητῶν τοὺς μὲν καθ' ἑαυτοὺς ἀστέρος χωρὶς ἔφαμεν συνίστασθαι, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τίνας τῶν ἀπλανῶν ἐλκόντων τὴν τοιαύτην ὅλην ἐφ' ἑαυτούς, ἔξι 10 τούς, ἔξι ἡς τὴν κόμην ἵσχουσιν ἐπὶ τοσοῦτον διαμένουσαν, ἐφ' ὅσον τε διαρκοῦσι διὰ παχύτητος τὴν φλόγα στέγειν, καὶ ἐφ' ὅσον αὐτοῖς κάτωθεν ἡ κορογγία τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεως προστίθεται. ὅπερ οὖν ἐπὶ τῶν 102^v καθ' ἔκαστον ἀπλανῶν γίνεται τῆς κόμης συνισταμένης ὑπὸ αὐτοὺς καθ' ὃν ὑπεθέμεθα τρόπον, οὕτως ἀναγκαῖον καὶ ἐπὶ πολλῶν ἀστέρων ἀμά τοι 15 αὐτὸς συμβαίνειν, καὶ περὶ κύκλου ὅλου ἀστέρων τὴν κόμην συνίστασθαι, ὅπερ ἔστιν ὁ γαλαξίας. μεγάλη τις οὖν οὐτός ἔστι κόμη πολλοὺς ἀστέρας ὑποτρέχουσα. ὕσπερ γάρ, φησίν, ἐκ τῆς ὑποτρέχουσῆς τὸν ἥλιον ἡ τὴν σελήνην ἀχλύν ἀνακλώμεναι ἡμῶν αἱ ὄψεις ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἔμφασιν τῆς ἁλω ποιοῦσιν, οὕτω καὶ ἡ εἰρημένη σύστασις ἱηρὰ καὶ θερμὴ κύκλου ὅλου 20 ἀστέρων ὑποδραμοῦσα τὸν γαλαξίαν ἐποίησεν, πλὴν οὐκ ἔμφασιν ὡς τὴν ἁλω, ἀλλὰ ὑπόστασιν τοιούτου χρώματος, ὡς ἐδείξαμεν. καὶ ἐπειδὴ συμπεριάγεται τῷ κύκλῳ κινουμένῳ τὸ ὑπέκκαυμα, εἰκότως καὶ ὁ γαλαξίας πάθος ὃν τοῦ ὑπεκκαύματος συγκινεῖται τῷ παντί, ἐπεὶ καὶ ἡ κατὰ ἀστέρα γινομένη κόμη συμπεριφερομένη τῷ ἀστέρι κόμη τούτου εἶναι δοκεῖ. ταῦτὸ 25 10 δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἁλω γίνεται· ὅταν (γάρ) ὁ ἀήρ ὑποκείμενος ἥλιψι καὶ σελήνῃ τοιαύτης εἴη κράσεως ὅλος, ὡς ἐκ παντὸς μορίου δύνασθαι τὴν ἀνάκλασιν τῶν ὄψεων γίνεσθαι, διὰ τὸ συνεγές τῆς ἀνακλάσεως μία τις ἁλως εἶναι δοκεῖ καὶ τῷ ἥλιψι συμπεριάγεσθαι. ἐπιστῆσαι δὲ τῇ λέξει τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τούτοις εὐλογον, ἐν οἷς φησιν ἀλλ' ὑπὸ τίνος τῶν ἀστρων τῇ 30 τῶν ἐνδεδεμένων ἡ τῶν πλανωμένων, ἐνδεδεμένους λέγων τοὺς ἀπλανεῖς. οὐδὲ γάρ Ἀριστοτέλης κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καὶ αὐτοὺς τοὺς 15 ἀστέρας περὶ τὸ ἰδίον κέντρον κυκλοφορεῖσθαι βούλεται, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις ἐνδεδεμένους σφαίραις παντελῶς ἀκινητεῖν καθ' αὐτούς. τοῦτο γάρ αὐτὸς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Περὶ οὐρανοῦ πραγματείας γέγραφεν οὕτως “ἐπεὶ 35 τοίνου οὐτ' ἀμφότερα κινεῖσθαι εὐλογον οὔτε τὸ ἀστρον μόνον, λείπεται τοὺς μὲν κύκλους κινεῖσθαι, τὰ δὲ ἀστρα μένειν καὶ ἐνδεδεμένα τοῖς κύκλοις φέρεσθαι”. εἰ οὖν τοὺς ἀπλανεῖς ἐνδεδεμένους καὶ μένειν ἐν ταῖς ἰδίαις βούλεται σφαίραις ὑπὸ αὐτῶν φερομένους, πῶς τοῖς ἐνδεδεμένοις 20 τοὺς πλανωμένους ἀντιδιέστειλεν, ὡς αὐτῶν μὴ ἐνδεδεμένων ἐν ταῖς ἑαυ-

2 συστάσεώς τινος α 4 τίς libri 7 ὡν] εἰ οὖν VM 15 ὅλων α
τὴν κόμην—τὸ γάρ (p. 110,15) om. V 24 τούτου seripsi: τοῦτο Ma 25 γάρ
addidi 30 ἐνδεδεμένων Arist.: δεδεμένων Ma 31 ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Περὶ
οὐρανοῦ πραγματείας] B 7 p. 289 v 30 35 οὐτ' Arist.: οὕτως Ma 36 ἀστρον Arist.
vulg.: ἔτερον Ma Arist. EL 36 μένειν] ἡρεμεῖν Arist.

τῶν σφαιραῖς, ἀλλὰ καθ' αὐτοὺς κινουμένων; ἀδύνατον γάρ ἀμφότερα 102^v εἰρηκε κινεῖσθαι, καὶ τοὺς κύκλους καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀστέρας. εἰ δὲν καὶ τῶν πλανωμένων αἱ σφαῖραι κινοῦνται, ἀνάγκη καὶ αὐτοὺς ἐνδεέσθαι ταύταις καὶ ὑπὸ αὐτῶν φέρεσθαι μὴ κινουμένους ἰδίαν κίνησιν. τούτου δὲ 5 οὗτως ἔχοντος, οὐκ εὐλόγως τοῖς ἐνδεδεμένοις τοὺς πλανωμένους ἀντιτίθεστειλε, καὶ αὐτῶν ταῖς ἰδίαις σφαιραῖς δροίως ἐνδεδεμένων. 25

p. 346^a6 "Ο δὴ καθ' ἔνα συμβαίνει τῶν ἀστέρων, τοῦτο δεῖ λαβεῖν γινόμενον περὶ δλον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἄνω φορὰν ἀπασαν· εἴληφιν γάρ, εἰπερ ἡ ἐνής ἀστρου κίνησις, καὶ τὴν τῶν ἀλλών 10 ἀπάντων ποιεῖν τι τοιοῦτον καὶ ἐκριπτεῖν.

Οὐρανὸν ἐνταῦθα, φησὶν ὁ Ἀλέξανδρος, τὴν ἀπλανὴν σφαιραν Ἀριστοτέλης ὠνόμασε· τοῦτο γάρ, φησίν, ἐδήλωσεν εἰπὼν καὶ τὴν ἄνω φορὰν 20 ἀπασαν· ἐγὼ δὲ τὴν προσμήκηην οἷμαι πᾶσαν δηλοῦν τὴν κυκλοφορούμενην οὐσίαν, λέγω τὴν ὅτι τοιούτου σφαιρῶν ἡ ἐννεάσφαιρον, ὡς Ηπολεματιῷ δοκεῖ. 15 τὸ γάρ ἀπασαν εἰπεῖν τὴν ἄνω φορὰν τούτου μᾶλλον ὑπάρχει δηλωτικόν, καὶ προσέστι τὸ πρὸ τούτων εἰρημένον "ἀλλ' ὑπό τινος τῶν ἀστέρων ἡ τῶν ἐνδεδεμένων ἡ τῶν πλανωμένων" πᾶσαν ἐκείνην τὴν οὐσίαν συμπεριείληγεν· οὐδὲ γάρ τοὺς ἀπλανεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλανωμένους ἔλκειν τοιαύτην ἀναθυμίασιν βούλεται. οὐρανὸν δὲ τοῖς πλανιτίς καὶ τὸν δλον κόσμον καλεῖν 25 ἔθισ, ὡς καὶ Πλάτων "οὐδὲ οὐρανὸν ἡ κάσμον ἐπωνομάκαμεν", καὶ τὴν Περὶ οὐρανοῦ πραγματείαν οὗτως Ἀριστοτέλης ὠνόμασε περὶ τοῦ κόσμου παντὸς διαλαμψάνουσαν· καὶ ἴδικά τερον πάλιν οὐρανὸν τὸ ὀκτάσφαιρον δροῦ ἡ ἐννεάσφαιρον καλοῦσι, καὶ πρὸς τούτοις ἴδικά τατα μόνην τὴν ἀπλανῆν. τὸ οὖν ἐντεῦθεν συναγόμενόν ἔστιν διτὶ τὸ περὶ ἔνα γινόμενον ἀστέρα πάθιος, 30 τουτέστι τὸ ἔλκειν εἰς ἕαυτὸν τὴν εἰρημένην ἀναθυμίασιν καὶ δι' αὐτὴν γίνεσθαι κορήτην, εὔλογον καὶ περὶ πάντα συμβαίνειν καὶ μίαν κόμην δλωπερικεῖσθαι κύκλῳ, ἔκστοις ἀστέρος τὴν οὐσιειμένην ὅλην ἐπισπομένου, καὶ διὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἀναθυμιάσεως μίαν κόμην γίνεσθαι πᾶσιν, ἣν γαλαξίαν διὰ τὸ χρῶμα προσαγορεύομεν. εἰ γάρ ἡ ἐνὸς ἀστέρος κίνησις 35 ἐκριπτεῖ καὶ ἀνάπτει τοιαύτην ὥλην, πόσῳ μᾶλλον πολλοὺς ἀμα δύνασθαι τοῦτο ποιεῖν ἀστέρας;

p. 346^a10 Καὶ πρὸς τούτοις ἔστι καθ' ὅν τόπον πυκνότατα, καὶ πλεῖστα καὶ μέγιστα τυγχάνουσιν ὅντα τῶν ἀστρων. 40

Καὶ τοῦτο τεκμήριον ποιεῖται τοῦ κομῆτην εἶναι τὸν γαλαξίαν ἐκ τῆς 35 ἀναθυμιάσεως τῆς εἰρημένης ὡς ἐξ ὑλικοῦ αἰτίου γενόμενον· καθ' ὅν γάρ τόπον αὐτοῦ μέγιστά τέ ἔστιν ἀστρα καὶ πυκνότατα, κατὰ τοῦτον μάλιστα

5. 6 ἀντιτίθελε α

9 τὴν Arist.: τῶν Μ: τὸν α

ἄλλων non legitur apud Arist.

10 τι ομ. α

11 Ἀλέξανδρος] p. 41,20

14 ὀκτάσφαιρον ἡ ἐννεάσφαιρον] καὶ

τὰς σφαῖρας α

20 Πλάτων] Polit. 269 D

η] καὶ Plat. 22 τὸ ομ. α

26 ὅλη κόμην coll. Μ

32 ἔστι libri

36 τρόπον Μ

πολὺ τὸ γάλα καὶ λαμπρότατον φαίνεται, καὶ ὁ τούτου κύκλος ἐπαναδι- 102^υ
πλοῦται· διὰ γάρ τὴν ἀπὸ τῶν ἀστέρων θερμασίαν ἀναθυμίασις ἔκει πολλὴ
ἀθροίζεται, ἐξ ἣς οἱ κομῆται συνεστᾶσιν. ἐν ᾧ δὲ μήτε μεγάλα ἐστὶν 50
ἄστρα μήτε πολλὰ καὶ πυκνά, ἐν τούτῳ καὶ τὸ φῶς ἔλαττον καὶ ἀμυρό-
ς τερον, καὶ διπλόγην ὁ κύκλος οὐδεμίαν ἔχει.

p. 346a11 Ὁ μὲν οὖν τῶν ζῳδίων διὰ τὴν τοῦ ἥλιου φορὰν καὶ
τὴν τῶν πλανητῶν διαλόει τὴν τοιαύτην σύστασιν, διόπερ οἱ
πολλοὶ τῶν κομητῶν ἐκτὸς γίνονται τῶν τροπικῶν. ἔτι δὲ οὔτε
περὶ τῶν ἥλιον οὔτε περὶ τὴν σελήνην γίνεται κόμητος θάττον γὰρ
10 διακρίνουσιν ἡ ὥστε συστῆναι τοιαύτην σύγκρισιν.

Ἐπειδὴ περὶ τοῦ γάλακτος πρὸ τούτων ἔλεγεν “οὐ δὴ καθ’ ἔνα τῶν 103^τ
ἀστέρων συμβαίνει, τοῦτο δεῖ λαβεῖν γνούμενον περὶ ὅλον τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν ἄνω φορὰν ἀπασαν”, ἔνα δὲ καὶ μόνον ὁ γαλαξίας κύκλον ἀποτελεῖ.
ὅπερ ἂν τις ἡπόρησε, τοῦτο λύει νῦν· διὰ τὸ γάρ ἐν ἑκάστῳ μέρει τοῦ
15 οὐρανοῦ, ἐν ᾧ λαμπρὰ συνέστηκεν ἀστρα, μὴ γίνεται γαλαξίας. λέγει οὖν
ώς ἐν τῷ ζῳδιακῷ, ἐν ᾧ τῶν ἀστέρων οἱ πλανώμενοι κινοῦνται σελήνη ἡ
τε καὶ ἥλιος, οὐ δυνατὸν συστῆναι κόμητον ἡ γάλα· ἡ γὰρ πολλὴ θερμασία
λεπτύνει τὴν ὥλην καὶ διαφυρεῖ παντελῶς. εἴρηται γάρ ὡς καὶ πάγως
20 συμμέτρου δεῖ τῆς ὥλης πρὸς ἔξαψιν· οὔτε γάρ ἡ ἄγαν λεπτὴ οὔτε ἡ λίαν
παχυτάτη πρὸς ἔξαψιν ἐστιν ἐπιτήδειος. ἡ μὲν γάρ πρὶν ἔξαψθηναι κατα-
δαπανάται, τῆς δὲ οὐκ ἐφίκνεται τὸ ποιοῦν. τεκμήριον δὲ τούτου τὸ μηδὲ
περὶ τῶν ἥλιον μηδὲ περὶ τὴν σελήνην κόμητον συνίστασθαι. εὐλόγως οὖν
οὐδὲ ὑπὸ τὸν κύκλον ἐν ᾧ οὗτοι κινοῦνται.

10

p. 346a16 Οὗτος δὲ ὁ κύκλος, ἐν ᾧ τὸ γάλα φαίνεται τοῖς ὄρῶσι,
25 μέγιστος ὁ τογχάνει καὶ τῇ θέσει κείμενος οὕτως ὥστε πολὺ^τ
τοὺς τροπικοὺς ὑπερβάλλειν. πρὸς δὲ τούτοις ἀστροῖς ὁ τύπος
πλήρης ἐστὶ τῶν τε μεγίστων καὶ λαμπροτάτων, ἔτι καὶ τῶν
30 σπιράδων καλουμένων (τοῦτο δὲ ἐστὶ καὶ τοῖς ὅμμασιν ἰδεῖν
φανερόν), ὥστε διὰ ταῦτα συνεχῶς καὶ δεῖ ταύτην πᾶσαν ἀθροί-
ζεσθαι τὴν σύγκρισιν.

Διὰ τί μὲν ὑπὸ τὸν ζῳδιακὸν τὸ γάλα μὴ γίνεται, δέδειχεν ἡδη, 15
τίνος δὲ χάριν ἐν τούτῳ συνίσταται, διδάσκει νῦν· διτὶ τε μέγιστος, φησίν,
οὗτος ὁ κύκλος ἐστὶ τὴν σφαῖραν διχοτομῶν, καὶ διτὶ τοὺς τροπικοὺς ὑπερ-
βάλλει ποιό, τουτέστιν ἔξω τούτων πέπτωκε, καντεῦθεν οὐ ταῦτὸ τῷ
35 ζῳδιακῷ πάσχει πάθος. τῷ γάρ μηδένα τῶν πλανωμένων δὲ αὐτοῦ φέρε-
σθαι μήτε τὸν ἥλιον μήτε τὴν σελήνην ἡ ἔκει φερομένη ἀναθυμίασις οὐ

6 post ζῳδίων add. τόπος Μα, κύκλος Arist. F 7 τὴν post καὶ om. Μα 25 μέγιστος
ΜVα Arist. ΗΗ: ὁ τε μέγιστος Arist. E: ὅτι τε μ. Arist. F 27 καὶ ἔτι Arist., itemque
V, sed cf. p. 112,33. 34 34 πολὺ om. a τῷ] τὸ Μ

διαλύεται. καὶ πρὸς τούτῳ πλήρης ἔστιν ἀστρων μεγίστων τε καὶ λαμπρο- 103^τ
τάτων, ὡς πολλὴν μὲν ἐξ αὐτῶν ἀναθυμίασιν ἔλκεσθαι, μὴ παντελῶς δὲ 20
διαφορεῖσθαι ταῦτην. οὐ γάρ οὕτως ὑπερβάλλει τὸ θερμὸν ἐν τούτοις ὡς
ἐν τῷ ζῳδιακῷ, διὸ καὶ η̄ ὑπὸ τοῦτον ζώνη τῆς γῆς διακέκαυται καὶ ἀοί-
δη κητός ἔστι. ταῦτα μὲν οὖν πιθανὰ λίαν· τί δὲ πρὸς τοῦτο λυσιτελεῖ καὶ
τὸ μέγιστον εἶναι τὸν τοῦ γάλακτος κύκλον; τηλικοῦτος γάρ ἔστι καὶ ὁ
ζῳδιακὸς καὶ ὁ ἰσημερινὸς καὶ πᾶς διγοτομῶν τὴν σφαῖραν. φημὶ τούτου
ὡς τὰ ἐπὶ τῶν μεγίστων κύκλων ἀστρα φερόμενα θάττον κινεῖται συμπερι- 25
αγόμενα τούτοις ἥπερ τὰ ἐν σμικροῖς ὅντα κύκλοις. μᾶς γάρ οὕστης τοῦ
παντὸς οὐρανοῦ τῆς περιφορᾶς, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τῶν ἐν αὐτῷ
κύκλων πάντων ἀμα ἀποκαθισταμένων μειζόνων τε καὶ ἐλαττόνων, ἀνάγκη
πᾶσα τοὺς μείζονας κύκλους θάττον κινεῖσθαι τῶν ἐλαττόνων, καὶ ὅσην
ὑπερβάλλουσι τῷ μεγέθει, τοσοῦτον καὶ η̄ ταχυτῆς αὐτῶν τῆς κινήσεως
αὔξεται, οὐτοῦς ἀμα πάντων η̄ ἀποκατάστασις γένηται. τοῦτο δὲ καὶ
15 Ἀρατος περὶ τῶν ἀστρων τῶν ἐν τῷ ἰσημερινῷ κειμένων εἴρηκε μεγίστῳ ὅντι· 20
αὐτοῦ καὶ κριοῖ θιώταταί εἰσι κέλευθοι,
ὅς ῥά τε καὶ μήκιστα διωκόμενος πέρι κύκλων
οὐδὲν ἀφαυρότερον τροχάει κυνοσουρίδος ἄρκτον.

τουτέστιν οὐχ ὑπολείπεται ὁ κριὸς διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἴδιου κύκλου ἐν τῇ
20 ἀποκαταστάσει τῆς τοῦ παντὸς κινήσεως τῆς ἐν τῷ ἐλαχίστῳ κύκλῳ κει- 25
μένης κυνοσούρας, ἀλλ ἰσοχρόνως ἀποκαθίστανται. τοῦτο δὲ διὰ τὸ τάχος
τῆς κινήσεως τοῦ κριοῦ δηλονότι γίνεται. εἰ οὖν η̄ κίνησις θερμαίνει, η̄
δὲ θερμότης ἔλκει τὴν ἀναθυμίασιν, καὶ η̄ ταχυτέρα κίνησις δηλονότι μᾶλλον
θερμαίνει. η̄ δὲ μείζων θερμασία πλείνα ποιεῖ ἀναθυμίασιν. οὗτον δὲ εἰπω
25 τοὺς ἐν τοῖς μείζοις κύκλοις ἀστέρες θάττον κινεῖσθαι τῶν ἐν τοῖς ἐλάτ-
τοσι, τοὺς κύκλους οἵς συμπεριάγονται λέγω. οἱ γάρ ἐπὶ τοῦ ζῳδιακοῦ
κείμενοι ἀστέρες οὐ πάντων τῶν ἀλλων ταχύτερον κινοῦνται (καίτοι μέγιστος 40
ἔστιν οὗτος ὁ κύκλος), διότι μὴ διὰ τούτου μέσου πάντων τούτων η̄ κίνησις.
οἱ γοῦν τοῖς σημείοις τοῖς τροπικοῖς πλησιάζοντες, οἱ τε καρκίνος καὶ ὁ αἰγ-
30 θο κερως τῶν ἀλλων εἰσὶ πάντων βραδύτεροι τῶν οὓσοι τοῦ ἰσημερινοῦ τυγχά-
νουσιν ὅντες πλησιέστεροι· ἐπὶ μειζόνων γάρ παραλλήλων οὗτοι κινοῦνται,
οἱ δὲ ἐν τοῖς τροπικοῖς σημείοις ἐπ’ ἐλαττόνων. εἰπὼν δὲ ὡς ὁ τοῦ γαλαξίου
τόπος τῶν μεγίστων ἀστρων πλήρης ἔστι καὶ λαμπροτάτων, ἐπίγαγεν ἔτι 45
καὶ τῶν σποράδων καλουμένων, ὡς ἐκείνων μὲν οὐκ ὅντων σποράδων,
50 ἀλλ εἰδωλοπεποιημένων, τούτων δὲ κατὰ τὸ ἐπιτυχὸν διεσπαρμένων καὶ
οὐκ ἀποτυπούντων εἰδῶλα. οὕτω δὲ τοὺς τοιούτους καὶ Ἀρατος ὄνομάζει·
ἄλλοι δὲ σποράδην ὑποκείμενοι ὑδροχοῦται
κήτεος αἰθερίοι καὶ ἵχθυος ἡερέθονται
μέσσοι.

15 Ἀρατος] Phaen. 225 sqq.

17 πέρι κύκλων Maass (cf. p. 41 n. 8): περὶ κύκλου MV: περὶ κύκλων α 22 εἰ] η̄ M 26 περιάγονται V 27 ταχύτεροι α 28 διὰ τούτου μέσου scripsi: διὰ τοῦτο διὰ μέσου libri 36 Ἀρατος] Phaen. 389 sqq. 37. 38 ὑδροχοῦται κήτεος Arat.: ὑδροχοῖκοι τέως MV: ὑδροχόοι τέως α 38 αἰθερίοι Arat.: αἰθέριοι libri

σημεῖον δὲ καὶ τοῦτο ποιεῖται τοῦ καλῶς ἀποδεδόσθαι τὸν περὶ τοῦ γάλα- 103^η
κτος λόγον· ὅλος μὲν γὰρ ὁ κύκλος οὗτος, φησί, μεγίστων καὶ λαμπρο- 51
τάτων ἀστέρων πλήρης, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν καίουμένων σποράδων, καὶ
αὐτοῦ δὲ τούτου τὸ μὲν ἔτερον ἡμικύκλιον, ἐν τῷ πλεῖστῳ ἐστι τὸ φῶς τοῦ
5 γάλακτος καὶ λαμπρότερον καὶ ἀναδιπλώσεις ἔχον. ἐν τούτῳ πυκνίζεται
τοῦ λοιποῦ καὶ μείζονά ἐστι τὰ ἀστρα καὶ λαμπρότερα, ἐν δὲ τῷ λοιπῷ,
ἐν τῷ μὴ τοιαῦτά ἐστι μηδὲ τοιαῦτα μηδὲ οὕτω πεπύκνωται τὰ | ἀστρα, 103^η
ἐν τούτῳ καὶ τὸ γάλα ἥττον ὑπάρχει καὶ ἀμυδρότερον καὶ ἀναδιπλώσεις
οὐκ ἔχον. δῆλον οὖν ὅτι τὰ ἀστρα τοῦ γάλακτος ἐστιν αἴτια.

10 p. 346a31 Θεωρεῖσθω δὲ ὅτε κύκλος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἀστρα ἐκ
τῆς ὑπογραφῆς. τοὺς δὲ σποράδας καίουμένους οὕτω μὲν εἰς
τὴν σφαῖραν οὐκ ἔσται τάξαι διὰ τὸ μηδεμίαν διὰ τέλους ἔχειν
φανερὰν ἔκαστον θέσιν, εἰς δὲ τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπουσίν ἐστι τοιούτων
δῆλον· ἐν μόνῳ γὰρ τούτῳ τῷ κύκλῳ τὰ μεταξὺ πλήρη τοιούτων
15 ἀστέρων ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις διαλείπει φανερῶς. ὕστε εἰπερ
καὶ περὶ τοῦ φαινεσθαι κομήτας ἀποδεχόμεθα τὴν αἰτίαν ὡς
εἰρημένην μετρίως, καὶ περὶ τοῦ γάλακτος τὸν αὐτὸν ὑπολη-
πτέον τρόπον ἔχειν.

Καὶ διὰ καταγραφῆς τῇ ὄψει τὰ εἰρημένα παρίστησιν, οὕτως αὐτὸν
20 ὡς ἐν τῷ οὐρανῷ κεῖται τὸν γαλαξίαν ὑπογράφων, ἐν οἷς τε ἀπλοῦς ἐστι
καὶ ἐν οἷς ἀναδιπλωσιν ἔχει, καὶ τὰ ἐν ἑκάστῳ τούτῳ μέρει τῶν σποράδων ἐστίν.
ἡ καταγράψειν οὐκ ἦν εὔμαρες διὰ τὴν ἀτακτον αὐτῶν θέσιν, τούτους,
φησί, θεωρητέον οὐκ ἐν τῷ διαγράμματι, ἀλλ’ εἰς αὐτὸν ἀναβλέποντας τὸν
25 οὐρανόν. ὄψει γάρ μεταξὺ τούτων κατεστηριγμένους πολλοὺς τῶν σπορά-
δων, οὓς εἰδωλοποιῆσαι τοῖς παλαιοῖς οὐ γέγονεν εὔκολον. ἀπαντα γάρ, φησί.
τὰ μεταξὺ τῶν εἰδωλοποιημένων ἀστρων ἐν τῷ γαλαξίᾳ πλήρη τῶν
σποράδων ἐστὶν ἀστρων· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις κύκλοις πολλὰ μεταξὺ φαινέται 15
κενὰ καὶ ἀστρων χωρίς. ταῦτα εἰπὼν συμπεραίνει τὸν λόγον καὶ φησιν
30 ὡς εἰ τὴν εἰρημένην περὶ τῶν κομητῶν αἰτίαν ἀποδεχόμεθα τὴν αὐτὴν
εἶναι ταύτην καὶ περὶ τοῦ γάλακτος εὐλογον ὑπολαμβάνειν. ὡς εἰ τις
δρίσεις, φησί, τὸν γαλαξίαν, εἴποι ἀντὶ γαλαξίας ἐστὶν ἡ τοῦ μεγάλου κύκλου
κόμη διὰ τὴν εἰρημένην ἀναμυμάσιν ὑφισταμένην· τὰ μὲν οὖν Ἀριστοτέλει
περὶ τοῦ γαλαξίου δοκοῦντά ἐστι τοιαῦτα ἀτοπα δὲ πολλὰ τῷ λόγῳ καὶ
35 ἀδύνατα συμβαίνει καὶ ἀποκλήρωσιν ἔχοντα μόνην. εἰ γάρ ὡς δ κομήτης 20

5 λαμπρότερος α	7 post μὴ add. τὰ α	εἰσὶ V	9 τὰ οὐ. V
10 Τεθεωρεῖσθω α	12 ἔσται Arist. HN ex ἔστι corr. V: ἔστι Ma Arist. ElF		
13 ἔστι Ma Arist.: ἔσται V	15 εἰσὶ V	δὲ] μὲν Ma	διαλείπει οὐ. Ma
21 μέρει serpsi: μέρη libri	25 μεταξὺ τούτων α: μετὰ ξύλων M: μεταξὺ (lae. iv litt.) V 30 εἰ] εἰς α	31 ὡστ’ εἰ τις α	

οῦτω καὶ δι γαλαξίας πάθος ἦν τοῦ ἀέρος, πῶς δι αὐτός ἐστιν ἀεὶ καὶ ὡσάν-103ν τως ἔχων, οὔτε καθόλου οὔτε κατὰ τι τῶν αὐτοῦ μερῶν ἀλλοιότερος ποτε γινόμενος, οὐ τὸ μῆκος, οὐ τὸ πλάτος αὐξήσας, οὐ μειώσας, οὐ τὴν θέσιν, οὐ τὸ σχῆμα μεταβαλών, οὐχ ὅπῃ ἀναδεδίπλωται γενόμενος ἀπλοῦς ἦν ἔμπολιν ἐν οἷς ἀπλοῦς ἐστι. διπληγέντες πλείονος ὑλῆς ἦν ἐλάττονος ἄλλοτε ἐν ἄλλοις μέρεσιν αὐτοῦ συνισταμένης, δι καὶ ἐπὶ τῶν κομητῶν, καθά φησι, 25 συμβαῖνον φαίνεται διμούλων ὅντων αὐτοῦ; καὶ καθόλου γάρ μηρίας ἐν τῷ ἀέρι μεταβολὰς ἐν χρόνῳ βραχεῖ γινομένας ὄρωμεν, καὶ ἐν τοῖς ἀλεινοτέροις τῶν τόπων ψῦχος πολὺ καὶ ἐν τοῖς φυγροτέροις τὸ θερμὸν πολλάκις ἐπι- 10 κρατοῦν. πῶς οὖν ἐν οὕτως ἀστάτῳ πράγματι τῇ ἀναθυμιάσει τὴν αὐτὴν εἰκὸς ἦν ἐν μόνῳ τῷ γαλαξίᾳ γίνεσθαι διηγεῖν, μηδεμιᾶς μηδέποτε γινο- μένης διαφορᾶς, ἀλλὰ δι αὐτὴν καὶ ποσῷ καὶ ποιῷ φαίνεται ἀναθυμιάσις, 20 καὶ τῇ θέσει διμοίως ἔχουσα καὶ τῇ τάξει τῶν ἀστρῶν, μηδεμιᾶς μηδα- μόντεν γινομένης αὐτῇ μεταβολῆς, διπερ οὐδενὶ τῶν ὑπὸ σελήνην φαίνεται 15 συμβαῖνον, οὐδὲ ἐπ' αὐτῶν τῶν κομητῶν, περὶ ὧν ὁ λόγος· οὔτε γάρ ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις δεὶ γίνεται οὔτε μεγέθεσιν οὔτε σχῆμασιν οὐ τῇ θέσει τῶν μηρίων εἰσὶν οἱ αὐτοί. εἰ δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀστέρων τῶν ἐν τοξότῃ καὶ δισύμοις δι γαλαξίας ἐστὶν ἐκεῖ διαφανέστερος, διὰ τέ μη καὶ ὑπὸ τὸν Ὡρίωνα τὸ αὐτὸν γίνεται, πολλῶν ὅντων ἀστέρων ἐκεῖ καὶ μεγίστων, 25 τοῦ καὶ ὑπὸ τὰς ἄρκτους; πῶς δὲ μετακινουμένων ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν πλανήτων καὶ ἄλλοτε ἐν ἄλλοις γινομένων μέρεσι τοῦ ζῳδια- κοῦ μηδέποτε ἐν μηδενὶ μέρει τοῦ γαλαξίου βιορειστέρῳ τούχῳ ἦν νοτιώτερῳ διαφορᾷ τις ἐγένετο; καίτοι γε δι τοῦ ἡλίου μετάθεσις ἐπὶ τὰ νότια τε καὶ ἐπὶ τὰ βόρεια μεγίστην περὶ τὸν ἀέρα ποιεῖ διαφορὰν τῷ ἀφεστηκέναι 30 τινῶν αὐτοῦ μερῶν καὶ πληγιαζεῖν ἐτέροις. πῶς οὖν οὐδὲ τὴν τυχοῦσαν μεταβολὴν περὶ μόνα τὰ τοῦ γαλαξίου ποιεῖται μέρη πληγιαζῶν δι τὴν ἥλιον⁴⁰ αὐτοῖς δι πάλιν αὐτῶν ἀφιστάμενος, ἀλλὰ δι αὐτὴν περὶ ἔκαστον τῶν αὐτοῦ μερῶν ἀναθυμιάσις δεὶ γίνεται ποσῷ τε καὶ ποιῷ καὶ τῷ χρώματι; τὸ γάρ δεὶ μένον καὶ ὠσαύτως ἔχον τῶν μὲν ὑπὸ σελήνην παντελῶς σώματι οὐδενί, 35 μόνοις δὲ τοῖς οὐρανίοις, εἰπερ ἄρα καὶ τούτοις, ὑπάρχον φαίνεται. καὶ ἄλλως δὲ δεικνύειν εὐχερές ὡς οὐκ ἔστι τοῦ ἀέρος τὸ γάλα πάθος, ὑπέρ- κειται δὲ τούτων πολὺ καὶ αὐτοῦ τοῦ σώματός ἐστι τῆς ἀπλανοῦς δι τοιαύτη ποιότης· εἰ γάρ ἦν τοῦ ἀέρος πάθος, αρύψεις τινὰς καὶ παραλλάξεις ἀστέρων, 40 οὓς ὑποτρέχει, ποιεῖν ἔμελλεν, οἵνη τι λέγω, διταν νέφος οὐσιόραμη τὸν 45 ἥλιον, τοῖς μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπιπροσθεῖ καὶ κωλύει τοῦτον ὄραν, τοῖς δὲ ἐνδιστέρους οἰκουσι τάπιους οὐκ ἐπιπροσθεῖ παντελῶς. ἀλλὰ διῶσιν ἥλιον αὐτὸν ἐναργῶς πρὸς τὴν ποιὰν σχέσιν, ἦν ποιεῖται τὸ νέφος πρός τε τὰς ὄψεις ἥμῶν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἥλιον. τὸ αὐτὸν καὶ περὶ σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας, οὓς ὑποτρέχει νέφος, συμβαίνει. καὶ ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν δὲ 50 διμοίως ἐκλείψεων τοῦτο [δὲ διμοίως] γίνεται, τῆς ἐπιπροσθούσης τῷ ἥλιῳ

1. 2 δεὶ καὶ δεὶ ὠσαύτως Μα 4 μεταβάλλων α 8 βραχὺ M 16 οὔτε τῇ θέσει α
27 ἀφιστάμενος εκ ἀφισταμένου corr. M¹ 35 τοῖς ante μὲν scripsi: τοὺς libri
36 ἐνδιστέρως α τόποις α 39 ὑποτρέχειν α 40 δὲ διμοίως delevi

σελήνης κατωτέρῳ κειμένης. οὐδὲ γάρ πάντως πάται ἐπιπροσθεῖ πανταχοῦ 103· οὐδὲ τὴν αὐτὴν οἵς ἐπιπροσθεῖ ποιεῖται σχέσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους, ἐν οἵς ἐπιπροσθεῖ, ποιεῖται διαφοράν, καὶ τοῖς μὲν ὅλος ἡ ηλιος σκεπόμενος ὑπὸ τῆς σελήνης φαίνεται, τοῖς δὲ οὐχ ὅλος. ἔστι δὲ 5 οἵς τὰ μὲν ἐπιπροσθεῖ μόνα τούτου, η δὲ ἔξωθεν περιφέρεια κρικοειδῆς ὄρᾶται περιγένου τῆς σελήνης οὔσης. εἰ | τοίνυν καὶ ὁ γαλαξίας κατωτέρῳ 104· τῶν ἀστρῶν ἦν, πάθος ὑπάρχων τοῦ ὑπεκκαύματος, παραλλάξεις ἔμελλε περὶ τὰ ἀστρα ποιεῖν καὶ τοῖς μὲν ἥμιν τινα τούτων ἐπικαλύπτειν, τοῖς δὲ μή, καὶ καθόλου εἰπεῖν, εἰ κατωτέρῳ τῶν ἀστέρων ἦν ἢ τῶν ἀπλανῶν 10 η τῶν πλανωμένων, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα, καθ' ἀ τέμνουσιν ἀλλήλους ὃ τε ζωδιακὸς καὶ ὁ γαλαξίας, ὃ τοξότης ἔστι καὶ οἱ δίδυμοι, ἔδει τῶν πλανωμένων ἐκαστον ἐκεῖσε γινόμενον ὑπὸ τοῦ γάλακτος χρωματίζεσθαι· ἀλλὰ 5 καὶ τῶν ἀπλανῶν πάλιν ἐκαστον τῶν ὄντων κατὰ κάθετόν τινι τοῦ γαλαξίου μερῶν τὸ ἀντὸν πάσχειν ἢ καὶ παντελῶς ἐπικρύπτεσθαι ὑπ' αὐτοῦ.

15 ως γάρ ὁλοκλήρου τινὸς ἀστέρων κύκλου ὁ γαλαξίας ἔστι κόμη, εὖλογον καὶ ἔκαστου τῶν ἀποτελούντων τὸν κύκλον τοῦτον * * * ἥγονόμεθα τὸν μῦθον τῷ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς "Ηρας φάσκοντι τοῦτον συστῆναι τὸν κύκλον, ὅτε τοῦ Ἡρακλέους ἀγνοόσης βίᾳ τὸ γάλα ταύτης ἐκμύζοντος (Αθηνᾶ γάρ ὑπέβαλε, φησίν, αὐτὸν κοιμωμένη, ἵνα πιὼν ἀθάνατος γένοιτο), τὴν "Ηραν 10 20 δόδυνομένην ἀθρόον ἐκσπάσαι τὸν μαζόν, καὶ τοῦ γάλακτος ἐξακοντισθέντος τοῦτον γενέσθαι τὸν κύκλον. οὔτε γάρ τὸ γάλα διηγεῖται ἐξακοντίζεται οὔτε ὁ αὐτὸς ἀεὶ τῶν ψυχῶν ἀριθμὸς ἄνεισι τε καὶ κάτεισιν, ἵνα καὶ τὰ αὐγοειδῆ σώματα αὐτῶν τὸν αὐτὸν τόπον ἀναπληροῦ μήτε λείψαντα μήτε πλεονάσαντα πάποτε. τῶν μύθων δὲ τούτων οὐδὲν ἥπτον καὶ η Ἄριστοτέλους 25 φυσιολογία τὸ μυθῶδες ἔχει, ἀδίον πάθος ἐν τῷ ὑπεκκαύματι γίνεσθαι ὑποτιθεμένη μήτε ἀρέσμενον τοῦ εἶναι μήτε παυσόμενον, ὅπερ ἐν οὐδενὶ τῶν στοιχείων ὄρᾶται συμβαῖνον, ἐπεὶ καὶ η οὐσία τούτων κατὰ μέρος γίνεται τε καὶ φεύγεται. εἰ οὖν μηδὲν στοιχείου μέρος ἄναρχον ἔστι καὶ ἀτελεύτητον, πῶς ὁ γαλαξίας ἔστι τοιοῦτος ἐν βραχεῖ μέρει τοῦ ὑπεκκαύματος ὧν, εἴπερ δίδιος κατὰ τὸν Σταγειρίτην ὁ κόσμος ἔστιν. εἰ δὲ λέγει 30 ὅτι καὶ τούτου τὸ μὲν γίνεται τὸ δὲ φεύγεται, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ὅλης τῶν κομητῶν εἴπομεν καὶ ἐπὶ τῶν τρεφομένων γίνεται, καὶ τὸ διαφορούμενον ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ ἐπεισιόντος, ἀλλὰ τῶν τοιούτων οὐδὲν ὠσαύτως ἔχον ἀεὶ φαίνεται οὐδὲ ἔστάναι πάθοις ἔστιν ἐκτός, ἀλλὰ πλείστας ἀλλοι- 35 ὀσεις καὶ διαφορὰς ὑπομένει μειώσεις τε καὶ αὐξήσεις, ὅπερ ἐπὶ τοῦ γάλακτος οὐ συμβαίνει. εἴρηται δὲ τῷ φιλοσόφῳ καλῶς μηδένα μηδενὶ λέγοντι συγχωρεῖν, ὃ μὴ ἐπὶ πάντων ἢ ἐπὶ τῶν πλειόνων οὗτως ἔχον ἢ γιγνόμενον φαίνοιτο. εἰ οὖν μηδὲν τῶν φερομένων ὠσαύτως ἔχον ἀεὶ διαμένει, μεταβολὰς δὲ ποιεῖται μυρίας, τὸ δὲ γάλα μεταβολὴν οὐδεμίαν 40

5 μὲν ἐπιπροσθεῖ] fort. μέσα ἐπιπροσθεῖται
nam indicavi 18 ἡρακλέος libri

26 ἀρέσμενον Ma 29 βραχὺ M
om. Ma 34 ἔστάναι] (lac. iii litt.) vni V

τούτων α 13 τινι] τι α 16 lacu-
20 τῶν μαζῶν Ma: ex τὸν μαζὸν corr. V

μέρει ex μέρῃ corr. M¹ 31 ἔτι
39 οὐδεμίαν om. M

ἔσχεν οὐδὲ συγήσει ποτέ, ἔως ὅτι τὸ πᾶν, οὐκ ἄρα ἐστὶ τοῦ ἀέρας πάντος 104^r
οὐδὲ τοῦ ὑπεκκαυμάτως ἐν τῇ ἡρῷς συμβαίνον ἀναθυμιάσεως. τὰ γάρ
ἐκ ταύτης γινόμενά πάντα, φλόγες, διάφτοντες, δαλοί, κομῆται, κεραυνοί,
πνεύματα καὶ ὅσα ἐν τοῖς μετεώροις ἀπλῶς συμβαίνει, ῥᾳδίαν τε ἔχει τὴν
5 μεταβολὴν καὶ γίνεται φανερῶς καὶ φύείρεται, ὧν οὐδὲν ὑπομένει τὸ γάλα.
ἔστιν ἄρα πάθος οὐδικῶδες εἶναι τοῦ οὐρανίου σώματος ἀγάριστον αὐτοῦ,
καὶ ὅσπερ οὐκ ἔστιν αἰτίον εἰπεῖν τῆς διαφορᾶς τῶν ἄστρων κατά τε 30
μέγεθος καὶ χροιάν καὶ μέσιν αὐτῶν καὶ πρὸς ἄλληλα σχέσιν τε καὶ τάξιν,
οὐδὲ τῆς διαφόρου τῶν σφαιρῶν κινήσεως, τίνος ἔνεκεν αἱ μὲν ἐπὶ τὰ
10 ἐπόμενα, αἱ δὲ ἐπὶ τὰ ἡγεμενα φέρονται, ἢ τούτων αἱ μὲν θάττον, αἱ δὲ
βραδύτερον, οὕτως οὐδὲ τοῦ γάλακτος τὴν αἰτίαν ἔστιν εἰπεῖν, τίνος ἔνεκεν
ἐν μέρει τῆς οὐσίας συμβέβηκε τοῦτο ἐκείνης καθ' αὐτό. μηδεμιᾶς γάρ
ἐν αὐτῷ μήτε οὔσης μήτε γινομένης διαφορᾶς, ψευδές τὸ τῇ κινήσει τὰ
ἄστρα θερμαίνοντα τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὑπέκκαυμα τὴν ὥλην τῶν κομητῶν 35
15 ἐκείθεν καὶ τοῦ γάλακτος εἰς ἔστι τὰ συνέλκειν. ἀνωμάλου γάρ οὐσίας
τῆς τοιαύτης ἐκκρίσεως ἀδύνατον ἦν μὴ καὶ τὸν γαλαξίαν ἀνωμαλίαν ἔχειν
ποιλῆγεν ποιότητι καὶ ποσότητι, αὐτῆς τῆς ἀναφερομένης κάτωθεν ὥλης ἀνω-
μαλοῦ οὐσῆς. πῶς δὲ ἡ τοσαύτη τῶν ἄστρων ἀπόστασις οὐδὲ λόγῳ ἥτη
δοῦσαν ἔμελλεν εἰς τὰ ὑπὸ σελήνην, ὡς τοσαύτην ὥλην διηνεκῶς ἀναφέρεσθαι
20 καὶ τὴν αὐτὴν ἀεὶ γειμῶνος καὶ θέρους μετοπώρου τε καὶ ἔαρος, μηδε- 40
μιᾶς μηδὲ σφικτοτάτης γινομένης ἐν τῷ γάλακτι διαφορᾶς, διπερ ἐν σώμασι
θυηγτῆς ἔστιν ἀδύνατον, ὡς δεικνύουσι τοῦτο καὶ οἱ κομῆται τῆς αὐτῆς
ὥλης ὥντες τῷ γάλακτι κατ' Ἀριστοτέλη. καίτοι πρότερον αὐτὸς ζητῶν,
πόδεν ἐκ τῶν οὐρανίων τὰ ὑπὸ σελήνην θερμαίνεται, μόνην τοῦ ἡλίου τὴν
25 κίνησιν αἰτίαν ταύτης ἔλεγεν εἶναι, καὶ οὐτε τὰ ἀπλανῆ οὔτε ἄλλο τι τῶν
οὐρανίων. πῶς οὖν αἴτια τῆς ὥλης τῶν μετεώρων τὰ ἄστρα φησί τῇ θερ-
μότητι τοσαύτην εἰς ἔστι τὰν ὑπὸ σελήνην ἔλκοντα ὥλην, ὡς μὴ μόνον 35
τοὺς κομῆτας ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν γαλαξίαν; ἢ πῶς ἔκεινος μέν ποτε
ποιεῖ καὶ ἀλλοτε ἀλλούς, τὸν δὲ γαλαξίαν ἀεὶ τὸν αὐτὸν μήτε ἀρχῇ μήτε
30 πέρας ἔχοντα μήτε τινὰ μεταβολὴν μικράν ἢ μείζονα πάσχοντα, εἴ τινα
ἥλως καὶ κίνησιν ἰδίαν αὐτοῖς παράσχωμεν, δι' ἣς τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὑπέκ-
καυμα θερμαίνουσιν. εἰ δ' ὅλως καὶ συγχωρηθεῖν θερμαίνειν ποιότητι
μόνη καὶ ἀλλωφ δρῶσιν οὐδενί, καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου δεδείχαμεν, καὶ οὖτο
κατὰ Ηλάτωνα (ἢ) στοιχειώδους τοῦ πυρὸς οὐσίας κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἄστρα 50
35 τὴν σύστασιν ἔχουσι, καὶ δὲ τοῦ φιλοσόφου λόγος αὐτὸς ἔστι τὸν συμπεπόδικεν.

Καὶ Δημάσκιος δὲ τῆς Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ γάλακτος κατέγνωκεν
ὑποθέσεως· μήτε γάρ ἀναθυμίασιν εἶναι τὴν ὥλην αὐτοῦ μήτε ἐν τῷ
ὑπὸ σελήνην τόπῳ συνίστασθαι. οὐδὲν γάρ τῶν ἐξ ἀναθυμιάσεως ἐν τῷ
ἀέρι καὶ τῷ ὑπεκκαυματι γινομένων παθῶν ἀεὶ τὸ αὐτὸν φαινεται ἢ ἐν
40 τῷ αὐτῷ τόπῳ συνίσταται ἀεί, μυρίας δὲ μεταβολὰς ὑπομένει καὶ ἀλλοτε

1 ἢ om. M 12 γάρ οιν. α 13 post ψευδές add. δὲ α 15 ἔστι τὰ scripsi:
ἔστιν libri 16 ἀδύνατον ἦν—ἀνελών (117,9) in lac. om. V 19 ἀναφέρεσθαι .
scripsi: ἀναφέρομεν Μ: ἀναφέρουμεν α 27 εἰς ἔστι τὰ M 34 κατὰ Ηλάτωνα] cf.
Tim. p. 63 B ἐν addidi

ἐν ἀλλοις συνίσταται τόποις· ὁ δὲ γαλαξίας ἀεὶ ἐστιν ὁ αὐτὸς καὶ τὴν 10·¹
 αὐτὴν ἀπαράβατον ἔχει θέσιν, τέμνων τὸν ζῳδιακὸν κατὰ τοξότην καὶ δι-
 δύμους· οὐκ ἀν δὲ οὔτως ἔχων ἐφαίνετο, εἰ περὶ γῆν εἶχε τὴν σύστασιν
 καὶ μὴ τῶν οὐρανίων ὑπῆρχε σωμάτων. καὶ ἄλλως εἰ ἐν τῷ αἰθέρι τὴν
 5 σύστασιν εἶχεν, ὁ δὲ αἰθήρ ἐν τῇ κινήσει τῆς τῶν οὐρανίων ὑπολείπεται
 κινήσεως, ὑπελείπετο ἀν ταύτης καὶ ὁ γαλαξίας ἐξ ἀνάγκης· νῦν δὲ κατ’
 οὐδὲν παντελῶς αὐτῶν ὑπολείπεται· οὐκ ἄρα ἐν τῷ αἰθέρι συνέστηκεν.
 ἀλλὰ τῶν οὐρανίων ἐστὶ σωμάτων. τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις τὴν περὶ
 τοῦ γάλακτος ὑπόθεσιν Ἀριστοτέλους ἀνελῶν καλῶς ὁ Δαμάσκιος τὴν Ἐμπε-
 10 δοτίμου περὶ τοῦ γάλακτος οἰκειοῦται. ἔργον αὐτὴν οὐ μᾶθην κατέλην.
 φησὶ γάρ ἐκεῖνος ὅδὸν εἶναι ψυχῶν τὸ γάλα τῶν τὸν Ἀιδηνὸν ἐν οὐρανῷ
 διαπορευομένων. καὶ οὐ θαυματεῖν. φησὶν ὁ Δαμάσκιος, εἰ καὶ ψυχὴν
 καθαίρονται ἐν τούτῳ τῷ κύκλῳ τῆς ἐν οὐρανῷ γενέσεως. αὐτὸν δὲ τὸν 10
 κύκλον οὐρανίον εἶναι θεῶν διακόσμησιν ὄμοιογητέον, εἴτε κατὰ τὸ γάλα
 15 τῆς Ἡραίων ποστάσαν, ὡς φησιν ὁ μῆθος (οὐδὲ καὶ πρὸς τὴν ἀναγωγὴν
 τῶν ψυχῶν οἰκείων ἔχειν, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μυθεύσμενον ὡς οὐκ ἀνεισιν
 ἀπὸ τοῦ κόσμου ψυχὴ μὴ σπῶσα τοῦ Ἡραίου γάλακτος, δὲ ἐστιν εἰ μὴ
 τύχῃ τῆς ἐν τῷ γάλακτι τούτῳ κεχυμένης προνοίας αὐτῆς τῆς θεοῦ), εἴτε
 καὶ ἄλλον τρόπον διακοσμηθεῖσαν τὸν θεοῖς ἐγγωσμένον. εἶναι δ’ οὖν τοῦ
 20 οὐρανοῦ τινα διάθεσιν ἀφθαρτον, ἀστρών, μικρῶν ἀστέρων πυκνότητε γαλα-
 κτίζουσαν. ψυχῶν δὲ ὁχήματα, φησί, λέγειν οὐκ εὐλογον τῆς συστάσεως
 αὐτοῦ λαμπρᾶς οὕτω καὶ ἀστροειδοῦς φαινομένης, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ
 καὶ ώσαύτως ἐχούσης. διὰ τί δὲ μὴ μᾶλλον δαιμονίων ψυχῶν, διὰ τί δὲ
 μὴ πρῶτον θεῶν; ἀπὸ θεῶν γάρ ἀρχεῖσθαι δεῖ καὶ ταύτην τὴν ἴδιότητα.
 25 ἄλλως τε εἰ ἐδείχθη μέρος ὧν τοῦ οὐρανοῦ, πῶς οὐκ ἀν εἴη θεὸς καὶ
 θεῶν πλήρης, ἀπε τὸν ὥρωμενον συμπληρῶν οὐρανόν: ταῦτα πρὸς λέξιν
 Δαμάσκιος τὸν Ἐμπεδοτήμου γένους ὡς λόγου κυρῶν σίλητη. ὃν ἐγράψα
 ὕσπερ τὰ ἀντικείμενα τῇ Ἀριστοτέλους ὑπόθεσι συνιδεῖν καλῶς, οὕτω καὶ
 τῶν ἐν τῷ μῆθηρ τούτῳ σκοπεῖν ἔκαστον, εἰ συμβαίνει τῇ φύσει τὸν ὄντων.
 30 φυσικῶν γάρ πραγμάτων, περὶ ὧν πρόκειται, φυσικὰς δεῖ καὶ τὰς αἰτίας
 ἀποδιδόναι. ὁ δέ φησιν “οὐδός ἐστι τὸ γάλα ψυχῶν τῶν διαπορευομένων
 τὸν ἐν οὐρανῷ Ἀιδηνόν”. εἰ οὖν τὸν γαλαξίαν διαπορεύονται, οὕτως ἀν εἴη ὁ
 ἐν τῷ οὐρανῷ Ἀιδης. καὶ πῶς Ἀιδης ὁ οὔτω φωτεινός; καὶ εἰ καθαίρονται
 ἐκεῖ ψυχαί, δηλοντί μὴ κεκαθαρέναι ἀνῆλθον. οὐκοῦν μετὰ τῶν θυγατῶν 35
 ὁχημάτων· ἀλλ’ ἀδόνατον ἐκείνοις θητὸν συνεῖναι σῶμα, εἰπερ εἰσὶν
 ἀφθαρτα. καὶ σὺ γοῦν ἔφης ‘οὐκ ἀνεισιν ἀπὸ τοῦ κόσμου ψυχὴ μὴ
 πιστεῖσα τοῦ Ἡραίου γάλακτος, τουτέστι τῆς ἐκκεχυμένης ἐν αὐτῷ τῆς θεοῦ
 προνοίας’. καὶ τίς αὐτῇ παρὰ τὴν τῶν λοιπῶν θεῶν, διαστέλλειν ἐχρῆν,
 καὶ μὴ φωναῖς ἀσήμοις θεολογεῖν, φενακίζειν δὲ μᾶλλον. καίτοι γε Πλάτων

3 εἶχε scripsi: ἔχει libri 10 ἔργον Lobeck: ἀργὸν libri αὐτὴν scripsi: αὐτὸν
 libri ante οὐ lac. v. litt. V 11 τὸν Ἀιδηνὸν Lobeck v. 32: ἐν ἄδη libri
 τῶν ἐν οὐρανῷ MV 13 fort. κύκλῳ (διά) τῆς δὲ] μέντοι Ma 15 ὑπο-
 στάσαν MV: ὑπόστασις a 23 post δαιμονίων add. ἡ a 31 ψυχῶν om. a
 33 τῷ om. a 36 οὐκ ἀν εἴσιν Va

οὐδὲν εἶναι τὴν "Ηραν" τὸν ἀέρα βούλεται. εἰ γάρ συνεχῶς, φησίν, 104^ν ἐπισυνάψεις τὸ "Ηρα", ἐπικαταλαμβάνοντος τοῦ Α τὴν ἀρχὴν τοῦ ὄντος ματος, τὸ "Ηρα" γίνεται ἀήρ, εἰ καὶ συντομώτερον ἐν ὑπερθέσει τοῦ Α τὸ "Ηρα" γίνεται ἀήρ. διὸ καὶ τὸν "Ηφαιστον παρατριβύμενος ὁ ἀήρ τενάξ, 5 τούτεστι τὸ πῦρ, *κατὶ* μῆτρην" Ηφαιστου ή "Ηρα. πᾶς δὲ οὐκ ἄτοπον αἰσθήτου ὄντος τοῦ γαλαξίου καὶ τούτου τὴν φυσικὴν αἰτίαν ζητούντων εἰς ἀλληγορίαν τρέπεσθαι, δέον τὴν ἄγρον μὴ ἔρυθριαν ὅμοιογενίν; καὶ αὐτὸς γοὺν τοῦ πλάσματος τῆς ἀτόπου θεολογίας αἰσθήμενος ἐπὶ φυσικὴν ἐπράπετο αἰτίαν ἀπίθανον καὶ αὐτὴν· εἶναι γάρ φησι τὸν γαλαξίαν τοῦ οὐρανοῦ 10 τον τινά διάζεσιν ἔξθιμητον. ἀστροφήν, μικρῶν ἀστέρων πυκνήτην γαλαξίους ταν. ἀλλὰ τὸ φῶς τοῦ γαλακτοῦ πολλῷ καὶ οὐ τῶν τυγχόντων ἀστέρων ἐστὶ λαμπρότερον, καὶ οὐκ ἀν ἔλαθεν ἡμᾶς αὐτῶν καὶ τὸ σχῆμα. ἀλλ' ὡς αὐτὸς τοῦτο ἔχον οὕτως ἀποδεῖξας μέμφεται τοὺς λέγοντας ὅχήματα εἶναι ψυχῶν τὸ γάλα· λαμπρὸν γάρ, φησί, καὶ ἀστεριειδῆς ή σύστασις αὐτοῦ. τοῦτο 15 δὲ οὐκ ἀναγκαῖον· καὶ γάρ οἱ ὅχήματα τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ὑποτιθέμενοι τὸ γάλα τῆς οὐσίας τῶν οὐρανίων αὐτά φασι, διόπερ ἀστροειδῆ καὶ αὐγο- 40 εἰδῆ τούτα κοινωνιαν. οὐδένως τῶν ἡμετέρων ἔξημηένα ψυχῶν συναντήσα τε αὐταῖς καὶ συγκατίσατα. εἰ δὲ καὶ ψυχῶν ἐστι κατ' αὐτὸν δίοδος πάντως που μετὰ τῶν ἴδιων ὅχημάτων διατρέχουσῶν, οὐκ οἶδα δι' ἡγετινα 20 αἰτίαν τὴν ὅδὸν ἐκείνην τριβουσα. καὶ αὐτὸν δέ σου τὸ διαστασιαζόμενον "ἢ ὃ τοῦ δὲ ὄντος πάντων καὶ μὴ διαιρούσιν ψυχῆν ὅδός, διὰ τοῦ δὲ μὴ πρῶτου θεῶν;" τεκμήριον τοῦ μηδὲν τούτων εἰδότα λέγειν, ἀλλὰ μόνον τὸ ὑποπτεύον τῇ φαντασίᾳ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀγροειν. καίτοι γε *(τὸ)* τῷ Ἀριστοτέλει 45 καὶ τῆς ἐν τοῖς προταγμάτις εἰρημένην φυλάττειν εἴλοτον. "ἐν οἷς τὰ μὲν ἀπο- 25 ροῦμεν", φησί, "τῶν δὲ ἐφαπτόμεθά τινα τρόπου". διὸ καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα πέρας τῷ λόγῳ τούτῳ δεσμώτες τοῖς ἔξησι ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς ἐπιφωμεν.

p. 346b10 Ήερὶ μὲν οὖν τῶν γινομένων ἐν τῷ περὶ τὴν γῆν κύρσιμῳ τῷ συνεχεῖ ταῖς φοραῖς εἰρηται, περὶ τε τῆς διαδρομῆς τῶν ἀστέρων καὶ τῆς ἐκπιμπραμένης φλογῆς, ἔτι δὲ περὶ τε κομη- 50 τῶν καὶ τοῦ καλούμενου γάλακτος· σχεδὸν γάρ τοσαῦτά εἰσι τὰ πάθη τὰ φαινόμενα περὶ τὸν τόπον τοῦτον.

Δύο φέρεται κάτωθεν ἀναθυμιάσεις ἐδίδαξε πολλάκις ἥδη πρότερον, τῶν ὑπὸ σελήνην σωμάτων εἰς αὐτὰς διακρινομένων ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων περιφορᾶς, καὶ μάλιστα τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως, ἐκ τῶν ἔχοντων μὲν τὴν 55 καπνώδη θερμήν οὖσαν καὶ ἕπραν. ἐκ τῶν ὑγρῶν δὲ τὴν ἀτμιδώδη, μετρίως μὲν καὶ αὐτὴν οὖσαν θερμήν ὡς ἐξ ὅδους ἀγαλμούεισαν διὰ θερμότητα,

1 ἡ add. Ideler φησὶν Cratyl. p. 404 C 2 post ἀρχὴν add. τὸ ἔξησι Ma 3 τὸ "Ηρα
scripsi: τὸ γ' libri 4 ὁ om. a 5 καὶ addidi 13 ἔχων Ma 14 ante ἡ
add. ἐστιν Ma 24 ἐν τοῖς προσιμίοις] p. 339a2 27 τῶν εἰς τὸ πρῶτον τῶν μετεωρολο-
γικῶν ἀριστοτέλους τῶν εἰς τὰ τρία τὸ τρίτον inser. V: iv vers. vacuos rel. M¹: λόγος τρίτος inser.
m. rec. M . 28 post ταῖς add. ἀνω V, sed cf. p. 119,11 29 ἐκπιμπραμένης V Arist.
EFII: ἐμπιμπραμένης Ma Arist. N 30 τοσαῦτά εἰσι V: εἰσι τοσαῦτα Arist. E: ἐστι τοσαῦτα Ma Arist. FHN 36 ὁς om. a

νύγραν δ' ὅμως ἔτι καὶ κατὰ | τοῦτο μᾶλιστα γινομένην θατέρᾳ· καὶ τὴν 105
μὲν προτέραν ὡς πυρώδη μᾶλλον μετεωρίζεσθαι καὶ τοῖς κυκλοφορουμένοις
συνάπτειν σώμασιν, ἐξ ἣς ἵσχει τὴν γένεσιν τὸ ὑπέκκαυμα, τὴν δὲ λοιπὴν
ὡς βαρυτέραν ὑφίστασθαι ταύτη κατωτέρω τοῦ ὑπεκκαύματος, εἰπὼν οὖν
ὅ περὶ τῶν ἐκ τῆς προτέρας γινομένων παθῶν τῷ ὑπεκκαύματι, διατάσσων
λέγω, φλογῶν, κομητῶν καὶ τοῦ γάλακτος, μέτεισι οὐν διδάξων τὰ ἐκ τῆς 5
ἔτερας ἐν τῷ τόπῳ συμβαίνοντα τῷ μετὰ τὸ ὑπέκκαυμα, τουτέστιν ἐν αὐτῷ
τῷ δέρι, οὔτων, χαλάζης, χιόνος, δρόσου, πάχνης. εἰπὼν δὲ τῶν γινο-
μένων ἐν τῷ κόσμῳ τῷ περὶ τὴν γῆν, ἐπειδὴ μὴ περὶ πάντων τῶν
10 ὑπὸ σελήνην τέως ἐδίδαξεν, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν ἐν τῷ ὑπεκκαύματι
παθῶν, καλῶς προσέμηκε τῷ συνεχεῖ ταῖς φοραῖς, τουτέστι τοῖς κυκλο-
φορουμένοις σώμασιν. οὕτω καλέσας οὐτὰ δὲ τὸ συνεχὲς αὐτῶν καὶ ἀδιά-
κοπον τῆς κινήσεως, ἐπεὶ καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην φέρεται τὰ κοῦφα μὲν ἄνω,
τὰ βαρέα δὲ κάτω, ἀλλ' οὐ συνεχῶς οὕτως, ὥστε διαλείπειν μηδένα χρόνον.
15 ἔχουσι γάρ καὶ ἡρεμίαν, ὅταν ἔχαστον ἀπολάβῃ τὸν ἔδιον τόπον. σχεδὸν
δὲ εἰπε τοσαῦτα εἰναι τὰ πάθη ὡς πρὸς τὰς ἐκ τῶν σχημάτων γινομένας
ἐν τε κομήταις καὶ ἐν ταῖς ἐκπυρώσεις· δαλῶν μὲν γάρ ἐπὶ ταύταις
ἐμνήσθη καὶ αἴγαν, εἰκὸς δὲ πρὸς τὴν θέσιν τῆς ἐξαπτομένης ἀναθυμι-
άσεως καὶ ἔτερα πλείονα γίνεσθαι, καὶ ἐπὶ κομητῶν ὄμοίως.

20 p. 346v 16 Περὶ δὲ τοῦ τῇ θέσει μὲν δευτέρου τόπου μετὰ τοῦτον,¹⁵
πρώτου δὲ περὶ τὴν γῆν λέγωμεν· οὕτως γάρ κοινὸς ὅδατός τε
τόπος καὶ δέρος καὶ τῶν συμβαινόντων περὶ τὴν ἄνω γένεσιν
αὐτοῦ.

25 τὸ τε καὶ ὅδατος. καὶ γάρ ἐν μὲν δέρι συνίσταται ὅδωρ ὡς οὔτος καὶ ἐν
ὅδαιςι ἀήρ, ὡς οἱ ἐν τούτοις γινόμεναι δηλοῦσι πομφόλυγες. καὶ μέχρι
τῶν ἐπιφανειῶν τῆς τε γῆς καὶ τοῦ ὕδατος ὁ ἀήρ διατέταται. διδάξει δὲ
καὶ τὰ περὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ συμβαίνοντα πάθη, καὶ ἔτι περὶ τὴν 20
καὶ ὑπὸ γῆν. ἀλλ' ἐπειδὴ νῦν περὶ μόνων τῶν ἐν δέρι γινομένων ἔστιν
30 ἡ πρόμεσις, ἀναγκαῖος προσέτηκε καὶ τῶν συμβαινόντων περὶ τὴν
ἄνω γένεσιν αὐτοῦ· οὕτω γάρ καὶ χιόνες καὶ χαλαζαι καὶ δρόσοι καὶ
πάχναι, περὶ ὧν ἐδίδασε νῦν, ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἀέρος τοῖς μετεωρ-
τέροις συμβαίνουσιν· ὃν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας διδάσκει βιόλεσται.

35 p. 346v 20 Ἡ μὲν οὖν ὡς κινοῦσα καὶ κυρία καὶ πρώτη τῶν ἀρχῶν
οὐ κύκλος ἔστιν, ἐν φανερῷς ἡ τοῦ ἡλίου φορὰ διακρίνουσα ²⁵
καὶ συγκρίνουσα τῷ γίνεσθαι πλησίον ἡ πορρώτερον αἰτία τῆς
γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς ἔστι.

Κινοῦσαν αἰτίαν καὶ ἀρχὴν εἴωθε λέγειν τὴν ποιητικήν· ταύτην δὲ

3 τὸ om. a 6 λέγω om. M 8 πάχνης δρόσου coll. a 16 εἰπεῖν libri
post γενομένας fort. addendum διαφορὰς 25 τε om. M 28 καὶ post ἔργα om. a

εῖναι τὸν κύκλον. καὶ κύκλον δὲ λέγοι ἀνὴρ καθόλου τὴν τῶν οὐρανίων 105
κυκλοφορίαν ἡ κύκλον τὸν ζῳδιακόν, ὡς καὶ τὸ ἐπαγήμενον ἐνήλωσεν· ἐν
ῷ, φῆσι, φανερῶς ἔστιν ἡ τοῦ ἥκλου φορὰ διακρίνουσα τὰ ὑπὸ σελήνην
σώματα καὶ συγκρίνουσα. πλησιάζων μὲν γάρ θερμανεῖ τὰ οἰς ἐπληράσει, 20
οἱ καὶ τῇ θερμότητι διακρίνει πάντας ἐκ παχυτέρων λεπτύνουσα, οὐ τὰ ὑγρὰ
μόνον εἰς ἀτμούς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἑψομένων ὑγρῶν ὅρωμεν γινόμενον,
ἄλλα καὶ τὰ ἄτρια, λέγω τὴν γῆν, ἀγνοῦμεντα· καὶ τοῦτο πάλιν ἐπὶ τῶν
θερμαγένων ἀπότιτων ψαλεῖται συγχρήνειν· θεριστάμενος δὲ τοὺν ανθρώπους
καὶ συγκρίνει τὰ διακεκριμένα καὶ εἰς παχύτερα μεταβάλλει, παλινδρομούσης
10 αὐτῶν τῆς μεταβολῆς ὑμίνιος τῇ κινήσει τοῦ μεταβάλλοντος. καλῶς δὲ καὶ
κυρίαν καὶ πρώτην εἰπεν ἐκείνην· προσεγγήσεις γάρ καὶ δευτέρα τῶν μὲν ἐν
τῷ ἀέρι θερμότητος ἐκ τοῦ πλησιάζειν τὸν ἥκλιον γινομένη, τῶν δὲ ἡ ψύξις
ἐκ τοῦ πάλιν αὐτῶν διεστάναι τούτων καὶ ἡ γένεσις παρὸν ἀφαιρεῖσθαι
θερμότητα. ἐπὶ δὲν καὶ τῶν προσεγγεστέρων αἴτιον ἡ κυκλοφορία ἐστὶν
15 αἴτιον, εἰκότως πρώτην αὐτὴν τῶν ἀρχῶν εὑρόμενην. ἡ πρώτην ἀπὸλος
ἀκουστέον ὡς πουλητικήν, ἐπεὶ καὶ ἡ ὄλη αἰτία ἐστὶ καὶ ἀρχή, ἀλλ’ οὐ
πρώτη ἀλλὰ δευτέρα ὡς συναπίτια. καὶ γάρ τῆς γενέσεως τοῦ οἰκου φέρει 20
καὶ ἡ ὄλη αἰτία, λέθοι καὶ ἔντα καὶ τὰ σὸν αὐτοῖς, καὶ ὁ οἰκοδόμος, ἀλλὰ
πρώτη ὁ οἰκοδόμος, ἐκεῖνα δὲ ὡς συναπίτια δεύτερα. καὶ αὐτὴν γάρ τὴν
25 ὄλην τὸ πουλητικὸν αἴτιον προπαρασκευασθεῖται οὐ γάρ ἀπλῶς λέθοι καὶ ἔντα
τῆς οἰκίας εἰσὶν ὄλη, ἀλλὰ τὰ τοιωδεῖς παρασκευασθέντα. οὕτως οὖν καὶ
τῶν ἐν τῷ μετεώρῳ γινομένων οὐδὲ ὄλη προσεγγήσει τὰ ὑγρὰ καὶ ἔγρα σώ-
ματα, ἀλλὰ τὰ τοιωδεῖς συγκρινόμενα τούτων ἡ μετακοινόψεων. συγχρήσεως
30 δὲ καὶ μετακρίσεως θερμότητος αἴτιον καὶ ψύξις, τούτων δὲ πλησιάζων ὁ ἥκλιος ἐν
τοῖς καὶ ἀφιστάμενος, τοῦ δὲ πλησιάζειν τὸν ἥκλιον καὶ ἀφίστασθαι καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ
ζῳδιακοῦ φορὰ τούτου καὶ κίνησις. πρῶτον οὖν αἴτιον ὁ κύκλος, πρῶτον
δὲ ὡς ἐν φυσικοῖς δηλονότα· εἰ γάρ τις καὶ ἐπὶ τὴν αἰτίαν τῆς κύκλῳ
κινήσεως ἀναδράμοι, τὸ ἐξηρημένον αἴτιον ζητεῖ καὶ οὐ φυσικόν· φυσικοῦ
35 δὲ φυσικὸς αἰτίας ἀποδιδόνται. εἰπόμεν δὲ πάλιν ἡ τοῦ ἥκλου φορὰ δια-
κρίνουσα καὶ συγκρίνουσα τῷ γίνεσθαι πλησίον ἡ πορρώτερον,
καὶ διεσήλων ἐπαγγεῖν αἰτία τῶν ἐν τοῖς μετεώροις ἐστὶ παθῶν, περὶ δὲν 40
καὶ ἡ προκειμένη φυσικογία, ἐπὶ τὸ καθολικώτερον ἀναδραυμένη φῆσιν
αἰτία τῆς γενέσεως ἐστι καὶ τῆς φύσιορᾶς· οὐ γάρ μόνον τούτων
περὶ δὲν ὁ ἱδρός, ἀλλὰ καὶ πάσης γενέσεως ἀπλῶς καὶ πάσης φύσιορᾶς
45 ἐστιν αἰτία. πλησιάζων μὲν γάρ τῆς γενέσεως ἐστιν αἴτιος· ἡ γάρ τῶν
καρπῶν γένεσις τότε πλήθει καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπολαμβάνει τέλος, λέγω
δητὸν εἰδος, ἔκστασιν τὸ ἑαυτοῦ (καὶ τὰ ζῷα γάρ τότε μάλιστα ζωγρονεῖ)
ἡ δὲτι ἐκ τῶν καρπῶν τροφαῖ, ἐκ | δὲ τούτων ζωῆς, καὶ τὸ σπέρμα τὸ τῆς 105
διαδοχῆς αἴτιον. ἀφιστάμενος δὲ φύσιορὰν ποιεῖ· φύνει γάρ τότε πάντα¹
50 σγεδόνη καὶ τῆς βλάστης καὶ τῆς γενέσεως παύεται. ὡς γάρ τὸ θερμὸν
ζωῆς, οὕτω τὸ ψυχρὸν φύσιορᾶς ἐστιν αἴτιον. εἰ δὲ βιούσει καθολικώτερον
καὶ ἀνεγδοίαστον ποιῆσαι τὸν λόγον, λέγε τὸν ἥκλιον πλησιάζοντα μὲν γενέ-

σεως αιτίου, διότι τὰ παχύτερα τότε καὶ βαρύτερα σώματα εἰς λεπτότερα 10^δ μεταβάλλει καὶ κοῦφα, ἀφιστάμενον δὲ φθορᾶς· τούναντίον γάρ εἰς παχύ· τέρα καὶ βαρέα τὰ λεπτομερῆ καὶ κοῦφα μεταποιεῖ. τὰ μὲν γάρ κοῦφα καὶ λεπτά ἔξιθεν περιεκτικά ἔστι τῶν βαρέων καὶ οἷον συνέχει ταῦτα, τὸ δὲ συνέχον καὶ κοσμοῦν εἰδός ἔστι, τὸ δὲ συνεχόμενον ὅλη· γένεσις δέ ἐστιν ἐπὶ τὸ εἶδος ἐκ τῆς ὅλης μεταβολής, φθορὰ δὲ ἡ ἐκ τοῦ εἰδοπεποιημένου εἰς τὴν ὅλην ἀνάλυσις. διόπερ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν βαρυτέρων ἐπὶ τὰ κουφότερα μεταβολὴ ἀνάλογόν ἔσται γενέσει, ἡ δὲ τοῦμπαλιν τῶν κουφοτέρων εἰς 10 τὰ βαρύτερα φθορᾶ. δυνατὸν δὲ τὸ αἰτία τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς διὰ τὸ ἄρθρον μὴ καθολικῶς ἀκούειν πάσης γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀλλὰ διετοῦ, χιύνος καὶ τῶν λοιπῶν. τοῦτο δὲ οἶμαι καὶ διὰ τῶν ἐπαγομένων ἐντήλωσεν εἰπόν.

p. 346b23 Μενούσης δὲ τῆς γῆς τὸ περὶ αὐτὴν ὄγρον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἄνωθεν θερμότητος ἀτμι-
15 ιν διούμενον φέρεται ἄνω· τῆς δὲ θερμότητος ἀπολειπούσης τῆς ἄνωγούσης αὐτῶν, καὶ τῆς μὲν διατκεδαννυμένης πρὸς τὸν 20 ἄνω τόπον, τῆς δὲ καὶ σβεννυμένης διὰ τὸ μετεωρίζεσθαι πορρότερον εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς γῆς ἀέρα, συνίσταται πάλιν ἡ ἀτμὶς ψυχομένη διά τε τὴν ἀπόλειψιν τοῦ θερμοῦ καὶ τὸν 25 τόπον, καὶ γίνεται ὅδωρ ἐξ ἀέρος· γενόμενον δὲ φέρεται πάλιν πρὸς τὴν γῆν.

Ἐπειδὴ τὴν τοῦ ἥλιου φορὰν αἰτίαν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς εἴρηκε τῶν ἐν τῷ ἀέρι γενομένων παθῶν περὶ ὧν ὁ λόγος, πῶς αἰτία 20 ἐστί, λέγει γῦν. εἰ δὲ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν καὶ τὴν γῆν εἰπεν ὑπὸ τῆς 25 θερμότητος διακρινομένην τὴν ἐηρὰν γεννᾶν ἀναθυμάσιν, πῶς ἐνταῦθα φησι μενούσης δὲ τῆς γῆς τὸ περὶ αὐτὴν ὅδωρ ἀτμιδούμενον φέρεσθαι ἄνω, ὡς αὐτῆς μὴ διακρινομένης καὶ φερομένης ἄνω; εἰ γάρ τὸ μενούσης ἀκούσιε τις κατὰ τὴν ὄλητην, καὶ τὸ ὅδωρον οὐδὲν ἦττον κατὰ τὴν ὄλη-
30 τηγα μένει τὴν αὐτοῦ. αἵτιος οὖν ἐπειδὴ φύσις εἰδίδαξε περὶ τῶν ἐν τῆς 35 ἐηρᾶς ἀναθυματίσεως γενομένων παθῶν, νῦν δὲ *(περὶ)* τῶν ἀπὸ τῆς ὄγρᾶς 23 μόνης συμβαίνοντων διδάξαι βιόλεται, διὰ τοῦτο τὴν γῆν ὑπέστειλε τοῦ λόγου.
μενούσης οὖν τῆς γῆς ἀκούστεον οἵονει τῷ λόγῳ καὶ ἐν ὑποθέσει γῦν
35 μενούσης ἀμεταβλήτου. τὸ οὖν περὶ τὴν γῆν ὄγρον, φησάν, ὑπὸ τῶν ἀκτίνων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἄνωθεν θερμότητος ἀτμιδούμενον φέρεται
λαμβανόμενος μεταξὺ τῆς ἀνακλάσεως αὐτῶν ἀλήρ τῇ ἐξ αὐτῶν κινήσει τε

9 φθορᾶ scripsi: φθορά libri
eademque in marg. adser. V, sed cf. v. 34
17 καὶ M Arist. EHN: supra v. add. V: om. a Arist. F
addidi 31 ὑπέστηλε a
14 post θερμότητος add. διακρινόμενον καὶ Ma,
14. 15 διατμιδούμενον a 15 ἀπο-
λειπούσης VMA Arist. HN: ἀπολιπούσης Arist. EF
16 ἀναγαγόσης Arist. HN
18 η om. Ma 30 περὶⁱ
μενούσης] μὲν οὔσης Ma

καὶ παρατρίψει θερμαίνεται, οἷόν τι πάσχει καὶ ὁ ἐν τοῖς λίθοις, ἐξ ὃν 105^τ ἀποτυσί τὸ πῦρ. ἐναπολαμβανόμενος ὡς⁴ αὐτῶν καὶ τῇ ἐξ αὐτῶν παρα- 31 τροφῇ λεπτωνύγενος, καὶ ἡ μεταξὺ πολλὰ τῶν ἀναπλωμένων ἀπτίνων ἐξ ὄδατος ἡ τῶν πυρίων ἡ πλήτιν τινῶν λείων καὶ τετρατίνων σωμάτων.
 Τούτων δὲ ἄλλην ἄγνωμεν θερμότητά φησιν ἡ τὴν κατὰ ποιήτητα τοῖς ἐφεξῆς τούρματιν ἐξ ἥλιου καὶ τῶν ἀστρών υεταδιδομένην: καὶ γάρ ἐν πυρὶς μετα- 15 δίδοται θερμότης τοῖς ἐφεξῆς σώμασιν, ὡς ἐπὶ τῶν ἔψιλον πρῶτον τῷ ἡλίῳ, εἰτα ἐκ τούτου τοῖς μετ' αὐτὸν ὑγροῖς ἡ Ἑηροῖς, καὶ ἐπὶ τῶν βαλα- 20 νείων πρῶτον ταῖς πλένθοις, εἰτα τῷ μετ' αὐτὰς ἀέρι καὶ τούτου τοῖς ὡς⁵ 10 αὐτοῦ περιεχομένοις σώμασι. τοῦτο δὲ θερμῆς ἀντικρυς οὖσίας τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἀστρα δείκνυσι, καὶ διὰ τοῦτο τῆς τοῦ πυρὸς οὖσίας κατὰ Πλάτωνα καὶ οὐ πέμπτης, ὡς Ἀριστοτέλει διοκεῖ, εἰ μὴ τις ἄνωμεν λέγοι θερμότητα τὴν ἀπὸ τοῦ ὑπεκκαύματος τῷ ἀέρι μεταδιδομένην· καὶ γάρ ἐξ ὄδατος καὶ γῆς κατώμεν ψύξεως μεταλλαγήνει. μετὰ οὖν τὸ ἀπενεγγυηθῆναι, φησί, τὴν 40 ἀτμίδα καὶ πόρρω γενέσθαι τῆς γῆς ἀπολιμπάνει αὐτὴν ἡ θερμότης καὶ ψύγεται. ἀπολιμπάνει δὲ κατὰ δύο τρόπους. ἡ μὲν γάρ αὐτῆς διαχρινο- 25 μένη, τῆς συναναψευδημένης ὄδατώδους οὖσίας βαρείας οὔσης σκεδάνυται καὶ ἀκολύτως τῇ ἐμφύτῳ κοινότητι ἐπὶ τὴν ἑαυτῆς ὄλοτητα φέρεται τὸ ὑπεκκαύμα, ἡ δὲ ὑπολειπομένη βραχεῖα οὖσα δηλοντί καὶ ἀτονος διὰ τὸ 30 μετεωρισθῆναι πόρρω τῆς γῆς ὡς ἐν ψυχρῷ γινομένῃ τόπῳ σβέννυται παν- τελῶς. ὁ γάρ τόπος ἐκεῖνος, ὡς εἶπεν γέροντος ὀλίγον ἐρεῖ, Φυχρός⁶ 15 ἐστιν. εἰς σύγχρετον τῶν ἀνακλασθεισῶν ἀπτίνων δισταμένων καὶ θερμαίνειν τὸν μεταξὺ ἀέρα πολὺν οὖτα τῇ κινήσει τε [καὶ παρατρίψει μηχαντί δυνα- 20 μένων, καὶ διὰ τὴν ἀπόλειψιν οὖν τοῦ θερμοῦ καὶ διὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον τὴν ἀτμὸς ψυχρομένη γίνεται πᾶσιν ὅδωρ ἐξ ἀέρος, καὶ τὸ γενόμενον κάτω φέρεται. ὡς γάρ διὰ τὴν θερμότητα ὁ ἐξ ὄδατος μανωθέντος ἀτμὸς ἥλιατο πύρι τὸ μετέωρον, οὗτος ἔμπαλιν ἡ ἀτμὸς ἄνω ψυχθεῖσα καὶ πε- 25 πυκνωμένη παλιγδρομεῖ πρὸς τὰ βαρέα τῶν σωμάτων, τὴν γῆν καὶ τὸ ὅδωρ.

p. 346b32 "Εστι δὲ ἡ μὲν ἐξ ὄδατος ἀναθυμαίσις ἀτμίς, ἡ δὲ ἐξ 50
 30 οὐτως εἰς ὅδωρ νέφος.

'Απορρήσειν ἂν τις εἰκότως ἐν τούτοις, εἰ τὸ ὅδωρ καὶ ὁ ἀήρ εἰς ἄλληλα μεταβαθμίουσι, διὰ τί μὴ τὸ μεταξὺ τούτων ἐν ἐστι καὶ ἡ ὄδος *(ἥ)* αὐτῇ καὶ μίᾳ, ἀλλ' εἰ μὲν τὸ ὅδωρ εἰς ἀέρα μεταβαθμίει, διὰ μέσης μετα- 105^τ βάθλει τῆς ἀτμίδος (*θεῖν* γάρ αὐτό φησι πρότερον λεπτυνόμενον ἀτμίδα γενέσθαι, εἰθ' οὗτος ἐκ ταύτης ἀέρα), εἰ δὲ τούμπαλιν ὁ ἀήρ γένοιτο ὅδωρ, οὐκ ἀτμὸς πρότερον ὁ ἀήρ ἀλλὰ νέφος γίνεται. μίαν γάρ εἰναι δεῖ τὴν μεταξὺ τῶν ἐνσατίων ὄδον τῶν μεταχωρούντων εἰς ἄλληλα. οἷον εἰ τὸ θερμὸν εἰς ψυχρὸν μεταβαθμίοι, οὐκ ἀλμύρον ἐκ τοῦ ἄκρως θερμοῦ γίνεται

4 πυρείων α

21 ἐκεῖνος] οὗτος V

27 ἥλιατο VM

6 ἐξ ἥλιου—σώμασιν (7) om. V

24 ἀπόλειψιν α

32 ἡ post ὄδος addidi

8 ἡ Ἑηροῖς om. a

26 φέρεται] φερόμενον Ma

ψυχρόν, ὅλλα δεῖ πρῶτον αὐτὸν γενέσθαι χλιαρόν, εἶτα ἐκ τούτου ψυχρὸν 106^a εἰλικρινές· ὅμοίως καὶ εἴ τι ψυχρὸν γίνοιτο θερμόν, πρότερον γίνεται χλιαρόν. πάλιν εἰ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ἀντιμεταβάλλοιν εἰς ἄλληλα, δεῖ τὸ μεταξὺ τῆς ἔκατέρου μεταβολῆς εἰς θάτερον τὸ αὐτὸν εἶναι χρῆμα, οἷον τὸ φαιόν. καὶ εἰ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω τοὺς τόπους ἀντιπαραχωροῖεν ἀλλήλοις, διὰ τοῦ μέσου τοὺς ἀλλήλων ἀντιμεταλήψονται τόπους. πῶς οὖν ἐπὶ τῆς εἰς ἄλληλα μεταβολῆς ἀέρος τε καὶ θάτος οὐχ ἐν τῷ μεταξύ, ἀλλ' ὕδωρ μὲν εἰς ἄέρα μεταβάλλον διὰ μέσης ἀτυπίδος, ὅλλα διὰ νέφους μέσου 10 γίνεται ὕδωρ; πρὸς ταῦτα τοίνυν ἐροῦμεν ὡς καὶ ἡ ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ μετα-
10 βολὴ πρῶτον ἀτυπίδα ποιεῖ παχυνομένου τοῦ ἀέρος μετρίως. καὶ ἡ ἀτμὶς ἐπὶ πλείον παχυνομένη γίνεται ὕδωρ, τὸ δὲ νέφος οὐχ ἑτέρως οὐσίας ἐστὶ γένεσις, ἀλλὰ πολλῆς ἀτμίδος σύγκρισις τε καὶ σύστασις. διὰ τί οὖν μὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἐξ ὕδατος εἰς ἄέρα μεταβολῆς ἡ γενομένη ἀτμὶς εἰς νέφος συγκρίνεται πρότερον, ἀλλ' εὐθὺς ἐξεροῦται λεπτονομένη; φημὶ τοίνυν ὡς 15 τὸ ἐξ ὕδατος κάτω γενομένη ἀτμὶς κατὰ βραχὺ γενομένη κάτω μένειν οὐκ ἀνέχεται, ἔως ἂν πολλῆς γενομένης ἀτμίδος ἀπασα συγκριθῇ καὶ γένηται νέφος, ἀλλ' εὐθέως μετεωρίζεται.

* * *

p. 348^a20 Συμβαίνει δὲ ἐν τοῖς σφόδρα ὑψηλοῖς ἥκιστα γίνεσθαι
χάλαζαν· καίτοι ἔδει, ὥσπερ καὶ τὴν χιόνα ὁρῶμεν ἐπὶ τοῖς
20 ὑψηλοῖς μάλιστα γενομένην.

'Εντεῦθεν λοιπὸν τῆς Ἀναξαγορείου δόξης ὁ ἔλεγχος, καὶ τέως δὲ τὸν τοῖς φαινομένοις ἡ ὑπόθεσις μάχεται. οὐδὲ γάρ ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις τόποις ὠπταὶ γενομένη χάλαζα. καίτοι γε εἰς ἡλήθευτν Ἀναξαγόρας, ἐκεῖ μᾶλλον αὐτὴν ἔδει συνίστασθαι, ἔνθα καὶ τὸ νέφος ὡμεῖτο· καὶ γάρ ἡ χιόνη ἐκ 25 τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων κατιοῦσα φαίνεται. ψευδῆς ἀρά ἡ Ἀναξαγόρου ὑπόθεσις καὶ τοῖς φαινομένοις ἀσύμφωνος.

p. 348^a23 "Ετι δὲ πολλάκις ὥπται νέφη φερόμενα σὺν ψόφῳ πολλῷ παρ' αὐτὴν τὴν γῆν, ὥστε φοβερὸν εἶναι τοῖς ἀκούοντις καὶ εἰς δρῶσιν ὡς ἐσομένου τινὸς μείζονος. δέ τε δὲ καὶ ἄνευ ψόφου τοι-
30 ούτων ὁ φθεγγών χάλαζα γίνεται πολλὴ καὶ τὸ μέγεθος ἀπιστος, καὶ τοῖς σχήμασιν οὐ στρογγύλη, διὰ τὸ μὴ πολὺν χρόνον γίνεσθαι τὴν φορὰν αὐτῆς ὡς πλησίον τῆς γῆς γενομένης τῆς πήξεως.

Καὶ ταῦτα πρὸς ἔνδειξιν τοῦ μὴ πήρρω τῆς γῆς, ὡς Ἀναξαγόρᾳ δοκεῖ,

2 γίνεται] γίνοιτο α 8 post μεταβάλλον add. μὴ V ἀλλὰ] fort. ἀλλὰ δὲ
10 ἡ om. a 14 ἐξαπλοῦται V 17 εὐθέως scripsi: εὐθὺς ὡς libri post
μετεωρίζεται spat. vae. xx fere litt. M: vers. fere xvi fol. 336v et totum fol. 337 vae.
rel. V: Ἐνταῦθα πολλὰ ἐκλείπεται add. a 18 Συμβαίνει δὲ ἐν om. M 19 post
ἔδει add. γίνεσθαι Ma 21 ἔδει αὐτὴν coll. Ma 29 δὲ om. V 29. 30
τοσούτων Ma 32. 33 γενομένης τῆς πήξεως τῆς γῆς coll. Ma

τὴν γάλαζαν γίνεσθαι. ὡφελη γάρ, φησί, πολλάκις περιγειότατα νέφη μετὰ 106 τοῦλον κτύπου φερόμενα. δηλαύνεται θρωτῶν ἔπαισιν τρινομένων, ὡς ἐκεῖ- 30 γυμνῶσαι τοὺς σκηνόντας καὶ ἐλπίδες ὑποτίθενται διὸ τὸ δέος ὡς γαλαζῶν ταῖνον ἐσφυγένων. καὶ γηραῖς δὲ κτύπου τῶν ταῖνον νεφῶν ὑψηλέντων 5 περὶ τὴν γῆν ἐπηκολούθησεν εὐθίσως γαλαζα τηλικαύτη τὸ μέγεθος, ὡς ἔπιστον εἶναι τοῖς ἀκούσουσι, καὶ τὸ σχῆμα ταύτης οὐ στρογγύλον. ταῦτα δὲ πάντα σημεῖα τοῦ πλησίου τῆς γῆς αὐτὴν συστήγανται ὁ γάρ πολὺς καύπος τὴν ἐγγύτητα σημαίνει τοῦ νέφους. πόρρωθεν γάρ τῆς πρώτης γινομένης πληγῆς καὶ τῆς δικόδοσεως κατὰ μέρος φερομένης πρὸς ἡμᾶς ἐκλύεται τῷ 35 διαστήματι τὸ μέγεθος τοῦ ψύφου, ὡς καὶ τῶν ὄρατῶν ἡ ἀντιληψὶς διὰ πολλοῦ γινομένη τοῦ μεταξὺ διαφανοῦς ἀμβλύνεται προϊοῦσα. οὕτε γάρ τὸ διαφανές ἐπὶ πολὺ διαβιβάζειν τὰ γράμματα δύναται οὕτε τὸ διηγῆς τοὺς ψύφους. καὶ τὸ μέγεθος δὲ καὶ τὸ μὴ στρογγύλον ἔγειν τὸ σχῆμα τὴν περὶ τὴν γῆν αὐτῆς σημαίνει γένεσιν. ἥδια γάρ αὐτῆς ἡ διάλυσις, δέτε 15 δὴ καὶ θερμοτέρου τοῦ καιροῦ ἡ τῆς γράμμας οὔσης· εἰ μὲν οὖν πόρρωθεν φέροιτο, εἰκὸς αὐτῆς τινα μέρη τὰ ἐξέγοντα παραναλίσκεσθαι, καὶ τῆς ἐξ 40 ἀργῆς συστάσεως ἐλάττονα γίνεσθαι, ἐξ ὀλίγου δὲ τοῦ διαστήματος ἀλμαυτοῖς μένουσα μείζων φαίνεται. τὸ αὐτὸν καὶ τοῦ μὴ στρογγύλην ὑπάρχειν αἴτιόν ἐστι. πόρρωθεν γάρ πολλὴν δόδον διανύουσα, τῶν ἄκρων αὐτῆς τῇ 20 πρὸς τὸν ἀέρα τοίχει θραυσμένων, σφαιροῦνται ὡς ὁ ἐξ ὅρους κορυφῆς ὠθούμενος ὡφ' ὅτουσον λίθος καὶ τῇ φορᾷ τὰ ἄκρα πάντοθεν περιθραυσθεῖς καὶ γενόμενος καθ' Ὁμηρον δλοιότροχος, καὶ οἱ ἐν θαλάσσῃ ταῖς παλιρροίαις φερόμενοι λίθοι· ἐξ ὀλίγου δὲ κινηθεῖσα μένει ἀπαθῆς ὡς 45 συνέστη τὴν ἀρχήν, μὴ γενομένη περιφερής. καὶ αὐτῇ δὲ τῆς ὅψεως 25 ἡμῶν ἡ ἀντιληψὶς κρίνει τὰ περιγειότερα τῶν νεφῶν οὐκ ἀδύνατος, δέτε καὶ τούτων ἄλλα ἄλλοις τὰ μὲν ἐπικείμενα, τὰ δὲ ὑποτρέχοντα φαίνεται, ὅλλα οὐγκώσπερ ἐκεῖνοι φασιν.

p. 348a30 Ἄλλὰ μὴν ἀναγκαῖον ὑπὸ τοῦ μάλιστα αἰτίου τῆς πήξεως μεγίστας γίνεσθαι γαλάζας.

30 Ἐδείχθη διὰ τῶν εἰρημένων ὅτι πληγέον τῆς γῆς ἡ τῆς γαλαζῆς γίνεται σύστασις καὶ οὐγκ., ὡς οἱ περὶ Ἀναξαγόραν, εἰς τὸν ἄνω τόπον. εἰς 50 γάρ ὁ ἄνω τόπος ὡς ψυχρότερος ἐποίει γαλαζαν, ἐγρῆγη ἐκ τοῦ μᾶλλον ἄνω πολλὴν τε καὶ μείζονα γίνεσθαι· ὅσῳ γάρ τῷ αἰτίῳ καὶ ποιητικῷ τὸ γενόμενον πλησιάζει, τοσούτῳ γίνεται μᾶλλον. νῦν δὲ τούταντίν φαίνεται συμβαῖνον· ἐκ γάρ τῶν περιγειότερων πλείους τε καὶ μείζους γίνονται γαλαζαὶ καὶ οὐ στρογγύλαι, διὰ τὸ μὴ περιθραύεσθαι κατινύσσας· τοῦτο δὲ διὰ τὸ μὴ πολλὴν διάστασιν φέρεσθαι. οὕτως ἐλέγεται τὴν Ἀναξαγόρου δόξαν αὐτὸς λοιπὸν τὰ αὐτῷ περὶ τούτων διοκοῦντα διδάσκει. |

5 τηλικαύτη δὲ μέγεθος α 14 η om. Ma 18 στρογγύλον α 22 καθ' Ὁμηρον] II. N 137 ὀλούτρογχος libri 22. 23 ταῖς παλιρροίαις scripsi: τῆς παλιρροίαις libri 24 καὶ αὐτῇ Ma 29 μεγίστας V. Arist. FIIN: μεγάλα Ma Arist. E

ρ. 348^b2 Ἄλλος ἐπειδὴ δρῶμεν ὅτι γίνεται ἀντιπερίστασις τῷ 106^a
Θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ ἀλλήλοις. διὸ ἐν τε ταῖς ἀλέσις ψυχρᾷ
τὰ κάτω τῆς γῆς καὶ ἀλεσινὰ ἐν τοῖς πάγοις, τούτῳ δεῖ νομίζειν
καὶ ἐν τῷ ἄνω γίνεσθαι τόπῳ, ὥστε ἐν ταῖς ἀλεσινοτέραις ὥραις
5 ἀντιπεριστάμενον εἶσω τὸ ψυχρὸν διὰ τὴν κύκλῳ θερμότητα
ὅτε μὲν ταχὺ ὅδωρ ἐκ νέφους ποιεῖ, διὸ δὲ γάλαζαν. διὸ καὶ
αἱ φενάδες ποιὸν μείζους ἐν ταῖς ἀλεσιναῖς γίνονται ἡμέραις ἢ
ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ ὅδατα λαβρότερα λαβρότερα μὲν γάρ γίνεται,
ὅταν ἀθροώτερα, ἀθροώτερα δὲ διὰ τὸ τάχος τῆς πυκνώσεως.

10 Ἐξίωμά τι προείληφε τῆς αἰτίας τῶν συμβαινόντων ἐπὶ γαλάζης γνώ-
ριμόν τε καὶ αὐτῷ πολλάκις εἰρημένον. ἐν γάρ τοῖς ὑπὸ σελήνης τόποις
ἐμπολιτευομένων τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ, συμβαίνει ταῦτα διὰ τὴν
μάχην ἀλλήλοις ἀντιπεριστάμενοι· ἂμα γάρ εἰναι τὰ ἔναντια οὐκ ἐνδέχεται,
διόπερ ἀντιπαραχωρεῖν τοὺς τόπους ἀλλήλοις εἰώθασιν. ἐν μὲν γάρ τῷ 10
15 θέρει τὸν περιέχοντος θερμαινομένου τὸ ψυχρὸν εἰς τὸ βάθιος τῆς γῆς
ὑποχωρεῖ, δῆθεν τὰ σπήλαια καὶ τὸ ἐν βάθει ὅδωρ λίαν ἐστὶ τότε ψυχρό,
ἐν χειμῶνι δὲ τούναντίν κατεψυγμένου τοῦ περιέχοντος δὲ ὑπὸ γῆν ἀηρ
καὶ τὸ ὅδωρ θερμότερα γίνεται. καὶ ὁ σοφώτατος ποιητὴς τοῖς φαινομένοις
διμολογῶν περὶ τοῦ ἐν βάθει φησὶν ὅδατος “τὸ μέν ποθι δυομένησι θέρ-
20 μετο Πληγαδέσσιν, δμοιβηδὶς δ’ ἀνιούσσαις κρυστάλλῳ ἕκελον κοῖλης ἀνεκήκιε
πέτρης.” καὶ οὐδὲ ὡς ἄν τις ὑποτοπήσεις, πρὸς τὴν ἡμετέραν αἰσθησιν
ταῦθ’ οὕτως ἔχειν νομίζεται· δμοίως γάρ ἐχόντων ἔκεινων, φαίη τις ἄν,
θέρους τε καὶ χειμῶνος, τῷ μὲν θέρει διὰ τὸ λίαν ἡμᾶς ἐκ τοῦ περι-
έχοντος τεθερμάνθαι ψυχρά εἴναι δοκεῖ τὰ ὑπὸ γῆν, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι
25 διὰ τὸ λίαν κατεψύχθαι ἡττον ψυχρά εἴναι φαίνεται, ὡς δμοίως ἐχόντων 20
ἔκεινων ἐν θέρει τε καὶ ἐν χειμῶνι, ἡμῶν δὲ διὰ τὰ ἐκ τοῦ περιέχοντος
ἡμῖν ἐγγινόμενα πάθη περὶ τὴν ἔκεινων πλανωμένων διάκρισιν. τέ οὖν
φαμεν; ὡς ψευδῆς μὲν ἡ τοιαύτη ὑπόνοια, ἀλλῆδης δὲ λίαν ἡ ἀντιμετό-
στασις τοῦ θερμοῦ τε καὶ τοῦ ψυχροῦ. δρῶμεν γάρ ἐν χειμῶνι τὰ σπή-
30 λαια καὶ τὰ βαθέα τῶν φρεάτων ἀτμίζοντα φανερῶς, τοῦ ἐν βάθει θερμοῦ
τὸ ἔκεισθε ὑγρὸν ἔχαταιζοντος. πόθεν γάρ ἡ τῶν ἀτμῶν ἀνάδοσις, εἰ μὴ
τὸ ἐναποκεκλεισμένον ἔκει θερμὸν αἴτιον ἦν τοῦ γινομένου. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ 25
τῶν ζφών θέρους μὲν τὰ ἔνδον ἐστὶ ψυχρά, χειμῶνος δὲ μᾶλλον θερμό-
τερα, διόπερ ἐν θέρει μὲν ἡττονα τροφὴν προσφερόμεθα καὶ βραδύτερον
35 αὐτὴν πέττομεν καὶ πλημμελέστερον, χειμῶνος δὲ καὶ τροφῇ πλείονι χρώ-

2 τε om. Ma 4 ὥραις om. Ma 6 παχὺ Ma 8 ἐκ νέφους V Arist. FHN:
post ἐκ add. τοῦ Ma Arist. E διὸ δὲ γάλαζαν om. V Arist. EFH et pr. N
8 γίνεται] λέγεται Arist. EF, sed γίνεται sscr. F 9 ἀθροώτερα semel scr. M
11 αὐτὸν a 12 τοῦ ante θερμοῦ om. a 18 ὁ σοφώτατος ποιητὴς] Apoll. Rh.
Arg. III 225 sqq. 19 ποθι Αρ.: ποτὶ libri 20 κοῖλης Αρ.: καλῆς libri
21 οὐχ ὡς] οὐκ a 23 ἐκ τοῦ—λίαν (25) om. V 27 post πλανωμένων add.
ἴμων a

μεῖλα καὶ πέττομεν αὐτὴν κατὰ λόγον. ἐντεῦθεν καὶ τὰ βόρεια σώματα 106^v γειττούν τέ ἐστι καὶ ὀκτωπάτερα. ἐναποκλεισμένου τοῦ ἔμφυτου θερμοῦ διὰ τὴν ἐκ τοῦ φυγοῦ γινομένην τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος αὐτῶν πύκνωσιν, καὶ πιείνα τὴν πέψυν τῆς τροφῆς καὶ τὴν πρόσθετιν ποιοῦντος καὶ τὴν 30 5 εἰς μέγεθος ἐπίδοσιν. ἐν ὀκτῷ μὲν οὖν τῆς ἡλικίας ἐρρωμένα λίαν ἐστίν· ἐπειδὴν δὲ καὶ παρακμάσῃ καὶ ὥρη πρὸς γῆρας, καὶ τὸ ἔμφυτον αὐτῶν διὰ τοῦτο μειωθείη θερμόν, πολλῆς γινομένης παρ' αὐτοῖς ἐν τῷ χειμῶνι τῆς ψύξεως σχένενται ὅραι, καὶ διὰ τοῦτο ταχέως κυτῶν καταπίπτει τὰ σώματα καὶ ἀπόλλυται, καὶ καταγράπωνται λίαν ἐν αὐτοῖς ἐστὶ σπάνιον εὑρεῖν. 10 6θεν καὶ παροιμία τις ἐπιγωριάζει παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν οὐκ ἀγαθῶν κτησαμένων τὸ τὸ πέρας “τὰ πρὸς ἐσχάτην Γότθου πεποίηκε”. Γότθους γάρ 35 τοὺς βιορείους πάντας βαρβάρους προσαγορεύειν εἰώθασιν. οὕτω δὲ ἐν χειμῶνι τὸ βάθος ἡμῶν ἐστὶ θερμότερον, ὥστε καὶ πολλοὺς ἔνδομεν διὰ τοῦ στόματος ἡμῶν ἐξιόντας τοὺς ἀτμοὺς ὀρῶμεν καὶ ἐκ τῶν διαχωρημάτων 15 καπνὸς ἀναδίδοται πολύς, διπερ ἐν θέρει μὴ γίνεται. οὐκοῦν πανοιάγητές ἐστι τὸ ἀντιπερίστασθαι τὸ φυγὸν ἀλλήλοις καὶ τὸ θερμόν. ἄξιον δὲ καὶ ταχιγυατέρον ταύτην θεωρῆσαι τὴν ἀντιπερίστασιν, καὶ τί τὸ γινόμενον συν- 40 ιδεῖν καὶ σπῶς γίνεται. οὐ δεῖ νομίζειν ὡς τὸ ἐν τῷ βάθει θερμὸν αὐτόν, λέγω τὸ τῷ ὑπὸ γῆν ἰδρυμένον σώματι, ἐν θέρει τὸ λόιτον ὑποκείμενον 20 ἐξαν ἔξω γίνεται καὶ θερμαίνει τὸ περιέγον, τὸ δὲ ἔξω πάλιν φυγὸν εἴσω χωρεῖ καὶ φύγει. τὸ ἐν τῷ βάθει σώματα, καὶ ἐν χειμῶνι τοῦμπαλιν τὸ μὲν ἔξωμεν θερμὸν ἐν τῷ βάθει μέτεισι, τὸ δὲ ἐν βάθει φυγὸν ἔξεισι καὶ φύγει τὸν ἐκτὸς ἀέρα. τοῦτο γάρ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὰς ἀγωρίστους τῶν σωμάτων ποιότητας ἐξ ἔτερων εἰς ἔτερα μεταβαίνειν ὑποκείμενα· χωρι- 45 25 στὴν γάρ αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἔχουσιν. ἐν τοῖς λόιτοις γάρ ὑποκείμενοι ὑφιστάμενα ἀνεπιτήδειον τούτου γινομένου φύείσται. τὸ γινόμενον τοίνου ἐστὶ τοιοῦτον· ἐν χειμῶνι πεπυκνωμένον τοῦ τε ἔξωις ἀέρος καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τὸ γενόμενον ἐν τῷ βάθει θερμὸν διὰ τὴν συνεγῇ πρὸς ἀλλήλα τῶν στοιχείων ἀντιμεταβολὴν μὴ διαφορούμενον διὰ τὴν τῶν περιεγόντων 30 πύκνωσιν ἀλλοίζεται μᾶλλον ἔνδον καὶ πλεῖστον γινόμενον θερμαίνει τὸν ὑπὸ γῆν ἀέρα καὶ τὸ ὄδωρο· ἐν δὲ τῷ θέρει τούναντίον ἡραιωμένων τῶν πόρων 35 τῆς γῆς διὰ τὴν ἐξ ἡλίου θερμότητα, τὸ ἐν τῷ βάθει γινόμενον διαφορεῖται θερμὸν φύσει τὴν ἄνω διώκον φοράν, τούτου δὲ γινομένου τὸ ὑπολειφθὲν ἐξ ἀνάγκης φύγεται. τὸ αὐτὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ημετέροις γίνεται 35 σώμασιν· ἐν χειμῶνι γάρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν ἔνδον ἀποκλείμενον διὰ τὴν ἔξωμεν γινομένην ἐκ τοῦ φύγου τοῖς σώμασι πύκνωσιν καὶ πλεῖστον ἀεὶ διὰ τοῦτο γινόμενον θερμαίνει τὸ βάθος, καὶ τὰς ἐνεργείας οὕτω τὸ θερμὸν ὀλιγέμπτως | ἀποδιδωτοι τὰς ἔκατον· ἐν δὲ τῷ θέρει διὰ τὴν μάνωσιν τῶν 107^r σωμάτων διαφόρητον γίνεται, διὸ τὸ βάθος τῇ ἐνδείᾳ τῇ τούτῳ φύγεται· ἢ

7 post θερμόν add. καὶ a
ἐσχάτην] sc. γῆν οἰκοῦντος
post δὲ om. Ma
ἐνιδρυμένον
30 ἀδιαφόρητον M

11 πέρας] γῆρας Diels
13 τοῦ om. M
17 τοῦ κατὰ a
20 post ἐξαν add. ὡς Ma
διὸ] καὶ διὰ a

τὰ τοῦ temptat Diels
14 στόματος in marg. add. M
18 ὡς τὸ μὲν ἐν βάθει Ma
22 ἔξω Ma
24 τῶν ἀσωμάτων M
16 καὶ
19 fort.
24 τῶν ἀσωμάτων M

ἀκριβέστερον εἰπεῖν ἡττον γίνεται θερμόν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ βάθους· 107r
 ἐν δὲ τοῖς ἔξωθεν τοῦ βάθους τῆς γῆς σώμασι τὸ γινόμενόν ἐστι δῆλον
 ἀπασιν. ἐν θέρει μὲν γάρ πλησιάζων ὁ ἥλιος θερμαίνει τὰ περιέχοντα,
 ἐν χειμῶνι δὲ πλειστον αὐτῶν διεστηκάς οὐδὲ τῆς λίας μεταδίδωσιν αὐτάρκως 5
 5 θερμότητος, καὶ τὰ ψυχρὰ σώματα γῆ τε καὶ οὐδωρ ἐκ τῶν ἀτμῶν τῶν
 ἐξ αὐτῶν τὴν δέρα καταβύγει· καὶ ψυχρεὶς λίαν ὡς λεπτομερής ἀντιψύγει
 τὰ φύξαντα, καὶ ταῦτα πάλιν τὸν δέρα, καὶ οὕτως ἀλλήλων ἀντεπιτείνουσι
 τὴν φύξιν καθ' ὃν τρόπον ἐν τοῖς ἥδη φιλάσσασιν ἀπεδείξαμεν. τοιαύτην
 εἶναι τὴν λεγομένην ἀντιπερίστασιν τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ δεῖ νομίζειν,
 10 διότι τῶν ἔξω θερμαινομένων τὰ ἔνδονθεν φύγεται καὶ τοῦμπαλιν ψυχομένων
 τῶν ἔξω τὰ ἐν τῷ βάθει θερμαίνεται. ταύτην οὖν, φησί, τὴν ἀντιπερί· 10
 στασιν τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ νομιστέον καὶ ἐν τῷ ἄνω γίνεσθαι τόπῳ,
 ἐν φῷ τὰ νέφη συνίσταται, τῆς γάρ τοις ἀλεξινοτέρας οὕσης ἢ τοῦ καιροῦ·
 τῇ γάρ ἀλέκτη τοῦ περιέχοντος ἡ ἐν τῷ νέφει φύξις ἀντιπερισταμένη πρὸς
 15 τὸ βάθος αὐτοῦ γάρει, καὶ οὕτως ἔνδον ἀλμροώτερα γινομένη τὴν ἐντὸς
 ἀτμίδα τοῦ νέφους εἰς οὐδωρ ἀλμροώτερον μεταβάλλει. διὸ καὶ ἐν ταῖς τοι-
 αύταις ὥραις ἡ γάρ τοις ὅμφοις γινόμενοι θάττον γίνονται διὰ τὴν ἀλμράν
 τοῦ νέφους πύκνωσιν, καὶ αἱ φεκάδες μετέζουσι διὰ τὸ πολλὴν ὅμοιον μετα- 15
 βάλλειν ἀτμίδα, καὶ ῥάδια τούτων ἡ κένησις, ἐπεὶ καὶ ἡ ροπὴ μετίζων διὰ
 20 τὸ μέγεθος. οὕτω τοίνυν γινομένου τοῦ οὐδατος καὶ τῇ ἐμφύτῳ ροπῇ φερο-
 μένου κάτω, ἡ τὴν ἀτμίδα μεταβάλλουσα φύξις εἰς οὐδωρ ἔτι αὐτῷ πολλὴ
 ἐνυπάρχουσα ταχύτερον αὐτὸν πήγνυσι τῆς ἐπὶ τὸ κάτω φερούσης ροπῆς·
 καταφερόμενον οὖν ἀμα τὸ οὐδωρ πήγνυται καὶ ποιεῖ γάλαζαν. καὶ τοῦτο
 25 ἐστιν ἡ φησιν ὅτε μὲν ταχὺ οὐδωρ ποιεῖ, ὅτε δὲ γάλαζαν. ἔνδον μὲν
 τοῦ ἔξω θερμοῦ, οὐδωρ ποιησαν ἔπηξε καὶ πηγνύμενον γάλαζαν.
 ἡ καὶ ἔνδον ἔτι τὸ οὐδωρ ὃν καὶ πηγνύμενον γάλαζα.

p. 348v12 Τοῦτο δὲ γίνεται αὐτὸν τούναντίον ἦν ὡς ὁ Ἀναξαγόρας
 λέγει· διὰ τοῦτο εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα ἐπανέλθῃ, φησί, τοῦτο
 πάσχει, ήμετεις δὲ δταν εἰς τὸν θερμὸν κατέλθῃ, καὶ μάλιστα δταν
 30 μάλιστα. δταν δὲ ἔτι μᾶλλον ἀντιπεριστῇ ἐντὸς τὸ ψυχρὸν οὐπὸ
 τοῦ ἔξω θερμοῦ, οὐδωρ ποιησαν ἔπηξε καὶ γίνεται γάλαζα.

Τάναντία τῷ Ἀναξαγόρᾳ, φησίν, διὰ μέτερος οὐποτίθεται λόγος· ἐκεῖνος 25
 μὲν γάρ ἔλεγεν ὡς ἐν τῷ ἄνω γινόμενον τόπῳ τῷ κατεψυχμένῳ τὸ νέφος
 γίνεται γάλαζα, ήμετεις δὲ τούναντίον, δταν ἐν τῷ κάτω γίνεται τόπῳ τῷ
 35 θερμῷ, τότε γίνεται γάλαζα, καὶ δταν μᾶλλον οὗτος θερμὸς τοῦ περι-
 ἔχοντος μᾶλλον αὐτὸν τὸ ψυχρὸν ἀντιπεριστῇ, ὡς ἐν τῷ βάθει πολὺ γενέ-
 σθαι συνωθιόμενον οὐπὸ τῆς ἔξωθεν ἀλέας, μᾶλλον γίνεται οὐδωρ, ἐπιτεινο-

19 μετέον M 21 κάτω ἡ τὴν scripsi: καὶ τὸ ἡττον MV: καὶ πολλὴν α 22 αὐτὸν]
 αὐτῷ α 27 αὐτῷ Ma 28 δταν om. Ma 29 πάσχειν Arist. τὸ θερμὸν α
 29. 30 μάλιστα δταν semel scr. Ma 30 δὲ ἔτι] δέ τι Ma τῷ ψυχρῷ Ma
 33 γινόμενον] γίνεται M 34 ήμετεις δὲ—γάλαζα (35) om. Ma

μένης δὲ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ψύχους τῆς πιλήσεως, ἢντα τὸ ὅδωρ καὶ χάλαζα 107^τ
παγκόμενον γένονται.

p. 348v 17 Συρβαίνει δὲ τοῦτο, ὅταν θάττον ἡ ἡ πῆξις ἡ ἡ τοῦ 30
ὅδατος φορὰ ἡ κάτω· εἰ γάρ φέρεται μὲν ἐν τοσῷδε χρόνῳ,
· ἡ δὲ ψυχήστης σφοδρὰ οὐσα ἐν ἐλάττονι χρόνῳ ἔπηξεν, οὐδὲν
κωλύει μετέωρον ὥν παγῆναι. ἐὰν τὴν πῆξις ἐν ἐλάττονι γίγνεται
χρόνῳ τῆς κάτω φορᾶς.

^τἘκεῖνο τὸ ἡπορημένον λύει διὰ τούτων ὡς εἰπερ ἡ χάλαζα ὅδωρ ἐστὶ^τ
πεπηγός, πῶς ἐν τῷ μετεώρῳ πάγνυται. εἰ μὲν γάρ πρὸν γένηται ὅδωρ,
10 ἡ πῆξις γέγονε, χιῶν ἦν οὐ χάλαζα τὸ γενόμενον· εἰ δὲ μετὰ τὸ γενέσθαι 35
ὅδωρ ἐπάγῃ, πόσον ἐστὶ χρόνον τὸ ὅδωρ μετέωρον, ἔως ἂν παγεῖ; λέγει
οὖν πῶς τοῦτο γενέσθαι δυνατόν. προδήλου ὄντος δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τὸ κάτω
φορὰ τοῦ ὅδατος χρόνῳ γίνεται καὶ ἡ πῆξις αὐτοῦ ἡ ὑπὸ τῆς ψύχεως,
ὅταν οὖν ὁ χρόνος τῆς ἐπὶ τὸ κάτω φορᾶς τοῦ ὅδατος μείζων ἡ τοῦ χρόνου
15 καθ' ὃν πάγνυται, πάγνυται τὸ ὅδωρ καὶ γίνεται χάλαζα. οἷον (εἰ) ἡ μὲν ἐπὶ^τ
τὸ κάτω φορὰ τριῶν ὠρῶν δέσιτο, ἡ δὲ πῆξις μιᾶς διὰ τὸ σφοδρὸν τῆς
περιγυρόσης αὐτὸν ψύχεως, συμβαίνει τὸ ὅδωρ καταφερόμενον ἐν δσφι μίαν 40
ὥραν κεκίνηται. παγῆναι καὶ γενέστησι χάλαζαν, ἐν δὲ ταῖς ιοιπαις δύο ὥραις
τὴν γενομένην κινεῖσθαι χάλαζαν, καὶ οὕτως οὐδὲν τῶν ἡπορημένων ἀντικεί-
20 σεται τῇ γενέσει αὐτῆς. καντεῦθεν ἔχεις τὴν αἰτίαν, δι' ἦν ἐν τῷ περὶ^τ
γῆν τόπῳ τὸ ἀναλογοῦν τῇ χαλάζῃ οὐ γίνεται, ὥσπερ τῷ μὲν νετῆρ ἡ δρόσος.
τῇ δὲ γινόντη πάγηγη^τ οὐδὲ γάρ οἵνα τε ἦν θάττον γενέσθαι τὴν πῆξιν τῆς
δρόσου τῆς ἐπὶ τὸ κάτω φορᾶς αὐτῆς, ἵνα γένηται κρύσταλλος, διέλγου ὄντος 45
τοῦ διαστήματος, ἀλλὰ φύλαντι πρὸν παγῆναι ἐνεγκείσα ἡ δρόσος. ἀπο-
25 γέσεις δ' ἂν τις ἐν τούτοις εἰκότως, πῶς ἀρέσμενον φέρεσθαι τὸ ὅδωρ
πάγνυται, πότερον ἐν τῷ νέφει περιεχόμενον ἔτι ἡ παραμεῖψαν αὐτὸν καὶ
ἔπει τριήγερον ἐπάγῃ. ἀλλ' ὑπόκειται θερμότερος ἡ ἔξω πήρ, διόπερ οὐκὶ^τ
ἡ φύξις ἐν τῷ βάθει τοῦ νέφους ἡθροίσθη ἀντιπεριστᾶσα τῷ ἔξω θερμῷ
καὶ τὴν ἀπομέναν τὴν ἐν τῷ νέφει πυκνώσασα εἰς ὅδωρ. εἰ δὲ ἐν τῷ νέφει
30 ὑπάρχοι ἔτι δευτέραν τὴν εἰς χάλαζαν παγὴν ποιεῖται μεταβολήν, πρῶτην 50
μὲν πῶς ἔμεινεν ἐν τῷ νέφει χρόνον τὸ ὅδωρ, ἵνα παγῇ, καὶ οὐκ εὐθὺς
ἡγέγηθι κάτω τῷ ἐμφύτῳ βάθει; δευτέρην πῶς ἔξω τοῦ νέφους γενομένη
ἡ χάλαζα οὐκ εὐθὺς ἐτάξῃ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἔρρος τοῦ παρεγγοντος. δι' οὐ
φέρεται κάτω; ὥρητον οὖν ὡς οὐκ ἔστιν ἀβαθές τὸ νέφος, ἀλλ' ἔχει τι
τοῦ βάθους οὐκ ἀλλίου, διὸ καὶ τῷ ἡλίῳ ἐπιπροσθεῖ καὶ βρονταῖ καταρρήσεις
καὶ πολὺς ὁ θετός. τοῦτο οὖν τὸ βάθος διεργόμενον τὸ ὅδωρ εἰ

1 πηλήσεως a 3 ἡ om. Ma 7 ἡ ἡ] ἡ om. M: ἡ om. a 4 ἡ] ἡ M: ἡ a
ἐν om. Ma 8 ᾧ εἰπερ—πολλάκις (p. 129,6) in lac. om. V 11 πόσον] πῶς M
15 πάγνυται semel scr. M el addidi 24. 25 ἀπορήσει M 28 ἀντιπερι-
ετάντι a 29 πυκνώσασα scripsi: πυκνώσασαν Ma 30 ὑπάρχον scripsi:
ὑπάρχων Ma 32 τῷ ἐμφύτῳ scripsi: τὸ ἐμφυτον Ma 36 εἰ] πάγνυται a

καὶ μετὰ τὸ νέφος ὑπὸ τῆς ἐν | αὐτῷ φύξεως πολλῆς ἔτι οὕσης ἐπάγῃ. 107^v
 οὐ τήκεται δὲ παγὴν εὐθὺς ὑπὸ τοῦ περιέχοντος θερμοῦ διὰ τὸ βραχὺ τοῦ
 διαστήματος. διόπερ εἰ καὶ θερμοτέρῳ διμιλῆσειν ἀέρι, μένει παγέν·
 φθάνει γάρ κατενεγμῆσαι, πρὶν τακῆ· χρόνου γάρ δεῖται τοῦ συμμέτρου
 5 πᾶσα μεταβολή. πρὶν οὖν ὑπὸ τοῦ ἀέρος πάθη τι, καταφέρεται. ἵσχυρο-
 τάτης οὖν πήξεως ἡ χιῶν τυχοῦσα καὶ ὅλον πολλάκις τὸν τοῦ θέρους ὄ-
 διαρκεῖ χρόνον οὐδὲ θερμοτάτῳ ἀέρι διμιλοῦσα ῥάδίως τήκεται, κρύσταλλος
 δέ τις καὶ ἀποιθῆσαι παντελῶς· ἡ δὲ γάλαζα μαλακωτέραν ἔχουσα τὴν
 πῆξιν εὐθὺς κατενεγμεῖσα τήκεται. οὐδὲν δέ ἐστιν ἀπεικὸς καὶ καταφερο-
 10 μένην ἔτι τακῆναι ἡ πᾶσαν ἡ μέρη τινὰ ταύτης τὰ ἐπιτηδειότερα, διόπερ
 οὐχ ὁμοία τῷ μεγέθει πᾶσαν ἔστι, καὶ ὅδωρ δὲ πολλάκις ἐκ τῆς τακείσης
 τῇ γάλαζῃ συγκαταφέρεται. κακεῖνο δὲ πάλιν τις ἀπορήσειν, πῶς ὑπὸ τῆς
 εἰς βάθος τῇ ἀντιπεριστάσει συνελαμθείσης [τῆς] φύξεως οὐκ εὐθὺς ἡ ἀτμὸς 10
 πήγνυται καὶ γίνεται χιῶν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν πήγνυται καὶ μεταβάλλει εἰς
 15 ὅδωρ, εἶτα τὸ ὅδωρ πήγνυται καὶ γίνεται γάλαζα; λέγομεν τοίνυν ὡς εἰ
 καὶ πολλῇ τις ἐστιν ἡ ψῆξις ἐν τῷ νέφει, ἀλλ' οὐ πάντως τῆς ἐν τῷ
 χειμῶνι πηγηνούσης τὴν ἀτμίδα *(καὶ)* χιόνα ποιούσης· σφοδρᾶς γάρ λίαν
 φύξεως δεῖ πρὸς τὸ τὴν ἀτμίδα θερμὴν οὖσαν παγῆναι πρὸ τῆς εἰς τὸ ὅδωρ
 πυκνώσεως. καὶ τὸ προτεθερμάνθαι δὲ τὸ τῆς γάλαζῆς ὅδωρ ἐκ τῆς τοῦ 15
 20 περιέχοντος βίας ἑτοιμότερον πρὸς πῆξιν αὐτὸν ποιεῖ· εὑψυκτα γάρ ἐστι λίαν
 τῶν ὄδατων τὰ προθερμανόμενα.

p. 348v 22 Καὶ ὅσφρ δ' ἀν ἐγγύτερον καὶ ἀθροωτέρα γένηται ἡ
 πῆξις, τὰ τε ὄδατα λαβρότερα γίνεται καὶ αἱ φεκάδες καὶ αἱ
 25 γάλαζαι μείζους διὰ τὸ βραχὺν φέρεσθαι τόπον. καὶ οὐ πυκναὶ
 αἱ φεκάδες αἱ μεγάλαι πίπτουσι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

"Οταν, φησίν, ἡ ψῆξις ἵσχυρά τις ἦ καὶ δι τόπος ἐν ᾧ γίνεται πλησίον 20
 τῆς γῆς, διὰ μὲν τὸ σφοδρὸν τῆς φύξεως ἡ τῆς ἀτμίδος πύκνωσις ἀθροωτέρα⁴
 γίνεται· διὸ καὶ αἱ φεκάδες μείζους, λαβρότερα δὲ τὰ ὄδατα δι' αὐτὸ τὸ
 τῶν φεκάδων μέγεθος θάττον κινούμενων αἱ γάρ μικραὶ φεκάδες, οἷαί
 30 εἰσιν αἱ ἐν χειμῶνι γινόμεναι, ὡς ἡτον βαρεῖται τὴν κίνησιν ἡρεμαιοτέραν
 ἔχουσι. καὶ οὐ διὰ τοῦτο μόνον εἰσὶν αἱ φεκάδες *(μείζους, ἀλλ')* διτι καὶ
 διλύγον διάστημα καταφερόμεναι οὐ σκεδάνυνται· πρὶν γάρ τοῦτο παθεῖν
 φθάνουσι κάτω. αἱ γάρ ἐξ ὄψους φερόμεναι ἐν τῷ μεταξὺ σκεδάνυνται 25
 διαστήματι· εἰ γοῦν λεκάνην ὄδατος ἐξ ὄψους κενώσειας, εὐθὺς διασπᾶται
 τὸ ὅδωρ καὶ κατὰ μικρὰ φέρεται κάτω, εἰ δὲ ἐξ διλύγον διαστήματος ἐκ-
 35 γέοις, ἀθροωτέρον κατεισι καὶ κατὰ μεγάλα μέρη τὸ ὅδωρ. ἀλλὰ διὰ τί

4 τοῦ scripsi: οὐ Ma 6 ἥ] ἡ a 13 τῆς delevi 16 ἀλλ' οὐ πάντως]
 exspectas ἐλάττων πάντως πάντων Ma 17 καὶ addidi 18 θερμὴν
 οὖσαν scripsi: θερμαίνουσαν libri 19 καὶ τῷ V 22 γένηται] γίνεται Ma
 23 τε] δὲ M: om. a 29 κινούμενον a: κινούμενον (sic) M 31 μείζους ἀλλ'
 addidi 35. 36 ἐκχέεις a, εχ ἐκχέης corr. M

καὶ χάλαζαι μέμισται; πρότερον μὲν διὰ τὸ τὰς φερομένας εἶναι μεγάλας, αἴτιος τοῖς πηγάδιναι ποιοῦσι τὴν χάλαζαν, ἔπειτα καὶ τῷ μὴ καταθραύσθαι φερομένας ἐκ πλείους ὑψους μᾶλλον τίκτεται γρήνων πολὺν ὄμιλούσας ἀρέι 30 θερμῆ, οὐ γίνεται ἐπὶ τῶν ἐξ ὕψους καταφερομένων. διὰ τὸ δὲ οὐ πυκναὶ οὐ κίνηται τοῖς φερομένων, ηὔτι μεγάλαι πολλῶν ἀτριβών ἀθρόως εἰς ἓν πυκνούμενων, ηὔτι δὲ μᾶλλον; ηὔτι μεγάλαι ποτέ πολλῶν ἀτριβάληται τῆς γῆς· τὸ γάρ ἀεὶ γινόμενον ὅδωρ εὐθὺς καταφέρεται, πρὶν ἔτερον μεταβάληται. εἰ γάρ ἐν ὕψει γένηται ηὔτι μεταβολή, ἐν δοσῷ τὸ πρῶτον γενόμενον ὅδωρ κάτεισιν, ἐπακολουθεῖ τὸ μεταβαλόν μετὰ τούτο, καὶ τούτῳ πάλιν εὐθὺς ἔτερον 10 ἔφεται, καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὅθεν ἡ συγχία γίνεται.

35

p. 348v26 Ἡττον δὲ τοῦ θέρους γίνεται ηὔτιος καὶ μετοπώρου, μᾶλλον μέντοι ηὔτιος ψηφιδωτος, διτετρος ὁ ἀκριβεστερος τοῦ θέρους, ἐν δὲ τῷ ηὔτιος τοῦ θέρους μετοπώρῳ ηὔτιος γίνεται. γίνονται δέ ποτε, καθάπερ εἴρηται, καὶ τῆς ὀπώρας χάλαζαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

15 "Οπερ ἄν τις ηὔτιος πρὸς τὴν ἀποδοθεῖσαν τῆς χαλάζης αἰτίαν ὑπ' αὐτοῦ, λέγω τὴν ἀντιπερίστασιν τοῦ θέρους καὶ ψυχροῦ, αὐτὸς προσαπορεῖ 40 καὶ ἐπιλύεται. διὰ τὸ γάρ μὴ ἐν θέρει γίνονται χάλαζαι θερμότητος οὐσίας, διὸ ηὔτιος ηὔτιος τοῦ ψυχροῦ γίνεται; διτετρος τὸ θέρον αἰτίου ηὔτιος γίνεται· 20 ἐπιλείπει τότε, ἐξ ηὗ αἱ ἀναθυμιάσεις γίνονται. πάντων γάρ τῶν καιρῶν ἡγηρότερόν ἐστι τὸ θέρος καὶ θερμότερον, τὸ δὲ ηὔτιος θέρον ἐστι καὶ θερμόν, τὸ μὲν ὡς τὸν χειμῶνα διαδεξάμενον, τὸ δὲ ὡς πλησιάζον τῷ θέρει· ἀμφοῖν δὲ τούτοιν δεῖ πρὸς χαλάζης γένεσιν. τὸ δὲ μετόπωρον εἰ καὶ τῷ ἡγηρῷ καὶ ψυχρῷ χαρακτηρίζεται τὸ μὲν ἐκ τοῦ θέρους ἔχον, τὸ δὲ ἐκ τοῦ πλησιάζοντος χειμῶνος ἐπὶ θύραις ὄντος, ἀλλ' οὐ θερμότητος ἀπήλλακται παντελῶς· τὸ θέρος γάρ διεδέξατο. οὐ δὲ χειμῶν τὴν ύλικὴν μὲν αἰτίαν ἔχει πολλὴν τῷ θέρῳ, ἐκλείπει δὲ τῷ θερμῷ, διπερ τῆς ἀντιπεριστάσεως ηὔτιον τῷ ψυχρῷ. καὶ τῆς ὀπώρας δέ, φοστή, χάλαζαι γίνονται ποτε, διπερ τοῦ θερουοῦ ἐστι τέλκης, ἐπὶ μὲν αὐτῷ τῆς τοῦ θέρους ἐπιμενούσης 30 θερμότητος, εἰ καὶ μὴ οὕτως ἀκμαίως, οὐκ ἀπήλλαγμένου δὲ τοῦ καιροῦ τούτου παντελῶς θερμότητος, ὡς καὶ οὕτους ἐν αὐτῷ πολλάκις γίνεσθαι. 50 μεταδιδόντος γάρ οὐ καιρὸς οὗτος τῷ μετοπώρῳ θερμότητος θερμότητος ἐξ αὐτοῦ μεταλαμβάνει μετοίας· διόπερ σπανίως, γίνονται δέ θμως καὶ ἐν αὐτῷ χάλαζαι.

1. 2 αἰτίες] τίνες M	2 τῷ τῷ α	3 φερομένας M	post φερομένας
add. οὐκ a	όμιλοῦσαι M	13 ἔστι] δέρι M Arist. E	ἐτι θέρος] ἐστι
ψυχρός Ma	17 καὶ τοῦ ψυχροῦ a	αὐτὸς scripsi: αὐτὸς libri	25 post χειμῶνος
add. καὶ Ma	26 μὲν om. a	28 ποτε om. M	30 ἀκμαίῳ Ma

p. 348^b30 Συμβάλεται δὲ ἐτι πρὸς τὴν ταχυτῆτα τῆς πήξεως καὶ τὸ προτεθεμένθαι τὸ ὅδωρον γάρ ψύχεται. διὸ πολλοὶ δταν τὸ ὅδωρον ψῦξαι ταχὺ βουλγήθωσιν, εἰς τὸν ἥλιον τιθέασι πρῶτον.

5 "Οτι τὰ προθερμανθέντα μᾶλλον φύχεται, μάρτυρα τὴν κοινὴν ἀπάντων 108r
ἐπικαλεῖται πεῖραν. τὸ δὲ αἴτιον ὅτι οὐδὲν ποιεῖν εἰς τὸ δῆμοιον οὐδὲ πάσχειν
ὑπὸ τοῦ δόμοιου πέφυκε· τὰ ἐναντία γάρ ἔστι τὰ εἰς ἄλληλα δρῶντα καὶ
πάσχοντα ὑπὸ ἀλλήλων. προθερμανθὲν δὲ ηρέμα τὸ οὖδωρ καὶ ἐν ἀέρι
ψυχρῷ τιθέμενον ὡς ὑπὸ τοῦ ἐναντίου τοῦ ψυχροῦ πάσχει μᾶλλον, ἥπερ
10 *εἰ* μὴ ἐθερμάνθη. καὶ ἄλλως τὸ θερμὸν λεπτύνει τὰ θερμαινόμενα καὶ
μανότερα ποιεῖ.

* * *

1 δοῦ ἔτι Ma Arist. EF: δέ τι Arist. HN: om. V τραχύτητα α τῆς πήξεως om. V
 1. 2 καὶ τοῦ Ma 3 τὸ ὄδωρ Arist. E corr. F: τὸ θερμὸν V Arist. HN pr. F:
 om. Ma 6 οὐδὲν scripsi: οὐδὲ libri 8 δὲ om. Ma 9. 10 ἥπερ εἰ scripsi:
 ἥπερ V: εἴπερ Ma 11 ποιεῖ] deficiunt MVa: Λείπει πολλὰ ἐπὶ τῷ τέλει τούτου τοῦ
 α' βιβλίου add. a

I N D I C E S

I INDEX VERBORUM

Verba asterisco notata desiderantur in lexicis

- Ἄβαθής 128,34
 ἄγγος 48,4, 6
 ἀγένητος 50,2 51,13. 14
 ἄγνοια 118,7 ή τῶν ἀστρονομικῶν μεθόδων
 104,18. 19 τὴν διπλῆν ἄγνοιαν νοσεῖν 8,6
 ἄγονος 44,34
 ἀδιαιρέτος ὡς πρὸς τὴν αἰσθησιν ορρ.
 φύσει 89,18. 19 sqq.
 ἀδιάκυπος 11,31 12,23 119,12. 13
 ἀδιάστατος 35,13
 ἀδύνατος ἀδύνατον 90,4. 6
 ἀεικινησία 11,37
 ἀέριος 30,15 31,38
 ἀήρ 40,14 sqq. 41,20 sqq. 118,1 sqq. 119,
 24 sqq. 121,36 122,31 τίς ή τοῦ ἀέρος
 περὶ τὰλλα φύσις καὶ τίς ή πρὸς τὰ
 λοιπά τάξις 14,15 sqq. ὁ κυρίως ἀήρ ορρ.
 τὸ ὑπέκχωμα 35,31 sqq. ὁ λιμνάζων ἀήρ
 μεταξὺ τῶν ὅρῶν 57,14 91,17. 22. 23
 ἀθραυστος 124,17. 18
 ἀθροίζειν 111,3 126,30 128,28
 αἰγοκέρωας vel αἰγόκερως 88,4 96,18. 28. 31
 112,29. 30
 αἰδεῖσθαι 44,31
 αἴθειν 16,18.26 17,25 18,5
 αἱθήρ 16,19 17,21. 37 18,5 31,30
 αἱθρία 68,24 76,34 87,14
 αἱματώδης 67,27 70,2. 9
 αἰνιττεῖσθαι 102,25
 αἴξ. αἴγεις αἱ περὶ τὸν οὐρανὸν 54,21 55,37
 60,4 sqq.
 αἰσθησίς 35,28 39,33 sqq.
 αἰσθητός. αἰσθητόν 39,33 sqq.
 αἴτια, αἴτιον. αἴτια ὡς ὅλη (αἴτιον ὄλικόν)
- 23,29 54,23. 31 55,28 110,35 130,19
 ή ποιητική (αἴτιον ποιητικόν) τῶν ἐν τῷ
 μετεώρῳ συμβαινόντων παθῶν 9,27 10,17
 13,7. 8 32,26 54,11. 24. 31 55,28 ή τῶν
 κομητῶν ποιητική 92,6 sqq. αἴτιον
 (ποιητικόν) ἐξηρημένον 120,28 ορρ. συ-
 τεταγμένον 11,8 sqq. τὰ πρώτιστα τῶν
 φυσικῶν αἴτια (ορρ. τὰ προσεγγέστερα)
 4,24 sqq.
 αἰτιᾶσθαι 31,6 76,16. 17. 21
 αἰτιολογεῖν 98,4
 ἀκινητεῖν 109,33
 ἀκίνητος 11,27 106,23. 34. 35
 ἀκτίς 27,29
 ἀκραζεῖν 17,31. 32
 ἀκραῖος 126,2 — ἀκραῖως 130,30
 ἀκρή ή ἡλικίας 126,5
 ἀκοή. τὴν ἀκ. ἀναπαύειν 53,27
 ἀκολουθία 5,4
 ἀκόλουθος 2,15 4,14.19 33,35 53,36 101,25
 — ἀκολούθως 30,32 54,13
 ἀκριβεῖα ή τῆς λέξεως 4,23
 ἀκρως. τὸ ἀκρως θερμόν 122,38
 ἀκτίς. αἱ τοῦ ἥλιου ἀκτ. 20,24. 28. 34
 21,10 sqq. 27,23. 24. 35 49,4.8 αἱ τῆς
 օψεως 28,5 66,34. 36
 ἀκωλύτως 122,18
 ἀλέα 127,14. 37
 ἀλεεινός 114,8 127,13
 ἀλήθεια 41,25
 ἀληθεύειν 95,28 98,23 123,23
 ἀλιεύς 48,8
 ἀλληγορία 118,6. 7
 ἀλλοιοῦ 50,26. 28. 33 51,4

- ἀλλοίωσις 50,21, 29, 34 115,34, 35
 ἀλμα 87,33, 34
 ἀλογος 60,15
 ἀλουργός 74,7, 15
 ἀλως 69,26 95,9 sqq. 98,15, 19, 23 sqq.
 109,21, 25, 27
 ἀμερικάνειν 17,31 124,11
 ἀμβλύς. ἀ. φῶς 53,13
 ἀμετέπιτη τὸν πόπους 46,22
 ἀμέμπτως 12,38
 ἀμερίζ. τὸ ἀμερές (σημεῖον) 19,17, 25
 ἀμετάβλητος 11,25, 27, 35, 36 25,7, 8
 32,28 121,33
 ἀμετρία φωτός 85,33 ἀμετρίαι 92,20
 ἀμήκανος 86,30
 ἀμυδρός 30,40 103,35, 36 52,16, 17
 ἀμυδρότης 92,9
 ἀμφήριστος 18,36
 ἄν omissum in apod. cond. 37, 30 45, 19
 all. (inconstanter addidi 49,23) ὅτι ἄν
 c. ind. 13,14 ὅταν c. opt. 60,6, 8 69,27.
 28 μέγρις ἄν (ἔως ἄν) c. opt. 52,16
 91,2 128,11
 ἀνάγειν ὑπὸ τι 50,25, 26
 ἀναγιγνώσκειν 99,4
 ἀναγράψειν 46,30
 ἀναδιπλοῦν 114,4
 ἀναθίπισθαι. αἱ ἐν τῷ γαλαξίᾳ ἀ. 103,37
 113,5, 8, 21
 ἀναθυμιάν 120,7
 ἀναθυμίασις ἀτιμιδώδης (ὑγρά), καπνώδης
 (ὕηρα) 1,27 2,8, 25, 26, 34 sqq. 3,2, 6, 7.
 13, 14 23,8 sqq. 35,34, 35 36,2 38,20.
 24, 25 55,14 56,11, 27, 38 58,1, 5 60,34
 61,9 62,13 sqq. 65,20 sqq. 90,13 sqq.
 94,36,37 95,4,25,29 99,20,28,32 108,33
 109,5 114,10, 12, 28
 ἀνατρεῖν 22,36
 ἀνακεφαλαιοῦσθαι 2,15
 ἀνακινεῖν λόγους 39,30
 ἀνακλᾶν. ἀνακλᾶσθαι 27,22, 23 sqq. 28,13
 49,6 sqq. 77,20, 21,29 78,4 sqq. 82,26 sqq.
 83,29 sqq. 84,12, 29, 34 98,21, 33 105,32.
 33
 ἀνάκλασις ἀκτένων 43,17, 18 49,8 ἵπποι.
 ὄψεως (ὄψεων) ἐπὶ τὸν ἥπιον (πὴν σελήνην,
 τὰ ἀστέρα) 69,24 sqq. 70,21 sqq. 71,15
 82,25 95,16, 17, 23 98,19, 20, 24 sqq.
 105,25
 ἀναγνωρίζειν 17,4
 ἀναλοίωτος 50,1, 3, 21 51,13, 14 sqq.
- ἀναλογεῖν. τὸ ἀναλογοῦν 128,21
 ἀναλογία. ἀ. ἔχειν πρός τι 25,14
 ἀνάλογον εἶναι 121,8
 ἀναλόγως 100,16
 ἀναλύειν 118,36
 ἀνάλυσις 121,7
 ἀνανήφειν 18,2
 ἀναπέμπειν τινὰ εἴς τι 44,23
 ἀναπλάσσειν 49,11 101,24, 25
 ἀναποδίζειν 17,8
 ἀναπτύσσειν 102,24, 25
 ἀναργος 16,36 17,10 115,28
 ἀνατασις. δρῶν ἀνατάσσεις 37,10
 ἀνατέλλειν 45,6 107,28, 31,34
 ἀνατολή 12,14, 16 51,7 59,18, 25 65,26 sqq.
 ἀνατολαῖ 40,30 59,12
 ἀνατολικός 7,18 19,12 τὸ ἀνατολικόν
 60,12
 ἀνατρέχειν ἐπὶ τι 120,28, 32
 ἀναυξής 51,14
 ἀναύξητος 50,3
 ἀναφλόγωσις 44,28, 29
 ἀνδρείκελος 13,29
 ἀνδριαντοπλαστική 17,30
 ἀνδριαντοποιός 13,16, 18
 ἀνεμος 6,34, 35 7,29, 30 68,25 84,8
 ἀνενδοίαστος 120,42
 ἀνεννόητος 8,16 105,14
 ἀνεπίδεκτος 50,7, 8 51,30
 ἀνεπίμικτος 50,37
 ἀνεπισκίαστος 52,9, 12
 ἀνεπιτήδειος 126,26
 ἀνεσις 74,6
 ἀνθέλκειν 86,2
 ἀνθρακοειδής 106,13 — ἀνθρακώδης
 30,40
 ἀντανάκλασις (τῶν ὄψεων) 69,29
 ἀντεπιτείνειν 127,7
 ἀντιβαίνειν 97,32 τὰ ἀντιβαίνοντα 42,10
 44,5
 ἀντιβατικός τὸ ἀ. 97,31
 ἀντίγραφον 10,25
 ἀντιδιαστέλλειν 109,39 110,5, 6
 ἀντιδιαστολή 41,26, 27
 ἀντίθεσις 41,36, 37 50,23
 ἀντικείσθαι τῶν ἀντικειμένων μία ἐπι-
 στήμη 39,35
 ἀντιλαμβάνεσθαι 14,14 71,35 73,6
 85,30, 31
 ἀντίληψης 71,33, 36 73,5, 8 74,27 85,36,41
 86,5, 10

- ἀντιλογία 106,15
 ἀντιμεταβάλλειν 123,3
 ἀντιμεταβολή 126,29
 ἀντιμετάστασις 125, 28, 29
 ἀντιπαράστασις 104,12, 13
 ἀντιπερίστασθαι 125,13 126,16 127,14
 ἀντιπερίστασις 126,17 127,9 129,13
 130,17. 19, 27
 ἀντιπίπτειν. ἀντιπίπτοντος λόγισ 58,3
 ἀντιπνέειν (*sic!*) 37,32
 ἀντιπρόσωπος 49,7 65,38 72,13
 ἀντίτυπος τὸ ἀ. 41,27. 31, 34 42,3. 5 44,5
 ἀντιφράσσειν 103,21. 25 104,14. 20. 21
 ἀντιφράξις (γῆς) 103,12
 ἀντρώδης. τὸ ἀντρ. 7,12. 19
 ἀντωθεῖν 66,1.2.10
 ἀνώμαλία 58,9 116,16
 ἀνώμαλος 107,36 116,15
 ἀνώφορος 30,19 55,30
 ἀξιόπιστος. τὸ ἀ. 17,11
 ἀξιώματα 125,10
 ἀξιών κάνουν 85,26. 27
 ἀοικητος 44,33 53,20. 26 101,9 112,4. 5
 ἀπαθής 42,26 48,12 49,33 sqq. 50,5 sqq.
 51,18. 25 sqq.
 ἀπαιωρεῖν. ἀπαιωρεῖσθαι 60,6. 10 83,4
 ἀπαξιπλῶς 86,29
 ἀπαράβατος τάξις 5,19. 33 θέσις 117,2
 ἀπαράλλακτος 59,8
 ἀπαρέγκλιτος 21,10
 ἀπαριθμεῖσθαι 81,34
 ἀπαυθαδιάζεσθαι 7,35. 36
 ἀπαύστως 17,24
 ἀπεικάζειν 66,6
 ἀπειροπλασίων 24,8
 ἀπειρος. ἀπ. δύναμις 18,12. 14 τὸ ἀπειρον
 17,3. 12. 15 ἀπειρότερον 17,15
 ἀπιθανος 118,9 — ἀπιθάνως 102,36
 ἀπλανής. ἀπλ. ἀστέρες (ἄστρα) 40,21 67,11
 76,17 sqq. 85,19 86,6 103,22. 28 109,9.
 13. 30. 31 sqq. 110,18 ἡ ἀπλανής (σφαῖρα)
 18,23. 24 19,11. 13 sqq. 20,18 25,16 30,11
 40,25. 29 41,12. 15 51,8 78,38 82,3
 95,33 103,30 104,15. 19 105,10 110,11.
 23 114,32
 ἀπόγειος 21,27
 ἀποδεικτική ἐπιστήμη 1,19
 ἀπόδειξις ἡ κατὰ λόγον 89,16
 ἀποκαθίστασθαι 41,6 112,11. 21
 ἀποκατάστασις (τῆς τοῦ παντὸς κινήσεως)
 112,14. 20
- ἀποκληροῦσθαι ὅνομα 3,29
 ἀποκλήρωσις 27,12 113,35
 ἀποκληρωτικός (λόγος) 82,35 ἀποκληρω-
 τικόν *conī.* ἀλογον 28,30. 31 60,15
 ἀπολιθοῦν 129,8
 ἀποπερατοῦν 31,1
 ἀπορία 22,21. 22 26,23. 25 ἀπ. ὅδὸς εἰς
 εὐπορίαν τῶν ζητουμένων 8,3. 4
 ἀποσπινθηρίζειν 46,18 59,36 60,10 82,39
 ἀπόστασις 78,5 80,31 107,13. 18 116,18
 ἡ τοῦ ἥλιου ἀπὸ τῆς γῆς 41,1 43,1 45,32
 ἀποτυποῦν 112,36
 ἀποφράσσειν 49,10. 15
 ἀπτειν πῦρ 44,7. 10
 ἀραιός 91,29 130,5
 ἀραιοῦν 101,4 126,31
 ἀργής 47,23
 ἄρθρον 121,10
 ἄρκτος ἡ ἐν ἀστροις 19,2 41,9 112,18 αἱ
 ἄρκτοι 114,20 ἄρκτος *regio caeli* 80,15
 84,31
 ἄρρητος λόγος (τῆς συμμετρίας) 74,8
 ἀρύειν 25,19
 ἀρχή. αἱ κοιναὶ τῶν φυσικῶν ἡ. 3,29 αἱ
 τῶν σπονδίων (Θερμόν, Φυγρόν κτλ.)
 10,4. 5 ἡ. κινήσεως 54,11 94,13 ἐκκαθ-
 τεως (ἐξαρχεως) 94,10. 11. 18. 19 (*conī.*
 αἰτία) 119,38 120,16
 ἀσαφής λέξις 39,1 79,2
 ἀσημός φωνή 117,39
 ἀσθένεια 92,9
 ἀσθενεῖ 58,14 85,38
 ἀστατος 114,10
 ἀστραπή 72,26
 ἀστροειδής 117,22 118,14. 16
 ἀστρολογικός. ἡ. μέθοδοι 105,9
 ἀστρονομία 18,24
 ἀστρονομικός. αἱ ἡ. μέθοδοι 18,29 20,20
 105,14 τὰ ἡ. θεωρήματα 104,19. 22
 ἀστρονόμος 5,20 46,30 66,24 102,17
 ἀστρῷος 118,10
 ἀσυμμετρία 23,34 29,21
 ἀσύμμετρος 18,26 29,29. 31 43,6
 ἀσύμφωνος 48,15 123,26
 ἀσφαλτώδης. τὸ ἀσφ. 7,5
 ἀσώματος 18,13
 ἀτακτος 5,15 sqq. 60,16 113,23 ἀτακτοτέρα
 κίνησις *expl.* 5,16 sqq.
 ἀτελεύτητος 115,29
 ἀτελής 12,6. 36 32,29 τὰ ἀτελῆ 11,21
 ἀτενές ὄραν (προσέχειν) 85,22. 32. 37

ἀτημελῶς (*com. παρέργως*) 22,24,25
 ἀτμητος 10,27
 ἀτμιδον 121,26,34
 ἀτμιδώδης ἀνάθυμιασις 1,27 2,34 62,15,17
 90,14,16 109,6 ἀτμιδώδες τι 36,29
 ἀτμίζειν 35,31 36,13
 ἀτρίς 29,14,16,25 35,32,35 36,3 55,26
 62,16,19 63,34 64,3,7 77,17 sqq. 78,3 sqq.
 83,27 84,11,14,15 122,25,27,34 sqq.
 123,8 sqq. 127,16,19,21,25 μέση ἀέρος
 καὶ ὕδατος 28,35,36
 ἀτρός 35,31 120,6 122,26 127,5
 ἄτομος. τὰ ἄτομα 23,5,9
 ἄτονειν 81,13
 ἄτονος 122,19
 ἄτοπια 82,35
 ἄτοπος θεολογία 118,8 ἄτοπον 23,27,32
 81,14 85,9 118,5
 ἄυγή. αἱ τοῦ ἡλίου ἀυγαὶ 76,13 77,2 79,21.
 34 82,5 ἀυγὴ κομήτου 87,27,29,34
 ἄυγοειδῆς 115,22,23
 ἄνταρκτις 35,19 39,28
 ἄνγκυρός 99,25,31 100,14,15
 ἄνχυμός 102,34
 ἄφανίζειν 17,25
 ἄφατος ὑπερβολή 105,8
 ἄφη 41,27,33 42,20,28 44,19 47,31
 ἄφθαρτος 50,2 51,14,18
 ἄφωτιστος 21,5,26,32 43,12
 ἄγανή. εἰς ἄγανες διέστασθαι 27,32 62,35
 122,22
 ἄγιοι 56,12 68,20,24,26 70,10,11 74,19
 100,18
 ἄγλιασθης ἀήρ 72,6,8 98,31
 ἄγυρον 93,15,17
 ἄγγριστος 116,6

Βάθος 59,14 sqq. 126,13,18,21 sqq.
 127,1 sqq.
 βακανίσιον 42,20 47,33 122,8,9
 βάρος τὸ ἔμφυτον 128,32
 βαρύς. τὰ βαρέα 12,3 sqq. 33,31,36 34,13.
 28,35,36 35,11 sqq. 39,11 sqq.
 βάσις (κυριόρον) 20,30 (κάνον) 21,21,28
 βία 55,5,7
 βιατίς 45,26 sqq. opp. κατὰ φύσιν 64,4
 βλάστη 120,40
 βληγρός. τὸ βλ. 72,7
 βρέθυνος 67,26,28,35 68,5 sqq. 73,23,30,35

βορβορώδης σύστασις 7,26
 βόρειος. οἱ β. πόποι 84,18,27 τὰ βόρεια
 (μέρη) vel τὸ βόρειον 77,16 80,32 81,8
 83,26 βορειότεροι πόποι 81,31 114,32
 βορειότατος 82,7 84,29
 βοσκηματώδης βίος 17,39
 βραδυκινητία 73,7
 βρασμός (γῆς) 7,23
 βράσσειν 7,9
 βρίθειν κάτω 38,35
 Γάλα 101,11,13,16 106,19 107,37 111,1.
 11,17,31 περὶ τοῦ γάλακτος 101,16 sqq.
 γάλακτος οὐκ ἔστι τὴν αἰτίαν εἰπεῖν 116,11
 γαλακτίζειν 117,20,21 118,10
 γαλαξίας κύκλος 75,18 101,30 105,28
 106,6,17 109,16,20,22 110,29 111,13,15
 113,32,34 115,11 117,1
 γειτνιάζειν 13,20 34,3 46,25 52,32 57,23
 γειτνιάζω 50,12
 γειτνιάσις 62,26
 γένεσις καὶ ψήσις 13,12 14,7 57,11
 120,33 sqq. 121,22 τὰ ἐν γένεσι καὶ
 φθορᾶ (σώματα) 10,3 55,9 γένεσις τί
 ἔστιν 121,5,6
 γῆρας 126,6
 γνήσιος τὸ γνήσιον (τῆς πραγματείας) 2,16
 γνῶσις ἡ τῶν ὅντων 1,8
 γράμμα γράμματα 27,2
 γράφειν *pīngere* 73,22 74,24
 γραφές *pictura* 69,15,17 ἡ ἀπὸ μέλανος
 γραφή 74,21
 γυμνάζειν περὶ τίνος 37,23 γ. δόξαν 101,17
 γωνία ἀμβλεῖα, δέσια 28,6,18 γ. ἵσι 27,
 35 28,3 34,15,16,23,25 sqq. ἡ ἐκ
 τῶν ὅψεων ἀποτελουμένη γ. 66,37,38
 67,3 sqq.

Δαιμόνιος 117,23 118,21
 δάκτυλος 62,40 63,22
 δαλός *far* 57,28,30 οἱ περὶ τὸν οὐρανὸν
 φαινόμενοι δαλοί 54,21 55,37 59,34
 60,9,10 90,36
 δαπανᾶν 90,31 sqq.
 δαψίλεια 80,27
 δελφίς (ἢ δεσπίρ) 107,28

- δεξιοφανής. δ. κάτοπτρα 28,17
 δημιουργικός. δ. ένέργειαι 1,11 δ. νοῦς
 12,25
 δημιουργός 18,8
 διαβιβάζειν πάθος 48,3. 4. 13 49,19. 20
 52,30
 διαβοᾶν 101,26
 διάγραμμα 113,24
 διαγωνίζειν 37,23
 διαγώνιος (γραμμή) 66,12. 13
 διάδοσις (ψόφου) 124,9
 διαδοχή 120,39
 διαδρομή ἀστέρος 46,5 47,1 66,22 93,11.
 22 94,8 sqq. διαφτόντων 61, 14 62, 1
 93,35. 36
 διαξευκτικός σύνδεσμος 63,25
 (διαθεῖν) διαθέοντες ἀστέρες 54,20
 διάθεσις 107,5
 διατρεπικός δ. ὄργανον 1,13. 14
 διακονεῖν 49,2 50,13 71,37
 διακονικός 23,16
 διακόπτειν 52,25 δ. τὴν συνέχειαν 73,27
 διακόσμησις θεῶν 117,14
 διακρίνειν 120,3 sqq. 121,25. 27 122,16. 17
 διάκρισις (τῶν ὅψεων) 85,40 (τῶν στοιχείων)
 coni. μάνωσις 24,27
 διακριτικός (τῶν ὅψεων) 73,3
 διαλάμπειν 74,14
 διάλειμμα 70,31. 39
 διαλείπειν 119,14
 διαλλάττειν 47,5
 διάμετρος τετραγώνου 66,4. 7 sqq. γῆς
 15,16. 17 διαπονή 107,31
 διαπονή 18,10
 διάνοια διά τῶν προκειμένων (λεγομένων)
 33,30 78,32 79,31
 διάπλασις 28,19
 διαπορεύεσθαι 117,12. 31. 32
 διαρθροῦν 29,36
 διαρραΐνειν 45,26. 29
 διασπᾶν 70,28 72,18 δ. τὰς ὅψεις 86,2. 9
 διαστασάζειν 118,20
 διάστασις 59,13. 17. 21. 27 86,24. 26 δ.
 ἥλιον 42,39 76,25. 34
 διαστατός. τὸ τριγῆ δ. 41,26
 διαστέλλειν 64,33 73,38
 διάστημα 35,13. 17 39,25 47,5 84,34 104,31
 105,2 129,32. 34. 35
 διαστολή 59,16
 διάττειν (διαίσπειν 46,34) διάττοντες ἀστέ-
 ρες 6,11. 13 46,5. 8 47,3. 22 54,21 61,25
 62,10 sqq. 90,36 (διαίσπειν, διαίσποντες
 66,23 93,30) περὶ τῆς τῶν διαττόντων
 γενέσεως 60,26 sqq. οἱ κατ' ἔκκαυσιν
 dist. (οἱ κατ' ἔκθλιψιν δ. vel οἱ κατ'
 ἔκκαυσιν καὶ ῥῆψιν) 61,2. 3 62,11 sqq.
 65,1 sqq.
 διαφάνεια διά τῶν νεφῶν, τοῦ ἀέρος 69,22.
 27. 31. 34 71,10 sqq.
 διαφανής 43,34. 35. 40 τὸ δ. 124,11. 12
 διάφασις 69,22 71,8
 διαφορά. δ. οὐσιώδεις 30,23 διά τῶν κομη-
 τῶν πρὸς τοὺς διάττοντας δ. 93,9 sqq.
 διαφορεῖν, διαφορεῖσθαι 99,29 101,5 111,18
 112,3 126,32
 διαχώρημα 126,14
 διδασκαλεῖον. τὰ δ. τῆς φιλοσοφίας συνί-
 στασθαι 76,10. 11
 διδασκαλία 67,13 75,16 89,33
 διδάσκαλος δ. ἡμέτερος (Ἀμμώνιος) 91,3
 106,9
 διδύμοι (οἱ ἐν τοῖς ζῳδίαις) 88,8. 9 96,21.
 28. 29 102,14 114,18 115,11 117,2. 3
 διελέγχειν 89,26
 διηγῆς. τὸ διηγές 124,12
 διοδεύειν 27,4. 5 87,35
 διπλάτη 111,5 114,5
 δίυγρος 6,21
 διφρηλατεῖν 101,27
 διγυτομεῖν 111,33 112,7
 διγύρομος σελήνη 21,8
 δόγμα 48,1
 δόκησις ορρ. ἀλήθεια 46,37 64,22 65,12.
 30 69,12 98,7 coni. φαντασία 75,14. 15
 μέχρι δοκήσεως καὶ μόνης εἶναι (ορρ.
 οὐσιώδῃ ὑπαρξιν ἔχειν) 6,13. 14
 δοκίας 92,34
 δοξάζειν 14,25 17,11
 δρόσος 119,8. 31 128,21. 23. 24
 δύναμις. τὸ πάντων ἔχον τὴν δ. (i. e. ὅλη)
 32,15 αἱ τῶν στοιχείων δυνάμεις 25,10 sqq.
 27,15 δ. ποιητική δ. 92,24 δυνάμεις ορρ.
 ἐνεργείᾳ 32,20 sqq.
 δυναστεύειν 101,8
 δυνατός. εἰς τὸ δ. ἀνάγειν τοὺς λόγους 90,5. 6
 δυσδιάκριτος 74,23. 26
 δυσέξαπτος 90,24
 δύσις 12,15. 16 41,15 59,12. 18. 25 65,
 26 sqq.
 δυσμή. δυσμαί (ἥλιον) 40,30 87,19 δ. αἱ
 ἵσημεριναι 84,3. 4
 δυσκατέργαστος 92,19

- δυσδόριστος 42,7
 δυσπαθής 27,33 85,27,28
 δυσγέρεια ἡ θηντή 51,28 sqq. 52,1,3
 δυτικός. ὁ δ. ὄριζων 19,12,13 τὸ δυτικόν
 (μέρος γῆς) 7,19 60,12
- Ἐαρ 116,20 130,21
 ἔβενος 58,30
 ἔγγύτης 76,32
 ἔγκυόλιος. ἡ σῶμα (σώματα) 10,1,2 56,
 15 91,10 ἔγκυόλια expl. 8,24
 εἰδικός. εἰδικώτερα coni. προσεχέστερα αἵτια
 opp. τὰ πρώτιστα 4,27 εἰδικώτερον ὄνομα
 92,29 — εἰδικώτερον καλεῖσθαι 92,31,32
 εἰδός 3,34 4,25 τὸ τέλειον εἰδός 32,24 τὸ
 σύνθετον τὸ ἐπιγενόμενον τῇ τοιῷδε κράσει
 τῶν ἀπλῶν opp. αἱ ἀπλαῖ ποιότητες
 48,17 sqq. τὸ συνέγον εἰδός ἐστι 121,5
 εἰδωλον 69,9 106,22,26 30,32 108,9,18
 εἰδωλοποιεῖν 69,22 112,35 113,22 sqq.
 εἰδωλοποιία. εἰδ. ψευδεῖς coni. ἐμφάσις 69,6
 εἰλικρινής 30,26,36 31,7 50,15,18,36,38
 51,2
 εἶναι. τὸ εἶναι ἔχειν ἐν τοι 94,12,13
 ἐκβάλλειν εὐθείας (γραμμάς) 34,22
 ἐκδαπανᾶν 92,8, 12, 15
 ἐκδιειρατεῖν 124,2,3
 ἐκεῖν 57,37
 ἐκθλίβειν 39,15 62,30,40
 ἐκθλιψίς 60,32 63,2 65,6,7,11,36
 ἐκναΐειν 56,32,35 61,12
 ἐκναυσίς 58,10,11 61,2 63,19 sqq. 65,1sqq.
 91,5
 ἐκνερεμής 60,1,5
 ἐκνερίνειν 65,22,23,34 99,33
 ἐκνεριτις 65,23,24 116,16 sqq.
 ἐκλείπειν 21,25 104,18
 ἐκλείψις. ἐκλεινεὶς ἥλιον, σελήνης 5,21,22
 15,22 20,38 21,24,25 30,39,40 104,16
 106,12 114,40
 ἐκμογλεύειν 33,13
 ἐκμύζειν 115,18
 ἐκνεφοῦν 29,2
 ἐκπυρηγίζειν 61,5 63,3 73,33
 ἐκπυρήνισις 60,32 61,6
 ἐκπυροῦν 31,34,35 40,17 46,10,35,36
 68,17 91,30
 ἐκπύρωσις 68,2,18,19 69,35,37,39 73,9 sqq.
 102,34
- ἐκριπτίζειν 110,10,30
 ἐκφλέγειν 43,30
 ἐκφλογοῦν 44,33 46,36 56,33 58,11,16,17
 ἐκφλόγωσις 36,6 61,29
 ἐλατον 92,18
 ἐλέγχειν 14,26 25,9,11 66,23 83,37
 84,1,18
 ἐλεγχος 23,24 25,13 47,36 75,27 76,22
 81,13,25 83,25 85,10 89,14,15 ἐλ. ποι-
 εῖσθαι 106,20
 ἐλέφας 58,30
 ἐλος 59,33
 ἐλπίς. δυσχέρειαν καὶ λύσεως ἐλπίδα πορέχειν
 51,34,35 ἐλπίς ὡς χαλεπῶν τινων ἐσο-
 μένων 124,3,4
 ἐμπολιτεύεσθαι 125,12
 ἐμφασίς 75,16 106,28 opp. ὅπαρξις, ὑπό-
 στασις 2,5 69,6,9 sqq. 95,18 108,1 sqq.
 109,20,21
 ἐμφραξίς 7,7
 ἐμφυτος. ἡ βάρος 100,21 128,32 ἡ κου-
 φότης 122,18 ἡ ῥοπή 127,20
 ἐναντίωσις 50,37
 ἐναπόδηλψις 55,38
 ἐναπόδηληψις 55,38
 καὶ πνεύματος ἐν τῇ γῇ
 6,32,35,36 7,7
 ἐνάργεια 44,2
 ἐνασγολεῖσθαι περὶ τι 18,1
 ἐναυλος (μυήμη) 18,37
 ἐνδεια 82,15
 ἐνδειν. ἐνδεδεμένα ἀστρα (i. e. ἀπλανή)
 109,30 sqq.
 ἐνδειξις 123,34
 ἐνέργεια. αἱ θεῖαι ἐν. (opp. ἡμῶν) 1,10,
 12 ἐνέργειά, κατ' ἐνέργειαν 32,21,22
 ἐνιαυτός 40,27 99,26,31 100,14
 ἐνίστασθαι. τὰ πρὸς ἐκαστον ἐνιστάμενα
 41,24,25
 ἐννοια 18,3
 ἐνοπτρον 28,11 70,28,29 72,12,13,15
 77,23,27 84,13 105,32,33 106,1 sqq.
 107,11
 ἐνοῦν 70,23
 ἐνστασις 104,12,18
 ἐντρέπειν 22,26,27
 ἐξαεροῦν 123,14
 ἐξαιρέτως 36,11
 ἐξαίτιος 124,2
 ἐξακοντίζειν 45,27 58,19 62,29 64,4,7
 ἐξαπλοῦν 27,35,36
 ἐξάπτειν 57,22 sqq. 58,7 61,11 sqq. 90,
 26 sqq. 92,5 sqq. 93,11 sqq. 94,2

- ξέασθενεῖν 108,13
 ξέατμιζειν 27,14 77,35 99,29 125,31
 ξέαψις 36,6 56,37 58,21. 28. 32 61,36 75,6
 87,31 90,15. 29. 31 92,12 93,24. 28
 ξέέτασις 3,20
 ξέηγεισθαι 39,4 78,35. 36 79,30
 ξέήγησις 79,35
 ξέισγχειν 83,35 95,4
 ξέίσωσις ἡ τῶν στοιχείων 39,1
 *ξέωφανής. ἐ κάτοπτρα 28,17
 ξπαναβαίνειν 76,27
 ξπαναδιπλοῦν 111,1. 2
 ξπανάστασις ἡ τῶν ὀρῶν 57,14
 ξπανατέλλειν 107,29. 30
 ξπιθολή 48,13 κατὰ πρώτην ἐπ. 48,1
 ξπίδοσις 126,5
 ξπιεικής εονι. φιλόσοφος 9,9
 ξπικλυσμός 100,28
 ξπικρίνειν 63,23
 ξπίλυσις (ἀπορίας) 29,5
 ξπιμήκης 92,33
 ξπιμονή 90,38
 ξπίπεδον 41,27 73,16 75,29 95,6. 11
 ξπιπολάζειν 23,21 34,1 55,33. 40 106,31
 opp. ὑφίστασθαι 10,10
 ξπιπολῆς 8,15. 17
 ξπιπροσθεῖν 30,12 43,35 52,25. 29 sqq.
 73,1. 10 sqq. 114,35 sqq. 115,1 sqq.
 ξπιπροσθεῖται 72,36. 37 88,26. 30
 ξπιπρόσθησις 71,31. 34. 36 73,28
 ξπίρρημα 99,8
 ξπισημαλινεσθαι 86,32 100,6
 ξπισημειοῦσθαι 51,11 80,3 84,6 87,12
 ξπισκοτεῖν 52,10
 ξπιστρέφεσθαι εἰς ἔαυτόν 12,25. 26
 ξπιστροφή. ἐπ. ποιεῖσθαι εἰς ἔαυτά 12,27
 ξπίτασις 74,6 101,4
 ξπιτείνειν 36,6. 17. 22 57,36
 ξπιτηρεῖν 98,5. 12
 ξπιφάνεια 31,31 57,13 ἡ ἐσγάτη τῆς
 ἀπλανοῦς σφαίρας 14,10. 11 ἡ κυρτὴ τῆς
 ἀπλ. σφ. 16,3 25,36 26,1 ἡ κοιλη τῆς
 σεληνιακῆς σφ. 12,3 57,16. 17 108,34. 35
 ἡ κυρτὴ τῆς σελ. σφ. 19,38 20,1
 ξπιφάνεια γῆς 104,31 105,3 ἐπιφάνειαι
 νοοῦνται δύο τῆς γῆς 36,30 sqq. ἐπιφάνειαι
 κατόπτρου 106,31
 ξπιχείρημα 46,27 81,25
 ξπιχείρησις 16,31
 ξπωγυμία 60,11
 ξρανίζειν 30,39
- ξργώδης 75,16
 ξρμηνεύειν 79,3. 7
 ξρυθρός 47,26 70,2. 17 71,27
 ξσοπτρον 28,1 43,18. 28 69,24 77,21 106,11
 ξσπέρα 87,14. 16
 ξτερότης 16,17
 ξτήσιος κύκλος 8,24
 ξτυμολογεῖν 17,38
 ξτυμολογία 16,26
 ξναγής 38,7
 ξνδιαίρετος 46,20
 ξνδιάλυτος 90,23
 ξνειδής 30,33
 ξνέξαπτος 90,30
 ξνήθης 105,13
 ξνθίκτως 8,11
 ξνθιπορικός. τὰ εὐθ. 12,33
 ξνθύς. εὐθεῖα (γραμμή) 86,1 ἡ ἐπ' εὐθείας
 κίνησις 12,36
 ξνζίνητος 64,9
 ξνζρατος 53,25 90,24 91,25. 28 92,23
 ξνλογος 30,33 48,27 109,29. 35 110,26
 113,31 115,15 118,24 — εὐλόγως 99,35
 110,5 111,22
 ξνπαθής 33,16 58,12 85,29 97,21 — εὐπαθῶς
 44,26
 ξνπορία 8,3
 ξνρύειν 21,15. 17 28,14 66,35
 ξνταξία 102,32
 ξνφρβιον 46,17
 ξνφυία ἡ τοῦ ὑπεκκαύματος 93,23
 ξνψυκτος 129,20
 ξφοδος ἡ τοῦ κύματος 84,9. 10 87,10 100,24
- Ζέσις πυρός 44,27
 ζήτημα. τὰ φυσικά ζ. 75,19
 ζητητικός. τὸ ζητητικώτερον 18,9
 ζωγράφος 70,15 71,27
 ζωδιακός (κύκλος) 81,29. 31 82,2 sqq. 84,20
 101,33 102,8. 15 111,16. 31. 35 112,4.
 7. 26 115,11 117,2 120,2. 26
 ζώδιον 19,14. 21 43,4 79,17 87,24 88,8
 89,25 103,27
 ζωή 120,38. 41
 ζώνη ἡ τοῦ Ωρίωνος 88,7. 9. 11. 14 96,21.
 35 — ὁ ἥλιος τὴν μέσην ἐπέχων ζ. 42,17
 αἱ δύο ζῶναι (τῆς γῆς) αἱ οἰκούμεναι 53,
 23. 24 ἡ ὑπὸ τὸν ζωδιακὸν ζ. 112,4 ἡ
 διακεκαυμένη 101,30

- ζωογονεῖν 120,37
 ζωογονικός. τὸ ζωογονικώτατον τῶν στοιχείων (τὸ πῦρ) 23,1,2
 ζωτικός. ζ. δύναμις 1,6
- Ἔθος φιλόσοφον καὶ φιλόληθες 7,35
 ἡλιακός. ἥλ. σφαῖρα 19,36 52,19,37 ἥλ. φῶς 52,34 85,33,34 ἥλ. αὐγὴ 104,29,30
 ἥλ. ἐκλεψεῖς 114,39,40
 ἡλιος 19,32,35 sqq. 20,1 sqq. 21,34 24,9
 30,14,38 40,4,12 sqq. 41,1 sqq. 42,13 sqq.
 43,1 sqq. 76,13 sqq. 77,21 sqq. 78,1 sqq.
 79,12 sqq. 83,26,29 sqq. 84,2 sqq. 88,
 3 sqq. 95,10 sqq. 96,18 sqq. 101,32,36
 102,6 sqq. 103,21 sqq. 104,23,32 sqq.
 120,3 sqq.
- ἥμιτρον 19,9. 14. 20. 26 sqq. 78,11,18
 102,12 113,4
 ἥμιτροι τὸν τὸν ὑπὲρ γῆν 87,23 τὸ νότιον
 88,11
 ἥπετρος 19,23,24
 ἥρεματος 129,30
 ἥρεμα 11,24 12,12 119,15
 ἥσυχτα 130,10
- Θαλλός 60,2
 Θαύματουργεῖν 28,20
 Θειώδης τὸ θειώδες (γῆς) 7,5
 Θεολογεῖν 117,39
 Θεολογία 118,8
 Θεολογικός. τὸ θεολογικόν (μέρος τῆς φιλοσοφίας) 1,21
 Θερινάς. θ. τροπαὶ 83,34 84,3 θ. τροπικός 53,24
 Θέρμα 49,22,28
 Θερμαῖνειν 40,12,13 sqq. 43,5 sqq. 45,7 sqq.
 48,28 sqq. 49,19 sqq. 52,10 sqq. 53,3 sqq.
 112,22,24
 Θερμασία 26,13 52,17,22,34 99,33
 Θερμός. τὸ θερμόν 125,12 sqq. 126,2,6,7.
 16 sqq. τὸ θ. φωτὶ συμπέφυκε 43,
 22,23
 Θερμότης 42,29,36 43,11 sqq. 52,8 sqq.
 112,23 116,26,27 120,5,12,14,24 122,
 5,12 sqq.
 Θέρμα 116,20 125,15,23,26 sqq. 126,31,38
 127,3 130,18
- Θέσις καὶ τὰξις τῶν στοιχείων πρὸς ἀληλγα
 56,9 sqq.
 Θεώρημα. τὰ ἀστρονομικὰ 9. 104,19,22
 Θεωρητικός. ἡ θ. δύναμις τῆς ψυχῆς 1,6
 θ. μέρος τῆς φιλοσοφίας 1,19,20
 Θεωρία ορρ. πρᾶξις 1,12 ἡ προκειμένη θ.
 9,28 εἰς θ. ἐμβάλλειν 9,24
- Θημών 93,15
 Θηρεύειν 61,39
 Θητέος. θν. οὐσία 31,8 θν. θυσιέρεια
 51,28 sqq. 52,1,3
 Θραύσμα 72,15 124,20
 Θρυαλλίς 72,16
 Θρυαλλής 57,27 61,20
 Θέειν 26,36,37
 Θυμίαμα 55,17
 Θυμιτῶν. θυμιώμενα 23,12
 Θύρα. ἐπὶ θύραις εἶναι 130,25
 Θυσία 26,33 33,10
- Ἔδιάζειν. ἔδιάζουσα ὅλη 55,6. 7 φύσις 85,17
 ἔδικός. ἔδικτορέα ὅλη 55,9 — ἔδικτορον
 2,18 100,35 110,22 ἔδικτοτατα 110,23
 ἔδιστης 117,24
 ἔδιστροπος. αἱ ἐν τῷ οὐρανῷ δυνάμεις
 ἔδιστροποι 44,24,25
 ἔδιωτικός 5,39
 *ἴθυφορικός. ι. οὐσία 30,18
 ίκμάς 31,36 33,11
 *ἴναριον λεπτόν γάρτου 61,31
 ἴνδαλμα 43,17
 ἴον 47,17
 ἴρις 6,20 8,8 69,26 70,37
 Ισημερινός κύκλος 41,5 53,18,20 77,15.
 16,33 80,24 83,31 84,5,14 101,9 112,7.
 15 αἱ ι. δυσμαὶ 84,3,4
 Ισοδρομεῖν 96,13,37 97,12,23 98,3
 102,28
 Ισοδρομος 79,28
 Ισοδυναμεῖν 88,13
 Ισοσθενής 65,38 66,13
 Ισοταχῶς 6,3 102,29 106,27 107,12 sqq.
 Ισοχρόνως 112,21
 Ιστορεῖν 84,17 85,16 87,13 96,16
 Ιστορία 9,4 84,26 85,16 89,3,15 100,20
 Ιστόν. ἀστήρ τις ἐν τῷ Ιστίῳ τοῦ κυνός 85,17
 Ισχυρίζεσθαι 15,14
 Ιγλύς ὁ ἐν τοῖς ζωδίοις (Arat.) 112,38 οἱ
 Ιγλύες 87,24 88,6,8 96,23,28

- Καθαίρειν 117,13. 33. 34
 κάθετος 27,12 34,29 κατὰ κ. (μέτα) εἶναι
 (κεῖσθαι ὑπάρχειν συστῆναι) τινὶ 46,37
 47,1 69,28. 35 70,24. 25 98,12 115,13
 ὑπὸ μέτα κ. εἶναι τινὶ 43,36 95,4 κατὰ
 κ. ἔγειν τι 95,2
 καθολικός 4,12 τὸ καθολικώτερον 120,32
 — καθολικῆς 121,10
 καικίας ὁ ἄνεμος 7,29. 32
 καινοτομεῖν 16,25
 καιρός 127,13 130,20. 30. 31
 καλαθοειδής 21,16. 17
 καλάμη 59,32
 καντα 1,13. 15
 καπνίζειν 57,24. 28 61,16. 17
 καπνγός 61,18. 22 sqq. 70,17. 18 72,9 74,
 8,10
 καπνώδης ἀναθυμέτις 2,35 36,11. 17
 65,20. 29 90,15. 17
 καρκίνος (ὁ ἐν τοῖς ζῳδίοις) 96,28 112,29
 καρπός 120,36. 38
 καστόριον 46,17
 καταγέλαστος 96,29
 καταγιγνώσκειν 116,36
 καταγραφή 113,19
 καταδαπανῶν 111,20. 21
 κατακλύζειν 27,1
 κατακλυσμός 17,38 18,3
 καταξηραίνειν 77,34
 κατάξηρος τὰ κ. 58,26
 καταριθμεῖν 32,19
 κατάρχεσθαι δόξῃς 17,18
 κατασκέλειν. κατεσκληώς 44,10
 κατασκευάζειν 11,4 16,16. 30 37,28
 κατάστημα νότιον 72,5
 καταστηρίζειν 113,25
 καταυγάζειν 87,23. 28
 καταψλέγειν 22,25 29,20 101,29 102,32
 καταχρίειν 73,19
 καταψύχειν 45,33 53,19. 20
 κάτοπτρον 27,36. 39 28,2. 4. 9 sqq. 106,
 29 sqq.
 κατώφορος 30,19
 καυματώδης 72,6
 κενός. τὸ κενόν 10,13. 15. 22. 23. 67,37
 κέντρον 15,5. 25 19,7. 8. 10. 16. 22 34,
 22 sqq. 78,10 91,21 τὸ τοῦ παντὸς κ.
 34,13. 16. 33 sqq. 35,5. 12. 14 τὸ τῆς
 γῆς κ. 104,30. 32. 34
- κεραυνός 47,22. 24
 κῆτος αἰθέρον (Arat.) 112,38
 κίνησις 40,12 sqq. 41,10 sqq. ἡ κύκλωφ, ἡ
 ἐπ² εὐθεῖα κ. 11,22 sqq. 12,8 sqq. ἡ
 κατὰ φύσιν, παρὰ φύσιν (βίᾳ) κίνησις
 65,34 sqq. κίνησιν ποιεῖσθαι 98,9. 10.
 κλάδος φοίνικος 60,2
 κλᾶν. κλᾶσθαι 21,13 28,9
 κλάσις (ἀκτίνων) 21,14 27,26. 35 28,1. 3
 κληματίς 92,14. 15
 κοίλωμα. κοιλώματα τῆς γῆς 15,12. 13. 23
 29,25. 26 55,40 57,12
 κολάζειν τὴν θερμότητα 62,23
 κόλλα 27,30
 κόμη 77,11 sqq. 80,25 82,25 85,12 sqq.
 98,22. 25. 28 109,10. 13. 15 sqq. κόμης
 καὶ ἄλλα τίς ἔστι κοινωνία καὶ τίς διαφορά
 95,11 sqq.
 κομήτης. οἱ κ. πῦρ εἰσι 47,24 περὶ
 κομητῶν 75,17 sqq. κ. εἰδίκωτερον, γενι-
 κώτερον καλούμενοι 92,31. 32 93,13. 14
 κομῆται ἀστέρες ὅντες καὶ χωρὶς ἀστέρων
 94,31 sqq. 96,8 sqq. ὁ μέγας κ. 83,22
 84,3 sqq. 87,9 100,23. 24
 κόρη 66,33 85,25
 κορυφή (ὄρους) 36,32 37,1. 12 90,19 91,17
 κ. κώνου 21,23. 29
 κορυφῶν 33,14
 κοσμεῖν. τὸ κοσμοῦν (coni. συνέχον) εἰδός
 ἔστιν 121,5
 κόσμος 3,31. 32 5,11. 12 110,19. 20 ὁ
 κάτω, (ὁ ὑπὸ σελήνην) κόσμος 10,16.
 31 sqq. 11,3 ὁ περὶ τὴν γῆν κ. 13,11
 50,19 51,1
 κούφος 33,32 55,33 sqq. τὸ κ. 12,1 sqq.
 33,36 34,27 39,11. 14 121,2 sqq.
 κράσις 31,6 αἱ τῶν σωμάτων κρ. 47,12
 κρικοειδής 115,5
 κριός (ὁ ἐν τοῖς ζῳδίοις) 41,5. 7 79,18. 19.
 21 87,24 88,8 96,23 112,16. 19. 22
 κρίσις ἡ τῶν ὁρατῶν 27,39 85,39 86,3
 κρόμυον 47,16
 κρύσταλλος 23,15 128,23 159,7
 κρύψις ἡ τοῦ ἥλιου 76,30 κρύψεις ἀστέρων
 114,33
 κυαθιαῖον ὕδωρ 24,22
 κυανοῦς. τὸ κ. 71,25 74,15
 κυβερνᾶν 10,33 11,1. 4 12,30
 κύβος 20,7 sqq.
 κυκλίζειν 97,36
 κυκλικός. κ. κίνησις 90,20. 21

- κύκλος, ὁ ἥγιος (ἡ σελήνη) κινεῖται 40,34 sqq. 41,2,3 κύκλος μέγιστος (σφαίρας) 111,32,33 112,6,8 ὁ ἵσημερινός 41,5 101,9 112,7,15 οἱ τροπικοί 111,33 ὁ ζῳδιακός 102,8,15 111,31 ὁ γαλαξίας (ὁ τοῦ γαλακτοῦ) 101,30 102,13 106,6,7 109,16 sqq. 110,29 112,6 ὁ μέγιστος τῆς γῆς 15,15 κυκλοτερής 20,27,31,37 κυκλοφορεῖσθαι 106,35 τὰ κυκλοφορούμενα σώματα 4,9 10,13,14 14,6 22,11,13 30,10,11,14,15,23 56,17 119,2,3,11,12 ἡ κυκλοφορούμενή οὐσία 110,13,14 κυκλοφορία 16,30 58,9 59,7 κυκλοφοριάνος. ο. σῶμα 37,2,17 οὐσία 30,16 κυλινδροειδής 21,9 κύλινδρος 20,30,32,34 21,12 κυνόσουρα (i. e. ἡ ἄρκτος) 112,21 cf. 41,5, ubi κυνοσύρας scribendum erat κυνόσουρες ἄρκτος (Arat.) 112,18 κυρτός 19,38 25,36 κυροῦν 117,27 κύων (ὁ ἐν τοῖς ἀστροῖς) 15,19 18,34,36 83,2 κωνοειδής 21,24 104,23 — κωνοειδῶς 66,33 85,25 κῶνος 21,21 sqq. 66,35 ὁ τῆς σκιᾶς κ. 103,31 104,14,17,27 105,1 ὁ τῶν ἐκ τῆς κόρης ἔξιουστῶν ὅψεων 85,25 κώπη 69,14 κωπηλατεῖν 70,32
- Λαμπάς 63,20
 λαμπρός 113,2,3,5,6
 λέβης 122,8
 λεκάνη 129,34
 λέξις 39,1,4 49,37 79,2,3,31 99,4
 λεπτομέρεια 33,17 58,13 63,4 64,8 97,31,32
 λεπτομερής 29,17,25 47,20
 λεπτοποιεῖν 99,33
 λεπτός 29,1 91,29 97,29 111,19
 λεπτύνειν 28,38 31,33 101,5 111,18 123,14
 λευκογραφεῖν 74,24
 λευκογραφία 74,22
 λευκός τὸ λευκόν 73,3 sqq. 74,1 sqq.
 λευκείμονεῖν 74,25,26
 λέων (ὁ ἐν ζῳδίοις) 96,28
 λήθη 17,28
- λῆμβρα 40,13
 λιγνύς 61,17
 λιθος ὁ μετεωριζθεὶς — ἐν Αἰγαῖς ποταμοῖς 100,20 sqq.
 λιμνάζειν 36,35 37,27 57,14 87,21 91,17 22,23 97,11,34
 λιμναῖος 37,1
 λογίζεσθαι 105,8
 λογικός. λ. πραγματεία 1,17,18
 λογοποιεῖν 44,31
 λόγος. σημείου καὶ κέντρου λ. ἔχειν 15,5 19,7 23,25,26 106,34 λ. ἔχειν πρός τι 20,15,16 ἐν λόγῳ τινὶ εἶναι 19,18,19 ἐν οὐδὲν λ. 24,34,35 μηδένα λ. ἔχειν πρός τι 19,16,22 λόγος τῆς συμμετρίας 74,7,8 λοξός coni. πλάγιος 66,2,3 — λοξῶς 66,11 85,40 λοξότερον 85,32
 λοξοῦν τοὺς ὀφθαλμούς 86,7,8 θέσις λεκο-έωμένη 59,19 62,8,9
 λόσις κομήτου 86,19,25,32,33 — λόσις ἀπορίας 22,21 26,24 29,35
 λυγνιταῖον φῶς 20,25,26 86,5
 λύγνος 57,24,28 61,15 63,21 83,5 85,41 86,7
- Μαζός 115,20
 μάθημα. τὰ δεῖσιγμένα διὰ τῶν μαθημάτων 22,15,16
 μαθηματικός. τὸ μ. (μέρος τῆς φιλοσοφίας) 1,20 αἱ μ. μέθοδοι 20,21 οἱ μαθηματικοὶ 19,33
 μαλακός 42,5
 μαλλός. οἱ τῆς αἰγᾶς μαλλοί 60,6
 μανός 44,13
 μανότης 58,28,29
 μανοῦν 7,3 26,27 40,14 58,18
 μάνωσις 7,3 24,27 58,20,30 126,38
 μέθοδος. ἡ φυσικὴ μ. 5,3,6 αἱ μαθημα-τικαὶ 20,21 αἱ ἀστρολογικαὶ (ἀστρονομικαὶ) 20,20 105,9,14
 μετοῦν 126,7
 μείωσις 30,27 78,12 115,35
 μελανειμονεῖν 74,25
 μέλιας. τὸ μέλιαν 73,6 74,1 sqq.
 μερικός 4,5,6,11
 μεσογύκτιον 107,28,34
 μεστήτης 11,34 12,10,13,16,19
 μεσουρανεῖν 19,3 53,3 108,15
 μεσουράνημα 12,15,16 53,10,11 81,6 107,29

- μεταβαίνειν 126,24
 μεταβάλλειν 26,26. 30 27,13 sqq. 32,16.
 17,23 39,8
 μεταβάσις ἡ τοῦ ἥκου 103,26 104,1 ἡ
 τῆς ἐξάψεως (ἐπὶ τῶν διεγένετων) 61,36
 μεταβολή 4,10. 14 38,14. 17. 36 62,20. 21
 74,34 123,4. 7 sqq. ἡ κατ' εἶδος (κατὰ
 ποιότητα) μ. 50,6. 7. 22 51,29 αἱ τῶν
 στοιχίων (εἰς ἄλληλα) μεταβολαι 7,4
 24,19 sqq. 25,10. 11 αἱ ἐν τῷ ἀρι μ.
 114,8. 14. 26
 μεταίχμιος. τὸ μεταίχμιον 62,19. 22
 μεταδιδόναι 51,5. 9
 μετακινεῖν 106,25 sqq. 114,20
 μεταλαγγάνειν 122,14
 μεταλλικός 3,16
 μεταποιεῖν 121,3
 μεταφέρειν 17,26
 μεταχωρεῖν 38,29. 38 122,37
 μετεωρίζειν 100,21 122,20 123,17
 μετεωρολογικός. μ. πραγματεία 3,16. 17.
 19 τὸ μ. μέρος τῆς φυσικῆς μεθόδου 5,3
 τὰ μετεωρολογικά 4,20
 μετέωρος 35,6 128,11 τὸ μετέωρον (τὰ
 μ.) 2,27. 31. 35 5,7. 28 6,6 8,7 9,27
 120,22. 31 τὰ μετεωρότερα μέρη τοῦ ἀέρος
 119,32. 33
 μετέπωρον 116,20 130,32
 μετριάζειν 8,13 15,6
 μῆκος expl. 59,12 sqq.
 μῆν 40,27
 μηνίσκος. ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸς
 διὰ τῶν μηνίσκων 77,9
 μηνοειδής 21,2. 3
 μηγανικός. μ. τέχνη 27,10
 μιμεῖσθαι 12,25. 27
 μόδιβδος 27,29 40,16
 μονή 93,12. 13
 μονόπωλος (Eurip.) 102,2
 μορφοῦν 59,21
 μυθεύειν 117,16
 μυθικῶς 44,22
 μυθολογία 102,4
 μῦθος 101,35 102,24 115,17. 24
 μυθώδης 101,24 115,25
 μυκηθμός 7,25
 μύρμηξ 65,38 66,13
- Νάρκη 48,8. 11. 16. 30
 ναστός 57,11. 17
- νεκροῦν 44,34
 νεύειν πρός τι (ἐπὶ τι) 25,7 28,12 49,6
 74,13 86,9 πρὸς τὸ κέντρον νεύειν 34,26
 ἔξω νεύειν opp. ἐν βάθει εἰναι 69,16. 18
 νέφος 28,23. 27 sqq. 29,15 31,27 32,32
 33,26 sqq. 36,19 38,13 69,22. 27 sqq.
 70,1 sqq. 71,1 sqq. 73,1 sqq. 114,34. 37.
 39 123,8 sqq 124,1. 4 sqq.
- νημερία 68,25
 νιτρώδης. τὸ νιτρώδες 7,5
 νοητός. τὰ νόητα coni. ἀσώματα 11,25
 νότιος. τὰ νότια (μέρη) 77,15 80,28 81,9
 83,32 νοτιώτερος 81,31 114,22 νοτιό
 τατος 82,7 84,29
 νότος 72,6 80,16
 νοῦς ὁ θεῖος καὶ θημιούργιος 12,25
 νόξ 20,23 41,16 45,31 78,9. 13. 20 80,29
- Ξανθός 47,19. 25 70,10
 ξεστιαῖς 24,24
 ξηρός. ἔ. ἀναθυμίας 1,27 2,1. 35. 38 v.
 etiam s. v. ἀναθυμίας
- Ογκος 24,9. 20. 22. 25. 28 ὁ τῆς τῆς 14,27
 15,32
 ὁδός. διὰ τὸ φῶς τοῦ μεγάλου κομήτου
 ὁδὸς ἐκλήψῃ 87,36. 37
 οἰκειοῦσθαι 117,10
 δλιγογρόνιος 2,39. 40
 δλισθάνειν 8,23
 δλόσκληρος 115,15
 δλοοίτρογος (Hom.) 124,22
 δλόστης ἡ τοῦ οὐρανοῦ 11,33 αἱ τῶν στοι-
 γείων 23,6. 7 sqq. 37,20. 22 56,14 ἡ
 τῆς ἀναθυμίας 60,34 τοῦ ὑπεκκαύματος
 122,18
 δμαλός. ὁ. οἰνησις 33,9. 17 58,7 — δμαλής
 95,26
 δμιλεῖν 129,7 130,3
 δμίγλη 55,35
 δμιγλώδης 18,35 70,8
 δμοιόσχημος 20,29
 δμοίωσις θεψ (ἡ φιλοσοφία) 1,9. 10
 δμόσες χωρεῖν τῷ πράγματι 49,34. 35
 δμόσυλος 101,14 114,7
 δνθος 48,5 49,5. 6
 δξέειται γωνία 34,24. 36

- δπτικός. τὰ δπτικά 27,34 οἱ δπτικοὶ 85,24
 δπώρα 130,28
 δρθέτης ἡ ὀνομάτων 17,37
 δρίζειν 42,8 ὁ δρίζων (κύκλος) 19,4 47,25
 53,4. 9. 13 70,38 72,5. 6 80,31 87,18. 22
 ὁ ἀνατολικός, δυτικός 19,12. 13. 29. 30
 ὁ νότιος 18,33. 34
 δρος 26,32. 36 27,4. 9 sqq. 33,4 36,32 sqq.
 37,1 sqq. 57,14 90,20 91,17
 δρος 46,21
 δροφή 28,5
 δρυκτός 3,16
 δράγνιος. τὰ οὐρ. (σώματα) 3,36. 37 4,19.
 21 9,31 10,26. 31 sqq. 16,19 30,9. 22. 32
 58,6 59,7 91,28 98,3
 δρανός i. e. δλος ὁ κάσμος 3,30 sqq. 11,
 33. 35. 39 δλον τὸν οὐρανόν (Arist.) expl.
 110,11 sqq. οἱ οὐρανοὶ 5,17. 19. 37
 οὐσία πέμπτη σωμάτων 16,31. 32 122,11. 12
 οὐσιώδης ὄπαρξις 6,13 οὖς. διαφοραὶ 30,
 23. 24 31,3. 4 οὐσιῶδες πάθος 116,6
 σγημα ψυχῆς 117,21. 35 118,13. 15. 19
 σψις 83,3 95,4 106,33. 36. 37 οἱ σψεις
 66,32. 33 67,1 sqq. 108,10 sqq. 109,18
- Ηάγος 87,14 88,2
 παθητός 32,10 42,26
 πάθος 47,32 48,3. 17. 18 85,38 πάθη γῆς
 7,1 sqq. τὰ ἐν τῷ μετεώρῳ συμβανόντα
 π. 13,9. 10 π. οὐσιῶδες τοῦ οὐρανίου
 σώματος 116,6
 παιδεύειν. σὴν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην παι-
 δεύεσθαι 1,19
 παιδικός. π. ὑπόνοια 66,22
 παλινδρομεῖν 27,38 43,2 96,30. 31 120,9
 122,28
 παλίρροια 124,23
 πανούσιος 43,9. 13
 πάπυρος 72,22
 παραβλέπειν 85,23
 παράδοξος 48,24
 παρακμάζειν 126,6
 παρακολουθεῖν 13,37. 38 85,9
 παράλλαξις ἡ τῶν ἀστέρων ἐκ τοῦ ἥλιου
 76,30 114,33
 παραλλάσσειν τὰς σψεις 66,32. 33. 37
 67,3 sqq. π. τὸν ἥλιον 76,24. 31 87,32
 88,7. 14 τοῦ ἥλιου 79,28. 29 τοὺς ἀστέ-
 ρας 98,11 τὸν ζῳδιακόν 82,2. 12. 13
- παραληγραμμον 20,32. 33
 παράληλοι (κύκλοι) 112,31
 παραλόγως 43,33
 παραμείβειν 128,26
 παραμυθεῖσθαι ἀπορίαν 47,35. 36
 παρανατέλλειν 87,25
 παραξεῖν. ἡ ἄρτος παραξέει (sic) τὸν δρί-
 ζοντα 19,2. 4
 παραρτᾶν 92,31
 παρατήρησις 51,11
 παρατρέχειν 79,23
 παρατρίβειν 44,8. 11
 παράτριψις 27,27 44,19 122,1. 23
 παραχρῆσθαι 43,38
 παρέκβασις 25,2
 παρεκπύρωσις. αἱ ἐν ταῖς αἰξιν π. 75,6. 7
 παρέργως 22,24
 παρήλιον. παρήλια 69,26
 παρθένος (ἡ ἐν τοῖς ζῳδίοις) 96,28
 πάροδος. π. σχεῖν 102,19
 παροιμία 7,32 126,10
 παῦλα 17,22
 πάχνη 119,8. 32 128,22
 παγόνειν 28,37 123,10. 11
 παγός. π. ἀήρ (ἡ ἀτμίς) 28,38 29,1
 πεδίας 32,33 36,31 sqq.
 πετρα 106,32 131,6
 πέπερι 46,17 47,16
 πέρας (οὐν) ἔχειν 116,30 πέρας κινήσεως
 94,9. 11 sqq. π. λόγῳ διδόναι 118,26
 περίγειος 21,25 28,22 55,33 115,6 124,
 25. 35
 περιγληνής (Arat.) 6,9
 περιγράφειν 42,3. 9 46,13
 περιθραύειν 124,21. 22. 36
 περιμετρος (κύκλου) 41,4 ἡ τῆς γῆς 15,
 6. 11 sqq.
 περιρρεῖν 37,15
 περιτείνειν 57,9. 20
 περιφέρεια 37,12. 14 47,8 98,9. 11. 13
 περιφορὰ ἡ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ 112,9. 10 τῶν
 οὐρανίων 10,34 11,13 32,26 37,15 45,7.
 26 60,31 90,20 118,33. 34 ἡ ἔξωτά τω
 π. 23,38 ἡ τοῦ ὑπεκκαλύμματος καὶ τοῦ
 ἀέρος 91,18. 19
 πέττειν 125,35 126,1
 πέψις 126,4
 πηγή 6,36 7,8. 10
 πῆξις 8,25. 27 sqq. 128,10. 13. 22 129,9. 20
 πιθανολογεῖσθαι 82,9
 πιθανός 97,32 112,5

- πιθίας 92,34
 πιλεῖν 58,23
 πίλησις 39,15 62,37 128,1
 πίστις 63,17 π. ἐπάγεσθαι τένος 57,22
 77,14 87,10
 πιστοῦ σθαι 9,6 63,17 88,32
 πλάγιος. ἐπὶ τὰ πλ. 8,8 65,37 66,6 ἐκ
 τῶν πλ. 20,32
 πλανᾶν. πεπλανῆσθαι 88,25 — (πλανᾶσθαι)
 οἱ πλανώμενοι (ἀστέρες), τὰ πλ. (ἄστρα)
 40,29 42,18 51,7 76,11 sqq. 81,16. 17.
 26 sqq. 82,31. 33 83,11 sqq. 86,15. 16 sqq.
 87,11 102,10. 18. 21. 22 109,30 110,3. 18
 111,16. 35
 πλάνη τῆς ὅψεως 46,34 83,3 98,7
 πλάσμα 101,26 118,8
 πλάτος (ὑπεκκαύματος) expl. 59,13 sqq.
 πλατύνειν 28,8
 πλευρά (τετραγώνου) 66,8. 15
 πλευρά (τετραγώνου) 66,8. 15
 πλησιάζειν 58,26 61,12 93,20. 21 114,25.
 26 120,4. 12. 24 sqq.
 πλησιασμός 107,36
 πλησιότης 60,9
 πνεῖν. πνέει (sic) τὰ πνεύματα 100,18
 πνεύμα 6,32. 34. 36 7,7. 16. 22 99,34 πνεύ-
 ματα νότια, βόρεια 5,32
 πνευματώδης 62,28 99,26. 35 100,15
 πνίγειν 92,16. 17
 ποιεῖν i. q. πάσχειν. τὰ (τοῦ add. Diels)
 πρὸς ἔσχάτην Γότθου πεποίηκε 126,11
 ποιήσις 101,26
 ποιητικός. π. αἴτιον (π. αἰτία) 58,9 59,6
 92,6 119,38 120,16. 20
 ποικίλος 56,27 69,36 — ποικιλως 68,19. 20
 ποιότης 32,15. 16 33,33 36,18 42,23. 31
 43,24 sqq. 44,22 126,24 ἡ φυσικὴ π.
 49,28 σωματική 50,22
 πόλος. οἱ πόλοι (τῆς γῆς) 45,33 53,19
 πολυπλασιάζειν ἐπὶ τι 15,10 20,5 sqq.
 πολυχρόνιος 2,42 90,37
 πομφόλυξ 119,26
 πόρος. πόροι (σώματος) 44,11.13.15 49,10.
 15 οἱ τῆς γῆς 126,31. 32
 πορφυροῦς (πορφύρεος) 67,27 70,2 71,17.
 23 74,15
 πρακτικός. τὸ πρακτικόν (μέρος τῆς φιλοσο-
 φίας) 1,5
 πρᾶξις ορp. θεωρία 1,12 sqq.
 πράσινος 74,7. 15
 προαπορεῖγ 14,9
- πρόβλημα 26,9 29,36 39,24
 προδιδάσκειν 53,33
 προηγουμένως 50,27
 προθερμαίνειν 129,19. 21 131,5. 8
 προϊστορεῖν 75,20
 προνοητικός 1,11
 πρόνοια 117,18. 38
 πρόσδοσις ἐπὶ τὸ εἰλικρινέστερον 30,36
 προσίμιον. ἐν τοῖς προσιμίοις 118,24
 προπετής 73,20
 προποδισμόί (τῶν πλανωμένων) 5,22. 23
 πρός. τὰ πρός τι 39,34
 προσαπορεῖγ 130,17
 προσεγής προσεγέστερα αἵτια ορp. πρῶτα
 4,25. 27 120,14 πρ. ὅλη 120,22
 προσηγορία 56,33. 35
 προσθήκη 110,13
 προσφιλοπονεῖν 88,15. 20
 προϋπαντᾶν 60,37
 πτῶσις κεραυνῶν expl. 8,22
 πυθμήν 21,17
 πυκνότης 58,28
 πυκνοῦν 26,28 27,15 58,18 60,37 62,17. 40
 63,6 64,3 65,22. 24. 25 95,22
 πύκνωσις 7,3 29,4 32,37 58,21. 30 63,2
 64,3. 7 65,4. 24 sqq. 126,3. 30. 36 127,18
 πῦρ 16,20 sqq. 18,23. 26 τὸ στοιχεῖων π. 14.
 35,36 23,5. 7. 22 ορp. τὸ παρ² ἥμιν τὸ δια-
 κονικόν 23,14. 16 πῦρ τὸ ζῷογονικώτατον
 τῶν στοιχείων 23,1. 2 — plur. πυρά 64,5
 πύριος 30,15 33,28 46,7. 26 53,2
 πυρήν 62,30. 40 63,23
 πυρώδης 62,38 71,18. 21. 26. 30 92,7. 10. 16
 πωγωνίας 92,34
- Παγδαῖος. ὁ. κίνησις 33,8 ὁ. πνεύματα 100,19
 ἥπειν εἰς τὸ κάτω 64,6 sqq. ὁ. πρὸς γῆρας
 126,6
 ῥευστός 41,33
 ῥητός 116,18
 ῥῖψις 63,19 sqq. 65,2 sqq.
 ῥόδον 47,13
 ῥοπή ἡ ἐπὶ τὸ μέσον 34,13. 17. 32. 37 (ἐπὶ²
 τὸ κάτω) 127,19. 22
 ῥυτός. ὁ. σύστασις 46,16
- Σαγηνευτής 48,7
 σαγήνη 48,10

- σαφηνίζειν 13,13
 σεισμός 6,36 7,9, 17, 22 sqq. 84,7, 9 87,10
 100,23
 σελήνη 15,21 20,3 sqq. 21,31 30,12,30,37
 40,22 sqq. 41,2 sqq. 42,15 43,1 sqq.
 95,10 sqq. 104,16, 34 sqq. 106,10 111,16.
 36 τὰ ὑπὸ σελήνην (σώματα) 5,13 9,30
 10,26 17,20,23,24 30,18 39,27,28 40,22
 53,3, 21 114,14, 29 116,19, 24, 27 ἐ^τ
 ὑπὸ σ. κύρωσις 10,16, 31 sqq.
 σεληνιακός. σ. σελίδα 12,3 15,35 20,1
 21,29 sqq. 22,7, 8 51,6 57,17 104,32
 σ. κίνησις 43,6 σ. ἔκλειψις 104,16
 σημασία 17,25 43,38
 σημεῖον punctum 12,10, 13, 17 sqq. 15,5
 19,7 — τὰ τροπικά σημεῖα 112,29,32
 σέιδηρος 44,9, 10
 σίνηπι 46,17
 σκιά 52,8, 38 ἡ τῆς γῆς 103,31 105,6
 σκιάζειν 52,8 24 103,28 104,29 105,9,10
 σκιάσμα (τῆς γῆς) 15,21 20,23 21,5,7, 7,24
 104,20,24
 σκληρός. τὸ σκληρόν 41,34 44,4
 σκοπός (τῆς πραγματείας) 1,24 53,34 τῆς
 ὑποκειμένης ὑποθέσεως 54,13 ὁ προτεθεὶς
 ἥμιν 9,2
 σκόρδον 47,16
 σκορπίος 96,28, 32
 σπέρμα 120,38
 σπεῦδειν 35,4
 σπήλαιον 125,16, 29, 30
 σπινθήρ 59,36 93,16
 σπηλιάς 58,29
 σποράδες (ἀστέρες) 112,34 113,3, 22, 28
 σπάσις 12,22
 στεράτινος 122,4
 στερεόν 21,23
 στερεός 41,20, 22, 26 sqq. 42,3 sqq. 44,2
 4 sqq. τὸ ὅλον στερεὸν τὸ ἀπὸ σελήνης
 ἀέρι τοῦ ἡλίου (μέχρι τῆς γῆς) 20,3 sqq.
 στέρησις 36,1, 2
 στηριγμός (τῶν πλανηγένων) 5,22
 στηλέας. ὁ στηλίων (ἀστέρων) i. e. ὁ Αἰρε-
 θετερός 12,1
 στηλής 11,8
 στηλιγεῖον. τὰ τέσσαρα στ. 4,26 5,12,13
 9,29, 30 13,26 25,8 sqq. 31,9, 10 55,3 τὸ
 πέμπτον 5,9, 10,13 9,31,33 31,29 54,8,9
 τὰ ἐντὸς σελήνης στ. 54,9, 10 τὸ ἄνω
 το. 38,1 — στοιχεῖα κυρίως ἡ ὅλη καὶ
 τὸ εἶδος 14,17
- στοιχειώδης. τὸ στ. ψυχρόν opp. ἡ τούτου
 ὑπερβολὴ 34,7 τὸ στ. πῦρ 116,34 στ.
 εονί. ἀπλὴ ποιητής 48,26
 στόχμα 126,14
 στρογγύλος 124,6, 13, 18, 36
 στυπεῖον 61,32 72,23 92,15
 σύγγραμμα 2,14 35,19 53,35
 συγκαταδύεσθαι 87,16 88,3
 συγκαταφέρειν 38,23
 συγκινεῖν. συγκινεῖσθαι 87,19, 20 88,12
 90,21 95,15, 31
 συγκρίνειν 120,4
 σύγκρισις ἡ τῶν νεφῶν 27,8
 συγκριτικός (ὅψεων) 73,6 — συγκριτικῶς
 5,17, 27
 συγκυκλίζειν 31,32
 συλλογίζεσθαι 17,20 18,25, 26 56,11
 συμμετρία ἡ τῶν στοιχείων 23,23, 26 sqq.
 24,8 25,16 τῆς ὅλης 92,5 ἡ κατὰ φύσιν
 σ. 51,20 συμμετρία εονί. λόγος 24,29
 σύμμετρος 85,40 92,7 — συμμετρώς ἔχειν
 58,31
 συμπαρομαρτεῖν 52,34 53,8
 συμπαρουσία 48,29
 συμπεραίνειν τὰ εἰρημένα 54,18 94,7 τὸν
 λόγον 113,29 τὴν διδασκαλίαν 67,13
 συμπεριάγειν 36,28, 35 49,23 91,21, 28
 95,30, 32 109,21, 22, 28
 συμπεριαγωγή 90,25
 συμπερικαρβάνειν 110,17
 συμπεριφέρειν 41,15
 συμπεριφορά (ἡ τῆς σελήνης τῷ παντὶ)
 40,33
 συμπιεῖν 27,27 46,15, 19, 20
 συμπλέκειν 38,24
 συμποδίζειν 116,35
 σύμφασις (ἀστέρων) 75,22, 23, 29, 35 76,17
 81,16, 25, 35 82,9 83,11 sqq. 85,18 86,
 16, 22 87,12 89,7, 14
 συμφωνεῖν 42,1
 σύμφωνος 90,8 102,33 — συμφώνως 92,35
 συνάγειν 96,22 98,39 99,1
 συναισθίανεσθαι 48,38
 συναίσθησις 48,35, 37
 συναίτιος 120,17, 19 τὸ συναίτιον 4,29
 55,31
 συναναρταφέρειν 38,20 39,5, 10, 11
 συναποκαθίστασθαι 40,35
 συναριθμεῖν 75,26
 σύνδεσμος 99,8
 συνέργεια 76,18, 23 78,28 82,5 88,4 98,35

- συνεντεικός 44,26
 συνελέγχειν 84,2
 συνέμπτωσις ἡ τῶν ἀκτίνων 21,16 συνερ-
 πιάτεις τῶν πλανωμένων 5,23
 συνεφέλκειν 37,3.5.15.16.29 38,27 90,20
 95,33.34 96,25.36 97,2.12.13
 συνέχεια 57,19 58,19 110,28 σ. ἔχειν
 πρός τι 75,8 κατὰ σ. ἀπτεῖθαι 29,2
 συνεχής 10,23. 24 sqq. 12,21 sqq. συνεχῆ
 dist. ἀπτόμενα 10,26. 29, sed cf. 38,2.3
 — τὸ συνεχές τῆς ὀδικαστίας 14,22
 συνήθεια 34,4 36,4 68,9 108,35
 συνήθης 57,34 συνήθως 45,25 101,16
 συνθλίβειν 39,15
 συννεύειν 21,11 31,24
 σύνοδος. σύνοδοι ἥδου καὶ σελήνης 5,21
 σ. ἀστέρων 86,26 87,11 89,3.7. 14
 συντελεῖν εἰς τι 32,25
 σύνστασις τὴν σ. ἔχειν ἔκ τινος (ἐν τινι)
 116,35 117,3. 5 σύνστασις ὄλική 99,25
 πυρώδης 68,20. 21 69,25. 26. 28 sqq.
 73,35 ἡ τῶν κομητῶν 92,26 ἡ τῶν
 νεφῶν σύνστασις 8,12 27,5. 6. 19 29,31. 32
 37,27
 σύνστοιχος 1,22
 συνσχηματίζειν 46,21. 22 57,16
 σφαίρα. αἱ τῶν ἀστέρων (αἱ οὐράνιαι) σφ.
 41,17 42,9.14.18 48,12 109,33.38 110,1
 ἡ ἀπλανής v. s. v. ἀπλανής — ἡ σεληνιακή
 12,3 15,35 20,1 22,7. 8 57,17 104,32
 σφαιρικός 20,36 34,18 42,2.4
 σφαιροειδής 14,28.29 20,22.28 21,7 34,19
 37,13
 σφαιροῦν 124,20
 σχέσις πρός τι 59,11 76,2 78,24. 25 σχ.
 ποιεῖσθαι πρός τι 114,37 115,2 σχ. λαρ-
 βάνειν 103,32 φυλάσσειν 106,28. 39
 σχῆμα 20,36 42,2.5. 10 70,29. 34 72,13
 (τὰ τῶν κομητῶν) 92,29.32.35 119,16. 19
 σχηματίζειν 28,12. 19 49,7
 σχίζειν 73,26. 27
 σχίσις 21,16
 σχολικός. σχ. συγγράμματα 35,19
 σῶμα τὸ πέμπτον 14,32. 37
 σωστικός 34,8
- Τάξις ἡ τῶν φυσικῶν (Ἀριστοτέλους) πρᾶγμα-
 τεῶν 2,17 sqq. 4,22 — ἡ ἐν τῇ τῶν
 ὄντων φύσει 11,24 ἡ τῶν στοιχείων 33.
 24 ἡ ἐν τοῖς οὐρανοῖς 5,19
- ταῦρος (ὁ ἐν τοῖς ζῳδίοις) 88,8 96,23
 τάχις 42,34. 37 43,4
 ταχυκίνητος 66,38
 τεκμαρίεσθαι 30,37
 τέκτων 32,13
 τελεῖν ὑπό τι 1,23
 τελειος. τὸ τέλειον 11,21 12,7.19
 τελειότης ἡ τοῦ παντός 32,27
 τελειοῦν 1,7. 8
 τελείωσις ἡ κατὰ φύσιν 2,11. 12
 τέλος 1,8 12,7. 19. 34 32,27 — τὸ οἰκεῖον
 τέλος (i. e. τὸ εἰδος) 120,36. 37
 τετραγωνισμός ὁ τοῦ κύκλου ὅιλα τῶν
 μηνίσκων 77,9
 τετράγωνον 66,4 sqq.
 τέφρα 23,10. 15 26,33. 37 33,6. 10
 τεγχητός. τ. σχῆμα opp. φυσικόν 59,21
 τεγχικῶς. τεγχικώτερον θεωρῆσαι 126,17
 τεγχολογεῖν 61,7. 8 81,33
 τήκειν 40,15. 16 128,33 129,2. 4. 7 sqq.
 τῆξις 40,18
 τμῆμα κύκλου 83,32
 τοξότης (ὁ ἐν τοῖς ζῳδίοις) 96,28. 32 102,14
 114,18 115,11 117,2
 τοπικός. τ. κίνησις 69,12
 τόπος 35,12 sqq. ὁ παρὰ φύσιν opp. ὁ
 οἰκεῖος 38,21. 29 ὁ κάτω τόπος 35,11
 τριγωνίζειν 92,34
 τριπλασιεψέβδομος 15,16. 17
 τροπή. τροπαὶ coni. μεταβολαὶ 10,35. 36 —
 τροπαὶ αἱ θεριναὶ, χειμεριναὶ 77,37. 38
 78,1 sqq. 83,34. 35 84,3. 32 88,3
 τροπικός (κύκλος). οἱ τροπικοὶ 77,15. 33
 78,6 80,26. 27 83,30.31 84,4.15 101,1.7
 τρ. θερινός, χειμερινός 53,24 τὰ τρ. ση-
 μεῖα 112,29. 32
 τροφή 125,34. 35 126,4
 τροχαλός. τροχαλόν (Arat.) 6,9
 τρύξ 51,3
- ‘Υδατώδης 28,35 122,17
 οὐρογόνος (ὁ ἐν ζῳδίοις) 87,23 88,6 96,19.
 23. 34
 ζδωρ τὸ ἐν τοῖς κοιλώμασι γῆς 15,12. 13.
 23 sqq.
 ζελος 44,1. 3 49,3 sqq. 71,38
 ζετός 55,35 99,28 119,8. 31
 ζλη 3,34 4,25 32,11 sqq. 55,6 sqq. 120,
 16 sqq. 121,5 τὸ τῆς ζλης ονομα (οὐ

- λίαν ἔτι γνώριμον) 13,13,14 ὅλη τῶν
ἐν τοῖς μετεώροις πάθων 9,27 10,17 —
ἐν ὅλης εἶδει expl. 13,23
- ὑλικός. ὅλ. σύστασις 99,25 ὅλ. αἴτιον 58,10
130,19,26
- ὕπαντρος 6,29 7,1
- ὕπαρξις 94,5 ὥπ. οὐσιώδης 6,13 ἀληθής
75,12,13 (ὅπ. ἀληθεῖας 69,15) ὑπάρξιν
ἔχειν 75,2 ορρ. μόνην ἐμφασιν 2,4 sqq.
καθ' ὑπάρξιν (ορρ. μέγιτο μόνης φαντασίας)
εἶναι 67,28,29,32,33
- ὑπέκκαυμα 23,18 30,35 36,5 37,3 sqq.
38,6 39,8 sqq. 45,25,34 56,28,31 sqq.
57,7 sqq. 58,8 sqq. 61,1 sqq. 91,10,11
95,30,33 97,6 sqq. 98,1 sqq. 109,1.
22 sqq. 115,25,29,30 116,2 119,3 sqq.
- ὑπεράλλεσθαι 56,23 87,22,28,30
- ὑπερβάλλειν expl. 111,33,34
- ὑπερβολὴ ἡ τοῦ δρῶντος 85,34,35 ὥπ.
μεγέθους 18,27 19,6 λαμπρότητος 18,35.
36 ψυχροῦ, ἕηροῦ, θερμοῦ 23,15 sqq.
34,6 πνεύματος 100,17
- ὑπερεξάπτειν 56,24
- ὑπερήνεμος 26,33 33,4 37,34
- ὑπέρθεσις 118,3 καθ' ὑπέρθεσιν ἀναγνωστέον
99,4
- ὑπερνεφής 26,32 33,4 37,34
- ὑπεροχή 24,33
- ὑπογράφειν 113,20
- ὑπόδειγμα 6,6,7 47,33 48,32 49,2 63,17.
18,22
- ὑποδένεσθαι τι 1,12
- ὑπόθεσις 25,11,13 81,10,13,14 83,37 85,8
101,18 106,21 ἡ ὑποκειμένη ὥπ. 54,13
ψυχρὰ λίαν ἡ ὑπόθεσις 22,13,14
- ὑποκείσθαι. τὸ ὑποκείμενον 105,28,29
126,19,24 coni. ὅλη 59,8,9
- ὑπολείπεσθαι τῆς τῶν οὐρανῶν κινήσεως
96,12,24 98,3,37,38 117,5 sqq. τῆς
ἀπλανόσ (σοσαίρας) 97,6,12 sqq. (τοῦ
ἥλιου) 82,28,29 96,19,22 οὐχ ὑπολείπε-
σθαι ἐν τῇ ἀποκαταστάσει 112,19 —
ὑπολείπεσθαι βραδύτατα τῷ γρόνῳ expl.
78,35 sqq.
- ὑποκλίνειν τοὺς ὁρθαλούς 85,39,40
- ὑπόληψις 16,15,21,23
- ὑπολογίσοντας ὅψεις 85,23,24
- ὑπόμνημα 50,4 51,15
- ὑπόνοια 22,16 38,18 98,25 125,28 ἡ τῶν
πολλῶν 30,29 ὑπόνοιαν παρέχειν 47,8
- ὑπονοοεῖν 41,12 sqq.
- ὑποπλεπτεῖν ταῖς ὅψειν 59,23,24
- ὑποποδισμός ὁ τῶν πλανωμένων 5,23
- ὑποστάθμη 51,3
- ὑπόστασις ορρ. ἐμφασις 108,16
- ὑποστέλλειν 121,31
- ὑποστέζειν 99,10
- ὑποσύρειν 96,15
- ὑποτείνουσα γραμμή 15,7,8
- ὑποτοπάξειν 18,8
- ὑποτρέχειν 30,13 96,27 109,17 sqq. 114,
34,39 124,26
- ὑπογωρεῖν coni. ὑφιζάνειν 33,38
- ὑπτιάζειν. ὑπτιάζεσθαι ορρ. συννεύειν 21,11
- ὑπτιος 28,4,11
- ὑστερεῖν 41,14
- ὑστερίζειν 78,39
- ὑστερογενής 4,5
- ὑφάντης 32,13
- ὑψός 76,35 77,23 129,33,34 130,4 sqq.
- ὑψόν 53,15
- Φαντάζειν. φαντάζεσθαι 77,30 95,7 106,12
φαντασία χρωμάτων 70,3,9 71,1,2,7,8 φ.
ποιεῖσθαι τίνος 64,24 παρέχειν (παρέχε-
σθαι) 72,19,21 106,1 διδόναι 73,14,36,37
φάντασμα 75,1
- φάραγξ 37,10,14
- φάσις ἀστέρος (τί καλεῖται) 76,29,30 πολλὰς
φάσεις ἐκλείπει expl. 76,27 sqq. φάσις
(τοῦ μεγάλου κομήτου) 87,17,27 sqq.
- φάσμα 75,2,14
- φαυλότης (τῶν ἐνεργειῶν ἥμῶν) 1,12
- φέγγος 87,22
- φελλός 58,29
- φενακίζειν 117,39
- φθορά 51,22 85,35 120,33 sqq. 121,2,6.
9,22
- φθοροποιός 34,9
- φιλαλήθης coni. φιλόσοφος 7,35
- φιλοσοφία 1,5 sqq.
- φιλεγμαίνειν 58,14
- φλόξ 23,16 34,5 36,17,18 56,25,26 57,
25 sqq. 61,15,17 sqq. αἱ περὶ τὸν οὐρανὸν
φαινόμεναι φλόξες 54,20 55,37 59,32
- φοινίκιος 72,9
- φοινικοῦ 67,27 70,2 71,17,21,23 sqq.
74,16,18
- φορά. ἀρχὴ τῆς φορᾶς (τοῦ κομήτου) expl.
94,3 sqq.

- φροῦρος 23,36
 φρέαρ 125,30
 φρυγανῶδης 56,36 90,30
 φυσικός. φ. αἴτια 117,30 118,6 sqq. 120,29
 φ. κίνησις 37,16. 17. 19 dist. φυχικάι καὶ
 προαιρετικάι ἀλ τε ὑπὸ τέχνης ἢ βίας
 γινόμενα 4,32. 33 φυσική μέθοδος 5,3. 6
 — φυσικῶς ἐνεργεῖν 43,8 ποιεῖν 47,30
 φυσιολογεῖν 90,3
 φυσιολογία 102,5. 6 115,25 120,32
 φυσιολογικός. φ. μέρος φιλοσοφίας 1,20. 21
 φύσις. κατὰ φύσιν, παρὰ φ. (βίᾳ) κινεῖσθαι
 96,14. 15 97,6. 14. 15
 φῶς (τὸ τοῦ ἡλίου) 43,13 sqq. 85,33. 34 τὸ
 οἰκεῖον τῆς σελήνης 30,39 τὸ λυχνιαῖον 86,5
 φωτεινός 117,33
 φωτίζειν 20,25. 27. 30 21,6 103,26. 27
 104,24
- χλιαρός 123,1 sqq.
 χορηγεῖν 11,1 93,32
 χορηγία ἡ τῆς ὅλης 91,2 τῆς ἀναθυμιά-
 σεως 109,12 χ. παρέχειν εἰς τι 92,24
 χρησιμεύειν 14,9 26,23
 χροτά 47,12. 20
 χρόνος 17,7. 11. 13 94,16
 χρυσογραφία 74,22
 χρυσοειδής 70,11
 χρῶμα 47,21. 23. 26 χρωμάτων (ἐν ἀέρι)
 διαφοραί 67,26 sqq. 70,8. 9. 14 sqq.
 χρωματίζειν 67,26. 35 68,19 sqq. 71,38
 χύμα (τὰ χύματα) τῶν σφαιρῶν 4,2 26,8. 9
 χυμός. οἱ τέσσαρες χυμοί 13,35
 χωλεύειν 23,1
 χωνεύειν. τὰ χωνευόμενα 53,6

- Ψεκάς 70,24. 30 72,16 127,18 129,28. 29. 31
 130,1. 5
 ψεῦδος 1,13. 14
 ψιλός. ψ. ἱστορία opp. ἡ μετὰ τοῦ τὰς
 αἰτίας τῶν λεγομένων πιστοῦσθαι 9,4 sqq.
 ψιμούθιον 47,15
 ψέφος 124,10. 13
 ψῆξις 32,20 128,28 129,1 sqq.
 ψυχρός. τὸ ψ. 125,12 sqq. 126,16 sqq.

- Χάλαζα 55,35 99,28 123,23 124,1 sqq.
 127,23. 26. 34 128,8 sqq. 130,1. 2. 16 sqq.
 χάος 69,10
 χαρακτηρίζειν 130,24
 χάρτης 61,31
 χάσμα 67,25. 28. 35 68,5 sqq. 73,21. 31
 34 sqq.
 χαῦνος 6,29 7,1
 χειμερινός. χ. τροπαι 83,35 84,32
 χειμών 52,38 125,17. 23. 26 126,27. 35
 127,1 130,26
 χιών 32,33 55,35 99,29 119,8. 31 128,10.
 22 129,14
- Ωθεῖν 66,15 124,21
 ωρα (ἔτους) 127,17 (ἡμέρας) 128,16. 18

II INDEX NOMINUM

- Ἄιδης ὁ ἐν οὐρανῷ 117,11. 32. 33
 Ἀθηνᾶ 115,18
 (Ἀθῆνα). Ἀθήνης 84,22
 Αἰγὰς ποταμός 100,22
 Αἰγύπτιοι 85,16 88,33 89,4
 Αἰσχύλος δ' Ἰπποκράτους (τοῦ Χίου) μαθητής
 ἐκτὸν πλανήτην τὸν κομήτην εἶναι λέγει
 77,10 φησὶ διὰ τὴν ἀνάκλασιν τὸν κ. τὴν
 κόμην ἔχειν 82,20. 25
 Ἀλεξάνδρεια 18,32 19,3
 Ἀλεξανδρός (ὁ βασιλεὺς) 17,33 — (ὁ Πριά-
 μου) 68,12 — Ἀλεξανδρός (ὁ Ἀφροδιτεύς).
 Comment. eius in Meteor. saepe citantur
 (comm. p. 2,31) 6,27. 37 (p. 4,7 sqq.)
 9,4. 7 (p. 7,12) 13,21 (p. 8,13) 15,34
 (p. 8,25) 22,3. 22 (p. 9,25) 23,37 (p.
 9,27) 24,3 (p. 12,9) 29,12 (p. 12,33)
 31,7 (p. 16,25) 39,3. 4 (p. 18,8) 47,28
 (p. 18,13. 14) 47,36 (p. 18,28) 49,34
 50,20 51,11. 16. 27 (p. 19,13) 52,6. 13
 (p. 22,29) 65,20 (p. 27,12) 78,35 79,2.
 7. 30 (p. 35,17) 97,24. 25 (p. 35,20)
 96,13 (p. 38,28) 105,29 (p. 40,3) 106,5
 (p. 41,20) 110,11 — v. etiam 44,24
 59,16 — ὁ Ἀλεξανδρός Ἀριστοτελεῖκος
 ὑπάρχων 31,7
 Ἀμφώνιος Ἐρμείου ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος
 106,9 nomine non addito 91,3
 Ἀναξαγόρας παρὰ τὸ αἴθειν — αἰθέρα καλεῖσθαι
 νενόμικε 16,17. 18 (φησίν) εἶναι τοὺς
 νηυάτας σύμφατιν τῶν πλανητῶν 75,21.
 22 sqq. ψευδῆς² Ἀναξαγόρου ἡ περὶ γαλαζηῆς
 ὑπόθεσις 123,25. 34 124,37 127,32 — οἱ
 περὶ Ἀναξαγόραν 103,1 124,31 — ἡ
 Ἀναξαγόρειος (περὶ γαλαζηῆς) δόξα 123,21
 (Ἀπολλώνιος ὁ Ἄρειος) ὁ σοφώτατος
- ποιητής 125,18 Argonauticorum versus
 citantur (I 545) 88,1. 2 (III 225 sqq.)
 125,19 (III 1206) 68,14. 15
- ²Ἀρατος. Arati versus citantur (Phaenom.
 225 sqq.) 41,4 112,15 (389 sq.) 112,36
 (476) 6,9 (926 sqq.) 100,6 ²Ἀρατος ἐν ταῖς
 Διοσημειais (Phaen. 1091 sqq.) 99,35. 36
 αἱ Πλειάδες ἔξι εἰσι καὶ μόνα, καθάπερ
²Ἀρατος εἰρηκε (cf. Phaen. 258) 102,23
- ²Ἀρης (ὁ τοῦ) Α. πλανήτης 44,27 75,25 105,7
- ²Ἀριστοτέλης. φιλόσοφον τοῦ ²Ἀριστοτέλους
 τὸ ἦθος καὶ φιλόληθες 7,35 ²Ἀριστοτέλει
 δοκεῖ τὰ φυσικὰ σώματα μὴ ἄνευ τῆς
 ἀγῆς ποιεῖν εἰς ἄλληλα 42,27 λέκηθεν
 ἔαυτον ὁ ²Ἀρ. τοῖς ἐκ τῶν τεσσάρων (τὰ
 οὐράνια) συντιθεῖσι συμφωνεῖν 41,38 42,1
 παρ² Ἐλλησ φαίνεται τῶν πρὸ ²Ἀριστο-
 τέλους οὐδεὶς τοῦτο φρονῶν (σώματος
 ἔτερου εἶναι τὸν οὐρανόν 17,36 v. etiam
 17,5. 18,33 — ὁ Σταγειρίτης (ἀλίος κατὰ
 τὸν Στ. ὁ κόσμος ἔστιν) 115,30 — ²Ἀρι-
 στοτελικός 31,7
- ²Ἀρκαδία 26,36
- ²Ἀρριανός. citatur eius liber Περὶ μετεώρων
 15,13
- ²Ἀστεῖος ἄρχων (Ol. 101,4) 87,3
- ²Ἀτρεύς 101,35 102,17. 20
- ²Ἀφροδίτη. ὁ τῆς ²Ἀφρ. (ἀστήρ) 30,13
 44,29 75,26 83,2
- ²Ἄώς (Eurip.) 102,2
- ²Ἀγαῖα 83,23 — ²Ἀγαῖκός 84,8
- Βαβυλών 17,34
- Βυζάντιον 18,31 19,2
- ²Γέθθος. παροιμία τις ἐπιχωριάζει παρ²
 ἥμιν — τὰ (τοῦ add. Diels) πρὸς ἐσχάτην
 Γέθθου πεποίηκε” 126,11

- Δαμάσκιος 44,24 97,21 116,36 117,9,12,27
 Δημόκριτος φησιν εἶναι τοὺς κομήτας σύμφωνοι τῶν πλανητῶν ἀστέρων 75,22
 ἔωρας τένει λέγει (διατυμένων τῶν κομήτων ὑπολειπόμενον ἀστέρα) 88,20. 24. 28
 Διέσπολις 19,4
 Ἐλλάς 18,36
 Ἐλληνες 17,36
 Ἐμπεδοκλῆς ἀμετάβλητα μὲν εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα μένειν ἔλεγεν — οὐαὶ μέντοι εἴναι κατὰ τὰς δυνάμεις ἀλλήλοις ἅπαντα 25,7, 11
 Ἐμπεδότημος. ἡ Ἐμπεδοτίμου περὶ τοῦ γάλακτος (ὑπόθεσις) 117,9. 10, 27
 Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος 15,13, 14
 Ἐρυῆς. ὁ τοῦ Ἐρυμοῦ (πλανήτης) 30,14
 44,30 75,25 76,31 78,31 — Ἐρμαῖος ἀστήρ 76,14. 26 79,28. 35, 36 Ἐ. σφαῖρα 21,30 42,18 104,28 105,9
 Εὐκλῆς. ὁ Μέλωνος ἄρχων Ἀθήνησι (Ol. 88,2) 84,22
 Εὐριπίδης. citantur Eurip. versus (Orest. 1001 sqq.) 102,1 (fr. 110, Nauck, Trag. Gr. fragm. p. 682) 19,24
 Ζεύς 54,28 102,3 . . . ὁ τοῦ Διὸς ἀστήρ ἢ σφαῖρα ἀστήρ 44,27 75,25 88,35 105,7
 Ἡλίος 101,27
 Ἡρα 115,17,19 117,15 118,1 sqq. — Ἡραῖον γάλα 117,17. 37
 Ἡράκλειτος 16,22,28
 Ἡρακλῆς 115,18
 Ἡσίοδος. citantur Hesiodi versus (Theog. 740 sqq.) 68,10 (Op. et d. 385) 79,23
 Ἡφαιστος 118,5
 Ἰνδοί 17,33
 Ἰπποκράτης ὁ Χίος ἔκτον πλανήτην ἀστέρα τὸν κομήτην εἶναι (λέγει) 77,8 τὴν κόμην ἔξωθεν αὐτῷ φησι προσγίνεσθαι 77,13 82,20. 24 — οἱ περὶ Ἰπποκράτην ἐν μόνοις λέγοντες τοῖς βορείοις μέρεσι τὸν κομήτην γενέσθαι 88,25 84,26. 27 cf. 77,31 v. etiam 98,16. 17 99,6
 Ἰταλία 76,10
 Ἰταλικός. Ἰταλικοί i. e. Πυθαγόρειοι 76,3, 9
 Κάνωβος (ὁ ἀστήρ) 15,20 18,32
 Κρόνος, ὁ τοῦ Κρόνου ἀστήρ 44,26 75,24
 79,26 105,8
 Κυλλήνη 26,35
 Κυρηναῖος 15,14
 Μαγνησία (γῆ) 49,11. 16
 Μαιῶτις λίμνη 25,18. 19
 Μακεδονικός 27,3
 Μένανδρος. Menandri versus citatur (cf. Th. Kock, Com. Att. fragm. III p. 231, fr. 872) 94,6
 Μόλων 84,22
 Οὐλυμπος ὁ Μακεδονικός 27,3. 4
 Ομηρος. λίθος τὰ ἄκρα περιθραυσθεῖς καὶ γενόμενος καθ' Ὁμηρον ὄλοιτρος (cf. Il. N 137) 124,22 ὁ ποιητὴς ἀργῆτα περανὸν ἔγνωκεν (cf. Il. Θ 133 Od. Ε 128) 47,23. 24 (Φαέθων νεανικῶτερον ἔλαύνων) οὐδὲ νόφι πατὰ τὸν ποιητὴν ἐπιβάλλων ἴμάσιληγ (cf. Od. Z 320) 101, 28. 29 versus citantur (Il. Z 281 sq.) 68,12 (Il. O 192) 54,27 (Il. X 29. 30) 19,1 (Od. K 517) 68,13. 14
 Πλάτων ἐκ πυρὸς μὲν εἶναι τὰ ἀστρα λέγει, τὸν δὲ ὅλον οὐρανὸν ἐκ πλείστου μὲν πυρός, ὀλέην δὲ τῶν ἄλλων (Tim. p. 63 B?) 16,20 46,14 116,34 (ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἀστρα) τῆς τοῦ πυρὸς οὐσίας κατὰ Πλάτωνα καὶ οὐ πέμπτης, ὡς Ἄριστοτέλει δοκεῖ 122,11 εἰ ἀλλοιοῦται — τὸ θεῖον σῦμα, πάντως ἀνάγκη κατά τινα τῶν εἰρημένων τετσάρων ποιοτήτων ἀλλοιοῦσθαι, καθά δοκεῖ καὶ Πλάτων 50,28 — Πλατωνικὸς ἀνήρ 31,4 τοῖς Ηλ. οὐ συνεφέλεσθαι δοκεῖ τῷ οὐρανῷ τό τε τὸ πρόεκτον μέρος ἀλλὰ φυσικὴν ἔχειν τὴν τοιαύτην κίνησιν 87,18 97,4
 Πλειάς 102,3. 21 Πλειάδες 102,22 Πληιάδες 79,23 125,20
 Πλούταρχος 27,2
 Πλωτῖνος (Enn. II 2 init.) 12,24
 Πτολεμαῖος 109,31 110,14
 Πυθαγόρας 76,10 — Πυθαγόρειοι. τῶν Π. τινὲς ἔκτον ἀστέρα πλανώμενον ὑπετύθεντο τὸν κομήτην 76,9 sqq. 77,10 σύνδρομον δὲ τῷ ἡλίῳ ὅντα βραδέως φαίνεσθαι 76, 13. 14 78,27 τὴν κόμην οἰκοθεν ἔχειν αὐτὸν βούλονται 77,12 αἱ τῶν Π. δόξαι περὶ τοῦ γαλαξίου 101,19. 25. 30. 32 106,14
 Σταγειρίτης 115,30
 Φαέθων 101,21. 26
 (Φιλόσπονος). Philoponi comment. in Meteor. ex scholis conflata sunt (τὴν ἀκοήν ἀναπαύοντες — τῷ πρώτῳ τριήματι δίδομεν πέρχει) 53,27. ceteros etiam Meteor. libros interpretaturus est (τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων [τῆς Ἱρίδος] ἐκεῖσε τοῦ φιλοσόφου λέγοντος ἀκουσμάτευ 71,2 sqq. (v. etiam 100,25. 28, 29) audi-

tores delegat ad ea, quae aliis locis aut dixit aut dicturus est: περὶ τούτου (scil. ἐπὶ ὁ τόπος οὐκ ἔστι τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος σώματος, καθὸ περιέγει) ἐν τοῖς εἰς τὸ τέταρτον τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως σχολικοῖς συγγράμμαστι (cf. comm. p. 563 sqq.) αὐτάρκως εἴρηται 35, 18, 19 περὶ δὲ τούτων ἀπάντων ἐξέρωθε (fort. comm. in I. de gen. et corr. p. 257 sqq.) τὰ δοκοῦντα ἡμῖν εἴρηται 24, 38 25, 1 διηγώνται ἡμῖν

ἐντελῶς ἐν ἑτέροις (comm. in Phys.?) 37, 23 τὰς ἀπὸ τῆς κυκλοφορίας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ήερὶ οὐρανοῦ διεσκευασμένας ἐπιγειρήσεις αὐτῷ τοῦ πέμπτης εἶναι σωμάτων οὐσίας τὸν οὐρανὸν ἐν ἑτέροις διελευσόμενα 16, 31, 32

Χίος 77, 8 84, 11

Ωρίων (τὸ αστρον) 18, 32 19, 1 84, 20 114, 19
ἡ ζώνη τοῦ Ωρίωνος 87, 7 88, 7. 9. 11, 14
96, 21, 35

III LOCI PLATONICI

Cratylus p. 397 C	17,38	p. 31 B	41,28 46,12
p. 404 C	117,39 118,1sqq.	p. 41 B	32,29
p. 410 B	17,37	p. 58 D	38,6
Politicus p. 269 D	110,20		
Timaeus p. 28 B	3,32		
(sed cf. Pol. p. 269 D)			

IV LOCI ARISTOTELICI

Physica		B 3	14,20
generaliter	2,18 3,28	B 4	26,26,27
Δ 4	35,19	B 6	25,8,9
De caelo		Meteorologica	
generaliter	2,18, 19 3,30,34	B 8 p. 368 ^a 34 ^b 6	100,25,28
4,8 9,25 110,21		Γ 4	70,37 75,16,17
A 2	10,9 13,4	Kouñήν μὲν ἔχει περὶ ζῷων θεωρίαν ἡ	
A 2,3	16,30,31	Περὶ ζῷων ιστορίας αὐτοῦ πραγμα-	
A 3 p. 270 ^a 12.		τεῖλα, ἡ Περὶ ζῷων γενέσεως, ἡ Περὶ	
25 sqq.	50,1 51,13	ζῷων μορίων πορείας τε τούτων καὶ	
B 7	22,29 39,29,30	κενήσεως, ἡ Περὶ ψυχῆς, ἡ Περὶ	
B 8 p. 289 ^b 30	109,34	αἰσθησεώς καὶ αἰσθητῶν, ἡ Περὶ	
De generatione et corruptione		ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, ἴδια δὲ καὶ	
generaliter	2,19 4,11 9,25	κεχωρισμένη ἡ Περὶ μνήμης καὶ	
B 2	32,17,18 41,34,35	ἀναμνήσεως καὶ τῆς καθ' ὕπνον	
B 2,3	10,6 13,5	μνατικῆς	9,13 sqq.

ADDENDA ET CORRIGENDA

- p. 4,19 non *τοῖς* sed *τῆς* legendum et in notis addendum *τῆς* V: *τοῖς* Ma
p. 13,28 legendum *ὅσα* et in adnot. addendum *ὅσα*, ut vid., V: *ὅτε* Ma
p. 15,14 post *ἔχειν* add. *καὶ δισκῆλους* Ideler
p. 18,35. 36 *τῆς λαμπρότητος ἀμφιπεριστάς* *ἔστι* coni. Ideler
p. 41,5 legendum *κυνοσούρας*
p. 104,28 *καὶ ταῦτην* recte coni. Ideler

COMMENTARIA
IN ARISTOTELLEM
GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS XIV

PARS II PHILOPONI IN ARISTOTELIS
DE GENERATIONE ET CORRUPTIONE

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCCLXXXVII

IOANNIS PHILOPONI
IN ARISTOTELIS LIBROS
DE GENERATIONE ET CORRUPTIONE
COMMENTARIA

CONSILIO ET AUCTORITATE
ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

HIERONYMUS VITELLI

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MDCCCLXXXVII

P R A E F A T I O

Philoponi commentaria in libros De generatione et corruptione
graece edidit Aldus e codice deterioris notae, quem similem fuisse
nostris GT docet adnotatio critica. praeter hos duos libros manu
scriptos, qui admodum pauca attulerunt ad emendanda Philoponi verba,
collatos habui totos RSZ, quorum RZ pro recensionis fundamento posui,
S autem consulto sprevi. consentit enim plerumque vel cum RZ vel
cum GT, proprios habet errores tantummodo quos propagare nefas duxi.
mendis quidem et interpolationibus seatet etiam Z, qui nescio qua ratione
ductus verba audacter traicit; at idem nos saepissime docet non easu
deberi quae in R invenimus, quin immo interdum solus verum servasse
videtur. complures practerea editionis Aldinae paginas cum codice V
collatas inveni, cuius si integra praesto fuisse collatio, rariora lacunae
signa in editione nostra comparerent (cf. ex. gr. p. 32,6 sq. 33,19 sq. 37,
16 sq.), aliaque minora scripturae vitia procurare potuisse (cf. p. 130,
23 134,25 135,27). sed cum Aristotelis potissimum causa φορτικώτερα
haec commentaria tractemus, lacunae autem et corruptelae ad commen
tatoris verba ita spectent ut fere nusquam lateat quid ille in Aristotele
legerit, ne Philoponus quidem, opinor, ob acceptam iniuriam graviter
mihi succensebit.

Codices GSTZ contulit Iohannes Tschiedel, R examinavi ipse, ceter
orum fere omnium notitia debetur Torstrikio. dum liber typis descri
bitur, adiuvit me consilio et opera Hermannus Diels.

Scrib. Florentiae

m. Martio a. MDCCCXCVII.

H. VITELLI.

CONSPECTUS LIBRORUM

A OXONIENSIS Colleg. Nov. 237, chartae. saec. XV, *pessime scriptus*: ιωάννου ἀλεξανδρέως φιλοπόνου εἰς τὸ ἄ περι γενέσεως καὶ φθορᾶς ἀριστοτέλους ἔξηγησις. consentit cum Z, ex quo descriptum esse suspicor (p. 312, 22 habet Z διὰ—πλανήτων, quae A om.): 7,8 τὴν τέχνην || 11 sq. καὶ τούτων—φύειρομένων om. || 312,2 μόνην || 3. 4 περὶ—ἔθεώρησεν om. || 10 διὰ εἴη || 21 ὥσπαι || 23 ίδιον || 25 ἀνακάμπτουσαι || 313,13 οὕσης om. || 15 ἔχειν || 16. 17 ὁ αὐτὸς (ό om.?) ἀληφ φυλάττεται κατ' ἀριθμὸν || 19 γενομένη etc. pro ἀλλὰ p. 313,16 adnotatum ex hoc codice ἀπὸ γάρ. desunt nonnulla in principio alterius libri.

F AMBROSIANUS F 113 sup., chartae. saec. XV. Aristotelis textum, quem non malum existimavit Torstrikius, sequuntur scholia uberrima, quae omnia deseripsit Tschiedel. eorum bene multa excerpta sunt e Philoponi commentario: saepius cum GT consentiunt quam cum RZ. praeter ea quae data occasione in apparatu critico commemoravi, apponam nonnulla ut de natura excerptorum constet:

(Ar. A 5. 320^a15) ἀμφοτέροις δὲ ἐκ τῶν δυνατῶν: (Philop. p. 72, 12) ^{εἰ} πᾶς γένεται μεταβολὴν. γενέσεως. ἀλλοιώσεως. αὐξήσεως. ἐπήγαγεν ἀμφοτέροις συνελῶν τὰ τρία εἰς δόνο εἰς τὸ κατ' οὐσίαν μεταβάλλον, δι' οὐ τὸ γινόμενον σημαντεῖται. καὶ εἰς τὸ κατὰ συμβεβήκός, ὅπερ κοινόν ἔστιν αὐξόμενου καὶ ἀλλοιούμενου: (Ar. p. 319^b31; Philop. p. 69,15) ὅταν δὲ μηδὲν ἵπομένη αἰσθητὸν οὖ πάθος η συβεβήκος τί ἔστι. καθ' ὃ η μεταβολὴ γέγονε. τοῦτο γάρ θιατέροις τὸ καθ' ὃ η μεταβολὴ γίνεται σημαῖνει, τότε γένεσις ἔστι καὶ φθορά. οὕτως περὶ τούτων διέξεισιν ὁ φιλόπονος.

(Philop. p. 18,21) τὸ τῶν ἐγράψαντων εἰς ἄλληλα μεταβολὴν εἶπε διὰ τὰ οὐράνια· ταῦτα γάρ ἐν τὸ ὑποκείμενον ἔχοντα οὐκ ἀλλοιοῦται, διτε οὐ μεταβαλλόντες κατὰ τὰ ἐναντία πάθη, εἰ μὴ μόνον κατὰ τόπον: ὁ ἐμπτηδονολῆς φησὶ καὶ πρὸς τὰ φάνταμενα καὶ τὴν ἐνάργειαν μάχεται, καὶ πρὸς ἑαυτὸν αὐτὸς. πρὸς μὲν τὰ φαινόμενα μάχεται, διτε ἀμετάβλητα τὰ στοιχεῖα φησὶν εἶναι καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐκ τούτων γίνεσθαι. αὐτὰ δὲ ἐξ ἀλλήλων οὖ γίνεσθαι. αὐτὸς δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἐναντιοῦται. διέστι ἀμά μὲν οὐ λέγει ἔτερον ἐξ ἔτερου γίνεσθαι τῶν στοιχείων. ἀμά δὲ ὅταν ἀπαντά τὰ στοιχεῖα εἰς ἐν συναγάγῃ. ὡστε γενέσθαι τὸν σφαιρὸν χωρίσας αὐτὰ τοῦ νείκους. γίνεσθαι πάλιν τὰ στοιχεῖα φησὶν ἐξ ἐνὸς τοῦ σφαιρὸν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τοῦ νείκους. εἰ δὲ ἐξ ἐνὸς τοῦ σφαιρὸν γίνονται πάλιν τὰ στοιχεῖα τοῦ νείκους ἐπικρατήσαντος. δηλονότι διαφορῶν τινῶν ἐπιγινομένων καὶ παθῶν τὰ στοιχεῖα γίνεται ἐκ τοῦ σφαιροῦ. ἐπικρατούσης γάρ τῆς φύλας τῆς ποιούσης ἐν τὰ πάντα, του-

τέστι τὸν σφαῖρον, χωρίζονται ἐξ αὐτοῦ παντελῶς τὰ πάθη τὰ συστατικὰ τῶν στοιχείων· καὶ διάφορα γίνεται πάντα τὰ μέρη τοῦ σφαῖρου. πάλιν δὲ τοῦ νείκους ἐπικρατοῦντος ὁποιονδήν μέρος τοῦ ἡμισφαῖρου. διαφορὰς τινὰς προσλαμβάνον καὶ πάθη, γίνεται τὸ μὲν ὅδωρ. τὸ δὲ ἀὴρ. τὸ δὲ, ἄλλο τῶν στοιχείων. χωρὶς γάρ τῶν διαφορῶν τούτων καὶ τῶν παθῶν τῶν συστατικῶν τῶν στοιχείων, ἀδύνατον γενέσθαι ὅδωρ ἢ ἀέρα. εἰ οὖν τῷ τυχόντι μέρει τοῦ σφαῖρου αἱ τοῦ ὕδατος διαφοραὶ προσγινόμεναι, ὅδωρ αὐτὸν ἐποίησαν, εἰκός ἔστιν ὅτι καὶ τὸ πρώην ὃν ὑποκείμενον ταῖς διαφοραῖς τοῦ ἀέρος. πρὶν ἢ φιλία ἐπικρατεῖ^δ, τοῦτο τὰς διαφορὰς τοῦ ὕδατος προσλαβεῖν καὶ γενέσθαι ὕστερον ὅδωρ. εἰ δὲ τὸ πρώην ἔχον τὰς διαφορὰς τοῦ ἀέρος τοῦ σφαῖρου μέρος τοῦτο τὰς διαφορὰς τοῦ ὕδατος ὕστερον προσέλαβε καὶ γέγονεν ὅδωρ, δηλονότι ἐξ ἀέρος ὅδωρ γέγονεν. ὥστε γίνεται ἐξ ἀλλήλων τὰ στοιχεῖα. ὥστε δὲ ἐμπεδοκλῆς ὁ λέγων ἀμετάβλητα τὰ στοιχεῖα καὶ μὴ γίνεσθαι ἔτερον, ἐξ ἀέρου, ὁ αὐτὸς καὶ ἐξ ἀλλήλων αὐτὰ γίνεσθαι λέγει. ἐν οἷς ἐκ τῶν στοιχείων τὸν σφαῖρον γίνεσθαι λέγει. τῆς φιλίας ἐπικρατούσης καὶ πάλιν ἐκ τοῦ σφαῖρου τὰ στοιχεῖα τῇ τοῦ νείκους ἐπικρατεῖ^ε. τοῦτο δὲ ἔστιν ἐναντιούμενο^γ αὐτοῦ πρὸς ἑαυτὸν: <Αρ. A 1. 315^a 11> ἀφαιρουμένων οὖν τούτων: <Philop. p. 19,16> εἰ γεγόνασι φησὶν αἱ διαφοραὶ ἀλλαι ἐν ἀλλῳ μέρει τοῦ σφαῖρου ὥστε ποιῆσαι ὅδωρ ἢ ἀέρα, δηλονότι καὶ ἀφαιρεῖσθεν ἄν. εἰσὶ γάρ ἀφαιρεταὶ τουτέστι δύνανται ἀφαιρεῖσθαι γινόμεναι. τουτέστιν ἐπειδὴ καὶ γι^τ^η^τ. τὸ γάρ ὕστερον ποτε ἐπιγινόμενον τινὶ δύνανται καὶ ἀφαιρεῖσθαι ἐξ αὐτοῦ. εἰ οὖν ἀφαιροῦνται φησὶν αἱ διαφοραὶ τῶν στοιχείων τῆς φιλίας ἐπικρατούσης ἐν τῇ γενέσει τοῦ σφαῖρου, ἀδιάφορον γίνεται ὅλον τὸ σῶμα τοῦ σφαῖρου. ὥστε καὶ τὸ τυχόν αὐτοῦ μέρος, δύνανται γενέσθαι ὅδωρ ἢ ἀέρ, τὸ μὴ δὲ πρότερον ὅδωρ ἢ ἀέρ. ἀλλὰ ἀλλό τι τῶν στοιχείων: <Αρ. p. 315^a 14> ἀλλὰ καὶ νῦν μεταβάλλοντά γε: οὐχ ὅτε φησὶν ἐκ τοῦ σφαῖρου ἐγένοντο τὰ στοιχεῖα ἢ τὸ ἀνάπταν, τότε μόνον δυνατὸν ἦν γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων τὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ νῦν δυνατὸν αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι, ἐπειδὴ ἡ ὑποκείμενή αὐτοῖς ὅλη, μεταβάλλει τοῖς πάθεσιν· καὶ ταῖς διαφοραῖς τῶν στοιχείων. ἔστι δὲ ἐξ ᾧ καὶ αὐτὸς δὲ ἐμπεδοκλῆς εἴρηκε δυνάμει τὰ πάθη προσγίνεσθαι τῇ ὅλῃ· καὶ πάλιν ἀφαιρεῖσθαι καὶ χωρίζεσθαι· ἐπειδὴ καὶ ἔτι τὸ νείκος καὶ ἡ φιλία πρώην ἐξ ἐνὸς τοῦ σφαῖρου τὰ στοιχεῖα ἐγένοντο τοῦ νείκους ἐπικρατήσαντος· οὐ γάρ εἴποι τις ἄν ὅτι <Philop. p. 20,6 sqq.> ὅτε ἐν ἦν τὸ πᾶν τουτέστιν ὁ σφαῖρος, πῦρ ἦν ἐν αὐτῷ κατ' ἐνέργειαν ἢ γῆ. ἢ τὶ τῶν ἀλλων στοιχείων. ἐπεὶ οὐκέτι ἄν ἦν ἐν. ἀλλὰ δηλονότι ἔκαστον τῶν στοιχείων ἔξεστη τοῦ εἶναι ὅπερ ἦν· καὶ μίαν οὐσίαν πάντα ἀπετέλεσε τὴν τοῦ σφαῖρου· εἰ οὖν μεταβαλλ^τ τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τοῦ εἶναι ἔκαστον ὅπερ ἦν ἐν τῇ τοῦ σφαῖρου γενέσει. μεταβαλλ^τ δὲ καὶ νῦν δυναμένων τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν καὶ χωρίζεσθαι καὶ πάλιν ἐπιγίνεσθαι οὐκ ἄρα ἀμετάβλητα τὰ στοιχεῖα: <cf. Philop. p. 20,11 sqq.> καὶ τοῦτο πρὸς τὸν ἐμπεδοκλέα λέγει. ὡς ἀσύμφωνα ὑποτίθεμ^ν^η^τ. φησὶ γάρ ὅτι ὅσον ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων, ποίαν γρὴν θέσθαι ἀρχὴν. πότερον τὸν σφαῖρον ἀρχὴν τῶν στοιχείων, ἢ ταῦτα τοῦ σφαῖρου· καθὸδο μὲν γάρ ὡς ὅλη ὡς <i. δ> σφαῖρος ὑπόκειται. καὶ ἐξ αὐτοῦ ὡς ὅλης τινὸς ἀποίους καὶ διαφόρου <i. κάδιαφόρου> μεταβάλλοντ^τ καὶ ἰδιοποιουμ^ν^η^τ τὰ δὲ γίνεται στοιχεῖα, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ νείκους κίνησιν, κατὰ τοῦτο τὸν σφαῖρον δεῖ τίθεσθαι ἀρχὴν τῶν στοιχείων. καθὸδο δὲ πάλιν ἐκ τῆς τῶν δὲ συνθέσεως τὸν σφαῖρον ἔλεγε γίνεσθαι τῆς φιλίας αὐτὰ συγχρινούσης, ταῦτα δὲ ἐκ τῆς ἐκεί^γ διαλύσεως, κατὰ τοῦτο τὰ δὲ στοιχεῖα ἀρχὴ etc.

AMBROSIANUS G 51 sup., membran. saec. XIII. plenam collationem G recepi in adnotationem criticam, interdum siglo G cancellis saepto. cum enim collatus sit G antequam ceteri codices examinarentur, consentaneum est nonnulla collatorem, quamvis doctum et diligenterissimum, effugisse.

VATICANUS gr. 312, madore corruptus, chartae. sacc. XIV vel potius XV; P cf. Diels, supplem. praeft. Simpl. Phys. vol. X p. XII. adnotavit Torstrikius: p. 49, 27 χρησιμεύσας (cf. GT) || 50,5 φημὶ || 130,1 εὐ om. ||

2 ὑπερβατὸς. nuper codicem ipse inspexi Romae, et pauca quaedam excerpti:

p. 1,1 γρ̄ματικοῦ (m. rec. superser. σχολαστικοῦ) || 6 καὶ om. || κοινῶς || 11 τὰ alterum om. || 30,15 ἔκπρισμα τὰ (ut GT) || 204,2 ἀποσεμηνώσεις || 7 διά τινα || 314,10 prius η̄ om. || 19 διαλοίπ" || γάρ τῷ] γάρ τὸ (ut GT) || etc.

Q VATICANUS gr. 499. continet principium tantum Philoponei commentarii, neque dignus videtur qui curiosius inspiciatur (ex gr. p. 2,1 sq. habet ἐν τῇ ἑξῆς δὲ).

R RICCARDIANUS 63, chartac. saec. XIV. codicem descripsi in *Studi ital. di filol. class.* II 515 sq. (cf. III 359 sqq.).

S LAURENTIANUS 85,1 (cf. praef. Simpl. et Philop. Phys.), chartac. saec. XIV. saepius consentit eum GT (velut p. 155,14 ἀλλὰ τὸ μὲν; 173,11 καὶ om.; 180,16 ἡ λόγος etc.) quam cum RZ (154,19 habet τῶν; 32 καὶ τὴν non καὶ ἐπὶ τὴν; 257,13 λέγει etc.); scatet autem propriis erroribus, velut p. 89,21 οὖν pro εἶναι sim. hinc vides non esse ex codice R descriptum, quae fuit olim Torstrikii suspicio: addas p. 270,34 ubi verba διάτε—νγρόν, non modo in GT sed etiam in R omissa, servaverunt Z et S.

T MARCIANUS Ven. 232 (Morelli p. 133), chartac. saec. XIV. ex hoc codice fluxisse videtur editio Aldina.

V COISLINIANUS 166 (Omont III 147), chartae. saec. XIV. vide quae de hoc codice monui in praefatione.

p. 1,1 ἀλεξανδρέως τοῦ φιλοσόφου σχολιακὴ || 2 sq. ἔρμεσον καὶ ἐπιστάσεις εἰς || 6 καὶ περὶ] ἔτι τε || 12 καθάπερ καὶ τὰ || μὲν om. || 14 τε om. || 18 τὸν om. || 19 sq. ἄλλο τι ποτε || 20 ὀνομάσθω || 23 πάντα τὸν κόσμον ||

7,7 περὶ γενέσεως om. || 9 οὖν prius om. || καὶ κατὰ τέχνην οἶνον (ut R) || 11 ἀλλὰ καὶ τὸ τούτων || 15 τῷ om. || 23 et 24 αὐτίαν || 26 τὰς (post καὶ) om. || 29 δρόσου om. || 8,1 τίς ἔκστου ἔστιν ὅλη || 2 δὲ om. ||

9,20 πρῶτον et ὑπέθεντο || 21 τὰ ἀλλὰ πάντα || 22 οὐκέτι ἔσται || 24 τοῖνυν] τότε (sic) || 26 οὐκέτι || 28 ἔστι γένεσις, ἀλλ' || 10,12 ἐξ αὐτοῦ εἰδους || 26 sq. τουτέστι τῷ ἐν || 11,1 ἐνὸς τὴν ὅλην || 4 τούτους] τους (sic) compend. || 5 ἐν] ἔπερον || ὑπεπέθεντο || 12,4 ἐκ τούτου τοῦ λόγου || 8 ἀπειρολήπτους || 11 σωμάτων || 12 πεπερασμένους || 20 τρία εἰσὶ μόνα σχήματα || 24 ἄρα ἔσται ἡ || 26 et 27 αὐτά τε πρὸς || 27 ἀν τῷ] ἀλλοις || 29 ἀνωτάτῳ || 13,2 γῆ δὲ ἐκ τούτων κυβικῶν τυχόν || 3 τὰ σύνθετα ἀλλήλων || 9 δὲ om. || 11 ἐπὶ] καὶ compend. || στοιχείου om. || 12 μόνην || δὲ om. || 13 τριῶν om. || 13 sq. τοιῶν ἡ τοιῶν || 15 πάρη τῇ πυράλιτεν || μὲν om. || 19 τὰ om. || 22 ὄμοιοικερεῖν] || 24 ἐκ τούτων om. || 27 νομίζεσθαι || 32 τὰ ὄμοιοιμερῆ || 14,4 νῦν || 11, 12 τοὺς πλείω—φασὶ om. || 15 γίνεσθαι || 21, 15,1 Ὁτι, φησί—ἀλλοιωσεως, δῆλον om. || 15,3 πλείονα τὰ στοιχεῖα || 11 ἡ prius om. || 12 τῆς bis || 15 οὕτω || 17 διάλλαξις τε om. (ut T¹) || 18 τούτοις] τοῖς || 19 τι] τινα || 23 λέγειν] εἶναι || τὴν om. || 25 κοινὸν εἰς πάντας || 26 εἶναι λέγειν τι (ut Z) || 30 αὐτοὺς || 16,9 <τοῦ> om. || τι] τινα || 10 μὲν om. || 12 καὶ διάκρισιν om. || 13 σύγκρισιν] οὔσιαν || 14 ἥτοι τὴν θέσιν ἡ || 15 καὶ prius om. || 24 τι φησί ἀλλοιωσιν || 31 ἀν om. || 32 λογιστικό || 17,1,3 ἀρχής—πλείους om. || 4 φησὶ τὰ (om. γάρ) || 8 ἡ prius om. || 9 πυρίων || 13 δὲ om. || τῷ] τὸ || 17 εἰσὶ τὰ || οἷον om. || 18 ψυχρότητος || 22 συντεθέντων || 23

ἀκίνητον ut vid. || 24 τῆς σφαῖρας || 26 sq. τῆς φαντασίας τὴν μεταβολὴν || 30 τῷ ομ. || 31 ἔχει || 18,4 καὶ ομ. || 7,8 ἀλλοίωσιν—Ἐμπεδοντῆς ομ. || 13 εἰτι || οὕνη δὲ || 18 κοινὸν ομ. || 19 θατέρῳ] ἐκατέρῳ || 25 τὸ (post ὅτι) ομ. || 27 εἰ δὲ καὶ ἄντοι || 19,2 πάλιν] πᾶσι || 9 ὥστε (ut a), si silentio fides || 12 γινομένου || 15 καὶ ομ. || προσγινομένων || 18 γένονται || 20 αἱ alterum ομ. || 22 ἐδύναντο? || αἱ καὶ || 23 τοῦ ομ. || πέφυκε || 33 ἀποτίθεντ τὰς ἴδιότητας || 20,6 sq. πῦρ ἐν αὐτῷ—καθὸ ἔξιν ἡν || 10 πότερον αὐτὸν (ut vid.) ἀρχὴν θετέον || 14 ἐκ τοῦ σφαῖρου ομ. || 16 (Ἄν) ομ. || 17 πρώτην] παρὰ τὴν || 25 τῆς ομ. || 28 δὲ τῶν ομ. || 21,3 γίνεται μεταβολῆς καὶ συνθέσεως || 6 διτέων || μὲν γάρ] μέντοι || 7 προθέμενοι (?) ut videtur) || 8 οὐδὲ τὰ τῶν ἐπιπέδων οὐ τὴν τῶν (hoc deletum) ἐκ || 9 τῶν] τὸ || 14 sq. ποιότητῇ γάρ καὶ πάθους μεταβολῇ γεννᾷ ταῦτα· ποιότητα δὲ ||

Accedant alia nonnulla e ceteris paginis quas collatas habeo:

22,6 ἀντὶ τοῦ θρήγων ἔξαρχων || 10 τὸν ὄρμον—τρήματος ομ. || 15 μεταθέσει καὶ μεταστάσει || 23,3 τὰ ἐναντία περὶ αὐτοῦ φησι (pro τισι) || 8, 10 καὶ ἐν—καὶ ἀλληγ ομ. || 27,21, 23 οὗτος μὲν εὐλόγιος ἀδιάτρετος ἔσται, οὐ μὴν καὶ μέγεθός τι (ομ. ἡμεῖς—ἀδιάτρετος) || 31,18 καὶ εἰς in lac. ομ. || 20 ὕλη in lac. ομ. || σῶμα] σώματα; lacunae in inequentibus || 22, 23 δεδομένα—αὐτὰ ομ. || 134,3 sq. ὅτι—περιεχόμενον ομ. || 5 τούτου νῦν] τοῦ οὐρανοῦ || etc.

MARCIANUS Ven. 233 (Zanetti p. 119), membran. saec. XV.

U

p. 1,8 καὶ περὶ αὐτῶν || 11 ἀιδίων] ἀγενήτων || 14 τε ομ. (item V) ||

VATICANUS gr. 2168 (= Column. 7), chartac. saec. XV. Philoponi commentarium tenent folia 1—102: tit. ἰωάννου γραμματικοῦ etc. εἰς τὸ πρῶτον τῆς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς.

p. 3,13 ποιεῖν (cum T) || 15 ἔστι, τῆς κινήσεως (cum GTZ) || 16 κυκλοφορίτική (cum GTS) || λοιπὸν] εἰπὼν || περὶ] ἐπὶ (cum R) || 19 αὐτῶν || 4,13 ὁ ἔστι (cf. T) || 19 ἀσωμάτων (cum GT) ||

MARCIANUS Ven. 230 (cf. praeft. Philop. Phys. p. XV), chartac. saec. XIV, Z a compluribus librariis exaratus. consentit fere cum R, sed et multo minore accurate scriptus est et traiectione verborum abutitur. omisit, nescio pro easu, suo loco (f. 281^r), verba αἱ κινήσεις—τὸ δὲ πῦρ (p. 266, 20—267,6), supplevit post f. 286^r (eius extrema verba sunt τὴν πράσινην καὶ p. 300,5 sq.), praemissa notula λείπει ἡ συνέχεια καὶ τὰ ἔξης. addas igitur in adnotatione critica: 266,21 et 22 et 267,3 Z cons. eum R; 266, 23 μόνη Z; 30 ἔστι Z (cf. GTa); 267,3 αὐτοῦ (pro αὐτός) et 4 τούτων Z.

Nomine tenuis immotuit mihi eod. PARISINUS gr. 1916 (Omont. II 162), chartae. saec. XV in fine mutilus; excerpta 'nullius pretii' inesse in eod. COISLINIANO 169 (Omont III 147 sq.), chartae. saec. XIII, adnotavit Torstrikius; idem alium quoque librum VATICANUM commemoravit, chartaceum saec. XIV, sed erravit in numero ('256').¹ praeterea exstant in codice byblio-

¹⁾ Codd. Vatic. gr. 256,1, chartaceus, scriptus a. 1321 (τετέλεσται ἡ παροῦσα βίβλος ἐν ἔτει , ξῶ εἰκοστῷ ἑνάτῳ) et cod. 256,2, ab eodem, nisi fallor, librario exaratus, nulla continent Philoponea: adnotationes in libros de Gen. et Corr. invenias f. 443v sqq. (cod.

thecae Oratorii Neapolitani (XXII—I, chartae, saec. XV) commentarii Philoponei p. 35,3—133,18 [δεύ] τερον ἔστι — καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν et 240, 14—261,8 ἔμπαιπω — ἵστη γένοισθ. cf. Jorio, *Codici ignorati nelle biblioteche di Napoli* (Lips. 1892) p. 5; Catalogo dei mss. greci esistenti nelle biblioteche italiane I 2 p. 414.

a Editio ALDINA (a. 1527), cui titulus *Ioannes grammaticus in libros de generatione et interitu. Alexander Aphrodisiensis in meteorologica.* idem *de migratione* (praeedit idem titulus graece). alterum folium continet Francisci Asulanii epistulam ad Iacobum Sadoletum episcopum Carpentoratensem. expressit Asulanus codicem deterioris generis, fortasse (ut innuimus) Venetum T; alia autem damna editor ipse intulit. ut enim textum Aristotelis, ex edito mimirum exemplo, integrum lectoribus offerret, eundemque in brevia capita, sicut erat mos, distributum, Philoponi verba exturbatis plerumque lemmatis genuinis pro arbitrio refingere cogebatur, dummodo orationis συνάφειαν restitueret. hinc misere periit in Aldi exemplo maxima et fortasse unica istorum commentariorum laus, ex quibus nunc demum, librorum memoria fideliter instaurata, Aristotelei codieis egregii Philopono lecti scripturas citra periculum eliciemus.

Versionem latinam saepius Venetiis editam (ex. gr. a. 1543 apud Hieronymum Scotum; cf. Hoffmann, Lex. bibliogr. II 505) confecit Hieronymus BAGOLINUS Veronensis, qui Aldum fideliter et patienter secutus nullos manu scriptos libros inspexisse videtur. supinae socordiae exemplum subiectam ex p. 32,6 spp. editionis nostrae (cf. adn. crit.):

Omnis quidem tactus extremum est, non omne autem extremum tactus, extremum enim est non existente re tangente terminata, tactus autem tangentium solum erunt tactus. Quod autem alia sint, quae se tangunt, praeter ipsum tactum aut punctum aut divisionem etc.

256,2) ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ κινήσεις οὐκ εἰσὶ κυρίως ἄλλὰ μεταβολαὶ μόνον· μεταβολὴ δέ ἔστι μετάβασις ἀπ' ἄλλου εἰς ἄλλο — τῆς ἀπὸ γῆς τουτων τῶν στοιχείων τοπικῆς διαστάσεως. ceterum cf. Diels, praeft. Simpl. Phys. vol. IX p. XVI.

IOANNIS PHILOPONI
IN ARISTOTELIS LIBROS
DE GENERATIONE ET CORRUPTIONE
COMMENTARIA

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΑΠΟΣΗ- 1°
ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΣΥΝΟΥΣΙΩΝ ΑΜΜΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΜΕΙΟΥ
ΜΕΤΑ ΤΙΝΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΠΙΣΤΑΣΕΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΤΩΝ ΗΕΡΙ
ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΦΘΟΡΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ.

5 Διαλαθόν ό Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει περὶ τῶν ἀρχῶν 5
τῶν φυσικῶν πραγμάτων, λέγω δὲ ὅλης καὶ εἰδούς, καὶ περὶ τῶν κοινῆ
πᾶσι τοῖς φυσικοῖς παρακολουθούντων, τόπος δὲ ταῦτα καὶ χρόνος καὶ
κίνησις, σκοπὸν ἔθετο λοιπὸν ἐν ταῖς ἐφεξῆς πραγματείαις περὶ αὐτῶν τῶν
φυσικῶν πραγμάτων διαλαβεῖν. τῶν δὲ φυσικῶν πραγμάτων τὰ μὲν
10 ἀγένητά ἔστι καὶ ἄφθαρτα, τὰ δὲ γενητὰ καὶ φθαρτά· τῶν δὲ ἀφιάρτων 10
καὶ ἀδίνων τὰ μὲν καὶ κατὰ τὴν ὅλότητα καὶ κατὰ τὰ μέρη ἔστιν ἀδία,
καθάπερ τὰ οὐράνια, τὰ δὲ κατὰ μὲν τὴν ὅλότητα ἀδία κατὰ δὲ τὰ μέρη
γενητά καὶ φθαρτά, οἷά ἔστι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. περὶ μὲν οὖν τῶν
ἐν τοῖς φυσικοῖς ἀδίνων, τῶν τε κατὰ τὴν ὅλότητα καὶ τὰ μέρη καὶ τῶν
15 κατὰ τὴν ὅλότητα μὲν τοιούτων κατὰ δὲ τὰ μέρη φθαρτῶν, ἐν τῇ Περὶ 15
οὐρανοῦ πραγματείᾳ διέλαβεν. οὐδὲ γάρ, ὡς ἂν τις οἴσιτο, ἀσύμφωνος ἡ
περὶ τῶν τεσσάρων στοιχείων διδασκαλία τῇ περὶ οὐρανοῦ ὑποθέσει, τῆς
τοῦ οὐρανοῦ προσηγορίας τὸν πάντα κόσμον δηλούσης παρὰ τοῖς παλαιοῖς.
ἐν γοῦν Τιμαίῳ φησὶν ὁ Πλάτων “οὐ δή πᾶς οὐρανὸς ἢ κόσμος ἢ ἄλλο
20 δι τι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστα ἀν δέχοιτο, τοῦτο ἡμῖν ὀνομάσθω”, καὶ
ἐν Πολιτειᾷ “διὸ δὴ οὐρανὸν ἢ κόσμον ἐπωνυμάκαμεν”. ὥστε καὶ
“Ἀριστοτέλης “Περὶ οὐρανοῦ” ἐπιγράψας οὐ τὰ ἄνω σώματα μόνον, ἀλλὰ 20
πάντα κόσμον ἐσήμανεν. ἐν μὲν οὖν ταύτῃ, καθὼς εἴρηται, τῇ πραγ-

Refertur ex GRTza; de ceteris, velut FSV, testor quae diserte adnotabo 1. 4 (titu-
lum om. Z: ὁ ἡ ἀλεξανδρέως σχολαστικαὶ et mox ἐπίγνωσεων (pro ἐπιστάσεων) R,
qui Ἀριστοτέλους om. 6 καὶ περὶ Za: καὶ om. GRT 11 καὶ (post μὲν) om. Za
14 καὶ κατὰ τὰ μέρη α 16 ante οὐρανοῦ lac. III litter. T οὐδὲν γάρ GΤa
17. 18 διὰ τὴν τοῦ οὐρανοῦ προσηγορίαν et mox δηλοῦσαν α 19 τῷ τιμαίῳ α 19 sqq.
Πλάτων Tim. p. 28 B; Politic. p. 269 D 19 ἢ καὶ ἄλλο Plato 19. 20 ἄλλο τι
ποτε RZ (Simplic. De cael. p. 1,7 Heib.; at cf. ib. p. 281,17) 20 ὀνομάσθω R
21 δὲ Plato 22. 23 fort. ἄλλ? ἀπαντα

ματείᾳ περὶ τῶν ὄπωσποτεοῦν λεγομένων ἀιδίων διαλαμβάνει, ἐν δὲ ταῖς Ι¹ ἔξης περὶ τῶν ὑπολοίπων, λέγω δὲ τῶν ἐν γενέσει καὶ φύσηρῷ καὶ πάντων τῶν παρακολουθούντων αὐτοῖς. πάλιν δ' αὖ τῶν παρακολουθούντων τοῖς ἐν γενέσει καὶ φύσηρῷ πράγμασι τὰ μὲν κοινῶς πᾶσιν αὐτοῖς παρακολουθεῖ, τὰ δὲ ἰδίᾳ τισὶ· καὶ τῶν ἰδίᾳ τισὶ παρακολουθούντων τὰ μὲν τοῖς περὶ γῆν ἴδιᾳ παρακολουθεῖ, τὰ δὲ τοῖς ὑπὲρ γῆν, τουτέστι μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ, 25 ἅπερ καὶ μετέωρα καλεῖται· καὶ τῶν περὶ γῆν τὰ μὲν ὡς ἐμψύχοις παρακολουθεῖ, τὰ δὲ ὡς ἀψύχοις· καὶ τῶν ὡς ἐμψύχοις τὰ μὲν ὡς αἰσθητικοῖς, τὰ δὲ ὡς ἀναισθητοῖς. ἀκολουθῶς τοίνυν τῇ διαιρέσει ταύτῃ ὁ Ἀρι- 10 στοτέλης καὶ τὰς φυσικὰς αὐτοῦ πραγματείας διείλεν. ὥσπερ γάρ ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάστε περὶ τῶν κοινῆς πᾶσι τοῖς φυσικοῖς παρακολουθούντων διέλα- βεν, οὕτως ἐν τῇ προκειμένῃ πραγματείᾳ περὶ τῶν κοινῆς πᾶσι τοῖς ἐν 20 γενέσει καὶ φύσηρῷ διαιρέσται, ἐν δὲ τοῖς Μετεώροις περὶ τῶν ὑπὲρ γῆν συνισταμένων καὶ τῶν παρακολουθούντων αὐτοῖς διέλαβεν, ἐν δὲ ταῖς 15 Περὶ ζῴων πραγματείαις περὶ τῶν ὡς ἐμψύχοις καὶ αἰσθητικοῖς (πλεῖσται δὲ αὗται διὰ τὸ πολυειδές τῆς τῶν ζῴων φύσεως), ἐν δὲ τοῖς Περὶ φυτῶν περὶ τῶν ἐμψύχων μὲν οὐκ αἰσθητικῶν δέ, περὶ δὲ τῶν ἀψύχων ἐν τοῖς Περὶ τῶν μετάλλων καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεωρολογικῶν.

' Η μὲν οὖν διαιρέσις τῶν φυσικῶν πραγμάτων καὶ τῶν εἰς ταῦτα 20 πραγματεῖων τοῦ Ἀριστοτέλους, ὡς συντόμως εἰπεῖν, αὕτη ἐστίν. ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὴ ἔστι τῆς παρούσης πραγματείας ἡ συνέχεια πρὸς τὴν Περὶ οὐρανοῦ, ὡς δηλοῦ ὁ "δέ" σύνδεσμος ὁ κατὰ τὸ προσόμιον (φησὶ γάρ περὶ δὲ γενέσεως καὶ φύσηράς) ὡς πρὸς τὸν "μέν" ἀποδεδομένος τὸν ἐν τῷ πέρατι τῆς Περὶ οὐρανοῦ τεταγμένον (ἔστι γάρ 25 συνέχεια μία λόγου συναπτόντων ἡμῶν τῷ ἐκείνης πέρατι τὸ ταύτης προσόντων τοῦτον τὸν τρόπον "περὶ μὲν οὖν βαρέος καὶ κούφου καὶ τῶν 40 περὶ αὐτὰ συμβεβηκότων διωρίσθω ἡμῖν τοῦτον τὸν τρόπον, περὶ δὲ γενέσεως καὶ φύσηρᾶς τῶν φύσει γινομένων καὶ φύειρομένων" καὶ τὰ ἔξης). ἐπεὶ τοίνυν, ὡς δέοντεικαται, συνεχής ἡ παροῦσα πραγματεία καὶ ἐκείνη. 30 εὐλογησοῦ ἡ μὴ ἀνενοήσους ἡμᾶς εἶναι τῶν ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ διδασκομένων, ἀλλὰ κεφαλαιωδέστερον ἐπιδραμεῖν τοῖς ἐκεῖσες γυμναζομένοις.

' Ιστέον τοίνυν ὅτι κατὰ μὲν τὰ πρῶτα δύο. βιβλία διαιρέγεται περὶ τῶν ἀιδίων, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς δύο περὶ τῶν γινομένων καὶ φύειρομένων. 45

1 ταῖς] τῆς α	2 λέγων GT ¹	3 δὲ αὐτῶν RZ	4 πᾶσιν om. Z	5 παρο-
κολουθούντων α	6 τουτέστι τοῖς μεταξὺ α	9 ὁ om. a	10 καὶ om. Z, qui	
μοι καὶ pro γάρ	αὐτοῦ libri	12 κοινῆς om. Z	14 διέλαβεν] διαιρήσεται α	
15 αἰσθητοῖς R	16 αὗται καὶ διὰ R	18 τῶν (ante μετάλλων) om. (G)a	19 ταῦτα	Z: ταύτας eett.
	21 post παρούσης add. τοιαύτης GT, ταύτης α		ἡ τοιαύτη συνέ-	
	22 ὁ alterum om. a	23 φασὶ GT ¹	23. 24 ἀποδεδομένον R	χειραρισμένον Z
27 διορίσθω RZ	τοῦτον ἡμῖν τὸν τρόπον Ar. p. 313b22		28 γινομένων Z	
φύειρομένων R: φύειρομένων ὄροισις Z: φύειρομένων τὸ ὄροισις ἀντὶ τοῦ καθῶν (καθ' ὃν T: ἴμμο καθόλου el. p. 7,11) ὄροισις GT: φύειρομένων ὄροισις κατὰ πάντων, ἀντὶ τοῦ κατὰ πάντων ὄροισις a				
31 μναζομένοις R	29 ἐκείνοις Z: ἐκείνης (om. εὐλογογ.) R		30 ἀνενοήσους R	
	32 βαζεῖται καὶ mox βαζεῖται etc. constanter a			

ἀλλ' ἐν μὲν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ζητεῖ περὶ τῆς οὐσίας τοῦ οὐρανοῦ σῶμα- 1°
 τὸς, καὶ φησιν ὅτι ἔτέρα παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖά ἔστι τὴν φύσιν,
 ἀγένητος οὖσα καὶ ἄφθαρτος οὐ μόνον κατὰ τὴν ὄλοτητα ἀλλὰ καὶ κατὰ
 τὰ μέρη, οὐδὲμιαν ἐπιδεχομένη μεταβολὴν πλὴν τῆς κατὰ τόπον. ζητεῖ
 5 δὲ καὶ πότερον ἀπειρόν ἔστιν ἡ πεπερασμένον, καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι
 πεπερασμένον ἀλλοις τε πολλοῖς καὶ ἀστείοις λόγοις καὶ ἐνὶ τοιούτῳ, φάσ- 50
 κων ὅμοιον εἶναι ἀπειρόν λέγειν πῆγυν καὶ κύκλον ἀπειρον· ὥσπερ γάρ ὁ
 πῆγυν εἰπὼν μεμετρημένον τι λέγει καὶ πεπερασμένον, οὗτο καὶ ὁ κύκλον
 εἰπὼν σχῆμα τε δνομάζει καὶ συναναλαμβάνει τῇ τούτου ἐννοίᾳ τὰ
 10 πέρατα. δείξας τοίνυν ὅτι πεπερασμένον ἔστι τὸ τοῦ οὐρανοῦ σῶμα, ἐπὶ
 τούτοις ἀποδείκνυσιν ὡς οὐδέν 5 ἔστιν ἔσσωθεν αὐτοῦ μὴ ὅτι σῶμα, ἀλλ
 οὐδὲ τόπος οὐδὲ κενόν· οὐδὲ γάρ ἐν | τόπῳ, φησί, τὰ ἐκεῖ πέφυκεν, οὐδὲ 1°
 χρόνος αὐτὰ ποιεῖ γηράσκειν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ
 διδάσκει, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον περὶ τοῦ σχῆματος τοῦ παντὸς οὐρανοῦ
 15 καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀστέρων ὅτι σφαιροειδές ἔστι, καὶ τῆς κινήσεως τῆς
 τούτων ὅτι κυκλοφορητική. ἐπὶ τούτοις λοιπὸν περὶ τῆς ὄλοτητος τῶν
 τεσσάρων στοιχείων διδάσκει, ζητῶν καὶ τούτων τὸ σχῆμα καὶ δεικνὺς
 αὐτὸ σφαιρικὸν εἶναι. περὶ δὲ τῆς γῆς πολὺν καταβάλλεται λόγον, 5
 ζητῶν τέσσαρά τινα, τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ σχῆμα τὴν θέσιν τὴν κίνησιν.
 20 τὸ μὲν μέγεθος ὅτι οὐχ ὥσπερ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν ἀπειρον ἔχει μέγεθος
 ἀλλ ἔστι πεπερασμένη καὶ τῶν πλείστων σχεδὸν δὲ πάντων τῶν ἀστέρων
 πλὴν τῆς σελήνης ἐλάττων, τὸ δὲ σχῆμα δείκνυσι καὶ αὐτὸ σφαιροειδὲς
 ὃν, τὴν δὲ θέσιν ὅτι μέση τέτακται οὐ βίας δεομένη πρὸς τὸ ἀνέγεθος,
 ὡς ἂν τις οἴοιτο, ἀλλὰ τούναντίν βίας δεομένη πρὸς μετάστασιν τῆς 10
 25 μέσης χώρας, ἀκίνητος οὖσα ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. τοσαῦτα τοίνυν ζητήσας
 περὶ τε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς τῶν τεσσάρων στοιχείων ὄλοτητος, καθ' ἃς
 ἀγένητά ἔστι καὶ ἄφθαρτα, διὰ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου βιβλίου, λοιπὸν
 ἀπὸ τοῦ τρίτου βιβλίου μέλλων διδάσκαι περὶ τῶν τεσσάρων στοιχείων,
 καθ' ὃ γενητά ἔστι καὶ φθαρτά (ἔστι δὲ τοιαῦτα δηλονότι κατὰ τὰ μέρη·
 30 ἐκ γάρ τῶν μερῶν τῶν στοιχείων γίνεται τὰ γιγάντενα, καὶ εἰς ταῦτα
 φθείρεται τὰ φθειρόμενα), μέλλων οὖν περὶ τῶν γιγαντιῶν καὶ φθειρο- 15
 μένων διαλαβεῖν ἐκ τίνων καὶ πόσων ἔστι στοιχείων, πρῶτον ζητεῖ εἰ
 δῆλως ἔστι γένεσις· μήποτε γάρ οὐκ ἔστιν δῆλως γένεσις, ὥσπερ οἱ ὑπο-
 τιμέμενοι μηδεμίαν εἶναι κίνησιν μηδὲ μεταβολὴν, καθάπερ οἱ περὶ Παρ-
 35 α μενίδην, καὶ δεικνυσιν εἶναι γένεσιν, τὸ μὲν ἀνελῶν καὶ λύσας τὰς κατὰ
 τῆς γενέσεως φερομένας ἀπορίας, τὸ δὲ τῇ ἐναργείᾳ μάρτυρι χρησάμενος

2 ἔτερα omisssis παρὰ τὰ τέσσαρα (sed in mrg. ἔτέρα πρὸ Δ τὰ) T: ἔτέρα π τὰ ἔτερα R
 6 ἀστέοις G τοιούτων Z 7 γάρ om. GT¹ 8 πεπερασμένον R; ceterum cf. Philop. Phys. p. 438,8sqq. 9 τε] τι a 13 ποιεῖν T 13. 14 ταῦτα—διδάσκει οἰn. Z
 15 καὶ τῆς R: τῆς GTZ: καὶ περὶ τῆς a 16 περὶ] ἐπὶ R 19 et 23 θέσιν] σύγθεσιν Z
 21 πεπερασμένον Z 23 ὃν om. a 23. 24 πρὸς—δεομένη οἰn. Z 26 δε] iuncto ἦν
 28 διδάξειν a στοιχείων γίνεται] Z 30 μερῶν] μέτρων R 30. 31 γίνεται ει
 γιγάντενα et γιγαντιῶν a 32 διαλαβεῖσθαι a . 36 ἐνεργείᾳ R: ἐνεργεία Zα

τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων. ὅλως τε δὴ ἐζητήσε πόθεν ποτ' εἰς Ιν
ἔννοιαν ἥλθον τοῦ οἰεσθαι μὴ εἶναι γένεσιν οἱ τοῦτο ἀποφηνάμενοι, καὶ 20
φῆσιν δὲτι πεπεισμένοι εἶναι ἐν τοῖς πράγμασιν ἐπιστήμην, ταύτην δὲ
ἔστωταν καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων εἶναι λέγοντες, ὑπέθεντο ἔστωτα
καὶ εἶναι πάντα τὰ ὄντα. ὁ δὲ πρὸς ταῦτα δέδειγεν δὲτι καὶ ἐπιστήμη ἐστὶ²⁵
καὶ αὐτῇ ἔστωταν καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων τυγχάνει, καὶ ὅμως οὐκ
ἀναγκαζόμενα τὴν κίνησιν ἀνελεῖν πάντα ἔστωτα ὑποθίμενοι. ἐνδέχεται
γάρ τῶν πάντων τὰ μὲν ἔστωτα ὑποτίθενται καὶ ἀδιαι, ὃν ἡ ἐπίστημη,
τὰ δὲ γενητὰ καὶ φύματά, ἐν οἷς ἡ κίνησις. καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς γενη- 30
10 τοῖς ἔστι τι ἔστωτα καὶ μένον καθ' ὃ καὶ ἐπιστήμη αὐτῶν ἐστι, λέγω δὲ
τὸ εἰδος· τῶν γάρ κατὰ μέρος φθειρομένων καὶ μεταβαλλόντων τὸ εἰδός
ἀεὶ κατὰ διαδοχὴν φυλάττεται. διὰ τούτων τοίνυν καὶ τῶν τοιούτων
δεῖξας δὲτι ἔστι γένεσις καὶ τὰ γινόμενα καὶ φθειρόμενα, ζητεῖ ἐκ τίνος
γίνεται τὰ γινόμενα, ἀρα ἐξ ἀσωμάτου τινὸς ἡ ἐκ τίνος σωματικοῦ στοιχείου,
15 καὶ δείκνυσιν δὲτι οὐκ ἐξ ἀσωμάτου. δύοιν γάρ ὄντων ἀτόπων θάτερον ἐξ
ἀνάγκης ἔφεται· ἡ γάρ κενὸν ἔσται δὲ καταλήψεται τὸ ἐξ ἀσωμάτου τινὸς
μενον ἡ, εἴπερ οὐκ ἔστι τόπος κενός, σῶμα διὰ σώματος διελεύσεται.
λείπεται οὖν ἐκ σωματικοῦ στοιχείου γίνεσθαι τὰ γινόμενα. ἔνθα καὶ τὸ
στοιχεῖον ὅρίζεται φάσκων στοιχεῖον εἶναι σωμάτων εἰς ὃ ἔσχατον τὰ
20 σύντιτα σώματα ἀναλύεται. ἐνυπάρχον δύναμις ἡ ἐνεργείᾳ (τούτο γάρ
ὑποτέρως ἔχει τέως ἀμφισβητήσιμον). αὐτὸν δὲ ἀναλύετον εἰς ἔτερα τῷ
εἰδει. ἀμφισβητήσιμον δὲ τέτοιος τὸ εἴτε ἐνεργείᾳ εἴτε δυνάμει ἐνυπάρ- 25
χειν τὸ στοιχεῖον, διὰ τὸ μήπω διδάξαι καθ' ὃν τρόπον γίνεται ἡ γένεσις.
εἰ μὲν γάρ κατὰ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν ἡ γένεσις καὶ ἡ φύσις, ἐνεργείᾳ
25 ἐνυπάρχει τὰ στοιχεῖα τοῖς συνθέτοις· εἰ δὲ κατὰ μεταβολὴν τῆς οὐσίας,
δυνάμει καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ.

Δεῖξας τοίνυν δὲτι οὐκ ἐξ ἀσωμάτου τὰ γινόμενα, ἀλλ' ἐκ σωματικοῦ
τίνος διπερ στοιχεῖον καλοῦμεν, ἐφεξῆς ζητεῖ τοῦτο τὸ στοιχεῖον πότερον
30 ἐν ἔστιν ἡ πλείστη, καὶ πότερον ἀπειρα ἡ πεπερασμένα. ἐν μὲν οὖν,
φῆσιν, ἀδύνατον· πόθεν γάρ ἡ τοσαύτη διαφορά ἐν τοῖς γινομένοις, εἴπερ 10
ἐνὸς ἐγίνοντο; καὶ πόθεν αἱ διάφοροι καὶ ἐναντίαι κινήσεις τῶν μὲν ἀνω-
φύρων ὄντων τῶν δὲ κάτω ῥεπόντων; οὐ γάρ οἰόν τε ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ
τὰ ἐναντία εἶναι. καὶ γάρ καθ' Ἰπποκράτην “εἰ ἐν ἦν ὁ ἀνθρωπος οὐκ

1 ὅῃ] δὲ T	3 φασὶν R	ὅτι τῷ Z	4 ἔστωσαν a	4. 6. 12 αἰεὶ R	6 αὐτὴ
RZ	13 ὁ ἔστι T	καὶ τὰ φθειρόμενα Z	14 et 16 ἀσωμάτος Z	15 οὐκ	
		μητ'			
om. GT	ἀσωμάτος R:	ἀσω Z: ἀσωμάτων (GT)a		δυεῖν ex corr. R	
17 κενὸν σῶμα R	18 ἐνθα κτλ.] cf. Ar. de Cael. Γ 3. 302 a 15 sqq.			19 σωμάτων	
RZ: ἀσωμάτων GT: σῶμα a	20 ἀναλύεται a		22. 23 ἐνυπάρχειν a et corr. T: ἐν		
ὑπάρχειν GT ¹ : δν ὑπάρχει (ὑπάρ Z) RZ	25 ὑπάρ Z		τῆς om. R	27 εἰς om. a	
μητ'					
ἀσω Z	29 πλείστα a	fort. καὶ (εἰ πλείστα,) 31 ἐγένοντα a	31. 32 ἀνώ φύρων		
GT ¹	33 τάγαντα R	Hippocrat. de nat. hom. p. 350 K. (VI p. 34,17 Littr.)			

ἀν ἥλγεσεν, εἰ δὲ καὶ ἥλγεσεν ἐν ἦν καὶ τὸ ἴώμενον αὐτόν". οὐκ ἔξ ἑνὸς 1ν
οὖν, ἀλλ ἐκ πλειόνων. οὐ μὴν ἀπείρων· δέδεικται γάρ ως ἀδύνατον τὸ
ἀπειρον ἐνεργείᾳ ὑποστῆναι. οὐ λέγω δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν μόνον ἀδύνατον
τὰ στοιχεῖα ἄπειρα εἶναι, ἀλλ οὐδὲ κατὰ μέγεθος· εἰ γάρ ὁ οὐρανὸς ὁ 45
5 πάντα περιέχων δέδεικται πεπερασμένος ὡν, σχολῆ γε ἀν τῶν στοιχείων
τι εἴη ἄπειρον. πεπερασμένα οὖν τὰ στοιχεῖα καὶ οὐχ ἐν. πόσα δέ ἔστι
καὶ τίνα μὴ προσθεῖς, ἀλλ ὡς ὅμοιογούμενον λαβῶν διτι τέσσαρά ἔστι,
συμβαλλομένης δὲ εἰς ἀπόδειξιν τοῦ τοσαῦτα εἶναι τῆς περὶ τοῦ εἰ γενητά
ἔστιν ἡ ἀγένητα σκέψεως, εἰς ταύτην μετήνεγκε τὸν λόγον· καὶ δεῖξας διτι
10 οὐκ ἀγένητα ἀλλὰ γενητά, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἐναργείας (ὅρῳν γάρ ἀπαν 50
οὐδωρ φύειρόμενον καὶ γενόμενον ἀέρα, καὶ ἐπι τῶν λοιπῶν ὠσαύτως),
ἐφεξῆς ζητεῖ πόθεν γίνονται, πότερον ἔξ ἀλλήλων ἡ ἔξ ἀλλου τινὸς ὑπο-
κειμένου, ἀσπερ ὑπετίθεντο οἱ τὸ μεταξὺ οὐδατος καὶ ἀέρος ὑποτιθέμενοι
σῶμα. δείκνυστι δὲ διτι οὐκ ἔξ ἀλλου τινός. ἐκεῖνο γάρ, φησί, τὸ ἀλλο
15 στοιχεῖον σῶμα ὃν ἐν τόπῳ ἔστιν ἔξ ἀνάγκης. ἡ οὖν ἄνω ἔσται ἡ κάτω·
καὶ εἰ ἄνω, ζητοι κατὰ φύσιν ἡ παρὰ φύσιν· καὶ κάτω ὠσαύτως, ἡ κατὰ
φύσιν ἡ παρὰ φύσιν. ἄνω μὲν οὖν δὲν κατὰ φύσιν, πῦρ ἔσται | ἡ ἀήρ. 20
παρὰ φύσιν δὲ ἄνω ὃν, ἡ οὐδωρ ἔσται ἡ γῆ. τὰ αὐτὰ δὲ ἔψεται ἀντι-
στρόφως κάτω ὑποτιθέντος αὐτοῦ. κατὰ φύσιν μὲν γάρ δὲν κάτω, γῆ
25 ἔσται ἡ οὐδωρ· παρὰ φύσιν δέ, πῦρ ἡ ἀήρ. ἔτι τοῦτο τὸ σῶμα οὐδήποι
ἄποιον ἔσται καὶ ἀνείδεον· τοῦτο γάρ ἀδύνατον. τῇ οὐλῃ γάρ τοῦτο προ-
σεστιν ἀσωμάτῳ οὐσῃ, ήμιν δὲ πρόκειται σωματικὰ στοιχεῖα ζητῆσαι.
εἰ τοίνυν πεποιώται, ἡ θερμὸν ἔσται ἡ ψυχρόν, καὶ ζητοι ἔηρὸν ἡ ύγρόν. 30
εἰ μὲν οὖν θερμὸν εἴη καὶ ἔηρόν, πῦρ ἔσται· εἰ δὲ θερμὸν καὶ ύγρόν,
25 ἀήρ· ἔτι δὲ ύγρόν μὲν καὶ ψυχρὸν ὑποτιθέν, οὐδωρ ἔσται· ψυχρὸν δὲ καὶ
ἔηρόν, γῆ. οὐκ ἄρα ἔξ ἀλλου τινὸς γίνονται· ἔξ ἀλλήλων ἄρα. εἰ δὲ ἔξ
ἀλλήλων, ζητοι δυνάμει ἀλλήλους ἐνυπαρχόντων ἡ ἐνεργείᾳ. ἀλλ εἰ μὲν
ἐνεργείᾳ ἀλλήλοις ἐνυπαρχοντα γεννᾶται ἔξ ἀλλήλων, κατὰ ἔκκρισιν ἔσται
ἡ γένεσις, καθάπερ οἱ περὶ Ἀναξαράγον ὑπετίθεντο. ἀλλ τοῦτο. φησίν,
30 ἀδύνατον· εἰ γάρ, φησί, τῷ ἔκκρινεσθαι γεννᾶται ταῦτα ἔξ ἀλλήλων, οἷον 10
εἰ τῷ ἐνυπαρχεῖν ἐν τῷ οὐδατι κατ' ἐνέργειαν ἀέρος ὅμοιομερείας γεννᾶται
[δὲ] ἔξ οὐδατος ἀήρ, καὶ τῶν ἀλλων ἔκαστον, ἀνάγκη ζητοι στῆναι ποτε
τὴν γένεσιν. τῶν μὲν ἀλλων ὅμοιομερειῶν ἔξανθλωθεισῶν (ἀέρος φησὶ καὶ
πυρὸς καὶ γῆς) τῶν δὲ τοῦ οὐδατος μόνων ὑπολειφθεισῶν, ως μηκέτι ἔξ αὐτῶν

1 ζηλγετεν utrobiisque R: ζηλγετεν priore loco T¹ 3 ἀριθμὸν R: ἀριθμὸν a (cett.) 4 εἰναι
ἄπειρα R prius ὁ om. T 6 τι om. T¹ 7 λαβὸν Z'a 8 εἶναι τοσαῦτα Z
τῆς om. R 9 ἡ ἀγένητα· σκέψιν εἰς R 10 ἐνεργείας libri (certe GRa) 11 φθει-
ρόμενον om. Z 13 ὑποτιθέντο Z 16 εἰ om. RT¹: ἡ a ἡ παρὰ φύσιν om. T¹
fort. καὶ {εἰ} κάτω 18 ἡ γῆ] ἡ γῆ a ταῦτα δὲ Z 19 ὑποτιθέντος Z 21 τοῦτο
γάρ] τοῦ γάρ GT¹ 22 ἀσωμάτων GTa 23 ἔστιν a 24 εἴη om. a
26 ἀλλ ἔξ ἀλλήλων ἄρα Z 28.30 κατὰ—ἀλλήλων om. GT 28 et 30 ἔγκρισιν et
ἔγκρινεσθαι Z 31 εἰ τὸ GT¹ ὑπάρχειν a, qui κατ' ἐνέργειαν om. 32 δὲ
delevit a 34 μόγον a ἔξ ἀλλήλων a

ἄλλο τι δύνασθαι τῶν στοιχείων ἐκκρίνεσθαι· η̄ οὖν τοῦτο τὸ εἰρημένον 2r
συμβῆσται, τὸ στῆναι τὴν γένεσιν, η̄ εἴπερ εἰςαὶ δοίης γένεσιθαι ἐξ ἀλλή-
λων τὰ στοιχεῖα, ἀπειρά ἀνάγκη ὑποθέσθαι σώματα ἐν τῷ αὐτῷ ἐνεργείᾳ 15
ὑπάρχοντα, ὅπερ ἀδύνατον. λείπεται οὖν ἐξ ἀλλήλων γεννᾶσθαι τὰ
5 στοιχεῖα, τῷ δυνάμει ἐνυπάρχειν ἀλλήλωις. δυνάμει δὲ ἀλλήλωις ἐνυπάρ-
χουσιν η̄ τῷ ἀναλύεσθαι εἰς πρῶτα καὶ κοινὰ τῶν πάντων στοιχεῖα, ἀπειρ
οἱ μὲν ἄτομα σώματα ἔλεγον (καθάπερ οἱ περὶ Λεύκιππον καὶ Δημόκριτον)
οἱ δὲ ἐπίπεδα (ῶσπερ Πλάτων), η̄ τῷ δυνάμει εἰς ἀλληλα μεταβάλλειν.
ἀλλ̄ ὅτι μὲν οὐ τῷ ἀναλύεσθαι εἰς πρῶτα στοιχεῖα ἔδειξεν (οὔτε γάρ
10 ἄτομα σώματα δυνατὸν εἶναι, καὶ τὸ εἰς ἐπίπεδα διαλύειν τὸ σῶμα εὑνημεῖς 20
εἶναι φησι· τοῦ γάρ αὐτοῦ ἂν εἴη σώματα εἰς ἐπίπεδα διαλύειν καὶ ἐπί-
πεδα εἰς γραμμὰς καὶ ταύτας εἰς σημεῖα, ὡς εἶναι τὰ σώματα ἐκ σημείων
τυγχαίνενα, ὅπερ ἔσγχτων ἔστιν ὕστοπον). λείπεται τοίνυν ἄλλον τρίτον
ὑποτέττειν ἐξ ἀλλήλων γένεσιθαι τὰ στοιχεῖα.

15 Τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐξ ἀλλήλων γενέσεως ζητῶν, ἐπὶ τὸν περὶ τῶν
δυνάμεων αὐτῶν καὶ παθῶν καὶ κινήσεων ἥλθε λόγον. καὶ εἰπὼν ἐν τῷ
πέρατι τοῦ τρίτου βιβλίου, ὅτι χρὴ πάσας τὰς πρὸς ἄλληλα διαφορὰς 25
αὐτῶν διεξελθεῖν, τάς τε κατὰ τὰς δυνάμεις ἦτοι ῥοπὰς αὐτῶν ἐξεταζο-
μένας καὶ τὰς κατὰ ποιότητα, τάς τε ποιητικὰς καὶ παθητικάς, ἐν τῷ
20 τετάρτῳ βιβλίῳ διαλέγεται περὶ βαρύτητος καὶ κουφότητος, καθ' ἃς ἡ
φυσικὴ κίνησις αὐτῶν γίνεται καὶ τόπον οἰκεῖον ἔκαστον μετεῖληγε.
μέλλων δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων διαφόρων δυνάμεων αὐτῶν εἰπεῖν, καθ'
ἄς γίνεται αὐτοῖς καὶ ἡ εἰς ἀλληλα μεταβολή, δι' ὧν καὶ ὁ τρόπος τῆς 30
ἐξ ἀλλήλων γενέσεως συφρηνίζεται καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀναφαίνεται πόσαι
25 τέ ἐστι καὶ τίνα, εἰκότως πρὸ τῆς ἐξ ἀλλήλων γενέσεως τῶν στοιχείων
περὶ τῆς ἀπλῆς γενέσεως καὶ φύσιος ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν ἐν τῷ
πρώτῳ τῆς προκειμένης πραγματείας βιβλίῳ, οὐδὲ ζητῶν εἰ ἐστι γένεσις
(τοῦτο γάρ ἐν τῇ Ηερὶ οὐρανοῦ παραδόσων), ἀλλὰ διδάσκων τί τέ ἐστι
καὶ τίνι τῶν ἄλλων διενήγογε μεταβολῶν, ἀλλοιώσεως τε καὶ αὐτήσεως.
30 καὶ γυμνάσας πάντα ὅσα ἐχρῆν ζητῆσαι τὸν περὶ τῆς καθόλου γενέσεως 35
καὶ φύσιος ποιούμενον λόγον, ἐφεξῆς προτίθεται περὶ τῆς ἐξ ἀλλήλων
γενέσεως τῶν ἀπλῶν σωμάτων διαλαβεῖν, ἀπερὶ στοιχεία ἐστι πάντων τῶν
ἐν γενέσει καὶ φύσιος συνθέτων σωμάτων. ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν τούτων
διδασκαλίαν ἀναγκαῖος ὁ περὶ ἀφῆς καὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν καὶ μίξεως
35 λόγος, προλαμβάνει τὴν περὶ τούτων ζητησιν. καὶ ἐν τούτῳ τὸ πρῶτον
τυπληγρώσας βιβλίον, ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ εἰς τὴν τῶν στοιχείων ἐμβάλλει
διδασκαλίαν, ζητῶν τὰς ποιητικὰς αὐτῶν καὶ παθητικάς διαφοράς, καὶ διὰ 40

4 ἀπερ GT 10 καὶ τὸ εἰς R 11 εἴη σώματα δυνατὸν εἶναι· καὶ τὸ εἰς (sed εἰς om. T)
GT 15 τὸν] τῶν (Ζ)α τῶν om. (G)α 18 τὰς (post κατὰ) om. Z 21 ἔκα-
στον οἰκεῖον R 22 διαφορῶν τῶν δυνάμεων α 23 ή om. TZ 26 φορᾶς T¹

30 τῆς om. Z 31 ποιούμενος libri praeter a 35 προλαμβαῖ Z: προλαμβάνοι ut
vid. G: προσλαμβάνει T 36 βιβλίω Z εἰς om. T¹ τὴν om. Z

τούτων. καὶ δὴ προείρηται. τὸν τρόπον τῆς ἐξ ὀλλήλων γενέσεως ἀνευρίσκων 2^v
καὶ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ τοσαῦτα μόνα εἶναι τὰ στοιχεῖα. ἐξ ἀρχῆς (γάρ) ἐν
τῇ Περὶ οὐρανοῦ ὡς ὅμοιογούμενον λαβὼν ὅτι τέσσαρά ἔστιν, εἰσύστερον
τὴν τούτων ἀπόδειξιν καταλέλουπε.

5 p. 314^a 1 Περὶ δὲ γενέσεως καὶ φύσει τῶν φύσει γινομένων καὶ
φύσειριμένων.

Καλῶς εἰπὼν περὶ γενέσεως τῶν γινομένων προσέθηκε τὸ φύσει. 4^v
γίνονται γάρ τινα καὶ κατὰ τέχνην καὶ κατὰ προκίρεσιν· καὶ κατὰ προ-
αίρεσιν μὲν οἷον φύλαι καὶ ἔχθραι, κατὰ τέχνην δὲ οἷον οἰκία ναῦς. ἀλλ'
10 οὐ περὶ τούτων ὁ λόγος, ἀλλὰ τῶν φύσει γινομένων καὶ φύσειριμένων,
καὶ τούτων οὐκ ἐνίων, ἀλλ’ ὅμοιώς κατὰ πάντων φησίν, τουτέστι καθό-
λου περὶ πάντων τῶν γινομένων καὶ φύσειριμένων ζητητέον. εἴρηται γάρ 50
καὶ κατ’ ἀρχάς, ὅτι οὐ περὶ τῶν δέ τινων ἡ παροῦσα πραγματεία διαλαμβάνει,
ἀλλὰ κοινῇ περὶ πάντων τῶν ἐν γενέσει καὶ φύσει. κατὰ μέρος γάρ περὶ¹⁵
τούτων αἱ ἐφεξῆς πραγματεῖαι διδάσκουσιν, αἱ μὲν περὶ ζῷων καὶ φυτῶν.
συμβαίνοντων, ἄλλαι δὲ περὶ ζῷων καὶ φυτῶν.

p. 314^a 2 Τάς τε αἰτίας διαιρετέον καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν.

2^v

Διοριστέον, φησί, τῶν γινομένων καὶ φύσειριμένων τὰς αἰτίας, πληθυν-
τικῆς εἰπὸν καὶ οὐχ ἑνίκως. καὶ γάρ καὶ τὸ ὑποκείμενον αἰτία καὶ αὐτὸ
20 τὸ τέλος καὶ ὅμεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, τουτέστιν ἡ ποιητική, αἰτία δὲ
καὶ τὸ οὖ ἔνεκα, ἥτις ἐστὶ τὸ τέλος· περὶ γάρ τούτων ἀπασῶν διαλέξεται.
τὸ δὲ τοὺς λόγους αὐτῶν ἐκ παραλλήλου μὲν ταῦτὸν οὐκ ἀν σημαντοί, 5
ὅς δηλοῖ ὁ “τε” σύνδεσμος, τινὲς δὲ αἰτίας μὲν τὰς καθόλου καὶ κοινὰς
πάντων τῶν γινομένων ἔχουσαν αἰτίας (οἷον τί τὸ καθόλου ποιητικὸν αἴτιον
25 φύσης καὶ γενέσεως· τίς ἡ κοινὴ αὐτῶν ὅλη· καὶ τὰ ἀιτιὰ ὡσαύτως),
λόγους δὲ τὰς μερικὰς καὶ τὰς προσεχεῖς ἐκάστου αἰτίας (τίς ὅλη ζῷων;
ὅτι τυχόν οἱ τέσσαρες χρυσοί. τίς ὅλη τῶν ἐν μετεώροις γινομένων, 10
ὅτι τυχόν οἱ τέσσαρες χρυσοί. τίς ὅλη τῶν ἀνέμων; ὅτι τῶν μὲν ἡ ὑγρὰ ἀνα-
θυμίασις, ὅτι τούς θρόνους χαλάζης, τῶν δὲ λοιπῶν ἡ ἔηρά. καὶ ἐπὶ 10
χιόνους δρόσους χαλάζης, τῶν δὲ λοιπῶν ἡ ἔηρά.

1 τοῦτο R¹: τοῦτο a 2 τοῦ] τῆς R: τοῦ πάσχοντος Z γάρ addidit a
7 γινομένων] φύσειριμένων R 8 γίνονται Z τὴν τέχνην Z καὶ exterrimum
GRZ: om. Ta 9 κατὰ τέχνην δὲ a: κατὰ δὲ τέχνην T: καὶ κατὰ τέχνην R: κατὰ
τέχνην GZ 11. 12 καὶ τούτων — φύσειριμένων om. Z 11 πάντα T¹
15 αἱ (ante ἐφεξῆς) ἡ a αἱ (ante μὲν)] ἡ R 16 δὲ om. G 18 Διοριστέον,
φησί om. a 19 εἶπε a 22 τὸ δὲ τάς τε αἰτίας καὶ τοὺς a μέν καὶ
ταῦτὸν (om. οὐκ) Z σημαῖνη T² 23 αἰτίας Ta: αἰτίαν GR:
αἰτία Z 26 δὲ] δὲ καὶ Z τάς (post καὶ) om. R 28 καὶ ὅτι Z
29 δρόσου] δυσὶ σου a

μετάλλων καὶ τῶν λοιπῶν· τίς ἡ ἔκάστου ὅλη; ὁμοίως τί τὸ πρωτεύεις ἔκά- 2·
στον ποιητικὸν αἴτιον καὶ τὸ εἰδός;). ἐμοὶ δὲ δοκεῖ αἰτίας μὲν τὰς εἰρη-
μένας τέσσαρας λέγειν, εἴτε τὰς κοινὰς εἴτε τὰς προσεχεῖς ἔκάστου τῶν
γινομένων, λόγους δὲ τοὺς ποιητικοὺς καθ' οὓς ἔκαστον γίνεται ἡ φύσις·
5 οἷον δὲ τοῦ ἥριον ἀποστάντος καὶ τῆς ἀτμῆς περιψυγίσείς της πόρνωσις
γίνεται, καὶ ταύτη μεταβολὴ εἰς ὅδωρ, ἐπιτεινομένης δὲ τῆς ψύξεως, πῆγεις· 10
ἄλλη εἰ μὲν ὅδας γένηται πῆγεις, ποιεῖ χάλαζαν ἡ κρύσταλλον, εἰ δὲ ἀτ-
μίδος, χιὼν γίνεται. ὁμοίως περὶ ἀστραπῆς καὶ βροντῆς, ὅτι τὸ πνεῦμα
τὸ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπολαμβανόμενον ἡ διαφορούμενον ἐκ τοῦ ἄνω τῶν νεφῶν
10 μέρους τῇ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ ἄνω φορᾷ πυκνοῖ αὐτὰ κατ' ἔκεινο ἀτε τοῦ
θερμοῦ στερηθεντα, εἴτα τῇ τούτου πιλήσει τοῦ μέρους τὸ ἐν τοῖς κάτω
μέρεσιν ἀποληφθὲν πνεῦμα ἐκπυρηνίζεται, εἴτα ἔσακοντιζόμενον καὶ προσρη-
γήσεων τοῖς ὑποκειμένοις νέφεσι τῇ μὲν πληρῇ τὸν ψίστον. τῇ δὲ σφύρῃ· 20
κινήσει καὶ παρατρίψει ἐκπυρωθὲν τὴν ἀστραπὴν ἀπεργάζεται. ἔσικεν οὖν
15 ὁ Ἀριστοτέλης τὰς τοιαύτας ἀποδόσεις τῶν γινομένων καὶ φύειρομένων
λόγους ἀποκαλεῖν· οὐ γάρ ἀρκεῖ εἰπεῖν δὲτη ὅλη ἀστραπῆς ἡ βροντῆς τὸ
πνεῦμα, οὐδὲ δὲτη ποιητικὸν αἴτιον ἡ τῶν οὐρανίων κύνησις, ἀλλὰ δεῖ προ-
σθεῖναι καὶ τὸν λόγον καθ' ὃν τοῦ μὲν ποιοῦντος τοῦ δὲ πάσχοντος ἡ γί-
νεται τὰ γινόμενα ἡ φύσις· τὰ φύειρόμενα.

20 p. 314a3 Ἐτι δὲ περὶ αὐδῆσεως καὶ ἀλλοιώσεως, τί ἔκάτερον. 25

'Ο περὶ τούτων λόγος καὶ καθ' αὐτὸν χρήσιμος τῷ φυσικῷ (καὶ γάρ
αὐδῆσις καὶ ἀλλοιώσις φυσικαὶ τινές εἰσι μεταβολαὶ καὶ γενέσεις τινές καὶ
αὐταί, ὡς ἐν τοῖς ἔξης δειγμήσεται), ἔτι δὲ εἰς τὸν περὶ τῆς κυρίως λεγο-
μένης γενέσεως λόγον συντελεῖ, ὡς καὶ αὐτὸς ὅηλοι δι' ὃν ἐπιφέρει· εἴτε
25 γάρ ταῦτόν ἐστι γένεσις καὶ ἀλλοιώσις, εἴτε ἔτερον ὕσπερ καὶ τοῖς ὀνόμασι
κεχώρισται, ἢνιον γνωσθήσεται γνωσθείσης τῆς ἀλλοιώσεως ἡτις ποτέ ἐστιν. 30

p. 314a4 Καὶ πότερον τὴν αὐτὴν ὑποληπτέον φύσιν γενέσεως καὶ
ἀλλοιώσεως.

Τὸν ἔνεσις μέν ἐστι μεταβολὴ κατ' οὐσίαν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν,
30 ἀλλοιώσις δὲ μεταβολὴ περὶ τι εἰδοπεποιημένον κατά τι τῶν συμβεβηκότων
αὐτῷ. οὕτω γοῦν καὶ Ὅμηρος τὴν περὶ τὰ συμβεβηκάτα τοῦ Ὄδουσέως 35
μεταβολὴν ἀλλοιώσιν ὀνόμασεν εἰπὼν

1 τῆς ἔκάστου ἡ GTa	6 ταῦ (at cf. ad v. 8) Z: ταύτης R	μεταβολὴ Z
7 γένοιτο αἱ πρύσταλον RT'Z'a	8 γίνεται καὶ ταύτη μεταβολὴ εἰς ὅδωρ Z	
9 διαφθερούμενον T ¹	11 ἐπελεύσει R τὸ τοῦ Z	12 ἐκπυρηνίζεται
(οἱ εἰ τῇ ex corr.) R: ἐκπυροῦνται cett.	16 δὲτη ἡ βλη R	23 αὐταὶ R: αὐταὶ
cett. 24 λόγον καὶ αὐτὸς συντελεῖ καὶ αὐτὸς ὅηλοι Z	26 γνωσθείσης om. T ¹	
ἢ τίς R 27 εἶναι φύσιν αἱ cf. Λρ.	27. 28 ἀλλοιώσεως καὶ γενέσεως αἱ Aristot.	
31 Ὅμηρος] π 181	31. 32 μεταβολὴν τοῦ ὄδουσέως Z	

ἀλλοιοῖς μοι ἔξενε φάνης νέον ἡὲ πάροιμεν.

2 v

[ὁ Τηλέμαχος πρὸς τὸν πατέρα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς μεταβληθέντα.] καὶ σκόπει ὡς οὐκ εἰπεν ἀλλοι, ἀλλὰ ἀλλοιοῖς· ἡ μὲν γάρ γένεσις ἄλλο ποιεῖ, οἷον ἐξ ὅδατος πῦρ, ἡ δὲ ἀλλοιώσις ἄλλοτον, ἐκ λευκοῦ τυχόν μέλαν. ἀρ' οὖν, 5 φησί, ταῦτόν ἐστι γένεσις καὶ ἀλλοιώσις μόνοις ὀνόμασι διαφέροντα, ἡ τοῖς ὀνόμασι καὶ τὰ πράγματα συνδιήρηται;

p. 314 a 6 Οἱ μὲν τὴν καλουμένην ἀπλῆν γένεσιν.

40

Ἐπειδὴ γένεσίς τις καὶ ἡ ἀλλοιώσις, ἀλλ' οὐγ ἀπλῆ οὐδὲ κυρίως γένεσις, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης τις γένεσις, διὰ τοῦτο ἀπλῆν προσέθηκεν. ἵστορεῖ δὲ 10 πρῶτον, ὡς ἔθης αὐτῷ, τὰς τῶν ἀρχαίων δόξας ἂς εἶχον περὶ γενέσεως, ἵνα ἐπὶ ταύταις ἔξετασθείσαις τὰ αὐτῷ διοκοῦντα κατασκευάσῃ. λέγει δὲ 45 τοὺς μὲν αὐτῶν τὸ αὐτὸν ὑπολαβεῖν τὴν κυρίως γένεσιν τῇ ἀλλοιώσει, τοὺς δὲ ἔτερον. καὶ τίνες οἱ τῆς δόξης ἔκατέρας προστάται προστίθησιν.

p. 314 a 8 "Οσοι μὲν γάρ ἔν τι τὸ πᾶν εἰναι λέγουσι καὶ πάντα ἐξ 15 ἔνδος γεννῶσι.

Οἱ σκοπὸς αὐτῷ τὰς τῶν παλαιοτέρων περὶ γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως δόξας ἐκμέσθαι. οὐ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι. τῶν παλαιῶν, φησίν, οἱ μὲν 50 ἔν ὑπέμεντο τῶν πάντων στοιχείον, οἱ δὲ πλεῖστα. οἱ μὲν οὖν ἐν ὑποθέμενοι εἰς ταῦτα ἀγούσι γένεσιν καὶ ἀλλοιώσιν. τίνα δὲ τρόπον ῥήτεον. 20 ἐπειδὴ γάρ τὸ πρώτιστον στοιχεῖον ἐν ὑπετίθεντο, ἐξ οὗ τὰ ἄλλα πάντα γίνεσθαι, ἀνάγκη πᾶσα τὸ αὐτὸν μένον κατ' οὐσίαν ποιεῖν τὰ ἄλλα· εἰ γάρ μεταβληθείη κατ' οὐσίαν, οὐκ ἔσται πρῶτον στοιχεῖον, ἀλλ' ἔξει πρὸ αὐτοῦ περὶ οὐ γέγονεν ἡ μεταβολὴ τὸ αὐτὸν μένον καὶ ἀμετάβλητον, οἷαν ἡμεῖς 3° ὑποτίθεμεθα τὴν ἀνείδεον ὅλην. εἰ τοιούν εἰδοπεποιημένον ὑπάρχον τὸ 25 στοιχεῖον (τοιοῦτον γάρ αὐτοὶ ὑπετίθεντο) ἀμετάβλητόν ἐστι κατ' οὐσίαν, ἐπει οὐκέτ' ἔσται πρῶτον στοιχεῖον, λείπεται τὴν μεταβολὴν μηκέτι εἰναι τὴν κατ' οὐσίαν, καθ' οὐ μεταβάλλον ποιεῖ τάλλα. εἰ δὲ τοῦτο, πρόδηλον δτι οὐκ ἔσται γένεσις, ἀλλὰ ἀλλοιώσις· ἔστι γάρ, ὡς εἶπον, γένεσις μὲν 5 μεταβολὴ κατ' οὐσίαν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν, ἀλλοιώσις δὲ μεταβολὴ 30 περὶ τι εἰδοπεποιημένον κατά τι τῶν περὶ αὐτὸν συμβεβηκότων. σκόπει δὲ μὴ οὐκ ἀναγκαῖος αὐτοῖς τοῦτο ἐπάγομεν. η γάρ γένεσις οὐ τοῦ ὑποκει-

1 νέον] ἔών R 2 οὐ—μεταβληθέντα delevi μεταβληθέντα ὑπὸ τῆς ἀθηνᾶς tr. Z σκόπει R 8 η om. R¹ ἀλλ' om. GTa ἀπλῆς Z 11 αὐτῷ libri (έαντα S)
 13 προτίθησιν Z 14 γάρ om. Z λέγουσιν εἰναι Aristotelis libri (praeter III); αt cf. infra p. 10,25 17. 18 μὲν ἐνυπέθεντο Z: μὲν ὑπέθεντο GT 19 ἀγούσι] λέ-
 γουσι T γένεσιν om. Z δὲ καὶ τρόπον Z 21 μὲν (sed in mrg. m. rec.
 μένον) R 22 αὐτοῦ F: αὐτοῦ cett. 23 ἄλλο περὶ R 25 αὐτὸν (G)a
 26 οὐκ ἔσται Z τὴν μὲν μεταβολὴν Z 28 εἶπον p. 8,29 31 ἀναγκαῖος αὐτοῖς
 τοῦ Z ἐπάγωμεν T²Z (item V)

μένου ἔστι καὶ τῆς ὅλης, καν τε ἀμετάβλητος μένη καν τε μή, ἀλλὰ τοῦ 3r
 ἐξ αὐτῆς καὶ τοῦ εἰδούς συγκειμένου, καὶ ήμεῖς οὖν τὴν γένεσιν περὶ τὴν
 πρώτην ὅλην φαμὲν συνίστασθαι ἀμετάβλητον οὗσαν (δεῖ γάρ ἀεὶ μένειν τὸ
 πρῶτον ὑποκείμενον), ἀλλ ὅμως ἐξ αὐτῆς καὶ τῶν ἐπιγνωμένων ποιητήτων 10
 5 τὰ στοιχεῖα ποιοῦμεν. τί οὖν κωλεῖ καὶ αὐτοὺς τὸ πρῶτον στοιχεῖον ποιεῖν
 ἀμετάβλητον, καὶ μὴ διὰ τοῦτο γένεσιν ἀναιρεῖν; ἔστω οὖν τὴν συνδρομὴν
 τῶν τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ποιητήτων περὶ τὸ πρῶτον στοιχεῖον ποιεῖν τὰ
 πράγματα, περὶ ταῦτα δὲ λοιπὸν γίνεσθαι τὴν ἀλλοίωσιν, πλὴν εἰ μὴ ἔκεινο
 φῆσαι μεγ, διτι ήμεῖς μὲν ἀνείδεον τὸ πρῶτον ποιοῦμεν ὑποκείμενον καὶ τῇ
 10 συνόδῳ τῶν ποιητήτων εἰδοποιοῦντες αὐτὸν ποιοῦμεν τὰ πράγματα, αὐτοὶ δὲ
 εἰδοπεποιημένοις αὐτὸν ὑποτιθέμενοι καὶ ἀμετάβλητον * * * ἐπεὶ καὶ πρῶτον 15
 ἄλλο τι γεννᾶν ἐξ αὐτοῦ εἰδος μένοντος ἀμεταβλήτου οὐ δύναται, πλὴν εἰ
 μὴ περὶ τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ δοῖεν τὴν μεταβολήν.

Οὗτοι μὲν οὖν οἱ ἐν ὑποτιθέμενοι στοιχεῖον ἀναγκάζονται τὴν γένεσιν
 15 εἰς ταῦτὸν ἄγειν τῇ ἀλλοίωσει, δοσοὶ δὲ πλείω τὰ στοιχεῖα ὑποτίθενται,
 δύνανται γωρίζειν γένεσιν ἀλλοίωσεως, συγκρίσει μὲν καὶ διακρίσει τὴν γέ-
 νεσιν καὶ τὴν φύσορὰν ὑποτιθέμενοι, τῇ μεταθέσει δὲ καὶ τῇ μετατάξει τὴν 20
 ἀλλοίωσιν, καθάπερ οἱ περὶ Δημόκριτον καὶ Λεύκιππον ὑπέθεντο. ὅμως
 φησι καὶ περὶ πάντων τῶν πλείω στοιχεῖα ὑποθεμένων δυναμένων σφίζειν
 20 καὶ γένεσιν καὶ ἀλλοίωσιν· οὐ πάντες ἔσωσαν. ἀμέλει τοι Ἐμπεδοκλῆς
 τέσσαρα ὑποθέμενος τὰ στοιχεῖα ἀλλοίωσιν ἀνεῖλεν, ἀπαθῆ εἰπὼν τὰ στοι-
 χεῖα καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς ποιότητας ἀμεταβλήτους, ὡς γένεσιν μόνην εἰσά-
 γεσθαι διὰ τῆς τούτου ὑποθέσεως, εἰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἢ ὡσπερ
 ήμεῖς ὑποτιθέμεθα, καθάπερ ἐν τοῖς ἐφεξῆς δειγμήσεται. 25

25 "Οσοι μὲν γάρ ἐν τῷ πᾶν εἰναι λέγονται. ἔξτρηγούμενος τί ἔσται
 τὸ ἐν τῷ πᾶν λέγειν ἐπῆγγαγε τὸ πάντα ἐξ ἐνὸς γεννῶσι, τουτέστι τὸ
 ἐν πάντων ὑποτίθεσθαι στοιχεῖον.

p. 314a10 Καὶ τὸ κυρίως γινόμενον ἀλλοιοῦσθαι.

"Οπερ ἀνωτέρω εἶπεν "ἀπλῆγ γένεσιν", τοῦτο νῦν σαφέστερον κυρίως
 30 γινόμενον εἶπεν.

1 μένη om. add. T² 5 αὐτοὺς V et mrg. T³: αὐτῆς ex corr. T²: αὐτοῖς cett.

6 τοῦ Z 8 περὶ δὲ ταῦτα Z 11 post ἀμετάβλητον interpolat οὐκέτι ἡμῖν συμ-
 φέρονται a: exciderunt plura (lacunam non indicant libri) 12 αὐτοῦ (G)a: αὐτοῦ
 cett. εἰδούς Z εἰ om. add. T² 13 οὐτε R¹ 15 πλείω om. Z
 18 περὶ superser. R τὸν δημόκριτον Z 19 περὶ V: παρὰ cett. 20 καὶ prius
 om. Z fort. (ὅτι) οὐ 21 ἀλλοίωσι—στοιχεῖα om. add. mrg. T²
 22 μόνον a 25 πᾶν (om. εἶναι) λέγουσι καὶ πάντα ἐξ ἐνὸς γεννῶσι a 26 πάντα] πάντ
 (ex πᾶν corr.) R: πᾶν τῷ Z 28 γινόμενον T: γιγνόμενον a

p. 314^a 11 "Οσοι δὲ πλείω τὴν ὥλην ἐνὸς τιθέασιν.

3r

"Οσοι, φησίν, ἐνὸς πλείω τὴν ὥλην τιθέασιν, ὥλην καλέσας τὰ πρῶτα ^{από} αὐτοῖς στοιχεῖα (κατὰ γάρ ἐκείνους ὥλη ταῦτα, ἀμετάβλητα καὶ ἀναλοίωτα αὐτὰ ὑποτιθεμένους), κατὰ τούτους, φησίν, ἔτερον γένεσις ἀλλοιώσεως. οὐκ εἰπὼν δὲ τίνες ἐν τῷ στοιχεῖον ὑπέθεντο, τοὺς πλείω λέγοντας προσέθηκεν, εἰπὼν Ἐμπεδοκλέα (οὗτος γάρ τέσσαρα στοιχεῖα ὑπέθετο, πῦρ ^{καὶ} καὶ δέρα καὶ ὕδωρ καὶ γῆν), καὶ Ἀναξαγόραν ἀπείρους ὄμοιομερείας ὑποθέμενον, καὶ Λεύκιππον· οὗτος γάρ καὶ Δημόκριτος ἀπειρα ὑπέθεντο σώματα, ἀπειρα δὲ καὶ πλήθει καὶ τῇ τῶν σχημάτων διαφορῷ. εἰσὶ δὲ καὶ 10 οἱ ἐν τῷ ὑποκείμενον ποιῶντες, ως Θαλῆς μὲν τὸ ὕδωρ, Ἀναξιμένης δὲ καὶ Διογένης τὸν ἀέρα, Ἀναξίμανδρος δὲ τὴν μεταξὺ φύσιν ἀέρος καὶ ὕδατος οὖσαν ἀπειρον, Ἡράκλειτος δὲ τὸ πῦρ.

p. 314^a 13 Καίτοι Ἀναξαγόρας γε τὴν οἰκείαν φωνὴν ἡγνόησε. 40

Εἰπὼν ἔπειθαι τοῖς πλείω τὰ στοιχεῖα λέγουσι τῶν ὄντων ἄλλο λέγειν 15 γένεσιν ἀλλοιώσεως, μέμφεται Ἀναξαγόραν μη κυρίως κατὰ τῆς γενέσεως τῷ τῆς ἀλλοιώσεως χρώμενον δόνοματι. οὗτος γάρ στοιχεῖα ποιῶν τὰ ὄμοιομερῆ, ἀπειρα ὄντα καὶ ἀμετάβλητα κατ' αὐτὸν, καὶ τῇ τούτων συγχρίσει καὶ διακρίσει καὶ ἐκκρίσει ποιῶν τὴν γένεσιν, τὸ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι ⁴⁵ ἀλλοιοῦσθαι ἐκάλεσεν.

20 p. 314^a 15 Πολλὰ δὲ λέγει τὰ στοιχεῖα, καθάπερ καὶ ἔτεροι.

Ἐξῆς λέγει τοὺς πλείω τὰ στοιχεῖα ὑποθεμένους, ὃν ἐστιν Ἐμπεδοκλῆς ὄλικὰ μὲν καὶ οἷον παθητικὰ τὰ τέσσαρα σώματα ὑποτιθεμένος, παιητικὰ δὲ καὶ κινητικὰ νεῖκος καὶ φιλίαν. Ἀναξαγόρας δὲ καὶ οἱ περὶ Λεύκιππον ⁵⁰ ἀπειρα ὑπεπίθεντο σώματα· ἀλλ᾽ ὁ μὲν Ἀναξαγόρας τὰ ὄμοιομερῆ (τί δέ 25 ἐστιν ὄμοιομερές, αὐτὸς προσέθηκεν εἰπὼν ὃν ἐκάστου συνώνυμον τὸ μέρος ἐστί· σαρκὸς γάρ τὸ μέρος σάρκη, καὶ ὅστοῦ καὶ νεύρου πᾶλιν ὄμοιόν,

3. 4 ἀναλοίωτα G: ἀλοίωτα T¹ 5 δέ τινες GZa 6 ἐμπεδοκλέα τε^{*} | οὗτως
γάρ R 8 γάρ καὶ Ra et corr. T: καὶ om. GZT¹ 10 θάλις R¹: θαλλῆς Z
12 Ηράκλητος a 13 γε] τε Z ήγνόησεν (ό ex ώ corr.) R 14 τῶν ὄντων
λέγουσι Z 16 τῷ] τὸ GT¹ οὗτος Za: οὗτως GRT 17 κατ' αὐτὸν] καὶ
ταυτὸν T 18 ποιῶν καὶ ἐκκρίσει tr. Z: καὶ ἐκκρίσει om. V 20 λέγει τὰ om. Z
21 τοὺς] τὰ R 23 δὲ prius om. Z, qui νίκος καὶ φιλία 23 p. 12,3 Ἀναξαγόρας
δὲ, ἀπειρα καὶ Λεύκιππος, καὶ Δημόκριτος. ὁ μὲν γάρ, τὰ ὄμοιομερῆ στοιχεῖα τίθησιν, οἷον
ὅστοιν, καὶ σάρκα, καὶ μυελόν, καὶ τῶν ἀλλων, ὃν ἐκάστου τὸ μέρος, συνώνυμόν ἐστι. |
Ἄλλος ὁ μὲν Ἀναξαγόρας φησι τὰ ὄμοιομερῆ—τῆς χειρὸς χεῖρες. | Δημόκριτος δὲ καὶ Λεύκιππος,
ἐκ σωμάτων ἀδιαιρέτων τάλλα συγκειται φασι. ταῦτα δὲ, ἀπειρα καὶ τὸ πλήθος εἰναι καὶ
τὰς μορφάς. | Ό δὲ Δημόκριτός φησιν ὑπέθετο σώματα, οὐ μόνον τῷ πλήθει etc. lemmata
inesse ratus ex Aristot. interpolavit a 25 — p. 12,1 ἐκάστου τὸ μέρος συνώνυμα
(omissis ἐστι· σαρκὸς γάρ—συνώνυμα) Z

χειρὸς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνομοιομερῶν τὰ μέρη οὐκ ἔστι συνώνυμα τῷ 3^ο θλῷ· οὐ γάρ λέγεται τὰ μέρη τῆς χειρὸς χειρές), ὁ δὲ Δημόκριτος καὶ Λεύκιππος ἀτομα τὸν πετεῖθεντο σώματα οὐ μόνον τῷ πλήθει ἀπειρα, ὅλλα 5 καὶ τῇ τῶν σχημάτων διαφορῷ, ὡς συμβαίνειν ἐκ τῶν τούτου λόγων τοῦ 5 ἀπείρου εἶναι τι ἀπειρότερον· ἔκαστον γάρ τῶν σχημάτων οὐκ ἐν μιᾷ ἀτόμῳ, ἀλλ᾽ ἐν πλειστι τιμέασιν. οἱ δὲ περὶ Ἐπίκουρον, ὡς φησιν Ἀλέξανδρος, οὐκέτι κατὰ τοῦτο συνεφώνησαν Δημοκρίτῳ· ἐκεῖνοι μὲν γάρ κατὰ μὲν τὸ πλήθος ἀπείρους τὰς ἀτόμους ὑποτίθενται, κατὰ δὲ τὰ σχήματα ἀπειρικήπ-
τους μὲν οὖν οὐκ ἀπείρους δέ. καὶ τούτους δὲ πολλαπλασιάζειν τὸ ἀπειρον 10 ἀνάγκη. ἔστω γάρ πεπερασμένα εἶναι τὰ τῶν ἀτόμων σχήματα, ἀνάγκη δὲ πᾶσα ἔκαστον τῶν σχημάτων ἥτις ἐν πεπερασμέναις εἶναι ἀτόμοις ἥτις ἐν ἀπείροις. εἰ μὲν οὖν ἔκαστον σχῆμα πεπερασμένας ἀτόμους μορφοῦ, καὶ τὸ ἐκ πάντων συναγόμενον πλήθος πεπερασμένον ἔσται. ἥτις οὖν πάσας ἐσχηματίσθαι τὰς ἀτόμους ἀνάγκη, ἥτις εἰ πᾶσαι ἐσχηματισμέναι εἰσί, πεπε-
15 ρασμέναι ἔσονται. ἀλλ' ὑπόκειται ἀπείρους αὐτάς εἶναι· ὥστε ἀδύνατον τῶν σχημάτων ἔκαστον ἐν πεπερασμέναις εἶναι ἀτόμοις. οὐκοῦν ἥτις ἔκαστον 15 ἐν ἀπείροις, ἥτις μὲν τῶν σχημάτων ἐν ἀπείροις τὰ δέ ἐν πεπερασμέναις. εἰ μὲν οὖν πάντα ἐν ἀπείροις, πολλαπλασιασθήσεται τὸ ἀπειρον· εἰ δὲ τινὰ μὲν ἐν ἀπείροις τινὰ δὲ οὐ, ἥτις πάλιν πολλαπλασιασθήσεται τὸ ἀπειρον, εἰ
20 καὶ τρία μόνα εἴη σχήματα ἐν ἀπείροις ἀτόμοις ἥτις δύο, ἥτις πάντως μετίζον τι τοῦ ἀπειρον ἔσται, καὶ μὲν μόνον εἴη ἐν ἀπείροις. τὸ γάρ ἐκ πάντων συναγόμενον πλήθος τῶν ὑπὸ τὸ ἐν σχῆμα ἀτόμων πλειόν ἔστιν. εἰ οὖν τούτων ἔκαστον ἀδύνατόν ἔσται. ἀνάγκη δὲ πᾶσαι ἐν τούτων ἀκαταποτήται 20 τῶν ἀτόμων ἀπείρων εἶναι ὑποκειμένων, φευδῆς ἄρα η περὶ τοῦ ἀτομα εἰναι
25 ἀπειρα ὑπόθεσις.

p. 314a 23 Αὗτὰ δὲ πρὸς αὗτὰ διαφέρειν τούτοις ἐξ ὧν εἰσί.

Αὗτὰ πρὸς αὗτὰ οὐ τὰ στοιχεῖα λέγει, ὡς ἂν τῷ δόξειν ἐκ τῆς λέξεως, ὅλλα τὰ ἐκ τῶν στοιχείων· ἔστι γάρ ἡ ἀπόδοσις οὐ πρὸς τὸ προσεγές, ὅλλα πρὸς τὸ ἀντέρω, λέγω δὲ πρὸς τὸ “τὸλλα”, ὅπερ ἐδήλων 25 τὰ σύνθετα. ταῦτα οὖν, φησί, τὰ σύνθετα κατὰ τρεῖς τρόπους ἀλλήλων διαφέρει κατὰ Δημόκριτον, καθ' ἓν μὲν τῷ ἐκ διαφόρων ἀτόμων συγκει-
σθῆναι κατὰ τὴν σγήμα, ὅπερ μίτῃ τριμένει τὴν τούτων ἐξ ὧν εἰσίν· οὐ
30

3 ὑπετίθετο RT et ut vid. G: ὑπετίθετο Z: de a vide supra 5 εἴναι] τῆς Z
τῇ] τε ut vid. GT¹ 6 πλείωσι G et fort. T¹ 8 ὑπετίθετο R 11 δὲ] δή R
11 et 16 πεπερασμένοις R 12 πεπερασμένους Z 13 πάσαις R 16 ᾧ
om. T¹ 18. 19 εἰ δὲ—τὸ ἀπειρον om. add. mrg. R² 19. 20 εἰ καὶ] ἥτις καὶ
G¹T 20 πάντα R 21 ἐν ἀπείροις εἴη Z πάντων] μόνου Z 24 ὑπο-
κειμένον corr. T² τοῦ ἀτόμου Z 26 et 27 αὐτὰ] αὐτὰ R et fort. alii
ερ³ 26 διαφ Z 27 αὐτὰ δὲ πρὸς GT 29 ἀγώντερον Z τὰλλα R: τὰ ὅλλα T: τὰλλα
cett. 31 τῷ] τῷ Z 32 αὐτὸ Z

γάρ ἐκ τῶν αὐτῶν ἀτόμων πῦρ καὶ γῆ, ἀλλὰ πῦρ μὲν ἐκ σφαιρικῶν σύγ- 3^ν
κειται ἀτόμων, γῆ δὲ οὐκ ἐκ τοιούτων, κυβικῶν δὲ τυχόν. ἀλλά, φησί,
καὶ θέσει καὶ τάξει τῶν ἀτόμων διενήγογεν ἀλλήλων τὰ σύνθετα. πολ-
λακίς γάρ δύο τινῶν ἐκ τῶν αὐτῶν ἀτόμων συγκειμένων ἡ διαφορὰ ἔσται 30
5 παρὰ τὴν τάξιν τῶν ἀτόμων, τῇ ἐπὶ τοῦδε μὲν λόγῳ χάριν πρώτας μὲν
τὰς σφαιρικὰς ἀτόμους τελευταίας δὲ τὰς πυραμοειδεῖς τετάγθαι, ἐπὶ δὲ
τοῦ ἑτέρου ἔμπαλιν πρώτας μὲν τὰς πυραμοειδεῖς ὑστέρας δὲ τὰς σφαιρικάς,
καθάπερ ἐπὶ τῆς ΩΣ καὶ ΣΩ συλλαβθῆς ἔχει· τῶν γάρ αὐτῶν στοιχείων
ἡ τάξις τὴν διαφορὰν ἐργάζεται. ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ τὴν θέσιν τῶν
10 ἀτόμων ἡ τῶν συνθέτων διαφορὰ γίνεται, ποτὲ μὲν πλαγίων, ποτὲ δὲ ὁρ-
θῶν, ἐπ’ ἄλλων δὲ ὑπτίων οὐσῶν· τοῦ γοῦν Ζ στοιχείου ὡς πρὸς τὸ Ν 25
κατὰ τὴν θέσιν μόνον ἡ διαφορά, καὶ τοῦ Γ πρὸς τὸ Λ. εἰδέναι δὲ χρὴ
ὅτι τῶν εἰρημένων τριῶν διαφορῶν ἡ μὲν προτέρα, καθ’ ἡν ἐκ τοίων ἡ
τοίων σύγκειται ἀτόμων, ἄλλα ποιεῖ τὰ σύνθετα καὶ παντάπασιν ἔτερα, ἡ
15 δὲ παρὰ τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν ἔτεροῖα μὲν οὐχ ἔτερα δέ.

p. 314a24 Τιναντίως δὲ φαίνονται λέγοντες οἱ περὶ Ἀναξαγόραν
τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέᾳ.

Ἐναντίως, φησίν, Ἀναξαγόρας ἔδειξε τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέα περὶ τῶν
στοιχείων. ὁ μὲν γάρ Ἐμπεδοκλῆς πρῶτα φησιν εἶναι καὶ ἀπλούστατα τὰ
20 τέσσαρα στοιχεῖα, ἐκ τούτων δὲ συγκρινομένων γεννᾶσθαι τὰ ὄμοιομερῆ, 45
ἢ στοῦν καὶ σάρκα, Ἀναξαγόρας δὲ ἔμπαλιν σύνθετα φάσκων εἶναι τὰ τέσσαρα
στοιχεῖα ἐκ τῶν ὄμοιομερῶν· καὶ γάρ δεστοῦ καὶ νεύρου καὶ τῶν ἄλλων
ἐκάστου ὄμοιομερίας ἔλεγεν ὑπάρχειν τῷ πυρὶ καὶ τῷ ὕδατι καὶ τοῖς
ἄλλοις, ἐπειδὴ πάντα ἐκ τούτων ἔώρα γινόμενα. ἀll ὥσπερ δεστοῦ καὶ
25 ταρκής ὄμοιομερίας ἔλεγεν καὶ τῶν λοιπῶν. Ἀπερ ἡμεῖς σύνθετά φαμεν.
οὕτω καὶ πυρὸς καὶ δέρος καὶ δεστοῦ καὶ γῆς· καὶ πάντα μὲν εἶναι ἐν
πᾶσι, φαίνεσθαι δὲ ἔκαστον καὶ ὄνομάζεσθαι κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν. ὥστε 50
οὐκ ἐναντίως ἔλεγε τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέᾳ· οὐδὲ γάρ συνθετώτερα ἔλεγε
τὰ στοιχεῖα σαρκὸς καὶ δεστοῦ καὶ τῶν λοιπῶν. διαφέρουσα δὲ ὅτι ὁ μὲν
30 Ἐμπεδοκλῆς ἀρχὰς ἔλεγε τῶν λοιπῶν τὰ στοιχεῖα, Ἀναξαγόρας δὲ πάντων
τὰς ὄμοιομερίας ἀρχάς, φαίνεσθαι δὲ καὶ λέγεσθαι ἔκαστον κατὰ τὸ ἐπι-
κρατοῦν, εἴπερ δεῖ ἄρα ἐκ τῶν ἀρχῶν | εἶναι τὰ ἀνομοιομερῆ. 4r

2 φησί μν. in φύσει R 4 αὐτῶν Ra: om. GTZ 5 τὸ ἐπὶ R: τὸ δὲ ἐπὶ Z
7 πᾶλιν α 9 παρὰ] πρὸ ut vid. T¹ 12 δὲ om. T¹ 13. 14 τοίων ἡ τοίων
corr. R: τοιῶν ἡ τοίων R¹: τοιῶν ἡ τοιῶν cett. 14 ἀλλὰ R¹TZ ἔτερα Za
15 ἐ..... μὲν οὐγ ἔτερα δέ Z 18 δέ φησιν Z 19 εἶναι om. add. mrg. Z
τὰ om. R 21 num ἔφασκεν? 22 ὄμοιομεριῶν R; sim. 23 ὄμοιομερίας R¹ etc.
24 γιγνόμενα α δτᾶ a 27 δὲ om. GT κατὰ τὸ] καὶ τὰ T 30 ἀναξα-
γόρας δὲ Gta: δημόκριτος δὲ RZ: lacuna XII litter. in V 32 εἴπερ δὴ ἄρα (ἄρα
om. Z) RZ

p. 314 b 1 Τοῖς μὲν οὖν ἐξ ἑνὸς πάντα κατασκευάζουσιν.

4r

Πῶς κατὰ μὲν τοὺς ἐν στοιχεῖον ὑποθεμένους ταῦτὴν ἀλλοιώσις καὶ γένεσις, κατὰ δὲ τοὺς πλείστους ἔτερον, σαφῶς ἐπεξέρχεται. ἀνωτέρῳ δὲ αὐτῷ 5 τοῦτο εἰπὼν μόνον, τί ἐπεται ἐκατέρᾳ τῶν ὑποθέσεων ἀπήγγειλε, νυνὶ δὲ 5 αὐτὸν τοῦτο ἀποδείκνυστιν.

p. 314 b 3 Λεὶ γὰρ μένει τὸ ὑποκείμενον ταῦτὸν καὶ ἐν.

Διότι, ὡς εἰρήκαμεν, δεῖ τὴν πρώτην ὅλην ἀμετάβλητον εἶναι.

p. 314 b 3 Τὸ δὲ τοιοῦτον ἀλλοιοῦσθαι φαμεν.

Τὸ μεταβάλλειν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς μένοντος, τοῦ ὑποκειμένου ἀγλονέτι.

10 p. 314 b 4 Τοῖς δὲ τὰ γένη πλείω ποιοῦσι.

Γένη καὶ τὰ στοιχεῖα. κατὰ τούτους δέ, φησί, τοὺς πλείω στοιχεῖα 15 ὑποθεμένους διαφέρει γένεσις ἀλλοιώσεως, εἴπερ συγχρίσει φασὶ τὴν γένεσιν ἀποτελεῖσθαι. οὐ γὰρ ταῦτα τὰ ἐκ διαφόρων συντεθέντα· οὐκ ἄρα 15 ἀλλοιώσις ἡ σύγχρισις δύναται εἶναι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἐρμεδοκλῆς τὸ κατὰ 15 συγχριστιν γενέσθαι τὴν γένεσιν, λέγων φύσιν μὲν ἰδίαν μηδενὸς εἶναι τῶν συνθέτων, ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐν τῇ συγχρίσει τῶν συμμιγέντων τὴν οὐσίαν ἔχειν· φύσις γάρ, ἔφη, οὐδενός ἐστιν,

ἀλλὰ μόνον μίξις τε διάλλαξίς τε μιγέντων.

20 p. 314 b 8 Ὅτι μὲν οὖν οἰκεῖος ὁ λόγος αὐτῶν τῇ ὑποθέσει οὕτω φάναι, δῆλον.

“Οτι, φησί, τῇ ὑποθέσει τὰ πλείονα στοιχεῖα λεγούσῃ οἰκεῖον φάναι

2 τὸντο] τὸ Z 3. 4 αὐτὸν Z: αὐτὸν deleverim 6 Λεὶ—ἐν om. t; nimirum
continuaverat solito more superius lemma usque ad ἀλλοιοῦσθαι φαμεν μένετο
Arist. αὐτὸν Z 7 Διότι] ἐπειδὴ γάρ α 8 Τὸ δὲ—φαμεν om. hic a, qui pergit
τὸ δὲ μεταβάλλειν τοῦ κτλ. τοιοῦτο R 9 τοῦ (post μένοντος) om. a
δῆλονέτι] ἀλλοιοῦσθαι φαμὲν, οὐδὲ ἀν διαφέροι γενέσεως ἀλλοιώσις interpolat a 12 φασὶ
om. Z 13 ταῦτα R τὰ om. T 14 ἥ] ἥ R: ως Z 15. 16 τῶν συνθέτων
εἶναι Z 16 μιγέντων G 16. 18 τὴν οὐσίαν — μιγέντων om. Z 17. p. 15, 2 φύσις
γάρ, ἔφη—τουτέστιν] ἡ γάρ μίξις καὶ ἡ διάλλαξις αὐτῷ τὴν σύγχρισιν σημαίνει. φανερὸν οὖν
ὅτι τῇ ὑποθέσει τῇ πλείονα στοιχεῖα λεγούσῃ φᾶναι, ἔτερον εἶναι γένεσιν ἀλλοιώσεως.
ἀλλὰ καὶ ὅτι τόνδε τὸν τρόπον λέγουσι, δῆλον. τουτέστιν a, qui superius lemma usque ad
v. τὸν τρόπον τοῦτον continuaverat 17 φύσις] ἀντὶ τοῦ κρῆσις adn. mrg. T²
18 ἀλλὰ κτλ. Empedocl. v. 38 St. 79 K. διάλλαξις V: διάλλαξις GRT 19. 21 οὕτω
φάναι—τῇ ὑποθέσει om. Z

έτερον εἶναι γένεσιν ἀλλοιώσεως, δῆλον δὲ καὶ ὅτι τὸν τρόπον τοῦτον 4^τ λέγουσι, τουτέστιν ὅτι τὰ στοιχεῖα πλείονά ἔστιν. ὁ μέντοι Ἀλέξανδρος 20 προσφύεστερον τοῦτο ἐξηγήσατο. τῇ γὰρ ὑποθέσει, φησί, τῇ πλείονα στοιχεῖα ὑποτιθεμένη οὐκεῖος ὁ λόγος ὁ φάσκων τοῦτον τὸν τρόπον γένεσθαι 5 τὴν γένεσιν καὶ τὴν φυλοράν, τουτέστι κατὰ διάκρισιν καὶ σύγκρισιν, διότι ἀναγκαῖον ἐστιν αὐτοῖς χωρίζειν γένεσιν ἀλλοιώσεως. σαφῶς δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς εἰρηκε συγκρίσει τὴν γένεσιν γίνεσθαι “φύσις οὐδενός ἐστιν” εἰπών “ἀλλὰ μόνον μέζεις τε διαλλαξίς τε μιγέντων”. καὶ οἱ περὶ Δημό- 25 κριτον δὲ τῇ συγκρίσει τῶν ἀτόμων τὴν γένεσιν ἔλεγον γίνεσθαι, τῇ δια- 10 κρίσει δὲ τὴν φυλοράν. ἀλλὰ δὴ καὶ Ἀναξαγόρας ἐκκρινομένας τὰς ὄμοιομερείας καὶ συνιούσας ἀλλήλαις δῆλονότι ἡ σάρκα ποιεῖν ἡ δστοῦν, οὐ γινομένης τῆς σαρκὸς φύσεως, ἀλλὰ φαινομένης, τῷ πλείονας σαρκὸς ὄμοιομερείας εἰς ταύτην συνελθεῖν.

p. 314b10 Καὶ ὅτι λέγουσι τὸν τρόπον τοῦτον.

15 Δῆλον, φησί, καὶ ὅτι οὕτως λέγουσι, τουτέστι κατὰ τὸν εἰρημένον τρό- 20 πον, τὴν γένεσιν γίνεσθαι, ἐκ τῆς Ἐμπεδοκλέους ρήσεως λεγούσης “ἀλλὰ 30 μόνον μέζεις τε διαλλαξίς τε μιγέντων”, καὶ ὃν ὁ Δημόκριτος ἔφη τὰ σύν- θετα “διαφέρειν τούτοις ἐξ ὃν εἰσίν”.

p. 314b10 Ἀναγκαῖον δὲ καὶ τούτοις τὴν ἀλλοίωσιν εἶναι μέν τι
20 φάναι.

Δεῖξας αὐτοὺς ἄλλο τὴν γένεσιν λέγοντας παρὰ τὴν ἀλλοίωσιν διὰ τοῦ κατὰ σύγκρισιν γίνεσθαι φάσκειν αὐτήν, ἐφεξῆς δείκνυσιν ὅτι ἀναγκαῖον μὲν 25 καὶ τούτοις εἶναι τὴν ἀλλοίωσιν λέγειν καὶ μὴ τὴν αὐτὴν τῇ γενέσει, ἀδόνατον μέντοι κατὰ τοὺς ἐκείνων λόγους ἀλλοίωσιν εἶναι. τοῦτο δὲ οὐκέτι 25 κοινὸν πρὸς πάντας τοὺς κατὰ σύγκρισιν τὴν γένεσιν ποιοῦντας, ἀλλ᾽ ἵδιως πρὸς Ἐμπεδοκλέα. πρῶτον μέντοι δείκνυσιν ὅτι ἀναγκαῖον λέγειν εἶναι τι τὴν ἀλλοίωσιν ἔτερον οὖσαν παρὰ τὴν γένεσιν, εἰδί^τ ὅτι ἀναιροῦσι τοῖς ἔσω- τῶν λόγοις τὴν ἀλλοίωσιν.

p. 314b12 Τοῦτο δὲ ὅτι λέγομεν δρῦσ, ράδιον συνιδεῖν.

40

30 “Οτι ἀναγκαῖον αὐτοῖς λέγειν τὴν ἀλλοίωσιν, καὶ ταύτην ἄλλην παρὰ

^τ
 3 του Ζ 5 καὶ σύγκρισιν ομ. a 6 καὶ ομ. Z 8 διαλεξίς GR^{IT}
 10 φυλοράν] διαφοράν GT^{IT} 13 ταῦτα Z 14. 15 τοῦτον — τὸν εἰρημένον τρόπον
 ομ. T, ubi verba τουτέστι — τρόπον in mrg. suppl. T² 15 οὗτον GΤa 16 γί-
 νεσθαι τὴν γένεσιν Z 17 διαλλαξίς τε ομ. add. T² διαλεξίς G καὶ ἐξ ὃν GΤa
 6 ομ. a 18 διαφέρειν κτλ. p. 314a23 19. 20 μέντοι φάναι R 21 περὶ Z
 23 εἰ καὶ μὴ R: εἰ μὴ καὶ Z 26 εἶναι λέγειν τι Z 29 δὲ ὅτι a .30 p. 16,20 αὐ-
 τοῖς λέγειν τὴν ἀλλοίωσιν — ράδιον ομ. Z 30 λέγει a

τὴν γένεσιν, καὶ διὰ τί ἀναγκαῖον δείκνυστι, καὶ διὰ ἀδύνατον τοῖς παρ² 4^τ ἔκεινων λεγομένοις συστῆναι ἀλλοίωσιν. δείκνυστι δὲ οὕτως. ὥσπερ γάρ⁴⁵ 5 ὑρῶμεν. φησί. καὶ ἐναργές ἐστι τῷ λόγῳ μένης τῆς οὐσίας μεταβολὴν κατὰ ποσὸν γένεσθαι, οὕτως ἐναργές τὸ σωζόμενης τῆς οὐσίας γένεσθαι κατὰ 5 ποιὸν μεταβολὴν, ὥσπερ ἐστὶν ἀλλοίωσις. ὥστε διὰ τὸ ἐναργές ἀναγκαῖον αὐτοῖς λέγειν εἶναι ἀλλοίωσιν. διὰ δὲ ἀδύνατον κατὰ τοὺς λόγους τῆς παρὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους λεγομένης, ἐφεξῆς δείκνυσιν. οὕτως μὲν οὖν ἡ Ἀλέξανδρος ἐξηγήσατο, ἔστι δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τὴν ἐξηγήσιν ἀποδημοῦνται τοῦ ἥρητοῦ (τοῦ) “ἀναγκαῖον δὲ καὶ τούτοις τὴν ἀλλοίωσιν εἶναι μέν τι 10 φάναι” καὶ τὰ ἐξῆς. οἱ πλείονα, φησί, στοιχεῖα ὑποθέμενοι διὰ μὲν τῆς ὑποθέσεως ἀναγκαῖος εἰσάγουσι τὴν ἀλλοίωσιν, ἐπέραν οὖσαν γενέσεως καὶ φθορᾶς, τῷ ταύτας μὲν κατὰ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν θεωρεῖσθαι, καθὼς προσίρηται, τὴν δὲ ἀλλοίωσιν κατ' ἄλλο τι τῶν περὶ τὴν σύγκρισιν θεωρουμένων, τὴν θέσιν ἢ τὴν τάξιν. ὅμως, | φησί, καίπερ τῆς ὑποθέσεως 15 4^τ 15 γωρούσης ἀμφότερα καὶ γένεσιν καὶ ἀλλοίωσιν, τοιούτους ἀποδεδώκασιν ἔνιοι ιδύουσι. ὃν ἐστιν Ἐμπεδοκλῆς, ἐξ ὃν ἀδύνατον ἀλλοίωσιν τῷξεται. τὰς γάρ ποιοτήτας, περὶ δὲς ἡ κατ' ἀλλοίωσιν μεταβολὴ θεωρεῖται, εἰδοποιούς δικριτικὰς τῶν στοιχείων εἰσηγεῖται. ἀριθμότα καὶ διεπάθῃσα τὰ στοιχεῖα ὑποθέμενος.

20 Τοῦτο δὲ διὰ λέγομεν ὁρθῶς, ῥάδιον συνιδεῖν. τοῦτο δὲ καίπερ τῆς ὑποθέσεως αὐτῶν καὶ γενέσεως καὶ ἀλλοίωσεως ἔννοιαν ὑπαγο- 5 ρευούσης, αὐτὸς τοῖς λόγοις ἀνεῖλε τὴν ἀλλοίωσιν. εἶτα λοιπὸν μέλλων δεῖται διὰ ἀναιρεῖ δι' ὃν λέγει τὴν ἀλλοίωσιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, πρῶτον ἀναμικῆσκε τί ἐστιν ἀλλοίωσις, διὰ μεταβολὴν περὶ τὴν οὐσίαν ἀκάνητον μέ- 25 νουσαν. παραδείγματι δὲ κέργηται τῇ αὐξήσει, δι' ὃν φησιν ὥσπερ γάρ ὁρῶμεν ἡρεμούσης τῆς οὐσίας, καὶ τὰ ἐξῆς. τὴν δὲ αὔξησιν ὡς ἐν- αργῆ καὶ παρὰ πάντων ὄμοιογουμένην παρέλαβεν. πρὸς μὲν γάρ τὴν ἀλ- 10 λοίωσιν ἵστως ἂν τις καὶ κακομαχεῖν δύναιτο. ὡς Πρωταράρχας. οὐκ εἴναι φύσιν ὠρισμένην οὐδενὸς λέγων, ἀλλὰ πρὸς τὴν σχέσιν τοῦ αἰσθητικοῦ τὴν 30 διαφορὰν τῶν αἰσθητῶν ποιοτήτων γίνεσθαι. πρὸς μέντοι τὴν αὔξησιν οὐδεὶς ἀντείποι, ὡς ἐστι κατὰ ποσὸν μεταβολὴ τῆς ὑποκειμένης οὐσίας σημεταβολήτων μενούσης. ἐξ ἡς ἂν τις καὶ τὰ περὶ τῆς ἀλλοίωσεως τούτων γίσαιτο.

3 ἐστι οὐκ add. T ²	4 σωζόμενον R	6. 7 τῆς—λεγομένης (scil. ὑποθέσεως?)
GRT: τοὺς — λεγομένους a (item V, si silentio fides)		7 οὕτω (G) οὕτω
om. a	8 ἔτι δὲ (G)a	9 (τοῦ) addidit a μέντοι GT; μέν τινα R ¹
11 οὖσαν] εἶναι T	12 ταύτης GT	τὴν σύγκρισιν α 15 τοιοῦτος R ¹
15. 16 ἔνιοι λόγους scripsi: εἶναι λόγους RV: λόγους εἶναι GT ¹ a: λόγους ἔνιοι εἶναι T ³		
16 ἀλλοίωσιν R	20 τοῦτο (ante δι) om. a	21 καίπερ] καὶ περὶ RTZ ¹
22 μέλλων] μετ' ἄλλων R	23 δεῖξεν a ὁ om. Z	24 κινητον
(sic) a . . . 26 ὡς om. a	30 τῶν αἰσθητικῶν ποιοτήτων a	31 ἀν om.
RZ	τὸ ποσὸν ΓΓα	32 ἐξῆς R ¹ a

p. 314b15 Οὐδὲ μὴν ἀλλ᾽ ἐξ ὧν λέγουσιν οἱ πλείους ἀρχὰς ποιοῦν· 4^ν
τες μιᾶς.

15

"Ἄρχεται διδάσκειν πῶς οἱ πλείους ἀρχὰς ὑποθέμενοι διὰ τῶν λόγων ἀναιροῦσι τὴν ἀλλοίωσιν διὰ τὸ λέγουσι. φασὶ γάρ τὰ πάθη, καθ' ἃ φαμεν 5 τὴν ἀλλοίωσιν γίνεσθαι, εἰδῆ εἶναι τῶν στοιχείων, εἰδῆ δὲ ὅντα αὐτὶς τοῖς αὐτοῖς τὰ αὐτὰ μένει ἀμετάβλητα γάρ καὶ ἀπάθη κατ' αὐτοὺς τὰ εἰδῆ. οὐ πάντες δὲ οἱ πλείους ἀρχὰς ὑποθέμενοι ἀναιροῦσι τὴν ἀλλοίωσιν, ἀλλ᾽ δὲ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ παραθέμενος δι᾽ ὧν ταῦτα φησιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀποδίδοντος τῷ πυρίῳ σώματι καὶ τῷ ἡλίῳ (πύρια γάρ τὰ οὐράνια φέτο) τὴν 10 λευκότητα καὶ τὴν θερμότητα, τῷ δὲ ὅδατι τὴν μελανότητα καὶ τὴν ψυχρότητα, ὄμοιώς φησι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν παθῶν λέγειν αὐτόν, οἷον ὑγρό- 20 τητα, ὄμοιώς φησι καὶ ἔηρότητας καὶ πυκνότητας καὶ συντόμως φάναι τῶν ἄλλων παθῶν, ὄμοιώς δὲ δηλοντί τῷ διαφοράς αὐτὰ τῶν στοιχείων εἶναι καὶ εἰδοποιεῖν αὐτὰ τὰ αὐτὰ μένοντα. κατὰ μὲν οὖν Ἐμπεδοκλέα οὐκ ἔστιν ἀλλὰ 25 λοίωσις, ὡς δέδοικται, κατὰ δὲ Ἀναξαγόραν αἱ ὄμοιοι μέρειαι τούτοις εἰδοποιοῦνται τοῖς πάλιτσιν, κατὰ δὲ τοὺς περὶ Δημόκριτον εἰδῆ τῶν στοιχείων ἔστι τὰ σχήματα. τῶν δὲ ἄλλων ἔστιν ἀνεπίθεκτα παθῶν, οἷον θερμότητός τε καὶ ψύξεως, λευκότητός τε καὶ μελανίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοι- 30 ούτων, φαίνεται δὲ μόνον τούτων μετέχοντα τὰ σύνθετα τῇ πρὸς ἡμᾶς 20 σχέσει. τούτων δὲ τῶν παθῶν, τῶν ἡμῖν μὲν φαινομένων φύσει δὲ μὴ ἐνυπαρχόντων τοῖς σώμασι, τὰ μὲν τῇ ἐκ τῶν τοιωνδε ἀτόμων συγκρίσει ἔπειται, ὥσπερ ἡ θερμότης τῷ πυρὶ ἐκ σφαιρικῶν ἀτόμων συντεθεῖσῶν φαίνεται διὰ τὸ τῆς σφαιράς εὐκίνητον (τῷ γάρ ῥαδίως δικνεῖσθαι, διότι κατὰ σημεῖον ἡ κίνησις τῇ σφαιρᾷ, τὸ θερμὸν εἶναι δοκεῖν ποιεῖ, ὥσπερ 40 25 τούναντίον ὁ κύβος τῇ πιλήσει καὶ τῷ δυσκινήτῳ τῷ ψυχρῷ), ἔνια δὲ σφραγί- μένων τῶν συγκριμάτων τῇ μεταθέσει καὶ τῇ μετατάξει τῶν ἀτόμων τὴν φαντασίαν τῆς μεταβολῆς ἴσχει, ὥπερ ἔφαμεν ἀναλογεῖν τῇ ἀλλοιώσει. τὸ γάρ αὐτὸς σῶμα ὅτε μὲν λευκὸν ὅτε δὲ μέλαν καὶ ψυχρὸν καὶ θερμὸν δοκεῖ, τῷ μετατίθεσθαι καὶ μετατάττεσθαι τὰς ἀτόμους ἐν τῷ συνθέτῳ. ἀμέλει 30 τὸ πῦρ δεῖ ὡσαύτως ἔχειν δοκεῖ, τῷ εἰ καὶ μετατεθεῖσεν τὰ ἐξ ὧν σύγκειται ἄτομα, διὰ τὸ εἶναι σφαιρικὰ πανταχόθεν τὴν αὐτὴν δεῖ ἔχειν σχέσιν 45 πρὸς ἡμᾶς.. τὰ γάρ ἐκ τριγώνων φέρει οὐδὲ ἔχει ὄμοιώς, ἔξω μὲν τῶν βάσεων οὐδέποτε δὲ τῶν κορυφῶν, ἢ ἔμπαλιν. πάντα δὲ ἀπλῶς τὰ

1. 2 ποιοῦνται α .	4. 5 δι᾽ ὧν — ἀλλοίωσιν om. GTa	4 γάρ Z: om. R	5 (τὰ γάρ πάθη) εἰδῆ εἶναι (φασὶ) τῶν α .
	5. 6 τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς α .	6 αὐτοὺς]	10 ὕδωρ Z 11 λέγεν GT 13 τῷ α: τὸ cett.
R ¹			15 δέδοικται GT ¹
ὅμοιοι μερίαι R	16 περὶ om. superser. R	18 ψύχεος R	τε alterum om. R
μανίας G	18. 19 τῶν ἄλλων τοιωντον Z	22 συντεθεῖσῶν α: συντεθέντων RZ: συνθέντων T: συνθέτων G	24 τῆς σφαιράς GTa
			23 ἀκίνητον Z δικνεῖσθαι (G)a
31 τὰ ἄτομα Z	τῇ σφαιρᾳ ἡ κίνησις Z ποιεῖν Z		28. 30 δοκεῖ—ἔχειν om. Z
	ἔχειν α: ἔχει cett.	33 βάσεων] βία Z	

πάθη, τὰ τε φυλαττόμενα ἀεί, ὡς ἡ θερμότης ἐν τῷ πυρί, καὶ τὰ ἄλλα. 4v
τε ἄλλως μεταλλαττόμενα, φαίνεσθαι μόνον ἡμῖν ἔφασκον, φύσει δὲ ἐνυπάρχειν οὐδαμῶς.

p. 314v26 Ἡ καὶ φανερὸν δτι μίαν ἀεὶ τοῖς ἐναντίοις ὑποθετέον
5 δληγη.

"Γλην μὲν καλεῖ τὸ ὑποκείμενον καθ' ἑκάστην μεταβολήν. ὅστις δὲ πῶς οἱ πολλὰ στοιχεῖα λέγοντες ἀναιροῦσιν ἄλλοιώσιν, τοῦτο λοιπὸν ὥσπερ 5v πόρισμα συνάγει. εἰ γὰρ διὰ τοῦτο οὐ δύναται λέγειν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἄλλοιώσιν, διὰ τὸ ἀμεταβλήτους ὑποτίθεσθαι τὰς πρώτας οὖστας, ἔστι δὲ ἐν-
10 αργῆς ἡ ἄλλοιώσις, δεῖ τούνυν ἐν τι εἶναι διπέρ υπομένει καὶ μεταβάλλει εἰς τὰ ἐναντία. εἴτε οὖν ἔστιν ἄλλοιώσις καὶ δλως μεταβολή, ἐν τὸ ὑπο-
κείμενον, εἴτε ἐν τὸ ὑποκείμενον, ἀνάγκη πᾶσα μεταβολὴν εἶναι· οὐ γὰρ 5
δημοσιδῆ ἔστι τὰ ὄντα, ὡς ἡ ἐνάργεια μαρτυρεῖ. ἐνδὲ οὖν ὄντος ὑποκει-
μένου, ἔκεινο δηλονότι ἔστι τὸ κατὰ τὰς ἐναντίας μεταβάλλον ποιότητας.
15 κοινὸν δὲ ἐπὶ πάσης μεταβολῆς ἐποιήσατο τὸν λόγον.

p. 314v28 Ἔτι δ' ὄμοιώς ἀναγκαῖον εἶναι τοῦτο καὶ ἄλλοιώσιν.

Ομοίως, φησίν, ἀναγκαῖον κοινὸν ὑποκείμενον εἶναι καὶ ἄλλοιώσιν.
τηντέται καθίσπερ ὀναγκαῖον κοινὸν ὑποτίθεσθαι ὑποκείμενον. οὗτο καὶ ἄλλοι-
ωσιν ἀναγκαῖον ὑποθέσθαι, διότι ἔκατερον θατέρῳ ἀκολουθεῖ, ἢ τε ἄλλοιώσις
20 τὸ κοινῷ ὑποκείμενῷ ἢ τε τοῦ κοινοῦ ὑποκειμένου θέσις τῇ ἄλλοιώσει. 10
τὸ δὲ τῶν ἐχόντων εἰς ἄλληλα μεταβολὴν εἰπε διὰ τὰ οὐράνια· κατὰ
τόπον γάρ μόνον ταῦτα μεταβάλλειν νοεῖται.

p. 315a3 Ἐμπεδοκλῆς μὲν οὖν ἔοικεν ἐναντία λέγειν καὶ πρὸς τὰ
φαινόμενα καὶ πρὸς αὐτὸν αὐτός.

25 Εἰπὼν τί μὲν ἔπειται τοῖς ἐν τὸ στοιχεῖον ὑποτίθεμένοις, δτι τὸ μὴ
διακρίνειν γένεσιν ἄλλοιώσεως, τί δὲ τοῖς πολλά, δτι ἔπειται μὲν τῇ ὑπο-
θέσει αὐτῶν τὸ εἰδέναι διαφορὰν γενέσεως καὶ ἄλλοιώσεως, εἰ καὶ αὐτοὶ
τοῦτο οὐκ ἐπέστησαν οὐδὲ διέκριναν γένεσιν καὶ ἄλλοιώσιν. Ιδίᾳ μὲν

4 "H] cf. Aristotelis libri ὑποθετέον εἶναι τοῖς ἐναντίοις α 7 οἱ πολλὰ om. R
τὰ στοιχεῖα α 12 πᾶσα Ra: πᾶσι Z: πᾶσαν GT μετάβολὴ Z 13 ὄμοι-
ειδῆ Z ἐνέργεια GRTa 13. 14 τοῦ ὑποκειμένου Z 16 lemma om. a, qui
superius lemma plenius dederat 17 ὄμοιώς οὖν φησιν a: ὄμοιώς δὲ φησιν Z
ἀναγκαῖον κοινὸν ὑποκείμενον R (et V): ἀναγκαῖον ὑποκειμένον κοινὸν GTa: κοινὸν ἀναγκαῖον
ὑποκειμένον Z 18. 19 οὕτως καὶ ἄλλοιώσιν ἀναγκαῖον κοινὸν ὑποθέσθαι ὑποκε-
μένον Z 21. 22 κατὰ τόπον in eras. T² 24 αὐτὸν RZ 27 εἰ καὶ αὐτὸι
RT: ἢ καὶ αὐτοὶ G: εἰ καὶ αὐτὸ Z: αὐτοὶ δὲ a 28 immo τούτῳ ldeay Z

'Αναξαγόρα ἐνεκάλεσεν, διτὶ καὶ τὴν οἰκείαν φωνὴν γῆγονόησε τὴν γένεσιν καὶ 5 τὴν φύσιον ἀλλοίωσιν ὄνομάσας, ἵδιᾳ δὲ πάλιν νῦν Ἐμπεδοκλέους ἐπι- 26 λαρβάνεται ώς καὶ τοῖς φαινομένοις καὶ ἑαυτῷ τὰν πεποντίς λέγοντας. πρὸς μὲν γάρ τὰ φαινόμενα ἐναντία λέγει ἀναιρῶν τὴν ἀλλοίωσιν ἐναργῆ οὐσαν, 5 πρὸς ἑαυτὸν δὲ διότι λέγει μὲν ἀμετάβλητα τὰ στοιχεῖα, καὶ αὐτὰ μὲν μὴ γίνεσθαι ἔξι ἀλλήλων τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων, πάλιν δέ φησι τῆς φιλίας κρατήσης τὰ πάντα ἐν γίνεσθαι καὶ τὸν σφαιρὸν ἀποτελεῖν ἀποιην ὑπάρ- 30 χοντα, ώς μηκέτι μήτε τὴν τοῦ πυρὸς μήτε τῶν ἄλλων τινὸς σφύζεσθαι ἐν αὐτῷ ἴδιότητα ἀποβάλλοντος ἐκάστου τῶν στοιχείων τὸ οἰκεῖον εἰδος· ώς 10 δῆλον διτὶ ἀφαιρετὰς ὑποτίθεται τὰς εἰδοποιοὺς διαφορὰς τῶν στοιχείων. ἔτι δὲ καὶ ἔξι ὡν φησιν αὐτὰς γίνεσθαι, εἰσάγει διτὶ καὶ γωρίζονται. λέγει δὲ αὐτὰς γίνεσθαι, ἐπειδὴν τὸν σφαιρὸν γενομένου καὶ πάντων εἰς αὐτὸν συνελθόντων τὸ νεῖκος κρατήσῃ πάλιν. τότε γάρ, φησίν, ἐκ τοῦ σφαιρὸν ἐνὸς ὅντος καὶ ἀδιαφόρου σώματος γίνεται τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, διαφορῶν τινῶν 25 15 διηλονότι καὶ παθῶν προσγενομένων τῷ ἐν ἄλλῳ ἐν ἄλλῳ μέρει αὐτοῦ, αἰστησιν ἀλλήλων διορίζονται τὰ ἔξι ἐκείνου γενόμενα στοιχεῖα. ὥστε εἰ γεγόνασι, καὶ ἀφαιρεθεῖεν ἄν, καὶ μαλιστα τοῦ νείκους καὶ τῆς φιλίας ἔτι μηχανένων. ὥστε καὶ γένοις' ἂν ἔξι ἀλλήλων. εἰ γάρ μὴ διακεκριμένον μηδὲ ἀφωγισμένον ἐν τῷ σφαιρῷ τὸ τοῦ πυρὸς σῶμα ὑπερθερον τὰς διαφορὰς 20 προσλαβόν γέγονε πῦρ, καὶ αἱ διαφοραὶ αἱ τοῦ πυρός, ώς ἐν τῷδε τῷ μέρει τοῦ σφαιρὸν γενόμεναι τὸ πῦρ ἐποίησαν, οὕτω καὶ ἐν ὁτῳδὲν ἄλλῳ μέρει 25 αὐτοῦ ἡδύναντο γενέσθαι, ἐν ᾧ φέρε αἱ τοῦ βδατος νῦν καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος διαφοραὶ γεγόνασι. πρόδηλον διτὶ καὶ εἰς ἄλληλα πεφύκασι μεταβάλλειν. τοῦτο γάρ ἔστι τὸ δύνασθαι τὰ στοιχεῖα μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, 25 τὸ ἐν ἐντάλλῳ τοῦ σφαιρὸν μέρει μέρος ποτὲ μὲν τὰς τούτου ποτὲ δὲ τὰς ἄλλους τινὸς εἰδοποιοὺς διαφορὰς δύνασθαι γίνεσθαι. οὐδὲ γάρ ἔστιν εἰπεῖν ώς αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ πυρὸς τὸ συνελθόν ἐν τῇ τοῦ σφαιρὸν γενέσει, αὐτὸ δύστερον τὰς διαφορὰς τοῦ πυρὸς ἐδέξατο καὶ γέγονε πῦρ. ἀπο- 45 κληρωτικὸν γάρ τοῦτο· ἦν γάρ ὁ σφαιρὸς ἀδιάφορον σῶμα καὶ ὄμοειδὲς 30 αὐτὸ δύστη, καὶ κοινὸν πάντων ὑποκείμενον. εἰ γάρ τις εἴποι μὴ δύνασθαι ἐν ὁτῳδὲν τοῦ σφαιρὸν μέρει τὰς ἐκάστου στοιχείου εἰδοποιοὺς διαφορὰς ἐγγίνεσθαι, δῆλον διτὶ οὐκ ἀδιάφορον ποιεῖ τὸ τοῦ σφαιρὸν σῶμα οὐδὲ ἔν, ἀλλ' ἄλλας ἐν ἄλλῳ μέρει αὐτοῦ ἀποτίθεται ἴδιότητας, δι' ἃς ἐν τῷδε μὲν πῦρ καὶ οὐδὲν τῶν λοιπῶν, ἐν ἄλλῳ δὲ ἄλλο τι συνίσταται. εἰ οὖν τῷ

1 ἀναξαγόραν R οἰκείαν] ἰδίαν a φωνὴν] φ^υ (b. e. φύσιν) Z 2 ὄνομάσης a 4 λέγειν Z 5 ἀμετάβλητα μὲν Z 7 ἐνγίνεσθαι et τὸ σφαιρὸν Z γίγνεσθαι a 9 ἀποβαλόντος R ὥστε fort. recte a 13 κρατήσει RZ
 14 διαφόρου GT 15 προσγενομένων δηλονότι καὶ παθῶν a τῷ ἐντάλλῳ ἐν R: τῷ ἐντάλλῳ ἐν Z: τῷ ἐντάλλῳ GT: ἄλλων a 16 γενόμενα GTa 19 ἀφωγισμένον Z 20 προσλαβὼν R¹Z¹ τῷδε R: τῷ δὲ a (cett.) 21 οὕτω R (et V): οὕτω οὖν TZ: οὕτως οὖν (G)a ἐν om. Z οὗτων (sic) V: τῷ οὖν R: τῷ cett. 22 νῦν om. a 25 ἐν ἐντάλλῳ R 33 ἄλλας εἰ ἄλλω Z, qui mox ὑποτίθεται 33. 34 ἐν τῷ μὲν Z

ἀδιάφορον παντελῶς τὸ τοῦ σφαιρού σῶμα ὑποτίθεται, καὶ ἀνὰ μέρος ποτὲ 5
μὲν ἐπικρατεῖν τὸ νεῖκος καὶ ποιεῖν τὰ στοιχεῖα, ποτὲ δὲ τὴν φύλαν καὶ
ποιεῖν τὸν σφαῖρον, ἀνάγκη πᾶσα κατὰ ταύτας τὰς ὑποθέσεις πάντα τὰ
στοιχεῖα μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα.

5 p. 315^a18 Οὐ γάρ δὴ πῦρ καὶ γῆ καὶ θόρυβος ὄντα ἐν ᾧ τὸ πᾶν.

"Οτε, φησίν, ἐν ᾧ τὸ πᾶν, τουτέστιν ὁ σφαῖρος, οὗτε πῦρ ἢν ἐν αὐτῷ
οὔτε τῶν ἄλλων οὐδὲν κατί τέτιν, ἐπεὶ οὐκέτ' | ἀνὴρ τὴν ἡτοῦ τοῦ
ἔκπαστον τῶν στοιχείων ἔχεσται, τοῦ εἶναι ὑπερ τὴν. καὶ μίαν οὐδέταν πάντα
ἀπετέλεσε τὴν τοῦ σφαιρού.

10 p. 315^a19 "Αδηλον δὲ καὶ πότερον ἀρχὴν αὐτῶν θετέον.

Ιαίλιν πρὸς Ἐμπεδοκλέα ἀποτείνεται ως ἀτύμφωνα ὑποτίθεμενον.
ἀδηλον γάρ, φησί, ποίαν γρὴ τίθεσθαι ἀρχὴν θσον ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ λε-
γομένων, πότερον τὸν σφαῖρον τῶν στοιχείων ἢ ταῦτα τοῦ σφαιρού. ἢ
μὲν γάρ ἐκ τοῦ σφαιρού ως ἐξ ὅλης τινὸς ἀποίου καὶ κοινοῦ ὑποκειμένου
15 κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ νείκους κίνησιν μεταβάλλοντα καὶ εἰδοποιούμενα γίνεται 10
τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ταύτη δόξειν ⟨ἄν⟩ ἐν ἀρχῇς καὶ ὅλης λόγῳ τὸν
σφαιρού τίθεσθαι (οὗτοι γάρ τὴν πρώτην ἀρχὴν ἄποιον εἰναι). ἢ δὲ πάλιν
ἐκ τῆς τῶν τεσσάρων συνθέσεως τῆς φύλας συγκρινούσης τὸν σφαῖρον ἔλεγε
γίνεσθαι, ταῦτα δὲ ἐκ τῆς ἐκείνου διαλύσεως, ἐν ἀρχῇς λόγῳ ἄν τις θείη
20 τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· ἀρχῆς γάρ τοισι τὸ ἀπλούστερον, ἀπλούστερα δὲ τὰ
στοιχεῖα τοῦ ἐξ αὐτῶν συγκειμένου σφαιρού· σύνθετος γάρ ἐκ τούτων ὁ 15
σφαῖρος.

p. 315^a26 Όλως τε δὴ περὶ γενέσεως καὶ φυτορᾶς τῆς ἀπλῆς λεκ-
τέον.

25 Εἰπὼν τὰς τῶν παλαιοτέρων περὶ τῆς γενέσεως δόξας, τῶν τε εἰς
ταῦταν ἀγόντων αὐτὴν τῇ ἀλλοιώσει καὶ τῶν διακρινόντων αὐτήν, ἐπά-
νεισιν ἐπὶ τὸ προκείμενον, λέγω δὲ τὸν περὶ γενέσεως λόγον, καὶ ζητεῖ εἰ 20
ἔστι γένεσις, καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἔστι, καὶ περὶ τῶν ἀλλων δὲ τῶν
φυσικῶν μεταβολῶν· ἀναγκαῖος γάρ ὁ περὶ τούτων λόγος μαλιστα, διότι
30 τῶν παλαιῶν οὐδένα ἔχομεν περὶ τούτων ἀξιόλογόν τι εἰρηκότα.

Περὶ μὲν οὖν ἀπασῶν τῶν φυσικῶν μεταβολῶν οὐδεὶς εἴρηκε τῶν
προτέρων, λέγω δὲ γενέσεως καὶ αὐξήσεως καὶ ἀλλοιώσεως, Πλάτων δὲ εἴ-

2 δὲ om. GT 5 lemma (quo de cf. Ar. codd.) om. hic a 6 Οτε—πᾶν om. add.
mrg. R² δταν Z: ὅτε οὖν α 10 καὶ τὸ πότερον α αὐτῶν R et Aristot. cod. E
11 ὑποτίθεται R ἀσύμφωνον Z 15 τοῦ] τὴν Z 16 ἄν addidit a ἐν om. Z
19 ταῦτη ἐν ἀρχῇς V 25 πολιτιστέρων (i 31 μὲν οὖν] γάρ a 32 λέγω] ἐγὼ R
32. p. 21,2 Πλάτων—στοιχείων] lemma 315^a29—b9 Πλάτων μὲν οὖν—ἀλλοιώσιν a

ρηκε μὲν ἀλλὰ περὶ μόνης γενέσεως, καὶ γενέσεως οὐ πάσης ἀλλὰ μόνης 5· τῆς τῶν στοιχείων (ἐκ γὰρ τῶν ἐπιπέδων αὐτὰ γεννᾷ), πῶς δὲ τὰ σύνθετα ἐκ τῆς τούτων γίνεται συνμέσεως οὐκέτι εἰρηκεν. τοῦ δὲ περὶ γενέσεως 25 λέγοντα τὸν Πλάτωνα τῆς τῶν στοιχείων μὴ εἰρηκέναι καθόλου περὶ γε-
5 νέσεως ἀπόδειξις τὸ μὴ δύνασθαι τῷ τῆς γενέσεως τῶν στοιχείων λόγῳ
ὑποτάττεσθαι τὴν σαρκῶν καὶ δστῶν γένεσιν. τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖα φησιν
ἔξι ἐπιπέδων γεγενῆσθαι τριγώνων, προθέμενος δὲ εἰπεῖν περὶ δστῶν γε-
νέσεως οὐκέτι οὐδὲ τὴν τῶν ἐπιπέδων οὐδὲ τὴν ἐκ τῶν ἐπιπέδων γεγο-
νότων, λέγω δὲ τῶν στοιχείων, αἰτιᾶται σύνθεσιν. λέγει γὰρ ὅτι ‘γῆν δια-
10 πλάσας καθαρὰν ὁ δημιουργὸς καὶ λείαν ἀνεψύρασε καὶ ἔδευσε μυελῷ, καὶ 40
μετὰ ταῦτα εἰς πῦρ αὐτὸν ἐντίθησι, μετ’ ἐκεῖνο δὲ εἰς ὅδωρ αὐτὸν βάπτει,
πάλιν δὲ εἰς πῦρ, καὶ αὖθις εἰς ὅδωρ, μεταψέρων τε οὕτως πολλάκις εἰς
ἔκατερον ὑπὸ ἀμφοῖν ἄτηκτον εἰργάσατο’. ὁ δὲ μυελός, ἔξι οὖ καὶ ἐκ τῆς
γῆς ποιεῖ τὰ δστᾶ, οὔτε στοιχεῖόν ἐστιν οὔτε ἐπίπεδον. ποιότητος γὰρ
15 καὶ πάθους μεταβολὴ γεννᾷ τὰ δστᾶ, ποιότητα δὲ καὶ πάθος οὐχ οἰόν τε
ἐκ τῶν ἐπιπέδων γεννηθῆναι. αὐτὸς γὰρ ἐρεῖ προελθών ‘πάθος γὰρ ἐκ
τῶν ἐπιπέδων οὐδὲ ἐπιχειροῦσι γεννᾶν’, διότι τὰ στοιχεῖα αὐτῶν τοῖς σχή-
μασιν ἀλλ’ οὐ ποιότησιν οὐδὲ πάθεσιν εἰδοποιεῖται. καταλιπὼν δὲ πρὸς
20 ταῦτα ἀντιλέγειν ὁ Ἀριστοτέλης ὅντα ἄτοπα, οὐδὲν ὅλως εἰρηκέναι περὶ
δστῶν γενέσεως αὐτὸν φησι· παντάπασι γὰρ ἀπίθανά ἐστιν ως πρὸς τὸ
φαινόμενον, εἰ οὕτως ἔλεγεν ὁ Πλάτων. εἰ γὰρ μυελὸς ἦν τοῦ δστοῦ πρό-
τερον, καὶ δστοῦν ἦν ἔξι ἀνάγκης· δστογενῆ γοῦν καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων
καλεῖ τὸν μυελόν, ως ἐν ἐκείνῳ τὸ εἶναι ἔχοντα. ὥστε πρὶν δστοῦν γένη-
50 ται, ἦν δστοῦν. ἔτι εἰ καὶ δτι μάλιστα ἐκεῖνο τὸ πρῶτον δστοῦν ἐποίησεν
25 οὕτως ὁ δημιουργός, ἀλλ’ οὐχ οὕτως γίνεται τὰ ἐν τοῖς ζῷοις φύσει γινό-
μενα. ὁ μὲν οὖν Πλάτων τοσοῦτον μόνον περὶ γενέσεως εἰρηκεν, οὐδὲ τῶν
ἄλλων δὲ οὐδὲις εἰρηκέ τι παρὰ τὰ ἐπιπολῆς ἔξω Δημοκρίτου· οὗτος
γάρ, φησί, παρὰ τοὺς ἄλλους φαίνεται πάντων πεφροντικῶς καὶ ἀρχὰς
ὑποθέμενος εἰς πάντα αὐτῷ ἀρμόττειν δυναμένας.

30 p. 315a27 Καὶ περὶ τὰς ἄλλας κινήσεις.

Κινήσεις εἰπεν ἀντὶ τοῦ μεταβολάς· ἡ γὰρ γένεσις, ως αὐτὸς ἔφη ἐν 6r

1. 2 μόνης τῆς τῶν R (et V): μόνης τῶν GT: μόνων τῶν Z	3 τοῦ] τὸν R		
4. 5 περὶ γενέσεως om. R	7 γίνεσθαι Z	9. 13 cf. Plat. Tim. p. 73 E	10 δημιουργὸς καθαρὰν α
	λείαν RT ^{1a} : λιαν GT ² Z		11 ἀντίθησι α
13 εἵτεκτον R	έκ om. R (et V)	15 μεταβολῆς α	12 οὕτω (G)a
		γεννᾶται δστᾶ Z	16 γε-
20 αὐτῶν GT	αὐτὸς γὰρ κτλ.] cf. Ar. p. 316a4	17 οὐδὲν libri	νηθῆναι G ¹ Ta αὐτῷ a
			29. 31 δυναμένας
23 ἐν om. (G)a	πρὶν ⟨ἄν⟩ α	24 εὶ om. GT	25 οὐχ
26 τοσοῦτο α	μόνος Z	ἐκεῖνη ετ οὗτος ὁ δημ.	
	28 περὶ Z	26. 27 οὐδὲ—οὗτος γάρ]	οὐδὲ Δημόκρι-
27 ἐπὶ πολῆς R	πεφροντικῶς GT ¹	29. 31	τος α
			30 καὶ πρὸς τὰς ἄλλας κινήσεις, κινήσεις δὲ εἰπών ἀντὶ α, qui lemma non agnovit
30 καὶ περὶ κτλ.] cf. Ar. cod. II	31 ἔφησεν ἐν Z		

τῇ, Φυσικῇ, μεταβολὴ μὲν οὐ μέντοι κίνησις. πτώσει δὲ ἀντὶ πτώσεως 6 γέρησατο, αἰτιατικὴν εἰπὼν ἀντὶ γενικῆς· ἔστι γάρ εἰπεῖν ‘περὶ τῶν ἄλλων κινήσεων’. ἔστι δὲ τοιοῦτον σχῆμα παρὰ τοῖς παλαιοῖς, καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ

5 θρήνους ἐξάρχους, οἷς τε στονόεσσαν ἀντίγν
ἀντὶ τοῦ θρήνων ἐξάρχους. καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ἐκκλησιαζούσαις
ῶς χρυσογάζε, τὸν ὅρμον δὲ ἐσκεύασσε,
ὅρχουμένης μου τῆς γυναικὸς ἑσπέρας
ἡ βάλανος ἐκπέπτωκεν ἐκ τοῦ τρήματος.

10 τὸν ὅρμον γάρ αἰτιατικὴν εἶπεν ἀντὶ τοῦ ὅρμου· ἡ βάλανος ἐκ τοῦ τρήματος τοῦ ὅρμου ἐκπέπτωκεν.

p. 315^a-35 Ἡδη δὲ ἐν τῷ πῶς διαφέρει.

Ἐν τῷ πῶς φησὶ κατὰ τὸν τρόπον. εἰ γάρ καὶ γένεσιν καὶ ἀλλοίωσιν
ὑποτίθεται, ἀλλ’ οὐχ ὅνπερ ἡμεῖς τρόπον, συγχρίσει μὲν καὶ διακρίσει οἵοι
15 μενος εἰναι τὴν γένεσιν, μεταθέσει δὲ καὶ μετατάξει τὴν ἀλλοίωσιν. καὶ
περὶ αὐτῆσεως δὲ οἱ μὲν ἄλλοι τοσοῦτον εἰρήκασιν, ὅσονπερ ἀν λέγοι καὶ 10
δι τυχών, διτι προσιόντος τινὸς γίνεται αὐξῆσις (πῶς δὲ πρόσεισιν, ἀρα διὰ
πόρων ἡ σῶμα διὰ σώματος διόν, οὐδέτι προστεμείκασι· ταῦτα γάρ πάντα
ἔχει ἀπορίαν· καὶ περὶ τοῦ ποιεῖν δὲ καὶ πάσχειν αἱ αὐταὶ ἀπορίαι, πῶς
20 τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει), διτι δὲ Δημόκριτος περὶ αὐτῆσεως ἀπεφήνατο
ὑποκατιών προστίθησιν.

p. 315^b-4 Οὐδὲ περὶ μίξεως.

‘Η μίξις ἡ ταῦτον ἔστι τῇ κράσει (κρᾶσις δέ ἔστιν ὡς ἡ τῶν ὑγρῶν,
ὅταν τῶν ὄγκων παρακειμένων δράσασαι εἰς ἄλληλας αἱ ποιότητες δὲ ἀλλήλων 15
διαβῶσιν) ἡ ἐπὶ πλέον τῆς κράσεως ἡ μίξις· τῶν γάρ μίξεων ἡ μέν ἔστι
κρᾶσις ὡς ἐπὶ τοῦ οἰνομέλιτος, ἡ δὲ παράθεσις ὡς ἐπὶ τῆς πανσπερμίας, ἡ
δὲ διαπλοκὴ ὡς ἐπὶ τῆς ὥλης καὶ τοῦ εἶδους. δεῖ δὲ τῷ περὶ γενέσεως
διαλεγομένῳ καὶ τοῦ περὶ τούτων λόγου, εἰς τὸ εἰδέναι τίνι τρόπῳ τὸ γινό-
μενον γίνεται καὶ εἴτε δεῖ τούτων τινὸς εἰς τὴν γένεσιν εἴτε οὐ δεῖ.

1 Φυσικῇ cf. E 1 p. 225^a-20 sqq. μέντοι Z, qui mox ἀντὶ τοῦ πτώσεως
2 ἔστι κτλ.] cf. Arist. vulg. 3 τὸ τοιοῦτο GT: τὸ τοιοῦτο a 3. 4 τῷ ποιητῇ]
Hom. Ω 721 (cf. λ. 383) 5 αὐτὴν libri 6 Ἐκκλησιαζούσαις] immo Lysistr.
408—410 7 ἐσκεύασσε] cf. codd. Aristoph. 9 et 10 πρήματος et πρήμα-
τος a 10 (ἢ' ἢ) ἡ βάλανος a 12. 13 τὸ δὲ ἐν τῷ πῶς διαφέρει, ἀντὶ τοῦ
κατὰ a 12 διαφέρειν Z 13 τὸν om. Z καὶ (post γάρ) om. Z
14 μὲν] δὲ GT καὶ om. Z 16 δὲ οἱ μὲν ἄλλοι] δέ φησι a 17 ἄρα R
18 διὸν T¹ 19 δὲ] τέ (?) G 20. 23 διεφήνατο οὐδὲ περὶ μίξεως, ὑποκατιών προστί-
θησιν. ιστέον δὲ διτι ἡ μίξις ἡ a 23 ἡ δὲ μίξις Z 24 ὄγκων RT: ὄντων (GZ)a
25 διαλαβῆσιν Z 26 παρπερμέτας Z 27 δεῖ γάρ τῷ Z τῷ ex corr. T²
28 διαλεγομένων G: διαλεγομένας a

p. 315 b 9 Ἐπεὶ δὲ φῶντο τάληθὲς ἐν τῷ φαίνεσθαι.

6r

Ἐπειδὴ, φησί, πᾶσαν φαντασίαν ἀληθῆ λέγουσι, καὶ ἔκαστον ὡς φαίνεται οὕτως καὶ εἶναι, φαίνεσθαι δὲ πολλάκις τάνατία περὶ τοῦ αὐτοῦ τισι, τὸ ταῦθ' οὕτως περὶ τοῦ αὐτοῦ φαινόμενα ἀληθῆς ἔχειν δύνανται ἐκ τῶν 5 οἰκείων ἀρχῶν σφίζειν οἱ περὶ Δημόκριτον, ὑποθέμενοι ἀπειρά εἶναι τῶν στοιχείων τὰ σχήματα. ταῦτα γάρ την τε τάξιν ἀμείβοντα καὶ τὴν θέσιν 25 μεταλάττοντα, ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ὄρῶντας σχέσεως καὶ τοῦ διαστήματος ἄλλοτες ἄλλην καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἄλλων ἄλλην φαντασίαν παρέχεται. οὕτω γοῦν ὁ τῆς περιστερᾶς τράχηλος, προσβαλλόντης αὐτῷ τῆς τοῦ ἡλίου ἀκ- 10 τίνος, διαφόρων χρωμάτων φαντασίαν παρέχεται· πρὸς ἄλλην γάρ καὶ ἄλλην τοῦ ὅμοιατος θέσιν τοῖς μὲν κυανὸς φαίνεται, τοῖς δὲ χρυσίζων, τοῖς δὲ μέλας, καὶ ἄλλοις ἄλλοισι. καὶ τὰ τετράγωνα δὲ τῶν σχημάτων κυ- 30 κλοτερῆ πόρρων φαίνεται, καὶ κύκλον δὲ πόρρωμεν κείμενον, εἰ κατὰ τοῦ κροτάφου θεασάμεθα, εὐθεῖαν ὄρῶμεν, καὶ τὸ μέλι τῷ μὲν ἵκτεριῶντι 15 πικρὸν φαίνεται τῷ δὲ ὄγιαίνοντι γλυκύ, καὶ τὸ Z γοῦν πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην τοῦ ὄρῶντος σχέσιν ἢ N ἢ Z ὄρᾶται.

p. 315 b 11 Ὡστε ταῖς μεταβολαῖς τοῦ συγκειμένου.

Συγκειμένου λέγει οὐ τοῦ συνθέτου, ἀλλὰ τοῦ συντιμέντος τὸ σύνθετον.

p. 315 b 13 Καὶ μετακινεῖσθαι μικροῦ ἐμμιγνυμένου, καὶ ὅλως 36
20 ἔτερον [,φησί,] φαίνεσθαι ἐνὶς μετακινηθέντος.

Οὐ μόνη ἡ μετάθεσις καὶ μετάταξις τῶν ἀτόμων ἀμείβει τὴν φαντασίαν τῶν ὄρωμένων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὰς ἀπορρεούσας ἀτόμους τῶν συνθέτων καὶ προσπιπτούσας τοῖς ὄρῶσιν ἐπέρα τις γίνεται σχέσις καὶ διάφορος 40 φαντασία. οὕτω μὲν ὁ Ἀλέξανδρος ἐξηγήσατο, ἵσως δὲ ἂν τις εἴποι ὅτι τοῦτο τῇ κατὰ αὐξησιν μεταβολῇ ἀρμόττει· κατὰ γάρ τὴν ἀπορροὴν καὶ εἰσκρισιν τῶν ἀτόμων τὴν αὔξησιν καὶ φύσιν ἔφασκον γίνεσθαι οἱ περὶ Δημόκριτον, ταύτην δὲ οὐ φαινομένην ἔλεγον τὴν μεταβολὴν καθάπερ τὴν ἀλλοίωσιν. καὶ ἐν τῇ ἀπορροῇ δὲ μίκροῦ ἀπορρέοντος ἀλλοῖον τὸ ὅλον γίνεται. εἰ γοῦν ἐκ τοῦ ἀδυνάτου ἀφέλης τὸ ἄ μόνον, τὸ 'δυνατόν' ποιεῖ. 45 30 Ὅστε μικρὰ ἀπορροὴ ἐναντίον τῷ ἐξ ἀρχῆς τὸ καταλειφθὲν ἐποίησεν.

1 δὲ φῶντο τὸ ἀληθὲς Ga 3 οὕτω a 4 οὕτω (G)a 6 δύναται RT¹
τάξιν addit τῶν στοιχείων Z 8 ἄλλων] ἄλλην T 11 φαίνεται om. Z 14 τὸ Za
et corr. R: τῶν GR¹T 18 δὲ λέγει a οὐ τοῦ ἀσυνθέτου Z post σύνθετον addit
καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ συνθέτου συμβαίνει a 20 φησί del. a ἐνὸς] γένος Z
21 Οὐ μόνον φησὶν ἡ a καὶ ἡ μετάταξις (om. τῶν ἀτόμων) Z τὴν om. Ta
24 οὕτω μὲν οὖν Z (et V): καὶ οὕτω μὲν a δέ τις ἀν R (et V) εἴπη Z 26 εἰς
κρίσιν R 27 ἔλεγε Z 29 ἀφέλης GT: ἀφέλη RZ: ἀφέλοις a ποιεῖν Z
30 τῷ Ra: τὸ GTZ τὸ om. Z καταληφθὲν GRA

p. 315^b 14 Ἐκ τῶν αὐτῶν γάρ κωμῳδία καὶ τραγῳδία γίνεται δι-
γραμμάτων.

Παράδειγμα τῶν προσιρημένων ἐστὶ τοῦτο. τὰ γάρ αὐτὰ στοιχεῖα
μεταπαττόμενα τοίως ἢ τοίως τὰ πολὺ ἀλλήλων διεστῶτα, τραγῳδίαν φησι
ὅ καὶ κωμῳδίαν, ἐργάζεται.

p. 315^b 15 Ἐπεὶ δὲ δοκεῖ πᾶσι σχεδὸν ἔτερον εἶναι γένεσις καὶ
ἀλλοίωσις. |

Ἐπειδή, φησίν, οἱ πλείους (καὶ γάρ Δημόκριτος καὶ Λεύκιππος, Ἀνα- 6ν
ἔαγόρας τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς) ἐδόξασαν γένεσιν καὶ φυτοὶ κατὰ διάκρισιν
10 εἶναι καὶ σύγκρισιν, καὶ ταύτην ἐχώρισαν τῆς ἀλλοιώσεως, ὥσπερ οἱ περὶ
Δημόκριτον, περὶ τούτων διαλαβεῖν χρή. ἔχει γάρ πολλὰς ἀπορίας ὁ λόγος.
καὶ γάρ συγκρίσει ὑποθεμένοις τὴν γένεσιν ἔψεται πολλὰ ἀτοπα· καὶ γάρ 5
καὶ τὰ πάθη ἀναιρήσομεν καὶ τὴν τῶν σωμάτων συνέχειαν. οὗτος τε δεικ-
νύντες λόγοι ὡς οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν, εἰ μὴ συγκρίσει, τὴν γέ-
15 νεσιν εἶναι, οὐ δράσιοι διαλυμῆναι. ἔτι δὲ πρὸς τῷ ἴσχυροϋς καὶ δυσλύτους
εἶναι τοὺς λόγους, καθ' οὓς σύγκρισις ἡ γένεσις δοκεῖ, εἴπερ καὶ ὑποτεθῆ
μὴ εἶναι σύγκρισις ἡ γένεσις, ἀδηλον μήποτε οὐκ ἔστιν διλως γένεσις, ἢ
ἔστι μὲν ταῦτὸν δὲ τῇ ἀλλοιώσει. καὶ τοῦτο οὖν δυσδιαλύτον ὃν ἔξετα- 10
στέον.

20 p. 315^b 24 Ἀργή δὲ τούτων ἀπάντων.

Ἀργή, φησί· τῆς προτεθείσης ζητήσεως, τοῦ εἴτε ἐστὶ σύγκρισις ἡ
γένεσις εἴτε μή, τὸ ἐξετάσαι εἰ οὖν τέ ἐστιν ἀτομα σώματα εἶναι. εἰ μὲν 15
γάρ ἐστι τοιαῦτα σώματα ἀτομα καὶ ἀπαθή, ἀνάγκη συγκρίσει εἶναι τὴν
γένεσιν· εἰ δὲ μὴ δυνατὸν ἀτομα σώματα ὑποθέσματι, ἀναιρεθήσεται μὲν
25 τὸ ἐξ ἀνάγκης κατὰ σύγκρισιν εἶναι τὴν γένεσιν, οὐ μὴν εἰσάγεται τὸ ἀδύ-
νατον οὕτως ἔχειν. ἀτόμων μὲν γάρ ὅντων ἐξ ἀνάγκης κατὰ σύγκρισιν ἡ
γένεσις, μὴ ὅντων δὲ τῶν ἀτόμων οὐ πάντως ἀνήρηται ἡ σύγκρισις· δυ-
νατὸν γάρ μὴ ὅντων ἀτόμων στοιχείων κατὰ σύγκρισιν εἶναι τὴν γένεσιν,
ώς δηλοῖ ἡ Ἐμπεδοκλέους δόξα. μὴ ὅντων οὖν ἀτόμων σωμάτων μόνον 20

1 τραγῳδίῃ γίνεται καὶ κωμῳδίᾳ a; cf. Aristot. 3 προσηρημένων (G)a 4 alterum
τοίως om. Z πολλὰ T 6 ἐπειδὴ δοκεῖ R σχεδὸν πᾶσιν (Z)a 8 ἐπεὶ δὲ
GT 9 τε om. GTa ἔδοξαν Z 10 ἐχώρισαν R: ἐχώρησαν Z: ἐχώρησεν
GT: ἐχώρισεν a 15 τῷ] τὸ a 16 εἴπερ] εἰ δὴ a ὑποτεθείη a
17 ἢ] καὶ a 18 δὲ] δὲ ἄρα (immo δὲ ἔσται, ut est in V) R οὕν] δὲ Z
20 πάντων R; cf. Aristot. 25 τὸ (ante ἐξ) om. a σύγκρισιν] σύγκρισιν, γένε-
σιν a 26 ἔχειν] ἔχειν· ὅντων ἐξ ἀνάγκης κατὰ σύγκρισιν οὐ μὴν εἰσάγεται τὸ ἀδύ-
νατον GT μὲν om. R εἰς ἀνάγκης om. Z 27 τῶν om. Z

τὸ ἐξ ἀνάγκης κατὰ σύγκρισιν εἰναι τὴν γένεσιν ἀναιρεῖται. τοῦ δὲ ἐξ 6
ἀνάγκης ἀναιρεθέντος χώραν λοιπὸν ἔσει τὸ εὐλογώτερον. ἐπειδὴ τοίνυν
τῇ μὲν θέσει τῶν ἀτόμων ἔπειται τὸ κατὰ σύγκρισιν εἰναι τὴν γένεσιν, τῇ
δὲ ἀναιρέσει τῶν ἀτόμων οὐκ ἀκολουθεῖ ἡ ἀναίρεσις τῆς κατὰ σύγκρισιν
ἢ γενέσεως, εἰκότως πλεῖστον καὶ οὐ παντὶ φησι διαφέρειν πρὸς τὸ προκεί-
μενον τὴν περὶ τῶν ἀτόμων ἔξετασιν.

p. 315b 28 Καὶ πάλιν εἰ μεγέθη, πότερον ὡς Δημόκριτος.

25

Εἰς τὴν περὶ τῆς γενέσεως σκέψιν ἀναγκαῖον τὸ ζητῆσαι εἰ ἔστιν
ἀτημα μεγέθη, καὶ εἰ τοῦτο, ἐφεξῆς ζητητέον πότερον, ὡς Δημόκριτος,
10 σώματά ἔστιν, ή, ὡς Πλάτων, ἐπίπεδα. εἰν' ὑπομνήσας τῆς ἀτοπίας ταύ-
της τῆς δόξης (ἐπὶ πλέον γάρ ἐν τῷ λόγῳ τῆς Περὶ οὐρανοῦ περὶ αὐτῆς
εἰρηκεν) ἐπὶ τὸ ζητεῖν εἰ οἷον τε εἰναι σώματα ἀδιαίρετα μεταβαίνει, ὡς 30
ἔφασκε Δημόκριτος. φησι δὲ καὶ ταύτην τὴν δόξαν πολλὴν ἔχειν ἀτοπίαν,
δημιώς πρὸς τὴν Πλάτωνος συγκρινομένη δόξαν πολλῷ καὶ πιθανωτέρα καὶ
15 φυσικωτέρα τυγχάνει. εἰπερ η̄ μὲν Δημόκριτου δύναται καὶ γένεσιν σῶσαι
καὶ ἀλλοίωσιν, η̄ δὲ τὰ ἐπίπεδα ἀρχὰς σωμάτων ποιοῦσα γένεσιν μέν πως
δοκεῖ σφίζειν, ποιότητα δὲ καὶ πάντας οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐπιχειρεῖ γεννᾶν.
καὶ τὰς αἰτίας δὲ προστίμησι, δι' ἁς πιθανωτέρας τῶν περὶ Τίμαιον ὁ Δη- 35
μόκριτος ἀργάς ὑπέθετο. οἱ μὲν γάρ, φησίν, ὅποι τῆς περὶ τὰ μαθήματα
20 σχολῆς ἀπειροι τῶν φυσικῶν ὑπῆρχον, τῇ δὲ 'ἀπειρίᾳ' τὸ 'ἐνωπρικέναι
τῇ φύσει' ἀντέθηκεν, τουτέστι τὸ ἐν πείρᾳ αὐτῆς γεγονέναι· οἱ γάρ περὶ^{τ'}
Δημόκριτου ἐγγυμνασθέντες τις φυσικοὶ πράγματιν ἀρχὰς ὑπέθεντο ἐπὶ
πολὺ δυναμένας σφίζειν ὑμοιογίαν πρὸς τὰ φύσει γινόμενα. πρὸς πίστιν
δὲ τῶν εἰρημένων γυμνάζει τοὺς ἔκατέρων λόγους, οὓς γράμμενοι πειρῶνται
25 δεῖξαι διτὶ ἔστι μεγέθη ἀδιαίρετα, καὶ δείκνυσι πολλὴν οὖσαν ὑπεροχὴν 40
τῶν Δημοκρίτου λόγων πρὸς τοὺς Πλάτωνος κατὰ τὸ πιθανόν, καὶ τῶν
μὲν προφανῆ τὴν ἀτοπίαν εἶναι, τοὺς δὲ Δημοκρίτου χαλεπὴν ἔχειν τὴν
λύσιν.

p. 315b 30 Τοῦτο μὲν οὖν αὐτό, καθάπερ καὶ ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν,
30 ἀλογον μέχρι ἐπιπέδων διαλύσαι.

"Η τοῦτο φησιν διτὶ ἀτοπον τὸ μέχρι τοσούτου διαλύειν τὰ σώματα,
μέχρι τοῦ εἰς ἐπίπεδα καταντῆσαι (ἀδύνατον γάρ εἰς τοσοῦτον χωρῆσαι 7r

5 οὖ] τῷ a παν Z: πάντη V διαφέρει R 7 μεγέθη ἀτομα, πότερον a
10 ὡς ὁ πλάτων GTa ἀτόπου Z 11 τῆς (ante δόξης) om. Z fort.
τῷ <γῷ> λόγῳ Περὶ οὐρανοῦ Γ 1 Δ 2 etc. 12 εἰ om. R 14 συγκρινομένην
TZ 14. 15 καὶ φυσικωτέρα καὶ πιθανωτέρα a 15 ή] εἰ Z 18 τῶν]
τῷ R ὁ om. a 20 τῇ] τῆς GT 21 ἀντέθεικεν R'a 22 γεγυμνασθέντες a
24 γυμνάζειν T 30 ἀλογον γάρ R

τὴν διαιρέσιν τῶν σωμάτων), ἡ δὲ ἀλογον τὸ ἀναλύοντας εἰς ἐπίπεδα ἄχρι 7^τ τούτου θεταῖαι, καὶ μὴ ταῦτα ἀναλύειν εἰς γραμμάς, καὶ ταύτας εἰς σημεῖα. ὃν γὰρ λόγον ἔχει πρὸς τὸ σῶμα ἡ ἐπιφάνεια, τοῦτον καὶ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἡ γραμμὴ καὶ πρὸς ταύτην τὸ σημεῖον. ἔσονται οὖν οὕτως 5 πάντα ἐκ σημείων. πρὸς δὲ τὴν δόξαν ταύτην καὶ ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Περὶ ὁ οὐρανοῦ ὑπήγνηκε.

p. 315^b-35 Τροπὴ καὶ διαθιγῇ.

Τυσμὸς τροπὴ διαθιγὴ λέξεις εἰσὶν Ἀβδηρικαί, αἵς ἐγράπτο Δημόκριτος, ῥυτιδὸν μὲν καλῶν τὸ σχῆμα, τροπὴν τὴν θέσιν (οἷον εἰς ἡ βάσις 10 μὲν τῆς πυραμίδος κάτω εἴη, ἡ κορυφὴ δὲ ἄνω· ἡ ἔμπαλιν), διαθιγὴν δὲ τὴν τάξιν (ὅτι αἱδὲς μὲν εἰ τύχοι πρῶται, ἔτεραι δὲ υστεραί). δὲτ δὲ κατ' αὐτὸν τὰ σχήματα συγκρινόμενα μὲν τὴν γένεσιν, μετατιθέμενα δὲ καὶ μετατατόμενα τὰ πάθη τὰ φαινόμενα ἐργάζεται, εἰρηται πρότερον. οὐδὲν γὰρ ἔφασκε φύσιν εἶναι γρωμάτων ἡ τῶν ἄλλων παθῶν τροπὴ 15 γάρ τις γρηγοριτέσσιται.

p. 316^a-7 Αἵς ἐπὶ πολὺ δύνανται συνείρειν.

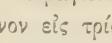
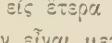
Αἴστισιν ἀρχαῖς γρώμενοι πολλὰ συνείρειν καὶ ἀποδοῦνται τῶν φύσει 20 γινομένων δύνανται. εἰ δὲ ἐκτὸς τοῦ σε εἴη γεγραμμένον τὸ αἱ, πρὸς τὰς ἀρχὰς εἴη ἀν ἀποδεδομένον τὸ δύνανται, τουτέστιν αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ πολὺ 25 δύνανται συνείρειν.

p. 316^a-8 Οἱ δὲ ἐκ τῶν λόγων.

Λόγους καλεῖ τὰ μαθήματα, διότι ἐν τῇ ἐπινοίᾳ μόνη τὸ εἶναι ἔχουσιν. οἱ οὖν τοῖς μαθήμασι, φησίν, ἐνασχοληθέντες, ἀπειράτη τῶν ὑπαρ- 15 γόντων, τουτέστι τῶν ἐν ὑποστάσει καὶ ὑπάρκει ὄντων οἷα τὰ φυσικά, ἥ- 25 διώς περὶ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἀπεφήγαντο, θεον καὶ ἡδίως ἐλέγχουνται.

2. 3 καὶ ταύτας—ἐπιφάνεια οι. GT: κάκείνας εἰς σημεῖα. ὃν γὰρ λόγον ἔχει ἐπιφάνεια πρὸς σῶμα α 4 οὕτω (G)a 6. 8 ἀπήγνηκε. τὸ δὲ τροπὴ καὶ διαθιγὴ καὶ ῥυτιδὸς λέξεις εἰσὶν et mox ἐγράπτο α 7 διαθιγὴ T: διαθῆκη R¹ 8 διαθηγὴ GRTZ διωρικαὶ Z: αὐδηριτικαὶ V; at cf. Philop. Phys. p. 117,11 9 τροπὴν δὲ τὴν (G)a θέσιν Fa: γένεσιν cert. εἰς ἡ GR²TZ: ἡ ἡ R¹: εἰ om. a, qui μὲν βάσις traicit 10 διαθιγὴν α: διαθηγὴν T: διαθηγὴ GRZ 11 (αἱ ἀτομοι) πρῶται, αὗται δὲ δεύτεραι F 14 οὐδὲ γάρ R ἔφασκον GΤa τροπὴ T 15 γάρ φῆς R γρηγοριτέσσιται Z 16 τὸ δὲ αἱς a αἱς Aristotelis codd. F et pr. E: αἱ ceteri Aristotelis libri 17 ἀντὶ τοῦ αἱς τισιν a 18 τοῦ σῆμα R 20 δύνανται om. R 20. 22 συνείρειν. λόγους δὲ καλεῖ α: lemma omittit, si silentio fides, etiam Z 21 τῶν πολλῶν λόγων vel τῶν ἄλλων λόγων Aristot. 22 παθήματα GT¹ 23 οἱ] εἰ GT

p. 316a12 Οἱ μέν φασι, διότι τὸ αὐτοτρίγωνον πόλλα ἔσται. 7r

Τούτοις χρώμενος τοῖς λόγοις ὁ Πλάτων ἐδείκνυεν εἶναι ἄτομα με- 20
γέθη. εἰ πᾶν, φησί, μέγεθος διαιρετόν ἔστιν, ἔσται καὶ τὸ αὐτοτρίγωνον
διαιρετόν, ὅπερ ἔστιν ἡ ἴδεα τοῦ τριγώνου· καὶ οὕτως ἔσται τινὰ πρότερα
5 τὸ αὐτοτριγώνου εἰς ἀ διαιρεῖται, ὅπερ ἀδύνατον, εἶναι τῆς ἴδεας τι πρό-
τερον. εἰ τοίνυν τὸ αὐτοτρίγωνον οὐκ ἔστι διαιρετόν, οὐκ ἄρα πᾶν μέγεθος
διαιρετόν. εἰ οὖν μὴ πᾶν μέγεθος διαιρετόν, ἔστιν ἄρα τινὰ μεγέθη ἀδιαι-
ρετα. ταῦτα δὲ οὐδαμοῦ λέγων ὁ Πλάτων φαίνεται, ὅτι ἔστιν ἄτομα με-
γέθη, ἀλλ ἡ ἐκ τῶν ἀγράφων αὐτοῦ συνουσιῶν ταῦτα ἰστορεῖ ὁ Ἀριστο- 25
10 τέλης, ἡ, ὅπερ καὶ μᾶλλον, τινὲς τῶν ἀξιούντων Πλατωνικῶν εἶναι τοὺς
λόγους τούτους προσφέρον. οὐδὲ γάρ εἰκός οὕτω τοῖς μαθήμασιν ἐσχολα-
κότα Πλάτωνα, καὶ εἰδότα ὡς ἐνδέχεται πάτσαν τὴν δοθεῖσαν εὐθεῖσαν δίχα
τεμενί, ἀδιαιρετα λέγειν εἶναι μεγέθη, εἰ μὴ οὕτως ἔλεγεν ἀδιαιρετα εἶναι
τὰ τρίγωνα, ἐξ ὧν συνετίθει τὰ σώματα, ὡς εἰς ἑτερα μὴ δυνάμενα μετα-
15 βληθῆναι καὶ διαιρεθῆναι σχήματα. πάντα μὲν γάρ τὰ εὐθύγραμμα εἰς 30
τρίγωνα ἀναλύεται (τὸ μὲν γάρ τετράγωνον τῇ διπλωνίᾳ εἰς δύο τέμνεται
τρίγωνα , τὸ δὲ πεντάγωνον εἰς τρία , καὶ τὰ λοιπὰ ὀσσα-
τως), αὐτὸ μέντοι τὸ τρίγωνον εἰς ἑτερα σχήματα οὐ διαιρεῖται, ἀλλ εἰς
20 εὐθεῖας. ἵσως οὖν ταύτη ἔλεγεν εἶναι μεγέθη ἀδιαιρετα. ἥρτεον δὲ πρὸς
ταῦτα λέγοντας, ὅτι ἡ ἴδεα τοῦ τριγώνου ὅλως οὐδὲ μέγεθος ἔστιν, ἀλλὰ
λόγος μεγέθους. ὥστε οὗτος μὲν εὐλόγιος ἀδιαιρετος, ήμετις δὲ τὰ μεγέθη
φαμὲν εἶναι διαιρετά. οὐκ ἀνάγκη δέ, εἰ ὁ λόγος τοῦ μεγέθους ἀδιαιρετος, 35
καὶ μεγεθός τι εἶναι ἀδιαιρετον· οὐ γάρ, ὡς οἱ λόγοι ἔχουσιν, οὕτως ἀν-
άγκη ἔχειν καὶ τὰ πράματα ἀπαραλάκτως, ἐπεὶ καὶ ἡ ἔννοια τῆς οἰκίας
25 καὶ ὁ λόγος καθ' ὃν αὐτὴν ποιεῖ ὁ οἰκοδόμος δεσμάτος ἔστιν, ἡ δὲ οἰκία
οὐκ ἀσώματος.

p. 316a14 Ἔχει γάρ ἀπορίαν, εἴ τις θήσει σῶμά τι εἶναι καὶ μέ-
γεθος πάντῃ διαιρετόν.

‘Ὄφ’ ὡν κινηθεὶς λόγων ὁ Δημόκριτος ἄτομα ἔθετο σώματα παρατί-
30 θεται, καὶ συμμαχεῖ τῷ τῆς δόξης πιθανῷ τε καὶ εὐλόγῳ, καὶ τίθεται ἐξ
ἀρχῆς ταῦτὸν εἶναι ἐπ’ ἄπειρον λέγων γίνεσθαι τὴν τομὴν τοῦ συνεχοῦς

1 φασὶν ὅτι (cum Arist.) et αὐτοτρίγονον a τὸ om. R 3 διαιρετέον GTZ
3. 4 ἄρα utrobius pro ἔσται R 3 τὸ om. GTZ 5 εἰς ἀδιαιρεῖται a οὐ δυνατὸν
R: fort. ἀδύνατον, (εἴπερ ἀδύνατον) 6 οὐκ ἔστιν ἀδιαιρετον R 7 εἰ— διαιρετόν om.
GT 10 (ὅτι) τινὲς a πλατωνικὸν R 11 τούτοις a 12 δοθεῖσαν om. (G)a
13 μεγέθη εἶναι Z 15 διαιρηθῆναι a 17 figuræ om. Za 19 μεγέθη om. Z
19. 20 πρὸς τοὺς ταῦτα a 20 λέγοντες T 21 οὗτος V: οὕτως cett. μὲν οὕ-
τως Z ἀδιαιρετα Z 22 εἶναι ἀδιαιρετα R¹ 25 καθ' ὃν Z (et V): καθ' ὃν
καθ' cett. 27 θεῖη a et Aristotelis libri (praeter E, qui φήσει) σώματι εἶναι R
31 immo λέγειν

καὶ τὸ ἄμα πάντη δύνασθαι διαιρεῖσθαι τὸ συνεχές, ἐξ οὗ τὸ ἀτοπὸν συνά- 7
γεται τὸν τρόπον τοῦτον. εἰ γάρ ἔκαστον τῶν ἐκ τῆς τομῆς ἀεὶ γινομένων 50
μονάδων δύνατὸν πᾶλιν ἐπιδιελεῖν. ὅτιον ὡς πάντῃ διαιρεῖσθαι ἐστι τὸ σῶμα.
εἰ οὖν πάντη, φησάν, ἐστὶ διαιρετὸν τὸ σῶμα, τουτέστιν εἰ δύνατὸν πάντη
5 διαιρεθῆναι, καὶ ἄμα πάντη δύνατὸν διαιρεθῆναι. πᾶν δὲ ὃ ἐστι δύναμις,
τοῦτο ὑποθέσθαι ἐνεργείᾳ ἐκβιβηκός οὐκ ἀτοπὸν· καθόλου γάρ τοῦ δύ-
ναμις | ὑποτεθέντος ἐνεργείᾳ ἐκβιβηκέναι φεύδος μὲν ἔψεται, οὐ μὴ ἀδύ- 7
νατον. εἰ οὖν μὴ ἀδύνατον, ὑποκείσθω διτὶ πάντη διηγημένον. ἀλλ' εἰ
πάντῃ διέρχεται, οὐκ εἰς μεγάλην ἐσται διηγημένον τὸ μέγεθος, ἀλλ' ἢ εἰς
10 στιγμὰς ἢ εἰς οὐδέν. εἰ γάρ εἰς μεγάλην, οὐκέτι ἀν εἴη πάντη διηγημένον.
εἰ δὲ πάντη, ἢ εἰς στιγμὰς ἢ εἰς οὐδέν τούτων διερχεται, καὶ ἐκ τούτων
ἐσται συγκείμενον. πᾶν γάρ εἰς ἀδιαιρεῖται, ἐκ τούτων καὶ σύγκειται. 5
ἐσται ἄρα ἐξ οὐδενὸς ἢ ἐκ στιγμῶν τὸ μέγεθος συγκείμενον, διπερ ἀτοπὸν.
οὐκ ἄρα πάντη δύνατὸν τὸ μέγεθος διαιρεθῆναι. εἰ δὲ τοῦτο, ἐστιν ἄρα
15 τινὰ ἀτομα μεγάλη. ἡ μὲν ἀγαθὴ τοῦ λόγου τοιαυτῇ. ἐπομένου δὲ τῷ
φάσκειν εἰς οὐδέν ἢ εἰς ἀτομα διαιρεῖσθαι τὸ μέγεθος τοῦ ἐξ οὐδενὸς ἢ
στιγμῶν συγκείσθαι τὸ μέγεθος, δείκνυσι παντοίως δὲ τοῦτο ἀδύνατον, τὸ
ἐκ στιγμῶν γένεσθαι ποσόν. αἱ γὰρ στιγμαὶ τῷ ποιῶφ προστιθέμεναι οὔτε
μεῖζον οὔτε ἔλαττον ἀπεργάζονται· ὥρημεν γάρ διτὶ ποιῶσι τινος εἰς πλείστα
20 διαιρεθείσας. ὡς ἐνεργείᾳ γενέσθαι στιγμὰς πλείστας (στιγμαὶ γάρ τὰ πέρατα
τὸ διηγημένον), καὶ πάλιν συντετέλεται μηδὲν μεῖζον ἐν τῇ συντετέλεσται γινό-
μενον τὸ πᾶν μηδὲ ἔλαττον ἐν τῇ διαιρεῖσθαι οὖν ἢν ἐξ ἀρχῆς πρὸν διαι-
ρεθῆται. εἰ δὲ αἱ τοσαῦται οὐ συναύξουσι τὸ μέγεθος προστεθεῖσαι, τῷ μὴ
φύσιν ἔχειν τὸ ἀμερὲς καὶ ἀμέρεθες ποιεῖν μέγεθος, ὅτιον ὡς οὐδὲ ἀν
25 πᾶσαι ἐν τῷ μεγάλῳ, εἰς μὲν ὑπόκειται διηγημέναι, συντεθῶσι, ποιήσουσι τι
μέγεθος. καὶ ὅλως ἀδύνατον σημεῖον σημείῳ συντετέλεσται ποιῆσαι τι ποσόν·
ἀνάγκη γάρ ἵτοι καθ' ὅλα ἔχεται τὰ συντιθέμενα σημεῖα ἀπτεσθαι ἀλλή-
λων, ἢ κατά τι μὲν ἀπτεσθαι κατά τι δὲ μὴ ἀπτεσθαι. εἰ μὲν οὖν καθ'
30 ὅλα ἐφαρμόσουσιν ἀλλήλοις, ἐσται πᾶλιν πάντα ἐν σημεῖον. εἰ δὲ κατά τι μὲν
μέρος ἀψάμενα ἔνωθεται, κατά τι δὲ μὴ ἀψώνται, μέρος ἔξει τὸ σημεῖον

1 πάντα διαιρεῖσθαι δύνασθαι Z 2 τοῦτον τὸν τρόπον Z 3 immo μορίων 7 ὑπο-
τιθέντος T 8.9 ἀλλ' εἰ—διηγημένον om. GT 8 διείρηται α 9.10 τὸ μέγεθος—
διηγημένον om. Z 11 ἢ εἰς οὐδέν ἢ εἰς στιγμὰς Z ἐσται] ἄρα R, solito in hoc
codice errore, quem hinc adnotare supersedebo 12 καὶ om. Z 13 ἐσται om. R
14 εἰναι διαιρεθῆναι Z 16 ἢ εἰς οὐδέν ἢ εἰς ἀτομα λογισθῆσται διαιρεῖσθαι Z
18 παρατιθέμεναι R 19 ἀπεργάζεται R¹ 20 ἐνέργεια GT¹ πλείστας R
22 συναύξουσι scripsi: συνάξουσι RZ: συναίξουσι (GT)a παρατεθεῖσαι R 24 φύσει
GT ἀμεγέθες (Z)a ποιεῖν μέγεθος om. R οὐδέν (om. ἀν) R
25 πᾶσαι GTa: αἱ πᾶσαι RZ: αἱ πᾶσαι αἱ V; cf. Ar. p. 316^a33 26 συντεθὲν]
συντεθῶσιν GT¹ ποιῆσαι ποσόν τι Z 27 ἵτοι] εἰτε R¹ καθ' ὅλα α:
καθ' R: καθόλου GTZ 28. 29 καθ' ὅλα V: καθό R: καθ' ὅλου cett.
29 ἐφαρμότουσιν GT ἐσται Z: ἄρα R: ἄμα GTa 30 ἀψάμενα T
ἀψώνται GTa

καὶ οὐκ ἔσται ἀμερές, ὅπερ ἀδύνατον· ἀναιρήσομεν γάρ τὴν ἔννοιαν τοῦ 7^v
σημείου. τούτων οὕτως εἰρημένων τῇ λέξει ἐπέλθωμεν.

20

p. 316^a-17 Εἰ γάρ πάντη διαιρετόν, καὶ τοῦτο δυνατόν, καὶ ἄμα
εἴη πάντη διηρημένον.

5 Εἰ ἐστί, φησί, πάντη δυνάμενον διαιρεθῆναι, διαιρεθείη ἄν ποτε πάντη
ἄμα. τὸ μὲν οὖν ὑποθέσθαι τὸ δυνάμενον γενέσθαι εἰς ἐνέργειαν ἐκβεβη-
κός οὐκ ἄτοπον· οὐκ ἔχει γάρ ἐπόμενον τὸ ἀδύνατον, ὥσπερ φησὶν ὑπο-
κατιών, διτὶ ἐὰν ὑποθάμψεθα εἰς μυρία μυριάκις διηρημένον τὸ μέγεθος,
καὶ μήπω διηρήσται μηδὲ δυνατὸν ἵσως διαιρεθῆναι διὰ τὴν τοῦ διαιροῦντος
10 ἀσθένειαν, οὐκ ἀδύνατος οὐδὲ ἄτοπος ἡ ὑπόθεσις. τὸ μὲν οὖν τοῦτο ὑπο- 25
θέσθαι οὐκ ἄτοπον. τῷ δὲ πάντῃ διαιρετῷ ὡς ἀκολουθοῦν ἔλαβε τὸ ἄμα
πάντη διαιρετὸν εἶναι. καὶ εἰδέναι χρὴ διτὰ τοῦτο γίνεται ἡ παρα-
γωγὴ τοῦ λόγου, ὡς ἐφεῖται δείκνυται. τῷ γάρ λόγῳ τῷ φάσκοντι τὸ
συνεχὲς ἐπ' ἄπειρον εἶναι διαιρετὸν οὐκ ἀκολουθεῖ τὸ ἄμα πάντη διηρῆ-
15 σθαι· δλῶς γάρ ἐπὶ τοῦ φάσκοντος λόγου τὴν τομὴν τοῦ μετέθους μὴ ἐπι-
λείπειν, ἀλλ' ἐπ' ἄπειρον αὔξεσθαι, οὐ δοκεῖ ἔχειν χώραν τὸ ἄμα πάντη
διηρῆσθαι· διαιρεθέντος γάρ ἐπιλείπειν ἀνάγκη τὴν ἐπ' ἄπειρον τομήν. 30
ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐν τοῖς ἐφεῖται ἀκριβέστερον ἔξετασθήσεται, ἐνθ' αὐτὸς τὴν
τῆς λύσεως ἀπορίαν ἐκτίθεται.

20 p. 316^a-19 Καὶ κατὰ μέσον ὠσαύτως.

Καὶ δλῶς, φησίν, εἰ πάντη διαιρετόν τε καὶ κατὰ μέσον ὠσαύτως.
τοῦτο δὲ δηλωτικόν ἐστι τοῦ πάντη γενέσθαι τὴν διαιρέσιν· ἐκάστου γάρ
ἀεὶ μορίου ἐκ τῆς διαιρέσεως γινομένου δυνατὸν πάλιν κατὰ τὸ μέσον ἐπι-
διαιρέσιν γενέσθαι. διὰ τοῦτο σαφήνεις καὶ περιληπτικώτερον ἔρμηνεύων
25 ἐπήγαγε καὶ δλῶς εἰ πάντη διαιρετόν, ἐὰν διαιρεθῆ, οὐδὲν ἔσται 35
ἀδύνατον γεγονός· τῷ γάρ δυνατῷ ὑποτεθέντι ψεῦδος μὲν ἵσως ἀκο-
λουθεῖ, ἀδύνατον δὲ οὐδέν. οἷον δυνατὸν ἐν θέρει δοκεῖ· εἰ οὖν ὑποθάμψεθα
ἐν θέρει 36ειν, ψεῦδος μὲν ἵσως ὑποτιθέμεθα, οὐκ ἀδύνατον δέ. εἰ δὲ μὴ
ἀδύνατον, ἐνδέχοιτ' ἀν γίνεσθαι· εἰ δὲ ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ γένοιτο τῷ
30 μακρῷ χρόνῳ.

p. 316^a-29 Όμοίως δὲ καὶ ἐκ στιγμῶν σύγκειται, οὐκ ἔσται ποσόν.

Ωσπέρ τὸ ἐκ μὴ ὄντων συγκείμενον οὐχ ἄμα ὄν, οὗτον καὶ εἴ τι ἐκ

2 τὴν λέξιν α 3 lemma om. hic a 4 εἴη τοῦτο πάντη Ar. 5 εἰ γάρ ἐστι
φησὶ a 8 μύρια a 9 καὶ εἰ μήπω a 18 ἔνθα R 19 εὐπορίαν a
19. 22 ἐκτίθεται. τόγε μὴν καὶ κατὰ τὸ μέσον ὠσαύτως δηλονότι διαιρετὸν, δηλωτικόν a
20 τὸ μέσον GT Arist. (præter cod. E) 25 καὶ δλῶς κτλ.] cf. Δι. 26 γεγονὼς Ζ
27 36ει R 29 εἰ δὲ ἐνδέχεται γίνεσθαι om. R 31 καὶ εἰ ἐκστιγμῶν (om. σύγκει-
ται) a; cf. Aristot. 32 οὐχ ἄμα] οὐν ἀν εἴη a; οὐκ ἔσται V

στιγμῶν, ταῦτὸ δὲ εἰπεῖν ἐξ ἀμερῶν, σύγκειται, οὐκ ἔσται ποσόν· αἱ γὰρ 7^a στιγμαὶ οὐ ποσόν. ὅπότε γάρ ἀμα ἥσαν ἐν τῷ μεγέθει ἀδιαιρέτῳ ὅντι 45 καὶ ἥγωντο, ὅπερ ἐκάλεσεν ‘ἀπτεσθαι’, οὐδὲν παρ’ αὐτὰς τὸ μέγεθος μεῖζον ἐγίνετο. καὶ εἰς ἀπόδειξιν τούτου παρατίθεται τὸ ἐφεξῆς.

5 p. 316^a31 Διαιρεθέντος γάρ εἰς δύο ἢ καὶ πλείω.

Τοῦ συνεχοῦς, φησί, διαιρεθέντος εἰς πλείω καὶ πάλιν συντεθέντος οὕτε μεῖζον ἔσται τὸ πᾶν ἐν τῇ συνθέσει τῶν σημείων συνελθόντων, οὕτε ἔλαττον ἐν τῇ διαιρέσει. ἀληθὴς δὲ καὶ ἀμφότερα ἐφ’ ἑκατέρου λέγων· οὕτε γάρ συντιθεμένου μεῖζον ἢ ἔλαττον τὸ πᾶν γίνεται οὕτε διαιρουμένου, 10 φ’ δηλονότι οὐδὲν ἡ πρόσθεσις τῶν στιγμῶν συμβάλλεται εἰς αὔξησιν τοῦ 50 μεγέθους, οὐδὲν ἡ ἀφαίρεσις εἰς μείωσιν. οὐκ ἄρα οὐδὲ συντεθεῖσαι ἐργά-σαιντο ποσὸν ἢ μεγέθος.

p. 316^a34 Ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ τι διαιρουμένου οἶνον ἔκπρισμα γί-νεται. |

15 Όσπερ ἐν τοῖς πριζομένοις ἔύλοις γίνεται ἔκπρισματα, σωμάτια μὲν 8^a ὄντα, μὴ δυνάμενα δὲ πάλιν πρισθῆναι, καὶ γίνεται τὸ πᾶν ἔλαττον διὰ τὴν τούτων θρύψιν, εἰ οὖτας τις ὑπόθεσιο τοῦ διαιρουμένων, ὡς τὸ 5 ὀντογραμένον λέγειν εἰς ἔκπρισμα καταναλίσκεται, ὁ αὐτὸς ἀργύριος λόγος. τὸ γὰρ ἔκπρισμα, εἴπερ μὴ ἔστι στιγμὴ ἀλλὰ μέγεθος, διαιρεθήσεται καὶ 20 αὐτό. εἴπερ πάντη διαιρετὸν τὸ μέγεθος· εἰ δὲ μὴ διαιρετήσεται. ὁ Δη-μοκρίτου λόγος ἀληθής, τὸ εἶναι σώματα ἀτομα ὃν τῇ συγκρίσει τὰ ἄλλα γίνεσθαι ἔλεγε, καὶ οὐ πάντη διαιρετὸν τὸ μέγεθος.

p. 316^b2 Εἰ δὲ μὴ σῶμα ἀλλ’ εἶδος οὐ χωριστόν.

Ἡ χωριστόν γράφεται γάρ ἔκάτερον. καὶ σημαίνει τὸ μὲν οὐ χω-25 ριστὸν τὸ μὴ δυνάμενον αὐτὸν καθ’ αὐτὸν ὑποστῆναι χωρὶς ὑποκειμένου, 10 ἀλλ’ ἀεὶ ἐν τῷ συνθέτῳ ὅν, ὡς πάντα τὰ ἔνυλα εἰδῆ· εἰ δὲ χωριστὸν εἴη γεγραμμένον, σημαίνοι ἀν τὸ πεφυκός καὶ δυνάμενον χωρισθῆναι τοῦ ὑποκειμένου φιλαρέντος. καὶ ἔστι ταῦτὸ τῇ δυνάμει ἔκάτερον καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λεγόμενον. διαφέρει δὲ ἢ ἐπιχειρησις αὐτῇ τῶν πρὸ αὐτῆς, ὅτι ἄνω

2 ἥσαν ἀμα Z	4 ἐγένετο a	4. 6 ἐφεξῆς λέγων. τοῦ συνεχοῦς διαιρεθέντος εἰς	
δύο καὶ πλέιω, καὶ πάλιν a	5 ἢ καὶ] ἢ T: καὶ Arist.	8 ἀληθῆ a	
τέρως a	λέγων οὐ. a: fort. λέγειν	ἀμφο-	
έτηρας a	9 συντιθεμένων a	γίνεται Z: γίγνεται R:	
γίνεσθαι GTa	10 πρόσθεσις R	13 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ a	15 ἐν οὐ. GT
περιζομένοις a	16 πρισθῆναι GT: προσθῆναι R ¹ : προσθεῖ-		
περιστηκότες a	17 οὖτω (G)a	νπόθετο corr. T: ὑποθετο GRa	
18 ἔκπρισμα R ¹	19. 20 διαιρεθήσεται—εἰ δὲ μὴ οὐ. add. mrg. R ²	22 ἔλεγον a	
22. 24 μέγεθος. τὸ δὲ οὐ χωριστὸν, γράφεται καὶ χωριστὸν, καὶ σημαίνει a		23 εἶδος	
RZ (et V): εἶδος τι GT: εἶδος τι Ar.			

μὲν τὸ μέγεθος ἐλάμβανε καὶ διαιρῶν ηὗρισκε στιγμὰς καταλειπομένας, ἐξ 8^η ὧν οὐκ ἦν δυνατὸν συντεθεῖσῶν μέγεθός τι γενέσθαι, ἐνταῦθα δέ φησιν εἰς ὑπόθιστο τις μέγεθος μὴ ἐκ μεγεθῶν συγκεῖσθαι ἀλλ᾽ ἐκ στιγμῶν εἰδός 15 τι καὶ πάθις προσλαβησῶν ἐν τῇ συνθέσει καὶ ποιουσῶν οὕτως τὸ μέγεθος, διπερ εἶδος ἢ πάθος ἐν τῇ διαιρέσει χωρίζεται ὡς καταλιμπάνεσθαι τὰς στιγμάς, τὰ αὐτὰ ἄτοπα ἔψεται, τὸ ἐκ μὴ μεγεθῶν ποιεῖν τι μέγεθος. εἰ δέ τις ἀπορεῖ πῶς τοῦτο ὡς ἄτοπον συνάγει, τὸ ποιεῖν ἐκ μὴ μεγέθους μέγεθος (καὶ γάρ καὶ οἱ τὴν πρώτην ὅλην λέγοντες προσλαβοῦσαν τὸ εἰδός ἀποτελεῖν τὸ σῶμα, ἐκ μὴ σωμάτων σῶμα γεννῶσι), γινωσκέτω ὁ τοιοῦ-10 τοις δτι εἰ καὶ φαμεν ἐξ ὅλης καὶ εἰδούς συγκεῖσθαι τὰ σώματα, οὐκ ἐξ 20 προϋπαρχούσης τῆς ὅλης καθ' αὐτὴν φαμεν γίνεσθαι τὸ σῶμα. λόγῳ γάρ μόνῳ χωρίζοντες τοῦ εἰδούς αὐτὴν καθ' αὐτὴν θεωροῦμεν, μηδέποτε αὐτὴν καθ' αὐτὴν δυναμένην ὑποστῆναι· δεὶ γάρ τοῦ τοιοῦδε σώματος εἰς τὸ τοιόνδε μεταβάλλοντος γίνεται ἡ γένεσις καὶ ἡ φύση τῶν σωμάτων, καὶ 15 ὅλως τῶν πρός τι ἡ ὅλη καὶ τὸ εἶδος καὶ οὐδέτερον χωρὶς ἑτέρου εἶναι δύναται. οἱ δὲ ἐκ τῆς διαιρέσεως ὑπολιμπάνεσθαι φάσκοντες τὰς στιγμὰς 25 τοῦ εἰδούς χωρισμέντος, καὶ ἐξ ἀμεγεθῶν ἐνεργείᾳ προϋπαρχόντων ἀμεγεθῶν γεννῶσι τὸ μέγεθος καὶ εἰς ἀμετέμη ἐνεργείᾳ ὑφεστῶτα αὐτὰ καθ' αὐτὰ ἀναλύουσι τὸ μέγεθος, διπερ ἐστὶν ἄτοπον. καὶ ἀλλως εἰ καὶ ἀσώ-20 ματος τῷ ἴδιῳ λόγῳ ἡ ὅλη, ἀλλὰ πάντη οὖσα ἀνείδεος δυνάμει ἐστὶ σῶμα, τὰ δὲ σημεῖα οὐκ ἔστιν ἀνείδεα οὐδὲ δυνάμει μεγέθη, οὐδὲ ὑποκείμενον ἑτέρῳ εἶναι δύναται αὐτὰ δεόμενα ἑτέρου εἰς ὑπαρξῖν· ἐν γραμμῇ γάρ τὸ εἶναι ἔχουσιν αὐτὰ καθ' αὐτὰ ὑπαρξῖν οὐκ ἔχοντα. πῶς οὖν ἐν τού-30 τοις τὸ μέγεθος ὑπάρχει δυνήσεται;

25 p. 316b5 "Ετι ΔΕ ΠΟΥ ἔσονται καὶ ἀκίνητοι ἢ κινούμεναι.

'Ο λόγος οὗτος δύναται καὶ ἐρωτηματικῶς καὶ ἀποφαντικῶς προφέρεσθαι, ἐρωτηματικῶς μὲν οὕτως· ποίον γάρ ἀφορίσεις τόπον ἢ ποίαν κίνησιν ταῖς στιγμαῖς; οὔτε γάρ τὸν ἄνω (οὐ γάρ πῦρ εἰσιν ἢ ἀήρ) οὔτε τὸν κάτω, δτι οὐχ ὅδωρ οὐδὲ γῆ. οὕτως δὲ οὐδὲ κίνησιν ἢ ἀκίνητιαν αὐταῖς 30 ἀφορίσεις· ἀκίνητοι μὲν γάρ οὖσαι οὐκ ἀν συνέλθοιεν διηρημέναι εἰς τὸ ποιῆσαι γένεσιν, κινουμένας δὲ εἰπερ ὑποθάμεθα, πρῶτον μὲν ἄτοπον κινούμενόν τι μὴ εἶναι σῶμα, ἔπειτα δὲ ποίαν κίνησιν ἀφωρισμένην ἔξουσιν; δ αὐτὸς γάρ λόγος τῷ περὶ τόπου. εἰ δὲ ἀποφαντικῶς ἀκούοις τοῦ λόγου,

1 ἔλαβεν T	καὶ δι' ὧν εὑρίσκει R	2 ἐνταῦθα a	3 ὑπόθιστό GRT ¹
	μὴ		
4 οὕτω (G)a	6 ἐκ μὴ Z: ἐκ R: μὴ ἐκ GTa	8 παραλαβοῦσαν R	9 γινωσκέτω
γάρ δὲ Z	13 γάρ τοῦτο οὐδὲ σώματος R	16 οἱ δὲ] οὐδὲ R	17 ἀμεγέθων GTa
ὑπαρχόντων Z	17. 18 ἀμεγέθων Ta: μεγέθων G	19 ἀναβλύουσι R	22 εἰς]
πρὸς Z	25 δὲ ποὺ libri	26. ἀποφαντικῶς T	27 οἵον γάρ Z
ποίαν Z	29 οὕτως RZ: οὕτω GTa	30 ἀπορίσεις a	33 περὶ τοῦ τόπου a
ἀκούεις GTa			

ἔρετις ὅτι ἀνάγκη αὐτὰς που εἶναι· εἰ γάρ μὴ καθέξουσι τόπον ἐκ σώματος 8
ἀναλυθέντος γενόμεναι, ἔσται κενὸν ὁ ἐπεῖχε τὸ σῶμα τὸ εἰς αὐτὰς δια-
λυθέν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν ἀδύνατον· πᾶς γάρ αἱ ἀσώματοι καὶ ἀδιά-
στατοι παντελῶς τοπικὸν καθέξουσι διάστημα;

40

5 p. 316 b 6 Ἀφή τε ἀεὶ μία δυοῖν τινων.

Πᾶσα μὲν ἀφὴ πέρας, οὐ πᾶν δὲ πέρας ἥδη καὶ ἀφή. εἴτε οὖν πέ-
ρατα καλεῖς τὰ σημαῖα καὶ τὰς στιγμάς, ἀδύνατον πέρας εἶναι μὴ ὄντος
τοῦ περατουμένου· εἴτε ἀφάς, ἀπτομένων ἔσονται ἀφαῖ. ὅτι δὲ ἔτερα τὰ 45
ἀπόμενα παρὰ τὴν ἀφήν· ἡ τὴν στιγμὴν ἡ τὴν διαιρεσιν (ταῦτὸν γάρ
10 πάντα σημαίνει), δηλοῖ τὸ μίαν μὲν εἶναι τὴν ἀφήν, δύο δὲ τὰ ἀπτόμενα.
δυνατὸν μὲν οὖν οὕτως ἀκούειν τοῦ λόγου, δηλοῦντος ὅτι ἀδύνατον εἰς στιγ-
μὰς διαλυθῆναι τὸ σῶμα. δυνατὸν δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ δύνασθαι τὰς στιγ-
μὰς συντεθείσας ποιεῖν μέγεθος ἀκούειν τοῦ λόγου· πᾶς γάρ ὅλως συντί-
θενται μὴ δύναμεναι ἀλλήλων ἀπτεσθαι; τὰ γάρ ἀπόμενα κατά τι μέρος 50
15 αὐτῶν ἀπτεται ὡς εἶναι τινας αὐτῶν παρὰ τὴν ἀφήν. τὰς δὲ στιγμὰς οὐ
δυνατὸν κατά τι ἀλλήλων ἀπτεσθαι.

p. 316 b 9 Ἐτι ἔὰν διειλῶν συνθῶ τὸ ἔύλον. |

Ἐτι κατασκευάζει ταῦτα οἰς ἐχρήσατο ἀνωτέρω, τὸ 'εἰς ἀ διαιρεῖται 8 ἡ
τὸ μέγεθος, ἐκ τούτων συντιθεμένων γίνεται'. ἔλαβε γάρ ἀνωτέρω ὅτι 5
20 εἴπερ εἰς στιγμὰς γίνοιτο ἡ διαιρεσις τῶν σωμάτων, ταῦτας πάλιν συντι-
θεμένας ποιεῖν τὸ μέγεθος. ὅτι οὖν τοῦτο οὕτως ἔχειν ἀνάγκη, παρίστησι
καὶ δι' ὑποδείγματος. ὕσπερ γάρ ἔὰν λαβῶν ἔύλον ἡ τι ἄλλο μέγεθος
διέλω κατά τι μέρος ἔπειτα συνθῶ, ἵσον γίνεται τῷ πρόσθεν τὸ ἐκ τῆς
τῶν διηρρημένων συνθέσεως γενόμενον, οὕτως κανὸν πάντῃ διέλω τὸ ἔύλον
25 (ἔχει γάρ οὕτως ὡς δύνασθαι πάντῃ διαιρεῖσθαι) ὡς μηδὲν ἔτερον εἶναι
ἡ στιγμὰς (διαιρεσιν γάρ καλεῖ τὰς στιγμάς, καθ' ἀς γέγονεν ἡ διαιρεσις 10
καὶ ἡ τομῆ), δεήσει ὕσπερ ἐπὶ τῆς προτέρας τομῆς τὰ μέρη εἰς ἀ διηρέθη
συντεθέντα ἵσον πεποίκησε τῷ ἐξ ἀρχῆς, οὕτως κανὸν πάντῃ διέλω ὡς μηδὲν
ἄλλο καταλιπεῖν ἡ στιγμὰς, ἀνάγκη τὰς στιγμὰς συντεθείσας ποιεῖν ἵσον

2 γενόμενον R ὁ a: ὃν cett. 5 ἀφῆ R¹ αἰεὶ a δυεῖν corr. R²
6. 7 ἥδη — πέρας V: om. GRTZ: ἀφή· τὸ μὲν γάρ πέρας suppleverat a, qui mox dederat
ἔτι (pro εἶναι), μὴ ὄντως τοῦ περατουμένου ἀπτομένου. αἱ δὲ ἀφαῖ τῶν ἀπτομένων μόνον
ἔσονται ἀφαῖ 7 καλεῖς scripsi: καὶ εἰς V 11 οὖν om. T 14 δύναμεν
Ra 15 αὐτῶν scripsi: αὐτῶν libri ἔπειται R τὴν φωνὴν ἀφήν R¹ 18 τὸ
ὅτι fort. recte a 20 γένοιτο a 22 ἡ ἄλλο τι T 23 τῷ] τὸ GR¹TZ
24 οὕτω (G)a 24. 26 τὸ ἔύλον, ὡς μηδὲν ἔτερον εἶναι ἡ στιγμὰς, καὶ γάρ οὕτως
ἔχει ὡς δύνασθαι πάντῃ διαιρεῖσθαι, διαιρεσιν γάρ a 27 τὰ μέρη R²Za: τῶ μέρη
GT: τῶ μέρει R¹ 27. 28 διηρέθησαν (διαιρ—T) τεθέντα GT 28 συντεθῆναι R
τῷ] τὸ T οὕτω (G)a 29 ἵσον Za: ἵσην GRT ἀνάγκη] v. Ind.

τῷ ἐξ ἀρχῆς τῷ διαιρετῷ μεγέθει τὸ ἐξ αὐτῶν συντελέν. τοῦτο δὲ ἀδύνατον 8^ο δέδεικται· οὐδὲ γάρ ἄπειρα ἀμερῆ συντιμένει τὸ τυχόν μέγεθος ποιῆσαι δύναται. οὐκ ἄρα εἰς σημεῖα ἐνδέχεται τὰ μεγέθη διηγῆσθαι. εἰ δὲ τοῦτο, 15 οὐ πάντῃ εἰσὶ τὰ μεγέθη διαιρετά· τούτῳ γάρ εἴπετο τὸ εἰς σημεῖα αὐτὰ 5 διηγῆσθαι. εἰ δὲ μὴ πάντῃ διαιρετά, ἔστιν ἄρα σώματα ἀδιάίρετα.

p. 316b11 Πάντῃ ἄρα διήρηται δυνάμει.

Διὰ περίονταν συντάμως πέφρασται. φησὶ δὲ τοῦτο ὅτι εἰ δυνάμει τὸ μέγεθος πάντῃ ἔστι διαιρετόν, καὶ διηγήσθω μὲν ἐνεργείᾳ· οὐ γάρ ἀδύ-
νατος ἡ ὑπόθεσις, καθὼς προείρηται καὶ ὅτι τὸ δυνατὸν καὶ εἰς ἐνέργειαν
10 ἐκβαίνει ποτέ. τούτου δὲ δομέντος ἔπειται τὸ εἰρημένον ἀποπον, τὸ ἐκ ση-
μίων τὰ μεγέθη συγκεῖσθαι. 20

p. 316b12 Εἰ γάρ καὶ ἔστι τι πάθος.

Πάλιν τὸ προειρημένον ἀναλαμβάνει. εἰ γάρ, φησίν, ἔστι τι πάθος
ἐν τῷ συνεχεῖ. ὅλιλα πῶς. φησί. διαιρεται εἰς ταῦτα τὸ μέγεθος, εἰς πάθη
15 φημι καὶ στιγμάς; καὶ πῶς ἐκ τούτων συντίθεται; πῶς δὲ δυνατὸν χωρι-
σθῆναι ταῦτα ἐξ ἀλλήλων, ὡς ἐκτὸς τοῦ πάθους ὑφίστασθαι τὰς στιγμάς;
καὶ γάρ ὅλης λόγου πρὸς τὸ πάθος ἐπέζητο. καὶ τοῦτο αὐταῖς εἴτε τὸ
εἶναι, ὡς ἡ ὑπόθεσις βούλεται ἡ ἐκ στιγμῶν καὶ παθῶν τὰ μεγέθη ὑπο-
τιμεμένη, ἀλλ ὅμη [ὅτι] ἡ ὅλη καθὸ δῆλη ἔστι πρός τι οὖσα χωρὶς τοῦ 25
20 εἰδούς οὐ διαιρετά πᾶντα τὰς στιγμάς καθ' αὐτὰς χωρὶς εἰδούς εἶναι.
ἀδύνατον τὰς στιγμάς καθ' αὐτὰς χωρὶς εἰδούς εἶναι.

p. 316b16 Ἀλλὰ μὴν καὶ ταῦτα θεμένοις οὐχ ἡττον συμβαίνει
ἀδύνατα· ἔσκεπται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν ἑτέροις.

Περὶ τοῦ πολλὰ ἔπεισθαι ἀποπα τῇ ὑποθέσει τῇ ὑποτιμεμένῃ ἀπομα-

1 τῷ (ante διαιρετῷ) del. (G)a 3 δύναται a διηρήσθαι τὰ μεγέθη a 3 et ὁ διαι-
ρεῖσθαι Z 4 τούτῳ RZ: τοῦτο GTa τὸ om. T¹: τῷ a 5 πάντα διαιρέτα Z
6 τὸ δὲ πάντῃ ἄρα a 8 καὶ om. Z; fort. recte διηγήσθω μὲν διήρησι δύναμις.
εἰ δὲ τοῦτο, καὶ a 8. 9 ἀδύνατον R 9 καὶ (ante ὅτι) om. Za; fort. recte
10 <ἄν> ἐκβαίνει a; et sane desit hic particula librariorum potius quam Philoponi culpa
12 τὸ δὲ εἰ γάρ (G)a 13 ἐπαναλαμβάνει a 14 φησὶ om. a 17 αὐταῖς V:
αὐτοῖς cett. 18 βούληται T 19. 21 ἀλλ ὅμη ὅτι—εἰδούς εἶναι dedi dubitanter
codicem V secutus (ubi tamen deest ἡ, et pro εἰδούς εἶναι exstat εἶναι εἰδούς): ὅτι ἡ ὅλη
καθὸ δῆλη (haec duo verba om. GT) ἔστι πρός τι οὖσα χωρὶς αὐτὰς καθ' αὐτὰς (αὐτὴν καθ'
αὐτὴν Z, qui tria sequentia verba in lac. om.) χωρὶς εἰδούς εἶναι GRTZ: ἐπειδὴ ἡ ὅλη
καθὸ δῆλη ἔστι πρός τι ἔστιν, οὐχ οἶδι τε αὐτὰς καθ' αὐτὰς χωρὶς εἰδούς εἶναι a
20 ἔμπροσθεν p. 31,11 sqq. 22. 23 Ἀλλὰ—ἀδύνατα om. R 22 Ἀλλὰ μὴν] cf.
Ar. codd. 23 ἀδύνατα GTZ et Ar. codd. EH: τὸ ἀδύνατον a δὲ καὶ περὶ¹
Gta φησιν ἐν a ἐν om. T¹

μεγέθη είρηται μὲν καν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ τῆς Περὶ οὐρανοῦ, εἰρηκε δὲ 8^ο
καν τῷ Ζ τῆς Φυσικῆς ἀκροδέσεως, ἀλλὰ μὴν καν τῷ ἐπιγραφομένῳ
Περὶ ἀτόμων γραμμῶν, δ τινες εἰς Θεόφραστον ἀναφέρουσι. νῦν δέ, φησι,
τὰς ἀπορίας Δημοκρίτου λυτέον, δι' ὃν τὴν ἐπ' ἄπειρον τῶν μεγεθῶν 30
5 τομὴν ἀναιρεῖ. σημειωτέον οὖν ὅτι νῦν οὐ πρόκειται αὐτῷ προγρομένως
δεῖξαι μὴ εἶναι ἄτομα μεγέθη (ἐν γάρ τοις εἰρημένοις βιβλίοις αὐτὸν καὶ)
αὐτὸν τὸ δόγμα τοῦτο ὡς ἀδύνατον ἤλεγέεν), ἀλλὰ λῦσαι τοὺς εἰσάγοντας
τὰ ἄτομα μεγέθη λόγους. ἀναλαμβάνει οὖν τὸν τοῦ Δημοκρίτου λόγον ἐν
συντόμῳ καὶ διαρθροῖ μᾶλλον, καὶ οὕτως τὸν ἔλεγχον ἐπιφέρει.

10 p. 316b19 Τὸ μὲν οὖν ἀπαν σῶμα αἰσθητὸν εἶναι διαιρετὸν καθ' αι
διτοῦν σημεῖον καὶ ἀδιαιρετον οὐδὲν ἄτοπον.

Προτίθεται μὲν ὡς ἐν βραχεῖ τὴν εἰρημένην διὰ πλειόνων ἀπορίαν
ἀναλαβεῖν, ίνα οὕτως τὰς λύσεις ἐπαγάγῃ. διορίζει δὲ πρῶτον πῶς μὲν
τεθέντι τῷ λόγῳ τῷ φάσκοντι τὸ σῶμα πάντη διαιρετὸν εἶναι ἐπειταὶ τὰ
15 ἄτοπα τὰ προειρημένα, πῶς δὲ νοηθέντι οὐδὲν ἀκολουθεῖ ἄτοπον. καὶ εἰ-
κότως τοῦτο πρῶτον διαρθροῖ, ίνα δεῖξαι καθ' ὁ σημαινόμενον τοῦ πάντη 40
διαιρετοῦ τὸ ἄπορον ἐπειται, κατὰ τοῦτο καὶ τὴν λύσιν ἐπαγάγῃ. ἔστι δέ,
ώς ἐν κεφαλαίῳ συνελόντι φάναι, τὰ διὰ τῆς λέξεως πάσης δηλούμενα τοι-
αῦτα. δύο ἔστι τὰ σημαινόμενα τοῦ πάντη διαιρετὸν εἶναι τὸ συνεχὲς
20 φάσκοντος λόγου, ἓν μὲν τὸ καθ' οὗτοῦ μόριον αὐτὸν διαιρετὸν εἶναι δη-
λοῦν, τουτέστιν οὐ κατὰ τοὺτο μὲν τὸ μόριον τὴν τομὴν ἐπιδέχεσθαι δυνα-
τὸν καὶ ἄλλο δὲ μὴ δυνατόν, ἀλλ' ἀδιαφόρως πανταχοῦ. οὐδὲν γάρ ἔστιν 45
ἐν τῷ συνεχεῖ δ τὴν τομὴν κωλύσει. εἰ γάρ καὶ κατ' ἐνέργειαν ἐν τῷδε
τῷ μορίῳ πρῶτῳ τὴν τομὴν ἐδέξατο, ή καθ' ἔτερον μόριον δυνάμει ἐν-
25 υπάρχουσα διαιρέσις καὶ μήπω γεγονοῦα οὐδὲν ἥττον πρὸ τῆς ἥδη γενο-
μένης ἐδύνατο γενέσθαι. καὶ συντόμως φάναι κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον
πάντη διαιρετὸν τὸ σῶμα λέγεται τὸ πάσας τὰς τομὰς οἷόν τε δὲ ἀναδέξα-
σθαι, πάσας δὲ οὕτως ὡς ἐκ πασῶν ἡττιναοῦν, οὐχ ὡς πάσας ἄμα· ὡς
30 ἀν εἰ λέγοι τις τὸν ἀνθρωπὸν πάσης ἐπιστήμης εἶναι δεκτικόν, οὐχ ὅτι 50
πάσας ἄμα κατορθοῖ, ἀλλ' ὅτι πασῶν ἡττιναοῦν καὶ οὐκ ἀφωρισμένως
ταύτην ἡ ταύτην. κατὰ τοῦτο μὲν τὸ σημαινόμενον οὐδὲν φησιν ἄτοπον
ἀκολουθεῖν, ἐὰν τὸ ἀδιαιρέτον ἐνεργείᾳ πάντη διαιρετὸν ὑποθώμεθα ὡς καθ'

1 εἰρηκε μὲν γάρ καν (sic, ut saepe) τῷ τρίτῳ οὐ (sic) βιβλίῳ α	Περὶ οὐρανοῦ Γ 4
p. 303a3 sqq. εἰρηκε] εἰρήται Ζ 2 Z Ra: ἐβδόμῳ cett. Φυσικῆς ἀκρ. Z 1	
3 Περὶ ἀτόμων γραμμῶν ex gr. p. 969b29 sqq. τῶν ἀτόμων GT 4 ἀπο-	
ρείσις α 9 et 13 οὕτω GTa 12 προστίθεται T 13 πῶς om. R	
15 προειρημένα T ¹ 17 ἄτοπον α 21 τοὺτο GTa: τοῦτο R: τὸ Z τὸ om. Z	
22 ἀλλὰ GZa 23 δ τὴν] ὅταν GT κωλύσῃ T: συνλύσει Z 24 πρώτως R	
24. 25 ἐν ὑπάρχουσα (TZa) 25 κατ] καν α πρὸς T 26 ἥδύνατο	

TZ 29 λέγει T 30 ἀφωρισμένη R 31 μὲν οὖν τὸ α

ἥτισθν μηδοισι τὴν διαιρέσιν ἐπιδέξασθαι δυνάμενον· οὐδὲ γάρ τῷ τοιούτῳ 8^ῃ σημαίνομένι ἔπειται τὸ ἄμα πάντη διαιρετὸν εἰναι: τὸ μέγεθος. τοῦτο γάρ τὸ δεύτερόν ἔστι σημαίνομενον τοῦ πάντη διαιρετοῦ, λέγω δὲ | τὸ ἄμα πάντη 9^ῃ διαιρετὸν εἰναι τὸ σῶμα δυνάμει, ὅπερ ἔστιν ἀδύνατον· οὐ γάρ οἰόν τέ 5 ἔστιν ἐνεργείᾳ γενέσθαι ἄμα πάντη διαιρημένον, φὶ δὲ κατ' ἐνεργειῶν ὑποτεθέντι ἀδύνατον ἔπειται, τοῦτο οὐδὲ δυνάμει τὴν ἀρχὴν ὑπῆρχεν. δτι δὲ ἀδύνατον εἰναι τὸ ἄμα ἐνεργείᾳ πάντη διαιρημένον, ἐκεῖνον οὐδὲν· εἰ γάρ η διαιρέσις κατὰ σημεῖον καὶ στιγμὴν γίνεται, οὐκ ἔστι δὲ στιγμὴ στιγμῆς ἐχομένη, ἀλλ ἀεὶ δύο σημείων λαμβανομένων μεταξὺ μέγεθος ἔστι, πρό- 10 δηλον ὡς ἀδύνατον ἄμα πάντη διαιρετὸν εἰναι. κατὰ τοῦτο τοίνυν τὸ σημαίνομενον ἐκλαβόν τὸ πάντη διαιρετὸν ὁ Δημόκριτος, εἰς ἀτοπον ἀπάγει τὸν λόγον, πρὸς τὴν οἰκείαν ὑπόληψιν ἀπορῶν, οὐ τὸ κείμενον ἔξελέγχων.

Τούτων οὕτως εἰρημένων ἵσως τις ἀπορήσει, πῶς ποτέ φαμεν τὸ μέγεθος δυνάμει ἐπ' ἀπειρον εἰναι διαιρετὸν· ἔντεῦθεν γάρ καὶ τὸ πάντη 15 διαιρετὸν εἰναι εἴληπται, ὡς καν τοῖς προλαβθοῦσιν εἴπομεν. εἰ γάρ δυνά- μει ἐπ' ἀπειρον διαιρεῖται, δυνατόν ἔστιν αὐτὸ διαιρεθῆναι ἐπ' ἀπειρον, 10 τὴ δὲ δυνατὴν γενέσθαι, ὑποθέτουμεν ἐκβεβληναι οὐκ ἀδύνατον. εἰςέργειν οὖν ἐνεργείᾳ τὸ ἀπειρον, ὅπερ ἀτοπον. οὐκ ἄρα ἐπ' ἀπειρον πρόεισι τῶν συνεχῶν η τομή, ἀλλ στήσεται που· ἔσται οὖν ἀτομα μεγέθη. ἔστι δὲ 20 η τοῦ ἀπόρου λόγοις ῥᾳδία προδιελομένοις ἐκεῖνο, ὅπερ καν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει εἴρηται, δτι καθάπερ τὴν ήμέραν ἐνεστηκέναι φαμὲν οὐ τῷ πᾶσαν ἄμα παρεῖναι ἀλλ τῷ ἀεὶ μέρος αὐτῆς ἐνεστηκέναι, καὶ τὸν ἀγῶνα δὲ ἐνεργείᾳ παρεῖναι φαμεν οὐ τῷ ἄμα καὶ πάλιν καὶ πυρηὴν καὶ σάδιον 25 καὶ ἀλμα καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιτελεῖσθαι, ἀλλ τῷ μέρος τι αὐτοῦ παρεῖναι η ἀλμα τοχὸν η τῶν ἀλλων τι, οὕτω καὶ τὸ μέγεθος ἐπ' ἀπειρόν φαμεν τέμνεσθαι οὐ τῷ δύνασθαι ἀπειρα τμήματα αὐτοῦ ὑφεστῶτα ἄμα γενέσθαι, ἀλλ τῷ λαμβάνεσθαι τῶν ἀπειρων τμημάτων τινὰ καὶ μέρη τοῦ ἀπειρου. τὰ μὲν οὖν λαμβανόμενα ἀεὶ τμήματα ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ συνεχοῦς πεπέρανται, τῷ δὲ τὰ ληφθέντα πάλιν δύνασθαι τέμνεσθαι 30 ἐπ' ἀπειρον λέγεται γίνεσθαι η διαιρέσις, διὰ τὸ μὴ ἐπιλείπειν τὴν διαιρέσιν μηδὲ εἰναι τι μόριον ληφθὲν ὅπερ οὐ δύνατόν ἔστι τὴν τομὴν ἐπιδέξασθαι. οὕτω καὶ τὸν ἀριθμὸν φαμεν ἐπ' ἀπειρον αὗξεσθαι οὐ τῷ δύνασθαι αὐξόμενον ἀπειρον κατ' ἐνεργειαν γενέσθαι (ἀεὶ γάρ ο λαμβανό- 35 μενος ἀριθμὸς περερασμένος ἔσται), ἀλλ τῷ μὴ ἐπιλείπειν αὐτοῦ τὴν

1 ἐπιδείξασθαι GT 2 τὸ ἄμα] τῷ ἄμα G post μέγεθος addit ἀλλ τῷ οὕτω πάντη διαιρετὸν λέγοντι, ως ἄμα πάντη et pergit τοῦτο δὲ δεύτερον α RZ 6 τούτω 8 η om. R 11 ἐπάγει ut vid. G, itemque ex μετάγει corr. T
12 πρὸς] περὶ compend. R: om. V, qui τοις ὑπόθεσιν ἀναιρῶν οὐ τὸ] αὐτὸ GT
13 ἵσως ἀν τις V 15 καν τοῖς κτλ.] p. 29,5 sqq. εἴπωμεν GT¹Z 17 ὑποθέσθαι Za: ὑποθέσεως GRT 19 ἔστι] ἔτι (GTZ)a 20 ἀπειρου R
προδιελομένης compend. R 20, 21 Φυσικῇ ἀκρ. Γ 6. p. 206-21 sq. (cum Philop. com-
ment. p. 459,12 sqq.) 24 ἀλμα] ἄμα T 25 τὸ om. R 26 ἀπειρον
Ta 29 πεπέρανται libri 31 τι], τὸ T 32 ὑποδέξασθαι Z ἐπ' ἀπειρόν
φαμεν Z 34 ἔστιν Z: ἄρα R τὸ T

αὐξησιν δὲλλ' εἶναι τοῦ λαμβανομένου δεὶ ἄλλον πλείονα λαμβάνειν. καὶ γε
 οὐκ ἔστιν οὐδὲ δυνάμει, τῷ μηδὲ δύνασθαι εἰς ἄπειρα διαιρεθῆναι (ἐπεὶ
 μηδὲ στιγμὴ στιγμῆς ἐφεῖται· δεὶ γάρ δύο στιγμῶν τὸ ²⁵
 μεταξὺ μέγεθος ἔστιν), ἐπ' ἄπειρον μέντοι, τῷ μὴ ἐπιλείπειν ποτὲ δυνάμει
 τὴν τομὴν. οὕτως γοῦν καὶ πάντη διαιρετὸν ἐλέγομεν τὸ μέγεθος, τῷ
 καθ' οὗτοῦ μόριον δύνασθαι διαιρεθῆναι καὶ μὴ εἴναι τι ληφθὲν μόριον
 ὅπερ ἄτμητον ἔσται δυνάμει. διὰ τοῦτο γάρ ὁ πηδῶν ἀδιαιφόρως δύνατόν ἔστι
 διαιρέσιν γενέσθαι, τῷ μηδὲν εἶναι μόριον δυνάμει ἀδιαιρέτον. τὸ δὲ ἄμα
 10 πάντη διαιρετὸν καὶ τὸ εἰς ἄπειρα διαιρετόν, φευδὴ ἀμφω· τῷ μὲν γάρ
 ἐπεσται εἰς στιγμὰς διαιρέσθαι τὸ μέγεθος καὶ ἐκ στιγμῶν συγκετῖθαι, τῷ ³⁰
 δὲ εἰς ἄπειρα διαιρετῷ καὶ ἐνεργείᾳ τὸ ἄπειρον ὑφίστασθαι, ὅπερ ἄτοπον·
 τὸ γάρ ἄπειρον ὡς μὲν γινόμενον ἔστιν, ὡς δὲ ὑφεστῶς οὐκέτι. καὶ
 ἄλλως ἐν τῇ Φυσικῇ αὐτὸς εἰπεν διὰ οὐκ ἔστι λίνον λίνῳ συγάπτειν, τὸ δόλον
 15 καὶ πᾶν τῷ ἄπειρῳ. τὸ γὰρ δίλον καὶ πᾶν τέλειον. τὸ δὲ τέλειον
 τέλος ἔχει, τοῦ δὲ ἀπειρού οὐκ ἔστι τέλος· καὶ δίλον μέν ἔστι καὶ πᾶν
 οὐ μηδὲν τῶν μερῶν ἔστιν ἔξω, ἄπειρον δέ ἔστιν οὐ δεῖ τί ἔστιν ἔξω.
 οὐ ταῦτὸν ἄρα τὸ πᾶν καὶ τὸ ἄπειρον. ὕστε διὰν λέγωμεν 'πάντη ³⁵
 διαιρετόν', δι' αὐτῆς τῆς φωνῆς ἐνδεικνύμεθα διὰ οὐκ εἰς ἄπειρα φαμεν
 20 τὸ μεγέθη κατατέμνεσθαι, δὲλλ' εἰς πεπερασμένα, καὶ ἐκάστου πάλιν τῶν
 μερῶν πάντη διαιρετοῦ ὅντος. δοκοῦμεν δέ, φησίν, διὰν λέγωμεν 'πάντη
 διαιρετόν', οὕτως λέγειν τὸ 'πάντη' ὡς μηδὲν μεῖναι ἐκ τῆς διαιρέσεως
 ἀδιαιρέτον, ὅπερ ἔστι φεῦδος καὶ ἐναντίον τῷ παρ' ήμῶν λεγομένῳ. ἐπ'
 25 ἄπειρον γάρ διαιρετόν φαμεν εἶναι τὸ μέγεθος, καὶ ταύτη πάντη διαιρετόν
 διαιρέσιν. διὰν εἰ οὕτω διαιρεθείη ὡς ἐπιλείπειν τὴν τομὴν τῷ μηδὲν
 εἶναι λείπον τὸ δυνάμενον διαιρεθῆναι, οὐκέτι δὲν ἐπ' ἄπειρον εἴη διαιρετόν.
 τὸ γάρ δὲπ' ἄπειρον οὐκ ἐπιλείπει ποτέ. διὰν εἰ λείπεισοι, οὐκ δὲπ'
 30 ἄπειρον, οὐδὲ οὕτω πάντη ὡς δεὶ τὸ διαιρεθὲν μόριον δύνασθαι διαι-
 ρεῖσθαι.

Τὸ μὲν οὖν ἀπαν σῶμα αἰσθητὸν εἶναι διαιρετὸν καθ'
 διαιρέσιν σημεῖον καὶ ἀδιαιρέτον οὐδὲν ἄτοπον. αἰσθητὸν μὲν ⁴⁵
 εἰπεν ἡ τὸ φυσικόν, οὐδὲ ὡς μὴ καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων διαιρετῶν
 διαιρέσιν (καὶ γάρ τὸ μαθηματικὸν τοιοῦτον), δὲλλ' ὡς περὶ τούτου ὅντος τοῦ
 35 λόγου· ἡ αἰσθητόν φησι τὸ ἐνεργείᾳ ὅν. τὸ γάρ μὴ δὲν ἐνεργείᾳ, οὐδὲ
 διαιρετόν ἔστι. τοιοῦτον δὲν ἡ ὥλη κατὰ τὸν ἴδιον λόγον· σῶμα μὲν γάρ
 καὶ αὐτή, ἀλλ' οὐκ αἰσθητόν, ἀλλὰ δυνάμει σῶμα. προθύμευσος δὲ ὡς
 40 ἐν κεφαλαίῳ τὴν Δημοκρίτου ἀπορίαν ἀναλαβεῖν, πρῶτον διορίζεται ποίῳ ⁵⁰

2 ἄπειρον libri	6 οὕτω (G)a	γοῦν] γάρ Z	τῷ] τὸ GT	9 διαιρέσις Z
μηδὲν GRT: μὴ δεῖν (Z)a	10 φεῦδη Z	13 τότε γάρ GT		14 Φυσικῇ Γ 6
p. 207a17 τῶν δίλον G ¹ : τὸν δίλον G ² T		16 οὐκ ἔστι Z: οὐκ ἄρα R: οὐκ ἔσται GTa		
22 οὕτω (G)a	τὸ] τῷ GT ¹	24 γάρ φαμεν διαιρετὸν Z	26 τῷ a: τὸ cett.	
32 μὲν om. a	34 ὅντος] οὕτως GT ¹	37 προσθέμενος R		

μὲν σημαινομένῳ τοῦ πάντη διαιρετοῦ οὐδὲν ἄτοπον ἀκολουθεῖ, ποίῳ δὲ γε
ἔπειται ὅσα παρὰ Δημοκρίτου ἄτοπα συνῆκται. καὶ φησιν ὅτι τὸ μὲν λέγειν
πάντη διαιρετὸν τὸ καθ' ὄτιοῦν {μόριον} δυνάμενον διαιρεθῆναι, εἰ καὶ μήπω
διηρηταί, ἀλλήλες καὶ οὐδὲν ἔχει ἄτοπον ἐπόμενον (καὶ γὰρ τὸ ἐνεργείᾳ
ἢ ἀδιαιρέτον δυνατὸν οὕτον λέγειν πάντη διαιρετόν· τῷ γάρ δύναται ἐπὶ^{9v}
τοῦ συνεχοῦς ὑπηρῶν σημεῖον λαμβάνεσθαι δίγριον ὅτι καὶ διιρέσεις ἔσται ἐν
ἐκάστῳ μέρει τοῦ συνεχοῦς), τὸ δὲ λέγειν πάντη διαιρετὸν ὡς ἄμα πάντη
δυνάμενον διαιρεθῆναι, | ἄτοπον. πῶς δὲ καὶ διὰ τί ἄτοπον, πάλιν
προστίθησιν ἀναλαμβάνων τὴν Δημοκρίτου ἀπορίαν· καὶ τότε ὅτερον τὴν
10 λύσιν ἐπιφέρει, φάσκων παραλογίζεσθαι τὸν Δημοκρίτον οὐ τὸν λόγον ἀλέγ-
χοντα τὸν φάσκοντα πάντη διαιρετὸν τὸ μέγεθος, ἀλλὰ σημαινόμενόν τι
τοῦ πάντη διαιρετοῦ κατὰ τὴν ἔκείνου ὑπόληψιν λαμβανόμενον.

p. 316b23 Εἰ γάρ δυνατόν, καὶ γένοιτο, οὐχ ὥστε ἄμα εἶναι 5
ἄμφω.

15 Ἐκεῖνο, φησίν, ἄτοπόν ἔστι, τὸ λέγειν πάντη ἄμα διαιρετὸν εἶναι
δυνάμει. εἰ γάρ ἔστι δυνάμει, γένοιτο' ἂν καὶ ἐνεργείᾳ, γένοιτο δὲ οὐχ
ῶστε κατὰ τὸ αὐτὸν καὶ δυνάμει αὐτὸν εἶναι διαιρετὸν καὶ ἐνεργείᾳ (τοῦτο γάρ
προφανῶς ἄτοπον καὶ λόγου μὴ δεόμενον, τὸ τὸ αὐτὸν ὑποτίθεσθαι ἄμα
καὶ ἀδιαιρέτον καὶ διηρημένον), ἀλλὰ τοῦτο, φησίν, ἔστιν δὲ λέγω, ὅτι εἰ 10
20 δυνάμει ἄμα πάντῃ διαιρετὸν ἔστι. καὶ εἰς ἐνέργειαν ἐκβάνη δύν, ὡς εἶναι
αὐτὸν εἰς σημεῖα διηρημένον· τοῦτο γάρ σημαίνει τὸ 'καθ' ὄτιοῦν σημεῖον
διηρημένον'. πότε δὲ ἔπειται ἄτοπα τῷ ὑποτίθεσθαι εἰς σημεῖα διηρημένον
τὸ μέγεθος, ἐφεξῆς ἐπιφέρει ἀναλαμβάνων τὴν Δημοκρίτου ἀπορίαν. ἔστι
δὲ τὸ ἄτοπα δύσα καὶ εἰς ἀργῆς προερχότο. εἰ γάρ. φησίν. ὑποτίθεσην πάντη,
25 ἄμα διηρημένον, οὐδὲν ἔσται λοιπὸν δὲλλὴ τῇ εἰς ἀσώματον τὸ σῶμα ἐφικρ-
μένον. καὶ ἐπειδὴ εἰς δὲ διαιρεῖται τι ἐκ τούτων καὶ σύγκειται, ἐπιφέρει 15
ὅτι εἰ μὲν εἴη εἰς ἀσώματον, τουτέστιν εἰς στιγμάς, διηρημένον, ἔσται
καὶ ἐκ στιγμῶν συγκείμενον· εἰ δὲ εἰς μηδέν, ἔσται ἐκ μηδενός.

p. 316b28 Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε διαιρεῖται εἰς χωριστὰ καὶ δει εἰς
30 ἐλάττω.

'Απαγαγὼν εἰς ἀδυνάτον τὸν λόγον τὸν φάσκοντα πάντη ἄμα διηρῆσθαι
τὸ σῶμα, τῷ δεῖξαι ἐπόμενον τούτῳ τὸ ἐκ στιγμῶν τῇ ἐκ μηδενὸς συγκει- 20
σθαι τὰ μεγέθη, νῦν ἐκ τῆς ἐναργείας λαμβάνει, ως παρὰ Δημοκρίτου

2 ὅσαι αἱ περὶ Z 3 μόριον addidi 9 τὴν] τοῦ R¹ 10 ἐπιφέρειν Z 13 ἄμα
εἶναι GRT (et Ar. FII): εἶναι ἄμα Za: ἄμα om. V 15 ἔστιν ἄτοπον et ἄμα πάντη Z
πάντη] ταύτη R 16 γένοντ' ἀν GTZ 16. 17 γένοιτο δὲ — ἐνεργείᾳ V: om. cett.
18 τὸ τὸ] τὸ Za 20 ἄμα om. Z 21 σημεῖον om. Z 22 τῷ] τὸ GT 24 προε-
ργαγὸν T 27 ἀσώματα αἱ 28 ἔσται] ἄτοπον R 31 ἐπαγαγὼν GT ἄμα πάντη Z
διαιρεῖσθαι R 33 ἐναργεῖας R: ἐνεργεῖας cett. περὶ compend. (Z)a

ποιούμενος τὸν λόγον, ὅτι ἡ διαιρέσις ἀεὶ εἰς χωριστά, τουτέστιν εἰς 9^ν ὑφεστῶτα. γίνεται μεγέθη. εἰ γάρ καὶ εἰς ἐλάττω ἀεὶ τῷ μεγέθει τριμετρα γίνεται ἡ διαιρέσις, ἀλλ᾽ οὖν εἰς ὑφεστῶτα καὶ καθ' αὐτὰ ὑποστῆναι δυνάμενα. εἰ δὲ τοῦτο ἐναργές, πρόδηλον ὡς οὐχ ἀμα ἀπειρά ποτε τὰ 5 διαιρεθέντα οὐδὲ ἐπ' ἀπειρον ἡ διαιρέσις, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἀπειρα χωριστὰ μέρη ἐν τοῖς πεπερασμένοις μεγέθεσι. τὸ δὲ ἀεὶ οὐ τὸ ἐπ' ἀπειρον 25 σημαίνει ἐν τούτοις (ώς γὰρ ἀπὸ Δημοκρίτου ὁ λόγος συμπεραινομένου τὰ εἰρημένα), ἀλλ᾽ ἀεὶ εἰς ἐλάττω διαιρεῖται, φησί, “μέχρι τούτου”, ως ἐν τοῖς ἔξῆς φησι, μέχρις οὖν καταντήσει ἡ διαιρέσις εἰς ἄτομα.

10 p. 316b29 Οὕτε δὴ κατὰ μέρος διαιροῦνται εἰη ἀν ἀπειρος ἡ θρύψις, οὗτε ἀμα οἰόν τε διαιρεθῆναι κατὰ πᾶν σημεῖον.

Διὰ τὸ τοῦτο ἀδύνατον προσέρηται. εἰ γάρ οὕτως διαιρεθῇ εἴτε ἀμα 21 εἴτε καὶ κατὰ μέρος, εἰς σημεῖα διαιρεθήσεται, καὶ ἔσται ἐκ σημείων, τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἀδυνάτου δὲ ὄντος κατὰ πᾶν σημεῖον διαιρεθῆναι τὸ 15 σῶμα, οὐκ ἔσται ἐπ' ἀπειρον ἡ τομή. εἰ γάρ εἰς σημεῖα διηρεῖτο, τοῦτο συνέβαινεν εἰκότως, τῷ ἀπειρα εἶναι δυνάμει τὰ ἐν τῷ μεγέθει σημεῖα. μὴ προϊόντης τοίνυν ἐπ' ἀπειρον τῆς διαιρέσεως μηδὲ εἰς σημεῖα γινο- 25 μένης, καταλείπεται στῆναι που τὴν διαιρέσιν καὶ ὑπολείπεται ἄτομα σώματα μηκέτι τυγχθῆναι δυνάμενα.

20 p. 316b32 Ἀνάγκη ἄρα ἄτομα ὑπάρχειν μεγέθη ἀόρατα εἴπερ ἔστι γένεσις καὶ φύσις ἡ μὲν διαιρέσις ἡ δὲ συγκρίσει.

Σκοτεινότερον ἡ λέξις ἡρμήνευται. δόξει γάρ λέγειν ὅτι εἴπερ ἔστι γένεσις καὶ φύσις ἡ μὲν διαιρέσις ἡ δὲ συγκρίσει, ἀνάγκη καὶ ἄτομα εἶναι μεγέθη. ἔμπαλιν δὲ χρὴ ἐκ τῶν ἀτόμων πιστοῦσθαι ὅτι κατὰ σύγκρισιν ἡ γένεσις, κατὰ σύγκρισιν δὲ οὕτης τῆς γενέσεως οὐκ ἀνάγκη ἄτομα 40 ὑποθέσθαι μεγέθη. ἀλλὰ δὴ καὶ ὅτι μὲν ἔστιν ἄτομα ὁ Δημοκρίτεος λόγος δοκεῖ ἀποδειχθέναι, οὐ μὴν ὅτι κατὰ σύγκρισιν ἡ γένεσις. ὥστε δεῖ ἐκ τοῦ εἶναι ἄτομα συλλογίζεσθαι ὅτι καὶ ἡ γένεσις κατὰ σύγκρισιν, 30 οὐκ ἔμπαλιν ώς ἡ λέξις δοκεῖ ὑποστανειν. χρὴ οὖν ἀπολούστερον ἐκλαβεῖν τὴν λέξιν, οἵτως εἰπόντα ἀνάγκη ἄρα ἄτομα μεγέθη ὑπάρχειν, καὶ ὑποστήσαντα ἐνταῦθα ώς ἐξ ἀλλης ἀρχῆς εἴπερ οὖν ἔστι γένεσις καὶ

2 et 3 ἔφεστῶτα GRT, sed altero loco ὑφεστῶτα corr. R
τότε τὰ (τὰ om. V) FV 5 οὐδὲ GTa

6 μέρει a 8 φησὶ διαιρεῖται R
τούτου] ἴννο του (Ar. p. 316b32) 9 καταντήσῃ corr. T: ἀν καταντήσῃ a
11 τε in eras. T: τον (?) G 12 εἰ RTZ: ἡ G; ἡν a οὕτω (G)a 15 διηρεῖτο
RZ: διέρητο GTa 17 προτιούσης T 20 ὥστε ἀνάγκη (om. ἄρα) a 27 δη-
μοκράτεος Z: δημόκρατος T 29 δεῖ V: δὴ cett. 30 ἀποφανεῖν T
32 ὑποστήσαντα GR¹ ἐνταῦθα GT¹ ἀλλης εἰπεῖν ἀρχῆς a

4 ώς οὐκ ἔσται ἀπειρα
— φησὶ διαιρεῖται R

20. 21 εἴπερ — συγκρίσει om. V;
ceterum cf. Ar. 22 σκοτεινότερον δὲ ἡ a γάρ ἡ (sic) λέγειν Z 27 δη-
μοκράτεος Z: δημόκρατος T 29 δεῖ V: δὴ cett. 30 ἀποφανεῖν T

φθιορά, ή μὲν διακρίσει ἔσται ή δὲ συγκρίσει. η οὗτως ἀνάγκη 9v
ἄρα ἄτομα μεγέθη ὑπάρχειν, ἐξ ὧν εἰπερ ἔστι λέγειν τὸν γένεσις καὶ
φθιορά, διπερ ἐναργές ἔστιν, η μὲν διακρίσει ἔσται ή δὲ συγ- 46
κρίσει. δόρατα δὲ εἰπε μεγέθη τὰ ἄτομα, ἵν' ἐκφύγη τὸν ἐκ τῆς
5 αἰσθήσεως ἐλεγχον· οὐδὲν γάρ τῶν φαινομένων μεγεθῶν ἀδιαιρέτον ἔστιν.
δόρατα οὖν ἡμῖν διὰ σμικρότητα ἐλεγεν εἶναι τὰ ἄτομα. καὶ οὐδέν γε
θαυμαστὸν εἶναι μέν, διὰ σμικρότητα δὲ μὴ ὄρασθαι. ὥσπερ καὶ τὰ ἐν
τῷ ἀέρι κονιορτώδη ψήγματα πρότερον ἡμῖν ἀδόρατα ὅντα, ἐπειδὴν ἀκτὶς 50
διὰ θυρίδος εἰσβάλῃ, ὀρατὰ ἐν αὐτῇ διὰ τὴν τοῦ φωτὸς λαμπρότητα
10 γίνεται.

p. 316b34 'Ο μὲν οὖν ἀναγκάζειν λόγος δοκῶν εἶναι μεγέθη
ἄτομα οὐτός ἔστιν. διτὶ δὲ λανθάνει παραλογιζόμενος, καὶ η
λανθάνει, λέγωμεν. |

Θεὶς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἄτομα εἰσάγοντος λόγου καὶ ἐνδεικάμενος 10r
15 [διτί] κατὰ ποῖον σημανόμενον τοῦ πάντη διαιρετοῦ ἔσται τὰ συνηγμένα
ἄτοπα, λοιπὸν τὴν λόσιν τῇ ἀπορίᾳ ἐπιφέρει ἐλέγχων τὸν παραλογισμὸν
ώς κατά τινα ιδίαν ἐξήγησιν τοῦ ἐπ' ἀπειρον διαιρετοῦ προϊόντα. καὶ
πάλιν τῆς 'πάντη διαιρετόν' φωνῆς διάφορον ἐκτίθεται τὸ σημανόμενον,
καὶ φησιν διτὶ τὸ μὲν τῶν σημανομένων ἀδόνατον συστῆναι τὸ δὲ δυνατόν'. 5
20 τὸ γάρ πάντη, φησί, διαιρετὸν ἔστι μὲν ὡς ὑπάρχει τοῖς μεγέθεσιν,
ἔστι δὲ ὡς οὐχ ὑπάρχει οὐχ ὑπάρχει μέν, ὡς Δημόκριτος ἀκούσας εἰς ἄτοπον
ἀπήγαγε τὸν λόγον, κατὰ τὸ ἀμα πάντη διαιρετὸν εἶναι, τοῦτο δὲ ἀδόνατόν
ἔστι, διότι, φησίν, οὐκ ἔστι στιγμὴ στιγμῆς ἐχμένη. λαμβάνει γάρ τοῦτο
'Αριστοτέλης ὡς ἐναργές' καὶ γάρ καὶ παρὰ τῶν περὶ Δημόκριτον ὠμο-
25 λογεῖτο. εἰς τοῦτο γοῦν ὡς ἄτοπον ἀπῆγον τὸν λόγον. εἰ δέ τις καὶ τού-
του ζητεῖ αἰτίαν, λέγω δὲ τοῦ μη εἶναι σημεῖον σημείου ἐχόμενον ἐπὶ 10
τοῦ συνεχοῦς, μηδὲ ὅλως ἐκ σημείων συγκεῖσθαι τὸ μέγεθος, λεκτέον καὶ
πρὸς αὐτόν. ἀνάγκη γάρ τὰ σημεῖα, ἐξ ὧν συγκεῖσθαι τὸ μέγεθος η ὑπό-
θεσις ἔχει, η ἀπεράντω μεγέθει ἐφεξῆς ἀλλήλων εἶναι ὑποτιθέμεθα, η τοι
30 διεστάναι ἀλλήλων, η κατά τι μὲν ἀλλήλων διεστάναι κατά τι δὲ ἀπτε-
σται, η κανύ δια τὰ ἀλλήλων ἀπτεσθαι. εἰ μὲν οὖν διεστήζονται
ἀλλήλων, οὐκ ἔσται ἀμα ἐχόμενα οὐδὲ ποιήσουσι μέγεθος. εἰ δὲ κατά τι
μὲν διεστήζονται κατά τι δὲ ἀψονται, μέρη ἔξει (ὑπόκειται δὲ ἀμερῆ εἶναι 15

2 μεγέθη α: μεγέθει cett.	6 ἔλεγε (G)a	8 ἀτμὶς Z	9 τῆς θυρίδος GTa
εἰσβάλλη (G)a	11. 12 'Ο μὲν — ἔστιν om. hic a	11 οὖν om. Z	λόγος
ἀναγκάζειν δοκῶν Z; ceterum cf. Ar.	13 λέγομεν corr. R ²		15 διτὶ de-
levit a	18 διαφορὰν ἐκτίθεται σημανομένων α	19 ἀδόνατόν ἔστι Z	levit a
20 ὑπάρχειν (G)a	21 ὡς οὐχ ὑπάρχειν a	22 ἀπήγαγε GT	κατὰ V:
καὶ cett.	δὲ om. GTa	23 φησίν om. Z	24 ὁ Ἀριστοτέλης GTa
τῶν] τὸν R	25. 26 τοῦτο GT	28 ὡς ἀνάγκη τὰ a	29 ἔχει]
φησι a	η ἀπερ ἐν τῷ μεγέθει G	ὑποτιθέμενα a	31 εἰ 33 διαστήκονται R
32 οὐκέτι ἀμα R	33 ἔξουσιν a		

τὰ σημεῖα). εἰ δὲ καθ' ὅλα ἑαυτὰ ἀλλήλων ἀψονται, ὁύσι σημεῖα ἐφαρ- 10^τ
μῆσουσιν ἀλλήλοις * * * ἐφαρμοζόντων τῶν σημείων πάντων, ἐξ ὃν τὸ
μέγεθος δικεῖ συγκεῖσθαι, ἔσται τὸ ὅλον μέγεθος σημεῖον ἐν. ἀδύνατον
ἀρά σημεῖον σημείου ἔχεσθαι, τοῦτο δὲ εἰσάγει ὁ ἄμα πάντῃ διαιρετὸν
5 εἶναι τὸ μέγεθος ὑποτιμέμενος οὗτως ως μηδὲν καταλειφθῆναι μόριον ἐκ
τῆς διαιρέσεως δικεῖ διαιρεθῆναι δύναται. οὐ γάρ ἐστιν ἐχομένη
στιγμὴ στιγμῆς. ὡς δέδεικται. ἀλλὰ πάντως μεταξὺ ὁύσι στιγμῶν μέγεθος
ἔστεν. ὥστε ταύτῃ οὐκ ἀν εἴη πάντῃ διαιρετὸν τὸ μέγεθος. ἔψεται γάρ 20
τὰ προειρημένα ὅτοπο. πῶς οὖν καὶ διὰ τί ὑπάρχει τὸ πάντῃ διαιρετὸν
10 τῷ συνεχεῖ; διὰ τὸ ὄπηρον τοῦ συνεχοῦς εἶναι δυνάμει σημεῖον. εἰ δὲ
ὄπηρον τοῦ συνεχοῦς δυνατὸν σημεῖον λαβεῖν, δυνατὸν καὶ ὄπηρον τοῦ
συνεχοῦς διαιρέσιν γενέσθαι, καὶ ταύτῃ πάντῃ διαιρετὸν λεχθείη ἀν τὸ
μέγεθος, τῷ ὄπηρον δύνασθαι διαιρεθῆναι.

p. 317a8 "Οτι μία ὄπηρον ἐστί, καὶ πᾶσαι ως ἐκάστη.

21

15 Τουτέστιν ἦν τέμνη τις μίαν τομήν, δύναται ταύτην ὄπηρον ποιήσα-
σθαι. μίαν δὲ εἰρηκεν, διότι οὐκ ἀλλην ἐφεξῆς δυνατὸν λαβεῖν. καὶ
πᾶσας δυνατὸν τὰς τομὰς ποιήσασθαι, οὐχ ως πάσας ἄμα, ἀλλ' ως πασῶν
ἡγιασθεῖν· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ πᾶσαι ως ἐκάστη, τουτέστιν οὐδὲν μᾶλλον
τήνδε ἢ τήνδε, ἀλλ' ως τήνδε τινὰ οὕτω καὶ πᾶσας. ἐκάστην δὲ τῶν 20
20 πασῶν ὡσαύτως δυνατὸν γενέσθαι· καὶ γάρ καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡσαύτως ἐκά-
στης τῶν πασῶν ἐπιστημῶν ἐστι δεκτικός.

p. 317a9 Πλείους δὲ μιᾶς οὐκ εἰσὶν ἐφεξῆς, ως δηλοῖ τὸ ἐπαγόμενον.

Πλείους μιᾶς οὐκ εἰσὶν ἐφεξῆς, ως δηλοῖ τὸ ἐπαγόμενον.

p. 317a9 "Ωστε οὐ πάντῃ.

25 Πρόσθεις αὐτῷ τὸ 'ἄμα'. οὐ γάρ ἄμα πάντῃ διαιρετόν.

p. 317a10 Εἰ γάρ κατὰ μέσον διαιρετόν, καὶ κατ' ἐχομένην
στιγμὴν ἔσται διαιρετόν.

Κατασκευὴ ἦτι οὐ πάντῃ διαιρετὸν οὗτως ως μηδὲν εἶναι ἀδιαιρέτον.

2 lacunam indicavi: <καὶ οὗτως> inserit a 3 ἐν om. a 5 καταληφθῆναι GR^{1a}
6. 7 στιγμὴ στιγμῆς ἐχομένη Z 9 τῷ πάντῃ T 10 εἰ] ὁ R 12 γίνεσθαι GT
13 τῷ Za: τῷ GRT 16 ὅτι Z 18 πᾶσαι a 20 δυνατὸν om. Z
21. 28 δεκτικός. πλείους δὲ μιᾶς, ἐφεξῆς δηλονότι, τοῦτο γάρ δηλοῖ τὸ ἐπαγόμενον, οὐκ εἰσὶ^τ
τη̄ δὲ οὐ πάντῃ προσθέτειν τὸ ἄμα. οὐ γάρ ἄμα πάντῃ διαιρετόν. εἰ γάρ κατὰ τὸ μέσον διαι-
ρετόν, καὶ κατὰ τὴν ἐχομένην στιγμὴν ἔσται διαιρετόν. καὶ ἔστι κατασκευὴ τοῦτο τοῦ, ὅτι οἱ
23 οὐκ εἰσὶν om. (G) 24 ὡστε] οὗτως R 28 ως μηδὲν μὴ εἶναι R

ἐνδεῶς δὲ ή λέξις πέφρασται. εἰη δ' ἀν σαφῆς ἄμα καὶ τέλειος ὁ λόγος 10^a οὗτως εἰπούσιν 'εἰ πάντη ἄμα διαιρετὸν ἦν τὸ συνεχὲς ως μηδὲν αὐτοῦ βι
μένεν δῖαιρετὸν κατὰ μέσον η καὶ ὑπωσιῶν ἄλλως διαιρεθέν, διηγεῖτο ἀν
καὶ κατ' ἐχομένην στιγμήν'. καὶ λοιπὸν ἀκόλουθον ἦν ἐπαγαγεῖν 'τοῦτο
5 δὲ ἀδύνατον', δὲ μὴ ἐπενεγκῶν διτί ἀδύνατον, διὰ τί ἀδύνατόν ἔστι κατ'
ἐχομένην στιγμὴν διαιρεθῆναι ἐφεξῆς προστίθησι. φάσκων οὐ γάρ ἔστιν
ἐχόμενον σημεῖον σημεῖου, τοῦτο δ' ἔστι διαιρεσίς η σύνθεσις.
τουτέστι τὸ ὑποτίθεμαι σημεῖον σημείου ἐίναι οὐδὲν ἔτερόν ἔστιν η 40
λέγειν δτι τὸ μέγεθος διαιρεσίς μόνον ἔστι καὶ σύνθεσις, οὐκέτι δὲ εἰς
10 μεγέθη διαιρεῖσθαι η ἐκ μεγεθῶν συγκεῖσθαι. δύνατο δ' ἀν καὶ οὗτως
ἀκούειν τῆς λέξεως ως πρὸς τὸ προσεχές· οὐ γάρ δυνατόν, φησί, πάντη
ἄμα διαιρετὸν είναι. διὰ τί; ἐπειδὴ οὐκ ἔστιν ἐχόμενον σημεῖον σημείου,
τοῦτο δὲ τὸ σημεῖον καὶ κατὰ τοῦτο τὸ σημεῖον η διαιρεσίς ἔστι καὶ σύν-
θεσις τῶν μεγεθῶν. καὶ δῆλον δτι εἰ μὴ ταῦτα εἴη ἐφεξῆς, λέγω δὲ τὰ
15 σημεῖα, οὐκ ἀν πάντη ἄμα διαιρεθείη.

p. 317^a 12 "Ωστε ἔστι καὶ διάκρισις καὶ σύγκρισις, ἀλλ' οὔτε εἰς 45
ἄτομα καὶ ἐξ ἀτόμων.

'Ἐκ τῶν εἰρημένων, φησί, δῆλον δτι ἔστι καὶ σύγκρισις μὴ ὅντων
ἀτόμων μεγεθῶν· ἔδεικε γάρ δτι καὶ συγκρίνεται τὰ μερέμη καὶ διάκρι-
20 ται. οὐκ ἀνάγκη δὲ συγκρίσεως οὔσης· καὶ διακρίσεως διὰ τοῦτο ἄτομα 50
ηδην ὑπάρχειν μερέμη, οὐδὲ εἰ ἔστι σύγκρισις καὶ διάκρισις, καὶ πάντη
διαιρετὸν ἔσται τὸ μέγεθος ως εἰς σημεῖα καταλήγειν η οὐδέν· ἀλλ' ἔστιν
η σύγκρισις ἐξ ἐλαττόνων εἰς μείζονα δεὶ καὶ η διάκρισις ἐκ μειζόνων
μεγεθῶν εἰς ἐλάττονα, οὔτε δὲ εἰς ἄτομα οὔτε ἐξ ἀτόμων. πολλὰ γάρ
25 τὰ ἄτομα ἀτόμων ὑποτίθεντων· η τε γάρ ἀλλοίωσις ἄμα κυρίως καὶ η
συνέχεια καὶ η συμπάθεια ἀναιρεθῆσται.

p. 317^a 17 'Αλλ' οὐχ η ἀπλῆ καὶ τελεία γένεσις συγκρίσει καὶ
διακρίσει προστίθεται, πριν τινές φασι, τὴν δὲ ἐν | τῷ συνεχεῖ 10^a
μεταβολὴν ἀλλοίωσιν. ἀλλὰ τοῦτό ἔστιν ἐν φράσει πάντα.

30 Τὸ μὲν εἶναι σύγκρισιν καὶ διάκρισιν ἐναργὲς δν δίδωσιν, οὐ μέντοι
τὴν κυρίως λεγομένην γένεσιν συγκρίσει μόνη γίνεσθαι συγχωρεῖ, καθά- 5

1 τέλειος RTZ: τέλος (G)a	2 οὔτος R ¹	η GT: εἴη a	3 διηγεῖτο Z: διηγήστο
R: διηρήτο GTa	7 σημείου, η στιγμὴ στιγμῆς α Arist.		δέ ἔστι R
8 τουτέστιν ὑποτίθεμαι R	·ἔστιν ἔτερον Z	11. 12 ἄμα πάντη Z	1-4 εἴη
ταῦτα Z	16 καὶ σύγκρισις καὶ διάκρισις α	18 ἔσται GTa	καὶ om. R: immo
καὶ διάκρισις καὶ)	20. 21 ηδη διὰ τοῦτο ἄτομα Z: διὰ τοῦτο ηδη ἄτομα GTa		
22 ἔσται om. R	23 δεὶ εἰς μείζονα Z: δεὶ om. R, fort. recte	25 η τε a: οὔτε	cett.
κυρίως ἀλλοίωσις ἄμα a	26 καὶ η συμπάθεια ἀναιρεθῆσται RZ: καὶ		
η συμπάθεια om. GT: ἀναιρεθῆσται καὶ η συμπάθεια a	28 τὴν δὲ ἐν R		
29 φράσται a	31 ἐν συγκρίσει Ga: συγκρίσει T		

περ φασί τινες τιθέμενοι τὴν μὲν γένεσιν καὶ φθορὰν σύγκρισιν εἶναι καὶ 10^v διάκρισιν, ἀλλοίωσιν δὲ τὴν τοῦ συνεχοῦς μεταβολήν. κατὰ πάντα γάρ τρόπου σφάλλονται οἱ οὗτοι διορίζοντες· οὔτε γάρ πᾶσα συνεχοῦς μετα-
βολὴ ἀλλοίωσίς ἐστιν, ἀλλ’ ἐνδέχεται γένεσιν αὐτὴν εἶναι (καὶ γάρ ὅδωρ
5 εἰς δέρα καὶ μάλιθδος εἰς ψιμύθιον μεταβάλλει συνεχῆ ἀεὶ ὅντα ἄνευ δια-
κρίσεως ἢ συγκρίσεως), οὔτε δὲ διακρίσει καὶ συγκρίσει πάντως ἔπειται γένεσις
καὶ φθορά. ἐὰν γάρ διακρίνῃς μάλιθδον κατακερματίσας εἰς λεπτὰ καὶ 10
πάλιν χωνεύσας συναγάγῃς, οὔτε γένεσιν οὔτε φθορὰν πεποίηκας. τίς οὖν
ἢ γένεσις καὶ τίς ἡ ἀλλοίωσις, ἐφεξῆς διδάσκει.

10 p. 317^a 23 Ἐν γάρ τῷ ὑποκειμένῳ τὸ μέν ἐστι κατὰ τὸν λόγον,
τὸ δὲ κατὰ τὴν ὅλην.

Ἐστι, φησίν, ἐν ἑκάστῳ τὸ μὲν κατὰ τὸ εἶδος, τὸ δὲ κατὰ τὴν ὅλην.
ὅταν οὖν, φησί, κατὰ ταῦτα γένηται ἡ μεταβολή, γένεσις οὐκ ἀλλοίωσις. περὶ 15
ταῦτα δὲ γίνεται ἡ μεταβολὴ, ὅταν ἡ ὅλη παθοῦσά τι καὶ ἀποβαλλοῦσα
15 τὸ πρότερον εἶδος εἰς ἄλλο μεταβάλῃ. ἡ μὲν οὖν κατὰ ταῦτα μεταβολὴ
γένεσίς ἐστι καὶ φθορά· εἰ δὲ τούτων μενόντων κατά τι τῶν συμβεβηκό-
των μεταβάλῃ, ἀλλοίωσις τοῦτο.

p. 317^a 27 Συγκρινόμενα δὲ καὶ διακρινόμενα εὑθαρτα γίνεται.

Οὐκ ἔστι μέν, φησί, γένεσις τῇ συγκρίσει ταῦτον, οὐδὲ διάκρισις τῇ 21
20 φθορῇ, συμβάλλονται δὲ τῇ γενέσει καὶ τῇ φθορᾷ. καὶ γάρ διαχυθὲν καὶ
διακριθὲν ὅδωρ θᾶττον ἐξαεροῦνται, ως εἴ τις ἐπὶ τραπέζης καταχέει
ἥλιγον ὅδωρ· εὐπαθέστερον γάρ οὗτως γίνεται. καὶ ὁ ἀήρ δὲ συγκριθεὶς
καὶ πυκνωθεὶς ὥριζος ἐξουδαπούται.

25 p. 317^a 30 Ὅτι ἀδύνατον τὴν γένεσιν εἶναι σύγκρισιν, οἷαν δῆ
τινές φασιν.

Ἄγτι τοῦ ἐξ ἀτόμων. καὶ ἐν τοῖς ἐξηγ. δὲ ἐρεῖ μηδὲ ὅλως σύγκρισιν 25
εἶναι τὴν γένεσιν.

1 μὲν οī. a καὶ φθορὰν οī. Z 3 συνεχῆς R 5 μάλιθδος GTa
ψιμύθιον R¹: ψιμύθιον GT: ψιμύθιον (Z)a et corr. R ἀεὶ οī. a 6 δὲ
οī. a καὶ οī. om. GT 7 μάλιθδον GTa 12 Ἐστι] Ἐστι Ra 13 φησί οī. Z
14 ὅταν οὖν ἡ ὅλη GTa ἀποβαλλοῦσα GRT¹ 15 μὲν οὖν οī. a 16 ἔστι
οī. R μὲν ὅντων R 17 τοῦτο Z: τοιοῦτο R: τὸ τοιοῦτο GT: τὸ τοιοῦτο a
18 Διακρινόμενα δὲ καὶ συγκρινόμενα a Arist. εὑθαρτα Z: εὑφθαντα T: εὑφραντα
G: ἀφειδα Ra 19 γένεσις φησί Z 20 δὲ οī. GT 21 διακριθὲν] διασκορ-
πισθὲν Z 22 δλέγον ὅδωρ R: δλέγον οī. Z: ὅδωρ δλέγον GTa οὗτως a 23. 26 ἐξυ-
δαπούται. τὸ δὲ οī. a τινες φασὶν, ἀντὶ τοῦ a 24 σύγκρισιν εἶναι Z; cf. Ar.

p. 317a32 Διωρισμένων δὲ τούτων, πρῶτον θεωρητέον πότερον 10^ν
ἔστι τὸ γινόμενον ἀπλῶς καὶ φθειρόμενον.

Ἐληγμένων τῶν Δημοκρίτου λόγων, δι' ὧν τὸ εἶναι ἄτομα σώματα
συνελογίζετο, δεδειγμένου δὲ καὶ δτι οὐκ ἀνάγκη συγκρίσει καὶ διακρίσει
5 τὴν γένεσιν καὶ τὴν φύσιν γίνεσθαι, καὶ δτι τούτου ἀνηγημένου οὐδὲ ταῦ-
τὸν ἔσται ἀλλοίωσις καὶ γένεσις (περὶ τούτων γάρ ἀπάντων προσβάλλετο
ζητῆσαι), ἐπὶ τούτοις ἀκολούθως φησὶ χρῆναι ζητῆσαι, εἰ δλως ἔστιν ἡ 30
ἀπλῆ γένεσις, τουτέστι πότερον οὖν τε οὐσίας γένεσιν εἶναι ἡ οὗ· τὴν
γάρ κυρίως λεγομένην γένεσιν καὶ χωρὶς προσθήκης τινός, ταύτην ἀπλῶς
10 γένεσιν φησιν εἶναι. πότερον οὖν, φησίν, ἔστιν οὐσίας γένεσις, ἡ οὐδὲν
γίνεται κατ' οὐσίαν οὐδὲ ἔστιν οὐσίας γένεσις οὐδὲ φύσις, ἀλλὰ μόνον τὰ
ταῖς οὐσίαις συμβεβηκότα γίνεται, ἀπέρ οὐδὲ λέγεται ἀπλῶς γίνεσθαι ἀλλὰ
μετὰ προσθήκης; οὕτω γάρ καὶ τὸ ἐκ κάμυντος ὑγιαῖνον γίνεται καὶ
τὸ ἐκ μικροῦ μέγα· ἐπὶ τούτων γάρ ἀπάντων ὑποκειμένη τινὶ οὐσίᾳ 35
15 συμβεβηκότα τινὶ προσγίνεται καὶ ἀπογίνεται. ζητεῖ οὖν, ὅπερ εἴπον τὴν
ἀρχήν, μήποτε τῶν συμβεβηκότων μόνων ἔστι γένεσις καὶ φύσις, οὐσίας δὲ
οὐδὲν μέρος. τὸν γάρ βιούλομενον διδάξαι πῶς γίνεται γένεσις καὶ φύσις
δεῖ πρότερον δεῖξαι εἰ δλως ἔστι γένεσις· ἥλιμην γάρ τοῦ προτέρου ἀγνοού-
μένου ἐπὶ τὴν τοῦ δευτέρου διδασκαλίαν χωρεῖν, ὥσπερ ἂν εἰ τις ἀδάνατον
20 ἥμιν τὸ σῶμα κατασκεύάσειν ἐπηγγέλλετο μὴ πρότερον δεῖξαι εἰ δλως
ἔστιν ἀθανασίας δεκτικόν. οὕτως οὖν κάνταῦθα πρὶν διδάξαι πῶς ἡ τῶν
οὐσιῶν γένεσις καὶ φύσις γίνεται, ἀπορεῖ πρότερον εἰ δλως ἔστιν οὐσίας
γένεσις. βιούλομενος δὲ ἥμιτις ἐνστατικώτερος ποιεῖν καὶ μὴ ὡς ἔτυχεν
25 ἀβασανίστως δέχεσθαι τὰ λεγόμενα, πειρᾶται πρῶτον ἀναιρεῖν τὴν γένεσιν
διά τινων πιθανῶν λόγων ὡς οὐκ ἔστι δεικνύαι πειρώμενος, εἴτα τὴν
ἀπορίαν ἐπιλυσάμενος ἐξ αὐτῆς τῆς λύσεως εἰς ἑτέραν περὶ τῆς γενέσεως
30 ἐμπίπτει ἀπορίαν, εἴτα τρίτην προσθεῖς ἀπορίαν καὶ ζητῆσαι πόθεν οὐκ
ἐπιλείπει ἡ γένεσις ἐκ τῆς λύσεως τῆς τρίτης ἀπορίας καὶ τὴν δευτέραν 45
ἐπιλύεται. ζητεῖ οὖν ἐξ ἀρχῆς εἰ δλως ἔστιν οὐσίας γένεσις· ἔχει γάρ
35 ἀπορίαν. εἰ γάρ ἔστι τοῦ ἀπλῶς ὄντος γένεσις, ἐπειδὴ πᾶν τὸ γινόμενον
ἐξ οὐ τοιοῦδε γίνεται, ἡ τῆς οὐσίας ἄρα γένεσις (τοῦτο γάρ ἔστιν ἡ
ἀπλῶς γένεσις) ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος ἔσται. τοῦ δὲ ἀπλῶς δύο σημαί-
νοντος, ἡ τὸ πρῶτον καθ' ἔκαστην κατηγορίαν, τουτέστι τὸ καθόλου καὶ

1. 2 πρότερον — φθειρόμενον οι. a 2 τὸ] τι Aristot. (praeter cod. L); οι. infra
p. 45, 23 3 ἐκλεγμένων G: ἐξελεγχομένων T σώματα ἄτομα Z 4 ὅτι
οι. a συγκρίσει καὶ διακρίσει οὐκ ἀνάγκη Z 6 προσβάλλετο GΤα 7 χρῆναι
φησὶ Z 8 πρότερον GR¹T οὖ] ὅν a 10 φασίν (priore loco) T
εἶναι φησὶν et οὖν ἔστι φησὶν Z 10, 11 ἡ — γένεσις οι. add. mrg. T² 11 γίνε-
ται mrg. Z, qui ἔστι in textu 15 τινὰ] τινὶ GT 16 ante οὐσίας scripserat R
δεῖ προτρόπ¹ δεῖξαι εἰ — ἀγνοούμενου (18, 19), sed male iterata statim delevit 20 ἐπηγ-
γέλλετο T 21 διδάξῃ corr. T: διδάξαι a 24 πρότερον Z

κοινὸν γένος ἔκαστης κατηγορίας, ἢ τὸ κοινὸν κατὰ πασῶν τῶν κατηγοριῶν, 10^v
 ἐπειδὴν λέγωμεν τὸ ἀπλῶς γινόμενον, τουτέστι τὴν οὐσίαν, ἐκ τοῦ ἀπλῶς 50
 μὴ ὄντος γίνεσθαι, ἥτοι τὸ ἐξ μὴ οὐσίας σημαίνομεν, τουτέστιν ἔχ τινος
 μὴ ἀναγομένου ὑπὸ τὸ γένος τὴν οὐσίαν, ἢ τὸ ἐξ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος,
 5 εἰ μὲν ὡν ἐκ μὴ οὐσίας λέγοι τις τὰ ἀπλῶς γινόμενα γίνεσθαι, δῆλον
 ὡς εἴπερ οὐκ ἔστιν οὐσία, οὐδὲ ποιὸν ἔσται οὐδὲ ποσὸν οὐδὲ τῶν ἀλλων
 τις κατηγοριῶν οὐδεμίᾳ· οὐδὲ γάρ δύναται τῶν ἀλλων τις ἐκτὸς τῆς οὐσίας
 10 ὑποστῆναι· οὐδὲν ἄρα ἔσται ἐξ οὐδὲ τῆς οὐσίας γένεσις. εἰ δὲ ἀπλῶς μὴ
 ὄντος λέγοις τὸ κατὰ κοινὸν πασῶν τῶν κατηγοριῶν ἀποφασούμενον, ἐξ οὐ
 15 ή τῆς οὐσίας ὑπάρχει γένεσις, ἔσται πᾶλιν ἐκ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος
 ή τῆς οὐσίας γένεσις. ὕστε καθ' ἔκαστον τῶν σημανούμενων τοῦ ἀπλῶς 11^r
 μὴ ὄντος τὸ αὐτὸν ἔψεται ἀποπον. ἀλλὰ τὸ μηδαμῆ μηδαμῶς ὃν οὔτε
 ῥητὸν ἔστιν οὔτε δοξαστόν, ὡς Πλάτων ἐν τῷ Σοφιστῇ φησιν· εἴτε γάρ
 ῥητὸν εἴη εἴτε δοξαστὸν εἴτε ἐν φαντασίᾳ ὑφεστήκοι μόνη, ὡς ή Σκύλλα
 20 φέρε καὶ ὁ τραχέλαφος, οὐκ ἀν εἴη μηδαμῶς ὃν ἔστι γάρ ῥητὸν ἡ φαν-
 ταστὸν ἡ δοξαστόν. ἐκ τοῦ οὖν οὕτως μὴ ὄντος πᾶς ἀν τι γένοιτο; ἔνθεν 5
 καὶ κοινὴ τῶν φυσικῶν γέγονε δύναται, τὸ μηδὲν ἐκ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς
 25 ὄντος γίνεσθαι. οὕτως ἀπορήσας ἐπιλύεται λέγων ὅτι τὸ ἐξ οὐδὲ τὸ ἀπλῶς
 γινόμενον γίνεται, πῃ μὲν ἀπλῶς μὴ ὄν ἔστι πῃ δὲ ἀπλῶς ὃν, αἰνιττά-
 30 μενος τὴν ὅλην· αὕτη γάρ πῃ μὲν ἀπλῶς μὴ ὄν ἔστι πῃ δὲ ἀπλῶς ὃν.
 ή μὲν γάρ ἐνεργείᾳ οὐδέν ἔστιν, ἀπλῶς μὴ ὄν· ή ήτε δυνάμει πάντα ἡ
 35 ὅλη ἔστιν, ἀπλῶς ὃν ἀν εἴη. καὶ οὕτως ἡ γένεσις ἐξ ὄντος. δταν δὲ
 λέγω ἐνεργείᾳ ὃν, τὸ ἐν ὑπάρχει ἀκουστέον, ἐπεὶ καὶ ἡ ὅλη δυνάμει τὰλλα
 οὐτακ ἐνεργείᾳ ἔστιν ὅλη· εἰ γάρ καὶ ὅλη δυνάμει ἔστιν. οὐκέτ' ἀν εἴη 10
 40 ὅλη. οὕτως ἐπιλύσας ταύτην τὴν ἀπορίαν, ἐκ τῆς λύσεως γεννηθεῖ ἀπορίαν
 ἐτέραν. ἐπειδὴ γάρ, φησί, τὴν τῆς οὐσίας γένεσιν ἔφαμεν ἐκ δυνάμει μὲν
 οὐσίας ἐνεργείᾳ δὲ μὴ οὐσίας εἶναι, ζητητέον τὸ δυνάμει οὐσία τοῦτο
 45 μετέχει, ἔσται χωριστὰ τὰ πάθη, τουτέστι δυνάμενα ὑποστῆναι κατ' ἐνέρ-
 50 γειαν ἐκτὸς τῆς κατ' ἐνέργειαν οὐσίας· εἰ δὲ μηδενὸς μετέχει, ἔσται τι
 ὑφεστῶς ὃ μηδὲν ὑπάρχει κατ' ἐνέργειαν, τουτέστιν ἔσται ἡ ὅλη ἡ ἀνεί- 15
 55 δεος αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὑφεστηκυῖα, δπερ ἀποπον. οὕτως ζητήσας καὶ εἰς
 ἀπορίαν ἀγαγὼν τὸν λόγον, πρὶν τὴν λύσιν εἰπεῖν συνάπτει ἐτέραν ἀπο-
 60 ρίαν, δπερ πολλάκις εἰωθεὶς ποιεῖν, καὶ διὰ τῆς λύσεως τῆς δευτέρας ἀπο-

1 ἔκαστης F: ἐκ τῆς cett.

οὐσίαν a

τὸ (τοῦ corr. T) μηδαμῆ GT:

om. R 11 ὕστε καὶ καθ' a

ὅδες οὐδεμίας

R'a: μετέχει GT et corr. R

GT'a

32 οὕτω Za

καὶ κατὰ GT

R

4 τῆς οὐσίας a

τὸ μηδαμῆ R

om. R 13 Σοφιστῇ p. 260 C sqq.

18 prius τὸ om. (Z)a

19 δι' R¹

20 μὲν ἀπλῶς ὃν

21 ἀπλῶς μὴ ὄν a

22 τὸ ὑφεστήσει libri

23 τὸ ὑφεστήσει libri

24 τὸ ὑφεστήσει libri

25 τὸ ὑφεστήσει libri

26 τὸ ὑφεστήσει libri

27 τῷ GRT

28 τῷ GRT

29 τῷ GRT

30 τῷ GRT

31 τῷ GRT

32 τῷ GRT

33 τῷ GRT

34 τῷ GRT

35 τῷ GRT

36 τῷ GRT

37 τῷ GRT

38 τῷ GRT

39 τῷ GRT

40 τῷ GRT

41 τῷ GRT

42 τῷ GRT

43 τῷ GRT

44 τῷ GRT

45 τῷ GRT

46 τῷ GRT

47 τῷ GRT

48 τῷ GRT

49 τῷ GRT

50 τῷ GRT

51 τῷ GRT

52 τῷ GRT

53 τῷ GRT

54 τῷ GRT

55 τῷ GRT

56 τῷ GRT

57 τῷ GRT

58 τῷ GRT

59 τῷ GRT

60 τῷ GRT

61 τῷ GRT

62 τῷ GRT

63 τῷ GRT

64 τῷ GRT

65 τῷ GRT

66 τῷ GRT

67 τῷ GRT

68 τῷ GRT

69 τῷ GRT

70 τῷ GRT

71 τῷ GRT

72 τῷ GRT

73 τῷ GRT

74 τῷ GRT

75 τῷ GRT

76 τῷ GRT

77 τῷ GRT

78 τῷ GRT

79 τῷ GRT

80 τῷ GRT

81 τῷ GRT

82 τῷ GRT

83 τῷ GRT

84 τῷ GRT

85 τῷ GRT

86 τῷ GRT

87 τῷ GRT

88 τῷ GRT

89 τῷ GRT

90 τῷ GRT

91 τῷ GRT

92 τῷ GRT

93 τῷ GRT

94 τῷ GRT

95 τῷ GRT

96 τῷ GRT

97 τῷ GRT

98 τῷ GRT

99 τῷ GRT

100 τῷ GRT

101 τῷ GRT

102 τῷ GRT

103 τῷ GRT

104 τῷ GRT

105 τῷ GRT

106 τῷ GRT

107 τῷ GRT

108 τῷ GRT

109 τῷ GRT

110 τῷ GRT

111 τῷ GRT

112 τῷ GRT

113 τῷ GRT

114 τῷ GRT

115 τῷ GRT

116 τῷ GRT

117 τῷ GRT

118 τῷ GRT

119 τῷ GRT

120 τῷ GRT

121 τῷ GRT

122 τῷ GRT

123 τῷ GRT

124 τῷ GRT

125 τῷ GRT

126 τῷ GRT

127 τῷ GRT

128 τῷ GRT

129 τῷ GRT

130 τῷ GRT

131 τῷ GRT

132 τῷ GRT

133 τῷ GRT

134 τῷ GRT

135 τῷ GRT

136 τῷ GRT

137 τῷ GRT

138 τῷ GRT

139 τῷ GRT

140 τῷ GRT

141 τῷ GRT

142 τῷ GRT

143 τῷ GRT

144 τῷ GRT

145 τῷ GRT

146 τῷ GRT

147 τῷ GRT

148 τῷ GRT

149 τῷ GRT

150 τῷ GRT

151 τῷ GRT

152 τῷ GRT

153 τῷ GRT

154 τῷ GRT

155 τῷ GRT

156 τῷ GRT

157 τῷ GRT

158 τῷ GRT

159 τῷ GRT

160 τῷ GRT

161 τῷ GRT

162 τῷ GRT

163 τῷ GRT

164 τῷ GRT

165 τῷ GRT

166 τῷ GRT

167 τῷ GRT

168 τῷ GRT

169 τῷ GRT

170 τῷ GRT

171 τῷ GRT

172 τῷ GRT

173 τῷ GRT

174 τῷ GRT

175 τῷ GRT

176 τῷ GRT

177 τῷ GRT

178 τῷ GRT

179 τῷ GRT

180 τῷ GRT

181 τῷ GRT

182 τῷ GRT

183 τῷ GRT

184 τῷ GRT

185 τῷ GRT

186 τῷ GRT

187 τῷ GRT

188 τῷ GRT

189 τῷ GRT

190 τῷ GRT

191 τῷ GRT

192 τῷ GRT

193 τῷ GRT

194 τῷ GRT

195 τῷ GRT

196 τῷ GRT

197 τῷ GRT

198 τῷ GRT

199 τῷ GRT

200 τῷ GRT

201 τῷ GRT

202 τῷ GRT

203 τῷ GRT

204 τῷ GRT

205 τῷ GRT

206 τῷ GRT

207 τῷ GRT

208 τῷ GRT

209 τῷ GRT

210 τῷ GRT

211 τῷ GRT

212 τῷ GRT

213 τῷ GRT

214 τῷ GRT

215 τῷ GRT

216 τῷ GRT

217 τῷ GRT

218 τῷ GRT

219 τῷ GRT

220 τῷ GRT

221 τῷ GRT

222 τῷ GRT

223 τῷ GRT

224 τῷ GRT

225 τῷ GRT

226 τῷ GRT

227 τῷ GRT

228 τῷ GRT

229 τῷ GRT

230 τῷ GRT

231 τῷ GRT

232 τῷ GRT

233 τῷ GRT

234 τῷ GRT

235 τῷ GRT

236 τῷ GRT

237 τῷ GRT

238 τῷ GRT

239 τῷ GRT

240 τῷ GRT

241 τῷ GRT

242 τῷ GRT

243 τῷ GRT

244 τῷ GRT

245 τῷ GRT

246 τῷ GRT

247 τῷ GRT

248 τῷ GRT

249 τῷ GRT

250 τῷ GRT

251 τῷ GRT

252 τῷ GRT

253 τῷ GRT

254 τῷ GRT

255 τῷ GRT

256 τῷ GRT

257 τῷ GRT

ρίας ἐπιλύεται καὶ τὴν προτέραν. ἔστι δὲ ἡ δευτέρα ἀπορία τοιαύτη τις. Ή τὸ πόθεν οὐδέποτε ἐπιλείπει ἡ γένεσις; εἰ γάρ, φησί, τὸ φύειρόμενον εἰς τὸ μὴ ὄν χωρεῖ, πῶς ποτε οὐ πάλαι καταδεδαπανημένων τῶν ὅντων ἀπολέλοιπεν ἡ γένεσις; δέδειται γὰρ ἐν τῇ Φυσικῇ ὡς πάντα τὰ σώματα ²⁰ 5 καὶ ἀριθμῷ καὶ μεγέθει πεπερασμένα ἔστιν. εἰ οὖν τὸ φύειρόμενον εἰς τὸ πάντη μὴ ὄν χωρεῖ, δεῖ τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὸ πᾶν ἐπιλείπειν. τίς οὖν ἡ τοῦ εἰρμοῦ αἰτία; αἰτίαν δὲ ζητεῖ τὴν ὡς ὅλην, τίς ἡ ὅλη τῶν γινομένων δι’ ἣν οὐδέποτε ἐκλείπει ἡ γένεσις. ἡ δὲ, φησί, τὸ φύειρόμενον οὐκ εἰς τὸ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄν χωρεῖ, ἀλλ ἡ τοῦδε φύορὰ ἄλλου ¹⁰ 10 ἔστι γένεσις; ἐντεῦθεν δὲ καὶ τῆς προτέρας ἔχεις τὴν λύσιν. εἰ γὰρ ἡ ἄλλου γένεσις ἄλλου ἔστι φύορὰ καὶ ἡ ἄλλου φύορὰ ἄλλου γένεσις, πρό- ²⁵ 15 δηλον ὡς οὐκ ἀναγκαζόμεθα ἐνεργεῖν, τουτέστιν ὑφεστηκυῖαν, τὴν ὅλην ὑποτίθεσθαι χωρὶς παντὸς εἰδούς. δεῖ γὰρ προκατειλημμένη εἰδούσι τινὶ ἀποβάλλει μὲν τὸ πρότερον εἶδος μεταβάλλει δὲ εἰς ἔτερον, καὶ γίνεται 20 20 φύορὰ μὲν τοῦ προτέρου γένεσις δὲ τοῦ ἐπιγενομένου, ὥστε τὸ μὲν ὑφεστῶς καὶ ἐν ὑπάρχει ὄν εἰδοπεποιημένον ἔστι καὶ σύνθετον ἐξ ὅλης καὶ εἰδούς, ἡ δὲ μεταβολὴ οὐ περὶ τὸ συναμφότερον· οὐ γὰρ τὸ ἐξ ὅλης καὶ εἰδούς ὑπόκειται τῇ γενέσει καὶ φύορῷ, ἀλλ ἡ ὅλη μόνη ἡ ἀνείδεος. ³⁰ 25 διὸ εὐλόγως τὴν τῆς οὐσίας γένεσιν ἐκ τῆς ὅλης τῆς δυνάμει οὐσίας 20 λέγομεν εἶναι καὶ τὸ ἀπλῶς γινόμενον ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος· ὡς ἐξ ὑποκειμένου γὰρ τῆς ὅλης ἡ τῆς οὐσίας γένεσις. τούτων οὕτως προτείθεωρη- ³⁵ 25 μένων ἐπεξέλθωμεν τῇ λέσσῃ.

Πότερον ἔστι γινόμενον ἀπλῶς καὶ φύειρόμενον, ἡ κυρίως μὲν οὐδέν, δεῖ δὲ ἔκ τινος καὶ τί. εἴρηται καὶ πρότερον ὅτι ἀπλῶς ³⁰ 25 μὲν γινόμενον λέγει τὸ κατ’ οὐσίαν (τὸ γὰρ κατ’ οὐσίαν γινόμενον ἀνευ προσθήκης ἀπλῶς φαμεν γεγενῆσθαι· γέγονε γὰρ ἀνθρωπος, καὶ γέγονεν ³⁵ 30 ἔππος), τί δὲ γινόμενον κατὰ συμβεβηκός· οὐ γὰρ ἀνευ προσθήκης προφέρομεθα τὴν τῶν συμβεβηκότων γένεσιν. ὅταν γὰρ εἰ τόχοι οἱ ἀνθρωπος μεταβάλλῃ κατὰ χρῶμα, οὐ φαμεν τὸν ἀνθρωπὸν γεγονέναι, διότι τὸ γεγονέναι ἀπλῶς καὶ ἀνευ προσθήκης τὴν κατ’ οὐσίαν μεταβολὴν σημαίνει, ⁴⁰ 35 ἀλλα φαμεν αὐτὸν γεγονέναι τὸ ἡ λευκὸν φέρει ἡ μέλαν. γὰρ προσθήκη τὴν διαφορὰν ἐνδείκνυται, οἷον οἱ ἀνθρωπος γέγονε λευκός, οἱ Σωκράτης γέγονε μουσικός. ἐνδεικνύμενος δὲ τί αὐτῷ σημαίνει τὸ ἔκ τινος καὶ τί, ἐπιφέρει τὸ ἐκ κάμνοντος οὐγιαῖνον καὶ κάμνον ἐξ οὐγιαίνοντος. ⁴⁵ 35 ὥστε εἰ καὶ τὸ ἔκ τινος καὶ τὸ τὴν κατὰ συμβεβηκός δηλοῖ γένεσιν,

1. τις om. Z	4 Φυσικῇ] Γ 5 sqq.	7 εἰρμοῦ G	8 ἡ libri	
ὅτι] οὖν R	10. 11 ἐντεῦθεν — ἡ ἄλλου γένεσις om. add. mrg. T ²	10 γὰρ καὶ		
ἡ α	12 ὡς om. T	τουτέται α	16 ὑφεστὸς GT	ἐνυπάρξει libri
17. 18 ἡ δὲ — φύορῷ RZ: ὑπόκειται τῇ γενέσει καὶ φύορῷ ceteris omissis GT: ὅπερ οὐχ				
ὑπόκειται τῇ γενέσει καὶ φύορῷ. ἡ γὰρ μεταβολὴ οὐ περὶ τὸ συναμφότερον α		19 τὴν		
τῆς] καὶ τὴν T	21 ἡ om. R	οὕτω α	22 ἐπεξέλθομεν (G)a	
23 ἔστι τι a Arist.; cf. supra p. 43,2	γενόμενον GT	24 καὶ τί Ra Arist.: τι		
GTZ	27. 28 προσφέρομεθα GT	28 τύχη Z	29 μεταβάλλει R'Z	
31 μέλανα α				

πρόδηλον ώς τὸ ἀπλῶς γινόμενον τὸ κατ' οὐσίαν σημαίνει· ἡ γὰρ κατὰ Πτ⁴⁵
συμβιηκὸς γένεσις τῆς κατ' οὐσίαν ἀντίκειται.

p. 317 b 1 Εἰ γὰρ ἀπλῶς ἔσται γένεσις, ἀπλῶς ἂν τι γίνοιτο
ἐκ μὴ ὄντος. ὅστε ἀληθὺς ἀν εἴη λέγειν ώς δτι ὑπάρχει τισὶ⁵
τὸ μὴ ὄν.

Τὴν ἀπορίαν ἐκτίθεται, δι' ἣν ἂν τις εὐλόγιας ὑποπτεύσεις μὴ εῖναι
τὴν ἀπλῶς γένεσιν. ἡ δὲ κατασκευὴ τῆς ἀπορίας τοιαύτη τις. εἰ τὸ 50
γινόμενον ἔκ τινος γίνεται, ἔκ τινος δὲ οὐ τοιούτου (πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον
ἔξ οὐ τοιοῦδε γίνεται, τὸ λευκὸν ἔξ οὐ λευκοῦ καὶ τὸ θερμὸν ἔξ οὐ θερ-
10 μοῦ), καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν εἰ ἔκαστον ἐκ τῆς ίδιας ἀποφάσεως γίνεται, δῆλον
δτι καὶ τὸ ἀπλῶς γινόμενον ἐκ τῆς ίδιας ἀποφάσεως γίνεται, τουτέστιν ἐκ
τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος. εἰ δὲ τοῦτο, ἔστιν ἄρα τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν καὶ ὑφέστηκε.
τούτῳ γάρ δηλοῖ τὸ ὑπάρχει τισὶ τὸ μὴ ὄν. τουτέστιν ὑπάρχει τισὶ τὸ
ἀπλῶς μὴ ὄν, ώς εἴ τις λέγοι 'ὑπάρχει ἀνθρώπῳ τὸ μὴ ζῷο φίλοι εἶναι'. |

15 p. 317 b 5 Τὸ δὲ ἀπλῶς ἥτοι τὸ πρῶτον σημαίνει καθ'⁶ ἐκάστην Πτ⁷
κατηγορίαν τοῦ ὄντος, ἡ τὸ καθόλου.

Τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν, φησίν, ἐπὶ ἐκάστης κατηγορίας καὶ τὸ ἐκ τοῦ 6
ἀπλῶς μὴ ὄντος γινόμενον, ἥτοι ἀπλῶς λέγεται μὴ εῖναι τῷ μὴ ἐξ
ἐκείνης τῆς κατηγορίας τυγχάνειν οὐφ' ἣν τὸ γινόμενον τάσσεται, οἷον ἐν
20 παντητῇ ἀπλῶς μὴ ὄν ἐστι τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα μὴ ἀναγόμενον· τὸ γὰρ
πρῶτον καθ'⁸ ἐκάστην κατηγορίαν δηλωτικόν ἐστι τοῦ ἀνωτάτω γένους.
πρῶτον γάρ ἐστι καθ'⁹ ἐκάστην κατηγορίαν τὸ γενικώτατον· τοῦ μὲν γάρ 10
λευκοῦ τὸ χρῶμα, τοῦ δὲ χρώματος τὸ πάθος, τούτου δὲ τὸ ποιόν, θ
πρῶτον ἔτιν εἰν ταύτῃ τῇ κατηγορίᾳ. τὸ τούτου ἀπλῶς μὴ ὄν ἐν ποιό-
25 τητῇ τὸ μὴ ποιόν, καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος γινόμενον ἐκεῖνο ἐστιν
οὐφερ ἐκ τοῦ ποιοῦ οὐ γίνεται· οὐ γὰρ τὸ ἐκ μὴ λευκοῦ γινόμενον λευκὸν
ἔξ ἀπλῶς μὴ ὄντος (οὐ γὰρ πρῶτον τὸ λευκὸν ἐν ποιότητι), ὀλλ' ἐκ τινος
μὴ ὄντος· πάντα γάρ τὰ ὑπὸ τὸ πρῶτον τινά. τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἐν
30 σημαινόμενον τοῦ ἀπλῶς, διπερ ἐδήλωσε διὰ τοῦ πρώτου καθ'¹⁰ ἐκάστην
κατηγορίαν. ἔπειρον δὲ σημαινόμενον τὸ πάντη μὴ ὄν καὶ ἀπόφασις 15
ὄν καθόλου τῶν ὄντων, διπερ ἐδήλωσεν εἰπών τὸ καθόλου. ταῦτα
τούτου τὰ δύο σημαινόμενα καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν θεωρημήσεται. τὸ γὰρ
ἀπλῶς μὴ ὄν ἐν οὐσίᾳ ἡ τὸ μὴ ἀναγόμενον ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἡ τὸ μηδα-
μῶς ὄν καὶ ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος γινόμενον ἡ τὸ ἐκ μὴ οὐσίας (οὐ
μενον GT¹¹) 31 ἐκ μὴ] μὴ ἔξ R οὐσίας ἐστιν α

2 τῆς GR: τῆς T: τῇ (Z)a 3 ἀν γίνοιτο a et Arist. vulg. 4 ὥστε R
ώς om. a; cf. Index s. v. ὅτι ὑπάρχειν GT¹ 7 τις om. Z 10 εἰ om. Z
14 λέγει Z μὴ ζῷο] μείζω Z 18 τῷ] τὸ GT 24. 25 μὴ ὄν—ἀπλῶς bis
GT 26 τὸ μὴ ἐκ λευκοῦ R 28 τοῦτον R 29 ιμμο πρῶτον 33 ἐναγό-
μενον GT¹ 34 ἐκ μὴ] μὴ ἔξ R οὐσίας ἐστιν a

γάρ εἰ ἄνθρωπος ἐκ μὴ ἀνθρώπου, ηδη ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος· οὐ γάρ 11^η τὸ πρῶτον ἐν τῇ οὐσίᾳ ὁ ἄνθρωπος) ηγουν τὸ ἐκ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος. θείκνυσι δὲ ὅτι καὶ ἔκάτερον τῶν σημαινομένων ἀτοπον ἔψεται 20 τῷ τὸ ἀπλῶς καὶ κατ' οὐσίαν γινόμενον ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος φάσκειν 5 γίνεσθαι. εἰ μὲν γάρ, φησί, τὸ ἀπλῶς τὸ πρῶτον γένος σημαίνει, εἴη ἀνή της οὐσίας γένεσις ἐκ μὴ οὐσίας· δὲ δὲ μὴ ἔστιν οὐσία, οὐδὲ τῶν ἄλλων τίς ἔστι κατηγορῶν, διότι ἐν οὐσίᾳ τὰ ἄλλα ἔχουσι τὴν ὑπαρξίην· δὲ δὲ μηδὲ οὐσία ἔστι μηδὲ τῶν ἄλλων τι, οὐδὲν ἔσται πάντῃ· οὐδὲ τῆς οὐσίας γένεσις ἐκ τοῦ πάντη μηδαμῶς ὄντος ἔσται, διότε ἀτοπον. τὸ 10 αὐτὸν δὲ ἀκολουθήσει ἀτοπον, καὶ εἰ τὸ ἀπλῶς τὴν ἀπόφασιν τῶν ὄντων σημαίνει· ἔσται γάρ πάλιν οὐτις τῆς οὐσίας γένεσις ἐκ τοῦ πάντη μὴ ὄντος. ἐκεῖνο μόνον ἐπισημαίνεσθαι χρή, διότι ἐξ ἀρχῆς λαβὼν τὸ σημαινόμενον τοῦ ἀπλῶς τὸ δηλοῦν τὸ κυρίως (ὅταν γάρ φημι τὸ κατ' οὐσίαν γινόμενον ἀπλῶς γίνεσθαι, τούτῳ κέχρημαι τῷ σημαινομένῳ, καὶ αὐτὸς δὲ ἐδήλωσε 15 τοῦτο διὰ τῆς ἀντιθέσεως· τῷ γάρ 'ἀπλῶς' τῷ 'μὴ κυρίως' ἀντέθηκεν), εἰτα εἰπών ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος γίνεσθαι τὸ ἀπλῶς ὃν, οὐκέτι τὸ ἀπλῶς μὴ ὃν θεωρεῖ κατὰ τὸ πρῶτον σημαινόμενον, τὸ δηλοῦν τὸ κυρίως 20 μὴ ὃν, ἥντικα λέγει τὸ δὲ ἀπλῶς ητοι τὸ πρῶτον σημαίνει καθ' ἔκάστην κατηγορίαν καὶ τὰ ἔξης. ἔσοικε γάρ ἐνταῦθα τὸ ἀπλῶς εἰς 25 τὸ καθόλου μεταλαβεῖν. ὅλως γάρ τὸ κυρίως ὃν οὐ καθ' ἔκάστην κατηγορίαν θεωρεῖται ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ μὴ κυρίως ὃν οὐχ ἔκάστης κατηγορίας δηλοῦ ἀπόφασιν ἀλλὰ μόνης τῆς οὐσίας. ἀλλ' εἰ καὶ τὸ κυρίως μὴ ὃν μετέλαβεν εἰς τὸ ἀπλῶς μὴ ὃν, οὐδὲν ἐκ τούτου οὐτις ἀπορία σαλεύεται. καὶ γάρ τὸ κυρίως μὴ ὃν λάβωμεν, ἐξ οὗ τὴν τῆς 30 οὐσίας γένεσίν φαμεν εἶναι, ἀνάγκη πάλιν τοῦτο τὸ κυρίως μὴ ὃν η̄ ώς ἀπόφασιν τῆς οὐσίας μόνης λαβεῖν η̄ ώς πάντων κοινῶς ἀπόφασιν τῶν ὄντων· καὶ οὕτω πάλιν δι' ἔκατέρου τὸ αὐτὸν συνάγεται, τὸ μηδαμῶς ὃν εἶναι ἐξ η̄ τῆς οὐσίας ὑφίσταται γένεσις.

p. 317b13 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐν ἄλλοις τε διηπόρηται καὶ
30 διώρισται τοῖς λόγοις.

Περὶ τοῦ πόδεν τῆς οὐσίας η̄ γένεσις καὶ πῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος 41
ἀπλῶς η̄ ἀπλῶς γένεσις. ταύτης οὖν τῆς ἀπορίας τὴν λύσιν φησὶν ἐν

1 εἰ δὲ ἄνθρωπος R ηδη καὶ ἐκ a 3 ἔπειται R 5 σημαίνει γένος a
6 δ] εἰ a 7 τίς ἔσται a 8 εἰ δὲ μὴ ἔστιν οὐσία μὴ δὲ τῶν ἄλλων τι a
αι'

11 σημ R: σημαίνη Z et post ras. T 12 μόνον] μέντοι a 13 γάρ φημι GRTZ:
γάρ λέγη a 14 κέχρηται (G)a αὐτὸν R 15 τῷ] τὸ GT¹ ἀντέθειτεν
R'a 17 θεωρεῖ τὸ κατὰ τὸ GT 19. 20 καὶ τὰ ἔξης—κατηγορίαν om. R
22 καὶ RZ: om. GTA 25 φαμὲν μὴ εἶναι Z 31 η̄] ὑφίσταται (ex v. 28) R¹
32. p. 48,1 η̄ ἀπλῶς γένεσις, παρατείται νῦν εἰπεῖν, εἰρησθαι γάρ φησιν αὐτῷ ἐν ἄλλοις τῆς δὲ
τῆς ἀπορίας τὴν λύσιν. εἴρηται δὲ a

ἄλλοις αὐτῷ εἰρῆσθαι, εἴρηται δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως. Ηγέτει γάρ ζητῶν πόθεν ἡ γένεσις, φησίν δι τῇ ή μὲν ἡ στέρησις περὶ τὴν ὅλην θεωρεῖται, ταύτη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· ηδὲ ἡ ὅλη ἔστι τι (ἔστι δὲ δυνάμει τὸ γινόμενον), ἐξ ὄντος· ὡς μὲν γάρ ἐξ ὑπομένοντος τῆς ὅλης, 5 5 ὡς δὲ οὐκ ἐξ ὑπομένοντος τῆς στερήσεως. σύμφωνα δὲ καὶ νῦν τοῖς ἐκεῖσες λελεγμένοις ἀποφαίνεται. τρόπον γάρ τινα, φησίν, ἐξ μὴ ὄντος ἀπλῶς (ἡ γάρ ὅλη, ἐξ ἡς ἡ ἀπλῆ γένεσις, μηδὲν οὖσα ἐνεργείᾳ καὶ τὴν στέρησιν ἔχουσα ἐν ἔσυτῃ θεωρουμένην, ἀπλῶς μὴ δηδέσαι ἀν εἶναι), τρόπον δὲ ἄλλον ἐξ ὄντος, τῷ ἐκ δυνάμει ὄντος· ἡ γάρ ὅλη τοιαύτη. 10 Ιστέον δέ, ὅπερ καὶ πρότερον εἴρηται, διτε ἐνεργείᾳ ὄντα νῦν φαμεν τὰ ἐν ὑπάρξει ὄντα, ἐπει καὶ ἡ ὅλη, δυνάμει τάλλα οὖσα δισα ὑπαρξεῖν ἔχει καὶ αὐθιμόστατά ἔστιν, ἐνεργείᾳ ἔστιν ὅλη· εἰ γάρ δυνάμει φῆς αὐτὴν ὅλην εἶναι, οὐκέτ' ἀν εἴη ὅλη. ἐκεῖνο δὲ θεωρητέον, ὅπως διὰ τῆς λύσεως καὶ τὴν ἀπλῆγι γένεσιν ἔσωσεν καὶ ἔφυγε τὸ πάντη μὴ δηδέσαι εἶναι, οὐγί ἀπλῶς ἐκ τοῦ πάντη μὴ ὄντος.

p. 317b18 "Ο δὲ καὶ τούτων διωρισμένων θαυμαστὴν ἔχει τὴν ἀπορίαν. |

Λύσας τὴν προτέραν ἀπορίαν καὶ εἰπὼν πῶς τὰ ἀπλῶς γινόμενα 12¹ γίνεται, διτε ἐκ τοῦ δυνάμει μὲν ὄντος ἐνεργείᾳ δὲ μὴ ὄντος, φησίν ἐκ τῆς 10 λύσεως ἑτέραν ισχυροτέραν ἀπαντῶν ἀπορίαν. τούτῳ γάρ τῷ δυνάμει, ἐξ οὐ γίνεται τὸ γινόμενον, πότερον ὑπάρξει τι τῶν ἄλλων κατηγορῶν ἐνεργείᾳ, οἷον τὸ ποιὸν ἢ τὸ ποιόν ἢ τῶν ἄλλων τις, ἢ οὐδὲν κατ' ἐνέργειαν ὑπάρξει τούτῳ τῷ δυνάμει οὐσίᾳ ὄντι; εἰ μὲν γάρ μηδὲν αὐτῷ ὑπάρξει, 25 ἔσται τὸ μηδὲν δη κατ' ἐνέργειαν, ὅπερ ἐκάλεται τὸ μὴ οὗτος δη, τουτέστι κατ' ἐνέργειαν χωριστὸν καὶ ὄφεστόν, ὅπερ ἀτοπον. ὡς ἀτοπον γάρ συνάγει τὸ λέγειν τὸ μὴ οὗτος δη, τουτέστι καὶ κατ' ἐνέργειαν 15 μηδὲν δη χωριστὸν καὶ ὄφεστηκός. εἰ δέ τις τοῦτο φεύγων λέγοι μὴ ὑπάρχειν τοῦτο μηδὲ ὄφεστάντι. εἰς ἀποπότερον ἐκπεπειδεῖται ἐκ μηδὲνὶς 30 προϋπάρχοντος φάσκων γίνεσθαι τὸ γινόμενον· τοῦτο γάρ, φησίν, κοινῇ πάντες οἱ φιλοσοφῆσαντες εὐλαβήθησαν, τὸ ἐκ μηδενὸς προϋπάρχοντος φάσκειν γίνεσθαι τὰ γινόμενα· ταῦτα μὲν οὖν ἔψεται, ἐὰν τῷ δυνάμει

1 δὲ οι. T¹ Φυσικῆς ἀκροάσεως Λ 8 (cf. Philop. Phys. p. 170,22 sqq.) 2 ἡ γένεσις— μὲν ἡ bis R 4. 5 τῆς ὅλης— ὑπομένοντος οι. add. mrg. T² 5 τῆς bis R 6 ἐκεῖ α λελεγμένοις RZ: λεγομένοις GTa 7 ἡ alterum om. GT 9 τῷ ἐκ] ἐκ τοῦ? an mox ὄντος (εἶναι)? 10 δέ] δὲ διτε α 10. 11 ἐν ὑπάρξει R: ἐνυπάρξει cett. 12 ἔστιν ἡ ὅλη GT φῆς G: φαίης α 17. 18 ἔχει θαυμαστὴν ἀπορίαν Aristot. 19 ἀπορίαν om. R 20 μὲν οι. a 21 ἐτέρως ἀνισχυροτέραν G 23 οὐδὲ libri 24 τῷ οι. T¹ 28 ὄφεστός TZ λέγει TZ 28. 29 τοῦτο μὴ ὑπάρχειν Z 29 εἰς in ras. T: ως G 30 γίνεσθαι καὶ τὸ R

δύντι καὶ δυνάμει οὐσίᾳ μηδὲν ὑπάρξῃ τῶν ἄλλων κατ' ἐνέργειαν· εἰ δὲ 12^ο ὑπάρχει τι τῇ δυνάμει οὐσίᾳ τῶν ἄλλων κατ' ἐνέργειαν, συμβῆσεται τὰ 20 πάθη χωριστὰ εἶναι τῆς οὐσίας, εἴπερ μὴ ὅντος τοῦ ὑποκειμένου ἐνέργειά οὐσίας ταῦτα ἔσται ἐνέργειά, ὅπερ οὐ δυνάτον· πάθη γάρ ταῦτα τῆς ἐνέργειας οὐσίας, τὸ δὲ πάθος χωριστὸν εἶναι οὐ πάθος ἔστιν ἀδύνατον.

p. 317b27 Τὸ δυνάμει μόνον τόδε καὶ ὄν.

Τὸ τόδε παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει τὴν οὐσίαν σημαίνει.

p. 317b33 Περὶ τε τούτων οὖν ὅσον ἐνδέχεται πραγματευτέον,
καὶ τίς αἰτία τοῦ γένεσιν δεῖ εἶναι, καὶ τὴν ἀπλῆν καὶ τὴν
10 κατὰ μέρος.

Περὶ τῶν κινηθέντων ἀπάρων, φησί, ζητητέον πῶς ἂν λυθείη, εἴτα 25
δὲ καὶ ἔτεραν συνάπτει ἀπορίαν λέγων χρῆναι ἐπισκέψασθαι πῶς ποτε
οὐδέποτε ἐπιλείπει ηγένεσις, ἀλλ' δεῖ ἔστι καὶ η ἀπλῶς καὶ η κατὰ
μέρος. ἀπλῶς δὲ καὶ κατὰ μέρος η τὴν τῶν οὐσιῶν καὶ τὴν τῶν συμ-
15 βεβηκότων φησίν, ἀπλῶς μὲν τὴν τῶν οὐσιῶν κατὰ μέρος δὲ τὴν τῶν
συμβεβηκότων, η, ὅπερ καὶ ἀληθήστερον, καὶ τὴν ἀπλῶς καὶ τὴν κατὰ
μέρος ἐπὶ τῆς οὐσίας τάττει. καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν ὀλίγον ὅστερον ἐκ-
θήσεται, ἀπλῆν μὲν γένεσιν λέγων τὴν τῆς κυριωτέρας οὐσίας, κατὰ 30
μέρος δὲ τὴν τῆς ἀντικειμένης ταύτην. τίς δὲ τούτων ἐκατέρα δεῖξει
20 προϊών.

p. 318a1 Οὕσης δ' αἰτίας μιᾶς μὲν ὅθεν τὴν ἀρχὴν εἶναι φαμεν
τῆς κινήσεως, μιᾶς δὲ τῆς ὅλης.

'Η μὲν ζήτησις τίς αἰτία τοῦ μὴ ἐπιλείπειν τὰ γινόμενα, διαφόρων δὲ
δύντων τῶν αἰτιῶν τοῖς γινομένοις μὴ πᾶσαν νῦν ῥητέον. ποῖαι δέ εἰσιν 40
25 αἰτίαι τῶν γινομένων; καὶ ποίαν νῦν ῥητέον; αἰτίαι μὲν οὖν η τε ὑλικὴ,
καὶ η ποιητική· αὗτη γάρ ἔστιν η ἀρχὴ τῆς κινήσεως. ταύτας δὲ
μόνας τὰς αἰτίας ἐξέθετο, ὡς χρησιμεύσασα μᾶλλον πρὸς γένεσιν τῷ
προϋπάρχειν· τὸ γάρ εἶδος καὶ τὸ οὖν ἔνεκα ἐπιγίνεται. τούτων οὖν, φησί,
τῶν αἰτιῶν, τῆς ποιητικῆς φημι καὶ ὑλικῆς, τὴν ποιητικὴν νῦν μὴ λεκτέον,

2 ὑπάρξη T post ἄλλων iterat τι R 4 ὅπερ ἀδύνατον Z πάθη
γάρ ομ. R 5 ἔστιν ομ. Z: οὐδύνατον (sic) ἔστι R 6. 7 τὸ δυνάμει μόνον τόδε
(τὸ δὲ R) καὶ ὄν. τὸ τόδε (τότε δὲ, pro τὸ τόδε, R) παρὰ RZ: τὸ δὲ δυνάμει ὄν τόδε καὶ
ὄν. τότε γάρ παρὰ GT: τὸ δὲ δυνάμει ὄν τόδε παρὰ a 8 οὖν ομ. Z 9 ἀπλῶς Z
13 δεῖ RZ: εἰ GT: ομ. a 14 τὴν (post καὶ) RT: ομ. GZa 17 δλγων T
21 δὲ αἰτίας R 21. 22 τῆς κινήσεως φαμὲν εἶναι τὴν ἀρχὴν Z 23 τίς αἰτία] τῆς
αἰτίας a δὲ ομ. Z 24 αἰτιῶν R: αἰτίων eett. iimmo πάσας 25. 26 αἰτία
μὲν οὖν η τε ποιητικὴ καὶ η ὑλικὴ Z 27 χρησιμεύσας GTⁱ τῷ] τὸ a
29 τῆς ὑλικῆς φημι καὶ τῆς ποιητικῆς a

ἀλλὰ τὴν ὑλικήν. μηδεθεὶς δὲ τῆς ποιητικῆς αἰτίας, ἐπ' ὀλίγον ἀπτεται 12^ο
τοῦ περὶ αὐτῆς λόγου φάσκων τῶν ποιητικῶν, καθάπερ καν τῷ ὅγδοῳ 45
τῆς Φυσικῆς φησι, τὸ μὲν εἶναι ἀκίνητον ἀεὶ τὸ δὲ κινούμενον ἀεί, ἀκίνη-
τον μὲν τὸ πρώτως κινοῦν, ὥπερ καὶ ἀρχὴν ὠνόμασεν· ἀρχὴ γάρ η
5 κυριωτάτη ἔκεινο. περὶ μὲν οὖν ἔκεινου εἰπεῖν τῆς πρώτης, φησίν, ἐστὶ
φιλοσοφίας (Ὕειλογίᾳ γάρ οἰκεῖον καὶ τῇ Μετὰ τὰ φυσικὰ πραγματείᾳ,
μᾶλλον δὲ πρὸ τῶν φυσικῶν· πρὸς ήμας γάρ ὕστερα τὰ τῇ φύσει πρό-
τερα· εἶπε δὲ περὶ τῆς ἀκίνητου αἰτίας καὶ ἐν τῷ ὅγδοῳ τῆς Φυσικῆς
ἀκροάσεως), περὶ δὲ τοῦ κυκλοφορητικοῦ σώματος, διὰ τὸ συνεχῶς κινεῖ-
10 σθαι τὰλλα κινεῖ, ἐν τῷ μετὰ τοῦτον λόγῳ ἔρεται.

p. 318^a8 Τί τοιοῦτον τῶν καθ' ἔκαστα λεγομένων αἴτιόν ἐστιν.

Τῶν καθ' ἔκαστα φησι τῶν γενητῶν καὶ φθαρτῶν, ἐν τούτοις δὲ η
γένεσις καὶ η φθορά.

p. 318^a9 Νῦν δὲ τὴν ως ἐν ὑλῃς εἴδει τιθεμένην.

15 'Ἐν εἴδει φησὶν ἀντὶ τοῦ ἐν γένει· γένος γάρ η ὑλη, ὁφ' ἦν καὶ η
τῇ οὐσίᾳ ὑποκειμένη ὑλη, καὶ ἀπλῶς πᾶν τὸ δυνάμει ὑλη τοῦ δύναται
γένεσιν. περὶ ταύτης οὖν, φησί, τῆς ὑλῆς εἴπωμεν. δι' ἦν φθορὰ καὶ
γένεσις ἀεὶ ἐστιν ἐν τῇ φύσει καὶ οὐδέποτε ἐπιλείπει· η γάρ ὑλη δυνάμει
οὖσα τῶν ἐναντίων δεκτικὴ ἀίδιος τε ὑπάρχουσα, ἄλλοτε ἄλλο ἐν μέρει
20 ἀναδεχομένη | τὰ ἐναντία, τοῦ μὴ ἐπιλείπειν φθορὰν καὶ γένεσιν τῇ φύσει 12^v
αἰτία ἐστίν.

p. 318^a10 "Αμα γάρ ἀν ἵσως τοῦτο γένοιτο δῆλον, καὶ περὶ τοῦ
νῦν ἀπορηθέντως.

Εἴπερ, φησί, δῆλον γένοιτο τοῦτο, τὸ διὰ τί φθορὰ καὶ γένεσις οὐκ
25 ἐπιλείπει, σὺν τούτῳ φανερωθήσεται καὶ τὸ ἀντέρω ἀπορηθέν, εἰ τῇ
ὑγιαίᾳ οὐσίᾳ ὑπάρχει τι τῶν ἄλλων ἐνεργείᾳ η οὕ.

1 ἐπὶ R	ὅλην Za: ὅλην GRT	2 καν R: ἐν GT: καν (Z)a	2. 3 τῷ
ὅγδοῳ τῆς Φυσικῆς c. 3
	3 φησι a: εἶναι GTR: εἰρηκεν, ἔστι Z, qui proximum εἶναι
omittit		9 περὶ δὲ Z: περὶ
	5 πρώτοις a	φησίν (Z)a: φ ^η R: φημὶ GT	RT: καὶ περὶ (G)a
	φησίν (Z)a: φ ^η R: φημὶ GT	9 περὶ δὲ Z: περὶ	10 κινεῖ
GTZ: κινεῖν a: κινῶ R
			τοῦτον scripsi ex F: τούτων GTR: τοῦτο (Z)a
10. 15 λόγῳ, ἔρεται τὰ καν ⁷ ἔκαστα δὲ τῶν γενητῶν καὶ φθαρτῶν φησιν. ἐν τούτοις γάρ η
γένεσις καὶ η φθορά. ἐν ὑλῃς δὲ εἴδει. ἀντὶ τοῦ ἐν γένῃ φησι. γένος γάρ a, qui superius
lemma continuaverat usque ad p. 318 ^a 12 φθορᾶς καὶ γένεσεως	12 δὲ om. Z		
16 δύνασθαι a	17 οὖν τῆς ὑλῆς φησὶ Z	17. 18 φθορὰ καὶ
γένεσις RZ: φθορὰ καὶ η γένεσις GT: η φθορὰ καὶ η γένεσις a	20 τῶν ἐναντίων a
22 lemma om. a
	εἴπομεν R		25 τὸ] τῷ GR ^{IT} !
	24 εἰ οὖν φησι a		

p. 318^a13 Ἔχει δὲ ἀπορίαν ἵκανην καὶ τί τὸ αἴτιον τοῦ συνείρειν 12^v
ἀεὶ τὴν γένεσιν.

Τὴν προηπορημένην ἀπορίαν πρὸς τὸ μὴ δύνασθαι συνεχῆ εἶναι τὴν 11
γένεσιν δεικνὺς εὔλογον οὖσαν, τιθέσι κατασκευὴν αὐτῆς τοῦτον ἔχουσαν
ἢ τὸν τρόπον. εἰ γάρ, φησί, τὸ φύειρόμενον εἰς τὸ μὴ δὲν ἀπέρχεται, τὸ δὲ
μὴ δὲν οὐδὲν τῶν ὄντων ἐστίν, ὡς ἔδειξεν ἐν τῇ τῶν ὄντων κατὰ γένος
παραθέσει (οὕτε γάρ τόδε, ὅπερ σημαίνει τὴν οὖσαν, οὕτε ποσδὴ οὔτε
ποιὸν οὔτε τῶν ἄλλων τι), πῶς οὐκ ἐπικείχει ἡ γένεσις; εἰ γάρ ἀεὶ (το) 15
τοῦ ὄντος ἀπέρχεται, πεπερασμένον δὲ τὸ ὄν, πάλαι ἀν κατηγόρωτο τὰ
10 ὄντα εἰς τὸ μὴ ὄν. διτι γάρ πεπερασμένον τὸ ὄν, δέδεικται ἐν τῇ Φυσικῇ·
οὐδὲν γάρ ἀπειρον ἐνεργεῖᾳ. δυνάμει γάρ ἐδείχθη τὸ ἀπειρον ὄν. ἡ γάρ
τοῦ συνεχοῦς τομὴ ἐπ' ἀπειρον δυνάμει. ταύτην οὖν μόνην ἔδει μὴ ἐπι-
λείπειν, τὴν τῶν συνεχῶν ὀηλονήτη διαιρεσιν, ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ τὸ ἀπειρον
μόνη. ἐγένετο δ' ἀν τοῦτο τῷ ἀεὶ ἐλάττῳ γένεσθαι τὸ προϋπάρχον μέ-
15 γεθύνει τοῦ ὄντος. τῇ ἀφαιρέσει ἀεὶ καὶ τῇ φύσιορᾳ τῶν κατὰ μέρος. 20

p. 318^a21 Δυνάμει δὲ ἐπὶ τὴν διαιρέσιν.

Τουτέστι δυνάμει ἐπ' ἀπειρον ἔχει τὴν διαιρέσιν· ὁ μὲν γάρ ἀριθμὸς
ἐπὶ τὴν αὐξήσιν ἔχει τὸ ἀπειρον, τὸ δὲ μέγεθος ἐπὶ τὴν διαιρέσιν.

p. 318^a23 Ἀρ' οὖν διὰ τὸ τὴν τοῦτο φυορὰν ἄλλου εἶναι γένεσιν.

20 Συντόμως λίαν τὴν ἀπορίαν ἔλυσεν. οὐ γάρ εἰς τὸ μὴ ὄν, φησίν, ἡ
φυορά, ὥσπερ ἔκειτο ἐν τῇ ἀπορίᾳ, ἀλλ' εἰς ἄλλο ὄν, καὶ ἡ ἄλλου γένεσις 25
ἄλλου φυορά. αὕτη οὖν ἡ ἐνάλλαξις καὶ ἀμειψίς τοῦ ὑποκειμένου, τουτέστι
τῆς ὅλης κατὰ τὰ εἰδῆ μεταβαλλούσης, καὶ ὁ διάυλος ὁ τοιοῦτος αἴτιος τοῦ
συνείρειν τὴν γένεσιν. λύοιτο δ' ἀν τούτῳ καὶ ἡν ἀνωτέρῳ εἰπεν ἀπορίαν
25 περὶ τῆς ἀπλῆς γενέσεως. εἰ γάρ μηδὲν εἰς τὸ μηδαμῶς δὲν ἐνεργείᾳ φιλεί-
ρεται, οὐδὲ ἀν γένοιτο ἐκ τοῦ μηδαμῶς ὄντος ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ πᾶν τὸ γινό-
μενον ἐξ ἐνεργείᾳ τινὸς ὄντος καὶ εἰδοπεποιημένου γίνεται. ἀλλὰ γίνεται
ἐξ αὐτοῦ, οὐχ ἡ ἐνεργείᾳ ἐστὶν ἀλλ' ἡ δυνάμει, τὸ γινόμενον. ἐπειδὴ γάρ 30
τὸ δυνάμει ἀδύνατον καθ' ἑαυτὸν ὑποστῆναι, τοῦτο τὸ δυνάμει δὲν τόδε τι
30 ἄλλο τί ἐστιν ἐνεργείᾳ δ πρὸς τὸ εἶναι μόνον αὐτὸν συμβάλλεται, οὐκέτι
μέντοι καὶ πρὸς τὸ γενέσθαι ἐξ αὐτοῦ ἐκεῖνο δ δύναται· τὸ μὲν γάρ ἐνερ-

2 ἀεὶ (cf. p. 60,1) om. a Aristot. (ut infra v. 24)

(T)a 8 (τι) addidit a 10 Φυσικῇ Γ 5

14 μόνη. εἰ οὖν ἐγίνετο τοῦτο a

προϋπάρχος GT¹

17. 18 ὁ—διαιρέσιν om. a

οὖν] γάρ a 30 τι om. R

3 προειρημένην GTa

11 ή] εἰ Ζ

13 τὸ ἀπειρον ἐν ταύτῃ

γίνεσθαι συνέβαινεν ἀν τὸ

προϋπάρχον a προϋπάρχος GT¹

16 τὸ δὲ δυνάμει ἐπὶ et mox ἀντὶ τοῦ (pro Τουτ-
έστι) a 22 ἄλλος (sic) R

αὐτῇ GTa

31 γενέσθαι GTa

γείᾳ εἶναι κατὰ τὸ εἰδος ἔχει, τὸ δὲ γένεσθαι ἐκεῖνο δὲ δύναται κατὰ τὴν 12^η ὅλην.

p. 318a25 Περὶ μὲν οὖν τοῦ τὴν γένεσιν εἶναι καὶ φυορὰν ὄμοίως περὶ ἔκαστον τῶν ὅντων.

5 Συμπεραίνων τὸν λόγον φησὶν εἰρῆσθαι τὴν αἰτίαν τοῦ γένεσιν εἶναι καὶ φυορὰν ὄμοίως, τὸ ὄμοίως εἰπὼν ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ. τὸ δὲ περὶ ἔκαστων τῶν ὅντων, τουτέστι περὶ ἑκάστην οὓσιαν καὶ τὴν ἀπλῶς καὶ τὴν 25 κατὰ μέρης. ἐφεξῆς δὲ λεχθήσεται ἡ διαφορὰ τούτων.

p. 318a27 Διὰ τί δέ ποτε τὰ μὲν ἀπλῶς γένεσθαι λέγεται τὰ δὲ 10 φυείρεσθαι, τὰ δ' οὐχ ἀπλῶς.

Ἄπορίαν πάλιν ἀλληγορίαν ἐκπίθεται ὁ Ἀριστοτέλης, τί δήποτε τῶν γενέσεων αἱ μὲν ἀπλαῖ γενέσεις λέγονται αἱ δὲ τινές, καὶ τῶν γνομένων τὰ μὲν ἀπλῶς γένεσθαι λέγομεν τὰ δὲ οὐχ ἀπλῶς. ἔχει δὲ τὸ εὔλογον ἡ 45 ἀπορία, ὡς καὶ αὐτός φησιν, ἐκ τοῦ κεῖσθαι τὴν τοῦδε γένεσιν ἀλλου εἶναι 15 φυοράν, καὶ τὴν τοῦδε φυορὰν ἀλλου εἶναι γένεσιν. ὄμοιότερος γάρ οὗτος πᾶσι τοῖς ἐξ ἀλλήλων γνομένοις καὶ εἰς ἀλληλα φυείρομένοις ὑπάρχει, ὡς μηδὲν μᾶλλον τόδε ἡ τόδε φάσκειν γένεσθαι. ὥστε δῆλον ἐκ τῆς κατασκευῆς ὅτι ὁ λόγος αὐτῷ περὶ τῶν οὐσιῶν ἐστι μόνων, διὸ τί τινῶν μὲν 20 οὐσιῶν ἀπλαῖ γενέσεις λέγονται τινῶν δὲ οὐχ ἀπλαῖ τινὲς γενέσεις, 25 καὶ οὐχ, ὥσπερ τινὲς ἐνόμισαν, περὶ τῶν συμβεβηκότων, ὡς ἀπλῶς μὲν 30 τῶν οὐσιῶν γνομένων οὐχ ἀπλῶς δὲ τῶν συμβεβηκότων. περὶ μὲν γάρ τούτων ἥδη καὶ προλαβόμεν εἴπεν καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς ζητήσει, τὸ δὲ νῦν περὶ τῶν οὐσιῶν ἐστιν αὐτῷ ὁ λόγος, τῶν καὶ ἐξ ἀλλήλων γνομένων, τὰ δὲ συμβεβηκότα οὐκ ἐξ οὐσιῶν οὐδὲ οὐσίαι ἐκ τούτων οὐδὲ πάντως ἐξ ἀλλήλων. τὸ γάρ τρίγωνον οὐ πάντως ἐξ ἑτέρου σχήματος ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀσχηματίστου, καὶ τὸ κεχρωσμένον ὀσαύτως ἐκ στερήσεως, εἰς ὡς ἐξ ὕλης τοῦ δέρος γένοιτο (ἀχροὺς γάρ ὁ ἀήρ), καὶ τὸ ἐπιστῆμον πολλάκις ἐξ 45 ἀνεπιστήμονος. ὥστε οὐ περὶ τῆς τῶν συμβεβηκότων γενέσεως ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν οὐσιῶν· αὐτοὶ γάρ πάντως ἐξ ἀλλήλων, καὶ τούτων 50 αἱ μὲν ἀπλῶς εἰσὶ γενέσεις καὶ λέγονται αἱ δὲ τινές. ζητεῖ οὖν τῆς τοι-αὐτῆς χρήσεως τὴν αἰτίαν, καὶ φησιν διτι κατὰ τρεῖς χρὴ διαφορὰς δια-

2. 5 ὅλην. εἶτα συμπεραίνων om. lemmate a	3 τὴν om. Aristot.	8 δειγμήσεται
GT 9 ποτε om. Z τὰ δὲ] καὶ αἱ et Arist. vulg. (τὰ δὲ καὶ codex E)		
13 λέγομεν γένεσθαι R 14 τὴν] τὸ R 18 μόνον GTa ante διὰ τί iterant		
δ λόγος αὐτῷ GTR 20 καὶ om. R 21 γνομένων a δὲ] δὲ περὶ Z		
23 καὶ τῶν Z 24 οὐσιῶν] οὐσία Ra 25 τρίγωνον Z: Δ' GT: om. R:		
σχῆμα a 26 εἰ om. a 27 γένοιτο Z: γένοιτο' ἀν a δὲ om. T ἐπι-		
στήμων GT 30 prius αἱ om. superscr. R		

στελλεσθαι τὴν τινὰ γένεσιν πρὸς τὴν ἀπλῆν, πρώτην μὲν διαφορὰν τὴν 13^τ τῆς ὑλικωτέρας οὐσίας καὶ εἰδικωτέρας, ὡν τὴν μὲν ὑλικωτέραν μὴ ὃν ἐκάλουν οἱ περὶ Παρμενίδην τὴν δὲ εἰδικωτέραν ὅν· διὰ γάρ τοι τοῦτο οὗτος ὁ ἀνήρ τὴν μὲν γῆν μὴ ὃν ὠνόμαζεν ὡς ὅλης λόγον ἐπέχουσαν, 5 τὸ δὲ πῦρ ὃν ὡς ποιοῦν καὶ εἰδικώτερον. ὥστε εἴη ἄν κατὰ Παρμενίδην ἡ μὲν τοῦ πυρὸς γένεσις ἀπλῆ γένεσις, ἡ δὲ τῆς γῆς γένεσις τὶς γένεσις· καὶ φύορὰ δὲ ὡσαύτως, ἡ μὲν τοῦ πυρὸς ἀπλῆ, ἡ δὲ τῆς γῆς τὶς φύορά. κατὰ μὲν οὖν Παρμενίδην ταῦτα ἀν εἴη παραδείγματα τῆς ἀπλῆς καὶ τῆς τινὸς γενέσεως, τὴν μὲν γῆν τιθέμενον ὑλικὴν τὸ δὲ πῦρ εἰδικόν. εἴποις 10 δ' ἄν οὕτως ἔχειν καὶ τὴν τῶν ἀπλῶν στοιχείων γένεσιν πρὸς τὴν τῶν συνθέτων. τῶν μὲν γάρ ἀπλῶν στοιχείων ἡ γένεσις, ὡς ἂν ὑλικωτέρων καὶ ἐν ὅλης τάξει ὑποκειμένων τοῖς συνθέτοις, τὶς γένεσις, τῶν δὲ συνθέτων, οἷον ἀνθρώπου καὶ ἵππου, ἀπλῆ γένεσις. ἀλλὰ δὴ καὶ κατ' αὐτὰ τὰ ὑλικώτερα, λέγω δὲ τὰ ἀπλᾶ σώματα (ὅλη γάρ ταῦτα, καθὼς εἰρηται, 15 τῶν συνθέτων), ἔστι τὶς ἑτέρα διαφορά, καθ' ἣν τὰ μὲν μᾶλλον ἡ κρείττον οὐσία, τὰ δὲ ἡττον ἡ χεῖρον. τὰ μὲν γάρ ἔχοντα ποιητικὰς διαφορὰς 15 μᾶλλον οὐσία καὶ κρείττον οὐσία, τὰ δὲ ἔχοντα παθητικὰς καὶ στερητικὰς ἡττον οὐσία καὶ χεῖρον. ἔστι δὲ ἡ μὲν θερμότης δραστικὴ μᾶλλον καὶ εἶδος, ἡ δὲ φυγρότης παθητικὴ μᾶλλον καὶ στέρησις. οὐκοῦν ἔσται τὸ 20 μὲν πῦρ μᾶλλον οὐσία, καὶ ἡ τοῦδε γένεσις ἀπλῆ γένεσις· ἡ δὲ γῆ ἡττον οὐσία, καὶ ἡ ταύτης γένεσις τὶς οὐχ ἀπλῆ. τοῦ οὖν πυρὸς μεταβολῶντος εἰς γῆν φύορὰ μὲν ἀπλῆ ἔσται, γένεσις δὲ τὶς, τῆς δὲ γῆς εἰς πῦρ μεταβαλλούσης ἔμπαλιν φύορὰ μὲν τὶς, γένεσις δὲ ἀπλῆ. 20 τρίτη δὲ ἔστι διαφορὰ ἐκ τῆς τῶν πολλῶν ἔννοιας εἰλημμένη, οὐκ 25 ἐκ τῆς ἀληθείας. δοκεῖ γάρ τοις πολλοῖς τὸ μᾶλλον αἰσθητὸν μᾶλλον ὃν εἶναι, τὸ δὲ ἡττον αἰσθητὸν ἡττον δὲ εἶναι. ὥστε κατ' ἐκείνους ἡ τῶν μᾶλλον αἰσθητὸν, οἷον γῆς, ἀπλῆ γένεσις, ἡ δὲ τοῦ ἀέρος τὶς γένεσις (ἡττον γάρ αἰσθητὸν ὁ ἀέρος), κατὰ δὲ τὴν ἀληθείαν ἔμπαλιν· μᾶλλον γάρ δὲ ὁ ἀέρος τῆς γῆς. εἰπερ ἡ θερμότης μὲν ποιητικὴ καὶ εἰδικωτέρα, ὡς εἰρηται, ἡ δὲ ψύξις οἷον στέρησις τὶς. τρεῖς μὲν αὗται διαφοραὶ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν θεωρούμεναι, ἡ μὲν κατὰ τὸ ἀπλούστερον καὶ συνθετώντων τὴν ὑλικώτερον τε καὶ εἰδικώτερον. ἡ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἡττον εἶναι οὐσίαν ἥγουν κατὰ τὸ κρείττον καὶ χεῖρον, τρίτη δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἡττον αἰσθητόν, καθ' ἀς ἐπὶ τῶν ἔξι ἀλλήλων γινομένων ἡ μὲν

2 οὐσίαν GT	4 ὠνόμασεν a	post ὠνόμαζεν iterat μὴ ὃν Z	6 γένεσις
(post γῆς) om. GTa	καὶ bis Z	9 τιθέμενον Z: τιθέμεν GTR: τιθέμε-	
νον a	ὑλικὸν a	εἰποι GT	12 γένεσιν a
14. 15 τὰ ἀπλᾶ—καθ' ἣν om. add. mrg. Z	15 καθ' ἣν ut vid. Z: καθ' 2 GT: καθ'	13 ἵππον a	
R: καθ' δ a	17 κρείττων (G)a	18 χεῖρων a	21 τὶς
om. R: τὶς καὶ Z	21. 22 οὖν περιστεβάλλοντος GT	23 μεταβαλούσης Z	
25 γάρ RZa: δὲ GT	αἰσθητὸν δὲ μᾶλλον Z	26 prius δὲ om. R	δύ alterum
Z: om. cett.	27 ἡ τῶν] ἡττον R, qui mox αἰσθητός	29 δὲ om. R	30 ψύξις
libri	μὲν οὖν αὗται a	31 θεωρούμενα a	
ἡττον κατὰ τὸ R	τε om. a	32 ἡττοι T: ἡττοι G: ἡττον (Ζ)a:	

ἀπλῆ γένεσις λέγεται ἡ δὲ τὶς γένεσις. ὅστερον δὲ ζητεῖ οὐκέτι περὶ 13^c
τῶν ἐξ ἀλλήλων γινομένων, ἀλλ᾽ ἀπλῶς καθόλου οὐκέτι τῶν γέντων τὰ
μὲν ἀπλῶς φαμεν γίνεσθαι καὶ χωρὶς προσθήκης, τὰ δὲ οὐκέτι προσ-
θήκης ἀπλῶς δὲ οὐδέποτε, εἴ γε πάντα ὄντα ἔστι. καὶ φησιν δὲ τὸ ἐν- 30
5 ταῦθα τὸ ἀπλῶς καὶ μὴ ἀπλῶς ταῖς κατηγορίαις ὠρισται. ἐπεὶ γὰρ τὰ μὲν
οὐσίαν σημαίνει τὰ δὲ ποιὸν τὰ δὲ ποσόν, τὰ μὲν κατ' οὐσίαν μετα-
βάλλοντα ἀπλῶς γίνεσθαι λέγουμεν, τὰ δὲ κατὰ ἀλλήλην τινὰ κατηγορίαν δεῖ
μετὰ προσθήκης. εἰκότως, ἐπειδὴ καὶ κυρίως ὃν ἡ οὐσία. ἀλλὰ δή, φησί,
καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πάσαις κατηγορίαις τῶν συμβεβηκότων καθόλου ἡ μὲν
10 εἰς τὰ τιμιώτερα μεταβολὴ γένεσις ἀπλῆ, οἷον ἡ εἰς λευκὸν ἀλλοίωσις,
ἡ δὲ εἰς τὰ γείρω. οἷον ἡ εἰς τὸ μέλαν, οὐκέτι. 35

p. 318^a31 Λέγομεν γὰρ δὲ φθείρεται νῦν μὲν ἀπλῶς, καὶ οὐ
μόνον τοδι.

Τὴν χρῆσιν νῦν μαρτύρεται διορίζουσαν τὴν ἀπλῆ γένεσιν τῆς τινὸς
15 καὶ οὐ μόνον μετὰ προσθήκης λέγουσαν τάδε τινὰ γίνεσθαι, ἀλλ᾽ ἔστιν δὲ
καὶ ἄνευ προσθήκης· ὥστε εὐλογον εἶναι ἐπεξελθεῖν τῇ ζητήσει.

p. 318^a34 Φαμὲν γὰρ τὸν μανθάνοντα γίνεσθαι μὲν ἐπιστήμονα,
γίνεσθαι δὲ ἀπλῶς οὐ.

Ἐντεῦθεν τινες ἐνόμισαν τὸν λόγον αὐτῷ εἶναι περὶ τῶν οὐσιῶν καὶ
20 τῶν συμβεβηκότων, ἀπλῆ μὲν γένεσιν τὴν τῶν οὐσιῶν λέγοντι, τινὰ δὲ
γένεσιν τὴν τῶν συμβεβηκότων. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ᾽ ὁ μὲν 40
λόγος ἔστιν αὐτῷ, καθά προείρηται, περὶ τῶν οὐσιῶν, δύως αἱ μὲν
ἀπλῶς λέγονται γίνεσθαι αἱ δὲ μετὰ προσθήκης· τὸ δὲ κατὰ τὸν μανθά-
νοντα παράδειγμα πρὸς μαρτυρίαν ἤγαγε τοῦ τὴν χρῆσιν διορίζειν, καὶ τὰ
25 μὲν ἀπλῶς λέγειν γίνεσθαι τὰ δὲ οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ μετὰ προσθήκης.

p. 318^b2 Διαφέρει γὰρ εἰς ἣ μεταβάλλει τὸ μεταβάλλον, οἷον
ἴσως ἡ μὲν εἰς πῦρ ὅδης γένεσις μὲν ἀπλῆ, φθορὰ δὲ τινὸς. 45
οἷον γῆς, ἡ δὲ γῆς γένεσις γένεσις τὶς, φθορὰ δὲ ἀπλῆ. οἷον
πυρός, ὥσπερ Ηλιομενίδης λέγει δύο τὸ ὃν καὶ τὸ μὴ ὃν.

30 Ἐκτίθεται μὲν ἐνταῦθα τὴν διαφορὰν καθ' ἣν διαστέλλεται ἡ ἀπλῆ

1 alterum γένεσις om. Z 3 γίγνεσθαι a 3. 4 τὰ δὲ—προσθήκης om. R 4 ὄντα
om. Z 5 ὥρισθαι R 7 κατὰ τὴν ἀλλήλην τινὰ GT 8 καὶ om. GTa 11 τὸ ζεῖ-
ρον R 11. 14 οὐκέτι. ταῦτα εἰπὼν μαρτύρεται τὴν χρῆσιν διορίζουσαν, om. hic lemmate, a
12 μὲν om. Arist. fort. ἀπλῆς R¹ 15 λεγούσης a τὰ δὲ τινὰ a et fort.
alii δτε] δτε T 16. 17 ζητήσει. εἰπόντος δὲ, δτε φαμὲν τὸν a 17 μὲν om. RZ
19 ἐνόμισαν τινὲς (om. ἐντεῦθεν) a 27 δὲ τινός ἔστιν Arist. (praeter
cod. L) 28 ἡ δὲ γῆς γένεσις, τὶς γένεσις. γένεσις δὲ οὐχ ἀπλῶς. φθορὰ δὲ a; at cf. Ari-
stotelis codd. EL ἀπλῆ] ἀπλῶς a Arist. 29 ὥσπερ Ra Arist.: ὡς GTZ

γένεσις τῆς τινὸς, τίς δὲ ή διαφορά ἔστι ζητητέον· δοκεῖ γάρ ἀσυμφανῶς 13^η
 παρ' αὐτοῦ εἰρῆσθαι. Τοσὶ μὲν οὖν τις λέγει ταύτην κατὰ τὸ ἀπλούστερον
 καὶ συνθετώτερον εἶναι· τῷ γάρ τὰ ἀπλούστερα ὑλικώτερα εἶναι καὶ ἐν
 ὅλῃς τάξει ὑποτετάχθαι τοῖς συνθέτοις, λεγοιτ' ἀνὴρ τούτων γένεσις τὶς 50
 5 γένεσις, ή δὲ τῶν συνθέτων, ὡς τρανότερον τὸ εἰδος ἐγένετον. ἀπλῆ
 γένεσις κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν καὶ ὁ Παρμενίδης, ἐπειδὴ γῆν καὶ πῦρ
 ὑποθέμενος στοιχεῖα τὴν μὲν γῆν ὡς ὅλην ὑποκείσθαι τὸ δὲ πῦρ ὡς
 εἰδοποιὸν ἐθεώρει, τὴν μὲν γῆν μηδὲν τὸ δὲ πῦρ δὲν ὠνόμασεν. τοι-
 γαροῦν κατ' ἐκείνην, φησίν, ή μὲν τοῦ πυρὸς γένεσις ἀπλῆ γένεσις ἀν-
 10 εῖη, ή δὲ (τῆς) γῆς τὶς γένεσις καὶ οὐχ ἀπλῆ. δοκεῖ δὲ ἀντιπίπτειν πρὸς
 ταύτην τὴν ἐξήγησιν | τὸ τε μηδαμοῦ φαινεσθαι τὸν Ἀριστοτέλην τοῦ 13^η
 ἀπλούστερου καὶ συνθετώτερου μεμνημένον, ἔτι μέντοι κακεῖνο. εἰ γάρ
 τὸ ἀπλοῦν τοῦ συνθέτου τῷ ὑλικωτέρῳ καὶ εἰδικωτέρῳ διαφέρει, ἔσται ή
 αὐτῇ διαφορὰ τῇ ἐφεξῆς καὶ δευτέρᾳ λεγομένῃ, καθὼς τὴν μὲν μᾶλλον
 15 οὐσίαν φησὶν εἶναι τὴν δὲ ηττον· τὸ γάρ μᾶλλον εἶναι οὐσίαν καὶ ηττον
 ἐκ τοῦ ὑλικωτέρου καὶ εἰδικωτέρου σκοπεῖ. καὶ δηλοῖ τοῦτο σαφῶς αὐ-
 τὸς ἐν τῷ περὶ τῆς δευτέρας διαφορᾶς λόγῳ φάσκων “οἶον τὸ θερμὸν 5
 κατηγορία τὶς καὶ εἰδος, ή δὲ φυχράτης στέρησις”, πρὸς τῷ μηδὲν
 μεμνησθαι αὐτὸν τοῦ ὑλικωτέρου καὶ εἰδικωτέρου ἐν τῷ περὶ τῆς πρώτης
 20 διαφορᾶς λόγῳ, ἀλλὰ μόνον τοῦ ὄντος καὶ μὴ ὄντος. διὰ τοῦτο ἀληθεστέρα
 μοι δοκεῖ εἶναι καὶ τῇ λέξει σύμφωνος ή παρὰ Ἀλεξανδρῷ ἐξήγησις. φησὶν
 δὲ ἐκεῖνος τὴν πρώτην διαφορὰν γίνεσθαι κατά τε δὲν καὶ μὴ ὄν, οὐχ ὡς
 Ἀριστοτέλει δοκοῦσαν, ἀλλ' διτὶ διταν ὑποθῆται τὶς εἶναι τὸ δὲν καὶ τὸ μὴ
 ὄν, καθάπερ ὁ Παρμενίδης ἔλεγε τὸ μὲν πῦρ δὲν τὴν δὲ γῆν μὴ ὄν, 10
 25 ἔφεται κατὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν τὴν μὲν εἰς τὸ μὴ δὲν ὄδὸν ἐκ τοῦ
 ὄντος φυτοράν μὲν ἀπλῆν εἶναι γένεσιν δὲ τινὰ, κατὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ μὴ
 ὄντος εἰς τὸ δὲν ὄδὸν τάνατία, φυτοράν μὲν τινὰ γένεσιν δὲ ἀπλῆν. ὅλως
 γάρ κατὰ Ἀριστοτέλην οὐδεμίᾳ οὐσίᾳ εἰς τὸ μὴ δὲν μεταβάλλει. ή γάρ
 ἄλλου, φησί, φυτορά ἄλλου γένεσις. ὥστε οὐδὲν μεταβάλλει ἐπὶ τῶν
 30 οὐσιῶν εἰς στέρησιν ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸ εἰς τὴν τοῦδε στέρησιν μεταβάλλον
 εἰς ἄλλο δὲν μεταβάλλει. τὸ δὲ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν προστέθεικα, διότι ἐπὶ
 τῶν συμβεβηκότων δυνατόν ἔστι· δυνατὸν γάρ τὸν μουσικὸν εἰς τὸ ἄμου- 15

- 1 ἀσυμφώνως R 2 ταύτην λέγει α 5 τρανώτερον GTa 7 τὰ στοιχεῖα α 8 καὶ τὴν
 μὲν α 9 ἐκείνους α 9, 10 ἀν—γένεσις om. R 10 τῆς γῆς α: γῆς TZ: τῆς G (?)
 λ' τλ'
- 11 ἀριστοτέλην T: ἀριστοτέλη R: ἀριστοτέλη Z: Ἀριστοτέλη (G)a 14 ἔτης GT 15 φῆσιν
 et τὴν δὲ—οὐσίαν om. GTa καὶ ηττον] καὶ ηττω GTa 17 φάσκων p. 318b 16
 τὸ μὲν θερμὸν Ar. 18 τῷ Z: τῷ cett. 19 ὑλικωτέρου α 20 ἀληθεστέρα R¹
 21 συμφώνως GTa 23 ὑπόθηται Za 25, 26 τοῦ μὴ ὄντος R
 26 ἀπλῶς R 26, 27 τινὰ (hoc om. Z, si recte enot.), κατὰ δὲ—γένεσιν δὲ RZ: om.
 GT: τινα, τὴν δὲ εἰς τὸ δὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, φυτοράν μὲν τινα γένεσιν δὲ suppleverat a
 τλ'
- 28 ἀριστο RZ: Ἀριστοτέλη α ἡ] εἰ R 30 στέρησιν R¹ τοῦδε] τοῦ G
 31 προστέθεικα T: immo προστέθεικε (cl. p. 59,20) 32 τὸν] τὸ a

σον καὶ εἰς τὴν στέρησιν μεταβαλεῖν, μηδὲν ἔτερον ἐν τῇ ἀποθολῇ τῆς 13^v μουσικῆς προσλαβόντα εἰδὸς ἡ πάθος, ἀλλ᾽ ἡ μόνον τὴν στέρησιν, διότι πρὸς τὸ εἶναι τὴν ὄλην ἐν ὑποστάσει οὐδὲν συμβάλλεται τὸ μουσικὸν ἢ τὸ ἄμουσον. ἐπὶ δὲ τῶν οὐσιῶν αἱ τῶν εἰδῶν ἀπουσίαι καὶ στερήσεις ἡ ἀνύποστατον τὴν ὄλην ποιοῦσιν, ἀν μὴ εἰς ἄλλο τι ὃν ἐνεργείᾳ καὶ εἰδός γένηται ἡ μεταβολή.

p. 318v7 Εἰ δὴ ταῦτα ἡ τοιαῦτα, διαφέρει οὐδέν.

20

Εἴτε πῦρ καὶ γῆν εἴτε ἄλλα τινά, φησίν, ὑπετίθετο ὁ Παρμενίδης, διαφέρει οὐδέν: οὐ γάρ ζητοῦμεν τὸ ὑποκείμενον περὶ διεωροῦνται αἱ δια- 10 φοραί, ἀλλ᾽ αὐτὰς τὰς διαφορὰς καὶ τὸν τῆς ἀντιδιαστολῆς τρόπον, καθ' 30 δὴ ἡ τὶς γένεσις πρὸς τὴν ἀπλῆν διαστέλλεται. τὴν γάρ διαφορὰν προέ- θετο τῶν εἰς ἀ μεταβάλλει τὰ μεταβάλλοντα, καθ' ἀς διαφορὰς διαστέλλο- μεν τὴν ἀπλῆν τῆς τινὸς γενέσεως.

p. 318v11 Οἷς οὖν διώρισται εἴτε πυρὶ [εἴτε] καὶ γῇ.

15 Οὗτος ποτέ, φησί, διώρισται τὸ ὃν καὶ μὴ ὅν, εἴτε πυρὶ λέγοις καὶ γῇ διώρισθαι εἴτε ἄλλοις τισί, τούτων αὐτῶν τὸ μὲν ἔτερον ὃν λεχθήσεται, μὴ ὃν δὲ θάτερον.

p. 318v14 "Αλλον δὲ τῇ ὄλη ὄποια τις ἀν τῇ.

"Γλην ὀνομάζει τὰ ἀπλᾶ σώματα, ὡς ὄλη ὑποκείμενα γενέσει καὶ 20 φύσιορῷ τῶν συνθέτων. καὶ δόξει ταῦτη τὰ σύνθετα κατὰ τὸ εἰδὸς χαρα- 25 κτηρίζεσθαι μᾶλλον, καὶ ἡ προειρημένη ἐξήγησις συμφωνεῖν τῷ προκειμένῳ, καθ' ἣν ἐλέγημεν τὸν Ἀριστοτέλην τὴν πρώτην διαφορὰν ἐκτίθεσθαι κατὰ τὸ ἀπλούστερον καὶ συνθετώτερον, διότι τὸ μὲν ὄλη ἀναλογεῖ τὸ δὲ σύν- 30 θετον εἰδεῖ. νῦν δὲ ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὄλῃ λέγω δὲ τοὺς ἀπλοὺς σώματα. 25 Θεωρούμενης διαφορᾶς ἐκτίθεσθαι ταῦτην δευτέραν. ἡ δὲ διαφορά ἐστι, κακιάπερ προειρήκαμεν, τὸ τὰ μὲν τῶν ἀπλῶν μᾶλλον εἶναι οὐσίαν τὰ δὲ θητον, μᾶλλον τὰ ποιητικὰ μᾶλλον ἔχοντα διαφορὰς καὶ εἰδεῖ ἀναλο- 40

1 μεταβαλλεῖν GT¹: ἀποβάλλειν Z¹ 3 ἐν om. R μεταβαλλεται GT 4 οὐσιῶν]
συμβεβηκόστων Z αἱ τῶν] αἰτιῶν R στερήσις α 7 εἰ δὴ Z: εἰδη GRT:
τὸ δὴ (et mox τοιαῦτα ἔτερα ὑποτίθεσθαι) ex Aristotele a ἡ R 8 ὑπέθετο a
9 θεωρεῖται R¹ 13. 15 γενέσεως. οἵας οὖν φησι διώρισται τὸ ὃν καὶ τὸ μὴ ὃν δια-
φοραῖς, εἴτε a 14 οἵς GTZ: οἵας R, qui mox καὶ om. πυρὶ et γῇ scripsi: πῦρ et
γῇ libri; cf. Ar., unde alterum εἴτε delevi 15 Οἵας scripsi: οἵας libri πυρὶ]
περὶ GT ιέργαις RZ (scilicet Z trahit καὶ γῇ διώρισθαι ιέργαις): λέγεται GT: λέγεται a
17. 19 θάτερον. ὄλην δὲ ωνομάζει (sic) om. lemm. a 18 τῇ ὄλῃ RZ: ἡ ὄλη GT, qui
διαφορά 22 ἀριστοτέλην T²: ἀριστο RZ: ἀριστοτέλη (G)T¹a 26 ειρήκαμεν Z
τὸ Z: τῷ eett. οὐσιῶν R 27 μᾶλλον (ante ἔχοντα) om. R εἰδη et mox οἵα R

γούσας, οἷα ἐστὶν ἡ θερμότης. τὸ γὰρ θερμόν, φησί, κατηγορία τις, 13^v
τουτέστιν ὑπαρκεῖς καὶ ἔξις, ἡ δὲ ψυχρότης οὖν στέρησις, καὶ τὰ κατ'
αὐτὴν εἰδοποιούμενα ἥπτον οὐσία καὶ χεῖρον. ὥστε, φησίν, ἐπειδὴ πῦρ
καὶ γῆ διαφέρει ταῦταις ταῖς διαφοραῖς, τουτέστι τῇ ἔξει καὶ τῇ στερήσει,
5 ἔσται τὸ μὲν πῦρ μᾶλλον οὐσία ἡ δὲ γῆ ἥπτον, καὶ ἡ ἀπὸ γῆς εἰς πῦρ
μεταβολὴ ἔσται τίς μὲν φυρόπα γένεσις δὲ ἀπλῆ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐναντίας μετα-
βολῆς τὸ ἀνάπαλιν.

p. 318^b 21 Τὸ γὰρ ὃν καὶ μὴ ὃν τῷ αἰσθάνεσθαι καὶ μὴ αἰσθά- 45
νεσθαι διορίζουσιν.

10 Εἴπων τὴν τρίτην διαφορὰν κατὰ τὸ τοῖς πολλοῖς διοκοῦν, τῷ τὰ
μὲν μᾶλλον τὰ δὲ ἥπτον αἰσθητὰ εἶναι, νῦν τὴν αἱτίαν προστίθησι δι' ἣν
δοκεῖ τοῖς πολλοῖς τὸ μᾶλλον αἰσθητὸν μᾶλλον εἶναι. ἐπειδὴ γὰρ τὴν
αἰσθησιν ταῦτὸν οἴονται εἶναι τῇ ἐπιστήμῃ, τῇ δὲ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ ἀνεπιστη-
μούσῃ κατὰ ἀλήθειαν διορίζεται τὸ δὸν καὶ τὸ μὴ ὃν (τὸ μὲν γὰρ ὃν ἐπι- 50
15 στητόν τε καὶ γνωστόν, τὸ δὲ μὴ ὃν ἄγνωστόν τε καὶ ἀνεπίστητον), νομί-
ζουσι τῇ αἰσθήσει καὶ τῇ ἀναισθησίᾳ διορίζεσθαι τὰ ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα.

p. 318^b 24 Καθάπερ οὖν αὐτοὶ τῷ αἰσθάνεσθαι ἡ τῷ δύνασθαι
καὶ ζῆν καὶ εἶναι νομίζουσιν, οὕτως καὶ τὰ πράγματα.

Ἐπέρα πίστις τοῦ οἰεσθαι τὰ αἰσθητὰ ὄντα εἶναι, τὰ δὲ μὴ αἰσθητὰ
20 μὴ ὄντα, ἐκ τοῦ ὑπολαμβάνειν | καὶ ἔσωτος εἶναι τε καὶ ζῆν καθὸ 14^r
αἰσθάνονται ἡ δύνανται αἰσθάνεσθαι. ὥσπερ γὰρ τοῖς αἰσθανομένοις τὸ
ζῆν καὶ εἶναι τῷ αἰσθάνεσθαι δρίζουσιν, οὕτω καὶ τοῖς αἰσθητοῖς τὸ εἶναι
φασι τῷ αἰσθησιν κινεῖν δύνασθαι. τὸ γὰρ οὕτως καὶ τὰ πράγματα
οὐ ‘τῷ αἰσθάνεσθαι’ δηλοῦ, ἀλλὰ ‘τῷ κινεῖν αἰσθησιν’, ὥστε πάντα μὲν
25 ὠρίσθαι αἰσθήσει καὶ ἀναισθησίᾳ, ἀλλὰ τὰ μὲν ζῶντα τῷ αἰσθάνεσθαι,
τὰ δὲ ἄλλα τῷ αἰσθητὰ εἶναι. 5

p. 318^b 26 Τρόπον τινὰ διώκοντες τὰ ληθέες, αὐτὸ δὲ λέγοντες οὐκ
ἀληθέες.

Τὸ μὲν γὰρ οἰεσθαι τὸ μᾶλλον ἐπιστητὸν μᾶλλον δὸν εἶναι, τὸ δὲ
30 ἥπτον ἐπιστητὸν ἥπτον δὸν εἶναι, καὶ ἀπλῶς ἐπιστήμῃ καὶ ἀγοίᾳ δρίζειν

2. 3 τὰ κατὰ ταῦτην GTa 3 ἥπτων ετεχέρων R 8 καὶ τὸ μὴ ὃν a et Ar.
vulg. τῷ RZ: τὸ GTa 8. 9 μὴ αἰσθάνεσθαι GRTZ: μὴ a; cf. Arist.
10 πολλοῖς om. R 14 τὸ μὲν] τῷ μὲν a 17 τὸ (pro τῷ) utrobique GT
18 οὕτω a 20 μὴ Ra; om. GTZ 21 αἰσθάνεσθαι a 22 καὶ (ante εἶναι)
om. GTa τῷ T 23 φησὶ GTa τῷ] τὸ GT οὕτω a
τὰ] τοῖς R 26. 29 εἶναι. εὐθύνων δὲ ἐκείνους. τὸ μὲν οἰεσθαι φησι τὸ μᾶλλον, omissio
hic lemmate, solito more interpolat a 30 ἐπιστήμην R¹ διορίζειν Ζ

τὸν ἦν τε καὶ μὴ ὄν. ἀληθιές (τὸ γάρ ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ φύσει ἀνεπίστητον 14r
οὐδὲ ὄν ἔτει). τὸ δὲ εἰς ταῦτα ἔχειν τῇ ἐπιστήμῃ τὴν αἰτητησιγ ψευδές.

p. 318v27 Συμβαίνει δὴ κατὰ δόξαν καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἄλλως
τὸ γίνεσθαι τε ἀπλῶς καὶ φθείρεσθαι. 10

5 ‘Η μὲν ἀλήθεια ἔφασκε τοῦ μᾶλλον ὄντος τὴν γένεσιν ἀπλῆν εἶναι, 16
ἡ δὲ τῶν πολλῶν δόξα οὐ τοῦ μᾶλλον ὄντος, ἀλλὰ τοῦ μᾶλλον αἰσθητοῦ.
μάχεται δὲ ταῦτα ἀληθήσις· τὸ γάρ πνεῦμα καὶ ὁ ἀληθεύοντος συγκρινόμενος τῇ
γῇ τοῖς μὲν πολλοῖς δόξει διὰ τὸ ἡττον αἰσθητὸν εἶναι χείρον εἶναι, διὸ
καὶ τὰ φιλειρόμενα εἰς ἀέρα εἰς μηδέν φασιν ἀναλύεσθαι. οἷον εἰ δῶρο
10 φιλαρεή, οὐκ εἰώμασι λέγειν ἀέρα γεγονέναι, ἀλλὰ φύορὰν δῶρος, εἰ μέν· 20
τοι φιλαρεῖς ὁ ἀληθεύοντος ποιήσει, γένεσιν δῶρος φασιν, οὐ φύορὰν ἀέρος.
ταύτη τοίνυν ἡ γῇ ὡς ἀπτὸν οὐσία καὶ ἀντίτυπον, τουτέστι στερεόν,
μᾶλλον εἶναι δόξει, διότι μᾶλλον αἰσθητόν κατὰ ἀλήθειαν δὲ μᾶλλον δη
6 ὁ ἀληθεύοντος γῆς, τῷ περιεκτικὸν αὐτὸν εἶναι τῆς γῆς καὶ εἰδικωτέραν
15 ἔχοντα διαφορὰν τὴν θερμότητα.

p. 318v35 Διά τε γάρ τὸ τὴν ὅλην διαφέρειν η̄ τῷ οὐσίαν εἶναι.

Τὰς διαφορὰς ἀναλαμβάνει, καθ' ἃς ἡ ἀπλῶς γένεσις τῆς τινὸς
διωρίζετο. τὸ δὲ τὸ τὴν ὅλην διαφέρειν ὡς κοινὸν πασῶν τῶν διαφορῶν
εἴργεται, ὡς εἰ λέγοι διὰ ἡ ἀπλῆ γένεσις τῆς τινὸς διωρίζεται τῷ τὴν ὅλην 25
τῶν μεταβαλλόντων διαφέρειν κατὰ τινὰ τούτων τῶν διαφορῶν. εἰτα ἐπι-
φέρει τὰς τρεῖς διαφοράς· η̄ γάρ τῷ οὐδίσιαν εἶναι η̄ μὴ εἶναι (ἥνα εἰπή
τὴν πρώτην διαφορὰν τὴν κατὰ τὸ δην καὶ μὴ δην), η̄ τῷ μᾶλλον η̄ ἡττον
εἶναι (τὴν διλικωτέραν λέγων καὶ εἰδικωτέραν, η̄ ἀπλῶς καθὸ δη μὲν
κρείτων οὐσία ἔστιν η̄ δὲ χείρων, ἐπεὶ καὶ τὸ εἰδός τῆς ὅλης κρείττον,
25 ὡς τοῦ ἔνεκα του τὸ οὐ δηνεκα), η̄ τῷ μᾶλλον αἰσθητὸν εἶναι η̄ ἡττον.

p. 319a3 Τοῦ δὲ τὰ μὲν ἀπλῶς γίνεσθαι λέγεσθαι, τὰ δέ τι, μὴ 30
τῇ ἐξ ἀλλήλων γενέσει.

Ζητήσας ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἐπὶ τῶν οὐσιῶν τί δῆποτε τὰ μὲν 42

2 οὐδὲν δην GRT 3. 4 ἄλλως καὶ τὸ (at τῷ T¹) GT et Aristotelis cod. II 4 καὶ
τὸ φθείρεσθαι a Arist. vulg. , 8 χείρων a 9 εἰς R¹ 12 καὶ om. R
13 δην om. Z 14 ὁ om. T εἶναι αὐτὸν Z 15 fort. ἔχειν 16 omissio
lemmate interpolat ταῦτα εἰπών a τε GRTZ: om. Arist. τὸ RZ: τῷ GT
διαφέρει R τῷ] τὸ R οὐσιῶν Z 18 τὸ δὲ τὸ scripsi: τὸ δὲ R: τῷ δὲ
τῷ G: τῷ δὲ τῷ T²: τὸ δὲ τῷ T¹Za 21 η̄ γάρ] η̄ γάρ (G)a εἴποι GT
22 καὶ τὸ μὴ δην a 24 ἐπὶ T 25 τοῦ ἔνεκα του τὸ οὐ δηνεκα a: τὸ ἔνεκα του
(ἔνεκα τοῦ R) οὐ δηνεκα GRT: τὸ οὐ δηνεκα τοῦ ἔνεκα του Z η̄ (ante ἡττον) om. GT:
καὶ a 26 λέγεσθαι om. GT (ut Arist. cod. L) τὰ δέ τι RZ: τὸ δέ τι GT:
τὰ δέ τι μόνον a Aristot.

ἀπλῶς γίνεσθαι λέγεται τὰ δὲ μετὰ προσθήκης, νῦν τὴν αὐτὴν ζήτησιν κινεῖ 14^v οὐκ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν (οὐ γάρ, φησί, περὶ τῶν ἐξ ὀλλήλων γινομένων ποιεῖται τὸν λόγον), ἀλλὰ καθόλου περὶ πάντων, πῶς ποτε τὰ μὲν ἀπλῶς φαμεν γίνεσθαι τὰ δὲ οὐχ ἀπλῶς. λέγει τοῖνυν ταῦτα ταῖς κατηγορίαις διωρίσθαι, 15 5 καὶ τὰ μὲν κατ' οὐσίαν γινόμενα ἀπλῶς γίνεσθαι, τὶ δὲ γίνεσθαι καὶ οὐχ ἀπλῶς τὰ κατ' ἄλλην τινὰ τῶν συμβεβηκότων κατηγορίαν γινόμενα.

p. 319 a 14 Οὐ μὴν ἀλλ' ὁμοίως (ἐν πᾶσι).

'Ἐν ἀπάσαις ταῖς κατηγορίαις, κοινόν φησιν εἶναι ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις, εἴτε ἀπλῆ γένεσις θεωροῦτο καθάπερ ἐν ταῖς οὐσίαις, εἴτε τὶς 10 γένεσις καθάπερ ἐν ταῖς λοιπαῖς κατηγορίαις, τὸ τὴν μὲν ἐπὶ τὰ τιμιώτερα μεταβολὴν γένεσιν λέγεσθαι, τὴν δὲ ἐπὶ τὰ ἀτιμάτερα καὶ χείρονα φύσηράν· 50 γένεσις μὲν γάρ ή τοῦ λευκοῦ, ή δὲ τούτου εἰς τὸ μέλλον μεταβολὴ οὐ γένεσις μέλλον, ἀλλὰ φύσηρά λευκοῦ. οὕτως Ἀλέξανδρος ἐξηγήσατο συμφώνως τοῖς ἐν τῇ Φυσικῇ εἰρημένοις.

15 p. 319 a 18 Καὶ δλως καὶ ἐν ταῖς οὐσίαις.

'Εξήτησε γάρ καπὶ τῶν οὐσιῶν τὴν διακρισιν τῆς ἀπλῶς γενέσεως καὶ τῆς τινὸς ἐξήτησε καὶ καθόλου ἐπὶ πάντων, διπερ δηλοῦ τὸ δλως.

p. 319 a 20 Καὶ ἔστιν δεὶ ή θατέρου γένεσις ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ἄλλου φύσηρά.

20 Εἰκότως προσέθηκε τὸ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν, διότι οὐκ ἐπὶ πάντων τῶν ὅντων ἐνεργείᾳ ή θατέρου γένεσις ἐτέρου τινὸς ὅντος ἔστι φύσηρά. ὡς ἐπὶ τοῦ μανθάνοντος καὶ ἐπιστήμονος γινομένου· στερησις γάρ τὸ ἀνεπιστήμον. 14^v

p. 319 a 22 'Αλλὰ μὴν οὐδ' ἀπορῆσαι δεῖ διὰ τί γίνεται τι δεὶ ἀπολλησμένων.

25 'Ἐν τοῖς προλογιοῦσιν ἀπορήσας τί δῆποτε οὐκ ἐπιλείπει ή γένεσις, ἀλλ' 6

2 fort. ποιοῦμαι et 3 ἐπὶ πάντων 4 γενέσθαι GR διώρισται GTR 5 γίνεται (altero loco) libri 7 ἐν πᾶσι addidi 8 ἀπάσαις] πάσαις Z 8. 9 ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις om. a 12. 13 ή δὲ—λευκοῦ om. add. mrg. T² 13 δ Ἀλέξανδρος a 14 Φυσικῇ] cf. Γ 1 p. 201 a 3 sqq. 15 καὶ om. a; at cf. Ar. codd. III 16 ἀπλῆς R 17 alterum καὶ om. R 18 ή θατέρου γένεσις δεὶ (cum Arist.) et mox ἀλλ' οὐ φύσηρά GT: lemma om. hic a, qui pergit εἰκότως δὲ προσέθηκε 22 post ἀνεπιστήμον addit ὥστε ἐν ἐκείνοις μόνον τοῦτο θεωρητέον, ἐν οἷς ἐναντίοις οὐσιν ὄριται τὸ βέλτιον καὶ τὸ χείρον a. Item in margine superioris lemmatis addunt ἀλλ' οὐχ ὅταν ἐπιστήμων (sic; cf. Aristot. p. 319 a 16 sq.) τοῦτο οὐκ ἐν πᾶσι τοῖς ἐναντίοις δεῖ ἐπισκοπεῖν, ἀλλ' ἐν ὅσοις ὄριται τὸ χείρον τὲ (καὶ?) βέλτιον GT² 23 οὐδὲ R δεῖ] γρή RZ; at cf. p. 60, 29 τι ἀεὶ GTZ et Arist. cod. F: δεὶ Ra

ἀεὶ συνείρει, τὸ τῆς ἀπορίας εῦλογον ἔδείκνυεν ἐκ τοῦ ἀεὶ ἀπιέναι τι τῶν 14^ν δόντων τῶν φιλοριμένων εἰς τὸ μὴ ὃν χωρούντων. δεῖξας οὖν ἐν τοῖς προλαβοῦσι συντόμως πόθεν οὐκ ἐπιλείπει ἡ γένεσις, καὶ εἰπὼν ὅτι διὰ τὸ τὴν ἄλλου φιλοράν ἄλλου εἶναι γένεσιν, καὶ διὰ τούτου λύσας πάσας τὰς 5 προβεβλημένας ἀπορίας, ὑπομιμήσκει νῦν τοῦ λόγου τοῦ κατασκευαστικοῦ 10 τῆς ἀπορίας φάσκων μετὰ τὴν λύσιν τὴν εἰρημένην μηκέτι χώραν ἔχειν τὸν κατασκευαστικὸν τῆς ἀπορίας λόγον, τὸν φάσκοντα μὴ δεῖν γένεσιν ἀεὶ εἶναι ἀπολλυμένων τινῶν καὶ εἰς τὸ μὴ ὃν χωρούντων. οὐ ταυτολογῶν δὲ ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον, ἀλλ ἐπειδὴ εἴπε προσεχῶς ὅτι οἱ πολλοὶ 15 10 τὸ ἀπλῶς γίνεσθαι καὶ φιλείρεσθαι τῷ εἰς αἰσθητὸν ἐξ ἀναισθήτου ἡ ἐξ αἰσθητοῦ εἰς ἀναισθήτον τὴν μεταβολὴν γίνεσθαι κρίνουσι, διότι κατ' αἰσθησιν ἔρντες ταύτη τὸ ὃν καὶ τὸ μὴ ὃν ἐξετάζουσι καὶ τὸ μὴ τῇ 15 αἰσθησει ὑποπτεύοντας ἡ μὴ μᾶλλον οὐδὲ εἶναι οὔνται, αὐτὸ δὴ τοῦτο εἰς ὑπόδειγμα τοῦ οἰκείου λόγου παρέλαβε, τοῦ τὴν ἄλλου γένεσιν ἄλλου 20 εἶναι φιλοράν καὶ ἔμπαλιν, καὶ τοῦ τρόπου μὲν τινα ἐξ ὄντος γίνεσθαι τὰ γινόμενα καὶ φιλείρεσθαι εἰς ὃν, τρόπον δέ τινα ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι καὶ εἰς μὴ ὃν ἀναλύεσθαι. καὶ οἱ πολλοὶ γοῦν, φησί, τὴν ἀπλῶς γένεσιν τὴν ἐξ ἀναισθήτον μεταβολὴν κρίνουσι, καὶ φιλοράν τὸ ἐναντίον, τοῦ ἀναισθήτου οὐ παντελῶς μὴ ὄντος. κοινῷ οὖν λόγῳ καὶ ἀπλῶς 25 20 πᾶσα γένεσις ἐκ μὴ ὄντος, διότι ἐκ τῆς ὅλης ἥτις πάντων ἔχει τὴν στέρησιν, ἡ δὲ στέρησις τὸ μὴ ὃν· ἐξ ὄντος δὲ πᾶλιν. διότι δυνάμει πάντα. καὶ τὸ ἐξ οὐ δὲ προσεχῶς ὃν ἐστι καὶ μὴ ὃν, οἷον εἰ ἐξ ἀέρος γένοιτο πῦρ. ἀλλ εἰ καὶ ἐστι τι ὃν ὁ ἀήρ, ἀλλ οὐκ ἐστι πῦρ, οὐδὲ ὑπομένοντος τοῦ δέρος ἡ τοῦ πυρὸς γένεσις. διστε καὶ ταύτη ἐκ μὴ ὄντος. ἐξ ὄντος 25 δὲ πᾶλιν, καθ' αὐτὸ μὲν ἐξ ὄντος διότι ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ὅπερ ὃν ἐστι, κατὰ συμβεβηκός δὲ διότι ἐξ ἀέρος² συνέβη γάρ τὸ ἐξ οὐ τὸ πῦρ ἡ ἀέρα²³ εἶναι ἡ ἔύλον ἡ ἔλαιον ἡ ὄντιον ἄλλο. τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῆς φιλορᾶς ἀντικειμένως.

'Αλλὰ μὴν οὐδὲ ἀπορῆσαι δεῖ διὰ τί γίνεται τι δεῖ ἀπολλυ-
30 μένων. οὐ δεῖ, φησίν, ἀπορεῖν διὰ τί ἀπολλυμένου τινὸς ἐν τοῖς φιλορ-
μένοις οὐκ ἐπιλείπει ἡ γένεσις²⁴ οὐ γάρ εἰς τὸ πάντη μὴ ὃν ἡ φιλορά,
οὐδὲ ἐκ τοῦ πάντη μὴ ὄντος ἡ γένεσις. καὶ παραμυθεῖται τὸν λόγον
τοῦτον διὰ τῆς τῶν πολλῶν χρήσεως, οὐ τὸ ὃν καὶ μὴ ὃν τῷ αἰσθητῷ
καὶ τῷ ἀναισθήτῳ διορίζουσιν²⁵ οὐ γάρ τὸ μηδαμῶς ὃν μὴ ὃν καλοῦσιν,

1 ἄλλογον ἐνδείκνυεν R 2 εἰς] καὶ εἰς a τὸ] τὰ GT¹ χειρούντων
GT¹ 7 τὸν (priore loco)] τὸ GT¹ 7. 8 εἶναι ἀεὶ Z 11 ἀναισθήτον] αἰσθη-
τὸν GT πρόνομαν R 11. 12 ζῶντες καὶ αἰσθητοί Z 12 τῇ om. Z
13 ὑποπτεύον libri 14 τοῦ τῇ] τὴν τοῦ Z 15 τρόπου a et ut vid. R¹
17 φασί GT 18 τὸ ἐναντίον om. a 21 πᾶλιν om. Z 23 οὐκ ἐστι (ἐστιν R)
RZ: οὐκέτι GTa 25 ἐξ ὄντος om. Z, fort. recte 26 διότι] δτι Z 28 ἀντικειμένης
compend. R 29 lemma om. et pergit δι? δ οὐ δεῖ a 32 ὄντος] ὄντα GT¹
33 οὐ] ἡ T αἰσθητῷ Z: αἰσθητικῷ eft. 34 τῷ om. Z ὄριζονται GTa
μὴ om. superser. R, ubi rursus in mrg. μὴ ὃν

ἀλλὰ τὸ αὐτοῖς ἀναίσθητον. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ἡμεῖς φαμεν 14^ν
κατά τι ἐκ τοῦ ἀπλῶς ὅντος, κατά τι δὲ ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὅντος τὴν 30
γένεσιν καὶ τὴν φυμορὰν εἰς ὄν τε καὶ μὴ ὄν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον.

p. 319a25 Εἴτε οὖν ὅντος τινὸς τοῦ ὑποκειμένου εἴτε μή.

5 Τουτέστιν εἴτε ἔχει ὑπαρξίν τινα τοῦτο τὸ ἀναίσθητον καὶ μὴ ὄν 25
λεγόμενον, εἴτε μὴ ἔστιν ὑποκειμένον, οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸν λόγον.
καθόλου γάρ εἰς οἶον χωρεῖ τὸ φύειρόμενον, ἐκ τοιούτου γίνεται τὸ γινό-
μενον. εἰ τοίνυν φυμαρέντος τοῦ ὄντος γίνεται τὸ μὴ ὄν, δῆλον διτι καὶ
τοῦ μὴ ὄντος φυμαρέντος γίνεται τὸ ὄν. καὶ ὅρα ὅπως ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ
10 μὴ ὄντος γένεσιν εἴπει, δηλῶν συφῶς διτι ὅταν εἰς τὸ μὴ ὄν χωρεῖν λέγω-
μεν τὸ φύειρόμενον, οὐκ εἰς τὸ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄν λέγομεν.

Εἴτε οὖν ὅντος τινὸς τοῦ ὑποκειμένου εἴτε μή. τὸ φύειρόμενον, 40
φησίν, ἔνιοι εἰς τὸ μὴ ὄν χωρεῖν λέγουσι, τῷ εἰς ἀναίσθητον μεταβάλλειν,
οὐ περιεργαζόμενοι τὸ εἴτε ὄντος τινὸς ὑποκειμένου γέγονεν ἢ μεταβολὴ
15 εἰς τὸ αἰσθητὸν εἴτε μή, τουτέστιν εἴτε ἔχοντος ὑπαρξίν τοῦ ἀναίσθητου
καὶ μὴ ὄντος λεγόμενου εἴτε μή. ἀλλ’ οὐ διίτι εἶναι ἢ μὴ εἶναι φασι
τοῦτο τὸ ἀναίσθητον, διὰ τοῦτο ἢ ἔστιν ἐξ αὐτοῦ ἡ γένεσις ἢ οὐκ ἔστιν.
ἀλλὰ διότι ἔστι καὶ ὑπόκειται, διὰ τοῦτο ἐξ αὐτοῦ τὸ αἰσθητὸν γίνεται.
τὸ οὖν εἴτε ὄντος τινὸς τοῦ ὑποκειμένου σημαίνει εἴτε εἶναι λεγο- 45
20 μένου παρ’ αὐτῶν εἴτε μὴ εἶναι. οὐδὲ γάρ ἔκεινοι προσδιώριζον τοῦτο
τὸ ἀναίσθητον, ἐξ οὗ τὴν γένεσιν ἔλεγον, εἴτε τῶν ὄντων καὶ ἐν ὑπάρξει
ἢν εἴτε μή. ὅ τι γάρ ἀν τούτων ὑπάρχῃ, οὐκ ἐπιλείψει ἡ γένεσις. εἰ
μὲν γάρ τῶν ὄντων ἔστι τὸ ἀναίσθητον, εἰς δὲ ἡ φυμορὰ καὶ ἐξ οὗ ἡ γένε-
σις, δι’ αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἐπιλείψει, ἐπεὶ μὴ εἰς τὸ πάντη μὴ ὄν ἡ φυμορά.
25 εἰ δὲ τῶν μὴ ὄντων, ἐπειδήπερ ἡ μὲν φυμορὰ τοῦ μὴ ὄντος ἔστι γένεσις
(ἢ δὲ γένεσις) φυμορὰ τοῦ μὴ ὄντος, πάλιν οὐκ ἐπιλείψει, διαδεχομένων 50
ἄλληλα τοῦ ὄντος τε καὶ μὴ ὄντος.

p. 319a29 Ἀλλὰ τοῦτο τὸ μὴ ὄν ἀπλῶς πότερον τὸ ἔτερον τῶν
ἐναντίων ἔστιν.

30 Ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἔζητει εἰ ἔστι τι ἀπλῶς γινόμενον, τουτέστιν
κυρίως, καὶ ἔλεγεν ἐκ τοῦ ἀπλῶς | μὴ ὄντος γίνεσθαι. διδάξας οὖν 15^ρ

2 δὲ om. T¹ 4 et 12 εἴτε καὶ μὴ Z 9 ὅρα ἀκριβῶς ὅπως Z 11 μηδαμῆ
om. Z 13 εἰς prius om. T¹ μεταβάλλειν Z: μεταβάλλειν εἰς (εἰς in τὸ mutavit a)
αἰσθητὸν GRTa 14 τινὸς τοῦ ὑποκειμένου Z 15. 16 τουτέστιν — εἴτε μὴ om.
add. mrg. T² 15 ὑπαρξίν ἔχοντος Z 16 οὐ διότι a: οὐδὲ ὅτι eett.
17 τὸ om. G (item T ubi verba φασι τοῦτο ἀναί— T² in ras. scriptis) 20 οὐ
γάρ Z προδιώριζον T¹: προσδιώριζοντο a 25 εἰ] ἡ GT 26 ἡ δὲ γένεσις
addidit a 28 post ἀπλῶς ex interpolato, ut opinor, Aristotele addunt ἀπορήσειν ἄν
(particulam om. a et Ar. codd.) τις GTa πρότερον R¹

ίκανῶς περὶ τῆς ἀπλῆς γενέσεως καὶ τοῦ ἀπλῶς ὄντος καὶ κατὰ πόσα 15
 σημανόμενα λέγεται, νῦν ζητεῖ περὶ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος τί σημαίνει.
 μήποτε τὸ ἔτερον τῶν ἐναντίων, τὸ κατὰ τὴν στερητικὴν διαφορὰν
 χαρακτηριζόμενον, οἷον γῆς καὶ πυρός; ἀρά τὸ μὴ ὄν τὴν γῆν φαμεν
 5 εἶναι ὃν δὲ τὸ πῦρ; ἢ οὐ περὶ τούτων τῶν καταχρηστικῶν λεγομένων ὁ 5
 λόγος, ἀλλ᾽ ἡ ζήτησίς ἐστι καθόλου περὶ τῶν κυρίων ὄντων καὶ κατ'
 οὐσίαν, δταν φῶμεν αὐτὰ ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ὅποιόν τι τὸ μὴ ὄν
 νοοῦμεν εἶναι: ὅπερ οὖν ἀνωτέρῳ ἔλεγε. φάσκων τὸ μὴ ὄν τοῦτο εἶναι
 τὸ δυνάμει μὲν ὃν ἐντελεχείᾳ δὲ μὴ ὄν, τοῦτο σαφέστερον ἐνταῦθα φησιν.
 10 ἡ ὥλη γάρ, φησίν, ἐστὶ τὸ μὴ ὄν, ἐξ ἣς καὶ τὸ πῦρ καὶ ἡ γῆ γεννᾶται.
 εἰ δὲ λέγοις δτι ἡ ὥλη αὐτὴ καὶ μὴ ἀντὴν οὐχ ὑφίσταται, ἀλλ᾽ ἐστιν δεὶ
 μετά τινος εἰδούς, ὡς μηδέποτε ἐκ μὴ ὄντος ἀλλ᾽ ἐξ ὄντος γίνεσθαι τὸ
 γινόμενον, ἐρῶ πρὸς τοῦτο, ὅπερ καὶ ἀνωτέρῳ προειρήκαμεν, δτι τὸ εἶδος 10
 τῇ ὥλῃ πρὸς μὲν ὅπαρξιν συντελεῖ, πρὸς μέντοι γένεσιν τοῦ ὅπερ οὐκ ἐστιν
 15 οὐδὲν συμβάλλεται. οὐδὲς γάρ ὡς ἐνεργείᾳ εἰ τόχοι γῆ οὖσα μεταβάλλει
 εἰς πῦρ, ἀλλ᾽ ὡς δυνάμει οὖσα πῦρ, τοῦτο δὲ ὡς ὥλη αὐτῇ ὑπάρχει. ἐξ
 ὥλης ἀρά τὸ γινόμενον. καθάπερ ὁ χαλκός, ἵνα τῷ Ἀλεξάνδρου τοῦ
 ἐξηγητοῦ χρησώμεθα ὑποδείγματι, εἴπερ ἀδύνατον ἣν χωρὶς τοῦ εἰδούς
 τοῦ ἀνδριάντος ὑποστῆναι, μετέβαλλον δὲ εἰς ἀλλήλους οἱ ἀνδριάντες, 15
 20 οὐ διὰ τοῦτο τῆς ἴδιας ἔτερετο ὑπάρξεως, ἀλλ᾽ ἣν ἔτερος τοῦ ἀνδριάν-
 τος· καὶ ὁ γινόμενος ἀνδριάς, εἰ καὶ μὴ ἐξ ἀργοῦ χαλκοῦ ἐγίνετο ἀλλ᾽
 ἐξ ἀνδριάντος, δύμως οὐ λέγεται ἐξ ἀνδριάντος γεγονέναι ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ χαλ-
 κοῦ τοῦ ἀνδριάντος· οὕτως ἔχει καπὶ τῆς ὥλης, ἐπειδὴ δὲ μετά τινός
 25 εἶστιν εἰδούς (μηδὲν γάρ οὖσα ἐνεργείᾳ ἀνυπόστατος ἐστι), τὸ γινό-
 μενον ἐξ αὐτῆς δεὶ μὲν οὔσης μετά τινος γίνεται δὲ πρὸς ὅπαρξιν αὐτῇ
 συντελεῖ, οὐ μὴν ἐξ εκείνου δὲ ἐστιν ἐνεργείᾳ ἡ ὥλη γίνεται τὸ γινόμενον, 20
 ἀλλ᾽ ἐκ τῆς ὥλης ἥτις δυνάμει εἶστι σῶμα.

p. 319a33 Καὶ ἀρά γε ἔτέρα ἐκατέρου ἡ ὥλη, ἢ οὐκ ἀν γίνοιντο
 ἐξ ἀλλήλων οὐδὲ ἐξ ἐναντίων;

30 Εἰπὼν τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν ἔτερον εἶναι τῶν γινομένων. οὐ τὸ δοκοῦν
 ηττον εἶναι διὰ τὸ τὰς στερητικὰς ἔχειν διαφοράς, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον
 ἀμφοῦν, καὶ τῷ ηττον ὄντι καὶ τῷ μᾶλλον, νῦν ζητεῖ ἐψεῦχες εἰ ἐκατέρου 25
 ἐκείνων, τῆς τε γῆς καὶ πυρὸς ὡν ἐμνημόνευσεν, ἔτερόν ἐστι τὸ ὑποκει-

5 ἡ οὕτως οὐ περὶ R καταχρηστικῶν GT¹ 7 φαμὲν R¹ ὃν om. a 8 ἀνωτέρῳ
 p. 317b16 9 ἐνδελεχεῖται Z, qui mox τοῦτο om. 11 λέγεις T 13 ἔρει corr.
 T²: ἔροῦμεν a 13. 14 δτι τῇ ὥλῃ τὸ εἶδος Z, qui proximum μὲν om. 17 χαλκός
 τοῦ ἀνδριάντος ὥλη, ἵνα τῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου a 19 μετέβαλλον scripsi: μεταβάλλον
 GR(T¹?): μεταβάλλων Z: μεταβάλλουσι T²: μεταβαλλόντων δὲ εἰς ἀλλήλους τῶν ἀνδριάντων
 eoni. a 21. 22 ἀλλ᾽ ἐξ RZA: ἀλλ᾽ εἰ GT¹: ἀλλ᾽ ἡ T² 23 καὶ ἐπὶ a 24 ἀνυπό-
 στατον R 25 δὲ om. T¹ 28 ἀρά R: ἀρά cett. ἢ] ἡ GT
 γίνοιντο Z: γίγνοντο R: γένοιτο GT: γίνοιτο a Aristot. 29 οὐδὲ ἐξ R 32 νῦν
 om. a 33 ἐστι] εἶναι R

μενον. τοῦτο δὲ συντόμως ἀναιρεῖ λέγων ὅτι εἰ ἔτερον ἦν ἔκατέρου καὶ 15^τ μὴ ταῦτὸν τὸ ὑποκείμενον, οὐκέτ' ἂν ἐξ ἀλλήλων ἐγίνοντο ὡς ἐξ ἐναντίων· τὰ γάρ ἐναντία ἐξ ἀλλήλων γίνεται τοῦ αὐτοῦ ὅντος τοῦ ὑποκείμενου. κεῖται δὲ ἐξ ἀρχῆς τὸ τὴν ἄλλου γένεσιν ἄλλου φυτὸν εἶναι· οὐχ ἔτερον 5 ἄρα τὸ ὑποκείμενον τῶν ἐναντίων, γῆς φυτοῦ καὶ πυρός. ὅτι δὲ ἐναντίωσις ὑπάρχει γῇ καὶ πυρί, δεῖξει κατὰ τὸν ἐφεξῆς λόγον· ἐξ ἀλλήλων ἄρα 20 ταῦτα ὡς ἐξ ἐναντίων. εἰ δὲ τοῦτο, κοινῇ καὶ μίᾳ ἀμφοτέρων ἡ ὅλη.

p. 319b2 "Ἡ ἔστι μὲν ὡς ἡ αὐτή, ἔστι δὲ ὡς ἔτερα.

Ἐπεξεργαζόμενος τὸν πρότερον λόγον {λέγει} ὅτι κατὰ τι μὲν ἡ αὐτή 10 ἔστιν ὅλη τῶν γινομένων, κατά τι δὲ ἔτερα· πῶς δὲ ἡ αὐτή καὶ πῶς ἔτερα προστίθησι.

p. 319b3 "Ο μὲν γάρ ποτε ὃν ὑπόκειται τὸ αὐτό, τὸ δὲ εἶναι οὐ τὸ αὐτό.

Ἡ ὅλη, φησί, καθὸ ὅλη ἔστι καὶ κατὰ τὴν ἴδιαν φύσιν δὲ ποτε ὃν 25 15 ἔστιν, ἡ αὐτή ἔστι πᾶσιν οἷς ὑπόκειται. τὸ γάρ δὲ ποτε ὃν τῷ Αριστοτέλει τὸ ὑποκείμενον * * * οὖν καὶ, ἵνα οὕτως εἴπω, τὴν αὐτῆς φύσιν μία πάντων ἔστιν ἡ ὅλη· ὅμοιαν γάρ ἐπιτηδειότητα καθὸ ὅλη ἔστι πρὸς πάντα ἔχει. ἐπειδὴ δὲ τὸ εἶναι καὶ {ἥ} ὑπόστασις αὐτῇ ἀεὶ μετά τινός ἔστιν εἰδούς, οὐχ ἡ αὐτή ἔσται ὅλη κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὑπαρξίν ἀπασιν. ἡ δὲ 20 κατὰ τὸ εἶδος θεωρουμένη ἔστιν ἡ προσεχῆς, οἷον ἡ μὲν πυρὶ ὑποκειμένη ἀήρ ἔστιν, ἡ δὲ τῷ άέρι ὅδωρ ἐνεργείᾳ ἂν οὕτως τύχῃ, ἡ δὲ τῷ 25 30 οὗτοι οὖν καὶ οὗται ὑπόκειται γῇ τε καὶ ἀήρ, ταῦτα δὲ κατὰ μὲν τὸν τῆς ὅλης λόγον τὰ αὐτά, κατὰ δὲ τὸ εἶδος διάφορα, οὐκέτι ὡς πρώτη ὅλη ἀλλ ὡς προσεχῆς θεωρουμένη. ἔστι δὲ καὶ οὕτως εἰπεῖν· 35 40 45 ἐπειδὴ, ὡς καὶ ἐφεξῆς μέλει ῥηθῆναι, ἡ ὅλη κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον ἡ αὐτή ἔστι, κατὰ δὲ τὸν λόγον διάφορος, ὡς ἂν καὶ διαφόρων λόγους ἔχουσα ἐν αὐτῇ, ἐν πυρὶ καὶ γῇ καὶ τοῖς ἄλλοις κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον ἡ αὐτή ἔστι, κατὰ δὲ τὸν λόγον διάφορος. οὐ γάρ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον πυρὸς καὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων τὰ εἰδῆ δέχεται· κατ' ἄλλον μὲν γάρ

2 ἐγένοντο Z 3 τοῦ alterum om. Z 8 ἡ ἔτερα (Z)a et Ar. vulg. 9 λέγει addidi:
φησὶν Fa: om. cett. 11. 13 προστίθησι. φησὶ γάρ ὅτι ἡ ὅλη καθ' δὲ om. hic lemm. a
12 ὃν] ἀν R 12. 13 οὐ τὸ αὐτό RZ: οὐ ταυτὸ GT 14. 15 δπότε (sic) ὃν
ἔστιν GRTZ: om. a 16 lacunam (fere {σημάνει}. κατὰ τὸ ὑποκείμενον) signavi;
cf. cod. F, ubi δὲ μὲν γάρ ποτε ὃν, τουτέστι κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν,
μία πάντων ἔστιν ἡ ὅλη κτλ. οὖν GTR: δηλοῖ Z: νοεῖ a οὕτως om. Z
αὐτῆς libri 18 ἡ addidi (habet F) αὐτὴ (pro αὐτῇ) R 21 ἀν οὕτω τύχῃ
ἐνεργείᾳ a 24 προσεχῆς Ra: προσεχοῦς GTZ 26. 28 κατὰ δὲ τὸν—ἡ αὐτή ἔστι
om. Z 27 ἐν αὐτῇ libri καὶ (ante γῇ) om. R 28 τὸν λόγον] τὸν
αὐτὸν λόγον RZ

λόγον γῆς, κατ' ἄλλον πυρὸς εἶδος δέχεται, κατὰ ἄλλους τε λόγους τὰ 15ταν ἄλλων εῖδη.

p. 319b6 Περὶ δὲ γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως λέγωμεν τίνι διαφέρουσι. |

5 Τίνι διενήροχε γένεσις ἀλλοιώσεως εἰρηται μὲν αὐτῷ ἐπὶ βραχὺ καὶ 15ν πρόσθιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν ἀγαλαβῶν πάλιν ἐν τάξει περὶ αὐτῶν λέγει. εἰρηκὼς γάρ δσα περὶ γενέσεως ἔχρην ζητῆσαι, τί τέ ἐστι καὶ εἰ ἔστιν δ 16διλως καὶ ἐκ τίνος καὶ πόθιν γίνεται τὰ γινόμενα καὶ διὰ τί οὐκ ἐπιλείπει η γένεσις, εὐκαίρως νῦν ζητεῖ τίνι διενήροχε τῶν ἄλλων μεταβολῶν, καὶ 10πρῶτον τῆς ἀλλοιώσεως, διαχρόνων αὐτὰς ἀλλήλων τοῦτον τὸν τρόπον. ἐπειδὴ γάρ, φησίν, ἐστι τὸ μέν τι ὑποκείμενον ὅπερ σημαίνει τὴν οὐσίαν, τὸ δὲ πάθος ὅπερ καὶ συμβεβηκός ὀνομάζεται, ἐστι δὲ κατὰ ἀμφότερα μεταβολὴ (καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν, ὅπερ καλεῖ ὑποκείμενον, καὶ κατὰ τὸ πάθος. τουτέστι τὸ συμβεβηκός), η μὲν κατὰ τὸ ὑποκείμενον μεταβολὴ, 15γένεσίς ἐστιν, η δὲ κατὰ τὰ πάθη μένοντος τοῦ ὑποκείμενου ἀμεταβλήτου ἀλλοιώσις. ταῦτα εἰπὼν ἀπορέαν τινά, ἦν ἀν τις ἀπερισκέπτως προσήγαγε πρὸς τὰ εἰρημένα, ταύτην καὶ τίθησι γυμνάζων καὶ ἐπιλέγει. εἰ γάρ η περὶ τὸ ὑποκείμενον αἰσθητὸν δν καὶ τὸ αὐτὸ μένον γινομένη μεταβολὴ, τουτέστιν εἰ η περὶ εἰδοπεποιημένον ὑποκείμενον γινομένη μεταβολὴ, 20ἀλλοιώσίς ἐστιν, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ μεταβολῇ τὸ μὲν διαφανὲς καὶ ὑγρότης μένει, η δὲ μεταβολὴ κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν 15γίνεται, ἐσται η τοῦ ἀέρος εἰς ὕδωρ μεταβολὴ ἀλλοιώσις· περὶ γάρ ὑποκείμενον εἰδοπεποιημένον, τὸ διαφανές φημι καὶ ὑγρόν, γίνεται η μεταβολὴ. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἐστιν ἀπορῆσαι καπὲ τῶν ἄλλων στοιχείων. 25πάντα γάρ τὰ ἐφεξῆς ἀλλήλων τὴν μὲν ἔχουσι κοινὴν διαφοράν, τὴν δὲ ἐτέραν ἐναντίαν· πῦρ μὲν γάρ καὶ ἀήρ κοινωνοῦντα κατὰ τὸ θερμὸν διαφέρει κατὰ τὸ ύγρὸν καὶ ἡγρόν, ἀήρ δὲ καὶ ὕδωρ τὴν αὐτὴν ἔχοντα ύγρότητα ἐναντία ἐστὶ κατὰ τὴν ἐτέραν ἀντίθεσιν. κοινὴ τοίνυν ἐπὶ τῶν ἐφεξῆς ἀλλήλων η ἀπορία. πρὸς δὲ ταύτην ἀπαντῶν τὴν ἀπορέαν δ 30Ἀριστοτέλης φησὶν θτι εἰ μὲν πάθος ὑπῆρχε τοῦ ὑπομένοντος θροῦ καὶ διαφανοῦς τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, καθ' οὐδὲν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν αὐτῶν γίνεται, ἀλλοιώσις ην ἀν, ως ἔχει ἐπὶ τοῦ θερμαινομένου ὕδατος 20καὶ ψυχομένου. ἐκεῖσε γάρ, ἐπειδὴ η ἐγγινομένη τῷ θδατι ποιότης πάθος ἐστὶ καὶ συμβεβηκός μηδὲν συμβαλλομένη πρὸς τὸ εἶναι τῷ θδατι,

1 κατ' (κατὰ R) ἄλλον GRT: κατὰ δὲ ἄλλον Z: κατ' ἄλλον δὲ α 3 λέγομεν Ra τίνι] τι a Arist. 8 post ὅλως iterat ἐστὶν compend. R γίνεται] γάρ R 9 ἀκαιρῶς et mox τοίνυν (pro τίνι) R 15 ἀμεταβολήτου T 16 προσήγαγε R 17 ταῦτην καὶ om. Z 18 περὶ τῷ] περὶ τοῦ T 19 εἰ om. Z γενομένη Z 21 καὶ η ύγρότης R 24 τὸν αὐτὸν] ταῦτα R 25 πάντων G: κατὰ πάντα a 25.29 τὴν μὲν ἔχουσι—ἄλληλων RZ: om. GTa 29 ἀπαντῶν (Z)a: ἀπάντων cett. 31 η om. R¹ 33 ἐκεῖ α ἐγγινομένη Z 34 τῷ θδατι πρὸς τὸ εἶναι τα

ἀλλοιώσις ἐστι τὸ γινόμενον· ἐπὶ δὲ τῆς ἐξ ἀρίστου εἰς ὅδωρ μεταβολῆς 15
τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν οὐκ ἐστι πάθη τοῦ ὑγροῦ καὶ διαφανοῦς, εἰ μή
τι ἄρα κατὰ συμβεβηκός, τῷ εἶναι ἀμφότερα τοῦ οὐρανοῦ πάθη, ὡς ὅταν
ἐπὶ Σωκράτους τὸ φαλακρὸν ὑπάρχειν φαίμεν τῷ λευκῷ κατὰ συμβεβηκός,
5 τῷ ἀμφότερα καὶ τὸ λευκὸν καὶ τὸ φαλακρὸν τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. Σωκράτης
τοὺς γάρ ἀμφότερα πάθη. οὗτος οὖν κάντανθα τὸ θερμὸν καὶ τὸ
ψυχρὸν τοῦ μὲν ὑγροῦ οὐκ ἀν εἴη πάθη, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, τῆς
δὲ ὅλης αὐτά τε ταῦτα, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν φημι, καὶ ἡ ὑγρότης
πάθη ὑπάρχουσι τῆς ὄλης τῆς ἀνειδέους, πάθη δὲ εἰδοποιὰ καὶ τελειωτικά.
10 εἰ γάρ πάθος καὶ συμβεβηκός τοῦ ὑγροῦ τὸ ψυχρόν, τὸ ὅδωρ οὐκ ἔχει
τὸ εἶναι κατὰ τὴν ὑγρότητα καὶ ψυχρότητα, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὑγρότητα
μόνον. ὅμοιώς δὲ καὶ τοῦ ἀρέως οὐχὶ ὑγρότης καὶ θερμότης, ἀλλ' ἡ 30
ὑγρότης μόνη ἐστὶ συμπληρωτική. εἰ δὲ ἡ ὑγρότης ἀμφοτέρων συμπλη-
ρωτικὴ τῆς οὐσίας ἐστί, τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀρέως, οὐχ ἔξουσι διαφο-
ρᾶς αἵς χωρισθήσονται κατ' οὐσίαν· τὰ γάρ πάθη οὐ ποιεῖ διαφορᾶς
οὐσιώδεις. οὐκ ἄρα πάθη τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τοῦ ἀρέως καὶ τοῦ
ὕδατος, καθ' ἄν καὶ μεταβάλλουσιν ἐν τῇ ἐξ ἀλλήλων γενέσει. ἀλλ οὐδὲ
τοῦ ὑγροῦ πάθος καὶ συμβεβηκός τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, ἐπεὶ οὐκ ἀν
συνδυασθέντα μίαν ἀπετέλεσεν οὐσίαν. εἰ δὲ μὴ πάθος, οὐδὲ ἀλλοίωσις, 35
20 ὥσπερ ἔφασκεν ἡ ἀπορία· ἀλλοίωσις γάρ ἐρρεθή εἶναι, δταν πάθος καὶ
συμβεβηκός ὑπάρχῃ, καθ' ὃ μεταβάλλει τὸ μεταβάλλον.

Προσθείνει δ' ἄν τις τοῖς εἰρημένοις καὶ τοῦτο, δτι οὐδὲ κυρίως ἡ
αὐτὴ ὑγρότης ἐν ἀρέῳ καὶ ἐν ὕδατι, οὐδὲ διαφάνεια ἀπαραίτητως ἡ
αὐτή· ὁ γάρ ἀγρὸς καὶ διαφανέστερός ἐστι τοῦ ὕδατος καὶ ὑγρότερος. ὥστε
25 οὐκ ἔμεινεν ἀπαθής ἐν τῇ εἰς ἀρέᾳ ἐξ ὕδατος μεταβολῆ οὔτε ἡ ὑγρότης
τοῦ ὕδατος οὔτε ἡ διαφάνεια, ἐπεὶ οὐδὲ ἡ ἐν ἀρέῳ καὶ ἐν πυρὶ θερμότης 40
κατ' εἰδος ἡ αὐτή ἐστι. καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις δὲ πολλά ἔστι κατὰ γένος
θερμὰ τῷ εἰδεῖ διαφέροντα· ἀλλη γάρ ἡ ἐν οἰνῳ θερμότης, καὶ ἀλλη ἡ
ἐν πέπερι ἡ καστορεύη ἡ βαλσάμῳ καὶ τοῖς παραπληγίοις. δεῖ οὖν εἰδέ-
30 ναι δτι ὥσπερ εἰ ἐξ οἴνου αἷμα γένοιτο, ὅλη ἡ τοῦ οἴνου ἴδεα φιλείρε-
ται καὶ ἀλλη τις κατ' εἰδος ἡ ἐν τῷ αἷματι θερμότης γίνεται, οὗτος καὶ
ἐπὶ τῆς τῶν στοιχείων ἐξ ἀλλήλων συμβαίνει γενέσεως. καὶ εἰ τίς γε
μὴ κατ' εἰδος διάφορον εἶναι βιούλοιτο τὴν ἐν πυρὶ καὶ ἀρέῳ θερμότητα ἡ 45
ἡ τὴν ἐν ὕδατι καὶ ἀρέῳ ὑγρότητα, κατ' ἐπίτασιν δὲ μόνον καὶ ἄνεσιν
35 διαφέρειν, ἐκείνῳ ἐξ ἀνάγκης συγχωρήσει, ἀριθμῷ διαφόρους εἶναι
ταύτας. ὡς γάρ τὸ σίνηπι ἡ τὸ πέπερι σπειρόμενον, εἰ καὶ τὴν αὐτὴν
κατ' εἰδος γεννᾷ θερμότητα ἐν τοῖς ἐξ αὐτῶν βλαστάνουσιν ὅμοειδέσιν οὖσιν,

1 εἰς] εἰ G 2 οὐκ ἐστι RZ: οὐκέτι GTa 7. 8 τῆς δὲ ἀνειδέους ὄλης (omissis τοῦ
τῆς ὄλης τῆς ἀνειδέους) Z 8 φησι GT 9 ὑπάρχουσα T 10 τὸ ψυχρὸν ὅδωρ,
οὐκ a 12 οὐχὶ GRTa: οὐχὶ ἡ Z 13 εἰ] ἡ TZ ἡ Ra: om. GTZ 14 οὐχ]
δὲ GT 19 ἀπετέλεσαν Z οὐδὲ] μὴ δὲ a 21 ὑπάρχει R'T, at ὑπάρχῃ in
iteratis (v. ad p. 66,31) R 24 διαφανέστερόν GT 29 πέπερι GRT: πεπέρει Z:
πιπέρει a καστορίω Z 30 εἰ om. GT¹ 31 αἷματι] ὕδατι Z γίνεται]
γάρ R οὗτοι a 32 γε RZ: om. GTa 35 ἐξ ἀνάγκη a 36 εἰ] εἰ GT

ἀλλ' οὖν γε ἀριθμῷ διάφορος εἶναι ὡμολόγηται ἡ τε ἐν τῷ σπέρματι 15·
καὶ ἡ ἐν τῷ ἔξ αὐτοῦ γενομένῳ καρπῷ ποιότης, οὗτως ἀνάγκη καὶ
ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐνοσῖν διὰ πάσης τῆς τοῦ ἀέρος ἴδεις φύειρομένης 50
γίνεται τὸ ὄδαρον. εἰ οὖν καὶ τις συγχωρήσει καὶ ἐν τῷ ὄδατι κατ' εἶδος
5 τὴν αὐτὴν ὑγρότητα καὶ διαφάνειαν γεννᾶσθαι, ἀριθμῷ γοῦν ἐτέραν εἶναι
λέγειν ἀναγκασθήσεται. ὥστε οὐδὲν ὑπομένει τοῦ ἀέρος πλὴν τῆς ὅλης.
οὐκ ἄρα ἔξ εἰδοπεποιημένου εἰς εἰδοπεποιημένον ἡ μεταβολή, ἀλλ' ἔξ
ἀνειδέου εἰς εἰδοπεποιημένον, εἴπερ μόνον τὸ ἀνειδέον ὑπέμεινεν. ὥστε
οὐδὲ ἀλλοίωσις ἡ ἔξ ὄδατος εἰς ἀέρα μεταβολή.

10 p. 319b 10 Ἀλλοίωσις μέν ἐστιν, δταν ὑπομένοντος τοῦ ὑποκειμένου αἰσθητοῦ ὄντος μεταβάλλη ἐν τοῖς ἑαυτοῦ πάθεσι.

Καλῶς προστέθεικε τὸ αἰσθητοῦ ὄντος τοῦ ὑποκειμένου, 16·
τουτέστι τοῦ ὑποκειμένου αἰσθητοῦ ὄντος καὶ ὑπομένοντος, καθ' ὃ αἰσθητόν
ἔστιν ἐνεργείᾳ τόδε τι καὶ εἰδοπεποιημένον. τοῦτο δὲ πρὸς ἀντιδιαστο-
15 λὴν εἴρηται τῆς ὅλης. καὶ γάρ καὶ ἡ ὅλη ὑποκειμένον οὖσα ἡ αὐτὴ
ὑπομένει κατὰ τὰς γενέσεις, καὶ διμως οὐκ ἀλλοίωσίς ἐστι τότε, ἀλλὰ
γένεσις· οὐ γάρ αἰσθητὸν ἡ ὅλη οὐδὲ ἐνεργείᾳ τόδε τι. διμοιον οὖν ὡς
εἰ ἔλεγεν· δταν τὸ ὑποκειμένον συναμφότερον ὅν, ὅλη καὶ εἶδος, μεῖναν τὸ 5
αὐτὸν μεταβάλλη κατά τι πάθος τοῦ συναμφοτέρου καὶ αἰσθητοῦ, τότε
20 ἀλλοίωσίς ἐστιν· ἐπὶ γάρ τῆς γενέσεως τὸ ὑποκειμένον δπερ ὑπομένει ἡ
ὅλη ἐστὶ μεταβάλλουσα κατ' εἶδος. τὸ δὲ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ πάθεσι πρόσ-
κειται δηλοῦν τὸ κατὰ τὰ ἐν ἑαυτῷ πάθη κινούμενον καὶ ἀλλάσσον ταῦτα
τὰ πάθη, οὐ κατὰ τὴν σχέσιν τὴν πρὸς ἄλλο· τὰ γάρ κατά τι πάθος
35 ἔξωμεν μεταβάλλοντα μετέβαλλε μέν, οὐκ ἡλοίωται δέ. οἷον τὸ δεξιὸν
γινόμενον ἀντὶ ἀριστεροῦ ἡλλαγε μὲν τὸ πάθος, οὐ μὴν ἡλοίωται· οὐδὲ 10
γάρ ἡ μεταβολὴ γέγονεν ἐν τοῖς ἐν αὐτῷ πάθεσιν ἀναδέδεκται· ἡ καὶ
δταν ὃ δοῦλος γένοιτο δεσπότης ἢ ὃ δεσπότης δοῦλος. δύναται δὲ τὸ ἐν
τοῖς ἑαυτοῦ πάθεσι σημαίνειν τὸ ἐφεξῆς μᾶλλον ὥημηναι, δπερ καὶ
ἡδη προτείμεώρηται· ἐν γάρ τῇ εἰς ἄλληλα μεταβολὴ τῶν στοιχείων
40 κοινὸν μέν τι ὑπομένει, φησίν, αἰσθητόν, ἀλλ' εἰς δ καὶ καθ' ὃ μετα-
βολὴ οὐκ ἔστι πάθος τοῦ ὑπομένοντος. οἷον ἐν τῇ εἰς ὄδωρ μεταβολῇ

2 γενομένῳ α 5 εἶναι om. Z 6 ἀέρος] ἔαρος R 9 ἡ] ἡ T εἰς] ἡ
εἰς R μεταβολὴ εἰς ἀέρα Z 10 lemma solito more om. hic a, qui pergit καλῶς
δὲ προσέθηκε μέν RZ: μὲν οὖν GTa; cf. Ar. cod. 11 μεταβάλλη T πάθε-
σιν R 13 τουτέστι τοῦ ὑποκειμένου αἰσθητοῦ ὄντος GRT: om. Z: δηλούνται αἰσθητοῦ
ὄντος τοῦ ὑποκειμένου α 14 τὸ δέ τι libri; sim. v. 17 19 μεταβάλλει GRT:
μεταβάλλει (ά in ras.; ει in η mut. m²) T 20 ἐπὶ] ἐπειδὴ GT 21. 22 πρόκειται
R, qui mox om. τὰ 22 ἀλλάσσον R 24 μετέβαλε Z 25 οὐδὲ] οὐ Z 26 ἐν
ἕαυτῷ α· ἀναδέδεκται R 27 γένηται Fa ἡ ὃ δεσπότης δοῦλος om. Z
28 μᾶλλον α: μᾶλλον cett. 30 ὑπομένειν φησίν α καὶ om. GT 31 οἷον ἐν τῇ [f. 59r]
ἡ ἀπορία· ἀλλοίωσις γάρ—τὸ μεταβάλλον πρ (sic, sc. iterat p. 65,20—22 aberrans ad initium
folii 58v) ἐν τῇ εἰς ὄδωρ μεταβολῇ R¹ 31. p. 67,1 τοῦ ἀέρος μεταβολῇ Z

τοῦ ἀέρος κοινὸν μὲν ὑπομένει τὸ διαφανὲς αἰσθητὸν ὄν, οὐ μὴν τοῦ 16· διαφανοῦς οὔτε τοῦ ὑγροῦ πάθος ἐστὶ καθ' ὃ ἡ μεταρολή τῷ ἀέρι εἰς τὸ 16· σύνδωρ γίνεται, κατὰ τὸ θερμὸν δὲ καὶ ψυχρὸν ἡ μεταβολή. τὸ δὲ ἐφεξῆς εἰρημένον πρόδογλόν ἐστι. τὰ γὰρ κατὰ τὰ πάθη μεταβάλλοντα ἡ κατὰ 5 τὰ ἐναντία καὶ ἄκρα πάθη ὧν ἔχει μεταβάλλει ἡ κατὰ τὰ μεταξύ. καὶ αὐτὰ δὲ τὰ μεταξύ τῶν ἐναντίων μετέχοντα κατὰ τὰ ἐναντία ποιεῖται τὴν μεταβολήν. τὸ γὰρ φαιδὸν μετέχον λευκοῦ καὶ μέλανος, εἰ μεταβάλλοι εἰς μέλαν, οὐχ ἡ μετέχει τοῦ μέλανος, ἀλλ' ἡ τοῦ λευκοῦ μετέχει τὴν εἰς 20 τὸ μέλαν ποιεῖται μεταβολήν.

10 p. 319b14 "Οταν δὲ δλον μεταβάλῃ μὴ ὑπομένοντος αἰσθητοῦ τινος.

Τὸ δλον μεταβάλῃ εἱρηκεν ἀντὶ τοῦ κατ' οὐσίαν καθ' ὃ τι [δὲ] ἐστί. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν μηδὲν ὑπομένη αἰσθητὸν ὡς ὑποκείμενον. τὸ δὲ 'ἐξ ἀπαντος' καὶ 'ἐξ ἀπάστης' τοῦ αὐτοῦ ἐστι σημαντικόν, τὴν καθ' δλον 15 καὶ κατ' οὐσίαν δηλοῦν μεταβολήν.

p. 319b18 Μάλιστα δ' ἀν τὴν μεταβολὴν γίνηται ἐξ ἀναισθητοῦ εἰς αἰσθητὸν ἡ ἀφῆ.

Οὐχ δτι μάλιστα γένεσις τότε, ἀλλ' δτι δοκεῖ τοῖς πολλοῖς, οὐ τῷ αἰσθητῷ καὶ μὴ αἰσθητῷ τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν ὄριζονται, ὡς εἱρηκε πρὸ 20 δλίγου. ἀφῆ δὲ ἀναισθητὸν τὸ μὴ στερεὸν μηδὲ ἀντιτυπίαν ἔχον φησίν, 25 ὥσπερ καὶ τὸ ταῦτα ἔχον αἰσθητὸν ἀφῆ, ὡς ἔχει γῆ καὶ σύνδωρ πρὸς ἀέρα.

p. 319b21 Ἐν δὲ τούτοις ἀν τι ὑπομένη τὸ αὐτὸν πάθος ἐναντιώσεως ἐν τῷ γενομένῳ καὶ τῷ φθαρέντι.

25 Νῦν μὲν τὴν προειρημένην ἀπορίαν γυμνάζει, δὲ φησι τοῦτο ἐστι· τι τῶν εἰς τὰ ἐναντία μεταβαλλόντων, ἐὰν κοινὸν τι πάθος ὑπομείνῃ, ὡς ἐπὶ τοῦ διδαστος καὶ ἀέρος * * * ἡ γὰρ ὥλη εἰς τὰ ἐναντία μεταβάλλει ἀέρα.

2 ἐστὶ om. GTa	3 ἡ om. T	4 κατὰ πάθη R	5 τάναντία Z
7 μεταβάλλοι GTa	9 τὸ om. a	9. 12 μεταβολήν. τὸ δὲ ὅταν τὸ δλον μετα-	
βάλῃ εἱρηκεν omisso hic, ut solet, lemmate a		10 et 12 μεταβάλλῃ GT (Ar. vulg.)	
12 δὲ delevit a	14 δλον R: δλου (GTZ)a	15. 18 μεταβολήν. τὸ δὲ μάλιστα εἱρηκεν οὐχ	
18. 19 οὐ τῷ αἰσθητῷ (sic) R	16 γίνεται (sic) GRT: γένηται Z	17 ἡ ἀφῆ GT: ἡ ἀφῆ Z: ἡ ἀφῆ R	
πάθος τὸ αὐτὸν Za Arist.	20 ώς πρὸ δλίγου εἱρηκε Z	23 ἐάν τι α	
προειρημένην μὲν ἀπορίαν γυμνάζειν (sic) νῦν a	24 καὶ τῷ RZ: καὶ GT: καὶ ἐν τῷ a	25 Τὴν	
ἐάν τι κοινὸν GTa	26 τάγαντία Z		
supplet a	27 lacunam indicavit: οὐ δεῖ τοῦτο νομίζειν θατέρου μάρου πάθος		

καὶ ὅδωρ τιμουμένη· εἰς θερμὸν γάρ καὶ ψυχρὸν, ἀπερ ἐναντία τοιγάνει. 16^ο ἐναντίωσιν δὲ ἡ τὰ σώματα ὑπὸ ἐναντίων διαφορῶν εἰδοποιούμενα εἴρηκεν, 25 ἡ ἐναντίωσιν μὲν ἄκουεις αὐτὰς τὰς ἐναντίας διασηράς. πάθος δὲ ἡ θάτερόν
էστι μέρος τῆς ἐναντίωσεως, ὅπερ τὸ αὐτὸν μένει ἐν τῷ γινομένῳ καὶ
5 τῷ φθαρέντι. κοινῶς δὲ εἰπὼν ἐπὶ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ θατοῦ τὸ εἰ ἄμ-
φω διαφανῆ, ἐπήνεγκε τὸ ἡ ψυχρά, οὐχ ὡς τοῦ ἀέρος ψυχροῦ τὴν
φύσιν ὄντος, ἀλλ ὡς ἐπὶ παραδείγματος τὸν λόγον προαγαγών. ἀληθέστερον
δὲ ἦν εἰπεῖν ‘ἡ ὑγρά’. ἄμφω γάρ ὑγρά. δυνατὸν δὲ τὸ ἡ ψυχρὰ ὡς
ἐν ὑποδείγματι εἰς ἔτερα στοιχεῖα τοῦ λόγου μεταβαίνοντος ἀκούειν, ὡς
10 ἐπὶ γῆς καὶ θατοῦ ἄμφω γάρ ψυχρά. ἐν τῇ εἰς ἀλληλα οὖν τούτων 40
μεταβολῆς ὑπομένει τὸ ψυχρόν.

p. 319b26 Εἰ μὲν οὖν τούτου μὴ πάθος ἦν καθ' αὐτὸν ἡ μουσική.

“Ο φησι διὰ τούτων τοιοῦτον ἐστιν. ἡ μεταβολή, φησί, τοῦ ἀέρος
εἰς θάτορ οὐκ ἔστιν ἀλλοίωσις, ἐπειδὴ ἐκεῖνο καθ' ὁ ἐστιν ἡ μεταβολή,⁴⁵
15 κατὰ θερμὸν δὲ καὶ ψυχρὸν διῃρεύεται. οὐκ ἔστι πάθος τοῦ μεταβάλλοντος
καθ' αὐτό. ἐστι δὲ τὸ μεταβάλλον τὸ διαφανές. τὸ γάρ θερμὸν καὶ
ψυχρὸν πάθος οὐκ ἀν λεγείνη τοῦ διαφανοῦς εἶναι, εἰ μὴ κατὰ συμβεβη-
κός, τῷ αὐτά, τό τε θερμὸν φημι καὶ τὸ ψυχρόν, τῇ αὐτῇ ὑπάρχειν ὥλη.
ὅταν γάρ πάθος καθ' αὐτὸν ὑπάρχῃ τοῦ μεταβάλλοντος τὸ καθ' ὁ γίνεται
20 ἡ μεταβολή. ἀλλοίωσίς ἔστι τηγικαῦτα. ὡς ἔχει ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ ἀνθρώ-
που καὶ ἀμούσου. κάνταῦθα γάρ, εἰ μὴ τὸ μουσικὸν πάθος καθ' αὐτὸν 50
ὑπῆρχε τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ ἦν κατὰ συμβεβηκός τῷ εἶναι ἐκείνου πάθος
οὗ καὶ ἀνθρώπος πάθος ὑπῆρχεν, ὥσπερ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τοῦ
διαφανοῦς ἐλέγετο ὑπάρχειν, οὐκ ἦν ἀλλοίωσις ἡ ἐκ μουσικοῦ εἰς ἀμού-
25 σον μεταβολή, ἀλλὰ γένεσις, καθόπερ ἡ ἐξ ἀέρος εἰς θάτορ μεταβολή. οὗν
δὲ ἐπειδὴ ἀνθρώπου πάθος καθ' αὐτὸν τὸ μουσικὸν καὶ τὸ ἀμούσον, τοῦ
μὲν ἀνθρώπου ἀλλοίωσις ὑπάρχει ἡ κατὰ τὸ μουσικὸν καὶ ἀμούσον μετα-
βολή, τοῦ δὲ ὅλου τούτου τοῦ μουσικοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀμούσου ἀνθρώ-
30 που γένεσις καὶ φύσηρά· τις γάρ γένεσις ἡ ἀλλοίωσις ἐλέγχη εἶναι.

Τὴν δὲ λέξιν ὑπερβατῶν συντεταγμένην καὶ ταύτη ἀσαφῆ οὕσαν
οὕτως ἀναγνωστέον ‘εἰ μὲν οὖν τούτου μὴ πάθος ἦν καθ' αὐτὸν ἡ μου-
σική καὶ ἀμούσια, τοῦ μὲν γένεσις ἦν ἀν τοῦ δὲ φύσηρά’, εἴτα ἐφεῖται τὸ
‘οὗν δὲ πάθος τοῦτο τοῦ ὑπομένοντος’, καὶ τότε τὸ ‘διὸ ἀνθρώπου μὲν
ταῦτα πάθη, ἀνθρώπου δὲ μουσικὸν καὶ ἀνθρώπου ἀμούσου γένεσις καὶ 5
35 φύσηρά’, εἴθ διετέρον τὸ ‘διὸ ἀλλοίωσις ταῦτα’. ἡ γάρ τοῦ μουσικοῦ

2 εἰδοπεποιούμενα (sic) GT 3 ἄκου ἔαυτὰς α ἐναντίας om. Z 4 μένει RT
ἐν τε] ἐν α] 5 τοῦ (post καὶ) om. (G)a 6 ἡ ψυχρά Aristot. libri 8 prius δὲ
om. T¹ δύναται α] 14. 15 καθ' ὁ μεταβολή ἐστι, κατὰ θερμὸν δέ ἐστι καὶ ψυχρόν,
δῆλον ὅτι οὖν α] 18 αὐτά τε τὸ θερμόν libri: correcxi τὸ (post καὶ) om. Z 21 εἰ
om. add. T² 23 ὑπῆρχεν πάθος tr. et τὸ θερμὸν καὶ om. Z 27 καὶ τὸ ἀμούσον
GTa 32 καὶ ἡ ἀμούσια α Δι. 33 τούτου τοῦ Z τὸ R: om. cett.

καθὸν μουσικός ἔστι γένεσίς λεγομένη ἀλλοίωσίς ἔστιν. ἵσως δὲ καὶ κατὰ 16^v γραφικὸν πταῖσμα παρεντεῖλεν τὸ διὸ ἀλλοίωσις ταῦτα αἴτιον ἀσαφείας γέγονε, καὶ χωρὶς αὐτοῦ τῆς διανοίας σφεζομένης.

p. 319^b31 "Οταν μὲν οὖν κατὰ ποσὸν ἡ ἡ μεταβολή.

5 Διὰ τούτων νῦν ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει ὅτι οὐ πᾶσα ἡ κατὰ συμ- 11 βεβηκός μεταβολὴ τοῦ ὑποκειμένου καὶ αἰσθητοῦ ἀλλοίωσις, ὡς ἐν τις ἐκ τῶν προειρημένων ἔδηξεν ἀκούειν. καὶ γὰρ τὸ τηλεκούτῳ αὐτῷ εἶναι συμ- 16 βεβηκός ἔστι, καὶ ἡ κατὰ τοῦτο ἐναντίωσις μέγεθός ἔστι καὶ σμικρότης, ταῦτα δὲ τοῦ ποσοῦ, οὐ τῆς ποιότητος. εἰ οὖν κατὰ τὴν ἐν τῷ ποσῷ 20 ἐναντιότητα μεταβάλλει τὸ ὑποκείμενον αἰσθητὸν ὅν, αὔξησις καὶ μείωσις 15 ἡ τοιαύτη μεταβολή· εἰ δὲ κατὰ πάθος καὶ κατὰ τὴν παθητικὴν ποιότητα γένεσις ἡ μεταβολή ἀλλοίωσις· εἰ δὲ καὶ κατὰ τόπον καὶ τὴν κατὰ τούτον 25 ἐναντίωσιν, φορὰ ἡ τοιαύτη ἔσται μεταβολή. ταῦτα μὲν οὖν τὰ καθ' ἀγέροντα ἡ μεταβολή, ὑπομενούσης τῆς αἰσθητῆς οὐσίας ἡστινοσοῦν, συμ- 30 βεβηκότα ὑπάρχει· ὅταν δέ, φησί, μηδὲν ὑπομένῃ αἰσθητὸν οὐ πάθος ἡ συμβεβηκότης τούτη ἔστι καὶ¹ ὃ ἡ μεταβολὴ γέγονε (τὸ γὰρ θάτερον τὸ καὶ² ὃ ἡ μεταβολὴ γίνεται σημαίνει), τότε γένεσίς ἔστι καὶ φθορά.

p. 320^a2 "Εστι δὲ ἡ ὄλη μάλιστα μὲν κυρίως τὸ ὑποκείμενον.

'Ενταῦθα τὴν ἀκριβῆ δόξαν Ἀριστοτέλους ἔχεις περὶ τοῦ τῆς ὄλης 25 σημανομένου. κυρίως μὲν γάρ, φησάν, ὄλη λέγεται τὸ τῇ οὐσίᾳ ὑποκείμενον καὶ τῇ κυρίως γενέσει καὶ φθορᾷ, ἥδη δὲ καὶ πᾶν ὄλη ἐστὶν ἐκείνου φτινὶ εἰς μεταβολὴν ὑπόκειται. ὡς γὰρ τοῦ γένεσθαι μετέχει πάντα τὰ μεταβάλλοντα, οὕτως καὶ ὄλης· τὸ γὰρ ἐναντίων τινῶν ἐπιδεκτικὸν ὄλη ἐκείνου. ταύτη ἄρα καὶ ἡ κατ' ἐνέργειαν οὐσία καὶ ἡ αἰσθητή, ὄλη ἐστὶν 25 ἀλλοιώσεως καὶ αὔξησεως καὶ φθορᾶς, ὥσπερ προείρηται.

p. 320^a8 Περὶ δὲ αὐξήσεως ἔστιν εἰπεῖν, τίνι τε διαφέρει γενέ- 30 σεως καὶ ἀλλοιώσεως.

Εἰπὼν περὶ γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως, τί τε ἔκατέρα καὶ τίνι ἀλλή- 42

2 ταῦτα] τοιαῦτα Ar. 4 κατὰ τὸ ποσὸν ε vulg. Aristotele a ἡ om. R
 5 τοῦτον R¹ 7 τὸ Za: τῷ cett. αὐτῷ om. add. T² 8 μικρότης R 11 κατὰ
 τὸ πάθος a alterum κατὰ om. Z τὴν om. R 12 καὶ prius om. Z τοῦτον
 Za: τοῦτο GRT 15 ὑπάρχει Ra: ὑπάρχειν cett. οὐ τὸ πάθος GT 16 τὸ
 καθ³] τὸ καὶ καθ³ Z 18 ἡ om. a et Ar. vulg. καὶ κυρίως GTa et Ar.
 vulg. 19 ἀριστοτῆλ⁴ ἔχει Z 20 ὄλη R 21 ἐκείνου ἔστιν Z
 23 οὕτω a ἐναντίον RT ἐπιλεκτικὸν a 25 καὶ prius om. R
 φορᾶς a 26 ἔστιν RZ: λοιπὸν GTa Arist. τίνι] τι Ar. (praeter cod. L)
 τε] τὸ R 28 Εἰπὼν—ἀλλοιώσεως om. R, et pergit τι τε⁵ ἔκατέρα

λινων διηγέρουσι, μέτεισιν ἐπὶ τὸν περὶ αὐξήσεως λόγον. ὅπερ ἐστὶ τοίτος 16^v
 τρόπος μεταβολῆς. δύο δέ ἐστιν ὁ προτίθεται ζητῆσαι, τίνι τε διαφέρει
 τῶν ἄλλων μεταβολῶν ἡ αὔξησις καὶ ἡ μείωσις, καὶ πῶς αὔξεται τὰ αὐξό-
 μενα. ἐν ᾧ ζητήσει τίς ἡ ὑποκειμένη ὥλη τῇ αὔξησι, καὶ πῶς ἡ προσ- 45
 ὁ μήκη γίνεται τῷ αὐξανομένῳ, καὶ τί τὸ αὐξόμενον, καὶ τί τὸ αὔξον. ἀλλὰ
 πρῶτον νῦν προτίθεται εἰπεῖν πῇ διαφέρει γενέσεως καὶ ἄλλοιώσεως,
 προϊὼν δὲ καὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς διακρίνει, εἰ καὶ μὴ κατὰ πρῶ-
 τον λόγον, ἀλλ᾽ οἷον εἰ κατὰ πάρεργον. ὁ γάρ περὶ τῆς κατὰ τόπον μετα-
 βολῆς λόγος οὐκέτι τῆς Περὶ γενέσεως καὶ φυλακῆς πραγματείας, διὸ
 10 μᾶλλον εὐκαιρότερον ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ τέλειον τὸν περὶ αὐτῆς 50
 ἀποδέδωκε λόγον. ζητεῖ δὲ πότερον καθ' ἓν τι μόνον διαφέρει αὔξησις
 γενέσεως καὶ ἄλλοιώσεως ἡ κατὰ πλείονα. ἵνα δὲ τοῦτο γνῶμεν, εἰδέναι
 χρὴ ὡς τῶν ποιητικῶν τεχνῶν αἱ μὲν κατὰ τὴν ὥλην μόνον διαφέρουσιν
 ἄλλήλων, οὐδὲ μὴν κατὰ εἰδος, ὡς χαλκευτικὴ καὶ ἀργυροχοικὴ (ὕλης γάρ
 15 διαφόρου οὖσαι, τῇ μὲν γάρ χαλκὸς ὑπόκειται τῇ δὲ ἀργυρος, τοῦ αὐτοῦ
 σχεδὸν εἰδούς εἰσὶ δημιουργικαί· ἐκατέρα γάρ ἔστην φέρε ποιεῖ καὶ πινά-
 κιον καὶ τὰ παραπλήσια), αἱ δὲ κοινωνοῦσαι κατὰ τὴν ὥλην | διαφέρουσιν 17^r
 κατ' εἰδος, ὡς τεκτονικὴ καὶ ναυπηγικὴ (ὕλη μὲν γάρ ἀμφοῖν κοινὴ τὰ
 ἔύλα, εἰδος δὲ ἡ μὲν τὸ τοῦ πλοίου ποιεῖ ἡ δὲ τὸ τῆς θύρας ἡ τὸ τοῦ
 20 ἀβακίου), αἱ δὲ καὶ ὥλη διαφέρουσι καὶ εἰδεῖ, αἴτινες καὶ πάντῃ κεχω-
 ρισμέναι εἰσὶν, ὡς τεκτονικὴ καὶ ἴατρικὴ· ἡ μὲν γάρ ὥλην ἔχει τὰ ἔύλα
 ἡ δὲ τὰ ἀνθρώπινα σώματα, καὶ ἡ μὲν τὸ τῆς θύρας ἡ τὸ τοῦ θρόνου
 εἰδος ποιεῖ ἡ δὲ τὴν ὑγίειαν τῶν ἡμετέρων σωμάτων. δεῖ τοίνυν περὶ 5
 γενέσεως καὶ αὔξησεως τίνι διαφέρουσι ζητοῦντα ἰδεῖν * * * ἡ κατ'
 25 ἀμφῷ διαφέρουσι καὶ κατὰ τὴν ὥλην καὶ κατὰ τὸ εἶδος. φημὶ οὖν ὅτι
 πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ καὶ κατ' ἀμφῷ ἄλλήλων διαφέρουσιν. ὥλη μὲν γάρ
 διαφέρουσι, διότι ἄλλη ἐν ἄλλῃ κατηγορίᾳ ὑφίσταται· ἡ μὲν γάρ αὔξησις
 καὶ μείωσις ὑπὸ τὸ ποσὸν, ἡ δὲ γένεσις περὶ οὐσίαν, ἄλλοιώσις δὲ περὶ
 τὸ ποιόν. ὅπερ ἐσήμανεν εἰπών ἐν τῷ περὶ δ· περὶ τοῦτο γάρ ἔκαστον
 30 τῶν μεταβαλλόντων μεταβάλλει. ὃς' δὲ ἡ τρόπος τῆς μεταβολῆς ἀνάγεται. 10
 οἷον τὸ γινόμενον καὶ φύεται περὶ οὐσίαν δηλονότι μεταβάλλει, ὃς'
 ἦν καὶ ἡ γένεσις καὶ ἡ φύη ἀνάγεται. οὗτος δὲ καπὲ τῶν ἄλλων. αὕτη
 μὲν οὖν προφανῆς αὐτῶν ἡ διαφόρα. ὅτι δὲ καὶ κατ' εἶδος διαφέρουσι,
 παντὶ δῆλον. τῆς μὲν γάρ γενέσεως εἰδος τὸ εἰς οὐσίαν ἀγαγεῖν τὸ γινό-
 35 μενον, τῆς δὲ ἄλλοιώσεως τὸ μεταβολὴν κατὰ τὰς παθητικάς ἔργασταν
 ποιότητας, οἷον θερμαῖαι ἡ ψῦξαι ἡ ἐρυθρὸν ἡ λευκὸν ποιησαι ἡ τι τῶν

1 ὥσπερ GT	3 ἡ alterum om. Z	5 αὐξομένω R	8 τόπον] τὸ ποιὸν Z
12 τοῦτο] τοῦ a	14 γάρ om. T	15 ἀργυρὸν R	16 ἔστην R
πληρίᾳ a	20 ἀβακίου Z	φέρουσι T	21 αὔξη-
τίνι Ra: ὡς τίνι GT:	τίνι Z	23 εἶδος om. Z	24 αὔξη-
τίνι lacunam signavi: πότερον καθ'		26 καὶ om. R	27 ἐν ἄλλῃ κατηγορίᾳ
ἔτερον μόνον supplet a	ἡ] εἰ Z	28 καὶ εἰς a	33 ἡ om. R
ἄλλη Z	32 καὶ (post ἦν) om. Z	οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ a	
34 δῆλον παντὶ Z	36 ποιότητα a	θερμάναι R: θερμῆναι a	ψῦξαι libri

παραπλησίων, τῆς δὲ κατὰ τὸ ποσὸν προσθέναι τῷ μεγέθει ἡ ὑφελεῖν, 17
 τῆς δὲ κατὰ τόπον τὸ ἄνω ποιῆσαι ἡ κάτω ἡ κατά τινα τῶν ἀλλων δια- 16
 στάσεων. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ὀμοιογημένα παρῆκε. ζητεῖ δὲ μῆποτε καὶ
 ὁ τρόπος τῆς μεταβολῆς διαφέρει, ὁ τῆς αὐξήσεως τοῦ τῆς γενέσεως καὶ
 5 ἀλλοιώσεως. φησὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦτον διαφέρειν ἀλλήλων τὰς μεταβολάς,
 καὶ τὴν διαφορὰν προστίθησι. τὸ μὲν γάρ ἀλλοιούμενον οὐκ ἔξι ἀνάγκης
 μεταβάλλει κατὰ τόπον· οὐ γάρ ἐν τῷ ἀλλοιοῦσθαι μετέρχεται τόπον. τὸ
 γάρ ἐν τῇ Φυσικῇ ἀποδεδειγμένον, διτι χρὴ πάντως τὴν κατὰ τόπον μετα- 20
 βιολὴν προηγήσασθαι καὶ ἀλλοιώσεως καὶ τῶν ἀλλων μεταβολῶν, ἄλλο τί¹
 10 ἔστι παρὰ τὸ νῦν διδασκόμενον. ἔκει μὲν γάρ ἐλέγετο διτι ἀνάγκη ἐπὶ²
 πάσης μεταβολῆς κατὰ τόπον τινὰ κίνησιν γενέσθαι, οὐ πάντως αὐτοῦ τοῦ
 ἀλλοιούμενου ἡ γινομένου, ἀλλ' ἄλλου τινός, οἷον τοῦ ἀλλοιοῦντος (δεῖ
 γάρ τὸν ἥλιον κατὰ τόπον κινηθῆναι, ἵνα ἀλλοιώσῃ τὸν περὶ ἡμᾶς ἀέρα),
 νῦν δὲ ὁ λόγος φησὶν διτι ἐν τῷ ἀλλοιοῦσθαι τὸ ἀλλοιούμενον οὐκ ἔξι³
 15 ἀνάγκης αὐτὸν ἐκ τόπου ἀμείβει. ὠσάντως δὲ οὐδὲ τὸ γινόμενον καὶ 23
 φύεται τὸν ἀνάγκης μεταβάλλει κατὰ τόπον· οὐδὲ γάρ τὸ φυμάθιον ἐκ
 μολύβδου γινόμενον μεταλλάττει τὸν τόπον, οὐδὲ τὸ γάλα ἔξι αἴματος γεννώ-
 μενον, οὐδὲ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων. τὸ δὲ αὐξόμενον καὶ φύεται ἔξι
 20 ἀνάγκης καὶ κατὰ τόπον ποιεῖται μεταβολὴν, οὐ τῷ τόπον ὅλον ἐκ τόπου
 ἀμείβειν, ὥσπερ τὸ φερόμενον, ἀλλὰ τῷ προσεπιλαμβάνειν ἔτερον ἐφ' φ
 κατεῖχεν ἔξι ἀρχῆς κατὰ τὰς αὐξήσεις, ἥγουν εἰς ἐλάττονα συστέλλεσθαι
 κατὰ τὰς φύσεις, ἐποκός κατά γε τοῦτο τῷ ἐλαυνομένῳ. καὶ ἔχεις ἥδη 30
 τὴν αὔξησιν τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς διακεκριμένην. ὥσπερ γάρ τὸ
 ἐλαυνόμενον ἐπέχον δινέστερον ἔξι ἀρχῆς εἶχε τόπον ἐπιλαμβάνει ἔτερον, οὗτως
 25 ἔποικε καὶ τὸ αὐξόμενον κατὰ τόπον μεταβάλλειν. οὐ μὴν ἄλλα καὶ τούτου
 διαφέρει. τὸ μὲν γάρ ἐλαυνόμενον κατὰ μίαν διάστασιν αὐξῆσαν τὸν τόπον
 κατὰ τὴν ἑτέραν ἔξι ἀνάγκης μειοῦ, καὶ ἔμπαλιν ἐὰν κατὰ μίαν ἡ δύο δια-
 στάσεις πλείστα ἐπιλάβῃ τόπον, κατὰ τὴν λοιπὴν ἡ τὰς λοιπὰς διαστάσεις
 30 ἀνάγκη μεθεῖναι τοῦ προτέρου τόπου· τὸ δὲ αὐξόμενον καὶ μειούμενον
 κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις ὅμοιώς ἔχει, ἡ ἐπιλαμβάνον ἔτερον ἡ μειοῦν
 τὸν ἔξι ἀρχῆς. ἀλλ' ἀρά, φησί, μὴ τῇ σφαιρᾳ κύκλῳ κινουμένῃ ἔποικε τὸ
 αὐξόμενον ἐν τῇ κατὰ τόπον μεταβολῇ; ὥσπερ γάρ τὸ αὐξόμενον ἐν τῷ
 35 ἔξι ἀρχῆς τόπῳ μένον μεταβάλλει κατὰ τὰ μέρη, οὗτω καὶ ἡ σφαιρα δοκεῖ
 ἔχειν. ἡ καὶ ταύτης διαφέρει; ἡ μὲν γάρ σφαιρα ἐν τῷ ἴσῳ τόπῳ ὅλη
 35 μένουσα τὰ μέρηα ἔχει μεταβάλλοντα κατὰ τόπον, τὰ δὲ τοῦ αὐξόμενου

1 κατὰ ποσὸν R: scit. κατὰ ποσὸν τὸ ἀφελεῖν T²Z 3 οὖν οὐ. Z 4 δια-
 φέρη R 6 om. add. T²; item ποκ καὶ (post δὲ) 5 τοῦτο· a 8 Φυσικῇ Θ 7
 11 καὶ κατὰ GT 13 τὸ ἥλιον a 15 ἀμείβει GT¹ 16. 17 οὐδὲ γάρ — τὸν
 τόπον om. mrg. add. T² 16 φυμάθιον T²Z: φυμάθιον a 17 μολύβδου a
 20 τῷ T προσεπιλαμβάνειν R 21 εἰς] εἰ T 22 φύσις a 24 ἐπιλαμβά-
 μένειν
 νεῖν R 27 μετοῖ G: νειοῖ G 28 λοιπὰς δύο διαστάσεις a . 30 τὰς om. (G)a
 31 τὸν GR T 33 κατὰ μέρος Z 34. 35 μένουσα ὅλη a

μόρια ἐπὶ πλείω τόπον ἔκτείνεται, εἰς ἔλαττον δὲ συστέλλεται τὰ τοῦ 17^τ μειούμενου. δῆλον δὲ δτι καὶ γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως ἔντεῦθεν διακέ- 40 κριται. οὔτε γάρ τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης τόπον ἀμείβει, τὸ δὲ αὐδόμενον κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον διάφορον ἐπιλαμβάνει τόπον· καὶ τὸ μὲν γινό- 5 μενον ἄλλο γίνεται τὸ δὲ ἄλλοιούμενον ἄλλοιον, τό γε μὴν αὐδόμενον ἡ φιλίηνον οὔτε ἄλλο οὔτε ἄλλοιον, τῷ ποιῷ δὲ μόνῳ προστίθησιν. ὡς Ἀρι- στοτέλης ἐν Κατηγορίαις ἔδειξε. τῷ γάρ τετραγώνῳ γνῶμονος περιτεθέν- τος ηὔηται μὲν τὸ δλον, ἄλλοιούτερον δὲ οὐ γέγονεν. ἔμεινε γάρ πάλιν τετράγωνον.

10 p. 320a15 Ἀμφότερα δὲ ἐκ δυνάμει δυτῶν εἰς ἐντελέχειαν μετα-
βολὴ τῶν εἰρημένων ἐστίν.

Περὶ τριῶν εἰπὼν μεταβολῶν, τῆς γενέσεως τῆς ἀλλοιώσεως τῆς αὐδή- 15 σεως, ἐπήγαγεν ἀμφότερα, ἡ ταῦτὸν σημαίνων τῷ πάντα, ἡ ἀμφότερα εἴπεν τό τε κατὰ οὐσίαν μεταβάλλον, δι' οὗ τὸ γινόμενον σημαίνεται, καὶ 15 τὸ κατὰ συμβεβηκός, ὅπερ κοινόν ἐστιν αὐδόμενου καὶ ἀλλοιούμενου. κοινὸν οὖν φησιν ἐπὶ ἐκάστης τῶν μεταβολῶν τὸ ἐκ δυνάμει τοιούτου εἰς τὸ ἐν- τελέχειᾳ μεταβάλλειν· ἐκ δυνάμει γάρ οὐσίας εἰς ἐντελέχειᾳ οὐσίαν ἡ γέ- νεσις, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὥσαύτως. τὴ δὲ ἄλλὰ καὶ ᾧς, τουτέστι τῷ τρόπῳ τῆς μεταβολῆς.

20 p. 320a27 Περὶ δὲ δὴ μεταβολῆς ἐστι καὶ τῆς αὐδήσεως καὶ τῆς 50 φύσεως.

Εἰπὼν τὴν διαφορὰν ἡ διαφέρει αὐδήσις γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως, ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν προτεθέντων μέτεισιν. ἦσαν δὲ τρία τὸν ἀριθμόν, τίς τε ἡ τῆς αὐδήσεως ὅλη, καὶ τί τὸ ποιητικὸν αἴτιον καὶ τὸ γινόμενον 25 (τουτέστι τί τὸ αὐδὸν καὶ αὐδόμενον), καὶ τίς ὁ τρόπος καὶ αὐτὴ ἡ ἐνέρ- γεια καθ' ἣν ἡ αὐδήσις γίνεται. καὶ πρότερον | ζητεῖ τί ποτέ ἐστι τὸ 17^τ ποιὸν τοῦτο ὅπερ ὅλη τῆς αὐδήσεως γίνεται, πότερον δυνάμει σῶμα καὶ μέγεθος ἐνεργείᾳ δὲ ἀσώματόν τε καὶ ἀμέριμνες, ἡ ἐνεργείᾳ σῶμα, δπερ ἀκόλουθον ὃν ἐπαγγαγεῖν παρῆκεν ὡς ἐξ ἀνάγκης προσυπακουόμενον. καὶ 30 δείκνυσι κατὰ πάντα τρόπον ἀδύνατον ὃν δυνάμει μὲν εἶναι σῶμα ἐντελ- χείᾳ δὲ ἀσώματον, ὡς ὑπολείπεσθαι ἐξ ἀνάγκης τὸ ἔτερον, τὸ ἐνεργείᾳ

1 Ἐλάττω R: fort. Ἐλάττονα 6 φθεῖνον R μόνον a 6. 7 ως ὁ Ἀριστοτέλης a
7 ἐν Κατηγορίαις c. 8 p. 11a5 sqq. ἐν ταῖς κατηγορίαις Z 8 ἄλλοιώτερον GT¹
9. 12 τετράγωνον. εἰπὼν δὲ περὶ τῶν τριῶν μεταβολῶν a 10 ἐντελέχειαν RT²: τέλειαν
GT¹: ἐνδελέχειαν Z 11 ἐστὶ R 13 ἡ ταῦτὸν T σημαινομένων R
16. 17 ἐνδελέχεια utrobique Z 20 ὁ δὲ μεταβολὴ ἐστι καὶ GRTZ: δὲ στιν ἡ μετα-
βολὴ a; cf. Aristot. libri τῆς αὐδήσεως RZ: ἡ τῆς αὐδήσεως GTa 23 τῶ
ἀριθμῶ (corr. ex τῶν ἀριθμῶν) R 25 καὶ τὸ αὐδόμενον Z 29 δὲ om. add. T²
30. 31 ἐνδελέχεια Z

εῖναι σῶμα τὴν τῆς αὐξήσεως ὅλην. εἰ γάρ, φησί, δυνάμει σῶμα ἐνερ- 17^ν
γείᾳ δὲ ἀσώματον λέγοιμεν εἶναι τὸ ἔει οὐ νὰ κατὰ ποσὸν μεταβολὴ γίνεται, 6
ἀνάγκη τοῦτο ἡ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὑφεστηκέναι χωριστὴν ἔχον φύσιν, ἡ ἐν
έπερφ τινὶ εἶναι σώματι. εἰ μὲν οὖν ἐνεργείᾳ χωριστὸν εἴη μὴ δὲ σῶμα,
5 ἡ στιγμὴ ἡ κενὸν ἔσται τόπον μηδένα κατέχον, ἡ σῶμα οὐκ αἰσθητόν,
τουτέστι μηδεμίαν ἔχον αἰσθητὴν διαφοράν. τὸ μὲν οὖν στιγμὴν ἡ κενὸν
ὑποτίθεσθαι προφανὲς ἔχει τὸ ἀδύνατον. οὔτε γάρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὑπο-
σταί ἀν σημεῖον ἡ κενόν (ἀποδέειται γάρ μὴ εἶναι κενὸν δλως, καὶ τὸ 10
σημεῖον δεῖ ἐν σώματι καὶ μεγέθει ἔχει τὸ εἶναι), ἄλλως τε δὴ ἄτοπον
10 ἐκ σημείου φάσκειν τὸ μέγεθος αὐξῆσθαι· καὶ οὕτως γάρ πάλιν κενὸν
εἰσάρουμεν. εἰ γάρ τὸ αὐδόμενον μεῖζονα ἐπιλαμβάνει τόπον, δῆλον δὲ τὸ
τόπος δὲν ἐπελάβετο αὐξηθὲν ἡ κενὸς ἦν πρὸ τούτου, καὶ οὕτως πάλιν
ἐνεργείᾳ τὸ κενὸν ἔσται, ἡ ἔσται σῶμα μὴ δὲν ἐν τόπῳ, ὃν ἔκατερον ἀδύ-
νατον. πῶς δὲ δλως τὸ σημεῖον τῷ αὐξομένῳ προστεθὲν μεῖζον τὸ δλον
15 ἐποίησεν; εἰπομεν γάρ πολλάκις ὡς μωρία ἀμερῆ ἐπισυντιθέμενα ἀλλήλοις 15
μέγεθος οὐ ποιήσει. δλως δὲ τὸ σημεῖον δυνάμει σῶμα οὐκ ἔστι, σώ-
ματος δὲ τι. οὔτε ἄρα κενὸν οὔτε στιγμὴν ἐνδέχεται εἶναι τὸ ἔει οὐ νὰ
αὐξησις γίνεται, δπερ δυνάμει εἶναι σῶμα ὑπόκειται. εἰ δὲ οὐκ αἰσθητὸν
εἴη ἄλλ' ἄποιον σῶμα, δποιόν ἔστι τὸ τριχῇ διαστατόν, ἀνάγκη τοῦτο ἐν
20 τόπῳ εἶναι· πᾶν γάρ σῶμα ἐν τόπῳ ἔστι. καὶ ἄλλως ἐπεὶ καὶ τὸ φ
προσκρίνεται τόπον τινὰ προσλαμβάνει, καὶ τὸ προσκριθὲν ἄρα τόπον τινὰ
ἐπεῖγε καὶ ἄποιον ἦν, καὶ διὰ τοῦτο ἀναίσθητον. οὐδὲ γάρ ἡ πεποίηται
καὶ αἰσθητά ἔστι τὰ σώματα, ἐν τόπῳ ἔστιν (ἀσώματοι γάρ καὶ ἀμεγέθεις 25
αἱ ποιότητες), ἄλλ' ἡ τριχῇ διαστατά ἔστιν. ὥστε καν μὴ αἰσθητόν τι
25 εἴη σῶμα μηδὲ ποιότητος μετέχῃ, ἐν τόπῳ εἶναι αὐτὸ ἀνάγκη. τῷ γάρ
σώματι τὸ εἶναι ἐν τόπῳ παρὰ τοῦ διαστήματος ὑπάρχει· ἀπὸ μὲν γάρ
τῆς ποιότητος ἡ τῶν τόπων διαφορὰ τοῖς σώμασιν ὑπάρχει (διὰ ταύτας
γάρ τὰ μὲν ἄνω ἔστι τὰ δὲ κάτω), τὸ δὲ δλως ἐν τόπῳ εἶναι ἀπὸ τοῦ
διαστήματος· ἵσον γάρ δεῖ τὸ ἐν τόπῳ σῶμα εἶναι τῷ περιέχοντι αὐτὸ
30 τόπῳ, τὸ δὲ ἵσον τοῦ ποσοῦ. ἀνάγκη ἄρα, καν ἄποιον εἴη τι σῶμα καὶ
ἀναίσθητον, ἐν τόπῳ εἶναι. πάλιν δὲ αὖ εἰ ἐν τόπῳ εἴη, ἀνάγκη πᾶσα ἡ 25
ἄνω εἶναι ἡ κάτω, καὶ ἡ κατὰ φύσιν ἐν ἐκατέρῳ ἡ παρὰ φύσιν, καὶ
οὕτως ἔν τι τῶν πεποιημένων εἶναι σωμάτων. εἰπον γάρ ὡς ἀπὸ τῆς
ποιότητος ἔχουσι τὰ σώματα τὸ ἡ ἄνω εἶναι ἡ κάτω, καὶ ἐν ἐκατέρῳ ἡ
35 κατὰ φύσιν ἡ παρὰ φύσιν. ἄνω μὲν οὖν ὑπάρχον κατὰ φύσιν ἡ ἀηρ
ἔσται ἡ πῦρ, παρὰ φύσιν δὲ διδωρ ἡ γῆ. ὁσαύτως καὶ εἰ κάτω εἴη,

3 ἔχων R	6 οὐδεμίαν Z	9 δὲ] δὲ Z	10 οὕτω a	11 μεῖζονα om. Z
12 ἡ om. a	οὕτω Za	13 τὸ κενὸν ἐνεργείᾳ Z	19 οἷον Z	22 πεποίηται
GT ¹	25 μετέχοι ^{ην} R	27 ἐν τοῖς σώμασιν Z	29 αὐτὸν GRT	
30 καν] οὐκ ἄν R	31 post ἀνάγκη deleta ἄρα καν ἄποιον εἴη R		32 ἡ κατὰ] ἡ	
κατὰ a	33 πεποιημένων GRT ¹	34 ἡ (ante ἄνω) om. Z	κάτω εἶναι	
traicit R	36 δὲ ἡ διδωρ ἡ GTa			

ἢ κατὰ φύσιν ἀν γῆ ἢ ὅδωρ ἔσται, ἢ παρὰ φύσιν ἀλλὰ ἢ πῦρ ὑπάρχει. 17v
εἰ δὲ τοῦτο, οὐκέτι ἄποιον ἔσται σῶμα, ἀλλ' αἰσθητόν τε καὶ τῶν τεσσάρων 30
ἔν τι. ταῦτα οὐτὲ ὡς σκεψῆ ὥντα παρήκεν ὁ Ἀριστοτέλης. ἀδύνατον ἄρα
ἄποιον εἶναι σῶμα ὡς χωριστὸν ὃν τὸ τῇ αὐξήσει ὡς ὅλη ὑποκείμενον.

5 'Ιτεόν οὖν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς διαιρέσεως, ζητοῦντας μῆποτε δυνά-
μει ὃν σῶμα ἔν τινι ἔστι καὶ οὐ καθ' αὐτὸν ὑφεστηκός. τοῦτο δὲ τὸ ἔν
τινι οὐκ ἀναγκαῖον διειλεῖν εἰς τε τὸ ἐν αὐτῷ ὃν τῷ αὐξομένῳ καὶ εἰς τὸ
ἐν ἀλλῳ· κοινὸν γάρ ὅμολόγημα θτι τὸ αὐξόμενον προσιόντος τινὸς ἔξωθεν
αὔξεται· ὥστε ἐν ἀλλῳ καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐξομένῳ. εἰ οὖν ἐν ἀλλῳ εἴη ἡ 35
10 τῆς αὐξήσεως ὅλη, ἣτις καὶ δυνάμει σῶμα ὑπόκειται, ἀνάγκη πάλιν ἣτοι
ὡς μηδὲν οὖσαν ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ ἔστι μήτε μέρος μήτε πάθος ἐν αὐτῷ
εἶναι μηδὲ συντελοῦσαν αὐτῷ τι πρὸς τὸ εἶναι, ἢ οὖσαν ἐκείνου μέρος ἡ
ἀπλῶς τι. εἰ μὲν οὖν ἐν τινι ἐνεργείᾳ ὅντι φαίη τις αὐτὴν ὑπάρχειν
μηδὲν οὖσαν τῆς ἐκείνου οὖσας τοῦ ἐν φῷ ἔστιν, οἷον ὡς ἐν ἀγγειῷ περιε-
15 γομένην, συμβιῇσται ἐκκρινομένης ταύτης τοῦ ἐν φῷ ἔστι γίνεσθαι τὸ γινό-
μενον ἐξ αὐτῆς, κατὰ μηδὲν μεταβάλλοντος τοῦ ἐν φῷ ἔστιν, ὡς εἰ τις
φαίη ἐξ ὅδατος ἀέρα γίνεσθαι οὐ μεταβάλλοντος τοῦ ὅδατος, ἀλλ' ὅλης 40
τινὸς ἐκ τοῦ ὅδατος ἐκκρινομένης ἦν περιεῖχεν ἐν ἑαυτῷ ὡς ἐν ἀγγειῷ τὸ
ὅδωρ. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν λόγον τὸν οὕτω φάσκοντα ἐν τινι τὴν ὅλην
20 εἶναι, μὴ οὖσαν ἐνεργείᾳ σῶμα μηδὲ συμπληροῦσαν τὸ ἐν φῷ ἔστι μηδὲ
μέρος τι αὐτοῦ οὖσαν μηδὲ τόπον τινὰ τοῦ ὅλου ἀποτεμομένην, οὐδὲν
κωλύει καὶ δευτέραν ἐν τῷ αὐτῷ οὕτως ὅλην ὑποτίθεσθαι καὶ πάλιν
ἄλλην καὶ ἄλλην, καὶ οὕτως ἐπ' ἀπειρον. εἰ δὲ μηδὲν κωλύει ἀπείρους
ἐν τῷ αὐτῷ ὅλας ὑποθέσθαι, ἔσται ἐν τῷ αὐτῷ ἀπειρα κατ' ἐνέργειαν, 45
25 δῆπερ παντάπασιν ἀδύνατον. καὶ τὸ κενὸν δὲ οὐδὲν ἡττον ἐκ ταύτης τῆς
ὑποθέσεως εἰσαχθῆσται. τὸ γάρ ἐκ τῆς ὅλης προστεθὲν τῷ αὐξομένῳ
σῶμα τόπον δηλονότι κατείληφε· πᾶν γάρ σῶμα ἐν τόπῳ ἔστιν. οὗτος
οὖν δῆλον ὅτι κενὸς ἦν πρότερον, εἰ μή τις ὑπόθυσιτο ὕσπειρον ἐκ τοῦ
30 δυνάμει σώματος εἰς τὸ ἐνεργείᾳ σῶμα μεταβάλλειν τὴν ὅλην, οὕτως καὶ
ἐκ τοῦ ἐνεργείᾳ σώματος φύειρομένου εἰς τὸ δυνάμει σῶμα μεταβολὴν
γίνεσθαι. ἀλλ' οὐδὲ ὄραται οὐδεμίᾳ μεταβολή, οὔτε ἐκ μὴ σώματος γινο- 50
μένη οὔτε εἰς μὴ σῶμα. ἀλλ' οὐδὲ ὄραται τὰ γινόμενα οὕτως ἐξ
ἄλληλων γινόμενα ὡς ὑπομένειν ἐκεῖνο ἀπαθὲς ἐξ οὐ ἡ τοῦ γινομένου
ὅλη ἐκκρίνεται, ἀλλ' ὅλου ἐκείνου μεταβάλλοντος καὶ ἐπὶ γενέσεως
35 καὶ αὐξήσεως. οὐδὲ γάρ ὑπομένοντος τοῦ ὅδατος ὁ ἀλλὰ ἐξ αὐτοῦ
γίνεται, ἀλλ' ὅλου φύειρομένου, οὐδὲ ὁ ἄρτος μένει ἐν τῇ ἐξ αὐτοῦ τῶν
σωμάτων τῶν ἡμετέρων αὐξήσει, οὐδὲ τοῦ ὅδατος τοῦ τρέφοντος τὰ

1 ἡ κατὰ] εἰ μὲν κατὰ α ἀν (hoc om. a) γῆ ἢ ὅδωρ ἔσται (ἄρα, pro ἔσται, ut
saepe R) ἢ (εἰ δὲ a) παρὰ φύσιν ἀλλὰ ἢ πῦρ GRTa: ἔσται ὡς γῆ καὶ ὅδωρ ἢ παρὰ φύσιν ὡς
ἀλλὰ καὶ πῦρ Z ὑπάρχει GRT: om. Z: ὑπάρχει a 7 εἰς τε] ὥστε R
ὄντ] δ GT 8 προϊόντος R 9 ἡ om. TR¹ 12 πρὸς τῷ εἶναι R¹ 16 ὡς]
οἶνον a 18 ἐν αὐτῷ GT 21 ἀποτεμομένην a 25 τῇ om. GT
26 εἰσαχθῆσεται a 28 ὑποθύσιτο GRT²a: ὑπόθυσιτο T¹ 29 οὕτω a
33 ἄλληλων γίνεσθαι R 35 ἐπὶ αὐξήσεως R τοῦ ὅδατος ὑπομένοντος Z

φυτὰ καὶ αὔξοντος ὑπομένοντος αὐξέται ἐκεῖνα. ἀδύνατον ἄρα οὕτως 17^η
εἶναι ἔν τινι τὸ αὐξόν | ώς μηδὲν αὐτοῦ εἶναι κατ' ἐνέργειαν. λείπεται 18^η
ἄρα μέρος εἶναι τοῦ ἐν φῶ ἐστὶ τὸ αὔξον, ἐξ οὐ ἀποτελούμενον καὶ προσ-
κρινόμενον τῷ αὔξομενῷ, οὗτως αὐτὸς αὔξειν. εἰ δὲ τοῦτο, ἐνεργείᾳ ἔσται
5 σῶμα καὶ μέγεθος τὸ ὑποκείμενον τῇ κατὰ αὔξησιν μεταβολῇ, ὅπερ ἔδει
δεῖξαι ἐξ ἀρχῆς ἀληθὲς ὑπάρχον. εἰ δέ τις φαίη ἔν τινι αὐτὴν εἶναι,
μήτε ώς κεχωρισμένην καὶ μηδὲν οὖσαν ἐκείνου μήτε μέρος σωματικὸν 6
ὑπάρχουσαν, ἀλλ' οἷόν ἐστιν ἡ ἀνεῖδος ὥλη τοῦ ἐνεργείᾳ σώματος καὶ
εἰδοπεποιημένου (καὶ αὕτη γάρ δυνάμει μέν ἐστι σῶμα καὶ μέγεθος καὶ
10 ἐνεργείᾳ δὲ ἀσώματος, ἐν τῷ κατ' ἐνέργειαν σώματι τὸ εἶναι ἔχουσα ώς
ὑποκείμενον αὐτοῦ καὶ ὥλη), εἰ τοῦτο τις λέγοι, γινωσκέτω ώς οὐκ αὔξη-
σεως ὥλην εὑρεῖν, ἀλλὰ γενέσεως καὶ φυτοῦ. διαφέρει δὲ γένεσις αὔξη-
σεως, καθὼς προείρηται. ἡ μὲν γάρ ὥλη τῆς γενέσεως ἡ ὄντως ἐστὶν
ἥλη ἡ ἀνεῖδος καὶ ἀμεγέθη, ἡ δὲ τῆς αὔξησεως τὸ πεποσωμένον σῶμα.
15 Θεῖν ἐπὶ μὲν γενέσεως ἐνδέχεται τὴν αὐτὴν ὥλην καὶ ἐλάττονι καὶ μει- 10
ζοντι ὅγκῳ ὑποκεῖσθαι (τὸ γάρ ἔστιαν ὅδωρ φύειρόμενον πολλαπλασίονα
τῷ ὅγκῳ ποιεῖ ἀρέα), ἐπὶ δὲ αὔξησεως οἷος ἀνὴρ ἡ δὲ τοῦ προστιθεμένου
ἐκ τῆς τροφῆς μετὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ διαφορημέντος, τοσοῦτο μέγεθος
ἀνάγκη καὶ τὸ αὔξομενον αὔξεσθαι. γίνεται μὲν γάρ καὶ ἐπὶ τῆς αὔξη-
20 σεως γένεσις πρότερον, ώς δταν τὴν τροφὴν τὴν ἐν τῇ γαστρὶ χυλοποιη-
θεῖσαν δεξαμενον τὸ ἡπαρ αἴμα ποιήσῃ, ἀλλὰ τὸ γενόμενον ἥδη αἴμα
προσκριθὲν μετὰ τοσοῦδε ὅγκου τοῖς μορίοις καὶ προσφυὲν αὐτοῖς καὶ ἔξο- 15
μοιωθὲν τῇ προσθήκη αὐτοῦ τὴν αὔξησιν ἐργάζεται. ὥστε πάντως πεπο-
σῶσθαι δεῖ τὴν τῆς αὔξησεως ὥλην, κανὸν προϋπάρχῃ αὐτῆς ἡ γένεσις.

25 p. 320a29 Πότερον ἐκ δυνάμει μὲν μεγέθους.

Ἐπίπλων ἐκ δυνάμει μεγέθους οὐκ ἀνταπέδωκεν 'ἢ ἐξ ἐνέργειᾳ 28
μεγέθους' ὅπερ ἦν ἀκόλουθον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ μόριον ἐπιδιαιτεῖ. καὶ παρέ-
λιπε τοῦτο ώς προσυπακουόμενον ἐξ ἀνάγκης.

p. 320b1 "Ἡ οὐδένα καθέξει τόπον ἢ οἰον στιγμὴ ἢ κενὸν ἔσται.

30 Τὸ ἢ οἰον στιγμὴ ἀσαφὲς γέγονε τῇ παρενθέσει τοῦ 'ἢ'. δοκεῖ 30
γάρ διαστολὴν σημαίνειν. χρὴ δὲ ἀντὶ τοῦ 'ἀλλα' ἐκλαβεῖν αὐτόν, ώς

2 εἶναι ἔν] ὃν Z	4 αὔξανομένω Z	αὐτῷ GT ¹	7 μήτε ώς GT: μὴ τέως RZ:
μήτε a	9 αὐτὴ RZ	καὶ (post μέγεθος) om. Za	13 ἡ ὄντως Za: el ὄντως
GTR	14 ἡ ἀνεῖδος καὶ μεγέθης R	16 ἔστιαν GT ¹	17 ἀρέα] ἄρα T δὲ τῆς
αὔξησεως Z	fort. ὅσος	18 τοσοῦτον a	20. 21 χυλοποιηθεῖσαν Z: χυλοποιηθεῖσαν
(o superser. R ²) R	21 ποιήσει GT	22 ὅγησι GT	23 αὐτοῦ libri
23. 24 ποσῶθαι GT ¹	26 ἢ RTZ: ἡ G: om. a	28 προϋπακουόμενον GT ¹	
28. 30 ἀνάγκης. τὸ δὲ ἢ οἰον στιγμὴ, ἀσαφὲς a	29 στιγμὴ RZ et Arist. cod. E: στιγμὴ		
τις GT	30 παραθέσει R	31 χρὴ] δεῖ Z	

εἰναι τὸ ὅλον· ἡ οὐδὲνα καθέξει τόπον, ἀλλ’ οἶον στιγμὴ ἡ κενὸν 18r
ἔσται. τινὰ δὲ τῶν ὀντιγράφων οὕτως ἔχει· ἡ οὐδένα καθέξει τό-
πον· οἶον γάρ στιγμὴ τις ἡ κενὸν ἔσται. τὸ δὲ καὶ σῶμα οὐκ
αἰσθητόν, ἀντὶ τοῦ ‘ἡ’ διαζευκτικοῦ κειμένου. ἴστεον δὲ ὡς εἰπών
5 ἐκ δυνάμει μὲν μεγέθους καὶ σώματος, ἐντελεχείᾳ δ’ ἀσωμάτου
καὶ ἀμεγέθους, τοῦτο τὸ σκέλος ὑποδιαιρῶν, ἡ κεχωρισμένης τῆς ὅλης
ταύτης, ἡ ἐν ἄλλῳ οὕτης σώματι. χωριστὴ μὲν γάρ οὖσα, φησί, ἡ 25
στιγμὴ ἔσται ἡ κενὸν ἡ σῶμα οὐκ αἰσθητόν. καὶ μήν τοῦ ἀσωμάτου καὶ
ἀμεγέθους ἦν ἡ ὑποδιαιρεσις. πῶς οὖν μόριον τούτου τὸ οὐκ αἰσθητὸν
10 σῶμα παρεῖληφεν, ὅπερ καὶ μέγεθός ἔστι;

p. 320b2 Τούτων δὲ τὸ μὲν οὐκ ἐνδέχεται, τὸ δὲ ἀναγκαῖον ἐν
τινὶ εἰναι.

Τούτων. φησί. τῶν προσεγγῶς εἰρημένων. εἰς δὲ τὸ γωριστὸν καὶ καὶ
αὐτὸν ὑφεστῶς διείλομεν (εἰσὶ δὲ τρία· ἡ γάρ στιγμὴ, φησίν, ἡ κενὸν ἔσται
15 ἡ σῶμα οὐκ αἰσθητόν), τούτων οὖν. φησί, τὸ μὲν κενὸν ἡ στιγμὴ ὑπο-
τίθεσθαι τὴν ὅλην τῆς αὐδῆσεως οὐκ ἐνδέχεται εἰναι (τὰ δύο γάρ εἰς ἐν 40
συνεῖλε. πῶς δὲ οὐκ ἐνδέχεται; διότι οὔτε ἐκ σημείου γένοιτο ὃν τι πώ-
ποτε, καὶ τὸ μὴ εἰναι κενὸν ἐν τῇ Φυσικῇ ἀποδέειται), τὸ δὲ οὐκ
20 αἰσθητὸν σῶμα ἀνάγκη ἐν τόπῳ εἰναι (τὸ γάρ ἐν τινὶ εἰναι τὸ ἐν τόπῳ
ἀκουστέον). καὶ πῶς ἀνάγκη προστίθησιν· ἀδύνατον γάρ τῶν γινομένων
τι εἰναι ἐν τόπῳ μὴ καὶ τῶν ἐξ ὧν γίνεται ἐν τόπῳ ὄντων. δοκεῖ δὲ
οὐτος ὁ λόγος μὴ ἀφωρισμένως ἀποδεικνύειν τὸ μὴ αἰσθητὸν σῶμα ἐν
25 τόπῳ ὑπάρχον. ἀλλὰ κατόλιστον ἡρμόσθιον πρὸς πᾶν ὄντον ὑπόθιστό τις 45
ὑποκείμενον εἶναι τῆς κατ’ αὐδῆσιν μεταβολῆς. εἰ γάρ τὸ αὐξόμενον
τόπον ἐπιλαμβάνει καὶ ἐν τόπῳ ἔστι, πᾶν δὲ τὸ ἐν τόπῳ γενόμενον ἐκ
τινος ὑποκειμένου ἐν τόπῳ τούτου ὄντος καθ’ αὐτὸν ἡ κατὰ συμβεβηκός
γέγονεν, ἀνάγκη τὸ ὑποκείμενον ἐξ οὗ γέγενται τὸ αὐξόμενον ἐν τόπῳ
εἶναι ἡ καθ’ αὐτὸν ἡ κατὰ συμβεβηκός. ἀλλ’ εἰ μὲν καθ’ αὐτὸν ἐν τόπῳ
εἴη, τῶμά ἔστιν ἐνεργείᾳ καὶ αἰσθητόν. εἰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, οὐνάμει
30 σῶμα ἔστι καὶ ὅλη ἀνεῖδος. διὰ γάρ τὴν ὅλην προστέθεικε τὸ κατὰ 50
συμβεβηκός, ἐπειδὴ ἐκ ταύτης γίνεται σῶμα ἐν τόπῳ ὑπάρχον, αὐτῆς

1 ἡ (ante οὐδένα) om. add. T² 3 τὸ δὲ om. a καὶ] cf. Ar. codd. 4 {τοῦ καὶ}
ἀντὶ a διαζευκτικοῦ a 5 ἐνδελεχείᾳ Z 6 ἀμεγέθους] μεγέθους GT ὑποδιαιρῶν,
πότερον φησὶν ἐκ κεχωρισμένης a, et sane locus lacuna laborat ἡ] ἡ καὶ R¹
7. 8 ἡ στιγμὴ Za: ἡ στιγμὴ GRT 8 καὶ μὴν] ἐπει γάρ καὶ a 9 ἡ] ἡ om. T¹: ἡ
αὐτὴ ἡ] ἡ a πῶς οὖν] διὰ τοῦτο a 10. 13 μέγεθός ἔστι. ταῦτα δὲ εἰπών, ἐπάγει ὅτι
τῶν προσεγγῶς a 14 ὑφεστὸς GT¹ διέλομεν GT ἡ γάρ Za: ἡ γάρ GRT
16 τὰ γάρ δύο Z 19 εἰναι εἰπών, τὸ γάρ a 22 ἀφωρισμένων R: ἀφωρισμένος
GT¹ 23 ὑπάρχειν Z ὄντοιν] ὅτι ἂν Za ὑπόθειτο T²: ὑποθεῖτο corr. in
ὑποθοῖτο R 24 εἰ Za: ἡ GTR 25 ὑπολαμβάνει R γινόμενον a
26 τούτου] num αὐτοῦ? 29 ἔστιν ἡ ἐνεργεία R¹

μὲν οὖσης ἐν τόπῳ, οὐ καθ' αὐτὸν δὲ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, τῷ τὸ 18^τ σῶμα ἐν φῷ ἔστιν ἐν τόπῳ εἶναι. ἀλλ' ὅλη μὲν ἀνείδεον οὐ δεῖ λέγειν ὑποκείμενον αὐξῆσεως· αὕτη γάρ γενέσει καὶ φυτορῷ ὑπόκειται καὶ οὐκ αὐξῆσει, ὡς ἐδεξαμεν· ὑπόλοιπον δὲ σῶμα ἐνεργείᾳ φάσκειν τὸ τῇ αὐξῆ-
5 σει ὑποκείμενον. ὥστε ἡ εἰρημένη κατασκευὴ κοινῶς ὅλον τὸ ἔτερον μέρος τῆς διαιρέσεως ἀναφεῖ, τὸ | φάσκον δυνάμει σῶμα καὶ μέγεθος 18^ν εἶναι τὴν τῆς αὐξῆσεως ὅλην, καὶ οὐκ ἴδια πρὸς τὸ σῶμα οὐκ αἰσθητὸν ἐπενήνεται. διάπερ ἀμείνων ἵζως ἡ ἔτερα ἔξηγησις. ἦν δὲ Ἀλέξανδρος ἐκτίθεται Ἀλέξανδρος. δυνατὸν γάρ, φησί, τὸ λεγόμενον τοιοῦτον εἶναι.
10 τούτων δὲ τῶν δύο τρόπων (δύο γάρ εἴρηνται τρόποι, δὲ τε κεχωρισμένην αὐτὴν καθ' αὐτὴν ὑποτιθέμενος τὴν ὅλην καὶ ὁ ἐν τινι οὖσαν), τούτων δὲ οὖν τῶν τρόπων κατὰ τὸν ἕνα τὸν κεχωρισμένην ὑποτιθέμενον τὴν ὅλην οὐκ ἐνδέχεται αὐτὴν ἐν τόπῳ εἶναι. οὔτε γάρ στιγμὴ οὔτε κενὸν ἐν τόπῳ
15 ἐσται, ἀλλ' οὐδὲ τὸ οὐκ αἰσθητὸν σῶμα, εἰπερ τὸ οὐκ αἰσθητὸν σῶμα τὸ μαθηματικὸν λέγομεν· τοῦτο γάρ ἐν ἐπινοίᾳ μόνον ἐστί. κατὰ μὲν οὖν τὸν εἰρημένον τρόπον οὐκ ἐνδέχεται ἐν τόπῳ εἶναι, τὸ δὲ ἀναγκαῖον ἐν τόπῳ εἶναι τουτέστι· τὴν δὲ ὅλην τοῦ αὐξομένου ἀνάγκη πάντως ἐν τόπῳ εἶναι ἡ καθ' αὐτὸν ἡ κατὰ συμβεβηκός, διὰ τὴν εἰρημένην κατασκευὴν 10 τὴν φάσκουσαν δεὶ γάρ που ἐσται τὸ γινόμενον ἐξ αὐτοῦ. δῆλον τούτων ὡς οὐκ ἀν εἴη ὅλη τοῦ αὐξομένου ἡ κατὰ τὸν ἕνα τρόπον ὑποτε-
20 θεῖσα τὸν δυνάμει τε αὐτὴν εἶναι μέγεθος αὐτὴν τε καθ' αὐτὴν κεχωρι- σμένην φάσκοντα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι μὲν κατὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἐν τόπῳ εἶναι, χρῆναι δὲ πάντως ἐν τόπῳ εἶναι τὴν τοῦ αὐξομένου ὅλην.

p. 320b 5 Ἀλλὰ μὴν εἰ γε ἐν τινι ὑπάρχει, εἰ μὲν κεχωρισμένον
25 οὖτως ὥστε μὴ ἐκείνου τι εἶναι.

'Ἐπὶ τὸ ἔτερον μέρος νῦν μετῆλθε τῆς διαιρέσεως, σκοπῶν εἰ ἐν τινι ὑφέστηκεν ἡ τοῦ αὐξομένου ὅλη. ἀνάγκη δέ, φησίν, ἐν τινι οὖσαν ἥτοι μηδὲν εἶναι ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ ἐστι μήτε μέρος μήτε ἀπλῶς συμβαλλόμενόν 15 τι πρὸς σύστασιν ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ ἐστιν, ἡ μέρος τι εἶναι ἐκείνου σωμα-
30 τικόν, ὅπερ τέως παρῆκεν ἀντιδιελεῖν. καὶ δείκνυσιν ἄτοπα ἐπόμενα τῷ φάσκοντι λόγῳ ἐν τινι μὲν εἶναι, μηδὲν δὲ εἶναι ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ ἐστι.

1 οὖσης μὲν εἰ καθ' αὐτὴν α	4 φάσκειν ἐνεργεία Z	5. 6 τὸ μέρος τὸ ἔτε-
ρον R	8 ἵζως ἀμείνων Z	ρος δὲ ἀλέξανδρος R: Ἀλέξα-
5 ἔτερον om. add. T ²	12 κεχωρισμένον GT	νδρος om. Z
10 εἴρηται T ¹	18 κατασκευὴν] αἰτίαν Z	13 αὐτὴν om. add. T ²
17 τοῦτ ² ἐστί, τὸ τὴν ὅλην α	22 ἐν om. add. T ²	20 ἡ] ἡ R
21 αὐτὴν τε καθ ²] καὶ καθ ² α	23. 26 ὅλην. εἰτα ἐπὶ τὸ ἔτερον α	
24 κεχωρισμένως Z	25 οὕτω R	26 νῦν om. a
31 μὲν ex μὴ ut vid. corr. T: om. Z	cf. Ar. cod. E	τῆς διαιρέσεως
31. p. 78,2 ἐν φῷ ἐστι. τὸ δὲ συμβῆσται πολλὰ καὶ ἀδύνατα, δύναται εἰρῆσθαι α		

p. 320^b 7 Συμβήσεται πολλὰ καὶ ἀδύνατα.

18^v

Τὸ πολλὰ καὶ ἀδύνατα δύναται εἰρῆσθαι οὐχ ὡς ἀδύνατων τινῶν πολλῶν ἐπομένων τῇ ὑποθέσει (οὐ γάρ εἶπε ‘πολλά τινα’ ἐνὶ γάρ μόνῳ ἐχρήσατο ἐπιχειρήματι), ἀλλ’ ὡς πολλῶν δυναμένων τοιούτων ὑπο- 20 5 τίθεσθαι ὅλῶν καὶ ἀπέιρων, διπερ ἔστιν ἀδύνατον.

p. 320^b 11 Ἐτι οὐκ οὗτως φαίνεται γινόμενος ὁ ἀὴρ ἐξ ὕδατος.

‘Ανασκευάσας τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ὥλην τοῦ αὐξομένου ἐν τινι εἶναι οὕτως ὡς μηδὲν οὖσαν ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ ἔστι, δι’ ἐνὸς ἐπιχειρήματος, ἐκ τοῦ ἀπειρα ἀν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γίνεσθαι’, ὡς ἐπὶ παραδείγματος τῆς 10 γενέσεως ποιησάμενος τὸν λόγον καὶ τῆς ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα μεταβολῆς, νῦν πάλιν δεύτερον τίθησιν ἐπιχειρήματα τοῦ αὐτοῦ κατασκευαστικόν, τὴν 25 ἐνάργειαν ἐπιμαρτυρόμενος. οὐ γάρ, φησίν, ὄρθαι ἐν τῇ ἐξ ὕδατος εἰς δέρα μεταβολῆς ὁ ἀὴρ οὗτον ἐκκρινόμενος ἐκ τοῦ ὕδατος, μείναντος ἀμετα- βλήτου τοῦ ὕδατος, ἀλλ’ ὅλον τὸ ὕδωρ φύειρόμενον ἐξ οὐ γεννᾶται ὁ ἀὴρ. 15 5 οὕτα δὲ πάλιν διτι περὶ τῆς ὥλης τοῦ αὐξομένου ποιούμενος τὴν ζήτησιν τὸν λόγον ὡς ἐπὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς προφέρει, δεικνὺς τὴν ὥλην τοῦ γενομένου οὐκ οὖσαν ἐν τινι οὕτως ὡς μηδὲν οὖσαν τοῦ ἐν φῷ ἔστιν.

p. 320^b 12 Βέλτιον τοίνυν προιεῖν πᾶσιν ἀχώριστον τὴν ὥλην.

30

‘Αγελῶν τὸ τὴν ὥλην ἐν τινι εἶναι οὕτως ὡς μηδὲν οὖσαν ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ ἔστι, καὶ τὸ δύνασθαι αὐτὴν χωρίζεσθαι τοῦ ἐν φῷ ὑπάρχει, ἐφεξῆς διπερ ἀκόλουθόν ἔστι προστίθησι, φάσκων βέλτιον εἶναι πᾶσιν ὑπο- τίθεσθαι μὴ δυναμένην χωρίζεσθαι τὴν ὥλην, διὰ τὰ ἐσόμενα ἄποτα τοῖς χωρίζεσθαι αὐτὴν φάσκουσι μηδὲν μεταβάλλοντος τοῦ ἐξ οὐ ἐχωρίσθη. διὰ τοῦτο τοίνυν φησὶ βέλτιον πᾶσι, τουτέστι πᾶσιν οὕτως λέγειν βέλτιον, 25 5 ἢ διτι κατὰ πάντα τρόπον βέλτιον. ὥστε εἰ μὲν περὶ τῆς τοῦ αὐξομένου ὥλης ἔστιν αὐτῷ νῦν ὁ λόγος, ὀχώριστον εἴρητεν ἀντὶ τοῦ μὴ κεχωρι- σμένην τοῦ ἐν φῷ ἔστιν, ἀλλ’ ἐκείνου τι οὖσαν καὶ τοῦτο γεγενημένην διπερ ἔστι τὸ ἐν φῷ εἶναι λέγεται, ὥστε μὴ τὸ ὕδωρ ὥλην περιέχειν λέγειν τοῦ ἀέρος, ἀλλ’ αὐτὸ τὸ ὕδωρ ὥλην εἶναι τοῦ ἀέρος. εἴρηται γάρ διτι ἡ 30 30 τοῦ αὐξομένου ὥλη οὐκ ἔστι δυνάμει σῶμα, ἀλλ’ ἐντελεχείζ, καὶ ἐν τινι οὖσα οὕτως ἔστιν ὡς ἐκείνου μέρος ὑπάρχουσα τοῦ ἐν φῷ ἔστιν. εἰ δὲ μὴ περὶ 40

2 τὸ πολλὰ καὶ ἀδύνατα om. T¹ 3 τινῶν R et superscr. Z: om. GTa 6 οὐχ]
δὲ οὐδὲ a et Arist. vulg. οὕτω et γιγνόμενος a, qui mox δὲ om. (cum. Ar.)

7 αὐξομένου R 11 ἐπιτίθησιν Z 12 ἐνέργειαν libri praeter R 13 μένον-
τος Z 15 αὐξομένου Z 18 εἴναι τὴν ὥλην ex Ar. vulg. a 20 καὶ τῷ οὐ-
νασθαι GZ ὑπάρχει] ἔστιν Z 22 ἐπόμενον (sic) a 23 μεταβάλλοντος GT¹:
μεταβαλλόντος ZT² 24 οὕτω a: οὕτω πᾶσιν tr. Z 26 μὴ] τῇ μὴ a

τῆς τοῦ αὐξομένου ὅλης ἔστιν αὐτῷ ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῆς τοῦ γινομένου, 18^ν τουτέστι περὶ τῆς πρώτης καὶ ἀνείδου, εἴη δὲ καὶ οὕτως ἀληθής ὁ λόγος· ἀχώριστος γάρ ἔστι καὶ αὐτὴ μὴ δυναμένη χωρίζεσθαι τοῦ ἐν φῷ ἔστι. σύμφωνα δὲ καὶ τὰ ἐφεξῆς ἐπιφερόμενα κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν· φησὶ 5 γάρ ὡς οὖσαν τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἀριθμῷ, τῷ λόγῳ δὲ μὴ μίαν. μία γάρ καὶ ⟨ἡ⟩ αὐτὴ κατ’ ἀριθμὸν τῷ δύναται ἡ ἀσώματος ὅλη, λόγῳ δὲ οὐχ ἡ αὐτή· ἄλλο γάρ ἔστιν αὐτῇ τὸ ὅλη εἶναι καὶ ἄλλο τὸ 45 δύνατι. καὶ πρὸς τὴν τοῦ αὐξομένου δὲ ὅλην ὁ αὐτὸς λόγος· ἄλλο γάρ τὸ δύνατι καὶ ἄλλο τὸ εἶναι ὅλη φυτῷ.

10 Βέλτιον τοίνυν πᾶσι ποιεῖν ἀχώριστον τὴν ὅλην. ἐξ ἀρχῆς προκείμενον ἦν ἀνελεῖν τὸ εἶναι δυνάμει σῶμα καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ τὴν τοῦ αὐξομένου ὅλην. καὶ κατὰ διαιρέσιν προσαγαγὼν τὴν ζήτησιν ἔσεις πρῶτον ὅτι οὐχ οἷόν τε ταύτην δυνάμει οὖσαν σῶμα αὐτὴν καθ’ αὐτὴν ὑφε- 50 στάναι, εἰτ’ ἐφεξῆς προεβάλετο ζητῆσαι μήποτε ἐν τινὶ ὑπάρχει ξῆτοι ὡς μηδὲν οὖσα τοῦ ἐν φῷ ἔστιν ἡ ὡς οὖσά τι, καὶ ἀποδεῖξας ὡς οὐχ οἷόν τέ ἔστιν ἐν τινὶ εἶναι ὡς μηδὲν οὖσαν τοῦ ἐν φῷ ἔστι (συμβήσεται γάρ, φησὶν, αὐτὴν χωριστὴν μηδὲν μεταβάλλοντος τοῦ ἐν φῷ ἔστιν, φπερ ποιλλὰ ἔξειται ἀδύνατα), καταλέλουπε τὸ ἔτερον μέρος ἀνεξέλεγκτον, λέγω δὲ τὸ ἐν τινὶ μὲν ὑπάρχειν εἶναι δέ τι τοῦ ἐν φῷ ἔστιν, ὡς δὲ ἀληθές τε 20 ὑπάρχειν | καὶ προσυπακούεσθαι δυνάμενον. εἰ δὲ ἐν τινὶ ἔστιν ἡ τοῦ 19^τ αὐξομένου ὅλη συντελουσα πρὸς σύστασιν τοῦ ἐν φῷ ἔστιν. ξῆτοι ὡς μέρος ἔσται ἐν δλῳ ἡ ὡς ὅλη ἀνείδεος ἐν τῷ συνμέτῳ. ἀλλ’ ἡ μὲν ἀνείδεος οὐκ αὐξήσεως. κατιστάπερ προειρήκαμεν, ἀλλὰ γενέσεως καὶ φύσεως ἔστιν ὅλη, νῦν δὲ πρόκειται αὐξήσεως ὅλην ζητῆσαι. λείπεται τοίνυν ὡς μέρος 25 εἶναι ἐν δλῳ. εἰ δὲ τοῦτο, ἐνεργείᾳ ἔστι σῶμα καὶ μέγεθος ἡ τοῦ αὐξο- 5 μένου ὅλη, δπερ ἐξ ἀρχῆς ἔχρην δεῖξαι. εἰ δέ τις λέγοι τί δήποτε μέρος φαμὲν ἐν δλῳ εἶναι τὴν τοῦ αὐξομένου ὅλην; τί γάρ μᾶλλον μέρος ἡ δλον λέγοιτο εἶναι², γινωσκέτω ὡς τὸ προκείμενον ἦν δεῖξαι ἐνεργείᾳ σῶμα καὶ μέγεθος ὑπάρχουσαν τὴν τοῦ αὐξομένου ὅλην καὶ οὐ δυνάμει. τελείαν 30 δὲ καὶ ἀνελλιπῆ ποιησάμενοι τοῦ ἐν τινὶ τὴν διαιρέσιν, εῦραμεν ἐν τυπῷ τῆς διαιρέσεως τὸ ὡς μέρος ἐνυπάρχον, δπερ ὡς ἀνέλεγκτον προσηγάμεθα, οὐ διὰ τὸ μέρος φάσκεν τοῦ δλου τὴν τοῦ αὐξομένου ὅλην (οὐ γάρ τοῦτο 10 πρόκειται διαστελλασθαι, εἴτε μέρος ἔστιν εἴτε δλον), ἀλλ’ ὡς ἐνεργείᾳ

3 αὐτῇ (G)a 5 τὴν om. add. T² τῷ ἀριθμῷ Z Aristoteles μὴ]
οὐ Z 6 μία γάρ α ἡ addidit a 7 αὐτῇ (G)a: αὐτῇ RTZ τὸ (post
ἄλλο) GZ et corr. T: τῷ RT¹a 8 γάρ τὸ] γάρ τῷ R 9 φυτῷ RZ: φυτῶν GT:
τῶν φυτῶν a 10 Βέλτιον — ὅλην] ‘Ως οὖσαν τὴν αὐτὴν καὶ μίαν τῷ ἀριθμῷ. τῷ
λόγῳ δὲ, μὴ μίαν a πᾶσι ποιεῖν GRT: ποιεῖν πᾶσιν Z; cf. p. 78,18 et 80,8 sqq.
11 οὐκ om. T 13. 14 ὑφιστάναι R 14 προεβάλλετο a ὑπάρχῃ R
16 οὖσα R 17 ὑπερ (G)a 19 τὸ ἐν GRT: τοῦ Z: τῷ ἐν a 20 προυπα-
κούεσθαι T¹ 22. 23 ἐν τῷ — οὐκ αὐξήσεως om. GT 25 ἐν om. T¹
26 ἔχρην ἐξ ἀρχῆς GTa 26. 27 μέρος φαμὲν GTa: φαμὲν μέρος Z: μέρος εἰ μὲν R
28 γιγνωσκέτω G τὸ om. Z 30 εῦραμεν GRT: εῦρομεν Za 31 προηγάμεθα
GTa 33 διαστελλασθαι T

σῶμα εἰσηγούμενον καὶ οὐ δυνάμει τὴν τοῦ αὐξομένου ὥλην· τοῦτο γάρ 19^τ
ἥν τὸ προκείμενον, οὐδὲν διαφέρον εἴτε δλον ἐστὶν εἴτε μέρος.

‘Η μὲν οὖν πᾶσα τῶν δεικνυμένων τάξις τοιαύτη τίς ἐστι, ζητητέον
δὲ τί ποτέ ἐστι τὸ νῦν ἐπιφέρομενον. δεῖξας γάρ ὡς ἀδύνατόν ἐστιν
5 ὑποθήσθαι ἐν τινι τὴν ὥλην δυναμένην χωρίζεσθαι τοῦ ἐν φῷ ἐστι μηδὲν
ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ ὑπῆρχε μεταβάλλοντος, ὡς ἐπὶ παραδείγματος τῆς
γενέσεως καὶ τῆς εἰς τὸν δέρα τοῦ ὄντος μεταβολῆς, ἐπιφέρει λέγων 15
βέλτιον τοίνυν ποιεῖν πᾶσιν ἀχώριστον τὴν ὥλην. ὅπερ εὶ μὲν
ώς πρὸς τὸ ἐξ ἀρχῆς προκείμενον ἐκλαβοῖς εἰρημένον, περὶ τῆς τοῦ αὐξο-
10 μένου ὥλης ἐστὶν αὐτῷ ὁ λόγος, φάσκοντι χρῆναι τὴν τοῦ αὐξομένου
ὥλην ὑποτίθεσθαι μὴ δυναμένην χωρίζεσθαι τοῦ ἐν φῷ ἐστι, διὰ τὸ
αὐτὸν ἐκείνον ὑπάρχειν ὅπερ εἶναι λέγεται τὸ ἐν φῷ ἐστιν, οἷον εἰ τύχοι
οὐκ ἐν ὄντος περιεχομένην, ἀλλ’ αὐτὸν τὸ ὄντωρ οὖσαν τὴν τοῦ αὔρος
ὥλην, τουτέστιν ἐνεργείᾳ οὖσαν σῶμα, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές. τῷ μὲν γάρ 20
15 ἀριθμῷ, φησίν, οὐδὲν διαφέρει ἡ τοῦ αὐξομένου ὥλη, τουτέστι τὸ ἐνεργείᾳ
ὅν σῶμα, οἷον τὸ ὄντωρ τῆς ὥλης τῆς πρώτης τοῦ ὄντος, ἣτις εἰς τὸ
εἶναι ὄντωρ μεταβάλλει. ἡ αὐτὴ γάρ ἐστι τῷ ἀριθμῷ καὶ τῷ ὑποειπεμένῳ,
ώς ἐν τοῖς ἑξῆς πλατύτερον ἀποδειχθήσεται, τῷ λόγῳ δέ, φησίν, οὐ μία.
ἄλλος μὲν γάρ ὁ λόγος τῆς ὥλης καθὸ διλητὸν ὥλη ἐστὶν, ἄλλος δὲ καθὸ ὄντωρ
20 γενένηται. σύμφωνα δὲ τὰ νῦν τοῖς μετ’ ὀλέγον ῥήμησομένοις παρ’
αὐτοῦ, φάσκοντος τὴν τοῦ αὐξομένου ὥλην τῆς τοῦ γνωμένου μὴ εἶναι 25
έτεραν τῷ ἀριθμῷ πλὴν τῷ λόγῳ. ἔνεστι δὲ τὸ βέλτιον πᾶσι ποιεῖν
ἀχώριστον οὐδὲν ὡς πρὸς τὸ ἐξ ἀρχῆς προκείμενον ἐκλαβεῖν, ἀλλ’ ὡς πρὸς
τὸ προσεγγῆς εἰρημένον. ἐκθίμενος γάρ ἐξ ἀρχῆς τὴν ὑπόθεσιν τὴν φάσκου-
25 τὸν τὴν τοῦ αὐξομένου ὥλην ἐν τινι εἶναι ὡς μηδὲν οὖσαν ἐκείνου τοῦ ἐν φῷ
ἐστιν. ἐπὶ παραδείγματος τῆς γενέσεως ἐσταχήνισε τὸ λεγόμενον εἰπὼν “λέγω
δὲ οἷον εἰ γίνεται ἀήρ ἐξ ὄντος, οὐ τοῦ ὄντος ἐσται μεταβάλλοντος, ἀλλὰ
διὰ τὸ ὄντωρ ἐν ἀγγειῷ τῷ ὄνται τὴν ὥλην αὐτοῦ εἶναι”. εἶτα μετὰ τοῦτο 30
τὴν ἀναίρεσιν τῆς τοιαύτης ὑποθήσεως γράψων, τὸ μὴ δύνασθαι ὥλην ὑπο-
30 θέσθαι ἐν τινι οὖσαν χωρίζεσθαι δυναμένην αὐτοῦ μηδὲν τοῦ ἐν φῷ ἐστι
μεταβάλλοντος. πάλιν ὡς ἐπὶ τῆς ἐξ ὄντος εἰς οὔρα μεταβολῆς ποιεῖται
τὸν λόγον, ἣτις ἐστὶ γένεσις, ὡς πρὸς τὸ προσεγγῶς εἰρημένον διπέρ ἐν
παραδείγματος τάξιν ἔγκειται. καθίσπερ εἰπομέν, ἐπῆριμε τὸ βέλτιον
τοίνυν ποιεῖν πᾶσιν ἀχώριστον τὴν ὥλην, περὶ τῆς τῶν γνωμένων
35 ὥλης τῆς πρώτης καὶ ἀνειδέου τὸν λόγον ποιούμενος. τὴν γάρ ὥλην, 35
φησί, τοῦ αὔρος τὴν ἐν τῷ ὄνται, ἐξ ἦς ὁ ἀήρ γίνεται, βέλτιον πᾶσιν
ἀχώριστον εἶναι τοῦ ὄντος ἐν φῷ ἐστιν. οὐ γάρ ἔτερα ἐστὶ τοῦ ὄντος

7 καὶ scripsi: ἐκ libri

16 9 ὡς om. Z

tr. Z 17 καὶ τῷ] καὶ τὸ T

20 γένηται R

22. 23 πᾶσιν ἀχώριστον ποιεῖν (omissis οὐδὲ — ἐκλαβεῖν) Z

26. 27 τῆς γενέσεως—οὐ τοῦ ὄντος om. Z

p. 320b7 28 ἐνεῖναι (at εἶναι codd. EL) τὴν ὥλην αὐτοῦ Ar.

a, fort. recte 36 ὁ om. Z

9 ὡς om. Z

17 καὶ τῷ] καὶ τὸ T

21 γενομένου GTa

22 ἐν ἐστι

δὲ R

22. 23 πᾶσιν ἀχώριστον ποιεῖν (omissis οὐδὲ — ἐκλαβεῖν) Z

26 ἀσαφηγέστο λεγόμενον a

εἰπὼν

12 εἰ ἔτυχεν Z

19 ἐστιν καθὸ ὁ ὥλη

21 γενομένου GTa

22 ἐν ἐστι

26 ἀσαφηγέστο λεγόμενον a

εἰπὼν

32 καὶ ὡς πρὸς

Z

κατὰ τὸν ἀριθμόν, ἀλλ᾽ ή αὐτὴ καὶ μία, ή διαφορὰ δὲ μόνη κατὰ τὸν 19^ο λόγον· ἄλλο γάρ ἔστι τὸ ὄντα εἶναι καὶ ἄλλο τὸ ὅλη.

p. 320b14 Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ στιγμὰς οὐδὲ γραμμὰς θετέον τὴν τοῦ σώματος ὅλην.

5 Περὶ μὲν στιγμῶν, ὅτι οὐκ εἰσὶν ὅλη τοῦ αὐξομένου, ἀνωτέρω 40 εἴρηκε, λαβὼν τοῦτο ὡς ἐπόμενον ταῖς ὑποθέσεσι ταῖς δινάρει σῶμα καὶ χωριστὴν αὐτὴν καὶ² αὐτὴν τὴν ὅλην τοῦ αὔξομένου ὑποτιθεμέναις. νῦν δὲ ἔστιν ἀποτελεσθαι πρὸς τοὺς ἐξ ἐπιπέδων γεννῶντας τὰ σώματα, οἵτινες τῷ μὲν μὴ ἐξ ἀμεγεθῶν ποιεῖν τὰ σώματα πιθανῇ ἐχρῶντο κατὰ τοῦτο 10 ὑποθέσει (μεγέθη γάρ καὶ τὰ ἐπίπεδα), οὐ μέντοι γε ἔφευγον τὸ ἀδύνατον. εἰ γάρ καὶ μεγέθη τὰ ἐπίπεδα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τόπῳ. ἀποδέειται γάρ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ὅταν τὸ γινόμενόν πού ἔστιν, ἀνάγκη καὶ τὸ ἐξ οὗ 45 γίνεται ἢ καθ' αὐτὸν ἢ κατὰ συμβεβηκός ἐν τόπῳ εἶναι. οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ κατὰ συμβεβηκός τὰ ἐπίπεδα ἐν τόπῳ ὑποτιθεσθαι, τῷ προϋφεστάναι 15 τῶν σωμάτων, εἴτε τῷ κατὰ σύνθετι τῶν ἐπιπέδων συγκεῖσθαι τὰ σώματα κατὰ Πλάτωνα, εἴτε τῷ ῥυτοκομένων αὐτῶν κατ' ἐπίνοιαν γεννᾶσθαι τὰ σώματα. προκείμενον δὲ αὐτῷ πρὸς τοὺς ἐξ ἐπιπέδων ποιοῦντας τὰ σώματα ἀποταμῆναι, παρέθετο καὶ τὰς στιγμάς, ὡς ἀκόλουθον αὐτοῖς καὶ ἐκ στιγμῶν μέγεθος ποιεῖν· ὡς γάρ ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ αὐτῷ εἴρηται, 50 20 ‘τῆς αὐτῆς ἔστι διανοίας ἐξ ἐπιπέδων τε ποιεῖν τὰ σώματα καὶ ἐκ στιγμῶν’, πλὴν δοκεῖ τοῦτο ἀτοπώτερον εἶναι, τὸ ἐκ πάντη ἀμεγεθῶν ποιεῖν μέγεθος. Ἀλέξανδρος δὲ τὸ ἀλλὰ μὴν οὐδὲ στιγμὰς θετέον ὄντι τοῦ ‘οὐδὲ γάρ στιγμὰς θετέον’ ἐξέλαβεν. ὅπως συνεχῆς ἡ πᾶσα τῆς λέξεως εἴη διάνοια· ‘βέλτιον γάρ πᾶσιν ἀχώριστον ποιεῖν τὴν ὅλην· οὐδὲ γάρ 25 στιγμὰς οὐδὲ γραμμὰς θετέον τὴν τοῦ σώματος ὅλην· οὐδὲ γάρ καὶ³ αὐτό | τι τούτων ὑποστῆναι οἴον τε, οὔτε ἐξ ἀδιαστάτων στιγμῶν διάστημα 19^ο γενέσθαι. ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος οὕτως ἐξηγήσατο τὸ οὐδὲ γραμμὰς θετέον τὴν τοῦ σώματος ὅλην, ὡς πρὸς τοὺς ἐξ ἐπιπέδων ποιοῦντας τὸ σῶμα δύντος τοῦ λόγου, διὰ τό, ὡς αὐτός φησι, τῆς αὐτῆς εἶναι διανοίας 30 τὸ ἐξ ἐπιπέδων ποιεῖν τὸ σῶμα καὶ ἐκ γραμμῶν τὸ ἐπίπεδον καὶ ἐκ στιγμῶν τὰς γραμμάς. πλὴν δημως βίαιόν ἐστιν ὡς πρὸς τὴν λέξιν· ὃ γραμμῶν γάρ καὶ οὐκ ἐπιπέδων ἔμνήσθη. διόπερ ὥητέον ὅτι ἀνωτέρω

2 ὅδωρ a 3 ὅλη libri 3 θετέον οὐδὲ γραμμὰς a Arist.; cf. v. 22 sqq. p. 82,6. 35
 5 μὲν γάρ R 4 ἀνωτέρω om. GTa 8 ἀποτελεσθαι GT 9 ἀμεγέθων GTa πιθα-
 νῶς R¹ 10 ἔφυγον a 12 ὅταν] ὅτε a 13 οὐκ ἔσται GTa 14 ἐν om. a
 τὸ T¹ 16 ῥυτοκομένω T¹ ἐπίνοιαν GT: ἀπόρριψαν a 17. 18 τὰ σώματα
 ποιοῦντας Z 19 ὡς γάρ] ὥσπερ a, qui mox τῆς αὐτῆς γάρ ἔστι Περὶ οὐρανοῦ Γ 1
 p. 299 a 6 sqq., quem locum memoriter citat 21 ἀμεγεθῶν R: ἀγαθῶν Z: ἀμεγέθων
 GTa 21. 22 ἀμέγεθος R 22 δὲ om. Z 24. 25 οὐδὲ—ὅλην om. R
 25 fort. οὔτε γάρ 27 γίνεσθαι a τὸ οὐδὲ] τὸ δὲ οὐ R 28 ὅλην R: om.
 cett. τοὺς] τοῦ T¹ 30 καὶ οὐκ ἐκ γραμμῶν R τὰ ἐπίπεδα a 31 πλὴν
 om. T¹ βίον ἔστιν a 32 οὐκ om. Z

ἥειςας σὸδύνατον εἶναι στιγμὰς ὑποιτέσθαι τὴν τοῦ αὐξομένου ὅλην, νῦν 19° διηδάσκει ὅτι οὐδὲ γραμμὰς. συναναλαβόν τὸν περὶ τῶν στιγμῶν λόγον. διὰ τὸ δὲ οὐ δυνατὸν οὐδὲ γραμμὰς ὑποιτέσθαι. αὐτὸς προστίθησι· διὰ τὰς αὐτὰς γάρ αἰτίας, διότι οὐδὲν τούτων καθ' αὐτὸν ὑποστῆγαι δυνήσεται μηδὲ κατέγειν τινὰ τόπον αὐτὰς καθ' αὐτάς.

'Αλλὰ μὴν οὐδὲ στιγμὰς θετέον οὐδὲ γραμμὰς τὴν τοῦ σώματος ὅλην. ἐπειτήσαμεν καὶ ἔμπροσθεν ὅτι διακεῖ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸν περὶ τῆς πρώτης ὅλης λόγον μεταβεβήκεναι, καίτοι ἐξ ἀρχῆς περὶ 10 τῆς τοῦ αὐξομένου ὅλης προθίμενης διηδάσκει. ἐν μέσῳ γάρ παραδέχεται τὸν γάρ τὸν περὶ τῆς γενέσεως ἀνακινήσας λόγον, δοκεῖ τῇ συνεχείᾳ τοῦ λόγου ἀκολουθεῖν καὶ περὶ τῆς πρώτης ὅλης διαλέγεσθαι, ηὗτις τῇ γενέσει ὑπόκειται, τοῦ δὲ ἐξ ἀρχῆς προκειμένου ἀποχωρεῖν. καὶ νῦν οὖν ὁ ἔνηγρητης Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ σώματος ὅλην τὴν πρώτην ἐξέλαβε τὴν ἀνείδεον, καὶ οὕτως τὴν ἐφεῖς πᾶσαν ἥρμοσεν λέξιν ἐξηγούμενος· 15 ἐκεῖνο δὲ οὖν ταῦτα ἔσχατα, ή ὅλη, εἰπών, φησίν, ὅτι ἀδύ- νατον τὰς γραμμὰς ή τὰς στιγμὰς ὅλην ὑποθέσθαι, λέγει νῦν τί ποτέ ἐστιν ή τοῦ σώματος ὅλη, φάσκων ἐκεῖνο εἶναι τὴν ὅλην, οὕτωνος ἔσχατα καὶ πέρατά εἰσι στιγμαὶ καὶ γραμμαί, λέγει δὲ δηλονότι τὸ ἐνεργείᾳ σῶμα· τούτου γάρ εἰσι πέρατα γραμμαί τε καὶ στιγμαί. ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ 20 καθ' αὐτὴν οὖσα ή ὅλη οὔτε ἐνεργείᾳ ἐστὶ σῶμα οὔτε ὑπὸ γραμμῶν περατοῦται, ἐπιφέρει· πῶς ἔχούσης αὐτῆς πέρατά εἰσι καὶ ἔσχατα αἱ γραμμαί, ἵνα γνῷς διὰ τί ἔσχατα τῆς ὅλης τὰς γραμμὰς φησι. διὰ τοῦτο γάρ πέρατα αὐτῆς αἱ γραμμαί, διότι οὐδέποτε ἄνευ πάθους τινὸς καὶ εἰδούς ἐστι· τὸ γάρ εἶναι αὐτῇ σὺν τούτοις ἐστί. τῷ οὖν ἀγώριστον 25 εἶναι πάθους καὶ μορφῆς, ταύτη ἐνεργείᾳ σῶμα ἐστιν ή ὅλη, καὶ οὐχ ή ἀνείδεος καὶ ή πρώτη. ταύτον δὲ τὸ λεγόμενον ἐνταῦθα τῷ ἐξ ἀρχῆς εἰρημένῳ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι τὸ γινόμενον ἐκ τινος ἐνεργείᾳ ὄντος καὶ εἰδοπεποιημένου γίνεται. τοιαύτη μὲν ή τοῦ Ἀλέξανδρου ἐξηγησίς, δι' ὃν δηλοῖ περὶ τῆς τῶν γινομένων ὅλης εἶναι τὸν παρόντα λόγον, ηὗτις 30 πρὸς ὅπαρξιν μὲν δεῖται τοῦ εἰδούς, καὶ ταύτη ἐνεργείᾳ ὑφεστηκυῖα ἐστιν, ὡς δὲ ὅλη θεωρουμένη καὶ τόδε τι καὶ τόδε δυναμένη γενέσθαι ἀνείδεος ἐστι καὶ ἀσώματος. εἰ δ' ἄρα οὐ περὶ τῆς τῶν γινομένων ὅλης ὁ λόγος ἐστὶν Ἀριστοτέλει, ἀλλὰ περὶ τῆς τοῦ αὐξομένου, ηὗτις ὄντως καὶ ὡς ὅλη 35 αὐξομένου θεωρουμένη ἐνεργείᾳ ἐστὶ σῶμα, ἐν τῷ φάσκειν αὐτὸν "ἀλλὰ μὴν οὐδὲ γραμμὰς θετέον οὐδὲ στιγμὰς τὴν τοῦ σώματος ὅλην" προσυπακούειν χρή· 'τοῦ αὐξομένου', ἵνα ή λέγων περὶ τῆς τοῦ αὐξομένου σώμα-

5 num αὐτὸν καθ' αὐτό? 6. 7 Ἄλλα—ὅλην] ὡς δ' α, qui mox ὅτι om. 7 ἐπέστη-
σαν μὲν R 8 ὅλης Ra: om. GTZ 9 προσθέμενος R 10 τῆς om. a
11 διαλέσθαι Z 14 οὕτω Za ήρμοσεν ἀπασαν Z 15 lemma continuat usque
ad v. ἐν ἄλλοις διώρισται a φησίν om. GTa 18 πέρατα εἶναι libri 20 ἐαυτὴν Z
22 διατὶ τὰ ἔσχατα Z 24 αὐτῇ] αὐτοῖς Z 25 et 26 ή] ή libri 27 ἐνεργείᾳ ὄντος
om. T¹ 30 ταύτης GTa 31 δυναμένην G 32 εἰ mut. in οὐ T² οὐ om.
GT 34 (ῶστε) ἐν τῷ a 34 et p. 83,1 Ar. p. 320b 14 et 22

τοῖς ὅλης * * * διδάσκειν, οὕταν λέγῃ “ἐπειδὴ δέ ἐστι καὶ οὐσίας ὅλη σωματι- 19^η κῆς”. τὸ δὲ ἔφεξῆς τὸ ἔκεινο δὲ οὐ ταῦτα ἐπιχατα, ἡ Σλη, ἀρμούσιώτερουν μᾶλλον κατὰ ταύτην τὴν ἑξήγησιν ἐπάγεται, βουλομένου αὐτοῦ τὸ ἐνεργείᾳ σῶμα καὶ οὐ τὸ δυνάμει εἶναι τοῦ αὐξανόμενου τὴν ὅλην, ἢν οὐδέποτε 5 ἄνευ πάθους οὐδὲ μορφῆς οἰόν τε εἶναι. πρὸς τὴν προσεχῶς εἰρημένην ἡ ἑξήγησιν ἀρμόσαις ἀν ταύτην τὴν ῥῆσιν, φάσκων ὑπὸ Ἀριστοτέλους εἰρη- σθαι τὸ ἐνεργείᾳ σῶμα, ὅπερ κατὰ τὸ τρικῆρι διαστατὸν θεωρεῖται, μηδέποτε ἄνευ πάθους καὶ μορφῆς σύνιστασθαι. λέγοι δ' ἀν μορφὴν μὲν τὸ φυσικὸν εἰδός, πάθος δὲ ἐνταῦθα σημαίνοι τὰ συμβεβηκότα.

10 p. 320b17 Γίνεται μὲν οὖν ἀπλῶς ἔτερον ἐξ ἑτέρου, ὥσπερ ἐν ἑτέροις διώρισται.

Τὸ μὲν οὖν ἀπλῶς ἡ τὸ κυρίως ἡ τὸ καθόλου ἔξακουστέον, τὸ δὲ ἐξ ἑτέρου ἀντὶ τοῦ ἐκ τίνος ἐνεργείᾳ ὄντος, ἐπειδὴ κεῖται τὸ τὴν ἄλλου γένεσιν ἄλλου εἶναι φυτόραν. ὥσπερ ἐν ἑτέροις διώρισται. εἰπε γάρ 40 περὶ τούτων καὶ τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως· ζητήσας γάρ πῶς τὰ ἐναντία ἐξ ἀλλήλων γίνεται, αἴτιαν εἰπε τὸ κοινόν τι εἶναι αὐτοῖς ὑποκείμενον ἀμφοτέρων ὃν παρὰ μέρος δεκτικόν.

p. 320b19 Καὶ ὑπό τίνος δὲ ἐντελεχείᾳ ὄντος ἡ ὁμοιόδοιος ἡ ὁμογενούς.

20 Ἐπειδὴ πᾶν τὸ γινόμενον ἔκ τίνος τε γίνεται καὶ ὑπό τίνος, εἰπὼν ἐκ 45 τίνος ἡ αὐξήσις, διτὶ ἐξ ἐνεργείᾳ μεγέθους, νῦν λέγει καὶ ὑπὸ τίνος, τουτέστιν ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου· “πάντῃ γάρ ἀδύνατον”, ὡς φησι Πλάτων, “ἄνευ αἰτίου γένεσιν ἔχειν”. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰπὼν περὶ τοῦ ὄλικοῦ τῆς αὐξήσεως αἰτίου, λέγει νῦν καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ, ὃσον αὐτῷ 50 πρὸς τὸ παρὸν χρησιμεύει· οὐδὲ γάρ τὸ ἴδια τῆς αὐξήσεως ποιητικὸν νῦν αἴτιον παραδίδωσιν, ἀλλ' ἀπλῶς πάσης γενέσεως καὶ τῆς κατ' οὐσίαν καὶ κατ' ἄλλοιώσιν. φησὶν οὖν διτὶ πᾶν τὸ γινόμενον γίνεται ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου ἐνεργείᾳ ὄντος ὁμοιόδοιος ἡ ὁμοιόδοιος τῷ γινομένῳ. τοῦ μὲν οὖν ὁμοιόδοιος αὐτὸς παρέθετο παραδίγματα, ὡς ὅταν πῦρ ὑπὸ 30 πυρὸς ἡ ἀνθρώπος ὑπὸ ἀνθρώπου γίνηται· τὸ δὲ ὑπὸ ὁμοιόδοιος αὐτὸς

1 lacunam signavi διδάσκειν RZ: διδάσκει T: om. (G)a οὐσία ὅλης T
 2 ἡ om. RZ 5 οὐδὲ RZ: καὶ GTa προσεχῶς δὲ a 8 μὲν om. Z 9 post σημαίνοι addit ἀν Z: σημαίνει a 10 lemma om. a 10. 11 ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις διώρισται Aristot. 12 τὰ μὲν οὖν GT: τὸ δὲ a 15 τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως c. 7 p. 191 a 4 18. 19 ἡ ὁμογενοῦς om. a, qui lemma solito more continuat (usque ad v. ὑπὸ σκληροῦ γίνεται) 20. 21 εἰπὼν ἔκ τίνος ἡ et ἐνεργείας R
 21 ὑπὸ τίνος libri 22 Πλάτων Tim. p. 28 A, unde scrib. παντὶ ὁ πλάτων Z
 23 γένεσις a σχέσιν Plato 27 καὶ τῆς κατ' ἄλλοισι τοῦ Z, recte 28 ὁμοιόδοιος ἡ ὁμογενοῦς Z 29 οὖν Ra et in eras. T: ἡ G: ἡ Z παρέθετο αὐτὸς Z 30 γίνεται GT
 6*

ἐδήλωσεν ὑπὸ τίνος φησίν, εἰπὼν ἡ ὑπὸ ἐντελεχείας. εἰ γάρ καὶ μὴ 19^ο
ὅμοιειδὲς ἦν τὸ ποιοῦν τῷ γινομένῳ, ὅμοιεντος γοῦν πάντως ἔστι κατ'
αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὃ ἐνεργείᾳ ἔστιν ὁμοίως τῷ γινομένῳ. σκληρὸν γάρ,
φησίν, οὐχ ὑπὸ σκληροῦ γίνεται, φῶς δῆλον δτι οὐχ ὑπὸ ὅμοιειδοῦς, | ἀλλὰ 20^ο
5 ὑπὸ ψυχροῦ, ἀν οὕτως τόχη, τῷ πυκνούσθαι νπ' αὐτοῦ, διπερ ὅμοιεντος
ἔστι τῷ γινομένῳ, τῷ ἐνεργείᾳ ὑπάρχειν ψυχρόν, ὕσπερ ἐκεῖνον ἔστιν ἐνερ-
γείᾳ σκληρόν. ταύτη οὖν ὑπὸ ὅμοιεντος γίνεται, διότι ἐκ τοῦ ἐντελεχεία
ὄντος· τὸ γάρ ποιητικὸν αἰτιον, δ τι ποτ' ἀν ἦ, πάντως ἐντελεχείᾳ ἔστι.
καὶ αἱ τῶν βιτανῶν δὲ αὐτομάτως φύσιμεναι οὐκ ἔξ ὅμοιειδοῦς τοῦ ποιητι-
10 κοῦ αἰτίου τὴν γένεσιν ἔχουσιν, ἀλλ' ἔξ ἐντελεχείᾳ ὄντος καὶ ταύτη
ὅμοιεντος· οἱ γάρ δημιουργικοὶ λόγοι ἐνεργείᾳ ὄντες αἰτιοι τῶν αὐτομάτως
φύσιμων εἰσίν. καὶ τὸ λευκὸν δὲ οὐχ ὑπὸ λευκοῦ γίνεται, καὶ ἐπὶ ἄλλων
μυρίων. ἀλλ' ἔξ ἐνεργείᾳ ὄντος. γρήσιμα δὲ αὐτῷ ἔσται τὰ νῦν εἰρημένα
εἰς τὸν περὶ αὐτήσεως λόγον, εἰς τὸ δεῖξαι δτι ἔστι τι ποιητικὸν τῆς
15 αὐτήσεως αἰτιον τὸ οἰκειοῦν καὶ συγκρίνον τὴν τοῦ αὐτομάτου ὥλην τῷ
αὔξοντι.

p. 320 b 22 Ἐπειὶ δὲ ἐστὶ καὶ οὐ σίας ὅλη σωματικῆς, σώματος δὲ τὸν
ἥδη τοιουδί.

Ζητήσας περὶ τῆς τοῦ αὐξομένου ὥλης καὶ δεῖξας ὅτι σῶμά ἔστιν
20 ἐνεργείᾳ, ἵνα μή τις οἰηθῇ πρώτην ὥλην ταύτην εἶναι, νῦν διδάσκει ὅτι
καὶ αὐτοῦ τοῦ σώματος ἔστιν ὥλη, ἡτις πρώτη καὶ ἀνείδεος ἔστι καὶ 20
ἀσώματος ἐξ ἀνάγκης· ἔτερον γάρ ἡ ὥλη τοῦ οὐ ἔστιν ὥλη. εἴη ἄν
οὖν ἡ τοῦ σώματος ὥλη οὐ σῶμα, ἀλλ' ἀσώματον. καὶ εἰ τοῖς εἰδέσιν
ὑπόκειται πᾶσιν, ἀνείδεος ἄρα ἔσται. καὶ ἑτέρα ἔστιν ἡ ὥλη ἡ τῆς σωμα-
25 τικῆς οὐσίας, καὶ ἑτέρα ἡ τῆς αὐξήσεως· δόξει γάρ, εἰπερ ἡ μὲν ἔστιν
ἀσώματος καὶ ἀνείδεος καὶ πρώτη, ἡ δὲ τῆς αὐξήσεως ἐνεργείᾳ σῶμα.
φησὶν οὖν ὅτι ἡ αὐτὴ ἔστιν ὥλη τῆς οὐσίας τῇ τῆς αὐξήσεως τε καὶ
ἄλλοιώσεως· διὰ μὲν γάρ τοῦ μεγέθους τὴν αὔξησιν, διὰ δὲ τοῦ πάθους
τὰ συμβεβηκότα δεδήλωκεν. εἰ γάρ ἀλλη μὲν εἴη σώματος ὥλη, ἀλλη δὲ 25
30 ποτοῦ καὶ ποιητοῦ καὶ τοῦ λοιπῶν. ἔσονται τὰ συμβεβηκότα χωριστά τῷ σώμα-
τος, ὥπερ ἔστιν ἀδύνατον. ἡ αὐτὴ ἄρα ἔστι καὶ γενέσεως καὶ αὐξήσεως καὶ
ἄλλοιώσεως ὥλη. ἡ αὐτὴ δὲ οὐ καὶ ἀπαν, κατά τι δὲ ἡ αὐτή. καὶ πῶς ἡ
αὐτὴ προστιθησι, φάσκων τῷ μὲν λόγῳ δυνατὸν εἶναι χωρισθῆναι τὴν ἑτέραν

1 ὑπὸ τινάς φησιν libri ἐντελεχείας R Aristot.: ἐντελεχεία cett. 2. 3 καθ' αὐτὸν GT
 4 φ̄ om. a 5 οὕτω a τῷ a: τῷ cett. 6 ἔστιν (post ἔκεινο) R: ἔστι τῷ (?) Z: ἔστι (hoc om. G) τῷ γνωμένῳ τῷ GT: τῷ γνόμενον τῷ a 7 γρῦν R 8 ἡ RZ: εἴη GTa 9 οὐκ ἐξ' (sic) ὅμοιοῦσις R 10 ἐντελεχείας R 13 μυρίων πολλῶν Z
 ἐνεργείας R αὐτὰ a 15 τῷ τῇ a 17 ἐπειδὴ supra p. 83,1 δέ ἔστι et mox
 τοιοῦσις R 20 εἰναι ταύτην Z 21. 22 ἥπις—ἔστιν ὅλη om. R 22 ἐξ ἀνά cum lac. Z
 23 Ἄρι om. add. T² σὺ σῶμα bis GT¹ ἀσώματος a 24 ἔσται ἄρι Z i. 37,1
 ἡ RZ: ἡ ὅλη GTa 25 δοκεῖ GTa 26 ἀνέθεσος καὶ ἀσώματος ἡ πρώτη a
 32 fort. ἀπαν. κατὰ τὶ δὲ ἡ αὐτὴ καὶ 33 εἰναι] ἔστι Z

ἐκ τῆς ἑτέρας, τόπῳ δὲ μηκέτι. τὸ γάρ ἐνεργείᾳ σῶμα τὸ τῇ αὐξήσει 20· καὶ τῇ ἀλλοιώσει ὑποκείμενον τῷ μὲν λόγῳ ἔτερόν ἐστι τῆς πρώτης καὶ ἀνειδέου ὅλης (ἄλλος γάρ λόγος τῆς πρώτης ὅλης καὶ ἄλλος τοῦ σώματος), 30· ἀριθμῷ δὲ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἐν καὶ ταύτῃ ἄμφω ὑπάρχει καὶ τόπῳ 5 τὸν αὐτὸν ἔχοντα. εἰ γάρ λέγοις ἐν ἄλλῳ μὲν τόπῳ τὴν τῆς οὐσίας ὅλην ὑπάρχειν ἐν ἄλλῳ δὲ τὴν τῆς αὐξήσεως καὶ τῶν παθῶν, ἔσται ἐν ἄλλῳ μὲν τόπῳ ἡ σωματικὴ οὐσία ἐν ἄλλῳ δὲ τὰ πάθη, ὅπερ ἔστιν ἀδύνατον, τὰ πάθη ὑποθέσθαι ἐκτὸς τῶν σωμάτων διφεστάμενα αὐτὰ καθ' αὐτά.

Σώματος δ' ἥδη τοιουδί· σῶμα γάρ κοινὸν οὐδέν ἐστιν. ἐπει-
10 δή, φησίν, ἡ γένεσις τῶν κατὰ μέρος ἐστὶ σωμάτων, καὶ τοῦδε τινος. τοῦ 35 γάρ κοινοῦ τοῦ κατηγορουμένου τῶν ἄλλων οὕτε γένεσις ἀπλῶς ἐστιν οὕτε ὑπόστασις· τὸ γάρ καθόλου ἐν τοῖς δημιουργικοῖς λόγοις ὑφέστηκε μόνοις.
ῶστε καὶ ἡ ὅλη τοῦ τινός ἐστι σώματος, καὶ οὐ τοῦ κοινοῦ· εἰ γάρ τοῦ
κοινοῦ σώματος εἴη, οὐκέτ' ἀν ἐνεργείᾳ ἦν ὅλη ὑπάρχουσα, τοῦ κοινοῦ
15 μὴ κατ' ἐνέργειαν ὑπάρχοντος. ὥσπερ οὖν ἐστι τὸ καθόλου σῶμα ἐν
τοῖς δημιουργικοῖς ἐνυπάρχον λόγοις, οὕτω καὶ τὴν καθόλου ὅλην οἰητέον
εἶναι· οὐδὲν γάρ ἐστι καθόλου ἐν ὑποστάσει οὕτε σῶμα οὕτε σώμα-
τος ὅλη.

p. 320b25 Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν διηπορημένων.

20 Ζητήσας περὶ τῆς ὅλης τῆς αὐξήσεως, καὶ δεῖξας ὅτι πολλὰ
ἔψονται ἀπόπα τοῖς ἐκ δυνάμει μὲν μεγέθους καὶ (σώματος) ἐντελεχείᾳ
δὲ ἀμεγέθους λέγουσι γένεσι τὴν αὔξησιν, συμπεραίνεται νῦν τὰ δεῖξει-
μένα, ὅτι οὐκ ἐκ δυνάμει μεγέθους αὔξεται τὸ αὐξόμενον, ἀλλ' ἐξ ἐνεργείᾳ
μεγέθους φυσικοῦ. εἰ γάρ ἐξ ἀμεγέθους τὸ μέγεθος ἐπιδιδωσι καὶ αὔξεται,
25 εἴη ἀν χωριστὸν κοινὸν ἡ κενόν· ἀμφότερα γάρ γράφονται καὶ ἀμφότερα
λόγοιν ἔχοντα. εἰ μὲν γάρ εἴη χωριστὸν κοινὸν γεγραμμένον, σημαίνει 45
μὲν διὰ τοῦ κοινοῦ τὴν ὅλην· κοινὸν γάρ ἐστι πάτων ὑποκείμενον.
λέγοιτο δ' ἀν ὅτι εἰ γένοιτο αὔξησις καὶ μέγεθος ἐξ ἀμεγέθους καὶ τοῦ
δυνάμει σώματος, εἴη ἀν τὸ δυνάμει μέγεθος ὅπερ ἔστιν ἡ ὅλη κεχωρι-
30 μένη μεγέθους καὶ τοῦ ἐνεργείᾳ σώματος αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὑφεστηκυῖα.
εἰ δὲ ἔχοι χωριστὸν γάρ ἀν εἴη τὸ κενόν, εἴη ἀν λέγων ὅτι εἰ
γίνεται αὔξησις ἐκ δυνάμει μὲν μεγέθους, ἐνεργείᾳ δὲ μηδὲν ἔχοντος μέγε-

2 μὲν γάρ λόγῳ T 4 ἐν καταυτὸν T τόπου R 5 ἔχουσιν α λέγεις
RT¹ 9 τοιοῦτε R ἐστιν om. Ar. 12 λόγοις om. GTa 6 ὑφεστηκομένοις (pro
ὑφ. μόνοις) compend. R 14 ἀν ἦν ἐνεργείᾳ R 16 ὑπάρχον α 17 ὑποστάσε-
σιν Z 19 lemma om. a, qui pergit ζητήσας δὲ φανερὸν δὴ Ar. vulg.
21 ἔψεται α σώματος addidi: contra καὶ delevit a 23 οὐκ ἐν δυνάμει GT
25 κοινὸν ἡ κενόν Z: κενόν ἡ κενόν GT: κενόν ἡ κοινόν Ra 26. 27 σημαίνει—ὑπο-
κείμενον om. add. T² 27 διατεῦτο κοινὸν R 28 μέγεθος] mut. in μεγέθους T²

οἱ
εἰς Ra: καὶ cett. 31 ἔχει Z: ἔχει R γάρ εἴη ἀν Z, qui proxima εἴη ἀν om.
32 μηδὲν RZ: μὴ GTa

Θος, ἔσται χειχωρισμένον καὶ αὐτὸν καθ' αὐτὸν ὑφεστώς τὸ κενόν. εἰ γάρ 20^τ τὸ ηδημένον ἐπιλαμβάνει τόπον τινὰ πλείστα μὴ κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ προσιώντος καὶ τὴν αὔξησιν ποιήσαντος (ἐκεῖνο γάρ ἀμέγειμες ἦν), ἦν ἄν 5 οὗτος ὁ τόπος διὸ ἐπέλαβε τὸ ηδημένον κενὸς πρότερον, διπερ ἀδύνατον 5 διὸ δέδεικται ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως. διτὶ δὲ οὐδὲ τὴν ὅλην χωριστὴν εἶναι παντὸς εἰδῶς ἐνδέχεται, πολλάκις εἴπομεν.

Εἰδέναι δὲ κρή διτὶ ως δεδομένου τοῦ μηδὲν τῶν φύειρομένων εἰς τὸ μηδαμῆ μηδαμῶς ὃν χωρεῖν, ἀλληλῆς ἡ κατασκευὴ ἡ | εἰς ἄτοπον 20^ν ἀπάρουσα καὶ τὸ κενὸν εἰσάγουσα. εἰ δέ τις λέγοι φύειρεσθαι τε εἰς τὸ 10 μὴ ὃν καὶ γεννᾶσθαι ἐκ μὴ ὄντος, οὐκέτι τῇ ὑποθέσει ταύτη τὸ εἶναι τὸ κενὸν ἐνεργείᾳ ἔψεται· διὸ γάρ τὸ φύειρομένον ἀπολείπει τόπον, τοῦτον ἀναπληροῖ τὸ γινόμενον. οὕτω δὲ καὶ περ τῆς αὔξησεως, εἰ τις λέγοι μὴ μόνον ἐκ δυνάμει μεγέθους γίνεσθαι τὴν αὔξησιν, ἀλλὰ καὶ τὸ φύειν εἰς δυνάμει μεγέθιμος μεταβάλλειν, οὐκέτι χώραν ἔχει τὸ κενόν. ώς οὖν 15 ὁμοιογημένου διτὶ τὸ φύειν οὐδὲ μεταβάλλει εἰς δυνάμει μεγέθιμος, οὕτω προχωρεῖ ἡ κατασκευὴ. εἰ δέ τις ζητοί τί βούλεται αὐτῷ ἡ προσθήκη τοῦ χωριστοῦ (ἥρκει γάρ εἰπεῖν διτὶ ἔσται κενόν), 17τω διτὶ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ πλήρους εἰρηταί ἐδίδαξε γάρ ἐν τῇ Φυσικῇ διτὶ τὸ πλήρες τοῦ κενοῦ τῇ σχέσει μόνη διαφέρει, καὶ οὐδὲν ἔτερόν ἔσται πλήρες ἡ κενὸν πε- 20 πληρωμένον σώματος, καὶ κενὸν πάλιν πλήρες ἔτερημένον σώματος. τὸ οὖν χωριστὸν κενὸν οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ τὸ αὐτὸν καθ' αὐτὸν ὑφεστώς κενόν. 10

p. 320b28 Ἐτι δ' ἡ γε τοιαύτη μεταβολὴ οὐκ αὔξησεως ἕδιος ἀλλὰ γενέσεως.

Ἐντεῦθεν δόξει πρόσφορος εἶναι ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα “χωριστὸν γάρ 25 ἀν εἴη τὸ κοινόν”, τουτέστιν ἡ ὅλη πρὸς γάρ τῷ ἀτόπῳ τούτῳ, φησίν, ἡ τοιαύτη ὅλη γενέσεως μᾶλλον ἔσται, οὐκ αὔξησεως. φησὶν οὖν διτὶ τὸ ἔξ ἀμεγέθους μεγέθιμος γίνεσθαι οὐ τῆς κατὰ αὔξησιν ἕδιον ἔστι μεταβολῆς, ἀλλὰ τῆς κατ' οὐσίαν, τουτέστι τῆς γενέσεως· ἡ γάρ αὔξησις οὐκ ἔσται γένεσις μεγέθους ἀλλ' ἐπένδυσις. ἡ δέ φύεται μείωσις. διό, φησίν, 15 30 ἔχειν τι δεῖ μεγέθισος τὸ αὔξόμενον. γράψεται δέ καὶ τὸ γινόμενον. μέμνηται δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ταύτης τῆς γραφῆς, λέγων χρῆναι ἔξωθεν προσυπακούειν ‘μεῖζον ἡ ἔλαττον’, ἵν’ ἡ τὸ ῥήτον ‘οἷο δὴ ἔχειν τι δεῖ μεγέθιμος τὸ γίνομενον, οὐ τὸ ἀπλῶς, φησί, γινόμενον, ἀλλὰ τὸ μεῖζον ἡ ἔλαττον γινόμενον’.

1 ὑφεστὸς GT¹ 2 τινὰ τόπον GT 3 ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ α 3 ἀμεγέθεις et 4 ὑπέλαβε libri
5 δέδεικται Z 6 εἰναι χωριστὴν Z εἰπωμεν GT¹
8 μηδαμῆ om. GTa 10 ταύτη (τὸ ἄτοπον) a 15 ὁμοιογημένου GRT¹: ὁμοιογουμένου Z
16 ζητεί Z 17 διτὶ (post ἔτω) om. GTa 18 ἐδίδαξε R Φυσικῇ Δ 1 p. 213 a 16
[el. Philop. comment. p. 611, 22 sqq.] 18. 19 πεπληρωμένον τοῦ σώματος Z 21 ὑφεστὸς
GT 22 Ἐτι δ' ἡ γε] εἰ δέ γε ἡ α ἰδία R 25 τοῦτο R 26 μᾶλλον ἔσται (ἀρα
pro ἔσται solito errore R) GTR: ἔσται μᾶλλον Z: ἔσται om. a 27 μεγέθος om. Z
30 αὔξανόμενον Arist. 31 λέγων om. Z 32 δὴ RZ: δεῖ (GT)a δεῖ om. a
33 φύσει (pro φησί) R: φησί, γινόμενον om. a

p. 320b32 "Ωστε οὐκ ἔξι ἀμεγέθους *** γένεσις γάρ ἂν εἴη 20^v
σώματος μᾶλλον, οὐκ αὔξησις.

"Οτι μὲν οὐκ ἔξι μὴ προϋπάρχοντος μεγέθους γίνεται μέγεθος ἐπὶ τῆς
αὐξήσεως, ἀλλ' ἐπίδοσις ἡ μείωσις γίνεται τοῦ προϋπάρχοντος, αὐτὴ ἡ
5 κοινὴ ἔννοια ἡ περὶ τῆς αὐξήσεως μαρτυρεῖ· οὐδὲ μὴν ἐπειδὴ μεταβολὴ 20
ἔστι προϋπάρχοντος μεγέθους ἐπὶ τῷ μεῖζον ἡ αὔξησις ἔξι ἀνάγκης ἥδη ἡ
τῆς αὐξήσεως ὅλη οὐδὲν δυνάμει μέγεθός ἔστιν ἀλλ' ἐνεργείᾳ. τοῦτο γάρ
οὐκέτι κατεσκεύασε· τί γάρ κωλύει δσον πρὸς τὴν παροῦσαν κατασκευὴν
εἰναι μὲν τὴν αὔξησιν ἐπίδοσιν τοῦ προϋπάρχοντος μεγέθους. γίνεσθαι δὲ
10 τὴν ἐπίδοσιν ἔξι δυνάμει μεγέθους, ὅπερ ὅλη ἂν εἴη τῆς αὐξήσεως; τὸ δὲ
ώς πρὸς τὴν παροῦσαν κατασκευὴν εἶπον διότι ἀνωτέρω δι' ἀλλων
κατεσκεύασε τὸ τὴν αὔξησιν μὴ ἔξι δυνάμει μεγέθους γίνεσθαι, ὃν ἡ κεφαλαι· 25
ωδεστέρα ὑπῆρχε τὸ μὴ δύνασθαι ἔξι ἀμεγέθους μέγεθος γίνεσθαι, ἦγουν
ἐπιδοῦναι πρὸς τὸ μεῖζον· τούτῳ γάρ δοκεῖ συνεισάγεσθαι τὸ κενόν.
15 εἰδέναι μέντοι καρό. ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τῶν γινομένων οὐδὲν γίνεται ἔξι οὐκ
οὖτων ἡ ἔξι ἀσωμάτων, ἀλλὰ πάντα τὰ γινόμενα ἔξι ἐνεργείᾳ ὄντων σωμά-
των γίνεται, δυνάμει δὲ ἐχόντων ἐκεῖνο ὅπερ ἔστι τὸ γινόμενον, πλὴν
ὅμως τὴν ὅλην τὴν πρώτην οὐ τὸ ἐνεργείᾳ ὑφεστός σῶμα φαμεν, ἀλλὰ τὸ
κοινὸν ὑποκείμενον περὶ δὴ μεταβολὴ θεωρεῖται, δὲ δυνάμει μὲν πάντα 30
20 ἔστιν ἐνεργείᾳ δὲ δὲν σὺν ἐνὶ εἰδεῖ θεωρούμενον. οὗτῳ καὶπερ τῆς αὐξή-
σεως, εἰ καὶ ἔκ σώματος αὔξεσθαι τὸ αὐξέμενον ὑπόθοιτό τις, ἀλλ' οὖν
τὴν ὅλην τῆς αὐξήσεως οὐδὲν κωλύει εἶναι δυνάμει σῶμα, ώσπερ καὶπερ τῆς
γενέσεως καὶπερ τῆς ἀνωτέρω διαιρέσεως, εἰ καὶ τὰλλα ἐξελήγεται τιμήματα
ταῦτα εἰσάγοντα δυνάμει σῶμα καὶ οὐκ ἐντελεχείᾳ τὴν ὅλην τοῦ αὐξο-
25 μένου εἶναι, ὀλλ οὖν τὸ φάσκον δυνάμει μέγεθος εἶναι τὴν ὅλην τοῦ
αὐξημένου ἐν τινὶ τε οὖσαν, οὐχ ὡς μέρος τοῦ ἐν φῷ ἔστιν οὖσαν σωμα- 35
τικόν, οὐ μὴν οὐδὲ ὡς μηδὲν οὖσαν παντάπασι τοῦ ἐν φῷ ἔστιν, ἀλλ' οἷον
ὅλην ἐν τῷ συνήμετῳ, οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς τοῖς παρὰ Ἀριστοτέλους λόγοις
ἐλέγχαι, πλὴν εἰ τις ἀποκληρωτικῶς φῆ ὅτι ἡ τοιαύτη ὅλη οὐκ αὐξήσεως
30 ἔστιν ἕτοις ἀλλὰ γενέσεως.

1 lacunam indicavi	1. 2 γένεσις γάρ—αὔξησις om. a	2 σώματος om. Z
οὐκ RZ: ἡ GT	4 γίνεται om. a	αὐτὴ Z: αῦτη cett. 5 ἡ περὶ]
ὑπὲρ R	5. 6 ἐπειδὴ ἔστι μεταβολὴ Z	8 κατεσκεύασεν. ἔν τι γάρ R
σκευὴν R ¹	10 πρὸς μεγέθους del. γίνεσθαι R	11 διότι ἀνωτέρω om. GT: ὅτι supple- verat a 12 τὸ om. GTa τὴν] τε Z 12. 13 κεφαλαιοδεστέρα RT
13 γίνεσθαι R	14 πρὸς τὸν μεῖζον a	18 ὑφεστός GT
20 εἰδεῖ] ἔδει R	καὶ ἐπὶ a 21 ὑπόθειτό T ² : ὑπόθοιτό R	23 εἰ καὶ RZ:
εἰς GTa	εἴσελήγεται libri (praeter corr. T)	24 ταῦτα] τὰ Z 26 τε om.
(G)a	28 ὅλη libri praeter a	άριστοτέλει a 29 φῆ GTR: φησιν
compend. Z: φαίνη a		

p. 320b34 Ληπτέον δὴ μᾶλλον οἰον ἀπτομένους τῆς ζητήσεως ἐξ 20v
ἀργῆς.

Προθέμενος ζητῆσαι τίς ποτέ ἔστιν ἡ ὥλη τῆς αὐξήσεως, προήγαγε
κατὰ διαιρεσιν τὸν λόγον, διτὶ ἡ δυνάμει σῶμά ἔστιν ἡ τῆς αὐξήσεως
5 ὥλη ἐνεργείᾳ δὲ ἀσώματος, ἡ ἐνεργείᾳ ἔστι σῶμα. διτὶ μὲν οὖν ἔστι
δυνάμει σῶμα, οὔτε ὡς χωριστὸν καὶ καθ' αὐτὸν ὑφεστῶς οὔτε ὡς ἐν 45
ἄλλῳ τινὶ ὑπάρχον, ἔδειξε διὰ τῶν προλαβόντων. νῦν οὖν βούλεται καὶ
τὸ λοιπὸν τῆς διαιρέσεως μόριον ἔξετάσαι, λέγω δὴ εἰ ἐνεργείᾳ σῶμα
αἰσθητόν ἔστιν ἡ τῆς αὐξήσεως ὥλη. ἀναλαμβάνει δὲ τὸ διον λόγον,
10 καθιλεκτέραν ποιούμενος τὴν διαιρεσιν καὶ ἀπορητικώτερον ἐφ' ἔκπτερα
προάγων τὸν λόγον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιήσει, τὰ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρ-
χοντα τῇ αὐξήσει ἔκτιθεται. δεῖ γάρ, φησίν, οἰον ἐγγυτέρω γινομένους
ἥμᾶς τῇ περὶ τῆς αὐξήσεως ζητήσει καὶ οἶον αὐτῆς ἀπομένους προλαβεῖν 50
ὅποιον ὄντος τοῦ αὐξάνεσθαι τὰ αἰτία αὐτοῦ ζητοῦμεν, λάβοιμεν δὲ ἀν
τοῦτο τὰ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχοντα τῷ αὐξάνεσθαι ζητήσαντες.
πρὸς ταῦτα γάρ χρὴ ἀπευθύνειν τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον. δσα γάρ μὴ
συμφωνεῖ τοῖς κατὰ κοινὴν ἔννοιαν περὶ αὐτοῦ λεγομένοις, οὐκ ἀν οἰκείως
περὶ αὐτοῦ ῥημείην. ἀργὴ δὲ ἀπάσης ἀποδείξεως αἱ κοιναὶ ἔννοιαι. τοῦτο
δὲ πεποίηκε καν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει ἐν τῇ περὶ τοῦ τόπου διδασκαλίᾳ. 21r
20 μέλλων γάρ περὶ αὐτοῦ διαλαβεῖν, ἔζητησε τὰ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρ-
χοντα τῷ τόπῳ, δπως ἀν τὰ περὶ αὐτοῦ ἀποδιδόμενα, εἰ μὲν σύμφωνα
εἴη τούτοις, ἀποδεξώμενα, εἰ δὲ μή, ἀποτεισώμενα· καὶ τῶν ἐπιφαινομένων
κατὰ τοῦ τόπου ἀπορῶν τὰς λόσεις ἀποδεῖξῃ ὅρθως ἐχούσας, τῷ συμφω-
νεῖν τοῖς κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχουσι * * * ὑπάρχοντα τῷ αὐξόμενῳ
25 τρία ὄντα, τὸ τε πᾶν ὅπιον μέρος αὐξάνεσθαι τοῦ αὐξόμενου, καὶ τὸ προσύντος τινὸς ἔξωθεν γίνεσθαι τὴν αὐξήσιν, καὶ τρίτον πρὸς τούτοις
(ὅπερ νῦν μὲν οὖν ἐπιφέρει, ἐν δὲ τοῖς ἔξης προστιθησι) τὸ ὑπομένειν
τὸ αὐξόμενον καὶ σώζεσθαι ἐφ' οὗ πρότερον ἦν εἰδόυς. ταῦτα εἰπὼν
λοιπὸν ἀπορεῖ περὶ τῆς ὥλης τῶν αὐξανομένων, κατὰ διαιρεσιν προάγων
30 τὸν λόγον. ἀνάγκη γάρ ἡ σώματι αὐξάνεσθαι τὸ αὐξόμενον ἡ ἀσωμάτῳ,
τοῦ ἀσωμάτου νῦν καθολικωτέρου ὄντος· περιέχει γάρ καὶ τὸ δυνάμει
σῶμα. ἀλλ' εἰ μὲν ἀσωμάτῳ, ἀποτοπον· εἰσοίσομεν γάρ κενὸν χωριστὸν 10
καὶ καθ' αὐτὸν ὑφιστάμενον, δπερ καὶ ἀνωτέρω εἰρηται. εἰ δὲ σώματι

1 ἀπτομένου R	6 ἀυτὸν R	11 ποιῆσαι a	τὰ] τὸν GT
12 φησίν om. Z	γενομένους Z	14 τὰς αἰτίας a	ζητοῦμεν αὐτοῦ R 15 τῷ]
τὸ T	16 μὴ om. R ¹	17 συμφωνῇ GT ¹	22 ἀποδεξόμεθα GT ¹ ἀπο-
σεισδμεθα R	23 ἀποδεῖξε RT'a	24 ἔννοιαν ὑπάρχουσι τῷ R: ὑπάρχουσιν ἔννοιαν	β α
τῷ Z: ἔννοιαν ὑπάρχοντα τῷ GT: ἔννοιαν ὑπάρχουσι. (τὰ δὴ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν) ὑπάρχοντα	τῷ supplet a: equidem lacunam signavi	αὐξανομένω Z 25 ὄντα] εἰσὶ a	
27 ἔξης p. 321a17	προτιθησι T ¹	28 εἰς οὗ Z	ἦν RZa: νῦν GT
28. 29 λοιπὸν εἰπὼν R	32 κανὸν R	33 καὶ (ante καθ') om. GTa	

γίνοιτο ἡ αὕξησις, σῶμα διὰ σώματος χωρήσει, τῷ τὸ αὖξον ὅλῳ προσ- 21·
κριθῆναι τῷ αὐξομένῳ· φὶ γάρ μὴ προσκρίνεται μορίῳ, τοῦτο δηλονότι
οὐδὲ αὔξεται. *(Ὥστε)* ἔψεται ἐξ ἀνάγκης τὸ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος,
τοῦτο δὲ ὅτι ἀδύνατον δέειται ἐν τῇ Φυσικῇ. τούτων οὖν οὗτως εἰρη-
5 μένων χρὴ λόγους τοιούτους περὶ τῆς αὐξήσεως ἀποδοῦναι, οἵτινες
συνανέσουσι τοῖς κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχουσι τῷ αὐξομένῳ καὶ τὰς 15
ἀπορίας καὶ τὰ ταύταις ἐπόμενα ἄτοπα ἐκφεύγονται.

p. 321a6 Εἰ μὲν οὖν ἀσωμάτῳ, ἔσται χωριστὸν κενόν.

Κειμένου τοῦ ὅτι προσιόντος τινὸς αὔξεται τὸ αὐξόμενον, ζητεῖ τί
10 ποτέ ἔστι τοῦτο τὸ προσιόν, πότερον σῶμα ἢ ἀσώματον, καὶ πρὸς ἀμφό-
τερα ἀπορεῖ. εἰ μὲν γάρ, φησίν, ἀσώματον, ἔσται χωριστὸν κενόν, διπερ
καὶ πρόσθιν εἰρηται. τὸ μὲν γάρ αὐξόμενον ἐπιλαμβάνει τόπον ἔτερον,
τὸ δὲ φὶ αὔξεται οὐκ ἦν ἐν τόπῳ ἀσώματον γε ὅν· ὃν οὖν ἐπιλαμβάνει
τόπον τὸ αὐξόμενον, οὗτος πρὸ τοῦ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ αὐξομένου κατασχε- 20
15 θῆναι ἦν δηλονότι κεχωρισμένος σώματος καὶ κενός.

p. 321a6 Ἀδύνατον δὲ μεγέθους ὅλην εἶναι χωριστήν.

Τοῦτο ὡς δεύτερον ἄτοπον τοῖς ἀσωμάτῳ λέγουσι τὴν αὔξησιν
γίνεσθαι ἐπιφέρει. οὐ γάρ οἰεσθαι χρὴ τῶν προηγησαμένων ἡρτῆσθαι τὴν
λέξιν. ὅμοιον δέ ἔστιν ὡς εἰ ἔλεγεν ‘ἔτι ἀδύνατον ὅλην μεγέθους εἶναι
20 χωριστήν’. ἔστι δὲ διττῶς ἀκοῦσαι τοῦ ῥητοῦ, ἤτοι ὅτι ἀδύνατόν ἔστι
τὴν τοῦ μεγέθους ὅλην χωριστήν εἶναι (ἔδειξε γάρ ἀνωτέρῳ ὅτι ἀδύνατον
τὴν τοῦ μεγέθους ὅλην, τουτέστι τὴν πρώτην τὴν ἀσώματον, χωριστὴν
εἶναι καὶ μὴ ἐνέργειᾳ σῶμα· οὐ γάρ δυνατὸν αὐτὴν ὑπο- 25
στῆναι), ἥγουν ὅτι τὴν ὅλην ἀδύνατον χωριστήν εἶναι μεγέθους, οὐχ διπερ
25 ἡ ὅλη τῷ ἴδιῳ λόγῳ μέγεθος ἔχει, ἀλλ᾽ ὅτι οὖσα καὶ ὑφεστηκυῖα ἀχω-
ριστός ἔστι μεγέθους· δεῖται γάρ πρὸς ὅπαρειν τοῦ μεγέθους αὐτῇ ἀμεγε-
θῆς οὖσα κατὰ τὸν ἴδιον λόγον. εἰ τοίνυν, φησί, τὸ προσιόν καὶ ποιοῦν
αὔξησιν (τοῦτο γάρ δέδοται) ἀσώματον ἐρεῖς, ἐπειδὴ τοῦτο ὅλη ἔστι τῆς
αὔξησεως, τὴν ἀσώματον ὅλην αὐθυπόστατον καὶ χωριστὴν ὑποτιθῆ. εἰ
30 μὲν οὖν ἔχοι ἡ γραφὴ ἔσται χωριστὸν κενόν, ὡς ἐτέραν ἀπορίαν 30

1 τῷ τὸ α: τὸ GRT: τῷ Z ὅλον R¹ 2 τοῦτο] τοῦ R 3 ὥστε addidit a
4 Φυσικῇ] cf. Philop. Phys. p. 505,21 sqq. 8 lemma om. hic a, qui pergit κατεμένου
τοίνυν τοῦ τὸ κενόν GT et Ar. vulg.: κοινὸν p. 90,2 12 αὐξανόμενον GRT 13 οὐκ
ἡν RZ: οὐκοῦν GT: οὐκοῦν a 14 τόπου GT¹ 14. 15 κατασχεσθῆναι GT¹
15 καὶ om. GTa 16 lemma om. hic a, qui pergit καὶ δεύτερον δὲ ἄτοπον 17 ὅλην
εἶναι GRT: εἶναι ὅλην Z 17 ὡς bis G 19 ἔτι] ὅτι R 21 ἀνωτέρον GT
22 αὐτὴν RZ: ταύτην GTa 24 ἡ γοῦν a 26 αὐτὴ RZ: αὐτῇ GTa 26. 27 ἀμε-
γέθους GRT¹ 28 ἀσωμάτῳ GT 29 ὑποτιθῆ (cf. ad Phil. Phys. p. 463,8) GRT:
ὑποτιθεῖ Z: ὑποτιθῆ a

ἐκληψόμεθα τὸ ἀδύνατον δὲ μεγέθους ὅλην εἶναι χωριστήν: εἰ δὲ 21^τ
τὸ κοινὸν ἔχοι, τουτέστιν ὅλη, συνεχῆς ἔσται ὁ λόγος. οὐτὶ γάρ τὸ
κοινόν, ὅπερ ἔστιν ἡ ὅλη, χωριστὸν εἶναι οὐκ ἐνδέχεται, προστέθεικε διὰ
τοῦ εἰπεῖν ἀδύνατον δὲ μεγέθους ὅλην εἶναι χωριστήν.

ἢ p. 321a7 Εἰ δὲ σώματι, δύο ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ σώματα ἔσται.

Ἐπὶ τὸ ἔτερον μέτεισι μέρος, καὶ ἀπορεῖ πρὸς τοὺς σώματα τὴν 25
αὐξησιν γίνεσθαι λέγοντας. ἔσται γάρ, φησί, δύο σώματα ἐν τῷ αὐτῷ
τόπῳ, καὶ σῶμα διὰ σώματος διελεύσεται. τὸ δὲ ἄτοπον ἀνακύπτει ἐκ
τοῦ ὠμολογῆσθαι πᾶν διοῖν μέρος τοῦ αὐξομένου αὔξεσθαι. εἰ γάρ τὸ
10 αὐξόμενον αὔξεται κατὰ πᾶν μόριον, πανταχοῦ παρατεθήσεται τῷ προσ-
πάρχοντι καὶ αὐξομένῳ τὸ προσιόν. εἰ δὲ τοῦτο, διὰ παντὸς αὐτοῦ
διελεύσεται, ἵνα πανταχοῦ αὐτὸν αὔξησῃ. εἰ δὲ διὰ παντὸς τοῦ αὐξομένου
τὸ προσιόν φαίης διείναι, ἀνάγκη ἣτοι πόρον ἀπαν ύποθέσθαι τὸ αὐξό- 40
μενον, ἢ σῶμα διὰ σώματος διείναι, ὅπερ ταῦτα τῷ δύο ἐν τῷ αὐτῷ
15 τόπῳ σώματα φάσκειν. τοῦτο δὲ δέδεικται τῶν ἀδυνάτων ύπάρχον· ἔσται
γάρ τὸ μέριστον ἐν τῷ ἐλαχίστῳ, οἷον ἡ θάλαττα ἐν κυάνῳ καὶ ἡ γῆ ἐν
κέγγρῳ. θάτε τὸ αὐτὸν ἀμφορήσονται οἱ τε σώματι λέγοντες αὔξεσθαι
καὶ σῶμα διὰ σώματος διείναι, καὶ οἱ ἀσωμάτῳ ἀμφότεροι γάρ κενὸν
εἰσάγοντες. εἴτε γάρ σῶμα διὰ σώματος διέλθῃ, ὁ τόπος δν καταλέλοιπε
20 τὸ σῶμα τοῦ προσιόντος κενὸς ἔσται· εἴτε πάλιν ἀσωμάτῳ τὸ σῶμα 45
αὔξεται, ἔσται χωριστὸν κενόν, καθὼς προείρηται.

p. 321a9 Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ οὕτως ἐνδέχεται λέγειν.

Ἄπορήσας εἰς ἑκάτερον μέρος καὶ δεῖξας οὐτὶ καν τε σώματι φαίμεν 50
τὴν αὐξησιν γίνεσθαι, συμβήσεται δύο ἐν τῷ αὐτῷ σώματα εἶναι, καν τε
25 ἀσωμάτῳ, ἔσται κενὸν χωριστόν, ὥσπερ ἔνστασίν τινα παραφέρει πρὸς
ἀμφοτέρας τὰς ἀπορίας, λέγων· μήποτε οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἔψεται ταῦτα τοῖς
τὸν αὐτὸν τρόπον τὴν αὐξησιν φάσκουσι γίνεσθαι δηπερ καὶ ἡ γένεσις. ἐν
γάρ τῇ ἐξ ὅδατος εἰς ἀέρα μεταβολῇ μεζίζων ἀήρ ἐξ ἐλάττονος ὅδατος
γεγένηται, καὶ δμως οὐκ ἔστιν εἰπεῖν οὕτε οὗτε οὐδό ἐν τῷ | αὐτῷ τόπῳ 21^τ

1 et 4 μέγεθος T¹ 1 ὅλην R 2 ἔχοι om. T¹ ὅλη corr. T: ὅλη cett. 2. 3 οὐτε
γάρ τὸ κενὸν T 3 η om. GTa 4 δὲ om. Z 5 τῷ et τόπῳ om. Z τόπῳ σώ-
ματα GRT: σώματα τόπῳ a; cf. Ar. 6. 7 λέγοντας τὴν αὐξησιν
γίνεσθαι Z 8 post τόπῳ addit σώματα ἔσται (sed hoc deletum) ex lemmae R

λο

9 ὁμογενεῖς (et in ras.) σθαι R: ὁμολογεῖσθαι a 10 fort. προστεθήσεται (et sane προστέθε-
ται F) 13 ἀπαν τινὰ Z 14 ταυτὸν τὸ δύο GT ἐν ταυτῷ Z 15 τοῦτο κτλ.] cf.
ad p. 89,4 17 τῷ αὐτῷ R¹ αὔξεσθαι λέγοντες Z 18 καὶ σῶμα] καὶ οἱ σῶμα a

19 γάρ om. Z διέλθοι GTa κατέλιπε Z 20 τὸ alterum om. Z 21 καθὰ a
22 οὐδὲ R: οὐδὲν GT 24 εἶναι om. Z 25 περισέρει Z 27 ὅπερ R η om. Z
γέννησις R¹ 28 μεζίζων GT 29 οὗτε traicit R: οὗτε om. Z

σώματα ἔσται οὕτε γωριστὸν κενὸν εἶναι. μᾶλλον δὲ ἀνάρμόττοι ἡ ἔνστασις 21· αὗτη πρὸς τὴν ἀνασκευὴν τοῦ ἑτέρου μορίου τῆς διαιρέσεως, τοῦ ἀσωμάτῳ τὴν αὔξησιν ὑποτιθεμένου· καθάπερ ἐν τῇ ἐξ ὅδατος εἰς δέρα μεταβολῇ μείζων γεγένηται ἡ οὐσία ἐξ ἐλάττονος μηδενὸς σώματος προσελθόντος, καὶ 5 [κενὸν] ὅμως οὐκ εἰσάγεται τι ἄποπον, καπὲ τῆς αὔξησεως τὸν αὐτὸν τρόπον ὑποτιθεσθαι. πρὸς τοῦτο τοῖνυν ἐνιστάμενος ὁ Ἀριστοτέλης δείκνυσιν 5 διτὶ ἀδύνατον κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ὑποθέσθαι τὴν αὔξησιν· δῆλος γάρ, φησίν, οὐδὲ αὔξησίς ἔστιν ἡ εἰς δέρα τοῦ ὅδατος μεταβολή, καὶ τοῦτο ἔσται δῆλον ἐκ τῶν κατὰ κοινὴν ἔννοιαν περὶ αὔξησεως ρήθμέντων. ποιὸν γάρ 10 καὶ φαίημεν τηδέησθαι; οὕτε γάρ ὁ ἀὴρ ηὔξηται, διότι οὐδὲ προϋπηρχεν οὐδὲ ἀὴρ ὥν καὶ προσλαβών τι μείζων γεγένηται, διόπερ οὐδὲ χώραν ἔχει ἐπὶ τούτου λέγειν διτὶ σώματι προσελθόντι ηὔξηται· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ὅδωρ ηὔξηται τό γε φθαρὲν καὶ μηκέτι ὑφεστώς. εἰ τοίνυν οὕτε τὸ ὅδωρ 15 οὕτε τὸν δέρα δυνατὸν λέγειν ηὔξησθαι, πάντῃ ἄρα τῆς αὔξησεως διενή- 15 νοκεν ἡ ἐξ ὅδατος εἰς δέρα μεταβολή. ἀλλ’ ἐρεῖ τις πρὸς ταῦτα εὐλόγως ἀληγότες μὲν εἶναι τὸ διαφέρειν τὴν ἐξ ὅδατος εἰς δέρα μεταβολὴν τῆς αὔξησεως, τὴν αὐτὴν δὲ εἶναι ἀπόριαν ἐπὶ τε τῆς αὔξησεως καὶ τῆς γενέσεως. ὥσπερ ⟨γάρ⟩ ἐπὶ τῆς αὔξησεως τὸ αὐξόμενον εἰ φῆ τις πλείονα τόπουν καταλαβεῖν μηδενὸς προσιόντος ἐνεργείᾳ σώματος, κενὸν εἰσάγει, 15 20 οὕτω καπὲ τῆς γενέσεως μείζονος δέρος ἐξ ἐλάττονος ὅδατος γινομένου μηδενὸς προσιόντος ἀνάγκη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ κενὸν ὑποθέσθαι τόπουν, δηνπερ προσέλαβεν ὁ ἐξ ὅδατος ἀὴρ γενόμενος, ἡ σῶμα διὰ σώματος χωρῆσαι. εἰ δέ τις λέγοι διτὶ καθάπερ ἀὴρ ἐξ ὅδατος γίνεται πλείονος τόπου δεσμένος, οὕτως ἀλλαχοῦ πάλιν ἐξ δέρος ὅδωρ ἐλάττονα τόπου 25 καταλαμβάνον, ὡς μηδέποτε κενὸν γενέσθαι (ὸν γάρ ἐνταῦθα καταλείπει τόπον τὸ συστελλόμενον σῶμα, τοῦτον προσλαμβάνει τὸ ἀλλαχοῦ ἐπεκτεινό- 20 μενον, ἀντιμεθισταμένων ἀλλήλοις κατὰ συνέχειαν τῶν τοῦ δέρος μορίων καὶ τὸν κενωμέντα τόπον ἐκ τοῦ συσταλέντος σώματος ἀναπληρούντων καὶ τῷ γενομένῳ σώματι τὸν οἰκεῖον τόπον ἀντιπαραχωρούντων), τὰ αὐτὰ ταῦτα 30 καὶ περὶ τῆς αὔξησεως ἀκούσεται. εἴποι γάρ ἄν τις διτὶ δην ἐνταῦθα προσελάβετο τόπον τὸ αὐξηθὲν, τοῦτον καταλέοιπε τὸ ἀλλαχοῦ φύενον, καὶ οὐχὶ τὸ προσελθὸν εἰς τὴν αὔξησιν· ἐκ τοῦ δυνάμει γάρ σώματος τὸ αὐξόμενον αὔξεται καὶ εἰς τοῦτο τὸ φύενον μεταβάλλει. ἀλλ’ ἐρεῖ τις πρὸς 25 ταῦτα πλασματῶδες εἶναι τὸ ἐνταῦθα αὔξησαντός τινος ἀλλαχοῦ ὑποθέσθαι 35 πάντως φύενόν τι· ἀλλὰ τοῦτο καπὲ τῆς γενέσεως θεωρεῖται. ἀνάγκη γάρ

1 εἶναι] ἔστι Z 3 et 6 fort. καθάπερ ⟨γάρ⟩ et ὑποτιθεσθαι ⟨δυνατόν⟩ 4 μείζον GT
προσελθόντος a 5 κενὸν delevit a 6 ἀνιστάμενος Z 11 μείζον libri praeter a
12 λύειν Z 13 ὑφεστός GT¹ 18 γάρ addidit a; possis ως γάρ φαίη a
19 προϊόντος R 20 καὶ ἐπὶ Gta 22 δὲ ἐξ ὅδατος ἀὴρ γενόμενος προσέλα-

βεν Z 23 λέγει R¹ ὁ ἀὴρ ἐκ (hoc del.) εἰς Z 25. 26 τόπον καταλείπει |
τόπον Z 27 ἀλλήλων a 28 συσταλλέντος GT¹ 29 γινομένῳ GT 31, 32, 35 etc.
φύενον R 33 αὔξανόμενον Z

κάπι ταύτης, εἰ μὴ μέλλοι κενὸν γενέσθαι, ὅδατος ἐνταῦθα εἰς ἀέρα μετα- 21v
βιώλοντος ἀλλαχοῦ ὑποθέσθαι τὸν ἀέρα εἰς ὕδωρ ἀντιμεταβάλλοντα. ὥστε
κοινὴ ἄν εἴη ἡ τοιαύτη ἀπορία. η̄ γάρ κενὸν ἔσται, η̄ ἀναποδείκτως ὑπο-
τίθεσθαι δεῖ δι τοῦ ὅσον ἐνταῦθα μεταβάλλει ὕδωρ, ἀλλαχοῦ τοσῦτος ἀήρ 30
5 μεταβάλλει. καὶ οὐ μόνον δι τὸν ὑπὸ φύσεως ἡ τῶν στοιχείων μεταβολὴ
γίνηται, ἀλλὰ καὶ δι τὸν ὑπὸ τέχνης, οἷον δι τὸν ἔμοιον ὕδωρ ἔξατμίζοντος,
ἀλλαχοῦ η̄ ὑπὸ τέχνης η̄ ὑπὸ φύσεως ὁ ἵσος ἀήρ εἰς ὕδωρ μεταβάλλει·
καὶ δῆλον δι τοῦ ὅσον ἐγὼ ἐνταῦθα ὕδωρ ἔξατμισα, τοσῦτον ἀνάγκη ὑποθέσθαι
ἀλλαχοῦ γίνεσθαι. τοῦτο δὲ πάνυ γελοῖον ἀν δόξειν εἶναι, πρῶτον μὲν τὸ
10 οὕτως ἀλλως ὑποτίθεσθαι, εἰ τῷδε τινι δόξει η̄ ὕδωρ ἔξατμίσαι η̄ ξύλα η̄ ἄλλο
τι ἐκπυρῶσαι, ἀλλαχοῦ τοσῦτον ἐκ λεπτομερεστέρας οὐσίας εἰς παχύτερον 35
μεταβάλλεσθαι σῶμα, ἵνα μὴ η̄ κενὸν γίνηται η̄ σῶμα διὰ σώματος
χωρήσῃ· ἔπειτα καὶ ἀτοπωτέρον τι συμβαίνει. ἀνάγκη γάρ πᾶσα βραχείας
μεταβαλῆς γινομένης, οἷον ὕδατος ἐνταῦθα μικροῦ ἔξατμιζομένου. πολὺν
15 τινα καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς οἰκουμένης κινεῖσθαι ὀχρόνως ἀέρα, ἵνα ἀνταν-
πλήρωσις τῶν τόπων γίνηται, κατὰ συνέχειαν ἀντιπαραχωρούντων ἀλλήλοις
τῶν τοῦ ἀέρος μορίων. ἐπὶ μείζονος δὲ ὑποδείγματος σαφῆς ὁ λόγος 40
γινέσθω. εἰ γάρ ἐν χειμῶνι φέρε ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη η̄ ἐν τῇδε
τυχὸν τῇ πόλει πυκνούμενος ὁ ἀήρ μεταβάλλει εἰς ὕδωρ, τὸν δὲ τόπον δι
20 καταλέοιπεν ἐνταῦθα ὁ ἀήρ γενόμενος ὕδωρ, τοῦτον ἀναπληρώσει ὁ ἐν τῇ
ἀντικουμένῃ γεννώμενος ἀήρ ἐξ ὕδατος (διὸ δι τε παρ' ἡμῖν χειμών, παρ'
ἐκείνοις ἐστὶ θέρος), ἀνάγκη πᾶσα ἀμα τῷ γεννηθῆναι ἐνταῦθα τὸ ὕδωρ
ἀχρόνως ἐκεῖσε ἀντιμεταβληθῆναι τὸ ὕδωρ εἰς ἀέρα ἐνταῦθα φθαρέντι, καὶ τὸν μεταξὺ πάντα ἀέρα κινηθῆναι ὡθούμενον ἐκ τοῦ ἐν τῇ 45
25 ἀντικουμένη γεννώμενου ἀέρος, ἵνα τῶν μεταξὺ μορίων τοῦ ἀέρος ἀντι-
παραχωρούντων ἀλλήλοις τὸ ἐνταῦθα γενόμενον κενὸν ἀναπληρωθῆ. τὸ
αὐτὸ δ' ἀν συμβαίη ἐξ ἀνάγκης καὶ εἰ λεβήτιον ὕδατος ἔξατμισθείη. τοῦτο
δὲ πρὸς τῷ ἀτόπῳ καὶ τὸ πλασματῶδες καὶ τὸ ἀδύνατον ἐχει. τὸ γάρ
ἀχρόνως τοσῦτον κινηθῆναι ἀέρα τῶν ἀδύνατων ἐστί, καὶ δῆλως κίνησιν
30 ἀχρονον εἶναι ἀδύνατον. δρῶμεν γοῦν καὶ πνεύματος πολλαχοῦ σφοδροτάτου
κινουμένου ἐν τινι τόπῳ τὰς οὐ πολὺ πέριξ διεστώσας χώρας πολλάκις ἐν 50
νηγεμίᾳ οὔσας καὶ οὐκ ἐπαισθανομένας τῆς οὕτω σφοδρᾶς ἐν ταῖς πλησι-

1 ἐξ ὕδατος GTa	εἰς ἀέρα ἐνταῦθα Z	3 κενὸν Ta et corr. G ² : κοινὸν cett.
4 δεῖ διτὶ R	6 γίνεται GR et corr. T	8 ὕδωρ ἐνταῦθα ἐγὼ Z
ἔξατμησα R ¹	9 γενέσθαι α	10 ἀλλως] ἀλλγως εἰσάγουσα
(sed hoc del.) R, ubi in mrg. λύσις ἀτοπον εἰσάγουσα		12 μεταβάλλεσθαι Ζα
14 μικροῦ ἐνταῦθα Z .	15 εὐχρόνως (G)a	17 σαφῶς GT
om. Z		19 τυχὸν
μεταβαλεῖ Z	τὸν δὲ R: τόνδε si silentio fides GTZ ¹	21 γενό-
τὸν a	20 ἀναπληρώσει Ra et corr. Z: ἀγαπληρώσῃ GTZ ¹	μενος a
	21. 22 διὸ—θέρος] ἀντικουμένην δέ φημι, ἐν η̄ χειμῶνος ὄντος παρ' ἡμῖν	21 γενό-
θέρος ἐν ἐκείνῃ ἐστὶν a, qui pergit ἀνάγκη οὐν πᾶσα	21 διὸ δι τε Z: δι τε R: διότι	μενος a
GT	22 γενηθῆναι GT'a	23 ἐκεῖ a
	23 ἐκεῖ a	24 ὡθούμενος T
27 λέβης Z	29 κινηθῆναι τοσῦτον Z	24. 25 ἐκ τοῦ
31 πολὺ περιθεστώσας GTa	32 ταῖς RZ: τοῖς GTa	30 γοῦν] γάρ Z

χώροις του δέρος κινήσεως. καὶ ἐν βραχεῖ δὲ πολλάκις ὥρας μέρει φαίνεται 21^η πυκνούμενός τε λίαν καὶ ἔξαιροντος μανούμενος ὁ ἀήρ, καὶ τοῦτο πλειστάκις ὑπομένων. οὐκοῦν τὰ αὐτὰ πάθη ἀντιστρόφως καὶ ἐν τῇ ἀντοικουμένῃ γίνεσθαι ἀναπλασόμεθα, ἡ ἀπλῶς ἐν ἑτέρῳ τόπῳ. ἀντιστρόφως δὲ εἰπον, 5 οἷον ὅτε ἐνταῦθα πυκνοῦται ὁ ἀήρ, ἀλλαχοῦ μανούμεναι, καὶ ὅτε ἐν- 22^η ταῦθα μανοῦται, ἀλλαχοῦ πυκνοῦσθαι, καὶ τοῦτο τῆς αὐτῆς ὥρας πολλάκις γίνεσθαι.

Ἐπεὶ οὖν οὐκ ἀληθῆ ταῦτα ἐδείχαμεν, ἀληθὲς δὲ καὶ τὸ μήτε σῶμα γιωρεῖν διὰ σώματος μήτε κενὸν εἰναι, πῶς ἡμεῖς τὴν ἀπορίαν ἐπιλύσμεθα; 10 φαμὲν οὖν ὅτι πέφυκεν ὁ ἀήρ αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν συνιζάνων πυκνοῦσθαι καὶ ἐκ μείζονος ὅγκου ἐλάττων γίνεσθαι καὶ ἐμπαλιν μανούμενος ἐξ ἐλάττονος 5 μείζων γίνεσθαι, πέφυκε δὲ πυκνοῦσθαι καὶ εἰς ἑαυτὸν συνιζάνειν οὐ μόνον ψυχρόμενος ἀλλὰ καὶ ὡμούμενος καὶ πιλούμενος. οὕτω γοῦν ἀποδέειχεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν θέρει ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ τοὺς ὑετοὺς γινομένους ὀθμούμενης 15 γάρ τῆς ἐκ τῶν βορείων ἀτμίδος ὑπὸ τῶν ἐτησίων πνευμάτων καὶ τοῖς Ἀραβικοῖς προσπιπτούσης ὅρεσι μεγίστοις οὖσι καὶ συνθλιβομένης ἀεὶ ὑπὸ τῆς ἐπιγινομένης, τῇ πιλήσει πυκνοῦσθαι καὶ εἰς ὄδωρ μεταβάλλειν. ἔστι γοῦν τὸν τῶν ἐτησίων χρόνον ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ κατὰ συνέχειαν ὄραν 10 κρουνηδὸν τοὺς ὑετοὺς καταφερομένους ψύξεως ἀπάσης χωρίς. τὸ αὐτὸ δὲ 20 καὶ ἐν τοῖς βαλανείοις γίνεται· ἡ γάρ ἀνιοῦσα ἀτμὶς καὶ τῇ δροφῇ πλησιάζουσα διέξειδον οὐκ ἔχουσα συμπιλεῖται εἰς ἑαυτήν, καὶ πυκνούμενη γίνεται ὄδωρ καὶ τῇ συμφύτῳ βαρύτητι καταρρεῖ. ὕσπερ δὲ πυκνούμενος τῇ πιλήσει, οὕτως καὶ μανούμενος τῇ ἔλξει φαίνεται· ἐνδέχεται γάρ ἐκ τίνος ληκύθου στενὸν ἔχούσης στόμιον πολὺν ἀθρόον τῷ στόματι ἐκμυζῆσαι ἀέρα, 25 μηδαμόθεν ἄλλου δέρος ἀντεισιόντος. καὶ δῆλον ὅτι οὔτε δλον τὸ μεταέν 15 οὔτε μέρος κενὸν γέγονεν· τοῦτο γάρ ἀδύνατον. οὐκοῦν ὁ ὑπολειπομένος ἀήρ μανωθεὶς τὸν δλον ἐπέλαβε τόπον. εἰ τούνον ἐνδέχεται τὸν ἀέρα καὶ πιλούμενον εἰς ἑαυτὸν συνιζάνειν καὶ πάλιν μανοῦσθαι, εἰδέναι χρὴ ὡς ἐπειδάν ἔξατμίζηται ἐνταῦθα ὄδωρ, ἡ ἐψόμενον ἡ ὄπωσοῦν ἄλλως, ὁ 30 γενόμενος ἀήρ ὡμεῖ τὸν παρακείμενον, κάκενος τὸν συνεχῆ, ἔως οὐ τῇ πιλήσει πυκνωθείς τις ἀήρ τοσοῦτον ὑπολείπει τόπον, δσον ἐπέλαβεν ὁ γινόμενος. καὶ οὐ πάντως ἀνάγκη εἰς ὄδωρ ἄλλον τοσοῦτον ἐτέρωθι που 35 μεταβληθῆναι ἡ τοῦ παντὸς ἀέρος γενέσθαι κίνησιν (πλάσμα γάρ τοῦτο καὶ ἀποκλήρωσις), ἀλλὰ μόνον τοσοῦτον ἀέρα τῇ ὥσει τοῦ γενομένου

2 τε λίαν scripsi: τελείαν GRT: om. Z: τέλεον α ἀμαρτούμενος (sic) α 3 ἀντοικουμένη α 4 ἀναπλαττόμεθα Z 7 γίνεσθαι ἦ 8. 9 γιωρεῖν σῶμα Z 10 συνιζάνων T 12 μείζον GT¹ 13 ψυχρόμενος R δ om. Z 14 Ἀριστοτέλης fr. 236 Rose (ed. Berol.) 16 ἀρραβικοῖς T ἔρεσι (G)a 16. 17 ὑπὸ τῆς om. Z 18 τὸν om. GT αιτησίων χρόνων χρόνον Z 20 καὶ prius om. Z δρόφη R 23 οὕτω Za τῇ ἔλξει R 24 ἐκμυζῆσαι R 29 ἔξατμίζεται GT¹ ἄλλως RZa: δλως GT¹: δλος T² 30 γενόμενος T² τὸν] τὸ GT περικείμενον Z οὖ] οὐ a 31 δσον ἐπέλαβεν om. Z 32 γενόμενος R ἐτέρῳθι GT¹ 34 γινομένου T

πιλημῆναι, ὥστε τὸν ὕστον ὑπόλιπεν τῷ γενομένῳ τόπον. τὸ αὐτὸν καὶ 22^τ εἰς πυκνωθεὶς εἰς ὅδωρ μεταβαλεῖ· ἀνάγκη γάρ τὸν παρακείμενον τῷ πυκνωθέντι τῇ τοῦ κενοῦ βίᾳ συνέπεσθαι τῷ συσταλέντι, καὶ τὸν ἐκείνῳ πάλιν παρακείμενον τῷ ἐφεξῆς, ἵνα οὐλή τοις ἔτερος ἐπὶ τοσοῦτον μανωθῇ, 5 δισον ἀναπληρῶσαι τὸν καταλειμμένον ὑπὸ τοῦ πυκνωθέντος τόπον, οὐλή 25 μὴν πάντως δισος ἐνταῦθα ἀλήρεις ὅδωρ μετέβαλε, τοσοῦτον ἀνάγκη ἀλλαχοῦ που ἔξ οὐδατος ἀέρα γενέσθαι.

p. 321a14 Ἐαλλ' ἡ οὐδενὸς ἡ εἴ τι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπάρχει, τῷ φθαρέντι καὶ τῷ γενομένῳ.

10 Εἰπών διτι οὐδέτερον ηὔξηται, οὔτε τὸ εἰς δὴ μεταβολὴ γέγονεν οὔτε 37 τὸ ἔξ οὐλή, νῦν φησιν διτι λείπεται ἡ μηδὲν εἶναι τὸ ηὔξημένον ἐπὶ τῆς τοιαύτης μεταβολῆς τῆς ἔξ οὐδατος εἰς ἀέρα, ἡ ἔστι τι ηὔξημένον δὲ κοινὸν ὑποκείμενόν ἔστι τοῦ γενομένου καὶ τοῦ φθιαρέντος, τούτο δέ ἔστι τὸ σῶμα. εἴτα ἐφεξῆς κατασκευάζει διτι οὐλὴ τοῦτο δυνατὸν λέγειν ηὔξησθαι, διότι 40 15 οὐ σφίζεται ἐπὶ αὐτοῦ τὰ κοινῶς ὑπάρχοντα τῷ αὐλέομένῳ, λέγω δὲ τὸ τε πᾶν μόριον μεῖζον γεγονέναι τοῦ αὐλέομένου καὶ τὸ προσιόντος τινός, καὶ πρὸς τούτοις τὸ ὑπομένειν τὸ αὐλέομένον. τούτων γάρ τὸ ὑπομένειν οὐκ ἔστιν ἐπὶ τοῦ σώματος· οὐ γάρ ὑπομένει, ἀλλὰ ἄλλο ἔξ ἄλλου γίνεται μανότερόν τε ἐκ πυκνοτέρου καὶ μεῖζον ἔξ ἐλάττονος. τὸ δὲ λέγειν τὸ 20 καθόλου εἶναι τὸ ὑπομένον, ἀλογον· τὸ γάρ καθόλου οὔτε γεννᾶται οὔτε φθείρεται οὔτε δλως ὑφέστηκεν ἰδίαν ἔχον ὑπαρξίν, ἀλλ' ἔστιν ἀεὶ 45 τὸ μερικὸν καὶ τόδε τι τὸ σῶμα τὸ γινόμενον καὶ φθειρόμενον, διπερ ἔστι καὶ τὸ ἐνεργείᾳ ὑφεστώς. εἰ τοίνυν τόδε μέν τι τὸ σῶμα φθείρεται, 25 ἔτερον δὲ ἔξ ἐτέρου γεννᾶται, πρόδηλον ὡς οὐλὴν αὐτοῖς ἔστι κοινὸν σῶμα ὑπομένον πλὴν τῆς πρώτης ὅλης, περὶ ἣν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὐλὴν ἡ μεταβολὴ θεωρεῖται· ταύτῃ γάρ καὶ διενήνογε γένεσις αὐξήσεώς τε καὶ ἀλλοιώσεως, τῷ ἐπὶ μὲν τῆς γενέσεως μὴ ὑπομένειν τὸ μεταβάλλον, 30 ἐπ' αὐξήσεως δὲ καὶ ἀλλοιώσεως ὑπομένειν τὸ αὐτὸν κατὰ τὴν οὐσίαν, 50 μεταβάλλειν δὲ κατὰ τὰ συμβεβηκότα. ἐπὶ μὲν αὐξήσεως κατὰ μέτεμψις, 35 ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως κατὰ πάθος. εἰ δέ τις εἴποι ὡς ἐν τῇ ἔξ οὐδατος εἰς ἀέρα μεταβολὴ ὑπομένει τὸ τριγῆνος διαστατὸν ἡ τοιοῦτόν ἔστι καὶ μόνον ἔξ ἐλάττονος μεῖζον γίνεται, ἵστω ὡς εἰ καὶ τοῦθ' οὕτως εἰλέγει, οὐκέτι καὶ προσιόντος τινὸς ἔξωθεν ηὔξηται. ἔπειτα εἰ μὲν αὐτὸν καὶ τὸ τριγῆνος διαστατὸν ὑπάρχον ἀγεν τινὸς εἰδούς ἔξ ἐλάττονος μεῖζον ἐγίνετο,

1 πιλημῆναι α τῷ αὐτῷ Z¹ 2 μεταβαλλεῖ Z: μεταβάλη R 4 περικείμενον Z:
πυκνούμενον α τὸ ἐφεξῆς T τοσοῦτο G 6 μετέβαλε T 6. 7 ἀλλαχοῦ
ομ. Z: ἀλλαχοῦ που om. a 8 ἄμφω GT et Aristot. codd. EL 8. 9 τῷ γενομένῳ
καὶ τῷ φθαρέντι α; cf. Ar. 10 ηὔξηται R 12 ἔστι] fort. εἶναι 16 τὸ]
τοῦ R 19 μανότερον GTa 23 ὑφεστός GT τοι GT 24 ἔστι
αὐτοῖς Z 26 οὐσια (GZ)a 27 τῷ Za: τὸ cett. μεταβάλον Z 29 μεταβάλλον
GT^{1a} 30 τῆς om. a 33 ἔξοθεν Z 34 εἴπειται ἀεὶ μὲν α τὸ om. GT

ἴσως· ἀν εἰ καὶ μὴ εὐλόγιας σύγχωρεῖν ἦν αὔξησιν εἶναι τὸ τοιοῦτο· νῦν 22^η δὲ εἰ τὸ αὐξόμενον φυλάττειν δεῖ τὸ πρότερον εἰδος, ὡς ἐπὶ σάρκος καὶ ὅστος καὶ τῶν ὄμοιών, τὸ δὲ τριχῆς διαστατὸν εἰδόπεποιημένον τῷ τοῦ ὅδατος εἰδεῖ ἐν τῇ εἰς μείζονα ὄγκον μεταβολῆς, λέγω δὴ τὴν τοῦ ἀέρος, 5 οὐκ ἐφύλαξε τὸ πρότερον εἰδος, λέγω δὴ τὸ τοῦ ὅδατος, πρόδηλον δήπου ὡς οὐκ ἀν εἴη τὸ τοιοῦτον αὔξησις. οὐδὲ γάρ τὸ ὑπομένειν τὸ τριχῆς διαστατόν, τοῦτο ἕδιόν ἐστιν ἐπὶ τῆς ἐξ ὅδατος εἰς ἀέρα μεταβολῆς, ἀλλ' ὁ ἀπλῶς ἐπὶ πάσης γενέσεως καὶ πάσης μεταβολῆς· πολλάκις γάρ δέδεικται, ὡς δεῖ ἐπὶ πάντων τῶν μεταβαλλόντων τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἀμετάβλητον 10 εἶναι. ἐπὶ δὲ τῆς αὐξήσεως τὸ αὐτὸν εἰδος ὑπομένειν δεῖ διπερ εἶχε τὸ αὐξήθην καὶ πρὶν αὐξήθη· τοῦτο δὲ οὐ γίνεται ἐπὶ τῆς ἐξ ὅδατος εἰς ἀέρα μεταβολῆς. οὐκέτι αὔξησις τὸ τοιοῦτο.

p. 321a 26 Εἰ δὲ ἔσται ἡ εἰρημένη αὔξησις.

Εἰπερ, φησί, λέγοιμεν αὔξησιν εἶναι τὴν εἰρημένην, τουτέστι τὴν ἐξ 15 ὅδατος εἰς ἀέρα μεταβολῆν, διὰ τὸ μείζονα τὸν ὄγκον γεγονέναι, ἀναγκα- 10 σθησόμεθα μήτε ὑπομένειν τὸ αὐξόμενον λέγειν μήτε προσιόντος τινὸς τὴν αὔξησιν γίνεσθαι, καὶ ἀναιρήσομεν τὰ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν περὶ αὐξήσεως λεγόμενα· εἰ δὲ ταῦτα φυλάξαι χρή, ὥσπερ οὖν χρή, οὐκ ἀν εἴη αὔξησις ἡ ἐξ ὅδατος εἰς ἀέρα μεταβολῆ.

20 p. 321a 29 Ἀπορήσειε δ' ἀν τις καὶ τί ἔστι τὸ αὐξόμενον, πότερον ή φ' προστίθεται τι.

Πάσας δέ ἀν τις περὶ τῆς αὐξήσεως ἐκίνησεν ἀπορίας τε καὶ ζητήσεις τίθησι καὶ ταύταις διαιτᾷ, πρὶν τὴν προσήκουσαν ἀποδῆψε περὶ αὐτῆς διότα- 20 σκαλίαν· τῶν γάρ ἀποριῶν προκαταβληθεισῶν καὶ τῆς προσηκούσης λύσεως 25 τυχουσῶν ῥῆσον ὃ περὶ αὐτῆς ἀπευθύνεται λόγος. νῦν γοῦν ζητήσιν κινεῖ οἰκείαν τῷ περὶ αὐξήσεως λόγῳ, ζητῶν πότερον ἄρα ἀμφότερά ἔστι τὰ αὐξόμενα, τό τε προστεθὲν καὶ φ' προστίθεται, ἢ μόνον τὸ φ' προστίθεται. δικεῖ μὲν γάρ ἀμφότερα μείζονα γεγονέναι καὶ τὸ προστεθὲν καὶ φ' προστεθέμη, ὡς ἐπὶ τοῦ οἴνου ἔχει καὶ τοῦ ὅδατος· διταν γάρ μεῖζης οἴνωφ 30 ὅδωρ, ἔκατερον δικεῖ πλέον γεγονέναι καὶ τὸ ὅδωρ καὶ ὁ οἴνος. φησὶν οὖν 25 ἐπικρίνων τὴν ἀπορίαν, ὅτι τὸ φ' προστίθεται μόνον χρὴ λέγειν ηδεῖσθαι,

3 τὴν ὄμοιαν Z δὲ R: om. cett. 5 οὐκ] εἰ οὐκ a τὸ (post δὴ) om.
Gta δήπου om. Z 6 γάρ om. Z 12 οὐκέτι] ὥστε οὐκ ἔστι a
τοιοῦτον a 13 lemma om. hic a, qui pergit δι' ὁ φησιν εἰπερ λέγομεν δὲ] δὴ
Ar. 14 τὴν εἰρημένην αὔξησιν εἶναι Z 15 μείζον αὐτὸν γεγονέναι R 16 μήτε
(priore loco) RZ: μήποτε G: μήποτε T: μὴ a 17 post αὔξησιν delet λέγει Z
20 τί ποτε ἔστι Z αὐξάνομενον (G)a Ar. 21 δ GTZ! 22 πάσας δέ
RZ: ὅσας Gta 23 ταύτης Z 25 γοῦν] οὖν R 26 οἰκείαν] οἴλαν Z
ζητῶν λόγω πότερα ἄρα τὰ αὐξόμενά ἔστι (om. ἀμφότερα) Z 27 παρατίθεται altero
loco R; item p. 96,1 30 οὖν] οὖν διτι Z

οίνον εἰ κνήμη εἴη ἡ προστίθεται, ή δὲ τροφὴ ή ταύτη προστιθεμένη, * * * 22^η
 οὐκάν λέγοιτο αὔξεσθαι. καὶ τὴν αἰτίαν ἐπιφέρει. ἐπειδὴ γάρ προειληπταί
 δεῖν τὸ αὐξόμενον ὑπομένειν, ὑπομένει δὲ η κνήμη, οὐ τὸ προσιόν (τοῦτο
 γάρ μεταβάλλει κατὰ τὴν οὐσίαν), εὐλόγως δὲν η κνήμη λέγοιτο αὔξεσθαι
 5 μόνως, οὐ τὸ προσιόν. ἀλλὰ δὴ καπὶ τῆς μίξεως τοῦ ὅδατος καὶ τοῦ
 οἴνου, δταν διλγόνων ὅδωρ πλείσνι οἴνῳ μίξη τις, τὸν οἶνον μόνον φαμὲν 30
 ηδέησθαι, διότι μένει τὴν τοῦ οἴνου δύναμιν ἐπιθεικόμενος. οὗτω δὲ καὶ
 ὅδατι πλείσνι ἔαν μίξης οἶνον διλγόνων ὡς κρατηθῆναι ὑπὸ τοῦ ὅδατος, οὐ
 τὸν οἶνόν φαμεν ηδέησθαι, διότι οὐ σήπει τὴν οἰκείαν δύναμιν, ἀλλὰ τὸ
 10 ὅδωρ τὸ σφῦρον τὴν οἰκείαν δύναμιν καὶ τὴν τοῦ ὅδατος ἰδιότητα. καθόλου
 γάρ οὐ τὸ φιλειρόμενον οὐδὲ τὸ κρατούμενόν φαμεν τηδέησθαι. ἀλλὰ τὸ
 κρατοῦν καὶ ὑπομένον. εἰ δὲ καὶ ίσοσθενής η μίξις γένοιτο, οὐ τῇ ποσῷ
 ἀλλὰ τῇ δυνάμει ὡς δριώσ ἐκάτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου παθεῖν, εἴποις ἀν 35
 οὕτως ἔκάτερον τηδέησθαι. τάχα δὲ ἀληθέστερον εἰπεῖν ἐφίλαττοι· οὐδετέρου
 15 γάρ εἴτι η δύναμις καὶ η ἐνέργεια εἰλικρινής σήπεται. δηλον ⟨δέ⟩ δτι καὶ
 τὴν αὔξησιν ἐπὶ τῶν μιγνυμένων καταγρηστικάτερον εἴρηκεν. οὐδὲ γάρ
 εἰλικρινῶς τὸ αὐτὸν εἶδος ὑπομένει οὐδὲ πᾶν μόριον αὐτοῦ ἐπιδίδωσιν, ἀλλὰ
 μόνον τῇ προσθέσει τὸ δλον μείζον γέγονεν.

p. 321b2 'Ομοίως δὲ καὶ ἐπ' ἀλλοιώσεως, εἰ μένει σὰρξ οὖσα.

20 Προθέμενος δεῖξαι δτι αὔξησις ἔκείνου ἔστιν φ προσθήκη γίνεται, οὐ 41
 τοῦ προστιθεμένου, πρῶτον μὲν ἔδειξεν ἐκ τοῦ τὸ μὲν ὑπομένειν φ προστί-
 θεται τὸ δὲ προστιθεμένον μεταβάλλειν, νῦν δὲ καὶ τὴν ἀλλοιώσιν παρέχεται
 [ἔξεθετο] σαφηνίζων τὰ κατὰ τὴν αὔξησιν. ὥσπερ γάρ ἐπὶ τῆς αὐξήσεως
 25 ἔστι τὸ αὐξόμενον, ἔστι καὶ τὸ φ αὔξεται, ἔστι καὶ η αὔξητική δύναμις ἐν
 τῷ αὐξόμενῷ τὴν ὅπαρξιν ἔχουσα, οὗτω καπὶ τῆς ἀλλοιώσεως ἔστι τὸ 35
 ὑποκείμενον, τουτέστι τὸ ἀλλοιούμενον, ἔστι δὲ καὶ τὸ φ ἀλλοιούται, ἔστι
 δὲ καὶ η δύναμις ὅφ' ης η ἀλλοιώσις ἐπιτελεῖται. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῆς
 αὐξήσεως τὸ ὑποκείμενόν φαμεν τηδέησθαι μόνον (ἐν αὐτῷ γάρ η αὔξητική
 30 ἔστι καὶ θρεπτική δύναμις). οὗτω καπὶ τῆς ἀλλοιώσεως τὸ ὑποκείμενόν
 φαμεν τηλοιούσθαι, οἶνον τὴν σάρκα, δταν σφῦρον τὸ εἶδος μεταβάλλει
 κατά τι πάθος. τὸ δὲ φ τηλοιούται ἔστι μὲν δτε οὐδὲν πάσχει οὐδὲ μετα-
 βάλλει, ὡς δταν πυρὸς παρακειμένου θερμαίνηται τὰ ήμέτερα σώματα τοῦ 50
 πυρὸς οὐδὲν ἐξ ήμῶν ἀντιπάσχοντος, ἀλλὰ μένει ἀναλοιούτον τὸ ἀλλοιοῦν

1 προτιθεμένη Z lac. indicavi 2 αὔξεσθαι RZ: τὸ αὔξεσθαι GT: η τροφὴ αὔξεσθαι, ἀλλ ἡ κνήμη α 3 ὑπομενεῖ δὲ R 5 δὴ T: δεῖ cett. 6 πλείσνι Z post πλείσνι iteraverat
 3δωρ R¹ μόνον εἰναι φαμεν Z 7 οἴνου) 3δωρος Z 9. 10 ἀλλά—δυνάμεν om. GTa
 12 ίσθενής Z ποσῶ Z: ποσῷ cett. 13 ἡς RZ: om. GT: διὰ τὸ α ὅφ' ἔστα-
 ρου α 15 εἰλικρινής R et mox εἰλικρινῶς Ra δ' addidit a (δὲ R) 19 ἐπὶ R
 23 ἔξεθετο] ἔξε . . . R¹: om. FZa 24 αὐξανόμενον Z 25 ἔστι (ante utrumque καὶ)
 om. a 25 οὕτω καὶ ἐπὶ α 29 οὕτω καὶ ἐπὶ GTa 30 τηλοιούσθαι GT: τηλοιούσθαι
 et mox τηλοιούται etc. Z μεταβάλλει R¹ 32 θερμαίνη (η ex ει corr.) τὰ τὰ R

ἀναλόγως τῷ προστεθέντι, ἐπεὶ μηδὲ τοῦτο αὔξεται· ἔστι δὲ ὅτε πάσχει 22^ν τι καὶ αὐτὸς καὶ ἀλλοιοῦται, ὡς ὁ ἐν τοῖς βαλανείοις ἀήρ θερμαίνων ἥματς καὶ ἀντιπάσχων ὑφ' ἥμαν. καὶ ταύτῃ διενήγογε τοῦ προστιθεμένου καὶ αὔξοντος τὸ ἀλλοιοῦν, διότι τὸ αὔξον οὐδέποτε αὔξεται, τοῦ ἀλλοιοῦντος 5 ποτὲ μὲν καὶ αὐτοῦ ἀλλοιουμένου ποτὲ δὲ οὐ. καίτοι καὶ τὸ προστιθεμένον δέξει ποτὲ λέσως | αὔξεσθαι, δταν ἡ προσελθόσα τροφὴ εἰς πνεῦμα μετα- 23^τ βληθεῖσα μείζων γένηται. τὸ δὲ ἀληθές οὐχ οὕτως ἔχει. οὐ γάρ ἔστιν αὕτη αὔξησις, ἀλλὰ φυτορά οὐδὲ ἀν φαίημεν τὴν ἐμπνευματωθεῖσαν τροφὴν ηδεῖησθαι οὐδὲ ἐν αὐτῇ εἶναι τὴν αὔξητικὴν δύναμιν, ἀλλ' ἐν τῷ αὔξομένῳ.

10 ἀλλ' οὐδὲ τὸ φ' ἀλλοιώτατοι, εἰ καὶ πάσχει τι καὶ αὐτὸς πολλάκις καὶ ἀλλοιοῦται, δμως τὴν δύναμιν ὑφ' ἥτις ἡ ἀλλοιώσις ἐπιτελεῖται οὐκ ἔχει, φησίν, 5 ἐν ἑαυτῷ· ἐν τῷ ὑποκειμένῳ γάρ καὶ ἀλλοιουμένῳ φησὶ ταύτην εἶναι, τῷ καὶ σφρωμένῳ καὶ ὑπομένοντι, ὕσπερ οὖν καὶ ἐν τῷ αὔξομένῳ τὴν αὔξητικὴν δύναμιν.

15 'Απορίας δὲ ἀξιον πῶς ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ φησὶν εἶναι τὴν ἀρχὴν τῆς κατὰ τὴν ἀλλοιώσιν κινήσεως, οὐκ ἐν τῷ ἀλλοιοῦντι. ἐπὶ μὲν γάρ τοῦ αὔξομένου φανερὸν δτι ἐν αὐτῷ ἡ ἀρχὴ ἔστι τῆς κινήσεως· ἐν γάρ τῷ αὔξομένῳ ἔστιν ἡ αὔξητικὴ καὶ θρεπτικὴ δύναμις, ἡ μεταβάλλουσα τὴν τροφὴν καὶ οἰκειουμένη. σαρφὲς δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ τὴν μὲν τροφὴν 10 φθείρεσθαι, τὸ δὲ τρεφόμενον καὶ αὔξομένον μένειν ἀεὶ τὴν αὔξητικὴν καὶ θρεπτικὴν δύναμιν ἔχον. εἰ τοίνυν δεῖ φθαρῆναι τὴν τροφὴν, ἵνα οὕτω θρέψῃ καὶ αὔξησῃ, τῶν δὲ ὑποκειμένων φθαρέντων φθείρεται καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς δύναμις, εὑδηλὸν ὡς οὐκ ἔστιν ἐν τῇ τροφῇ οὔτε ἡ θρεπτικὴ οὔτε ἡ αὔξητικὴ δύναμις, εἰ μὴ ἡ ὡς ὅλη θεωρουμένη· ἡ μέντοι ποιητικὴ 25 αἵτια τῆς αὔξησεως καὶ θρέψεως ἐν τῷ αὔξομένῳ ἔστι καὶ τρεφομένῳ· τοῦτο γάρ ὑπομένει καὶ τὴν τροφὴν εἰς ἑαυτὸν μεταβάλλει. ἐπὶ δὲ τῆς 15 ἀλλοιώσεως ἀλογον δοκεῖ εἶναι τὸ μὴ ἐν τῷ ἀλλοιοῦντι ἀλλ' ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ ἀποτιθεσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, ητις ἀεὶ σημαίνει παρὰ 'Αριστοτέλει τὴν ποιητικὴν αἵτιαν. εἴπερ οὖν ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ φαίημεν 30 τὴν ποιητικὴν αἵτιαν ὑπάρχειν, αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ ποιήσομεν ἀλλοιοῦσθαι, δπερ ἀτοπον. μάχεται δὲ τῷ λόγῳ καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ἐνάργεια. θερμαίνομέθα γάρ ὑπὸ πυρὸς καὶ ψυχόμεθα ὑπὸ χιόνος, καὶ οὐδεὶς ἀν αἰσθήσει χρώμενος τὸ ποιητικὸν τῆς θέρμης ἢ τῆς ψύξεως αἵτιον ἐν τῷ 20 σώματι ἥμαν τῷ ἀλλοιουμένῳ εἶναι λέξειε, καὶ οὐκ ἐν τῷ πυρὶ καὶ τῇ χιόνι· 35 καὶ ὁ κηρὸς δὲ ἀλλοιοῦται ἐκ κύβου φέρε σφαῖρα γινόμενος, καὶ παντὶ δῆλον ὡς ἡ ἀλλοιωτικὴ δύναμις οὐκ ἐν τῷ κηρῷ ἔστιν, ἀλλ' ἐν τῷ διαπλάσαντι. πῶς οὖν ἐν τούτοις ὁ 'Αριστοτέλης τὴν αἵτιαν τῆς ἀλλοιώσεως

1 τῷ] τῷ κατὰ τὴν αὔξησιν α προστιθέντι Z οὐτι Z 2 καὶ (ante ἀλλοιοῦται) om. R ὁ superser. R: om. Z βαλανίοις Z 4 τοῦ δὲ ἀλλοιοῦντος R

7 γίνεται T¹ 13 ἐν om. R 15 τὴν ἀρχὴν om. Z, qui mox κατ' ἀλλοιωσιν

17 ἔστιν ἡ ἀρχὴ Z 20. 21 θρεπτικὴ καὶ αὔξητικὴ Z 23 δῆλον TZ 24 i,

ώς RZ: ὡς ἡ GT: η om. a 26 ὑπομένει εἰ καὶ T 28 ὑποτίθεσθαι Za

31 ἐνέργεια RT¹a 35 γενόμενος α 36 δῆλω Z 37 ἐν τούτοις om. Z

Comment. Arist. XIV 2. Philopon. De Gen. et Corr.

οὐκ ἐν τῷ ἀλλοιοῦντί φησιν εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ; πρὸς τοῦτο 23
τούνυν ἐνιστάμενός φησιν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅτι οὐ περὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου
ἐστιν αὐτῷ ὁ λόγος. οὐδὲ γάρ τοῦ ἀλλοιοῦν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν δύναμιν εἰ
φησιν εἶναι ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ, ἀλλὰ τοῦ ἀλλοιοῦνθαι, ηὗτις τρόπον τινὰ
αἰτία γίνεται τῷ ποιοῦντι τοῦ ἀλλοιοῦν· οὐ γάρ ἀλλοιοῖ τὰ ποιοῦντα, εἰ
μὴ μόνα τὰ ἔχοντα τὴν δύναμιν τοῦ ἀλλοιοῦνθαι. οὗτω μὲν οὖν Ἀλέξανδρος
τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἀξιοῦ μὴ ἀκούειν περὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. ἔστι
δὲ ἐπὶ τινῶν ἀλλοιώσεων εὑρεῖν τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, τὴν ὡς ποιητικὴν
ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ ὑπάρχουσαν, οἷον ὡς ἐπὶ τῶν ἀλλοιώσεων τῶν γινο-
10 μένων περὶ τὰ τῶν ζῴων σώματα ὑπὸ τῶν φαρμάκων, τῶν ἐνεργείᾳ μὲν 30
μῆτε ψύξιν μῆτε θερμότητα ἐναργῆ κεκτημένων, δυνάμει δὲ θερμαινόντων
ἢ ψυχόντων. τὰ γάρ τοιαῦτα πάντα, οἷον ἔστι πέπερι πύρεθρον κώνειον
καὶ ὄστα τοιαῦτα, τοῖς μὲν ἀψύχοις προσφερόμενα σώματα οὐδεμίαν ἐπι-
δείκνυνται δύναμιν οὐδὲ ἀλλοιοῖ αὐτά, τοῖς δὲ τῶν ζῴων προσπελάσαντα
15 σώματαν ἀλλοιοῖ ταῦτα τῷ ἀντικινεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἐν τῷ σώματι φύσεως
καὶ ζωῆς καὶ κινηθέντα τὴν ἑαυτῶν ἐπιδείκνυσθαι δύναμιν. ἐπὶ τῶν 35
τοιούτων ἄρα πάντων ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ σώματι
εἰκότως ἂν ιέργοιτο ὑπάρχειν.

'Η μὲν οὖν ἐνδεχομένη ἐπινοηθῆναι παραμυθία τοῖς ἐν τῷ προκειμένῳ
20 γωρίῳ διηπορημένοις τοιαύτῃ τίς ἐστιν, ἀεί τε ἀμφιβαλλομένῳ καὶ πρὸς
τῶν ἔξηγητῶν μὴ πρὸς ἀκριβειαν κατορθουμένῳ. τάχα δ' ἀν τις καὶ
ταῦτην λύσειεν. οὐδὲ γάρ ἀληθές ἐστι τὸ ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἀλλοιώσεων
ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ τὴν ἀρχὴν εἶναι τῆς κινήσεως, ἀλλ' ἡ μὲν ἐν τοῖς
φαρμάκοις δύναμις ὑπὸ τῶν ἡμετέρων σωμάτων εἰς ἐνέργειαν ἀγεται, 40
25 ἀγθεῖσα δὲ εἰς ἐνέργειαν οὗτω λοιπὸν ἀντιδρᾶ εἰς τὰ ἡμέτερα σώματα
καὶ ἀλλοιοῖ αὐτά. ὥστε τοῦ μὲν τὸ δυνάμει τῶν φαρμάκων εἰς ἐνέργειαν
ἀγθῆναι τὸ αἴτιον ἐν τοῖς ἡμετέροις ἐστὶ σώμασι, τοῦ δὲ τὰ ἡμέτερα
σώματα ὑπὸ τῶν φαρμάκων ἀλλοιωθῆναι ἡ ποιητικὴ αἰτία ἐν τοῖς φαρμάκοις
ἐστίν, ἐνεργείᾳ λοιπὸν φέρε θερμῶν ἢ ψυχρῶν γενομένων· τὸ γάρ μὴ
30 γενόμενον ἐνέργειᾳ θερμὸν οὐκ ἀλλο τι θερμᾶναι δυνήσεται καὶ ποιῆσαι εἰς
ἐνέργειᾳ θερμόν. ὡς γάρ αὐτὸς εἶπε μικρῷ πρόσθεν, δεῖ τὸ ποιοῦν πάντως
ἐντελεχείᾳ εἶναι ἢ ὁμοειδὲς ἢ ὁμογενές. ὅμοιον οὖν ἔστι τὸ ἐπὶ τῶν
φαρμάκων τούτων γινόμενον, ὃσπερ εἰ ἐν οἰκίσκῳ πλείστων ἀνθρώπων

2 ὅτι om. T 3 γάρ om. Z τοῦ ἀλλοιοῦν Z: τῶν ἀλλοιοῦν GT: τοῦ ἀλλοιοῦντος R:
τοῦ ἀλλοιοῦν τι a 3. 4 φησι ante τὴν ἀρχὴν ροῦν R 4 ἀλλὰ τῶν ἀλλοιοῦνθαι T
6 οὖν om. TZ 7 ἀξιοῦ a 8 δὲ καὶ ἐπὶ Z 9 οἴαν Z 10 μὲν om. Z
11 ψύξιν constanter libri δὲ bis R¹ 12 πάντα om. Z 15 σώματα (pro σώμασι) R
19 παραμυθία ἐπινοηθῆναι τῆς ἐν Z 20 ἀμφιβαλλομένη T² 20 et 21 πρὸς]
π R 21 κατορθουμένων GT 23 ἐν (post μὲν) om. Z 24 δύναμιν ἡ
σωμάτων om. R 25 σώματα om. add. T² 26 αὐτά RT: ταῦτα G(Z)a ὥστε]
ἥς T¹ 29. 31 λοιπὸν — ποιῆσαι ἐνέργειᾳ om. Z 29 λοιπὸν φέρε θερμῶν ἢ ψυχρῶν
R: λοιπὸν, θερμῶν φέρε ἐκ ψυχρῶν GTa 30 γενόμενον T θερμᾶναι GT: θερμάναι
R: θερμῆναι α 31 μικρῷ πρόσθεν] p. 320v 19 sq. μικρὸν πρόσθε GT 33 εἰ
R et corr. Z: ἢ T: ἢ (G)a

άντων ὁ ἐν αὐτῷ ἀήρ ὅπ' αὐτῶν θερμανθεῖς ἀντιθερμαίνει αὐτούς. καὶ πλ. 23^v τούτων γάρ τοῦ μὲν τὸν ἀέρα θερμανθῆναι αἰτία ἔστιν ἡ τῶν σωμάτων ἐπαφή, θερμανθεῖς δὲ ἀπαξ ὁ ἀήρ καὶ αὐτὸς πάλιν ἀντιθερμαίνει τὰ θερμάνατα. ὅστε καὶ τούτων τὸ προσεχές τῆς ἀλλοιώσεως αἰτίον ἐν 50 5 τῷ ἀλλοιοῦντι ἔστι καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ.

Καὶ ἄξιον ζητῆσαι τί δήποτε τεσσάρων οὐσῶν κατὰ γένος πασῶν τῶν μεταβολῶν, ὡς πολλάκις εἴρηται, τῆς κατ' οὐσίαν τῆς κατὰ ποσὸν τῆς κατὰ ποιὸν τῆς κατὰ τόπον, ἐπὶ μὲν τῆς κατ' οὐσίαν μεταβολῆς, φημι δὴ φυλαρᾶς καὶ γενέσεως, καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ ποιότητα, τουτέστι τῆς ἀλλοιώσεως, τὸ αἴτιον 10 τῆς μεταβολῆς ἐν τῷ ποιοῦντι ἔστι καὶ οὐκ ἐν τῷ γινομένῳ ἢ πάσχοντι, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν δύο, τῆς τε κατὰ ποσὸν καὶ | τῆς κατὰ τόπον, ἐν τῷ πάσχοντι 23^v 15 ἔστιν ἡ ποιητικὴ αἰτία. τό τε γάρ γινόμενον οὐκ αὐτὸς τὴν ποιητικὴν αύτοῦ ἔχει αἰτίαν, ἀλλὰ τὸ δημιουργοῦν, οἷον εἰ ὁ οἰκοδόμος ἢ ὁ πατήρ ἢ ὁ διοικῶν ἄλλο εἴη τὸ ποιοῦν, καὶ τὸ φυειρόμενον πάλιν ἑτέρωθεν ἔχει τῆς 20 φυλαρᾶς τὴν αἰτίαν· οὐδὲν γάρ αὐτὸς ἑαυτὸν φυλαρτικὸν ἔστι· πάντα γάρ φυσικῶς τοῦ εἶναι ἐφίσται. ἐδείξαμεν δὲ ὅτι οὐδός ἐν τοῖς ἀλλοιούμενοις ἡ αἰτία ὑπάρχει τῆς ἀλλοιώσεως, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ἀλλοιοῦσιν. ὅτι δὲ ἐν τοῖς αὐξομένοις τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἔστι τῆς αὐξήσεως, καὶ τοῦτο ὡμολόγηται· ἡ γάρ ἐν ἔκαστῳ μορίῳ φυσικὴ δύναμις τὴν προσκριθεῖσαν τῷ μορίῳ 25 25 τροφὴν ἑνώσασα τῷ ὑποκειμένῳ ἔξομοιοιστι αὐτός. καὶ τὰ κατὰ τόπον δὲ κινούμενα τῆς ἐν τούτῳ μεταβολῆς αὐτὰ ἑαυτοῖς ἔστιν αἴτια· εἰ γάρ ἡ κίνησις αἰτία τῆς κατὰ τόπον γίνεται μεταβολῆς, τῆς δὲ κινήσεως τῶν σωμάτων ἡ ἐν αὐτοῖς φύσις ἔστιν αἰτία (κινήσεως γάρ καὶ ἡρεμίας αἰτία ἡ φύσις), τῆς ἄρα κατὰ τόπον μεταβολῆς αὐτὰ ἑαυτοῖς ἔστι τὰ μεταβάλλοντα αἴτια. 30

Τούτων δεδειγμένων τὴν αἴτιαν ζητῆσαι ἄξιον, τί δήποτε τῆς μὲν κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ ποιότητα μεταβολῆς τὰ αἴτιά ἔστιν οὐκ ἐν τοῖς μεταβάλλουσιν ἀλλ᾽ ἔξωθεν, τῆς δὲ κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ τόπον αὐτὰ ἑαυτοῖς ἔστι τὰ μεταβάλλοντα αἴτια. φημι οὖν ως εἰ τὸ γινόμενον μήπω ἐστι, πῶς οἷον τέ ἔστι τὸ μήπω ὃν αὐτὸς ἑαυτῷ τοῦ εἶναι ὑπάρχειν αἴτιον; τὸ γάρ 35 αἴτιόν τινος, ως πολλάκις εἴρηται, ἐνεργείᾳ δεῖ εἶναι, τὸ δὲ μήπω ὃν οὐκ ἔστιν ἐνεργίᾳ. ὅτι δὲ οὐδὲν φυλαρᾶς οὐδέν ἔστιν ἑαυτῷ φυσικὸς αἴτιον, εἴρηται· πάντα γάρ φυσικῶς τοῦ εἶναι ἐφίσται. ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ ἀλλοιώσις πάθος οὗσα τοῦ ὑποκειμένου, ὅτε ἐπιτεταμένη γίνεται, φύείται τὸ σῶμα· ἐπιτεινομένη γάρ ἡ θερμάτης ἢ ἡ ψύξις ἐγράτης τε καὶ ὑγρότης φύείται 40 45 τὰ σώματα. εἰπομεν δὲ ως οὐδέν ἔστιν αὐτὸς ἑαυτὸν φυλαρτικόν. λεύκανσις

1 ἀντιθερμαίνη Ra αὐτοῖς GRT¹ 3. 4 ἀντιθερμαίνη τὰ θερμανθέντα α
4 ὥσπερ ut videtur Z¹ 7 τῆς (post οὐσίαν) om. GT 10 ἐπι] ἔστι T 12 ἡ αἴτια
ἡ ποιητικὴ α τε om. R¹ 13 αὐτοῦ libri αἴτια Z εἰ Z: om. cett.

14 ἐπέρω R: ἐπέρθοντεν GT¹ 15 αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ Z 16 οὐδὲν ἐν ex οὐδὲν corr. R
20 αὐτῷ Z τὰ om. GT 22 τῆς (pr. loco)] τοῖς R γίνεται om. GΤa
24 τῆς om. add. T² ἑαυτά ἔστιν ἑαυτοῖς αἴτια τὰ μεταβάλλοντα Z 29 post
ἔαυτῷ iterat αἴτιον Z 32 ἀφέται Z 33 ἐπιτεταμένη α 35 αὐτὸς ἑαυτοῦ
ἔστι Z λεύκασις T¹

δὲ καὶ μελανία, καὶ ὅσαι τῶν ἀλλοιώσεων μήτε βλάπτουσι μήτε ὀφελοῦσι 23ν
τὸ ὑποκείμενον, δι’ αὐτὸ τοῦτο τὴν αἰτίαν εἰκότως ἀν ἔξωθεν ἔχοιεν. τὰ 20
γάρ ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἐκάστου δυνάμεων γινόμενα πάντως εἰς τὸ εἶναι τῷ
ὑποκείμενῷ λυσιτεῖται. οὐδὲν γάρ οὔτε ἐπὶ κακῷ οὔτε μάτην οὔτε ἐκ
5 περιττοῦ ἡ φύσις ἐργάζεται, εἰ μή τι ὡς παρεπόμενον τῇ φυσικῇ κράσει
γίνοιτο, οἷον εἰ τῇ θερμῇ καὶ ἡρῷ κράσει παρέποιτο τὸ οὖλας ἔχειν τὰς
τρίχας. ἀλλ’ εἰ μὲν ἐκ τῆς κατ’ ἀρχὴν συστάσεως τοῦτο γίνοιτο, οὐδὲ
ἀλλοιώσις δηλοντί τὸ τοιοῦτόν ἐστιν ἀλλὰ γένεσις· εἰ μέντοι ἐκ κράσεως
φέρει ἡρᾶς εἰς ὑγρὰν μεταβάλοι, καὶ ταύτῃ ἀλλοιωθείη ἡ τὸ χρῶμα ἡ τὸ 25
10 τῶν τριχῶν συγνεστραμμένον καὶ ἀπημύθησμέναι γίνονται, δῆλον διτι τὸ τῆς
μεταβολῆς τῆς κράσεως αἴτιον τοῦτο καὶ τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ χρώματος
ἡ τῶν τριχῶν γέγονεν αἴτιον, εἴτε τὸ περιέχον εἴη εἴτε τὰ προσφερόμενα
εἴτε διοιοῦν ἄλλο. περὶ μὲν οὖν γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως τοσαῦτα· διὰ
τί δὲ τὸ αὐξόμενον ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ποιητικὴν αἰτίαν τῆς αὐξήσεως,
15 ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον ἐστιν. εἰ γάρ τὸ τρέφον καὶ αὐξῶν ἔξομοιοισθαι
θέλει τῷ τρεφομένῳ καὶ αὐξομένῳ, δῆλον διτι δυνάμει ἐστὶν οἷον τὸ αὐξόν· 30
μενον, δυνάμει δὲ ὁν οὐκ ἀν εἴη ἑαυτῷ τῆς *(εἰς)* ἐκεῖνο μεταβολῆς αἴτιον.
εἰρηται δὲ ὡς διτι τὸ ποιοῦν ἡ δημοιδές ἐστι τῷ γινομένῳ ἡ δημοιγενές.
εἰκότως οὖν τὸ αὐξόμενον καὶ τρεφόμενον αἴτιόν ἐστι τῆς εἰς αὐτὸ τοῦ
20 τρέφοντος καὶ αὐξανοτος ἔξομοιοισεως. εἰ δὲ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς
αἴτια ἡ κινήσις, τῆς δὲ κινήσεως τῆς ἐκάστου ἡ ἐν αὐτῷ φύσις αἴτια,
εἴπερ ἀργή ἐστι κινήσεως καὶ ἡρεμίας ἡ φύσις ἐν ὧ ὑπάρχει πρώτως
καθ’ αὐτὸ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός, εἰκότως ἄρα τῆς κατὰ τόπον μετα- 25
βολῆς αὐτὰ ἑαυτοῖς ἐστι τὰ μεταβάλλοντα αἴτια.

25 p. 321b 3 Εἰ μένει σάρξ οὖσα καὶ τὸ τί ἐστι, πάθος δέ τι ὑπάρχει
τῶν καθ’ αὐτό.

Ὄταν, φησί, τὸ τί ἐστι, τουτέστι τὸ εἶδος, φυλάττουσα καὶ σάρξ
μένουσα μεταβάλλη κατὰ τι πάθος τῶν καθ’ αὐτὸ ὑπαρχόντων αὐτῇ, τό-

2 δι’ αὐτὸ a 4 primum οὔτε et mox ὡς om. add. T² 6 γένοιτο GTa
εἰ RT²a: ἐν GT¹Z 7 οὖλατιν GT 8 ἀρχὴν Za: ἀρχῆς GT: ἀρχᾶς R
γένοιτο GT 9 μεταβάλλοι GTR²a 10 ἀπημύθησμέναι a: ἀπημύθησμέναι (sed prius i in ras. T²) T:
ἀπενθυσμέναι Z: ἀπηγνθίσμην R 11 αἴτιον
τοῦτο GRT: τοῦτο αἴτιον Z: om. a 12 τοῦτο καὶ—αἴτιον bis GT 12 γέγονεν
αἴτιον] αἴτιον γέγονεν οὐχ ἡ φυσικὴ κράσις. ἀλλ’ a, qui mox delet εἴη et post ἄλλο addit
καὶ τοῦτο ἐστιν ἀλλοιώσις 13 τὸ om. GT 14 ἐν om. Z 15 τῆς αὐξήσεως
om. Z 16 εἰς addidit a 16 εἰκότινο GTa: εἰκότινο RZ 18 δὲ] οὖν Z
19 αὐξόμενόν τε καὶ Z 19 τοῦτο T 20 22. 23 ἀργή—συμβεβηκός] cf. Ar. Phys.
B 1 p. 192b21 sq. al. 22 ἡρεμίας καὶ κινήσεως Z 24 αἰτία a 25 lemma hic
om. a, qui pergit λέγοντος δὲ, ὅτι Ὄταν τὸ τί ἐστι μένει GT: μὲν ἡ Z: μὲν οὖν ἡ R
27. 28 Ὄταν—καθ’ αὐτὸ om. R 27 τουτέστι γάρ εἶδος Z 28 μὲν οὖσα T
μεταβάλλη T¹

τε, φησί, λέγεται ἡλλοιῶσθαι. πάθη δέ φησιν ἐνταῦθα καθ' αὐτὸν 23^ν ὑπάρχοντα οὐ κατὰ τὸ σημαινόμενον τοῦ καθ' αὐτὸν δὲν τῇ Ἀποδεικτικῇ παραδέδωκε, τὸ πρώτως καὶ μόνῳ καὶ ἀεὶ τινὶ ὑπάρχον, ὥσπερ τῷ τριγώνῳ τὸ ἔχειν τὰς τρεῖς γωνίας ὅσιν δρμαῖς ἵσκει, δὲ καὶ 40 5 ἀναπορουμένου τοῦ ἔχοντος συνανατρεῖται, ἀλλὰ καθ' αὐτό τοις φησιν ἐνταῦθα τὸ ἐν αὐτῷ τῷ σώματι γινόμενον, οἷον λευκότητα θερμότητα, καὶ μὴ ἔξαθεν καὶ κατὰ σχέσιν τὴν πρὸς ἄλλο αὐτῷ ἐπιγινόμενον, ὡς εἴ τι ἔξι ἀριστεροῦ δεξιὸν γένοιτο ἢ ἐκ τῶν κάτω ἄνω, καὶ ἐπὶ τῶν παραπληγίσιων.

p. 321b8 Ἐπεὶ καὶ τὸ εἰσελθὸν γένοιτο ἀν ποτε μεῖζον, καὶ τὸ 10 ἀπολαῦσαν αὐτοῦ σῶμα.

Ἐπειδὴ εἶπεν δὲ τὸ ποιητικὸν αἴτιον οὐκ ἐν τῷ αὔξοντι ἐστιν ἀλλ' ἐν τῷ αὐξομένῳ καὶ ἀλλοιουμένῳ, καὶ δὲ τὸ “φὴ ἡλλοίωται ὅτε μὲν οὐδὲν πέπονθεν οὐδὲ ἡλλοίωται ἡ οὐσία, ὅτε δὲ κἀκεῖνο”, δοκεῖ δὲ καὶ ἡ τροφὴ 45 ἐστιν δὲ αὔξεσθαι, διαν εἰς πνεῦμα μεταβάλῃ, ὥσπερ καὶ τὸ ἀλλοιοῦ 15 ἐστιν δὲ ἀλλοιοῦσθαι, καὶ ἔνθεν δόξει καὶ ἐν αὐτῷ εἶναι ἡ αὔξητικὴ δύναμις, ἥπερ ἐν τῷ αὐξομένῳ, ὡς εἴρηται, θεωρεῖται, διὰ τοῦτο νῦν τιθῆσι τὸ τῆς πλάνης αἴτιον καὶ ἐλέγχει δὲ οὗτος αὔξεται ἡ τροφὴ οὔτε διὰ τοῦτο ἐν αὐτῇ δόξει τὴν αὔξητικὴν δύναμιν. φιείρεται γάρ ἡ τροφὴ καὶ οὐ μένει διπερ ἐστὶν ἐν τῇ εἰς πνεῦμα μεταβολῇ. δῆλον οὖν δὲ αὔξεται, 20 εἴπερ δεῖ τὸ αὐξόμενον ἐπὶ τοῦ προτέρου εἰδούς τὴν κατὰ μέγεθος 50 ποιεῖσθαι ἐπιδίσιν. εἰ δὲ μὴ αὔξεται ἡ τροφὴ, οὐδὲ τὴν αὔξητικὴν δύναμιν ἐν αὐτῇ δόξει.

p. 321a29 Ἀπορήσειε δ' ἀν τις καὶ τί ἐστι τὸ αὐξόμενον. |

Τριῶν ὄντων τούτων ἐφεῖται, τοῦ αὐξομένου, φὴ αὔξεται, τῆς αὔξητικῆς 24^τ 25 δυνάμεως, ἀπορήσας περὶ τοῦ πῶς αὔξεται τὰ αὐξόμενα, πότερον σώματι ἢ ἀσωμάτῳ, ἀπορεῖ νῦν καὶ περὶ τοῦ φῆ αὔξεται. ἐπεὶ γάρ μεταβάλλουσα 5 ἡ τροφὴ ἐν τῷ τρεφομένῳ μείζων δοκεῖ γεγονέναι, καὶ δόξειν ἀν ταύτῃ καὶ αὐτὴ αὔξεσθαι, διὰ τοῦτο καὶ τὸν περὶ ταύτης διευθύνει λόγον, διετοῦτον μείζων γίνεται, οὐκ αὔξεται. οὐδὲ γάρ φυλάττεται ἐπ' αὐτῇ τὰ

1 φησί om. a λέγεται om. Z ἡλλοιῶσθαι R: ἡλλοιοῦσθαι (ἢ mut. in a T) GTZ:
ἀλλοιοῦσθαι a δέ φησιν ἐνταῦθα om. a 2 ὑπάρχοντα (ἀκουστέον) (G)a
2. 3 Ἀποδεικτικῇ cfr. Bonitzii Index s. v. ἐαυτοῦ p. 212a3 sqq. 3 περιθέωκε Z
7 καὶ om. TZ 8 τὰ ἄνω a 9 lemma om. hic a, qui pergit ἐπειδὴ δὲ εἴπεν
13 ἡ οὐσία delevit a; at cf. p. 102,7 14 μεταβάλῃ GTa 15 ἡλλοιοῦσθαι G
δόξειν ἀν ἐν a 16 εἴπερ R 18 et 22 αὐτῇ scripsi: αὐτῇ codd.: ἐαυτῇ a
19 αὔξηται T 20 εἴπερ δῆ R: ὅπερ δῆ Z, qui mox ποιεῖται μένον scripsi: μὲν
GT: om. RZA, sed μένον post εἰδούς inserit a τὸ μέγεθος a 23 Ἀπορήσειε—
αὐξόμενον GRTZ: Ὡ δὲ ἡλλοίωται—ἐν τούτῳ (sc. Ar. p. 521b5—10) a; turbatam seriem
quomodo corrigam non habeo 25 αὐξανόμενα Z 27 μεῖζον GRIT

κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχοντα τῇ αὐξῆσει, καὶ πρό γε τῶν ἀλλων τὸ 24^τ
δεῖν ὑπομένειν τὸ αὐξήμενον· φυσίρεται γάρ τὸ εἰσὶὸν καὶ οὐχ ὑπομένει.
Δὲ δὲ περὶ τῆς ἀλλοιώσεως ἐπάγει, παραδείγματος ἔξημοιῶν
τοῖς ἐπὶ τῆς ἀλλοιώσεως γινομένοις τὰ ἐπὶ τῆς αὐξῆσεως, ἐπεὶ μηδὲ δύχα
ἢ τῆς ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως τὴν αὐξητικὴν ἐνεργῆσαι δυνατόν.

p. 321b5 Ὡι δὲ ἡλλοίωται, ὅτε μὲν οὐδὲν πέπονθεν οὐδὲ δὲ ἡλλοί-
ωται ή οὐσία, ὅτε δὲ κακεῖνο.

Ἐντεῦθεν λοιπὸν περὶ τῆς ποιητικῆς αἰτίας τῆς αὐξῆσεώς φησιν, ὡς
ἐπὶ παραδείγματος τῆς ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως ποιούμενος τὸν λόγον. Δ 10
10 γάρ ὑπάρχει ταύτη, ταῦτα δήπου καὶ τῇ αὐξητικῇ δυνάμει ὑπάρχει.
ῶσπερ οὖν ἐπὶ τῆς ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως, εἰ μὲν σύμμετρον ἢ τῷ
ἀλλοιοῦντι τὸ ἀλλοιούμενον, δρᾶ εἰς αὐτὸν τὸ ἀλλοιοῦν αὐτὸν ἀπαθές μένον,
οἶον εἰς σύμμετρος εἴη ἡ εἰσιοῦσα τροφὴ τῇ πεπτικῇ τῆς φύσεως δυνάμει,
πάσχει ὑπ’ αὐτῆς ἡ τροφὴ τῆς δυνάμεως ἀπαθοῦς μενούσης, εἰ μέντοι
15 εἴη ἀσύμμετρα πλήθει ἢ ποιότητι τὰ εἰσιόντα, πάσχει μᾶλλον ὑπ’ αὐτῶν
ἡ ἀλλοιωτικὴ δύναμις καὶ ἀσθενεστέρα γίνεται ἢ ποιεῖ εἰς αὐτά· τὰ αὐτὰ 15
καὶ ἐπὶ τῆς αὐξητικῆς δυνάμεως λεκτέον, διτι ἔστ’ ἂν μὲν συμμέτρως ἔχῃ
ἡ αὐξητικὴ δύναμις τῇ θλῃ τῇς αὐξῆσεως, δρᾶ εἰς αὐτὴν καὶ αὔξει τὸ
αὐξήμενον. ἔτσι ἂν δὲ ἀσύμμετρως ἔχῃ, πάσχει μᾶλλον ὑπ’ αὐτῆς. τὸ δὲ
20 ἀσύμμετρον διὰ πολλὰ γίνεται, ἢ διὰ τὸ ποσὸν ἢ διὰ τὸ ποιὸν ἢ διὰ τὸν
χρόνον. ἐπεὶ γάρ ὥρισται τὰ ἔργα τῆς φύσεως, διταν εἰς τὸ σύμμετρον
μέρηθεν ἔλιθη τὰ σώματα, τότε λοιπὸν ἀνεπιτρέπειον ὄντος τοῦ ὑποκειμένου, 20
διὰ Ἑηρότητα φέρει καὶ ψυχρότητα ἡ ἀπλῶς ἀσύμμετραν τῆς κράσεως,
ἔξασθενεῖ ἡ αὐξητικὴ δύναμις καὶ πάσχει μᾶλλον ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἦπερ
25 ποιεῖ εἰς αὐτό. ἴστεον δὲ διτι εἰ λέγει δὲ μὲν οὐδὲν πάσχειν τὸ ἀλλοιοῦν
ὅτε δὲ πάσχειν, οὐκ ἐναντιῦται τοῖς ἀλλαχοῦ αὐτῷ εἰρημένοις, διτι τῶν
διμούλων τὰ ποιοῦντα πάντως καὶ ἀντιπάσχει. κατὰ γάρ τὸ ἐπικρατοῦν ἡ
πάσχειν ἢ μὴ πάσχειν αὐτὰ νῦν φησιν· ἐνίστε γάρ πλεῖον δρᾶς ἢ πάσχει,
ἐνίστε δὲ ἐναντίον.

30 p. 321b10 Ἐπειδὴ διηπόρηται περὶ αὐτῶν ἵκανῶς.

25

Εἰπὼν δσα κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχει τῇ αὐξῆσει, καὶ γυμνάσας

1 τῇ αὐξῆσει ὑπάρχοντα Z 3. 4 Δ δὲ — γινομένοις τὰ codices mss., sed verba ἐπάγει —
ἀλλοιώσεως exciderunt in omnibus praeter RZ: τὰ δὲ παραδείγματα τῆς ἀλλοιώσεως ἔλκει
refinxit a 3 ἔξημοιῶν Z: ἔξ ομοιῶν R 6 lemma om. hic a, qui pergit δι' δ
περὶ τῆς ποιητικῆς 6. 7 οὐδὲ ἡλλοίωται ἡ οὐσία om. Arist.; at cf. p. 101,13
11 σήμερον T¹ η] εἶναι Z: εἴη a 13 σύμμετρον T τροφὴ om. Z
15 ἀσύμμετρον a 16 ποιεῖν a 17 ἔχει GT¹ 19 ἔχει GT 20. 21 ἢ καὶ
διὰ τὸν χρόνον R 24 ἦπερ R: εἰπερ TZ 25 λέγει διτι μὲν R 26 ἀλλαχοῦ]
c. 7 (cf. Philop. 32v12 sqq.) τῶν om. Z 27 post ποιοῦντα iterant τοῖς εἰρημένοις
GT 29 τούναντον a 30 ἐπειδὴ δὲ GT: ἐπεὶ δὲ a; cf. Ar.

πάσσας τὰς εἰς τὸν περὶ αὐτῆς λόγου συντεινούσας ἀπορίας, νῦν λοιπὸν 24
ἐκθέσθαι βούλεται τὴν ίδιαν περὶ αὐξήσεως δόξαν, τοιαύτην διφείλουσαν
ἀποδιμῆγαι, ηὗτις τοῖς τε κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχουσι· τῇ αὐξήσει συνά-
σται καὶ τὰς δοκούσας φέρεσθαι κατ’ αὐτῆς τῆς αὐξήσεως ἀπορίας ἐκ- 30
5 φεύγεται. ἦν δὲ τὰ μὲν κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχοντα τῇ αὐξήσει τοῖς
τινά, τό τε ὑπομένειν καὶ τὸ προσιόντος τινὸς τῇ αὐξήσει γίνεται· καὶ
τὸ πᾶν ὄτιον μόριον τοῦ αἰδομένου μεῖζον γίνεσθαι ὁσπερ καὶ τοῦ
φύλαντος ἔλαττον. αἱ δὲ ἀπορίαι αἱ δοκοῦσαι φέρεσθαι πρὸς τὰ περὶ τῆς
αὐξήσεως λεγόμενα ὑπῆρχον αὐται, τό τε κενοῦ ὑπόστασιν εἰσάγειν καὶ τὸ
10 σῶμα διὰ σώματος λέγειν διέναι· τῷ μὲν γάρ φάσκοντι λόγῳ ἀσωμάτῳ 25
τὴν αὐξήσιν γίνεσθαι εἴπετο τὸ ὅλην εἶναι χωριστὴν μεγέθους καὶ κενὸν
ὑφεστηκός, τῷ δὲ διὰ σώματος ὑποτιθεμένῳ τὴν αὐξήσιν γίνεσθαι, προει-
λημένου τοῦ πᾶν μόριον μεῖζον γίνεσθαι ἐκ τῆς τοῦ προσιόντος προσθήκης,
ἔπειται ηὗτοι πάρον καὶ κενὸν ὅλον εἶναι τὸ αἰδομένον, εἴπερ δέοι δὶ'
15 διλού διελθὸν τὸ προσιόν ἕκαστῳ μορίῳ τοῦ αἰδομένου προστεθῆναι, η
σῶμα διὰ σώματος διέναι καὶ δύο ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ σώματα ὑπάρχειν.

Τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ προδιδοχθέντα, οἵς σύμφωνον ἀποδοθῆναι χορή 40
τὴν περὶ αὐξήσεως διδασκαλίαν, ὥστε τὰ μὲν κατὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν
ὑπάρχοντα τῇ αὐξήσει σφίζειν, τὰς δὲ κατ’ αὐτῆς φερομένας ἀπορίας
20 ἐκφυγεῖν. ἀρχόμενος δὲ τοῦ περὶ αὐξήσεως λόγου, προλαμβάνει δύο τινὰ
γρήσιμα αὐτῷ πρὸς τὰ μέλλοντα, ὃν μὲν τὸ μὴ εἶναι τὰ ἀνομοιομερῆ τὰ
πρώτως αἰδόμενα ἀλλὰ τὰ ὄμοιομερῆ, τῷ δὲ ταῦτα αἰξεῖσθαι καὶ τὰ ἐξ
αὐτῶν συγκείμενα ἀνομοιομερῆ αἰξεῖν λέγεσθαι (οὐ γάρ πρόσωπον η̄ γειρ
ἥ τροφὴ γινομένη προστίθεται τῷ αἰδομένῳ, ἀλλ ἡ σάρκες ἡ ὀστοῦν ἡ τῶν 45
25 ἀλλων τι τῶν ὄμοιομερῶν· ὥστε τὰ πρώτως αἰδόμενα ταῦτά ἔστιν), ἔτερον
δὲ δι τι ἔκαστον τῶν ἐνύλων πραγμάτων διττῶς λέγεται, ποτὲ μὲν κατὰ
τὴν ὅλην ποτὲ δὲ κατὰ τὸ εἶδος. σάρκα γάρ λέγομεν ποτὲ μὲν τὸ εἶδος
τῆς σαρκὸς ποτὲ δὲ τὴν ὅλην, ποτὲ δὲ τὸ συναμφότερον, ὅπερ παρῆκεν
ώς γνώριμον καὶ μηδὲν αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν συμβαλλόμενον. διταν μὲν
30 γάρ εἴπωμεν ἥειστὴν εἶναι τὴν σάρκα καὶ ἐν ἐπιφορᾷ καὶ ἀπορῷη ἔχειν
τὸ εἶναι ἡ σύνθετον ἐκ τῶν τεσσάρων εἶναι στοιχείων, σάρκα φαμὲν τὴν 50
τῆς σαρκὸς ὅλην· διταν δὲ ἀκμάζειν τὴν σάρκα ἡ ὀυσκράτως ἔχειν ἡ
μαλακὴν εἶναι ἡ σκληράν, σάρκα φαμὲν τὸ εἶδος· διταν δὲ διαιρετὴν εἶναι
ἥ τριχῇ διαστατὴν ἡ πολλὴν ἡ δλίγην, κατὰ τὸ συναμφότερον. ζητητέον

2 αὐξήσεως τοσαύτην δόξαν διφείλουσαν Z

4 κατὰ ταύτης τῆς Z 5 τὰ om. Z 6 πρὸς] π R 11 τὸ RZ: τὴν GT:
om. a χωριστὴν ὅλην εἶναι Z 12 ὑφεστηκὼς R 13 τοῦ alterum om. Z
14 εἶναι ὅλον a 16 τόπῳ σώματα] σώματι a 18 τὴν alterum recte om. GTa
19 κατὰ ταύτης Z 20 δύο τινὰ προλαμβάνει Z 21 τὸ] τῷ G 22 ἀλλὰ τὰ]
ἀλλὰ τῷ GT¹ 24 γενομένη RT 26 ἔτι om. Z 29 πρὸς] παρὰ R 31 τεσσάρων εἶναι] δευτέρων Z
33 εἶναι prius om. Z 33. 34 διαιρετὴν ἔχει εἶναι ἡ τριχὴν Z 34 ἡ (ante δλίγην)
om. Z τὸ om. T

3. 4 συνάγεται scripsi: συνέσται libri

8 πρὸς] π R 11 τὸ RZ: τὴν GT:
12 ὑφεστηκὼς R 13 τοῦ alterum om. Z
14 τοῦ alterum recte om. GTa
18 τὴν alterum recte om. GTa
21 τὸ] τῷ G 22 ἀλλὰ τὰ]
24 γενομένη RT 26 ἔτι om. Z 29 πρὸς] παρὰ R 31 τεσσάρων εἶναι] δευτέρων Z
33 εἶναι prius om. Z 33. 34 διαιρετὴν ἔχει εἶναι ἡ τριχὴν Z 34 ἡ (ante δλίγην)
om. Z τὸ om. T

οῦν κατὰ τί τούτων αὔξεσθαι λέγεται τὰ ὄμοιοιμερῆ, πότερον κατὰ τὴν 24^a οὐλην ἢ κατὰ τὸ εἶδος. εἰ μὲν γάρ τὴν οὐλην φαίνεται εἶναι τὴν αὐξομένην, οὔτε τὰ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν ὑπάρχοντα τῇ αὐξήσει σώσει, οὔτε τὰ ὑπο-
πέπνευτα ἅπορα ἐπικύρωσει. οὔτε γάρ τὸ ὑπομένειν ἐπὶ ταύτης σώσει (ἥ 24^b
5 γάρ οὐλη οὐχ ὑπομένει ἡ αὐτή, ἀλλ’ ἡ μὲν ἀπορρεῖ ἡ δὲ εἰσρεῖ), οὔτε τὸ
πᾶν ὄτιον μόριον μεῖζον γίνεσθαι δυνατὸν ἐπὶ τῆς οὐλης λέγειν, πρῶτον
μὲν διότι οὐχ ὑπομένει (πῶς γάρ ἀν ἀπορρέουσα καὶ ἄλλη ἐξ ἄλλης ἀεὶ
γινομένη κατὰ πᾶν μόριον μεῖζον γένονται ἄν);, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς τὰ
εἰργμένα ἀποτα ἐμπεσούμεθα. εἰ γάρ ἡ τροφὴ ἡ προσιθέσα σῶμα
10 τυγχάνουσα παντὶ μορίῳ τῆς οὐλης προστίθεται, δεήσει δι’ οὐλης διελθεῖν· ἐ⁵
ἐπεὶ πῶς ἄν παντὶ μορίῳ αὐτῆς προστεθήσεται; φῶ γάρ μὴ προστίθεται
μορίῳ, τοῦτο οὐκ αὔξεται· δεῖ γάρ προσιόντος τινὸς πᾶν τὸ αὐξόμενον
αὔξεσθαι. δι’ οὐλης ἄρα τῆς οὐλης τοῦ αὐξομένου τὸ προστιθέμενον διελεύ-
σεται. τὸ δὲ δι’ οὐ ἔργεται κενὸν ἢ πόρον ἀνάγκη εἶναι. δι’ οὐλου ἄρα
15 οὐιύσης κενὸν οὐλον ἢ πόρον ἀνάγκη εἶναι τὸ αὐξόμενον σῶμα. ἢ εἰ μὴ
τοῦτο, σῶμα διὰ σώματος διελεύσεται καὶ δύο ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ σώματα
ἔσται. δηλον οὖν διτὶ κατ’ οὐδένα τρόπον δυνατὸν τὴν οὐλην λέγειν εἶναι 10
τὴν αὐξομένην. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ τὸ συναμφότερον ἄρα ἔστι τὸ αὐξόμενον·
εἰ γάρ τὸ συναμφότερον ηὔξητο, πάντως ἄν καὶ ἡ οὐλη ηὔξητο. λείπεται
20 τοῖνυν τὸ εἶδος εἶναι τὸ αὐξόμενον· τοῦτο γάρ ἔστι τὸ μόνον ὑπομένον,
καθὼς ἀπεδείξαμεν, οὐ γωρίς οὐλης (τοῦτο γάρ ἀδύνατον), ἀλλ’ αεὶ τὸ
αὐτὸν σωζόμενον περὶ τὴν οὐλην πλείστα τε καὶ ἐλάττονα γινομένην καὶ
ἄλλοτε ἄλλην, τὴν μὲν ἀπορρέουσαν τὴν δὲ εἰσχρινομένην. διταν δὲ
λέγωμεν τὸ εἶδος εἶναι τὸ αὐξόμενον, μὴ νομίσῃς αὐτὸν τὸ εἶδος κατὰ τὸν 15
25 οὐσιώδη καὶ ἀδίοιν λόγον τὴν μεταβολὴν ἵσχειν (ἀσώματον γάρ τῷ ιδίῳ
λόγῳ τὸ εἶδος καὶ ἀμέριμνος), ἀλλὰ κατὰ τὸ ποσόν· τοῦτο γάρ ἔστι καὶ
τῆς αὐξήσεως τὸ σημαινόμενον. κατὰ δὲ τὸ ποσὸν λέγεται μεταβάλλειν
τὸ εἶδος, τῷ ἐν πλείστῃ ἢ ἐν ἐλάττονι οὐποκειμένῳ γίνεσθαι· οὐτω γάρ ζείρ
καὶ πρόσωπον φαίνεται αὐξόμενον, οὐ τοῦ εἴδους τοῦ προσώπου μετα-
30 βάλλοντος ἢ τῆς χειρός, ἀλλὰ μείζονος τοῦ μορίου γινομένου, τῷ τὸ εἶδος
τὸ αὐτὸν μένον ποτὲ μὲν ἐν ἐλάττονι ποτὲ δὲ ἐν μείζονι γίνεσθαι ὑποκειμένῳ. 20

Πῶς δὲ τοῦτο λέγοντες εἶναι τὸ αὐξόμενον τὰ κοινῆς ὑπάρχοντα τῇ αὐ-
ξήσει σώματα καὶ τὰ ἅπορα ἐπιλυσόμενα. σκεπτέον ἐφεξῆς. πρῶτον μὲν γάρ

1 κατὰ τι libri 3 et 4 σώζεται T¹ 4 γάρ τὰ R 5 ἀπορεῖ RT 6 γίγνε-
σθαι α 7 ἀπορέουσα T¹ 9 εἰ] ἢ GT²Z¹ 10. 11 τῆς — μορίῳ om. add.
mg. T² 11 μὴ παρατίθεται compend. et mox παρατιθέμενον R 14 πόρος α
14. 15 δι’ οὐλου — εἶναι om. GT 15 ἀνάγκη] ἀναστάσεως Z 17 εἶναι λέγειν
τὴν οὐλην Z 18 ἔστι] ἔσται α 19 καὶ om. GTa 20 αὐξανόμενον Z
21 ὑπεδείξαμεν GTa 22 καὶ alterum om. Z 24 τὸ εἶδος λέγωμεν Z 25 ἀσ-
μάτων GT 26. 27 γάρ καὶ τῆς αὐξήσεως ἔστι Z 28 ἐν (post ἢ) om. Z
29 τὸ αὐξόμενον Z 30 μείζονος α γενομένου T 33 σώσομεν Za; σώσωμεν GRT
ἐπιλυσόμενα Za: ἐπιλυσόμεθα G: ἐπιλυσώμεθα RT

τὸ ὑπομένειν τὸ αὐξόμενον ἀληθὲς ἐπὶ τοῦ εἰδούς λεγόμενον, καθάπερ 24^a
 προείρηται. εἰ γὰρ ή μὲν ὅλη προφανῶς οὐχ ὑπομένει η̄ αὐτή, ὑπόθοιτο
 δέ τις μηδὲ τὸ εἰδός τὸ αὐτὸν κατ’ ἀριθμὸν ὑπομένειν, οὐδ’ ἄρα τὸ ἔξ
 ἀμφοῖν τὸ αὐτὸν κατ’ ἀριθμὸν ἔσται. ὥστε Σωκράτης οὐχ ὁ αὐτὸς η̄ ἀεὶ 25
 5 κατ’ ἀριθμόν. εἰ οὖν ἔστ’ ἀνὴρ τὰ σύνθετα, τὰ αὐτά ἔστι κατ’ ἀριθμόν,
 τούτων δὲ η̄ ὅλη οὐχ η̄ αὐτή ἀεὶ ὑπομένει, λείπεται ἄρα τὸ εἰδός τὸ
 αὐτὸν ὑπομένειν, καθ’ δὲ καὶ ἔκαστον τῶν ὄντων τὸ εἶναι ἔχει καὶ λέγεται,
 θεῖν καὶ τὰ αὐτὰ εἶναι κατ’ ἀριθμὸν λέγεται, τοῦ εἰδός οὐδὲ δὲ τὸ εἶναι
 ἔχει τοῦ αὐτοῦ ὄντος. καὶ τὸ πᾶν δὲ μόριον ἐκ τοῦ προσιόντος
 10 αὔξεσθαι ἐπὶ τούτου μόνως λεγόμενον προχωρεῖ. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς
 ὅλης εἰ λέγοιμεν παντὶ μορίῳ τὴν τροφὴν προστίθεσθαι, ἔψεται τὰ
 εἰρημένα ἄτοπα. η̄ γὰρ ὅλον πόρος η̄ κενὸν ἔσται, η̄ σῶμα διὰ 30
 σώματος διελεύσεται. ἀλλ οὐδὲ ὑπομένει η̄ ὅλη οὐδέ τὸ μία καὶ η̄
 αὐτὴ τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλη γίνεται ἐν ἐπιρροῇ ἔχουσα τὸ εἶναι,
 15 τὸ μέντοι εἰδός ἀεὶ ἐν καὶ τὸ αὐτὸν μένει, τὸ τε οὐσιώδες καὶ τὸ κατὰ τὸ
 σχῆμα καὶ τὴν μορφὴν. καὶ γὰρ τὸ Σωκράτους εἰδός καὶ τὸ τῆς σαρκὸς
 καὶ τὸ τοῦ ὀστοῦ καὶ ἐν ριζίσι καὶ ἐν ἐλάττονι ὑποκειμένῳ ἀεὶ τὸ αὐτὸν
 ὑπάρχει. ὄμοιώς δὲ καὶ τὸ κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφὴν. ὥσπερ γὰρ
 εἰ θύλακός τις εἴη, εἰς τοῦτο δὲ ἄλλοτε ἄλλα εἴη τὰ ἐμβαλλόμενα, ο μὲν 35
 20 δριστικὸς ὥν τῶν ἐμβαλλομένων καὶ οἷον εἰδός τι αὐτῶν ὁ αὐτὸς ἀεὶ μένει,
 τὰ μέντοι ὑπὸ αὐτοῦ περιοριζόμενα ἄλλοτε ἄλλα ἔστι· καὶ ἵνα ἐγγυτέρω
 τοῦ προκειμένου τὸ παράδειγμα γένηται, εἰ διὰ σωλῆνος δερματίνου διίσι
 25 θύρων ποτὲ μὲν ἐλαττον ποτὲ δὲ πλεῖστον, τὸ μὲν σχῆμα τοῦ σωλῆνος ποτὲ
 μὲν συστελλόμενον ποτὲ δὲ ἐκτεινόμενον ὅμως ἐν ἔστι καὶ τὸ αὐτό, τὸ
 μέντοι θύρων, ἐφ’ οὖν ἐφήπλωται ὡς ἐν ὅλῃ τὸ σχῆμα, οὐκ ἔστιν ἐν καὶ
 τὸ αὐτὸν (ἀεὶ γὰρ ἄλλο μὲν ἀπορεῖ, ἄλλο δὲ ἐπεισέργεται). οὗτοι δέ τινες 40
 καὶ ἐπὶ τῶν αὐξόμενων, διτὶ η̄ μὲν ὅλη οὐδέποτε ἔστιν η̄ αὐτή. τὸ μέντοι
 εἰδός τὸ ἐνυπάρχον αὐτῇ ἐν δὲν καὶ τὸ αὐτὸν ἐπιδιδωσιν εἰς μείζονα ὅγκον
 οὐχ η̄ εἰδός ἔστιν αὐξόμενον, ἀλλ η̄ μετέχει ποσοῦ. εἰ μὲν γὰρ ο
 30 δριστικὸς λόγος προσελάμβανεν η̄ διαφοράν τινα η̄ γένος, ηὔξετο δηλονότι
 τὸ εἰδός η̄ εἰδός ἔστι· νῦν δὲ τοῦτο οὐ συμβαίνει. ὥστε οὐχ η̄ εἰδός ἔστιν
 ἕσχει τὴν αὐξήσιν, ἀλλ η̄ πεπόσωται. καὶ ἄλλως εἰ καθὸ εἰδός ἔστιν
 ηὔξε, πολλῷ πρότερον τὸ χωριστὸν εἰδός ηὔξετο ἄν· μὴ γὰρ ἐκείνου 45
 αὐξήθεντος οὐδὲ δὲν τὸ ἐνυλον ηὔξηθη. ὥστε οὐ καθὸ ζῷον αὔξει
 35 οὐδὲ καθὸ κύκλος οὐδὲ καθὸ σάρξ, ἀλλὰ καθὸ πηχυαία σάρξ η̄

2 εἰ] η̄ R προφανοῦς α 5 εἰ—ἀριθμόν om. GT η̄ Ra: εἰ (del.) η̄ Z 12 προειρημένα Z 15 τὸ (ante αὐτὸ) om. GRT μένει om. Z 16 τὸ τοῦ σωκράτους Z 19 εἰς τοσοῦτον δὲ Z ἐμβαλλόμενα et mōx ἐμβαλομένων G 22 εἰ δὲ διὰ α 4 δεὶ η̄ Z
 26 ἀπορεῖ TZ 27 καὶ om. Z 29 εἰδός τι ἔστιν Z 30 ηὔξετο corr. T:
 ηὔξητο GT'a: ηὔξαιτο RZ 31 νῦν—η̄ εἰδός ἔστιν om. R 33 ηὔξε GRTZ:
 ηὔξηται a ηὔξετο R et corr. T: ηὔξαιτο GZ: ηὔξηθη a 34. 35 ζῶον αὔξει οὐδὲ
 καθὸ RZ: om. GT: ζῶον, η̄ suppleverat a

πηγυαῖον ὅστοιν, καὶ ἀπλῶς πεποσωμένον τι εἰδος. τῷ γάρ ἐν μείζονι 24^a
ὑποκειμένῳ ἐφαπλοῦσθαι, ταύτη αὔξεσθαι λέγεται.

Απορήσεις δ' ἂν τις ἵσως, μήποτε οὐ μόνον ἡ ὥλη τῶν αὔξομένων οὐχ
ἡ αὐτὴ ἀεὶ διὰ τὸ ἐπίρρυτον αὐτῆς καὶ ἀπόρρυτον, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰδος αὐτό. εἰ
5 γάρ τὸ εἰδος ἐν ὑποκειμένῳ τῇ ὥλῃ τὸ εἶναι ἔχει, ἀδύνατον δὲ τοῦ ὑποκειμένου 50
φύειρομένου τὸ ἐν ἐκείνῳ τὸ εἶναι ἔχον σφίζεσθαι (οὗτα γάρ ἀν χωριστὸν
ἢν καὶ οὐκ ἀχώριστον ὅλης), ἀνάγκη ἄρα μηδὲ τὸ εἰδος τοῦ αὔξομένου
τὸ αὐτὸν σφίζεσθαι. λόγοντες δὲ τὴν ἀπορίαν φαμὲν ὡς ὅτι εἰ μὲν ἀδρόν
ἄμα πᾶσα ἡ ὥλη ἐφίειρετο, ἀλλῆλης ἀν ἦν ὁ εἰρημένος λόγος· νῦν δὲ
10 κατὰ μέρος ὑπεκρεῖ, καὶ εὐθὺς ἔτερον ἀντεισφέρεται· δῆμεν ἐν καὶ τὸ αὐτὸν
κατ' ἀριθμὸν ὑπομένει εἰδος. σαφῆς δὲ ἡμῖν δι' ὑποδείγματος ὁ λόγος
γινέσθω. ὕσπερ γάρ εἴ τις ἐν ποταμῷ παραρρέοντι | σκιάν ἀπό τινος 25
σώματος γινομένην ἐπινοήσειν, ἡ μὲν σκιὰ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ὅδατι οὖσα
μία ἔστι καὶ ἡ αὐτὴ κατ' ἀριθμόν, τὸ μέντοι ὅδωρ οὐ τὸ αὐτὸν ὑπομένει, ἀλλὰ
15 κατὰ μέρος τὸ μὲν ὑπεκρεῖ τὸ δὲ ἀντεισφέρεται, οὕτως ὑπονοεῖν δεῖ καπὶ^c
τοῦ εἰδούς, τῆς μὲν ὅλης κατὰ μέρος ἀμειβομένης, αὐτοῦ δὲ ἀεὶ ὑπομένοντος
τοῦ αὐτοῦ κατ' ἀριθμόν. ἐπεὶ καὶ τὰ χρώματα τὰ αὐτὰ πολλάκις ὑπομένει,
τῆς ὅλης οὐχ ὑπομενούσης· οὐδὲ γάρ οὕτω κατὰ μέρος ἡ ὥλη ἀμείβεται ὡς η
συναφαιρεῖσθαι τι καὶ τοῦ εἰδούς, οἷον ὡς εἰ ἀνδριάντος νῦν μὲν ποὺς
20 ἀμειψθείη ἄλλοτε δὲ χειρὶ ἄλλοτε δὲ κεφαλῇ· συμβαίνει γάρ οὕτω τῷ
χρόνῳ τὸν ὅλον ἀνδριάντα ἄλλον ἐξ ἄλλου κατ' ἀριθμὸν γινέσθαι, οὐ μόνον
κατὰ τὴν ὥλην καὶ τὸν χαλκόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τὸ ἄτομον καὶ
τὴν μορφήν. οὐδὲ οὕτως οὖν ἐπὶ τῆς αὔξεσεως ἡ κένωσις τῆς ὅλης γίνεται
(οὗτοι γάρ ἀν κολοβὸν τὸ ὅλον ἔμελλε γίνεσθαι, ὅπερ οὐχ ὀρῶμεν γινό-
25 μενον), ἀλλ' ὕσπερ ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ὑποδείγματος τοῦ ποταμοῦ ποτὲ 10
μὲν πλεῖόν ἔστι τοῦ ἀπιόντος τὸ ἐπερχόμενον ὅδωρ ποτὲ δὲ ἔλαττον τὸ
ἐπιγινόμενον πλείονος ὅντος τοῦ ἀπορρέοντος, δι' οὗτοι ποταμὸς ὅλος ὡς
ὅλος αὐτὸς ἔαυτῷ συνεχῆς ὑπάρχει, ἀντιμεμισταμένων ἀλλήλοις κατὰ
συνέχειαν τῶν τοῦ ὅδατος μορίων καὶ ἀναπληρούντων ἀλιακόπιας τὸν
30 ἀπορρέοντα τόπον καὶ διαλειμμα μηδὲν μεταένι καταλιμπανόντων, οὕτω δὴ
ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου συμβαίνει σώματος, διαφορήσεως λεπτομερῶς πανταχόθεν 15
τῆς ὅλης γινομένης, καὶ εἴ ποθεν πλείων γένηται ἐπανισουμένης εὐθὺς κατὰ
συνέχειαν ἐκ τῶν πέριξ συνιόντων, εἴπερ καθ' Ἱπποκράτην “σύρροια μία,
σύμπνοια μία, πάντα συμπαθέα”. ὕστε τὸ εἰδος οὐδὲν πάσχει τῆς ὅλης
35 ἐπιρρύτου οὐσῆς καὶ ἀπορρύτου. εἰ γάρ τῆς ὅλης μὴ ὑπομενούσης οὐδὲ
τὸ εἰδος ὑπέμενεν, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο κατ' ἀριθμὸν ἐγίνετο, οὐδὲ τὸ ἐξ

1 τῷ] τὸ RT 5 ὑποκειμένη a 12 παραρέοντι GT^b 13 ὅδατι] σώματι Z
16 μέρου Z 23 καίνωσις coniecit nescio quis in margine exempli Aldini quo utor
24 ἡμελεν GT 25 παραδείγματος Z 29 ἀδιακόπιας a 31. 32 παντα-
χόθεν τῆς ὅλης λεπτομερῶς Z 31 λεπτομερῶς R 32 πλείων Z: πλείω cett.
γένοιτο a 33 πέριξ] περὶ a Ἱπποκράτην de Alim. IX 106 n. 23 Littr.
34 σύμπνοια a 35 ἀπομενούσης Z^c 36 ἀλλ' om. a 36. p. 107, 1 ἐγίνετο —
εἰ οὖν RZ: ἐπέμενεν. εἰ οὖν T: εἰ οὖν G: δ Σωκράτης ἐγένετ' ἀν, εἰ δ' a

ἀμφοῖν συγκείμενον τὸ αὐτὸν κατ' ἀριθμὸν ὑπέμενεν. εἰ οὖν ἔστ' ἀνὴρ 25^τ ὅτε ὁ ἀνθρωπός, οὗν Σωκράτης, ὁ αὐτός ἐστι κατ' ἀριθμόν, οὐδὲ ὅλη οὐδὲ ἡ αὐτή, ἀνάγκη ἄρα τὸ εἶδος τὸ αὐτὸν εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ τὴν ὅλην 20 νομιστέον ὅλην καθ' ὅλην αὐτὴν τῷ χρόνῳ ἀμείβεσθαι, κατὰ μέρος ὑπεκρέουσαν, ὥστε μηδὲν εἶναι σῶμα ἐν ἡμῖν γηράσασι τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῆς πρώτης συμπήξεως ὑποκειμένου ἐν ἡμῖν. εἰ γάρ τοῦτο ἦν, δυνατὸν ἦν καὶ ἀθάνατα εἶναι τὰ ζῆται, ἀεὶ τῆς ὅλης ἀκμαζούσης. νῦν γάρ διὰ τὸ κάμνειν τῷ χρόνῳ οὐδὲ δύναται δι' ὅλου σφύζειν τὸ εἶδος ή ὅλη, τῶν συναρμοσθέντων διὰ τὸ πάσχειν ἀπὸ τῶν ἐναντίων δυνάμεων τὴν ἀρμονίαν καὶ σύγκρασιν 10 δι' ὅλου σφύζειν μὴ δυναμένων. οὐκοῦν οὐ πᾶσαν ὑπονοητέον διαφορεῖσθαι, 25 ἀλλὰ ταῦτης τὰ στερεώτερα μάλιστα ἀεὶ τὰ αὐτὰ κατ' ἀριθμὸν ὑπομένειν. θέντε καὶ ἐν σαρκὶ καὶ δυστοῖς τὰς ἐκ τραυμάτων οὐλάς, τὰς ἐκ νεότητος εἰ τύχοι γενομένας, μέχρι θανάτου μεγούσας ὀρῶμεν. ὥστε καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ εἶδος τὸ αὐτὸν κατ' ἀριθμὸν μένειν ἀνάγκη. θτι μὲν οὖν τὸ ὑπομένειν τὸ αὐξάμενον ἐπὶ μὲν τῆς ὅλης οὐ σφύζεται, ἐπὶ δὲ τοῦ εἴδους, δῆλον ἐκ τούτων. καὶ τὸ διτοῦν δὲ μόριον ηὔξησθαι τοῦ αὐξαμένου ἐπὶ μὲν τῆς ὅλης ἀδύνατόν ἔστι σωμῆναι, ἐπὶ δὲ τοῦ εἴδους δυνατόν· τῆς μὲν γάρ ὅλης παντὶ μορίῳ προσθήκην γενέσθαι ἀδύνατον, ἐπειδὴ καὶ σῶμα διὰ σώματος χωρῆσαι ἀδύνατον, τοῦ μέντοι εἴδους πᾶν διτοῦν μόριον 20 μεῖζον γίνεται. ίσοτίμως γάρ ὅλον δι' ὅλου ἔκαστον τῶν μορίων μεῖζον γίνεται. καὶ γάρ τὸ πρόσωπον ὅλον δι' ὅλου ὅμοτίμως αὔξεται καὶ τὰ τούτου μόρια, δρυμαλιμὸς λέγω καὶ ῥίς καὶ τὰ λοιπά· καὶ γάρ διτοῦν μόριον τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν μορίων ίσοτίμως εἰς μέγεθος ἐπιδίωσι. καὶ τὰ ἄποτα δὲ πάντα ἐκφεύγει, καὶ τὸ μὲν μὴ ἀσωμάτῳ 25 αὔξεσθαι προφανές, ἀλλὰ καὶ σώματι γινομένης τῆς αὐξήσεως οὕτε κενὸν ἔσται οὕτε σῶμα διὰ σώματος χωρῆσει· οὐ γάρ ὅλον δι' ὅλου χωρεῖ τὸ προσίν, ἀλλὰ παρατίθεται μόνον τῇ προτέρᾳ ὅλῃ ή ἐπεισοῦσα. καὶ δισπερ ἐπὶ τοῦ δερματίνου σωλήνος τοῦ μὲν ὅδατος προσθήκη γίνεται καὶ τὸ ἐπεισόδην παρατίθεται μόνον τῷ ὑπάρχοντι καὶ προωθήσαντος τούτου τὰ 30 πρὸ αὐτοῦ οὕτως ίσοτίμως πανταχοῦ ὁ πλεονασμὸς τοῦ ὅδατος γίνεται, 40 καὶ οὕτω πᾶν μόριον διτοῦν τοῦ σωλήνος ὅμοτίμως ἐκτείνεται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς αὐξήσεως συμβαίνει. τῆς γάρ ἐξαιματωθείσης τροφῆς διὰ τῶν φλεβίων πανταχοῦ ἐλκομένης καὶ περιχειρέμηνης ἐν ἐκάστῳ τῶν ὅμοιοι μερῶν,

3 ἄρα καὶ τὸ a 4 αὐτὴν libri 5 μηδὲ Z ἀρχῆς καὶ ἐκ R 6 ἐν om. T¹
ἢν alterum om. Z 9 διὰ τὸ πάσχειν ἀπὸ] κάμνει δὲ διὰ τὸ συγκεῖσθαι ἐκ

σύγκρισιν post ras. R 11 μᾶλλον GTa 12 σαρκὶ Z 13. 14 ὥστε καὶ τὸ εἶδος αὐτὸν τὸ αὐτὸν κατ' a 15 δὲ om. Z 16 τούτου a 17 ἔστι
om. R 18. 19 ἐπειδὴ — ἀδύνατον om. GT 20 ίσοτίμως hic et infra
GT, qui bis habent verba ίσοτίμως γάρ — μορίων 21 ὅμοτίμως hic et infra GT

29 πτιθέμενον τῷ προϋπαρχοντι Z 31 πᾶν μόριον διτοῦν RZ: μόριον πᾶν (om.
διτοῦν) GTa 32 ἐξαιματωθείσης GTa 33 περιχειρέμηνη T: περιχειρέμηνη R, qui
ἐν recte om.

καὶ τῆς ἐν ἑκάστῳ τῶν μορίων φύσεως συμπεπτούσης τοῦτο καὶ μετα-²⁵
βαλλούσης εἰς τὴν τοῦ ὑποκειμένου οὐσίαν, οὕτω τὴν αὔξησιν συμβαίνει
γίνεσθαι. ἔστι γάρ καὶ ἐν τῇ τῶν ὁστῶν οὐσίᾳ καὶ ἐν τῇ τῆς σαρκὸς καὶ
τῶν λοιπῶν ὑγρότητος τις πανταχοῦ ἐγκατεσπαρμένη, καὶ μάλιστα ἐν τῇ¹⁵
τῶν αὔξομένων· ὑγρότερα γάρ ταῦτα. τὸ οὖν αἷμα περιχεόμενον ἔξωθεν
ἑκάστῳ τῶν μορίων παρατίθεται τῇ ὑγρότητι ταύτῃ καὶ προωθοῦν αὐτήν,
μᾶλλον δὲ πανταχόθεν ὑπὸ τῶν μορίων ἐλκόμενον, κατὰ πᾶσαν διάστασιν
πλείονα ποιεῖ, ἵτις συμπεφύεσσα ὑπὸ τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως μεταβάλλει
εἰς τὴν τοῦ ὑποκειμένου οὐσίαν. ἐπεὶ οὖν φροντίζει ἡ φύσις καὶ τοῦ
10 σχήματος τῶν μορίων, πλείονος τῆς ὑποκειμένης ὅλης γενομένης ἐφαπλοῖ
ἐπὶ ταύτην ὑμοτίμως ἔκαστον τῶν εἰδῶν, καὶ οὕτως ὅτιοῦν μόριόν φαμεν⁵⁰
γηῶνται τῷ ἴσοτίμως τὴν ἐπέκτασιν τῶν σχημάτων γεγενῆσθαι. ὥσπερ
οὖν ἡ περιφέρεια τοῦ σωλήνος πλεονάσαντος τοῦ ἐντὸς ὅδατος κατὰ πᾶν
έστης μόριον ἴσοτίμως τὴν ἐπέκτασιν δέχεται, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν
15 αὔξομένων συμβαίνει τῆς ὅλης πλείονος γενομένης τὰ εἰδῆ ὑμοτίμως ἐπ'
αὐτὴν ἐφαπλοῦνται. καὶ ἐπεὶ ἡ παραδίθεις τοῦ αἵματος κατὰ τὰς τρεῖς
διαστάσεις γίνεται, διὰ τοῦτο καὶ ἡ αὔξησις κατὰ πᾶσαν γίνεται διάστασιν.

Τί μὲν οὖν ἔστι τὸ αὔξομένον καὶ πῶς ἡ αὔξησις γίνεται κατὰ
'Αριστοτέλην, εἰρηται. | ἀπορήσεις δ' ἄν τις πρὸς τὰ εἰρημένα πρῶτον μὲν²⁵
20 πῶς σφίζεται τὸ δεῖν τὸ αὔξομένον προσιόντος τινὸς αὔξεσθαι. εἰ γάρ μὴ
δι' ὅλου τοῦ αὔξομένου χωρεῖ τὸ φ' αὔξεται, λέγω δὴ τὸ αἷμα, ἀλλὰ
μόνον παρατίθεται τῷ προύπαρχοντι, αὔξεται δὲ πᾶν ὅτιοῦν μόριον, οὐκ
ἄρα παντὶ αὔξομένῳ πρόσεισιν· οὐδὲ γάρ παντὶ μορίῳ παρετέθη τὸ αἷμα.
καὶ ἔτι εἰ μὴ ἔστιν ἡ ὅλη ἡ αὔξομένη ἀλλὰ τὸ εἶδος, οὐκ ἄρα τῷ
25 αὔξομένῳ ἡ πρόσοδος γίνεται, ἀλλὰ πρόσεισι μὲν ἡ τροφὴ ἄλλῳ, αὔξεται δὲ
ἄλλο. πρὸς ταῦτα δέ φημι, ὡς οὐδὲν ἐναντία ταῦτα τοῖς παρὰ 'Αριστο-
τέλους εἰρημένοις. ἀπλῶς γάρ οὕτως εἰπεν δεῖ τὸ αὔξομένον προσιόντος
τινὸς αὔξεσθαι, καὶ οὐκ εἰπε δεῖν τῷ εἰδεῖ προσέναι. ὥστε πρόσεισι μὲν
τῇ ὅλῃ τὸ προσιόν, αὔξεται δὲ τὸ εἶδος. τῆς προσθήκης οὖν γενομένης
30 τῇ ὅλῃ καὶ προωθήσεως γενομένης συμβαίνει ὡφ' ἔκαστον μόριον τοῦ
εἴδους τὸν πλεονασμὸν τῆς ὅλης γενέσθαι. αὐτὸν δὲ τοῦτο πάλιν ἀπορίας
ἀξιον, πῶς ἡ προώθησις γίνεται ἡ ἔλεις, ἡ τί ποτε ἔστιν ὅλως τὸ προω-¹⁰
θύμενον ἡ ἐλκόμενον. αὐτὴν μὲν γάρ τὴν σάρκα ἔλεισθαι ἡ προωθήσθαι
ἀμήγανον, λέγω δὴ τὸ σύνθετον· οὕτω γάρ συνέβαινε τὴν τῆς πτέρων
35 σάρκα τῆς χειρὸς γενέσθαι σάρκα ἡ μηροῦ ἡ ἄλλου τινός. εἰ δὲ τὴν κατε-

1 φύσεως om. T	συμπεπτούσης R	3 τῶν σαρκῶν Z	4 πατεσπαρμένη Za
5 γάρ] δὲ Z	περιεχόμενον Z	6 ἐν ἑκάστῳ α	7 πᾶσαν δὲ διάστασιν R
8 πεπτικῆς Z	12 τὸ (scripsi τῷ) ἴσοτίμως—γεγενῆσθαι RZ: οὐ. GTa	14 ἴσοτίμως	
GT	δέξεται GT	18 οὖν ἔστιν ἡ αὔξησις τὸ αὔξομένον Z ¹	19 et 26 πρὸς]
παρὰ R	24 alterum ἡ om. T ¹	25 γίνεται] αὔξεται Z	25. 26 αὔξεται δὲ ἄλλῳ
Ra: om. T ¹ : αὔξεται δὲ ἄλλῳ GT ² Z		28 παρέενται R: προσέναι α	30 γενομέ- νης T
32 πῶς ἡ RZ: πῶς ἡ GT: πῶς ποτε ἡ α		πρόσεισις GT	ἡ ἔλεις GTZ:
ἡ λέιξις R: ἡ ἔλεις a	32. 33 ἔστιν post ἐλκόμενον traicit Z		

σπαρμένην ἐν τῇ σαρκὶ ἡ τοῖς διστοῖς ὑγρότητα τὴν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ παρα- 25^v
τιθεμένου αἷματος προωθεῖσθαι φασιν, ἐρήσομαι ποίᾳ ποτ' ἀνὴρ ἡ ὑγρότης
αὐτῆς, εἰ μὲν ἡ οὐσιώδης τῆς σαρκὸς ὑγρότης στοιχεῖον αὐτῆς ἔστι, πῶς
οὖν οὗτόν τε μὴ τῆς ὅλης σαρκὸς προσθύμησιν ὑπομενούσης τὸ στοιχεῖωδες 15
αὐτῆς ὑγρὸν καὶ συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας προωθεῖσθαι μὴ φιλαρέσησε
πρότερον αὐτῆς; εἰ δὲ μὴ οὐσιώδες αὐτῆς εἴη τὸ ὑγρὸν τοῦτο, ἀλλὰ οἷον
τὸ οὐράνιον τὸ προστιθέμενον τοῦτον τοῦτο δι' ὅλης εἶναι τῆς σαρκός. ἐπεὶ γάρ σῶμα ἔστι τοῦτο καὶ οὐ ποιότης, ἀδύνατον
αὐτὸν δι' ὅλης χωρῆσαι τῆς σαρκός· σῶμα γάρ ἀν οὕτω χωρίη διὰ
10 σῶματος. ἔνθεν δὲ συμβιβήσεται μηδὲ διτοῦ μέρος ηδεῖσθαι. εἰ γάρ
παρατίθεται κατά τινα μόρια τὸ αἷμα, εἴτα οὕτω μεταβληθὲντι αὐτῷ 20
ἔφατο λοῦται τὸ εἰδός, ὅλον μὲν ὡς ὅλον μεῖζον γένοιτο² ἄν, οὐ μὴν διτοῦ
αὐτοῦ σημεῖον αἰσθητόν, ὡς αὐτός φησιν. ὕσπερ γάρ εἰ θύρα³ ἡ ἀβακίωρ
ἔξωθεν προστεθεῖη ἔστι, τὸ μὲν ὅλον μεῖζον γέγονεν, οὐ μέντοι ἔκαστον
15 τῶν μορίων τοῦ ἀβακίου αὔξησιν ἔδειπτο, καὶ ὕσπερ τῷ τετραγώνῳ ὁ
γνώμων περιτιθέμενος τὸ μὲν ὅλον τετράγωνον ὡς ὅλον ηδεῖσθαι, οὐ μέντοι
τῶν μορίων τοῦ προϋπάρχοντος διτοῦ μεῖζον ἐποίησεν, ἀλλ' ἔμεινε τὸ χωρίον
ἀμεταβλητον, οὕτω δηλούντι καὶ ἐπὶ τῶν αὔξομένων εἰ παραθεσίς τῆς 25
ὅλης γίνεται κατά τινα μόρια, ὅμοιοι τρόπως τοῖς εἰρημένοις συνέβαινεν
20 αὔξεσθαι τὰ αὐξόμενα. τοῦτο δὲ παρὰ τὴν ἐνάργειαν ἔστιν. ὕρωμεν γάρ
τῷ διτοῦ μόριον τοῦ αὔξομένου μεῖζον γινόμενον. καὶ ἵσως τὴν μὲν
κατὰ τὰς ἄλλας διατάσσεις αὔξησιν δυνατὸν σῶμα, τὴν δὲ κατὰ μῆκος
οὐκέτι. ἔστω δὲ παραδείγματος ἔνεκεν ὡς ἐπὶ ἐνὸς μορίου ὁ λόγος, οἷον
διστοῦ. τούτῳ οὖν τοῦ αἵματος ἔξωθεν περιγεθέντος οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν
25 τῷ βάθει παρεσπαρμένως χωρήσαντος, ἡ φύσις ὅλην πλείονα λαβοῦσσα ἔξαπλοι⁴ 30
τὸ σχῆμα τοῦ διστοῦ καὶ φυλάττει τὸ αὐτὸν ἐν μεῖζον ὅγκῳ. ὕσπερ εἰ
αὐλοειδῆ κηρὸν νοήσεις, εἴτα τούτῳ ἔξωθεν κηρὸν περιχεόμενον ἡ καὶ ἐν
τῷ βάθει ὅπῃ καὶ τόχοι, εἴτα τὴν τέχνην ἡ πνεύματι ἡ ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ
ἔξογοικοῦσαν τὸν αὐλὸν καὶ εὑρύτερον ποιοῦσαν, δηλον δὴ οὖν διτοῦ ἐν τούτῳ
30 ἡ μὲν προσθήκη οὐ κατὰ πᾶν μόριον γέγονεν, ἡ μέντοι τοῦ σχήματος
αὔξησις οὐχ ὕσπερ ἐπὶ τοῦ τετραγώνου ὥστε περιτείη ὁ γνώμων ἀπετελέσθη, 25
ἀλλ' ὅλος δι' ὅλου κατὰ πᾶν μόριον ὁ αὐλὸς εἰς μεῖζονα ὅγκον ἐπιδέσθωκεν.

1 ἡ om. GT 2 φησὶν α 3 ἡ om. TZ 3 ἡ om. T¹ 5. 6 ὑγρὸν—οὐσιῶδες
αὐτῆς om. R 5 προωθεῖσθαι (sic) Z: προωθηθῆναι (GT)a 6 εἴη αὐτῆς Z
7 προγίνεται T¹ 9 τῆς σαρκὸς χωρῆσαι Z 10 ἐνθένδε συμβήσεται Z
11 οὕτω] οὐ τῷ RT 12 μεῖζον om. R 13 εἰ] ἡ GR'T 15 ἀββα-
κίου Z τῷ τριγώνῳ RZ 16 τὸ μὲν ἄλλον τετράγωνον Z οὐ μέν τι R
17 ἔμενε T: ἔμηνε Z 18 εἰ in ras. T²: ἡ R 19 γίνεται RZ: γένηται GT: γέ-
νοιτο α μόριον R¹ 20 ἐναργεῖαν (sic) margo exempli Aldini quo utor: ἐνέργειαν
libri 22 κατὰ τὸ μῆκος GT 24 τούτῳ scripsi: τοῦτο GR'T: τοῦ Z: τούτου α
τοῦ om. Z ἔξω α περιχεόμενος α 25 παρεσπαρμένης compend. R
ἔξαπλοι] cf. p. 110,2 26. 27 εἰ αὐλοειδῆ α: ἐν αὐλοειδῇ GR'T¹: ἐν αὐλοειδεῖ corr. RT:
εἰ ἐναυλοειδῆ Z 27 τοῦτο GT 28 ὅπι α 29 δὴ om. α 31 τῷ τετρα-
γώνῳ Z 32 ὅλος α: ὅλον cett.

τοιοῦτον οὖν τι δεῖξινοεῖν καὶ ἐπὶ τῆς φύσεως, ὅτι πλειόνος ὅλης τῷ ὁσταῖ 25^τ
 περιγεθείσης ἔξηπλωσεν ἡ φύσις ὅλον δι' ὅλου τὸ σχῆμα καὶ οὐκ ἔχωθεν
 αὐτῷ προσθήκην εἰργάσατο. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὸ πλάτος αὔξησις οὗτως
 ἀν ἐπινοηθῆναι δυνηθείη, τὴν δὲ κατὰ μῆκος οὐκέτι ὄμοιώς δυνατῶν. ἐπεὶ
 5 γάρ τὰ αὐλοειδῆ ὑστάν ναστάς ἔχει τὰς ἀποτελευτήσεις, ἐνīα καὶ οἱ
 σύνδεσμοι τῶν μερῶν γίνονται, πῶς ἐπιδίδωσιν εἰς μῆκος τὸ αὐλοειδὲς τοῦ 40
 ὁστοῦ; εἰ μὲν γάρ κατὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ μῆκους ἡ προσθήκη γίνοιτο
 τοῦ αἴματος, εἰς τὸ ὄμοιειδὲς ὅλον δι τῷ ὄποκειμένῳ ἡ μεταβολὴ γένοιτ²
 ἀν· ὥστε τὰ ναστά μόρια τῶν ὁστῶν αὔξηθησεται, οὐδὲν τὰ αὐλοειδῆ.
 10 εἰ δὲ τῆς προσθήκης κατὰ βάθος τῶν ὁστῶν γινομένης οὗτως ἐπιδίδωσιν
 εἰς μῆκος ἡ κατὰ πᾶσαν τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁστοῦ χωρήσει εἰς τὸ βάθος
 τὸ αἷμα ἡ οὐ κατὰ πᾶσαν. εἰ μὲν οὖν κατὰ πᾶσαν, διαμπάξ διαρει³ γένεται
 τὸ ὁστοῦν, καὶ πάλιν ἡ αὔξησις οὐκ ἔσται παντὸς μορίου κατὰ μῆκος· ἀλλ' 45
 ὕσπερ εἰ τετραγώνῳ τετράγωνον ἔπιθείη τις, ποιεῖ τὸ ὅλον ἔτερό-
 15 μηκες, οὐκον αὐξηθείστως κατὰ μῆκος τοῦ προϋποκειμένου, ἀλλ' οἶνον συμφύτεως
 αὐτῷ γενομένης ἄλλου ὄμοιειδοῦς, τοῦτο δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ὁστῶν συμβήσεται.
 πῶς δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰ πέρατα τῶν ὁστῶν ναστά μόρια τὴν ἐπιδίσιν
 λήψεται; εἰ δὲ μὴ πάσῃ τῇ τοῦ ὁστοῦ περιφέρειᾳ κατὰ βάθος ἡ προσθήκη
 γίνοιτο, ἀλλὰ κατὰ τινα μόρια, οὐκ ἀν δὲ ὅλου ἡ αὔξησις γίνοιτο τοῦ
 20 μῆκους, ἀλλὰ τινῶν μορίων· τοῦτο δὲ ἀδύνατον. διασπασθῆσεται γάρ τὸ 50
 ὅλον τινῶν μὲν μορίων τοῦ ὁστοῦ κατὰ μῆκος αὐξημένων, τινῶν δὲ μὴ·
 οὐδὲ γάρ δυνατὸν τὴν φύσιν κατὰ μῆκος ισοτίμως ἐκτεῖναι τὸ αὐλοειδὲς
 τοῦ ὁστοῦ μὴ προϋποκειμένης τῆς ἐπεκτεινομένης ὅλης. ἄλλως τε πῶς
 ὅλως δυνατὸν πᾶν ὄτιον μορίου τοῦ ὁστοῦ κατὰ μῆκος αὔξεσθαι λέγειν;
 25 τῷ μὲν γάρ ἐκ μᾶλλον κυρτοῦ ἡπτὸν κυρτὸν γίνεσθαι τὸ αὐλοειδὲς τοῦ
 ὁστοῦ αὔξοιτο ἀν πᾶν μορίου ισοτίμως κατὰ πλάτος, κατὰ δὲ | μῆκος 26^τ
 πῶς ἀν σωμείη τὸ πᾶν ὄτιον μορίου αὔξεσθαι; ἔστω γάρ δι' ὅλου κατὰ
 μῆκος περιγείσθαι τὸ αἷμα καὶ μεταβάλλεσθαι εἰς τὴν τοῦ ὁστοῦ φύσιν.
 δῆλον δήπου δῆτι τὸ μεταβληθὲν τοῦτο προσετέθη συμφυὲν τῷ ἔξ αρχῆς
 30 καὶ ἐποίησε τὸ ὅλον μεῖζον κατὰ μῆκος, οὐδὲν τοῦτο παντὶ φτινοῦν μορίῳ
 ἐπιδίσις γέγονε κατὰ μῆκος. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ βάθους εἴποιμι ἀν· εἰ
 γάρ μὴ δὲ ὅλου τοῦ βάθους ἡ προσθήκη τοῦ αἵματος γίνεται, ἀλλὰ κατά
 τινα μόρια παρατίθεται, πῶς ἀν ὄτιον κατὰ βάθος αὔξοιτο μορίου; ἔστω
 γάρ σάρξ τις δακτύλου τὸ βάθος ἔχουσα καὶ προσίτω ταύτῃ αἷμά τι καὶ
 35 περιγείσθω καὶ κατεσπάρθω ἐν αὐτῇ. δῆλον δήπου δῆτι οὐ παντὶ μορίῳ
 αὐτῆς παρετέθη, ἀλλὰ τισν. μεταβληθέντος οὖν τοῦ αἵματος εἰς τὴν

1 τοσοῦτον R¹ οὖν τι R: τι Z: οὖν GTa τῷ τὸ GT 2 περιγεθείσης α
 6 et 7 μεῖκος et μεῖκος a 8. 9 γένοιτο (om. ἄν) R 10 κατὰ τὸ βάθος R
 11 ἡ εἰ κατὰ Z εἰς βάθος a 14 εἰ τῷ τετραγώνῳ Z, qui mox ἔτερον om.
 16 γινομένης Za 17 τῷ (post καὶ) om. GTa 18 περιφέρεια α 19 γένοιτο
 (post αὔξησις) GTZ: γένοιτο Ra 22 et 26 ισοτόμως GT 23 ἐκτεινομένης Z
 27 αὔξεσθαι μορίου a 28 περικείσθαι libri 31 εἴποιμ² ἀν α 34 προσετώ R
 αἵματι GRT 35 περικεγύθω et κατεσπέρθω et mox παρατέθη a

τῆς σαρκὸς οὐσίαν, ὅτι μὲν τὸ δόλον μεῖζον γέγονε, πρόδηλον· ἄρα δ' ἐὰν 26^ο λάβω μόριά τινα τῆς σαρκὸς ὡς ἐπὶ τὸ βάθος, οἵς μὴ παρετέμη αἷμα, μεῖζον ἔρῶ καὶ τοῦτο γεγονέναι; οὐ δήπου. οὐδὲ γάρ προσετέμη αὐτῷ 10 θλη τις ἐφ' ἣν τὸ εἰδός ἐφήπλωται, ἀλλ' ἡ αὐτὴ ἔμεινεν ἥπερ ἣν καὶ 5 ἐξ ἀρχῆς. ὁσαύτως κάνεν ἐπὶ τὸ μῆκος ληφθεῖν μόριά τινα οἵς μὴ παρετέμη τὸ αἷμα, τὸ αὐτὸ δήπου συμβήσεται. οὐδὲ γάρ ἀν αὔξοιτο τι φ' μηδεμίᾳ προσθήκη γέγονεν, ἀλλ' ὅσων μὲν τὰ σχῆματα εἰς μεῖζονα ὅγκον αἱρεται σφαιρικὰ ὄντα ἡ ἀπλῶς περιφερῆ, ταῦτα τῷ μᾶλλον κυρτοῦσθαι ἡ ἡττον λέγοιτ' ἀν κατὰ πᾶν μόριον αὔξεσθαι ἡ μειοῦσθαι, 10 ὡς ἡδη εἴρηται, διὰ τὸ μῆρὲν εἶναι μόριον δι μὴ γέγονε μᾶλλον κυρτὸν ἡ 15 ἡττον· ἐφ' ὧν δὲ μὴ ἔστι τὸ σχῆμα περιφερές, οὐκ αἰδα διπας δυνατὸν τὸ λέγειν ὅτιον μόριον τούτων αὔξεσθαι τῆς προσθήκης μὴ παντὶ φτινιοῦν μορίῳ γινομένης.

p. 321 b 14 "Ετι δὲ τὸ ὅτιον σημεῖον αἰσθητὸν ἡ μεῖζον ἡ ἔλαττον
15 γεγονέναι.

'Ἐπειδὴ εἶπε σημεῖον, καλῶς προσέμηκε τὸ αἰσθητόν, ἀντὶ τοῦ οὐκ
ἔστιν οὕτω μικρὸν μόριον ως σημεῖον λόγον ἐπέχειν πρὸς τὸ σῶμα δι μὴ 25
μεῖζον γέγονεν· γίνεται δὲ μεῖζον μὲν αὐξόμενον, ἔλαττον δὲ μειούμενον.

p. 321 b 16 Ληπτέον δὴ τὸ αἴτιον διορισαμένοις πρῶτον.

20 Τὸ αἴτιον τῆς λύσεως τῶν περὶ τῆς αὐξήσεως ἀποριῶν. εἰπὼν γάρ
τι τέ ἔστι τὸ αὐξόμενον καὶ πῶς αὔξεται, ἐπιλελυμένας ἔχει τὰς περὶ
αὐξήσεως ἀπορίας. τὸ οὖν αἴτιον, φησί, τῆς αὐξήσεως λυτικὸν ἔσται τῶν
περὶ αὐτῆς ἀποριῶν· ἀλλὰ πρὸ τοῦτο εἰπεῖν, φησί, δεῖ πρότερον προδιηρίσαι
τινὰ δι χρήσιμα ήμιν ἔσται εἰς τὸν περὶ αὐξήσεως λόγον.

25 p. 321 b 17 "Ἐν μὲν ὅτι τὰ ἀνομοιομερῆ αὐξάνεται τῷ τὰ ὄμοιομερῇ
αὐξάνεσθαι· σύγκειται γάρ ἐκ τούτων.

Οὐ γάρ προσώπου προσθήκη τὸ πρόσωπον αὔξεται οὐδὲ χειρὸς ἡ 31
χείρ, ἀλλὰ τῷ τὴν σάρκα αὔξεσθαι καὶ δστοῦν καὶ γεῦρον καὶ πάντα
ἀπλῶς τὰ ὄμοιομερῆ οὕτω συμβαίνει τούτων αὐξόμενων καὶ τὰ ἀνομοιομερῆ

1 ἐὰν δ' ἄρα α 2. 3 μεῖζον αἷμα tr. Z 3 προετέθη T¹ 4 ἦν] ἡς Z
7 ὅσων Z: ὅσον cett. 9 λέγοιτ' α: λέγοι GRT: λέγοιεν Z 17 πρὸς] παρὰ R
19 lemma om. hic a, qui pergit εἰτα τὸ αἴτιον φησὶ ληπτέον τῶν περὶ 21. 22 περὶ τῆς αὐξή-
σεως Z 22 λυττικὸν GT¹: ληπτικὸν corr. T 23 πρότερον δεῖ Z διορίσαι
T¹Z 24 ἔσται ήμιν GTa 25 lemma om. hic a, qui interpolat πρῶτον οὖν προδιο-
ρίζεται, ὅτι τῇ τῶν ὄμοιομερῶν αὐξήσει αὔξεται τὰ ἀνομοιομερῆ. οὐ γάρ προσώπου etc.
μὲν RZ: μὲν οὖν GT¹ αὐξάνεται RZ: αὔξεται GT

αὔξεσθαι. ὁσπερ γάρ ὅλη ἔστι τὰ δμοιομερῆ τῶν ἀνομοιομερῶν· ἡ γάρ 26^v τοιάδε τῶν δμοιομερῶν σύνθεσις ποιεῖ τὰ ἀνομοιομερῆ. εἰκότως οὖν τῶν δμοιομερῶν αὐξομένων συμβαίνει καὶ τὰ ἐκ τούτων συγκείμενα αὔξεσθαι. καλῶς δὲ τοῦτο προδιωρίσατο. ἐπεὶ γάρ δεῖ τὸ αὐξόμενον ὑπομένειν, δεῖ 25 5 πρῶτον εἰδέναι ποῖα αὔξεται κυρίως, ἵνα περὶ τούτων ζητῶμεν εἰ τῷ ὅντι ὑπομένει καὶ πῶς ὑπομένει. καὶ γάρ εἰ δμοιον γινόμενον τὸ αὐξόν τῷ αὐξομένῳ προσκρίνεται, ώς ἔρεται, τὸ δὲ αὐξανόμενον εἴη πρόσωπον, καὶ ἡ τροφὴ ἄν πρόσωπον γινομένη προσκρίνεται. τοῦτο δὲ ἀτοπον, δστοῦν δὲ καὶ σάρκα γίνεσθαι λέγειν τὴν τροφὴν οὐδὲν ἀτοπον.

10 p. 321v 19 "Επειθ' δτι σάρξ καὶ δστοῦν καὶ τὰ ἔξης.

Δεύτερόν ἔστιν ὃν προδιωρίζεται τὸ ἔκαστον τῶν ἐνύλων διχῶς λέγεσθαι, ποτὲ μὲν κατὰ τὴν ὅλην ποτὲ δὲ κατὰ τὸ εἶδος· τὴν γάρ σάρκα 10 ποτὲ μὲν κατὰ τὸ ὑποκείμενον καλοῦμεν ποτὲ δὲ κατὰ τὸ εἶδος. καλοῦμεν δέ ποτε καὶ τὸ συναμφότερον σάρκα καὶ δστοῦν, ώς δταν φῶμεν πεπονθέναι 15 τὴν σάρκα ἡ κεκλᾶσθαι τὸ δστοῦν, δῆλον δῆκου τὸ ἐξ ὅλης καὶ εἶδους συγκείμενον λέγοντες· ἀλλὰ τοῦτο ώς γνώριμον καὶ μηδὲν αὐτῷ λυσιτελοῦν πρὸς τὸ παρὸν παρῆκε. τοῦτο δή αὐτῷ πᾶσαν ἐπιλύσεται ἀπορίαν. εἰ γάρ μάθομεν, δτε φαμὲν τὴν σάρκα ηδῆσθαι, ποίαν φαμέν, δτι τὴν κατὰ 20 τὸ εἶδος καὶ οὐχὶ τὴν κατὰ τὴν ὅλην, εὑρήσουμεν τὰς ἀπορίας πάσας ἐπιλύσεις. εἰ μὲν γάρ τὴν ὅλην, φησίν, εἴποιμεν αὔξεσθαι, οὔτε τὰς ἀπορίας ἐκφεύξομενα οὔτε τὰ ὑπάρχοντα τῇ αὐξήσει σώσομεν· οὔτε γάρ μένει ἡ αὐτὴ ὅλη, οὔτε δτοῦν αὐτῆς μετίζον γίνεται. εἰ δὲ τὸ εἶδος εἴποιμεν αὔξεσθαι, πάντα σώσομεν· ὑπομένει γάρ τὸ αὐτὸν εἶδος· οὐ γάρ 25 ἔστι τῇ κατὰ τὸ εἶδος σαρκὶ τὸ εἶναι ἐν τῷ τοσῆνδε εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ τοιάνδε. εἴπομεν δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. οὐ τὸ εἶδος δὲ χωρὶς ὅλης 30 σφῆσθαι λέγει (τοῦτο γάρ ἀδύνατον), ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἶδος τὸ αὐτὸν σφῆσθαι, ἄν τε πλείων ἡ ὅλη ἡ ἄν τε ἐλάττων, ἡ δὲ ὅλη οὐκέτι ἡ αὐτὴ μένει, εἰ ποτὲ μὲν πλείων ἔστι ποτὲ δὲ ἐλάττων.

p. 321v 24 Δεῖ γάρ νοῆσαι ὁσπερ εἴ τις μετροίη τῷ αὐτῷ μέτρῳ
30 βδῶρ. |

Τὸ μὲν μέτρον ἀπεικάζει τῷ εἶδει, τὴν δὲ ὅλην τῷ μετρουμένῳ. οὐ 26^v πρὸς τὴν αὔξησιν δὲ ἔλαβε τὸ ὑπόδειγμα, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ δεῖξαι τί μέν ε

1 τῶν ἀνομοιομερῶν τὰ δμοιομερῆ Z 4 προσδιωρίσατο GRT 7 τὸ δὲ αὐξόμενον GTa 10 lemma om. hic a, qui pergit τοῦτο μὲν οὖν πρῶτον. δεύτερον δέ (δέ habent, si silentio fides, etiam GT) ἔστιν ὃν 11 προσδιωρίζεται Z 13. 14 καλοῦμεν δέ ποτε καλοῦμεν δὲ (sic) Z 14. 15 φῶμεν—δστοῦν om. add. mrg. T² 15 ante δῆλον iterant ώς δταν GT² 17 παρῆκε. τό γε μὴν δημισθὲν πᾶσαν αὐτῷ ἐπιλύσεται τὴν ἀπορίαν a 21 ἐκφεύξομενα a 23 post αὔξεσθαι iterat οὔτε τὰς ἀπορίας ἐκφεύξομενα Z 24 prius ἐν om. T¹ τοσῆδε et μοχ τοιάδε Z 25 εἴπομεν p. 103, 25 sqq. 28 πλείω GT¹

ἐστι τὸ μένον, τί δὲ τὸ ῥέον. ὡς οὖν ἐπὶ τῶν μετρουμένων κατὰ μὲν τὸ 26^ν μέτρον τὰ αὐτά ἐστι τὰ μετρούμενα, κατὰ δὲ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν ὅλην οὐ τὰ αὐτά, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν τρεφομένων τε καὶ αὐξομένων· κατὰ μὲν τὸ μετροῦν καὶ ὄρίζον, τοῦτο δέ ἐστι τὸ εἰδός, τὰ αὐτά ἐστι, κατὰ 5 δὲ τὴν ὅλην ἀλλοτε ἄλλα. εἰ δὲ νοήσεις ἐπεκτεινόμενον τὸ μέτρον, καὶ ποτὲ μὲν ἔλαττον δεχόμενον ποτὲ δὲ πλεῖον τὸ μετρούμενον, ἀρμόσει καὶ 10 ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τὸ παράδειγμα.

p. 321b25 Οὗτω δὲ αὐξάνεται ἡ ὅλη τῆς σαρκός, καὶ οὐχ ὁ τροφοῦ παντὶ προσγίνεται, ἀλλὰ τὸ μὲν ὑπεκρεῖ τὸ δὲ προσέρχεται.

10 Τὸ οὕτως ἀντὶ τοῦ οὐχ ὑπομένουσα ἡ αὐτή, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἐν τῷ μέτρῳ ὅδωρ τὸ αὐτό ἐστιν, ἀλλ’ ἡ μὲν ἀπορρέουσα ἡ δ’ ἐπεισιοῦσα· καὶ οὐ πάσῃ τῇ προϋπαρχούσῃ ἐπεισκρινομένης τῆς ἐπεισιούσης (οὐδὲ γάρ ὑπομένει), ἀλλὰ κατὰ τι μόριον παρακειμένης. διταν οὖν πλείων ἡ τῆς ἀπορρευσάσης ἡ ἐπεισελθοῦσα, τότε, φησίν, ηὑξῆσθαι λέγεται ἡ τῆς σαρκὸς 15 ὅλη. δῆλον δὲ διτι κατεχρήσατο τῷ τῆς αὐξήσεως ὄντοματι. προσθήκη γάρ τὸ τοιοῦτον ἐστιν, οὐκ αὐξήσις· οὐδὲ γάρ φυλάττει τὰ τῆς αὐξήσεως ἔδια.

p. 321b27 Τοῦ δὲ σχήματος καὶ τοῦ εἴδους ὁ τροφοῦ μορίφ.

Τῆς μὲν ὅλης, φησίν, οὐ παντὶ μορίφ ἡ πρόσκρισις γίνεται, τοῦ μέντοι σχήματος καὶ τοῦ εἴδους παντὶ μορίφ ἡ πρόσκρισις γίνεται· δι’ ὅλου γάρ 20 ἔξογοῦται ἡ σάρξ. τοῦ δὲ σχήματος εἰπεν ἦτοι διὰ τὸ μέτρον (τούτῳ γάρ ὑποδείγματι καὶ εἰκόνι τῆς κατὰ τὸ μέτρον αὐξήσεως ἐχρήσατο, σχηματίζεται δὲ τὸ μέτρον τῷ μετρουμένῳ ὡς ἐπεκτείνεσθαι ἐν τῇ τῆς πλείονος ὅλης διόδῳ ὄμοιώς), ἡ σχήματος εἰπεν διτι ἔκαστον τῶν αὐξομένων ὄντων 25 ὁμοιομερῶν φύσει τι σχῆμα οἰκεῖον ἔχει. οὗτω γάρ καὶ μετὰ τούτων τὸ 25 εἶναι αὐτοῖς· ἄλλο μὲν γάρ σχῆμα ἀστραγάλου, ἄλλο δὲ κνήμης. ὡς οὖν γίνεται ἐτὶ ἀρχῆς μετὰ σχήματος οἰκεῖου, οὕτως καὶ διτι αὔξεται, μετὰ τοῦ φυλάσσειν τὸ σχῆμα αὔξεται· οὐχ οἷόν τε δὲ ἀλλως ἐν τῇ αὐξήσει τὸ αὐτὸ τὸ σχῆμα φυλάττεσθαι, εἰ μὴ πάντη ὄμοιώς αὔξοιτο.

5 καὶ ἐπεκτεινόμενον Z	8 δὲ RZ: καὶ GT: γάρ καὶ a; cf. Ar.	οὐχ οὕτω
οὖν T: οὐχ οὕτως οὖν R	9 ἔρχεται Z	9. 10 προσέρχεται, καὶ οὐχ ὑπομένει
ἡ αὐτὴ etc. a, qui mox ἡ μὲν ἀπορρέει, ἥδ’ ἐπεισέρχεται εἰ ἐπεισκρίνεται ἡ ἐπεισιοῦσα εἰ παρακείται	10 τοῦ FZ: om. GRT	11 ἡ δὲ εἰ δὲ T ¹
scripsi (cf. a supra): ἐπιούσης GRTZ	13 πλείω GRT ¹	12 ἐπεισιούσης
15. 16 γάρ ἐστι τὸ τοιοῦτον Z, qui alterum γάρ om.	16 φυλάττεται τὰ a	γίνεται
17 lemma om. hic a, qui pergit τῆς μὲν οὖν ὅλης φησίν	18. 19 τοῦ μέντοι —	R: om. cett.
20 ἡ σάρξ ἔξογοῦται Z	22 τῷ μετρουμένῳ τὸ μέτρον Z	26 οὕτω a
ὑπεκτείνεσθαι (Ga)	23 αὐξανομένων Z	28 φυλάτ-
σεσθαι R		τε

p. 321b28 Ἐπὶ τῶν ἀνομοιομερῶν δὲ τοῦτο μᾶλλον δῆλον, οἷον 26^η
χειρός, διὰ ἀνάλογον γένεται.

Ὅτι τῶν αὐξομένων ὅτιοῦν μόριον τοῦ εἰδούς αὔξεται, πιστοῦται σαφέστερον ἐπὶ τῶν ἀνομοιομερῶν. δοκοῦσι γάρ τὰ ἀνομοιομερῆ τρανοτέραν 25 φαίνεν τὴν κατὰ τὴν ὄλην καὶ τὸ εἶδος διαφοράν, καὶ μᾶλλον χαρακτηρίζεται κατὰ τὸ εἶδος τὰ ἀνομοιομερῆ (τρανεστέρας γάρ ἔχει τὰς τῶν εἰδῶν ἐνεργείας), τὰ μέντοι ὁμοιομερῆ οὐχ οὖτα σαφῆ τὴν διάκρισιν ἔχει τῆς ὄλης ἀπὸ τοῦ εἰδούς. καὶ πιστοῦται τοῦτο ἀπὸ τῶν τεθνεώτων. τὴν γάρ χεῖρα τοῦ τεθνεώτος οὐδεὶς ἀν εἴποι κυρίως χεῖρα εἶναι, εἰ μὴ οὗτως 10 ὡς καὶ τὴν λιθίνην ἢ τὴν γεγραμμένην (οὐ γάρ ποιεῖ τὸ τῆς χειρὸς ἔργον), τὴν μέντοι σάρκα καὶ τὸ δοστοῦν ἔτι δοκοῦμεν τὴν αὐτὴν εἶναι, οἷα ἣν 20 καὶ ἡ τοῦ ζῶντος, ἐπειδὴ μὴ τρανεῖς αἱ τούτων ἐνέργειαι. ἐπεὶ οὖν τρανέστερα τὰ εἰδῆ ἐπὶ τῶν ἀνομοιομερῶν, σαφέστερόν ἐστιν ἐπ' αὐτῶν ἴδειν 25 καὶ διὰ τὸ εἶδός ἐστι τὸ αὐξόμενον καὶ ὅτιοῦν αὐτοῦ μόριον ἰσοτίμως 15 αὔξεται. διαν γάρ εἰπωμεν τὴν χεῖρα γένεσθαι ἢ τὸ πρόσωπον, οὐ τὴν ὄλην τῆς χειρὸς εἴπομεν. ἀλλὰ τὸ εἶδος· ἡ γάρ χεῖρ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ εἰδούς μᾶλλον εἰσὶ παραστατικὰ ἢ τῆς ὄλης. καὶ τὸ πρόσωπον λέγοντες γένεσθαι, οὐ μᾶλλον τὴν ῥίνα φαμεν τοῦ δρυμαλμοῦ, ἀλλ' ὁμοτίμως 35 ἔκαστον τῶν μορίων τοῦ προσώπου αὔξεται. ἀλλὰ καὶ ἔκαστου μορίου 20 ἰσοτίμως τὰ μόρια αὔξεται. ὁμοτίμως γάρ ἡ πᾶσα ῥίς αὔξεται. ὁμοίως καὶ τῆς χειρὸς ἔκαστος δάκτυλος, καὶ ἔκαστου δακτύλου σκυταλὶς ἔκαστη.

p. 321b32 Ὡστε ἐστι μὲν ὡς ὅτιοῦν τῆς σαρκὸς γένεται, ἐστι δὲ ὡς οὕ.

Ἐπεὶ γάρ ἡ σάρκη διχῶς λέγεται καὶ κατὰ τὴν ὄλην καὶ κατὰ τὸ εἶδος, 25 κατὰ μὲν τὴν ὄλην οὐχ ὅτιοῦν γένεται τῆς σαρκός, κατὰ δὲ τὸ εἶδος ὅτιοῦν γένεται.

p. 321b35 Μετίζον μέντοι τὸ δλον γέγονε προσελθόντος μέν τινος, 39
διὰ καλεῖται τροφὴ καὶ ἐναντίον.

Εἰπάν τερὶ τοῦ αὐξομένου τί ποτέ ἐστιν, διὰ οὐχὶ ἡ ὄλη ἀλλὰ τὸ 30 εἶδος, νῦν βούλεται εἰπεῖν καὶ περὶ τοῦ αὔξοντος τί ποτέ ἐστιν. ἀνάγκη 45

1 lemma om. hic a, qui pergit ὅτι δὲ τῶν αὐξομένων δὲ post ἐπὶ collocant Aristotelis libri praeter E 3 αὐξανομένων Z 5 καὶ κατὰ τὸ εἶδος a 5. 6 καὶ μᾶλλον—ἀνομοιομερῆ om. mg. add. T² 6 τρανοτέρ^ρ Z 7 ἐνεργείας] διαφοράς Z 8 τεθνεότων et mox τεθνεότος GT 12 ἐπεὶ μὴ Za τραναὶ αἱ Z 14 ὅτι ὅτιοῦν Z ισοτίμως GT 15 αὔξεσθαι a ἢ πρόσωπον Z 16 εἴπομεν] λέγομεν a 19 αὔξεται induxiternim 20 ισοτίμως T 22 lemma om. hic a 24 γάρ] οὖν a καὶ κατὰ τὸ εἶδος καὶ κατὰ τὴν ὄλην tr. Z 25 κατὰ μὲν] καὶ κατὰ μὲν GT: κατὰ μὲν οὖν Z 29 οὐχ Z

δὲ τοῦτο ἡ σῶμα εἶναι ἡ ἀσώματον. οὗτοι μὲν οὖν ἀσώματον οὐκ ἔστιν 26v
 ἀλλὰ σῶμα, ἥδη ἔδειξε· νῦν δὲ ζητεῖ ποῖον σῶμα, πότερον ὅμοιον τῷ
 αὐξομένῳ ἢ ἀνόμοιον καὶ ἐναντίον. καὶ φησιν οὗτοι κατά τι μὲν ὅμοιόν
 εἰστι τῷ αὐξομένῳ τὸ αὐξόν, κατά τι δὲ ἀνόμοιον καὶ ἐναντίον. δυνάμει
 5 μὲν γάρ ὅμοιον, ἐνεργείᾳ δὲ ἐναντίον. ἐπειδὴ γάρ τὸ αὐξόμενον προσθήκῃ
 τινὸς ὅμοίου αὐξέσται (τὴν γὰρ σάρκα σαρκὶ δεῖ αὐξῆσθαι καὶ τὸ ὅστον
 ὀστῆ), διὰ τοῦτο ἀνάγκη ὅμοιον εἶναι τὸ αὐξόν τῷ αὐξομένῳ. ἀλλὰ 50
 ἐπειδὴ πάλιν τὴν τροφὴν δεῖ παθεῖν ὑπὸ τρεφομένου καὶ αὐξομένου, πάσχει
 δὲ οὐ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὅμοίου ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, διὰ
 10 τοῦτο πάλιν δεῖ τὸ τρέφον καὶ αὐξόν ἐναντίον εἶναι τῷ τρεφομένῳ καὶ
 αὐξομένῳ. ὥστε εἰ δεῖ παθεῖν τὸ αὐξόν ὑπὸ τοῦ αὐξομένου καὶ οὕτω
 μεταβάλλειν εἰς τὴν ἐκείνου οὐσίαν, ἀνάγκη δυνάμει μὲν ὅμοιον εἶναι,
 ἐνεργείᾳ δὲ ἐναντίον. δυνάμει οὖν οὖσα ἡ τροφὴ ὅμοία τῷ τρεφομένῳ τε
 καὶ αὐξομένῳ, προσκριθεῖσα αὐτῷ καὶ παθοῦσα ὑπ’ αὐτοῦ, | διπερ ἦν 27v
 15 δυνάμει (ἥν δὲ ὅμοία), τοῦτο ἐνεργείᾳ γενομένη καὶ ἐξομιλθεῖσα τρέψει
 τε καὶ αὔξει τὴν σάρκα καὶ τὸ ὅστον καὶ τῶν ἀλλων ἔκαστον. μεταβάλλει
 δὲ ἡ τροφὴ οὐκ αὐτῇ καθ’ αὐτήν, οὐδὲ χωρὶς οὖσα τοῦ τρεφομένου καὶ
 αὐξομένου. οὐ γάρ σάρκη προσελθοῦσα τῇ σαρκὶ, οὕτω τρέψει αὐτὴν καὶ
 αὔξει. εἰ μὲν γάρ πρὸν προσκριθῆναι τὴν τροφὴν τῷ τρεφομένῳ μετέβαλεν
 20 εἰς τὴν ἐκείνου οὐσίαν, γένεσις μᾶλλον ἦν τὸ τοιοῦτον, οὐκ αὔξησις. ἀλλὰ
 δεῖ τὴν τροφὴν πρότερον μιχθῆναι τῷ τρεφομένῳ, εἴτα παθοῦσαν ὑπ’
 ἐκείνου μεταβάλειν εἰς τὴν αὐτοῦ οὐσίαν. ὥσπερ γάρ εἰ τῷ καιομένῳ
 πυρὶ ὑποθίμημεν ἕλα, εἴτα παθόντα αὐξήσουσι τὴν φλόγα, τότε φαμέν
 αὐξῆσιν πυρὸς γεγενῆσθαι· εἰ δὲ ἔξωθεν ὑφάψωμεν τὸν ἕλαν, εἴτα ἐπιθῶμεν
 25 ἡμμένον τῇ ἑέρᾳ φλογί, γένεσιν καὶ προσθήκην ἀν εἴποιμεν γεγενῆσθαι
 πυρός, οὐκ αὔξησιν· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν αὐξομένων κυρίως ἔχει. εἰ μὲν
 μεταβάλλουσα ἡ τροφὴ εἰς σάρκα οὕτω προσετίθετο τῇ σαρκὶ, γένεσις ἀν 30
 ἦν σαρκὸς καὶ πρόσθεσις, οὐκ αὔξησις· νῦν δὲ οὐ τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ
 πρότερον προσκρίνεται ἡ τροφὴ τῷ ὑποκειμένῳ, εἴτα μεταβάλλει εἰς τὴν
 30 ἐκείνου οὐσίαν ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ φύσεως.

p. 322a4 Ἀπορήσειε δ' ἄν τις καὶ ποιόν τι δεῖ εἶναι τὸ φῶτὸν αὐξά-
 νεται.

Τὸν δέ ἀντὶ τοῦ γάρ ἀκουστέον· ὡς γάρ ἥδη λελυκὼς τὴν ἀπορίαν,
 οὕτως ἐπήγαγε τοῦτο. εἰπὼν γάρ οὗτοι τὸ αὐξόν πῃ μὲν ὅμοιόν εἰστι τῷ

1 ἡ alterum om. Z	5 γάρ (post μὲν) om. Z	6 τὴν μὲν γάρ GT	8 δεῖ τὴν
τροφὴν Z	ὑπὸ τοῦ τρεφομένου α	10 τὸ αὐξόν καὶ τρέφον ετῶν τῷ αὐξομένῳ	
καὶ τρεφομένῳ α	12 μεταβάλειν R	13 οὖν] μὲν Z	14 προσκριθῆναι GT
15 τοῦτω R	19 τρεφομένῳ RZ: αὐξομένῳ GTa	20 ἦν μᾶλλον Z	23 αὐξή-
σουσι RZ: αὐξήσωσι GT: αὐξήσαιεν α
ἐπιθίμημεν α	27 fort. μεταβάλοῦσα	24 ὑφάψωμεν Z: ὑφάψαι μὲν (sic) α	31 lemma om. hic a, ubi ἐν δὲ τῷ ἀπορήσει
(sic) δ' ἄν τις, δὲ ἀγτὶ τοῦ γάρ ἀκουστέος etc. καὶ om. Ar.; cf. p. 116, 3
33 τὸν (τ') R: τὸ GTZ	λέλυκε R	34 ποτ Z	

αὐξομένῳ πῃ δὲ ἀνόμοιον, δυνάμει μὲν δμοιον ἐνεργείᾳ δὲ ἀνόμοιον, καὶ 27^r
τὸ ζητούμενον λέσχας. οὗτος ἐπήγαγε τὴν ἀπορίαν, ὡσανεὶ ἔλεγε ‘καὶ γάρ 15
ἀπορήσειν ἄν τις ποῖον τι δεῖ εἶναι τὸ αὖτον, πότερον δμοιον τῷ αὐξομένῳ
ἢ ἀνόμοιον’. εἰτα ὡς ἐκ τῶν ἥδη εἰρημένων προεπιλελυκῶς τὴν ἀπορίαν,
5 ἐπήγαγεν φανερὸν δὴ δτι δυνάμει ἐκεῖνο ἐστιν, εἰδῆλον δτι ἐντελεχείᾳ ἄλλο
τι ἔσται, ἄλλο δὲ οὐ τὸ τυχόν· οὐ γάρ πάσχει τὸ τυχόν ύπο τοῦ τυχόντος,
ἄλλὰ τὸ ἐναντίον ύπο τοῦ ἐναντίου. ἢ γάρ μετέχει ἐναντίον τῷ ύποκει-
μένῳ ἢ τροφῇ, ταύτῃ πάσχει ύπ’ αὐτοῦ.

20

10 p. 322^a6 Φθαρὲν δὴ τοῦτο σάρκε γέγονεν.

Τὸ γάρ δυνάμει δμοιον τινι, ἵνα γένηται ἐνεργείᾳ δμοιον, δεῖ φθαρῆναι
καὶ ἀποβαλεῖν μὲν δ πρότερον ἢν ἐνεργείᾳ, γενέσθαι δὲ τοῦτο ἐνεργείᾳ
δπερ ἢν τότε δυνάμει.

p. 322^a7 Οὐκοῦν οὐ τοῦτο αὐτὸ καθ’ αὐτό· γένεσις γάρ ἀν ἢν,

15

οὐκ αὔξησις.

Εἰ δεῖ τὸ αὖτον φθαρὲν γενέσθαι τῷ αὐξομένῳ δμοιον, οὐ δεῖ
αὐτὸ καθ’ αὐτὸ φθαρῆναι· γένεσις γάρ τὸ τοιοῦτον, οὐκ αὔξησις. καὶ
ἄμα διὰ τούτων διαφορὰν γενέσεως ἡμῖν καὶ αὔξησεως παραδίδωσιν, δτι
ἡ μὲν γένεσις αὐτῆς καθ’ αὐτήν ἔστι μεταβολὴ τῆς ὅλης, ἡ δὲ αὔξησις
20 μεταβολὴ ἔστι τῆς ὅλης τοῦ αὐξομένου, οὐκ αὐτῆς καθ’ αὐτήν ἀλλ ἐν τῷ
αὐξομένῳ μεταβαλλούσης.

p. 322^a8 Ἀλλὰ τὸ αὔξόμενον τούτῳ.

Τουτέστιν ‘ἄλλὰ τὸ αὔξόμενον τούτῳ μεταβάλλει’· ἐπὶ μὲν γάρ τῆς
γενέσεως αὐτή καθ’ αὐτήν ἡ ὅλη μεταβάλλει ἐκ τοῦ μὴ ὅντος εἰς τὸ δν, ἐπὶ²⁵
δὲ αὔξησεως τὸ αὔξόμενον τῇ ὅλῃ προσκριμείσῃ μεταβάλλει. παθούστης δηλον-
ότι ύπὸ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ δυνάμεως καὶ γενομένης τοῦτο ὑπερ ἐκεῖνό ἔστιν.
Ἄμα τε οὖν ἡ τε ὅλη παθοῦσα ύπ’ αὐτοῦ μεταβέβληκεν εἰς αὐτό, κάκενο ταύτη
μεταβέβληκεν εἰς μετέριον μέγαθος. οὐκ ἀνεύ οὖν γενέσεως οὐδὲ ἡ αὔξησις. ἀλλ 30
ἐπειδὴ μὴ καθ’ αὐτήν ἡ ὅλη μεταβάλλει. ἀλλ ἐν ἐκείνῳ γενομένη ἐξομοιοῦται

1 ποὶ Z 5 ἐκεῖνος T: om. a 7 ἄλλο δε] ἀλλ οὐδὲ R 8 ύπὸ τοῦ ἐναντίου Z
ἐναντίου Za: ἐναντίον GRT 9. 11 αὐτοῦ. εἰτα φησίν, δτι τὸ δυνάμει a φθαρὲν RZ:
φανερὸν GT 11 τινι—δμοιον om. Z 14 lemma om. hic a, ubi εἰ οὖν δεῖ etc.
οὐ τοῦτο αὐτὸ RZ: οὐ GT: cf. Arist. ἀγ om. R 17 καθ’ ἐαυτὸ Z
18. 19 δτι—μεταβολὴ τῆς ὅλης om. add. mg. T² 22. 23 lemmate hic omissio pergit
αὐτὸ οὖν φησι τὸ αὔξόμενον τούτῳ μεταβάλλει a 22 αὔξανόμενον Arist. 27 ἡ
τε] ἡ a 28 μετέω GT

αὐτῷ, ἐπίδοσις μᾶλλον τοῦ εἰδούς καὶ αὕτης, οὐ γένεσις λέγεται· οὐ γάρ 27^τ τὸ μὴ ὃν γίνεται, ἀλλὰ τὸ ὃν εἰς μεῖζον ἐπιδίδωσι μέγεθος.

p. 322a8 Τί οὖν παθὸν ὑπὸ τούτου ηὔξηθη; ἢ μιχθέν, ὥσπερ εἰ οὖν φέπιχέοι τις ὅδωρ, ὁ δὲ δύνατος οὗνον ποιεῖν τὸ μιχθέν. 31

5 Εἰπὼν περὶ τοῦ αὐξομένου τί ποτέ ἔστιν, ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ αὔξοντος, λέγει καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν γίνεται ἡ αὔξησις. δεῖ γάρ, φησί, μιχθῆναι τὸ αὔξον καὶ τὸ αὐξόμενον. μιχθὲν γάρ τὸ αὔξον τῷ αὐξομένῳ, 10 καὶ μεταβαλλὸν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ αὐξόμενῳ φυσικῆς δυνάμεως εἰς τὴν τοῦ αὐξομένου οὐσίαν, οὕτω ποιεῖ τὴν αὔξησιν, ὥσπερ ὃν εἴ τις πίθον 10 οὗνον, δύναμιν ἔχοντος πᾶν τὸ ἐπιχεύμενον μεταβάλλειν εἰς αὐτὸν καὶ ἐξομιτῶν, ἐπιχέη ὅδωρ· μιχθὲν γάρ τὸ ὅδωρ καὶ μεταβαλλὸν ὑπὸ τῆς τοῦ οὗνον δυνάμεως εἰς τὴν αὐτοῦ οὐσίαν, ηὔξησε τὸ τοῦ οὗνον ποσὸν καὶ εἰς μείζονα ὄγκον μετέβαλε. καὶ ὥσπερ τὸ πῦρ ἀψάμενον τοῦ καυστοῦ μετέβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν καὶ ταύτῃ μεῖζον ὑπὲκείνου γέγονεν, 15 15 οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν αὐξομένων ἔχει. ἂμα δὲ διὰ τούτων καὶ τὸ ποιητικὸν τῆς αὔξησεως αἵτιον παραδέδωκεν, λέγω δὴ τὴν θρεπτικήν τε καὶ αὐξητικὴν τῆς φυγῆς δύναμιν. δῆλον δὲ ὅτι οὐκ ἐπειδὴ πᾶν ὄτιον μόριον αὔξεται τοῦ αὐξομένου, δεῖ καὶ τὸ αὔξον παντὶ μιχθὲν διελθεῖν (ἢ γάρ κενὸν ἔσται τὸ δλον, ἢ σῶμα διὰ σώματος χωρήσει), ἀλλ' ίκανὸν κατά 20 τινα μόρια τῆς προσκρίσεως γενομένης κατὰ πᾶν τὴν αὔξησιν γενέσθαι, ὥσπερ καὶ τὸ κενούμενον πάντῃ ῥύτιδούμενον ὄραται καίτοι κενουμένου τῶν πληρῶν μορίων οὐχ ἄμα πάντων, ὥσπερ ἐπὶ τῶν φλεβοτομουμένων 25 ἔχει διὰ τὸ συνεφέλκεσθαι τῷ κενούμενῷ μορίῳ τὸ τοῦ δλοῦ σώματος αἴμα. οὕτω δῆπον καὶ ἐπὶ τῶν αὐξομένων κατά τινα μόρια τῆς προσκρίσεως 25 γενομένης ἢ πρόσθετις πάντῃ γίνεται τοῦ προστυμμένου δεὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ προωθοῦντος, οὐ διαδυσμένου δι' αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ τοῦ σωλήνος ἔχει τοῦ τῷ πλείστῳ ὅδατι συνεκτεινομένου· ἐν παντὶ γάρ τῷ σώματι συγκατέσπαρται τις ὑγρότης θρεπτικὴ τοῦ ὑποκειμένου καὶ πεφυκυῖα μεταβάλλειν εἰς τὴν ἑκείνου οὐσίαν. τῆς οὖν τρισφῆς ὑγρᾶς οὐσῆς καὶ μιγρυμένης τῇ προύπο- 27 ν κειμένῃ ἐν τῷ σώματι ὑγρότητι συμβαίνει κατὰ ἀναλογίαν πάντῃ αὐτὴν ἐπιδιόνται, οὐ διωύστης ἑκείνης πάντῃ, ἀλλὰ προωθούσης τὴν πρὸ αὐτῆς, κακείνης πάλιν τὴν πρὸ αὐτῆς, καὶ οὕτω τῆς θλητοῦ πλείονος γενομένης πανταχοῦ εἰς μείζονα ὄγκον τὸ εἶδος ἐπιδίδωσιν. ἔκαστῳ γάρ τῶν μορίων

2 εἰς μεῖζον om. Z 3 παθῶν Ra 4 εἰ οὖν RZ: οὖν φ GTa 5 ἐπιχέει τις R: ἐπήκθη τι Z: ἐπιχέη τις GT: εἰ τις ἐπιχέοι α δύναται Z; ceterum cf. Ar. 5 εἴπωμεν R 7 τῷ T 8 μεταβαλλὼν Z¹: μεταβαλλὸν T¹; sim. 11 μεταβαλλὸν et 13 μετέβαλλε GT¹ 10 οὗνον, δύναμιν RZ: οὗνον GTa 9 ἔχοντα libri μεταβάλλειν (δύναμεν) α αὐτὸν a: αὐτὸν cett. 11 ἐπιχέει R 13. 14 τοῦ καυστοῦ κατέβαλεν GT¹ 16 αἵτιον τῆς αὐξησεως Z 20 προσκρίσεως et 25 πρόσθετις R 21 κενούμενον Z 22 ὥσπερ καὶ ἐπὶ GTa 25 γενομένης Z 26 οὐ διὰ δύο μὲν οὐ δι' R 31 πάντῃ et τὰ (πρὸ τὴν) R 32 κακείνης—αὐτῆς om. R οὕτως T

μετ' οἰκείου σχῆματος ὑπάρχει τὸ εἶναι, διπερ πανταχοῦ τῆς ὅλης πλεονα- 27^η
 ζούσης εἰς μείζονα ἐπιδιδωσιν ὄγκον. ὡς γὰρ ἔξι ἀρχῆς μετὰ τοῦ οἰκείου
 σχήματος ἔκαστον τῶν μορίων ὑπεστήσατο ἡ φύσις. οὕτω μετὰ τούτου καὶ 6
 αὐτῶν πρόνοιαν καὶ φυλακὴν ποιεῖται. διτὶ μὲν οὖν τὸ εἶδος τὸ κατὰ τὸ
 σχῆμα κατὰ πᾶν ὑτιοῦν μόριον ισοτίμως ποιεῖται τὴν τροφὴν καὶ τὴν
 αὔξησιν, τροφῆς μὲν οὖσης τῆς τοῦ εἰδούς διαμονῆς, αὐξήσεως δὲ τῆς εἰς
 μείζον ποσὸν ἐπιδόσεως, οὕτως ἂν προβαίνων ὁ λόγος εὐδοίη. ἐπὶ δὲ τοῦ
 οὐσιώδους εἰδούς, οἷον τοῦ τῆς σαρκὸς ὡς σαρκὸς ἡ τοῦ δστοῦ (ὡς δστοῦ),
 πῶς ἂν σωμείη τὸ τρέφεσθαι τὰ εἰδῆ ταῦτα ἡ τὸ αὔξεσθαι; εἰ γὰρ πᾶν μὲν 10
 10 διτιοῦν τῆς σαρκὸς μόριον εἰδοπεποίηται, τὸ δὲ τρεφόμενον καὶ αὐξόμενον
 σώματι τρέφεται τε καὶ αὔξεται, πῶς ἂν σωμείη τὸ ὅλην δι' ὅλης τρέφε-
 σιται τὴν σάρκα; εἰ γὰρ δεῖ τρεφομένῳ προσκρίνεσθαι τὸ τρέφον, τὰ μόρια
 ἄρα οὓς μὴ προσκριθῆ οὐ τραφήσονται. ἀλλάνταν δὲ παντὶ προσκριθῆναι.
 οὐδὲ πᾶν ἄρα μόριον τραφήσεται τε καὶ αὔξηνθεται. πᾶς δὲ ἂν πᾶν 15
 15 διτιοῦν μόριον τοῦ τῆς σαρκὸς εἰδούς αὔξηθεται; δλον μὲν γὰρ ὡς δλον 15
 οὐκέτι. οὐδὲ γὰρ παντὶ μορίῳ τῆς σαρκὸς ἡ προσθήκη μείζων γέγονεν,
 ἔκαστον μέντοι μόριον τῆς ὅλης γέγονεν ἐν φῷ δὲ προσθήκη μὴ γέγονεν
 ὅλης, οὐδὲ μεταβολὴ εἰς τὸ δμοιον. ὕστε οὐδὲ εἰς μείζονα ὄγκον ἐπίδοσις.

Μήποτε δὲ οὐδὲ ὅλως τρέφεσθαι οὐδὲ αὔξεσθαι τοιοῦτον εἶδος (δεῖ) 20 λέγειν. ἀλλὰ μόνον πλεῖον γεγονέναι. εἰ γὰρ τρέφεται μὲν καὶ αὔξεται σώματι μεταβάλλοντος αὐτοῦ εἰς τὴν ἔκεινου οὐσίαν, σῶμα δὲ διὰ σώματος γωρησαι ἀδύνατον, ἀλλο ἔσται δήπου τὸ γενόμενον ὅμοιον αὐτῷ καὶ συμ- 25 φυόμενον, οὐ μέντοι τὸ προϋπάρχον προσέλαβέ τι παρὰ τοῦ ἐπεισελθόντος, οὗτε εἰδός τι οὔτε μέγεθος. καὶ εἰ ἔκαστον τῶν τῆς σαρκὸς μορίων ἔξι 25
 25 ὅλης ἔστι καὶ εἰδούς, τοῦ εἰδούς ἐν τῇ ὅλῃ τὸ εἶναι ἔχοντος, εῦδηλον δήπου διτὶ τῆς ὅλης ἀπορρεούσης τῆς σαρκὸς συναπέρχεται καὶ τὸ εἰδός τὸ ἐν ἔκεινῃ τὸ εἶναι ἔχον· οὐδὲ γὰρ δὴ τῆς ὅλης χωρισθείσης ἐναπομένει τὸ ἀτομον εἰδός, διπερ ἐν ἔκεινῃ ὑφειστήκει. εἰ δὲ συναπέρχεται τῇ ὅλῃ τὸ εἰδός, καὶ ἔκαστον τῶν τῆς σαρκὸς μορίων καὶ τῶν λοιπῶν τοιοῦτον ἔστι, 30 τὸ μὴ μένον ἄρα οὔτε τρέφοιτο ἀν οὔτε αὔξοιτο, τῷ δὲ μένοντι προσε-
 τέμη τὸ γενόμενον, εἰ μὴ τις κατὰ ποιότητα τρέφεσθαι λέγοι τὴν σάρκα καὶ τὰ λοιπά, τῆς τροφῆς τῇ παραθέσει δρώσης κατὰ τὰς ποι-
 ὀτητας καὶ ὑγραινούσης καὶ θερμαινούσης τὰ παρακείμενα σώματα. ἀλλὰ ταύτη θρέψις μὲν σφύζοιτο ἀν σαρκὸς καὶ τῶν λοιπῶν, αὔξησις δὲ

3 τούτου] τοῦτο a 4 διτὶ εἰ μὲν GT 4. 5 τὸ κατὰ σχῆμα T 5 ισοτόμως GT 7 ἐπὶ
 scripsi: περὶ libri 8 ἢ R: ἢ 'GTZ'a ὡς δεῖτο addidi 11 ὅλη Za: δλον
 GRT 12 δεῖ] δὴ GT τὸ τρέφον, τὰ μόρια RZ: τὸ τρέφοντα μόρια T: τὰ τρέφοντα
 μόρια (G)a 16 οὐκέτι—προσθήκη ponit post μέντοι μόριον (v. 17) R προσθήκης a
 μείζον R 18 μεταβολὴ a 19 τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι Z τὸ τοιοῦτον a δεῖ addidit
 a: λέγειν γρὴ Z 21 αὐτοῦ om. Z 22 ἀλλο δήπου ἔστι Z: ἄρα pro ἔσται solito
 errore R ὅμοιον om. Z 26 συναπέρχεται R: συνείχεται G: συνέρχεται εκ
 corr. T²: συνέχεται (Z)a 29 εἶδος τὲ καὶ GT 30 τὸ μὴ νέμον ἄρα G: τὸ μὴ
 ov' οὔτε μ/ γὰρ μέγεθος τρέφοιτο etc. T² in eras. 31 λέγει et 34 ἀν σώζοιτο Z

οὐκέτι. τὸ γὰρ ποιότητι μόνη ὑγραῖνον ἡ θερμαῖνον οὐ μεῖζον ποιεῖ 27^v κατὰ μέγεθος τὸ πάσχον ὅπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ ποιότητα μόνον ἀλλοιοὶ 30 αὐτό. ὅστε οὐκ ἀν σφύζοιτο ἐπὶ τοῦ οὐσιώδους τὸ πᾶν ὄτιον μόριον ηὔξησθαι λέγειν. τὸ μὲν γὰρ ὅλον μεῖζον γέγονεν, πᾶν δὲ μόριον οὐκέτι· 5 οὐδὲ γὰρ παντὶ προσμήκη γέγονε καὶ μεταβολή, μᾶλλον δὲ ἐν οὐδενί, ἀλλὰ παράθεσις μόνον καὶ ἔνωσις, ὥσπερ εἰ Ὀδωρ ὄδατι ἐνωθείη. μήποτε οὖν τὸ λέγειν πᾶν μόριον μεῖζον γίνεσθαι καὶ τρέφεσθαι οὐκ ἀληθές ἔστιν οὕτω λεγόμενον, ὡς αὐτοῦ καθ' αὐτὸν παντὸς ἐλαχίστου μορίου τρεφομένου καὶ ἐπιδιδόντος ἀλλ' ὥσπερ οὐ παντὶ μορίῳ πρόσθεσις γίνεται τροφῆς, διὰ δὲ τὴν 10 τοῦ ὅλου συνέχειαν ὅλως προστίθεσθαι λέγεται, καὶ οὕτω τοῦ ὅλου μεῖζονος γενομένου διὰ τὸ ὅλον εἶναι τὸ ἐκ πάντων συγκείμενον τῶν μερῶν εἰκότως καὶ μέρος ἔκαστον τῇ ὄλοτητι συνεπεκτείνεσθαι λέγεται, οὕτω καὶ τοῦ ὅλου τρεφομένου καὶ τὴν ἑαυτοῦ σφύζοντος ἰδέαν [καὶ δι] καὶ μόριον τῆς σαρκὸς καὶ τῶν λοιπῶν τρέφεσθαι λέγεται συμφυλασσόμενον τῷ ὅλῳ.

15 p. 322^a16 Ποσὸν δὲ τὸ μὲν καθόλου οὐ γίνεται, ὥσπερ οὐδὲ 40 ζῆτον δι μήτ' ἄνθρωπος μήτε τι τῶν καθ' ἔκαστα.

Ἐπειδὴ ἡ αὔξησις ποσοῦ ἔστι γένεσις, εἴπε δὲ τὴν αὔξησιν σώματι γίνεσθαι καὶ οὐκ ἀσωμάτῳ, ἵνα μὴ τις εἴποι δι τοῦ πᾶν τὸ γινόμενον ἔξ οὐ τοιοῦδε γίνεται, ἔδει καὶ τὸ ποσὸν ἐκ μὴ ποσοῦ γίνεσθαι, νῦν δὲ συμ- 20 βαίνει ποσὸν ἐκ ποσοῦ γίνεσθαι (ἥ γὰρ ὅλη τοῦ αὐξομένου ἐνεργείᾳ ἔστιν ποσῆ), φησὶν οὖν πρὸς τοῦτο δι τοῦ εἰ μὲν ἦν τῶν καθόλου γένεσις, ἔδει τῷ ὅντι τὸ γινόμενον ποσὸν τι ἐκ μὴ ποσοῦ γεγονέναι, ἐπειδὴ δὲ οὔτε ποσοῦ καθόλου γένεσίς ἔστιν οὔτε ἄλλου τινὸς τῶν καθόλου, οὐδὲν ἀτοπὸν τὸ γινόμενον ποσὸν ἐκ ποσοῦ γεγονέναι. τι γὰρ ποσὸν ἐκ τινὸς ποσοῦ 25 γίνεται, ὥσπερ καὶ τὶ ζῆτον ἐκ τινὸς ζώου· οὐδὲν γὰρ τῶν καθόλου τὸ εἶναι καθ' αὐτό, ἀλλ' ἐν τοῖς καθ' ἔκαστα τὸ εἶναι ἔχουσι. τὸ οὖν γινόμενον ποσὸν τὶ ποσόν ἔστιν, οἷον σάρκη ποσὴ ἡ διστοῦν ποσόν. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν 50 ποσὴν σάρκα ἐκ ποσοῦ αἵματος γενέσθαι καὶ ἄλλου ἄλλο. καὶ δι τοῦ μὲν τῶν καθόλου οὐδὲν γίνεται, ἐπειδὴ μηδὲ ὑφέστηκε τι καθ' αὐτὸ τῶν 30 καθόλου, πρόδολον· νῦν δὲ οὐ διὰ τοῦτο ἐκ μὴ ποσοῦ ποσὸν οὐ γίνεται. καὶ γὰρ τοῦ καθόλου ἀνθρώπου μὴ γινομένου καὶ τοῦ καθόλου ζώου, δημος γοῦν ἔξ οὐκ ἀνθρώπου γίνεται ἀνθρώπος καὶ ἔξ οὐ ζώου ζῆτον· οὐ ζῆτον γὰρ τὸ σπέρμα οὐδὲ ἄνθρωπος. καὶ οὐ δῆποι ἐκ τινὸς μὲν οὐκ ἀνθρώπου

2 ἀλλὰ κατὰ] ἀλλ' ἡ (ἢ T) μετὰ GT

5 μᾶλλον] μένον δι G: μ̄ (h. e. μὲν) δι T

6 εἰ om. Za 7 ὕδωρ φέροντι ἐνωθείη T 8 αὐτοῦ] αὐτοῦ παντὸς ἐλαχίστου R¹ 9 πρόθεσις εἰ 10 προτίθεσθαι T¹

10 ὅλως] ὅλω R 13 σώζοντας Z καὶ δι τοῦ καὶ τὸ a, qui mox συμφυλασσο- μένου τοῦ ὅλου: equidem delevi καὶ δι τοῦ et codicium τὸ ὅλον mutavi in τῷ ὅλῳ

16 μήτε ἄνθρωπος R 20 οὐδὲν εἴπη a 21 φησὶν οὖν] φησὶ a 23 οὐδὲν ἀτοπὸν T¹ 29. 30 τι τῶν καθόλου καθ' αὐτὸ Z 32 ἔξ (post γοῦν) om. GT

τινὸς δὲ ἀνθρώπου, ἀλλ’ ἀπλῶς ἐξ οὐκ ἀνθρώπου καὶ ἀπλῶς | ἐξ οὐ 28^τ
 ζῷου. οὐχ οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ ἔχει· οὐ γάρ ἐξ ἀπλῶς μὴ ποσοῦ
 ποσὸν γίνεται, ἀλλ’ ἐκ τινὸς ποσοῦ τὸ ποσόν. ὥστε ἔχει διαφορότητα πρὸς
 τὰ λοιπά. τὸ μὲν γάρ σπέρμα μὴ ὃν ζῷον γίνεται ζῷον, καὶ μὴ ὃν
 5 ἄνθρωπος γίνεται ἄνθρωπος, οὐ μέντοι μὴ ὃν ποσόν τι γίνεται ποσόν,
 ἀλλὰ πάντας τὶ ποσὸν ὃν ἄλλο γίνεται ποσόν. τούτου δὲ αἰτιον τὸ τὸ μὲν
 ζῷον ὡς ζῷον μὴ εἶναι ἀμετάβλητον μηδὲ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων 5
 μηδέν, τὸ μέντοι ποσὸν ἀμετάβλητον εἶναι, ἐπεὶ καὶ τὸ σῶμα ὡς σῶμα
 ἀμετάβλητόν ἐστιν· οὐδὲ γάρ ὡς σῶμα μεταβάλλει, ἀλλ’ ὡς ἀλήρη ἢ πῦρ
 10 ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. τούτου δὲ πάλιν αἴτιον, διτι ὡς ὅλη προσεγεστέρα
 ὑπέστρωται τοῖς εἰδεσι πᾶσι τὸ τριχῆ διαστατόν.

p. 322a 19 Σάρξ δὲ ἢ χείρ ἢ ὁστοῦν καὶ τούτων τὰ ὄμοιοι μερῆ.
 προσεξέλιθόντος δή τινος ποσοῦ, ἀλλ’ οὐ σαρκὸς ποσῆς.

Τουτέστι σάρξ ποσὴ γίνεται καὶ δοστοῦν ποσόν, οὐχ ἀπλῶς δὲ ποσόν.
 15 γίνεται δὲ ποσὴ σάρξ τινὸς ποσοῦ προσελθόντος ὅπερ δυνάμει ἐστὶ σάρξ,
 οὐ μέντοι σαρκὸς ποσῆς· οὐ γάρ ἔξωθεν σάρξ γίνεται εἴτα προσκρίνεται, 10
 ἀλλὰ προσκριθὲν πρότερον οὕτω γίνεται σάρξ.

p. 322a 20 Ἡι μὲν οὖν δυνάμει τὸ συναμφότερον, οἷον ποσὴ^τ
 σάρξ, ταύτη μὲν αὔξει· καὶ γάρ ποσὴν δεῖ γίνεσθαι καὶ σάρκα·
 20 ἢ δὲ μόνη σάρξ, τρέψει ταύτη.

Εἰπὼν πῶς αὔξησις γίνεται καὶ τί ἐστι τὸ αὐξόμενον καὶ τίνι αὔξεται, 17
 νῦν διαφορὰν τροφῆς καὶ αὐξήσεως βιόλεται παραδοῦναι καὶ τί δήποτε
 τρεφόμεθα μὲν ἀεὶ ἔστ’ ἀν ὕμεν καὶν φύνωμεν, αὐξόμεθα δὲ οὐκ ἀεὶ.
 φησὶν οὖν δεῖ ἡ προσιδῆσα τροφή, εἴτε ἄρτος εἴη εἴτε κρέας εἴτε ἄλλο
 25 διτοῦν, ἔστι μὲν καὶ δυνάμει τοῦτο φῶν πρόσεισιν, οἷον εἰ τύχοι σάρξ, ἔχει 20
 δὲ καὶ ποσόν τι. ἔστιν οὖν καὶ δυνάμει σάρξ καὶ δυνάμει ποσὴ σάρξ.
 οὖσα οὖν ἀμφω δυνάμει, δταν μεταβάλῃ εἰς τὸ ἐνεργεῖη, καθὸ μὲν
 σάρξ ἐνεργήσει, τότε ἔθρεψε μόνον, ηὔξησε δὲ οὐ. ἔστι γάρ τροφὴ ἢ
 τοῦ εἴδους φυλακή, αὔξησις δὲ ἡ τούτου εἰς μείζον μέγεθος ἐπίδοσις.
 30 ὥστε ἡ τροφὴ καὶ ἡ αὔξησις τῷ μὲν ὑποκειμένῳ τὸ αὐτό (ἐν γάρ ἐστι
 τῷ ὑποκειμένῳ τὸ τρέφον τε καὶ αὔξον), τῷ δὲ λόγῳ διάφορον· ἄλλο γάρ
 ἐστιν αὐτῷ τῷ δυνάμει σαρκὶ εἶναι ἢ δοτῷ, καὶ ἄλλο τὸ τοσφῆς εἶναι.

3 διαφερότητα R: διαφορὰ Z 5 τι om. T¹ 6 τὸ τὸ] τὸ τὸν R: τὸ a
 8 ἀμετάβλητόν ἐστιν Z 9 οὐδὲν γάρ R 10. 11 προσεπροσεγεστέρα ὑπέστρωται R

11. 14 διαστατόν, δι’ ὅ φησι σάρξ ποσὴ γίνεται omisso hic lemmate a 12 ἢ δοτοῦν ἢ
 γείρει et mox μὲν δή Aristot. 15 ποσοῦ τινὸς Z 17 ἄλλα] καὶ a 19 γενέσθαι
 Ra; cf. Ar. 20 μόνον a Ar. τρέψει ταύτη γάρ διαφέρει etc. a 23 καὶ RZ: καὶ

Gta 25 δυνάμει μὲν ἐστι Z 27 μεταβάλῃ R: μεταβάλῃ^{βλ} Z: μεταβάλλῃ Gta
 28 ἐνεργήσασα a 32. p. 121,2 τοσῶς εἶναι. τροφὴν δὲ καὶ om. hic lemm. a

p. 322a23 Καὶ γὰρ διαφέρει τροφὴ καὶ αὔξησις τῷ λόγῳ.

28^r

Τροφὴν καὶ αὔξησιν λέγει τὸ θρεπτικόν τε καὶ αὐξητικόν. τοῦτο 25 οὖν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἄμφω τὰς δυνάμεις ἔχει, καὶ δταν μὲν κατ' ἀμφοτέρας ἐνεργῆ, καὶ τρέφει καὶ αὔξει, δταν δὲ κατὰ θατέραν, τρέφει 5 μόνον αὔξει δὲ οὐ. διό, φησί, τρέφεται μὲν ἔστ' ἂν ἦ καὶ δταν φθίνῃ, αὔξεται δὲ οὐκ ἀεί, διότι τότε ὡς μὲν δυνάμει σάρκε ἐνεργεῖ ἡ τροφὴ, ὡς δὲ ποσὴ οὐκέτι. δταν γὰρ πλεῖον ἦ τὸ ἀπορρέον τοῦ ἐπεισιόντος, οὐκέτι κατὰ τὸ ποσὸν ἐνεργεῖ. οὐ τοῦτο δέ φημι δτι οὐ προστίθησί τι κατὰ ποσὸν ἀεὶ ἡ τροφὴ τῷ τρεφομένῳ (οὐ γάρ ποιότητι τρέφει ἀλλ' οὐσίᾳ· 30 10 ὥστε ἀεὶ ποσὸν τι διδωσιν ἡ τροφὴ τῷ τρεφομένῳ μετὰ τοῦ εἶδους), ἀλλὰ τοῦτό φησι τὸ μὴ ἐνεργεῖν κατὰ ποσόν, τὸ μὴ δύνασθαι τῷ ὅλῳ μεριζεῖ προσθήκην τινὰ ποιῆσαι πολλῆς οὐσῆς τῆς ἀπορροῆς ἦ καὶ λέση. δταν μὲν γὰρ λέσην ἦ τὸ ἀπορρέον τῷ ἐπεισιόντι, τροφὴ μόνον γίνεται, οὕτε δὲ αὔξησις οὕτε μείωσις. δταν δὲ πλεῖον εἰσεισι τοῦ ἐξόντος, τροφὴ 15 καὶ αὔξησις. δταν δὲ ἔλαττον, τροφὴ καὶ μείωσις. καὶ γὰρ μειουμένου τοῦ ποσοῦ τὸ εἶδος φυλάττεται, ἐπεὶ μὴ ἔστιν ἐν τῷ τοσφῷ εἶναι τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος, ἀλλ' ἐν τῷ τοιωθῷ.

p. 322a25 Καὶ ἡ τροφὴ τῇ αὔξησει τὸ αὐτὸ μέν, τὸ δὲ εἶναι ἀλλο.

"Ἐν γὰρ οὖσα κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἔχει τι καὶ εἶδος, ἔχει δὲ καὶ 25 20 ποσόν. ἔστι γὰρ δυνάμει σάρκ. ἦ μὲν οὖν δυνάμει σάρκ ἔστι, ταύτη τρέφει. ἦ δὲ ἔστι ποσή, ταύτη αὔξει.

p. 322a26 Ἡι μὲν γάρ ἔστι τὸ προσιὸν δυνάμει ποσὴ σάρκ.

Οὐ τοῦτό φησιν δτι ποσὸν δυνάμει ἔχει, ἀλλ' δτι ὡς ποσὴ σάρκ τὸ δλον τοῦτο δυνάμει ἔστι.

25 p. 322a28 Τοῦτο δὲ τὸ εἶδος ἄνευ ὅλης οἶνον ἀυλός τις δύναμις ἐν ὅλῃ ἔστιν.

'Επειδὴ τὴν τροφήν, δταν τρέφη μόνον αὔξη δὲ μή, κατὰ μόνον

1 καὶ γάρ] cf. supra p. 120,20 et Ar. codd. 4. 5 τρέφη et αὔξη utrobiique R 6 αὔξει δὲ οὐκ ἀλ, διότι τὸ τέως μὲν Z 7 πλέον ἦ τὸ ἐπιρρέον τοῦ ἐπεισιόντος Z 8 φησιν α δτι οὐδὲ Z 9 τὸ ποσὸν Za 9. 10 οὐ γάρ—τρεφομένῳ om. GTa 11 ποσόν, τὸ] ποσὸν τῶ GT: ποσὸν γίνεται, τῷ a 13 ἦ] εἴη GTa μόνον] μὲν a 14. 15 δταν δὲ πλεῖον—μείωσις om. Z 14 δταν δὲ RT: δτε δὲ (G)a 18 lemma om. a, qui pergit ἐν οὖν οὖσα 19 ἡ σάρκ addit ante ἔχει a 21 τρέφη et αὔξη Z 22 lemma om. hic a, qui pergit οὐ τοῦτο οὖν φησιν 23. 25 δυνάμει ἔχει—ἀυλός τις om. Z 23 δυνάμει Ra: δύναμιν GT 25 ὅλης. ὥσθ' οἶνον a 27 τρέφει T¹ αὔξει GT

τὸ εἶδος ἐνεργεῖν ἔφη, κατὰ ποσὸν δὲ οὐκέτι, ἐν φὶ καὶ τὸ εἶναι 28^ε ἔχει (τὸ γάρ μέγεθος ὑπέστρωται ὡς ὅλη τοῖς εἰδέσιν), ἵνα μὴ ὑπο- 40 νοήσῃς διτὶ τῷ ὄντι χωριζόμενον τῆς ὅλης οὐτως ἐνεργεῖ, διπερ ἀδύνατον, αὐτὸ τοῦτο διαρθροῦ, διτὶ τῷ ἴδιῳ λόγῳ ἄυλος οὖσα δύναμις ἐν ὅλῃ 5 τὸ εἶναι ἔχει. μεθ' ὅλης οὖν ὑπάρχον οὐκ ἐνεργεῖ κατὰ τὴν ὅλην, διταν τρέψῃ μὲν αὔξῃ δὲ μῆ. ἦ, ὡς ὁ Ἀλέξανδρός φησι, τὸ τοῦτο δὲ τὸ εἶδος ἀνευ ὅλης ἵστι τῷ 'ἢ τροφή, διταν τρέψῃ μὲν, μῆ αὔξῃ δέ, τὸ εἶδος τηρεῖ ἀνευ προσθήκης ὅλικῆς'.

p. 322a29 Ἐὰν δέ τις προσίη ὅλη.

10 Ἐγταῦθα ὑποστικτέον.

p. 322a29 Οὗσα δυνάμει ἄυλος, ἔχουσα καὶ τὸ ποσὸν δυνάμει, οὗτοι ἔσονται μείζους ἄυλοι.

Πάλιν πότε τὸ προσὶὸν αὔξει φῆσι. λέγει οὖν διτὶ ἐὰν ὅλη τις 45 προσίη, τουτέστι τροφή τις δυνάμει ἄυλος ὑπάρχουσα, τουτέστι δυνάμει 15 ἔχουσα τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος ἢ τὸ τοῦ ὀστοῦ ἢ ἀπλῶς τοῦ τρεφομένου, ἔχουσα δὲ καὶ τὸ ποσὸν δυνάμει, τουτέστι δυναμένη προσθεῖναι τι κατὰ τὸ ποσὸν τῷ τρεφομένῳ, τὸ τηγικαῦτα οἷς πρόσεισιν ἢ τοιαύτη ὅλη μείζους ἄυλοι ἔσονται, τουτέστιν αὔξονται κατὰ τὸ εἶδος καὶ εἰς μεῖζον ἐπιδιόδαι μέγεθος, διπερ ἔστι καὶ τρέφονται ἀμφὶ καὶ αὔξονται. ἀντὶ γάρ 20 τοῦ εἰπεῖν διτὶ μείζους ἔσονται κατὰ τὸ εἶδος (τοῦτο γάρ ἔστι τὸ αὐξό- 50 μενον), εἴπειν διτὶ ἔσονται μείζους ἄυλοι. δυνάμει δὲ τὸ ποσὸν εἰπεν ἀντὶ τοῦ τὸ τηλικοῦτον καὶ αὐξητικὸν δυνάμει· πάντως μὲν γάρ ἡ προσι- οῦσα τροφὴ ποσὴ ἔστιν ἐνεργείᾳ, ὡς ἔδειξεν, οὐ πάντως δὲ τοσαύτη ὡς ἔχειν τὸ αὐξητικόν.

25 p. 322a31 Ἐὰν δὲ μηκέτι ποιεῖν δύνηται, ἀλλ' οἶον οὕνωρ ὕδωρ ἀεὶ πλέον μιγνύμενον τέλος ὑδαρῆ ποιεῖ καὶ ὕδωρ, τότε φθίσιν ποιήσει τοῦ ποσοῦ, τὸ δ' εἶδος μένει. |

Εἰπὼν τι ἔστιν αὔξησις, λέγει οὖν καὶ τί ἔστι φθίσις. φῆσιν οὖν 28^ε διτὶ διταν ἡ εἰσιοῦσα τροφὴ πλεονεκτοίη τὴν αὐξητικὴν δυνάμιν, ἡ δὲ μει-

2 ἵνα δὲ μὴ αἱ 4 αὐτῷ GT ἀύλως Z 5 ὑπάρχων Z 6 αὔξει GT
δὲ om. Z 7 αὔξει T¹ 8. 13 ὅλικῆς. ἐν δὲ τῷ, ἐὰν δὲ τις προσίη ὅλη, ὑποστικτέον.
βούλεται δὲ καὶ διὰ τούτων δηλώσαι, ποῦ ποτὲ τὸ προσὶὸν αὔξει λέγει οὖν διτὶ αἱ
13 πότε RZ: πώποτε GT αὔξῃ Z 16 δυναμένη scripsi: δυνάμει libri, praeter a
qui δυναμένην προσθῆγαν GZ 17 τῷ (ante τηγικαῦτα) ex corr. T² 20 κατ²
εἶδος Z 22 ἀντὶ τοῦ — γάρ δὲ om. Z τῷ] τοῦτο R 25 ὕδωρ οὕνωρ a; at
cf. Ar. codd. EL 26 πλειον a et Aristotelis libri 26 πλειον a et Aristotelis libri 27 ποιήσει
(cf. Ar. cod. H) RZ: ποιεῖ GT: ποιεῖται a 28 prius οὖν om. Za 29 πλεονεκτοίη
RZ: πλεονεκτικὴ GT: πλεονεκτῆ a

οὗτο κατισχυομένη δύπλις προσιουσῆς ὅλης, ὡς ἐπὶ τῶν ἀπεπτούντων, 28^v
τότε μείωσις ἔσται τοῦ ποσοῦ τῷ τὴν μὲν ὅλην φύσει ῥεῖν, τὴν δὲ προσ-
ιουσαν τροφὴν μὴ ἵσον τοῦ ἀπορρέοντος προστιθέναι διὰ τὴν ἀσθένειαν
τῆς δυνάμεως, ἐπικρατεστέρας γινομένης τῆς τροφῆς η̄ ὥστε παθεῖν ὅσον 5
5 δεῖ ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς ἀλλοιωτικῆς τε καὶ ἔξομοιωτικῆς τοῖς ὑποκει-
μένοις. διὸ θρέψις μὲν γίνεται (διαμένει γάρ τὸ εἰδός), τῷ δὲ πλειόν
εἶναι τὸ ἀπορρέον τοῦ προστιθεμένου συμβαίνει καὶ μείωσιν γενέσθαι.
σαφεῖ δὲ παραδείγματι ἔχρησατο τῷ τοῦ ὅδατος τοῦ ἐπιχειρούμενου εἰς τὸν
οἶνον, καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν πάσχοντος μᾶλλον δύπλιο τοῦ οἴνου η̄ ποιοῦντος
10 εἰς αὐτόν, τέλος δὲ πλεονάζοντος τοῦ ὅδατος ἔξασθενούσης τῆς τοῦ οἴνου
δυνάμεως καὶ μᾶλλον πασχούσης ὑπὸ τοῦ ὅδατος η̄ περ ποιούσης εἰς αὐτό. 10
οὐ κατὰ πάντα δὲ ἔοικός τὸ παραδείγμα. κατὰ μὲν γάρ τὴν τῆς δυνάμεως
ἐλάττωσιν εἴη ἀν τῇ μειώσει ἔοικός· μειουμένης γάρ κάκεῖ τῆς θρεπτι-
κῆς δυνάμεως καὶ η̄ττον προσκρινούσης τοῦ ἀπορρεύσαντος η̄ φθίσις γίνεται.
15 καθὸδι μέντοι ἐπιχειρούμενου τῷ οἴνῳ τοῦ ὅδατος πλειόν γίνεται τὸ ποσόν,
κατὰ τοῦτο οὐκ ἔοικε τὸ παραδείγμα τῷ ἐπὶ τῆς φθίσεως· ἔκει γάρ μετὰ
τῆς δυνάμεως καὶ τὸ ποσόν μειοῦται. μόνης οὖν τῆς ἀσθένειας τῆς
δυνάμεως ἔστω παραδείγμα. κάμνει δὲ τῇ συνεχεῖ ἐνεργείᾳ (μετὰ σώμα- 15
τος γάρ η̄ ἐνέργεια τῆς δυνάμεως, ἐν φῶ καὶ τὸ εἶναι ἔχει), κάμνουσα δὲ
20 οὐκέτι δύναται κατὰ ποσόν προσθήκας ποιεῖν τῷ τρεφομένῳ δλίγης γινο-
μένης τῆς ἀλλοιώσεως, ἀλλὰ τρέφει μόνον. πλειόνος οὖν γινομένης τῆς
ἀπορροῆς μείωσις γίνεται, καὶ μᾶλιστα τοῦ ἐν φῷ πρώτῳ ἔστιν η̄ δόναμις
αὐτῆς, λέγω δὴ τοῦ θερμοῦ ὑγροῦ. τὸ γάρ πρῶτον ἀπολαύσον τῆς αὐξῆ-
σεως ἐν τῇ ἐπιδόσει, διὰ τὸ ἐν αὐτῷ τὸ τρέφον ἔχειν καὶ τῆς ἀσθένειας
25 ἀπολαύει αὐτοῦ πρῶτον καὶ κρατεῖται μειούμενον διὰ τὴν ἐλάττων τῆς 20
τροφῆς πρόσκρισιν ὑπὸ τῶν ἐναντίων δυνάμεων, τῆς τε ψυχρᾶς καὶ ἠηρᾶς,
ῶν κατ' ἐπικράτειαν τὸ γῆρας γίνεται.

p. 322b1 Ἐπεὶ δὲ πρῶτον δεῖ περὶ τῆς ὅλης καὶ τῶν καλουμένων
στοιχείων εἰπεῖν, εἴτε ἔστιν εἴτε μή, καὶ πότερον ἀδίοιν ἔκα-
30 στον η̄ γίνονται πως.

Ἐλέγεις τὰς ψευδεῖς τῶν παλαιῶν περὶ γενέσεως δόξας, καὶ εἰπὼν 27
καθόλου περὶ γενέσεως, καὶ διακρίνας αὐτὴν καὶ ἀλλοιώσεως καὶ τῆς
κατὰ τόπον μεταβολῆς, καὶ εἰπὼν τί τέ ἔστιν αὔξησις καὶ τί τὸ αὐξόμενον
καὶ τίνι αὔξεται καὶ τίς ὁ τρόπος καθ' ὃν αὔξεται τὰ αὐξόμενα, λοιπὸν ἐν-

1 κατισχυομένην R 2 τῷ] τὸ R 2. 3 προϊοῦσαν Z 4. 5 ὅσον δεῖ GRT:
ὅσον δὴ Z: om. a 5 τε om. T¹ 6 τῷ a: τὸ cett. 7 προτιθεμένου Z
8 σαφῆ Z παραδείγματα a τοῦ alterum om. Z 11 αὐτὸν Z^{1a} 12 ἔοικώς
GT: ἔοικός ἔστι a 14 ἀπορρέοντος GTa 15 μέντη R¹ 16 τῷ a: τὸ cett.
18 συνεχῆ R 23 ἀπολάβον R¹ 24 αὐτῷ a: αὐτῷ cett. 25 ἀπολαύειν T τὴν]
τὸ Z 28 πρῶτον δεῖ om. Z, qui μοχ πρῶτον εἰπεῖν δὴ εἴτε ἔστιν 30 γίνεται
a; at cf. Aristot. cod. E 31 φυεδεῖ T

τεῦθεν ἀκόλουθον μὲν ἡνὶ εἰπεῖν περὶ τῆς γενέσεως τῶν καθ' ἔκαστα γινο- 28^ν
μένων, οἷον περὶ τῶν ἐν μετεώρῳ γινομένων περὶ φυτῶν περὶ ζώων 31
περὶ μετάλλων· ἀλλ' ἐπεὶ τὸν περὶ τῆς τῶν καθ' ἔκαστα γενέσεως δια-
λεξόμενον δεῖ πρότερον περὶ τῆς προσεχοῦς ἐκάστη γενέσει ὅλης διαλα-
5 βεῖν, οἷον τίς ἡ τοῖς μετεώροις ὑποβέβλημένη ὅλη, τίς ἡ τοῖς μετάλλοις,
καὶ τοῖς λοιποῖς ὠσαύτως· ὡς γάρ τοῦ λόγου τοῦ περὶ τῶν φυσικῶν πάν-
των προηγεῖται ὁ περὶ τῆς ἀπλῶς ὅλης λόγος τῆς πᾶσι τοῖς φυσικοῖς
κοινῶς ὑποκειμένης, περὶ ἣς ἐν τῇ Φυσικῇ ἐδίδαξεν, οὗτω καὶ τῆς τῶν 35
κατὰ μέρος γενέσεως καὶ τῆς ἐκάστω αὐτῶν ὑποκειμένης ὅλης προηγεῖ-
10 σιλαι· δεῖ τὸν περὶ τῆς ὅλης καθάλου τὸν ἀπλῶς γινομένων, ταῦτα δέ ἔστι
τὰ στοιχεῖα· οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἦν προλαβεῖν τὸν περὶ τῶν στοιχείων. μὴ
γάρ ἐγνωκότα τίνα ποτέ ἔστι καὶ πόσα καὶ ποῖα τὰ στοιχεῖα ἀδύνατον
τὴν ἴδιαζουσαν ἐκάστου ὅλην εὑρεῖν· κοινῶς γάρ ταῦτα μετὰ τὴν πρώ-
την ὅλην πᾶσιν ὑποβέβληται, καὶ ἔστι σωματικὴ ὅλη κοινῶς πάντων τῶν 40
15 γινομένων. διὰ τοῦτο πρῶτον τὸν περὶ αὐτῶν προχειρίζεται λόγον, εἴτε
ἔστι στοιχεῖα τῶν γινομένων τὰ τέσσαρα ταῦτα τὰ ποικιλούλλητα εἴτε μὴ
ἔστι, καὶ πότερον γενητά ἔστι ταῦτα ἡ ἀγένητα καὶ ἀμετάβλητα, ὡς
ἐδόκει Ἐμπεδοκλεῖ, καὶ εἰ γενητά, πότερον ἐξ ἀλλήλων ἡ ἐξ ἀλλήλου τινές,
καὶ εἰ ἐξ ἀλλήλων. πότερον ὄμοιώς πάντα εἰς πάντα μεταβάλλει ἡ ἔστι
20 τι αὐτῶν πρῶτον ἐξ οὐ τὰ ἀλλὰ πάντα μεταβάλλει. οὐν ὅλη τοῖς λοιποῖς
ὑποκειμένην. ὡς δοκεῖ Θαλῆς μὲν τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ δὲ Ἀναξιμένει. πόρο δὲ 45
‘Ηρακλεῖτῷ. ζητήσει δὲ καὶ εἰ τέσσαρα τὸν ἀριθμὸν ἡ πλείστα, καὶ
δεῖξει δτι τέσσαρα μόνα. καὶ ἐν τούτοις περατοῦται πᾶσα ἡ προκειμένη
πραγματεία. καὶ οὕτως λοιπὸν ἐν ταῖς ἔξης πραγματείαις περὶ τῶν καθ'
25 ἔκαστα γινομένων ποιεῖται τοὺς λόγους, ἐν μὲν τῇ τῶν Μετεώρων πραγ-
ματείᾳ περὶ τῶν ἐν τοῖς μετεώροις, ἐν δὲ τῇ Περὶ ζώων περὶ τῆς τῶν
ζώων γενέσεως, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ὠσαύτως. ἥδη μὲν οὖν καὶ ἐν τῇ
Περὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ ἔζητησε περὶ τῶν στοιχείων, καὶ ἔδειξεν δτι τῇ 50
τάξει πρῶτος ὁ περὶ τῶν στοιχείων λόγος, καὶ ἐτι δτι οὔτε ἀγένητά ἔστιν
30 οὔτε ἀφθαρτα, καὶ δτι οὐκ ἐξ ἀλλου τινὸς ὑποκειμένου γίνονται, καὶ δτι
οὐκ εἰσὶν ἀπειρα ἀλλὰ πεπερασμένα· πόσα μέντοι ταῦτα ἡ πᾶς ἐξ ἀλλή-
λων γίνονται, ἐν ἐκείνοις ὑπερέθιτο εἰπεῖν, ὡς ἔρων ἐνταῦθα περὶ τούτων.

“Ἐστιν οὖν τὸ προκειμένον δεῖξαι περὶ τῶν στοιχείων ποιά τε καὶ
πόσα τὸν ἀριθμόν, καὶ δτι ἐξ ἀλλήλων αὐτοῖς ἡ γένεσις καὶ εἰς ὁ τρόπος
35 τῆς ἐξ ἀλλήλων γενέσεως. ὅντων δέ τινων | προηγουμένων τοῦ περὶ 29^τ
τῶν στοιχείων λόγου, ὃν ἀδιαρθρώτων ὅντων ἀδύνατον εὑμαρῶς προελθεῖν

2 γινομένων ετ παθῶν (pro περὶ φυτῶν) Z 3 ἐπει] ἐπὶ T² τὸν a: τῶν cett.
τῶν Z: om. cett. 4 ὅλης γενέσει Z 7 τοῖς πᾶσι τοῖς R φυσικῶς Z 9 ἐκάστω
τῶν ὑποκειμένων ὅλης RZ 11 τὸν om. T¹ στοιχείων (λόγον) a 14 ὑποβέβληται
πᾶσιν Z 16 τὰ (post ταῦτα) Z: om. cett. 19 ἀλλήλων Za: ἀλλων GRT 21 ὑπο-
κειμένως R 22 εἰ τέσσαρα scripsi: εἰ τέσσερα Ra. ubi nihil emot. ex cett. 23 δεῖξει
GT et fort. R¹ περατοῦται libri 24 οὕτω a ἐξῆς] ἐξ TZ 28 δεῖξειν
ὅτι τέσσαρα μόνα τῇ Z 29 ἐτι om. a 34 εἰς] τίς a 36 διελθεῖν Z

τὸν περὶ τῶν στοιχείων λόγον, περὶ ἐκείνων προτίθεται πρῶτον εἰπεῖν. 29γ
 ἔστι δὲ τρία ταῦτα, τί ἔστι μίξις, τί ἔστι τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν, τί ἔστιν
 ἀφῆ. θτὶ δὲ ἀναγκαῖος ὁ περὶ τούτων λόγος τῷ περὶ τῶν στοιχείων
 διαλεξημένῳ, κατασκευάζει καὶ ἐκ τῶν παλαιωτέρων. πάντες γάρ, φησί,
 5 καὶ οἱ ἐν καὶ οἱ πλειώ τὰ στοιχεῖα λέγοντες εἶναι, κέχρηνται τῷ ποιεῖν 5
 πάσχειν, καὶ συγκρίσει καὶ διακρίσει. καὶ γάρ οἱ ἐν λέγοντες τὸ στοιχεῖον,
 συγκρίσει δὲ τούτου καὶ διακρίσει τέλλα λέγοντες γίνεσθαι, τῷ ποιεῖν καὶ
 πάσχειν κέχρηνται· τὸ γάρ συγκρίνεσθαι καὶ διακρίνεσθαι πάσχειν τί ἔστιν.
 εἰ δὲ ἔστι τὸ πάσχον, ἀνάγκη πᾶσα εἶναι καὶ τὸ ποιεῖν. ὡσαύτως δὲ
 10 καὶ οἱ πλειώ λέγοντες, καὶ οἱ μεταβλητὰ αὐτὰ λέγοντες καὶ οἱ ἀμετάβλητα.
 καὶ οἱ μὲν μεταβλητὰ αὐτὰ λέγοντες, προφανὲς ὡς κέχρηνται τῷ ποιεῖν 10
 καὶ πάσχειν· δρῶντα γάρ εἰς ἄλληλα καὶ πάσχοντα ὑπ' ἀλλήλων, οὕτω
 τὴν εἰς ἄλληλα ποιεῖται μεταβολὴν. καὶ Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἀμετάβλητα
 λέγων κέχρηται τῷ ποιεῖν καὶ τῷ πάσχειν· εἰ γάρ καὶ μὴ κατὰ μετα-
 15 βολὴν οὐσίας πάσχουσιν, ἀλλ' οὖν σύγκρισιν ὑπομένουσι καὶ διακρισιν,
 ποιοῦντος ταῦτα τοῦ νείκους καὶ τῆς φιλίας. ὥστε ἀναγκαῖος τῷ περὶ τῶν
 στοιχείων διαλεχθημούμενῳ ὁ περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν λόγος. πῶς
 γάρ δλως εἰσόμεθα πότερον ἀπαθῆ ἔστιν ἢ οὔ, αὐτὸ τοῦτο ὀγνοοῦντες τί 15
 ἔστιν δλως τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν; ἀλλ' εἰ περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν
 20 εἰπεῖν ἀνάγκη, δῆλον, φησίν, ὡς ἀνάγκη καὶ περὶ μίξις διαλεχθῆναι.
 τὰ γάρ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα δεῖ πρότερον μιχθῆναι ἀλλήλοις· οὐδὲ γάρ
 σώματα ὅντα καὶ διεστηκότα ἀλλήλων δράσειν ἀν ἢ πάθοιεν ὑπ' ἀλλή-
 λων. καὶ δτι ἀνάγκη τοῖς συγκρίσει καὶ διακρίσει τὴν γένεσιν λέγουσι
 γίνεσθαι μίξιν παραλαμβάνειν. ἢ γάρ σύγκρισις μίξις τίς ἔστιν. εἰ οὖν περὶ
 25 μίξις δεῖ διαλαβεῖν, δεῖ δῆπου καὶ περὶ ἀφῆς· τὰ γάρ μιγνύμενα ἀλλή- 20
 λοις δεῖ πρότερον ἀφασθαι ἀλλήλων· πῶς γάρ ἀν μιχθείη τὰ μὴ ἀφά-
 μενα; ὥστε πρὸς τὸν περὶ στοιχείων λόγον ἀναγκαῖος ὁ περὶ τοῦ ποιεῖν
 καὶ πάσχειν, καὶ πρὸς τοῦτον ὁ περὶ μίξις (δεῖ γάρ τὰ ποιοῦντα καὶ
 πάσχοντα μιχθῆναι ἀλλήλοις), καὶ πρὸς τοῦτον ὁ περὶ ἀφῆς· πῶς γάρ
 30 ἀν μιχθείη ἀλλήλοις τὰ μὴ ἀφάμενα; ὥστε ἀναγκαῖος ὁ περὶ ἀφῆς καὶ
 περὶ μίξις καὶ περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν λόγος. καὶ ἄλλως δὲ ἀνα-
 καίως, φησί, τὸν περὶ τούτων διοριζόμεθα λόγον, διότι χρησάμενοι τούτοις 25
 οἱ πρὸς ἡμῶν φυσικοὶ οὐδένα λόγον περὶ αὐτῶν ἐποιήσαντο, τί ποτε σημαί-
 νει ἔκαστον αὐτῶν, ἀλλ' εἰσασαν αὐτὰ οὕτως ἀδιορίστως. περὶ τούτων
 35 οὖν πρῶτον ποιεῖται τὸν λόγον, καὶ πρότερον περὶ ἀφῆς.

1 εἰπεῖν πρῶτον Z 2 τὸ om. R 3 ἀναγκαῖος G 5 εἶναι λέγοντες εἶναι a
 7 τὰ ἄλλα R γίγνεσθαι a 7. 8 καὶ τῷ πάσχειν Z 8 καὶ iterat initio et
 exitu versus T πάσχει τί R 9 εἰ δὲ τὸ πάσχον ἔστι Z 10. 11 μετάβλητα
 ter (pro μεταβλητὰ et ἀμετάβλητα) R 16 ἀναγκαῖος a: ἀναγκαῖος cett. 17 δ]
 δ a 19 δλως om. Z 21 δεῖ] δὴ TZ et fort. R¹ 22 δράσειν libri 23 καὶ
 ἔτι καὶ Z: καὶ ὅτι καὶ R: num καὶ ἔτι? τοῖς] τῇ Z λέγουσι iterat ante τὴν Z
 24 παραλαμβάνει R τίς R: om. cett. 27 ἀναγκαῖος GT¹ 30. 31 καὶ περὶ μίξις
 bis G 31 περὶ (ante τοῦ ποιεῖν) om. Z 32 διοριζόμεθα τὸν περὶ τούτων Z
 33 οἱ πάλαι φυσικοὶ οὐδένα τούτων ἐποιήσαντο λόγον Z

'Επει δὲ δεῖ πρῶτον περὶ τῆς ὄλης καὶ τῶν καλουμένων στοιχείων εἰπεῖν. ἐπειδὴ εἴπε περὶ τῆς ὄλης, ἵνα μὴ νομίσωμεν περὶ τῆς πρώτης ὄλης τῆς ἀσωμάτου λέγειν αὐτόν, περὶ ἡς ἥδη ἔψυχη διαλέχθεις ἐν τῇ Φυσικῇ, διὰ τοῦτο προσέμηκε καὶ τῶν καλουμένων στοιχείων, ὡσανεὶ ἔλεγε 'περὶ τῆς ὄλης ἥτις ἐστὶ τὰ καλούμενα στοιχεῖα': 20 καλούμενα δὲ διὰ τοῦτο ἵστως εἰπεῖν, ἐπειδὴ μήπω ἀπέδειξεν ὅτι ταῦτα ἐστὶ τὰ στοιχεῖα. εἴτε ἐστιν εἴτε μή. τουτέστιν εἰ στοιχεῖα τῶν γινομένων εἰσὶν. οὐ γάρ ἀπλῶς εἰ ἔστι τοῦτο γάρ ἐναργές. ἢ γίνονται πως. τὸ πως προσέμηκεν ἀντὶ τοῦ κατὰ τινα τρόπον· οὐ γάρ καθ' 10 ὅλα γίνονται, ἀλλὰ κατὰ μόρια.

p. 322^b 5 Ἀνάγκη πρότερον εἰπεῖν περὶ ὧν ἀδιορίστως λέγεται νῦν.

'Ενταῦθα ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπει δέ συνδέσμου· ἐπει δὲ πρῶτον δεῖ περὶ τῆς ὄλης καὶ τῶν καλουμένων στοιχείων εἰπεῖν, 15 ἀνάγκη πρότερον εἰπεῖν περὶ ὧν ἀδιορίστως λέγεται νῦν. λέγει 35 δὲ περὶ ἀρχῆς καὶ μέσως καὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ὡς συμβαλλομένων μὲν αὐτῷ εἰς τὴν περὶ τῶν στοιχείων διδασκαλίαν, μὴ τυχόντων δὲ διορισμοῦ τίνος καὶ διαρθρώσεως παρὰ τῶν προγενεστέρων.

p. 322^b 6 Πάντες γάρ οἱ τε τὰ στοιχεῖα γεννῶντες καὶ οἱ τὰ ἐκ 20 τῶν στοιχείων διακρίσει χρῶνται καὶ συγκρίσει καὶ τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν.

Διὰ τούτων συνίστησιν ὅτι ἀναγκαῖος ὁ περὶ τῶν εἰρημένων λόγος, εἰ γε πάντες ὅσοι περὶ γενέσεως διέλαβον συγκρίσει καὶ διακρίσει καὶ τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν γένεσθαι φασι τὰ πράγματα. ἔξιν δὲ ἀπορίας πῶς 25 εἴπε πάντας διακρίσει καὶ συγκρίσει χρῆσθαι καὶ τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν. 40 διτού μὲν γάρ διακρίσει καὶ συγκρίσει πάντες κέχρηγται, πρόδηλον. οὐκέτι μέντοι τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν πάντες χρῶνται, ἀλλὰ μόνοι οἱ κατὰ τροπὴν τοῦ ὑποκειμένου γεννῶντες τὰ πράγματα, ἐπεὶ οἱ γε ἀμετάβλητα οἰόμενοι

1 2 Ἐπει—εἰπεῖν om. a; cf. v. 13 et p. 123, 28 1 ἐπει δὲ δεῖ Z: ἐπειδὴ δὲ δεῖ R: ἐπειδὴ δὲ δεῖ GT πρῶτον GRT: πρότερον Z 2 ἐπειδὴ δὲ εἴπε a 7. 8 τὸ δὲ εἴτε ἐστιν εἴπεν, ἀντὶ τοῦ εἰ ἐστι στοιχεία τῶν γινομένων, οὐ γάρ a 7 τουτέστιν εἰ στοιχεῖα Z:

στοιχεῖα R: τουτέστιν εἰ ἐστι στοιχεῖα (?) GT 8. 9 ἐναργές. τὸ δὲ πῶς ἐν τῷ γίνεται πῶς προσέμηκεν a 8 ἦ] ἡ εἰ Z 10 κατὰ τὰ μόρια GTa 10. 13 μόρια. ἐν δὲ τῷ ἀνάγκη πρότερον, τὴν ἀπόδοσιν ποιεῖται τοῦ a 11 ἀνάγκη δὴ Ar. (praeter cod. E) 13 ἐπίδοσις R τοῦ ἐπει δὲ RZ: τοῦ ἐπει GTa ἐπει δὲ πρῶτον] ἐπειδὴ γάρ πρῶτον a 16 συμβαλλομένων T¹: συμβαλλόμενον Z 17 αὐτῶν corr. T² 18. 22 προγενεστέρων. δείκνυσι δὲ διὰ τούτων, ὅτι ἀναγκαῖος a 20 τῷ RZ: τὸ GT 22 διὰ τοῦτο T 23 πάντως GT καὶ (ante τῷ) om. GTa 25 et 27 etc. τὸ ποιεῖν Z 26 καὶ συγκρίσει om. R 28 τὰ πράγματα γεννῶντες GTa γενῶντες Z

τὰ στοιχεῖα οὐ κέχρηνται τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἀλλὰ μόνον συγκρίσει 29^v καὶ διακρίσει. ητοι οὖν τοὺς μὲν διακρίσει λέγει χρῆσθαι καὶ συγκρίσει, τοὺς δὲ τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν, καὶ οὗτω κατὰ συνεκδοχὴν πάντας ἀμφοτέρους χρῆσθαι λέγει, διακεκριμένως δέ (οἱ μὲν γάρ τὰ ἐκ τῶν στοιχείων 45 5 μόνα γεννῶντες συγκρίσει καὶ διακρίσει ἔχρηντο, οὗτοι δὲ ησαν οἱ περὶ Ἐμπεδοκλέα Δημόκριτον Ἀναξαγόραν· ἀπαθεῖς γάρ ἔκαστος τὰς οἰκείας ἀρχὰς ὑπετίθετο· οἱ δὲ καὶ τὰ στοιχεῖα γεννῶντες, τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν, οὗτοι δὲ ησαν οἱ ἐν τι ὑποθέμενοι ἐξ οὐ τάλλα ἐγέννων, τὸ δὲ ἐν τοῦτῳ ἡ τῶν τεσσάρων τι εἶναι ἡ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα). η οὖν οὗτω φησὶ τὸ 10 πάντας καὶ διακρίσει καὶ συγκρίσει χρῆσθαι καὶ τῷ ποιεῖν καὶ τῷ πάσχειν, ἡ ἔκαστον ἀμφοτέρους κεχρῆσθαι λέγει. οὗτοι γάρ τοῦτο φησιν, ἐδήλωσεν 50 15 ἐξ ὧν ἐπήγαγε· “καὶ γάρ οἱ πλείω”, φησί, “τὰ στοιχεῖα ποιοῦντες γεννῶσι τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν, καὶ τοῖς ἐξ ἐνὸς ἀνάγκη λέγειν τὴν ποίησιν”. ἐνταῦθα οὖν τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν οὐ κατὰ τροπὴν καὶ μεταβολὴν 20 20 τοῦ ὑποκειμένου ἐκληψύμεθα, ἀλλ᾽ ἀπλῶς κατὰ τὸ ἐνεργεῖν αὐτὸν τὸ ποιητικὸν ἡ κινητικὸν αἴτιον· δεῖ γάρ ἐν ἔκαστῳ αἴτιον τι εἶναι συγκρίσεως καὶ διακρίσεως. καὶ Ἐμπεδοκλεῖ μὲν τὸ νεῦκος καὶ η φιλία ή μὲν συγκρίσεως τὸ δὲ διακρίσεως αἴτιον, τὸ δὲ συγκρίνειν καὶ | διακρίνειν ποιεῖν 29^v 25 τί ἐστιν, ὥστε πάσχειν τὸ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι· Ἀναξαγόρᾳ δὲ ποιητικόν ἐστι συγκρίσεως καὶ διακρίσεως ὁ νοῦς. ἀλλὰ δῆ καὶ κατὰ Δημόκριτον ποιητικὰ ἀν εἰεν αἴτια ὁ ῥυσμὸς ἡ τροπὴ καὶ η διαθηγή, πορρωτέρω δὲ καὶ η τύχη καὶ τὸ αὐτόματον.

p. 322b8 Πῶς δὲ μίγνυσθαι λέγομεν, οὐ διώρισται σαφῶς.

4

Πότερον κατακερματιζομένων τῶν στοιχείων εἰς μικρὰ καὶ παρακει- 12 25 μένων ἀλλήλοις καὶ τῇ σμικρότητι λανθανόντων τὴν αἰσθησιν, ὥσπερ ἀν εἰ ἐκ πυρῶν καὶ κριθῶν τὰ λεπτομερῆ ἄλφιτα μίξαιμεν (δόξειε γάρ ἀν ἐν τι εἰδος εἶναι τὸ δλον, τῇ σμικρότητι κλεπτομένης τῆς αἰσθήσεως), ἡ ἐν ἔκαστῳ μορίῳ πάντων ὅντων καὶ χωρούντων δλων δ' δλων τῶν μιγνο- 15 20 μένων δι' ἀλλήλων· καὶ πότερον ἐν τῇ μίξει φύεστονται τὰ εἰδῆ τῶν στοιχείων ἡ σφίζονται· καὶ εἰ σφίζονται, πότερον πάντα ἡ τινά.

4 διακεκριμένης compend. R 6 καὶ Δημόκριτον καὶ Ἀναξαγόραν α ἔκαστον T¹
8 τὰ ἄλλα· ἐγεννῶντο δὲ ἐν R ἐγένων GT¹ 9 εἰναι] ἐστιν Z τὸ] ἡ a
10 καὶ (post πάντας) om. Z 10. 11 καὶ τῷ ποιεῖν—κεχρῆσθαι RZ: om. GTa
12 καὶ γάρ κτλ.] p. 322b11 τὰ στοιχεῖα φησὶ Z 13 πάσχειν RZ (et Ar. cod.
E): πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων GTa καὶ τοῖς] ita etiam Aristotelis libri; cf. p. 128,5
14 οὖν] γάρ a τὸ Z: τῷ cett. 19 ὥστε καὶ πάσχειν R 21 αἴτια a
ἡ (ante διαθηγή) om. GT διαθηγή a: διαθηγή TZ: διαθηγη GR (sed R¹ διαθήκη)
22 τύχη] ψυχὴ R 23 μόγνυσθαι a λέγωμεν Z 24 Πότερον φησὶ a 25 ὥσπερ
γάρ ἀν GT 26 ἐκ] τὰ ἐκ a καὶ om. Z τὰ om. a 27 τῇ λεπτότητι Z
28 χωρούντων πάντων δλων Z

p. 322b9 Ἐλλὰ μὴν οὐδὲ ἀλλοιοῦσθαι δυνατὸν οὐδὲ διακρίνει· 29^γ
σθαι καὶ συγκρίνεσθαι, μηδενὸς ποιοῦντος μηδὲ πάσχοντος.

Μὴ ὅντος γάρ τοῦ ἀλλοιοῦντος, οὐκ ἀν εἴη τὸ ἀλλοιούμενον· ἀλλοιοῦσθαι
δὲ πῶς οἶόν τε μὴ πάσχοντός τι τοῦ ἀλλοιούμενου ὑπὸ τοῦ ἀλλοιοῦντος;

5 p. 322b12 Καὶ τοῖς ἐξ ἑνὸς ἀνάγκη λέγειν τὴν ποίησιν, καὶ 20
τοῦτο δρῦῶς λέγει Διογένης, δτι εἰ μὴ ἐξ ἑνὸς ἦν ἀπαντα,
οὐκ ἀν ἦν τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν ὑπὸ ἀλλήλων.

Εἰ γάρ κατ' ἀλλοίωσιν τοῦ ἑνὸς τὴν γένεσιν τῶν ἄλλων ἐποίουν
πυκνούμενου αὐτοῦ καὶ μανούμενου, δῆλον δτι καὶ τῷ ποιεῖν κέχρηνται καὶ
10 τῷ πάσχειν· ἐν γάρ τῇ ἀλλοιώσει ποιεῖ μὲν τὸ ἀλλοιοῦν, πάσχει δὲ τὸ
ἀλλοιούμενον. δτι δὲ ἀνάγκη τοῖς ἐν ὑποτιθεμένοις τὸ στοιχεῖον λέγειν
τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, μάρτυρι χρῆται Διογένει τῷ Ἀπολλωνιάτῃ
δρῦῶς λέγοντι δτι εἰ μὴ ἐν τὸ ὑποκείμενον πᾶσιν, οὐκ ἀν ἦν τὸ ποιεῖν
καὶ τὸ πάσχειν ὑπὸ ἀλλήλων, ὡς ἀναγκαῖς ἐπομένου τοῖς εἰς ἀλληλα 25
15 ποιοῦσι καὶ πάσχουσι τὸ ἐν ἔχειν τὸ ὑποκείμενον. δτι γάρ μὴ ὅντος
ἐνὸς τίνος τοῦ ὑποκείμενου οὐδὲ οἶόν τε ἦν ὑπὸ ἀλλήλων πάσχειν καὶ
ποιεῖν εἰς ἀλληλα, δείκνυσιν, δτι Διογένης ἔλεγεν μὴ τὴν θερμότητα εἴναι
τὴν εἰς ψυχρότητα μεταβάλλουσαν ἢ τοῦμπαλιν (ἀδύνατον γάρ τὸ ἐναν-
τίον γενέσθαι διπερ τὸ ἐναντίον), ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον κοινὸν ὃν τοῖς ἐναν-
20 τίοις καὶ πάσχον ὑπὸ τίνος ποιοῦντος μεταβάλλει εἰς ἔκατερον καθ' ὃ ἀν
τὸ ποιοῦν ποιῆι. ταῦτα δὲ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαιδρῷ εἰπεν. εἰπὼν γάρ 30
πρότερον δτι ἐξ ἀλλήλων γίνονται τὰ ἐναντία, τὸ λευκὸν ἐκ τοῦ μέλανος
καὶ τὸ μέλαν ἐκ τοῦ λευκοῦ, καὶ τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεῶτος καὶ ζεύπαλιν,
35 δεύτερον εἰπεν δτι οὐδέποτε οἶόν τέ ἔστι τὸ ἐναντίον τὸ ἐναντίον μεταβαλεῖν.
οὐδὲ γάρ ἡ λευκότης γένοιτο ἀν μελανία οὐδὲ ἡ φύξις θερμότης. ἐπὶ τούτοις
οὖν ἀπορήσαντός τίνος, πῶς οὐκ ἐναντία αὐτὸς ἔσατο Σωκράτης ἀπεφήνατο,
εἰπεν ὡς δτι ἄνω μὲν ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι τὰ ἐναντία εἴρηκεν, οὐ τὰ
μετεγόμενα, αὐτὰς λέγω τὰς ἐναντιότητας, ἀλλὰ τὰ τούτων μετέχοντα (τὸ 35
γάρ λευκὸν σῶμα ἐκ μέλανος γίνεται σώματος), νῦν δέ, φησίν, ἔφην τὰ
μετεγόμενα μὴ γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων. ἀλλὰ μᾶλλον κυριώτερον ἀν εἴη

1 οὐδὲ ἀλλοιοῦσθαι R φησὶ δυνατὸν α 2 καὶ συγκρίνεσθαι om. R 5. 8 ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἐξ ἑνὸς φησὶ γεννῶσιν ἀνάγκη χρῆσθαι τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν. εἰ γάρ α
5 Καὶ τοῖς] cf. p. 127, 13 6 τοῦτο] τοῦ R 8. 14 εἰ γάρ—ὑπὸ ἀλλήλων
om. Z 9 et 10 τὸ (pro τῷ) utrobiique GT¹ 13 μὴ ἐν α: μηδὲν GRTZ: ποιεῖ
19 γίνεσθαι α 20 πάσχοντος Z 21 ποιῆ scripsi: ποιεῖ GRTZ: ποιεῖ
Φαιδρων p. 70 D sqq. 103 sqq. 23 ζῶν GZ: ζῶον RTa 26 ὑπεφήνατο
GTR 27 ὡς om. a 29 σώματος γίνεται GTa 30 ἀλλὰ κτλ.] cf. Philop.
Phys. p. 111,31. 119,1 etc.

‘μετ’ ἄλληλα’ αὐτὰ καλεῖν· μετὰ γάρ τὴν λευκότητα γίνεται ή μελανία, 29^ν αὐτῆς μὲν τῆς ποιότητος φθειρομένης τοῦ δὲ ὑποκειμένου μένοντος.

p. 322b19 Τὸ μὲν οὖν πάντα τοιαῦτα εἶναι φάσκειν οὐκ ἀληθές, ἀλλ’ ἐν δσοις τὸ ὑπ’ ἀλλήλων ἔστιν.

5 Τὸ λέγειν, φησί, πάντα τὰ ὄντα τοιαῦτα εἶναι τὸ ὡς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑποκειμένην ὅλην ἔχειν, οὐκ ἀληθές. η οὕτως τὸ λέγειν δτι ἐπὶ 40 πάντων τῶν ποιούντων καὶ πασχόντων μία ἔστιν ὅλη, οὐκ ἀληθές. τὸ γάρ κυκλοφορητικὸν σῶμα ποιεῖ μὲν αὐτὸν καὶ πάσχει δέ τι ὑπ’ αὐτοῦ, ταῦτα δὲ πάντα τὰ ὑπὸ σελήνην, οὐ μὴν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὅλης εἰσὶ τὸ 10 τε ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. ἀλλὰ δεῖ, φησίν, οὕτω λέγειν, δτι ταῦτα ἔστι τὰ κοινὴν ὅλην ἔχοντα. ὅπερ ἀντιπάσχει ὑπ’ ἀλλήλων. διὰ τοῦτο γάρ καὶ ἀντιπάσχει ὑπ’ ἀλλήλων, διὸ τὸ μίαν αὐτοῖς ὑπεστρῶσθαι ὅλην τῶν ἔναντίων οὗσαν δεκτικήν. διὰ τοῦτο γοῦν τὰ οὐράνια ποιοῦντα εἰς τὰ τῆδε οὐκ ἀντιπάσχει ὑπ’ αὐτῶν, διὰ τὸ μὴ μίαν αὐτοῖς ὑποκειμέναι ὅλην. 45

15 p. 322b21 Ἀλλὰ μὴν εὶ περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν καὶ περὶ μίξεως θεωρητέον, ἀνάγκη καὶ περὶ ἀφῆς.

Δεῖξας ἀναγκαῖον ὄντα τὸν περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν καὶ τὸν 55 περὶ μίξεως λόγον, ἐκ τούτων δείκνυσι καὶ τὸν περὶ ἀφῆς ὄντα ἀναγκαῖον.

20 p. 322b22 Οὕτε γάρ ποιεῖν ταῦτα καὶ πάσχειν δύναται κυρίως ἀ μὴ οἰόν τε ἀψασθαι ἀλλήλων, οὕτε μὴ ἀψάμενά πως ἐνδέγε- ται μιγθῆναι.

‘Αδύνατον, φησί, τὰ κυρίως ποιοῦντα καὶ πάσχοντα μὴ | ἀψασθαι ἀλλή- 30^τ λων· ἀψάμενον γάρ τὸ ποιητικὸν τοῦ παθητικοῦ, η ἀμέσως, οἷον τὸ πῦρ τῶν 25 ἔλων, η διὰ μέσου, ὥσπερ τὸ πῦρ τοῦ ὅδατος διὰ μέσου τοῦ λέβητος, οὕτως ἀλλοιοῦ αὐτό. τὸ δὲ κυρίως προσέμηκε, διότι λεγόμενα πάσχειν ὑπὸ τῆς λοιδορίας, ἀλλ’ οὐ κυρίως ποιεῖν λέγοιτο ἀνή λοιδορία, ἐπειδὴ μηδὲ ἔπειται, εἴπερ ποιεῖν ἔστι τὸ κατὰ ποιότητα μεταβάλλειν τὰ φυσικὰ σώματα. εὶ δὲ καὶ λέγεται ἀπτεσθαι τοῦ λοιδορούμένου η λοιδορία, ἀλλ’ 30 οὐδὲ τοῦτο κυρίως, εἴπερ ἀπτεσθαι ταῦτα λέγονται ἀνὰ τὰ ἔσχατα ἀμά. ὡς ἀνὴ οὖν λέγοιτο ἀπτεσθαι ημῶν η λοιδορία, οὕτω δὲ καὶ ποιεῖν εἰς

2. 5 μένοντος. ὁ γε μὴν Ἀριστοτέλης φησὶν, δτι τὸ λέγειν πάντα τὰ ὄντα a 3 τοιαῦτα εἶναι GRT² (etiam V): εἶναι τοιαῦτα Z: εἶναι om. T¹; cf. Aristotelis libri 6 ὅλην ὑποκειμένην Z οὕτω a 8. 9 ταῦτα δη Za: an τοιαῦτα δὲ? 10 δεῖ] δη GT 11. 12 διὰ τοῦτο—ἀλλήλων RZ: om. GΤa 15 καὶ πάσχειν om. RZ 17 τὸν (priore loco)] τοῦ T 18. 23 ἀναγκαῖον. ἀδύνατον οὖν φησι τὰ omisso hic lemmate a 25 ὥσπερ τοῦ πῦρ τοῦ R 26 προσέμεικε a 30 λέγεται a 31 ημῶν ἀπτεσθαι Z

Comment. Arist. XIV 2. Philopon. De Gen. et Corr.

ἥμᾶς· κυρίως δὲ οὐδέτερον, ώς εἰσόμεθα ἐν τοῖς ἐφεξῆς. οὔτε μὴ 30^τ ἀψάμενά πως ἐνδέχεται μιγθῆναι πρῶτον. ὑπερβατὸς ἡ τῆς λέξεως σύνταξις τὸ γάρ ἀκόλουθον οὕτως 'οὔτε μὴ ἀψάμενά πως πρῶτον ἐνδέχεται μιγθῆναι'. τὸ δὲ πως προσέθηκεν, ἵνα σημάνῃ τὰ κυρίως 5 ἀπτόμενα, ἐπειδὴ καὶ ἡ λοιδορία ἀπτεσθαι λέγεται, ἀλλ' οὐ κυρίως.

p. 322b26 Ἀρχὴν δὲ λάβωμεν τήνδε. ἀνάγκη γὰρ τῶν ὄντων οἵτις ἔστι μίζεις, εἶναι ταῦτα ἀλλήλων ἀπτικά.

Πρὸς εὑρεσιν τοῦ ὅτι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ὅλη ἔστι τῶν γινομένων 10 καὶ φθειρομένων, ἔδειξεν ἀναγκαῖον ὄντα τὸν περὶ ἀφῆς καὶ μίζεως 10 καὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν λόγον, περὶ δὲ πρῶτον βούλεται διαλεχθῆναι, καὶ τούτων πρότερον περὶ ἀφῆς. καὶ ηδὴ μὲν ἔδειξε προηγούμενον τῶν ἀλλων δύο τὸν περὶ ἀφῆς λόγον, καὶ νῦν δὲ πάλιν τὸ αὐτὸν ἀναλαμβάνει πρὸ τοῦ περὶ ἀφῆς λόγου. τῶν γὰρ ὄντων, φησί, ώς ἀν 15 μήγνυσθαι πέφυκεν, ἀνάγκη ταῦτα πρότερον ἀψασθαι ἀλλήλων· οὐ γὰρ ἀν μιγθείη τὰ μηδὲ ὅλως ἀπτόμενα ἀλλὰ κεχωρισμένα. προηγεῖται ἀρά τοι 15 περὶ μίζεως ὁ περὶ ἀφῆς λόγος. ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν· εἴ τι γὰρ τῶν ὄντων τὸ μὲν πέφυκε ποιεῖν τὸ δὲ πάσχειν κυρίως. ταῦτα ἀνάγκη πρότερον ἀψασθαι ἀλλήλων. καὶ τοῦτο ἴχανῶς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δέδεικται. κυρίως δὲ εἰπε διὰ τὴν λοιδορίαν. αὗτη γὰρ 20 ποιεῖν μὲν λέγεται εἰς τὴν ψυχήν, οὐχ ἀπτεται δὲ τῆς ψυχῆς· οὐδὲ γάρ κυρίως ποιεῖ, ἐπεὶ καὶ ἀπτεσθαι λέγεται οὐ κυρίως· ώς οὖν λέγεται ποιεῖν, οὕτω λέγεται καὶ ἀπτεσθαι. τὰ αὐτὰ δ' ἀν εἴποις καὶ ἐπὶ τῆς 20 εἰκόνος καὶ τοῦ χόρτου καὶ ἀπλῶς τοῦ ὀρεκτοῦ· οὐδὲ γὰρ ταῦτα κυρίως ποιεῖ. ώς δ' ἀν ποιῆ, οὕτω καὶ ἀπτεται πρότερον. πρότερον γὰρ ἀπτε- 25 ται τοῦ φανταστικοῦ καὶ τυποῦ αὐτό, ἐπειτα καὶ μεταβάλλει ἀλλοιώσαν. καὶ ἀδύνατόν γε παθεῖν διὰ τοῦ ὀρεκτοῦ τὸν μὴ πρότερον οἶον ἀψάμενον αὐτοῦ, τῷ ἐντετυπῶσθαι αὐτοῦ τὴν φαντασίαν. ἀναγκαίως οὖν πρῶτον τὸν περὶ ἀφῆς προχειρίζεται λόγον. ὥσπερ δέ, φησί, πολλὰ καὶ τῶν ἀλλων ὀνομάτων πολλαχῶς λέγεται, καὶ τῶν πολλαχῶς λεγομένων τὰ μὲν 25 30 ὄμωνύμως λέγεται (ώς Λίας ὁ Τελαμώνιος καὶ ὁ Ὄιλέως, καὶ κύων ὁ τε γερσαῖος καὶ ὁ θαλάττιος) ἀπερ καὶ ἰστούμιας μετέχουσι τοῦ ὀνόματος,

1. 2 οὕτε—πρῶτον οὐκ hic a 2 πρῶτον (cum Ar.) V: πρότερον GRTZ 6 περβατὸς
GT: ὑπερβατῶς R: ὑπερβατὴ (Z)a, fort. recte δὲ ἡ a 3. 4 πρῶτων R¹ 6 lemma
om. hic a, qui pergit πρὸς δὲ εὑρεσιν λάβομεν Z 7 οἵτις cf. Ar. codd. 8 ὅλη]
ἀρχή a, qui post γινομένων addit ὅληκή 9 ἔδειξε μὲν καὶ πρότερον ἀναγκαῖον α
τὸν] τὰ R 10. 12 διαλεχθῆναι. ἔδειξε μὲν οὖν ταῦτα, καὶ ώς προηγούμενός ἔστι τῶν
ἀλλων δύο δὲ περὶ ἀφῆς λόγος. καὶ νῦν δὲ πάλιν a 11. 12 προηγουμένων ετ τῶν περὶ
ἀφῆς λόγων Z 13 ώς ἀν corrupta; ὅσα ἀν V: fort. ὅσα δὴ 16 δὴ Va: δεῖ cett.
τοῦ (post καὶ) Fa: om. cett. 18 ἀνάγκη ταῦτα Z 23 χόρτου V: χοροῦ cett.; at
cf. Philop. Phys. ind. s. v. χόρτος ἀπλῶς οὐ. Z οὐδὲ] ει δὲ T 24 ποιῆ]
ποιεῖ Z 25 ἀλλοιώσαν Z et corr. V: ἀλλοιώσαν cett. 26 οἶνον] οἶνον GT
28 τὸν οὐ. T¹ 30 καὶ ὁ ὥλεως RTZ 31 καὶ δέ] δέ τε Z 32 θαλάσσιος GΤa

τὰ δὲ ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς ἐν, ὃν καὶ τὸ μὲν κυριώτερον λέγεται τὸ δὲ 30· ἀκυρότερον (οἷον ἐπὶ τοῦ ὄντος πρώτως μὲν καὶ κυρίως ἡ οὐσία ἓν, δευτέρως δὲ καὶ τρίτως αἱ ἄλλαι κατηγορίαι· ὅμοίως κυρίως μὲν ζῷον ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθινός, τὸ δὲ γεγραμμένον ἀπὸ τοῦ ἀληθινοῦ ζῷον καλού-
5 μενον οὐ κυρίως καλεῖται ζῷον· ὅμοίως ἡ μουσικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἀπ' 30· αὐτῆς μουσικὴ γυνὴ ἡ μουσικὴ κιθάρα, πρώτως ὀγκονύτι καὶ κυριώτατα ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης τὸ τῆς μουσικῆς κατηγορεῖται ὄνομα). οὕτως οὖν καὶ ἡ ἀφὴ τῶν πολλαχῶν ἐστι λεγομένων κατὰ τὰ ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς ἐν, καὶ ἡ μέν τις κυριώτατά ἐστιν ἀφή, ἡ δὲ ἀκυρότερον ἀπ' ἔκεινης. τίς
10 οὖν ἡ κυρίως ἀφή καὶ τίνα τὰ κυρίως ἀπόταμενα λέγει, ὅτι ταῦτα ἐστιν
37 τινα καὶ θέσιν ἔχει, τουτέστι κεῖται που. ἀλλὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ τῶν
θέσιν ἔχοντων ἐστίν, ὥστε καὶ ταῦτα ἀν ἀποτοιτο ἀλλήλων· ἀπτεσθαι γάρ 35
φαμεν τὴν γραμμὴν τῆς γραμμῆς ἡ τοῦ ἐπιπέδου, οἷον κύκλου ἡ ἄλλου
τινός. ἀλλὰ καὶ τὸ μαθηματικὸν σῶμα πέρατα ἔχον καὶ ἀποτοιτο ἀν ἡ
15 σώματος μαθηματικοῦ ἡ γραμμῆς. ἀλλ' εἰ καὶ λέγοιντο τὰ μαθηματικὰ
ἀπτεσθαι, ἀλλ' οὐ κυρίως, ἀλλ' ως ἀν καὶ τὸ εἶναι ἔχη· ἔχει δὲ ἐν
ἐπινοίᾳ· οὕτως ἄρα καὶ θέσιν ἔχει καὶ ἀπτεσθαι ἀλλήλων. καὶ τοῦτο δὲ
αὐτοῖς ὑπάρχει διὰ τὰ κυρίως θέσιν ἔχοντα καὶ ἀπόταμενα, λέγω δὴ τὰ
φυσικὰ σώματα, ὃν ἐξ ἀφαιρέσεως εἰσὶ τὰ μαθηματικά. πῶς δὲ τὰ 40
20 θέσιν ἔχοντα, ταῦτα καὶ ἀπτεσθαι ἀλλήλων, κατασκευάζει ἐκ τοῦ ὅρισμοῦ
τῶν ἀποταμένων. διὸ ἀποδέδωκεν ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάτεως·
ἐκεῖ γάρ εἰπεν ὅτι τὸ ἀπτεσθαι τούτο ἐστι, τὸ τὰ ἔσχατα ἀμφα ἔχειν. εἰ
δὲ τοῦτο ἐστι τὸ ἀπτεσθαι, ταῦτα ἀν ἀποτοιτο ἀνεχωρισμένα ὄντα μεγέθη,
τουτέστι μὴ ἡνωμένα ἀλλὰ κατ' ιδίαν ἐπιφάνειαν περιγεγραμμένα, καὶ
25 θέσιν ιδίαν ἔχοντα, ἀμφα ἔχει τὰ ἔσχατα. οὐδὲ γάρ ὅλως ἔσχατα ἔχειν
ἐνδέχεται ἀπερ μὴ μεγέθη ἐστί, πάλιν δὲ αὖτις μεγέθη ἔσχατα διάφορα
ἀδύνατον ἔχειν τὰ μὴ κεχωρισμένα ἀλλὰ συμπεφυκότα. ταῦτα δὲ καὶ
θέσιν ἔχει, ταῦτὸν δὲ τοῦτο τῷ ἐν τόπῳ εἶναι. τόπου δὲ κυριώταται 45
διαφοραὶ δύο, τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω· ἄνω δὲ ἐστι καὶ κάτω ὅσα ἡ βάρος
30 ἔχει ἡ κουφότητα. ταῦτα δὲ ποιητικὰ καὶ παθητικὰ ὑπ' ἀλλήλων.
συνάγεται ἄρα ἐκ τούτων, ὡς ταῦτα ἀπτεσθαι ἀλλήλων ὅσα ποιητικά ἐστι
καὶ παθητικά ὑπ' ἀλλήλων. ταῦτα οὖν ἐστι τὰ κυρίως ἀπόταμενα, ὅσα
πέφυκεν εἰς ἀλλῆλα ποιεῖν καὶ πάσχειν. ἀ δὲ πρὸς τὸν λόγον ἀπορῆσαι
δεῖ, τὴν λέξιν ἐπιόντες ἔροῦμεν.

1 ἔφ' ἑνὸς T πρὸς ἐν ὧν· ὣν τὸ μὲν κυριότερον Z 2 ἀκυρότερον Za:
ἀκυρώτερον R: ἀκυριώτερον G: ἀκυρίωτον T ὃν ἡ οὐσία Z: ὃν ομ. a 5 ἀπ?] ἐπ' T

6 et 9 κυριώτατα Z 8 τὰ ομ. RT¹ 9 ἀκυρό Z: ἀκυριώτερον TR¹: ἀκυρώτερον
(G)a et corr. R 12 ἀποτοιτο Z 14 σῶμα] ἀπτεσθαι σῶμα ἀλλ' οὐ κυρίως—
ἐπινοία (ex v. 16 sq.) Z¹ καὶ (ante ἀποτοιτο) ομ. a 17 ἐπινοία R 18 τὰ
(post διὰ) ομ. GT 20 post ἔχοντα deleta καὶ ἀπόταμενα λέγω δὴ τὰ φυσικὰ σώμα-
τα Z 21 ἀποδέδωκεν T (ἀπέδωκεν V) ἐν τῷ πέμπτῳ κτλ.] Phys. E 3 p. 226 b 23
22 ὅτι τὸ RZ: ὅτι τῷ GTa 22. 23 τοῦτο ἐστι—εἰ δὲ τοῦτο ἐστι τὸ ἀπτεσθαι ομ. GTa
25. 27 ἔχειν ἐνδέχεται—ἀδύνατον ομ. GT: item a, qui mox ἔχειν τὰ μutavit in ἔχει τὰ
26 δὲ αὐτὰ R 29 καὶ ὅσα R 33. 34 πρὸς τὴν λέξιν ἀπορῆσαι δὴ τὴν λέξιν Z
9*

p. 322b 31 Καὶ τὰ μὲν ὄφωνύμως τὰ δὲ θάτερα ἀπὸ τῶν ἑτέρων 30^ο
καὶ προτέρων.

Σημειωτέον δὲ οὐκ οἰται ὅμωνυμα εἶναι τὰ ἀφ' ἐνδὸς καὶ πρὸς ἔν, 50
ἀλλὰ τῶν πολλαχῶς μὲν λεγομένων οὐχ ὅμωνυμα δέ. ἐπὶ πλέον γάρ τὰ
5 πολλαχῆς λεγόμενα τῶν ὄμωνύμων. εἰ δὲ ἐν Κατηγορίαις ἐν τῇ διαιρέσει
τῶν ὄμωνύμων καὶ τῶν ἀφ' ἐνδὸς καὶ πρὸς ἔν ἐμνήσθη, φαμὲν οὖν
ἀληθιολογίουμενος, ως ἐν ἐκείνοις, τὰ πολλαχῶς λεγόμενα ὄμωνυμα ἐκάλεσε·
τῶν οὖν πολλαχῶς λεγομένων ἐκεῖσε τὴν διαιρεσίν ἐποιήσατο. ἔστιν οὖν
μεταξὺ τῶν ὄμωνύμων καὶ συνωνύμων τὰ ἀφ' ἐνδὸς καὶ πρὸς ἔν.

10 p. 322b 32 "Ομως δὲ τὸ κυρίως λεγόμενον ὑπάρχει τοῖς ἔχουσι 30^ο
ηέσιν. Θέσις δὲ οἰσπερ καὶ τόπος.

Ποιά ἔστι τὰ κυρίως ἀπότομενα λέγει, δὲ τὰ θέσιν ἔχοντα, ταῦτα 5
δὲ τὰ ἐν τόπῳ οὗτα· τοῦτο γάρ ἔστι τὸ θέσιν ἔχειν, τὸ ἐν τόπῳ εἶναι.
καὶ νῦν μὲν τοσοῦτῷ φησι περὶ τῶν ἀποτομένων, ἐφεξῆς δὲ συνάξει δὲ
15 καὶ ποιητικὰ ἀνάγκη αὐτὰ εἶναι καὶ παθητικά.

p. 323a1 Καὶ γάρ τοῖς μαθηματικοῖς δημοίως ἀποδοτέον ἀφῆν
καὶ τόπον, εἴτε ἔστι κεχωρισμένον ἔκαστον αὐτῶν εἴτε τρόπον
ἄλλον.

Ἔπειδὴ εἶπε τὰ ἀπότομενα καὶ θέσιν ἔχειν καὶ ἐν τόπῳ εἶναι, ἀντέ-
20 πιπτεῖ δὲ αὐτῷ τί οὖν: ἐπειδὴ τὰ μαθηματικὰ μεγέθη ἀπονται ἀλλήλων.
οἷον ἡ γραμμὴ τοῦ αὐκλοῦ, ἥδη που καὶ θέσιν ἔχει καὶ ἐν τόπῳ εἰσὶ;
διὰ τοῦτο φησιν δὲ ταῦτα ἀνάλογον τῇ ἀφῇ καὶ θέσιν ἔχει καὶ 10
τόπον. ταύτῃ γάρ διαφέρει τὰ φυσικὰ τῶν μαθηματικῶν, τῷ τὰ μὲν
πάθους λαμβάνεσθαι [τὰ φυσικά], βαρύτητος λέγω η̄ κουφότητος καὶ τῶν
25 ἄλλων, τὰ δὲ κατ' ἐπίνουν ἀνεύ πάθους κατὰ μόνας τὰς διαστάσεις τὸ
εἶναι ἔχειν. τὸ δὲ ἐν τόπῳ εἶναι τοῖς σώμασιν οὐ καθὸ πάθη ἔχουσιν
ὑπάρχει, ἀλλὰ καθὸ διάστημα ἔχει ἔχει δὲ διάστημα καὶ τὸ μαθημα-

1 lemma om. hic a 2 καὶ τῶν προτέρων GT (etiam V) et Aristotelis codices
(praeter F) 3 σημειωτέον δὲ δὲ οὐτι a ἀφ' ἐνδὸς GT ἔν] ἐνδὸς T
4 γρ. ταὶ τὸ T¹ 5 Κατηγορίαις] init. 6 ἔφ' ἐνδὲ t¹ καὶ φαγὲν Z 8 τῶν
γοῦν V ἔκει a 13 τὰ om. GTA 14 τοσοῦτον] τοῦτον GT¹: τοῦτο T²
16 lemma om. hic a, qui pergit ἐπειδὴ δὲ εἶπε 17. 18 ἄλλον τρόπον in continuatione
superioris lemmatis a; at v. Aristot. cod. E 20 αὐτῷ τὸ τί V ἐπειδὴ τὰ RZ:
ἐπειδὴ εἶπεν τὰ ἀπότομενα καὶ θέσιν ἔχειν καὶ τὰ GT: οὐ καὶ τὰ a, qui post μεγέθη inserit
ἔστι καὶ ἀπετεται (Z)a 21 τοῦ om. a ἥδη που R: η̄ δήπου GTZ: η̄ δήπου a
ἔχει] ita libri εἰσ[] ἔστιν a 22 θέσει T 23 τῷ τα] ταῦτα R 24 ἐπι-
λαμβάνεσθαι, omissis τὰ φυσικά et λέγω, Z καὶ βαρύτητος R

τικόν· καὶ τοῦτο ἄρα ἐν τόπῳ ἔστιν. ἀλλ' εἰ μὲν χωριστά ἔστι τὰ μαθη- 30·
ματικὰ τῶν φυσικῶν καὶ καθ' αὐτὰ ὑφεστῶτα, καθ' αὐτὰ δὲν καὶ τόπουν 15
ἔχοι καὶ κυρίως ἀπτεσθαι λέγοιτο· εἰ δὲ μὴ ἔτι· γινοιτεῖτο τὸν φυσικὸν,
ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ εἶναι ἔχει, διπερ καὶ ἔστιν ἀληθής, δῆλον δῆπου ὅτι
5 ὡς τὸ εἶναι ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὸ ἐν τόπῳ εἶναι καὶ τὸ ἀπτεσθαι ἀλλή-
λων ἔχουσιν. εἰ τούτον ἐν ἐκείνοις τὸ εἶναι ἔχει, δι' ἐκεῖνα δῆπου καὶ τὸ
ἐν τόπῳ εἶναι ἔχει καὶ τὸ ἀπτεσθαι ἀλλήλων.

p. 323 a 3 Εἰ οὖν ἔστιν, διπερ διωρίσθη πρότερον.

'Ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως οὕτως ὠρίσατο τὸ ἀπτεσθαι.
10 τὸ ἔχειν τὰ ἔσχατα ἄμμα. καλῶς δὲ τὸ διωρισμένα μεγέθη εἶπε, διὰ 20
τὰ μόρια τοῦ συνεχοῦς· τὰ γάρ τοῦ συνεχοῦς μόρια μὴ ὄντα διωρισμένα
μεγέθη, ἀλλὰ δυνάμει ὄντα ἐν τῷ ὅλῳ, οὓδε ἀπτεσθαι λέγεται, ἀλλ' αὐτὸ⁵
τοῦτο συνεχῆ εἶναι καὶ ἔν.

p. 323 a 6 Ἐπεὶ δὲ θέσις μὲν ὅσοις καὶ τόπος ὑπάρχει, τόπου
15 δὲ διαφορὰ πρώτη τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω.

Βούλεται διαρθρῶσαι διὰ τούτων, τίνα ἔστι τὰ κυρίως ἀπτόμενα, ἀπτό- 20
μενα δὲ φυσικῶς (περὶ γάρ τῶν φυσικῶν ἀπτομένων ὁ λόγος), στινα, φησί,
θέσιν τε ἔχει καὶ ἐν τόπῳ ἔστι καὶ ποιεῖ καὶ πάσχει εἰς ἀλλήλα· τὰ γάρ
θιγγάνοντα μόνον ἀλλήλων, μαθηματικῶς οὐ φυσικῶς ἀπτεσται. ἀπορήσει
25 δ' ἂν τις ὅτι κακῶς συνήγαγεν ὅτι τὰ θέσιν ἔχοντα πάντως καὶ βάρος 30
ἔχει ἢ κουφότητα καὶ ποιεῖ καὶ πάσχει· αἱ γάρ ἐντὸς τῆς ἀπλανοῦς
σφαῖραι καὶ θέσιν ἔχουσι καὶ ἐν τόπῳ εἰσὶ καὶ ἀπτονται ἀλλήλων, καὶ
δύμας οὓδε ποιοῦσιν οὐδὲ πάσχουσιν ὑπ' ἀλλήλων, ὡς αὐτῷ δοκεῖ Ἀρι-
στοτέλει. πῶς οὖν φησι τὰ ἀπτόμενα δεῖν πάντως ποιητικὰ εἶναι καὶ
25 παθητικά; ἢ γάρ οὐχ ἀπτονται ἀλλήλων αἱ σφαῖραι, ἀλλ' ἢ συνεχεῖς εἰσιν
ἢ διεστήκασιν, διπερ ἀλογον· ἢ εἰ ἀπτονται ἀλλήλων, οὐκ ἀνάγκη τὰ
ἀπτόμενα ποιεῖν καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων. ἤτοι οὖν ὡς ἐν τι λαμβάνει 35

2 καθ' αὐτὰ δὲν καὶ καθ' αὐτὰ δὲν Z 3 ἔχοι a: ἔχῃ R: ἔχει GTZ 4. 5 ὅτι
ώς ἐν τῷ εἶναι GT 6. 7 ἔχει, δι' ἐκεῖνα δῆπου καὶ τὸ ἐν τόπῳ εἶναι ἔχει R (item V):
ἔχει ceteris omissis Z: ἔξει GT: ἔχει, ἐν ἐκείνοις a, qui mox post ἀλλήλων inserit ἔχουσι
7 post ἀλλήλων iterant εἰ τούτον ἐν ἐκείνοις τὸ εἶναι ἔχει GT 8 lemma om. hic a,
qui pergit τὸ δ' ὥσπερ διωρίσθη πρότερον, διὰ τὰ ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως εἰ-
ρημένα περὶ τοῦ ἀπτεσθαι. οὕτω γάρ ὠρίσατο αὐτὸ δέκει. ἀπτεσθαι ἔστι, τὸ ἔχειν τὰ ἔσχατα
ἄμμα, καλῶς δὲ τὰ (sic) διωρισμένα μεγέθη εἴπεν etc. 9 Ἐν τῷ πέμπτῳ κτλ.] u. supra
p. 131,21 10 μεγέθει Z 12 μεγέθη V et corr. T: μεγέθει cett. 13 τοῦτο] τὸ T

14. 15 δὲ ετ καὶ τόποις ὑπάρχει R 14. 15 πρώτη δὲ
διαφορὰ τόπου a 15 καὶ τὸ] cf. Ar. 17 τῶν φυσικῶν ἀπτομένων GRT 18 τὸν
φυσικὸν R 18 τὸ ἔχειν, καὶ ἐν τόπῳ εἶναι a ποιεῖν καὶ πάσχειν GTa 20 τὸ] τὸ a
καὶ βάρος πάντως tr. Z 23. 24 ἀριστοτέλης Z 25 ἀλλ' ἢ] ἀλλὰ a 26 διπερ
ἀλογον. ἢ εἰ Z: διπερ ἀεργον. ἢ εἰ R: διπερ ἄλλον ἢ GT: ἀλλήλων, εἰ δὲ a

τὸ οὐράνιον σῶμα, ὅπερ οὐδὲ θέσιν ἔχει οὐδέ εστιν ἐν τόπῳ (οὐδὲν γάρ 30^v αὐτὸν ἔξωθεν περιέχει, καὶ ταύτη οὐκ ἐν τόπῳ, κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀποδοθέντα περὶ τοῦ τόπου λόγον, διτὶ εστὶ τόπος 'τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος καθὸ περιέχει τὸ περιεχόμενον'), η̄ οὐδ' ὅλως περὶ 5 τούτου νῦν ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐν γενέσει καὶ φυλορῆ ἀπτομένων, ἀπερὶ καὶ ὄμοικα δῆτα ἐν τῷ ποιεῖν καὶ ἀντιπάσχει, καὶ ητοι ἄνω πάντως εστὶν η̄ κάτω. καὶ εἰ μὲν καλῶς ὥριστο ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς 40 Φυσικῆς ἀπτόμενα εἰναι λέγων ὃν τὰ ἔσχατα ἔμα, οὐκ ἀνάγκη πάντα τὰ ἀπτόμενα ποιητικὰ εἶναι ἀλλήλων καὶ παθητικά· ἀπτονται γάρ αἱ ἐντὸς τῆς 10 ἀπλανοῦς σφαῖραι ἀλλήλων, ἀλλ' ὅμως ἀπαθεῖς εἰσιν. εἰ δὲ ἀνάγκη τὰ ἀπτόμενα ἀντιπάσχειν ὑπὸ ἀλλήλων, οὐ καλῶς ἀποδέδοται ἐν τῇ Φυσικῇ ὁ τῶν ἀπτομένων ὄρισμός πλείστα γάρ περιλαμβάνει. καλῶς δὲ πρώτην εἰναι τόπου διαφορὰν εἴπε τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω. καὶ γάρ πρώτη καὶ 15 μόνη τῶν τόπων αὕτη διαφορά, καθ' οὓς καὶ διαφέρει ἀλλήλων τὰ φυσικὰ 15 σώματα. αἱ γάρ ἀλλαι ἀντιθέσεις, ἔμπροσθεν ὅπισθεν, δεξιὰ ἀριστερά, οὐκ εἰσὶ κυρίως ἀντιθέσεις κατὰ τόπον, ἀλλ' ἐν σχέσει τῇ πρὸς ἡμᾶς τὸ εἰναι ἔχουσι. μία οὖν μόνη η̄ τοπικὴ ἀντιθέσεις, η̄ κατὰ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, ὡς καὶ ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ δέδεικται. πᾶσα γάρ εὐθυνοφορικὴ κίνησις η̄ ἀπὸ τοῦ μέσου εστὶν ἐπὶ τὸ πέριτ, η̄ ἀπὸ τοῦ πέριτ ἐπὶ τὸ 20 μέσον· ὃν η̄ μὲν ἄνω λέγεται, [η̄ ἐπὶ τὸ πέριτ,] η̄ δὲ κάτω. αἱ δὲ λοιπαὶ 20 ἀντιθέσεις, ὡς εἴπον, ἐν σχέσει ἔχουσι τὸ εἰναι· τὸ γάρ ἀλλωφ δεξιὸν ἀλλωφ εστὶν ἀριστερόν, καὶ τὸ ἀλλωφ πρόσω ἀλλωφ εστὶν ὅπισθεν. ἀλλως τε καὶ αὗται αἱ κίνησεις, εἰ μὴ κύκλῳ περιοίεν, ἀλλὰ τῷ δῆτῃ κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν η̄ ἀπειρον ἐπὶ τὰ δεξιὰ λίσταν, φύλανοισι τὸν οὐρανόν. ὕστε καὶ τούτοις 25 εἰς τὸ πέριτ η̄ κίνησις· τοῦτο δὲ η̄ τὸ ἄνω. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλων.

p. 323^a8 Βάρος δὲ ἔχοι η̄ κουφότητα, η̄ ἀμφω η̄ θάτερον.

Θάτερον μὲν γάρ ἔχει μόνον τὰ ἄκρα, γῆ καὶ πῦρ (τὸ μὲν γάρ εστι μόνως κοῦφον, η̄ δὲ μόνως | βαρεῖα), τὰ δὲ μεταξὺ ἀμφω καὶ κου- 31^v φότητα ἔχει καὶ βαρύτητα, ἀληρ καὶ ὅδωρ, ὡς ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ ἔδειξεν· 30 τῶν μὲν γάρ κούφων ἐστὶ βαρύτερα καὶ ταύτη βάρος ἔχει, τῶν δὲ βαρέων

2 τοῦ om. GTa 2. 3 Ἀριστοτέλους] Phys. Δ 4 p. 212^a5 sq. Cf. Diels, *Zur Textgesch. der Ar. Physik* p. 4 sq. 3 ὑποδοθέντα T 6 ἀντιπάσχει corr. Z: ἀντιπάσχειν cett.: ἀντιπάσχειν τυγχάνει a 7. 8 καὶ εἰ—φυσικῆς RZ: ἀκροάσεως ceteris omissis GT: εἰ δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως ἀποδοθεὶς τῶν ἀπτομένων λόγος εὗ ἔχοι, ἀπτόμενα εἰναι λέγων etc. a 9. 10 ἀλλήλων—σφαῖραι om. Z 9 γάρ καὶ αἱ R 11 ἐπιδέδοται GT¹ 12 ὁ om. GT: ante ὄρισμός ponit a 13 εἴπε τόπου διαφορὰν εἰναι Z 17 η̄ alterum om. R 18 ως—Περὶ om. Z ως καὶ R (et V): καὶ om. GTa Περὶ οὐρανοῦ] B 2 20 η̄ (ante ἐπὶ) om. TZ: η̄—πέριτ delevi: contra post κάτω addit. η̄ ἐπὶ τὸ μέσον V 22 αὐταὶ (vis Z) libri 23 περίοιεν (G)a: προτοίεν Z 25 εἰς V: om. cett. η̄] ω Z ωσαύτως δὲ καὶ a 25. 27 ἀλλων. τὸ δὲ η̄ ἀμφω η̄ θάτερον εἴπεν, ἐπειδὴ θάτερον ἔχει μόνον τὰ ἄκρα etc. a 28 ἀμφω om. a 29 Περὶ οὐρανοῦ] Δ 5 ἔδειξεν] ἔχει R 30. βαρύτερον Z: βαρύτατα T

κουφότερα καὶ ταύτη κουφότητα ἔχει. ὥστε οὐ περὶ τοῦ κυκλοφορητικοῦ 31r σώματος ὁ λόγος· τοῦτο γάρ οὔτε βάρος ἔχει οὔτε κουφότητα. εἰ. δὲ δεῖ, φησὶν δὲ Ἀλέξανδρος, καὶ ἐπὶ τοῦ κυκλοφορητικοῦ σώματος ὀπούσειν τὰ εἰρημένα, ἵνα ἦ καὶ καθολικώτερος ὁ λόγος, τὸ ἦ ἄμφω ἦ θάτερον 5 οὐκ ἐπὶ τῆς κουφότητος καὶ τῆς βαρύτητος ἐκληπτέον, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν ἀπτομένων· ἀνάγκη γάρ πάντως δύο εἶναι τὰ ἀπτόμενα, ἅπερ ἀπτόμενα ἔξι ἀνάγκης ἦ ἄμφω ἦ θάτερον αὐτῶν ἦ βάρος ἔχει ἦ κουφότητα. καὶ τὸ ὑπὸ ἀλλήλων, φησίν, ἐν οἷς λέγει δύτων κινητικῶν καὶ κινητῶν ὑπὸ ἀλλήλων, ἀντὶ τοῦ θάτερον ὑπὸ θατέρου νοητέον, ὡσπερ 10 ἐν Κατηγορίαις εἴπεν ὑπὸ ἀλληλα γένη οὐκ ἐκατέρουν γένος, ἀλλὰ θάτερον θατέρου.

10

p. 323a9 Τὰ δὲ τοιαῦτα παθητικὰ καὶ ποιητικά.

Οὐκ ἐκ συλλογισμοῦ τοῦτο εἰληφεν (οὐδὲ γάρ εἰ βάρος ἔχει καὶ κουφότητα τὰ ἀπτόμενα, ἢδη ἀνάγκη ποιητικὰ αὐτὰ εἶναι καὶ παθητικὰ ὑπὸ 15 ἀλλήλων), ἀλλ᾽ ἔξι αὐτῆς τῆς ἐναργείας τοῦτο συνήγαγεν, διτὶ τὰ τούτοις τοῖς τόποις διηρημένα παθητικά ἔστι καὶ ποιητικά, ἀντὶ τοῦ κινητικά καὶ κινητά· τοῦτο γάρ καὶ ἐπιφέρει εδύνες. ἐναργέστερον γάρ ὀρῶνται τὴν τοπικὴν κίνησιν κινούμενα ὑπὸ ἀλλήλων· ἔξωθενται γάρ τῶν βαρέων καὶ κούφων ἄλλο ὑπὸ ἄλλου σπεῦδον ἐπὶ τὴν χώραν τὴν οἰκείαν. ἦ δυνάμεις 20 25 ἔδειξεν διτὶ ταῦτα παθητικά καὶ ποιητικά, εἰπὼν τοὺς τόπους αὐτῶν ἐν οἷς εἰσιν ἐναντίους· τὰ γάρ ἐν τοῖς ἐναντίοις τόποις ὄντα, ἐναντίας δυνάμεις ἔχοντα, παθητικά καὶ ποιητικά ὑπὸ ἀλλήλων ἀνάγκη εἶναι. καὶ εἰ οὕτως ἐκλαβούμεν τὸ χωρίον, δῆλον διτὶ οὐ περὶ τοῦ κυκλοφορητικοῦ σώματος ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν διμούλων. δυνατὸν δέ, ὡσπερ ἢδη εἶπον, καὶ ἐπὶ 25 τοῦ κυκλοφορητικοῦ σώματος ἐπεκτεῖναι τὸν λόγον, τὸ ὑπὸ ἀλλήλων ἀντὶ τοῦ θάτερον ὑπὸ θατέρου ἐκλαμβάνοντας. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ως ἐν τὶ τὸ οὐράνιον λάβωμεν σῶμα, οὐδὲν ἔσται τὸ ἀντικείμενον· εἰ δὲ τὰς ἐντὸς σφαιράς ἀλλήλων ἀπτομένας θεωρήσομεν, πῶς ἔτι σωθήσεται τὸ ποιητικάς αὐτὰς καὶ παθητικάς ὑπὸ ἀλλήλων εἶναι, ἦ δλως βάρος ἔχειν ἦ κουφότητα; 30 35 ἔστιν οὖν τὸ ἀπτεσθαι κοινότερον μέν, ως αὐτὸς ἐν τῇ Φυσικῇ εἶπε, τὸ ἔχειν ἀμά τὰ ἔσχατα (καὶ οὕτως καὶ τὰ οὐράνια τῶν τῆς τῆς καὶ ἀλλήλων ἀπτεσθαι), ἴδικάτερον δὲ καὶ μᾶλλον φυσικώτερον τὸ ἔχειν ἀμά τὰ ἔσχατα 25

3 δεῖ] δῆ R 5 βαρότητος T 6 γάρ οι. GT 6. 7 ἅπερ ἀπτόμενα οι. Z
10 Κατηγορίαις c. 3 p. 1v20 sqq. 12. 13 τὰ δὲ τοιαῦτα λέγων παθητικά καὶ ποιητικά,
οὐκ ἐκ συλλογισμοῦ λαμβάνει· οὐδὲν α 12 ποιητικά καὶ παθητικά R 13 ἔχοι
GRT¹Z² 14 τὸ οι. R 15 ἐναργείας V: ἐνεργείας cett. 16 ποιητικά ἔστι καὶ
παθητικά Z 17 ὀρῶνται RZ: ὀρῶντες GT (item V): ὀρῶμεν α 19 ἐπὶ τὴν οἰκείαν
χώραν Z 20 διτὶ R: οι. Z: διτὶ ἔστι GTα ποιητικά καὶ παθητικά Za
21 ἐν οι. R 22 καὶ εἰ] εἰ καὶ α 26 ἐκλαμβάνοντος GTα 27 λαβούμεν Za
ἀντικείμενον V: ὑποκείμενον cett. 28 θεωρήσομεν RZ: θεωρήσωμεν GT: θεωρήσαιμεν α
29 βάρος] μέρος G¹T 31 οὕτω (G)a ...

μετὰ τοῦ τὴν δραστήριόν τε καὶ παθητικὴν ἔχει δύναμιν εἰς ἄλληλα, ὥσπερ 31·
ἐνταῦθα φησιν.

p. 323a12 'Επεὶ δὲ τὸ κινοῦν οὐδὲ δροίως κινεῖ τὸ κινούμενον,
ἄλλὰ τὸ μὲν ἀνάγκη κινούμενον καὶ αὐτὸ κινεῖν, τὸ δὲ ἀκίνητον 28
5 δὲν, δῆλον δτι καὶ ἐπὶ τοῦ ποιοῦντος ἐροῦμεν ὡσαύτως.

'Αποδούς τίνα ἐστὶ τὰ κυρίως ἀπτόμενα ἀλλήλων, δτι τὰ διηρημένα
μεγέθη καὶ ἐν τόπῳ δντα καὶ ἔχοντα ἄμα τὰ ἔσχατα, δντα κινητὰ καὶ
καὶ κινητικὰ ὑπ' ἀλλήλων, νῦν μέτεισιν ἐπὶ τὰ ἄλλα, ἢ καὶ αὐτὰ μὲν 25
ἄπτεσθαι λέγεται, οὐκέτι δὲ κυρίως δροίως ἔκείνοις. ἐπειδὴ δέδειται ἐν
10 τῇ Φυσικῇ δτι οὐ πᾶν τὸ κινοῦν κινούμενον κινεῖ, τοῦτο νῦν λαβὼν ἐξ
αὐτοῦ δείκνυσιν δτι μηδὲ πάντα τὰ ἀπτόμενα ἀπτεται, ἐφ' ὧν
οὐδὲ κυρίως ἡ ἀρῇ λέγοιτ' ἄν, ἀλλὰ κοινότερον. λαβὼν δὲ τὸ μὴ πᾶν
τὸ κινοῦν κινούμενον κινεῖν, ὡς ἀκόλουθον τούτῳ λαμβάνει τὸ μηδὲ πᾶν
τὸ ποιοῦν πάσχειν, καὶ τοῦτο κατασκευάζει καὶ ἐκ τῆς περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ
15 κινεῖν τινῶν δόξης, ἣν καὶ ἐλέγχει. τινὲς γάρ ταῦτὸν οἰονται εἶναι τὸ 40
κινεῖν καὶ τὸ ποιεῖν, καὶ ἀντιστρέψειν γε ταῦτα, καὶ εἰ τι ποιεῖ, τοῦτο καὶ
κινεῖ πάντως, καὶ ἔμπαλιν εἰ τι κινεῖ, τοῦτο πάντως καὶ ποιεῖ. δστε εἰ
μὴ πᾶν τὸ κινοῦν κινούμενον αὐτὸ κινεῖ, τὸ δὲ κινεῖν ποιεῖν, οὐδὲ
20 πᾶν ἄρα τὰ ποιοῦν ἀνάγκη πάντως πάσχειν. ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτο ἀληθές,
τὸ μὴ πᾶν τὸ ποιοῦν πάσχειν, ἀλλ' οὖν ψεῦδος τὸ ταῦτὸν οἰεσθαι εἶναι
τὸ κινεῖν τῷ ποιεῖν. διαφέρει γάρ ταῦτα ἀλλήλων τῷ καθολικωτέρῳ καὶ
μερικώτερῳ· ἐπὶ πλέον γάρ τὸ κινεῖν τοῦ ποιεῖν. ὕστε εἰ τι μὲν ποιεῖ,
τοῦτο πάντως κινεῖ, οὐκέτι μέντοι εἰ τι κινεῖ, τοῦτο ἀνάγκη καὶ ποιεῖν. 45
καὶ τοῦτο κατασκευάζει ἐκ τοῦ ἀντικειμένου, λέγω δὴ τοῦ πάσχειν· εἰ γάρ
25 εἰδείχμεν τί ποτέ ἐστι τὸ πάσχειν, γνωσόμεθα καὶ τί τὸ ποιεῖν ἐστι.
πάσχειν οὖν ἐστι τὸ κατὰ ποιότητα μεταβάλλειν, οἷον λευκαίνεσθαι θερμαί-
νεσθαι καὶ ἀπλῶς ἀλλοιοῦσθαι κατὰ ποιότητα. εἰ τοίνυν τοῦτο ἐστι τὸ
πάσχειν, καὶ τὸ ποιεῖν ἄρα τοῦτό ἐστι, τὸ κατὰ ποιότητα μεταβάλλειν.
ὅσα ἄρα τῶν κινούντων εἰς πάθος τι ἄγει τὰ κινούμενα, ταῦτα δηλονότι
30 καὶ ποιεῖ· ὅσα δὲ τῶν κινούντων μὴ εἰς πάθος ἄγει τὰ κινούμενα, ταῦτα
κινεῖ μὲν οὐ ποιεῖ δέ. τὰ γοῦν κατὰ τόπον κινοῦντα οὐκ εἰς πάθος ἄγει 50
τὰ κινούμενα· τὸ γοῦν οὐράνιον σῶμα κινεῖται μὲν κατὰ τόπον, οὐκ ἀλλοι-
οῦται δέ. ἐπὶ πλέον ἄρα τὸ κινεῖν τοῦ ποιεῖν. καὶ ἐντεῦθεν ἔχεις τὴν
αἰτίαν, δι' ἣν οὐ φαίνεται Ἀριστοτέλης ποιητικὸν εἶναι λέγων τὸν θεὸν τοῦ

1 δραστικὴν καὶ Z 5 καὶ om. a 7 μεγέθει R 9 ἐπεὶ δὲ a 10 Φυσικῇ]

Θ 6 τοῦτον (sic etiam Z) οὖν λάβωμεν GT 13 κινεῖ R 13. 14 τὸ ποιοῦν

πᾶν Z 15 οἰοντε GT¹: ωντο a 17 scripserim κινεῖν πάντως ετ πάντως καὶ ποιεῖν

καὶ (ante ποιεῖ) om. GTa ὕστε εἰ a 19. 20 ἀλλ' εἰ—πάσχειν om. GT

23 εἰ τι ποι. κινεῖ a τοῦτο κινεῖ tr. GT 28. 29 τοῦτό ἐστι, τὸ κατὰ—ὅσα ἄρα

om. add. ing. T² 29 τὰ om. a 29. 30 ταῦτα δηλονότι—μὴ εἰς πάθος ἄγει τὰ

κινούμενα RZ: om. GTa 32 τὸ γοῦν] τὸ ΠΙ Z¹: τὸ γάρ a

κόσμου. εἰ γάρ ποιεῖν ἔστι τὸ κατὰ ποιότητα μεταβάλλειν, ὁ δὲ θεὸς τῆς 31^η οὐσίας τοῦ παντός ἔστι δημιουργός, δῆλον ὅτι οὐκ ἀν κυρίως λεχθείη ποιεῖν τὸν κόσμον, ἀλλὰ μᾶλλον δημιουργεῖν καὶ παράγειν.

p. 323 a 20 'Εκεῖνο δ' οὖν φανερόν, δτι ἔστι μὲν ὡς τὰ κινοῦντα
5 τῶν κινουμένων ἀπτοιτο ἄν, ἔστι δὲ ὡς οὗ.

Δεῖξας δτι ἐπὶ πλέον | ἔστι τὸ κινεῖν τοῦ ποιεῖν, ἐπάνεισιν ἐπὶ 31^η
τὸν περὶ τῶν ἀπτομένων λόγον, δι' ὃν καὶ τῶν κινούντων καὶ κινουμένων
ἐμνήσθη. φησίν οὖν· ἐπειδὴ τῶν κινούντων τὰ μὲν κινούμενα κινεῖ τὰ
δὲ μὴ κινούμενα, φανερὸν ἐκ τούτων δτι τινὰ μὲν τῶν κινούντων καὶ
10 ἀπτεται τῶν κινουμένων, τινὰ δὲ οὔ. ἐφ' ὃν μὲν γάρ τὰ κινούμενα καὶ
ἀντικινεῖ, κυρίως ἐπὶ τούτων τὸ ἀπτεσθαι λέγεται. ἐπὶ δὲ τῶν κινούντων
μέν, οὐκ ἀντικινουμένων δέ, οὐ κυρίως ἡ ἀφῇ λέγεται. οὔτε γάρ ἡ εἰκὼν π
οὔτε ἡ λοιδορία ἀπτεται κυρίως τῆς ψυχῆς, ἐπεὶ μηδὲ ἀντιπάσχει ὑπ'
αὐτῆς. οὐδὲ γάρ ἐπὶ τούτων εἴποι ἄν τις τὰ ἔσχατα ἀμα εἶναι, ὥπερ δεῖ
15 πάντως ὑπάρχειν τοῖς κυρίως ἀπτομένοις.

p. 323 a 22 'Αλλ' ὁ διορισμὸς τοῦ ἀπτεσθαι καθόλου μὲν τῶν θέσιν
ἐγκόντων καὶ τοῦ μὲν κινητικοῦ τοῦ δὲ κινητοῦ, πρὸς ἄλληλα δὲ ο
κινητοῦ καὶ κινητικοῦ, ἐν οἷς ὑπάρχει τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν.

Εἰπόν τι μὴ πάντα τὰ κινοῦντα καὶ ἀπτεται τῶν κινουμένων, διο- 16
20 ρίζεται νῦν καὶ λέγει τίνα ἔστιν ἐν τοῖς κινοῦσι τὰ ἀπτόμενα· καὶ ἀπα-
ριθμεῖται τρία σημανόμενα τοῦ ἀπτεσθαι, δύο μὲν κοινότερα, ἐν δὲ ἴδικώ-
τερον τε καὶ κυριώτερον. καθόλου μὲν οὖν ἀπτεσθαι λέγει τὰ θέσιν
ἔχοντα, τουτέστι τὰ κατὰ θέσιν ἀπτόμενα, οὕτω δὲ καὶ τὰ μαθηματικὰ
ἀπτεται ἀλλήλων, καὶ τὰ οὐράνια καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν τζδε. καὶ γάρ καὶ 25
τὴν γραμμὴν καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτὸς θέσιν ἔχει λέγει· καὶ εἰ οἷς
ὑπάρχει θέσις, τούτοις ὑπάρχει καὶ τόπος, εἴη ἀν καὶ ἡ γραμμὴ ἐν τόπῳ
καὶ τὰ οὐράνια. καίτοι τίς ἀν εἴη γραμμῆς τόπος; ἀλλ', ως ὁ Ἀλέξανδρος
φησι, θέσις ἀν εἴη καινῶς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένη ἡ τάξις ἡ πρὸς ἄλληλα
τῶν κινεῖσθαι δυναμένων, καὶ ἡ τοῦ ἀμρόσου ἀμα ὑπόστασις τε καὶ ὑπο-
30 μονή, ως ἐν Κατηγορίαις λέγει. δοκεῖ δὲ ώς τὸ εἶναι ἔχει ταῦτα, οὕτω
καὶ τόπον, ως αὐτὸς εἴπε "καὶ γάρ τοῖς μαθηματικοῖς ὅμοιώς ἀποδοτέον 25
ἀφῇ καὶ τόπον". πρῶτον μὲν οὖν καὶ κοινότατον τοῦτο σημανόμενον

4 lemma om. hic a, qui pergit δεῖξας δὲ δτι

om. a δι' ὃν GT 9 καὶ om. a

τι πάσχη R 16 τῶν RZ: δ τῶν GTa Arist.

καὶ κινητοῦ Arist. (practer cod. E)

19. 20 διωρίζεται a 23 θέσιν RZ: om. GT: τὰ ἔσχατα a

om. R 30 Κατηγορίαις] cf. c. 6 p. 5 b 15sqq.

p. 323 a 1 ὄμοιοις RT

5 κινητῶν Aristot. 7 τῶν

om. a 12 δέ om. GT 13 ἀντιπάσχη GT: ἄν

τι τάξις R 17 νικητικοῦ Z 18 κινητικοῦ

καὶ κινητοῦ Arist. (practer cod. E)

καὶ τὸ πάσχειν Ra; cf. Ar. et infra p. 138, 10

24 et 27 ἀπτεται et ὁ

om. R 31 ὡσάντως εἴπε Z καὶ γάρ κτλ.]

τῶν ἀπτομένων, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Φυσικῆς ὡρίσατο, ὅτι 31^η ἀπτόμενά ἔστιν ὁν ἄμα τὰ ἔσχατα. δεύτερον δέ, ὅταν τὸ μὲν κινήτη τὸ δὲ κινῆται² καὶ τοῦ μὲν γάρ φησι κινητοῦ, τοῦ δὲ κινητικοῦ. κατὰ τοῦτο δὲ τὰ μὲν μαθηματικὰ οὐχ ἀπτονται ἀλλήλων, οὐδὲ δύσων οὐκ ἔστιν τὸ μὲν ποιητικὸν τὸ δὲ παθητικόν, τὰ δὲ οὐράνια ἀπτεται τῶν τῆδε· τὰ μὲν γάρ ποιεῖ, τὰ δὲ πάσχει. τρίτον δέ, δύπερ ιδικώτατόν ἔστι καὶ κατ' αὐτὸν κυριώτατον, ως ἐν τοῖς φυσικῶς ἀπτομένοις ταῦτα ἀπτεσθαι λέγει τῶν κινούντων καὶ κινουμένων, ἐν οἷς ἔστι τὸ ὑπὲρ ἀλλήλων ἀντικινεῖσθαι τε καὶ ἀντιπάσχειν. τοῦτο γάρ σημαίνει διὰ τοῦ πρὸς ἀλληλα δὲ κινητοῦ τοῦ καὶ κινητικοῦ, ἐν οἷς ὑπάρχει τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν.

τὸ δὲ πρὸς ἀλληλα ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ ἀλλήλων, ἐν τούτοις δὲ οὐκέτι ἀν τὰ οὐράνια ἀπαριθμοῖτο. Καὶ τοῖς οὖν ως τρίᾳ σημαίνομενα ταῦτα ἀπαριθμεῖται, η καὶ ως ἐν· ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν ἀπροσδιορίστως εἰπὼν ὅτι τὰ ἀπτόμενα ταῦτα ἔστι τὰ θέσιν ἔχοντα, ὃν τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει, ἐφεξῆς δὲ 15 ἀκριβέστερον προσδιορίζομενος ἐπήγαγεν ὅτι δεῖ ταῦτα καὶ ἀντικινεῖσθαι ὑπὲρ ἀλλήλων καὶ ἀντιπάσχειν.

p. 323a25 "Εστι μὲν οὖν ως ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀπτόμενον ἀπτομένου ἀπτόμενον· καὶ γάρ κινεῖ κινούμενα πάντα σχεδὸν τὰ

ἐμποδών.

20 Εἰπὼν περὶ τῶν κυρίως ἀπτομένων, λέγει καὶ περὶ τῶν κοινότερον ἀπτεσθαι λεγομένων. φησὶν οὖν ὅτι ως μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ πᾶν τὸ ἀπτόμενον ἀπτομένου ἀπτεται, ἐν οἷς καὶ κυρίως τὸ ἀπτεσθαι· εἰ γάρ τὰ ἀπτόμενα κινητικά ἔστιν ἀλλήλων, ἀνάγκη θσα τὴν τοῦ ἀντικινεῖσθαι ἔχει δύναμιν ἀπτομένων ἀπτεσθαι. διὰ τί δὲ ως ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀπτόμενον 40 ἀπτομένου ἀπτεται; ἐπειδὴ τὰ ἐμποδών [πάντα], τουτέστι τὰ ἐν γενέσει, σχεδὸν πάντα κινοῦντα ἀντικινεῖται. καὶ καλῶς τὸ σχεδόν· οὐδὲ γάρ η, εἰκὸν η ὁ ἐρώμενος η ἀπλῶς τὸ ὀρεκτὸν κινοῦντα ἀντικινεῖται. τὰ δὲ οὗτως κινοῦντα καὶ ἀντικινούμενα ἀπτομένων ἀπτεται, οὐ πᾶν δὲ τὸ ἀπτόμενον ἀπτομένου ἀπτεται, ἐπειδὴ μηδὲ πᾶν τὸ κινοῦν ἀντικινούμενον κινεῖ. 50 ἐφ' ὧν οὖν τὰ κινοῦντα μὴ ἀντικινεῖται ὑπὸ τῶν κινούμενων, αὐτὰ μὲν ἀπτεται τῶν κινούμενων, τὰ δὲ κινούμενα τῶν κινούντων οὐχ ἀπτεται· 45 ὥστε τὰ μὲν οὐράνια ἀπτεσθαι τῶν τῆδε ταῦτα δὲ μὴ ἀπτεσθαι τῶν οὐρανίων, καὶ τὴν λοιδορίαν ἀπτεσθαι τοῦ λοιδορούμενου τὸν δὲ λοιδορού-

² κινεῖται GTZ¹ ³ κινεῖται (ΓΤ καὶ — φησι] τοῦ μὲν ὄντος α κινητοῦ etc.] ita libri ⁴ οὐχ om. Z ⁵ ἀπτεται α ⁶ εἰδικώτατόν R ⁷ κυρίως GTa φυσικῶς scripsi: φυσικοῖς libri ἀπτόμενα R: om. Z ⁹ τε om. T ¹² ταῦτα σημαίνομενα Z ¹³ ἀπροσδιωρίστως GT¹Z¹ ὅτα (sic) G: ὅτε (ε in eras.) T ¹⁴ δὲ de-lendum (an εἰπεν scrib. v. 13?) ¹⁵ δεῖ καὶ ταῦτα καὶ GTa ¹⁷ lemma om. hic a, qui pergit εἰπὼν δὲ περὶ ως ἐπὶ πολὺ G ¹⁸ σχεδὸν πάντα Z ²⁰ λέγει] XXVI fere litterae erasae T; cf. G ubi post λέγει καὶ iterantur περὶ τῶν κυρίως ἀπτομένων καὶ ²⁵ πάντα delevi ²⁸ οὕτω a ²⁹ κινοῦν RZ: κινούμενον GTa ³³ τόν] τὸ a

μεγον μὴ ἀπτεσθαι τῆς λοιδορίας. καὶ ἐπὶ τῶν ὑρεκτῶν καὶ τῆς ὑρεκτικῆς 31^η
δυνάμεως ὡσαύτως, ἐφ' ὃν κοινότερον καὶ τὸ ἀπτεσθαι λέγεται, οὐ κυρίως.
ὤστε αὖ τὰ μὲν κυρίως ἀπτόμενα ἀπτομένων ἀπτεται, ἐπειδὴ καὶ κινοῦντα
ἀντικινεῖται· τὰ δὲ μὴ κυρίως ἀπτόμενα οὐχ ἀπτομένων ἀπτεται, ἐπειδὴ 50
5 καὶ κινεῖ μὴ ἀντικινούμενα.

p. 323a27 Οἵς ἀνάγκη καὶ φαίνεται τὸ ἀπτόμενον ἀπτεσθαι
ἀπτομένου.

Προσθετέον τὸ 'ῶσπερ', οὐτας ἦ 'οἵς ἀνάγκη τὸ ἀπτόμενον
ἀπτεσθαι ἀπτομένου, ὕσπερ καὶ φαίνεται'. εἰπὼν δὲ διτὶ ἔστι δὲ ὡς
10 ἐνίστε φαμεν τὸ κινοῦν ἀπτεσθαι μόνον τοῦ κινούμενου, ἐπήνεγκε
τὸ δὲ ἀπτόμενον μὴ ἀπτεσθαι ἀπτομένου, ώς ἵσον ὅν τῷ 'τὸ δὲ
κινούμενον μὴ ἀπτεσθαι τοῦ κινοῦντος'.

p. 323a30 Ἀλλὰ διὰ τὸ κινεῖν κινούμενα τὰ ὄμοιογενῆ, ἀνάγκη
δοκεῖν εἶναι ἀπτομένου ἀπτεσθαι.

15 Ἐπειδὴ δοκεῖ τὸν πρός τι εἶναι τὰ ἀπτόμενα (τὸ γάρ ἀπτόμενον
ἀπτομένου ἀπτεται), αὐτὸς δὲ εἰπεν διτὶ οὐ πάντως τὸ ἀπτόμενον ἀπτο-
μένου ἀπτεται, διὰ τοῦτο τὴν αἰτίαν προστίθησι δι' ἣν οἰόμεθα πᾶν τὸ
ἀπτόμενον ἀπτομένου ἀπτεσθαι· διύτι γάρ, ώς εἰπεν ἀνωτέρῳ, "πάντα 32^η
σχεδὸν τὰ ἐμποδών", τούτεστι τὰ παρ' ἡμῖν, λέγω δὲ τὰ ἐν γενέσει καὶ
20 φύσιορῷ, τοιαῦτα ἔστι, διὰ τοῦτο καὶ πάντα τοιαῦτα οἰόμεθα εἶναι. ὥμοιογενῆ
δὲ εἰπεν ἀντὶ τοῦ ὄμοιολα (πολλαχοῦ γάρ 'γένος' τὸ ὄποκείμενον καὶ τὴν
ὅλην λέγει), ἀπερ καὶ κινοῦντα ἀντικινεῖται. ἢ ἀπλῶς ὥμοιογενὴ λέγει τὰ
σώματα. καὶ γάρ εἰ μὴ πᾶν σῶμα κινοῦν ἀντικινεῖται ὑπὸ τοῦ κινούμενου 5
ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' οὖν πάντως κινούμενον αὐτὸ οὗτω κινεῖ. διὰ τοῦτο οὖν
25 δοκεῖ καὶ τὸ ἀπτόμενον πᾶν ἀπτομένου ἀπτεσθαι. ἀλλ' εἰ καὶ κινεῖται,
ἀλλ' οὖν οὐκ ἀντικινεῖται. διὰ τοῦτο οὐδὲ ἀπτόμενον ἀπτομένου ἀπτεται.
ὦστε καὶ εἴ τι εἴη κινοῦν αὐτὸ ἀκίνητον ὅν, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸ μὲν ἀπτοιτο
τοῦ κινούμενου, τὸ δὲ κινούμενον ἔκεινου οὐκέτι. εἴπομεν δὲ διτὶ τὰ οὗτως
ἀπτόμενα, ώς ἀπτεσθαι μὴ ἀπτομένων, οὐδὲ κυρίως ἀπτεται· πάντα γάρ

1 ὑρεκτικῆς Ζα: ὑρεκτῆς GRT 2 κοινώτερον a τὸ om. R 3 αὐ τὰ scripsi:
ἀπτὰ codices: τὰ μὲν κυρίως ἀπτὰ coni. a 6 lemm. om. pergit ἐν δὲ τῷ οἵς ἀνάγκη,
προσθετέον α οἰς δσοις Ar. 7 τοῦ ἀπτομένου Z 9 ἀπτομένου ἀπτεσθαι a
10 μόνου Arist. (praeter codd. EL) 13 omisso hic lemmate pergit ἐπειδὴ δὲ a
ἥμοιογενὴ cod. Laur. 85,1 14 δοκεῖn RZ: δοκεῖ GT; cf. Ar. 16, 17 αὐτὸς — ἀπτεσθαι
om. a τοῦ ἀπτομένου G 17 προτίθησι T 18 ἀνωτέρω p. 323a26 19 δὲ
RZ: δη GTa 21 τοῦ τὰ ὄμοιολα R πολλαχοῦ κτλ.] cf. Index in Philop. Phys.
p. 987a8 sq. 23, 24 ἀπὸ τοῦ κινούμενου ἀπ' αὐτοῦ GRT 24 αὐτὸ] αὐτῷ GT
27 fort. μὲν ἀν ἀπτοιτο (at cf. Ar. codd. p. 323a32)

τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται. ὅστε εἴ τι κυρίως ἀπτεται, ἀπτο- 32^η μένου ἀπτεται.

p. 323a33 Περὶ μὲν οὖν ἀφῆς τῆς ἐν τοῖς φυσικοῖς διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

5 Εἰπε γάρ αὐτὸς ὅτι τῶν πολλαχῶς λεγομένων ἡ ἀφή, ἡ δὲ κυρίως 11 λεγομένη ἀφή ἐν τοῖς φυσικοῖς ἔστιν. ἐμνημόνευσε μέντοι καὶ τῆς οὐ φυ- σικῆς, τῆς τε ἐν τοῖς μαθηματικοῖς καὶ τῆς ἐν τοῖς ἀπτομένοις μὴ ἀπτο- μένων, ἀπερ οὐ φυσικῶς ἀπτεται, μᾶλλον δὲ οὐδὲ κυρίως.

p. 323b1 Περὶ δὲ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν λεκτέον ἐφεξῆς. 11

10 Διαλεχθεὶς περὶ ἀφῆς, νῦν διαλέγεται περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. 31 τὸ δὲ προκείμενον οὐ διακρίναι τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν τῆς ἀφῆς (ἥδη γάρ διέκρινεν), ἀλλὰ δεῖξαι πῶς γίνεται τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ὡς ἔθος δέ, καὶ νῦν τὰς τῶν παλαιοτέρων περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν πρότερον ἐκτί- θεται δόξας, καὶ τάντας διελέγεται οὕτω τὴν οἰκείαν εἰσάγει. τῶν οὖν περὶ 15 τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν εἰρηκότων, φησίν, οἱ μὲν πλείους τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἐναντίον ποιεῖν ἔφασαν· τὸ γάρ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου ἀπαθῆς εἶναι. 35 εἰ δὲ πάσχει τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου, καὶν αὐτὸν ὡφ' αὐτοῦ πάθοι. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲν ἀν εἴ τη τῶν ὄντων ἀφιμαρτον οὐδὲν ἀλιστον. ἀδύνατον ἄρα τὸ ὅμοιον εἰς τὸ ὅμοιον ποιεῖν. τί γάρ μᾶλλον ὅράσει ἢ πείσεται, τῆς 20 αὐτῆς οἵτις ξὺ τε τῷ ποιεῖν καὶ τῷ πάσχειν οὐνόματος: νῦν δὲ ἡρῷην τὰ μὲν ποιητικὴν τε καὶ δραστήριον, τὰ δὲ παθητικὴν μᾶλλον ἔχοντα δύναμιν. τὸ ἐναντίον ἄρα ὑπὸ τοῦ ἐναντίου πείσεται, καὶ οὐ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου. καὶν γάρ τι δοκεῖ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχειν, 40 οἷον τὸ πολὺ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὀλύρου (ζὰν γάρ εἰς πυρκαϊὸν προσενέγκης λύγην, σβέννυται), οὐγ' ἢ ὅμοιον ἀλλ' ἢ ἐναντίον πάσχει (ἐναντίον γάρ τὸ πολὺ τῷ ὀλύρῳ), ἐκδιπανωμένης τῆς ὄλης τοῦ ἐλάττονος πυρὸς ὑπὸ τοῦ μετέρινος. οἱ γὲν οὖν πλεῖστοι, ὡς ἔργην εἰπόντες. τὸν ἐναντίον οὐκ τοῦ ἐναν- τίου πάσχειν φασίν. ιδίως δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους ἡ Δημόκριτος τὸ ὅμοιον ἡπὲ τοῦ ὄντος πάσχειν φησί. τὰ γὰρ πάντη, φησίν. ὀνόματα καὶ ἔτερα 25 οὐδὲν ποιεῖν εἰς ἄλληλα πέφυκεν οὐδὲ πάσχειν ὑπὸ ἄλληλων. διὰ τοῦτο

1 ἀντιστρέφοντι α ἃ lemma om hic, qui pergit τὸ δὲ ἐν τοῖς φυσικοῖς προσέμηκεν, ἐπειδὴ αὐτὸς εἰπεν ὅτι τῆς τοῖς R 4 τοῦτον τὸν τρόπον Ar. 6 λεγομένη ἀφή ἡ ἐν R 6. 7 οὐ φυσικοῖς GTza 8 οὐδὲ] οὐ Z 11 διακρίναι (sic) RZ: διακρίνει GTa 11. 12 τῆς ἀφῆς—γίνεται τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν RZ: om. GTa 14 οἰκίαν α 15 τοῦ ZR²: τὸ GR¹Ta 16. 17 ἀπαθῆς—ὅμοιος bis R 17 fort. γάρ πάσχειν καὶ αὐτὸν ὡφ' αὐτοῦ πάθοι ἀν α αὐτοῦ Z 18 οὐδὲ ἀν εἴη TZ 19 εἰς τὸ ὅμοιον om. GTa 21 ποιητικὴν α ἔχοντα] ἔσχατα T 23 δοκεῖ GT¹Z 24 οἶον τὸ ὀλύρον πῦρ ὑπὸ τοῦ πολλοῦ em. a 26 δέλγον Z ἐκδιπανομένης GT: ἐκδιπανομένης Z 28 φησίν GTa 28. 29 ιδίως—φησί om. GT 28 ιδίως (Ar. p. 323b10) RZ: ιδία a 29 φησί (post πάσχειν) R: φασί Za 30 οὐδὲ ποιεῖν T

γοῦν γλυκύτης οὐδὲν ἂν ποιήσει εἰς μελανίαν οὐδὲ βαρύτης εἰς γλυκύτητα, 32· ἐπειδὴ τούτοις οὐδεμία κοινωνία. δεῖ ἄρα τὰ ποιοῦντα καὶ τὰ πάσχοντα 46 μὴ εἶναι ἀνόμοια, ἀλλὰ ταῦτα· γρῦπμα γάρ εἰς γρῦπμα ποιεῖ καὶ χυρῆς εἰς χυμὸν καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. τὰ ἄρα δμοιά ἔστι τὰ ποιητικά καὶ πα-
5 θητικά ὑπὸ ἀλλήλων, καὶ οὐ τὰ ἐναντία. ἐγὼ δέ, φησί, λέγω δὲ οὕτε δμοιά εἰσι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα, οὕτε πάντη ἀνόμοια καὶ ἐναντία. δμοια μὲν οὖν εἰσίν, δὲ τὸ δμοιον οὐδὲν πάσχει ὑπὸ τοῦ δμοίου. (εἰ γάρ 50 τὸ δμοιον ὑπὸ τοῦ δμοίου) πάσχει τι, καὶ ὡφὲ ἑαυτοῦ πείσεται· καὶ γάρ αὐτὸν ἑαυτῷ πᾶν ἔστιν δμοιον. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲν ἔσται ἄφθαρτον καὶ 10 ἀΐδιον. οἷα ταῦτα μὲν οὖν ἔσονται τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα δμοια. ἀλλὰ δὴ οὐδὲ πάντη διάφορα καὶ ἐναντία· οὐδὲ γάρ γραμμή ὑπὸ λευκό-
τητος πείσεται, οὐδὲ γλυκύτης ὑπὸ μελανίας. οὗτος οὖν ἀνατρέψας τὰς τῶν παλαιῶν δόξας, ἔρχεται λοιπὸν ἐπὶ τὴν αὐτῷ δοκοῦσαν.

Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῶν παλαιοτέρων περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν εἰρη-
15 μένα | ταῦτα ἔστιν. ἐσίκασι δέ, φησίν, οὗτοι ἐναντία λέγοντες εἰς ταῦτὸν 32ν ἀγεσθαι. τούτου δὲ αἴτιον δὲ εἰς μέρος ἐκάτερος αὐτῶν ἀπέβλεψεν δέον δλον τι θεωρῆσαι. τῷ γάρ δοντι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα οὕτε πάντη ἔτερά ἔστιν οὕτε πάντη ταῦτα, ἀλλὰ πῃ μὲν δμοια πῃ δὲ ἀνόμοια καὶ ἐναντία. ἐπεὶ γάρ οὐ τὸ τυχὸν εἰς τὸ τυχὸν ποιεῖ (οὐ γάρ ποιεῖ θερ-
20 μότης εἰς γλυκύτητα ἢ εἰς γραμμήν), ἀλλὰ τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἐναντίον (τὸ 5 γάρ λευκὸν εἰς τὸ μέλαν καὶ τὸ γλυκὸν εἰς τὸ πικρόν), τὰ δὲ ἐναντία καὶ γένος κοινὸν ἔχει καὶ ὑποκείμενον, δῆλον ἄρα δὲ τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα πῃ μὲν ταῦτα ἔστι κατὰ τὸ γένος καὶ ὑποκείμενον πῃ δὲ ἐνα-
25 τία κατὰ τὸ εἶδος. τῶν οὖν παλαιοτέρων δσοι μὲν εἰς τὸ γένος ἀπέβλεψαν τῶν ποιοῦντων καὶ πασχόντων, τὰ δμοια ποιεῖν εἰς ἄλληλα καὶ πάσχειν
ἔφασαν· δσοι δὲ εἰς τὸ εἶδος, τὰ ἐναντία.

p. 323b4 Διὸ τὸ μηδὲν μᾶλλον ποιητικὸν ἢ παθητικὸν εἶναι θάτερον θατέρου.

Δεῖ γάρ τὸ μὲν ποιοῦν τὴν δραστήριον ἔχειν δύναμιν, τὸ δὲ 10 πάσχον τὴν παθητικήν. τὰ δὲ δμοια ίσην ἔχοντα καὶ τὴν αὐτὴν δύναμιν, τί μᾶλλον ἐκάτερον αὐτῶν ποιητικὸν ἔσται ἢ παθητικόν;
ῶστε οὕτε ποιήσει οὕτε πείσεται ὑπὸ ἀλλήλων, δμοίαν γε ἔχοντα καὶ τὴν αὐτὴν ποιητικήν τε καὶ παθητικήν δύναμιν. εἰ δέ τις

1 γοῦν] οὖν α ποιήσει T¹Z¹; ποιήση RT²Z²: ποιήσειεν (G)a: fort. ποιήσοι
3 ταῦτα R γάρ] δὲ GT 4 τὰ δλα R: τάλλα a 4. 5 καὶ τὰ παθητικά GTa
7 τὸ om. Ra οὐδὲ a 7. 8 εἰ—πάσχει τι scripsi: πάσχει τὶ GTR: εἰ δὲ πάσχει τὶ Z:
εἰ γάρ πάσχει τὶ τὸ δμοιον ὑπὸ τοῦ δμοίου a 9 πᾶν] πάντη a 10 ἔσται a
13 παλαιοτέρων Z 14 παρὰ a: περὶ cett. 19 ἐπει] εἰ a 23 τὰ πάσχοντα a
ταῦτα R κατὰ —ὑποκείμενον om. a κατά τε τὸ GT² post ὑποκείμενον iterant
δῆλον—ταῦτα ἔστιν GT 24 ἀπέβλεψαν εἰς τὸ γένος Z 26 τάναντία (G)a 28 θάτερον
om. Z 29 ποιοῦν τι δραστήριον Z 30 δμοια RZ: ίντα GTa τὴν αὐτὴν] ταύ-
την R 31 αὐτῶ T¹ 32 ποιήση a

εῖποι διτὶ οὐδὲν ἄτοπον τὸ ποιοῦντα καὶ ἀντιπάσχειν (τοιαῦτα γὰρ τὰ 32v ὅμοια), φημὶ διτὶ τὸ μὲν ἀντιπάσχειν οὐκ ἄτοπον, τὸ δὲ μηδὲ μᾶλλον ἄτοπον. τὸ γὰρ ποιοῦν εἰ καὶ ἀντιπάσχει, ἀλλὰ μᾶλλον δρᾶ ἡ πάσχει, καὶ τὸ πάσχον εἰ καὶ ποιεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον πάσχει ἡ ποιεῖ. ἐπὶ δὲ τῶν 15 5 ὅμοιών οὐδὲν μᾶλλον ἐν ἑκατέρῳ ἔστιν ἡ ποιητικὴ ἡ παθητικὴ δύναμις. ὥστε οὐ πείσεται τὸ δμοιον ὑπὸ τοῦ δμοίου. καὶ εἰ τὸ ποιοῦν εἰς ἑαυτὸν βούλεται μεταβάλλειν τὸ πάσχον, τὸ δὲ δμοιον οὐκ ἀν εἰς τὸ δμοιον τραπείν (ἔστι γὰρ ἥδη καὶ πρὸ τῆς τροπῆς ἔκεινο εἰς δὲ καὶ μεταβάλλει), δῆλον ἄρα διτὶ τὸ δμοιον ὑπὸ τοῦ δμοίου οὐ πείσεται.

10 p. 323v 22 Οὐδὲν ἀν εἴη οὕτε ἄφθαρτον οὔτε ἀκίνητον.

Καὶ γὰρ τὸ κινεῖν ποιεῖν τί ἔστιν. ὥστε εἰ αὐτό τι ὑφ' ἑαυτοῦ 20 πάσχει, αὐτό τι πάντως ὑφ' ἑαυτοῦ πᾶν κινηθήσεται καὶ αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ πᾶν φθαρήσεται. ὥστε οὐδὲν ἔσται ἄφθαρτον οὐδὲ ἀκίνητον, διπερ ἀδύνατον. δέδειται γὰρ ἐν τῇ Φυσικῇ, διτὶ τε πᾶν τὸ κινούμενον ὑπὸ τίνος 15 κινεῖται καὶ διτὶ αὐτὸν ἑαυτὸν οὐδὲν κινεῖ, εἰ μὴ κατ' ἄλλο μόριον καὶ ἄλλο, ὡς τὸ ζῷον (ἄλλωρ γὰρ κινεῖ, τῇ φυχῇ, καὶ ἄλλῳ κινεῖται, τῷ σώματι), καὶ διτὶ οὐ πάντα κινεῖται, ἀλλ' εἰσὶ πρὸ τῶν κινουμένων τὰ ἀκίνητα αἴτια· τὰ γὰρ πρώτως κινοῦντα ἀκίνητα. οὐ καλῶς δὲ συνάγειν δοκεῖ, διτὶ εἰ τὸ 25 δμοιον ὑπὸ τοῦ δμοίου παθητικὸν καὶ διτὶ τοῦτο καὶ αὐτὸν εἰς ἑαυτό τι 20 ποιήσει, ἥδη μηδὲν εἶναι ἀκίνητον μηδὲ ἄφθαρτον· τί γὰρ εἰ λέγοι τις διτὶ κινητικὸν μὲν ἔσται τι αὐτὸν ἑαυτοῦ καὶ παθητικὸν αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ, τὸ πεφυκός μέντοι κινεῖσθαι καὶ πάσχειν· τὸ δὲ δλως μὴ πεφυκός οὔτε πείσεται ὑφ' ἑαυτοῦ τὸ γε μὴ πεφυκός πάσχειν πάθος οὔτε κινήσει ἑαυτὸν ἀκίνητον δν; ἀλλ' ἀκριβῶς προσέθηκεν εἰπερ τὸ δμοιον ἡ δμοιον 25 ποιητικόν· εἰ γάρ ἡ δμοιον ποιητικόν, καὶ πᾶν ὑφ' ἑαυτοῦ πείσεται καὶ οὐδὲν ἔσται ἀκίνητον οὐδὲ ἄφθαρτον.

30

p. 323v 28 Οὐκ ἔξιστησι γὰρ ἑαυτὰ τῆς φύσεως δσα μήτε ἐναντία μήτε ἔξιναντίων ἔστιν.

"Ὄτι οὐδὲν ποιεῖ τὸ πάντη ἔτερον εἰς τὸ ἔτερον, οἷον ἡ γραμμὴ εἰς 30 λευκότητα, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, τεκμήριον ποιεῖται τὸ μὴ ἔξισταν ἑαυτὰ τῆς φύσεως· τὸ γὰρ ποιοῦν εἰς τι ἔξισταν αὐτὸν βούλεται τῆς αὐτοῦ

1 ποιοῦν GTa 6 εἰ om. GTa 8 ἥδει a εἰς ἔκεινο εἰς δ a 10 ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἄφθαρτον οὐδὲ ἀκίνητον φησί τι ἔσται pro lemmate a 11 ποιεῖν RZ: καὶ ποιεῖν GTa ἔστι τι Z εἰς R 12 πάντων a ἑαυτοῦ πῶς κινηθήσεται Z 14 γάρ] δ' Z Φυσικῇ] Θ 4 sqq. τε om. a 16 post alterum ἀλλω addunt τῶ (sc. τῷ) GT τῶ σώματι κινεῖται tr. Z 20 λέγει GTZ 24 προσέθηκε τὸ. εἰπερ a εἰπερ] εἶπε GT 24. 25 ᾧ] ἡ utrobiique R 25 εἰ γάρ—ποιητικόν om. GTa 27 omisso hic lemmate pergit διτὶ δὲ οὐδὲν ποιεῖ a ἑαυτά] ἀλληλα Ar. (praeter codd. FH) 30 τεκμήριον T μὴ ἔξισταν Z 31 αὐτοῦ libri

φύσεως. ὅτε δὲ λέγεται τὸ μέλαν εἰς τὴν ἐν τῷ λευκῷ γραμμὴν ποιεῖν, 32v
δῆλον ὅτι κατὰ συμβεβηκός ἐποίησεν εἰς τὴν γραμμὴν· καὶ γάρ μετὰ τὸ
μέλαν γενέσθαι τὸ λευκὸν ἔμεινεν ἡ γραμμὴ γραμμὴ καὶ οὐκ ἐξέστη τῆς
φύσεως. δῆλον ἄρα ὅτι κατὰ συμβεβηκός ἐποίησε τὸ μέλαν εἰς τὴν
5 γραμμὴν, διότι συνέβη τὴν γραμμὴν λευκὴν εἶναι. τῷ οὖν εἰς τὸ λευκὸν ἐν
ἐν τῇ γραμμῇ οὐπάρχον δρᾶσαι τὸ μέλαν, λέγεται κατὰ συμβεβηκός καὶ ἐν
τῇ γραμμῇ δρᾶσαι. ὡς ἐπὶ παραδείγματος δὲ εἰπεν 'τὴν γραμμὴν μέλαιναν
εἶναι', λέγει δὲ σὺ ἀντὶ τῆς γραμμῆς τὴν ἐπιφάνειαν. διὰ μὲν οὖν τοῦ
εἰπεν δσα μῆτε ἐναντία τὰ ἄκρα ἐδήλωσε, τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν,
10 διὰ δὲ τοῦ μῆτε ἐξ ἐναντίων τὰ μεταξύ, οἷον τὸ φαινόν.

p. 323v29 Ἀλλ' ἐπεὶ οὐ τὸ τυχὸν πέφυκε πάσχειν η̄ ποιεῖν, 40
ἀλλ' δσα ⟨η̄⟩ ἐναντίωσιν ἔχει.

Μέχρι μὲν οὖν ὥδε τοὺς τῶν παλαιοτέρων ἐξέμετο λόγους, ἐντεῦθεν δι
δὲ λοιπὸν τὴν ἰδίαν δόξαν ἐκτίθεται. βουλόμενος δὲ δεῖξαι ὅτι τὸ ποιοῦν
15 καὶ τὸ πάσχον πῃ μὲν ὅμοια ἐστι πῃ δὲ ἀνόμοια, κέχρηται συλλογισμῷ
τοιούτῳ, λαμβάνων ἐκ τῆς ἐναργείας ώμολογημένον ὅτι τὰ ποιοῦντα καὶ
πάσχοντα η̄ ἐναντίωσιν ἔχει η̄ ἐναντία ἐστίν, ἐναντίωσιν μὲν ἔχειν
λέγων τὰ μεταξύ, οἷον τὸ φαινόν δταν εἰς τὸ λευκὸν ποιῇ η̄ εἰς ἄλλο τι 33r
χρῶμα, ἐναντία δέ, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν. ἔστιν οὖν ὁ συλλογισμὸς
20 τοιοῦτος· τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα ἐναντία ἐστί, τὰ ἐναντία πῃ μέν ἐστι
τὰ αὐτὰ πῃ δὲ ἔτερα (γένει γάρ τὰ αὐτά, εἰδει δὲ ἔτερα), τὰ ποιοῦντα
ἄρα καὶ πάσχοντα πῃ μέν εἰσι τὰ αὐτὰ πῃ δὲ ἔτερα.

p. 323v33 Πέφυκε γάρ σῶμα μὲν ὑπὸ σώματος, χυμὸς δὲ ὑπὸ
χυμοῦ.

25 Παραδείγματα ὅτι ὅμοιά ἐστι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα. σῶμα δὲ 5
ὑπὸ σώματος φησὶ πάσχειν οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸ πεποιημένον· πάλιν δὲ

1 ὅτε F: ὅτι GRT: ὅταν Za λέγηται GZa τὸ μέλαν] ὅτι τὸ μέλαν ποιεῖται
1. 2 ποιεῖν, δῆλον ὅτι—γραμμὴν Z: om. GT: κατὰ συμβεβηκός λέγεται a: verba δῆλον ὅτι—
φύσεως (4) om. R 4 ἄρα om. Z 5. 6 τὸ λευκὸν τὸ ἐν a 6. 7 καὶ εἰς τὴν
γραμμὴν em. a 6 ἐν (post καὶ) om. G 7 δρᾶσαι a: δρᾶται cett. παραδείγματος
Z: παραδείγματι cett. 9 εἰπεν ὅτι δσα a 11 ποιεῖν η̄ πάσχειν Z: πάσχειν καὶ ποιεῖν a
Arist. 12 η̄ ἐναντίωσιν ἔχει scripsi cl. Arist. cod. E: ἐναντίως ἔχει RZ: ἐναντία η̄
ἐναντίωσιν ἔχει GT: η̄ ἐναντία ἐστίν, η̄ ἐναντίωσιν ἔχει a; at cf. infra v. 17 13 οὖν
om. GTa 14 δὲ (ante δεῖξαι) om. GT 15 πῃ μὲν οὖν ὅμοια Z 16 ἐνεργίας Z
ὅμοιογημένον GT'Z 17 καὶ (pro priore η̄) Z ἔχειν] ἔχει R 18 ποιεῖ Z
19 οὖν om. GT: ἔστι δὲ scripsit a 20. 21 πῃ μὲν ταυτὰ (om. ἔστι) a
21 γένη Z γάρ ταῦτα GT: γάρ ταυτὰ a 23 lemma om. hic a μὲν om.
GT 25. 26 παραδείγματα δὲ τοῦ ὅμοια εἰναι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα, τίθησι, τὸ
σῶμα ὑπὸ σώματος πάσχειν, καὶ χυμὸν ὑπὸ χυμοῦ. σῶμα δὲ ὑπὸ σώματος φησὶ a
25 εἰσι R. 26 τὸ τὸ μὲν T πεποιημένον a: πεποιημένον cett.

χρῶμα ὑπὸ χρώματος λέγων πάσχειν τὸ ἐν ὑποκειμένῳ δηλονότι 33τ
λέγει.

p. 324a1 Τούτου δ' αἴτιον ὅτι τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γένει.

Αἴτιον, φησί, τοῦ τὸ ὄμοιον ὑπὸ τοῦ ὄμοιού πάσχειν, ὅτι τὰ ποιοῦντα
5 καὶ πάσχοντα ἐναντία, τὰ δὲ ἐναντία ὑπὸ τὸ αὐτὸν γένος, τὰ ποιοῦντα ἄρα
καὶ πάσχοντα ὄμοιογενῆ.

p. 324a5 Ἐπειδὴ τὸ πάσχον καὶ τὸ ποιοῦν τῷ μὲν γένει ταῦτα.

Δεῖξας ὅτι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα ὄμοιογενῆ, λαβὼν ὀμολογημένον
ὅτι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα ἐναντία ἔστι, νῦν βούλεται δεῖξαι ὅπερ
10 ὠμολογημένον εἰληφε, λέγω δὲ ὅτι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα ἐναντία ἔστι. 10
δείκνυσι δὲ πάλιν τοῦτο λαβὼν ὅτι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα πῇ μὲν
ὄμοιά εἰσι πῇ δὲ ἀνόμοια· τοιαῦτα δέ ἔστι τὰ ἐναντία· τὰ ποιοῦντα ἄρα
καὶ πάσχοντα ἐναντία. ἔστι δὲ ἡ δεῖξις διάλληλος.

p. 324a8 Καὶ γὰρ ὅλως φθορὰ καὶ γένεσις ἐν τούτοις.

15 'Επὶ πλέον ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν' ἔστι γὰρ
καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν τὶς γένεσις καὶ τὶς φθορά, καὶ ἡ φθορὰ δὲ
καὶ ἡ γένεσις οὐκ ἀνεύ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. εἰπὼν οὖν ὅτι τὸ ποιεῖν
καὶ πάσχειν ἐν τοῖς ἐναντίοις, κατασκευάζει τοῦτο ἐκ τοῦ μᾶλλον. καὶ γὰρ ἡ 15
γένεσις καὶ ἡ φθορά, φησίν, ἐν τούτοις· ἐξ ἐναντίου γὰρ εἰς ἐναντίου ἡ
20 γένεσις καὶ ἡ φθορά ὄμοιώς, ὡς δέδεικται ἐν τῇ Φυσικῇ. εἰ τοινύν ἡ
γένεσις καὶ ἡ φθορὰ ἐν τοῖς ἐναντίοις, ἐν οἷς ἄρα οὐκ ἔστιν ἐναντίωσις, ἐν
τούτοις οὐκ ἔστι γένεσις καὶ φθορά. τοιοῦτον δέ ἔστι τὸ πέμπτον στοιχεῖον.

1 τὸ α: τῷ GRT: τὰ Z ἐν om. R 3 omissio hic lemmate pergit αἴτιον δέ
φησι α; item 8 et 15 (δεῖξας δὲ et ἐπὶ πλέον δὲ) 4 τοῦ τὸ scripsi: τοῦτο libri
7 Ἐπειδὴ] ἐπεὶ δὲ vel ἐπεὶ δὲ καὶ Ar. codd. τὸ μὲν πάσχον Z ταυτὸν corr. Z
8 καὶ πάσχοντα om. GTa ὄμοιογενῆ Z ὠμολογούμενον GT¹ (ὁμολ. corr. T):
ὄμοιογημένον a 9 καὶ τὰ πάσχοντα T 11 τοῦτο πάλιν Z 15 ἡ φθορά οὐσα
τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν a 16 καὶ τὶς] καὶ τῆς a 17. 18 εἰπὼν—πάσχειν RZ
(sed καὶ τὸ πάσχειν R): om. GTa 18. 21 ἐν τοῖς ἐναντίοις ἔστιν, ἐκ δὲ τούτου πρῶτον
μὲν κατασκευάζει ἐκ τοῦ μᾶλλον, ὅτι τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἐν τοῖς ἐναντίοις. εἰ γὰρ ἡ γέ-
νεσις καὶ ἡ φθορὰ ἐν τούτοις, δηλονότι τοῖς ἐναντίοις, ἐξ ἐναντίου γὰρ εἰς ἐναντίου ἡ γένεσις
καὶ ἡ φθορά, ὡς δέδεικται ἐν τῇ Φυσικῇ, καὶ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἐν τοῖς ἐναντίοις ἔσται.
δεύτερον δὲ οἶν τε συμπεραίνειν, ὅτι εἰ ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά ἐν τοῖς ἐναντίοις, ἐν οἷς
ἄρα a 18 τοῦτο RT: τοὺς Z: om. (G) καὶ γάρ] γὰρ om. Z 20. 21 ὄμοιώς—
ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά om. R 20 ὡς Z: om. GT Φυσικῇ] cf. supra p. 83, 15
22 τοιοῦτο Ga 22—p. 145, 5 στοιχεῖον. ἐξῆς δὲ ἐπάγει, ὅτι εὐλογὸν τὸ θερμὸν καὶ τὸ
ψυχρὸν ποιητικὰ ὄντα καὶ παθητικὰ θερμανούσι τε καὶ ψύχουσι, καὶ ἐστοῖς τὰ πάσχοντα
ποιοῦσιν ὄμοια. ὅτι δὲ τὸ ποιοῦν ἔξομοιο ἐστῷ a

p. 324^a9 Διὸ καὶ εὖλογον ἥδη τό τε πῦρ θερμαίνειν καὶ τὸ 33^c
ψυχρὸν ψύχειν.

'Εναντία γάρ ταῦτα· διὸ καὶ ποιητικὰ καὶ παθητικά.

p. 324^a10 Καὶ δλως τὸ ποιητικὸν ὄμοιοῦν ἔστι τὸ πάσχον.

5 "Οτι τὸ ποιοῦν ὄμοιοτε ἔστι τὸ πάσχον κατασκευάζει, διδοῖς ιγμένον 21
ἔχων δτι ἡ γένεσις εἰς τὸ ἐναντίον ἐστὶ μεταβολὴ καὶ δτι τὸ ποιοῦν καὶ
τὸ πάσχον ἐναντία. ἐστιν οὖν ἡ κατασκευὴ τοῦ συλλογισμοῦ τοιαύτη· ἡ
γένεσις ἡτοι τὸ γινόμενον καὶ ἀπλῶς τὸ μεταβάλλον εἰς τὸ ἐναντίον ἔστι τῷ
μεταβάλλει, ἐναντίον δὲ τῷ γινομένῳ καὶ μεταβάλλοντι τὸ ποιοῦν, τὸ γινό- 25
10 μενον ἄρα καὶ ἀπλῶς τὸ πάσχον τε καὶ μεταβάλλον εἰς τὸ ποιοῦν μετα-
βάλλει, τὸ ἄρα ποιοῦν ὄμοιον ἔστι τὸ πάσχον.

p. 324^a14 Κατὰ λόγον δὲ μὴ ταῦτα λέγοντας ἀμφοτέρους.

Εὔλογον, φησί, τὸ λέγειν δτι καίπερ οὐ ταῦτα λέγοντες οἱ τε ὄμοια
λέγοντες εἰναι τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα καὶ οἱ ἀνόμοια, ὅμως ἀμφότεροι 15
τῆς φύσεως αὐτῶν ἀπτονται. πῶς δ' ἐκάτερος αὐτῶν τῆς φύσεως ἀπτεται, 35
ἐπήγαγεν. καὶ γάρ ἡ κοινὴ χρῆσις, φησί, τῶν ἀνθρώπων ὅτε μὲν οὗτως
ὅτε δὲ οὗτως εἴωθε λέγειν. λέγομεν γάρ, φησίν, ὅτε μὲν δτι ὁ ἄνθρωπος
ὑγίανεν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καλοῦντες τὸ ὑγιαζόμενον, ὅτε δὲ δτι ὁ νοσῶν
ὑγίανεν ἐκ τοῦ πάθους καλοῦντες, καὶ θερμαίνεσθαι ποτὲ μὲν τὸν λίθον
20 ποτὲ δὲ τὸ ψυχρόν, ὄμοιώς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ποιούντων ποτὲ μὲν θερμᾶνται
λέγομεν τὸν ἄνθρωπον, δταν δηλονότι τῇ ἀφῇ θερμάνῃ, ποτὲ δὲ τὸ θερμὸν
θερμᾶναι. ἐπεὶ οὖν τὰ ποιοῦντα καὶ τὰ πάσχοντα ποτὲ μὲν ἐκ τοῦ ὑπο- 40
κειμένου καλοῦνται ποτὲ δὲ ἐκ τοῦ πάθους, δσοι μὲν εἰς τὸ ὑποκειμένον
αὐτῶν ἀπέβλεψαν, τὸ ὄμοιον ὑπὸ τοῦ ὄμοιού πάσχειν ἔφασαν (ὅμοια
25 γάρ ἐστιν, ὡς εἴρηται, τὰ ποιοῦντα καὶ τὰ πάσχοντα), δσοι δὲ εἰς τὸ
πάθος, τὸ ἐναντίον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου. δῆλον δὲ δτι, δταν λέγω ὄμοιλα
εἰναι τὰ ποιοῦντα καὶ τὰ πάσχοντα, οὐ κατὰ τὴν προσεχῆ ὅλην φημι καὶ
ἐσγάτην (δῆλον γάρ δτι ἑτέρως δεῖ κεκρασθαι τὸ ὑποκειμένον σῶμα τῷ
λευκῷ χρώματι, ἑτέρως δὲ τὸ τῷ μέλανι· ὄμοιώς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων), 45
30 ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην, ἣτις ἐστὶν ἡ αὐτὴ καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ δεκτικὴ

6 ἔχον GRT 10. 11 μεταβάλλοι α 11 πάσχειν compend. R 12 κατὰ λόγον
δὲ μὴ ταῦτα (sic) RZ: καὶ κατὰ λόγον δὴ τὸ μὴ ταῦτα GTa Arist. (sed δὲ cod. E)
13 ταῦτα R 14 καὶ πάσχοντα om. R 15 αὐτῇ (pro priore αὐτῶν) R 16 ἐκάτερον T¹
16 φησί om. a 16. 17 ὅτε μὲν οὕτως ὅτε δὲ Z 16 ὅτι μὲν R 17 λε-
γόμενα γάρ Z δτι ὅτε μὲν Z 18 et 19 ὑγίανεν] ὑγίαν εν G: ὑγίαν εν T
22 οὖν καὶ τὰ a καὶ πάσχοντα Z 28 κεκρασθαι Z τοῦ ὑποκειμένου GT
30 ἡ αὐτὴ om. Z

καὶ λευκοῦ καὶ μέλανος. ἀλλ' εἰ τοῦτο, καὶ διὰ τὴν πρώτην ὅλην ὄμοιλά 33· φαμεν τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα, διὰ τί μὴ πᾶν ὑπὸ παντὸς πάσχει καὶ πᾶν εἰς πᾶν ποιεῖ, καὶ λευκότερος, φημί, εἰς γῆλουτήτα καὶ εἰς εὐδόναν ἡ δυσωδίαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλών ὁσαύτως; πάντων γάρ μία καὶ κοινὴ ὅλη 5 ἡ πρώτη. λέγω οὖν ὅτι οὐκ ἀρκεῖ μόνον εἰς τὸ ποιεῖν τίνα καὶ πάσχειν εἰς ἄλληλα τὸ εἶναι τὴν ὅλην αὐτῶν κοινήν (οὗτω γάρ ἀν τὸ τυχόν 50 εἰς τὸ τυχόν ἐποίει πάντα γάρ ὄμοιλα), ἀλλὰ δεῖ πρὸς τῷ κοινὴν εἶναι τὴν ὅλην καὶ ἐναντία εἶναι τὰ εἰδῆ τῶν ποιοῦντων καὶ πασχόντων.

'Απορήσεις δ' ἀν τις ἐπὶ τούτοις· εἰ τὰ ἐναντία ἔστιν ἀπερ καὶ κοινὴν 10 ὅλην ἔχει τὴν πρώτην τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα, διὰ τί μὴ ποιεῖ τὸ ἐν ἕπιφρ λευκὸν εἰς τὸ μέλαν τὸ ἐν ἔβρενφ, καὶ ἀπλῶς πᾶν μέλαν εἰς πᾶν λευκόν; λέγω | τοίνυν ὅτι οὐδὲ ὄμοιλα ταῦτα κυρίως. οὔτε γάρ τὴν προ- 33· σεχετάσῃ τὴν ὅλην τῶν μεταβαλλόντων δεῖ λαμβάνειν οὔτε τὴν πρώτην· ἐπὶ μὲν γάρ τῶν ἀπλῶν στοιχείων τὸ τριγῆ διαστατὸν κοινὴ τούτων ἔστιν 15 ὅλη. ἐπὶ δὲ τῶν συνθέτων οὐ δεῖ ταύτην λαμβάνειν κοινὴν ὅλην οὐδὲ τὴν ἐσχάτην. ἀλλὰ τὴν μεταξύ. οἵνον τι λέγω. ἔστι τι κράσεως πλάτος, καθ' ἥν ἡ τοῦ ἀνθρώπου γίνεται σάρξ· ἐν τῷ πλάτει τούτῳ συμβινέει ποτὲ 5 μὲν λευκαίνεσθαι τὴν σάρκα ποτὲ δὲ μελαίνεσθαι, ἐπιτεινομένων τινῶν ποιοτήτων ἡ ἀνιεμένων· τοῦτο οὖν τὸ πλάτος τῆς κράσεως τῆς σαρκὸς 20 κοινὴν λέγω ὅλην τῶν ἐναντίων τῶν εἰς ἄλληλα μεταβαλλόντων ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου σαρκί. τὸ αὐτὸν καὶ ἐπὶ πάντων. διὸ οὐ πᾶν ἐναντίον εἰς πᾶν μεταβάλει, διότι μηδὲ κοινὴ ἡ ὅλη κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον τῷ ἐν γάλακτι φέρε λευκῷ καὶ τῷ ἐν τῇ ἔβρενφ μέλανι. ἀνωθεν τοίνυν φημὶ διαρθρῶν τὸ πᾶν θεώρημα, διότι τὰ μὲν ποιοῦντα καὶ πάσχοντα προσεχῶς¹⁰ 25 ὄμοιλα ὄντα πάντως ἐναντία ἔστιν, οὐ πάντως δὲ τὰ ἐναντία ποιεῖ καὶ πάσχει. οὔτε γάρ τὸ σκληρὸν εἰς τὸ μαλακὸν ποιεῖ, οὔτε τὸ ἄνω εἰς τὸ κάτω, οὔτε ἀπλῶς τὸ λευκὸν εἰς τὸ μέλαν, οὔτε πᾶν ἐναντίον εἰς πᾶν ἐναντίον, ἀλλὰ ταῦτα τῶν ἐναντίων ποιεῖ καὶ πάσχει εἰς ἄλληλα, ὅσα τὴν δραστήριον ἔχει δύναμιν (τοιαῦτα δὲ μάλιστά ἔστι τὸ θερμὸν καὶ τὸ 30 ψυχρόν), ὅσα μέντοι ποιεῖ καὶ πάσχει προσεχῶς ὄμοιλα ὄντα πάντως ἐναντία ἔστι. προσέμηκα δὲ 'προσεχῶς', διότι δρῆ ἡ ψύξις εἰς τὴν μαλα- 35 κότητα· τὸ γάρ μαλακὸν γένοιτο ἀν ὑπὸ ψυχροῦ σκληρόν, οἷον ὁ κηρός, ἡ ὑπὸ θερμοῦ, οἷον ὁ πηλός, καὶ οὐ δήπου ἡ τὸ ψυχρὸν ἐναντίον ἀν εἴη τῷ ἐν κηρῷ μαλακῷ, ἡ τὸ θερμὸν τῷ ἐν πηλῷ, ἡ δλως τὸ θερμὸν ἡ 40 ψυχρὸν ἐναντία ἔστι τῷ μαλακῷ. ποιοῦσι δὲ εἰς τὸ μαλακὸν οὐ προσεχῶς· προσεχῶς γάρ εἰς τὰ ἐναντία ποιοῦσι. τὸ μὲν γάρ ψυχρὸν εἰς τὸ ἐν τῷ κηρῷ θερμὸν δρᾶσαν καὶ ἐκδιαφορῆσαν αὐτό, συνεκδιαφορουμένης ὑγρού

2 ὑπὸ] ἐπὶ R¹ . . . 4. 5 ἡ ὅλη ἡ α 6 αὐτὴν Z 7 πρὸς τὸ libri, praeter corr. Z 7. 8 κοινὴν ὅλην εἶναι Z 10 καὶ τὰ πάγοντα GTa ποτῆ R 11 λευκῶ Z εἰπάτω GT¹; item v. 23 et p. 147,32 12 διτὶ om. T¹ 13 μετα- βαλλόντων R 14. 15 ἔστιν ἡ ὅλη α 19 ἀνιεμένων R 20 ὅλην λέγω Z 24 ὅτι] καὶ GT 29 ἔστι μάλιστα Z 33 ὁ om. GT 37 ὅπου τὸ ψυχρὸν i. Z 37 θερμῶν R

καὶ τινος ὑγρᾶς οὐσίας σὺν τῷ θερμῷ, ἐν ᾧ καὶ τὸ εἶναι εἰχεν, οὗτῳ 33^ν συμβαίνει τὸν κηρὸν παγῆναι τε καὶ σκληρὸν γενέσθαι. ὥστε προσεχῶς ἡ ψύξις εἰς τὴν θερμότητα ἔδρασε καὶ δι' αὐτὴν εἰς τὴν ὑγρότητα, καὶ 21 οὕτω λοιπὸν κατὰ συμβεβηκὸς εἰς τὴν μαλακότητα. οὗτῳ καὶ ἐπὶ οὗτος 5 ἡ ψύξις δράσασα ποιεῖ κρύσταλλον· προσεχῶς τὸ ἔμφυτον θερμὸν τὸ ἐν αὐτῷ διαφορῆσαν ἦ καὶ παντελῶς ἔστιν ὅτε ἀποσβέσαν καὶ συνεκδιαφορῆσάν τινα οὐσιώδη τοῦ οὗτος ὑγρότητα, ἥ τῇ ἐπιτάσει τῆς ψύξεως τὸ γε ἀληθέστερον πιλῆσαν τὰ μόρια τοῦ οὗτος καὶ πυκνῶσαν, οὕτω ποιεῖ τὸ οὗτορ 25 σκληρὸν καὶ ἀντίτυπον ἀντὶ ὑπεικτικοῦ καὶ μαλακοῦ. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ 10 θερμότης ἐπὶ τοῦ πηλοῦ τὴν ἐν τῷ πηλῷ ψύξιν ἀποσβέσασα, ἥ εἰς θερμότητα μεταβάλλουσα καὶ ἔκδιαφορήσασα, συνεκδιαφορεῖ τῇ θερμότητι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν ἐν ᾧ καὶ τὸ εἶναι εἰχεν ἡ ψύξις· καὶ οὕτω τὸ καταλειτόμενον σκληρὸν ἀντὶ μαλακοῦ γέγονε, τῆς θερμότητος πρώτως εἰς τὴν ψύξιν τὴν ἐν τῷ πηλῷ δρασάσης. εἴρηται δὲ ταῦτα ἀκριβῶς ἐν τῷ 15 τετάρτῳ τῶν Μετεώρων.

30

Μήποτε δὲ οὕτω δεῖ λέγειν, ὅτι ἡ θερμὴ καὶ ἔηρὰ τοῦ πυρὸς οὐσία εἰς τὴν ψυχρὰν καὶ ὑγρὰν τοῦ πηλοῦ δράσασα, καὶ μεταβαλοῦσα ταύτην ἥ ἔκδιαφορήσασα, οὕτω ποιεῖ σκληρὸν τὸν πηλόν· ὥστε προσεχῶς τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἐναντίον ἐποίησε. τὸ μὲν οὖν ‘προσεχῶς’ διὰ τοῦτο προσέ-20 θηκα, τὸ δὲ ‘ὅμοιον’ διὰ τὰ οὐράνια. κανὸν γὰρ ἡ πρώτη ὅλη κοινὴ τῶν ὑπὸ σελήνην, τὸ τριχῆ λέγω διαστατόν, ἀλλ’ οὐχ ἡ προσεχεστέρα, ὡς δύνασθαι τὸ μὲν τῶν ἐναντίων ἀποβάλλειν, τὸ δὲ δέχεσθαι. ποιεῖ οὖν καὶ 25 τὰ οὐράνια προσεχῶς εἰς τὸ ὑπέκκαυμα (πρώτως γὰρ αὐτὸν κινεῖ), καὶ πάσχει τὸ ὑπέκκαυμα ὑπὸ τῶν οὐρανίων προσεχῶς, ἀλλ’ ὅμως οὐκ ἔστιν ἐναντία ταῦτα. τοῦτο δὲ διότι, ὡς εἶπον, οὐδὲ ὄμοιον. καλῶς ἄρα εἴρηται διὰ τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα προσεχῶς ὄμοιον ὅντα πάντως ἐναντία 30 ἔστιν.

‘Απορήσεις δ’ ἄν τις καὶ τοῦτο εἰκότως ἐν τῷ περὶ τῶν ἐναντίων λόγῳ, πῶς λέγομεν τὰ ἐναντία μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα. εἰ γὰρ μὴ πάντα 30 τὰ ἐναντία ποιεῖ καὶ πάσχει εἰς ἄλληλα, εὐλογὸν μηδὲ πάντα τὰ ἐναντία 40 μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα. οὐ γὰρ δὴ τὸ ἐν ψιμοθύρῳ λευκὸν μεταβάλλοι ἀν εἰς τὸ ἐν ἐβένῳ μέλαν ἥ εἰς τὸ ἐν κόρακι. οὐδὲ πᾶν ἐναντίον εἰς πᾶν ἐναντίον μεταβάλλει. εἰ τοίνου ἀληθῆς ὁ λόγος ὁ λέγων τὰ ἐναντία 45 μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, οὐ μεταβάλλει δὲ τὸ ἐν ψιμοθύρῳ λευκὸν εἰς τὸ μέλαν τὸ ἐν ἐβένῳ, οὐδὲ ἀν ἐναντίον αὐτῷ εἴη, διπερ ἀτοπον· καθόλου γάρ τὸ 50

2 τὸ T 3 αὐτῆς α 4 οὕτω δὲ καὶ α τοῦ οὗτος GT 5 κρύσταλλον R fort.
〈τὸ γάρ ψυχρὸν〉 προσεχῶς 6 διαφορήσασα ετ ἀποσβέσασα καὶ συνεκδιαφορήσασα (item mox πλήσσασα ετ πυκνώσασα) α 7 τοῦ ψύχους α 8 πιλῆσαν RZ: πιλῆσαν GT 9 καὶ μαλακοῦ om. GT 10 ἥ om. GT 11 μεταβαλοῦσα α 14. 15 ἐν τῷ τετάρτῳ πτῶν Μετεώρων] c. 5 sqq. 16 δεῖ δη GRT¹ 17 καὶ ὑγρὰν om. GT μετα-
βαλοῦσα R 18 ποιεῖ α: ποιεῖν cett. 21 τῷ τριχῆ G 24 οὐδίων GRTZ:

ἐναντίων α 31 ψιμοθύρῳ α: sim. v. 34. p. 148, 18 al. μεταβάλοι G: μεταβά Z
34. 35 τὸ μέλαν τῷ ἐν ἐβαλνῳ (ἐβένῳ T²) GT: τὸ ἐν ἐβένῳ μέλαν α

λευκὸν ἐναντίον τῷ μέλανι. ὥστε εἰ τὸ καθόλου λευκὸν τῷ καθόλου 33ν
μέλανι ἐναντίον, καὶ τὸ τί ἄρα τῷ τινί. δοκεῖ οὖν ἐκατέρωθεν ὁ λόγος 45
ἀναγκάζεσθαι ἐν τι τῶν κοινῶν δυοιολογημάτων ἀναιρεῖν, ἢ ὅτι οὐκ ἔστιν
ἀπλῶς τὸ λευκὸν τῷ μέλανι ἐναντίον, εἰ μὴ πᾶν εἰς τὰν μεταβάλλει, ἢ
5 ὅτι οὐ τὰ ἐναντία πάντα μεταβάλλει εἰς ἄλληλα. φαμὲν οὖν πρὸς ταῦτα
ὅτι καὶ τὸ πᾶν λευκὸν παντὶ μέλανι ἐναντίον εἶναι ἀληθές (θρῆ γάρ ἐκά-
τερον πάθη ἐναντία· πᾶν γάρ μέλαν συγχριτικὸν ὄψεως καὶ πᾶν λευκὸν
διακριτικόν), καὶ τὸ τὰ ἐναντία πάλιν εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν ἀληθές·
μεταβάλλει γάρ εἰς τὰ κατ' εἶδος ἐναντία, οὐδὲν δὲ εἰς τὸ κατ' ἀριθμὸν 50
10 τὸ αὐτὸν ἐναντίον μεταβάλλει. οὐ γάρ δὴ τὸ ἐν τῷδε τῷ ὅδατι ψυχρὸν
γίνεται θερμὸν τὸ ἐν τῷδε τῷ πυρί, ἢ τὸ ἐν τῷδε τῷ σώματι μέλαν
γίνεται τὸ ἐν τῷδε τῷ σώματι λευκόν. θλως γάρ η μεταβολὴ τὸ αὐτὸν
κατ' ἀριθμὸν εἶναι οὐ συγχωρεῖ, οὐδὲν ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ πράγματι. οὐ
γάρ δὴ η αὐτή ἔστι κατ' ἀριθμὸν λευκότης η πρὸ τῆς ήλιοκατίας τῇ
15 μετὰ τὴν ήλιοκατίαν, οὐδὲ η ὑγεία η πρὸ τῆς | νόσου τῇ μετὰ τὴν 34τ
νόσον. δέδεικται δὲ τοῦτο ἐν ἑτέροις. εἰ τοίνυν οὐδὲν ἐν τῷ αὐτῷ ἀτόμῳ
μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν λευκότητα δυνατόν, τὴν πρὸ τῆς εἰς τὸ μέλαν
μεταβολῆς καὶ τὴν ἐκ τοῦ μέλανος, πόσῳ μᾶλλον τὸ ἐν τῷ ψιμούμενῷ λευ-
κὸν εἰς τὸ αὐτὸν κατ' ἀριθμὸν μέλαν οὐκ ἀν μεταβάλλοι τὸ ἐν ἐβένῳ.
20 ἀλλὰ μεταβάλλει τὸ ἐναντίον κατ' εἶδος τὸ λευκὸν εἰς τὸ μέλαν, οὐχ
ἀπλῶς εἰς τόδε τὸ μέλαν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς μέλαν. οσα μὲν οὖν τῶν 5
ἐναντίων τὴν δραστήριον ἔχει δυνάμιν, οἷον τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν,
ταῦτα πάσχοντα ὑπ' ἀλλήλων καὶ μεταβάλλοντα, εἰς τὸ αὐτὸν προσεχῶς
εἶδος μεταβάλλει, οἷον δταν πάσχῃ τὸ ὅδωρ ὅπο τοῦ πυρός, πάσχει δὲ
25 δηλονότι κατὰ γένεσιν καὶ φυτοράν, μεταβάλλει προσεχῶς εἰς τὸ αὐτὸν θερ-
μὸν [ὕδωρ] οἷον ἦν καὶ τὸ ποιῆσαν, οἷον τὸ πύριον. δταν δὲ μηδέπω
φιείρηται, ἀλλ' οἷον ἀλλοιῶται, δδεῦον ἐπὶ τὴν φυτορὰν τὸ ὅδωρ θερμούμενό-
μενον, τότε εἰς τὸ αὐτὸν εἶδος τοῦ θερμοῦ μεταβάλλει, οὐχ ἀπλῶς τὸ 10
προσεχὲς καὶ οἷον τὸ ποιοῦν, ἀλλὰ τὸ ἐν πλάτει τοῦ θερμοῦ εἶδος θεω-
30 ρούμενον. ἵσως δὲ οὐδὲ δταν φιείρηται τὸ ὅδωρ, προσεχῶς εἰς τὸ αὐτὸν
κατ' εἶδος τῷ ποιοῦντι εἶδος μεταβάλλει. πρῶτον γάρ ἐξαεροῦται καὶ εἰς
ἑτέραν καὶ οὐ τὴν πυρίαν θερμότητα μετέβαλλεν· ο δὲ ἀήρ, ἐὰν ἄρα,
ἥτοι τὸ ἐν τῷ ἀέρι ψυχρόν, προσεχῶς εἰς τὸ ἐν τῷ πυρὶ θερμὸν μετα-

λλ'

4 μεταβάλλει R: μεταβαῖ Z: μεταβάλλη GT: μεταβάλλοι α 5 μεταβάλλη GT¹ 6 εἶναι
ἀληθές] ἔστι Z 10 τὸ έαυτὸν Z 11. 12 τὸ (τῷ Z) ἐν τῷδε τῷ πυρί—λευκόν RZ:
τὸ ἐν τῷδε τῷ σώματι λευκόν ceteris omissis GT: οὐδὲ τὸ ἐν τῷδε τῷ σώματι λευκόν

λλ'

μέλαν α 15 ὑγεία Z 18 τὸ ἐν] τῷ ἐν Z 19 μεταβαῖ Z τὸ ἐν R: τῷ
ἐν GTZ: τὸ ἐν τῷ α 20. 21 οὐχ ἀπλῶς] οὐκ em. α 21 τῷδε R: τὸ δὲ cett.
24 πάσχῃ] πάσχει ZT¹ πάσχει] πάσχῃ α 26 ὅδωρ delevit α οἷον καὶ τὸ
ποιῆσαν ἦν GTa οἷον τὸ πύριον R: οἷον τὸ πυρί Z: τῷ πυρί GTa στε δὲ Z
27 ἀλλοιοῦσται libri ὀδεύων Z 30 φιείρεται T¹ 31 εἶδος alterum om. α
καὶ om. GT 32 οὐ] εἰς GT πυρείαν R μετέβαλεν GTa ἐ δὲ RZa: οὐδὲ
GT ἐὰν ἄρα om. α 33 προσεχῶς—μεταβάλλει bis Z

βάλλει. τῶν δὲ μὴ τὴν δραστήριον δυνάμιν ἐγόντων ἐναντίων, οἷον τοῦ 34^a λευκοῦ ἡ τοῦ μέλανος, εἰ μὲν ὀχωριστὰ εἴη, οἷον ὥσπερ τοῦ ψιμυθίου ἡ 15 λευκότης καὶ τῆς πίττης τὸ μέλαν, μεταβάλλει ταῦτα εἰς τὰ κατ' εἶδος ἐναντία τὰ ἐν τῇ γενέσει καὶ τῇ φύσει (γένοιτο γάρ ἀν τὸ ἐν ψιμυθῷ 5 λευκὸν μέλαν, φύσαρέντος τοῦ ψιμυθίου· γένοιτο γάρ ἀν ἔβρενος τυχὸν ἡ πίττα ἡ τι τοιοῦτον). εἰ δὲ χωριστὰ εἴη, μεταβάλλει πάλιν εἰς τὰ κατ' εἶδος ἐναντία τὰ ἐν πλάτει· γένοιτο γάρ ἀν τὸ λευκὸν σῶμα μέλαν, οὐ μέντοι τόδε τὸ μέλαν, οἷον τὸ ἐν ἔβρενῳ, ἐπειδὴ μηδὲ πάσχει ἐξ οὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἀπλῶς μέλαν. οὕτως οὖν ἀληθῆς τὸ τὰ ἐναντία μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα. 20 10 ἄλλως τε καὶ ἡ τῆς ὅλης παχύτης κώλυμα γίνεται πολλάκις τῆς μεταβολῆς· τὸ γάρ ἐν τῷ θόλῳ τῆς σηπίας μέλαν ἐπικρατήσει πολλάκις τῆς ἐν γάλακτι λευκότητος, τὸ δὲ ἐν ἔβρενῳ οὐκέτι. δεῖ οὖν πρὸς τὴν μεταβολὴν τῶν ἐναντίων καὶ τὴν ὅλην ἐπιτηδείαν εῖναι πρὸς τὸ ποιεῖν τε καὶ πάσχειν.

15 'Αλλ' ἔρει τις· εἰ τῷ δύνασθαι φύσαρεν τὸ μέλαν σῶμα ποιεῖν ἔτερον τὸ λευκὸν σῶμα, οὕτω φῆσθαι τὰ ἐναντία μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, τί μᾶλλον τὰ ἐναντία μεταβάλλειν λέγοιτο ἀν εἰς ἄλληλα ἡ ἀπλῶς πᾶν εἰς 25 πᾶν μεταβάλλειν, διότι ἐκ παντὸς φύσιος ὁντότητος δύναται πάντως ἄλλη ὁτιοῦν γενέσθαι; φημι οὖν πρὸς τοῦτο, διτι εἰρηται ἐν τῇ Φυσικῇ διτι ἡ γένεσις 20 πάντως ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἐστί. καν γάρ λέγωμεν ἐκ τῆς στερήσεως γίνεσθαι τὰ γινόμενα πάντως ἔτετιν ἐν τῇ στερήσει τι ἐναντίον εἰδος τῷ ἔτομένῳ ἐξ οὐδὲ ἡ μεταβολὴ γίνεται, εἰ καὶ ἀγώνυμον τοῦτο ἐστι καὶ ἀγνωστον· οὐ γάρ ἀν ἦν μεταβολὴ, εἰ μὴ ἦν τις πάντως ἐναντιότητος τοῦ 25 ἐξ οὐ καὶ τοῦ εἰς δ. ὅστε εἰ πάντως πᾶσι γένεσις ἐξ ἐναντίου. ἀδύνατον 30 30 ἀμέσως ἐκ παντὸς πᾶν γενέσθαι· οὐ γάρ ἀν γένοιτο ἀμέσως ἐκ γῆς ὁστρακον, ἀλλὰ δεῖ πρότερον τοιῶσδε πραθῆναι καὶ σχεῖν πρὸς τὸ γενησόμενον εἰδος ἐναντιότητά τινα, ἵνα οὕτω τὸ ποιητικὸν μεταβάλλῃ τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἐναντίον. οὕτως οὖν καν πᾶν μεταβάλλῃ διὰ τὴν κοινὴν καὶ πρώτην ὅλην τὴν πάντων τῶν εἰδῶν δεστικήν, ἀλλὰ πρότερον ἵσχει τινὰ 35 πρᾶσιν ἐναντίωσίν τινα πρὸς τὸ γενησόμενον εἰδος ἔχουσαν, καὶ οὕτως ἐπιτηδείαν οὖσαν εἰς τὸ μεταβαλεῖν εἰς τὸ ἐναντίον.

35

1 ἐναντίον Z	2 οἷον ομ. a	3 πίστης R: πίπτης a
5 ἀν om. GT	6 πίσσα R	7 γάρ om. GT
8 οἷον om. a	9 εἶπεν a	11 θολῶ Z; at cf. Bonitz Ind. Arist. s. v.
13 ταῦτα (ante τὴν) om. Z	15 εἰς T ¹ : ἐν Z	16 τὸ om. T ¹
18 πάντως om. Z	18 ἀλλοτοιοῦν R: ἄλλο ὁτιοῦν Z	19 Φυσικῆς cf. supra p. 83,15
20 λέγομεν Z	21 ἐστὶ πάντως Z	23 ἦν ἡ μεταβολὴ R
τὸ GRT	25 ἐκ παντὸς—ἀμέσως om. R	24 καὶ τοῦ] καὶ
καὶ μεταβάλλειν GRT ¹ : μεταβάλλειν a		27 μεταβάλλῃ R:

p. 324a24 Τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ὑποληπτέον εἶναι περὶ τοῦ ποιεῖν 34·
καὶ πάσχειν δύπερ καὶ περὶ τοῦ κινεῖσθαι καὶ κινεῖν. |

Εἰπὼν τίνα ἐστὶ τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα, διὰ τὰ πῆ μὲν δμοια 34·
πῆ δὲ ἀνόμοια, ζητεῖ νῦν δπως ἔχουσι ταῦτα πρὸς ἄλληλα, τὰ ποιοῦντα 6
ἢ λέγω καὶ πάσχοντα, πότερον πᾶν τὸ ποιοῦν καὶ ἀντιπάσχει ἢ οὐ. φησὶν
οὖν διτι, ἵνα τούτο εὔρωμεν, ὕδωμεν δπως ἔχουσι τὰ κινοῦντα καὶ κινούμενα·
ώς γὰρ ἂν ἔχωσι ταῦτα, ἀνάγκη ἔχειν καὶ τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα.
ἐπὶ πλέον γάρ τὸ κινεῖν τοῦ ποιεῖν· πᾶν μὲν γάρ τὸ ποιοῦν καὶ κινεῖ, οὐ
πᾶν δὲ τὸ κινοῦν ποιεῖ, εἴ γε ποιεῖν ἐστὶ τὸ εἰς εἰδός τι καὶ πάθος ἄγειν.
10 εἰρηται δὲ ἐν Κατηγορίαις, διὰ δσα κατὰ τίνος λέγεται ὡς καθ' ὑποκει-
μένου, δσα κατὰ τοῦ κατηγορούμενου λέγεται, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑπο- 10
κειμένου τούτῳ ῥήθησται. δσα ἄρα ὑπάρχει τῷ κινοῦντι καὶ κινούμενῳ,
καὶ τοῖς ποιοῦσιν ὑπάρχει καὶ πάσχουσιν. ἐστι δὲ τῶν κινούντων τὸ μὲν
πρώτως κινοῦν, τὸ δὲ ἐσχάτως καὶ προσεχῶς. τὸ μὲν οὖν πρώτως κινοῦν,
15 φησίν, οὐδὲν κωλύει ἐν τῷ κινεῖν ἀκίνητον εἶναι, ἐπ' ἐνίων δὲ καὶ ἀνάγ-
καῖον, τὸ δὲ ἐσχάτως καὶ προσεχῶς κινοῦν ἀνάγκη κινούμενον καὶ αὐτὸ¹⁵
κινεῖν. οἷον ἡ ψυχὴ πρώτως κινεῖ τὸ ζῷον, ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη ταῦτη 15
κακίας ἀκίνητον εἶναι (κινεῖται γάρ κατὰ συμβεβηκότης ἐν τῷ κινεῖν.
συμμεταβαίνουσα τῷ σώματι καὶ μὴ ἀπολείπουσα αὐτὸν κινούμενον), ἡ
20 μέντοι εἰκόνη ἀκίνητος μένει πρώτως κινοῦσα τὸ ἡρεκτικόν. δμοῖς δὲ
καὶ ἡ λαϊδορία κινοῦσα τὸν θυμὸν ἀκίνητος μένει. ταῦτα γάρ οὐδὲ κατὰ
συμβεβηκότης ἐν τῷ κινεῖν κινοῦνται. τὸ μέντοι ἔμφυτον θερμὸν προσεχῶς
κινοῦν τὸ ζῷον, καὶ οἱ μῆνες ἡ εἰ τίνα ἄλλα εἴη μόρια κινητικὰ τοῦ ὅλου
ζῷου προσεχῶς, τῷ κινεῖσθαι καὶ αὐτὰ κινεῖ. ἐπεὶ οὖν ταῦτα ὑπάρχει 20
25 τῷ κινοῦντι, ὑπάρχει δὲ αὐτῷ οὐδὲ ὡς γένει, οἷον ὡς τὸ κατὰ πλειόνων
καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει κατηγορεῖσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς *(ώς)* πράγματι καὶ
κινοῦντι, ὑπάρχοι ἂν ταῦτα καὶ τῷ ποιοῦντι. οὐ πᾶν ἄρα τὸ ποιοῦν καὶ
ἀντιπάσχει, ἀλλὰ τὸ μὲν πρώτως ποιοῦν ἐστι μὲν διτε καὶ ἀντιπάσχει,
ἐστι δὲ διτε οὐ. οἷον ἡ λατρικὴ ποιοῦσα εἰς τὸν ἄρρωστον, καὶ ἀπλῶς αἱ
30 ἐπιστῆμαι ποιοῦσαι εἰς τοὺς μανθάνοντας πρώτως, αὐταὶ ἀκίνητοι μένουσι.
πρώτως δὲ ποιεῖ καὶ τὸ πῦρ εἰς τὸ θόωρ, ἀλλ' δμως καὶ ἀντιπάσχει ὑπ' 25
αὐτοῦ. τὰ δὲ προσεχῶς ποιοῦντα πάντας καὶ ἀντιπάσχει, οἷον τὸ φάρ-
μακον ποιοῦν εἰς τὸν ἄρρωστον καὶ ἀντιπάσχει ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν τῷ
βαλανείῳ ἀηρ προσεχῶς ποιῶν εἰς ἡμᾶς καὶ ἀντιπάσχει ὑφ' ἡμῶν, καὶ

2 κινεῖν καὶ κινεῖσθαι Ar. (praefer cod. FII) κινεῖν. διγῶς γάρ λέγεται καὶ τὸ κινοῦν
GT: item a, qui continuat lemma usque ad τοῦτον τὸν τρόπον (p. 324b24) 5 οὕ]
διν a 6 εἰδῶμεν GT 7 τὰ πάσχοντα (G)a 8 πᾶν μὲν γάρ τὸ κινοῦν καὶ
ποιεῖ a 9 εἰς Z: om. cett. 10 Κατηγορίαις] c. 3 p. 1b10 13 ταῦτα καὶ
τοῖς ποιοῦσιν a 13. 14 τὰ μὲν εἰ τὰ δὲ ἐσχάτως R 22 κινοῦνται] κινεῖται a
23 et p. 151,14 μῆνες R ἄλλων GT 24 τῷ] τὸ R 26 ὡς addidit a
30 πιστῆμαι T αὗται libri 32. 33 τὰ δὲ — αὐτοῦ GRT: om. Za 32 ἀν τ
πάσχει GT τὸ R: om. GT 33 τὸν GR: τὸ T

να συντόμως είπω, τῶν ποιούντων ταῦτά ἔστι τὰ ἀντιπάσχοντα ἐν τῷ 34^v
ποιεῖν, ὅσα ἐν τῇ αὐτῇ ὅλῃ ὑφέστηκε. διὰ τοῦτο οὐ μὲν ἐπιστήμη οὐκ
ἀντιπάσχει, οἷον η̄ λατρικὴ ὑπὸ τοῦ ἀρρώστου; τὸ φάρμακον δὲ ἀντι-
πάσχει, διότι η̄ μὲν ἐπιστήμη ἐν ψυχῇ ἔχει τὸ εἶναι, η̄ δὲ νόσος ἐν
5 σώματι τῷ ἐξωμανιψ, ἀντιδρᾷ δὲ εἰς τὸ φάρμακον, διότι τὸ πρῶτον ὑπο-
κείμενον η̄ ὅλη κοινὴ τῶν σωμάτων ἔστιν ἀπάντων.

Δοκεῖ δὲ τὴν παραβολὴν τῶν κινούντων πρὸς τὰ ποιοῦντα μὴ δρθῶς
ποιήσασθαι. ἐπιζητῶν γάρ ποια τῶν ποιούντων ἐν τῷ ποιεῖν ἀντιπάσχει
ὑπὸ τῶν πασχόντων, καὶ εἰπὼν διτι ώς ἔχει τὰ κινοῦντα οὕτως ἔχει καὶ
10 τὰ ποιοῦντα, παρήγαγέ τινα ποιοῦντα οὐκ ἐν τῷ κινεῖν ἀντικινούμενα ὑπὸ³⁰
τῶν κινούμενων, ἀλλ ἀπλῶς κινούμενα καὶ αὐτὰ ἐν τῷ κινεῖν καὶ δεσ-
μενα κινήσεως εἰς τὸ κινῆσαι, οὐ μέντοι ἀντικινούμενα (ἐν) τῷ κινεῖν· τοι-
αῦτα γάρ ἔστι πάντα τὰ προσεχῶς κινοῦντα, οἷον τὸ ἔμφυτον θερμὸν η̄ οἱ ἡ-
μεῖς, ὄμοιός δὲ καὶ η̄ βακτηρία. οὐ τοῦτο δὲ η̄ τὸ ζητούμενον, ἀλλ εἰ
15 ἐν τῷ κινεῖν ἀντικινοῦνται. λέγω οὖν διτι εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀπαν τὸ παρά-
δειγμα ἔσοικεν, ἀλλ οὖν τησούτων ἀρκεῖ μόνον, διτι ὥσπερ τῶν κινούντων
ἔστι τινὰ οὐκ ὄντα ἀκίνητα, οὕτω καὶ τῶν ποιούντων, ὅπότε τὸ τῆς
ψυχῆς καὶ σύζει τὴν ἀναλογίαν· η̄ γάρ ψυχὴ κινοῦσα ἀντικινεῖται, εἰ
καὶ κατὰ συμβεβήκος. ὅλως δὲ ἐπειδὴ η̄ κίνησις οὐχ ώς γένος εἰς εἰδῆ
20 διαιρεῖται, ἀλλ ώς ὁμονύμος φωνὴ εἰς διάφορα σημαινόμενα (οὐ γάρ 40
ἔστιν ἐν μιᾷ κατηγορίᾳ ἀλλ ἐν πλείον, οὐκ ἔστι δὲ τῶν κατηγοριῶν
γένος), διὰ τοῦτο οὐδ ἀπαιτητέον καθόλου ώς ἔχει ἐπὶ κινήσεως οὕτως
ἔχειν καὶ ἐπὶ ποιήσεως, ἀλλ ἀρκεῖ καὶ εἰ μέχρι τινὸς σύζεται η̄ ἀνα-
λογία.

25 p. 324^a 28 Καὶ πάλιν τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ κινούμενον καὶ τὴν
γένεσιν.

Τουτέστι τὸ ἔσχατον τῶν κινούντων η̄ ποιούντων οὐ πρὸς τὸ ἄνω,
ἀλλὰ πρὸς τὸ κινούμενον η̄ γινόμενον, τουτέστι τὸ προσεχὲς τῷ κινούμενῳ
η̄ γινομένῳ, ὥσπερ τῷ ἀρρώστῳ τὸ σιτίον η̄ τὸ φάρμακον· τοῦτο γάρ
30 ἔσχατον ώς πρὸς τὸ πάσχον.

p. 324^b 6 Τὴν μὲν γάρ ὅλην λέγομεν ὄμοιός ώς εἰπεῖν τὴν
αὐτὴν εἶναι τῶν ἀντικειμένων ὄποτερουσοῦν, ὥσπερ γένος ὃν.

Τὸ ώς εἰπεῖν προσέθηκεν, διτι η̄ προσεχεστάτη τῶν ἀντικειμένων ὅλη

1 ἔστι καὶ τὰ Ζ 5 ἐξωφρένω GT¹ 12 κινῆσαι] ἀντικινεῖσθαι α ἐν addidi
13 κινούμενα GTa 15 μὴ om. Z 17 ὅπότε] lac. VIII litt. Z .22. 23 κινή-
σεως — ἐπὶ bis G . 23 ἔχειν] ἔχει Z: post ἔχειν ras. XVIII litt. T ἀρκεῖ οὖτι
εἰ a σώζηται GT¹: σώζοτο a 25 et 31 lemmata om. a, qui pergit (27) ἔσχα-
τον δέ φησι τῶν κινούντων ετ (33) τὸ δὲ ώς εἰπεῖν προσέθηκεν 32 ὄποτέρου οὖν libri
33 προσεχεστάτη GT¹

οὐκ ἔστιν ἀπαραλλάκτως ή αὐτή· ἄλλως γάρ δεῖ πεκρᾶσθαι τὰ στοιχεῖα τὰ 31ν τὸ λευκὸν χρῶμα δεξέμενα, καὶ ἄλλως τὰ τὸ μέλαν. ὅμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἶπε δὲ τὴν ὥλην τῶν ἀντικειμένων ὕσπερ γένος εἶναι, διότι ὡς ἐν καὶ τὸ αὐτὸν γένος ἔστι τῶν ἐναντίων, οὕτω καὶ μία ὥλη· καὶ ὡς 5 τὰ ἐναντία οὐδὲν διαφέρουσι κατὰ τὸ γένος, οὕτως οὐδὲ κατὰ τὸ ὑποκείμενον.

p. 324b7 Τὸ δὲ δυνάμενον θερμὸν εἶναι καὶ τὰ ἔξης.

Ἐπειδὴ ή αὐτή ἔστι τῶν ἀντικειμένων ὥλη, διὰ τοῦτο τὸ δυνάμενον 50 θερμὸν εἶναι (τοῦτο δέ ἔστι τὸ μὴ ὅν μῆπω θερμόν, τοῦτο δέ ἔστι τὸ ψυχρόν), διὰ τὸ ἐν ὥλῃ εἶναι πεψυκίᾳ καὶ τὸ θερμὸν δέχεσθαι, ὅταν πλησιάσῃ αὐτῷ τὸ θερμαντικόν, θερμαίνεται. καλῶς ἄρα εἰρηται, ὅσα τῶν ποιούντων καὶ πασχόντων ἐν τῇ αὐτῇ ὥλῃ πέψυκεν εἶναι, ταῦτα ἐν τῷ ποιεῖν ἀντιπάσχειν, διὰ τὸ τὴν ἐκατέρου ὥλην *{τὴν}* αὐτὴν οὐσαν πεψυκέναι τὸ τοῦ ἀντικειμένου εἰδος δέχεσθαι, τούτου πλησιάζοντος εἰκά- 15 τως πάσχει ύπ’ αὐτοῦ.

p. 324b14 Τὸ δὲ οὖν ἔνεκα, οὐ ποιητικόν. | διὸ ή ὑγίεια οὐ ποιη- 35τικόν, εἰ μὴ κατὰ μεταφοράν.

Κατὰ μεταφορὰν εἶπεν ἀντὶ τοῦ καταχρηστικῶς, η̄ δτι ὡς τὸ ποιητικὸν αἴτιον τῷ σώματι παρὸν γίνεται τοῦ ὑγιαίνειν, οὕτω καὶ ή̄ ὑγεία. δτι δὲ ή̄ 20 ὑγεία καὶ ἀπλῶς τὸ τέλος καὶ τὸ οὖν ἔνεκα οὐ ποιητικόν, δι’ ὧν ἐπήγαγε κατεσκεύασε· καὶ γάρ τοῦ μὲν ποιοῦντος, φησίν, ὅταν ὑπάρχῃ, γίνεται 25 τι τὸ πάσχον, τῶν δὲ ἔξεων παρουσῶν οὐκέτι γίνεται, ἀλλ’ ἔστιν ἥδη. δτι, φησί, τὸ οὖν ἔνεκα οὐκ ἔστι ποιητικόν, δῆλον ἐντεῦθεν. τοῦ μὲν γάρ ποιητικοῦ παρόντος ἔτι γίνεται τι τὸ μεταβάλλον, καὶ εἰς τὸ 30 εἰδος οὐδένει μῆπω τελείως αὐτὸν ἀπειληφός (ἔως γάρ ἂν ποιῇ τὸ ποιοῦν, οὐπω ἀπειληφε τὸ εἰδος τὸ γινόμενον), τῶν δὲ τελῶν καὶ τῶν ἔξεων παρουσῶν οὐκέτι γίνεται, ἀλλ’ ἥδη ἔστιν· οὐκ ἄρα τὸ οὖν ἔνεκα ποιητικόν. διὰ τοῦτο ἄρα οὐδαμοῦ φαίνεται τὸν θεὸν ποιητικὸν αἴτιον λέγων τοῦ κόσμου. ἐπειδὴ γάρ τὸ ποιητικὸν τοῦτο φησιν εἶναι, τὸ διὰ οὐδού τινος 35 καὶ γενέσεως ἄγον εἰς τὸ εἶναι τὰ γινόμενα, δὲ θεὸς οὐκ ἐν χρόνῳ ποιεῖ οὐδὲ ἀτελῆ, διὰ τοῦτο οὐ ποιητικὸν αὐτὸν φησιν, ἀλλ’, εἰ ἄρα,

1 ἀπαραλλάκτως GT¹ τὰ alterum om. GTa 2 δεξάμενα Z 3 ὕσπερ om. a
5. 8 ὑποκείμενον. ἐπειδὴ δὲ ή̄ ἀντή a 8 τὸ R: om. GTza 9 εἶναι φησί a
ρή̄ οὐ μήπω μήπω οὐ a 10 καὶ ἀνά τὸ a καὶ om. a 11 αὐτὸς
GT¹: αὐτῇ a 13 ἀντιπάσχει. διὰ γάρ τὸ a; an deest particula in proximis (ex. gr.
τούτῳ οὐν? τῷ alterum addidit a 16 θεὰ φησει οὐ a 18 αὐτῇ ή̄ ὑγεία Z
18 εἰπεν] δέ φησιν a τὸ om. GT 19. 20 ὑγίεια utrobique a: priore loco R¹
20 καὶ τὸ οὖν ἔνεκα καὶ δηλῶς τὸ τέλος τι. a 20. 23 ποιητικὸν δηλῶσε οὐ̄ δη̄ ἐπίγειος
λέγων, δτι δὲ τὸ οὖν ἔνεκα οὐκ ἔστι ποιητικὸν a 21 ὑπάρχει Z 24 ἔτι om. T¹
25 μῆπω] μῆ GT ἀπειληφός libri praeter a 28 τὸν] τὸ R 31 αὐτὸς GT¹

προσαγωγὴν αὐτὸν δεῖ καλεῖν. λέγεται δὲ καὶ τελικὸν αἴτιον, διὰ τὸ πρὸς 35^τ αὐτὸν πάντα ἐπεστράφθαι καὶ αὐτοῦ ἐφίεσθαι.

11

p. 324b17 Τὰ δὲ εἰδη καὶ τὰ τέλη ἔξεις τινές.

Ἐπειδὴ εἶπε “τὸν ἔξεων”, ἐπεξηγήσμενος τίνα εἰπεν ἔξεις προσέ-
5 θηκεν διτὶ τὰ τέλη καὶ τὰ εἰδη. ή δὲ ὅλη παθητικόν· αὕτη γάρ ἐστιν
ἡ πάσχουσα καὶ ποιουμένη καὶ μεταβάλλουσα κατὰ τὰ εἰδη. διὰ τοῦτο
οὖν φησιν, δισταῦλον ἐν ὅλῃ ἔχει τὸ εἶναι, ταῦτα ἀν πάσχοι, διότι
τὸ ὑποκείμενον οὐκ ἀμετάβλητον ἔχει οὐδὲ ἀπαθέτον· τοιοῦτο δέ ἐστι τὸ πῦρ
καὶ τὸ ὅδωρ καὶ τὰ δύοις. εἰ δέ τινα εἶναι εἰδη χωριστὰ ὄντα τῆς ὅλης, 15
10 ταῦτα ἀν εἶναι καὶ ἀπαθῆ.

p. 324b22 Τί μὲν οὖν τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν.

“Οτι ποιεῖν ἐστι τὸ εἰς πάθος ἄγειν, πάσχειν δὲ τὸ εἰς πάθος ἄγεσθαι·
καὶ διτὶ ποιεῖν ἐστι τὸ δρμοιοῦν ἑαυτῷ τὸ πάσχον, πάσχειν δὲ τὸ δρμοιοῦ-
θαι τῷ ποιοῦντι· καὶ τίσιν ὑπάρχει. διτὶ τοῖς ἐναντίοις. καὶ διὰ τί.
15 διὰ τὸ κοινὴν ὅλην ἔχειν δεκτικὴν τῶν ἐναντίων παθῶν. καὶ πῶς. διτὶ
προσιόντος τοῦ ποιοῦντος καὶ πλησιάζοντος τῷ πάσχοντι.

p. 324b25 Πῶς δὲ ἐνδέχεται τοῦτο συμβαίνειν, πάλιν λέγωμεν. 20

Εἰπὼν τί ἐστι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, καὶ τίνα ἐστὶ τὰ ποιοῦντα 52
καὶ πάσχοντα, νῦν βιούλεται εἰπεῖν ποίῳ τρόπῳ γίνεται τὸ ποιεῖν καὶ τὸ
20 πάσχειν. πρότερον δὲ πάλιν ἐκτίθεται τοὺς τρόπους, καθ' οὓς οἱ παλαιότεροι ἔλεγον γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, καὶ διελέγχει τούτους,
καὶ οὕτω τὸν ἀληθῆ | τρόπον ἐκτίθεται. οἱ μὲν γάρ, φησί, διὰ πόρων 35
ἔλεγον γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, ὡν ἦν καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς·
εἶναι γάρ πόρους ἐν τοῖς σώμασιν, ἐν οἷς εἰσιὸν τὸ ποιοῦν οὕτω δρᾶν
25 εἰς τὸ πάσχον. οὕτω δὲ καὶ τὸ δρᾶν ἔλεγον γίνεσθαι· εἶναι μὲν γάρ ἐν
πᾶσι τοῖς σώμασι πόρους, ἐν δὲ τοῖς διαφανέσι πυκνοτέρους μᾶλλον καὶ
κατὰ στοῖχον, δι' ὧν διούσσας τὰς ὄψεις οὕτω προσβάλλειν τοῖς δρατοῖς·
ἐν δὲ τοῖς μὴ διαφανέσι σώμασι διὰ τὸ μὴ εἶναι κατὰ στοῖχον τοὺς 5
πόρους μὴ δύνασθαι δι' δλου διούσσας τὰς ὄψεις προσβάλλειν τοῖς δρατοῖς.
30 τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν αἰσθάνεσθαι, οἷον ἀκούειν

1 δεῖ αὐτὸν GT 2 ἐπεστράφθαι GT¹ καὶ αὐτοῦ ἐφίεσθαι οἱ. Z

2. 4 ἐφίεσθαι. ἐπειδὴ δὲ εἶπε α 5 ὅλη ἡ ὅλη Ar. 7 ταῦτα ἀντιπάσχοι Z

10 ἀπαθῆ] πάθη R 10. 12 ἀπαθῆ. εἴτα συμπεράνων, εἴρηται ὥδη φησί, τί ἐστι τὸ ποιεῖν,

ὅτι τὸ εἰς πάθος ἄγειν α 11 τὸ alterum om. Ar. (praeter cod. II) 17 λέγομεν R

18 τὸ alterum GT 19 τίνα τρόπον α 20 post πάσχειν expuncta καὶ τίνα ἐστὶ τὰ

ποιοῦντα καὶ πάσχοντα R, ubi πότερον δὲ 23 ὧν ἦν] δῦνα GT δ οἱ. a

27 στίχον R¹ 28 μὴ (ante διαφανέστ) οἱ. Z¹

ἢ ἡ σφραγίνεσθαι. διὰ πόρων διιστηγης τῆς παιάτητος τῆς εὐάδησις ἢ τοῦ ἀντίτητος. οἱ δὲ περὶ Δημόκριτον καὶ Λεύκιππον διὰ τοῦ κενοῦ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν γένεται ἔλεγον· κενῷ γάρ διαλαμβάνεσθαι τὰς ἀτόμους, ἐν ᾧ γινόμενον τὸ ποιοῦν οὗτως ἀλλοιοῦν μετατιθὲν τῇ κινήσει ἢ μετατάττον τὰς ἀτόμους ἢ προστιθέμενον αὔξειν. διαφέρουσι δὲ τοῦ κενοῦ οἱ πόροι, διότι οἱ τοὺς πόρους εἰσάγοντες κενὸν εἶναι οὐκ ἔλεγον; πεποροποιῆσθαι μὲν γάρ σώματα, πλήρεις δὲ εἶναι τοὺς πόρους τούτους ἑτέρους τάραχτος. οἷον σάρξ ἦτορος ἢ τινος τοιούτου. ἐπιτινεῖ δὲ μᾶλλον τοὺς περὶ Δημόκριτον Ἐμπεδοκλέους καὶ τῶν ἄλλων, ὅτι τοιαύτας ἀργάς ἐφεῦρον.
 10 αἵτινες ἀρκέσουσιν οὐτοῖς πρὸς τὴν πάντων τὸν ἐκ φύτευσις γινομένων ἀπόδοσιν. οἱ μὲν γάρ τοὺς πόρους εἰσάγοντες ἀπεδίδοσαν μὲν εἰ τύχοι τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν δι' αὐτῶν τὴν αἰτίαν, ἵσως δὲ καὶ τινων 15 ἄλλων, οἷον μίζεως (ἔλεγον γάρ διὰ πόρων μάγνυσθαι τὰ σώματα ὅταν γάρ, φησίν, οὗτως ἔχωσιν οἱ πόροι ὡς σύμψετροι εἶναι δέξασθαι τὸ ἐμμιγόμενον τῶμα. τότε γίνεται μίζην), κινήσεως μέντοι τὴν αἰτίαν οὐκέτι ἀποδιύνει ἐδίδυναντο. ποιόρ τρόπῳ διὰ τῶν πόρων γίνεται τὴν κινήσιθαι, ἢ αὐδῆσσεως· εἰσιὸν γάρ τὸ αἴδεν τοὺς μὲν πόρους ἀναπληρώσει, μετίζον δὲ οἱ ποιήσει. οἱ δὲ περὶ Δημόκριτον. φησί. τοιαύτας ἀργάς ἐπενήρησαν. αἵτινες ἀρκέσουσιν αὐτῷ πρὸς τὸ ἀπόδοσιν τὰς αἰτίας πάντων τὸν φυτικῶν 20 γινομένων, αὐταὶ δέ εἰσι τὰ ἀτομα καὶ τὸ κενόν. προτίθησι δὲ αὐτοῦ τὰς ὑποθέσεις καὶ τῶν ὑποθέσεων ὃν οἱ περὶ Παρμενίδην ≈ ≈ ≈ {οἱ γάρ περὶ Ηρακλείδην,} φησίν, ἀργάς ἀφανεῖς καὶ ἀναποδείκτους λαβόντες, δι' αὐτῶν τὰ ἐναργῆ καὶ ὁμολογούμενα ἀνελεῖν ἐπεχείρησαν· οἱ δὲ περὶ Δημόκριτον ἀργάς ὄμολοι οὐμένας τῇ αἰσθήσει λαβόντες. δι' αὐτῶν τὰ δῆλα κατετεκύασαν. ὁ 25 μὲν γάρ Παρμενίδης, θέλων δεῖξαι ὅτι οὐκ ἔστι πλῆθος ἐν τοῖς πράγμασιν οὐδὲ κίνησις, διπερ ἣν τῇ αἰσθήσει μάχεσθαι καὶ τὰ ἐναργῆ ἀναιρεῖν, λαμβάνει ὡς δέξιαμα τὸ μὴ εἶναι κενόν, διπερ οὐκ ἔστι τῇ αἰσθήσει ὁμολογούμενον, ἀλλὰ πολλῆς δεόμενον ἀποδεῖξεως. τοῦτο οὖν λαβών, πρόσεισι διὰ συλλογισμοῦ οὗτως· εἰ μὴ ἔστι κενόν, οὐκ ἔστι κίνησις· ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι 30 κενόν· οὐκ ἄρα ἔστι κίνησις. ἔλαβεν οὖν τὸ συνημμένον ὁμολογούμενον, ὅτι κενοῦ μὴ ὄντος οὐκ ἂν εἴη κίνησις (διὰ κενοῦ γάρ ἂν μάνως γενέσθαι τὴν κίνησιν), ὁμοίως δέ καὶ τὴν πρόσληψιν, τὸ ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι κενόν. 35

2 καίνος Z ¹	3 τὸ om. Z	τοὺς ἀτόμους R	4 ἀλλοιεῖ Z
μετατέθεν R	4. 5 μετατάττων GRT ¹	5 τοῦ] τὸ R	6. 7 οὐκ — εἰναι
om. R	πεποροποιεῖσθαι GT ¹ : πεπορωποιεῖσθαι Z	7 πλήρη GT	δὲ εἰναι]
δεῖναι a	14 οἱ πόρων GT ¹	15. 16 ἀπόδοσιν οὐκέτι εἰδόντωντο Z	
lacunam signavi et partim supplevi: ἐχρήσαντο. οἱ μὲν γάρ supplet a	16 ποιῶ γάρ τρόπων α	19 τῶν om. GT	21 ἄν] αἰς a
ἐνεργῆ GT ¹	17 ὁμολογούμενα GT ¹ (sim. v. 27. 30. p. 155, l. 2. 8 etc.)		23 ἐναργεῖ Z:
R	24 δὲ ² αὐτῶν om. Z	τὰ δῆλα GRTZ ¹	ὑπεχείρησαν
ζεπερ ερμηνεῖ τῇ αἰσθήσει R	25 πολλοῖς a	27 ὡς om. a	post
p. 155, 3 σύλλογον Z	29 οὐκ ἔσται κίνησις GT: item auctor codicis R, ubi solito	28. 29 διὰ συλλόγου et	
erreore οὐκ ἄρα κίνησις	30 ως ὁμολογούμενον a	31 μόνου Z	32 δὲ καὶ ἐπὶ
τὴν GT			

λαβόν ούν ταῦτα ὄμολογούμενα, ἀπερ ἀφανῆ ἔστι καὶ ἀμφίβολα, δι' αὐτῶν 35ν ἀνεῖλε τὸ ὄμολογούμενον, λέγω δὴ τὴν κίνησιν. μᾶλλον δὲ οὕτω δεῖ τὸν συλλογισμὸν εἰπεῖν· εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν· ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι κενόν· οὐδὲ ἔστιν ἄρα κίνησις. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ τὸ πλήθος ἀναιρεῖ. εἰ δὲ ἔστι γάρ, φησίν, ἐν τοῖς πράγμασι διαιρέσις, ἔστι κενόν (κενῷ γάρ μόνως τὴν διαιρέσιν γίνεσθαι). ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι κενόν· οὐκ ἔστιν ἄρα διαιρέσις. συνεχὲς ἄρα τὸ πᾶν καὶ ἐν. πάλιν οὖν τὸ τε συνημμένον καὶ τὴν πρόσληψίν ἔλαβεν ὄμολογούμενα ἀδηλα σύντα, καὶ δι' αὐτῶν τὰ ὄμολογούμενα 35 ἀνεῖλεν. ὁ μὲν οὖν Παρμενίδης οὗτος τὰ ἐναργῆ ἐκ τῶν ἀφανῶν ἀναιρεῖ, 10 ὁ μέντοι Δημόκριτος ἀρχὰς λαβόν ἐκ τῆς αἰσθήσεως μαρτυρουμένας, οὗτοι διαιρέσις καὶ πλήθος ἔστιν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ κίνησις, ἐκ τούτων εἰσάγει τὴν κενόν. τὸ ἀρχαντές διὰ τῶν φανερῶν κατασκευάζων. εἰ γάρ ἔστι διαιρέσις, φησί, καὶ πλήθος ἐν τοῖς πράγμασιν, ἔστι κενόν· ἀλλὰ μὴν ἔστι διαιρέσις καὶ τὸ πλήθος· ἔστιν ἄρα τὸ κενόν· τὸ μὲν συνημμένον ὀσαύτως λαμβάνων 15 τῷ Παρμενίδῃ, τὴν μέντοι πρόσληψίν οὐκέτι. ὁ μὲν γάρ ἔλεγεν 'ἀλλὰ 40 μὴν οὐκ ἔστι κενόν', διπερ ἦν ἀδηλον, ὁ δὲ 'ἀλλὰ μὴν ἔστι πλήθος καὶ διαιρέσις'. ὄμοιός καὶ ἐπὶ κινήσεως· εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν· ἀλλὰ μὴν ἔστι κίνησις· ἔστιν ἄρα κενόν· κανταῦθα τὸ συνημμένον μὲν τὸ αὐτὸν τῷ Παρμενίδῃ λαμβάνων, τὴν πρόσληψίν δὲ οὐκέτι. τῷ αὐτῷ τρόπῳ ὁ 20 Παρμενίδης καὶ τὸ ἀπειρον εἰσῆγεν. εἰ γάρ ἔστι πεπερασμένον τὸ πᾶν, τῷ κενῷ δηλονότι, φησί, περαίνεται· ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι κενόν· οὐκ ἄρα τὸ πᾶν πεπερασμένον ἔστι. διὰ ταῦτα ἀποδέχεται τὸν Δημόκριτον, ὡς 45 καὶ τῇ αἰσθήσει ὄμολογουμένας ἀρχὰς εἰληφότα, καὶ τοιαύτας ἐξ αὐτῶν ὑποθέσεις καὶ ἀρχὰς τῶν φυσικῶν πραγμάτων κατασκευάσαντα, δι' ὃν 25 πάντα ἀποδοῦναι ἤδονατο τὰ ἐκ φύσεως γινόμενα.

p. 324b26 Εἰσιόντος τοῦ ποιοῦντος ἐσχάτου καὶ κυριωτάτου.

Εἰσιέναι γάρ τὸ ποιοῦν ἐν τοῖς πόροις καὶ οὗτω ποιεῖν οὐ τὸ πρώτως ποιοῦν, οἷον τὴν ἱατρικήν, ἀλλὰ τὸ προσεχῶς, οἷον τὸ φάρμακον ἢ τὸ σιτόν.

30 p. 324b31 Καὶ μᾶλλον ἔχειν τὰ διαιφανῆ μᾶλλον.

Διὰ τοῦτο φησὶ μᾶλλον ὄρασθαι τὰ ὄρατὰ διὰ τῶν μᾶλλον διαιφανῶν, 50

2 λέγω δὲ εἰ οὕτω δὴ τὸν Z 5. 6 κενῷ—γίνεσθαι οἱ. a 6 γίνεσθαι RZ: γενέσθαι GT 8 ἐλάβομεν Z 9 οὕτω a 10 μέντοι] δὲ Z 11 διαιρέσεις GT¹
12 τὸ κενόν οἱ. Z φανερῶν] ἀφανῶν a 12. 13 φησὶ διαιρέσις Z 14 τὸ
μὲν RZ: ἀλλὰ τὸ μὲν GT: τὸ μὲν οὖν a 15 μέντοι οἱ. a 17 ὄμοις δὲ καὶ a
19 δὲ οἱ. a τρόπῳ καὶ ὁ Z 23 τοιαύτης (G)a 25 εἰδόντατο Z τὰ
οἱ. a 25. 27 γινόμενα. περὶ γε μὴν Ἐμπεδοκλέους λέγων, εἰσιέναι φησὶ λέγειν αὐτὸν
τὸ ποιοῦν εἰς τὰς πόρους καὶ οὗτω a 27 ποιεῖν οὐ τὸ πρώτως RZ: ποιεῖ εἰ τὸ πρώ-
τως GT: ποιεῖν. οὐχ ὡς τὸ πρώτως δὲ a, qui mox ἀλλ' ὡς τὸ προσεχῶς 29. 31 σι-
τίον. καὶ διατοῦτο δέ φησιν ἔλεγε μᾶλλον ὄρασθαι a 31 τῶν] τὸ a

διέται τὰ μᾶλλον διαφανῆ μᾶλλον ἔχει καὶ πυκνότερους καὶ κατὰ στοῖχον 35· τοὺς πόρους.

p. 324v32 Οἱ μὲν οὖν ἐπί τινων οὕτω διώρισαν.

Τουτέστιν οὐκ ἐξαρκούσας ἔλαβον ἀρχάς πρὸς πάντα τὰ φυσικά, ἀλλ᾽ 5 εἰς τινα μόνον αὐτοῖς ἀρμοζόσας, οἷον εἰς τὸ πῶς γίνεται τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἢ πῶς μάγνηται τὰ μιγνύμενα· οὐκέτι μέντοι πῶς ἡ κίνησις γίνεται ἢ ἡ διαίρεσις ἐκ τούτων ἀποδοῦναι δύνανται, ἢ τῶν λοιπῶν ἔκαστον.

p. 324v35 Ὁδῷ δὲ μᾶλλον καὶ περὶ πάντων διωρίκασιν Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος.

10 Τουτέστι τοιαύτας διωρίσαντο ἀρχάς, αἵτινες εὐδοκήσουσιν αὐτοῖς περὶ τὰς πάντων τῶν γινομένων ἀποδεῖξεις.

p. 325a1 Ἀρχὴν ποιησάμενοι κατὰ φύσιν ἡ περ ἐστίν.

Διὰ τοῦτο, φησίν, εὐοδεῖ αὐτοῖς τὰ ἐφεξῆς, διτι τοιαύτην ἀρχὴν εἰλή- 36r φασιν ἥτις ἔστι τε καὶ ὅμολογεῖται ὑπὸ τῆς φύσεως, λέγω δὴ τὸ εἶναι 15 πλῆθος καὶ κύνησιν ἐν τοῖς πράγμασιν. ἔδοξε γάρ, φησί, τισὶ τῶν ἀρχαίων μήτε εἶναι πλῆθος μήτε κύνησιν, δπερ ἦν τῇ ἐναργείᾳ μάχεσθαι. οὐκ ἀνείλεν οὖν ὁ Δημόκριτος τὰ ἐκ τῆς ἐναργείας μαρτυρούμενα, ἀλλὰ ταύταις ἀρχαῖς ἐχρήσατο.

p. 325a3 Τὸ μὲν γάρ κενὸν οὐκ ὄν.

20 Μόνως γάρ τὸ πλῆθος ὄν. Εὔτησον μὴ δυνατὸν ἐνταῦθα <τὸ> τὸ μὲν γάρ κενὸν οὐκ ὄν λαμβάνειν ἀντὶ τοῦ οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς οὖσι τὸ 5 κενόν, ἵν’ ἡ οὕτως· εἰ μὴ κινητὴν δυνατὸν ἀνευ κενοῦ, οὐκ ἔστι δὲ τὸ κενόν, οὐκ ἔστιν ἄρα κύνησις. ἐν δὲ τοῖς περὶ Δημόκριτου λόγοις ἐφεξῆς οὐκέτι οὕτως δυνατὸν ἐκλαβεῖν λέγεσθαι τὸ κενὸν οὐκ ὄν, ὡς μὴ ὑπάρχον 25 ὅλως, ἀλλὰ μόνως πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ πλήρους· ὡς γάρ μὴ ἔχον

2. 4 τοὺς πόρους. οὗτος οὖν φησιν οὐκ ἐξαρκούσας α	3 ἐπί τινων ομ. Z		
4 ἔλαβον Z: ἔλαβεν cett.	5 μόνοις αὐτάς Z	5. 6 καὶ τὸ πάσχειν Z	
6 ἡ (ante κίνησις) corr. T	6. 7 γίνεται ἡ διαίρεσις RT	7 δύναται α	
7. 10 ἔναστον. οἱ δὲ περὶ Δημόκριτον φησι τοιαύτας α	8 μάλιστα ετ ἐνὶ λόγῳ διωρί-		
κασι Ar. (sed v. ἐνὶ λόγῳ omitit cod. E)	10 εὐδοκήσουσιν R: εὐδοκήσουσιν α		
11 τῶν ομ. GT	12 lemma om. a et pergit διὰ τοῦτο οὖν φησιν	13 εὐοδεῖ Z:	
εὐδοδεῖ R: εὐδοδοῖ GTa	16 ἐνεργεία T	17 ἐνεργεία GT	18. 22 ἐχρήσατο.
ἐν τῷ λέγειν δὲ τὸ κενὸν οὐκ ὄν, ἐνταῦθα μὲν ἀντὶ τοῦ οὐ δυνατὸν νοεῖ, δηλονάτι μὴ εἴναι 23 δημόκριτον			
ἐν τοῖς οὖσι ὅλως τὸ κενόν. ἵν’ ἡ α·	20 τὸ (ante τὸ) addidi	25 εὐδοκήσουσιν α	
GT		εὐδοκήσουσιν α	
24 οὕτω α	λέγεσθαι] γενέσθαι Z	26 εὐδοκήσουσιν α	
ἔχων cett.	ὑπάρχων Z	27 εὐδοκήσουσιν α	

οὐδέναν τινὰ ὑπετίθετο εἶναι τὸ κενὸν ὁ Δημόκριτος. εἰπὼν δὲ μὴ ὄντος 36^α κενοῦ προσέθηκε κεχωρισμένου. εἴρηται γάρ ἐν τῇ Φυσικῇ ὅτι τὸ 10 κενὸν καὶ ὁ τόπος καὶ τὸ πλῆρες τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταῦτα ἔστι, τῇ δὲ σχέσει διάφορα· κενὸν γάρ οὐδέν ἔστιν ἢ τόπος ἐστεργμένος σώματος, 5 πλῆρες δὲ τόπος πλήρης σώματος, τόπος δὲ κενὸν δεκτικὸν σώματος ἢ διάστημα περιεκτικὸν σώματος.

p. 325a6 Τοῦτο δὲ οὐδέν διαφέρειν, εἴ τις οἰεται μὴ συνεχὲς εῖναι τὸ πᾶν.

"Ετι ως ἀπὸ Παρμενίδου ὁ λόγος. τοῦτο δέ φησιν οὐ τὸ εἰρημένον 10 ἥδη, ἀλλὰ λεχθησόμενον. ἐπεὶ γάρ ἀνεῖλεν ὁ Παρμενίδης, μὴ εἶναι κενὸν ὑποθέμενος, τὸ τε πλῆθος καὶ τὴν κίνησιν, τῷ μὴ δύνασθαι λέγειν μῆτε 15 διαιρέσιν μῆτε κίνησιν εἶναι ἄνευ κενοῦ, ὃ δὲ ἀληθῆς λόγος ἔχει ὅτι καὶ κενοῦ μὴ ὄντος οὐδέν κωλύει καὶ διαιρέσιν εἶναι καὶ κίνησιν, τῶν πραγμάτων διηγραμένων μὲν ἀπομένων δὲ ἀλλήλων καὶ κενῷ μὴ διειργομένων. 15 τοῦτο ἀναιρῶν ὁ Παρμενίδης φησὶν ὅτι τὸ οὗτος ὑποτίθεσθαι οὐδέν διαφέρει τοῦ ἄτομα καὶ κενὸν εἰσφέρειν. πότερον γάρ, φησί, τὸ δὲ πάντη ἔστι διαιρετὸν ἢ οὐ; εἰ μὲν γάρ πάντη ἔστι διαιρετόν, οὐ μόνον πολλὰ οὐκ ἔσται τὰ πράγματα, ἀλλ’ οὐδὲ ἐν (διαιρεθὲν γάρ πάντη οὐδέν ἔσται 20 λοιπόν, ἀλλὰ μόνον κενόν), εἰ δὲ μὴ πάντη διαιρετόν, πεπλασμένῳ τὸ 20 τοιούτον ἔστιν· διὸ τί γάρ πῃ μέν ἔστι διαιρετὸν πῇ δ’ οὐ; οὕτω δὲ καὶ ἡ τῶν ἀτόμων εἰσκωμάσει δόξα, ἥτινι ἔπειται καὶ τὸ κενὸν εἶναι.

p. 325a12 "Ετι δὲ ὄμοιώς ἀναγκαῖον μὴ εἶναι κίνησιν.

Τῷ ἀτῷ λόγῳ, φησί, δείκνυσι κίνησιν μὴ εἶναι, μῆτε τὸ κενὸν εἰσφέρων μῆτε κίνησιν εἶναι λέγων ἄγειν κενοῦ.

25 p. 325a13 Ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν λόγων, ὑπερβάντες τὴν αἰσθησιν.

Μέμφεται τοὺς περὶ Παρμενίδην, ὅτι ἐνόμισαν δεῖν τῇ μὲν ἐναργείᾳ

1 ὑποτίθετο T 2 Φυσικῇ] Δ 6 p. 213a12 sqq. 3 ταῦτα RTZ 4 οὐδὲν ἀλλο
ἔστιν α 6. 11 περιεκτικὸν σώματος. ἐν δὲ τῷ τοῦτο δ’ οὐδέν διαφέρει, τὸ, τοῦτο οὐ
πρὸς τὸ ἥδη εἰρημένον ἀλλὰ πρὸς τὸ λεχθησόμενον ἀναφέρειν δεῖ. ἔτι δὲ ὡς ἀπὸ Παρμενίδου
τὸν λόγον ποιεῖται. ὑποθέμενος γάρ φησιν ὁ Παρμενίδης μὴ εἶναι κενὸν, ἀνεῖλε τό, τε πλῆθος
α, qui v. 15 τοῦτο δὲ ἀναιρῶν 7 τούτου δὲ GT εἰεται R¹ 11 τῷ] τὸ Z:
τῶν GT 14 κενῶν R διηγραμένων R¹: διειργωμένων Z 17 ἢ οὐ; — διαιρε-
τόν om. GT: ἢ οὐ πάντη. εἰ μὲν γάρ πάντη suppleverat α 21 εἰτινι Z
21. 27 καὶ τὸ κενὸν εἶναι. τῷ δ’ ἀτῷ λόγῳ δείκνυσι φησι καὶ κίνησιν μὴ εἶναι, κενὸν μὲν
μὴ εἶναι ὑποθέμενος, κίνησιν δὲ ἄνευ κενοῦ μὴ εἶναι λαμβάνων. ἔπειτα μέμφεται α
22 Ἔτι δέ] cf. Ar. codd. ὄμοιώς RZ (cf. Ar. cod. E): ὄμοιώς φησὶν GT
23 μῆτε] μὴ T¹ 27 ἐναργείᾳ Z: ἐνεργείᾳ GRT

τῶν πραγμάτων μὴ δεῖν ὅλως προσέχειν, μόνη δὲ τῇ τῶν λόγων ἀκο- 36^τ
λουθίᾳ, διπερ πεπονθότες ἐν τῷ πᾶν ἔλεγον εἶναι καὶ ἀκύνητον καὶ ἄπειρον.

p. 325a17 "Ετι δὲ ἐπὶ τῶν λόγων μὲν δοκεῖ ταῦτα συμβαίνειν.

Εἰ δοκεῖ, φησί, συμβαίνεν ταῦτα, λέγω δὴ τὸ πᾶν ἐν καὶ 26
5 ἄπειρον καὶ ἀκύνητον, οὗτον ἐκ τῆς τῶν λόγων ἀκολουθίας, καὶ πιθανὴ¹
εἶναι ἡ ἐπιχείρησις, ἀλλ' οὐν ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων μανίας οὐδὲν
διαφέρει τὸ τοιοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ μανίας ἐστὶν ἐπέκεινα. οὐδεὶς γάρ
τῶν μανιούσενων πρὸς τὴν αἰσθήσιν πεπλάνηται, οὐδὲ τὸ πῦρ νενόμικεν
εἶναι ταῦτὸν τῷ κρυστάλλῳ, ἀλλ' ἡ πλάνη τοῖς μανιούμενοις περὶ τὰ καλὰ 30
10 καὶ μὴ καλά, καὶ συμφέροντα καὶ μὴ συμφέροντα· αἱρεῖται γάρ διὰ τὴν
μανίαν τὸ ἀσύμφορον ἀντὶ τοῦ συμφέροντος. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοι. οἱ
δὲ περὶ Λεύκιππον καὶ Δημόκριτον, ὅμολογούμενα τῇ αἰσθήσει λέγοντες,
οὐκ ἀνεῖλον οὔτε τὸ πλῆθος οὔτε τὴν κίνησιν.

p. 325^a25 Ὁμολογήσας δὲ ταῦτα μὲν τοῖς φαινομένοις.

15 Τοῖς μὲν οὖν φαινομένοις, φησίν, ὁ Λευκίππος σύμφωνος ὡν κατὰ τοῦτο, εἴτα δεξέμενος ἐκ τῶν τὸ ἐν εἰσαγόντων καὶ συμφωνήσας αὐτοῖς κατὰ τὸ μὴ εἶναι κίνησιν ἄνευ κενοῦ, καὶ διτὶ τὸ κενὸν οὐκ ἔστι, τουτέστιν οὐ πλῆρες οὐδὲ οὐσία τις καὶ σύστασις, οὕτω τὰ ἔέχεις κατε- 25 σκεύασεν, λέγω δὴ διτὶ ἄτομα ἔστι καὶ τὸ κενόν. εἰ γάρ ἔστι πολλὰ τὰ δύντα καὶ διγρημένα, διαιρεσιν δὲ ἄνευ κενοῦ γενέσθαι ἀδύνατον, ἔστιν ἄρα κενόν. οὕτω μὲν οὖν τὸ εἶναι κενὸν κατεσκεύασεν, τὸ δὲ ἄτομα εἶναι πάλιν οὕτως. ἔστιν ἔκαστον τῶν δύντων κυρίως ὅν, ἐν δὲ τῷ δύντι οὐδέν ἔστιν οὐκ ὅν, οὐδὲν ἄρα ἐν τοῖς οὖσι κενόν (τὸ γάρ κενὸν οὐκ ὅν). εἰ δὲ οὐδὲν κενὸν ἐν αὐτοῖς, τὴν δὲ διαιρεσιν ἄνευ κενοῦ ἀδύνατον γενέσθαι. 25 δύνατον ἄρα αὐτὰ διαιρεθῆναι.

p. 325 a 32 Ποιεῖν δὲ καὶ πάσγειν ἡ τυγχάνουσιν ἀπτόμενα.

Τουτέστι διὰ τοῦ κενοῦ· τούτῳ γάρ ἀποτονται ἀλλήλων. οὐ γάρ 40 κυρίως τὴν ἀφῆν ἔλεγεν ὁ Δημόκριτος, λέγων ἀπεισθαι ἀλλήλων τὰς

2 ὅπερ πεποιθότες GT: ἦ τινι πεποιθό-

λόγων Ar. (praeter cod. E) 5.
7. ἀπὸ εἰς CT 8. κατετάκης C

τιττίν om. GT ι χρυσταλώ G
κιππού εγισί R 14 lemma om.

om. (G)a 17 καὶ ὅτι κενὸν R
ὅτε (IT: δεῖ) Z ὅτι τὰ ἄπορα Z

22 ἔκαστον τῶν ὄντων ἔστι tr. a
suppleverat a 25. 27 διαιρεθῆνα

28 τὴν κυρίως ἀφήνει αἱ λλήλων

³ lemma om. a et pergit ἐδόκει (ad hoc)
Ἐπὶ ἐπειὶ Bekkeri Aristoteles ἐπὶ μὲν τῶν

καὶ πιθανὴ ἐψαίνετο ἡ ἐπιγείρησις εἶναι α
117 10 καὶ τὸ μεγάλον οὐκέτι θεωρεῖται. Ε 12 λέγεται

Z	10 γαρ] γαρ ο ματινομενος F	12 ΑΕΩ
	ταῦτα μὲν RZ: μὲν om. 6T	15 μὲν
12	ταῦτα μὲν RZ: μὲν om. 6T	18 δὲν

18 τούτεστιν post οὐ πλῆρες traicit Z 19 ὅη
τὰ om. T 20 διακρινόμενα (Τα

23 οὐδὲν ἄρα—οὐκ ὅν om. GT: ὥστε οὐδὲ κενὸν
ἀπτόμενα δὲ ἔλεγε ποιεῖν καὶ πάσειν, τουτέστι α

ἀτόμους, ἡτις γίνεται τῶν ἐπιφανειῶν ἐφαρμοζουσῶν ἐπ' ἀλλήλας τῶν 36^a ἀπομένων, ἀλλὰ τὸ πλησίον εἶναι ἀλλήλων τὰς ἀτόμους καὶ μὴ πολὺ διεστάναι, τοῦτο ἀφῆν ἐκάλει· κενῷ γάρ πάντως διείργεσθαι αὐτάς.

p. 325a34 Καὶ συντιθέμενα δὲ καὶ περὶπλεκόμενα γεννᾶν.

5 Συντιθέμενα, φησίν, ἀλλήλοις τὰ ἄτομα καὶ περιπλεκόμενα τὰ πάθη γεννᾶσιν, ὡς πολλάκις εἴρηται. δηλοῦ δὲ διὰ τῆς συνθέσεως αὐτῶν καὶ 45 περιπλοκῆς τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν.

p. 325a34 Ἐκ δὲ τοῦ κατὰ ἀλήθειαν ἐνδεικνύειν γενέσθαι πλῆθος.

Οὕτε, φησί, τὸ κυρίως ἐν πλῆθος ἀν ποιήσοι, τοῦ μὲν πλήθους 10 κατὰ διαιρέσιν γινομένου τῆς δὲ διαιρέσεως διὰ τοῦ κενοῦ (τὸ οὖν κυρίως ἐν οὐκ ἔχον ἐν ἑαυτῷ κενὸν οὐκ ἀν διαιρεθείη), οὔτε ἐκ τῶν κατ' ἀλήθειαν πολλῶν ἐν οὐκ ἀν γένοιτο· οὐδὲ γάρ δύνανται συγχριθῆναι αἱ ἄτομοι κενῷ διειργόμεναι καὶ ἐνωθῆναι μὴ δυνάμεναι.

p. 325a5 Σχεδὸν δὲ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ ἀναγκαῖον λέγειν, ὥσπερ 50
15 καὶ Λευκίππος φησιν. |

Περιάγεται, φησίν, ἡ Ἐμπεδοκλέους δόξα εἰς τὴν Δημοκρίτειον, ὃσον 36^b ἐξ ὧν ὑποτίθεται ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀνάγκη αὐτὸν ἄτομα εἰσάγειν σώματα. εἰ γάρ διὰ πόρων ὑποτίθεται τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἀνάγκη πᾶσα εἰσιόντος εἰς τοὺς πόρους τοῦ ποιοῦντος τὰ περιέχοντα τοὺς πόρους σώματα ἀπαθῆ 20 εἶναι καὶ ἀδιαιρέτα. εἰ γάρ πάσχοιεν, ἐπειδὴ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν οὐκ ἄλλως ἢ διὰ πόρων φησί γίνεσθαι, ἀνάγκη κάκεῖνα πόρους ἔχειν, καὶ 5 πάλιν τὰ σώματα τὰ περιέχοντα τοὺς πόρους ἔκείνους. ὥστε ἢ τὸ δλον πόρος ἔσται, ἢ εἰ τοῦτο ἀδύνατον, ἀνάγκη εἶναι τινα ἔσχατα ἀπαθῆ καὶ ἀδιαιρέτα σώματα. καὶ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν. ὥστε τὰ 25 αὐτὰ ὁ Ἐμπεδοκλῆς Δημοκρίτῳ καὶ Λευκίππῳ ὃσον ἐκ τῶν ἰδίων ὑποθέσεων λέγειν ἀναγκασθήσεται.

2 τὸ addidit a 4 ἀλλὰ καὶ pro lemmate a 5 τὰ (ante πάθη) om. GTa
7 θέσιν] σύνθεσιν R 7. 9 τάξιν. ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κατὰ ἀλήθειαν καὶ κυρίως φησίν
ἐνδεικνύειν γένοιτο, τοῦ μὲν πλήθους a 9 ποιήσοι R: ποιήσει TZ: ποιήσῃ (i
et corr. T 10 γενομένου TZ¹ 11 ἔχων a οὔτε] ἀλλ᾽ οὐδὲ αὐτὸν a 12 γέ-
νηται Z: γένοιτο ἢ ἐν (om. οὐκ) a δύνανται GT αἱ om. GT 13 διειργό-
μενα a 16 δημοκρίτιον Z: Δημοκρίτου a 16 ὃσον] νέσον R: om. (G)a
17 ἐξ ὧν γάρ a 18 εἰσιόντα GTa 19 τοῦ ποιοῦντος καὶ τοῦ πάσχοντος a
23 εἰ om. Z 24 καὶ (ante τοῦτο) recte om. Fa 25 ὁ Ra: om. Z: καὶ ὁ GT
26. p. 160,3 ἀναγκασθήσεται. τοῦτο δὴ αἰνίττεται λέγων, εἶναι γάρ ἄττα στερεά. ἦγουν ἀνα-
καίον τῷ Ἐμπεδοκλεῖ λέγειν a

p. 325^b6 Εἶναι γὰρ ἄττα στερεά, ἀδιαιρέτα δέ, εἰ μὴ πάντη 36^a
πόροι συνεχεῖς εἰσι. τοῦτο δὲ ἀδύνατον.

'Αναγκαῖον, φησί, τῷ Ἐμπεδοκλεῖ λέγειν εἶναι τινα στερεὰ καὶ ἀδιαιρέτα, διὰ τὸ μὴ εἶναι πάντη τοῦ σώματος πόρους συνεχεῖς. τοῦτο γὰρ 10
5 ἀδύνατον· πόρος γὰρ ἂν εἴη τὸ πᾶν σῶμα καὶ κενόν. ὅστε εἰ τοῦτο
ἄτοπον, ἀνάγκη τὰ μὲν ἀπόρμενα μόρια τοῦ σώματος στερεά εἶναι ἀδιαιρέτα, τὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν κενά, οὓς Ἐμπεδοκλῆς πόρους ἐκάλεσεν. τὰ
αὐτὰ δὲ καὶ οἱ περὶ Λεύκιππον ὑπετίθεντο, τὰ μὲν ἄτομα ἀπτεσθαι ἀλλήλων,
15 διαλαμβάνεσθαι δὲ τῷ κενῷ, δι' οὗ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν γίνεται,
10 πλὴν ὅτι τὴν ἀφὴν οἱ περὶ Λεύκιππον οὐ κυρίως ἔλεγον, ὡς εἴρηται
ἀνωτέρω. 15

p. 325^b12 Οἱ μὲν οὖν τρόποι καθ' οὓς τὰ μὲν ποιεῖ τὰ δὲ πάσχει,
σχεδὸν οὕτοι λέγονται.

'Εκθέμενος τοὺς τρόπους, καθ' οὓς δὲ τε Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ περὶ 27
15 Δημόκριτον ὑπετίθεντο τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, ἐν τούτοις ἀποδέχεται
μᾶλλον τοὺς περὶ Δημόκριτον, ὅπερ ἥδη ἐποίησεν, ὡς ἀρχὰς τοιαύτας
ὑποθεμένους, αἰτινες αὐτοῖς ἥροκεσσαν καὶ πρὸς γένεσιν καὶ φυσικὸν καὶ
πρὸς ἀλλοίωσιν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας φυσικὰς μεταβολάς, Ἐμπεδοκλέους μὴ 30
δυναμένου διὰ τῶν οἰκείων ἀρχῶν πάντων τοὺς λόγους ἀποδοῦναι. πρῶτον
20 μὲν γάρ ἀπαύθη λέγων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ εἰδοποιοὺς αὐτῶν εἶναι
διαφορὰς τὰ πάθη, ἀλλοίωσιν σψήζειν οὐ δύναται· γένεσιν δὲ τῶν μὲν
συνθέτων τῇ συγκρίσει τῶν στοιχείων εἶναι λέγει, αὐτῶν δὲ τῶν στοιχείων
γένεσιν οὐκέτι λέγειν δύναται, μὴ ὑποτιθέμενος καὶ αὐτῶν τούτων ἀπλούστερα
στοιχεῖα· ὄρῶνται δὲ τὰ στοιχεῖα φυειρόμενα καὶ γινόμενα. οἱ
25 μέντοι περὶ Δημόκριτον καὶ αὐτοὶ λέγοντες τὰ σύνθετα πάντα ἐκ τῶν 35
τεσσάρων στοιχείων ἔχειν τὴν γένεσιν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων τὸν λόγον
τῆς γενέσεως ἐκ τῶν οἰκείων ἀποδιδόσαι· γίνεσθαι γάρ αὐτὰ καὶ φυεί-
ρεσθαι τῇ τῶν ἀτόμων συγκρίσει καὶ διακρίσει. καὶ τὴν ἀλλοίωσιν δὲ
ἔσωζον τῇ μεταθέσει καὶ τῇ μετατάξει τῶν ἀτόμων· μὴ γάρ ἀποτιθέ-
30 μενοι τὰ πάθη ἐν ταῖς ἀτόμαις, ἀλλ' ἀπαύθεταις αὐτὰς εἶναι λέγοντες, τῇ
θέσει αὐτῶν καὶ τῇ τάξει τὰ πάθη γίνεσθαι δικεῖν ἔλεγον. ὁ μέντοι

1 ἄττα] αὐτὰ τὰ GRTZ

6. 7 εἶναι καὶ ἀδιαιρέτα α

7 οὓς] ἀπερ δ α

7. 8 τὰ αὐτὰ RZ: τοιαῦτα GTa

10. 11 οὐ κυρίως εἰρήκασιν, ως ἔλεγον (ἔλεγεν α) ἀνω-

τέρω GTa

12 lemma καὶ περὶ μὲν τούτων— καὶ αἱ διακρίσει (p. 325^b13—30) α, qui

superius lemma (p. 159,14) usque ad λέγονται (p. 325^b13) continuaverat

τὰ μὲν

GT: τὰ RZ

14 ἐκθεμένους GT¹

16 ὃς RZ: εἰς GT: ὅπερ— ως om. et τοιαῦτας

ἀργάς traicit a

20. 21 διαφορὰς εἶναι Z

21 δύνανται R

27 ἐκ τῶν] αὐτῶν Z

28 συγκρίσει Z

29 τῇ alterum om. Z

τιθέμενοι Z

30 ἀπαύθεταις αὐτὰ λέγοντες Z

29. 30 ὑπο-

Ἐμπεδοκλῆς ἐν τοῖς στοιχείοις ἐναποτιμέμενος τὰ πάθη καὶ ἀρετάβλητα 36· αὐτὰ εἶναι λέγων, ἀλλοιώσιν σήζειν οὐ δύναται.

Σχεδὸν οὗτοι λέγονται. παρὰ τῶν ἀρχαιοτέρων δηλονότι. εἰσὶ 41 δὲ τρόποι δύο, ὃ τε διὰ τῶν πόρων καὶ ὃ διὰ τοῦ κενοῦ.

5 p. 325^b 13 Καὶ περὶ μὲν τούτων.

Τῶν περὶ Λεύκιππον καὶ Δημόκριτον. δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἐφεξῆς.

p. 325^b 14 Καὶ πρὸς τὰς αὐτῶν θέσεις αἵς χρῶνται σχεδὸν ὁμο-
λογουμένως φαίνεται συμβαῖνον.

Ἄκολουθα, φησί, καὶ συμβαίνοντα ταῖς ἀρχαῖς αὐτῶν τὰ ἐφεξῆς εἰρή- 45
10 κασιν, ἐν οἷς καὶ τὸν περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν λόγον.

p. 325^b 15 Τοῖς δὲ ἄλλοις ἡττον.

Τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέα, φησίν, ἡττον ἀκόλουθα καὶ συμβαίνοντα ταῖς
ἀρχαῖς τὰ ἐφεξῆς, λέγω δὲ τὰ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ ἀλλοιώσεως
καὶ τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν.

15 p. 325^b 17 Τοῖς μὲν γάρ ἔστιν ἀδιαιρετα τὰ πρῶτα τῶν σωμάτων.

Τοῖς περὶ Δημόκριτον, φησί, τὰ πρῶτα σώματα, ἐξ ὧν γίνεται πάντα
πρώτων καὶ εἰς {δ} ἔσχατα διαλύονται, τὰ ἀδιαιρετά ἔστι· εἰς ταῦτα γάρ
καὶ ἡ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀνάλυσις. τῷ δὲ Ἐμπεδοκλεῖ τὰ μὲν 50
ἄλλα, τουτέστι τὰ σύνθετα, μέχρι τῶν τεσσάρων στοιχείων ἔχει τὴν ἀνά-
20 λυσιν· πρῶτα γάρ στοιχεῖά εἰσιν αὐτῷ τὰ τέσσαρα. καὶ διὰ τοῦτο τῶν
συνυμέτων τῆς γενέσεως ἔχοι ἀν λόγον τὴν τῶν στοιχείων σύγκρισιν, τίνα
δὲ τρόπον καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα γίνεται καὶ φθείρεται οὐκ ἔχει λέγειν, μὴ
λέγων καὶ αὐτῶν τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀπλούστερά τινα στοιχεῖα. τὸ
δὲ σωρευόμενον μέγεθος τοῦτο ἔστι, τὸ ἐκ τῆς γενέσεως αὐτῶν σω-
25 ρευόμενον, οἷον ὅδωρ ἢ ἀληρ ἢ πῦρ, ἀπερ ἐν τῇ γενέσει αὐτῶν κατὰ |

2 εἶναι ομ. α δύνανται Z 3. 4 σχεδὸν οὖν φησιν οἱ παρὰ τῶν ἀρχαιοτέρων
λεγούντες τρόποι οὗτοι οἱ δύο εἰσὶν. ὃ, τε a, qui pergit τοῖς μὲν γάρ περὶ Δημόκριτον 5. 12 καὶ περὶ μὲν
τούτων φησὶ τῶν περὶ Λεύκιππον δῆλονότι καὶ Δημόκριτον. δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἐφεξῆς,
καὶ πῶς ἔγουν τίνι τρόπῳ λέγουσι, δῆλον. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς θέσεις αὐτῶν φησιν, αἵς— συμ-
βαῖνον. δῆλονότι ἀκόλουθα καὶ συμβαίνοντα — εἰρήκασι τά τε ἄλλα καὶ τὸν — λόγον. τοῖς
δὲ περὶ Ἐμπεδοκλέα a 7 ὑποθέσεις GT 9 αὐτῶν libri 13 λέγω
δὲ a 15 lemma om. hic a, qui pergit τοῖς μὲν γάρ περὶ Δημόκριτον 16. 17 εἰ-
δῶν γάρ πρῶτον πάντα Z 17 d addidit a ἀναλύονται a τὰ ομ. a
διειρετά GT 17. 18 καὶ εἰς ταῦτα καὶ εἰ ἀνάλυσις γίνεται a 19 μέρι R
20 ἔστιν GT: αὐτῶν εἰσὶν traicit Z 21 συγχώρησιν Z 24. 25 et p. 162,1 σορευό-
μενον utrobique et σορεύεται GT¹ 24 τουτέστι libri

μικρὸν σωρεύεται καὶ αἴσεται, ὡς τὸ ἐκ τοῦ οὐτοῦ ὅδωρ, η̄ ὁ ἐκ τοῦ 37^τ ἔξατιμοιμένου ὅδατος ἀήρ, η̄ τὸ ἐκ τῆς φλογούμενης ὅλης πῦρ.

p. 325b24 Ομοίως καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων.

"Ὕδατος δηλονότι καὶ δέρος καὶ γῆς.

5 p. 325b24 "Ωσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ γέγραφεν ὁ Πλάτων.

Καὶ γάρ τῶν τεσσάρων στοιχείων ὁ Πλάτων στοιχεῖα εἶναι φησι τὰ ἐπίπεδα, ταῦτα δέ ἐστι τρίγραντα ἵστοπλευρα καὶ δρυμογόνα. τὴν δὲ πυρα- 5 μῖδα οὐ στοιχεῖον πυρὸς ἔλεγεν ἀλλὰ σπέρμα, ὄμοίως καὶ τῆς γῆς τὸν κύβον καὶ τῶν ἄλλων ὄμοίως, ὅδατος μὲν τὸ δκτάεδρον, δέρος δὲ τὸ εἰκο- 10 σάεδρον· τὸ γάρ δωδεκάεδρον τῷ παντὶ κόσμῳ ἀφώρισεν. τὰ δὲ τρίγραντα, τουτέστι τὰ πρῶτα στοιχεῖα, ἀδιαιρέτα ἔλεγεν· οὐκέτι γάρ διαιρεῖσθαι ταῦτα εἰς ἑτερα ἀρχοειδέστερα. η̄ οὖν Πλάτωνος, φησί, δόξα τῆς Λευ- 15 κίππου καὶ Δημοκρίτου ταύτη διαφέρει, διτὶ οἱ μὲν περὶ Λεύκιππον τὰ ἀδιαιρέτα, ἀ καὶ πρῶτα στοιχεῖα ἐποίουν, στερεὰ εἶναι ἔλεγον, Πλάτων δὲ 10 15 τὰ ἀδιαιρέτα, ἐπίπεδα· καὶ ὁ μὲν Δημόκριτος ἀπείροις σχήμασιν ἐσχημα- τίζει ἔλεγε τὰς ἀτόμους, ὁ δὲ Πλάτων ὥρισμένοις, μᾶλλον δὲ ἐνί. τρί- γραντα γάρ εἶναι τὰ πρῶτα στοιχεῖα, τὰ δὲ πρώτως ἐκ τῶν στοιχείων ὄρισμένοις ὥρισθαι σχήμασι (πέντε γάρ). πυραμίδη κύβῳ ὅκταεδρῳ δωδε- 20 καέδρῳ εἰκοσαεδρῳ.

20 p. 325b27 Καὶ ὁ μὲν ἀπείροις ώρισθαι σχήμασι τῶν ἀδιαιρέτων στερεῶν ἔκαστον.

Οὐ τοῦτο λέγει, διτὶ ἔκαστη ἀτομος ἀπειρα σχήματα ἔχει (Ἐν γάρ ἔκάστη εἰγεν), ἀλλ᾽ οὐτι αἱ ἀτομοι ἀπειρα σχήματα εἶχον μεριζόμενα καὶ¹⁵ ἔκαστην. η̄ ἀντιστρόφως νοητέον· καὶ ὁ μὲν τῶν σχημάτων ἔκαστον 25 ἀπείροις ἀδιαιρέτοις ώρισθαι, τουτέστιν ἔκαστον σχῆμα ἐν ἀπείροις ἐστὶν ἀτόμοις, οἷον τὸ σφαιρικὸν τὸ κυβικὸν καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον, ὥστε καὶ τὰ σχήματα ἀπειρα εἶναι καὶ τὰ ύφ' ἔκαστον σχῆμα ἀτομα.

1 ὥστε T	δ Ra: τὸ Z: οὗτοι GT	ἐκ (post δ) om. R	3 ὄμοίως δὲ καὶ
περὶ τῆς γῆς.	μὴ λέγοντι οὖν φησι πυρὸς στοιχεία μὴ δὲ τῶν ἄλλων ἀπάντων α	ὄμοίως	
22 λέγει RZ: φησιν GT: δέ φησιν α	ἔχει] εἰγεν Z	23 εἰλον] ἔσχον α	
24. 26 νοητέον. ἀπείροις ώρισθαι σχήμασιν ἔκαστον τῶν στερεῶν. ἀντὶ τοῦ ἔκαστον σχῆμα ἐν			
ἀπείροις στερεοῖς τουτέστιν ἀτόμοις ώρισθαι. οἷον α	25 ἐστὶν] ἔστιν ἀδιαιρέτοις Ζ:		
είναι F	27 εἶναι] ἔστι Ζ	27. p. 163,3 ἀτομα. τὸ δὲ ώρισθαι, ἀντὶ τοῦ α	

p. 325b 28 Ἐπεὶ ἀδιαίρετά γε ἀμφότεροι λέγουσι καὶ ὥρισμένα 37^τ
σχήματιν.

Τὸ ὥρισμένα ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ περιγεγραμμένα ἔκαστον τῶν στερεῶν
ὑπό τυνης σχήματος.

5 p. 325b 30 Λευκίππῳ μὲν δύο τρόποι ἀντὶ τοῦ εἰεν, διά τε τοῦ κενοῦ
καὶ διὰ τῆς ἀφῆς· ταύτη γάρ ἀδιαίρετον ἔκαστον. 20

Δοκεῖ διὰ τούτων ἐναντιοῦσθαι τοῖς ἀνωτέρῳ εἰρημένοις αὐτῷ. φησὶ
γάρ ἐν ἑκείνοις τὸ πάσχειν τοῦτον γίνεσθαι τὸν τρόπον, διὰ τοῦ κενοῦ
γινομένης τῆς διαλύσεως, δμοίως δὲ καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ γενέσεως καὶ
10 φυλορᾶς καὶ τῶν ἄλλων μεταβολῶν· νῦν δέ φησι δύο τρόπους εἶναι γενέ-
σεως, τὸν διὰ τοῦ κενοῦ καὶ τὸν διὰ τῆς ἀφῆς. ἔοικεν οὖν ἐνταῦθα 25
κοινότερον τὴν γένεσιν εἰρηκέναι, ἐπί τε τῆς ὅντως γενέσεως, λέγω δὲ τῆς
τῶν οὐσιῶν, καὶ ἐπὶ τῆς τῶν συμβεβήκοτων, καὶ τὸν μὲν ἔτερον τρόπον,
τὸν διὰ τοῦ κενοῦ, τῆς γενέσεως εἶναι, τὸν δὲ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς ἄλλοιώ-
15 τεως· ἀπότυμεναι γάρ ἄλλήλων αἱ ἄτομοι καὶ προσκρινόνται ἄλλήλοις
μετατίθενται καὶ μετατάττονται, καὶ οὕτω τὴν ἄλλοιώσιν ποιοῦσιν, ἀπτονται
δὲ δηλονότι διὰ τοῦ κενοῦ. ὥστε οὐκ ἐναντίᾳ ταῦτα ἑκείνοις. δύναται
δὲ τὸ δύο τρόποι μη̄ κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον τρόπον λέγειν γίνεσθαι τὴν 30
γένεσιν, ποτὲ μὲν τούτῳ ποτὲ δὲ τούτῳ, ἀλλ' ἔκαστην γένεσιν διὰ τῶν
δύο τρόπων, καὶ δεῖθαι ἔκαστον τῶν γινομένων τῶν δύο τρόπων ἵνα γένηται,
τοῦ τε κενοῦ φημι καὶ τῆς ἀφῆς· διὰ γάρ τοῦ κενοῦ καὶ ἡ ἀφὴ γίνεται,
καὶ τὴν κυρίως εἴπης ἀφῆ, καὶ τὴν οἰον πλησίαν. ἀμέλει καὶ ἀνω-
τέρῳ κοινῶς τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν διὰ τῆς ἀφῆς εἴπε γίνεσθαι, φησὶ
δὲ οὕτως· “καὶ συνιστάμενα μὲν γένεσιν ποιεῖν, διαλυόμενα δὲ φυλοράν·
25 ποιεῖν δὲ καὶ πάσχειν ἢ τυγχάνουσιν ἀπότυμα.” ποιεῖ δὲ καὶ πάσχει
δηλονότι οὐ μόνον τὰ ἄλλοιούμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ γινόμενα. οὕτως οὖν 35
τῷ μὲν Δημοκρίτῳ, φησί, δύο τρόποι γενέσεώς εἰσι, Πλάτωνι δὲ εἰς, ὃ
διὰ τῆς ἀφῆς. οὐ φησι γάρ εἶναι κενὸν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπίπεδα,
ἀπότυμα ἄλλήλων κατὰ τὸ κυρίως τῆς ἀφῆς σημαινόμενον, ποιεῖν τὰς

2 σχήματα Z 3 ὥρισμένον GT περιγεγραμμένον GT: περιγεγράφθαι αἱ στερεῶν]
στοιχείων Z 6 διαιρετὸν a Arist. (practer cod. II) 7 τοῦτο Z 9 γινομένοις
RZ τῆς διαλύσεως] τῆς φυλορᾶς καὶ τῆς διαλύσεως Z δμοίως—γενέσεως om. GTa
10 τῆς φυλορᾶς GTa 11 τὸν alterum om. Z 12 ὅντος GT 13 τῆς om. GT
καὶ τὸν] καὶ τοῦ GT¹ 14 κινοῦ αἱ 17 ἐν ἑκείνοις GT: τοῖς ἐν ἑκείνοις αἱ
18 τὸ] τὰ GT 19 τοῦτο utroque Z 20 post prius δέος addit. τούτων αἱ
καὶ δεῖθαι—τρόπων om. GT: haec et proxima ἵνα γένηται om. a, qui eorum loco γίνεσθαι
inseruit et mox τε delevit 21 φημι om. Z(?) 22 εἴποις GT 22. 23 ἀνωτέρῳ
p. 325a 31 24 οὕτω αἱ γένεσιν] γίνεσθαι GT 27 πλάτων GRT

πυραμίδας ἢ τοὺς κύβους καὶ τὰ λοιπὰ στερεὰ τῶν σχημάτων, ταῦτα δὲ 37· παλιν ἀπτόμενα ἀλλήλων ποιεῖν τὰ στοιχεῖα.

p. 325b33 Περὶ μὲν τῶν ἀδιαιρέτων ἐπιπέδων εἰρήκαμεν ἐν τοῖς πρότερον λόγοις.

5 Ὁνεῖτε γάρ αὐτὰ καὶ ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ καὶ ἐν τούτῳ μέντοι τῷ λόγῳ, διτὶ ἀλογόν τε μέχρις ἐπιπέδων ἀναλύειν (τῷ γάρ αὐτῷ λόγῳ καὶ μέχρι σημείων ἔσται ἡ ἀνάλυσις) καὶ δισὶ ἄλλα εἰρηται.

p. 325b34 Περὶ δὲ τῶν ἀδιαιρέτων στερεῶν τὸ μὲν ἐπὶ πλέον 40 θεωρῆσαι τὸ συμβαῖνον ἀφείσθω τὸ νῦν.

10 Τὰ τῶν ἀτόμων σωμάτων ἀνασκευὴ εἰρηται μὲν αὐτῷ καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ Περὶ ἀδιαιρέτων μεγεθῶν βιβλίῳ, εἰρηται δὲ αὐτῷ καὶ ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ. δεῖ δὲ ἡμᾶς εἰπεῖν διὰ πόσων καὶ ποίων ἐπιχειρημάτων ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ τὴν ἀνασκευὴν ἐποιήσατο αὐτῶν. ἐν μὲν οὖν τῷ τρίτῳ λόγῳ ἔξι τινα τίθησιν ἐπιχειρήματα, ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ ἐν ἀρμόδιον τῇ περὶ τοῦ βαρέος 15 καὶ κούφου θεωρίᾳ. ἔστιν οὖν τὸ μὲν πρῶτον τῶν ἐπιχειρημάτων, διτὶ οὐδὲ πρεπούσας ἐπιστήμονι ἀρχὰς ὑποτίθενται οἱ τὰς ἀτόμους ὑποτίθεμενοι, ἀπείρους αὐτὰς εἶναι λέγοντες· τὸ γάρ ἄπειρον τῇ ἑαυτοῦ φύσει ἀγνωστον, ἡ δὲ ἐπιστήμη ὥρισμένων ἔστι καὶ ὥρισμένη γνῶσις. τοῦτο δὲ τὸ ἐπιχειρήματα οὐ πρὸς τὸ ἀδιαιρέσον τῶν ἀτόμων, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἄπειρον εἰρηται. 20 δεύτερον διτὶ ἀναιροῦσιν οἱ ταῦτα λέγοντες τὰς ἀκριβεστάτας τῶν ἐπιστημῶν. τὰς μαθηματικὰς λέγω. ἐκεῖνοι γάρ πᾶν μέγεθος καὶ τὸ κατ' ἐπίνοιαν λαμβανόμενον διαιροῦσι δίχα, οὗτοι δὲ οὐδὲ τὸ φυσικόν· τὸ γάρ ἐκ περιττῶν 25 ἀτόμων συγκείμενον δίχα διαιρεθῆναι οὐ δύναται. ὥστε μάχονται ταῖς ἀκριβεστάταις τῶν ἐπιστημῶν. τρίτον διτὶ ἀναιροῦσι τὴν συναίσθησιν καὶ 30 τὰ πάθη. ὡς γάρ εἰρηται πολλάκις, διταν κεντήσῃ τὸ σῶμα βελόνη τις, ἀνάγκη πᾶσα ἢ ἐν τῇ κενῷ χωρῆσαι αὐτὴν ἢ τῆς ἀτόμου * * * ἀφεται,

2 στοιχεῖα RZ: σχήματα GT: σώματα α 3. 7 Περὶ μὲν —εἰρηται] προτέρους δὲ λόγους τοὺς περὶ οὐρανοῦ φησι, ἀντεῖπε γάρ ἐν ἐκείνοις Πλάτωνι τὰ ἐπίπεδα ἀρχὰς λέγονται α 3 καὶ περὶ μὲν Ατ. 5 τῇ] τῶν GT¹ [Περὶ οὐρανοῦ] v. ad p. 25,11 ἐν τούτῳ κτλ.] Do gen. A 2 p. 315b31 (eum Philop. comm. p. 25,31sqq.) 6. 7 καὶ μέχρι σημείων RZ: διτὶ ἀλογόν (ἀλογόν G) τε μέχρις ἐπιπέδων GT 9 θεωρῆσαι α τοῦν GR Ta: τὰ νῦν Z 11 περὶ τῶν RT βιβλίον α αὐτῷ om. Z 12. 13 τὴν ἀνασκευὴν αὐτῶν ἐν τῇ περὶ οὐρανοῦ ἐποιήσατο Z 12 Περὶ Οὐρανοῦ Γ 1. Δ 2 14 τετάρτων ἐναρμόδιον R ἐν om. T¹ 14. 15 κούφου καὶ βαρέως Z 18 ὥρισμένων RZ: ὥρισμένω GT: ὥρισμένου α 20 δεύτερον δὲ διτι Z ἀκριβεστάτων Z 21 ἐπίνοιαν GT¹ 22. 23 οὐδὲ τὸ φυσικόν· τὸ γάρ ἐκ περιττῶν ἀτόμων (ἀτόμων om. R) συγκείμενον δίχα διαιρεθῆναι οὐ δύναται (δύνανται Z, si recte enot.) RZ: τὸ φυσικόν· τὸ γάρ ἐκ περιττῶν ἀτόμων συγκείμενων δίχα. οὗτοι δὲ οὐδὲ τὸ φυσικόν οὐ δύνανται GT: τὸ φυσικόν οὐ διαιροῦσιν α 25 βολόνη T: βελόνη Z 26 χωρίσαι ετ ἢ εἰ τῆς Z lacunam signavi: ἀφασθαι. εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ κενῷ χωρήσαι, οὐκ αἰτιήσεται. ἦν (sic) δὲ τῆς ἀτόμου suppl. a ἀηδηται GTa

διὰ τὸ ἀπαθῆ εἶναι πάλιν οὐκ αἰσθήσεται. ὥστε ἀνήρηται ἡ αἰσθήσις καὶ 37^τ οὐδὲν ἔσται αἰσθητόν. εἰ γάρ τὸ αἰσθάνεσθαι τῷ πάσχειν τι ὑπὸ τῶν | αἰσθητῶν τὴν αἰσθησιν λέγεται, οὐκ ἔστι δὲ συναίσθησις οὐδὲ πάθος, 37^ν οὐδὲ ἄρα αἰσθητόν τι ἀν εἴη κυρίως, εἰ δέ τις εἴποι διτι φύσει οὐδέν 5 ἔστιν αἰσθητόν, θέσει δὲ καὶ τῇ πρὸς τὰς αἰσθήσεις ποιῆσε σχέσεις (τῷ γάρ τοις ἡ τοιώς προσβάλλειν τὰς ἀτόμους, ταύτη εἶναι διοκεῖν τὰ αἰσθητά), ἵστω ἐληλεγμένον τὸν λόγον τοῦτον ἴκανῶς ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ Θεαιτήτῳ. τέταρτον διτι ἀναιροῦσι συνέχειαν καὶ διαιρεσιν· οὐδὲν 5 γάρ ἔσται συνεχές καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ διαιρετόν. καίτοι διτι ἔστι συνεχῆ 10 τὰ σώματα, δῆλον ἐξ ὧν ἐνὸς μορίου πάσχοντος ἀχρόνως σχεδὸν τὸ ὅλον συναίσθαγεται σῶμα τοῦ πάθους κατὰ συνέχειαν διαβαίνοντος. εἰ δὲ μὴ ἦν τὸ σῶμα συνεχές, πῶς ἀν ἔμελεν ἐνὸς μορίου πάσχοντος, οἷον ποδὸς προσπταίσαντος, ἡ συναίσθησις κατὰ τὸ συνεχές δύνκειν εἰς τὸ ὅλον; οὐδὲν γάρ εἰ ἴσταμεθα δέκα ἐφεζῆς, εἴτα πληγῆ εἰς, γίνεται εἰς τοὺς λοιποὺς 15 συναίσθησις, διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτοὺς συνεγείς ἀλλὰ διγρημένους. πέμπτην 10 διτι ἀναιροῦσι γένεσιν καὶ φυλαράν. πῶς γάρ ἀν γίνοιτο ἐξ ὅδατος ὁ ἀὴρ ἐξατμίζομένου; δῆλον διτι ἐρόντι ἐκκρινομένων τῶν ἀτόμων ἐξ ὧν ὁ ἀὴρ καὶ συγκρινομένων συνίσταται. ἀλλ' εἰ τοῦτο ἦν, οὐκ ἔδει οὐδέποτε ἀπαν τὸ ὅδωρ ἐξατμίζεσθαι, ἀλλ' ἀεὶ ἀπολιμπάνεσθαι ἐξατμίζομένον. οὐ γάρ 20 αἱ αὐταὶ ἀτομοὶ πάντων εἰσὶ τῶν στοιχείων ποιητικαί, ἀλλ' ἀλλαι ἀλλων. ὥστε εἰ μὴ τῆς οὐσίας τοῦ ὅδατος τρεπομένης οὗτως ἀὴρ γίνεται, ἀλλ' ἐκκρινομένων ἐξ αὐτοῦ τῶν τοῦ ἀέρος ἀτόμων, ἔδει μηδέποτε ὅλον τὸ 15 ὅδωρ ἐξατμίζεσθαι. ὥστε ἡ οὐδὲ ὅλως ἔστι γένεσις, ἡ ψευδής ἡ τῶν ἀτόμων ὑπόθεσις. ἀδύνατον γάρ σωθῆναι ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτη τὴν ἐξ 25 ἀλλήλων γένεσιν τῶν στοιχείων. καίτοι καὶ αὐτοὶ λέγουσι, φησίν, ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι τὰ στοιχεῖα. ὥστε αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐναντιωθήσονται, λέγοντες μὲν ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι τὰ στοιχεῖα, οἷον δὲ πάλιν ἐπὶ ταῖς οἰκείαις ὑποθέσειν ἀναιροῦντες τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν. ἔκτον ἐπὶ τούτοις, διτι εἰ διαιφέρουσι τοῖς σχήμασιν αἱ ἀτομοὶ, ἀπειρα δὲ τὰ σχήματα, ἀπειροὶ 30 ἄρα αἱ τῶν ἀτόμων φύσεις. εἰ δὲ ἀπειροὶ αἱ φύσεις, ἀπειροὶ καὶ αἱ κινήσεις, ἀπειροὶ καὶ οἱ τόποι· νῦν δὲ οὔτε αἱ κινήσεις οὔτε οἱ τόποι ἀπειροὶ. εἰ δέ τις εἴποι ἀλλὰ πάσας βαρείας εἶναι ἔλεγεν, ὥσπερ καὶ ἔλεγε, καὶ ἐπὶ τὸ κάτω κινεῖσθαι, τὴν δὲ ἐπὶ τὸ ἄνω κίνησιν ἐκθλιβομένων τινῶν ἀτόμων, οἷον τῶν σφαιρικῶν, γίνεσθαι, ἐροῦμεν διτι τὰ παρὰ φύσιν βίᾳ

1 ἡ om. R 2 τὸ RZa: τῷ GT 4. 5 οὐδὲ ἔστιν R 5 ποτά R 6 τοιῶς
ἡ τοιῶς GTa 7 [ἴστω] ίσως T 7. 8 τοῦτον τὸν λόγον ἴκανῶς ἐν τῷ τοῦ πλάτωνος
Θεαιτήτῳ Z 7 τοῦ om. R [Πλάτωνος] v. ad p. 168,11 9 οὐδὲ] οὐ T
10 τὸν ὅλον α 12 ἔμελεν T οἵον] ἡ Z 14 ἐστάμεθα R: στάμεθα T
εἴτα πληγέντος ἐνὸς, ἐγίνετο ἀν εἰς τοὺς λοιποὺς ἡ α 16 ἀν (Ζ)a: om. cett.
18 καὶ delet a 19 ὑπολιμπάνεσθαι a ἐξατμίζομένον (Ζ)a 19. 20 γάρ
ἀντά R 22 ἔδει RZ: εἰ δὲ GT: om. α; qui mox οὐδέποτε τὸ ὅλον ὅδωρ ἐξατμίζεσται
23 ἡ prius om. R 25 τῶν στοιχείων γένεσιν Z αὐτοὶ φησι λέγουσιν α
ἐξ om. GT 28 ὑποθέσιν et 29 οἱ (pro αι) (GTΖ)a

τινί ἐστιν εἰς τὸν παρὰ φύσιν τόπον κινούμενα, καὶ ὅσῳ μεῖζονά ἐστι, 37v
τοσούτῳ βραδύτερον τὴν παρὰ φύσιν κινεῖται κίνησιν· τὴν γάρ μεγάλην γῆν εἰς
βραδύτερόν τις ρίψας ἐπὶ τὸ ἄνω κινήσει ἡ τὴν μικρὸν βῶλον. ἔδει οὖν καὶ
τὸ πῦρ τὸ μὲν μέγα βραδύτερον ἐπὶ τὸ ἄνω κινεῖσθαι, τὸ δὲ μικρότερον
5 θᾶττον, νῦν δὲ ἔμπαλιν ὑρᾶμεν· ὅσῳ γάρ μεῖζόν ἐστι τὸ πῦρ, τοσούτῳ
ταχύτερον τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω κινεῖται.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ τρίτῳ τίμησι τὰ ἐπιχειρήματα. ἐν δὲ τῷ
τετάρτῳ φησὶν διτὶ οὐχ ἔσουσι τὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι τοῦ βαρύτερα εἰναι
ἄλλα ἄλλων ἡ κουφότερα οἱ τὰ ἄπομα ὑποτιθέμενοι καὶ τὸ κενόν. διὰ τί
10 γάρ τῶν σωμάτων τὰ μὲν βαρύτερά ἐστι τὰ δὲ κουφότερα; ἀνάγκη γάρ ³⁰
πᾶσα ἡ διὰ τὸ πλῆρες μόνον ἡ διὰ τὸ κενὸν μόνον ἡ δι’ ἀμφότερα. οἷον
διὰ τὸ πλῆρες μόνον, ἵνα λέγωσιν διτὶ τὰ μὲν πλεῖον ἔχοντα πλῆρες βαρύ-
τερα τὰ δὲ ἔλαττον πλῆρες ἔχοντα κουφότερα, τοῦ κενοῦ μηδὲν συντελοῦντος·
εἰ δὲ διὰ τὸ κενόν, ἵνα τὰ πλείονος κενοῦ μετέχοντα κουφότερα ἦν, τὰ δὲ
15 ἔλαττονος βαρύτερα· εἰ δὲ διὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ κενοῦ πρὸς τὸ πλῆρες,
ἵνα λέγωμεν διτὶ ἐν οἷς μεῖζονα λόγον ἔχει τὸ κενὸν πρὸς τὸ κενὸν ἡ τὸ
πλῆρες πρὸς τὸ πλῆρες, ταῦτα κουφότερά ἐστι, τὰ δὲ ἔτερα βαρύτερα, ἵνα ³⁵
φέρει εἰπεῖν δύο διτῶν σωμάτων μεῖζονα λόγον ἔχῃ τὸ ἐν τῷ ἔτερῳ κενὸν
‘πρὸς τὸ τοῦ ἔτερου κενόν’ ἡ τὸ πλῆρες πρὸς τὸ πλῆρες τὸ τοῦ ἔτερου,
20 ἵνα τὸ μὲν κενὸν ἡ διπλάσιον φέρει εἰπεῖν τοῦ ἐν τῷ ἔτερῳ κενοῦ, τὸ δὲ
πλῆρες ἡμιόλιον ἡ ἴσον. εἰ μὲν οὖν διὰ τὸ πλῆρες μόνον τὰ μὲν ἦν
βαρύτερα τὰ δὲ κουφότερα. ἔδει τὴν διάτην γῆν κουφοτέραν εἰναι τοῦ
πολλοῦ πυρός· πλεῖον γάρ πλῆρες ἐστιν ἐν τῷ πολλῷ πυρὶ ἤπειρ ἐν τῇ ⁴⁰
διάτῃ γῆ. εἰ δὲ διὰ τὸ κενὸν μόνον, ἔδει τὴν πολλὴν γῆν κουφοτέραν
25 εἰναι τοῦ διάτην πυρός· πλεῖον γάρ κενόν ἐστιν ἐν τῇ πολλῇ γῇ ἡ ἐν τῷ
διάτῃ πυρί. εἰ δὲ διὰ τὴν ἀναλογίαν ἀμφοτέρων, καὶ κουφότερα ταῦτα
ἡν ἐν οἷς μεῖζον ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ κενοῦ πρὸς τὸ κενὸν ἡ τοῦ πλήρους
πρὸς τὸ πλῆρες, δῆλον διτὶ ἐν οἷς ἴσοι εἰσὶν οἱ λόγοι τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ
πλήρους, ταῦτα ὁμοίως ἐσονται κούφα ἡ βαρέα. ἔδει οὖν τὴν μεγάλην
30 γῆν ὁμοίως εἰναι κούφην ἡ βαρεῖαν τῷ μαρτίρῳ ἑαυτῆς· ὁ αὐτὸς γάρ ἐστιν
ἐν τῷ διάτῳ καὶ ἐν τῷ μαρτίρῳ τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ πλήρους λόγος. ἔδει
οὖν τὸν ταλαντιαῖον λίθον καὶ τὴν διάτην γῆν τοῖς βραχυτάτοις
ἐσωτῆν παραγίνεσθαι εἰναι. Ὁπερ ἀδύνατον.

Τὰ μὲν οὖν ἐπιχειρήματα τὰ ἐν τῇ Ηερὶ οὐρανοῦ ταῦτα ἐστι. τίμησι
35 δὲ καὶ ἐνταῦθα ἔτερά τυν.

1 ἐστί τινι fr. GT: om. a καὶ Z: om. cett. 7 ὅσον GT 11 βραδύτερον om. Z
5 τοσοῦτο Z 9 κουφότερον T 12 πλεῖονα GRT 13 post κουφότερα expuncta
τ, τὰ δὲ ἔλαττονα, βαρύτερα R 18 φέρει G σωμάτων διτῶν Z 19 πρὸς τὸ τοῦ
τέρους κενὸν addidit a πρὸς alterum RZ: ώς GT: ώς πρὸς a 21 γῆ RZ: οὖν GT:
om. a 22 κουφοτέραν] κουφότερα a 26 καὶ βαρύτερα καὶ κουφότερα a 27 γῆ]
ἐστὶν a μεῖζον ὁ λόγος ἐστὶν Z πλήρους] πλῆρες T 28 εἰσιν ίσοι a
29 καὶ κοῦφα T 34 τοιαῦτα Z καὶ om. Z 35 ἔτερ' ἄττα a

p. 325^b-36 'Ως δὲ μικρὸν παρεκβᾶσιν εἰπεῖν, ἀναγκαῖον ἀπαθές 37^v
τε ἔκαστον λέγειν τῶν ἀδιαιρέτων (οὐ γάρ οἶν τε πάσχειν ἀλλ'
ἢ διὰ τοῦ κενοῦ) καὶ μηδενὸς ποιητικὸν πάθους. |

'Ανάγκη, φησί, τοὺς ὑποθεμένους τὰς ἀτόμους ἀπαθεῖς αὐτὰς ὑπο- 38^r
5 τίθεσθαι. ἐπειδὴ γάρ τὸ πάσχειν οὐκ ἄλλως γίνεσθαι λέγουσιν εἰ μὴ διὰ τοῦ κενοῦ, κενὸν δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς ἀτόμοις, οὐδὲ ἄρα πάθος τι. ἀλλ' εἰ ἀπαθεῖς αἱ ἀτόμοι, οὐδὲ ἀν δράσωσιν εἰς αὐτὰς. δὲ γάρ μὴ ἔχουσι πάθος, οὐκ ἀν ποτε οὔτε ἄλλῳ οὔτε αὐταῖς μεταδοτεῖν. εἰ δὲ μὴ δράσουσιν 10
εἰς τι, οὐδὲν ἔσται ποιοῦν οὐδὲ πάσχον, ὥπερ ἀτοπον καὶ τῇ ἐναργείᾳ 15
10 αὐτῇ μαχόμενον. ὥστε οὐδὲν ἔσται οὔτε σκληρὸν ἐκ μαλακοῦ οὔτε ψυχρὸν ἐκ θερμοῦ οὔτε τῶν τοιούτων οὐδέν. καίτοι, φησίν, αὐτὸλ τοῖς ἑαυτῶν μάχονται λόγοις. φασὶ γάρ τὰς σφαιρικὰς τῶν ἀτόμων θερμὰς εἶναι, καὶ προσέτι τὰ ὑπερέχοντα τῶν ἀτόμων βαρύτερα εἶναι. ὥστε, φησίν, εἰ τὰ μείζω ἀτόμα βαρύτερα, δῆλον ὅτι καὶ τὰ μείζω σφαιρικὰ θερμότερα. 20
15 Θερμότεραι δὲ οὖσαι καὶ βαρύτεραι πᾶς οἷαι τε μὴ ποιεῖν καὶ πάσχειν 15
εἰς ἄλλήλας; τὸ γάρ ἡρέμα θερμὸν πάσχει ὑπὸ τοῦ σφόδρα θερμοῦ. ὥστε πάλιν ποιήσουσι καὶ πείσονται ὑπὸ ἄλλήλων. ἀτοπον δὲ καὶ τὸ σφαιρικὰ θερμὰ μὲν λέγειν, μὴ ἀποδιδόναι δὲ καὶ τὸ ἐναντίον τῷ θερμῷ τὸ ψυχρὸν ἐπέριφ τινὶ σχήματι. ἀτοπον δὲ καὶ τὸ λέγειν θερμότητα μὲν καὶ βαρύ-
20 τητα ὑπάρχειν ταῖς ἀτόμοις, τὰ δὲ ἐναντία τούτοις καὶ ἀπλῶς τὰ ἄλλα πάλιν μὴ λέγειν ὑπάρχειν. εἰ γάρ ὑπάρχει τὸ σκληρὸν ταῖς ἀτόμοις, φησί, διὰ τί μὴ καὶ τὸ μαλακὸν ὑπάρξει; εἰ δὲ ὑπάρχει τὸ μαλακόν, τὸ δὲ μαλακὸν ὑπεικτικόν, ὑπείκει δὲ τῷ πάσχειν τι, οὐκ ἀπαθεῖς ἄρα καὶ κατὰ τοῦτο.

25 p. 326^a-14 'Αλλὰ μὴν ἀτοπον καὶ εἰ μηδὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον σχῆμα.

Δεῖ ήμας ἐκθέσθαι ἐκ διαιρέσεως ὅσα δύνατὸν ἀν ἦν ὑπάρχει ταῖς ἀτόμοις, ἵνα ταῦτα διελέγαντες δεῖξωμεν οὐδαμῆ οὐδαμῶς δύναμένην συστῆναι τὴν τῶν ἀτόμων ὑπόθεσιν. αὐτὰς μὲν οὖν ὁ φιλόσοφος οὐ 30 τελείως ἀπασιν ἐπεξέργεται τοῖς τμήμασι τῆς διαιρέσεως, ήμεῖς δὲ τελείως

1 παρέκβασιν RZ	2 διαιρετῶν et ποιητικὸν R	3 ποιητικὸν GT
4 ὑποτιθεμένους T	5 γίγνεσθαι αἱ 7 ἀν δράσουσιν GT; v. Index s. v. ἄν αὐτὰς	
libri praeter a	8 αὐταῖς RZ, sed R traicit μεταδοτεῖν post ποτε	δράσωσιν
GTa 12 φησὶ GTa	13 τὰ ὑπάρχοντα R ¹	14 βαρύτερα εἶναι GTa
δῆλον ὅτι om. a	15 οἴον τε GTa	15. 16 εἰς ἄλλήλας μὴ ποιεῖν καὶ
πάσχειν Z	17 καὶ ποιήσονται R	16 om. Z τὸ om. GTa 17. 18 τὰ
μὲν σφαιρικὰ θερμὰ Z: τὰ σφαιρικὰ μὲν θερμὰ R	18 λέγειν εἶναι Z	22 καὶ om. GT
GT τὸ μαλακόν (post εἰ δὲ ὑπάρχει) om. GTa	23 δὲ prius om. GT	
ὑπείκειν δὲ GTa τῷ RZ: τὸ GTa	25 ἀλλ' ἡ μόνον Arist. (praeter cod. E)	
27 δεῖ δὲ ήμας a	29 οὖν γάρ a	30 στήγματι G ¹ T ¹

αὐτὴν ἐκινθυσεθα. ἀνάγκη οὖν τὰς ἀτόμους ἡ μηδὲν ἔχειν πάθος ἢ ἔχειν· 38r
 καὶ εἰ ἔχοιεν πάθος, ἡ ἐν ἑκάστην ἔχειν ἡ ἑκάστην πλείονα ἡ πλείονος ἐν ἣ 25
 πλείονος πλείονα· τῷ δὲ τιμήματι τῷ ὑποτιμεμένῳ πλείονος συμπεριειλήφιθω καὶ
 πάσας. εἰ μὲν οὖν μηδὲν ἔχοιεν πάθος, οὐδέν ἀν τὰ ἔξ αὐτῶν συγκει-
 μένοις δύον ἄν; ἀλλ’ εἰ μηδὲν ἔχουσι τὰ ἔξ αὐτῶν πάθος, ἀναιρεθήσεται
 ἡ αἰσθητικής καὶ τὰ αἰσθητά. ἡ γάρ αἰσθητικής τῷ πάσχειν τι ὑπὸ τῶν
 αἰσθητῶν λέγεται, ταῦτα δέ ἔστι τὰ πάθη. ὥστε οὐδὲν ἔσται φύσει 30
 αἰσθητόν. αἰσθητοῦ δὲ μὴ ὅντος οὐδὲν αἰσθητοῖς ἔσται· ταῦτα γάρ τῶν πρός
 10 τί ἔστιν. διτὶ δὲ οὐδὲν ἐν τῇ σχέσει τῇ πρὸς τὰς αἰσθήσεις τὰ αἰσθητὰ τὸ
 εἶναι ἔχουσι, καὶ Πλάτων ἐν τῷ Θεατήτῳ ἔδειξε καὶ αὐτὸς πολλαχοῦ ὁ
 Ἀριστοτέλης. ὥστε συμβῆσται παντελῶς ἀναιρεῖσθαι καὶ τὸ αἰσθητὸν καὶ
 τὴν αἰσθησιν. διὸνατον ἄρα μηδὲν αὐτὰς ἔχειν πάθος. εἰ δὲ ἔχοιεν, ἐν
 15 δὲ ἔχοι ἑκάστη, λέγω δὲ ἐν ἑκάστην ἔχειν, ἵνα μηδεμίᾳ τὸ αὐτὸ τῇ ἔτερᾳ
 ἔχῃ ἀλλ’ ἑκάστη ἴδιάζον παρὰ τὰς λοιπάς. εἰ τοίνυν ἐν ἑκάστῃ ἔχῃ τῷ
 πάθος, οὐκ ἔσονται τῆς αὐτῆς φύσεως. εἰ γάρ μὴ πέψυκεν ἡ ἔτερα τὸ
 τῆς ἔτερας δέχεσθαι πάθος, οὐκ ἄρα μιᾶς εἰσὶ φύσεως. καίτοι γε καὶ
 τοῦτο λέγουσιν. εἰ δὲ μὴ τῆς αὐτῆς εἰσὶ φύσεως, οὔτε ποιησῖν εἰς
 20 ἀλλήλας οὔτε πείσονται. ὥστε ἀναιρεθήσεται τούτῳ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ
 πάσχειν, καὶ μάτην ἔσονται ἐν αὐταῖς τὰ πάθη μὴ δρῶντα μηδὲ πάσχοντα
 μηδὲν ὅπ’ ἀλλήλων· οὐδὲν δὲ μάτην ὅπὸ τῆς φύσεως γίνεται· οὐκ ἄρα
 διὸνατον μίαν ἑκάστην ἐν ἔχειν πάθος. εἰ δὲ ἑκάστη πλείονα ἔχοι, ἑκάστην 40
 δὲ λέγω πλείονα ἔχειν οἷον εἰ γίνεται εἰς ἄτομοι· ἵνα ἑκάστη αὐτῶν ἔχῃ
 φέρει εἰπεῖν πέντε τινὰ πάθη, μὴ ταῦτα μέντοι τῶν λοιπῶν μηδεμιᾶ, ἀλλ’
 25 ἑκάστην σωρείταν τινὰ ἴδιάζουσαν ἔχειν παιών· εἰ οὖν οὕτως ἑκάστη ἔχοι
 πλείονα, ἐρήσομαι ‘πῶς ἔχει ταῦτα καὶ κατὰ τίνα λόγον?’ ητοι κατὰ τὴν
 τῶν μερῶν σύνθεσιν, ἡ ὡς εἰδός ἐν ὅλῃ· λέγω δὲ κατὰ τὴν τῶν μερῶν
 σύνθεσιν οὐχὶ ὡς κατ’ ἐνέργειαν ἐκ μερῶν διγραμμένων συγκειμένης τῆς
 ἀτόμου, ἀλλ’ διτὶ διὰ τὴν τοιάνδε τῶν κατ’ ἐπίνοιαν λαμβανομένων 15
 30 μερῶν ἀρμονίαν τὰ πάθη ἐν ἑκάστῃ ὑπάρχει. εἰ τοίνυν διὰ τὴν τῶν
 μερῶν σύνθεσιν ὑπάρχει ἐν αὐταῖς τὰ πάθη, συμβῆσται τὸ αὐτὸ καθ’ ὁ
 δρᾶ κατὰ τοῦτο πάσχειν. οἷον εἰ ἔχοι ἡ ἀτομος καὶ θερμότητα καὶ ὑγρό-
 τητα, ἔπειτα δρᾶ μὲν κατὰ τὴν θερμότητα πάσχει δὲ κατὰ τὴν ὑγρότητα,
 ἔπειτα καὶ δὲ ἔστιν ὑγρὰ κατὰ τοῦτο ἔστι καὶ θερμή, πάσχουσα ἄρα

5 ὃν τις G 7 ἡ (ante αἰσθησις) om. T¹: καὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ ἡ αἰσθησις tr. Z
 τῷ] τὸ Z 10 οὐδὲ om. a ἐν Za: ἐν GRT 11 Θεατήτῳ p. 152 sqq.
 12 ἀνηρῆσθαι Z 13 τὴν] τὸ T αὐταῖς GT 14 ἔχοι a: ἔχει cett. ἐν]
 ὅτι
 ἐν a ἔχειν] ἔχει T 15 altero loco ἔχη G: ἔχει corr. T² 16 αὐτῆς om.
 GT 17 καὶ om. R 19 ποιήσονται GT 21 γίνεται] γάρ Z 22 ἔχειν ἐν Z
 23 γίλοι GT εἰς] εἰ ἐν a ἔχοι GRT: om. Z: ἔχει a 24 ταῦτα libri
 praefer a: μέντοι ταῦτα traicit Z μηδεμιᾶ a: μηδὲν μία GRT: μηδὲν ἐν μιᾷ Z
 24, 25 fort. ἀλλ’ ὡς ἑκάστην 25 ἑκάστη] ἑκάστης a 27 τῶν (altero loco) om. T
 28 οὐχ’ R 29 τοιάδε a 32 τοῦτο] τοῦ R 33 μὲν καὶ κατὰ Z

κατὰ τὴν ὑγρότητα πάσχοι ἀν καὶ κατὰ θερμότητα. ὅστε ποιοῦσα κατὰ 38^ο τὴν θερμότητα πάσχοι ἀν κατὰ θερμότητα, ὅπερ ἄλλογον· θερμαίνουσα 50 γάρ θερμανθήσεται ἢν θερμαίνει θερμότητα. οὐκ ἄρα κατὰ τὴν τῶν μερῶν σύνθεσιν ἔχοι ἀν τὰ πάθη. τὸ αὐτὸ δ' ἀν ἀτοπὸν ἀκολουθοῦν 5 δόξῃ τοῖς τε τῶν κράσεων ἀποτελέσματα τὰ εἰδῆ λέγουσιν εἶναι, οἷοι εἰσιν οἱ ἱατροί, τοῖς τε μὴ τῶν κράσεων μὲν ἀποτελέσματα λέγουσι, τῇ μέντοι ἐπιτηδεύστητι τῆς κράσεως ἔξωθεν ἐκ τῆς ὅλης δημιουργίας ἐπιγίνεσθαι τὰ εἰδῆ, ὡς καὶ ὁ ἀληθῆς ἔχει λόγος. εἴτε γάρ τῶν κράσεων ἀποτελέσματα 38^ο εἰσιν τὰ εἰδῆ, ἐπειδὴ τῇ τοιχῷ συμμετρίᾳ τῆς πρώτης κράσεως, τῶν 10 ἑηρῶν φημι καὶ ὑγρῶν, θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν, πλείους ἔπονται ποιότητες (καὶ χρῶμα γάρ τοιόνδε καὶ χυμὸς καὶ μαλακότης ἡ σκληρότης καὶ τὰ δμοια), δῆλον ἄρα ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ γλυκὺ ἔσται καὶ ἐρυθρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ θερμὸν καὶ τὰ λοιπά· ὅστε εἰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον πάντα ἔστι, πάσχον ἄρα κατὰ τὸ ἔτερον πάθοι ἀν καὶ κατὰ τὸ 5 15 λοιπόν· ὅστε εἰ ποιεῖ μὲν κατά τι πάσχει δὲ κατ' ἄλλο, κατὰ τὸ αὐτὸν ἄρα καὶ δὲ ποιεῖ καὶ πείσεται· κατὰ γάρ τὸν αὐτὸν ἔστι λόγον ἀμφιτερα. εἰ δὲ καὶ μὴ τῶν κράσεών εἰσιν ἀποτελέσματα τὰ εἰδῆ, ἔπονται μάντοι ἔξωθεν τῇ τῶν κράσεων ἐπιτηδεύστητι, δῆλον ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν πάλιν ἐπιτηδεύστητα τὰ διάφορα ἐπιγέγονε πάθη. εἰ δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς ἐπι-20 τηδεύστητος λόγον ἐπιγεγόνασι τὰ διάφορα πάθη, τὸ αὐτὸν πάλιν ἀκολουθήσει ἀτοπὸν, εἰ τῷ μὲν ποιεῖ τῷ δὲ πάσχει· καὶ δὲ γάρ πάλιν ποιεῖ, κατὰ 10 τοῦτο καὶ πείσεται. ὅστε τὸ αὐτὸν καὶ τῷ ἀληθεῖ λόγῳ ἡκολούθησεν ἀτοπὸν.

Ζητήσεως οὖν ἔξιον καὶ αὐτὸν καὶ ἀπειροί διαφοραί; πῶς 25 ὑπὸ τῆς αὐτῆς κράσεως ἡ τὰ διάφορα ἀποτελεῖται εἰδῆ ἥγουν, ὡς ὁ ἀληθεύστερος ἔχει λόγος, ἐπιγίνονται τῇ αὐτῇ ἐπιτηδεύστητι διάφοροι ἴδεαι· ὅτι γάρ αὐχὲ ἀπλῶς ἀποτελέσματα τῶν κράσεων τὰ εἰδῆ, πρόδηλον. ἔστω γάρ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν τῆς πρώτης κράσεως ἀποτέλεσμα ἡ τὸ ἑηρὸν καὶ ὑγρὸν ἡ τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον. πόθεν δὲ τὸ εὐώδες καὶ τὸ 30 δυσωδεῖς καὶ τούτων αἱ ἀπειροί διαφοραί; πόθεν τῶν χυμῶν τὰ πλήθη καὶ τῶν χρωμάτων αὐτά τε τὰ οὐσιώδη εἰδῆ, σαρκός φημι καὶ δστοῦ καὶ τῶν ἀπειρών εἰδῶν; καὶ εἰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῆς πρώτης κράσεως τὰ διάφορα ἀποτελεῖται ἐν τοῖς δμοιομερέσιν εἰδῆ, οἷον τὸ γλυκὺ καὶ ἔανθρον καὶ γλίσχρον ἐν τῷ μέλιτι, τί δήποτε μὴ παθόντος τοῦ ἐνὸς συμπάσχει

1 θερμότητα] τὴν θερμότητα GTa 1. 2 ποιοῦσα κατὰ τὴν ὑγρότητα GTa 2 ἀν κατὰ τὴν θερμότητα a 5 δόξῃ RZ: δόξει GT: δόξει εμ. a; cf. ad p. 167,7 7 ἐπιγίνεσθαι a 8. 9 ὡς—εἰδῆ om. add. mrg. T² 8 γάρ τὰ τῶν Z 10 καὶ τῶν ὑγρῶν a 12 αὐτὸν] ἀληθῆ a 14 πάσχοντα ἄρα GTa 15 εἰ ποιεῖ] εἴποι εἰ GT 15. 16 μὲν—ποιεῖ om. Z 17 καὶ om. GTa 18 ἀποτελέσματά εἰσι Z 19 τὰ διάφορα ἐπιγέγονε RZ: τὰ διάφορα ἐπιγεγονέναι GT: διάφορα ἐπιγεγόνασι a 21 τὸ μὲν εἰ τὸ δὲ Z 24 πῶς om. GT: εἰ a 25 ἡ τὰ scripsi: ἡ τὰ GRTZ: om. a ἥγουν, ὡς] ἡς γοῦν a 26 ἐπιγίνονται corr. T²: ἐπιγίνεται eett. 27. 28 ἔστω—ἀποτέλεσμα om. add. mrg. T²

καὶ τὸ ἔτερον; πάσχει μὲν γὰρ τὸ χρῶμα τὸ τοῦ μέλιτος καὶ ἐκ ἑαυθοῦ 38^a γίνεται λευκόν, ἡ μέντοι γλυκύτης εἰ τύχοι οὐ πέπονθεν οὐδέν. δῆλον δὲ 20 διτὶ εἰ μὴ μετέβαλεν ἡ τοῦ μέλιτος κρᾶσις, οὐκ ἀν τὸ χρῶμα μετέβαλε. πῶς οὖν οὐ συμμετέβαλε καὶ ὁ χυμός, εἴπερ καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸν 5 λόγον τὸν αὐτὸν τῆς κράσεως ὑπέστησαν; ὅμοίως δὲ καὶ τοῦ οἶνου δεῖσαντος ὁ μὲν χυμὸς μετέβαλε, τὸ χρῶμα δὲ οὐκέτι. καίτοι ἔδει ἄμφω συμπάσχειν τῆς κράσεως παθούσης, ἐπεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν συνυπέστησαν τῆς κράσεως λόγον. καὶ μαρία ἐστὶ τοιαῦτα εὑρεῖν παραδείγματα. εἰ δὲ ἐπί τινων συμμεταβάλλουσιν αἱ ποιότητες, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ἐψημένου οἶνου, λέγω δὴ 10 τοῦ καλούμενου ἐψήματος ἡ σειράνη (τούτου γάρ ἐν τῇ ἐψήσει μετὰ τοῦ χυμοῦ καὶ τὸ χρῶμα συμμεταβάλλει), ἀλλ’ οὖν ἐφ’ ὧν οὐ τοῦτο συμβαίνει 25 ζητήσεως ἀξιον καὶ ἀπορίαν οὐκ εὐδιάλυτον ἔχει τὸ θεώρημα. τί οὖν πρὸς ταῦτα φαμεν; ἐκάστη ποιότητης ἐν πλάτει τινὶ θεωρεῖται, καὶ οὐκ ἐστιν ἀτομος αὐτῆς ἡ οὐσία. ἡ τε γάρ λευκότης ἐν πλάτει ἐστίν (οὐ γάρ εὐθὺς 30 τὸ τοῦ ἄκρως λευκοῦ ἐκστὰν ἥδη καὶ τοῦ λευκὸν ὅλως εἶναι ἔξεστη), δομοίως δὲ καὶ ἡ γλυκύτης ἐν πλάτει θεωρεῖται (πολὺ γάρ ἐστι τῶν γλυκέων τὸ πλάτος). δομοίς δὲ καὶ ἐπὶ πάντων ἔχει. εἰ τοίνυν πλάτος ἔχουσιν αἱ ποιότητες, δῆλον ὅτι καὶ αἱ τῶν κράσεων ἐπιτηδειότητες, 35 αἱς ἐγγίνεσθαι πεφύκασιν, πλάτος ἀν ἔχοιεν. ἐστι μέντοι τις ἔσχατος 20 κράσεως λόγος, ἐν φ’ οὐκέτι πέφυκεν ἐκάστη ἐγγίνεσθαι, ἀλλ’ εὐθὺς κατ’ ἔκεινο τὸ τῆς κράσεως ἀτομον ἡ ὅλη τῆς ποιότητος φύσις ἡλοιώται. οἷον, ἵνα ὡς ἐπὶ παραδείγματος γυμνάσω τὸν λόγον, ἐστω δέκα τυχὸν θερμοῦ μέρη ψυχροῦ δὲ τὰ ἵσα καὶ ἕπροσ καὶ ὄγρος, καθ’ ἀ τὸ ἄκρον τῆς γλυκύτητος ἐγγίνεσθαι πέφυκε εἰδος. ἐάν οὖν μειωθῇ τῆς ἔτερας 25 ἀντιμέσεως ἐν μόριον, οὐχ οὕτω μὲν ἐσται γλυκόν, οὐ μέντοι οὐδαμῶς 30 γλυκόν, ἀλλ’ ἣτον γλυκόν. ἐάν μέντοι πέντε μοῖραι μειωθῶσιν (ἐστω γάρ μέχρι τούτου σφίζεσθαι τὴν γλυκύτητα), δῆλον ὅτι παντελῶς τὸ εἰδος οἰχήσεται. διαν οὖν τῇ αὐτῇ κράσει διάφοροι ἐπωνται ποιότητες, οὐ πάντως πᾶσαι κατὰ τὸν ἴσον ἀλλήλαις ἐγγίνονται λόγον, ἀλλ’ ἡ μὲν φέρει εἰπεῖν τῷ γλυκύτης κατὰ τὸ τέλειον εἰδος ἐγγίνεται, τὸ δὲ λευκὸν ἡ τὸ ἑαυθὸν ἡ τὸ γλίσχρον οὐ κατὰ τὸν τέλειον ἑαυτοῦ λόγον, ἀλλὰ πολλάκις κατὰ τὸν ὄφειμένον. διὰ τοῦτο οὖν διάγον τῆς κράσεως παρατετραμμένης τὸ μὲν γλυκὸν 35 οὐχ διον παρατέτραπται, τὸ δὲ χρῶμα πολλάκις ἐτράπη διον, ἐγγὺς οὕσης τῆς ἐξ ἀρχῆς κράσεως ἐκείνης τῆς προσεγοῦς καὶ ἀτόμου, καθ’ ἣν οὐκέτι οὐ ἐπορύκει τὸ τοιαῦτον χρῶμα γίνεσθαι. ἡτο γάρ καὶ διάγον παρατραπῆ

3 οὐκ ἀν μετέβαλε τὸ χρῶμα R	4 συμμετέβαλεν T: συμμετέβαλλεν G	4. 6 καὶ ἔ		
γχμός — μετέβαλε RZ: om. GTa	6 τὸ χρῶμα δὲ οὐκέτι RTZ: τὸ χρῶμα (mrg. G ² γχμός) οὐκέτι G: τῷ χρώματι α	7 συνεπέστησαν libri praeter R	9 συμβάλλουσιν	
GTa	15 λευκὸν] λευκὸν GT	18 καὶ τῶν κράσεων αἱ α		
— ἀλλήλαις αἱ R		19 μέντοι] μέν GT	21 ἡ ὅλη R	22 ἀλλοιώται α
19	21 ἡ ὅλη R	21 ἀλλοιώται α	22 ὡς om. add. T ²	22 δέκα
RZ: οὐ ἡ, αἱ κατὰ τὸ GTa	23 ψυχρός ἡ RZ: ψυχρόν δὲ (T: δέκα, καὶ ψυχρόν α			
— τὸ RZ: αὐτὸ GT: δὲ τὸ α	26 ἐξαν] δὲν (G)a	28 ἐπωνται R: ἐπονται Z: ἐσονται		
— τὸ GT ¹	35 τοιοῦτο Ra			

τῆς ἐξ ἀρχῆς κράσεως, οὐδεμία ποιότης ως εἶχεν ἐξ ἀρχῆς ἀπαραλλάκτως 38v
μένει, πρόδηλον. οὔτε γάρ ή τοῦ μέλιτος γλυκύτης, ὅταν ὑπὸ τῆς ἐψήσεως
ἢ τῆς τρύψεως συμπαγῆ. ή αὐτὴ μένει, οὔτε τὸ γρῦπα τοῦ οἴγου ὅταν
δεῖσθαι, ἀλλ' ως πρὸς τὴν αἰσθησιν καὶ ως ἐν πλάτει τὸ αὐτὸ δοκεῖ μένειν. 45
5 ἀλλ' ἐπειδὴ ἔηροτέρου γινομένου τοῦ μέλιτος ὑπὸ τῆς ἐψήσεως ἢ τῆς
τρύψεως ή μὲν γλυκύτης ως ἐν πλάτει τῆς κράσεως ἔτι ἐπεφύκει μένειν
τὸ κυρίως ὃν τὸ αὐτὸ τὸ δὲ παντελῶς ημεῖφθαι. ἔστι μὲν οὖν ἐν τῷ
μέλιτι καὶ τὸ ἐναπολαμβανόμενον πνεῦμα τοῦ γρύπατος τοῦ λευκοῦ αἰτά-
σασθαι καὶ οὐχ ἀπλῶς τῆς τοῦ μέλιτος φύσεως αὐτὸ εἶναι λέγειν, ἀλλ'
10 ἐπειδὴ προφανῆς ἐπὶ τοῦ οἴγου καὶ ἐπὶ τινον ὅλων τὸ μὲν γρῦπα οὐς
ἐν πλάτει μένει, δὲ χυμὸς οὐδὲ ὅλως, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐπὶ τοῦ μέλιτος 50
πρωτοτύπωνεικήσαμεν.

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ μὴ συμπάσχειν ἀλλήλαις τὰς ποιότητας
κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῆς πρώτης κράσεως γεγενημένας. ἀλλ' εἰς τὸ ἐξ
15 ἀρχῆς ἐπανέλθωμεν. εἰ μὲν οὖν κατὰ τὴν τῶν μερῶν σύνθεσιν τὰ οἰά-
φορά ἔστι πάθη ἐν ἑκάστῃ τῶν ἀτόμων, τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ παιήσει
καὶ πείσεται, εἰ δὲ τις εἰποι ὅτι οὐκ ἐκ τῆς τῶν μερῶν συνθέσεως ἀπλῶς
ὑπάρχει τῇ ἀτόμῳ τὰ πάθη, ὥστε κατὰ τὸν αὐτὸν | λόγον εἶναι ἀπαντα, 39r
ἀλλ' ὅτι διάφορα τὴν ὅλην συμβέβηκεν ἔχειν τῷ ἑκαστον μόριον ἴδιαζον
20 τι ἔχειν πάθος, ἔροῦμεν πρῶτον μὲν περὶ ἑκάστου τῶν μερῶν τὸν αὐτὸν
λόγον ὅνπερ ἐλέγομεν ἐν τῇ ὑποθέσει τῇ λεγούσῃ ἐν ἑκαστον ἔχειν πάθος,
ἔπειτα, εἰ ἄλλα μόρια ἄλλα ἔχουσι πάθη, δηλον ὅτι διὰ τὸ ἄλλης τινὸς
ἑκαστον τῶν μορίων εἶναι φύσεως, εἰ γε μὴ πᾶσαι πέφυκε δέχεσθαι τὸ
τοῦ ἑτέρου μέρους πάθος. εἰ γάρ πέφυκεν, ἢ δέξεται ποτε καὶ μεταβαλεῖ 5
25 καὶ οὕτως οὐκ ἀμετάβλητοι ἔσονται, ἢ εἰ μὴ δέξεται, μάτην ἔξει τὴν
δύναμιν. εἰ δὲ ἑτέρας φύσεως τὰ μόρια, τί τὸ συνάψαν; καὶ πῶς τὰ
πάντη κεχωρισμένα συνῆπται; καὶ οὐκέτι διμοιχερεῖς αἱ ἀτομοι οὐδὲ πρῶται
ἀρχαί, ἀλλ' ἐκεῖνα ἐξ ὅν αὐται σύγκεινται. ἀλλ' οὐδὲ κυρίως ἀτομοι
διαιρούμεναι γε εἰς τὰ ἐξ ὅν σύγκεινται. εἰ δὲ ως εἰδος ἐν ὅλῃ, τὴν
30 ήμέτερον καὶ ἀλληλὴ λόγον ἔροῦσι. κοινῆς οὖν ὑποκειμένης τῆς τῶν ἀτό- 10
μων οὐσίας δεσκτικὴ ἔσται ἑκάστη τῶν ἐν ταῖς ἀλλαις ἀτόμοις παθῶν.
ἥστε καὶ ποιήσουσι καὶ πείσονται ὑπ' ἀλλήλων. δέδεικται γάρ ὅτι τὰ
κοινὴν ὅλην ἔχοντα ποιητικά εἰσι καὶ παθητικά ὑπ' ἀλλήλων, ἐναντία γε
πάθη ἔχοντα. ὥστε εἰ μὲν πᾶσαι αἱ ἀτομοι τὰ ἑτέρα τῶν ἐναντίων μόνα
35 ἔξουσι, χωλεύσει η φύσις καὶ μάτην ἔσονται. εἰ δὲ ἐν τῇ αὐτῇ τὰ ἐνα-

1 ἀπαραλάκτως GT	4 μένειν] βάίνειν TG ¹ (corr. mrg. G ²)	6. 7 μένειν,
οὐ κυρίως οὖσα η αὐτὴ α	7 τὸ κυρίως—ημεῖφθαι corrupta	τὸ δὲ] τόδε R
ἰημεῖφθαι R	8 ἐναπολαμβάνον GT	9 μέλανος GTa
1-1 εἰς] εἰ T ¹	15 τὴν om. GRT ¹	16 καὶ om. Z
Z: εἰναι om. GTa	post ἀπαντα inserit καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν α	19 ὅλην R: ὅλην
cett. τὸ Z	20 μὲν om. T	24. 25 καὶ μεταβαλεῖ—ἔσονται om. Z
24 μεταβάλλει R	25 μάτην om. R	26 εἰ δὲ] οὐδὲ R
27 πάντη om. Z: πάντα α	27. 28 οὐδὲ πρῶται—ἀτομοι om. Z	29 διαιρούμενοι R
γε om. Z	35 χολεύσει GTa	ἔσονται τὰ ἑτέρα α

τία, ἀποπον ἄμα εἰναι τὰ ἐναντία. εἰ δὲ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ἐναντίων 39· παθῶν ἐμερίσαντο, κοινοῦ ὅντος τοῦ ὑποκειμένου ἀδύνατον μὴ ποιεῖν καὶ 15 πάσχειν εἰς ἀλλήλας· τούτῳ γάρ η τῶν ἐναντίων φύσις γνωρίζεται. εἰ δὲ πλείους ὅτομοι ἐν ἔχοιεν πάθος, λέγω δὲ πλείους ἐν ἔχειν πάθος. 5 τουτέστιν η πάσας ἐν η κατὰ συμμορίαν ἐν, οἷον δέκα μὲν τὸ λευκὸν ἄλλας δὲ δέκα τὸ μέλαν, εἰ μὲν οὖν τὸ πρότερον, ἔδει πάντα τὰ ἐξ αὐτῶν τῆς αὐτῆς εἰναι φύσεως καὶ μηδεμίαν εἶναι διαφοράν, νῦν δὲ ἀπειροί εἰσιν αἱ ιδέαι κατὰ ποιότητα· εἰ δὲ τὸ δεύτερον, εἰ μὲν ἐν πάσαις ταῖς συμμορίαις τὰ ἔτερα μόνον ὑπάρχει τῶν ἐναντίων, χωλεύσει πάλιν η φύσις καὶ 20 10 ἀναιρεθήσεται τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν (ποιοῦσι γάρ καὶ πάσχουσι τὰ ἐναντία), εἰ δὲ διενείμαντο αἱ ἀπομον τὰ ἐναντία πάθη, δῆλον ὅτι κοινοῦ ὅντος τοῦ ὑποκειμένου ποιήσουσι καὶ πείσονται καὶ μεταβαλοῦσιν εἰς ἀλλήλας η μάτην ἔσονται τὰ ἐναντία μὴ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα. εἰ δὲ πλείους πλείονα 25 15 δέκα μὲν ἔχωσι τοσδέ πάθη ἄλλαι δὲ δέκα ἔτερα, πάλιν κοινῶς μὲν οὖν ἐπ' ἡμέραν ἐροῦμεν ὅτι εἰ μὲν ἀμφότερα ἔχουσι τὰ ἐναντία αἱ αὐταί, ἀποπον ἄμα εἰναι καὶ κατὰ ταύτην τὰ ἐναντία, εἰ δὲ τὰ ἔτερα τῶν ἐναντίων πᾶσαι, χωλεύσει πάλιν η φύσις· οὐδέ τὸ εἶπον τοῦ προτέρου, ὅτι ἔδει πάντα διμούρια εἰναι, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ἐροῦμεν τά τε εἰρημένα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως 20 20 τῆς λεγούσης ἐν ἑκάστῃ πλείονα εἰναι (τὸ αὐτὸ γάρ καὶ ἐπὶ τούτων ἀρμόσει) καὶ ἔτι τὰ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς λεγούσης ἐν πλείοσιν ἐν.

Ἄλλὰ μὴν ἀποπον καὶ εἰ μηδὲν ὑπάρχει, ἄλλὰ μόνον σγῆμα. καίτοι καὶ αὐτὸ τὸ σγῆμα ποιότης ἔστιν. τίς οὖν η ἀποκλήρωσις τοῦτο 30 μὲν τὸ εἶδος τῆς ποιότητος ὑπάρχειν ἄλλο δὲ μή; εἰπών δὲ ὅτι ἀποπον 25 ἔπειται τῇ ὑποθέσει τῇ λεγούσῃ μηδὲν ἔχειν πάθος τὰ ἀπομα, ἐσίγησε τὸ ἀποπον ὡς προφανές, εἴπομεν δὲ αὐτὸ ήμεῖς.

p. 326a 16 Καὶ εἰ ὑπάρχει. ἐν δὲ μόνον. οἷον τὸ μὲν σκληρὸν τὸ δὲ θερμόν.

Τὸ δεύτερον τμῆμα ἐξέθετο τὸ λέγον μίαν ἑκάστη ἀτόμῳ ποιότητα 30 ὑπάρχειν η μὴ τῇ ἔτερᾳ ὑπάρχει. ἀποπον δὲ τὸ μὴ μιᾶς αὐτὰς εἰναι φύσεως.

1 ἄμα τὰ ἐναντία εἰναι R	2 ἐμερίσατο T ¹	4 λέγει GT	5 ἐν η] ἐν η
GRT	8 ιδεῖται T	9 χολεύει T ¹	15 τόσα δὲ GRT
RZ	δὲ δέκα] δώδεκα GT	οὖν οι. α	ἄλλαι οι. T ¹ : ἄλλα
		16 ὅτι οι. GTa	17 πᾶσαν α
	πλείοναν ἐν.	21. 23 εἶπεν δὲ καὶ τὸ σγῆμα ποιότης ἔστιν, ἀποπον φησὶ τοῦτο μόνον αὐτὰς ἀποδιδόναι. τίς γάρ η ἀποκλήρωσις α	23 τοῦτο] τοῦ T
26. 29 ήμεῖς.	31. p. 173,3 φύσεως.	26 εἴπωμεν R	27 σκληρὸν R; cf. Ar. libri 29 τὸ (ante λέγον) οι. T ¹ 30 ποιότητας ὑπάρχει η μὴ R 30 αὐτὰς Ζα: αἵτινα GRT

Φυγρόν

p. 326^a 17 Ὁμοίως δὲ ἀδύνατον καὶ εἰ πλείω τῷ ἐν. 39r

"Οτι οὐδὲ πλείονα πάθη ἔχειν ἔκαστον ἄτομον δυνατόν. μέχρι δὲ τῶν ἐνταῦθα ἐκθέμενος τὴν διαιρέσιν τὰ λοιπὰ τημάτα παρῆκεν, ἀπερ̄ 35 γῆμεῖς ἐξεθέμενα.

5 p. 326^a 18 Ἀδιαιρετον γάρ ὃν ἐν ταῦτῃ ἔξει τὰ πάθη.

Εἰ οὖτας ἐκλάβοιμεν αὐτὸν λέγειν ἀδιαιρετον, οἶν τὸ μὴ πεφυ-
κέναι τέμνεσθαι, δόξει οὐκ εὐλόγως συνάγειν τὰ ἔξης· οὐδὲ γάρ εἰ μὴ
πέφυκε διαιρεῖσθαι, ηδη καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται τὰ πάθη (δυνατὸν γάρ
ἄλλο ἐν ἄλλῳ μορίῳ εἶναι). ἀλλὰ τὸ ἀδιαιρετον κατὰ δύναμιν· οὐδὲ γάρ
10 εὗλογον ἐν ἄλλῳ μορίῳ ἄλλην δύναμιν ἀποτίθεσθαι. οὔτε γάρ ἔλεγον
τοῦτο οἱ τὰς ἀτόμους ὑποτιθέμενοι, εἴτε καὶ λέγοι τις, οὐκέτι σώσει τὴν
τῶν ἀτόμων καὶ ἔννοιαν καὶ ὑπόθεσιν. οὔτε γάρ ἀν πρῶται ἀρχαὶ εἰς 40
ἔστι, ἀλλ' ἐκεῖνα (λέγω δὴ τὰ μόρια ἔξ ὧν καὶ αὗται ἐτέρων ὅντων κατὰ
τὴν οὐσίαν σύγκεινται, ἐτερα δὲ κατ' οὐσίαν τὰ δυνάμεως ἐτέρων μετειλη-
15 γότα), οὔτε κυρίως ἀν εἰς ἔτι ἄτομοι· τέμνονται γάρ ταῖς διαφόροις δυνά-
μεσιν, εἰ καὶ μὴ τῷ τόπῳ. ἐπεὶ οὖν δεῖ τὰς ἀτόμους καὶ κατὰ δύναμιν
ἀτόμους εἶναι, συμβήσεται κατὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν τὰ πλείονα ἔχειν
πάθη. ὥστε ἐνὸς παθόντος ἀνάρκη καὶ τὰ λοιπὰ συμπάσχειν. καὶ εἰ ἔχοι 45
καὶ ποιητικά πάθη καὶ παθητικά, ἐπειδὴ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀμφω ὑπάρχει
20 δύναμιν, καὶ δ ποιεῖ κατὰ τοῦτο καὶ πείσεται, ὥσπερ εἰπομεν ἀνωτέρῳ.

p. 326^a 20 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθημάτων.

'Ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ ψύξεως ἐγόμνασε τὸν λόγον, φησὶν δτι ὁμοίως ἀν 50
ἔχοι καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ποιητήτων. ποιοῦν γάρ κατὰ θερμότητα ποιήσει
καὶ κατὰ μανότητα, εἰ μανὸν εἴη. καὶ εἰ πάσχοι κατὰ ὑγρότητα ὃν θερ-
25 μὸν καὶ ποιοῦν κατὰ τὸ θερμόν, πείσεται ἡμα κατ' αὐτό· κατὰ ταῦτον
γάρ ἐστιν ὑγρὸν καὶ θερμόν.

p. 326^a 21 Τοῦτο γάρ καὶ τοῖς στερεὰ καὶ τοῖς ἐπίπεδα λέγουσιν
ἀδιαιρετα συμβαίνει τὸν αὐτὸν τρόπον.

'Ὑποθέμενος δτι εἰ ἔχοιεν πάθος αἱ ἄτομοι, η ἐν ἔξουσιν η πολλά,

1 εἰ GT: om. RZ (et Ar. cod. F) 2 δυνατόν (G)a: ἀδύνατον RTZ 4. 6 ἐξε-
θέμενα. τὸ δὲ ἀδιαιρετον, εἰ οὖτας ἐκλάβοιμεν αὐτὸν λέγειν, τὸ οἶν μὴ α 5 δν RZ: om.
GT 8 καὶ om. GTa 9 ἄλλο] ἄλλω GR¹T 10 ὑποτίθεσθαι GTa
11 καὶ om. GTa λέγει T 13 αὐτὰ R 14 σύγκειται RT¹ δυνάμεων Z
ἐπέρας α 18 εἰ om. T¹ ἔχει R¹ et corr. T 19 ποιητικά] παθητικά R πάθη
om. GTa 22 ἐγύμνωσε R 27 lemma om. et pergit ὑποθέμενος δὲ δτι a, qui su-
perius lemma plenius dederat

καὶ ἀνελῶν ἐκάτερον ὅτι οὕτε πολλὰ δυνατὸν ἔχειν αὐτὰς οὕτε ἐν, ὡς 39^η συνάγεσθαι δηλούντι ὡς οὐκ ἐνδέχεται | αὐτὰς πάθος τι ἔχειν, ἐπήγαγεν 39^η ὅτι τοῦτο αὐτὸ ἀκολουθεῖ οὐ μόνον τοῖς στερεὰς ἀδιαιρέτα ὑποτιθεμένοις,
 ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπίπεδα, τουτέστι τὸ μὴ δύνασθαι μῆτε ἐν ἔχειν πάθος
 5 μῆτε πλείονα. εἴτα τοῦτο κατασκευάζων ἐπήγαγεν οὕτε γάρ μανότερα
 οὕτε πυκνότερα οἰόν τε γίνεσθαι κενοῦ μὴ ὄντος ἐν τοῖς ἀδιαιρέτοις. τὸ γάρ μανὸν καὶ πυκνὸν τῇ τοῦ κενοῦ παρεμπλοκῇ γίνεσθαι
 ἔλεγον οἱ περὶ Δημόκριτον· μανότερα γάρ εἶναι τὰ πλείονος κενοῦ μετέ- 5
 χοντα, πυκνότερα δὲ τὰ ἥπτον. εἰ τούνν ἐν ταῖς ἀτόμοις κενὸν οὐκ
 10 ἔστιν, οὐκ ἂν εἰσεν μανότεραι ἢ πυκνότεραι. τούτῳ δὲ ἐπήγαγεν οὐκ ὡς
 τῇ τούτου ἀναρέσει συναναιρουμένων καὶ τῶν ἄλλων παθῶν (οὐ γάρ εἰ
 μὴ εἰσεν μανότεραι ἢ πυκνότεραι, οὐδὲ ἄλλο τι πάθος ἔχοιεν ἄν), ἀλλ
 ἵνα μὲν τὸ μὴ δύνασθαι πάθος ἔχειν αὐτὰς κοινῶς ἀνεῖλεν, καὶ ὡς ἐπί^η
 τινων δὲ ιδίᾳ παθῶν τοῦτο γυμνάζων ἐπήγαγεν. οἱ δὲ τὰ ἐπίπεδα λέγον- 10
 15 τες κενὸν μὲν οὐκ ἔλεγον εἶναι, τῶς δὲ κάκεῖνοι τὸ μανότερον καὶ πυκνό-
 τερον ἔλεγον γίνεσθαι τῷ πλείονας ἢ ἐλάττονας πόρους ἔχειν. ἄλλως τε
 αὐτὸς ἄλλαχοῦ περὶ τούτων εἶπεν ὅτι “πάθος οὐδὲ ἐπιχειροῦσι γεννᾶν”. ἤτοι
 οὖν τοῦτο σημαίνει τὸ τοῦτο γάρ καὶ τοῖς στερεὰς καὶ τοῖς ἐπίπεδα
 λέγουσι συμβαίνει τὸν αὐτὸν τρόπον, λέγω δὲ τὸ μὴ δύνασθαι ἔχειν
 20 πάθος μηδέν, ἢ ὅτι πλείονα ἔχοντα πάθη, ἐπειδὴ κατὰ τὸν αὐτὸν αὐτὰ
 ἔχει λόγον, ἀδιαιρέτα γε ὅντα κατὰ δύναμιν, ὡς εἴρηται, καθ' ἐν καὶ τὸ
 αὐτὸν ἄμα συμβίσσεται αὐτὰ καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ἀλλαγὴ γάρ ἀν εἴπομεν ἐπὶ 15
 τῶν στερεῶν ἀτόμων, τοῦτο λέξομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων. τὸ δὲ ἐφε-
 ἕτης, τὸ οὕτε γάρ μανότερα οὕτε πυκνότερα οἰόν τε γίνεσθαι
 25 κενοῦ μὴ ὄντος ἐν τοῖς ἀδιαιρέτοις, πρὸς τὴν δευτέραν ἐπήγαγεν
 οὗτως νοητέον. ἐπειδὴ γάρ διὰ τοῦ καθ' ἐνα καὶ τὸν αὐτὸν λόγον εἶναι
 ἐν ταῖς ἀτόμοις τὰ πλείονα πάθη, οὗτως ἀνεῖλεν τὸ δλως ἔχειν αὐτὰς
 ἥμα πλείω πάθη, εἰπε δὲ ἄν τις, διπερ ἥδη καὶ ἡμεῖς προηπορήσαμεν,
 ὅτι οὐκ ἀνάγκη καθ' ἐνα εἶναι καὶ τὸν αὐτὸν λόγον, ἀλλ ἐν ἄλλῳ μορίῳ
 30 ἄλλο ἐστὶ τῶν παθῶν, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε τὸ οὕτε γάρ μανότερα οὕτε
 πυκνότερα οἰόν τε εἶναι. εἰ γάρ κατὰ τὰς αὐτῶν ὑποθέσεις τῇ τοῦ 20
 κενοῦ παρεμπλοκῇ τὸ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν γίνεται, κενὸν δὲ οὐκ ἔστιν ἐν
 ταῖς ἀτόμοις, δῆλον ἄρα ὅτι οὕτε πυκνότερα αὐτὰ οἰόν τε εἶναι οὕτε μανό-
 τερα οὕτε ἄλλα ἄλλου οὕτε αὐτὰ ἔστων ἄλλοις καὶ ἄλλοις μορίοις. ὥστε
 35 εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἔσται αὐτῶν λόγος καὶ μία ἢ δύναμις. εἰ γάρ ὄμοιομερής

2 ἐνδέχεσθαι α	4 ἔχειν ἐν R	5. 7 et 24. 25 μανότερα — ἀδιαιρέτοις] μανότερα
καὶ τὰ ἔτες α	8 μανότερα (i)a	γάρ ἔστι Z 9 ταῖς R: τοῖς eett.
10 et 12 μανότεραι GΤa	11 συναιρουμένων GΤ ¹	13 μὲν οι. T ¹ 14 τοῦτο
παθῶν Z οἱ εἰ Z	15 τὸ οι. (i)Τa	μανότερον (GΤa 17 ἄλλαχοῦ κτλ.)
c. 2 p. 316 a 4	19 λέγουσι] ita hic libri	20 πάθος οι. Z
22 εἴποιεν T ¹	23. 24 ἔτες α	30 μανότερα α 31 ὑποθέσει α
33 ταῖς Za: τοῖς eett.	33. 34 μανότερα (GΤa	34 ἄλλα ἄλλου Z: ἄλλα
ἄλλα GRT: πρὸς ἄλλα		

έστιν ἔαυτῇ ἡ ἄτομος καὶ διαφορὰν μηδεμίαν ἔχουσα, δῆλον ὅτι καὶ εἰς 39ν
ὅ τῆς συνθέσεως τῶν μερῶν αὐτῆς λόγος, καὶ μία καὶ ἡ αὐτῇ δὲ ἀπάσης 25
ἡ δύναμις· ὥστε οὐ δύνατὸν κατὰ ἄλλο μὲν εἶναι μέριον θερμόν, κατὰ
ἄλλο δὲ ἄλλο τι.

5 p. 326a24 "Ετι δὲ ἄτοπον καὶ τὸ μικρὰ μὲν ἀδιαιρετα εἶναι,
μεγάλα δὲ μή.

"Ἐτερον ἐπιχείρημα. εἰ φύσει, φησίν, ἀδιαιρετα τὰ ἄτομα καὶ μὴ
διὰ τὴν σμικρότητα (οὗτῳ γάρ οὐκ ἀν εἴτε φύσει ἄτομα· καὶ γάρ οἱ μὴ 30
ἄτομα ὑποτιθέμενοι οὐκ εἰς ἀπειροῦσιν, ἀλλ᾽ ίστᾶσι διὰ τὴν σμι-
10 κρότητα τὴν τομήν, οὐ μέντοι φύσει ἀδιαιρετα αὐτὰ λέγουσιν, ἀλλὰ κατὰ
δύναμιν ἐπ' ἀπειρον διαιρετά), εἰ τοίνυν φύσει ἀδιαιρετα ὑποτίθενται τὰ
ἄτομα, ἀποκληρωτικόν, φησίν, ἂν εἴη μικρὰ μὲν ὑποτίθεσθαι μὴ διαιρετ-
σθαι, μεγάλα δέ. διὰ τέ γάρ καὶ κατὰ τίνα λόγον τοῖς μικροῖς μὲν
ὑπάρχει τὸ ἀδιαιρετον, τοῖς δὲ μεγάλοις οὐ; ήμεῖς μὲν γάρ εὐλόγως εὐδιαι-
15 ρετα τὰ μεγάλα σώματα τῶν μικρῶν εἶναι λέγομεν, ἐπειδὴ φύσει διαιρετὰ 25
πάντα ἐπ' ἀπειρον ὑποτιθέμεθα (διαιρετῶν οὖν ὄντων συμβαίνει τὰ
μεγάλα μᾶλλον εἶναι διαιρετὰ διὰ τὸ προσπταίειν μᾶλλον τοῖς διαιροῦσι,
τὰ μικρὰ δὲ ἐκφεύγει διὰ τὴν σμικρότητα τὸ διαιροῦν καὶ ἐξολισθαίνει),
τοῖς δὲ ἀδιαιρετα φύσει λέγουσι τοῦτο οὐκ ἔξεστι· τὸ γάρ ἀδιαιρετον
20 φύσει ὄμοιώς ἔστι καὶ ἐν τῷ μείζονι καὶ ἐν τῷ ἐλάττονι.

p. 326a29 "Ετι δὲ πότερον μία πάντων φύσις ἐκείνων τῶν στε- 39
ρεῶν, ἡ διαιφέρει θάτερα θατέρων;

"Ἐτερον ἐπιχείρημα. ἀνάγκη, φησίν, ἡ πάντα μιᾶς εἶναι καὶ τῆς 45
αὐτῆς φύσεως, ἡ ἄλλα ἄλλης. εἰ μὲν οὖν μίαν ἔχοι πάντα καὶ τὴν αὐ-
25 τὴν φύσιν, ὥσπερ εἰ τόχοι τὰ διάφορα οὔδατα ἡ αἱ βῶλοι, τί ἔστι τὸ
τοῦ χωρισμοῦ αὐτῶν καὶ τῆς διαιρίσεως αἰτιον; ἡ διὰ τί πάλιν ἀπτό-
μενα οὐ συμφύεται, ὥσπερ δταν οὔδωρ οὔδατος ἀφθῆ ἡ πῦρ πυρός; ἔδει
γάρ μιᾶς οὐτα καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως δύνασθαι συμφύεσθαι ἀλλήλοις. εἰ
δέ τις εἰποι 'διὰ τὴν σκληρότητα οὐ συμφύεται, ὥσπερ οὐδὲ οὐστράκου
30 κλασθέντος ἔτι δύνατὸν τὰ μόρια συμφύεσθαι', πρῶτον μὲν οὖν τὸ αἰτιον 50
τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς διαιρίσεως, ὥσπερ καὶ ἡδη εἴρηται, ζητητέον,
ἔπειτα εἰ οὕτως ἡ φύσεως μιᾶς πάντα, οὐκ ἔδει ἐν τῇ συνθέσει διαιφό-
ρους ποιεῖν φύσεις, ἀλλ, εἰ ἄρα, μόνον σχήματα, ὥσπερ καὶ σωρεία τῶν
λίθων ἡ τῶν οὐστράκων φύσιν μὲν ἐποίησεν, μόνον δὲ τὸ

1 μηδεμίαν διαφορὰν Z 2 δὲ οἰm. Z 9 ίστᾶσι (Z)a 15 τὰ] τὸ GT
16 πάντα om. a 17 ὑποτιθέμενα R¹ 18 ἐξολισθαίνει T²Z: ἔξ διαισθαίνει a
21 ἡ φύσις a; at cf. Ar. cod. E 22 διαιφέροι et (cum Ar.) τῶν ἐτέρων a 23 πάν-
τας GT 24 ἔχει a et corr. Z 25 ἔστι om. hic Z, qui mox αἰτιον ἔστιν
27 ἔψηται a 29 συμφύεσθαι Z 30 οὖν om. Za 16] ὅτι τὸ GT

σχῆμα τῆς σωροῦ διάφορον. οὐκ ἄρα δυνατὸν τῆς αὐτῆς εἶναι φύσεως 39γ πάσας τὰς ἀτόμους. εἰ δὲ ἄλλα ἄλλης εἴτε φύσεως, δῆλον ἄρα δι τοιότητι διαφέρουσιν, οὐ σχήματι μόνον. ὥστε, φησίν, οὐκ ἀρχαὶ ἀν εἴτε τῶν | πραγμάτων, ἀλλὰ τὰ τούτων ἀρχοειδέστερα, αἱ ποιότητες, καθ' ἂς 40ε 5 ταῦτα καὶ ἔστι καὶ διαιρεῖται.

p. 326a31 "Ωσπερ εἰ τὰ μὲν εἰη πύρινα, τὰ δὲ γήινα τὸν ὄγκον.

Τουτέστιν εἰ τὰ μὲν ἔχοι τὸν ὄγκον καὶ τὴν σωματότητα πυρίνην, τὰ δὲ γηίνην.

10 p. 326a34 Οὐδὲ γάρ διαφέρει τὸ ὑστερὸν τοῦ προτέρου.

Τὸ ὑστερὸν ὑδωρ τὸ ἐπιγενόμενον καὶ ἐνωθὲν τῷ προτέρῳ οὐδὲν αὐτοῦ διαφέρει, διὸν καὶ ἡγωται αὐτῷ.

p. 326a34 Εἰ δὲ ἔτερα, ποῖα ταῦτα;

Τινὰ μὲν ἔχουσι πόσα ταῦτα, τινὰ δὲ ποῖα ταῦτα. εἰ μὲν οὖν 5 15 ἔχοι πόσα ταῦτα, λέγοι ἀν πόσα ταῦτα 'πόσαι τῶν φύσεων αὐτῶν ἴδιότητες'. εἰ δὲ ποῖα ταῦτα, τουτέστι ταῦτα καθ' ἀ διαφέρουσι, ποιότητες ἀν εἴτεν. ὥστε αὗται τῶν σωμάτων ἀρχαί, οὐ τὰ ἀτομα.

p. 326b1 "Ετι δὲ διαφέροντα τὴν φύσιν, καὶ ποιοῖ καὶ πάσχοι θιγγάνοντα ἄλλήλων.

20 'Επειδὴ τὰ πάντη ὅμοια δέδειχται μὴ ποιεῖν καὶ πάσχειν εἰς ἄλληλα, ἀλλὰ τὰ πῃ μὲν ὅμοια πῃ δὲ ἀνόμοια, ἀνάγκη πᾶσα, εἰ διαφόρου εἴεν αἱ ἀτομοὶ φύσεως, τοιαύτας εἶναι αὐτάς· τὸ τε γάρ ὑποκείμενον αὐταῖς ἐν καὶ τὸ αὐτό, διὸν καὶ τὸ ἀτομοὶ εἶναι ἔχουσι, καὶ ἡ ποιότης διάφορος. 10 τοιαύτα δὲ ὄντα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ποιοῖ καὶ πάσχοι ὑπ' ἀλλήλων.

1 τῆς prius mutavit in τοῦ a: fort. τῆς σωρείας 2 πάσας—φύσεως om. GTa ἀλλα R: om. Z 5. 8 διαιρεῖται. τὸ δὲ ὕσπερ εἰ τὰ μὲν εἰη πύρινα, ἀντὶ τοῦ εἰ τὰ μὲν ἔχει a 6 ὕσπερ ἀν εἰ Ar. 9 τὰ δὲ γηίνη om. GTa 10. 11 om. lemma pergit τὸ δὲ 7 ὑστερὸν φησίν ὑδωρ τουτέστι τὸ ἐπιγενόμενον a 10 οὐδὲν (cum. Ar.) S 11 ὑδωρ om. Z 12 post αὐτοῦ addit τοῦ προτέρου a 12. 14 αὐτῷ. ἐν δὲ τῷ, ποῖα ταῦτα, τινὰ μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι a 14 οὖν om. Z 15 ἔχει a λέγοι ἀν πόσα ταῦτα λέγοι ἀν GT: λέγοι ἀν tantum a R: λέγοι ἀν πόσα ταῦτα ἀντὶ τοῦ Z: λέγοι ἀν πόσα ταῦτα λέγοι ἀν GT: λέγοι ἀν tantum a αὐτῶν om. T¹: ante τῶν φύσεων ponit a 18 lemma om. hic a, qui pergit ἐπειδὴ τα

δὲ τὰ . ποιεῖ corr. T²: ποιῇ et πάσχῃ Ar. (praeter codd. EII) 19 θιγγάνον R

20 πάντα R 21 τὰ om. a, qui ἀνάγκη φησὶ πᾶσα διαφόρου] διαφέρουσιν R

αἱ om. GT 24 ποιῇ T² καὶ πάσχοι Za

p. 326^b2 "Ετι δὲ τί τὸ κινοῦν; εἰ μὲν γάρ ἔτερον, παθητικά.40^τ

"Ἐτερον ἐπιχείρημα. τί, φησίν, αἴτιόν ἐστι τῆς κινήσεως ταῖς ἀτόμοις; κινεῖσθαι γάρ αὐτὰς ἀεὶ φασιν. εἰ μὲν οὖν ἔτερόν ἐστι τὸ κινοῦν αὐτάς,¹⁵ οὐκέτι ἀν εἰεν ἀπαθεῖς· δῆλον γάρ ὅτι τῷ ἐκεῖνο μὲν ποιεῖν εἰς αὐτάς,⁵ ταύτας δὲ πάσχειν ὑπ' ἐκείνου, οὕτω κινοῦνται. εἰ δὲ ἔκαστη ἑαυτὴν κινεῖ, ἢ μέρει μὲν κινεῖ μέρει δὲ κινεῖται, ἢ δῆλη ἑαυτὴν καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται. εἰ μὲν γάρ τὸ πρότερον, οὐκέτι ἀδιαιρέτος ἐσται οὐδὲ ἡ αὐτὴ καὶ ὄμοιομερής (διαιρεῖται γάρ εἰς τὸ κινοῦν καὶ κινούμενον). εἰ δὲ ἡ δῆλη καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται, ἐσται τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ· ἐναντίον γάρ 10 τῷ ποιοῦντι τὸ πάσχον. καὶ ἡ ὅλη, φησίν, οὐ μόνον ἀριθμῷ μία ἀλλὰ καὶ δυνάμει. εἰπερ ὅλως, φησίν, ἡ αὐτὴ ἀτομος καὶ κινεῖ καὶ²⁰ κινεῖται, ἐσται οὐ μόνον ἀριθμῷ μία, ἀλλὰ καὶ δυνάμει. ἡμεῖς γάρ μίαν φαμὲν εἶναι τὴν ὅλην ἀριθμῷ, δυνάμει δὲ οὐ μίαν ἀλλὰ πολλά· τὰ ἀντικείμενα γάρ ἐστι δυνάμει, εἰς ἑκάτερον αὐτῶν μεταβάλλειν δυναμένη παρὰ 15 μέρος. εἰ δὲ ἀπαθής οὖσα ἡ αὐτὴ καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται, ἀμα ἐν καὶ ταύτῳν ἐσται τὸ δύνασθαι κινεῖν καὶ τὸ δύνασθαι κινεῖσθαι. ὄμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων. τὰ γάρ ἐναντία ποιητικὰ καὶ παθητικά, καὶ τὸ μὲν ποιοῦν κινεῖ, τὸ δὲ πάσχον κινεῖται. ἡ αὐτὴ (*ἄρα*) ἀμα τὰς ἐναντίων ἔξει²⁵ δυνάμεις, εἰπερ καθ' ἐν καὶ ταύτῳν ἀμα κινεῖ καὶ κινεῖται. οὐκοῦν ἡ αὐτὴ δύναμις ἐσται καθ' ἥν ποιεῖ καὶ πάσχει, τουτέστι καθ' ἥν θερμαίνει τε καὶ θερμαίνεται, φύγει τε καὶ ψύχεται. ὕστε καὶ ἀμα τὰ ἐναντία ἐσται, τοῦτο δὲ ἀδύνατον.

p. 326^b6 "Οσοι μὲν οὖν διὰ τῆς τῶν πόρων κινήσεώς φασι τὰ πάθη συμβαίνειν.

25 'Εκθέμενος τοὺς τρόπους καθ' οὓς οἱ παλαιότεροι ἔλεγον γίνεσθαι τὸ³¹ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, εἴτα ἀποδεξάμενος μᾶλλον τὰς ὑποθέσεις τῶν περὶ Δημόκριτον, ὡς συμφώνους μᾶλλον τοῖς φαινομένοις καὶ δυναμένας πᾶσι τοῖς ἐκ φύσεως γνωμένοις ἀκολούθους εἶναι (αὗται δὲ ἡσαν αἱ τὰς ἀτόμους καὶ τὸ κενὸν ὑποτιθέμεναι), εἴτα ἐνθεν ὄρμηθεὶς εἰς τὸν ἔλεγχον³⁵ τῆς τῶν ἀτόμων ὑποθέσεως, ἀνατρέχει λοιπὸν εἰς τὸ προκείμενον. τοῦτο δὲ³⁵ ἔχει τὸ ἐλέγει τὰς τῶν παλαιῶν δόξας, καθ' ὃς τὸ ποιεῖν ἔλεγον γίνεσθαι καὶ τὸ πάσχειν. ἡσαν δὲ ἡ τε διὰ πόρων τοῦτο γίνεσθαι λέγουσα ἡς 'Εμπεδοκλῆς προειστήκει, καὶ ἡ διὰ τοῦ κενοῦ ὡς οἱ

1 παθητικόν Ar. (praeter codd. EHL) 3 δεὶ φασὶν αὐτάς α 6 κινεῖ (post μὲν) om. GT
έαυτὴν] αν ἡ αὐτὴ? 10. 11 καὶ εἰπερ (om. ἡ ὅλη—δυνάμει) α 10 ἐσται μία Ar.
12 μία] ὄμοία Z 12. 13 μίαν μὲν φαμὲν α 14 δυναμένην R 15 ἀπαθής GT
οὖσα om. Z 16 τὸ ἄντ' R 18 ἄρα addidit a τὰς ἐναντίας (GZ)a 25 καθ'
οὖσα Za: om. GRT (T² inserit οὖς) 27 δυναμένοις R 28. 29 αὗται—ὑποτιθέ-
μεναι om. GT 28 αὗται a 28. 29 ταῖς ἀτόμοις R 30 ὑποθέσεων a
32 γίνεσθαι alterum om. T¹ 33 ἡς] εἰς a

περὶ Δημόκριτον καὶ Λεύκιππον ὑπελάμβανον. θτι οὖν οὐ διὰ πόρων γίνεται τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, δείκνυσιν οὕτως. ἵσμεν δὲ θτι οἱ τοὺς πόρους ὑποτίθεμενοι οὐ κενοὺς ὑπετίθεντο τούτους, ἀλλὰ πεπληρωμένους λεπτομερεστέρους τινὸς σώματος, οἷον ἀέρος· ταῦτη γάρ διέφερον τῶν τὸ 40
5 κενὸν ὑποτίθεμένων. τὸ τοίνυν ποιοῦν, εἰ μὲν ἔξωθεν ἀπτόμενον τοῦ περιέχοντος τοὺς πόρους σώματος, οἷον εἰ αὐτοῦ τοῦ χειλούς καὶ διὰ πόρους, οὕτως ποιεῖ, περιττὸς ὁ πόρος (εἰ γάρ δὲς ἔξωθεν ἀψάμενον ἔδρασεν, δῆλον θτι, καὶ μὴ πόρους εἰχε, τῇ ἀφῇ ἔδρασεν ἄν). εἰ δὲ τῷ εἰσίναι εἰς τὸν πόρους οὕτω ποιεῖ, η ἔξωθεν τὸ ἐν τοῖς πόροις σῶμα η οὐκ ἔξωθεν. 10 εἰ μὲν οὖν μὴ ἔξωθεν, σῶμα διὰ σώματος ἐγώρησεν· εἰ δὲ ἔξωθεν, η δῆλος εἰς τὰ παρακείμενα ἐντὸς σώματα καὶ περιέχοντα τοὺς πόρους, η οὐδὲν δρᾶ. εἰ μὲν οὖν μηδὲν δρᾶ, οὐδὲν ἄρα εἰς τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν 15 συνεβάλοντο οἱ πόροι· εἰ δὲ δρᾶ, πότερον διὰ τινῶν πόρων κακεῖ η μόνον ἀψάμενον; εἰ μὲν οὖν διὰ τινῶν πόρων, πάλιν καὶ περὶ ἐκείνων τὰ αὐτὰ ἐροῦμεν, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον· ὥστε συμβῆσται τὸ δλον πόρον εἶναι. εἰ δὲ εἰς τὰ ἐντὸς καὶ περιέχοντα τοὺς πόρους σώματα ἔδρασε μὴ διὰ πόρων, ἀλλὰ μόνον ἀψάμενα, δῆλον θτι, καὶ μὴ πόροι διστιν, ἀψάμενα τὰ μὲν ποιήσει τὰ δὲ πείσεται, καὶ πόρων οὐδεμία χρεία πρὸς τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν. οὕτω μὲν συναναγεῖται τὸ διὰ πόρων γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν. θτι δὲ οὐ διὰ κενοῦ γίνεται, αὐτὸς μὲν οὐ προστέθεικεν, η 50 ᾧς ἀνελῶν τὰς ὑποθέσεις τῶν ταῦτα λεγόντων (θτι τε γάρ κενὸν δλος οὐκ ἐνδέχεται εἶναι). δέδεικται ἐν τῇ Φυσικῇ· καὶ θτι ἀτομοι οὐκ εἰσίν, καὶ ἐν ἀλλοις καὶ ἐνταῦθα ἥλεγχεν), η, δπερ καὶ μᾶλλον, θτι δσα εὑρηται ἐπὶ τῶν πόρων, ταῦτα καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ κενοῦ ὑποθέσεως ἀπαραλλάκτως ἀρ- 25 μόσει λέγεσθαι. εἴτε γάρ ἀπτόμενον ἔξωθεν τῶν σωμάτων τὸ κενὸν περιεχόντων ποιεῖ τὸ ποιοῦν, περιττὸν τὸ κενόν (καὶ μὴ ὅντος γάρ | τῇ 40v ἀφῇ ἄν ἐποίησεν), εἴτε ἐγγινόμενον ἐν αὐτῷ, τὰ αὐτὰ πάλιν ἀρμόσει λέγειν δπερ καὶ ἐπὶ τῶν πόρων.

"Οσοι μὲν οὖν διὰ τῆς τῶν πόρων κινήσεως. η τῆς τῶν πόρων κινήσεως λέγει ἀγτὶ τοῦ διὰ τῆς τῶν πόρων κινήσεως καὶ εἰσόδου τοῦ ποιοῦντος, η διὰ τοῦ ἐν τοῖς πόροις πρῶτον γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, τουτέστι διὰ τοῦ παθεῖν καὶ κινηθῆναι τὸ ἐν τοῖς πόροις σῶμα, ἀψαμένου τοῦ ποιοῦντος.

4 γάρ διαφερόντων τὸ GT 7 οὕτω α ποῖτ T ἀψάμενος R 8 καὶ εἰ μὴ α τῷ] τὸ Z 10 εἰ μὲν οὖν—εἰ δὲ ἔξωθεν οἱ GTa, sed a pergit καὶ η δρᾶ 13 συνεβάλλοντο GTa μόνον οἱ. a 17 μόνων GT 19. 20 οὕτω—πάσχειν οἱ. Z 21 ταῦτα] αὐτὰ Z 23 δτ et ἐπὶ οἱ. T¹ 24 ἀπαραλάκτως GT 27 λέγειν] λέγεται a 29. p. 179,5,6 "Οσοι μὲν οὖν—ἐπανατρέγει] διὰ τῆς τῶν πόρων δὲ κινήσεως λέγει, η ἀντὶ τοῦ διὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ποιοῦντος διὰ τῶν πόρων, η διὰ τὸ (sic etiam F) ἐν τοῖς πόροις—τουτέστι διὰ τὸ (sic) παθεῖν—ἀψαμένου τοῦ ποιοῦντος. εἰπὼν δὲ τὸ εἰ μὲν οἱ. καὶ ποῖτ/μοι/τοι. ἡτοι τῷ πόρῳ. εἰσέται. ἡγεῖται. Ττι δὲ. πῆδες εἰδέχεται— lemmata usque ad p. 326v14) ἔσται πλῆρες. Ἐπανατρέγει a 30 λέγει—κινησεως καὶ scripserat ante η (v. 29) sed statim delevit R 31 πρῶτον et mox τὸ (ante πάσχειν) οἱ. Z

p. 326^b 10 "Ετι δὲ πῶς ἐνδέχεται περὶ τοῦ διορᾶν συμβαίνειν 40^v
ώς λέγουσιν;

Εἰπόλιν τὸ 'εὶ μὲν καὶ πεπληρωμένων τῶν πόρων' οὐκέτι ἀνταπέ- 5
δημεν τὸ 'εὶ δὲ κενῶν ὄντων', τουτέστιν εἰ ἔξωθιοντος τοῦ ποιουόντος τὸ
5 ἐν τοῖς πόροις σῶμα. εἴπομεν δὲ περὶ τούτου ἡμεῖς. αὐτὸς δὲ ἐπανα- 10
τρέχει εἰς τὸ δεῖξαι, δτι οὐδὲ τὸ ὄραν τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον ὄνπερ
ἔλεγον οὖτοι, διὰ πόρων τινῶν διοιουσῶν τῶν ὄψεων. ἀνάγκη γάρ τὰς
ὄψεις ἡ ἐξωθῆσαι τὸ ἐν τοῖς πόροις τῶν διαφανῶν σῶμα καὶ οὕτω διοιου-
σας ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ὄρατῶν, ἡ μηδὲν ἐξωθούσας διὰ τοῦ σώματος
10 διείναι ἡ διὰ τῶν ἀφῶν οὐτῶν καὶ τῶν ἐφαρμογῶν τῶν δύο σώματων,
τοῦ τε ἐν τῷ πόρῳ σώματος καὶ οὗ ἐστιν ὁ πόρος, οἷον τῆς ὑδρίου. δτι
μὲν οὖν διὰ τῶν ἀφῶν ἀδύνατον διείναι τὰς ὄψεις, σώματα οὔσας κατὰ
τὰς ἔκεινων ὑποθέσεις, πρόδηλον· τὰ μὲν γάρ πέρατα ἀπτόμενα ἐφαρμό- 15
ζει ἀλλήλοις καὶ χώραν οὐδεμίαν μεταξὺ ἔχει, οἵ δὲ ὄψεις σώματα οὔσαι
15 διὰ ἀδιαστάτου διείναι οὐ πεφύκασιν. οὐκ ἄρα διὰ τῶν ἀφῶν δυνα-
τὸν τοῦ ἐν τῷ πόρῳ σώματος γάρ ἂν διὰ σώματος χωρίη. ἄλλως τε
καὶ μάταιον οἱ πόροι. εἰ γάρ διλας χωρεῖν διὰ σώματος πεφύκασιν αἱ
ὄψεις, ἐχώρησαν ἀν καὶ διὰ τῆς τῶν διαφανῶν οὔσιας καὶ πόρων οὐκ ἦν
20 χρεία. εἰ δὲ τέμνουσιν καὶ κατὰ μόρια ἡ καὶ παντελῶς ἐξωθούσαι αἱ 20
ὄψεις τὸ ἐν τοῖς πόροις σῶμα, οὕτω διαᾶσι καὶ τῶν ὄρατῶν ἀντιλαμβάνον-
ται, πολλὰ καὶ ἄτοπα τῷ λόγῳ τούτῳ ἔψεται. πρῶτον μὲν γάρ οὐδὲν
ἄμα ὄραν ἡμᾶς ἔδει, διλας κατὰ μόρια· ἔκστης γάρ ὄψεως μηρίων τινὶ
προσβαλλούσης, μὴ συνεγγίνων οὐτῶν τῶν ὄψεων. οὐκ ἔνει οὐδὲν συνεγέ-
25 σται. ἔπειτα πῶς ὄραμεν διὰ τοῦ ἀέρος; εἰ γάρ καὶ ἐνταῦθα διὰ
τινῶν πόρων τεμνομένου τοῦ ἀέρος καὶ ὑπογωροῦντος ταῖς ὄψεσιν, ἔπειδη
τοιχὸν τινα διλέκληρον — καὶ τί λέγω τοῖχον; τὸ τεταρτημόριον δῆλον τοῦ 25
οὐρανοῦ ἄμα ὄραμεν, ἀνάγκη πᾶσα τὸν μεταξὺ τόπον, τὸν ἀπὸ τῶν ὀφ-
θαλμῶν λέγω μέχρι τοῦ ὄρωμένου, κενὸν εἶναι, διπερ ἀδύνατον. καὶ
30 ἔπειδὴ τὸ αὐτὸν ὄρατὸν ἀπικλείσινες ὄρημεν. συμβήσεται τὰς ὄψεις πάλιν
σώματα οὔσας χωρεῖν δι᾽ ἀλλήλων, διπερ ἀδύνατον. καὶ ἐντεῦθεν οὖν δτι
οὐ σώματα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἔξεισι, δῆλον.

p. 326^b 13 Τί γάρ διοίσει τοῦ μὴ πόρους ἔχειν;

Εἰ δέεισι, φησί, διὰ τῶν πόρων πεπληρωμένων ὄντων, διὰ τί μὴ καὶ

3 πεπληρωμένων ὄντων τῶν GT 4 εἰ alterum om. R 6 ὅπερ GT 9 ἐξωθούσης
(G)a 10 et 12 ἀφῶν F: ἀφανῶν GRTZ: ἀφῶν a 12 οὖν ἀδύνατον διὰ τῶν ἀφανῶν Z
σώματος Z 13 ἐφαπτόμενα Z 14 μηδεμίαν a 15 διὰ_διαστάτου T¹ 15. 16 οὐ—
διείναι om. Z 15 ἀφῶν R: ἀφανῶν GT: ἀφῶν a 17 χωρεῖν Z 18. 19 διλας διὰ
σώματος χωρεῖν αἱ ὄψεις πεφύκασιν Z 20 καὶ (ante κατὰ) om. a 22 ἔψεται
τούτων a 28 τῶν ἀπὸ τῶν GT 29 δρομέουν T¹a 32. 34 δῆλον. εἰ δὲ δέεισι
φησί a 33 διοίσει GT: οἰήσει RZ 33 διοίσει GT: οἰήσει RZ 33 διοίσει GT: οἰήσει RZ
ἔχειν πόρους Ar. (praeter codi. FII)

δι' αὐτῶν τῶν σωμάτων τῶν διαφανῶν δίεισιν; ὁμοίως γάρ οὖτε πόροι 40^v
πλήρεις καὶ τὸ λοιπὸν τῶν διαφανῶν σῶμα.

p. 326b15 Ἀλλὰ μὴν εἰ κενὰ μὲν ταῦτα, ἀνάγκη δὲ σώματα ἐν 31
αὐτοῖς ἔχειν, ταῦτὸν συμβῆσεται πάλιν.

5 Εἴ τις, φησί, μὴ λέγοι πόρους δι' ὃν τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν η̄ τὸ
ὑρᾶν γίνεται. κενὰ δὲ ταῦτα λέγοι εἰναι πλήρη σωμάτων. τὰ αὐτὰ συμβῆται 10
σται ἀπερ καὶ ἐπὶ τῶν πόρων συνέβαινεν. τί οὖν διαφέρουσι τῶν πόρων;
ὅτι οἱ μὲν πόροι οὐδέποτε κενοὶ σώματος πεψύκασιν εἶναι, τὸ μέντοι
κενὸν καὶ πλῆρες (καὶ οὐ πλῆρες), η̄ πέψυκέ ποτε καθ' αὐτὸν ὑφίστασιν.
10 εἰ δέ τις εἴποι εἶναι ἐν τοῖς σώμασι τοῖς ἐν τοῖς κενοῖς πόρους τινὰς
μεταξὺ η̄ κενὰ ἔτερα εἶναι, πάλιν περὶ ἐκείνων τὰ αὐτὰ ἀπορήσομεν,
πάντερον ὅντων ἐν αὐτοῖς ἑτέρων σωμάτων διατίσιν αὐτὰ αἱ ὅψεις η̄ οὐ,
καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ συναχθήσεται. εἰ δέ τις εἴποι μικρὰ εἶναι τὰ μεταξὺ 15
κενὰ ως μὴ δύνασθαι σῶμά τι δέξασθαι, πρῶτον μὲν οὐδὲ αἱ ὅψεις διελεύ-
15 σονται δι' ἐκείνων σώματά γε οὐδαι (ῶστε μάτην ἔσονται), ἔπειτα, φησίν,
εἰ̄ γε ὅλως πέψυκε τὸ κενὸν ὑφίστασθαι καθ' αὐτό, ἀλισσον καὶ ἀποκληρω-
τικὸν μικρὸν μὲν κενὸν ὑποτίθεσθαι, μέγα δὲ μή. τί γάρ ἔστιν ἄλλο τὸ
κενόν, φησίν, η̄ τόπος ἑστερημένος σώματος; εἴτα ἀκόλουθον ὃν ἐπαγγαγεῖν
‘ῶστε παντὶ κενῷ ἵσον ἔσται σῶμα’, αὐτὸς ἀντιστρέψας εἶπεν ὕστε
20 παντὶ σώματι τὸν ὅγκον ἵσον ἔσται κενόν· οὕτω γάρ δι βούλεται 50
κατεσκεύασσεν. εἰ γάρ παντὶ σώματι ἵσον ἔσται κενόν, ἔστι δὲ μέγα σῶμα,
ἔστιν ἄρα καὶ κενὸν μέγα. τοῦτο δὲ ἵσως ἐποίησεν διὰ τὸ ἀντιστρέψειν
τὸ τε κενὸν πρὸς τὸ σῶμα τὸ τε σῶμα πρὸς τὸ κενόν. καὶ παντὶ σώματι
ἵσον ἔσται κενόν, ἀλλ' οὐ κεχωρισμένον διπέρ ἐκεῖνοι ὑπειθεντο, ἀλλ' ἔχον
25 ἐν ἑαυτῷ τὸ σῶμα. οὐ παντὶ δὲ κενῷ ἀνάγκη ἵσον εἶναι σῶμα· τί γάρ
εἴ τις ὑπόθοιτο εἶναι μὲν κενόν, καὶ τοῦτο τόπον εἶναι ἑστερημένον σώμα-
τος, μὴ μέντοι δέχεσθαι ποτε σῶμα; οὗτος μὲν οὖν οὐκ | ἀναγκαῖος 41r
ἢ λόγος, τῷ δὲ ἀποκληρωτικὸν εἶναι τὸν λόγον, ἐλέγοιτο ἂν μᾶλλον.
τίς γάρ η̄ ἀποκληρωσίς μικροῦ ὄντος κενοῦ μὴ καὶ μέγα εἶναι;

2 πλῆρες GT 3 εἰ καὶ κενὰ a Ar. (praeter cod. E) 3. 4 ἔχειν ἐν αὐτοῖς Z
4 ταῦτὸ] τοῦτο RZ 5 λέγει a 6 κενὰ] κατὰ Z λέγει a: εἶναι λέγει
τι. Z 9 καὶ πλῆρες καὶ οὐ πλῆρες scripsi: καὶ πλῆρες libri (praeter a qui καὶ πλῆρες
καὶ κενόν, et F qui οὐ πλῆρες) 9 η̄] η̄ RF 11 η̄ κενὰ η̄ ἔτερα GT
εἶναι om. aF 12 διέσαν Za 14 σῶμά τι scripsi pro σώματι: σώματα a (et F)
15 οὖσα a 16 ὅλως RZ: ὁ λόγος GT: om. a 17 γάρ ἄλλο ἔστι Z 19 ὕστε—
εἶπεν RZ: om. GT: ὅτι οὕτε κενὸν οὔτε πόροι εἰσὶν, οὐ δὲ ἐπήγαγεν suppleverat a
19. 20 ὕστε δηλοντέι παντὶ a Ar. 20 καὶ οὕτω γάρ a 21. 24 ἔστι δὲ μέγα—
ἔσται κενόν om. GT 23 παντὶ RZ: παντὶ γοῦν a 24 ὑποτίθεντο T 26 ὑπο-
θέστο G: ὑπέθου τὸ R 27 fort. οὕτως 29. p. 181,3 μέγα εἶναι. εἴτα ἐπαγαλαμ-
φάνει τὸν λόγον καὶ ἀκριβέστερον ἐκτίθεται, περιέργον ὅλως λέγων τὸ πόρους ποιεῖν. εἰ γάρ
φησι μὴ a

p. 326v-21 Ὅλως δὲ τὸ πόρους ποιεῖν περίεργον.

41r

Ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον καὶ ἀκριβέστερον ἐκτίθεται. εἰ οὖν, φησί, μὴ δυνατὸν ἔξωθεν ἀπόμενον ποιεῖν, οὐδὲ διὰ τῶν πόρων ποιήσει· μόνον γάρ εἰσελεύσεται [τε] πάσχον, δράσει δὲ οὐδὲν εἰς τὰ παρακείμενα τοῖς 5 πόροις σώματα, εἴ γε μὴ δυνατὸν τῷ ἀπτεσθαι ποιεῖν. εἰ δὲ εἰσελθὸν 5 καὶ ἀψάμενον ἐποίησεν, κανὸν μὴ πόροι ὡσι, τῇ ἀφῆ ποιήσειν ἄν. εἰ δέ τις εἶποι ὅτι ‘ἀλλὰ χρεία τῶν πόρων πρὸς τὸ καὶ τὸ βάθος παθεῖν’, ἵστω μηδὲν πρὸς τὴν νῦν ὑπόθεσιν λέγων. οὐδὲ γάρ τοῦτο ἐστι τὸ ζητούμενον, εἰ μηδαμῆ μηδαμῶς διὰ πόρων εἴσεισι τὸ ποιοῦν. εἴσεισι γῦν καὶ διὰ 10 στόματος καὶ διὰ γαστρός καὶ διὰ τῶν λοιπῶν φυσικῶν ὅντων πόρων, ἀλλ’ οὐχὶ πρὸς τὸ ποιεῖν οἱ πόροι συμβάλλονται ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρὸς τὸ πλησιάσαι τὸ ποιοῦν τῷ πάσχοντι. αὐτὸν τὸ ποιεῖν γίνεται διὰ τῆς ἀφῆς. 10 οὗτως κανὸν τις λέγοι δεῖσθαι πόρων πρὸς τὸ παθεῖν τὸ βάθος, οὐ τοὺς πόρους αἰτίους φήσειν εἶναι τοῦ ποιεῖν τὸ ποιοῦν, ἀλλὰ μόνον αἰτίους τοῦ 15 θιγγάνειν ἀλλήλων τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον.

p. 326v-24 Τῶν πρὸς ἄλληλα τοῦτον τὸν τρόπον πεφυκότων.

Ταῦτεστι ποιεῖν καὶ πάσχειν.

p. 326v-24 Ὅτι μὲν οὖν οὗτως λέγειν τοὺς πόρους ὡς τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἢ φεῦδος ἢ μάταιον, φανερὸν ἐκ τούτων ἐστίν.

20 Οὗτως ἀντὶ τοῦ ἀφωρισμένους τινὰς καὶ ἐνεργείᾳ εἶναι πόρους ἐν τῷ σώματι, καὶ οἵνοις κεκεντημένα αὐτὰ εἶναι. οὐχ ἀπλῶς δὲ τὸ εἶναι πόρους ἀναιρεῖ (εἰσὶ γάρ, ὥσπερ εἰπομένη, ἔντερα φλέβες ἀρτηρίαι καὶ τὰ λοιπά), ἀλλ’, ὡς εἶπον, τὸ κεκεντῆσθαι τὸ λοιπὸν σῶμα καὶ εἶναι πόρους ἀφανεῖς 15 διὰ σμικρότητα δι’ ὅλου τοῦ σώματος. φεῦδος μὲν οὖν φησι τὴν τοιαύτην 25 ὑπόθεσιν διὰ τὸ μὴ ὄντος πόρους πρὸς τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν. τὸ δὲ οὗτος, ἀντὶ αὐτοῖς πρὸς τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν συντελέσσουσιν, ὥσπερ ἐδείξαμεν.

4 τε GRT: τὸ Z: delevit a 11 ταῦτα pro ἐνταῦθα GT: item a qui traicit ταῦτα οἱ πόροι συμβάλλονται 12 αὐτὸν δὲ τὸ fort. recte (G)a: ὥστε τὸ F 13 οὗτον a κανὸν F: οὐκ ἄν GRTZ: δὲ κανὸν a 14 φησὶν αἰτίους εἶναι F 15 θιγγάνειν R 16. 20 Τῶν πρὸς—ἀντὶ τοῦ γάρ ἀπλῶς τὸ εἶναι τοὺς πόρους a 23 τὸ κεκτῆσθαι GT: τὸ κεντῆσθαι a 21 οὐ γάρ ἀπλῶς τὸ εἶναι τοὺς πόρους a 25 διὰ τὸ μὴ ὄν (G)a, fort. recte μάταιον a εἰ om. GT: καὶ εἰ tr. R οὐ ποιήσθαι a

p. 326b26 Διαιρετῶν δὲ ὅντων πάντη τῶν σωμάτων πόρους ποιεῖν 41r γελοῖον· ἢ γάρ διαιρετά, δύναται χωρίζεσθαι.

Εἰ καὶ πόρων ἔδει πρὸς τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν, γελοῖον ἦν, φησί, τὸ ἀφωριζμένους καὶ ἐνεργείᾳ ὑπάρχοντας ὑποτίθεσθαι πόρους. διαιρετῶν γάρ 5 ὅντων πάντη τῶν σωμάτων δύναται τὸ ποιοῦν τότε ποιεῖν ἑαυτῷ πόρουν καὶ διαιρεῖν τὸ σῶμα, δταν ἀφηταὶ καὶ ποιεῖν μέλλῃ. ὥστε οὐ χρεία 20 ἀφωριζμένων τινῶν πήρων.

p. 326b29 Τίνα δὲ τρόπον ὑπάρχει τοῖς οὖσι γεννᾶν καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν, λέγωμεν λαβόντες ἀρχὴν τὴν πολλάκις εἰρημένην.

10 Ἐλέγχεις τὰς ὑποθέσεις δι’ ὃν οἱ πρότεροι τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν 25 ὑπετίθεντο, βούλεται τὴν ἀληθῆ λοιπὸν ἐκθέσθαι δέξαν, πῶς γίνεται τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν. δεῖ δέ, φησί, τὴν πολλάκις ἡμῖν ἀρχὴν εἰρημένην καὶ νῦν προϋποθέσθαι, λέγει δὲ τὸ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. τῷ γάρ ὄντι, ὃς ἐν τῇ Φυσικῇ αὐτὸς εἰρηκεν, ‘ἀυτὴν ὁφθεῖσ’ ἀνὴρ ἡ φύσις πάσσας ἡμῖν 15 ἔλυσε τὰς ἐν τοῖς φυσικοῖς ἀπορίας’. ἐπεὶ οὖν ἐστι, φησί, τὸ μὲν δυνάμει τοιοῦτον τὸ δὲ ἐνεργείᾳ, οἷον θερμὸν μὲν δυνάμει τὸ θόδωρ ἐνεργείᾳ δὲ τὸ πῦρ. ἐπειδὴ ἡ φυσικῶς ποιοῦν ἐξηγούονταν ἑαυτῷ βούλεται τὸ πάσχον. ὅταν 20 τὸ ποιητικὸν τὸ ἐνεργείᾳ ὃν προσπελάσῃ καὶ ἀπτηται τοῦ δυνάμει ὄντος, τουτέστι τοῦ παθητικοῦ, μεταβάλλει τὸ ἐν αὐτῷ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ. 20 ἀνάγκη οὖν πᾶσα ἀπτεσθαι τὸ ποιητικὸν τοῦ παθητικοῦ ἢ ἀμέσως ἢ διὰ μέρους τινός. ὅταν τὸ μέσου τοιούτου ἢ ὡς δύναται καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν, πάσχειν μὲν ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος ὀρᾶν δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ πάσχον, οἷον ἐστιν ὁ ἀήρ· οὐ γάρ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐν τοῖς βαλανείοις θερμανόμεθα, ἀλλὰ θερμαίνει μὲν τὸ πῦρ τὸν ἀέρα, ἡμᾶς δὲ ὁ ἀήρ. οὐ 35 25 χρεία οὖν πόρων πρὸς τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, ἀλλὰ μόνον τοῦ θύγειν ἀλλήλων ταῦτα, εἰ μή τις, φησί, πόρους εἴποι τὰ εὐπαθέστερα μόρια τῶν σωμάτων, ὕσπερ ἐπὶ τῶν μετάλλων συμβαίνει. εἰσὶ γάρ φλέβες τινὲς ἐν τοῖς μετάλλοις διήκονσαι δι’ ὅλου, οἷον ἐν τοῖς μαρμάροις, εἰ λευκὸν εἶη, μέλαιναι τινες ἢ ἔτεραι τῷ χρώματι, δηλονότι διὰ τὸ ἔτέρας τινὸς εἰναι 30 35 κράσεως καὶ ἢ εὐπαθέστερα εἰναι τὰ μόρια ταῦτα ἢ δυσπαθέστερα. οὗτοις οὖν, φησίν, οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ ἐν τοῖς πάσχουσιν εἰναι τίνα τοιαῦτα μόρια δι’ ὅλου διήκοντα εὐπαθέστερα, καὶ ταῦτα μᾶλλον πάσχειν 40

1 lemma om. et pergit ἀμέλει εἰ καὶ πόρων ἔστι φησὶ πρὸς α 3 ἢν, φησὶ] ἢν ἢν α
6 μέλη GTZ 8 τινὲς δὲ α τὸ γεννᾶν R; cf. p. 184,7 9 λέγομεν Ra 13 λέγειν
(G)a 14 Φυσικῇ A 8 p. 191b33 αὐτὴ Ar. (cf. Philop. Phys. p. 182,2): αὐτὴν R:
σὺσται, εὐτ. ὀρθεῖσται scipī: ὀρθεῖσται G11: ὀρθεῖσται T: ὀρθεῖσται Z: ὃν ὀρθεῖσται Ar.
φύσις] ὑπόθεσις α 14. 15 πάσας—ἀπορίας] ἔλυσεν αὐτῶν πᾶσαν τὴν ἄγνοιαν Ar.
15 φησὶν ἐστὶ Z 16 τοιοῦτο GTa 17 ἐπειδὴ τὸ] τὸ δὲ α 18 ἀφηται aF
23 μελανείοις GT 25 τὸ alterum om. GTa 26 εἰπη α 27 μετάλλων GT et
μοις μετάλλοις T¹ 30 καὶ om. GTa ταῦτα] τινὰ R¹

ἀπτομένου τοῦ ποιοῦντος. εἴ τις οὖν, φησί, τούτους ἀξιοῖ καλεῖν 41^τ πόρους, καλείτω.

Ἄποροῦσι δέ τινες ἐπὶ τούτοις, τί οὖν οὐκ εἰσὶν οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἐν τῷ σώματι πόροι ἀφωρισμένοι. πόθεν οὖν αἱ καὶ ἡμέραν διαφορήσεις 5 τῶν σωμάτων ἀδήλως γίνονται; πόθεν οἱ ἴδρωτες διαισθεῖ; πῶς δέ φαμεν ἀλείμματά τινα ἀραιωτικὰ εἶναι ἢ πυκνωτικὰ τῶν σωμάτων; φασὶν οὖν πρὸς τοῦτο ἀπολογούμενοι, διτὶ τὸ μὲν μανότερα ἢ πυκνότερα γίνεσθαι τὰ σώματα διά τινων ἀλειμμάτων, οὐχ οὕτω δεῖ νομίζειν μανοῦσθαι, ὡς ὁ 45 ἥμας ἢ τὸ ἔριον, τῷ διαστέλλεσθαι καὶ κενάς τινας χώρας μεταξὺ ποιεῖν, 10 ἀλλ᾽ ὥσπερ τὸ ὄντωρ μανούμενον ποιεῖ τὸν ἀσέρα οὐ τῷ εἰς μικρὰ κατακερματίζεσθαι καὶ διαλαμβάνειν μεταξὺ κενά. ἀλλὰ τῷ εἰς λεπτομερεστέραν οὔσιαν μεταβάλλειν, οὕτω καὶ τὰ σώματα ἀραιοῦται ὅμαλῶς ὅλα δι' ὅλων λεπτομερέστερα γινόμενα. τοῦτο μὲν οὖν σαφές. τοὺς δὲ ἴδρωτας καὶ τὰς διαφορήσεις οὐκ ἀνάγκη, φασί, διὰ πόρων γίνεσθαι. τὴν γάρ περιττὴν 15 καὶ ἀχρηστὸν ὑγρότητα τῇ ἐκκριτικῇ δυνάμει ἀποκρίνει ἡ φύσις, οὐ διά 50 τινων πόρων. ἀλλὰ κατὰ συνέχειαν τέτταντα ἀλλο ἐξ ἀλλού μέρους, καὶ οὕτως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀποκρίνουσα τὸ ὑγρόν. ὥσπερ γάρ, φασί, τέττεται τὸ λίνον, οὐκ ἐν τοῖς κενοῖς μόνον παρακειμένης τῆς τοῦ ὄντος οὐσίας. ὀλλὰ καὶ ἀλλῆς τῆς τοῦ λίνου οὐσίας διανιτείσης. οὐ διά τινων πόρων 20 (συνέβαινε γάρ ὅλον εἶναι πόρον), οὕτω δεῖ νομίζειν καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος γίνεσθαι, ἐκ τοῦ βάθους κατὰ συνέχειαν ἀλλο ἐξ ἀλλού διαινόμενον μέρους οὕτως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀποκρίνειν τὸ ὑγρόν. οὗτος δὲ ὁ λόγος πιθανὸς μέν ἐστιν, | ἀληθῆς δὲ οὐδαμῶς. εἰ μὲν γάρ ποιότης μόνον ἐκ τοῦ 41^τ βάθους ἀπεκρίνετο, εἶχεν ἀν λόγον τὸ λεγόμενον. εἰ δὲ μὴ μόνον ποιότης 25 ἀλλὰ καὶ οὐσία τις, οἷον οἱ ἴδρωτες ἢ οἱ ἀτμοί, δυοῖν ἀνάγκη θάτερον, ἢ σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν ἢ διά τινων πόρων ἀποκρίνεσθαι. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ λίνου ἐροῦμεν· εἰ γάρ δίεισι τὸ ὄντωρ εἰς τὴν τοῦ λίνου οὐσίαν μὴ διά τινων πόρων, σῶμα διὰ σώματος ἐχώρησεν. ἢ οὖν οὐδὲ ὅλως ἡ οὐσία αὐτὴ τοῦ λίνου διαινεται, ἀλλὰ μόνον τοῦ ὑγροῦ παράθεσίς 30 5 35 ἐστιν, ἢ εἰ διαινεται, δεῖ νομίζειν πάσχειν τι τὴν οὐσίαν τῇ παραθέσει τοῦ ὑγροῦ καὶ μεταβάλλειν κατὰ ποιότητα, οὐ τῆς οὐσίας αὐτῆς τοῦ ὄντος εἰσινύσης· ἀδύνατον γάρ. μάκιοτε δὲ περὶ τὰς λεπτάς ἵνας περιγένεται πάντῃ τὸ ὑγρὸν οὐκ εἰς τὸ βάθος τῆς οὐσίας χωροῦν, καὶ διὰ τὴν λεπτομερεστάτην παράθεσιν δοκεῖ διὰ τῆς οὐσίας κεχωρηκέναι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ 40 τῶν λεπτομερεστάτων ἕηρίων λανθάνει σχεδὸν τῶν διαφόρων εἰδῶν ἢ

1 τούτους a et Z (qui traicit ἀξιοῖ τούτους): τούτους eeff.

7 μανότερα GTa πυκνότερα Ga 11 τῷ τὸ GT λεπτομενεστέραν (-μενέστερα R¹; post hoc γινόμενα exponunt) R 13 λεπτομενέστερα R: λεπτομερεστέρας a 14 φησί GT 16 κατὰ] καὶ Z 17 φησὶ libri 18 λίνον R: λίνιον GT παρακειμένοις R¹: περιειμένης Z 20 γάρ om. add. T² 21 τοῦ om. Z 24 ἀπεκρίνατο GT¹ 25 prius ἢ om. a ἀττικὸν R δυεῖν Z 26 χωρήσειν Z 28 οὖν om. a 30 εἰ om. GT νομάζειν G περιθέσει Z 32 περιέχεται a 33 καὶ διὰ]

διὰ δὲ a

5 διάσι libri praeter R

14 φησί

GT 21 τοῦ om. Z 24 ἀπεκρίνατο GT¹

33 καὶ διὰ]

παράθεσις. ἀλλ' οὐδὲ ἐπειδὴ διὰ πόρων αἱ διαφορήσεις γίνονται, ἀνάγκη 41^v ἀφωρισμένους εἶναι τινας ἐν τοῖς σώμασι πόρους, ἀλλ', ὡς εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης, "διαιρετῶν ὅντων πάντη τῶν σωμάτων" δεῖ νομίζειν ἐν ταῖς 11 διαφορήσεσσι διαιρεῖσθαι τὰ σώματα καὶ πάλιν μετὰ τὴν διαφόρησιν συμβόνεσσι. οὐκ ἀνάγκη δὲ ἄμα ἐκ παντὸς μορίου διαφόρησιν γίνεσθαι, ἵνα οὕτως δύλον διαιρεῖσθαι νομίσωμεν, ἀλλὰ ἀλλοτε ἀπ' ὅλου.

Τίνα δὲ τρόπον τοῖς οὖσιν ὑπάρχει τὸ γεννᾶν καὶ ποιεῖν. γεννᾶν μὲν ἐπὶ τῆς κατ' οὖσιν μεταβολῆς, ποιεῖν δὲ ἐπὶ τῆς κατὰ ποιότητα.

p. 326v31 Πέφυκεν οὐ τῇ μὲν τῇ δὲ οὖσιν πάσχειν, ἀλλὰ πάντῃ καθ' 15
10 δύσον ἔστι τοιοῦτον.

Τουτέστι καθ' δυνάμει ἔστι τι, οἷον θερμὸν ἢ ψυχρόν· καθ' ὅλον γάρ δυνάμει δὲ καθ' ὅλον καὶ πάσχειν πέφυκεν. μᾶλλον δέ, φησί, καὶ ἡττόν ἔστι παθητικὸν τὸ μᾶλλον ἢ ἡττον δὲ δυνάμει· τὸ γάρ μᾶλλον δυνάμει θερμὸν μᾶλλον θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ θερμοῦ, τὸ δὲ ἡττον 15 οὐχ οὕτως.

p. 326v34 Καὶ ταύτῃ πόρους ἄν τις λέγοι μᾶλλον.

Ταύτῃ, τῷ τινὰ τῶν μορίων μᾶλλον εἶναι παθητικὰ τῶν λοιπῶν, 20 ἵνα τὰ εὐπαθέστερά τις τῶν μορίων καταχρώμενος καλοίη πόρους. δτι δέ ἔστιν ἐν τοῖς σώμασιν ἀλλὰ ἀλλων εὐπαθέστερα μόρια, δεικνύουσιν αἱ 25 ταῖς μετάλλοις διαιτείνουσαι φλέβες, εὐπαθέστεραι πολλάκις οὖσαι τῶν λοιπῶν, ἵσως δὲ καὶ δυσπαθέστεραι ἀπλῶς, δτι ἔστιν ἀνωμαλία ἐν τοῖς τούτων μορίοις τοῦ ἡττον πάσχειν ἢ μᾶλλον.

p. 327a1 Συμφυὲς μὲν οὖν ἔκαστον καὶ ἐν δὲ ἀπαθέτη. δμοίως δὲ καὶ μὴ θιγγάνοντα μήτε αὐτῶν μήτ' ἀλλων, ἀ ποιεῖν πέφυκε 25 καὶ πάσχειν.

Οὔτε, φησί, τοῦ συνεχοῦς τὰ μόρια ποιεῖν πέφυκεν εἰς ἄλληλα 30 οὔτε τὰ πάντῃ διηρημένα καὶ ἀπέχοντα, ἀλλὰ δὲ τὰ ποιοῦντα καὶ τὰ πάσχοντα διηρῆσθαι μὲν ἀλλήλων, ἀπεισθαι δὲ ἢ ἀμέσως ἢ διά τινων

1 περίθεσις Z 2 τινὰς εἶναι Z 2. 3 Ἀριστοτέλης c. 8 p. 326v26 6 ὅλον οὕτως Z ἀπ' RZ: ὑπ' GTa 7. 8 τίνα — γεννᾶν μὲν] ἴστεον δὲ ὅτι τὸ μὲν γεννᾶν a, qui mox τὸ δὲ ποιεῖν et ποιότητα τάττει 9 τὸ δὲ πέφυκεν et 10. 11 τοιοῦτον. φησί, τουτέστι a 9 οὐ libri 12 καθ' ὅλον καὶ] καὶ καθ' ὅλου Z 12. 14 μᾶλλον δέ — μᾶλλον θερμαίνεται] ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ μᾶλλον δυνάμει θερμὸν δὲ, μᾶλλον φησί θερμαίνεται a 15. 18 οὐχ οὕτως θερμαίνεται. καὶ ταύτῃ δὲ πόρους ἄν τις λέγοι μᾶλλον, ἔνθα δηλονότι τὰ μόρια μᾶλλον εἰσὶ παθητικὰ τῶν λοιπῶν. ὡς ἂν τὰ εὐπαθέστερά a 16 ταύτῃ (τὸ R) τινὰ τῶν RZ: θερμαίνεται τῶν GT 20 μετάλλοις T¹ 22 τοῦ] τῷ a ἢ om. Z 23 ἐν δὲ Za: ἐνὸν GRT 24 θιγγάνοντα R 28 διαιρεῖσθαι GT ἢ prius om. GT

μέσων, τῶν μέσων τοιούτων ὅντων ὥστε πεφυκέναι καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν, 41^v
πάσχειν μὲν ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ ποιεῖν δὲ εἰς τὸ δυνάμει τοιοῦτον. σαφῶς
δὲ τίθησι τὰ παραδείγματα.

p. 327^a 6 Τὸ δὲ τῇ μὲν οὕτως θαῖ πάσχειν τῇ δὲ μὴ, διορίσαντας
5 εὐν ἀρχῇ τοῦτο λεκτέον.

'Επειδὴ εἶπεν διτὶ τὸ δυνάμει τοιοῦτον "πέφυκεν οὐ τῇ μὲν τῇ δὲ οὐ
πάσχειν, ἀλλὰ πάντη καθ' ὃσον ἔστι τοιοῦτον", νῦν βούλεται εἰπεῖν ποιός 35
ὑποθέσει ἀκολουθεῖ τὸ μὴ εἶναι πάντη παθητικὸν τὸ σῶμα, ἀλλὰ τῇ μὲν
τῇ δὲ οὐ. εἰ γάρ μὴ πάντῃ, φησί, διαιρετὸν τὸ σῶμα, ἀλλ' ἔστιν ἄτομα
10 τίνα μεγάλη ἡ στερεὰ ἡ ἐπίπεδα, οὐκ ἀν εἴη πάντῃ παθητικὸν οὐδὲν
τῶν σωμάτων, τῶν συνθέτων δηλονότι, ἀλλ' οὐδὲ συνεχέστι οὐ γάρ δὴ
καὶ κατὰ τὰ ἄτομα μόρια πείσεται ἀπαδῆ τε ὅντα καὶ διαιρέτα. διὰ τοῦτο
δὲ οὐδὲ συνεχέστι, ἐπειδὴ μηδὲ συμφύσθαι τὰ διαιρέτα δύναται (οὗτῳ
γάρ ἀν καὶ διαιρετὰ ἀν ἦν), ἀλλὰ μόνον παράκεινται ἀλλήλοις. ταύτῃ μὲν
15 οὖν τῇ ὑποθέσει ἀκολουθήσει τὸ μὴ πάντῃ παθητικὰ εἶναι τὰ σώματα. 40
εἰ δὲ ψευδῆς αὕτη ἡ ὑπόθεσις, ἀληθῆς δὲ τὸ πάντῃ διαιρετὰ εἶναι τὰ
σώματα, οὐδὲν διαιφέρει, φησί, τὸ ἐνεργείᾳ ποιεῖν διηρημένα εἶναι τὰ σώ-
ματα ἀπόμενα δὲ ἀλλήλων, ὥσπερ ἔλεγε Ηλάτων (ἀπτεσθαι γάρ ἀλλήλων
τὰ ἐπίπεδα καὶ διὰ τῶν ἀφῶν γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν), ἡ
20 ἐνεργείᾳ μὲν μὴ διηρηγήσθαι δυνάμει δέ τὸ γάρ δυνάμενον διαιρεθῆναι
διαιρεθῆσται παρόντος τοῦ διαιροῦντος. ὥστε μάταιον καὶ περιττὸν πρὸς
τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν τὸ προύποτιθεσθαι ἐνεργείᾳ διηρηγήσθαι τὰ σώματα, 45
ἀπτεσθαι δὲ μόνον ἀλλήλων κατὰ τὰς διαιρέσεις.

p. 327^a 14 "Ολως δὲ τὸ τοῦτον γίνεσθαι τὸν τρόπον μόνον σχιζο-
25 μένων τῶν σωμάτων ἄτοπον. |

Δεῖξες διτὶ εἰ καὶ διαιρουμένων τῶν σωμάτων ἐγίνετο τὸ ποιεῖν καὶ 42^r
τὸ πάσχειν, ὥσπερ δικεῖ λέγειν ὁ Ηλάτων, διὰ τῶν ἀφῶν λέγων γίνεσθαι
διηρημένων τῶν σωμάτων καὶ ἀπομένων, εἰ γε πάντῃ διαιρετὸν ὃν τὸ
σῶμα ἐν τῷ πάσχειν διαιρεθῆσται καὶ οὐκ ἀνάγκη καὶ πρὸ τοῦ πάθους
30 ἐνεργείᾳ διηρηγήσθαι, νῦν δείκνυσιν διτὶ δλῶς τὸ οὗτος ὑποτίθεσθαι σχιζο-
μένων τῶν σωμάτων γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἀλογον. ἀναιρεῖ 5

2 ρὲν οὖν Z 4 lemma om. hic et pergit ἐπεὶ δὲ εἶπεν a 6 οὐ libri 8 παθητὸν
libri 9 γάρ] δὴ a 10 παθητικὸν πάντη a 10. 11 οὐδὲν τῶν συνθέτων σω-
μάτων, ἀλλ' a 11 οὐδὲν G 13 δὲ om. Z 14 ἀν prius om. a, alterum om. Z
διαιρετὰ GTa: ἀδιαιρέτα RZ περίκεινται Z 15 τοῦ μὴ GT 16 ἡ om. Z εἶναι
διαιρετὰ RT τὰ om. add. T² 17 fort. διηρημένα (μὲν) 18 Ηλάτων] πάντων T
19 ἀφανῶν R¹ 22 διαιρεῖσθαι a 24 τούτων GT τὸν τρόπον γίνεσθαι a
μόνων R: om. a, at cf. Ar. codd. EH 24. 25 σχιζομένων a: σχιματιζομένων cert.
27 γίνεσθαι λέγων Z 28 ante εἰ γε lacuna statuenda 30. 31 σχιματιζομένων GT

γάρ, φησίν, οὗτος ὁ λόγος ἀλλοίωσιν. πρῶτον μὲν γάρ θτι μένοντος ⁴²⁻
 συνεχοῦς τοῦ σώματος καὶ μηδαμῆς διαιρέσιν ὑπομένοντος γίνεται κατὰ
 ποιότητα μεταβολή, ὡς ἐπὶ τῆς πῆξεως τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ ὅδατος.
 οὔτε γάρ διαιρεῖθεν τὸ ὅδωρ ἢ τὸ γάλα ἐπάγῃ, οὔτε κατὰ τὰς Δημοκρίτου
 5 οὔτες τροπὴν πεπονθός ἢ διαθιγήν, τοῦτο δέ ἐστι μετάταξιν ἢ μετάθεσιν
 τῶν μορίων, ἀλλ’ οὐδὲ τῷ ἐκκριθῆναι τινάς ἀτόμους, λέγω δὴ τὰς ὑγρό-
 τητος ἐμποιητικάς, καὶ ἐναπομεῖναι τὰς σκληράς. πρὶν γάρ παγῇ τὸ ὅδωρ,
 10 ὅλον ἐστὶν ὄμοιομερές, μὴ ἔχον ἐν ἔαυτῷ μόρια σκληρὰ καὶ ἀδιάρτετα,
 ἀλλ’ ὅλον κατὰ πᾶν μόριον ὑγρόν ἐστιν· ὄμοιώς δὲ καὶ θταν παγῇ, κατὰ
 15 πᾶν πεπηγός ἐστιν. ἔτι δέ, φησίν, οὐδὲ αὔξησιν οἰόν τε εἶναι καὶ
 φθίσιν. οὐδὲ μόνον ἀλλοίωσιν, φησίν, ἀναιροῦσιν οἱ ταῦτα λέγοντες, ἀλλὰ
 καὶ αὔξησιν καὶ φθίσιν. εἰ γάρ ἀληθὲς τὸ ἀπαν μόριον τοῦ αὐξόμενου μεῖζον
 γίνεσθαι καὶ τοῦ φθίνοντος ἔλαττον, ἀδύνατον τοῦτο ἐπὶ τῆς τούτων ὑπο-
 θέσεως σωθῆναι. εἰ γάρ προστιθεμένων τινῶν ἐν τοῖς πόροις ἢ ἐν τοῖς
 15 κενοῖς ἢ ἐν ταῖς ἀφαῖς γίνεται ἡ αὔξησις, ὅλον θτι οὐ κατὰ πᾶν γῆγηται
 τὸ αὐξόμενον, ὅσπερ οὐδὲ εἰ ἐν δεξαμενῇ προστεθείη κατά τι μέρος ὅδωρ,
 πλεῖον μὲν γεγενησθεῖαι λέγεται, ημένησθαι δὲ οὔ.

p. 327^a 24 Καὶ μὴ πᾶν μεταβεβληκός ἢ μιχθέντος τινὸς ἢ καθ'
 αύτὴ μεταβάλλοντος.

20 Μιχθέντος μὲν ὡς ἐπὶ τῆς τροφῆς (τῆς γάρ τροφῆς ἐμμιχθείσης
 καὶ μεταβληθείσης μεῖζον τὸ ὅλον γίνεται), καθ’ αὐτὸ δὲ μεταβάλ-
 λοντος ὡς θταν μεταβάλλῃ τὸ ὅδωρ εἰς ἀέρα· κανταῦθα γάρ πᾶν μόριον
 τοῦ ὅδατος μεῖζον γέγονε, τοῦτο δὲ οὐκ ἐστιν αὔξησις ἀλλὰ γίνεσσις. τοῦτο
 δὲ εἴπει δεικνὺς θτι οὐδὲ γένεσιν σφίζειν δύνανται. εἰ γάρ ἐξ ὅδατος ἀήρ,
 25 γίνεται δὲ τῶν ἐν αὐτῷ τοῦ ἀέρος ἀτόμων ἐκχρινομένων, οὐκ ἔδει μεῖζονα
 ὅγκον γίνεσθαι ἀέρος· νῦν δὲ γίνεται. ἢ τοίνυν ἀληθῶν οὐσῶν τῶν ὑπο-
 θέσεων οὔτε ἀλλοίωσις οὔτε γένεσις σωθῆσεται, ἢ εἰ ἐστι καὶ ἀλλοίωσις
 καὶ γένεσις, ψευδεῖς αἱ ὑποθέσεις.

1 ἀναλλοίωσιν GT γάρ (post μὲν) om. a 5 διαθήγειν G: διαθηγήν R et corr. T
 6 τῷ] τὸ GT 6. 7 ὑγρότητας comprehend. R 7 ποιητικά a 8 αὐτῷ GT: a
 αύτῷ a μορία a 10. 11 εἴτε—φθίσιν om. a 11 οὐ μόνον δὲ a 12 τὸ πᾶν a
 16 δεξαμένη R 17 πλεῖον Fa: πλείω cett. μὲν γάρ a, fort. recte γίνεσθαι
 GTa λέγεται (pro λέγεται) Z 18. 20 omisso hic lemmate pergit μιχθέντος μὲν
 οὖν φησιν, ὡς ἐπὶ a 18 πᾶν GT: πάντη RZ μιχθέντος Z: μιχθέν GRT
 19 μεταβάλλοντος (prius λ. eras. T) GT; cf. Arist. codd. 21. 22 μεταβάλλοντος R:
 μετά τοῦ βαλλοντος Z: μεταβάλλοντος GT: μεταβάλλοντος a et corr. T 22 μεταβάλλη
 Ζα 23 γέγονε γίνεται Ta 24 δύνανται a: δύνανται cett. 24. 25 ἀήρ γίνεται.
 τῶν εἰ om. a, Fa 25 θερμοπλαστῶν ἀτόμων a 27 οὕτε γένεσις οὔτε ἀλλοίωσις λ.
 28. p. 187, 2 ὑποθέσεις. εἴτα ἐπαναλαμβάνων τὰ εἰρημένα, εἴρηται φησὶ τί τὸ γεννᾶν καὶ τὸ
 ποιεῖν. ἀπερ εἰ μὲν ἐπὶ οὐσίας ἀμφώ ληφθείη a

p. 327a25 "Οτι μὲν οὖν ἔστι τὸ γεννᾶν καὶ τὸ ποιεῖν. 42r

Γεννᾶν καὶ ποιεῖν εἰ μὲν ἐπὶ οὐσίας ληφθείη, τὸ αὐτό ἔστι τῷ μεταβάλλειν τὴν δυνάμει οὐσίαν εἰς ἐνέργειά οὐσίαν· εἰ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ οὐσίας ἔσται τὸ γεννᾶν, τὸ δὲ ποιεῖν ἐπὶ τῆς κατὰ ποιότητα μεταβολῆς, 25 τὸ δυνάμει ποιὸν μεταβαλλούσης εἰς ἐνέργειαν * * *

p. 327a26 Καὶ τὸ γίνεσθαι τε καὶ πάσχειν.

Τὸ ἀντίστροφον εἶπεν. εἰπὼν τὰ ποιητικὰ εἶπε καὶ τὰ παθητικά. γίνεσθαι οὖν ἔστι τὸ ἄγεσθαι ἐκ δυνάμει οὐσίας εἰς ἐνέργειά οὐσίαν, πάσχειν δὲ τὸ ἀλλοιούσθαι κατὰ ποιότητα.

10 p. 327a27 Καὶ τίνα τρόπον ἐνδέχεται.

"Οτι τῆς ὅλης τρεπομένης καθ' ὅλην αὐτὴν καὶ μεταβαλλούσης.

p. 327a28 Καὶ τίνα φασὶ μέν τινες οὐκ ἐνδέχεται δέ.

Φασὶ γάρ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φύσιν συγκρίσει γίνεσθαι καὶ διαχρίσει, τὸ δὲ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν διὰ πόρων δέδεικται δὲ ὅτι οὐκ 30 15 ἐνδέχεται.

p. 327a30 Λοιπὸν δεῖ θεωρῆσαι περὶ μίξεως κατὰ τὴν αὐτὸν τρόπον τῆς μεθόδου.

Τρία ἔφησε δεῖν προληφθῆναι τε καὶ διαφύρωθῆναι τοῦ περὶ τῆς τῶν στοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολῆς καὶ ἀπλῶς τοῦ περὶ γενέσεως καὶ φύσεως 20 λόγου, τί τέ ἔστιν ἀφὴ καὶ τί ποιεῖν καὶ πάσχειν καὶ ἔτι τί ἔστι μίξις. 40 εἰπὼν οὖν περὶ ἀφῆς καὶ περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἀκολουθῶς ἐπὶ τὴν τρίτον τῶν προτεθέντων μεταβέβηκεν, ἐπὶ τὸν περὶ μίξεως λόγον. μίξιν δέ φησιν ἐνταῦθα τὴν ἴδιωτεραν λεγομένην ἐπὶ τῆς κράσεώς καθολικωτέρα γάρ ή μίξις καὶ κράσεως καὶ παραθέσεως καὶ τῶν λοιπῶν, λέγεται 25 μέντοι ἴδιωτερον μίξις καὶ ή κράσις, περὶ ης ἐνταῦθα ποιεῖται τὸν λόγον. δεῖ δέ, φησί, πέντε τινὰ ζητῆσαι εἰς τὸν περὶ μίξεως λόγον, ἀπερ σαφῶς ἀπαριθμεῖται· τί τε γάρ ἔστι, φησίν, ή μίξις καὶ τί τὸ μικτόν, καὶ τίσιν διπάρχει τῶν ὄντων καὶ πῶς, καὶ πρὸς τούτοις, φησίν, εἰ διλας 45

2 τῷ scripsi: τὸ libri 3 τὴν] τῇ Z 5 lacunam signavi: <εἴη αὐτὸ> τὸ δυνάμει ποιὸν μεταβάλλειν εἰς ἐνέργειαν a, qui proximum lemma om. et pergit εἴτα εἰπὼν τὰ ποιητικὰ ἐπιφέρει καὶ τὰ παθητικὰ τὸ γίνεσθαι καὶ πάσχειν. γίνεσθαι μὲν οὖν ἔστι (v. 8) 6 γίνεσθαι τε T 10 είτα καὶ τίνα a 11 αὐτὴν (sic) libri: έαυτὴν a 12 pro lemmate inserit καὶ ὅτι ἐν (sic) τρόπον οἱ ἄλλοι φασὶν οὐκ ἐνδέχεται a φασὶ μὲν] φαμὲν R 16 δεῖ RZ: δὴ GT: δὲ a Αρ. θεωρητέον a 20 τί τὸ ποιεῖν a, qui mox ἔτι om.

έστι μίξις, ὅπερ ἔστι καὶ πρῶτον τὸν προβλημάτων. ἀπορήσεις γὰρ ἀν τις 42°
μῆκοτε οὐδὲ διλως ἔστι μίξις. ἀνάγκη γάρ, φησί, τὰ μιγνύμενα, ἐπειδὴ
τούδικιστόν ἔστι δύο, ἡ ἀμφότερα σφύζεσθαι ἐν τῇ μίξει ἡ ἀμφότερα
φύλετοςθαι ἡ τὸ μὲν σφύζεσθαι τὸ δὲ φυτείεσθαι· καὶ οὐκ ἔστι *(τι)* παρὰ
5 ταῦτα. ἐὰν οὖν δειχθῇ ὅτι κατ’ οὐδεμίαν τῶν ὑποθέσεων δύναται σφύζεσθαι
ἡ μίξις, μῆκοτε οὐδὲ διλως ἔστιν. εἰ μὲν γὰρ ἀμφότερα σφύζοιντο, οὐκ ἀν
εἴη μίξις. τί γὰρ διαφέρει τῶν πρότερον; οὗτω γὰρ ἀν οὐδὲν μᾶλλον πρὸν 50
μιχθῆ μεμιγμένα ἀν ἦν ἡ μετὰ τὸ μιχθῆναι. εἰ δὲ ἀμφότερα φυτείρονται,
οὐδὲ ἀν διλως μιγνύοιτο· τὰ γὰρ μιγνύμενα δεῖ εἶναι, ἵνα καὶ μιγνύηται,
10 τὰ δὲ ἐφιλαρμένα οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ τὸ μὲν σφύζεται τὸ δὲ φυτείρεται, οὐδὲ
οὕτως ἀν εἴη μίξις· οὐδὲ μὲν γάρ, ὥσπερ εἰπον, εἰναι τὰ μιγνύηναι, ἐν-
ταῦθια δὲ τὸ μὲν ἔστι τὸ δὲ οὐκ ἔστι. καὶ ἄλλως δμοίως ἔχειν δεῖ τὰ μιγνύ-
μενα, ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν δμοίως ἔχουσι τοῦ ἑτέρου φυταρέντος. αἱ μὲν οὖν
ἀπορίαι, αἱ ἀνατροῦσι τὴν μίξιν αὐτῶν καὶ | τοιαῦται εἰσιν. ἐπιλύεται δὲ 42°
15 τὰς ἀπορίας διὰ τοῦ δυνάμει καὶ τοῦ ἐνεργεία. οὗτων γάρ, φησί, τῶν μὲν
δυνάμει τῶν δὲ ἐνεργεία, εἴη ἀν τὰ μιγνύμενα δυνάμει μὲν τὰ αὐτὰ ἐν τῇ
μίξει, ἐνεργείᾳ δὲ οὐ. ἔστι γὰρ ἐν τῷ κεκραμένῳ οἷνῳ δυνάμει καὶ τὸ
ὑδωρ καὶ ὁ οἶνος, δυνάμει δὲ οὐ κατὰ τὸ πρότερον, τὸ κατὰ τὴν ἐπιτη-
δειότητα λέγω, ὡς ἔστι τὸ ὕδωρ δυνάμει ἀήρ, ἀλλ’ οὐδὲ ἀπλῶς κατὰ τὸ
20 δεύτερον, τὸ κατὰ τὴν ἔξιν μόνην λέγω, ὥσπερ ἔχει ὁ καθεύδων γεω-
μέτρης. ἀλλ’ διὰ τρόπου ὁ μεθόων γεωμέτρης καὶ ἐπιχειρῶν γεωμετρεῖν
ἐνεργεῖ μὲν κατὰ τὴν ἔξιν, οὐκ εἰλικρινῶς δέ, οὗτως καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ
οἶνος ἔχει ἐν τῷ κράματι· ἐκάτερος γὰρ ἐν τῇ μίξει κεκολασμένως ἐνεργεῖ.
οὗτω μὲν οὖν δυνάμει ἀμφότερα σφύζεται, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέτερον οἷον ἦν
25 ἐξ ἀρχῆς· κεκόλασται γὰρ ἡ αὐτῶν εἰλικρινῆς ἐνέργεια, καὶ οὐκ ἔστιν
οἶτε πρὸν μιχθῆναι. οὗτως οὖν ἐκφεύγομεθα πάσας τὰς ἀπορίας.
οὔτε γὰρ ἀμφοτέρων ἀπλῶς σφύζομένων ἔστιν ἡ μίξις οὔτε φυτείρομένων 10
ἀμφοτέρων οὔτε τοῦ μὲν φυτείρομένου τοῦ δὲ σφύζομένου, ἀλλ’ ἔτερόν τι παρὰ
ταῦτα ἔστιν ἡ μίξις· τοῦζοι μέντος γάρ ἀμφοτέρων δυνάμει, ως εἴρηται. ἐνεργείᾳ
30 δὲ οὐδετέρου. δέδεικται τοίνυν ὅτι ἔστι τι ἡ μίξις, τῶν ἀποριῶν λυθεῖσῶν
αἵτινες τὰ ἐναργῆ ἀναιρεῖν ἐδόκουν. ὅτι μὲν γὰρ μίξις ἔστιν, ἡ ἐνάργεια
δμολογεῖ, αἱ μέντοι φερόμεναι ἀπορίαι ἀμφιβλήσειν ἡνάγκαζον πρὸς τὰ
ἐναργῆ· λελυμένων οὖν τούτων, ἔχομεν ὅτι ἔστι τι ἡ μίξις.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῇς μεθόδοι. εἴναις γὰρ δεῖ τὰς τῶν
35 παλαιῶν δόξας τιθέναι πρότερον καὶ διελέγχειν, ἐδόκει δέ, φησί, παρὰ τισι 15

2 γιγνόμενα α 3 εἰσὶ α 4 τι addidi 7. 8 prius ἀν om., alt. post πρὸν collocat a
8 ἢ] ἡ α φυτείρεται (G)a 10 εἰ] ἡ (G)a τὸ μὲν] τῷ μὲν GT¹ 11 εἴπομεν R¹
11. 12 ἐνταῦθα μὲν τὸ μέν GRT 13 ἔχει α 14 αἱ ἀνατροῦσαι GTA
17 κεκραμένω GT 18 τὸ alterum om. add. T² 19 δυνάμει τὸ ὕδωρ
GTA 20 ὁ καθεύδων (GTZ)a 21 ἀλλ’ —γεωμέτρης om. GT 22 οὕτω α
22. 23 καὶ ὁ οἶνος καὶ τὸ ὕδωρ Z 23 ἔχειν (G)a 25 εἰλικρινῶς R¹ ἐνεργεία
libri praeter Z 26. 27 τὰς ἀπολογίας οὕτως γάρ Z 31 ἐναργῆ GZA ἐνέρ-
γεια GRTZ¹ 32 φυτείρομεναι GT: φυσόμεναι a 33 τι om. Z 34 τὸ μὲν οὖν
κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον φησίν, ἐπειδὴ εἴωθεν ἀεὶ a 35 δέ] γάρ Z φασι a

μὴ εἶναι ἡ μίξις, οὐ καὶ ταῦτα διηπόρουν. ἦ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον 42^v εἶπε προαποροῦντας, ὃς αὐτὸς ἀλλαχοῦ εἰρηκε, περὶ ὃν εὑπορεῖ δεῖ, ἥγουν ζητοῦντα καὶ τὸ εἰ ἔστι καὶ τὸ τί ἔστι καὶ τὰ λοιπά.

p. 327a32 Καὶ τί τὸ μικτὸν καὶ τίσιν ὑπάρχει τῶν ὄντων.

5 Μήποτε ἐκ παραλλήλου ταῦτα εἰρηκε. μικτὸν γάρ ἔστι τὸ δυνάμενον τὴν μίξιν καταδέξασθαι, τοιαῦτα δέ ἔστι καὶ οἵς ὑπάρχει ἡ μίξις. τὸ δὲ καὶ πῶς ἀντὶ τοῦ τίνα τρόπον μέγνυται τὰ μιγνύμενα. ἔσχατον δὲ τίθησι τὸ τῶν προβλημάτων πρῶτον, τὸ εἰ ἔστιν ὅλως ἡ μίξις, ἀλλ' ἐν τῇ κατα- 20 σκευῇ πρῶτον αὐτὸν ἀποδείκνυσιν.

10 p. 327b6 Οὗτος μὲν οὖν ὁ λόγος ἔστικε ζητεῖν διορίσαι τίνι διαφέρει μίξις γενέσεως καὶ φθορᾶς,

‘Ο λόγος, φησίν, διαπορῶν εἴτε σφιζομένων γίνεται ἡ μίξις εἴτε 30 φθειρομένων, ἔστικε ζητεῖν γενέσεως τε καὶ φθορᾶς πρὸς μίξιν τίς ἡ διαφορά· φθειρομένων γάρ η ἀμφοτέρων η θατέρου φθορὰ ἀν εἴη δηλονότι 15 καὶ γένεσις, ἀλλ' οὐ μίξις. τίς οὖν ἡ διαφορὰ μίξεως πρὸς φθοράν καὶ γένεσιν; σφιζομένων γάρ πάλιν οὐχ οἰόν τε εἶναι μίξιν διὰ τὰ εἰρημένα. εἰ οὖν ἔστιν ὅλως, φησί, μίξις, πάντως που διοίσει γενέσεως καὶ φθορᾶς.

p. 327b9 “Ωστε τούτων ὄντων φανερῶν τὰ διαπορηθέντα λύοιτ’ ἄν.

Τούτων φησὶ “τίνι διαφέρει μίξις γενέσεως καὶ φθορᾶς”· εἰ γάρ τοῦτο 20 εὑρέθειν, λελυμέναι ἀν εἰεν αἱ ἀπορίαι.

35

p. 327b10 ’Αλλὰ μὴν οὔτε τὴν ὅλην τῷ πυρὶ μεμιχθαί φαμεν.

Εἰπὼν δεῖν διαφέρειν γένεσιν καὶ φθορὰν μίξεως, τοῦτο αὐτὸν βούλεται δεῖξαι, ἀμα καὶ τὰ παραδείγματα τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων τιθεῖς, δι τοῦ οὔτε ἀμφοτέρων φθειρομένων ἡ μίξις οὔτε θατέρου οὔτε σφιζομένων ἀμφοτέρων. 25 ἀσαφῆ δὲ τὴν πρὸς τὰ ἄνω συνέχειαν ὁ “ἀλλά” σύνδεσμος ἐποίησε. δεῖ οὖν οὕτως εἰπεῖν· ‘οὔτε γάρ τὴν ὅλην τῷ πυρὶ μεμιχθαί φαμεν’. οὐ γάρ μέγνυται τῷ πυρὶ τὰ ἔστια, ἀλλὰ φθορὰ μέν ἔστι τῶν ἔστιαν γένεσις δὲ τοῦ πυρός. τοῦτο δὲ παράδειγμα ἀν εἴη τοῦ ἐνὸς σφιζομένου τοῦ δὲ ἐτέρου 40 φθειρομένου.

1 ἡ μίξις] μίξιν α ἦ καὶ om. Z: καὶ om. a 2 ὡσαύτως T ἀλλαχοῦ] respici videtur Phys. Δ 1 p. 208a35 (cum Philop. comment. p. 498,8) 3 ζητοῦντας α 4 Καὶ τῇ] τὸ δὲ τί α 5 μήποτε et ταῦτα om. a εἰρηται T 6 ή et mox καὶ om. Z 10 οὕτως compend. R τίνι] τῇ a; at cf. Ar. cod. L 11 γενέσεώς τε καὶ GT 13. 14 διαφθορὰ R 14 γάρ η a 17 η μίξις Z 18. 22 ωστε τούτων φησὶ φανερῶν γενομένων, ἥγουν εὑρέθεντος τοῦ τὶ διαφέρει μίξις γενέσεως καὶ φθορᾶς, λελυμέναι ἀν εἰεν αἱ ἀπορίαι. εἰπὼν δὲ δεῖν α 18 λύοιτ̄ Arist. 21 οὕτε] item Ar. cod. E; cf. p. 190,8 μεμιχθαί φαμέν τῷ πυρὶ Z 22 αὐτὸν om. Z

p. 327v12 Οὔτε αὐτῆς τοῖς μορίοις οὔτε τῷ πυρί.

42v

Τοῦτο παράδειγμα ἀμφοτέρων φύσειρομένων. οὐδὲ γάρ τὰ μόρια τῆς ὅλης τοῦ πυρὸς ἀλλήλοις μήγνυσθαι ἀνὴν τῷ πυρὶ λέγοιτο, διὰ τὸ ἀποτελεῖσθαι ἐξ αὐτῶν μίαν φλόγα· ὡς γάρ εἰπον, τῶν μὲν ἔνδικων ἐστὶ φύσηρά 5 τοῦ δὲ πυρὸς γένεσις, μίσις δὲ οὐδαμῶς. μόρια δὲ τῆς ὅλης τοῦ πυρός φύσις τὰ πλείονα ἔνδικα. τὰ οὖν ἔνδικα, ἐξ ὧν τὸ πῦρ γίνεται, οὐ μήγνυται ἀλλήλοις ἐν τῇ φλογὶ, ἀλλὰ φύσειρονται. τὸ δὲ οὔτε τῷ πυρὶ ὥσπερ οὐδὲ τῷ πυρὶ ἀκουστέον. εἰπε γάρ ἡδη ὅτι “οὔτε τὴν ὅλην τῷ πυρὶ μεμιχθαί 45 φάμεν”, ὥστε περιττὸν τὸ πᾶλιν τὸ αὐτὸν λέγειν, εἰ μή, ὡς εἰπον, ἔξακούεται 10 ὅτι οὐ μήγνυται ἀλλήλοις τὰ ἔνδικα ὥσπερ οὐδὲ τῷ πυρὶ.

p. 327v13 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον οὐδὲ τῷ σώματι τὴν τροφήν.

Ἐστι μὲν καὶ τοῦτο παράδειγμα τοῦ τὸ μὲν φύσειρονται τὸ δὲ σφρίζεται. ἵστως δὲ διακρίνεται ἡλῶν καὶ τῆς αἵρεσεως τὴν μίσιν. ὥσπερ καὶ τῆς γενέσεως, ἐχρήσατο καὶ τούτῳ τῷ παραδείγματι.

15 p. 327v14 Οὐδὲ τὸ σχῆμα τῷ κηρῷ.

Τοῦτο τοῦ σφρίζεσθαι ἀμφότερα παράδειγμα. σφρίζεται γάρ καὶ ὁ κηρὸς καὶ τὸ σχῆμα, ἀλλ᾽ οὐκ ἄν τις εἴποι μήγνυσθαι τῷ κηρῷ τὸ σχῆμα· 50 ἔστι γάρ τὸ μὲν ὑποκείμενον τὸ δὲ εἶδος, οὐκ ἔστι δὲ τῶν μιγνυμένων τὸ μὲν εἶδος τὸ δὲ ὑποκείμενον. καθάπακε οὖν οὐδὲν τῶν ἐν ὑποκείμενῳ 20 μήγνυσθαι λέγεται, οὔτε αἱ ἔξεις οὔτε τὰ πάθη, εἴτε ψυχικὰ εἴτε σωματικά. εἴη δὲ ἄν διὰ τούτων ἀλλοιώσεως διακρίνεται τὴν μίσιν.

p. 327v17 Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ λευκόν τε καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐνδέχεται μιχθῆναι, οὐδὲ ἄλλο τῶν μὴ χωριστῶν οὐδέν.

Ἐστι μὲν καὶ τοῦτο παράδειγμα τοῦ ἀμφότερα σφρίζεσθαι. οὐδὲ γάρ 25 ἐπειδὴ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἐστι ζῷο τὸ τε λευκόν καὶ ἡ ἐπιστήμη μήγνυσθαι ἀνὴν λέγοντο· | σφρίζονται γάρ ἀμφω ἀπαθῆ ὑπὸ ἀλλήλων. προσέθηκε 43r

1 Οὕτε] τὸ δὲ οὔτε α, qui οὔτε τῷ πυρὶ om. αὐτῆς (sic) GTZ: αὐτοῖς compendiose R: αὐτῇ a 2 Τοῦτο om. a 4 τὸ μὲν ἔνδικον Z 7 φλόγη R¹ 7. 8 ὥσπερ οὐδὲν τῷ GT 8 γάρ ἡ διότι οὔτε Z 9 εἰ] ἦν a ἔξακούεται R: ἔξακούετε Z: ἔξακούηται GTa 10 μήγνυται GTa 10. 12 πυρί. τὸ δὲ οὐδὲ τῷ σώματι τὴν τροφήν, παράδειγμά ἔστι τοῦ a 11 οὐδὲν] cf. Ar. codd. EL 13 θέλω et mox τοῦτο Z 15. 16 τὸ δὲ οὐδὲ τὸ σχῆμα τῷ κηρῷ, τοῦ σώματος a 15 οὐδὲν] cf. Ar. codd. τῷ] τῷ Z 17 εἴπη Z 19 οὐδὲν ex οὐδὲ T² ὑποκείμενων Z 20 μήγνυσθαι a 21 διὰ om. GTa 22. 24 τὸ δὲ οὐδὲ τὸ λευκόν καὶ τὴν ἐπιστήμην, παράδειγμα a 22 τε GRTZ (om. a): γε Ar. 25 ἐπει Z 26 ἀπαθῆ] τὰ πάθη a

δὲ καὶ τοῦτο τὸ παράδειγμα εἰς τὸ δεῖξαι οὐκ ἀν μιγνύοντο ταῦτα. 13^η καλὸν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ ἡ τὰ μῆτε ποιοῦντα μῆτε πάσχοντα εἰς ἄλληλα μῆτε χωριστὰ ὄντα. λόβοις δὲ ἀν κυριώτερον ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ, ἐν φῶ δύο πάθη, τὸ γλυκὺ καὶ τὸ ἔανθρὸν ἐν τῷ μέλιτι 5 ὄντα. ταῦτα οὖν οὐκ ἀν μιγνυσθαι λέγοιτο, σφιζόμενα τε ἅμφω καὶ μὴ χωριστὰ ὄντα καὶ καθ' αὐτὰ ὑποστῆναι δυνάμενα. δεῖ γάρ τὰ μιγνύμενα 10 ταιαῦτα εἶναι. οὐδὲν οὖν τῶν μὴ πεψυχότων καθ' αὐτὰ ὑφίστασθαι μιγνυσθαι ἀν λέγοιτο, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἡ ποιότης τῷ ὑποκειμένῳ μιγνυται (οὐ γάρ χωριστὴ ἡ ποιότης), οὔτε τῇ ὅλῃ τὸ εἶδος. οὐδέτερον γάρ χωριστόν. 15 ἔχεις δὲ ἐντεῦθεν ἐν τῷ χαρακτηριστικὸν ἰδίωμα τῶν μικτῶν, ἥτοι οἷς ὑπάρχει ἡ μέσης, τὸ δεῖν αὐτὰ δύνασθαι ὑποστῆναι καθ' αὐτά· ἔφεξῆς δὲ τελείως τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν ἐκθήσεται.

p. 327b22 Ἐπεὶ δὲ ἐστὶ τὰ μὲν δυνάμει τὰ δὲ ἐνεργείᾳ τῶν ὄντων. 10

'Ἐντεῦθεν ἡ τῶν ἀποριῶν ἐπίλυσις. ἐπεὶ οὖν, φησίν, ἐστὶ τὸ δυνάμει 15 20 τὸ ἐνεργείᾳ, δυνατὸν καὶ εἰναὶ πως καὶ μὴ εἰναι τὰ μιχθέντα· τὸ γάρ ἀποτελεσθὲν δυνάμει μέν ἐστιν ἔχατερον ἐξ ὧν μέμικται, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέτερον. ὅστε λέλυνται αἱ ἀπορίαι, πῃ μὲν σφιζομένων τῶν μιγθέντων πῃ δὲ οὐ· τοῦτο γάρ καὶ ἐβούλοντο αἱ ἀπορίαι, καὶ σφιζεσθαι αὐτὰ καὶ μὴ σφιζεσθαι.

20 p. 327b27 Φαίνεται δὲ τὰ μιγνύμενα πρότερόν τε ἐκ κεχωρισμένων συνιόντα καὶ δυνάμενα χωρίζεσθαι πάλιν.

Τούτοις, φησίν, ὑπάρχει ἡ μέσης, ἀτινα αὐτά τε καθ' ἔαυτὰ. προϊ- 20
ζέστηκε καὶ μετὰ τὴν μέσην πάλιν χωρίζεσθαι πέψυκεν, οὐ τοῦτο δὲ ὅτι ἐνεργείᾳ ὑπάρχοντα ἐν τῷ πράγματι τὰ μιχθέντα, οὕτω πάλιν χωρίζεσθαι δύναται (οὐκ ἀν γάρ οὐδὲ μεμιγμένα ἦν, εἰ ἦν ἐνεργείᾳ ἔτι καὶ ἄνευ μεταβολῆς τύνοις), ἀλλ' ἡ τοῦτο φῆσιν διτι πέψυκε τὰ κεκραμένα, διὰ τὸ μὴ τὸ τέλειον εἶδος ἀπολέσαι ἀλλὰ μόνον τὸ εἰλικρινές, διά τινων διακριτικῶν τε καὶ ἀλλοιωτικῶν δργάνων ὀλόκληρον πάλιν τὸ οἰκεῖον εἶδος ἀπολαβεῖν. φαστὸν διὰ τῶν καλουμένων ἐν τῇ συνηθείᾳ στρατιωτῶν ποταμοῦ διη- 25
30 θύμομενον τὸν κεκραμένον οἶνον διακρίνειν τοῦ ὅδατος τὸν οἶνον· ἀνιψᾶσθαι γάρ μόνον τὸ ὅδωρ, καὶ μάλιστα διταν ἡ παχύτερος ὁ οἶνος. ἡ τοίνυν τοῦτο φῆσι τὸ δυνάμενα χωρίζεσθαι πάλιν, ἡ εἰ τῷ τοῦτο ἀδύνατον

1 τὸ (post τοῦτο) om. Z 2 ἐν om. R τὸ αὐτὸ Z 4. 5 ὄντα ante τὸ γλυκὺ
traicit et ταῦτα οὖν om. a 7 καθ' αὐτὸ RZ 11 [ἥτοι] ἥτουν a ἡ μέσης
ὑπάρχει Z 12 ἐκτίσεται a 13 δέ ἐστι ετ δὲ ἐνεργείᾳ R 14 ἀποριῶν
ἀργεται ἐπίλυσις a ἐστὶ om. R 18 ἀπολογίαι Z 20 lemma hic om. et
pergit τούτοις οὖν φησιν a 22 ἔαυτῶν GT 23 δέ φῆσιν διτι a 25 prius ἦν
om. et mox ἐστι pro ἐτι Z 27 ἀποτελέσαι T¹ εἰλικρινές R 30 διακρίνειν καὶ
χωρίζειν a 32 δυνάμενον a

εῖναι δοκεῖ, μὴ ἀν τὰ κεκραμένα ἀκριβῶς δύνασθαι χωρισθῆναι πάλιν, 43^τ
 τὸ δυνάμενα χωρίζεσθαι ἀκουσόμεθα τὰ πεφυκότα δύνανται ἐφ' ἑαυτοῖς
 δυνάμενα πάλιν καθ' ἑαυτὰ ὑποστῆναι, εἰ γέ τις ἦν διακριτικὴ αὐτῶν
 δύναμις, τοῦτο μὲν οὖν, ὥσπερ ἡδη εἴπομεν, ἐν τί ἔστι χαρακτῆ-
 5 ριστικὸν ἰδίωμα τῶν ἐν οἷς ὑπάρχει ἡ μίξις, ἀτινα, φησίν, ἐν τῇ μίξει 30
 οὔτε διαμένουσιν ἐνεργείᾳ οὗτως ὥσπερ τὸ σῶμα καὶ ἡ λευκότης ἡ ἐν
 αὐτῷ, οὔτε μὴν φύείρεται οὔτε θάτερον οὔτε ἀμφότερα. ταῦτη τε καὶ
 τῆς γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως διαφέρει ἡ μίξις. οὐδὲ γάρ ἔστι χωριστὸν
 τῆς θλίγης τὴν εἶδος, οὐδὲ οὗτως ἔστι δυνάμει ἐν τῷ κράματι τὰ ἔξι ὅν. ὡς
 10 λέγεται δυνάμει τὸ δύωρ ἀήρ εἶναι. ἐπὶ μὲν γάρ τῆς γενέσεως ἡ θλίγη τοῦ
 ἀέρος δυνάμει μὲν ἀήρ ἔστιν ἐνεργείᾳ δὲ δύωρ, ἐν δὲ τῷ κράματι δυνάμει
 ἐνυπάρχει τὰ ἔξι ὄν, οὐχὶ ηθλη αὐτῶν, ἀλλ' αὐτὰ τὰ εἰδῆ κεκολασμένα, ^{καὶ}
 καὶ διὰ τοῦτο δυνάμει, διὰ τὸ μὴ εἶναι εἰλικρινῆ μηδὲ τοιαῦτα οἷα ἦν πρὸ
 τῆς κράσεως. ταῦτα εἰπόντες ἐπιπλήττει τοῖς περὶ Ἀναστήραν, λέγουσιν
 15 εἶναι ποτε 'όμοιο πάντα γρήματα'¹ εἰ γάρ μὴ ἔστιν ἀπαν παντὶ μικτόν
 (πάθος γάρ πάθει οὐ μήνυται), πῶς ἦν ὁμοιο πάντα γρήματα;

p. 327b31 Διὸ ταῦτα γένεν ἀρείστῳ.

Τὰ περὶ τῶν ἀποριῶν δηλονότι.

p. 327b31 Τὸ συνεχὲς δὲ τούτοις ἀπόρημα διαιρετέον.

39

20 Τὸ διαιρετέον ἀντὶ τοῦ διοριστέον, ἢ οἵονει καὶ αὐτὸ κατὰ διαιρέσιν
 ἀπορητέον. ζητεῖ γάρ λοιπὸν ἐφεζῆς τί ποτε ἔστιν ἡ μίξις, καὶ προσάγει
 κατὰ διαιρέσιν τὸν λόγον. ὑποτίθεται γάρ δύο τρόπους μίξεως, ἕνα μὲν ^{καὶ}
 ὡς πρὸς τὴν αἰσθησιν εἰς μικρὰ κατακερματίζομένων τῶν μιγνυμένων καὶ
 παρακειμένων ἀλλήλοις τῶν μορίων ὥστε διὰ τὴν σμικρότητα τῶν μορίων
^{καὶ} συναίσθησιν μὴ εἶναι τῆς παραθέσεως, ἀλλὰ δοκεῖν μίξιν καὶ κρᾶσιν εἶναι,
 ὥσπερ εἴ τις σεμίδαλιν λεπτήν ἐκ πυρῶν μίξει ἀλεύρῳ κριθῆ² παραθέσεως
 γάρ ἐν τούτοις οὕσης, διὰ τὸ τῆς σμικρότητος τῶν μορίων μὴ ἀντιλαμβά-
 νεσθαι τὴν αἰσθησιν δόξει κρᾶσίς τις εἶναι καὶ ὁμοιομερὲς εἶναι τὸ πᾶν.
 οὗτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἔγριῶν, οἷον τοῦ ἔξαειδου. ἕνα μὲν οὖν μίξεως 50
 τρόπου τοῦτον ὑποτίθεται, καθ' ὃν σφίζεται μὲν τὰ εἰδῆ τῶν μιγνυμένων,

1 εἶναι in ras. T² 2 τὸ a: τοῦ cest. 3 δύνασθαι a καθ'] ἐφ' Z 7 φύείρεται]
 cf. Ar. codd. EL (p. 325b30) 9 δύναμει ἔστιν Z 10 τὸ δύωρ δυνάμει a 11 μὲν
 om. a ἔστιν] εἶναι GT 12 οὐχὶ θλη Z 13 εἰλικρινῆ R 15 ποτὲ om. Z:
 ποτὲ μὲν R¹ 16 πάθει] πάθη GT¹ 17.18 δι² δ ταῦτα μέν φησι, τὰ περὶ τῶν ἀποριῶν
 δηλονότι, ἀφείσθω a 19 τὸ δὲ συνεχὲς a; at cf. Ar. cod. E 20 τὸ δὲ συνεχὲς ἀπόρημα
 διαιρετέον φησίν, ἀντὶ a, qui ποκ οἴονει om. διοριστέον GT¹a 22 τὸ] τὸ Z
 23 κατακερματίζομένων τῶν Z: κατακερματίζόμενον. ὄντων R: κατακερματίζόμενον (sic) ὡς
 τῶν GT: κατακερματίζόμενον, τῶν a 25 ἐπαίσθησιν a 28 δόξειν ἀν a
 29 ἔξαειδου] ἔξαειδου libri praeter R, qui ξεδίδου; cf. ad f. 60r 16 30 εἴδει a

ἀνεπαισθητα δὲ γίνεται τῇ σμικρότητι τῆς παραθέσεως· δεύτερον δὲ οὐκέτι 43r σιφζομένου τοῦ εἰδούς τῶν μιγνυμένων, ἀλλ᾽ ἀναλυμένων αὐτῶν εἰς τὰ ἔξ ὅν σύγκεινται, καὶ οὕτως τῶν στοιχείων αὐτῶν παρακειμένων ἀλλήλους. οὐπεὶ 5 ἔλεγον οἱ τὰ ἄτομα ὑποτιθέμενοι· ἀναλυμένου γάρ τοῦ τε πυρὸς καὶ τοῦ 43v μένων ὡς ἐκάστην πυρὸς ἄτομον παρακεῖσθαι ἀτόμῳ ὅδας, οὕτω τὴν κρᾶσιν γίνεσθαι, ὥσπερ ἂν εἰ οἱ λίθοι, ἔξ ὅν τὸ θεάτρον εἰ τύχοι καὶ ἡ οἰκία σύγκειται, ἀναλυμέντων τῆς τε οἰκίας καὶ τοῦ θεάτρου ἔκαστος παρ' ἔκαστον παρακέιτο.

10 Τούτων τῶν ὑποτιθέντων τῆς μίζεως τρύπων ἐκάτερον ἐλέγχεις, οὕτως αὐτὸς τὸν ἀληθῆ ὑποτίθεται. κέχρηται δὲ πρὸς τὸν ἔλεγχον δύο ἀξιώ- 5 μασιν, ἐνὶ μὲν διτὶ ἔτερον τῆς συνθέσεως ἡ μίζης, ἑτέρῳ δὲ διτὶ [τὸ] πᾶν σῶμα ἐπ' ἄπειρον ἐστι διαιρετὸν καὶ ἀπλῶς πᾶν τὸ συνεχές, ὃν τὸ μὲν διτὶ τὸ συνεχές ἐπ' ἄπειρον διαιρετὸν ἔχει προαποδειγμένον ἐν τῇ Φυσικῇ, 15 τὸ δὲ διτὶ ἡ μίζης ἔτερον τῆς συνθέσεως ὡς ἀξιώματος κοινὸν καὶ πᾶσιν ὅμοιογούμενον ἐλαβεν. οὐδεὶς γάρ λέγει ἐπὶ τοῦ κράματος διτὶ σύγκειται δὲ οἶνος καὶ τὸ ὄντωρ, ἀλλ' διτὶ μέρικται καὶ κέκραται, οὐδὲ διτὶ ἡ οἰκία κρᾶσίς 20 ἐστι λίθων καὶ ξύλων καὶ τῶν λοιπῶν, ἀλλ' διτὶ σύνθεσις, ὡς ἀτε δὴ 10 εἰδότων ἡμῶν ἔτέραν οὖσαν τῆς συνθέσεως τὴν μίζην καὶ τὴν κρᾶσιν. 25 ἔκατέρῳ οὖν τῶν ἀξιωμάτων ἔκατέραν τῶν ὑποθέσεων ἀναιρεῖ, διὰ μὲν τοῦ λέγοντος ἐπ' ἄπειρον εἶναι πᾶν τὸ συνεχές διαιρετὸν ἀναιρεῖ διτὶ οὐκ ἔστιν ἡ μίζης τοιαύτη οἷαν ἔλεγον οἱ τῇ εἰς τὰ στοιχειωδέστερα ἀναλύσει, τουτέστι τὰ ἄτομα, καὶ τῇ τούτων οὐτινοσοῦν παρ' ὄτιοῦν παραθέσει τὴν μίζην γίνεσθαι λέγοντες, οἵτινές εἰσιν οἱ περὶ Δημόκριτον. εἰ γάρ ἐστι τὸ σῶμα ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν, ἀδύνατον ὄτιοῦν παρ' ὄτιοῦν μόριον κεῖσθαι· 15 δεῖ γάρ τὰ παρακείμενα ἀλλήλοις μόρια διαιρετὰ ὄντα οὐκ ἔχει ὄτιοῦν παρ' ὄτιοῦν μόριον κείμενον. διαιρεθέντος γάρ τοῦ μορίου εἰς τρία τὸ μεταβού τυῆμα εἰλικρινῶς ἐστι μὴ ἔχον ἑαυτῷ ἔτεροφυές παρακείμενον. ὥστε εἰ μὲν ἦν εἰς ἄτομα ἡ διαιρεσίς, ἀναστοιχειουμένων τῶν μιγνυμένων δυνατὸν ἦν ὄτιοῦν 30 μόριον παρ' ὄτιοῦν παρακεῖσθαι· ἐπειδὴ δὲ πᾶν τὸ συνεχές ἐπ' ἄπειρον ἐστι διαιρετόν, ἀδύνατον ἄρα ἐστὶν ὄτιοῦν μόριον παρ' ὄτιοῦν παρακεῖσθαι. καὶ ἄλλως εἰ δέδεικται διτὶ δεῖ τὴν μίζην μὴ φυείρομένων γίνεσθαι τῶν μιγνυμένων, ἀδύνατον ἄρα τῇ εἰς τὰ ἄτομα ἀναλύσει τὴν μίζην γίνεσθαι· 20 οὕτω γάρ ἀν φυείροιτο καὶ τὸ ὄντωρ μιγνύμενα· οὐδὲ γάρ ἐστιν

3 σύγκειται et οὕτω Za περικειμένων Z ὥσπερ GTa 5. 6 συντεθειμένων T
 6 περιεῖσθαι Z 7 et 8 τὸ θάτερον et τοῦ θατέρου R, ubi σύγκεινται 9 παρα-
 γέοιτο Z: παρακέοιτ' ἀν a 10 τῇς om. R τρόπον GRT 11 δυσὶν FZa
 11. 12 ἀξιώμα Z 12 τῇς om. Z τὸ delevit a (om. F) 13 διαιρετέον (i)
 14 ἄπειρον ἐστι Z Φυσικῇ] A 2 p. 185b 10 al. 16 λέγει R: λέγει διτὶ Z: om. GT:
 φησιν a 17 ὁ om. R οἰκεῖα R 21 πᾶν om. Z 23 οὐ τεῖνδες οὖν R
 25 μόριον om. a 27 ὄτιοῦν] διτὶ GT εἰς τὰ τρία Z 28 εἰλικρινῶς R:
 εἰλικρινές a 29. 30 ὄτιοῦν παρ' ὄτιοῦν μόριον Z: παρ' ὄτιοῦν διτὶοῦν μόριον a
 30. 31 ἐπειδὴ δὲ (ἐπεὶ δὲ Z)—παρακεῖσθαι RZ: om. GTa 31 φθείρητο a
 μιγνύμενον Z

ἐκάρτη γε σφιαρικὴ ἀπομονὸς πῦρ. δὲ τὸ οὐράνιον σωρείν. ὑψούσιος δὲ καὶ ἐπὶ 43^a
τοῦ ὅδοτος. ὅστε εἰ ἀναλύοιτο τὰ μιγνύμενα εἰς τὰ στοιχειωδέστερα,
φθειρόιτο ἄν. δεῖ δὲ τὴν μέσην ὅντων τινῶν εἶναι, οὐ φθειρομένων.

Οὗτοι μὲν οὖν διὰ τοῦ ἑνὸς τῶν ἀξιωμάτων τὴν μάκρην τῶν ὑποθέσεων
5 ἀνεῖλλεν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἔτεραν διὰ τοῦ ἔτερου ἀναιρεῖ ἀξιωματος. εἰ
γάρ ἔτερον συνθέσεως μέσης, οὐκ ἀν εἴη πρὸς τὴν αἰσθήσιν ἡ μέσης. εἰ γάρ
κατὰ μικρὸν εἴη παρακείμενα, ὅστε μὴ ὑποπίπτειν τῇ αἰσθήσει τὴν παρά-²⁵
θεσιν διὰ τὴν σμικρότητα, σύνθεσις ἀν εἴη καὶ παράθεσις, οὐ μέσης.
οὐδὲ γάρ διὰ τὸ μὴ ὄρασθαι διὰ τὴν σμικρότητα τὰ παρακείμενα μέσης ἀν
10 εἴη, ἀλλὰ διὰ τὸ παρακείσθαι καὶ μὴ κεκρᾶσθαι, καὶ μὴ τῇ αἰσθήσει
φαίνηται, οὐκ ἀν εἴη μέσης. ἀλλως τε εἰ πρὸς τὴν αἰσθήσιν ἡ μέσης, τὸ
αὐτὸν ἀλλως μὲν ἀν εἴη μεμιγμένον, τῷ μὴ ὅτεν ὄραντι, ἀλλως δέ, οἷον τῷ
Λυγκεῖ, οὐ μεμιγμένον, δεῖ διὰ τὴν τῶν ὄψεων ὀξύτητα καὶ κατὰ γῆς ὄραν
λέγεται. οὕτω δ' ἀν ἐν σχέσει τὸ εἶναι ἔχοι ἀν ἡ μέσης, οὐ φύσει, ὅπερ 30
15 ἀλογον· τὰ γάρ μεμιγμένα, καὶ μηδεὶς ἡ ὁ κρίνων, μεμιγμένα δηλονότι ἐστίν.

p. 328^a1 Ἀλλ' ἔστιν ὁστε διτοῦ παρ' διτοῦ εἶναι μόριον τῶν
μιγθέντων.

Ἡ δευτέρα ὑπόθεσις. δῆλον δὲ ὅτι τῷ ἀναλύεσθαι τὰ μιγνύμενα εἰς
τὰ στοιχειωδέστερα. τοιούτων ἀτέλειως. καὶ ἔκαστην ἔκαστην παρακείσθαι·
20 ἀλλως γάρ μέντον.

p. 328^a2 Λέγεται μὲν οὖν ἔκείνως, οἷον κριθὰς μεμιγθαι πυροῖς
καὶ τὰ ἔξης.

Παράδειγμα τοῦ πρώτου τρόπου τιθησι, τοῦ πρὸς τὴν αἰσθήσιν εἶναι
τὴν μέσην λέγοντος. δοκεῖ δὲ ὡς πρὸς τὸν δευτέρον τρόπον ταῦτα λέγειν, 25
25 διὰ τὸ εἰπεῖν διταν ἡτισοῦν παρ' ὄντινοῦ τεθῆ· τῇ γάρ αὐτῇ λέξει
ἔχρησατο, ἡ καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου τρόπου. οὐκ ἔστι δέ, ἀλλὰ πρὸς τὸν
πρῶτον ταῦτα λέγει. καὶ δῆλον ἔξιν φησι τὸ λέγεται μὲν οὖν ἔκείνως,
δηλονότι ὡς τὸ πρότερον, οὐχ ὡς τὸ προσεχές. εἰπε δὲ τὸ ἡτισοῦν
παρ' ὄντινοῦ, κριθὴ δηλονότι πρὸς πυρόν, ἵνα ἔκαστην κριθὴν πυρῷ τινι
30 ἐνὶ παρακείσθαι λάβωμεν, μὴ μέντοι κατὰ σωρείαν πολλὰς ἄμμα κριθὰς πολλοῖς
ἄμμα πυροῖς. ἀρμόσσει δὲ μᾶλλον τὸ ὑπόδειγμα τῷ δευτέρῳ τρόπῳ· ἐπὶ 40

1 σωρέα GT¹ 2 πρὸς τὰ στοιχειωδέστερα Z 7 κατὰ] καὶ τὰ R 8 περίθεσις
Z, ut mox περικείμενα sim. οὐ] ἡ GTa 12 μεμιγμένον] μιγνύμενον (G)a
ἀλλω δὲ οὐ. οἷον α 13 γλυκεῖ G¹T (corr. G²) 16 τὸ δὲ ἀλλ' α
εἶναι] ἔστι compend. R 18 διὰ τὴν δευτέραν ὑπόθεσιν φησι. δῆλον δὲ α τῷ]
τὸ Z 21 τὸ δὲ λέγεται α, qui μεμιγθαι πυροῖς om. 22 ἔκείνως R πυροῖς Z: πυρὸς
GT¹: πυροὺς RT² 24 δὲ om. Z 25 εἰτισοῦν R αὐτῇ] ταῦτα T
27 ἔκείνως RZ 28 ὡς priore loco RZ: πρὸς GTa οὐχ ὡς GT: οὐχ ὡς πρὸς RZ:
οὐ πρὸς α εἴτις οὖν R

γάρ τῶν διὰ λεπτομέρειαν ἀφανῶν (ώς ἐπὶ τῶν ἔηρίων, τῆς μίζεως τῶν 43^v ἀλεύρων τῶν ἐκ κριθῆς καὶ πυρῶν, καὶ ἄλλων τινῶν) οὐ πάντας ὅτιοῦν παρ' ὅτιοῦν τῶν μιχθέντων κεῖται, ἀλλ' ἐνδέχεται καὶ τινα φήματα παρακεῖσθαι ὁμοιόδη, οἷον κρίμινα ἢ ἄλλου εἴδους.

ἢ p. 328a3 Εἰ δ' ἐστὶ πᾶν σῶμα διαιρετόν, εἰπερ ἐστὶ καὶ σῶμα σώματι μικτόν, ὁμοιομερὲς ὅτιοῦν ἂν δέοι μέρος γίνεσθαι παρ' ὅτιοῦν.

'Εντεῦθεν ἀνασκευάζει τοὺς εἰρημένους δύο τῆς μίζεως τῷ ποτῷ. 52 κέχρηται δ' ὑποθετικῷ συλλογισμῷ τοιούτῳ· εἰ ἐστὶ πᾶν σῶμα σώματι 10 μικτόν, καὶ εἰ ἐστὶ τὸ σῶμα ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν, ἀκολουθήσει τὸ ὁμοιομερὲς ὅτιοῦν τοῦ μιγνυμένου γίνεσθαι μέρος. τὸ γάρ 'ὅτιοῦν ἂν δέοι ὁμοιομερὲς γίνεσθαι παρ' ὅτιοῦν' | ἵστον ἐστὶ τῷ 'πᾶν μέρος παντὶ ὁμοιο- 44^r μερὲς διφέλει ἔσεσθαι'. καὶ τὸ μὲν συνημμένον τοιοῦτον, οὐ τὸ ἡγούμενον, καθάπερ εἶπον, δύο ἐστὶν ἀξιώματα, τό τε ἐπ' ἄπειρον εἶναι τὸ σῶμα 15 διαιρετόν καὶ τὸ ἔτερον εἶναι τῆς συνθέσεως τὴν μίζιν. δυνάμει γάρ ἐμπεριέγεται ἐν τῷ εἰπερ ἐστὶ σῶμα σώματι μικτὸν 'ἔτερον δηλονότι τῆς συνθέσεως ἡ μίζις'. ἐν γάρ τῇ συνθέσει ἤτοι παραθέσει οὐχ ὅτιοῦν φτικοῦν παράκειται, διαιρετοῦ ὄντος ἐπ' ἄπειρον τοῦ σώματος. καὶ εἰ δὲ ὁμοιομερὲς ἀνάγκη εἶναι πᾶν μόριον τοῦ μιγνυμένου, οὐκ ἀγαθὸν εἶναι κατὰ 20 μικρὰ σύνθεσις εἴη ἡ μίζις, οὔτε ὅτιοῦν φτινοῦν παράκειται κατὰ τὴν εἰς τὰ ἀτομα ἀνάλυσιν· οὔτε γάρ διοικεῖται αἱ παρακείμεναι ἀτομοι, καὶ κεῖται ἐπ' ἄπειρον εἶναι τὸ σῶμα διαιρετόν. πόθεν δέ; θτὶ τῷ ἡγούμενῳ 25 ἔπειται τὸ ἐπόμενον, θτὶ εἰ ἔτερον τῆς συνθέσεως ἡ μίζις, ἡ δὲ σύνθεσις ἀνομοιομερῆ ἔχει τὰ μόρια, οὐκ ἀγαθὸν εἶχοι ἀνομοιομερῆ. διοικεῖται 30 ἄρα. ἀλλ' οὐτικαὶ ὁμοιομερῆ ὡς ἀγαθὸν εἶποιεν οἱ τὰ ἀτομα λέγοντες, ἐπεὶ γάρ τὰ σύνθετα ἐκ τῶν ἀτόμων μίγνυσθαι ἔλεγον (οὐ γάρ αὐτὰς τὰς ἀτόμους), μίγνυσθαι δὲ αὐτὰ τῇ εἰς τὰ ἀτομα ἀναλύσει καὶ παραθέσει οὐτινοσοῦν ἀτόμου παρ' ὅτιοῦν, εἶπον ἂν ὁμοιομερὲς τὸ δίλον, μέρη λέγοντες οὐ τὰς ἀτόμους (στοιχεῖα γάρ αὐται), ἀλλὰ τὰ συγκείμενα ἐξ αὐτῶν τοῦ 35 δίλου μόρια, ἐν οὓς πᾶσιν ὁμοία ἡ παράθεσις δρᾶται. θτὶ οὖν οὐχ οὗτως ὁμοιομερὲς τὸ μιγνύμενον, ἐκ τοῦ προειληφθαι θτὶ πᾶν σῶμα ἐπ' ἄπειρον 40 διαιρετὸν δῆλον, ἀλλ' θτὶ δεῖ καὶ ἐπ' ἄπειρον γινομένης τῆς διαιρέσεως πάντα τὰ μόρια ὁμοιομερῆ εὑρίσκεται. τὸ μὲν οὖν συνημμένον, ὥσπερ εἶπον, τοιοῦτον. ἡ δὲ πρόσληψις αὐτῷ γίνεται δυνάμει μὲν ἡ αὐτὴ τῷ

3 Φύγματα GRT 4 ὁμοιοιδῆ G²: ὁμοιόδη T 5 ἐστὶ καὶ] καὶ ἐστὶ a Ar. (καὶ om. Ar. codd. EFG); cf. v. 16 et p. 196,7 6 μικτὸν ὁμοιομερές, ὅτιοῦν a (ex ed. Ar.)
9 πᾶν et 10 τὸ (ante σῶμα) om. GTa 11 διτοιοῦν altero loco GT² fort. δέοι
(μέρος) 12 τῷ a: τὸ cett. 13 διφέλειν R τοιοῦτο a 15 ἐτέραν R τῇ
μίζιν τῆς συνθέσεως Z 17 ἤτοι] ἡ τῇ Z 20 εἴη] ἂν εἴη a 23 εἰ δὲ σύν-
θεσις R 24 ἔχοι] ἔχει Z¹ 27 δὲ om. add. T² 28 ἂν ὁμοιομερές a: ἀνομοιο-
μερές cett. 31 μιγνύμενον] λεγόμενον Z 34 αὐτῇ (G)a

ἥγουμένῳ τῷ ἐν τῷ συνημμένῳ, τῇ λέξει δὲ διάφορος. ἀντὶ γάρ τοῦ 44^ο προσλαβεῖν ἄλλα μήν ἐστι πᾶν σῶμα διαιρετὸν καὶ ἄλλο μίξεως σύνθεσις², προσλαμβάνει ἵσον δυνάμενον τὸ ἐπει δὲ οὐκ ἔστιν εἰς τὰ ἐλάχιστα διαιρεθῆναι, οὕτε σύνθεσις ταῦτὸν καὶ μίξις, ὥν τὸ ἐπει δὲ οὐκ 20 5 ἔστιν εἰς τὰ ἐλάχιστα διαιρεθῆναι ἵσον ἔστι τῷ ἐπει δὲ πᾶν σῶμα διαιρετόν, τὸ δὲ οὕτε σύνθεσις ταῦτὸν καὶ μίξις. τὸ παραληφθὲν ἐν τῷ ἥγουμένῳ διπερ δυνάμει περιεῖται, τῷ εἴπερ ἔστι καὶ σῶμα σώρατι μικτόν. τούτοις οὖν προσληφθεῖται ἀκόλουθον συμπέρασμα τὸ διμοιομερὲς εἶναι πάντῃ ἑαυτῷ τὸ μιγνύρενον. διπερ αὐτὸν μὲν 10 οὐ τέθεικε δι' ἄλλων δὲ αὐτὸν κατασκευάζει. διηλον γάρ, φησίν, ως οὕτε κατὰ μικρὰ σωρόμενα δεῖ τὰ μιγνύμενα φάναι μεμιγθαι³. σύν- 25 θεσις γάρ ἔστι καὶ οὐ κρᾶσις οὐδὲ μίξις, οὐδὲ ἔξει τὸν αὐτὸν λόγον τῷ διλφ τὸ μόριον. ταῦτα δὲ δεικτικά ἔστι τοῦ διμοιομερὲς εἶναι τὸ μιγνύμενον. τῇ γάρ ἀναιρέσει τοῦ ἀνομοιομερὲς τὸ διμοιομερὲς εἶναι 15 εἰσάγεται. ἀν δὲ ἡ κατὰ μικρὰ σύνθεσις ἡ μίξις, οὐδὲν συμβῆσεται τούτων· οὐ γάρ διμοιομερὲς τὸ διλφ. οὐδὲ ἔξει τὸν αὐτὸν λόγον τῷ διλφ τὸ μόριον, διπερ εἴπετο τῷ ἀξιώματι τῷ λέγοντι ἔτερον εἶναι σύνθεσιν μίξεως. εἰ δὲ μὴ ἔστι τὸ διλφ διμοιομερές, φαινομένη ἔστι καὶ οὐκ οὖσα κρᾶσις, καὶ διὰ τοῦτο τῷ Λυγκεῖ εἴη ἀν οὐ μεμιγμένον. 30

20 p. 328a15 Οὕτε τῇ διαιρέσει.

Κατὰ κοινοῦ τὸ 'οὐ μεμιγμένον'. ἐπὶ τὸν ἔτερον δὲ τρόπον μεταβέβηκεν, τὸν διτοῦν λέγοντα παρ'⁴ διτοῦν εἶναι τὴν μίξιν, δν καὶ αὐτὸν συμβαίνει γίνεσθαι τῇ κατὰ μικρὰ σύνθεσι. δεδομένου γάρ τοῦ ἐπ'⁵ ἄπειρον εἶναι τὸ σῶμα διαιρετόν, ἀδύνατον διτοῦν παρ'⁶ διτοῦν κεῖσθαι⁷. ἀδύνατον 25 γάρ εἰς ἀτομα διαιρεθῆναι τὸ συνεχές. ὕστε συμβῆσεται καὶ τοῦτον τῇ κατὰ μικρὰ παραμέσει γίνεσθαι, διπερ ἀτοπὸν πρὸς τῷ, ώς ἥδη εἴπον, καὶ 35 τῇ ἀναστογειώσει μὴ σφίζειν τὴν τῶν μιγνυμένων φύσιν, διπερ ἔδει.

p. 328a17 "Η οὖν οὐκ ἔστι μίξις, ἡ λεκτέον τοῦτο πᾶς ἐνδέχεται γενέσθαι πάλιν.

30 ⁸ Ην ἡ διλη τοῦ συλλογισμοῦ ἔφοδος τὸ 'εἰ ἔστι μίξις, διμοιομερῆ δεῖ εἶναι τὰ μόρια τοῦ μιγνυμένου'. οὗτοι οὖν τρόπων ὑποκειμένων μίξεως,

2 et 8 προλαβεῖν εἰ προληφθεῖσιν Z 7 τῷ seripsi: τὸ libri 12 γάρ ἔσται Ar.
οὐκ ἔξει R⁸ 14 εἶναι τὸ διμοιομερῆ⁹ 15. 16 εἰσάγεται. οὐδὲν δέ φησι συμβῆσεται τούτων,
ἄν ἡ κατὰ μικρὰ σύνθεσις ἡ μίξις. οὐ γάρ α 15 ἄν] ἡν GT 19 γλυκεῖ (ex λυγκεῖ) T²
20. 21 ἐν δὲ τῷ οὕτε τῇ διαιρέσει, κατὰ κοινοῦ ὑπακουστέον τὸ οὐ μεμιγμένον α 23 διδο-
μένου Za 26 τῷ GTZ 28 εἰτα ἐπάγει, ἡ οὖν α λίξις R πᾶς ἐν-
δέχεται τοῦτο Z 29 γίνεσθαι (G)a Arist. 30 ἡν γάρ ἡ διλη α δεῖ ex corr. R:
δὲ GT 31 μίξεων libri

ἀνήρητο ἐκάτερος, τῷ μηδέτερον δύνασθαι σφίζειν ὁμοιομερῆ τῶν μιγνυ- 44^τ
μένων τὰ μόρια. τούτου οὖν δειχθέντος, φησίν, ἀκολουθήσει τὸ η̄ μηδ̄
ὅλως εἶναι μίξις, η̄ ἔτερόν τινα εἶναι τρόπον μίξεως παρὰ τοὺς εἰρημένους. 40
τὸ δὲ πάλιν προσέμηκεν, διτὶ τὸ αὐτὸν τοῖς ἐπὶ τῶν πρώτων ἐποίησεν.
ὅ διελὼν γάρ τὰς προκαταβεβλημένας δόξας, αὐτὸς ἔδειξε πῶς ἔκαστον αὐτῶν
γίνεται.

p. 328^a 18 "Εστι δή, ως ἔφαμεν, τῶν ὄντων τὰ μὲν ποιητικὰ τὰ
δὲ οὐπὸ τούτων παθητικά.

'Ανελὼν τὰς ψευδεῖς περὶ μίξεως ὑπονοίας, καὶ βουλόμενος λοιπὸν 45
10 εἰπεῖν τί τέ ἐστιν η̄ μίξις καὶ πῶς γίνεται, ἀναμιμήσκει ἡμᾶς τῶν περὶ τοῦ
ποιεῖν καὶ πάσχειν εἰρημένων, διτὶ ταῦτα τῶν ποιούντων καὶ ἀντιπάσχει
ὅσα τῆς αὐτῆς ὅλης κοινωνεῖ ἀλλήλοις, ταῦτα δὲ τῶν ποιούντων οὐκ ἀντι-
πάσχει δσα μὴ κοινὴν ἔχει ὅλην. ἐπει οὖν τὰ μιγνύμενά ἔστι τὰ ποιοῦντα
καὶ πάσχοντα εἰς ἀλληλα, ποιεῖ δὲ καὶ πάσχει εἰς ἀλληλα τὰ δμόνια,
15 ταῦτα δὲ μιγνύονται ἀλλήλοις τὰ τῆς αὐτῆς ὅλης μετέχοντα. ὥστε τοῦτό
ἔστι μίξις, η̄ τῶν ὄμούλων εἰς ἀλληλα ποίησις. 50

p. 328^a 22 Τούτων μὲν οὖν οὐκ ἔστι μίξις· διὸ οὐδὲ η̄ ἱατρικὴ
ποιεῖ ὑγίειαν οὐδὲ η̄ ὑγίεια μιγνύμενη τοῖς σώμασιν.

Τούτων, φησί, τῶν μὴ ὄμούλων καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἀντιπασχόντων
20 ἐν τῷ ποιεῖν μίξις οὐκ ἔστι. καὶ διὰ τοῦτο, φησίν, οὔτε η̄ ἱατρικὴ
ποιοῦσα εἰς τὸ σῶμα μίγνυται αὐτῷ· οὐ γάρ ἐστιν ὄμόλος η̄ ἱατρικὴ
τῷ σώματι· ἐν ψυχῇ γάρ αἱ ἐπιστῆμαι. διὰ τοῦτο οὖν ὑγιάζουσα τὸ
σῶμα η̄ ἱατρικὴ οὐ μίγνυται αὐτῷ, εἴ γε μίγνυται τὰ ἀντιπάσχοντα ὑπ'
ἀλλήλων, ἀντιπάσχει δὲ τὰ δμόνια. ἔχει δὲ η̄ λέξις δύσκολήν τι. 'ἢ'
25 γάρ φησιν 'οὔτε η̄ ἱατρικὴ μιγνύμενη ποιεῖ ὑγίειαν, οὔτε πάλιν η̄ ὑγίεια
μιγνύμενή τοῖς σώμασι ποιεῖ ὑγίειαν'. η̄ οὖν | οὕτως ἀκουστέον 'διὸ 44^τ
οὐδὲ η̄ ἱατρικὴ ποιεῖ ὑγίειαν μιγνύμενη τοῖς σώμασιν, οὔτε η̄ ὑγίεια μίγνυται
τοῖς σώμασιν', ἵνα τὸ μιγνύμενη συλληγητικῷ τρόπῳ εἰρημένον ὑπάρχῃ.
οὐ μίγνυται δὲ δηλονότι η̄ ὑγίεια εἶδος οὖσα, εἴρηται δὲ διτὶ τὰ εἰδή οὐ
30 μίγνυται τοῖς ὑποκειμένοις· η̄ ὑγίειαν μὲν ποιοῦσαν ληψόμεθα τὸν τῆς

1 τὸ T	4 πρῶτον GT	7 δῆλον R	7. 8 τὰ δὲ οὐπότικα	10 τῶν ομ.
GT	13 ὅλην ἔχει Z	14 εἰς ἀλληλα priori loco om. Z	17 lemma om. hic	
a, qui pergit τούτων οὖν φησι		18 ὑγίειν et ὑγεία Z	19 μὴ om. GT	
τοῦτο] τούτων φησί G: τοῦτο] φησί T	μηδὲ]	μηδὲ GTa	20 φησίν om. GTa	
fort. οὐδὲ η̄	21 οὐ μίγνυται R	21. 23 οὐ γάρ—αὐτῷ om. Z	25 ὑγίειν	
itemque in proximis		26 η̄ εἰ T	27 οὐδὲ] fort. οὔτε	
ἱατρικὴ μιγνύμενη τοῖς σώμασιν ποιεῖ ὑγίειν Z		μίγνυται RZ: μιγνύμενη GTa	28 post	
μιγνύμενη addunt τοῖς σώμασιν GTa		ὑπάρχει R ¹ : ὑπάρχει Z		

νύγειας λόγον, γινομένην δὲ τὴν ἐν τῷ σώματι, ὡν οὐδετέρα μίγνυται τῷ 44^ν σώματι. η μὲν γάρ ἐν ψυχῇ τὸ εἶναι ἔχει, η δὲ εἰδός ἐστι τοῦ ὑπο- 5 κειμένου.

p. 328a23 Τῶν δὲ ποιητικῶν καὶ παθητικῶν ὅσα διαιρετά, πολλὰ 5 μὲν διάγοις καὶ μεγάλα μικροῖς συντιθέμενα οὐ ποιεῖ μίξιν.

Εἰπὼν τί τέ ἐστι μίξις καὶ τίνων, ὅτι ὅμοιλων, ἐπεὶ οὐ πάντα τὰ ὁμούλα 12 γίγνυται (οὐδὲ γάρ λίθος ἔνωφ μικτός), διὰ τοῦτο προσδιορίζεται ποιὰ τῶν ὅμοιλων ἐστὶ τὰ μιγνύμενα, ὅτι τὰ εὐδιαιρέτα. εὐδιαιρέτα δὲ λέγει τὰ εὐδόριστα, εὐδόριστα δὲ τὰ ὑγρά· ὥστε ὅσα τῶν ὅμοιλων ἐστὶν ὑγρά, ταῦτα 10 μίγνυται. πῶς δὲ τὰ ὑγρὰ μίγνυται ἐπάγει, ὅτι οὐχ ὡς ἔτυχεν ὅντα· οὐδὲ 15 γάρ τὸ τυχόν εἰς τὸ τυχόν ὑγρὸν ἐγγινόμενον ποιεῖ μίξιν. οὐδὲ γάρ εἰ στα- γῶν οἴνου, φησί, μυρίοις χοεῦσιν ὄδατος ἐμβληθῆ, μεμιγμένον ποιεῖ τὸ ὄδον· τῷ γάρ ὑπερβάλλειν τὴν τοῦ ὄδατος δύναμιν πάσχει μάνον 20 η σταγῶν τοῦ οἴνου ὑπ' αὐτοῦ, οὐκέτι δὲ ἰσχύει καὶ ἀντιδρᾶσαι εἰς αὐτό, 15 ἀλλὰ παθοῦσα μάνον η τοῦ οἴνου σταγῶν μεταβάλλει τὸ εἶδος, καὶ γίνεται φύρον καὶ γένεσις, οὐ μίξις. εἰ γάρ καὶ πεφύκασι τινα ποιεῖν εἰς ἀλληλα, ἀλλ' οὐχ ὡς ἔτυχεν ἔχοντα, ἀλλ' ἔχοντα καὶ ποσόν τι σύμμε- 25 τρον· δεῖται γάρ τὰ εἰδή καὶ ποσοῦ τινος, ἵνα συστῇ, ὡς αὐτὸς ἐν τῇ Φυσικῇ εἰπεν. ἐν οὖν τῇ σταγόνι εἰ καὶ ἐστι τὸ τοῦ οἴνου εἶδος, ἀλλ' 20 οὐκ ἐστι δυνάμει δραστήριος εἰς μυρίους χοᾶς ὄδατος. καὶ ἐξ ἀρχῆς μὲν δῆλον ὅτι μίξις τις γίνεται ἐν τῷ πλησιάζοντι μορίῳ, ὅταν δὲ ἐπὶ πολὺ διαιρεθῇ η σταγῶν καὶ ἀεὶ τῷ πλεῖστον εἶναι τὸ ἐμμιγνόμενον η ποιότης ἀμβλύνηται, τέλος καὶ παντελῶς μεταβάλλει. δεῖ οὖν τὰ μιγνύμενα, 25 φησίν, ἴσαζειν πως ταῖς δυνάμεσι. καὶ καλῶς εἰπε πως· οὐ γάρ πάντας 30 ἴσα δεῖ εἶναι, ἀλλὰ μὴ πολὺ τὸ ἔτερον ὑπερβάλλειν. ἴσαζουσῶν οὖν πως τῶν δυνάμεων κρατεῖ κατά τι ἔκατερον ἔκατέρου, οὐ μὴν πάντῃ φθείρει, ἀλλὰ τὰς ὑπερβολὰς κολάζει μάνον· καὶ οὕτως τὸ ὄδον γίνεται κοινόν τι ἀμφοῖν τῶν μιγέντων, οὐ μέντοι θάτερον αὐτῶν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐμβληθείσης σταγόνος. τὸ μὲν οὖν γενόμενον κοινὸν ἀμφοῖν, σφέζεται μέντοι δυνάμει ἔκατερον ἐν 35 τῷ μίγματι τὸν εἰρημένον τρόπον.

1 ὑγείας α: ὑγείας (sic) R: ὑγείας GTZ 4 διαιρετά GRTZ (cf. p. 200,19): εὐδαι-
ρετά α Arist. (item Philoponi libri v. 8 utrobique) 9 ὥστε om. T 10 οὐδὲ]

οὐ GT 11 γάρ alt. om. Z 11. 12 εἰσταγῶν R 12 ἐμβληθεῖη, μιγνύμενον α
19 Φυσικῇ] nescio ubi 20 ιντο ὕνακις χοᾶς (sic) GRT: χοᾶς Za 21 μίξις
γίνεται τις Z 22 διαιρεθῇ α καὶ ἀεὶ om. a τῷ] τὸ T πλοῖον R
23 ἀμβλύνηται R: ἀμβλύνεται Za et corr. T: ἀμβρύνεται GT¹ τέλος GRTZ: τελείως F:
τέλος δὲ α μεταβάλλῃ R 24 φησίν om. Z πῶς utrobique libri
25 τὸ θάτερον Z 26 φθείρειν T 27 κολάζειν GT οὕτω α 28 οὐ μέν
τι Z θάτερον GTa ως ἐπὶ α 29 γενόμενον α

p. 328a31 Φανερὸν οὖν ἐκ τούτων, δτι ταῦτά ἔστι μικτὰ ὅσα 44v
ἐνυντίωσιν ἔχει τῶν ποιούντων.

Δῆλον, φησίν, ἐκ τῶν εἰρημένων τίνα ἔστι τὰ μικτά, δτι ὅσα τῶν 30
ποιούντων καὶ πασχόντων ἐναντίωσιν ἔχει. τοῦτο δὲ εἴπει διὰ τὰ οὐράνια·
5 ποιεῖ γάρ καὶ ταῦτα εἰς τὰ τῇδε, ἀλλ' οὐκ ἔχει ἐναντίωσιν, διότι μηδὲ
κοινὴν ὅλην ἔχει. ὅσα οὖν τῶν ποιούντων καὶ πασχόντων ἐναντίωσιν ἔχει,
νῦρα ὄντα καὶ ἔξισάζοντά πως ταῖς δυνάμεσι, ταῦτά ἔστι τὰ ποιοῦντα καὶ
πάσχοντα.

p. 328a33 Καὶ μικρὰ τοῖς μικροῖς παρατιθέμενα μίγνυται μᾶλλον. 31

10 Δεῖξας δτι οὔτε κατὰ παράθεσιν ἡ μέσις οὔτε τῇ εἰς μικρὰ διαιρέσει, 41
νῦν φησιν δτι εἰ καὶ μὴ ἔστιν ἡ παράθεσις μέσις, συντελεῖ μέντοι εἰς τὴν
μίξιν ἡ εἰς μικρὰ διαιρέσις καὶ παράθεσις· εὐκολώτερον γάρ εἰς μικρὰ
διαιρεύεται τὰ μιγνύμενα. ὁδὸν γάρ, φησίν, τὸ μικρὸν ὑπὸ τοῦ
μικροῦ πείσεται μᾶλλον ἡ τὸ μέγα ὑπὸ τοῦ μεγάλου, τὸ δὲ πολύ, φησίν,
15 ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρονιώτερον πάσχει. δοκεῖ δὲ τοῦτο ἐκβαίνειν πως τὴν 45
ἀναλογίαν. διὰ τί γάρ μὴ ὥσπερ ὁ αὐτός ἔστι λόγος τοῦ μορίου πρὸς τὸ
μόριον, οὕτωσπερ ὁ τοῦ ὅλου πρὸς τὸ ὅλον, οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον
ὅμοιως πείσεται τὸ ὅλον ὑπὸ τοῦ ὅλου, ὥσπερ τὸ μόριον ὑπὸ τοῦ μορίου;
εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲν συμβάλλεται ἡ κατὰ μικρὰ διαιρέσις καὶ παράθεσις εἰς
20 τὴν θάττω μίξιν. ἀλλὰ καὶ μὴ διαιρεθῆ, τὸ ὅλον δὲ τῷ ὅλῳ παρακέν-
ται, οὐδὲν ἡττον μιγθήσονται πάσχοντα ὑπ' ἀλλήλων. καὶ ἀλλως εἰ αἱ
δυνάμεις δσφ ἀθροίωτεραι εἰσι, τοσούτῳ σφοδρότεραι καὶ ὑπερβαίνουσαι τὴν 50
τῶν μερῶν ἀναλογίαν, ὡς δείκνυται σαφῶς ἐπὶ τῶν ῥοπῶν (διαιρούμενα
γάρ τὰ βάρη οὐ σφέζει τὴν τοῦ ὅλου ἀναλογίαν, καὶ τοῦτο ἔστιν ἐπὶ τοῦ
25 χρυσοῦ σαφέστατον, ἀλλ' ἐνδέοντα βάρει τινὶ τοῦ ὅλου φαινονται τὰ μορία·
ὅμοιως πάλιν συντιθεμένων τῶν μερῶν βαρύτερον τὸ ὅλον τῆς τῶν μερῶν
ἀναλογίας φαίνεται· καὶ τὸ πῦρ δὲ δσφ ἀθροίωτερον, θερμότερον ἔστι,
διὸ ἐν καμίνῳ μεγάλῃ ῥιψὲν ἔύλον μέγα ἔξαπτεται ἀθρόως, οὐκ ἀν δὲ ἐν
30 ἡττον φλογὶ μικρότερον ἔύλον κατὰ ἀναλογίαν τοῦτο ἀν πάθοι), εἰ τοίνυν 45r
αἱ δυνάμεις δσφ εἰσὶν ἀθροίωτεραι, τοσούτῳ σφοδρότεραι, ἀκόλουθον τὸ
μᾶλλον μίγνυσθαι μὴ διηρημένα. φαμὲν δὲ πρὸς ταῦτα, δτι τὸ μὲν ἐπὶ¹
τοῦ πυρὸς παράδειγμα καὶ τοῦ ἔύλου, εἰκότως τὸ πλεῖον πῦρ μᾶλλον δρᾶ,

1 lemma om. hic, qui pergit δῆλον οὖν φησιν ἐκ τούτων GRTZ: om. Ar.
7. 8 τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα] immo τὰ μικτά 9 τοῖς RZ: δὲ τοῖς GT: δὲ a Arist.
περιτιθέμενα solito errore Z 10 οὔτε (priore loco) Za: οὐ GRT 12 γάρ
om. Z 13 μίγνυσθαι Z 15 πᾶς libri 17 οὕτω περ α 20 θάττον Z
τὸ ὅλον δὲ τῷ RZ: τὸ GT: ἀλλὰ τὸ ὅλον τῷ suppleverat α 24 βάρη] μέρη T
25 βάρη T φαίνεται Za 28 μεγάλ* T¹ ή ῥιψὲν α 29 ἔύλον T et
πάθη GT

διότι γένεσίς ἐστι καὶ φύορά· μόνως οὖν τοῦ πυρὸς ποιοῦντος καὶ μόνως 45π
πάσχοντος τοῦ ἔύλου εἰκότως δῆσφι ἀθροωτέρᾳ ἡ ποιητικὴ δύναμις μᾶλλον 5
δρᾶ, ἢ μηδ' ὅλως ἀντιπάσχουσα ὑπὸ τούτου εἰς δὲ καὶ δρᾶς ἡ ἀμυνότατα,
μᾶλλον δὲ καὶ αὐξομένη· φύορά γάρ καὶ γένεσις τὸ πρᾶγμα. τὸ δὲ ἐπὶ⁵
τῶν ῥοπῶν, οὐκ ἐναντίων ἐστὶ σύνοδος ἀλλ᾽ ὄμοιών, τὸ δὲ δύμοιον τῷ δύμοιψ
προσελθόντες συμπνεῖ μᾶλλον καὶ ζωτὶ τὸ ὅλον, διότι καὶ ἡ διαιρέσις εἰς
φύοράν μᾶλλον ἐπιτηδειότερον ποιεῖ τὸ διαιρούμενον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρῳ·
εἰκότως οὖν καὶ ἡ ἔνωσις ζωτὶ μᾶλλον. ταῦτα μὲν οὕτως. ἐπὶ μέντοι 10
τῶν μιγνυμένων, ἐπειδὴ ἴσοτίμως ἀντιδρῶσιν εἰς ἄλληλα τὰ μιγνύμενα,
10 δρῶσι δὲ εἰς ἄλληλα ἀπτόμενα ἀλλήλων, ἀπτονται δὲ μᾶλλον διαιρεθέντα
(ἀθρόα γάρ ὅντα πολὺ ἔχει τὸ βάθος), εἰκότως ἄρα διαιρεθέντα μᾶλλον
μίγνυται, διότι καὶ μᾶλλον ποιεῖ καὶ πάσχει. τοῦτο δὲ διότι καὶ μᾶλλον
διπετεῖται· καὶ γάρ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὸ αὐτὸν ἔύλον θάττον ἀν ἔπαθε διαιρεθέν,
ἐπειδὴ καὶ μᾶλλον ὠμίλει τὰ μόρια αὐτοῦ τῷ πυρί. ὅστε ἐπὶ τῶν μιγνυ-
15 μένων, ἐπειδὴ δεῖ ἀμφότερα παθεῖν, δεῖ ἀμφότερα διαιρεθῆναι εἰς τὸ θάττον 15
παθεῖν· τὸ γάρ πάσχον διαιρούμενον θάττον πάσχει· καλῶς ὅρα εἴρηται,
ὅτι διαιρεθέντα τὰ μιγνύμενα καὶ κατὰ μικρὰ παρακείμενα μᾶλλον μίγνυται.

p. 328a35 Διὸ τὰ εὑόριστα τῶν διαιρετῶν καὶ παθητικῶν μικτά.

“Ἄπειροι πρότεροι εἶπε “διαιρετά” νῦν φῆσιν εὑόριστα. Εἴτεν δὲ γάρ ον
20 διτι καὶ ἀνωτέρω “διαιρετά” τὰ εὑόριστα ἔλεγεν. τῶν οὖν διαιρετῶν τὰ
εὑόριστα (ταῦτα δέ ἐστι τὰ ὄγρα· ὁ γάρ λίθος διαιρετὸς μέν, οὐκ εὑόριστος
δέ), ταῦτα ἐστὶ μικτά, διότι διαιρεῖται ῥαδίως, τὰ δὲ διαιρούμενα μᾶλλον
μίγνυσθαι ἐλέγομεν.

20

p. 328b2 Τοῦτο γάρ ἦν τὸ εὑορίστωφ εἶναι.

25 Οὗτός ἐστι, φησέν, ὁ τοῦ εὑορίστου λόγος, τὸ εὑδιαιρέτον εἶναι.
εὑόριστον γάρ ἐστι τὸ ῥαδίως τῷ περιέχοντι ὄριζόμενον, τοιοῦτον δὲ τὸ
εὑδιαιρέτον, οἷον τὸ ὄγρον· τὸ γάρ σκληρὸν οὐκ εὑόριστον.

p. 328b3 Εὑόριστον γάρ μάλιστα τὸ ὄγρὸν τῶν διαιρετῶν, ἀν μὴ
γλίσχρον ἦ.

30 “Ἐπερον προσδιορισμὸν προσέθηκεν, οὗτι οὖν πᾶν ὄγρὸν μικτόν, ἀλλὰ

1 φύορᾶ a 2 ὅσα Z 3 ἡ a 4 γάρ om. Z 6 προελθόν GTa
συμπνοι GT¹: συμπλεῖ R¹ 5 ζωτίτο ὅλον. a 7 μὲν οὖν οὕτως GR 9 ίσο-
τόμως T 10 ἐπεὶ Z 11 δεῖ (post ἐπειδὴ) om. a, qui mox παθεῖν δεῖ,
ἀμφότερα (δεῖ) διαιρεθῆναι 12 οὗτοι τὰ Z 13 om. hic lemmate pergit ἀ δὲ πρό-
τερον εἶπε a 14 πρότερον κτλ.] p. 328a24; cf. supra 198,4 15 21 δέ] γάρ Z
24 om. lemm. pergit οὗτος οὖν ἐστι φῆσιν a 16 τοῦτο GT: τούτῳ RZ 17 τὸ R²
26 τοιοῦτο a 18 om. lemm. pergit καὶ ἔπερον δὲ προσδιορισμὸν προστέθησιν a
μᾶλιστα et ἀν RZ: μᾶλλον et ἐὰν GT

τὸ μὴ γλίσχρον. γλίσχρον δὲ ἔλαιον ἵεδος ὑγρὰ πίπτα καὶ ὅσα τοιαῦτα· διὰ 45· γάρ τὴν γλισχρότητα ταῦτα καὶ τὴν εὐτονίαν δυσδιαιρετά ἐστι καὶ δυσδιαιρέστα, καὶ περιολισθαίνει αὐτοῖς τὰ ἐπιχεύμενα καὶ οὐκ ἐν τῷ βάθει χωρεῖ, διὸ οὐδὲ μήνυται. ηττον γάρ ἐστιν εὐόριστα τῶν μὴ γλίσχρων, διόπερ 25· 5 καὶ συνιόντα μήνυται μὲν οὐδαμῶς, μόνον δὲ τὸν ὅγκον πλείσια ἐποίησεν.

p. 328v6 "Οταν δὲ η̄ θάτερον μόνον παθητικὸν η̄ σφόδρα, τὸ δὲ πάμπαν η̄ ηρέμα.

"Οταν, φησί, τὸ ἔτερον ὑπὸ τοῦ ἔτερου παθητικὸν η̄ μόνον, μηκέτι δὲ καὶ θάτερον ὑπὸ τοῦ ἔτερου, η̄ τὸ μὲν σφόδρα καὶ ὁρδίως πάσχει, τὸ 10 δὲ μὴ ὁρδίως καὶ ηρέμα, ἐπὶ τούτων φησὶν ἐν τῇ μίζει μηκέτι τὰ συναμφότερα μείζω τὸν ὅγκον ποιεῖν θάτερον, η̄ εἰ καὶ γένοιτο τις προσθήκη, δλίγη, ὡς τοῦ πλείσιος ἀναλισκομένου, δπερ συμβαίνειν φησὶ περὶ τὸν 30· πασσίτερον καὶ τὸν χαλκόν· δέριος γάρ ὧν ὁ κασσίτερος καὶ πλήρης ἀέρος καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὴν τούτου μεταβολήν, πᾶς ἔξατμιζεται τε καὶ 15· 15· ἔξεροισται θερμαινόμενος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐν τῇ πρὸς τὸν χαλκὸν μίζει, καὶ μόνον χρώνυμα τὸν χαλκόν. οὐ μέντοι καὶ τῷ ποσῷ τοι προστιθησι. μήποτε δὲ οὐδὲ θλως ἐστὶ μίζει τοῦ καττιτέρου πρὸς τὸν χαλκόν, ἀλλὰ παράθεσις καὶ κόλλησις· οὐδὲ γάρ ὑγρῷ ὄντι τῷ χαλκῷ μήνυται οὐδὲ δι' θλῆς αὐτοῦ χρωστεῖ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐπιφάνειαν χρώνυμασιν. ἔσικεν 20· 20· οὖν μᾶλλον εἶδει τινὶ ὁ καττιτέρος ἐν ὑποκειμένῳ τῷ χαλκῷ, ὡς καὶ αὐτὸς προσήκει λέξει.

p. 328v8 "Ενια γάρ φελλίζεται πρὸς ἄλληλα τῶν ὄντων καὶ ἐπαμφοτερίζει.

'Ἐπει οἱ φελλίζοντες καὶ διαλέγονται πως καὶ οὐ διαλέγονται, τῷ 46· 25· ἀδιαρθρώτως προφέρειν τοὺς λόγους, τοιαῦτα δέ ἐστι, φησί, τινὰ καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἀμυδρὰν καὶ ἀσαφῆ καὶ ἀδιάρθρωτον τὴν μίζειν ἔχοντα, τρόπον μέν τινα μιγνύμενα, τρόπον δὲ μή. εἰπὼν δὲ δι τοι εἴνια φελλίζεται πρὸς ἄλληλα τῶν ὄντων καὶ ἐπαμφοτερίζει, τοῦτο ἔξηγήσατο διὰ τοῦ φαίνεται γάρ καὶ μικτὰ ηρέμα, καὶ ὡς θάτερον μὲν δεκ- 50· 30· τικὸν θάτερον δὲ εἶδος. οὐδὲν καττιτέρος τρόπον μέν τινα εἶδός τι

1 ὑγρὰ om. (G)a; at cf. p. 220,23

ὅσα] ἀλλα Z

3 περιολισθέντει T

6 om. lemm. pergit ὅταν δέ φησι τὸ ἔτερον α 7 η̄ RZ (cf. Ar. codd.): om. GT

9 post ἔτερου iterant παθητικὸν η̄ (sic in iteratis) μόνον, μηκέτι — ἔτερου GT

11 μείζω FZa: μείζον cett. 12 ὀλίγη (πάνυ ἐστιν) α φασὶ α 13. 17. 20 κατίτ-

τερον, κατίττερος κατίττερον, κατίττερος (item 30 et 202,3) α 14 πᾶς R: ante πᾶς distinguit a, ubi nihil adn. ex cett. 16 sq. σημείωσαν) ὅτι βάπτεται ὁ χαλκὸς ὑπὸ

τοῦ καστέρου mrg. R 25 δέ ἐστι RZ (et V): δέ GT: om. a: equidem δέ deleverim (τοιαῦτα φησὶν ὅτι τινὰ F) 27 δέ μῆ] δέ τινα μῆ α 29 γάρ πως Arist.

καὶ πάθος ἔστι τοῦ χαλκοῦ, ἐξατμιζόμενος ἐν τῇ μίξει καὶ μόνον χρωματ- 45^c
τίζων τὸν χαλκόν, οὐκ ἦν δὲ τὰ πάθη μικτὰ τοῖς ὑποκειμένοις, οὐ μὴν
παντάπασι τοιοῦτος ὁ καττίτερος. διὸ καὶ εἶπε τὸ φελλίζεται καὶ τὸ
ἐπαμφοτερίζει· γίνεται γάρ τις ὀλέγη τοῦ ὑποκειμένου αὐξῆσις, ὅπερ οὐκ
5 ἔστιν ἐπὶ τῶν εἰδῶν. ὅμοια δὲ γίνεται ἡ μίξις καὶ ἐπὶ τῆς τέφρας καὶ
τοῦ ὄδατος. καὶ γάρ ἐπ’ ἐκείνων σχεδὸν μόνον | χρωματίζεται τὸ ὄδωρ 45^v
ὑπὸ τῆς τέφρας, αὔξεται δὲ ἐπ’ ὀλέγην· γίνεται γάρ τις τῆς τέφρας ἐν τῷ
ὄδατι αὐξῆσις.

p. 328^b14 Φανερὸν τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ δτι ἔστι μίξις.

10 Τούτεστιν ὅτι ἐν ὑπάρχει ἔστι καὶ οὐχ, ὡς τινες ἐνόμιζον, φαινομένη
μόνον ἔστιν οὐκ οὖσα δέ. καὶ τί ἔστιν. αὐτὸς ἐφεξῆς ὅρίζεται τί ἔστιν
ἡ μίξις, ὅτι “τῶν μικτῶν ἀλλοιωθέντων ἔνωσις”, κατὰ ποιότητα ὄντων
παθητικῶν καὶ ποιητικῶν, οὐδετέρου μὲν κατ’ ἐνέργειαν ἔτι μένοντος τοῦ
αὐτοῦ, δυνάμει δὲ ἀμφοτέρων. καὶ διὰ τί. διὰ τὸ κοινὴν ὅλην ὑποβε-
15 βλῆσθαι τοῖς μιγνυμένοις, καὶ εἴναι ἐπ’ ἵσης ποιητικὰ καὶ παθητικὰ ὑπ’
ἀλλήλων. καὶ ποῖα μικτὰ τῶν ὄντων. ὅτι οὔτε τὰ στερεὰ οὔτε πάντα
τὰ ὄγρα, ἀλλ’ ὅστιν εὑρίστα καὶ εὐδιαιρέστα, μὴ ὄντα γλίσχρα μηδὲ
περιολισθαίνοντα ἐν τῇ διαιρέσει.

p. 328^b17 Ταῦτα γάρ οὔτε ἐφύπάρθαι ἀνάγκη μεμιγμένα οὔτε ἔτι
20 τὰ αὐτὰ ἀπλῶς είναι.

Οὐ γάρ ἔστι φυσικὰ ἡ μίξις, μένει δὲ ἀμφοτέρα δυνάμει μὲν ἀπερ ἦν πρὶν
μιγθῆναι, ἐνεργείᾳ δὲ οὐ, ἀλλὰ κεκολασμένας ἔχοντα τὰς ἰδίας ποιότητας, 10
δεόμενα δὲ προσθήκης ἐκάτερον κατὰ τὴν οἰκείαν ποιότητα εἰς τὸ κατ’
ἐνέργειαν γενέσθαι ὅπερ ἦν, οὐ μέντοι ὄλοκλήρου μεταβολῆς· ἡ γάρ τοιαύτη
25 γένεσίς ἔστι καὶ φυσικά, οὐχὶ δὲ μίξις.

p. 328^b19 Οὔτε σύνθεσιν είναι τὴν μίξιν αὐτῶν, οὔτε πρὸς τὴν
αἴσθησιν.

* * * ποιοῦντα καὶ τὸν ὄτιον μόριον παρ’ ὄτιον τίθεσθαι λέγοντα.

5 ἥ] καὶ ἥ Z 6 μόνων R τὸ ὄδωρ om. a 7. 8 τῆς τέφρας ἐν τῷ ὄδατι
αὐξῆσις receperi ex V: καὶ οὖστα τῆς τέφρας ἐν τῷ ὄδατι cett. 9 φανερὸν οὖν φησι καὶ
ὅτι a 10 ὅτι RZ: om. GTa ἐνυπάρχει a 11 οὐκ οὖσα δέ] καὶ οὐκ οὖσα a
ὅρίζεται γάρ αὐτὸς ἐφεξῆς τί a 13 ποιητικῶν καὶ παθητικῶν FR 15 παθητικὰ
καὶ ποιητικὰ GTa ἐπίσης libri 16 τῶν ὄντων om. a 17 ὅσον GT
καὶ διαιρέτα (sic?) GT 19 om. lemm. pergit τὰ γάρ τοιαῦτα φησὶν οὐκ ἐφύπάρθαι
ἀνάγκη, οὐ γάρ ἔστι φυσικά a 20 ζεθαρται TZ 22 [ἰδιαῖς] οἰκείας Z 23 δεό-
μενον R 24 μεταβολῆς a: μεταβολῆς GTRZ 26. 203,2 οὐδὲ σύνθεσις φησὶν ἡ μίξις
αὐτῶν, ὥστε ὄτιον μόριον παρ’ ὄτιον τίθεσθαι. οὐδὲ πρὸς αἴσθησιν ἥγουν αἰσθητὴν δεῖ
ποιεῖν αὐτὴν, εἰπών δὲ μικτὸν είναι a 28 lacunam ante ποιοῦντα signavi: κατὰ τὸν
λόγον ποιοῦντα S

p. 328b21 Ήρὸς ὄμώνυμον γάρ τὸ μικτόν.

45v

Εἰπὼν μικτὸν εἶναι δὲ ἀν εὐδόριστον δὲ παθητικὸν εἴη καὶ ποιητικὸν καὶ τοιούτῳ μικτὸν ὄποιόν ἐστιν αὐτό, ἐπήγαγε πρὸς ὄμώνυμον γάρ τὸ μικτόν, τὸ ὄμώνυμον ἀντὶ τοῦ 'συνώνυμον' θείς, ἡ δὲ χρῆσις 15 αὐτῷ συνήθης. εἰ γάρ ἀμφότερα εὐδόριστα καὶ ὑπὸ ἀλλήλων παθητικά, συνώνυμά ἐστι δηλονότι κατὰ τοῦτο. μικτά τε γάρ ἀμφω καὶ τὸν λόγον ἔχοντα τοῦ μικτοῦ.

p. 328b22 'Η δὲ μίξις τῶν μικτῶν ἀλλοιωθεῖτων ἔνωσις.

Τουτέστι δι’ ἀλλοιώσεως ἔνωσις. διταν γάρ ἀλλοιωθῆ τὰ μιγνύμενα 10 οὗτως ὡς τὸ ἔξ αὐτῶν ἐν τι ὄμοιομερὲς ὅλον γενέσθαι, τότε ἥνωται. καὶ δὲ λόγος ἂν οὗτος εἴη μίξεως 'ἔνωσις τῶν μικτῶν δι’ ἀλλοιώσεως', ὡς πῆ 20 μὲν σφίζεσθαι τὰ μιγνύμενα πηῇ δὲ φθείρεσθαι, ἐνεργείᾳ μὲν οὐκ ὅντα τοιαῦτα, ὡς εἱρηται, ἀλλὰ κεκολασμένα ἐφθύρθαι δοκεῖ, μηκέτι τὴν ἀκρότητα τοῦ τοιούτου σφίζοντα εἰδούς, τῷ δὲ μὴ καθ’ ὅλας αὐτὰς μεταβεβλητού 15 κέναι τὰς ποιότητας, ἀλλ’ ἔνωσιν ὑπομεῖναι τούτων, ταύτη ὑπομένει καὶ σφίζεται.

3 τοιούτῳ Ar.: τοιοῦτο RZa: τοιοῦτον GT 4 τὸ (ante ὄμώνυμον)] τὴν Z
 7 ἔχοντα RZ: ἔσχατον GT: ἔχει τὸν α 8 τελευταῖον ἐπάγει ὅτι ἡ μίξις τῶν α
 10. 11 ἥνωτε. καὶ λόγος ἂν α 14 αὐτὰς libri 16 τέλος τῆς ἐξηγήσεως τοῦ πρώτου
 τῶν περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς Z

ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΟΙΟΥ^{45v}
ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΑΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΣΥΝΟΤΣΙΩΝ ΑΜΜΩΝΙΟΥ²⁵
ΤΟΥ ΕΡΜΕΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΙΝΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΠΙΣΤΑΣΕΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΦΘΟΡΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ.

5 * * * ἀπλῆν μὲν γένεσιν καλῶν τὴν τῆς κυριωτέρας καὶ χρείττονος³³
οὐσίας γένεσιν, οἷον πυρός, τινὰ δὲ γένεσιν τὴν τῆς χείρονος, οἷον γῆς. τὸ
οὐσίας πῦρ, διτὶ κατὰ μεταβολὴν τοῦ εἰδούς τοῦ οὐσιώδους. τὸ δὲ διὰ τίνα³³
αἰτίαν, δόστι κοινὴ ὅλη αὐτοῖς ὑποβέβληται, τρεπτή οὖσα καὶ τῶν ἐναντίων
δεκτική, καὶ τίνα ἔχει διαφορὰν αὐτῶν. λείπει τὸ ‘έκάτερον’,
10 τουτέστι τίνα ἔχει ἔκατερον αὐτῶν πρὸς ἄλληλα διαφοράν.

p. 328v31 Λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι περὶ τὰ καλούμενα στοιχεῖα τῶν
σωμάτων.

“Η τὴν πτῶσιν χρὴ ἐναλλάξαντα λέγειν ‘λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι περὶ⁴⁰
τῶν καλουμένων στοιχείων’, [ἔστι καὶ παρ’ Ομήρῳ
15 οἱ δὲ δύο σκόπελοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὑρὸν ἴκανει
ἀντὶ τοῦ ‘τῶν δὲ δύο σκοπέλων ὁ μὲν οὐρανὸν εὑρὸν ἴκανει’] ἢ προσυ-
πακοῦσαι ἔξωθεν χρὴ τὸ ‘πῶς ἔστιν ἐν αὐτοῖς γένεσις καὶ φύσις’, ἵν’ ἢ
συνεχῆς ὁ λόγος τοῖς προειρημένοις. ἔστι γάρ ἄπας ὁ λόγος ἀνωθεν ἀν-

I tit. σγόδια καὶ ἀποσημειώσεις ἐκ τῶν συνουσιῶν ἀμμωνίου τοῦ ἔρμείου εἰς [τὸν πρῶτον
deleita] τὸ δεύτερον τῶν περὶ γενέσεως καὶ φύσιος ἀριστοτελούς R: om. Z 2 ἀποσημειώ-
σης a 3 τινων G: καὶ τινων Ta 5 lemma περὶ μὲν οὖν μίζεως—τῶν σωμάτων
(Ar. p. 328v26—32) praeponit a καλεῖ coni. a: satius duxi lacunam indieare
5. 6 τὴν τῆς οὐσίας τῆς κυριωτέρας καὶ χρείττονος γένεσιν Z 7 διά τινα GT 8 ἀπο-
βέβληται G 9 ἐν δὲ τῷ καὶ τίνα a 11 λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι] ἐν δὲ τῷ a
13. 14 πῶς—στοιχείων om. Z 14 τὰ καλούμενα στοιχεῖα τῶν σωμάτων primitus R
14. 16 ἔστι καὶ—ἴκανει delevi 14 ἔστι καὶ παρ’ οὐράρηφ R: ἔστι (οἷον ἔστι a) καὶ τῷ
(τὸ om. a) παρ’ οὐράρηφ GTa: καὶ ἐν οὐράρηφ ἔστι Z Οὐράρηφ μ 73 15 σκόπελοι T
εὑρὸν οὐρανὸν Z 16 ἀντὶ—ἴκανει om. GT τοῦ a: τῶν τούτων RZ δὲ RZ.
om. a 18 τῷ προειρημένῳ Z ὁ λόγος ἄπας Z

λαβοῦσι τοιοῦτος. εἴρηται, φησίν, ήμιν ἥδη καθόλου ἐν τοῖς κατὰ φύσιν 45
 μεταβάλλοντι πῶς ὑπάρχει ἀφή καὶ μίξις καὶ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν,
 εἴρηται δέ, φησί, περὶ γενέσεως καὶ φυλοῦ τίνος ἔστι καθόλου, ἐφεξῆς
 δὲ λοιπὸν μετὰ τὸν καθόλου περὶ αὐτῶν λόγον θεωρητέον πῶς περὶ τὰ 45
 5 καλούμενα στοιχεῖα ἔστι ταῦτα, τουτέστι πῶς ὑπάρχει τοῖς στοιχείοις ἡ
 γένεσις καὶ ἡ φυλοῦ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ εἰρημένα. καλούμενα δὲ εἶπε,
 διότι οὐκ αὐτὸς ἔθετο αὐτοῖς τούνομα, ἀλλ' ἐν τῇ συνηθείᾳ περιφέρεται.
 οὐδὲ γάρ κυρίως ταῦτα στοιχεῖα ὄνομαζεται, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ
 στοιχεῖα λέγεται τὰ πρώτιστα ταῦτα καὶ ἀπλούστατα καὶ ἀσύνθετα, λέγω δὲ
 10 τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα, οὕτως καὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων κυρίως
 στοιχεῖα ἢν λέγοιντο τὰ πρώτιστα καὶ ἀπλούστατα· ταῦτα δέ ἔστιν ὅλη
 καὶ εἰδος. ἡ καλούμενα αὐτὰ εἶπεν, ὡς μήπω ἀποδεῖται γένεσιν τοῦ ταῦτα 50
 εἰναι τὰ ὅλης λόγῳ ὄντοκείμενα τοῖς συνθέτοις πᾶσι σώμασι τοῖς ἐν γένεσει
 καὶ φυλοῦ· τοῦτο γάρ ἔστι τὸ προκείμενον αὐτῷ κατὰ τὸ παρόν, διδάξαι
 15 τε τὸν τρόπον τῆς ἐξ ὀλλήλων γενέσεως καὶ ἀποδεῖξαι ὅτι ταῦτα μόνα ἔστι
 καὶ τοισάντα τὰ ὄντοκαζόμενα, ἐξ ὧν πάντα τὰ ἐν γένεσει καὶ φυλοῦ 46^τ
 σύγκειται.

p. 328b32 Γένεσις μὲν γάρ καὶ φυλοῦ πάσαις ταῖς φύσει συνε-
 στώσαις οὐσίαις οὐκ ἀνευ τῶν αἰσθητῶν σωμάτων.

20 Μέλλων διαλεχθῆναι περὶ στοιχείων καὶ τῆς εἰς ἄλληλα αὐτῶν μετα-
 βολῆς, δείκνυσιν ὅτι οὔτε ταῦτα οὔτε τούτων τί ἔστι τὸ ὄντοκείμενον τῶν 5
 ἐν γένεσει καὶ φυλοῦ, ὥσπερ φῶντο τινες ὧν καὶ τὰς δόξας ἐκτίθεται·
 ἀρχαὶ γάρ κυρίως καὶ στοιχεῖα πρῶτα τῶν ἐν γένεσει καὶ φυλοῦ ἡ ὅλη
 ἔστι καὶ τὸ εἰδος, ἐξ ὧν καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ καλούμενα στοιχεῖα σύγκειται,
 25 καὶ ἐν αὐτοῖς ἔστι γένεσις καὶ φυλοῦ. εἰ δὲ τῶν γινομένων καὶ φυερο-
 μένων ἔστι καὶ αὐτά, δῆλον ὡς οὐκ ἢν εἴη πάντων τῶν ἐν γένεσει καὶ
 φυλοῦ στοιχεῖα, ἀλλ' ἡ ὅλη καὶ τὸ εἰδος, ἀπέρ καὶ τούτων καὶ πάντων
 τῶν ἐν γένεσει καὶ φυλοῦ κοινὰ ὑπάρχει. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν διδασκα- 10
 λίαν ταῖς τοιαύτη τις. ὁ δέ φησι τὸ ῥητόν, τοιοῦτόν ἔστιν. ἐπειδή,
 30 φησίν, ἡ γένεσις καὶ ἡ φυλοῦ πασῶν τῶν φυσικῶν οὐσιῶν οὐκ ἀνευ αἰσθη-
 τῶν ἔστι σωμάτων, ἀλλ' ἀεὶ ἐν τούτοις, εὐλογον ἢν εἴη τὸν ἀρχάς
 ζητοῦντα τῶν γινομένων καὶ φυερομένων, τῶν αἰσθητῶν σωμάτων ζητεῖν
 τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ στοιχεῖα· ἐν τούτοις γάρ τὰ γινόμενα καὶ φυερόμενα.
 ὅρα δὲ ὅπως ἀσφαλῶς οὐκ εἴρηκεν ὅτι πάντα τὰ γινόμενα καὶ φυερόμενα

3 φησι καὶ περὶ α 4 τὸν] τῶν Z 6 δὲ εἶπε RZ: om. GT: δέ φησι α
 7 οὐκ — ἀλλ' om. GTa 7 ἔθετο αὐτοῖς R: αὐτοῖς 7 ἔθετο Z 10 τούνομα R: τὸ
 ὄνομα Z 9 συνηθείᾳ οὕτω περιφέρεται GTa 9 λέγεται] λέγω Z 10 οὕτω α

τῶν] τὰ Z 11 ἢν λέγοιτο Z: ἢν λέγεται GTa 12 ἀποδεῖται γένενα Z
 13 σώματα Z 20 διελεγγθῆναι G: διελεγγθῆναι T¹ 23 ἀρχὴ GT 25 φυλοῦ α
 29 τοιαύτη τις ἔστιν Za 34 καὶ φυερόμενα om. R

αἰσθητὰ σώματά εἰσιν, ὅπερ ἄν τις ἀσκεπτότερον ὑπάπτευσεν, οἱόμενος 46· τὰ μὲν γινόμενα καὶ φύειρόμενα αἰσθητὰ εἶναι ἔξι ἀνάγκης σώματα, μὴ 16· μὴν πάντως τὰ αἰσθητὰ σώματα καὶ γενητὰ εἶναι καὶ φύαρτά, καθάπερ τὰ οὐράνια· ἀλλ’ ἀκριβέστερον αὐτὸν θεωρήσας, ἵνα μὴ τις προφέροι τὰς 20· ἡ φυσικὰς δυνάμεις, αἵτινες φυσικάί τέ εἰσιν οὖσαι καὶ γίνονται καὶ φύειρονται, οὐδὲ μὴν καὶ σώματά εἰσιν αἰσθητά, ἀληθέστατά τε ἄμα καὶ ἀσφαλέστατα· τὸν λόγον προηγαγε, φάσκων μὴ ἄνευ τῶν αἰσθητῶν σωμάτων ταῖς φύσει συνεστάσαις οὖσαίς ὑπάρχειν γένεσιν καὶ φύοράν. αἱ γὰρ 25· φυσικαὶ δυνάμεις οὖσαι τινὲς οὖσαι καὶ αὐταῖς, εἰ καὶ μὴ σώματά εἰσιν, 10· ἀλλ’ οὖν ἐν σώμασι τὸ εἶναι ἔχουσαι ἐν αὐτοῖς γεννῶνται καὶ φύειρονται· οὐκ ἄρα ἄνευ τούτων φύορᾶς καὶ γένεσεως μετεικήγασιν. εἰ δὲ ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει ἐν τοῖς περὶ κινήσεως λόγοις εἴπεν ὁ Ἀριστοτέλης τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ τὰς ζωὰς τὰς ἐν τοῖς φυσικοῖς σώμασιν μὴ ἔχειν γένεσιν, οὐκ ἐναντιῦται τοῖς ἐνταῦθα εἰρημένοις. ἐκεῖ γὰρ γένεσιν ἔκά-
15· λει οὐχ ἀπλῶς τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ δὲ πάροδον. τοιαύτην μὲν 20· γὰρ γένεσιν οὐκ ἔχουσιν αἱ τοιαῦται δυνάμεις καὶ ζωαί, ὡς δὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ δὲ προσαγόμεναι καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μηδαμῆ μηδα-
μῶς χωροῦσαι, ταύτη γίνεσθαι ἀν λέγοιντο καὶ φύειρεσθαι.

p. 328b34 Οἱ μὲν φασιν εἶναι μίαν, οἷον ἀέρα τιθέντες ἢ πῦρ ἢ
20· τι μεταξὺ τούτων, σῶμά τε δὲ καὶ χωριστόν.

Κατασκευάσας έτι χρὴ περὶ τῶν γινομένων καὶ φύειρομένων τὸν 30· λόγον ποιουμένους τῶν αἰσθητῶν σωμάτων τὰς ἀρχὰς ζητεῖν (ἐν τούτοις γὰρ ἡ γένεσις καὶ ἡ φύορά), νῦν χωρεῖ ἐπὶ τὴν ζήτησιν, καὶ δείκνυσιν 35· έτι τὰ καλούμενα τέσσαρα στοιχεῖα οὐκ ἔστιν ὅλη κοινὴ τῶν αἰσθητῶν τῶν σωμάτων οὐδὲ κυρίως ἀρχή, οὔτε πάντα οὔτε ἐν τι αὐτῶν, ὥσπερ τινὲς φύθησαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ αἰσθητὰ σώματά εἰσι γενητὰ καὶ φύαρτά. τί-
θησι δὲ τὰς δόξας τῶν οἰηθέντων ἀρχὰς αὐτὰ εἶναι τῶν γενητῶν καὶ φύαρτῶν. οἱ μὲν γὰρ ἐν τι αὐτῶν ὑπέθεντο ἀρχὴν τῶν σωμάτων, ὥσπερ 40· πῦρ μὲν Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος καὶ Ἰππασος, ἀέρα δὲ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης καὶ Ἀναξιμένης, Θαλῆς δὲ καὶ Ἰππων τὸ ὅδωρο Ἀναξι-
μανδρος δὲ ἄλλο τι παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ὑπέθετο τῶν ὄντων ἀρχὴν.
"Η τι μεταξὺ τούτων, σῶμά τε δὲ καὶ χωριστόν. ἐπειδὴ δὲ Ἀναξιμανδρος ηδύνατο, τὴν ὅλην δρθῶς ὑποθέμενος ἀρχὴν τῶν σωμάτων,

1 ὑπόπτευσεν GT¹ 2 μὲν om. Z 4 τὰ om. Z αὐτὸς α προσφέροι
T²: προφέρη α 8 ταῖς in lac. om. R συνιστάσαις T¹ ὑπάρχει GT¹
10 ἐν σώματι Z 12 Ἀριστοτέλης] cf. Phys. II c. 3 15 δὲ RZ: εἶναι GTa
15. 17 πάροδον—εἰς τὸ δὲ iterat R 17 post εἰς τὸ δὲ habent πρὸ δὲ GT, προὸν R:
non intellego 19 φασὶ μίαν εἶναι α 20 τι τῶν μεταξὺ α 26 σώματά
έστι α 28 αὐτῶν ἐν τι T 30 θάλης R 31 ὑπέθετο R 32 γῆ—χωριστόν
om. a, qui pergit ἐπειδὴ δὲ ὁ

μεταξύ αὐτήν είναι λέγειν τῶν στοιχείων ὡς ὑποκειμένην αὐτοῖς (οὗτω 46r γάρ κατὰ τὸ τρίτον σχῆμα μέσον δρον ὀνομάζομεν τὸν μηδετέρῳ τῶν
ἄκρων ὅντα τὸν αὐτόν, ἀμφοτέροις δὲ ὑποκείμενον), δεικνὺς ὁ Ἀριστοτέλης 40
ὅτι οὐ κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν ὑπετίθετο, ἀλλὰ τὸ μεταξύ γῆς καὶ
5 πυρὸς ἡ ἀέρος καὶ ὕδατος, προσέθηκε σῶμα τε δὲ καὶ χωριστόν.
ἀδόνατον δὲ παρὰ τὰ τέσσαρα ἄλλο τι σῶμα ἀπλοῦν ὑποθέσθαι ὑφεστηκὸς
ἐφεῆς δείκνυσιν. εἰ γάρ σῶμα ἔστιν ὑφεστώς, ἐν τόπῳ τε ἔσται καὶ
πεποιημένον, ἐν τόπῳ δὲ ὃν ἡ ἄνω ἡ κάτω, ἄνω δὲ ὃν ἡ πῦρ ἡ ἀήρ, κάτω δὲ
ὕδωρ ἡ γῆ τυγχάνει. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος κάπι ποιητήτων. ἀνάγκη γάρ αὐτὸ
10 τὸ ἔτερον τῶν ἐναντιώσεων ἔχειν. ἡ γάρ κοῦφόν ἔστιν ἡ βαρύ, καὶ ἦτοι 45
θερμὸν ἡ ψυχρόν, καὶ ἡ ὑγρὸν ἡ ἡρόν. οἵας δ' ἀν αὐτὸν χαρακτηρίσης
τῶν εἰρημένων διαφοραῖς, τῶν τεσσάρων ἐν τι ἔσται ἐξ ἀνάγκης. καλῶς
δὲ τὸ σῶμα εἰπὼν προσέθηκε χωριστόν, ἵνα τὸ φυσικὸν δηλώσῃ σῶμα·
τὸ γάρ μαθηματικὸν οὐ τοιοῦτον.

15 p. 329a1 Οἱ δὲ πλείω τὸν ἀριθμὸν ἑνός, οἱ μὲν πῦρ καὶ γῆν. |

Εἰπὼν τοὺς ἐν τι τῶν τεσσάρων ὑποτιθεμένους ἀρχὴν τῶν σωμάτων, 46v
νῦν τοὺς πλείους μιᾶς ὑποτιθεμένους ἀρχὰς ἐκτίθεται, ἦτοι τινὰ τῶν
τεσσάρων τὸν ὅντα τὸν πῦρ μὲν καὶ γῆν Παρμενίδης ὑπέθετο, ταῦτα δὲ μετὰ 5
τοῦ ἀέρος Ἰων ὁ Χῖος ὁ τραγῳδοποιός, Ἐμπεδοκλῆς δὲ τὰ τέσσαρα
20 ὑπέθετο.

p. 329a3 Ἐξ ὧν συγχρινομένων καὶ διακρινομένων ἡ ἀλλοιου-
μένων συμβαίνειν τὴν γένεσιν καὶ τὴν φύσιον τοῖς πράγμασιν.

Εἴρηται ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ δῆτι οἱ μὲν πλείους μιᾶς ἀρχὰς
ὑποθέμενοι συγκρίσει καὶ διακρίσει τὴν γένεσιν καὶ τὴν φύσιον εἰρήκασιν γίνε-
25 σθαι, δυνάμενοι καὶ ἀλλοιώσιν σῶσαι ἑτέραν οὖσαν γενέσεως καὶ φύσιοῦ,
οἱ δὲ μίαν ἀρχὴν ὑποθέμενοι, ἐπειδὴ ἀμετάβλητον χρὴ μένειν τὴν ἀρχὴν
εἴπερ ὅντας εἰη ἀρχή, ἐξ ἀνάγκης κατὰ ἀλλοιώσιν ἔλεγον τὴν γένεσιν καὶ
τὴν φύσιον, καὶ οὐ κατὰ τὴν οὐσίας μεταβολήν, καὶ οὗτοι εἰς ταῦτα

2 μηδετέρῳ] δευτέρῳ (spatio vacuo ante relicto) R 4. 5 γῆς ἡ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ
ἀέρος GTa 5 τε om. GTa 6 ἀλλ' ὅτι R 7 ὑφεστὸς GTIZ: ὑφεστηκὼς α
8 ἡ ἄνω ἔσται ἡ R 9 ἡ ὕδωρ ἡ Z 11 δ' ἄν] γάρ R χαρακτηρίσης
Z: χαρακτηρίσεις R: χαρακτηρήσης GT: χαρακτηρίσαις α 15 οἱ μὲν γάρ πῦρ α
γῆ T 16. 17 ἀρχὴν—ὑποτιθεμένους bis GT 17 ἀρχὰς om. a ἦτοι] ἥγουν α
17. 18 τῶν τεσσάρων τινὰ Z 18 τὸ ὅντα R: ὅντα GT: ὧν Z: ἡ καὶ αὐτὰ τὰ τέσσαρα.
οἷον α: scrib. ἡ πάντα (ῶσπερ) παρμενίδης RZ: καὶ παρμενίδης GT: ὁ παρμενίδης α
ὑπετίθετο T 19 ἴωνος ὁ χιών ὁ τραγῳδοποιός R 21. 25 ἐξ ὧν—σῶσαι] οὗτοι μὲν
οὖν καὶ γένεσιν καὶ ἀλλοιώσιν σῶσαι ἡδύναντο α 21 συγχρινομένων Z διακρινο-
μένων ἡ om. RZ 22 συμβαίνειν Arist.: συμβάντε GRTZ 22. 24 τοῖς πράγμα-
σιν—φύσιον RZ: om. GT 23 ἐν τῷ κτλ.] A 1 26 ὑποτιθεμένοι α ἀμετάβλητα
GT 27 ὅντος R ἔλεγον γίνεσθαι τὴν Z

ἡγαγκάζοντο ἄγειν γένεσιν καὶ ἀλλοίωσιν, μὴ δυνάμενοι διαφορὰν αὐτὸν ἀποδιῦναι.

10

p. 329 a 5 "Οτι μὲν οὖν τὰ πρῶτα ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα καλῶς ἔχει λέγειν, ἔστω συνωμολογημένον.

5 Τὸ μὲν οὖν, φησί, τὰ πρῶτα, ἐξ ὧν τὰ ἄλλα γίνεται, στοιχεῖα καλεῖν καὶ ἀρχὰς εὐλογον, τὸ δὲ ταῦτα ὑποθέσθαι πρῶτα, ἀπερ ἐκεῖνοι λέγουσιν, οὐκ εὔλογον. Ὁπερ ὡς ἀλλούσιον καὶ σαφὲς παρῆκεν. ὑπέθεντο δὲ οἱ μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἢ τινὰ ἢ πάντα, οἱ δὲ ἄλλοι τι παρὰ ταῦτα, ὥσπερ Ἀναξίμανδρος. ἐλέγχει δὲ αὐτὸν οὐκ ώς ἄλλο παρὰ τὰ τέσσαρα 10 στοιχεῖα ὅλην ὑποθέμενον (ταύτῃ γάρ ἐδύνατο λέγειν ὅρθως, εἰπερ ἀσώματον αὐτὴν καὶ ἀνεῖδεν ἔφασκεν), ἀλλ' ἐλέγχει διάτι σῶμα αὐτὸν ὑπε- 15 τίζεται γιγνοτέναι.

p. 329 a 11 "Η γάρ κοῦφον ἢ βαρὺ ἢ ψυχρὸν ἢ θερμὸν ἀνάγκη εἶναι τὸ ἄπειρον.

15 Δείξας δὲτι εἰ σῶμα ἔστιν ὑφεστηκὸς ἢν ὑποτίθεται ὅλην Ἀναξίμανδρος, ἀνάγκη μετὰ ἐναντιώσεως αὐτὴν θεωρεῖσθαι, δέον ἐπαγαγεῖν δὲτι 'τὸ 20 ἐναντίωσιν δὲ ἔχον τῶν τεσσάρων ἐν τι ἔσται', ώς σαφὲς δὲν ἀφῆκε προσυπαντέστιται.

p. 329 a 13 'Ως δὲ ἐν τῷ Τιμαίῳ γέγραπται, οὐδένα ἔχει διο- 25
20 μόν.

Πρὸς Πλάτωνα ἐντεῦθεν ἀποτεινόμενος πρῶτον μὲν ἐγκαλεῖται λέγοντι 25 μὲν τὴν ὅλην ἀρχὴν εἶναι τῶν φυσικῶν, μὴ διορισμένῳ δὲ σαφῶς εἴτε δήνεται γιγνοτέσθαι τῶν σωματικῶν στοιχείων αὐτὴν καὶ αὐτὴν ὑφεστηκυῖα εἴτε μή. στοιχεῖα δὲ εἴτε τὰ καλούμενα λέγει τὰ τέσσαρα, εἴτε τοὺς 25 κύρρους καὶ τὰς πυραμῖδας. ἀπερ ὁ Πλάτων ὑπετίθετο. οὐδὲν διιστέει· ὁ λόγος γάρ αὐτοῦ ἐστιν, εἰ δύναται αὐτὴν καθ' αὐτὴν ἡ ὅλη ὑποστῆναι ἢ εἰ μετά τινός ἐστι σώματος. καὶ φησι μηδὲν περὶ τούτου σαφῶς εἰρηκέναι τὸν Πλάτωνα. εἰδέναι δὲ ἡρὴ δὲτι εἰ καὶ μὴ οὕτω σαφῶς μηδὲν τοῖς αὐτοῖς ῥήμασιν Ἀριστοτέλει χρησάμενος εἶπε περὶ τούτου ὁ Πλάτων, 30 ἀλλ' οὖν ἵκανῶς πρὸς τὸ σαφηγισθῆναι τὴν περὶ τούτου γνώμην αὐτοῦ. 35 αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ εἰπὼν περὶ τῆς ὅλης διαλεγόμενος "δέχεται γάρ ἀεὶ

3 lemma om. hic a 4 ἔστω RZ: ἔστω οὖν GT συνωμολογούμενον Arist.

8 οἱ δὲ] οὐδὲ] GT 10 ἐδύνατο Z 11. 12 ὑπετίθεντο R 13 lemma om. hic a, qui pergit δείξας δὲ δέτι 15 ὑπετίθετο Z: ὅλην ὑποτίθεται Z 17 ἐναντίωσιν] ἐναντίωσιν Z 21 εἰπόντα et 22 διωρισμένον R 24 λέγοι R 26 γάρ ἐστιν αὐτῷ Z 27 περὶ τούτου μηδὲν Z 28 οὕτως T 30 αὐτοῦ libri 31 δέχεται κατλ.] cf. Platon. Tim. p. 50 B sq.

πάντα, καὶ μορφὴν οὐδενὶ τῶν εἰσιόντων ὁμοίαν εἴληγεν". εἰ δὲ ἀεὶ 46^ο δέχεται, δῆλον ὅτι οὐδέποτε αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν ὑφέστηκεν.

p. 329a15 Οὐδὲ χρῆται οὐδέν, φῆσας εἶναι ὑποκείμενόν τι τοῖς καλουμένοις στοιχείοις.

5 Εἰς ἔτερον νῦν αἰτιᾶται τὸν Πλάτωνα, ὅτι θέμενος εἶναι ὅλην ὑποκείμενον οὐσαν τῶν στοιχείων, ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ εἰς οὐδὲν αὐτῇ ἐχρήσατο 25 κατὰ τὰς τῶν σωμάτων γενέσεις, ἐξ ἐπιπέδων πάντα λέγων γίνεσθαι συντιθεμένων. ἀμφότερα δὲ πιστοῦται, τὸ μὲν ὅτι ἔμετο ὅλην ὑποκείμενην τοῖς στοιχείοις, ἀναμνήσας ήμᾶς τοῦ παραδείγματος τοῦ Πλατωνικοῦ, διὰ 10 τοῦ οἰον χρυσὸν τοῖς ἔργοις τοῖς χρυσοῖς· εἴτα πρὶν τοῦ δευτέρου τὴν πόστιν παραγάγῃ, ὅτι οὐδὲ χρῆται τῇ ὅλῃ ἐν τῇ γενέσει τῶν σωμάτων, εἰς ἄλλο ἐπισκήπτει τῷ Πλάτωνι, διότι ἔφη ὁ Πλάτων χρῆναι μᾶλλον ἐκ τοῦ ὑποκείμενου καὶ τῆς ὅλης ἐπιφέρειν τὸ ὄνομα τοῖς ἐν γενέσει καὶ 40 φυσικῷ, οὐ δεῖ δὲ ἐκ τῆς ὅλης χαρακτηρίζειν τὰ ὄντα ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ εἰδούς. 15 τοῦτο γάρ ἔστι τὸ τὴν ἰδίαν ἔκάστου ἀφορίζον φύσιν.

Πρὸς τοῦτο τούτην εἴποι ἀν δὲ ὑπὲρ Πλάτωνος τὸν λόγον ποιούμενος, ὅτι καὶ αὐτὸς διατάττει κατὰ τὸ εἰδός χαρακτηρίζεσθαι ἔκαστον. εἰπε γάρ, φῆσιν, ἔκαστῳ τὸ μὲν εἶναι κατὰ τὸ εἰδός ὑπάρχειν, τὸ δὲ γίνεσθαι κατὰ μέθεξιν τοῦ εἰδούς, τὸ φυσίρεσθαι δὲ κατὰ ἀποβολήν. ἐκ τῆς ὅλης 20 δὲ εἴπε χρῆναι ὀνομάζεσθαι, οὐχ ὡς κατὰ ταύτην χαρακτηριζομένων τῶν 45 ἐνύλων πραγμάτων καὶ συνθέτων, ἀλλ' ὡς ἀσφαλέστερον δὲν ἐκ τῆς ὅλης αὐτὰ καλεῖν· τοῦ γάρ εἰδούς μεταβάλλοντος αὕτη μένει δεῖ. τὸν γοῦν χρυσὸν ἀνδριάντα μὲν καλεῖν, ἐὰν μεταβαλὼν γένηται τρίποντα. οὐκέτι ἀληθὲς ὑπάρχει, χρυσὸν δὲ καλεῖν ἀληθὲς καὶ μετὰ τὴν μεταβολήν· μένει 25 γάρ ή ὅλη ή αὐτῇ τὰ εἰδή ὑποδειχομένη. πρὸς τοῦτο δικαίως ἀν φαίη Ἀριστοτέλης, ὅτι ἐπὶ μὲν ἀλλοιώσεως καλῶς ἀν ἔχοι τὸ μεταβάλλον ἐκ τοῦ ὑποκείμενου ὀνομάζειν, διότι εἰδοπεποιημένον δὲν τὸ ὑποκείμενον ἐκ 30 τοῦ εἰδούς χαρακτηρίζεται καὶ οὐκ ἐκ τοῦ πάθους τοῦ κατὰ τὴν ἀλλοιώσιν προσγεγονότος, ἐπὶ δὲ γενέσεως καὶ φυσικὸς ἀδόνατον τὸ γεγονός ἐκεῖνο 35 λέγειν εἶναι διπερ ἦν πρὶν γένηται, καὶ τὸ φυσικὸν καλεῖν ἐκ τῆς ὅλης ἥτις ὑπομένουσα οὐκ ἔφθαται. οἷον ἐπειδὴ τὰ σύνθετα γίνεται καὶ φυσίρεται, εἴ τις περὶ τυνος αὐτῶν ἔροιτο, εἰ τύχοι τοῦ φυσικοῦ οὐπου καὶ γενομένου ἀνθρώπου τί τὸ φυσικὸν ἔστι καὶ τί τὸ γεγονός, εἰπερ φαίνεται 40 ὅτι ὅλη, ἀντικρυς φεύδομαι· οὔτε γάρ τὸ φυσικὸν ἡ ὅλη ἔστιν (ἔτι γάρ 47^ο

1 εἰληφεν Z 2 καθ' αὐτὴν Z 3 lemmata om. pergit ἔπειτα καὶ καθ' ἔτερον αἰτιᾶται τὸν α 5 αἱ τοιαῦται τὸν πλάτωνα R: τὸν πλάτωνα αἰτιᾶται Z 6 οὐσα R 7 γίνεσθαι λέγων α 9 Πλατωνικοῦ Tim. 50 A 9, 10 διὰ τοῦτο Z 16 ὑπὲρ RZ: περὶ GTa τὸν om. Z 17, 18 φῆσι γάρ (om. εἰπε) a; ceterum cf. Philop. Phys. p. 183, 15 sqq.

19 δὲ om. T 22 αὐτὴν α τὸν F: τὸ cett. 23 prius ἀνδριάντα addidi ex F: om. cett. μεταβάλλον α τρόπους GT¹ 24 μετὰ τὴν bis Z 26 ὁ Ἀριστοτέλης GTa 29 προγεγονότος RZ τὸ γεγονός ἀδόνατον Z 30 γεγένηται (GT)a 32 ἔροιτο R: ἔροιτό με a

Comment. Arist. XIV 2. Philopon. De Gen. et Corr.

μένει), ούτε τὸ γεγονός ὅλην καλεῖν δύνατόν· ἦν γάρ καὶ πρὸ τῆς γενέ- 47^τ
σεως. ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἄνθρωπον καλοῦμεν καὶ τὸν ἀποβαλόντα
τὴν μελανίαν καὶ τὸν προσλαβόντα τὴν λευκότητα, καὶ οὐχὶ λευκὸν καὶ
μέλαν· τὸ γάρ λευκὸν καὶ μέλαν παθῶν καὶ οὐκ οὖσας ἔστι σημαντικό.

5 p. 329a21 Ἀλλὰ τῶν στοιχείων ὅντων στερεῶν μέχρι ἐπιπέδων
ποιεῖται τὴν ἀνάλυσιν.

Διὰ μέσου ἀπαντήσας πρὸς τὸ λέγειν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου μᾶλλον 5
δεῖν τὰ δύναματα τίθεσθαι, νῦν ἐγκαλεῖ αὐτῷ δτι στερεὰ τὰ στοιχεῖα ὑπο-
θέμενος μέχρι ἐπιπέδων αὐτὰ διαλύει, διὰ τούτου καὶ τὸ πρότερον εἰρη- 10
μένον πιστούμενος, δτι εἰς οὐδὲν χρῆται τῇ ὅλῃ μέχρι γάρ ἐπιπέδων,
φησί, προηγθεν, ἐξ ὧν εἰπεν γίνεσθαι τὰ σώματα, ἀπερ ἐπίπεδα οὐκ ἂν εἴη
ὅλη. εἰδέναι δὲ χρὴ δτι οὐκ οὔτως ἀγεωμέτρητος ἦν δι Πλάτων, ως οἰεσθαι
τὰ σώματα εἰς ἐπίπεδα διαλύεσθαι, ἀλλ ἐπίπεδα ἔφασκεν ἐκεῖνος φυσικά,
δηλονότι σωματικά, τὰ καὶ βάθος ἔχοντα· τὰ δὲ τοιαῦτα δηλονότι ἐν αὐ- 15
τοῖς καὶ τὴν ὅλην ἔχει θεωρουμένην.. ὅστε οὐκ ἀνεύ ὅλης κατὰ Πλάτωνα
τὰ γινόμενα.

p. 329a24 Ἡμεῖς δέ φαμεν εἶναι τινα ὅλην τῶν αἰσθητῶν.

Νῦν ἔκτιθεται τὴν οἰκείαν δόξαν, καθ' ἦν δόξει δῆθεν πρὸς Πλάτωνα 21
διαφέρεσθαι, λέγων δτι ὑποτιθέμεθα ὅλην τινὰ ὑποκειμένην τοῖς αἰσθητοῖς
20 σώμασι, μηδέποτε δὲ καθ' ἔαυτὴν ὑφισταμένην, ἀλλ ἀεὶ μετά τινος ἐναν-
τιώσεως θεωρουμένην· ἐξ ἡς, φησίν, ὅλης προσλαμβανούσης ἐν εἰδούς
λόγῳ τὰς ἐναντιώσεις τὰ στοιχεῖα γίνονται.

p. 329a27 Διώρισται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν ἄλλοις.

Περὶ ὅλης καὶ τῆς ἐναντιώσεως ἀκριβέστερον διέλαβεν ἐν τῷ πρώτῳ 25.
25 λόγῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως, ἔνθα καὶ περὶ στεργήσεως αὐτῷ γέγονε
λόγος.

2 ἀποβάλλοντα GT: ἀποβαλλόντα R 3 τὸν om. GT 4 μέλανα (priore loco) a
5 lemma om. hic a, qui pergit διὰ μέσου δὲ ἀπαντήσας δι Αριστοτέλης πρὸς 9 διὰ
τοῦτο GT 10. 11 φησίν ἐπιπέδων Z 14. 15 αὐτοῖς libri 17 εἶναι τινα ὅλην
GRTZ: ὅλην τινὰ τῶν σωμάτων a; ceterum cf. Ar. libri 18 δεῖξει a 20 μήποτε
GT μετά] κατά GT 21 ὅλης a et post ras. Z²: ὅλης eett.
ἐν] ἐν ὅλης ἐν R 22 γίνεται (G)a 23 lemma om. a, qui pergit φησί δὲ περὶ^τ
ὅλης καὶ ἐναντιώσεως ἀκριβέστερον διαλαβεῖν ἐν ἄλλοις, δηλονότι ἐν τῷ πρώτῳ
ἐν ἔτεροι Arist. 24 ἐν τῷ κτλ.] Phys. A 4—9 26. p. 211,3 λόγος. ἐν δὲ τῷ, ἐπειδὴ
καὶ τὸν τρόπον, ἦν τὸν, ἐπειδὴ εἰς τὸν εἰ μετὰ λάβοις, σαφέστερον ποιήσεις a

p. 329a27 Οὐδὲ μὴν ἀλλ’ ἐπειδὴ καὶ τὸν τρόπον τοῦτον ἔστιν 47· ἐκ τῆς ὅλης τὰ σώματα πρώτιστα, διοριστέον καὶ περὶ τούτων.

Σαφὲς ποιήσεις τὸ ῥητὸν τοῦτον τὸν τρόπον παραφράσας ‘οὐδὲ μὴν ἀλλ’ εἰ καὶ τὸν τρόπον τοῦτον ἐκ τῆς ὅλης ἔστι τὰ σώματα, διοριστέον 5 καὶ περὶ τούτων’, ἵνα γῆ λέγων διτεῖ εἰ καὶ δέδεικται τὰ στοιχεῖα εἶναι ἐκ τῆς ὅλης τῷ δέχεσθαι αὐτὴν ἐναντιώσεις, οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς διδασκαλίαν, ἀλλὰ διοριστέον καὶ περὶ τῶν ἐναντιώσεων τούτων, ποιαὶ τέ τινες εἰσὶ καὶ 30 πόσαι, καθ’ ἀς προσγινομένας τῇ ὅλῃ συμπληροῦνται τὰ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα, ἀπέρ πρῶτα εἶπε σώματα.

10 p. 329a29 Ἀρχὴν μὲν καὶ πρώτην οἰόμενος εἶναι τὴν ὅλην.

Εἰπὼν διτεῖ δεῖ δρίσασθαι περὶ τῶν ἐναντιώσεων, διορίζει πρῶτον τίνες εἰσὶν αἱ ἀρχαί. ἀρχὰς δὲ ζητεῖ νῦν τὰς ὡς στοιχεῖα, οὐ τὰς ποιητικάς, καὶ φησιν διτεῖ ἀρχὴν μὲν πρώτην ἐστὶν ἡ ὅλη, δευτέρᾳ δὲ γῆ ἐναντιώσεις, διπέρ ἐστὶ τὸ ἔνυλον εἰδῆς. πρώτην δὲ ἀρχὴν φησι τὴν ὅλην, διότι αὐτὴ 15 μὲν ἄρχιτος, ἡ δὲ ἐναντιώσις φύλακτη (κατὰ ταύτην γάρ ἐστι καὶ τὸ φύλετος), καὶ διτεῖ ἡ ὅλη ὑπόκειται ἀμφοτέραις ταῖς ἐναντιώσεσιν. οὐ γὰρ δύναται τὸ ἔτερον τῶν ἐναντίων ὑποκείμενον γίνεσθαι τῷ ἑτέρῳ, οἷον τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ· ἀμφοτέρων γάρ ἡ ὅλη ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον. ὡς γάρ κανὸν τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς εἴρηκεν; οὐδὲν τῶν ἐναντίων ὑπομένον 20 καὶ σφράγιμον τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ δεκτικὸν γίνεται· φύλεται γάρ ὑπὸ ἀλλήλων τὰ ἐναντία. ὥστε εἰκότως πρώτη μὲν ἀρχὴ ἡ ὅλη, ὡς ὑποκείμενη τῷ εἰδεῖ τῷ ἔνυλῳ (οὐδὲ γάρ τῷ ἀξιώματι· ἀξιωματικώτερον γάρ τὸ εἰδός), δευτέρᾳ δὲ τὸ εἰδός, δὲ ἐστιν ἡ ἐναντιώσις, ὡς ἐν τῇ ὅλῃ 40 ὑπάρχον (οὐ γάρ χωρίζεται, φησί, τῶν εἰδῶν ποτε ἡ ὅλη, ἢν καὶ δυνά- 25 μει αἰσθητὸν σῶμα καλεῖ· κατὰ γάρ τὸν ἑαυτῆς λόγον ἀσώματος οὖσα ἐνεργείᾳ, δυνάμει ἐστὶ σῶμα, καὶ σῶμα οὐ μαθηματικὸν ἀλλ’ αἰσθητόν, τουτέστι φυσικόν), τρίτη δέ, φησίν, ἀρχὴ τὸ ἀπλοῦν σῶμα, οἷον πῦρ καὶ γῆ καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον τῶν πρώτων σωμάτων, ἀπέρ ἀρχὴ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ’ ὡς πρὸς τὰ σύνθετα. διὸ εἰκότως τρίτην ἀρχὴν ταῦτα ὑπέθετο, 30 καὶ διτεῖ διτεῖ σύνθετα καὶ διτεῖ μεταβλητικά, τῆς κυρίως ἀρχῆς καὶ ἀπλῶς 45 διφειλούσης εἶναι, τῷ μὴ ἐξ ἄλλων ἀρχῶν εἶναι, καὶ ἀμεταβλήτου· τὸ γάρ

2 πρώτιστα] τὰ πρῶτα Ar. (cf. infra v. 9)

GTa 7 τέ om. GTa 8 πρὸς γινομένας R, qui καθ’ ἀς om. 5 ιν’

στοιχεῖα Za 10. 11 εἰπὼν δὲ διτεῖ omisso lemmata a 10 οἰομένοις vel οἰομένους scrib. ex Aristot.

11 διτεῖ] χρὴ Z διορίσασθαι Za 14 αὐτὴν R¹

18 τῷ ψυχρῷ RZa: τῷ ψυχρῷ GT τὸ alterum om. Z 19 πρώτῳ οὐτ.] Phys. A 5

φυσικῆς ἀκροάσεως GTa 20 αὐτοῦ libri 21 πρώτην α μὲν om. Z

22 οὐδὲ γάρ RZ: οὐδὲν γε μὴν α γάρ RZ: om. GTa 23 δεύτερον libri 25 σῶμα αἰσθητὸν Z Arist. καλεῖν Z 27 δὲ ἀρχὴ φησι α

29 τρίτην om. add. T² 30 ἀπλῆς em. a 31 τῷ] τὸ Z¹: τῶν R

14*

μεταβλητικὸν ἀνάγκη καὶ σύνθετον εἶναι, εἴ γε περί τι τῶν ἐν αὐτῷ μένον 47^α
ἡ μεταβολὴ γίνεται.

p. 329^a1 Καὶ οὐχ ὁσπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ἔτεροι λέγουσιν· οὐ
γάρ ἀν ἦν ἀλλοίωσις.

5 Εἰ τὰ στοιχεῖα κατὰ τὰ πάθη οὐσιωμένα ἀμετάβλητά ἐστι τὴν φύσιν
κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, δῆλον ὅτι τὰ πάθη ἀμετάβλητά ἐστι καὶ ἀγώριστα.
εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἔσται ἀλλοίωσις, εἴ γε ἀλλοίωσις μεταβολὴ ἐστι κατὰ
πάθη τοῦ ὑποκειμένου εἰδοπεποιημένου μένοντος. οὐ μόνον δὲ ἀλλοίωσιν
ἀναυρεῖ δ Ἐμπεδοκλῆς, ἀμετάβλητα λέγων τὰ στοιχεῖα καὶ ποιότητας ἐν 50
10 αὐτοῖς οὐσιώδεις ἀποτιθέμενος. ἀλλὰ καὶ τὴν κυρίως γένεσιν, τὴν κατ'
εἶδος μεταβολήν· καὶ γάρ καὶ αὕτη μεταβολὴ ἐστι τῆς ὅλης κατὰ τὰ
πάθη.

p. 329^a2 Αἱ δὲ ἐναντιώσεις οὐ μεταβάλλουσιν.

"Οτι εἰκότως τρίτην ἀρχὴν ὑπέθετο τὰ ἀπλᾶ σώματα, δευτέραν δὲ
15 τὰς ἐναντιώσεις, δείκνυσιν ἐκ τῆς μεταβολῆς, διότι τὰ μὲν ἀπλᾶ σώματα
μεταβλητικά ἐστιν (ἔχουσι γάρ τὴν ὅλην ὑπομένουσαν καὶ τάνατία παρὰ
μέρος ἐπιδεχομένην), αἱ δὲ ἐναντιώσεις οὐ μεταβάλλουσιν. οὐ γάρ ἡ
ψυχρότες ὑπομένουσα δέχεται τὴν θερμότητα· οὐ γάρ ἀν εἴη ἄμα 47^α
κατὰ ταῦτα τάνατία. ὥστε οὐχ αἱ ἐναντιώσεις αἱ μεταβάλλουσαν, ἀλλὰ
20 τὰ σώματα (τὰ) τὰς ἐναντιώσεις ἔχοντα μεταβάλλει κατὰ ταύτας.

p. 329^a3 'Αλλ' οὐδὲν ἡπτον καὶ ως σώματος ποίας καὶ πόσας
ἀρχὰς λεκτέον.

Εἰρήκημεν. φησίν. ὅτι αἱ ἐναντιώσεις ἀρχαί· καὶ ὅτι οὐ μετα- 15
βάλλουσιν, ἀλλὰ καὶ οὕτω ῥητέον ἡμῖν πόσαι καὶ ποῖαι εἰσιν αἱ ἐναντιώ-
σεις ἀς χρὴ ὑποθέσθαι ἀρχὰς τῶν σωμάτων. οὐ γάρ αὕταρκες τὸ εἰπεῖν
ὅτι αἱ ἐναντιώσεις ἀρχαί εἰσιν, ἀλλὰ καὶ ζητῆσαι χρὴ ποῖαι καὶ πόσαι
εἰσίν. οἱ γὰρ ἄλλοι εἰρηκρήτες εἶναι τινας τῶν ἐναντιώσεων ἀρχὰς οὐδεμίαν
γεγράφασιν ἀπόδειξιν τοῦ ταύτας ἡ τοσαύτας ὑποθέσθαι ἐναντιώσεις.

3. 5 εἶτα ἐπιλαμβανόμενος Ἐμπεδοκλέους, οὐκ ἀν ἦν φησιν ἀλλοίωσις. είτα (sic) στοιχεῖα α
3. 4 ως Ἐμπεδοκλῆς et (practer cod. E) οὐδὲ γάρ Λρ. libri 4 ἀλλοιώσεως GT

6 ως δηλονότι α 6. 7 τὰ πάθη ἀμετάβλητά—μεταβολὴ ἐστι RZ: verba καὶ ἀγώριστα—
μεταβολὴ ἐστι om. GT: omnia om. a 8 τὰ πάθη GTa 10 ὑποτιθέμενος ((i))
11 αὕτη Z: αὐτὴ cett. 13. 14 ὅτι δὲ εἰκότως omisso lemmate a 14 ἀρχὴν τρί-

την Z 16 τὰ ἐναντία a 19 κατταυτὸν R: κατ' αὐτὸν Z: κατὰ GTa τὰ ἐναντία
GTa 20 <τὰ> addidi ex F ἔχοντα om. Z μεταβάλλη GT¹ κατὰ GTa:

μετὰ RZ 22 λεκτέον ἀρχάς a Arist. 23 Εἰ καὶ εἰρήκαμεν α εἰσὶν ἀρχαὶ a
24 ἀλλὰ—ποῖαι] ἀλλὰ οὖν καὶ ποῖαι καὶ πόσαι a, ubi mox ῥητέον ἀν εἴη ἡμῖν, ἀς χρὴ

p. 329^b7 Ἐπεὶ οὖν ζητοῦμεν αἰσθητοῦ σώματος ἀρχάς, τοῦτο 47^v
δέ ἐστιν ἀπτοῦ.

Εἰπὼν τρεῖς εἶναι τὰς ἀρχάς, πρώτην μὲν τὴν ὅλην, δευτέραν δὲ τὸ
εἶδος τὸ ταῦτον ἔστι ταῖς ἐναντιώσεσι, τρίτην δὲ τὰ ἀπλᾶ σώ-
5 ματα ἀπερ ἐκ τῆς ὅλης προσλαβούσης τὰς ἐναντιώσεις εἶπε γίνεσθαι, νῦν
προτίθεται ζητῆσαι τίνες ποτέ εἰσιν αἱ εἰδοποιοὶ ἐναντιώσεις, ἃς προσλα-
βοῦσσα ἡ ὅλη τὰ ἀπλᾶ ἀποτελεῖ σώματα. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀποφαντικῶς
οὐδὲ ἀναποδείκτως χρὴ τάσδε τινὰς τὰς ἐναντιώσεις καὶ οὐχὶ τάσδε τίθε-
σθαι, διπερ ἄλλοις ποιήσασιν ἐμέμψατο, ἐμμεθύδως πάνυ καὶ κατὰ ἀπο-
10 δεικτικὴν ἀκολουθίαν ἀρχεται τῆς αὐτῶν ζητήσεως, δυνάμει ταῦτα λέγων. 25
ἐπειδὴ σώματος ἀρχὰς ζητοῦμεν οὐκ ἀδίστη, ἀλλὰ γενητοῦ καὶ φυαρτοῦ,
τοῦτο δὲ πεποίωται (οὐ γάρ δυνατὸν γενητὸν καὶ φυαρτὸν σῶμα ἄποιον εἶναι·
γένεσις γάρ καὶ φυορὰ μεταβολὴ ἔστι τῆς ὅλης κατὰ τὰ πάντα· ἄλλως τε
πᾶν φυσικὸν σῶμα καὶ κίνησιν ἔχει, αἱ δὲ κινήσεις κατὰ τὰς ῥοπὰς
15 γίνονται, βαρύτητα φημι καὶ κουφότητα, αὗται δὲ ποιότητές εἰσι), σώματος
ἄρα πεποιωμένου ἀρχὰς ζητοῦμεν. τοῦτο δὲ αἰσθητόν ἔστιν· αἱ γάρ αἰσθή-
σεις τῶν ποιοτήτων εἰσὶν ἀντιληπτικαί, καὶ ἔκαστον ποιότητας ἔχον κατὰ 30
ταῦτας ὑποπίπτει τῇ αἰσθήσει. ὅστε ἐπειδὴ ἀναπέφανται σώματος ἡμᾶς
ζητεῖν ἀρχὰς φυσικοῦ τε καὶ αἰσθητοῦ, ἐναντιώσεις ζητητέον αἰσθητάς,
20 αἰσθητὰς δὲ οὐ τὰς τυχούσας, ἀλλὰ τὰς προσεχεστάτας τῇ ὅλῃ καὶ κοινο-
τάτας καὶ διὰ πάντων τῶν σωμάτων διηκούσας. τίνες δέ εἰσιν αὗται,
εἰσόμεθα εἰς τὰς αἰσθήσεις ἀναδραμόντες. δῆλον γάρ ὅτι τὰς ὑποβεβλη-
μένας τῇ κοινοτάτῃ τῶν αἰσθητῶν αἰσθητὰς διαφορὰς ἐκείνας ὡς κοινο-
25 τάτας οὔσας χρὴ τίθεσθαι ἀρχὰς εἰδοποιὸν τῶν σωμάτων. τῶν τοινῦν
τάτας πάντων διαπεφοιτηκοῦτα τῶν αἰσθητῶν. ὁσαύτως δὲ οὐδὲ ἀκοή, οὕτε
πάντων ἄλλων τις πλὴν τῆς ἀφῆς· αὗτη γάρ ἔστιν ἡ κοινοτάτη πασῶν, καὶ
ταύτη πρώτη εἰκότως λεγομένη, τῷ συναναγεῖν *{μὲν}* μὴ συναναγεῖσθαι
δέ. τά μὲν γάρ τῶν ἄλλων τινὸς αἰσθήσεων μετέχοντα πολὺ πρότερον
30 καὶ ἀφῆς μετέχει, τὰ δὲ ἀφῆς οὐκ ἐξ ἀνάγκης καὶ τῶν ἄλλων τινός, ὡς
δῆλοι τὰ ζωφόχυτα ἀφὴν μὲν ἔχοντα, μηδεμίαν δὲ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. 40
ὁσαύτως δὲ ἔχοντας καὶ τὰς αἰσθητὰς εὑρήσομεν διαφοράς. αἱ μὲν γάρ

1 lemma om. et pergit εἰπὼν οὖν τρεῖς αἱ αἰσθητοῦ bis R. 3 τρεῖς R¹
6 post τίνες (τινὲς αἱ) add. τε GTa ποτέ] καὶ πέσαι αἱ 7 ἀποφαντικῶς Ζα: ἀπο-
φαντικῶς cett. 8. 9 τίθεσθαι] τινὰς θέσθαι αἱ 9 ἄλλοι T ποιήσουσιν GT
9. 10 ἀποδεκτικὴν αἱ 11 τοῦ σώματος GTa 12 πεποίηται G¹T 13 ἄλλ
ὅστε T 14 κλίνησιν] κλίνησις αἱ 16 ἀρχὰς πεποιωμένου GTa 20 τυχού-
σης αἱ 23. 24 κοινοτάτης αἱ 25 τῶν ἀξιωμάτων GT 26 διαπεφοιτηκοῦτα RZ:
πεφυκοῦτα GTa τῶν αἰσθήσεων GT 26. 27 ὁσαύτως—αὗτη γάρ RZ: ἀφὴ γάρ
Gta 26 οὕτε] ίμμο οὐδὲ 28 εἰκότως πρώτη Z μὲν addidit a
29 γάρ om. Z 29. 30 πολὺ καὶ ἀφῆς πρότερον GT 30 μετέχειν Z 32 δια-
φορὰς εὑρήσομεν Z γάρ om. R

ἥραται, οἶνον τὰ γράμματα, οὐ διὰ πάντων διέκρουσι τῶν σωμάτων· οὐδὲ 47^η γάρ ὁ ἀὴρ κεχρωσμένος ἐστὶν ἡ ὅλως ὥρατός. ὡσαύτως δὲ οὐδὲ αἱ ἀκουσταί, οἷον οἱ ψόφοι· οὐ γάρ πάντα ἐστὶν φυγητικά (οὐ γάρ τὸ ἔριον οὐδὲ 5 ὁ σπόγγος), ἀλλὰ τὰ στερεά, καὶ ταῦτα οὐ καθ' αὐτά, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀέρα προσρήξει. οὗτως γοῦν τὸ ὄδωρ ὑποβρύχιος κινῶν ψόφον οὐδένα ἀποτελεῖ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ *(αἱ)* ὀσμαί· ὁ γάρ ἀὴρ ἀνοσμὸς ὥσπερ καὶ ἄχροις,⁴⁵ καὶ ταύτῃ διαπορθμευτικὸς γραμμάτων τε καὶ ὀσμῶν γινόμενος. οὗτως οὐδὲ *λαζί* *λαζί* γενιστῇ ποιότητες ἐν πᾶσιν εἰσὶ· τὸ γοῦν ὄδωρ ὄχυμον ὑπάρχει ὑποκείμενον τοῖς χυμοῖς. μόνας δὲ τὰς ἀπτὰς διαφορὰς ὀρῶμεν διὰ πάντων διαπεφοιτηκούσας τῶν σωμάτων· θερμότητος γάρ ἡ ψυχρότητος οὐδέν 10 ἐστιν ἄμοιρον σῶμα, οὐδὲ ἕτερότητος ἡ ὑγρότητος. αἱ ὄπται ἀρά ἐναντιότητές εἰσιν αἱ κοινόταται καὶ διὰ πάντων τῶν σωμάτων διαπεφοιτηκούσαι καὶ συναναιροῦσαι καὶ μὴ συναναιρούμεναι. ταύτας οὖν ληπτέον ἀργάς.⁵⁰ ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ καὶ διάφοροί εἰσιν αὐταί, γρή πάσας ἐκθέσθαι, καὶ 15 τούτων τὰς καθοικωτέρας λαβεῖν καὶ ταῖς λοιπαῖς μὴ ἐμπεριεχομένας, οὐ πάντως δὲ τὰς καθοικωτέρας, ἀλλ' οἵσαι τούτων ποιητικά εἰσι καὶ παθητικά, διότι σωμάτων ζητοῦμεν ἀργάς ποιητικῶν καὶ παθητικῶν ὑπ' ἀλλήλων καὶ ταύτῃ τὴν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν ποιουμένων. ἐκτίθεται τοίνου 20 ἐπτά τινας ἐναντιότητας, θερμὸν καὶ ψυχρόν, ἔηρὸν καὶ | ύγρόν, βαρὺ καὶ κοῦφον, σκληρὸν καὶ μαλακόν, γλίσχρον καὶ κραῦρον, τραχὺ καὶ λεῖον, παχὺ καὶ λεπτόν.

Καὶ ζητοῦμεν τί δῆποτε τὴν τοῦ μανοῦ καὶ πυκνοῦ ἀντίθεσιν παρῆκεν. ὁ μὲν οὖν ἐξηγητῆς Ἀλέξανδρός φησιν ὡς ἀναγόμενον ὑπὸ τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον· τὸ γάρ μανὸν κοῦφον, ὥσπερ τὸ πυκνὸν βαρύ. εἴστι δὲ εἰς 25 ταύτὸν ἄχειν αὐτὰ τῷ λεπτῷ καὶ παχεῖ· ἡ γάρ λεπτότης ἡ κατὰ ποιότητα οὐχ ἡ κατὰ μέγεθος θεωρούμενη δοκεῖ ταύτην εἶναι τῇ μανότητι. 5 λεπτὸν γάρ καλοῦμεν σῶμα διτητικόν, διπερ ταύτῳ δοκεῖ εἶναι τῷ μανῷ. οὗτως καὶ τὸ παχὺ τῷ πυκνῷ· τὸ γάρ παχὺ μεγαλομερές οὐδὲ διὰ τῶν τυχόντων δίεισι πόρων, ἀλλὰ διὰ μειζόνων. ταιοῦτον δέ πως καὶ τὸ 30 πυκνόν, πολλοῦ σώματος εἰς ὀλίγον ὄγκον συνηγμένου.

Ταύτας ἐκθέμενος πάσας τὰς ἀντιθέσεις, ἀποκρίνει τὰς μὲν ὡς μὴ κατὰ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν λεγομένας, τὰς δὲ ὡς ἐμπεριεχομένας ταῖς ἄλλαις. τὸ μὲν γάρ βαρὺ καὶ κοῦφον, καὶ τραχὺ καὶ λεῖον, διὰ τὸ μὴ 10 τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν λέγεσθαι· οὐ γάρ ὥσπερ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τῷ πυκνῷ οὐδὲν τὰ παραπλήσια λέγεται, οὕτω καὶ τὸ κοῦφον καὶ

1 οὐ om. GT 4 ταῦτα] αὐτὰ a 5 οὕτω a 6 et 8 οὐδὲ αἱ et οὐδὲ αἱ a: οὐδὲ cett. 6 ὀσμαὶ ἐν πᾶσιν R 9 ἀνοσμος T²Z: ἀνομος GRT¹: ἀσομος a 7 τε om. GTa 8 τὸ γάρ ὄδωρ Z 9 ὀρῶμεν διαφορὰς a 10 διαπεφοιτηκας a 11. 12 ἐναντιώσεις Z 16 πάντων] πάσας a 18 ταύτην libri 20 καὶ (ante λεῖον) om. GT 23 ὑπὸ τοῦ T 25 παχὺ R¹ 6 et 8 οὐδὲ αἱ a 26 οὐχὶ κατὰ Z 27 διτητικόν R et corr. (ex διηγητικόν) Z: διητικόν GT: διηθητικόν a 28 οὕτω δὲ καὶ a 29 καὶ τῷ πυκνῷ Z μεγαλομερές RZ: λεπτομερές GT: παχυμερές a

βαρύ· οὐ γάρ ποιεῖ τὰ παρακείμενα βαρέα. ώσαύτως οὐδὲ τὸ κοῦφον. 48r
οὗτως οὐδὲ τὸ τραχὺ καὶ λεῖον. τὸ δὲ λεπτὸν καὶ παχύ, καὶ μαλακὸν
καὶ σκληρόν, καὶ γλίσχρον καὶ κραῦρον, ἀποβάλλεται ὡς ἐμπεριεχόμενα.
εἰκότως· εἰ γάρ λαβόντες τὰς καθολικώτερας ἐναντιώσεις μὴ ἀποβαλλώ-
5 μεθα τὰς ὑπὸ ταύτας ἀναγομένας, ἐσόμεθα πλείους τῆς χρείας εἰληφότες. 15
ἀνάγει δὲ τὰς τρεῖς ταύτας ἐναντιώσεις ὑπὸ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ἔηρόν, ὥριζό-
μενος τί ποτέ ἐστι τούτων ἐκάτερον καὶ λέγων ὑγρὸν μὲν εἶναι τὸ εὐόριστον
μὲν ἀλλοτρίῳ (ὅρῳ) δυσόριστον δὲ οἰκείῳ, ἔηρὸν δὲ τὸ δυσόριστον μὲν
ἀλλοτρίῳ εὐόριστον δὲ οἰκείῳ. εἰ τοίνυν τὸ ὑγρὸν εὐόριστὸν ἐστιν ἀλλο-
10 τρίῳ ὅρῳ καὶ ἀναπληστικὸν, ως ῥάδιως πληροῦν τοὺς πόρους, ἐστι δὲ καὶ
τὸ λεπτομερὲς τοιοῦτον (ἀναπληστικὸν γάρ καὶ τοῦτο), εἰκότως ἀναγκήσε-
ται ὑπὸ τὸ ὑγρόν. τῷ αὐτῷ δὲ λόγῳ καὶ τὸ παχὺ ὑπὸ τὸ ἔηρόν. καὶ 20
τὸ γλίσχρον δέ, φησί, ὑγρὸν πεπονθός τι. καὶ τὸ κραῦρον ώσαύ-
τως ἔηρόν. οὕτως καὶ τὸ μαλακὸν ὑπὸ τὸ ὑγρόν, φησίν, ἀνακτέον· μαλα-
15 κὸν γάρ τὸ ὑπεῖκον τῇ ἀφῇ, ὥπερ ἔδιον τοῦ ὑγροῦ. ταῦτα οὕτως διακρί-
νας, λαμβάνει τὰς δύο ἀντιμέσεις, τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ
ἔηροῦ, ταύτας ἐγκρίνων ως ἀρχὰς εἰδοποιούς τῶν στοιχείων, διητί ποιητι-
καὶ εἰσὶ καὶ παθητικαί, καὶ ἔτι μέντοι κοινόταται ὑπάρχουσι καὶ οὐδετέρα
ὑπὸ τὴν ἑτέραν ἀνάγεται.

20 'Επεὶ οὖν ζητοῦμεν αἰσθητοῦ σώματος ἀρχάς, τοῦτο δέ
ἐστιν ἀπτοῦ. ἐπειδή, φησί, σώματος αἰσθητοῦ ζητοῦμεν ἀρχάς (τοιοῦτον
γάρ τὸ γενητὸν καὶ φυλαρτὸν σῶμα), πᾶν δὲ τὸ αἰσθητὸν ἀπτόν ἐστιν (οὐ
γάρ ὅρατὸν πάντας η̄ ἀκουστὸν η̄ τῶν ἄλλων τι), ἀπτὰς ζητητέον διαφο-
ράς εἰδοποιούς τῶν σωμάτων.

25 p. 329b10 Κατὰ ἐναντίωσίν τε γάρ διαφέρουσιν, καὶ κατὰ ἀπτὴν
ἐναντίωσιν.

Τὰ σώματα, φησί, τὰ πρῶτα, ὃν τὰς ἀρχὰς ζητοῦμεν, κατὰ ἀπτὰς
ἐναντιώσεις ἀλλήλων διαφέρουσιν, διὰ τούτου δεικνύς θτι εἰκότως ἀπτά τέ
φαμεν εἶναι τὰ αἰσθητὰ καὶ ἀπτὰς ἐναντιώσεις αὐτῶν τὰς ἀρχὰς τιθέμεθα.
30 καὶ γάρ τὰ λέγειν τὰ πρῶτα σώματα καὶ στοιχεῖα τῶν ἄλλων ταῖς ἀπταῖς
ἀλλήλων διαφέρειν ἐναντιώσει, δηλοῦ τὸ διὰ πάντων αὐτὰς διαπεφοιτη-
κέναι τῶν σωμάτων. μὴ τοίνυν ληπτέον μῆτε ὅρατὰς μῆτε ἀκουστὰς μῆτε
γευστὰς η̄ δσφραντὰς διαφοράς· οὐ γάρ ταύταις εἰδοποιοῦνται τὰ πρῶτα

1 οὐδὲ GTZ: ḥδὲ R: ἐν δὲ a 4. 5 ἀποβαλλώμεθα GRTa: ἀποβαλώμεθα Z
5 εἰσόμεθα GT 8 μὲν prius om. R ὅρῳ addidi 9 τῷ οἰκείῳ a
11 γάρ om. T¹: ως ῥάδιως γάρ R¹ 14 et 15 οὕτω a 15 ταύτας R 17 ἐγκρί-
νως ως Z 20. 21 ἐπειδὴ οὖν φησι om. lemm. a 21 τοιοῦτο a
24 σωμάτων (non τῶν) om. R 25. 27 τὰ σώματα γάρ φησι omisso lemmate a
27 κατὰ] καὶ τὰς a 28 ἀπτά R: αὐτὰ cett. τέ om. Z 29 τιθέτανεν
(superser. μεθα) Z 30 τῷ λέγειν em. a 31 διαφέρειν RZ: διαφέρει GΤa
31. 32 διαπεφυτηκέναι R

σώματα. εἰ γάρ καὶ πρώτη, φησίν, ὅψις ἀφῆς καὶ τὰ ὄρατὰ τῶν ἀπτῶν, 48^v ἀπερ ὑποκείμενα ώνόματες τῶν αἰσθήσεων, ἀλλ ὡδὲν εἰς τὸ εἰδὸποιῆσαι τὸ ἀπτὸν σῶμα συμβάλλονται, οὖν νῦν τὰς ἀρχὰς ζητοῦμεν.

p. 329b15 'Αλλὰ καθ' ἔτερον.

5 'Η ὄρατή, φησί, ποιότης, εἰ καὶ προτέρα τῆς ἀπτῆς ποιότητος, ἀλλ' 35 οὐκ ἔστιν, φησίν, ἀπτοῦ σώματος πάθος καθ' ὁ ἀπτόν, ἀλλὰ καθ' ἔτερόν τι, οἷον καθ' ὁ ὄρατόν ἔστι. πρώτη δέ, φησίν, ἡ ὅψις τῆς ἀφῆς, οὐγ ἀπλῶς· πῃ γάρ η ἀφὴ προτέρα τῷ συνανατεῖν καὶ μὴ συνανατεῖσθαι, η δὲ ὅψις, φησί, τυχὸν τῇ φύσει προτέρα, τουτέστι τῷ ἀξιώματι ὡς τελειο- 10 τέρα, διότι τοῖς τελείοις ζῷοις παραγίνεται.

p. 329b24 Θερμὸν δὲ καὶ φυγρόν, καὶ ἐηρὸν καὶ ὑγρόν, τὰ μὲν τῷ ποιητικὰ εἶναι τὰ δὲ τῷ παθητικὰ λέγεται. 40

Οὐδ τοῦτό φησιν ὅτι ποιητικαὶ καὶ παθητικαὶ εἰσιν ἀμφότεραι αἱ ἐναντίωσεις τῷ ἔκατέρων ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἀλλὰ δύο οὐσῶν ἀντιθέσεων τὴν 15 μὲν τοῦ θερμοῦ καὶ φυγροῦ ποιητικὴν καλεῖ, τὴν δὲ τοῦ ὑγροῦ καὶ ἐηροῦ 45 παθητικὴν. καὶ τίθησι μὲν τὴν τούτων πίστιν, θριζόμενος τούτων ἔκαστον· θερμὸν γάρ, φησίν, ἐστὶ τὸ συγκριτικὸν μὲν τῶν ὄμοιγενῶν, διακριτικὸν δὲ τῶν ἔτερογενῶν· φυγρὸν δὲ τὸ συγκριτικὸν τῶν ὄμοιγενῶν καὶ τῶν μὴ ὄμοιούλων. τὸ δὲ συγκριτικὸν καὶ διακριτικὸν ἐνεργεῖσιν ἐστιν ὀνόματα. 20 πάλιν δὲ τὸ μὲν ὑγρόν φησιν εἶναι τὸ δυσόριστον οἰκείῳ ὅρῳ εὐόριστον δὲ ἀλλοτρίῳ, ἐηρὸν δὲ τὸ εὐόριστον οἰκείῳ δυσόριστον δὲ ἀλλοτρίῳ. τὸ δὲ δυσόριστον καὶ εὐόριστον παθῶν ἐστι δηλωτικά.

'Απορήσεις δ' ἂν τις εἰκότως πρὸς τὸν λόγον τοῖς πράγμασι προσανέ- 50 γων. οὐδὲ γάρ τὸ θερμὸν καὶ τὸ φυγρὸν ποιητικὰ μόνον ἔστιν, ἀλλὰ καὶ 25 παθητικά (πάσχει· γάρ τὸ θερμὸν ὑπὸ τοῦ φυγροῦ, καὶ τούτο ὑπὸ τοῦ θερμοῦ), οὕτε πάλιν τὸ ὑγρὸν καὶ ἐηρὸν παθητικὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιητικά. εἰ γάρ πάντα εἰς ἄλληλα μεταβάλλει τὰ στοιχεῖα, ἀνάγκη εἰς ἄλληλα δρᾶσαι τὸ ὑγρὸν καὶ ἐηρόν· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ λέγων τὴν γῆν εἰς 30 βόωρ μεταβάλλειν, ἔνθα τὸ ὑγρὸν ἀνάγκη δρᾶσαι περὶ τὸ ἐηρόν, ὥσαύτως καὶ τὸ βόωρ εἰς | γῆν, τοῦ ἐηροῦ δηλονότι περὶ τὸ ὑγρὸν δράσαντος. τί 48^v οὖν ἐνταῦθα ἀποδιακρίνας ποιητικὰ μέν φησι τὸ θερμόν καὶ τὸ φυγρόν,

1 πρώτην GT 3 οὗ] ὧν R 4 lemma om. a 5 ή RZ: om. GT: καὶ ή a ἀπτῆς RZa: αὐτῆς GT 6 φησιν post ἀπτοῦ ponit Z: om. a 8 τῷ] τὸ GT
καὶ μὴ] μὴ καὶ R 9 προτέρᾳ a 10 παραγίνεται ζώοις Z παρὰ γίνεται a 11 καὶ
ὑγρὸν καὶ ἐηρόν Ar. (praeter codd. FH) 15 καὶ prius om. GT 18. 19 τῶν ὄμοι-
γενῶν καὶ τῶν μὴ ὄμοιούλων R: τῶν ἔτερογενῶν καὶ ὄμοιγενῶν Z: om. GT: ἀμφοτέρων a
19 τὸ δὲ συγκριτικὸν om. GT: τὸ δὲ δυσόριστον καὶ συγκριτικὸν transponit Z
ἐνεργῆ R 20 τὸ δὲ δυσόριστον μὲν et mox ἐηρὸν δὲ τὸ εὐόριστον μὲν a 24 fort.
οὕτε 28 αὐτὸς γάρ κτλ.] Aristot. De Gen. et corr. B 4 p. 331a32 sqq.

πάθητικά δὲ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ἔηρόν; ταύτην τοίνυν τὴν ἀπορίαν ἐκ τῶν 48^v ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῶν Μετεώρων εἰρημένων ἐπιλυσόμεθα, φάσκοντες ὡς πρὸς τὴν τῶν συνθέτων σωμάτων γένεσιν τοῦτο εἰρῆσθαι. ταῦτα γάρ περὶ τὸν μέσον τόπον τοῦ παντός ἔστι, λέγω δὲ περὶ τὴν γῆν ὡς ἂν 5 μέρος γῆς μετέχοντα· ἐκ ταύτης γάρ μόνης οὐκ ἐδύνατο εἶναι. ή γάρ γῆ καθ' ἑαυτὴν ἀσύνδετος καὶ εὐδιασκέδαστος, διὸ ἐδεήθη τοῦ ὄντος συνδέοντος καὶ φύροντος αὐτήν, ὥσπερ τὸ ὄντωρ ταύτης περιορίζουσσες. ταῦτα δὲ ἀλλήλοις μιγνύμενα συνέχει μὲν ἄλληλα, οὐ μὴν σύμφυσιν ἀκριβῆ ἐργάζεσθαι δύναται αὐτὰ καθ' αὐτά, ἀλλὰ δέεται τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ 10 πυροῦ ταῦτα συμφύοντός τε καὶ εἰδοποιοῦντος, ὑποκειμένου μὲν λόγου ἐπέχοντος καὶ ὅλης τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ ἔηροῦ, εἴδει δὲ ἀναλογοῦντος τοῦ 15 θερμοῦ καὶ τοῦ πυροῦ. εἰ γάρ καὶ δρᾶ τι περὶ ἀλληλα τὸ ἔηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν συνέχοντα ἄλληλα καὶ περιορίζοντα, ἀλλ' οὖν ἐγκαταμιγνύμενα ἀλλήλοις δρᾶ. διόπερ ὑλικωτέρας ταύτας καλεῖν εἰώμασι τὰς ποιότητας οἱ 20 φυσικοί, τὸ δὲ θερμὸν καὶ πυρὸν δραστικά, διότι ἔκτὸς ὅντα τῶν περὶ ὁρῶσιν, τὴν ἑαυτῶν δύναμιν ἐπιδείκνυται. μεμνῆσθαι δὲ χρὴ καθόλου τοῦ εἰρημένου, ὡς ἐπὶ τῆς τῶν συνθέτων γενέσεως σαφέστερον διαφαίνεται παθητικὴ μὲν η ἔτέρα οὖσα ἀντίθεσις, ποιητικὴ δὲ η λοιπή. καὶ γάρ 25 ἐπὶ τῆς τῶν κεράμων ἐργασίας τὸ ὑγρὸν συνελθόντα καὶ τὸ ἔηρὸν τὴν 30 ὅλην τῶν κεράμων ἐργάζεται, τὸ δὲ πυροῦ πήγνυσι ταύτην, καὶ τὸ θερμὸν μεταβάλλει μάλιστα καὶ ποιεῖ κέραμον. οὕτως μὲν οὖν ἐπὶ τῶν συνθέτων. ἐπὶ δὲ τῆς ἐξ ἀλλήλων γενέσεως πᾶσαι ὄμοιώς εἰσὶ ποιητικάί τε καὶ παθητικά.

p. 329v26 Θερμὸν γάρ ἔστι τὸ συγκρίνον τὰ ὄμοιογενῆ. τὸ
25 γάρ διακρίνειν, ὥπερ φασὶ ποιεῖν τὸ πῦρ, συγκρίνειν ἔστι τὰ
ὅμοιογενῆ.

Τὸ θερμόν, φησί, συγκριτικὸν ὃν τῶν ὄμοιογενῶν οὐσιῶν, νομίζεται διακριτικὸν εἶναι, διότι ἐν τῷ συνάγειν καὶ ἔνοῦν ἀλλήλοις τὰ ὄμοιογενῆ ἐξ 20 ἀνάγκης διακρίνει καὶ χωρίζει τὰ ἀλλότρια. αὐτὴν γάρ ἣν ποιεῖται τῶν 30 ἀλλοτρίων διάκρισιν, διὰ τὴν τῶν ὄμοιών οὐσιῶν σύγκρισιν ἐργάζεται· ἐξ ἀλλήλων γάρ τὰς ἔτερογενεῖς οὐσίας διακρίνον ἔνωσιν ἑκατέρας καθ' αὐτὴν ἐργάζεται. διόπερ διακριτικὸν μὲν τῶν ἀλλοτρίων, συγκριτικὸν δὲ τῶν ὄμοιών ὄριζόμεθα τὸ θερμόν. ἔστι δὲ τάχα φάναι τὸ θερμὸν κατὰ πρῶ-

5 τῆς γῆς αἱ μετέχων τὰ GT ηδύναντο Z; cf. p. 206, 34, 208, 10 etc.
6 δι' ὃ καὶ ἐδεήθη Z 8 σύνθεσιν αἱ 9. 10 καὶ τὸ πυροῦ R 11 et 12 τοῦ
(post καὶ) om. T 12 δρᾶ τι] δρᾶται GT 12. 13 τὸ ὑγρὸν καὶ ἔηρὸν T
16 ἐπιδείκνυται Z 17 τὰ εἰρημένα GTa τῶν om. R 18 δὲ οἱ λοιπή αἱ
19 fort. τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ἔηρὸν συνελθόντα 21 οὕτω αἱ 24 lemma om.
hic αἱ συγκρίνον R ὄμοιογενῆ R¹ Arist. 25 διακρίνειν scripsi ex Ar.:
διακρίνον R: διακρίνον GTZ 26 ὄμοιόφυλα R 29 ἡν ποιεῖται R¹ 31 τὰς]
ώς Z ἔτερογενῆς (G)a

τον λόγιον διακριτικὸν εἶναι, διάκρισιν λαμβανόντων ἡμῶν οὐ τὸν χωρισμόν 48^α (τοῦτο γάρ ἐπὶ ἑτερογενῶν καὶ μεμιγμένων ποιεῖ, οὐκέτι δὲ ἐπὶ τῶν ἀμέτ-^η
των), ἀλλὰ καθόλου διάκρισιν νοούντων ἡμῶν τὴν οἰον χύσιν καὶ μάνωσιν.
κατὰ δεύτερον δὲ λόγιον ἐπὶ ταύτῃ ἔπειται ὅτε τῶν ἀλλοτρίων χωρισμὸς
καὶ τῶν ὄμοίων ἡ ἔνωσις· χύσεως γάρ τυπούμενης ἔκαστον πρὸς τὸ οἰκεῖον
χωρεῖ καὶ τὸντο πολλᾶται, ὡς ἔχει ἐπὶ τῆς χωνεύσεως τῶν μετάλλων.
ὅσον γάρ ἔστι τηκτόν, ἀθροιζόμενον ἔαυτῷ προσκολλᾶται τοῦ γεώδους καὶ
ἀτήκτου χωριζόμενον. θτι δὲ ἡ γύσις αἰτίᾳ τῆς τῶν ἑτερογενῶν διακρί-
σεως, καὶ οὐ καθ' ἔαυτὸν οὐδὲ πρώτως τὸ πῦρ, δῆλον ἐκεῖθεν. θταν γάρ 30
10 δύο τινὲς οὐσίαι ὡσὶ τὴν αὐτὴν χύσιν ἐπιδεχόμεναι, τηγικαῦτα τὸ πῦρ οὐ
διακρίνει ταῦτα ἐξ ἀλλήλων, ἀλλὰ τούναντίν καὶ συγκρίνει καὶ ἐνοὶ ἀλλή-
λαις οὕτως ὡς μηδὲ χωρίζεσθαι ἔτι δύνασθαι, ὡς ἔχει ἐπὶ κηροῦ καὶ
πίττης· ταῦτα *(γάρ)* διακεκριμένα ὄντα ἀλλήλων καὶ ἔτερα ἑνοῖ, καὶ ἡγω-
μένα χωρίζειν οὐ δύναται. εἰ μέντοι εἴη τι σὺν τῷ κηρῷ γεώδες, διὰ
15 τὸ μὴ τὰς οὐσίας ἀμφοτέρας πεφυκέναι γεῖται, ἀλλὰ τὸν κηρὸν μόνον,
ἔνούμενος κατὰ τὴν χύσιν ὁ κηρὸς ἀποκρίνεται, τοῦ γεώδους ὑφιζάνοντος 35
διὰ τὸ βάρος. θταν δὲ δύο τινὲς ὡσὶν οὐσίαι τηκτοὶ ἀμφότεραι, ἀλλὰ ἡ
μὲν μᾶλλον ἡ δὲ ἔλαττον, αὗται ὄμιλοῦσαι τῷ πυρὶ ἐνοῦνται, ἀλλ' οὐγ
οὕτως ὡς μηκέτι διακρίνεσθαι, ὡς ἔχει ἐπὶ χρυσὸν καὶ ἀργύρου καὶ τῶν
20 τοιούτων· καὶ γάρ ἐνοῦνται ἀλλήλοις ταῦτα καὶ πάλιν διακρίνονται τῷ δια-
φέρειν ἀλλήλων τὰς συστάσεις. εἰ δὲ τις λέγοι ὄμοιογενῆ αὐτὸν
λέγειν τὰ ὄμοιῶς τήκεσθαι δυνάμενα καὶ γεῖται ἡ τὰ μὴ δυνάμενα, ἵνα 40
τὸ δημοιον ἡ μὴ κατὰ τὸ εἰδος μόνον ἀλλὰ κατὰ τὸ γένος, οἷον ἵνα μὴ
χρυσὸν χρυσῷ λέγοιμεν μόνον εἶναι δημοιον, ἀλλὰ καὶ τὰ ὠσαύτως αὐτῷ
γεῖται δυνάμενα, οἷον ἀργυρον ἡ χαλκόν, οὐκ ἔσται οὐδὲ οὕτω καθόλου
οἱ λόγοι· οὐδὲ γάρ τὰ ἄτηκτα ὄμοιογενῆ ὄντα ἀλλήλοις ἐνοὶ τὸ πῦρ, καὶ
τὰ πεφυκότα δὲ τήκεσθαι διακρίνεται, ὥσπερ τὸν χρυσὸν ἐκ τοῦ ἀργύρου.
ἐκεῖνα γάρ ἔστι μόνα διπερ ἐνοῖ ὡς μηκέτι διακρίνεσθαι, τὰ τὴν αὐτὴν
χύσιν ἔχοντα, ὡς μὴ τὸ μὲν μᾶλλον εἶναι χυτὸν τὰ δὲ ἔλαττον, ὡς τὸν
30 μᾶλλον καὶ τὸν κατίτερον, ἡ τὸν κηρὸν καὶ τὴν πίτταν, καὶ τὰ λίαν 45
μηλακά.

p. 329b29 Ψυχρὸν δὲ τὸ συνάγον καὶ συγκρίνον ὄμοίως τά τε
συγγενῆ καὶ τὰ μὴ ὄμόφυλα.

Ἐν γάρ τοις ὑπὸ ψύξεως πηγηνυμένοις ἔστιν ἰδεῖν ἑτερογενεῖς οὐσίας

2 μεμιγμένον T 6 τοῦτο GT ὡς ἔχει om. Z 10 τινὲς δύο Z 13 ;⁷²
addidit a 15 γῆσθαι R ἀλλ' ἡ a, qui distinguit post ἔνούμενος τὸν] τὸ
GT 20 τῷ to (sic) R 21 ὄμοιογενῆ a 23 μόνον om. a
post ἀλλὰ addit καὶ T² 23. 24 μὴ χρυσῶ χρυσῶ GT 24 λέγ*μεν T¹
αὗτα Z 28 ἔκει GT γάρ] δὲ a 29 χυτὸν εἶναι μᾶλλον (τὰ τὰ)
τὸ em. a 30 μᾶλλον GTa κατίτερον a 31. 34 μηλακά. οὕτω μὲν
τὸ θερμόν· τὸ δὲ ψυχρὸν πάντων φησί καὶ ὄμοιων καὶ ἀνομοίων συγκριτικόν. ἐν γάρ a
33 μὴ RZ: om. GT 34 πήγηνυμένοις R

ἐμφερομένας· ἐν γούν κρυστάλλῳ καὶ κάρφῃ καὶ ζωύφιᾳ τινά ἔσται ἐμπο- 48^η
πηγότα.

p. 329b30 'Γγρὸν δὲ τὸ ἀόριστον οἰκείῳ ὅρῳ εὐόριστον ὄν,
ἔηρὸν δὲ τὸ εὐόριστον οἰκείῳ ὅρῳ, δυσόριστον δέ.

δεῖξας διὰ τῶν ὅρων τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ ὅτι ποιητικά εἰκό- 50
τως λέγεται, λοιπὸν τοὺς τοῦ ὑγροῦ καὶ ἔηροῦ προχειρίζομενος ὅρους δείκ-
νυσιν ὅτι παθητικά ταῦτα· τὸ εὐόριστον γάρ καὶ δυσόριστον παθῶν
ὑνόματά ἔστιν.

'Απορεῖται δὲ πρὸς τὸν ὅρον τοῦ ἔηροῦ, πῶς φησιν αὐτὸν εὐόριστον
10 οἰκείῳ ὅρῳ. ἵδον γάρ, φασίν, ἡ τέφρα ἔηρὰ οὖσα διαρρεῖ. πρὸς δὲ ῥη-
τέον ὅτι εἴ καὶ μὴ περιώρισται ἡ τέφρα καὶ μένει τὸν οἰκεῖον ὅρον φυ-
λάττουσα, ἀλλ' οὖν δύναται σωρευθῆναι, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει τῷ ὑγρῷ· καὶ |
ἄλλως ἔχει τινὰ καὶ σύστασιν οἰκείαν, καὶ οὐ πᾶσα διαπίπτει, ὡς καὶ ἡ 49^η
ψάμμος. καὶ περὶ τῆς φλογῆς δὲ ἀποροῦσί τινες, ὡς ἔηρᾶς οὖσης καὶ
15 ἀλλοτρίῳ ὅρῳ συσχηματίζομένης ἐν ταῖς καμίνοις. ῥητέον δὲ ὅτι πρῶτον
μὲν οὐδέποτε ἡ φλὸς ἀκριβῶς συσχηματίζεται τοῖς περιέχουσιν ἀνώφορος
οὖσα καὶ οὐχ ὅλῳ συσχηματίζεται τῷ περιέχοντι. θᾶττον γάρ ἂν οὕτως
ἀποιτεῖσθείη, μὴ διαλαμβανομένη κενοῖς ἔκατέρωθεν, κενοῖς δέ φημι πυρός. 5
ἄλλως τε εἴ καὶ συγχωρθείη ὑρίζεσθαι τοῖς περιέχουσιν, ἀλλ' οὖν καὶ
20 οἰκείῳ συνέγεται σχήματι· οὐ γάρ διαπίπτει καὶ γεῖται, ἀλλὰ συνεχῆς
μένουσα ἐπὶ τὸ ἄνω χωρεῖ. τὸ μέντοι ὑγρὸν τοῖς περιέχουσιν ἀκριβῶς
συσχηματίζεται· εἰ οὖν ἐκ κεράμῳ παγείη ὕδωρ, εἶτα καταθραύσεις τὸν
κέραμον, ὅψει συνεσχηματισμένον αὐτῷ.

p. 329b32 Τὸ δὲ λεπτὸν καὶ παχὺ καὶ γλίσχρον καὶ κραῦρον
25 καὶ σκληρὸν καὶ μαλακὸν καὶ αἱ ἄλλαι διαφοραὶ ἐκ τούτων. 10

δεῖξας ὅτι τῶν δύο ἀντιμέσων ἡ μὲν ποιητικὴ ἡ δὲ παθητική, τὰς λοιπὰς
πάσσας ὑπὸ ταύτας ἀναγαγεῖν βούλεται, ὡς εἰναι τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ 20
καὶ τὴν τοῦ ὑγροῦ καὶ ἔηροῦ τὰς δύο ταύτας πρωτίστας, ἵνα τοῦτο δεῖξας
ἐντεῦθεν δεῖξῃ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα γινόμενα. τὸ δὲ καὶ αἱ ἄλλαι διαφο-
ραὶ προσέθηκεν γῆτοι διὰ τὴν λειτήτην καὶ τραχυτην. ἡς πρὸ τούτου κατα-

1 κρυστάλλῳ RZ 4 μὲν οἰκείῳ a Arist. δυσόριστον δέ RZa: δυσόριστον ὄν GT
5 τοῦ (ante ψυχροῦ) om. Z 6. 7 προχειρίζεται ὅρους καὶ δείκνυσιν Z 7 ταῦτα
παθητικά R τὸ] τὰ a 8 ἔστιν om. R 9 ἀπορεῖται δὲ RZ: ἀπορεῖ δέ τις
GT: ἀπορήσεις δὲ ἄν τις a αὐτῷ Z 10 φασίν scripsi: φησὶν RZa: om. GT
διαρεῖ GT 12. 13 καὶ ἄλλως δὲ a 15 σχηματίζομένης (G)a ταῖς RZ:
τοῖς GTa; at cf. p. 199, 28 16 ἡ φλὸς οὐδέποτε συσχηματίζεται ἀκριβῶς R
17 συσχηματίζομένη a 19 τε om. Z εἰ καὶ] καὶ εἰ a 24 καὶ κραῦρον
om. Z 25 καὶ τὸ σκληρὸν a 27 ἀνάγειν a καὶ τοῦ ψυχροῦ GTa
28 τοῦ (ante ὑγροῦ) om. Z 29 δεῖξει Z 30 γῆτοι] ἡ τὸ Z

ριθμησάμενος νῦν παρέλειπεν, ἢ μᾶλλον δι' αὐτοῦ προσθήσει· διαιρεῖ γάρ την
ἔφεξῆς τὸ ἔγρον καὶ οὐρόν, καὶ δείκνυσι τούτων ἔκαστον πολλαχῶς λεγό-
μενον.

p. 329b 34 Ἐπεὶ γάρ τὸ ἀναπληστικόν ἐστι τοῦ ὑγροῦ διὰ τὸ μὴ
διώρισθαι μὲν εὐόριστον δὲ εἶναι καὶ ἀκολουθεῖν τῷ ἀπομένῳ.

11 Ήως ὅπο τὸ οὐρόν ἀναφέρεται τὸ λεπτὸν δείκνυσι. τὸ γάρ λεπτόν,²⁵
φησίν, ἀναπληστικόν ἐστι· μικρομερὲς γάρ ὑπάρχον τὰς κενὰς ἀναπληροῦ-
χώρας. εἰ γάρ εἰς μέδιαν καρύων κενάς τοῦ στερεοῦ σώματος χώρας ἀναπληροῦ-
τον ταύτας. τὸ αὐτὸν δὲ ποιεῖ καὶ τὸ οὐρόν, οἷον τὸ οὐρόν· εὐόριστον γάρ δὲ
ἀλλοτρίῳ δρῷ ἀκολουθεῖ, φησί, τῷ ἀπομένῳ καὶ περιέχοντι καὶ παντα-
χύθεν ἀπετεται αὐτοῦ. τοιούτον δὲ καὶ τὸ λεπτόν. εἰκότως ἄρα τὸ λεπ-
τὸν τοῦ ὑγροῦ. οὐκοῦν καὶ τὸ ἐναντίον τὸ παχὺ ὅπο τὸ ἐναντίον τὸ 30
ἔγρον ἐσται· τὰ γάρ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχει. ὡς γάρ τὸ ἔγρον
15 ἀντιθετικὸν καὶ οὐκ ἀκολουθεῖ τοῖς περιέχουσιν οὐδὲ ὅλων ἀπετεται (δυσό-
ριστον γάρ ἐστιν ἀλλοτρίῳ δρῷ), οὗτοι καὶ τὸ παχὺ μεγαλομερὲς δὲ οὐκ
εἰς ἀπασχαν εἰσεισι γώραν.

p. 330a 4 Πάλιν δὲ τὸ μὲν γλίσχρον τοῦ ὑγροῦ· τὸ γάρ γλίσχρον
οὐρὸν πεπονθός τί ἐστιν, οἷον τὸ ἔλαιον.

20 "Οτι καὶ τὸ γλίσχρον ὅπο τὸ οὐρόν, συντόμως ἔδειξεν εἰπὼν διὰ
οὐρόν τί ἐστι τὸ γλίσχρον πεπονθός τι. τὰ γάρ μὴ εὐδιαιρέτα τῶν οὐρῶν
μηδὲ δυσαπάλλακτα τῶν ἀπομένων καὶ διαισθηρὰ γλίσχρα λέγεται, ὡς ἵξεις
ἔναιν τῷρά πίτα. τὸ δὲ κραῦρον ὅπο τὸ ἔγρον· τὸ γάρ διὰ τὴν εἰλεύθερην
οὐρότητος πεπηγός καὶ διὰ τοῦτο εὑθραυστον, κραῦρον καλεῖται.

25 p. 330a 8 Ἐτι τὸ μὲν μαλακὸν τοῦ ὑγροῦ· μαλακὸν γάρ τὸ ὑπεῖ-
κον εἰς αὐτὸν καὶ μὴ μεθιστάμενον, ὅπερ ποιεῖ τὸ οὐρόν.

Πάλιν τὸ μὲν μαλακὸν ὅπο τὸ οὐρόν ἀνάγει, τὸ δὲ σκληρὸν ὅπο τὸ
ἔγρον· μαλακὸν γάρ ἐστι τὸ ὑπεῖκον εἰς έαυτὸν τοῖς ἀπομένοις, ὅπερ ποιεῖ
καὶ τὸ οὐρόν· ὑπείκει γάρ καὶ τοῦτο. ἀλλὰ τίς η διαιφαρά; διὰ πάλιν τὸ
30 μὲν μαλακὸν οὐρόν ἐστι πεπονθός τι τὸ μὴ μεθιστασθαι, ὅπερ οὐ πρόσεστι

1 παρέλειπεν T²Z προσθίεται α 4. 6 lemmata om. pergit πῶς δὴ οὐπὸν
8 ἐμβάλλεται α διεισδύνουσαν Z 15 οὐκ om. GT ὅλως R 18. 20 lemmata
om. pergit διὰ δὲ καὶ α 22 δυσαπάλλακτα Za λέγεται καὶ γλίσχρα GT; γίνε-
ται καὶ γλίσχρα α 23 οὐρά om. α; at cf. p. 201, 1 25. 27 pergit om.
lemmata πάλιν δὲ τὸ μαλακὸν ὅπο α 26 αὐτὸν libri ὅπερ τὸ οὐρόν ποιεῖ GT
30 τὸ μὴ] τῷ μὴ (Z)α

τιφ ὅδεται (μεθίσταται γάρ), ώς καὶ τὸ γλίσχρον ὑγρὸν ἦν πεπονθός τι. 49^v
τοιοῦτον οὖν καὶ τὸ μαλακόν. ὥστε εἴ τι μαλακόν, ὑγρόν πώς ἐστιν (εὐδό- 40
ριστον γάρ ἀλλοτρίψ δρψ), οὐδὲ εἴ τι ὑγρόν, μαλακόν. ἐπὶ πλέον οὖν τὸ
ὑγρόν. διὸ καὶ ὑπὸ τοῦτο τὸ μαλακὸν ἀναφέρομεν· διαφορὰ γάρ τοῦ
5 ὑγροῦ τὸ μεθίστασθαι καὶ μὴ μεθίστασθαι, ἕδοιν δὲ καὶ συμπληρωτικὸν
τὸ ἰδίῳ μὲν δρψ δυσόριστον, εὐόριστον δὲ ἀλλοτρίῳ. πάλιν οὖν καὶ τὸ
σκληρὸν ὑπὸ τὸ ἔηρὸν ἀνάγει. τὸ γάρ σκληρὸν πεπηγῆς ἐστι (τῷ συνε-
στράφθαι γάρ τὰ μόρια καὶ πεπῆγθαι σκληρὸν γέγονεν), τὸ δὲ πεπηγῆς
ἔηρόν· δυσόριστον γάρ ἀλλοτρίψ γέγονεν δρψ τῷ πεπῆγθαι, ὥστε ἔηρὸν 15
10 γέγονεν.

p. 330a12 Λέγεται δὲ ἔηρὸν καὶ ὑγρὸν πλεοναχῶς· ἀντίκειται
γάρ τῷ ἔηρῷ καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ διερόν, καὶ πάλιν τῷ ὑγρῷ
καὶ τὸ ἔηρὸν καὶ τὸ πεπηγός. |

Δεῖξας ὁ Ἀριστοτέλης πάσας τὰς ἀπτὰς ἀντιμέσεις ὑπὸ δύο τὰς πρώ- 49^v
15 τας ἀναγομένας, τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ἔηροῦ τε καὶ ὑγροῦ, βιόλεται 5
καὶ ἑτέρας τινὰς παρ' ἡδῷ κατηριμήσατο δεῖξαι ὑπὸ τὸ ἔηρὸν καὶ
ὑγρὸν ἀναγομένας, ὑπὸ μὲν τὸ πρῶτον ὑγρὸν τὸ διερόν καὶ τὸ ἰδίως
ὑγρόν, ὑπὸ δὲ τὸ ἔηρὸν τὸ πεπηγός καὶ ἑτερόν τι ἰδίως ἔηρὸν ὄμωνύμως
τιφ γένει λεγόμενον. ἵνα δὲ τοῦτο δεῖξῃ, φησὶ πλεοναχῶς λέγεσθαι τὸ
20 ὑγρόν καὶ ἔηρὸν. οὗτοι δὲ ταῦτα τῶν πλεοναχῶν λεγομένων ἐστὶ δεικνύς,
τόπωρ χρῆται τῷ ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων. οὗτοι γάρ τῷ αὐτῷ πλείονα ἡ
τὰ ἀντικείμενα, καὶ αὐτὸ τῶν πλεοναχῶν λεγομένων ἐστίν. οἷον τῷ βαρεῖ 10
ἀντίκειται ἐν φωνῇ μὲν τὸ δέξιον (ἡ γάρ δέξια φωνὴ τῇ βαρείᾳ ἀντίκειται),
ἐν ῥοπῇ δὲ τὸ κοῦφον· τὸ γάρ βαρὺ πάλιν καὶ κοῦφον ἐν τοῖς ὅγκοις τῶν
25 ἀντικειμένων ἐστίν. οὐκοῦν ἐπει τῷ βαρεῖ καὶ τὸ κοῦφον καὶ τὸ δέξιον
ἀντίκειται, τῶν πλεοναχῶν λεγομένων ἐστὶ τὸ βαρός. ἀλλὰ καὶ τὸ δέξιον
τῶν πλεοναχῶν λεγομένων ἐστίν· ἀντίκειται γάρ αὐτῷ καὶ τὸ ἀμβλύν καὶ
τὸ γλυκόν καὶ τὸ βαρός, ἐν φωνῇ μὲν τὸ βαρός, ἐν χυμῷ δὲ τὸ γλυκόν,
ἐν σγήμασι δὲ ἡ ἀπλῶς ὅγκος τὸ ἀμβλύ· δέξιαν γάρ φαμεν γωνίαν καὶ 15
30 ἀμβλεῖαν, καὶ δέξιον καὶ ἀμβλύ τὸ μαχαίριον. οὕτως οὖν δείκνυσι καὶ

1 ἦν οὐκ Z 3 οὐδὲ εἴ τι δὲ ὑγρὸν α 5 τὸ om. GTa 6 τὸ (ante ἰδίῳ)
scripsi: τῶ libri praeter a, qui τὸ τῷ οὖν] δὲ αὐτὸν α 7 τῷ] τὸ T 12 τὸ
διερόν a: τὸ δὲ τὸ διερόν R: τὸ διὰ τὸ διερόν Z: τὸ διερόν (διερόν T²) GT¹. 15 καὶ
τοῦ ψυχροῦ T 17 διειρόν GT: διειρ² R 19 δεῖξῃ οὐκ. GT: ἵνα δὲ τοῦτο δεῖξῃ
om. a, qui suppleverat δι² ὅ 20 ἔηρὸν καὶ ὑγρόν α 6 στὶ] καὶ GT
21 τόπωρ οὐκ add. T² 22 αὐτῷ εἰ τῶ βαρὺ R 23 ἀντίκειται ἐν φωνῇ μὲν R:
ἀντίκειται ἐν ἡ μὲν GT: ἐν φωνῇ μὲν ἀντίκειται Z: ἀντίκειται ἐν μὲν φωνῇ α 25 εἰσάν
TZ οὐκοῦν om. add. mrg. R τῷ] τὸ GTRVZ¹ βαρὺ GTZ¹ βαρεῖ τὸ
δέξιον καὶ τὸ κοῦφον α 26 ἀντίκεινται TZ 26. 27 ἀλλὰ καὶ τῶν πλεοναχῶν λε-
γομένων ἐστὶ τὸ δέξιον Z 28 φωνῇ] ἡ G: ἡ T τὸ γλυκόν (alt. loco) om. GT¹
29 καὶ ἐν σγήμασιν ἡ GTa

τὸν ὑγρὸν καὶ τὸ ἔηρὸν τῶν πλεοναχῆς λεγομένων· ἐκατέρῳ γάρ τούτων 49^α πλειόνα ἐστι τὰ ἀντικείμενα. τῷ γάρ ἔηρῷ ποτὲ μὲν ἀντιτίθεμεν τὸ ὑγρόν, ποτὲ δὲ τὸ διερόν· καὶ τῷ ὑγρῷ ποτὲ μὲν τὸ ἔηρόν, ποτὲ δὲ τὸ πεπηγός. ἔστι μὲν οὖν τὸ πρώτως ὑγρὸν καὶ οίσνει γενικώτατον, οὗ τὸν δρισμὸν 5 ζῆδη ἀποδέδωκεν, τὸ δυσδριστόν μὲν οἰκεῖψη δριψιστον δὲ ἀλλοτρίψη, ὡς ἔφθη δρισμάτων. ὑπὸ δὲ τὸ πρῶτον ὑγρὸν ἀνάγεται τό τε διερὸν καὶ τὸ ἰδίως ὑγρόν. διερὸν μὲν οὖν ἔστι τὸ ἔχον ἀλλοτρίαν ὑγρότητα ἐπιπολῆς, ὡς εἰ δῶρῳ ἐπι- 10 χέεις λαθῷ η̄ τῷ ἡμετέρῳ σώματι η̄ ἱματίῳ μετρίως (τὸ γάρ ἐν βάθει τὴν ἀλλοτρίαν ἔχον ὑγρότητα βεβρεγμένου καλεῖται). ὑγρὸν δὲ τὸ ἔχον οἰκείαν ὑγρότητα ἐν τῷ βάθει. διαφέρει οὖν τοῦ πρώτως ὑγροῦ τὸ διερόν, διέτι τὸ πρώτως ὑγρὸν αὐτῷ τῷ εἶναι τοιοῦτόν ἐστιν δλον δι' δλον ὑγρόν, τὸ 25 δὲ διερὸν τῷ πεπονθέναι τι τοιοῦτον· τοῦ δὲ ἰδίως ὑγροῦ τὸ ἀπλός ὑγρὸν 15 διαφέρει, διέτι τὸ μὲν πρώτως ὑγρὸν δλον δι' δλον τοιοῦτόν ἐστιν ὡς εἴπον, τὸ δὲ ἐν τῷ βάθει κεκρυμμένην ἔχει τὴν οἰκείαν ὑγρότητα· τοῦ δὲ βεβρεγ- μένου τὸ ἰδίως ὑγρὸν διαφέρει, διέτι τὸ μὲν οἰκείαν τὸ δὲ ἀλλοτρίαν ἔχει τὴν ἐν τῷ βάθει ὑγρότητα, βεβρεγμένον μὲν ὡς διηλός, ὑγρὸν δὲ ὡς τὰ τηκτά, κηρὸς καὶ μόλιθος καὶ τὰ τοιαῦτα. πάλιν ὑπὸ τὸ πρῶτον ἔηρὸν ἀνάγεται 20 τὸ τε ἰδίως ἔηρόν, φπερ ἀντίκειται τὸ διερὸν ὄμωνύμως τῷ γένει λεγό- μενον (ἰδίου γάρ οὐκ ἔτυχεν ὀνόματος), καὶ τὸ πεπηγός, δπερ ἀντίκειται τῷ ἰδίως ὑγρῷ, δπερ καὶ αὐτῷ τῷ γένει ὄμωνύμως είρηται διὰ τὸ μὴ τυχεῖν ἰδίου ὀνόματος. ἐπεὶ οὖν διερόν ἐστι τὸ ἔχον ἀλλοτρίαν ἐπιπολῆς ὑγρότητα, τὸ ἀντικείμενον τούτῳ ἔηρὸν ἐσται δηλονότι τὸ τῆς τοιαύτης 25 ἐστερημένον ὑγρότητος, οἷαν εἶχε τὸ διερόν. τὸ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίως ὑγροῦ καὶ πεπηγότος· τὸ μὲν γάρ ἐν βάθει εἶχε τὴν οἰκείαν ὑγρότητα, τὸ 30 δὲ ταύτης ἐστέρητο, οἷά ἐστι τὰ μὴ τηκτά, ὡς δστρακον καὶ τὰ ἀτηκτα τῶν μετάλλων· καὶ τὰ τηκτὰ δὲ, πρὸν τακῆ, πεπηγότα ἐστίν. ὥστε τῶν πεπηγότων τὰ μὲν τηκτὰ τὰ δὲ ἀτηκτα, τὰ δὲ τηκτὰ ὑγρά ἐστιν, ἐπειδὴν 35 τακῆ καὶ η̄ ἐν βάθει ὑγρότητος εἰς τὸ ἐμφανὲς ἔλθη. εἰ δὲ ἀπουσίᾳ καὶ παρουσίᾳ ὑγρότητος ταῦτα λέγεται, εἰκότως τὰ μὲν ὑπὸ τὸ πρώτως ὑγρὸν τὰ δὲ ὑπὸ τὸ πρώτως ἔηρὸν ἀναφέρεται.

Παρέθετο δὲ τὸ βεβρεγμένον, φησὶν διαίρετος, εἰς δῆλωσιν 40 τοῦ τε διεροῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ ἀπὸ τῆς πρὸς τοῦτο διαφορᾶς, διέτι ἐστὶ τοι- 35 οῦτον ἐκάτερον αὐτῶν ὄποιον ὠρίσατο, πιστούμενος· ὡς γάρ εἴπον, τοῦ μὲν διεροῦ διαφέρει τὸ βεβρεγμένον τῷ ἐν βάθει ἔχειν τὴν ἀλλοτρίαν

3 διαιρον (sim. in proximis) GT: διαιρή (item v. 36 διαιροῦ) R 6 ἀντικείμενον τούτῳ R
9 ἐπὶ πολῆς Z: ἐπὶ (accent. eras. R) πολλῆς cett. 9. 10 ἐπιγένης a 13 αὐτὸν
GRT τὸ εἶναι R¹ 14 τὸ πεπονθέναι GT 16. 17 διαβεβρεγμένου a 19 μόλυβδος
libri praeter Z πρώτως a 20 τὸ τε] τὸ ὅτε Z δπερ R 21 δπερ Z
22 τὸ (ante ἰδίως) RTZ ὑγρὸν T 23 τὸ διερόν a ἐπὶ πολῆς Z: ἐπὶ πολλῆς
cett. 26 τὴν οἰκείαν εἶχεν R 27 οἵα R 30 ἐν τῷ βάθει a 34 τοῦ
(post καὶ) om. R 35 γάρ in eras. T²

ὑγρότητα ἔκεινου ἐπιπολῆς ἔχοντος, τοῦ δὲ ιδίως ὑγροῦ τῷ ἀλλοτρίᾳ 49v
ἔχειν ἔκεινου τὴν οἰκείαν ἐν τῷ βάθει ἔχοντος.

p. 330a24¹ Δῆλον τοίνυν ὅτι πᾶσαι αἱ ἄλλαι διαφοραὶ ἀνάγονται
εἰς τὰς πρώτας τέτταρας. αὗται δὲ οὐκέτι εἰς ἐκάττους·
5 οὕτε γάρ τὸ θερμὸν ὅπερ ὑγρὸν ἡ ὅπερ ἔηρόν, οὕτε τὸ ὑγρὸν
ὅπερ θερμὸν ἡ ὅπερ [τὸ] ψυχρόν, οὕτε τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ἔηρὸν
οὕθ' οὐπ' ἄλληλα οὕθ' οὔπὸ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρόν εἰσιν.

Αἱ μὲν οὖν ἄλλαι ἀντιμέσεις πῶς οὔπὸ τὰς δύο ἀνάγονται διὰ τῶν
φιλασσάντων ἐδεῖξαμεν. ἀπορεῖ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, πῶς ή μὲν λειότης οὔπὸ
10 τὸ ὑγρὸν ἡ δὲ τραχύτης οὔπὸ τὸ ἔηρὸν ἀναφέρεται. διότι τὸ τραχύ, φησί, 45
δέξειν εἶναι τοῦ πεπηγότος καὶ ἔηροῦ (ἰδίοις γάρ τισιν δροις τὰ μόριά
τούτου συνέχεται), τὸ δὲ λεῖον τοῦ ὑγροῦ διμαλὸν γάρ τι τὸ ὑγρὸν καὶ
λείαν δεῖ τὴν ἐπιφάνειαν ἔχον τῶν μορίων συνιζανόντων εἰς ἄλληλα. ἡ
ἄμεινον, φησί, λέγειν ὅτι μήτε ποιητικαὶ μήτε παθητικαὶ αἱ ἐναντιώσεις
15 αὗται, τῷ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ποιότητες εἶναι· ἐν ποιῃ γάρ ἐστι τῶν μορίων
θέσει τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον, ως ἐν Κατηγορίαις εἴρηται. εἰ δὲ μὴ ποιό-
τητες, οὐδὲ παθητικαὶ εἰσιν οὐδὲ ποιητικαὶ. ὅτι δὲ οὐκέτι τῶν γενικῶν 50
δύο ἐναντιώσεων, τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ ἔηροῦ τε καὶ ὑγροῦ, οὐδε-
μίᾳ οὔπὸ τὴν λοιπὴν ἀνάγεται, διδάσκει· οὕτε γάρ τὸ ἔηρὸν οὔπὸ τὸ θερ-
20 μόν (ἐπεὶ πᾶν ἔηρὸν ἔμελλεν εἶναι θερμόν· νῦν δὲ η γῆ ἔηρὰ οὖσα ψυχρά
ἐστιν), οὕτε τὸ ὑγρὸν πάλιν οὔπὸ τὸ θερμόν· τὸ γάρ ὅδωρ ὑγρὸν οὐπάρχον
ψυχρόν ἐστι. πολλῷ οὖν μᾶλλον οὐδὲ τὸ | ψυχρὸν οὔπὸ τὸ θερμόν· πῶς 50r
γάρ ἐνδέχεται τὰ μαχόμενα οὐπ' ἄλληλα εἶναι; πάλιν οὔπὸ τὸ ψυχρὸν οὕτε
τὸ ἔηρόν (τὸ γάρ πούρ ἔηρὸν οὐπάρχον θερμόν ἐστιν), οὕτε τὸ ὑγρόν (οὐ
25 γάρ ἀὴρ ὑγρός ἐστι καὶ θερμός), οὐδὲ πολλῷ μᾶλλον τὸ ἐναντίον θερμόν.
καὶ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, οὐδ' εἰ ἀντιστρέψωμεν τὴν τάξιν, οὐδὲν τῶν 4
λοιπῶν οὔτε οὔπὸ τὸ ὑγρὸν οὔτε οὔπὸ τὸ ἔηρόν ἀνοίσουμεν.

1 ἐπὶ πολῆς Za: ἐπὶ πολλῆς cett. τὸ ἀλλοτρίᾳ R¹ 2 ἔχοντά Z 3 lemma
om. hic a; continuaverat enim, solito more, superius lemma usque ad p. 330a29, unde
ego hoc quidem loco varias lectiones adferam ὅτι om. Z καὶ αἱ πᾶσαι
διαφοραὶ a 4 πρώτας om. add. T² τέσσαρας libri ἐλάσσους a 6 τὸ (post
ὅπερ) delevit a: in R exstat τὸ, tum deletum ἔηρὸν 7 οὕθ' οὔτε utrobiique Ga, et
priore loco etiam T τὸ (ante ὑγρόν) om. a ἐστιν GT 8 ἄλλαι om. a
10 φησί om. R 11 οὐδέσιεν ἀν scripsit Alexander 12 τι] τοι Z 13 τῷ
μηδὲ a: τῷ μήτε cett. ποία R 15. 16 θέσει τῶν μορίων θέσει Τ
16 Κατηγορίαις c. 9 p. 10a22 18 ἐναντιώσεων] ἔνεστι ἀντιθέσεων Z 19 οὐδέσκειν
compend. R 20 ἔμελλεν Z 25 ἀνὴρ Z 26 οὐδὲ εἰ] οὐδὲ ἀν R:
οὐδὲ ἔὰν a ἀντιστρέψωμεν Z

p. 330^a-30 Ἐπειδὴ τέτταρα τὰ στοιχεῖα, τῶν δὲ τεττάρων ἔξ αἱ 50^a
συζεύξεις.

Στοιχεῖα μὲν καλεῖ τὰς ἐναντιώσεις (εἰρηνται γάρ δευτέρως μετὰ 10
τὴν ὅλην στοιχεῖαν καὶ ἀρχαὶ αἱ ἐναντιώσεις), φησὶ δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων
δὲ ἐναντιώσεων ἔξ ἀποτελεῖσθαι συζυγίας, ὡν ἀσύντατοι μὲν αἱ τὰ ἐναντία
παραλαμβάνουσαι, ή τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, καὶ ή τὸ ἑρόν καὶ ὄγρον
(ἄμα γάρ τανατία ὑπάρχειν ἀδύνατον), αἱ λοιπαὶ δὲ συνίστανται τέσσαρες, 15
αἱς φησιν εὐλόγως ἡκολουθηκέναι τὸν ἀριθμὸν τῶν φαινομένων ἀπλῶν
σωμάτων· ταῦτα γάρ καὶ τῇ αἰσθήσει ὑποπίπτει ἕκαστου αὐτῶν κατὰ
10 μίαν συζυγίαν χαρακτηρίζομένου, πυρὸς μὲν κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ἑρόν,
τοῦ δὲ ἀέρος κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ὄγρον, καὶ κατὰ μὲν τὸ ψυχρὸν καὶ
ὄγρον τοῦ ὅδατος, κατὰ δὲ τὸ ψυχρὸν καὶ ἑρόν τῆς γῆς. ἐπισημαίνεισθαι
δὲ χρὴ διτὶ τᾶλλα μὲν ἐκτὸς κατασκευῆς τέθεισεν, ἐπὶ δὲ μόνου τοῦ ἀέρος 20
ώς ἔχοντός τινα ἀμφισβήτησιν κατασκευῆς ἐγρήσατο τοῦ εἶναι αὐτὸν θερ-
μὸν καὶ ὄγρον, οὐχ διτὶ ὄγρος ἔστι κατασκευάσων, ἀλλ’ διτὶ θερμός· γεγόνασι
γάρ οἱ διοξάσαντες αὐτὸν ψυχρὸν καὶ ὄγρὸν εἶναι. τί οὖν φησιν αὐτός; διτὶ¹
οἰον ἀτμίς ἔστιν ὁ ἀέρ, ή δὲ ἀτμίς θερμή τε καὶ θερμῷ τὴν γένεσιν
ἔχουσα. ἔστι δὲ καὶ διὰ πλειόνων τοῦτο κατασκευάσαι, πρῶτον μὲν ἐκ
τοῦ κοῦφον αὐτὸν εἶναι, ὅπερ ἔστι θερμότητος. διτὶ δὲ τὸ κοῦφον θερμό-
25 τητος, ἐκεῖθεν γνώσῃ· ἐπειδὴ γάρ τὸ πῦρ θερμὸν καὶ ἑρόν {δν} κοῦφον ἔστιν, ἀνάγκη η̄ τῷ ἑρόντι εἶναι κοῦφον ὑπάρχειν η̄ τῷ θερμόν. ἀλλ’ εἰ μὲν
καθὸ δικρόν τὸ πῦρ κοῦφον η̄, ἐχρῆν καὶ τὴν γῆν ἑρόντι οὖσαν κούφην
ὑπάρχειν· τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν· οὐκ ἄρα κατὰ τὸ ἑρόν ἔχει τὸ κοῦφον.
λείπεται ἄρα κατὰ τὸ θερμόν. εἰ οὖν τὸ κοῦφον λόγῳ θερμότητος γίνε-
25 ται, ἔστι δὲ ὁ ἀέρ κοῦφος, ἔσται ἄρα καὶ αὐτὸς θερμός. ἔτι δρῶμεν διτὶ²
τὰ γειτνιάζοντα ἀλλήλοις στοιχεῖα ἔχουσί τινα κοινωνίαν πρὸς ἀλλήλην,
ἐπεὶ οὐκ διὰ οὐδὲ πλησίου ἀλλήλων ὑπῆρχον. εἰ οὖν καὶ ὁ ἀέρ τοῦ πυρὸς
διενήργει κατὰ τὸ ὄγρον, κοινωνήσει αὐτῷ δηλονότι κατὰ τὸ θερμόν· καὶ τοῦ
εἰ κοινωνεῖ τῷ διατητι κατὰ τὸ ὄγρον. εἰ γὰρ κατὰ τὸ θερμὸν αὐτοῦ διιέτει,
30 οὐκ ἔσται διαφορὰ ὅδατος καὶ ἀέρος. ἔτι δρῶμεν διτὶ ή μεταβολὴ αὐτῷ
ἔξ ὅδατος διὰ θερμοῦ γίνεται· ἔξατμιζόμενον γάρ τὸ διάρροηται, ὡς
καὶ αὐτὸς φησιν ὁ Ἀριστοτέλης.

1 Ἐπεὶ δὲ αἱ τέσσαρα RZ τὰ om. RTa τεσσάρων GTZ: δὲ R αἱ om.
GTla 2 συνεζεύξεις GT 6 παραλαμβάνουσιν Z τὸ (ante ψυχρόν) om. R
καὶ ὁ ὄγρον T 7 τέτταρες GT: om. R 13 δὲ prius om. GT 16 γάρ R: δὲ
cett. 18 ἔχουσα R 20 γνώσει GT¹ καὶ iterat (init. et fin. vers.) G
20 δὲ addidit a 21 τῷ utrobiique a: τὸ cett. 27 ἔπεὶ οὖν
23 οὐκ ἄρα] οὐχ² διτὶ R 25 καὶ om. R 27 ἔτι in oras. T² 30 ἔπεὶ οὖν
οὐκ R¹ πλησίων a 28 αὐτὸς R¹ τὸ (ante θερμόν) om. GT 30 ἔσται]
ἄσα hic non solum R sed etiam Z

p. 330v7 "Απαντες γάρ οι τὰ ἀπλὰ σώματα στοιχεῖα ποιοῦντες. 50r

Διδάξας ποίας χρὴ τίθεσθαι ἐναντιότητας ἀρχὰς καὶ εἰδοποιοὺς τῶν σωμάτων, νῦν βούλεται τὴν οἰκείαν περὶ τούτων δόξαν κρατᾶν, δι' ὃν δείκνυσι καὶ τοὺς ἀρχαιοτέρους πάντας τοὺς περὶ στοιχείων δοξάσαντας 45 5 τὰς εἰργμένας ἐναντιώσεις εἰσάγοντας, ἡ τινὰς ἡ πάσας, τὸν ἀριθμὸν δὲ τῶν τεσσάρων μὴ ὑπερβαίνοντας· εἰ γάρ καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον περὶ αὐτῶν φασιν, ἀλλ’ οὖν ὥσπερ ὑπ’ αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀναγκαζόμενοι φαίνονται ταῦτα πρεσβεύοντες. οὕτω τε γάρ ἔν τι τῶν τεσσάρων στοιχείων ποιοῦντες τῶν πάντων μανώσει καὶ πυκνώσει τὰλλα ἔξι αὐτοῦ γεννῶσι 10 (μάνωσις δὲ καὶ πύκνωσις θερμότητι καὶ ψυχρότητι ἀποτελεῖται), διὸ τε Παρ-
μενῶντος αὐτόθιν δύο ὑποτιμέμενος στοιχεῖα, πῦρ καὶ γῆν, τὴν ἐναντίωσιν 50 τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ εἰσῆγε, τὸν δέρα καὶ τὸ ὄδωρ μῆγμα φάσκων εἶναι τῶν δύο στοιχείων, καθάπερ καὶ ὁ Πλάτων. καὶ γάρ καὶ οὗτος δύο τινὰς ὑποτιμέμενος ἀρχάς, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, τρίτην ὑπετίθετο ἀλλην,
15 διπερ μῆγμα ἔφασκεν εἶναι τῆς τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ ἐναντιώσεως, μέρα μὲν καὶ μικρὸν λέγων τὰς ἐπιγνομένας εἰδοποιοὺς διαφορὰς τῇ ὅλῃ, ἀς πρῶτον δέχεται ποσούμενη καὶ διαστατὴ γινομένη, μῆγμα | δὲ ἐκάλει τὴν 55 ὅλην οὐδὲ ὡς ἐκ μεγάλου καὶ μικροῦ μιχθέντων γινομένην, ἀλλ’ ὡς ἐν αὐτῇ τούτων μιγνυμένων τῷ ἐκάτερον παρὰ μέρος ἐν αὐτῇ γίνεσθαι. καὶ 20 Ἐμπεδοκλῆς δὲ τέσσαρα μὲν καὶ αὐτὸς ὑπέθετο στοιχεῖα, θερμοῦ δὲ καὶ ψυχροῦ ἐναντίωσιν εἰσηγεῖτο, τὸ μὲν πῦρ θερμὸν ὑποτιμέμενος τὰλλα δὲ πάντα ἀντικεῖσθαι τούτῳ φάσκων ὡς ψυχρά.

p. 330v11 Τούτοις συμβαίνει δύο ποιεῖν τὰς ἀρχάς, τό τε μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν ἡ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρόν.

25 Οἱ τὸ ἔν, φησί, στοιχεῖον ὑποτιμέμενοι, μανώσει δὲ καὶ πυκνώσει 5 τούτου τὰλλα λέγοντες γίνεσθαι, ἀρχὰς δύο ποιοῦσι τὸ μανὸν καὶ πυκνόν, μᾶλλον δὲ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν· ταῦτα γάρ ἔστι τὰ δημιουργικὰ καὶ ποιητικὰ μανώσεως καὶ πυκνώσεως. καὶ ἐπισημῆνασθαι χρὴ διτὶ τὸ μανὸν καὶ πυκνὸν ὑπὸ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἄγει· δύεν ἵσως παρῆκεν 30 ἐν τῇ τῶν ἀπτῶν ποιοτήτων ἀπαριθμήσει τὸ μανὸν καὶ πυκνόν, ὡς εἰς ταῦτὸν ἀγόμενα τῷ θερμῷ καὶ ψυχρῷ.

1 γάρ] δὲ GT καὶ οἱ α 2 ἐναντιώσεις Z 6 τεσσάρων Z: δ' R:
τέσσαρα (GT)a 14 τινὰς om. Z 17 διαστατὴ scripsi:
διαστατὸς α: ἀδιάστατος cett. ἐκάλλει GT¹ 20 ὑπέθετο καὶ αὐτὸς R
23 lemma om. hic et pergit οἱ δὲ τὸ ἔν φησι α 24 καὶ τὸ ψυχρόν R 27 τὸ (post
καὶ) om. T 29 καὶ τὸ πυκνὸν Z, qui mox (29. 30) ὑπὸ — πυκνόν om. 30 ποι-
οτήτων om. α

p. 330b15 Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ τρία λέγοντες, καθάπερ Πλάτων 50^η
ἐν ταῖς διαιρέσεσι.

Καὶ ὁ Πλάτων, φησίν, ωσαύτως τῷ Παρμενίδῃ τρεῖς ἀρχὰς ὑποτιθέμενος, ὅντος μὲν ἐθεώρει κατὰ τὴν ἐναντίωσιν τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ,¹⁰ τὸ τρίτην δὲ τὸ μεταξὺ τούτων, δὲ καὶ μῆγμά φησιν ἀμφοῖν εἶναι. εἰδέναι δὲ χρὴ διτοῦ Πλάτωνος ἐμνήσθη κατὰ τὸ παρὸν οὐχίς ὡς εἰσάγοντός τινας ἀρχὰς τῶν προαποδεδειγμένων τεσσάρων, λέγω δὲ τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ἔγροῦ καὶ ὄγροῦ, ἀλλὰ ὡς καὶ αὐτοῦ ἐναντίωσίν τινα ἐν ταῖς ἀρχαῖς θεωροῦντος, καθάπερ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, διτοῦ δὲ καὶ δια τὴν διαιροῦτητα 15 τῶν λόγων τὴν πρὸς Παρμενίδην· μίαν γάρ ἀμφω τῶν ἀρχῶν ἐναντίωσιν ὑπετίθετο, καὶ καθάπερ Παρμενίδης τρίτον τι ἐκ πυρὸς καὶ γῆς ὑπετίθετο τὸν δέρα καὶ τὸ θῦμορ, οὕτως καὶ ὁ Πλάτων τὴν ὥλην τρίτην ἀρχὴν λέγων μεταξὺ τῶν ἐναντίων αὐτὴν ἔλεγεν εἶναι, διότι ἀμφοτέροις ὑπόκειται παρὰ μέρος, δι' αὐτὸν δὲ τοῦτο καὶ μῆγμα ἀμφοῖν ὡς δεχομένην ἀμφότερα.¹⁵

Καθάπερ Πλάτων ἐν ταῖς διαιρέσεσι. ζητητέον ποίας καλεῖ διαιρέσεις. ἐν αἷς διαιτάττειν φησὶ περὶ τούτων τὸν Πλάτωνα. ὁ μὲν οὖν ἐξηγητὴς Ἀλέξανδρος λέγει τὰς φερομένας Πλάτωνος διαιρέσεις νοθεύεται. ἀλλ' εἴη ἄν, φησίν, ὁ Ἀριστοτέλης λέγων περὶ τῶν ἐν τῷ Σοφιστῇ 20 τῷ διαιλόγῳ εἰρημένων, διαιρέσεις καλῶν τὰ ἐν ἐκείνῳ. Ιστέον δὲ διτονούσιν μὲν 'διαιρέσεις' ὅλως Πλάτωνος ἐπιγεγραμμέναι οὐ φέρονται, ἐν δὲ τῷ Σοφιστῇ οὐδὲν φαίνεται τοιοῦτον ὁ Πλάτων λέγων οἷον εἰρηται ἐνταῦθα, οὐδὲν ἔστιν εὑρεῖν τινα αὐτοῦ δόξαν τοιαύτην αὐτὸν ἐκτιθέμενον. ὅλως γάρ οὐδὲ περὶ τῶν τοιούτων ἔστιν αὐτῷ σκοπὸς ἐκεῖσε διαιλεχθῆναι, 25 πλὴν ὃς καὶ ἵστορίαν διαφέρουσι δόξας φυσικῶν ἀνδρῶν ἐκτίθεται. ἀποδεκτέον οὖν μᾶλλον διπερ τελευταῖον προστίθησιν ὁ Ἀλέξανδρος, φάσκων 30 περὶ τῶν ἀριστῶν δογμάτων τοῦ Πλάτωνος λέγειν τὸν Ἀριστοτέλην. Διπερ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἀπεγράψετο, καὶ ταῦτα καλεῖν διαιρέσεις. ἐν ἐκείνοις τούνυν ὁ Πλάτων τὸ μέγα καὶ μικρὸν καὶ τὸ μεταξὺ τούτων ὑποτίθεται.

1 lemma om. hic et pergit καὶ πλάτων δέ φησιν α
2 τῷ] ras. G: τῶν com-
pend. R 4 μὲν om. R τοῦ priore loco] ras. G 11 καὶ prius om.
G Ta, sed καθάπερ γάρ supplet a 12 οὕτω a 13 ἔλεγεν αὐτὴν Z
16 ζητητέον δὲ a, qui Καθάπερ—διαιρέσει om. 17 διαιτάττει T 19 ἀλλ' εἴη ἄν
φησὶν ὁ ἀριστοτέλης λέγων RZ, itemque GT (qui εἰ καὶ pro εἴη ἄν): ὁ δὲ Ἀριστοτέλης φησὶ περὶ τῶν—εἰρημένων λέγει a 21 διαιρέσει T¹ ὅλως om. Z: post Πλάτωνος ponit a 23 οὐδὲν ἔστιν GT τοιαύτην δόξαν αὐτοῦ τινα αὐτῶν Z 24 ἐκεῖ a
25 κατ' ἴστορίαν (G)T¹a 26 διπερ καὶ Z προστίθησιν] προς om. in lac. R
φάσκων] γράψων Z 28 ὁ om. a

3 τῷ] ras. G: τῶν com-
pend. R 4 μὲν om. R τοῦ priore loco] ras. G 11 καὶ prius om.
G Ta, sed καθάπερ γάρ supplet a 12 οὕτω a 13 ἔλεγεν αὐτὴν Z
16 ζητητέον δὲ a, qui Καθάπερ—διαιρέσει om. 17 διαιτάττει T 19 ἀλλ' εἴη ἄν
φησὶν ὁ ἀριστοτέλης λέγων RZ, itemque GT (qui εἰ καὶ pro εἴη ἄν): ὁ δὲ Ἀριστοτέλης φησὶ περὶ τῶν—εἰρημένων λέγει a 21 διαιρέσει T¹ ὅλως om. Z: post Πλάτωνος ponit a 23 οὐδὲν ἔστιν GT τοιαύτην δόξαν αὐτοῦ τινα αὐτῶν Z 24 ἐκεῖ a
25 κατ' ἴστορίαν (G)T¹a 26 διπερ καὶ Z προστίθησιν] προς om. in lac. R
φάσκων] γράψων Z 28 ὁ om. a

p. 330v17 Καὶ σχεδὸν ταῦτὰ λέγουσιν οἵ τε δύο καὶ οἱ τρία 50^ο
ποιοῦντες· πλὴν οἱ μὲν τέμνουσιν εἰς δύο τὸ μέσον, οἱ δὲ ἐν
μόνον ποιοῦσι.

Τοῦτο δύναται περὶ Πλάτωνος καὶ Παρμενίδου εἰρῆσθαι. ὥσπερ γάρ
5 Παρμενίδης δύο ἀρχὰς ὑποτιθέμενος ἄλλο τι μῆγα ἐκ τούτων ἐποίει,
οὗτο καὶ Πλάτων τρία λέγων δύο μὲν ἐθεώρει κατὰ τὴν ἐναντίωσιν τὸ 30
δὲ τρίτον μεταξὺ τούτων ἐτίθει· ή διαφορὰ δὲ μόνον τῶν ἀνάρπων κατὰ
τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν Παρμενίδης εἰς δύο διῃρεῖ τὸ μέσον, ἀέρα καὶ θύρω,
Πλάτων δὲ ἀδιαιρέτον αὐτὸν ἐφύλαττεν. δύναται δὲ καὶ ἄλλως νοεῖσθαι τὸ
10 ῥητόν, μηκέτι περὶ Πλάτωνος αὐτοῦ ποιουμένου τὸν λόγον, ἀλλ’ ὡς ἀπο-
χρήσαντος μὲν αὐτοῦ τῶν πρὸς τοῦτον λόγων, τοιοῦτον δέ τι λέγοντος, ὅτι
ὅ μὲν Παρμενίδης δύο ἀρχὰς ὑποτιθέμενος μέσον τι τούτων ἐλάμβανεν,
ὅπερ εἰς ἀέρα καὶ θύρω διῃρεῖ, οἱ δὲ ἐξ ἀρχῆς ἀρχὰς ὑποτιθέμενοι, καθά- 35
περ ὁ Ἱων, τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν καὶ τὸ θύρω, μέσον ἀμφοῖν καὶ αὐτοὶ τὸ
15 θύρω λέγοντες εἶναι ἀδιαιρέτον αὐτὸν ἐφύλαττον. μέσον δὲ πυρὸς καὶ γῆς
τὸν ἀέρα καὶ τὸ θύρω ὑπετίθεντο, ἵσως τῇ ῥοπῇ προσέχοντες· οὐδὲ γάρ
ἔστιν εἰπεῖν κατὰ τὰς ποιότητας, εἴπερ γῆ μὲν καὶ πῦρ ἔηρά, ταῦτα δὲ
ἄμφω διῃρέσθαι.

p. 330v19 "Ενιοι δὲ εὐθὺς τέτταρα λέγουσιν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς.
20 συνάγει δὲ καὶ οὗτος εἰς τὰ δύο.

Καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, φησί, τέσσαρας ἀρχὰς ὑποτιθέμενος τὰ τέσσαρα
στοιχεῖα, ὅμως ἐναντίωσιν μίαν ὑπετίθετο, τὸ μὲν πῦρ θερμὸν εἶναι φά-
σκων τὰ δὲ ἄλλα τρία ψυχρά. 40

p. 330v21 Οὐκ ἔστι δὲ τὸ πῦρ καὶ ὁ ἀήρ καὶ ἔκαστον τῶν εἰρη-
25 μένων ἀπλοῦν, ἀλλὰ μικτά.

Δόξει μὲν λέγειν προχειρότερον σκοποῦσιν, ὅτι τὰ στοιχεῖα οὐκ ἔστιν 47
ἀπλᾶ οὐδὲ εἰλικρινῆ, ἀλλὰ μικτά καὶ ὅπ’ ἀλλήλων ἀεὶ νοθεύομενα, ὥσπερ
πολλοὶ ἐδόξασαν. ἔστι δὲ τοῦτο καθ’ αὐτὸν σκέψεως ἀξιον. καὶ ζητητέον

1. 2 Καὶ σχεδὸν—πλὴν] τὸ δὲ α 1 ταῦτα R οἵ τε RZ: ὅτε GT 4 Τοῦτο
ομ. a post δύναται addunt καὶ GTa 4. 5 εἰρῆσθαι· ὥσπερ γάρ (ἄπειρ ομ. γάρ R)
παρμενίδης RZ: om. GT: νοεῖσθαι· ὡς οὗτος suppleverat a 6 οὗτως R
9 δὲ om. Z 10. 11 ἀλλ’ ἀποχρήσαντος μὲν τὸν πρὸς τοῦτον λόγον a 11 τοῦτον
Z: τούτων GRT 12 ὁ om. GT τούτων ὃν ἐλάμβανεν GT 13. 14 καθάπερ
om. a 14 ὁ τῶν R: οἷον cett.; cf. p. 207,19 καὶ τὸ θύρω καὶ τὴν γῆν tr. a
19. 21 lemmate om. pergit δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς φησι a 19 δὲ λέγουσιν GRT: λέγουσι
τέσσαρα Z οἷον RZ: ὥσπερ GT, qui omittunt Ἐμπεδοκλῆς—δύο 23 ἄλλα τρία] ἀλλό-
τρια R 25 μικτόν a Arist. (praeter cod. E) 26 δόξειν GT: Δόξεις et μὲν ἣν λέγειν a
15 "

ἐφεξῆς ὅπως ἔχει τοῦτο, εἰποῦσι πρότερον τὴν ἀληθῆ τοῦ ῥητοῦ διάνοιαν. 50ν λέγει δὲ ὅτι οὐ καθάπερ αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ πρώτως καὶ δευτέρως λεγόμεναι, 50 οὕτω καὶ ὁ ἀὴρ καὶ τὰ ἄλλα ἀπλᾶ τετύχηκεν ὄντα· ἀλλ᾽ ἔστι, φησί, ταῦτα μικτὰ καὶ σύνθετα ἐξ ὅλης καὶ εἰδούς, ἀπλᾶ δέ, φησίν, ἔστι τὰ 5 κατὰ τὰς ἐναντίτητας εἰδη· τὸ γάρ εἰδος τοῦ πυρὸς τὸ κατὰ τὴν συζυγίαν τῶν ποιοτήτων, θερμοῦ φημι καὶ ἡροῦ, θεωρούμενον, τοῦτο ἀπλοῦν ἔστι καθάπερ καὶ ἡ ὅλη ἀπλῆ, τὸ δὲ πῦρ σύνθετον ἥδη ἐξ ἀμφοῖν.

‘Η μὲν οὖν τοῦ ῥητοῦ ἔννοια τοιαύτη τίς ἔστι. Ζητητέον δὲ καθ’ 51ν αὐτὸν τὸ περὶ τῶν στοιχείων πρόβλημα, πότερον οὐδέν ἔστι τῶν στοιχείων 10 εἰλικρινές, ὡς φασί τινες, ἀλλὰ πάντα ἀλλήλοις ἀναμέμικται καὶ ἐξ ἀλλήλων νοθεύεται, ηὐ οὐδὲν κωλύει καὶ αὐτὰ καθ’ αὐτὰ ὑφεστηκέναι ἀμικταὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συμπλοκῆς θεωρούμενα. πρὸς δὲ ῥητόν ὅτι εἰ μὲν τὸ πῦρ τῷ ὄρατῷ, καθάπερ Τίμαιος, χαρακτηρίσωμεν καὶ τὴν τῷ ἀπτῷ, 15 ἔσται οὕτω πάντα ἐν πᾶσι καὶ οὐδέν ἔσται καθ’ αὐτό· ἀπτὰ γάρ πάντα τὰ στοιχεῖα καὶ δρατὰ σχεδὸν πάντα. εἰ δὲ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἔκαστον χαρακτηρίσωμεν, τῷ εὐορίστῳ μὲν τὸ ἔγρόν δυσορίστῳ δὲ τὸ ὄγρόν, καὶ τὸ μὲν θερμὸν τῷ διακριτικῷ τὸ δὲ ψυχρὸν τῷ συγκριτικῷ, οὐδέν ἔσται τὸ κωλύον εἶναι αὐτὰ εἰλικρινῆ καὶ ἀμιγῆ πρὸς ἄλληλα· εἰ δὲ μηδέν ἔστι τὸ κωλύον ἀλλ’ ἐνδέχεται, καὶ ἐκβαίνῃ ἄν.

20 p. 330b23 Οἶον τὸ τῷ πυρὶ ὅμοιον, [τὸ] πυροειδές, οὐ πῦρ.

Αἱ ἐναντίότητες αἱ εἰδοποιοὶ τῶν ἀπλῶν σωμάτων ὅμοιαι, φησί, τοῖς στοιχείοις, οὐ μὴν αἱ αὐταί, διότι τὸ πῦρ ἔοικε μὲν τῇ συζυγίᾳ καθ’ 10 ἦν εἰδοποιεῖται, οὐ μὴν ταῦταν ἡ συζυγία καὶ τὸ πῦρ, ἀλλ’ ἡ ὄμοιότης κατὰ τὴν ποιότητα, καὶ ἡ συζυγία πῦρ μὲν οὐκ ἔστι, πυροειδές δὲ καὶ 25 εἶδος τοῦ πυρός. καπὲ τῶν ἄλλων δὲ ἕκάστου ὁ αὐτὸς λόγος.

p. 330b25 Τὸ δὲ πῦρ ἔστιν ὑπερβολὴ θερμότητος, ὥσπερ κρύσταλλος ψυχρότητος.

Πιστὸς ἐνταῦθιά φησι τὸ διακονικόν. ὑπερ βολὴν ἔχειν λέγει ζέτεως. ὥσπερ τὸν κρύσταλλον ὑπερβολὴν ἡύξεως. καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν ζητογονεῖ-
30 σθαι μήτε ὑπὸ κρυστάλλου μήτε ὑπὸ τοῦ χρήσει πυρός, διότι τὸ στοι-

1 ἔχη GT 2 αἱ ἄλλαι αἱ R¹ 3 ὁ om. a τὰλλα Za 6 θερμοῦ καὶ ἡροῦ φημι Z, qui mox η om. 8 οὖν om. GTZ 11 νοθεύονται Z 6 φέστηκεν GT
13 ὁ τίμαιος a Τίμαιος Platonis p. 31 B 13 et 16 χαρακτηρίσομεν Za 14. 15 τὰ στοιχεῖα πάντα Z 15 σχεδὸν ἄπαντα GTa Ἀριστοτέλη (G)a 18 et 19 κωλύον libri
19 ἔσται a 20. 21 lemmata om. pergit αἱ ἐναντίότητες δὲ αἱ a 20 τὸ τῷ (cf. Arist. codd.) S: τῷ RZ: τὸ GT τὸ alterum delevi πυροειδές] πῦρ δὲ εἶδος Z
25. 28 λόγος. λέγων δὲ τὸ πῦρ ὑπερβολὴν θερμότητος, τὸ διακονικόν πῦρ φησίν. ὑπερ a
26 ὥσπερ καὶ Λρ. 26. 27 κρύσταλλος, ut solet, Z 28 λεῖ² T: λέγειν (G)a
29 τὸν] τὸ T καὶ διὰ τοῦτο RZ: καὶ διὰ τοῦ GT: ὑπερ πιστοῦται διὰ τοῦ a

χειῶδες πῦρ καὶ τὸ ὄδωρο, ἀπερὶ καὶ ζωογόνα ἐστὶ καὶ πρὸς σύγειαν τῶν 51r
συνθέτων σωμάτων παραλαμβάνεται, ἔξιστάμενα ἐπὶ ἀμετρίαν τὸ μὲν ὄδωρ 16
τὸν κρύσταλλον ἐργάζεται, τὸ δὲ στοιχεῖωδες πῦρ τουτὶ τὸ διακονικὸν καὶ
ἐν τῇ χρήσει λεγόμενον πῦρ.

5 p. 330b30 "Οντων δὲ τεττάρων τῶν ἀπλῶν σωμάτων, ἑκάτερα
τοῖν δυοῖν ἑκατέρου τῶν τόπων ἐστί.

Περὶ τῆς πρὸς τοὺς τόπους οἰκειότητος τῶν στοιχείων διαλέγεται, 25
ἥτις ἐστὶ ροπὴ αὕτη καὶ τὸν βαρέα καὶ κοῦφα λέγεται. ὅντων οὖν δύο
τόπων, τοῦ μὲν ἄνω δὲ πρὸς τὸν ὄρον φησὶν εἶναι (ὄρον καλῶν τὸ
10 πέρας τοῦ περιέχοντος καὶ πέριξ), τοῦ δὲ πρὸς τὸ κάτω καὶ μέσον, τὸ
μὲν πῦρ καὶ ὁ ἀήρ τοῦ ἄνω ἐστὶ τόπου, ὄδωρ δὲ καὶ γῆ πρὸς τὸ κάτω.
ἑκάτερα γάρ τοῖν δυοῖν, τουτέστι τῶν δυάδων τῶν δύο ἑκατέρα ἑκάτε-
ρους τῶν τόπων, ἡ μὲν τοῦ ἄνω ἡ δὲ τοῦ κάτω. ἑκάτερα γάρ εἰπεν
οὐδετέρως, οἵονει τὰ ἑκάτερα τῶν δύο. 30

15 p. 330b33 Καὶ ἄκρα μὲν καὶ εἰλικρινέστατα γῆ καὶ πῦρ.

"Ἄκρα καὶ εἰλικρινῆ καλεῖ κατὰ τὴν ροπὴν τὸ πῦρ *(καὶ τὴν γῆν)*.
πῦρ μὲν γάρ ἄκραν τὴν πρὸς τὸ ἄνω ροπὴν ἔχει, γῆ δὲ τὴν πρὸς τὸ
κάτω, ὄδωρ δὲ καὶ ἀήρ μέσως πως ἔχουσι κατὰ τὴν δύναμιν, τὸ μὲν
ὄδωρ ἥτιν κατώφορον ὑπάρχον τῆς γῆς, ἀήρ δὲ τῷ πυρὶ ἡσάωμενος
20 κατὰ τὸ ἀγώραστον.

p. 331a1 'Ἐκάτερα δὲ ἑκατέροις ἐναντία.

'Ἐκάτερον, φησί, τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν δυάδων ἐναντίον ἐστὶν ἑκατέρῳ
τῶν ἐν θατέρᾳ, πῦρ μὲν ὄδωτι γῆ δὲ ὁ ἀήρ. δεικνὺς δὲ πῶς ποτέ φησιν
οὐσίαν οὐσίᾳ ἐναντίαν εἶναι, ἐπιφέρει λέγων ταῦτα γάρ ἐκ τῶν 25
παθημάτων ἐστίν. οὐ γάρ ἡ σύνθετος οὐσία τῇ συνθέτῳ ἐστὶν ἐναντία
ώς ὅλη θεωρουμένη. οὐδὲ γάρ κατὰ τὸ ὑποκείμενόν ἐστιν ἐναντιότης ἐν

1 ζωόγονά R: ζωογόνια GT¹ 2 σωμάτων bis Z 3 τουτὶ πῦρ traicit Z: post πῦρ rep.
καὶ τὸ ὄδωρ ἀπερ καὶ ζωόγονα R¹ 4 διακριτικὸν a 5 τεττάρων a: δ' R: τεσσάρων
GTZ 6 ἑκάτερα (cf. Ar. cod. E) RTZ: ἑκάτερον (G)a 6 τόπων] πρώτων Z (et Ar.
cod. E) 7 ἐστὶ om. R 8 ἐστὶν ἡ ροπὴ a 9 πρὸς τῷ ὄρῳ RZ 11 ἡ γῆ
GTa 12 τοῖν] τῶν GTa 13 τούτεστι τῶν τῶν (?) δύο εἰδῶν (om. δυάδων) Z
ἑκατέρα a: ἑκάτερα cett. 14 τῶν om. GT 15 lemma om. Ra, quorum hic pergit
ἡ δὲ τοῦ κάτω ἡ δὲ τοῦ ἄνω R 16 τὸ πῦρ Za: om. GRT
γάρ] δὲ a 15 lemma om. Ra, quorum hic pergit
ἄκρα δὲ καὶ εἰλικρινῆ καλεῖ 17 γῆν R 18 πῶς libri 21 lemma (quo de cf. Ar.
καὶ τὴν γῆν addidit a 17 γῆν R 18 πῶς libri 21 lemma (quo de cf. Ar.
codd.) om. GTa, quorum hic pergit ἑκάτερον δέ φησι 22 ἑκατέρῳ] ἑκατέρα R 23 ὁ
om. add. T² 24 οὐσίαν om. GT: οὐσία οὐσίαν tr. a 25 ἐναντίαν a: ἐναντία cett.
25 ἐστίν] συνέστηκεν Ar. 26 οὐσία (scil. οὐσίᾳ) a 26 ὅλη TZ: ὅλη cett.

τῆς συνμέτιφ οὐσία, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰς εἰδηποιοὺς διαφορὰς δις καὶ ἐναν- 51r
τιώσεις διομάζουμεν. ὅστε ἡγίκα λέγομεν οὐσίαν οὐσίᾳ ἐναντίαν εἶναι, τὴν
κατὰ τὸ εἶδος λέγομεν οὐσίαν. οὗτως δὲ καὶ πῦρ ὅδατί φαμεν ἐναντίον
εἶναι, τῷ ἔξ ἐναντίων εἰδοποιεῖσθαι διαφορῶν. ἐν δὲ ταῖς Κατηγορίαις
5 εἰκότως εἴπεν οὐσίαν οὐσίᾳ μὴ εἶναι ἐναντίαν, ὡς ἀν περὶ τῶν συνμέτιων οὐσιῶν
ποιούμενος τὸν λόγον καὶ μὴ θέμενος ἐκεῖσε μήτε τὴν ὅλην μήτε
τὸ εἶδος οὐσίαν λέγεσθαι.

p. 331a3 Οὐ μὴν ἀλλ’ ἀπλῶς τέτταρα ὄντα ἐνός γε ἔκαστον
ἐστιν.

10 Τεσσάρων ὄντων τῶν εἰδηποιούντων τὸ σῶμα, θερμοῦ ψυχροῦ ἔηροῦ
ὑγροῦ, ἔκαστον τῶν ἀπλῶν σωμάτων ἀπλῶς καὶ κυρίως ἐνὶ χαρακτηρίζεται.
συμπληροῦται μὲν γάρ ἔκαστον ὑπὸ συζυγίας ποιοτήτων, ὡς εἰρήται, κυρι-
ώτερον δέ, φησί, χαρακτηρίζεται ἔκαστον κατὰ μίαν ποιότητα. διτι μὲν
οὖν ὑπὸ συζυγίας δύο ποιοτήτων ἔκαστον κατέχεται, ἐκεῖθεν δῆλον. ἦ 45
15 μὲν γάρ μεταβλητικά ἐστιν εἰς ἀλληλα, ταύτη ἐναντίων αὐτὰ χρὴ ποιοτή-
των μετέχειν· ἥ δὲ γειτνιάζουσιν ἀλλήλοις, ἀνάγκη καὶ κοινωνεῖν αὐτὰ
κατά τι. οἷον τὸ πῦρ τῷ ἀέρι γειτνιάζει, καὶ καθὸ μὲν γειτνιάζει, κοινω-
νήσει αὐτῷ κατά τινα ποιότητα, οἷον τὴν θερμότητα· καθὸ δὲ ἐκάτερον
εἰς τὸ ἔτερον μεταβάλλει, ἀνάγκη αὐτὰ καὶ ἀλληλούς διαφέρειν ποιότητα
20 νήραν καὶ ἔηράν. ἀλλ’ εἰ καὶ δύο ἔκαστον μετέχει ποιοτήτων, φησί, κατὰ
μίαν μάλιστα κυρίως χαρακτηρίζεται, τὸ μὲν πῦρ κατὰ θερμότητα, ἀήρ δὲ 50
κατὰ ὑγρότητα, γῇ δὲ κατὰ ἔηρότητα. καὶ ἀποροῦσί τινες τὸ δήποτε τῷ ἀέρι
τὴν ὑγρότηταν ἀπένειμε καὶ οὐχὶ τῷ ὅδατι, ὑγραντικωτέρου ὄντος τοῦ ὅδατος,
ώς ἐστιν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἀμφοτέρων ἰδεῖν· δρῶμεν δὲ τὸ ὅδωρ πολλῷ
25 πλέον ἡμᾶς τοῦ ἀέρος ὑγραῖνον. πρὸς οὓς ἥτεον διτι ἀμέθυδόν ἐστι μὴ
διορισάμενον πρότερον τί ποτέ ἐστι τὸ νήρων, ἐκ τοῦ | ὑγραντικοῦ ποιεῖ. 51r
σθιτι τὴν ἀπόδειξιν. θῶμεν οὖν τίποτε τὸ νήρων ἐστι κατὰ Ἀριστοτέλην.
τὸ δυσόριστον, φησίν, οἰκείωφ δρω. τοῦτο δὲ τίνι μᾶλλον ὑπάρχει; ἥ
δῆλον διτι τῷ ἀέρι μᾶλλον ἥπερ τῷ ὅδατι; ὁ γάρ ἀήρ μᾶλλον τε τοῦ
30 ὅδατος κέχυται καὶ διαρρεῖ καὶ δυσοριστότερος ὑπάρχει. τὸ μὲν γάρ ὅδωρ

2 οὐσία οὐσίαν α 3 οὕτω (G)a τὸ πῦρ α 4 τῷ (G)a: τὸ cett. Κατηγορίαις c. 5
3b24 (cf. infra f. 62r 48) 8. 10 lemmate om. pergit τεττάρων δὲ ὄντων α 8 τέτταρα] 5
δὲ GTZ: δὲ R γε post ἀπλῶς ponit Ar. (om. cod. F) 10 Τεττάρων libri
10. 11 ἔηροῦ καὶ ὑγροῦ α: ὑγροῦ ἔηροῦ traicit T 11 καὶ Za: om. GRT χαρακτη-
ρίζεσθαι α, qui post σωμάτων inserit φησίν 12 συμπληροῦται GT 14 δύο om. α
16 αὐτοὺς Ζ 20 ὑγράν (τὴν ὑγράν R) καὶ ἔηράν. ἀλλ’ εἰ—φησί RZ: οἷον τὴν θερμό-
τητα. καθὸ δὲ ἐκάτερον εἰς τὸ ἔτερον μετέχει ποιητήτων φησί GT: οἷον τὴν ἔηρότητα. καὶ δὲ
δὲ ἐκαστον καὶ αὐτὸν θεωρεῖται α, qui φησί ponit post μίαν 22 ὑγρότητα. (ὅδωρ δὲ
κατὰ ψυχρότητα) α 23. 24 ὑγραντικωτέρω ὄντι, ὡς εἴη ἐκ Ζ 24 δὲ] δὴ α:
fort. γάρ 26 ὑγράν] ὑγραῖνον R¹ 27 εἰδῶμεν GT¹ 28 φησίν c. 2 p. 329b30
δὲ τίνι α 30 διαρεῖ T¹ δυσοριστότερος α: δυσοριστότερον cett.

καν σώσῃ ποτέ τινα δρον ἀφιέμενον ἄνωθεν, ὡς συνηγμένον πως αὐτὸ 51^v καταφέρεσθαι, ὁ δὲ ἀήρ διαρρεῖ τε καὶ διαχεῖται ῥᾳδίως. εἰ τοίνυν ὑγρόν 5 ἔστι τὸ δυσόριστον, μᾶλλον ἂν εἴη ὑγρὸς ὁ ἀήρ. ζητητέον λοιπὸν πῶς μᾶλλον τὸ δύων ὑγραίνον φαίνεται τὸ σῶμα. δρῶμεν δὲ δτι καὶ ὁ ἀήρ 5 αὐτὸς παχυνόμενος καὶ πρὸς τῷ δύσται γινόμενος, ὑγραντικώτερος ἀποτελεῖται. τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ {τὸ} δύωρ παχυμερέστερον ὃν ἀναπληστικὸν εἶναι τῶν ἐν ἡμῖν πόρων, τοῦ ἀέρος ὑπὸ λεπτότητης ῥᾳδίως διαρρέοντος. τοῦτο δὲ εὐλόγως συμβαίνει· τὸ γάρ δύωρ συμφυῶς ἔχει πρὸς τὴν γῆν καὶ ῥᾳδίως αὐτῇ συνδυάζεται συμβαλλομένης εἰς τοῦτο τῆς ῥοπῆς,¹⁰ τοῦ ἀέρος ἀσυνδυάστως πρὸς ταύτην ἔχοντος. διὰ τοῦτο τοίνυν γίνεται δύτα τὰ ἡμέτερα σώματα καὶ ταύτης μᾶλλον μετέχοντα, ὑπὸ τοῦ δύσταις μᾶλλον ἐνυγραίνεται πεφυκότος ῥᾳδίως ἐγκαταμήνυσθαι καὶ μὴ διαρρεῖν, καθάπερ ὁ ἀήρ.

p. 331a7 Ἐπεὶ δὲ διώρισται πρότερον δτι τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν 11
15 ἔξι ἀλλήλων ἡ γένεσις.

Δεῖξας δτι τέσσαρά ἔστι τὰ στοιχεῖα, καὶ τίνι ἔκαστον εἰδοποιεῖται, νῦν πρότιθεται διδάξαι δτι τε ἔξι ἀλλήλων ἔχουσι τὴν γένεσιν, καὶ εἴτε πάντα εἴτε μή, καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς ἔξι ἀλλήλων γενέσεως. δτι μὲν οὖν τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ἔξι ἀλλήλων ἡ γένεσις, διώρισται, φησί, πρότερον· εἴρηται 25 δὲ ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Περὶ οὐρανοῦ. λέγει δὲ αὐτὸ τοῦτο κάνταῦθα, πη μὲν τὴν αἰσθησιν ἐπιμαρτυρόμενος πη δὲ καὶ λογικῆ ἐφόδῳ κατασκευάζων. τοῦτο δὲ δεῖξας τρέπεται ἐπὶ τὸν τρόπον τῆς ἔξι ἀλλήλων μεταβολῆς, διδάσκων πῶς τε εἰς ἀλληλα μεταβάλλει καὶ ποῖα μὲν ῥᾶσιν μεταβάλλει ποῖα δὲ χαλεπώτερον.

25 p. 331a8 Ἀμα δὲ καὶ κατὰ τὴν αἰσθησιν φαίνεται γινόμενα· οὐ γάρ ἂν ἦν ἀλλοίωσις· κατὰ γάρ τῶν ἀπτῶν τὰ πάθη ἡ ἀλλοίωσις.

Εἰ μὴ ἔξι ἀλλήλων, φησίν, τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ἡ γένεσις, οὐκ ἂν ἦν ἀλλοίωσις, διότι τὸ γίνεσθαι τούτοις κατὰ τὴν τῶν ἀπτῶν ποιοτήτων μετα- 30 βολὴν ὑπάρχει ὡς ἂν κατὰ ταύτας εἰδοποιουμένοις· εἰ δὲ ταῦτα τὰ ἀπτὰ πάθη ἀμετάβλητά φασιν οἱ ἀναιροῦντες τὴν ἔξι ἀλλήλων γένεσιν τῶν στοι-

2 διαρρεῖται καὶ R: διαρεῖται καὶ T ¹	3 ζητητέον δὲ α	4 ὑγραίνον τὸ δύωρ Z
τὸ σῶμα om. R	6 τὸ alterum addidit a	12 ὑγραίνεται α πεφυκότως R ¹
έγκαταμήνυσθαι α	διαρεῖν T ¹ : διαρεῖν Z	16 εἰδοπεποιεῖται α 17 προστίθεται T ¹
τε om. a	18 εἴτε καὶ μή Z	18. 19 γενέσεως—ἀλληλων ἡ om. GT: γενέσεως. ἡ δὲ ἔξι ἀλλήλων suppleverat a
21 κατεσκευάζων α	22 διδάξας T μεταβολῆς] γενέσεως Z	20 ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Περὶ οὐρανοῦ c. 6
pergit εἰ οὖν μή a	25 καὶ RZ: om. GT	25. 28 om. lemmate
28 ἀπλῶς Z	26. 27 γάρ τὰ τῶν ἀπτῶν πάθη ἡ	
31 φασιν] φῆ R		

γείων, ἀναιρέσεις καὶ τὴν ἀλλοίωσιν, εἰπερ κατὰ τὰ ἀπτὰ πάθη θεωρεῖται 51^ο ἀλλοίωσις ἀλλοίωσιν δὲ χρὴ νοεῖν οὐχ, ὥσπερ Ἀλέξανδρος, τὴν γένεσιν· οὐδὲ γάρ καταλήγεις ή γένεσις τοῦ ὑπού εὑρεῖται λέγοντος ὅτι εἰ μὴ ἐξ ἀλλήλων αὐτοῖς ή γένεσις, οὐκ ἂν εἴη γένεσις. ἀλλοίωσιν τοίνυν ἀκρούειν 5 χρὴ τὴν καθόλου κατὰ ποιότητα μεταβολὴν, εἴτε οὐσιώδης εἴτε συμβεβη- 35 κυῖα ὑπάρχει ή ποιότης. ἀλλ’ ἵσως τις ἔρει· πῶς τὴν καθόλου ἀλλοίωσιν φησι κατὰ τὰ ἀπτὰ πάθη γένεσιμαι; οὐδὲ γάρ ή τοῦ λευκοῦ εἰς μέλαν μεταβολὴ οὐδὲ ή τοῦ γλυκέος εἰς τὸ πικρὸν κατὰ τὰ ἀπτὰ πάθη γίνεται. πρὸς δὲ φαμεν διτι αἱ ἄλλαι πᾶσαι ἀλλοίωσεις εἰς καὶ μὴ κατὰ τὰ ἀπτὰ 10 πάθη θεωροῦνται, ἀλλ’ οὖν τῇ τῶν ἀπτῶν ποιότητων μεταβολῇ ἔπονται· ταῖς γάρ κράσεσι τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ἡροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ τὰ γρώματα καὶ οἱ χυμοὶ καὶ πᾶσαι αἱ αἰσθηταὶ ποιότητες ἔπονται. 40

"Ἄμα δὲ καὶ κατὰ τὴν αἰσθησιν φαίνεται γινόμενα. τοῦτο διὰ μέσου ἔγκειται· ή γάρ συνέχεια τοιαύτη τις διτι τοῖς ἀπλοῖς σώμα- 15 σιν ἐξ ἀλλήλων ή γένεσις· οὐ γάρ ἂν ἦν ἀλλοίωσις, διὰ μέσου δὲ τὸ κατὰ τὴν αἰσθησιν φαίνεται γινόμενα. ὑποπίπτει δὲ τῇ αἰ- σθησι, διτι τὸ τέως ψυχρὸν θερμὸν ἀποτελεῖ καὶ τούμπαλιν, καὶ τὸ ὑγρὸν ἡρὸν καὶ τούμπαλιν.

p. 331a11 Καὶ πότερον ἀπαν ἐξ ἀπαντος γίνεσθαι δυνατόν.

20 Οὐ μόνον, φησίν, εἰπεῖν χρὴ διτι ἐξ ἀλλήλων γεννῶνται, καὶ τίς δὲ τρόπος τῆς ἐξ ἀλλήλων μεταβολῆς διδάξαι, ἀλλὰ καὶ διτι ἔκαστον τῶν 15 τεσσάρων ἐξ ἔκαστου γεννᾶται καὶ οὐκ ἔστι τι αὐτῶν ἀμετάβλητον, καθά- περ δὲ Πλάτων τὴν γῆν ὑπετίθετο.

25 p. 331a12 "Οτι μὲν οὖν ἀπαντα πέφυκεν εἰς ἀλληλα μεταβάλλειν,
φανερόν).

Νῦν δείκνυσιν διτι πάντα εἰς ἀλληλα μεταβάλλει, ἔστι δὲ ή δείξεις τοι-
αύτη. τάναντία ἐξ ἀλλήλων γίνεται (εἰς ἀλληλα γάρ μεταβάλλει· οὐδὲ γάρ τὸ
τυχόν εἰς τὸ τυχόν, ὡς ἀποδέδεικται), τὰ δὲ στοιχεῖα ἐναντίως ἔχει, τὰ
στοιχεῖα ἄρα πάντα ἐξ ἀλλήλων γίνεται καὶ εἰς ἀλληλα μεταβάλλει. διτι δὲ
30 τὰ στοιχεῖα ἐναντία, δείξει διὰ τοῦ ἐκθέσθαι τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἐναντίας δι-
ούσας, καθ’ ἃς καὶ εἰδοποιοῦνται καὶ εἰς ἀλληλα μεταβάλλουσιν.

1 τὰ om. R 6 ὑπάρχοι a 7 ή om. add. T² 8 γίνεται RZ: γάρ (ortum sc.
e compendio vocis γίνεται) ἔστι GT: ἔστι a 9 αἱ iterat post πᾶσαι T τὰ
om. Z 12 αἰσθητικαὶ a 13 Ἀμα] τὸ δὲ ἄμα a γιγνόμενα a, qui τοῦτο om.
16 τὸ] τὰ R γιγνόμενα a 17 ἀποτελεῖται a τὸ ἔμπαλιν GTZ 18 τὸ
ἔμπαλιν Z 19. 20 om. lemm. pergit οὐ μόνον δέ φησιν a 20 χρὴ εἰπεῖν R
21. 22 om. lemm. pergit ταῦτα εἰπῶν. δείκνυσιν a 25 φανερόν
addidi 27 τὰ ἐναντία Z 27. 29 γάρ μεταβάλλει—ἀλληλα om. R 27 οὐδὲ
Z: οὐ GTa

p. 331a21 Ἡδη δὲ καθ' ἔκαστον οὐ χαλεπὸν ἴδειν πῶς. | 51v

Εἰπὼν δτι ἔξι ἀλλήλων γεννῶνται οὐ τὰ μὲν τὰ δ' οὔ, ἀλλ' ἔκαστον 52r
 ἔξι ἔκάστου, νῦν ἐπὶ δεύτερον μετῆλθε πρόβλημα, τὸν τρόπον ζητῶν τῆς
 ἔξι ἀλλήλων μεταβολῆς. φησὶ δὲ δτι τὰ μὲν ἔχει κοινὴν ποιότητα
 5 πρὸς ἄλληλα, ὅπερ σύμβολον προσαγορεύει, ὥσπερ τὸ πῦρ πρὸς τὸν
 δέρα ἔχει κοινωνίαν κατὰ τὴν θερμότητα, καὶ ἀήρ πρὸς τὸ θῦμον 25
 κατὰ τὴν ὑγρότητα, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντα τὰ ἔσφεντας ἀλλήλων· τὰ δὲ
 οὐδεμίαν ἔχει πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν κατ' ἀμφοτέρας ἐναντία ὄντα τὰς
 συζυγίας, ὥσπερ ἔχει πῦρ πρὸς θῦμον καὶ ἀήρ πρὸς γῆν. τὰ μὲν οὖν,
 10 φησίν, ἔχοντα πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν ῥῶν μεταβάλλει, διότι κατὰ μίαν
 μόνην ποιότητα μεταβάλλει, τὰ δὲ κατ' ἀμφω ἐναντία βραδύτερον ἔξι ἀλλή-
 λων γίνεται· δυσχερέστερον γάρ ἀμφότεραι αἱ ποιότητες μεταβάλλουσι τῆς
 μιᾶς. καθηλόου τούναν πάντα εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, ἀλλὰ τὰ μὲν συγγέ- 30
 νειάν τινα κατὰ μίαν τῶν ἐναντιώσεων *(ἔχοντα)* ῥῶν, τὰ δὲ ἐναντία πάντη
 15 βραδύτερον.

p. 331b11 Αὕτη μὲν οὖν χρονιωτέρα ἡ γένεσις· ἐὰν δὲ ἔκα-
 τέρου θάτερον φθαρῇ, ῥάψων μέν, οὐκ εἰς ἄλληλα δὲ ἡ τούτων
 μετάβασις.

Εἰπὼν περὶ τῆς μεταβολῆς τῶν σύμβολα ἔχόντων πρὸς ἄλληλα καὶ
 20 σύνεγγυς ὄντων, ἣν καὶ ῥάστην εἰπεν, ἔτι τε περὶ τῆς τῶν ἐναντίων, ἵτις
 γίνεται κατ' ἀμφω μεταβαλλόντων, ἣν καὶ χαλεπωτέραν φησὶν εἶναι, νῦν
 ἐκτίθεται τρίτην διαφορὰν μεταβολῆς, καθ' ἣν ἐκ δύο τινῶν τῶν ἐναντίων
 25 ἐν τι τρίτον ἀποτελεῖται, ἔκατέρου κατὰ τὴν ἑτέραν ποιότητα μεταβάλλον-
 τος, οἷον ἐκ πυρὸς καὶ θύματος ἐναντίων ὄντων γίνεται ποτὲ μὲν ἀήρ ποτὲ 35
 δὲ γῆ. ὅταν μὲν γάρ τὸ πῦρ μεταβάλλῃ κατὰ τὸ ἕηρὸν τὸ δὲ θῦμορ κατὰ
 τὸ ψυχρόν, μένει τοῦ μὲν πυρὸς τὸ θερμὸν τοῦ δὲ θύματος τὸ ύγρον, ὥσπερ
 εἰδοποιεῖ τὸν δέρα· ὅταν δὲ τοῦ μὲν πυρὸς τὸ θερμὸν τοῦ δὲ θύματος τὸ
 30 ύγρὸν φθαρείη, μένει τὸ ψυχρὸν καὶ ἕηρὸν ἀποτελεστικά ὄντα τῆς γῆς.
 οὕτω δὲ κάπι δέρος καὶ γῆς συμβαίνει. ποτὲ μὲν γάρ θῦμορ ἔσται, ὅταν

- 3 ἔξι om. add. T² τὸ δεύτερον a 5 πρὸς om. R¹ ἀγορεύει R
 6. 10 πρὸς ubique om. R 9 πῦρ καὶ θῦμορ GT 10 πρὸς ἄλληλα ἔχοντα φησὶ Z:
 ἔχοντα φησὶ πρὸς ἄλληλα a 10. 11 διότι—μεταβάλλει om. GTa 14 ἔχοντα
 addidit a 16. 19 om. lemma et pergit εἰπών δὲ περὶ a 16 χρονιώτερα R¹
 17 φθαρεῖ T¹ φθαρῇ θάτερον Arist. cod. E ῥῶν libri τούτων om. Ar.
 (praeter cod. II) 20 τῶν πάντη ἐναντίον (sic) a 21 καὶ om. GTa
 23 ἀποτελεῖται τρίτον Z 24 ποτὲ μὲν γίνεται R 25 γάρ om. GT 26 μένη R
 μὲν om. GTa 28 ὄντα om. a 29. p. 234,2 lacuna laborant, quam explere
 conatus ποτὲ μὲν γάρ θῦμορ, ποτὲ δὲ πῦρ ἔσται. ὅταν γάρ τῆς μὲν γῆς τὸ ἕηρὸν, τοῦ δὲ δέρος
 τὸ θερμὸν φθαρῇ, μένει τῆς μὲν γῆς τὸ ψυχρόν, τοῦ δὲ δέρος τὸ ύγρον. ὥσπερ εἰδοποιεῖ τὸ
 θῦμορ. ὅταν δὲ αὖ τῆς μὲν γῆς τὸ ψυχρόν. τοῦ δὲ δέρος τὸ ύγρὸν φθαρῇ, μένει τῆς μὲν γῆς
 τὸ ἕηρόν. τοῦ δὲ δέρος τὸ θερμόν. ὥσπερ εἰδοποιεῖ τὸ πῦρ scripsit a

τοῦ μὲν δέρος τὸ θερμὸν τῆς δὲ γῆς τὸ ἔγρὸν φυλαρῆ¹: μένει γάρ τὸ θερ- 52v
μὸν καὶ ἔγρόν. ἀπερὶ εἰδοποιεῖ τὸ πῦρ. τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἐκ δύο μετα- 10
βαλλόντων στοιχίων ἐν τι ἀποτελεῖσθαι ἔτερον δὲ παρὰ ταῦτα ἐπὶ τῶν
ἐνοντῶν συγχάνει στοιχίων. ἐπὶ δὲ τοῦ ἐφεξῆς οὐκέτι² οὔτε γῆρας πυρὸς
5 καὶ δέρος μεταβαλλόντων δύνατὸν ἄλλο τι τρίτον ἀποτελεσθῆναι, οὔτε δέρος
καὶ θδατος, οὔτε θδατος καὶ γῆς. καὶ σαφηγείας ἔνεκεν γυμναζέσθω ὡς ἐπὶ 15
πυρὸς καὶ δέρος. φημὶ δὴ ταῦτα μὴ δύνασθαι μεταβαλλόντα κατὰ τὴν ἑτέραν
τῶν ποιοτήτων ἐν τι ἀποτελέσαι παρὰ ταῦτα. ἀνάγκη δὴ ἡ τοῦ μὲν πυρὸς
τὸ θερμὸν τοῦ δὲ δέρος τὸ ὑγρὸν φυλαρῆναι, καὶ ὑπολειφθῆσται τοῦ μὲν
10 πυρὸς τὸ ἔγρὸν τοῦ δὲ δέρος τὸ θερμὸν δῆπερ τὸ πῦρ εἰδοποιεῖ, καὶ οὐκ
ἔσται ἄλλο τι παρὰ ταῦτα· ἡ ἔμπολιν τοῦ μὲν πυρὸς τὸ ἔγρὸν τοῦ δὲ
δέρος τὸ θερμόν, καὶ ἔσται τὸ ὑπολιμπανόμενον θερμόν καὶ ὑγρὸν ταύτην
τῷ δέρῳ. ἡ τοῦ μὲν πυρὸς τὸ ἔγρὸν τοῦ δὲ δέρος τὸ ὑγρόν, καὶ καταλεί- 50
πεται δύο θερμὰ μηδὲν εἰδοποιοῦντα· ἡ καὶ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ δέρος τὸ
θερμὸν φυλαρῆσται, καὶ ἔσται λοιπά τὸ ἔγρὸν καὶ ὑγρὸν ἐναντία ὑπάρ-
χοντα δι μὴ συνδυάζεται. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν ἐφεξῆς ὁ αὐτὸς
λόγος. φ δῆλον δτι κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ἐκ τῶν ἐφεξῆς μετα-
βαλλόντων ἐν τι τρίτον ἀποτελεσθῆναι.

‘Η μὲν οὖν τοῦ ῥητοῦ πᾶσα ἔννοια τοιαύτη τις ὑπάρχει, ἐνδέχεται
20 δὲ διαφόρως ἐκλαβεῖν τὸ εἰρημένον. ὁ μὲν | γάρ Ἀλέξανδρος ἀπλούστε- 52v
ρον, καθάπερ καὶ φαίνεται λέγων Ἀριστοτέλης, οὗτος ἐξηγήσατο, φάσκων
τὰ ἐναντία στοιχεῖα δύνασθαι ἐν τι κατὰ ἀριθμὸν ἀποτελέσαι, ἐκατέρου
αὐτῶν τὴν μὲν ἑτέραν τῶν ποιοτήτων μεταβάλλοντος, τὴν δὲ ἑτέραν
φυλάξαντος. ἡ γάρ γῆ καὶ ὁ ἀὴρ ποτὲ μὲν πῦρ, ποτὲ δὲ θδωρ ἀποτε-
25 λοῦσιν. εἰ γάρ φυλαρεῖ τοῦ μὲν δέρος τὸ ὑγρόν καὶ μένει τὸ θερμόν,
τῆς δὲ γῆς τὸ ψυχρὸν ὡς ὑπολειφθῆναι τὸ ἔγρόν, τὸ πῦρ ἀποτελεσθῆ-
ται· καὶ θδωρ δὲ πάλιν ἔσται τοῦ μὲν θερμοῦ καὶ ἔγρον φυλαρέντος, ὑπο-
λειφθέντος δὲ τοῦ ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ. καὶ διὰ τοῦτο, φησίν ὁ Ἀλέξανδρος,
εἰρηκεν ταύτην τὴν μεταβολὴν ῥῶσιν γίνεσθαι τῆς ἐξ ἐναντίας ἐναντίον ἐν
30 ἐξ ἑνὸς ποιούσης, διότι, φησίν, ἐν μὲν τῷ γίνεσθαι πῦρ ἐξ θδατος δύο
φιλέρονται παιδίτητες. τὸ θερμὸν καὶ ἔγρόν, καὶ ἔτεραι δύο γεννῶνται. τὸ
ὑγρόν καὶ τὸ ψυχρόν, ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης μεταβολῆς, καθ' ἣν ἐκ δύο
35 ἐν ἀποτελεῖται τοῖτον. δύο μὲν φιλέρονται. οὐ γεννῶνται δὲ ἔτεραι. οὕτως
μὲν ὁ Ἀλέξανδρος. δυνατὸν δὲ λέγειν δτι Ἀριστοτέλης ἐν φησιν ἀποτε-
λεῖται ἐκ δύο, οὐ κατὰ ἀριθμὸν ἐν, ἄλλᾳ τῷ εἰδεῖ. οὐδὲ γάρ δυνατὸν

3 ἔτερον οιν. R	5 ἀλλ ὅτι R	7 ταύτη GT	μεταβάλλοντα GTa
8 ἀποτελέσθαι GT	δὴ RZ: δὲ GT: γάρ α	9 ὑποληφθῆσται R	
10 ἀπερ a	12 post τὸ θερμόν scripserset δῆπερ τὸ πῦρ R ¹	15 φυλαρεῖσται a	
λοιπὸν Z	19 οὖν om. add. T ²	20 ἐκβαλεῖν GT ¹	21 ὁ
Ἀριστοτέλης a	23 ὄντων αὐτῶν GT	ἀποβάλλοντος GTa	24 φυλάττον-
τος a	25 τὸ (ante ὑγρὸν) om. R	μένει corr. ex μένη vel viceversa R: μελνη (Ζ)α	τος a
26 ὑποληφθῆσται GR ¹ a	29 εἰρηκέναι R	ἐναντίας] ἐναντίον a	ἐν ἐναντίον
ii. Z . 31 ἔτεραι R	δύο] δὲ GT	33 οὕτω a	34 μὲν οὖν GT
ὅτι] ὅτι ὁ R			

τῆσδε τινος τῆς ποιότητος φθαρείσης μὴ οὐ τὴν ἐναντίαν γενέσθαι, οἷον, 52^a φησίν, ἐκ πυρὸς καὶ ὄντος μεταβαλλόντων ἀλλὰ ἀποτελεῖται, οὐχ εἰς κατ' ἀριθμόν, ἀλλ' ἄλλοις μὲν ἐκ πυρὸς ἔτερος δὲ ἐξ ὄντος. φθειρομένης γάρ τῆς τοῦ πυρὸς ἔηρότητος ἐπιγίνεται πάντως ὑγρότης, καὶ ἀποτελεῖται 15 δέ τοι ἀλλὰ ὁντικός ὁντικόντων τὴν ψύξιν προσκτᾶται θερμότητα καὶ ἀλλὰ ἀποτελεῖται. καὶ τῶν τις ἐρεῖ· εἰ δύο μὲν φθείρεσθαι λέγοιτο ή μεταβολὴ αὕτη τῆς εἰς τάνατον μεταβολῆς, εἴ γε ἐφ' ἔκατέρας μεταβολῆς δύο ποιοτήτων γένεσις καὶ δύο φθορὰ μεωρεῖται; πρὸς δὲ εὐλόγως ἐροῦμεν ὅτι τοῦ μὲν 10 ἐναντίου εἰς τὸ ἐναντίον μεταβάλλοντος περὶ τὸ αὐτὸν μεωρεῖται ή πᾶσα μεταβολὴ, τουτέστιν ηγένεσις τῶν δύο καὶ η φθορὰ τῶν ἄλλων δύο ποιο- 20 τήτων, ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης μεταβολῆς, καθ' ἣν ἐκ δύο ἀποτελεῖται, περὶ δύο μεωρεῖται η τῶν δύο ποιοτήτων μεταβολὴ ἔκατέρου κατὰ μίαν μεταβάλλοντος ποιότητα, τοῦ μὲν πυρὸς κατὰ τὴν ἔηρότητα μεταβάλλοντος 15 τοῦ δὲ ὄντος κατὰ τὴν ψυχρότητα. αὕτη δὲ ῥάστη ἐστὶν η μεταβολὴ μηδὲν διαφέρουσα τῆς πρώτης παρ' αὐτοῦ εἰρημένης, καθ' ἣν ἐν εἰς δὲ μεταβάλλει τῶν ἐφεξῆς ἀλλήλων καὶ σύμβολα ἔχόντων πρὸς ἄλληλα, ἣν καὶ εὐχερεστέραν πασῶν εἶναι ἀπεφήνατο.

p. 331^b 24 'Ομολογουμένη δὲ καὶ τῇ αἰσθήσει η τοῦ πυρὸς γέ-
20 νεσις· μάλιστα μὲν γάρ πῦρ η φλόξ, αὕτη δ' ἐστὶ καπνὸς καιόμενος.

Εἰπὼν ὅτι ἐκ γῆς καὶ ἀέρος ἐν τι ἀποτελεῖται, ποτὲ μὲν πῦρ ποτὲ δὲ 35
ὄντος, φησὶν διτι ἐπὶ πυρὸς ἐστι φανερὰν ἴδειν τὴν τοιαύτην γένεσιν. η γάρ φλόξ, φησί, πῦρ τυγχάνουσα οὐδὲν ἔτερόν ἐστιν η καπνὸς καιόμενος, δὲ 25 καπνὸς μῆγα ἐστιν ἀέρος καὶ γῆς· η γάρ ἀπὸ τῆς ὑγρότητος ἀναθυμίασις ἔχουσα σὺν αὐτῇ μεμιημένον τι γεῶδες συνιστησι τὸν καπνόν, μεταβαλλόντων δὲ τῆς μὲν γῆς κατὰ τὸ ψυχρὸν τοῦ δὲ ἀέρος κατὰ τὸ ὑγρὸν η φλόξ γίνεται, ἔχουσα τῆς μὲν γῆς τὸ ἔηρὸν τοῦ δὲ ἀέρος τὸ θερμόν.

p. 331^b 26 'Ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς οὐκ ἐνδέχεται φθαρέντος ἐν ἕκα- 40
τοῦ τέρῳ φατέρου.

Καὶ τοῦτο τὸ ρήτορὸν ὡσαύτως τῷ προτέρῳ διττῶς ἐνδέχεται ἐξη-
γήσασθαι, κατὰ μὲν Ἀλέξανδρον λέγοντας [ὅτι] τὰ ἐφεξῆς ἀλλήλων μὴ
δύνασθαι ἐν τι ἀπογεννῆσαι· εἰ γάρ ὑποθύμωμα ἐξ ἔκατέρου μίαν φθειρ-

1 μὴ οὐχὶ Z	2 φασὶν (G)a	μεταβαλλόντων GTa	4 πάντως ὡς Z
δ om. a	δ ἐπικτᾶται a	6 λέγομεν a	7 πραότητας GT λέγοιτο] γένοιτο R
8 τὰ ἐναντία GT	18 εὐχερεστάτην em. a	20 γάρ η φλόξ πῦρ a	23 ἴδειν φανε- ρὰν Z 26 σὺν] ἐν a αὐτῇ libri 26. 27 μεταβαλλόντων a 29. 31 τὸ δὲ ἐν τοῖς ἐφεξῆς οὐκ ἐνδέχεται, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον διττῶς a 32 λέγοντα Z ὅτι delevit a τὰ om. GT 33 ἀποτελέσαι Z ὑποθύμωμα a

μένην ποιότητα, αἱ ὑπολειπόμεναι ἡ ἐναντίαι εὑρεθήσονται ἡ αἱ αὐταί, οὐδὲ 52^a δύναται δὲ οὐδὲ ἐξ ἐναντίων οὐδὲ ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος ἀποτελεσθῆναι τρίτον, καθάπερ πρότερον σαφέστατα ἐδεῖχαμεν. κατὰ μὲν 'Αλέξανδρον οὕτως. κατὰ δὲ τὸν λέγοντας μὴ δύνασθαι φύμαρείσης ποιό- 45 τητος μὴ ἐπιγενέσθαι τὴν ἐναντίαν, οὐκ ἔσται ἀληθὲς τὸ λέγειν ἐκ τῶν ἐφεξῆς μεταβαλλόντων μὴ δύνασθαι τρίτον τι ἀποτελεσθῆναι· ἐκ γάρ του πυρὸς καὶ ὀλέρους, μεταβαλλόντως κατὰ μίαν ποιότητα ἐκατέρου, ἔσονται. ὅλλ' εἰ μὲν ἐκάτερον μεταβάλλοντος κατὰ μίαν ποιότητα ἐκατέρου, πῶς 10 οὖν δυνατὸν κατὰ ταύτην τὴν ἐξήγησιν ἀληθῆ σφύζειν τὴν Ἀριστοτελικὴν ἔννοιαν; ἡ λέγοντα δτι λόγῳ μόνῳ θεωρήσας ἐξ ἐκατέρου μίαν ποιότητα 50 ὑπολειπομένην ἔφη ταύτας μὴ δύνασθαι συνδυασθείσας ἀποτελέσαι τρίτον τι ἔτερον, τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως μὴ ἐχούσης οὕτως; οὐδὲ γάρ δυνατὸν τοῦ πυρὸς φύμαρείσης τῆς θερμότητος μὴ οὐχὶ ἐπιγενέσθαι ϕύειν, 15 οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐδενός. ὁστε κατ' ἐπίνοιαν χρὴ μόνον λαβεῖν τὸ εἰρη- μένον σωζόμενον. ὅτι ἐὰν ἀφελῶντες τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὀλέρους τὸ θερμὸν λάζιο- μεν τὰς ὑπολειπομένας, τοῦ μὲν πυρὸς τὴν ἐηρότητα τοῦ δ' ὀλέρου | τὴν ὑγρό- 53^b τητα. οὐδενὸς ἔσονται αὐτοὶ συστατικαί, ὡς ἂν ἐναντίαι οὖσαι καὶ τῷ αὐτῷ μὴ δυνάμεναι οὐπάρχειν. ὅλλ' οὐδὲ εἰ τοῦ μὲν πυρὸς τὴν ἐηρότητα τοῦ 20 δ' ὀλέρου τὴν ὑγρότητα ἀφέλωμεν, δυνατὸν ἐκ τοῦ κατὰ τὸ πῦρ καὶ τὸν ἀρέα θερμοῦ συστῆσαι στοιχεῖον· κατὰ συζυγίαν γάρ τούτων ἔκαστον εἰδο- ποιεῖται.

p. 331^b 33 'Ἐν ἀπασι γάρ τοῖς ἐφεξῆς ἐνυπάρχει τὸ μὲν ταύτὸν τὸ δὲ ἐναντίον.

25 Σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξε διὰ τί ἐκ τῶν ἐφεξῆς ἐκατέρου μίαν ὑπολιπόν- τες ποιότητα οὐ γεννᾶται τι· ταῦτα γάρ, φησί, τὴν μὲν ἐτέραν τῶν ποιο- 5 τήτων κοινὴν ἔχουσι, τὴν δὲ ἐτέραν ἐναντίαν, οὔτε δὲ τῶν ἐναντίων ὑπο- λειφθεισῶν οὔτε τῆς αὐτῆς ποιότητος δυνατὸν γενέσθαι τι ἔτερον.

p. 331^b 35 "Ωσθ' ἀμα δῆλον δτι τὰ μὲν ἐξ ἐνὸς εἰς ἐν μετα- 30 βαίνοντα.

Συμπεραινόμενος τὸν λόγον ἀναλαμβάνει τὰ εἰρημένα, ὅτι ὅταν μὲν ἐξ ἐνὸς γίνηται, μιᾶς φύμαρείσης ποιότητος, ἀποτελεῖται τι, ὡς ἐπὶ τῶν ἐχόν-

2 οὔτε ἐξ ἐναντίων οὕτ' α 3 μὲν οὖν α 8 εἰ] δεῖ R μεταβάλλοι R²a
9 lacunam indicavi 11 τῷ λόγῳ GTa ἐξ om. a 12 συνδυασθείσης a
13 γάρ om. Z 14 οὐχὶ om. a ἐπιγίνεσθαι Z 16 ἀν Z ἀφελῶντες GT¹
18 αὗται ἔσονται et mox μὴ δυνάμεναι οὐπάρχειν τῷ αὐτῷ Z 20 ἀφέλοιμεν a ἀδύνατον
GT 23, 25 om. lemm. pergit σαφέστερον δὲ αὐτὸς ἐδίδαξε a 23, 24 τῷ utrobique
ex τῷ corr. T 25, 26 ὑπολιπόντες] ita libri 29, 31 συμπεραινόμενος δὲ om.
lemm. a 31 ἐνπαναλαμβάνει Z 32 et p. 237,1 γίνηται GT

των πρὸς ἄλληλα σύμβολα· δταν δὲ ἐκ δύο ἐν γίνηται, δύο φιείρονται 53^τ ποιότητες. ὡσαύτως δὲ καὶ δταν τὸ ἐναντίον ἐκ τοῦ ἐναντίου γίνηται· καὶ 10 τότε γάρ δύο φιείρονται ποιότητες, ὡς είρηται.

p. 332 a 3 Οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι καὶ ὁδες θεωρήσωμεν περὶ αὐτῶν.

5 Δεῖξας δτι τέσσαρα τὰ στοιχεῖα καὶ πάντα εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, ἔτι τε διδάξας τὸν τρόπον τῆς εἰς ἄλληλα μεταβολῆς αὐτῶν, νῦν προτίθεται οἶον ἀρχήν τινα ποιησάμενος ἄλλης ἐφάψασθαι θεωρίας τῇ περὶ τῶν στοιχείων σκέψει προσηκούσης. τις δὲ αὕτη ῥητέον. ἐπειδὴ ἀρχόμενος τοῦ βιβλίου ἔξειθετό τινας τῶν παλαιότερων δόξας περὶ τῶν ἀρχῶν γενο- 15 μένας καὶ διελέχθη οὐ πρὸς πάσας, ἀλλὰ μόνην τὴν Ἀναξιμανδρου ἤλεγχεν ἐπὶ βραχὺ, καὶ πρὸς Τίμαιον διαλεχθεῖς ὡς οὐ σαφῶς περὶ τῆς ὅλης διορίζοντα, νῦν μετὰ τὴν τῶν στοιχείων ἀπερ ἀντὸς ἔθετο ἀπόδειξιν ἐκτίθεται πάσας τὰς περὶ στοιχείων δόξας, δσας τε οἱ παλαιότεροι ἐδόξασαν καὶ δσας δυνατὸν τῇ διαιρέσει ἐπόμενον ὑποθέσθαι, καὶ πάσας ἐλέγχων 20 τὰς ἄλλας καταλείπει τὴν παρ' αὐτοῦ εἰρημένην ὡς ἀληθῆ. ἔστι δὲ καὶ 20 οὗτως τὸν σκοπὸν τῶν προκειμένων ἀφορίσαι. εἰπὼν τρεῖς ἀρχὰς εἰναι, τὴν ὅλην τὴν ἐναντίων τὰ στοιχεῖα, είτα διδάξας περὶ τῶν ἐναντιώσεων, τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ τοῦ ἔηροῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ προσέτι περὶ τῶν στοιχείων, νῦν βιούτεται καὶ περὶ τῆς ὅλης τῆς ὑποκειμένης τοῖς στοιχείοις 25 διδάξαι, εἴτε ἐν τούτων πᾶσιν ὑπόκειται εἴτ' ἄλλο τι παρὰ ταῦτα. ἦν' οὖν τοῖς κακὰ μέροις παραδιδομένοις ἥδηίως παρακολουθῶμεν. προσληπτέον διαίρεσιν ἐν ἣ πάντα τὰ μέλλοντα λέγεσθαι ἐμπεριέχεται. ἀνάγκη γάρ τὸν ἀρχὰς 30 σωματικὰς τῶν ὄντων ὑποτιθέμενον ἥτοι μίαν λέγειν ἢ πλείους· καὶ εἰ μίαν, ἥτοι εἴτεραν οὖσαν τῶν τεσσάρων, ὡς Ἀναξιμανδρος ἐλεγεν, ἢ ἐν τῶν τεσσάρων, ὡς Ἡράκλειτος καὶ Θαλῆς καὶ οἱ ἄλλοι· καὶ εἰ ἐν τῶν τεσσάρων, ἥτοι ὡς ἀμετάβλητον ἢ ὡς μεταβλητικόν· καὶ εἰ ἀμετάβλητον, ἥτοι ὡς ὅλης τάξιν ἐπέχον πρὸς τὰ λοιπὰ τρία καὶ τὰ ἐκ τούτων σύνθετα, ὡς ἔφασκον οἱ ἀρχὴν ἢ πῦρ ἀρχὴν τῶν ὄντων ὑποτιθέμενοι, ἢ ὡς μηδὲ 35 ὅλης λόγον ἐπέχον πρὸς τὰ ἄλλα, ὅπερ οὐδὲν ὑπέθετο. εἰ δὲ ἐν καὶ μεταβλητικὸν φαίη τις, ὡς μὲν ὅλην οὐκέτι δυνατὸν ἀρχὴν τοῦτο ὑπο-

1 δύο ἐν] ἐν om. Ta, quorum hic scribit δυοῖν . . . 2 ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον a γίνηται GTa: γίνεται R: γίνοιτο Z 3 ποιότητες φιείρονται ὕσπερ είρηται Z
 4 θεωρήσομεν T¹Z 5 τὰ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα Z 6 τε] δὲ R 9 βιβλίου a
 10 διελεγχθῆναι G: διελεχθῆναι T¹: διαλεχθῆναι T²: διηλέχθη a, qui et proximum διαλεχθεῖς in διηλέχθη mutavit 12 διορίζονται GT μετὰ—ἀπόδειξιν om. Z 12 τὴν περὶ τῶν R 13 τῶν στοιχείων T 16 οὗτα a 18 τοῦ ψυχροῦ GTa
 καὶ (post ψυχροῦ) om. Ra 22 τὸν] τὰς R 23 λέγειν αὐτὴν ἢ a 25 εἰ] οἱ GT 26 ἢ ὡς μεταβλητικόν om. R μεταβλητικόν scripsi: μεταβλητόν GTZ: μεταβλητήν a εἰ] εἰ ὡς Z 27 ἐπέχοντα a: ἐπέχοντα GRT: ὑπέχοντα Z 28 μηδὲ] μὴ a 29 ἐπέχοντα a: ἐπέχοντα seit. τἄλλα a ante ὅπερ addunt ἄλλα GT

Θέσθαι, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον δυνατὸν ἵσως ἀρχὴν τοῦτο λέγειν, οἷονεὶ 53τ
 προσεχεστέραν ὅλην, ως ἂν μηδενὸς ἐκ τῆς πρώτης ὅλης γενέσθαι δυνα-
 μένου μὴ πρῶτον πυρὸς γενομένου, εἰ πῦρ εἴη ἡ ἀρχή, καὶ διὰ τούτου
 εἰς τὴν τῶν ἄλλων φύσιν μεταβάλοντος, λέγω δὲ δέρος καὶ ὅδατος καὶ
 5 γῆς, ως δέον τὸ γινόμενον δέρα πῦρ πρότερον γενέσθαι, ὥσαύτως δὲ καὶ
 τὸ ὅδωρ διὰ πυρὸς πρότερον ὁδεῦσαν γενέσθαι ὅδωρ, καὶ πά τῶν ἄλλων εἰς
 ὑσαύτως. ταῦτα μὲν οὖν εἰ μία εἴη ἡ ἀρχή. εἰ δὲ πλείους, ἤτοι ἐλάττους
 ἔσονται τῶν τεσσάρων ἡ πάντα τὰ τέσσαρα πλεῖον γάρ οὐδεὶς ὑπέθετο.
 εἰ μὲν οὖν τινὰ τῶν τεσσάρων ἀρχὰς ὑφίσθαι, ἀνάγκη πάλιν ταῦτα ἡ
 10 ἀμετάβλητα ἡ μεταβλητικὰ λέγειν· καὶ εἰ ἀμετάβλητα, ἡ ὡς ὅλην ὑπο-
 κείμενα τοῖς ἄλλοις ἡ οὐ· καὶ πάντα ἀπλῶς ὅσα περὶ τοῦ ἐνὸς εἴρηται,
 τὰ αὐτὰ δυνατὸν λέγεσθαι καὶ πά τῶν πλειόνων μὲν ἐλαττον δὲ τῶν τεσσά-
 15 ρων. εἰ δὲ τὰ τέσσαρα εἴη, ἤτοι ἀμετάβλητα, ως Ἐμπεδοκλῆς, ἐροῦμεν,
 ἡ μεταβλητικά· καὶ εἰ μεταβλητικά, ἡ πάντα, ως αὐτῷ δοκεῖ, ἡ τὰ μὲν
 20 τὰ δὲ οὖ, ὕσπερ ὁ Πλάτων ἔφασκε, τὴν γῆν ἀμετάβλητον οἰόμενος εἶναι.
 ἡ μὲν οὖν πᾶσα διαιρέσις τοιαύτη τις. ἀποτείνεται δὲ πρότερον πρὸς τὸ
 δεύτερον τμῆμα τῆς διαιρέσεως, τὸ λέγον ἐν τῶν τεσσάρων ἀμετάβλητον
 25 νπάρχον ἀρχὴν ὄλικὴν εἶναι τῶν ἄλλων, εἴτα τοῦτο ἐλέγκει ἐρεῖ τινα καὶ
 πρὸς τὴν Ἀναξιμάνδρου δόξαν, ἣν ἔλεγχεις μὲν καν τοῖς προλαβοῦσιν, ἐλέγ-
 30 χει δὲ καὶ νῦν δι' ἑτέρων τινῶν λόγων, καὶ μετὰ ταῦτα τρέπεται ἐπὶ τὸ
 τέταρτον τμῆμα, τὸ ἐν τῶν τεσσάρων μεταβλητικὸν ὑποτιθέμενον. τὸ γάρ
 τρίτον οὐδὲ λόγου ἀξιοῦ, τό φάσκον ἐν τι τῶν τεσσάρων ἀρχὴν εἶναι ἀμετά-
 35 βλητον ὃν καὶ ἐν ὅλης τάξει μὴ ὑποκείμενον, ως εὔηθες· εἰ γάρ ἀμετά-
 βλητόν ἔστι καὶ ὡς ὅλη μὴ ὑπόκειται, πῶς ἔσται ἀρχὴ τῶν ἄλλων μηδε-
 40 μίαν ἔχουσα σχέσιν πρὸς ταῦτα; οἷς δὲ τὰ προειρημένα τμῆματα λόγοις
 ἐλέγχεται, τοῖς αὐτοῖς καὶ ἡ τινὰ τῶν τεσσάρων ἀρχὰς λαμβάνουσα ὑπό-
 45 θεσις ἐλέγχεται. καὶ γάρ καὶ αὐτὴ ἡ ἀμετάβλητα ἡ μεταβλητικὰ ὑπο-
 τίθεται, καὶ ἡ ὅλης λόγον ἐπέζηνται πρὸς τὰ ἄλλα ἡ μή· ὅστε καὶ οἱ
 50 ἐλεγχοὶ κοινοὶ ἔσονται, ως προϊόντος τοῦ λόγου δείκνυμεν.

30 p. 332^a4 Εἰ γάρ ἔστι τι τῶν φυσικῶν σωμάτων ὅλη, ὕσπερ καὶ
 δοκεῖ ἐνίοις, ὅδωρ καὶ ἀὴρ καὶ τὰ τοιαῦτα. |

Nῦν ἐλέγχει τὸ τμῆμα τὸ φάσκον ἐν τι τῶν φυσικῶν καὶ ἀπλῶν 53ν
 σωμάτων ὅλην εἶναι τῶν ἄλλων.

1 ἵσως λέγειν ἀρχὴν τοῦτο Z	5 πρώτως Z	7 ἡ om. GT	εἰ δὲ] οὐδὲ R
Ἐλάττους G: ἐλάσσους α	8 πλείω emendat a	10 εἰ om. RZ	ὅλη scripsi:
Ὅλη GTZa: ὅλη R	14 αὐτῶν δέδειται καὶ δοκεῖ Z	15 ἔφασκεν ἀμετάβλητον τὴν	
γῆ a	18 ὄλικὴν ἀρχὴν Z	21 τέταρτον] ἔτερον Z	22 λόγων R
σχέδιον Z	26 ἀρχὴν T	27 ἡ αὐτὴ GT	25 σχέσιν]
Ὥῃ T1	τὰ ἄλλα] ἄλληλα a	28 καὶ ἡ RZ: καὶ ἡ (GT)a	
R: δειξομεν a	30 τι om. a Aristot.	λόγου om. R	δεικνύομεν

p. 332a5 Ἀνάγκη ἦτοι ἐν ἡ δύο εἶναι ταῦτα ἡ πλείω.

53v

Εἰπὼν ὅτι ἀνάγκη τὸν ὑποτιμέμενον ἀρχὴν τῶν ἄλλων ὡς ἀμετά-¹⁰
βλητὸν καὶ ὄλγης λόγου ἐπέχοντος ἦτοι ἐν τι τῶν τεσσάρων ὑποτιμέσθαι ἡ
δύο ἡ πλείω, ἐφεξῆς ὡς ἐπὶ ἐνδε γυμνάζει τὸν λόγον, φάσκων ἐν μὲν
5 δὴ πάντα οὐχ οἰόν τε εἶναι· δὲ τὸν γάρ δείκνυμεν ἀδύνατον ἐν τι
τῶν τεσσάρων ὄλγη εἶναι τῶν λοιπῶν, διὰ τῶν αὐτῶν δείκνυμεν ὅτι οὐδὲ
δύο δυνατὸν οὐδὲ τρία. διόπερ ὡς ἐπὶ ἐνδε ποιεῖται τὸν λόγον.

p. 332a7 Εἴπερ ἡ μεταβολὴ εἰς τάναντία.

‘Ωμολογημένου, φησί, τοῦ τὴν μεταβολὴν εἰς τάναντία γίνεσθαι, ἀδύ-¹⁰
10 νατὸν τὸν ἀέρα ἡ τὸ ὄλωρ ὄλγη εἶναι τῶν λοιπῶν· τούτῳ γάρ χρώμενος ¹⁵
ἐφεξῆς δείκνυσι τὸ ἀδύνατον, ὡς μαθησόμεθα.

p. 332a8 Εἰ γάρ εἴη ἀήρ, εἰ μὲν ὑπομένει.

Εἰπὼν τὸ εἰ μὲν ὑπομένει εἴασε τὸ ἔτερον προσυπακούεσθαι, ἔστι
δὲ τοῦτο ‘εἰ δὲ μὴ ὑπομένει ἀλλὰ μεταβάλλει’. τοῦτο γάρ ἔστι τὸ ἀντι-¹⁵
15 διαιρούμενον, ὅπερ ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἐξετάζει, τέταρτον δὲ τυῆμα τῆς παρα-
δεδημένης διαιρέσεως. ὅπως δὲ τέως τὸ παρὸν ἐλέγχει, τὸ μὴ δύνασθαι
ἔν τι τῶν τεσσάρων ὄλγη ἀμετάβλητον εἶναι τῶν λοιπῶν, θεωρητέον.

p. 332a8 Εἰ μὲν ὑπομένει, ἀλλοίωσις ἔσται ἀλλ’ οὐ γένεσις.
ἄμα δὲ οὐδὲ οὔτως δοκεῖ, ὥσθ’ ὄλωρ ἄμα εἶναι καὶ ἀέρα.

20 Εἰ ἔτι ἐνός, φησί, τῶν τεσσάρων μὴ μεταβάλλοντος ἀλλ’ ἐν ὄλγης ²⁰
τάξει ὑποκειμένου καὶ ὑπομένοντος τᾶλλα ἀποτελοῦνται. πρῶτον μέν, φησίν,
οὐκέτι ἔσται γένεσις, ἀλλὰ ἀλλοίωσις (ἡ γάρ περὶ εἰδοπεποιημένον γνο-
μένη κατὰ ποιότητα μεταβολὴ ἀλλοίωσίς ἔστιν, εἰδοπεποιημένα δὲ πάντα²⁵
τὰ στοιχεῖα, ὃν ἐν τι πρόκειται ὑπομένον ποιεῖν τᾶλλα), ἔπειτα, φησίν,
εἰ μένων ὁ ἀήρ (ὑποκειμένω γάρ τοῦτο δὲ ἀρχὴ) πῦρ γίνεται, ἔσται τὸ
25 αὐτῷ πῦρ καὶ ἀήρ, ὅπερ μάχεται τε τοῖς φαινομένοις καὶ τάναντία ἐν τῇ
αὐτῷ εἰσάγει ὑπάρχοντα. εἰ γάρ, ὡς ἡ ὑπόθεσις, ὁ ἀήρ ὑπομένων γέγονε ²⁵

1. 2 εἰπὼν δὲ ὅτι om. lemm. a 3 ἐπέχουσαν em. a τι om. Z 7 οὐδὲ a: οὕτε
cett. διὸ Z 8 lemma om. a 9 ὠμολογημένου Z: ὠμολογημένη R: ὠμολο-

γημένου GT (δρ. corr. T): ὠμολογημένου οὖν a 10 τὸν om. add. T²

12. 13 εἰπὼν δὲ om. lemm. a 13 τὸν ἔτερον RZ 14 τοῦτο τὸ εἰ GTa
ὑπομένη GT¹ 15 ἔξης Z 17 τεσσάρων scripsi: δέ ut solet R: τεττάρων (GTZ)a

18 om. lemma a 19 εἶναι ἄμα Ar. ἀέρα RZ: ἀήρ GT 20 El] εἰ

οὖν a 21 ἀποτελεῖται a 22 ἀλλ’ a 25 μένων RZ: μὲν δὲ GT:
μὲν οὖν a πῦρ om. Z 26 τε om. R 27 ὑπομένον a

πῦρ, ἐπειδὴ ἀνάγκη τῆς κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀντιθέσεως ἀπτῆς 53^v οὖσης τὴν ἑτέραν εἶναι ἐν τῷ πυρί, κείσθω θερμὸν ὄν. ἔσται οὖν ὁ ἀὴρ ὃ πῦρ γενόμενος οὐδὲν ἀλλο ἡ θερμὸς ἀήρ, καὶ ταύτη ἀληθὲς ἐν εἴη τὸ μὴ εἶναι γένεσιν ἀλλὰ ἀλλοίωσιν τὸ γενόμενον. ἔπειτα καὶ τὰ ἐναντία ἐν 5 τῷ αὐτῷ ἐξ ἀνάγκης ἔξει. εἰ γάρ πῦρ ὁ ἀὴρ γενόμενος θερμὸς ἀπετελέσθη, δῆλον ὅτι πρότερον οὐκ ἦν θερμός· εἰ γάρ ἦν θερμός, πῶς γέγονε θερμός; εἰ δὲ μὴ εἴχε τὴν θερμότητα, τῇ ἐναντίᾳ πάντως κατείχετο 30 ποιότητι. ἡ γάρ μεταβολὴ ἐξ ἐναντίων, καὶ προειληπται ὅτι αἱ ἐναντιώσεις κοιναὶ εἰσιν ὑπὸ πάντων κατεχόμεναι. εἰ γάρ ὁ ἀὴρ μὴ ὡν θερμὸς 10 γέγονε θερμὸς εἰς πῦρ μεταβαλῶν, ψυχρὸς ἦν δήπου. ἀλλὰ καὶ νῦν πῦρ ὥν ἐφύλαξε τὴν τοῦ ἀέρος φύσιν· ἐν τῷ αὐτῷ ἄρα ἔξει ϕύξιν μὲν ὡς ἀὴρ, θερμότητα δὲ ὡς πῦρ. τὸ αὐτὸν καὶ εἰ μένων ὁ ἀὴρ καὶ εἰς πῦρ μεταβάλλων ἐγρής γέγονεν· ἦν γάρ καὶ ὑγρός· ἀμα ἄρα ἐγρής καὶ ὑγρὸς 15 ἔσται. δείκνυσι δὲ τοῦτο καὶ ἔμπολιν. ἀνακάμπτον γάρ, φησί, τὸ πῦρ 20 εἰς τὴν τοῦ ἀέρος οὐσίαν ἀποβάλλει τὴν θερμότητα, ταύτην δὲ ἀποβάλλον ϕύξιν ἐξ ἀνάγκης προσκατέται, διὰ τὸ προσληρθὲν ἀξίωμα· εἰ δὲ ψυχρὸς ὁ ἀὴρ κατὰ φύσιν γεγονὼς πῦρ καὶ μὴ μεταβάλλων (τοῦτο γάρ ὑπόκειται), ἐν τῷ αὐτῷ ἄρα θερμότητα καὶ ϕύξιν ἐκτήσατο, ὅπερ ἀδύνατον. τὸν δὲ ἀέρα ψυχρὸν εἰπεν καθ' ὑπόθεσιν προαιραγῶν τὸν λόγον· κατὰ γάρ τὸ 25 ἀληθὲς κατὰ τὸ ὑγρὸν καὶ ἐγρὸν μεταβολὴ γίνεται ἐν τῇ ἐξ ἀέρος εἰς πῦρ γενέσει.

p. 332a13 "Αμα δὲ πάλιν εἰ ἔσται ἐκ πυρὸς ἀήρ, τοῦ θερμοῦ 40 εἰς τούναντίον μεταβάλλοντος ἔσται. ὑπάρξει ἄρα τοῦτο τῷ ἀέρι.

25 Οὐκ ἀναγκαῖα μοι δοκεῖ ἡ ἀντιστροφή. οὐδὲ γάρ ὑπόκειται μένον πῦρ καὶ γενόμενον ἀήρ, ἀλλὰ μεταβάλλων. εἰ δὲ τοῦτο, οὐχ ὡς θερμὸν μεταβάλλει ἵνα γένηται ἀήρ, ἀλλ' ὡς ἐγρόν. τάχα δὲ οὐδὲ τὸ πρότερον ἀναγκαῖον. μένων γάρ ὁ ἀὴρ γενόσθω πῦρ καὶ ἀλλοιούσθω· ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ θερμὸν ἀνάγκη ἀλλοιοῦσθαι, ἵνα ἀμα ψυχρὸς ἦ καὶ θερμός (ἔστι γάρ θερμός), ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐγρόν, καὶ τὸ ἄποτον τὸ ὑγρὸν εἶναι ἀμα καὶ ἐγρόν, οὐ μὴν ψυχρὸν καὶ θερμόν.

3 ὁ om. Z	4 γενόμενον T	τάναντία R	5. 6 ἀποτελέσθη R	7 τῇ
om. GTa	10 μεταβάλλων G	ἢν] ὧν Z ¹	11 ὧν α: ὃν cett.	11. 12 ὡς
ἀήρ] ὁ ἀήρ GT	12 τὸ αὐτὸν]	ώσαντας δὲ α	6 om. a	13 ἄρα] ἔσται R,
qui proximum ἔσται om.	14 ἀνακάμπτον α: ἀνακάπτον Z: ἀνακάμπτων GRT			
16 ϕύξιν om. Z	17 γεγονὸς GRT	μεταβαλῶν α	18 ϕύξιν] ψυχρότητα R	
19 ἀέρα] ἄρα T ¹	22 ἐν γε μὴν τῷ, ἀμα α		22. 24 ἀήρ — ἀέρι]	καὶ τοῖς
ἐξῆς α	22 ὁ ἀήρ R	23 τοῦτο R: τούτῳ GTZ; ceterum de ordine verborum		
cett. Ar. codd.	25 οὐδὲ] οὐ (G)a	μένων R	26 γεγόμενον α: γεγόμενος	
	29 ἵνα ἀμα G: ἵνα μὴν α	31 ψυχρὸν] ἐγρὸν Z		

p. 332a17 "Αλλο τι ἄρα ἀμφότερα τὸ αὐτὸν ἔσται.

53v

Εἰ μὴ δύνατόν, φησί, τὸν ἀέρα ὑπομένοντα ἀμετάβλητον ποιῆσαι τὸ 45
πῦρ, δῆλον ὅτι ἄλλο τι ὑποκείμενον τὸ αὐτὸν μένον ἀμφότερα ἔσται
καὶ πῦρ καὶ ἀήρ, ποτὲ μὲν τοῦτο ποτὲ δὲ ἐκεῖνο γινόμενον, ὅπερ ἐστὶν
5 ἡ ὅλη.

p. 332a20 Οὐδὲ μὴν οὐδὲ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα.

'Ἐκ τῶν εἰρημένων, φησί, δῆλον ὅτι οὐδὲν τῶν τεσσάρων δύναται 51
ὅλη τῶν λοιπῶν εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο τι σῶμα ὃν καὶ ὑφεστώς παρὰ τὰ
τέσσαρα δύναται ὅλη εἶναι τῶν τεσσάρων. καὶ τρέπεται ἐνταῦθι πρὸς τὴν
10 Ἀναξιμανδρου δόξαν ὑποτιθέμενην σῶμά τι ὑφεστώς μέσον ἀέρος καὶ πυρὸς
ἢ ὅδοτος καὶ ἀέρος, ἢν ἥλεγχε καὶ πρῶτον, ἐλέγχει δὲ καὶ νῦν δι' ἑτέ-
ρων ἐγχειρήσεων.

p. 332a22 "Ἐσται γάρ ἀήρ καὶ πῦρ ἐκεῖνο μετὰ ἐναντιώσεως.

Τὸ μεταξύ, φησί, κατὰ Ἀναξιμανδρον εἰ ὑφεστηκὸς ὃν σῶμα ὑπο- 54r
15 μένει ἐν τῇ παρ' ἑκάτερα μεταβολῆ, ἐναντίωσιν ἔξει πρὸς ἑκάτερον ἐξ
ἀνάγκης, καὶ ἔσται κατὰ τὸ αὐτὸν θερμὸν καὶ ψυχρόν. εἰ γάρ ὁμολόγη-
ται ὅτι τὸ μεταβολὸν ἐξ ἐναντίου μεταβάλλει εἰς ἐναντίον, δῆλον ὅτι τοῦτο
κατὰ Ἀναξιμανδρον σῶμα γινόμενον θερμὸν ἐν τῇ εἰς πῦρ μεταβολῇ ἐκ
ψυχροῦ γίνεται θερμόν. ἔστιν οὖν ἐν αὐτῷ ψύξις ἐνθεωρουμένη κατὰ 5
20 οὐσίαν. εἰ δὲ ὑπομεῖναν τοῦτο γέγονε πῦρ, δῆλον ὅτι μὴ ἀποβάλλον τὴν
ψύξιν γέγονε θερμόν. ἐν τῷ αὐτῷ ἄρα ἔξει τὸ ἐναντίον. ἢ μὲν γάρ
θερμὸν γέγονε, δῆλον ὅτι ἐκ ψυχροῦ, τῷ ἐξ ἐναντίου δεῖν γίνεσθαι τὴν
μεταβολήν, ταύτῃ φύξιν ἀποτιθέμεθα ἐν τῷ σώματι τῷ μεταξύ. ἢ δὲ
πάλιν φαμὲν αὐτὸν ὑπομένον ποιεῖν τὸ πῦρ, ταύτῃ ἀναγκαζόμεθα κατὰ τὸ
25 αὐτὸν τῇ θερμότητι καὶ ψύξιν λέγειν ἐν τῷ ὑποκείμενῳ ὑπάρχειν, ὅπερ ἀδύνα-
τον. ἀμεινον δὲ τοῦτον τὸν τρόπον κατασκευάζειν τὸ προκείμενον. εἰ τοῦτο 10
τὸ μεταξύ, δὲ λέγουσι πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ μακνότερον, κατὰ μηδὲν
διαφέρει τοῦ πυρὸς ἢ κατὰ τὴν πύκνωσιν, ὡς μάκνωσιν μόνον προσλαβόν

1. 2 lemma om. et pergit εἰ οὖν μὴ αἱ ἄλλαι ὅτι GRTZ ἄρα R (cf. v. 3): ἄρα παρ'
GTZ; cf. Ar. codd. αὐτὸν RZ: om. GT 3 ἄλλαι ὅτι R μένον τὸ αὐτὸν R
6 τῇ γε a Arist. (praefer cod. L) 8 ὑφεστός GT¹Z²a 10 σώματι RT ὑφεστῶς
GT¹a 11 ἥλεγχε μὲν καὶ a fort. πρότερον καὶ (post δὲ) om. GT 12 ἐπιγει-
ρήσεων Z 13. 14 lemma om. et pergit τὸ οὖν μεταξύ a 13 ἐναντιότητος Λι.
14 κατὰ ἀλέξανδρον GT 15 ἐν om. add. T² 16 καὶ ἔσται om. R 19 ἐνθεω-
ρουμένην R: ἐν θεωρουμένῃ a 20 ante μὴ expuncta ἐκ ψυχροῦ τῷ ἐξ ἐναντίου δεῖν
γίνεσθαι τὴν μεταβολήν R ἀπολαβόν GT: ἀποβαλόν Fa 21 τὸ ἐναντίον T²Z: τῷ
ἐναντίῳ GT¹R: τὰ ἐναντία Fa 22 ἐναντίων GTa 23 τὸ μεταξύ libri praeter Fa
ἡ] εἰ GTa 24 ταῦτην GT: om. R 25 ἐν om. Z 27 μακνότερον a

16

ποιεῖν τὸ πῦρ, δῆλον ὅτι τὰλλα τὰ ἐν τῷ πυρὶ θεωρούμενα ὑπῆρχεν ἐν 54r αὐτῷ. ἦν οὖν ἔηρὸν τοῦτο φύσει· πυκνώσει γάρ καὶ μακρώσει γεννῶσι τὰλλα ἐξ αὐτοῦ. ὡςαύτως δὲ εἰ πυκνωσιν μόνον προσλαβθὲν γέγονεν ἀρ, τὰ ἄλλα οὗτα ἔτσιν ἐν δέρι ὑπῆρχεν αὐτῷ. ἐν δέ ἐστι τούτων ἡ ὑγρότης 15 τῶν ὑπαρχόντων τῷ δέρι ἦν ἄρα ὑγρότης ἐν τῷ μεταξὺ σώματι. προο- πειμένθα δὲ καὶ ἔηρότητα· τὸ αὐτὸν ἄρα καὶ ἔηρὸν καὶ ὑγρὸν ὑπάρχει, ὑπερ ἀδύνατον. ἡ ἐκ τρίτου καὶ συντομώτερον οὕτω. εἰ τὸ μέσον τοῦτο πυρὸς καὶ ἀέρος ἐκάτερον γίνεται, πᾶσα δὲ μεταβολὴ ἐξ ἐναντίου εἰς 10 ἐναντίον, τὸ δὲ πῦρ θερμόν ἐστι, ψυχρὸν ἄρα ἦν. μεταβάλλον δὲ πάλιν εἰς ὕδωρ γίνεται ψυχρόν· θερμὸν ἄρα ἦν. ἄμα οὖν ψυχρὸν ἔσται καὶ θερμόν. τὸ αὐτὸν ἔσται καὶ ἐπὶ ἔηροῦ καὶ ὑγροῦ. μεταβάλλον γάρ εἰς πῦρ κατὰ τὸ ἔηρὸν ὑγρὸν ἔσται, εἰς δὲ ἀέρα κατὰ τὸ ὑγρὸν ἔσται· 20 ἄμα οὖν ἔσται ἔηρὸν καὶ ὑγρόν. καὶ τοῦτο ἐστιν ἔσται ἀρ καὶ πῦρ ἐκεῖνοι μετὰ ἐναντιώσεως.

15 p. 332a23 Ἀλλὰ στέρησις τὸ ἔτερον τῶν ἐναντίων.

"Οσπερ αὖξαν τὸ ἀδύνατον τοῦτο ἐπιφέρει, εἰ γάρ ἀδύνατον ὁμολόγηται εἶναι τὸ ἐν ταύτῳ τὴν στέρησιν καὶ τὴν ἔξιν ὑπάρχειν, ἀδύνατον καὶ τὸ τάνατία ἐν τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. καὶ γάρ καὶ τῶν ἐναντίων τὸ μὲν 25 ἔτερον τῷ εἰδεῖ, τὸ κρείττον, τὸ δὲ ἔτερον τῇ στερήσει ἀναλογεῖ. εἴρηται γάρ καὶ τοῖς προλαβούσιν, ὅτι τὸ κρείττον τῶν ἐναντίων εἰδεῖ ἀναλογεῖ, οἷον λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ μὲν λευκὸν τῷ εἰδεῖ, τὸ δὲ μέλαν τῇ 35 στερήσει.

p. 332a24 "Ωστε οὐκ ἐνδέχεται μονοῦσθαι.

Μονοῦσθαι φησι τὸ αὐτὸν καθ' αὐτὸν ὑφεστάναι· ἐκ τῶν εἰρημένων 25 οὖν φησι δῆλον γεγενῆσθαι ὅτι οὐκ ἔστι παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα σῶμά τι ἔτερον ὑφεστηκός. ἔγους μονοῦσθαι τὸ ἐκτὸς ποιότητός τυνος τῶν ἄλλων ὑπάρχειν, οἷον θερμότητος ἡ ψυχρότητος. ἐδείχθη δὲ ὅτι ἀνάγκη ταύτας ὑποτίθεσθαι ἐν σώματι ὑπάρχοντι καθ' αὐτό, καθὼς ἐκεῖνοί φασιν.

2 γάρ] δὲ GT 3 εἰ Za: ἦ GRT 4 τὰλλα Za 4. 5 ὑπῆρχεν—δέρι om.
add. T² 4 ἡ ὑγρότης τούτων Z 6 καὶ (ante ἔηρὸν) om. a 7 τοῦτο] τοῦ
GT 8. 9 εἰς ἐναντίον γίνεται GTa 10. 11 ἄμα—θερμόν om. GTa 11 ἔσται
Z: ἄρα cett. 12 εἰς δὲ TZ: εἰ δὲ GRe τὸ alt. om. Z 13 ἔσται ἀρ
GRT: ἔσται om. Z: ὅ φησιν, ἔσται γάρ ἀρ καὶ 15. 16 ὡςπερ δὲ αὖξαν τὸ ἀδύνατον,
ἐπιφέρει τὸ, ἄλλὰ στέρησις τὸ ἔτερον τῶν ἐναντίων. εἰ γάρ ἀδύνατον καὶ 17 ταυτῷ F:
αὐτῷ cett. 18 ἐν om. add. T² 19 τὸ (ante κρείττον) om. Z fort. τὸ
δὲ ἔτερον, τὸ κρείττον,) 23 ὥστε φησὶν οὐκ (G)a 24 φησι] δέ φησι Z: λέγων α
24. 25 δῆλον γάρ ἐκ τῶν εἰρημένων φησιν. ὅτι οὐκ αὶ 25 γενῆσθαι T¹] οὐκ
ἔσται T 26 ὑφεστηκόν Z ἡ μονοῦσθαι φησὶ, τὸ ἐκτὸς αὶ 27 δὲ] γάρ α
28 fort. ἀποτίθεσθαι καθ' οὓς αὶ φησιν R

p. 332a25 Ὁμοίως ἄρα διτοῦν τούτων ἡ οὐδέν. εἰ οὖν μηδὲν 54r
αἰσθητόν γε πρότερον τούτων, ταῦτα ἀν εἴη πάντα.

31

Δεῖξας δτι οὐδόνναται ἐν τι τῶν τεσσάρων ὅλη εἶναι τῶν λοιπῶν,
προσθεὶς δὲ καὶ τὰς πρὸς Ἀναξίμανδρον ἀντιρρήσεις, νῦν συμπεραινόμενός 40
5 φησιν δτι ὁμοτίμου τάξεως οὔσης ἔκαστου τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀνάγκη
ἡ ἔκαστον αὐτῶν ὅλη εἶναι καὶ ἀρχὴν σωματικὴν ἡ μηδὲν αὐτῶν. εἰπερ
οὖν ἐπὶ ἑνὸς δεδείχαμεν μὴ δύνασθαι ὅλης τάξιν ἐπέχειν πρὸς τὰ ἄλλα,
δῆλον δτι οὐδὲν αὐτῶν ἔσται ὅλη τῶν λοιπῶν. ἐδεῖξαμεν δὲ δτι οὐδὲ
10 ἄλλο τι σῶμα παρὰ τὰ τέσσαρα κατὰ Ἀναξίμανδρον γεννήσει ὡς ὅλη τὰ
ἄλλα. δι' ὧν δὲ λόγων ἀπεδείχαμεν μὴ δύνασθαι ἐν τι τῶν τεσσάρων
ὅλην εἶναι τῶν λοιπῶν, διὰ τῶν αὐτῶν δειχθῆσται δτι οὐδὲ δύο ἐξ αὐ- 45
τῶν, οἷον τὸ πῦρ καὶ ἡ γῆ, καθάπερ Παρμενίδης ἔφασκεν, ὅλη ἔσται τῶν
λοιπῶν, ἀέρος καὶ δύστος. καὶ γάρ οὐπομένον καὶ μὴ μεταβάλλον τὸ πῦρ
καὶ ἡ γῆ ποιεῖ τὸν ἀέρα καὶ τὸ δύωρ, ἤζουσιν οἱ πρότερον εἰρημένοι
15 λόγοι. ὅμοίως δὲ οὐδὲ τρία ἔσται ὅλη τοῦ λοιποῦ. εἰ τοίνυν μηδὲ ἄλλο
τι σῶμα παρὰ τὰ τέσσαρα ἀρχὴν ὄλικὴ ἔστι τῶν ὄντων μηδὲ τῶν τεσσά-
ρων ἐν τι μηδέ τιγα τῶν τεσσάρων δύο ἡ τρία, ἀνάγκη δὲ εἶναι ἀρχὴν
σωματικὴν τῶν ὄντων, ταῦτα ἀν εἴη, φησί, πάντα τὰ τέσσαρα ἀρχὴν 50
σωματικὴν, οὐκ ἀλλήλων (τοῦτο γάρ ἐδείχθη ἀδύνατον), ἀλλὰ τῶν συνθέ-
20 τῶν. τούτων δὲ ἡ ὅλη οὐκ ἔστι σωματικὴ, ἀλλ᾽ ἀσώματος καὶ ἀνεῖδος.
ταῦτα δὲ πάντα τὰ τέσσαρα ὅλη ἔστι τῶν ἐφεῖδης τῶν συνθέτων. ἀλλ' εἰ
ἀρχὴ ἔστι πάντα καὶ ὅλη τῶν συνθέτων, ἄρα, φησίν, ὡς ἀμετάβλητα κατ'
Ἐμπεδοκλέα, ἡ ὡς μεταβλητικά εἰς ἄλληλα; καὶ εἰ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα,
ἄρα τὰ μὲν μεταβάλλει τὰ δ' οὐ, ὥσπερ Πλάτων ἔλεγε τὴν γῆν ἀμετά-
25 βλητον ὑποτιμέμενος, ἡ | πάντα εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, καθάπερ ἐδείξα- 54v
μεν, διότι καὶ πάντα εἰναντίωσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα;

p. 332a30 Ὅτι μὲν τοίνυν ἀνάγκη μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα,
εἴρηται πρότερον.

Τοιούτην γένησιν τῶν πρότερον εἰρημένων, ἀναλαμβάνων τὸν λόγον δτι
30 πάντα εἰς ἄλληλα μεταβάλλει διὰ τὸ πάντα ἔχειν πρὸς ἄλληλα ἐναντίωσιν,

1. 2 ἡ οὐδὲν μᾶλλον ἀλλὰ ἡ πῦρ εἰ οὖν οὐδὲν αἰσθητόν α	2 ἀν om. Z	3 ὅλην T
4 ἀντιρρήσεις R	6 ἡ prius om. GTa	7 ἔχειν α πρὸς τὸ τὰ ἄλλα GT
8 οὐδὲν] οὐδὲν GT	10 ἀπεδείχαμεν GTa	ἐν τι τῶν τεσσάρων μὴ δύνασθαι α
12 οὐκ ἔσται ὅλη α	13 καὶ γάρ] εἰ γάρ emendat a	14 πρότεροι T ¹
om. R	20. 21 τούτων—συνθέτων om. Z	16 ἀρχὴν
21 ἔστι τῶν]
17 εἰνατ] ἔστιν Z	22 ἄρα, φησίν scripsi: ἄρα φησίν GRTa: ἔσται Z, qui mox φησί inserit post	27. 28 Ὅτι—
29 τῶν προτέρων R ¹	24 ἄρα a, ad quod nihil enotatum ex GTZ: ἄρα R	εἴρηται πρότερον] ταῦτα δ' εἰπάν τοι πρότερον] ταῦτα δ' εἰπάν a
	27 et 28 μεταβάλλειν ἀνάγκη ετ δέδεικται Arist.	27 et 28 μεταβάλλειν ἀνάγκη ετ δέδεικται Arist.

καὶ ὅτι τὰ μὲν ἥδον μεταβάλλει ὅσα ἔχει πρὸς ἄλληλα τινὰ κοινωνίαν, τὰ δὲ 54γ
δὲ βραδύτερον ὅσα μηδεμίαν ἔχει πρὸς ἄλληλα συγγένειαν, καὶ ὅτι ἀνάγκη 5
τέσσαρα εἰναι τὰ ἀπλᾶ σώματα διὰ τὸ δύο εἶναι ἐναντιώσεις καθ' ἃς
μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα τάχη τε τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ ἕτερον καὶ
5 δύορος. τῶν δὲ δύο ἐναντιώσεων συμπλεκομένων ἀλλήλαις ἔξι γίνονται
συνγένιαι, ὡν αἱ μὲν δύο ἀσύσταται, αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες συνιστάμεναι
εἰδοποιοῦσι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα.

p. 332a34 Εἰ μὲν τοίνυν ἡ ἐναντιότης μία ἔστι καθ' ἣν μετα-
βάλλουσιν, ἀνάγκη δύο εἶναι.

10 "Ο λέγει τοῦτο ἔστιν, ὅτι εἰ μὲν μία ἔστιν ἡ ἐναντιότης καθ' ἣν
μεταβάλλει τὰ στοιχεῖα, οἷον ἡ τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, δύο ἀνὴρ
μόνα τὰ στοιχεῖα, τὸ μὲν θερμὸν τὸ δὲ ψυχρόν. ἡ γάρ οὐλη, φησίν, οὐδὲ 10
ποιεῖ τρίτον τι, διότι μέσητις ἔστι, τουτέστιν ὑποκειμένη τῇ ἐναντιώσει καὶ
παρὰ μέρος τὸ ἔτερον τῶν ἐναντίων δεχομένη, αὐτὴ ἀναίσθητος οὖσα καὶ
15 ἀνεῖδεσσι καὶ καθ' αὐτὴν μηδέποτε ὑφισταμένη.

p. 332a35 Περὶ μὲν οὖν τούτων εἴρηται πρότερον. ὅτι δὲ ἐπειδὴ
μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα, ἀδύνατον ἀρχήν τινα εἶναι αὐτῶν.

Δεῖξας ὅτι οὐ δύνατὸν ἔν τι τῶν τεσσάρων ἀμετάβλητον μένον ἀρχὴν 16
εἶναι τῶν ἄλλων, νῦν δείκνυσιν ὅτι οὐδὲ μεταβλητικὸν ὑπάρχον ἀρχῆς
20 λόγον ἔφεσι πρὸς τὰ ἄλλα, ἵνα ἡ δεῖξις ἐμένοντο διότι οὐδὲ ὡς ἀμετάβλητον
οὐδὲ ὡς μεταβλητικὸν δύνατὸν ὑποθέσθαι ἔν τι ἀρχὴν εἶναι τῶν ἄλλων.
ἔστι δὲ τὸ νῦν γυμναζόμενον τέταρτον τμῆμα τῆς ἐκτεθείσης ἐν ἀρχῇ
διαιρέσεως, τὸ φάσκον ἔν τι τῶν τεσσάρων μεταβλητικὸν δηλ. ἀρχὴν εἶναι 20
τῶν σχημάτων.

25 Ἱστέον δέ, καθάπερ καὶ πρόσθιεν ἐλέγομεν, ὅτι οἱ μεταβλητικὸν τοῦτο
ὑποτιθέμενοι οὐ δύνανται τὴν τῆς πρώτης καὶ ὅντως ἀρχῆς ἔννοιαν φυλά-
ζειν· δεῖ γάρ τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μάνειν, ἐπεὶ οὐκέτ' ἀνὴρ εἴτε ἀρχῆ.
ἔπειτα ὑπὸ τίνος μεταβάλλουσα τάλλα ποιεῖ, οὐκ ἔστι λαβεῖν μιᾶς αὐτῆς
ὑποκειμένης· τὸ γάρ αὐτὴν ὡρὶ ἑαυτῆς λέγειν μεταβάλλειν ἀδύνατον. ἀλλ'
30 εἴποιεν ἀνὴρ οὗτως ἀρχὴν εἶναι ἔν τι τῶν ἄλλων, ὡς διὰ τούτου τῶν ἄλλων

2 πρὸς om. R 3 τέσσαρα om. Z: δ' εἶναι bis R¹ 7 εἰδοποιοῦσα GT

8. 11 εἰ γάρ ἡν φησίν ἡ ἐναντιότης μία, καθ' ἣν μεταβάλλει τὰ στοιχεῖα α 8 ante
μία εἰστι expuncta καθ' ἣν μετέβαλε τὰ στοιχεῖα R, qui mox δὲ λέγει τοιοῦτόν ἔστι ετ
μετέβαλε (pro μεταβάλλει) 14 αὐτὴ scripsi: αὐτη libri 16 μὲν τούτων οὖν Z
δὲ (δ' α) ἐπειδὴ Ra: δ' ἐπεὶ Z: δὲ GT 19 δείκνυστι νῦν GTa 20 ὑφέσει R
ὅτι ὡς οὐδὲ GTa 21 ὡς om. a 23 ἀρχὴ T¹ 25 δέ] δὲ ὅτι Z 26 δύνα-
ται GRT πρώτως Z ὄντος GT 27 μένειν] εἶναι Z 28 ὑπὸ τίνος
T¹(RZ)a μεταβάλλουσα] λαμβάνουσα GT 30 εἴποιεν
ἀν scripsi: εἴποι εἰν R: εἴπη ἀν Z: εἴποιαν T¹: εἴποιεν T²: εἴποι ἀν τις a

δέευντων, τοιτέστιν ὡς ἐκ τούτου μεταβαλλόντων πάντων καὶ εἰς τοῦτο 51^ν ἀναλυομένων, οἷον ὡς εἰ λέγοιεν τὸ πῦρ τῶν ἄλλων ἀρχὴν ὡς ἀν μηδενὸς 26 τῶν ἄλλων εἶναι δυναμένου μηδὲ ἐκ τούτου μεταβάλλοντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ὅστος καὶ τῆς γῆς ἐκ πυρὸς γινομένων καὶ εἰς τοῦτο ἀνα- 5 δ λυομένων, καὶ μήτε ἀέρα γίνεσθαι τι μηδὲ πῦρ πρῶτον γενόμενον μήτε 30 ὅστορ πάλιν, ὡς ἀν τούτου κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῇ γενέσει προτεταγμένου καὶ τούτου πρώτου ἐκ τῆς ἀνειδέου ὅλης, εἰς οὕτως τόχοι, γινομένου καὶ 35 τῶν ἄλλων δὲ ἐξ αὐτοῦ τε γινομένων καὶ εἰς αὐτὸς ἀναλυομένων. ἡ μὲν οὖν ὑπόθεσις τοιαύτη τις εἶναι δύναται, ἵστως δὲ ὅπως πρὸς ταύτην 10 ἀπαντᾷ ὁ Ἀριστοτέλης.

p. 332b7 Ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἄκροις οὐκ ἔσται, δτι πῦρ ἔσται ἢ γῆ τὰ πάντα.

Οὔτε τῶν ἄκρων, φησίν, οὔτε τῶν μέσων τι δύναται ὡς μεταβάλλον ἀρχὴ εἶναι τῶν ἄλλων. λέγει δὲ ἄκρα μὲν πῦρ καὶ γῆ, μέσα δὲ ἀέρα 15 καὶ ὅστορ. καὶ πρῶτον δείκνυσιν δτι οὐ δύναται τῶν ἄκρων τι εἶναι ἀρχή· εἰ γάρ, φησίν, ὑποθύμεθα τὸ πῦρ ἀρχὴν ἢ τὴν γῆν, ἔσται τὰ πάντα πῦρ ἢ γῆ.

Καὶ ζητοῦμεν πῶς ποτε ἐκ τοῦ λέγειν ἐκ πυρὸς μεταβάλλοντος τᾶλλα 25 γίνεσθαι συμπεράνεται τὸ πάντα πῦρ εἶναι. εἰ γάρ μεταβάλλον καὶ οὐχ 20 ὑπομένον τὸ πῦρ ποιεῖ τὸν ἀέρα καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον, πῶς ἀν ἔτι δικαίως πῦρ ἀν εἴη ὁ ἀήρ ἢ τῶν ἄλλων ἔκαστον; ἀλλ’ ἵστως ἐρεῖ τις δτι εἰ καὶ μεταβάλλει, ἀλλ’ οὐ τὴν πᾶσαν μεθίστησι φύσιν, καθάπερ καὶ πάντα τῶν τεσσάρων στοχείων φαμέν. εἰ γάρ καὶ μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα καὶ κιρ- 25 νώμενα ποιεῖ τὰ σύνθετα, ἀλλ’ οὐ τελείως φθείρεται, ἀλλὰ τὸ μὲν εἰλικρινὲς ἀπόλλυται, οὐ μὴν ἡ πᾶσα αὐτῶν φύσις μεθίσταται. πρὸς οὖν τὸν οὕτω 40 φάσκοντα μεταβάλλον τὸ πῦρ ποιεῖν τᾶλλα, καὶ συμπεραινόμενον ὡς ἔσται πάντα πῦρ, ῥητέον ὡς ἡνίκα μὲν σύνθετόν τι ἐκ τῶν ἀπλῶν ἀποτελεῖται, λόγον ἔχει τὸ μηδ τελέως τῆς οἰκείας μεθίστασθαι φύσεως τῆς κατὰ τὰς ποιότητας αἵς χαρακτηρίζονται τὰ ἀπλᾶ, δταν δὲ τὰ ἀπλᾶ ἐξ ἀλλήλων 45 30 τὰς ποιότητας καὶ ἀκράτους καὶ οὐχὶ κεκολασμένας τῇ ἐπιμιξίᾳ τῶν ἐναν- 45 τίων ὠσπερ τὰ σύνθετα. πῶς γάρ οἱον τέ ἔστι τὸ πῦρ ἔγγρον ὑπάρχον μεινάν πως ἐπὶ τῆς οἰκείας φύσεως ποιῆσαι τὸν ἀέρα ὑγρὸν δητα; οὐ γάρ 50 μέσον ὑγροῦ καὶ ἔγρον δὲ ἀήρ, ἀλλ’ ἄκρως ὑγρόν, ὠσπερ καὶ τὸ πῦρ ἄκρως 55 ἔγρον. ἀνάγκη ἄρα τὴν πᾶσαν φύσιν τοῦ πυρὸς μεταβάλλειν ἵνα γένηται

5 γενέσθαι α μὴ] καὶ T τῶν δὲ GT: τῶν δὲ ἄλλων α 7 οὕτω (Z)a 7. 8 καὶ τῶν ἄλλων δὲ RZ: καὶ 9 ταύτην] αὐτὴν α 11. 13 lemm. om. pergit φησίν οὖν ὡς οὕτε τῶν ἄκρων οὕτε α 12 τὰ om. Arist. 15 ἀρχὴν R 21 δτι] δὲ T¹ 22 εἰ om. GT 23. 24 κιρνάμενα T'a 27 ἀπλῶν scripsi: ἄλλων libri 28 τὰς om. R 29 χαρακτηρίζονται RZ: χαρακτηρίζεται (G)Ta 31. 32 τῶν ἐναντίων om. a 32 ὑπάρχειν compendiose R

ἀήρ, εἴπερ μὴ τάνατία ἐν τῷ αὐτῷ νοοθύμῳσι, οὐπερ δὲ θάνατον. κατὰ 54· ταῦτη μὲν οὖν τὴν ἔννοιαν οὐκ εὔλογον συμπεριένεσθαι ως ὅτι πῦρ ἔσται τὰ πάντα τοῦ πυρὸς ἀρχῆς ὑποτεθέντος, φαίνεται δὲ μᾶλλον ἡ λέξις ἄλλο 50 τι αἰνιττομένη· ὁ αὐτὸς γάρ, φησί, λόγος τῷ φάναι ἐκ πυρὸς ἡ ἐξ 55· τοῦ ἀέρος εἶναι πάντα, τουτέστι λέγοντες ἐκ πυρὸς μεταβάλλοντος τὰ πάντα γίνεσθαι πύρια πάντα ὑποτιθέμεθα διὰ τὸ ἐκ τούτου μεταβάλλοντος γίνεσθαι πάντα, ὥσπερ ἂν καὶ εἰ ἐξ ὅλης τοῦ πυρὸς ἐλέγομεν γίνεσθαι. ἀλλ’ οὐδὲ οὕτως ἀτοπόν τι ἀκολουθήσει. τί γάρ ἀτοπὸν πῦρ λέγειν κατὰ τὸ ὑποκείμενον τὰ πάντα, ὥσπερ καὶ ὅλην εἶναι κατὰ τὸ ὑποκείμενον τὰ 10 πάντα, ἡ τριγῆ διαστατά; καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὥσπερ οὐκ ἀτοπὸν τὸ φά· 55· σκειν πάντα τὰ γενητὰ τὰ αὐτὰ εἶναι κατὰ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν ὅλην, οὕτως οὐκ ἀτοπόν, ὅσον ἐπὶ τοῖς νῦν λόγοις, τὸ πάντα πῦρ κατὰ τὴν ὅλην ὑποτιθέμενον θεωρεῖν κατὰ τὸ εἰδὸς μόνον τὴν διαφοράν. εἰ δὲ μὴ ἔστιν ἀτοπὸν τὸ ᾧ ἐξ ὅλης τοῦ πυρὸς τὰ πάντα λέγειν, εἴπερ δύνατο διώσει 15 ὅλη ὑπάρχον διαφόρους ἴδεας δέχεσθαι, δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸ ἐκ πυρὸς μεταβάλλοντος τάλλα γεννᾶν καὶ ταύτῃ λέγειν πάντα πῦρ ἔσται ἀτοπόν. ὅμοίως γάρ, φησίν, ἀτοπὸν τὸ τε τοῦ πυρὸς μεταβάλλοντος τάλλα λέγειν γίνεσθαι καὶ τὸ ᾧ ἐξ ὅλης τοῦ πυρὸς φάσκειν πάντα τὰ λοιπὰ γίνεσθαι. οὗτον μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, δοκοῦσι μὴ πάντα τὸ ἀναγκαῖον ἔχειν οἱ 20 ἔλεγχοι. ἔνεστι δὲ καθόλου ἐνὶ λόγῳ, ὥσπερ καὶ αὐτὸς ἐφεζῆς προϊὼν ποιήσει, ἀνελεῖν τὸ ἐν διτοῦν τῶν τεσσάρων ἀρχὴν ὑποθέσθαι τῶν λοιπῶν. εἰ γάρ πάντα πρὸς ἄλληλα ἔχει ἐναντίωσιν, δέδεικται δὲ τὰ ἔχοντα 25 ἐναντίωσιν πρὸς ἄλληλα μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα, δῆλον ὅτι πάντα μεταβάλλει εἰς ἄλληλα. εἰ δὲ πάντα μεταβάλλει εἰς ἄλληλα, οὐκ ἔσται τὸ μὲν πρῶτον τὸ δὲ δεύτερον, οὐδὲ τὸ μὲν ἀρχὴ τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀρχῆς· πρὸς μὲν οὖν τὸ μηδὲν τῶν ἄκρων ἀρχὴν εἶναι τοσαῦτα μόνον εἰπών, ὅτι πῦρ ἔσται πάντα, ἡρκέσθη· ὅτι δὲ οὐδὲ τῶν μέσων τι ἀρχὴ ἔσται, διὰ πλειόνων κατασκευάζει.

p. 322 b10 "Οτι δ' οὐδὲ μέσον, οἷον δοκεῖ τισιν ἀήρ μὲν καὶ 15
20 εἰς πῦρ μεταβάλλειν καὶ εἰς βδωρ, βδωρ δὲ καὶ εἰς ἀέρα καὶ
εἰς γῆν.

Νῦν προτίθεται δεῖξαι ὅτι οὐδὲ τῶν μέσων τι ἀρχὴ ἔσται, ὥσπερ τινὲς 27
ἐδέξασαν, εὔλογον νομίσαντες ἐν τι τούτων ἀρχὴν ὑποθέσθαι μᾶλλον, διότι
ἐκάπερον αὐτῶν ἐφ' ἐκάπερα καὶ εἰς ἐναντία μεταβάλλει, δῆλον 29·

3 τοῦ om. GTa	4 τῶ Z: τῶ GT: τὸ Ra	4. 5 ἐξ δέρος RZ: om. GT: πῦρ a: γῆς vel ἐκ γῆς Ar.
		5 τὰ πάντα a
		6 πύρια πάντα scripsi: πυρὶ (πῦρ a) ἀπαντὰ libri
		9. 10 ὥσπερ—τὰ πάντα om. R
		11 τὰ πάντα τὰ GT
		14 ὡς om. GTa
		δύναται τὸ GT
		17 εἰ μὴ ἵσως ὅμοίως ἀτοπὸν a
		20 ἔλεγχοι] λόγοι, δο· διὰ ἐλέγχει a
		προϊὼν GT: προϊόντος a
		24 εἰς ἄλληλα (ante el δὲ) om. R
		εἰ δὲ—ἄλληλα RZ:
		om. GT: καὶ suppleverat a
		27 ὅτι δὲ (τὸ delet.) οὐδὲ τὸ μέσον Z
		29 οἷον]
		ὥσπερ a Arist. (praeter codd. II)
		32 τὸ μέσον τι Z
		ὅπερ τινες a

ἀρχῆς, τὸ εἰς τὰ ἐναντία μεταβάλλειν, τῶν ἄκρων μὴ πεφυκότων κατ' 55τ
ἐκείνους ἐφ' ἑκάτερα μεταβάλλειν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐφεξῆς ἐξεπασθήσε- 30
ται, νυνὶ δὲ ῥητέον ὡς εἰ τὰ ἐφ' ἑκάτερα μεταβάλλοντα εὔλογον ἀρχὴν
ὑποτίθεσθαι, οὐδὲν μᾶλλον τόδε τὸ μέσον ἢ τόδε χρὴ ὑποθέσθαι, ἀλλ'
5 ὅμοιώς ἀμφω. πῶς οὖν ἐν τι τῶν λοιπῶν ἀρχὴν λέγουσιν εἶναι; ἐπειτα
οἱ ἀέρα ἀρχὴν ὑποτίθεμενοι, καὶ τοῦτον λέγοντες εἰς πῦρ καὶ ὅδωρ μετα-
βάλλειν, καὶ ταῦτα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ διὰ τούτου εἰς ἄλληλα, τὸ δὲ πῦρ
καὶ τὴν γῆν καὶ αὐτὰ ἀμέσως μὲν μὴ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα ἀλλὰ διὰ τοῦ
μέσου τοῦ ἀέρος, διὸ καὶ ἀρχὴν εἶναι, τῷ πάντα ἐξ αὐτοῦ μεταβάλλειν
10 πρῶτον δι' αὐτοῦ διιόντα καὶ εἰς αὐτὸν πάντα ἀναλύεσθαι, οἱ τοίνυν ταῦτα
λέγοντες τί ἀν εἴποιεν περὶ τῆς τοῦ ὅδατος εἰς γῆν μεταβολῆς; αὕτη γάρ
ἀμέσως γίνεται διὰ τοῦ ἀέρος μὴ διελθοῦσα, ὅπερ ἐχρῆν γενέσθαι, εἴπερ
ἀρχῆς λόγον ἐπέχει ὁ ἄρρεν πρὸς πᾶσαν μεταβολήν. ὡσπάτως δὲ καὶ πρὸς
τοὺς ὅδωρ ἀρχὴν λέγοντας εἶναι ἀπορητέον περὶ τῆς ἐξ ἀέρος εἰς πῦρ
15 καὶ ἐκ πυρὸς εἰς ἀέρα μεταβολῆς· καὶ αὗται γάρ ἀμέσως ἔσονται μὴ διο- 40
δεύσασαι διὰ τοῦ ὅδατος. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον ἔξωθεν ῥητέον
πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἕδωμεν δὲ ἐφεξῆς ὅπως τέ φασι τὰ ἔσχατα μὴ
μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, καὶ ὅπως χρὴ τὸ παρ' αὐτῶν λεγόμενον ἀν-
σκευάζειν.

20 p. 332b12 Τὰ δὲ ἔσχατα οὐκέτι εἰς ἄλληλα· δεῖ μὲν γάρ στῆναι
καὶ μὴ εἰς ἄπειρον τοῦτο ιέναι ἐπ' εὐθείας.

Τὰ ἔσχατα, φασὶν ἐκεῖνοι, οὐκέτι μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα. ὡς γάρ
ἔσχατα ὅντα οὐκέτι ἔχουσι εἰς διὰ τι μεταβάλλωσιν, ἀλλὰ πάλιν ἀνακάμπτου-
σιν εἰς ἀέρα καὶ ὅδωρ· εἰ γάρ, φασὶν ἐκεῖνοι, τὰ ἔσχατα μὴ ἀντικάμψει
25 ἀλλὰ μεταβάλλει πᾶσιν, ἐπ' ἄπειρον ἔσται διὰ μεταβολής. δεδιάτες τοίνυν 45
τὸ ἐπ' ἄπειρον ὑποτίθεσθαι τὴν μεταβολὴν, καὶ μὴ δυνάμενοι συνιδεῖν
ὅτι κύκλῳ διὰ γένεσις ἀποτελεῖται ἐξ οὐδὲν ἔρεστο εἰς τοῦτο τελευτῶσα· ἐκ
πυρὸς γάρ ἄρρεν, καὶ οὕτως ὅδωρ εἴται γῆ καὶ πάλιν πῦρ τῆς μεταβολῆς
δεῖ ἐφεξῆς γινομένης καὶ οὐκ εἰς ἄπειρα ιύστης διὰ τὸ μὴ ἐπ' εὐθείας
30 γίνεσθαι ἀλλὰ ἀνακυκλεῖσθαι· ὅπερ ἐκεῖνοι, ὡς ἐφαμεν, μὴ συνεωρακότες
ἐφοβήθησαν τὰ ἔσχατα ὑποθέσθαι μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα· μέχρι γάρ
αὐτῶν ἐνόμισαν δεῖν στῆσαι τὴν μεταβολήν, ἵνα μὴ ἐπ' ἄπειρον γίνηται. 50
διέπερ πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινόμενός φησιν διὰ Ἀριστοτέλης δεῖ μὲν γάρ
στῆναι καὶ μὴ εἰς ἄπειρον τοῦτο ιέναι ἐπ' εὐθείας ἐφ' ἑκάτερα·
35 ἄπειροι γάρ ἐναντιότητες ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ἔσονται. τὸ μὲν μὴ εἰς

1 τὰναντία a 3 ὡς om. add. T²: ὅτι Z εἰς] εἰς GT μεταβαλόντα R 4 τὸ
om. GT 5 εἶναι λέγουσιν G 7 διὰ τοῦτο T 10 ἐξιόντα Z εἰς αὐτὸν RZ
20 lemma om. hic a 22 φασὶν ἐκεῖνοι μὴ μεταβάλλειν a 23 εἰς] ὡς GT 47:
ἀν a μεταβάλλουσιν R 24 ἀνακάμψη T: ἀνακάμψει recte Ga 32 στῆναι em. a
33 διὰ Ἀριστοτέλης φησιν traicit a, qui Ar. verba (33, 35) δεῖ μὲν — ἔσονται om. 35
ἐναντιότητες Ar. (praeter codd. EL); at cf. p. 250,3

ἀπειρον, φησί, γίνεσθαι τὴν μεταβολὴν οὕτως ὡς ἐπ' εὐθείας ἵνδσαν, χρὴ 55^τ ἀποδέχεσθαι. εἰ γάρ καὶ ἐπ' ἄπειρον γίνεται ἡ μεταβολή, ἀλλ' οὐκ ἐπ' εὐθείας, ἀλλὰ τῇ ἀντικυκλήσει τῶν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτά· ἡ γάρ ἐπ' εὐθείας μέχρι τῶν ἐσχάτων ἴσταται. διὰ τοῦτο τούτου οὐκ ἀδύνατος ἡ εἰς ἀλληλα τῶν ἐσχάτων μεταβολή, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖα, ἵνα κύκλος σφύζεται τῆς γενέσεως. καὶ διτὶ | μὲν οὐ δυνατὸν εἰς ἄπειρον ἐπ' εὐθείας ἴναι 55^ν τὴν μεταβολήν, ἐφεξῆς μέλλων γυμνάζειν ἀνεβάλλετο νῦν, τὸ ἐπόμενον ἄτοπον αἰνιέμαντος τὸ ἀπέιρους ἐπὶ τοῦ ἐνδέ ἐναντιότητας· λέγειν ἀναγκάζεσθαι. δείκνυσι δὲ ἐφεξῆς διτὶ καὶ τὰ ἐσχάτα μεταβάλλει εἰς ἀλληλα.

10 δείκνυσι δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ τῷ προειρημένῳ προσχρήσασθαι, διτὶ τὰ ἔχοντα ἐναντίωσιν πρὸς ἀλληλα πάντα μεταβάλλει, δείκνυσι δὲ διτὶ ἔκαστον πρὸς τὰ λοιπὰ ἔχει ἐναντίωσιν, ὥστε καθόλου, ὅπερ ἐλέγομεν, δείκνυσθαι διτὶ πάντα εἰς ἀλληλα μεταβάλλει, οὐ μόνον τὰ μέσα ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσχάτα. καὶ ἵσως ἐπειδὴ οὐκ ἀκριβεῖς τέθεικεν ἐλέγχους τῆς προλαβούσῃς δόξης,

15 τῆς ἐν τι τῶν ἄκρων ἀρχῆν ὑποτιθεμένης, διὰ τοῦτο νῦν κοινόν τινα ἐκτίθεται ἐλεγχον τοῦ μηδὲν τῶν τεσσάρων ἀρχῆν εἶναι τῶν λοιπῶν. ἐὰν γάρ δεῖξῃ διτὶ πάντα ἔχει πρὸς ἀλληλα ἐναντίωσιν, δῆλον διτὶ πάντα μεταβάλλει εἰς ἀλληλα. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἔσται τι αὐτῶν ἀφορισμένον πρῶτον 10 οὐδὲ ἀρχή, οὐδὲ τῶν ἄκρων οὐδὲ τῶν μέσων. ἀλλὰ πάντα ὄμοίως εἰς 20 ἀλληλα μεταβάλλει, καὶ τὰ ἄκρα καὶ τὰ ἐναντία καὶ τὰ ἐφεξῆς ἀλλήλων κείμενα. ὁ δὲ τῆς δείξεως τρόπος τοιοῦτος ἐστί τις ὑποκείσθω, φησί, γῆ καὶ θάλασσα καὶ ἀήρ καὶ πῦρ, ὥντερ ἔκαστον δηλοῖ διὰ τοῦ στοιχείου τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ ὄντος. εἰ οὖν λέγεις τὸν ἀέρα μέσον δῆτα μεταβάλλειν καὶ εἰς πῦρ καὶ εἰς θάλασσα, οὐ δήπου κατὰ τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν 25 μεταβάλλει εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸ θάλασσα. ἔσται γάρ οὕτως τὸ πῦρ τῷ 15 θάλατι ταῦτάν. εἰ γάρ καθ' δ μεταβάλλων ὁ ἀήρ γέγονε πῦρ, κατὰ τοῦτο καὶ εἰς θάλασσα μεθιστάμενος μεταβάλλει, καθ' δ ἄρα διαφέρει τοῦ θάλατος, κατὰ τοῦτο καὶ τοῦ πυρὸς διαστήσεται. εἰ δὲ κατὰ τὸ αὐτὸν τοῦ αὐτοῦ, οἷον τοῦ ἀέρος, διοίσει τὸ πῦρ καὶ τὸ θάλασσα, ἐξ ἀνάγκης ταῦτα ἔσονται 30 ἀλλήλοις τὸ θάλασσα καὶ τὸ πῦρ, ὅπερ ἄτοπον. οὐκ ἄρα κατὰ τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν μεταβάλλει εἰς πῦρ καὶ θάλασσα ὁ ἀήρ. κατ' ἀλλην ἄρα καὶ ἀλλην. καὶ ὑποκείσθω εἰς μὲν πῦρ κατὰ τὸ λευκὸν καὶ μέλαν μεταβάλλων, ὡς 20 εἶναι μέλαν μὲν τὸ πῦρ λευκὸν δὲ τὸν ἀέρα, εἰς δὲ τὸ θάλασσα κατὰ ἔτεραν ἀντίθεσιν τοῦ ὄγρον φέρει καὶ ἔγρον, ὡς εἶναι τὸν μὲν ἀέρα ἔγρον τὸ δὲ 35 τὸ θάλασσα ὄγρον. ἀλλά, φησί, μεταβάλλων εἰς θάλασσα κατὰ τὸ ὄγρον καὶ ἔγρον

1 φησί οι. (G)a 3 ἵντο ἀνακυκλήσει 5 ἦ^τ δ α 7 ἀνεβάλλετο T¹Za
11 πρὸς alt. οι. R 12 δείκνυται α 14 ἐπει α 15 ἐπιτιθε-
μένης GT 16 μηδὲ R 17 ἔχει πάντα Z 18 ἀφορισμένον T¹ 19 οὔτε
τῶν ἄκρων. οὔτε τῶν α 21 ἐστί τις] ἔστιν (οι. τις) Z: τίς ἔστιν α 22 ὃν περὶ

ἔκαστον R 23 λέγειν α 24 post εἰς θάλασσα ἔσται γάρ οὕτ (sic) Z
24. 25 οὐ δήπου—θάλασσα οι. R 25 οὕτω α 29 ταῦτα Z 32 μὲν τὸ
πῦρ α καὶ τὸ μέλαν Z μεταβάλλον R 33 καθ' ἔτεραν α 35 μεταβάλλων α
καὶ οι. R

δύναται καὶ φυλάξῃ τὴν λευκότητα, δύναται δὲ καὶ μεταβαλεῖν καὶ αὐτήν. 55
καὶ ὑποκείσθω φυλάξας. ἔστιο οὖν ὁ μὲν ἀὴρ λευκὸς καὶ ἥηρός, τὸ δὲ
ῦδωρ λευκὸν καὶ ὑγρόν. ἔσται οὖν ἐναντιότης τῷ ῦδωτι καὶ πρὸς τὸ πῦρ,
εἴπερ ὁ μὲν λευκὸς τὸ δὲ μέλαν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν. ὥστε καὶ μεταβάλλουν· 25
5 σιν εἰς ἄλληλα. προϋπόκειται γάρ τὰ ἔχοντα ἐναντίωσιν πρὸς ἄλληλα
μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα. ὁ αὐτὸς δὲ ἔστω λόγος πάλιν καπὶ τοῦ ῦδωτος.
εἰ γάρ μεταβάλλει καὶ εἰς δέρα καὶ εἰς γῆν, οὐ κατὰ τὸ αὐτὸν μεταβάλλει
εἰς ἑκάτερον, ἐπεὶ ἔσται τὸ αὐτὸν ἀὴρ καὶ γῆ. ὥστε κατ' ἄλλο μὲν εἰς
δέρα κατ' ἄλλο δὲ εἰς γῆν. εἰς μὲν οὖν δέρα κατὰ ὑγρότητα καὶ ἥηρό-
10 τητα ρεταβάλλει, εἰς δὲ γῆν λείπεται κατὰ τὸ μέλαν καὶ λευκὸν μεταβαλεῖν.
εἴπερ δύο μόνι τείσιν ἀντιμέσεις. τοῦτο δέδοται ἐκ τοῦ ὑμοιογείσιαι· 20
τέσσαρα εἶναι τὰ ἀπλᾶ σώματα· τεσσάρων γάρ δύτων σωμάτων ἀνάγκη
δύο θεωρεῖσθαι ἀντιμέσεις. ὅντος τούντων τοῦ ῦδωτος λευκοῦ καὶ ὑγροῦ, ὁ
μὲν ἀὴρ ἔσται, καθάπερ προείρηται, λευκὸς καὶ ἥηρός (διαφορὰ γάρ τούτου
15 πρὸς τὸ ῦδωρ κατὰ τὸ ὑγρὸν καὶ ἥηρόν), ἡ δὲ γῆ μέλαν καὶ ὑγρόν, εἴπερ
κατὰ τὸ μέλαν μετέβαλεν εἰς ταύτην τὸ ῦδωρ. ἔσται οὖν ἐναντίωσις τῷ
δέρει πρὸς γῆν, καὶ μεταβάλλει εἰς ταύτην.

Ἡ μὲν οὖν τοῦ λόγου δεῖξις τοιαύτη τις. ζητεῖ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος 35
δηπως ποτὲ προθέμενος δεῖξαι τὰ ἔσχατα μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα, τοῦτο
20 μὲν οὐ φαίνεται δείκνυναν, ὅτι δὲ τάνατία εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, τοῦτο
μᾶλλον ἀποδείκνυσι. καί φασι· μήποτε καὶ ἐξ ἀρχῆς ἔσχατα ἐκάλει τὰ
ἐναντία, ἐπειτα, ὅπερ καὶ ἀληθέστερόν ἔστιν, ἐκ τῶν παρατεθέντων ἔδει-
30 ἔντι πάντα πρὸς ἄλληλα ἔχει ἐναντιότητα· εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὅτι καὶ
μεταβάλλει πάντα εἰς ἄλληλα. ὅτι δὲ ἔδειξε τὰ ἔσχατα ἐναντίωσιν ἔχοντα
25 πρὸς ἄλληλα, λέγω δὲ τὴν γῆν καὶ τὸ πῦρ, πρόδηλον, εἴ γε τέθεικε τὸ
μὲν πῦρ μέλαν εἶναι καὶ ἥηρὸν τὴν δὲ γῆν μέλαν καὶ ὑγρόν. μεταβάλλει
ἄρα ἡ γῆ εἰς πῦρ κατὰ τὸ ὑγρὸν καὶ ἥηρὸν τούτῳ τῷ λόγῳ. ἔχομεν οὖν
ἐκ τῶν δεδειγμένων, ὅτι οὐ μόνον οὐδὲν τῶν μέσων ἔστιν ἀρχή, ἀλλ' ὅτι
οὐδὲν τῶν ἄκρων· εἰ γάρ οὐκοίμως καὶ τὰ ἄκρα καὶ ἀπλῶς πάντα εἰς
35 ἄλληλα μεταβάλλει, οὐδὲν μᾶλλον τόδε τι ἔσται ἀρχὴ ἡ τόδε.

p. 332b30 "Οτι δὲ εἰς ἄπειρον οὐδὲν τὸ ιέναι, δηπερ μελλή-
σαντες δείξειν ἐπὶ τοῦτο ἔμπροσθεν ἤλθομεν. |

Δεῖξας ὅτι μὴ ὑποκειμένης ἐπ' εὐθείας εἰς ἄπειρον γίνεσθαι τῆς 55
γενέσεως ἀνάγκη πάντα εἰς ἄπειρα μεταβάλλειν, ἐπειδὴ καὶ πάντα δείκνυ-
3

1 μεταβάλλειν GT ¹	καὶ (ante αὐτήν) οὐ. GTa	2 ὑποκεῖσθαι GT	3 πρὸς
om. R	4 τὸ μὲν λευκὸν α	4. 5 μεταβαλοῦσιν α	6 δὲ ἔσται R
καὶ ἀὴρ Z	10 λευκὸν καὶ μέλαν Z	μεταβάλλειν GT ¹ : μεταβάλλειν (Z)a	8 γῆ
11 τοῦτο δὲ δέδοται α	16 μετέβαλλεν GT ¹	17 πρὸς γῆν] καὶ γῆ R	
19 ὅτι πῶς ποτε R	21. 22 τάνατία R	22 ἀληθέστερον εἰπεῖν (hoc expunetum videtur) ἔστιν R	
24 μεταβάλλει GTa	παρατεθέντων TZ	23 πρὸς ἄλληλα] ἐξ ἄλληλων R	
πῦρ α	31. 32 μελλήσαντες S: μελήσαντες eott.	25 πρὸς om. R	27 εἰς τὸ
		32 δείξειν GT ¹	

ταὶ πρὸς ἄλληλα ἔχοντα ἐναντίωσιν, νῦν αὐτὸ τοῦτο διεξέρχεται ὅτι ἀδύ- 56
νατον ἐπ' ἄπειρον γίνεσθαι τὴν μεταβολήν, αἰνιξάμενος καὶ πρότερον τὸ
ἀδύνατον ἐν τῷ λέγειν “ἄπειροι γάρ ἐναντιότητες ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἔσονται”, ὃ
ῶστε τούτου ἐλεγχομένου δῆλον γίνεσθαι τὰ πάντα εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν.
5 καὶ ἵσως ἀντερεῖ τις ὅτι κανὸν εἰς ἄπειρον ὑποθάμεθα γινομένην τὴν μετα-
βολήν, οὐδὲ μόνον ἐπ' εὐθείας τῶν ἐφεξῆς ἄλληλων ἔσται ἡ μεταβολή,
ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω ἄλληλων μεταβάλει εἰς ἄλληλα, εἰ γε ὡς ὀμοιογη-
μένον λαβωμέν τὸ πάντα τὰ ἔχοντα ἐναντίωσιν πρὸς ἄλληλα μεταβάλλειν
εἰς ἄλληλα. ἀλλ' ἴστεον ὅτι αὐτὸ τοῦτο γυμνάζει νῦν ὅτι εἰ ἄπειρά τις 10
10 ὑποθείη τὰ στοιχεῖα, ἄλλου εἰς ἄλλο μεταβάλλοντος ἐπ' εὐθείας εἰς τοὺ-
ναντίον περιτρέπεται τὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι οὐδὲν τῶν στοιχείων εἰς τι
τῶν λοιπῶν μεταβάλει. οὔτε τὰ πόρρω εἰς ἄλληλα οὔτε τὰ σύνεγγυς, ὓστε
παντελῶς ἀδύνατον εἶναι τὴν ὑποθέσιν. εἰ γάρ, φησίν, ὑποθάμεθα ἐν τι
τῶν ἄκρων ἡ τὸ πῦρ ἡ τὴν γῆν μή ἀνακάμπτειν ἀνακυκλουμένην, ἀλλ'
15 ἐπ' εὐθείας εἰς ἄλλο τι πέμπτον ἐφεξῆς μεταβάλλειν, ἔσται τις ἐναντίω-
σις καθ' ἣν μετέβαλεν ἔτέρα οὖσα παρὰ τὰς ἄλλας καθ' ἀς τὰ τέσσαρα 15
μετέβαλεν ἐφεξῆς. καὶ ὑποκείσθω, φησί, τὸ πῦρ μήτε ἀνακάμπτον καὶ
εἰς δέρα μεταβάλλον μήτε κύκλῳ εἰς γῆν, ἀλλ' εἰς ἄλλο τι πέμπτον. οἷον
ἐφ' ϕ τὸ Ψ. ἔσται οὖν τις ἐναντίωσις καθ' ἣν μετέβαλε τὸ Π εἰς τὸ
20 Ψ. καὶ ὑποκείσθω ἡ τοῦ Φ καὶ Κ, καθ' ἣν οὐδὲν τῶν ἄλλων τῶν Α
Γ Γ μετέβαλεν, ἀλλ' ἡ μόνον τὸ Π καὶ Ψ. οὐκοῦν ὑπάρχει τὸ μὲν
ἔτερον τῆς ἀντιμέσεως τῷ Ψ, οἷον τὸ ἐφ' ϕ Φ, δπερ ἔστω φαῦλον, τῷ
δὲ πυρὶ καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις τὸ Κ, δπερ δνομαζέσθω καλόν· τοιαῦται 25
γάρ εἰλήφθωσαν ἐναντιότητες ὑπὸ πάντων μετεχόμεναι. οὗτος δὲ πάλιν
25 ἐφεξῆς εἰ μεταβάλλοι τὸ Ψ εἰς ἄλλο τι, προστεμήσεται ἔτέρα ἐναντιότης·
κανὸν πάλιν ἐκεῖνο εἰς ἄλλο, τρίτη προστεμήσεται ἐναντιότης· κανὸν ἐπ' ἄπειρον
τοῦτο γένοιτο ἐφεξῆς, ἄπειροι ἔσονται ἐναντιότητες. πρῶτον μὲν οὖν
ἄτοπον τὸ ἐνεργείᾳ τὸ ἄπειρον ὑποτίθεσθαι, ἔπειτα εἰ αἱ ἐναντιότητες
30 ἄπειροι τῶν δὲ ἐναντιοτήτων διπλασίους εἰσὶν αἱ ποιότητες (καθ' ἔκάστην
γάρ ἐναντίωσιν δύο εἰσὶ ποιότητες), ἔσται τοῦ ἀπείρου διπλάσιον. τούτων 35
δέ, φησίν, ὑποτιθέντων οὐδὲ ἕρισαντοι διυνατόν τι τούτων καὶ λόγῳ περι-
λαβεῖν τὰ ἄπειρα, οὐδὲ δλως ὑποστῆναι ἡ γενέσθαι αὐτὰ ἐξ ἀλληλών
δυνατόν, ἀλλ' ἀναιρεθήσεται παντελῶς ἡ εἰς ἄλληλα μεταβολή· ἔψεται δέ,
φησί, καὶ τὸ πάντα τὰ αὐτὰ εἶναι. ἀλλ' ὑπῶς μὲν τούτων ἔκαστον
40 δείκνυται, ἐφεξῆς κατὰ τὴν λέξιν ἐπισκεψόμενα.

3 ἄπειροι κτλ.] p. 332b14 αἱ ἐναντιότητες αἱ πόρρῳ αἱ μεταβάλλει G:
μεταβολὴ T εἰ γε RZ: om. GT: ἡγ a 8. 9 μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα om. GT
9 γυμνάζ*** R¹ νῦν om. a εἰ] εἰς GT 10. 11 ἐπ τούταντίου R
12 μεταβάλλει GT¹ 16 et 17 et 21 μετέβαλεν R 19 μετέβαλε GTa II] β
GT τὸ (post εἰς) om. GT 20 τῶν om. a 21. 22 οὐκοῦν—τῷ Ψ om. R
23 πᾶσαν Z 24 οὗτοι αἱ 25 μεταβάλλει GT¹: μεταβάλει T²: μεταβάλοι Z
ἔτερα om. GTa 29 εἰσὶν] εἶναι GT 31 ὑποτιθέντων RZ τι τούτων
δυνατόν Z 32 γίνεσθαι αἱ

Ἐκεῖνο δὲ ζητήσεως ἀξιον, πῶς καθ' ἔκαστον στοιχεῖν μία ἐναντιό- 50 τῆς προστίθεται. ὅτι μὲν γάρ ἀπείρων ὅντων τῶν στοιχείων ἀνάγκη καὶ τὰς ἐναντιώσεις ἀπείρους εἶναι, πρόδηλον. εἰ γάρ πεπερασμέναι εἰσὶν αἱ 30 ἐναντιότητες, ἀνάγκη καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν συμπλοκὰς καὶ συζυγίας, εἰ καὶ 5 πολλῷ πλείους εἰσὶν αὐτῶν τῶν ἐναντιώσεων, πεπερασμένας δῆμας ὑπάρχειν. ὥσπερ γάρ μεθόδῳ περιλαβεῖν δύνατὸν ἐκ δύο ἐναντιώσεων πόσαι γίνονται συζυγίαι, ὅτι τέσσαρες, οὖτις καὶ παντὸς οὐτινοσσοῦ πλήθους ἐναντιώσεων ἀριθμητοῦ τε καὶ ἥρητοῦ ὑπάρχοντος ἀνάγκη τὰς συζυγίας ἀριθμητὰς εἶναι καὶ πεπερασμένας. ὅτι δὲ εἰ ἀπειρα εἴη τὰ στοιχεῖα, οὐκ ἔσονται 35 10 αἱ ἐναντιότητες πεπερασμέναι, πρόδηλον. ἀλλ' οὐ τοῦτο ζητεῖ ὁ λόγος, ἀλλ' εἰ καθ' ἔκαστον στοιχείον προστιθέμενον καὶ ἐναντίωσις μίᾳ προστίθεται, διπερ οὐκέτι ἔστιν ἀληθές. μᾶς γάρ ἐναντιώσεως προστιθεμένης πλείονα γίνονται στοιχεῖα· δύο γάρ οὐσῶν ἐναντιώσεων οὐ δύο μόνον ἔσονται στοιχεῖα, ἀλλὰ τέσσαρα· εἰ δὲ τρεῖς εἶναι αἱ ἐναντιώσεις, δικτὺ 15 δύνανται εἶναι στοιχεῖα· καὶ οὖτις αὐτὶ μᾶς προστιθεμένης ἐναντιώσεως πολλῷ πλείονα ἔσται τὰ στοιχεῖα. πρὸς τοῦτο τοίνυν ῥήτεον, ὅτι εἰ καὶ 40 μᾶς ἐναντιώσεως προστιθεμένης πλείονα γίνονται στοιχεῖα, οὐ κωλύεται συμπερανμῆναι τὰ προκείμενα. δεδειγμένου γάρ τοῦ ἀπείρους εἶναι ἐναντιώσεις ἐν ἑκάστῳ ἀπείρων ὅντων τῶν στοιχείων, συμπεραίνεται ὄμοιος 20 τὸ ἀδύνατον, εἴτε καθ' ἑκάστην ἐναντίωσιν ἐν προστίθεται στοιχεῖον εἴτε πλείονα. τῷ γάρ ἀπείρους εἶναι τὰς ἐναντιώσεις προσχρώμενος δείκνυσι τὸ ἀδύνατον τῆς ὑποθέσεως, καθὼς προείρηται. τὸ δὲ λέγειν καθ' ἔκαστον στοιχείον μίᾳν προστιθέσθαι ἐναντίωσιν, οὔτε ἀληθῆς οὔτε ἀναγκαῖον. οὐδὲ 45 γάρ ἐπειδὴ λόγου χάριν ὁ ἀὴρ εἰς πῦρ μόνον μεταβάλλει κατὰ τὸ ὑγρὸν 25 καὶ ἔηρον εἰς ἄλλο δὲ τῶν στοιχείων οὐδέν, ηδη ἀναγκαῖον ἔστι τὸ μηδὲν ἄλλο κατὰ τὴν ἐναντίωσιν τοῦ ὑγροῦ καὶ ἔηρον μεταβάλλειν· τὸ γάρ ὅδωρ καὶ ή γῆ κατὰ ταῦτα μεταβάλλει. διὸ τί οὖν κατὰ στοιχεῖον μίᾳν ἐναντίωσιν προστίθησιν ὁ Ἀριστοτέλης; φημὶ τοίνυν ὡς ἀκολουθῶν τῇ ὑποθέσει τῶν λεγόντων ἐπ' εὐθείας καὶ μόνον εἶναι τὴν τῶν στοιχείων μετα- 30 βολήν· τούτου γὰρ ὑποκειμένου ἀδύνατον κατὰ τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν δύο 50 γενέσθαι μεταβολάς, ὥσπερ φέρει κατὰ τὴν τοῦ ὑγροῦ καὶ ἔηρον ὃ τε ἀὴρ εἰς πῦρ μεταβάλλει καὶ τὸ ὅδωρ εἰς γῆν. ἐπ' εὐθείας οὖν καὶ μόνον ὑποκειμένης τῆς τῶν στοιχείων μεταβολῆς ἀνάγκη πᾶσα προστιθεμένου στοιχείου καὶ ἐναντίωσιν πάντως προστιθεσθαι, καθ' ἣν τὸ προηγούμενον 35 στοιχεῖον εἰς τὸ ἐφεξῆς μεταβάλλει. ὅτι δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μὴ ἀνακάμπτειν τὴν γένεσιν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καθ' ἔκαστον στοιχεῖον μίᾳν

2 ἀπείρων om. GT: post στοιχείων inserit a	5 δῆμας] ὅ*ως T ¹	7 οὖτω
Za 8 τὰς om. R 11 προστιθέμενον T 12 οὐκ ἔστιν R: οὐκ		
ἔστιν ἔτι Z: ἔτι om. GTa 13 et 17 τὰ στοιχεῖα GTa 14 αἱ om. R		
15 τιθεμένης R 20 στοιχείων a 21 τῷ a: τὸ cett. χρώμε-		
νος R 23 προστιθεται T: τιθεσθαι R 24 ὁ ἀὴρ om. Z 25 τὸ		
στοιχεῖον Z 27 fort. ταῦτα 31 τὴν Za: τὸν GRT τοῦ om. Z		
καὶ ἔηρον om. Ra		

προστίθησιν ἀγήθεσιν, δῆλον ἐντεῦθεν. εἰπὼν γάρ τὸ Π εἰς τὸ Ψ μετα- 56ν
βάλλει κατὰ τὴν τοῦ Κ καὶ Φ ἐναντίωσιν, τοῦ καλοῦ φέρε καὶ τοῦ φαύ-
λου, καὶ τοῦ μὲν Κ τῷ Π καὶ τοῖς ὑπ’ αὐτὸν πᾶσιν ὑπάρχοντος, τοῦ δὲ
Φ τῷ Ψ καὶ πᾶσιν τοῖς μετ’ αὐτόν, ὅμως τὸ Π μόνον ὑποτίθεται εἰς τὸ
δὲ Ψ μεταβάλλον, τῶν δὲ ἄλλων οὐδέν. ὅστε ἀγάκη καθ’ ἔκαστην στοιχείου
προστίθηται καὶ ἐναντίωσιν πάντως προστίθεται.

p. 332^b-32 Εἰ γάρ πάλιν τὸ πῦρ, ἐφ’ ὡς τὸ Π, μεταβάλλει καὶ μὴ
ἀνακάμψει, οἷον εἰς τὸ Ψ.

Εἰ τὸ πῦρ, φησί, μὴ ἀνακάμψῃ, εἰς δέρα τυχόν μεταβάλλον ηγῆν 5
10 ηγῆν δῦνωρ, ἀλλὰ εἰς ἔτερον παρὰ ταῦτα τὸ Ψ μεταβάλλοι, ἀνάγκη πάντως
παρὰ τὰς δύο ἐναντιότητας, τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ἔηρος τε καὶ
ὑγροῦ, τρίτην ὑποτίθεσθαι, οἷον φέρε τὴν τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος, καθ’
ηγῆ τὸ Π εἰς τὸ Ψ μεταβάλλει· ἔτερον γάρ δύοκειται τὸ Ψ τῶν τεσσάρων
στοιχείων.

15 p. 333^a1 Ἔστω δὴ τῷ μὲν Π τὸ Κ, τῷ δὲ Ψ τὸ Φ· τὸ δὴ Κ
πᾶσιν ὑπάρξει τοῖς ΓΥΑΠ.

Τὸ Π, φησίν, μεταβάλλον εἰς τὸ Ψ κατὰ ἐναντίωσιν τοῦ Φ καὶ Κ
μεταβαλλέτω καθ’ ηγῆν οὐδέν τῶν πρὸ τοῦ Π μετέβαλεν. ὅστε εἰ τῷ μὲν 10
Ψ ὑπάρχει τὸ Φ τῷ δὲ Π τὸ Κ, τοῦτο αὐτὸν τὸ Κ, ὥπερ ὑπάρχει τῷ
20 πυρί, ὑπάρξει καὶ τῷ δέρει καὶ τῷ δῦναιται καὶ τῇ γῆ γῆ, διότι οὐδὲν τούτων
διέφερε τοῦ πυρὸς κατὰ ταύτην τὴν ἐναντίωσιν, ἀλλὰ κατ’ ἄλλην, οἷον
τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ἔηρος καὶ ὑγροῦ. ἔκεινῳ δὲ ἐπιστῆσαι
χρὴ οὖτι τῇ μὲν Ἀριστοτέλους ὑποθέσει, λεγούσῃ κατὰ ἔκαστην ἀντίθεσιν
μίαν γίνεσθαι μεταβολήν, ἔπειται τὸ Κ πᾶσι τοῖς πρὸ τοῦ Π ὑπάρχειν. οὐδὲν
25 γάρ οὕπω κατὰ τοῦτο μετέβαλε, πρὶν τὸ Π εἰς Ψ μεταβάλλῃ. πόθεν οὖν 15
ἐστιν ἐν τῷ πυρὶ τὸ Κ, εἰ μὴ ἐξ ἔκεινων; ὧσαύτως δὲ καὶ τοῖς μετὰ τὸ
Ψ πᾶσι τὸ Φ, ἐπειδὴ οὐκέτι οὐδὲν μεταβάλλει μετὰ τὸ Ψ κατὰ ταύτην τὴν
ἀντίθεσιν. εἰ μέντοι δῶμαν, καθὼς προείρηται, πλείονα γίνεσθαι στοιχεῖα

1 τίθησιν R	γάρ (ὅτι)?	τὸ prius om. R, alt. om. GT	1. 2 μεταβάλλει om. Z
3 et 4 τῷ] τὸ Z	3 αὐτοῦ T	4 μετ’ GRT: ἐπ’ Z: ὑπ’ a	ὑποτίθετο R
5 μεταβάλλων, τὸ δὲ ἄλλων Z	7. 9 lemma om. et pergit κατὰ μέρος δὲ γῦν θεωρῶ- μεν τὴν λέξιν. εἰ δὴ τὸ πῦρ φησι a	7 τὸ alt. om. Ar. μεταβάλλει R: μεταβαλεῖ Z:	
εἰς ἄλλο μεταβάλλει GT; cf. Arist.	8 ἀνακάμψει R: ἀνακάμψῃ GTZ	9 ἀνακάμ- ψει T ² μεταβαλλὸν (sic) Ra	
10 μεταβάλλει om. et pergit εἴστω οὖν τὸ πῦρ φησὶν a	10 μεταβάλλει Z	11 τὴν om. GTa τοῦ ἔηρος	
τε R	15. 17 lemma om. et pergit εἴστω οὖν τὸ πῦρ φησὶν a	15 τῷ δὲ] τὸ δὲ R	
17 κατὰ τὴν ἐναντίωσιν a	18 μεταβαλλέτω RZ: καὶ μεταβαλλέτω GT: om. a		
πρὸς Z μετέβαλκεν Z	εἰ μὲν τῷ Z	19 τῷ δὲ] τὸ δὲ R	
ὑγροῦ om. GT	23 καθ’ ἔκαστην (G)a	24 πρὸς T	25 μετέβαλλε
εἰς τὸ ψ Za μεταβάλκῃ Z: μεταβάλλει R		27 Ψ (priore loco)] ἐξ GT	
μετὰ τὸ (τοῦ Z) RZ: μετὰ om. GTa: fort. (τῶν) μετὰ τὸ		28 τὰ στοιχεῖα GTa	

μιᾶς προστεθείσης ἐναντιώσεως καὶ κατὰ μίαν ἐναντίωσιν διάφορα μετα- 56^a
 βάλλειν, οὐκέτι ἀνάγκη τὸ Κ τῷ Π ὑπάρχον ἥδη καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ
 πᾶσιν ὑπάρχειν. τί γάρ; ὅτι καὶ ἄλλο μετέβαλε κατὰ ταύτην τὴν ἐναντί-
 ωσιν, ὡσπερ ἔχει ἐπὶ τοῦ πυρὸς καὶ ἀέρος. ὁ γάρ ἀήρ μετέβαλεν κατὰ 20
 5 τὸ ὑγρὸν καὶ ἔηρὸν εἰς τὸ πῦρ. καὶ οὐκ ἐπειδὴ ἔχει αὐτὸς τὴν ὑγρό-
 τητα, ἥδη καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ πάντα· ἡ γὰρ γῆ ἔηρά. αἰτίᾳ δὲ τούτου,
 διότι οὐδὲ μόνον ἀήρ εἰς πῦρ κατὰ ταύτην τὴν ἐναντίωσιν μετέβαλεν, ὅλλα
 καὶ ἡ γῆ εἰς ὕδωρ. ὡστε ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς ἔφθην εἰπών, ἐπόμενος τῇ
 10 ὑποθέσει τῇ μόνον εἰς τὸ ἐφεξῆς ποιουμένῃ τὴν μεταβολήν, λαβὼν τὸ
 καθ' ἔκαστον στοιχεῖον ἐναντίωσιν προστίθεσθαι, ὀρθῶς φησι τὸ Κ πᾶσι
 τοῖς πρὸ τοῦ πυρὸς ὑπάρχειν, εἴ γε, φησίν, εἰς αὐτὸν μεταβάλλουσιν. εἰ 25
 γάρ ἔχει [τὸ πῦρ] τὸ Π τὸ ἔτερον τῆς κατὰ τὸ Φ καὶ Κ ἐναντιώσεως,
 λέγω τὸ Κ, ἀνάγκη καὶ τὰ πρὸ τοῦ πυρὸς ἔχειν τὸ Κ, εἰπερ ἐξ αὐτῶν
 γέγονε τὸ πῦρ καὶ μετέβαλεν ἐκεῖνα εἰς τοῦτο. εἰ γάρ μὴ ἔχοι τὰ πρὸ^b
 15 τοῦ πυρὸς τὸ Κ, πόθεν ἔστιν ἐν τῷ πυρὶ τὸ Κ; οὐδὲν γάρ ἐκείνων κατὰ
 τὸ Κ διέφερε τοῦ πυρὸς, καθάπερ προείρηται. ἀλλὰ τοῦτο, φησί, τὸ μετα-
 βάλλειν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα εἰς ἄλληλα ἔστω μήπω δεδειγμένον ὡς
 πρὸς τὴν νῦν γυμναζομένην ὑπόθεσιν, ἐπειδὴ εἰ λέγοιμεν πάντα εἰς ἄλληλα 30
 μεταβάλλειν τὰ τέσσαρα, κύκλῳ εἰσάξομεν γίνεσθαι τὴν γένεσιν, διπερ ἀναι-
 20 ρεῖ ἡ νῦν προκειμένη ὑπόθεσις, ἐπ' εὐθείας καὶ ἐφεξῆς μόνον φάσκουσα
 γίνεσθαι τὴν μεταβολήν. διὸ κείσθω ὡς μήπω δεδειγμένον. εἰδέναι μέν-
 τοι χρὴ ὅτι οὐπερ δεόμεθα εἰς τὸ δεῖξαι τὸ Κ τῷ Π καὶ πᾶσι τοῖς πρὸ^c
 αὐτοῦ ὑπάρχον, τοῦτο οὐκ ἀναιρεῖται οὐδὲ κωλύεται ὑπὸ τῆς ὑποθέσεως
 τῆς λειρούσης ἔστω μὴ πάντα μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα'. ἀρκεῖ γάρ ἡ
 25 εἰς τὸ ἐφεξῆς ἔκαστον μεταβολὴ γινομένη τῶν τεσσάρων καὶ τελευτῶσα 35
 εἰς τὸ πῦρ, δεῖξαι διτὶ ὑπάρχει πᾶσι τοῖς πρὸ τοῦ Π τὸ Κ, ἐξ ὧν μετα-
 βαλλόντων ἐφεξῆς τὸ πῦρ γεγένηται. εἰ γάρ μὴ ὑπῆρχεν αὐτοῖς τὸ Κ,
 οὐκ ἀν ἐγεγόνει ἐξ αὐτῶν τὸ πῦρ ἔχον τὸ Κ. διτὶ μὲν οὖν ὑπάρχει τοῦ
 Α Γ τῆς κατὰ τὸ Κ καὶ Φ ἐναντιώσεως τὸ ἔτερον τῶν μορίων τὸ Κ,
 30 ἐντεῦθεν δείκνυται, οὐκ ἐκ τοῦ πάντα εἰς πάντα μεταβάλλειν. ὅτι δὲ
 τὸ Κ αὐτοῖς ὑπάρχει καὶ τὸ Φ, δείκνυται ἐκ τοῦ μηδὲν τῶν ἄλλων κατὰ
 ταύτην μεταβεβληκέναι τὴν ἀντίθεσιν πλὴν τοῦ Π Ψ. ὡστε οὐδὲν κατὰ 40
 ταύτην διέφερε τὸ Π τῶν πρὸ αὐτοῦ. κοινὸν ἄρα αὐτοῖς ὑπάρχει τὸ Κ.

2 et 11 πρὸς Z 3 et 4 μετέβαλλε R 4 καὶ τοῦ δέρος Z 5 καὶ (ante οὐκ)
 om. R 7 ὁ ἀήρ a τὴν om. T μετέβαλλεν R 10 τίθεσθαι R
 12 τὸ πῦρ delevit a, qui mox τῷ π 13 πρὸς T¹ Z 14 μετέβαλλεν GRT
 ἔχει Z 14. 15 πρὸς τοῦ T: πρὸς τοῦ | τοῦ Z 16 καθέπερ εἴρηται a
 18. 19 ἐπειδὴ τὰ δ' πάντα εἰ λέγοιμεν εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν Z 19 γενέσθαι a
 27 K] β GT 30 μεταβάλλει Z 31 K] β GT καὶ om. Z 33 ταύτην a:
 ταύτον cett. Π] πῦρ a ἄρα] πρὸ R

p. 333a3 Ἀλλ ἐκεῖνο δῆλον, δτι εἰ πάλιν τὸ Ψ εἰς ἄλλο, ἀλλη 56^ν
ἐναντιότης καὶ τῷ Ψ ὑπάρξει καὶ τῷ πυρὶ τῷ Π.

Τουτέστιν εἰ προσθῶμεν ἄλλο στοιχεῖον μετὰ τὸ Ψ, οἷον τὸ Β, καὶ
μεταβάλοι τὸ Ψ εἰς τὸ Β, ἄλλης δεῖ πάλιν ἐναντιώσεως, καθ' ἣν ἡ
5 μεταβολὴ γίνεται, παρὰ τὴν ἐν τῷ Π καὶ τῷ Ψ. ὁμοίως ἔξει καὶ δσα
ἄν ἄλλα προσθῶμεν στοιχεῖα.

p. 333a6 "Ωστε εἰ ἄπειρα, καὶ ἐναντιότητες ἄπειροι.

Νῦν τὸ συναγόμενον ἀτοπὸν συμπεραίνεται. εἰ γάρ κατὰ στοιχεῖον
ἐναντιότης προτείνεται, ἄπειρα δὲ τὸ στοιχεῖον, ἄπειροι ἔσονται αἱ ἐναν-
10 τιότητες καὶ ἐν ἑκάστῳ στοιχείῳ ἀπείρων ἐναντιώσεων τὰ ἔτερα μόρια 45
ὑπάρκει καὶ αὐτὰ τὸν ἀριθμὸν ἄπειρα ὅντα. εἰ δὲ ἄπειροι ἐν ἑκάστῳ
ὑπάρχουσιν, ὅρα τί ἔψεται. οὐδὲ γάρ ἔσται, φησίν, οὐδὲν δρίσασθαι οὐδὲ
γενέσθαι. καὶ δτι μὲν οὐ περιορισθήσεται τὰ ἄπειρα, πρόδηλον, οὐδὲ
ὑποστήσεται· πῶς δὲ οὐδὲ γένεσθαι αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων φησί, σκεπτέον.

15 p. 333a8 Δεήσει γάρ, εἰ ἔσται ἄλλο ἐξ ἄλλου, τοσαύτας διεξελ-
θεῖν ἐναντιότητας καὶ ἔτι πλείους.

Εἰ ἄπειροι. φησίν, ἐν ἑκάστῳ ἐναντιότητες, δεήσει τὸ γινόμενον τοσαύ-
τας δσας ἔχει ἔκαστον (ζεῖται δὲ ἀπείρους) διεξελθεῖν ἐναντιότητας. τοῦτο 50
δὲ ἀδύνατον· τὸ γάρ ἄπειρον ἀδιείτητον. ἐπειδὴ δὲ εἰπε τοσαύτας,
20 δοκεῖ δὲ τοῦτο ὡρισμένου ἀριθμοῦ εἶναι σημαντικόν, τὸ δὲ ἄπειρον παν-
τὸς τοῦ λαμβανομένου δὲι μεῖζον ἢ πλέον ἔστι, διὰ τοῦτο ὥσπερ ἀκριβολο-
γούμενος προστέμεικε τὸ καὶ ἔτι πλείους. πῶς δὲ ἀνάγκη τὸ γινό-
μενον ἀπείρους διεξελθεῖν ἐναντιότητας, σκεπτέον. ἔνια γάρ τῶν μέσων
εἰ λάβοιμεν μεταβάλλοντα ἐφεξῆς, ἵνα φύση τὰ ἔσχατα καὶ μεταβάλῃ
25 εἰς | ταῦτα, δεήσει διὰ ἀπείρων αὐτὰ διεξελθεῖν. ἵνα μεταβάλῃ εἰς τὸ 55
ἔσχατον. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ὥστε οὐδέποτε εἰς ἐκεῖνο μεταβάλει οὐδὲ
ἔσχατον.

1. 3 lemma om. et pergit ἀλλὰ κάκεινο φησὶ δῆλον. δτι εἰ προσθῶμεν a	1 δῆλονότι GRTZ
ἀλλη] ἀλλ ἡ R	2 καὶ τὸ ἄ Z
τῶ π RZ: τὸ π GT	3 τὸ B] ὁ R
μετα- βάλλοι GTa	4 μετα- βάλλοι
τῶ ἄ R	5 Π] πυρὶ R ¹
τῷ (ante Ψ) om. R	όμοίως δ' α
7. 8 lemma om. et pergit εἰτα συμπεραίνων τὸ ἀτοπὸν φησίν, δτι εἰ κατὰ στοιχεῖον a	
7 εἰς ἄπειρα, καὶ αἱ ἐναντιότητες Z	9 ante ἔσονται inserit ἄρα Z
	11 δὲ] γάρ Z
12 ἔσται] ἔστι compend. R	15 ἔσται] πρὸ R
σας a	17 εἰ γάρ ἄπειροι (om. φησίν) a
	18 δσας ἔχει] δσας om. T, ἔχειν εκ
ζεῖ corr. T ²	20 δελθεῖν Z: ἔξελθεῖν GT
δελθεῖν Z:	20 ἀριθμοῦ ὡρισμένου tr. a: ὡρισμένου
24 μεταβάλῃ Z: μεταβάλῃς R: μεταβάλλῃ T: μεταβάλλει Ga	22 προσέθηκε a
μεταβάλῃ Za	25 δι' ἀπείρων Ra
	26 μεταβάλλει GT ¹

ἀφίξεται ποτε εἰς αὐτό, εἴπερ ἀπειρον τὸ μεταξὺ τοῦ μεταβάλλοντος μέχρι 57^r
 τοῦ ἐσχάτου διάστημα. ὕσπερ δὲ τὸ μέσον εἰς τὸ ἐσχάτον οὐ μεταβάλλει
 διὰ τὸ μηδὲ ἀφικνεῖσθαι ποτε εἰς αὐτό, οὔτε ἄλλο τι οὐδέποτε εἰς τὸ
 μέσον μεταβαλεῖ, οἷον τὸ ἐν ἀρχῇ, ὕπερ οὐδὲ λαβεῖν ἔστιν (οὐκ ἔστι γάρ 5
 5 ἀρχὴ τοῦ ἀπείρου), ὁμοίως οὐδὲ τοῦτο ἐπὶ τὸ μεταξὺ διάστημαν διάστημα,
 διὰ τὸ ἀπειρον εἶναι τὸ ἐκ τοῦ μέσου ἐπὶ τὴν ἀρχὴν διάστημα. Ήτι μὲν
 οὖν οὐδὲν τῶν λαμβανομένων ἐν μέσῳ μεταβάλλει εἰς τὰ ἐσχάτα, πρόση-
 λον. φησὶ δὲ αὐτὸς δτι οὐδὲ τὰ ἐφεξῆς ἀλλήλων μεταβάλλει εἰς ἄλληλα
 ἔτι γάρ, φησίν, οὐδὲ ἐξ ἀέρος εἰς πῦρ ἔσται ἡ μεταβολή, εἰ ἀπειροι αἱ
 10 ἐναντιότητες. τοῦτο δὲ πῶς ποτέ φησιν, ζητήσεως ἄξιον. οὐ γάρ πάσας
 διέξεισι τὰς ἀπειρούς ἐναντιώσεις, ἵνα γένηται ἐξ ἀέρος πῦρ, ἀλλὰ κατὰ 10
 μίαν μόνην μεταβάλλων ἐναντιώσιν γίνεται τῶν λοιπῶν τῶν αὐτῶν μενού-
 σῶν. μηποτε οὖν τῷ κοινῷ λόγῳ, διότι τὸ ἀπειρον ἀδύνατον ὑποστῆναι,
 διὰ τοῦτο οὐκ ἀν γένοιτο τις τῶν ἀπειρούς ἐχόντων ἐναντιώσεις. ἀλλ’
 15 ἵσως τις φαίη δτι ὑφεστηκότα αὐτὰ ὑποτιμέμενος σκόπει εἰ δύναται ἐξ
 ἀλλήλων γενέσθαι. δύναται δέ, εἴπερ κατὰ μιᾶς ἐναντιώσεως μεταβολὴν
 θεωρεῖται ἡ τῶν ἐφεξῆς ἐξ ἀλλήλων γένεσις. βέλτιον τοίνυν, καθάπερ
 φησίν Ἀλεξανδρος, πρὸς τὸ ἐφεξῆς αὐτὸν λαβεῖν εἰρημένον. δείκνυσι δὲ 15
 ἐφεξῆς δτι πάντα τὰ στοιχεῖα τὰ αὐτὰ ἔσονται ἀλλήλοις. εἰ δὲ τὰ αὐτὰ
 20 πάντα, οὐδ’ ἀν γένοιτο ἐξ ἀλλήλων οὐδὲ ἔσται μεταβολὴ οὐδενὸς εἰς
 οὐδέν. οὐδὲν γάρ γίνεται ὅπερ ἥδη ἔστιν. ἐμοὶ δοκεῖ τὸ προκείμενον οὕτως
 ἐκλαμβάνειν. εἰ ἐπ’ εὐθείας ἡ μεταβολὴ τῶν στοιχείων ἀπείρων ὄντων,
 ἐδείξαμεν δὲ ὡς ἔνια οὐ μεταβάλλει εἰς τινα τῶν μέσων, διότι δεῖ μὲν
 ἀπειρα διεξελθεῖν, τὸ δὲ ἀπειρον οὐδεξίτητον· ἔστω δὴ τὸ μέσον ὁ ἄγρος.
 25 οὐδ’ ἄρα εἰς πῦρ μεταβαλεῖ· ἵνα γάρ ἐκ τούτου ἡ μεταβολὴ καταντήσῃ, 20
 ἀπειρων δεήσει μεταβολῶν, τοῦτο δ’ ἀδύνατον. εἰ οὖν εἰς αὐτὴν φύσασι
 τὴν μεταβολὴν τὴν εἰς ἀέρα ἀδύνατον, οὐδ’ ἄρα εἰς τὸ ἐφεξῆς αὐτοῦ τὸ
 πῦρ μεταβαλεῖ ὁ ἄγρος.

p. 333a13 Γίνονται δὲ καὶ πάντα ἐν ἀνάγκη γάρ ὑπάρχειν τοῖς μὲν
 30 κάτωθεν τοῦ II τὰς τῶν ἄνωθεν, τούτοις δὲ τὰς τῶν κάτωθεν.

Πρόκειται μὲν αὐτῷ δεῖξαι ἐπόμενον τῇ ὑποθέσει τῇ λεγούσῃ εἰς

1 ἀφίξεται GT: ἀφίξεται α μεταλαμβάνοντος GTa 3 οὗτε] fort. οὐδὲ
 4 μεταβάλλει α οὐκ ἔστι γάρ] οὐδὲ ἔστιν R 5 ἐπὶ] οὐδὲ GTa τὸ om.
 add. T² 9 οὐ γάρ ἔσται ἐξ ἀέρος φησιν εἰς πῦρ ἡ μεταβολὴ α εἴτι] °τι (sic) G
 10 οὐδὲ γάρ R 12 μεταβάλλων α: μεταβάλλον cett. 13 ὑποστῆναι ἀδύνατον tr.
 Z: οὐ δύναται ὑποστῆναι α 14 τις] τι R 15 φαίη ἀν α σκοπεῖ (Ζ)α
 20 οὐδὲ ἀν RZ: οὐδὲν GT: οὐδὲν ἀν α γένοιτο TZ 21 ἐμοὶ δὲ δοκεῖ α 24 οὐ
 διεξίτητον GT δὴ α 25 μεταβάλλει GT¹: μεταβάλλει α ἡ ἐκ τούτου tr. a
 26 αὐτὴν R: αὐτὸν GT: αὐτὸν δυνατὸν Z: αὐτὸν τὸν ἐσχάτον δρόν α 27. 28 αὐτοῦ τὸ
 πῦρ αὐτοῦ Z 28 μεταβάλλει GT¹: μεταβάλλει R 29. 31 lemma om. et pergit
 "Επειτα προτίθεται δεῖξαι τι ἐπόμενον α 29 γίνονται RZ: γίνεται GTAr. γάρ RZ:
 γάρ πάσας GT; cf. Ar. 30 κάτω (pr. loco) GTAr. τὰς alt. om. GT

ἀπειρον ἐπ' εὐθείας γίνεσθαι τὴν μεταβολὴν τὸ πάντα τὰ αὐτὰ γίνεσθαι· 57
 πᾶσι γάρ, φησί, τοῖς κάτωθεν καὶ ἄνωθεν τοῦ Π αἱ αὐταὶ ἐναντιότητες
 ὑπάρχουσιν. διτὶ μὲν οὖν εἰ πάντα τὰ πρὸ τοῦ Π στοιχεῖα τὰς αὐτὰς
 τοῖς μετὰ τὸ Π πᾶσιν ἐναντιώσεις ἔχει, συμβαίνει πάντα τὰ αὐτὰ εἶναι, 25
 5 πρόδηλον. εἰ γὰρ τὰς αὐτὰς ἔχει ἐναντιώσεις πάντα τὰ ἐφ' ἐκάτερα τοῦ
 Π, τὰ αὐτὰ διλήπιοις ἔσονται τά τε ἀπὸ τοῦ Ψ καὶ ἄνω χωροῦντα καὶ
 τὰ ἀπὸ τοῦ Λ [τοῦ ἀέρος] μέχρι τῶν κάτω. ὅστε τὸ αὐτὸν ἔσται τὸ Α, ὃ
 ἔστιν ἀήρ, τῷ Ψ, καὶ ἀπὸλις εἰπεῖν πάντα τὰ ἐπάνω τοῖς ὑποκάτω.
 οὗτως δὲ πάλιν εἰ λάβωμεν τὰ ἐφ' ἐκάτερα τοῦ Α τῷ αὐτῷ λόγῳ τὰ
 10 αὐτὰ ὄντα ἀλλήλοις, ἔσται τὸ Π τῷ Ψ ταύτῃ καὶ πᾶσι τοῖς ἐπάνω.
 οὗτως δὲ πάλιν δεῖξας τὰ ἐφ' ἐκάτερα τοῦ Ψ τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις, ταύτῃν 20
 ἀποφαίνει τὸ πῦρ τῷ ἀέρι. ὅστε καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτῷ. ἐδείχθη δὲ
 διὰ τῶν προλαβόντων διτὶ καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ πᾶσι, τὰ δὲ πρὸ τοῦ ἀέρος
 πάντα τοῖς μετ' αὐτὸν πᾶσι τὰ αὐτά. ὅστε δῆλον ἐκ τούτων διτὶ καὶ τὸ
 15 πῦρ καὶ τὰ ἐφ' ἐκάτερα τοῦ πυρὸς πάντα τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις ἔσονται. διτὶ
 μὲν εἰ δῶμεν πάντα τὰ ὑπάρχοντα τοῖς ἐπάνω τὰ αὐτὰ εἶναι τοῖς ὑπάρ-
 γουσι τοῖς ὑποκάτω, συμπερανθήσεται τὸ τὰ αὐτὰ εἶναι ἀλλήλοις ἀπαντα,
 πρόδηλον ἐκ τῶν εἰρημένων. διτὶ δὲ αἱ αὐταὶ ὑπάργυροις ἐναντιότητες, 25
 οὐκέτι ἔστιν ἀλληλές ὡς ἐπόμενον τῇ ὑποθέσει τῇ λεγούσῃ ἐφεῖται καὶ ἐπ'
 εὐθείας γίνεσθαι τὴν μεταβολὴν. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ
 προειρημένων ἐξηγουμένου τὴν ὑπόθεσιν τὸ εἰ γε τὸ Η εἰς Ψ μεταβάλλει,
 φησί, κατ' ἐναντίωσιν μεταβάλλει καθ' ἣν οὐδὲν ἔτερον μετέβαλεν. οἷον
 τὴν κατὰ τὸ Φ καὶ Κ, καὶ ὑπάρξει τὸ μὲν Φ τῷ Ψ, τῷ δὲ πυρὶ καὶ τοῖς
 20 ὑποκάτω πᾶσι τὸ Κ. πάλιν δὲ τοῦ Ψ κατ' ἄλλο μεταβάλλοντος εἰς τὰ
 προειρημένων ἐξηγουμένου τὴν ὑπόθεσιν τὸ εἰ γε τὸ Η εἰς Ψ. ὅστε πάντα τὰ 40
 μετὰ τὸ πῦρ πᾶσι τοῖς πρὸ τοῦ πυρὸς ἡναντίωται κατὰ τὸ Κ καὶ Φ. καὶ
 πάλιν τοῦ Ψ εἰς ἄλλο μεταβάλλοντος κατὰ ἄλλην ἐναντίωσιν, ἔσται πάλιν
 τοῖς μετὰ τὸ Ψ ἐναντίωσις πρὸς τὰ πρὸ τοῦ Ψ. δῆλον τούτου ἐκ τούτων
 ὡς οὐ ταύτα ἔσται πάντα, ἀλλὰ πᾶν τούναντίον πάντα πρὸς πάντα ἔχειν
 30 ἐναντίωσιν.

Ζητητέον οὖν πῶς τοῦτο τίθεται ὡς ἀληθὲς ὁ Ἀριστοτέλης. μήποτε
 οὖν ἐκ τοῦ ἀπείρους εἶναι τὰς ἐν ἐκάστῳ ἐναντιώσεις τοῦτο κατασκευάζει.
 εἰ γὰρ ἀπείρους λέγεις ἔχειν ἔκαστον ἐναντιώσεις, τοῦ δὲ ἀπείρου οὐκ ἔστι 45

1 γίγνεσθαι utrob. a	2 αἱ om. GTZ	4 σημαίνει et 5 ἔχειν Z	6 ταῦτα GT:
ταυτὰ αἱ χωροῦντα R: χωροῦντι cett.	7 τοῦ ἀέρος delevi	8 ὁ ἀήρ a	9 οὗτως
δὲ πάλιν δὲ αἱ 10 Ψ] ፩ R	10. 12 ἐπάνω. πάλιν δὲ εἰ τὰ ἐφ' ἐκάτερα τοῦ Ψ ταυτὰ	τὰ αὐτὰ ὄντα Z	
ἀλλήλοις λάβωμεν, ταυτὸν ἔσται τὸ πῦρ a	11 οὕτως] οὗτε Z	13 δὲ om. Z	
20 μεταβολὴν, πρόδηλον ἐκ a	15 πάντα αὐτὰ GT	15. 16 ὅτι μὲν οὖν a	
μεταβάλλοντος RZ: μένοντος GTa	21 ἐξηγούμενον R ¹	21 εἴ γε εἴτε G(?)	
25 καὶ οὐδὲν εἰ ἐν πᾶσι τὸ ፩ τοῖς Z	23 ὑπάρχει Z	24 τοῦ] τὸ GTZ ¹	
πυρὸς] ፩ utrobique a	28 πρὸ om. GT	29 ἔχειν] ἔξει a	
30 ἐναντίωσις (G)a	33 λέγοις a	ἐναντίωσις a	ἔστι]
31 ἀληθῆς T ¹			

πλέον λαβεῖν, οὐκ ἔσται τις ἐναντίωσις ητις οὐχ ὑπάρχει ἐνὶ ἐκάστῳ· 55^v ὅστε ταῦτα πάντα ἔσονται. ἀλλ’ οὐδὲ τοῦτο ἔχει λόγον· ὁ γὰρ ἀπείρους ὑποτιθέμενος ἐναντίωσις, διπλασίους τοῦ ἀπείρου ποιεῖ τὰς ποιητὰς. ὅστε ἥντικα ἂν λέγηται ἔκαστον ἀπείρους ἔχειν ἐναντίωσις. οὐχ ώς ἀμφότερα 5 τὰ μέρη τῶν ἐναντίωσεων ἔχουν λέγεται, ἀλλὰ τὴν ἔτερην μέρης τῆς ἐναντίωσεως καὶ μόνον. ὅστε οὐκ ἄποπον ἐν τούτοις μὲν τὰ ἔτερα τῶν ἐναντίωσεων θεωρεῖν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις θάτερα. ἅμεινον δὲ κατὰ τοῦτον τὸν 50 τρίπον ἀκούειν τοῦ λόγου, αὐτὸν καὶ αὐτὴν ἔξετάζοντα ἐπὶ τῆς οἰκείας φύσεως τὸ θεώρημα, καὶ οὐχ ώς συνεχὲς πρὸς τὰ προειρημένα. εἰ γὰρ 10 τὸ II εἰς τὸ Ψ λέγεις μεταβάλλειν, τὸ δὲ Ψ μηκέτι εἰς τὸ II ἀνακάμπτειν μηδὲ μεταβάλλειν, οὐκ ἔσται ἐναντίωσις τῷ Ψ πρὸς τὸ II. εἰ γὰρ ἦν· καὶ μετέβαλεν ἀν τὸ Ψ εἰς τὸ II· τὸ αὐτὸν ἄρα ἔσται. καὶ οὕτως ἐφεξῆς διεἰών πάντα δεῖξεις τὰ αὐτὰ ὄντα ἀλλήλοις. εἰ δέ τις λέγοι ὅτι αὐτὸν τοῦτο ἔξι ὀργῆς ὑπεθέμην, ἔχειν αὐτὰ πρὸς ἄλληλα ἐναντίωσιν τὸ II καὶ 15 Ψ, διε τὸ II ὑπεθέμην εἰς τὸ Ψ μεταβάλλον, ἐρῶ πρὸς τοῦτο διε 57^v ταύτην αὐτὴν ἣν ὑπέθουν ἐναντίωσιν σὺ αὐτὸς ἀνανείς, λέγων μηκέτι τὸ Ψ εἰς τὸ II μεταβάλλειν. οὕτως δὲ καθόλου τὰ ἐπάγω ὑποτιθέμενος εἰς τὰ κάτω μὴ μεταβάλλοντα ἀνανείς αὐτῶν τὴν ἐναντίωσιν ἣν ὑπέθουν ἐν τῇ ἐκάστου πρὸς τὸ ἐφεξῆς μεταβολῆς· ἀναρουμένης δὲ τῆς ἐναντίωσεως, τὰ 20 αὐτὰ πάντα ἀλλήλοις ἔσονται, ὅπερ εὐλόγως συνήγαγεν.

p. 333a16 Θαυμάσειε δ' ἄν τις τῶν λεγόντων πλείω ἐνὶ τὰ στοιχεῖα τῶν σωμάτων ὅστε μὴ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα.

Δεῖξας ὅτι οὐ δύναται ἐν τῶν τεσσάρων στοιχεῖον εἶναι τῶν ἄλλων 17 οὔτε ώς ἀμετάβλητον οὔτε ώς μεταβλητικόν, δεικνύμενον τε διὰ τῶν αὐτῶν 25 λόγων διε οὐδέ τινα ἔξι αὐτῶν στοιχεῖα ἔστι τῶν λοιπῶν, ἐφεξῆς ὑπολείπεται ζητῆσαι εἰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἔστι πάντα· εἰρηται γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἀνωτέρω, διε “εἰ μηδὲν αἰσθητόν γε πρότερον τούτων, ταῦτα ἀν εἴη 20 πάντα”. ἐπειδὴ τοίνυν ἀνάγκη ταῦτα ἡ ώς ἀμετάβλητα ἡ ώς μεταβλητικὰ στοιχεῖα εἶναι τῶν ἄλλων, πρόκειται αὐτῷ ἐν τῷ παρόντι δεῖξαι διε οὐκ 25 οὔτε τούτου ἀμετάβλητα, ὅστε τούτου ἐλεγχθέντος ὑπολειψθῆναι τὴν ὀλληθῆ δόξαν, τὴν λέγουσαν τὰ πάντα εἶναι στοιχεῖα ώς μεταβλητικὰ εἰς ἄλληλα. ἐπειδὴ δὲ τῆς προκειμένης εἰς ἔλεγχον δέξης Ἑρμηνεικῆς ἔστιν ἡ προστάτης, πρὸς τοῦτο ἀποτείνεται, δεικνύς διε οὔτε γένεσιν καὶ φυοράν τὴν

4 ἥντικά ἂν GTa 5 λέγονται GT 6 ἀλλ' ώς τὸ ἔτερον α 6 καὶ
om. a 7 ἅμεινον οὐν α 8 καὶ^θ ἔαυτὸ Z 9 καὶ οὐ συνεχὲς ώς πρὸς Z
εἰρημένα GTa 10 τὸ δὲ π εἰς τὸ ψ μηκέτι ἀνακάμπτειν εἰς τοῦ πρὸς τὸ ψ Z
12 μετέβαλλεν GT: μετέβαλε (om. ἄν) R 13 δεῖξας GT 14. 15 καὶ
τὸ ψ α 15 μεταβάλλειν Z 17 π εἰς τὸ ψ Z 19 ἔξης α
25. 26 ζητῆσαι ἐφεξῆς ὑπολείπεται Z 26 εἰ τὰ] εἰτα R: εἰς τὰ T¹ 27 ἀνω-
τέρω] c. p. 332a26 τούτων πρότερον αἰσθητόν γε Z 30 ἐλεγχέντος GT^{1a}
ὑπολειψθῆναι Za: ὑποληφθῆναι cest. 31 ἀμεταβλητικὰ G

κατὰ φύσιν οὗν τε εἶναι κατ’ αὐτὸν οὕτε αὐξῆσιν οὕτε κίνησιν τὴν κατὰ 57^a φύσιν. πρὶν δὲ αὐτοῦ τὴν δόξαν ἐλέγχαι τὴν περὶ τῶν στοιχείων, δείκνυσιν 26 ἀσύμφωνα αὐτὸν αὐτῷ λέγοντα· ἀμετάβλητα γάρ αὐτὰ ὑποθέμενος εἶναι, συμβλητὰ αὐτά φησι γράφων “ταῦτα γάρ ἵστι τε πάντα”. πρῶτον οὖν 30 : ἀποδείκνυσιν ὅτι ἀδύνατόν ἐστι τῷ Ἐμπεδοκλεῖ ἀμετάβλητα ὑποτιθεμένῳ· τὰ στοιχεῖα συμβλητὰ αὐτὰ φάσκειν εἶναι. εἰ γάρ συμβάλλοιντο ἀλλήλοις, 35 ἦτοι κατὰ μέγεθος ἀνάγκη αὐτὰ συμβαλέσθαι ἀλλήλοις, ὡς λέγειν τὸ πῦρ ἵσιν εἶναι τῷ ἀέρι, ἢ κατὰ τὴν δύναμιν καὶ ποιότητα· ποιότητα δὲ 40 ἦτοι τὴν αὐτήν, ὡς δταν εἴπω δροιον εἶναι τὸ πῦρ τῷ ἀέρι, διότι ὡς τὸ 10 πῦρ θερμὸν οὔτως καὶ ὁ ἄηρ, ἥγουν κατ’ ἄλλην καὶ ἄλλην ποιότητα τῆς συγχρίσεως γινομένης παραβολῆς· καὶ κατ’ ἄλλην ἦτοι τὴν ἐναντίαν, ὡς δταν εἴπω ὡς τὸ πῦρ θερμὸν οὔτως τὸ ὄδωρ ψυχρόν, ἢ οὐκ ἐναντίαν ἀλλ’ ἔτεραν τῷ γένει, ὡς δταν εἴπω ὡς τόδε θερμὸν οὔτω τόδε λευκόν, κατὰ 45 ἀναλογίαν τῆς παραθέσεως γινομένης.

15 Δείκνυσιν οὖν ὅτι πρῶτον οὐ δυνατὸν κατὰ μέγεθος τὴν συμβολὴν αὐτῶν θεωρεῖν ἀμεταβλήτων ὑπαρχόντων. τὸ μὲν γάρ οὔτως θεωρεῖν τὴν 50 ἰσότητα αὐτῶν, ὡς τῶν διοτήτων ἴσομεγεθῶν ἀλλήλαις ὑπαρχουσῶν, εὐημένες. τὰ μὲν γάρ καὶ φαίνεται ἐναργῶς μὴ οὔτως ἔχοντα, οἷον ἡ γῆ καὶ τὸ ὄδωρ, εἴπερ ἐν τοῖς τῆς γῆς κοιλώμασι τὸ ὄδωρ θεωρεῖται, καὶ 20 ἀμφοῖν ὁ ἄηρ μείζων· τὰ δὲ ἄλλα ἀφανῆ ἔχει τὴν ἀπόδειξιν ἰσότητος, οἷον ὁ ἄηρ καὶ τὸ πῦρ καὶ πρὸς ἑκάτερον παραβαλλόμενον τὸ ὄδωρ. οὔτως μὲν οὖν οὐ δυνατὸν ἵσα λέγειν ἀλλήλοις εἶναι τὰ στοιχεῖα. ἀλλ’ εἰ 40 ἄρα συμβλητὰ αὐτὰ εἶναι λέγει κατὰ μέγεθος, οὔτως ἂν αὐτὰ λέγοι, ὡς ἀν μισταβάλλοντα αὐτὰ εἰς ἄλληλα τῆς ἵσης ὅλης ἐκάστῳ αὐτῶν ὑποκειμένης· οἷον ὡς εἰ λέγοιμεν τὸ ὄδωρ ἵσιν εἶναι τῷ ὅλῳ ἀέρι, διὰ τὸ τὴν ἵσην καὶ τὴν αὐτὴν ὅλην εἶναι ἐν ἑκατέρῳ, ἤτις δύναται ἐκτεινομένη τε ποιεῖν τὸν ἀέρα καὶ πάλιν συστελλομένη τὸ ὄδωρ. τοῦτο δὲ ἀδύνατον αὐτῷ θεωρεῖν, εἰ μὴ ἐκ τῆς τῶν μερῶν εἰς ἄλληλα μεταβολῆς. ἐπειδὴ γάρ δρῶμεν τὸ ἔεστιαί τον φέρει ὄδωρ εἰς δεκαέστιαν ἀέρα μεταβολὴν. εἰ οὖτοις τόγοι, φαμὲν ταύτῃ ἵσιν εἶναι τῷ ἔεστιαί τὸ δεκαέστιαν ἀέρα, τῷ ἐκ τῆς αὐτῆς ὅλης ἀμφω εἶναι μάνιομένης τε καὶ 45 πυκνομένης, καὶ ταύτην κατὰ τῶν διοτήτων σφίζεσθαι τὴν ἀναλογίαν τῆς ὑπερογγῆς. ἤτις ἐπὶ τῶν μερῶν θεωρεῖται. οὔτω γάρ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Μετεώροις τὴν ἀναλογίαν τοῦ διδαστοῦ πρὸς τὸν ἀέρα ἔλαβεν ἐκ τῆς

3 αὐτῷ α: αὐτῷ cett. 4 γράφων] Emped. v. 87 St. 114 K. 7 ἦτοι κατὰ μέγεθος ἀνάγκη αὐτὰς (sic) συμβαλέσθαι (συμβάλλεσθαι Z) ἀλλήλοις RZ: om. GTa 8 κατὰ τὴν (ποσότητα) ἔσται, ἢ κατὰ τὴν) δύναμιν suppleverat a 10 οὔτω α 11 γινομένης καὶ τῆς παραβολῆς α 12 οὔτως] οὔτως τῷ, si recte enot., G: οὐ τῷ a 13 ὡς τὸ θερμὸν T¹ τὸ δὲ λευκόν R 14 κατὰ τὴν T 15 συμβολὴν Z 16 οὔτω Za 17 ἴσομεγέθων compend. R 19. 20 καὶ ἀμφοῖν ὁ ἄηρ μείζων RZ: καὶ ἀμφοῖν om. GT: μείζων ἣν εἴη ἡ γῆ α, qui post εἴπερ inserit γάρ 22 οὔτω α οὖν ἀδύνατον Z 23 λέγει (post εἶναι) RZ: λέγοι GTa 24 αὐτὰ om. add. T² 25 ὡς om. a 26 τὴν ὅλην ἵσην καὶ τὴν αὐτὴν Z 27 οὐν om. a 30 οὔτω (G)a 31 τῷ] τὸ R 32 ταύτῃ T 34 Μετεώροις] A 3 p. 340^a11

τῶν μερῶν μεταβολῆς· ἡν γάρ, φησίν, ἔχει τὸ οὐδωρ τὸ τοσόνδε ἀνα- 57^v
λογίαν πρὸς τὸν ἀέρα τὸν ἐξ αὐτοῦ γινόμενον, ταῦτην εἰκός καὶ τὸν ὅλον
ἀέρα πρὸς τὴν ὄλοτητα τοῦ οὐδατος ἔχειν. διτὶ μὲν οὖν οὐ δυνατόν ἐστι
κατὰ μέγεθος συμβλητὰ εἶναι ἄλλως ἢ τῷ ἔχειν ἵσην τὴν ὅλην δυνα- 60
5 μένην τὸ μέγεθος ἑκατέρου τῶν συμβλητῶν δέχεσθαι, καὶ διτὶ ἡ τοιαύτη
ἀντιπαράθεσις ἐκ τῆς τῶν μερῶν εἰς ἄλληλα μεταβολῆς ἐξ ἀνάγκης θεω-
ρεῖται, ἵνανῶς εἴρηται. ὥστε ἀσύμφωνον τὸ συμβλητὰ εἶναι λέγειν τὰ
στοιχεῖα κατὰ μέγεθος τῷ ἀμετάβλητα φυλάττοντι αὐτά. ἐπισκεψώμεθα
οὖν μὴ ἄρα κατὰ τὰς δυνάμεις οἷόν τε αὐτὰ συμβλητὰ εἶναι λέγειν, οἷον
10 ὡς τὸ ἑστιαῖν πῦρ φέρει θερμόν ἐστιν, οὕτω καὶ ὁ δεκαέστιαῖος ἀήρ, |
κατὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν τῆς παραβολῆς θεωρουμένης. ἀλλ’ οὐδὲ ταύτην 58^r
θεωρεῖν δυνατὸν ἀμεταβλητῶν ὄντων τῶν στοιχείων· τῆς γάρ αὐτῆς ποι-
τητος μία καὶ ἡ αὐτὴ *(ἥ)* ὑποκειμένη ὅλη. ὥστε εἰ λέγειν τὸν δεκαπλάσιον
ἀέρα ἵσην δύναμιν τῷ δεκάτῳ μέρει τοῦ πυρός, ἀνειμένην θεωρεῖς
15 τὴν τοῦ ἀέρος δύναμιν, τὴν δὲ τοῦ πυρὸς ἐπιτεταμένην. μιᾶς δὲ οὔσης
καὶ τῆς αὐτῆς ὅλης τῆς ὑποκειμένης τὴν τε ἀνειμένην δύναμιν ἐπιταθῆναι
δυνατὸν καὶ τὴν ἐπιτεταμένην ἀνεθῆναι· ἀνάγκη γάρ μιᾶς οὔσης καὶ κοινῆς
ἀμφοῖν τῆς ὅλης δυνάμει ἐν αὐτῇ θεωρεῖσθαι ὅπερ ἐκάτερον. ὁ αὐτὸς δὲ
πάλιν ἔσται λόγος τῆς παραθέσεως κατὰ τὰς ἐναντίας δυνάμεις λαμβανο-
20 μένης, λεγόντων ἡμῶν ὡς τὸ πῦρ ἑηρὸν οὕτως ὁ ἀήρ ὑγρός, ἡ ὡς τὸ πῦρ
θερμὸν οὕτω τὸ οὐδωρ ψυχρόν. ὁ γάρ ἐναντίας εἰπὼν δυνάμεις καὶ μίαν
ἀμφοῖν τὴν ὅλην, τὸ τριγῆ διαστατόν, καὶ μεταβολὴν ἀνάγκη θεωρεῖν· τὰ
γάρ ἐναντία ἀνάγκη δρᾶν εἰς ἄλληλα καὶ πάσχειν ὑπ’ ἄλλήλων, ἐπεὶ οὐδὲ 10
ἐναντία λέγοιτ’ ἀν εἶναι.

25 Εἰ τοίνυν μήτε κατὰ μέγεθος μήτε κατὰ δύναμιν ἢ τὴν αὐτὴν ἢ τὴν
ἐναντίαν οἷόν τε ἔστι παράθεσιν θεωρεῖν τῶν στοιχείων ἀμεταβλητῶν αὐ-
τῶν φυλαττομένων, ζητητέον μὴ ἄρα κατὰ τὸν τρίτον *(τρόπον)* δυναται ὁ
Ἐμπεδοκλῆς θεωρεῖν τὴν τῶν στοιχείων σύγκρισιν, τὸν κατὰ ἀναλογίαν τῶν
ἐτερογενῶν δυνάμεων, ἵνα εἰποι ὡς τόδε θερμὸν τόδε λευκόν. φησὶ δὲ ὁ
30 Ἀριστοτέλης, διτὶ κατὰ τοῦτον μόνον τὸν τρόπον δυνατὸν αὐτῷ συμβλητὰ 15
λέγειν τὰ στοιχεῖα ἀμετάβλητα αὐτὰ ὑποτιθεμένῳ· οὐδὲ γάρ δυνατὸν λέγειν
τὰς ἐτερογενεῖς δυνάμεις δρᾶν ἢ ὅλως μεταβάλλειν εἰς ἄλλήλας, οἷον τὴν
λευκότητα εἰς γλυκύτητα. δισον μὲν οὖν πρὸς τὸ μὴ ἀνατρέπειν τὴν περὶ
τῶν ἀμεταβλητῶν στοιχείων ὑπόθεσιν δρθῆς ἀν εἴχοι ἡ κατὰ τοῦτον τὸν
35 τρόπον θεωρουμένη παράθεσις, τῷ μὴ εἰσάγειν καθάπερ αἱ ἄλλαι μετα-
βολὴν τῶν στοιχείων· πλὴν αὐτὴ καθ’ αὐτὴν ἔξεταζομένη ἡ δόξα οὐκ

I τὸ τοσόνδε οὐδωρ Z 4 τὸ μέγεθος α τὴν om. Z 7 συμβλητὸν GT 8 ἐπισκεψώ-
μεθα RZa: συμβλητὰ εἶναι λέγειν GT 9 οὖν μὴ οὖν ἄρα α συμβλητὰ αὐτὰ λέγειν
εἶναι Z οἷον om. RT 10 εἶναι πῦρ GT οὕτω δὲ καὶ T 12 δυνατὸν θεωρεῖν R
13 *(ἥ)* addidi ex F 16 τε om. GTA 17 ἐπειτεταμένην T ἀνάγκης (i)a 19 κατὰ
(hoc in eras. T²) τὰ τὰς T 20 ως] καὶ GT 24 εἶναι ἄλλως α 25 εἰ μὴ τοῖν
μήτε Z 27 τρόπον addidit a 28 τὸν Z: τὴν cett. 29 εἰπη Za 30. 31 αὐ-
τῷ — δυνατὸν om. R 33 τὴν] τῶν Z περὶ om. a 35. 36 μεταβολὴν G
17*

ἀνέλεγκτος ὑπάρχει, εἰ μὴ τὴν ἔτέραν μόνην δύναμιν τῆς συστοιχίας θεω- 58·
ρήσεις τις ἐν τοῖς στοιχείοις ὑπάρχουσαν, τὴν δὲ ἔτέραν μηκέτι, οἷον εἰ
τὴν λευκότητα λέγοι ὑπάρχειν τοῖς στοιχείοις, τὴν μελανότητα δὲ μηκέτι, 21
καὶ γλυκύτητος μὲν φαῖη αὐτὰ μετέχειν, πικρότητος δὲ μηδαμῶς· οὕτω δὲ
5 καπὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ. πρῶτον ἀποκληρωτικὸν τοῦτο, τὸ ταύτας μὲν
ὑπάρχειν, τὰς ἀντιστοίχους δὲ μηκέτι, ἔπειτα καὶ μάτην ἔσονται μὴ
ἔχουσαι εἰς δὲ τι δράσουσιν ἡ πρὸς οὓς πείσονται. εἰ δὲ εἰν μὲν αἱ ἐναν-
τίαι, τὴν ἀντιπαράθεσιν δὲ φαίη κατὰ τὰς ἔτερογενεῖς θεωρεῖσθαι καὶ 25
μόνον, οὗτοις οἱ προειρημένοι λόγοι. δπου γάρ ἐναντιότης, ἐκεῖσε καὶ
10 πάθος ἔξ ἀνάγκης καὶ μεταβολή· ἐπεὶ οὐκ ἀν εἴη ἐναντία τὰ μὴ μαχόμενα
ἄλλητοις καὶ φιλείροντα ἄλληλα.

p. 333a20 Εἰ μὲν οὖν κατὰ ποσόν, ἀνάγκη τὸ αὐτὸν εἶναι ὑπάρχον
ἀπασι τοῖς συμβλητοῖς φί μετροῦνται.

"Οτι κατὰ τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ὅγκους οὐ δύνανται συμβλητὰ εἶναι
15 δείκνυσιν. ὡμοιόγηται γάρ ἐκ τῆς αἰσθήσεως δι τοῖς οὗτοις ὅγκοις
ἴσα. ὁ γάρ ἀήρ μείζων ἐστὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἐν τοῖς κοιλάμασιν αὐτῆς
συρρεύσαντος ὅδατος, ἀδηλος δὲ καὶ ἡ τοῦ πυρὸς καὶ ἡ τοῦ ἀέρος πρὸς 30
ἄλληλα κατὰ ποσὸν συμβολή, ἵνα μὴ λέγω ὅτι τὸ διπέκκαυμα περιέχον
τὸν ἀέρα εὔλογον εἶναι μεῖζον τοῦ ἀέρος καὶ τῶν ἐντὸς ἀπάντων. Ὅστε
20 ἀδύνατον τοῖς ὅγκοις τὴν ἴσοτητα λαμβάνειν. λέγοιντ' ἀν οὖν ἵσα τοῖς ὅγκοις
ώς ἔξ ἴσου τοῦ ὑποκειμένου τῆς ἐφ' ἑκάτερον γενομένης μεταβολῆς, δι τοσοῦτον
τοσοῦτον ὑποκειμένον μανούμενον μὲν ποιεῖ δεκαπλασίονα τυχὸν ἀέρα, πυκ-
νούμενον δὲ τὸ δέκατον τούτου κατὰ τὸν ὅγκον ὅδατος· τοῦτο γάρ αὐτῷ
δηλοῖ καὶ τὸ φί μετροῦνται, τουτέστι καθ' ὃ ἵσα ἐστὶ τῷ ὑποκειμένῳ. 35
25 τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος οὐκ ἀν εἰν ἀμετάβλητα τὰ στοιχεῖα, ὅντος
αὐτοῖς κοινοῦ τοῦ ὑποκειμένου, δ συστελλόμενον μὲν ποιεῖ τὸ ὅδαρ, ἐκ-
τεινόμενον δὲ τῇ μαγώσει τὸν ἀέρα· τοῦτο δὲ μεταβολή ἐστι.

1 ἀνέλεγκτος R: ἀνέλεκτος Z: ἀνέγκλητος GTa συστοιχείας libri praeter T²
2 ἐν om. Za ὑπαρχούσας (G)a οὐκέτι G¹T εἰς εἰς GT¹ 3 λέγεται ε corr.
Z: φαῖη αἱ 5 πρῶτον μὲν αἱ τὸ Z: τῷ εἰτ. τὰς αὐτὰς μὲν Z 7 εἰς] ἐσ R
ὅδασσαν GTa 9 ἐκεῖ αἱ 11 φιλείρονται RT 12.14 lemmate om. pergit τούτων
οὕτω προδιεσάφηθέντων θεωρῶμεν τὴν λέξιν. δι τοῖς οὗντος τούτων 12 ποσόν
RZ (Ar. cod. E): τὸ ποσόν GT αὐτὸν RZ: αὐτό τι GT (cf. Ar.) 14 δύναται GTa
16 μεῖζον GT κοιλάμασιν R αὐτοῖς Z¹ 18 τὸ ποσόν αἱ συμπλοκή Z
19 μεῖζον εἶναι Z καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάντων τῶν ἐντός αἱ 20 λέγειν τῷ G: λέγοιτ
RT² 21 τοῖς ὑποκειμένοις Z γενομένης (G)a 22 τὸ τοσοῦτον GTa δεκαπλάσιον α
ἀέρα τυγχόν Z 23 αὐτὸν Z 24 τὸ] τῷ G ἐστίν ἐν τῷ Z 25 δὲ in
eras. T²

p. 333a23 Εἰ δὲ μὴ οὕτω κατὰ τὸ ποσὸν συμβλητὰ ως ποσὸν ἐκ 58^τ
ποσοῦ, ἀλλὰ δύναται.

Ἐπὶ τὴν ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἐκ τῶν ὅγκων μετῆλθεν ἵστητα. εἰ γάρ
μὴ κατὰ ποσόν, φησίν, ἵσα λέγοιεν, τῷ ἐξ ἵσου τινὸς ὑποκειμένου καὶ τὸ
5 μεῖζον αὐτῶν καὶ τὸ ἔλαττον γενέσθαι, ως πρότερον ἐλέγομεν, λείπεται
κατὰ τὰς δυνάμεις λέγειν αὐτὰ συμβλητὰ εἶναι, διτὶ ἔξισοῦνται αἱ δυνάμεις⁴⁰
αὐτῶν κατὰ τὴν τοῦ ποσοῦ ἀναλογίαν. καὶ τέως ή αὐτὴ δύναμις ὑπο-
κείσθω, ἵνα ή ἐν τῷ δεκαπλασίῳ τυχὸν ἀέρι θερμότης ἵση γένοιτο ἐν
δεκάτῳ κατὰ τὸν ὅγκον μέρει τοῦ πυρός. τὸ δὲ μὴ ως ποσὸν ἐκ ποσοῦ
10 δηλωτικόν ἐστι τοῦ μὴ ἐκ τυποῦ ἵσου ποσοῦ μεταβάλλειν καὶ εἰς τὸ μεῖζον
καὶ εἰς τὸ ἔλαττον τῇ πυκνώσει καὶ τῇ μακρώσει, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ή
ἵστηται εἰλήφθω. πρὶν δὲ εἰπεῖν τὰ ταῦτα τῇ ὑποθέσει παρακινούμενην
15 ἀποπ. μέτεισιν ἐπὶ τὴν κατ’ ἀναλογίαν ἵστητα τῶν δυνάμεων, ἐν ᾧ λαμ-
βάνει τὰ τῷ γένει διαφέροντα, οἷον λευκὸν καὶ θερμόν, ὑμιούτητά τινα
20 καὶ ἀναλογίαν κατὰ τὰς δυνάμεις τῶν ποιοτήτων ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, ἵνα
λέγωμεν διτὶ δύσον ἐστὶ τόδε τὸ πῦρ θερμὸν τοσοῦτόν ἐστι τόδε τὸ δύωρ
λευκόν. μόνως γάρ οὕτως συμβλητὰ λέγειν αὐτὰ δύναται ή Ἐμπεδοκλῆς
ἀμετάβλητα λέγων. οὐ γάρ μεταβάλλει τὸ λευκὸν εἰς τὸ θερμὸν η ἔμπα-
λιν· ἀμετάβλητα γάρ εἰς ἄλληλα τὰ ἔτερογενῆ.

20 p. 333a29 Τὸ δὲ ως τόδε σημαίνει τὸ δμοιον, ἐν δὲ τῷ ποσῷ⁵⁰
τὸ ἵσον.

Εἰ μὴ κατὰ ποσὸν συμβλητά ἐστι τὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ κατὰ τὴν εἰρη-
μένην ἀναλογίαν, κακῶς ή Ἐμπεδοκλῆς ἔλεγε “ταῦτα γάρ ἵσα τε πάντα”.
τὸ μὲν γάρ ἵσον ἐν ποσότητι, τὸ δὲ δμοιον ἐν ποιότητι. ἔδει οὖν δμοια
25 εἰπεῖν καὶ μὴ ἵσα.

p. 333a30 Ἀτοπὸν δὴ φαίνεται, εἰ τὰ σώματα ἀμετάβλητα ὄντα
μὴ ἀναλογίᾳ συμβλητά ἐστιν, ἀλλὰ μέτρῳ τῶν δυνάμεων.

Εἴπερ ἄρα, φησί, συμβλητὰ εἶναι λέγει τὰ στοιχεῖα ο Ἐμπεδοκλῆς

1. 4 om. lemm. pergit ταῦτα δὲ εἰπών, ἐπὶ τὴν ἐν ταῖς δυνάμεσι (om. ἐκ τῶν ὅ.) μετῆλθεν
ἵστητα. καὶ φησίν. εἰ μὴ κατὰ τὸ (ad hoc nihil enot. ex G) ποσὸν ἵσα λέγοιεν α
2. 1 οὕτω RZ: οὕτως GT 1. 2 ἐκ ποσοῦ om. Z 4 ὑποκειμένω corr. R 5 γί-
νεται a 6 λέγεται om. Z 7 τοῦ om. R 8 γένεται Ta 13 κατ' Z:
κατὰ R: κατὰ τὴν GTa 16 τὸ δὲ τὸ πῦρ a 17 μόν R οὕτω Za 18 η
om. add. T² 20. 22 τὸ δὲ προσκείμενον, τὸ δὲ ως τόδε ἐν μὲν ποιῷ σημαίνει τὸ δμοιον,
ἐν δὲ ποσῷ (hoc etiam G, si silentio fides; noui τῷ ποσῷ) τὸ ἵσον, βούλεται δηλοῦν, ως εἰ
μὴ κατὰ ποσὸν a 20 σημαίνει Z: ἐν μὲν ποιῷ σημαίνει GT: σημαίνει ἐν μὲν τῷ ποιῷ
R; at cf. Ar. cod. E 26. 262,1 ἀπόπον γε μήν φησι φαίνεται, εἰ μὴ ἀναλογίᾳ λέγοι
ταῦτα συμβλητὰ, ἀμετάβλητα λέγων, ἀλλ (sic) μέτρῳ δυνάμεων. ἀδύνατον γάρ αὐτὰ a
26 δῆ] δὲ T 28 φησί om. Z

ἀμετάβλητα λέγων, ἀδύνατον αὐτὰ μέτρῳ τῶν δυνάμεων συμβλητὰ εἶναι 58^ο λέγειν, οἷον ὡς τόδε τὸ ὄντων οὔτω φέρει καὶ ὁ δεκαπλασίων αὐτοῦ 58^ο ἀήρ. τὸ γὰρ τὰ διαφέροντα κατὰ ποσὸν· ἵσον δύνασθαι λέγειν ταῖς δυνάμεσι ταῖς αὐταῖς οὐκ ἔστιν αὐτὰ τηροῦντος ἀμετάβλητα, ὡς ἔφθημεν ἃ δεῖξαντες· τὸ γὰρ πλέον κατὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν καὶ ἐλάττον οὐκ ἄλλως ἔστιν ἢ τῷ ἐκ τῆς αὐτῆς ὅλης {εἶναι}, τοῦτο δὲ ἐπιτάσσει καὶ ἀνέσει τῶν δυνάμεων συμβαίνει· τοῦτο δὲ μεταβολή ἔστι. μάνως οὖν τῇ τῶν ἑτερογενῶν δυνάμεων καὶ διὰ τοῦτο μὴ μεταβαλλουσῶν εἰς ἄλληλας ἀναλογίᾳ· συμβλητὰ λέγειν Ἐμπεδοκλῆς δύναται τὰ στοιχεῖα.

10 p. 333a32 Καὶ τῷ εἶναι ἵσον θερμὸν ἢ ὄμοιώς πυρὸς τοσονδὶ καὶ ἀέρος πολλαπλάσιον.

'Ἐπειδὴ εἶπεν ἵσον θερμόν, τὸ δὲ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εὐθὺς εἰς τὸ ὄμοιον εἰπὼν ἢ ὄμοιώς πυρὸς τοσονδί. πῶς δὲ δυνατὸν ἐν διλήφιῳ ὅγκῳ ἀέρος καὶ ἐν ἐλάττονι πυρὸς τὴν ὄμοιάν εἶναι θερμότητα, 15 δείκνυσιν ἐπαγαγῶν τὸ γάρ αὐτὸν πλέον τῷ ὄμοιον τοιοῦτον ἔξει τὸν λόγον, τὸ αὐτὸν μὲν ἐπὶ τῆς δυνάμεως εἰληφάς (ὑπόκειται γάρ καὶ ὁ ἀήρ θερμὸς καὶ τὸ πῦρ), τὸ δὲ πλέον ἐπὶ τῶν ὅγκων· ὑπό- 10 κειται γάρ πολλαπλασίων ὁ ἀήρ τοῦ πυρὸς τῷ ὅγκῳ, κατὰ δὲ τὴν θερμότητα ἵσος αὐτῷ. ἀδύνατον δὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἐν διαφόροις εἶναι μεγέ- 20 θεσι, μὴ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑποκειμένης ἀμφοῖν ὅλης. εἰ δὲ οἱ ἄνισοι ὅγκοι πυρὸς καὶ ἀέρος ὄμοιώς εἰσὶ θερμοί, ἐὰν ἄρα λάβω τὸν ἵσον τῷ πυρὶ τοῦ ἀέρος ὅγκον, ἐλάττων ἔσται ἢ ἐν τῷ ἀέρι θερμότης τῆς ἐν τῷ πυρί. ὥστε ἀνέσει καὶ ἐπιτάσσει τὸ αὐτὸν ὑποκείμενον μᾶλλον θερμὸν γίνεται καὶ ἡττον· τοῦτο δὲ μεταβολή ἔστιν· οὐκ ἄρα ἀμετάβλητα τὰ 25 στοιχεῖα φυλαχθῆσται.

p. 333a35 Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ αὕτης ἀν εἴη κατ' Ἐμπεδοκλέα, ἀλλ' 15 ἢ κατὰ πρόσθεσιν.

Δεῖξας ως ἀσύμφωνα αὐτὸς ἔσυτῷ ὑποτίθεται ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀμετά- 20 βλητα λέγων τὰ στοιχεῖα καὶ συμβλητὰ εἶναι πρὸς ἄλληλα, δείκνυσι νῦν 30 ὅτι οὕτε αὕτης ἔστι κατ' αὐτὸν οὕτε γένεσις ἢ κατὰ φύσιν, εἰ ἀμετά- βλητα εἴη τὰ στοιχεῖα· καὶ τέως ὅτι αὕτης οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ ὄμωνύμως

2 τόδε τῷ] τὸ T: τόδε Ga	6 ὅδω (sic) a	3 τῷ γὰρ Z	4 ἀμετάβλητα om. GT
ἔφθημεν RZ	6 τῷ] τὸ Z	εἶναι addidit a	8 μεταβαλλουσῶν R
βλητα λέγων τὰ στοιχεῖα. εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	9. 12 τὰ στοιχεῖα. εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	9 ὁ Ἐμπε- δοκλῆς a	10 τῷ scripsi: τὸ GRTZ (et Ar. cod. L) ὄμοιώς] cf. Ar. cod. E
10 τῷ scripsi: τὸ GRTZ (et Ar. cod. L) ὄμοιώς] cf. Ar. cod. E	11 τῷ στοιχεῖα. εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	12 μετέβαλεν GT	12 μετέβαλεν GT
11 τῷ στοιχεῖα. εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	13 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	14 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	14 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
12 μετέβαλεν GT	14 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	15 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	15 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
13 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	16 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	17 τὸν ὅγκον Z	16 τὸν ὅγκον Z
14 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	18 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	18 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	17 τὸν ὅγκον Z
15 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	19 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	19 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	18 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
16 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	20 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	20 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	19 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
17 τὸν ὅγκον Z	21 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	21 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	20 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
18 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	22 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	22 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	21 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
19 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	23 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	23 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	22 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
20 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	24 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	24 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	23 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
21 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	25 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	25 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	24 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
22 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	26 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	26 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	25 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
23 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	27 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	27 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	26 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
24 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	28 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	28 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	27 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
25 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	29 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	29 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	28 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
26 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	30 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	30 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	29 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a
27 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	31 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	31 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a	30 εἰπὼν δὲ ἵσον θερμὸν, ἐπειδὴ τὸ ἵσον τοῦ ποσοῦ, μετέβαλεν εἴησι a

ἡ κατὰ πρόσθεσιν λεγομένη, καὶ γάρ εἰ τις ὅδωρ ἐπιπροσθείη ὥσπει καὶ 58¹ ποιήσει πλεῖον, εἰώθαμεν λέγειν ὡνησται τὸ ὅδωρ. ὁμοίως ἐπὶ οἰκοδομή- 26 ματος ἡ πλαστούργηματος προσθήκης ἔξωθεν γινομένης. ἀλλ’ οὐκ αἴξη-
σις τοῦτο ἔστιν, ἀλλὰ τοῦ ὄμρου πρόσθεσις, τίς γάρ ἡ κατὰ φύσιν αἴξη-
σις, ἔφθιη δεῖξας ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ, ὅτι ἀλλοιουμένης τῆς ὅλης τῆς
αὐξούσης, λέγω τῆς τροφῆς, καὶ προστιθεμένης τοῖς μορίοις καὶ ὑπὸ τῆς
ἐν αὐτοῖς ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως ἔξομοιουμένης αὐτοῖς, καὶ τοῦ αὐξομένου
κατὰ πάσας τὰς διαστάσεις ἐπιδόντος.

ρ. 333 b 3 Πολὺ δὲ χαλεπώτερον ἀποδοῦναι περὶ γενέσεως τῆς 30
10 κατὰ φύσιν.

Κατὰ φύσιν εἶπε, διότι γίνεται τινα καὶ κατὰ τέχνην καὶ κατὰ προαιρεσιν καὶ κατὰ τύχην. ὁ μὲν γάρ Ἐμπεδοκλῆς συνιόντων φησὶ τῶν στοιχείων δπως ἀν τύχοιεν ἀλλοτε ἀλλα γίνεσθαι· τοῦτο γάρ καὶ Ἀρι-
στοτέλης ἐδήλωσεν εἰπών ἀλλ’ οὐχ δπως ἔτυχε συνελθόντων οὐδὲν 15 γίνεται, καθά ἐκεῖνός φησιν. ἀλλὰ τὰ μὲν ὑπὸ τύχης γινόμενα καὶ
ὑπὸ τοῦ αὐτομάτου σπάνια, τὰ δὲ ὑπὸ λόγου καὶ φύσεως ἀεὶ ώσαύτως ἡ
ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· ἀεὶ γάρ ἐξ ἀνθρώπου ἀνθρωπος καὶ ἐξ ἀμπέλου ἡ
ἄμπελος. εἰ γάρ ἡ τύχη ἐπὶ τῶν σπανίων, τὰ ἄρα μὴ σπανίας ἀλλ’ ἀεὶ
γινόμενα ἡ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐκ ἀπὸ τύχης ἀλλ’ ὑπὸ λόγου καὶ
20 φύσεως γίνεται. καὶ ἄλλως εἰ ἀπαλῇ τὰ στοιχεῖα, γένεσις οὐδενὸς ἔσται,
“ἄλλα μόνον μίξις τε διάλλαξις τε μιγέντων”. τοῦτο δὲ οὐ φαίνεται
οὕτως ἔχον· πόθεν γάρ τὰ ποικιλὰ τῶν συνθέτων εἰδῆ καὶ τῶν ἐμψύχων
ἡ διοργάνωσις; ἡ γάρ μίξις μεσότητα τῶν συνελθόντων ποιεῖ μόνην, οὐ
μεταβολὴν οὐδίας καὶ δργάνων διάπλασιν.

25 Ἄλλ’ οὐχ δπως ἔτυχε συνελθόντων οὐδὲν γίνεται, καθά
ἐκεῖνός φησιν, ἀλλὰ λόγῳ τινὶ τί οὖν τούτου αἴτιον; οὐ γάρ δὴ 40
πῦρ γε ἡ γῆ. εἰ μὴ ἡ τυχοῦσα μίξις ὀστοῦν ποιεῖ ἡ νεῦρον ἡ σάρκα
ἡ δπερ ἔτυχεν, ἀλλ’ ἐν λόγῳ τῆς καθ’ ἔκαστον μόριον γινομένης μίξεως,
τί τῆς κατὰ λόγον καὶ ἐν ταῖς τινὶ γενέσεως αἴτιον; οὐ γάρ δή γε, φησίν,
30 ἡ γῆ, τουτέστιν ἡ τῶν στοιχείων σύνοδος· ὡς γάρ εἶπον, κρᾶσίν τινα καὶ
μεσότητα δυνάμεων συνιόντα ποιεῖ τὰ στοιχεῖα, οὐ μὴν οὐδίαν ὀστοῦ ἡ

1 πρόθεσιν GT¹ ἐπιπροσθέη Z 2 ποιήσει RZ: ποιήσει fort. recte T²:
ποιήσοι αἱ 5 ὅλης RZ: σαρκὸς GTa 8. 11 ἐπιδόντος. ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον φησὶ³
τῆς κατὰ φύσιν γενέσεως χαλεπώτερον ἀποδοῦναι. κατὰ φύσιν δὲ εἶπε αἱ 9 τὸ χαλεπώ-
τερον GT 12 τύχην] τέχνης T 13 τύχοι ἐν ἀλλα τε ἀλλο γίνεσθαι αἱ 14 ἀλλ²
οὐχ] οὐ γάρ Ar. codd. praeter FH 15 καθάπερ Z: καθὼς αἱ; at cf. Ar. cod. E
16 ὑπὸ prius om. Z 17 ἐπὶ] ἀπὸ R¹ 21 ἀλλὰ κτλ.] Emped. v. 38 St. 79 K.
ἀλλὰ οὐ μόνον (ex Ar. p. 333 b 14) εἰ διάλεξις GT τε prius om. R 22 γάρ om. Z
23 συνελθόντων ex συνθέτων ut vid. corr. T² 24 μεταβολὴ GT 25 Ἄλλ³ om. α
ἔτυχεν οὖν ἐλθόντων GTa καθὼς αἱ 26 τούτων Ar. (praeter cod. E) 27 εἰ γάρ
μὴ αἱ 28 ἡ om. add. T² τῆς RZ: ἡ GTa γινομένης μίξεως] γίνεται μίξις αἱ
ποιεῖ μίξεως (τι κατὰ φύσιν γίνεται?) Εἰ μίξεως (sic) e codd. adnotatum iuuenio

νεύρου ἢ φλεβός ἢ τῶν ἄλλων ὁμοιομερῶν ἢ δργανικῶν τινος. ἀνάγκη 58v
οὖν λόγον καὶ φύσιν αἰτιᾶσθαι τὴν τούτων ποιητικήν, ἣν ἔκεινος οὐκ ἀπο- 45
διῆστιν.

p. 333b12 Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἡ φιλία καὶ τὸ νεῖκος· συγκρίσεως
5 γάρ μόνον, τὸ δὲ διακρίσεως αἴτιον. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ οὐσία
ἡ ἑκάστου, ἀλλ' οὐ μόνον "μίξις τε διάλλαξις τε μιγέντων",
ὅσπερ ἔκεινός φησι.

Οὐδὲ ἡ φιλία, φησί, καὶ τὸ νεῖκος τῆς κατὰ λόγον γενέσεως 5
αἴτια· μόνης γάρ ἡ φιλία συγκρίσεως κατ' αὐτὸν καὶ τὸ νεῖκος διακρίσεως
10 αἴτιον. τί οὖν τὸ ποιοῦν τὴν ἐν λόγῳ μίξιν; καὶ γάρ ἐπὶ τῆς τεχνητῆς
μίξεως αἱ μὲν δυνάμεις τῶν συνελθόντων τῆς ἀπλῆς μίξεως αἴτιαι, τῆς
δὲ κατὰ λόγον συνόδου καὶ ἐπὶ | ποσὸν συγκρίσεως ἡ τέχνη αἴτια. ὥστε 59r
ἄλλο τι παρὰ τὴν φιλίαν αἴτιατέον τῆς ἐν λόγῳ μίξεως, τοῦτο δέ εστιν
ἢ καλοῦμεν φύσιν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἑκάστου οὐσία. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς αὐτὸν
15 τοῦτο μόνον τὴν ὑπὸ τῆς φιλίας γινομένην μίξιν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ νείκους
διάκρισιν φύσιν ὀνομάζεσθαι φησιν· οὕτω δὲ κατ' αὐτὸν καὶ τὰ ὡς ἔτυχε
μιγνύμενα χωρὶς λόγου παντὸς φύσιν ἔδει καλεῖν, δημοίως δὲ καὶ τὰ δια-
κρινόμενα. εἰ οὖν ἐστὶν ἐν τούτοις καὶ τὸ παρὰ φύσιν, οὐκ ἄρα ἡ τυχοῦσα 5
μίξις οὐδὲ αὐτὸν τὸν ἡ διάκρισις φύσις ἀν δικαίως καλοῖτο, ἀλλ' ἡ κατὰ
20 λόγον, περὶ ἣς Ἐμπεδοκλῆς οὐδὲν εἰρηκεν.

p. 333b19 Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ εὖ τοῦτο καὶ τὸ ἀγαθόν· ὁ δὲ τὴν
μίξιν μόνον ἐπαινεῖ.

Ἡ κατὰ λόγον, φησί, μίξις, καὶν ἡν ἡ ἑκάστου χαρακτηρίζεται οὐσία,
τὸ ἑκάστου εὖ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐστιν· ἑκάστῳ γάρ ὀλαζὸν τὸ κατὰ φύσιν,
25 τοῦτο δὲ τὸ κατὰ λόγον. ἀλλ' ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοῦτο καταλιπὼν τὴν μίξιν
[καὶ] μόνον ἐπαινεῖ. καίτοι εἰ μὴ κατὰ λόγον γίνοιτο, φύγου μᾶλλον ἀξία
ἐστί· φθορᾶς γάρ αἴτια γίνεται.

p. 333b20 Καίτοι τά γε στοιχεῖα διακρίνει οὐ τὸ νεῖκος, ἀλλ'
ἡ φιλία τὰ φύσει πρότερον τοῦ θεοῦ· θεοὶ δὲ καὶ ταῦτα.

30 Ἐμπεδοκλῆς θεὸν καλῶν τὸν σφαῖρον τὴν μὲν φιλίαν ἐπαινεῖ ὡς 10

4 οὐδὲ φιλία R 6 ἡ γε ἑκάστου α ἀλλὰ μόνον Z: ἀλλὰ | ἀλλὰ μόνον R διαλεξῆς
GT 8 Οὐδὲ ἡ φιλία, φησί om. GT: ἀλλ' οὐδὲ ἡ φιλία et mox φησὶν post αἴτια supple-
verat a . 9. 10 αἴτιον post συγκρίσεως traicit a 10 τεχνητῆς R: τέχνης τῆς TZ: τεχνικῆς
τῆς ((i)a 15 μόνον τοῦτο R 19 καλεῖτο α ἀλλ' ἡ R 21. 23 om. lemm. pergit
ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ λόγον φησὶ a 21 τὸ alterum om. Ar. 23 Η] οὐ GT, qui mox φησὶν
ἡ μίξις ἡ om. add. T² 26 καὶ delevi (om. F) μόνην R 27 φθορᾶς μὲν γάρ GT
αἴτια Ra 28. 30 om. lemm. pergit ἐπεὶ δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς θεὸν α 28 γε RZ: τε GT
διακρίνει R 29 πρότερα Arist. θεοῦ RZ: θερμοῦ GT 30 θεὸν μὲν καλῶν Z

αἰτίαν τούτου τῇ πάντων συγκρίσει, τὸ δὲ νεῖκος φέγει ὡς διακριτικὸν τοῦ 59· θεοῦ· πρῶτα γάρ ὅντα τὰ στοιχεῖα τοῦ σφαιροῦ ὑπὸ τῆς φιλίας συγκριθέντα πεποίηκεν αὐτόν. ὁ οὖν Ἀριστοτέλης εἰς τούταν τινὰς περιτρέπει τὴν Ἐμπεδοκλέα, ὃτι μᾶλλον διακρίσεώς ἐστιν αἴτιον κατ' αὐτὸν ἡ φιλία. εἰ 5 γάρ ἐκ τῶν στοιχείων ὁ σφαιρος γέγονεν, οὐ δήπου μενόντων ὡς ἔχουσι φύσεως. οὐκοῦν διέκρινεν ἀπ' αὐτῶν τὰς ἔκαστον πρὸ τοῦ σφαιροῦ χαρακτηρίζουσας ποιότητας ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων αὐταῖς· οὐ γάρ ἂν ἄλλως ἐν 15 εἶδος ἐλάμβανε πάντα, τὸ τοῦ σφαιροῦ. εἰ οὖν διάκρισίς ἐστιν ὡς τοῦ εἰδοῦς ἀπὸ τῆς ὅλης χωρισμός. τοῦτο δὲ πεποίηκεν ἡ φιλία, διακρίσεως 10 ἄρα μᾶλλον ἐστιν αἴτια. τὸ δὲ θεοὶ δὲ καὶ ταῦτα, τουτέστι τὰ στοιχεῖα καὶ οὐ μόνον ὁ σφαιρος θεός. μήποτε δὲ τοῦτο εἶπεν δηλῶν ὡς οὐ μᾶλλον ἐπαινετὴ ἡ φιλία ὡς ποιῶσα τὸν σφαιρον θεὸν ὅντα ὡς φεκτὴ διακρίνουσα τὰ στοιχεῖα καὶ φιερόουσα· θεοὶ γάρ καὶ ταῦτα. ἦτοι δὲ ὡς Ἐμπεδοκλέους θεοὺς καὶ ταῦτα λέγοντος, ἣ μᾶλλον ὡς ἐπόμενον τῇ ὑπο- 20 15 θεούς· εἰ γάρ πρῶτα ἐστι τοῦ σφαιροῦ καὶ ἀμετάβλητα, πῶς οὐκ ἀκόλουθον καὶ ταῦτα λέγειν θεούς;

p. 333b22 "Ετι δὲ περὶ κινήσεως ἀπλῶς λέγει· οὐ γάρ ἵκανὸν εἰπεῖν διότι ἡ φιλία καὶ τὸ νεῖκος κινεῖ, εἰ μὴ τοῦτο εἴη φιλίᾳ εἰναι τὸ κινήσει τοιἀδε, νείκει δὲ τὸ τοιἀδε.

20 Οὐδέν, φησί, διορισάμενος περὶ κινήσεως, τίς τέ ἐστι καὶ τίνων, ἀπλῶς οὐτωσὶ τὴν φιλίαν λέγει κινεῖν καὶ τὸ νεῖκος, τὸ μὲν διακρινὸν καὶ 30 διαγωρίζον ἀπ' ἀλλήλων τὰ στοιχεῖα, τὴν δὲ συνάπτουσαν ἐκ διεστάτων. ἔδει οὖν, φησί, πρότερον ἣ διορίσασθαι τὰ περὶ τῆς κινήσεως ἣ ὑποθέσθαι ἣ ἀποδεξῖαι· ταῦτα γάρ ἐπιστήμης ἔργα. τὰς μὲν γάρ ἀρχὰς ὑποτίθεν- 25 ται καὶ δρίζονται, οἷον δτι τὸ σημεῖον ἀμερές, δτι τριγώνων εἰδὴ τρία (τὸ ισόπλευρον, τὸ ισοσκελές, τὸ σκαληνόν), δτι οἱ κύκλος σχῆμα ἐπίπεδον ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς περιεχόμενον ἐφ' ἣν αἱ ἀπὸ τοῦ μέσου προσπίπτουσαι ἔσαι ἀλλήλαις εἰσίν· τὰ δὲ μετά τὰς ἀρχὰς ἀποδεικνύουσιν. εἰ μὴ ἄρα, φησίν, ἡ αὐτοκίνησίς ἐστιν ἡ φιλία, καὶ τὸ νεῖκος δμοίως. ἀλλ' οὐ τοῦτο φησιν ὁ 30 Ἐμπεδοκλῆς, ἀλλὰ κινήσεως αἴτια τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν. ὥστε οὐδὲν περὶ κινήσεως εἰρηκεν.

2 et 15 immo πρότερα 3 οὖν om. a 6 πρὸς GT 8 ὡς] ὁ F(Z)a 11 δηλῶν
εἶπεν Z 12 ὡς φεκτὴ] ἡ φεκτὴ ὡς? 14 ἐσόμενον R 16 λέγει a
17 παρὰ Z¹ 18 καὶ—φιλέψ om. GT τοῦτο R: τοῦτ² Za εἴη RZ: ἦν a
Arist. 19 τοιἀδε utrobique scripsi: τοιἀδε codd.: τοιανδί a τὸ (post δὲ) om. a
22 τὰ στοιχεῖα ἀπ' ἀλλήλων R 23 πρότερον G 24 γάρ alterum om. GTZ
fort. ἀρχὰς (οἱ μαθηματικοὶ) vel tale quid 27 αἰ] οἱ a post προσπίπτουσαι
addit εὑθεῖαι Z; at cf. ex gr. Philop. Phys. p. 34, 32 Iota R 28 ἀλλήλοις GT
30 αἰτία R

p. 333^b 26 "Ετι δὲ ἐπεὶ φαίνονται καὶ βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν κινού- 59-
μενα τὰ σώματα.

'Εμπεδοκλέους τὴν μὲν φιλίαν ἐπαινοῦντος ώς τῆς κατὰ φύσιν
αἰτίαν κινήσεως, τὸ δὲ νεῖκος ψέγοντος ώς τῆς ἔναντίας (φησὶ γάρ "ώς
καὶ ἔγω δεῦρ' εἰμὶ φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης νείκει μαινομένῳ πίσυνος"),
εἰς τούδηντον πάλιν αὐτὸν ὁ Ἀριστοτέλης περιάγει, δεικνὺς δὲ τι κατὰ τὰς
αὐτοῦ ὑποθέσεις ἡ μὲν φιλία τῆς παρὰ φύσιν τὸ δὲ νεῖκος τῆς κατὰ 40
φύσιν κινήσεώς ἐστιν αἴτιον. τούτων δὲ πρήτερον δείκνυσιν δὲτι ἐστὶ καὶ
ἡ κατὰ φύσιν καὶ ἡ παρὰ φύσιν κινησίς. δείξεις γάρ δὲτι ἐστὶ βίαιος
10 κινήσις, ώς ἡ τοῦ πυρὸς ἐπὶ τὸ κάτω καὶ τῆς βώλου ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ
πάλιν ἡ μὴ βίαιος, τοῦ πυρὸς μὲν ἐπὶ τὸ ἄνω τῆς βώλου δὲ ἐπὶ τὸ κάτω,
ταῦτα δὲ ἔναντια, ἡ δὲ βίαιος παρὰ φύσιν, ἡ ἄρα οὐδὲ βίαιος κατὰ φύσιν.
εἰ οὖν τὸ νεῖκος διακρίσεως αἴτιον, διακριμέντα δὲ ἐκ τοῦ σφαιροῦ τὰ
στοιχεῖα ἡγέγονται, γῇ μὲν κάτω καὶ ἐπὶ τὸ μέσον πῦρ δὲ 45
15 ἄνω καὶ ἐπὶ τὸ πέριξ, αὗται δὲ τούτων κατὰ φύσιν εἰσὶν αἱ κινήσεις, τὸ
ἄρα νεῖκος τῆς κατὰ φύσιν τῶν στοιχείων κινήσεώς ἐστιν αἴτιον, ἡ δὲ
φιλία συγχρένουσα ταῦτα καὶ εἰς ἓν ἄγουσα τὴν μὲν γῆν ἀποστήσει τοῦ
μέσου τὸ δὲ πῦρ τοῦ πέριξ, ἵνα εἰς ταῦτα ἀμφω συναγάγῃ· τοῦτο δὲ
παρὰ φύσιν ἐστὶ κινῆσαι τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν, ἔξιστῶσαν αὐτὰ τῶν κατὰ
20 φύσιν τόπων. οὐκοῦν ως ἔχουσιν αἱ κινήσεις, ἔχουσι καὶ τὰ κινοῦντα.
οὕτω δὲ ἡ μὲν φιλία παρὰ φύσιν ἐσται, τὸ δὲ νεῖκος κατὰ φύσιν.

p. 333^b 33 'Απλῶς δὲ εἰ μὴ ἡ φιλία ἡ τὸ νεῖκος κινοῦ, αὐτῶν τῶν 50
σωμάτων οὐδεμία κινησίς ἐστιν οὐδὲ μονή. ἀλλ' ἄτοπον.

Κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, φησίν, ἀναιρεθήσεται παντελῶς ἡ κατὰ φύσιν
25 κινήσις καὶ ἡ μονή. εἰ μὲν γάρ καὶ | μὴ οὕσης τῆς φιλίας καὶ τοῦ 59-
νείκους ἀφ' ἑαυτῶν κινοῦνται τὰ στοιχεῖα, οὐκ ἀν εἰς τῆς κινήσεως
αὐτῶν ἡ φιλία καὶ τὸ νεῖκος αἴτια· εἰ δὲ ταῦτα μόνα τῆς κινήσεως αὐτῶν
ἐστιν αἴτια, ἀφαιρήσομεν αὐτῶν τὴν κατὰ φύσιν κινησίν· ἡ γάρ ἐξ ἄλλου
καὶ μὴ ἐξ αὐτοῦ παρὰ φύσιν ἐστὶ τῷ κινομένῳ. ἀλλ' εἰ ἐστιν ἡ παρὰ
30 φύσιν, πάντως ἐσται καὶ ἡ κατὰ φύσιν· πρὸς ἄλληλα γάρ τὸ κατὰ φύσιν
καὶ τὸ παρὰ φύσιν.

1. 3 lemm. om. pergit τοῦ δὲ Ἐμπεδοκλέους α 1 φαίνεται Ar. (praeter cod. EL)
βίᾳ] μία GT¹ 4. 5 ώς καὶ κτλ.] Emped. vv. 381. 2 St. 7. 8 K. 5 δεῦρο GTa
νήκει GTZa 6 αὐτῶν RZ 8 τοῦτο GT: τούτου α 10 κινήσις om. a
11 τῆς δὲ βώλου a 12 ταῦτα δὲ] συμπεραίνει ώς ἐπειδὴ ταῦτα a 14 καὶ
κινεῖται GTa 15 δὲ αἱ τούτων R¹ 18 συναράγει T¹ 20. p. 267,6 αἱ κινή-
σεις—τὸ δὲ πῦρ om. Z 20 ἔχουσι GRT: οὕτως ἔχουσι a 21 νεῖκος R: νεῖκος
ἐσται GTa 22 εἰ μὴ ἡ R: εἰ ἡ GT: μὴ a κινοῦ R: κινεῖ GT: κινοή a
29 αὐτοῦ libri 30 ἐσται R: ἐστὶ GTa

p. 333b35 "Ετι δὲ καὶ φαίνεται κινούμενα· διέκρινε μὲν γὰρ τὸ 59^ν
νεῖκος, ἡνέχθη δὲ ἄνω ὁ αἰθὴρ οὐχ ὑπὸ τοῦ νείκους.

Εἰ καὶ αὐτός, φησί, μὴ δίδωσιν αὐτοῖς τὴν ἐξ ἔαυτῶν κίνησιν μηδὲ 5
ἐπέστησης τούτῳ, ἀλλ’ οὖν τὸ μὲν νεῖκος, φησί, διέκρινε μόνον ἀπὸ τοῦ
5 σφαιρίου τὰ στοιχεῖα, διακριθέντων δὲ ἡ μὲν ἡνέχθη κατὰ φύσιν κάτω,
τὸ δὲ πῦρ ἄνω. ἔχουσιν ἄρα καὶ τὴν ἐξ ἔαυτῶν καὶ κατὰ φύσιν κίνησιν.
ῶστε οὐδὲ ταῖς ἴδαις ὑποθέσεσιν ἐπέστησεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς.

p. 334a2 'Αλλ' ὅτε μέν φησιν ὥσπερ ἀπὸ τύχης "οὗτω γὰρ συνέ-
κυρσε θέων τότε, πολλάκι δ' ἄλλως", ὅτε δέ φησιν πεφυκέναι
10 τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι, ὁ δὲ αἰθὴρ, φησίν, "μακρῆσι κατὰ χθόνα
δύετο ῥίζαις".

Λέγων ὑπὸ τοῦ νείκους καὶ τῆς φιλίας κινεῖσθαι τὰ στοιχεῖα, ὥσπερ
οὐκ ἐφιστάνων οἷς λέγει, ποτὲ μὲν κατὰ τύχην ποτὲ δὲ κατὰ φύσιν αὐτὰ
φέρεσθαι φησιν. ὕστε ἐκ τῶν νῦν παρατεθέντων αὐτοῦ ῥημάτων δίδωσιν 10
15 αὐτοῖς καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν κίνησιν. οὐδὲν ἄρα διωρισμένον καὶ σαφὲς ἡ
περὶ κινήσεως ἀπλῶς ἡ περὶ τῆς τῶν στοιχείων κινήσεως εἰρηκεν ὁ Ἐμ-
πεδοκλῆς.

p. 334a5 "Αμα δὲ καὶ τὸν κόσμον δμοίως ἔχειν φησὶν ἐπί τε τοῦ
νείκους νῦν καὶ πρότερον ἐπὶ τῆς φιλίας.

20 "Άλλο πᾶλιν ἄτοπον ταῖς Ἐμπεδοκλέους ὑποθέσεσιν ἐπιφέρει. δμοίως 15
γὰρ ἔχειν τὸν κόσμον καὶ κινεῖσθαι ἔλεγεν ἐπί τε τοῦ νείκους νῦν καὶ
πρότερον ἐπὶ τῆς φιλίας. εἰ οὖν ἡ μὲν φιλία καὶ τὸ νεῖκος ἔτέρας
κινήσεις καὶ ἐναντίας, ἡ μὲν διακρίνουσα τὸν σφαιρὸν ἡ δὲ συγκρί-
νουσα τὰ στοιχεῖα, ὁ δὲ κόσμος ὠσαύτως ἔχει νῦν τε καὶ πρότερον, ἔτέραν
25 ἄρα κινεῖται ⟨κίνησιν⟩ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀΐδιον, οὔτε τοῦ νείκους αὐτὸν κινοῦ-
τος οὔτε τῆς φιλίας. ἔσται οὖν τι παρὰ ταῦτα τῆς κινήσεως τοῦ κόσμου
αἴτιον. τοῦτο οὖν ἔσται ἀρχὴ ὡς ἀΐδιον, καὶ οὔτε τὸ νεῖκος οὔτε ἡ φιλία· 20
ποτὲ γὰρ κινεῖ τούτων ἐκάτερον.

1.3 lemm. om. pergit ἀλλ' εἰ καὶ αὐτός α 3 ἔαυτῶν R: αὐτῶν GTa 4 ἀπὸ om.
add. T² 5 ἡ μὲν ⟨γῆ⟩ F 6 τὴν] τῶν compend. R αὐτῶν R 7 ἴδαις R
ὑπέστησεν R 8. 12 lemma om. pergit λέγων δέ φησιν ὑπὸ t 8 ὅτε μὲν libri
ώς ἀπὸ Z 9 θεων (sine accentu) R πολλάκις libri ἄλλος RZ 10 φέ-
ρεσθαι ἄνω Z 13 λέγοι GTa 15 ἐξ αὐτῶν libri 15 διωρισμένον (i:
διωρισάμενος (om. καὶ) a 21 γὰρ om. R ἔχοντα a καὶ (post κόσμον) om.
GTa 22 ἥ] εἰ a 23 τὸ μὲν διακρίνον τὸν σφαιρὸν coni. a 25 κίνησιν
addidit a αὐτοῦ scripsi: ἔαυτοῦ R: αὐτοῦ cett. 26. 27 τοῦ κόσμου—ώς om. GTa
28 κινεῖται Z

Ζητεῖ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, πῶς ὅμοίως ἔχειν τὸν κόσμον λέγει νῦν τε διηγεῖται πρότερον ἡ ἄλλον καὶ ἄλλον. Εἴπεις δέ, φησίν, ὁ αὐτὸς εἶναι κόσμος οὐπέ τοῦ αὐτοῦ λέγεται. εἰ γάρ τις λέγοι, φησίν, εἶναι κόσμον καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ νείκους γινομένην διάκρισιν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς φιλίας σύγκρισιν, πῶς ἀντίστοιτο; εἴ τις λέγοι, φησίν, τὸ φυσικὸν σῶμα, συγκριθήσεται μὲν τοῦτο καὶ διακριθήσεται ὑποκείμενον ὑπάρχον καὶ τοῖς στοιχείοις καὶ τῷ σφαιρώφ, ἔσται δέ που καὶ οἰκείαν κινούμενον κίνησιν ὡς φυσικὸν σῶμα. ἡ ὅμοίως, φησίν, κόσμος κατ' αὐτὸν ἔστι καὶ κινεῖται ἐπὶ τε τοῦ νείκους νῦν καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας πρότερον, ἐν δὲ τοῖς μεταξὺ διαλείμμασι τῶν οὐπέ ἔκεινων γινομένων κινήσεων, πρότερόν τε ὅτε ἐκ τοῦ νείκους ἐπεκράτησεν ἡ φιλία καὶ νῦν ὅτε ἐκ τῆς φιλίας τὸ νεῖκος, κόσμος ἔστιν ἄλλην τινὰ κινούμενος κίνησιν καὶ οὐχ ἂς ἡ φιλία καὶ τὸ νεῖκος κινοῦσιν.

p. 334^a9 "Ἄτοπον δὲ καὶ εἰ ἡ ψυχὴ ἐκ τῶν στοιχείων ἡ ἐν τι 30
15 αὐτῶν.

Πάντα ἐκ τῶν τεσσάρων γεννῶν ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὴν ψυχὴν ἐκ τούτων ἐπέννυε.

γαίῃ μὲν γάρ, φησί, γαῖαν ὀπώπαμεν, ὅδατι δ' ὅδωρ,
αιθέρι δ' αἰθέρα δῖνον· ἀτάρ πυρὶ πῦρ ἀλόηλον,
20 στοργῇ δὲ στοργήν, νεῖκος δέ τε νεῖκει λυγρῷ.
εἰ οὖν ἐκ τῶν στοιχείων ἡ ψυχὴ, τὰ αὐτὰ ἔχει πάθη ἔχει καὶ τὰ στοιχεῖα· οὐδὲν δὲ σωματικὸν ἔχει πάθος ἡ ψυχὴ, οἷον ὑπομένει γῆ καὶ ὅδωρ καὶ πῦρ καὶ ἀήρ. τὸ γάρ μουσικὸν καὶ ἄμουσον, ἡ μνήμη καὶ ἡ λίγη, αἱ τέχναι τε καὶ ἐπιστῆμαι οὐδὲν τῶν στοιχείων συμβαίνουσιν· οὐ 25 γάρ ἔστι σωματικά πάθη ταῦτα οὐδὲ αἰσθητά. ἀλλ' οὐδὲ τὰ τῶν στοιχείων τῇ ψυχῇ, μάνωσις πύκνωσις θερμότης ψύξις κουφότης βαρύτης ἡ τι τῶν 40 περὶ τὰ σώματα θεωρουμένων. καὶ ἄλλως εἰ τὰ στοιχεῖα μὲν ἀμετάβλητα κατ' Ἐμπεδοκλέα, μεταβάλλει δὲ ἡ ψυχὴ κατὰ γνῶσιν καὶ ἄγνοιαν ἀρετήν τε καὶ κακίαν, οὐκ ἀντίστοιτο; οὐδὲ τῶν στοιχείων. ὑπερτίθεται δὲ τοὺς τοιούτους λόγους εἰς τὴν Περὶ ψυχῆς πραγματείαν εἰκότως.

p. 334^a15 Ήερὶ δὲ τῶν στοιχείων ἐξ ὧν τὰ σώματα συνέστηκεν.

Συμπληρώσας τοὺς πρὸς Ἐμπεδοκλέα λόγους, καὶ ἀπασιν ἐπεξελθόντες 46 τοῖς τιμήμασι τῆς προσκτεθείσης διαιρέσεως, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐλέγχας

2 πρότερον. πρότερον τὸν αὐτὸν ἡ α: fort. (εἰ τὸν αὐτὸν ἡ τὸν αὐτὸν εἶναι κόσμον α 3 φησίν εἶναι κόσμον λέγει σίε Z: λέγει τὸν κόσμον εἶναι φησί α 4 γινομένου Z 5 τοῦ) τὸ τοῦ R, qui mox φησί λέγοι 9 καὶ ταυτὸν ἔστι α 10 διαλείμματο Z 12 ἀς] ὡς Z 18 Emped. v. 333, 35 st. 321, 23 K. 19 διαν α 20 στοργήν α: τέργην GRTZ 21 οὐδὲν δὲ GT 25 οὐδὲ αἰσθητὰ ταῦτα tr. Z 27 εἰ] εἰς GT 28 κατὰ τὸν ἐμπεδοκλέα Z 33 στήγμασι GT¹: στήγμασι T² προσκτεθείσης] παρόντης α; cf. p. 237, 20 sqq.

μόνον δὲ καταλιπών τὸ φάσκον τμῆμα τὰ τέσσαρα ἀρχὰς εἶναι ὡς μετα- 59^v
βλητικά, πάλιν ἐπανιὼν εἰς τὴν περὶ αὐτῶν διδασκαλίαν φησίν οἵτις
μεταβλητικὰ αὐτὰ ὑποτίθενται, ἀκολούθως καὶ κοινὴν ὅλην αὐτοῖς ὑπο-
κείσθαι φασιν, καὶ ἔμπαλιν οἵτις κοινὴν ὅλην ὑπέθεντο, καὶ μεταβάλλειν 50
αὐτὰ εἰς ἄλληλα ἔφασαν· ἀκολουθεῖ γάρ ἀλλήλοις τῷ λέγειν κοινὸν ὑπο-
κείμενον τὸ καὶ μεταβλητικὰ αὐτὰ φάσκειν, καὶ τῷ μεταβλητικὰ αὐτὰ
λέγοντι τὸ κοινὴν ὅλην ὑποτίθεσθαι. οἵτις δὲ ἀμετάβλητα αὐτὰ ὑποτίθε-
μενοί φασιν ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι τᾶλλα, ὥσπερ ἐκ λίθων καὶ ἕλων τοιῶσδε
συντεθέντων τὴν οἰκίαν, ἀτόποις περιπότουσι, μὴ δυνάμενοι εἰπεῖν πόθεν
10 τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος ἢ τὸ τοῦ δστοῦ ἀποτετέλεσται ἢ τῶν ἄλλων ἔκαστου.
ἔχει δὲ τοῦτο, φησίν, ἀπορίαν καὶ πρὸς τοὺς μεταβλητικὰ | εἶναι αὐτὰ 60^r
φάσκοντας. εἰπὼν δὲ τοῦτο, πρῶτον ἐκτίθεται πῶς οἱ ἀμετάβλητα τὰ
στοιχεῖα ὑποτίθεμενοι οὐ δύνανται σιγῆσιν τὴν τῶν συνθέτων γένεσιν. εἰ
γάρ τὰ στοιχεῖα, φησίν, ἀμετάβλητα μείναντα καὶ μόνον ἀλλήλοις παρατε-
15 θέντα κατὰ τήνδε τὴν σύνθεσιν ἐποίησε τὴν σάρκα, ὥσπερ λίθοι καὶ πλίν-
θοι καὶ ἔνδια τὴν οἰκίαν, οὐκ ἔσται ἐξ ὄτουσοῦν μέρους τῆς σαρκὸς πῦρ καὶ
ὅδωρ γενέσθαι καὶ τᾶλλα, ὥσπερ οὐδὲ γάρ ἐκ τῶν λίθων ἐκχριθεῖν ἀν πλίνθοι καὶ
ἔνδια. ὡσαύτως δὲ καὶ κατ' ἐκείνους οὐκ ἔσται ἐκχρισις πάντων ἐκ τῆς
20 σαρκός. νῦν δὲ τοῦτο ἐναργῶς, φησίν, ὁρῶμεν, οἵτις ἐξ ὄτουσοῦν <μέρους>
τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ δστοῦ ἐκκρίνεται ὅδωρ καὶ γῆ καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον.
δύνατὸν γάρ τὸ αὐτὸν σαρκίον καύσαντα ἐκπυρῶσαι ἢ ἐξαερῶσαι, καὶ σή-
φαντα γῆν ποιῆσαι, καὶ διαλῦσαι δὲ δύνατὸν εἰς ὅδωρ ὑπὸ τῆς ὑγρᾶς
οὐσίας ἐπικρατούμενον. ὥστε ψευδῆς καὶ μαχομένη τοῖς φαινομένοις 10
25 αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις. ἵσως δὲ πρὸς ταῦτα φαίεν ἀν ἐκεῖνοι, οἵτις ἐκ πάσης
μὲν σαρκός φαμεν πάντα τὰ στοιχεῖα ἐκκρίνεσθαι, διότι σάρκα φαμὲν τὴν
σύνθεσιν τῶν πάντων, οὐ μὴν συγχωροῦμεν τὸ ἐξ ὄτουσοῦν μέρους τῆς
σαρκὸς πάντα ἐκκρίνεσθαι. εἰ γάρ καὶ κατὸ τὸ φαινόμενον δοκεῖ ἐξ ὄτουσοῦν
μέρους αὐτῆς ἐκκρίνεσθαι πάντα, οὐκ ἔστιν ἀληθές. ἔστι γάρ τι ἐν αὐτῇ δ
30 μόνον ἔστι πῦρ καὶ διότι δύνατον ἐστὶν ὅδωρ, δοκεῖ δὲ τῇ αἰσθήσει ἐξ ὄτουσοῦν πάνταⁱ
γίνεσθαι, διότι κατὰ λεπτὸν ἔκαστον τῶν τὴν σύνθεσιν ποιούντων δι' δλῆς
παρέσπαρται τῆς σαρκός, ὡς μὴ εἶναι λαβεῖν τῇ αἰσθήσει ἀποκεκριμένα αὐτὰ 15
ἐξ ἀλλήλων, ὡς ἐπὶ τῶν ἔνηρίων ἔχει τῶν ἐκ πολλῶν συμπεφορημένων,
τοῦ τετραεδροῦ τυχόν ἢ ἐξαείδου. οὕτω μὲν οὖν ἵσως ἐκεῖνοι ὑπεραπολο-
35 γούμενοι εἴποιεν. εἰ δέ τις λέγοι πρὸς αὐτοὺς οἵτις ἀναιροῦσι τὴν τῶν

1 τὰ τέσσαρα α: τὰς δ' GRT: τὰς τέσσαρας Z 1. 11 μεταβλητικά ubique scripsi pro librorum μεταβλητά 2 οἵτις om. Z 5 τῷ] τὸ GRT 9 τεθέντων T¹ 10 ἄλλου Z
ζηταῖστον R 11 αὐτὰ εἶναι Z 16 ἐξ ὄτου νῦν R μέρος RZ 17 ἐξοτονῦν R,
qui in proximis (v. 20) ἐξοτονῦν et (v. 27 sqq.) ἐξοτονῦν 20 φησίν ἐναργῶς Z
μέρους addidit a 25 φαῖον a 26 πάντα—φαμὲν om. GTa 28 καὶ superscr.
R: om. a 29 τι om. (G)a 31 τὴν om. add. T² 32 ἀποκεκριμένα Z
33 τῶν alterum om. GT συμπεφορημένων R 34 τετραεδρούς R 35 ἐξαίδου, si
recte enot., GT: ἐξ αἴδου R; cf. p. 192,29 ἐκεῖνοι ἵσως GTa

όμοιοι μερῶν φύσιν μὴ λέγοντες πᾶν διοῦν μέρος τῆς σαρκὸς σάρκα εἶναι 60^ο (τοῦτο γάρ οὐκιμερές, οὐ τὰ μέρη τῷ ὅλῳ οὐκιμεία καὶ ἀλλήλοις), φήσουσι πρὸς αὐτὸν ὅτι καθόλου μὲν τὴν τῶν οὐκιμερῶν φύσιν οὐκ ἀναιροῦμεν (τὰ γὰρ τέσσαρα στοιχεῖα οὐκιμερῆ φαμεν εἶναι), τὴν δὲ σάρκα καὶ τὸ 20 διοῦν οὐ τιμέμεθα οὐκιμερῆ ὑπάρχειν.

Οὗτως μὲν οὖν δεῖξινσιν ἀδύνατον εἶναι ἐξ ἀμεταβλήτων ὄντων τῶν στοιχείων ποιεῖν σάρκα καὶ διοῦν καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον. φησὶ δὲ ἄπορον εἶναι τὸν λόγον καὶ τοῖς μεταβάλλειν αὐτὰ λέγουσιν εἰς ἄλληλα, πῶς ποτε ἀμα τὸ εἰδός τῆς σαρκὸς ἢ τοῦ διοῦν ἢ τῶν ἄλλων τινὸς οὐκιμερῶν. εἰ γάρ φασι μὴ σφίζεσθαι αὐτὰ ἐν τῇ μέσῃ, ἡτοι ἐνὸς φυλαρέντος τῶν ἐναντίων, οἷον τοῦ πυρός, ἔσται τὸ πᾶν ὅλωρ, ἢ ἀμφοτέρων φυλαρέντων η ὅλη ὑπολειφθήσεται, ἐπειδὴ καὶ φασιν αὐτὸν τοῦτο τὸ σύνθετον μεταξὺ εἶναι τῶν ἀπλῶν, καὶ δυνάμει μὲν πάντα ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέν, ταῦτα δὲ πάντα τῇ ὅλῃ ὀρμόζει ὑγραζεσθαι· καὶ γάρ μεταξὺ αὐτῆς καλεῖται, καὶ 15 δυνάμει μὲν πάντα ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέν.

Τέλησι δὲ τὴν λύσιν τῆς φερομένης πρὸς τὴν οἰκείαν δόξαν ἀπορίας. οἰκεία δὲ Ἀριστοτέλους δόξα τὸ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα, ἐπιλύεται δὲ φάσκων ἀπερ καν τῷ περὶ μέσως λόγῳ εἰρηται πρότερον. ἐν γάρ τῷ συνθέτῳ εἰ καὶ φαμεν τὸ εἰλικρινὲς τοῦ πυρὸς εἰδός ἐφθάρθαι, 20 ἀλλ’ οὐ τὸ θερμὸν παντελῶς λέγομεν ἐφθάρθαι· ἔτι γάρ θερμὸν εἶναι τὸ σύνθετον, εἰ καὶ μὴ εἰλικρινὲς πῦρ εἴη. οὐ γάρ πᾶν θερμὸν πῦρ ἔστιν, ἀλλ’ ἔστι τὸ μὲν εἰλικρινὲς πῦρ ἄκρως θερμόν, τὸ δὲ σύνθετον οὐκ ἄκρως, ἀλλ’ ὡς πρὸς μὲν τὸ ἄκρως θερμόν, ψυχρόν, ὡς δὲ πρὸς τὸ ἄκρως ψυχρόν, θερμόν. οὕτως δὲ καπὶ τοῦ ψυχροῦ ἐρεῖς, ὅτι τὸ μὲν ἄκρως ψυχρὸν 25 ἐφθαρται, καὶ οὐκέτι ἔστιν ὅλωρ καθαρὸν ἐν τῷ συνθέτῳ πλήν δυνάμει, οὐ μέντοι παντελῶς ἐφθαρται· εἶναι γάρ ἔτι ψυχρὸν ὡς πρὸς τὸ ἄκρως 30 θερμόν. ὥστε λέγοντες τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ἐφθάρθαι τὰς ἀκρότητας, γίνεσθαι δὲ τὸ σύνθετον πρὸς μὲν τὸ ἄκρως θερμὸν ψυχρὸν οὐπάρχον, πρὸς δὲ τὸ ἄκρως ψυχρὸν θερμόν, οὔτε σφίζεσθαι ἔτι φαμὲν τὰ ἄκρα ἐντελε- 35 χείᾳ οὔτε τὴν ὅλην εἰσάρχουν. δὲ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ ὑγροῦ καὶ ἔηροῦ. ἐνεργείᾳ μὲν γάρ φαμεν αὐτὴν ἔηρον καὶ ὑγρὸν εἶναι. οὐκ ἄκρως, ἀλλ’ ὡς πρὸς τι, ἔηρὸν μὲν ὡς πρὸς τὸ ἄκρως ὑγρόν, ὑγρὸν δὲ ὡς πρὸς τὸ ἄκρως ἔηρόν. πάλιν τε δυνάμει αὐτὸν φαμεν ἔηρὸν εἶναι καὶ ὑγρόν, καὶ οὐκ ἐντελε- 40 λεγείᾳ τὸ ἄκρως ἔηρὸν καὶ ὑγρόν, διότι τὸ μὲν ἄκρως ἔηρὸν καὶ ὑγρὸν 35 ἐν τοῖς στοιχείοις θεωρεῖται, ταῦτα δὲ ἐφθαρται καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ συ-

1 ὁροίων Z	2 post γάρ addit εἶναι R	3 οὗτος μέντοι δεῖξυ-
στιν α	9 ἔμα] num ἔσται?	σαρκὸς γίνεται ἢ α
τῶν GRT	11 καὶ ἔσται α	12 ὑποληφθήσεται GR'TI
τὸ R: om. cett.	τὸ μεταξὺ α	17 δὲ om. GT
περιμόν,	17 δὲ om. GT	Ἀριστοτέλους om. GTa
τὸ δὲ a	23 μὲν τὸ ἄκρον θερμὸν α	22 ἄκρως
27 τοῦ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ α	31 γάρ om. GTa	24 οὕτω Gza
om. R	33 φαμεν εἶναι ἔηρὸν Z	26 διότι om. GTa
		32 μὲν
	34 διότι — ὑγρὸν Z: om. GRTa	

Θέτω πλὴν δυνάμει· δυνάμει γάρ ἐν τῷ συνθέτῳ ἔστι τὰ ἀπλᾶ καὶ οὐδὲ 60^η ἐντελεχείᾳ. ἀλλ᾽ οὐ κατὰ τὸ πρῶτον δυνάμει, καθ᾽ δὲ καὶ τὴν ὅλην φαμὲν δυνάμει ἑκάτερον εἶναι τῶν ἐναντίων· ἡ μὲν γάρ ὅλη παντελῶς ἔστερηται καὶ οὐδὲν ἔχει τοῦ πυρός εἰδούς ἡ τοῦ ὄντος, ἢ λέγεται δυνάμει εἶναι, 5 τὸ δὲ σύνθετον εἴ καὶ μὴ εἰλικρινῶς, ὅμως ἔχει τὸ τοῦ πυρὸς εἰδος κεκολα- 45 σμένον. ἀλλ᾽ ἄρα μὴ κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμενον τοῦ δυνάμει, καθ᾽ δὲ σημαινόμενον λέγεται δυνάμει οἰκοδόμος ὁ ἔχων τὴν ἐπιστήμην τὴν οἰκοδομικὴν καὶ τὴν ἔξιν, μὴ προχειρίζομενος δὲ ταύτην διά τι ἐμπόδιον, ἡ 10 καθεύδων ἡ ὅλης μὴ εὐπορῶν; ἀλλ᾽ οὐδὲ κατὰ τοῦτο φαίνεται λέγεσθαι. οὐ γάρ ἔχουμεν εἰπεῖν διτι τὸ σύνθετον ἔχει μὲν ἔξιν καὶ δύναμιν τοῦ εἰλικρινοῦ πυρός, οὐ προχειρίζεται δὲ ταύτην· οὐ γάρ ἔχει δύναμιν πυρός. εἴ γάρ εἶχε, καὶ ἐνήργει κατ᾽ αὐτὴν ὅλης παρούσης· νῦν δὲ οὐχ ὅρᾶται 15 ἐνεργοῦν. ἔστιν οὖν καὶ ἔτερόν τι τοῦ δυνάμει σημαινόμενον παρὰ τὰ 50 συνήθη ταῦτα, οὐ φαίνεται καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῆς Φυσικῆς μεμνημένος. διτι γάρ ἔστι καὶ ἔτερον τοῦ δυνάμει σημαινόμενον δῆλον ἐντεῦθεν· τὸ μὲν γάρ κατὰ τὴν ἐπιτρεπτότητα καὶ τὸ κατὰ τὴν ἔξιν ἄκρα 20 ἔστι, τὸ δὲ μεταξὺ τούτων ἀπαν, οἷον ἡ ἐν τῇ γενέσει τῆς οἰκίας μεταβολή, ἔτερον. οὐδὲ γάρ οὕτως ἔστιν ἡ οἰκοδομουμένη οἰκία δυνάμει ὡς 25 οἱ λίθοι εἰσὶ καὶ τὰ ἔντα δυνάμει οἰκία, οὐδὲ ὡς τὸ σπέρμα δυνάμει ἀνθρωπος οὗτω καὶ τὸ γινόμενον ἔμβρυον, οὐδὲ ὡς | ὁ ἀρτιγενῆς παῖς 60^η δυνάμει ἔστι γραμματικὸς οὗτως καὶ ὁ καιρὸν τῆς μαθήσεως ἔχων, ἀλλ᾽ οὐδὲ οὗτος ὡς ⟨ό⟩ ἥδη λοιπὸν διδασκόμενος. καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ τὸ πλάτος πολύ· τὸ μὲν γάρ ἐγγύτερον τοῦ εἰδούς, τὸ δὲ πορρώτερον.

Τοῦτο μὲν οὖν προφανές, ἔκεινο δὲ πάλιν ίστεον διπερ ἐπιστάσεώς 25 ἔστιν ἀξιον. ἵσως γάρ τις ἐρεῖ διτι εἰ λέγομεν τὸ εἰλικρινὲς θερμὸν ὡς μὲν θερμὸν μὴ ἐφθάρθαι ὡς δὲ εἰλικρινὲς θερμὸν ἐφθάρθαι, οὐκέτι δυνάμει καὶ τὸ πῦρ λέγειν ὡς μὲν εἰλικρινὲς πῦρ ἐφθάρθαι ὡς δὲ πῦρ ἀπλῶς μὴ ἐφθάρθαι. εἰ γάρ τὸ πῦρ ἡ πῦρ ἔστι κατὰ τὸ ἄκρον καὶ εἰλικρινὲς 30 θερμὸν θεωρεῖται (οὐ γάρ ἔστι τὸ πῦρ ἡ πῦρ πρὸς ἄλλο μὲν θερμὸν πρὸς ἄλλο δὲ ψυχρόν, ἀλλ᾽ ἄκρως θερμόν), εἰ τοινυν λέγεις τὸ ἄκρον θερμὸν ὡς ἄκρον θερμὸν ἐφθάρθαι, ἔστι δὲ τὸ πῦρ ἡ πῦρ ἄκρον θερμόν, δῆλον διτι τὸ πῦρ ἡ πῦρ ἔστιν ἐφθάρται ἐν τῷ συνθέτῳ· καὶ ἔσται ἀληθείας τὸ λέγειν τὸ μὲν πῦρ ἡ πῦρ ἔστι καθάπτας ἐφθάρθαι, τὸ δὲ θερμὸν 35 ὡς μὲν θερμὸν ἀπλῶς μὴ ἐφθάρθαι, γῆ δὲ ἄκρον θερμὸν ἐφθάρται. καὶ

1 τὰ ἀπλᾶ οι. α 2 κατὰ τὸ πρῶτον] κατὰ τρόπον GT: κατ᾽ ἔκεινον τὸν τρόπον εἰποκαθ᾽ διν α 7 ἄρα libri 8 ὁ οἰκοδόμος δια 9 ἐμποδῶν Z
10 οὐδὲ α: οὕτε cett. 13 ἡγήργει ἀν α, ετ sane ἀν librarii omiserint 15 οὗ]
οὐ (G)a δια om. Za ἑβδόμῳ] τρίτῳ α; respici videtur Phys. II 3 p. 245^b9sqq.

16 σημαινομένου GRT δῆλοι T 22 οὕτω α 23 οὕτος] οὕτ (sed ε ex corr.) R
6 addidit a 25 ἐπιτάσεώς GRT¹ 27 μὴ ἐφθάρθαι (post εἰδ. θερμόν) Z
31. 32 λέγεις τὸ ἄκρως θερμὸν Za 32 διεφθάρθαι Z 33 ἔσται] ἔστιν GTa 34 τὸ
(autē μὲν) οι. T δὲ οι. T

τοῦτο εὐλόγως. οὐ γάρ ταῦτὸν θερμὸν εἰπεῖν καὶ πῦρ· οὐ γάρ εἴ τι θερμόν, 60^η τοῦτο πῦρ ἔστιν, ἀλλ᾽ εἴ τι ἄκρως θερμόν, τοῦτό ἔστι πῦρ, καὶ εἴ τι πῦρ ἔστι, τοῦτο ἄκρως ἔστι θερμόν. εἰ δὲ καθάπαξ τὸ πῦρ η̄ πῦρ ἔφθαρται, δῆλον ὅτι τὸ σύνθετον δυνάμει ἔσται πῦρ κατὰ τὸ πρῶτον σημαινό-¹⁵ δ μενον τοῦ δυνάμει, καθ' δ καὶ τὴν ὅλην φαμὲν δυνάμει εἶναι πῦρ· οὐδὲν γάρ τοῦ πυρὸς καθ' δ πῦρ ἔστιν ἔχει τὸ σύνθετον. ἐπὶ μέντοι τοῦ θερμοῦ σφίζεται ἀληθῆ τὰ προειρημένα. ἐπειδὴ γάρ ὡς μὲν ἄκρον θερμὸν ἔφθαρται ²⁰ ὡς δὲ ἀπλῶς θερμὸν οὐκ ἔφθαρται, εὔλογον μὴ κατὰ τὸ πρῶτον σημαινό- μενον τοῦ δυνάμει λέγεσθαι τὸ σύνθετον δυνάμει εἶναι ἄκρως θερμόν, ἀλλὰ ²⁵ 10 λεγθῆσται κατὰ τὰ ἀνιστέρω διωρισμένα.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω πέρα τῆς προκειμένης θεωρίας μηκυνθέντα, ἐπανιτέον δὲ ἐπὶ τὸ ἔξ ἀρχῆς. δεῖξας γάρ ὅτι οὐκ ἀναγκά-²⁰ ζεται τὴν ὅλην εἰσαγαγεῖν ἐκ τοῦ λέγειν μηδέτερον τῶν ἄκρων σφίζεσθαι ²⁵ ἐν τῷ συνθέτῳ, διότι, φησί, τὰ ἄκρα τὰς ὑπεροχὰς ἀπολέσαντα ἐν τῇ μᾶξι μέσον τι ἀμφοῖν τῶν ἄκρων ἀποτελοῦσιν, ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι ‘εἰ ἀεὶ ἐν τῇ μᾶξι μέσον τι τῶν ἄκρων ἀποτελεῖται, πόθεν ἡ τοσαύτη δια-³⁰ φορὰ τῶν συνθέτων, σαρκὸς καὶ ὀστοῦ καὶ μυελοῦ καὶ τῶν ἄλλων;’, αὐτῷ τούτῳ ἐφιστάνει καὶ τοῦ εἶναι διαφορὰς ἐν τοῖς συνθέτοις τὴν αἰτίαν ἀπο-³⁵ δίωσιν ἐκ τῆς διαφόρου μάξιμου. εἰ γάρ καὶ ἔκαστον τῶν συνθέτων πάν-⁴⁰ των μετέχει, ἀλλ’ οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἀλλὰ τὰ μὲν μᾶλλον θερμοῦ ⁴⁵ μετέχει τὰ δὲ μᾶλλον ψυχροῦ. κακεῖθεν καὶ τὰ σύνθετα, εἰ καὶ πάντα δυνάμει ἔστι τὰ ἄκρα, ἀλλὰ τὸ μὲν μᾶλλον ἔστι δυνάμει θερμὸν τὸ δὲ ⁵⁰ η̄ττον¹ μᾶλλον γάρ δυνάμει θερμὸν διπερ ῥάδιον μεταβάλλει, η̄ττον δὲ διπερ βραδύτερον, ῥάδον δὲ εἰς πῦρ μεταβάλλει τὸ μᾶλλον πυρὸς μετέχον, βραδύ-⁵⁵ τερον δὲ τὸ ἐλάττονος μετέχον πυρός. εἰδέναι γάρ χρὴ ὅτι εἰ καὶ λέγουμεν μὴ ἔξισαζόντων μὲν τῶν στοιχείων τὴν εἰς ἄλληλα αὐτῶν γίνεσθαι μετα-⁶⁰ βιλήν, κρατουμένων τῶν ἀσθενεστέρων κατὰ τὰς δυνάμεις καὶ μεταβαλ-⁶⁵ λόντων εἰς τὴν τῶν ἴσχυροτέρων φύσιν ὡς πάντα πῦρ γενέσθαι η̄ ὅδωρ, ⁷⁰ ἔξισαζόντων δὲ τὰ σύνθετα ἀποτελεῖσθαι, οὐ τὴν ἀκριβῆ ἴστητα λαμβά-⁷⁵ νον νομεν. ὕστατως δὲ οὐδὲ διπερ ἐν τῷ συνθέτῳ φαμὲν τὰ ἄκρα μέσον τι ἀποτελεῖν, τὸ ἀτοπὸν λαμβάνομεν καὶ ἀδιαιρετον, οἷόν ἔστι τὸ ἀκριβές μέσον, ἀλλὰ τὸ εἰς πολλὰ διαιρούμενον καὶ πολλὰς ἔχον διαφορὰς παρὰ τὸ μᾶλλον καὶ η̄ττον.

3. 4 ἔφθάρθαι α 4 ἔσται om. GTa 5 καὶ om. GTa 11 μὲν οὖν Z 13 εἰσά-
γειν α μὴ δεύτερον GT 15 εἴποι Z 20 τὰ] τὸ α 22 δυνάμει (priore loco)
RZ: δύναται GT: δύνατά α 22. 23 τὸ δὲ η̄ττον—θερμὸν Z: om. GTa: τὸ δὲ η̄ττον
(omissis μᾶλλον γάρ—η̄ττον δ) R 23 ῥάδίως α: immo ῥάδον 25 γάρ RZ: om.
GT: δὲ α 28 γίνεσθαι Ta

p. 334a 16 "Οσοις μὲν δοκεῖ εἶναι τὸ κοινὸν ἡ μεταβάλλειν εἰς 60^ν ἄλληλα, ἀνάγκη εἰ θάτερον τούτων, καὶ θάτερον συμβαίνειν.

Εἴτε γὰρ ὅλην τις ὑπόθοιτο, πάντως καὶ περὶ ταῦτην τὰ στοιχεῖα μεταβαλεῖ, ἐπεὶ μάτην τὸ κοινὸν ὑποκείμενον· εἴτε τὰ στοιχεῖα εἰς ἄλληλα 55 μεταβάλλει, ἔξει τι πάντως κοινὸν ὑποκείμενον, περὶ δὲ τὴν εἰς ἄλληλα ποιεῖται μεταβολήν. ἡ γὰρ τῶν ἐναντίων μάχη περὶ τινος ἀμφοῖν κοινοῦ γίνεται, τοῦτο κρατεῖν ἐκατέρου τῶν ἐναντίων ἐθέλοντος.

p. 334a 18 "Οσοι δὲ μὴ ποιοῦσιν ἐξ ἄλλήλων γένεσιν μηδὲ ὡς ἐξ ἑκάστου, πλὴν ὡς ἐκ τοίχου πλίνθους.

10 10 "Οσοι, φησί, μὴ λέγουσιν ἐξ ἄλλήλων γένεσιν ἔχειν τὰ στοιχεῖα, ἐξ 55 ἄλλήλων δὲ οὗτως ὡς ἐξ ἑκάστου ἔκαστον γίνεσθαι, ἀλλ᾽ ἐκκρίνεσθαι αὐτὰ ἐνυπάρχοντα ἐνεργείᾳ, ὡς ἐκ τοίχου πλίνθους, οὗτοι, φησίν, οὐ δύνανται σάρκα καὶ δστοῦν ἐξ αὐτῶν ποιεῖν, δοῦνται δὲ ἐπιφέρει ἄτοπα ἐφεξῆς.

15 p. 334a 21 "Ἐχει δὲ τὸ λεγόμενον ἀπορίαν καὶ τοῖς ἐξ ἄλλήλων
(γεννῶσιν).

Καὶ οἱ μεταβλητικὰ φάσκοντες, φησίν, εἶναι τὰ στοιχεῖα καὶ λέγοντες πῦρ καὶ ὅλωρ ἐξ ἄλλήλων γίνεσθαι διὰ τὸ κοινὸν ὑποκείμενον, ἐξ ἀμφοῖν 61r δὲ συνελθόντων δστοῦν γίνεσθαι καὶ νεῦρον καὶ τὰ λοιπά, καὶ αὐτοὶ ἀπορήσουσι πῶς ποτε χρὴ λέγειν ἐκ τῶν ἀπλῶν μεταβαλλόντων γίνεσθαι 20 σάρκα καὶ δστοῦν καὶ νεῦρον καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον. τὰ μὲν γὰρ ἀπλᾶ, φησίν, ἔστω γίνεσθαι ἐξ ἄλλήλων· πῶς δὲ ἐκ τῶν ἀπλῶν συνιόντων τὰ σύνθετα, οὐδὲ εὑμαρές ἀποδοῦνται. εἴτα τοῦτο εἰπών πρῶτον ἐκτίθεται τὰ ἐπόμενα ἄτοπα τοῖς ἀμετάβλητα αὐτὰ ὑποτιθεμένοις, καὶ οὕτω τίθησι καὶ 5 τὰς φερομένας ἐνστάσεις πρὸς τοὺς μεταβλητικὰ εἶναι φάσκοντας.

25 p. 334a 32 "Ωσπερ ἐκ κηροῦ γένοιτο ἀν ἐκ μὲν τουδὶ τοῦ μέρους σφαῖρα, πυραμὶς δὲ ἐξ ἄλλου.

Εἰπὼν τὸ ἐπόμενον ἄτοπον τοῖς φάσκουσι τὰ στοιχεῖα ἀμετάβλητα μένοντα κατά τινα σύνθεσιν ποιεῖν σάρκα καὶ δστοῦν, τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐξ ὅτουσοῦν μέρους τῆς σαρκὸς ποιεῖν πῦρ καὶ γῆν καὶ τάλλα, ἐκ

1. 3 lemm. om. pergit εἴτε οὖν φησιν ὅλη (sic, non ὅλην, etiam GT) τις α 1 τὸ κοινὸν]
cf. Ar. 2 συμβαίνειν Ar.: συμβαίνει GRTZ: an legit ἀνάγκη Philoponus?

3 ὑπόθοιτο G'R: ὑπόθειτο T² 4 μεταβάλλει α 5 ὑποκείμενον ἀν ἦν α 7 τοῦτο]
τὸ α 8 γένεσιν ἔχειν R¹ 14. 16 lemm. om. pergit καὶ οἱ μεταβλητὰ δὲ φάσκοντές α

15 γεννῶσιν addidi 16 μεταβλητὰ libri 18 νεῦρα GT 21 συνόντων R

25. 27 om. lemm. pergit εἰπών δὲ τὸ ἐπόμενον α 28 τὸ] τῷ Ζ

Comment. Arist. XIV 2. Philopon. De Gen. et Corr.

τοῦ παραδείγματος τοῦ ἐπὶ τοῦ κηροῦ σαφῆνις εἰ πῶς ποτέ φησι τὸ ἔξ 61r
ὅτουοῦν πάντα γίνεσθαι. ὥσπερ γάρ ἐπὶ τοῦ κηροῦ, εἰ καὶ λάβωμεν τόδε
μὲν τὸ μέρος σφαιραν ποιοῦν τόδε δὲ πυραμίδα, ὅμως ἐνεδέχετο καὶ τοῦ 10
τὴν πυραμίδα ποιήσαντος σφαιραν γενέσθαι, καὶ μὴ ἐγένετο, καὶ τοῦ τὴν
5 σφαιραν πυραμίδα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, φησί, τοῦδε δὴ τὸ ἔξ ὅτουοῦν
μορίου ἄμφω γενέσθαι καὶ πλὴν τῆς σαρκὸς συμβαίνει. εἰ γάρ καὶ τοῦδε μὲν
τοῦ μορίου τῆς σαρκὸς ὅδωρ γίνοιτο ἔξ ἄλλου δὲ πῦρ, ὅμως δυνατὸν ἔξ
15 ἑκατέρου μορίου τῆς σαρκὸς ὄμοίως καὶ ὅδωρ γενέσθαι καὶ πῦρ· τὸ γάρ
μεταβάλλον εἰς πῦρ ἐδύνατο καὶ εἰς ἀέρα μεταβαλεῖν, ὅπερ ἐκεῖνοι μὲν 15
10 οὐ δύνανται ὑποθέσθαι, φαίνεται δὲ οὕτως ἔχον.

p. 334b4 Εἰ γάρ ἐστιν ἡ σάρξ ἔξ ἀμφοῖν καὶ μηδέτερον ἐκείνων.

Νῦν τὴν φερομένην ἀπορίαν πρὸς τοὺς μεταβλητικὰ εἶναι λέγοντας 22
τὰ στοιχεῖα ἔκτινεται. εἰ γάρ λέγουσι τὴν σάρκα, φησίν, ἔξ ἀμφοτέρων
εἶναι, μηδετέρῳ τῶν ἔξ ὧν ἐστι τὴν αὐτὴν οὖσαν, μὴ μὴν μηδὲ σύν-
15 15 θεσιν αὐτῶν σφιζομένων καὶ ἀμεταβλήτων μενόντων, λείπεται μηδὲν εἶναι
τὸ ἔξ ἐκείνων γενόμενον πλὴν τὴν ὅλην· φιλαρέντος γάρ τοῦ ἐναντίου ἡ τὸ 25
ἐναντίον γενήσεται ἡ ὅλη. εἰ οὖν μήτε ἄμφω λέγουσι σφιζεσθαι μηδὲ τὸ
ἔτερον, ὅλη ἔσται.

p. 334b8 Ἄρα οὖν ἐπειδή ἐστι καὶ μᾶλλον καὶ ἡττον θερμὸν καὶ
20 ψυχρόν.

Νῦν λύει τὴν πρὸς τὴν οἰκείαν δόξαν ἐνεχθεῖσαν ἀπορίαν. ἔστι δὲ δ
βούλεται εἰπεῖν τοῦτο. ἐπειδή ἐστι τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν τὸ μὲν κατὰ
τὸ μᾶλλον καὶ ἡττον λεγόμενον, δὲ καὶ πρὸς ἔτερον λέγομεν θερμὸν εἶναι
καὶ ψυχρόν, τὸ δὲ ὡς ἄκρον καὶ ἀπλῶς λέγεται καὶ ἄνευ προσθήκης
25 θερμόν, μὴ παραβαλλόμενον ἑτέρῳ· ὅταν μὲν ἀπλῶς ἡ θερμὸν ἡ ψυχρὸν
ἐνεργείᾳ, δυνάμει ἐστὶ τὸ ἐναντίον, ὅταν δὲ μὴ τὸ ἀπλῶς ἡ θερμὸν ἀλλὰ 30
τὸ πρὸς τὸ ψυχρὸν θερμόν, διὰ τὸ τὰς ὑπεροχὰς τῶν ἄκρων ἐν τῇ μίζει
κολάζεσθαι), τότε, φησίν, οὕτε τὸ ἔτερον τῶν ἐναντίων ἐνεργείᾳ ἔσται,
30 ἀλλὰ δυνάμει ἀμφότερα, οὕτε ἡ ὅλη εἰσάγεται· φιλαρεισῶν γάρ τῶν ἐν
τοῖς ἄκροις ὑπεροχῶν ἀλλοὶ τι εἰδος μέσον ἐπιγίνεται. εἰ δέ τις ζητεῖ
πῶς τοῦτο τὸ μικτὸν δυνάμει ἐκάτερον τῶν ἐναντίων λέγομεν καὶ μεταξύ

2 λάβομεν T²a 4 κἄν εἰ μὴ α 6. 7 τοῦδε μὲν εἴ μορίου om. Z 9 μετα-
βαλὸν Z ἡδύνατο Z μεταβαλλεῖν GT¹ 12 μεταβλητὰ libri 14 μήτε
μὴν α: μὴ μὴν om. F μὴ δὲ GRTZ: κατὰ τὴν α 17 ἡ ἡ ὅλη GTa μηδὲ]
μήτε fort. recte Z 18 ὅλη ἔσται om. add. T² 19. 21 lemm. om. pergit ταῦτα
δὲ εἰπών, λύει τὴν α 22 ἐπεὶ Z 22. 24 κατὰ — τὸ δὲ addidi ex F: om. cett.
24 fort. λεγόμενον 25 ὅταν μέντοι α ἡ Za: ἡ cett. 26 ἡ] ἡ R
27 ὡς δὲ] εἰ δὲ R 31 ἐπιγίνεται μέσον R

(ταύτας γάρ τη̄ ဉη̄ προσήκειν τὰς προσηγορίας), ἵστω δι τι εἰ καὶ δυνάμει 61· ἔστιν ἔκατερον τῶν ἄκρων καὶ ἐναντίων, οὐχὶ δὴ ဉη̄ ἔσται ἡ κυρίως πρώτη καὶ ἀνείδεος. καὶ γάρ καὶ τὸ πῦρ λέγομεν δυνάμει ဉη̄ωρ, οὐχ ὡς 36 τοῦ πυρὸς ဉη̄ς ὅντος τῆς ἀπλῆς καὶ κυρίως λεγομένης ဉη̄ς, ὅπερ βού· 5 λονται οἱ ἀποροῦντες· εἰδοπεποίηται γάρ τὸ πῦρ. ἄλλως τε καὶ διώρισται πρότερον κατὰ ποῖον μὲν σημαινόμενον λέγεται ἡ ဉη̄ δυνάμει ἔκατερον τῶν ἐναντίων, κατὰ ποῖον δὲ τὸ σύνθετον δυνάμει ἔστι τὰ ἀπλᾶ· καὶ ἀπλῶς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐφεξῆς τοῦτο διορίζει.

p. 334^b 14 Κατὰ δὲ τὸ δυνάμει μᾶλλον εἶναι θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἢ 40
10 τούναντίον.

'Επειδὴ εἰπεν ἐκ τῆς μίξεως γίνεσθαι τι μεταξὺ τῶν ἄκρων, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ μεταξὺ οὐκ ἔστιν ἄπομον ἀλλ᾽ ἔχει διαφοράς, τοῦτο αὐτὸ ἐπισημαίνεται τὴν αἰτίαν λέγων. καθ' ὃ γάρ, φησί, λέγεται τι δυνάμει *(μᾶλλον)* εἶναι θερμὸν ἢπερ ψυχρὸν καὶ ἔχειν ὑπερέχον τὸ θερμόν, καὶ μᾶλλον 45 15 εἶναι ψυχρὸν ἢπερ θερμόν, κατὰ τοῦτον αὐτὸν τὸν λόγον τῆς ὑπεροχῆς ἥτοι διπλασίας ἔσται θερμὸν ἢ τριπλασίας· ἡ γάρ ὑπεροχὴ ἐν λόγῳ πάντως ἔσται ἢ διπλασίω ἢ ἡμιολίψ ἢ τριπλασίω ἢ τοιούτῳ τινὶ. τοῦτο δὲ εἰπὼν διὰ μέσου, ἐφεξῆς φησιν δι τι καὶ τῶν ἀπλῶν καὶ ἐναντίων μιχθέντων ἔσται τὰ σύνθετα. τᾶλλα γάρ εἰπεν ἀντὶ τοῦ τὰ σύνθετα, καὶ τὰ 20 στοιχεῖα πάλιν τὰ ἀπλᾶ, ἐξ ἐκείνων τῶν συνθέτων, δυνάμει ὄντων διπερ ἔστι τὰ ἀπλᾶ. εἰπὼν δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων προσέθηκεν ἡ τῶν 50 στοιχείων, διότι ἐναντία ἔστιν οὐκ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, οἷον τὸ πῦρ τῷ διδατι, ἀλλὰ καθ' ὃ εἰδοποιοῦνται, εἰδοποιοῦνται δὲ κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ἔηρόν, ἀ καὶ ἔστι κυρίως ἐναντία· ταῦτα δὲ οὐδὲ 25 25 ἔστιν ἀνευ ὑποκειμένου τινὸς οὕτε μίγνυται. εἰκότως οὖν ἐπήγαγε τὸ ἢ *(τῶν)* στοιχείων· ἐκ τούτων γάρ ἡ μίξις. ίσως δὲ δυνατὸν καὶ τὸ ἢ κατ' ἄλλον τρόπον τοιοῦτον συνάψαι τῷ ἔσται δὴ μιχθέντων τὰ ἄλλα ἐκ τῶν ἐναντίων. |

p. 334^b 18 Οὐχ οὗτως δὲ ὡς ἡ ဉη̄, ἀλλὰ τὸν εἰρημένον τρόπον· 61v
30 καὶ ἔστι τοῦτο μὲν μίξις, ἐκείνως δὲ ဉη̄ τὸ γινόμενον.

Εἰπὼν δι τὰ ἀπλᾶ ἐκ τῶν συνθέτων γίνεται δυνάμει ὄντων διπερ

1 γάρ οι. R 2 οὐχὶ δὴ R: οὐχ ἡ Z: οὐχ ἥδη, si recte enot., GT: οὐκ ἥδη α
6. 7 ποιὸν utrobique R 11 εἰπεν οι. Z 11. 12 ἐπειδὴ τοῦτο] ἐπειδὴ τοῦτο τοῦτο
T: τοῦτο δὲ α 12 ἄπομον GT 13 τι] τε T μᾶλλον addidi 14. 15 ἢπερ
utrobique] ἡ a 14 ὑπεροχὴν a 14. 15 καὶ μᾶλλον — ἢπερ θερμόν οι. Z
18 κάκ] ἐκ a 19 τὰ (post τοῦ) οι. R 20 distinx ante ἐξ ἐκείνων
20. 21 δυνάμει — ἀπλᾶ οι. a 20 post ὄντων iterat τῶν συνθέτων Z: verba δυνάμει
ὄντων οι. GT 25 οὕτε] fort. οὐδὲ 26 τῶν addidit a στοιχείων Ra:
στοιχεῖον GTZ ἡ οι. GT 27 δὴ RZ: δῆθεν GT: ὡς δῆθεν ἄλλα μὲν ἐκ τῶν
μιχθέντων εἰναι. ἀλλὰ (sic) δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων reflinxit a 29 οὕτω Za ἡ οι. GRT
30 ἔστι τοῦτο RZ (Ar. cod. II): ἔστιν οὕτως (οὕτω a) GTA; at cf. p. 276,28 ἡ ဉη̄ GT
18*

τὰ ἀπλᾶ, ἐπιφέρει λέγων δι τούς οὕτως ἔστι τὰ σύνθετα δυνάμει τὰ ἀπλᾶ 61^ν ὥσπερ ή ὅλη. τίς οὖν ή διαφορά; δι τούς μὲν ὅλη δυνάμει λέγεται εἶναι 5 τὰ στοιχεῖα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν μὴν ὑφεστηκυῖα, τὸ δὲ σύνθετον εἰδοπεποιη- μένον ὑπάρχον καὶ ἐνεργείᾳ ὃν ἀλλο τι παρὰ τὰ ἀπλᾶ δυνάμει λέγεται 5 εἶναι τὰ ἀπλᾶ. ὥστε καθ' ἡμᾶς μὲν καὶ τὸν ἡμέτερον λόγον ἐκ τῶν ἀπλῶν στοιχείων φιλαρεῖσης τῆς ἐν ἑκατέρῳ ὑπεροχῆς μίξις ἔστι τὸ γινό- μενον, κατὰ δὲ τοὺς ἀποροῦντας καὶ λέγοντας παντελῶς φιλέρεσθαι ἐν τῷ συνθέτῳ τὰ εἰδῆ τῶν στοιχείων ὅλη ἔστιν ἀνείδεος τὸ ἀποτελούμενον. ὥστε εἰ καὶ καθ' ἡμᾶς καὶ καθὼς η ἀπορίᾳ ἐβούλετο τὸ ἀποτελούμενον 10 10 δυνάμει ἔστι τὰ ἀπλᾶ, ἀλλ' οὐ τὸ αὐτό ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ὡς μὲν ἡμεῖς λέγομεν μίξις, ὡς δὲ ἐκεῖνοι ὅλη τὸ γινόμενον. προσφυέστερον δὲ ἵσως τὸ 'οὐγ' οὕτως τὸ σύνθετον δυνάμει ἔστι τὰ ἀπλᾶ ὡς η ὅλη' ἐξηγήσεται τις λέγων ταύτην τὴν διαφορὰν τῶν σημανιούμενων, ην καὶ ἄνω προειρήκαμεν κατὰ τὴν θεωρίαν. η δὲ διαφορὰ αὕτη ἔστιν, δι τούς μὲν ὅλη δυνάμει λέγε- 15 15 ται εἶναι τὰ ἀπλᾶ μηδὲν ἕχουσα τοῦ εἰδούς αὐτῶν, διπερ ἔστι τὸ πρῶτον σημανιόμενον τοῦ δυνάμει, τὸ δὲ σύνθετον οὐγ' οὕτως. ἔχει γάρ 15 τοῦτο τι τοῦ εἰδούς τῶν ἀπλῶν, εἰ καὶ τὸ εἰλικρινὲς αὐτῶν ἔφιμαται, διπερ οὐ δύναται εἶναι κατὰ τὸ πρῶτον σημανιόμενον τοῦ δυνάμει. καὶ γρὴ ἐκεῖνο ἐπισημαίνεσθαι ὡς, ἐάν τοῦτο λέγῃ ὁ Ἀριστοτέλης δι τούς κατὰ 20 τὸ αὐτὸν σημανιόμενον τοῦ δυνάμει η τε ὅλη δυνάμει λέγεται εἶναι τὰ ἀπλᾶ καὶ τὰ σύνθετα, ἐξ ἀνάγκης τὸ πῦρ καὶ τάλλα οὐκ οἴεται καθὸ πῦρ τελέως ἐφιμάρθαι ἐν τῷ συνθέτῳ, ἀλλὰ καθὸ εἰλικρινὲς πῦρ, τῷ δὲ πρὸς τερόν θερμῷ τὸ κεκολασμένον πῦρ ταύτον. προσφυέστερον δὲ εἰρήκαμεν ταύτην 20 τὴν νῦν εἰρημένην ἐξηγῆσιν, διότι τὸ λέγειν τὸ μὲν σύνθετον ἐνεργείᾳ 25 δυπάρχειν καὶ αὐθυπόστατον εἶναι, τὴν δὲ ὅλην μηκέτι, οὐκ ἔστι διαφορὰν ἀποδεδουκέναι τῆς κατὰ τὸ δυνάμει σημασίας, διπερ αἰνίττεται ὁ Ἀριστο- τέλης λέγων μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ σύνθετον καὶ τὴν ὅλην λέγεσθαι δυνάμει εἶναι τὰ ἀπλᾶ. τὸ δὲ τοῦτο μὲν μίξις, ἐκείνως δὲ ὅλη τὸ γινόμενον ὡσαύτως νοητέον κατὰ ἀμφοτέρας τὰς ἐξηγήσεις, ὡς προειρή- 30 καμεν.

p. 334b20 Ἐπειδὴ καὶ πάσχει τὰ ἐναντία κατὰ τὸν ἐν τοῖς πρώ- 25 τοις διορισμόν.

Τὸ μὲν προκείμενον αὐτῷ ἔστι διιδάξαι πότε μὲν ἐξ ἀλλήλων τὰ στοι- 32 γεῖα κατὰ μεταβολὴν γίνεται, πότε δὲ τὰ σύνθετα ἀποτελεῖται, δι τοις διορισμόν.

3 καθ' αὐτὴν α ἔφεστηκυῖα GT 3. 4 εἰδοπεημένον R 9 post ἀποτελούμενον
iteraverat ὥστε εἰ—ἐβούλετο R¹ 10. 11 μὲν η μίξις ἡμεῖς λέγωμεν (λέγομεν T²) GT:
μὲν ἡμεῖς λέγομεν η μίξις α 11 δὲ alt. om. R 11 ἵσως om. Z 12 οὕτω α
19 ἐπισημάνεσθαι α 20 εἴτε ὅλη GT 12 ἀπλᾶ εἶναι Z 21 καὶ τὰ
om. GT οὐγ' GT¹ 22 τῷ δὲ] καὶ τῷ π 23 fort. προσφυεστέραν
25 οὐκ ἔστι δὲ R 28 τὸν δὲ GT¹ τοῦτο] οὕτω α 29 γιγνό-
μενον α 31 Ἐπειδὲ a Arist. τάναντία RT

μὲν ὑπερέχει τὸ ἔτερον τοῦ ἔτέρου ἐπὶ πλεῖον, μεταβάλλει τὸ ἔλαττον ὑπὸ 61^v
τοῦ πλείονος κρατούμενον καὶ γίνεται τὸ πᾶν οἷον ἐκεῖνο, δταν δὲ ἵστη
τάναντία, τηνικαῦτα τὸ σύνθετον ἀποτελεῖται ἐκατέρου εἰς τὸ ἔτερον δρῶντος 35
καὶ πάσχοντος, ὡς φιλαρῆναι μὲν τὰς ὑπερβολὰς γενέσθαι δὲ μέσον τι.
5 ή μὲν διάνοια αὕτη, ή δὲ τῆς λέξεως ἐξήγησις τοιαῦτη. ἐπειδὴ, φησί,
πέφυκε πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων τάναντία, καθάπερ ἐν τῷ περὶ τοῦ ποιεῖν
καὶ πάσχειν προδιώρισται, διότι τὸ ἐναντίον δυνάμει ἐστὶν ὅπερ τὸ ἐναν-
τίον, οἷον τὸ θερμὸν δυνάμει ἐστὶν ψυχρόν, ἀνάγκη πᾶσα, δταν ἐπικρα-
τέστερον ή τὸ ἔτερον τοῦ ἔτέρου, μεταβάλλειν εἰς αὐτὸ τὸ ἀσθενέστερον. 40
10 ὅμοιως δὲ καπὶ ἔηροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ τῶν λοιπῶν.

p. 334b24 Καὶ πρῶτον γε οὗτως τὰ στοιχεῖα μεταβάλλει, ἐκ δὲ
τούτων σάρκες καὶ δστᾶ καὶ τὰ τοιαῦτα.

"Ο φησι τοῦτο ἐστιν, δτι ἐπειδὴ πέφυκε μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα,
ἥνικα τύχῃ ἔξιστέοντα δρᾶν εἰς ἄλληλα, τὴν μὲν πρώτην ὄρμὴν τῆς μετα-
15 βολῆς ἐκάτερον ὡς εἰς τὸ ἐναντίον ποιεῖται, ἄλλὰ διὰ τὸ ἔξιστέον τὰς
δυνάμεις καὶ μηδέτερον τοῦ ἔτέρου κατακρατεῖν γίνεται μεταξύ τι, τῆς
ἀκρότητος ἐκατέρου κολαζομένης". ἐπειδὴ δὲ τὸ μεταξὺ τοῦτο οὐκ ἐστιν
ἄτομόν τι ἀλλὰ ἐν πλάτει θεωρεῖται, ἔνθεν οὐκ ἐστιν ἐν τι εἶδος τοῦ με-
ταξύ, ἄλλὰ πλείονα τὰ σύνθετα, σάρκες καὶ δστᾶ καὶ τὰ τοιαῦτα. 45

20 'Ἐκ δὲ τούτων σάρκες καὶ δστᾶ (καὶ τὰ τοιαῦτα). ἐκ τούτων,
φησί, τῶν ἀπλῶν κολαζομένων ὑπ' ἄλλήλων κατὰ τὰς ἀκρότητας γίνεται
τὰ μεταξύ.

p. 334b27 Ἐνταῦθα γάρ οὐδέτερον.

'Ἐν τῇ τοιαῦτῃ, φησί, μεταβολῇ τὸ γινόμενον οὐδέτερόν ἐστι τῶν
25 ἄκρων, ἄλλα μῆγα ἔξ ἀμφοῖν.

p. 334b29 Καὶ τὰλλα [πάντα] τὰ τοιαῦτα.

Εἰπὼν δτι η θερμότης καὶ η φύξις καὶ η ἕγροτης καὶ η ὑγρότης
κατὰ μεσότητα ποιοῦσι τὰ σύνθετα, προσέμηκε τὸ καὶ τὰλλα τὰ τοι-
· αῦτα, διότι καὶ αἱ ἄλλαι δυνάμεις, οἷον γλυκύτης καὶ στρυφγότης, εἰ καὶ 50

1 ὑπερέχη GT 2 ἵσται a 5 ἐπεὶ Z 7. 8 δυνάμεις ἐστὶν ὅπερ τὸ ἐναντίον
om. R 9 τοῦ ἔτέρου] οὐ R 11. 13 lemm. om. pergit δὲ ἐπάγει, τοιοῦτον ἐστιν.
ὅτι a 11 γε om. Arist. οὗτω Z 14 δρῶντα a 15 ὡς om. GTa
18 τοῦ] τὸ a 19 καὶ τὰ τοιαῦτα om. Z 20 'Ἐκ δὲ—δστᾶ R: om. GTZa: ipse
addidi καὶ τὰ τοιαῦτα 21 οὖν φησι a 23. 27 τὸ δὲ ἐνταῦθα γάρ οὐδέτερον, ἀντὶ¹
τοῦ ἐν τῇ τοιαῦτῃ μεταβολῆ—μῆγα ἔξ ἀμφοῖν. εἰπὼν δὲ δτι η θερμότης a 26 πάντα²
deleui; ceterum cf. Ar. cod. F 27 φύξις G η (ante ὑγρότης) om. RZ
28 τὸ om. GTa καὶ ἄλλα T τὰ om. add. T³

μὴ εἰδοποιοί τυγχάνουσιν οὖσαι, ἀλλ’ οὖν καὶ αὐταις μεσότητά τινα ἀποτελοῦσιν ἐν τοῖς συνθέτοις.

p. 334b31 Πάντα δὲ τὰ μικτὰ σώματα, δσα περὶ τὸν τοῦ μέσου τόπον ἔστιν.

5 Τὸ προκείμενον αὐτῷ ἐν τούτοις δεῖξαι, ὅτι πάντα τὰ φυσικὰ σύνθετα 62^r σώματα ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων συνέστηκεν. ἐπεὶ γάρ ἐλέγχων τοὺς 63^r ἐξ ἡμεταβλήτων τῶν στοιχείων συγκείσθαι λέγοντας τὰ σώματα ἔλαβεν ὡς ἐκ παντὸς μορίου τῶν συνθέτων, οἷον σαρκός, πᾶν ἐκκρίνεται στοιχεῖον, εἰκότας αὐτὸν νῦν προτίθεται δεῖξαι, ὅτι πᾶν σύνθετον ἐκ τῶν τεσσάρων συνέστηκεν. τὸ δὲ ὅσα περὶ τὸν τοῦ μέσου τόπον εἰρηκεν οὐ πρὸς ἀντιδιαστολὴν ὡς ὅντων τινῶν μικτῶν μὴ περὶ τὸν μέσον τόπον, οἷαν ἔνιοί φασι τὴν σύνοδον τῆς ὑγρᾶς καὶ ἐηρᾶς ἀναθυματίσεως, ἃς ἐν τοῖς Μετεωρολογικοῖς λέγει συμπεπλεγμένας ἀνιέναι (αὗται δὲ οὐκ εἰσὶ 10 μικταὶ φύσει, οὐδὲ ἐν τι σύνθετον ἀποτελοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ παράδεσιν 15 ἀλλήλαις παράκεινται), ἀλλ’ ἔστι τὸ λεγόμενον ἐν Ἱερῷ τῷ ‘πάντα δὲ τὰ μικτά, δσα καὶ περὶ τὸν τοῦ μέσου τόπον ἔστιν’. ὑπάρχει γάρ τοῖς μικτοῖς τὸ περὶ τὸν τοῦ μέσου τόπον εἶναι. ταῦτα οὖν, φησίν, ἐξ ἀπάντων σύγκειται τῶν στοιχείων, καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐφεξῆς ἐπιφέρει.

p. 334b32 Γῆ μὲν γάρ ἐνυπάρχει πᾶσιν διὰ τὸ ἔκαστον εἶναι μάλιστα καὶ πλεῖστον ἐν τῷ οἰκείῳ.

Πρῶτον δείκνυσιν ὅτι γῆς πάντα μετέχει τὰ σύνθετα. ἡ δὲ κατασκευὴ τοιαύτη, εἰ ἔκαστον, φησί, περὶ τὸν οἰκείον τόπον μάλιστα πλεονάζει, 15 δῆλον ὅτι τοῖς συνθέτοις ἐν τῷ τῆς γῆς τόπῳ οὖσι (τόπος γάρ τῆς γῆς τὸ μέσον) πλεῖστον ὑπάρχει τῆς γῆς. ὅτι δὲ ἀνάγκη καὶ ὄντας αὐτὰ μετέχειν, 25 ταχὺς ἐφεξῆς δείκνυσιν ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὴν γῆν καθ’ αὐτὴν συμφένειν καὶ περιορισθῆναι μὴ δεθεῖσαν οἷον κόλλη τινὶ τῇ συμπλοκῇ τοῦ ὄντος.

p. 334b35 Μόνον δὲ εἶναι τῶν ἄλλων εὑδόριστον τὸ ὄντωρ.

Μόνον φησὶν εὑδόριστον τῶν ἄλλων εἶναι τὸ ὄντωρ, καίτοι τοῦ ἀέρος εὑδόριστοτέρου δοκοῦντος εἶναι, διὰ τὸ καὶ ὑγρότερον εἶναι. εὑδόριστον

οἱ
1 εἰδοποεῖ G οὖσα Ta 3 Ἀπαντα a Arist. 3. 4 τῶν τοῦ μέσου τόπων R
7 ὡς om. add. T² 10 τὸ] τὰ T² 13 Μετεωρολογικοῖς B 4 p. 359b28 sqq.
λέγειν T 15 παράκειται R 16 ἔστιν· ὑπάρχει] ὑπάρχει] ἔστι Z 19. 21 lemm.
om. pergit πρῶτον δὲ δείκνυσιν ὅτι τῆς γῆς a 19 γῆ S: γῆς RZ (Ar. cod. II): τῇ GT
22 εἰ] εἰς Z τόπον om. GT: post πλεονάζει inserit a 25 συμβαίνειν R:
σημαίνειν GT 27. 28 lemm. om. pergit πῶς δὲ μόνον a 27 et 28 ἄλλων]
ἀπλῶν scrib. ex Ar. 28 φησὶ τῶν ἄλλων εὑδόριστον (om. εἶναι) Z 29 εἶναι
(post δοκοῦντος) om. a 29. p. 279,1 εὑδόριστον οὖν] ἡ εὑδόριστον a

οῦν ἀκουστέον ἀντὶ τοῦ ὄριστικόν, ὡς πρὸς σύνθεσιν τῆς γῆς, ὡς ἂν 62^a
ταύτης ἐκ τῆς τοῦ ὅδατος μίζεως μόνου γινομένης εὐορίστου. καὶ δηλοῖ
ὅτι πηλὸς οὐ διὰ τὸν ἀέρα ἀλλὰ διὰ τὸ ὅδωρ εὐόριστος γινόμενος. τὸ γάρ 21
ὅδωρ ἀναπληστικῶτερον ὑπάρχον τοῦ ἀέρος προστέλλεται καὶ ἔνοῦται ταύτῃ·
οὐδὲ ὁ γάρ ἀήρ διὰ τὴν κουφότητα καὶ τὴν λεπτομερείαν διαδιδράσκει ῥάδιως
καὶ τὴν μίξιν διολισθαίνει, τὸ δὲ ὅδωρ καὶ ὡς βαρὺ καὶ ὡς παχυμερέ-
στερον τοῦ ἀέρος συμπλέκεται μᾶλλον αὐτῇ καὶ προστέλλεται.

p. 335a4 Ἀήρ δὲ καὶ πῦρ, δτι ἐναντία ἐστὶ γῆ καὶ ὅδατι.

25

Δείξας ὑπάρχειν ὅδωρ καὶ γῆν τοῖς συνθέτοις, νῦν δείκνυσιν ὅτι καὶ 37
10 πῦρ καὶ ἀέρα ἀνάγκη ἐν τούτοις εἶναι. εἰ γάρ μικτά φαμεν εἶναι τὰ σύν-
θετα, μήνυται δὲ οὐ τὰ τυχόντα τοῖς τυχοῦσιν ἀλλ᾽ ὅσα πέφυκε πάσχειν
ὑπὸ ἀλλήλων, πάσχει δὲ τάνατία, δῆλον ὅτι γῆς καὶ ὅδατος ὅντων ἀνάγκη
καὶ τάνατία τούτων εἶναι. ἔστι δὲ γῆ μὲν ἐναντίον ἀήρ ὅδατι δὲ πῦρ. 40
15 ὕστε εἰ ἔστι ἔηρὸν ἐν τῷ συνθέτῳ καὶ φυχρὸν διὰ τῆς γῆς, δεῖ καὶ ἀέρα
εἶναι ὑγρὸν ὅντα καὶ θερμόν, ἵνα τῶν ἐναντίων μίξις γένηται. ὠσαύτως
δὲ εἰ ἔστι φύξις ἡ κατὰ τὸ ὅδωρ, καὶ ὑγρότης ἔσται καὶ θερμότης ὅμοι
καὶ ἔηρότης διὰ τὸ πῦρ. εἰπὼν δὲ ὅτι τὸ πῦρ καὶ ὁ ἀήρ ἐναντία ἔστιν
20 ὅδατι καὶ γῆ, ἀναγκαῖς προστέθεικεν τὸ ὡς ἐνδέχεται οὐσίαν οὐσίᾳ
ἐναντίαν εἶναι· οὐδὲ γάρ κατὰ τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰς
εἰδοποιὶς δυνάμεις, λέγω δὲ τὸ θερμόν καὶ φυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ἔηρόν.
25 εἰδοποιὶς δυνάμεις, κατὰ τὰ στοιχεῖα ἐναντία ἔστιν ἀλλήλοις, κατὰ τὸ ὑποκείμενον
κοινωνῶντα· κοινὸν γάρ ἔστι πάντων. ἀλλ᾽ ἵσως τις ἐρεῖ ὅτι ἡ θερμότης
καὶ ἔηρότης εἰδός ἔστι τοῦ πυρός· τὸ δὲ εἰδός οὐσία ἔστιν. ὕστε δὲ κατὰ
τὸ εἰδός οὐσία ἔχει ἐναντίον. πῶς οὖν αὐτὸς ἐν ταῖς Κατηγορίαις
30 εἴπει ρηδεμίαν οὐσίαν οὐσίᾳ ἐναντίαν εἶναι; ἢ δῆλον ὅτι ἐν ταῖς Κατηγορίαις
περὶ τῶν συνθέτων οὐσιῶν ἦν αὐτῷ ὁ λόγος; ἔχεις δὲ κάνταῦθα σαφῶς ὅπως
φησὶ πῦρ ὅδατι ἐναντίον εἶναι, ὅσάνις ἀντὶ οὐσίας δηλοῖ· ἀλλὰ
κατὰ τὰς ἐν αὐτοῖς δυνάμεις.

p. 335a9 Μαρτυρεῖν δὲ ἔοικε καὶ ἡ τροφὴ ἡ ἐκάστων.

30 Νῦν καὶ ἐκ τῆς τροφῆς συλλογίζεται ὅτι τὰ μικτὰ ἐκ τῶν τεσσάρων
ἐστίν. ἐπειδὴ γάρ, φησίν, ἔκαστον ἐξ ὧν σύγκειται ἐκ τούτων καὶ τρέψε-
ται, οὐδὲν δὲ ἐξ ἀπλοῦ τίνος τρέφεται ἀλλ᾽ ἐκ τῶν συνθέτων, δῆλον ὅτι

2 ταύτης om. a 5 διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν κουφότητα Z λεπτομερίαν R
6 καὶ (post ὅδωρ) om. Z 10 τὰ μικτά Z 11 δὲ om. Z 12 γῆς δῆλον-
ὅτι Z 16 δὲ om. Z 19 εἶναι ἐναντίαν GTa 23 καὶ ἡ ἔηρότης R
ῶστε εἰ ἡ R 24 Κατηγορίαις] v. ad p. 230,4 25 εἶναι ἐναντίαν a 27 ὕστε
καὶ ὄσάνις ετ καθ' ὅλα δεῖ νοεῖν a 29. 30 lemm. om. pergit ἐπειτα καὶ ἐκ τῆς τρο-
φῆς a 29 ἡ (post τροφῇ) RTZ: om. G Arist. 30 τρυφῆς T: τριφῆς G 31 ἐξ
ῶν σύγκειται ἔκαστον R 32 δὲ om. T¹

οὐδέν τῶν λεγομένων μικτῶν ἀπλοῦν ἔστιν, ἀλλ' ἐκ τῶν τεσσάρων πάντα ^{62r} συνέστηκεν. ὅπερ δὲ δοκεῖ ἀντιπίτειν ἐπὶ τῶν φυτῶν, τῷ ὅδατι μόνῳ ταῦτα | τρέφεσθαι, τοῦτο τύμησι καὶ ἐλέγχει λέγων ὅτι μέμικται τῷ ὅδατι ^{62v} φῶ τρέφονται καὶ γῆ. ὅστε εἰ ἐξ ὧν τρέφονται ἐκ τούτων καὶ συνέστηκεν, ⁵ ἐξ γῆς ἄρα καὶ ὅδατος συνέστηκεν. εἰ δὲ ἐκ γῆς καὶ ὅδατος, ἐξ ἀνάγκης καὶ ^(ἐκ) τῶν ἐναντίων διὰ τὸν προειρημένον λόγον. μετέχουσιν ἄρα καὶ πυρὸς καὶ ἀέρος. ἀνάγκη οὖν καὶ τῇ τροφῇ αὐτῶν ταῦτα εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο οὐ τὴν τυχοῦσαν γῆν μιγνύουσιν οἱ γεωργοί, ἀλλὰ τὴν κοπρώδη, ⁵ γῆτις καὶ πυρώδους καὶ ἀερώδους μετέχει οὓσιας, γῆν φησι μίξαντας τοὺς ¹⁰ γεωργοὺς οὕτω χρήσασθαι τῇ ἀρδείᾳ.

p. 335^a14 Ἐπειδὴ ἔστιν ἡ μὲν τροφὴ τῆς ὅλης, τὸ δὲ τρεφόμενον τὸ συνειλημμένον.

Νῦν ὡς πρὸς χρῆσίν τινα καὶ ῥῆσιν ποιητικὴν αἰτίαν ζητῶν τί δήποτε πάντων τῶν στοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβαλλόντων τὸ πῦρ μόνον ¹⁵ φασὶ τινες τρέφεσθαι (οὗτος γάρ καὶ ὁ ποιητὴς εἰπεν “τοὺς ἄμμα σοὶ πάντας πῦρ ἐσθίει”), φησὶν οὖν ὅτι ἐπειδὴ ἡ μὲν τροφὴ ὅλη ἔστι τοῦ τρεφομένου, τὸ δὲ τρεφόμενον τὸ εἰδός ἔστι τὸ συνειλημμένον καὶ συμπεπλεγμένον τῇ ὅλῃ (τοῦτο γάρ ἔστι καὶ τὸ ὑπομένον), εὔλογον τὸ πῦρ ¹⁰ μόνον λέγειν τῶν ἀπλῶν τρέφεσθαι, διότι τοῦτο μᾶλλον τῶν ἀπλῶν εἰδός. ²⁰ ὅτι δὲ τὸ πῦρ εἶδος, κατασκευάζει τοῦτον τὸν τρόπον. εἰ γάρ ὅρωμεν τὸ πῦρ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸν ὅρον φερόμενον, ὅρος δέ ἔστιν δὲ πέρας τινος καὶ περιέχον, ἔκαστον δὲ κατὰ φύσιν φέρεται ἐπὶ τὸν οἰκεῖον τόπον, δῆλον ὅτι τόπος οἰκεῖος ἔστι τοῦ πυρὸς ὁ ὅρος, τουτέστι τὸ πέρας καὶ τὸ περιέχον τᾶλλα. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ εἶδος ἐκάστου ἐν τῷ ὅρῳ ἔστιν, εἶδος δὲ ²⁵ λέγει οὐ τὸ κατὰ τὸν οὐσιώδη λόγον, ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν μορφὴν (τοῦτο ¹⁵ γάρ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ θεωρεῖται), συμβαίνει, δταν ἐν τῷ ὅρῳ τὸ πῦρ ὑπάρχῃ, ἔκεινον αὐτοῦ εἶδος εἶναι· ὑπάρχει δὲ ἐν τῷ ὅρῳ τῶν ἄλλων στοιχείων καὶ τῷ πέρατι τῷ περιέχοντι αὐτά· δῆλον ἄρα ὅτι εἶδος ἔστι τῶν ἄλλων. ²⁹ εἰκότως οὖν μόνον τῶν ἄλλων λέγεται τρέφεσθαι.

2 δὲ om. a τῷ om. R 3 τοῦτο δὴ τίθησι a μέμικται] μέμικται Z
 4 ἡ γῆ a 6 ἐκ addidit a 8 μίγνυσιν GT¹ 9 μίξαντας Ra: μίξαντες GTZ
 9. 10 τοὺς γεωργοὺς R: οἱ γεωργοὶ Z: τοὺς γεωργικοὺς GTa 11. 13 lemm. om. pergit
 ἔπειτα ὡς πρὸς a 11 ἐπεὶ δὲ ἔστιν Ar. 12 τὸ om. Arist. συνειλημμένον GT¹
 (Aristot.?) 13 post ποιητικὴν addunt ἀποτείνεται Z, ἀπαντᾶ a 15 οὕτω a
 ὁ ποιητὴς] Hom. Ψ 182 15. 16 πάντα a 17 συνειλημμένον T¹ 22 ἐπὶ τὸν
 οἰκεῖον φέρεται τόπον Z 24 ἐν om. add. T² ὅρῳ συμβαίνει ἔστιν Z 25 τὸ
 (post οὐ) om. T 26 συμβαίνει οὖν ὅταν R ὑπάρχῃ] ὑπάρχει R¹T
 29 εἰκότως—τρέφεσθαι om. a ἄλλων] fort. ἀπλῶν

p. 335^a22 "Οτι μὲν οὖν ἀπαντα τὰ σώματα ἐξ ἀπάντων συνέστηκε 62^v
τῶν ἀπλῶν, εἴρηται.

Εἰπὼν ἐν τοῖς προλαβοῦσι τί ποτέ ἔστιν ἡ γένεσις καὶ τίνι τῶν ἀλλων
μεταβολῶν διαφέρει, εἶτα ἐν μέσῳ πολὺν κατατείνας λόγον περὶ τῆς καθόλου 30
εἰς ἄλληλα τῶν στοιχείων μεταβολῆς, μέλλων ἐν τοῖς ἐφεξῆς περὶ τῆς καθ'
ἔκαστα γενέσεως εἰπεῖν, καὶ περὶ τῆς ἰδικωτέρας τῶν στοιχείων μεταβολῆς
κατὰ τὴν τῶν Μετεώρων πραγματείαν μέλλων διδάξαι, ἀναλαμβάνει τὸν
περὶ τῆς καθόλου γενέσεως λόγον, ζητῶν πόσαι ποτε εἰσιν ἀρχαὶ καθόλου
τῶν γνωμένων καὶ φυσιομένων καὶ πᾶι. ἐκ τούτων γάρ καὶ τὰς τῶν
10 καθ' ἔκαστα γενέσεων ἀρχὰς εἰσόμεθα· δσαι γάρ τῶν καθόλου γενέσεων, 35
τοσαῦται καὶ τῶν κατὰ μέρος ἀρχαὶ ἔσονται. φησὶν οὖν ὅτι τοσαῦται
τὸν ἀριθμόν εἰσι τῶν γενητῶν καὶ φυλαρτῶν ἀρχαί, δσαι καὶ τῶν ἀιδίων,
καὶ τῷ γένει αἱ αὐταὶ. ὅλη τε γάρ ἐν ἀμφοτέροις ἔστιν ὑποκειμένη,
καὶ εἰδος ὥσαύτως ἔν τε τούτοις καὶ ἐν ἔκεινοις θεωρεῖται, ἀλλ' ἡ μὲν ἐν
15 τοῖς γενητοῖς ὅλη κατὰ τὸ δυνάμει θεωρεῖται (δυνάμει γάρ ἔστιν ἑκάτερον
τῶν ἐναγτίων), ἐπὶ δὲ τῶν ἀιδίων οὐ κατὰ τὸ δυνάμει θεωρεῖται, ἀλλ' ἀεὶ⁴⁰
ἐνεργείᾳ ἔστιν εἰδοπεποιημένη, καὶ οὐ ποτὲ μὲν προσκτᾶται τὸ εἰδος ποτὲ
δὲ στερεῖται τούτου, διότι ἔκει μὲν ἀιδίον καὶ ἀεὶ ὥσαύτως ἔχον τὸ εἰδος
καὶ μὴ ἔχον ἐναντίον, ἐνταῦθα δὲ γενητὸν καὶ φυλαρτόν, διότι ἐναντιότης
20 περὶ τοῦτο θεωρεῖται. ἔστι δέ, φησί, καὶ τρίτον αἴτιον ποιητικόν, ἐν μὲν
τοῖς γενητοῖς καὶ φυλαρτοῖς αἴτιον τῆς γενέσεως, ἐν δὲ τοῖς αἰδίοις τὸ
ποιητικὸν αἴτιον οὐ τῆς γενέσεως ἔστιν ἀλλὰ τοῦ εἶναι καὶ τῆς διαμονῆς.
τοσούτων τοίνυν οὐσῶν τῶν ἀρχῶν τῆς γενέσεως τὸ μὲν ὄλικόν καὶ εἰδικόν,
φησὶν, ἀπαντεῖς ἔγνωσαν, τὸ δὲ ποιητικὸν ὠνείρωσαν μὲν διήρθρωσε δὲ
25 οὐδείς. οἱ μὲν γάρ ποιητικὸν αἴτιον ἀποδεδόκασι τὸ εἰδος, καθάπερ
Πλάτων ἐν τῷ Φαιδρῷ· οὗτος γάρ ἐπιτιμήσας τοῖς ἄλλοις ὡς μηδεμίαν 45
ἔννοιαν λαβοῦσι τοῦ ποιητικοῦ αἴτιον, ἔνθα καὶ τὸν Ἀναξαγόραν ὑπεδέξατο
εἰπόντα τὸν νοῦν ποιητικὸν αἴτιον, εἰ καὶ ὅτι οὐδὲ ἔκεινος ἐχρήσατο αὐτῷ
ἐν τῇ γενέσει τῶν γενητῶν, αὐτὸς ὑποκατιών φησι τὸ εἰδος ποιεῖν τῇ πα-
30 ρουσίᾳ αὐτοῦ τὸ εἰδοπεποιημένον. μέμφεται δὲ αὐτὸν φάσκων ὅτι οὐχ
ἴκανὸν τὸ εἰδος ὑπάρχον ποιῆσαι· οὐδὲ γάρ ἡ εἰκὼν ποιεῖν λέγεται τὸ
πρὸς αὐτὴν γνόμενον ἀλλ' ὁ τεχνίτης, οὐδὲ ἡ ὑγεία τὸν νοσοῦντα ὑγάζει 50
μὴ ὅντος τοῦ ἱατροῦ. ἐπειτα, φησὶν, εἰ εἰσὶν αἱ ἴδεαι (ταύτας γάρ φησιν
εἰδῆ ὁ Πλάτων), διὰ τί ὅντος τοῦ μεθεκτικοῦ οὐκεν εὑθέως γίνεται; οἶν τοῦ
35 εἰδούς τῆς ὑγείας (ὅντος), ὅντος δὲ καὶ τοῦ κάμνοντος, διὰ τί μὴ εὑθέως μετα-

1. 2 lemma] Ἐπεὶ δὲ ἔστιν ἔνια—έκάστου οὐσίας (p. 335^a24—b7) αἱ 4 πολλὰν GT¹
7 διδάξειν αἱ 11 μέρως (Z)a 20. 22 αἴτιον ποιητικόν—ποιητικὸν ομ. GTa
20. 21 ἐν μὲν τοῖς Z: ἐν τοῖς μὲν R 22 ἔστιν ομ. a 24 διήρθρωσαν R
26 Φαιδρῷ] cf. ad p. 285, 13 οὐτως GT² ἐπὶ τιμήσας αἱ 27 λάβωσι GT¹
ἀπεδέξατο fort. recte (Z)a 28 τὸν οὖν G: τὸ^οοὖν T ὅτι delendum 29 ὑποκα-
τιῶν αἱ 30 αὐτοῦ libri 32 τεχνήτης (GTZ)a ἥ] ἴδεαι, εἰδῆ λέγει δ
Πλάτων a 33 μὴ RZ: εἰ μὴ GTa 35 (ὅντος) addidi

βαλῶν ὁ κάμνων ἐκ νόσου ὑγιαίνει, ἀλλὰ χρεία ἔστι δηλούντι τοῦ ιατροῦ; 62⁷
 οὕτως μὲν οὖν ἐλέγχει τοὺς λέγοντας τὰ εἰδῆ εἶναι τὰ ποιοῦντα. ἀλλοι
 δέ. φησί. τὴν ὥλην γένεσαντο λέγοντες αὐτὴν τρεπομένην ποιεῖν. ταύτης
 δὲ τῆς δόξης εἶναι ἀν καὶ οἱ τὰς ἀτόμους ἀρχὰς ὑποθέμενοι. καὶ φησιν 63⁸
 5 δέτι καθ' ὅσον μὲν τοῖς πάθεσι καὶ τῇ κινήσει προσεσχηκότες ποιητικὸν
 αὐτὴν αἴτιον εἰρήκασι, φυσικώτερον ἀπεφήγαντο (ποιητικὸν γάρ αἴτιον
 φαμεν τὸ δύνειν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως), καὶ κατὰ τοῦτο ἀποδοχῆς μᾶλλον
 εἰσιν ἄξιοι τῶν τὰ εἰδῆ εἰρηκότων ἀκίνητα ὄντα· καθ' ὅσον δὲ οὐκ ἄλλο
 τι τῆς κινήσεως τῆς ἐν τῇ ὥλῃ ἔλεγον εἶναι αἴτιον, κατὰ τοῦτο μέμψεως
 10 ἄξιοι· ἡ γάρ ὥλη οὐ τοῦ ποιεῖν καὶ κινεῖν φαίνεται τὴν ἀρχὴν ἔχουσα, ἢ
 ἄλλα τοῦ κινεῖσθαι καὶ πάσχειν ὑπὸ ἄλλου. ἄλλοι δέ τινες τὰς ποιητικὰς
 αἴτιας ἀποδιδόσαι ταῖς δυνάμεσι τῶν σωμάτων, θερμότητι καὶ φυχρότητι,
 αἴτινες ὅργανά εἰσι τῆς ποιητικῆς αἰτίας, οὐκ αὐταὶ ποιητικαὶ αἰτίαι· διὰ
 τούτων γάρ ἡ φύσις ὡς δὲ ὅργανων ποιεῖ. δείκνυσι δὲ δέτι καὶ χεῖρον ἡ
 15 κατ' ὅργανον ταῦτα ἐνεργοῦσιν, εἰ γε τὰ μὲν ὅργανα μὴ ἐπιστατούσης
 τέχνης οὐδὲν δρᾶται περὶ τὴν ὥλην, τὸ δὲ θερμὸν καὶ φυχρόν, εἰ μὴ ὑπὸ
 φύσεως ἡ τέχνης μετρηθῆ, φθείρει τὸ δύναμενον. ταῦτα εἰπὼν τὴν 10
 οἰκείαν δόξαν περὶ τῆς ποιητικῆς αἰτίας ἐκτίθεται.

"Οτι μὲν οὖν ἀπαντα τὰ σώματα ἐξ ἀπάντων συνέστηκε
 20 τῶν ἀπλῶν. ἀπαντά φησι τὰ σύνθετα· τὰ γάρ ἀπλὰ οὐ συνέστηκεν ἐξ
 ἀπλῶν, ἐπεὶ οὐκ ἀν ἦν ἀπλᾶ.

p. 335a24 Ἐπειδὴ ἔστιν ἔνια γενητὰ καὶ φθαρτά.

Τὸ ἔνια οὐ πρὸς τὸ ἄνω φησύν· οὐ γάρ τοῦτο φησιν δέτι ἔνια τῶν
 σωμάτων τῶν συνεστηκάτων ἐξ ἀπάντων τῶν στοιχείων γενητά ἔστι καὶ
 25 φθαρτά (τὰ γάρ σύνθετα πάντα ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων γενητά ἔστι 15
 καὶ φθαρτά), ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἀπάντων σωμάτων τὰ μέν ἔστιν ἀΐδια τὰ
 δὲ γενητά καὶ φθαρτά, διὰ τοῦτο φησιν 'ὄντων τινῶν γενητῶν καὶ φθαρ-
 τῶν, ἀπερ περὶ τὸ μέσον τοῦ παντὸς συνέστηκε, ζητητέον πόσαι καὶ τίνες
 αὐτῶν αἱ ἀρχαὶ τῆς γενέσεως'.

30 p. 335a28 Καὶ τῷ γένει αἱ αὐταί, αἴπερ ἐν τοῖς ἀιδίοις τε καὶ
 πρώτοις· ἡ μὲν γάρ ὡς ὥλη.

'Ομογενεῖς φησιν εἶναι τὰς ἀρχὰς τῶν τε γενητῶν καὶ τῶν ἀιδίων.

2 οὕτω α 6 αἴτιον αὐτὴν τι. Z: αἴτιον om. R 8 ἀκίνητα εἰρηκότων Z
 13 αἴτια R 13, 14 διὰ τοῦτο Z 15 μὴ om. add. Z² 17 μετρηθείη α
 18, 23 ἐκτίθεται. ἡμεῖς δὲ μετὰ τὴν θεωρίαν τὴν λέξιν ἐπέλθωμεν. τῷ μὲν οὖν ἀπαντα τὰ
 σώματα, προσθετέον τὰ σύνθετα· τὰ γάρ ἀπλὰ οὐ συνέστηκεν ἐξ ἀπλῶν. ἐπεὶ οὐκ ἀν ἦν ἀπλᾶ.
 τὸ δὲ ἔνια γενητὰ καὶ φθαρτά. οὐ πρὸς τὸ ἄνω ἀναφέρεται δεῖ· οὐ γάρ τοῦτο φησιν α
 22 Ἐπεὶ δὲ ἔστιν Arist. 24 τῶν prius om. Z 30 καὶ εἰ τῷ α τε om. Z
 31, 32 πρώτοις. τὰς μὲν οὖν ὡς ὥλην ὁμογενεῖς α 31 γάρ ἔστιν Arist. 32 τε
 om. add. T²

καὶ γάρ ὅλη, φησίν, ἐπὶ ἀμφοτέρων θεωρεῖται τῶν γενητῶν καὶ τῶν ἀιδίων, 63· ὅλην δὲ σκοπεῖ ἐνταῦθα τὴν κατὰ τὸ ὑποκείμενον θεωρουμένην. διὸ 20 εἰκότως ὁμογενεῖς αὐτάς φησιν εἶναι· τὸ γάρ ὑποκείμενον κοινῶς ἐπ’ ἀμφοτέρων θεωρεῖται τῶν τε ἀιδίων καὶ τῶν γενητῶν. εἰ γάρ καὶ εἴη ἡ 5 μὲν κρείττων ἡ δὲ χείρων, οὐδὲν ἡττον ὁμογενεῖς ἔσονται, ἐπειδὴ καὶ τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἀλογὸν ζῷον ταύτην πρὸς ἄλληλα τὴν διαφορὰν (ἔχοντα), τὴν κατὰ τὸ κρείττον καὶ χεῖρον, ὅμως ὁμογενῆ ἔστι. κρείττων δὲ ἐκείνη καθόλι ἐνεργείᾳ δεῖ οὖσα οὐδέποτε δυνάμει ἔστιν, ἡ δὲ τῶν γενητῶν ὅλη δυνάμει τὰ ἐναντία οὖσα ἀεὶ ἔχει τὸ δυνάμει εἶναι τὸ ἐναντίον τοῦ ἐν 25 10 αὐτῇ ὄντος εἰδός. καὶ ἵσως ἂν τις ὑποπτεύσειν οὐ διὰ τὴν φύσιν τῆς ὅλης, ἀλλὰ διὰ τὰ εἰδῆ ταύτην προσιέναι τὴν διαφοράν. διότι γάρ τὸ τῶν οὐρανίων εἰδός οὐκ ἔχει ἐναντίον, ἀλλ’ ἔστιν ἀιδίον καὶ δεὶς ὥσαύτως ἔχει, διὰ τοῦτο ἡ τούτου ὅλη δεὶς ἐνεργείᾳ ἔστιν· ἡ δὲ τῶν γενητῶν ἐνεργείᾳ οὖσα καὶ αὐτὴ καὶ μηδέποτε ἀνείδεος μένουσα, διὰ τὸ ἐναντιότητα 15 εἶναι περὶ τὸ εἰδός συμβαίνει αὐτὴν δεῖ τὸ δυνάμει ἔχειν. εἰδέναι μέντοι χρή διτὶ οὐ μόνον διὰ τὸ εἰδός, ἀλλὰ καὶ δι’ αὐτὴν τῆς ὅλης τὴν φύσιν 30 ἡ διαφορὰ προσέργεται. ἡ τε γάρ τῶν γενητῶν ὅλη οὐκ ἀν τὸ ἐναντίον ἔδεξατο ἀποβάλλουσα τὸ πρότερον, εἰ μὴ ὑπῆρχεν ἔχουσα τὸ δυνάμει· οὕτως δὲ καὶ ἡ τῶν ἀιδίων, εἰπερ εἰχε δύναμιν τοῦ ἀποβάλλειν τὸ εἰδός, 20 κανὸν ἀπέβαλλεν εἰς ἐνέργειαν προελθούσης τῆς δυνάμεως. μεμνῆσθαι δὲ χρή, καθάπερ προλαβόντες εἰρήκαμεν, διτὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα ὅλην καλεῖ τὴν κατὰ τὸ ὑποκείμενον θεωρουμένην καὶ οὐχὶ τὴν κατὰ τὸ δυνάμει 35 εἶναι νοούμενην· εἰ γάρ τὴν κατὰ τὸ δυνάμει λάβωμεν παρ’ αὐτοῦ λεγομένην ἐνταῦθα ὅλην, οὐκέτι ἔσται ὁμογενῆς ἡ τῶν γενητῶν τῇ τῶν ἀιδίων, 25 ἐπειδὴ ἐν ἐκείνῃ οὐκ ἔστι τὸ δυνάμει.

p. 335 a 31 Οὐ γάρ ἴκαναί γεννῆσαι αἱ δύο.

Ἄλλαχοῦ αὐτὸς εἰρηκεν διτὶ ἡγίκα ἐπιτήδεια γένηται ἡ ὅλη πρὸς τὸ καταδέξασθαι τὸ εἰδός, οὐ χρεία τρίτου τινὸς τοῦ δέοντος αὐτῇ τὸ εἰδός, ἀλλ’ αὐτοφυῶς καὶ αὐτομάτως αὐτὸ δέχεται. πῶς οὖν ἐνταῦθα φαίνεται

1 ὅλην GT'a	θεωρεῖσθαι α	2 σκοπεῖ R	3 post ὑποκείμενον iterat θεωρουμένην—τὸ γάρ ὑποκείμενον κοινῶς (sic) T ²	4 ἡ om. GT ¹	5 ἐπεὶ καὶ Z
6 ἔχοντα α: τὴν πρὸς ἄλληλα Z: om. GRT			8 ἐνέργεια δεὶς οὖσα R: δεὶς ἐνέργεια οὖσα		
Z: δεὶς ἐνέργεια καὶ GTa		9 τάναντία R	13 post γενητῶν addit δεὶς Z		
13. 14 ἐνέργεια GT	14 αὐτὴ Z corr. R: αὐτὴ cett.		15 αὐτὴν RZ: ταύτην		
GTa	19 οὕτω α	20 ἀπέβαλλεν TR: ἀπέβαλεν Ga: εἰς ἐνέργειαν μετέβαλε tr. Z			
προ*ελθούσης T	23 εἶναι—δυνάμει RZ: om. GT: ἡγ̄ τὴν κατὰ τὸ δυνάμει suppleverat α	25. 27 δυνάμει. λέγοντος δὲ, οὐχ ἴκανὸς (sic) πρὸς τὸ γεννῆσαι δύο, ζητεῖται πῶς ἀλλαχοῦ α	26 γάρ RZ: γάρ ἂν GT (Ar. cod. E)		

^v
ἴκανὸν R γεννῆσαι Z: γενῆσαι R: πρὸς τὸ γεννῆσαι GTAr. αἱ R: om. cett. (cum Ar. cod. E); at cf. p. 284,1 27 ἐπιτήδεια GTa 28 αὐτὴ R 29 οὖν om. Z

λέγων μὴ ίκανάς είναι τὰς δύο ἀρχάς, ἀλλὰ δεῖσθαι τὸ γενόμενον καὶ τοῦ 63^ο ποιητικοῦ αἰτίου; πρὸς δὲ φαμεν διτὶ ή ὅλη τὸ ἐπιτηδεία γενέσθαι οὐκέτι⁴¹ 5 έσυτῆς ἀλλ' ἐκ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου ἔχει· καὶ πρὸς τοῦτο χρεία τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, πρὸς τὸ ποιῆσαι τὴν ὅλην ἐπιτηδείαν ἐργάσασθαι. ταύτη 10 γάρ οἱ ἀγαλματοποιὸς τὸ εἶδος ποιεῖν λέγεται, τῷ τὸ ἐμποδὼν τῷ εἶδει έξαίρειν ἐκ τῆς ὅλης· οὐ γάρ τῷ τὸ εἶδος ἔξωθεν ἐπιτιθέναι. ή δὲ ὅλη 15 ἄμα τε τὴν ἐπιτηδείατη τὸ εἶδος προσεκτήσατο.

p. 335a32 Καθάπερ οὐδὲ ἐν τοῖς πρώτοις.

Οὐδέτερον ἐν τοῖς πρώτοις, φησίν, ίκανὸν τὸ εἶδος καὶ ή ὅλη, ἀλλὰ δεῖ⁴⁵ 10 καὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τούτοις· ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ γενέσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὸ εἶναι τε καὶ διαμεῖναι.

p. 335a32 ‘Ως μὲν οὖν ὅλη τοῖς γενητοῖς ἐστιν αἴτιον τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι.

Τῶν γενητῶν, φησίν, ή ὅλη καὶ τὸ ὑποκείμενόν ἐστι τὸ δυνάμει ὃν, 15 διπερ δύναται ποτὲ μὲν εἶναι ποτὲ δὲ μὴ εἶναι. ἐπειδὴ γάρ, φησί, τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔξι ἀνάγκης ἐστίν, οἷον τὰ δίδια, ἀπερ καὶ ἀδύνατον μὴ εἶναι φησί, τὰ δὲ ἔξι ἀνάγκης οὐκέτιν, ἀπερ καὶ ἀδύνατον εἶναι λέγει, οἷον τὰ μηδαμῆ μηδαμῶς ἐν ὑπάρχει ὄντα πλὴν η̄ κατὰ ψιλὴν ἐπίνοιαν, οἷον ὁ τραγέλαφος, τὰ δέ, φησί, καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι δύναται, ὥσπερ⁵⁰ 20 τὰ γενητὰ καὶ φιλαρτά, εἰκότως, φησί, καὶ τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν δύναται καὶ εἶναι τόδε τὸ εἶδος καὶ μὴ εἶναι.

p. 335a35 Τούτων δὲ τὰ μὲν ἀδύνατον μὴ εἶναι.

Τούτων, φησί, τῶν προσεχῶς εἰρημένων, τῶν ἔξι ἀνάγκης ὄντων καὶ ἔξι ἀνάγκης οὐκέτιν, τὰ μὲν ἀδύνατον μὴ εἶναι, τὰ δίδια δηλονότι, τὰ δὲ ἀδύνατον εἶναι, ἀ μηδέποτε εἰς γένεσιν ἔρχεται, οἷον δὲ ιπποκένταυρος.⁵⁵ 25 εἶτα καὶ τὴν αἴτιαν ἐπάγει, διὰ τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι, φησί, παρὰ τὸ ἀναγκαῖον ἀλλως ἔχειν· τὰ μὲν γάρ ἔξι ἀνάγκης ἐστίν, τὰ δὲ ἔξι ἀνάγκης οὐκ | ἐστί. διὰ τοῦτο οὖν τὰ μὲν αὐτῶν ἀδύνατον εἶναι, τὰ δὲ⁶⁰ 30 ἀδύνατον μὴ εἶναι. οὐκοῦν η̄ γένεσίς ἐστι καὶ η̄ φυλορὰ περὶ τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι.

1 λόγων Z et ίκανῶν Z¹ 2 η̄ τῇ R 3. 4 ἔχει—αἴτιον om. R 4 αἴτιον
om. a καὶ ἐργάσασθαι ἐπιτηδείαν a 6 τῷ om. GRT τὸ om. Z ή δὲ
ή ὅλη T² 7 προσέλαβε Z 8. 9 om. lemm. pergit ἀλλ' οὐδὲ³ ἐν a 9 πρώτοις
om. Z, ubi φημὶ 12. 14 om. lemm. pergit τῶν οὖν γενητῶν a 12 τῆς γενητῆς Z
17 ante οὐκ ἔστιν add. φησὶν GΤa λέγειν Z 19 δύνανται a 22. 23 lemm.
om. pergit εἰπών δέ· διτὶ τούτων τῶν ἔξι ἀνάγκης δηλονότι ὄντων καὶ a 26 εἶτα καὶ
om. a 28 αὐτῶν τὰ μὲν a

p. 335v6 'Ως δὲ τὸ οὖν ἔνεκεν ἡ μορφὴ καὶ τὸ εἶδος.

63v

Εἰπὼν περὶ τοῦ ὑλικοῦ αἰτίου νῦν περὶ τοῦ εἴδους διαλαμβάνει, φάσκων εἶδος εἶναι τὸν λόγον τῆς ἔκάστου οὐσίας. οὖν δὲ ἔνεκεν αὐτὸν ἐκάλεσεν δηλῶν δτι εἰς ταῦτὸν συντρέχει τὸ εἰδικὸν αἰτίον τῷ τελικῷ, καθάπερ καὶ 5 ἐν τῇ Φυσικῇ εἰπεν. καὶ γὰρ καὶ σκοπὸν τίθεται καὶ τέλος ἡ φύσις τὸ 5 ἔκάστου εἶδος ἐν τῇ ὅλῃ ποιῆσαι, καὶ τὸ ἀποτελούμενον καὶ τῇ ὅλῃ ἐπι- γινόμενον αὐτὸν τυγχάνει τὸ εἶδος.

p. 335v7 Δεῖ δὲ προσεῖναι καὶ τὴν τρίτην, ἣν ἀπαντεῖς μὲν ὀνει- ρώττουσι, λέγει δ' οὐδεὶς.

10 Τὴν ποιητικὴν λέγει αἰτίαν. αἰνίτεται δὲ καὶ πρὸς Ἀναξαγόραν καὶ πρὸς Πλάτωνα. Ἀναξαγόρας μὲν γάρ ποιητικὸν τὸν νοῦν εἰπὼν οὐ χρῆται αὐτῷ ἐν τῇ γενέσει τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ Πλάτων ἐν Τιμαίῳ τῆς 15 ποιητικῆς αἰτίας μνησθεὶς ἐν τῷ Φαιδρῷ τοῖς εἰδεσι τὴν ποιητικὴν αἰτίαν ἀπέδωκεν, εἰπὼν "ἀλλ' ἐάν τις μοι λέγῃ δι' ὃ τι καλόν ἐστιν ὄτιον, ἢ δτι 15 χρῶμα εὐανθὲς ἔχον ἡ σχῆμα ἢ ἄλλο ὄτιον τῶν τοιούτων, τᾶλλα χαίρειν ἐώ· ταράττομαι γάρ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι, τοῦτο δὲ ἀπλῶς καὶ ἀτέχνως καὶ ἵσως εὐήμως ἔχω παρ' ἐμαυτῷ, δτι οὐκ ἄλλο τι ποιεῖ αὐτὸν καλὸν ἢ ἐκείνου τοῦ καλοῦ εἴτε παρουσίᾳ εἴτε κοινωνίᾳ εἴτε δπη δὴ καὶ δπως προστεγνομένη· οὐ γάρ ἔτι τοῦτο δισχυρίζομαι." ὥστε οὐχ οἶστος τε 20 γέροντες ὁ Πλάτων τὴν προσεγγῆ ποιητικὴν αἰτίαν τῶν γινομένων ἀποδοῦναι, ἀλλ' ἐπὶ τὰς ἴδεας κατέψυγεν.

p. 335v9 'Αλλ' οἱ μὲν ἱκανὴν φήμησαν αἰτίαν εἶναι πρὸς τὸ γενέσθαι τὴν τῶν εἰδῶν φύσιν, ὥσπερ δὲν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτες.

25 Πρὸς Ηλάτωνα νῦν ἀποτείνεται λέγοντα τὰ εἴδη ποιητικὸν αἰτίον εἶναι καὶ ἀρκεῖν αὐτὰ ποιεῖν τὰ γινόμενα. φησὶ γάρ τὸ μὲν εἶναι ἔχειν ἱκαστον κατὰ τὰ εἴδη τὰ ὄντα, τὸ δὲ γενέσθαι κατὰ τὸ τούτων μεταλαμβάνειν, ὥσπερ τὸ φείρεσθαι κατὰ τὴν ἀποβολὴν τὴν τούτων. ὥστε ἐκ τῶν εἰδῶν

1. 2 om. lemma. pergit εἰπὼν δὲ περὶ α	1 ἔνεκεν RZ: ἔνεκα GT	2 αἰτίου, δια- λαμβάνει ἐφεξῆς περὶ τοῦ εἴδους α
	3 ἐκάλεσεν] οὐκ ἔλεγεν GT	4 δηλονότι R
ταυτὸ α	5 Φυσικῆ] B 7 p. 198a24 sqq. al.	5. 6 φύσις τοῦ ἔκάστου R
8. 9 ὀνειρώττουσι ετ οὐδὲ εἰς GT	10 δὴ Z	11. 12 γὰρ—εἰπὼν—πραγμάτων]
οὖν—εἰρηκὼς—ὄντων Z	13 Φαίδρων p. 100 C sq.	14 λέγη μοι διατι R
λέγοι GT ¹	15 εὐανθὲς GT	ἡ σχῆμα om. R
17 ἔσωτῶ Z	ποιεῖ bis T	τὰ μὲν ἄλλα Plato
22 lemma om. hic a	αὐτόκαλον R	19 προστεγνομένη α
27 γίνεσθαι a	23 γίνεσθαι Ar.	τοῦτο om. Z
addit μεταλαμβάνειν R	25 νῦν] οὖν (GT)a	26 ἀρκεῖ Z
	28 ὥσπερ τοῦ φείρεσθαι GT	post τούτων

τὸ γένεσθαι καὶ φιλέρεσθαι ἔλεγεν ὑπάρχειν τοῖς οὖσιν. ἀπολογούμενοι δέ 63^ν τινες ὑπὲρ Πλάτωνός φασιν διτά τὰ δημιουργικὰ εἰδῆ ἔλεγεν ὁ Πλάτων εἰπότια εἶναι ποιητικά, ὃν κατὰ μετάληψιν γίνεσθαι τὰ γινόμενα, καὶ κατὰ ἀποβολὴν τούτων φιλέρεσθαι. εἰ δὲ τὰ δημιουργικὰ εἰδῆ ὑποτίθεται, δῆλον 5 διτί καὶ αὐτὸς ποιητικὸν αἴτιον οἶδεν ταῦτα τῶν ἐν τοῖς γενητοῖς εἰδῶν· ὁ γάρ δημιουργικὰ αἴτια εἰπὼν εὐθὺς οἷμαι εἰς ἐπίνοιαν ἄγει τῶν ποιητικῶν. ἵσως οὖν φαίη τις ἂν τὸν Ἀριστοτέλην διὰ τοῦτο αὐτῷ μέμφεσθαι τῷ Πλάτωνι, διότι τὰ εἰδῆ αὐτά φησι ποιεῖν, μὴ αἴτιασάμενος τὸν ἀφορῶντα τοῖς εἰδέσι δημιουργὸν καὶ πρὸς αὐτὰ καθ' ὅμοιότητα τὰ τῆδε παρά- 10 γοντα. καὶ διὰ τοῦτο πρὸς αὐτὸν ἀντιλέγων φησὶν διτί οὔσης ὑγείας καὶ ἐπιστήμης, τουτέστι τῶν λόγων τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἐπιστήμης ὄντων, ὄντων δὲ καὶ τῶν μεθεκτικῶν τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἐπιστήμης, δυμας χρεία ἔστι καὶ ἄλλου αἴτιου ποιητικοῦ, οἷον τοῦ ιατροῦ καὶ τοῦ ἐπιστήμονος. εἰ μὴ γάρ οὖτοι ποιήσωσιν, οὕτ' ἂν ὁ νοσῶν ὑγιάνη, οὔτε ὁ ἀνεπιστήμων μεταβάλοι 15 εἰς ἐπιστήμην. ἐπεὶ εἰ αὐταρκες ἦν τὸ εἶδος ὄντος τοῦ μεθεκτικοῦ ποιῆσαι, τί δήποτε οὐκ ἀεὶ ὁ νοσῶν ὑγιαίνει καὶ ὁ ἀνεπιστήμων γίνεται ἐπιστήμων;

p. 335b 16 Οἱ δὲ αὖ τὴν ὅλην ὑπὸ ταύτης γάρ εἰναι τὴν κίνησιν. |

Ἐπών πᾶς ὁ Πλάτων φησὶ τὰ εἰδῆ ποιητικὰ αἴτια, ἐν μέσῳ φησὶν 64^τ διτί ἔτεροι τὴν ὅλην φύγημσαν ποιεῖν, ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῇ τροπῆς καὶ κινή- 20 σεως ἀπατηθέντες. εἰτα οὗτως τρέπεται ἐπὶ τοὺς ἐλέγχους τῆς Πλά- τωνος δύξης, ἐφεξῆς δὲ καὶ τοὺς τὴν ὅλην λέγοντας αἴτιαν εἰναι ὡς ποιη- τικὸν ἐλέγχει.

p. 335b 23 Ὁσαύτως δὲ καὶ πὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ δύναμιν πρατ- τομένων.

25 Τουτέστιν ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ πάντων τῶν καθ' ἔξιν πραττομένων, οἵον περ εἰρήκαμεν ἐπὶ ιατρικῆς καὶ ἐπιστήμης. 5

p. 335b 24 Εἰ δὲ τὴν ὅλην φήσει τις γεννᾶν διὰ τὴν κίνησιν.

"Οσοι, φησί, τὴν ὅλην ποιητικὴν ἀρχὴν ὑπέΘεντο, τῇ κινήσει καὶ τῇ τροπῇ αὐτῆς ἀπιδύντες, δικινδυτοὶ φυσικῶτερον ἀποδεδωκέναι αἴτιον, διότι τὸ

2 φησιν GT 6 εἰς] ὡς T 7 ἵσως ἂν φαίη τις ἂν τις Z ^{τλ'} ἀριστοτέλη GT^a αὐτῷ om. T: αὐτὸ Z: an mox τῷ Πλάτωνi delenda?. 12 καὶ (post ἐστι) om. R 13 ποιητικοῦ αἴτιου Z 14 ποιήσουσιν R 15 ὑγιάνη RT^bZa: ὑγιανῆ GT¹ μεταβάλοι R: μεταβάλη T²: μεταβάλλει GZ: μεταβάλλοι T¹: μεταβάλλοι ἂν α 16 ὁ νοσῶν οὐκ deī a 17 ὑγιαίνη Z 18 αὖ τὴν scripsi: αὐτὴν GRTZ: αὐτὴν τὴν a; cf. Ar. 19 αὖ (G)aArist. 20 τρέπεται οὗτως Z 21 οὕτω a; 22. 25 ἐλέγχει. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος φησιν a 26 καὶ om. Z 26. 28 ἐπιστήμης. Όσοι δέ φησι a 27 φήσει τις GTZ: φύσει τις R; cf. Ar. 29 ἀπιδύντες RT^bZ²; ἀριδύντες GT¹; ἀποδιδύντες Z¹: ἐπιδύντες a

κυριώτερον τοῦ γεννᾶν αἰτίου ἐστι τὸ θδεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως (οὗτας 64r
δὲ ὄριζεν εἰώθαμεν τὸ ποιητικὸν αἰτίου), πλήν, φησίν, τὴν γένησαν οὖτοι
δτι τὴν κινήσιν οὐκ ἀφ' ἔαυτῆς ἔχει ἡ ὄλη. οὐ γάρ ἀφ' ἔαυτοῦ τὸ θδωρ
ποιεῖ ζῷα οὐδὲ τὸ ἕδον κλίνην, ἀλλὰ ὑπὸ τέχνης καὶ φύσεως ποιητικῶν
5 αἰτίων γίνονται· τῆς γάρ ὄλης ἕδον οὐ τὸ κινεῖν, ἀλλὰ τὸ κινεῖσθαι. 10

p. 335b34 Καὶ δτι παραλείπουσι τὴν κυριωτέραν αἰτίαν· ἔξαι-
ροῦσι γάρ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὴν μορφήν.

"Ητοι ὡς παραλιπόντας καὶ τὸ εἶδος πρὸς τῷ ποιητικῷ αἰτίῳ μέρη-
φεται, ξῆγουν τὸ ποιητικὸν αἰτίου εἶδος καὶ μορφὴν ἐκάλεσσεν, ὡς φησιν δὲ
10 Ἀλέξανδρος, διότι τὸ ποιοῦν ἐνεργείᾳ δὲν ποιεῖ, τὸ δὲ ἐνεργείᾳ δὲν τοιοῦτον
ἐστι κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφὴν· ἔκαστον γάρ τὸ εἶναι ἔχει κατὰ τὸ
εἶδος. πιθανώτερον δὲ λέγειν τὸ τελικὸν αἰτίου λέγειν αὐτόν, ὅπερ ἀναι-
ροῦσι τὴν ὄλικὴν αἰτίαν αἰτιώμενοι τῆς γενέσεως, καὶ μήτε νοῦν μήτε
φύσιν ὑποτιμέμενοι προεπινοοῦντα τὸ τέλος, ἀλλ' ἐκ συντυχίας γίνεσθαι 15
15 τὰ γινόμενα.

p. 336a1 "Ετι δὲ καὶ τὰς δυνάμεις ἀποδιδόασι τοῖς σώμασι, δι'
ἄς γεννᾶσι, λίαν δργανικάς.

"Ετι δὲ λόγος αὐτῷ πρὸς τοὺς τὴν ὄλην αἰτίαν θεμένους τοῦ γεννᾶν,
ἐγκαλεῖ δὲ αὐτοῖς διότι δυνάμεις ὑπέθεντο αἰτίας τοῦ γεννᾶν πάσας δργα-
20 νικάς, παρέντες τὴν κατὰ τὸ εἶδος αἰτίαν· εἶδος δὲ προφανῶς τὴν ποιη-
τικὴν αἰτίαν λέγει ἐνταῦθα. ποίας δὲ δυνάμεις ὑπετίθεντο; τὸ θερμὸν καὶ
τὸ ψυχρόν· τοῦ γάρ θερμοῦ διακρίνοντος καὶ τοῦ ψυχροῦ συνιστῶντος
λέγουσι τὰ ἄλλα γίνεσθαι. ήμεις δὲ δύολογοῦμεν ταύτας ἔκαστον τῶν
φύσει γινομένων ἔχειν ὑποκειμένας τῷ κινοῦντι· ἄλλο γάρ ἐστιν ὅπερ 20
25 ταύταις χρώμενον ὡς δργάνῳ αἰτίου ἐστι γενέσεως καὶ φθορᾶς. φησὶ δὲ
δὲν Ἀλέξανδρος τοὺς περὶ Πάρμενίδην τοιαύτης γεγονέναι δόξης.

p. 336a6 Φαίνεται δὲ καὶ τὸ πῦρ αὐτὸν κινούμενον καὶ πάσχον.

Τὸ πῦρ, φησίν, δὲ μάλιστα δραστικώτερον λέγουσι, φαίνεται καὶ αὐτὸν
ἀλλοιούμενον καὶ πάσχον, τὸ δὲ ποιητικὸν αἰτίου τὸ κυρίως οὐ πάσχει.
30 ἀμέλει τὴν φύσιν οὐκ ἀν φαίημεν πάσχειν ποιητικὸν αἰτίου οὖσαν, ἀλλ' εἰ

1. 2 οὗτα γάρ α 2 διορίζειν (G)a 3 τὸ | τὸ R 4 ἀλλ' α ἀπὸ R
5. 8 κινεῖσθαι. ητοι δὲ ὡς α 6. 7 ἔξαιρουσι Z 8 παραλείποντας G'T
9 οὗδος α δὲ om. a 10 δὲν ποιεῖ seripsi: ἀν ποιη GRTa: ποιεῖ Z 12 πιθανό-
τερον GT¹ alterum λέγειν om. R 13 αἰτιώμενοι α 15. 18 τὰ γινόμενα. ἔτι
δὲ πρὸς τοὺς α 17 δργανικῶς Arist. (practer EL) 18 τιθεμένους α γεννᾶν
ἀπαντῶν α, qui mox δὲ om. 21 ὑπέθεντο T 22 τὸ om. T 23 δύολογοῦμεν
φησὶ α 26 τοὺς Za: τοῖς GRT παρμενίδη Z 26. 28 δόξης. καὶ τὸ πῦρ δὲ
φησιν α 27 καὶ alt. om. add. T²

ἄρα τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς· αὕτη δὲ ἀεὶ κινεῖ. τὸ δὲ πῦρ οὐ μόνον κινεῖ, ^{64r} ἀλλὰ καὶ πάσχει, ἔπειτα δὲ καὶ κινούμενον οὐ κινεῖται ὥστε ποιῆσαι, ²⁵ ἀλλ ἐν ὀργάνου τάξει, ὡς ὁ πρώτων· εἰ γάρ καὶ πρίζοντος αὐτοῦ γίνεται τὸ γινόμενον, ἀλλ οὐκ ἔστιν αὐτὸν τὸ ποιῶν. οὕτω δὲ ἔχει καὶ τὸ πῦρ, ⁵ μᾶλλον δὲ καὶ χείρον ἡ κατὰ τὰ ὄργανα, μὴ κυβερνώμενον ὑπὸ τέχνης, διὸ ἡνὶ εἴπομεν αἰτίαν. εἰ δέ τις ζητεῖ πῶς ὀργανικὸν αἴτιον οὐχ ὑποτίθεται τῶν φυσικῶν, εἶπερ δῆλος οἶδε τὰς τοιαύτας δυνάμεις ὀργανικοῦ αἴτιου λόγον ἐπεχούσας, θέτω διτὶ τῇ ὅλῃ ταύτας συγκατατάττει· προσεχής γάρ ὅλη τὰ τοιαῦτα.

10 p. 336^a13 Ἡμῖν δὲ καθόλου τὸ πρότερον εἴρηται περὶ τῶν ³⁰ αἰτίων, καὶ νῦν διώρισται.

Εἰπὼν δπως οἱ ἄλλοι ἐσφάλησαν περὶ τὴν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου ἀπό-²⁷ δοσιν, οἱ μὲν τὴν ὅλην οἱ δὲ τὸ εἰδός αἰτιασάμενοι, καὶ δεξιας μηδέτερον τούτων δυνάμενον μήτε τὴν ὅλην μήτε τὸ εἰδός ποιητικοῦ αἰτίου λόγον ⁴⁰ ἐπέχειν, φησὶ νῦν διτὶ τῇ ἡδη μὲν ἡμῖν πρότερον ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσσει περὶ τῶν αἰτίων διήρηται καθόλου, ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ λόγου ⁴⁵ ἐποιησάμεθα, καὶ κατὰ τὸ παρὸν δὲ περὶ μὲν τῆς ὅλης ἡδη εἴρηται καὶ τοῦ εἰδούς, περὶ δὲ τοῦ ποιητικοῦ ἐντεῦθεν διδάσκει, καί φησιν διπερ καὶ τῇ Φυσικῇ πρὸς αὐτὸν λέξειται, διτὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ οὐρανοῦ ποιη-⁵⁰ τικὴ αἰτία ἔστι τῶν γινομένων καὶ φύειρομένων. ἐξ ἐκείνης γάρ ἡ τροπὴ τῶν ὥρων, ταῖς δὲ ὥραις συμμεταβάλλει τὰ στοιχεῖα καὶ ἡ τῶν καρπῶν γένεσις. ὄρῶμεν γάρ διτὶ προσιόντος ἡμῖν τοῦ ἡλίου τά τε φυτὰ θάλλει καὶ οἱ καρποὶ γεννῶνται καὶ τὰ πολλὰ τῶν ζώων, ἀποχωροῦντος δὲ αὐτοῦ ⁵⁵ τάνατία συμβαίνει. καὶ καλῶς ἔχει λέγειν τὴν ἐκ τῶν οὐρανίων ἐπιρρέ-⁶⁰ ουσαν ζωὴν πρὸς τὰ τῆδε αὐτὴν εἶναι τὴν φύσιν καθ' ἣν γεννῶνται τὰ γεννῶμενα. ἐντεῦθεν, φησί, δῆλον διτὶ καλῶς ἐν τῇ Φυσικῇ ἡμῖν εἴρηται ἀκροάσσει, διτὶ πρώτη τῶν μεταβολῶν ἔστιν ἡ κατὰ τόπον καὶ αὐτῆς τῆς γενέσεως· καὶ γάρ τῆς γενέσεως αὕτη ἔστιν αἰτία, οὐχ ἡ γένεσις τῆς κινή-⁶⁵ σεως. εἰ γάρ τὸ γινόμενον οὖπα ἔστιν ἐν δσφ γίνεται, τὸ δὲ κατὰ τόπον μεταβάλλον ὑπάρχον ἡδη κινεῖται, εὕλογον τὸ δὲ τοῦ μὴ δύντος αἰτίου ⁷⁰ λέγειν, οὐ τὸ μὴ δύντος, τουτέστι τὸ γινόμενον, αἰτίον φάσκειν εἶναι τοῦ ἡδη δύντος καὶ κατὰ τόπον κινουμένου.

Ταῦτα εἰρηκὼς ἐφεξῆς ἀπορεῖ πῶς φαμεν τὴν κύκλῳ φορὰν αἰτίαν εἶναι γενέσεως καὶ φύορᾶς. ἐπεὶ γάρ αὗται δύο εἰσὶ μεταβολαὶ ἐναντίαι ⁷⁵ ἀλλήλαις, τί ποτέ ἔστι τὸ τούτων αἰτίον; οὐ γάρ δυνατὸν ἐν καὶ ταύτῃν

1 αὐτοῖς Z	αὕτη] αὐτὴ a	3 πορίζοντος a	5 ᾧ] ἡ G(a)	6 τις
αἰτεῖ Z	8 ὑπεχούσας (G)a	προσεχῆς R	10 τὸ] τε Ar.	10. 11 τῶν
ἐναντίων GT	13 οἱ μὲν τὸ εἰδός οἱ δὲ τὴν ὅλην Z		16 διείρηται καθόλου καὶ	
	{19 κυκλωφορία a	21 συμβάλλει GTa	24 οὐρανὸν compendiose R	
24. 25 ἐπιρέοντα GT	25 πρὸς τὰ τῆδε] προστάττει δὲ R		26 εἴρηται ἡμῖν Z	
31 οὐ τὸ] οὔτε TZ	34 ἐπειδὴ γάρ R			

ἐναντίων μεταβολῶν εἶναι αἰτιον· τῶν γάρ ἐναντίων καὶ τὰ ποιητικά, τὰ 64^v
φύσει λέγω ποιοῦντα, ἐναντία εἶναι δεῖ. ὅστε εἰ ἡ κατὰ τόπον κίνησις 64^v
αἰτία γενέσεώς ἐστι καὶ φυλαρᾶς, ἀνάγκη καὶ τὰς τῶν ποιητικῶν αἰτίων
κίνησις καὶ αὐτὰς ἐναντίας εἶναι ἡ τῇ φορᾷ ἥγουν τῇ ἀνωμαλίᾳ· τῇ
5 μὲν φορᾷ ὅστε δύο εἶναι φοράς ἐναντίας, τὴν μὲν γένεσιν ποιοῦσαν τὴν δὲ
φυλαράν, τῇ δὲ ἀνωμαλίᾳ ὅστε μίαν μὲν εἶναι φοράν, διὰ δὲ τὸ μὴ
διμοίως ἔχειν ἀεὶ πρὸς ήμᾶς τὸ κινούμενον, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἔγγιζεν ήμῖν
ποτὲ δὲ ἀρίστασθαι, προσιόντος μὲν ποιεῖν γένεσιν ἀπιόντος δὲ φυλαράν. 5
εἰδέναι οὖν χρὴ δτι ἀμφότερα συμβέβηκε. καὶ γὰρ καὶ αἱ φοραὶ δύο, ἡ
10 μὲν ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δυσμάς, ὡς ἡ τῶν πλανωμένων, διὰ τὸ ἐπὶ λοξοῦ γίνεσθαι
κύκλου ἀνώμαλον ἐν σχέσει τῇ πρὸς ήμᾶς ποιεῖται τὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου,
ποτὲ μὲν πλησίον γινομένου ποτὲ δὲ πόρρω. ἔχοντος οὖν τῆς γενέσεως
καὶ τῆς φυλαρᾶς καὶ τὸ μὴ ἐπιλείπειν καὶ τὸ ἐναντίας εἶναι ἀλλήλαις, τὸ
15 μὲν συνείρειν καὶ μὴ ἐπιλείπειν ἐκ τῆς δεικνησίας τῶν οὐρανίων αὐταῖς 10
ἐφήκει καὶ τοῖς γενητοῖς καὶ φυλαρτοῖς, τὸ δὲ ἐναντίον ἐκ τῆς ἀνωμαλίας
τῆς κατὰ τὸν λοξὸν κύκλου. διὸ τὰς δύο φοράς, τέρνη τε ἀπλανῆ καὶ τὴν
πλανωμένην, αἰτιατέον τῆς κατὰ τὴν γένεσιν καὶ φυλαράν συνεχοῦς μετα-
βολῆς. ἔστι μὲν γάρ καὶ ἡ κατὰ τὸν λοξὸν μόνον κύκλον αἰτία ἔκατέρου.
20 διότι τε γάρ ἀεὶ κινεῖται, οὐκ ἐπιλείπει ἡ τῶν τῆδες μεταβολή· διότι δὲ
ἀνωμαλῶς ὡς πρὸς ήμᾶς κινεῖται, διὰ τοῦτο ἐναντία μεταβολαὶ κατὰ γένεσιν
καὶ φυλαράν. ἀλλ’ οὐκ ἀν ἡ τοιαύτη τάξις καὶ κόσμος ἦν ἄν, εἰ μὴ ἦν 15
ἡ τῶν ἀπλανῶν φορά· ἐκεῖθεν γάρ ἐφ' ἔκαστης ήμέρα τε καὶ νῦν τεταγ-
μένως ἀλλήλας διαδέχονται. εἰ δὲ μὴ οὕστης ταύτης κατὰ ἐπίνοιαν ἐπὶ
25 λοξοῦ μόνου κύκλου ὁ ἥλιος ἐκινεῖτο, ἦν ἀν ὁ πᾶς χειμῶν νῦν μία εἰ
οὗτως ἔτυχε, καὶ τὸ θέρος ήμέρα μία, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἦν ὁ πᾶς ἐνιαυτὸς
ἔν ήμερονύκτιον. τούτων οὕτως εἰρημένων, εἰ τις ζητεῖ τί δῆποτε τὴν
μὲν ἀπόστασιν τοῦ ἡλίου φυλαράν λέγομεν ποιεῖν, τὴν δὲ προσέλευσιν γένε-
σιν, καίτοι καὶ θέρους οὐ μόνης γενέσεως οὔσης ἀλλὰ καὶ φυλαρᾶς, καὶ 20
30 χειμῶνος ὡσαύτως οὐ μόνον φυλετιρυμένων τινῶν ἀλλὰ καὶ γινομένων, καὶ
ἀπλῶς εἰπεῖν τῆς ἄλλου γενέσεως ἄλλου οὔσης φυλαρᾶς, εἰ τις λέγοι πῶς ἐν
ἄλλῳ μὲν χρόνῳ φησὶ τὴν γένεσιν ἐν ἄλλῳ δὲ τὴν φυλαράν συμβαίνειν,
γινωσκέτω ὡς τὴν τῆς κρείττονος οὐσίας γένεσιν, ταύτην γένεσιν ἐκάλεσεν
Ἄριστοτέλης πανταχοῦ, τὴν δὲ τῆς χείρονος φυλαράν, καὶ ἡ χρῆσις διμοίως.

2 δεῖ εἶναι Z: εἶναι om. add. T ²	κίνησις a	3 ἔστι γενέσεως Z	αἰτιῶν R
4 ἡ] ἡ γοῦν Z	ἥγουν] ἡ γοῦν a et fort. alii	5 φορᾶς] φυλαρᾶς T ¹	6 φοράν]
φυλαράν T ¹	μὴ om. GT	9 φυλαρᾶς T: διαφοραὶ G	10 ⟨i⟩ addidit a
11 ὡς ἡ RZa: ἡ om. GT	πλανωμένων GT	λοξοῦ οὖν a	12 ἀνώμελον R
13 οὖν οὕτω τῆς a	14. 15 καὶ τὸ ἐναντίας — ἐπιλείπεται om. GTa		17 τὸ
λοξὸν (om. κύκλον) T ¹	20 δὲ] οὐδὲ Z	23 φυλαρᾶς T ¹	23. 24 ήμέρα καὶ νῦν
21 ἀλλήλας R	26 ἦν ἀν ὁ a	24 ποιεῖ om. R, qui mox ἐν om.	28 ποιεῖ Z
29 καὶ (ante θέρους) om. a	30 μόνων GT	33 ταύτην τὴν γένεσιν Z	
34 ὁ ἀριστοτέλης GT	τῆς] τῆς T		

ἐπειδὴ τούνυν ὡς ἐπίπαν προσιόντος τοῦ ἥλιου αἱ τῶν κρειττόνων γενέσεις 64 ἀκολουθοῦσι, καρπῶν καὶ ζύρων, καὶ τῶν κρειττόνων στοιχείων, πυρὸς καὶ ἁέρος, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπερ τῷ λόγῳ διεξέλθειν οὐ ῥάδιον, ἀπίνητος δὲ τοῦτα φύλινες πάντα, διὰ τοῦτο τῇ μὲν προσδόφῳ τοῦ ἥλιου τὴν γένεσιν ἀφορεῖσθαι. τῇ δὲ ἀποικάτῃ τῇ φύσει. ὁ γὰρ ἥλιος ἔστιν ἡ γε ἡγεμονικὴν ἐπέχων τάξιν πρὸς τὴν γένεσιν, εἴ γε καὶ διὰ τοῦτον θέρος καὶ χειμῶν καὶ αἱ ἄλλαι τροπαί.

p. 336a15 "Ετι δὲ ἐπεὶ η κατὰ τὴν φορὰν κίνησις δέδεικται δει τὸ διδικτον.

10 "Ηδη μὲν καὶ τοῖς προτέροις, φησὶ δὲ ἐν τῇ Φυσικῇ, εἰρηται περὶ τῶν αἰτίων καθόλου ἔνθα καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἔτι δὲ καὶ νῦν 30 δητέον διτι αἰτία ποιητική τῆς ἀειγενεσίας η κύκλῳ φορὰ δίδιος οὖσα καὶ τὸ γεννητικὸν προτάγουσα καὶ ἀπάγουσα. γεννητικὸν δέ φησι τὸν ἥλιον.

p. 336a18 "Αμα δὲ δῆλον διτι καὶ τὰ πρότερον καλῶς εἰργεται.

15 Νῦν δείκνυσιν διτι εἰκότως ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσσει τὴν κατὰ τόπον κίνησιν καὶ ταύτης τὴν κύκλῳ πρώτην εἰρήκεν εἶναι πάσης μεταβολῆς. εἰ γὰρ αὐτὴ γενέσεως καὶ φύσης αἰτία οὖσα ἐδίγμη, εἰκότως ἀραι πρώτη ἐστὶ πασῶν. διτι δὲ γενέσεως αἰτία καὶ τῶν γινομένων, δείκνυσιν οὗτως· τὸ φερόμενον κατὰ τόπον ἥδη ἐστί, τὸ γινόμενον οὕπω 35 δεῖται, εὐλογον οὖν τὸ δὲ τοῦ μὴ ὄντος αἰτίου εἶναι, οὐκ ἔμπαλιν τὸ μὴ δὲν τοῦ ὄντος.

p. 336a23 'Ἐπεὶ δ' ὑπόκειται καὶ δέδεικται συνεχῆς οὖσα τοῖς πράγμασι γένεσις καὶ φύση.

'Ἐπειδὴ, φησίν, δέδεικται συνεχῆς η γένεσις ὑπάρχουσα καὶ η φύση 45 25 τοῖς πράγμασι, δέδεικται δὲ διὰ τὴν κύκλῳ κίνησιν διάνοιαν οὖσαν * * * η μὲν σύνταξις τῆς λέξεως τοιαύτη. ζητεῖ δὲ πῶς τὴν φορὰν φαμεν αἰτίαν εἶναι μεταβολῶν ἐναντίων. δέσιος γάρ οὐσῶν. φησί. μεταβολῶν. γενέσεως καὶ φύσης, οὐδὲ οὐδὲ τε μίαν κίνησιν ἀμφοτέρων αἰτίαν ὑποθέσθαι. ἀνάγκη η δύο λέγειν εἶναι κινήσεις κατὰ δύο φορὰς ἐναντίας, η μίαν μὲν τὴν

4 ταῦτα om. a	5. 6 γε scripsi pro ὅτε codicum: ο τὴν a	6 ἐπέχον GT
8. 11 om. lemm. pergit κατὰ δὲ τὴν λέξιν, δεδεῖγμαι μέν φησι καὶ τοῖς προτέροις, δηλονότι		
τῇ φυσικῇ, περὶ τῶν αἰτίων a	8 et 26 φύσης T	10 φησὶ δὲ GT: φῆ (om. δὲ R): φημὶ δὲ Z τοῖς φυσικοῖς Z
11 αἰτιῶν R		13 γενητικὸν (altero loco)
R ^{1a} 14. 15 lemm. om. pergit δείκνυσι δὲ καὶ διτι a		17 εἰ Ra: η GTZ
22 ἐπειδὴ δὲ R	23 καὶ γένεσις καὶ GT; at cf. Ar. codd. FII	25 τοῖς πράγμασι om. Z
25. 26 οὖσαν, φανερόν. καὶ τὰ ἔξης. η μὲν οὖν σύνταξις a: lacunam indicavi		
27 φησὶν οὖσῶν Z	28. 29 ἀνάγκη οὖν η a	29 δύο φορὰς R

φοράν διάφορον δὲ οὐαὶ τὴν τῆς κινήσεως ἀνωμαλίαν. ἡ δὲ ἀνωμαλία ως 64^η πρὸς ἡμᾶς, οἰὰ τὸ ἐπὶ λοξοῦ κύκλου γίνεσθαι τὴν τῶν πλανωμένων κίνη- 51 σιν, καὶ οἰὰ τοῦτο τὴν πρὸς ἡμᾶς σχέσιν ἄλλοτε ἄλλην ποιεῖσθαι τὸ κινούμενον, ποτὲ μὲν ἐγγίζον ποτὲ δὲ ἀφίσταμενον, δπερ καὶ φησιν ἀληθὲς 5 εἶναι. ἡ γάρ τῶν ἀπλανῶν φορὰ οὐκ ἀν εἴη αἰτία γενέσεως καὶ φυτορᾶς μία οὖσα καὶ η αὐτή καὶ μηδεμίαν ως πρὸς ἡμᾶς ποιουμένη διαφοράν, ἀλλ' η κατὰ τὸν λοξὸν κύκλου ἔχουσα καὶ τὸ ἀδίστον καὶ τὸ ἀνώμαλον τῇ μὲν ἀνωμαλίᾳ τῶν ἐναντίων μεταβολῶν αἰτία γίνεται, φυτορᾶς λέγω καὶ 65^η γενέσεως, τῇ δὲ ἀδιότητι τῆς κατὰ τὴν γένεσιν καὶ φυτορὰν συνεχείας 10 αἰτία ἐστίν. εἰδέναι δὲ χρὴ δτι η ἀπλανής, εὶ καὶ μὴ τὴν γένεσιν ποιεῖ καὶ τὴν φυτοράν, ἀλλ' οὖν τὴν τάξιν καὶ τὸν τοιοῦτον κόσμον αὐτῇ ἐπιτε- 15 θησι τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός· δπερ εὶ μὴ ὑπῆρχεν, ἀλλ' η ἐπὶ λοξοῦ μόνου κύκλου ἦν ως ἐν νυχθύμερον γίνεσθαι τὸν πάντα ἐνιαυτόν, οὐκ ἀν 20 η τοιαύτη τάξις τῶν γενέσεων ἐφυλάττετο, ως δηλοῦ τὰ [τοιαῦτα] μέρη τῆς 5 τῆς ἀστικητα ὅντα. τοιαῦτα δ' ἐστὶ τὰ ὑπὸ τοὺς πόλους τοῦ παντός, ἐν οἷς μυλοειδῆς η τοῦ οὐρανοῦ γίνεται κίνησις.

p. 336b2 Τῆς μὲν οὖν συνεχείας η τοῦ ὅλου φορὰ αἰτία.

Οὐ λέγει τὴν τοῦ ὅλου φορὰν τὴν τῆς ἀπλανοῦς κίνησιν, ὥσπερ 'Αλέξανδρος ἐξηγήσατο (αὐτὸς γὰρ ἀντέρω τῷ λοξῷ κύκλῳ τὴν αἰτίαν 20 ἀνέθηκεν τῆς συνεχείας τῆς κατὰ τὴν γένεσιν καὶ φυτοράν), ἀλλ' δ φησι τοῦτο ἐστι· δεῖξας γὰρ δτι η κατὰ τὸν λοξὸν κύκλον φορὰ αἰτία ἐστὶ τοῦ 10 συνεχῆ εἶναι γένεσιν καὶ φυτοράν, δότι ἔχει καὶ τὸ συνεχὲς δπερ ἐστὶ τῆς ἀστικεύεσίας αἰτίου, ἔχει δὲ καὶ τὸ ἀνώμαλον ἐξ οὖ ἐναντίαι αἱ μεταβολαί, νῦν φησι πῶς ἐκάτερον τούτων ἔχει η τῶν πλανήτων φορά. καὶ φησιν 25 δτι τὸ μὲν συνεχὲς ταύτη ἐστὶ διὰ τὴν ὅλην τοῦ ἡλίου σφαιραν ἀδίνως κινουμένην, τὸ δὲ προσιέναι, φησί, καὶ ἀπιέναι, δπερ η ἀνώμαλία, διὰ τὴν ἔγκλισιν τοῦ λοξοῦ κύκλου· διὰ ταύτην γὰρ συμβαίνει αὐτὸν ποτὲ μὲν προσεγγίζειν ποτὲ δὲ ἀφίστασθαι.

p. 336b5 'Ανίσου δὲ τοῦ διαστήματος ὅντος ἀνώμαλος ἐσται η 15
30 κίνησις.

Πᾶς ἀνώμαλος η τοῦ λοξοῦ κύκλου κίνησίς ἐστι διδάσκει, δτι τῷ 22 μᾶλλον πλησίον ἡμῶν ποιεῖν τὸν ἡλιον η τοῦτον διιστάναι ἡμῶν. ὥστε οὐκ αὐτὴ [η] ἀνώμαλος, ἀλλ' η πρὸς ἡμᾶς τοῦ ἡλίου σχέσις ἀνώμαλος·

7 η] η GT 11 αὐτῇ Z: om. R: αὐτῇ GT: αὐτῇ a 12 et 13 η et μόνου om. R
14 τοιαῦτα delevi 15 πολλοὺς R¹ 17 συνεχείας φησὶν a, qui mox οὐ λέγει δὲ τὴν
19 οὐ 'Αλέξανδρος a τῷ om. R λογικῶ GT 21 τοιοῦτον ἐστὶ R 22. 23 φυ-
ράν—ἀνώμαλον om. Z 24 πλανήτων Z: πλανητῶν cett. 26 δπερ ἐστιν η a
27 ἔγκλισιν GT¹ 29 δὲ om. T 31 τῷ] τὸ GT 32 ἡμῶν πλησίον Z
33 οὐκ] οὐκ' η GT η (post αὐτῇ) GTZ: η R: delevit a

τῷ γάρ γεννητικὸν προσάγειν ἡμῖν ἢ ἀπάγειν ἡμῶν ἡ δοκοῦσα ἀνωμαλία 65
συμβαίνει τῆς κινήσεως.

p. 336b8 Καὶ εἰ τῷ πολλάκις προσελθεῖν γεννᾷ, καὶ τῷ πολ-
λάκις ἀπελθεῖν φίλερει.

5 Γένεσιν ἐνταῦθα λέγει οὐ τὴν ἐκ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν πάροδον, ἀλλὰ τὴν αὕτην καὶ τὴν μέχρι τῆς ἀκμῆς πρόσοδον· ὡσαύτως δὲ καὶ φυμορὰν τὴν ἐκ τῆς ἀκμῆς ἐπὶ τὴν τελείαν φυμορὰν δόδον, τὴν φύσιν φημὶ καὶ τὴν παρακμήν. φησίν οὖν ὅτι τοῖς μὲν μία περίοδος τοῦ ἡλίου πρὸς τελείωσιν τοῦ εἶδους ἀρκεῖ, οἷοί εἰσιν οἱ ἐπέτειοι καρποὶ καὶ ἡ τῶν σπονχείων μετα-
10 βολή, τοῖς δέ, φησί, πλειόνων δεῖ περιόδων, ὡς ἔχει ἐπὶ τῶν πολλῶν ζῆτων. περίοδοι δὲ λέγει τὴν προσέλευσιν καὶ ἀποχώρησιν τοῦ ἡλίου. εἰ τοίνους διὰ πολλῶν προσέλευσεων τοῦ τελείου εἴδους τύχοι. διὰ πολλῶν 15 ἀποχωρήσεων, φησί, τοῦτο παρακμάζει. ἀποδέδωκε δὲ τὴν μὲν γένεσιν τῇ προσέλευσει τὴν δὲ φυμορὰν τῇ ἀποχωρήσει, καίτοι διὰ πολλῶν περιό-
δων φῆσας καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φυμορὰν ἐπιτελεῖσθαι, ὡς εἰναι δηλονότι ἐπὶ τῆς γενέσεως μὴ μόνον προσέλευσιν τοῦ ἡλίου ἀλλὰ καὶ ἀποχωρησιν,
καὶ ἐπὶ φυμορᾶς δὲ μὴ μόνον ἀποχωρεῖν τὸν ἡλιον ἀλλὰ καὶ προσετγίζειν.
πρὸς τοῦτο ῥητέον ὅτι εἰ καὶ ἐπὶ ἑκατέρας διαμέσεως δμοίως καὶ πρό-
σοδος καὶ ἀφοδος τοῦ ἡλίου θεωρεῖται, αὐτὸς τὴν μὲν γένεσιν τῇ προσε-
20 λεύσει τοῦ ἡλίου, τὴν δὲ φυμορὰν τῇ ἀποχωρήσει ἀνέμηκεν εὐλόγια τέσσας,
διότι ἐρρωμένη μὲν ἡ φύσις μᾶλλον ἀποιλαύει τῆς προσόδου τοῦ ἡλίου καὶ
γεννᾷ καὶ αὔξεται, τήσμενηκυττά δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως πάσχει
ζῆπερ ὑπὸ τῆς προσέλευσεως, ὕσπερ ἔχει ἐπὶ τῆς ἀπορροῆς καὶ τῆς προσθή-
κης· ἐπὶ τε γάρ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς φύσεως καὶ ἀπορροή ἔστι καὶ
25 προσθήκη τῆς τροφῆς, ἀλλ᾽ ἔστι μὲν ἐρρωμένου τοῦ σώματος καὶ αὔξημένου
ἡ προσθήκη γίνεται πλείων τῆς ἀπορροῆς, παρακμάζοντος δὲ τοῦ σώματος 40
ἐλάττων ἡ προσθήκη τῆς ἀπορροῆς. πρὸς τοῦτο τέσσας τις εὐλόγιας ἀν-
φαίη, διότι αὔξημένου τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὸ τέλειον διδύνοντος οὐκ ἔστι
μᾶλλον τὴν προσέλευσιν δηὖται, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως
30 πάθους μὴ γίνεσθαι συναίσθησιν, διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἀποχώρησις οὐδὲν
ἔλαττον συμβάλλεται εἰς τὴν αὔξησιν καὶ διαμονὴν τῶν σωμάτων. χειμῶνος
γοῦν αἱ πέψεις καλλίους καὶ αἱ ἐνέργειαι εὔτονοι· καὶ οὐκ ἀν ὅλως διήρκεσε

1 τὸ γεννητικὸν αἱ ἡμῖν ἢ ἀπάγειν ομ. GT: ἡ ἀπάγειν ἡμῶν ομ. a 3. 5 om. lemm.
pergit γένεσιν δὲ ἐνταῦθα αἱ 3 προσελθεῖν] cf. Ar. codd. φησὶ γεννᾷ Z καὶ τὸ
GT 5 ἐκ τοῦ μὴ Gta 6 καὶ (post δὲ) ομ. Z 9 οὗτον R ἀπέτειοι α
11 λέγει Fa: λέγω cett. 12 τύχοι Z: τύχοι τε GRT: τυγχάνει F: τυγχάνειν (sic), καὶ α
13 παρακμάζειν GZa μὲν ομ. GT 14 et 19 προσέλευσει R 14. 15 καίτοι —φῆσας]
πῶς—έφη αἱ 15. 16 ὥστε δηλονότι μὴ μόνον ἐπὶ τῆς γενέσεως Z 21 ἐρρωμένη T

5
22 αὔξεται αἱ πάσχειν αἱ 23 προσέλευσεως R 26 ἡ προσθήκης γίνεται α
27 τοῦτο δὲ τέσσας αἱ εὐλόγιας ἀν τις Z 29 τοῦ ομ. a 32 γοῦν Z: γάρ R:
οὗτον Gta πέμψεις GT¹ καλλίους ομ. R

τὰ τῶν ζώων σώματα καὶ φυτῶν, ἀλλὰ ῥῆστα ἀν ἐφιμάρη, εἴπερ διὰ 65r παντὸς προσήγγιζεν ὁ ἡλιος ὡς διὰ παντὸς θέρους εἶναι, ὡς δηλοῖ ἡ κεκαυ- 46 μένη ζώνη πλησίον ἀεὶ τὸν ἡλιον ἔχουσα καὶ ἀπίκητος οὖσα. τοσοῦτον 5 οὖν ῥητέον, ὅτι ἀφωρισε τῇ μὲν προσελεύσει τοῦ ἡλίου τὴν αὐξήσιν τῇ 5 δὲ ἀπογωρήσει τὴν φθίσιν, οὐκ ἀκριβῶς ἐκπεριφρίησιν ἀπονείμας· ἀλλ' ἐπειδή, καθάπερ φιλόνομεν προειρηκότες, εἰ καὶ ἐκάτερον ἀμφότερα ποιεῖ, καὶ γένεσιν καὶ φθοράν, ἀλλὰ μᾶλλον μὲν γένεσιν ἢ πολύτιμον τοῦ ἡλίου. φθορὰν δὲ μᾶλλον ἢ ἀπογωρήσει.

p. 336v9 Καὶ ἐν ἵσῳ χρόνῳ ἡ φθορὰ καὶ ἡ γένεσις ἡ κατὰ 10 φύσιν.

Εἰπὼν ὅτι εἰ διὰ πολλῶν περιόδων τὴν γένεσιν ἴσχοι τι, διὰ πολλῶν 50 περιόδων καὶ τὴν φθορὰν ὑπομενεῖ, καὶ ὅτι ἵσος ἐστὶν ὁ χρόνος τῆς γενέ- σεως καὶ τῆς φθορᾶς, τουτέστι τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς φθίσεως (οὕτως γάρ της ἡξιώσαμεν ἔει ἀρχῆς ἀκούειν), ἀναγκαῖς προσέμηκε τὸ ἡ κατὰ 15 φύσιν, ἵνα μὴ τὴν τυχοῦσαν φθορὰν λάβῃς ἰσοχρόνιον οἷσαν τῇ γένεσει, ἀλλὰ τὴν κατὰ νόμους φυσικοὺς γινομένην διὰ τῆς παρακμῆς ἐπὶ τὸ τέλος ὃδεύσαντος τοῦ ζώου. εἰ γάρ τις βιαίᾳ γένοιτο φθορά, οὐκέτι διὰ ἵσου χρόνου ἐπὶ τὸ τέλος ἀφικείται δι' ὃσου τὴν γένεσιν ἔσχε. βιαίους δὲ 65v χρὴ λέγειν φθορὰς οὐ μόνον τὰς διά τι τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων, οἷον τομὰς καὶ πτώσεις καὶ καύσεις καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰς διὰ πλημ- μέλειαν καὶ ἀταξίαν τῆς τροφῆς γινομένας. Ὁπερ δὲ καὶ τούτων οὕτως προσδιωρισμένων ὑπολείπεται ἄπορον, ἐκεῖνό ἐστιν ὅτι τοῦ βίου εἰ τύχοι τοῦ ἀνθρωπίνου μέχρι ρκ' ἐτῶν προϊόντος ἡ ἀκμὴ πολλάκις τὸ μέριστον 5 μέχρι μ' ἐτῶν μόνον πρόεισιν, ὡς εἶναι τὴν φθορὰν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πολλῷ χρονιωτέραν τῆς γενέσεως καὶ μηκέτι ἐν ἵσῳ χρόνῳ γίνεσθαι· πολλοὶ μὲν γάρ μέχρι ρκ' ἐτῶν προϊλθον κατὰ τὴν ζωὴν, οὐδεὶς δὲ μέχρι ἕ' ἐτῶν τὴν αὐξήσιν ἔσχε καὶ τὴν ἐπὶ τὸ τέλειτερον προκοπήν. εἰ δὲ γένεσιν μὴ τὴν πρόσδον τὴν ἐπὶ τὸ τέλειτον εἰδος ἄγουσαν λάβοιμεν, ἀλλὰ τὴν κυρίως γένεσιν καὶ φθοράν, τὸ μὲν ἐν ἵσῳ χρόνῳ ἀμφότερα συμβαίνειν 30 ἀληθὲς ἐσται (ἡ γάρ τοιλου γένεσις ἄλλου φθορὰ δηλονότι· δι' ὃσου γάρ 10

- 2 ἡ R: ἡ cett. 6 ἐπειδήπερ Z 7 γένεσιν μὲν tr. R 9. 11 εἰπὼν δὲ om. lemm. a
9 χρόνῳ καὶ ἡ Arist. (praeter FH) 12 ἵσως GT χρόνος καὶ τῆς Z 13 οὕτω a
14 ἐε ἀρχῆς της ἡξιώσαμεν Z 15 ἰσοχρόνιος T: ἰσόχρονον Fa 16 τὴν om. GTa 18 βιαίας
FR: βιαίως a 19 λέγειν χρὴ Z προπιπτόντων R 20 καὶ καύσεις a
20. 21 πλημμελείαν a 21 γινομένης compend. R 21 et 22 ὥπερ δὲ καὶ εἰ ἐκεῖνο
ἐστιν om. a, ubi οὕτω προσδιωρισμένων 23 ἀνθρωπίου T: ἀνθρωπείου a 23. 24 ἐκα-
τὸν εἴκοσιν ετ τεσσαράκοντα libri praeter R 24 μόνων R φθορὰν (non τὴν) om. (iT:
εἴλαι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον τὴν φθορὰν suppleverat a 25 λόγον πολυχρονιωτέραν R
26 μέχρι post ἐτῶν ponit Z 26 εκατὸν εἴκοσιν Za 27 εἴκοντα a
ἔτους GTZ 27. 28 τελεώτερον προκοπὴν εἰδες· γένεσιν δὲ μὴ R 28 πρόσδον
libri praeter a τὴν ἐπὶ] ἦν ἐπὶ ετ mox ἄγουσι R 30 δι' R: καὶ δι' (iT(Z)a
30. p. 294,1 γάρ τι γίνεται Z: γίνεται τι (om. γάρ) cett.

τι γίνεται, διὰ τοσούτου φθείρεται ἄλλο), ἀλλ' οὐκέτι τοῦ αὐτοῦ γένεσιν 65 καὶ φθοράν λαμβάνομεν, δπερ φαίνεται λέγων δ Ἀριστοτέλης. ἀλλ' οὐδὲ τό, εἰ διὰ πλειόνων περιόδων γίνοιτο τι, διὰ πλειόνων καὶ φθείρεσθαι σύμφωνον τῇ τοιαύτῃ ἔξηγήσει· τὴν γάρ κυρίως λεγομένην γένεσιν διὰ 15 πλειόνων περιόδων γινομένην οὐ ῥάδιον οὐδὲ ἐπινοῆσαι. εἰ γάρ τις λέγοι τὴν κύησιν λέγειν αὐτὸν γένεσιν, καὶ τὴν κυρίως δι' αὐτῆς σημαντεῖν γένεσιν τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ δὲ προάγουσαν, καὶ οὐποθάμεθά τι 20 ζῶν, καθάπερ τὸν ἐλέφαντα, διὰ πλειόνων περιόδων κυτσεσθαι, καὶ οὕτως ἀδιανόητον τὸ λέγειν ὅτι δι' ὅσου χρόνου κυτσεται, διὰ τοσούτου καὶ 10 φθείρεται· ποίαν γάρ καὶ χρὴ νοεῖν φθορὰν ισοχρόνιον τῇ κυήσει, οὐ ῥάδιόν ἐστιν.

p. 336^b10 Διὸ καὶ οἱ χρόνοι καὶ οἱ βίοι ἑκάστων ἀριθμὸν ἔχουσι καὶ τούτῳ διορίζονται.

'Επειδὴ τάξις ἐστιν ἐν τοῖς γινομένοις, μεμετρημένου ὄντος τοῦ ἑκάστου 15 εἰδούς τῇ φύσει συμβαίνει ἔκαστον δι' ὡρισμένου χρόνου ἐπὶ τὸ τέλειον 20 ἔμαυτοῦ εἰδούς ἀφικνεῖσθαι. ἵσου δὲ ὄντος τοῦ χρόνου τοῦ ἀπὸ γενέσεως μέχρι τοῦ τελείου εἰδούς καὶ τῆς ἀκμῆς τῷ ἀπὸ τῆς ἀκμῆς ἐπὶ τὴν κατὰ φύσιν φθορὰν ἄγοντι, δῆλον ὅτι διὰ τὸν πᾶς βίος ἑκάστου ὡρισμένος ἐστὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὡς τούτῳ διορίζεσθαι τὰ εἰδη ἐξ ἀλλήλων. ἄλλος μὲν γάρ 25 βίος ἀντιτρώπου ἄλλος δὲ ἵππου. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἑκάστου ὠταύτως, πλὴν ἡμιούς ἑκάστου εἰδούς ὡρισμένος ἡ χρήνις· τοῦ γάρ εἰδούς τοῦ ἀνθρωπείου ὡρισταὶ τις βίος δὲ οὐ δυνατὸν ὑπερβῆναι, τῶν δὲ καθ' ἔκαστα 30 οὐκέτι ὕρισται ὁ χρόνος, πολλῶν καὶ ἐνδοτέρω τοῦ τεταγμένου χρόνου τελευτώντων. ὥστε τοῦ μὲν εἰδούς ὡρισται ὁ χρόνος δὲ οὐ δυνατὸν ὑπερ- 25 βῆναι τινα τῶν καθ' ἔκαστα, οὐχ ὁ αὐτὸς δὲ ἑκάστου τῶν καθ' ἔκαστα βίος, ἀλλ' ἄλλος ἄλλου, πολλῶν μὲν ἐνδοτέρω τοῦ χρόνου ἀπολλυμένων οὐδὲνδὲ δὲ τοῦτον ὑπερβαίνοντος.

p. 336^b15 Φαίνεται δὲ καὶ κατὰ τὴν αἰσθησιν ὄμολογούμενα τοῖς παρ' ἡμῶν λόγοις.

30 Εἰπὼν ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἵσος ὁ χρόνος τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τῆς 25 κατὰ φύσιν, νῦν τὴν πίστιν τούτου παρατίθεται ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην περιόδον τοῦ ἡλίου γινομένων γενέσεων καὶ φθορῶν. καθὼς γάρ προειρή-

3 περιόδων γινομένων γίνοιτο R¹ 5 γινομένων R 6 κύησιν T²
 10. 14 οὐ ῥάδιόν ἐστιν. ταῦτα μὲν ἐπὶ πλέον ζητείσθω. ὁ δὲ καὶ τοὺς βίους ἑκάστων καὶ τοὺς χρόνους ἀριθμῶν διωρίσθαι φησίν. ἐπειδὴ γάρ τάξις α 13 διωρίζονται R¹: διορίζεται GT 15 δὲ ὡρισμένον scripsi: διωρισμένου (διὰ διωρ. a) libri 16 τοῦ ἀπὸ γενέσεως RZ: ἐπὶ τὸ τέλειον GTa 17 τῷ ἀπὸ τῆς ἀκμῆς om. R 18 ἔγουσι R 19 τὸν ἀριθμὸν τὸν τακτὸν. ὡς α 23 ἐνδοτέρω] ἐν ἐτέρῳ α 25 μεθ' ἔκαστα priore loco GTa 26 ἄλλα ἄλλου GT: ἀλλ' ἄλλος καὶ ἄλλος α 27 τούτων GR¹T 28 καὶ om. GT 31 παρατίθεται τούτου Z 31. 32 τῶν καθέκαστον περιόδων libri praeter a 32 γινομένων Z

καμεν, ὄρθιμεν προσιόντος μὲν τοῦ ἡλίου γένεσιν ἀπιόντος δὲ φύλοράν ἐπει- 65
κολουθοῦσαν, ἔστι δὲ ἡ προσέλευσις τοῦ ἡλίου ισόγρονος τῇ ἀποχωρήσει.
καλῶς δὲ κανταῦθι φύλοράν εἰπὼν τὴν κατὰ φύσιν προστέλεικεν. ἔστι
γάρ καπὶ ζῷων καπὶ τῶν ἐπετείων καρπῶν φύλοράν βιαίαν νοῆσαι γνω-
5 μένην.

40

p. 336v20 Ἀλλὰ συμβαίνει πολλάκις ἐν ἐλάττονι φύείρεσθαι
διὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σύγκρασιν.

Τοῦτο οὐ πρὸς τὸ προσεγγίζεις ἀκούστεον, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀγωνέρῳ εἰση-
μένον. εἰπὼν γάρ δι τοιούτοις βίοις καὶ οἷς χρόνοι τεταγμένοι εἰσὶν εἰδοῦς
10 ἑκάστου, ἐνταῦθα φησιν δι τοιούτοις συμβαίνει πολλάκις ἐν ἐλάττονι χρόνῳ τοῦ
τεταγμένου ἀπόλλυσθαι, καὶ τούτου αὐτοῦ πρόκειται αὐτῷ τὴν αἰτίαν
ζητῆσαι, τί δήποτε ἔνια τῶν καθ' ἔκαστα προσαπόλλυται μὴ πληρώσαντα
τὴν φυσικὴν περίοδον. φησὶν οὖν τοῦτο συμβαίνειν διὰ τὴν πρὸς ἄλληλα
σύγκρασιν ἢ σύγκρουσιν· γέγονται γάρ διττῶς. εἰ μὲν ἔχοι σύγ-
15 κρασιν, εἴη δὲ τὴν τῶν σταγείων αἰτιώμενης ἀμετρίαν καὶ ἀκρασίαν·
πολλάκις γάρ ἡ ὥλη διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητα καὶ τὸ ἀνάρμοστον ἔαυτῆς
οὐ καταδέγχεται τελείως τὸν ἀνισθεντανόν, ὃς διακυνθῆναι θάττον τὸ
ἔργον διὰ τὸ στίλεντες τῆς συμπέξεως. μὴ διαρκούσῃς ἐπὶ ποιλῶν τῆς κατὰ
τὴν ὥλην συγκράσεως ἐπὶ ποιλὸν τὴν γοργηρούμενην ζωὴν καταδέξασθαι.
20 εἰ δὲ ἔχει σύγκρουσιν, δηλοῦται τὴν πρὸς ἄλληλα τῶν αἰτίων συντυχίαν,
φημὶ δὲ τοῦ τε ὄλικου καὶ τοῦ ποιητικοῦ τοῦ τε προσεχοῦς καὶ τοῦ 50
πρώτου. αἰτιον γάρ ποιητικὸν προσεγγίζεις μὲν ὁ πατέρας, πόρρω δὲ καὶ
πρῶτον τὰ οὐράνια· καὶ ἡ ὥλη δὲ καὶ ἡ τοιάδε προσάρεσις καὶ δίαιτα αἰτία
τῆς τοιᾶσθες συμπέξεως τῷ σώματι. ἐὰν οὖν συντύχῃ τοιόνδε μὲν εἶναι
25 τὸ παρὰ τοῦ πατέρος σπέρμα καὶ τὸ παρὰ τῆς μητρὸς σπέρμα καὶ αἱρα
τοιόνδε [μὲν] (τὸ μὲν *[γάρ]* αἷμα ὥλης λόγον ἐπέχειν φασί. τὸ δὲ σπέρμα
ποιητικοῦ αἰτίου), τόχη δὲ καὶ ἡ κατὰ τὴν κύνησιν δίαιτα τῆς μητρὸς τοία
ἢ τοία, ἡ καὶ τὸ περιέχον δυσκράτως ἔχον ἄγαν, ὡς ἐκ τούτων τυνὸς 60
ἐμποδισθῆναι τὴν τῶν οὐρανίων κίνησιν τὴν τελεωτάτην ἐνέργειαν ἐπι-
30 δεῖξασθαι περὶ τὸ γεννώμενον καὶ κόσμον ἐναποθέσθαι τὸν προσήκοντα,
τηγνικαῦτα φύλορά ἀκολουθεῖ πρὸ τοῦ τεταγμένου χρόνου, διὰ τὸ συγκλω-
σθῆναι τὴν τοιάδε ὥλην καὶ τᾶλλα αἴτια τῇ τοιᾶσθε κινήσει τῶν οὐρανίων,

2 Ισογρόνος (G)a	3 προσέθηκεν Za	4 τῶν ζώων a	έτειν FR	6 τὸ δὲ
ἄλλα a	πολλάκι (GRT)a	7. 8 διὰ—Τοῦτο om. a	7 σύγκρασιν S: σύγκρισιν	
GR: σύγκρουσιν Z	9 οἱ βίοι om. GTa	13 φασὲν εἰ συμβάνει R	11 σύγκρ-	
σεν Z	ἢ σύγκρουσιν GRa: ἢ σύγκρισιν TZ	καὶ εἰ μὲν a	12 ἔχει GTa	20 ἔχοι
Gta	σύγκρουσιν] litterac oꝝ in erasis T ²	αἰτίων R	22 προσέχεις μὲν R	
23 οὐράνια a	δὲ om. R	26 [μὲν] delevit et <i>[γάρ]</i> addidit a	23 ὥλη T	
ἐπέχει a	αἴτιον R	τῆς μητρὸς δίαιτα R	27. 28 τοιάδε	
28 δυσκράτως Za:	27 αἴτιον R	τῆς μητρὸς δίαιτα R	29 τελειωτάτην R ¹	
30 καὶ om. R	28 δυσκράτως	δυσκράτως GT		

τῆς ὥλης τὴν αἰτίαν τῆς ἀνωμαλίας, καθὼς προείρηται, ἔχούσης· ὁσπερ 66· εἰ ἄτακτόν τι καὶ ἀνάρμοστον γένοιτο περὶ θρόνου ἢ ἀβάκιον διὰ τὴν τῆς ὥλης ἀνεπιτηδείοτητα μηδὲν ἀμαρτόντος τοῦ τεχνίτου. δύναται δὲ τὸ τῆς 6 συγκρούσεως λαμβάνεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν οὐρανίων μόνων. ἐπειδὴ γάρ οὐ 10 οἱ μόνοι ὁ ἥλιος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι πλάνητες καὶ οἱ ἀπλανεῖς δέ, καὶ εἰ μὴ τοσοῦτον, ἐνεργοῦσι γοῦν καὶ αὐτοὶ περὶ τὰς γενέσεις, τὴν τοιάνδε αὐτῶν συνδρομὴν τῶν σχημάτων, ἣν καλεῖ σύγκρουσιν, αἰτίαν φησιν εἶναι ἄλλης ἄλλῳ πραθεσμίας τοῦ βίου· πολλάκις γάρ διὰ τὴν τοιάνδε πρὸς 10 ἄλληλα αὐτῶν συμπλοκήν, εὑδιάλυτον γίνεσθαι συμβαίνει τὸ ἐξ αὐτῶν δια- 10 πλαττόμενον σῶμα καὶ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον διέγον.

p. 336b 25 Ἀεὶ δέ, ὁσπερ εἴρηται, συνεγής ἔσται ἡ γένεσις καὶ 15 ἡ φιλορά. καὶ οὐδέποτε ὑπολείψει δι’ ἣν εἴπομεν αἰτίαν. τοῦτο δέ εὐλόγως συμβέβηκεν.

Ἄποδεδωκός τὴν αἰτίαν δι’ ἣν δεῖ ἔστι γένεσις, τὴν τε ὥλικήν καὶ 20 τὴν ποιητικήν, καὶ ὥλικήν μὲν εἰπών τῆς δειγνεσίας αἰτίαν τὸ τὴν ἄλλου γένεσιν ἄλλου εἶναι φιλοράν, ποιητικήν δὲ τὴν ἀιδίον κίνησιν τῶν οὐρανίων 25 (τῷ γάρ ἐκεῖνα ἀιδίως κινεῖσθαι οὐδέποτε ἡ γένεσις ἐπιλείπει), νῦν τὴν τελικήν αἰτίαν ἀποδίδωσι δι’ ἣν δεῖ ἔστι γένεσις, καὶ φησιν αἰτίαν εἶναι τὸ πάντα αὐτοφυῶς τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεσθαι. ἡ γάρ ἀρχὴ πάντων τὸ ἀγαθόν 30 ἔστι, πάντα δὲ τῆς οἰκείας ἀρχῆς ἐφίεται, ἀριθμὸν δὲ ἐκάστῳ ἔστι τὸ εἶναι οὐχὶ τὸ μὴ εἶναι, πάντα ἄρα αὐτοφυῶς τοῦ εἶναι ἐφίεται. ἐπειδὴ οὖν πᾶν τοῦ εἶναι ἐφίεται καὶ τοῦ βελτίους, διὸ μὲν ἐγγυτέρω ἔστι τῆς ἀρχῆς τῆς πρώτης, ταῦτα μετασχεῖν ἐδυνήθη τῆς ἀιδιότητος καὶ τοῦ δεῖ εἶναι 35 κατ’ ἀριθμὸν τὰ αὐτά, οἷα τὰ οὐράνια, πλὴν μετὰ ὑφέσεως (μετὰ γάρ 40 διαστάσεως καὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς), δισαὶ δὲ πορρωτέρω ἔστι, μὴ δυνηθέντα διὰ τὸ ἀφεστηκέναι τῆς πρώτης ἀρχῆς, ἐξ ἣς τὸ εἶναι πᾶσι, κατ’ ἀριθμὸν εἶναι τὰ αὐτά, τὴν κατὰ τὸ εἶδος αἰδιότητα ἔλαγεν, ἐκάστου διὰ τὸ δεῖ εἶναι ἐφίεσθαι, μὴ δύνασθαι δὲ τῷ πόρρῳ ἀφεστηκέναι τῆς ἀρχῆς, γεννῶντος ἄλλο οἶον αὐτὸν καὶ ταύτη τὴν φιλοράν ὑποκλέπτοντος. 45 50 καὶ αὐτὴν δὲ ἡ εἶληγε κατὰ τὸ εἶδος ἀιδιότητα, τῷ μιμεῖσθαι τὴν ταύτην καὶ κύκλικὴν κίνησιν τῶν οὐρανίων ἐκτήσατο· διὰ κύκλου γάρ τὰ γεννώμενα εἰς τὸ αὐτὸν ἀποκαθίσταται ὅπερ ἤρξατο. ἵνα γάρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου

2 εἰ ἔλον ἄτακτόν αἱ ἀβάκιον GRT¹a 3 ἀμαρτῶντος GT¹ δύναται T
3 εἰ ἔλον Zα 4 συγκρούσεως αἱ συγκράσεως GRTZ μόνων Ra; μόνων GTZ
5 πλάνηται T² 6 τοσοῦτον δὲ ἐνεργοῦσι δὲ οὖν Z 6 et 7 (κατὰ) τὴν et (ταύτην δὴ)
αἰτίαν αἱ 6 αὐτῶν] τῶν T¹ 9 εὐδιάληπτον αἱ συμβαίνει γίνεσθαι Z
10 τῶν οὐρανίων κίνησιν Z 17 γένεσις] κίνησις GT ἀπολείπει αἱ νῦν δὲ τὴν R
20. 21 ἀγαθὸν δὲ—αὐτοφυῶς τοῦ εἶναι ἐφίεται om. R 23 τῆς prius om. αἱ γένη-
θη Z 25 πορφωτέρα αἱ 27 εἰναι] om. R: μὴ εἶναι GT 28 πόρρῳ αἱ
29 ἄλλῃ οἶον GT 30 κατὰ] καὶ Z 30. 31 τὴν κύκλῳ κίνησιν αἱ 31 τὰ γενό-
μενα R: τὸ γεννῶμενον Z 32 ἀποκαθίστασθαι T

γένηται, κύκλος ἀποτελεῖται· σπέρμα γάρ πρῶτον, καὶ τούτου ἔμβρυον, 66^ο εἶτα παῖς καὶ μειράκιον καὶ ἀνήρ, καὶ πάλιν σπέρμα καὶ ἔμβρυον. δῆλον ἄρα ὅτι ἡ τοῦ εἰδός διαδοχὴ ἐπ’ εὐθείας οὖσα τῷ μιμεῖσθαι τὴν κύκλῳ φορὰν τὴν ἀιδιότητα ἔχει.

5 p. 336b29 Τὸ δὲ εἶναι ποσαχῶς λέγεται, ἐν ἄλλοις εἴρηται.

Τὸ εἶναι διττῶς λέγεται, ἢ τῷ εἰδεῖ ἢ τῷ ἀριθμῷ. ἔκαστον γάρ εἶναι 40 λέγεται ἡ τῷ εἰδός αὐτοῦ φυλάττεσθαι ἢ τῷ τὸν ἀριθμόν· τὰ μὲν γάρ οὐράνια λέγεται εἶναι τῷ κατ’ ἀριθμὸν μένειν τὰ αὐτά, τὰ δὲ γενητὰ καὶ φθαρτὰ κατ’ εἰδός ἔχει τὸ δὲ εἶναι. ταῦτα οὖν ἔστιν ὅ φησιν ἀλλαχοῦ διηρῆσθαι 10 σημανόμενα τοῦ εἶναι. διὰ μέσου δὲ παρεμβέβληται τοῦτο τὸ ῥησεῖδιον. ὥστε αὐτὸς σιωπήσαντα συνάπτειν χρὴ δόλον τὸ ῥητόν· ἑπειδὴ ἐκάστου φύσις τοῦ βελτίονος ὑρέγεται, βέλτιον δὲ τὸ εἶναι ἢ τὸ μὴ (εἶναι), τὸ δὲ εἶναι κατ’ ἀριθμὸν ἀδύνατον ἐν ἀπασιν ὑπάρχειν διὰ τὸ πόρρω τῆς ἀρχῆς 45 ἀφίστασθαι, διὰ τοῦτο, φησί, τῷ λειπομένῳ τρόπῳ τὸ δόλον ἀνεπλήρωσεν διεδέξας τὴν γένεσιν.¹ καὶ ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι καὶ τῶν ἀιδίων πάντων αἵτινον οὔτεται εἶναι τὴν πρώτην ἀρχὴν δ’ Ἀριστοτέλης. ὡς γάρ τοῦ θεοῦ ποιήσαντος καὶ τὰ δίδια καὶ πάντη ἀμετάβλητα, ποιήσαντος δὲ καὶ τὰ δίδια μὲν κατ’ οὐσίαν σωματοειδῆ δὲ καὶ διαστατὰ καὶ τὴν κατὰ τόπον ἔχοντα μεταβολήν, ἐπήγαγε τὸ τῷ λειπομένῳ τρόπῳ ἀνεπλήρωσεν τὸ δόλον διεδέξας τὴν γένεσιν.²

25 p. 336b32 Οὕτως γάρ ἀν μάλιστα συνείροιτο τὸ εἶναι διὰ τὸ ἐγγύτατα εἶναι τῆς οὐσίας τὸ γίνεσθαι δὲ καὶ τὴν γένεσιν.

Οὕτω γάρ ἀν, φησί, τὸ εἶναι καὶ ἡ ὑπαρξίς τῶν ὄντων εἰρμὸν ἀν ἔχοι καὶ τεταγμένην πρόσδον τῆς ὑποστάσεως, εἰ μετὰ τὰ κατ’ ἀριθμὸν

1 κάκ] καὶ T 5. 6 lemma om. pergit λεστέον δ’ ὅτι τὸ εἶναι διττῶς α 5 λέγεται]
λέγομεν Arist. 6 ἢ (post εἰδεῖ) om. Z 8 εἰναι] μένειν α τῷ T^{2a}: τὸ R: τὸν
GT¹ 9 ἀλλαχοῦ GT¹ 9. 10 διειρῆσθαι (om. σημανόμενα) Z
10 εἶναι δὲ GT παρεμβέβληται (alterum e in eras.) R: παρεμβέβληται GT
11 χρὴ οὕτως δόλον α 11. 12 ἡ ἐκάστου φύσις δρέγεται τοῦ βελτίονος Z 12 ἢ τὸ
μὴ εἶναι ex Ar. scripsi: om. RZ: ἢ τὸ μὴ GTa 13 ὑπάρχειν om. GTa 15 ἐν-
δελεχῆ] cf. Bonitz Ind. Ar. p. 249 a23 17 πάντα T 18 μὲν om. R
19 τρόπῳ om. T 19. 20 συνεπλήρωσε Ar.; at cf. v. 14 sqq. 20. 21 ἀλλος τρόπος
εἴληπε (sic) traicit a 23 τὸν τὸ GT 24 ἀδίκοπον (sic) R ποιήσαν T
25. 28 οὕτω γάρ ἀν φησι συνείροιτο τὸ εἶναι, δηλονότι ἡ ὑπαρξίς καὶ τὸ εἶναι τῶν ὄντων
οὕτως ἀν είρμὸν ἔχοι α 25 ἀν om. Z 25. 26 ἐγγύτατα RZ: ἐγγύτατα τὸ
GT, et τὸ εἶναι τῆς οὐσίας iterat T 26 δὲ om. Z

ἀίδια [δὲ] μένοντα εἴη τὰ κατὰ τὸ εἰδός ἀίδια κατ' ἀριθμὸν δὲ γενητὰ 66^v καὶ φαρτά. ἐγγὺς γάρ κατὰ τὴν οὐσίαν ἔστι τὸ μὲν γίνεσθαι τῷ εἶναι (τὸ δὲ εἶναι πανταχοῦ τὸ κυρίως καὶ ἀεὶ ωσαύτως ἔχειν νόει), τῇ δὲ ἀιδιότητι ἡ παλιγγενεσία. ἔκατερον γάρ τῷ ἑτέρῳ ἀντέθηκεν, τῷ μὲν 5 εἶναι τὸ γίνεσθαι, τῇ δὲ ἀιδιότητι τὴν ἀεὶ γένεσιν, διπερ ὅια τοῦ ἀεὶ γίνεσθαι ἐσήμανεν. ὅστε ἐγγύτατά ἔστι ταῖς οὐσίαις ἀλλήλων τὰ ὄντα καὶ ἀίδια τοῖς γενητοῖς καὶ διεγενεσίαιν εἰληγάσιν εἰκότως ἐφεξῆς ἀλλήλων 5 οἵσχουσι τὴν πρόσδον.

p. 337a2 Κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς δυνάμεις.

10 "Ἡ ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό, ἡ δυνάμεις μὲν τὰς ῥοπὰς αὐτῶν φησι, καθ' ἃς αἱ κινήσεις, πάθη δὲ τὴν θερμότητα καὶ ψυχρότητα καὶ τὰς λοιπὰς ποιότητας· ἥγουν δυνάμεις μὲν τὸ θερμὸν καὶ ψυχρόν, πάθη δὲ τὸ δύρρον καὶ ἤηρόν.

p. 337a7 "Άμα δὲ δῆλον ἐκ τούτων ὅτινες ἀποροῦσι.

9

15 Ἐκ τῶν προειρημένων περὶ τῶν στοιχείων, ὅτι μεταβάλλοντα εἰς 15 ἄλληλα εἰς ταῦτα ἀνακυκλεῖται, κατὰ κύκλον τινὰ τῆς γενέσεως πραϊούστης, πόρισμα εὑρίσκει εἰς λύσιν τινὸς ἀπορίας ἐπιφερομένης. ἔστι δὲ ἡ ἀπορία, πῶς ἐκάστου τῶν ἀπλῶν σωμάτων τὸν οἰκεῖον τόπον καταλαβεῖν σπεύδοντος μὴ ἐκ πολλοῦ τὰ στοιχεῖα διεκρίμησαν, ἐκάστου τὸν οἰκεῖον τόπον κατα-20 λαβόντος, ὡς μηκέτι μήτε ἄνω ὅδωρ ἢ γῆν εἶναι μήτε πῦρ κάτω. ἐπι-λύεται δὲ τὴν ἀπορίαν ἐκ τῶν προειρημένων. εἰ μὲν γάρ, φησίν, ἀμετά-βλητα τὴν τὰ στοιχεῖα, εἰκότως τοῦτο ἀπορον φῶντο οἱ οὖτας λέγοντες· 20 ἐπειδὴ δὲ μεταβάλλουσιν ἀεὶ εἰς ἄλληλα, εἰ καὶ τόδε τὸ πῦρ ἐκ τοῦ κάτω τόπου διεκρίμη, ἔτερον γίνεται ἐξ ἀνάγκης, καὶ ἀεὶ ἔσται καὶ κάτω πῦρ 25 καὶ ἄνω γῆ καὶ ὅδωρ, μὴ ἀποκεκριμένης ἐκάστῳ χώρᾳ· τοῦτο γάρ ἂν ἦν ἀμεταβλήτων ὄντων.

p. 337a12 Μεταβάλλει μὲν οὖν διὰ τὴν φορὰν διπλῆν οὖσαν.

Διπλῆν φησι φορὰν ἡ τὴν κατὰ τὸν λοξὸν κύκλον τῇ προσόδῳ καὶ

1 ἀίδια διαμένοντα α: equidem delevi δὲ 2 τῷ] τὸ GT 3 δὲ εἶναι δὲ α
νόει R: νοεῖ Z: νοεῖν GT: δεῖ νοεῖν α 4 ἀντέθειν GT 5 τῇ ἀιδιότητι τὴν διεγενε-
σίαιν Z 7 εἰληγάσι. καὶ εἰκότως α 9 τὸ δὲ κατὰ α 11 καὶ τὴν ψυχρότητα Z
12 ἥγουν R: ἡ γοῦν (cett.) α τὸ ψυχρὸν καὶ θερμόν α 14 ἐκ τούτων om. Z
οἵτινες (iT) 15 περὶ] ἐκ Z 16 ἀνακυκλοῦται εκ ἀνεγκυκλοῦται corr. R
κατὰ] καὶ τὰ GT¹ 18 τὸν om. add. T² 20 μήτε πῦρ α: μὴ δὲ πῦρ cett.
22 εἰκότως ἄν α ἀπορον τοῦτο Z: τοῦτο τὸ ἀπορον α οὖτω GTa 23 ἐπει
δὲ (G)α 25 ἀποκεκριμένης TZ 27. 28 om. lemm. pergit διπλῆν δέ φησι α
27 διὰ τὴν διαφορὰν R 28 ἡ in erasis T²

ἀφόδω. ἔγινον διπλῆν. διέτι κινοῦνται τὴν μὲν τῇ ἀπλακεῖ ἐπόμενον νοι ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμάς, τὴν δὲ ἰδίαν ἔμπαλιν ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ τῷ ἀνατολάς.

p. 337^a 15 Διέτι μὲν οὖν ἔστι γένεσις καὶ φθορὰ καὶ διὰ τίνα
5 αἰτίαν, καὶ τί τὸ γενητὸν καὶ φθαρτόν.

"Οτι μὲν οὖν ἔστι γένεσις καὶ φθορὰ ἔδειξε, καὶ ὅπως ἔδειξεν εἴρηται
ἡμῖν πρότερον, καὶ διὰ τίνα δὲ αἰτίαν ἔστι γένεσις καὶ φθορὰ δέδεικται,
ἐκ τοῦ τὴν ὅλην δυνάμει εἶναι τὰ ἐναντία· οὗσα γάρ πρᾶ περὶ ἐνεργείᾳ
δυνάμει ἔστιν ὅδωρ, ἐνεργείᾳ δὲ ὅδατος γινομένης φθείρεται τὸ πῦρ. καὶ
10 τί τὸ γενητὸν καὶ φθαρτόν· διτὶ δύναται εἶναι καὶ μὴ εἶναι.

p. 337^a 17 Ἐπειδὴ ἀνάγκη εἶναι τι κινοῦν, εἰ κίνησις ἔσται. 29

"Ωσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πραγματείαις ἐποίησε, μὴ καταμείνας μέχρι
τῶν φυσικῶν αἰτίων, ἀλλ᾽ ἀναγαγὼν ἑαυτὸν ἐπὶ τὰ ἐξηργμένα αἰτία (ἐν 25
γοῦν τῇ Φυσικῇ διαλεχθεὶς περὶ φυσικῆς κινήσεως ὑστερὸν ἐν τῷ δηδόφ
15 λόγῳ ἀνήγαγεν ἑαυτὸν ἐπὶ τι ἐξηργημένον πάσης φυσικῆς κινήσεως αἰτίου
ἀκίνητὸν τε ὃν καὶ ἀΐδιον, εἰπὼν ἐκ τοιαύτης ἄρα ἀρχῆς ἀνήρτηται δ τε
οὐρανὸς καὶ ὁ κόσμος', καὶ ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς δὲ ὡσαύτως ἐκ τῶν περὶ
ψυχῆς λόγων ἐπὶ τὸν νοῦν ἀναδραμών), οὕτως δὲ κάνταῦθα εἰπὼν τῆς
ἀειγενεσίας ποιητικὸν αἰτίου εἶναι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ οὐρανοῦ, νῦν δείκν-
20 νυσιν διτὶ καὶ τῆς κυκλοφορίας ἔστι τι ἐξηργημένον αἰτίου ἀΐδιως κινοῦν, δ 40
ἀκίνητὸν τέ ἔστι καὶ ἀΐδιον καὶ ἀναλοιώτων καὶ ἐν κατ' ἀριθμόν. εἰ
γάρ, φησίν, ἔστι τι κινούμενον ἀΐδιον κίνησιν καὶ συνεχῆ, ἀνάγκη εἶναι τι
καὶ τὸ ἀΐδιως κινοῦν ἀκίνητον δύναται ἐν καὶ ταῦτὸν τῷ ἀριθμῷ, συνεχῆ
25 γε κινοῦν κίνησιν. καὶ εἰ πολλά γε εἴη, φησί, τὰ κινούμενα τοιαύτην
κίνησιν, ἀΐδιον φημι καὶ συνεχῆ, ἀνάγκη καὶ τὰ κινοῦντα πολλὰ εἶναι,
ἐνὸς ὄντος καθ' ἔκαστην κίνησιν τοῦ ἀΐδιως κινοῦντος. καὶ ταῦτα δὲ τὰ
πολλά, εἰπερ εἴη συντεταγμένα καὶ μὴ ἀπηρτημένα ἀλλήλων, ἀνάγκη μιᾶς 45
ἡρτῆσθαι ἀρχῆς ἐξ ἣς καὶ τὴν ταξιν ἔχουσι. δῆλον ἄρα διτὶ μία ἔστιν
ἀρχὴ τῆς πάντων κινήσεως ἀΐδιος τε καὶ ἀκίνητος.
30 Ἐπειδὴ ἀνάγκη εἶναι τι κινοῦν, εἰ κίνησις ἔσται, ὥσπερ
εἴρηται πρότερον ἐν ἑτέροις. δὲ μὲν σύμπας λόγος εἴη δὲν τελείως

1 ἔγινον] ἡ FR: ἡ γοῦν (cett.) α τὴν μὲν RZ: τῇ μὲν GTa 4 lemma
om. a 9 ἔστιν ὅδωρ RZ: εἶναι τὰ ἐναντία GT: ἔστι τὸ ἐναντίον α 9. 10 καὶ
τί—μὴ εἶναι om. a 11 Ἐπει δ' α Arist. τι τὸ κινοῦν α; at cf. Ar. codd.
EF εἰ] ἡ Z 13 αἰτίων GRa 16 ὁ τε] ὁ α 18 δραμῶν GRT
οὕτω α 21 ἀναλοιώτων R 23 καὶ συνεχῆ (G)a 24 γε prius om. GT
εἰ πολλάκις εἴη T 27 ἀπηρτισμένα R 28 ἡρτίσθαι R ἀρχῆς] ἐξ ἀρχῆς
GT^{1a} 30. 31 Ἐπειδὴ—ἑτέροις omissis pergit εἴη δ' ἀν ὁ σύμπας λόγος τελείως α
31 τελείως om. Z

προφερόμενος τοιωσδε· ἐπειδὴ ἀνάγκη οὕσης ἀδίοιν κινήσεως καὶ συνεχοῦς 66^a
εἶναι τι τὸ ἀδίοιν κινοῦν ἐν καὶ ταύτῳ τῷ ἀριθμῷ, ἔστι δὲ ἀδίοις κίνησις
καὶ συνεχής, ἔστιν ἄρα τὸ ἀδίοιν κινοῦν ἐν τῷ ἀριθμῷ καὶ ἀκίνητον καὶ
ἀναλοίωτον. ὁ μὲν πᾶς λόγος τοιοῦτός ἔστι, δοκεῖ δὲ ἐλλιπῶς προ-
5 ενγέρχυαι παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, διὰ τὸ παρακελοιπέναι τὴν πρόσληψιν 50
καὶ τὸ συμπέρασμα ὑποθετικοῦ ὄντος τοῦ τρόπου. ὅτι μὲν γάρ, εἰ ἔστιν
ἀδίοις κίνησις, ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸ ἀδίοιν εἰργκεν (ἔδειχθη γάρ
ὅτι πᾶν κινούμενον ὑπὸ κινοῦντος κινεῖται), ὅτι δὲ ὄλως ἔστιν ἀδίοις κίνησις
οὐ τέλεικε διὰ προσλήψεως, ὅτι δὲ καὶ ἀκίνητον ἔσται ἔλαβεν ὡς προα-
10 ποδεῖται γένεται (δέδεικται γάρ ὅτι καὶ τὸ πρώτως κινοῦν ἀκίνητόν ἔστιν),
ώστετος δὲ καὶ τὴν συνεχοῦς οὕσης τῆς κινήσεως ἐν εἶναι καὶ ταύτῃν τῷ
ἀριθμῷ, | καὶ τοῦτο δέδεικται ἐν τῷ ὀγδόῳ τῆς Φυσικῆς· εἰ γάρ διά· 67^c
φορα εἴη κατὰ διαδογὴν τὰ κινοῦντα, ἀλλούτον συνεχῆ γίνεται τὴν
κίνησιν. καὶ τὸ ἐν ἑτέροις δὲ εἰρηται πρότερον περὶ τῶν ἐν τῇ
15 Φυσικῇ δεδειγμένων εἴη ἀν λέγων.

p. 337a20 Καὶ εἰ πλείους αἱ κύκλῳ κινήσεις. πλείους μέν. πάσας
δέ πως εἶναι ταύτας ὑπὸ μίαν ἀρχήν.

Ἐλ πλείους εἰεν, φησίν, αἱ κύκλῳ κινήσεις, καὶ αἱ κινοῦσαι αἰτίαι πλείους
ἄν εἰεν, ἀλλὰ καὶ εἰ πλείους εἰεν, ἀνάγκη πάσας ὑπὸ μίαν εἶναι. τὸ δέ
20 πως προστέθεικε διὰ τὸ τὸ ‘ὑπό’ ἐπὶ τῶν κατὰ τόπον περιεγόντων κυρίως ἁ
κέιται.

p. 337a22 Συνεχοῦς δὲ ὄντος τοῦ χρόνου ἀνάγκη τὴν κίνησιν
συνεχῆ εἶναι.

Τεθεικὼς κατὰ τὴν ὀργὴν τῇ δυνάμει, εἰ καὶ μὴ φανερῶς, ὅτι ἔστι
25 συνεχῆς κίνησις. καὶ τὸ ἐπόμενον τούτῳ δεῖξες, ὅτι τὸ κινοῦν ταύτην τὴν
κίνησιν ἀδίοιν ἔστι· καὶ ἀκίνητον καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ. νῦν τὴν πρόσληψιν
τὴν δυνάμει τελεῖται κατασκευῆς ἀξιοῖ, ὅτι ἔστι συνεχῆς κίνησις, καὶ
δεῖκνυσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ χρόνου. ἐπειδὴ γάρ συνεχῆς ὁ χρόνος, ἀνάγκη
καὶ τὴν κίνησιν συνεχῆ εἶναι· μέτρον γάρ κινήσεως ὁ χρόνος, καὶ κινήσεως 10
30 δηλούντι τῆς συνεχοῦς. ἔστι δὲ τοιαύτη ἡ κύκλῳ μόνη. ὁ τοίνυν χρόνος
μέτρον ἔστι τῆς κύκλῳ κινήσεως.

1 τοιόσδε αἱ ἀδίοιν οὕσης Z 2 τὸ om. T'a ταύτῳ R: τὸ αὐτὸν Z: ταύτῳ
GT'a ἀδίοιν] ἀδίοιν GT'a 3 ἔστιν om. R 4 ἀλλοίωτον T ὁ μὲν δὴ
πᾶς αἱ ἔστι om. Z 5 ἐλλειπῶς GT'a 4. 5 προενέγκει αἱ 9 ὡς om. add. T' 2
11 ἐν εἶναι] ἐνεῖναι R 12 ὀγδόῳ λόγῳ R 15. 18 λέγων. τοῖς δὲ εἰρημέναις συνάπτεται.
ὅτι εἰ πλείους αἱ 16 αἱ R: μὲν αἱ GTZ: εἰεν αἱ Ar. (praeter EF) πλείους μὲν om. R
17 πᾶς hic et infra libri ταύτας ἀνάγκη Arist. (praeter EL?); cf. v. 19 18 φησίν
om. αἱ 19 εἰεν ἀν tr. Z 20 διὰ τὸ τὴν ὑπό αἱ; τὸ ὑπό om. R 22. 24 om. lemm.
pergit τεθεικὼς δὲ αἱ 26 ἐν R 28 συνεχῆς ὁ αἱ 30 τῆς om. GT'a ἡ om. Z

p. 337 a 25 Καθάπερ ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ λόγοις διωρίσθη.

67r

Τοὺς ἐν ἀρχῇ λόγους φησὶ τοὺς τῆς Φυσικῆς ἀκροάσσεως· αὗτη γὰρ ἄρχει καὶ προηγεῖται τῆς φυσικῆς θεωρίας.

p. 337 a 25 Συνεχὴς δ' ἡ κίνησις πότερον τῷ τὸ κινούμενον 13
5 συνεχὲς εἶναι ἡ τὸ ἐν φῷ κινεῖται;

Λαβὼν διτὶ κίνησις συνεχὴς ἡς μέτρον ἔστιν ὁ χρόνος, καὶ διτὶ αὗτη ἔστιν ἡ τοῦ κυκλοφορικοῦ σώματος, νῦν ζητεῖ πόθεν τὸ συνεχὲς τῇ κινήσει, πότερον τῷ τὸ κινούμενον συνεχὲς εἶναι ἡ τῷ συνεχὲς εἶναι τὸ ἐν φῷ κίνησις. τὸ δὲ ἐν φῷ καὶ καθ' ὃ ἡ κίνησις, πάθος ἔστι καὶ 20 τόπος. τὸ μὲν οὖν πάθος οὐκ ἀν λέγοιτο συνεχὲς πλὴν ἡ κατὰ συμβεβηκός, τῷ τὸ πρᾶγμα ἐν φῷ θεωρεῖται εἶναι συνεχές. τὸ γὰρ λευκὸν λέγομεν εἶναι συνεχὲς τῷ τὸ σῶμα ἐν φῷ θεωρεῖται εἶναι συνεχές· τὸ γὰρ συνεχὲς τοῦ ποσοῦ ἔστι καὶ περὶ τούτο θεωρεῖται. εἰ δέ τις λέγοι διτὶ τὸ αὐξόμενον μεγέθμονα προσθήκη αὔξεται, καὶ ταῦτη εὐλόγως τὴν αὔξησιν 15 συνεχῆ λέγεσθαι, φαμὲν διτὶ συνεχὲς νῦν φησιν ὁ Ἀριστοτέλης οὐδὲν εἶστι τινὰ δεῖ ἐφεξῆς λαβεῖν, τῆς δὲ αὐξήσεως οὐκ εἴστιν δεῖ ἐφεξῆς λαβεῖν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄπειρον αὔξεται τὸ αὐξόμενον. ὥστε τὸ πάθος οὐκ ἀν εἴη συνεχές. 25 εἰ οὖν ὑπάρχει τινὶ τῶν ἐν φῷ κίνησις τὸ συνεχές, τῷ τόπῳ μόνῳ ὑπάρχει· μέγεθμος γάρ τι ἔστιν ὁ τόπος. καὶ τούτῳ δὲ οὐ παντὶ ὑπάρχει 30 τὸ συνεχές, ἀλλὰ μόνῳ τῷ κύκλῳ· ἐπὶ τούτου γὰρ ἔστιν δεῖ τι ἐφεξῆς λαβεῖν, τῷ μὴ εἶναι ἀρχὴν μηδὲ πέρας. ἀρ' οὖν ἐπειδὴ ὑπάρχει τῷ κύκλῳ τόπῳ τὸ συνεχές, διὸ τὸν τόπον φαμὲν τὴν κίνησιν ἔχειν τὸ συνεχές; διπερ αὐτὸς μηκέτι ζητήσας ἀλλὰ παραλιπών, περὶ τοῦ κινούμενου ποιεῖται τὸν λόγον λέγων διτὶ τούτου δὲ τὸ κύκλῳ μόνον συνεχές, 35 καὶ ἐφεξῆς αὐτὸς αἰτιᾶται τῆς συνεχοῦς κινήσεως. καὶ τούτῳ εἰκότως. εἰ γὰρ καὶ ἔχει τὸ συνεχὲς ὁ τόπος, οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ σώματος τοῦ ἐν αὐτῷ. οὐ γὰρ ἔχει καθ' ἑαυτὸν ὑπαρχέν ὁ τόπος κατὰ Ἀριστοτέλην, ἀλλὰ τῷ σώματι συνυφίσταται τῷ οὐδὲν ἔστι τόπος· σχέσις γάρ τις ἔστι τοῦ περιέχοντος πρὸς τὸ περιεγόμενον. ὥστε τῷ τὸ σῶμα εἶναι 40 συνεχὲς καὶ ὁ τόπος συνεχῆς. εἰκότως ἄρα τὸ αἰτιον τῆς συνεχείας τῆς κατὰ τὴν κίνησιν τῷ κινούμενῳ ἀποδίδωσι.

1. 2 om. lemm. pergit ἐν ἀρχῇ δὲ λόγους α	1 ἐν τοῖς] ἐνίοις R	3 προηγεῖσθαι GT
4 πότερον Za: πότερον τὸ κινούμενον GRT	5 ἡ τὸ (cf. Ar. cod. EFII)] ἡ τῷ a	6 κίνησιν R
7 αὐτῇ GT	κυκλοφορητικοῦ GTa	8 ἡ om. GT
εἶναι τὸ om. GTa	9 ἡ alterum in erasis T ²	11. 12 πρᾶγμα — τῷ τὸ
om. a	13 καὶ bis Z	16 αὐξήσεως δεῖ οὐκ εἴστι Z
GT: εἰς a	19 τοῦτο R ¹	17 ἐπ' RZ: om.
om. GTa	20. 21 ἐφεξῆς — ἐπειδὴ om. R	24 λέγων
ἔξ αὐτοῦ R	25 τῆς δὲ συνεχοῦς GT	26 καὶ om. R
29 πρὸς τῷ GT ¹	31. p. 302, 2 ἀποδίδωσι. δι' δ, τούτου φησὶ τὸ	
κύκλῳ μόνον συνεχές, τοῦ μεγέθους δηλοντί. ἐπιστῆσαι a		

p. 337a30 Τούτου δὲ τὸ κύκλωρ μόνον συνεχές.

67r

Τούτου μέν φησι τοῦ μεγέθους. ἐπιστῆσαι δὲ χρὴ διὰ ἀρχῆς ^α εἰπὼν “δῆλον δὴ τῷ τὸ κινούμενον”, τούτεστι τῷ τὸ κινούμενον συνεχές εἶναι καὶ ἡ κίνησις συνεχής, εἴτα δὰ μέσου περὶ τοῦ τόπου εἰπών, ἐπήγαγε τὸ 5 τούτου δὲ τὸ κύκλωρ μόνον συνεχές, οὐκέτι περὶ τοῦ τόπου, ἀλλὰ περὶ τοῦ κινουμένου σώματος· τὸ γάρ κυκλωτέρες σῶματα αὐτὸ ἑαυτῷ συνεχές εἰσι, τούτεστιν ἑαυτῷ συναπτόμενον καὶ οὐ πρὸς ἄλλο ἔχον συνέχειαν. ἐξ τούτου δέ, φησί, τοῦ συνεχοῦς μεγέθους καὶ ἡ κίνησις ἔχει τὴν συνέχειαν, ἐκ δὲ τῆς κινήσεως ὁ χρόνος. ὅστε τὸ μὲν μέγεθος τῇ 10 10 κινήσει, ἡ δὲ κίνησις τῷ χρόνῳ αἴτιον τῆς συνέχειας.

p. 337a34 Ἐπειὶ δὲ ἐν τοῖς συνεχῶς κινουμένοις κατὰ γένεσιν ἡ ἀλλοίωσιν ἢ ὅλως μεταβολὴν ὥρωμεν τὸ ἐφεξῆς ὃν καὶ γινό-
μενον τόδε μετὰ τόδε.

Δεῖξας ἐν τοῖς προλαβοῦσιν διὰ ὑπάρχει τῇ γενέσει τὸ συνεχές, ἐπειδὴ 50
15 τοῖς συνεχῶς κινουμένοις κατὰ γένεσιν ἐστὶ τὸ ἐφεξῆς καὶ τὸ γίνεσθαι τὸ δεύτερον μετὰ τὸ πρότερον, ζητεῖ εἰ ἐστὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἐν τοῖς γινομέ-
νοις ὡς ἀνάγκη ἀκολουθεῖν τῷ προτέρῳ τὸ δεύτερον, ἢ οὐδέν ἐστιν ἀνάγκη γινόμε-
νον, ἀλλὰ πάντα ἐνδεχόμενα, ὡς ἐγδέχεσθαι καὶ γίνεσθαι καὶ μὴ γίνεσθαι. ἀλλ’ διὰ μέν, φησίν, ἔννα ἐνδεχομένην ἔχει τὴν ἔκβασιν, πρό- 67v
20 δηλον, ἀλλ’ εἰ μὴ πάντα ἐστὶ τοιαῦτα ζητητέον. διὰ οὖν οὐ πάντα ἐνδε-
χομένην ἔχει τὴν ἐπὶ τοῖς προτέροις ἀκολούθησιν, ἀλλ’ ἔννα καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἔχει, ἐφ’ ὃν ἀδύνατον τὸ μὴ ἀκολουθεῖν τοῖς προτέροις τὰ δεύ-
τερα, δείκνυσι διχῶς, ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ὀνομάτων καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν
πραγμάτων. ἀπὸ μὲν τῆς χρήσεως, διότι ἐπὶ τῶν μηδέπω δύντων, ἀλλ’ 5
25 εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον ἔσεσθαι δύναμένων, εἰώμασεν τῷ ‘μέλλει’ καὶ τῷ
‘ἔσται’ κεχρῆσθαι. τὸ μὲν ἔσται ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἐπομένων τάττοντες
(ἀληθοῦς γάρ ὅντος τοῦ ἔσται, ἀνάγκη εἶναι ποτε διπερ ἔφαμεν ἔσεσθαι), τὸ δὲ μέλλει ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων καὶ μὴ γενέσθαι ἀληθοῦς γάρ ὅντος
τοῦ μέλλει, δύναται καὶ μὴ ἔκβηναι διπερ ἔφαμεν μέλλειν. καὶ μὴ ἔκβε-
30 βηκότος οὐκ ἐψεύσατο ὁ μέλλειν εἰπών· τὸ γάρ μέλλει ἐν λόγῳ ἐστὶ τῷ
ἐνδέχεται, τὸ δὲ δύνασθαι καὶ ἐνδέχεσθαι οὐ πρὸς τὴν ἔκβασιν κρίνεται,
ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀκόλυτον ἐπιτηδειότητα. δύναται γάρ τὸ ξύλον καυθῆναι

1 τὸ τῷ R κύκλων GT 2 ἐπιστῆσαι om. R 3 δῆλον GTa: δῆ δι. Λρ.
5 τόπου RZ: τόπου φησὶν GT: τόπου τοῦτο λέγων α 8. 9 ἐκ τούτου—συνέχειαν om.
Gta 11 συνεχές] ἐφεξῆς Z 17 ἀνάγκη (utrobique) codices: εἰς ἀνάγκης
altero loco α 20 τοιαῦτα] ταῦτα GT 23 τριγῶς GT 24 ἐπὶ μὲν τῶν R
26 χρῆσθαι FZa τό] τῷ α ἐπομένων FR: ἐσομένων cett. 27. 28 ἀλη-
θοῦς—μὴ γενέσθαι om. GT: τὸ δὲ μέλλειν ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων suppleverat a
30 ἐψεύσαντο R¹ μέλλει] μέλλειν α 32 γάρ om. GTa

καλὸν μηδέποτε καυθῆ, καὶ ἡ παρθένος δύναται συνελθεῖν ἀνδρὶ καλὸν μηδέ· 67· πιτε συνέλθῃ. οὗτος τοῖνον εἰ μὲν φαίμεν ὅτι μετὰ τὸ ἔχονται θέρος, 11 καὶ ἀνάγκη εἶναι ποτε τὸ θέρος * * * λέγομεν τοῦ σπέρματος καταβληθεῖντος ὅτι μέλλει φῦναι στάχυς καὶ δυνατὸν φῦναι, ἀληθοῦς οὖσης τῆς 5 ἀποφάνσεως ἐνδέχεται μὴ φῦναι, διότι ἐνδεχομένη ἦν ἡ ἔκβασις. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ἐκ τῆς χρήσεως πιστοῦται τὸ προκείμενον, ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων τῆς διαφορᾶς οὕτως. ἐπειδὴ τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔχει 15 τὸ εἶναι καὶ ἀδύνατον αὐτὰ μὴ εἶναι, τὰ δὲ δυνατὰ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, τὸν αὐτὸν τρόπον ἔξει καπὲ τῶν γινομένων, ὡς τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι 10 τὰ δὲ ἐνδεχομένως· εἴ τι μὲν γάρ ἐξ ἀνάγκης ἔχει τὸ εἶναι, τοῦτο καὶ τὴν γένεσιν ἐξ ἀνάγκης ἔχει. οἷον ὁ ἥλιος ἐν Κριῷ ὃν ἐξ ἀνάγκης τὸ εἶναι ἔχει· οὐ γάρ δυνατὸν ἦν μὴ εἶναι αὐτὸν ἔκειται δηλονότι, καὶ ὅταν μήπω ἦν, ἐξ ἀνάγκης ἔκειται γενήσεται, καὶ ἀδύνατον μὴ γενέσθαι ἔκειται. ῥωστῶις δὲ ὅπερ ἐνδεχομένως ἔχει τὸ εἶναι, ἐνδεχομένην ἔξει καὶ τὴν 20 γένεσιν, στέτη δὴ δυνάμενον καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. οἷον εἰ τὸ εἶναι τὴν οἰκίαν ἢ γραμματικὴν εἶναι ἢ τέκτωνα ἐνδεχομένως ἔτει, καὶ ἡ τούτων γένεσις ἐνδεχομένη ἔτει· δυνατὸν γάρ ἦν καὶ μὴ εἶναι μηδὲ γενέσθαι τούτων ἔκαστον. καὶ εἰ μὴ ἀναγκαῖον ἔχει τὸ εἶναι δῆδε τις ὁ στάχυς, ἀλλὰ ἐνεδέχετο καὶ μὴ εἶναι, δῆλον ὅτι καὶ ἡ τούτου γένεσις οὐκ ἀναγκαῖος ἡκολούθησε 25 τῇ τοῦ σπέρματος εἰς γῆν καταβολῇ, ἀλλὰ ἐνεδέχετο καὶ μὴ ἀκολουθῆσαι.

Ἄλλο οὖν οὐδαμῶς, φαῖται. ἐπὶ τούτων τὸ ἐξ ἀνάγκης ἔτει, λέγω δὴ 25 τῶν ἐνδεχομένων εἶναι καὶ μὴ εἶναι: ἡ ἔστι πως καὶ τούτοις τὸ ἀναγκαῖον, καὶ ὁ φαμεν τοῦ δευτέρου ὄντος ἐξ ἀνάγκης προτιγγίσατο τὸ πρότερον; καρπῶν γάρ γενομένων ἐξ ἀνάγκης προκατεβλήθη τὸ σπέρμα. ὅπερ ἐξ 25 ὑποθέτεως ἀναγκαῖον ὀνομάζει. γρὴ γάρ εἰδέναι δῆτι διτεῖον ὄντος τοῦ ἀναγκαίου, τοῦ μὲν ἀπλῶς λεγομένου ἀναγκαίου καὶ δὲ φαμεν τῷ προτέρῳ τὸ δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν, τοῦ δὲ ἐξ ὑποθέσεως καὶ δὲ τοῦ δευτέρου ἐκβεβηκότος ἐξ ἀνάγκης τὸ πρότερον ὑπέστη, κατὰ μὲν τὸ ἐξ ὑποθέτεως ἀναγκαῖον πάντα τὰ ὄντα καὶ γιγνέναι ἀλλήλοις κοινωνεῖ (πάντα 30 γάρ κοινῶς μετέχει τούτου καὶ ἐν πᾶσι θεωρεῖται καὶ ἔστιν ἀναγκαῖα), κατὰ δὲ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον οὐκέτι κοινωνεῖ ἀλλήλοις πάντα· οὐ γάρ 35 ἔκαστον τῶν ἐξ ἀνάγκης ἔστιν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἐνδέχεται. δῆλον τούτων ὡς ἐφ' ὧν μέν ἔστι τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον, οὐ πάντως ἔστι τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον. ἐφ' ὧν δὲ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον, ἐπὶ τούτων 40 καὶ τὸ ἐξ ὑποθέσεως ὑπάρχει ἀναγκαῖον, ὡς ἀντιστρέψει καὶ τοῦ δευτέρου 35

2 οὕτω α 3 λέγομεν RZ: καὶ ἐὰν λέγωμεν GT: lacunam signavi (fort. <ει δὲ>)

4 ὅτι bis T καὶ ἀληθοῦς α 5 ἀποφάσεως libri τοῦτο^γ R 8 καὶ (post δυνατὸν) om. Z 9 ἔξει om. a 10. 11 τὸ εἶναι—ἔχει om. GT: conjectura suppleverat a, quia τοῦτο om. 12 καὶ ὅταν καὶ Z 13 ἦν] ἦ emendat a 15 καὶ (ante μὴ) iterat init. vers. Z 16 εἶναι om. GTa 18 δῆδε τις om. R 19. 20 καὶ μὴ—ἐνεδέχετο om. R 19 ἀναγκαῖος T 22 ἦ om. R πῶς libri 23 fort. φαμεν <ὅτι> 25 ὀνομάζει ἀναγκαῖον a 32 πολλὰ] πολὺ R 34 ἐφ' ὧν δὲ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον om. Z

ὅντος εἶναι τὸ πρότερον ἐξ ἀνάγκης καὶ τοῦ προτέρου ὅντος ἐξ ἀνάγκης 67^a ἀκολουθεῖν καὶ τὸ δεύτερον. ἀλλὰ οὐ διὰ τὸ πρότερον, φησίν, ἀλλὰ δι’ ἑαυτό. δταν γάρ τῷ προτέρῳ τὸ δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ἔπηται. οὐ διὰ τὸ πρότερον ἔπειται, ἀλλὰ διὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, διότι τοιοῦτόν 10 ἐστι φύσει ὡς ἀδύνατον εἶναι μὴ γενέσθαι. διὸ καὶ ἀπλῶς ἀναγκαῖον αὐτὸν εἰκότως ὄντος εὑθείας, διότι ἐξ ἑαυτοῦ τὸ ἀναγκαῖον ἔχει καὶ φύσει ἐστὶν ἀναγκαῖον, τοῦ ἑτέρου κατὰ ὑπόθεσιν οὐ κατὰ φύσιν ἔχοντος τὸ 15 ἀναγκαῖον, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόβασιν λειρούμενου τὸ ἐξ ἀνάγκης ἔχειν. ὑποθέμενοι γάρ τὸ δεύτερον ἐκβεβηκός, ἐξ ἀνάγκης φαμὲν τὸ πρότερον 10 προϋπάρχει.

Ταῦτα οὕτως εἰρηκώς δείκνυσιν ἐφεξῆς ὅτι τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον τοῖς κύκλῳ κινουμένοις μόνον ὑπάρχει, καὶ οὐ τοῖς ἐπ’ εὐθείας. ὅτι δὲ ἀδύνατον τοῖς ἐπ’ εὐθείας ὑπάρχειν τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον, κατασκευάζει ἐκ διαιρέσεως. τὸ γάρ ἐπ’ εὐθείας, φησί, κινούμενον ἤτοι ἐπ’ ἀπείρου ἢ ἐπὶ 15 πεπερασμένης εὐθείας κινεῖται οὔτε δὲ τοῖς ἐπὶ ἀπείρου εὐθείας κινούμενοις ὑπάρχει τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον, οὔτε τοῖς ἐπὶ πεπερασμένης. τοῖς μὲν ἐπ’ ἀπείρου εὐθείας κινούμενοις οὐχ ὑπάρχει τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον διότι τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ἐλέγομεν εἶναι ἔνθα τῷ πρώτῳ τὸ δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπείρου οὐκ ἔστι τὸ πρώτον καὶ τὸ 20 ὕστερον. ἄναρχον γάρ καὶ ἀπεράτωτον. οὐδὲ γάρ ἐπὶ τῶν γεγονότων δυνατὸν τὸ ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς λαβεῖν, ὅστε λέγειν διὰ τὸ πρότερον ἡκολουθηκέναι τὸ 25 γεγονός δεύτερον. ὅλως γάρ οὐκ ἔστιν ἀρχὴν λαβεῖν οὔτε πρῶτον τοῦ ἀπείρου. εἰ δὲ μὴ ἔστι τὸ πρῶτον λαβεῖν, οὐδὲ τὸ δεύτερον ἔσται. οὐκοῦν οὐδὲ τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον ἔσται. ὅλως γάρ οὐδὲ γενέσθαι τι 30 δυνατὸν ἐπὶ τοῦ ἀπείρου. ἔκαστον γάρ τῶν λαμβανομένων ὡς γεγονὸς ἀπειρον ἔχει τὸ διάστημα τὸ μέχρι τῆς ἀρχῆς, διπερ ἀδύνατον ἦν διεξελθὸν καταντῆσαι ἐν ὧ γέγονεν. οὕτως μὲν οὖν ἐπὶ τῶν γεγονότων, ὥσαύτως 35 δὲ καὶ τῶν γενησιμένων ἀδύνατον ἐπὶ τοῦ ἀπείρου τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον. οὐδὲ γάρ ἔστι τὸ ὕστερον ἐν τῷ ἀπείρῳ. οὐχ ἔξει ἀριτρά χώραν εἰπεῖν ποῦ ἡτί εἰ τόδε γέγονε, καὶ τὸ ὕστερον ἔψεται. ὅτι μὲν οὖν τοῖς κατ’ εὐθείαν ἐπ’ ἀπειρον κινούμενοις οὐχ ὑπάρχει τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον, ἐκ τούτων δῆλον. ὅτι δὲ οὐδὲ τοῖς ἐπὶ πεπερασμένης εὐθείας, δείκνυσι τοῦτον τὸν τρόπον. τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι τοῦτο ἔστιν, δὲ ἀδύνατόν ἔστι μὴ γίνεσθαι. δὲ δὲ ἀδύνατόν ἔστι μὴ γίνεσθαι, δεὶ γίνεται. 40 35 τὸ δὲ δεὶ γίνεσθαι ἐπὶ πεπερασμένης εὐθείας ἀδύνατον. τοῦ γάρ δεὶ γίνεσθαι διχῶς νοούμενον, ἢ κατὰ τὸ συνεγγῆ καὶ μίαν δεὶ τὴν γένεσιν εἶναι ἢ κατὰ τὸ πάλιν καὶ πάλιν γίνεσθαι (ώς δταν φῶμεν τὸν ήλιον ἐξ

1 εἶναι τὸ πρότερον ἐξ ἀνάγκης] ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν τὸ πρότερον Z 3 ἐξ ἀνάγκης
τῷ προτέρῳ τὸ δεύτερον Z 7 καθ’ ὑπόθεσιν (GTa) 14 ἐπὶ (post ἢ) ομ. a
16 περασμένοις T¹Z 19 ὕστερον] δεύτερον R 20 ἀπεράτωτον T 21 ὕστει
ώσπερ GT 22 γεγονὸς compend. R οὔτε] fort. οὐδὲ 23 τὸ πρῶτον a: τὸ
πρώτως cert. 26 ἔχειν G 27 οὕτω a 34 ἔστι priore loco om. Z
35. 36 γάρ δεὶ δύνασθαι διχῶς Z 37 γενέσθαι R

ἀνάγκης ἐν Κριῷ γίνεσθαι καὶ δεῖ ἐν Κριῷ γίνεσθαι, οὐ τῷ διὰ παντὸς 68·
ἐν Κριῷ κατὰ τὸ συνεχὲς γίνεσθαι, ἀλλὰ τῷ πάλιν καὶ πάλιν, καὶ τοῦτ'
δεῖ), εἰ μὲν τὸ ἔξι ἀνάγκης γίνεσθαι ἐπὶ τῆς πεπερασμένης εὑθείας τοιοῦτον 10
λάβης, ὡς συνεχῆ καὶ μίαν εἶναι τὴν γένεσιν, ἀδύνατον. συμβήσεται
5 γάρ, φησίν, δεῖ εἶναι τὸ ἐνδεχόμενον μὴ δεῖ εἶναι· τὸ γάρ
ἐπὶ πεπερασμένης εὑθείας κινούμενον περανθείσης τῆς εὑθείας παύεται
τῆς κινήσεως καὶ οὐκέτι κινηθήσεται. ὅπερ οὖν ἀδύνατον δεῖ κινεῖσθαι,
ἔξι ἀνάγκης δεῖ κινούμενον ὑποτίθενται οἱ φάσκοντες ἔξι ἀνάγκης ἐπὶ
πεπερασμένης εὑθείας δεῖ κινεῖσθαι. εἰ δέ τις τὸ δεῖ κινεῖσθαι ὑπό-
10 θειτο κατὰ τὸ πάλιν καὶ πάλιν κινεῖσθαι, ἀδιόν τινα ἀνάκαμψιν εἰσάγει, 15
ἥτις τῇ ἀνακυκλήσει μόνως ὑπάρχει· ἐπὶ γάρ εὑθείας οὐκ ἔστιν ἀνάκαμψις
ἀδίοις γινομένη. καὶ δῆλον μὲν πρῶτον ἐκ τῆς ἐναργείας, τῷ μηδὲν
εἶναι τοιοῦτον δὲπ' εὑθείας ἀδίοις ἀνάκαμψιν ποιεῖται· ἔπειτα εἰ τὸ
ἀδίοις κινούμενον ἀδιόν ἐστι, τὸ δὲ ἀδιόν ἀδίον ἔχον τὴν δύναμιν οὐ
15 ποτὲ μὲν κινηθήσεται ποτὲ δὲ οὐ, ἀλλὰ δεῖ κατὰ τὸ συνεχές, η δὲ ἐπ'
εὑθείας κίνησις ἀνακάμπτουσα οὐ μένει συνεχῆς ἀλλ᾽ ἐν μέσῳ ἡσυχίᾳ
διαλαμψάνεται, ἀδύνατον ἄρα ἀδίοις κατὰ συνέχειαν ἐπὶ πεπερασμένης 20
εὑθείας κινηθῆναι. καὶ ἀλλως οὐδὲν τῶν ἐπ' εὑθείας κινουμένων ἀδιόν
ἐστιν, ἀλλὰ πάντα γενητὰ ἐστι καὶ φωταρτά. εἰ τοίνυν δέδειται μήτε τοῖς
20 ἐπ' ἀπείρου μήτε τοῖς ἐπὶ πεπερασμένης εὑθείας κινουμένοις τὸ ἀπλῶς
ἀναγκαῖον ὑπάρχον, δῆλον δτι τοῖς ἐπ' εὑθείας δλως κινουμένοις μὴ ὑπάρκει.
τῇ κύκλῳ ἄρα· μόνη γάρ η κύκλῳ φορὰ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ἔχει, ἐπειδὴ
καὶ μόνη η κύκλῳ κίνησις ἀδίοις, μία οὖσα καὶ συνεχῆς κίνησις. τὰ δὲ 25
μέρη τῆς κινήσεως αὐτῆς τῷ μὲν ἀριθμῷ διάφορά ἐστι, τῷ εἶδει δὲ τὰ
25 αὐτά· η γάρ ἀπὸ Κριῶν ἐπὶ Ταῦρον κίνησις τῇ ἀπὸ Ταύρου ἐπὶ Διδύμους
τῷ μὲν ἀριθμῷ οὐχ η αὐτὴ εἶδει δὲ η αὐτή, καὶ αἱ περίοδοι δὲ τῶν
ἀποκαταστάσεων εἶδει μὲν αἱ αὐταὶ διάφοροι δὲ τῷ ἀριθμῷ. μόνη ἄρα
τῇ ἀνακυκλήσει ὑπάρχει τὸ ἔξι ἀνάγκης καὶ ἀδίοις πάλιν καὶ πάλιν γίνεσθαι,
ώς δταν εἴπωμεν τὸν ἥλιον ἐν Κριῷ ἔξι ἀνάγκης γίνεσθαι, διότι οὐδέποτε
30 διαλείπει κατὰ ἐνιαυσιαίν περίοδον ἐν Κριῷ γινόμενος. ὕστε δέδειται 30
ἐκ τῶν λελεγμένων δτι τὸ ἀναγκαῖον, εἴτε τὸ κατὰ τὴν συνεχῆ καὶ ἀδιά-
κοπον κίνησιν θεωρούμενον εἴτε τὸ κατὰ τὸ πάλιν καὶ πάλιν τῇ ἀνακυ-
κλήσει νοούμενον λάβωμεν, μόνως τοῖς κύκλῳ κινουμένοις ὑπάρκει.

2 καὶ (ante τοῦτο) om. R	4 λάβοις α	5 μὴ δεῖ εἶναι om. R	6 παύεται
GT ^{2a}	8 ὑποτίθεται RZ	9. 10 ὑποθείτο GR: ὑπόθειτο T ^{2a}	10 καὶ
πάλιν om. GT	12 ἐνεργείας RTZ ¹	τῷ] τὸ Z	14 ἔχει α
19. 20 μήποτε τῆς ἐπ' ἀπείρου T	20 ἐπὶ om. add. T ²	21 ὑπάρχειν α	16 ἡσυχίᾳ libri
τῆς R ¹ μὴ GT: om. RZ: οὐχ α	22 μόνη α	23 μιᾶς R	25 ἐπὶ ταῦρον Za:
ἐπὶ ταύρου eett. τῇ] καὶ Z	28 καὶ πάλιν om. T	29 ως—γίνεσθαι om.	31. 32 εἴτε—
GTa	30 γινόμενος δ ἥλιος α	31 λεγομένων R ¹ T	31. 32 εἴτε—
θεωρούμενον iterat (πάλιν pro τὴν in iteratis) R	33 λάβομεν α	32 τὸ (ante πάλιν) om. R	συνεγήν καὶ διάκοπον Z

Επεὶ δὲ ἐν τοῖς συνεχῶς κινουμένοις κατὰ γένεσιν ἡ 68^a
ἀλλοίωσιν ἡ δλως μεταβολήν. ἐπειδὴ ἡ γένεσις κίνησις μὲν οὐκ
ἀπλῶς, ἔστι δὲ κατὰ τὴν γένεσιν κίνησίς τις (οὐδὲ γάρ ἄνευ κινή-
σεως ἡ γένεσις), εἰκότως εἰπεν ἐν τοῖς κινουμένοις κατὰ
5 γένεσιν.

p. 337b3 "Οτι μὲν γάρ ἔνια, ὅηλον καὶ εὐθύς· τὸ γάρ ἔσται καὶ
τὸ μέλλον.

Ζητήσας εἰ ἐν τοῖς συνεχῶς γινομένοις ἔστι τὸ ἀναγκαῖον ἡ οὐκ ἔστιν ^α
πάντων ἐνδεχομένην ἔχοντων τὴν γένεσιν, ὅτι μὲν ἔνια ἐνδεχομένην ἔχει
10 τὴν γένεσιν ὁμολογούμενον λαμβάνει, ὅτι δὲ οὐ πάντα, ἀλλ' ἔστιν ἔνια ἐξ
ἀνάγκης γινόμενα, ἐφεξῆς κατασκευάζει διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἔσται καὶ
τοῦ μέλλει.

p. 337b7 "Ολως τε ἐπειδὴ ἐνδέχεται ἔνια τῶν ὄντων καὶ μὴ
εἶναι.

15 Δευτέρα κατασκευὴ τοῦ τὰ μὲν ἐνδεχομένην ἔχειν τὴν γένεσιν τὰ δὲ
ἀναγκαίαν, ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως εἰλημμένη. ἐπειδὴ γάρ τῶν
ὄντων τὰ μὲν ἐνδέχεται καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, τὰ δὲ ἐξ ἀνάγκης ἔχει τὸ 40
εἶναι καὶ ἀδύνατόν ἔστιν αὐτὰ μὴ εἶναι, τὸν αὐτὸν τρόπον, φησί, κατὰ τὴν
γένεσιν ἔχει· τὰ γάρ ἐνδεχόμενα καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ταῦτα καὶ
20 τὴν γένεσιν ἐνδεχομένην ἔχει. ἐπειδὴ δὲ οὐ πάντα ἔστι τοιαῦτα, ἀλλ'
ἔστιν δὲ ἐξ ἀνάγκης ἔχει τὸ εἶναι. καὶ ἡ γένεσις τούτων ἀναγκαία ἔσται.
οἷον ἐπὶ τῶν τροπῶν. θέρος γάρ καὶ χειμῶν ἀναγκαίαν ἔχει τὴν γένεσιν.
οὐ γάρ ἐνδέχεται μὴ εἶναι ταῦτα. 45

p. 337b14 Εἰ δὴ τὸ πρότερον ἀνάγκη γενέσθαι, εἰ τὸ 55τερον,
25 ἔσται, οἷον εἰ οἰκία, θεμέλιον, εἰ δὲ τοῦτο, πηλόν. ἀρ' οὖν καὶ
εἰ θεμέλιος γέγονεν, ἀνάγκη οἰκίαν γενέσθαι; |

"Ο φησι τοιοῦτόν ἔστιν· ἀρα ἐφ' ὧν ἔστι τὸ κατὰ ὑπόθεσιν ἀναγ- 68^a

1. 2 Ἐπεὶ—μεταβολήν] κατὰ δὲ τὴν λέξιν α 4 κινουμένης α 6. 8 Ὅτι—Ζητή-
σας] ἐπειτα ζητεῖ α 6 καὶ (ante εὐθύς) om. GT γάρ om. Arist. 8 γινομένης
a, qui mox ἡ οὖν ἔστιν. ἀλλὰ πάντα ἐνδεχομένην ἔχουσι τὴν 9 ὅτι μὲν γάρ
ἔνια ἐνδεχομένην ἔχει τὴν γένεσιν, ὅτι μὲν GT ἔνια GTZ: ἔννοια R: οὖν ἔνια αὐτῶν α
12 μέλλειν Z: μέλλον Arist.: cf. p. 302,25sqq. 13. 15 lemma om. a, qui pergit
δευτέραν δὲ κατασκευὴν τίθησι, τοῦ et mox εἰλημμένην 13 τε] δ' Ar. ἐπειδή^b
Arist. (praeter cod. F) 18 φησι καὶ κατὰ α 24 δὲ a ἀναγκαῖον Z
οἱ τὸ] ἡ τὸ RZ 25 εἰ οἰκία Z: εἰοίκα R: οἰκία GT: εἰ οἰκίαν a 26 ἀνάγκη
καὶ οἰκίαν a 27 καθ' ὑπόθεσιν Za

καῖον, ἐπὶ τούτων καὶ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον θεωρηθῆσεται; οἷον εἰ τῆς 68^v οἰκίας γενομένης ἀνάγκη καὶ τὸν θεμέλιον γεγονέναι καὶ πρὸ τούτου πηλόν, ἀρά καὶ ἔμπαλιν τοῦ θεμέλιον γεγονότος ἀνάγκη οἰκία γενέσθαι; ἡ οὐκέτι τοῦτο ἀνάγκη, εἰ μὴ ἄρα πέψυκε τῷ πρώτῳ τὸ δεύτερον ἀκολουθεῖν ἐξ 5 ἀνάγκης ἀπλῶς· ὅταν δὲ τοιοῦτον ἥτις τὸ δεύτερον ως ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν, 5 τηνικαῦτα ἀντιστρέψει· καὶ ὥσπερ τοῦ δευτέρου ὅντος ἐξ ἀνάγκης τὸ πρώτον ἔσται, οὕτως καὶ τοῦ πρώτου ὅντος ἐξ ἀνάγκης ἔσται τὸ δεύτερον, ὥσπερ ἐστὶ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον.

p. 337v 18 Οὗτοι γὰρ ἦν τὸ πρότερον ἔχον πρὸς τὸ δεύτερον, ὥστε
10 εἰ ἐκεῖνο ἔσται, ἀνάγκη ἐκεῖνο πρότερον.

‘Η ἀκολουθία, φησί, τοῦ προτέρου πρὸς τὸ δεύτερον τοιαύτη τις ἦν,
ώστε εἰ τὸ δεύτερον ἔσται, ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸ πρότερον. εἴπερ οὖν καὶ
ἥ τοῦ δευτέρου πρὸς τὸ πρώτον ἀκολουθία ἡ αὐτὴ εἴη, ὥστε τοῦ προ-
τέρου ὅντος εἶναι πάντως τὸ δεύτερον, ἐπὶ τούτων ἀδιάφορος ἡ ἀντιστροφή.¹⁰

15 p. 337v 16 Ἡ οὐκέτι, εἰ μὴ κάκεῖνο ἀνάγκη γενέσθαι ἀπλῶς.

Τουτέστιν οὐ πάντως τῷ θεμέλιῳ ἀκολουθεῖ ἡ οἰκία, εἰ μὴ αὐτὴ ἡ
οἰκία τὸ ἐξ ἀνάγκης εἶναι ἔξει. εἰ οὖν μὴ ἐξ ἀνάγκης, οὐδὲ γενομένου
θεμέλιον ἀνάγκη εἶναι οἰκίαν.

p. 337v 20 Εἰ τοίνυν ἀνάγκη γενέσθαι τὸ δεύτερον, καὶ τὸ πρό-
20 τερον ἀνάγκη· καὶ εἰ τὸ πρότερον, καὶ τὸ δεύτερον *(τοίνυν)*
ἀνάγκη.

Τουτέστιν ἐφ' ὧν τὸ δεύτερον δι' ἔαυτὸν τὸ ἀναγκαῖον ἔχει, ἐπὶ τούτων
τὸ τῆς ἀντιστροφῆς ἔξισάζει, καὶ οὐδὲ μόνον τῷ δεύτερῳ τὸ πρότερον, ὅλλα
καὶ τῷ προτέρῳ τὸ δεύτερον ἔπειται.

25 Καὶ εἰ τὸ πρότερον, καὶ τὸ δεύτερον τοίνυν ἀνάγκη. ὑπερ-
βατῶς ἀναγνωρισέοντο καὶ εἰ τὸ πρότερον τοίνυν, καὶ τὸ δεύτερον ἀνάγκη.

1 τοῦτο T 2 ἀνάγκης a 2. 3 πηλὸν ἄρα libri, praeter a qui ἄρα τὸν πηλόν
3. 4 οὐκέτι ἀνάγκη τοῦτο R 5 ante ὑπάρχειν deleta τὸ πρώτον ἔσται R 7 οὕτω
Za 9. 14 post 18 ponenda 9. 11 lem. om. pergit ἡ οὖν ἀκολουθία a
9 ἔχειν T² 13 ἡ αὐτὴ] αὐτῇ R 13. 14 προτέρου] πρώτου Z 14 πάντως δὲ
τὸ GT ἀδιάφορος Z: ἀδιάφορως GRT: ἡ ἀδιάφορος a 15 lemma om. a
γενήσεσθαι GT ἀπλοῦν R 16 τουτέστιν οὐ RZ: τουτέστιν εἰ GT: εἰ οὖν a,
qui πάντως φησί 16. 17 εἰ μὴ αὐτὴ ἡ οἰκία om. GTa 19. 22 om. lem. pergit
εἰτ' ἐπιφέρει ως ἐφ' ὧν a 20 *(τοίνυν)* addidi ex Aristot.; cf. v. 25 22 δι' ἔαυτὸν
τὸ δεύτερον Z 23 μόνον τὸ δεύτερον R 24. 25 ἔπειται. τὸ δὲ, καὶ εἰ a

p. 337b22 Ἀλλ' οὐδὲ διὰ ἐκεῖνο, ἀλλὰ δτι ὑπέκειτο ἐξ ἀνάγκης 68^α
ἐσόμενον.

Ἐπὶ τοῦ ἀπλῶς ἀναγκαίου, φησίν, ἔπειται τῷ πρώτῳ τὸ δεύτερον ἐξ 15
ἀνάγκης, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ πρῶτον, φησίν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἴδιαν φύσιν, διότι αὐτὸ^β
ἡ τῶν ἐξ ἀνάγκης γινομένων ἐστί, τουτέστι τῶν αἰδίων· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
ἐξ αὐτοῦ ἀναγκαῖαν ἔχον τὴν γένεσιν, διπερ ἀΐδιον ἔχει τὴν γένεσιν. καὶ
ἰστέον δτι τούτῳ αὐτῷ χρώμενος ὡς ὄμοιογουμένῳ, τῷ ‘τὸ ἐξ ἀνάγκης ἐπό-^γ
μενον τῷ πρώτῳ καθ' αὐτὸν καὶ μὴ δι' ἄλλο ἀναγκαῖαν ἔχει τὴν γένεσιν',
ἔφεζῆς ἀποδείκνυσιν δτι οὐχ οἶδον τε ἐπὶ πεπερασμένης εὐθείας τὸ ἀπλῶς 20
10 ἀναγκαῖον κατὰ τὴν γένεσιν θεωρεῖσθαι, ὡς ὅν μὴ δυναμένης ἐπινοεῖσθαι
αἰδίου γενέσεως ἐπ' εὔθειας πεπερασμένης. τὸ γάρ ἀναγκαῖον ἐπὶ τοῦ
αἰδίου φέρει· τὸ γάρ ἐξ αὐτοῦ ἔχον καὶ μὴ δι' ἄλλο τὸ ἀναγκαῖον τῆς
γενέσεως τοιωτον. δόξει δὲ πολλὰ ἀντιπέπτειν τοῖς πρὸς Ἀριστοτέλους
λεγομένοις. ὅρῳπεν γάρ πολλὰ ἐν τοῖς φυσικοῖς, τοῖς γενητοῖς καὶ φυταρτοῖς,
15 τῶν ἐπομένων ἐξ ἀνάγκης τισὶ προηγησαμένοις τὸ ἀναγκαῖον τῆς γενέσεως 25
οὐ δι' ἔαυτὰ ἔχοντα, ἀλλὰ διὰ τὰ προηγησάμενα, οἷον τῇ ἀτροφίᾳ ή
ἴσχυνασις ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, οὐχ δτι αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἀναγκαῖαν ἔχει
τὴν γένεσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν προηγησαμένην ἀτροφίαν· οὐ γάρ ἐξ ἀνάγκης δι'
έαυτὴν ή ίσχυνασις γίνεται, ἀλλ' δταν ἀτροφία προηγήσηται. οὕτως δὲ
20 καὶ πολλῶν καὶ ὑπὲρ δύναμιν ἐδηδεσμένων ἀκολουθήσει βραδύπεψία οὐ δι'
έαυτὴν, καὶ τῇ πληγῇ δὲ τῇ κατὰ σαρκώδους μαρίου ἀκολουθήσει μώλωψί^γ 30
οὐ δι' ἔαυτὸν ἀλλὰ διὰ τὴν πληγήν, καὶ δδατι κατὰ γῆς χειρομένῳ πηλὸς
ἐξ ἀνάγκης ἔπειται οὐ δι' ἔαυτόν. καὶ πολλά ἐστιν ἄλλα, ἐφ' ὧν τῷ
πρώτῳ τὸ δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, οὐ δι' ἔαυτον ἀλλὰ διὰ τὸ πρό-^δ
25 τερον. καὶ οὐδὲ πάντως ἀντιστρέψει· οὐδὲ γάρ εἰ βραδύπεψία, πάντως
ἐδηδεσται πλείονα, ἀλλὰ συμβαίνει καὶ διὰ φροντίδας γενέσθαι καὶ δι'
στρωπηνίαν καὶ ἑτέρας αἰτίας· καὶ τῇ μὲν σφαγῇ ἐξ ἀνάγκης ἔπειται θά-
νατος. οὐ μὴν εἰ θάνατος, καὶ σφαγὴ προηγήσατο. 35

p. 337b25 Εἰ μὲν οὖν εἰς ἀπειρον εἰσιν ἐπὶ τὸ κάτω, οὐκ ἔσται
30 ἀνάγκη τὸ ὅστερον τοδὶ γενέσθαι ἀπλῶς.

Αἰσθόν διττὸν τηγματινόμενον τοῦ ἐξ ἀνάγκης, τὸ μὲν ἀπλῶς τὸ δὲ 40

1. ἢ om. lemm. pergit ἐπὶ δὲ τοῦ α	1 οὐ δι ^τ R: οὐδὲ ^τ GTZ	4 ἀλλ' οὐ δι ^τ ἐκεῖνο,
τουτέστι διὰ τὸ πρῶτον α	φησίν om. a	6 αὐτοῦ libri
αὐτὸ τοῦτο Z ¹ : αὐτῶ τούτω Z ²	ώμοιογουμένῳ α	7 τοῦτο αὐτῷ GT:
ἄλλο T	9 ἐπὶ om. add. T ²	8 μὴδ ^τ
δι ^τ ἂν α	15 ἐξ ἀνάγκης ἐπομένων Z	13 δόξειε
17 ισχυνασία α	19 οὕτω Za	20 alterum καὶ om. Z
διὰ τὴν πολυτροφίαν. καὶ α	25 οὐδὲ (alt. loco)] οὐ α	21 ἔαυτὴν. ἄλλ
βραδύπεψία έστι α	26 ἄλλα GT	γάρ om. Z
	30 τοδὶ γενέσθαι Z: τὸ διαγενέσθαι R: τοδὲ	γενέσθαι GTa Ar.

ἐξ ὑποθέσεως καὶ ἐνδεχομένως τὸ ἀναγκαῖον ἔχον, καὶ δεῖξας ἐπὶ μὲν 68^η τῶν ἐξ ἀνάγκης ἀντιστρέφουσαν τὴν ἀκολουθίαν (τοῦ τε γὰρ ὑστέρου γεγονότος χρὴ καὶ τὸ πρότερον γεγενῆσθαι, καὶ τοῦ πρώτου γενομένου χρὴ καὶ τὸ ὕστερον ἀκολουθῆσαι), ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδεχομένων μηκέτι ἀντιστρέψουσαν τὴν ἀκολουθίαν (τοῦ μὲν γὰρ ὑστέρου ὄντος ἐπὶ τούτων ἀνάγκη τὸ πρώτον γενέσθαι, τοῦ δὲ πρώτου ὄντος οὐκέτι ἀνάγκη τὸ ὕστερον 45 γενέσθαι), βούλεται νῦν διδάξαι διτὶ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ἐν μόνοις ἐστὶ τοῖς κόκλῳ κινουμένοις, οὐδὲν δὲ τῶν ἐπ' εὐθείας τοῦτο ὑπάρχει· εἴτε γάρ ἀπειρος ἡ εὐθεῖα εἴτε πεπερασμένη ὑποκέοιτο, οὐχ ἔψεται τὸ ἀπλῶς 10 ἀναγκαῖον. καὶ νῦν τέως δείκνυσιν διτὶ εἰ ὑποκέοιτο εὐθεῖα ἀπειρος, εἴτα ἐπὶ τῆς αὐτῆς τινὰ κινούμενα ἢ μεταβόλλοντα, ἀδύνατον τούτοις ὑπάρχει τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον, ὅταν τῷ πρώτῳ ὄντι τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθῇ διὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον 50 τὸ ἀναγκαῖον, ἐν δὲ τῷ ἀπειρῷ οὐκ ἐστὶ πρώτον καὶ ὕστερον λαβεῖν, πρό-15 δηλον ὡς οὐκ ἔσται ἐπὶ τούτων τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον. ἀλλ’ οὐδὲ τὸ ἐξ ὑποθέσεως, ὡς λέγει, διπερ ἦν ‘εἰ τὸ ὕστερον, καὶ τὸ πρότερον ἐξ ἀνάγκης’. εἰ οὖν μὴ ἔστιν ἐν τῇ ἀπειρῷ εὐθεῖό τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, οὐ μόνον τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ, ἀλλ’ οὐδὲ | τὸ ἐξ ὑπο- 69^η θέσεως διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

20 ’Ιστεόν δὲ ὡς δοκεῖ μὴ κατωρθωμένον εἶναι τὸ τοιοῦτον ἐπιχείρημα. εἰ μὲν γὰρ ἔθελοι τις ἀνέλειν τὴν ἀπειρον εὐθεῖαν, καὶ λέγοι μηδὲν γίνεσθαι δύνασθαι ἐπ’ ἀπειρου εὐθείας, εἰπερ πᾶν μὲν γινόμενον ἔνεκα τινος τέλους γίνεται, πᾶν δὲ ἀπειρον ἀτελεύτητον εἶναι, ἀληθῆ τε ἔρει καὶ ἀνέλεγκτα (οὐδὲ γάρ ὅλως εἶναι ἀπειρον εὐθεῖαν ἐνδέχεται)· εἰ δὲ ὑπόθοιτο μὲν τὴν ἀπειρον 5 εὐθεῖαν, ἐπειδὴ δὲ ἀναρχον καὶ ἀπεράτωτον τὸ ἀπειρον, μὴ δύνασθαι 5 λέγοι ἐπ’ αὐτῇ ἐξ ἀνάγκης ἔπεσθαι τῷ πρώτῳ τὸ δεύτερον, οὐκ εὐλογα λέξει· εἰ γὰρ καὶ μὴ ἔστιν ἀρχὴ καὶ τέλος, ἀλλ’ οὖν ἐστὶ τὸ ἐφεξῆς καὶ τὸ τόδε μετά τόδε γίνεσθαι. οὕτως γοῦν τὸν χρόνον λέγων δ’ Ἀριστοτέλης μὴ ἔχειν ἀρχὴν μηδὲ τέλος, διμως φησὶν ἐν αὐτῷ τὸ ἐφεξῆς θεωρεῖσθαι 30 καὶ τὸ πρώτον καὶ τὸ δεύτερον. ὥστε οὖσαν ἐπὶ τοῖς παρὰ Ἀριστοτέλους λεγομένοις οὐκ ἀναιρεθῆσεται τὸ ἀναγκαῖον.

προτέρου

1 ἔχων R	2. 4 ὕστερον γεγονότος χρὴ καὶ τὸ ὕστερον (omissis γεγενῆσθαι—ὕστερον) R
6 τὸ ὕστερον ἀνάγκη Z	7 μόνον α 8 τούτοις GT 9 ὑπεκέοιτο R
10. 12 καὶ νῦν—ὑπάρχει τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον iterat Z	10 καὶ νῦν RZ: καὶ om. GT:
νῦν om. a	12 εἰ—ἀναγκαῖον om. GTa, et a mutavit proximum ὅταν in εἰ γάρ
13 ἀκολουθεῖ libri (certe Ra)	τὴν ἐξ αὐτοῦ Z 14 τὸ πρώτον καὶ τὸ ὕστερον a
17 τῇ] τῷ GT εὐθεῖα (GTZ)a	18 αὐτῷ G 20 ὡς δοκεῖ Z: om. R:
δοκεῖ GT: ὅτι δοκεῖ a	τοιοῦτο GT 21 ἐθέλει τις ἐλεῖν Z λέγειν a
21. 22 δύνασθαι γίνεσθαι Za	22 τέλους τινὸς Z 23 εἶναι] immo ἔστιν

ἀνέλεγκται a 24 ὑπόθοιτο GT¹: ὑπόθειτο a 25 τὸ ἀπειρ R 26 λέγειν Z:
λέγον a ἐπ’ αὐτῇ] ἐξ ἑαυτῆς Z 28 τὸ om. GT οὕτω (Za λόγων a
29 μηδὲ] καὶ R ὅμοιως R¹ ἐξ ἀρχῆς (pro ἐφεξῆς) Z: θεωρεῖσθαι τὸ ἐφεξῆς tr. a

'Εκεῖνο δὲ πάλιν ἵσως ἀπορήσει τις πρὸς τὰ εἰρημένα, ὅτι ἐπὶ τῆς 69^τ γενέσεως ἀπείρου οὖσης καὶ κατ' εὐθεῖαν τῇ διαδοχῇ ἔστι τὸ ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς· ἀνάγκη γάρ ἐξ ἀνθρώπου πάντως γίνεσθαι ἄνθρωπον, καὶ οὐκ 11 ἐνδεχόμενον μὴ γενέσθαι ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπον. πρὸς τοῦτον δὲ ἐκεῖνο 5 ῥήτεον, ὅτι ἡ μὲν κατ' εἰδὸς διαδοχή, καθ' ἣν ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου γίνεται, κατὰ κύκλου γίνεται, τῷ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποκαθίστασθαι, τοῦτο δὲ κύκλου ἕδιον· πρῶτον γάρ ἄνθρωπος, εἰνī^τ οὕτως σπέρμα, καὶ τότε ἔμβρυον καὶ παῖς καὶ πάλιν ἄνθρωπος καὶ πάλιν σπέρμα. εἰ δέ τις λέγοι ὅτι καὶ πάλι τῆς εὐθείας γίνεται ἀντικαμψίς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ 15 10 εἰς τὸ αὐτό, γινωσκέτω ὡς ἐπὶ τῆς κατ' εὐθεῖαν ἀντικάμψεως εἰς ὁ τελευταῖον ἥλιθος τὸ κυνούμενον, εἰς τοῦτο παλινδρομοῦν πρῶτον ἐκ τοῦ πέρατος ἀντικάμπτον ἔρχεται, οἷον εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς κλίμακος ὑποστρέψων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους πρῶτον ἀνακάμπτεις· ἐπὶ δὲ τῆς ἀνακυκλήσεως ἐξ οὐ προσεγγῆς ὑπέστη, οὐν φέρε τῶν Ἰγιθύων. εἰς τοῦτο τελευταῖον ἀνακυκλούμενον ἔρχεται· ἐκ τῶν Ἰγιθύων γάρ ἀποχωρήσας ὁ ἥλιος καὶ ἀλληγε ἀνακυκλήσεως ὀργήμενος οὐκ ἐπὶ τοὺς Ἰγιθύας παλινδρομεῖ²⁰ κατὰ συνέχειαν, ἀλλ ἐπὶ Ταῦρον φέρεται πρῶτον, οὕτως δὲ πάντων ἐπὶ Ἰγιθύας. εἰ τοίνυν δέδειται κατὰ κύκλου γινομένη ἡ τῶν εἰδῶν διαδοχή, οὐκ ἀπορον πῶς ταύτῃ τὸ ἀναγκαῖον ὑπάρχει. ὅτι κατὰ κύκλου προει-20 20 ρηται γάρ ὅτι ἐν μόνῃ τῇ κατὰ κύκλου κινήσει τὸ ἀναγκαῖον ἐστίν. ἡ γοῦν διαδοχὴ ἡ μὴ κατὰ κύκλου γινομένη ἀλλ ἐπ' εὐθείας, τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ τῶν καθ' ἔκαστα, καθ' ἣν ἐκ Ταντάλου Πέλοψ καὶ τούτου Ἀτρεύς, αὕτη οὐκέτι τὸ ἀναγκαῖον ἔχει· οὐδὲ γάρ εἰ Τάνταλος, πάντως Πέλοψ, εἰ οὐδὲ εἰ Σωφρονίσκος, ἦδη καὶ Σωκράτης ἀνάγκη.

25 p. 337 b 32 "Οταν γάρ γένηται, εἰ μὴ ἀεὶ τοῦτο ἀνάγκη γενέσθαι.

Δεῖξας δὲτι ἐπ' ἀπείρου εὐθείας ἀδύνατον τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ὑπο-²⁵ θέσθαι, γῦν δείκνυσιν δὲτι οὐδὲ ἐπὶ πεπερασμένης δυνατόν. εἰ γάρ τὸ ἐξ ἀνάγκης γινόμενον τοῦτο ἐστιν δὲτι γίνεσθαι ἀνάγκη, τὸ δὲ ἐπ' εὐθείας πεπερασμένης γινόμενον οὐκ ἀεὶ γίνεται, συμβῆσται, φησίν, ἀεὶ γίνεσθαι 30 τὸ ἐνδεχόμενον μὴ ἀεὶ εἰναι, ὅπερ ἀτοπον.

40

p. 337 b 33 Τὸ γάρ ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀεὶ ἄμα.

Τουτέστι τὸ ἐξ ἀνάγκης γινόμενον τῷ ἀεὶ γινομένῳ ταῦτον· τὸ γάρ

1 ἀπορήσειν ἄν τις α	2 η διαδοχὴ (om. ἐστι τὸ) Z	4 γίνεσθαι α	τοῦτο [*] T:
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	οὕτω α
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	9 λέγει Z
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	9. 10. 12 scri-
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	bendum ἀνακάμψις, ἀνακάμψεως, ἀνακάμπτον
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	12 ἀντικάμπτων Z
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	14 τοῦτο]
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	τὸ a
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	17 τὸν ταῦρον ετοικος τοὺς Ἰγιθύας (sic) a
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	19 ὑπάρχειν GT ¹
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	22 τῶν]
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	τῷ GT ¹
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	22 ετ 23 πελωψ GT ¹
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	22 καὶ] εἰ Z
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	23 αὕτη τὸ ἀναγκαῖον οὐκ
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	ἔχει a
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	24 οὐδὲ εἰ] εἰ δὲ εἰ Z
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	24 ἀνάγκη libri
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	25 γίνεσθαι a Ar.
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	27 et 29 πεπερασμένον Z
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	29 γίνεται] γάρ GT
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	31 ἀνάγκης φησίν, ἄμα καὶ a
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	ἄμα scripsi: ἔσται libri
τοῦτο Za	5 η om. Z	7 δίδιον R	32 τὸ ἐξ] τὸ αὐτὸ ἐξ GT

ἄμα τὸ ταῦτὸν σημαίνει. ἐπεὶ οὖν τὸ ἐπὶ πεπερασμένης εὐθείας γινό-^{69r}
μενον οὐκ ἀεὶ ἔστιν (ἔχει γάρ πέρας ἐφ' οὗ οὐκέτι ἔστιν), εἰ τις φαίνη
ἐπὶ ταύτης τὸ ἔξι ἀνάγκης, διπερ ταῦτόν ἔστι τῷ ἀεὶ, τῷ προειρημένῳ
ἀπόπιπ περιπεσεῖται· φήσει γάρ ἀεὶ εἶναι τὸ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι. εἰ οὖν ἔξι
5 ἀνάγκης ἡ γένεσις, καὶ ἀεὶ ἔσται· εἰ δὲ ἀεὶ, ἀδύνατον αὐτὴν ἐπ' εὐθείας εἶναι.

p. 338a 4 Εἰ ἄρα τινὸς ἔξι ἀνάγκης ἀπλῶς ἡ γένεσις, ἀνακυκλεῖν
ἀνάγκη καὶ ἀνακάμπτειν.

Νῦν ἀνακεφαλαιούμενος ἐν βραχεῖ τὰ προειρημένα ἐπάγει τὸ συμ-⁴⁵
πέρασμα. ἐπειδὴ γάρ, φησίν, ἀνάγκη ἡτοι πέρας ἔχειν τὴν γένεσιν ἡ μῆτρα
10 ἔχειν, οὐκ ἔχει δέ (πῶς γάρ ἀνείπειος πέρας ἔχουσα;), ἡτοι ἐπὶ⁵⁰
εὐθείας ἔσται ἡ κατὰ κύκλου· ἀλλὰ ἐπὶ μὲν τῆς εὐθείας ἐδείχθη ἀδύνατον
(οὔτε γάρ ἐπὶ ἀπείρου οὔτε ἐπὶ πεπερασμένης· δυνατὸν συστῆναι τὸ ἔξι
ἀνάγκης, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸ πρῶτον καὶ ὕστερον· οὔτε γάρ ἐπὶ τῶν γεγο-
νότων οὔτε ἐπὶ τῶν ἐσομένων· ἐν ἑκατέρῳ γάρ ὁ διάπειρος γενέσθαι
15 τὴν κίνησιν ἀνάγκη)· λείπεται ἄρα τῇ κατὰ κύκλου κινήσει μόνη ὑπάρχειν
τὴν ἀναγκαίαν γένεσιν καὶ δίδιον.

p. 338a 9 Ἀνάγκη δὲ εἶναι ἀρχὴν, μήτε πεπερασμένης οὕσης,
καὶ δίδιον εἶναι.

‘Η ἀναγκαία γένεσις, φησί, καὶ ἀεὶ ἔστι καὶ ἀρχὴν ἔχει· δίδιον γάρ
20 οὐ τὴν μίαν τῷ ἀριθμῷ καὶ συνεχῆ φαμεν, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ ἀπειρον τὴν
αὐτὴν. εἰ οὖν ἀρχὴν οὐκ ἔστιν ἐπὶ τοῦ ἀπείρου λαβεῖν οὐδὲ ἐπὶ τῆς
πεπερασμένης τὸ ἀεὶ, διλας ἄρα ἐπὶ εὐθείας οὐκ ἔστιν ἡ ἔξι ἀνάγκης
γένεσις. ἡ κύκλῳ ἄρα μόνη τὸ ἀναγκαῖον ἔξει, ἐφ' ἣς καὶ ἀντιστρέψει^{69v}
25 ἔξι ἀνάγκης. εἰ γάρ τὸ πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον πάντως· καὶ εἰ τὸ δεύ-
τερον, καὶ τὸ πρῶτον, ὡς ἥδη δέδεικται.

p. 338a 13 Καὶ τοῦτο ἀεὶ δὴ συνεχῶς· οὐδὲν γάρ διαφέρει λέγειν
οὐαὶ δύο ἡ πλειόνων.

Δείξας δητι τὸ ἀναγκαῖον τῇ κυκλικῇ μόνῃ κινήσει ὑπάρχει, διότι ἐν 10
τοῖς δίδιοις καὶ ἀρχὴν ἔχουσι συνίσταται, ὅν τὸ μὲν δίδιον οὐχ ὑπάρχει

2 εἰ]⁷ ἡ GT¹ 6 lemma om. hic a ἀνακυκλεῖ RZ 6. 7 ἀνάγκη ἀνακυκλεῖν Arist.
8 Νῦν]⁸ είτα a 8. 9 post συμπέρασμα inserit εἰ ἄρα λέγων τινὸς ἔξι ἀνάγκης ἀπλῶς ἡ
γένεσις, ἀνακυκλεῖν ἀνάγκη καὶ ἀνακάμπτειν a, qui mox γάρ om. 16 γένεσιν] κίνησιν
GT 17 ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη φησὶν ἀρχὴν εἶναι a μήτε] cf. Ar. codd. 19 Ἡ]
εἰ Z: δηλοντί ἡ a φησὶ om. a 20 τῇ μίᾳ GT τὴν (post ἀλλά) τοῦ τὸ GRT:
τῷ Z 21 post αὐτὴν addit γινομένην a 23 κύκλον Z ἀντιστρέψει Z
26 Καὶ—συνεχῶς om. hic a γάρ RZ: γάρ τοῦτο GTa Ar. λέγει T¹
27 πλειόνων] πολλῶν a Ar. 28 ὑπάρχειν Z

τοῖς ἐπὶ πεπερασμένης εὐθείας κινοῦσι, τὸ δὲ ἀρχὴν ἔχειν περὶ τὴν ἀπειρον 69^v εὐθεῖαν οὐ θεωρεῖται, ως ὑποκείπεσθαι τὴν κύκλῳ κίνησιν μόνην ἔχειν τὸ ἀναγκαῖον καὶ ἐν ταύτῃ μόνη ἀναγκαῖαν. εἶναι τὴν ἀντιστροφὴν *(ῆν)* περὶ δύο τινὰ ἐθεώρησεν, ἐπισημαίνεται λέγων δτι κατὰ τὸ συνεχὲς δεὶ ἀναγ- 5 καῖς καὶ τῷ δευτέρῳ τὸ τρίτον καὶ τούτῳ τὸ τέταρτον ἔπειται· οὐδὲν γάρ 15 διαφέρει, φησί, διὰ δύο ἡ πλειόνων θεωρεῖν τὴν ἀντιστροφὴν γινομένην καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἀκολούθησιν.

p. 338^a15 Καὶ εἴτε κύκλῳ, ἔκαστον ἀνάγκη γίνεσθαι καὶ γεγο-
νέναι, καὶ εἰ ἀνάγκη, ἡ τούτων γένεσις κύκλῳ.

10 Νῦν τὸν πάντα λόγον συμπεραινόμενός φησιν δτι εἰ τι εἴη κύκλῳ
γινόμενον, ἀναγκαῖαν ἔχει τοῦτο τὴν γένεσιν, καὶ εἰ τι ἀναγκαῖας γίνεται,
καὶ κύκλῳ γίνεται.

p. 338^a17 Ταῦτα μὲν δὴ εὐλόγως, ἐπειδὴ ἀΐδιος καὶ ἄλλως
ἐφάνη ἡ κύκλῳ κίνησις καὶ ἡ τοῦ οὐρανοῦ.

15 Δεῖξας δτι τὸ ἀναγκαῖον τῇ κύκλῳ μόνη κινήσει συμβέβηκεν, φησὶν
δτι εὐλόγως ταῦτα συμβέβηκεν, συνῳδὰ ὑπάρχοντα τοῖς ἀλλαχοῦ ἀπο- 20
δεῖξιγμένοις· ἀποδέειται δὲ ἐν τῷ ὅγδῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροσότεως ἡ
κύκλῳ κίνησις μόνη ἀΐδιος ὑπάρχουσα. εἰπερ οὖν τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον
τοῖς ἀΐδιοις ὑπάρχει, ως δέδειται πρότερον, εὐλόγως τῇ κύκλῳ κινήσει
25 μόνη ὑπάρχει· μόνη γάρ ἡ κύκλῳ κίνησις τῶν οὐρανίων ἀΐδιος, δι’ αὐτὴν
δὲ καὶ ἄλλαι ἀΐδιοι δσαι ὑπ’ αὐτῆς ἐπιτελοῦνται. διέτι μὲν γάρ ἡ τῶν
ἀπλανῶν ἀΐδιος ἐστι κίνησις, διὰ τοῦτο καὶ τῶν πλανήτων, ὥστε καὶ τοῦ 25
ἥλιου· διέτι δὲ ἡ τοῦ ἥλιου ἀΐδιος ἐπὶ τοῦ λοξοῦ κύκλου γίνεται κίνησις,
διὰ τοῦτο καὶ ἡ τῶν ὥρῶν ἀνακύκλησις ἀΐδιος, θέρους λέγω καὶ γειμῶνος
25 καὶ τῶν λοιπῶν· διέτι δὲ αἱ ὥραι κύκλῳ ἀνακάμπτουσι, διὰ τοῦτο ἡ γένεσις
καὶ ἡ φθορά ζώων καὶ φυτῶν καὶ τῶν ἄλλων κύκλῳ τε γίνεται καὶ
τὴν ἀΐδιότητα κέκτηται· ὑπὸ γάρ τῆς τῶν ὥρῶν ἐναλλαγῆς ἡ γένεσις καὶ
ἡ φθορά.

2 μόνην Z: μόνον eett.

3 ἡν addidit a: verius fort. ἀντιστροφὴν, *(ῆν)* δὲ ἀντι-
στροφὴν) 3. 4 περὶ—ἐθεώρησεν οιν. Z 6 διαφέρειν (G)a 8 Καὶ] ἔπειτα
συμπεραινόμενος τὸν πάντα λόγον φησί. καὶ a ἀνάγκη ἔκαστον Ar. (ἔκαστον οιν. cod. F)
γενέσθαι GT 9 ἡ] ει a 10 Νῦν—δτι] δηλονότι a εἰ τι εἴη R: εἴτε εἴη GT:
δτι εἴη Z (?): εἴτε εἴη τι a 13 lemma οιν. hic a ἐπεὶ Ar. 14 ἡ (post
ἐφάνη) οιν. R 15 δεῖξας δὲ δτι a δτι οιν. R 16 συμβέβηκεν a 17 ὅγδῳ
τῆς Φυσικῆς κτλ.] c. 9 . ἡ] a 18 et 20 (alt. loco) μόνη a 21 αἱ ἄλλαι (R)a
δσαι R (et V): δσαι Z: οὖσαι GT: οὖσα a 22 πλανήτων a 23 ἥλιος (priore loco)]
ιδιος Z¹ 24 ἀνακύκλωσις R¹ 25 ἀνακάμπτουσι Z 26 κύκλῳ τε RZ: τε κύκλῳ
GT: τε οιν. a 27 ὥρῶν a ἐναλλαγῆς GTZ: ἀλλαγῆς R: ἀναλλαγῆς a

p. 338v5 Τί οὖν δήποτε τὰ μὲν οὕτως φαίνονται, οἷον ὅδωρ καὶ 69^v ἀὴρ κύκλῳ γινόμενα, καὶ εἰ μὲν νέφος, δεῖ καὶ ὄσται, καὶ εἰ 30 ὅστι γε, δεῖ καὶ νέφος εἶναι, ἀνθρώποι δὲ καὶ ζῷα οὐκ ἀνακάμ- πτουσιν εἰς ἑαυτούς.

5 Απορίαν τινὰ προτίθεται νῦν, τί δήποτε ἐπὶ μὲν ἀέρος καὶ ὅδατος 35 καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων καὶ ἀναγκαίᾳ τέ ἔστιν ἡ κύκλῳ γένεσις καὶ ἀντι- στρέφει. καὶ γὰρ νέφους, φησίν, ὃντος ἔσται ὅδωρ, καὶ ὅδατος γεγονότος 10 νέφος προϋπῆρχεν, ἐπὶ δὲ τῶν καθ' ἔκαστα, φησίν, οὐκέτι οὕτως ἔχει. Σωκράτους μὲν γὰρ ὃντος προϋπῆρχεν ὁ Σωφρονίσκος, Σωφρονίσκου δὲ 10 ὃντος οὖν ἔξι ἀνάγκης ἡ Σωκράτους γένεσις ἔφεται. ἐπιλύεται δὲ τὴν ἀπορίαν φάσκων εἰς εὐθὺν τὴν τῶν καθ' ἔκαστα γένεσιν εἶναι, τουτέστιν ἐπ' εὐθείας· οὐ γάρ ὁ Σωφρονίσκος ἀνακάμπτει, δπερ ἀν ὑπῆρχε κατὰ κύκλον τῆς γενέσεως οὕσης τῶν καθ' ἔκαστα. εἰ οὖν μὴ κατὰ κύκλον ἡ τῶν καθ' ἔκαστα γένεσις, εἰκότως οὔτε τὸ ἀναγκαῖον οὔτε τὸ ἀντιστρέφειν 15 ἔχει. τί δήποτε οὖν τὸ ὅδωρ καὶ ὁ ἀὴρ ἀνακάμπτει; διότι οὐ κατ' ἀριθμὸν 45 μόνον αὐτῶν γίνεται ἡ ἀνάκαμψις, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἰδός. οὐ γάρ ὁ αὐτὸς ἀὴρ κατ' ἀριθμὸν φυλάττεται ἐν τῇ ἀνακάμψῃ καὶ τῇ ἔξι ὅδατος εἰς δέρα μετα- βολῆ, πλὴν καπὲ τῶν ζῴων γένεσις δείκνυται πως ἀνακάμπτουσα καὶ κυ- κλικῶς γινομένη, ὡς ἔφθημεν δείξαντες. ἀλλ' ἵσως τις ἀπορήσει τί 20 δήποτε ἐνίων μὲν κατ' ἀριθμὸν τῶν αὐτῶν μενόντων ἡ ἀνάκαμψις γίνεται, ἐνίων δὲ κατὰ μὲν τὸν ἀριθμὸν φυσιοριμένων κατὰ τὸ εἰδός δὲ μόνον φυλαττομένων. καὶ διὰ τοῦτο ἐπιφέρει φάσκων ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως 50 αὗτη, πότερον ὁμοίως πάντα ἀνακάμπτει, αὐτὸ τοῦτο ζητῶν τὸ προ- ειρημένον. εἰ γὰρ ἐκ τῆς κύκλῳ κινήσεως τὴν ἀνάκαμψιν ἔχουσι, τί 25 δήποτε τῶν κύκλῳ κινουμένων τὰ μὲν κατ' ἀριθμὸν τὰ αὐτὰ διαμένοντα τὴν ἀνάκαμψιν ποιεῖται, τὰ δὲ κατ' ἀριθμὸν φυσιορίμενα κατ' εἰδός φυλάττει τὴν διαδοχὴν; καὶ φησιν δτι σύμφωνα ταῦτα τοῖς πολλαχοῦ εἰρημένοις, δτι δσα μὲν ἀφθαρτα ὄντα κινεῖται κύκλῳ, ταῦτα κατ' ἀριθμὸν τὰ αὐτὰ μένοντα ἀνακάμπτει (ό γὰρ αὐτὸς κατ' ἀριθμὸν ἥλιος πάλιν καὶ πάλιν 70^v 30 κατὰ τὸ αὐτὸ κινούμενος γίνεται), δσων δὲ ἡ οὐσία φυλαρτή ἔστι, ταῦτα ἀριθμῷ μὲν οὐ μένει τὰ αὐτά, τὸ δὲ εἰδός φυλάττει ἐν τῇ ἀνακάμψῃ. οὕτως ἔχει ἐπὶ ζῷων καὶ φυτῶν καὶ τῆς τῶν στοιχείων μεταβολῆς.

1 οὕτω GTa φαίνεται GTa Arist. ὅδατα a et Aristot. (praeter L) 2 εἰ μὲν νέφος ἔσται a Ar. καὶ (ante ὄσται) om. Ar. (praeter FH) εἰ alterum om. T¹
3 ὕστει γε a: ὕστει cett. 6 κίνησις γένεσις R¹ 9 μὲν γὰρ Za: μὲν GRT 10 ἡ Σωκράτους om. Z ἐπειτα T¹ 13 οὕσης om. Z 15 ἔχειν Z δήποτε a
16. 17 ὁ αὐτὸς ὁ ἀὴρ φυλάττεται κατ' ἀριθμὸν Z 18 ἡ γένεσις a 19 γενο-
μένη Z ἔφθη μὲν a 20 ἀνακάμψις a 21 κατὰ δὲ τὸ εἰδός GTa
22 πάλιν αὗτη Ar. ἀπαντα GTa Ar. αὐτὸ] οὐ τὸ GT 23. 24 προειρη-
μένων a 26 φυσιοριμένων GRT 28 τὴν κύκλῳ GTa 29 ἥλιος πάλιν καὶ om.
GT: πάλιν καὶ om. et ἥλιος post αὐτὸς ponit a 30 ὄσον Z 32 οὕτως] ὡς a

p. 338b 18 Εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἀριθμῷ, ἀλλ’ οὐχ ὡνὴ οὐσίᾳ γίνεται 70·
οὖσα τοιαύτη οὐλα ἐνδέχεσθαι μὴ εἶναι.

Δεῖξας ὅτι ἡ τῶν στοιχείων γένεσις ἀποτελεῖται ἔκάστου αὐτῶν κατ’ ἀριθμὸν μὲν φυειρομένου, κατ’ εἶδος δὲ τοῦ αὐτοῦ μένοντος, φησὶ νῦν ὅτι 5 εἰ λέγοι τις καὶ αὐτὰ ταῦτα, τὰ στοιχεῖα φῆμι, κατ’ ἀριθμὸν τὰ αὐτὰ 5 μένειν * * * ὡνὴ ἦν Ἐμπεδοκλῆς, ῥητέον ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀγένητα φῆσει εἶναι τὰ στοιχεῖα, οὐχ ὡς ἡμεῖς γενητὴν τὴν οὐσίαν ὑποτιθέμενος καὶ τοιαύτην ὡς ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ εἶναι.

’Απορήσεις δ’ ἂν τις, ὡς φησιν Ἀλέξανδρος, πρὸς Ἀριστοτέλην· εἰ 10 γάρ ἡ ὄλη ἡ αὐτὴ ἀεὶ διαιμένει, ἔστι δὲ καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον τὸ αὐτὸ δεῖ, διὰ ποιάν αἰτίαν οὐχὶ κατὰ περίοδόν τινα πλείονος χρόνου ἐκ τῆς αὐτῆς ὄλης τὰ αὐτὰ πάλιν κατ’ ἀριθμὸν ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἔσται; διπερ τινές 15 φασι κατὰ τὴν παλιγγενεσίαν καὶ τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν συμβαίνειν, ἐν ᾧ πάντων τῶν αὐτῶν ἀποκατάστασις γίνεται. τούτου δ’ ὅντος εἴη ἂν καὶ 20 15 ἐπὶ τῶν καθ’ ἔκαστα, ὡν φύαρτὴ ἡ οὐσία, παλιγγενεσία καὶ κατ’ ἀριθμὸν ἀνάκαμψις. πρὸς τοῦτο δὲ ῥητέον ὅτι εἰ καὶ δοθείη πάλιν Σωκράτης γίνεσθαι, οὐ τῷ ἀριθμῷ ὁ αὐτὸς ἀν εἴη τῷ πρώτῳ γενομένῳ Σωκράτει 25 ὁ ὄστερος γεγονὼς καὶ εἰς. οὐ γάρ οἰόν τε ἐν καὶ ταῦτα κατ’ ἀριθμὸν διαλείπειν· οὐ γάρ τῷ ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι ἐν κατ’ ἀριθμὸν γίνεται, 20 ἀλλὰ τῷ τὸ αὐτὸ διαιμένειν πρότερον καὶ ὄστερον ὅν. διὸ ἥλιος μὲν ὁ αὐτὸς κατ’ ἀριθμόν, Σωκράτης δέ, ὡς εἴπεν, οὐχ ὁ αὐτὸς κατ’ ἀριθμόν· 20 οὐ γάρ μένει τὸ ἀτομον εἶδος, εἰ καὶ ἡ ὄλη μένει.

1. 3 lemm. om. a, qui pergit δεῖξας δὲ ὅτι 2 οὐλα R: οὐλα cett. ἐνδέχεται G¹R
4 φυειρομένων GT φησὶ νῦν RZ: φησὶν οὖν GT: φησὶν a 5 φημι om. a
6 διαιμένειν a lacunam signavi: τοῦτο γάρ βούλεται τὸ, εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἀριθμῷ sup-
plet a, qui pergit ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς ἔλεγε 6. 7 φήσει (φῆ) R:
φησὶν a) εἶναι GRTa: εἶναι φήσει Z 7 γενητὰ Z 9 ὑποτιθέμενος αὐτῶν a 9 ἀριστοτέλης
Z: Αριστοτέλη a 11 αἰτίαν bis (i) 13 παλιγγενεσίαν G¹Z 15 παλιγγενεσία Z
17 οὐ om. T γεγομένῳ a 18 καὶ ταυτὸν Z: κατ’ αὐτὸν a 19 τῷ]
τὸ GT 21 δέ] δ’ a εἴπεν] sc. Arist. p. 338b 16; an εἴπον; 22 subscr. σχόλια
καὶ ἀποσημειώσεις ἐκ τῶν συνουσιῶν ἀμμονίου τοῦ ἐρμελοῦ νέσεως καὶ
φύορᾶς ἀριστοτέλους. τέλος R: τέλος τῆς ἐξηγήσεως φιλοπότερος εἰς τὸ περὶ γενέσεως καὶ
φύορᾶς Z: om. GT: Ιωάννου Αλέξανδρέως τοῦ Φιλοπόνου, σχόλιαὶ ἀποσημειώσεις εἰς τὸ
δεύτερον τῶν περὶ γενέσεως καὶ φύορᾶς Αριστοτέλους. Τέλος. a

I N D I C E S

I INDEX VERBORUM

- ἀβάκιον 70,20 109,13 sqq. 296,2
 ἀβασανίστως 43,24
 ἀγαθός 264,24 296,19
 ἀγαλματοποιός 284,5
 ἄγαν 295,28
 ἀγγεῖον 74,14 sqq.
 ἄγειν. (εἰς οὐσίαν) 70,34 (εἰς ἐνέργειαν)
 98,24 ποιεῖν ἔστι τὸ εἰς εἰδός τι καὶ
 πάθος ἄγειν 150,9 (εἰς ταῦτόν) 9,19 58,2
 141,16 208,1 225,31 εἰς ἀπορίαν ἀγαγών
 τὸν λόγον 44,33 τὸ παράδειγμα πρὸς
 μαρτυρίαν ἥγαγε τοῦ κτλ. 54,24
 ἀγένητος (interdum in libris ἀγένητος)
 1,10 3,3 314,6 etc.
 ἀγεωμέτρητος 210,12
 ἀγνοεῖν 19,1 43,18 125,18 287,2
 ἀγνοια 57,30 268,28
 ἀγνωστος 57,15 149,23 164,17
 ἀγραφα δόγματα (vel ἀγραφοι συνουσίαι) Pla-
 tonis 27,9 226,27
 ἀγρυπνία 308,27
 ἀγωγή. (τοῦ λόγου) 28,15
 ἀγών 35,22
 ἀδηλος 154,24
 ἀδήλως 183,5
 ἀδιαιρετος 25,25 33,5 39,5 174,3 etc.
 ἀδιακοπος 297,24 305,31
 ἀδιακόπως 106,29
 ἀδιαγόητος 294,9
 ἀδιάρθρωτος 124,36 201,26
 ἀδιαρθρώτως 201,25
 ἀδιαστατος 32,3 81,26 179,15
 ἀδιάφορος 19,14. 29 307,14
 ἀδιαφόρως 34,22 36,8 ad 307,14
 ἀδιεξίτητος 254,19 255,24
 ἀδιορίστως 125,34
 ἀδύνατος 51,29 74,3 etc.
 ἀεί. τὸ ἀεί ὡσαύτως ἔχειν 298,3 etc.
 εἰσαεί 6,2
 ἀειγενεσία 290,12 291,23 296,15 298,7
 ἀεινινησία 289,15
 ἀέριος 201,13
 ἀεροῦσθαι 224,31
 ἀερώδης 280,9
 ἀήρ 42,5 58,7 sqq. 71,13 150,34 162,2
 224,17 (ἀχρούς) 52,27 214,6 τὰ ἐν τῷ
 ἀέρι κονιορτώδη φήγματα 39,8
 ἀθανασία 43,21
 ἀθάνατος 43,19 107,6
 ἀθροίζεσθαι 218,7
 ἀθρόος 93,24 106,8 137,29 ἀθροώτερος
 199,22. 27
 ἀθρόως 199,28
 ἀιδίος 1,10 50,19 140,18 308,9 311,10 etc.
 ἀιδίαν (sic) δύναμιν 305,14
 ἀιδιότης 291,9 296,23 297,4 312,27
 ἀιδιώς 291,25 296,17 299,20 305,13 etc.
 αἰνίττεσθαι 44,19 246,4 248,8 250,2 276,
 26 285,10
 αἱρεῖσθαι med. 158,10
 αἱρεσθαι 111,8
 αἰσθάνεσθαι 57,21 sqq. 153,30
 αἰσθησις 57,13 97,33 153,30 τὸν ἐκ τῆς
 αἰσθησεως ἔλεγχον 39,5 τῇ αἰσθησει
 ὑποπίπτει 224,9
 αἰσθητικός 2,8 sqq.
 αἰσθητός 36,32 sqq. 57,11 60,10 αἰσθηται
 ποιάτητες 232,12

- αἰτία 39,26 45,7 49,24 sqq.
 αἰτιάσθαι 21,9 171,8 209,5 264,2.13
 282,3 286,8 287,13 288,13 289,18 301,
 25
 γενετικός. (πτῶσις) 22,2
 ἀκινητία 31,29
 ἀκίνητος 3,25 31,30 50,8 142,17 150,
 15 etc.
 ἀκμάζειν 103,32 107,7
 ἀκμή 292,6 sqq. τοῦ βίου τοῦ ἀνθρωπίνου
 μέχρι ρ' ἐτῶν προίστητος ἡ ἀκμὴ πολλά-
 κις τὸ μέγιστον μέχρι μ' ἐτῶν μόνον
 πρόσειτον κατ. 293,23 sqq.
 ἀκολουθεῖν 12,23 82,11 246,8 269,5 etc.
 ἀκολούθησις 302,21 312,7
 ἀκολουθία 158,1.5 307,11.13 309,2
 ἀκόλουθος 72,29 75,27 78,21 124,1 265,
 15
 ἀκολούθως 2,9 43,7 187,21 269,3
 ἀκούειν 153,30 *intelligere* 7,24 31,33 32,
 11 44,23 68,3 69,7 76,20 89,20 etc.
 ἀκρασία 295,15
 ἀκρατος 245,31
 ἀκρίβεια 98,21
 ἀκριβής 69,19 ἀκριβέστερος 29,18 138,15
 ἀκριβέστατος 164,24
 ἀκριβολογεῖσθαι 132,7 254,21
 ἀκριβῶς 61,9 142,24 147,14 192,1 219,
 16. 21
 ἀκρος 67,5 134,27 207,3 229,16 sq. 245,
 13 sqq.
 ἀκρότητες 203,13 270,27 277,17
 ἀκρως 245,34 270,22 sqq.
 ἀκτίς. (γήλος) 23,9 cf. 39,8
 ἀκώλυτος 302,32
 ἀλειμμα 183,6.8
 ἀλευρον κριθῆς 192,26 195,4
 ἀλήθεια 53,25 sqq. 58,5
 ἀληθῆς. ἀληθέστερον 49,16 68,7 ἀλη-
 θέστατα adv. 206,6
 ἀληθινός 131,4
 ἀλλά in apodosi 149,29 etc. saepius ἀλλ
 οῦν 33,19 38,3 66,1 (ἄλλον γε) 87,
 21 al. ἀ. μήν 91,12 etc. οὐ μήν ἀλλά
 64,6 71,25 οὐδὲν ἔσται λοιπὸν ἄλλον ἢ
 κατ. 37,25 μηδὲν ἔτερον . . . εἰδος ἢ
 πάθος ἄλλον μόνον τὴν στέρησιν 56,2
 ἀλλάσσον 66,22 ἥλλαγε 66,25
 ἀλλαγοῦ 91,24 sq. 312,16 etc.
 ἀλλοῖος 9,1 sq. (Hom.) 23, 12. 28 72,5
 ἄλλοιούτερος 72,8
- ἄλλοιοῦν 72,5 96,30 sqq. etc.
 ἀλλοίωσις 8,22 sqq. 41,25 sqq. 42,2 64,5
 232,1 sqq.
 ἀλλοιωτικός 97,36 102,4 123,5 191,28
 ἄλλος. dist. ἄλλοις 9,3 ἄλλος ὑπεροῦν
 149,18 (cf. ἄλλοιον ad 296,29)
 ἄλλοτε 50,19 105,14 etc.
 ἀλλοτρίος 215,8 sqq. 217,30 sqq. 220
 10 sqq.
 ἄλλως. καὶ ἂ. 31,19 36,14 73,20 305,
 18 etc. οὕτε . . . ἂ. τε δή 73,9 ὑπωσ-
 οῦν ἂ. 41,3 93,29 (i. q. μάτην; ἀλό-
 γως R) 92,10
 ἄλογος 94,20 97,27 (ζῆν) 283,6
 ἄμα 28,1 cf. 311,1 ἂ. τῷ γεννηθῆναι 92,22
 ἄμαρτάνειν 90,17 296,3
 ἄμβλύνεσθαι 198,23
 ἄμβλύς 221,27
 ἄμερέθης 28,24 31,17 sq. 72,28 81,9 sqq.
 89,26
 ἄμειβειν 23,6. 21 71,15. 20 106,6 171,7
 ἄμεινων 77,8 ἄμεινον 241,26
 ἄμειψις 51,22
 ἄμέλει 163,22 287,30
 ἄμερής 28,24 29,1 33,2 39,33 73,15
 ἄμέσως 129,24 149,25 182,20 sqq. 184,28
 247,8
 ἄμετάβλητος 64,15 78,12 95,9 211,31 etc.
 ἄμετρία 229,2 295,15
 ἄμιγής. (πρὸς ἄλληλα) 228,18
 ἄμικτος 218,2 ἄμικτα τῆς πρὸς ἄλληλα
 συμπλοκῆς 228,11
 ἄμοιρος 214,11
 ἄμουσία 68,32
 ἄμουσος 55,32 68,21 268,23
 ἄμπελος 263,17
 ἄμυδρός 201,26 ἄμυδρότατα adv. 200,3
 ἄμφιβάλλειν. αἱ φερόμεναι ἀπορίαι ἄμφι-
 βάλλειν ἡγάγαζον πρὸς τὰ ἐναργῆ 188,
 32 γωρίᾳ δέ τε ἄμφιβαλλομένῳ καὶ
 πρὸς τῶν ἐξηγητῶν μὴ πρὸς ἀκριβειαν
 κατορθουμένῳ 98,20
 ἄμφιβολος 155,1
 ἄμφισβητήσιμος 4,21 sq.
 ἄμφισβήτησις 224,14
 ἄν. a. potentiale cum indic. fut. 104,11
 (cf. Philop. Phys. 406,8 904,17) *cum*
 coniunct. 231,1. variant libri (indic.
 fut., optat. fut., coniunct.) aliis locis
 141,1 159,9 167,7 169,5. deest parti-
 cula apud optat. (addidit interdum a)

- 20,16 139,27 181,14 223,11 (Alexander) 296,3 praeterea ἵσως τις φαῖη 255,15
 ἵσως ἀπορήσει τις 310,1 sim. 269,34 sq.
 etc. (at ἵσως δὲ ἂν τις εἴποι 23, 24
 ἀπορήσεις δὲ ἂν τις ἵσως 106, 3 etc.)
 repetitum: οὐδὲ ἂν τὰ ἐξ αὐτῶν συγκεί-
 μενα σχοῖη ἂν τι πάθος 168,4 sq. πῶς
 ἂν . . . ἂν εἴη κτλ.; 245, 20 sq. καὶ
 ποιοι κανὸν πάσχοι 167,24
 b. οὕτω γάρ ἂν καὶ διαιρετὰ ἂν ἦγ
 185,14 ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἡ τοιαύτη τάξις
 καὶ κόσμος ἦγ ἂν 289,22 contra deest
 particula in talibus (addidit a) 182,3
 271,13 298,22 κανὸν ἀπέβαλλε 283,20
 c. ὡς ἂν ἔχωσι ταῦτα, ἀνάγκη κτλ.
 150,7 δὲ τι ποτὲ ἂν ἢ 84,8 etc. ὡς ἂν
 τις ἐκ τῶν προειρημένων ἔδοξεν ἀκούειν
 69,6 ἀπορίαν τινά, ἥν ἂν τις ἀπερισκέπ-
 τως προήγαγε 64,16 εἰπε δὲ ἂν τις
 174, 28 etc. ἐζήτησε . . . ὅπως ἂν . . .
 ἀποδεξώμεθα κτλ. 88, 21 ὡς ἂν . . .
 ποιούμενος τὸν λόγον 230,5 ὡς ἂν—ἔχουσα
 63,26 ὡς ἂν μὴ δυναμένης ἐπινοεῖθαι
 ἀδίστοι γενέσεως 308,10 ὡς ἂν (coni.
 οἵσα δὴ) μίγνυσθαι πέφυκε 130,13 cf. ὁσανεῖ
 63,21 112,27 etc. cum optat. κανὸν
 12,21 73,30 90,23 111,5 181,13 etc. cf.
 33,17 κανὸν—ἐπέχωσι, καὶ—εἴη sim. κανὸν
 (εἰ add. a) μῆπω διηρηται 29,9 κανὸν
 (εἰ add. a) μῆ πόρους εἶχεν 178,8 (at
 κανὸν μῆ πόροις ὄσιν 178,17) κανὸν (εἰ add.
 a) μῆ ἐγένετο 274,4
 ἀνάλογος 19,25 20,1
 ἀναβάλλεσθαι 248,7
 ἀνάγειν 44,4 46,20 70,32 215,5 221,7 etc.
 ἀναγαγῶν ἔκυτὸν ἐπὶ τὰ ἐξηρημένα αἴτια
 299,13
 ἀναγινώσκειν 68,31 ὑπερβατῶς ἀναγνω-
 στέον 307,25
 ἀναγκάζειν 45,12 pass. 66,6 95,15 148,3
 159,26 208,1
 ἀναγκαῖος. τὸ ἀπλῶς ετ τὸ ἐξ ὑποθέσεως
 ἀναγκαῖον 303,25 sqq.
 ἀναγκαῖως 9,31 16,11 125,31 ἀ. προσέ-
 θηκεν sim. 279,18 293,14
 ἀνάγκη abundat (post δεήσει) 32,29 ἀνάγκη
 39,28 302,17 ἐξ ἀνάγκης 24,25 sqq.
 302,16 sqq.
 ἀναδέχεσθαι 34,27 50,20 66,26
 ἀναθυμίασις 235, 25 (ὑγρά et ξηρά)
 7,28 sqq. 277,12
- ἀνατιθέναι 3,35 24,24 25,1 29,1 41,26 43,
 24 78,19 101,5 246,21 etc.
 ἀνατρεσις 25,4 80,29
 ἀνατσθησία 57,16,25
 ἀνατσθητος 2,9 sqq. 60,10 sq. 244,14
 ἀνακάμπτειν 240,14 247,23 (v. ad 24)
 250,14,17 251,36 252,9 257,10 310,13
 (v. ad 12) 313,25 313,12 sqq.
 ἀνάκαμψις 305,10 sqq. 313,16 sqq. ad
 247,24 310,9 sqq.
 ἀνακεφαλαιούμενος 311,8
 ἀνακινεῖν 82,10
 ἀνακυκλεῖσθαι 247, 30 250, 14 298, 16
 310,15
 ἀνακύκλησις 305,11,28 etc. 310,13 sqq.
 312,24 ad 248,3
 ἀνακύπτειν. τὸ ἀτοπὸν ἀνακύπτει 90,8
 ἀναλαμβάνειν 33,13 34,8 sqq. 36,38 37,9.
 23 64,6 88,9 130,13 204,18 236,31
 243,29 281,7 etc.
 ἀναλισκεσθαι 201,12
 ἀναλλοίωτος 11,3 96,33 299,21 300,4
 ἀναλογεῖν 17,27 56,23 sqq. 217,11 242,19
 ἀναλογία 151,18 sqq. 166,15 199,16 sqq.
 258,14
 ἀνάλογον. καὶ ταῦτα ἡ τῇ ἀφῆ καὶ θέσιν
 ἔχει κτλ. 132,22
 ἀναλόγως 97,1
 ἀναλόνειν 6,6 sqq. 58,9 60,17 164,6 193,2
 194,2 245,2
 ἀγάλυσις 161,18 sq. 164,7 193,22,33
 195,21,27
 ἀναμέμικται 228,10
 ἀναμιμήσκειν 16,23 197,10 209,9
 ἀνάπαλιν 57,7
 ἀναπλαστίμεθα 93,4
 ἀναπληροῦν 86,12 91,28 92,20 sqq. 154,
 17 220,7 297,14,22
 ἀνάπληρωσις 75,18
 ἀναπληστικός 215,10 sq. 220,7
 ἀνάποδεικτος 154,22
 ἀναποδείκτως 92,3 213,8
 ἀνάρμοστος 295,16 296,2
 ἀναρτᾶν. ἀνήρτηται 299,16
 ἔναρχος 304,20 309,25
 ἀνασκευάζειν 78,7 195,8 247,18
 ἀνασκευή 91,2 164,10,13
 ἀναστοιχειούμενων τῶν μιγνυμένων 193,
 29
 ἀναστοιχείωσις 196,27
 ἀνατιθέναι 291,20 292,20

- ἀνατολή 289,10 sq. 299,2 sq.
 ἀνατρέπειν 141,12 259,33
 ἀνατρέχειν 177,30 213,22 299,18
 ἀναφαίνεσθαι 6,24 213,18
 ἀναφέρειν 34,3 220,6 221,4 223,27
 ἀνδριάς 62,19 106,19 209,23
 ἀνείδεος 5,21 31,20 45,18 65,9 208,11
 243,20 244,15 etc.
 ἀνέλεγκτος 79,31 309,23 ἀ. et ἀνέγκλη-
 τος confusa 260,1
 ἀνελλιπής 79,30
 ἀνελλιπῶς 300,4
 ἀνεμός 7,28
 ἀνεννόητος 2,30
 ἀνεξέλεγκτος 79,18
 ἀνεπαίσθητος 193,1
 ἀνεπίδεκτος 17,17
 ἀνεπιστημοσύνη 57,13
 ἀνεπιστήμων 52, 28 286, 14, 16 τὸ ἀνε-
 πιστῆμον 59,22
 ἀνεπίστητος 57,15 58,1
 ἀνεπιτήδειος 102,22
 ἀνεπιτηδειότης 295,16 296,3
 ἀνεστις 65,34 262,6
 ἀνευ 42,5 45,25 sqq. 54,16 82,23 83,5
 94,34 etc.
 ἀνευρίσκειν 7,1
 ἀνέγκεσθαι 3,23
 ἀνήρ 53,4 297,2
 ἀνθρώπειος 294,21
 ἀνθρώπινος 70,22 293,23
 ἀνθρωπός 47,1 53,13 etc. (πάσης ἐπιστή-
 μης δεκτικός) 34,29 40,20 eius vita
 usque ad annos CXX protrahitur etc.
 293,23 sqq. cf. 294,14 sq. ἱ. κατ' εἰδος
 διαδοχή, καθ' ἥν ἡ. ἔξ αὐθρώπου γίνε-
 ται, κατὰ κύκλον γίνεται 310,5
 ἀνιέναι 277,13 ἡ ἀνιοῦσα ἀτμίς 93,20
 ἀνιέναι. ἀνειμένη 259,14 sq. ἀνεθῆγατ 259,17
 ἀνιρᾶσθαι 191,30
 ἀνισος 262,20
 ἀνομοιομερής 12,1 103,21 111,29 etc.
 ἀνόρμοιος 115,4 sqq. 140,29
 ἀνοσμος 214,6
 ἀνταναπλήρωσις 92,15
 ἀνταποδιδόναι 75,26 179,3
 ἀντεισέργεσθαι 106,15
 ἀντεισιέναι 93,25
 ἀντεισφέρεσθαι 106,10
 ἀντιβατικός 220,15
 ἀντίγραφον. τινὰ τῶν ἀντιγράφων 76,2
 ἀντιδιαιρεῖν 77,30 239,14
 ἀντιδιαστολή 56,10 66,14 86,17 156,25
 277,11
 ἀντιδρᾶν 98,25 151,5
 ἀντιθερμαίνειν 99,1
 ἀντίθεσις 47,15 64,28 134,15 219,26 etc.
 ἀντικάμπτειν et ἀντίκαμψις v. ad 247,
 24 310,9 sqq.
 ἀντικειμένως 60,28
 ἀντικεῖσθαι. c. dat. 49,10 222,21 225,
 22 etc. c. genet. 46,2 οὐδὲν ἔσται τὸ
 ἀντικείμενον 135,27 ἐκ τοῦ ἀντικειμένου
 136,24
 ἀντικινεῖν 137,11 pass. 98,15 137,12 etc.
 ἀντικρὺς 209,34
 ἀντικύκλησις v. ad 248,3
 ἀντιλαμβάνεσθαι 179,9 21 192,27
 ἀντιλέγειν 21,19 286,10
 ἀντιληπτικός 213,17
 ἀντιμεθίστασθαι 91,27 106,28
 ἀντιμεταβάλλειν 92,2 ἀντιψεταβληθῆναι
 92,23
 ἀντιπαράθεσις 259,6
 ἀντιπαραχωρεῖν 91,29 92,16, 25
 ἀντιπάσχειν 96, 33 97, 3 129, 11 150,
 27 etc.
 ἀντιπίπτειν 55,10 132,19 280,2 308,13
 ἀντίρρησις 243,4
 ἀντίστοιχος 260,6
 ἀντιστρέφειν 136,16 140,1 180,22 303,35
 308,25 309,2 311,23 αὐτὸς ἀντιστρέψας
 εἶπεν κτλ. 180,19 οὐδὲ εἰ ἀντιστρέψωμεν
 τὴν τάξιν 223,26
 ἀντιστροφή 240,25 307,14, 23 312,3
 ἀντίστροφος. τὸ ἀντίστροφον 187,7
 ἀντιστρόφως 5,18 92,3 sq. 162,24
 ἀντιτιθέναι 25,21 222,2 298,4
 ἀντιτυπία 67,20
 ἀντίτυπος 58,12 147,9
 ἀντοικεῖσθαι. ὁ ἐν τῇ ἀντοικουμένῃ
 γεννώμενος ἀήρ 92,21, 25 93,3
 ἀνυπόστατος 56,5 62,24
 ἄνω 30,29 31,28 71,2 etc. τὰ ἡ. σώματα
 1,22 ἀνωτέρω 10,29 32,18 50,25 62,8
 etc. ἀνωτάτω 46,21
 ἄνωθεν 146,23 204,18 231,1 256,2 295,
 17
 ἀνωμαλία 184,21 289,4 sqq.
 ἀνώμαλος 289,12
 ἀνωμάλως 289,21
 ἀνώνυμος 149,22

- ἀνώρροπος 229,20
 ἀνώφορος οὖτα ἡ φύση 219,16 ἀνωφόρων
 ὅντων (ορρ. κάτω βεπόντων) 4,31
 ἀξιόλογος 20,30
 ἀξιος (ἀπορίας) 97,15 (σκέψεως) 227,28
 (ζητῆσαι) 99,6 etc.
 ἀξιοῦν 98,7 293,14 al.
 ἀξιώματα 154,27 193,11 211,22 216,9
 ἀξιωματικότερος 211,22
 ἀοίκητος 291,15 293,3
 ἀδρατος 39,6,8
 ἀσμος ad 214,6
 ἀπαγγέλλειν 14,4
 ἀπάγειν. (εἰς ἄποτον) 35,11 39,22 sqq.
 86,9 (εἰς ἀδύνατον) 37,31 ἡ κύκλῳ
 φορὰ τὸ γεννητικὸν προσάγουσα καὶ ἀπά-
 γουσα 290,13
 ἀπαθής 65,25 102,12 125,18 153,8 sqq.
 263,20
 ἀπαιτητέον 151,22
 ἀπαντᾶν 48,21 64,29 210,7 245,10
 ἀπαξ v. καθάπαξ
 ἀπαραλλάκτως 27,24 65,23 152,1 171,1
 178,24
 ἀπαριθμεῖσθαι med. 137,20 138,12 187,27
 ἀπαριθμησις 225,30
 ἀπαρτᾶσθαι. συντεταγμένα καὶ μὴ ἀπηρ-
 τημένα ἀλλήλων 299,27
 ἀπας 43,14 58,8 88,18 90,13 93,19 151,15
 165,18 268,32 etc. cf. ad 1,23 οὐ καθ'
 ἀπαν 84,32
 ἀπατηθέντες 286,20
 ἀπεικάζειν 112,31
 ἀπειρία imperitia 26,23
 ἀπειρος imperitus 25,20 infinitus 3,5 sqq.
 ἀπειρόν ἔστιν οὐ δει τί ἔστιν ἔξω 37,17
 τὸ ἀπειρον ἀδύνατον ἐνεργείᾳ ὑποστῆναι
 5,3 51,11 etc. εἰς ἀπειρα μὲν διαιρετὸν
 τὸ μεγέθος οὐκ ἔστιν οὐδὲ δυνάμει . . .
 ἐπ' ἀπειρον μέντοι κτλ. 36,2 sqq. ἀπει-
 ρότερον 12,5
 ἀπεπτεῖν 123,1
 ἀπέραντος 39,29
 ἀπεράτωτος 304,20 309,25
 ἀπεργάζεσθαι 8,14 28,19
 ἀπεριληπτος 12,8
 ἀπερισκέπτως 64,16
 ἀπέρχεσθαι 51,5,9
 ἀπευθύνειν τὸν λόγον 88,16 (pass. 95,25)
 ἀπηνθυσμέναι (τρίχες) 100,10
 ἀπέχειν 184,27
- ἀπιέναι 60,1 106,26 289,8 290,4 etc.
 ἀπίθανος 21,20
 ἀπλανής. (φορά) 289,17 291,10 ἡ τῶν
 ἀπλανῶν φορά 289,23 τὴν τῆς ἀπλανοῦς
 κίνησιν 291,18 αἱ ἐντὸς τῆς ἀπλανοῦς
 σφαῖραι 133,21 καὶ οἱ ἄλλοι πλάνητες
 καὶ οἱ ἀπλανεῖς δέ 296,5
 ἀπλοῦς. (γένετις) 9,8 43,8 204,5 etc. ἀπλού-
 στερος 20,20 53,31 55,12 ἀπλούστατος
 205,9
 ἀπλῶς 17,33 43,9 47,17 204,5 etc. ἡ. εἰπεῖν
 46,10 τοῦ ἡ. δύο σημαίνοντος κτλ. 43,
 32 sqq. cf. ἀναγκαῖος
 ἀπό. λοιπὸν ἀπὸ τοῦ τρίτου βιβλίου 3,28 ὡς
 ἀπὸ τοῦ Δημοκρίτου ὁ λόγος 38,7 cf. 157,9
 ἀποβάλλειν 19,9 42,14 45,14 116,12 210,
 2 235,5 240,15 283,18 med. 215, 3 sq.
 ἀπόβασις 304,8
 ἀποβλέπειν 141,16,24 145,24
 ἀποβολή 56,1 209,19 285,28 286,4
 ἀπογεννῆσαι 235,33
 ἀπογίνεσθαι 43,15
 ἀπογράφεσθαι 226,28
 ἀποδεικνύναι 3,5,10 205,12 etc. ἀπο-
 δέειτεν 93,13 ἀποδεδειχέναι 38,28
 ἀποδεικνύειν 76,22 ἀποδεικνύουσιν 265,28
 ἀποδειπτικός 213,9
 ἀπόδεξις 30,4 154,28 156,11 212,28
 ἀποδέχεσθαι 88,22 155,22 160,15 177,26
 226,25 248,2 ad 281,27
 ἀποδιακρίνειν 216,31
 ἀποδιδόναι 2,23 88,21 89,5 95,23 103,3
 154,11 sqq. 160,27 208,2 301,31
 ἀπόδοσις 126,13 154,11
 ἀποδοχή 282,7
 ἀποιος 5,21 19,7 73,19 sqq.,
 ἀποκαθίστασθαι. διὰ κύκλου τὰ γεννώ-
 μενα εἰς τὸ αὐτὸν ἀποκαθίσταται ὅθεν
 ἥρεστο 296,32 cf. 310,6
 ἀποκαλεῖν 8,16
 ἀποκατάστασις 305,27 314,14
 ἀποκλήρωσις 93,34 172,23 180,29
 ἀποκληρωτικός 19,28 175,12 180,16,28
 260,5
 ἀποκληρωτικός 87,29
 ἀποκρίνειν 183,15 sqq. 214,31 218,16
 269,32 298,25
 ἀπολαμβάνειν 8,9 sqq. 152,25 191,28
 ἀπολαύειν 123,23 sqq. 292,21
 ἀπολείπειν 45,3 85,11 150,19
 ἀπολιμπάνεσθαι 165,19

- ἀπολλόναι 60,8 191,27 272,14 294,26
295,11 etc.
- ἀπολόγεισθαι 183,7 286,1
- ἀπονέμειν 230,23 293,5
- ἀποπεράτωσις 110,7
- ἀπορεῖν 24,12 etc. ἀπορητέον 247,14 τὸ
ἀπορηθέν 50,25 ἀπορεῖται 219,9
- ἀπορητική τεχνού εἰς ἐκάτερα προάγων
τὸν λόγον 88,10
- ἀπορία 3,36 24,11 48,19 sqq. etc.
- ἀπορος 35,20 293,22 310,19 etc.
- ἀπορεῖν 23,22 28 104,5,7 105,26 106,30
113,11 sqq. 118,26
- ἀπορροή 23,25 sqq. 103,30 292,23 sqq.
- ἀπόρρυτος 106,4,35
- ἀποσβέσαν 147,6 ἀποσβέσασα 147,10 ἀπο-
σβεσθεῖη 219,18
- ἀποσείεσθαι 88,22
- ἀποσημείωσις 1,1 204,2 ad 314,22
- ἀπόστασις τοῦ ἥλιου 289,28 290,5
- ἀποτείνεσθαι 20,11 81,8 208,21 238,16
257,33 285,25 etc. ἀποταθῆναι 81,18
- ἀποτελεῖν 19,7 20,9 31,9 65,19 109,31
169,24 297,1 224,5
- ἀποτέλεσμα 168,6 sqq.
- ἀποτελεστικός 233,28
- ἀποτελεύτησις 110,5
- ἀποτίθεσθαι (med.) 19,33 97,28 160,29
173,10 212,10 241,23
- ἀπουσία 56,4 222,30
- ἀποφαίνειν 256,12 med. 48,6 128,26
235,18 282,6
- ἀπόφαντες 303,5
- ἀπόφαντος 31,26 213,7
- ἀπόφασις 46,10,30 47,22 sqq. ad 303,5
- ἀποφάσειν 44,9
- ἀπόγραψη. ὡς ἀπογράψαντος μὲν ἀδυοῦ (sc.
Arist.) τῶν πρὸς τοῦτον (sc. Platonem)
λέγων 227,10
- ἀπογραφεῖν 82,12 288,23 292,13
- ἀπογράψας 292,11 sqq.
- ἀπροσδιορίστως 138,13
- ἀπτεσθαι 28,27 sq. 50,1 88,13 115,25
117,13 125,26 129,30 etc.
- ἀπτός 58,12 214,9 215,22 sqq. 231,29 sqq.
- ἄρα εἰ μή τι ἢ κατὰ συμβεβηκός 65,3
elliptice εἰ ἢ. 152,31 175,33 287,30 sq.
ἔὰν ἢ. 148,32 ἢ. et ἔσται confusa
(propter compendia) ad 24,18 28,11
- ἄρα 4,14 44,28 etc.
- ἄραιοςθαι 183,12
- ἄραιοτικός 183,6
- ἄργος. ἐξ ἀργοῦ χαλκοῦ 62,21
- ἄργυρος 70,15 218,19
- ἄργυροχοικὴ τέχνη 70,14
- ἄρδεια 280,10
- ἄρετή 268,28
- ἄριθμητής 251,8
- ἄριθμός 45,5 65,35 etc. ὃς ὁ λαμβανό-
μενος ἢ. πεπερασμένος ἔσται 35,34 ὃ
μὲν ἢ. ἐπὶ τὴν αὐξήσειν ἔχει τὸ ἄπειρον,
τὸ δὲ μέγεθος ἐπὶ τὴν διαιρέσιν 51,18
ἀριθμῷ (opp. εἶδει) 305,24 al.
- ἄριστερός 66,25 101,7 134,15
- ἄρκειν 8,16 86,17 146,5 151,16 154,10
285,26 τοσαῦτα μόνον εἰπών, ὅτι πᾶρ
ἔσται πάντα, ἡρκέσθη 246,27
- ἄρμοδιώτερον μᾶλλον 83,2
- ἄρμόζειν 156,5 164,14 270,14 ἄρμόττειν
21,29 23,25 91,1 ἄρμόσαι 30,18 113,6
154,19 172,20 178,24 etc. ἡρμοσεν
82,14 ἄρμόσαις ἢν 83,6 ἡρμόσθαι 76,
23 cf. ἐφαρμόζειν
- ἄρμονία 107,9 168,30
- ἄρρωστος 150,29,33 151,3,29
- ἄρταν. ἡρτῆσθαι 89,18 299,28
- ἄρτηρια 181,22
- ἄρτιγενὴς παῖς 271,21
- ἄρτος 74,36 120,24
- ἄρχαῖος. τὰς τῶν ἀρχαίων δόξας 9,10
156,15 οἱ ἀρχαῖτεροι 161,3 225,4
- ἄρχειν. ἡ Φυσικὴ ἀκρόσις ἄρχει καὶ
προηγεῖται τῆς φυσικῆς θεωρίας 301,3
ἄργεσθαι 103,20 213,10 237,8
- ἄργη 50,4 etc. τῶν ἀρχῶν τῶν φυσικῶν
πραγμάτων, λέγω δὲ ὅλης καὶ εἰδούσας 1,5
ἀργαῖ τῶν γενομένων καὶ φειρομένων
281,8 sqq. ὡς ἐξ ἄλλης ἀργῆς 38,32
τὴν ἀργήν adv. 35,6 43,16 138,13
- ἄρχοιειδέστερα 162,12 176,4
- ἄσαφεια 69,2
- ἄσαφής 68,30 75,30 189,25 201,26
- ἄσθενεια 29,10 123,3,17
- ἄσθενεῖν 292,22
- ἄσθενής 295,18 ἀσθενέστερος 102,16 272,
27 277,9
- ἄσκεπτότερον adv. 206,1
- ἄστειος λόγοις 3,6
- ἄστηρ 3,15,21
- ἄστρογάλος 113,25
- ἄστραπή 7,28
- ἄσυμμετρία 102,23

ἀσύμμετρος 102,15
 ἀσυμμέτρως 102,19
 ἀσυμφανῶς 55,1
 ἀσύμφορος 158,11
 ἀσύμφωνος 1,16 20,11 258,3 259,7
 ἀσύνδετος 217,6
 ἀσυγδυάστεις 231,10
 ἀσύνθετος 205,9
 ἀσύστατος 224,5 244,6
 ἀσφαλής. ὡς ἀσφαλέστερον ὅν 209, 21
 ἀσφαλέστατα adv. 206,6
 ἀσφαλῶς 205,34
 ἀσχημάτιστος 52,25
 ἀσώματος 31,19 72,28 79,6 243,20 etc.
 ἀτακτος 296,2
 ἀταξία 293,21
 ἀτε c. partic. 8,10 303,15 ὡς ἀτε οὐ
 εἰδότων κτλ. 193,18
 ἀτελεύτητος 309,23
 ἀτελής 152,31
 ἀτηκτος 218,8,26 222,27 sqq.
 ἀτιμότερα 59,11
 ἀτημήτος 36,8
 ἀτμίς 8,5 93,15, 20 224,17
 ἀτμός 183,25
 ἀτομος 12,5 106,22 118,28 154,3 etc.
 ἀτοπία 25,10 sqq.
 ἀτοπος 77,30 90,8 311,13 ἀτοπώτερος
 48,29 81,21 92,13
 ἀτροφία 308,16 sqq.
 αὖ. πᾶλιν δ' αὖ 2,3 73,31 131,26 αὖ τὰ
 (pro ἀπτὰ) coni. 139,3
 αὐθυπόστατος 48,12 89,29 276,25
 αὐλοειδής 109,27 110,5
 αὐλός 109,29, 32
 αὐλος 122,4, 18
 αὔξειν 242,16 etc. intrans. 105,33 sq. τὸ
 αὔξανον προσιήγος τινὸς ἔξωθεν αὔξεται
 74, 8 al. formae αὔξανει et αὔξειν
 variant velut 70,5
 αὔξησις 30,10 69,10 70,27 etc.
 αὔξητικός 96,24 97,18 102,4
 αὔταρκες 212,25 286,15
 αὔτοκινησις 265,29
 αὐτόματος. τὸ αὐτόματον 177,22 263,16
 αὐτομάτως 84,9 283,29
 αὐτός. σὺ αὐτός 257,6 ταῦτο et ταῦτον
 30,1 32,9 36,28 42,19 300,2 etc.
 αὐτοτρίγωνος 27,3 sqq.
 αὐτοῦ adv. 226,23? an αὐτοῦ scrib.?
 αὐτοφυῶς 283,29 296,19

ἀφαιρεῖν 236,16, 20 266,28
 ἀφαιρεσις 30,11 51,15 131,19
 ἀφαιρετός 19,20
 ἀφανής 154,22 155,1 sqq. 195,1 258,20
 ἀφή 32,6 sqq. 67,20 125,30 sqq. 213,27 216,1
 ἀφθαρτος 1,10 sqq. 3,3 140,18
 ἀχιέναι. ἀφῆνε 208,17 pass. 231,1
 ἀφικενεσθαι 255,1 sqq. 293,18 294,16
 ἀχιστάναι. ἡ φυλία (Empedocli.) τὴν γῆν
 ἀποστήσει τοῦ μέσου κτλ. 266,17 ἀφί-
 στασθαι (opp. ἐγγίζειν) 289,8 291,4, 28
 τοῦ ἥλιου ἀποστάντος 8,5
 ἀφοδος τοῦ ἥλιου 292,19 299,1
 ἀφορᾶν 286,8, 29
 ἀφορίζειν. ποιῶν ἀφορίσεις τόπον ταῖς
 στιγμαῖς; 31,27, 30 τὸ δωδεκάεδρον τῷ
 παντὶ κόσμῳ ἀφώρισεν (Plato) 162,10
 τὸ εἰδός ἔστι τὸ τὴν ἴδιαν ἔκάστου ἀφο-
 ρίζον φύσιν 209,15 τὸν σκοπὸν ἀφορίσαι
 237,16 pass. 182,4 sqq. 183,4 etc.
 ἀφωρισμένως 34,30 76,22 181,20
 ἀχρηστος 183,15
 ἀχρι 26,1
 ἀχρονος 92,30
 ἀχρόνως 92,15, 23, 29 165,10
 ἀχρούς ὁ ἀήρ 52,27 214,6
 ἀχυμος 214,8
 ἀγώριστος 89,25
 ἄψυχος 2,8 sqq. 98,13

βαθυμός τῆς κλίμακος 310,12
 βάθος 109,25 sqq. 181,7 222,10
 βακτηρία 151,14
 βαλανεῖον 93,20 97,2 150,34 182,23
 βάλσαμον 65,29
 βάρος 133,20 134,30 135,2 199,24 sqq.
 βαρύς 134,28 sqq. 164,14 165,32 214,19 221,
 22 βαρύτερος 134,30 166,8 sqq. 199,26 etc.
 βαρύτης 93,22 132,24 134,29 213,15
 βάσις pyramidis 26,9 trianguli 17,33
 βελόνη 164,25
 βέλτιον 78,21 80,36 296,22
 βία 3,23 sq.
 βίαιος. βίαιον ἔστιν ὡς πρὸς λέξιν 81,31
 βίαιος κίνησις 266, 9 sqq. βίαια φύση
 et βίαιος φύσης 293,17 sqq. 295,4
 βιβλίον constanter (ex. gr. 164,11 237,9)
 libri mss.; βιβλίον a
 βίος. τοῦ βίου τοῦ ἀνθρωπίνου 293,22 294,
 17 sqq. cf. ἀνθρωπός

- βλάπτειν 100,1
 βλαστάνειν 65,37
 βόρειος 93,15
 βοτάνη 84,9
 βούλεσθαι 43,17 65,33 83,3 ἐβούλοντο
 191,18 ἐβούλετο 276,9
 βραδύπεψία 308,20,25
 βραδύς. βραδύτερος 166,2 sqq. 233,11,15
 244,2 272,24
 βραχύς 92,13 ἐν βραχεῖ ὥρας μέρει 93,1
 ἐν βραχεῖ 311,8 ὡς ἐν βραχεῖ 34,12 ἐπὶ
 βραχύ 64,5 237,11 βραχύτατος 166,32
 βρέγειν. βεβρεγμένον (Arist.) 222,11 sqq.
 βροτή 7,28
 βώλος 166,3 175,25 266,10
- Γ. τοῦ Γ (στοιχείου) πρὸς τὸ Λ κατὰ τὴν
 θέσιν μόνον ἡ διαφορά 13,12
 γάλα 71,17 146,23 149,12 186,3
 γαστήρ 75,20 181,10
 γέ. καὶ οὐδέν γε θαυμαστόν 39,6 καὶ πρό^{τη}
 γε τῶν ἄλλων 202,1 καὶ ἀντιστρέψειν γε
 136,16 καὶ εἴ τις γε 65,32 κατὰ γε
 τοῦτο 71,22 ἀλλ᾽ οὖν γε 66,1
 γειτνιάζειν 224,26 230,16 sq.
 γελοῖος 92,9 182,3
 γένεσις 2,2 42,1 43,8 49,13 53,6 sqq.
 292,5 sqq. ἡ γ. ἔξι ἐναντίου εἰς ἐναντίον
 ἔστι 149,19 ἡ ἄλλου γ. ἄλλου φθορά
 51,21 al. τις γ. (opp. ἀπλῆ) 52,30 sqq.
 205,5 οὐκ ἀνευ κινήσεως ἡ γ. 306,4
 γενητός (in libris passim γεννητός) 1,
 10 etc.
 γενικὴ πτῶσις 22,2 γενικώτατος 46,22
 222,4 etc.
 γεννᾶν 31,9 44,25 62,10 92,21 sqq. ἐκά-
 στου γεννῶντος ἄλλοι οἵοιν αὐτό 296,29
 γεννητικός 290,13 292,1
 γένος 50,15 πολλαχοῦ ‘γένος’ τὸ ὑποκεί-
 μενον καὶ τὴν ὅλην λέγει (Arist.) 139,21
 τοῦ ἀνωτάτου γένους 46,21 κατὰ γ. 99,6
 γευστός 214,8 215,33
 γεώδης 218,7, 14 235,26
 γεωμετρεῖν 188,21
 γεωμέτρης 188,20 sq.
 γεωργός 280,8, 10
 γῆ 58,8 sqq. 134,27 sqq. τὰ περὶ γῆν (opp.
 τὰ ὑπὲρ γῆν, τουτέστι τὰ μεταξὺ γῆς καὶ
 οὐρανοῦ) 2,5 sqq.
- γήινος 176,8
 γῆρας 123,27
 γηράσκειν 3,13 ἐν ἡμῖν γηράσσει 107,5
 γινεσθαι 2,33 61,8 etc.
 γινώσκειν 8,26 31,9 70,12 75,11 79,28
 82,22 124,12 136,25 etc.
 γλίσχρος 169,34 201,1 sqq. 202,17 214,20
 220,20
 γλισχρότης 201,2
 γλυκός 2,15 169,13 221,28 232,8
 γλυκύτης 141,12 259,33 277,29 etc.
 γνώμων 72,7 109,16
 γνωρίζεσθαι 172,3
 γνώριμος 103,29 112,16
 γνῶσις 164,18
 γνωστός 57,15
 γοῦν 8,31 13,11 60,17 65,35 66,5 219,1
 ὅμως γ. 119,32
 γραμματικός 1,1 271,22 303,16
 γραμμή 26,2 81,30 131,13 137,25 etc.
 γράφειν 80,29 212,28 258,4 ἀμφότερα
 γράφονται (de v. l. in Arist. textu) 85,
 25 γέργαρπται γάρ διττῶς 295,14 (cf.
 86,30) γείρι λιθίνη ἡ γεγραμμένη 114,10
 τὸ γεγραμμένον ζῆν 131,4
 γραφή 86,24 sqq. 89,30
 γραφικόν πταισμα 69,2
 γυμνάζειν 2,31 6,30 25,24 64,17 67,25
 174,14 234,6 248,7 etc.
 γυνή 131,6
 γωνία 101,4 221,29
- δάκτυλος. τῆς χειρὸς ἐκαστος δ. καὶ ἐκά-
 στου δακτύλου σκυταλὶς ἐκάστη 114,21
 δάρῃ δακτύλου τὸ βάθος ἔχουσα 110,34
 δέ. ὁ ‘δέ’ σύνδεσμος 2,22 τὸν ‘δέ’ ἀντὶ τοῦ
 ‘γάρ’ ἀκουστέον 115,33 elliptice ἐπὶ μὲν
 τῆς ὅλης οὐ σφέζεται, ἐπὶ δὲ τοῦ εἰδούς (sc.
 σφέζεται) 107,15 ὡς... οὕτω δέ 129,31 al.
 δεδιότες 247,25
 δεικνύναι 43,25 δεικνύς 3,17 51,4 etc.
 δεικνύντες 24,13 δεικνυμεν 238,29 239,
 5 sq. δεικνυμένων 80,3 δέδειχεν 4,5
 δεδείχαμεν 243,7 δεικνύουσιν 184,19
 δεδείκνυεν 27,2 60,1 δεικνύων 249,20
 δεικτικός 196,13
 δεῖν. ἔδει 22,2 75,5 261,24 δεῖσθαι 32,
 27 104,10 254,17 δέσι 103,14 δέσον
 absolute 208,16 δέπερ ἔδει 196,27

δεῖται 82,30 δεῖται 217,9 δεῖμενος 3,23 sq. 31,22 37,18 δεῖθη 217,6 δεῖν *vincire*. δέοντος 283,28 δεθεῖσαν 278,26 δεῖται 144,13 248,21 249,18 δεκαξεστιάος 258,29 sqq. δεκαπλάσιος 259,13 261,8 δεκαπλάσιων 260,22 262,2 δεκάτῳ μέρει 259,14 261,9 τὸ δέκατον (μέρος) 260,23 δεξιαμενή 186,16 δεξιός 66,24 101,8 134,15 δερμάτινος 105,22 107,28 δεσπότης 66,27 δευτέρως 224,3 228,2 δέχεσθαι 34,24 43,24 75,21 113,6 δῆ. δῆλος δῆ οὖν ὅτι 109,29 cf. ἀτε. δῆθεν 210,18 δῆλος. δῆλον ἐξ ὧν ἐνὸς μορίου πάσχοντος... τὸ θύλον συναισθάνεται σῶμα 165, 10 cf. Philop. Phys. Index s. v. δῆλος. παντὶ δῆλον 70,34 δηλοῦν 1,18 32,10 sq. 34,18. 20 46,31 61, 10 66,22 84,29 etc. δηλωτικός 29,22 46,21 216,22 261,10 δημιουργεῖν 99,13 137,3 297,23 δημιουργία 169,7 297,21 δημιουργικός 70,16 84,11 85,12. 16 225, 27 286,2 sqq. δημιουργός 137,2 286,9 δήπου 102,10 118,25 119,33 al. διαβαίνειν 22,25 διαγωνίῳ γραμμῇ 27,16 διαδέχομένων ἀλληλα τοῦ ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος 61,26 ἡμέρᾳ τε καὶ νῦν τεταγμένως ἀλλήλας διαδέχονται 289,24 διαδιδράσκειν 279,5 διαδοχή 297,3. 21 310,2 sqq. 313,27 κατὰ διαδοχήν 4,12 300,13 διαδυομένου 117,26 διαζευκτικός. (τοῦ ἡρ.) 76,4 διάθεσις 292,18 διαθηγή Democriti 26,8 sqq. 127,21 διαίνεσθαι 183,19 sqq. διατρεῖν 2,10 74,7 76,14 etc. διατρεσίς 26,1 74,5 77,26 304,14 etc. ἡ δ. κατὰ σημείου καὶ στημὴν γίνεται 35,8 (operum Aristotelis) 2,9. 19 διαιρετός 103,33 μᾶλλον διαιρετά 175,17 διαιτα 295,23. 27 διαιτᾶν 95,28

διαπεκτιμένως 127,4 διακονικὸν καὶ ἐν τῇ χρήσει λεγόμενον πᾶρ (ορρ. στοιχειώδες) 229,3 228,28 διακρίνειν 19,18 41,19 125,8 217,29 etc. διάκρισις 41,18 sqq. 59,16 125,7 217, 28 etc. διακριτικός 148,8 191,27 216,17 217, 28 sqq. 228,17 265,1 διαλαμβάνειν 1,5 sqq. 3,32 88,20 183,11 285,2 etc. κενῷ διαλαμβάνεσθαι τὰς ἀτόμους 154,3 160,9 219,18 ἡ ἐπ' εὐθείας κίνησις οὐ μένει συνεχής, ἀλλ ἐν μέσῳ ἡσυχίᾳ διαλαμβάνεται 305,17 διαλέγεσθαι 2,13. 32 82,11 201,24 διελέχθη 237,10 διαλεγθείς 126,3 237, 11 etc. διαλεχθῆναι 125,20 διαλεξέν- μενος 124,3 125,4 διαλεχθησόμενος 125, 17 διάλειπμα 106,30 268,10 διαλείπειν 305,30 314,19 διαλληλος δεῖται 144,13 διαλένειν 6,10 24,15 161,17 163,14 210,9, 13 269,23 διαλύσις 20,19 163,9 διαμένειν 123,6 192,6 284,11 313,25 314,10 διαμονή 118,6 281,22 292,31 διαμπάξ 110,12 διαπλασις ὁργάνων 263,24 διανέμεσθαι 172,11 διάνοια sententia 69,3 277,5 τὴν ἀληθῆ τοῦ ἥπτον διάνοιαν 281,1 τῆς λέξεως 81,24 τῆς αὐτῆς ἔστι διανοίας κτλ. 81, 20. 29 διαπίπτειν 219,13. 20 διαπλάστειν. διαπλάσαντι 97,37 διαπλα- τόμενον σῶμα 296,9 διαπλοκή 22,7 διαπορεῖν 98,20 189,1. 12 διαπορθμευτικός 214,7 διαρθροῦν 34,9. 16 122,4 133,16 146,24 187,18 281,24 διάρθρωσις 126,18 διαρκεῖν 292,32 295,18 διαρρεῖν 219,10 231,2 διάστασις 71,2 sqq. 296,25 κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις 108,17 sq. κατὰ πάσας τὰς διαστάσεις 263,8 διαστατός 297,18 τριχῆ διαστατόν 73,19 83,7 etc. τριχῆ διαστατήν 103,34 ad 225,17

- διαστέλλειν 56, 12. διαστέλλεισθαι 52, 31
54,30 56,11 79,33 183,9
- διάστημα 23,7 73,26 sqq. 81,26 132,27
157,6 255,2
- διαστολή 75,31
- διατάπτειν 209,17 226,17
- διατείνειν 184,20
- δίαυλος 51,23
- διαφαίνεσθαι 217,17
- διαφάνεια 65,23
- διαφανής 64,20 sqq. 67,1 sqq. 153,26
διαφανέστερος 65,24
- διαφέρειν 6,29 13,3 30,29 55,13 61,6 64,
5 etc. absolute οὐδὲν διαφέρον εἴτε ὅλον
ἔστιν εἴτε μέρος 80,2 διαφέρειναι πρὸς
Πλάτωνα 210,19
- διαφοιτᾶν 213,26 214,10 sqq. 215,31
- διαφορά 16,17 49,18 52,8. 31 53,17 55,
14 etc. cf. εἰδόποιος
- διαφορεῖν 147,6 pass. 8,9 75,18
- διαφόρησις 106,31 183,4 184,1 sqq.
- διαφορος 39,18 49,23 63,23 sqq.
- διαφορότης 120,3
- διαφόρως 234,20
- διαχείται 231,2 διαχυθέν 42,20
- διαχωρίζειν 265,22
- διδασκαλία 1,17 43,19 88,19 95,23 205,
28 269,2
- διδάσκειν 2,30 3,14. 17 43,17 61,31 etc.
τὸ διδασκόμενον 71,10 ὁ διδασκόμενος
παῖς 271,23
- διδόναι 41,30 168,6 etc. ώς δεδομένου τοῦ
κτλ. 86,7 196,23 τοῦτο δέδοται 89,28
cf. 249,11 al.
- διείργεσθαι 157,14 159,3. 13
- διεύσδύνειν 220,8
- διελέγχειν 140,14 153,21 167,28 188,35
- διεξέρχεσθαι 250,1 254,18 sqq. 290,3
- διεξιέναι. διέξειν 255,11 διεξιών 257,13
- διέξιδος 93,21
- διερός 222,3 sqq.
- διεργεσθαι 103,15 180,14 247,12 σῶμα
ἢ σῶματος διελένεται 4,17 90,8 etc.
- διευθύνειν 101,28
- διηθούμενον 191,29
- διήκειν 165,13 182,28. 32 213,21 214,1
- διέΐναι 22,18 90,13 103,10 153,27 179,7.
15. 34 180,1 183,27 διέσι (perperam
scripsi διεᾶσι) 180,12 183,5
- διικνείσθαι 17,23
- διεστάναι 291,32 διεστάναι 39,30 159,3
- διεστῶτα 24,4 etc. διεστηκότα 125,22
- διεστώσας 92,31 διαστήσεται 248,28
διετήζονται 39,31. 33
- διιτερτικός 214,27
- δικαίως 209,25
- διοδεύειν 247,15
- δίοδος 113,23
- διελεισθαίνειν 279,6
- διόπερ 77,8 81,32 91,11 etc.
- διοργάνωσις 263,23
- διορίζειν 34,13 36,2 42,3 54,14. 24 56,
15 sq. 59,4 sqq. 60,34 211,11 med. 36,
38 125,32 156,10 pass. 57, 16 133,
11 etc. διοριστέον 7,18
- διορισμός 126,17
- διπλάσιος ετ διπλασίων. διπλασίω λόγῳ
275,17 διπλάσιον (neutr.) 166,20 250,30
διπλασίους (nomin. fem.) 250,29 (accus.
fem.) 257,3
- διπλασίως 275,16
- διττός 308,25 308,31
- διττῶς 89,20 103,26 235,31 295,14 297,6
- δίγκα τεμέν 27,12 διατείν 164,22 sq. δ.
τῆς ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως 102,4
- διγώς 112,11 114,24 302,23 304,36
- δόγμα. ἄγραφα δόγματα Platonis 226,27
- δοκεῖν 36,21 τὸ δοκοῦν ἡττον εἶναι 62,30
τὰς δοκούσας φέρεσθαι ἀπορίας 103,4. 8
δόξαι ἃν 48,8
- δόξα κοινὴ τῶν φυσικῶν 44,17 ἡ τῶν
πολλῶν δ. 58,6 cf. ἀρχαῖος, παλαιός
- δοξάζειν 24,9 224,16 227,28
- δοξαστός 44,13 sqq.
- δοῦλος 66,27
- δρᾶν 102,12 125,22 etc.
- δραστήριος 140,21 141,29 146,29 148,22
149,1 198,20 etc.
- δραστικός 53,18 217,15 δραστικώτερον
287,28
- δρόσος 7,29
- δύάς 229,12. 22
- δύναμις. ἐκ δυνάμει οὐσίας εἰς ἐντελεγείδ
οὐσίαν ἡ γένεσις 72,17 τὸ δυνάμει τῶν
φρεμάκων 98,26 τὸ δυνάμει ἀδύνατον
καὶ ἔσυντὸ οποστῆναι 51, 29 σηματ-
νόμενα τοῦ δυνάμει 271,14 sqq. δυνάμει
λέγει, ἔδειξεν, ἐμπειρίζεται sim. 135,19
195,15 213,10 etc.
- δύνασθαι. ἥδύνατο 155,25 206,34 ἔδυ-
νατο 34,26 208,10 217,5 274,9 ἔδυ-
νήθη 296,23 ἀντὶ τοῦ προσλαβεῖν ἀλλά

- μῆν^γ κτλ., προσλαμβάνει ἔπος ἐπαγγελματικόν τὸ ἔπει δέ^ι κτλ. 196,3
- δυνατός 77,9 al.
- δυσαπάλλακτος 220,22
- δυσδιάλυτος 201,2
- δυσδιάχωριτος 24,18
- δυσδιαχώριτος 201,2
- δυσκίνητος 17,25
- δύσκολος. ἔχει ἡ λέξις δύσκολόν τι 197, 24
- δυσκράτως 103,32 295,28
- δύσλυτος 24,15
- δυσματί 289,2 299,2
- δυσόριτος 215,8 sqq. 220,15 δυσοριτότερος 230,30
- δυσπαθέστερος 182,30 184,21
- δυσχερέστερον adv. 233,12
- δυσώδης 169,30
- δυσωδία 146,4
- δωδεκάεδρον 162,10
- ἔαν 29,8 34,32 42,7 48,32 276,19 al. ellipsis ptice ἔὰν ἄρα 148,32 cf. ἄρα
- ἔαν. εἰσας 239,13 εἰταν 125,34
- ἔαρ 303,2
- ἔβενος 146,11, 23 147,32 149,5 sqq.
- ἔγγιζειν 289,7 290,4
- ἔγγινεσθαι 19,32 64,33 170,19 sq.
- ἔγγύς 170,33 298,2 ἔγγύτερον 271,24 ἔγγυτέρω 88,12 105,21 296,22 ἔγγύτατα 298,6
- ἔγκαλειν 19,1 208,21 287,19
- ἔγκαταμιγνυσθαι 217,13 231,12
- ἔγκατεσπαρμένη 108,4
- ἔγκεισθαι 80,33
- ἔγκλιτις 291,27
- ἔγκρινειν 215,17
- ἔγκειρησις 241,12
- ἔδαφος 310,13
- ἔδηδεσται 308,26 ἔδηδεσμένων 308,20
- ἔθλειν 273,7 309,21
- ἔθος. ὡς ἔ. αὐτῷ 9,10 cf. 140,12
- εἰ. cum coniunct. (saepe optativum substituit a) 91,18 167,7 250,7 252,9 305, 4 etc. elliptice εἰ καὶ μὴ εὐλόγως (φανερῶς) 95,1 300,24 sim. 68,17 70, 7 etc. cf. ἄρα
- εἰδέναι 2,32 18,27 27,12 48,10 94,32 125, 18 130,1 136,25 281,10 etc.
- εἰδικός 53,9 (αἴτιον) 285,4 εἰδικώτερος 53,2,13
- εἰδοποιεῖν 8,30 10,10 45,16 51,27 etc.
- εἰδοποιός 55,8 65,9 (διαφορατ) 16,17 19, 10 160,20 215,24 (ἀργατ) 213,24 215, 17 225,2 (ἐναντιώσεις) 213,6 215,27
- εἰδός 30,26 49,28 242,19 etc. cf. ὅλη εἰδός 27,11 259,2
- εἰδοσάεδρον 162,9
- εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα 205,10
- εἰκότως 34,15 38,16 54,8 59,20 98,18 etc.
- εἰκών 113,21 130,23 137,12 138,27 150, 20 281,31
- εἰλιτρινής (in libris passim εἰλ.) 96,15 188,25
- εἰλιτρινῶς 96,17 188,22 193,28
- εἰναι. ἐσόμεθα εἰληφότες 215,5 εἴη ἂν λέγων (sc. Aristoteles) 85,31 226,19 300,15 εἴη ἀν τὴν τῶν στοιχείων αἰτιώμενος ἀμετρέαν 295,15 cum dativo prae-dic. ἄλλο γάρ ἔστιν αὐτῇ τὸ ὅλη εἰναι κτλ. 79,7 81,2 120,32 al.
- εἰρυμός 45,7 297,27
- εῖς. μία οὖν μόνη 134,17 μίαν ἑκάστην 168,22 τὰ ἀρ' ἔνδος καὶ πρός ἓν 131,1
- εἰσάγειν 10,22 35,17 73,11 74,26 al.
- εἰσασι 6,2
- εἰσβάλλειν. ἔπειδαν ἀκτὶς διὰ Θυρῆος εἰσ-βάλῃ 39,9
- εἰσέρχεσθαι 181,4 sq.
- εἰσηγεῖσθαι 80,1 225,21
- εἰσιέναι 102,2, 13 121,14 181,9 183,32
- εἰσκρίνεσθαι 104,23
- εἰσκριτεῖ 23,26
- εἰσκωμάζειν. οὕτω δὲ καὶ ἡ τῶν ἀτέμων εἰσκωμάσει δόξα 157,21
- εἰτοῦντος 178,30
- εἰσρεῖν 104,5
- εἰσύστερον 7,3
- εἰσφέρειν 88,32
- εἰώθε 44,34 εἰώθασι 58,10 etc.
- ἔκ. ὅτε ἐκ τοῦ νείκους ἐπεκράτησεν ἡ φιλία καὶ νῦν ὅτε ἐκ τῆς φιλίας τὸ νείκος (ex Alexandro) 268,11
- ἔνατερος 62,33 69,28 etc.
- ἔνατέρωθεν 148,2 219,18
- ἔνβαλίνειν 28,6 sq. 29,6 33,10 35,17 228,19 302,29 etc. (τὴν ἀναλογίαν) 199,15;
- ἔνβασις 302,19,31
- ἔνδαπανᾶσθαι 140,26
- ἔκδιαιφορεῖν 146,37 147,11 sqq.

- έκει 3,12 71,10 123,16 206,14 281,18
303,13 κάκει 178,13
έκειθεν 35,7 218,9 224,20 230,14 289,23
κάκειθεν 272,21
έκεινος. διε παρ' ήμην γειμῶν, παρ' έκει-
νοις ἐστὶ θέρος 92,22 κάκεινο 55,12 etc.
έκεισε (saepo correxit ἔκει α) 2,31 64,33
92,23 132,8 226,24 230,6 260,9 303,12
έκθλιβεσθαι 165,33
έκκριναι 269,18 έκκρινεσθαι 74,15 sqq.
78,13 165,17 186,6 etc.
έκκριταις 269,19
έκκριτικός 183,15
έκλαμβάνειν 35,11 38,30 75,31 80,9 sqq.
81,23 90,1 234,20 etc.
έκλείπειν 45,8
έκμυζησαι 93,24
έκπεσεῖται 48,29
έκπρισμα 30,15 sqq.
έκπυρηγίζεται 8,12
έκπυροῦν 8,14 92,11 269,22
έκτειναι 110,22 έκτείνεσθαι 72,1 105,24
107,31 258,26 260,26
έκτιθεσθαι 9,17 29,19 39,18 46,6 49,17.
27 52,11 54,30 77,9 etc.
έκτός c. genet. (τοῦ ὅ) 26,18 33,16 44,7.
30 85,8 224,13 242,26
έκφεύγειν 39,4 89,7 103,4
έλαιον 60,27 201,1 220,23
έλαττων 3,22 238,7 etc. ἐλάχιστος 119,
8 al. τούλαχιστον 188,3
έλάττωσις 123,13
έλαυνόμενος 71,22 sqq.
έλέγχειν 26,25 34,7 37,10 39,16 43,3
101,17 165,7 177,31 237,10
έλεγχος 34,9 177,29 246,20 τὸν ἐκ τῆς
αἰσθήσεως ἐλεγχον 39,5
έλέχας 291,8
έλκεσθαι 107,33 108,7. 33
έλλειψις 220,23
έλξις 93,23 108,32
έμβαλλειν 220,8 intrans. 6,36 pass. 105,
19 sq. 198,28
έμβρυον 271,21 297,1 sq. 310,8
έμμεθοδως 213,9
έμμεγνυσθαι 154,14 186,20 198,22
έμπαλιν 17,33 38,24. 30 60,15 etc. τοῦμ-
παλιν 128,18 232,17 sq.
έμπειρεγχεσθαι 195,16 214,15. 32 215,3
237,22 al.
έμπηγγόναι. έμπειπηγγότα 219,1
έμπιεπτειν 43,27 104,9
έμπνευματωθεῖσαν τροφήν 97,8
έμποδίζειν 295,29
έμποδιον 271,9
έμποδόν γε 254,5
έμποιητικός 186,7
έμπροσθεν 33,20 82,7 134,15 etc. ἐν τοῖς
ἔ. 82,27 130,19
έμφέρεσθαι 219,1
έμφυτος 147,5 150,22 151,13
έμψυχος 2,7 sqq. 263,22
έναλλαγὴ τῶν ὡρῶν 312,27
έναλλαξις 51,22
έναλλάττειν. τὴν πτῶσιν γρὴ ἐναλλάξαντα
λέγειν κτλ. 204,13
έναντίος. τούναντίον 3,24 218,11
έναντιότης 69,10 149,23. 27 214,19 229,
26
έναγτιοσθαι 102,26 163,7 165,26 206,
14
έναντίως 13,18. 28
έναντίωσις 63,5 68,3 69,8 143,17 149,30
208,16 226,10
έναπολαμβάνειν 60,9 171,8
έναπορεύειν 118,28 186,7
έναποτιθέμενος 161,1 έναποθέσθαι 295,
30
ένάργεια. ἐκ τῆς ἐναργείας 5,10 37,33
ἐξ αὐτῆς τῆς ἐναργείας 135,15 ὡς ἡ ἐ.
μαρτυρεῖ 18,13 ἡ τῶν πραγμάτων ἐ.
97,31 157,27 sq. ἡ ἐ. ὄμολογει 188,31
τὰ ἐκ τῆς ἐναργείας μαρτυρούμενα 156,
17 τῇ ἐναργείᾳ μάρτυρι χρησάμενος 3,
36 τὴν ἐνάργειαν ἐπιμαρτυρόμενος 78,
12 τοῦτο παρὰ τὴν ἐνάργειάν ἔστιν 109,
20 ὅπερ ἦν τῇ ἐναργείᾳ μάχεσθαι 156,
16 λαρβάνων ἐκ τῆς ἐναργείας ὄμολογη-
μένον 143,16
έναργής 16,4 sq. 38,4 39,23 41,30 98,
11 etc. ἐναργῆ καὶ παρὰ πάντων ὄμο-
λογουμένην 16,26 ἐναργέστερον 135,17
έναργως 258,18 269,20
ένασχοληθέντες τοῖς μαθήμασιν 26,23
ένδεικνυσθαι 36,19 39,14 42,32 sq.
ένδελεγχής (Aristot.) 297,15. 23
ένδεοντα βάρει τινὶ τοῦ ὅλου φαίνονται τὰ
μόρια 199,25
ένδέχεσθαι 27,12 42,4 306,9 sqq. 309,4 etc.
ένδεχομένως 303,10 sqq. 309,1
ένδεως 41,1
ένδοτέρω τοῦ τεταγμένου χρόνου 294,23. 26

- ἐνεῖναι. ἐνεστὶ *lacet* 80,22 246,20
 ἐνεκα. τὸ οὖ ἔ. 49,28 152,20 παραδείγ-
 ματος ἐνεκεν 102,3 109,23
 ἐνέργεια. ἐνεργείη 44,23 48,20 etc.
 ἐνεργεῖν 102,5 120,28 sqq. 188,22 271,13
 ἐνθα 29,18 110,5
 ἐνθεν 101,15 109,10 277,18
 ἐνθεωρεῖσθαι 241,19
 ἐνταυσιατος 305,30
 ἐνταυτός 289,26 κατὰ τὴν παλιγγενεσίαν
 καὶ τὸν μέγαν ἐνταυτόν 314,13
 ἐνικῆς 7,19
 ἐντοι 7,11 17,25 150,15 etc.
 ἐντότε 102,28 sq.
 ἐνιστάναι. ἐνεστηκέναι 35,21 sq. πρὸς
 τοῦτο ἐνιστάμενος 91,6 (cf. 98,2).
 ἐννοεῖν 66,3
 ἐννοια 3,9 4,2 27,24 29,1 55,6 79,4 173,
 12 207,4 281,27 ἡ κοινὴ ἔ. 87,5 88,
 11 sqq. 102,1 ἡ τοῦ ῥήτοροῦ ἔ. 228,8
 234,19 ἐκ τῆς τῶν πολιῶν ἐννοίας 53,
 24 τὴν τῆς πρώτως καὶ ὄντως ἀρχῆς
 ἐννοιαν φυλάξαι 244,26
 ἐνοῦν 99,20 217,28 218,11 pass. 28,30
 30,3 119,6 131,24 159,13 176,11 203,
 10 etc.
 ἐνστασία 90,25 91,1 273,24
 ἐνστατικωτέρους 43,23
 ἐνταῦθα 38,32 47,19 54,30 etc. κανταῦθα
 43,21 65,6 68,21 etc.
 ἐντελέχεια 62,9 ἐντελεχείᾳ 72,16 sqq.
 ἐντερον 181,22
 ἐντεῦθεν 35,14 54,19 72,2 etc.
 ἐντός 108,13 cum genet. 17,33 133,21
 ἐντυποῦν. ἐντευπῶσθαι 130,27
 ἐνυγραίνεσθαι 231,12
 ἐνυλος 112,11 (*εἰδη*) 30,26 (πράγματα)
 103,26 209,21
 ἐνυπάρχειν 34,24 192,12 273,12
 ἐνωτις 119,6 203,9 217,31
 ἐξαιειδῆς. ἐπὶ τῶν ξηρίων, οἷον τοῦ ἐξαιεῖδου
 (sic) 192,29 269,34
 ἐξαιρώσαι 269,22 ἐξεροῦται 42,2 148,31
 201,15
 ἐξαιματωθείσης τροφῆς 107,32
 ἐξαιρεῖσθαι. τὰ ἐξηρημένα αἰτια 299,
 13 sqq.
 ἐξαιφνῆς 93,2
 ἐξακοντίζειν 8,12
 ἐξακούειν 83,12 190,9
 ἐξαναλωθεισῶν 5,33
 ἐξαπλοῦν 109,25 110,2
 ἐξάπτεσθαι 199,28
 ἐξαρκεῖν 156,4
 ἐξασθενεῖν 102,24 123,10
 ἐξατμίζειν 92,6 sqq. 93,29 162,2 165,
 17 sqq. 201,14 224,31
 ἐξελέγχειν 35,12 87,23
 ἐξετάζειν 6,18 9,11 24,18,22 29,28 247,2
 ἐξέτασις 25,6
 ἐξηγεῖσθαι 10,25 82,14 235,31
 ἐξήγησις 55,11,21 56,21 82,28
 ἐξηγητής 62,18 82,13 214,23 226,18
 ἐξῆς 11,21 ἐν ταῖς ἐ. πραγματείαις 124,24
 ἐν τοῖς ἐ. 8,23 38,9 42,26 52,22 80,18
 88,27 καὶ τὰ ἐ. 2,28 16,10 47,19
 ἐξιέναι 121,14 179,32
 ἐξει 20,7 57,2 sqq. 152,26 271,9
 ἐξισάζειν 199,7 272,26 277,14 307,23
 ἐξισοῦν 261,6
 ἐξιστάναι. ἐξέστη 20,8 143,3 170,15
 ἐξιστάμενα 229,2 ἐκστάν 170,15 ἐξιστᾶν
 142,30,31 ἐξιστῶσαν (τὴν φύλαν) τὸ πῦρ
 καὶ τὴν γῆν τῶν κατὰ φύσιν τόπων 266,19
 ἐξιγκοῦν 109,29 pass. 113,20
 ἐξιλισθαίνειν 175,18
 ἐξιμοιοῦν 75,22 99,20 100,15 115,15
 117,10 182,17 263,7
 ἐξιμοίωσις 100,20
 ἐξιμοιωτικός 123,5
 ἐξιδατοῦται 42,23
 ἐξω 17,33 etc.
 ἐξωθεῖν 135,18 178,9 179,4 al.
 ἐξωθεν 66,24 74,8 247,16 ἐ. προσυ-
 πακούειν 86,31 cum genet. 3,11 etc.
 ἐσικε 47,19 71,24,31 81,8 123,16 151,16
 157,20 163,11 201,19 268,2 ἐσικαστ
 141,15 ἐσικές 71,22 123,12
 ἐπαγγέλλεσθαι 43,20
 ἐπάγειν 9,31 10,26 34,13 40,23 72,29 83,
 3 etc.
 ἐπαινεῖν 154,8 264,30 266,3
 ἐπαινετός 265,12
 ἐπαισθάνεσθαι 92,32
 ἐπακολουθεῖν 295,1
 ἐπαναλαμβάνειν 60,9 181,2
 ἐπανατρέχειν 179,5
 ἐπανέρχεσθαι 171,15
 ἐπανιέναι 20,24 137,6 269,2 272,12
 ἐπανισοῦσθαι 106,32
 ἐπάνω 256,8,16 257,17
 ἐπαφή 99,3

- ἐπεῑ alioqui 20,7 104,11 244,27 249,8
 ἐπειδάν 39,8 44,2 etc.
 ἐπειδήπερ 61,25
 ἐπεισέργεσθαι 105,26 113,14 118,23 etc.
 ἐπειστένατ 107,27, 29 113,11 121,13
 ἐπεισκρίνεσθαι 113,12
 ἐπειτα 32,23 al.
 ἐπέκεινα 158,7
 ἐπέκντασις 108,12, 14
 ἐπεκτεῖνα τὸν λόγον 135,25 ἐπεκτείνεσθαι
 91,26 110,23 113,5 etc.
 ἐπεξεργάζεσθαι 63,9
 ἐπεξέργεσθαι 14,3 τῇ λέξει, τῇ ζητήσει
 σιν. 45,22 54,16 268,32
 ἐπεξηγεῖσθαι 153,4
 ἐπέργεσθαι 29,2 106,26
 ἐπεσθαι 28,15 29,7 33,4 48,32 77,30 etc.
 τὸ ἐπόμενον (sylogismi) 195,23 al.
 ἐπέτειος 292,9 295,4
 ἐπέχειν 32,2 33,17 53,4 71,24 217,11
 288,8 290,6 etc.
 ἐπί. ἐ. τούτοις 3,10, 16 etc. ἐπί ὀλίγον
 50,1 ταῦτα ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω sim.
 272,11 247,16 al.
 ἐπιγίνεσθαι 45,15 49,28 93,17 101,7 106,
 27 169,20, 26 235,4 274,31
 ἐπίγνωσις ad 1,1
 ἐπιγράφειν 1,22 34,2 226,21
 ἐπιείκεινυσθαι 98,13 sqq. 217,16 295,29
 ἐπιδεκτικός 69,23
 ἐπιδέχεσθαι 3,4 34,21 35,22 212,17 etc.
 ἐπιδιαιρεῖν 28,3 75,27
 ἐπιδιαιρέσις 29,23
 ἐπιδιόνατ 85,24 87,14 96,17 105,28 122,
 18 263,8 etc.
 ἐπίδοσις 86,29 87,4
 ἐπιγναί. τὴν λέξιν ἐπιόντες ἐροῦμεν 131,34
 ἐπιγναί. 151,8
 ἐπικράτεια 123,27
 ἐπικρατεῖν 20,2 149,11 268,11 269,24
 κατὰ τὸ ἐπικρατῶν 13,27, 31 102,27
 ἐπικράτῃ. ἐπικρατέσσεις 123,4 277,8
 ἐπικρίνειν τὴν ἀπορίαν 95,31
 ἐπιλαμβάνειν 71,24 28,30 73,11 ἐπι-
 λαμβάνεσθαι 19,2 73,12
 ἐπιλείπειν 29, 15, 17 35, 30 36,26 sqq.
 45,2 49,13 50,18 sqq. 59,25 289,15 etc.
 ἐπιλύειν 44,25 ἐπιλελυμένας ἔχει τὰς ἀπο-
 ράς 111,21 med. ἐπιλύεσθαι 43,26, 29
 44,18 45,1 64,17 270,16 298,20 313,
 10 etc.
- ἐπίλυσις τῶν ἀποριῶν 191,14
 ἐπιμαρτύρεσθαι 78,12 231,21
 ἐπιμιξία 245,31
 ἐπιγοεῖν 98,19 106,13 154,28
 ἐπίνοια 26,22 77,15 81,16 131,17 236,15
 286,6 289,24 etc. πᾶν μέγεθος καὶ τὸ
 κατ' ἐπίνοιαν λαμβανόμενον 164,21 κατὰ
 ψῆλην ἐπίνοιαν 284,18
 ἐπίπαν 290,1
 ἐπίπεδος. ὁ κύκλος σγῆμα ἐπίπεδον κτλ.
 265,26 cf. Πλάτων ind. II
 ἐπιπλήττειν 192,14
 ἐπιπολῆς 222,23 223,1
 ἐπιπροστιθέναι 263,1
 ἐπιρρεεῖν. τὴν ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐπιρρέουσαν
 ζώὴν 288,24
 ἐπιρροή 103,30 105,14
 ἐπιρρυτός 106,4, 35
 ἐπισημαίνεσθαι 47,12 224,12 276,19
 312,4 ἐπισημήνασθαι 225,28 τοῦτο αὐτὸ
 ἐπισημαίνεται τὴν αἰτίαν λέγων 275,12
 ἐπισκέψασθαι 49,12 ἐπισκεψόμενα 250,
 35 ἐπισκεψώμενα 259,8
 ἐπισκήπτειν 209,12
 ἐπίστασις 1,3 204,3 271,25
 ἐπιστατεῖν 282,15
 ἐπιστήμη 34,29 40,21 57,13 sqq. 131,5
 150,30 265,24 271,8 286,11 sqq. etc.
 ἐ. ἐστὶν ἐστώτων καὶ δεῖ ὥστας ἐχόν-
 των 4,5 ὡρισμένων ἐστὶ καὶ ὡρισμένη
 γνῶσις 164, 18 τὰς ἀκριβεστάτας τῶν
 ἐπιστημῶν, τὰς μαθηματικὰς λέγων 164,
 20
 ἐπιστήμων 59,22 164,16 286,13 τὸ ἐπι-
 στῆμαν 52,27
 ἐπιστρέφειν. ἐπεστράφθαι 153,2
 ἐπισυντιθέναι. μυρία ἀμερῆ ἐπισυντι-
 θέμενα ἀλλήλοις μέγεθος οὐ ποτεῖ 73,15
 ἐπίτασις 65,34 147,7 262,6
 ἐπιτείνεσθαι 8,6 99,33 sq. 146,18 259,
 15 sqq.
 ἐπιτελεῖσθαι 96,27 97,11
 ἐπιτήδειος 149,13, 31 284,2 sqq. ἐπιτη-
 δειότερος 200,7
 ἐπιτηδείτης 63,17 169,7 sqq. 271,17
 284,7 302,32
 ἐπιτιμᾶν 281,26
 ἐπιτιθέναι 110,14 115,24 284,6 291,11
 ad 78,11
 ἐπιτρέχειν. ἐπιδραμεῖν 2,31
 ἐπιτριχίεσθαι 88,22

- ἐπιφάνεια 26,3 sq. 131,24 137,25 201,19
223,13 280,26 etc.
- ἐπιφέρειν 8,24 34,9 39,16 45,34 58,20
77,8 209,13 229,24 267,20 τὰ ἐφεξῆς
ἐπιφερόμενα 79,4 τὸ νῦν ἐπιφερόμενον
80,4 ἀπορίας ἐπιφερομένης 298,17
- ἐπιγεῖν. ἐπιχείεις 222,9 ἐπιχέι 117,11
ἐπιχεύμενος 117,10 123,8 201,3
- ἐπιγειρεῖν 25,16 154,23
- ἐπιγείρημα 78,4 sqq. 164,12 sqq. 174,8
309,20 etc.
- ἐπιγείρησις 30,29 158,6
- ἐρᾶν. ὁ ἐρώμενος 138,27
- ἐργάζεσθαι 13,9 24,5 30,11 70,35 75,23
100,5 110,3 217,20 229,3 284,4
- ἐργασία 217,19
- ἐργον 102,21 114,10 265,24
- ἐρήσομαι 109,2 ἔροιτο 209,32
- ἐριον 183,9
- ἐρυηνεύειν 29,24
- ἐρυθρός 70,36 169,13
- ἐργεσθαι 6,16 102,22 141,13 etc.
- ἐρωτηματικῶς 31,26
- ἔστι ἄν cum coniunct. 102,17 105,5 120,
23 121,5 εἰ οὖν ἔστι ἄν εἴη ὅδε ὁ ἄν-
θρωπος . . . ὁ αὐτός ἔστι 107,1
- ἔσχατος 82,21 129,30 247,17 ὅπερ ἔσχα-
τόν ἔστιν ἄποπον 6,13
- ἐσχάτως 150,14 sqq.
- ἐτερογενής 216,18 217,31 218,2 259,32
261,19 etc.
- ἐτεροῖς 13,15
- ἐτερος. ἐτερον ἡ ὥλη τοῦ οὗ ἔστιν ὥλη
84,22 ἐτέρα παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα
3,2 (cf. 32,8 etc.) δύοιν ἀνάγκη θάτε-
ρον 183,25 θατέρου 59,21 θατέρῳ 18,
19 θατέρᾳ 229,23 θατέρων 121,4
- ἐτεροφυές 193,28
- ἐτέρω θεν 99,14
- ἐτέρωθι 93,32
- ἐτέρως 145,29
- ἐτήσιος. (πνευμάτων) 93,15. 18
- ἔτι τε 233,20 237,6 etc. ἐ. μέντοι 55,12
ἔτος 293,24 sqq.
- εὐ 264,24 (Ar.)
- εῦδηλος 97,23 116,6 118,25
- εὐδαιμόνετος 202,17 etc. εὐδαιμόνετα (ex-
species εὐδαιμονέτερα) τὰ μεγάλα σώ-
ματα τῶν μικρῶν εἰναι λέγομεν 175,14
- εὐδιάλυτος 170,12 296,9
- εὐδιασκέδαστος 217,6
- εὔηθες 238,23 258,18
- εὐθέως 281,34 sq.
- εὔθραυστος 220,24
- εὔθυγραμμος. πάντα τὰ εὐθύγραμμα εἰς
τρίγωνα ἀναλύεται 27,15
- εὔθυς. ἐνδέχεται πᾶσαν τὴν δοθεῖσαν δίχα
τεμενή 27,12 πεπερασμένη et ἀπειρος
εὐθεῖα 304,12 sqq. adv. 106,32 170,20
- εὐθυφορική κτηνησις 134,18
- εὐκατιρότερον 70,10
- εὐκαίρως 64,9
- εὐκίνητος 17,23
- εὐκολώτερον 199,12
- εὐλογος 2,30 27,30 51,4 52,13 54,16 60,1
309,26 etc. εὐλογώτερον 25,2
- εὐλόγως 27,21 45,19 46,6 91,15 95,1 96,4
224,8 etc.
- εὐμαρές 273,22
- εὐμαρῶς 124,36
- εὐοδεῖν 118,7 156,10. 13
- εὐόριστος 198,9 200,21 202,17 215,8 220,
10 etc. εὐοριστότερος 278,29
- εὐπαθέστερος 42,22 182,26 184,18 sq.
- εὐπορεῖν 189,2 271,10
- εὐρεσις 130,8
- εὐρίσκειν 75,12 98,8 124,13 150,6 189,
20 232,3 298,17 ηὕρισκε 31,1 εὑραμεν
79,30
- εὐρύς. [Οὐράνον] 204,16]. εὐρύτερον 109,29
- εὐτονία 201,2
- εὐτονος 292,32
- εὐχερέστερος 235,7. 18
- εὐώδης 154,1 169,29
- εὐωδία 146,3
- ἐφαπλοῦν. πλείονος τῆς ὑποκειμένης ὥλης
γενομένης ἐφαπλοῖ (sc. ἡ φύσις) ἐπὶ ταῦ-
την ὁμοτίμως ἔκαστον τῶν εἰδῶν 108,10
τῷ ἐν μείζονι ὑποκειμένῳ ἐφαπλοῦσθαι
106,2 τῆς ὥλης πλείονος γενομένης τὰ
εἰδῆ ὁμοτίμως ἐπ’ αὐτήν ἐφαπλοῦσθαι
108,16 cf. 105,25 109,12 111,4
- ἐφάπτεσθαι 237,7
- ἐφαρμογή 179,10
- ἐφαρμόζει 179,13 ἐφαρμοζόντων 40,2 ἐφαρ-
μοζούσαν 159,1 ἐφαρμόσουσιν 28,29 40,1
- ἐφεξῆς 165,14 etc. ἐ. ἀλλήλων 39,29 τὸ
ἐ. 30,4 τὰ ἐ. 161,9 sqq. ἐν τοῖς ἐ. 10,
24 29,18 52,8 130,1 δῆλον ἐκ τῶν ἐ.
161,6 ἐν ταῖς ἐ. πραγματείαις 1,8
- ἐφεῦρον 154,9
- ἐφήκειν 289,16

- ΞΦΙΣΘΑΙ 153,2 πάντα φυσικῶς τοῦ εἶναι
έφεται 99,16, 32 296,19 sqq.
- ΞΦΙΣΤΑΝΑΙ. αὐτῷ τούτῳ έφιστάνει 272,18
ώσπερ οὐκ ἔφιστάνων οἵτι λέγει 267,13
ἐπέστησε, ἐπιστῆσαι 18,28 82,7 252,22
267,4 sqq. 302,2
- ΞΦΟΔΟΣ λογική 231,21 τοῦ συλλογισμοῦ
196,30
- ΞΓΕΙΝ. σχεῖν 149,26 σχοῖν ἄν 168,5 καὶ
ἔχεις ἥδη τὴν αὐξησιν κτλ. 71,22 καὶ
ἐντεῦθεν ἔχεις αἰτίαν κτλ. 136,33 δεδειγ-
μένον ἔχων ὅτι κτλ. 145,6 οὐκ ἔστι
στιγμὴ στιγμῆς ἔχομένη 35,9 39,23,26
40,6
- ΞΖΘΡΑΙ 7,9
- ΞΨΕΙΝ. ἔψύμενον ὕδωρ 93,29 ἔψύμενος
οἶνος 170,9
- ΞΨΗΜΑ. τοῦ ἔψυμένου οἴνου, λέγω δὴ τοῦ
καλουμένου ἔψήματος ἡ σειράσιν 170,10
- ΞΨΗΣΙΣ 170,10 171,2,5
- ΞΩΣ οὕ ὑπολείπει 93,30 ἡ. οὕ μα-
νωθῇ 94,4
- ἼΓΕΙΣΘΑΙ. τὸ Ζ πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην τοῦ ὄρῶντος
σχέσιν ἡ Ν ἡ Ζ ὄρᾶται 23,15 τοῦ Ζ
στοιχείου ως πρὸς τὸ Ν πατὰ τὴν θέσιν
μόνον ἡ διαφορά 13,11
- ΞΣΙΣ 228,28
- ΞΣΗΝ 57,20 sqq.
- ΞΗΤΕΙΝ 3,1 sqq. 4,1 52,22 61,30 ΞΗΤΗΤΕΟΝ
44,27 49,11 etc.
- ΞΗΤΗΣΙΣ 24,21 49,28 54,6 62,6 79,12 etc.
- ΞΩΗ 288,25 295,19 296,10 δυνάμεις καὶ
ζωαὶ 206,16
- ΞΩΝΗ. ἡ κεκαυμένη ζ. 293,3
- ΞΦΟΓΟΝΕΙΣΘΑΙ 228,29
- ΞΦΟΓΟΝΟΣ 229,1
- ΞΦΟΝ 2,16 7,16 etc.
- ΞΩΟΣ. ζωοῖ 200,6 sqq. ἔξωαριν 151,5
- ΞΦΟΦΟΤΟΝ 213,31
- ΞΩΦΙΟΝ 219,1
- ἢ. ἀντὶ τοῦ ‘ἢ’ διακευοτεικοῦ κειμένου 76,4
τῇ παρενθέσει τοῦ ‘ἢ’ . . . γρὴ δὲ ἀντὶ^{τοῦ} ‘ἄλλα’ ἐκλαβεῖν αὐτόν 75,30 ἢτοι . . . ἢ
28, 27 al. *an* interrog. 71,34 336,11 al.
πότερον . . . ἢ 3,5 etc.
- ἼΓΕΙΣΘΑΙ. τὸ ἥγονόμενον (sylogismi) 195,
13,22 196,1
- ἼΓΕΜΟΝΙΚΗ τάξις 290,6
- ἼΔΗ 32,6 47,1 87,6 310,24 etc.
- ἼΧΕΙΝ. οἱ ξενοινοὶ οἱ πρότεροι εἰρημένοι λόγοι
243,14
- ἼΛΕΙΘΙΟΣ 43,18
- ἼΛΙΟΝΑΙΑ 148,14 sq.
- ἼΛΙΟΣ 8,5 71,13 288,12 289,12
- ἼΜΕΡΑ 288,23 sqq. αἱ καθ’ ἵμέραν δια-
φορήσις 183,4
- ἼΜΕΡΟΝΥΧΤΙΟΝ 289,27
- ἼΜΕΤΕΡΟΣ 70,23 74,37
- ἼΜΙΔΛΙΟΣ 166,21 275,17
- ἢν 40,15
- ἢνίκα cum indic. 47,18 230,2 245,27 276,
34 cum coniunct. 277,15 283,27 ἡ. ἄν
λέγηται 257,4
- ἢΠΑΡ 75,21
- ἢΡΕΜΑ (opp. σφέδρα) 167,16 201,10
- ἢΣΣΩΜΕΝΟΣ 229,19
- ἢΣΥΓΓΙΑ 305,16
- ἢΤΤΟΝ 53,21 etc.

Z. τὸ Ζ πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην τοῦ ὄρῶντος
σχέσιν ἡ Ν ἡ Ζ ὄρᾶται 23,15 τοῦ Ζ
στοιχείου ως πρὸς τὸ Ν πατὰ τὴν θέσιν
μόνον ἡ διαφορά 13,11

ΞΣΙΣ 228,28

ΞΣΗΝ 57,20 sqq.

ΞΗΤΕΙΝ 3,1 sqq. 4,1 52,22 61,30 ΞΗΤΗΤΕΟΝ
44,27 49,11 etc.

ΞΗΤΗΣΙΣ 24,21 49,28 54,6 62,6 79,12 etc.

ΞΩΗ 288,25 295,19 296,10 δυνάμεις καὶ
ζωαὶ 206,16

ΞΩΝΗ. ἡ κεκαυμένη ζ. 293,3

ΞΦΟΓΟΝΕΙΣΘΑΙ 228,29

ΞΦΟΓΟΝΟΣ 229,1

ΞΦΟΝ 2,16 7,16 etc.

ΞΩΟΣ. ζωοῖ 200,6 sqq. ἔξωαριν 151,5

ΞΦΟΦΟΤΟΝ 213,31

ΞΩΦΙΟΝ 219,1

ἢ. ἀντὶ τοῦ ‘ἢ’ διακευοτεικοῦ κειμένου 76,4
τῇ παρενθέσει τοῦ ‘ἢ’ . . . γρὴ δὲ ἀντὶ^{τοῦ} ‘ἄλλα’ ἐκλαβεῖν αὐτόν 75,30 ἢτοι . . . ἢ
28, 27 al. *an* interrog. 71,34 336,11 al.
πότερον . . . ἢ 3,5 etc.

- ὌΔΑΤΤΑ 90,16
- ὌΔΑΤΤΙΟΣ 130,31
- ὌΔΑΤΟΣ 107,13 308,27 sqq.
- ὌΔΑΡΑΣΤΟΣ 39,7 61,1 119,27 al.
- ὌΕΔΑΣΘΑΙ 23,14
- ὌΕΑΤΡΟΝ 193,7 sq.
- ὌΕΛΕΙΝ 100,16 154,25
- ὌΕΜΕΛΙΟΣ 307,2 sqq.
- ὌΕΔΟΣ 136,34 137,1 152,28 sq. 264,30 sqq.
297,17
- ὌΕΡΜΑΝΑΙ 70,36 98,30 145,20,22 θερμά-
ναντα 99,4 θερμάνη 145,21 pass. 64,32
99,1 sqq. 145,19
- ὌΕΡΜΑΝΤΙΚΟΣ 152,11
- ὌΕΡΜΗ 97,33
- ὌΕΡΜΟΣ 46,9 57,1 216,17
- ὌΕΡΜΩΤΗΣ 53,18 57,1 65,26 sqq. 101,6
- ὌΕΡΟΣ 29, 27 sq. 92,22 289,26 306,22
θέρους adv. 289,29
- ὌΕΣΙΣ 3,19, 23 13,9 131,11 sqq. 137,22 sqq.
223,16 θέσει (opp. φύσει) 165,5
- ὌΕΩΡΕΙΝ 31,12 46,32 47,17, 21 55,8 56,25
170,12 sqq. 226,4 246,13
- ὌΕΩΡΗΜΑ 170,12 257,9
- ὌΕΩΡΗΤΑ 164,15 237,7 276,14 301,3

θεγγάνειν 181,15
 θέγειν (sic) 182,25
 θέξει 176,24
 θηγάνειν. ἀπὸ τῶν τεθνεῶτων 114,8
 θόλος τῆς σηπίας 149,11
 θρεπτικός 96,29 97,18 108,8 121,2
 θρέψις 97,25 118,34 123,6
 θρίξ 100,7, 10.
 θρόνος 70,22 296,2
 θρύψις 30,17
 θύλακος 105,19
 θυμός 150,21
 θύρα 70,19. 22 109,13
 θυρίς 39,9
 ιατρική (τέχνη) 70,21 150,29 151,3 155,
 28 197,20 286,26
 ιατρός 281,33 282,1 286,13 οἱ ιατροὶ τῶν
 χράσεων ἀποτελέσματα τὰ εἰδῆ λέγουσιν
 εἶναι 169,5
 ιδέα 169,26 246,15 ἡ ἡ τοῦ τριγώνου 27,
 4. 20 ἡ τοῦ οἴνου ἡ 65,30 ιδέαι Pla-
 tonis 281,33 285,21
 ιδίᾳ 1,5 18,28 19,2 83,25 164,10 174,14
 ιδίαζειν 124,13 168,15. 25 171,19
 ιδικώτερος 135,32 137,21 281,6
 ιδίοις 1,3 31,20 36,36 39,17 46,10 sq.
 103,2 131,24 sq. 202,22 209,15 308,4 etc.
 ιδίος (fem.) 87,30
 ιδιτής 19,9 96,19 176,16
 ιδιωμα 191,10 192,5
 ιδίως 15,25 77,7 140,28 222,8
 ιδού 219,10
 ιδρώς 183,5
 ιέναι 134,24 247,29 248,1. 6
 [ικάνει 204,16]
 ικανός 117,19 281,31 284,1 etc.
 ικανῶς 62,1 130,18 165,7 259,7
 ικτερίαν 23,14
 ιμάς (libri, si silentio fides, ιμάς) 183,9
 ιμάτιον 222,10
 ιξές 201,1 220,22
 ιπποκένταυρος 284,25
 ιππος 45,27 53,13 146,11 209,32
 ις. διὰ τὰς λεπτὰς ίνας 183,32
 ισάζειν 198,24 272,29 277,2
 ισομεγέθης 258,17
 ισόπλευρος 162,7 265,26
 ισόρροπος 166,33
 ίσος. τὸ ίσον τοῦ ποσοῦ (sc. ἔστι) 73,30
 ἔστι τὸ λεγόμενον ἐν ίσω τῷ κτλ. 278,
 15 sim. 302,20 ἐπ' ίσης 202,15

ισοσθενής 96,12
 ισοσκελής 265,26
 ισοτίμως 107,20 114,14 130,31 200,9 etc.
 ισοχρόνιος εἰ ισόχρονος v. ad 293, 15
 294,10 295,2
 ιστάναι. ιστᾶσι (ιστῶσι Za) 175,9 ιστάμεθα
 165,14 ἐστάτων 4,4 ἐστάς (neutr.) 4,10
 ιστορεῖ 9,9 27,9
 ιστορία. καθ' ιστορίαν διαφόρους δόξας φυσι-
 κῶν ἀνδρῶν ἐκπληττεῖται Πλάτων 226,25
 ισχειν 17,27 104,25 105,32 293,11 298,8
 ισχγανσίς 308,17. 19
 ισχυρός 24,15 ισχυρότερος 48,21 272,28
 ισως μὲν οὖν τις λέγει 55,2 cf. ἂν
 ίγνος 276,15

καθά 54,22 253,16
 καθάπαξ 150,18 190,19 271,34 272,3
 καθάπερ 1,12 41,31 56,26 etc.
 καθαρός 270,25 271,6
 καθεύδειν 188,20 271,10
 καθολικότερος 88,10. 31 135,4 214,15
 καθώς 1,23 7,1 16,12 33,9 53,14 75,13
 90,21 104,21 242,28 251,22 252,28
 276,9
 καίειν. καβόσαντα 269, 22 τῷ καιωμένῳ
 πυρί 115,22 καυθῆναι et καυθῆ 302,
 32 sq. ἡ κεκαυμένη ζώη 293,2
 καίνωσις v. ad 106,23
 καὶ τός 271,22
 καίτοι 97,5 137,27 cum partic. 82,8 145,
 13 292,14 (genet. absol.) 289,29
 κακία 268,29
 κακομαχεῖν 16,28
 κακός. ἐπὶ κακῷ 100,4
 κακῶς 261,23
 καλεῖν 2,7 48,25 60,34 etc.
 καλός 158,9 sq. χειμῶνος αἱ πέψεις καλλί-
 ους 292,32
 καλῶς 66,12
 κάμινος (fem.) 199,28 219,15
 κάμνειν 43,13 107,7 123,18 sq. 281,35 sq.
 καπνός 235,25 sq.
 καρπός 66,2 288,21 sqq. 290,2 292,9
 295,4
 κάρυον 220,8 sq.
 κάρφος 219,1
 καστίτερος 201,13
 καστόρειον 65,29

- κατά. τὰς κατὰ τῆς γενέσεως φερομένας ἀπορίας 3,35 κατὰ τὰ πρῶτα δύο βιβλία 2,32 ἡ κατὰ τόπον μεταβολή 3,4 etc. καταγραψθεῖν. τοῦ πρέρχοντος καταβληθέντος κτλ. 303,3 πολὺν καταβληθεῖται λόγον 3,18 καταβολὴ τοῦ σπέρματος εἰς γῆν 303,20 καταδαπανᾶν 45,3 καταδέχεσθαι 189,6 283,28 295,17 sqq. καταφραύειν 219,22 καταχερματίζειν 42,7 127,24 183,9 192, 23 κατακρατεῖν 277,16 καταλαμβάνειν 4,16 74,27 91,19 298,18 καταλείπειν 7,4 31,1 32,29 38,18 40,5 79,18 90,19 91,25 234,13 269,1 καταλήγειν 41,22 καταλιμπάνειν 31,5 106,30 κατάλληλος 232,3 καταμένειν 299,12 καταναλίσκεσθαι. κατηγάλωτο 51,9 καταντᾶν 25,31 38,9 255,25 304,27 καταριθμεῖσθαι (med.) 219,30 221,16 καταρρεῖν 93,22 κατασκευάζειν 9,11 32,18 87,8 125,4 κατασκευαστικός 60,5 sqq. 78,11 κατασκευή 39,14 40,28 46,7 51,4 52,17 77,5 86,8 278,21 etc. κατασπείρειν 108,35 110,35 κατατείνειν πολὺν λόγον 281,4 κατατέμνειν 36,20 καταφέρεσθαι 93,19 231,2 καταφύγειν 285,21 καταγέει 42,21 καταγράσθαι 113,15 184,18 καταγρηστικῶς 62,5 152,18. καταγρηστικῶν 96,16 κατέχειν 32,1 71,21 73,5 82,5 230,14 240,7 sqq. κατασχεθῆναι 89,14 κατηγορεῖσθαι 85,11 κατηγορία 43,33 sqq. 46,17 sqq. 54,5 59, 4 70,27 οὐκ ἔτι κατηγορῶν γένος 151,21 κατισχυρόμενη 123,1 218,30 καταρθοῦν 34,30 μὴ κατωρθωμένον εἶναι τὸ τοιοῦτον ἐπιγείρημα 309,20 cf. ἀμφιβολίαν κατπίτερος 201,17 sqq. κάτω 31,29 71,2 etc. κ. ὑπέρντων (opp. ἀνωφέρων ὄντων) 4,32 κάτωθεν 256,2
- κατώφορος 229,19 καῦσις 293,20 καυστός 117,13 κέγγηρος 90,17 κεῖσθαι 51,21 52,14 63,4 76,4 83,13 τὸ κείμενον 35,12 κεκολασμένως 188,23 κενός 3,12 73,5 sqq. 86,9 etc. κενοῦν 91,28 117,21 κεντεῖν. ὅταν κεντήσῃ τὸ σῶμα βελόνη τις 164,25 κενεντῆσθαι 181,23 κεκεντημένα 181,21 κένωσις 106,23 κέραμος 217,19 sq. 219,22 sq. κεράνυνυσθαι. κεκράσθαι 145, 28 152, 1 etc. κραθῆναι 149, 26 κεκραμένος 188,17 191,26 κεφάλαιον. ὡς ἐν κεφαλαίῳ 36,39 ὡς ἐν κεφαλαίῳ συνελόνται φάναι 34,18 κεφαλαῖωδεστέρα κατασκευή 87,12 κεφαλαιωδέστερον adv. 2,31 κεφαλή 106,20 κηρός 97,35 109,27 146,32 sqq. 190,16 sq. 218,12 30 222,19 274,1 sqq. κτιθάρα 131,6 κτινεῖν 49,11 50,9 etc. τὸ πρώτως κινοῦν 50,4 κτινὲν ἀπορίας καὶ ζητήσεις 95,22 κτίνησις cf. ἀπλοῦς, γένεσις etc. κτινητικός 136,8 150,23 268,5 (αἴτιον) 127,16 κτινητός 136,7 κτιριανός κτιριώμενα (v. I. κτιριάμενα) 245, 23 κτλάν. κεκλάσθαι (κεκλάσθαι libri) 112, 15 ὀστράκου κλασθέντος 175,30 κλέπτειν. τῇ σμικρότητι κλεπτομένης τῆς αἰσθήσεως 127,27 κλίμαξ 310,12 κλίνη 287,4 κνήμη 96,1 sqq. 113,25 κοιλωμα τῆς γῆς 258,19 260,16 κοινῆ 1,6 κοινός 44,1,17 59,8 etc. κατὰ κοινοῦ 4, 9 196,21 κοινότερος 137,21 κοινότατος 137,32 κοινωνεῖν 64,26 70,17 224,28 303,29 sqq. κοινωνία 141,2 224,26 233,10 244,1 κοινῶς 68,5 77,5 283,3 etc. (i. q. κατὰ κοινὴν ἔννοιαν) 104,32 κοιλάζειν 188,25 192,12 198,27 202,22 203,13 245,31 271,6 274,29 277,17

κόδλησις 201,18
 κολοβός 106,24
 κονιορτώδης 39,8
 κοπρώδης 280,8
 κόραξ 147,32
 κορυφή trianguli 17,33 pyramidis 26,10
 κοσμοποιία 209,6
 κόσμος 1,18 162,10 267,21 295,17 al.
 κοῦφος 134, 28 164, 15 214, 20 221, 24
 κουφότερος 166,9 sqq.
 κουφότης 132,24 133,21 213,15 279,5 etc.
 κράμα 188,23 192,9 sqq. 193,16
 κρᾶσις 22,23 100,5 sq. 187,25 sqq.
 κρατεῖν 19,7 198,26 273,7 pass. 96,8 sqq.
 123,25 272,27
 κρατύναι 225,3
 κραῦρος 214,20 220,23
 κρέας 120,24
 κρείτων 58,24 283,5 etc. κρέπτον 53,15
 242,19 etc.
 κρηθή 192,26 194,29 sqq. ἐκ πυρῶν καὶ
 πυρῶν 127,26
 κρίθινος 195,4
 κρίνειν 60,11 302,31
 κρόταφος. εἰ κατὰ τοῦ κροτάφου θεασώ-
 μεθα 23,14
 κρουνηδόν 93,19
 κρύπτειν 222,16
 κρύσταλλος 8,7 147,5 158,9 219,1 228,
 29 sq.
 κτᾶσθαι 98,11 240,18 296,31
 κύαθος 90,16
 κυανός 23,11
 κυβερνᾶσθαι 288,5
 κυβικός. (ἀπόμοι) 13,2 cf. 162,26
 κύβος 17,25 97,35 162,9 208,25
 κύησις 294,6, 10 295,27
 κυῖσκεσθαι 294,8 sq.
 κυκλικός. (κύνησις) 311,28 (κίνησις τῶν
 οὐρανῶν) 296,31
 κυκλικῶς 313,18
 κύκλος 3,7 sq. 105,35 131,13 (defin.)
 265,26 λοξός z. 289,11 sqq. κύκλῳ
 κτεῖσθαι 71,31 etc.
 κυκλοτερής 23,12 302,6
 κυκλοφορητικός 3,16 50,9 129,8 135,
 1 etc.
 κυκλοφορία 288,19 299,19 sqq.
 κυκλοφορικός 301,7
 κύριος. κυριώτερος 49, 18 137, 22 κυ-
 ριώτερον adv. 128, 30 131, 1 κυριώ-

τατος 50,5 131, 28 κυριώτατα adv.
 131,6, 9
 κυρίως 9,8 41,25, 31 43,9 47,13 sqq. 61,
 31 69,20 etc.
 κυρτός 110,25
 κυρτοῦσθαι 111,9
 κύνων ὅ τε γερσαῖος καὶ ὁ θαλάττιος 130,30
 κωλύειν 34,23 74,22 sq.
 κώλυμα 149,10
 κώνυμειν 98,12

 Λ cf. Γ.
 λαγχάνειν. εἶληχε 296,30 εἰληχόσιν 298,7
 λαμβάνειν. λαμβάνει τοῦτο ὡς ἐναργές
 39,23 λαμβάνεσθαι intellegi 296,4 (cf.
 304,25 al.) πάθους λαμβάνεσθαι 132,24
 λαμπρότης 39,9
 λανθάνειν 127,25
 λέβης 129,25
 λεβήτιον 92,27
 λέγειν. λεκτέον 39,27 49,29 ῥῆτέον 49,
 24 sq. λεγθησόμενος 157,10 ῥῆθησόμενος
 λεγθήσεται 52,8 ἔρω 62,13 ἔρῶν 124,
 32 ἔρρεθη 65,20 ῥῆθηναι 63,65 66,28
 εἴρηνται 77, 10 εἰρηνάς 64,7 etc. ἐκ
 τῶν λελεγμένων 305,31 ὡς συντέμως
 εἰπεῖν 2,20 etc.
 λεῖος 214,20 223,12
 λειτής 219,30 223,9
 λείπειν. τῷ μηδὲν εἶναι λεῖπον τὸ δυνά-
 μενον διαιρεθῆναι 36, 27 λείπει deest
 204,9 cf. ἔλιπεν 297,20 λείπεται ἄρα
 (vel τοίνυν) 75,2 79,24 104,19 224,24 al.
 λέξις 38,22 41,1 68,30 etc. ἐκ λέξεως 12,
 28 τὰ διὰ τῆς λέξεως πάσης δηλούμενα
 34, 18 κατὰ τὴν λέξιν ἐπισκεψόμενα
 250,35 τῇ λέξει ἐπέλθωμεν 29,2 ἐπέξελ-
 θωμεν τῇ λέξει 45,22
 λεπτομέρεια 195,1 279,5
 λεπτομερέστερος 92,1 178,4 183,11 sqq.
 λεπτομερῶς 106,31
 λεπτός 42,7 214,21 220,6
 λευκαίνεσθαι 136,26 146,18
 λεύκανσις 99,35
 λευκός 45,31 sqq. 67,7 210,3 sq. etc.
 λευκότης 101,6 210,3 249,1 260,3 etc.
 λήθη 268,24
 λήκυθος 93,24
 λίαν 51,20 218,30 v. ad 93,2

- λίθινος 114,10
 λίθος 166,32 175,34 193,18
 λίνον 183,18 sq.
 λογικός. (ζώνη 283,6). (εφοδος) 231,21
 λόγος. πολὺν καταβάλλεται λόγον 3, 18
 λόγου γάρτην 251,24 ἐν ἀρχῇς καὶ ὅλῃς
 λόγῳ 20, 16 ἀμφότερα γράφονται καὶ
 ἀμφότερα λόγον ἔχοντα 85,25
 λοιδορεῖσθαι 129,29 138,33
 λοιδορία 129,27 sqq. 137,13 138,33 150
 21
 λοιπός 2,33 37,25 71,28 etc. λοιπόν adv.
 1,8 3,16 39,16 88,29 98,25 etc.
 λοξὸς κύκλος 289,11 sqq. 312,23
 λύειν 3,35 106,8 etc.
 λύσις 25,28 29,19 35,20 39,16 48,21 298,
 17
 λυσιτελεῖν 100,4 112,16
 λυτικός 111,22
 λύχνος 140,25
- μάθημα. τὰ μαθήματα 25,19 etc. ἐν τῇ
 ἐπινοίᾳ μόνη τὸ εἶναι ἔχουσιν 26,22
 μαθηματικός 36,34 77,15 131,11 cf.
 ἐπιτελῆμα
 μαθηματικῶς 133,19
 μάθησις 271,22
 μαίνεσθαι 158,8
 μαλακός 103,33 146,26 sqq. 214,20 220,
 27 sqq.
 μαλακότης 146,31 147,4 etc.
 μᾶλλον φυσικῶτερον 135,22 ἀρμοδιώτερον
 μᾶλλον κτλ. 83,3 ἢ διὸν τὸ μικρὸν ὑπὸ
 τοῦ μικροῦ πείσεται μᾶλλον ἢ τὸ μέγα ὑπὸ
 τοῦ μεγάλου 199,13 μᾶλλον ἐπιτηδειώτερον
 200,7 μᾶλλον διαιρετά 175,17 ὅπερ
 καὶ μᾶλλον 27,10 178,23 al.
 μανθάνειν 54,23 59,22 112,18 150,30
 239,11
 μανία 158,6 sq.
 μανός 214,22 μαντέρος 94,19 174,8 sqq.
 241,27
 μαντῆς 173,24
 μανοῦν 93,2 183,8
 μάνωσις 218,3 225,9 sq. 241,28 260,27
 μάρμαρος 182,28
 μαρτυρεῖν 18,13 87,5 pass. μαρτυρούμενος
 155,10 156,17
 μαρτύρεσθαι 54,14
- μάρτυς 3,36 128,12
 μάταιος 179,18
 μάτην 100,4 168,20 sq. 171,25 35 260,6
 μαχαίριον 221,30
 μάχεσθαι 19,18 58,7 97,31 154,26 156,
 16 223,23 239,26 269,24
 μάχη 273,6
 μεγαλομερής 214,28 220,16
 μέγας. μέγιστος 93,16 τὸ μέγιστον adv.
 293,23
 μεγεθος 3,19 30,11 sq. 45,5 69,8 73,
 16 etc. πάντως μεταξὺ δύο στεγμῶν
 μέγεθος ἐστιν 40,7
 μεδίμνος 220,8
 μεθεκτικός 281,34 286,12 sqq.
 μεθεξις 209,19
 μεθιέναι. μεθεῖναι τοῦ προτέρου τόπου
 71,29
 μεθιστάναι. οὐ τὴν πᾶσαν μεθιστησι
 φύσιν 245,22 οὐ μὴν ἡ πᾶσα αὐτῶν
 φύσις μεθίσταται 245,25 cf. 220,30 221,1
 μέθιδος 251,6
 μειοῦν 71,27
 μειράκιον 297,2
 μείωσις 30,11 69,10 70,28 86,29 87,4
 μελαίνεσθαι 146,18
 μελανία 100,1 128,25 129,1 141,1
 μελανότης 17,10 260,3
 μέλας 45,31 67,7 etc.
 μέλι 23,14 169,34 191,4
 μέλλειν. εἰπεῖν 6,22 281,5 ῥηθῆναι 63,
 25 66,28 διαλεχθῆναι 205,20 φῦναι
 303,4 διδάξαι (διδάξειν a) 3,28 281,7
 διαλαβεῖν (διαλήψεσθαι a) 3,31 88,20
 μέμφεσθαι c. dat. 213,9 286,7 c. accus.
 11,15 157,27 281,30 287,8
 μέμψις 282,9
 μέν. πρὸς τὸν ‘μέν’ 2,23 ἀεὶ μὲν . . . οὐ
 μὴν 62,25 ὅτι μὲν . . . οὐ μὴν ὅτι
 38,27 τὸ μ. εἶναι . . . οὐ μέντοι 41,30
 μένειν 36,22 42,16 etc.
 μερίζεσθαι 162,23 172,2
 μερικός 7,26 74,36 94,22 μερικῶτερος
 136,22
 μέρος. ἐν μέρει 50,19 ἀνὰ μέρος 19,25
 20,1 παρὰ μ. 83,17 225,19 226,14
 244,14 κατὰ μ. 106,10 sqq. ἢ κατὰ
 μ. γένεσις (dist. ἢ ἀπλῶς) 49,13 sqq. cf.
 52,7 sq. τὰ κατὰ μέρος 4,11 51,15
 85,20 τοῖς κατὰ μ. παραστάσιμον
 237,21 κατὰ τὰ μέρη 1,11 sq. 71,33

- μέσος. ἐν μέσῳ 82,9 281,4 286,18 διὰ
μέσου (opp. ἀμέσως) 129, 25 182, 20
διά τινων μέσων 184, 28 sq. διὰ μέσου
(grammat.) 210, 7 232, 14 sq. 275, 18
297, 10 302, 4
- μεσότης 263, 23, 31 277, 28
- μετά c. gen. 1, 3 54, 23 59, 1 62, 12 etc.
c. accus. 50, 10 80, 20, 28 etc.
- μεταβαίνειν 25, 12 42, 15 82, 8 187, 22
196, 21
- μεταβάλλειν 27, 14 etc. δεῖ ἐπὶ πάντων
μεταβαλλόντων τὸ πρῶτον ὑποκείμενον
ἀμετάβλητον εἶναι 95, 9 passiv. 92, 12 93,
33 97, 6 etc.
- μεταβλητικός 211, 30 212, 1, 16 230, 5
237, 30 238, 10 sqq. 243, 23 244, 19 sqq.
257, 24 sqq. 273, 24 ad 237, 26 269, 1 sqq.
273, 16 274, 12 item μεταβλητικά scriben-
dum 125, 10 sq.
- μεταβολή 3, 4 42, 2 etc. μεταβολέι quattuor
χατὰ γένος 99, 6 etc.
- μεταδιδόνται 167, 8
- μετάθεσις 10, 17 17, 26 22, 15 23, 21 160,
29 186, 5
- μεταλαγχνειν 6, 21 173, 14 206, 11
- μεταλαμβάνειν 47, 20, 23 285, 27
- μετάληψις 286, 3
- μεταλλάττειν 18, 2 23, 7 71, 17
- μεταλλον 8, 1 124, 3, 5 182, 27 sq. 217, 6
228, 28
- μεταξύ 2, 6 35, 9 etc.
- μετάστασις 3, 24
- μετάταξις 10, 17 17, 26 22, 15 23, 21 160,
29 186, 5
- μετατάττειν 154, 4 passiv. 17, 29 24, 4 26,
13 163, 16
- μετατίθεσθαι 17, 29 26, 12 154, 4 163, 16
- μεταφέρειν τὸν λόγον 5, 9
- μετέρχεσθαι 71, 7 77, 26 233, 3 261, 3
- μετέχειν 44, 28 sqq. 67, 7 272, 20 sqq.
- μετέώρος. ἀπερ μετέώρα καλεῖται 2, 7
τῶν ἐν μετεώρῳ συμβανόντων 7, 15 (cf.
124, 2) τῶν ἐν μετεώροις γινομένων 7, 27
τίς ἡ τοῖς μ. ὑποβεβλημένη ὥλη 124, 5
- μετιένται 70, 1 72, 23 90, 6 136, 8 261, 13
- μετρεῖν 3, 8 112, 31 etc.
- μετρίως 222, 10
- μετροῦν. τὸ μετροῦν καὶ ὄριζον, τοῦτο δέ
ἐστι τὸ εἶδος 113, 4
- μέγιρι. τὸ μ. τοσούτου διαιλύειν τὰ σώματα,
Comment. Arist. XIV 2. Philopon. De Gen. et Corr.
- μ. τοῦ εἰς ἐπίπεδα καταντῆσαι 25, 30 sq.
- μ. ἐπιπέδων 210, 10 μ. θανάτου 107, 13
- μέχρις οὗ καταντῆσει ἡ διαιρεσις εἰς
ἄτομα 38, 9
- μηδαμῇ 44, 4 etc.
- μηδαμόθεν 93, 25
- μηδαμοῦ 55, 11
- μηδαμᾶς 44, 4 etc.
- μηκέτι 91, 13
- μῆκος 109, 22 ἡ χατὰ μ. αὔξησις 110, 4
- μηκύνειν. μηκυνθέντα 272, 12
- μήν. οὐ μ. 24, 25 67, 1 263, 31 (cf. μέν)
οὐ μ. ἀλλά 64, 6 ἀλλά μ. 91, 12
- μήποτε fortasse 3, 33 118, 19 etc.
- μηρός 108, 35
- μήτηρ 295, 25
- μῆγμα 225, 12 sqq.
- μιγνύναι 95, 29 etc. μιγνύουσιν 280, 8
- μικρομερής 220, 7
- μικρός 92, 14 166, 3 175, 12 μικρῷ πρόσθεν
98, 31 μικρότερος 166, 4 199, 29
- μικτός 192, 15
- μιμετέσθαι 296, 30
- μιμηγόσκειν 50, 1 55, 12, 19 81, 32 86, 31
217, 16
- μιξις 22, 23 96, 5 125, 2 sqq. 187, 20 sqq.
- μνήμη 268, 23
- μνημονεύειν 62, 33 140, 6
- μόλιθδος 42, 5, 7 71, 17 222, 19
- μονάς 28, 3
- μονή 266, 25
- μόνως 134, 28 305, 33
- μόριον 29, 23 71, 35 75, 27 150, 23 218, 30
308, 21
- μορφή 82, 25 83, 5 105, 16 280, 25 287, 9 sqq.
- μορφοῦν 12, 12
- μουσικός 45, 33 55, 32 68, 20 268, 23 μου-
σική 56, 2 68, 31 ἡ μ. ἐπιστήμη καὶ ἀπ'
αὐτῆς μ. γυνὴ ἡ μ. κιθάρα 131, 5
- μυελός 21, 13 272, 17
- μυλοειδής de motu caeli 291, 16
- μυρίοι. ἐπὶ ἄλλων μυρίων 84, 13 μυρία
ἀμερῆ 73, 15
- μῦς. καὶ οἱ μύες ἡ εἴ τινα ἄλλα εἴη μύρια
κινητικά τοῦ ὅλου ζώου 150, 23 151, 14
- μώλωψ 308, 21

N cf. Z.

ναστός 110, 5, 9, 17

- ναυπηγικός. (πέργη) 70,18
 ναῦς 7,9
 νεῖκος (Empedocles) 125,16 264,9 etc.
 νεότης 11,23 107,12
 νεῦρον 11,26 111,28 263,27
 νέφος 313,7 sqq.
 νηνεμία 92,32
 νοεῖν 18,22 62,8 105,26 113,5 304,36 etc.
 νοηθέντι τῷ λόγῳ (opp. τεθέντι) 34,15
 νοθεύεσθαι 226,18 227,27 228,11
 νομίζειν 3,20 52,20 57,15 104,24 etc.
 νοσεῖν 145,18 281,32 286,14 sqq.
 νόσος 148,15 sq. 151,4 282,1
 νοῦς (Anaxag.) 127,20 281,28 285,11
 νῦν 42,24 etc. νοὐν 247,3
 νύξ 289,23 sqq.
 νυγθήμερον 291,13
- ξανθός 169,33 191,4
 ξέστης 70,16
 ξεστιαῖος 75,16 258,29 sq.
 ξηρίον (medic.) 183,35 195,1 192,29 269,
 33
 ξηρός 7,28 100,6 169,10 etc. ξηρότερος
 171,5
 ξηρότης 99,34 102,23 etc.
 ξέλον 30,15 32,22 60,27 70,19 109,13
 115,3 193,18
- ἢ. τὸ μεν . . . τὸ δέ 33,35 sq. τὸ τηνικαῦτα
 122,17 τὸ τῆς συγκρούσεως (= ἡ σύγ-
 κρούσις 296,3 τὰ τῆς ἀντιστροφῆς 307,
 23 ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς διαφορῆς
 (= ἐκ τῆς τῶν π. δ. cf. 306,16) 303,6
 ἔτερον ἡ ὄλη τοῦ οὗ ἔστιν ὄλη 84,22
 ἐκτός ὅντα τῶν περὶ θ δρῶσιν 217,15 τὸν
 δέ? ἀντί τοῦ γάρ? ἀκουστέον 115,33 τὸ
 'ὑπό' vel τὴν 'ὑπό' 300,20 cf. μέν
 δγνος 22,24 75,16 93,11 95,4 105,28 176,
 8 260,14 etc.
 δδε. τὸ τόπει τημαῖνε: τί γε αὐτίαν 19,7 51,7
 τὸ τόπει ψετα τόπει 309,28
 δδεύειν 148,27 152,25 258,6 245,1 292,
 28 293,17
 δδέει 152,29
 δθειν 26,25 etc.
 οἴεσθαι 1,16 3,24 57,13 sqq. 84,20 οἴη-
 τέον 85,16
- οἰκεῖν. ἡ οἰκουμένη 92,15, 18
 οἰκεῖος 35,12
 οἰκειότης 229,7
 οἰκειοῦν. τὸ οἰκειοῦν καὶ συγχρένον 84,15
 ἡ μεταβάλλουσα (δύναμις) τὴν τροφὴν καὶ
 οἰκειούμενη 97,19
 οἰκειώς 88,17
 οἰκία 7,9 193,17 307,2 etc.
 οἰκίσκος 98,33
 οἰκοδομεῖσθαι 271,19
 οἰκοδόμημα 263,2
 οἰκοδόμικός. (ἐπιστήμη) 271,8
 οἰκοδόμος 27,25 99,13 271,8
 οἰνόμελι 22,26
 οἶνος 65,28 95,29 sqq. 117,10 123,9 sqq.
 191,30 sqq. ἐψόμενος οἶνος (v. ἔψημα,
 σείρατον) 170,9
 οἰονεῖ 70,8
 οἶος. οἶον τε εἰναι 83,5 etc. οἶον ὥσπερ
 149,2
 οἰχήσεται 170,27
 θντάεθρον 162,9
 δλίγος 103,34 δλίγον ὕστερον 49,17 ἐπ^τ
 δλίγον 50,1 202,7 πρὸ δλίγου 67,20
 μετ^τ δλίγον 80,20
 δλισθηρός 220,22
 δλόχληρος 179,27 191,28 202,24
 δλος. δλον ἔστι καὶ πᾶν οὗ μηδὲν τῶν
 μερῶν ἔστιν ἔξω 36,17
 δλότης 1,11 sqq. 3,3 258,17
 δλως 3,33 4,1 etc.
 δμαλός 223,12
 δμαλῶς 183,12
 δμιλεῖν 200,14 218,18
 δμμα 23,11
 δμογενής 83,28 sqq. 144,8 216,17 217,
 27 sqq.
 δμοειδής 18,13 65,37 83,28 sqq. 110,8
 195,4
 δμοιογενής 144,6 282,32 283,3 sqq.
 δμοιομέρειαι 5,31 al.
 δμοιομερής 11,16 103,22 111,29 195,
 10 etc. δμοιομερές οὗ τὰ μέρη τῷ διλφ
 δμοια καὶ ἀλλήλαις 270,2
 δμοιος 3,7 etc. δδύνατον τὸ δμοιον εἰς τὸ
 δμοιον ποιεῖν 140,20 δμοιον οὖν ὡς εἰ
 ἔλεγεν πελ. 66,17 89,19
 δμοιότης 52,15 226,9 261,14 286,9
 δμοιοτρόπως 109,19
 δμοιως 52,6 δ. ἔκεινοις 136,9
 δμοιογειν 66,1 287,23 al. i. ἐνάγειν

- δμολογεῖ 188,32 pass. 5,7 7,3 71,3 86,
15 155,23 (cf. 158,12) 156,14
δμολόγημα κοινόν 74,8 148,3
δμολογία 25,23
δμότιμος τάξις 243,5
δμοτίμως 107,21 sqq. 114,20 249,29
δμοούσιος 172,18
δμοῦ 192,15 sq.
δμουλος 102,27 134,6 135,24 139,21 197,
14 sqq.
δμοφυλος 216,19
δμώνυμος 132,3 sqq. 151,20
δμωνύμως 130,30 221,18 222,20 etc.
δμως. καὶ ὅ. 66,16 90,29 91,5 133,23
ἀλλ᾽ ὅ. 150,31 πλὴν ὅ. 81,31 87,18
294,21 ὅ. γοῦν 119,31
δνειρώττειν (Aristot.) 281,24
δνομα 130,29 209,13 210,8 etc. τοῦνομα
205,7
δνομάζειν 3,9 53,4 55,8 205,8. 16 207,2
δντας 75,13 82,33 244,26
δξίειν. τοῦ οἴνου δξίσαντος 170,5 (cf. 171,4)
δξίς 221,23 τῷ μὴ δξί ὄρῶντι 194,12
δξίτης τῶν δψεων 194,13
δπηοῦν 36,8 37,6 40,10 sqq.
δπισθεν 134,15
δπισω 134,22
δποίος 62,7 73,19 88,14
δποιοσοῦν 255,5
δπότε 30,2
δποτέρως 4,21
δπωσοῦν ἀλλως 41,3 93,29
δπωσπτεοῦν 2,1
δρᾶν 150,6 153,25 179,6 etc. κατὰ γῆς
ὅ. 194, 13 ἐώρα 13,24 δρα δπως κτλ.
61,9 δρα . . . δτι 78,15 δρα τί ἔψεται
254,12 pass. 39,7 74,31 etc. ὁρατός 39,9
153,27 179,9 214,1 215,32 228,15 etc.
δργαντκός 264,1 287,19 288,6 sq.
δργανον 191,28 263,24 282,13 sqq. 287,
25 288,3,5
δρέγεσθαι 297,12
δρεκτικός 150,20
δρεκτός 130,23 138,27
δρθογάνιος 162,7
δρθός 13,10 (γωνίας 101,4)
δρθώς 88,23 253,10 259,34 al.
δριέειν 57,22.30 113,4 med. 4,19 67,19
133,9 211,11 pass. 54,5 57,25 102,21 etc.
δρισμός 131,20 134,12 222,4
δριστικός 105,20. 30 279,1
- δρμᾶν. δρμηθείς 177,29
δρμή 277,14
δρος 93,16
δρος 215,8 sqq. 220,10 sqq. 229,9 280,21
μέσος δ. (syllogismi) 207,2
δς. τοῦ ἐξ οὗ καὶ τοῦ εἰς δ 149,24 τὸ ἐν φ
καὶ καθ' δ ἡ κίνησις 301,9 τὰ ἐξ ὧν
192,9. 12 ἢ μὲν . . . ἢ δέ 20,13 sqq.
44,21 48,2 etc.
- δσάκις. ἔχεις ἐνταῦθα σαφῶς ὅπως φησὶ^λ
πῦρ ὕδατι ἐνατέλον είναι, δσακις ἀν εἴποι
δτι κτλ. 279,27
- δσμή 214,6
- δσος. καὶ δσα τοιαῦτα 98,13 δσον ἐπὶ τοῖς
νῦν λόγοις 246,12 (cf. 309,30 al.) δσον
ἐκ τῶν κτλ. 20,12 δσον πρὸς τὴν πα-
ροῦσαν κατασκευὴν 87,8 δσον αὐτῷ πρὸς
τὸ παρὸν χρησιμεύει 83,24
- δσπερ 2,7 etc.
- δστις. φτινει 69,22
- δστισοῦν. δτιοῦν 34,20 etc. ούτινοσοῦν 193,
23 ἡτινοσοῦν 69,14 φτινιοῦν 110,30
δτφοῦν 19,21. 31 ἡτιναοῦν 34,28 40,18
- δστογενής (Platon.) 21,22
- δστοῦν 11,26 95,3 103,24 107,12 110,5
263,27 etc.
- δστρακον 149,26 175,29. 34 222,27
- δσφραίνεσθαι 154,1 δσφραντς 215,33
- δταν. cum indic. 47,13 81,12 121,14 ad
148,27 309,12 cum optat. 122,29 ώς
δταν φτιμεν κτλ. 65,3 (at cf. 112,14)
δταν . . . μεταβάλῃ . . . δταν δὲ φθαρείη
233,25 sq. δταν μήπω ἦν (ἢ α) 303,13
- δτε. ἔστιν ὅ. 54,14
- δτὲ μὲν . . . δτὲ δέ 17,28 154,16 etc.
- δτι. φησὶν οὖν δτι, ἵνα τοῦτο εὑρωμεν,
ιώμεν κτλ. 150,6 cum infinit. 32,19
142,18 (cf. ad 147,18) ώς δτι 46,4
100,18 106,8 128,27 246,2
- ούδαμοῦ 27,8
- ούδαμῶς 18,3 43,17 87,28
- ούδέποτε 45,8
- ούδέτερος 31,15 94,10
- ούδετέρως 229,14
- ούκέτι 51,30 etc.
- ούκοῦν 53,19 93,3 etc.
- ούλη. τὰς ἐκ τραυμάτων οὐλάς 107,12
- ούλος. οὐλας ἔχειν τὰς τρίχας 100,6
- ούράνιος 1,12 3,1 129,13 134,1 etc.
- ούρανός 1,17 sqq. 2,6 134,24
- ούσια 64,11 (τοῦ ούρανίου σώματος) 3,1

- οὐσίας γένεσις 43,8 ἡ ἀπλῶς καὶ ἡ κατὰ μέρος 52,7 οὐσία οὐσίᾳ ἐναντία 229, 24 sqq. 279,24 sqq.
- οὐσιοῦν. τὰ στοιχεῖα τὰ κατὰ τὰ πάθη οὐσιωμένα 212,5
- οὐσιώδης 65,16 104,25 105,15 109,6 etc.
- οὗτος. τούτη 34,21 ταύτην (sc. ταυτήν cf. Philop. Phys. 81,1) ad 141,30
- οὖτως ita saepe vel in sequente vocali ὡς . . . οὗτω δέ 129,31 ὡςπερ . . . οὗτω δὲ καὶ 115,24 ὡςπερ . . . οὗτω δή 117, 15 οὗτωσι 265,21 οὗτωσπερ 199,17
- δρεῖλειν 103,2 211,31
- δρυθαλμός 107,22 sq. 114,18 179,18 sqq.
- δύνεις 148,7 153,27 179,7 194,13 213, 25 etc.
- παθητικός** 53,17 sqq. 69,11 70,35
- πάθος 44,29 46,23 49,3 sqq. π. ὅπερ καὶ συμβεβηκός δύνομάζεται 64,12
- παῖς 271,21 297,2 310,8
- πάλαι 45,3 51,9
- παλαιός et παλαιότερος 1,18 123,31 125,4 140,13 141,13 143,13 153,20 177,25. 31 188,35 237,9
- πάλη 35,23
- παλιγγενεσία 298,4 314,13 sqq.
- πάλιν cf. αὖ
- παλινδρομεῖν 310,11. 16
- πανσπερμία 22,26
- παντάπασι 21,20 74,25 87,27 202,3
- πανταχόθεν 17,31 106,31 220,11
- πανταχοῦ 34,22 90,10 107,30 117,33
- παντελῶς 60,19 171,7 250,13
- πάντη 28,1 sqq. 40,8 sqq. 81,20
- παντοίως 28,17
- πάντως 40,7 42,6 52,25 71,8 252,10
- πάνυ 218,9
- παρά. ὡς π. Δημοκρίτου ποιούμενος τὸν λόγον 37,33 τοῖς π. Λριστοτέλους λεγομένοις 309,30 π. τοῖς παλαιοῖς 1, 18 λόιως π. τοὺς ἄλλους δ. Δημόκριτος 140, 28 ἔπερον δν π. ταῦτα 234,3 ἄλλο τι π. ταῦτα 237,20 cf. 3,2 71,10 etc. π. μέρος cf. μέρος
- παραβάλλεσθαι 258,21 274,25
- παραβολή 151,7 258,11
- παράγειν. δημιουργεῖν καὶ π. 137,3 286,9 (πὴν πίστιν) 209,11 παρήγαγε (sc. Arist.)
- τινὰ ποιοῦντα οὐκ ἐν τῷ κινεῖν ἀντικινούμενα 151,10
- παραγίνεσθαι 216,10
- παραγωγὴ τοῦ λόγου 29,12
- παράδειγμα 16,25 53,8 54,24 68,7 78,9 80,26 83,29 102,9 143,7 151,15 170, 22 etc. παραδέγματος χάριν 82,9 παραδέγματος ἐνεκεν 102,3 109,23
- παραδιδόνται 6,28 83,26 101,3 116,18 237,21
- παράθεσίς 22,26 51,7 108,16 32 183, 29 sq. 192,25 sqq. 258,14 259,19. 26 277,14
- παρακείσθαι 93,30 94,4 118,33 sqq. 178, 11 193,3 sqq. 277,15
- παρακμάζειν 292,13. 26
- παρακυῆ 292,8 293,16
- παράκολουθεῖν 1,7 2,3 237,21 261,12
- παραλαμβάνειν 16,27 60,14 76,10 196,7 224,6 229,2
- παραλείπειν 75,27 220,1 287,8 300,5 301,23
- παράλληλος. ἐκ παραλλήλου 7,22 189,5 298,10
- παραλογίζεσθαι 37,10
- παραλογισμός 39,16
- παραίμυθεσθαι 60,32
- παραμυθία 98,19
- παραπλήσιος 65,29 70,17 71,1 101,8 etc.
- παραρρεῖν 106,12
- παρασπείρειν. παρέσπαρται 269,32
- παραστατικός 114,7
- παρατίθεσθαι med. 30,4 81,18 83,29 294,31 pass. 90,10 107,27 108,6. 22 sqq. 267,14
- παρατρέπεσθαι pass. 170,32 sqq.
- παράτριψις 8,14
- παραφέρειν 90,25
- παραφράζειν 211,3
- παρεῖναι 35,25 sq. ἡ παροῦσα πραγματεία 2,21. 29 τὴν παροῦσαν κατασκευήν 87,8 τὸν παρόντα λόγον 82,29 πρὸς τὸ παρόν 83,25 103,29 κατὰ τὸ παρόν 205, 14 226,6 288,17
- παρεμβέβληται διὰ μέσου τὸ βήσελιον 297,10
- παρεμπλοκή 174,7. 32
- παρένθεσίς 75,30
- παρέπεσθαι 100,5 sq.
- πάρεργον 70,8
- παρεσπαρμένως 109,25

- παρέχεσθαι 23,8, 10
 παρθένος 303,1
 παρίέναι. παρῆκε 71,3 72,29 74,3 77,30
 103,29 παρέντες 287,20
 παριστάναι 32,21
 πάροδος 206,15 292,5
 παρουσία 222,31 281,29
 πᾶς. πανὶ δῆλον 70,34 97,36 ὅια παντός
 293,1 sq. 305,1
 πάσχειν 42,14 etc. τί ἔστι ποιεῖν καὶ
 πάσχειν 125,2 sqq.
 πατήρ 99,13 295,22
 παχυμερέστερος 231,6 279,6
 παχυνόμενος 231,5
 παχύτερος 92,11 191,31
 παχύτης 149,10
 πείρα. ἐν πείρᾳ γεγονέναι τινός 25,21
 πειρᾶσθαι 25,24 43,24 sq.
 πεντάγωνον 27,17
 πέπειρι 65,29, 36 98,12
 πεπτικός 102,13
 πέρα τῆς προκειμένης θεωρίας μηκυνθέντα
 272,11
 περαίνειν. περανθέτης τῆς εὐθείας 305,6
 πεπερασμένος 3,5 etc. πεπέρασται libri
 35,29
 πέρας 3,10 82,18 sqq. 229,10 ἐν τῷ πέ-
 ρατι τῆς Περὶ τοῦ οὐρανοῦ 2,24 πᾶσα
 μὲν ἀφῇ π., οὐ πᾶν δὲ π. ἤδη καὶ ἀφῇ
 32,6
 περατοῦσθαι 32,8 82,21 ἐν τούτοις περα-
 τοῦται πᾶσα ἡ προκειμένη πραγματεία
 124,23 cf. ad 3,8
 περί. οἱ περὶ Παρμενίδην sim. 3,34 etc.
 περιάγειν. εἰς τούναντίον αὐτὸν ὁ Ἀρι-
 στοτέλης περιάγει (cf. πειριτέτεν) 266,6
 περιάγεται ἡ Ἐμπεδοκλέους δόξα εἰς τὴν
 Δημοκρίτειον 159,16
 περιγράψειν. κακωρισμένα ὥντα μεγέθη,
 τουτέστι μη ἡνωμένα ἀλλὰ κατ' ἴδιαν
 ἐπιφάνειαν περιγραμένα 131, 24 cf.
 163,3
 περιεκτικός 58,14 157,6
 περιεργάζεσθαι 61,14
 περιέχειν 73,29 74,14 78,28 80,13
 περιίέναι. περιίειν 134,23
 περιλαμβάνειν 134,12 250,31 251,6
 περιληπτικώτερον 29,24
 περίνοια 33,7
 πέριξ 91,31 106,33 134,19 sqq. 229,10
 266,15 sqq.
- περίοδος 292,8 sqq.
 περιολισθαίνειν 201,3 202,18
 περιορίζειν 217, 7,13 pass. 105,21 254,
 13 278,26
 περιπίπτειν ἀτόποις 269,9 cf. 311,4
 περιπλέκεσθαι 159,5
 περιπλοκή 159,7
 περιστερά 23,9
 περιτιθέναι. τῇ τετραγώνῳ γνώμονος
 περιτέθνητος 72,7 109,16
 περιτρέπει εἰς τούναντίον τὸν Ἐμπεδοκλέα
 265,3 περιτρέπεσθαι εἰς τούναντίον 250,
 11 (cf. Philop. ap. Simplic. Phys.
 p. 1130,25 sq. Diels)
 περιπτός 164,22 178,7 183,4 ἐκ περιπτοῦ
 100,5
 περιφέρεια 108,13 110,11, 18
 περιφέρειν. ἐν τῇ συνηθείᾳ περιφέρεται
 (τούνομα) 205,7
 περιφερής 111,8
 περιγείται (περιεῖσθαι libri) 110, 28
 περιγείται 183,32 περιχεύμενος 107,33
 108,5 etc. περιγείσθω 110, 35 περι-
 γεθέντος 109,24 περιγεθέσης 110,2
 περιψυγθείσης 8,5
 πέψις 292,32
 πῆ μὲν . . . πῆ δέ 44,19
 πήγνυσι 217,20 ἐπάγῃ etc. 147,2 186,4.
 7 al. πεπηγός 221,7 222,26 sqq. πε-
 πῆχθαι 221,9
 πηγαίδης 146,33 sq. 279,3 308,2 al.
 πηξίς 8,6 186,3
 πηγυαῖος 105,35
 πηγυς 3,7 sq.
 πιθανός 27,30 43,25 81,9 158,5 κατὰ τὸ
 πιθανόν 25,26 πιθανώτερος 25, 14, 18
 287,12
 πιθος 117,9
 πικρός 23,15 141,21 232,8
 πικρότης 260,4
 πιλῆσαν 147,8 πιλούμενος 93,13
 πιλῆσις 17,25 93,17
 πινάκιον 70,16
 πίσσα 220,23
 πίστις 25,23 57,19 209,11 216,16 294,31
 πιστοῦσθαι 38,24 114,3, 8 209,8 210,10
 303,6
 πίττα 149,3, 6 201,1 218,13, 30
 πλάγιος 13,10
 πλανᾶσθαι. ἡ τῶν πλανωμένων φορά
 289,11 τὴν ἀπλανῆ καὶ τὴν πλανωμένην

- (φοράν) 289,18 οὐδεὶς τῶν μαυρομένων πρὸς τὴν αἰσθησιν πεπλάνηται 158,8
- πλάνη 101,17 158,9
- πλάνητες 291,24 296,5 312,22
- πλάνητικα 103,33
- πλασματώδης 91,34 92,28
- πλαστούργημα 263,3
- πλάτος 146,16 sqq. 271,24 οὐκ ἔστιν ἄπομόν τι ἀλλ᾽ ἐν πλάτει θεωρεῖται 277,18 τὰ κατ᾽ εἶδος ἔναντια τὰ ἐν πλάτει 149,7 τὸ ἐν πλάτει τοῦ θερμοῦ εἶδος θεωρούμενον 148,29 cf. 170,16 etc. ή κατὰ πλάτος αὔξησις 110,3
- πλάττειν. πεπλασμένῳ τὸ τοιοῦτον ἔστιν 157,19
- πλατύτερον 80,18
- πλειστάκις 93,2
- πλεονάζειν 108,13 118,1 123,10 278,22
- πλεονασμός 107,30 108,31
- πλεοναγῶς 221,19 sqq.
- πλεονεκτεῖν 122,29
- πληγή 8,13 308,21 sq.
- πλῆθος 102,15 154,25
- πληθυντικῶς 7,18
- πλημμέλεια 293,20
- πλήν. ἔτερα τῷ ἀριθμῷ π. τῷ λόγῳ 80,22 π. εἰ μὴ ἔκεινο φέρουμεν 10,8 πλὴν εἴ τις κτλ. 87,29 π. ὅτι 160,10 226,25 π. ὅμως 81,31 87,17 294,21 π. η κατὰ συμβεβηκός 301,10 cum genet. 3,4,22 66,6 94,25 etc.
- πλήρης. 86,18 154,7
- πληρῶν. ἔντια τῶν καθ᾽ ἔκαστα προσαποθύνονται μὴ πληρώσαντα τὴν φυσικὴν περίοδον 295,12 passim. 86,19 178,3 etc.
- πλησιάζειν 93,20 152,11 198,21
- πλησιάσις 163,22
- πλησίον 289,13 c. genet. 117,22 191,32
- πλησιόχωρος. ἐν ταῖς πλησιοχώροις (sc. γάρωσις) 92,32
- πλήττεσθαι. πληγῇ 165,14
- πλινθός 269,15 sqq.
- πλοῖον 70,19
- πνεῦμα 58,7 92,30 93,15 97,6
- πρόθεν ποτὲ εἰς ἔννοιαν ἥλθον κτλ. 4,1
- ποιεῖν 53,5 etc. (cf. πάσχειν). ποιεῖν ἔστι τοῦ εἰς εἶδός τι κατί πάθος ἄγειν 150,9 ποιεῖ γράψειν 8,13 ποιεῖσθαι τὴν λέξην τὴν ζήτησιν sim. 38,1 40,15 sqq. 67,6 78,10,15 etc.
- ποιητής. ὁ π. (Homerus) 22,4 280,15
- ποιητικός. (αἴτιον, αἴτια) 49,26 sqq. 127,16 ποιητικὸν αἴτιον φαμεν τὸ θέντον ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως 282,6 (287,2) (διαφορα) 53,16 56,27 (ubi scrib. ποιητικάς) (βῆσις) 280,13 (τέχνατ) 70,13
- ποικίλος 263,22
- ποιός 46,23 sqq. 54,6 70,29 etc.
- ποιότης 46,20 64,33 69,11 70,36 102,15
- ποιοῦσθαι. πεποιωται 5,23 73,22 πεποιωμένος 73,33 etc.
- πόλις 92,19
- πολλάκις 44,34 52,27 etc.
- πολλαπλασιάζειν 12,9,20
- πολλαπλασιών 75,16 262,18
- πολλαχοῦ 139,21 313,27
- πολλαχῶς 140,5
- πόλος. τοὺς πόλους τοῦ παντός 291,15
- πολυειδής. τὸ πολυειδές τῆς τῶν ζώων φύσεως 2,16
- πολυμορφύλλητος 124,16
- πολύς. πῶς... μὴ ἐν πολλοῦ τὰ στοιχεῖα διεκρίθησαν κτλ. 298,19 πολλῷ πρότερον 105,33 πολλῷ μᾶλλον 223,22 etc. ἐπὶ πολὺ 92,15 πλέον 95,30 102,28 105,23 106,26 etc. πλεῖον 118,20 121,7 263,2 etc. πλείονος, πλείονι, πλείω, πλείονα 28,19 36,1 70,12 72,1 86,2 96,6 sq. 123,21 ἐπὶ πλεῖον 277,1 ἐπὶ πλέον περὶ αὐτῆς εἰρηκεν 25,11 ἐπὶ πλέον τῆς κράσεως ἡ μίεις 22,25 cf. 132,4 etc. πλείστος 2,15 etc. ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον 263,17
- (πολυυτροφία ad 308,21)
- πόρισμα 18,8 298,17
- ποροποιεῖσθαι. πεποροποιησθαι μὲν σώματα, πλήρεις δὲ εἰναι τοὺς πόρους ἑτέρου σώματος 154,6
- πόρος 90,13 104,14 sqq. 153,22 sqq. 178,1 etc.
- πόρρω 289,13 295,22 etc. πορρωτέρω 296,25 πορρώτερον 271,24
- πόρρωθεν 23,13
- πόσος 3,32
- ποσός 54,6 69,9 70,28 73,30 119,19 sqq. ἀδύνατον τὸ ἐκ στιγμῶν γίνεσθαι ποσόν 28,18 αἱ στιγμαὶ οὐ ποσόν 30,2
- ποστήτης 69,9
- ποσοῦσθαι. πεπόσωται 105,32 πεποσῶθαι 75,23
- ποταμός 106,12 cf. πρατιθῆται.
- πότερον ἡ κτλ. 3,5 etc.

- πούς 106,19
 πράγμα. (φυσικά) 1,6 sqq. (ὕνουλα) 103,
 26 τοῖς πράγμασι προσανέγων 216,23
 πραγματεία 1,8 sqq. 124,23 etc.
 πρεσβεύειν 225,8
 πρίζειν 30,15 sq. 288,3
 πρίν. cum coniunct. 28,22 95,11,23 cum
 fut. 43,21 88,11 cum infin. 44,33
 πρίων 288,3
 πρό 30,29 etc. πρὸ ὅλην 67,19
 προάγειν 64,16 68,7 79,12 88,3 192,21
 206,7,17 240,19
 προαίρεσις 263,12 295,23
 προαποδειγμένος 193,14 226,7 300,9
 προαπόλλυσθαι 295,12
 προαπορείν 51,3 174,28 189,2
 προβαίνειν 118,7
 προβάλλεσθαι. προνοήσθαι (προεβάλετο)
 ζητῆσαι 43,6 79,14 τὰς προβεβλημένας
 ἀπορίας 60,5
 πρόβλημα 188,1 189,8 228,9 233,3
 προγενής. παρὰ τῶν προγενεστέρων 126,18
 πρόδηλος 35,9 38,4 45,11 46,1 94,24 126,
 26 etc.
 προδιαιρεῖν. προδιελομένοις 35,20
 προδιδάσκειν 103,17
 προδιορίσαι 111,23 προδιορίζεται 112,11
 προδιωρίσαι 112,4 προδιωρίσται 277,7
 προεκτιθέναι 268,33
 προεπιλέειν 116,4
 προεπινοεῖν 287,14
 προέρχεσθαι 124,36 210,11 283,20 293,26
 προηγεῖσθαι 71,9 124,7 sqq. 130,15 308,
 15 etc.
 προηγουμένως 34,5
 προθεσμία τοῦ βίου 296,8
 προθεωρεῖν 45,21 66,29
 προιέναι 35,18 38,17 49,20 70,7 154,28
 238,29
 προϊστάναι. (δόξα) ἡς Ἐμπεδοκλῆς προει-
 στήκει 177,33
 προκαταβάλλειν. καρπῶν γενομένων ἐξ
 ἀνάγκης προκατεβλήθη τὸ σπέρμα 303,
 24 τὰς προκαταβεβλημένας δόξας 197,5
 τῶν ἀποριῶν προκαταβληθεισῶν 95,24
 προκαταλαμβάνειν 45,13
 προκείσθαι 2,12 34,5 56,21 79,28 124,
 24 etc.
 προκοπή 293,27
 προλαμβάνειν 6,33 52,22 88,13 96,2 103,
 20 124,11 195,31 καθάπερ προλαβόντες
- εἰρήναμεν 283,21 τῆς προλαβούσης δόξης
 248,14 διὰ τῶν προλαβόντων 88,7 256,
 13 ἐν τοῖς προλαβόσιν 35,15 58,28 59,
 25 60,3 61,30 281,3 302,14 etc.
 προλέγειν. προειρήναμεν 56, 26 62,13
 προερήπται 7,1 33,9 etc. προείρηπτο 37,24
 πρόνοια 118,4
 πρόδοσ 292,6 297,22, 28 298,8
 προσίμιον 2,22,26
 πρός. τοῖς π. Ἀριστοτέλους λεγομένοις 308,
 13 cf. 98,21 257,26 π. ἀκριβειαν 98,21
 οὐ βίας δεομένη πρὸς τὸ ἀνέχεσθαι 3,23
 τὸ πρός τι 31,15
 προσάγειν 290,13
 προσαγορεύειν 233,5
 προσανέχειν 216,23
 προσβάλλειν 23,9 153,27 165,6 179,24
 προσγίνεσθαι 19,15 43,15 109,7 117,25
 209,29
 προσδιορίζειν. προσδιώριζον 61,20 med.
 138,15 198,7 (ad 112,4) pass. 293,22
 προσδιορισμός 200,30
 προσεγγίζειν 291,28 282,17 293,2
 προσεῖναι. πρόσεστι 220,30
 προσέλευσις τοῦ ἥλιου 289,28 292,11 sqq.
 προσεπιλαμβάνειν 71,20
 προσέρχεσθαι 91,4 97,6 283,17 etc.
 προσέπτι 167,13 237,18
 προσέχειν. τῇ ἐναργείᾳ τῶν πραγμάτων
 158,1 cf. 227,16 282,5
 προσεγής 7,26 41,11 63,20 sqq. compar.
 120,10 superl. 146,12 151,33 213,20 etc.
 προσεγώς 60,22 76,13 146,24 150,14 etc.
 προσηγορία 1,18 275,1
 προσήκειν 95,23 sq. 237,8 275,1 295,30
 πρόσθεν 32,23 64,6 89,12 μικρῷ πρόσθεν
 98,31
 πρόσθεσις 30,10 96,18
 προσήκη 9,9 43,9 45,26 54,3 sqq. 59,1
 70,4 75,23 292,23 sqq.
 προσέλεναι 22,27 74,8 86,3 89,9 sqq. 108,
 23 110,34 283,11 289,8 290,1 etc.
 προσιέναι. προσηκάμεθα 79,31
 προσιζάνειν 279,4,7
 προσκείσθαι 66,21
 προσκολλάσθαι 218,7
 προσκρίνεσθαι 73,21 sq. 89,1 sq. 112,
 7 sqq.
 πρόσκριτις 113,18 sq. 117,20
 προσκρούειν 163,15
 προσκτάσθαι 235,5 240,16 281,17 284,7

- προσλαμβάνειν 31,4, 8 56,2 73,21 91,11.
 22 105,30 118,23 196,2 sqq. 210,3
- πρόσληψις syllogismi 154,32 195,34 300,
 5 etc.
- πρόσδοτος 108,25 290,4 292,18 298,28
- προσπελάξειν 98,14 182,18
- προσπίπτειν 23,23 93,16 293,19
- προσπταίειν 165,13 175,17
- προσρηγνύμενον 8,12
- πρόσρηψης 214,5
- προστάτης 9,13 257,32
- προστιθέναι 28,18 sqq. 37,9 40,25 43,27
 55,31 63,11 66,12 71,1 73,14 95,27 sqq.
 154,20 226,26 etc. ad 90,10
- προσυπακούειν 72,29 75,28 79,20 82,35
 86,32 204,16 208,17 239,13
- προσφέρειν 140,24
- προσφιλονειτεῖν 171,12
- πρόσφορος 86,24
- προσφύειν. προσφύν 75,22
- προσφύής. προσφύστερος 15,3 276,11,23
- προσχρήσασθαι 248,10 251,21
- πρόσω 134,22
- πρόσωπον 103,23 104,29 107,21 111,27
 114,15
- προτάττεσθαι 245,6
- πρότερος. οἱ πρότεροι 182,10 cf. ὅστερος
- προτίθεσθαι 34,12 36,37 56,11 70,2,6
 88,3 etc. pass. 72,23
- προϋπάρχειν 31,11 48,31 49,28 51,14
 75,24 87,3 118,23 304,10 313,8 etc.
- προϋποκείσθαι 110,15 249,5
- προϋποτίθεσθαι 182,13 185,22 242,5
- προϋψεστάναι 81,14 προϋψέστηκε 191,22
- προφανής 25,27 70,33 73,7 107,25
- προφανῶς 37,18 105,2 171,10 287,20
- προφέρειν 27,11 78,16 201,25 206,4
 προφέρεσθαι 31,26 45,27 300,1 προενη-
 νέχθαι 300,4
- προχειρίζεσθαι 124,15 130,28 219,6 271,9
- προχειρότερον σκοποῦσιν 227,26
- προχωρεῖν 86,16 105,10
- προωθεῖν 107,29 108,6,33 109,2,5 117,
 26 etc.
- προώθησις 108,30
- πρώτιστος 9,20 146,13 205,9 219,28
- πρώτως 100,22 103,25 150,14 etc.
- πταῖσμα γραφικόν 69,2
- πτέρνα 108,34
- πτῶσις 293,20 (grammat.) 22,1 204,13
 πυγμή 35,23
- πυκνός 214,22 πυκνότερος 94,19 174,9 sqq.
- πυκνοῦν 8,10 147,8 pass. 42,23 84,5 etc.
- πύκνωσις 8,5 225,9 sq. 241,28
- πυκνωτικός 183,6
- πῦρ 134,27 288,22 etc.
- πυραμίς 26,10 162,7 208,25 274,3
- πυραμοειδής. (ἀπόμους) 13,6 sq.
- πύρεθρον 98,12
- πύρινος 176,8
- πύριος 17,9 148,26,32 246,6 (coni.) 271,4
- πυρκαϊά 140,24
- πυροειδής 228,24
- πυρός 127,26 194,29 sqq. σεμβαλίς ἐκ
 πυρῶν 192,26
- πυρώδης 280,9
- πώποτε 76,17
- βάθιος 35,20 272,23 290,3 οὐ δέσμιον οὐδὲ
 ἐπινοῆσαι 294,5 βῆσον 8,26 95,25 199,
 13 231,23 233,10 234,29 272,24 βῆστος
 233,20 235,15 βῆστα ἀν ἐφάρη 293,1
 βαθίας 26,24 sq. 42,23 200,22 201,9 sq.
 231,2 237,21 279,5
- βέπτειν. κατώ βέπτητων (opp. ἀνωφόρων
 ὄντων) 4,32
- βευστός 103,30
- βῆμα 208,29 267,14
- βῆστα 297,10
- βῆστις 83,6 280,13
- βῆτος (opp. διξαστός) 44,13 sqq. πλήθους
 ἀριθμοῦ τε καὶ βῆτος ὑπάρχοντας 251,8
 τὸ βῆτόν 16,9 86,32 89,20 205,29 211,
 3 227,10 228,1,8 232,3 234,19 235,31
 297,11
- βίττειν. βίψας 166,3 βιψέν 199,28
- βίτις 107,22 114,18,20
- βιπή 6,18 199,23 213,14 221,24 226,16
 298,10
- βύτσκεσθαι 81,16
- βύσμός (Democr.) 26,8 sqq. 127,21
- βύτιδούμενον 117,21
- βώνυνυσθαι. ἐρρωμένος 292,21,25
- Σ. εἰ ἔκτος τοῦ σ γεγραμμένον εἴη τὸ αἱ 26,
 18
- σαλεύεσθαι 47,24
- σαρκίον 269,22

- σαρκώδης 308,21
 σάρξ 11,26 95,2 100,27 103,24 107,12
 263,27 etc.
 σαφήνεια 234,6
 σαφηνίζειν 29,24 80,26 96,23 δι' ὧν
 καὶ ὁ τρόπος τῆς ἔξ αλλήλων γενέσεως
 σαφηνίζεται 6,24 σαφηνισθήναι 208,30
 σαφής 41,1 74,3 106,11 σαφέστερον 10,29
 62,9 σαφέστατα 236,3
 σαφῶς 36,2 61,10
 σβένυνται 140,25
 σειραιον ν. Ἐψημα
 σελήνη 3,22 129,9 147,21
 σεμίδαλις 192,26 220,8
 σημαίνειν 64,11 etc. ἐσήμανεν 1,23 70,
 29 298,6 σημάνη 130,4
 σημαντικός 67,14 210,4 254,20
 σημασία 276,26
 σημεῖον 26,2 sqq. 31,21 73,8 76,14 etc.
 ἀδύνατον τημένιον σημείῳ συντεθέν ποιῆσαι
 τι ποσόν 28,26 ἡ διαιρεσις κατὰ σ. καὶ
 στιγμὴ γίνεται 35,8 μὴ εἶναι σ. σημείου
 ἐχόμενον ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς 39,26 cf.
 στιγμή
 σημειοῦν. σημειωτέον 34,5 132,3
 σήπειν. σήψαντα 269,22
 σηπτία 149,11
 σιγᾶν 172,25
 σίνηπι 65,36
 σιτίον 151,29 155,29
 σιωπᾶν 297,11
 σκαληνός 265,26
 σκέλος (τῆς διαιρέσεως) 76,6
 σκεπτέον 104,33 254,14,23
 σκέψις 25,8 227,28 237,8
 σκιά 106,12 sqq.
 σκληρός 84,7 103,33 146,26 214,20
 σκληρότης 169,11 175,29
 σκοπεῖν 9,2 77,26 227,26 255,15 283,2
 [σκόπελος 204,16]
 σκοπός 1,8 237,16 285,5
 σκοτεινὸν ἡ λέξις ἥρμηνευται 38,22
 σκυταλίς cf. δάκτυλος
 σμικρότης 39,6 sq. 69,8 127,25 175,8
 192,24 sqq. etc.
 σπάνιος 263,16 sqq.
 σπανίως 263,18
 σπείρειν 65,36
 σπέρμα 66,1 119,33 162,8 295,25 310,8 etc.
 σπεύδειν 135,19 298,18
 σπόγγος 214,4
- σταγάν 198,11 sqq.
 στάδιον 35,23
 στάχυς 303,4,18
 στενός 93,24
 στερεῖν. pass. 8,11 etc. κενόν ἔστι πλῆρες
 έστερημένον σώματος 86,20 (cf. 157,4 sqq.)
 στερεός 58,12 67,20 160,6 στερεώτερος
 107,11
 στέρησις 48,5 52,26 53,19 55,30 57,4
 59,22 60,20 242,19
 στερητικός 62,3,31
 στιγμὴ 28,11 sqq. 73,5 sqq. 76,14 sqq.
 81,5 οὐκ ἔστι στιγμὴ στιγμῆς ἔχομένη κτλ.
 35,8 36,4 39,23
 στοιχεῖον. litterae 13,8 248,22 τὰ εἰκο-
 στέσσαρα στοιχεῖα 205,10 elementa defin.
 4,19 τὰ τέσσαρα στοιχεῖα 1,13 etc.
 (ἀπλᾶ) 53,10 sqq. (ἀγένητα κατὰ τὴν
 ὅλητηα, γενητὰ κατὰ τὰ μέρη) 3,26 τὸ
 πέμπτον στοιχεῖον 144,22
 στοιχειώδης 228,28 229,3 τῇ εἰς τὰ στοι-
 χειαδέστερα ἀναλύσει 193,22 (cf. 194,2.
 19)
 στοιχος. κατὰ στοῖχον 153,27 156,1
 στόμα 181,10
 στόμιον 93,24
 στρατιώτης ποταμοῦ 191,29 (cf. Steph.
 Thesaur. Paris. s. v.; Menoneia col. VI,
 22 Diels)
 στρυφνότης 277,29
 συγγένεια 244,2
 συγκατασπείρειν 117,27
 συγκατατάττειν 288,8
 συγκεῖσθαι 33,11 36,11 39,27 40,3 81,15
 164,23
 συγκλωσθῆναι 295,31
 σύγκρασις 107,9 295,14 sqq.
 σύγκριμα 17,26
 συγκρίνειν 41,19 58,7 84,15 125,7 etc.
 σύγκριτις 41,18 sqq. 125,7 161,21 258,
 11 etc.
 συγκριτικός 148,7 216,17 228,17
 σύγκρουσις 295,14 sqq.
 συγχωρεῖν 41,31 65,35 66,4 95,1
 συγγρία 224,5 228,5. 22 sqq. 244,6 251,4
 συλλαβή. ἐπὶ τῆς ΩΣ καὶ ΣΩ συλλαβῆς
 13,8
 συλλαμβάνεσθαι 280,17
 συλληπτικός 197,28
 συλλογίζεσθαι 16,32 38,29 43,4 279,
 30

- συλλογισμός 135,13 143,15 154,28 198,
30 etc. (ὑποθετικός) 195,9 300,6
- συμβαίνειν 38,16 συμβεβηκός 59,6 etc.
πάθης ἡπερ καὶ συμβεβηκός ὑπουργέσται
64,12
- συμβάλλεσθαι 5,8 30,10 42,40 51,30 56,
3 62,15 64,34 77,28 103,29 178,13
συμβάλλεσθαι ἀλλήλοις (= συμβλητὰ εἰναι
ἀλλήλοις) 258,6 sqq.
- συμβλητός 258,4 sqq. 260,14
- συμβολή 258,15 260,18
- σύμβολον 233,5,19 235,17
- συμμαχεῖν 27,30
- συμμενεῖν 278,25
- συμμεταβαίνειν 150,19
- συμμεταβάλλειν 170,4 sqq. 288,21
- συμμετρία 169,9
- σύμμετρος 102,11 154,14
- συμμέτρως 102,17
- συμμιγέντων 14,16
- συμμορία 172,5,8
- συμπάθεια 41,26
- σύμπας 299,31
- συμπάσχειν 169,34 170,6 171,13 etc.
- συμπεπτούσης 108,1 συμπεφύεται 108,8
- συμπεραίνων τὸν λόγον 52,5 med. 38,7
85,22 236,31 243,4 245,19,26 312,10
pass. 251,19 συμπερανθήσται 256,17
συμπερανθῆναι 251,18
- συμπέρασμα 300,6 etc.
- συμπεριλαμβάνειν 168,3
- συμπήγνυσθαι. συμπαγῆ 171,3
- σύμπηγτις 107,6 295,18,24
- συμπιλεῖσθαι 93,21
- συμπλέκεσθαι 241,5 277,13 279,7 280,
17
- συμπληροῦν 74,20 211,8 268,32 ἐν τούτῳ
τὸ πρῶτον συμπληρώσας βιβλίον 6,36
- συμπληρωτικός 65,13 221,5
- συμπλοκή 228,12 251,4 278,26 296,9
- συμπνεῖν 200,6
- συμφέρειν 158,10 sq.
- συμφορεῖν. συμπεφύημένων 269,33
- συμφύει. συμφύοντος 217,10 συμπεφυόντα
131,27 συμφύεσθαι 118,22 175,25 sqq.
184,4 etc. συμφύεν 110,29
- συμφύλασσόμενον 119,14
- σύμφυσις 110,15 217,8
- σύμφυτος 103,22
- συμφύωντος 231,8
- συμφύωντος 12,7 50,21 88,17 158,16 etc.
- σύμφωνος 48,5 55,21 79,4 80,20 88,21
177,27 313,27 etc.
- συμφύνως 59,13
- σύν 50,25 82,24 87,20 147,1 218,14 235,26
- συνάγειν 12,13,22 συνηγμένον ὅδωρ 231,1
τὰ συνηγμένα ἄποπα 39,15 ὅσα παρὰ
Δημοκρίτου ἄποπα συνῆκται 37,2
- συνάρδειν. συνάρσεται (συνέσεται libri) 103,3
συνατίνεται. συνατινέσσουσιν (= σύμφωνοι ἔσον-
ται) 89,6
- συνατιρεῖν. τὰ δόσι εἰς ἐν συνετήε 76,12
ώς ἐν κεφαλαίῳ συνελόντι φάναι 34,18
- συνατισθάνεσθαι 165,11
- συνατίσθησις 164,24 165,3 sqq. 192,25
292,30
- συναρμόστερος 45,17 66,18 sqq. 103,28 sqq.
104,18 201,10
- συνανατιρεῖν 178,19 213,28 214,13 pass.
101,5 174,11 213,28 214,13
- συναναλαμβάνειν 3,9 82,2
- συναπέργεσθαι 118,26,28
- συνάπτειν 2,25 49,12 275,27 297,11 τὸ
συνηγμένον (syllogismi) 154,30 195,30sqq.
- συναρμόσθεντων 107,8
- συναύξειν 28,23
- συναφατιρεῖσθαι 106,19
- συνδεῖν *vincire* 217,7
- σύνδεσμος 110,6 δὲ δὲ ('το', 'ἄλλα', 'ἐπει
δὲ') σύνδεσμος 2,22 7,23 123,13 189,25
- συνδιαιρεῖν 9,6
- συνδρομή 10,6 296,7
- συνδυάζεσθαι 65,19 231,9 234,16 236,12
- συνέγγυς 233,20 250,12
- συνεῖναι. συνέσεται v. ad 103,3
- συνείρειν 26,17,20 51,24 60,1 289,15
- συνεισάγεσθαι 87,14
- συνεκδιαφορεῖν 146,37 147,6,11
- συνεκδοχή 127,3
- συνεκτείνεσθαι 117,27 119,12
- συνέπεσθαι 94,3
- συνέρχεσθαι 15,13 30,7 217,19 263,23
de concubitu 303,1
- συνεφέλκεσθαι 117,23
- συνέχεια 2,21 sqq. 24,13 41,26 82,10 189,
25 etc.
- συνέχειν 217,8 συνέχεται 219,20 223,12
- συνεχής 2,29 51,12 300,15 etc.
- συνεχῆς 302,16 etc.
- συνήθεια 205,7
- συνήθης 203,5 271,15
- σύνθεσις 20,18 28,21 30,7 81,15 193,12

- σύνθετος 45,16 53,11 sqq. 79,22
 συνθήτεσθαι 93,16
 συνένειν 15,11 106,33 263,12,31
 συνιζάνειν 93,10,28 223,13
 συνιστάναι. ἡ ἀπὸ τῆς ὑγρότητος ἀνα-
 θυμίασις κτλ. συνίστησι τὸν καπνὸν 235,
 26 δὲ τούτων συνίστησιν ὅτι κτλ. 126,
 22 συνιστῶντος 287, 22 συνίστασθαι,
 συστῆναι etc. 2,14 10,3 16,2 206,8 224,
 7 244,6 311,12 etc.
 σύνοδος 10,10 200,5 263,30 277,12
 συνορᾶν 247,26,30
 συνουσία. ἐκ τῶν συνουσιῶν Ἀμμωνίου
 1,2 204,2 Platonis ἄγραφοι συνουσίαι 27,9
 σύνταξις 130,3 290,26
 συντάττειν. τὴν λέξιν ὑπερβατῶς συντε-
 ταγμένην 68,30 συντεταγμένα καὶ μὴ
 ἀπηρτημένα ἀλλήλων 299,27
 συντείνειν 103,1
 συντελεῖν 8,24 62,14 74,12 79,21 166,13
 συντιθέναι 28,21 sqq. 193,5
 σύντομος. ἐν συντόμῳ 34,9 συντομώτερον
 adv. 242,7
 συντόμως 2,20 17,12 33,7 34,26 51,20
 60,3 63,1 151,1 220,20
 συντρέχειν. εἰς ταῦτὸν συντρέχει τὸ εἰδικὸν
 αἴτιον τῷ τελειῷ 285,4
 συντυγχάνειν 295,24
 συντυχία 287,14 295,20
 συνυφίσταται 301,28
 συνψόδος 312,16
 συνώνυμος 12,1 132,9 303,4 sqq.
 συρρεύσαντος 260,17
 σύστασις 77,29 79,21 218,21 229,1 ἐκ
 τῆς κατ' ἀρχὴν συστάσεως 100,7
 συστατικός 236,18
 συστέλλεσθαι 71,21 72,1 91,26 sqq. 105,
 24 258,27 260,26
 συστοιχία 260,1
 συστρέψειν. συνεστρέψῃ 221,7 συνε-
 στραμμένον 100,10
 συσχηματίζεσθαι 219,15 sqq.
 σφαγή 308,27 sq.
 σφαῖρα 71,31 274,3 etc. cf. ἀπλανής
 σφαιρικός. (σχῆμα τῶν τεσσάρων στοι-
 γείων) 3,18 (ἄτομοι) 13,1 cf. 162,26
 165,34 167,12 sq. 194,1
 σφαιροειδής 3,15,22
 σφαῖρος Empedoclis 19,7 264,30 etc.
 σφάλλεσθαι 42,3 288,12
 σφόδρα 167,16 201,9
- σφοδρός 92,32 σφοδρότατος 92,20 199,22
 σγεδόν 3,21 70,16 165,10 228,15
 σγέσις 66,23 86,19 101,7 ἡ πρὸς ἡμᾶς
 τοῦ ἥλιου σ. 291,32 (cf. 289,12)
 σχῆμα 3,9 sqq. 12,4 52,25 105,16 106,22
 (graminat.) 22,3 (syllogismi) 207,2
 σχηματίζεσθαι 12,14 113,21 162,15
 σχολαστικός 204,1
 σχολή. τῆς περὶ τὰ μαθήματα σχολῆς 25,
 20
 σχολικός 1,1 204,2
 σφέτεν. τῆς διανοίας σφέσιμένης 69,3
 ἔσωσεν 48,14 etc.
 σωλήν 105,22 sq. 107,28 108,13 117,26
 σῶμα. πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ ἐστί 73, 20
 πάντα τὰ σώματα ἀριθμῷ καὶ μεγέθει
 πεπερασμένα ἐστί 45,4 (οὐράνιον) 3,1 etc.
 cf. διέργεσθαι
 σωματικός 75,7 77,29 84,24 208,23 237,
 23 etc.
 σωμάτιον 30,15
 σωματοειδής 297,18
 σωματότης 176,8
 σωρεία 168,25 175,33 194,1,30
 σωρεύεσθαι 161,24 162,1 219,12
 σωρός. τῆς σωροῦ 176,1
- ταλαντιαῖος 166,32
 τάξις 53,12 80,3,33 205,29 ἐν τάξει περὶ¹
 αὐτῶν λέγει 64,6
 τάττει 49,17 τάττοντες 302,26 τάσσεται
 46,19 τέτακται etc. 2,24 3,23 etc.
 ταύτη adv. 27,19 40,8,12 48,3 58,12 69,
 24 etc.
 ταυτολογεῖν 60,8
 τάχα 96,14 98,21 217,33
 ταχύς. θάττον 42,21 166,5 etc. ταχύτερον
 166,6
 τέ. τό τε μηδαμοῦ φαίνεσθαι, ἔτι μέντοι
 κακένο κτλ. 55,11 cf. σύνδεσμος
 τέγγειν 183,16 sq.
 τεκμήριον 142,30
 τεκτονική τέχνη 70,18
 τέκτων 303,16
 τέλειος 36,5 41,1 70,10 79,29 191,27 ad
 93,2 τελείτερος 216,9 τελεωτάτην
 295,29
 τελείωσις 152,25 167,30 al.
 τελείωσις 292,8

- τελειωτικής 65,9
 τελευταῖος 226,26 310,11 sqq.
 τελευτᾶν 247,27 253,25–294,24
 τελέως 245,28 276,21
 τελικός. (αἰτιον) 152,1 285,4 287,12
 τέλος 152,26 adv. 123,10 198,23 285,5 al.
 τέμνειν 27,13 sqq. 35,26 38,19 173,7
 τεταγμένως 289,23
 τεταρτημόριον 179,27
 τετράγωνος 27,16 sqq. τὰ τετράγωνα
 τῶν σχημάτων 23,12 τῷ τετραγώνῳ
 γνώμονος περιτεθέντος 72,7 109,15
 τετραιδής. genet. τετραιδου 269,34
 τέφρα 202,5,7 219,10
 τέχνη 92,6 sqq. 263,11 264,12 (ποιητικα)
 70,13
 τεχνητός. τεχνητῆς (τεχνικῆς a) μίξεως
 264,10
 τεχνίτης 281,32 296,3
 τέως 4,21 77,30 232,17 καὶ τ. 261,7
 262,31 καὶ νῦν τ. δείκνυσι κτλ. 309,10
 τῆδε. τὰ τ. 137,24 199,5 288,25 al.
 τήκεσθαι 218,22 πρὸν τακῆ 222,28
 τηκτός 218,7,17 222,18
 τηλικοῦτος 69,7 122,22
 τηνικαῦτα 68,20 218,10 277,3 295,31
 307,6 τὸ τ. 122,17
 τηρεῖν 262,4
 τιθέναι 11,2 12,6 64,17 τὴν κατασκευήν
 39,14 med. 1,8 42,1 53,9 205,7 (cf.
 210,8) 209,8 225,2 pass. τεθέντι (opp.
 νοηθέντι) τῷ λόγῳ 34,14
 τιμιώτερος 54,10 59,10 213,25
 τίς γένεσις (opp. ἀπλῆ) 52,30 sqq. 204,6
 ώς ἄν τῷ δόξειν 12,27 εἴ τῷ τούτῳ
 ἀδύνατον εἶναι δοκεῖ 191,32 τι supplen-
 dum ex praeced. μηδέν 51,26
 τίς. τίνων καὶ πόσων 3,32
 τιμῆμα 35,26 sq: 38,2 87,23 167,30 238,
 17 268,33
 τοιγαροῦν 55,8
 τοίνυν 2,29,32 3,10,25 58,12 etc.
 τοῖος. τοῖα ἡ τοῖα 295,27 τοῖων ἡ τοῖων
 13,13
 τοιέσθε. τοῦ τοιοῦδε σώματος εἰς τὸ τοιόνδε
 μεταβάλλοντος 31,13
 τοιοῦτος 1,15 3,6 46,7 etc. τοιοῦτο
 95,1
 τοιχος 179,27
 τοῖως ἡ τοῖως 24,4 165,6
 τοιῶσδε 149,26 300,1
 τομή 27,31 29,15 35,19 51,12 293,20 etc.
 τοπικός 134,17 135,18
 τόπος ἔστι τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος καθὼ
 περιέχει τὸ περιγόμενον 134,3 σχέσις
 τίς ἔστι τοῦ περιέχοντος πρὸς τὸ περι-
 εγόμενον κτλ. 301,26 sqq. τόπος, χρόνος,
 κίνησις (τὰ κοινῇ πᾶσι τοῖς φυσικοῖς
 παρακολουθοῦντα) 1,7 ἡ κατὰ τόπον
 μεταβολή 3,4 τῷ οἰκείῳ τόπῳ 3,25
 τόπῳ γρῆται τῷ ἐκ τῶν ἀντικειμένων
 221,21
 τοσοῦτος 3,25 etc. ἐπὶ τοσοῦτον 94,4
 τότε 37,9
 τραγέλαχος 44,15 284,19
 τραγῳδοποιός 207,19
 τρανής et τρανός. τρανεῖς (τρανατ Z) 114,
 12 τρανότερος 55,5 114,4 τρανέστερος
 114,6
 τράπεζα 42,21
 τραῦμα 107,12
 τράγηλος 23,9
 τραχύς 214,21 233,16
 τραχύτης 219,30 223,10
 τρέπεσθαι 142,8 165,21 231,22 241,9
 282,3
 τρεπτός 204,8
 τρέφειν 74,37 97,22 118,13 sq. 120,28
 279,31 sqq.
 τρίγωνον 17,32 27,15 sqq. 52,25 101,4
 162,7 cf. ἐπίπεδον
 τριπλασίω λόγῳ 275,17
 τριπλασίως 275,16
 τρικῆ διαστατόν 73,19 83,7 etc.
 τρίψεως 171,3
 τροπή (Democrit.) 26,8 sqq. 127,21 186,4
 οἱ κατὰ τροπὴν τοῦ ὑποκειμένου γεννῶντες τὰ πράγματα 126,27 πρὸ τῆς τρο-
 πῆς 142,8 θέρος καὶ χειμῶν καὶ αἱ
 ἄλλαι τροπαὶ 290,7 (cf. 306,22) τροπὴ
 τῶν ὥρῶν 288,20
 τρόπος. κατὰ πάντα τρόπον 42,3 τὸν
 αὐτὸν τρόπον 303,9 τοῦτον τὸν τρόπον
 2,26 51,5 64,10 303,6 τὸν τρόπον τοῦ-
 τον 28,2 τρόπον γάρ τινα . . . τρόπον δὲ
 ἄλλον 48,6 60,15 etc.
 τροφή 75,18 96,1 sqq. 279,30 sqq.
 τυγχάνειν. τὸ ἀποτελούμενον καὶ τῇ ὅλῃ
 ἐπιγινόμενον αὐτὸ τυγχάνει τὸ εἶδος 285,7
 ἄπερ ἐναντία τυγχάνει 68,1 cf. 25,15 etc.
 εἰ τύχοι 107,13 120,25 ἢν οὕτως τύχῃ
 63,21 εἰ οὕτως ἔτυχε 289,26 μὴ ὡς

- ἔτυχεν ἀβασανίστως δέχεσθαι τὰ λεγόμενα
43,23 ὁ τυχών 22,17 τυχόν 9,4 35,25
92,19 269,34 etc.
- τύχη 127,22 263,12
- ὑγεία 152,19 sq. 281,32. 35 286,10 sqq.
ὑγιάζειν 197,22 282,32 τὸ ὑγιαζόμενον
145,18
- ὑγιαίνειν 23,15 43,13 145,18 sq. 152,19
286,14 sqq.
ὑγίεια 70,23 148,15 197,25 sqq.
ὑγραίνειν 119,1 230,25 281,4
ὑγραντικός 230,26 ὑγραντικώτερος 230,
23 231,5
ὑγρός 64,23 220,6 230,20 sqq. ὑγρότερος
65,24
ὑγρότης 64,21 99,34 230,22 etc.
ὑδωρ 42,4 95,29 etc.
ὕειν 29,27 sq.
ὕετος 7,27 58,11 93,14. 19 162,1
ὕλη. τὸ ἐξ φλογουμένης ὕλης πῦρ 162,2
materia 1,6 36,36 etc. ὡς πολλῶν δυνα-
μένων τοιούτων ὑποτίθεσθαι ὑλῶν 78,5
ὑλικός 49,25 53,9 82,24 ὑλικώτερος 53,
2 sqq. 55,13 217,14
- ὑπαγορεύειν 16,21
ὑπαντᾶν 26,6
ὑπαρξίς 26,24 31,22 44,23 45,16 47,7
60,21 202,10 297,27 etc.
ὑπάρχειν 31,24 etc. τῶν ὑπαργόντων,
τουτέστι τῶν ἐν ὑποστάσει καὶ ὑπάρξει
δηντῶν 26,23
- ὑπείκειν 167,23 215,25 220,28 sq.
ὑπεικτικός 147,9 167,23
ὑπέκκαυμα 147,23 sq. 260,18
ὑπεκρείν 106,10. 15 107,4
ὑπέρ. τὰ ὑ. γῆν 2,6. 14 ὑ. δύναμιν 308,
20 ὁ ὑ. Πλάτωνος τὸν λόγον ποιούμενος
209,16 ὁ. τοῦ δεῖξαι 112,32
- ὑπεραπολογεῖσθαι 269,34
ὑπερβαίνειν 199,22 225,6 294,22 sqq.
ὑπερβάλλειν 198,25
ὑπερβατός (ὑπερβατὴ Za) ἡ τῆς λέξεως
σύνταξις 130,2
ὑπερβατῶς ἀναγνωστέον 307, 25 λέξιν
ὑπερβατῶς συντεταγμένην 68,30
ὑπερβολή 198,27 228,29 sq. 277,4
ὑπερέχειν 275,14 277,1 etc. τὰ ὑπερέ-
χόντα τῶν ἀτόμων 167,13
- ὑπεροχή 25,25 258,33 272,14 274,31 275,
15 sqq.
- ὑπερτιθεται ποὺς τοιούτους λόγους εἰς τὴν
Περὶ ψυχῆς πραγματείαν 268,29 ὑπερέ-
θετο εἰπεῖν 124,32
- ὑποβάλλεσθαι 124, 5. 14 202, 14 204,
8 etc.
- ὑποβρύχιος 214,5
- ὑπόδειγμα 32,22 60,14 62,18 92,17 106,
11 112,32 194,31
- ὑποδέχεσθαι. μένει ἡ ὅλη ἡ αὐτὴ τὰ εἰδη
ὑποδεχόμενη 209,25 cf. ad 281,27
- ὑποδιαιρεῖν 76,6
- ὑποδιαιρέσις 76,9
- ὑπόθεσις 1,17 39,28 77,22 78,3 ἡ ὑ.
ἡ ὑποτιθεμένη κτλ. 33,18 81,6 καθ'
ὑπόθεσιν προαγαγών τὸν λόγον 240,19
τὸ ἐξ ὑπόθεσεως ἀναγκαῖον 303,25 sqq.
- ὑποθετικός συλλογισμός 195,9 cf. 300,6
- ὑποκατιών 22,21 29,7 281,29
- ὑποκάτω 256,8. 17
- ὑποκείμενον ὅπερ σημαίνει τὴν οὐσίαν 64,
11
- ὑπολαμβάνειν 9,12 178,1
- ὑπολείπεσθαι 38,18 72,31 93,26 257,25.
30 293,22 312,2
- ὑπόληψις 35,12 37,12
- ὑπολιμπάνεσθαι 31,16 234,12
- ὑπόλοιπος 77,4
- ὑπομένειν 48,4 sq. 66,6 186,2 203,15
239,21 sqq. 268,22
- ὑπομημνήσκειν 25,10 60,5 243,29
- ὑπομονή 137,29
- ὑπονοεῖν 106,15 122,2
- ὑπόνοια 197,9
- ὑποπτείειν 60,13 104,3 194,7 213,18
224,9 232,16
- ὑποπτεύειν 46,6 206,1 283,10
- ὑπόστασις 26,24 56,3 63,18 85,22 137,29
297,28
- ὑποστίζειν 38,32 122,10
- ὑποστρέφειν 310,13
- ὑποστρωγγύνει. ὑπέστρωται 120,11 122,
2 ὑπεστρῶσθαι 129,12
- ὑποτάττεσθαι 21,6 55,4
- ὑποτιθέναι. εἰ τῷ κατομένῳ πυρὶ ὑπο-
θείμενη ἔβλα 115,22 med. 3,33 39,
29 etc. pass. 77,20 193,10 etc.
- ὑποφαίνειν 38,30
- ὑποχωρεῖν 179,26

- Μπτιος 13,11
 Μστερος. πρὸς ἡμᾶς Μστερα τὰ τῇ φύσει πρότερα 50, 7 Μστερον 37, 9 δλγον Μστερον 49,17
 Μφαιτειν 71,1
 Μφάπτειν 115,24
 Μφεσις 296,24
 Μφιζάνειν 218,16
 Μφιστάναι. Μπεσήσατο (= fore εις Μπέσατον ἥγαγεν 118,3 Μπέστην 303,28 Μποστήναι 51,29 Μποσταίη ἄν 73,7 Μψιστασθαι 33,16 Μψεστηκέναι 73,3 Μψεστήκοι 44,14 Μψεστήκει 118,28 Μψεστηκός 48,28 Μψεστηκυῖα 44,32 45,12 Μψεστάναι 48,29 242,24 Μψεστώς (neutr.) 36,13 ad 44,31 45,16 48,26 sqq. 76,14 85,1 86,21 87,18 88,6 91,13 94,23 207,7 241,8,10
- Φαίνειν 114,5 φαίνεσθαι 55,11 etc. τὰ φαινόμενα 177,27 239,26 269,24 κατὰ τὸ φαινόμενον 269,28 φανωμένη ἐστὶ καὶ οὐκ οὖσα κρᾶσις 196,18 (cf. 202,10) φαιδός 67,7 143,10 φαλακρός 65,4 φάναι. φῆς (φῆς vel φῆς libri) 48,12 149,16 φανερός 137,9 155,12 235,23 φανεροῦν. φανερωθῆσται 50,25 φανερῶς 300,24 φαντασία 17,27 23,2 sqq. 44,14 130,27 φανταστικός 130,25 φανταστός 44,15 φάρμακον 98,10, 24 sqq. 150, 32 151,5 155,29 φάσκειν 28,16 29,13 sqq. 31,16 37,10 48,32 52,17 62,8 etc. φαῦλος 250,22 252,2 φέρειν. τὸ φερόμενον (= τὸ κατὰ φορὰν κινούμενον) 71,20 τὸ φ. κατὰ τόπον 290,19 αἱ φερόμεναι ἀπορίαι 3,36 103,4 etc. τὰς φερομένας Ηλάτωνος Διαιρέσεις 226,18 φέρε 44,15 45,31 70,16 92,18 etc. φεύγειν 48,28 81,10 φθάνειν. φθάνουσι τὸν οὐρανόν 134,24 εἰς τὴν μεταβολὴν τῆγε εἰς ἀέρα φθάσαι 255,26 διὰ τῶν φύσισάντων ἐδεῖξαμεν 223,9 ὡς ἔφθην εἰπών 140,27 253,8 ἡς ἔφθημεν δεῖξαντες 262,4 313,19
- καθάπερ φθάνομεν προειρκότες 293,6 περὶ ἡς ἦδη ἔφθη διαλεχθεὶς 126,3 ὡς ἔφθη δρισάμενος 222,7 φθαρτικός 99,15,35 al. φθαρτός 1,10 etc. φθείρειν 2,33 30,28 61,7 etc. φθίνειν 71,18 72,6 86,13 etc. φθίσις 71,22 86,29 292,7 φθορά 2,2 42,1 etc. φιλία καὶ νεῖκος (Empedoclis) 11,23 125,16 264,9 etc. φιλιαὶ 7,9 φιλοσοφία. (πρώτη) 50,5 φιλόσοφος 167,29 φιλεβίον 107,33 φιλεβιτομεῖσθαι 117,22 φιλέψ 181,22 182,27 184,20 264,1 φιλογοῦσθαι. ἐκ τῆς φιλογουμένης ὅλης πῦρ 162,2 φιλέξ 115,23 190,7 219,14 sqq. 235,24 φιοβεῖσθαι 247,31 φιορά 69,13 289,4 sqq. ἡ κύκλῳ φ. 290,12 etc. φράζειν. πέφρασται 33,7 41,1 φροντίζειν 108,9 πεφροντικάς 21,28 φροντίς 308,26 φύειν. πέφυκεν, πεφυκός 3,12 30,27 etc. φυδόμεναι 84,9 φῦναι 303,4 φυλακή 118,4 120,29 φυλάττειν 18,1 95,2 100,27 101,29 113,28 121,16 219,11 297,7 φυλάσσειν 113,27 φύρειν 217,7 φυσικός. (πραγμάτων) 1,6 sqq. (εἶδος) 83,9 οἱ φυσικοὶ 217,15 οἱ πρὸ ἡμῶν φυσικοὶ 125,33 φυσικώτερος 25,15 135,32 282,6 286,24 φυσικῶς 99,16,31 sq. 133,17 φύσις 92,5 sqq. 264,14 (τῶν ζῴων) 2,16 definit. κινήσεως καὶ ἡρεμίας αἰτία 99,23 100,22 ὥρισται τὰ ἔργα τῆς φύσεως 102,21 οὐδὲν οὔτε ἐπὶ κακῷ οὔτε ἐκ περιττοῦ ἡ φύσις ἔργάζεται 100,5 (cf. 168,21) κατὰ φύσιν et παρὰ φύσιν 73,32 etc. φυτόν 7,16 75,1 79,9 280,2 etc. φωνή 36,19 39,18 151,20 221,23 φῶς 39,9
- γάλαζα 7,28 γαλεπός 25,27 γαλεπώτερος 231,24 233,21

- χαλκευτικὴ τέχνη 70,14
 χαλκός 62,17 70,15 106,22 201,15 sqq.
 218,25
 χαρακτηρὶς εἰν 207,11 209,14 228,13 sqq.
 265,6 χαρακτηρίζεσθαι 56,20 62,4 114,
 5 209,16
 χαρακτηριστικός 191,10,12 192,4
 χάρις. παραδέλματος χάριν 82,10 λόγου
 χάριν 251,24
 χεῖλος 178,4
 χειμών 92,18 289,25 306,22 χειμῶνος
 adv. 289,30 292,31
 χεῖσθαι 218,15 sqq. 230,30 308,22
 χείρ 12,1 103,23 etc. (cf. δάκτυλος) χείρ
 λιθίνη ἡ γεγραμμένη οὐ ποιεῖ τὸ τῆς
 χειρὸς ἔργον 114,10
 χείρων 58,24 χειρὸν 58,16 al.
 χερσαῖος 130,31
 χήλαια 168,23
 χιών 7,28 97,32
 χοεύς. εἰς μαρίους χοῖς ὥδατος 198,20
 χορηγεῖσθαι 295,19
 χόρτος 130,23
 χοεῖα 178,18 179,20 181,7 182,6 215,5
 282,1 283,28
 χρῆ 47,12 52,31 etc. ἐχρῆν 6,30 64,7 79,
 26 224,22 χρῆναι 43,7 77,23 80,10
 86,31 209,12
 χρῆμα (Anaxag.) 192,15 sq.
 χρῆσθαι. χρῆται 209,11 210,10 221,21
 285,11 ἐχρῆτο 26,8 ἐχρῶντο 81,9
 κέχρημαι, κέχρηνται, κεχρῆσθαι 47, 14
 125,5 sqq. 302,26
 χρησιμεύειν 49,27 83,25
 χρήσιμος 84,13 103,11 111,24
 χρῆσταις 52,31 54,14, 24 203,5 289,34 (τῶν
 ὄνομάτων) 302,23 ζοινή, τῶν πολλῶν,
 τῶν ἀνθρώπων 60,33 145,16 τοῦ ἐν χρήσει
 πυρός 228,30 (cf. 229,4) ὡς πρὸς
 χρῆστιν τινα καὶ ᾧστιν ποιητικὴν 280,13
 χρονιώτεραν 293,25 χρονιώτερον adv.
 199,15
 χρόνος 1,7 etc. Aristotelis doctrina de
 tempore 309,28 τῷ μακρῷ χρόνῳ 29,30
 χρυσίζειν 23,11
 χρυσός 199,25 209,24 218,19
 χρυσοῦς 209,22
 χρῶμα 45,29 46,23 100,9 141,3 169,11
 214,7
 χρωματίζων 202,1 χρωματίζεσθαι 26,15
 202,6
- χρώννυσται 201,16, 19 κεχρωσμένος 52,26
 214,2
 χυλοποιηθεῖσαν (τροφήν) 75,20
 χυμός 141,3 169,11 214,9 221,28
 χύσις 218,3 sqq.
 χύτος 218,29
 χωλεύειν 171,35 172,9, 17
 χωνεύειν 42,8
 χώνευσις 218,6
 χώρα 3,25 92,31 183,9 298,25 etc. χώραν
 ἔξει sim. 25,2 29,16 86,14 91,11 304,
 29
 χωρεῖν procedere 25,31 43,19 45,3 etc.
 εἰς οἶνον χωρεῖ τὸ φθειρόμενον, ἐκ τοιού-
 τον γίνεται τὸ γινομένον 61,7 σῶμα διὰ
 σώματος χωρήσει 89,1 al. capere καίπερ
 τῆς ὑποθέσεως χωρούσης ἀμφότερα καὶ
 γένεσιν καὶ ἀλλοίων 16,15
 χωρίζειν 8,26 30,27 65,15 etc.
 χωρίον scriptoris locus 98,20 135,23
 χωρίς c. genet. 30,25 31,15 33,19 sqq.
 45,13 54,3 62,18 69,3 104,21 etc.
 Φύξεως ἀπάσης χωρίς 93,19
 χωρισμός 175,26,31 218,4
 χωριστός 42,29 49,3 sqq. 73,3 76,13 etc.
 ἡ διαίρεσις ἀεὶ εἰς χωριστά κατ. 38,1
- ψάμμος 219,14
 ψέγειν 265,1 266,4
 ψευτός 265,12
 ψελλίζειν 201,24
 ψεύδεσθαι 209,34 302,20
 ψευδής 12,24 36,10 58,2 123,31 165,23
 269,24
 ψεῦδος 29,26 sqq. 36,23 136,20
 ψῆγμα 39,8 195,3
 ψιλός 284,18
 ψιμόθιον 42,5 71,16 147,31,34 148,18
 149,2 sqq.
 ψόγος 264,26
 ψοφητικός 214,2
 ψόφος 8,13 154,2 214,2
 ψύξις 53,30 (ubi corrigere accentum) 98,
 11 etc.
 ψύγειν. ψύξαι 70,36 ψυχόμενος 64,33
 93,13
 ψυγή 142,16 151,18 ἡ ψ. πρώτως κινεῖ
 τὸ ζῷον 150,17

ψυγρός 216,18 etc.

ψυχρότης 53,19 99,34 102,23 al.

ἀθεῖν 92,24 93,13

ῷρα. ἐν βραχεῖ ὥρας μέρει 93,1 τῆς αὐτῆς ὥρας 93,6 ἡ τροπὴ τῶν ώρῶν 288, 21 ἡ τῶν ώρῶν ἀνακύκλωσις ἀδίσις 312,24 τῆς τῶν ώρῶν ἐναλλαγῆς 312, 27 ὡς ἐμψύχοις 2,7 sqq. ὡς ἐν βραχεῖ 34,12 ὡς πρὸς τὸ φαινόμενον simil. 21,20 41, 11 etc. cum partic. 19,3 68,6 sq. al.

cum infinit. 10,22 12,4 32,25 sq. 37, 20 etc. de ὡς ὅτι v. ὅτι. — ὡς εἴ τις λέγοι 46,14 ὡς εἰ ἔλεγεν 66,17 89,19 ώσανεὶ ἔλεγε 116,2 126,5 ὡς ἀνεί λέγοι τις 34,28 ὡς ἀνεί ἔχωσι ταῦτα, ἀνάγκη ἔχειν καὶ τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα 150,7

ώσαντας 4,4 40,21 53,7 etc.

ῶσις 93,34

ῶσπερ. εἰ δὲ ταῦτα φυλάξῃ χρή, ὕσπερ οὖν χρή κτλ. 95,18 ὕσπερ ἀνεί εἰ ἔλέγομεν 246,7 ὡς. ἀνεί εἴ τις ἐπιχέη 117,9 ὡς. ἀνεί εἰ μίζαμεν 127,25

ώφελεῖν 100,1

II INDEX NOMINUM

- Ἀβδηρικός 26,8
 [Ἀθηνᾶ 9,2]
 Αἴας ὁ Τελαμώνιος καὶ ὁ Ὀιλέως 130,30
 Αἰθιοπία 93,14, 18
 Ἀλεξανδρεύς 1,1 204,1 ad 314,22
 Ἀλέξανδρος (ὁ Ἀφροδισιεὺς Ἀλ. 77,8; ὁ ἔξηγητης Ἀλ. 214,23 226,18) 12,6 15,2
 16,7 23,24 55,21 59,13 62,17 81,22, 27
 82,13, 28 86, 31 98,2, 6 122,6 135,3
 137,27 222,33 228,9 226,26 232,2 234,
 20,28, 34 235,32 249,18 255,18 268,1
 287,10, 26 291,19 314,9
 Ἀρμάνιος Hermiae filius 1,2 204,2
 Ἀναξαγόρας. οἱ περὶ Ἀναξαγόραν ὑπέθεντο
 κατὰ ἔκκρισιν εἶναι τὴν γένεσιν 5,29
 eius doctrina de homoeomeriis 11,7, 24
 13,21 15,10 cum Empedocle comparatur
 13,18 17,15 Aristoteles μέμφεται Ἀναξα-
 γόραν μὴ κυρίως κατὰ τῆς γενέσεως τῷ
 τῆς ἀλλοιωσεως χρώμενον ὄντοματι 11, 15
 19,1 ἐπιπλήττει τοῖς περὶ Ἀναξαγόραν
 λέγουσιν εἶναι ποτὲ ὅμοιον πάντα χρήματα²
 192,14 in Phaedone 281,27 285,11 prae-
 terea cf. 24,8 127,6, 19
 Ἀναξίμανδρος ἄλλο τι παρὰ τὰ τέσσαρα
 στοιχεῖα ὑπέθετο τῶν ὄντων ἀρχήν 206,
 30 208,9 τὴν μεταξὺ φύσιν δέρος καὶ
 ὕδατος οὖσαν ἀπειρον 11,11 cf. 208,15
 237,24 238,19 241,10, 14, 18 243,4 sqq.
 Ἀναξιμένης 11,10 124,21 206,30
 Ἀραβικός 93,16
 Ἀριστοφάνης ἐν Ἐκκλησιαζούσαις (immo
 Lysistr. vv. 408—10) 22,6
 Ἀριστοτέλης. ὁ φιλόσοφος 167,29 διαι-
 ρεσις operum eius 2,19 Platonis ὥγραφα
 δόγματα (ἄγραφοι συνουσίαι 27,9) ἀπεγρά-
 φετο 226,27 ἔθος ἔστιν αὐτῷ ἴστορεῖν
 πρῶτον τὰς τῶν ἀργατίων δόξας κτλ.
 9,9 sqq. cf. 20,25 123,31 177,31 δόξαι
 δῆθεν πρὸς Ηλάτωνα διαφέρεσθαι 210,18
 οὐ φάνεται Ἀ. ποιητικὸν εἶναι λέγων τὸν
 θεὸν τοῦ κόσμου 136,34 τὸ ‘τόδε’ παρὰ
 τῷ Ἀριστοτέλει τὴν οὐσίαν σημαίνει 49,7
 τὸ ‘ὅ ποτε ὅν’ τῷ Ἀριστοτέλει τὸ ὑπο-
 κείμενον (σημαίνει) 63,15 τὴν τῆς
 πρείττονος οὐσίας γένεσιν, ταύτην γένεσιν
 ἐκάλεσεν Ἀ. πανταχοῦ 289,33 ὅτι οὐδὲ
 ἐν τῇ σχέσει τῇ πρὸς τὰς αἰσθήσεις τὰ
 αἰσθητά τὸ εἶναι ἔχουσι . . . ἔδειξε καὶ
 αὐτὸς πολλαχοῦ ὁ Ἀ. 168,10 πολλαχοῦ
 ‘γένος’ καὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν ὅλην
 λέγει 139,21
- Respicuntur vel citantur Aristotelis
 opera:
- a. De gener. et corrupt. 2,12 sqq. ὁ
 περὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς λόγος
 οὐκ ἕδιος τῆς Περὶ γενέσεως καὶ φύορᾶς
 πραγματείας 70,9 ὡς ἀτομοὶ οὐκ εἰσὶν
 καὶ ἐν ἀλλοιοῖς καὶ ἐνταῦθα ἥλεγχεν 178,
 22 (Δ 2. 315^b31) 164,5 (316^a4) 21,
 16 25,17 174,17 (3. 318^b16) 55,17 (5.
 320^b7) 80,26 (6. 323^a1) 137, 31 (7)
 102,26 (8. 326^b26) 184,3 (10. 328^a24)
 200, 19 (B 4. 331^a32 sqq.) 216, 28
 (9. 335^b13) 209, 18 (10. 337^a17 sqq.)
 50,10.
 - b. De caelo. συνέχεια cum libris De
 gen. et corr. 2,21 sqq. περὶ τῶν ἐν
 τοῖς φυσικοῖς ἀιδίων κτλ. ἐν τῇ Περὶ
 οὐρανοῦ πραγματείᾳ διέλαβεν 1,15 Ἡερὶ³
 οὐρανοῦ ἐπιγράψας οὐ τὰ ἄνω σώματα
 μόνον, ἀλλὰ πάντα κάσμον ἐσήμανεν

- 1,22 ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ ἐξήγητες περὶ τῶν στοιχείων καὶ ἔδειξεν ὅτι τῇ τάξει πρῶτος ὁ περὶ τῶν στοιχείων λόγος κτλ. 124,27 ὡς ὄμολογούμενον λαβών ὅτι τέσσαρά ἐστι (sc. τὰ στοιχεῖα) 7,3 τέλειον τὸν περὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς ἀποδέδωκε λόγον 70,10 τοῦτο (sc. εἰ ἔστι γένεσις) ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ παραδέδωκεν 6,28 ἐν τῷ πέρατι τῆς Περὶ οὐρανοῦ 2,24 argumenta singulorum librorum 2, 32 sqq. (B 2) 134, 18 (Γ 1. Δ 2) 25,11 26,5 164,5. 11—166,34 (299^a6) 81,19 (3. 302^a15) 4,18 (4. 303^a3 sqq.) 34,1 (6) 231,20
- c. Physica. argumentum 1,5 2,11 ἡ Φυσικὴ ἀκροάσις ἄρχει καὶ προηγεῖται τῆς φυσικῆς θεωρίας 301,2 ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσιε περὶ τῶν αἰτίων διῆρηται καθόλου 288,15 περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν φυσικῶν πραγμάτων 1,5 περὶ τῆς ἀπλωτῆς θλης 124,8 126,4 σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος ἀδύνατον δέδεικται 89,4 ὡς πάντα τὰ σώματα καὶ ἀριθμῷ καὶ μεγέθει πεπερασμένα ἐστί 45,4 ὅτι πεπερασμένον τὸ ὄν 51,10 ὅτι κενὸν θλως οὐκ ἐνδέχεται εἶναι 178, 22 (cf. 76,18). ἡν ἀν οὗτος ὁ τόπος ὃν ἐπέλαβε τὸ ηγέτημένον κενὸς πρότερον, ὅπερ ἀδύνατον ὃν δέδεικται ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως 86,5 ὅτι τε πᾶν κινούμενον ὑπὸ τίνος κινεῖται καὶ ὅτι αὐτὸς ἔαυτὸς οὐδὲν κινεῖ κτλ. 142,14 ὅτι οὐ πᾶν τὸ κινοῦν κινούμενον κινεῖ 136,10 ὅτι ἡ γένεσις πάντως ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἐστί 149,19 144,20 (A 4 sqq.) 210,25 (7. 191^a4) 83,15 (8) 48,1 (8. 191^b33) 182,14 (B 1. 192^b21 al.) 100,22 (7. 198^a24 al.) 285,5 (resp. Γ 1. 201^a3 sqq.) 59,14 (6. 206^a21 sq.) 35,20 (ἐν τῇ περὶ τοῦ τόπου διδασκαλίᾳ Δ 1—5) 88,19 (1. 208^a35) 189,2 (4. 212^a5 sq.) 134,2 (6. 213^a sq.) 86,18 157,2 (E 1. 225^a20 sqq.) 22,1 (3. 326^b23) 131,21 133,9 134,7 135,30 138,1 (Z 1) 34,2 (ἐν τοῖς περὶ κινήσεως λόγοις II 3) 206,12 (3. 245^b9 sqq.) 271,15 ἀποδέεικται ἐν τῷ ὅγδωφ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως ἡ κύκλων κίνησις μόνη ἀδιος ὑπάρχουσα 312,17 ἡ κυκλοφορία τοῦ οὐρανοῦ ποιητικὴ αἰτία ἐστὶ τῶν γινομένων καὶ φύσιερομένων 288,19 τὸ πρώτως κινοῦν ἀκίνητόν ἐστιν κτλ. 300, 10 sq. cf. 50,3 ἐν τῇ Φυσικῇ διαλεγμένες περὶ φυσικῆς κινήσεως ὕστερον ἐν τῷ ὅγδωφ λόγῳ ἀνήγαγεν ἔκυτὸν ἐπὶ τι ἐξηρημένον πάσης φυσικῆς κινήσεως αἰτίου ἀκίνητόν τε ὃν καὶ ἀδίον, εἰπὼν ἔκ τοιαύτης ἄρα ἀρχῆς ἀνήρτηται ὅ τε οὐρανὸς καὶ ὁ κόσμος² 299, 13 sqq. δεῖται τὰ εἰδῆ καὶ ποσοῦ τίνος ἵνα συστῆ, ὡς αὐτὸς ἐν τῇ Φυσικῇ εἰπεν 198,18
- d. Meteorologica. ἐν τοῖς Μετεώροις περὶ τῶν ὑπὲρ γῆν συνισταμένων καὶ τῶν παρακολουθούμενων αὐτοῖς διέλαβεν κτλ. περὶ δὲ τῶν ἀψύχων ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεωρολογικῶν 2,13 sqq. ἐν τῇ τῶν Μετεώρων πραγματείᾳ περὶ τῶν ἐν τοῖς μετεώροις 124,25 περὶ τῆς ἴδιωτέρας τῶν στοιχείων μεταβολῆς κατὰ τὴν τῶν Μετεώρων πραγματείαν μέλλων διδάξαι 281,6 ταύτην τὴν ἀπορίαν (216,23 sqq.) ἐκ τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῶν Μετεώρων εἰρημένων ἐπιλυσμέθα 217,1 (Α 3. 340^a11) 258, 34 (B 4. 359^b28 sqq.) 278,13 (ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων c. 5 sqq.) 147,15
- e. Categoriae. (init.) 132,5 (c. 3. 1^b10) 150,10 (1^b20 sqq.) 135,10 (5. 3^b24) 230,4 279,24 (6. 5^b15 sqq.) 137,30 (8. 11^a5 sqq.) 72,7 (9. 10^a22) 223, 16
- f. ὑπερτίθεται τοὺς τοιούτους λόγους εἰς τὴν Περὶ φυχῆς πραγματείαν 268,30 ἐν τῷ Περὶ φυχῆς ἐκ τῶν περὶ φυχῆς λόγων ἐπὶ τὸν νοῦν ἀνέδραμε 299,17 Μετὰ τὰ φυσικά (πρώτη φύλακος φύσεις) cf. 50,5 sq. ἐν τοῖς Περὶ ζῴων πραγματείαις 2,15 ἐν τῇ Περὶ ζῴων (sc. πραγματείᾳ) 124,26 ἐν τοῖς Περὶ φυτῶν 2,16 ἐν τοῖς Περὶ Μετάλλων 2,18 ἐν τῷ Περὶ ἀδιαιρετῶν μεριθῶν βιβλίῳ 164,10 ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ ἀτόμων γραμμῶν, ὃ τινες εἰς Θεόφραστον ἀναφέρουσι 34,2 ἐν τῇ Ἀποδεικτικῇ 101,2 (Aristot. Topic. Z 2. 140^a5) 21,22 (fr. 236 Rosei) 93,14
- Ἀριστοτελείας. (εἴναι) 236,10
- Ἄτρεας 310,22

Δημοκρίτειος λόγος 38,27 δέξα 159,16
 Δημόκριτος ετ Λεύκιππος. οἱ περὶ Λεύ-
 κιππὸν καὶ Δημόκριτον ponunt principia
 ἄτομα σώματα 6,7 ἀπειρά 11,23 ἀπειρά
 δὲ καὶ πλήθει καὶ τῇ τῶν σχημάτων
 διαφορῷ 11,8 12,2 23,5 cf. Ἐπίκουρος.
 δύνανται χωρίζειν γένεσιν ἀλλοιώσεως
 συγκρίσει μὲν καὶ διακρίσει τὴν φυσικὴν
 ὑποτιθέμενοι, τῇ μεταβολῇ δὲ καὶ τῇ
 μετατάξει τὴν ἀλλοίωσιν 10,17 15,8 25,
 15 30,20 τοιαύτας ἀρχὰς ἐνενόησαν
 αἵτινες ἀρμόσουσιν αὐτῷ πρὸς τὸ ἀπο-
 δοῦναι τὰς αἰτίας πάντων τῶν φυσικῶν
 γινομένων, αὗται δέ εἰσι τὰ ἄτομα καὶ τὸ
 κενόν κτλ. 154,18 155,22 156,10,17
 158,12 160,14 πιθανωτέρας τῶν περὶ
 Τίμαιον (cf. Πλάτων) ἀρχὰς ὑπέθετο 25,
 18 ἔγγυμνασθέντες τοῖς φυσικοῖς πράγ-
 μασιν ἀρχὰς ὑπέθεντο ἐπὶ πολὺ δυναμένας
 σψίζειν δύμολογίαν πρὸς τὰ φύσει τινόμενα
 25,21 τὰς ὑποθέσεις τῶν περὶ Δημό-
 κριτον, ὡς συμφώνους μᾶλλον τοῖς φαινο-
 μένοις 177,26 Δ. παρὰ τοὺς ἄλλους
 φαίνεται πάντων πεφροντικώς κτλ. 21,28
 διὰ τοῦ κενοῦ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν
 γίνεσθαι ἔλεγον 154,2 178,1 ὡς μὴ ἔχον
 οὐσίαν τινὰ ὑπετίθετο τὸ κενόν 157,1
 τὸ μανὸν καὶ πυκνὸν τῇ τοῦ κενοῦ παρεμ-
 πλοκῇ γίνεσθαι ἔλεγον 174,8 τὰ σύνθετα
 κατὰ τρεῖς τρόπους ἀλλήλων διαφέρει κατὰ
 Δημόκριτον (sc. κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν
 τάξιν, τὴν θέσιν) 12,30 23,6 εἰδὴ τῶν
 στοιχείων ἔστι τὰ σχήματα κτλ. 17,16
 κατὰ τὴν ἀπορροὴν καὶ εἰσκριτιν τῶν ἀτό-
 μων τὴν αὔξησιν καὶ φθίσιν ἔφασκον γίνεσθαι
 23,25 ῥυσμὸς τροπὴ διαθητὴ λέξεις εἰσὶν
 Ἀρδηρικαὶ Democriti 26,8 cf. 186,4 etc.
 τὸ πλήσιον εἶναι ἀλλήλων τὰς ἀτόμους
 καὶ μὴ πολὺ διεστάναι, τοῦτο ἀφὴν ἐκάλει
 κτλ. 159,2 de mixtione 193,2.22 ἴδιως
 παρὰ τοὺς ἄλλους ὁ Δ. τὸ ὅμοιον ὑπὸ
 τοῦ ὅμοιου πάσχειν φησί 140,28 περι-
 ἀγεται ἡ Ἐμπεδοκλέους δέξα εἰς τὴν
 Δημοκρίτειον κτλ. 159,16 ὡς ἀπὸ Δημο-
 κρίτου ὁ λόγος 38,7 ὡς παρὰ Δημοκρί-
 του ποιούμενος τὸν λόγον 37,33 prae-
 terea cf. 15,17 22,20 24,8 27,29 34,4.8
 35,11 36,38 39,21 43,3 127,6 21 154,9
 156,23 159,24 160,8 161,6.16 162,12
 Διδύμοι 305,25
 Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης 206,29 cf. 11,11

Διογένει τῷ Ἀπολλωνιάτῃ ὅρθις λέγοντι
 ὅτι εἰ μὴ ἔν τὸν τὸ ὑποκείμενον πᾶσιν,
 οὐκ ἂν ἦν τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ὑπὸ
 ἀλλήλων κτλ. 128,12 sqq.

⁷Εμπεδοκλῆς. quattuor elementa posuit
 πῦρ καὶ δέρα καὶ θῦμος καὶ γῆν 11,6
 207,19 ἀλλοιώσιν ἀνεῖλεν ἀπαθῆ εἰπὼν
 τὰ στοιχεῖα 10,20 cf. 17,8 124,18 125,
 13 161,1 212,6 ἀμεταβλήτους ὑποτίθεται
 τὰς πρώτας οὐσίας 18,9 etc. διεικά μὲν
 καὶ οἴον παθητικά τὰ τέσσαρα σώματα
 ὑποτίθεται, ποιητικά δὲ καὶ κινητικά
 νεῖκος καὶ φύλαν 11,21 τὰ μεταξὺ τῶν
 ἀποτομένων τοῦ σώματος μορίων κενὰ
 πόρους ἐκάλεσε 160,7 διὰ πόρων ἔλεγε
 γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν κτλ.
 153,23 177,33 πύρια τὰ οὐράνια ὕπετο
 17,9 de eius doctrina v. 19,2 sqq. 264,
 30 sqq. comparatur cum Anaxagora
 13,18 sqq. περιάγεται ἡ Ἐμπεδοκλέους
 δέξα εἰς τὴν Δημοκρίτειον κτλ. 159,16
 Empedoclis versus citantur (38 St. 79 K.)
 14, 18 15, 7, 16 263,2 (87 St. 114 K.)
 258,4 261,23; (333—25 St. 321—23 K.)
 268,18; (381—2 St. 7—8 K.) 266,4
 praeterea cf. 15,26 16,7—24,29 127,6.
 17 161,12 227,21 238,13 243,23 257,
 32 sqq. 259,28 262,9.28 263,12 264,
 14 sqq. 314,6

⁷Ἐπίκουρος. οἱ περὶ Ἐπίκουρον κατὰ μὲν
 τὸ πλῆθος ἀπέιρους τὰς ἀτόμους ὑποτί-
 θενται, κατὰ δὲ τὰ σχήματα ἀπειρήπτους
 μὲν οὖν ἀπέιρους δέ, ideoque (ὢς φησιν
 Ἀλέξανδρος) οὐκέτι κατὰ τοῦτο συνεφώ-
 νησαν Δημοκρίτῳ 12,6 sqq.

⁷Ἐρμείας Αμμονία pater 1,2 204,3
⁷Ηράκλειτος 11,12 124,22 237,25 ⁷Η. ὁ
 Ἔφεσιος 206,29

Θαλῆς 11,10 124,21 206,30 237,25
 Θεόφραστος. ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ηερὶ
 ἀτόμων γραμμῶν, ὃ τινες εἰς Θεόφραστον
 ἀναφέρουσι 34,3

⁷Ιππασος 206,29
⁷Ιπποκράτης. (De nat. hom. p. 350 K.;
 VI p. 34,17 L.) 4,33 (De alim. IX 106
 n. 23 L.) 106,33 cf. Simplic. Phys.
 p. 461,17 sq. Diels

⁷Ιππων 206,30
⁷Ιχθύες 310,14 sqq.
⁷Ιωάννης Philoponus 1,1 204,1 ad 314,22
⁷Ιων ὁ Χίος ὁ τραγῳδοποιὸς πῦρ καὶ γῆν

- μετὰ τοῦ ἀρέος ὑπέθετο ἀργάς 207,19
 οἱ δὲ ἔξι ἀργῆς (τρεῖς?) ἀρχὰς ὑποτιθέμενοι,
 καθάπερ ὁ Ἰων τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν καὶ τὸ
 ὕδωρ (immo τὸν ἀέρα hic et infra), μέσον
 ἀμφοῦ καὶ αὐτοὶ τὸ ὕδωρ λέγοντες καλ.
 227,13 sq.
- Κριός** 303,11 305,1 sq. 25, 29 sq.
- Λεύκιππος** v. Δημόκριτος
- Λυγκεύς** 194,13 196,19
- Ὕδωσσεύς** 8,31
- Ὕιλεύς** 130,30
- Ὦμηρος** (π. 181) 8,31 sqq. παρὰ τῷ ποιητῇ
 (Ω 721 cf. λ. 383) 22,5 ὁ ποιητής (Ψ 182)
 280,15 [περὶ Τίμαιον p. 76] 201,11]
- Παρμενίδης**, οἱ περὶ Παρμενίδην ὑπέθεντο
 μηδεμιῶν εἰναι κύριον μηδὲ μεταβολήν; 3,31
 ἀνεῖλεν τό τε πλῆθος καὶ τὴν γένησιν 157,
 10 τὴν μὲν ὄλικωτέραν οὐσίαν μηδὲ ὅν ἐκά-
 λουν, τὴν δὲ εἰδικωτέραν ὅν 53,2 τὴν
 θληγ αἰτίαν ἔθεντο τοῦ γεννᾶν Alexandro
 iudice 287,18 sqq. ἀρχὰς ἀφανεῖς καὶ
 ἀναποδείκνους λαβόντες δι' αὐτῶν τὰ
 ἐναργῆ καὶ ὄμοιογόμενα ἀνεῖται ἐπεγεί-
 ρησαν 154,21 155,9 157,27 γῆν καὶ πῦρ
 ὑπόθεμένος στοιχεῖα sim. 55,6.24 56,8
 207,18 225,10 226,3 227,4 243,12 quid
 sit ἀπλῆ γένεσις et τὰς γένεσις Parmenidi
 53,5 55,6 ὡς ἀπὸ Παρμενίδου ὁ λόγος
 157,9
- Πέλος** 310,22 sq.
- Πλάτων.** ἐπίπεδα ἔλεγε πρῶτα καὶ ποιῶ
 τῶν πάντων στοιχεῖα 6,8 cf. 20,32 25,
 10 81,15 162,6 163,27 185,18.27 208,21
 πιθανωτέρας τῶν περὶ Τίμαιον (sc. Pla-
 tonis) ὁ Δημόκριτος ἀρχὰς ὑπέθετο 25,18
 οὐχ οὕτως ἀγεωμέτρητος ἢν ὡς οἰεσθαι
 τὸ σῶμα εἰς ἐπίπεδα διειθέσθαι, ἀλλ᾽
 ἐπίπεδα ἔφασκεν ἐκεῖνος φυσικά, δηλονότι
 σωματικά πλ. 210,12 εἰπεν ἐκάστω τὸ
 μὲν εἶναι κατὰ τὸ εἰδος ὑπάρχειν, τὸ δὲ γίνε-
 σθαι κατὰ μέθεξιν τοῦ εἴδους, τὸ φύείτεσθαι
 δὲ κατὰ ἀποβολήν 209,17 286,2 sqq. (cf.
 Arist. De gen. et corr. B 9 335v 13 sqq.)
 τῶν τεσσάρων στοιχείων τὰ μὲν ἔλεγε
 μεταβάλλειν τὰ δὲ εὖ, τὴν γῆν ἀμετά-
- βλητὸν οἰόμενος εἶναι 238,15 243,24
 ἀρχὰς ὑπέθετο τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν
 καὶ τὸ μῆigma τῆς τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ
 ἐναντιώσεως 225,13 226,3 227,4 Ἀιτι-
 ρέστεις¹ θλως Πλάτωνος ἐπιγεγραμμέναι οὐ
 φέρονται κατ. 226,21 (Ἀλέξανδρος λέγει
 τὰς φερομένας Πλάτωνος Ἀιτιρέστεις νο-
 θεύεσθαι 226,18) Platonis ἀγραφα δύγ-
 ματα αὐτός ὁ Αριστοτέλης ἀπεγράψετο
 226,27 οὐδαμοῦ λέγων ὁ Πλάτων φαίνε-
 ται ὅτι ἔστιν ἀπομα μεγέθη, ἀλλ᾽ ἡ ἐκ
 τῶν ἀρχάων συνουσιῶν ταῦτα ιστορεῖ ὁ
 Αριστοτέλης, ἦ, ὅπερ καὶ μᾶλλον, τινὲς
 τῶν ἀξιούσιων Πλατωνικῶν εἴναι τοὺς
 λόγους τούτους προέφερον 27,8 · διστογενῆ
 καλεῖ τὸν μακέλην 21,22 θέει 281,33
 286, 2 καθ' ίστορίαν διαφέρουσας διάξεις
 φυσικῶν ἀνδρῶν ἐκπληθεῖαι 226, 25 (ἐν
 τῷ Θεατήτῳ p. 152 sqq.) 165,7 168,11:
 (ἐν Πολιτειᾷ p. 269 D) 1, 21; (ἐν τῷ
 Σοφιστῇ οὐδὲν φαίνεται τοιοῦτον λέγων
 πλ.) 226,22; (p. 260 C sqq.) 44,13; (ἐν
 Τίμαιῳ p. 28 B) 1,19; (p. 28 A) 83,22;
 (p. 50 A) 209,9: (p. 50B) 208,31; (p. 73 E)
 21,9 (καθάπερ Τίμαιος p. 31 B) 228,13
 cf. 287,11; (ἐν Τίμαιῳ τῆς ποιητικῆς
 αἰτίας μνησθεῖς ἥτλ.) 285, 12; ἐν τῷ
 Φαιδρῷ (p. 70 D 103 sqq.) 128,21; (ἐν
 τῷ Φαιδρῷ p. 100 C sqq.) 281,26 285,13
- Πλατωνικός** 27,10 209,9
- Πρωταγόρας** 16,28
- Σκόλλα** 44,14
- Σωκράτης** in Platonis Phaedone 128,26
 pro exemplo τοῦ τινὸς ἀνθρώπου 45,32
 65,4 sq. 105,4.16 107,2 310,24 313,9 sqq.
 314,16 sqq.
- Σωφρονίσκος** 310,24 313,9 sqq.
- Τάνταλος** 310,22 sq.
- Ταῦρος** 305,25 310,17
- Τελαρώνιος** 130,30
- [Τηλέμαχος 9,2]
- Τίμαιος** v. Πλάτων
- Φιλόπονος** 204,1 ad 314,22
- Χίος** 207,19

ADDENDA ET CORRIGENDA

p. 11,26 l. ὅστοῦ (*scilicet* ὅστοῦ *est in a)* | 17,4 l. ὁτί' ὕν | *extr.* l. Philopon. | 27,12 l. εὐ-
θεῖαν | 32,6 *sq.* adn. ὄντως l. ὄντος | 40,15 ἡγῆ] *num ἔτιν;* | 49,4 l. δύνατόν | 25 *sq.* adn.
αἴτια l. αἴτια | 53,30 l. ψύξιν et dele *adnotationem.* ceterum de accentu in μέτισι, ψύξις
sim. cf. Diels, *Parmenides Lehrgedicht* p. 108 | 56,27 scrib. ποιητικὰς pro librorum
ποιητικὰ | 86,18 adn. l. Φυσικὴ Δ 6. 213 a 16 | 89,26 l. αὐτή ἀμερέθης | 98,11 dele
priorēm *adnotationem* | 107,27 l. ἐπεισιοῦσα | 112,15 scrib. κεκλάσθαι pro librorum κεκλά-
σθαι | 125,10 et 11 scrib. μεταβλητικὰ pro librorum μεταβλητὰ | 129,5 crux de-
lenda | 175,3 l. δύναμις | 14 v. index s. v. εὐδιαίρετος | 180,12 et 183,5 l. δίτασιν et
δίτασι et corrige *adnotationes* | 211,3 l. ὅθι μῆν | 226,23 v. index s. v. αὐτοῦ | 227,
13 *sq.* v. index II s. v. Ἰων | 229,23 l. ἀήρ | 234,19 l. Ἡ | 266,21 *sqq.* de codice Z
cf. praef. p. IX | 318 s. v. ἀμέλει adde 10, 29, 17, 29 etc. | 319 s. v. τὸν adde καὶ
εἰ . . . σημαῖνει 47,10 | 319 s. v. ἀναπληστικός adde ἀναπληστικώτερον 279,4 | 327 s. v.
ἐκ adde καὶ 15,17

COMMENTARIA
IN ARISTOTELLEM
GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS XIV

PARS III PHILOPONI (MICHAELIS EPHESII) IN LIBROS DE GENEARTIONE
ANIMALIUM

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MCMIII

IOANNIS PHILOPONI
(MICHAELIS EPHESII)
IN LIBROS
DE GENERATIONE ANIMALIUM
COMMENTARIA

CONSILIO ET AUCTORITATE
ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

MICHAEL HAYDUCK

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MCMIII

PRAEFATIO

Ioannis Philoponi in Aristotelis libros De generatione animalium commentaria non eius auctoris esse, cuius nomen piae se ferant, primus vidit Valentinus Rose, vir doctissimus et de Aristotelicis studiis optime meritus. is in commentatione sua De Aristotelis librorum ordine et auctoritate, quae Berolini a. MDCCCLIV edita est, p. 148 „Michaelis, inquit, Ephesii scholia in l. De generatione animalium sub falso Philoponi nomine male edita esse omnis eorum ratio evincit, quae ut plane eadem cum scholiorum in l. de partibus anim. auctore Ephesio (ed. P. Victorius Flor. 1548), ita a prolixis Io. Philoponi commentariis plane aliena est, et vel hoc et diligentiae et doctrinae specie multo inferior“ — — „Ceterum auctoris, qui Athenis scripsisse videtur (de gen. f. 14 b) [p. 23,6 sqq. h. ed.] patriam Ephesum manifesto ostendunt verba de gen. f. 72 [p. 149,19. 20] οἵτι δὲ ἡ ὄσμια ζῷον ὅμοιον λύκῳ, ὅπερ ἐν Ἐφέσῳ νῦν ὁ πολὺς ἀνθρωπος γάννον ὀνομάζει.“

Philoponi nomen, quod editor Venetus titulo libri adscripsit, codicum auctoritate prorsus caret; hi enim scriptorem omnino non nominant. Michaelem autem profecto commentaria in l. de generatione scripsisse ipsius scholiis in l. de vita et morte (ed. Venet. 1527) f. 175^v [cf. Rose p. 147] edocemur. porro quae p. 2,12 sqq. h. ed. leguntur Ιστέον δὲ ὅτι ἐπειδὴ σύνηθές οἵτιν ήμεν ἐν τοῖς πάμπαν σαφέσι καὶ μηδεμιᾶς δεομένοις ἐπιστάσεως ἐπιλέγειν τὸ ‘σαφῆ δὲ τὰ ἔξῆς’ καὶ οὕτω μεταβαίνειν ἐπὶ τὰ δεόμενα σαφηνείας, ἐπὶ τῆς παρούσης πραγματείας τοῦτο οὐ ποιήσομεν κτλ. cum Michaelis comment. in libros de partibus animalium p. 121,16 et sententia et verbis ita congrunt, ut vel ex eo recte colligi possit scholia in hoc volumine edita eiusdem interpretis esse [cf. Rose p. 148]. neque illud praetermittam, quamquam fortasse levioris momenti esse videbitur, quod in excerptis cod. Oxoniensis Coll. Corp. Chr. 108 saec. XII. (de quo cf. Supplementum Praef.) ad unum certe locum (de ceteris enim nihil compertum habeo) p. 141,33—142,5 h. ed. οὕτε μὴν ὄστερον — ταῖς ἀκάνθαις eadem manu, quae illa scripsit, vv. οὕτως ὁ Ἐφέσιος addita sunt.

Quod autem interpres p. 88, 7 sqq. a se ipso ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ Περὶ φύσης exposita esse dicit, quae eadem apud Philoponum (comm. in l. II de anima p. 335, 14 sqq.) invenimus, eo adduci non possum, ut haec scholia Philoponi esse existimem, sed potius crediderim Michaelem illis verbis aliquod suum in librum B de anima commentarium, quod nobis sane ignotum est, significare.

Edidit haec De generatione animalium commentaria primus Io. Antonius de Camera Venetiis MDXXVI, codice ille usus non prorsus contemnendo, quamquam extrema eius verba (cf. p. 249 h. ed.) mutila et mendosa erant; at ipse in eo negotio parum accurate versatus est ita ut verba libri manu scripti multis passim typographorum erroribus depravata sint.

Nobis hanc editionem parantibus tres codices praesto fuerunt; qui sunt

L I PARISINUS 1921 (L) chartaceus, forma maxima, foliorum 288, saec. XIV (Omont *Inv. somm.* II p. 164). folia 202^r—255^v continent scholia in libros Περὶ ζώων γενέσεως ipsis philosophi verbis ita adscripta, ut ea media circumcludant. menda librarii nonnumquam correxit manus recentior; quod ubi factum est, primam manum et alteram correctricem siglis A¹ et A² distinxii.

I II PARISINUS 1923 (I) membraneus, forma maxima, saec. XIV (*Inv. somm.* II 164). folia 115^r—223^v exhibent scholia in libros De generatione animalium. verba τὸ εἰς ἵππου—τρέπεται εἰς (p. 124, 15—132, 14 h. ed.) omittit; ceterum summus ubique cum codice L consensus appetat.

K III PARISINUS 1925 (K) bombycinus forma maxima, saec. XIV. folia 42^v—124^r scholia in libros de generatione exhibent.

a Ad hos codices accedit ea quam supra tetigi editio Veneta (a), cuius titulus est hic: Ἀριστοτέλους περὶ ζώων γενέσεως μετὰ τῆς τοῦ Φιλοπόνου ἔξηγήσεως βιβλία πέντε. *Aristotelis de Animalium generatione libri quinque* cum *Philoponi commentariis*. in exitu totius libri fol. 120^r addita sunt haec: *Venetiis per Ioan. Antonium: et fratres de Sabio. MDXXVI. Mense Februarii.* — praemissa est editioni epistula Graece scripta Nicolai Petri Coreyraei ad Andream Matthaeum Aquivivum, ducem Hadriac.

Etsi cod. K et editio Antonii paulo longius quam cod. I a Parisino 1921 distant, tamen omnes quos dixi libros ab uno vetusto exemplo pendere ex communibus eorum mendis scripturae appetat. quae menda, ubi in promptu res erat, adhibitis plerumque Aristotelis De generatione animalium libris in contextu correxi; ubi aliqua suberat dubitatio, satis habui quae sententia requereret in adnotatione subcere.

Ser. Berolini

Mense Maio MCMIII

MICHAEL HAYDUCK.

SUPPLEMENTUM PRAEFATIONIS

Conspectus codicum ad recensionem non exhibitorum.

MARCIANUS 237 bombycinus forma maxima, saec. XIV inde a f. 98^v scholia in libros de generatione animalium exhibit.

MARCIANUS 238 membraneus forma maxima, saec. XV: scholia in libros de generatione incipiunt fol. 99.

In extremis verbis libri V hi codices eadem quae editio Antonii scripturae vitia habent.

AMBROSIANUS E 6 sup. bombycinus forma maxima, saec. XIV. specimen lectionis, quod eius codicis nullum ostendit usum esse, dedit J. Tschiedel.

p. 1,5 ὥλιτκὸν] εἰδίτκὸν || 6 τοῦ γάρ οὐ ἔνεκα || 11 et 12 ἐκεῖ || 18 ὅρνιθες—ἐκτός (19, om. || 19 ὥστέραι in lac. om. || το ομ. 22 τῶν τε περῶν ἐκ παντῶν ἔκάστου ζόρος p. 2,1 δὲ οὐ γένεται || 2 τὸ ομ. ἀποδεικνύει 4 γενήσις 5 γενογένων γένεσιν, 8,9 ἐπιγράψειν ἐνεργετάς coll. || 9 ἐστὶ τὸ || συντάττει—ξηρῶν (p. 3,18) om. || p. 3,20 καὶ τὸ τῶν ψυλλῶν—γένονται ταῦτα || 21 Ἐν δὲ—οὔτοις (29) om. " p. 4,1 ἦτι] οὖν " 3 ἐστὶν αὗτοῖς " 5 δυσειδῆς || γεννήσις || 9 γεννᾶν || 11, 12 ἔχειν ἀρρεν καὶ θῆλυ || 13 ἀνομοιοειδῆ || 15 καὶ om. || 21 λέγει δὲ—σπέρμα (32) om. || 34 ή δὲ—ἐκκριθῆ (p. 5,2) om. || p. 5,2 μένειν || 4 καὶ τὸ μὲν—εἰς ἔαντο (5) om. || 5 μέχρις δὲ || 7 Ἐπει—μάρτια (13) om. || 16 γρείχ om. || 17 καὶ τῇ τοῦ || ταύτην—ὑποζώματι (26) om. || 26 δὲ ante καὶ om. || 28 ὑπόζωμα—βέλτιον (30) om. — quae sequuntur etiam magis a codd. IKL lectionibus differunt.

PARISINUS 2066 chartaceus forma quadrata, saec. XV (Omont *Inv. somm.* II 186): scholia in libros de generatione foliis 3^r—178^r continentur.

OXONIENSIS Collegii Novi 232 chartaceus forma maxima, saec. XVI: scholia f. 229^v incipiunt.

Horum codicum nonnulla lectionis specimina Adolfus Torstrik in eo quo usus sum editionis exemplo ad prima et extrema librorum verba adscripsit. ea plerumque cum IKL et maxime cum K concinunt; quae ab his discrepant, aut falsa sunt aut levia, praeterquam quod Parisinus in extremo libro IV p. 210,17. 18 post σελήνης exhibet καὶ ἔκαστα τε αὐ καὶ φυτὰ ἀνθεῖ καὶ ζῷα ἡβῆ, et in exitu scholiorum p. 249,9 falso additum v. δδόντων in his duobus codicibus non legitur.

OXONIENSIS Collegii Corporis Christi 108 membraneus forma quadrata,
saec. XII inde a f. 73 Aristotelis libros de generatione cum scholiis in mar-
gine adscriptis exhibit; quorum scholiorum magna, ut videtur, pars ex
Michaelis commentariis excerpta est. nonnulla eorum specimina, quae cum
comment. p. 2,2—8. p. 16,11—13. p. 139,7—10. p. 141,33—142,5. p. 167,
13 sqq. magis minusve consentiunt, dedit Adolfsus Torstrik, sed idem recte
iudicavit illum codicem ceteris aetate superiorem nullam ad com-
mentaria edenda utilitatem habere.

IOANNIS PHILOPONI (MICHAELIS EPHESII)
IN LIBROS
DE GENERATIONE ANIMALIUM
COMMENTARIA

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ.

Ed. Antonii
Veneti. 1526

‘Η παροῦσα πραγματεία, ώς καὶ αὐτός φησι, συνεχής ἐστι τῇ Περὶ 3
ζώων μορίων, ἐν ᾧ ζητῶν διὰ τί ἔκαστον τῶν μορίων οὕτως ἔχει ὥσπερ ὁ
ὅ εἶχει, ἀπεδίδους αἰτίας τὸ ὄλικὸν καὶ τὸ τελικόν, ὅπερ τελικὸν ἐν τοῖς ὑπὸ¹³
γένεσιν πᾶσι ταῦτόν ἐστι τῷ εἰδικῷ· τὸ γάρ οὖ ἔνεκα γίνεται τὸ γινόμενον 10
ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ τὸ εἰδος ταῦτόν ἐστιν. ἀπεδίδους οὖν ἐν ἐκείνοις
αἰτίας τὸ ὄλικὸν καὶ τὸ τελικόν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ εἰδικόν, τὸ δὲ ποιη- 15
τικὸν τὸ κινοῦν τὴν ὅλην πρὸς τὴν λῆγψιν τοῦ εἰδούς, ὥστε ἐξ αὐτῆς καὶ
τοῦ τοιωτῆς εἰδούς γενέσιαι ῥύγχος καὶ αἴμα καὶ πυρελῆν καὶ τὰ ἄλλα 20
ῶν ἐκεῖσε ἐμνήσθη, παραλιμπάνων. ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τὴν γένεσιν συν-
τελοῦντα μόρια· οὕτε γάρ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, ώς λέγομεν, ἐκεῖσε ἀπέ-
δικεν οὕτε περὶ τῶν πρὸς γένεσιν συντελούντων μορίων, οἷον ὄρχεων καὶ 25
ὑστερῶν καὶ τῶν λοιπῶν, διωρίσατό τι, ἀλλ᾽ ἐφυλάξατο τὴν περὶ τούτων
ιδι θεωρίαν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ Περὶ ζώων γενέσεως ἐπιγραφομένη. πρό-
κειται οὖν αὐτῷ ἐνταῦθα εἰπεῖν περὶ τῶν πρὸς τὴν γένεσιν συντελούντων
μορίων, οἷον διὰ τί τὰ μὲν ἔχει ὄρχεις τὰ δὲ οὐκ ἔχει, καὶ τῶν ἐχόντων
διὰ τί τὰ μὲν ἐντὸς ἔχει τὰ δὲ ἐκτός (ὄρνιθες μὲν γάρ ἐντός, πρόβατα δὲ
καὶ κάπροι ἐκτός), καὶ διὰ τί αἱ ὑστεραι πᾶσιν ἐντός, τί τε τὸ σπέρμα καὶ 30
τοῖς ἡ γονή, καὶ ἀπὸ ποίου μέρους αὕτη τῶν σωμάτων ἐξέργεται· καὶ ἵνα
μὴ καθ’ ἔκαστον λέγοντες μηκύνωμεν, ἀπλῶς περὶ τῆς γενέσεως καὶ τοῦ
ποιητικοῦ αἰτίου τῶν τε μερῶν ἔκάστου ζώου ἀπάντων καὶ τῶν ὀλοτήτων
τὴν σκέψιν ἐνταῦθα ποιήσεται. ἐν μὲν γάρ τῇ Περὶ ζώων μορίων ἐξήτει,

1. 2 Tit. Σχόλια—πραγματείας IKL: Ἀριστοτέλους περὶ ζώων γενέσεως μετὰ τῶν τοῦ Φιλο-
πόνου σχολίων βιβλίου α α 5 post τελικὸν add. καὶ εἰδικὸν K, καὶ ταῦτη καὶ τὸ
εἰδικὸν α ὅπερ] ὅτι τὸ K 6 τῶν γάρ οὖ IL 7 post φυσικῶν add.
δὲ τὸ τέλος α ἐν ἐκείνοις οὖν coll. IL 8 αἰτίον α τὸ ante τελικόν om. IKL
καὶ ante διὰ om. K δὲ om. K 9 post ποιητικὸν add. ἐστι α 10 ῥύγχος]
σάρκα α 11 fort. παραλιμπάνει περὶ] fort. πρὸς ἄλλα καὶ Ia
13 γέννησιν K post οὖν add. τῶν τε IL 16 γοῦν IL περὶ τε τῶν IL
21 τῆς om. Ka 22 ἀπάντων ἔκάστου ζώου coll. Ka 23 τὴν οὖ. IL
post σκέψιν add. ἔκάστου IL τῇ] τῷ K

διὰ ποίαν ὅληγ καὶ τίνος ἔνεκα γεγόνασιν, ἐνταῦθα δὲ πῶς γίνονται καὶ τί 3^τ
τὸ ποιῶν ἔκαστον αὐτῶν καὶ δημιουργοῦν ζητεῖ τε καὶ ἀποδείκνυσιν. ἐπεὶ
δὲ ἡ ἐνέργεια τοῦ ποιητικοῦ ἡ κινοῦσα τὴν ὅλην πρὸς λῆψιν τοῦ εἰδούς 5
οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἡ ἡ γένεσις τοῦ γνομένου, ὁ περὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου
ἢ λέγων τρόπον τινὰ περὶ τῆς ἔκάστου τῶν ὑπὸ αὐτοῦ γνομένων γενέσεως
λέγει. | Ὅστε κακῶς περὶ ζώων γενέσεως ἐπιγέργαπται ἡ παροῦσα πραγματ- 3^η
τεία. τὸ γάρ περὶ ζώων γενέσεως ἐπιγράφειν ἵσον ἐστὶ τῷ περὶ τῆς τοῦ
ποιητικοῦ αἰτίου ἐνεργείας, κανὸν περὶ τῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου ἐνεργείας ἐπι-
γράψειν, ἵσον ἐστὶ τῷ περὶ ζώων γενέσεως ἐπιγράφειν. συντάττει δὲ καὶ
10 περικλείει τὴν παροῦσαν πραγματείαν ἐν πέντε βιβλίοις. ὁ μὲν οὖν σκοπὸς
καὶ δι’ ἣν οὖτας ἐπιγέργαπται αἰτίαν ἡ προκειμένη πραγματεία εἴρηται. 5
ἵστεον δὲ διτὶ ἐπειδὴ σύνηθές ἐστιν ἡμῖν ἐν τοῖς πάμπαν σαφέσι καὶ μηδε-
μιᾶς δεομένοις ἐπιστάσεως ἐπιλέγειν τὸ σαφῆ δὲ τὰ ἔξης καὶ οὕτῳ μετα-
βαίνειν ἐπὶ τὰ δεόμενα σαφηνείας, ἐπὶ τῆς παρούσης πραγματείας τοῦτο οὐ
15 ποιήσομεν, ἀλλὰ τοῖς μὲν χρήζουσι σαφηνείας ἐπιστήσομεν, τὰ δὲ λίαν
σαφῆ σιγῇ παραδραμοῦμεν μὴ ἐπιφωνοῦντες τὸ σαφῆ δὲ τὰ ἔξης. καὶ περὶ
μὲν τούτων ἀλιτεύοντες ξῆρη δὲ οὐ φέρειν τῶν λόγων λόγων ἐπὶ τὴν τῶν λεγο- 10
μένων βαδιστέον σαφήνειαν.

Ἐπειδὴ, φησί, περὶ τῶν ἄλλων μορίων εἴρηται ἐν τῇ Ηερὶ ζώων
20 μορίων τῶν τε κοινῆς πᾶσι τοῖς ζώοις ὑπαρχόντων καὶ τῶν ἰδίων καθ’
ἔκαστον γένος χωρίς (ὅσα μὲν γάρ κοινῶς πᾶσιν ἡ τοῖς πλείσιν ὑπῆρχε,
κοινῶς περὶ τούτων ἐν ἐκείνοις τὸν λόγον ἐποιήσατο· ὅσα δὲ χωρὶς ἔκάστω
γένει ἡ εἰδεὶ ὑπῆρχε, ταῦτα χωρίσας ἰδίως περὶ τούτων τοὺς λόγους
ἀπειδίου) ἐπειδὴ οὖν περὶ τούτων ἐν ἐκείνοις διώρισται, τίνα τρύπον διὰ 15
25 ταύτην τὴν αἰτίαν ἔκαστον ἐστι τοιοῦτον (εἰπὼν δὲ διτὶ διὰ ταύτην τὴν
αἰτίαν σαφηνίζων τοῦτο ἐπήγαγε λέγω δὲ ταύτην τὴν ἔνεκα τού· ὑπό-
κεινται γάρ αἰτίαι τέσσαρες, μία μὲν τὸ οὖ δένεκα ὡς τέλος, ἄλλη δὲ ὁ
λόγος τῆς οὐσίας, ὅπερ ἐστὶ τὸ εἶδος, τὸ δὲ τέλος καὶ τὸ εἶδος ὡς ἐν τι
σχεδὸν ὑπολαβεῖν δεῖ, τρίτη δὲ καὶ τετάρτη ἡ ὅλη καὶ τὸ ποιητικόν) ἐπεὶ
30 οὖν τέτταρα τὰ αἰτία, περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων, τοῦ τε εἰδούς καὶ τοῦ
τέλους καὶ τῆς ὅλης εἴρηται. τὸ γάρ τέλος καὶ τὸ εἶδος ταῦτον, ὥστε τὸ 20
τέλος ἀποδιδόντες ἐν ἐκείνοις καὶ τὸ εἶδος ἀπειδίουμεν καὶ τὸ ἀνάπαλιν.
ἄλλὰ μὴν καὶ τὰ μέρη ὅλη εἰσὶ τοῖς ζώοις· τὰ μὲν ἀνομοιομερῆ ὅλη εἰσὶ
35 παντὶ τῷ ὅλῳ, οἷον τῷ Σωκράτει, τοῖς δὲ ἀνομοιομερέσιν εἰσὶν ὅλη τὰ
λέγοντες περὶ τῆς ὅλης ἐλέγομεν. ἐπεὶ οὖν περὶ τούτων πάντων ἐκεῖσε

2 δημιουργὸν α	11 οὗτος I	αἰτίαν ἐπιγέργαπται coll. Ka	13 ἐπιστασίας K
ἐπισάγειν α	σαφῆ καὶ τὰ α	14 ἐπὶ (ante τῆς) ἐν K	post ἐπὶ add.
δὲ α	τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ Ka	15 ποιήσωμεν α	ἐπιστήσωμεν α
δέ] μὲν α	16 παραδράμωμεν II,	μὴ] μόνον α	δὲ om. a
δὲ καὶ τὰ K	19 τῇ] τῷ I	20 post καὶ add. περὶ Ka	23 τούτον
(sic) K	27 post τὸ add. γε K, τε α	30 οὖν καὶ τέτταρα II	32 ἀπο-
διδούμεν α	τὸ ante ἀνάπαλιν om. Ka	33 post μὲν add. γάρ α	34 σωκράτη α
ἄν ὄμοιομερέσι Ia	ἔστιν K		

είρηται, λοιπόν ἔστι περί τε τῶν μορίων τῶν πρὸς τὴν γένεσιν συντελούν· 3ν τῶν εἰπεῖν (οὐδὲν γάρ περὶ τούτων ἐν ἑκείνοις διώρισται) καὶ περὶ τῆς κι- 25 νούσης αἵτις, τίς αὕτη. τὸ δὲ περὶ τῆς κινούσης καὶ ποιητικῆς αἵτις λέγειν ταῦτόν ἔστι τρόπον τινὰ τῷ σκοπεῖν καὶ περὶ τῆς ἐκάστου γενέσεως. 5 διὰ δὲ τὸ εἶναι τὴν παρούσαν πραγματείαν συνεχῆ κατὰ φύσιν τῇ Περὶ ζῷων μορίων, εἰς ἐν ταύτας ὁ λόγος συνήγαγε, τελευταῖα μὲν καὶ δεύτερα τῶν Περὶ ζῷων μορίων ταῦτα τὰ προκείμενα πέντε βιβλία τέξει, πρῶτα δὲ ἐκεῖνα. ἀλλ’ εἰ καὶ τελευταῖα τῶν Περὶ ζῷων μορίων ἐπάγθησαν, δικαίως 30 ἐχόμενα τούτων εἰσίν· ἔχεται γάρ, ὡς εἴρηται, καὶ συνήνωται κατὰ φύσιν 10 τὰ Περὶ ζῷων γενέσεως τοῖς Περὶ ζῷων μορίων. ταῦτα εἰπὼν εἰσβάλλει πρὸς τὰ προκείμενα αὐτῷ.

Ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ τὸ μὲν ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ πρόσκειται τὸ τε-
λειωθέν ἔστιν ἀκριβῶς· τινὰ γάρ πρὸ τοῦ τελειωθῆναι οὐ φαίνεται εἴτε 25 ἄρρενον ἔστιν εἴτε θῆλεα, ὡς ὄρῳμεν ἐπὶ τῶν γηγῶν καὶ ἄλλων τινῶν, τε-
15 λειωθέντα δὲ φαίνεται. τὰ δὲ ἔχοντα τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ καὶ γεννῶντα 40 μὲν, μὴ ὄμοιγενῆ δέ, τουτέστι μὴ ὄμοιειδῆ, ἀλλ’ ἀνομοιειδῆ, ταῦτα δῆτα δῆστιν δσα γίνεται μὴ ἐκ ζῷων, ἀλλ’ ἐκ γῆς σηπομένης καὶ περιττωμάτων ὑγρῶν 45 καὶ ἔηρῶν, οἷον αἱ τε μυῖαι καὶ ψύλλαι καὶ κανθαρίδες καὶ ἄλλα πολλά· ταῦτα γάρ ἐκ σαπείσης γεγονότα ὅλης, ἔχουσι δὲ ἄρρεν καὶ θῆλυ. φαίνεται γάρ 20 συνδυαζόμενα καὶ τὸ τῶν φυλῶν καὶ τῶν μυιῶν καὶ τὸ τῶν ἄλλων γένος,
καὶ γεννῶσιν, ἀλλ’ οὐχ ὄμοιειδῆ, | αἱ μὲν οὖν ψύλλαι μικρά τινα σκωλήκια 4τ
λευκότατα καὶ ἄποδα, αὗται δὲ μέλαιναι καὶ ὑπόποδές εἰσι· καὶ τὰ ἄλλα
ὄμοιώς ταῖς ψύλλαις.

Ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ καὶ τούτων γάρ τοῖς μὲν καθ’ ὅλον τὸ
25 γένος, οἷον τοῖς μαλακίοις τὸ τούτων περὶ τῶν ἀναίμων εἴρηται· 5 καὶ τούτων γάρ τῶν ἀναίμων. εἰπὼν γάρ δι τὸ δσα ἐκ σηπομένης ὅλης γίνεται καὶ ἔχει τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ, γεννᾷ μέν, ἀνομοιειδῆ δέ, καὶ τὰ 10 γεννηθέντα οὔτε ἄρρενά ἔστιν οὔτε θῆλεα οὕτος δικαίως γεννᾷ ἔτερα, ἀλλ’ ἔγινα διατελεῖ, δείκνυσιν δι τὸ γεννῶσιν οὕτως· ἔστω δὲ ὁ λόγος ἐπὶ τῶν 30 φυλῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν. αἱ ψύλλαι αἱ γεγονοῦσαι μὴ ἐκ ζῷων, ἀλλ’ 15 ἐκ σαπείσης ὅλης, αὗται οὖν γεγενήκασι μικρά τινα σκωλήκια καὶ λευκά.
λέγομεν οὖν δι τὰ τοιαῦτα σκωλήκια οὔτε ἄρρενά ἔστιν οὔτε θῆλεα οὕτος δικαίως γεννῶν δύνανται. εἰ δὲ τοῦτο ψεῦδος, ἀληθὲς ἄρα τὸ ἀντικείμενον.

2 εἰπεῖν post ἔστι (1) ponunt Ka	οὐδὲν γάρ IL	τούτου K	5 διὰ τὸ
εἶναι δὲ coll. Ka	6 ταῦτα] ἐνταῦθα a	δεύτερα] ἐντερα a	7 τῶν om. K
πρῶτον a	9 καὶ συνήνωται ὡς εἴρηται coll. a	11 πρὸς] εἰς L	13 ἔστιν
om. Ka	post τελειωθῆναι add. δὲ Ka	14. 15 τελεωθέντα I	15 δὲ
om. K	16 δὲ om. ILa	ἀνομοιειδῆ K	18 ἡ ἔηρῶν Ka
καὶ om. Ka	καὶ αἱ κανθαρίδες K	19 δὲ om. Ka	μυῖαι
τὸ θῆλυ a	20 συνδυαζόμενον K	καὶ τὸ τῶν μυιῶν Ka	21 ἀλλ’ om. K
post ὄμοιειδῆ add. ἀλλ’ ἀνομοιειδῆ Ia, ἀλλ’ ἀνομοιειδῆ K	22 αὗται scripsi: αὗται libri		
δὲ] γάρ a	μέλανα καὶ ὑπόποδα K	24 γάρ libri et Arist. S: om. Arist. vulg.	
26 γάρ (post εἰπὼν] δὲ a	ὅσα om. K	27 καὶ τὸ θῆλυ a	
post θῆλυ add. καὶ K	28 θῆλεια L	29 γεννᾶ a	31 γεγενήκασι I

ἔστω δὴ ἐν τοῖς τοιούτοις σκωληκίοις τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ καὶ τὸ ἑπόμενον 4^τ
αὐτοῖν, τοῦτο δὲ ἔστι τὸ συνδυάζεσθαι. εἰ δὲ συνδυαζομένων τῶν σκωληκίων
κίνηται ἐξ αὐτῶν ζῷα, η̄ ὅμοιειδῆ αὐτοῖς ἔσται τὰ γεννηθέντα η̄ ἀνο-
μοιειδῆ. εἰ μὲν οὖν ὅμοιειδῆ, ἔδει καὶ τὰς ψύλλας ἐξ ὅμοιειδῶν γενέσθαι· 30
5 ὡς γάρ ὁ Σωκράτης ὅμοιειδῆ ἔχαυτῷ γεννήσας καὶ ὁ Σωφρονίσκος ὁ Σω-
κράτους πατὴρ ἐξ ὅμοιειδῶν γέγονεν, οὗτως, ἐπειδὴ τὰ σκωληκία ὅμοιειδῆ
γεγένηκε κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἔδει καὶ τὰς γεγενηκυίας αὐτὰ ψύλλας ἐξ ὅμοιειδῶν
γενέσθαι αὐταῖς. οὐ γεγόνασι δέ, ἀλλ’ ἐκ σαπείσης οὐλης. ὅμοιειδῆ
μὲν οὖν διὰ ταῦτα οὐ δύνανται γεννῆσαι· εἰ δὲ ἀνομοιειδῆ, πότερον
10 δυνάμενα συνδυάζεσθαι (τοῦτο δὲ ταῦτα ἔστι τῷ πότερον ἔχουσι τὸ ἄρρεν
καὶ τὸ θῆλυ) η̄ οὐ; εἰ μὲν οὖν μὴ δύνανται συνδυάζεσθαι μηδὲ ἔχει τὸ
ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, ἔδει μηδὲ τὰ σκωληκία ἔχει τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ·
διὰ τίνα γάρ αἰτίαν τὰ μὲν τῶν σκωληκίων ἔχοντα ἀνομοιειδῆ ὄντα τοῖς 40
σκωληκίοις οὐκ ἔχουσι τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, τὰ δὲ σκωληκία ἀνομοιειδῆ
15 ὄντα ταῖς ψύλλαις ἔχουσιν; εἰ δὲ ἔχουσι καὶ τὰ τῶν σκωληκίων ἔχοντα τὸ
ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ καὶ δύνανται καὶ συνδυάζεσθαι καὶ γεννᾶν, ὅμοιειδῆ
μὲν οὐκ ἀν γεννήσαιεν. ἔδει γάρ καὶ τὰ σκωληκία ἐξ ὅμοιειδῶν γενέσθαι·
γεννήσουσιν ἄρα ἀνομοιειδῆ, κἀκεῖνα πάλιν ἔτερα ἀνομοιειδῆ διὰ τὰς αὐτὰς
ἀνάγκας, καὶ οὕτω προβήσεται η̄ τῶν ἀνομοιειδῶν φύσις εἰς ἄπειρον, ὅπερ
20 ἀδύνατον.

Λέγει δὲ ἐν τοῖς φυτοῖς λέγεσθαι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ καθ’ ὅμοιότητα 45
καὶ ἀναλογίαν. τὰ μὲν γάρ καρποφόρα θήλεα· τῶν γάρ θηλέων τὸ γεννᾶν 4^τ
ἐν ἔαυτοῖς· τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ἄρρενα. ὁ δὲ ιέδει καθ’ αὐτὸν μὲν γίνεται,
ἀλλ’ ἐν τῇ δρυΐ· ἔστι γάρ ὁ ιέδεις ἐν τῇ δρυὶ ιέτι ἀν ὅμοιος τοῖς ψύλλοις 5
25 τοῦ κισσοῦ. τοῦτον οὖν συναγαγόντες οἱ ιέσυται καὶ ἐν γύντρᾳ καινῇ ἐναπο-
τιμέντες κατορύττουσιν αὐτὸν μετὰ τῆς χύτρας ἐν τῇ κόπρῳ, καὶ ἐν ταύτῃ 10
σαπείς, εἴτα ἐλαύφι μαλαχθεῖς ἀποτελεῖται ὁ ἐπαλειφόμενος ιέδεις ἐν τοῖς
κλαδίοις πρὸς τὴν τῶν στρουθῶν θήραν.

Ἐπιθάλλοντα δὲ λόγον λέγει τὸν ἀρμόδιον καὶ προσήκοντα. ἐν δὲ 15
30 τῇ ιέσει τῇ ἀπὸ τῶν εἰρημένων συνείροντας εἰρημένα λέγει τὸ ἄρρεν
καὶ τὸ θῆλυ. ἐν δὲ τῇ μετ’ αὐτὴν πάλιν λέγει τῇ τούτῳ δὲ μάλιστ’
ἀν τις πιστεύσεις θεωρῶν πῶς γίνεται τὸ σπέρμα τὸ τοῦτο δηλω- 20
τικόν ἔστι τοῦ δια δὲ τῆς γενέσεως ἀρχαὶ τὸ ἄρρεν ἔστι καὶ τὸ θῆλυ.
τοῦτο πιστεύσεις ἀν τις θεωρῶν πῶς γίνεται τὸ σπέρμα, καὶ πόθεν. η̄ δὲ 25
35 τοῦ σπέρματος ἀπόκρισις (λεγέσθαι γάρ νῦν σπέρμα καὶ τὸ καταμήνιον)

1 καὶ τὸ θ. K	2 αὐτοῖς K	7 αὐτὰς ψύλλας a	8 ἔαυτας Ka
9 δύναται IL	9 et 10 πρότερον II,	12 μηδὲ] καὶ II, post σκωληκία	
add. μὴ L	τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν coll. I	13 σκωληκών I	14 τὸ ante
θῆλυ om. a	16 καὶ post δύνανται om. Ka	21 λέγεσθαι] γίνεσθαι IL	
22 ἀναλογεῖαν a	22. 23 τῶν γάρ-έαυτοῖς] τὸ γάρ γεννᾶν θὴ ἐν ἔαυτοῖς K		
24 ἐν τῇ δρυὶ (post ιέδεις) om. IL	ἔτι] ἔστι a	25 συσχόντες K: συνάγοντες a	
26 τῆς] τὰς a	τῷ κόπρῳ a	καὶ om. I	30 συνεγείροντα a
31 τὸ om. I	32 τὸ ante τοῦτο om. K	33 ἀρχὴ K	ἔστι om. K
35 ἀπόκρισις post καταμήνιον ponunt Ka			

καὶ ἐν τῷ θήλει ἔστι καὶ ἄρρενι καὶ ἐκ τούτων ἐξέργεται. δταν μὲν γάρ 4^v
ἐκκριθῆ ἀπὸ τοῦ λεπτοτάτου αἰματος τοῦ πρόφοντος τὸ σῶμα καὶ μένη ἐν τοῖς
σπερματικοῖς πόροις, πάντως ἔστιν ἐν τούτοις, ἐξέργεται δὲ ἐκ τοῦ
ἄρρενος ἐν τῷ καιρῷ τοῦ συνδυασμοῦ, καὶ τὸ μὲν ἄρρεν γεννᾷ εἰς τὸ 5
θῆλυ, τὸ δὲ θῆλυ εἰς ἑαυτό· ἐν ἑαυτῷ γάρ φέρει τὸ ἔμβρυον, ἥντις δὲ τε-
λειωθῆ, τελειωθὲν δὲ γεννᾷ.

Ἐπειδὲ δὲ δυνάμει τινὶ καὶ ἔργῳ διώρισται τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ, τῶν δὲ 10
διαφόρων δυνάμεων καὶ τὰ ὅργανα διάφορα, ἀναγκαῖν καὶ τὰ πρὸς τὴν
τέκνωσιν καὶ τὸν συνδυασμὸν μόρια καὶ ὅργανα διαφέρειν ἀλλήλων, καθ' ἣν
10 ἀρραγανα καὶ μορία διαφέρουσι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ. εἰ γάρ καὶ καθόλου
τοῦ Σωκράτους κατηγορεῖται τὸ ἄρρεν καὶ τῆς Ξανθίππης τὸ θῆλυ, ἀλλὰ
οὐ καὶ κατὰ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὁφθαλμοὺς ὃ μὲν ἄρρην ἡ δὲ θῆλειά
ἔστιν, ἀλλὰ κατὰ τινὰ δύναμιν καὶ κατὰ τινὰ μόρια. περινέους δὲ λέγει 15
τοὺς φλεβῶδεις πόρους. οἰτινες ἐπὶ μὲν τῶν ἐγγόνιων αἰδοῖον εἰς αὐτὴν τὸ
15 αἰδοῖον ἐξάγουσι τὸ σπέρμα, ἐκ δὲ τούτων διαδεξάμενον τὸ αἰδοῖον ἀφίγειν 15
εἰς τὸ θῆλυ, ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ἐγόντων αἰδοῖον αὐτοὶ πρὸς τῇσι οἰκείᾳ γρείᾳ
ἀποπληροῦσι καὶ τὴν τοῦ αἰδοῖού. ταῦτην δὲ ἐναντίωσιν εἶπε τὸ ἄρρεν
καὶ θῆλυ. | 20

Λέγει δὲ ὅτι τὰ ζωοτόκα πάντα εἰς τὸ πρόσθιον ἔχει τοὺς ὄργανα, ὅλα
20 τὰ μὲν ἐκτός, ὕσπερ ἄνθρωποι, τὰ δὲ ἐντὸς πρὸς τῷ τέλει τῆς γαστρός· 25
ἐν ᾧ γάρ τόπῳ πληροῦται ἡ τῆς γαστρὸς θέσις, ἐν τούτῳ ἔχουσιν αὐτοὺς
κειμένους. ὕσπερ οἱ ἀελιζῆνες· ἔχουσιν δὲ καὶ οὗτοι αἰδοῖον, οἵον ἐστι τὸ
τῶν βιῶν. |

Τὰς δὲ νόστρες, αἱ καὶ μῆτραι καλοῦνται, τὰ μὲν ἔχει πρὸς τοῖς ἄρ- 5^v
25 θροῖς, ὕσπερ αἱ γυναικες, λέγων ἄρθρα αὐτὰ τὰ τῶν γυναικῶν αἰδοῖα, τὰ δὲ
δὲ ἔχουσιν αὐτὰς πρὸς τῷ ὑποζῷωματι. ζωτοκοῦσι δὲ καὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ
θύραζε ἄνθρωποι, βόες, ἵπποι καὶ τὰ δύοις· θύραζε δὲ μόνον ζωτο-
κοῦσιν δσα φωτοκοῦσιν, ἐκτὸς δὲ γίνονται τὰ τοιαῦτα φάλαζα. ὑπόζωμα 10
δὲ λέγει τὸ διάφραγμα, ὅπερ καὶ φρένες καλεῖται. τὰ δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως
30 γινόμενα τὰ μὲν γίνεται διὰ τὸ ἀναγκαῖον, τὰ δὲ διὰ τὸ βέλτιον. ἀναγκαῖον δὲ
δὲ λέγεται τὸ ἐν ἀπαντὶ τῷ γένει εὑρισκόμενον, καὶ οὖν ἀνέγεται
γενέσθαι τι, βέλτιον δὲ τὸ μὴ τοιωῦτον. ἐπειδὲ οἱ ὄργανοι οὕτε ἐν ἀπαντὶ 20
τῷ τῶν ἀρρένων εὑρίσκονται γένει, γίνεται δὲ γένεσις καὶ γωρίς αὐτῶν,
οἷς εἰσι διὰ τὸ ἀναγκαῖον, ὅλα διὰ τὸ βέλτιον. |

35 p. 717^a23 "Ωσπερ δὲ ἐν τοῖς περὶ τροφὴν τὰ εὐθυέντερα λαβρότερα. 6^v

'Εντεῦθεν τὰς αἰτίας ἐκτίθεται, δοιάς τὰ ἔχοντα ὄργανα καὶ τὰ μὴ

1 θῆλυ α	μὲν γάρ om. IL	2 μένει IIa	2. 3 ἐν τοῖς—εἰς ἑαυτό (5)	
οι. K	3 πάντως α	5. 6 τελειωθῆ	6 ante δὲ add. μὲν α	
12 καθὰ α	θῆλη α	13 περινέους K Arist. vulg.: περινάτους IIa Arist. PS	21 τρόπῳ K	24 δι' νόστρες α
14 πόρους] τόπους IL	18 καὶ τὸ θῆλυ K	28 post φωτοκοῦσιν add. ἐντὸς Ka	29 λέγεται Ka	
27 καὶ om. I	36 τὰ post καὶ om. K	34 διὰ post ἀλλὰ om. Ka	35 περὶ τὴν	
32 τι γενέσθαι K	οἱ om. La	35 περὶ τὴν Arist.	τροφὴν Arist.	

έχοντα τὰ μὲν ἔχει, τὰ δὲ οὐκ ἔχει, καὶ τῶν ἔχόντων τὰ μὲν ἐντὸς ἔχει, 6τ
ῶσπερ οἱ ὄρνιθες, τὰ δὲ ἔκτος. φησὶν οὖν διτι, ὡσπερ τὰ εὐθυέντερα λα-
βούσθεορά ἔσται πήρες τὴν ἐπιτυμάνιαν τῆς τοιωτῆς οὐδὲ τὸ θῦττον ἐξέργεσθαι τὸ
περιίτωμα διὰ τὴν εὐθυέντερίαν, τὰ δὲ μὴ εὐθυέντερα σωφρονέστερα καὶ 10
5 ὀλιγοτροφώτερα, οὗτοι καὶ τὰ μὴ ἔχοντα ὅρχεις, πήρους δὲ μόνον, ὡς οἱ
ἰγνθέες, η̄ ἔχοντα μὲν ἐντὸς δέ, ὡς οἱ ὄρνιθες· τὰ μὲν οὖν μηδὲ ὅλως
ἔχοντα ὅρχεις εἰσὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ συνδυασμοῦ ταχύτερα πάντων,
τὰ δὲ ἔχοντα μὲν ἐντὸς δὲ βραδύτερα πρὸς τὴν τοιαύτην ἐργασίαν τῶν μὴ
ἔχόντων ὅρχεις καὶ σωφρονέστερα, λαβρότερα δὲ καὶ ταχύτερα τῶν αὐτοὺς 15
10 ἔχόντων ἔκτος. ῥητέον δὲ οὖν ἡμῖν πρῶτον μέν, τίνος ἔνεκεν τῇ φύσει πε-
φρόντισται τοῦ τὰ μὲν εἶναι σωφρονα καὶ πεποίηκε τῶν τοιούτων τοὺς
ὅρχεις ἔκτος, τὰ δὲ λαβρότερα καὶ ἐντός, τῶν δὲ καὶ παντελῶς κατωλι-
γύρηκε καὶ οὐκ ἀπέδωκεν ὅρχεις, καὶ διὰ τοῦτο εἰσὶ καὶ πάντων λαβρότατα.
ῥητέον δὲ πρὸς τοῦτο συντόμως ὅτι οὐδὲ τούτων κατωλιγάρησεν, ἀλλὰ καὶ
15 μᾶλλον κατὰ πολὺ πεφρόντικεν ἐπειδὴ γάρ ἐν διδαστὶ ὅντα οὐ δύνανται ἐπὶ
πολὺ ἐνδιατρίβειν, ὡς καὶ αὐτὸς προϊὼν ἔρει, τῇ ἀφῇ, οὐ δέδωκε πρὸς 20
τοῖς ἄλλοις οἵς μέλλει λέγειν λόγοις περὶ τούτων ὅρχεις· ἐν γάρ τοῖς ἔχουσιν
ὅρχεις βραδεῖσι δι’ ἂς μαθητήματα στίχας ή̄ πρόεστις τοῦ σπέρματος γίνεται.
ἄλλα τοῦτο μὲν οὕτως προλελέχυθα· ἡμῖν δὲ τὰ εἰρημένα ῥητέον καὶ ἔτι
20 τὴν αἰτίαν καθ’ ἧν συμβαίνει πρώτως καὶ μάλιστα σώφρονα εἶναι τὰ ἔκτος
ἔχοντα τοὺς ὅρχεις, δευτέρως δὲ καὶ ἡττον τὰ ἐντός, πάντων δὲ ἀκολαστό-
τατα τὰ μηδὲ ὅλως τούτους ἔχοντα· καὶ οὕτως τὴν Ἀριστοτέλους ῥῆσιν
μετιτέον. ίστέον οὖν ὡς ἐπειδὴ η̄ φύσις τοῦ δεῖ εἶναι ζῷα καὶ τὰ ἄλλα 25
πάντα ἐφίσταται καὶ τούτου στοχάζεται, ὅσα οὐκ ἡδυνήθη φυλάξαι δεῖ τὰ
αὐτὰ τῷ ἀριθμῷ, τούτοις ἐπρυτάνευσε τὴν διδιότητα διὰ τοῦ δεῖ ἄλλα ἐξ
ἄλλων γίνεσθαι. ἀλλ’ ἐπεὶ ὁ συνδυασμὸς ὁ συνεχῆς ἐκλυσιν τοῦ σώματος
ἐμποιεῖ δι’ ἂς ἔρει αἰτίας ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ, ὅταν περὶ τῆς φύσεως
τοῦ σπέρματος ἡγήγετος εἰς τούτων, ἐπεὶ οὖν ἐκλυσιν ἐμποιεῖ, τῇ ἐκλύσει δὲ
φύλετος ὡς τὰ πολλὰ παρέπεσθαι θάνατον, ὅσα τῶν ζῴων ὀλιγοτάκα πέφυκεν 30
30 (ἐρεῖ δὲ καὶ τῆς τούτων ὀλιγοτοκίας τὰς αἰτίας ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ καὶ
ἐν τοῖς ἐφεξῆς τούτοις) ὅσα οὖν πέφυκεν ὀλιγοτάκα, η̄, οὓς σωφρονέστερα
τῶν ἄλλων προνοιά, φύσεως, δπώς μὴ πολλάκις τῆς ήμέρας συνδυαζόμενα
ἐκλύγηται καὶ φειέργηται καὶ τάχιον ἐκποδῶν γένηται τὸ τοιοῦτον γένος.
ὅσα δὲ τίκτει μὲν, ἀλλὰ πλειόν τῶν ὀλιγοτόκων, ἐλάττω δὲ κατὰ πολὺ
35 τῶν πάνυ πολλὰ τικτόντων, ἡττόν ἐστι σωφρονέστερα τῶν ὀλιγοτόκων· εἰ 35
γάρ καὶ συμβαίνει αὐτοῖς φθορὰ ἐκ τοῦ πολλάκις συνδυάζεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ

2 ante oī add.	καὶ IL	ὅτι om. IL	6 ἔχοντες K	8 δὲ post ἐντὸς
om. a	9 ὅρχεις om. a	9. 10 ἔχόντων αὐτοὺς coll. Ka	10 ἔνεκα Ka	
11 τοῦ] τὸ K	τῶν τοιούτων] τούτων K	13 τοῦτο ἔστι Ka	λαμπρό-	
τατα L	14 κατολιγάρηκεν Ka	καὶ om. a	16 διατρίβειν IL	
18 πρόεστις Ka corr. L: προαιρετις, ut vid. I		19 προλελέχθη a	21. 22 ἀκο-	
λαστότερα a	22 τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους K	23 ζῷα οὐ. K	27 ποιεῖ L	
ἔρει] A 18	ὅτε Ka	28 λέγει Ka	30 τούτου K	31 τοῦτο IL
33 γίνηται Ka	34 ἐλάττων a	36 συμβαίνει a	post αὐτοῖς add. ισως Ka	

πλείω τοῖν δυοῖν καὶ τριῶν τίκτειν, ἔστι δ' οὐτε καὶ τῶν ἑπτὰ καὶ δέκα, 6· οὐκ ἐπιλείψει τὸ τοιοῦτον γένος ἐκ τοῦ παντός. διὰ τοῦτο οὖν ἡττον ἐφρόντισε τοῦ σώφρονα εἶναι ταῦτα. τῶν δὲ πάμπαν πολλὰ τικτόντων τίς ἡ ἀνάγκη τούτων φροντίσαι; δῆλον γάρ ὡς οὐκ ἐπιλείψουσι σωργὸν γινό- 5 μεν. ἡ μὲν οὖν αἰτία τοῦ τὰ μὲν εἶναι σώφρονα μᾶλλον τὰ δ' ἡττον τὰ δ' οὐδὲ ὅλως αὕτη.

Συμβάλλονται δὲ οἱ ὄρχεις οἱ μὲν ἐκτὸς πρὸς σωφρονισμὸν μᾶλλον,⁴⁰ οἱ δ' ἐντὸς ἡττον διὰ ταῦτα. ισμεν ἐκ τῆς Περὶ ζῷων ἴστορίας καὶ | τῶν ἀνατομῶν ως φλεβῶδεις εἰσὶ πόροι ἐν οἷς συνάγεται τὸ σπέρμα καὶ 6· 10 δι' ᾧ ἐξέρχεται, καὶ τούτων ἔνεκα τῶν πόρων μεμηχανῆσθαι τοὺς ὄρχεις, 5 οὐα ὥσπερ ἐν κραββάτῳ ἐν αὐτοῖς ἐπαναπαύωνται. κεῖνται δὲ ἐν τοῖς ὄρχεσιν ἐπαναδεῖπλωμένοι οἱ τοιοῦτοι πόροι ως εἰπεῖν, ὥσπερ ἡ Α Β Γ Δ Ε γραμμή. ἀλλ' ὅσων μὲν ἐκτὸς εἰσὶν οἱ ὄρχεις, ἀνάγκη καὶ τὴν τῶν 10 φλεβῶν ἐπαναδίπλωσιν ἐκτὸς εἰναι· μέχρι γάρ τῶν ὄρχεων οἱ πόροι εὐθεῖς 15 εἰσὶν, ἐν αὐτοῖς δὲ ἐπαναδιπλοῦνται. ἐκτὸς δὲ ὄντων τῶν ὄρχεων καὶ διὰ 15 τὸ περιέχον ψυχομένων ἐξ ἀνάγκης ψύχονται οἱ πόροι καὶ στενοῦνται· ψυχομένων δὲ καὶ στενούμενων χρεία θερμότητος, ἡτις εὑρυνεῖ αὐτοὺς καὶ ποιήσει ἐπιτηδείους πρὸς ὑποδοχὴν ἄμα καὶ ἄφεσιν τοῦ σπέρματος· ἡ δὲ θερμότης αὕτη γίνεται βραδέως διὰ τὸ ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα τῶν αἰδοίων 20 τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος γίνεσθαι παρατριψεως ἐν ταῖς ὁγείαις. ὥστε τρία εἰσὶ τὰ συντείνοντα πρὸς τὸ μὴ ταχεῖαν γίνεσθαι τὴν τοῦ σπέρματος 25 ἄφεσιν, τό τε κατ' ὀλίγον συναθροίζεσθαι τὸ σπέρμα· ἐν γάρ τοῖς πλείστοις, ως μαθησόμεθα, ὅσταν λέγῃ περὶ τῆς τοῦ σπέρματος φύσεως τίς 30 ἔστιν, οὐ προϋπάρχει τὸ σπέρμα, ἀλλ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὁγείας καὶ γίνεται 35 καὶ ἀποκρίνεται. ἡ γάρ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ συνδυασμοῦ γενομένη θερμότης ἄμα τε τὸ σπέρμα οὐσιοῦ καὶ συνίστησι καὶ τοὺς πόρους εὐρύνει καὶ περὶ αὐτοὺς συναθροίζει. ἀλλ' εἰ μὴ ἔστιν ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων 40 καὶ τῶν ἄλλων ζῷων ἐνεργείᾳ τὸ σπέρμα ἀλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὥμιλίας γίνεται, τί τὸ διερεθίζον καὶ κινοῦν τὰ τοιαῦτα πρὸς τὴν τοιαύτην ἥδονήν; 45 κινοῦνται γάρ καὶ πρὸ τῆς ὥμιλίας. ἡ κινοῦνται μέν, ἀλλ' ἐκ τίνος φυσι- κῆς δυνάμεως, ἣν καλοῦμεν γεννητικὴν ψυχήν, καὶ οὐκ ὑπὸ τοῦ σπέρματος. τρία οὖν εἰσὶν, ως εἴρηται, τὰ συντείνοντα, τό τε κατὰ βραχὺ τὸ σπέρμα συναθροίζεσθαι, δεύτερον δὲ ἡ ἐπαναδίπλωσις (κωλύει γάρ καὶ αὐτὴν τὴν 50 ἔξοδον διὰ τὸ σκολιὸν τῆς θέσεως) καὶ τρίτον ἡ ψῆσις ἡ πυκνοῦσα καὶ 55 στενοῦσα τοὺς πόρους. ἐπὶ δὲ τῶν ὀρνίθων καὶ πάντων τῶν ἐχόντων ἐντὸς τοὺς ὄρχεις κωλύει μὲν ἡ ἐπαναδίπλωσις τῶν πόρων, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐντὸς

2 τοιούτων I:	τούτων Κα	4 τούτων]	τοσοῦτον Κα	5 μᾶλλον ομ.
8 ἐν τῆς Περὶ ζῷων ἴστορίας] Γ 1		9 ἐν οἷς — πόροι (12)	ομ. Κ	12 ἐπανα-
διπλωμένοι Κα	οἱ τοιοῦτοι πόροι post κείνται δὲ (11) ponunt Κα		15 ὄρχεων scripsi:	
πόρων libri	15. 16 διὰ τὸν La	16 post ψύχονται add. καὶ Κα		17 εὑρυνοῖ
I: εὐρύνει a	18 post πρὸς add. τὴν Κ	19 διὰ τῆς ἐκ a		20 περι-
τριψεως a	23 δὲ λέγει a	25 γενομένη Κα	27 μὴ ἔνεστιν Κα	
28 τὸν ομ. IL	29 κινοῦν αὐτὰ πρὸς Κα	30 πρὸς a	32 εἰσιν ομ. Κ	
33 αὐτῇ a	36 τοὺς ομ. Κα	τὸν πόρον Κ		

είναι τοὺς ὄργεις καὶ διὰ τοῦτο θερμοὺς καὶ διὰ τὴν θερμότητα ἀνεῳρ- 6^ν
 γμένους τοὺς πόρους δεῖ γίνεται καὶ ἡ συνάθροισις καὶ ἡ ἀφεσις τοῦ σπέρ-
 ματος πολὺ ταχυτέρα τῶν ἔχοντων ἐκτὸς τοὺς ὄργεις καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς
 πόρους, καὶ εἰσὶν διὰ τοῦτο λαβθότεροι οἱ ὄρηνθες καὶ τὰ ὄμοιάς ἔχοντα
 5 τούτοις. τὰ δὲ μὴ ἔχοντα ὄργεις λαβθότερα πάντων· τάχιστον γάρ ἔξεργεται 25
 τὸ σπέρμα καὶ συναθροίζεται. τάχιστον μὲν συναθροίζεται διὰ τὴν θερμότητα,
 ἔξεργεται δὲ καὶ διὰ τὸ ἀνεψημένους εἰναι τοὺς πόρους ὑπὸ τῆς θερμό-
 τητος καὶ διὰ τὸ εὐθεῖς εἰναι καὶ μὴ ἐπαναδεῖπλωμένους. ἐν τοῖς ὄργεις
 γάρ ἡ ἐπαναδίπλωσις δρᾶται. ἔχουσιν οὖν τὰ μὲν ἐκτὸς τοὺς ὄργεις τὰ
 10 δὲ ἐντὸς τὰ δὲ οὐδὲ διὰ μίαν μὲν αἰτίαν τὴν εὗ καὶ τὸ οὐδὲν κα-
 ἀποδώσει δὲ τῆς τοιαύτης τῶν ὄργεων θέσεως αἰτίας καὶ ἀπὸ τῆς θλης, 40
 οὐ μόνον δὲ τὴν εἰρημένην ἔρει ἀπὸ τοῦ εὗ καὶ τοῦ οὐδὲν καὶ
 ἄλλας πλείονας. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως προλεγέντω· τὴν δὲ λέξιν μετιτένον.
 Θ δεῖ, φησί, τῶν ζώων σωφρονέστερα εἰναι, τούτων τῶν ζώων ἔχουσιν
 15 οἱ πόροι ἔλικας καὶ ἐπαναδίπλωσεις· ποιοῦσι γάρ στασιμωτέραν καὶ βραδυτέραν
 τὴν κύνησιν καὶ τὴν ἔξοδον τοῦ σπέρματος αἱ ἔλικες καὶ ἐπαναδίπλωσεις·
 ταῦτα δὲ τὰς ἐπαναδίπλωσεις σώζουσιν οἱ ὄργεις. Θ διὰ δὲ τὸ
 20 ἐπαναδίπλωσις, δεῖ θεωρεῖν ἐκ τῆς Περὶ τὰ ζῷα ἴστορίας· Θτι δὲ διὰ τὸ
 σώζεσθαι τὰς τοιαύτας ἐπαναδίπλωσεις γεγόνασιν οἱ ὄργεις, δῆλον· οὐδὲ
 γάρ εἰσι μόριον τῶν πόρων, ἀλλὰ πρόσκεινται μόνον, ὥσπερ καὶ αἱ λακαὶ^[χεῖρες] τοῖς ἴστοῖς· οὐδὲ γάρ αῦται μέρος εἰσὶ τῶν ἴστων, ἀλλὰ μόνον
 πρόσκεινται. Θτι δὲ πρὸς ἀνάπτυσιν τῶν πόρων καὶ τὰς ἐπαναδίπλωσεις
 γεγόνασιν οἱ ὄργεις καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον· ἀφικρουμένων γάρ καὶ ἀποτε- 7^τ
 μημένων τῶν ὄργεων ἀνασπῶνται οἱ πόροι καὶ εἰσέρχονται ἐγγὺς πρὸς
 25 τὸν θώρακα διὰ τὸ μὴ εἰναι τοὺς ἐν οἷς ἀναπαύσονται καὶ ἐπαναδίπλωμή-
 σονται ὄργεις. ἀνασπωμένων δὲ τούτων ἐντὸς συμβαίνει μὴ γεννᾶν τὰ
 ἐκτεμνόμενα· εἰσερχομένων γάρ ἐντὸς καὶ ἐμφραττομένων, καθ' ὃ τι μέρος
 γέγονεν ἡ τομή, συμφύεται τοῦτο τὸ μέρος τῶν πόρων καὶ οὐ δύναται ἔξελον·⁹
 θεῖν τὸ σπέρμα, ἐπεὶ εἴπερ ησαν ἐκτὸς καὶ ἀνεψημένα τὰ πέρατα αὐτῶν
 30 ἀλλὰ μὴ συμπεφυκότα, ἐγέννα ἀν τὰ ἐκτεμνόμενα. σημεῖον δέ· καὶ γάρ ταῦ-
 ρος τις ἀμφι τῷ ἐκτηνῷ γναὶ πρὸ τοῦ ἀνασπαζόντος τοὺς πόρους καὶ ἐμφρα-
 γῆναι διεύσας ἐπλήρωσεν, ητοι ἔγκυον ἐποίησε τὴν θήλειαν. ὥστε δῆλον
 θτι οὕτε μόριόν εἰσι τῶν πόρων οἱ ὄργεις οὔτε πρὸς τὸ γεννᾶν συμβάλλονται.
 Θτι μὲν οὖν βραδεῖα ἡ ἔξοδος τοῦ σπέρματος τοῖς ἔχουσιν ἐκτὸς τοὺς

1. 2 ἡγεωγμένους libri	2 αἰτὶ K	3 πολλῶ K	ταγματέρως IK
exspectas ἡ ἐπὶ τῶν ἔχοντων	5 λαυρότερα K	8 ἀναδεῖπλωμένους K:	ἐπαναδίπλω
μένους α	9 γάρ ροι εὐ σ. ροιντ Ka	ἐπαναδεῖπλωσις II.	ἔχουσι δὲ II.
τὰ μὲν ἐντὸς II.	9. 10 τὰ δὲ ἐκτὸς IL	10 καὶ τοῦ οὐ K	12 καὶ τὸ οὐ α
16 καὶ αἱ ἐπαναδίπλωσεις Ka	17 ante σώζουσιν add.	18 ἐκ τῆς Ηερὶ τὰ ζῷα	μόνων α
24 ἐγγὺς] ἐντὸς Ka	26 ante ὄργεις add. οἱ I	21 χεῖρες delevi	32 πεποίηκε Ka
6 Ka	28 post συμφύεται add. γάρ K	καὶ om. Ka	29 ἡγεωγμένα Ia
31 post πόρους add. ἐντὸς Ka	31. 32 ἐκφραγῆναι KLa		
μήλην α			

ὅρχεις δια τέ τὰς ἐπαναδιπλώσεις καὶ τὴν κατάψυξιν καὶ τὴν ἐκ ταύτης τριτῶν πόρων πύγνωσιν. 10

Δέχονται δὲ οἱ ὄργεις, τουτέστιν οἱ ἐν αὐτοῖς πόροι, καὶ ἐν τοῖς
ὅρνισιν καὶ τοῖς φύτοκοις τῶν τετραπόδων τὴν σίμερματικὴν περίττωσιν,
5 ὥστε βραδυτέραν εἶναι τὴν ἔξοδον διὰ τὰς ἐπαναδιπλώσεις ἢ τοῖς ἐχθύσι, 10
ταχυτέραν δὲ ἢ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ἵπποις, ταχυτέραν δὲ διὰ τὴν θερ-
μότητα καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς γινομένην τοῖς πόροις εὐρύτητα. Ωτε δὲ καὶ οἱ 20
τῶν ὄρνιθων ὄργεις δέχονται τὸ περίττωμα, ἐπὶ μὲν τῶν ἀλεκτρυόνων καὶ
περιστερῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ πᾶσαν ὥραν ἥγουσιν καὶ χειμῶνα καὶ
10 ἔαρ καὶ μετόπωρον καὶ θέρος ὁχεύοντων καὶ πρὸς τούτῳ καὶ πολλάκις τῆς 25
ἥμέρας οὐκ ἔστι δῆλον ἐπὶ τούτων· ἐπὶ δὲ τῶν ὄρνιθων, οἷον ιεράκων,
στρουθῶν, τῶν ἄλλων τῶν ἐν μιᾷ ὥρᾳ τοῦ ἔτους οἷον τῷ ἔαρι μόνον
ὁχεύοντων δῆλον γίνεται ὅτι δέχονται τὸ σπέρμα οἱ ὄργεις [καὶ τῶν ἄλλων
ὄρνιθων]. περὶ γάρ τὸν καιρὸν τῆς ὁχείας πολλῷ μείζους ἔχουσι τοὺς
15 ὄργεις, ὡς πεπληρωμένων ὄντων ὑπὸ τοῦ σπέρματος· ὅταν δὲ ὁ χρόνος τῆς
ὁχείας παρέλθῃ καὶ ἐκκενώσωσι τὸ σπέρμα, σχεδὸν ἀδηλοί εἰσιν. Θᾶττον 30
μὲν οὖν ὁχεύονται τὰ ἐντὸς ἔχοντα τοὺς ὄργεις διὰ τὴν θερμότητα· καὶ
γάρ καὶ τὰ ἐκτὸς ἔχοντα οὐ πρότερον ἀφίησι τὸ σπέρμα, πρὶν
ἀνασπάσαι τοὺς ὄργεις· κατὰ βραχὺ γάρ θερμαινόμενοι ὑπὸ τῆς ἐν τῷ
20 συνδυασμῷ γενομένης θερμότητος κουφότεροι γίνονται καὶ ἀνέρχονται. τότε
δὲ ἤδη καὶ οἱ πόροι τέλεον ἀνοιγόμεντες ἀφένται τὸ σπέρμα.

Μετὰ ταῦτα λέγεται καὶ διὰ τί τὰ μὲν τετράποδα τὸ πρὸς τὸν συν- 35
δύνασμὸν ὥργανον (τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ αἰδοῖον) ἔχουσιν, οἱ δὲ ὄρνιθες οὐκ
ἔχουσιν, οὐδὲ μὴ τὰ ἄποδα. λέγει οὖν μὴ ἔχειν αὐτὸν διὰ τὸ τῶν ὄρνιθων
25 τὰ σκέλη ὃ πόλεσην εἶναι τὴν γαστέρα, τοὺς δὲ ἤγρυπτα δόλως εἴναι ἀσκε- 40
λεῖς, τὴν δὲ τοῦ αἰδοίου φύσιν ἡρτῆσθαι ἐντεῦθεν, ἵνα ἀπὸ τῶν σκε-
λῶν, καὶ τὴν θέσιν ἐν τούτοις ἔχειν· ὥστε ἐπειδὴ ἡρτηγένται τὰ αἰδοῖα ἀπὸ τῶν 45
σκελῶν, ταῦτα δὲ ἔχουσιν οἱ ὄρνιθες ὃ πόλεσην τὴν γαστέρα εἴπερ εἴχον,
αἰδοῖον, ὃ πόλεσην ἀντὶ τὴν γαστέρα· εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἀν τὸ δύναντο τὸ 75
30 συνδυάζεσθαι. πῶς γάρ; οἴτινες διὰ τῶν πόρων δι’ ὧν ἔξερχεται τῆς
ἐγρῆς τροφῆς περίττωσι συνδυάζομενοι οὐδὲ οὕτω ράδίων συνδυάζονται
ἀλλὰ πίπτουσι τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν θηλειῶν μὴ ὑγείεστας· εἰ δὲ καὶ διὰ
τῶν τοιούτων πόρων διχεύοντες δυσκολαίουσι περὶ τὴν διχείαν, εἴπερ ὃ πόλε-
35 μέσην εἴχον τὴν γαστέρα τὸ αἰδοῖον, οὐδαμῶς ἀν τὸ δύναντο διχεύειν. διτὶ 5
γίνεται τὴν τῶν σκελῶν σύντασιν ἐν τῇ ὄμιλᾳ· τείνονται γάρ τὰ σκέλη,

4 τὴν om. K 11 ἐπεῑ δὲ α 11. 12 ιεράκων καὶ στρουθῶν IL 12 post στρουθῶν
 add. καὶ α μόνω Ka 13 ante σπέρμα add. σπόρημον (sic) a καὶ—δρυίθων (14)
 delevi 14 πολλοῦ KLa 16 παρέλθοι I 19 ἀνασπάσαι Arist. vulg.: ἀνασπάσει
 Ka ex ἀναπάσει corr. L: ἀναπάσει I 20 γινομένης Ka κουφότερα K 21 δὲ]
 δὲ L οἱ—ἀνοιχθέντες] τῶν πόρων τέλος ἀνοιχθέντων Ka ἀφίενται scripsi:
 ἀφίεται libri 22 λέγει Ka 24 αὐτὸ α 27 ἐπεῑ Ka τῶν om. a
 28 οἱ om. IL 29 τούτω a 30 τὸν πόρον δὲ ὃν IL¹, sed corr. L² 31 ῥάδιως
 scripsi (sed cf. p. 18,35 n.): ῥάδιον libri 32 τὰς πλείστας IIa 36 σύσταγν II.¹

καὶ μάλιστα πρὸς τῷ τέλει τῆς ὄμιλίας, ὥσπερ ἡ τοῦ τόξου νευρά, πρὸ 7^ν
τῆς ὄμιλίας κεχαλασμένα ὄντα. εἰπὼν δὲ ὅτι τείνονται ἐν τῇ ὄμιλίᾳ τὰ
σκέλη τὴν αἰτίαν τούτου ἐπήγαγεν εἰπὼν τό τε γάρ ὅργανον νευρῶδες
καὶ ἡ τῶν σκελῶν φύσις νευρῶδης· ὥστ' ἐπεὶ τῆς αὐτῆς εἰσὶ φύσεως,
5 ἀνάγκη συμπάσχειν ὑπὲρ ἀλλήλων. τείνεται δὲ τὸ ὅργανον ἐν τῇ ὄμιλίᾳ· 10
ἀνάγκη *ἄρα* καὶ τὰ σκέλη αὐτοῦ συντείνεσθαι τότε. ὥστ' ἐπεὶ οὐκ
ἐνδέχεται τοὺς ὄρνιθας καὶ τοὺς ἵγματας ἔχειν αἰδοῖον, τοὺς μὲν ὄρνιθας διὰ
τὸ ὑπὸ μέσην ἔχειν τὴν γαστέρα τὰ σκέλη, τοὺς δὲ ἵγματας διὰ τὸ δλῶς
ἀσκεῖσθαι εἶναι, ἀνάγκη καὶ ὅργεις ἡ μὴ ἔχειν ἢ μὴ ἐν τοῖς σκέλεσιν· ἡ
10 γάρ αὐτὴ θέσις ἀμφοτέρων αὐτῶν, τουτέστιν ἐν ᾧ κεῖται τὸ αἰδοῖον,
ἐνταῦθα καὶ οἱ ὅργεις. ἔχομεν οὖν καὶ ἄλλην αἰτίαν διὰ τί τὰ μὲν ἐκτὸς 15
ἔχει τοὺς ὅργεις τὰ δὲ ἐντὸς τὰ δὲ οὐδὲ δλῶς.

Τὸ δὲ ἔτι δὲ τοῖς γε τοὺς ὅργεις ἔχουσιν ἔξω διὰ τῆς κινήσεως
θερμαῖνομένου τοῦ αἰδοίου προέρχεται τὸ σπέρμα συναθροισθὲν 20
15 δηλωτικόν ἐστι τοῦ πολλάκις ἡμῖν εἰρημένου· ἐλέγομεν γάρ ὅτι ἐκτὸς ὄντων τῶν
ὅργεων καὶ κατεψυγμένων αὐτῶν τε καὶ τῶν πόρων, διὰ τῆς κινήσεως θερμαῖνο- 25
μένου τοῦ αἰδοίου καὶ κατὰ βραχὺν συναθροισθὲν οὖν τὸ σπέρματος βραδεῖα γίνε-
ται ἡ τούτου συνάθροισις. ἐπειδὴν οὖν πάλιν ἔξελθη, πάλιν χρεία πλείονος γρό-
νου, ἵνα γένηται συνάθροισις, διὰ τὸ ἐπὶ πολλῆς εὐχρήστου τροφῆς διάνεμον πάντα 30
20 συναθροίζεσθαι, ὡς ἔρει ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ, ὅταν λέγῃ περὶ τῆς τοῦ
σπέρματος φύσεως, τίς ἐστι καὶ πόθεν συνίσταται. οἱ δὲ ἵγματες διὰ τὸ
θερμοὺς ἔχειν τοὺς πόρους καὶ διὰ τὴν θερμότητα συνηγμένον καὶ ἔτοιμον
τὸ σπέρμα ἡ δὲ ἀδυναμίαν τοῦ πέπτειν (γίνεται γάρ καὶ δι᾽ ἀδυναμίαν
τὸ σπέρμα, ὅμοίως δὲ καὶ διὰ δύναμιν, ὡς ἔρει, ὅτε περὶ τῆς φύσεως
25 αὐτοῦ λέγει) ἔχοντες οὖν τὸ σπέρμα διὰ θερμότητας ἡ δι᾽ ἀδυναμίαν συνη-
γμένον καὶ ἔτοιμον ἀμα τῷ θίξαι τοῦ θήλεος ἔξερχεται. αὐτὸς δὲ καὶ τὴν 30
αἰτίαν ἀμα εἰρήκε τοῦ συνηγμένον ἔχειν καὶ ἔτοιμον τὸ σπέρμα καὶ πρὸ³⁵
τῆς θίξεως· διὰ γάρ τὸ μὴ δύνασθαι, φτησί, ἐνδοιατρίβειν καὶ χρονοτριβεῖν
ἐν τῷ συνδυασμῷ ἐν δύστι τοῖς τοῦ πρανῆ τοῦ θήλεος
30 ὥσπερ τὰ τετράποδα, ἔχουσι συνηγμένον καὶ οἵονει προσποτεθησαυρισμένον
τὸ σπέρμα καὶ ἀμα τῷ θίξαι προΐνται αὐτό, ὥσπερ συμβέβηκε καὶ τοῖς
ἐγίνοις· οὐδὲ οὐδοὶ γάρ δύνανται ἐπιβαίνειν ἐπὶ τὰ πρανῆ διὰ τὸ ἀκαν-
θῶδες αὐτῶν τῆς φύσεως. ὥστε εἰ δεῖ ταχεῖαν ἐπὶ τῶν ἴγλιών τὴν τοῦ 40
σπέρματος ἔκκρισιν γίνεσθαι διὰ τὰ ἥρηστα, οἱ δὲ ὅργεις πρὸς τοῦτο ἐμπο-
35 δίζουσιν, εἰκότως οὐκ ἔχουσιν ὅργεις.

1 τέλει] γείλει K	2 post ὅτι add. τὸ IL	3 τούτων IK	6 ἄρα addidi
τὰ om. a	συντείνεσθαι αὐτοῦ coll. K: σ. αὐτῶ a	14 θερμαῖνομένης IL	
18 ἐπειδὴν—συνάθροισις (19) om. IL	πάλιν post οὖν om. a	εξέλθει Ka	
20 et 24 ἔρει] A 18	20 λέγει a	24 τὸ om. a	καὶ om. a
25 ἡ] καὶ K	27 τὸ σπέρμα καὶ ἔτοιμον coll. Ka	28 χρονοτροβεῖν I	
29 ὄντι a	τῶν θηλέων Ka	30 προσποτεθησαυρισμένον a	31 ὅπερ Ka
καὶ om. K	32 ἐπὶ] πρὸς Ka	ἀπρανῆ I	33 εἰ] καὶ a
34 τούτῳ a			

p. 717^b-33 "Οσα δὲ μὴ ἔχει ὅρχεις, διὰ τὸ μὴ εὗ ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον τὸ μόνον οὐκ ἔχει τοῦτο τὸ μόριον.

Δεῖξας δτι δσα ἔχει ὅρχεις οὐ διὰ τὸ ἀναγκαῖον ἔχει αὐτούς, ἀλλὰ διὰ τὸ βέλτιον, καὶ μεταξὺ εἰπών διὰ τί τὰ μὲν ἔχει ἐκτὸς αὐτοὺς τὰ δ' 45 5 ἐντὸς τὰ δ' οὐδὲ δλως, λέγει δτι δσα δὲ μὴ ἔχει τοὺς | ὅρχεις, καθάπερ Στ δέδεικται, διὰ τὸ εὗ, οὐδὲ δλως αὐτοὺς ἔχει· εἰ γάρ εἶχε, διὰ τὸ εὗ ἀν εἰχεν, ἐπει δὲ οὐ διὰ τὸ εὗ, παντελῶς ἀφήρηται αὐτούς, καὶ ὅρχεις μὲν 5 οὐκ ἔχει, μόνον δὲ τὸ ἀναγκαῖον, λέγων ἀναγκαῖον τοὺς φιεβώδεις πόρους δ' ὁν ἔξεισι τὸ σπέρμα· τούτους γάρ ἐξ ἀνάγκης ἔχει πάντα τὰ ἀρρενα· 10 γωρὶς γάρ τούτων ἀδύνατόν ἐστι γένεσιν γένεσθαι. ἔστι δὲ τὸ ἑῆς τῆς 10 λέξεως τοιοῦτον· δσα δὲ μὴ ἔχει ὅρχεις διὰ τὸ μὴ εὗ, οὐκ ἔχει τοῦτο τὸ μόριον ἦτοι τοὺς ὅρχεις, ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον μόνον ἥγουν τοὺς πάρους. οὐκ ἔχουσιν οὖν ὅρχεις τὰ τοιαῦτα τῶν ζῷων διὰ τὸ μὴ χώραν ἔχειν ἐν τούτοις τὸ εὗ καὶ πρὸς τούτοις διὰ τὸ ἀναγκαῖον εἰναι ταχεῖαν γένεσθαι 15 τὴν τοῦ σπέρματος ἔκκρισιν, ὕσπερ ἐπὶ τῶν ἰχθύων γένεσθαι τὴν ἀπόκρισιν, διότι ὕσπερ οἱ ἀνθρωποι καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῷ τέλει τῆς ὄμιλίας κατέχοντες τὸ πνεῦμα καὶ οὐκ ἀναπνέοντες οὗτα τὸ σπέρμα προΐενται, ὕσπερ οὖν ἐπὶ τούτων, 15 οὗτως ἀνάγκη γένεσθαι καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσι καὶ συγκλείειν τὰ τῶν βραγχίων ἔπικαλύμματα καὶ μὴ εἰσδέχεσθαι τὴν θάλατταν. συμβαίνει γάρ, ὡς ἐρεῖ ἐν τῷ Περὶ ἀναπνοῆς, τὸ ἀναπνεῖν τοὺς ἰχθύας εἰσδεχομένους τὴν θάλατταν, ὕσπερ καὶ ἡμεῖς τὸν ἀέρα· ὕσπερ γάρ οἱ εἰσιών ἀήρ ἐν τῇ ἀναπνοῇ καταψύχει τὸν πνεύμονα, οὗτω καὶ τὰ βραγχία, ἀπερ ἀναλογεῖ πνεύμονι, καταψύχει ἡ εἰσιοῦσα θάλασσα. ἐπεὶ οὖν, ὡς εἴρηται, ὕσπερ ἡμεῖς ἐν τῇ τοῦ 20 σπέρματος προέσσει κατέχομεν ἐντὸς τὸ πνεῦμα καὶ οὐκ ἀναπνέομεν, οὗτως 20 ἀνάγκη καὶ τοὺς ἰχθύας τὴν θάλατταν — εἰπερ οὖν εἶχον ὅρχεις, βραδεῖα ἀν ἐγίνετο ἡ πρόσεσις τῆς γονῆς, ὕσπερ καὶ ἐφ' ἡμῖν· εἰ δὲ τοῦτο, διεπνίγετο ἀν τὸ γένος αὐτῶν διὰ τὸ εὑρθμαρτον εἰναι· οὐ γάρ δύναται ἐπὶ πολὺν χρόνον κατέχειν τὸ δύωρ ἐντὸς, ὕσπερ ἡμεῖς τὸν ἀέρα, ἀλλ' δσον 30 ως εἰπεῖν τὰ βλέφαρα μῆσαι· πλείστα δὲ χρόνον εἰπερ κατάσχῃ, πνίγεται, ὕστε καὶ διὰ τοῦτο οὐ δέδονται τοῖς ἰχθύσιν ὅρχεις. οὐ δεῖ οὖν διὰ τὸ εὑρθμάτους εἰναι ἐν τῷ συνδυασμῷ συμπέττειν τὸ σπέρμα 35 ὕσπερ τὰ πεζά, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ὥρας, λέγων ὥραν τὸ ἔαρ· τότε γάρ οὗτοι συνδυάζονται. πεττόμενον οὖν ὑπὸ τῆς ὥρας διὰ τὸ εὑρκατον 30 35 αὐτῆς ἔχουσιν αὐτὸ δτοιμον, καὶ ἀμα τῷ θίξαι προΐενται, ὕστε οὐκ ἐν τῷ καιρῷ τῆς συνουσίας γένεσθαι αὐτοῖς τὸ σπέρμα, ἀλλὰ προϋπάρχειν· τοῖς 35 πλείστοις δὲ τῶν ἀνθρώπων καὶ πᾶσι τοῖς ἔχουσιν ἐκτὸς τοὺς ὅρχεις ἐν

1 μὴ ἔχει, καθάπερ εἴρηται, διά τε τὸ μὴ εὗ Arist.	ἀλλ' ἀναγκαῖον K	4. 5 ἐκτὸς
—ἐντὸς] αὐτοὺς ἐντὸς, τὰ δ' ἐκτὸς Ka	7 εἶχον a	αὐτὸν K
19 συγκλέειν a	20 δέχεσθαι a	20. 21 ἐν τῷ Περὶ ἀναπνοῆς] c. 10
23 βράγχεια a	25 et 29 ἐκτὸς IKL	26 οὖν om. IL
κατάσχῃ] κατάχυ a	36 γίνεται Ka	30 μῆσαι a προϋπάρχει KLa

τῷ καιρῷ τῆς ὁμιλίας, ὡς ἐρεῖ καὶ δεῖξει, ὅτε περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ τίς 8^a
ἐστι καὶ γενέσεως λέγει. ἀλλὰ πῶς πρότερον λάβρους λέγοντες πρὸς συν- 40
ουσίν τοὺς ἰχθύς νῦν εἰπομενούς ὅτι ἐν τῷ ἔστι μόνον συνδυάζονται; η̄
λάβροι λέγονται, ὅτι κατὰ τὸ ἔστι, ὅταν συνδυάζονται, πάνυ πολλάκις τῆς
5 ἡμέρας ἀλλήλων θιγγάνουσι. καὶ ὅργεις μὲν οἱ ἰχθύς οὐκ ἔχουσι, πόρους
δὲ ἐξ ἀνάγκης, καὶ τούτους ἀπλοῦς καὶ εὐθεῖς καὶ οὐκ ἐπαναδεῖπλωμένους.⁴⁵
οἱ γάρ ἐν τοῖς ὅργεσιν πεφύκασιν ἐπαναδεῖπλωμένους. ἔχουσι δέ, φησί,
ἀπλοῦς καὶ εὐθεῖς τοὺς πόρους. οἷον μικρὸν μόριον τοῖς τετράποσι
καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχει περὶ τοὺς ὅργεις. τοῖς γάρ τετράποσι καὶ
10 τοῖς ἀνθρώποις πρῶτον μέν εἰσιν οἱ πόροι εὐθεῖς ἄχρι τῶν ὅργεων, ἐν δὲ
τούτοις γίνεται ἐπαναδεῖπλωσις· εἴτα πάλιν τὸ ἀπὸ τῶν ὅργεων εἰς τὸ αἰδοῖον
ἐμβαθύλον εὐθύνεται βραχύτατον ὄν. οἷον οὖν ἐστι τὸ μικρὸν μόριον τῶν
πόρων τὸ ἀπὸ τῶν ὅργεων εἰς τὸ αἰδοῖον ἐμβαθύλον (ἐστι δὲ ἀπλοῦς καὶ
εὐθύν) τοιοῦτος ἐστιν ὁ τῶν ἰχθύων ἀπας πόρος. συφηνείας δὲ χάριν 8^c
15 ἔστω ὅργις ὁ Η Θ, πόρος δὲ ὁ Α Β Γ Δ Ε Ζ· ὁ μὲν οὖν Α Β, δεῖται ἐστὶ
πρὸς τὸν ὅσχεον, εὐθύνς ἐστι καὶ ἀπλοῦς, ὁ δὲ ΒΓΓΔΔΕ, δεῖς ἐστιν ἐν
τῷ ὅργει, ἐπαναδεῖπλωμένος κείμενος καὶ ἐλικοειδῆ τὴν θέσιν ἔχων. ὁ δὲ
5 ΕΖ ἐστὶ τὸ μικρὸν μόριον τοῦ ὄλου τοῦ ΑΒΓΔΕΖ [ὁ δὴ ΔΕ
ΕΖ ἐστὶ τὸ μικρὸν μόριον]. τὸ εἰς τὸ αἰδοῖον εἰσερχόμενον εὐθὺν καὶ
20 ἀπλοῦν. η̄ μὲν οὖν τοῦ πόρου θέσις τοιαύτη· η̄ δὲ ἐπαναδεῖπλωσις αὐτοῦ
η̄ μὲν ΒΓΓΔ ἔναιμός ἐστι, τουτέστι πλήρης αἰματος, η̄ δὲ ΔΕ ἄναι-¹⁰
μος· οὐδαμῶς γάρ ἐστιν ἐν αὐτῇ αἷμα. τὸ μὲν οὖν αἷμα τὸ ἐν τῇ ΒΓ
ΓΔ ἐπαναδεῖπλώσει ὄν καὶ ἀἷμα ἐν τῷ καιρῷ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ συναθροι-¹⁵
ζόμενον αὐτόθι καὶ συμπετόμενον (ἐστι γάρ τὸ σπέρμα, ὡς ἐρεῖ, περίτωμα
25 τῆς ἐσγάτης καὶ εὐχρήστου τροφῆς, λέγων ἐσχάτην τροφὴν τὸ αἷμα) τὸ
δὴ αἷμα τὸ ἐν τῇ ΒΓΔ ἐπαναδεῖπλώσει ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐνὶ καιρῷ τοῦ
συνδυασμοῦ καὶ συναθροιζόμενον καὶ συμπετόμενον καὶ εἰς σπέρμα μετα-²⁰
βαλλόμενον καὶ γονὴν δέχεται ὁ ΔΕ πόρος ἄναιμος ὥν. καὶ ὥσπερ τὸ
ἐν τῷ ΒΓΔ πόρῳ συναθροιζόμενον αἷμα κατὰ βραχὺ καὶ συναθροιζεται
30 καὶ συμπέτεται, οὕτως καὶ ἐν τῷ ΔΕ τὸ ἤδη σπέρμα ὄν· ήνίκα δὲ
πληρωθῆ ὁ ΔΕ πόρος, διὰ τὸ βραχὺ τοῦ ΕΖ πόρου ταχεῖα γίνεται η̄
ἀπόλυτις καὶ πρόεστις τῆς γονῆς. ὥστε ἐν τῇ λέξει τῆς γάρ ἐπανα-

1 ἐρεῖ] B 4	αὐτῆς II	2 λαύρους K, et sic constanter	
3 ἰχθύας Ka	μόνῳ Ka: μὲν I	4 ὅτε συνδυάζονται Ka	5 ἰχθύες Ka
6 καὶ οὖν—εὐθεῖς (8) om. K		7 οἱ γάρ ἐν scripsi: οὐ γάρ ἐν IKL: ἐν γάρ α	
πεφύκας a: προσπεφύκασιν II: fort. πόροι πεφύκασιν		8 μόριον om. IL	
15 ὅργεις La	H om. II	9 post δὲ om. Ka	οὖν om. L
16 πρὸς τὸν ὄσχη I: πρὸς τὸν ὅργεα L: πρὸς τοῦ ὅργεως Ka		10 Γ et Δ semel habet K	
ὅς ἐστιν] ἐστιν ὁ Ka	18. 19 ὁ δὴ—μόριον delevi	18. 19 ὁ δὲ εἶ K	
19 ante εὐθὺ add. καὶ K	21 η̄ autē μὲν in ras. II litt. IL	20 ΔΕ] εἶ K	
22 ἐν αὐτῷ II	τὸ ἐν τῷ IL	23 et 26 ἐπαναδεῖπλωσις I	25 ἐσχάτου K
26 δὴ] γονῶν K	27. 28 μεταβάλλον Ka	28 ὁ δεξ πόρος K	
τὸ om. IL	29 βγδε IKL	30 ΔΕ] εἶ K	31 πληρωθεῖ a
ταχεῖα] βραχεῖα IL			

διπλώσεως τοῦ πόρου ὁ γάρ σύνδεσμος κατασκευαστικός ἐστι τοῦ τίνος 8^η ἔνεκα βραχύς ἔτειν ὁ Ε.Ζ. πάρος. ἔτερον δὲ μόριον ἐπαναδιπλώσεως καὶ 20 εὐθὺ λέγει τὸν Δ.Ε. προσνοούμενον καὶ τοῦ Ε.Ζ.

Οἱ μὲν οὖν ἰχθύες οὐκ ἔχουσιν ὄρχεις διὰ τὰ εἰρημένα, οἱ δὲ 5 ὄφεις δι᾽ ἀς λέγει αἰτίας. πρότερον δὲ προδιοιριστέον τινὰ πρὸς σαφῆ- νειαν ὃν μέλλει λέγειν. εἴρηται ἐν μὲν τοῖς Μετεώροις ὅτι πᾶν τὸ 25 πρότερον θερμανθὲν εἰς ψυχρὸν τόπον ἐμπεσὸν θάττον καὶ ψύχεται καὶ ψυχρότερον γίνεται τοῦ μὴ προθερμανθέντος· κανταῦθα δὲ πρὸ διάγου 30 ἔλεγεν ὅτι ὁ δειχόμενος πόρος τὸ ἥδη ἐκ τῆς πέψεως γεγονός σπέρμα ἀναι- 10 μός ἐστιν. εἰ δὲ ἀναιμος, καὶ ψυχρός· ὥστε εἰ ψυχρὸς καὶ διὰ τὴν φύσιν 35 τῶν ὄφεων (ψυχρότατοι γάρ εἰσιν) ἀναγκαῖον ἐν αὐτῷ τὸ σπέρμα ἐμπεσὸν καὶ θερμὸν δὲν θάττον ψύχεσθαι. εἰ δὲ καὶ μακρότατός ἐστιν ὁ ἀναιμος 40 πόρος, ἐπὶ πλέον ψυχθήσεται διὰ τὸ ἐν πλείσιν χρόνῳ τὸ ισοταχῶς κινού- μενον τὴν πλείσιν διάστασιν διέρχεσθαι. ἐπεὶ οὖν ἀνάγκη τὸ προθιερ- 15 μανθὲν καὶ εἰς ψυχρὸν τόπον ἐμπεσὸν ψύχεσθαι, καὶ μᾶλλον ψύχεσθαι 45 τὸ μᾶλλον ἐν αὐτῷ χρονοτριβῆσαν, | μᾶλλον δὲ χρονοτριβεῖ τὸ ισοτα- 9^η χῶς κινούμενον τὴν πλείσιν διάστασιν διών, φανερὸν ὅτι τὸ σπέρμα τὸ διὰ μακροῦ πόρου διερχόμενον μᾶλλον ψυχθήσεται τοῦ διὰ βραχέος πόρου διερχομένου· καὶ ἡ μὲν κινεῖται ἐξερχόμενον τὸ σπέρμα ἔδει διὰ 20 τὴν κίνησιν θερμαίνεσθαι καὶ θερμαίνεται, ἀλλ ἡ ἐπικράτεια τῆς τοῦ πόρου ψυχρότητος ἐκκρούει καὶ νικᾷ τὴν ἐγγινομένην τῷ σπέρματι ἐκ τῆς κινήσεως 5 θερμότητα. ταῦτά τε προειλήφθω καὶ ὅτι τὸ ἀκινητίζον καὶ ἡρεμοῦν ψυχρότερόν ἐστι τοῦ κινούμενου. τούτων οὖτον προδιοιρισθέντων τὴν λέξιν μετιτέσσον. φησὶν οὖν οὐκ ἔχουσιν οἱ ὄφεις ὄρχεις διὰ τὸ μῆκος τοῦ σώματος· 25 μακρὸς γάρ ὃν ὁ ὄφεις καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ τῶν πόρων τοιούτων ὅντων, εἶπερ εἶχον ὄρχεις οἱ ὄφεις, ὀδήλων ὅτι πρὸς τῇ ὀσφύι ἀν εἰχον αὐτοὺς καὶ τὰς ἐπαναδιπλώσεις ἐν τοῖς ὄργεσιν· εἰ δὲ τοῦτο, διγῆς ἀν ἐψύχετο τὸ σπέρμα, διά τε τὸ τῶν πόρων ψυχρῶν ὅντων μῆκος καὶ διὰ τὴν ἡρε- 10 μίαν, ἦν μᾶλλον ἡρεμεῖν ἐν τῇ τῶν ὄργεσιν ἐπαναδιπλώσει· ἐπίστασιν γάρ 30 τὴν μονήν φησι καὶ τὴν ἡρεμίαν. ψυχόμενον δὲ τὸ σπέρμα ἄγονον ἀν ἦν, διπερ ἡ φύσις οὐ βιούλεται. ὑγρότητα δὲ τῶν ὄφεων τοῦ σώματος φησι τὰς κάμψεις· διὰ γάρ τὸ εἶναι ὑγρὸν τὴν τοῦ σώματος αὐτῶν φύσιν κάμ- πτονται καὶ περιπλέκονται ἀλλήλοις. δύοις δὲ καὶ σκευωρίαιν λέγει τὴν ἐκ τῶν κάμψεων δυναμένην γίνεσθαι καὶ γινομένην περιπλοκήν.

35 Λέγει δὲ ὅτι τῶν φύτοκούντων τὰ μὲν ἀτελῆ προίσται τὰ φά, ὥσπερ 15 τινὲς τῶν ἰχθύων· οὐ γάρ ἐν ἑαυτοῖς αὐξηθέντα καὶ τελειωθέντα, ὥσπερ

2 post πέρος add. ἵνα ταχεῖα γένηται δηλονότι ἡ πρόεσις τῆς γονῆς α 5 post αἰτίας
add. ὄρχεις οὐκ ἔχουσιν α προδιοιριστέον K 6 ἐν τοῖς Μετεώροις] Meteorol.
A 12 p. 348b30 sqq. 7 προθερμανθὲν α 8 προτεθερμανθέντος I
9 ἐλέγομεν IK 11 ὄρχειν IK 13 τὸ post χρόνῳ om. a 17 post ὅτι
add. καὶ Ka 19 ἡ] εἰ IL post κινεῖται add. τὸ K 20 ἐπικράτεια I
23 τούτου οὖν προδιοιρισθέντος K 25 ὅντων om. ILla 27 διγῆς] δικαίως K
29 ἡρεμεῖν] εὑρεῖν K 30 μονῆγ] μορφὴν IL¹ ἄγονον] ἄ.. ρον K
31 τοῦ σώματος τῶν ὄφεων φησι coll. IKA 33 ἀλλήλους a 35 post δὲ add. καὶ Ka

ἐπὶ τῶν ἀλεκτορίδων· αὗται γάρ τέλεια τὰ φάρα προΐσνται. οὐ δὴ οὖν ἐν 9^v ἔαυτοῖς τέλειωθέντα προΐσνται, ἀλλ᾽ ἀτελῆ ῥίπτουσιν αὐτὰ ἐν τῇ Ἰλίᾳ, εἰτα ἐπιτραχύνουσιν ἐπάνω αὐτῶν, ώς ἐρεῖ προϊών, δύναμίν τινα οἱ ἄρρενες, ὡς² 25 ἦς αὐξηθήνεται καὶ τελειωθέντα προτηγόντως γίνεται ζῆται· αὕτη γάρ η δύνα- 5 μις καὶ αὔξει καὶ ζωοποιεῖ αὐτά.

Καὶ τὴν αἰτίαν, δι’ ἣν ἀτελῆ προΐσνται, ἐπάγει λέγων πολύγονοι γάρ³⁰ ὅντες οἱ ἴχθύες, εἴπερ ἐν ἔαυτοῖς ἐτελεσιούργουν τὰ φάρα, διερρήγνυντο ἀν μὴ δυνάμενοι χωρεῖν αὐτὰ διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος⁴. τοσοῦτον δέ³⁵ ἐστι τὸ πλῆθος τῶν φῶν καὶ συμπεπιλημένα ἐν εἰς τὸ ἄλλο, ὡστε διοκεῖν 10 τὴν ὑστέραν φὸν εἶναι· τὸ γάρ πλῆθος τῶν φῶν οὐ δίδωσι συναίσθησιν⁴⁰ αὐτῆς. εἰσὶ δὲ τὰ πολύγονα καὶ ζῆται καὶ φυτὰ μικρὰ τὴν φύσιν εὐλόγια⁵. | η γάρ μέλλουσα εἰς τὴν αὔξησιν αὐτῶν καταναλίσκεσθαι ὅλη τρέπεται εἰς 9^v τὴν τῶν φῶν φύσιν. ἔχουσι δὲ τὴν ὑστέραν κάτω τὰ τίκτοντα ἀτελῆ 5 τὰ φάρα οὗτα γάρ ἔσται πρὸ δύο, τουτέστι πρόγειρον καὶ ῥάσιν προΐσναι 15 συντόμως τὰ φάρα κάτω κειμένης αὐτῆς. ἄλλως τε καὶ πέφυκε μᾶλλον κάτω κείσθαι η ὑστέρα· δταν δέ τι φύσεως ἔργον ἐμποδίζῃ, πίπτει ἄνω. ὡστε 20 ἐφ’ ὅσων ἄνω κείται η ὑστέρα, οὐχ δτι πέφυκεν αὐτόθι κείσθαι τὴν θέσιν ἄνω ἔχει (μᾶλλον γάρ κάτω πέφυκε κείσθαι), ἄλλὰ διὰ τὸ ἐμποδίζειν τὴν¹⁵ 25 ἐν τῷ κάτω θέσιν αὐτῆς ἔργον τι φύσεως.

20 Εἶπόν τοι δὲ δτι τὰ σελάχη θύραζε μὲν ζωτοκοῦσιν, ἐν ἔαυτοῖς δὲ φωτοκοῦσι, προσέθηκε πάνυ ἀκριβῶς τὸ πρῶτον. οὐ γάρ ὥσπερ αἱ ἀλε- 20 κτορίδες ἐν ἔαυταις μὲν φωτοκοῦσι, θύραζε δὲ ζωτοκοῦσιν, οὗτα καὶ τὰ σελάχη, ἀλλ’ ἐν ἔαυτοῖς πρῶτον μὲν φωτοκοῦσιν, εἰτα τὸ τοιοῦτον φὸν²⁵ ἔτι ἐν ἔαυτοῖς ἔχοντες ζῶντας γεγονός οὗτα προΐσνται ζῆσιν, οὐκ φόνον. διὰ τοῦτο οὖν πρόσκειται τὸ πρῶτον, δύναμει λέγων δτι μὴ γάρ, ὥσπερ αἱ 30 ἄνθρωποι εὐθὺς ζωτοκοῦσιν ἐν ἔαυτοῖς, οὗτα καὶ τὰ σελάχη, ἀλλὰ πρῶτον φωτοκεῖ ἐν ἔαυτοῖς, εἰτα ζωτοκεῖ ἐν ἔαυτοῖς, εἰτα ζωτοκεῖ θύραζε. 35 καὶ τὴν αἰτίαν, δι’ ἣν οὐκ φωτοκεῖ τὰ σελάχη θύραζε. ἐπήγαγεν εἰπὼν ἐπειδὲ δεῖ τὸ ἔξω τῶν φῶν σκληρὸν εἶναι ὥσπερ τὸ τῶν ἀλεκτορίδων, δ 40 κέλυφος καλεῖται, ἵνα φυλάττῃ αὐτά, τὰ δὲ σελάχη δλιγόθερμα καὶ φυχρὰ ὄντα οὐ δύνανται ἑγρᾶναι αὐτὸν καὶ ποιῆσαι οἷον κέλυφος, διὰ τοῦτο οὐκ φωτοκοῦσι θύραζε. εἰτα ἐπάγει καὶ τὴν αἰτίαν, δι’ ἣν εἰσὶ φυχρὰ τὰ σελάχη, καὶ φησι διὰ τὸ εἶναι μαλακόδερμα· τάχιστα γάρ διαπνεῖται καὶ⁴⁵ 50 ἔξεργεται ἀπὸ τῶν μαλακοδέρμων τὸ ἔμφυτον αὐτῶν θερμὸν διὰ τὴν τοῦ

1 ἐν οι. IL 2 οὐλυτά 3 ἐρεῖ προϊών] Α 21. Γ 5 5 οἱ ἄρρενες δύναμιν
τινα coll. Ka 4 αὐξηθήνεται καὶ οι. IL 8 δυνάμενα K 11 αὐτοῖς α
post δὲ add. φησι Ka 12 τὴν] τὸ II.a κατὰ ἀναλίσκεσθαι α 14 τὰ
φᾶ] ζῶα IL 15 ἀλλως τε distinx: ἀλλ’ ὥστε libri 16 ὥστε] ω; IL 17 ἐφ’
ὅσον IL post δτι add. δὲ IL 18 γάρ] δὲ L 21 post προσέθηκε add.
καὶ IL 22 έαυτοῖς K 24 ante οὐκ add. καὶ Ka 25 δτι οι. IL
26 εὐθὺς Ka 27 εἰτα ζωτοκεῖ ἐν έαυτοῖς om. L, del. I 29 post ἐπειδὲ add.
γάρ Ka τὸ post ὥσπερ οι. IL 30 αὐτὸν II.a 31 αὐτὸν] αὐτὰ L
32. 33 φυχρὰ τὰ σελάχη—μαλακόδερμα] τὰ φάρα μαλακόδερμα· διὰ τὸ (διὰ γάρ α) εἶναι τὰ
σελάχη φυχρά Ka 33 διαπνεῖται] ἀναπνεῖ II.

δέρματος μανότητα, ἀπὸ δὲ τῶν σκληροδέρμων βραδέως διὰ τὴν πύκνωσιν· 9^ν πάντα γάρ τὰ σκληρὰ πυκνά ἔστιν. ὥστε συλλογιστέον τῇδε πηγὴ τὰ σελάχη μαλακόδερμα, τὰ μαλακόδερμα ὀλιγόθερμα, τὰ ὀλιγόθερμα ἀδύνατεῖ 5 ἔηραίνεν τὸ τῶν φῶν ἐσχατον, ἵνα φυλάττῃ αὐτά· τὰ σελάχη ἄρα ἀδύνατεῖ ἔηραίνεν τὸ τῶν φῶν ἐσχατον, ἵνα φυλαχθῆ τὰ φά. τούτου δὲ μὴ δυνα- 10 μένου ἔηραίνεσθαι μένουσιν ἐν τοῖς σελάχεσι τὰ φά, ἵνα ὑπ' αὐτῶν φυλάττῃ 15 τηται τὴν φυλακήν, ἦν ἔμελλεν φυλάττεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐσχατοῦ ἔηρανθέντος. ἀλλὰ πῶς, εἴπερ ἐκτὸς πίπτοντα τὰ φά φυλακῆς δεῖται, ἵνα μὴ φθείρηται, καὶ διὰ τοῦτο τὰ περιέχοντα τὰ τῶν ἀλεκτορίδων φά σκληρά ἔστιν, οἱ 10 εἰρημένοι ωκεροὶ ἴχθύες ἀτελῆ αὐτὰ προΐενται; ἡ ἀτελῆ μὲν αὐτὰ προΐενται, σκληρὰ δὲ καὶ θερμά διὰ τὴν τῶν γεννησάντων αὐτὰ | ἴχθύων θερμότητα. 15 ὅτι δὲ σκληρά ἔστι, δῆλον, καὶ ἐκ τῆς αἰσθήσεως· οἷον γάρ ἀλέαντόν εἰσι σύνηπει. ταῦτα μὲν οὕτως.

Τὸ δὲ ζῷον ἐν τοῖς σελάχεσι γίνεσθαι φησι τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπερ 5 15 καὶ ἐν τοῖς ὅρνισιν. ὥσπερ γάρ ἐν τοῖς τῶν ὅρνισιν φῶοῖς τὸ μὲν λευκὸν πᾶν γίνεται τὸ ζῷον, τὸ δὲ ὠχρὸν καταλιμπάνεται εἰς τροφὴν τοῦ ζῳού, οὗτο καὶ ἐν τοῖς τῶν σελαχῶν φῶοῖς· μέρος μὲν γάρ τι τοῦ φοῦ γίνεται 10 σελάχιον, μέρος δέ τι ἔσται πρὸς τροφὴν αὐτοῦ. οὐ γίνεται δὲ τὰ τῶν σελαχῶν φά ζῷα ἄνω, ἀλλά ἄνω μὲν τελειοῦνται, κάτω δὲ ζωγονοῦνται, 15 20 σελάχιον, καὶ ἐπὶ τῶν ἔξι ἀρχῆς ζωτοκούντων. διὸ καὶ τὴν ὑστέραν ἀνομοίαν ἔχει τὰ σελάχη καὶ τοῖς ζωτοκοῦσι καὶ τοῖς φωτοκοῦσι· τὰ μὲν γάρ 25 φωτοκοῦντα ἄνω πρὸς τῷ ὑποζῷματι ἔχει αὐτήν, τὰ δὲ ζωτοκοῦντα κάτω πρὸς τοῖς ἄρθροις· τὸ δὲ σέλαχος καὶ πρὸς τῷ ὑποζῷματι ἔχει αὐτήν ὡς φωτόκον καὶ κάτω παρήκουσαν ὡς ζωτόκον. διττογονοῦντα δὲ λέγει 30 25 τὰ φωτοκοῦντα καὶ ζωγονοῦντα· ἀμφοτέρων γάρ μετειλήφασιν, καὶ τοῦ φωτοκεῖν καὶ τοῦ ζωτοκεῖν.

p. 719a14 Πρὸς δὲ τούτοις ἀδύνατον ζῷα γίνεσθαι ἐν τοῖς ὑπο-
ζώμασιν.

Εἶπόν τινος ἔνεκα τὰ φωτοκοῦντα πρὸς τοῖς ὑποζῷμασιν ἔχουσι τὰς 30 ὑστέρας, τὰ δὲ ζωτοκοῦντα κάτω πρὸς τοῖς ἄρθροις λέγει πρὸς δὲ τού- 30 τοῖς ἀδύνατον ζῷα γίνεσθαι ἐν τοῖς ὑποζῷμασι. τὰ μὲν γάρ
ἔμβρυα ἀναγκαῖον βάρος ἔχειν (σώματα γάρ εἰσι) καὶ κίνησιν·
κινοῦνται γάρ ἐν ταῖς ὑστέραις ὅντα. ὁ δὲ πρὸς τῷ ὑποζῷματι τόπος, ἐν τῷ
φῶι αἱ φρένες, ἐπίκαιρος τουτέστιν ἀναγκαῖος ὃν πρὸς τὸ ζῆν, οὐκ ἀν δύνατο

2 εἰσιν IL	3 τὰ δὲ ὀλ. a	4 φυλάττει a	αὐτὰ—φυλαχθῆ (5)
ομ. Ka	σελαχώδη L	6 σελάχοις a	ἀπ ³ αὐτῶν ILa
7 ἔμελλον IK	9 post ἔστιν add. καὶ IL	10 ἡ—προΐενται ομ. K	
12 δῆλον post αἰσθήσεως ponit K		17 τι ομ. Ka	
23 ἄρθροις K	ό δὲ σ. ILa	24 ὠτόσκος ετ ζωτόκος ILa	
λέγεται K: λέγομεν a	25 ζωτοκοῦντα Ka	κατειλήφασι a	27 ἐν τοῖς]
πρὸς τοῖς Arist.	30 ἄκροις K	λέγει δὲ πρὸς coll. II.	31 ζῶν a
μὲν ομ. K	33 γάρ] τινὰ K		

ὑπενέγκει τὸ βάρος καὶ τὴν κίνησιν τοῦ ἐμβρύου· δυσπνοίας γάρ ἀν καὶ 10^τ ὅλως πνιγμός ἐποίει τὸ ἐμβρύον περικείψενον τὰ ἀναπνευστικὰ μόρια αὐτόθι κείμενα καὶ μὴ ἔῶν αὐτὰν ἀνεμποδίστως καὶ καλῶς ἀποπληροῦν τὸ οἰκεῖον ἔργον. ὅστε ἀναγκαῖον ἐστι μὴ κεῖθαι τὰς τῶν ζωτοκούντων ὑστέρας 5 πρὸς τῷ ὑποζῷματι, ἵνα μὴ πνήψωνται ἐν τῷ τίκτειν.

"Ετι δὲ ἄνω κειμένων τῶν ὑστερῶν ἀνάγκη δυστόκους γίνεσθαι διὰ τὸ ἀπόστημα τὸ ἀπ' ἑκεῖσε ἄχρι τῶν ἄρθρων, ὅπου καὶ νῦν πρὸς τοῖς ἄρθροις κειμένων τῶν ὑστερῶν, ἀν περὶ τὸν τόκον ἀνασπάσωσιν αὐτὰς πρὸς 10^τ τὸ ὑπόζωμα χασμησάμεναι (ἔλκουσι γάρ αὐτὰς καὶ ἀνάγουσιν αἱ χάσματα) 10 δυστοκοῦσι, καὶ διὰ τὸ πεφυκέναι τὰς γάστρας ἀνάγειν πρὸς τὸ ὑπόζωμα ἃ τὰς ὑστέρας οὐκ ἔωσιν αἱ ματᾶι τὰς τικτούσας περὶ τὸν καιρὸν τοῦ τόκου χασματίσθαι, μᾶλλον δὲ πταρμός παρατκενάζουσι διὰ τὸ ἀπωθεῖν κάτω 15 τὰς ὑστέρας τοὺς πταρμούς. οὐ μόνον δὲ τῶν ὑστερῶν ἔχουσῶν ἐμβρύουν καὶ ἄνω πρὸς τὰς φρένας ἀνασπασθεισῶν δύσπνοιαι γίνονται διὰ τὸ περι- 15 κεῖθαι αὐτὰς, ὡς εἴρηται, τὰ ἀναπνευστικὰ μόρια καὶ διὰ τὸ τὰς φρένας 15 βλάπτεσθαι ὅπο τε τοῦ βάρους καὶ τῆς ἀπ' αὐτῶν ὑγροτήτης. καὶ γάρ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρῶν, ὅταν διὸ πολλῆς οἰνοποσίας καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς πλείονος 20 ἀπογεννωμένης ἀνατίυψιάτεως ὑγρανθῶσιν αἱ φρένες, βλάπτονται καὶ παρα- 20 φρονοῦσιν· ἡ γάρ μέθη, ἣν παραφροσύνην καλεῖν δίκαιον ἐστι, γίνεται 25 ὑγρανομένων τῶν φρένων ὅπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς γενομένης ὥπερ τῆς πολλῆς οἰνοποσίας. ἀλλὰ περὶ τούτων εἴρηται καὶ ἐν τῷ Περὶ ζῷων μορίων· 25 ἦμιν δὲ ἐλέγετο ὅτι οὐ μόνον ἔχουσῶν τῶν ὑστερῶν ἐμβρύουν δύσπνοιαι καὶ πνιγμοὶ γίνονται, ἀλλὰ καὶ κενῶν οὐδῶν καὶ ἀνασπασθεισῶν ἄνω πνίγουσιν. ἐπεὶ δέ τις ἔμελλε λέγειν ὡς εἰ πνήσουσιν αἱ ὑστέραι ἄνω ἀνα- 30 σπώμεναι, ἀνάγκη σαρκώδεις αὐτὰς εἶναι (εἰ δὲ μὴ σαρκώδεις, δῆλον ὡς οὐδὲ διγραί· ἀνάγκη οὖν σαρκώδεις εἶναι καὶ ισχυροτέρας τῶν τε φρένων καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων), διπερ οὖν ἔμελλε τις ὡς ἀποροῦν ἐπάγειν, οὗτος ὡς ἀληθῆς δην ὁμολογεῖ· φησὶ γάρ πνήσουσιν οὖν αἱ ὑστέραι ἄνω προσιστάμεναι· καὶ γάρ ἀναγκαῖον τὰς μελλούσας ζῷων ἔξειν 35 ισχυροτέρας εἶναι· τῶν φρένων καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων καὶ σαρκώ- 35 δεις. ἀλλὰ πῶς αἱ τῶν δρνθων ὑστέραι ἄνω οὖσαι πρὸς τῷ ὑποζῷματι οὐ πνήσουσι τὰς ὅρνιμας; Ἡ, φησέν, διμενώδεις εἰσὶν αὐται καὶ οὐ σαρκώδεις, τὸ δὲ διμενῶδες οὔτε ισχυρόν ἐστιν οὔτ' ὑγρὸν καὶ βαρὺ ὡς τὸ σαρκώδεις. ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῶν, φησί, τῶν ποιουμένων διγονίαν, τοιτέστι τῶν φρέ- 45 κούντων καὶ ζωτοκούντων, φανερὸν δηι πνιγμοὶ γίνονται ἄνω κειμένων τῶν

1 ὑπενέγκειν Κα	2 παρακείμενον α	5 πνήγονται α	6 δυστοκίαν Κα
7 μέχρι α	8 ἀναπνεύσωσιν Κ	11 τὴν ὑστέραν Κ	14. 15 παρακείσθαι
αὐταῖς α	15 καὶ om. IL	18 ἀπογεννωμένοις α	βλάπτονται τε καὶ Κα
19 παραφροσύνειν α	20 τῆς alterum om. α	γεννωμένης α	21 τούτου α
ἐν τῷ Περὶ ζῷων μορίων] Γ 10	24 ἔμελλε Κα	post ὑστέραι add. αἱ α	
25 εἰ γάρ μὴ Κα	27 διπερ οὖν—μορίων (30) om. KL	28 ὁμολογῆ α	
29 προσιστάμεναι Arist. vulg.: προϊστάμεναι Ia Arist. P	33 ισχυρόν] ὑγρὸν IL		
34 ἀπ' αὐτῶν Κ			

ὑστερῶν· τὰ μὲν γάρ φά ἄνω καὶ ἐν τῷ πλαγίῳ ἔχουσι· διὰ τὸ μὴ κινεῖ· 10^η σθαι μηδὲ βάρος ποιεῖν, τὰ δὲ ζῷα κάτω.
 Σαφῶς δὲ καταλέγει τὰς αἰτίας, δι' ἃς αἱ μὲν ὑστέραι πᾶσαι ἐντός 40
 εἰσι, τῶν δὲ ὄρχεων οἱ μὲν ἐντὸς οἱ δὲ ἔκτος. καίτοι εἴπει περὶ τῶν ὄρχεων
 5 ἵκανὰς αἰτίας, ἀλλά, φησί, πρὸς ταῖς εἰρημέναις ἕστωσαν καὶ αὗται. ἀνα- 45
 σπᾶσθαι δέ φησι τοὺς ἐκτὸς ὄρχεις ἐν τῇ τῆς γονῆς προέσσει, ἵνα γίνωνται Ητ
 οἱ ἐν αὐτοῖς ἐλικοειδεῖς πόροι ἐν τῇ ἀνασπάσει ἐπ' εὐθείας τῷ αἰδοίῳ·
 εἰ γάρ τὸ μέν ἔστιν ἄνω, οἱ δὲ ὄρχεις καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς πόροι κάτω, οὐκ 5
 10 ἀν ράδιως ἀνέρχονται ἀπ' αὐτῶν πρὸς τὸ αἰδοῖον ἡ γονή. ὅστε ἀνάγονται
 μὲν καὶ διὰ τὴν θερμότητα, ὥσπερ εἴπομεν καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦδε τοῦ 10
 βιβλίου, ἀνάγονται δὲ καὶ διὰ τὴν λεχθεῖσαν νῦν αἰτίαν. ἔχουσι δὲ οἱ
 15 ὄρνιθες ἐντὸς τοὺς ὄρχεις καὶ διὰ τὴν τοῦ δέρματος σκληρότητα καὶ διὰ τὸ
 ἀσύμμετρον εἶναι κατὰ μέγεθος περιλαβεῖν καὶ σκέπειν τοὺς ὄρχεις. διοιον
 δέ ἐστι τὸ εἰρημένον. ὥσπερ ἀν εἰ τις εἴποι ἀσύμμετρον εἶναι τὸν μέδιμνον 15
 20 κατὰ μέγεθος δύο ἀμάραχρῆσαι μεδίμνους. καὶ ἔστω, φησί, πρὸς ταῖς
 εἰρημέναις αἰτίαις καὶ αὕτῃ τοῦ τὰ μὲν ἔχειν ἐκτὸς τὰ δὲ ἐντὸς τοὺς ὄρχεις.
 εἴη δὲ ἀυτῇ ἡ αἰτία ἀπὸ τῆς ὄλης καὶ ὄλως ὡς ὄλική.

p. 719b17 Κείνεται δὲ τῇ θέσει αἱ ὑστέραι ὑπεναντίως τοῖς τε
 ζῷοις τοκοῦσιν ἐν ἔστωτοις.

20 Ἐπειδὴ τῶν θέσεων ἡ μέν ἔστιν ἄνω καὶ κάτω, ἡ δὲ ἔμπροσθεν
 καὶ ὄπισθεν, ἀποδίδυς τὰς αἰτίας, δι' ἃς τὰ μὲν τῶν ζῴων (ταῦτα δὲ ἡσαν 20
 τὰ φωτόκα) ἄνω ἔχουσι πρὸς τὸ ὑπόσωμα τὰς ὑστέρας, τὰ δὲ κάτω πρὸς
 τὰ ἄρθρα (ταῦτα δὲ ἡσαν τὰ ζωφοτόκα), τὰ δὲ τὸ μὲν τῇς ὑστέρας ἄνω τὸ 25
 δὲ κάτω (ταῦτα δὲ πάλιν ἡσαν τὰ διγονοῦντα), νῦν ζητεῖ καὶ τὰς αἰτίας ἀπο-
 25 δίδωσι τοῦ διὰ τί τὰ μὲν ἔμπροσθεν ἔχει αὐτάς καὶ πρὸς τοῖς ἄρθροις 30
 οὔσας, τὰ δὲ ὄπισθεν πρὸς τῇ δσφόνι. ἀποδίδωσι δὲ τοῦ τὰ ζωφοτόκα ἐπὶ
 τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ὑπτίων, δὲ ταῦτόν ἐστι τῷ ἔμπροσθεν, ἔχειν τὰς 35
 ὑστέρας δύο αἰτίας, ὥν μία αὕτῃ· ἐπειδὴ τὰ ὑπτία ἥγουν τὰ πρόσθια
 σαρκώδη καὶ μαλακά ἐστι, τὰ δὲ πρανῆ καὶ ὄπισθεν δστώδη καὶ σκληρά,
 30 αὔξεται δὲ τὸ ἔμβρυον κατὰ βραχὺ καὶ τελειοῦται, εἴπερ ἔκειντο τῶν 40
 ζωφοτοκούντων αἱ ὑστέραι ὄπισθεν πρὸς τοῖς πρανέσι καὶ τῇ ὁράξει,
 ἐνεποδίζετο ἀν καὶ ἐκωλύετο ἡ τῶν ἔμβρυων αὔξησις καὶ σωτηρία ἥγουν
 ἀνάπαυσις διὰ τὴν σκληρότητα. τὸ γάρ αὐξηθῆσόμενον εἰ μὲν ἐν μαλακῷ
 35 ἐστι καὶ ὑπείκοντι ἡ δυνάμενωρ τείνεσθαι τε καὶ ἔξαπλοοῦσθαι καὶ διδόναι
 τόπους τοῦ χωρεῖν, αὔξεται καὶ ἐπίδοσιν λαμβάνει, εἰ δὲ ἐν σκληρῷ 45
 καὶ μηδὲ ὄλως αὐτῷ ὑπείκοντι, οὐδαμῶς. διὰ τοῦτο γάρ καὶ τὰ ζῷα
 καὶ τὰ φυτὰ καὶ πάντα τὰ αὐξανόμενα αὔξει, διτι ὁ ἀὴρ ἐν ὦ ἐσμεν

1. 2 κινεῖσθαι εχεῖσθαι corr. I	10 καὶ διὰ] κατὰ K	14 τῷ εἰρημένῳ I
εἴποιεν Ηλα τὸ K μεδίμνα K	16 ἐντὸς τὰ δὲ ἐκτὸς K	17 ἡ
ομ. Ηλ. 18 δὲ καὶ τῇ Arist. 20 Ἐπει K	28 πρόσθια α	29 σαρκώδει α
35 τόπον Ka 36 αὐτῷ] εἰς ἔχετο Ka	37 αὔξησην Ka	

Comment. in Arist. XIV 3. Philop. (Michael) de gen. anim.

ύπεινει· τε εἰς ἔκυτὸν καὶ δίδωσι χώραν ἡμῖν αὐξήσεως· εἰ δέ γε σιδηροῦς
ἥη τὴν φύσιν ἡ δλως σκληρότατος, οὐδὲν δὲν δλως γρέηθη. ἐπεὶ οὖν
ἀναγκαῖον τὰ ἔμβρυα ἐν ταῖς ὑστέραις αὔξεν καὶ τελειοῦσθαι, ὅπισθεν
δὲ τῶν ὑστερῶν κειμένων τοῦτο γενέσθαι οὐκ ἥδυνατο, δισταδῶν ὄντων καὶ Η^η
5 σκληρῶν τῶν ὅπισθεν, διὰ τὸ μᾶλλον βάρος καὶ θλῖψιν προσγύνεσθαι αὐτοῖς
ἥτοι τοῖς ἐμβρύοις ἐκ τῆς σκληρότητος (τούτῳ γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ
μηδὲν ἐπεῖναι βάρος ἐπὶ ταῖς ὑστέραις) εὐδόγως οὐκ ὅπισθεν, ἀλλ᾽
ἐπὶ τῇ κοιλίᾳ καὶ τοῖς ἐμπροσθεν (οὗτος γάρ ὁ τόπος, ὃς εἱρηται, μαλακὸς
καὶ σαρκώδης) κεῖνται. μία μὲν οὖν αἰτία τοῦ ἐμπροσθεν κεῖσθαι ἐπὶ τῶν
10 ζωτοκοῦντων τὰς ὑστέρας αὔτη· δευτέρα δὲ δι ταῖς καὶ ὁ πόρος, δι' οὐ δη τῆς
ὑγρᾶς τροφῆς περίττωσις ἐξέρχεται, ἐμπροσθεν κεῖται. ἐπεὶ οὖν ὁ πόρος
οὗτος ἐμπροσθεν κεῖται, καὶ δι' αὐτοῦ ἐξέρχεται τὰ ἔμβρυα, εἰησαν δὲν
καὶ διὰ τοῦτο αἱ ὑστέραι ἐμπροσθεν. οὗτος δὲ δη δη πόρος, δι' οὐ καὶ τὰ
ἔμβρυα καὶ ἡ τῆς ὑγρᾶς τροφῆς ἐξέρχεται περίττωσις, καὶ ἐμπροσθεν
15 ἐστιν, ὃς εἱρηται, καὶ ἐπάνω κεῖται τοῦ πόρου, δι' οὐ ἐξέρχεται δη τῆς
ἡγρᾶς τροφῆς περίττωσις. δεῖ δὲ τὴν λέξιν τὴν οὗτος δὲ ἐπάνω καὶ ἐν τοῖς
τοῖς ἐμπροσθενοῖς ὑπάρχει ὁ πόρος τῆς ἡγρᾶς τροφῆς ὑπερβατῶς
ἀναγινώσκειν οὕτως· οὗτος δὲ δη τῆς ὑγρᾶς τροφῆς πόρος ἐπάνω ὑπάρχει
τοῦ πόρου τῆς ἡγρᾶς τροφῆς καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθενοῖς. δι τοῦ δὲ ἐπάνω,
20 δῆλον· μετὰ γάρ τὴν ἡβῆν ἐστὶν οὗτος καὶ μετὰ τοῦτον ὁ τῆς ἡγρᾶς τροφῆς,
ἵστε ὕσπερ δη ἡβῆν ἐπάνω τούτου, οὕτω καὶ οὗτος τοῦ τῆς ἡγρᾶς τροφῆς
πόρου. καὶ εὐλόγως ἐπάνω κεῖται οὗτος· εἰ γάρ ἔκειτο ὑποκάτω, δη δὲ τῆς
ἡγρᾶς τροφῆς ἄνω, ἔκειτο ἄν καὶ τὸ καλούμενον τυφλόν, ἐν φῇ δη δυσάρδης 15
ἐστὶν κόπρος, ἐπάνω τῆς ὑστέρας· οὕτω δὲ ἄν ἀπεπνίγετο τὰ ἔμβρυα. οὐδὲ
25 μόνον δὲ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τετραπόδων κατὰ φύσιν
ἐπάνω κεῖται οὗτος ὁ πόρος τοῦ τῆς ἡγρᾶς τροφῆς πόρου. τὰ μὲν οὖν
ζωτοκοῦντα διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἔχει τὰς ὑστέρας ἐμπροσθεν.

Τὰ δὲ φωτοκοῦντα μέν, ἀτελὲς δὲ τὸ φόνον προϊέμενα, ὕσπερ οἱ εἱρη- 20
μένοι ἰχθύες, οὗτοι οὐχ ὑπὸ τῇ γαστρὶ καὶ ἐμπροσθεν ἔχουσι τὰς ὑστέρας,
30 ἀλλὰ πρὸς τῇ δεσφύι καὶ ὅπισθεν. οὐ γάρ αὔξεται ἐν αὐτοῖς τὰ φὰ καὶ 25
τελειοῦται, ἵνα βάρος ἐγγίηται ταῖς ὑστέραις καὶ πόνος, ἀλλ᾽ ἔξω προΐεται
καὶ τελειοῦται. πρὸς τούτῳ ἐπεὶ οὐκ ἄλλος ἐστὶν ὁ πόρος ἐν τούτοις δη
τῆς ἡγρᾶς τροφῆς, ἥτοι δη τοῦ περιττώματος τῆς ἡγρᾶς τροφῆς, καὶ ἄλλος 30
δη τοῦ ὑγροῦ. ἀλλ᾽ δη αὐτές, οὗτος δὲ ὅπισθεν κεῖται, καὶ διὰ τοῦτο ἐν
35 τούτοις αἱ ὑστέραι ὅπισθεν κεῖνται, ἵνα ῥαδίως δι' αὐτοῦ ἐξέρχηται τὰ φά. δη
ἐν μὲν οὖν τοῖς ζωτοκοῖς καὶ διὰ τὸ βάρος καὶ διὰ τὸ δύο εἶναι τοὺς

2 ἡ δλως II. 5 post βάρος add. καὶ πόνον Ka αὐταῖς III. 6 τὸ] τοῦ I
7 ὑπεῖναι Ka ἐπὶ om. Ka 8 ὡς εἱρηται ὁ τόπος coll. K 14 ὑγρᾶς
in ras. L 16 ἡγρᾶς a ex ὑγρᾶς corr. L: ὑγρᾶς IK 17 ἐμπροσθεν libri et Arist.
P: προσθεν Arist. vulg. 21 post οὗτος add. ἐπάνω K τῆς om. II.
22 οὗτος] τούτου Ka 30 αὐξάνεται K 31 ἐγγίηται K 32 ante πρὸς
add. καὶ Ka πρὸς τούτους K ἄλλως a 34 δὲ om. K καὶ διὰ—κεῖνται
(35)] καὶ διὰ τοῦτο καὶ αἱ ὑστέραι ὅπισθεν κεῖνται ἐπήγαγεν K, sed rursus del. 34. 35
ἐν τούτῳ a 35 ῥαδίως scripsi: ῥάδιον IIa: ῥάδια K δι' αὐτῶν II.

πόρους τῶν περιττωμάτων ἔκειντο ἔμπροσθεν αἱ ὑστέραι· ἐν δὲ τούτοις II°
ὅπισθεν διά τε τὸ εἶναι τὸν πόρον ἔνα καὶ διὰ τὸ μὴ ποιεῖν βάρος.
εἰπὼν δὲ διὰ τὸ εἶναι διττοὺς καὶ κεῖσθαι ἔμπροσθεν τὸν ἔνα διὰ τοῦτο
καὶ αἱ ὑστέραι ἔμπροσθεν κείνται, ἐπήγαγεν· ἔνεκα γάρ τῆς γενέσεως γεγόνασι 25
διττοὶ οἱ πόροι, ἵνα διὰ τοῦ ἑνὸς εἴσεισιν ἡ γονὴ καὶ ἔξεισι τὸ ἔμβρυον.
καὶ ἐπεὶ διὰ τὴν γένεσιν ἡγεόνασιν, ἀναγκαῖον ἐν ᾧ ἔστιν ὁ πόρος, ἐν
τούτῳ εἶναι καὶ τὴν ὑστέραν, ἵνα καὶ ἡ τῆς γονῆς εἰσοδος καὶ ἡ τοῦ
ἔμβρυου ἔξοδος ῥᾳδία γίνηται. ἀλλὰ διὰ τί οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν φυτο-
κούντων διὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς ἔξεισι τό τε φύον καὶ ἡ ἔγρα περίττωσις,
10 οὐ γίνεται τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ζωτοκούντων; ἢ εἰ τοῦτο ἦν, ἥπτετο ἀν
τῆς ὑστέρας τὸ καλούμενον τυφλὸν ἔντερον καὶ ἀπεπνίγετο τὰ ἔμβρυα ἀπὸ 40
τῆς ὑστέρας ὀσμῆς.

Τὸ δὲ δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ σπέρμα μὲν πάντα φέρειν
ταῦτόν ἔστι τῷ οὕτῳ λεγομένῳ· διὰ δὲ ἔνεκα τῆς γενέσεως γέγονεν ὁ
15 ἔμπροσθεν πόρος καὶ οὐ διὰ τὴν ὑγρὰν περίττωσιν, δῆλον τοῦτο ἔστι καὶ
ἐκ τοῦ | σπέρμα φέρειν μὲν πάντα τὰ ζῷα, περίττωμα δὲ μὴ πάντα· ὅστε 12°
διὰ τὸ σπέρμα καὶ διώσις διὰ τὴν γένεσιν γίνονται οἱ πόροι, ἀλλ’ οὐ διὰ τὴν 5
ὑγρὰν περίττωσιν. εἰ γάρ δὲ αὐτὴν ἐγίνοντο, ὅσοις ἔνεισι πόροι, ἀνάγκη
πᾶσι τούτοις γίνεσθαι καὶ περίττωμα ὑγρόν.

20 Όσα δέ, φησίν, φωτοκήσαντα ἐν ἑαυτοῖς ζωτοκεῖ ἐκτός,
ταῦτα δὲ ἀμφοτέρως ἔχει διὰ τὸ μετειληφέναι ἀμφοτέρων, τοῦ
τε ζωτοκεῖν καὶ τοῦ φωτοκεῖν. ἔστι δὲ ἐλλιπῆς ἡ λέξις, εἴη δὲ ἀν τὸ
πλῆρες αὐτῆς τοιοῦτον. Όσα δὲ φωτοκήσαντα πρῶτον ἐν ἑαυτοῖς καὶ 15
ζωτοκήσαντα, είται ἐκτὸς ζωτοκήσαντα, τούτων τὸ μὲν τῆς ὑστέρας ἄνω
25 καὶ ὑπὸ τὸ ὑπόζωμα κείται πρὸς τὰ πρανῆ διὰ τὸ φωτοκεῖν, τοῦτο δὲ 20
ταῦτόν ἔστι τῷ ἄνω καὶ ὅπισθεν, προϊούσσης δέ, τουτέστι τὸ δὲ λοιπὸν
μέρος αὐτῆς, κάτω καὶ ἐπὶ τῇ γαστρί, ὅπερ πάλιν ταῦτόν ἔστι τῷ
κάτω καὶ ἔμπροσθεν, διὰ τὸ ζωτοκεῖν. Ιδίους δὲ πόρους τῶν ἀρρένων 25
λέγει τοὺς χωρὶς ὄρχεων καὶ καθ’ ἑαυτοὺς ὄντας. διὰ δὲ ιδίους τούτους
30 εἴπε, δῆλον πεποίηκε διὰ τῆς ἐπαγχείσης λέξεως τῆς καὶ τῶν ἐχόντων
ὄρχεις, ως τινῶν μὲν πόρων χωρὶς ὄρχεων ὄντων, τινῶν δὲ ἐχόντων
ὄρχεις καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαναδεδιπλωμένων ὄντων. τούτους δὲ ἀμφοτέρους, 35
καὶ τοὺς ιδίους καὶ τοὺς ἔχοντας ὄρχεις, λέγει ἐναντίως ἔχειν ταῖς ὑστέραις.
τῶν γάρ ὑστερῶν αἱ μὲν ἔμπροσθεν κείνται, αἱ δὲ ὅπισθεν, οἱ δὲ πόροι
45 πάντες καὶ οἱ ιδίοι καὶ οἱ μὴ τοιοῦτοι ὅπισθεν. καὶ τὴν αἵτίαν τοῦ διὰ τί
ὅπισθεν πάντες κείνται λέγει· δεῖ γάρ, φησίν, αὐτοὺς μὴ πλανᾶσθαι

4 καὶ om. La	8 γένηται K	9 καὶ ἔξ ἑνὸς a	11 ὑπὸ a
16 μὲν πάντα φέρειν coll. K	18 οὗσι IL	19 τοῦτο K	21 ἔξει K
22 ἐλλιπές a	25 τούτου a	27 αὐτοῦ IL	28 ιδίους—λέγει (29)
cf. Arist. p. 720a25, 26 codd. PSY		28 et 29 ιδίως IL	29 καθ’ ἑαυτὸν IL
τοῦτο IL	32 post καὶ add. γάρ IL	post ὄντων add. τῶν πόρων K	
33 ιδία IL	34 οἱ δὲ πόροι—τοιοῦτοι ὅπισθεν (35) primo om. sed in marg. add. L		
35 ιδίοι] ὅποι in marg. I.	οἱ ante μὴ om. a	36 δεῖ] δὴ a	2*

μηδὲ τῆς κάκεισε φέρεσθαι, ἀλλ᾽ ἔδραίους εἰναι καὶ ἐργεισμένους 12^ο
καὶ ἀμετακινήτους. ὁ δὲ ὄπισθεν πᾶς τόπος συνεγής ὥν καὶ εἰς διὰ τὸ 10
δστώδης εἰναι διδωσιν αὐτοῖς στάσιν καὶ συνέχειαν, τουτέστι τὸ διόλου
ἐργεῖσθαι, καὶ μὴ τῇ μὲν ἐργεῖσθαι τῇ δὲ ἀπολελύσθαι τῆς ἔδρας:
5 τοῖς μὲν οὖν ἔχουσι τοὺς ὄργεις ἐντὸς ἀμα τοῖς ὄργεσιν εἰσι πόροι πρὸς
τῇ δσφύτι ἐργεισμένοι, τοῖς δὲ ἐκτὸς ἔχουσι τοὺς ὄργεις οἱ πόροι μόνοι
εἰσὶν ἐν αὐτῇ ἐργεισμένοι. |

p 720b2 Τῶν δὲ ἄλλων ζῷων τῶν ἀναίμων οὐκ ὁ αὐτὸς τρόπος 12^ο
τῶν μορίων.

10 Εἰπόντι περὶ τῶν γεννητικῶν μορίων τῶν ἑναίμων ὅπως ἔχουσι, λέγει
ὅτι τὰ δὲ ἄναιμα (εἰσὶ δὲ γένη τέτταρα) οὔτε ἔσωτοῖς ἔχουσιν ὄμοιως οὔτε 15
τοῖς ἑναίμοις, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄναιμα καὶ πρὸς ἔσωτα διαφέρουσι. τὸ δὲ
τούτων περὶ μὲν πάντων ἀδηλον τὸ τούτων περὶ τῶν δστρακοδέρμων
εἰρηται· περὶ πάντων γάρ τῶν δστρακοδέρμων ἀδηλον. τὰ δὲ μαλα- 10
15 κόστρακα, φρσί, συνδυάζεται, ὥσπερ τὰ διπισθιουρητικά· ὅπι-
σθιουρητικὰ δέ εἰσιν οἷον λέγω διασύπους. πῶς δὲ ὥσπερ ἐκεῖνα συνδυά- 15
ζεται, ἐπάγει· δταν γάρ τὸ μὲν ὅπτιον τὸ δὲ πρανές ἐπαλλάξῃ τὸ
οὐραῖον. τὸ γάρ θηλυ ὅπτιον κείμενον καὶ τὴν οἰκείαν κεφαλὴν φέρει 20
εἰπεν ἔχον πρὸς ἄρκτον, τὸ δὲ οὐραῖον πρὸς νότον, τὸ τε ἄρρεν πᾶλιν
20 πρανές δὲ καὶ ἐναντίως τὴν κεφαλὴν ἔχον πρὸς νότον, τὸ δὲ οὐραῖον πρὸς
ἄρκτον, οὗτον δὴ ἔχοντα τὸν συνδυασμὸν ποιοῦνται, ὥστε μόνα τὰ οὐραῖα
ἀπεισθαι ἀλλήλων καὶ τοῦ μὲν θηλεος τὸ οὐραῖον κάτω κεῖσθαι πρὸς τῇ
γῆ, τοῦ δὲ ἄρρενος τὸ οὐραῖον κεῖσθαι ἐπάνω τοῦ τῆς θηλείας οὐραίου, τὸ
δὲ λοιπὸν αὐτῶν σῶμα ἐκτάλην ἡπλωμένον κεῖσθαι πρὸς τῇ γῇ.
25 Ἀντὶ δὲ τοῦ εἰπεῖν ὅτι ἔχουσι δὲ αἱ θηλεῖαι τὰς ὑστέρας ἀνὰ δύο^ο, 25
εἰπεν ἔχουσι δὲ τὰς ὑστέρας ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐσχισμένας, ὥστε τὸ
ἐσχισμένας ταῦτόν ἐστι τῷ διπλᾶς. τὰ δὲ μαλάκια συμπλέκεται μὲν κατὰ 30
τὸ στόμα ἀντερέδοντα καὶ διαπτύσσοντα, τουτέστι συμπλεκόμενα τὰ
ἄρρενα καὶ τὰ θηλεῖα ὡς ἀλλήλων κατὰ τὰς πλευτήρας. ὡς τῷρη γυνὴ 30
30 τὸν ἄνδρα καὶ οὗτος αὐτὴν περιπλέκονται διὰ τῶν γειρῶν, οὗτως καὶ τὰ
μαλάκια ὡς ἀλλήλων ἐν τῷ σωματισμῷ περιπλέκονται τὰς πλευτήρας.
συμπλέκονται δὲ κατὰ τὸ στόμα ἐξ ἀνάκησι· παρὸ τὸ στόμα γάρ τὸ 10
συνήνωσε καὶ συνήγαγεν ἡ φύσις τὸν πόρον, διὸ οὐ ἐξέρχεται ἡ τῆς Ἑγρᾶς
τροφῆς περίττωσις. λέγει δὲ ὅτι καὶ τὰ μαλάκια στρακα καὶ τὰ μαλάκια 15

2 τὸ τὸ a 3 τοῦ Ηλα 6ιόλον K 5 ἐντὸς ex ἐκτὸς corr. I
7 αὐτοῖς la 11 ὅτι om. a 12 διαφέρει K: διαφέρει a 13 post τούτων
add. δὲ a, ut Arist. 16 λέγω scripsi: λέγων libri 17 ἐπάγειν a ἐπαναλ-
λάξῃ Η. 17. 18 τὸ οὐραῖον sic IKL: τὰ οὐραῖα a, ut Arist. 22 κεῖσθαι
κάτω Ka 23 τὸ δὲ τοῦ ἄρρενος οὐραῖον K: τὸ δὲ ἄρρενος οὐρ. a 25 ὅτι
om. K 26 ὡς τὸ τὸ I 28 τὸ om. Ka 6ιαπτύσσοντα a 30 περι-
πλέκεται K 32 περὶ Ka 33 ἡ φύσις συνήγαγε καὶ συνήνωσε coll. Ka

τὸν αὐτὸν τῆς ὑστέρας πόρου ἔχει καὶ τῆς Ἑγρᾶς περιττώσεως· οὐ γάρ
ἄλλος μὲν ἐν τούτοις ὁ τοῦ περιττώματος πόρος, ἄλλος δὲ ὁ τῆς ὑστέρας,
ἄλλος ὁ αὐτὸς καὶ εἰς πρὸς ἀμφότερα λειτουργεῖ, πρὸς τε τὴν τοῦ θοροῦ 13^τ
ἀρφεσιν καὶ πρὸς τὴν τῆς Ἑγρᾶς περιττώσεως ἔξιδον· τούτου γάρ ἐστι
5 ὅτηλωτικὸν τὸ ἐστὶ γάρ ἡ ἀφίση τὸν θορὸν διὰ τοῦ πόρου. ἐλλιπής
δὲ ἡ λέξις ἐστίν, εἴη δ' ἂν τὸ πλῆρες καὶ τὸ ἐμμαρτίς τῆς λέξεως τοιοῦτον·
διὰ τοῦ πόρου γάρ δι' οὐ ἀφίση τὸν θορὸν, διὰ τούτου ἔξεισι καὶ τὸ
περίττωμα. ταῦτα δὲ τὰ μόρια, ἤτοι οἱ πόροι, δι' ὧν ὁ θορὸς καὶ ἡ
περίττωσις ἐξέρχεται, ἐν τοῖς ὑπτίοις εἰσὶ τοῦ σώματος, ἡ λήγει τὸ ἐν τοῖς 10
10 πρανέσι κέλυφος. ὥσπερ γάρ οὐ συνάπτουσιν αἱ δεξιαὶ τῶν ζωτοκούντων
πλευραὶ πρὸς τὰς ἀριστεράς, ἀλλ' εἰσὶ διεστηκοῦσαι ἀπ' ἀλλήλων, οὕτως
οὐδὲ τὸ τῶν καρκίνων καὶ καράβων κέλυφος συνάπτει ἐν τοῖς ὑπτίοις.

Λέγει δὲ καὶ θάλατταν εἰσέρχεσθαι διὰ τῶν τοιούτων πόρων. ἐπεὶ
δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ συνδυασμοῦ ὁ πολύπους ὁ ἄρρην ἐν τῷ αὐλῷ 10
15 τοῦ θήλεος εἰσάγων τὴν ἕαυτοῦ πλεκτάνην ἔδοξε τοῖς ἀλιεῦσι διὰ τῆς
πλεκτάνης ποιεῖσθαι τὴν ὥγειαν καὶ ταύτη γράψιται ἀντὶ αἰδοίου, ἐπίγειαν 15
ἡ δὲ τῆς πλεκτάνης τοῦ ἄρρενος διὰ τοῦ αὐλοῦ τῆς θήλειας δίεσις
καὶ εἰσέλευσις οὐ γάριν ὥγειας γίνεται ἀλλ' ἔνεκα συμπλοκῆς. ἔξω γάρ 20
καὶ πόρωρ οὖσα αὗτη ἡ πλεκτάνη τοῦ πόρου, δι' οὐ ἐναφίση τὴν γονήν
20 πρὸς τὴν θήλειαν, πῶς ἀν εἴη ὅργανον γράψιμον πρὸς τὴν γένεσιν; πόρον
δὲ καὶ σῶμα ἐκ παρολόγου τέθεικεν. ήτι δὲ οἱ ἀκρίδες καὶ συγδυάζονται
καὶ ἐξ ἀκρίδων γίνονται, ὄμοιώς δὲ καὶ τὰ λοιπά, ἀ καταλέγει, πολλάκις 25
ωπται..

Τῶν δὲ ἐντόμων, φησί, τὰ πλεῖστα ἐναντίως ἔχουσι τοῖς ἄλλοις. οὐ
25 γάρ ἀφίση τὸ ἄρρεν γονήν ἐπὶ τούτων εἰς τὸ θῆλυ, ἀλλ' ἐμπαλιν τὸ θῆλυ 30
κάτωθεν ἄνω πρὸς τὸν ἄρρενα δι' αὐλοῦ· ἐν δὲ τῷ ἄρρενι συστὰν τὸ
ἐναφεύθεν πάλιν ὑποστρέψει πρὸς τὸ θῆλυ, ἀφ' οὗ καὶ ἐξηλθεῖ διὰ τοῦ
αὐλοῦ. οὐ γάρ πρότερον ἀπολύονται, πρὶν ἀν πρὸς τὸ θῆλυ ὑποστρέψῃ 35
τὸ ἐξηλθυθός ἀπ' αὐτοῦ. τοῦτο οὖν τὸ τὸ θῆλυ εἰς τὸ ἄρρεν ἐναφιέναι τὴν
30 γονήν τεθεωρκέναι φησίν ἐπὶ πολλῶν, καὶ τὸ ἀναφεύθεν μᾶλλον τὸ θῆλυ 40
εἰς τὸ ἄρρεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αὐτῆς ἐρεῖ πρὸς τῷ τέλει γενόμενος 13^τ
. τοῦ παρόντος βιβλίου ἀκριβῶς, δπως γίνονται· ἡμεῖς δὲ ὅπερ ἐλέγομεν,
ταῦτα μὲν ἐπὶ πολλῶν ἐθεάθη, ὥστε δὲ γένει διεισεῖν καὶ εἰπεῖν ὠρισμένως 5
δῆτι τοιτὶ μὲν τὸ γένος ποιεῖ ταῦτα, τοιτὶ δὲ οὐ ποιεῖ, οὕπω συνεώραται.

1 τὸν αὐτὸν om. II.

6 ἐστὶν ἡ λέξις coll. Ka

4 πρὸς τὸν τῆς K

7 τὸ om. a

5 τὸν θορὸν ἀφίση coll. Ka

8. 9 ἡ περίττωσις] τὸ περίττωμα K

11 πρὸς om. L

19 καὶ om. IL

21 αἱ] καὶ IKL

26 post τὸ add. ἄνω Ka

29 ἐληλυθός II.

31 τούτου II.

32 ὅπου a

12 τῶν om. I

πόρωρ] πόρου K

καὶ post ἀκρίδες om. K

27 ἀφεύθεν K

οὖν τὸ θῆλυ IIa

31 τούτου II.

33 δεῖ] καὶ II.

14 ἄρρης II

πλεκτάνα I

25 γονήν τὸ ἄρρεν coll. K

28 ἀπολύονται] ἀφεύθενται K

διαφέναι Ka

πρὸς] περὶ K

τέλος a

16 πλεκτάν I

ἐπαφίση K

30 φησίν—πολλῶν]

Τὸ δὲ σχεδὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν φιλοπόνων ἡγεμόνων τῶν 13^ο πλείστων ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν τετραπόδων καὶ φιλοπόνων συνεχές ἐστι 10 τῷ τῷ δὲ συνδυαζομένων ἐν τοῖς πλείστοις τὰ θήλεα μείζω τῶν ἀρρένων ἐστί. τὸ δὲ τοῖς δὲ θήλεσι τὸ ταῖς ὑστέραις αὐτῶν 15 οἱ ἀγάλογοι μόριοι καὶ τὰ ἔξης περὶ τῶν ἀναίμων εἰρηται. καὶ συμπεράνεται λοιπὸν τὸν λόγον.

Μέρες δὲ τούτων λέγει πρῶτον περὶ γονῆς καὶ ἀπαγγέλλει ταῦτα 20 λίαν σαφῶς· ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ διὸ τοῦ αὐτοῦ λόγου, πότερον τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ προίσται ἀμφω ἢ θάτερον μόνον ὑπο- 10 στικέσθιν εἰς τὸ μόνον, εἴτα ἐπακτέον τὸ καὶ πότερον ἀπὸ παντὸς 25 ἀπέρχεται καὶ τὰ ἔξης, εἴη δὲ ἂν τὸ λεγόμενον τοιοῦτον· ὁ λόγος ὁ Ζητῶν, πότερον τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν προίσται ἀμφω ἢ θάτερον μόνον, ὁ 30 αὐτὸς μέλλει ζητῆσαι καὶ πότερον ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεται τοῦ σώματος ἢ οὐκ ἀπὸ παντὸς· ἡ γάρ θατέρου τούτοιν τοῖν προβλημάτοιν εὑρεσίς καὶ 35 τῆς θατέρου γνώσεως αἰτία γενήσεται. εἴτι, φησίν, ὥσπερ τοῦ ὅλου ζῷου ἐστί τι μόριον, ἐξ οὐ μορίου πρώτου γίνεται σπέρμα, εἴτε ἡ καρδία τοῦτο 40 ἐστι τὸ μόριον εἴτε ὁ ἔγκεφαλος (ἔτι γάρ ἀδηλόν ἐστι, δῆλον δὲ γενήσεται 14^ο προτοῦσιν) ὥσπερ οὖν ἐστιν ἐκ τούτου τοῦ μορίου σπέρμα, οὗτως ἂν εἴη καὶ ἐξ ἑκάστου τῶν ἀλλων. στίγμα δὲ λέγει ἐν τῷ βραχίονι, ἀπερ διὰ 45 20 μέλανος καὶ τῆς ὑπὸ τῶν βελονῶν κεντήσεως ποιοῦσιν οἱ ναῦται καὶ ἄλλοι πολλοί. εἶναι δέ φησι Καλχηδόνιον τὸν ἔχοντα τὸ στίγμα. |

μ. 722a3 πρῶτον μὲν οὖν ὅτι οὐδὲν σημεῖον ἡ ὁμοιότης τοῦ 14^ο ἀπιέναι.

Θεὶς πάνυ σαφῶς τὰ ἐπιχειρήματα τέτταρα δοντα τὸν ἀριθμόν, δο⁵ 25 δὴν ἔδόκουν κατασκευάζειν οἱ τῆς δόξης ταύτης προστάμενοι δοι ἀπὸ 5 παντὸς τοῦ σώματος ἀπέρχεται ἡ γονή, ὃν ἐν ᾧ δοι εἰ μὴ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος ἐξήρχετο, οὐκ ἂν ἦσαν ὅμοιοι τοῖς πατράσιν οἱ παῖδες, εὐθὺς ἐνίσταται πρὸς τοῦτο λέγων· ἐπεὶ γίνεται ἡ ὁμοιότης οὐ μόνον κατὰ 10 τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν φωνὴν καὶ 20 τὰς τρίγας καὶ τὴν βάσισιν (πολλοὶ γάρ τῶν παιδῶν ἀπαραλλάκτως βαδί- 15 ζουσιν ὥσπερ οἱ γονεῖς) ἐπεὶ οὖν γίνεται καὶ κατὰ τὰς τρίγας καὶ τοὺς ὄνυχας καὶ τὴν βάσισιν καὶ τὴν φωνὴν ὁμοιότης, ἀφ' ὃν τριχῶν καὶ ὄνυχων καὶ 25 φωνῶν καὶ βασίσεων οὐδὲν ἔξεισιν ὅλως σπέρμα, γενήσεται καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ

3 τῷ] τὸ II. 4 αὐτῶν post θήλεσι legitur apud Arist.

5 ἐναίμων IL

7 τούτοις K: τούτου a 9 post προίσται add. σπέρμα L 10 καὶ τὸ coll. IL

12 ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ coll. K 12. 13 ὁ αὐτός—ζητῆσαι om. et horum vv. loco
repetit ὑποτικτέον εἰς τὸ μόνον εἴτα ἐπακτέον τὸ (10) K 15 τῆς] τοῦ IL

γνώμης a εἴτῃ εἰ τι a 18 ἐστιν om. IK 20 βελῶν L 21 γαλη-
δόνιον Ka 27 ἂν εἰησαν IIa 28 τοῦτον a 29 τὸ om. L

καὶ post ἀλλὰ om. K φωνὴν] κεφαλὴν IL comp. 30 ἀπαραλλαγῆς πως K

32 καὶ τὴν βάσισιν om. IIa 32. 33 καὶ φωνῶν καὶ ὄνυχων coll. Ka

μόρια ὄμοιότης καὶ γονῆς μὴ ἔξελθούσης ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν 11^ο δὲ ὁ αὐτὸς λόγος· δῆλον γάρ ὅτι καὶ τούτοις ἀπὸ πάντων ἀν τῶν μερῶν ἀπήρχετο. ἐὰν γάρ αἱ ὄμοιότητες τῶν παιδῶν πρὸς τοὺς γονεῖς γίνωνται διὰ τὸ ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῖς ἀπέρχεσθαι σπέρμα, καὶ ἐπὶ 5 τῶν φυτῶν τοῦτ' ἀν γίνονται· γεννῶσι γάρ καὶ αὐτά· οὐ γίνεται δέ. καὶ 25 θεωρητέον, ὅπως τοῦτ' ἐπὶ τούτων οὐ γίνεται. τέμνει τις κλάδον ἀπὸ τῆς τῆς ἐν Ἀθήναις οὖσης καρέας καὶ φυτεύσας αὐτὸν ἐν Πάτραις μετὰ δύο η̄ καὶ τρεῖς χρόνους γεννᾶ κάρυα, πάντη πάντως καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ γεύσει καὶ τῇ χρονὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ὄντα τοῖς γεγονόσι 10 καρύοις ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις καρέας, ἀφ' η̄ς ὁ κλάδος ἐτιμήθη. εἰ οὖν τὰ ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις οὖσης καρέας κάρυα, ἀφ' η̄ς ὁ κλάδος ἀφηρέθη καὶ ἐν Πάτραις πεφύτευται, εἰ δὴ τὰ ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις καρέας κάρυα 20 δημοιά εἰσιν ἀλλήλοις διὰ τὸ ἀπὸ πάντων τῶν τῆς καρέας μερῶν ἀπέρχεσθαι πρὸς διπαντα τὰ κάρυα σπέρμα, εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἐν Πάτραις κλάδου μεταφυτευθέντος γεγονότα δημοια τοῖς ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις καρέας καρύοις, δῆλον κατὰ τοὺς τούτων λόγους ὅτι ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν τῆς καρέας σπέρμα ἀπήγει καὶ πρὸς τὰ ἐν τῷ κλάδῳ κάρυα καὶ διὰ τοῦτο γεγόνασιν δημοια τὰ ἐν τῷ κλάδῳ κάρυα τοῖς ἐν τῇ καρέᾳ καρύοις, ὅπερ ἐστὶ κατα- 30 γέλαστον. πῶς γάρ ἀν ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Πάτρας ἀπῆλθε τὸ σπέρμα; καὶ 20 ἄλλως, ἐπειδὴ δημοιά εἰσὶ τὰ τοῦ κλάδου καὶ τῆς καρέας κάρυα, ἀνάγκη κατὰ τοὺς ἐκείνους λόγους, ἐξ ὅσων τῷ ἀριθμῷ μερῶν ἀπήγει σπέρμα πρὸς τὰ ἐν τῇ καρέᾳ κάρυα, ἐκ τοσούτων τῷ ἀριθμῷ ἀπίστανται πρὸς τὰ ἐν τῷ κλάδῳ κάρυα· εἰ γάρ μὴ ἐκ τοσούτων, ἀνόμοια ἀν εἴησαν καὶ κολοβά. ἀλλὰ μὴν τὰ τῆς καρέας μόρια πάνυ εἰσὶ πολλαπλάσια τῶν τοῦ 25 κλάδου μερῶν. εἰ δὴ ἐπὶ τῶν φυτῶν οἱ δημοιότητες γίνονται οὐ διὰ τὸ ἀπὸ πάντων, ὡς δέδεικται, τῶν μερῶν ἀπέρχεσθαι σπέρμα, ἀλλὰ δι' ἄλλο τι, ὅπερ αὐτὸς τί ποτέ ἐστι προϊόντων ἐρεῖ, καὶ ἐπὶ τῶν ζήρων δημοίων ἔξει. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ πολλὰ δὲ τὰ μὲν οὐκ ἔχει, τὰ δὲ ἀφέλοι τις ἀν λείπει τὸ μέρη· πολλὰ γάρ τῶν φυτῶν οὐκ ἔχει μέρη, ὥσπερ εἰπομέν 30 ἐπὶ τοῦ κλάδου, δσα ἔχει ή καρέα· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς καρέας ἀφαιρεθέντος τοῦ κλάδου τὰ γεγονότα μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν αὐτοῦ δημοιά εἰσι τοῖς γεγονόσι καὶ πρὸ τῆς ἀφαίρεσεως. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γῇ εἰ τις καταγώσει κάρυον 35 καὶ βλαστῆσεν γεννήσει ή βλάστη κάρυα, δημοια γίνεται τῷ καταγωθέντι ἐν τῇ γῇ, οὐ μόνον κατὰ τὸν καρπόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ περικάρπιον, ἀφ' 40 οὐ περικαρπίου ἐπιδήλως οὐδὲν ἄπεισιν. |

1 μόρια] μέρη K	έλθούσης IL	3 γάρ om. II,	γίνονται α	4 αὐτοῖς
om. IL: αὐτῶν α.	ante σπέρμα add. τὸ Ka	5 γεννᾶ IK	6 ἐπὶ τούτοις K	
οὐ om. IL	7 καρέας] sic libri, itemque porro	8 καὶ post η̄ om. Ia	10 ὑπὸ]	
ἀπὸ Ka	15 μεταφυτευθέντα L	ἐν Ἀθήναις om. L	19 ἀν om. K	20 καὶ
τὰ τῆς K	22 τοσούτων τῶν ἀριθμῶν α	23 τὰ om. a	24 ἀλλὰ μὲν K	
μόρια] κάρυα K	29 τὸ μέρος K: τὰ μέρη a	30. 31 ἀφαιρεθεὶς ὁ κλάδος IL		
31 εἰσι] τυγχάνουσι II,	32 πρὸς τὴν ἀφαίρεσιν IL comp.		καταγώσεις α	
33 γεννῆσι a	34 περικάρπιον I	35 post ἀπεισιν add. διὰ τὸ μὴ (μὴ om. a) μετὰ		
τοῦ περικαρπίου φυτεύεσθαι Ka				

p. 722^a 16 "Ετι δὲ πότερον ἀπὸ τῶν ὄμοιοιμερῶν. *〈μόνον〉* ἀπέρ- 15
χεται ἀφ' ἔκάστου.

Ἐκ διαιρέσεως ἐπάγει τὸν ἔλεγχον τοῖς ἀπὸ παντὸς λέγουσι τοῦ σώματος ἐξέργεσθαι τὸ σπέρμα. ἐρωτᾷ οὖν, πότερον ἀπὸ τῶν ὄμοιοιμερῶν ὁ μόνον οἷον σαρκὸς καὶ ὀστοῦ καὶ νεύρου καὶ τῶν τοιούτων ἀπέρχεται τὸ σπέρμα, ἐκ δὲ τῶν ἀνομοιοιμερῶν οἷον προσώπου, χειρὸς καὶ τῶν ἄλλων οὐδαμῶς, ἢ ἐκ τούτων μὲν, ἐκ δὲ τῶν ὄμοιοιμερῶν οὐδὲν θλως, ἢ καὶ ἐκ 10 τούτων καὶ ἐξ ἑκείνων. εἰ μὲν οὖν ἀπ' ἑκείνων μόνων ἦτοι τῶν ὄμοιοιμερῶν ἀπέρχεται τὸ σπέρμα, ἐπίκασι δὲ μᾶλλον οἱ παῖδες τοῖς γονεῦσι 15 κατὰ τὰ ἀνομοιοιμερῆ (οὐ γάρ δὴ κατὰ τὴν σάρκα καὶ θλως τὰ ὄμοιοιμερῆ ἢ ὄμοιούτης γίνεται, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ κατὰ τὰς χεῖρας καὶ 20 πάντα τὰ ἀνομοιοιμερῆ) εἴπερ οὖν μηδὲ τὰ ἀνομοιοιμερῆ ὄμοιά εἰσι διὰ τὸ ἀπέναι ἀπ' αὐτῶν σπέρμα, (ὑπόκειται γάρ μὴ ἀπέργεσθαι ἀπ' αὐτῶν), τί κωλύει καὶ τὰ ὄμοιοιμερῆ ὄμοια εἶναι μηδενὸς ἀπελκόντος ἀπ' αὐτῶν, 25 εἶναι δὲ ὄμοια δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν; εἰ δέ φασιν ὅτι ἀπὸ τῶν ἀνομοιοιμερῶν μόνον ἐξέργεται τὸ σπέρμα, πρῶτον μὲν φεῦδος τὸ λέγειν ὅτι ἀπὸ 30 πάντων τῶν μερῶν ἀπέρχεται· ὑπόκειται γάρ ἀπὸ τῶν ὄμοιοιμερῶν μὴ ἀπέργεσθαι· ἔπειτα ἐπειδὴ τὰ ἀνομοιοιμερῆ ὕστερά εἰσι τῶν ὄμοιοιμερῶν, (σύνθετις γάρ ὄμοιοιμερῶν τὰ ἀνομοιοιμερῆ) ἐπεὶ οὖν ὕστερά εἰσιν, εἰ μὴ 35 20 ἀπὸ τῶν ὄμοιοιμερῶν ἀπέρχεται τι, οὐδὲ ἀπὸ τῶν ἀνομοιοιμερῶν· εἰ γάρ μήτε ἐκ τοῦ οἴνου ἀπέλθῃ τι μήτε ἐκ τοῦ μέλιτος, δῆλον ὡς οὐδὲ ἐκ τοῦ συνιθέτου τοῦ οἰνομέλιτος. εἰ οὖν λέγουσιν ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν ὄμοιοιμερῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἀνομοιοιμερῶν ἀπέρχεται σπέρμα, εἰπάτωσαν ἡμῖν τὸν τῆς γενέσεως τρόπον, πῶς ἔστι δινυκτὸν γίνεσθαι ἄλλῳ μὲν ἀπὸ τῶν ὄμοιοιμερῶν 40 σπέρμα, ἄλλο δὲ ἀπὸ τῶν ἀνομοιοιμερῶν, εἴπερ τὰ ἀνομοιοιμερῆ οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ σύνθετις τῶν ὄμοιοιμερῶν, ἢ δὲ σύνθετις θέσις τις καὶ πάθος· ἐκ 45 10 δὲ τοῦ πάθους καὶ τῆς θέσεως πῶς ἀν ἀπέλθοι σπέρμα; τὸ δὴ λέγειν ὅτι ἀπὸ τῶν ἀνομοιοιμερῶν ἀπέρχεται σπέρμα ταῦτον ἔστι τῷ λέγειν ὅτι ἐκ τινῶν ὄμοιοιμερῶν. ὕσπειρον κανὸν εἰ ἀπὸ τοῦ γεγραμμένου δινόματος (ἀναλογεῖ 50 γάρ τοῦτο τοῖς ἀνομοιοιμερέσιν) ὕσπειρον οὖν ἐπὶ τούτου, εἰ ἀπὸ παντὸς ἀπέργετό τι τοῦ Σωκράτους δηλούματος, δῆλον ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς *σῶ* συλλαβῆς καὶ ἀπὸ τῆς κρῆς καὶ τῆς τῆς, εἰ δ' ἀπὸ τῶν συλλαβῶν, δῆλον ὡς ποὺς 55 πρότερον καὶ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ σ καὶ τοῦ ω καὶ τῶν λοιπῶν,

1 ἀνομοιοιμερῶν L	μόνον ex Arist. addidi coll. vv. 5. 8. 16	4 ἐρωτῶ K
ἢ μόνων IIKa	νεύρων α ἐξέργεται K	7 et 8. 9 ἀνομοιοιμερῶν IL, sed
corr. L	10 τὰ post κατὰ om. II	post θλως add. κατὰ Ka 11 post ἄλλᾳ
add. καὶ I	κατὰ ante τὰς om. Ka	12 μηδὲ scrispi coll. Arist. p. 722 ^a 21: μὴ
διὰ IL: καὶ K: om. a	post εἰσι add. οὐ K, μὴ a	13 ante σπέρμα add. τὸ K
15 αἰτίαν τινὰ coll. Ka	16 μόνων IK	20 post ἀνομοιοιμερῶν add. ἀπέλθοι a
21 ἀπέλθοι Ka	22 οὖν om. II	27 ἀπέλθη K δῆλον ὃ δὲ IL
λέγει K	29 ὄμοιοιμερῆ K	30 ἐπὶ τούτων La 31 συλλαβεῖς a 32 ἀπὸ
ante τῆς om. Ka	33 τοῦ ante ω om. IKa	

οῦτως εἰ ἀπὸ τῶν ἀνομοιομερῶν, πρότερον ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν, εἰ δὲ ἐκ τούτων, πολὺ πρότερον ἀπὸ τῶν στοιχείων, πυρὸς καὶ γῆς καὶ τῶν λοιπῶν: ἀπὸ γάρ τούτων σάρκες καὶ τὰ νεῦρα συνεστήκασι καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοιομερῆ. πολὺ οὖν πρότερον εἰκὸς ἦν ἀπὸ τῶν στοιχείων ἀπέρχεσθαι σπέρμα· ἀπὸ 5 γάρ τῆς συνθέσεως, τουτέστιν ἀπὸ τῶν ὄμοιομερῶν ἡ τῶν ἀνομοιομερῶν, πῶς ἐνδέγχεται; διπερ ἵσον ἔστι τῷ οὐκ ἐνδέγχεται· δέδεικται γάρ δι 15 οὗτος ἀπὸ τῶν ὄμοιομερῶν οὗτος ἀπὸ τῶν ἀνομοιομερῶν· δύναται σπέρμα ἀπιέναι. ἵσμεν δὲ καὶ δι ταύτης τῆς συνθέσεως ἡ τῶν ἀνομοιομερῶν γενέσθαι ὄμοιότητα οὐ δυνατόν· εἰ δὲ χωρὶς τῆς συνθέσεως ἡ τῶν ἀνομοιο- 10 μερῶν οὐκ ἐνδέγχεται γενέσθαι, ἐκ δὲ τούτων δέδεικται δι τοῦδεν ἀπέρχεται, ψεῦδος τὸ λέγειν δι τῆς δύμοιότητος γένεται διὰ τὸ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος 5 ἀπέρχεσθαι τι· ἀλλ ἐπερ ἔστι τι τὸ δημιουργοῦν τὴν σύνθεσιν καὶ φύσιν τῶν ἀνομοιομερῶν, ἐκεῖνο ἂν εἴη καὶ τὸ τῆς δύμοιότητος αἴτιον.

p. 722b3 "Ετι εἰ μὲν διεσπαρμένα τὰ μέρη ἐν τῷ σπέρματι,
15 πῶς ζῆ;

Πρὸ τῆς τῶν λεγομένων σαφηνείας ἕξιόν ἔστιν ἡμᾶς ἀναμνησθῆναι τῆς
δόξης τῶν λεγόντων ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, οὐ μόνον τοῦ ἄρρενος ἀλλὰ 10
καὶ τοῦ θήλεος, ἀπέρχεσθαι τὸ σπέρμα, καὶ τίνα ἔλεγον εἶναι τὴν τοῦ
σπέρματος φύσιν· οὕτω γάρ ἂν σαφῆς ἡμῖν ἔσται ἡ τῶν λεγομένων διά- 15
20 νοια. ὁ Πλάτων ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος
λέγων ἀπέρχεσθαι τὸ σπέρμα οὐ τοιοῦτόν τι σπέρμα ἀπέρχεσθαι ἔφασκεν,
ὅποιον ἀπαντεῖ ἵσμεν, ἀλλ ὅτι ἀπὸ μὲν τῆς τοῦ πατρὸς κεφαλῆς ἔξεισι 20
πάνυ σμικροτάτη κεφαλὴ καὶ ἀναισθητος διὰ σμικρότητα, δύμοις καὶ ἀπὸ
τῶν χειρῶν γεῖρες καὶ τῶν ποδῶν πόδες καὶ τοῦ ἡπατος ἡπαρ καὶ τῶν 25
25 ἀλλων δύμοις, παραπλήσιον δὲ καὶ ἀπὸ τῆς μητρός, ἐν δὲ τῇ ὑστέρᾳ
αὐξησίν τε καὶ σύνθεσιν λαβόντα οὕτως ἔξερχεται θύραζε. τοῦτο τε ἔλεγε 30
καὶ δι τὸ συνάθροισμα τῶν τοιούτων μερῶν οὐ καθ' αὐτὸν ἔξερχεται,
ἀλλὰ καὶ μετά τινος ὑγρασίας περισχούσης αὐτὰ τὰ μέρη, ὥσπερ ὁ ἀμφορεὺς 35
τὸν οἶνον· καὶ κυρίως μὲν, φρέσι, σπέρμα καὶ εἰσὶ καὶ λέγονται τὰ εἰρημένα
30 μόρια· διὰ δὲ ταῦτα λέγεται καὶ ἡ περιέχουσα αὐτὰ ὑγρότης σπέρμα, ὥσπερ
πολλάκις καὶ ὁ ἀμφορεὺς οἶνος διὰ τὸν περιεχόμενον ὑπ' αὐτοῦ οἶνον. 40

1 οὕτω καὶ εἰ K	πρότερον ἀπὸ τῶν Κα	2 καὶ post πυρὸς om. K
5 τουτέστιν] ἥγουν K	7 ἀνομοιομερῶν οὗτος ἀπὸ τῶν ὄμοιομερῶν K	8 δι τοῦ καὶ coll. IL ταύτης om. Κα
9 εἰ δὲ K	10 post ἐνδέγχεται add. δύμοιότητα Κα	11 ἀπὸ om. IL τοῦ om. IL
Arist. vulg.	12 τι post ἔστι om. I	14 διεσπαρμένα IKL Arist. PSYZ: διεσπασμένα
καὶ τίνα α	16 ὑπομνησθῆναι Κα	18 καὶ τίνα—τὸ σπέρμα (21) om. IL
23 δύμοις om. L	24 γεῖρες Κ	22 μὲν ἀπὸ coll. α
25 δὲ prius om. K	26 ἔξερχεσθαι Κ	πόδες K
29 φασὶ IL	28 καὶ om. K	τε post τοῦτο om. K
		περιεχούσης Κα

τούτων οὗτως ὑπομνησθέντων ἐπὶ τὴν τῶν λεγομένων σαφήνειαν ὄρμητέον.
 δεῖξας ὅτι ἀδύνατόν ἐστι διὰ τὴν ὄμοιότητα λέγειν ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεσθαι 5
 τοῦ σώματος σπέρμα, νῦν εὐθύνει καὶ καθ' αὐτὸ τὸ δόγμα. ἐκ | διαιρέσεως 16τ
 δὲ κανταῦθα τὸν ἔλεγχον ἐπάγει· διὰ δὲ τὸ μὴ θεῖναι τὴν διαιρέσιν, ἀλλὰ
 5 πρὸς ἔκαστον τῶν τμημάτων αὐτῆς ἐπάγειν τὸν ἔλεγχον ἀσφέιαν πάνυ
 πολλὴν πεποίκην. εἴη δὲ ἂν η̄ διαιρέσις τοιαύτη· πότερον η̄ ἔξερχομένη
 δῆρασία καὶ σπέρμα λεγμένη περιέχουσά τε ἐν ἑαυτῇ ὥσπερ ἀγρεῖόν τι
 κεφαλὴν πάνυ σμικροτάτην σπλήνα τε ὄμοιώς λίαν βραχύτατον καὶ χειρας
 καὶ τὰ λοιπὰ πάντα μέρη ζῶντά εἰσιν ἐν αὐτῇ, ὥσπερ καὶ λέγουσιν, καὶ 5
 10 ζῆται ἔκαστον τούτων καὶ αἰσθάνεται, η̄ νεκρά ἐστι; καὶ ἀρα συνεχῆ εἰσιν
 ἀλλήλοις η̄ κεχώρισται καὶ ἀπολέλυται ἀπ' ἀλλήλων; εἰ δὴ ζῶσι καὶ
 αἰσθάνονται, εἰσὶ δὲ ἀπολελυμένα ἀπ' ἀλλήλων, εἰπάτωσαν ήμιν, πῶς
 ζῶσιν; ὥσπερ γάρ η̄ ἀποκοπεῖσα κεφαλὴ καὶ χωρὶς οὖσα τοῦ ὅλου οὐ
 δύναται ζῆν, δυσίως δὲ οὐδὲ η̄ γείροις οὐδὲ ἄλλοι οὐδέν. οὗτως οὐδὲ τὰ ἐν
 15 τῷ σπέρματι μέρη κεχωρισμένα καὶ διεσπαρμένα ὄντα ἀπ' ἀλλήλων δύνανται!
 ζῆν. εἰ δέ εἰσι καὶ ζῶντα καὶ συνεχῆ, ἐσται τι ζῶν μικρὸν καὶ πρὸ τοῦ 10
 γενέσθαι ζῆψον. τὸ γάρ σπέρμα διὰ τοῦτο εἰσεισιν ἐν τῇ θεραφῇ διὰ τὸ
 γενέσθαι ἐξ αὐτοῦ ὡς ἐκ μὴ ζῶν ζῆψον. ἔκαστον γάρ τῶν γινομένων ἐκ
 τῆς οἰκείας γίνεται ἀποφάσεως, ὡς ἐν τῷ Α δέδειται τῆς Φυσικῆς
 20 ἀκροάσεως. ἐσται ἄρα ζῆψον καὶ πρὸ τοῦ εἰς τὴν θεραφήν εἰσελθεῖν καὶ πρὸ
 τοῦ ζῆψον ὅλως γενέσθαι. ἔτι εἰ κεφαλὴ ἀπέρχεται ἀπὸ τῆς τοῦ πατρὸς
 κεφαλῆς καὶ χειρες ἀπὸ τῶν χειρῶν, καὶ τάλλα ἀπὸ τῶν ἄλλων, δῆλον
 ὡς καὶ αἰδοῖον ἀπεισιν ἐκ τοῦ αἰδοῖον. οὗται οὖν τέκη η̄ μῆτρος θῆλυ. πῶς 15
 οὐκ ἔχει τὸ τεχθὲν αἰδοῖον οἶον τὸ τοῦ πατρός, ἀλλ' ἔτερον οἶον τὸ τῆς
 25 μητρός; εἰ δὲ φήσουσιν ὅτι δύσι απὸ τοῦ πατρὸς ἀπέρχεται μέρη, τοσαῦτα
 καὶ ἀπὸ τῆς μητρός, καὶ ἐπὶ τούτῳ διαφέρει τὸ τοῦ γεννηθέντος αἰδοῖον
 πρὸς τὸ τοῦ πατρός, ἀνάγκη δύο τίκτειν ἀεὶ τὴν μητέρα, καὶ φ̄ μὲν
 προσήρμοσε τὸ ἀπὸ τοῦ πατρὸς αἰδοῖον, τοῦτ' εἰναι ἄρεν, φ̄ δὲ τὸ ἀπὸ
 τῆς μητρός, τοῦτο θῆλυ. εἰ γάρ πάντα, δύσι συνίστησι τὸ ζῆψον, ἔξεισιν
 30 ἀπὸ τοῦ πατρός, ταῦτα δὲ πάντα καὶ ἀπὸ τῆς μητρός, ἀνάγκη δύο τίκτειν 20
 ἀεὶ· νῦν δὲ οὐχ ὄρῶμεν πάσας οὐδὲ πάντοτε ἀγάν δύο τικτούσας τὰς
 γυναῖκας, ἀλλ' οὐδίγατι διδυμοτοκοῦσι καὶ οὐκ ἀεὶ. ἀλλ' εἰπερ οὕτω χρὴ
 λέγειν ὅτι δυσίως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ πατρὸς καὶ ἀπὸ πάντων τῶν
 τῆς μητρός μορίων ἔξερχεται μόρια, εἰ χρὴ οὕτω λέγειν, συμφωνότερα τῷ
 35 τοιούτῳ λόγῳ καὶ δυσίογούμενα μᾶλλον λέγει Θεμπεδοκλῆς. ἀλλ' εἰπερ

2 τὴγ] τὸ a	4 θεῖναι] εἶναι La	7 λεγομένῃ] λέγει II.	8 λίαν om. K
9 ἐν αὐτῇ post λέγουσιν Ka	10 συνεχῆ ἐστιν KLa	14 δὲ om. ILla	
οὐθὲν I	15 δύναται Ka	17 γάρ] δὲ IL	19 ἐν τῷ Α—τῆς Φυσικῆς
ἀκροάσεως] A 5	20, 21 ὅλως πρὸ τοῦ ζῆψον coll. Ka	21 εἰ η̄ κεφαλὴ IL	
24 post οἶον prius add. ἐστὶ Ka	25 εἰ δὲ—μητρός (26) om. L, sed in marg. add.		
26 ἐπὶ ex ἐπεὶ corr. L	τοῦτο IL	29 εἰ δὲ πάντα IL	30 ταῦτα scripsi:
ταῦτα libri	δὲ om. K	τεκεῖν a	33 post ὅτι add. ὅτε IL
πάντων τῶν et πόρρο πάντων om. K		τῶν utrumque om. a	35 λέγει μᾶλλον
coll. Ka			

ἔτερά πη, τουτέστιν ἀλλ' εἴπερ ἔτερά εἰσι τὰ εὐλογαὶ καὶ ἀληθῆ, ἀ μέλλει 16^ο λέγειν αὐτός, πρὸς μὲν τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων λεγόμενα συμφωνότερα τὰ τοῦ 25 Ἐμπεδοκλέους, πρὸς δὲ τὰ ἀληθῶς ὑπὸ τούτου λεγόμενα λέγει οὐ καλῶς.
 ὁ γάρ δὴ Ἐμπεδοκλῆς ἔλεγεν ἀπέρχεσθαι καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἀπὸ τῆς 5 μητρὸς μέρη, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνοι· ἐκεῖνοι μὲν γάρ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς πάντα δσα συνίστησι τὸ ζῷον καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς ὄμοιώς τὰ αὐτὰ πάντα, ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἔλεγεν δὲ τινὰ μὲν ἀπὸ τοῦ πατρὸς τινὰ 10 δὲ ἀπὸ τῆς μητρός, ἀπὸ μὲν οὖν τοῦ πατρὸς τὰ κυριώτερα, οἷον κεφαλὴ καρδία ἡπαρ καὶ τὰ ὄμοια, ἀπὸ δὲ τῆς μητρὸς τὰ ἀκυρότερα, οἷον χεῖρες 30 πόδες τὰ ὄμοια. τοῦτο τοῦ οὖν ἔλεγεν δὲ Ἐμπεδοκλῆς καὶ πρὸς τούτῳ δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἔξερχόμενα ἔτι ὄντα ἐν τῷ πατρὶ ζῆ, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς μητρὸς ὄμοιώς. ὥστε συμφωνότερα καὶ τοῖς φαινομένοις λέγει Ἐμπεδοκλῆς· οὐ γάρ ἀναγκάζει δὲ τούτου λόγος ὅδιμα τίκτειν πάσας καὶ 15 πάντοτε τὰς γυναικας. οἶον οὖν σύμβολον καὶ συνδρομὴν καὶ συνέλευσιν τῶν ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ἔξελθόντων μορίων ἀπεφαίνετο ὁ 25 Ἐμπεδοκλῆς εἰναι τὸ τεχθέν, ἀλλ' οὔτε μόνου τοῦ πατρὸς οὔτε μόνης τῆς μητρός. εἰπὼν δὲ “ἡ μὲν ἐν ἀνδρὸς” οὐκ ἀπέδωκε τὸ δὲ ἐν γυναικός. ἔτι εἴπερ καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς πάντα ἔξερχεται, δσα συνίστησι τὸ ζῷον, 30 ἔχει δὲ ἡ μήτηρ ἐν ἑαυτῇ οὐ μόνον ταῦτα πάντα τὰ δυνάμενα συστῆσαι τὸ ζῷον, ἀλλὰ καὶ ὑποδοχήν, αὗτη δέ ἐστιν ἡ νστέρα, ἐν ᾧ συναθροίζεται τὰ τοιαῦτα μέρη, διὰ τί οὐ γεννᾷ ἐξ αὐτῆς καὶ ἀνδρὶ μὴ πλησιάσασα; τὰ μὲν οὖν ἄρρενα ἐστω μὴ γεννᾶν ἐξ αὐτῶν, δὲ μηδὲ νστέραν ἔχει καὶ 40 ὑποδοχήν, τὰ δὲ θήλεα διὰ τίνα ποτὲ αἰτίαν καὶ χωρὶς ἄρρενος οὐ γεννᾶ; καὶ δῆλον δὲ οὐκ ἀπὸ παντὸς ἀπαντα ἀπέρχεται· ἡ γάρ ἀν ἐγέννα ἐξ 45 αὐτῶν τὰ θήλεα· ἀλλ' εἴπερ διλας δοτέον δὲ τὸ ἀπέρχεται, οὕτως ἀν ἀπήρχετο, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγει δὲ τὰ μὲν κυριώτερα ἀπὸ τοῦ πατρὸς, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ἀπὸ τῆς μητρός· ὥστε καὶ ἀνάγκη κατὰ τὸν τοῦ Ἐμπεδοκλέους λόγον ὄμιλίαν γενέσθαι καὶ συνδυασμόν, εἰ μέλλει σύλληψις γενέσθαι.
 εἰ γάρ μὴ συνέλθοι ἀμφότερα τὸ τε ἀρρενεῖν καὶ τὸ θῆλυ, πῶς ἀν ἀπὸ 50 τοῦ πατρὸς ἔξερχόμενα (ταῦτα δὲ ἡ τὰ κυριώτερα) μετὰ τῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἔξερχομένων ἐνωθεῖεν; ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους λεγόμενα ἀδύνατά ἐστι, καὶ συμφωνότερα τοῖς φαινομένοις τυγχάνῃ. καὶ πῶς ἀδύνατα, ἐπάγει· ὥσπερ γάρ, φησί, καὶ μεγάλα ὄντα τὰ ἀνομοιομερῆ, 55 ἦνίκα τὸ νεῖκος τῆς φιλίας ἐπεκράτησεν, οὐκ ἡδύνατο ἔμψυχα εἰναι 16^ο (ἔμψυχους γάρ καὶ αἰσθητιν ἐχούσας ἔλεγε τὰς ἀναύχενας κόρσας) ὥσπερ

1 ἑτέρᾳ Arist.	2 ἄλλων πολλῶν K	3 ἀληθῆ Ka	4 ἀποέρχεσθαι K	8 οὖν
om. K	8. 9 κεφαλὴν καρδίαν IL	κεφαλὴ—οἶον om. K	9 καὶ om. a	
ἀκηρότερα a	9. 10 χεῖρας πόδας 1: πόδες χεῖρες coll. Ka		10 τε] δὲ a	
οὖν om. Ka	17 εἰπὼν δὲ] fr. v. 326 Mullach	δ μὲν K	ἐξ ἀνδρὸς K	
ἐκ γυναικός K	19 πάντα ταῦτα coll. Ka	21 αὐτῆς et 22 αὐτῶν libri	23 ὑποδειγήν L: ἀποδοχήν a	
γίνεσθαι καὶ Ka	21 ἡ scripsi: ἡ libri	27 τοῦ om. Ka	28 ὄμιλία a	
om. IKL	29 συνέλθοιεν Ia	τε om. Ka	τὸ post καὶ	
30 τῆς om. K	31 τοῦ om. Ka	32 τυγχάνωτι II,	33 ἀδύνατον a	
35 ἀναύχενας scripsi, cf. Empedocl. fr. v. 307 Mullach: ἀναυχένους IKL: ἀν· αὐχένους a				

ούν αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι κεφαλαὶ οὐκ ἡδύναντο ἔμψυχοι εἶναι καὶ αἰσθητοί·¹⁶
 τικαὶ κεχωρισμέναι οὖσαι τῶν ὑλοτήτων, ὅμοιώς δὲ οὐδὲ αἱ μεγάλαι
 ἐκεῖναι γένερες καὶ τὰλλα, οὗτως ἀδύνατον καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐξεργο-
 μένην βραχυτάτην κεφαλὴν καὶ τὰλλα, οἵσα λέγει ἐξ αὐτοῦ ἐξέργεσθαι, ὃ
 5 κεχωρισμένα ὄντα ἀπὸ ἀλλήλων ζῆν τε καὶ αἰσθάνεσθαι. οὕτε οὖν ἔμψυχα
 ὄντα καὶ κεχωρισμένα ὄντα ἀπὸ ἀλλήλων δύναται σώζεσθαι, ἀλλὰ σήπεται
 καὶ φιείρεται, οὕτε μὴν ἔμψυχα καὶ ὥσπερ εἰς ζῷα ὄντα πλειά δύναται
 συνελθεῖν καὶ συμβόνεσθαι ἀλλήλοις εἰς ἕνὸς ζῷου ἀπαρτισμόν· οὐδὲν γάρ
 ζῷον ὄρῶμεν ἐκ πολλῶν ζών συγκείμενον. ἀλλὰ μὴν ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς
 10 ἔλεγεν ἐπὶ τῆς φιλότητος, τουτέστιν ἐπὶ τῇ ηττῃ μὲν τῆς φιλότητος
 ἐπικρατείᾳ δὲ τοῦ νείκους, συναθροισθῆναι ἐν τῇ γῇ τὰς κεφαλὰς καὶ γείρας 10
 καὶ τὰ ἄλλα πάντα μέρη ἔμψυχα ὄντα καὶ αἰσθηταὶ ἔχοντα, εἴτα ἐκ τούτων
 ὥσπερ ἀπὸ ζῷων πολλῶν γενέσθαι ἔκαστον τῶν ζῷων, οὕτω συμβάνει
 λέγειν καὶ τοῖς ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν ἀπίεναι πάντα λέγονται. ἀδύνατον
 15 δὲ ζῷα ὄντα τὰ τοιαῦτα μέρη συνιόντα συναθροισθῆναι εἰς ἓνα τόπον καὶ
 ἀλλήλοις συμβόνειν. εἴτα πῶς κεχωρισμένα ὄντα ἀπὸ ἀλλήλων διέσπασται
 ητοὶ τέτακται καὶ καθ' αὐτὸν ἀφώρισται τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ αἱ λοιπαὶ 15
 δύο περιστάσεις; πῶς οὖν δὴ γέγονεν εὔτακτος ἡ τούτων θέσις, ἀλλὰ μὴ
 ως ἔτυχε; τὰ μὲν οὖν λεγόμενα τοιαῦτα· τὴν δὲ λέξιν τὴν ὥσπερ γάρ καὶ
 20 μεγάλα ὄντα ἀδύνατον διεσπασμένα σώζεσθαι καὶ ἔμψυχα εἶναι,
 καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς γεννᾷ, οὗτως ἀναγνωστέον· ἀδύνατον γάρ
 διεσπασμένα σώζεσθαι καὶ ἔμψυχα εἶναι, ὥσπερ καὶ μεγάλα ὄντα, καθάπερ
 φησιν Ἐμπεδοκλῆς.

p. 722v30 Ἐπεὶ δὲ τὰ μέρη τὰ μὲν δυνάμει τὰ δὲ πάθεστι διώρισται.

25 Επειδὴ, φησί, τὰ μέρη τὰ μὲν δυνάμει διώρισται, τὰ δὲ πάθεσι, τὰ 20
 μὲν ἀνομοιομερῆ τῷ δύνασθαι τι ποιεῖν, οἷον γλῶσσα τῷ δύνασθαι γεύεσθαι
 καὶ γείρη τῷ ἀπεισθαι, τὰ δὲ ὄμοιομερῆ σκληρότητι, μαλακότητι καὶ τοῖς 25
 ἄλλοις τοῖς τοισύτοις πάθεσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ αἷμα οὐ πάντως ἔχον αἷμα
 θεῖται, οὐδὲ μὴν ἡ σάρξ σάρξ, ἐπεὶ οὖν ταῦθ' οὗτως, ἀδύνατον τὸ ἀπελθὸν 30
 συνώνυμον εἶναι τοῖς μέρεσιν. εἰς γάρ ἐκ μὲν τοῦ αἵματος ἔξεισται αἷμα,
 ἐκ δὲ τῆς κεφαλῆς κεφαλὴ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τὰ ἄλλα, ἔσται αἷμα πρὸ 35
 τοῦ γεύεσθαι αἷμα, καὶ διλατάς ζῷον πρὸ τοῦ γεύεσθαι ζῷον· εἰ δὲ οὐκ ἐκ
 τοῦ αἵματος ἀπεισιν αἷμα, ἀλλ' ἔστι τι τὸ δημιουργοῦν καὶ ποιοῦν τὸ αἷμα,
 οὐδὲ τῆς ὄμοιοτητος αἵτιον ἀν εἴη τὸ ἀπιέναι τι ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν, 40
 35 ἀλλ' ἵκανὸν ἀφ' ἕνὸς μόνου μορίου οἷον τοῦ αἵματος (περίττωμα γάρ

2 post αἰσθητικαὶ add. ὡς Κ 4 τὰλλα om. K 5 ζῆγ—αἰσθάνεσθαι] δύναται
 σώζεσθαι τε καὶ ζῆν καὶ αἰσθάνεσθαι K 6 σήπεται] ὅλυται K 7 μὴν in ras. I:
 μὲν KLa ὥσπερ εἰς] ὡς περὶ Ka 8 συμφύναι Ka οὐδὲν] οὕτε IL
 14 καὶ τῶν ἀπὸ I 15 τοιαῦτα] ποιοῦνται K 17 τὸ ἄνω IL 21 καθάπερ]
 ὥσπερ IL γάρ om. a 24 Ἐπεὶ δὲ IKL¹ Arist. PSY: ἔτι L² Arist. vulg.
 25 ἐπεὶ K δὲ τοῖς πάθεσι K 27 post σκληρότητι add. καὶ K
 29 μὴν] μὲν a 31 ἐκ ante τῶν οἰο. K πρὸ] ἐκ II¹ 32 ὅλον I

αἴματός ἐστιν, ώς ἔρει καὶ δεῖξει, τὸ σπέρμα) οὖν ἀπὸ τούτου 45
μόνου ἀπιέναι τὸ σπέρμα· τοῦτο δὲ τὸ σπέρμα ἡ μᾶλλον ἡ ἐν τούτῳ |
δύναμις μετὰ τοῦ καταρηγήσου ποιεῖ ἀπαντα τὰ τοῦ ζώου μέρη. διὰ τί 17·
γάρ τοῦ αἵματος γινομένου ἐξ ἑνὸς τυνος οὐ γενήσεται καὶ τὰ ἄλλα μέρη ὅ
5 ὅπ' ἔκεινον; λέγει δὲ τὸν λέγοντα λόγον ἐξ αἵματος μὲν ἀπέρχεσθαι αἷμα
καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς κεφαλὴν καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐσικέναι τῷ 10
τοῦ Ἀναξαγόρου λόγῳ τῷ λέγοντι μηδὲν γίνεσθαι· εἰναι γάρ δεῖ τὰς
ὅμοιομερέας καὶ ἀπαντα ἐν πᾶσιν. ἀλλ' οὐ μὲν τοῦ Ἀναξαγόρου λόγος
δέδωκε πολλάκις εὐθύνας· τούτους δὲ ἐρωτητέον, τίνα τρόπον ἡ ἀπελθοῦσα
10 ἐκ τῆς κεφαλῆς κεφαλὴν αὔξεται καὶ τὰ ἄλλα μόρια. οὐ μὲν γάρ Ἀναξαγόρας 15
ἔλεγε τὴν σάρκα αὔξεσθαι καὶ τὰ αἷματα καὶ τὰ ἄλλα μόρια ὑπὸ τῶν
σαρκῶν καὶ αἵματων καὶ διτῶν τῶν ἐνόντων τῷ ἄρτῳ καὶ οὖν· πάντα
γάρ ἐν πᾶσιν ἐκείνῳ ἐδόκει· τοῖς δὲ μὴ λέγουσι μὲν τὰ τοῦ Ἀναξαγόρου,
ἀπὸ παντὸς δὲ τοῦ σώματος ἀπιέναι σώματα φάσκουσι πῶς ἔτέρου προσ-
15 γινομένου μεῖζον ἔσται, εἰ μένει ἡ προσελθοῦσα τροφὴ ἀπεπτός τε καὶ
ἀναλλοίωτος; εἰ δὲ φήσουσιν αὐτὴν πέττεσθαι τε καὶ μεταβάλλειν εἰς
σάρκας καὶ αἵματα καὶ τὰ λοιπά, διὰ τί οὐκ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ σπέρμα 20
τοιοῦτον εἰναι λέγουσιν, ὅστε δύνασθαι εἰς αἷμα καὶ σάρκας καὶ τὰ λοιπὰ
μεταβάλλειν μέρη, ἀλλὰ λέγουσιν διτὶ ἐνεργείᾳ ἔνεισιν ἐν αὐτῷ αἷμα καὶ
20 κεφαλὴ καὶ τὰ λοιπά; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτο λέγειν αὐτοὺς ἐνδέχεται διτὶ
ῶσπερ ἐν τῷ οὖν ἐμμιγνύμενον καὶ κατακερανύμενον τὸ ὅδωρ αὔξει τὸν
οἶνον, οὕτω καὶ ἡ τροφὴ εἰς αἷμα μὲν καὶ σάρκας οὐ μεταβάλλει, ἐμμι-
γνύμενη δὲ αὐτοῖς αὔξει. οὐδὲ τοῦτο οὖν ἐνδέχεται λέγειν· διὰ τί; Ήτι
ῶσπερ ὁ οἶνος πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν ἐν αὐτῷ τὸ ὅδωρ ἄχρατος ἦν καὶ καθαρὸς 25
25 καὶ ὄντως οἶνος, μιγθεὶς δὲ καὶ κατακερασθεὶς οὐκέτι, οὕτω καὶ τὸ αἷμα
ἡν ἀλλα πρὸ τοῦ μιχθῆναι τὴν τροφήν, μιγθείσης δὲ οὐκέτι αἷμα,
ἀλλά τι ἄλλο· νῦν δὲ ὅρμην διτὶ ὅστερον μᾶλλον καὶ τὸ αἷμα καὶ ἡ σάρκη
καὶ τὰλλα τοῦτο εἰσιν ὅπερ λέγονται, καὶ οὐ πρότερον. ἔτι τὸ λέγειν διτὶ
ἔνεισιν ἐν τῷ σπέρματι ἐνεργείᾳ νεῦρα καὶ ὄστα λίαν ἐστὶν ὑπὲρ ἡμᾶς τὸ
30 λεγόμενον· οὐδέποτε γάρ εἰδόμεν ἐν αὐτῷ νεῦρα καὶ σάρκας.

p. 723a-23 Πρὸς δὲ τούτοις εἰ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐν τῇ κυήσει
διαφέρει.

'Οτι μὲν οὖν τὰ αἵματα, ἐξ ὧν γίνεται τὰ ἄρρενα, διαφέρει ἐν τῇ 30
κυήσει τῶν αἵματων, ἐξ ὧν γίνεται τὰ θῆλεα, τεθεώρηται ίκανῶς· καθα-
35 ρώτερα γάρ καὶ θερμότερα ἀφ' ὧν τὰ ἄρρενα γίνεται, ψυγρότερα δὲ τὰ 35

2. 3 ἡ—δύναμις] τὴν—δύναμιν Κα 3 μετὰ] καὶ Κ ποιεῖν L 4 post
ἄλλα add. πάντα Κα 7 post μηδὲν add. ἐξ αἵματος Κα 8 et 13 τοῦ om. Κ
18 εἰναι τοιοῦτον coll. Κ 19 αἵματα Κα ἐν αὐτῷ αἵματα ἔνεισιν coll. Κ
23 αὐτοῖς om. Κ 24 ἡν] εἴη ΙΙ. 27 ἡ om. ΙΚ 28 εἰσὶν ex ἔστιν
corr. Ι 29 post λίαν add. δὲ a 31 τὸ ante ἄρρεν om. I 34 τῶν
αἵματων in ras. Ι. 35 γίνονται τὰ ἄρρενα Κ

άχ' ὧν τὰ θήλεα. λέγει δὲ τοῦτο καὶ Ἐμπεδοκλῆς· ἀσαφῶς δὲ τέθεικε 17^η τὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους διὰ τὸ μὴ ὀλόκληρα ἀπαγγεῖλαι τὰ ἔπη, ἀλλὰ μόνας αὐτῶν τὰς ἀρχὰς καὶ ταύτας οὐκ ἀπὸ τῶν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ὅντων στίχων, ἀλλὰ πόρρω ἀπ' ἀλλήλων ὅντων. καὶ τὸ μὲν δηλούμενον διὰ τοῦ “ἐν δ' 5 ἔχούθη καθαροῖσι” τοιοῦτον ἀν εἴη· τὸ δὲ ἄρρεν χέεται ηὗτοι συνίσταται ἀπὸ καθαρωτέρων καὶ θερμοτέρων αίματων, τὰ δὲ τῶν αίματων τελέθουσι καὶ γίνονται γυναικες ψυχόμεντα. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ πρὸς δὲ τούτοις εἰ 10 τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐν τῇ κυήσει διαφέρει λείπει τὸ ἀδύνατον ἀπὸ παντὸς σώματος ἀπιέναι πάντα· εἰ γάρ νῦν μὲν θερμότερά εἰσι τὰ 15 αἵματα νῦν δὲ ψυχρότερα, οὐκ ἐξέρχονται ἐνεργείᾳ ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀλλ' ἔστι τι τὸ δημιουργὸν αὐτὰ τοιάδε ηὕτη τοιάδε κατὰ τὴν οἰκείαν ἐπικρατεῖαν.

p. 723a26 Φαίνονται δὲ οὖν μεταβάλλουσαι γυναικες καὶ ἄνδρες, ὥσπερ ἐξ ἀγόνων γόνιμοι.

15 Πολλαὶ τῶν γυναικῶν θηλυτοκοῦσαι, εῖτα ὑπὸ ιατρῶν ἐπιμεληθεῖσαι καὶ ἐκ ψυχροτέρας κράσεως | μεταπεσοῦσαι εἰς θερμοτέραν γεγόνασιν ἀντὶ 17^η θηλυτόκων ἀρρενοτόκοι, ὄμοιώς δὲ καὶ ἄρρενες πολλοὶ ἐκ θηλυτόκων γεγόνασιν ἀρρενοτόκοι· ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀγόνων γόνιμοι καὶ ἄνδρες καὶ γυναικες. 5 εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ τὸ ἀπέρχεσθαι ἀπὸ τοῦ αἰδοῖού ἄρρενος αἰδοῖον ἡ 20 θῆλεος γίνονται τῶν παιδῶν τὰ μὲν θήλεα, τὰ δὲ ἄρρενα, ἀλλὰ διὰ τινα 10 ἄλλην αἰτίαν, οἷον διὰ θερμοτέραν ἡ ψυχροτέραν κράσιν. εἰ οὖν διαφορὰ γίνεται τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος διὰ τῆς τῶν ιατρῶν ἐπιμελείας καὶ τῆς 15 τοιᾶσδε γενομένης ὑπὸ τῶν προσφερομένων φαρμάκων κράσεως, οὐ διὰ τὸ τοιάδε ἀπέρχεσθαι αἰδοῖα γίνονται τὰ ἔγγονα ἄρρενα καὶ θήλεα, ἀλλὰ διὰ 25 τὴν τοιάνδε κράσιν· ὥστε ἐπεὶ οὐκ ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀπεισιν αἰδοῖα, δῆλον ὡς οὐδὲ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν κεφαλαὶ οὐδὲ τῶν γειρῶν χεῖρες οὐδὲ ἀλλο τι οὐδέν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸν καὶ ἐν σπέρμα, εἰ μὲν εἰς τοιάνδε κράσιν ἐμπέσοι, γενήσεται ἄρρεν, εἰ δὲ εἰς τοιάνδε, θῆλυ, ὥσπερ καὶ τὸ αὐτὸν καὶ ἐν νέφος 20 διδὶ μὲν ἐμπεὸν γίνεται χάλαζα, ὥδι δὲ ὅδωρ. ἀλλως τε εἰπερ δειγμάτι 30 διτὶ ἀπὸ τῆς οὐστέρας οὐκ ἐξέρχεται σπέρμα, τουτέστιν οὐστέρα, καὶ δῆμας τίκτεται παιδίον θῆλυ ἔχον οὐστέραν, δῆλον διτὶ οὐδὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κεφαλὴ οὐδὲ ἀπ' ἄλλου οὐδενὸς τῶν μορίων οὐδέν.

“Εἰπε πολλὰ τῶν ζῷων γίνεται οὔτε ἐξ ὄντος γενεῶν οὔτε ἐξ ἀνομογενῶν, 25 ἀλλ' ἐκ σαπείσης τινὸς οὐλης. ἀπὸ ποίας οὖν κεφαλῆς ἡ τούτων κεφαλὴ

1 καὶ τοῦτο coll. IL ἀσαφῶς—Ἐμπεδοκλέους (2)] καὶ τέθεικε τὰ Ἐμπεδοκλέους
ἀσαφῶς K 3 ἀλλήλοις—στίχων om. K 4 ἀλλ' ἀπὸ τῶν πόρρω K
4. 5 ἐν—καθαροῖσι] cf. Empedocl. fr. vv. 329, 330 Mullach 5 χέεται] sic libri
6 ὑπὸ IKA 7 εἰ om. K 8 κινήσει K 9 μὲν om. K 11 δημιουργὸν La
τοῖα η τοῖα K: τοιά η τοῖα α 14 ἀγόνου IL 18 καὶ ἄνδρες om. K
19 αἰδοῖον] αἰδοῖον I 20 fort. παιδίων 23 γενομένης Ka 25 ἐπει] ἐπὶ α
ἀπὸ] ἐπὶ α 28 γενήσεται IL εἰ δὲ εἰς] εἰς δὲ II. ὥσπερ] ὥστε La
29 χάλαζα] θάλασσα IL 31 τίκτεται in ras. L

καὶ τὰ λοιπὰ μέρη ἔξηλθον; εἴτε εἰ ἐν τῇ μιᾷ συνουσίᾳ μία γίνεται ἀπό-³⁰
χριστι, δῆλον ὡς καὶ μία κεφαλὴ καὶ ὅλως ἐνὸς ζώου μέρη ἔξηλθεν ἀπὸ
τοῦ πατρὸς ἐν τῇ μιᾷ συνουσίᾳ. νῦν δὲ πολλὰ τῶν ζώων ἀπὸ μιᾶς
συνουσίας πολλὰ συλλαμβάνεται καὶ γεννᾷ, καὶ τὰ φυτά ἐν μιᾷ κινήσει, ³⁵
οἱ ζῆται συνδύασμα ἄρρενος καὶ θῆλεως ἀναλογεῖ καὶ κατὰ τὸ ἔχαρ γίνεται,
πολλοὺς φέρει καρπούς. ἐπεὶ δὲ οἱ ταῦταις προϊστάμενοι τῆς δόξης ἔξετρα-
γίζουσιν δῆτι ἀπὸ πάντων μὲν τῶν τοῦ γεννῶντος μερῶν ἔξεργεται πάντα
τὰ μέρη, συγκεχυμένως μέντοι κείμενα ἐν τῇ ὑγρασίᾳ καὶ ἀτάκτως, ἐν δὲ ⁴⁰
τῇ ὑστέρᾳ χωρίζονται καὶ τάττονται καὶ μετὰ τὴν κεφαλὴν εὐθὺς πίπτει
οἱ αὐχήν, εἴτα ωροὶ καὶ ἐφεζῆς τὰ ἐφεζῆς, ἐπεὶ οὖν ταῦθι οὕτως ἔλεγον,
ἐπήγαγε τὸ ἐν δὲ ταῖς ὑστέραις χωρίζεσθαι ἀδύνατον. ἐπειδὴ γάρ
ἔκαστον αὐτῶν καὶ κεχωρισμένων ὅντων ἀπ' | ἀλλήλων ζῆ, ὡς φασι; καὶ ⁴⁵
αἰσθάνεται, οὕτως ἀν ἐχωρίζετο, ὥσπερ οἱ κλάδοι ἀπὸ τοῦ νεοφύτου ἢ
ἀπὸ τῶν ζώων ἐκ πολλῶν ζώων συγκειμένου, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ ἐκ σπέρ-
ματος· τὸ γάρ σπέρμα δυνάμει ταῦτα καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ.

"Ετι ἐπεὶ τὰ ἀποφυτεύομεν, ὥσπερ εἴπομεν ἐπὶ τοῦ ἀπὸ τῆς καρέας ⁵
κλάδου, τὸ αὐτὸ φέρει σπέρμα, καὶ πρὸ τοῦ ἀποφυτεύομεν ἄρα καὶ ἀπο-
κοπῆναι οὐκ ἀπὸ πάσης τῆς καρέας ἀπήρχετο τι, ἀλλ' ἀπὸ μόνου τοῦ ¹⁰
κλάδου. μέγιστον δὲ τούτων τεκμήριον· τεθεωρήκαμεν ἴκανως, καὶ πρότερον
εἰρήκεν ὡς ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἐντόμων τεθεωρήκαμεν μή τὸ ἄρρεν εἰς ¹⁵
τὸ θῆλυ, ἀλλὰ τὸ θῆλυ εἰς τὸ ἄρρεν μέρος τι αὐτοῦ ἐναφίέναι· εἰσφέροντος
γάρ τοῦ θῆλεως τὴν ὅλην ὑγρότητα οὖσάν τινα τὴν δεκτικὴν τοῦ σπέρματος,
συνίσταται εἰς ζῷου φύσιν, ὥσπερ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ θῆλεως ὑστέρᾳ· καὶ ²⁰
διὰ τὸ ἐν τῷ ἄρρενι συνίστασθαι τὴν ἀπὸ τοῦ θῆλεως εἰς αὐτὸ εἰσελθοῦσαν
²⁵ ὑγρασίαν πολὺν συμπλέκεται χρόνον, διαλυθέντα δὲ γεννᾷ ταχέως. συν-
δεδύνασται μὲν γάρ, μέχρις ἀν συστῆ ἡ ἀπὸ τοῦ θῆλεως ὑγρότης καὶ εἰς
αὐτὸ πάλιν ὑποστρέψῃ. ἐπειδὸν δὲ τοῦτο γένηται, λέγω δὴ τὸ συστῆναι
καὶ εἰς τὸ θῆλυ ὑποστρέψαι, ἀπολύονται καὶ μετὰ βραχύν τινα χρόνον ³⁰
προΐσται τὸ κύμα. οὐ γάρ τελέως οὔτε ἐν τῷ ἄρρενι εἰς ζῷου φύσιν
³⁵ συνίσταται οὔτε ἐν τῷ θῆλει, ἀλλὰ εἰς φύσιν κυήματος, καὶ οὕτω προέρχεται
ἀτελὲς ὥσπερ σκώληκ. ὥστε φανερὸν καὶ ἐκ τούτων δι τοῦ οὐδὲ δσα προΐσται
τῶν ἀρρένων εἰς τὸ θῆλυ, τὸ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος ἀπιέναι αἵτιον
ἐστι τῆς γενέσεως, ἀλλ' ἀλλοι τινὰ γίνονται τὰ γινόμενα τρόπον, περὶ οὐ
ἐνταῦθα ἔρετ. εἰ δὲ καὶ χρὴ λέγειν δι τῷ ἀπὸ παντὸς ἀπιέναι συμβάνει
⁴⁰ η γένεσις, οὐ δεῖ λέγειν αὐτοὺς δι τῷ ἀπὸ παντῶν τῶν μερῶν, ἀλλ' ἀπὸ ⁴⁵
τοῦ ὄγριουργοῦντος ζῆτοι τρέφοντος καὶ ζωγριοῦντος, ὥσπερ ἐστὶ τὸ αἷμα,
μᾶλλον δὲ καὶ πρῶτον ἀπὸ τῆς καρδίας (αὗτη γάρ καὶ τὸ αἷμα δημιουργεῖ,

1 ἐν οι. IL	γίνεται μία coll. K	2 ἔξηλθον K	4 πολλάκις KLa
5 γίνεται] καν καὶ α	6 ἐπειδὴ α	6. 7 ἔξετραγώδων α	8 μέν τι α
11 δὲ οι. K	ἐπεὶ K	13 αἰσθάνονται K	τῶν
νεοφύτων Ka	14 συγκειμένων La	21 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ IIa: αὐτῆς K	
εἰσφέροντα L: εἰσφέρον ⁷ I	22 τινὰ οὖσαν coll. K	τὴν οι. K	27 συστῆναι]
συνιστάναι K	29 εἰς—φύσιν] η ζώου φύσις IL	34 καὶ οι. K	τῷ οι. K

οὐπερ αἴματος δειχθήσεται περίττωμα τὸ σπέρμα) καὶ πρὸ τῆς καρδίας 18^η ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ ψυχῆς· αὕτη γάρ σὺν αὐτῇ καὶ τὰ ἄλλα δημιουργεῖ. ἀπὸ δὴ τοῦ δημιουργοῦντος χρὴ λέγειν ἀπέρχεσθαι τὸ σπέρμα καὶ οὐκ ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν· τὰ γάρ ἄλλα μέρη τὰ μὲν ὡς ὅλη τὰ δὲ ὡς 20 5 ὅργανά εἰσι· τῷ δημιουργοῦντι. ὥσπερ γάρ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἔντου καὶ ὅλως τῆς ὅλης ἐξέρχεται τὰ ἐν αὐτῷ ὑπὸ τῆς τέγηντος ἐναποτιθέμενα εἴδη, ἀλλ’ ἀπὸ τοῦ τέκτονος, ὥσπερ οὖν οὐκ ἀπὸ τῆς ὅλης ἡ τοῦ σκεπάροντος καὶ τῶν λοιπῶν ὅργανων, ἀλλ’ ἀπὸ τοῦ τέγνητου, οὗτως οὐδὲ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, ἀλλ’ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦντος· δ’ τί ποτε δ’ ἂν εἴη τὸ δημιουργοῦν, 10 ἐρεῖ ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ. νῦν δὲ οἱ λέγοντες ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεσθαι τοῦ σώματος, διπερ ταύτον ἔστι τῷ λέγειν ἀπὸ τῆς ὅλης καὶ τῶν ὅργανων, 45 15 δημιόνων φασιν, ὥσπερ κανεὶς εἰ τις θεάσαιτο τινα δημοιον ὄντα τῷ πατρὶ καὶ πρὸς τούτῳ δημοιαν ὑποδήματα φοροῦντα τοῖς τοῦ πατρὸς ὑποδήμασι, λέγοι· δητὶ ὥσπερ διὰ τὸ ἀπὸ παντὸς ἀπίεναι τοῦ πατρὸς πάντα γέγονεν αὐτῷ δημοιοις δὲ παῖς, οὗτως καὶ ἀπὸ τῶν τοῦ πατρὸς ὑποδημάτων | ἀπήγει τι, καὶ 18^η 20 ἐπὶ τούτῳ γεγόνασι τὰ τοῦ οὐιοῦ ὑποδήματα δημοια τοῖς τοῦ πατρὸς. οὐκ εἴποι δὲ τοῦτο οὐδὲ ἂν εἴς· διὰ τί; διὰ τὸ πάντας εἰδέναι δητὶ καὶ τὰ τοῦ πατρὸς καὶ τὰ τοῦ οὐιοῦ ὑποδήματα ὅργανα εἰσιν, οὐδὲν δὲ ἀπὸ τῶν ὅργανων πρὸς τὰ ὅργανα ἀπεισιν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, οὐδὲ ἂν ἀπὸ τοῦ σώματος εἴποι τις ἀπέρχεσθαι τι, εὐ λέγων· ὅργανον γάρ καὶ τὸ σῶμα τοῦ δημιουργοῦντος, 25 ὥσπερ καὶ τὰ ὑποδήματα τῶν ποδῶν, καὶ ὥσπερ τῆς τῶν ὑποδημάτων τοῦ οὐιοῦ καὶ τοῦ πατρὸς δημοιότητος οὐ τὸ ἀπὸ παντὸς τοῦ ὑποδημάτος ἀπέρχεσθαι τί ἐστιν αἴτιον, ἀλλ’ δὲ τεγχνίτης, οὗτως οὐδὲ τῆς τοῦ οὐιοῦ καὶ πατρὸς δημοιότητος τὸ ἀπέρχεσθαι μέρη ἀπὸ μερῶν, ἀλλά τι ἄλλο.

25 Ἐπεὶ δὲ σημεῖον τοῦ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος ἀπέρχεσθαι τι παρῆγον 10 τὴν γινομένην ἡδονὴν ἐν τῇ δημιλίᾳ σφιδράν οὖσαν καὶ πολλήν (πᾶν δὲ τὸ ἀπὸ πολλῶν γινόμενον πλεῖον γίνεται τοῦ ἀπὸ διέγων γινομένου), λέγει μηδὲν εἰναι τοῦτο σημεῖον τοῦ ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεσθαι τι τοῦ σώματος· 15 γίνεσθαι δέ φησιν ἵσχυρὰν τὴν ἡδονὴν διὰ τὸ κνημὶδον καὶ παράτριψιν τότε 30 γίνεσθαι τῶν δύο αἰλούων, τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ θῆλεος. δητὶ δὲ ἀπὸ τοῦ κνημὶδον γίνεται τοιαύτη ἡδονὴ καὶ δι’ αὐτὸν συμβαίνει, τεκμήριον ἕκανὸν τὸ ἐπισυμβαῖνον· ἀν γάρ πολλάκις τις τῆς ἡμέρας συνδυάζεται, οὐ 25 γίνεται σφιδρὰ ἡ, ἡδονή, ἀλλ’ ἀνειμένη. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν γαργαλίζομένων. κάκενίους γάρ εἰ διὰ πολλῶν ἡμερῶν καὶ βραδέως τις γαργαλίζεται, σφιδρὰ 30 35 γαργαλίζονται, εἰ δὲ καθ’ ἡμέραν ἡ καὶ πολλάκις τῆς ἡμέρας, ἡ οὐδὲ

1 περίττωμα δειχθήσεται coll. Ka

5 οὐκ om. II^η ὅλης K

6 ὑπὸ] ἀπὸ Ka

13 λέγοι scripsi: λέγει libri

17 et 19 εἶπη IL

22 τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ οὐιοῦ coll. K:

οὐ τὸ] οὔτε a

25 τὸ ἀπὸ K

27 ὀλίγου IL

31 δι’ αὐτῶν IL

33 ἡ om. a

34 κάκενίοις L

35 καθ’ ἐκάστην γέρεαν Ka

3 δὴ om. et post δημιουργοῦντος add. οὐν K

9 δητὶ δέ ποτ’ ἀν K: δητὶ ποτ’

ἀν a

14 διὰ τὶ ἀπὸ a

15 δημοια K:

ἡμοίως a

17 εἰς scripsi: δ’ ἀν εἰς a: ἀν εἰς IL:

πάντως τις K

25 τὸ ἀπὸ K

26 ἐν τῇ δημιλίᾳ

τὴν γινομένην ἡδονὴν coll. IL

28 τι om. IL

29 διὰ

ὅλως γαργαλίζονται ἡ λίαν ἡρέμα. ὅστε εἰ μὴ διὰ κυνησμὸν ἡ ἡδονὴ 18^ν ἐγίνετο, ἀλλὰ δὶ' ἀπουσίαν τινός, σφοδρὰ ἂν καθ' ἐκάστην ὄμιλίαν ἐγίνετο ἡ ἡδονὴ τοῖς πυκνῶς συνδυαζομένοις· καὶ ἐκάστην γάρ ὄμιλίαν ἀπέρχεται τι. ἔτι ἡ γαρὰ καὶ ἡ συναίσθησις τῆς σφοδρᾶς ἡδονῆς πρὸς τῷ τέλει 35 γίνεται τῆς ὄμιλίας, ὅτε καὶ ἡ τῶν σκελῶν τάσις γίνεται· οὐκ ἔδει δέ, εἰ διὰ τὸ ἀπέρχεσθαι τι ἐγίνετο, πρὸς τῷ τέλει γίνεσθαι οὐδὲ ἄμα, ἀλλ' εἰ μὲν ἀπῆλθε πρότερον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ σπέρμα, εἴτα ἀπὸ τοῦ ὕμου, πρῶτον μὲν ἀνάγκη ἦν γίνεσθαι τὴν ἡδονὴν ἐν τῇ κεφαλῇ, εἴτα ἐν τοῖς ὕμοις· νῦν δὲ οὔτε ἐν τοῖς τοιούτοις μέρεσι γίνεται ἡ ἡδονὴ, ἀλλ' ἐν τῷ 10 αἰδοῖῳ, οὐδὲ ἡ μὲν πρότερον ἡ δὲ ὑστερον, ἀλλ' ἄμα. τοῦ δὲ ἐκ κολοβῶν, φησί, γίνεσθαι κολοβά ἡ αὐτή ἐστιν αἰτία, δὶ' ἣν καὶ 40 δμοια τοῖς γονεῦσι γίνονται. δὶ' ἣν γάρ αἰτίαν γίνεται ὅμοια τοῖς γονεῦσι, διὰ τὴν αὐτὴν δειχθῆσται γίνεσθαι καὶ ἐκ κολοβῶν κολοβά, καὶ ἐρεῖ τὰς αἰτίας ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ. ἀλλὰ καὶ δὶ' ὥν, φησί, λόγων καὶ 15 αἰτιῶν δειχθῆσται ὅτι οὐ προίσται τὸ θῆλυ σπέρμα, (δεῖξει δὲ προϊών) διὰ τῶν αὐτῶν δειχθῆσται μηδὲ ἀπὸ παντὸς ἀπίειν, καὶ ἐμπαλιν δὶ' ὥν διὰ οὐδὲ παντὸς ἀπεισι, διὰ τῶν αὐτῶν ὅτι οὐ προίσται τὸ θῆλυ σπέρμα. τὰ μὲν οὖν ἐπιχειρήματα, δὶ' ὥν ἥλεγξε τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν, ταῦτα. 45 διὰ δὲ οἷα εἰπομεν ἔφασκεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἐξέρχεσθαι μόρια, καὶ ταῦτα 20 ζῶντα, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ μήτρα καὶ τὸ τοῦ ἄρρενος μόριον τὸ γεννητικὸν ζῷα εἰσιν, ἀκούσον τί φησιν ἐν τῷ Τιμαίῳ πρῶτον μὲν περὶ τοῦ γεννητικοῦ | μορίου τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος· γράφει γάρ 19^γ 25 κατὰ λέξιν οὕτως “τὸν τῆς συνουσίας ἔρωτα οἱ θεοὶ ἐτεκτήναντο, ζῷον τὸ μὲν ἐν ἡμῖν τὸ δὲ ἐν ταῖς γυναιξὶ συστήσαντες ἔμψυχον”. ὅστε ζῷα καὶ ἐν ἡμῖν λέγει, δὶ' ὥν αἱ γενέσεις, τὸ τε μόριον τοῦ ἄρρενος καὶ τῆς γυναικὸς τὴν μήτραν, ζῷα δὲ οὐχ ὅτι ζῶσι μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ κατήκοα τῆς αὐτοκινήτου κατ' ἐκεῖνον ψυχῆς. λέγει γάρ “τὸ περὶ τὴν τῶν αἰδοίων φύσιν ἀπειλές τε καὶ αὐτοχρατὲς γεγονός, εἰν ζῷον ἀνυπάκουον τοῦ λόγου, ὁ πάντων δὶ' ἐπιθυμίας οἰστρώδεις ἐπιχειρεῖ κρατεῖν”. περὶ δὲ τῆς μήτρας 30 διὰ τὸ ζῷόν ἐστι καὶ αὕτη καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐξερχόμενα μόρια, ταῦτα πάλιν λέγει Πλάτων “αἱ δὲ ἐν ταῖς γυναιξὶν αὖ μῆτραι τε καὶ 35 ὑστέραι λεγόμεναι διὰ τὰ αὐτὰ ταῦτα, ζῷον ἐπιθυμητικὸν ἐὸν τῆς παιδοποιίας, δταν ἀκαρπὸν παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολὺν γίνηται, χαλεπῶς ἀγανακτοῦν φέρει καὶ πλανώμενον πάντῃ κατὰ τὸ σῶμα τὰς τοῦ πνεύματος 40 διεξόδους ἀποφράττον καὶ ἀναπνεῖν οὐκ ἐῶν εἰς ἀπορίας τὰς ἐσχάτας

1. 2 ἐγίνετο ἡ ἡδονὴ Κα	3 πυκνοῖς I	4 ἡ post καὶ om. IL	6 ἐγίνετο]
ἐγγίνεται K	8 γενέσθαι K	9 ὕμοισι a	13 post αὐτὴν add. αἰτίαν K
καὶ post γίνεσθαι om. K	ἐρεῖ] Δ 3	14 post αἰτίας add. ἐν τῷ παρόντι K	15 τὸ
θῆλυ οὐ προίσται coll. Ka	21 τῷ om. a	22 μὲν om. K	23 οὕτως] ταῦτα Ka
τὸν τῆς συνουσίας κτλ.] Platō Tim. p. 91 A		έτεκτήναντο corr. ex ἐτεκτήναντο I	
24 et 26 καὶ om. Ka	27 γάρ] δὲ IL	τὸ περὶ τὴν τῶν αἰδοίων κτλ.] Tim.	
p. 91 B	τῶν om. IL	28 τῷ λόγῳ IL	29 ἐπιχειρεῖ] ἐπιθυμεῖ K
30 καὶ post ἐστι om. K	31 αὖ om. IL	33 περὶ τῆς ὥρας K	γίγνεται a
34 πάντα II	πνεύματος a, ut Plato: πρός (i. e. πατρὸς) K: σύμματος II.		

ἐμβάλλει καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέχει, μέχριπερ ἀν ἑκατέρων ἡ 19^τ
ἐπιθυμία καὶ ὁ ἔρως ἑυναγαγόντες οἷον ἀπὸ δένδρων καρπὸν καταδρέψαντες
ώς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῷα
κατασπείραντες καὶ πάλιν διαικρίναντες μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται καὶ μετὰ
5 τοῦτο εἰς φῶς ἀγαγόντες ζῷων ἀποτέλεσωσι γένεσιν⁶. ταῦτα μὲν οὖν τὰ
τοῦ Πλάτωνος διαρρήδην ζῷα ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐξέρχεσθαι ἀνακηρύττει. 15

p. 724a14 Ἀρχὴ δὲ καὶ ταύτης τῆς σκέψεως καὶ τῶν ἐπομένων
πρῶτον λαβεῖν περὶ τοῦ σπέρματος τί ἐστιν.

Δεῖξας διτὶ οὐκ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος οὔτε τοῦ ἄρρενος οὔτε τοῦ
10 θήλεος ἀπεισιν, ὡς φασι, τὸ σπέρμα, πρὸς δὲ τῷ τέλει τῆς ἀποδεῖξεως 20
εἰπὼν ὡς εἰ δειγμείη τὸ θῆλυ μὴ προϊὲν σπέρμα, τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ λόγου
τὸ μηδὲ ἀπὸ παντὸς ἀπιέναι τοῦ σώματος, κανὸν εἰ μὴ ἀπὸ παντὸς, οὐδὲν
ἄλλογον τὸ μηδὲ ἀπὸ τοῦ θήλεος, ἐπήγαγεν διτὶ ἐχόμενόν ἐστι τοῦτο δεῖξαι. 25
ἐπειδὴ δὲ πρὸς ταύτην τὴν δεῖξιν μέγα μέρος συμβάλλεται τὸ γνῶναι τίς 30
15 ἐστιν ἡ τοῦ σπέρματος φύσις (εἰ γάρ τοῦτο γνῶμεν, ῥῆστ' ἀν κατίδιαινεν,
εἰ ἐνδέχεται τινα τοιαύτην φύσιν ἀπὸ τοῦ θήλεος ἀπέρχεσθαι) ἐπάγει
ἀργὴ δὲ καὶ ταύτης τῆς σκέψεως τῆς εἴτε προΐησι σπέρμα τὸ θῆλυ ω
εἴτε μή, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπομένων πρῶτον λαβεῖν τί ἐστι σπέρμα.
οὗτῳ γάρ καὶ περὶ τῶν ἔργων αὐτῶν τῶν σπερμάτων, ἀπερ ἔργαζονται 40
20 καὶ τῶν συμβαινόντων τῷ σπέρματι καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἔσται μᾶλλον
εὐθεώρητον. τίνα δὲ τὰ συμβαίνοντα αὐτῷ μετ' δλίγον ἐρεῖ καὶ ἡμεῖς
ὑπομνήσομεν ἐν τῷ τόπῳ γενόμενοι. φησὶ δὴ βούλεται οὖν τὸ σπέρμα
τοιοῦτον εἶναι ἐξ οὐ πρώτου τὰ κατὰ φύσιν συνιστάμενα γίνεται, οὐ τῷ
35 ἐξ ἐκείνου τι εἶναι τὸ ποιοῦν οἷον τοῦ ἀνθρώπου, τουτέστιν οὐκ ἐν
τῷ εἶναι τι τὸ ποιοῦν ἦτοι τὸ σπέρμα ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνου τοῦ γνομένου. 45
τὸ γάρ σπέρμα φέρε εἰπεῖν, ἐξ οὐ πρώτου γέγονεν ὁ Σωκράτης, οὐκ ἔστι
τι τῶν τοῦ Σωκράτους μερῶν οὔτε γάρ χειρὶ Σωκράτους ἔστιν οὔτε
διφθαλμὸς οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν αὐτοῦ μερῶν. καὶ σκόπει δπως πάνυ
ἀκριβῶς εἰπὼν μηδέν τι εἶναι τῶν τοῦ γνομένου | μερῶν τὸ σπέρμα 19^τ
30 γνίσατο μὴ εἶναι ὅλικὸν αἴτιον⁷ ἡ γάρ ὅλη μέρος ἔστι παντὸς τοῦ γνομένου
ἐξ αὐτῆς· τὸ δὲ οἷον τοῦ ἀνθρώπου πρύσκειται, ὡς εἰ ἔλεγεν ἔστιν

1 μέχρις γάρ ἀν IL 2 ὁ om. K 2 ἑυναγαγόντες K:
συνάγοντες IL: ἐξαγαγόντες a: ἑυνδιαγαγόντες Plato 3 ως om. K 4 ἐκθρέ-
ψωνται K Plato: ἐκθρέψονται a: ἐκθρέψαντες IL 4. 5 μετὰ ταῦτα a
7 ἐπισκέψεως IL 8 περὶ τοῦ σπέρματος om. IKL¹, in marg. add. L²
11 προϊὲν scripsi: προϊὸν libri 12 οὐδὲν] οὐδὲ IL¹ 13 τούτου K
post δεῖξαι add. τὸ μὴ ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεσθαι (τι add. a) τοῦ σώματος libri, sed rursus
del. L 14 ἐπει K δὲ om. a 15 γάρ] γοῦν K τούτου a
17 πρόσειτ ILa τὸ σπέρμα K 18 λαμβάνειν IL 19 αὐτῶν libri et
Arist. SY: αὐτοῦ Arist. vulg. 20 post τῷ add. τε Ka 21 ὑμεῖς K
23 ετ 26 πρῶτον IL 25 ἐκ om. K 28 αὐτῶν I 31 αὐτοῦ IL

ούν τὸ σπέρμα, οἷον φέρε εἰπεῖν τὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐξ οὗ πρώτου γίνεται 19^v ὁ ἄνθρωπος, μὴ δὲ τι τῶν τοῦ ἀνθρώπου μερῶν. ποιοῦν δὲ τὸ σπέρμα εἴρηκε, διότι γίνεται ἐκ τοῦ σπέρματος ὁ ἄνθρωπος οὐχ ὥσπερ λέγομεν ἐκ τῶν μερῶν γίνεσθαι τὸ ἔλον, ἀλλ᾽ διὰ τοῦτο ἐστι τὸ σπέρμα, τούτε 5 στιν ἀλλ᾽ διὰ τὸ ποιοῦν τὸν ἄνθρωπον τοῦτο ἐστι τὸ σπέρμα ἡτοι ἡ ἐν τῷ σπέρματι ἐνοῦσα δύναμις. τὰ δὲ σημανόμενα τοῦ ἐκ τίνος, ἀπερ 10 ἐκτίθεται, εἴρηκε καὶ ἐν τῷ Δ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά. τὸ δὲ ἐκ τῆς διαβολῆς γίνεσθαι λοιδορίαν, ἐκ δὲ τῆς λοιδορίας πάγκην, ἐκ δὲ ταύτης τραύματα, ἐκ δὲ τούτων θανάτους, τὴν δὴ τοιαύτην τῶν αἰτιῶν σωρείαν ἐποικοδόμησιν 15 ἔκάλεσεν ὁ Ἐπέχαρμος· ταῦτα δὲ τὰ τῆς ἐποικοδομήσεως αἰτιά εἰσιν ὡς ἐκ τίνος ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἡτοι ὡς ποιητικά.

Τῶν δὲ κατηριμημημένων αἰτιῶν ἐνίων μὲν ἐν αὐτοῖς ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐστιν (εἰ γάρ μέρος ἡ διαβολὴ τῆς πάσης ταραχῆς, τὰ δὲ μέρη 15 ἐν τῷ ὅλῳ, δῆλον διὰ ἐν τῇ ταραχῇ ἐστιν ἡ διαβολή), ἐνίων δὲ ἔξω· εἰ 20 γάρ τις λαβὼν ἀνηματόν λόγχον καὶ ἀνάφας τὴν πλήρη γόρτου οἰκίαν ὑποχωρήσει ἔχων τὸν λόγχον, δῆλον διὰ ἐκτός ἐστιν ὁ λόγχος τῆς καιριμένης 25 οἰκίας, αἴτιος δὲ τοῦ καίσθαι αὐτήν. Ήεὶς οὖν τὰ τοῦ ἐκ τίνος σημανόμενα ἐπάγει τὸ τὰ γινόμενα ἐκ σπέρματος λέγειν γίνεσθαι ἡ ὡς ἐξ ὅλης 30 αὐτοῦ γίνεσθαι δὴ λέγει ἡ ὡς ἐκ πρώτου κινήσαντος· πρῶτον δὲ κινοῦν ἐστι τὸ ποιητικόν. οὐ γάρ ἀρμόττει λέγειν διὰ τὸδε μετὰ τόδε, οἷον 35 ἐκ τῶν Παναθηγαίων ὁ πλοῦς, οὐδὲ μὴν ὡς ἐξ ἐναντίου τὸ ἐναντίον· ἐπὶ γάρ τῶν ἐναντίων ἀματὶ τῷ φιείρεσθαι θάτερον τὸ ἔτερον γίνεται, οἷον φιειρομένου τοῦ λευκοῦ γίνεται τὸ μέλαν, καὶ ἔχουσι τι ὑποκείμενον. ὥστε 40 εἰπερ γέγονεν ὁ Ἀλέξανδρος ὡς ἐξ ἐναντίου τοῦ σπέρματος, ὥσπερ ὑπόδειται τι τῷ μέλανι, οὕτως ἔδει καὶ τῷ Ἀλεξανδρῷ ὑποκείσθαι τι, καὶ ἦν 45 ἀν ὁ Ἀλέξανδρος συμβεβηκῆς. τοῖν δυοῖν ἄρα ληπτέον, πότερον τὰ γινόμενα ὡς ἐξ ὅλης καὶ πάσχοντος γίνεται τοῦ σπέρματος ἡ ὡς ἐξ εἰδούς 50 καὶ ποιοῦντος· εἴρηται γάρ πολλάκις διὰ ἐν τοῖς φύσει γινομένοις τὸ εἶδος 20^r καὶ τὸ ποιοῦν ταῦτον ἐστι. πότερον οὖν ὅλη ἐστὶ τὸ σπέρμα ἡ εἰδος καὶ 55 ποιοῦν, ἡ καὶ ὅλη καὶ εἰδος; ἀματὶ δὲ ἐκ τούτων δῆλον ἐσται καὶ πῶς φαμεν ἐξ ἐναντίων γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἐπειδὴ φυσικὴ ἐστιν ἡ ἐκ τῶν ἐναντίων γένεσις. Ιστέον δὲ διὰ ἡ ἐν τῷ Α τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως λεγομένη γένεσις ἐτέρα ἐστὶ τῆς ἐνταῦθα παραδιδομένης· ἐκεὶ μὲν γάρ τὸ ἐξ ἐναντίων γίνεσθαι τὰ γινόμενα οὕτως ἐλέγετο διὰ φιειρομένου τοῦ ἐνδεικτοῦ 60 τῶν ἐναντίων γίνεται θάτερον, οἷον φιειρομένης τῆς στερήσεως γίνεται τὸ εἶδος καὶ τοῦ εἰδούς ἡ στέρησις· ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐξ ἐναντίων ἀντὶ τοῦ ἐκ

2 ὥν K 3 εἴρηται α 5 ante ἡτοι add. ἡ a 7 καὶ om. IL
 ἐν τῷ Δ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά] c. 24 10 ὁ Ἐπέχαρμος cf. Lorenz p. 116; fr. 148 C. G.
 F. p. 118 Kaibel 11 ποιητική a 12 αἰτιῶν a 13 ἐστιν post αὐτοῖς (12)
 ponunt Ka 14 ἐστι καὶ διαβολή K 16 ὑποχωρήσοι a καιρούμενης εἰ
 17 κάεσθαι K 18 γίνεσθαι—λέγει (19): δεῖ γίνεσθαι λέγειν Ka 21 μὴν] μὲν a
 post ἐπὶ add. μὲν II 22 γίνεται τὸ ἔτερον coll. Ka 30 καὶ post ἐσται om. K
 31 ἐπὶ K 32 ἐν τῷ Α τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως] A 5: ἐν τῷ τεταρτῷ I 33 παρα-
 δειδομένης IL τὸ] τῷ IL 34 γινόμενα a 36 δὲ om. IL
 3*
 3*

συνδρομῆς καὶ συνελεύσεως τῶν ἐναντίων, λέγων ἐνταῦθα ἐναντία τὸ ἄρρεν 20^τ
καὶ τὸ θῆλυ, ὥσπερ ἔκεισε τὴν στέρησιν καὶ τὸ εἰδός· ὥστε τὸ λέγειν
ἐνταῦθα ἐξ ἐναντίων γενέσθαι τὰ ζῷα ταῦτόν ἐστι τῷ ἐκ συνελεύσεως καὶ
ὅμιλίας ἄρρενος καὶ θήλεος. ἀλλά τινα μὲν τῶν γνομένων ἐκ τῶν προσεχῶν
ἡ ρήματαν ἐναντίων οἷον ἄρρενος καὶ θήλεος γίνεται, τινὰ δὲ ἐξ ἑνὸς μόνου, 10
οἷον τὰ φυτά. καὶ πῶς μὲν τὰ φυτὰ ὡδὶ μὲν ἐξ ἑνὸς μόνου γίνεται, ὡδὶ
δὲ ἐκ δυοῖν, ἐρεῖ σαφέστατα πρὸς τῷ τέλει σχεδὸν γενόμενος τοῦ παρόντος
βιβλίου. καὶ ἔνια τῶν ζῷων, ἐν ὅσοις οὐκ ἔστι διωρισμένον τὸ ἄρρεν καὶ
τὸ θῆλυ, ἐξ ἑνὸς γίνεται. ἢ οὕτε τὰ φυτὰ οὕτε τῶν ζῷων οὐδὲν ἐξ ἑνὸς
10 γίνεται, ἀλλ’ ἐκ δυοῖν· καὶ ὅπως, ἐρεῖ, ὡς εἴπομεν, ἐν τῷ παρόντι λόγῳ.
ταῦτα εἰπὼν διαιρεῖ τὴν γονὴν ἀπὸ τοῦ σπέρματος, καὶ φησι γονὴ μὲν 15
καλεῖται τὸ ἀπὸ τοῦ γεννῶντος οἷον τοῦ ἄρρενος ἀπὸ δὲ αἰτιον· τοῦτο δὲ
τὸ αἰτιον πρῶτόν τε λέγεται καὶ ἔχον ἀρχὴν καὶ δύναμιν γενέσεως.
σπέρμα δὲ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἄρρενος καὶ θήλεος τὰς ἀρχὰς ἔχον, οἷά εἰσι
15 τὰ τῶν φυτῶν γένη καὶ ἐνίων ζῷων. ὥσπερ γάρ τὸ γενόμενον ἐκ θήλεος
καὶ ἄρρενος πρῶτον μῆτρα καὶ ὅν ὥσπερ εἰ κύημά τι ἡ ζῷον, κανὸν μῆτρα
ἀληθῆς ζῷον ἡ (τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ ἐκ τῆς γονῆς καὶ τοῦ καταμηνόνου
κράμα καὶ σύστημα) ὥσπερ οὖν τὸ τοιοῦτον μῆτρα ἡ κύημα ἡ κράμα ἡ 20
ζῷον ἡ δὲ τί ποτ’ ἄλλο καλεῖν αὐτὸν χρεών, ἀμφότερα ἔχει τὴν γε τοῦ
20 ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἀρχὴν τε καὶ δύναμιν καὶ ἐξ ἀμφοτέρων συνέστηκεν,
ὥσπερ τὸ οἰνόμελον ἐξ οἶνου καὶ μέλιτος, οὕτω καὶ τὸ σπέρμα, οἷον δὲ
καρπός, μῆτρα ἔστιν ἀρχῆς ἄρρενος καὶ θήλεος. ἐν δὲ τῷ καὶ γάρ
ταῦτα ἥδη ἔχει τὸ ἐξ ἀμφοτέρων, τὸ ταῦτα περὶ τῶν καρπῶν καὶ τῶν
φυτῶν εἴρηκεν. ἔχουσι γάρ, ὡς δειγμῆσται ἐν τῷ παρόντι λόγῳ, καὶ οἱ
25 καρποὶ καὶ τὰ φυτὰ ἐν ἑαυτοῖς ὥσπερ τὸ κύημα τὴν τοῦ ἄρρενος καὶ
θήλεος ἀρχῆς· καὶ ἔστι καρπὸς μὲν τὸ ἐξ ἄλλου γεγονός, σπέρμα δὲ τὸ
ποιηταν ἄλλο· ὁ μὲν γάρ ἐν τῇ αὐλήκαι πεσὼν σῖτος καλεῖται σπέρμα, ὁ
δὲ ἐκ τούτου γεγονὼς καρπός.

p. 724b21 ΠΙ οὐ τοῦ λεγομένου σπέρματος φύσις ἡ πρώτη λεκτέα
30 τίς ἔστιν.

Ἐπειδὴ τὸ σπέρμα διαιρεῖται εἰς τε τὴν γονὴν τὴν ἐκ συνδυασμοῦ
καὶ ὄμιλίας ἄρρενος καὶ θήλεος γνομένην, οἷον τὴν ἐκ Σωκράτους καὶ 30
Ξενοφίππης, αὐτήν φησι. Ἡν προΐεται τὸ ἄρρεν ἐν τῷ τῆς ὄμιλίας καιρῷ
καὶ εἰς τὸ ἴδιον καλούμενον σπέρμα τὸ ἔχον ἐν ἑαυτῷ ἀμφοτέρας τὰς 35

2 τὸ ante θῆλυ om. a τὸ post ὥστε om. a 3 γίνεσθαι Ka 6 ρὲν
post πῶς om. K γίνεται μόνου coll. a 7 ἐρεῖ κτλ.] c. 23 σαφέστερον K
γνομένης K 8 τὸ ἄρρεν διωρισμένον coll. IL 9 τὸ om. IL a οὐδὲ τὰ
φυτὰ οὐδὲ IL 10 πῶς IL 12 ἀπὸ δὲ αἰτιον] sic libri: ἀπὸ Arist. P., αἰτιον
Arist. vulg. 16 μῆτρας a 19 γε om. K: τε a τοῦ om. IL
22 ἀρχῆς om. K 27 τῷ αὐλαῖ ιν a 29 λεκτέα] πάλιν λεκτέα Arist.
32 Σωκράτους] σώματος I 33 φησι a

δυνάμεις τήν τε τοῦ ἄρρενος καὶ τὴν τοῦ θῆλεος, οἷον οἱ καρποί, εἰπὼν 20^τ πρῶτον μὲν περὶ τῆς γονῆς τί ἐστιν, εἴτα προσεχῶς καὶ ἐφεξῆς περὶ τοῦ 40 σπέρματος λέγει ὅτι λεκτέον τίς ἐστιν ἡ πρώτη φύσις τοῦ λεγομένου σπέρματος, τουτέστι τίς ἡ γονή, καὶ εἰη ἀνὴρ πρώτη ἵσον τῷ πρότερον, ὃ ὡς εἶναι τὸ λεγόμενον ἡ δὲ κατὰ τὸν πρότερον τρόπον λεχθεῖσα φύσις τοῦ σπέρματος, αὕτη δέ ἐστιν ἡ γονή, λεκτέα τίς ἐστι. τὸ δὲ σύντηγμα γίνεται ἐκ τῆς παρὰ φύσιν ἐν τοῖς ζῷοις γινομένης θερμότητος, ἐπειδὸν γάρ πολλὴ 45 γένηται ἡ παρὰ φύσιν θερμότης ἔν τινι ζῷῳ, τήκονται ὑπ’ αὐτῆς αἱ σάρκες, ὥσπερ ἡ πυμελὴ διὰ τηγάνου καὶ πυρός, καὶ ἐξέρχονται διὰ τῶν 10 οὐρῶν καὶ κόπρων, καὶ ἐπιπλέουσιν ἐν τοῖς οὐροῖς ὥσπερ ἔλαιον ἐν ὕδατι. ἐστιν οὖν, φησί, σύντηγμα τὸ ἀποκριθὲν ἐκ τοῦ αὐξήματος | ὑπὸ 20^τ τῆς παρὰ φύσιν ἀναλύσεως, λέγων αὔξημα τὰς ἀναλυομένας ὑπὸ τῆς παρὰ φύσιν θερμότητος σάρκας. ἐκάλεσε δὲ αὐτὰς αὔξημα διὰ τὸ αὔξεσθαι 15 ὑπὸ τῆς προσκρινομένης τροφῆς. ταῦτα εἰπὼν λέγει, ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστι μέρος τὸ σπέρμα, δῆλον. εἰ γάρ ἦν, ἡ ὄμοιομερὲς ἀνὴρ ἦν ἀνομοιομερές. ἀνομοιομερὲς μὲν οὖν οὐκ ἔστιν· δρᾶται γάρ φανερῶς ὄμοιομερές ὅν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ διμοιομερές· εἰ γάρ ἦν διμοιομερές, ἔσει συγκείσθαι ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄλλου τινὸς ἀνομοιομερές τι, ὥσπερ ἐκ σαρκὸς καὶ νεύρου καὶ διστοῦ δάκτυλος. οὐδὲν δὲ τῶν ἀνομοιομερῶν σύγκειται ἐκ σπέρματος καὶ 20 ἄλλου τινός.

"Ετι τὰ μὲν ἄλλα πάντα μέρη κεχωρισμένα τέ ἐστι καὶ καθ’ ἑαυτά, τὸ δὲ σπέρμα ἐν τῷ καιρῷ τῆς θυμιλίας τὴν ὑπαρκείν λαμβάνει· ἐν διλύποις 10 γάρ πάμπαν εὑρίσκεται πρὸ τοῦ συνδυασμοῦ, τοῖς δὲ πλείστοις κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ συνδυασμοῦ. ἐπεὶ οὖν τὰ μέρη δεὶ πάρεστιν ήμιν, τὸ δὲ σπέρμα 15 οὐκ δεῖ, ἀλλὰ ποτε, οὐκ ἀνὴρ εἶναι μέρος. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ παρὰ φύσιν οὐδὲ πήρωμα ὑπάρχει τὸ σπέρμα· τὸ μὲν γάρ σπέρμα ἐν πᾶσιν ὑπάρχει, τὸ δὲ 20 πήρωμα οὐκ ἐν πᾶσιν, καὶ ἐκ μὲν τοῦ σπέρματος γίνεται τὰ φυσικά, ἐκ δὲ τοῦ παρὰ φύσιν οὐδέν· ὥστε οὕτε πήρωμά ἐστιν οὕτε παρὰ φύσιν. 25 ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τροφή ἐστι τὸ σπέρμα· ἡ μὲν γάρ τροφὴ ἐπείσακτος καὶ 30 ἔξωθεν εἰσεισι, τὸ δὲ σπέρμα οἰκεῖον καὶ ἐξ ήμιῶν αὐτῶν θύραζε ἔξεισιν. ὥστε λείπεται ἡ περίττωμα ἡ σύντηγμα εἶναι τὴν γονήν. καὶ ἐπει, ὡς 35 εἴρηται, σύντηγμα ἐστι τὸ ἀποκρινόμενον ἐκ τῆς σαρκὸς διὰ θερμότητα, ἔλεγον δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος ἀπέρχεσθαι τὸ σπέρμα 40 διὰ θερμότητα τὴν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ θυμιλίᾳ γινομένης κινήσεως, ἐπίκασι 45 σύντηγμα λέγειν τὴν γονήν. ἀλλὰ σύντηγμα μὲν οὖν ἔστι δι’ ἀ σαφῶς ἐπάγει· λείπεται οὖν περίττωμα λέγειν αὐτήν, καὶ περίττωμα ἡ ἀγρήστου ἡ χρησίμης τροφῆς. Ιστέον δὲ ὅτι ἀγρήστου τροφῆς λέγεται περίττωμα, 45

1 τὴν om. IL οἱ καρποὶ] καρπὸς a ante εἰπὼν add. καὶ IIa 3 τ[ις]
τί ILa 4 ἵσον τὸ a 7 ἐκ τῆς] ἐν τοῖς I, περὶ φύσιν a ἐπειδὴ a
8 γενήσεται a περὶ φύσιν a 9 τυγάνου a 15 ἀν om. IL 19 δὲ
om. IL ὄμοιομερῶν IL 24 post τὰ add. δὲ a 29 ἐπείσακτον Ka
31 καὶ ἐπει] ἐπει δὲ K 32 ἐκ] ἀπὸ K 33 τοῦ om. K 34 τὴν] τῆς II,
37 χρησίμου Ka

ἥνικα πάμπαν ὀλίγον τι μέρος τῆς εἰσελθούσης τροφῆς διατέπειν καὶ μοχθηρᾶς
 ἥ ἀπλῶς ἡ πρὸς τόνδε οὕσης πεφιλῇ καὶ προσκριθῆ, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν περιτ· 21·
 τεύσῃ· τοῦτο δὴ τὸ περιττεῦσαν λέγεται περίττωμα ἀχρήστου τροφῆς. ὅχρηστον
 μὲν καὶ τὸ πεφιλέν καὶ προσκριθὲν καὶ διὰ τὴν ἄγαν ὀλιγήτητα καὶ διὰ τὴν
 ἡ μοχθηρίαν· τὸ γάρ ἐκ μοχθηρᾶς καὶ κακοχύμου προσκρινόμενον τροφῆς καὶ
 αὐτὸς μοχθηρόν· ἀλλὰ κανὸν ἀπὸ εὐχύμου τροφῆς προσκριθῆ, ἀνοικεῖν δὲ 10
 τῷ τρεφομένῳ (ἐνδέχεται μὲν γάρ εὐχύμονι εἶναι ἀπλῶς τὴν τροφὴν καὶ
 χρήσιμον, οἷον εἰ πέρδικε εἴη ἡ φασιανός, πρὸς δὲ τόνδε τὸν νοσοῦντα τοι-
 άνδε νόσου εἶναι ἀχρηστὸν καὶ κακόχυμον) κανὸν δὴ ἀπὸ εὐχύμου τροφῆς 15
 προσκριθῆ, ἀχρηστὸν λέγεται καὶ τὸ προσκριθὲν καὶ τὸ περιττεῦσαν.
 εὐχρήστου δὲ τροφῆς περίττωμα λέγεται τὸ ἐναντίον τῆς ἀχρήστου.
 ἐπειδὴν γάρ πᾶσα σχεδὸν ἡ τροφὴ προσκριθῆ, ὀλίγον δέ τι ἐναπομείνῃ,
 δυνάμενον καὶ τοῦτο τροφὴ γενέσθαι, τοῦτο δὴ ἔστι τὸ τῆς εὐχρήστου 20
 τροφῆς περίττωμα. τὰ μὲν οὖν τῆς ἀχρήστου καὶ εὐχρήστου τροφῆς
 15 περιττώματα ταῦτα· σκεπτέον δὲ ποίας τροφῆς ἔστι τὸ σπέρμα περίττωμα.
 τῆς μὲν οὖν ἀχρήστου τροφῆς ὅτι οὐκ ἔστι, δῆλον· τοῖς γάρ κάκιστα δια-
 κειμένοις διὰ νόσου ἡ ἡλικίαν πάνυ πρεσβυτεκὴν περίττωμα μέν ἔστιν
 ἀχρήστου τροφῆς, σπέρμα δὲ οὐδαμῶς· ὅστε εἰπερ ἦν τὸ σπέρμα ἀχρήστου
 περίττωμα τροφῆς· τοῖς κάκιστα διακειμένοις ἔστι τοῦτο ὑπάρχειν· ἔχουσι
 20 γάρ ἀχρήστου τροφῆς πολὺ περίττωμα. οὐκ ὅρᾳ ἔστιν ἡ γονὴ περίττωμα 25
 ἀχρήστου τροφῆς· εὐχρήστου ἀραι τροφῆς περίττωμα καὶ μέρος τοῦ ἔστι τὸ
 σπέρμα, μέρος δὲ εἰπε, διότι πᾶν τὸ περιττεῦσαν μέρος ἔστι τοῦ ἀραιοῦ οὐ
 ἐπερίττευσε. καὶ ἐπεὶ τῆς εὐχρήστου τροφῆς ἡ μέν ἔστι πρώτη οἷον ἀρτος,
 οἷον καὶ τὰ δημητριαὶ, ἡ δὲ ἐσχάτη. ζητεῖ προσκρινέται τε καὶ τρέψει ἔκαστον
 25 τῶν μορίων, τοῦτο δέ ἔστι τὸ λεπτότατον αἷμα, οὐ τῆς πρώτης τροφῆς
 ἔστιν ἡ γονὴ περίττωμα, ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης. χρησιμώτατον οὖν καὶ χρησι-
 μωτάτη τροφὴ τὸ ἐσχατον, οἷον τὸ αἷμα, ἐξ οὐ καὶ δημητριαὶ γίνεται καὶ τρέψεται 30
 ἔκαστον τῶν μορίων. ταύτης οὖν τῆς ἐσχάτης τροφῆς περίττωμά ἔστιν ἡ
 γονή· τὸ γάρ γεγονός αἷμα ἐκ τῆς πρώτης τροφῆς λεπτυνόμενον ὑπὸ τῆς
 35 φύσεως καὶ πεττόμενον (πρῶτον γάρ λεπτύνεται καὶ οὗτοι συμπέπτεται)
 καὶ μεριζόμενον πρὸς ἔκαστον τῶν μορίων καὶ προσκρινόμενον διόλου καὶ
 συνεγγίνεται αὐτοῖς. τούτου τοῦ λεπτοτάτου αἵματος δύο δὲ μὴ κρατηθῆται ὑπὸ
 τῆς φύσεως (ολίγον δὲ πάμπαν ἔστι τὸ μὴ κρατηθέν) τούτου οὖν ὄπόσον
 μὴ κρατηθῆται μηδὲ οὗτας πεφιλῇ, ὅστε σάρξ γενέσθαι, ἀλλ᾽ ἐναπομείνῃ 35

2 τόδε α οὕσης om. a ἀποκριθῆ K πάμπαν K 2. 3 περιττεῦσει ILa
 4 μὲν καὶ] μέντοι K καὶ post προσκριθὲν om. K 6 αὐτῷ μοχθηρῶν a
 7 μὲν om. IL 8 πρὸς δὲ τὸν νοσούντων a τὸν om. K 8. 9 τοιαύτην IL
 11 εὐχρήστου ex ἀρχήστου corr. L² 12 πᾶσα om. et post τροφὴ add. ὅλη K
 ἐναπομείνεις ILa 13 ἔστι om. K εὐχρήστου] ἀχρήστου IL¹ 15 ταῦτα
 ἔστι a δὲ] δὴ a 17 νόσων a 21 μέρος τοῦ ἔστι om. K 23 ἐπε-
 ρίστευσε K οἷον ἀριστος K 24 καὶ ante τὰ om. Ka προσκρινέται a
 τε om. a 26 ἡ γονὴ om. IL 26. 27 χρησιμωτάτη οὖν καὶ εὐχρηστὸς τροφὴ K
 27 τὸ post οἷον om. K 28 ἔστι τροφῆς περίττωμα coll. Ka 31. 32 καὶ συνεγγί-
 νεται] αὐτοῦ II, 32 κρατηθείει IL 33 ἔστι om. K 34 ἐναπομείνεις ILa

συμπεφύμεν καὶ ἀλλοιωθὲν ἄλλην τινὰ ἀλλοίωσιν καὶ πέψιν, γίνεται σπέρμα 21^v ἀλλοιότερον πάντως ὃν τοῦ αἰματος. εἰ γάρ τὴν αὐτὴν ἡλλοιώθη καὶ ἐπέφθη πέψιν, ἦν καὶ τὸ γεγονὸς σάρκες καὶ μὴ ἄλλην, ἐγεγόνει ἂν καὶ αὐτὸ σάρκες· ὥστε ἡλλοιώθη μὲν καὶ ἐπέφθη, ἀλλοιοτέραν δέ. ἐν δλέγοις 5 μὲν οὖν τῶν ζώων καὶ δλιγάκις τὸ τοιοῦτον αἷμα ὑπ' αὐτῆς, ὡς εἴρηται, τῆς φύσεως πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ὅμιλίας συμπέττεται τὴν τοιαύτην πέψιν, 40 ἔξ οὗ συνίσταται καὶ οὖσίωται τὸ σπέρμα καὶ ἡ γονή. ὁ μὲν γάρ σκοπὸς καὶ τὸ κυριώτατον καὶ πρῶτον βούλημα τῆς φύσεως ἐστι τὸ ταύτην ἀλλοιωθεῖ τὸ αἷμα τὴν ἀλλοίωσιν, ἀφ' οὗ σάρκες γενήσονται καὶ τὰ λοιπά· 10 δταν δὲ ἀδυνατήσῃ τοῦτο ποιῆσαι, τότε κατὰ δεύτερον λόγον κινεῖ καὶ ἄγει αὐτὸ εἰς γονῆς καὶ σπέρματος φύσιν καὶ εἶδος, καὶ ἐπὶ τούτῳ τινὲς τῶν ἀνθρώπων καὶ τινα τῶν ζώων ἔχουσι καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ὅμιλίας γονήν. ὡς οὖν εἴρηται, ἐν δλέγοις καὶ δλιγάκις, ἐπειδὸν ἀδυνατήσῃ οὗ 45 φύσις τὸ οἰκεῖον ποιῆσαι βούλημα, πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ὅμιλίας τὴν τοιαύτην 15 πέψιν καὶ γένεσιν τῆς γονῆς ἀπεργάζεται, τὰ πολλὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις ἐν αὐτῷ τῷ τῆς ὅμιλίας καιρῷ· τότε γάρ καὶ τὸ ἥδη γινόμενον καὶ εἰς εἶδος σαρκὸς ἀγόμενον αἷμα πέττεται καὶ ἀλλοιοῦται ἀλλοίωσιν, καὶ οὗ γίνεται ἡ γονή. πέττεται δὲ τὴν τοιαύτην πέψιν ὑπὸ τῆς ἐγγινομένης θερμότητος ἐκ τῆς ἐν τῷ συνδυασμῷ κινήσεως. η γάρ τοιαύτη κίνησις 20 καὶ η ἐκ ταύτης θερμότης σφοδροτέρα οὖσα τῆς φυσικῆς | κινήσεως ἀρπάζει 21^v τὸ πεττόμενον ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ ἥδη γινόμενόν τε καὶ ἀγόμενον εἰς σάρκα, καὶ ἄγει εἰς εἶδος καὶ φύσιν γονῆς. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων καὶ αὖθις ἐροῦμεν, ὅπηνίκα καὶ οὖτος περὶ τούτων λέγει· ἐπανιτέον δὲ διηνεκέστηται. ἐλέγομεν δὲ διτὸν εἰναι τὸ περίττωμα, καὶ τῆς μὲν πρώτης 25 τροφῆς τὸ πρῶτον περίττωμα τὸ φλέγμα, τὸ δὲ τῆς ἐσχάτης καὶ τελευταίας περίττωμα τροφῆς τὴν γονήν. πᾶν γάρ δὲ μὴ ἡλθυ πρὸς δὲ θεούλετο η 5 φύσις, κανὸν εὔχρηστον οὗ, περίττωμα λέγεται. ἐπεὶ οὖν καὶ τὸ αἷμα οὐκ εἰς σάρκα, διπερ οὗ σκοπὸς τῆς φύσεως, ἀλλὰ εἰς γονῆς εἶδος ἐπράπη, εἰκότως περίττωμα ἀν λεγθεί τῆς ἐσχάτης τροφῆς ὡς περιττεύσαν καὶ 30 μὴ εἰς σάρκα ἀχθέν. τῆς μὲν οὖν πρώτης, ὧστερ εἴρηται, τροφῆς καὶ πρῶτον περίττωμα τὸ φλέγμα ἐστί. τὸ δὲ τελευταῖον ἐκ πλείστης τροφῆς δλιγιστον, τουτέστι τὸ δὲ τελευταῖον περίττωμα, διπερ ἐστὶ τὸ σπέρμα καὶ η γονή, ἐκ πολλῆς τροφῆς δλιγόν γίνεται. καὶ τὴν αἰτίαν 10 δι' οὗ ἐκ πολλοῦ αἰματος καὶ πολλῆς τροφῆς δλιγόν γίνεται περίττωμα καὶ 35 σπέρμα ἐπάγων εἰπεν ἐννοεῖν δὲ δεῖ δτι μικρῷ αὐξάνεται τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ τὸ καθ' ημέραν πᾶν. σαφὲς δ' ἂν εἴη τὸ λεγό-

1 γίνεται—πέψιν (3) om. sed in marg. add. L 2 πάντη K 3 ἀν γέγονεν K
 4 δλιγω IL 5 τὸ τοιοῦτον αἷμα om. IL 8 πρῶτον καὶ κυριώτατον coll. Ka
 11 καὶ ἐπεὶ τοῦτο I 13 γονή K καὶ] δὲ K 14 post φύσις add. πρὸς
 τὸ a 16 γινόμενον] τηκόμενον K 18 ἀπὸ IL γινομένης Ka
 22 τούτου IL 23 δὲ Ka 28 et 30 σύρκας Ka 28 εἰς γονήν ἐπράπη K
 30 οὖν om. IL 33 et 34 δλιγιστον K 34, 35 σπέρμα καὶ περίττωμα coll. a
 35 ἐπήγαγεν εἰπὼν Ka 36 σαφῶς a ἀν οἷμαι τὸ λεγόμενον εἴη Ka

μενον οὗτως εἰποῦσι· πολλῆς οὖσης τῆς καθ' ἔκάστην ἐκ τοῦ σώματος 21^η τῶν ζώων γινομένης ἀπορροίας πλείονος δεῖται καὶ τῆς τροφῆς, ἵνα ἀνα-
πληρώσῃ τὸ ἐνδέες καὶ ἀπορρεύσαν· καὶ οὐ μόνον δεῖται τῆς τροφῆς πρὸς
ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀπορρεύσαντος, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐξῆσιν. τούτου δὲ οὗτως 25
5 ἔχοντος καὶ τῆς πρώτης τροφῆς, οἶον τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου, μὴ διαρκούσης
τοσοῦτον ἀπογενηθεῖαι αἷμα ἀρκοῦν πρὸς γε ἀναπλήρωσιν καὶ προσέτι
προσθίηκην, ἀφ' ἣς αὐξῆσις γενήσεται, ἡ οὐδ' ὅλως περιττεύσει εἰς
σπέρματος γένεσιν ἢ κανὸν περιττεύση, λίαν ὀλίγον καὶ τοῦτο, τυραννίθεσίς
πως τῆς φύσεως ὑπὸ τῆς ἐν τῇ ὄψιλίᾳ κινήσεις. ἐπεὶ οὖν χρεία πολλῆς
10 τροφῆς πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀπορρεύσαντος καὶ ἔτι καὶ ἄλλης πλείονος,
ἵνα προστεθείσης τῇ εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀπορρεύσαντος ληφθείσῃ αὐξῆσις 20
γένηται (εἰ γάρ δην ἀπορρεύσεις τοσαύτη προσκριθῆ, οὐδαμῶς ἀν αὐξῆσεις
τὸ τρεφόμενον, ἀλλὰ δῆλον δτι τότε αὐξηθήσεται, δταν λαβθὸν τὴν ἴσην τῷ
ἀπορρεύσαντι προσλάβῃ καὶ ἄλλην) ἐπεὶ οὖν χρεία πολλῆς τροφῆς καὶ ἐν
15 τῇ αὐξῆσει, πῶς ἀν ἀρκέσαι ἡ πρώτη τροφή, ὥστε γίνεσθαι καὶ πολλὴν
τὴν γονήν; γίνεται οὖν ἡ γονὴ οὐ κατὰ περισσεύν τῆς εἰς τὰ μέρη δια-
διδομένης τροφῆς, ἀλλὰ καθ' ὑστέρησιν μᾶλλον καὶ τυραννίδα ἀλλοτρίας 25
κινήσεως. ὥσπερ γάρ εἰ τις ἀπὸ τοῦ ἀρκοῦντος ἄρτου ἐνι ὕέρις ἀφελῶν
δούτη καὶ ἄλλω, εἰ τις εῦ φρονῶν ὄριψη, οὐκ ἀν εἴποι ἐκ τοῦ περισσεύματος
20 τοῦ ἐνδέος τραφῆναι καὶ τὸν ἄλλον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ ὑστερήματος καὶ τῆς
ἐλλείψεως τῆς ἀρκούσης αὐτῷ τροφῆς, οὐτω καὶ τὸ σπέρμα ἀφαιρεσίς τις
ἐστι καὶ μέρος τῆς ἀρκούσης ἔκάστῳ μέρει τροφῆς καὶ οὐ περισσεύα. δτι δὲ
ἐκ πολλῆς τροφῆς τὸ καθ' ἡμέραν, τουτέστι καθ' ἔκάστην ἡμέραν, πάμπαν
μικρὰ γίνεται ἡ προσθήκη καὶ ἡ ἐκ ταύτης αὐξῆσις βραδεῖα (ἡ γάρ ἐν 30
25 πεντήκοντα φέρε εἰπεῖν ἡμέραις προσκριθεῖσα τροφὴ μόλις ἀν αὐξῆσειν
δσον ἐστὶ τὸ τοῦ ὄνυχος πάγος) δῆλον. εἰ γάρ ἐγίνετο ἐκ βραχείας τροφῆς
οἶον ἐν τῆς τήμερον πρὸς τῇ ἀναπληρώσει τοῦ ἀπορρεύσαντος καὶ αὐξῆσις
τις καὶ ἐκ τῆς εἰς αὔριον ἄλλη τις αὐξῆσις, καὶ οὗτως καθ' ἔκάστην,
30 ὑπερμεγέθη ἀν ἐγίνετο καὶ ἵσα ὅρεσι μεγάλοις τὰ τῶν ζώων σώματα· εἰ
γάρ καὶ πάνυ βραχεῖα ἦν ἡ καθ' ἔκάστην γινομένη αὐξῆσις, ἀλλὰ διὰ
τὸ καὶ τὰς ἡμέρας ἐν αἷς γίνεται παμπόλλας εἰναι, μέγιστα ἀν ἐγίνετο 35
τὰ ζῷα.

Δεῖξας οὖν δτι περίττωμά ἐστιν ἡ γονὴ εὐγρήστου τροφῆς, ἐπάγει
τούναντίον ἄρα ἡ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον λεκτέον· οἱ μὲν γάρ ἔλεγον
35 σπέρμα καὶ γονὴν τὸ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, ἡμεῖς δέ φαμεν

2. 3 ἀναπληρώσει IIa 3 ἐνδέον, ut vid., K καὶ ante οὐ om. Ka post μόνον add.
δὲ Ka 5 καὶ τοῦ οἴνου K ἐξαρκούσης Ka 6 αἷμα] ἡμῖν K γε] τε Ka
8 γέννησιν K 10 καὶ ἔτι] ἔτι δὲ K 12 γίνηται α αὐξῆσει K 13 ὅταν]
δτε I 15 ἀρκέσαι scripsi: ἀρκέσῃ libri 16. 17 διδομένης K 17 ὑστέρησιν IL
18 ἐνι—ἀφελῶν] ἐνι ἀνδρὶ ἀφελῶν μέρος Ka 19 εἰπη K 20 post ἀλλὰ add.
καὶ K 22 δτε δὲ K 24 αὐξῆσις] ἀθροισις IL ἡ ante γάρ ex ei corr. K
27 καὶ om. K 28 τις ante καὶ om. K ἐκ—αὔριον] τῇ ἐκ τῆς αὔριον IL
30 ἡ om. K 31 καὶ τάς] καὶ τὸ τῆς K παμπόλλους Ka ἀν om. I
ἐγίνετο α 35 γονὴν] τροφῆς IL παντὸς om. IK post δὲ add. φησὶ Ka

είναι σπέρμα τὸ πρὸς ἀπαντι εἶναι πεφυκός. πέφυκε γάρ τὸ σπέρμα. 21^v
 ἐπειδὴ περίττωμά ἔστιν εὐγρήστου τροφῆς πρὸς ἀπαντι εἶναι, τουτέστιν
 δμοιον γίνεσθαι παντὶ μέρει. ὥσπερ γάρ ή ἐσχάτη τροφή, ἀφ' ης ἐπερίτ· 40
 τευσε τὸ σπέρμα, γέγονε σάρκει καὶ νεῦρον καὶ τὰ λοιπά, οὗτω καὶ τοῦτο
 5 πέφυκεν δμοιον γίνεσθαι τοῖς μέρεσι καὶ ἐγεγόνει ἄν, ἐπειδὴ πέφυκεν, εἰ
 μὴ ή ἀπὸ τῆς ὁμιλίας κίνησις τυραννικῶς ἀφείλετο αὐτὸ ἀπὸ τῆς φύσεως
 τῆς δημιουργούσης τὰ νεῦρα, τὰς σάρκας καὶ τὰ λοιπά. καὶ οἱ μὲν ἀρχαῖοι,
 φησί, σύντηγμα αὐτὸ ἐλεγον, ἡμεῖς δὲ περίττωμα· εὐλογώτερον γάρ
 δμοιον εἶναι τὸ προσιὸν ἔσχατον καὶ τὸ περιττὸν γινόμενον τοῦ
 10 τοιούτου. λέγει δὲ προσιὸν ἔσχατον τὴν ἐσχάτην τροφήν, οἷον τὸ 45
 λεπτότατον αἷμα, περιττὸν δὲ τὸ σπέρμα καὶ τὴν γονήν. εἴρηται
 γάρ θι τοῦ τοιούτου, λέγω δὴ τοῦ προσιόντος ἐσχάτου, περιττὸν ἦτοι
 περίττωμά ἔστιν ή γονή. τὸ δὲ λεγόμενον οὗτως ἐπῆκται, ως εἰ ἔλεγεν
 ἐπειδὴ γάρ καὶ τὸ προσιὸν ἔσχατον σάρκας ποιεῖ καὶ δστᾶ καὶ νεῦρα καὶ
 15 τὰ λοιπὰ δμοιομερῆ, ποιεῖ δὲ ταῦτα πάντα καὶ τὸ σπέρμα, εὐλογώτερὸν
 ἔστιν δμοια ἀλλήλοις εἶναι τό τε αἷμα καὶ τὴν γονήν, τὰ γάρ τῶν αὐτῶν 22^r
 ποιητικὰ τὰ αὐτὰ καὶ δμοια ἀλλήλοις ἔστιν. ά δὲ ποιεῖ τὸ αἷμα (ποιεῖ
 δέ, ως εἴρηται, τὰ δμοιομερῆ) ταῦτα πάντα ποιεῖ καὶ τὸ σπέρμα· δμοια
 ἄρα ἀλλήλοις καὶ ταῦτα τὸ αἷμα καὶ ή γονή. τὸ αἷμα οὖν, δπερ ἔσχατον
 20 πρόσεισι καὶ ἐσχάτη ἔστι τροφή, δμοιον ἔστι τῇ γονῇ, ητις ἔστιν αὐτοῦ
 περίττωμα. ἀνδρείκελον δὲ λέγεται ή εἰκὼν φέρε εἰπεῖν τοῦ Σωκράτους 5
 ή ἐκ χρωμάτων ὑπὸ ζωγράφου ποιηθεῖσα. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῆς ζωγραφίας
 τὰ περιττεύσαντα ἐν οἷς εἰσιν ἀγγείοις χρώματα δμοιά εἰσι τοῖς ἀναλωθεῖσιν
 εἰς γένεσιν καὶ ποίησιν τοῦ ἀνδρείκελου, οὗτως καὶ τὸ περίττωμα ή γονή
 25 δμοία ἔστι τῷ ἀναλωθέντι αἷματι εἰς γένεσιν σαρκὸς καὶ τῶν ἄλλων δμοιο-
 μερῶν. εἰπὼν δὲ τὸ σπέρμα δμοιον εἶναι τῷ ἀφ' οὐ ἐπερίττευσεν αἷματι
 (φαίνονται δὲ διαφορα· ἔστι γάρ τὸ μὲν αἷμα ἐρυθρόν, τὸ δὲ σπέρμα
 λευκόν) ἐπήγαγε συντηκόμενον δὲ καὶ φύειρόμενον πᾶν ἐξίσταται τῆς 10
 φύσεως. δὲ λέγει δυνάμει τοιοῦτόν ἔστι· τῇ μὲν δυνάμει τὸ σπέρμα
 30 δμοιον ἔστι τῷ αἷματι, γίνεται δὲ λευκὸν διὰ τὸ συντήκεσθαι καὶ ἀλλοι-
 οῦσθαι ὑπὸ τῆς ἐν τῇ δμοίᾳ γινομένης κινήσεως. καὶ ἐνταῦθα μὲν περὶ
 τῆς λευκότητος αὐτοῦ τοσοῦτον εἰπεῖν, ἀκριβέστερον δὲ ἐρεῖ περὶ τούτου
 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ. δτι δὲ τὸ σπέρμα οὐκ ἔστι σύντηγμα, πρὸς τοῖς
 εἰρημένοις τεκμήριον ἵκανὸν καὶ τὸ τὰ μεγάλα τῶν ζῷων ὀλιγοτόκα εἶναι.
 35 ἐπειδὴ γάρ ἐν αὐτοῖς πολὺ γίνεται τὸ σύντηγμα, εἴπερ ηγ τὸ σπέρμα 15

1 ἀπαντι scripsi coll. v. 2 et Arist. (p. 725^a22) codd. PSY: ἀπαντα K: ἀπαν ILa
 5 γενέσθαι K 6 ἀφείλατο K 7 post νεῦρα add. καὶ Ka 8 αὐτὴν IL
 14 ἐσχάτως I: ex ἐσχάτως corr. L 15 πάντα ταῦτα coll. a εὐλογώτερα K

20 πρόσεισι K καὶ ἔσχατον K 21 ἀνδρείκελος KLa: ἀνδρείκελλ I φέρε
 εἰπεῖν ή εἰκὼν coll. K Σωκράτους] σώματος 22 ἐκ χρώματος IL ζωγράφου]
 ζωγραφίας L: ζωγραφεῖται a 24 ἀνδρείκελλου I περίττευμα IL 29 δὴ K
 29. 30 δμοιον ἔστι τὸ σπέρμα coll. K 31 καὶ om. IL 32 τούτων K
 33 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ] B 2 34 τεκμήρια ἵκανὰ IKL

σύντηγμα, ἵν αὖτοις πολὺ τὸ σπέρμα· εἰ δὲ τοῦτο, οὗτον ἄν καὶ 22° πολυτάχα.

"Ετι τοῖς μὲν συντήγμασιν οὐδεὶς γέγονε τόπος ἀφωρισμένος, ἀλλὰ ἦσι, ὅπου ἄν εὐοδῆσῃ καὶ συρρεύσῃ, εἴτε διὰ τοῦ αἰδοίου εἴτε διὰ τῆς 20° 5 ἔδρας· τοῖς δὲ κατὰ φύσιν ἀπασι περιττώμασιν ἀφώρισεν ἡ φύσις τόπους· ἥτετε ἐπεὶ καὶ τῷ σπέρματι τόπος ἀφώρισται. περίττωμά ἐστι καὶ οὐ 25° σύντηγμα, καὶ τεκμήρια τὰ συμβαίνοντα διτι τὸ εἰρημένον σπέρμα ἐστί· ταῦτα δὲ συμβαίνει. ταῦτα δὲ λέγει τὰ συμβαίνοντα ἀπὸ τοῦ 30° σπέρματος. εἰπὼν δὲ πρὸ διάγου "ἀρχὴ δὲ καὶ ταύτης τῆς σκέψεως καὶ 10° 10 τῶν ἐπομένων πρῶτον λαβεῖν περὶ σπέρματος τί ἐστιν· οὗτα γάρ καὶ περὶ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ τῶν περὶ οὐτὰ συμβαίνοντων μᾶλλον ἐσται εὑθεύρη- 35° τον" (εἴπομεν δὲ ήμεῖς ταύτην μετερχόμενοι τὴν λέξιν "τίνα δὲ τὰ συμβαίνοντα, αὐτὸς μετ' διάγου ἐρεῖ καὶ ήμεῖς ὑπομνήσομεν ἐν τῷ τόπῳ 40° γενόμενοι") εἰπὼν οὖν διτι πρῶτον δεῖ λαβεῖν τί ἐστι τὸ σπέρμα καὶ 15° 15 ἀποδούς αὐτὸ περίττωμα τῆς ἐσχάτης καὶ μᾶλλον εὐχρήστου τροφῆς, νῦν λέγει καὶ περὶ τῶν ἐπομένων. μαρτυρεῖν γάρ φησι καὶ τὰ συμβαίνοντα 45° καὶ ἐπακολουθοῦντα τῷ σπέρματι διτι ἡ φύσις τοῦ σπέρματος περίττωμα 22° 20° ἐστι τῆς ἐσχάτης καὶ μᾶλλον εὐχρήστου τροφῆς. ἡ γάρ γινομένη ἔκλυσις καὶ ἀδυναμία ἐλαχίστου σπέρματος ἀφ' ἡμῶν ἀπιόντος διαρρήσην βοᾷ.⁵ 5° 20° γίνεται γάρ ἡ ἔκλυσις στερισκομένων τῶν σωμάτων τοῦ ἐκ τῆς τροφῆς γινομένου τέλους καὶ ἀναπληρώματος. δὲ γάρ ζημελὲς τροφὴ γενέσθαι καὶ 10° 25° ηδη ἐγένετο συντακέν πως καὶ δι' ἀλλοιωσεως ὑποστρέψαν ἐκ τῆς εἰς ἦν ζῆτο φύσεως καὶ εἰδός εἰς φύσιν σπέρματος ἐξῆλθεν ἀτροφον καταλιπὸν τὸ σῶμα. πάντως δὲ διτι τῇ ἐνδείᾳ ἔκλυσις παρέπεται, οὐ δεῖ δεικνύναι.¹⁵ 30° 25° Εἰσμεν γάρ ἀπαντες τοῦτο. πολλάκις δὲ εἴπομεν διτι ὑπὸ τῆς ἐν τῇ ὄμιλίᾳ σφοδρᾶς γινομένης κινήσεως εἰς φύσιν σπέρματος ἡ τροφὴ τρέπεται, διμως 20° 35° ὑπομιμησάσθω καὶ νῦν. ιστέον δὲ διτι οὐ πᾶσι παρέπεται ἔκλυσις, ἀλλὰ δοσοις γίνεται τὸ σπέρμα ἐν τῷ καιρῷ τοῦ συνδυασμοῦ, διὰ τὸ στερίσκεσθαι²⁵ τῆς οὐκείας τροφῆς.³ δοσοις δὲ τοῦτο συμβαίνει γίνεσθαι πρὸ τοῦ τῆς ὄμιλίας 40° 30° 35° καιροῦ (διάγοις δὲ πάντως) καὶ πλεονάσει διὰ τὸ προϋπάρχον καὶ διὰ τὸ ἐν τῷ τῆς ὄμιλίας καιρῷ ἐξ ἀνάγκης γινόμενον, τούτοις μᾶλλον κονφισμός, 30° 35° διλλ' οὐκ ἔκλυσις γίνεται διὰ τὸ βάρος ἐμποιεῖν περὶ τοὺς νεφροὺς πλεονάσαν, καὶ μᾶλλον διταν ἐξερχόμενον συνεξάζῃ καὶ ἀλλα τινὰ περιττώματα, μᾶλλον 35° 40° ἐμποιεῖ κουφισμὸν τῷ σῶματι. ζητήσεις δ' ἄν τις, εἰ τοῖς πλείστοις ἐν 45° 40° τῷ καιρῷ τῆς ὄμιλίας γεννᾶται τὸ σπέρμα, πῶς μὴ προϋπάρχοντος σπέρ-

1 τοῦτων αἱ 3 Ἐτι δὲ τοῖς αἱ γέγονε] δέδοται Καὶ 4 εὐοδῆσῃ εχει εὐοδῶσῃ corr. K: εὐοδῆσῃ αἱ 5 ἀφορίσασα IL 6 ἀφωρισμένος; Κ 8 δὲ ante λέγει om. K λέγω αἱ 9 πρὸ διάγου] p. 724a14 12 εἴπομεν] p. 34,21 15 αὐτὸ εκ αὐτῶν corr. K εὐχρήστου om. IL 16 καὶ prius om. L μαρτυρεῖ K 18 ἐσχάτης καὶ om. Ka 22 ἐγένετο Ka συντακέντως καὶ La 23 ζῆτο] ἐγένετο K 24 post διτι add. ἐν a post δεῖ add. δὲ K 25 post διτι add. καὶ Ka 26 σφοδρᾶς om. Ka τρέπεται] πέπτεται Ka 27 ὑπομεμήσθω Ka δὲ om. K 29 τοῦ et 30 καιροῦ om. Ka 30 προϋπάρχειν a 31 γίνεσθαι a 32 διλλ' om. Ka 34 ἐμποιητή IL ante τῷ add. ἐν Ka 35 γένηται a

μαίος τοῦ διερεθίζοντος ὅμως κινεῖται καὶ δρέγεται τὰ ζῷα. ἡ οὐ πάντη²² πάντως ὑπὸ μόνου τοῦ σπέρματος διερεθίζεται, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ μάλιστα⁴⁵ ὑπὸ τῆς γεννητικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ συμβαίη γενέσθαι πρὸ τῆς ὄμιλίας σπέρμα, δῆλον ὅτι διερεθίζεται καὶ ὑπὸ τούτου. ἔπι, φησί,⁵ ὃ σύντηγμα μὲν γίνεται καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ καὶ ἐν γήρᾳ καὶ ἐν νόσοις,²³ σπέρμα δὲ οὐδαμῶς· οὐκ ἄρα σύντηγμα τὸ σπέρμα. εἰπὼν δὲ μὴ γίνεσθαι σπέρμα μήτε ἐν νόσοις μήτε ἐν γήρᾳ διὰ ἀδιένειαν καὶ ἀδυναμίαν (οὐδα-⁵ μῶς γάρ ἐν τούτοις γίνεται κίνησις, ἀφ τῆς τὸ σπέρμα συνίσταται) ναὶ μὴν οὐδὲ ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ, διὰ τὸ μῆδε ἐν ταύτῃ τὴν τοιαύτην γίνεσθαι¹⁰ 10 κίνησιν καὶ δηλούντι καὶ διὰ τὸ πλεονάζειν τότε τὸ ἐν ἡμῖν θερμὸν καὶ μὴ ἔσσε τι περιττεύσαι, πιστοῦνται τοῦτο διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. οἱ γάρ εὐεκτικοὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ εὔκρατοι ἥττον προΐσται σπέρμα διὰ τὸ κατανηλίσκεσθαι ὑπὸ τῆς εὐκρατίας πᾶσαν τὴν τροφὴν εἰς σάρκα καὶ τὰ λοιπὰ⁵ τῶν ὄμοιοι μερῶν καὶ μηδέν τι καταλιμπάνεσθαι, ὅπερ ἔστιν αἴτιον καὶ τῆς¹⁵ 15 πολυσαρκίας αὐτῶν. εἰ δὲ μὴ οὗτοι, διὰ τοῦτο εὐλόγως μηδὲ τὸς τὴν πρώτην ἡλικίαν ἀγοντας προΐσται σπέρμα συμβαίνει. δροιοιν δὲ τούτοις γίνεται καὶ περὶ τὰς τραχιώτας ἀμπέλους· οὐδὲ γάρ αὖται προΐσται καρπούς. τῶν γάρ ἀμπέλων εἴ τις τὰς ἀγρήστους βλάστας σιδήρῳ ἀποκόψεις περὶ τροπὰς χειμερινὰς ἡ ὕστερον δλίγον ἡ μικρῷ πρόσθεν, ὅπερ ἡ συνήθεια²⁰ 20 καὶ ὁ πολὺς ἀνθρωπος κλαδεύειν λέγει (τὴν γάρ τοιαύτην ἀνακάθαρσιν τῶν κλημάτων κλαδεύειν ὀνομάζομεν) εἰ δὴ τὰς ἀμπέλους κλαδεύεσσι τις, φέρουσι καρπόν, εἰ δὲ μὴ κλαδεύειν ἐξυβρίζουσι, τουτέστιν εὐμηγοῦσι καὶ²⁵ 25 πρὸς τῷ εὑμήκεις γίνεσθαι τοὺς προϋπάρχοντας κλάδους ἔτι φύονται καὶ ἔτεροι πολλοὶ διὰ τὸ εἰς αὐτοὺς καταναλίσκεσθαι τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναδίδο- μένην τροφήν, καρπὸν δὲ οὐ φέρουσιν· ὡς οὖν αὗται διὰ τὸ μὴ φέρειν καρπὸν εὐκληματοῦσιν, οἵτις καὶ τὸ ζῆν δι' αὐτὸ τοῦτο πολύσαρκον γίνεται. ὡς γάρ ἐν ταῖς ἀμπέλοις διὰ τὸ τὴν τροφήν, ἥτις ἡμελλε τρέφειν τοὺς βότρυας καταναλίσκεσθαι εἰς αὐτὰς εὐκληματοῦσιν, οὗτω καὶ ἐπὶ τῶν ζῷων ἡ μέλλουσα εἰς σπέρματος γένεσιν ἀναλίσκεσθαι εἰς σάρκας διαλυμένη²⁵ 30 εὐσάρκους ἀποτελεῖ τοὺς τοιούτους τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῷων. λέγονται οὖν αἱ τοιαῦται ἀμπελοὶ αἱ εὐκληματοῦσαι καὶ καρπὸν μὴ φέρουσαι τραχιὰν ἀπὸ τοῦ πάθους τῶν τράχων· ἥττον γάρ καὶ οὗτοι πίονες ὄντες φέρουσι σπέρμα. ὄριζεται δὲ καὶ τὴν πιμελὴν λέγων πιμελή ἔστι περί-³⁵ τωμα⁴⁰ τῷ γειτονίῳ δι' οὐσίαν, λέγων οὐσίαν τὸ ἔμφυτον θερμόν· ἡ γάρ

1 πάντα K	2 ἀπὸ L	4 σπέρματα a	διερεθίσται a	5 γήραι IKa
νόσων a	6 δὲ prius ex μὲν corr. K	7 γήραι Ka	8 ναὶ] fort. καὶ	
10 κίνησιν] διάγνωσιν Ka	τὸ ante ἐν om. a	11 διὰ] ἐν Ka	12. 13 κατα-	
ναλίσκεται a	13 σάρκας Ka	15 μὴ om. IL	17 τρυγώσας a: τραχιώτας	
οὐδὲ] οὐ IL	καρπὸν Ka	18 εἴ τις om. Ka	βλάβες K	post
βλάστας add. ἥν τις Ka	ἀποκόψεις σιδήρῳ coll. a	18. 19 περὶ τροπὴν χει-		
μερινὴν ἡ ὕστερον δλίγω Ka	20 λέγουσι Ka	21 κλαδίαν a	24. 25 διδομένην IIa	
ζουσιν Ka	23 ἔτι om. K	24 εἰς αὐτὰς a		
29 διαλυμένη a	31 αἱ post ἀμπελοὶ om. a	32. 33 ἥττον—φέρουσι] ὄντες γάρ καὶ		
οὗτοι πίονες οὐ φέρουσι K	34 δὲ οὐσίαν] sic libri et Arist. SY: δι' εὐθοταν Arist. vulg.			

οὐσία τῶν ζῷων ὡς εἰπεῖν τὸ ἔμφυτόν ἐστι θερμόν· ἀποσβεσθέντος γάρ 23^η αὐτοῦ φθείρεται. ἐλλιπῶς δὲ δοκεῖ ἀπηγγέλθαι ή λέξις ή ὄμοιώς δὲ καὶ 30 πολυχρόνιά ἐστι καὶ πολύσπερμα· εἴη δ' ἂν τὸ πλῆρες τοιοῦτον· ὄμοιώς δὲ καὶ διλιγοχρόνια μὲν δι' ἀδυναμίαν, πολυχρόνια δὲ διὰ δύναμιν, ὄμοιώς δὲ καὶ διλιγόσπερμα δι' ἀδυναμίαν, ὥσπερ ἐν ταῖς νόσοις, καὶ διὰ δύναμιν, 10 ὡς ἐπὶ τῶν εὐεκτούντων, καὶ πολύσπερμα ὄμοιώς δι' ἀδυναμίαν, ὡς ἐν ταῖς γονορροίαις, περὶ ὧν μετ' διλίγον ἔρει ὅπως γίνονται. ὥσπερ γάρ ἐν ταῖς παρὰ φύσιν θερμότησι τήκεται η τῶν σαρκῶν φύσις καὶ ἔξεισι (καλεῖται 15 δέ, ὡς εἶπε, τὸ τοιοῦτον πάθος σύντηγμα) οὗτω καὶ διὰ τινα δυσκρασίαν καὶ ἀδυναμίαν φύσεως ἀναλύεται η ἐσχάτη καὶ εὔχρηστος τροφὴ εἰς φύσιν σπέρματος νοσώντων καὶ ἔξεισι καὶ ὑδευόντων καὶ ιστημένων καὶ καθευδόντων τῶν τὴν τοιαύτην νόσου νοσούντων, ἢν γονόρροιαν οἱ ἱατροὶ δινομάζουσιν. ἀλλ' εἰ μὲν εὐοδεῖται καὶ ἔξερχεται θύρας τὸ τοιοῦτον περίττωμα 20 ἀγρηστάτατον καὶ παρὰ φύσιν ὅν, ὑγαινεῖ ὁ νοσῶν, εἰ δὲ μή, ἀναιρεῖται. ⁴⁰ τὸ δὲ συντήκονται δὲ ταύτῃ δυνάμει τοιοῦτον ἐστιν· ὥσπερ αἱ σάρκες διὰ τοῦ οὐροῦ ἔξερχονται, οὕτω καὶ τὸ ἀγρηστὸν περίττωμα μετὰ τοῦ εὐχρήστου. ἀγρηστὸν δὲ λέγομεν τὸ τῆς γονορροίας, εὔχρηστὸν δὲ τὸ ἀπὸ τῆς τοῦ ἀρρενός καὶ θήλεος γινόμενον ὄμιλας. ἔτι ὁ πόρος ὁ αὐτὸς 25 τῷ περιττώματι καὶ τῷ σπέρματι. καὶ τοῦτο κατασκευαστικόν ἐστι τοῦ μὴ εἶναι σύντηγμα τὸ σπέρμα. τὸ μὲν γάρ σπέρμα ἐν τοῖς ἔχουσιν αἰδοῖον διὰ τοῦ αἰδοίου ἔξεισι μόνου, δι' οὖν καὶ τὸ τῆς ὑγρᾶς τροφῆς ⁴⁵ περίττωμα, τὸ δὲ σύντηγμα καὶ διὰ τοῦ αἰδοίου καὶ διὰ τῆς ἔδρας· οὐκ ἄρα τὸ σπέρμα σύντηγμα. τὸ δὲ η γάρ τροφὴ πάντων ὑγρὰ μᾶλλον πανάκηθες· καὶ γάρ η ἔηρά τροφὴ ὑγραίνεται πρῶτον καὶ χυλοποιεῖται, εἰλύτως ἔξαιματοῦται. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ οἷς δὲ μή ἐστιν αὐτῇ, κατὰ τὴν τῆς ἔηρᾶς ὑποστάσεως ἀπογάρησιν τὸ αὐτη περὶ τῆς περιττώσεως εἰρηται τῆς ὑγρᾶς τροφῆς. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον οὗτοι οἵ μή ἐστι περίττωμα ὑγρᾶς τροφῆς. ὥσπερ τοῖς ὕγινισι, τούτοις τὸ σπέρμα ⁵⁰ 30 ἔξεισιν θήνει καὶ η τῆς ἔηρᾶς τροφῆς περίττωσις.

p. 726a28 Μετὰ δὲ ταῦτα διοριστέον περίττωμά τε ποίας τροφῆς καὶ περὶ καταμηνίων.

Εἰπὼν δὲ τὸ σπέρμα περίττωμά ἐστι τῆς ἐσχάτης καὶ εὔχρηστου

1 ἀποσβεσθέντος scripsi: ἀπὸ σβεσθέντος libri	2 ὄμοιώς δὲ δοκεῖ καὶ IL
3 πολυχρόνια] sic libri et Arist. PSY: πολύχοα Arist. vulg.	4 ἐστι om. IL
6 δὲ om. a 9 τῶν om. IL 10 διὰ τὴν ἀκρασίαν K	11 τῆς φύσεως K
15 καὶ παρὰ φύσιν om. K 16 δυνάμει] τὸ IL 17 μετὰ] τὰ μή IL	24 ὑγρὰ πάντων coll. K 25 καὶ
19 τῆς τοῦ] τῆς om. a; τοῦ om. IL post αὐτὸς add. ἐστὶ I 20 τῷ post καὶ	26 αὐτὴ IL 27 ἀπογάρησιν a ut Arist.: ὑπογάρησιν IKL
γάρ καὶ η a 28 αὐτὴ IL 29 ante τῆς om. K	29 ante ὑγρᾶς add. τῆς a post ὥσπερ
τὸ αὐτη] τὸ αὐτὸς IL: τὸ δὲ αὐτὴ a	
- add. ἐν a

τροφῆς, τίς δέ ἔστιν ἡ ἐσχάτη τροφὴ μὴ εἰπών ὑπομιμήσκει, τίνα μὲν τὰ | λεχθέντα τίνα δὲ τὰ μὴ ῥηθέντα, καὶ φησιν διτὶ μὲν οὖν ἡ γονὴ^{23γ} περιττωμά ἔστι τῆς ἐσχάτης τροφῆς φανερὸν ἐν τοῖς προειρημένοις, δι τουτέστι φανερὸν γέγονεν ἀπὸ τῶν προειρημένων· μετὰ δὲ ταῦτα σαφῆ-²⁴ 5 γιστέον καὶ διοριστέον, τίς ἔστιν ἡ ἐσχάτη τροφὴ, ἃς φαμεν εἰναι τὸ σπέρμα περιττωμα. καὶ ἐπεὶ ἔλεγον τινες διτὶ καὶ τὸ θῆλυ προίσται¹⁰ 10 διγράπτητά τινα ἐν τῇ διμιλίᾳ ἐπέτησης τῷ ἄρρενι, καὶ τοῦτο ἔστι τὸ σπέρμα, τὸ μῆμα τὸ ἐκ τῆς διγράπτητος τῆς ἀπὸ τοῦ θήλεος καὶ τὸ ἐκ τῆς διγράπτητος¹⁵ 15 τῆς ἀπὸ τοῦ ἄρρενος.—οὕτε γάρ ἡ τοῦ ἄρρενος μόνου διγράπτης ἔστι²⁰ 10 σπέρμα οὔτε ἡ τοῦ θήλεος· ὁσπερ γάρ, φασίν, οὔτε τὸ μέλι μόνον ἔστι οἰνόμελι, οὔθ' ὁ οἶνος, ἀλλὰ τὸ ἐξ οἴνου καὶ μέλιτος μῆμα, οὔτεως οὐδετέρα²⁰ 20 διγρασία, οὔτε ἡ τοῦ ἄρρενος οὔτε ἡ τοῦ θήλεος, ἔστι γονὴ καὶ σπέρμα, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀμφοῖν ταῖν διγρασίαιν, διπερ μῆμα μετὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ θήλεος²⁵ 25 καταμήνιον ποιεῖν φασὶ τὸ ζῷον. τρία γάρ, φασίν, εἰσὶ τὰ ζῷου²⁶ 15 συστατικά, τὸ τε καταμήνιον καὶ αἱ εἰρημέναι δύο διγράπτητες· καὶ τὸ μὲν καταμήνιον καὶ τὴν μίαν διγρασίαν γοργηεῖ τὸ θῆλυ, τὴν δὲ ἐτέραν διγρασίαν³⁰ 20 τὸ ἄρρεν. διτὶ δὲ τὸ θῆλυ προίσται διγράπτητά τινα διμιλίαν τῇ τοῦ ἄρρενος διγράπτητι ἐπειρῶντο κατασκευάζειν, ὡς καὶ αὐτὸς προϊών ἐρεῖ, λόγῳ τοιφᾶς.³⁵ 25 ἐπειδὴ γάρ τὸ ἄρρεν τῆς παμπλείστης καὶ σχεδὸν ἀρρήτου ήδονῆς αἰσθησιν λαμβάνει, διτὶ προίσται τὴν γονήν (ἥδεται μὲν γάρ ἐν ἀπαντι τῷ τῆς⁴⁰ 20 διμιλίας καιρῷ, ἀλλὰ τὴν ἀρρητὸν καὶ πάνυ ἄκρων ήδονὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ τοιούτου καιροῦ πάσχει, διτὶ ἔξεισιν ἡ γονὴ καὶ εὐθὺς ἀφίσταται τοῦ⁴⁵ 25 θήλεος), τῆς δὲ τοιαύτης ήδονῆς συναισθάνεται καὶ τὸ θῆλυ, δῆλον διτὶ προίσται διγράπτητα καὶ τὸ θῆλυ ἀνάλογον τῇ τῶν ἄρρενων διγράπτητι. διὰ²⁶ 25 τίνα γάρ αἰτίαν τὸ μὲν ἄρρεν πάθοι ἀν ταυτὴν τὴν ήδονὴν κατὰ πρόεσιν²⁷ 20 διγράπτητος τινος, τὸ δὲ θῆλυ πάθοι μέν, οὐ κατὰ πρόεσιν δὲ τοιαύτης διγράπτητος; ὅστε ἡ οὐδὲ τὸ ἄρρεν πάσχει τὴν τοιαύτην ήδονὴν κατὰ³⁰ 25 πρόεσιν διγράπτητος, ἡ εἰ πάσχοι διὰ ταύτην, ἀνάγκη καὶ τὸ θῆλυ διὰ πρόεσιν διγράπτητος συναισθάνεσθαι αὐτῆς — οὕτω μὲν οὖν καὶ τοιούτῳ³⁵ 30 λόγῳ ἐπειρῶντο δεικνύναι διτὶ ἡ γονὴ μῆμα ἔστιν ἀμφοῖν ταῖν διγράπτητοιν.⁴⁰ 20 ἡ πάτων δὲ καὶ παρελογίζοντο ἑαυτούς, ὡς δειχθήσεται. ἡμεῖς δὲ διπερ ἐλέγομεν ἣν διτὶ διοριστέον καὶ περὶ καταμήνιων· φανερὸν γάρ ἔσται διὰ⁴⁵ 25 τούτων καὶ περὶ τοῦ θήλεος, πότερον προίσται σπέρμα, καὶ μῆμα ἔστι τὸ

1 τίς δὲ ἡ ἐσχάτη K 2 τίνα δὲ] καὶ τίνα II.a post διτὶ add. τὸ II.

4. 5 διοριστέον καὶ σαφηνιστέον coll. a 7 τὸ ante σπέρμα om. Ka 8 τὸ ἐκ post καὶ fort. delenda sunt 9. 10 τοῦ (post ἡ)—σπέρμα] διγράπτης μόνη ἔστι σπέρμα τοῦ ἄρρενος II.

10 τῆς θήλεος II φησιν K 13 τῶν διγρασίων K: ταῖς διγρασίαις μῆμα a μετὰ τὸ II 14 καταμήνιον I φασίν om. IL τὰ τοῦ ζῶου Ka

16 τὴν δὲ] καὶ τὴν a 17 προίσται τὸ θῆλυ coll. K

18 τοιωδὸν Ka 19 τῆς πάνυ πλείστης Ka 24 ήδονῆς ante καὶ ponit L

20 λαμβάνειν a ἐν ἀπαντῃ] καὶ ἐν K 26 δὲ τῆς τοιαύτης K 27 οὐδὲν K

25 μὲν supra vers. L ταύτην K 28 διγράπτητος τινος ἡ K πάσχοι] τοῦτο Ka

ταύτην τὴν ήδονὴν Ka 28 διγράπτητος τινος ἡ K πάσχοι] τοῦτο Ka

31. 32 διπερ—ἢ K: διπερ ἐλέγομεν νῦν IL: φαμὲν διπερ ἐλεγεν νῦν a 33 τοῦτον a πρότερον K ante μῆμα add. ἡ a

κυρίως σπέρμα καὶ ἡ κυρίως γονή, ητις κινεῖ καὶ συνίστησι τὸ καταμήνιον, 24^r
 δυοῖν ὑγροτήτουν, ἡ οὐδὲν ἀποκρίνεται σπέρμα ἀπὸ τοῦ θήλεος· καὶ εἰ μὴ
 σπέρμα, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν συνεργεῖ πρὸς τὴν γένεσιν καὶ συνεισφέρει, ἀλλὰ
 μόνον τόπον καὶ χώραν παρέχεται τῷ ἐμβρύῳ (λέγων τόπον τὴν ὑστέραν)
 5 ἡ συμβάλλεται. ἔχειν δὲ λέγει τὸ σπέρμα μεγάλην δύναμιν εἰς τὸ ποιεῖν 20
 ἔκλυσιν καὶ ἀδυναμίαν ἀφ' οὗπερ ἀπέρχεται, διὰ τὸ εἶναι περίττωμα τῆς
 αἰματικῆς τροφῆς. τὸ γάρ καθαρότατον καὶ ὑγιεινὸν αἷμα, οὗπερ ἔμελλε
 τὰ μόρια μρέψαι, πεφύτεν πως καὶ ἀλλοιωθὲν καὶ εἰς σπέρματος μεταμειψθὲν
 γίνεται καὶ θύραξ ἔξελλινον λυτικόν, τοιούταν ἔκλυτικὸν γίνεται. εὐλογῶν
 10 δέ φησι καὶ τὸ ὅμοια γίνεσθαι τὰ ἔκγονα τοῖς γεννήσασι· τὸ γάρ προσειλίθινον
 αἷμα τοῖς τοῦ γεννῶντος μορίοις καὶ μρέψαι αὐτὰ ὅμοιόν ἐστι τῷ ἀπο- 25
 λειφθέντι καὶ διὰ κινήσεώς πως εἰς φύσιν σπέρματος ἀμειψθέντι. ἐπεὶ οὖν
 τὸ ἀπολειψθὲν καὶ σπέρματα γεγονός ὅμοιον ἦν τῷ προσταριθέντι (μέρος γάρ
 ἔκεινον) εὐλόγως τὸ ἐκ τοῦ ἀπολειψθέντος γενήμενον παιδόν ὅμοιόν ἐστι
 15 τῷ πατρί. τὸ γάρ σπέρμα τὸ ἐκ τοῦ πατρικοῦ αἴρατος ὅλον ἐστὶ δυνάμει
 τὸ παιδίον, οὗπερ δαιμονίως αὐτὸς σαφηνίσει ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ· μετ'
 ὀλένον γάρ τῆς τοῦ δευτέρου βιβλίου ἀργῆς δείκνυσι, πῶς ἐστὶ τὸ σπέρμα
 δυνάμει τὸ παιδίον. εἰπὼν δὲ καὶ οἶον ἔκεινων ἔκαστον ἐνεργείᾳ, 30
 τοιοῦτον τὸ σπέρμα δυνάμει ἐπήγαγεν ἡ κατὰ τὸν ὅγκον τὸν
 20 ἔαυτοῦ ἡ ἔχει τινὰ δυνάμιν ἐν ἔαυτῷ. ἐστι δὲ καὶ κατὰ τὸν ἔαυτοῦ
 ὅγκον ὁ χαλκὸς δυνάμει ἀνδριάς· δοσος γάρ ἐστιν ὁ τοῦ χαλκοῦ ὅγκος,
 τοσοῦτος ἐστι καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ γεγονώς ἀνδριάς· τὸ δὲ σπέρμα τῷ μὲν ὅγκῳ
 βραχύτατον ὃν πῶς ἀν εἴη τῷ ὅγκῳ δυνάμει τὸ ζῷον; λείπεται ἄρα τῇ
 ἔαυτοῦ δυνάμει. ὕσπερ γάρ καὶ τῆς κεγχραμίδος, ἀφ' ἣς ἡ συκῆ, ὁ μὲν
 25 ὅγκος πάνυ σμικρός, ἡ δὲ δύναμις ἀφ' ἣς τὸ τηλικοῦτον δένδρον γέγονε 35
 πολλή, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς γονῆς τῶν ζῷων. ἐστιν οὖν καὶ ἡ γονὴ καὶ
 ἡ κεγχραμίς τὸ ζῷον καὶ ἡ συκῆ δυνάμει, ἀλλ' οὐ τῷ ὅγκῳ, τῇ δὲ ἐν
 αὐτοῖς κινητικῇ καὶ ποιητικῇ αἰτίᾳ. εἰπὼν δὲ διὰ τοιοῦτον ἐστὶ τὸ σπέρμα
 δυνάμει ἡ κατὰ τὸν ὅγκον τὸν ἔαυτοῦ ἡ ἔχει τινὰ δυνάμιν ἐν
 30 ἔαυτῷ, τὴν αἰτίαν ταύτης τῆς προσθήκης ἐπήγαγεν εἰπὼν τοῦτο γάρ οὕπω
 δῆλον ἡμῖν, πότερον τὸ σῶμα καὶ ὁ ὅγκος τοῦ σπέρματός ἐστιν
 αἰτιον τῆς γενέσεως ἡ ἔχει τινὰ ἔξιν. δεῖξει δὲ καὶ τοῦτο, λέγω δὴ διὰ 40
 οὐ τὸ σῶμα τοῦ σπέρματος ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῷ ἔξις ἐστὶν αἰτία τῆς γενέσεως,
 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ. Ιτέσον δὲ διὰ εἰ κατὰ τὸν ὅγκον ἦν δύναμις, ὅλικὸν
 45 ἦν καὶ οὐ ποιητικόν. ὕσπερ δέ, φησίν, ἡ λιθίνη χειρ ὄμωνύμως ἐστὶ χείρ,

1 σπέρμα καὶ ἡ κυρίως om. sed in marg. add. L	8 ἀμειψθὲν IL	10 φασι IL
τὰ ὅμοια IL γενέσθαι α	12 καὶ διὰ—ἀμειψθέντι om. IL	
13 ἦν] ὃν a 14 γενόμενον K	16 τὸ om. L αὐτὸς δαιμονίως coll. K	
ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ] B 1 p. 734b19 sqq.	17. 18 δυνάμει τὸ σπέρμα coll. K	
18 τὸ om. K 20 ἔχειν K	καὶ om. Ka 22 μὲν om. K	
23 ὃν] ἀν a 24 ἔαυτῷ I: ἐν ἔαυτῷ Ka	καὶ] ἐν IL 25 δὲ om. a	
γέγονε δένδρον coll. Ka 28 αὐτῷ IL: ἔαυτῷ K	28. 29 δυνάμει τὸ σπέρμα	
coll. a 29 εἰ ἔχει I 30 εἰπὼν om. K	31 καὶ om. IL 32 διὰ	
om. IL ¹ 34 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ] B 1		

ουτως καὶ τὸ σπέρμα, εἰ μὴ εἶχε ψυχικήν τινα καὶ γεννητικὴν δύναμιν, 24^a
 διμωνύμως ἀν ἦν σπέρμα. μετὰ ταῦτα λέγει καὶ περὶ τῆς σπερματικῆς
 συντήξεως τῆς καὶ γονορροίας λεγομένης, δύποις γίνεται. ὅσπερ γάρ, φησί,
 πολλάκις εἰς τοὺς τοίχους ἐναλεῖψαντες οἱ οἰκοδόμοι ἀσβεστον ἦ ἄλλο τι
 ὁ κονίαμα, συμβαίνει ἄμα τῷ ἀλεῖψαι πεσεῖν ἐπὶ γῆς διὰ τὸ μὴ καλῶς
 κεκρατηκέναι τε καὶ κεκολληκέναι ἐν τῷ τούχῳ, οὕτω χρὴ νοεῖν τοιοῦτον
 τι συμβαίνειν καὶ γίνεσθαι ἐπὶ τοῦ σπέρματος τῶν ζώων· ἡ γάρ προσ-
 ληφθεῖσα αίματική τροφὴ παρὰ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς καὶ
 προσκριθεῖσα τῇ σαρκὶ, δι’ ἀσθένειαν δέ τινα τῆς καθεκτικῆς μὴ κρατη-
 10 θεῖσα φύσεως | καὶ πεφύεσσα τελέως, ἀλλὰ μέσον οὖσα σαρκὸς καὶ αἷματος, 24^b
 πάλιν διαλένεται εἰς τὸ αἷμα, ἀφ’ οὗπερ ἐλήφθη, καὶ οὕτω πως ἀλλοιωθεῖσα
 κακῶς γίνεται οἷον γονὴ καὶ ἔξεισιν ὡς εἰπεῖν καθ’ ἑκάστην ὥραν παρ’
 ὅλον τὸν τῆς νόσου καιρόν. καὶ ἡ μὲν τῶν λεγομένων διάνοια αὕτη, τὰ
 δὲ τῆς λέξεως ὡδέ πῃ ἔχειν συμβαίνει δὲ τοῦτο, τουτέστιν ἡ σπερ-
 15 ματικὴ σύντηξις, ὅταν ἡ προσκριθεῖσα αίματική τροφὴ ἀναλύηται εἰς τὸ προσελθόν, τουτέστιν ἀφ’ οὗ προσελήφθη αἷματος, ἡ εἰς τὸ προσελθόν
 ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸ εἴδος τοῦ αἵματος· αἷμα γάρ ἦν τὸ προ-
 σελθόν, καὶ διὰ τοῦτο πάλιν διαλένεται εἰς αἷματος φύσιν. τὸ γάρ τελευταῖον
 περίττωμα, ἦτοι τὸ προσληφθέν, είπεται ἀναλυθὲν ταῦτον ἐστι τῷ αἷματι·
 20 τοῦτο γάρ εἶπε πρῶτον περίττωμα. διὰ γάρ τὸ πᾶν, δὲ δύναται εἰς τι δι’
 ἀλλοιώσεως καὶ πέψεως μεταβαλεῖν, περίττωμα εἶναι τρόπον τινὰ πρὸς
 ἐκεῖνο, πρὸς δὲ μεταβαλεῖν δύναται, εἶπε καὶ τὸ αἷμα περίττωμα· πρὸς γάρ 10
 τὴν σάρκα περίττωμά ἐστι. καὶ περὶ μὲν τούτων ταύτη διωρίσθω. ἐπεὶ
 δέ, φησίν, ἀναγκαῖον καὶ τῷ ἀσθενεστέρῳ ζῷῳ γίνεσθαι περίττωμα
 25 πλέον μὲν τῷ ὅγκῳ καὶ τῷ μεγέθει, ἦτοι δὲ τῇ πέψει (τὰ μὲν γάρ
 ἵζερούτερα τῶν ζώων καὶ θερμότερα ὀλίγον μὲν προίσται περίττωμα, ἀλλὰ
 μᾶλλον πεπεμένον, τὰ δὲ φυχρότερα πολὺ μὲν τῷ μεγέθει καὶ τῷ ὅγκῳ,
 ἀπεπτον δέ· τὸ γάρ πλέον περίττωμα δι’ ἀπεψίαν γίνεται) ἐπεὶ οὖν ἀναγ-
 καῖον καὶ τῷ ἀσθενεστέρῳ γίνεσθαι πλέον μέν, ἀπεπτότερον δὲ τῶν θερμο- 15
 30 τέρων ζῷων περίττωματος, πᾶν δὲ τὸ πλέον καὶ ἀπεπτότερον περίττωμα
 αἵματωδους ἐστὶν ὑγρότητος πλῆθος. ἀναγκαῖον καὶ τὸ καταμήνιον περίττωμα
 εἶναι. συλλογιστέον οὖν ὡδέ· τὸ θῆρος ἀσθενεστέρον καὶ ψυχρότερον, τὸ
 τοιοῦτον πλέον καὶ ἀπεπτότερον προίσται περίττωμα, τὸ τοιοῦτον πλῆθος
 αἵματωδους ἐστὶν ὑγρότητος, τὸ τοιοῦτον καταμήνιον· τὸ καταμήνιον ἄρα
 35 περίττωμα..

3 τῆς om. K	4 πολλάκις post τοίχους ponit K	exspectas ἐναλεῖψάντων τῶν οἰκο-
δόμων, sed similia saepius occurunt	5 κατὰ γῆς Ka	6 οὗτοι] οὗ τῷ Ka] 7 ἐπὶ
τοῦ σώματος Ka	8 παρὸ] περὶ a	9 καθελκτικῆς I
10 φύσεως om. IL	τελείως K	11 ἀναλένεται Ka
13 νόσου IL ¹	14 τοῦτο om. IL	οὗπερ] οὗ K
18 ἀναλένεται Ka	20 πρῶτον περίττωμα] cf. Arist. (p. 726 ^a -29) codd. PSY	9. 10 κρατηθεῖ K
21 πέψειν K	23 περὶ] πρὸς K	26 μὲν om. a προίενται Ka
27 τῷ ὅγκῳ καὶ τῷ μεγέθει coll. K	29 τῷ om. a	31 ἐστὶν om. K
32 καὶ συλλογιστέον ὡδέ K		

p. 727^a4 "Οτι δὲ ὁρθῶς εἰρηται, σημεῖα τὰ συμβαίνοντα περὶ 24^v
αὐτῶν.

Εἰπὼν καὶ δεῖξας διτι καὶ ή γονὴ καὶ τὸ καταμήνιον περίττωμά ἔστι 20
τῆς ἐσχάτης τροφῆς, πιστοῦται τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν συμβαίνοντων αὐτοῖς,
5 τῷ τε ἄρρενι καὶ τῷ θήλει. ἐπεὶ γάρ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τῆς 25
ἥλικας (οὗτος δὲ ἐστιν ὁ τεσσαρεσκαιδεκάτος) καθ' ὃν τὸ ἄρρεν προίσται
τὴν γονίγην, ἐναλλαγή τε τῆς φωνῆς γίνεται καὶ τῶν μαστῶν ἄρσις (ὑγροῦνται 30
γάρ καὶ οἱ τῶν ἀρρένων τότε μαστοί ὄμοιώς τοῖς τῶν θηλέων), καὶ τὰ ἄλλα
πάντα πάσχει, ἂν ταφῆς καταλέγει. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον τὰ αὐτὰ 35
10 συμβαίνει καὶ τοῖς θήλεσι (μεταβάλλει γάρ καὶ τὸ θῆλυ τὴν φωνὴν καὶ
τὰ ἄλλα πάντα πάσχει), δέδεικται δὲ διτι τὸ σπέρμα περίττωμα, δῆλον. ὡς καὶ 40
τὸ καταμήνιον περίττωμά ἔστιν. αἱμορροΐδες δὲ λέγουσι τὰ περὶ τὴν ἔδραν
καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς γινόμενα διά τινα νόσον φύματα, ἀφ' ὃν αἴμα ἀπορρεῖ. 45
ἄλλα καὶ φλεβώδεις λέγει τοὺς μεγάλας καὶ ἐπιδήλους ἔχοντας φλέβας. λέγει
15 δὲ καὶ τὰ θήλεα γλαψυρώτερα ἢτοι εὐειδέστερα τῶν ἀρρένων εἶναι καὶ λεῖα 25^v
διὰ τὸ τραχύτητα ποιοῦν περίττωμα συνεξέρχεσθαι τοῖς καταμηνίοις.
πολλῶν γάρ καὶ παντοδαπῶν ἥμιν ἐπιγινομένων περιττωμάτων καὶ μὴ 5
δυναμένων ῥαδίων καὶ συντόμως ἐξελθεῖν συρρέουσι περί τε τὸ πρόσωπον
καὶ τὰ λοιπά μέρη· καὶ τούτων εἰλικρινής ἔστιν η ἀποκριτική δύναμις 10
20 καὶ μὴ δύναται ἀπωθεῖν αὐτά, καὶ ποιοῦσι διχθάδεις καὶ διηρμένους τοὺς
τόπους. η δὲ τοιαύτη ἀνωμαλία καὶ τραχύτης τῶν μελῶν δυσειδέστερα
ἀπεργάζεται τὰ ἄρρενα τῶν θηλέων. ἐπεὶ δὲ τὸ καταμήνιον οὕτω γίνεται
ἐν τοῖς θήλεσιν ὕστερη γονὴ ἐν τοῖς ἄρρεσι, δύο δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ 15
ἐνδὸς ζώου σπερματικάς οὐκ ἐνδέχεται ἀπιέναι ἀποκρίσεις (εἰ γάρ ἐνεδέχετο
25 δύο ἀπὸ τοῦ θήλεος ἀπέρχεσθαι, καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος δύο ἀν ἀπήρχοντο·
τοῦ γάρ αὐτοῦ καὶ τοῦτο λόγου), ἐπεὶ οὖν δύο οὐκ ἐνδέχεται ἀπὸ τοῦ
αὐτοῦ ἀπιέναι, φανερὸν διτι τὸ θῆλυ οὐ συμβάλλεται οὐδὲ χορηγεῖ σπέρμα
εἰς τὴν γένεσιν· εἰ μὲν γάρ σπέρμα ἦν ἐν αὐτῷ, καταμήνια οὐκ ἀν ἤσαν,
ἐπεὶ δέ εἰσι καταμήνια, σπέρμα οὐκ ἔστιν.

30 p. 727^a31 Λάβοι δ' ἀν τις εἰς τοῦτο μαρτύρια ἔνια τῶν συμ-
βαίνοντων τοῖς ζώοις.

Καὶ ἐκ τῶν συμβαίνοντων, φησί, τοῖς ζώοις λάβοι ἀν τις τὴν πίστιν 20

2 αὐτῶν libri et Arist. Z: αὐτά Arist. vulg.	3 περιττώματα εἰσὶ Κα	7 μαθῶν α
9 καταλέξει Κ	12 λέγει Κα	τὰς ἔδρας L: τῆς ἔδρας I 13 φύματα]
φῦντα I: φῦν L	14 ἄλλα καὶ φλεβώδεις νιχ sana	λέγων τοὺς Κα
μεγάλους α	15 γλαψυρότερα IL	16 post τὸ τὸ add. τὰς Κα τραχύ-
τητας Κα	ἐμποιοῦν L, sed ἐμ del.	συνεξέρχεσθαι IL 17 ἐν ἥμιν γινο-
μένων Κα	18 συνεξελθεῖν K	19 εἰ scripsi: η libri 20 post αὐτά add.
δὲ IL	22 θηλειῶν IL	23 τοῖς ante ἄρρεσι om. IL 24 γάρ om. K
26 τοῦτο λόγος II: τούτου λόγου α	26. 27 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ post δύο (26) ponit K	
28 τὰ καταμήνια IKa	ἄν εἰησαν α	29 σπέρματα α

ὅτι τὰ καταμήνια καὶ τὸ σπέρμα περιττώματά εἰσι τῆς αίματικῆς τροφῆς. 25^a εὐλόγως οὖν, φησίν, ἐλλείπει τὰ περὶ τὴν γονήν, ἀνηλωμένης τῆς αίματικῆς 25 περιττώσεως τῆς γενησουμένης σπέρμα εἰς τὴν πιμελήν. τὰ δὲ λεγόμενα περὶ τῶν ἀναιμίων καὶ τῶν μαλακίων σαφῆ ἂν γένοιτο, εἰ ὑπομνησθείημεν πρό- 30 5 τερον περὶ τινων. τὰ δὲ ὑπομνησθησθείμενά εἰσι τάδε· ὥσπερ τὸ ἐν τῇ σπερματικῇ συντήξει προσκριθὲν αἷμα εἰς αἷμα πάλιν ἀναλύεται καὶ ὁ 25 γεγονός ἀήρ ἐξ ὄντος εἰς ὅντα ἀναλύεται καὶ ἀπλῶς πάντα, οὗτος γίνεται, εἰς ἐκεῖνα ἐξ ὧν γεγόνασιν, ἀναλύονται, οὕτως ἐπειδὴ καὶ ἡ πιμελὴ ἐξ αἵματος γέγονεν, εἰς αἷμα λαβοῦσα δύναμιν πάλιν ἀναλυθήσεται. τούτων 10 10 ὑπομνησθέντων τὰ λεγόμενα περὶ τῶν μαλακίων εἴη ἂν τοιαῦτα· ὅτι μὲν οὖν τῷ εἰς τὴν πιμελήν ἀναλίσκεσθαι τὴν αίματικὴν περίττωσιν, ἐξ ἣς τὸ σπέρμα γίνεται, ἐλλείπει τὰ περὶ τὴν γονήν, δῆλον. τὰ γάρ μαλάκια καὶ τὰ μαλακόστρακα ἐπειδὴ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς κυήσεως εὐεκτεῖ, καὶ ἦν 40 15 ἀκόλουθον ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ πιμελώδη γίνεσθαι, οὐ γίνεται δὲ διὰ τὸ ἀναιμία εἶναι (ἡ γάρ πιμελὴ αἱρά ἐστι πεπεμένην) τὸ μέίλον γενέσθαι ἐν αὐτοῖς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς κυήσεως ἀναλογούν τῇ πιμελῇ ἀποκρίνεται εἰς τὸ σπερματικὸν περίττωμα, διὰ καλούσιν οἱ πολλοὶ ψόν. ὥστε ἡ φύσις ἐκείνη ἡ γεγονοῦται ψόν εἴσικε τῷ περιττώματι τῷ δυναμένῳ γενέσθαι σπέρμα, μὴ γεγονότι δὲ σπέρμα ἀλλὰ πιμελή. ἐπεὶ οὖν, ὡς εἴρηται, 20 20 ἐν τῷ καιρῷ τὰ μαλάκια εὐεκτεῖ καὶ τὰ μαλακόστρακα, τὸ ἀναλογοῦν τῷ 45 τῆς εὐχρήστου τροφῆς περιττώματι καὶ γινομένῳ ἡ σπέρμα ἡ πιμελὴ ψόν γέγονεν, διπερ πάλιν ψόν ἀναλογεῖ τῇ πιμελῇ, φανερὸν διτι, διπερ ἡμελεῖ γίνεσθαι σπέρμα, γέγονε πιμελὴ ἐν τοῖς εὐεκτοῦσι, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐλλείπει 25 25 ἐν αὐτοῖς | ἡ γονή. ἡ δὲ ἀναλογία ἐστὶ τοιαύτη· ὡς τὸ ἀναλογοῦν τῷ 25^b περιττώματι τῆς εὐχρήστου τροφῆς ἔχει πρὸς τὸ ψόν, οὕτως ἔχει καὶ ἡ εὐχρηστὸς τροφὴ καὶ δύναμένη γενέσθαι σπέρμα πρὸς πιμελήν, καὶ ἐναλλάξ, ὡς τὸ ἀναλογοῦν τῇ εὐχρήστῳ τροφῇ πρὸς τροφήν, οὕτω καὶ τὸ καλούμενον πρὸς τὴν πιμελήν. ἀλλὰ μὴν ἐξ ἐκείνου γίνεται ψόν· καὶ ἐκ τῆς εὐχρήστου ἀρα τροφῆς πιμελή. εἰκότως ἀρα τῆς εὐχρήστου τροφῆς 5 30 ἀναλισκομένης εἰς τὴν πιμελήν ἐλλείπει τὰ περὶ τὴν γονήν. λέγει δὲ τὰ μαλάκια παρὰ τὴν κύστιν εἶναι ἀριστα, ἡτοι ἡδύτατα καὶ εὔθρωτα.

p. 727b5 Σημεῖον δ' ὅτι οὐ τοιοῦτον σπέρμα προίεται τὸ θῆλυ οἶνον τὸ ἄρρεν.

Εἴρηται ἡμῖν καὶ πρότερον, ὅτι οἱ λέγοντες τὸ σπέρμα μῖγμα εἶναι

2 οὖν] ἀν IL 5 τῷ] γάρ Ka 6 post συντήξει add. τὸ K 8 ἀναλύονται om. IK 9 δύναμιν] λύσιν K 14 ἀναλογούμως I 15. 16 ἐν αὐτοῖς γίνεσθαι K 19 σπέρμα post δὲ om. K 21 γινομένη IL ἡ prius om. K πιμελὴν Ka 22 ψόν om. Ka ἀναλογοῦν K ἔμελλε Ka 23 γενέσθαι La ἐπὶ τοῦτον a 24 γονή] πιμελὴ IKL τὸ ἀναλογοῦν τῷ εἰ τῷ ἀναλογοῦντι corr. L: τῷ ἀναλογοῦν τῷ I 25 ἔχει post οὕτως om. et post σπέρμα (26) ροῦντ Ka 26 καὶ ἡ δύναμένη K 27 τῇ om. IL 30 τὴν ante πιμελὴν om. IK 31 περὶ Ka εὔρωστα IL 32 σπέρμα] αἷμα II.

δύος ὑγροτήτων, τῆς τε ἀπὸ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος, κατεσκεύαζον τὸ 25
δόγμα λόγῳ τοιῷδε· ἐπειδὴ, φασί, καθ' ὃν γράποντο ἔξεισι τὸ σπέρμα, γίνε-
ται ἡ πλείστη ἡδονὴ περὶ τὸ αἰλοῦν (γίνεται μὲν γάρ καὶ ἐν ἀπαντὶ τῷ 15
τῆς ὄμιλας καιρῷ ἡδονῇ τις, ἀλλ' οὐ τοιαύτῃ δόπια ἔστιν ἡ πρὸς τῷ τέλει
δὴ τῆς μίζεως, ὅτε καὶ τὸ σπέρμα ἔξεισιν) ἐπεὶ οὖν τὴν τοιαύτην ἡδονὴν κατὰ 20
τὴν τοῦ σπέρματος πρόεσιν ἥδεται καὶ πάσχει τὸ ἄρρεν, πάσχει δὲ ταύτην
καὶ τὸ θῆλυ, ἀναγκαῖον καὶ τοῦτο κατὰ προέσιν σπέρματος πάσχειν αὐτήν.
ταύτην οὖν τὴν δόξαν ἀνασκευάζει ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ δέιιώματι τοιῷδε· 25
εἰ τὸ σπέρμα καὶ δλως ἡ γονὴ μῆγμα ἔστι τῶν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος
10 δύος ὑγροτήτων, καὶ οὐδετέρα τούτων δύναται αὐτὴ καθ' αὐτὴν κινησαι τὴν
ὄλην καὶ ζψιον ἀποτελέσαι, πρὶν ἂν ἀμφότεραι μιχθῶσιν, ἀνάγκη δλως
μὴ γίνεσθαι σύλληψιν, πρὶν ἂν μιχθῶσιν ἀμφότεραι αἱ ὑγρότητες. ἀλλὰ
μὴν συλλαμβάνει τὸ θῆλυ καὶ ἀπὸ μόνης τῆς τοῦ ἄρρενος ὑγρότητος, ὡς 30
δειχθήσεται· οὐκ ἄρα ἡ γονὴ μῆγμα ἔστι δυοῖν ὑγροτήτοιν. δείκνυσι δὲ
15 δι τὸ σπέρμα ἀπὸ μόνου τοῦ ἄρρενός ἔστιν ἐξ αὐτῶν τῶν ὑπ' ἐκείνων
λεγομένων· ρήγεον δὲ ἡμῖν πρὸς τὴν τῶν λεχθησομένων σαφήνειαν τάδε.
ἡ εἰρημένη ἡδονή, ἣν ἔφαμεν γίνεσθαι ἐν τῇ τοῦ σπέρματος προέσι, οὐ
πάντοτε ἰσοδρομος γίνεται τῷ ἄρρενι καὶ τῷ θῆλαι, ὥστε δὲ ταύτην ἥδεται
τὸ ἄρρεν, τότε καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ τὸ θῆλυ, ἀλλ ὅτε μὲν
20 ταύτην πάσχει τὸ ἄρρεν καὶ ἀφίσταται τοῦ θήλεος μήπω ταύτην παθόν· 35
τος καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἔτι προσδιατρίβειν τῇ ὄμιλᾳ, ὅτε δὲ ἀνά-
παλιν τὸ θῆλυ πεπονθός καὶ ἡσθέν, τὸ <δ> ἄρρεν οὔπω πέπονθεν· ὅτε
δὲ ἰσοδρομοῦσι, καὶ ἡρίκα καὶ δὲ πάσχει ταύτην τὸ θῆλυ, τότε καὶ τὸ
ἄρρεν. ἐπεὶ οὖν καὶ προγένεται ἡ τοιαύτη ἡδονὴ τῷ θῆλαι καὶ ἰσοδρομεῖ
25 καὶ ἐπιγίνεται, δῆλον δὲ οὐδέποτ' ἀν συλλήψεται τὸ θῆλυ, εἰ μὴ ἰσοδρο-
μος γένηται ἡ ἡδονή. εἰ γάρ ἡ γονή, ητὶς συνίστησι τὸ καταμήνυν, μῆγμα
ἔστι δυοῖν ὑγροτήτοιν, ἡ δὲ ὑγρότης αὐτῇ ἔξεισιν, δὲ καὶ ἡ ἀστος γίνε- 40
ται ἡδονή, δῆλον δὲ, δὲ προγένεται τῷ ἄρρενι καὶ ἀποστῇ ἀπ' αὐτοῦ
τοῦ θήλεος, οὐδέν τι τοισθόν τὸ θῆλυ προέπεμψεν· οὔπω γάρ ἔπαθε τὴν
30 ἡδονήν, ὥστε οὐδὲ ἀφῆκεν ὑγρότητα· εἰ γάρ ἀφῆκε, καὶ ἔπαθεν.
δῆλον δὲ οὐκ ἄν ποτε συλλήψεται τὸ θῆλυ προγεγονυίας τῷ ἄρρενι τῆς
ἡδονῆς. νῦν δὲ συλλαμβάνει καὶ προγεγονυίας αὐτῆς τῷ ἄρρενι· οὐκ ἄρα
μῆγμα ἡ γονή· τούτων οὕτω προρρημέντων τὴν λέξιν μετιτέον. σημεῖον
δέ, φησίν, δὲ τὸ θῆλυ οὐ προέται σπέρμα οὐδὲ δλως μῆγμα ἔστι τὸ σπέρμα 45
35 καὶ ἡ γονὴ δυοῖν ὑγροτήτοιν τῆς τε ἀπὸ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος, δὲ
ποιλάκις τὸ θῆλυ συλλαμβάνει οὐ γεγονυίας αὐτῷ τῆς ἐν τῇ ὄμιλᾳ ἡδονῆς

1 τῆς] τοῦ IL	2 τοιωδί K: τοιαύτῃ a	6 τοῦ σώματος L	7 αὐτὸ L
10 αὐτῇ καθ' αὐτὴν δύναται coll. Ka		12 ἀμφότερα IL	14 post δὲ add.
καὶ Ka	19 δὲ μὲν libri	20 πάσχει ταύτην coll. Ka	post μήπω
add. τὸ θῆλυ IL, τοῦ θήλεος a		20. 21 παθόν IL	21 βουλόσμενον IL,
δὲ] ποτὲ K	22 δ ^ο addidi	23 ταύτην πάσχει coll. K	24 ἐπειδὴ
οὖν I	προσγίνεται L	αὐτῇ ἡ ἡδονὴ L	25 συλλήψηται a
27 δὲ om. K	27. 28 ἡδονὴ γίνεται coll. Ka	31 συλλήψηται la	
35 ὑγροτήται I			

καὶ δῆλονότι οὐδὲ ἀφέσεως ὑγρότητος σπερματικῆς, ἐπειδὴ τῇ προέσσει τῆς τοιαύτης ὑγρότητος ἔπειται ἡ τοιαύτη ἥδονή. ὅστε ἐπειδὴ συλλαμβάνει 26^ε καὶ μὴ προπέμψαν σπέρμα καὶ ὑγρότητά τινα, οὐκ ἀν εἴη τὸ σπέρμα μῆτρα μυῖαν ὑγροτήτων, ἀλλ ἡ μόνη ἡ τοῦ ἄρρενος. συλλαμβάνει γάρ, ὡς 5 εἰρηται, τὸ θῆλυ καὶ μὴ γινομένης ἐν αὐτῷ τῇς ἥδονῆς καὶ γινομένης πᾶλιν οὐ συλλαμβάνει· γίνεται γάρ ἡ τοιαύτη ἐν τῷ θῆλει ἥδονή, καὶ δικαίως οὐ συλλαμβάνει. δικαίως δὲ καὶ ἴσοδρομησάντων τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ θῆλεος περὶ τὴν ἥδονὴν οὐ γίνεται σύλληψις, ἀν μὴ τῶν καταμηνύων ἡ ἵκμας, τουτέστι τὰ καταμήνια, σύμμετρος ὑπάρχῃ. καὶ διὰ τὸ γίνεσθαι 10 τὴν σύλληψιν ἐν συμμετρίᾳ τῶν καταμηνύων οὔτε δλως γεννᾷ τὸ θῆλυ μὴ γινομένων τῶν καταμηνύων, οὔτε γινομένων ὅταν ἔξικμάζῃ, τουτέστιν ὅταν ἀσυμμέτρων καὶ πολλῶν ὄντων συνεξάγηται αὐτοῖς ἡ γονή· ἔξερχόμενα γάρ τὰ καταμήνια συνεξάγουσι καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ἐν τῷ θῆλει γενομένην γονὴν καὶ εἰσελθοῦσαν. γινομένων οὖν τῶν καταμηνύων οὐ γεννᾷ 15 15 ἡτοι συλλαμβάνεται τὸ θῆλυ, ἀλλὰ μετὰ τὴν κάθαρσιν. ἡ τὸ ἔξικμάζει ἀντὶ τοῦ εἰς ἀτρύῳ ἀναλύει· πολλὰ γάρ ὄντα τὰ καταμήνια καὶ διὰ τοῦτο θερμὸς ἔξικμάζουσι τὸ σπέρμα καὶ ἕρηπίνουσι καὶ ἄγονον ποιοῦσιν. εἰπὼν δὲ ὅτι οὔτε γινομένων συλλαμβάνεται τὸ θῆλυ, οὔτε μὴ γινομένων τὴν τούτου αἰτίαν ἐπήγαγεν εἰπὼν ὅταν μὲν γάρ οὐ γίνηται τὰ καταμήνια, οὐκ 20 ἔχει τροφὴν οὐδὲ οὐλην, ἐξ ἣς δύναται συστῆναι τὸ ζῆτον ὑπὸ τῆς ἀπὸ τοῦ ἄρρενος γονῆς· ὁσπερ γάρ ὁ ἀνδριαντοποιὸς χωρὶς χαλκοῦ ἡ δλως οὐλῆς 15 ἀδύνατει ἀνδριάντα ποιῆσαι, οὕτως καὶ ἡ γονὴ χωρὶς τῶν καταμηνύων συστῆσαι ζῷον. οὔτε δὴ μὴ γινομένων τῶν καταμηνύων συνίσταται ζῷον, οὔτε αὖ πᾶλιν γινομένων διὰ τὸ συνεκκλύζεσθαι καὶ συνεξέργεσθαι τοῖς κατα- 25 μηνίσι τὸ σπέρμα· ἀλλ ἐπειδὴν ἀπέλθη τὸ πλήθος καὶ ἡ ἀμετρία τούτων, καταλειφθῶσι δέ τινα σύμμετρα καὶ δυνάμενα συνίστασθαι ὑπὸ τῆς γονῆς, τότε γεννᾷ τὸ θῆλυ.

p. 727b18 "Οσαι δὲ μὴ γινομένων τῶν καταμηνύων συλλαμβάνουσιν
ἢ μεταξὺ γινομένων.

30 Εἰπὼν δὲ οὔτε γινομένων τῶν καταμηνύων οὔτε μὴ γινομένων γίνεται 20 σύλληψις, ἀλλὰ μετὰ τὴν κάθαρσιν τοῦ περιττοῦ καὶ ἀσυμμέτρου καὶ παράληγμῶν τοῦ συμμέτρου, ἐπειδὴ συλλαμβάνουσι τινες καὶ μηδὲ δλως παθοῦσαι 25 τὴν τῶν καταμηνύων ῥύσιν (πολλαὶ γάρ μεχρὶ τῶν ἔκατὸν ζήσασαι χρόνων

2 ἐπειδὴ K 4 μῆτρα om. IL 5 μὴ γινομένης K 7. 8 θῆλεος καὶ τοῦ ἄρρενος coll. K 9 συμμέτρως αὐτοῖς τὴν γονήν IL 10 συνεξάγωσιν ἔαντοις τὴν γονήν IL 11 12. 13 ἔξερχομένων γάρ τῶν καταμηνύων συνεξάγουσι IL 13. 14 γινομένην—εἰσελθοῦσαν] εἰσελθοῦσαν γονὴν Ka 16 ἀτμῆν La ἀναλύσει ILa πολλὰ—θερμά (17)] πολλῶν γάρ ὄντων τῶν καταμηνύων καὶ διὰ τοῦτο θερμῶν IL 18 τὴν] αὐτὴν IL: fort. αὐτὴν τὴν 19 γίνεται Ka 22 ἀνδριαντοποιῆσαι Ka 24 αὖ] οὖν αὐτοῖς συνεκκλύζεσθαι IL 25 ἀπέλθοι αὐτοῖς 26 καταληφθῶσι K 28 δὲ om. IL 31. 32 περιληγμὸν Ka 32 τοῦ om. ILa

οὐκ εἶδον ὅλως τίνα ποτέ εἰσι τὰ καταμήνια ἡ ὅλως τὴν τοιαύτην αἱματι· 26^τ
 καὶ οὐσιν πεπόνθασιν, ἀλλὰ διετέλεσαν ἐπίσης τοῖς ἀνδράσιν ἄνευ τῆς 30
 τῶν καταμηνίων προέσεως, καὶ ὅμως συνελάβοντο καὶ ἀπέτεκνον) ἐπεὶ οὖν
 συλλαμβάνοντά τινες καὶ μὴ γινομένων ἐν αὐταῖς ὅλως θύραζε τῶν κατα- 35
 5 μηνίων, καὶ αὖτις πάλιν ἀλλαι τινὲς μεταξὺ τῆς προέσεως, αὐτὸς δὲ εἶπε μὴ γίνε-
 σιται σύλληψιν οὔτε γινομένων καὶ προέιμένων οὔτε μὴ γινομένων, τὴν αἵτιαν 40
 τούτου διὰ τούτων ἐπήγαγε λέγων ὅσαι δὲ μὴ γινομένων πώποτε ἐν αὐταῖς
 καταμηνίων συλλαμβάνουσιν, ἡ μεταξὺ διετέλεσαν προτίται, στεφερον δὲ μὴ,
 αἴτιον τούτου ὅτι ταῖς μηδ' ὅλως πατσχούσαις πρόξειν καταμηνίων τοσαύτη
 10 γίνεται ἴκμάς, ἥτοι τοσαῦτα γίνεται καταμήνια, ὅσα μετὰ τὴν κάθαρσιν
 ὑπολείπεται ταῖς γονίμοις, ὡστε συλλαμβάνουσι μὲν διὰ τὸ ὅλως
 γίνεσθαι ἐν αὐταῖς καταμήνια, οὐκ ἔξερχονται δὲ ἔξω διὰ τὸ δλίγα είναι 45
 καὶ τοσαῦτα ὅσα μετὰ τὴν κάθαρσιν ὑπολείπεται ταῖς γονίμοις. αὐται
 μὲν οὖν διὰ ταῦτα συλλαμβάνονται, ταῖς δὲ ἀλλαις συμβαίνει συλλαμβάνειν
 15 μεταξὺ διὰ τὸ συμμένιν μετὰ τὴν κάθαρσιν τὸ στόμα τῶν ὑστερῶν, ἀλλ'
 οὐ μεταξύ, ὃτε τυγχάνουσιν οὖσαι ἀνειργμέναι | διὰ τὴν τῶν καταμηνίων 26^τ
 ἔξοδον. εἰπὼν δὲ τὰ καταμήνια ὀλικὸν αἴτιον, τὸ δὲ σπέρμα, μᾶλλον δὲ
 τὴν ἐν τῷ σπέρματι δύναμιν ποιητικόν, ἐπειδὴ ἐν τισι τῶν γυναικῶν καὶ
 μετὰ τὴν σύλληψιν γίνεται καταμήνια, εἶπε δὲ ἀν τις ὡς εἰπερ ὡς ἐξ ὅλης
 20 τῶν καταμηνίων γίνεται τὸ ζῷον, πῶς μετὰ τὴν σύλληψιν γίνεται καταμήνια;
 λέγει οὐδὲν δὲ ἄτοπον καὶ συνειληφυίαις ξει φοιτᾶν ἐξ αὐτῶν κατα- 5
 μήνια δλίγα καὶ οὐ διὰ παντὸς τοῦ καιροῦ τῆς κυήσεως οὐ γάρ εἰ ἐννέα μῆνας
 φέρει τὸ ἔμβρυον ἡ γυνή, καὶ ἐννάκις ἐξ αὐτῆς φοιτᾷ, ἀλλ' ἀπαξ ἡ δίς·
 οὐδὲν οὖν ἄτοπον τοῦτο συμβαίνει αὐταῖς διὰ τινα νόσον.

25 p. 727b33 "(...) δὲ οἰονταί τινες σπέρμα συμβάλλεσθαι ἐν τῇ συνουσίᾳ
 τὸ θῆλυ διὰ τὸ γίνεσθαι παραπλησίαν αὐταῖς τὴν χαρὰν ἐνίστε.

"Ηδη εἴρηται ἡμῖν ὅτι οἱ λέγοντες καὶ ἐκ τοῦ θήλεος ἀπέρχεσθαι
 σπέρμα κατεσκεύαζον τοῦτο οὕτως· ἐπεὶ ἡ χαρὰ καὶ πάνυ πολλὴ ἥδονή 10
 ἐν τῇ τοῦ σπέρματος προέσει γίνεται, πάσχει δὲ ταύτην τὴν χαρὰν καὶ τὸ
 30 θῆλυ, δῆλον διὰ προίεται σπέρμα. ἀλλως τε, φασίν, ἐπεὶ καὶ ὑγρασίαν 15
 τινὰ ἐν τῇ δμιλίᾳ ἀποκρίνει τὸ θῆλυ, τί ἀν ἀλλο εἴη ἡ ὑγρότης αὕτη, εἰ
 μὴ σπέρμα; πρὸς ταῦτα ἀπαντῶν δὲ Ἀριστοτέλης, καὶ πρῶτον πρὸς τὸ 20
 δεύτερον, λέγει μὴ εἶναι σπέρμα τὴν τοιαύτην ὑγρασίαν, ἀλλ' ἰδιότητά τινα
 τοῦ τόπου, λέγων τόπον τὴν ὑστέραν· ἵδιον γάρ τοῦτο τῆς ὑστέρας ἀπο-

1 τινὰ libri	ποτὲ τινὰ coll. II.	2 διετέλεσεν I	4 συνελάβοντό τινες Κα
οὐδὲν οὖν διετέλεσεν Ι	6 καὶ προέιμένων] καταπροίειμένων I:	κατὰ προέιμένων L	
12 οὐδὲν οὖν διετέλεσεν Ι	15 τὸ στόμα τῶν ὑστερῶν μετὰ τὴν κάθαρσιν coll. K		
15. 16 ἀλλ' οὐ serripsi: ἀλλὰ libri	17. 18 μᾶλλον καὶ τὴν IK	18 ἐπεὶ K	
19 εἰπεν ἀν IL	20 ante καταμήνια add. τισὶ KA	21 λέγομεν a	καὶ om. IL
22 τοῦ om. IKa	ποιήσεως K	26 παραπλησίαν τε χαρὰν ἐνίστε αὐταῖς Arist.	
28 τοῦτο] αὐτὸ Κα	ἡ om. K	post πολλὴ add. ἡ IL	30 καὶ et 31
ἐν τῇ δμιλίᾳ om. K	31 ἡ om. a	ἡγρότης I	

χρίνειν τοιαύτην ὑγρότητα, ητὶς ἐστὶν ἄγρηστος, ὥσπερ καὶ τῶν ὑφιστάμενων 26^ν τὸ πέμπειν δάκρυν. ἀλλὰς τε, φρεσὶν, οὐδὲ πάσις ταῖς γυναιξὶν γίνεται τοῦτο, ἀλλὰ μόνις ταῖς λευκοχροίοις καὶ θηλυκαῖς, τουτέστι ψυχρότεραις. 30 διὰ γὰρ ἔνδειαν θερμοῦ ἡ λευκίτης, ὥστε ἐπειδὴ ψυχρότεραι σὲ λευκαὶ 5 τῶν μὴ λευκῶν, εἰκότως ἐν αὐταῖς μόνις γίνεται τὸ τοιοῦτον περίττωμα καὶ ἡ τοιαύτη ὑγρασία· πᾶσα γὰρ περίττωσις δὲ ἔνδειαν θερμοῦ γίνεται. ἀρρενωποὺς δὲ λέγει τὰς θερμοτέρας· διὰ τοῦτο γὰρ μέλαιναι, διότι καὶ 10 θερμαί. οὖτας οὖν ἔνστάς πρὸς τὸ δεύτερον καὶ πρὸς τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ φάσκων οὗτα, μὴ μόνον γίνεσθαι τὴν ἡδονὴν διὰ τῆς τοῦ σπέρματος πρό- 15 σεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ συνανθροιζόμενον πνεῦμα, διπερ πνεῦμα συνίσταται εἰς σπέρμα, ὥσπερ καὶ δὲ ἀήρ εἰς οὐρανό. ἐπειδὴ οὖν, ὡς λέγομεν, ἡ τοιαύτη γίνεται ἡδονὴ ἐν τῷ ἄρρενι καὶ χωρὶς τῆς τοῦ | σπέρματος προέ- 20 σεως διὰ πνεῦμα, γενήσεται καὶ ἐν τῷ θήλαιρει διὰ πνεύματος ἄλμορισιν καὶ οὐ διὰ σπέρματος πρόσειν. ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ τοῖς μήπω προτε- 25 μένοις σπέρμα γίνεται ἡ τοιαύτη ἡδονὴ, ἡνίκα διὰ τῶν χειρῶν ἔνουσι τὸ σφῶν αἰδοῖον. ἀλλὰ καὶ τῶν διεψημαρμένων περὶ τὴν γένεσιν ἀγαλόνυται, τουτέστι φερόνται αἱ κοιλίαι διὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι περίττωμα εἰς τὴν κοιλίαν μὴ δυνηθὲν εἰς σπέρμα μεταβαλεῖν, καὶ δημως γίνεται καὶ τούτοις, 5 λέγω δὴ τοῖς περὶ τὴν γένεσιν διεψημαρμένοις καὶ μὴ προτείμενοις σπέρμα, 20 ἡ τοιαύτη ἡδονὴ. ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ἡ γυνὴ ἔοικε παιδὶ διὰ τε τὴν φωνὴν (δένυφων· γὰρ ἀμφότεροι), διά τε τὸ ἀτρίγωτον ἔχειν τὴν γένυν διά τε ἄλλα πολλά, συλλογιστέον τῇδε πῃ· ἡ γυνὴ ἔοικε παιδίῳ, οὐδὲν δὲ παιδίον προτείται σπέρμα, οὐδὲμιά ἄρα γυνὴ προτείται σπέρμα. λέγει δὲ καὶ διτὶ αἱ μὲν αἴμορροῖς γίνονται διὰ νόσου, ἡ δὲ τῶν καταμηνίων ῥόσις φύσει.

25 p. 728a 27 "Ωσπερ ἐν τῇ περὶ τοὺς καρποὺς γενέσει, δταν ἡ μήπω διηττημένη, ἔνεστι μὲν ἡ τροφή.

Καρποὺς νῦν λέγει τὰ ἀλευρα, γένεσιν δὲ τὴν ζύμωσιν, ἐξ ἡς ἡ ζύμη, 10 μήπω δὲ διητημένην τὴν μήπω κεκοσκινισμένην. ἐκ τοῦ διατεῖ τὸ κοσκινίζω. εἴη δὲ ἀν τὸ λεγόμενον τοιούτον· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἀλεύροις τοῖς 15 20 μὴ κεκοσκινισμένοις, ἀλλὰ οὖσι ἀναμεμιγμένοις μετὰ τῶν πιτύρων ἔνεστι μὲν ἡ τροφή (λέγων τροφὴν αὐτὰ τὰ καθαρὰ ἀλευρα τὰ ἀπὸ τῶν πιτύρων διὰ τοῦ κοσκίνου ἀποκριθέντα καὶ διὰ ζύμωσεως καὶ ἵπον ἄρτος γεγενη-

3 τοῦτο] αὕτη ἡ ὑγρασία Κα λευκοχροίς libri ύγροτεροις IL 7 post γάρ add. καὶ Κα 8 ἀπαντῷ post δεύτερον ροῦντ Κα 9 οὖτω om. Κα
10 διητηρ] δ IL 11 εἰς σπέρμα om. K ώσπερ] ώς IL ώς om. IL
ἔλεγομεν IK 11. 12 γίνεται ἡ τοιαύτη coll. Κα 16 σφῶν om. a τῶν om. la
17 φερόνται K^o: φέρονται IK^o La 18 δυνηθὲν ex δυνηθεὶς corr. L καὶ τούτοις]
ἐκ τούτων IL 21 δένυφωνα et ἀμφότερα a γένην a 23 καὶ om. IL
26 διητημένη Arist. Z: διητημένη IKL Arist. vulg.: διητημένη coni. Bonitz Ind. Ar.
p. 181 a 28 cf. 195 a 61 27 post ης add. καὶ Κα 28 διητημένην scripsi:
διητημένην IKL: διητημένα a διαττῷ a: διηθώ (sic) IL: διαιτῶ K 30 τῶν
om. Κα

μένα) ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς ἀναμεμιγμένοις ἀλεύροις ἔνεστιν ἡ σεμιδάλις, 27^τ δεῖται δὲ ἑργασίας καὶ κοσκινίσεως πρὸς τὸ ἀποκριθῆναι ἀπὸ τῶν πιτύρων, οὗτως ἔχει καὶ τὰ καταμήνια· εἰσὶ γάρ σπέρμα αὐτὸν καθαρόν, τοῦτο δὲ ταῦ- 20 τόν ἔστι τῷ σεμιδάλις μετὰ πιτύρων, καὶ δεῖται, ὥσπερ ταῦτα τοῦ κοσκινί- 5 σοντος, οὕτω τὰ καταμήνια τοῦ ἐργασιμένου καὶ συστήσοντος αὐτὰ σπέρ- ματος. καὶ ὥσπερ δὲ εἴ τις μὴ κεκοσκινισμένων ἀλεύρων ἔνα πίνακα ἔμμιτει δέκα πίνακα καθαρᾶς σεμιδάλεως, δύναται τὸ μῆγα τῶν ἔνδεκα πινάκων τρέφειν, οὕτω καὶ ἡ γονὴ γεννᾷ μιγνυμένη τοῖς καταμηνίαις.

p. 728a31 Σημεῖον δὲ τοῦ τὸ θῆλυ μὴ προῖεσθαι σπέρμα καὶ τὸ
10 γίνεσθαι ἐν τῇ ὄμιλίᾳ τὴν ἡδονήν.

Εἰρηται καὶ πρότερον δτι ἡ ἀπὸ τῶν λευκοχροίων γυναικῶν γινομένη 25 ὑγρασία οὐκ ἔξεργεται θύραζε διὰ τοῦ αἰδοίου αὐτῶν, ὥσπερ τὸ ἀφ' ἡμῶν ἀπιὸν σπέρμα, ἀλλ' ἐξ ἀπάσης τῆς ὑστέρας ἐκκρίνεται, εἰς τι δὲ μέρος 30 αὐτῆς συναθροίζεται. τούτου ὑπομνησθέντος εἴη ἀν τὸ λεγόμενον δυνάμει 15 τοιοῦτον· εἰ σπέρμα ἦν ἡ τοιαύτη ὑγρασία ἡ ἀπὸ τῶν λευκοχροίων γυναι- 25 κῶν ἀποκρινομένη ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὄμιλίας, ἔδει, ὥσπερ γίνεται ἐπὶ τῶν ἀρρένων, οὕτω γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν· οὐ γίνεται δέ, οὐκ ἄρα ἐστὶ σπέρμα. πῶς δὲ οὐ γίνεται, ῥητόν. οἱ ἄρρενες καὶ τὴν ἀφὴν καὶ τὴν 40 ἡδονὴν καὶ τὴν σπερματικὴν πρόσεσιν διὰ τοῦ αἰδοῦν καὶ ἐνὸς μορίου, λέγω 20 δὴ τοῦ αἰδοίου, πάσχουσι. καὶ γάρ καὶ διὰ τοῦ αἰδοίου σφῶν ἐν τῇ ὄμιλίᾳ 45 καὶ τὴν παράτριψιν καὶ τὴν ἀφὴν ἐν τῷ τῶν γυναικῶν αἰδοίῳ ποιοῦνται, καὶ τὴν ἡδονὴν ἐν τούτῳ πάσχουσι καὶ τὴν σπερματικὴν ὑγρασίαν ὄμοιώς διὰ τούτου προϊενται. τὸ δὲ θῆλυ τὴν μὲν ἀφὴν καὶ τὴν ἡδονὴν διὰ τοῦ 27^τ αἰδοίου πάσχει, τὴν δὲ ἴκμάδα οὐ προϊεται διὰ τοῦ αἰδοίου, οὐδὲ ὅλως 25 ἔξεισι διὰ τούτου θύραζε, ἀλλ' ἐν μέρει τινὶ τῆς ὑστέρας συναθροίζεται. 5 ἐπεὶ οὖν πᾶσα γονὴ καὶ πᾶν σπέρμα διὰ τοῦ αἰδοίου ἐν τῇ ὄμιλᾳ πρόσεισι θύραζε, ἡ δὲ τοιαύτη ὑγρασία οὐκ ἔξεισι θύραζε. ἀλλὰ μᾶλλον ἐντὸς συνα- 10 θροίζεται ἐν τῇ ὑστέρᾳ, οὐκ ἀν εἴη ἡ τοιαύτη ὑγρασία γονή. ἡ τὸ λεγό- μενον μᾶλλον ἔστιν· ἐπεὶ δύο ὀπαὶ εἰσὶν ἐν τῷ τῆς γυναικὸς αἰδοίῳ, μία 15 30 μὲν ἀφ' ἣς ἔξεισι τὸ οἰδρον, ἀλλη δὲ ἀφ' ἣς τὸ καταμήνιον, ὄμοιώς δὲ καὶ ἡ ὑγρασία, εἴπερ ἦν ἡ ὑγρασία σπέρμα, ἐκ τῆς ὀπῆς ἀφ' ἣς τὸ οἰδρον 35 ἔξεισιν. ἔξηργετ' ἄν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς ὀπῆς ἀφ' ἣς τὸ καταμήνιον. ἔτι 20 εἴπερ ἐκ τοῦ θήλεος ἔξηργετο ὑγρασία τις, ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος, καὶ ὅντως μῆγα ἦν τὸ σπέρμα δυσὶν ὑγροτήτοιν, ἔδει ταῦτην τὴν ὑγρασίαν 25 ἀπιέναι καὶ ἀπὸ τῶν ἀναίμων θηλειῶν· νῦν δὲ ἀπὸ μόνων ἀπεισι τῶν

1 οὖν] γάρ II.	4. 5 κοσκινίσαντος a	5 συστήσαντος a	6 κεκοσκι- νισμένα ἀλεύρα Ka
	7 καθαροῦ IL	8 γονὴ] γυνὴ IL	γεννᾶν Ka
13 δὲ om. Ka	14 αὐτῆς seripsi: ἐσυτῆς libri	17 θηλέων Ka	18 ἄρρενες
κατὰ τὴν L	τὴν ante ἡδονὴν om. a	20 καὶ post γάρ om. K	21 καὶ prius
om. Ka	ποιεῖται a	27 ἡ δὲ τοιαύτη—θύραζε om. IL in lac.	32 ἔξηργετο K
35 θηλέων Ka	33 ἐκ τοῦ—ἔξηργετο om. IL	ἔξηργετο seripsi: ἔξηργεται Ka	
	νῦν δὲ—θηλειῶν (p. 55,2) om. IL in lac.		

έναίμων (ταῦτα γάρ εἶπεν αἰματικά) καὶ οὐδὲ ἀπὸ πάντων τῶν ἐναίμων 27· ἔπεισι θηλειῶν ἀλλ᾽ ὅσων αἱ ὑστέραι πρὸς τοῖς ἄρθροις εἰσὶ καὶ μὴ ἐν τῷ ὑποζώματι. εἰπὼν δὲ τοῖς μὴ ἔχουσιν αἷμα μὴ γίνεσθαι κάθαρσιν καταμηνίων, μῆτε μήν τισι τῶν ἐναίμων (ἔκ τινων γάρ, ὡς εἴπομεν, 25 δὲ γυναικῶν οὐδὲ θλως φοιτᾷ καταμήνια) λέγει δὲ τούτοις τοῦ μὴ φοιτᾶν ἐξ αὐτῶν καταμήνια ἡ τῶν σωμάτων ἕγροτής. λέγει δὲ καὶ τίνα 10 εἰσὶ τὰ ζωτοκοῦντα ἄνευ φωτοκίας, δὲ τοι πρὸς τὴν κυρτὴν περιφέρειαν· 15 τίς δὲ ἡ κυρτὴ περιφέρεια, εἰργηταί μοι ἀκριβῶς ἐν τῷ εἰς τὸ Περὶ ζώων πορείας ὑπομνήματι. τούτοις οὖν, φησί, πᾶσι τοῖς ζωτοκοῦσιν ἄνευ φωτοκίας γίνεται καταμήνια, καὶ ἔξω οὐ προίενται πλὴν τῶν πλείστων γυναι· 28· κῶν. οὐ προίενται δὲ ἔξω διὰ τὴν διλγότητα· τοσαῦτα γάρ γίνεται τοῖς εἰργημένοις τετράποσι καὶ τισι τῶν γυναικῶν, δσα ἴκανὰ πρὸς τὴν γένεσιν. 5 πολλὰ δὲ λέγει ταῖς γυναιξὶ πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἀναλογίαν καὶ τὸ μέρεθμος 15 βραχὺν ὃν γίνεσθαι τὰ καταμήνια, καὶ τοῖς ἄρρεσι τὸ σπέρμα. καὶ λέγει 10 τὴν αἰτίαν, διὸ ἡγίης τὴν σπερματικὴν περιίττωσιν πλείστην καὶ αἱ γυναικες τὴν τῶν καταμηνίων προσίεμεν, τὰ δὲ τετράποδα ὀλέγην· φησιν 15 οὖν δὲ τοῖς τετραπόδων οὐ γίνεται πλείστη διὰ τὸ τρέπεσθαι ταύτην τὴν περιίττωσιν εἰς τροφὴν καὶ αὔξησιν κεράτων, ὄπλων, χαυλιοδόντων καὶ 20 τριγῶν, οἱ δὲ ἀνθρώποι μηδὲν τι τούτων ἔχοντες εὐλόγιας ποιλήγην ποιοῦνται 20 ταύτην τὴν ἀπόκρισιν. εἰπὼν δὲ δὲ τοῖς καταμηνίοις ἔνεστι τὸ σπέρμα ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς καρποῖς τοῖς μήπω διηγημένοις ἡ τροφή, ἀλλὰ δεῖται 25 ἐργασίας, καὶ μεταξὺ τὰ προσεγῶς ἡρήμεντα ἐπειριβαλῶν πάλιν ἀνέδραμεν ἐπ' ἐκεῖνο λέγων σημεῖον δὲ δὲ τοῖς ἔνεστιν ἐν τοῖς καταμηνίοις τὸ 25 σπέρμα· καὶ γάρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τῆς ἡλικίας τοῖς τε ἄρρεσι γίνεται ἡ γονὴ καὶ ταῖς γυναιξὶ τὸ καταμήνιον, καὶ ἀμαρτιασένων καὶ ἐπιδόσιν λαμβανόντων καὶ ἐν τούτοις καὶ ἐν ἐκείναις τῶν τόπων τῶν δεχομένων τὰ 30 καταμήνια καὶ τὴν γονήν. μελλόντων δὲ διεστασθαι τῶν τόπων ἀνοιδοῦσιν αὐτοὶ οἱ τόποι ὑπὸ τοῦ γεννωμένου ἐν αὐτοῖς πνεύματος, καὶ τοῖς μὲν 35 τοῖς ἄρρεσιν ἀνοιδοῦσι τότε καὶ μείζους γίνονται οἱ ὄρχεις, τοῖς δὲ θηλεσι τὰ αἰδοῖσι· ὄμοιώς δὲ καὶ οἱ μαστοί, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀνδρῶν οἱ μαστοὶ ὀλέγον, τῶν δὲ θηλειῶν μᾶλλον. καὶ περὶ μὲν τούτων οὕτως. ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς, 40 ἐν οἷς μὴ κεχώρισται τὸ ἄρρεν τοῦ θηλεος, ἐν τούτοις τὸ σπέρμα οἷον κύημα ἔστι. καὶ τί ἔστι τὸ κύημα λέγει, δὲ τὸ πρῶτον μῆγμα ἐν τῷ 45 θηλεος καὶ ἄρρενος. εἶπε δὲ αὐτὸ πρῶτον μῆγμα, δὲ τοῖς μετά τὴν τούτων μᾶξιν εἰσέρχονται τινες αἵματικαι ὑγράτητες ἐν τῷ κυήματι καὶ 50 ἐμμήνυνται αὐτῷ, μέχρις ἂν ζῷον γένηται. ἀλλὰ πᾶσαι αὗται ὡς τροφὴ

5 αἰτίον Κα 7 ἐστι a 7. 8 δσα τῶν τετραπόδων coll. Κα 8 τὰ σκέλη τὰ
διπέσθια Κα 9. 10 περὶ ζῷων μορίων Κα 11 προίεται IL 13 πρὸς]
μόνα εἰσὶν εἰς K: εἰσὶ μόνον εἰς a 14 λέγεται IL 15 post ἄρρεσι add. καὶ K
16 post ἡμεῖς add. καὶ IL, τε a 18 δὲ om. IKL 21 τὴν ἀπόκρισιν ταύτην coll. K
22 διηγημένοις IL: διηγητισμένοις K 27 καὶ ἐκείναις a ἐκείνοις IL
29 οἱ τόποι αὐτοὶ coll. K 31 ὄμοιώς δὲ om. IL μασθοὶ utrobique I; ante
ὅλγον etiam La μὲν om. K 35 διότι Κα

εἰσέρχονται τοῦ πρώτου μιγμέντος, λέγω δὴ τοῦ κυήματος· ἔχει γάρ τοῦτο 28^η τὴν θρεπτικὴν ψυχήν, ὡς δεῖξει ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ. ἔστιν οὖν, φησί, τὸ κύμα αὐτὲς ζῆσιν, ζῶσιν μὲν ἢ ἔνεισιν ἐν αὐτῷ τὰ ἐξ ὅσων ἥδη τὸ ζῆσιν γενήσεται, αὐτὲς δέ, διτὶ οὕπω ἐζώσιται. καὶ διὰ τὸ εἶναι τὸ κύμα 40 5 ἥδη ζῆσιν, τὸ δὲ ἐν ζῶσιν πολλὰ ζῶσα γενέσθαι οὐ δύναται, ἐν σῶμα ἐξ ἐνὸς γίνεται σπέρματος, οἷον ἐξ ἐνὸς πυροῦ [καὶ ἐνὸς σπέρματος] εἰς πυθμήν, λέγων ἐνα πυθμένα τὴν μείζονα ῥίζαν, ἣτις πρώτη γίνεται, ἐξ αὐτοῦ δὲ ὥσπερ ἀπό τυνος πηγῆς ἄλλαι μικραὶ ῥίζαι. καὶ ἀναλογεῖ ὁ μὲν πυθμήν 10 καὶ ἡ πρώτη ῥίζα κεφαλῆ, αἱ δὲ ἀπ' αὐτοῦ φύουσαι θριξέν. ὀφελῶν δὲ εἰπεῖν διτὶ ἐξ ἐνὸς κυήματος (οὐ γάρ πυρὸς κυήματι ἔσικεν) ἐν γίνεται σῶμα, οἷον ἐξ ἐνὸς πυροῦ εἰς πυθμήν, εἰπεν διτὶ ἐξ ἐνὸς σπέρματος ἐν γίνεται 45 σῶμα ἀκολουθήσας τῇ συνηθείᾳ· σύνηθεις γάρ τοῖς πολλοῖς καὶ σχεδὸν πᾶσι τὸν ἐν τῇ ἀλλακτὶ πιπόμενον σῖτον σπέρμα λέγειν, ἀλλ' οὐ κύμα. γίνεται οὖν ἐκ τοῦ ἐνὸς σπέρματος καὶ κυήματος εἰς πυθμήν, ὥσπερ καὶ 15 ἐξ ἐνὸς φύοις (καὶ γάρ καὶ τὸ φύὸν κύμα ἐστιν) ἐν ζῶσιν· τὰ γάρ δίδυμα τῶν φύῶν, τουτέστι τὸ γάρ φύον, ἀφ' οὐ δύο γίνονται νεοσσοί, δίδυμον καὶ δύο φύα ἐστι. διτὶ δὲ καὶ τὸ φύὸν μιγμά ἐστι θήλεος καὶ ἄρρενος καὶ δλως κύημα, δῆλον· οὐ μόνον γάρ ὑπὸ τῶν ὀρνίθων θερμαινόμενα τὰ φύα ζῶσιν· 20 γονεῖται, ἀλλὰ κανὶ εἰς κύπρον ἡ ἄλλο τι θερμότατον κατορύζει τις αὐτά.

20 ὕστε | τὸ μὲν φύὸν ἐστι κύημα, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς κόρου θερμότης ἀνάλογει 28^η τῇ τῆς μητρὸς ἐπὶ τῶν ζωτοκούντων θερμότητι. μετὰ ταῦτα λέγει διτὶ ἐν δσοις δὲ τῶν γενῶν οἷον τοὺς ζῶσις διώρισται τὸ θῆλυ ταὶ τὸ ἄρρεν, ἐν τούτοις ἐνδέχεται ἀφ' ἐνὸς σπέρματος πολλὰ γενέσθαι ζῶσα· οὐ γάρ ἐστι τὸ σπέρμα τούτων κύημα ὥσπερ τὸ τῶν φυτῶν, ἀλλὰ διαφέρει. 25 σημεῖον δὲ διτὶ τὸ τῶν φυτῶν σπέρμα διαφέρει πρὸς τὸ τῶν ζώων τὸ δύνασθαι ἀπὸ μὲν ἐνὸς σπέρματος ζώου πολλὰ γενέσθαι ζῶσα, ὥσπερ καὶ 5 ἀπὸ ἐνὸς ἀνδριαντοποιοῦ πολλοὺς ἀνδριάντας, ἀπὸ ἐνὸς δὲ κυήματος πολλὰ μὴ δύνασθαι γενέσθαι, διτὶ τὸ ἥδη ζῶσιν εἶναι τὸ κύημα· δμοίως δὲ καὶ τὸ τῶν φυτῶν ἥδη φυτόν. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ μιᾶς δχείας γίνεται πολλὰ ζῶσα, 30 τεκμήριον καὶ τούτο ἄλυτον τοῦ μὴ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος πάντα ἀπέργεσθαι· εἰ γάρ ἀπὸ παντὸς πάντα ἀπήρχετο, συνέβαινεν ἄν, δπηνίκα τέκη ἡ ὃς πέντε δελφάκια, πέντε μὲν ἀπέργεσθαι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κεφαλάς, 10 πέντε δὲ πόδας ἀφ' ἑκάστου τῶν ποδῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων μορίων δμοίως. ἀλλ' ἀδύνατον· οὔτε γάρ κεχωρισμέναι εὐθύς ἀπ' ἄλληλων ἀποκρίνονται αἱ 35 πέντε κεφαλαὶ καὶ τὰ ἄλλα δμοίως (πῶς γάρ ἂν κεχωρισμέναι εἴησαν ἀποκριθεῖσαι ἀπὸ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους; μᾶλλον μὲν γάρ ἀναγκαῖον

1 ὅῃ] καὶ IL	2 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ] B 3	4 διὰ τὸ] τῷ K	4. 5 ἥδη
τὸ κύημα coll. K	5 ἐν prius om. IL	6 καὶ—σπέρματος deleui	7 λέγει K
πρώτως IL	7 et 9 αὐτῆς Ka	10 πυρὸς] πυρετὸς K	15 φύὸν] ζῶον IL
17 δλως] δμως K	20 μὲν] γάρ a	23 ἐνδέχεται ἐν τούτοις coll. IL	
ἐν τοῖς τοιεύοις K	25 διτὶ τὸ] ὅτι τε a	26 ζῶου σπέρματος coll. K	γίνεσθαι I
post ζῶα add. καὶ a	27 πολλοὶ ἀνδριάντες K	ἀπὸ δὲ ἐνὸς coll. K	
27 28 πολλά—δύνασθαι] γενέσθαι πολλὰ οὐ δύναται IL		32 μὲν om. IL	
35 πῶς γάρ ἔκ κεχωρισμένων εἴησαν IL	36 ἀποκριθεῖσαι postι μέρους Ka		

ἥνωμένας εἰναι) οὕτε ἄμα καὶ ἀπότομεναι ἀλλήλων ἡ συνεχεῖς οὖσαι εἰς 28^ν
τὰς ὑστέρας ἥδύναντο ἀποκρίνεσθαι καὶ χωρίζεσθαι ἀπ' ἀλλήλων δι' ἣς
εἴπομεν πρότερον αἰτίας. εὐλόγως δὲ συμβαίνει καὶ τὸ ἀπὸ μιᾶς ὅχειας 15
πολλὰ γίνεσθαι ζῆται διὰ τὸ μὲν ἄρρεν παρέχειν τὸ εἶδος καὶ τὸ ποιητικὸν
5 αἰτίον, τὸ δὲ θῆλυ τὴν ὅλην. ὥσπερ γάρ ἡ αὐτὴ καὶ μία πιεστία εἰς δια-
φορα γάλακτα μερισθεῖσα πάντα πήγνυσι καὶ συνιστησιν, οὕτω καὶ τὸ αὐτὸ
καὶ ἐν σπέρμα εἰς διάφορα καὶ πλείονα μερισθὲν καταμήνια συνιστησιν
ἀπαντα συμμέτρως ἔχοντα. δι' ἣν δ' αἰτίαν ἐν ἄλλοις μὲν οἷον κυσὶ καὶ
ὅλως ἐν πᾶσι τοῖς ποιητόκοις μερίζεται εἰς πλείω τὸ σπέρμα, ἐν ἄλλοις
10 δὲ εἰς ἕν, ἐρεῖ ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ. διπερ δὲ ἐλέγομεν, διὰ τὸ μὴ 20
διαφέρειν τῷ εἶδει, ἃν μόνον σύμμετρον ἡ τὸ διαιρούμενον πρὸς τὴν ὅλην,
καὶ μήτε ἔλαττον ὥστε μὴ πέττειν μηδὲ συνιστάνειν, μήτε πλεῖον ὥστε
ξηραίνειν (ξηραίνει γάρ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ θερμότητος οὖσης καὶ διατμίζει
τὰ καταμήνια, εἰ πλέον εἴη), εἰ δὲ μήτε πλέον εἴη μήτε ἔλαττον, γεννᾶται
15 πλείω. καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ ἐνὸς καταμηνίου καὶ τοῦ ἐνὸς σπέρματος, εἰ ἔχουσι
πρὸς ἄλληλα ὥσπερ εἰρηται, γεννᾶται πλείω, ἀπὸ δὲ τοῦ συνιστάντος πρῶ-
τον, τουτέστιν ἀπὸ δὲ τοῦ πρῶτον συνιστάμενος (λέγων συνεστηκὸς πρῶτον 25
τὸ κύημα) ἀπὸ δὴ τοῦ τοιούτου ἐνὸς ἐν γίνεται μόνον ζῷον· ἥδη γάρ
ζῷον ἔστι τὸ κύημα, ἐν δὲ ζῷον πλείω γενέσθαι οὐ δύναται. καὶ συμπε-
20 ραίνεται λέγων δῆλον εἶναι ἐκ τῶν εἰρημένων, τί ποτέ ἔστιν διαμερισθεῖσα
τὸ θῆλυ εἰς τὴν γονήν. δῆλον οὖν, φησίν, ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ἐκ τοῦ
λόγου καὶ καθόλου, λέγων λόγον καὶ καθόλου τὴν ἀπόδειξιν· αἱ γάρ ἀπο-
δεῖξις ἐκ τῶν καθόλου. καίτοι εἰπε καὶ πρότερον ἀποδείξεις τούτου καὶ
νῦν λέγει καὶ πάλιν ἐρεῖ. καὶ τίς δὲ καθόλου λόγος, ἐπάρει· ἀνάγκη γάρ 30
25 εἶναι τὸ γεννῶν καὶ ἐξ οὗ, τουτέστι τὸ θῆλυ, καὶ τοῦτο τὸ ἄρρεν καὶ τὸ
θῆλυ, ἃν καὶ ἐν ᾧ ἡ τῷ ὑποκειμένῳ ώς ἐπὶ τοῦ σπέρματος τῶν φυτῶν,
ἄλλα τῷ εἶδει διαφέρει καὶ τῷ τὸν λόγον αὐτῶν εἶναι ἔτερον. ἐν μὲν
οὖν τοῖς τοιούτοις τὸ μὲν σῶμα καὶ τὸ ὑποκειμένον ταῦτὸν τοῦ ἄρρενος
καὶ τοῦ θήλεος, ὁ λόγος δὲ ἔτερος, ἐν δὲ τοῖς ζῷοις καὶ τὰ σώματα καὶ
30 αἱ φύσεις ἔτεραι. λέγει δὲ καὶ δτι ἡ φύσις τῶν καταμηνίων κατὰ τὴν
πρώτην ἔστιν ὅλην, λέγων πρώτην ὅλην ἀφ' ἣς καὶ τοῦ σπέρματός ἔστι 35
τὸ κύημα· αἱ γάρ ἄλλαι ὅλαι τροφή εἰσι τούτου.

3 εἰπομεν]	εἰπε	Κα	5 πιτύα	Κ	5. 6 διάφορον γάλα	Κα	6 πάντα]
πάνυ	Κα	7 διάφορα	καὶ	οι. Κα	9 εἰς πλείω οι.	IL	εἰς πλείω μερίζεται
coll. a	10 ἐρεῖ	ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ]	Δ	4 p. 772	10. 11 μὴ φέρειν	IL	
12 ως μὴ	L	συνιστάνει	α	πλείω I	12. 13 ὥστε ξηράναι (sic)	IKa	
13 τῆς] τε	a	15 ἐνὸς	ante στέρματος	οι. I	16 συνιστάντος]	sic etiam Arist. codd.,	
sed exspectas	συστάντος	16. 17 συνιστάντος—	ἀπὸ	δὲ οι. K	16. 17 πρῶτου a		
18 ἀπὸ	δὴ—κύημα (19)	οι. K	19 post	γενέσθαι add.	ζῆται K: idem post πλείω a		
20 λέγων]	λέγει	δὲ IL	23 καὶ	πρότερον εἰπεν	coll. K	24 λόγος]	λέγω a
25 τὸ	post	καὶ οι. IL	26 καὶ οι. IL	27 λόγον αὐτὸν a		28 οὖν	
οι. IL	τὸ αὐτὸν	Κα	30 λέγων δὲ IL	31 οφ' ἣς	Κα		

p. 729a34 "Αμα δὲ ἐκ τούτων φανερόν, περὶ ὧν ἔχόμενόν ἐστιν 28^v ἐπισκέψασθαι, πῶς ποτε συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν τὸ ἄρρεν.

Πρὸ τῆς τῶν λέξεων συφηνείας ἕξιν ἐστιν ἡμᾶς ὑπομνησθῆναι διὰ μόριον καὶ ἐνυπάρχον τῷ γινομένῳ σώματι καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ 40 οὐ τῆς Μετὰ τὰ φυσικὰ πραγματείας τὴν ὅλην λέγει, οἷον τοῦ μὲν ἀνδριάντος μόριον καὶ ἐνυπάρχον ὁ χαλκός, τῆς δὲ κλίνης τὸ ἔύλον, τοῦ δὲ ζῷου τὸ καταμήνιον. Ζήσου δὲ λέγει τοῦ γινομένου καὶ μήπω ὄντος· τοῦ γάρ ὄντος 45 μόριά εἰσιν σάρκες, δοτᾶ, νεῦρα καὶ τὰ λοιπά. σῶμα δὲ λέγει τὸ ἐξ ἀμφοτινοῦ, τὸ ἐξ ὅλης καὶ εἴδους, οἷον τόνδε τὸν ἀνδριάντα | καὶ τήνδε τὴν 29^r 10 κλίνην καὶ τόδε τὸ ζῆν. τούτων οὕτως ὑπομνησθέντων, ἐπειδὴ ἔδειξεν διὰ τὸ μὲν σπέρμα ποιητικὸν ἐστι, τὸ δὲ καταμήνιον ὑλικόν, λέγει φανερὸν ἃ εἰναι, πῶς ποτε συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν τὸ ἄρρεν, καὶ τοῦτο θεὶς ἔρωτῷ, πότερον τὸ σπέρμα μιγνύμενον τῇ ὅλῃ τῇ παρὰ τοῦ θήλεος ἐνυπάρχει καὶ μόριον εὐθὺς γίνεται τοῦ γινομένου, τουτέστιν ὅλη καὶ αὐτὸν γίνε- 15 ται τοῦ γινομένου, ὥσπερ καὶ τὸ καταμήνιον. καὶ ἐρωτήσας ἀποκρίνεται λύων τὴν ἀπορίαν καί φησιν ἡ τὸ μὲν σῶμα τοῦ σπέρματος ἦτοι ἡ 15 τὸ μὲν σπέρμα οὐδὲν κοινωνεῖ οὐδὲ μέρος γίνεται καὶ ὅλη, ἀλλὰ ἡ ἔξεισιν ἡ ἀπατηλῆσι, ως ἔρει ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ, ἡ δὲ ἐν αὐτῷ δύγα- 20 μις· αὗτη γάρ ἐστιν ἡ κινοῦσα καὶ εἰδοποιοῦσα, τὸ δὲ λοιπὸν τὸ εἰδοποιού- 20 μενον καὶ λαμψάνον τὴν μορφὴν ἐστι τὸ τοῦ θήλεος περίττωμα. Ιστέον δέ, ώς καὶ αὐτὸς ἔρει ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ, διὰ τὸ σπέρμα εἰσελθὼν ἐν 25 τῇ ὄστερᾳ καὶ ἀναμιγθὲν μετὰ τοῦ καταμηνίου ἐπτὰ ποιεῖ ἡμέρας. Ξως ἀνά ἡ ἐν αὐτῷ ποιητικὴ δύναμις χωρισθεῖσα ἀπ' αὐτοῦ ἐμμιγθείη τῷ 30 καταμηνίῳ, εἰλύθ' οὕτως μετὰ τὴν ἐβδόμην ἡ ἔξεισιν ἡ διαλύεται εἰς πνεῦμα. 25 διὰ δὲ διὰ τοῦ αἰδοίου μετὰ τὴν ἐβδόμην ἔξεισι θύραζε, ὥπται ἵκανῶς. ἐπειδὴ γάρ ποιότης τις καὶ ἔξις ἐστὶν ἡ ἐν τῷ σπέρματι ποιητικὴ δύναμις, 35 οὐδὲν δὲ ποιὸν οὐδὲ ἔξις καθ' αὐτὸν εἶναι δύναται χωρὶς ὑποκειμένου τινός, ἐναποτίθησιν ἡ φύσις τὴν τοιαύτην δύναμιν ἐν τῷ τοῦ σπέρματος σώματι 40 ὥσπερ ἐν ὀχήματι, καὶ διὰ τούτου ὡς δι' ὀργάνου τινός καὶ ὀχήματος 30 ἐναφήσῃ τὴν τοιαύτην δύναμιν εἰς τὸ θῆλυ· ἐν τούτῳ δὲ εἰσελθὼν καὶ ἀπορρυέν εἰς τὸ καταμήνιον αὐτὸν ἡ ἔξεισι θύραζε ἡ διαλύεται εἰς πνεῦμα. 45 ὥστε τῷ μὲν σπέρματι χρῆται ἡ φύσις ὡς ὀργάνῳ, ἣν δὲ ἐν αὐτῷ ἀποτίθησι δύναμιν ὡς ποιητικῷ. εἰ δηλαδή πᾶν ὑλικὸν αἴτιον ὑπομένει καὶ μόριον γίνεται τοῦ γινομένου, τὸ δὲ σπέρμα οὐχί τὸ μένει, δῆλον διὰ οὐκ ἔστι 35 μόριον τοῦ γινομένου σώματος. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως εἰπών δὲ διὰ καὶ

3 ἡμῶν α 4. 5 ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Μετὰ τὰ φυσικὰ πραγματείας] Δ 25 p. 1023^b 19 sqq.
 7 λέγω Κα 17 μὲν om. IL οὐδὲν] οὐδὲν IL 18 ἡ] καὶ IL
 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ] B 3 19 αὐτὴ Π.α post εἰδοποιοῦσα add. λέγει δύναμις
 (sic) ΙΚ 19. 20 εἰδόμενον IL 21 ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ] cf. B 3 p. 737^a 7 sqq.
 24 τὴν om. Ια 28 ἡ φύσις] ὁ θεός IL 29 διὰ τοῦτο α 31 ἀπορρυέν]
 ἀποκριθὲν Κ: ἀποθὲν α αὐτὸν α 32. 33 ἐναποτίθησι Κ 33 ποι-
 τεικὴν L 34 σπέρμα -σώματος (35) om. L, sed in marg. add. 35 καὶ post
 διὰ om. Π.α

ἐκ τῶν γινομένων καὶ ἐκ τοῦ λόγου δῆλον περὶ τῶν εἰρημένων πᾶς
ἔχουσι, καὶ εἰπὼν τὰ ἐκ τοῦ λόγου ἐπήγαγεν οὐ μόνον γάρ κατὰ τὸν 29^ο
λόγον οὗτῳ φαίνεται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν γινομένων ἔργων. καθόλου γάρ
ἐπισκοποῦσιν οὐδέν τι φαίνεται ἐκ τῆς ὥλης (ταύτην γάρ εἶπε παθητικήν)
5 καὶ τοῦ ποιοῦντος, ητοι τοῦ δργάνου, ὡς σώματος καὶ ὅγκου ἐμμιγνυμένου
τῇ ὥλῃ, οὐδὲν οὖν φαίνεται τι οὗτῳ γινόμενον· οὐ γάρ μίγνυται ὁ πρών
τῷ ἔντρῳ καὶ ἀποτελεῖ τὴν κλίνην, οὔτε μὴν ή γέρε τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ 10
τῷ χαλκῷ καὶ γεννᾶται ὁ ἀνδριάς, ἀλλ ὁ χαλκὸς μετὰ τῆς ἀπὸ τῆς γειρὸς
ἐν αὐτῷ διδομένης ἐνεργείας καὶ τοιασδήποτες, ητοι τοιασδήποτες
10 ἐνέργεια ἔστι τὸ τοῦ ἀνδριάντος εἶδος. οὗτως οὖν οὐδὲ τὸ σπέρμα (ὅργανον
γάρ) μετὰ τοῦ καταμηρίου ἐμμίγνυται, ἀλλ ἡ ἐν τῷ σπέρματι δύναμις, ἣν
ἐν τῷ ἐφεξῆς ἐρεῖ βιβλιώ θερμότητα ἀνάλογον τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν
ἄλλων ἀστέρων θερμότητος· γίνεται γάρ ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος ζῷα,¹⁰
οἷον σκύληκες καὶ ἄλλα πολλά. θῆλυ δέ, η θῆλυ, καὶ παθητικὸν λέγει
15 τὴν ἀπὸ τοῦ Ηλίου διδομένην ὥλην, οὐτὸ δὴ τὸ καταμήνιον ἢ τὸ ἀνά-
λογον, ἄρρεν δέ, η ἄρρεν, καὶ ποιητικὸν τὸ σπέρμα καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ποιη-
τικὴν δύναμιν, ητοι τὴν ἀνάλογον τῇ τοῦ ἡλίου θερμότητι θερμότητα, ητοι
δύναμις τοιωσδήποτες, τε καὶ ἄλλοιοιδα τὸ καταμηρίου σχηματίζει κατὰ
τοὺς ἐνόντας αὐτῷ λόγους. ἐπεὶ οὖν τὸ θῆλυ, η θῆλυ, παθητικὸν καὶ τὸ
20 ἄρρεν, η ἄρρεν, ποιητικόν (οὐ γάρ καθὸ ζῷα· πολλὰ γάρ τῶν ζῴων οὐ
γεννᾷ), ἀν ληφθῇ τὰ ἄκρα καὶ η ἐναντίωσις τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ Ηλίου,
καὶ ἀ ἄκρα ἡναντίωται, ταῦτα δὲ ἔστι τὸ ποιητικὸν καὶ παθητικόν, οὐκ
ἔστι τὸ γινόμενον ἐκ τούτων, τούτεστι τοῦ καταμηρίου καὶ τοῦ σπέρματος,
εν· οὐ γάρ ποιητικὸν τὸ σπέρμα, ἀλλ ὅργανον· οὐκ ἔστιν οὖν τὸ ἐκ τού-
25 τῶν γινόμενον ἐν, ἀλλ ἐκεῖνο ἔσται ἐν τὸ ἐκ τοῦ καταμηρίου καὶ τῆς ἐν
τῷ σπέρματι φύσεως τε καὶ δυνάμεως. τέκτονα δὲ λέγει τὴν τεκτονικήν,
ητοι τὸ ἀπὸ τῆς τεκτονικῆς ἐν τῷ ἔντρῳ γεγονός τοιονδή σχῆμα. καὶ οὕτι 20
τέκτονα τὸ ἀπὸ τῆς τεκτονικῆς δημιουργηθὲν εἶδος εἴπεν, ἐδήλωσε διὰ τοῦ
η ὡς ἐκ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ εἰδούς η σφαῖρα.

30 p. 730a4 Ἐάν τε γάρ ὑπηρέμια τύχῃ κύουσα η ὅρνις, ἐὰν μετὰ
ταῦτα διχεύηται, μεταβεβληκότος τοῦ φύος ἐκ τοῦ ωχρὸν δλον
εἰναι.

‘Γηραιόμια λέγεται φύα, ἀ γεννῶσιν αἱ ὅρνιθες μὴ διχευθεῖσαι· τῶν

1 ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ILa: fort ἐκ τῶν ἔργων, cf. Arist. p. 729 b 9 4 post ὥλης add.
γινόμενον α παθητικήν] παθητικής K: εἰναι τοῦ παθητικοῦ α 5 ante τοῦ
ποιοῦντος add. οὐ α post σώματος add. καὶ ὥλης I: idem post ὅγκου add. K
ἐπιμιγνυμένου K 9 καὶ τοιας δὴ α 10 οὖν om. K 11 post ἦν add.
ώς α 12 post θερμότητα add. φαμεν α τῇ et 13 θερμότητι Ka
13 γίνεσθαι I ἐκ] ἀπὸ K 16 η ἄρρεν] η θῆλυ I 18 τε om. K
19 ἐν αὐτῷ ἐνόντας K 22 καθ' ἀ ἄκρα scripsi: καθὸ ἄκρα IL: καθὰ τὰ ἄκρα Ka
24 post γάρ add. τὸ IL 26 τὴν τεκτονίαν K 28 τέκτονα] κλίνην α
30 lemma om. I μετά] μὲν L 31 διχεύηται μεταβεβληκότος KL et Arist. PSY:
post διχεύηται add. μήπω Arist. vulg. δλον] αὐτὸ L 33 λέγει K

γάρ ἀλεκτρυόνων μηδὲ διλας διχευσάντων αὐτὰς γεννῶσιν φά, ἀ καλεῖται εἰς
ὑπηρέμια. ὑπηρέμια οὖν ἐστι τὰ γωρὶς τοῦ τῶν ἀρρένων σπέρματος γενό-
μενα· διὸ καὶ οὐ γίνεται ἐξ αὐτῶν ζῷα. κύειν δὲ λέγει τὸ ἔτι ἐν τῇ 30
γαστρὶ φέρειν καὶ ἔχειν τὸ κύμα. ωγρὸν δὲ φόου τὸ ἐνδοτέρῳ πάντων
5 κείμενον, οἷον, ἵνα ἀπὸ τοῦ ὄρωμένου ἀρέωματι, πρῶτον μὲν ἐστι τὸ ὄρώ-
μενον κέλυφος, εἴτα ἐντὸς τούτου καὶ ἐφεξῆς ὑμήν τις λεπτότατος, εἴτα 35
ἐφεξῆς τοῦ ὑμένος λευκόν, ἥπερ λευκόν γίνεται νεόττιον, ὡς δειχθήσεται,
εἴτη ἐφεξῆς τῷ λευκῷ τὸ ωγρόν, ῥέπον ἐπὶ τῶν εὐτραφῶν καὶ λιπαρῶν 40
ὄρηνθων ἐπὶ τὸ ἐρυθρότερον, ὅπερ ἐρυθρὸν τροφὴ γίνεται τῷ νεόττῳ.
10 ἴστέον δὲ ὅτι τὸ ωγρὸν πρῶτον μὲν αὔξεται, ἕως ἂν ἔλθῃ εἰς τὸ κατὰ
φύσιν μέγεθος, εἰδί³ οὗτος λευκαίνεται καὶ λευκαίνεται οὐ πᾶν, ἀλλά τι 45
μέρος αὐτοῦ κύκλῳ περιέχον τὸ | μὴ λευκανθέν, ὃσπερ ὄρωμεν. καὶ τότε 30^a
κυρίως λέγεται φόον, ὅπηνίκα λευκανθῆ· πρὶν γάρ λευκανθῆ, οὐ κυρίως
λέγεται φόὸν οὔτε μὴν τέλειον φόον, ἀλλὰ ἀτελὲς φόον, ὃσπερ καὶ ἀνδριάντα 5
15 ἀτελῆ *(λέγομεν)* ἐν φῷ λείπει τι η̄ τινα τῶν συνιστώντων αὐτόν. καὶ ἔστιν
ἡ δόλτης καὶ ἡ τελειότης τοῦ φόου καὶ τὸ κυρίως φόὸν τὸ ἐξ ὧγροῦ καὶ 10
περιέχοντος τὸ ωγρὸν λευκοῦ· ὁ γάρ ὑμὴν καὶ τὸ ὄστρακῶδες κέλυφος
φυλακῆς ἔνεκα καὶ σκέπης εἰσὶ τοῦ φόου. καὶ ταῦτα μὲν οὗτω προειλήφυω
πρὸς σαφήνειαν τῶν λεχθησομένων. δείκνυσι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν φῶν τῶν 15
20 τε ὑπηρεμίων καὶ τῶν ἀπὸ διχείας γεννημένων διτι οὐδέν τι συμβάλλεται τὸ
ἄρρεν εἰς τὸ θῆλυ ὡς δῆλη. φησὶν οὖν, ἐὰν τύχῃ ἡ ὅρνις κύουσα καὶ κατὰ 20
γαστρὸς ἔχουσα ὑπηρέμια, ἐὰν μετὰ ταῦτα διχεύηται, ἡρίκα μεταβάλλῃ ἐκ
τοῦ ωγρὸν δλον εἶναι εἰς τὸ λευκαίνεσθαι, γόνιμα τὰ φὰ γίνονται. τότε
οὖν ἂν διχεύηται, γίνεται γόνιμα, ἀν δὲ η̄ πρὸ τοῦ ἀρέασθαι λευκαίνεσθαι 25
25 η̄ μετὰ τὸ λευκανθῆναι πᾶν δσον η̄ εἰκὸς λευκανθῆναι διχευθῆ, οὐ γίνεται
γόνιμα. ὥστε ἐπει τότε διχευθεῖσα γόνιμα γεννᾶ, δῆλον διτι οὐδαμῶς τὸ
ἄρρεν συνεβάλετο δγκον καὶ σῶμα καὶ διλας δῆλην· ηδη γάρ τέλειον ἐστι
τὸ φόον· δσον γάρ η̄ εἰκὸς αὐδηθῆναι, ἀπαν ηδηται. εἰ γάρ μὴ αὔξηθῆ
τὴν προσήκουσαν καὶ κατὰ φύσιν ἐπιβάλλουσαν αὐτῷ αὔξησιν, οὐκ ἀρχεται
30 λευκαίνεσθαι. ἔστιν οὖν καὶ τότε τέλειον ἔχον τὸ οἰκεῖον μέγεθος, η̄νίκα
ἀρέηται λευκαίνεσθαι, καὶ μετὰ τὸ λευκανθῆναι οὐ γάρ προσετέθη τι αὐτῷ, 30
οὐδὲ ἔλαβε τινα ἐπιδοσιν δγκος αὐτοῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς λευκάνσεως,
ἀλλὰ τοῦ ἐνόντος μεγέθους τὶ μὲν γέγονε λευκόν, τὶ δὲ καταλέιπεται οἷον
η̄ν. ἔστιν οὖν καὶ τότε τέλειον καὶ μετὰ τὴν λεύκανσιν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ
35 ἀρέασθαι λευκαίνεσθαι ἐλέγετο τέλειον διὰ τὸ ηδη ισχειν ἀπαν τὸ προσῆκον
μέγεθος καὶ τὸν ἐπιβάλλοντα φυσικῶς δγκον καὶ πεπαύσθαι τῆς εἰς μέγεθος

1 μηδὲν διλας Ka	2. 3 γεννέντα Ka	3 ἐτι post γαστρὶ (4) K	7 νεοττὸν I:
νεοττὸς Ka	11 οὐχ ἀπαν K	15 λέγομεν addidi	16 κύριον K
19 πρὸς] εἰς K	δείκνυσι] δεῖ κυρίως α	19. 20 φῶν τῶν τε om. K	
21 ὡς δῆλη a	22 μεταβάλλει a	23 γεννῶσι] γίνεται IK	24 ει 25. 26
γίνεται γόνιμον K	26 ante γεννᾶ add. οὐ Ka	28 ἀπαν ηδηται] ὑπερηγήσηται IL	
29 καὶ om. IL	30 τὸ τέλειον (sic) IL	ἐχων La	31 ἀρέται K
34 μετὰ a	πρὸ μὲν τοῦ K	35 ἐλέγετο] ἐλεγε τὸ K: ἐγένετο IL	
ηδη ἔχειν IKa	36 φυσικὸν K	εἰς om. a	

καὶ ὅγκον φυσικῆς ἐπιδόσεως, μετὰ δὲ τὸ λευκανθῆναι λέγεται τέλειον ὡς 30^τ ϕόνον· ἐν τούτῳ γάρ κυρίως οὐσίωται τὸ ϕόνον, καὶ τὸ εἶναι αὐτῷ, τὸ ϕῶν 5 εἶναι ἐστιν ἐν τῷ εἶναι ἐξ ὥχροῦ καὶ λευκοῦ. ὅστε πάμπαν ἐστὶν ἐκ τούτων δῆλον καὶ φανερώτατον ὅτι τὸ ἄρρεν οὐδέν τι συμβάλλεται ὡς ὑλικόν,
 5 ἀλλὰ γρῆται τῷ τοῦ σπέρματος σώματι ὡς ὅργανφ, ὥσπερ ὁ τέκτων τῷ πράσινῃ. ἀλλὰ κανὸν ψ' ἔτέρου, φησί, πρῶτον ὁγευθεῖσα ἡ ἀλεκτορίς, οἷον μέλανος ἀλεκτρυόνος καὶ βραχέος τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ μέγεθος, εἶτα ἔτι ὠγχροῦ ὄντος καὶ μήπω λευκανθέντος ἀνὴρ ὁγεύσῃ αὐτὴν ταύτην ἔτερος λευκός 10 καὶ μέγας, γίνεται ὁ νεοττὸς ὅμοιος τῷ ὄστερον ὁγεύσαντι. γίνεται οὖν 15 ὅμοιος καὶ κατὰ τὸ χρῶμα καὶ κατὰ τὸ μέγεθος· κεκοπιακούσας γάρ τῆς δυνάμεως, ἦν ἐκόμισε τὸ τοῦ πρότερον ὁγεύσαντος ἀλεκτρυόνος σπέρμα καὶ ἀσθενησάσης ἐν τῷ συνιστάναι καὶ δημιουργεῖν τὸ ὠγχρόν, ὄστερον εἰσελθοῦσα τοῦ ὄστερον ὁγεύσαντος δύναμις ἀκμάζουσα ἐκχρούει τὴν προτέραν καὶ ἄγει τὸ προδημιουργηθὲν εἰς τὴν ἔσωτοῦ φύσιν. ὅστε ποιητικὴν μόνην
 20 δύναμιν τὸ ἄρρεν διδωσιν, ἀλλ' οὐχ ὅλην· εἰ γάρ ὅλην, οὐκ ἀν ἐγίνετο ὁ 45 νεοττὸς ὅμοιος τῷ ὄστερον ὁγεύσαντι. οὐ γάρ αἱ ὄλαι εἰς ἔσωτάς μεταβάλλουσι τὰς τῶν πραγμάτων φύσεις καὶ ποιοῦσιν αὐτὰς οἵσαι εἰσιν αὐταῖ,
 25 ἀλλὰ τὰ ποιητικά· οὐ γάρ τὰ ἔύλα μεταβάλλουσι τὸ πῦρ εἰς ἔύλα, ἀλλὰ τὸ πῦρ τὰ ἔύλα εἰς πῦρ. εἰ δέ τις ἐνίσταται λέγων καὶ μήν τινος εἰς 30 πολὺν οἶνον σταλαγμὸν ἐκχέαντος ὄστατος, μεταβέβληται ὑπὸ τοῦ οἴνου καὶ γίνεται καὶ αὐτὸς οἶνος, | ἵστω ὡς οὐδέτερον τούτων τὸ μέν ἐστιν ὡς ποιοῦν, 30^τ τὸ δὲ ὡς ὅλη. καὶ τοῦτο δῆλον· εἰ γάρ ἐγγένει ἔμπαλιν σταλαγμὸν οἴνου εἰς πολὺν ὅδωρο, μεταβάλοι ἀν δο οἶνος εἰς ὅδωρο. ἡ μὲν οὖν τῶν λεγομένων, οἶμαι, διάνοια αὕτη, τὰ δὲ κατὰ τὰς λέξεις τοιαῦτα· ὁγεῖται λέγει τοὺς ἀλεκτρούνας καὶ πάντα τὰ ἄρρενα· ἔστι γάρ ἡ εὐθεῖα τὸ ὁγεῖον. τὸ δὲ μεταβάλλοντες τὰ πρῶτα ὁγεῖα καὶ τὰ ὄστερα ἴσον ἐστὶ τῷ ἐπάγουσι 5 μετὰ τοὺς πρῶτον ὁγεύσαντας ὄστερον τοὺς γενναίους καὶ μεγάλους ὄρνιθας.
 γενναίους γάρ ἐνταῦθα τοὺς μεγάλους εἶπεν, ἀλλ' οὐ τοὺς ἰσχυρούς· τίς γάρ ἡ χρεία τῶν ἰσχυρῶν ἀλεκτρυόνων; ἢ τὸ γενναίους δύναται ὡς δηλωτὸν τικὸν εἰλῆφθαι καὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ ἰσχυροῦ· χρεία γάρ καὶ μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν περδίκων τοῖς περὶ τὰς ἔριδας τούτων ἐπιτημένοις. τὸ δὲ λεγόμενον διὰ τοῦ ὀστετε εἰχεν ἀν δις τὰ αὐτὰ μέρη δυνάμει τοιοῦτον ἐστιν· εἰ οὖν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ πρότερον ὁγεύσαντος ἀπῆλθε κεφαλὴ 10 καὶ ἀπὸ τῶν ποδῶν πόδες καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν τὰ λοιπά, ὅμοιας δὲ καὶ 35 τὰ αὐτὰ πάντα ἀπὸ τοῦ ὄστερον ὁγεύσαντος, ἐπειδὴ οὐκ ἐχώρισε καὶ ἀπέρριψεν ἔκτος τὰ ἐκ τοῦ ὄστερου ἐπεισελθόντα μέρη τὰ τοῦ προτέρου, ἀλλὰ

1 φυσικῆς scripsi: φυσικῶς IL: om. Ka

λέγει K

2 αὐτῷ τῷ ϕῷ Ka

4 οὐδέ τι α 8 αὐτὴν om. K

9 μέγας εκ μέλας corr. I

12 συνιστάνειν Ka

14 αὐτοῦ IL 16 εἰς αὐτὰς α

17 αὐτὰς] αὐτὰ α

αὐταὶ scripsi: αὗται libri

18 τὸ ποιητικόν α 19 τινος] τις IL: τινὲς α

20 ἐκχέαντος] ἐκχέας IL:

έγχεαντες α 21 αὐτὸς IL

22 ἐγγένει Ka

οἶνον σταλαγμὸν coll. K

23 μεταβάλλοι Ka 25. 26 μεταβάλλοντα L

26 ὄστερα] δεύτερα K

30 τοῦ ante ἰσχυροῦ om. K 32 τὰ αὐτὰ] ταῦτα α

33 οὖν om. K

36 ἐπεισελθόντος KL.

μένει κάκεινα καὶ ταῦτα, εἶχεν ἀνὸς γεννηθεὶς νεοττὸς δύο μὲν κεφαλάς,^{30γ} τέτταρας δὲ πόδας, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα διττά. ἀλλὰ καὶ τῇ λέξει τῇ τοῦτο γάρ ἐνδέχεται ποιεῖν τοῦτο λέγει τὸ ποιάν τινα τὴν ὅλην ποιῆσαι.¹⁵ θερμαίνει γάρ αὐτὴν ἡ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος δύναμις καὶ συμπέπτει τὸ πρότε-¹⁵
5 ρον ἄμμα τῷ εἰσελθεῖν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ζῆτα χωρὶς ἄρρενος οὐ δύναται γεννᾶν δι’ ἀς εἴρηκεν αἰτίας, αἱ δὲ ὄρνιθες δύνανται χωρὶς ἄρρενος ἄχρι τινός· γεννῶσι γάρ τὰ καλούμενα ὑπηρέμια. τὴν δὲ αἰτίαν τούτου ἔρει ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ, δτε περὶ τούτων λέγει. τὴν δὲ λέξιν τὴν ἀλλ’ οὐκ εἰς τὸ ἄρρεν, οὔτε αὖ τὸ ἄρρεν προίεται τὴν γονὴν ὡς ἔν τι 10 ἀναγνωστέον οὕτως· οὔτε αὖ τὸ ἄρρεν εἰς τὸ ἄρρεν, τουτέστιν εἰς ἑαυτὸν προίεται τὴν γονὴν οὔτε τὸ θῆλυ· οὔτε γάρ τὸ θῆλυ προίεται γονὴν²⁰ εἰς τὸ ἄρρεν οὔτε μὴν τὸ ὄργανον οὐτὲ εἰς ἑαυτό. ἀλλὰ τὸ μὲν ἄρρεν εἰς τὸ θῆλυ γονὴν, τὸ δὲ θῆλυ εἰς τὸ ἄρρεν γονὴν μὲν οὐ, ὅλην δέ, ὥσπερ εἰπομένι τινα ποιεῖν τῶν ἐντόμων. ὅμοίως δὲ καὶ τὸ λεγόμενον²⁵ 15 διὰ τοῦ καὶ εὐθὺς τὴν μὲν ἀθρόον ὑπάρχειν ἀναγκαῖον καὶ τῆς συνεχοῦς τοιοῦτο λέξεως τοιοῦτον ἔστι· καὶ τὴν μὲν πρώτην ὅλην, ἐξ ἣς καὶ τοῦ σπέρματος συνίσταται τὸ κύημα, ἀναγκαῖον ἀθρόον καὶ πᾶσαν ἄμμα ὑπάρχειν, ἄλλην δὲ ἐπιγίνεσθαι πρὸς τροφὴν καὶ αὔξησιν τοῦ κυή-³⁰
ματος, εἰ δύναται δηλονότι τρέψεθαι τὸ κύημα· πολλὰ γάρ τῶν ζῷων³⁵ 20 ἐξήμβλωσε διά τινα συμπτώματα.

p. 730 b 4 "Ωστε ἀνάγκη ἐν τῷ θήλει ὑπάρχειν τὸν τόκον· καὶ γάρ πρὸς τῷ ξύλῳ ὁ τέκτων.

Τέκτονα πάλιν ἐνταῦθα τὴν τοῦ τέκτονος ἐνέργειαν λέγει. τὸ δὲ πάρὸν ἐπιγείρημα ἥρτηται καὶ τὸ κύρος ἔχει ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Φυσικῇ³⁰ 25 ἀκροάσει δειγμέντων· δέδεικται γάρ ἐκεῖσε δτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ποιοῦντος ἐν τῷ πάσχοντι καὶ γινομένῳ καὶ δλως ὅλης λόγον ἐπέχοντί ἔστιν. ἡ γάρ³⁵ τοῦ διδάσκοντος ἐνέργεια ἐν τῷ μανθάνοντι γίνεται καὶ ἔστιν. ἔστι μὲν γάρ ἡ τοῦ διδάσκοντος ἐνέργεια ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μανθάνοντι· ὅμοίως γάρ καὶ ἡ τοῦ πυρὸς ἐν τῷ θερμακούμενῳ δύστι, ὥστε καὶ ἡ τοῦ⁴⁰ 30 κατ’ ἐνέργειαν τέκτονος ἐνέργεια ἐν τῷ ξύλῳ. εἰ δὴ ταῦθ’ οὕτως, ἔστι δὲ καὶ ἡ τοῦ σπέρματος ἐνέργεια ἐν τῷ τοῦ θήλεος περιττώματι. ἐν τῷ⁴⁵ θήλει ἀν εἴη ὁ τόκος καὶ ἡ ὅλη καὶ οὐκ | ἐν τῷ ἄρρενι. ἐν δὲ τῇ⁵⁰ 31 τῇ λέξει τῇ κινοῦσι τὰς γεῖρας ἡ τι ἔτερον μάριον κινεῖ μὲν τὰς γεῖρας ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς τεχγαστοῖς, ἐν δὲ ταῖς τῶν ἀρρένων πρὸς τὰ θήλεα⁵⁵ 35 ὅμιλαις ἔτερόν τι, οἷον αἰδοῖον ἡ ἄλλο τι τοιοῦτον. δτι δὲ καὶ ἄλλην

1 μὲν] μόνον IL	4 αὐτὴν] αὐτὸς L	τὸ om. IKL	5 ἄμμα εἰσελθών α
7 γεννῶσι α γάρ om. a	έρει] Γ' 1	9 et 10 αὐ] οὖν a	16 τούτου K
17. 18 ἄμμα καὶ πᾶσαν coll. K	18 ἄλλην] ἄλλὰ a	19 εἰ] οὐ L ¹ : ἡ corr. L ²	
23 τέκτονα εκ τέκτων corr. K	24. 25 ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει] Γ' 3	28 post	
post πυρὸς add. καὶ Ka et supra vers. I	αὐτῷ K	29 γάρ om. Ka	
post πυρὸς add. καὶ ἐν αὐτῷ καὶ a	32 ὁ τόκος εἴη coll. K	33. 34 ἡ ψυχὴ	
τὰς γεῖρας coll. K			

μὲν κύνησιν κινεῖ τὰς χεῖρας ἡ ψυχή, ὅταν ποιῇ κλίνην, ἀλλην δὲ ὅταν 31^τ σφαιραν, δῆλον. πάνυ δὲ σαφέστατα ἀπαγγέλλει ὁ πολλάκις ἡμεῖς εἰπομεν, 10 ὅτι τῷ σπέρματι ἡ φύσις ὡς ὀργάνῳ, οἷον σκεπάρνῳ, ἡ διχήματι γρῆται. 15 καὶ ὅσα μὲν προέτειται σπέρμα, χρῆται ὡς ὀργάνῳ τῷ σπέρματι καὶ ἔστι τοῖς τεκταινομένοις· πάντες γάρ οὗτοι δι' ὀργάνων ποιοῦσιν, ὅσα ἀν ποιήσωσιν. ἐν ὅσοις δὲ τὸ θῆλυ ἐναφίσις τι τῶν αὐτοῦ μορίων πρὸς τὸ ἄρρεν 20 δι' ἀσθένειαν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ὀργάνῳ γρῆσθαι, ὥσπερ τινὰ τῶν ἐντόμων, ταῦτα δὴ πάντα τὰ δεχόμενα εἰς ἔσυτά τι τῶν τοῦ θήλεος, ἐσκάσιν 25 τοῖς πλάσταις· οὐ γάρ δι' ὀργάνων οὗτοι τὰς χύτρας ἢ τὸν κηρὸν ἔτεροι 10 καὶ ἀλλοι τὴν κέραμον πλάστουσιν, ἀλλὰ διὰ τῶν οἰκείων γειρῶν μόνων.

‘Αποδέχεται δὲ τὸν Ἐμπεδοκλέα εἰπόντα “οὕτω δ’ φωτοκεῖ μικρὰ 30 δένδρεα πρῶτον ἐλαίας”. λέγει δὲ μικρὰ δένδρα καὶ ἐλαίας τοὺς πυρῆνας, ὃν τὸ περικάρπιον ἐσθίομεν. ἀντὶ γοῦν τοῦ εἰπεῖν οὕτω, τὰ δένδρα αἱ ἐλαῖαι 35 γεννῶσιν ἐλαίας, ὃν οἱ πυρῆνες ἐν τῇ γῇ σπαρέντες, πρῶτον μὲν γίνονται 15 ἐξ αὐτῶν μικρὰ δένδρα, εἴθι οὕτως ἐλαῖαι, εἰπεν “οὕτω δ’ φωτοκεῖ”. 40 διὰ γάρ τὸ εἶναι τὸ ϕόν, οὐ τὸ ὑπηρέμιον, ἀλλὰ τὸ ἐξ ὀχείας γεγονός κύημα, εἶναι δὲ καὶ ἔκαστον τῶν πυρῆνων κύημα, τροπῇ γρησάμενος ὡς πιλητῆς εἴρηκε τὰς ἐλαίας, αὐτάς φημι τὰ γῆραι καρποφορεῖν δύναμενα δένδρα, 45 δρυμίας φωτοκούσας οὐχὶ ϕά, ἀλλὰ ἐλαίας· δένδρα δὲ μικρὰ ἐκάλεισεν 31ν αὐτάς, ὅτι δύναμει δένδρα εἰσίν. ὥσπερ δέ, φησί, μέρος μὲν τι τοῦ ϕόνοῦ γίνεται νεοττός, μέρος δέ τι καταλιμπάνεται εἰς τροφὴν τοῦ νεοττοῦ, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν μέρος μέν τι γίνεται βλάστη, μέρος δέ τι τροφὴ τῆς βλάστης. ἔτινι τοιοφῇ ἐπιγίνεται καὶ ἀλλή καθ' ἔκάστηγν ἐκ τῆς γῆς. καὶ οὕτω κατὰ βραχὺ αὔξεται ἡ βλάστη. ὅστε καὶ διὰ τοῦτο εἴη ἀν δὲ Ἐμπε- 25 δοκλῆς εἰπών τὰς ἐλαίας φωτοκεῖν. πρώτη δὲ ϕίλα λέγεται ἣν πρότερον εἴρεκε πυμφένα. ἔτι δὲ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ὡς ἐν τι τζῆρον γίνονται ἐκ δυοῖν ζώοιν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ συνδυασμοῦ, δῆλον τῇ σῆψει. ἐπείσακτον δὲ 10 μόριον τὸ σπέρμα λέγει· πᾶν γάρ περίττωμα ἐπείσακτον ἐστιν· διπερ ἐπείσακτον μόριον ἐν πλείονι χρόνῳ συνίστησι τὸ κύημα ἤπερ τὰ ἄναιμα. 30 τὸ μὲν γάρ τῶν ἐναίμων σπέρμα καὶ ἡ ἐν αὐτῷ δύναμις ἐν ἐπτὰ τούλαχιστον ἡμέραις συνίστησι τὸ κύημα, ἡ δὲ τῶν ἀναίμων, ἐν οἷς τὸ θῆλυ προέτειται εἰς τὸ ἄρρεν τι τῶν ἔσυτοῦ, ἐν μιᾶς ἡμέρᾳ μορίῳ· ὅστε ἐν πλείονι ἡ τῶν ἐναίμων δύναμις συνίστησι τὸ κύημα χρόνῳ.

1 ἀλλην] ἀλλως II.	1. 2 δὲ ὅτε σφαιραν Ka	2 ἀσαφέστατα corr. K ²
6 τῶν ἔσυτοῦ τι μορίων Ka	10 τὴν κέραμον] sic libri	11 οὕτω δ’ φωτοκεῖ
κτλ.] Emp. v. 286 Mullach	11 et 12 μικρὰ libri et Arist. PSY: μικρά Arist:	
vulg.	12 δένδρα utrobiique II.	13 περικάρδιον K ἀντὶ
οὖν α	14 οἱ πυρῆνες] αἱ πυρῆναι L: αἱ πυρῆναι Ia	οἱ πυρῆνες post γῇ K
σπαρεῖσα IIa	17 ἔκαστον scripsi: ἔκάστηγν libri	πυρινῶν Ia 18 δένδρα]
ξῶα K	23 οἵτινι τροφῇ scripsi: η τινι τροφῇ libri	24. 25 τὸν Ἐμπεδοκλέα Ka
25 εἰπών scripsi: εἰπεῖν libri	πρώτην δὲ τὴν ϕίλα λέγειν La: eadem omissio τὴν K	
27 δυοῖν ζώων K	28 περίττωμα] σπέρμα K	29 ἐπίστησι a 30 post
ἐπτὰ add. ἡ a	32 προέτειται post ἄρρεν ponit K	

p. 731 a 24 Καὶ ταῦτα πάντα εὐλόγως ἡ φύσις δημιουργεῖ ἔως τοῦ 31^τ
τέλους τοῦ βιβλίου.

Ἀνάγει ἔαυτὸν συνήμως πρὸς τὴν πρώτην ἀρχήν· ταῦτην γάρ εἰπε 15
φύσιν καὶ πρῶτον αἴτιον, ὅπερ πρῶτον αἴτιον ἐν τῷ Λ τῶν Μετὰ τὰ φυσικὰ
5 ζῆτον ἀδίον ἀριστὸν εἰρηκε. σύνηθες δὲ αὐτῷ τὴν τοιαύτην ἀρχήν, τὸν 20
πολυτίμητον νοῦν, φύσιν καλεῖν· σαφῶς οὖν καὶ διὰ τούτων δεῖχνυται πρό-
νοιαν τῶν ἐνταῦθα ὄμολοις. εἰπὼν δὲ πολλάκις ὅτι οἱ καρποὶ μῆγμα 25
εἰσιν ἄρρενος καὶ θῆλεος καὶ οἱον κύρια, ἐπὶ δὲ τῶν ζώων, ὥσπερ καὶ
φαίνεται, κεχώρισται τὸ ἄρρεν ἀπὸ τοῦ θῆλεος, τὴν ἑκατέρου τούτων αἰτίαν 30
10 διὰ τούτων ἐπήγαγεν. εὐλόγως οὖν, φησίν, ὁ θεὸς καὶ ἡ φύσις ταῦτα
ἐδημιουργησεν· ἐπειδὴ γάρ τῶν φυτῶν οὐδέν ἐστιν ἄλλο ἔργον οὐδὲ πρᾶξις
οὐδεμίᾳ πλὴν τοῦ τρέψεσθαι καὶ γεννᾶν δμοια ἑαυτοῖς, οὐκ ἐχώρισεν ἐπὶ 35
τούτων τὸ ἄρρεν ἀπὸ τοῦ θῆλεος· τί γάρ ἂν ὀφέλει κεχωρισμένα ὅντα;
ἄλλα περὶ μὲν τῶν φυτῶν εἰρηκε καὶ ἐν τῇ Περὶ φυτῶν πραγματείᾳ. 40
15 τῶν δὲ ζώων ἐπειδὴ οὐ μόνον ἐστὶν ἔργον τὸ γεννῆσαι, ἄλλα καὶ γνώσεως
τίνος πάντα μετέχει, διττῆς δὲ οὕσης τῆς γνώσεως, καὶ τῆς μὲν διὰ νοῦ 45
καὶ θεωρίας, τῆς δὲ δι’ αἰσθήσεως (γνῶσις γάρ τις καὶ ἡ αἰσθητική κρίνει
γάρ καθόλου εἰπεῖν | τὰ ἡρέα καὶ λυπηρά) τὰ μὲν μετέχοντα πρὸς ταῖς 32^τ
αἰσθήσεσι καὶ νοῦ ὥσπερ ὁ ἀνθρωπος πλειόνων μετέχοντι γνώσεων, τὰ δὲ
20 ἔλαττόνων, τὰ δὲ τὴν ἀρχὴν μόνον ἔχοντα πάμπαν μικρᾶς, ἐπεὶ οὖν πρὸς 5
τῷ γεννᾶν μετέχουσιν καὶ γνώσεως, ἐχώρισεν ἀπ’ ἄλλήλων ἐν τούτοις τὸ
ἄρρεν καὶ θῆλυ, ἵν’ ἀνεμποδίστως καὶ καλῶς διατελῶσι περὶ τὰς γνώσεις
ῶν μετειλήφθω· σύγκυσις γάρ ἂν ἐγίνετο ὅπ’ ἄλλήλων μεμιγμένων ὅντων
τοῦ ἄρρενος καὶ θῆλεος, καὶ πάμπαν ἀδρανῆς ἦν ἡ γνῶσις αὐτῶν καὶ 10
25 συγκεχυμένη καὶ οὐ καθαρὰ καὶ ἐδραία. διὰ μὲν οὖν ταῦτα ἐχώρισεν αὐτὰ
ἀπ’ ἄλλήλων ὁ θεός· διττού δὲ δεῖση ἐκπληρῶσαι τὸ τοῦ ζῶντος ἔργον,
οἷον τὴν γέννησιν, τότε συνδυάζεται καὶ γίνεται ἐν ὥσπερ φυτόν. τὰ δὲ
30 διτταράσσερα ἐπειδὴ μεταξύ ἐστι τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, οὐδετέρων
γίνεται μόνον ἔργον, ἀλλ’ ᾧ μὲν φυτά οὐκ ἔχει τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν
35 (οὐδέν τοῦ τῶν φυτῶν ἡ θῆλυ ἡ ἄρρεν ἐστίν, ἀλλ’ ἔχει ἔκαστον ἐν ἔαυτῳ 15
ἀμφοτέρων τοῦ τε θῆλεος καὶ τοῦ ἄρρενος μεμιγμένας τὰς δυνάμεις, καν
λέγηται τινα τούτων τὰ μὲν θῆλεα τὰ δ’ ἄρρενα, κατὰ μεταφορὰν λέγονται)
ώς μὲν οὖν φυτά οὐδέτεράν ἐστι τούτων ἄρρεν ἡ θῆλυ ὡς δὲ ζῷα οὐ
φέρει ἐξ ἔαυτῶν καρπόν· τοῦτο γάρ τὸ ἐξ ἔαυτῶν φέρειν καρπὸν τῶν

3 τὴν πρὸς α	4 ἐν τῷ Λ τῶν Μετὰ τὰ φυσικὰ] Λ 7 p. 1072 b 29	7 εἰπον I
πολλοῖς I	8 καὶ ante οἷον om. K	9 τὴν ἑκατέρων α
16 μετέχειν K	18 post μὲν add. γάρ II, οὖν K	18. 19 τὴν αἰσθητικήν α
20 μικράν IL	21 ἐχώρησαν α	22 καὶ τὸ θῆλυ α
ἔγένετο IL	ἀπ’ ἄλλήλων L	μεμιγμένων K
28 οὐδέτερον α	29 γίνεται μόνον] cf. Arist. p. 731 b 9. 10 codd. SY	ἔργον]
ζῷα α .	30. 31 ἐν αὐτῷ ἀμφοτέρα α	31 τοῦ ante ἄρρενος om. a
33 ante φυτά add. τὰ α	τούτων ἐστὶν coll. Ka	34 αὐτῶν utrobique a
καρπὸν τὸ τῶν IL		

φυτῶν ἔστιν ἔδιον. ἡ μὲν οὖν λεγομένη σύμπασα ἔως τοῦ τέλους τοῦ 32^a
βιβλίου ἔννοια αὐτῆς. κατὰ δὲ τὴν λέξιν τὴν ταύτης δὲ τὸ τίμιον καὶ
τὸ ἄτιμον πολὺ διαφέρει σκοποῦσι πρὸς φρόνησιν καὶ πρὸς τὸ 20
τῶν ἀψύχων γένος, ὅτι περὶ τῆς αἰσθήσεως αὐτῷ εἰρηται τοῦτο, δῆλον.
5 δ' ὁ ἀν λέγοι, τοιοῦτον ἀν εἴη· εἰ μὲν οὖν ἡ αἰσθήσις συγχρίνοιτο πρὸς
φρόνησιν καὶ τὸ μεγαλεῖν τῆς φρονήσεως, ἄτιμός ἔστιν· εἰ δέ τις αὐτὴν
παραβάλλει πρὸς τὰ ἄψυχα καὶ τὴν αὐτῶν αναισθησίαν καὶ τὸ τεμνεός
καὶ μὴ ὄν, ὄψεται αὐτὴν μέγιστον τι καὶ τίμιον. |

2 διάνοια Κα 2. 3 ἄτιμον καὶ τὸ τίμιον coll. IL 3 σκοποῦσι ομ. IL
5 λέγει α εἰ corr. ex η Κ 7 παραβάλλη Κ: παραβάλλοι α τεθνεώς Κ
8 ὄψεται αὐτὴν καὶ μὴ ὄν coll. IL τέλος τοῦ πρώτου βιβλίου ἀρχὴ τοῦ δευτέρου
subscr. Κ: Τέλος τῶν εἰς τὸ πρῶτον α

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΩΝ ΗΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΝ 32°
ΖΩΩΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς ἐν ἔκείνῳ ἔδειξεν ὥρισά-
μενος τί ἔστι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ ἄρρεν μὲν εἶναι φύσας τὸ εἰς ἄλλο ἢ
5 γεννῶν, θῆλυ δὲ ἐν τῷ ἄλλῳ γεννᾶ, δεῖξας δὲ διτὶ ἀρχαὶ εἰσὶ τὸ ἄρρεν καὶ
θῆλυ γενέσεως, τὸ μὲν ἄρρεν ὡς κινοῦν καὶ ποιοῦν, τὸ δὲ θῆλυ ὡς διδόν
τὴν ὑλὴν, ἐν τῷ παρόντι δευτέρῳ βιβλίῳ ζητεῖ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων, 10
ῶν ἐν τούτῳ τὴν μνείαν ποιήσεται, τίνος ἔνεκέν ἔστιν ἐν τῷ παντὶ τὸ
ἄρρεν καὶ θῆλυ καὶ τίς ἡ ὠφέλεια αὐτοῦ ἐν τοῖς οὖσι. τὸ γὰρ ζητεῖν τὴν
10 αἰτίαν τὴν ἔνεκά τινος, ἥπερ ἔστιν ἡ τελική, τὸ δὴ ζητεῖν τίνος ἔνεκα καὶ
διὰ τί ὅλως ἔστι τὸ ἄρρεν ἐν τῷ παντὶ καὶ τὸ θῆλυ, τὸ ζητεῖν ἔστι τί 15
συμβάλλεται ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τίς ἡ ὠφέλεια αὐτοῦ· καὶ ἐπεὶ κεῖται
καὶ δέδεικται διτὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἀρχαὶ γενέσεώς εἰσι, ζητεῖ, τίς
ἡ τῆς γενέσεως ἐν τῷ κόσμῳ ὠφέλεια, καὶ τοῦτο εὑρηκὼς ἔχει καὶ τίς
15 ἡ τοῦ ἄρρενος καὶ θῆλεος. εἰ γὰρ καὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἀρχαὶ γενέ-
σεως, ἡ δὲ γένεσις πρὸς τόδε τι συμβάλλεται καὶ ὠφελεῖ καὶ τούτου ἔνεκά
ἐστι, δῆλον διτὶ καὶ τὸ ἄρρεν διὰ τοῦτο ἀν εἴη, δι' ὃ καὶ ἡ γένεσις. δεί-
κνυσι δὲ τὴν τῆς γενέσεως ἐν τῷ κόσμῳ ὠφέλειαν λέγων δυνάμει τοιάδε. 20
τὰ δεῖνα βούλεται δεὶ πάντα ποιεῖν ὅμοια ἑαυτοῖς, ητοι αἱδία τῷ ἀριθμῷ·
20 ὁ γάρ ἥλιος ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τῷ ἀριθμῷ ἔστιν, ὅμοιας δὲ καὶ ἔκαστον
τῶν μείων σωμάτων· καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ τούτων κινητικά βούλεται μὲν
αἱδία πάντα τῷ ἀριθμῷ ποιεῖν, διά τε τὴν οἰκείαν αὐτοῖς ἀγαθότητα καὶ
διὰ τὸ βέλτιον τυγχάνειν τὸ εἶναι τοῦ μὴ εἶναι καὶ τὸ ζῆν τοῦ μὴ ζῆν.

1. 2 Σχόλια—^oΑριστοτέλους rubro IL: Ἀριστοτέλους περὶ ζώων γενέσεως μετὰ τῶν τοῦ Φιλο-
πόνου σχολίων βιβλίον β a 3 ἐδίδαξεν K 4 καὶ τὸ θῆλυ K εἰναῖ] οὖν II.
5 δὲ καὶ διτὶ Ka 6 διδόν] διδόν K: παρέχον a 7 παρόντι βιβλίῳ δευτέρῳ
ζητη ἀρωτον ἄλλων a 10 post τελική add. ζητεῖ a δὴ] γοῦν K
11 post διὰ τί add. τὸ IL 12 ἐπειδὴ a 15 καὶ post γὰρ om. K 16 τι]
τὸ a 17 post ἄρρεν fort. addenda καὶ τὸ θῆλυ 18 τοιάδε] τάδε Ka
19 πάντα om. et ποιεῖν δεὶ ὅμοια coll. K 20 γὰρ] δὲ K 21 τούτου K
post μὲν add. οὖν Ka 22 ποιεῖν τῷ ἀριθμῷ coll. K 23 τὸ ante εἶναι om. Ka

ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πᾶσι τοῖς ἐν γενέσει τὴν ὑποκειμένην καταδέχεται.^{32v}
οἷμι δῆλην τὴν τοιαύτην ἀιδίνητην (ἀλλοιοῦ γάρ καὶ μετατρέπει τὰ εἰδῆ,²⁵
καὶ νῦν μὲν τάδε δέχεται ἀποπτύσασα ἀπερὶ πρότερον εἰγεν., ὅτε δὲ ἄλλα)
πεποίηκεν αὐτὰ δίδια τῷ εἶδει καὶ τῇ καθ' ἔκαστον διαδοχῇ. διαδέχεται
5 γάρ παῖς τὸν πατέρα καὶ τὸν παῖδα ὁ ἐξ αὐτοῦ γεγονώς, καὶ οὕτως ἀεὶ²⁰
τῇ διαδοχῇ καὶ τῷ εἶδει φυλάττουσι τὴν ἀιδίνητην. διὰ τὴν τοιαύτην
οὖν διαδοχήν ἔστιν ἡ γένεσις, διὰ δὲ τὴν γένεσιν τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ.

'Η μὲν οὖν τοῦ λόγου συναγωγὴ καθ' ὃν δείκνυται, τίνος ἔνεκεν ἐν τοῖς
οὖσιν ἔστι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ καὶ τίς ἡ ὠφέλεια αὐτῶν, αὕτη· ἥδη δὲ²⁵
10 βανίστεον ἐπὶ τὴν τῶν λέξεων σαφήνειαν. τὸ δὲ θῆλυ, φησί, καὶ τὸ
ἄρρεν διτὶ μέν εἰσιν ἀρχαὶ γενέσεως καὶ τίς ἡ φύσις αὐτοῖς, εἴρηται
πρότερον. διὰ ποίαν δὲ δῆλην γίνεται καὶ ἔστι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν,
ὅμοιώς δὲ καὶ τί τὸ προσεχῶς ποιοῦν τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ, μετὰ
ταῦτα ἐροῦμεν. τίνος δὲ ἔνεκεν καὶ τί τὸ τέλος αὐτῶν καὶ ἡ ὠφέλεια,
15 ἄνωθεν ἔχει τὴν ἀρχήν, τουτέστι διὰ τὴν τῶν ἄνωθεν βούλησιν ἔχει
τὴν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τοῦ εἶναι. ἄνωθεν λέγοι ἀν τάχα μὲν τὰ θεῖα καὶ
κυκλοφορητικὰ σώματα (αὐτὰ γὰρ προσέχεστερον δρᾶ καὶ ποιεῖ εἰς τὰ^{33r}
τῇδε), τάχα δὲ καὶ τὰς ἀσωμάτους καὶ θειστάτας καὶ μακαριωτάτας φύσεις
ὑφ' ὧν αὐτὰ κινεῖται, ἡ καὶ ἀμφοτέρας. εἴη δ' ἀν τὸ έέῆς τῆς λέξεως
20 τοιοῦτον. διὰ τί δὲ γίνεται καὶ ἔστι τὸ μὲν θῆλυ τὸ δὲ ἄρρεν, ὡς
μὲν ἐξ ἀνάγκης καὶ ποίας δῆλης καὶ τοῦ ἦτοι τίνος πρώτως κινοῦν-
τος (τὸ γὰρ τοῦ ἀντὶ τοῦ τίνος εἰληπται) προϊόντα πειρᾶσθαι δεῖ
φράζειν. τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης καὶ ποίας δῆλης ἐκ παραλλήλου κεῖται· ἐρεῖ δὲ
οὖν ἐφεξῆς, ὡς εἰπομένην, ἐκ ποίας μὲν δῆλης γίνεται τὸ ἄρρεν, ποίας δὲ τὸ
25 θῆλυ, ὅμοιώς δὲ καὶ τί τὸ προσεχῶς ποιοῦν αὐτά.

p. 731b24 Ἐπεὶ γάρ ἔστι τὰ μὲν αἱδία καὶ θειότατα τῶν ὄντων.

'Ἐντεῦθεν δείκνυσι τίνος ἔνεκα τὸ ἄρρεν ἔστι καὶ θῆλυ καὶ τί συμ-
βάλλεται ἐν τῷ κύριῳ· δείκνυσι δὲ τοῦτο δεδειγόμενος, τίνος ἔνεκά ἔστιν ἐν¹⁰
τοῖς οὖσι γένεσις. λέγει οὖν ἐπεὶ γάρ ἔστι τὰ μὲν αἱδία καὶ θειότατα
30 τῶν ὄντων, οἷον τά τε κυκλοφορητικὰ σώματα καὶ τὰ τούτων κινητικά,¹⁵

1. 2 πᾶσι τὴν ὑποκειμένην δῆλην τοῖς ἐν γενέσει καταδέχεσθαι coll. K: τὴν ὑποκειμένην πᾶσι τοῖς
ἐν γενέσει δῆλην καταδέχεσθαι α 1 ἐν γενέσει L 2 ἀλλοιεῖ I
γάρ] δῆ ILL 3 ὅτε libri 5 γεγονώς] γεννηθεῖς K post ἀεὶ add. καὶ a
6 διαφυλάττουσι K 7 καὶ τὸ θῆλυ Ka 8 οὖν om. IL συναγωγὴ scripsi:
οὖν ἀγωγὴ II: ἀναγωγὴ Ka 8. 9 τίνος εἰσὶν ἔνεκα ἐν τοῖς οὖσι K 9 ἥδη
δέ] καὶ δῆ Ka 10 τὸ θῆλυ γάρ a φησί om. a 11 αὐτῶν Ka
13 δὲ prius om. IL 14 αὐτοῦ Ka 15 ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ παντὸς ἔχει τὴν ἀρχὴν a
τῶν om. a ἔχουσι Ka 16 post ἄνωθεν add. δὲ Ka 17 κυκλοφορικά a
ἀωτά] fort. ταῦτα 19 καὶ om. K 20 διότι δὲ a 22 τοῦ post ἀντὶ²⁷
om. La προϊόντα a Arist.: προϊόντος IKL δεῖ] δῆ I 24 post ἄρρεν
add. ἐκ Ka 26 θειότατα libri et Arist. PS: θεῖα Arist. vulg. 27 τὸ
ἄρρεν—τίνος ἔνεκά ἔστιν (28) om. sed infra lin. add. L καὶ τὸ θῆλυ K
27. 28 συμβάλλοντα a 30 κυκλοφορικά L τούτου K

τὰ δὲ ἐνδεχόμενα καὶ εἰναι καὶ μὴ εἰναι, οἷον πάντα τὰ ὑπὸ γένεσιν, 33^η
 τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ θεῖον (λέγων καλὸν καὶ θεῖον ἀπερ προσεχῶς
 εἴρηκεν ἄνωμεν) αἰτίου ἀεὶ τοῦ βελτίους κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν 20
 ἐν τοῖς ἐνδεχομένοις (ἀεὶ γάρ ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων τοῦ βελτίους ἔστιν
 5 αἴτιον), τὸ δὲ μὴ ἀΐδιον ἐνδεχόμενόν ἔστι μεταλαμβάνειν καὶ τοῦ 25
 χείρονος καὶ τοῦ βελτίους, βέλτιον δὲ φυγῇ μὲν σώματος καὶ
 τὴν εἰναι τοῦ μὴ εἰναι καὶ τὸ ζῆν τοῦ μὴ ζῆν, διὰ ταύτας γέγονε
 τὰς αἰτίας γένεσις τῶν ζώων. ἔστιν οὖν ἡ συναγωγὴ τοῦ λόγου τοι-
 αύτη· ἐπεὶ τὸ μὴ ἀΐδιον ἐνδεχόμενόν ἔστι καὶ εἰναι καὶ μεταλαμβάνειν 30
 10 τοῦ χείρονος καὶ τοῦ βελτίους, βέλτιον δὲ τὸ εἰναι τοῦ μὴ εἰναι, τὸ δὲ
 θεῖον ἀεὶ αἴτιον ἔστι τοῦ βελτίους, καὶ τῷ μὴ ἀΐδιῳ ἄρα αἴτιον ἔσται
 καὶ γοργηὴν τοῦ βελτίους καθ' ὃν ἐνδέχεται τρόπον. ἐνδέχεται δὲ διὰ
 γενέσεως· διὰ τοῦτο ἄρα ἔστιν ἐν τοῖς οὖσι γένεσις, διὰ δὲ ταύτην τὸ
 ἄρρεν καὶ θῆλυ. φανερὸν ἄρα τίνος ἔνεκεν ἔστι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ. εἰπὼν
 15 δὲ ἡτοί διὰ ταύτας τὰς αἰτίας γένεσις τῶν ζώων ἔστι πάλιν ἐπαναλαμβάνει
 καὶ συφέστερον ἐκτίθεται τὸν λόγον. ἐπεὶ γάρ, φησίν. οὐδύναται ἡ φύσις 20
 τοῦ τοιούτου γένους, ητοι τοῦ ἐνδεχομένου καὶ εἰναι καὶ μὴ εἰναι, ἀΐδιος
 εἰναι τῷ ἀριθμῷ, γέγονεν ἀΐδιος τῇ διὰ γενέσεως διαδοχῇ· τούτου γάρ
 25 ἔστι δηλωτικὸν τὸ καθ' ὃν ἐνδέχεται τρόπον, κατὰ τοῦτον ἔστιν
 ἀΐδιον τὸ γινόμενον. πάντα γάρ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ τῷ μὲν εἰδεῖ
 καὶ τῇ κοινῇ φύσει καὶ τῇ διὰ γενέσεως διαδοχῇ δύναται εἰναι ἀΐδια, τῇ
 δὲ οἰκείᾳ οὐσίᾳ φιλαρτά διὰ τὸ τρεπτικὸν καὶ ἀλλοιωτικὸν τῆς ὑποκειμένης
 αὐτοῖς ὅλης. ἐπεὶ δὲ τις ἔμελλε λέγειν διτι, ἐπειδὴ ὁ ἀνθρωπὸς καὶ ὁ 30
 ἵππος καὶ τὰ ἄλλα, ἡ ἀνθρωπὸς καὶ ἡ ἵππος, ἀφιλαρτά ἔστι καὶ ἀΐδια,
 25 τίνος ἔνεκεν οὐ λέγει αὐτὰ ἀπλῶς ἀΐδια, ἄλλα ἀριθμῷ μὲν οὐκ ἀΐδια, τῷ
 εἰδεῖ δὲ ἀΐδια, ἐπήγαγεν τὸ ἡ γάρ οὐσία τῶν ὄντων ἐν τῷ καθ'
 30 ἔκαστον, δυνάμει λέγων ἐπειδὴ γάρ τὰ κυρίως ὄντα καὶ αἱ κυρίως οὐσίαι
 τὰ καθ' ἔκαστα εἰσὶ (τὰ γάρ καθόλου ἐξ ἀφαιρέσεως καὶ ἡ οὐδεύν εἰσιν ἡ
 35 οὐστερα τῶν καθ' ἔκαστα, ὡς ἐν τῷ Περὶ φυγῆς εἴρηται) ἐπειδὴ οὖν κυρίως
 ὄντα τὰ μερικά εἰσιν, ἀπερ καὶ φθείρεται, πῶς ἀν ἀπλῶς ἀΐδια ὥηθεῖν
 καὶ οὐκ διπερ εἴρηται; |

p. 732a3 Βελτίους δὲ καὶ θειοτέρας τὴν φύσιν οὕσης τῆς 33^η
 αἰτίας τῆς κινούσης πρᾶτον, ἡ δὲ λόγος οὐ πάρχει.

Εἶπε καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ πράτου βιβλίου τίνος ἔνεκεν ἐν τοῖς ζώοις
 35 κεχώρισται τὸ ἄρρεν ἀπὸ τοῦ θήλεος καὶ πάλιν αὐτὸ τοῦτο διὰ τῶν πρ-

2 ὥπερ K 3 τοῦ βελτίους post φύσιν Ka Arist. 4 ἐπὶ scripsi: ἀπὸ IKL: ἐπεὶ a
 6 φυγῇ—καὶ om. K 7 καὶ τὸ ζῆν—μὴ εἰναι (10) om. K 9 μεταλαμβάνειν]
 μεταβαθμίλειν IL 11 ἔσται] ἔστι K 14 καὶ τὸ θῆλυ K φανερὸν—θῆλυ
 om. K 15 τῶν om. K 20 τὰ ante φυτὰ om. a 24 post ἡ ἵππος add. καὶ
 ἡ τὸ δέ τι Ka 25 ἄλλα om. K 28 τὰ καθέκαστον ILa 29 τῶν καθέ-
 καστον a ἐν τῷ Περὶ φυγῆς] A 1 p. 402b7 30 φθείρονται K 33 πρᾶτον
 IL Arist. P: πρώτης K Arist. vulg. ἡ] ἦ Arist. 35 θῆλεως L

κειμένων αἰτιολογεῖ. φησὶ γάρ ἐπειδὴ βέλτιων καὶ κρείττων τὴν φύσιν 33^ν ἔστι τῆς ὥλης ἡ κινοῦσα, ἡ ὁ λόγος ὑπάρχει καὶ τὸ εἶδος, τουτέστιν ἡτις κινητικὴ αἰτία λόγος ἔστι καὶ εἶδος (ώς γάρ πολλάκις εἴρηται, ἐν τοῖς γινο- 10 μένοις τὸ κινητικὸν καὶ τὸ εἶδος ταὐτόν ἔστιν) ἐπεὶ οὖν βέλτιων ἐν τού- 5 τοις ἡ κινοῦσα αἰτία, χείρων δὲ ἡ ὥλη, βέλτιον ἔστι καὶ τὸ κεχωρίσθαι 15 ἐν οἷς ἐνδέχεται τὸ κρείττον τοῦ χείρονος. κρείττον δὲ καὶ θειότερον τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος· βέλτιον ἄρα καὶ τὸ κεχωρίσθαι τὸ θῆλυ ἀπὸ τοῦ ἄρρε- 20 νος. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἄρρεν ἀρχὴ κινήσεως, τὸ δὲ θῆλυ ὥλη. τὰ μὲν οὖν 25 λεγόμενα τοιαῦτα ἀν εἴη· ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ βέλτιον δὲ τὸ κεχωρί- 10 σθαι τὸ κρείττον τοῦ χείρονος παρέλκει ὁ δέ σύνδεσμος. ἀλλὰ καὶ 30 ἐν τῇ βέλτιον γάρ καὶ θειότερον ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἡ ἄρρεν ὑπάρχει τοῖς γινομένοις τὸ ἡ ἄρθρον ἔστι δηλωτικὸν τοῦ ἡτις ἀρχὴ κινήσεως, ὅμοιώς δὲ καὶ ἐν τῇ ἡ θῆλυ· καὶ γάρ καὶ τοῦτο ἄρθρον ἔστιν. 35 15 εἰπὼν δὲ ὅτι τὰ μὲν προίεται σπέρμα, τὰ δὲ οὐ προίεται ἐπήγαγε τοῦ 20 δὲ τὰ μὲν προίεσθαι σπέρμα, τὰ δὲ μὴ προίεσθαι αἰτιον ὅτι τὰ τιμιώτερά 35 εἰσι καὶ αὐταρκέστατα τὴν φύσιν. τοσοῦτον δέ εἰσιν αὐταρκέστατα, 25 μόστιμος καὶ μείζονος μετείληφε διὰ τὴν αὐτάρκειαν· μείζονα γάρ 40 εἰσι κατὰ μέγεθος τῶν ἀτιμωτέρων. τὸ δὲ μείζονος μεταλαβεῖν μεγέθους οὐκ ἔστιν ἄνευ θερμότητος ψυχικῆς· ἡ γάρ θερμότης κινητικὴ· διο ποὺ δὲ 30 πλείων θερμότης, ἔκει καὶ σπέρματος πρόσεσις. ἐπεὶ οὖν τὰ αὐταρκέστατα διὰ τὴν θερμότητα μείζονά ἔστι τὸν ὅγκον, ἐνῷ δὲ πολλῇ θερμότητῃ, 34^τ 25 ἐν τούτῳ καὶ σπέρματος πρόσεσις, εἰκότως ἄρα τὰ μὲν αὐταρκέστατα προίε- 30 ται σπέρμα, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα οὐδαμῶς, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ θῆλυ εἰς τὰ 20 τοιαῦτα ἄρρενα ἐναφίσσι τι τῶν ἔκυπτο. σκώληκε δέ, φησίν, ἔστιν ἐξ οὐδ 25 ὅλου ἄλλο τι ὅλον γίνεται· τινῶν γάρ σκωλήμαν ὅλη ἡ ὄλοτης μεταβάλλει εἰς ἔτερόν τι εἰδὸς. λέγει δὲ καὶ ἄποδας χελώνας τὰς θαλαττίας· αἱ γάρ 10 χερσαῖαι πόδας ἔχουσιν. ὁ δὲ σάτυρος ἔστι ζῆτον ὅμοιον σαύρῳ μέλαν καὶ ἄπουν. κατὰ δὲ τὴν λέξιν τὴν καὶ ἐκ συνδυαζομένων γίνεται τι 15 αὐτῶν, ἀτελὲς μέντοι τὸ γινόμενον τὸ ἀτελὲς ἀντὶ τοῦ ἀνόμοιον 30 τὸ γινόμενον εἴρηται. ἡ εἰπεν αὐτὸ τάχα ἀτελὲς καὶ διὰ τὸ μηδὲν γίνεσθαι 20 ἐξ αὐτοῦ· τὸ γάρ μὴ γεννῶν πήρωμα καὶ οὐ τέλειον· τελείου γάρ τὸ γεννῶν. εἰπε δὲ περὶ τούτων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου βιβλίου.

1 post ἐπειδὴ add. γάρ IL

9 βέλτιον καὶ τὸ Arist. vulg.

libri 12 τὸ μὲν ἄρθρον K

15 post δὲ prius add. τὸ IL

25 ὅλη ἡ ὄλοτης] ὅλα IL

vulg.) σαύρᾳ a

ante ἀντὶ add. δὲ ILla

μηδέ τι a

1. 2 ἔστι τὴν φύσιν coll. K

10 παρέλκοι ἀν K

13 ἐν τῷ K

16 καὶ αὐταρκέστατα ILla Arist. PY:

K Arist. vulg.

17 μείζονα K

20 ἐπεὶ ex ἐπὶ corr. L

22 σάτυρος] cf. Arist. p. 732b3 cod. S (σαῦραι Arist.

28 ἀπουν] ἀηρ IL

29 μὲν τι La; μὲν K

30 ἡ om. IK

μηδέν]

32 εὐθὺς om. a

ἐν τῇ ἀρχῇ a: ἐν ταῖς ἀρχαῖς K

3 ἔστιν ὑπάρχει Κα

11 κινήσης α ἡ ἄρρεν

14 προίεται post οὐ om. K

19 κινητικὴ ex κινη-

τικὸν corr. L

23 οὐδαμοῦ K

24 τι om. L

27 σάτυρος] cf. Arist. p. 732b3 cod. S (σαῦραι Arist.

28 ἀπουν] ἀηρ IL

29 μὲν τι La; μὲν K

30 ἡ om. IK

μηδέν]

p. 732b15 Συμβαίνει δὲ πολλὴ ἐπάλλαξις τοῖς γένεσιν· οὔτε γάρ 34^η
τὰ δίποδα πάντα ζωτοκεῖ.

Ἐπάλλαξιν λέγει τὴν κοινωνίαν· οὗτον γάρ καὶ ἐν τῷ Περὶ γενέσεως
καὶ φύσεως εἴρηται “ἐπαλλάττουσι δὲ τὰ καλούμενα στοιχεῖα” ἀντὶ τοῦ 20
5 κοινωνοῦσι. δείκνυσι δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπαγωγῆς ὅτι οὔτε ἡ ἀποδίᾳ
οὐδὲ ἡ ποδότης οὐδὲ ἡ διποδίᾳ οὐδὲ ἡ πολυποδίᾳ ἐστὶν αἰτία τοῦ τὰ μὲν 30
εἶναι ζωτοκα, τὰ δὲ φωτόκα, ἀλλὰ τὸ τέλειον καὶ καθαρώτερον καὶ
ἀτελές καὶ μὴ καθαρώτερον. ἀλλὰ μὴν εἴρηται πρὸ δὲίγου ὅτι τοῦ τελείου
αἴτιον τὸ θερμόν· δῆλον ἄρα τὸ συμπέρασμα. καταλέξας δὲ πάντα τὰ 35
10 προκείμενα λίαν σαφῶς ἐπήγγαγε ταύτη μὲν οὖν οὐκ ἔστι διελεῖν,
τουτέστιν οὗτον μὲν οὖν διὰ τῶν πορευτικῶν ὅργάνων οὐκ ἔστι διαιρέσιν 10
ποιήσασθαι ζωτοκαν καὶ φωτόκαν, ως εἰπεῖν οἷον φέρεται τῶν ζήρων τὰ μὲν
ἄποδα φωτοκεῖ, τὰ δὲ ὑπόποδα ζωτοκεῖ, η̄ ἔμπαλιν, η̄ ὅλως κατά τινα τῶν 15
οὐκείων διαφορῶν· οὐκ ἔστιν οὖν διὰ τούτων διαιρέσιν ποιήσασθαι τῶν
15 ζωτοκαν καὶ φωτόκαν, ἀλλὰ τῷ τελείῳ καὶ ἀτελεῖ. τελειότερα | δὲ 34^η
τὰ θερμότερα τὴν φύσιν καὶ ὑγρότερα, ἀλλὰ μὴ γεώδη, τουτέστιν
ἀλλ’ οὐ τὰ ψυχρὰ καὶ ἔηρά· ψυχρᾶς γάρ καὶ ἔηρᾶς οὐσῆς τῆς γῆς διὰ τοῦ
τοῦ γεώδους ἐδήλωσε τὸ εἰρημένον. ἀλλὰ πῶς τῆς μὲν θερμότητος καὶ
ψυχρότητος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων ποιητικῶν λεγομένων, τῆς δὲ
20 ὑγρότητος καὶ ἔηρότητος παθητικῶν καὶ ὅλης λόγου ἐχόντων, ἐνταῦθα 10
ποιητικὸν λέγει τὸ θερμὸν καὶ ὑγρόν, ὑλικὸν δὲ τὸ ψυχρὸν καὶ ἔηρόν; καὶ
ὅτι μὲν ποιητικὰ καὶ ζωτικὰ τὸ θερμὸν καὶ ὑγρόν, δῆλον ἐκ τοῦ θανάτου. 15
εἰ γάρ ὥμοιολόγηται τὸν θάνατον εἶναι ψυχρὸν καὶ ἔηρόν, δῆλον ως η̄ ζωὴ
ὑγρὸν καὶ θερμόν. η̄ ἐν τοῖς Μετεώροις λειτούτων καὶ τραχυτήτων σκλη- 20
25 ροτήτων τε καὶ μαλακοτήτων καὶ τῶν τοιούτων ἐλέγετο ποιητικὸν τὸ θερμὸν
καὶ ψυχρόν, ζώρων δὲ ποιητικὰ καὶ γεννητικὰ οὐκ αὐτά, ἀλλὰ τὸ θερμὸν
καὶ ὑγρόν. διὰ τοῦτο τὰ μὲν θερμότερα καὶ ὑγρότερα τῶν ζήρων τελειότερα
πάντων ἔστι, δεύτερα δὲ τὰ ἡττον μὲν θερμά, ὑγρά δὲ ἐπίσης τοῖς τελείοις
η̄ μικρὸν παρεχοκλίνοντα ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἡττον, τὰ δὲ θερμὰ καὶ ἔηρά 30
30 ἀτελέστερα τῶν εἰρημένων καὶ τρίτην ἔχοντα τάξιν· ὥστε φίλιον μᾶλλον
τὸ ύγρὸν τῷ θερμῷ εἰς γένεσιν ζήρων ἤπερ τὸ ἔηρόν. εἰπὼν δὲ τελειότερα
εἶναι τὴν φύσιν τὰ θερμότερα καὶ ὑγρότερα παραδίδωσιν ήμεν κανόνα δι’
οὐδὲ ἂν δυνηθείημεν γνωρίζειν τὰ ἀπλῶς θερμὰ καὶ διακρίνειν ἀπὸ τῶν μὴ

3. 4 ἐν τῷ Περὶ γενέσεως καὶ φύσεως] quae dicit, illic non leguntur, sed cf. A 10 p. 328b9

3 ἐν τῇ α 4 εἰρηκεν Κα 5 τῆς om. IL 6 ἔστιν om. IL 7 εἶνατ] οὖν I
καθαρώτατον IL 12 post ως εἰπεῖν add. καὶ ως εἰπεῖν 1 14 οὐκείων] εἰρη-

μένων Κα 15 τελειότατα IL δὲ] γάρ IL 17 οὐ] μὴ K: οὐδὲ α

19 ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων] Δ 1 p. 378b12 21 ποιητικὸν μὲν λέγεται Κα

22 ζωτικά I: ζωτικά Κα 23 γάρ] δη] IL 24 post ἐν add. μὲν ΙΚα

25 τε om. L: δὲ I 26 ποιητικὸν καὶ γεννητικὸν K 27 καὶ ὑγρότερα om. IL

29 παρεχοκλίνοντα K 30 φύλον IL 31 τῷ θερμῷ τὸ ύγρὸν coll. I

post ύγρὸν add. σὺν a 32 τὴν φύσιν εἶναι coll. Κα 32. 33 δι’ ὃν a

Θερμὸν, καὶ τῶν θερμῶν τὰ ποῖα μᾶλλόν ἔστι θερμότερα, ποῖα δὲ ἡττον· 34^γ
καὶ φησι τῆς δὲ φυσικῆς θερμότητος δρος καὶ κανῶν ὁ πνεύμαν.
στιφρὸν δὲ λέγει τὴν ὑπέρηφρον, τὸ δὲ ἀλλ’ ἔναιμον καὶ μαλαχὸν ἀντὶ τοῦ 30
θερμὸν καὶ ὑγρὸν εἰληπταῖς τὸ μὲν γάρ θερμὸν διὰ τὸ αἷμα, τὸ δὲ μαλαχὸν
5 διὰ τὸ ὑγρόν. διτὶ δὲ τὰ θερμότερα καὶ ὑγρότερα τελειότερά ἔστι τῶν
θερμῶν καὶ ἔηρῶν, δείκνυσιν ἀπὸ τῶν ὅπ’ αὐτῶν γινομένων· τὰ μὲν γάρ
ὑγρά καὶ θερμά ζωρτοκεῖ, τὰ δὲ θερμά καὶ ἔηρά φωτοκεῖ· δσον δὲ τελει-
ότερον τὸ ζῆρον φοῦ, τοσοῦτον κάκεινα τῶν θερμῶν καὶ ἔηρῶν. διτὶ δὲ 35
καὶ τὸ ὑγρὸν μᾶλλον τοῦ θερμοῦ συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν, δῆλον ἐκ
10 τῶν σελαχῶν· ἡττὸν γάρ ὄντα θερμά τῶν φυτοκούντων δημας διὰ τὴν
ἐνούσαν σφίσιν ὑγρότητα ζωρτοκεῖ ἐν ἑαυτοῖς πρῶτον φωτοκήσαντα. ἀλλὰ
πῶς, εἴπερ τὰ φωτόκα θερμά (καὶ διτὶ θερμά, καὶ αὐτὸς αὐταῖς λέξεσιν
οὐτως εἴπεν οἱ μὲν γάρ ὅρνιθες καὶ τὰ φολιδωτὰ διὰ θερμότητα
τελεσιουργοῦσι) πῶς οὖν, εἴπερ τὰ φωτόκα θερμά, περὶ τῶν ἄλλων
15 οὗτω λέγει φωτοκεῖ μέν, διτὶ ψυχρά; η̄ πάντα τὰ φωτόκα θερμά· οὐδὲν
γάρ χωρὶς ψυχικῆς θερμότητος εἰναι δηλως δύναται, μή τι γε γεννᾶν. πάντα 40
μὲν οὖν θερμά, ὀλίγον δὲ τὰ φωτόκα ἔχουσι τὸ θερμόν· δστε ἀν λέγηται
ψυχρά, οὐχ ἀπλῶς λέγεται, ἀλλὰ πρὸς τὰ τελειότερα καὶ πολλὴν ἔχοντα
θερμότητα. πολλαχῶς γάρ λέγεται τὸ ψυχρὸν ὥσπερ καὶ τὸ θερμόν, ὡς
20 ἐν δευτέρῳ τῶν Περὶ ζῷων μορίων εἴρηται βιβλίῳ. καὶ οἱ μὲν ὅρνιθες
κατ’ ἄμφω τῶν τελείων ἐλαττοῦνται, καὶ κατὰ τὸ θερμὸν καὶ κατὰ τὸ
ὑγρόν· ἔνοροι γάρ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ’ διτὶ ὀλίγον ἐν αὐτοῖς τὸ ὑγρόν· τὰ δὲ
σελάχη κατὰ μάνον τὸ θερμόν. ἐπεὶ οὖν τὸ μὲν ὑγρὸν αἴτιον τοῦ ζῆρον 45
γίνεσθαι ἔξ αὐτοῦ, τὸ δὲ ἔνορὸν οὐκέτι, διὰ τοῦτο ζωρτοκεῖ τὰ σελάχη,
25 καίπερ ὄντα ὀλιγόθερμα. |

p. 733a12 Ἐπεὶ δ’ οὕτε πτερωτὰ οὕτε φολιδωτὰ οὕτε λεπιδωτά 35^ε
ἔστιν, ἀ σημεῖον ἔηρᾶς.

Τὴν αἰτίαν διὰ τούτων ἀποδίδωσιν τοῦ γεννᾶν τὰ σελάχη φὰ μαλακὰ
καὶ οὐ σκληρά, καὶ συλλογίζεται δυνάμει ὕδε· πάντα τὰ ἔηρά καὶ γεώδη 5
30 τὴν φύσιν τὰ φὰ σκληρὰ γεννᾶ, οὐδὲν δὲ τῶν σελαχῶν ἔηρὸν καὶ γεῶδες
τὴν φύσιν ἔστιν· οὐδὲν ἄρα τῶν σελαχῶν σκληρὸν φὰν γεννᾶ. ὁ συλλο-
γισμὸς ἐν δευτέρῳ σχήματι. τούτων τῶν προτάσεων τὴν λέγουσαν διτὶ τὰ 40
γεώδη σκληρὰ γεννᾶ δεῖξει μετὰ ταῦτα· τὴν δὲ οὐδὲν δὲ τῶν σελαχῶν
ἔηρὸν καὶ γεῶδες τὴν φύσιν ἔστι δείκνυσι διὰ τοῦ ἐπεὶ δὲ οὕτε πτερωτὰ 45
35 οὕτε λεπιδωτά ἔστι, δυνάμει καὶ διὰ τούτων συλλογιζόμενος ὕδε· πάντα

3 στιφρὸν α 5 εἰσὶ K 12 ὅτι] εἴπερ L 14 ἄλλων] legendum videtur
σελαχῶν 15 post ψυχρὰ add. δὲ α 16 δύναται δηλως εἰναι coll. K
μή τι γε] γε om. I: μήτοι γε K: μήτοι L 17 ἔχει a καν K 20 ἐν
δευτέρῳ τῶν Περὶ ζῷων μορίων] B 2 p. 648b11 sqq. 22 ἔηρὸν I ἐν αὐτοῖς
διλέγον coll. K 23 ζῆρον scripsi: ζῶου libri 25 καίπερ] ὥσπερ K
διά των διλιγοθέρμων IL 28 διὰ τοῦτο a 29 ἔηρα] σκληρὰ IL καὶ
τὰ γεώδη IL 35 ἔστι om. a συλλογιζόμενα a

τὰ ἔνηρά καὶ γεώδη τὴν φύσιν ἡ πτερωτὰ ἡ λεπιδωτὰ ἡ φολιδωτά ἔστιν, 35^a
 οὐδὲν δὲ σέλαχος πτερωτὸν ἡ λεπιδωτὸν ἡ φολιδωτὸν ἔστιν· οὐδὲν ἄρα
 σέλαχος ἔνηρας καὶ γεώδους ἔστιν φύσεως· ἡ μὲν οὖν ἀγωγὴ τοῦ συλλο- 25
 γισμοῦ αὕτη ἀν εἴη, εἰπὼν δὲ οὗτε πτερωτὰ οὗτε λεπιδωτὰ οὗτε φολι-
 δωτά ἔστιν, ἐπήγαγεν ἡ σημειά ἔστι ἔνηρᾶς καὶ γεώδους φύσεως,
 τουτέστιν ἀτίνα τό τε πτερωτὸν καὶ λεπιδωτὸν καὶ φολιδωτὸν ἔνηρᾶς καὶ 30
 γεώδους ἔστι φύσεως· ὡς γάρ ὁ κακπνὸς σημεῖον ἔστι πυρὸς καὶ ἡ περὶ
 τὴν σελήνην τελεία ἀλλα βροχῆς, οὗτως ταῦτα τῆς γεώδους φύσεως· 35
 ὥσπερ δὲ οὐδὲν ἐν τῷ σώματι τῶν σελαχῶν ἔστι τὸ γεῶδες καὶ ἔνηρόν,
 10 οὗτως οὐδὲν ἐν τῷ φῷτῳ αὐτοῦ ἐπιπολάζει τὸ ἔνηρόν. λέγει δὲ καὶ ὅτι
 πάντα τὰ ἔντομα ἄναιμα ἔστιν, οὐ μὴν ἀπαντα τὰ ἄναιμα ἔντομα· τὰ γάρ 40
 μαλάκια καὶ τὰ ὀστρακόδερμα ἄναιμα, ἔντομα δ' οὐ. εἰπὼν δὲ ὅτι τὰ
 ἄναιμα οὐ πάντα σκωληκοτοκεῖ ἀπλῶς τὴν αὐτίαν τούτου ἐπήγαγε 45
 διὰ τοῦ ἐπαλλάττουσι γάρ ἀλλήλοις τὰ ἔντομα καὶ τὰ ἀτελὲς
 15 τίκτοντα τὸ φόνον, οἷον οἱ τε ἴχθύες οἱ λεπιδωτοί καὶ τὰ μαλά- 35^b
 κια, ὡς εἰ ἔλεγεν ἐπὶ τούτῳ εἰπον μὴ σκωληκοτοκεῖν ἀπλῶς, ὅτι οἱ
 γινόμενοι ἐξ αὐτῶν σκώληκες οὐ μένουσι διὰ τέλους σκώληκες, ἀλλὰ γίνονται ὃ
 ἐξ αὐτῶν αἱ καλούμενα χρυσαλλίδες φώδεις οὖσαι. χρυσαλλίδες δ' εἰσὶ
 τὰ εύρισκόμενα ἐν τοῖς τοίχοις ὅμοια ὅντα ταῖς ἐν τῷ ὅδατι, διε βρέχει, 10
 20 γινομέναις πομφόλυξι, λευκαὶ οὖσαι ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς τῶν ἀλεκτορίδων φῷτοις
 ὑμένες. οὐ σκωληκοτοκοῦσιν οὖν ἀπλῶς, ὅτι ἐπαλλάττουσι καὶ κοινωνοῦσι
 τοῖς ἀτελὲς τίκτουσι τὸ φόνον. ὥσπερ γάρ τούτων (εἰσὶ δὲ ταῦτα οἱ τε 15
 ἴχθύες οἱ λεπιδωτοί καὶ τὰ μαλάκια καὶ τὰ μαλακόστραχα) τὰ φὰ σκω-
 ληκώδη γίνονται, οὗτως κάκείνων οἱ σκώληκες φοειδεῖς· γίνονται γάρ 20
 25 χρυσαλλίδες, αὐτίνες εἰσιν φοειδεῖς. λέγει δὲ τὸ πέμπτον γένος, ὅπερ ἔστι
 ψυχρότατον πάντων τῶν προσεχῶς ῥηθέντων, μὴ φοτοκεῖν ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ 25
 σκωληκοτοκεῖν, συμβαίνειν δὲ γίνεσθαι τοὺς σκώληκας φοειδεῖς, ἣτοι χρυ-
 σαλλίδας. γίνεται μὲν οὖν κατὰ πρώτην μεταβολὴν ὁ σκώληκς, εἶτα οὕτω
 μεταβάλλει εἰς χρυσαλλίδα καὶ τρίτον αὕτη εἰς ζῷον.

30 Γαύτα εἰπὼν λέγει ἀπορίαν εἰναι πλείονα, πῶς ποτε γίνεται ἐκ τοῦ
 σπέρματος τὸ φυτόν. ἀνάγκη γάρ τὸ γινόμενον καὶ ἐκ τίνος γίνεσθαι, 35
 οἷον ἐξ ὅλης, καὶ ὑπὸ τίνος, οἷον ποιητικοῦ, καὶ τι, οἷον αὐτὸν τὸ γινό-
 μενον. καὶ ἡ μὲν ὅλη ἐξ οὗ γίνεται ἔστιν, ὡς εἰρηται, ἡστινος ὅλης τὴν
 μὲν πρώτην ἀφ' ἡς συνίσταται καὶ ἦν ἔχει ἐν ἑαυτῷ (αὕτη δ' ἔστι τὸ
 35 καταμήνιον ἡ τὸ ἀνάλογον) ἔχει πάντα ἐκ τοῦ θήλεος, τὴν δὲ δευτέραν

1 λεπιδωτὸν ἡ πτερωτὸν IL	3 fort. συναγωγὴ	5 ἔστι post γεώδους ροῦιτ Ka	
6 τουτέστιν—φύσεως (7) om. K	6 τε] γε a	7 ὡς γάρ] καὶ γάρ ὡς a	8 τέλειος K
10 λέγεται a καὶ om. Ia	11 τὰ primum om. a	12. 13 οὐ πάντα τὰ ἄναιμα	coll. K
14 τοῦ] τοῦτο a	12. 13 οὐ πάντα τὰ ἄναιμα	15 τὰ ὠλὰ K	
16 τούτων IL	18 χρυσαλλίς IKL	19 βρέχη K	21 ὑμέναις a
24 γίνεται οὗτως K	οὐτως] οὗτε La	26 ῥηθέντων] εἰρημένων a	
27 συμβαίνει IL	ώδεις L:	28 οὔτος Ka	
29 τρίτος IIla	33 ἡ μὲν] τὸ μὲν a	33 ἡ μὲν] τὸ μὲν a	
post εἰρηται add. ἡ ὅλη Ka	34 ἐν ἑαυτοῖς a	35 τὴν δὲ—θήλεος (73,1) om. L	

οὐλην, ἡτις ἐστὶ τροφή, τινὰ μὲν ἔχει ἐκ τοῦ θήλεος μέχρι πάρρω, του· 35^v τέστιν ἄχρι πολλοῦ, οἷον δσα θηλάζει (ταῦτα γάρ οὐ μόνον τὴν πρώτην, ἐξ ἣς καὶ τῆς ἐν τῷ σπέρματι οὐσῆς δυνάμεως συνέστηκεν, ἐκ τοῦ θήλεος 40 λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς τροφὴν ἀναλισκομένην, ἐκ τῆς ύστερας μὲν 5 δτε διαπλάττεται, υστερον δὲ θύρας ἔξελθόντα ἐκ τῶν μαστῶν). δσα δὲ σκωληκοτοκεῖται μόνην τὴν πρώτην ἔχει ἐκ τοῦ θήλεος, τὴν δὲ δευτέραν οὐδαμῶς. ἐξ οὐ μὲν οὖν γίνεται ἐστιν ἡ ὄλη, περὶ ἣς οὐδὲν ἀπορεῖται. ζητεῖται δὲ ὑφ' οὐ γίνεται, πότερον ἔξωθλέν τι οὐ ποιεῖ, ὥσπερ ὁ σίκαδόμης τὴν οἰκίαν, ἡ ἐνυπάρχει τῷ γινομένῳ καὶ μέρος γίνεται αὐτῷ. εἴτε δὲ 10 ἐνυπάρχει εἴτε μή, μέρος τί ἐστι ψυχῆς ἡ ψυχὴ ἡ ἔχει ψυχήν. 45

p. 734^a 2 Τὸ μὲν οὖν ἔξωθλέν τι ποιεῖν ἔκαστον ἡ τῶν σπλάγχνων
ἡ τῶν ἄλλων μερῶν ἄλογον ἀν δόξειεν.

'Εφ' ἔκατερα ἐπιχειρεῖ, καὶ πρῶτον μὲν διά τινων ἐνδόξων πιθανῶς, οὐ | μέντοι ἀληθῶς δείκνυσι μὴ εἶναι ἐνδεχόμενον τῶν ἐκτός τι εἶναι τὸ 36^r 15 ποιοῦν ἔκαστον τῶν σπλάγχνων καὶ τῶν ἄλλων μερῶν, ὡς καταλείπεσθαι 5 τὸ εἶναι τι τὸ ποιοῦν μέρος τοῦ γινομένου. εἴτα ἐνίσταται καὶ πρὸς τοῦτο καὶ δείκνυσιν δτι φεῦδός ἐστι τὸ λέγειν μέρος εἶναι τὸ ποιοῦν τοῦ γινο- 10 μένου, καὶ εἰθ' οὕτω διαρθροῦ τὸν λόγον καὶ φησι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. 20 ὁ μὲν γάρ πατὴρ ὁ διδοὺς διὰ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ἀπίστος σπέρματος τὴν 20 ποιητικὴν δύναμιν ἔκάστου μέρους καὶ ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ τοὺς λόγους αὐτῶν ἐνεργείᾳ ἐστὶν ἐκτὸς καὶ ἔχει ἔκαστον μέρος ἐνεργείᾳ. ἐστι γάρ ἐν τῷ πατρὶ ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ ἄλλα μέρη ἐνεργείᾳ. ἡ δὲ ἀπ' αὐτοῦ ὡς δι' ὄργανου τοῦ σπέρματος διδομένη ποιητικὴ δύναμις καὶ ἔχουσα, ὡς εἴρηται, τοὺς λόγους χωρὶς ὄλης ἔκαστου τῶν σπλάγχνων καὶ τῶν ἄλλων 25 μερῶν, ὥσπερ καὶ ὁ νοῦς τὰ ἔνυλα εἰδή (καὶ οὗτος γάρ χωρὶς τῆς ὑπο- κειμένης αὐτοῖς ὄλης ἔχει τὰ εἰδή καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν) ἡ δὲ ἀπ' αὐτοῦ διδομένη δύναμις ἐντὸς καὶ μέρος γίνεται τοῦ γινομένου, μέρος δὲ οὐχ ὥσπερ ἡ ὄλη ἀλλ' ὡς εἰδος· καὶ ἐστιν αὗτη ἡ αἰσθητικὴ ψυχὴ συνεζευ- 30 γμένας ἑαυτῇ ἔχουσα καὶ τὴν θρεπτικὴν καὶ αὐξητικήν, ὡς ἔρει πρὸς τῷ τέλει σχεδὸν τοῦ παρόντος βιθλίου γενόμενος. καὶ ὥσπερ δὲ ὁ διδάσκαλος ἐνεργείᾳ ἔχων τοὺς τῶν ἐπιστητῶν λόγους ἀγει τὸν δυνάμει ἐπιστήμονα εἰς ἐνέργειαν, οὕτω καὶ ἡ ἐν τῷ σπέρματι δύναμις ἐνεργείᾳ ἔχουσα τοὺς λόγους τῶν μερῶν ἀγει τὴν ὄλην δυνάμει οὖσαν τὰ μέρη εἰς ἐνέρ- γειαν. καὶ ταῦτα μὲν προειρήσθω πρὸς ἔνδειξιν τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους

2 ἄγρι] μέχρι K	5 ἔξελθόντος IL	7 οὖν om. KLa	8 ἀφ' οὐ ILa
11 Τὸ μὲν IL Arist. PY: τῷ μὲν K: τῶν μὲν Arist. vulg.		ποιεῖν IK Arist.:	
ποιοῦν L	13 ἐπιχειρεῖν a: ἐπιχωρεῖ I	14 μέν τι a	18 καὶ post φησι
om. K	23 ἔχουσι a	28. 24 ὡς εἴρηται post λόγους ponit K	24 λόγους
post ὄλης a	26 δη ex δὲ corr. L: δὲ I: δη οὖν Ka	26. 27 ἀπ' αὐτοῦ τοῦ	
δεδομένου K	27 post ἐντὸς add. ἐστὶ K	28. 29 συνεζευγμένην a	
29 ἑαυτῇ om. a	έρει] B 5	30 δὲ om. a	32 καὶ om. a
μερῶν (33) ponit K	34 προειρήσθωσαν a	τοῦ om. a	ἔχουσα post

γνώμης ὅτι τὸ πρώτως ποιοῦν ἔκτος ἐστι καὶ ὅτι ἐκ τοῦ ἐνεργείᾳ ὄντος 36^τ γίνεται τὸ δυνάμει. ἐπιχειρεῖ οὖν πρῶτον ὅτι τὸ ποιοῦν οὐκ ἐστιν ἔκτος, λέγων ὅτι τὸ μὲν οὖν ἔξωθλόν τι εἶναι τὸ ποιοῦν, ἥτοι τὸ μὲν οὖν εἶναι τὸ ποιοῦν τι τῶν ἔκτος ὄντων τῆς μητρικῆς κοιλίας ἀποπον ἀν δόξειν καὶ 30 5 ἄλογον. καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀλογίας σαφῶς ἐπήγαγεν. * * * οὐδὲν οὖν οἷόν τε εἶναι τι τῶν ἔκτος τῆς μητρικῆς κοιλίας τὸ ποιοῦν τὰ τοῦ ζόφου μέρη· λείπεται ἄρα ἐν αὐτῷ εἶναι τῷ κυνήματι. ἐν αὐτῷ δὲ ὃν πότερον μόριόν ἐστι τοῦ γινομένου, οἷον ὁ φύταλμὸς ἢ χείρ ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἢ οὖν ἐστι μόριον, καθάπερ οὐδὲ ὁ πλωτήρ τοῦ πλοίου; καὶ ἐρωτήσας πρῶ- 10 τον μὲν δείκνυσιν οὔτως ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἐν αὐτῷ ὃν μὴ εἶναι μόριον αὐτοῦ, δείκνυσι δὲ καὶ τοῦτο ἐκ διαιρέσεως· εἴτα δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἐστιν 35 αὐτοῦ μόριον. τέως δὲ πρῶτον πειρᾶται δεῖξαι ὅτι μόριον αὐτοῦ ἐστιν οὔτως· τὸ μὲν οὖν, φησί, λέγειν μὴ εἶναι μόριον τὸ ποιοῦν τοῦ γινομένου, ἀλλ’ ὕσπερ ὁ πλωτήρ ἐν τῷ πλοίῳ, ἄλογον. ἐρωτητέον γάρ τοὺς λέγοντας μὴ 15 εἶναι μόριον αὐτοῦ, πότερον μετὰ τὸ τελειωθῆναι τὸ ζῷον (περὶ γάρ τῆς τῶν ζόφων γενέσεως ὁ λόγος) μένει καὶ σώζεται τὸ ποιῆσαν καὶ συνεξέρ- χεται τῷ ζῷῳ, ἢ φύείρεται. τὸ μὲν δὲ λέγειν ὅτι μένει καὶ συνεξέρχεται αὐτῷ μὴ ὃν αὐτοῦ μέρος φεύδος· οὐδὲν γάρ φαίνεται συνεξεργάμενον τῷ 40 ζῷῳ ἔπειρόν τι παρὰ τὰ μόρια αὐτοῦ. τούτου γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ ἄλλ’ οὐδὲν τοιοῦτον φαίνεται ἐνόν, δού μόριον τοῦ ὅλου. οὐκ ἄρα οὖν τε λέγειν ὅτι ἐν αὐτῷ ὃν τῷ κυνήματι μένει καὶ συνεξέρχεται τελειω- θέντι καὶ ζωαθέντι· φύείρεται ἄρα. ἀλλὰ μὴν εἰ γε φύείρεται, πάντα πικήσουν ἐφιλάρη ἢ τινά. καὶ πρὸς μὲν τὸ ἐν τῷ κυνήματι τὰ πάντα ποιῆσαν οὐδὲν τι λέγει, πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν ἔπαντα λέγων τὰ λοιπὰ γάρ τι ποιή- 25 σει; ἐστω γάρ ὅτι πεποίηκε τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἡπαρ· τὰ λοιπὰ τι ἂν ποιήσειν; εἰ γάρ τις λέγει ὅτι ἔκεινο ποιῆσαν τὴν καρδίαν ἐφθαρται, ἡ δὲ καρδία τὸ ἡπαρ καὶ τοῦτο τὸν πνεύμονα κάκεῖνος ἄλλο, καὶ οὔτως τὰ λοιπὰ γέγονεν ἀπαντα, ἀκούσατο τῷ λῆψε, ὕσπερ γάρ ἔκεινο ποιῆσαν τὴν καρ- δίαν ἐφιλάρη, οὕτω καὶ ταύτην ἀναγκαῖον ποιήσασαν τὸ ἡπαρ φύαρηγναι· 30 διὰ τί γάρ ἔκεινο ἀμα τῷ ποιῆσαι τὴν καρδίαν ἐφθαρται, αὕτη δὲ τὸ 36^τ ἡπαρ ποιήσασα οὐ φύαρησται; ἀποκληρωτικὸν γάρ τοῦτο. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, σώζεται ἄρα· εἰ δὲ σώζεται, μέρος ἐστὶ τοῦ γινομένου. εἰ γάρ μὴ ἡν μέρος, ἔδει συνεξέρχεσθαι τῷ ζῷῳ ἔπειρόν τι ὃν παρ’ ἔκεινο· ἀλλ’ οὐδὲν τοιοῦτον φαίνεται συνεξεργάμενον, ἀλλὰ μόνον ὑγρότητές τινες εἰδεχθε- 35 ἀστατατο· μόριον ἄρα ἐστὶ τοῦ γινομένου τὸ ποιοῦν. καὶ ἀληθῆς ὁ λόγος. εἰ τις περὶ τῆς ἐν τῷ σπέρματι ἐνούσης ψυχῆς τὸν λόγον ἀκούσοι· μέρος γάρ ὡς ἀληθῶς καὶ μέρος ὡς εἰδὸς αὕτη τοῦ γεγονότος· εἰ δέ γε περὶ

3 ὅτι οὐ. IL τι οὐ. a ἥτοι ετ οὖν οὐ. IL 4 post τῶν add.
ἔξωθλεν ἥτοι a ὄντων scripsi: δον τῶν libri δ lacunam indicavi: addenda
ex Arist. p. 734a3. 4 κινεῖν τε γάρ μὴ ἀπότιμενον ἀδύνατον κτλ. οὐδὲν οὖν] οὐδὲ
γάρ K 11 ἐκ ου. K 12 τέως] τελέως a ἐστιν αὐτοῦ IK
13 post φησί add. μὴ IK 14 γάρ] ἐστὶ a 19 παρὰ] περὶ a 20 οὐ
οὐ. IL 22 μὴν] μὲν K 25 τῇ τις IL 29 ποιήσασαν ἀναγκαῖον coll. K
31 εἰ γάρ τοῦτο IL 36 ἀκούει K 37 ως ante ἀληθῶς οὐ. a

τοῦ πρώτως ποιοῦντος, οἷον τοῦ πατρός, τὸν λόγον ἀκούοι, περὶ οὐ καὶ 36^a
οὗτος τὸν λόγον ποιεῖται, φευδῆς· καὶ πῶς φευδῆς, ἐπάγει.

p. 734^a14 Εἰ δὲ μὴ ἔστι τῆς ψυχῆς μηδέν, διὰ μὴ τοῦ σώματός
ἔστιν ἐν τινι μορίῳ.

Δείκνυσι διὰ τούτου, ὡσπερ ἥδη εἰπομεν, ὅτι τὸ πρώτως ποιοῦν οὐκ
ἔστιν ἐν τῷ γινομένῳ οὔτε διλως μόριον ἔστιν αὐτοῦ. ὅτι δὲ τὸ πρώτως 10
καὶ κυρίως ποιοῦν ὁ πατήρ ἔστι, δῆλον: ἐξ αὐτοῦ γάρ τὸ σπέρμα καὶ ἡ ἐν
αὐτῷ δύναμις. συγχρεῖ δὲ καὶ τῇδε κάκεῖσε ταλαντεύει τὸν λόγον διὰ τὸ 15
μὴ προαναφωνῆσαι ὅτι περὶ τοῦ πρώτως, οἷον τοῦ πατρός, ποιοῦντός ἔστι
10 νῦν αὐτῷ ὁ λόγος, ἀλλ' ἀστικῶς περὶ τούτου ζητεῖν. δείκνυσι δὲ ὅτι 20
οὔτε ἔνεστιν ἐν τῷ σπέρματι ὁ πατήρ οὕθ' διλως μέρος ἔστι τοῦ γινομένου.
δείξας πρότερον ὡς εἰπερ ἔστι μέρος αὐτοῦ, ἀνάγκη ἔμψυχον εἶναι καὶ
ἔχειν ψυχικὴν τινα δύναμιν ὡσπερ καὶ τὰ ἄλλα μόρια, λέγει νῦν εἰ δὴ 25
μὴ ἔστι τῆς ψυχῆς μηδέν, διὰ μὴ τοῦ σώματός ἔστιν ἐν τινι
15 μορίῳ, τουτέστιν εἰ οὖν πάντα τὰ τῆς ἀλόγου ψυχῆς μόρια εἰδῆ καὶ ἐντε- 30
λέχειαι εἰσιν ἔκαστου τῶν τοῦ σώματος μερῶν, ὡς ἐν τῇ Ηερὶ ψυχῆς
δέδεικται, καὶ ἐν τοῖς τοῦ σώματός εἰσι μέρεσιν ὡς εἰδῆ ἐν διλαις, εἰπερ
ἔστι τὸ ποιοῦν μέρος τοῦ ζόφου, ὑπάρχει ἀν καὶ ἐν αὐτῷ μέρος τι ἡ δύνα- 35
μίς τις τῆς ψυχῆς, καὶ ἔμψυχον ἀν τι εἴη μόριον εὐθὺς ἐν τῷ
20 σπέρματι ὃν· εἴτα τούτῳ συναπτέον τὸ ἄλλα μὴν καὶ τὸ ἐν τῷ σπέρ- 40
ματι εὐθὺς ἐγυπάρχειν τι μόριον τοῦ ζόφου ἡ φυτοῦ γεγενη-
μένον, εἴτε δύναμενον ποιεῖν τὰ ἄλλα εἴτε μὴ, ἀδύνατον οὕτω
γάρ ἔστι τὸ ἐφεδῆς τῆς λέξεως, τὰ δ' ἄλλα μεταξὺ παρεμβέβληται. τὸ 45
δὲ λεγόμενόν ἔστι τοιοῦτον· ἔμψυχον ἀν τι εἴη εὐθὺς ἐν τῷ σπέρματι,
25 ἄλλα μὴν ἀδύνατον ἔμψυχόν τι εἶναι, εἴτε δύναται ποιεῖν τὰ ἄλλα, καὶ 50
τε μὴ δύναται. εἰ γάρ ἔστιν ἔμψυχον, πᾶν δὲ ἔμψυχον ἐκ σπέρματος,
ἀνάγκη εἶναι πρὸ τοῦ σπέρματος ἐν ᾧ ἔστιν ἄλλο σπέρμα, ἀφ' οὗ γέγονεν.
ὅτι μὲν γάρ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ποιήσαντος τὸ σπέρμα ἐν ᾧ ἔστι γέγονε, δῆλον,
30 ἄλλ' ἀνάγκη πρὸ τούτου τε καὶ τοῦ ἐν ᾧ ἔστι σπέρματος ἄλλο εἶναι σπέρμα,
35 ἐξ οὗ γέγονε· πᾶν γάρ ἔμψυχον ἐκ σπέρματος· ὡστε ἔσται τοῦ σπέρματος ὃ
σπέρμα, καὶ τοῦτ' εἰς ἀπειρον. οὐδὲν ἄρα οἰόν τε τὸ ποιοῦν μόριον ὑπάρ-
χειν τοῦ γινομένου· δέδεικται δὲ ὅτι οὐδὲ ἔξω ὃν δύναται ποιεῖν. διό,
φησί, πειρατέον ταῦτα λύειν. ἡ μὲν οὖν τοῦ λόγου συνέχεια αὕτη·

1 ἀκούει α	2 ψευδές utrobique a	3 δὲ libri (sed iidem infra v. 13 δὴ) et Arist. S: δὲ δὴ Arist. vulg.
5 δεῖκνυς α	6 διὰ τούτων Κα	7 τῆς Arist.: τι libri, sed iidem v. 14 τῆς
8 καὶ ἔκειται K	9 πρώτος La	10 περὶ τοῦτο α
13 νῦν scripsi: οὖν libri	15. 16 ἐντελέχεια α	11 ἐν σπέρματι ἔνεστιν α
ἐν τῷ περὶ K	18 ἔστι a	16 ἐν τῇ Ηερὶ ψυχῆς] B 1
ἀν om. K	ὑπάρχει scripsi: ὑπάρχῃ II.: ὑπάρχει Κα	21 ἐνυπάρχει L ¹
παρεμβέβληται IL	25. 26 καὶ τε καὶ μὴ IKA	23 post μεταξὺ add. καὶ II.
om. IL	30 ἐκ τοῦ σπέρματος Ka	26 δύνηται K
		28 ἔστι 33 αὕτη] τοιαύτη K

τὰ δ' ἄλλα, ὡσπερ εἰρηται, μεταξύ παρεμβέβληται, διὸ καὶ τούτοις ἀξιον 37
 ἐπιστῆσαι. εἰπὼν ὅτι εἰπερ ἐστὶ τὸ ποιοῦν καὶ κινοῦν μόριον τοῦ γινο-
 μένου, ἀνάγκη ἔμψυχον εἶναι, ἐπήγαγε τὰ οὖν ἄλλα πῶς; τουτέστι τὰ
 οὖν ἄλλα μόρια, ἂν μέλλει ἀπ' αὐτοῦ γίνεσθαι, πῶς γενήσεται; ἀρά γε 10
 5 πάντα ἄμα γίνεται ἡ οὐ; καὶ ὅτι μὲν οὐχ ἄμα πάντα, καὶ τῷ λόγῳ καὶ
 τῇ αἰσθήσει δῆλον· καὶ πῶς τῷ λόγῳ δῆλον, ἐρεὶ προϊὼν ἐν τῷ παρόντι
 βιβλίῳ. ἐπεὶ δὲ τινες ἔλεγον ἄμα πάντα γίνεσθαι, ἀλλ' ὅσα μὲν εἰσὶ μετ-
 ζονα φαίνεται διὰ μέγεθος, ὅσα δὲ βραχύτατα ἀδηλα τυγχάνει διὰ σμι-
 κρότητα, καὶ ἐπὶ τούτῳ τὰ μὲν φαίνεται τὰ δ' οὐ, καίτοι ἄμα πάντων
 10 γινομένων, ἐπήγαγεν. ὡσπερ νῦν ἐπὶ τῶν τελείων ζῷων ἐστὶ μετζων τὸ
 μέγεθος ὁ πνεύμων τῆς καρδίας, οὗτως καὶ ἐν τῇ γενέσει, ὅτε ἡσαν ἀπαντα 15
 μικρότατα, μείζων ἀνὴρ αὐτῆς. εἰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ φαίνεται ἐν τῇ γενέσει
 ἡ καρδία, καίτοι πάνυ σμικροτάτη οὖσα, ἐφαίνετο ἀν καὶ ὁ πνεύμων, καὶ
 τοσοῦτον μᾶλλον, ὃσον ὑπερέχει τῆς καρδίας. νῦν δὲ ἡ μὲν καρδία φαί-
 15 νεται τότε, οὗτος δὲ οὐ φαίνεται, ὡς μήπω δηλούστι γεγονώς· εἰ γάρ ἐγε-
 γόνει, καὶ ἐφαίνετο. ὥστε οὐχ ἄμα γίνονται, ἀλλ' ἡ μὲν καρδία πρῶτον,
 τὰ δ' ἄλλα ἄμα μὲν διαιράφεται, τελειοῦται δὲ τὸ μὲν πρῶτον τὸ δ'
 20 βιττερον, ὡς ἐρεὶ προϊὼν. καὶ ἐπεὶ, φησί, τὸ μὲν γίνεται πρῶτον, τὸ δ' βι-
 ττερον, πότερον τὸ πρῶτον γεγονός ποιεῖ τὸ δεύτερον καὶ τοῦτο τὸ τρίτον;
 25 καὶ ἐρωτήσας ἐπικρίνει λέγων ἡ μᾶλλον μετὰ τόδε γίνεται τόδε;
 τουτέστιν ἡ οὐ ποιεῖ τὸ πρῶτον τὸ ἔχόμενον; λόγος δὲ καὶ αἵτια τοῦ μὴ
 γίνεσθαι τὰ δεύτερα, φησίν. ὑπὸ τῶν πρωτέρων, ὅτι ὑπὸ τοῦ ἐντελεχείᾳ
 30 ὅντος τὸ δυνάμει ὃν γίνεται ἐν τοῖς φύσει. τὸ δὲ λεγόμενον τοιοῦτον ἀν
 εἴη· ὥσπερ τὸ δυνάμει πῦρ ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ ὄντος πυρὸς γίνεται ἐνεργείᾳ
 35 πῦρ, καὶ ὁ δυνάμει γραμματικὸς ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ ὄροις γίνεται γραμμα- 25
 τικός, οὗτως εἰ ἡ καρδία ἐποίει τὸν πνεύμονα, ἦν ἀνὴρ καρδία πνεύμων,
 καὶ ἦν ἄμα καὶ καρδία καὶ πνεύμων. Ιστέον δὲ ὅτι παραλογίζεται ἡμᾶς·
 ὡς γάρ δεῖξει προϊὼν, ἡ ἐν τῷ σπέρματι ἐνούσα δύναμις πρῶτον μὲν ποιεῖ
 τὴν καρδίαν καὶ ἐντίθησιν ἐν αὐτῇ τοιαύτην δύναμιν, λέγω δὴ ποιητικήν,
 30 καὶ οὗτως αὕτη ποιεῖ τὰ λοιπά. πῶς δὲ ταῦτα συμβαίνει, ἐρεὶ ἐν τῷ
 παρόντι βιβλίῳ, ὅτε καὶ ἡμεῖς εἴποιμεν ἀν τὰ δοκοῦντα ήμεν.

p. 734^b 4 Πειρατέον δὴ ταῦτα λύειν· ἵσως γάρ τι τῶν εἰρημένων
 ἐστὶν οὐχ ἀπλοῦν.

'Επιχειρήσας, ὥσπερ εἰρηται, καὶ συλλογισάμενος ἐφ' ἑκάτερα ὅτι οὔτε 30

1 παρεντίθεται K:	παρεντέθειται α	τούτοις] τοῖς ἄλλοις K	4 μέλλη α
5 ἄμα πάντα coll. Ka	8 exspectas φαίνεσθαι—τυγχάνειν—φαίνεσθαι (9)		
τυγχάνουσι α	9 ἐπὶ τούτου α	καίτοι] καὶ IL 10 νῦν] οὖν K	
τελείων om. K	μείζων om. IL: post πνεύμων (11) ponit α	12 αὐτῆς]	
αὐτοῦ IL: αὐτῶν α	13 ἐμφαίνετο Ka	18 ως ἐρεὶ—βιττερον (19) om. IL	
γίνεται τὸ πρῶτον α	23 τοῖς φυσικοῖς α	26 εἰ] καὶ La	ἡ καρδία ὁ
πνεύμων IL	27 ante ἄμα add. ἀν α	καὶ ἡ καρδία α	29 ἐναποτί-
30. 31 ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ] B 4 p. 740 ^a 3 sqq.		post δὴ add. τὴν K	θησιν K
		32 δὴ om. IL	

ἔξωθεν εἶναι δύναται τὸ ποιοῦν οὕτε ἐν αὐτῷ τῷ κυήματι, ἐπειδὴ τὸ 37^τ ἔξωθεν οὐχ ἀπλοῦν ἔστι, τοῦτο λέγει εἶναι αἰτιον τοῦ παραλογισμοῦ. εἰ 38 μὲν γάρ τις λέγει ὅτι τὸ ἔξω ἀμέσως ποιεῖ καὶ χωρίς τινος ὄργανου, φεύ-
σται, εἰ δὲ διὰ μέσου τοῦ σπέρματος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ δυνάμεως ὡς δι' 40 ὁ ὄργανον τινῶν, ἀληθεύει· ὥστε ἐρωτικάδενων ἡμῖν, πότερον τὸ ποιοῦν
ἔξω ὃν δύναται τὸ ποιεῖν ἢ οὗ, ἀποκριτέον ἔστι μὲν οὖν ὡς δύναται, ἔστι 45 δὲ ὡς οὐ· διὰ μὲν ὄργανων τινῶν δύναται, χωρὶς δὲ τούτων οὐ δύναται. 37^ν τὸ δὴ ποιοῦν, φησίν, εἴτε τὸ σπέρμα χρὴ λέγειν εἶναι εἴτε τὸ ἀφ' οὗ, οὐδὲν
διαφέρει. ἡ μὲν γάρ ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα τὴν δύναμιν ἐν ἣ εἰσιν οἱ 5
10 τῶν μερῶν λόγοι, ταύτῃ οὐδὲν διαφέρει τὸ σπέρμα τοῦ ἀφ' οὗ ἔξηλθεν.
ἷς γάρ τὸ σκέπαρνον κατὰ τὴν κίνησιν, ἣν ὑπὸ τοῦ τέκτονος ἀμμα κινού- 10 μενον κινεῖ καὶ τοιωσδὶ τὸ ἔύλον σχηματίζει, οὐδὲν διαφέρει τοῦ τέκτονος,
οὕτω καὶ τὸ σπέρμα, ἡ ἔχει τὴν κίνησιν καὶ τὴν ποιητικὴν δύναμιν ἐν
ἑαυτῷ, οὐδὲν διαφέρει, ἀλλὰ ταῦτον ἔστι τῷ ἀφ' οὗ ἔξηλθεν. αὐτόματα
15 δὲ θαύματα λέγει τὰ ἔύλινα ὄργανα, ἀπαρῆγον ἐν τοῖς γάμοις. ὥσπερ γάρ
ἐν τούτοις ὁ θαύματοποιὸς κινεῖ τόδε μὲν τὸ ἔύλον καὶ ἀπέρχεται, τοῦτο
δὲ ὑπὸ τῆς ἐνδοδείσης αὐτῷ κινητικῆς δυνάμεως διά τινος μηχανῆς κινεῖ
ἔτερον, κάκεινο ἄλλο, κάκεινο τὸ εἰδώλον, τοῦτο δὲ δοκεῖ ὑφ' ἑαυτοῦ 15
κινεῖσθαι τε καὶ ὄρχεσθαι, ὅμως οὐ κινεῖται ὑφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ
20 πρώτως κινήσαντος, οὕτω καν τούτοις ὃ μὲν πατήρ δέδωκε τῷ σπέρματι
κινητικὴν τινα δύναμιν, ὥσπερ καὶ ὁ θαύματοποιὸς τῷ πρώτως ὑπὸ αὐτοῦ
κινηθεῖντι ἔύλῳ. αὕτη δὲ ἡ κινητικὴ δύναμις κινεῖ τὸ καταμήνιον ἡ τὸ ἀνά-
λογον, καὶ οὕτω γίνεται τὸ ζῷον. εἰπὼν δὲ ὅτι οἷον τὰ αὐτόματα τῶν
θαύματοποιῶν ἐπήγιατε ἔχοντα γάρ πως ὑπάρχει δύναμιν τὰ μόρια
25 ἡρεμοῦντα. τὰ γάρ μόρια τοῦ εἰδώλου καὶ τὰ λοιπὰ ἔυλάρια ὅτε ἡρε-
μοῦσι δυνάμει ἔχουσι τὸ κινηθῆναι, καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς αὐτομάτοις καὶ μὴ ἀφα-
μένου τοῦ θαύματοποιοῦ τοῦ εἰδώλου ὅμως ἀφαμένου τινὸς ἄλλου ἔυλαρίου,
εἴτα ὑποχωρήσαντος κινεῖται τὸ εἰδώλον, οὕτως καὶ ὁ πατήρ μὴ ἀφάμενος
τοῦ καταμηνίου, ἀφάμενος δέ τινος ποιεῖ τὸ ζῷον. τὴν δὲ ἐν τῷ σπέρ-
30 ματι ἐνοῦσαν δύναμιν ἀπτεσθαι φαμεν τοῦ καταμηνίου διν τρόπον λέγεται
καὶ ἡ οἰκοδόμησις ἀπτεσθαι τοῦ οἴκου καὶ ἡ λοιδορία τοῦ λοιδορούμενου.
τὸ δὲ τρόπον τινὰ πρόσκειται, διάτι τὸ κυρίως ἀπτεσθαι ἐπὶ σωμάτων λέ- 35
γεται, ἡ δὲ ἐν τῷ σπέρματι δύναμις καὶ ἡ λοιδορία ἀσώματος. καὶ λοιπὸν
συμπεραίνεται λέγων ὅτι ἔστι τι δ ποιεῖ, οὐχ οὕτω δὲ ὡς τόδε τι. δ

1 δύναται] δύναται¹⁴ ΙΑ ἐπεὶ α 6 οὖν οἱ. K 8 δὲ K 9 ἡ μὲν ΙΙ:
εἰ μὲν α ἐν φ La 10 τοῦ] τὸ IL 11 ὡς γάρ—ἔξηλθεν (14) οἱ. K
κατὰ οἱ. IL ἀπὸ L 13 οὕτως οὐδὲ τὸ α 14 τὸ ἀφ' οἱ La 15 ὄργανα]
εἰδῶλα Ka 16 μὲν τόδε coll. K 17 ὑπὸ] διά K κινητικῆς] κινηται α:
κινεῖται K 20 πρώτως] πρότερον α 21 πρώτῳ α 24 δύναμει α
25 ὅτι K 26 δύναμιν ἔχουσι τοῦ κινηθῆναι Ka post ὥσπερ add. δὴ Ka
29 τῆς δὲ ετ 30 ἐνοῦσες δυνάμεως IL 30. 31 λέγεται—οἰκοδόμησις] καὶ ὁ οἰκοδόμος
λέγεται K: λέγει μὲν καὶ ἡ οἰκοδόμησις α 31 τῆς οἰκίας Ka 32 τὸ post διάτι
οἱ. L ἀπτεσθαι ex ἐπεσθαι corr. K 33 ἡ post καὶ οἱ. α ἀσώματα K

δὲ λέγει τοιοῦτόν ἔστιν· ὅτι μὲν οὖν ἔστι τὸ ποιοῦν καὶ τοῦτο ἔστιν ἡ 37v
ἐν τῷ σπέρματι δύναμις, οὐχ οὕτω δὲ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἐνεργείᾳ τὰ μόρια
ὡς τὸ πρώτως ποιοῦν οἷον ὁ πατήρ, ἀλλὰ δυνάμει μὲν τὰ μόρια ἐνεργείᾳ
δὲ τοὺς λόγους, δῆλον.

5 p. 734 b 19 Πῶς δέ ποτε ἔκαστον γίνεται, ἐντεῦθεν δεῖ λαβεῖν ἀρ-
γὴν ποιητικάνους.

Εἰπὼν τί τὸ ποιοῦν προτίθεται εἰπεῖν καὶ πῶς τὰ ὑπ’ αὐτοῦ γινόμε- 20
να γίνεται. πρότερον δὲ πάλιν λέγει τε καὶ διορίζεται, τί τε τὸ ὄργανον
μεῖλι ὡς ποιεῖ, καὶ ἄλλα τινὰ ἀκόλουθα τοῖς προκειμένοις, εἴθ’ οὕτως ἐπά- 25
10 νεισι διὰ πολλοῦ ἐπὶ τὸν τρόπον τῆς γενέσεως αὐτῶν. ἀρχὴν οὖν. φησί,
ποιητέον τήνδε· ὅσα γίνεται φύσει ἡ τέχνη, ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ ὄντος γίνε- 40
ται ἐκ τῆς ὅλης τῆς δυνάμεις οὕσης τόδε τι. γίνεται γάρ ὁ ἀνδριάντος. 45
ἔστι δὲ καὶ τὸ σπέρμα τοιοῦτον· ἔχει γάρ ἐν ἑαυτῷ ἐνεργείᾳ τοὺς λόγους 38r
15 ἔκάστου τῶν γινομένων, καθάπερ καὶ ὁ τεχνίτης τοὺς τῶν τεχνητῶν. καὶ
παυσομένης τῆς κινήσεως, φησί, γίνεται ἔκαστον τῶν μορίων. ὥσπερ
5 γάρ ἐπὶ τῶν αὐτομάτων θαυμάτων ὁ μὲν θαυματοποιὸς κινήσας τόδε τι
πέπαυται τοῦ κινεῖν, τοῦτο δὲ τὸ προσεχῶς ὑπ’ αὐτοῦ κινηθῆν τεκίνησεν 10
ἄλλο, κακεῖνο ἔτερον, οὗτοι καὶ ἡ ἐν τῷ σπέρματι δύναμις ἔκινησε τὴν ὅλην
20 καὶ πεποίηκε πρῶτον τὴν καρδίαν καὶ ἐνέσπειρεν ἐν αὐτῇ δύναμιν οὐλα ἔστιν 15
αὐτή, εἰτα πέπαυται· ἡ δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ δύναμις ποιεῖ τὰ ἄλλα. παυσο-
μένης οὖν τῆς κινήσεως τῆς ἀπὸ τῆς ἐν τῷ σπέρματι δυνάμεως γινομένης, 20
ἐνεργούσης δὲ τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνσπαρείσης δυνάμεως γίνεται ἔκαστον τῶν
ἄλλων μορίων. γίνεται δὲ οὐ μόνον τούτης κατὰ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ καὶ
25 ἔμψυχον· πᾶν γάρ τὸ ἔχον τὴν αὐθετικὴν καὶ δηλονότι καὶ θρεπτικὴν ψυχὴν
ἔμψυχόν ἔστι. καὶ ἄλλως δὲ εἰ μὴ ἡσαν ἔμψυχα, δύμωνύμιας ἀν αἱ γείρες
ἐλέγοντο γείρες καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὀφθαλμοί, καὶ τὰ λοιπὰ δύμοιῶν. εἰπὼν
οὖν περὶ τοῦ ποιητικοῦ ἢ προσεχῶς εἰρηκεν, ἐπειδὴ τινες ἔλεγον ὅτι τὸ 30
δημητουργόν καὶ ποιῶν τὰ τοῦ ζῴου μέρη ἡ ἐν τῇ μητρὶ θερμότης ἔστιν,
30 ἐπάγει λέγων ὥσπερ γάρ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν οὐδὲ ἀν πέλεκυν οὐδὲ ἄλλο
τι οὐδὲν φύσαιμεν ποιῆσαι τὸ πῦρ μόνον, ἀλλ’ ὁ τεχνίτης μετὰ τοῦ πυρὸς
καὶ τῶν οἰκείων ὀργάνων, οὗτως οὐδὲ πόδας καὶ γείρας ποιεῖ τὸ ἐν τῇ
μητρὶ θερμὸν μόνον, ἀλλ’ ἡ τοῦ σπέρματος δύναμις. σκληρά μὲν γάρ καὶ
κραῦρα ποιήσαιεν ἀν πῦρ καὶ ψυχρότης, ὥσπερ δέδεικται ἐν τετάρτῳ τῶν 35
35 Μετεώρων, καὶ ἡμεῖς δρῶμεν τὸν κρύσταλλον ὑπὸ ψύχους γινόμενον· τοὺς

1 μὲν οὖν ἔστι τι infra vers. add. L	έστι οἱ. I	3 ποιοῦν πρώτως K
οἶος K	5 ἐνταῦθα II	7 προστίθεται IL ¹
10 οὖν] δὲ K	15 γινομένων] μορίων Ka	τοὺς οἱ. a
20 ἐντῇ IKL	21 αὐτῇ om. K	23 σπαρείσης K
καὶ prius om. II.	καὶ τῇ θρ. Ka	26 ὄψυχον K
habet a	εἰρηται a	33 γάρ οἱ. IIa
31. 35 ἐν τετάρτῳ τῶν Μετεώρων] Δ 10		34 καὶ ἡ ψυχρότης a
		35. 79,1 τὸ δὲ λόγον K

δὲ λόγους καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὸ εἶδος, καθ' ἀ τὸ μέν 38^v
ἔστι χείρ, τὸ δὲ ὄφιταλμός, οὐκέτι ποιησιεν ἀν τὸ πῦρ, ἀλλ' ἡ κίνησις ἡ
ἀπὸ τοῦ γεννήσαντος (λέγων γεννήσαντα καὶ ἐντελεχείᾳ ὅντα τὸν πατέρα)
ἐν τῷ σπέρματι ἐνοῦσα. εἰπὼν δὲ ὅτι ἀπὸ τοῦ γεννήσαντος τοῦ ἐντελε-
χείᾳ ἔχοντος ἀπαντα τὰ μόρια, ἐπήγαγεν δὲ ἔστι δυνάμει ἡ ἐξ οὗ γίνε-
ται. ἐλλείπει δὲ τῇ λέξει τὸ ὄλη καὶ τὸ γινόμενον, εἴη δ' ἀν τὸ τῆς 35
λέξεως πλῆρες τοιοῦτον, δὲ ἔστι δυνάμει ἡ ὄλη, ἐξ ης γίνεται τὸ γινόμενον.
ἡ γάρ ὄλη δυνάμει ἔστι τοῦτο, λέγω δὴ τὸ ποιοῦν, ὕσπερ καὶ τὰ ἔντα
δυνάμει πῦρ. ὅτι δὲ τὰ ὄργανα κατὰ τὸν τῆς τέχνης λόγον κινεῖται, ὅηλον·
10 εἰ γάρ ἀλλην τινὰ ἔκινετο καὶ μὴ ταῦτη, οὐκ ἀν ἐγεγόνει ποτὲ τὸ
τεχνητόν. ἀλλ' ἡ μὲν κίνησις, ἣν κινεῖται καὶ τὰ ὄργανα καὶ τὰ δι' αὐτῶν
γινόμενα τεχνητά, ἐκτός ἔστιν αὐτῶν (οὐ γάρ τεχνήτης ἐκτός), ἐπὶ δὲ τῶν
φύσει γινομένων ἐν αὐτοῖς ἔστι τοῖς γινομένοις τὸ ποιοῦν καὶ κινοῦν. ἑτέραν 40
δὲ φύσιν καὶ ἔχουσαν ἐνέργεια τὸ εἶδος τὸν πατέρα λέγει. |

15 p. 735a 4 Πότερον δὲ ἔχει ψυχὴν τὸ σπέρμα ἢ οὐ; ὁ αὐτὸς λόγος
καὶ περὶ τῶν μορίων.

Τὸ ζητούμενόν ἔστιν, ἀρα ἔχει ψυχὴν καὶ τὸ σπέρμα τινὰ καὶ τὰ 38^v
μόρια, ἢ πάντη πάντως ἄψυχα τυγχάνει ὅντα; τὸ γάρ ὁ αὐτὸς λόγος καὶ
περὶ τῶν μορίων ἵστον ἔστι τῷ τὸ αὐτὸν δὴ τοῦτο ζητητέον καὶ περὶ τῶν 5
20 μορίων, ἀρ' ἔχουσι ψυχὴν ἢ οὐ. εἰ γάρ μὴ ἔχει τὸ σπέρμα ψυχὴν, φη-
σίν, οὐδὲ ἐν ἄλλῳ τῶν μορίων, οἷον ὄφιταλμῷ, χειρὶ, τοῖς τοιούτοις ἔσται 10
ψυχὴ, πλὴν ἐν ἐκείνῳ οὖν γέ ἔστι, τουτέστι πλὴν ἐν τῷ πατρὶ ἀφ' οὐ
τὸ σπέρμα ἀπῆλθεν. ὥστε εἰ μὴ ἐν τῷ σπέρματι ἔστι ψυχὴ, οὐδὲ τὰ
μόρια γέγονεν, οὐδὲ τὰ μόρια ἔξει, ἀλλ' ἄψυχα ἔσται. ἀλλ' εἰ μὴ ἔχουσι 15
25 ψυχὴν, οὐδὲ μόρια ἔσται τοῦ γεγονότος, ἀλλ' ἡ ὄμωνύμως. πῶς γάρ
αὐτοῦ μὲν ὄντος ἐμψύχου, τούτων δὲ ἀψύχων, μόρια ἔσται αὐτοῦ; ὅηλον
οὖν, φησίν, διτὶ καὶ ἔχει τὸ σπέρμα ψυχὴν καὶ δηλονότι δι' αὐτὸν καὶ τὰ
μόρια, καὶ ἔστι δυνάμει. ἀλλὰ πῶς ψυχὴν ἔχον οὐκ ἐνέργειᾳ ἔστιν ἐμψυ-
χον, ἀλλὰ δυνάμει; ἡ οὖτως ἔστι, φησί, δυνάμει πρὸ τοῦ ἀφασθαι τοῦ
30 καταμηνίου, ὡς δὲ ἐνέργειᾳ γεωμέτρης καὶ μὴ ἐνέργην διὰ στέρησιν βιβλίου·
ἐπειδὸν δὲ ἀψήται τῆς ὄλης καὶ κινῆ καὶ οἵνοι ἐμψυχοῖ αὐτήν, ἔοικε τῷ 20
ἔχοντι βιβλίον καὶ ἐνέργοντι. λέγει δὲ καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸν γεωμέτρην
ἐγγυτέρω αὐτὰ ἑαυτῶν γένεσθαι καὶ πόρρω. ὡς γάρ ὁ αὐτὸς καὶ εἰς γεω-

2 ποιησαιεν IL	πῦρ] καταμήνιον α	ἡ post κίνησις om. a	3 λέγει I
γεννήσαντα scripsi: γεννῆσαν libri		5 ἡ om. a	6 ἡ ὄλη K: τὸ ἡ ὄλη a
8 ὄλη δύναμις K	10 ἄλλην] ἄλλα I	11 τὰ δὲ ἐαυτῶν a	12 γινό- μενον a
21 post χειρὶ add. καὶ a	14 ἐνέργειαν a	16 περὶ] ἐπὶ K	17 ἔστιν om. K
22 τοῦ τέ ἔστι πλὴν a		18 πάντα πάντως a	
23 ἐξῆλθεν K	25 ἔστι a	28. 29 ἀλλὰ πῶς—ἀλλὰ δυνάμει om. K	33 ἐαυτῶν] αὐτῶν IL
24 οὐδὲν K		32 καὶ post δὲ om. K	
29 οὔτε] οὔτε K	31 κινεῖ II.a		
πόρρω] immo πορρωτέρω			

μέτρης ὅταν μὲν καθεύδῃ, πορρωτέρω ἔστι τοῦ ἐνεργοῦντος, ἐγγυτέρω δὲ 38^v ὅταν ἐγρηγορῇ, οὗτῳ καὶ τὸ σπέρμα. ἔστιν οὖν τὸ σπέρμα ἐνεργείᾳ μὲν ἔμψυχον, ὥσπερ καὶ ὁ ἐγρηγορῶς γεωμέτρης ἐνεργείᾳ γεωμέτρης, δύναμις δὲ ὡς μὴ ἐνεργοῦν, ὥσπερ καὶ ὁ μὴ ἐνεργῶν γεωμέτρης· ἢ οὐκέτι γάρ δὲ ἔχουσι τὴν ἔξιν, ἐνεργείᾳ εἰσίν, ἢ δὲ μὴ ἐνεργοῦσι, δύνανται δὲ ἐνεργῆσαι, 25 δύναμις.

p. 735^a12 Ταύτης μὲν οὖν οὐδὲν μόριον αἴτιον τῆς γενέσεως,
ἀλλὰ τὸ πρῶτον κινήσαν ἔξωθεν.

Ταύτης λέγει τῆς διαπλαττούσης καὶ ποιούσης τὰ μόρια. οὐδὲν οὖν,
10 φησί, μόριον αὐτὸν ἑαυτῷ αἴτιον ἔστι τῆς διαπλαστικῆς γενέσεως· οὐδὲν
γάρ αὐτὸν ἑαυτὸν γεννᾷ καὶ παράγει, ὡς ἐν ἄλλοις ἡμῖν δέδεικται, ἀλλὰ 20
γίνεται μὲν ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν ποιούντος, τρέφεται δὲ ὑφ' αὐτοῦ. τὴν μὲν
γάρ θρεπτικὴν ἔχει ἔκαστον ἐν ἑαυτῷ καὶ διὰ τοῦτο γεγονός τρέφει αὐτὸν 25
ἐαυτόν, τὴν δὲ διαπλαστικὴν καὶ ποιητικὴν οὐκέτι, ἀλλὰ ἔξωθεν· τὸ δὲ ἔξω-
15 θεν ταῦτάν ἔστι τῷ οὐ σύμφυτον, ἀλλ' οἷονεὶ ἀπτομένην. εἰπὼν δὲ διτὶ^{39r}
αὔξει ἦδη αὐτὸν ἑαυτόν, ἐπήγαγε διόπερ πρῶτον τι γίνεται καὶ οὐχ
ἄμφα πάντα, τουτέστι καὶ διὰ τὸ μηδὲν αὐτὸν ἑαυτὸν ποιεῖν καὶ παράγειν,
ἀλλὰ πᾶν τὸ γινόμενον ὑπὸ ἄλλου γίνεσθαι γίνεται τι πρῶτον. εἰ γάρ μὴ
ὑπὸ ἄλλου ἐγίνοντο, ἀλλ' ὑφ' ἑαυτῶν, διὰ τί ὥσπερ η καρδία φέρει εἰπεῖν
20 ἐποίησεν αὐτήν, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν καρδίαν καὶ ἔκαστον τῶν ἄλλων ἑαυτὸν
παρήγαγε καὶ ἄμφα πάντα γέγονε; ζητήσεις δὲ ἄν τις, εἰ μηδὲν αὐτὸν ἑαυτὸν
παράγει, ἀλλά τι ἄλλο ἔχον ἐν ἑαυτῷ ἐνεργείᾳ τοὺς λόγους, διὰ τί οὐχ
ἄμφα πάντα ποιεῖ, ἀλλὰ πρῶτον τὴν καρδίαν; η ὥσπερ ὁ τέκτων ἐνεργείᾳ
μὲν ἔχει τὸν τῆς ξυλίνης σφαιράς λόγον καὶ τὸν τῆς κλίνης καὶ ἄλλων 45
25 πολλῶν, οὐχ ἄμφα δὲ ποιεῖ πάντα, ἀλλὰ πρῶτον μέν, εἰ οὕτως ἔτυχε, τὴν
σφαιραν, εἴτα τὴν κλίνην, οὗτως καὶ αὐτῇ η δύναμις ἄμφα μὲν πάντα σκια-
γραφεῖ, πρῶτον δὲ δημιουργεῖ τὸ ἀναγκαιότατον, εἴτα τὸ ἐφεξῆς. εἰπὼν δὲ
διόπερ πρῶτον τι γίνεται, ἐπήγαγε τοῦτο δὲ γίνεσθαι ἀνάγκη
πρῶτον δι αὐξήσεως ἀρχὴν ἔχει, τουτέστι τοῦτο δὲ ἀνάγκη πρῶτον 39r
30 γίνεσθαι, δι δύναται ὥσπερ ἀκρόπολίς τις δέξασθαι καὶ φυλάσσειν τὴν θρε-
πτικὴν καὶ αὐξητικὴν καὶ γεννητικὴν ψυχήν. αὐται δὲ τῷ μὲν ὑποκειμένῳ
μία εἰσί, τῷ λόγῳ δὲ διάφοροι. τοῦτο δέ, φησί, τὸ θρεπτικὸν τὸ γεννη-
τικόν ἔστιν. οἶον αὐτόν· παντὸς γάρ ζῷου καὶ φυτοῦ τελείου τοῦτο
ἔστιν ἔργον τὸ γεννῆσαι οἶον αὐτό.

2 γρηγορῇ Κα ἔστιν—σπέρμα om. IL 3 γρηγορῶς a post ἐνεργείᾳ add. δὲ IL
4 ἐνεργῶν] ἐνεργοῦν Ia 5 ἔστιν K 10 μόριον om. K αὐτῷ I
11 ἐν ἄλλοις] nescio quo respiciat 15 οἷονεὶ om. IL 18 γενόμενον a
19 διὰ τί scripsi: δι' ἂν Κα: om. IL 20 αὐτήν libri οὐ om. L in lit. II
litt. 21 καὶ om. a καὶ ἄμφα—παράγει (22) om. L 22 παράγει] παρή-
γαγε I 24 ἔχει μὲν Κα 25 δὲ om. IL 31 καὶ αὐξητικὴν om. L
γεννητικὴν IIa Φυχῆν post θρεπτικὴν ponit K 32 εἰσι] ἔστι α τὸ θρεπτικὸν τὸ
om. a 33 post ἔστιν ex Arist. addendum ἐπέρου post ἔστιν add. τὸ γεννῶν
(I. τὸ γεννῶν) a

p. 735a19 Ἀνάγκη δὲ διὰ τόδε, δτι ὅταν γένηται, αὐξάνεσθαι 39r
ἀνάγκη.

Εἰπὼν ὅτι τοῦτο γίνεσθαι ἀνάγκη πρῶτον, διαδήσεως ἀρχὴν ἔχει, καὶ διὰ μέσου τινὰ παρενέρας ἐπήγαγε τὸ ἀνάγκη δὲ διὰ τόδε, καὶ ἔστι συνεγένετού τούτῳ ἐκεῖνο. δὲ λέγει οὕτως ἐπῆκται, ώς εἰ ἔλεγε διὰ τὸ δὲ τοῦτο τὸ ἀνάγκη γίνεσθαι τι πρῶτον καὶ ἔχειν αὐξάνεσθαις ἀρχήν; διὰ τόδε. καὶ τὸ τοῦτο; διὰ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι πᾶν τὸ γεγονός αὐξάνεσθαι. εἰ δὲ ἐν τῷ τοῦτο τὸ ἔχον τὴν αὐξητικὴν πρώτως ψυχὴν (οὐ γάρ πολλὰ μέρη ἔχει), ταύτην πρώτως ἀνάγκη πρῶτον τῶν ἄλλων γίνεσθαι.

10 p. 735a29 Περὶ δὲ τῆς τοῦ σπέρματος φύσεως ἀπορήσειεν ἂν τις.

Οἱ ζητεῖ τοιοῦτάν ἔστι, πότερον τὸ σπέρμα ὅδωρ ἔστιν ἢ μῆγα ύδωρ- 20 τος καὶ γῆς. εἰ μὲν οὖν ὅδωρ, οὐδὲν δὲ ὅδωρ παχύνεται ὑπὸ θερμοῦ καὶ στερεωτέρον αὐτὸν ἔστιν γίνεται. ἔδει μηδὲ τὸ σπέρμα ὅδωρ ὃν παχύνεσθαι 25 ὑπὸ τῆς ἐν τοῖς ζῷοις θερμότηται· γάνδε ἔξεισι παχὺ καὶ συνεστηκός ὥσπερ 15 μέλι ἐψηθέν, ὅλλας οὐδὲν παρρέσιον καὶ ἔξαιταιζόμενον ὥσπερ τὸ ὅδωρ. ἔξεισι μὲν τοῦ παχύ, ψυχόμενον δὲ γίνεται ὑγρὸν καὶ διαρρέον. ἔδει δέ, εἴπερ ὅδωρ ἦν, μηδὲν διαρρέειν ὑπὸ τοῦ ψυχοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον πήγνυσθαι καὶ ὥσπερ κρύσταλλον γίνεσθαι. εἴπει οὖν τὸ ὅδωρ ὑπὸ μὲν θερμοῦ οὐ παχύνεται, ὑπὸ 35 δὲ ψυχοῦ πήγνυται, τὸ δὲ σπέρμα παχύνεται μὲν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, ὑπὸ 20 δὲ τοῦ ψυχοῦ ὅγραίνεται ὡς ὑπὸ τοῦ ἐναντίου ἡτοι τοῦ θερμοῦ παχυνθέν 40 (ὅτι γάρ ἔπηξε τὸ ἐναντίον, τοῦτο τάκεται ὑπὸ θατέρου τῶν ἐναντίων, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν Μετεώρων εἰρηται) οὐκ ἀν εἴη τὸ σπέρμα ὅδωρ. ὅλλας γάρ οὐδὲ μῆγα γῆς καὶ ὅδατος· ἔδει γάρ ἐν τοῖς πάγοις πήγνυθαι καὶ στερεοῦσθαι, ὥσπερ ὁ πηλός· τοῦτο γάρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ οὐκ ἔδει 45 ὑγρὸν πᾶν γίνεσθαι καὶ ὅδωρ. ἔδει οὖν πήγνυσθαι· οὐ πήγνυται δέ, ὥσπερ εἰρηται. |

p. 735b7 Ἡ οὐ πάντα τὰ συμβαίνοντα διηγρήκαμεν.

Θεὶς τὴν ἀπορίαν λύει αὐτὴν διὰ τῶν προκειμένων δυνάμει λέγων ἢ 39v
ἡ ἀπορία χώραν ἔσχεν ἐκ τοῦ ἀτελῆ καὶ μὴ τελείαν ἡμᾶς ποιεῖσθαι τὴν 5
30 διαίρεσιν. εἰρηται γάρ δτι παχύνεται μὲν ὑπὸ πυρὸς τὸ ἐκ γῆς καὶ ὅδατος
σν. οὐ παχύνεται δὲ τὸ ὅδωρ· οὐ μόνον δὲ τὸ ἐκ γῆς καὶ ὅδατος παχύνεται
ὑπὸ πυρός, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξ ὅδατος καὶ ἀέρος. ὥστε δειχθέντος δτι τὸ 10
σπέρμα ἐξ ὅδατος καὶ ἀέρος ἔστι, συλλογιστέον ὡδέ πως τὸ σπέρμα ἐξ
ὅδατος ἔστι καὶ ἀέρος, πᾶν τὸ ἐξ ὅδατος καὶ ἀέρος δὲν παχύνεται ὑπὸ τοῦ 15

1 post ὅταν add. τι Arist.	3 post τοῦτο add. δὲ a	5 τοῦτο ἐκείνῳ Ka	6 τὸ
ὅτι Ka	ἔχειν post ἀρχὴν ponit Ka	8 πρώτως om. L	9 ταύτην] exspectas
τοῦτο πρῶτον om. K	15 μέλι] γάλα a	17. 18 κρύσταλλος libri	
21 θατέρων K	21. 22 ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν Μετεώρων] Δ 6	24 διὰ τὸ a	
25 καὶ] τὸ Ka	28 δυνάμεων IL	29 ἀτελῆ ex ἀτελοῦς corr. L ¹	μὴ τελείαν]
μήτε λίαν a	ποιήσασθαι Ka	34 δὲ om. IKa	

Θερμοῦ, καὶ τὸ συμπέρασμα δῆλον. ὅτι δὲ τὸ ἔξι unctionis καὶ ἀέρος ὃν 39^ν παχύνεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, δείκνυσι διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. ὅτε γάρ ἀφρὸς 20 ἔξι unctionis ἐστι καὶ ἀέρος· ἡ γάρ γινομένη ἐκ τοῦ κινεῖσθαι καὶ φέρεσθαι θερμότης τῷ unctionis μετὰ τοῦ πνεύματος ἡ τοῦ ἀέρος, ἐν ᾧ ἐστι, (πᾶσα 25 γάρ θερμότης ἐν τινι) αὐτῇ οὖν μετὰ τοῦ οἰκείου ὑποκειμένου τοῦ ἀέρος ἐμμιγνυμένη τῷ unctionis παχύνει καὶ ποιεῖ τὸν ἀφρόν. ὅτι δὲ ὁ ἀφρὸς παχύτερος καὶ στερεώτερος τοῦ unctionis, δῆλον· τὸ μὲν γάρ unctionis ὕδωρ ἥστι καὶ 30 οὐδένα ἔχει οἰκεῖον δρον, ὁ δὲ ἀφρὸς unctionatai οἰκεῖψι δρῳ περιωρισμένος ὥσπερ ὁ κηρὸς ἡ ἄλλο τι τῶν στερεωτέρων καὶ οἰκεῖψι δρῳ περιωριζομένων. 35 10 καὶ δισφιλὴ ἐλάττους ὥσιν αἱ πομφόλυγες, τοσοῦτον στρυφνότερος καὶ στερεώτερος ὁ ἀφρός. διὰ τὰς αὐτὰς δ' αἰτίας καὶ τὸ λευκαινόμενον ἔλαιον 40 (λευκαινόνσι γάρ καὶ τοῦτον ἐν τῷ ἡλίῳ ὥσπερ τὰ λίνεια ὑφάσματα) παχύτερον γίνεται· τὸ γάρ ἐνὸν ἐν αὐτῷ unctionis ἐκαταπισθὲν ὑπὸ τῆς ἀπὸ τοῦ 45 ἥλιου ἐγγινομένης θερμότητος καὶ ἀναμιχθὲν τῷ ἔλαιῳ ἐπάχυνεν αὐτό. ἡ 15 δὲ μολίβδαινα εἰδός ἐστιν ὑγρὰ καὶ χυτὴ ὥσπερ ὁ ὑδράργυρος. παχύνει 45 δὲ τὸ ὑγρὸν ἡ μολίβδαινα διὰ τὸ ἐγκαταμίγνυσθαι πνεῦμα ἐν τῇ κινήσει τῇ γινομένῃ ἐν τῇ μίξει· μίξαντες γάρ αὐτὴν τῷ ὑγρῷ κινοῦσιν ἐπὶ πολὺ, 5 δισφιλὴ ἀράδίων ἀνακεράννυται μετὰ τοῦ ὑγροῦ, ἀλλὰ βραδέως, ὥσπερ καὶ τὸ 20 ἔλαιον μετὰ τοῦ unctionis. δεῖξας οὖν ἀπό τε τοῦ ἀφροῦ ἀπό τε τοῦ ἔλαιου ὅτι τὸ ὑγρὸν παχύνεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἐπάγει ὥσπερ οὖν ὑπό τινος 15 παχύνεται τὸ ἔλαιον καὶ τοῦτο τὸ παχύνον αὐτὸν ἐστι θερμότης, οὕτως καὶ τὸ σπέρμα παχύνεται μὲν ὑπὸ τοῦ ἐν ἡμῖν θερμοῦ, ἐξελθόν δὲ διταν ἀποπνεύσθη ἀπὸ τοῦ φύχους τὸ θερμὸν καὶ δηλονότι καὶ ἀήρ τις σὸν αὐτῷ, δὲ 25 25 δὲ ἐναπομείνας καὶ μὴ ἐκπνευσθεὶς ψυχθεὶς unctionis ὕδωρ γένηται, μᾶλλον δὲ unctionis μὲν οὐ, παχύτερος δὲ ἀέρος, λεπτότερος δὲ unctionis, δοπία ἐστὶν ἡ ἀτμίς, 25 διγραίνεται· λείπεται γάρ τὸ unctionis ἡ ἀτμίς καὶ βραχὺ τι γεῶδες. ὅτι δὲ λείπεται τι γεῶδες, φανερόν· ἐνραινομένου γάρ τοῦ σπέρματος ἐμφαίνεται 30 τι γεῶδες ἐν τῷ ἔξι διλιγίστων συγκεῖσθαι μορίων· τὸ δὲ διλιγίστων ἀντὶ τοῦ μικρῶν. κυρίαν δὲ τῆς μίξεως τὴν Ἀφροδίτην λέγει.

p. 736 a 27 Διορίσαι τε δεῖ πότερον μεταλαμβάνει τὸ συνιστάμενον
ἐν τῷ θήλει.

Εἶπάν τούτου δὲ ἔχόμενόν ἐστιν ἀπορῆσαι καὶ εἰπεῖν, πάλιν 25

1 δῆλοι I	4 τῷ unctionis θερμότης coll. K	5 post οὖν add. ἡ θερμότης Ka
6 ὁ om. a	7 παχὺς L	10 ὥσιν a πομφόλυγες K: πομφόληγες a
τοσούτῳ a	10 παχύτερος IL: στρυφνότερος Arist. SYZ: στιφρότερος Ka Arist. vulg.	
11 post στερεώτερος add. ἐστὶ Ka	12 τῷ om. Ka λίνια IL	13 ἐν
om. Ka ἀπὸ] ὑπὸ IL	14 γινομένης K τῷ] αὐτῷ Ka	15 post
ἐστιν add. μολίβδου Ka	16 δὲ] γάρ K διατὶ a ἐσκαταμίγνυσθαι I	
18 οὐδὲ ταχέως IL	19 ἀνακεράννυται L	20 ἀπὸ—ἀφροῦ om. II,
22 θερμότερος] τὸ φύχος Ka	23 δὲ K	23. 24 ἀποπνεύσει K: ἀποπνεύσι a
24 ὑπὸ Ka	25 ἐκπνευσθεὶς a ψυχθεὶς om. K 27 ἡ] ἡ K	
τῶν K	28 ηραινομένου a	29 δὲ om. IKa 30 τοῦ]
	33 ἐστὶ καὶ ἀπορῆσαι Ka	

ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον, ὡς εἰ ἔλεγε περὶ τοῦ προκειμένου δεῖ διορίσαι, 40^τ τοῦτο δὲ ἦν πότερον μεταλαμβάνει τὸ συνιστάμενον καὶ τελειούμενον ἐν τῷ 40^τ θήλει ζῷον ἀπὸ τοῦ ἄρρενος· περὶ δὴ τούτου δεῖ διορίσαι καὶ περὶ ψυχῆς.
 τὸ δὲ οὐδὲν γάρ ηττον τὰ σπέρματα καὶ τὰ κυήματα τῶν ζῴων
 5 ζῆται τῶν φυτῶν οἶστι τῷ ὕσπερ γάρ τὰ φυτὰ ζῆται, οὗτοι καὶ τὰ 15 σπέρματα τῶν ζῷων, καὶ τὰ κυήματα δέ, φησί, μέχρι τινός εἰσι γόνιμα· μέχρι γάρ τοῦ | γενέσθαι τὸ κύμα ζῷον ἐστι γόνιμον, γεγονὸς δὲ οὐκέτι 40^τ ἐστίν, ὕσπερ καὶ τὸ φόνον, ἥντις μὲν ἀνὴρ φόνον, γόνιμόν ἐστιν (ἔχει γάρ δύναμιν, καθ' ἦν δύναται ζῷον γενέσθαι), γεγονὸς δὲ οὐκέτι ἐστὶν ὥδον ἦν 5 10 κύμα ἡ σπέρμα γόνιμον, ἀλλὰ ζῆται γόνιμον δυνάμενον γεννῆσαι οἷον αὐτό.
 φανερὸν δέ, φησίν, ἐκ τῶν περὶ ψυχῆς διωρισμένων, διὰ τί τὴν θρεπτικὴν 10 λαμβάνουσι πρῶτον ἔχουσι μὲν οὖν τὰ κυήματα, ὡς πρὸ διάγου δέδειται, τὴν θρεπτικὴν ψυχήν, προϊόντα δὲ λαμβάνει καὶ τὴν αἰσθητικὴν καὶ ἔτι 15 προϊόντα, ὕσπερ οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὴν λογικήν. καὶ οὐ τοῦτο φαμεν ὅτι 15 κατὰ διαφόρους χρόνους ταύτας λαμβάνει τὰς δυνάμεις, ἀλλ' εὐθὺς πάσας 20 ἀπὸ τῆς πρώτης συστάσεως καὶ κατὰ γαστρὸς ὃν λαμβάνει ταύτας τὸ ζῆται.
 εἰ γάρ μὴ πολλαὶ αὖται ψυχαί, ἀλλὰ δυνάμεις μιᾶς ψυχῆς, οἷον φέρε εἰ-
 πεῖν τῆς λογικῆς (ταύτης γάρ αἱ δυνάμεις αἱ μὲν εἰσι τιμιώτεραι, αἱ δὲ 25 ἀτιμότεραι, οὐ δύνανται δὲ αἱ τιμιώτεραι οἷον ἡ ἐπιστημονική τε καὶ διανοη-
 20 τική εἰναι χωρὶς τῆς θρεπτικῆς καὶ αἰσθητικῆς, καὶ δῆλος χωρὶς τῶν κατα- 30 δεεστέρων· τὴν γάρ ἔχουσαν τὴν νοητικὴν δύναμιν ψυχὴν ἀνάγκη καὶ τὰς ἄλλας ἔχειν, οὐ μὴν τὴν τὰς ὑφειμένας ἔχουσαν δυνάμεις ἀνάγκη ἔχειν καὶ τὰς τὴν νοητικὴν) δῆλον ὅτι διπλάκα ἀνὴρ ἐγγένηται ήμεν ἀβτη ἡ ψυχή, καὶ αἱ λοιπαὶ πάσαι δυνάμεις αὐτῆς· συνεισφέρει γάρ ἔστι τῇ λογικῇ τὰς ἀλέξους, 40
 25 ἀλλ' οὐ συνεισφέρεται αὐταῖς. οὐ δὴ οὖν τοῦτο φαμεν, ὕσπερ εἴρηται, ὅτι κατὰ διαφόρους χρόνους ἀλληλαγόντες καὶ ἀλληλή ψυχικὴ δύναμις ἡ ψυχὴ ήμεν ἐγγίνεται· οὗτοι γάρ ἀν πολλὰς εἰχομεν ψυχὰς καὶ κεχωρισμένας ἀπὸ ἀλληλῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντα ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν χαρακτηρίζεται τε καὶ 45 κατονομάζεται, τὰ δὲ ζῆται εὐθὺς γινόμενα καὶ κατὰ γαστρὸς ὄντα τρέφεται μέν,
 30 οὐκ αἰσθάνεται δέ (παρόντων γάρ τῶν αἰσθητῶν τὸ αἰσθάνεσθαι), τὴν μὲν θρεπτι-
 κὴν ψυχὴν φαμεν ἔχειν αὐτάς, τὴν δὲ αἰσθητικὴν ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς ὑστερον
 ἀποτεχθεῖσι· τότε γάρ αἰσθάνονται. αἱ γάρ συστολαί τε καὶ ἔκτασεις τῶν μερῶν, ἀς ποιοῦνται κατὰ γαστρὸς ἔτι ὄντα, οὐ γίνεται κατ' οἰκείαν αἱ· 41^τ
 σθησιν αὐτοῖς, ἀλλ' ὡς ἐμψύχου μέρος κατὰ ταῦτα κινεῖται. δῆλον οὖν 45
 τὰς δυνάμεις πάσας ἀμα λαμβάνουσι, τὰς δὲ τῶν κρειττόνων ἐνεργείας
 ὑστερον, καὶ ἐντεῦθεν δῆλον· εἰ γάρ ἐστιν ἡ αἰσθησις δύναμις ψυχῆς, καθ'

1 προειρημένου Ia 3 post ἄρρενος fort. addendum τι ἡ οὐδέν 6 τῶν ζῷων om. I.
 ἐστὶ αἱ 8 ἡ] εἰη II. ἔχουσι K 9 ἐστὶν ώδον οχ ἐστὶ ζῆται corr. I
 9. 10 κύμα ἡ ώδον coll. K 14 οὐ post ἐστὶ ponit L 17 δύναμις αἱ 17. 18 εἰπεῖν
 om. K 18 μὲν δὲ εἰσὶ αἱ 20 εἰναι] καὶ αἱ om. II. 22 μὲν K
 τὴν] καὶ L: ἡ I ἔχουσα L 23 ήμεν ἐγγένηται coll. Ka 25 οὖν om. Ka
 26 ἡ scripsi: ἡ libri 27 ἔχωμεν L: ἔχομεν I 29 κατὰ δύναμάζεται αἱ
 γενόμενα IKa 32 ἀποτεχθεισῶν αἱ 34 ἐμψύχου μέρους αἱ: ἐμψυχουμένοις II.
 35 πάσας ἀναλαμβάνουσι IL

ἥγη τὸ ἔχον αὐτὴν οἷόν τε ἐστιν ἡμιούμενον τοῖς τοῖς αἰσθηταῖς διά τινος ἀπὸ πλαισίωσεως τῇ πρὸς αὐτὰ ἐνεργείᾳ κρίνειν αὐτά (ώς γάρ η ὑπερπεικὴ δύναμις τροφῆς ἐδεῖτο πρὸς τὸ ἐνεργεῖν περὶ ταύτην τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. οὕτω καὶ η̄ αἰσθητικὴ τῶν αἰσθητῶν· περὶ γάρ ταῦτα η̄ ἐνέργεια αὐτῆς 5 καὶ τούτων ἐστὶν ἀντιληπτική τε καὶ κριτική) εἰ δὴ τοῦτο ἐστιν η̄ αἰσθητικὴ ψυχὴ καὶ μὴ παρόντων τῶν αἰσθητῶν ἐνεργεῖν οὐδὲν αἴσθαται, οὐδὲν πάρεισι δὲ ταῦτα ἐν τῇ τῆς μητρὸς γαστρί, δυνάμει μὲν αἰσθητικὸν ἀν ῥηθείην καὶ ἀτελές ἀναλόγως τοῖς ἔχουσιν ἐπιστήμην καὶ μὴ ἐνεργοῦσι κατ' αὐτήν· ἐξελίξιν δὲ καὶ ἐνεργοῦν ζῷη αἰσθητικὸν καὶ τέλειον. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ 10 τῆς λογικῆς· ἔχει μὲν γάρ δύναμιν καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ δέξασθαι τὴν ἀπὸ τοῦ πράττειν καὶ νοεῖν ἐγγινομένην τῷ πράττοντι καὶ μανθάνοντι ἔξιν. Ἡγ. ὅτε δὲ καὶ δέξεται, κυρίως ἀνθρωπος εἶναι λέγεται. διττὴ δὲ η̄ δύναμις αὕτη καὶ ἐπιτηδειότητης τῆς ψυχῆς τῷ διαφέροντα εἶναι καὶ τὰ περὶ ἀηδὴν δύναμις τε καὶ ἐνέργεια αὐτῆς ἐστι· πρὸς γάρ τὰ κατὰ φύσιν διαφέροντα καὶ τῶν 15 τῆς ψυχῆς μορίων ἔτερον τῇ φύσει τὸ πρὸς ἕκατερον πεφυκός, ὡσπερ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Νεκρομαχείοις ηθικοῖς εἰρηται, εἴπερ καθ' ὅμοιότερά τινα καὶ οἰκειότητα η̄ γνῶσις αὐτοῖς γίνεται. διαφέρει δὲ σίλληγαν τὰ ὑποκείμενα ταῖς λογικαῖς δυνάμεσι τῷ τὰ μὲν πρακτὰ εἶναι καὶ ἐνδεγόμενα καὶ ἄλλως ἔχειν, τὰ δὲ ἀΐδια τε καὶ ἀναγκαῖα, καὶ τὰ μὲν δοξαστὰ τὰ δὲ 20 ἐπιστητά. διὸ καὶ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων η̄ μέν ἐστι δοξαστικὴ η̄ δὲ ἐπιστημονική· καλεῖται δὲ ἔκατέρα νοῦς, ἀλλ' οὐ μὲν πρακτικὸς καὶ δοξαστικὸς καὶ βουλευτικός, οὐδὲ ὀργὴ γίνεται πράξεως, ὅταν η̄ βούλευσις καὶ η̄ ὅρεις συνοδεύσῃ τοῖς ὑπὸ αὐτοῦ κριθεῖσιν, οὐ δὲ ἐπιστημονικὸς καὶ θεωρητικός· τὰ μὲν γάρ ζητοῦμεν πράξεως γάριν, τὰ δὲ γνῶσεως. γίνεται 25 οὖν οὐ ἀνθρωπος οὐκ εὐθίλις ἔχων τὴν τοιαύτην ἔξιν, ἀλλ' ἔχει μὲν δύναμιν καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ δέξασθαι, ὅστερον μέντοι λαμβάνει αὐτήν. Ὡσπερ ἐστὶ καὶ τέλος οὐ τελειότατον, τέλος δὲ οὖν δημιούργησις τοῦ θύραμεν νοῦν· τίς δὲ οὐτος καὶ πόθεν καὶ πῶς καὶ πηγάκια ἡμῖν ἐλλάμψει, εἰρηταί μοι ἐν ἄλλοις ἀκριβεστοῖς θέστερον. τούτων οὕτως ἔχόντων πάνυ ἀκριβῶς εἰρηται τῷ Ἀριστοτέλει οὐ γάρ ἄμια γίνεται ζῷον καὶ ἀνθρωπος, ἀνθρωπος δηλούντει οὐ τὰς προσεγῶς ῥηθείσας ἔχων ἔξεις· ὅστερον γάρ αὗται ἐγγίνονται. τὸ δὲ ἰδιόν ἐστι τὸ ἔκαστον τῆς γενέσεως τέλοις ταῦτον ἐστι τῷ τὸν τέλος τῆς 30 ἔκαστου γενέσεως οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν η̄ τὸ ἔκαστον ζῷον. περὶ δὲ τοῦ οὐν

1 τοῖς δὲ τοῖς libri

2 κρίνειν—ἐνέργεια (4) om. L

3 αὐτοῖς IL

5 τε om. IL

6 δύνανται L

7 αἰσθητικὴ ἀν ῥηθη IL

8 ἐνεργοῦσιν

ἐν ἑαυτῇ IL

10 γάρ om. ILa

11 καὶ τῷ μανθάνοντι K

ηγ. et 12

δέξεται om. Ka

13 post prius καὶ add. η̄ IL

καὶ τὰ om. K

14 αὐτῆς] αὐτοῖς IL

κατὰ τὴν φύσιν Ia

15 τῆς om. K

πρὸς ἔτερον α

15. 16 ἐν τοῖς—Νεκρομαχείοις ηθικοῖς Eth. Nic. Z 2 p. 1139a8

22 γίνεται] ἐστι a

δὲ K

βούλησις Ka 25 μὲν

πρακτικὰ libri

26 μέτοι] μέν τι a

29 καὶ πάθεν om. Ka

30 post ἔχόντων

add. καὶ K

31 ἀνθρωπος semel habet Ia

34 η̄ sciripsi: i libri

λέγει μὲν προύσματεῖσθαι λέγειν, οὐ λέγει δὲ ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ· 41^v
εἴρηκε δὲ ἔν τε τοῖς Περὶ ψυχῆς καὶ ἐν τῷ Λ τῆς Μετὰ τὰ φυσικά. 30
Ὄτι δὲ καὶ τὰ σπέρματα καὶ τὰ κυήματα χωριστὰ ὄντα,
τουτέστι χωρὶς τροφῆς ὄντα, καθ' ἣν τραφήσεται, δυνάμει ἐστὶ θρεπτικά,
5 δῆλον· πᾶν γάρ τὸ μὴ ἔχον πρὸς ὅ πέφυκεν ἐνεργεῖν καὶ διὰ τοῦτο μὴ
ἐνεργοῦν δυνάμει θετέον, ἐνεργείᾳ δὲ οὖ, πρὶν ἢ ἔλκει τροφὴν καὶ ποιεῖ
καὶ ἐνεργεῖ τὸ τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς ἔργον, καθάπερ τὰ χωριζόμενα τῶν
κυημάτων. οὕτω γάρ ἐστι τὸ ἔξης τῆς λέξεως τῆς πρὶν ἢ καθάπερ τὰ
χωριζόμενα τῶν κυημάτων ἔλκει τὴν τροφὴν καὶ ποιεῖ τὸ τῆς
10 τοιαύτης ψυχῆς ἔργον. χωριζόμενα δὲ τῶν κυημάτων νῦν εἴρηκεν οὐδὲ
τὰ κυρίως κυήματα, ἀλλὰ τὰ θηλαζόντα βρέφη· ταῦτα γάρ διαν θηλαζη,
ἐνεργείᾳ ἔχει τὴν θρεπτικὴν ψυχήν. δύναται δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν κυρίως
κυημάτων λέγεσθαι· τρέψεται γάρ καὶ αὐτὰ ἔως οὐ εἶη ἐν τῇ θετέρᾳ. ἐν
δὲ τῇ λέξει τῇ καὶ ἐγγίνεσθαι ἢ ἐν τῇ ὅλῃ μὴ εἰσελθούσας πρό-
15 τερον ἐν τῷ τοῦ ἄρρενος σπέρματι ὅλην λέγει τὸ καταμήνιον ἢ τὸ
ἀνάλογον. δὲ λέγει τοιούτον ἐστιν· ἀναγκαῖον τὰς τοιαύτας ψυχὰς ἢ ἐν
τῷ καταμηνύῳ εὑθὺς ἐγγίνεσθαι μὴ εἰσελθούσας πρότερον ἐν τῷ τοῦ 40
ἄρρενος σπέρματι, ἢ πρότερον μὲν ἐν τῷ σπέρματι, ἐκ δὲ τούτου εἰς τὸ
καταμηνύον. εἰπὼν δὲ διὰ πότερον πᾶσαι προϋπάρχουσιν ἢ οὖ, δεικνυσιν
20 διὰ οὐδὲ οἶόν τε πάσαις προϋπάρχειν λέγων δισων γάρ ἀρχῶν καὶ ψυχικῶν
δυνάμεων αἱ ἐνέργειαι σωματικαί, ἤτοι ἄνευ σώματος καὶ δργάνου οὐ
δύνανται τὸ οἰκεῖον ἐκπληροῦν ἔργον, δῆλον διὰ ταύτας ἄνευ σώματος οὐγ
οἶόν τε ὑπάρχειν, ὡς ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς δέδεικται, εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ
προϋπάρχειν οὔτε μεθυπάρχειν. εἰ γάρ ἀδύνατον αὐταῖς χωρὶς σώματος 15
25 τὰς οἰκείας ἐνεργεῖας, εἰ μὴ ἔχουσι σῶμα, μάτην δὲν εἰεν. ἄλλως
τε καν τορούπηρον, ἢ μετὰ σώματος τίνος εἰσήρχοντο ἢ χωρὶς σώματος.
χωρὶς μὲν οὖν σώματος ὅλως εἶναι μὴ δυνάμεναι, πῶς δὲν χωρὶς σωμάτων
εἰσελεύσονται; εἰ δὲ μετὰ σώματος, δῆλον διὰ μετὰ τοῦ σπέρματος. ἄλλα
τὸ σπέρμα, ὡς εἴρηται, περίττωμα μεταβαλλούσης ἐστὶ τροφῆς· εἰ δὲ 41^v
30 περίττωμα, πῶς δὲν εἴη ἐν αὐτῷ ὁ νοῦς; λείπεται ἄρα τὸν νοῦν μόνον
θύραθεν ἐπεισιέναι· οὐδὲν γάρ αὐτοῦ τῇ ἐνεργείᾳ κοινωνεῖ σωματικὴ
ἐνέργεια, τουτέστι οὐδαμῶς γάρ δεῖται σωματικῆς ἐνεργείας καὶ σώματος
εἰς τὸ ἐνεργεῖν τὰς οἰκείας ἐνεργείας.

2 ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς] Γ 4 sqq.: ἐν τῷ περὶ Κ ἐν τῷ Λ τῆς Μετὰ τὰ φυσικά]
Λ 6 sqq. 6 post ἔλκει add. τὴν Κ 8 καθὰ ΙΙ. 10 νῦν om. ΙΙ.
12 δὲ] ὥη ΙΙ 13 ἔως ἣν εἴημεν Κα 14 ἐγγίνεσθαι om. ΙΙ.
14. 15 πρότερον om. Κα 15 ὅλη—ἄρρενος σπέρματι (18) om. ΙΙ. 19 διὰ om. Κ
16 post ἀναγκαῖον add. δὲ a 18 πρῶτον μὲν ΙΙ 19 διὰ om. Κ
23 ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς] Β 1. 2: ἐν τῷ Κ οὐδὲ] οὔτε Κα 24 post προϋπάρ-
χειν add. τῶν σωμάτων Κα σώματος χωρὶς coll. Κ 25 τὰς οἰκείας om. Κ
25. 26 ἀλλ ὕστε a 28 εἰσελεύσονται ΙΚΙ. 29 μεταβαλλούση α περίττωμα
ἐστὶ μεταβαλλούσης τῆς τροφῆς Κ 30 ὁ νοῦς ἐν αὐτῷ coll. Κ μόνον om. ΙΙ.
31 ἐνεργείᾳ κοινωνεῖ] κοινωνίᾳ ἐνεργεῖ ΙΙ. 32 οὐδαμῆ Κ

p. 736b29 Πάσης μὲν οὖν ψυχῆς δύναμις ἐτέρου σώματος ἔστικε 41v
κεκοινωνηκέναι.

"Ο λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πᾶσα ψυχὴς δύναμις ἐν σώματι ἐστι κρείττονι ὅ
ὄντι καὶ τιμιωτέρῳ τῶν τεσσάρων στοιχείων· ὅστε καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ λο-
5 γικὴ ψυχὴ ὅσῳ κρείττῳ τῶν ἄλλων ἐστί, τοσούτῳ καὶ τὸ ὑποκείμενον
αὐτοῖς κρείττονι ἔσται τῶν ὑποκειμένων ταῖς ἄλλαις. τοῦτ' εἰπὼν λέγει 10
ὅτι ἡ ἐν ἑκάστῳ τῷ τῶν ζῴων σπέρματι ἐνυπάρχουσα δύναμις καὶ ποιοῦσα
αὐτὰ γόνιμα θερμότης ἐστὶ ψυχικὴ δηλονότι, ἀνάλογος οὖσα τῇ τοῦ ἡλίου 15
θερμότητι καὶ τῇ τῶν ἄλλων ἀστέρων· ὅστε ἀνάγκη καὶ ἐν τῷ σπέρματι
10 ἐνεῖναι καὶ περιέχεσθαι ὑπ' αὐτοῦ σῶμά τι ἀνάλογον ὃν τῷ τῶν ἀστέρων 20
στοιχείῳ ἦτοι σώματι. τῇ μὲν οὖν φύσει ταῦτὸν ὃν ἀπαν τὸ ὑποκείμενον
ἐκάστη ψυχῇ, διαφέρον δὲ τῷ τιμύῳ καὶ τῷ ὑπερτέρῳ καὶ ὑφειμένῳ, ὥσπερ
καὶ αἱ σφαῖραι· καὶ γάρ αὐταις καὶ οἱ ἐν αὐταις ὄντες ἀστέρες τῇ μὲν 25
φύσει οὐδὲν διαφέρουσι, διαφέρουσι δὲ τῇ τιμότητῃ τιμιωτέρα γάρ πασῶν
15 ἡ ἀπλανής, εἴθ' ἡ Κρονικὴ καὶ ἐφεξῆς. ὅτι δὲ οὐ πῦρ ἡ ἐν τῷ σώματι
θερμότης (λέγω δὲ σῶμα τὸ ἀνάλογον τῷ τῶν ἀστέρων σώματι) ὅτι 30
οὖν οὐ πῦρ, ἀλλ' ἀνάλογος τῇ ἀπὸ τῶν ἀστέρων θερμότητι, ηὗτις ἡ ἀπὸ τῶν
ἀστέρων θερμότης καὶ ζῷα καὶ φυτὰ παράγει καὶ γεννᾷ (βραχείσης γάρ
τῆς γῆς καὶ θερμανθείσης ὑπὸ τοῦ ἡλίου σκώληκές τε καὶ ἄλλ' ἄπτα ἀνα-
20 διδονται) δείκνυσι διηνόμει συλλογιζόμενος ὡδεῖς οὐδὲν πῦρ ζῆται γεννᾷ,
πᾶν τὸ ἐν τοῖς σπέρμασι θερμὸν ζῷα γεννᾷ· οὐδὲν ἄρα τὸ ἐν τοῖς σπέρ-
μασι θερμὸν πῦρ ἔσται, ἀλλά τις πνευματώδης φύσις ἐμπεριειλημένη τῷ
ἀφρώδει τοῦ σπέρματος. τὸ δὲ πνεῦμα καὶ ἡ ἐν τῷ πνεύματι φύσις 35
ἐκ παραλλήλου κεῖται. οὐ μόνον δέ, φησίν, ἡ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ζῴων
θερμότης ζῷα γεννᾷ, ἀλλὰ καν τι περίττωμα τύχῃ, οἷον ἰχώρη ή πύον.
ἀλλότριον πάντως ὃν τῆς ἑκάστου φύσεως, ἐξ αὐτοῦ δὲ δημως ὃν, ἔχει καὶ
τοῦτο ζωτικὴν ἀρχήν· γίνονται γάρ ἐκ πύων σκώληκες.

p. 737a7 Τὸ δὲ τῆς γονῆς σῶμα, ἐν φυσικής σπέρματι τὸ σπέρμα
τὸ τῆς ψυχικῆς ἀρχῆς.

30 Ψυχικὸν ἀρχὴν λέγει τὴν ψυχήν, σπέρμα δὲ ἦτοι ἡλίαν καὶ δημιουργὸν 40
καὶ παραγωγὸν τῆς ψυχῆς λέγει τὸ θερμὸν τὸ ἀναλογοῦν τῇ τῶν ἀστέρων
θερμότητι· τοῦτο γάρ τὴν ἄλογον παράγει ψυχὴν καὶ τὴν μετ' αὐτήν,

6 αὐτοῖς L ² : αὐ ^τ ⁵ K:	αὐτῆς II ^a	ἐστι IL	7 τῷ om. K	8 αὐτὸ
γόνιμον Ka	10 σώματι ἀνάλογον libri		12 διαφέρειν II ^a	13 post γάρ
addl. καὶ Ka	ἐν αὐτῷ K	14 πᾶσιν K	15 ἡ Κ ρονικὴ L	16 ἀνα-
λογοῦν Ka	19 ἄλλάττα IKL: τὰ ἄλλα α		21. 22 ἐν τῷ σπέρματι utrobiique K	
22 πῦρ ἔστιν Ka	ἐμπεριειλημένη α	ante τῷ add. ἐν Ka	23 post ἀφρώδει	
addl. τῷ IK	τὸ δὲ σπέρμα καὶ ἡ ἐν τῷ σπέρματι α		26 πάντα La	
φύσεως om. K	30 λέγων IK	ψυχῆν] ἀρχήν K		

μᾶλλον δ' εἰ χρή τὸ δοκοῦν εἰπεῖν, αὕτη ἡ θερμότης ἐστὶ δύναμις πως ἡ 45
ψυχή. τὸ μὲν οὖν | τῆς λέξεως τοιοῦτον. εἰπὼν δὲ πρότερον, πότερον 42^a
ἔχει τὸ σπέρμα ψυχὴν ἢ οὐ, καὶ ὅρα γε ἀπέρχεται τὸ σπέρμα ἢ μέρος
γίνεται τοῦ γινομένου, καὶ εἰπὼν τότε ὅτι ἔχει μὲν τὸ σπέρμα ψυχὴν 5
ἢ ἀνάλογον τῷ ἐγρηγορότι γεωμέτρῃ καὶ μὴ ἐνεργοῦντι, νῦν δὲ εἰπὼν καὶ
τίς ἐστιν αὕτη, διτι θερμότης τις, λέγει καὶ περὶ τοῦ σώματος τῆς γονῆς,
ἐν ᾧ ἐστιν ἡ τῆς ψυχῆς ἀρχή, σῶμα γονῆς λέγων αὐτὴν τὴν γονήν, ὅτι
ποτὲ μὲν διαλύεται καὶ πνευματοῦται φύσιν ἔχον ὑγράν, ὅτε δὲ ἔξεισι θύραζε. 10
λείπει δὲ ἐν τῇ λέξει τῇ τὸ δὲ τῆς γονῆς σῶμα, ἐν ᾧ συναπέρχεται
10 τὸ σπέρμα τὸ τῆς ψυχικῆς ἀρχῆς, τὸ ἡς, ἵν' ἦ τὸ πλήρες τῆς ψυχικῆς
ἀρχῆς, ἡς ψυχῆς τὸ μέν ἐστι χωριστόν, οἷον ὁ νοῦς ὁ θύραζεν, τὸ δὲ
ἀχώριστον. εἴη δὲ ἀν τὸ τῆς λέξεως ἔξῆς τοιοῦτον· τὸ τῆς γονῆς σῶμα,
τοῦτο δη τὸ σπέρμα τῆς γονῆς, τουτέστιν αὕτη ὅτι ἡ γονὴ διαλύεται· τὰ
δὲ ἄλλα μεταξὺ εἰρήται.

15 p. 737^a 18 Τοῦ δὲ σπέρματος ὅντος περιττώματος καὶ κινούμενου
κίνησιν τὴν αὐτήν.

Διὰ τούτων τὰ ἔργα, ἀπερ ἐργάζεται ἡ ἐν τῷ σπέρματι θερμότης, 15
ἥτις ἡν ἀνάλογος τῇ τῶν ἀστέρων θερμότητι, ἀπαγγέλλει καὶ φησι τοῦ δὲ
σπέρματος ὅντος, ὥσπερ δέδεικται, περιττώματος καὶ κινούμενου 20
20 τὴν αὐξητικὴν δύναμιν, τουτέστιν ἔχοντος ἐν ἑαυτῷ τὴν αὐξητικὴν δύναμιν
ἢ ψυχὴν καὶ δηλονότι καὶ τὴν θρεπτικήν (ἢ αὐτὴ γάρ καὶ μία ψυχὴ διὰ 25
μὲν ταύτης τῶν ἑαυτῆς δύναμεων ποιεῖ, διὰ δὲ ταύτης τρέφει καὶ αὔξει τὰ
μέρη τοῦ ζώου μεριζούμενης ἐν αὐτοῖς τοῖς μέρεσι τῆς ἐσχάτης τροφῆς,
αὐτῇ δὲ ἡν τὸ αἷμα) ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν ὑστέραν, συνίστησι καὶ κινεῖ τὰ 30
25 καταμήνια (ταῦτα γάρ εἶπε θήλεος περιττώματα) τὸ ηνπερ αὐτὰ τυγχάνει
κινούμενα κάκενο. ὥσπερ γάρ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν, ὅποιαν κινοῦνται κίνησιν 35
οἱ τεχνῖται καὶ τὰ ὅργανα, τὴν αὐτὴν καὶ ταῦτα κινοῦνται, οὕτω καὶ τὰ
καταμήνια τὴν αὐτὴν κινοῦνται κίνησιν, ηνπερ καὶ τὸ σπέρμα ὑπὸ τῆς ἐν 40
αὐτῷ ψυχῆς. Εητήσεις δὲ ἀν τις εἰκότως, εἰ τὴν αὐτὴν κίνησιν κινεῖται τὸ
30 σπέρμα, ηνπερ καὶ τὰ καταμήνια, τὰ δὲ καταμήνια συνίσταται τε καὶ 45
τρέφεται καὶ δηλονότι καὶ αὔξεται, εὔλογον καὶ τὸ τοῦ σπέρματος σῶμα
συνίστασθαι καὶ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι. ἡ ὥσπερ τὸ ξύλον κινεῖται μὲν 42^a
ὑπὸ τοῦ σκεπάργου καὶ τοῦ τεχνίτου τὴν κίνησιν καθ' ἡν σφαιροῦται τὸ 5

1 δύναμις scripsi: δύναται I: δύναμις IIKa 2 πρότερον] p. 735^a 4 sqq. 4 ἔχει τὸ
μὲν coll. K 7 ἡ οὐ. a 10 τὸ ἡς—ἀρχῆς (11) om. II. 11 ὁ θύραζεν νοῦς K
θύραζε II. 12 τῶν λέξεων a τὸ δὲ τῆς γονῆς Ka 20 τουτέστιν — δύναμιν
om. K αὐτῷ a 21 θρεπτικήν] ποιητικὴν Ka 22 τῇ ἑαυτῆς δύναμιν
K: τῇ ἑαυτῇ δύναμις a 25 περίττωμα a ηνπερ—κάκενο (26)] fort. legendum τὴν
αὐτὴν κίνησιν ηνπερ αὐτὸ τυγχάνει κινούμενον κάκενο τυγχάνη II.¹ 26 κινοῦνται
—ταῦτα κινοῦνται (27)] ἀν αὐτὰ κινῆται κίνησιν, τὴν αὐτὴν κινεῖται καὶ τὰ ὅργανα, ὃ² ὅν
ὅργανων καὶ τοῦ τεχνίτου γίνονται Ka 27 οὕτω δὲ τὰ Ka 28 κινεῖται a
28. 29 ἐν αὐτῷ] ἑαυτῶν II¹ 30 ηνπερ] ἡν Ka

ξύλον ἢ ἄλλο τι γίνεται, κινεῖται δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην καὶ τὸ σκέπαρνον 42^v (εἰ γάρ ἄλλην μὲν ἔκινεῖτο τὸ ξύλον, ἄλλην δὲ τὸ σκέπαρνον, οὐδὲ ἂν γῦνέπω περιέθηκε τὸ τοιοῦτον εἶδος ὁ τεχνίτης εἰς τὸ ξύλον), ὥσπερ οὖν 10 καὶ τὸ ξύλον καὶ τὸ σκέπαρνον τὴν αὐτὴν καὶ μίαν κινοῦνται κίνησιν, ὅμως 5 τὸ σκέπαρνον οὐ σφαιροῦμένου, ὑριώς δὲ καὶ τὸ ἄλλο δέχεται μὲν τὸ τοιοῦτον χρῶμα καὶ διαπορθμεύει πρὸς τόνδε τὸν τοῦχον ἢ δὲ τὸ εἴη τὸ στερεὸν αὐτὸς μὴ χρωνύμενος (εὑρηται δὲ περὶ τοῦ ἀέρος ὅπως διαπορθμεύει τὰ χρώματα αὐτὸς μὴ χρωνύμενος ἀκριβῶς 15 ἡμῖν ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ Περὶ φυγῆς), οὕτω καὶ τὸ σπέρμα κινηθήσεται 10 μὲν τὴν κίνησιν, ἦν καὶ τὸ καταμήνιον κινούμενον συνίσταται τε καὶ τρέφεται, αὐτὸς μὴ συνιστάμενον μηδὲ τρεφόμενον, διὰ τὸ ὅργανον εἰναι ὥσπερ τὸ σκέπαρνον καὶ οὐχ ὅλην. εἰπὼν δὲ ὅτι κινεῖ τὸ τοῦ θήλεος 20 περίττωμα ἐπήγαγε καὶ γάρ ἐκεῖνο περίττωμα, τουτέστι καὶ γάρ καὶ τὸ καταμήνιον περίττωμα, καὶ πάντα τὰ μόρια ἔχει δυνάμει, καθὸ 15 γίνεται τά τε ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα. ζητήσεις δὲ ἂν τις, εἰ καὶ τὸ σπέρμα δυνάμει ἔχει πάντα τὰ τοῦ ζῷου μέρη, ἔχει δὲ ταῦτα δυνάμει καὶ τὸ καταμήνιον, τί διαφέρει τὸ σπέρμα τοῦ καταμηνίου; ἢ τὸ μὲν σπέρμα ἔχει δυνάμει ταῦτα ὡς δυνάμενον ποιῆσαι αὐτὰ ἐν ἀλλῳ, ὥσπερ καὶ ὁ τεχνίτης τὴν εἰδῆ καὶ τοὺς λόγους τῶν τεχνητῶν. τὸ δὲ καταμήνιον ἔχει δυνάμει ταῦτα 20 ὡς δυνάμενον δέξασθαι. ἐπεὶ οὖν ἀμφότερα δύναται τὸ καταμήνιον, καὶ τὰ τοῦ ἄρρενος καὶ τὰ τοῦ θήλεος, ἐπικρατησάστης τῆς φύσεως καὶ τοιωσδήλοι κινησάστης αὐτὸς ὃτε μὲν ἄρρεν ὄτε δὲ θῆλυ γίνεται. ἀλλὰ περὶ τῆς τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος γενέσεως αὐτὸς ἐρεῖ ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς παρούσης πραγματείας. τὸ δὲ ἐκ πεπηρωμένων γίνεσθαι πεπηρωμένα ὥσπερ παράθειγμα εὑληπται· 25 25 ὡς γάρ ἐκ τούτων ποτὲ μὲν γίνονται ἄρτια καὶ ὑγιῆ, δταν σύμμετρον ἔχωσι τὴν 30 ὅλην, ὃτε δὲ πεπηρωμένα δι' ἔνδειαν ὅλης, οὕτω καὶ ἐκ τῶν καταμηνίων ὃτε μὲν γίνονται ἄρρενα δι' ἐπικράτειων φέρει εἰπεῖν τῆς φυσικῆς θερμότητος, ὃτε δὲ δι' ἔνδειαν αὐτῆς θήλεα. ἐπεὶ οὖν, φησέν, ἔχει τὸ τοῦ θήλεος περίττωμα, αὐτὸς δὴ τὸ καταμήνιον, δυνάμει τὰ τοιαῦτα μόρια, ἀνάγκη 35 35 καὶ ἐν ὅσοις τῶν ὀρνίθιων ὑπηρέμια γίνεται, ἔχειν τὸ συσταθὲν ὡὸν δυνάμει ἀμφότερων καὶ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν ἐκ τοῦ ἄρρενος διὰ τοῦ σπέρματος ἐνδιδομένην φυγήν, ἣτοι τὴν 40 αἰσθητικήν, οὐ μεταβάλλει εἰς ζῷον. ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς ἐψήμασιν οἷον τῷ ἀληγεσμένῳ κυάμῳ ἢ τῇ σεμιδάλει, ἦν μετὰ γλήγωνος καὶ μέλιτος ἔψηντες 45 45 ἐσθίουσιν οἱ βένεμοι περιπίπτοντες, ὥσπερ οὖν ἐν τούτοις ἐψημέσιν, εἰτα φυγήσις περιίσταται τι περίζηρον ἐσικὸς ὑμένι, διὰ τοῦτο γραῦν, ὡς καὶ αὐτὸς 50 ILa: γλίσχρων K

2. 3 οὐδὲ ἂν δέ πω α	3 τοιύδε Ka	εἰς τὸ ξύλον ὁ τεχνίτης coll. Ka
5 σφαιροφένου I	7 δὲ om. IL	9 ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ Περὶ φυγῆς] cf. Philoponus comm. in Arist. de an. B 7 p. 335,14 sqq.: τῶν περὶ φυγῆς Ia
om. IL	11 εἰναι om. IL	10 κινούμενον
19 τεχνιτῶν K	22 post περὶ add. μὲν α	23 ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς παρούσης πραγματείας] Δ 1
29 δῆ] δὲ IL	31 post θήλεος fort. addendum τὰ μέρη	34 γλήγωνος] γλήγωνος
ILa: γλίσχρων K	35. 36 ἐψημέσια εἰτα φυγήσια II.	

προϊδων ἔρει, οὕτω καὶ ἐν τοῖς καταμηνόσις (ταῦτα γάρ εἶπεν ὑγρὰ καὶ 42° σωματώδη, λέγων πάλιν σωματώδη τὰ ἔχοντα γεῶδες) θερμαινομένους ὑπὸ τῆς ἐν τῷ σπέρματι θερμότητος τῆς ἀναλόγου τῇ τῶν ἀστέρων θερμότητι 40 περιίσταται τὸ γλίσχρον ἀνάλογον τῷ τῶν ἐψημάτων περιέχριῳ.¹ ὅπερ 5 γλίσχρον προϊδούσι καὶ μείζοις γενομένους τοῖς ἐμφρύσοις λαμβάνει ἡ τοῦ νεύρου φύσις· γλίσχρότερον γάρ τὸ νεῦρον καὶ δέρματος καὶ φλεβὸς καὶ 10 ὑμένος. τῆς γάρ τῶν γλίσχρων μαρφῆς καὶ φύσεώς ἐστι καὶ ὑμήν καὶ φλὲψ καὶ δέρμα. ἐστι δὲ γλίσχρότητης δύναμις συνεκτικὴ τῶν ὄντων ἀντίθετης 15 καὶ ὡν οὐδέν τι καθ' αὐτὴν συνέχεσθαι δύναται, ἀλλ' ἡ ἥτις, εἴπερ ὑγρόν 45 ἐστιν, ἡ θρύπτεται, εἴπερ ἕγρον. τέλειον δὲ κύημα λέγει τὸ ἔχον ἐνεργείᾳ ἥδη τὰ μόρια καθ' ἀ γαρακτηρίζεται, εἴτε ἀρρεν ἐστὶ τὸ κυνοφρούριον εἴτε θῆλυ· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ αἰδοῖα. |

p. 737^b15 Τὰ δὲ ζῷοτοκοῦντα ἐν αὐτοῖς τὰ τέλεια τῶν ζῴων. 43^r

Τὴν αἰτίαν παραδοῦναι βουλόμενος τοῦ τῶν μὲν τὰ φὰ ἀπολύεσθαι ἐκ 15 τῶν ὑστερῶν, καθάπερ τοῖς πλείστοις τῶν σελαχῶν, οὕτω δὲ καὶ ἀπολύεσθαι 5 μέντα μὲν αὐτῆς, ἐν αὐτῇ δὲ δύμας ὑπάρχοντα ζῷα γίνεσθαι, τὰ δὲ μὴ ἀπολύεσθαι, καθάπερ τὰ τοῦ λείου γαλεοῦ (σέλαχος γάρ καὶ οὐτος), ὑπομιμήσκει ἡμᾶς σαφῶς καὶ τὸ περὶ τῶν μὴ φύσιονύντων. ἐλλιπῶς δὲ ἡ 10 λέξις ἀπηγγέλθαι δοκεῖ ἡ δοσα δὲ θύραζε μὲν ζῷοτοκεῖ, εἴη δὲ ὃν τὸ 20 πλήρες δοσα δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ θύραζε ζῷοτοκεῖ (εἴρηται γάρ ὅτι τὰ 15 σελάχη πρῶτον μὲν φύσιονεῖ ἐν αὐτοῖς, εἴτα ζῷοτοκεῖ ἐν αὐτοῖς, εἴτα θύραζε) τούτων τῶν ἐν ἑαυτοῖς μὲν πρῶτον φύσιονύντων, εἴτα ἐν ἑαυτοῖς 20 ζῷοτοκοῦντων, εἴτα θύραζε ζῷοτοκοῦντων ἐνίων ἀπολύεσται τὸ φύν ἀπὸ τῆς ὑστέρας. πρῶτον μὲν γάρ συμπεφυκός ἐστιν ἐν αὐτῇ, εἴτα ἀπολυθὲν 25 ἐν αὐτῇ δὲ ὃν διπλαίσιον περὶ τῶν μὴ ἀπολυμένων· ἐπόγειος οὖν περὶ τούτων ἐνίων δὲ δύταν καταναλωθῆ ἡ ἐν τῷ φῷ τροφή, τελειοῦνται ἀπὸ τῆς ὑστέρας, διηνάμει λέγων ἐπὶ τούτων δὲ μὴ ἀρκούσῃς τῆς τοῦ φύν 30 οὐσίας καὶ διλέτητος εἰς ἀποπλήρωσιν ζῷου ἀλλ' ἐλλιπῶς ἐχούσης συμπέφυκες τῇ ὑστέρᾳ, ἵν' ἀπὸ αὐτῆς λαμβάνῃ τὸ φύν διά τινων πόρων, ὡς ἔρει 35 ἐν τῷ ἐπειδῆς βιβλίῳ, ἐκ δὲ τοῦ φύν ὁ διμφαλὸς τελειωθείη. δύταν οὖν καταναλωθῆ ἡ ἐν τῷ φῷ τροφή, τουτέστιν δύταν οὖν καταναλωθῆ τὸ φύν

1 προϊών ἔρει] c. 6 p. 743^b7

γεῶδες οἱ. L

3 ἀναλογούστης Ka

8 ὄντων K

17 λείου] τελείου La: λαῖον I

24 ἐν οἱ. a

28 ὅτε a

31 32 ἔρει ἐν τῷ ἐφεδῆς βιβλίῳ] Γ 2

τῷ καταμηνόφ K

post ἔχοντα add. τὸ I

5 γενομένοις II. Arist. Y: γενομένοις Ka Arist. vulg.

9 οὐδέτει a

19 λέξι a

26 ἔστι a

27 μὴ οἱ. II

30 ἀναπλήρωσιν K

31 λαμβάνῃ scripsi: λαμβάνων II: λαμβάνον Ka

32 ὅτε IK

2 πάλιν] πάντα a

10 θερμαίνομένη L¹: θερμαίνομένη K

15 θερμαίνεται K:

16 θρύπτεται corr. L²: θρύπεται a

18 τὰ τέλη K

23 ἀπογίνεται II.

27 οὐν Ka

32 ὅτε IK

εἰς σύστασίν τε ἄμα καὶ τροφὴν τινῶν μορίων, λαμβάνει ἐκ τῆς ὑστέρας 43^τ τὴν λοιπήν, ἵνας ἀν τελειωθὲν ἐκπεσεῖται θύραζε. ὅστε ἐπειδὴ δὶ’ ἔλεψὺν ὅλης ταῦτα οὐκ ἀπολύεται, τὰ ἄρα ἀπολύθυμενα ἀπολύεται διὰ τὴν αὐτάρ- 30 κειαν καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι τῆς ἀπὸ τῶν ὑστέρων ἐπικουρίας.

5 p. 737b 27 Η μὲν οὖν ἀπόκρισις γίνεται πᾶσι τοῦ σπέρματος ὥσπερ ἄλλου τινὸς περιττώματος.

Τὸ λεγόμενον δυνάμει τοιοῦτόν ἐστιν· ὥσπερ γάρ η τῆς ἔηρᾶς καὶ θύρᾶς τροφῆς περίττωσις οἰκεῖος ἔχουσα τάπους φύσει ἔργεται τε καὶ συναθροίζεται ἡ εἰς αὐτούς, εἴτα διὰ τῶν συνεγῶν τοῖς τοιούτοις τόποις πόρων ἐξέργεται θύραζε, 10 οὕτω καὶ τὸ σπέρμα περίττωμα ὃν ἔχει οἰκεῖον τινα τόπον, διὰ τίς ποτέ ἐστι 40 μετὰ βραχὺ ἔρει, καὶ εἰς τοῦτον φύσει καὶ οὐ βίᾳ συναθροίζόμενον ἔξεισι διὰ τῶν φλεβικῶν πόρων θύραζε. τὰ δὲ ῥημησόμενα ἵσως ἐσται σαφῆ, εἰ τὴν δόξαν πρότερον ἐκμησόμεθα τὴν λέγουσαν ὅτι τὰ περιττώματα τῆς ἔηρᾶς 45 καὶ θύρᾶς τροφῆς βίᾳ ἐξέρχονται, δύοις καὶ τὰ σπέρματα. ἔλεγον | οὖν 43^τ 15 οἱ τῆς δόξης ταύτης προτίταμενοι ἦτι, ὥσπερ η τῶν εἰργμένων δύο τροφῶν περίττωσις βίᾳ ἐξέργεται ἀπωθουμένη ὑπὸ τοῦ ἐν ἡμῖν ἐντὸς ὄντος πνεύματος (τραχεῖον δέ φασιν ὅτι ὑπὸ τοῦ τοιούτου πνεύματος βιαζομένη καὶ ἀκοντιζομένη ἔξεισι· καὶ γάρ ὅταν μὴ ράδιόις ἔξεισιν η τῆς ἔηρᾶς τροφῆς περίττωσις ὥσπερ ἐν ταῖς τῆς γαστρὸς ἐποχαῖς διὰ ἕηρότητα, οὐκ ἐκπνέομεν, 20 20 ἀλλὰ κατέγορεν ἐντὸς τὸ πνεῦμα, ὡς δηλούντι ὑπὸ τούτου βιασθησομένης καὶ ἐκτὸς ἀκοντιζησομένης· τούτῳ δὲ ποιοῦμεν καὶ ἐπὶ τῆς θύρᾶς) ὥσπερ 15 οὖν αὕτη η περίττωσις βίᾳ ἐξέργεται, οὕτω καὶ τὸ σπέρμα ἀκοντιζόμενόν τε καὶ ὠθούμενον ὑπὸ τε τῆς ἐν αὐτῷ οὕτης θερμότητος ὑπὸ τε τῆς τοῦ 20 διλού σώματος, καὶ προσέστι ἐλκόμενον καὶ ὑπὸ τῆς τῶν αἰδοίων θερμότητος, 25 ὥσπερ ὑπὸ τῶν σικυῶν τὸ αἷμα (ὅργανα δὲ ταῦτα ἴατρικά) ἔξεισι βίᾳ καὶ 25 οὐ φύσει. τούτων προλεγόμεντων τὴν λέξιν ματτείσον. φέρεται γάρ, φησί, 30 ἔκαστον εἰς τὸν οἰκεῖον τάπον, λέγων ἔκαστον τὸ τε σπέρμα καὶ τὴν τῶν δυεῖν τροφῶν περίττωσιν. τὸ δὲ τῷ τε πνεύματι βιαζομένων δύναται καὶ περὶ τῶν σπερμάτων ἀκούεσθαι μόνων, δύναται δὲ καὶ περὶ 35 τῶν τριῶν, τοῦ τε σπέρματος καὶ τῶν δυεῖν περιττώσεων. ἐξέρχονται οὖν, φησί, βιαζομένων, ἤτοι βιαζομένων τῷ πνεύματι. ἐν δὲ τῷ μὴ βιασα- 30 μένων ταύτην περίττωσιν τὸ βιασαμένων περὶ τῶν πνευμάτων εἰργηται. δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι δυνάμει· λέγουσιν οὖν, φησί, βίᾳ ἐξέργεσθαι, ὥσπερ

1 τινῶν τροφὴν coll. K	3 ἀπόλλυται I	τὴν οι. Ka	5 πᾶσα IL
7 post τὸ add. δὲ IL	8 ἔχουσι L	ἔργονται IL	συναθροίζονται IL
9 πόροις τόπων Ka	ἐξέρχονται IL	10 περίττωμα οι. Ia	τόπον ὅστις
ποτὲ I	11 βραχεῖ a	12 ἵσως οι. L	13 ἐκθάματα Ka
post ὅτι add. καὶ IKa	16 ἐντὸς οι. K	18 ἥ] καὶ a	19 ἕηρότητος ILa
22 καὶ τὸ σπέρμα οι. II	25 σικυῶν] συκιῶν IL:	σικυῶν Ka	ταῦτα] αὗται Ka
27 ἔκαστον post τόπον ponit I.	28 δυοῖν IKa	30 δυοῖν I: δύο Ka	31 ἤτοι
τουτέστι K	ἡτοι βιαζόμενα a	μὴ οι. II,	32 βιαζομένων utrobique Ka
33 λέγουσιν] λέγει II,			

ἐνδεχομένου ὅντος τὴν τῆς ἔηρᾶς καὶ ὑγρᾶς τροφῆς περίττωσιν καὶ ἀλλοθί 43^v που πορευθῆναι, οἷον ἐν τῷ στόματι ἡ τοῖς μυκτῆρσι μὴ βιασαμένων αὐτὴν τῶν πνευμάτων καὶ ἀκοντισάντων πρός τε τὴν κύστιν καὶ τὰ ἔντερα.
 λέγουσι δέ, φησίν, οἱ ταύτης τῆς δόξης προϊστάμενοι βίᾳ ἐξέρχεσθαι τὸ 5 περιττωμα, διότι τὰς ἐξόδους αὐτῶν τῶν περιττωμάτων οἱ ἄνθρωποι συνεκ- 5 κρίνουσιν ὁμοίας καὶ τὰ λοιπὰ ζῷα τῷ ἀλμονισμένῳ ἐντὸς πνεύματι· τούτου γάρ ἔστι δηλωτικὸν τὸ ὅτι τὰς ἐξόδους αὐτῶν ἡ θροισμένη τῷ πνεύ- 10 ματι συνεκρίνουσι. Θεὶς δὲ τὴν δόξαν ἐνίσταται λέγων οὐ μόνον γάρ
 ἐν τῇ ἐξόδῳ τούτων τὸ πνεῦμα κατέχομεν, ἀλλὰ καὶ τι βάρος ἀραι 15 βιουληθῶμεν, ὁμοίας κατέχομεν τὸ πνεῦμα· ἐγγίνεται γάρ ἡμῖν ἐκ τῆς τοῦ πνεύματος κατοικῆς ἰσχύς, εἴπερ ἡ ἴσχυς διὰ θερμότητος, τὸ δὲ πνεῦμα θερμόν. ὕστε οὐγέ ἀπλῶς διὰ τὴν τῶν περιττωμάτων ἀκόντισιν τοῦτο 20 κατέχομεν, ὡς ἀνεύ τοῦ πνεύματος μὴ δυναμένων ἐξελθεῖν, ἀλλὰ δι’ ἵσχύν.
 ἀλλὰ καὶ ὑπνώτηνσιν ἡμῖν ἀνέντοι τε καὶ ἀσθενεῖς οἱ τόποι τύγχασιν, 25 οἰον ἡ τε κύστις καὶ τὰ ἔντερα, ὡς μὴ δύνασθαι κατέχειν, ἐκκρίνονται· οὐροῦσι γάρ πολλοὶ καὶ μᾶλλον οἱ παῖδες ὑπνώτηντες διὰ τὸ ἀσθενῆ εἰναι τὴν τῶν τοιούτων καθεκτικὴν δύναμιν, ἀλλ’ οὐ διὰ τὸ κατέχειν τὸ πνεῦμα. πῶς γάρ κατέχουσι ὑπνώτηντες; σαφῶς δὲ τὴν τῶν καταμήνιων γένεσιν ἀπαγγέλλει, πλὴν τοῦ ὅτι αἱ φλέβες ἡ μεγάλη καὶ ἡ ἀρτή τέμνεται εἰς 30 πολλάς, ἐν δέ τι τῶν τυμημάτων εἰς τὴν ὑστέραν εἰσελθὸν τέμνεται εἰς πολλὰ καὶ λεπτὰ φλεβία. ἐμήνυσε δὲ διὰ τοῦ σχιζομένων ἄνωτεν τῶν φλεβῶν· τοῦτο γάρ ἵστι τῷ εὐθὺς ἐν τῇ τῆς καρδίας ἐπιφανείᾳ τὴν σχίσιν δεγχομένων. ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς φύσεως διὰ ψυχρότητα οὐ πέττειν δυναμένης ταῦτόν ἔστι τῷ καὶ μὴ δυναμένης τῆς τοῦ θήλεος 35 φύσεως τὸ ἐν τοῖς τοιούτοις φλεβίοις αἷμα πέττειν τε καὶ εἰς σαρκὸς φύσιν μεταβάλλειν, ἐκκρίνεται ἀπὸ τῶν τοιούτων φλεβίων καὶ πίπτει ἐν τῇ ὑστέρᾳ, 40 ἐξ αὐτῆς δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀκοντίζεται θύραζε. |

p. 738a22 Μεταβεβληκότος μὲν οὖν εἰς αἷμα τοῦ περιττώματος 44^r
 βούλεται γίνεσθαι τὰ καταμήνια κατὰ τὴν εἰρημένην περίοδον.

30 Μεταβάλλον εἰς αἷμα περίττωμα λέγει τὴν κεχυλοποιημένην ἐν τῇ γαστρὶ τροφήν, ἣν ἔλκουσιν ἀπ’ αὐτῆς αἱ εἰς αὐτὴν ἐρριζωμέναι φλέβες καὶ ἐν ἑαυταῖς ἐξαιματοῦσιν. ἡ γάρ πρώτη τροφή, οἷον ὁ ἀρτος, πρώτων μὲν χυλοποιεῖται ἐν τῇ γαστρὶ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμότητος, εἰτα ἀπ’ αὐτῆς ὥσπερ ρίζαι ἀπὸ γῆς ἔλκουσιν αὐτὴν αἱ τῶν δύο φλεβῶν, τῆς τοῦ μεγάλης καὶ τῆς ἀρτῆς, εἰς αὐτὴν ἐρριζωμέναι παραφυάδες, καὶ οὕτως 45 ἐντὸς αὐτῶν μεταβάλλει εἰς αἷμα· ἀπλῶς γάρ πᾶν αἷμα ἐν ταῖς φλεψὶ γί- 50

1 ὑγρᾶς καὶ ἔηρᾶς coll. Ka

4 λέγουσι] λέγομεν L

4. 5 τὰ περιττώματα Ka

5. 6 συνεκρίνουσιν—πνεύματι om. IL 10 post ἐγγίνεται add. μὲν I 11 θερμό-
 τητα IKa 12 ἀκόντησιν I 13 μῆ] οὐ I 14 ἀλλὰ καὶ Ka
 τητα IKa 19 πλὴν τ’ ὅτι Ka καὶ om. K 23 ψυχρότητα] θερμότητα L'IK
 27 ὑπὸ ex ἀπὸ corr. K 32 ἐξαιματοῦσιν scripsi: ἐξαιματοῦσαι libri

νεται αιμα. ἔχουσι δὲ τὴν ἀρχὴν ἡ μεγάλη φλέψι καὶ ἡ ἀποτὴ ἀπὸ τῆς 44^τ καρδίας. ἐκάλεσε δὲ τὴν ὑπὸ τῶν φλεβίων ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἐλκομένην ²⁰ τροφὴν περίττωμα, διότι πᾶσαν τὴν τροφὴν τὴν πρώτην ἡ κοιλία ὡς οἰκείαν μὲν ἔλκει, οὐ πᾶσαν δὲ τρέφεται, ἀλλὰ τι μέρος. τὸ δὲ ἐναπο-
5 μεῖναν ἐλκουσιν αἱ φλέβες, ὅπερ καλεῖται οὐχ ἀπλῶς περίττωμα, ἀλλὰ ²⁵ περίττωμα τῆς τροφῆς, ἀφ' ἣς ἐτράφη ἡ κοιλία. καὶ εἴη ἄν διὰ τοῦτο,
οἶμαι, τὸ τῆς λέξεως πλῆρες τοιοῦτον· μεταβεβληκότος μὲν οὖν εἰς αἷμα ³⁰
τοῦ περιττώματος τῆς τροφῆς τῆς κοιλίας. λέγει δὲ περίοδον ἐκάστην
τὴν τοῦ ἥλιου καὶ τῆς σελήνης σύνοδον. εἰπὼν δὲ ὅτι πεφιέντος δὲ καὶ ³⁵
10 μεταβεβληκότος εἰς αἷμα τοῦ περιττώματος, τῆς δὲ φύσεως μὴ δυνηθείσης
ἀπὸ αἵματος μεταβαλεῖν αὐτὴν εἰς σάρκας, ἐκκρίνεται εἰς τὴν ὑστέραν καὶ
γίνεται τὰ καταμήνια, ἐπῆγαγε μὴ πεπεμένου δὲ κατὰ μικρὸν ἀεί
τι ἀποκρίνεται, τουτέστι μὴ πεφιείσης δὲ ἐν ταῖς φλεψὶ μηδὲ εἰς αἷμα ⁴⁰
μεταβεβληκότις. ἀλλ' οὐσιες οὐκ ἡγεῖται ὅτε ἐκ τῆς γαστρὸς ἐλήφθη (ἥτις δὲ
15 ἡεική· ὁ γάρ γυλὸς ἡεικός) οἵτις τὸ πέπειταν εἰς τὰς ὑστέρας ἐκκρίνεται
λευκόν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ταῖς νέαις γυναιξίν, οὐ πάσαις ἀλλά τισιν, ἀντὶ
καταμήνιων ἀποκρίνεται μύραζε λευκὰ τινα. ἀλλὰ πῶς ταῖς νεωτέραις τῶν
γυναικῶν πλειον ὅν τὸ ἔμφυτον θερμὸν ἤπερ ταῖς παλαιοτέραις οὐ μᾶλλον
πέπειται αὐτῇ ἡ γυλοποιηθεῖσα τροφὴ καὶ εἰς αἷμα μεταβάλλει, ἀλλὰ μένει
20 ἐν ταῖς φλεψὶ οὐκ ἡγεῖται ὅτε ἐλήφθη ἐκ τῆς γαστρὸς· ἡ πλέον μέν ἐστιν ἐν ⁴⁵
αὐταῖς τὸ θερμόν, οὐ σφυδρὸν δέ, ἀλλ' ἀνειμένου. ὁσπερ γάρ καὶ ἡ τοῦ
κυαθιαίσου θερμοῦ ὕδατος ἐπιτεταμένη θερμότης ἡττων μέν ἐστι τῆς τῶν
μωρῶν κυαθίων γλιττῶν θερμότητος, ὅμως σφυδρότερα ἐστὶ καὶ ὀρατικωτέρα.
οὕτω καὶ ἡ τῶν παλαιοτέρων γυναικῶν θερμότης | ἡττων ἐστὶ τῆς τῶν 44^τ
25 νεωτέρων θερμότητος, δραστικωτέρα μέντοι καὶ σφυδροτέρα. διά τε οὖν
τοῦτο καὶ τὸ πλειον τροφῇ γρηγορίαι τὰ νεώτερα οὐ γίνονται καλῶς αἱ πέψεις.
ποιοῦσι δὲ νόσον τὰ καταμήνια μὴ γινόμενα, πολλὰ δὲ γινόμενα καὶ μὴ συμ-
μέτρως καθαίρεσιν ἐργάζονται τῶν τοῦ σώματος ὅγκων. διὰ τοῦτο γάρ ἡ προσ-
κριθηται τῷ σώματι, ὥστε αὐξῆσαι αὐτό, ἀνάγκη ἐξιόν καθαίρεσιν ποιεῖν τοῦ ⁵⁰
30 ὅγκου. τὸ δὲ ὅπως οἷον ἡμελλε τοιοῦτον γένηται ἔτερον τοιοῦτον ἐστι·
τὸ καταμήνιον εἴπερ ἐπέφυθη καὶ προσεκριθη, ἀνάγκη ἣν σάρκας ἔξ αὐτοῦ καὶ
ὅστα καὶ τὰ λοιπὰ ἔτερα μόρια γενέσθαι· ἐπεὶ δὲ οὐ προσεκριθη, κατα-
γρηται αὐτῷ ἡ φύσις πρὸς ἄλλους γενεσιν ζῷου ὅμοιου τῷ πατρὶ ἡ τῇ
μητρὶ δυνάμει γάρ ἐστιν ἀμφότερα τὰ καταμήνια. οἷον οὖν πρᾶγμα καὶ
35 οὐαὶ φύσις ἡμελλε γενέσθαι προσκριθηνέν (ἐγεγόνει δὲ ἀν σάρκες καὶ πάντα^{τὰ ἄλλα μόρια)} γίνεται πᾶσιν ἔτερα τοιαῦτα· ἔχει γάρ τὸ γεγονός πάντα, ¹⁰

2 ὑπὸ scripsi: ἀπὸ libri ante ἀπὸ add. τῶν α 4 δομ. II. 6 ἀφ' ἡ—κοιλία οι. I
6. 7 οἶμαι διὰ τοῦτο coll. Ka 7 οἶμαι] οἷον II μὲν οι. II 9 τῆς σελήνης
καὶ τοῦ ἥλιου coll. Ka 14 μεταβεβληκότις α 19 αὐτῇ—τροφὴ οι. Ka
20 ἐν post ἐστιν οι. Ka 21 post ἡ add. ἐπὶ K 22 ἐπιτεταμένη θερμοῦ ὕδατος
coll. Ka 24 ἡττων—θερμότητος (25) οι. K 25 διά τοι οὖν K 26 γίνεται α
28 καθαίρεσιν ἐργάζονται οι. Ka 28. 29 προσκριθηνει I 31 ἡν] οἷον II.
32 ἔτερα οι. Ka 32. 33 καταγράπται II. 33 γενέσθαι εχ γίνεσθαι corr. Κ
προσκριθεντος K ἐγεγόνει α 6τ σάρκα II.: ἀν σάρκες α

ὅσα τὸ γεννήσαν αὐτό· καὶ γάρ τῇ μητρὶ τοῦ Σωκράτους προσεκρίθη, σάρκας 44^v
δὲν ἐποίησε πάντως καὶ δεσπᾶ καὶ τὰ λοιπά, καὶ ἐν τῷ Σωκράτει τὰ αὐτὰ
πεποίηκε.

p. 738v9 Τοῦ δὲ ἐν μὲν τοῖς θήλεσι πᾶσιν ὑπάρχειν περίττωμα
5 τοιούτον.

Διὰ τούτων τὴν αἰτίαν λέγει, δι’ ἥν τὰ μὲν θήλεα πάντα προίεται ἡ
καταμήνιον ἢ τὸ ἀνάλογον τῷ καταμηνίῳ, οὐ πάντα δὲ τὰ ἄρρενα ἢ 15
σπέρμα ἢ τὸ ἀνάλογον. τινὰ γάρ τῶν ἐντόμων, ἐν ὅσοις τὸ θῆλυ εἰς τὸ
ἄρρεν ἀφίσηι τι τῶν ἔσωτοῦ, ώς πολλάκις εἱρηται, οὐ προίεται οὔτε σπέρμα 20
10 οὔτε τὸ ἀνάλογον οὕθ' ὅλως τι. διὰ μακροῦ δὲ τὴν τοῦ λόγου πεποίηκεν
ἀπόδοσιν, διὰ τὸ πολλὰ μεταξὺ παρεμβαλεῖν. ῥητέον δὲ πρῶτον μὲν τὴν
τῶν λειχομένων διάνοιαν, εἰδίθ' οὕτω τὴν λέξιν καταστῆσαι πειρατέον. τοῦ 25
μὲν οὖν τοῖς θήλεσι, φησί, πᾶσιν γενέσθαι περίττωμα, ἡτοι καταμήνιον ἢ
τὸ ἀνάλογον, τοῖς δὲ ἄρρεσι μὴ πᾶσιν αἴτιον δι τὸ πᾶν ζῶν σῶμα ἔμψυχόν 30
15 ἐστι, καὶ τὴν μὲν ὅλην ἐξ ἧς τὸ σῶμα παρέχει τὸ θῆλυ, τὴν δὲ ψυχὴν
καὶ τὸ εἶδος τὸ ἄρρεν ώς δι’ ὀργάνου τοῦ σπέρματος. ἐν οἷς οὖν ἐνδέχεται 35
τὴν ψυχὴν δίδοσθαι ἀνευ ὀργάνου καὶ σπέρματος, τούτοις οὐκ ἀνάγκη
περίττωμα ἔχειν σπερματικόν· ἐνδέχεται δὲ δίδοσθαι ταύτην χωρὶς ὀργάνου
ἐν οἷς ἐντόμοις τὸ θῆλυ τῶν ἔσωτοῦ τι εἰς τὸ ἄρρεν ἀφίσιν. ἐπεὶ οὖν 40
20 χωρὶς ὅλης καὶ εἰδούς οὐδέν τι δύναται γενέσθαι, χωρὶς δὲ ὀργάνων πολλά,
ῶσπερ ἐπὶ τῆς πλαστικῆς, τὴν δὲ ὅλην | παρέχει τὸ θῆλυ, ἀνάγκη πᾶσι 45^v
τοῖς θήλεσιν εἶναι περίττωμα γεννητικόν, τουτέστι καταμήνιον ἢ τὸ ἀνά-
λογον, τοῖς δὲ ἄρρεσιν οὐκ ἀνάγκη πᾶσι γενέσθαι σπέρμα ἡτοι ὄργανον, διὰ 5
τὸ δύνασθαι, ὖσπερ εἱρηται, καὶ χωρὶς τοῦ τοιούτου ὀργάνου ὄλλως πως
25 δίδοσθαι τῇ ὅλῃ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ εἶδος. ἡ μὲν οὖν αἰτία, δι’ ἥν οὐδὲ
πᾶσι τοῖς ἄρρεσι γίνεται σπέρμα ἢ τὸ ἀνάλογον, τοῖς δὲ θήλεσι πᾶσιν,
αὕτη. ἡ δὲ τῆς λέξεως ἀπόδοσις καὶ τὸ συνεχές καὶ ἡ τῶν μεταξὺ 15
παρεμβλήθεντων ἔννοια ὡδέ πως ἔτσι δήληται. καὶ πρῶτον ἡ τῆς λέξεως·
τοῦ δὲ ἐν μὲν τοῖς θήλεσι πᾶσιν ὑπάρχειν περίττωμα τοιούτον,
30 ἐν δὲ τοῖς ἄρρεσι μὴ πᾶσιν, αἴτιον δή τοῦ τοῖς μὲν ἄρρεσι μὴ 20
πᾶσιν εἶναι περίττωμα γεννητικόν· τὰ δὲ λοιπὰ μεταξὺ παρενεβλήθη,
διὸ καὶ αὐτὸς εἰδὼς ώς παρενέβαλέ τε καὶ ἐμέστωσε τὸν λόγον, τέθεικε 25
τὸν ἀρκτικὸν τὸν δή σύνδεσμον εἰπών αἴτιον δή. ὄλλὰ τὸ μὲν τῆς λέξεως
ἀκόλουθον τοιούτον, ἡ δὲ τῶν μεταξὺ παρεμβλήθεντων διάνοια αὕτη· ὖσπερ 30
35 γάρ τὰ προϊέμενα γονήν, οἷον ἀνθρωπος καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ζώων, τῇ ἐν

2 πάντως om. Ka πάντως καὶ ὁστᾶ IL σωκράτη libri ante τὰ αὐτὰ add.
δὲ Ka 3 πεποίηκεν ἀν I. 4 Τοῦ] τὸ IL ὑπάρχον IL 6 πάντα om. Ka
7 οὐ—γάρ τῶν (8) in marg. add. I. 11 μὲν om. Ka 13 γίνεσθαι Ka
14 ἄρρενος α σῶμα om. Ka 15 ἐξ ἧς τὸ σῶμα om. Ka 17 ἀναγκαῖον α
18 ἔχειν περίττωμα coll. K δργάνων Ka 25 ἡ ψυχὴ IL 26 τοῖς ἄρρεσι
om. K ἡ τὸ] ἡτοι IL 31 παρεμβλήθησαν α 32 παρεμβαλε α 33 τὸν post
ἀρκτικὸν om. Ka δή prius om. K: δή I δή post αἴτιον om. I 35 τοιαῦτα] λοιπά K

τῇ γονῇ κεινήσει, ἢτι τῇ ποιητικῇ ὑπ' αὐτῶν ἐνδιδομένῃ διὰ τῆς γονῆς ²³ θεριότητι, δημιουργεῖ τὸ ζῷον (τοῦτο γάρ εἶπε συνιστάμενον· συνέστησε γὰρ ὁ Σωφρονίσκος τὸν Σωκράτην ἔκ τε τῆς ἀπὸ τῆς Ξανθίππης ὅλης καὶ 40 τῆς ἀπ' αὐτοῦ δοθείσης ψυχικῆς θεριότητος) οὕτω καὶ τῶν ἐντόφων ὅσα ⁵ μὴ προίεται γονήν, ἀλλὰ δέχεται τὴν ἐκ τοῦ θήλεος ὑγρότητα, συνιστῶσιν αὐτὴν ὑπὸ τῆς ἐνούσης αὐτοῖς ποιητικῆς δυνάμεως. | εἰπὼν δὲ ὅτι 45⁹ συνιστῶσιν ἦν ἀπὸ τοῦ θήλεος δέχονται ὅλην ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς δυνάμεως, σαφηνίζων ἐν τίνι τῶν μορίων ἐστὶν αὕτη ἡ δύναμις, ἐπήγαγεν ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ, θύεν ἀποκρίνεται τὸ σπέρμα, τουτέστιν ἐν τούτῳ τῷ 10 μορίῳ ἔχουσι τὰ τοιαῦτα ἔντομα τὴν ποιητικὴν δύναμιν, τῷ ἀναλογοῦντι τῷ ἐφ' ἡμῖν μορίῳ, ἀφ' οὐδὲ ἀποκρίνεται τὸ σπέρμα. ἐν ἡμῖν δὲ εἰς τὸ καλούμενον διάφραγμα καὶ ὑπόζωμα καὶ φρένας συνάγεται πρῶτον, ἐκεῖνον δὲ ἔξεργεται διὰ τῶν πόρων. συνάγεται δὲ ἐνταῦθα διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν· ἐπειδὴ γάρ ἐν τῷ σπέρματι ἐκ τῆς καρδίας διαδίδοται ἡ θεριότης 15 ἡ πολλάκις ῥηθείσα ἀνάλογος τῇ ἀπὸ τοῦ ἡλίου θεριότητι, ἡ δὲ καρδία ἡ τὸ ἀνάλογον ἐνταῦθα κεῖται, εἰκότως καὶ τὸ σπέρμα ἡ τὸ ἀνάλογον τῷ σπέρματι ἐνταῦθα συναθροίζεται, ἵνα δέξηται ἀπ' αὐτῆς ἡ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τοιαύτην δύναμιν. ἐστιν οὖν, φησίν, ἡ καρδία ἀρχή, τὸ δὲ κάτω τῆς 20 καρδίας προσθήκη καὶ χάριν αὐτῆς· τὸ γάρ κυρίως ζῷον ἡ καρδία, τὸ δὲ ἄλλα χάριν αὐτῆς εἰσιν. εἰπὼν δὲ ὅτι τὸ σπέρμα ὄργανον δὲ οὐκ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ἐν τοῖς γινομένοις οὐδὲ μέρος γίνεσθαι αὐτοῖς, ἐπήγαγεν οὔτε τὸ ποιοῦν πάνυ ἀκριβῶς· οὔτε γάρ ὁ τέκτων ἐνυπάρχει τῇ θύρᾳ οὔθ' ἡ ἐν τῷ σπέρματι θεριότης τῷ γινομένῳ ζῷῳ, ἀλλὰ γίνεται μὲν ὑπὸ αὐτοῦ. οὐκ ἐνυπάρχει δὲ αὐτῷ. ὅτι δὲ ἡ γεννήση 25 ἐκ τοῦ θήλεος ἐστιν, ἡ δὲ ψυχὴ καὶ τὸ εἶδος ἐκ τοῦ ἄρρενος, πιστοῦται ¹⁰ καὶ ἐκ τῶν μὴ ὁμογενῶν, λέγων μὴ ὁμοιεντί, τὰ μὴ ὁμοιειδῆ. εἰ γάρ μιχθείη ἀλώπηκη ἄρρητη κυνὶ θηλεί καὶ γεννήσει, τὸ γεννηθὲν μεταξὺ ἐστι κυνὸς καὶ ἀλώπεκος καὶ ἔπικεν ἀμφοτέροις· εἰτα τὸ γεννηθὲν ἐξ ἀμφοῖν εἰ 30 ἐστιν ἄφρεν, μιχθείη δὲ τῇ κυνί, τὸ γεννηθὲν μᾶλλον μὲν ἀφέστηκε τῆς τῶν ἀλωπέκων ὁμοιότητος, ἐγγίζει δὲ τῇ τῶν κυνῶν, καὶ τέλος ἀποβαίνει καὶ γίνεται κύων. προσεχῶς γάρ ἡ κύων παρέχουσα τὴν ὅλην, τὸ δὲ ἄρρεν τὸ εἶδος δι' ἄλλης καὶ ἄλλης ὁμοιότητος ἐξασθενεῖ, καὶ γίνεται τὸ γινόμενον 20 κατὰ τὴν τῆς ὅλης καὶ τῆς χορηγούσης αὐτὴν ἐπικράτειαν. ὅτι δὲ δεῖ δι' ἄλλους καὶ ἄλλους, δῆλον· πρῶτον μὲν γάρ ἀλώπηκη ἡγή δὲ δέωκε τὸ εἶδος, 35 εἰτα τὸ μεταξὺ ἀλώπεκος καὶ κυνός, εἰτα τὸ μεταξὺ τούτου καὶ κυνός, καὶ οὗτως ἐφεξῆς. εἰπὼν δὲ ὅτι δσα τῶν μὴ ὁμογενῶν μίγνυται, ἐπήγαγε

2 συνέστηκε Ka	3 τὸν σωφρονίσκον ὁ σωκράτης α	8 ἐν τινι libri
9 τουτέστιν—σπέρμα (11) ομ. K	10. 11 τῷ ἐν ἡμῖν α	11 post δὲ add. ἐστὶ Ka
12 φρένες ἐκείσε μὲν συνάγεται α	13 ἐντεῦθεν IL	14 διαδίδοται] δια in ras. L
14. 15 ἡ πολλάκις ῥηθείσα θεριότης Ka	15 ἀναλογοῦσα Ka	17 ἀπ ²
αὐτοῦ ἡ L	19 προσθῆ I	26 primum
μὴ ομ. IL	όμοιογενῶν I	28 ἔστιν]
ἔστικός Ka	36 οἵσι α	
	μίγνυνται IL	

μίγνυται δὲ ὡν οἱσιοὶ οἱ χρόνοι καὶ ἐγγὺς¹ αἱ κυήσεις, δυνάμει 45 λέγων ἔκεινα τῶν μὴ διαιρενῶν μιγνύμενα γεννῶσιν, ὅσα ἐν οἴσιοις χρόνοις γεννῶσιν· ἐν δοσοῖς γάρ μηδὲ κύει ἡ κύων, οἷον εἰ τέτρασιν, ἐν τοσούτοις καὶ ἡ ἀλώπηκη· εἰ δὲ τοῦτο μὲν πέφυκε φέρειν κατὰ γαστρὸς τὸ ἔμβρυον² 50 ἐν μησὶν ἐννέα τοῦτο δὲ ἐν τέτρασι καὶ μιγνῶσιν, οὐκ ἀν ἀπογεννήσασιν. δεῖ οὖν μὴ μόνον οἴσιοις εἶναι τοὺς γρύνους, ἀλλὰ καὶ τὰ μεγέθη σύμμετρα· εἰ γάρ οἱσιοὶ μέν εἰσιν οἱ χρόνοι, ἀσύμμετρα δὲ τὰ μεγέθη, οὐδὲ οὕτως ἂν γενῆσεται σύλληψις· πᾶς γάρ ἀν κυνὸς καὶ ἵππου ἡ ἐξ ἐλέφαντος καὶ ἀλώπεκος; διτὶ δὲ ὕσπερ ἐπὶ κυνὸς καὶ ἀλώπεκος τοῦτο συμβαίνει γίνεσθαι 10 καὶ ἐν τοῖς σπέρμασι, δῆλον. εἰ γάρ τις ἐξ Αἰγύπτου ἐν Ἀθήναις κομίσει τίτον καὶ σπείρειν, ὁ γεγονὸς μεταξὺ ἐστι τοῦ τε Αἰγυπτιακοῦ³ σίτου καὶ τοῦ ἐν Ἀθήνησιν· δὲ ἐκ τούτου τοῦ μεταξὺ σπαρέντας γεγονὸς ἔποικη μᾶλλον τῷ ἐν Ἀθήνησι καὶ τέλος γίνεται ἀπαραλλάκτως οὗτος δὲ ἐν Ἀθήνησι γεωργούμενος, τὴν δὲ λέξιν τὴν αὐτὴν γάρ ἡ τὴν ὄλην παρέχουσα⁴ 15 καὶ τὸ σῶμα τοῖς σπέρμασίν ἐστιν οὕτως ἀναγνωστέον· αὐτὴν γάρ ἐστιν ἡ παρέχουσα τοῖς σπέρμασι τὴν ὄλην καὶ τὸ σῶμα. οὐ μόνον δὲ ἐκ τούτων δῆλον διτὶ τὸ θῆλυ παρέχει τὴν ὄλην, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι τοῖς⁵ δῆλοις πλακὴν καὶ εὐρύχωρον. πανταχοῦ γάρ τῆς ὄλης ὀνταλόγου οὔσης τῷ⁶ 20 συνισταμένῳ ἐξ αὐτῆς μερέθει εἴτε ἀψύχῳ εἴτε ἐμψύχῳ (οὐδὲν γάρ τῶν τοιούτων πάνυ βραχύτατόν ἐστι τελειωθὲν ὕσπερ φέρειν κέντρος, ἀλλ᾽ ἔχει μέγεθος) ἀνάγκη καὶ τὴν δεξιαμένην εἰς αὐτὴν ὑστέραν τὴν ἐξ ἡς τοῦτο γέγονεν ὄλην εὐρυγωροτάτην εἶναι. τὸ δὲ τῶν περιττωμάτων σκαστον⁷ ἄμα ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐστὶ καὶ γίνεται⁸ 25 περίττωμα⁹ πρὸς σύστασιν ἐπῆκται τοῦ καὶ τὸ καταμήνιον, καὶν αἰμά¹⁰ ἐστιν διτε θεμέσῃ ἐν τῇ ὑστέρᾳ, διμως ἐν ἔκεινῃ ὡς καταμήνιον εἰδοποιεῖσθαι. οὐ γάρ ἐστιν αἷμα καταμήνιον, ἀλλὰ πίπτει ἐν τῇ ὑστέρᾳ ὡς αἷμα, γίνεται δὲ ἐν αὐτῇ τοιοῦτοι αἷμα, οἷον καταμήνιον. καταμήνιον δὲ ἐστὶ τὸ ἥδη δύναμιν¹¹ σχεῖν μεταβαλεῖν εἰς ζῷον ὑπὸ τοῦ κινοῦντος καὶ μεταβάλλοντος. μετὰ ταῦτα¹² 30 λέγει καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν πρῶτον τὸ εἰσιὸν σπέρμα ἀπὸ τοῦ ἄρρενος τὸ γένισχρον ποιεῖ, διπερ γένισχρον ἀναλογοῦν ἐλέγομεν τῷ ἐν τοῖς ἑκάμασι¹³ περιέχοντο¹⁴ (ὕπερ γένισχρον μετὰ βραχὺ χόριον ἔσει). καὶ φησι συνίστησι¹⁵ γάρ τὸ καθαρώτατον τοῦ περιττώματος καὶ ποιεῖ δῆλονότι τὸ χόριον,¹⁶ ἦτοι τὸν ὑμένα, μεθ' οὗ συνεξέρχεται θύρατος τὸ ζῷον. καὶ διὰ τί τοῦτο¹⁷ 35 πρῶτον τῶν ἄλλων ἀπάντων συνίστησι. λέγει· τὸ γάρ πλεῖστον, φησέν.

2. 3 δοσα—γεννῶσιν οἱ. Κ	χρόνοις γεννᾷ	3 μησὶ] μίσει I	4 ἡ οἱ. Κα	
5 ἀν οἱ. Κα	7 ἀσύμμετροι α	8 κυνὸς] μιὸς α	9 ὕσπερ] ὄπερ Κα	
10 post Αἰγύπτου add. καὶ α	11 κομίσει Κ	τε οἱ. α	12 ἐν Ἀθή-	
νησιν] sic libri, itemque v. 13	13. 14 ἐν Ἀθήναις α	16 παρέχουσι I	17 τὴν ὄλην] τὸ στέρμα II.	22 τὸ δεξι-
μενον Κα	20 μερέθη α	γάρ] δὲ Κα	25 post	
τοῦ add. δὲ IL κἄν] καὶ K	26 εἰδοποιεῖσθαι scripsi: εἰς τὴν ὑστέραν II: οἱ. Κα	31 ἀναλογεῖν Κα		
27 ἐστιν scripsi: εἰ τι libri	29 μεταβάλλειν K	32 συνέργεται α		
33 περιττώματος] σπέρματος α				

ἄγρηστον καὶ ἐν τοῖς καταμηνίοις ἐστὶν ὑγρόν, τουτέστι τὸ γάρ πλεῖστον ὑγρὸν ἄγρηστα ποιεῖ πρὸς | ζῷῳ σύστασιν τὰ καταμήνια, καὶ ἀλλέπι τούτῳ ποιεῖ πρῶτον τὸ χόριον, ἵνα ἐντὸς μὲν περιλήψεται τὸ χρήσιμον ὑγρόν, ἔκπλεον δὲ καταλεῖψει τὸ ἄγρηστον. τὸ οὖν πολὺ ὑγρὸν ἄγρηστον, 5 φῆσι, καὶ ἐν τοῖς καταμηνίοις, ὥσπερ καὶ τῆς τοῦ ἄρρενος γονῆς τὸ ὑγρότατον καὶ αὐτῆς τῆς εἰσάπαξ προσέσεως. ἐπεὶ γάρ οὐχ ἀμφα πᾶσα οὐδὲ ἐν ἀτόμῳ νῦν ἔξεισιν ἡ γονή, ὅλλ' ἐν χρόνῳ, τὸ πρότερον ἔξειν ἀγρηστότερόν ἐστι τῶν ἐφεξῆς ἔξερχομένων διὰ τὸ ὑγρότατον εἶναι. τούτου γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ καὶ αὐτῆς τῆς εἰσάπαξ προσέσεως: 10 ἀπαξὶ γάρ πρόεσιν λέγει τὴν ἐν τῇ μιᾷ ὄμιλᾳ. ἀλλὰ κανὸν δὲς πλησιάσῃ τις γυναικί, ἡ ἐκ τῆς πρώτης ὄμιλίας γονὴ ἀγρηστέρα ἐστὶ τῆς ἐκ τῆς δευτέρας: τοῦτο γάρ πάλιν ἐδήλωσε διὰ τοῦ καὶ ἡ προτέρα τῆς ὑστέρας ἀγονίος. καὶ τοῦτο εὐλόγως· πλείστονος γάρ οὐσῆς δεῖ τῆς προτέρας καὶ ἐπὶ τούτῳ μὴ καλῶς πεφθείσης, ὑγροτέρα ἔξεισι· τὸ γάρ πλεῖστον διὰ τῆς 15 αὐτῆς δυνάμεως ἡττον πάσχει τοῦ ἐλάττονος. τὸ ἐλάττω γάρ ἔχει θερμό- 20 τητα ψυχικὴν διὰ τὴν ἀπεψύταν ταῦτον ἐστι τῷ τὸ γάρ πλεῖστον ἐλάττονως πεφθὲν ἐλάττονα ἔχει καὶ τὴν ψυχικὴν θερμότητα. ἡ πλείστην γάρ ψυχικὴ θερμότης ἐκ τῆς πλείστους πέψεως γίνεται.

p. 739a22 Μάλιστα δ' ἀν δόξειεν, δτι καθάπερ τοῖς ἄρρεσι,
20 γίνεται καὶ ταῖς γυναιξὶ νύκτωρ δ καλοῦσιν ἔξονειρώτετεν.

Ἡ μὲν οὖν γινομένη ὑγρότης μετὰ τῆς ἡδονῆς, φῆσιν, οὐδὲν ἦν, ὥσπερ δέδεικται, σημεῖον τοῦ τὸ θῆλυ προίεσθαι γονήν. μάλιστα δ' ἀν δόξεις 15 καὶ τὸ θῆλυ προίεσθαι γονήν ἐκ τοῦ καὶ τὰ θῆλεα ἔξονειρώττειν ὥσπερ καὶ τὰ ἄρρενα. ἔξονειρώτετεν δὲ λέγεται τὸ προϊέναι γονήν ἐν τοῖς ὅπνοις. 20 φαίνεται γάρ πολλοῖς ὑπνωττουσιν διμιλεῖν γυναικί, ἐξ οὗ συμβαίνει αὐτοῖς προϊέναι γονήν. δὴ πάσχουσιν καὶ γυναικες πολλαί· δοκεῖ γάρ καὶ 25 αὐταῖς ὑπνωττουσις δύπεσθαι οὐπ' ἀνδρῶν, διὸ καὶ αὐταὶ προϊένται ὑγρότητά τινα. οὐδὲν οὖν, φῆσιν, ἐστὶ σημεῖον καὶ πίστις τοῦ προϊεσθαι τὸ θῆλυ γονήν τὸ συμβαίνειν αὐταῖς ἔξονειρώττειν· γίνεται γάρ ἔξονειρωταῖς καὶ τοῖς 30 νέοις τῶν ἀρρένων τοῖς ἥδη μέλλουσιν ἐγγίσαι τῇ ἡλικίᾳ, καθ' ἣν δύνανται γεννᾶν, καὶ ἡ οὐ προϊένται ἡ προϊένται μέν, ἄγονον δέ. οὕτως οὖν καὶ ταῖς γυναιξὶν ἡ οὐ γίνεται πρόεσις ἔξονειρωττούσαις, ἡ κανὸν γένησται, ὅλλ' οὐ γονή, ἀλλ' ὑγρότης, ὡς εἰρηγται, ἕδιστος τοῦ τόπου, καὶ τῷ προϊεμένῳ 40

1 ἐστὶν ὑγρῶν L¹ 3 περιλήψεται scripsi: περιλήψηται libri 4 καταλεῖψει scripsi:
καταλεῖψῃ libri 5 τοῦ om. II. 6 ἀπαξ K ἐπειδὴ Ka 7 πᾶσιν K
ἐν ἐντόμοις νῦν α χρόνῳ] ἀρχὴ α 8 τοῦ ετ ἔξερχομένου Ka ὑγρότερον Ka
9 τοῦτο I τὸ] τοῦ L 10 λέγει] εἰπε K 12 πάλιν om. K 14 πεφθείσης]
τεθείσης α τὸ γάρ πλεῖστον—ἐστι τῷ (16) om. K 15 τὸ γάρ ἐλάττω coll. II.
20 καλοῦσιν IL 21 φῆσιν post ὑγρότης ponit K 22 μάλιστα—γονήν (23) om. II.
26 δὴ om. K πάσχουσιν post πολλαί ponit K 27 διχεῖσθαι L: διπνοῦσθαι I:
διπνοῦσθαι α 29 ἔξονειρωτισις α ἔξονειρωτισις post ἀρρένων (30) ponit K 32 οὐ
γενήσεται Ka post πρόεσις add. ἡ οὐ γενήσεται II. 33 post ὑγρότης add. τις α

ἄγονον ὑγρότητα γίνεται πρόσεσις ἀληθῶς ὅμιλοδυτὶ γυναικί, ὅμως οὐκ ἔστι γονή· εἰ γάρ ἡν γονή, ἐπλήρωσεν ἀν τὴν γυναῖκα· ὥστε εἰ καὶ προέσται⁴⁵ δύλως καὶ τὸ θῆλο τι, ἀλλ’ οὐ γονήν, ὑγρότητα δέ τινα. εἰπὼν δὲ ἀδύνατον συλλαβεῖν ἄνευ | τῆς τῶν γυναικείων περιττώσεως ἐπήγαγεν ἡ 46ν 5 θύραζε προελθουόσης· τοῦτο δὲ εἶπε διὰ τὰ ἔντομα τὰ μὴ δεχόμενα ἐκ τοῦ ἄρρενος ἐν ἔαυτοῖς τι, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὰ προϊέμενα εἰς τὸ ἄρρεν τι τῶν ἔαυτῶν. 5 καὶ μὴ συμβαινούσης δέ, φησίν, ὡς πολλάκις εἴρηται, τῆς εἰωθυίας γίνεσθαι τοῖς θύλεσιν ἡδονῆς συλλαμβάνουσιν, ἀν τύχη δ τόπος δργῶν, τουτέστιν ἐπιτήδειος ὥν πρὸς σύλληψιν. καὶ σαφηνίζων τὴν τοῦ τόπου ἐπιτήδειότητα 10 10 τίς ἔστιν ἐπήγαγε καὶ καταβεβηκοῦται αἱ ὑστέραι ἐγγύες· ἀνέρχονται γάρ καὶ κατέρχονται. γίνεται οὖν καὶ μὴ γινομένης τῆς ἡδονῆς σύλληψις, ητίς ἡδονὴ γίνεται ἐν αὐταῖς, ὅτε ἐκερίνεται τὸ ὑγρὸν εἰς τὰς ὑστέρας, οὐ πᾶν δὲ ἐν αὐταῖς, ἀλλ’ ὀλίγον τι καὶ ἐκτός· ἀλλ’ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκείνως, τουτέστι γινομένης τῆς ἡδονῆς, συλλαμβάνονται διὰ τὸ μὴ συμμείναι ἀλλ’ 15 15 ἀνεψηγμένα εἶναι τότε τὰ τῶν ὑστερῶν στόματα ἐκκρινομένου τοῦ ὑγροῦ· εὑδοεῖται γάρ μᾶλλον καὶ τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα εἰσελθεῖν ἀνεψηγμένων 15 οὐσῶν. λέγει δὲ διτὶ καὶ ἀνεψηγμέναι τύχωσιν αἱ ὑστέραι, οὐκ εὐθὺς ἐκ τοῦ αἰδοίου τοῦ ἄρρενος ἐντὸς εἰς τὸ κύτος τῶν ὑστερῶν ἀκοντίζεται ἡ γονή, ἀλλ’ ἐκτὸς καὶ λίαν σύνεγγυς τοῦ στόματος αὐτῶν, ἦγουν εἰς τὸ 20 20 βάθος τοῦ αἰδοίου, κάκεῖθεν ἐλκεῖ αὐτὸν ἐντὸς ἡ ὑστέρα διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῇ θερμότητα, ὥσπερ αἱ σικυαί, τὰ ἰατρικὰ ὅργανα, τὸ αἷμα. ἔλκουσι δὲ αἱ ὑστέραι τὴν γονὴν οὐχ ὑστερον, ὅτε ἀποστῇ δ ἄρρην ἀπὸ τῆς γυναικὸς κάκείνη ὅρμιος στῇ (ἀνάγκη γάρ δρμίου σταθείσης πίπτειν τὴν 25 γονὴν θύραζε), ἀλλ’ εὐθὺς τότε ἐλκεῖ ἄμα τῷ ἐγγίσαι εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, 25 ὥστε φθάνει μᾶλλον ἡ ὑστέρα ἐντὸς ἐλκύσαι τὴν γονὴν ἢπερ τὸ ἄρρεν ἀποστῆναι τῆς γυναικός. οὐκ ἐντὸς οὐν εὐθὺς ἀκοντίζεται, ἀλλ’ εἰς τὸ πρόσθεν, οὐπερ τὸ θῆλο προέσται τὴν ἴκμαδα, ἤτοι τὸ καταμήνιον. καὶ γάρ τὸ καταμήνιον οὐκ εὐθὺς ἐκ τῶν ὑστερῶν εἰς τοὺς μηροὺς ἀκοντίζεται τῶν γυναικῶν, ἀλλ’ εἰς τὸν τόπον τοῦ αἰδοίου τὸν πλησίον ὅντα τῷ στόματι τῆς ὑστέρας, ἐν φ 30 30 πρῶτον καὶ ἡ γονή, ὡς εἴρηται, πίπτει, καὶ οὕτως ἐκ τούτου ῥεῖ ἔξωθεν. προσέθηκε δὲ τὸ ἐνίαις, διότι οὐ πᾶσα γυνή, ὡς εἴρηται, προέσται θύραζε καταμήνια. καὶ τὸ ἐάν τις ἐξικμάσῃ ἀντὶ τοῦ ἐάν τις προπέμψῃ εἴρηται· εἰ γάρ μὴ προπέμψει δύλως, πῶς ἀν ἐκεῖσε γένοιτο; ὅτε μὲν οὖν, φησίν, ἀνεψηγμένων τῶν ὑστερῶν εἰσεισιν ἡ γονὴ φυσικῇ τινι ὄρμῃ, ὅτε δὲ καὶ 35 35 κεκλεισμέναι ὦσι, τύχωσι δὲ θερμαὶ διὰ τὴν κάθαρσιν (τὸ γάρ αἷμα θερμὸν ὃν δταν συναθροισθῇ εἰς αὐτάς, θερμαίνει αὐτάς) σπῶσιν εἰσω τὴν γονὴν 30

6 αὐτὰ scripsi: ταῦτα libri	7 συμβαίνουσι a	12 ἐν ἔαυταις ὅτι II.
τὰς ομ. a τὴν ὑστέραν K	13 ἐκείνης II. ¹	14 συμμένειν K: συμμένειν I:
συμ ... v L (in marg. add. μεμι): συνημένα (sic) a		15 ἡνεωγμένα IKa
τότε τὰ] τὰ τε IL	16 post σπέρμα αιδ. εἰς τὸ Ka	17 ἡνεωγμέναι IKa
20 αὐτὸ] αὐτῷ a	ἐν τῇ ὑστέρᾳ K	21 συκεῖται I: συκεῖται Ka
22 ἄρρεν La	23 ὄρμισταθείσης a	24 ἐγγίσαι] ἐνεῖναι K
25 φθάνειν Ka	ἐλκύσασα K	34 ἡνεωγμένων IKa,
itemque porro	32 προπέμψει a	
	36 τὴν γονὴν εἰσω coll. K	

διὰ τὴν θερμότητα. οὐ λέγει δὲ οὗτως αὐτάς κεκλεισμένας, ὥσπερ φασὶ 46 ν
μετὰ τὴν σύλληψιν κλείσθαι· τότε γάρ μετὰ τὴν σύλληψιν οὗτως κλείονται,
ώς μήτε εἰσόδον μήτε μὴν ἔξοδον διδοσθαι τινι· ἀλλὰ κεκλεισμέναι μέν
εἰσιν ὡς πρὸς εἴσοδον γονῆς, ἀνεῳγμέναι δέ, ἀλλὰ πάνυ βραχέως. ὅστε
αἱ ἀνεῳγμέναι μέν εἰσιν, λέγονται δὲ κεκλεισμέναι διὰ τὸ μὴ χώραν διδόναι
εἰσόδου τῇ γονῇ, ὥσπερ ἀν εἴπομεν κεκλεισμένην θύραν τὴν ἀνεῳγμένην,
οὗτως δὲ ἀνεῳγμένην, ὡς μὴ δύνασθαι εἰσελθεῖν σε ἢ ἄλλον τινὰ τῶν 25
ἀνθρώπων. εἰπὼν δὲ διὰ τὸ τούχη οὕτα θερμὴ διὰ τὴν κάθαρσιν ἢ οὐστέρα,
σπᾷ εἴσω τὴν γονήν, ἐπήγαγε σημεῖον δὲ διὰ τὴν θερμαίνονται ὑπὸ τοῦ αἵματος
10 ἐν τῇ καθαρίσει· καὶ γάρ τότε, διὰ καθαρίονται αἱ γυναῖκες, βρέχουσαι ἕρια
ἢ ἄλλ' ἄττα ἐμβιβάζουσιν ἐν τοῖς αἰδοῖοις ἑαυτῶν, ὅστερον δὲ ἔξαγουσιν
αὐτὰ πάμπαν ἔγρα· οὐ μετὰ πολὺν δὲ γράννην ἔξαγουσιν αὐτὰ ὡρῶνται
κατάξηρα, ἀλλὰ μετὰ βραχύ. ἔξαγονται δὲ ἔηρα ὡς τῆς τῶν οὐστερῶν 40
θερμότητος ἔξεκμασάσης τὴν τῶν ἔριων οὐράνητα. τὸ δὲ ἐμπυρεύει
15 θερμότητα ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἵσον ἐστὶ τῷ ἀνάπτει θερμότητα ἐν τῷ
τόπῳ τῆς οὐστέρας. ἀκόνιτα δὲ ἀγγεῖα λέγει τὰ ἀπίσσωτα· εἰ γάρ
οὗτων ἐμπεισωμένων ἐμβιβάσσοι τις ἐν αὐτοῖς θερμὸν οὐδωρ, οὐκ ἐᾶ ἢ
πίσσα θερμανθῆναι.

p. 739 n 14 'Ως δέ τινες λέγουσι, τοῖς δργανικοῖς πρὸς τὴν συνου-
20 σίαν μορίοις.

'Οργανικὰ τῆς συνουσίας μόρια λέγει τούς τε ὄργης καὶ τὰ αἰδοῖα
τῶν τε ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν καὶ τὰς οὐστέρας. ὃ δὲ λέγει δυνάμει 25
τοιοῦτον ἐστι· τὸν μὲν τρόπον διὰ εἴπομεν (ἥν δὲ ὁ τρόπος διὰ 47
θερμότητας ἔλκουσιν αἱ οὐστέραι τὴν γονήν), τὸν μὲν δὴ τρόπον τοῦτον
25 δυνατόν ἐστι γενέσθαι σπάσιν τῆς γονῆς, καὶ γένεται· ὡς δέ τινες λέγουσι
τὰ αἰδοῖα καὶ τοὺς ὄργης σπᾶν τὴν γονήν ὥσπερ εἰ σικύαι (ὄργανα δ'
αῦται ιατρικά), οὐκ ἐνδέχεται. ἀνάπταλιν δέ, τουτέστιν ἀνάπταλιν δὲ
συμβαίνει· ἐκεῖνοι μὲν γάρ ἔλεγον τοὺς ὄργης καὶ τὰ αἰδοῖα τῶν ἀρρένων δ'
30 ἔλκειν τὴν γονήν, τὰ δὲ τῶν θηλέων (ὅσοι καὶ τὰ θήλεα προίσθαι γονὴν
ἔλεγον) τὰ δὴ τῶν θηλέων προϊέναι· ἡμεῖς δὲ ἀνάπταλιν φαμεν τὰ μὲν τῶν
θηλέων ἔλκειν καὶ σπᾶν, τὰ δὲ τῶν ἀρρένων προίσθαι. ἔλεγον δὲ τοὺς
ὄργης ἔλκειν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ σπέρμα ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος διὰ τῆς
ἐν τῇ ὄμιλᾳ γινομένης θερμότητος, ἀπὸ παντὸς δὲ τοῦ σώματος οὐ τοῦ
θηλεος, ἀλλὰ τοῦ ἀρρενος.

3 ὡς] ὥστε K	μὴν οι. K	8 η οι. K	9 σπῶσιν IL	αἷματος]
αἷμα in ras. L ² : οὐδατος I	10 ἔρια] ἔργα I	11 η ἀλλὰ τὰ α	δὲ οι. a	
12 αὐτὰ prius om. K	13 βραχύν Ka	14 οὐράνητα] θερμότητα IL ¹	15 τόπῳ]	
μορίῳ Arist.	16 ἀκόνητα IL	ἀγγεῖα οι. K	17 πεπισσωμένων Ka	
21 λέγοντες IL	τε οι. K	22 τῶν post καὶ οι. K	δυνάμει οι. L	
25 γενέσθαι] γένεσθαι Ka	σπάσιν scripsi: σπᾶσι libri	26 συκεῖται L: σικυῖται IKa		
post σικύαι add. τὸ αἷμα a	27 ἀνάπταλιν — τουτέστιν οι. K	30 τὰ δὴ τῶν		
θηλέων οι. a	post μὲν add. δὴ IL	81 προϊέναι Ka	ἔλεγε IL ¹	

p. 739b 16 Καὶ τοῖς λέγουσι προίεσθαι καὶ τὴν γυναῖκα σπέρμα² 47^τ προϊεμένας γάρ ἔξω συμβαίνει ταῖς ὑστέραις εἰσω πάλιν σπᾶν.

Λείπει τῇ λέξει τὸ συμβαίνει λέγειν οὐκ εὐλογον. καὶ εἴη ἀν τὸ τῆς¹⁰ λέξεως πλήρες τοιοῦτον· καὶ τοῖς λέγουσι προϊεσθαι καὶ τὴν γυναῖκα¹⁵ σπέρμα συμβαίνει λέγειν οὐκ εὐλογον. ἐπειδὴ γάρ φασιν δτι ἡ γονὴ μῆμα¹⁵ ἔστιν ἀμφοῖν ταῖν ὑγροτήτοιν, τῆς τε ἀπὸ τοῦ θήλεος καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ ἄρρενος,²⁰ δέδεικται δὲ δτι ἡ ὑστέρα εἰσω σπὰ τὴν γονήν, οὐδὲν ἄλλο συμβαίνει ἡ ἔξεργεσθαι ἀπὸ τῆς ὑστέρας τὴν τοῦ θήλεος ὑγρότητα καὶ πίπτειν ἐν τῷ τόπῳ,²⁵ ἐν φῷ καὶ ἡ τοῦ ἄρρενος, κάκεῖσε μηγνυμένων τῶν τε ἀπὸ τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος ὑγροτήτων πάλιν εἰσω σπᾶν τὴν ὑστέραν τὸ ὅλον μῆμα. τὸ δὲ ἔξάγειν καὶ εἰσάγειν περιέργον· εἰ γάρ μῆμα ἦν ἡ γονὴ³⁰ ἀμφοῖν ταῖν ὑγροτήτοιν, ἔδει τὴν τοῦ θήλεος ὑγρότητα εἰσω μένειν κάκεῖσε εἰσελθούσης καὶ τῆς τοῦ ἄρρενος μήγνυσθαι, καὶ μὴ ἔξεργεσθαι, εἴτα εἰσέρχεσθαι.

15 p. 739b 20 "Οταν δὲ συστῇ ἡ ἐν ταῖς ὑστέραις ἀπόκρισις τοῦ θήλεος ὑπὸ τῆς τοῦ ἄρρενος γονῆς.

'Η ἀπόδοσις καὶ τὸ ἀκόλουθον τῆς λέξεως ἔστιν ἐν τῷ συνιόντος δὲ τοῦ σωματώδους, παρέλκει δὲ ὁ δέ σύνδεσμος· ἦν γάρ ἀν σαφεστέρα,²⁵ εἰ χωρὶς τοῦ δέ συνδέσμου εἰχεν οὕτως, ὅταν συστῇ ἡ ἐν ταῖς ὑστέραις³⁰ ἀπόκρισις τοῦ θήλεος ὑπὸ τῆς τοῦ ἄρρενος γονῆς, συνιόντος τοῦ σωματώδους καὶ γεώδους ἐκκρίνεται τὸ ὑγρόν. πανάληθες δὲ τὸ τὴν αὐτὴν³⁵ εἰναι φύσιν γάλακτος καὶ καταμήνιων· τὸ γάρ γάλα καταμήνιον ἔστι πεπεμένον· περὶ οὖ γάλακτος ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ ἔρετ. ἀληθὲς δὲ καὶ⁴⁰ τὸ τὰ ἔσγατα καὶ ὑπὸ θερμοῦ καὶ ὑπὸ ψυχροῦ ἕγραινεσθαι. τὸ δὲ καὶ⁴⁵ ἡ δεῖ μὴ ἐν ὑγρῷ εἰναι τῆς ἐνεκάν τινος αἵτίας ἔστι μηγνυτικόν· γένονται γάρ τὸ γάρια, ἵνα χωρίσωσιν ἔκτος τὰ περιττά καὶ ἄχρηστα τῶν ὑγρῶν.⁵⁰
ταῦτα δὲ τὰ γάρια καὶ τοὺς ὑμένας ὁ μὲν Ἀριστοτέλης δύο φησίν, οἱ δὲ νεώτεροι τρεῖς.

p. 739b 33 "Οταν δὲ συστῇ τὸ κύημα ἥδη, παραπλήσιον ποιεῖ τοῖς² 30 σπειρομένοις. ἡ μὲν γάρ ἀρχὴ καὶ ἐν τοῖς σπέρμασιν ἐν αὐτοῖς³ ἔστιν ἡ πρώτη.

Νῦν ἀρχὴν λέγει τὸ ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ· φησὶ γάρ εἰναι καὶ ἐν τοῖς⁴

2 εἰσω post σπᾶν ponit K 3 οὐκ εὐλογον—λέγειν (5) om. L¹; in marg. add. L²
5 φησιν IKL 6 et 12 τοῖν α 7 σπὰ post γονὴν
7 σπὰ post γονὴν ponit K 8 post ἔξεργεσθαι add. μὲν Κα 9 τόπῳ] τότε α 10 καὶ τοῦ θήλεος Κα
13 εἰσελθοῦσαν καὶ τὴν Κα 15 ἡ om. K 16 ἀπὸ IL 19 post ὅταν add.
δὲ Κα συστῇ] στῇ α 22 καὶ καταμήνιου α 23 ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ] Δ 8
24 ὑπὸ ante ψυχροῦ om. IL 25 αἵτιον Κ 29 ποιεῖ om. IL

σπειρομένοις σπέρμασι δυνάμει τὰ ἀναλογούντα τῇ καρδίᾳ. ητις ἀρχή. 47°
 ἐπειδὴν καταβληθῆσιν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐνεργείᾳ γένηται, (δυνάμει γάρ την
 ὡς εἴπομεν, πρὸ τῆς καταβολῆς τὸ ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ) διταν οὖν ἀποκριθῆ
 καὶ ἐνεργείᾳ γένηται τὸ ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ. ποιεῖ τὴν τε ρίζαν καὶ τὸν
 5 βλαστὸν καὶ δίδωσι τῇ ρίζῃ δύναμιν ἔλκειν τὴν τροφήν, ἵνα αὔξηται τὸ 10
 φυτόν. ὡς οὖν ἐπὶ τῶν σπειρομένων, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν κυημάτων.
 ἔνεισι γάρ δυνάμει καὶ ἐν αὐτοῖς πάντα τὰ μόρια, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀρχή 15
 ητοι ἡ καρδία ἐστὶ πρὸ ὄδοῦ, τουτέστιν ἑτοιμοτέρα εἰς τὸ γενέσθαι
 ἐνεργείᾳ, διὸ καὶ γίνεται πρώτη. ὥσπερ γάρ δυνάμει λέγεται μὲν καὶ τὰ 20
 10 ἔνδια πῦρ, δυνάμει δὲ πῦρ καὶ αἱ δῷδες, μᾶλλον δέ εἰσιν ἑτοιμότεραι καὶ
 ἐπιτηδεύστεραι αἱ δῷδες εἰς τὸ γενέσθαι πῦρ ἐνεργείᾳ παρὸ τὰ ἔνδια, οὕτω 25
 καὶ τὰ μόρια πάντα εἰσὶ μὲν δυνάμει ἐν τῷ κυήματι, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ καρδία·
 διὸ καὶ ἀποκρίνεται καὶ ἐνεργείᾳ γίνεται πρώτη, εἰτα ἀμα τε ποιεῖ τὰς
 φλέβας ἀναλογούσας ταῖς ρίζαις καὶ δίδωσιν αὐταῖς δύναμιν ἐλκτικὴν τροφῆς, 30
 15 διὸ ητοι τραφήσεται τὸ κύμα. τὸ δὲ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ λόγου οὐ περὶ
 τοῦ γενέσθαι πρώτον τὴν καρδίαν εἴρηται, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὅτι γεγονοῦται 35
 ἀνάγκη ἔχειν τὴν θρεπτικὴν ψυχήν, ὡς εἶναι τὸ λεγόμενον διὰ τοῦ οὐ
 μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως δῆλον (συμβαίνει γάρ οὕτως), ἀλλὰ καὶ 40
 ἐπὶ τοῦ λόγου δυνάμει τοιοῦτον. ὥσπερ γάρ διὰ τῆς αἰσθήσεως δῆλον
 20 ήμιν γέγονεν διτι πρώτη τῶν ἄλλων γέγονεν, οὕτως ἀπὸ τοῦ λόγου δῆλον
 ήμιν γενήσεται διτι γεγονοῦται ἔχει τὴν θρεπτικὴν ψυχήν. καὶ τίς ὁ λόγος,
 ἐπάγει. διταν γάρ τη καρδία ἀποκριθῇ ἀπ’ ἀμφοῖν, ἀπό τε τοῦ καταμηνίου
 ἀπό τε τῆς ἐν τῷ σπέρματι ποιητικῆς δυνάμεως, διταν οὖν ἀποκριθῇ καὶ
 συστῆ, δεῖ ἔχειν τὴν θρεπτικὴν ψυχήν, ἵνα αὐτὴ ἔστηται τρέφη τε καὶ δοικῆ.
 25 ὕστε οὐ μόνον δεῖ τὴν καρδίαν τὴν θρεπτικὴν ἔχειν δύναμιν ἀλλὰ καὶ τὴν 45
 ποιητικήν, ὡφ' ης μετὰ τὴν τῆς καρδίας γένεσιν τὰ λοιπὰ διαπλασθῆσεται
 καὶ διακοσμηθῆσεται μέρη τοῦ ζώου. εἰ δέ τις, ὥσπερ Δημόκριτος, λέγει
 μὴ ἐν τῇ καρδίᾳ εἶναι τὴν θρεπτικὴν καὶ ποιητικὴν δύναμιν (ἡ αὐτὴ γάρ
 καὶ μία τῷ ὑποκειμένῳ ἡ τε ποιητικὴ καὶ θρεπτικὴ, τῷ λόγῳ δ' ἔτεραι),
 30 εἰ οὖν τις λέγει μὴ εἶναι ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐκτὸς ὥσπερ καὶ ὁ ἀνδριαντοποίας 48^r
 (οὐ γάρ ἐν τῷ ἀνδριαντί ὁ ἀνδριαντοποίας), διτερον δέ ποτε εἰσέρχεσθαι
 ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν τοιαύτην ψυχήν, οὐ μόνον διαπορήσειν ἀν τις καὶ
 ζητήσειε, πότερον μετὰ τὸ τελειωθῆναι τὸ τοῦ ζώου πᾶν σῶμα εἰσεισιν ἡ
 οὕ. εἰ μὲν οὖν μετὰ τὸ τελειωθῆναι φήσεις, φεύδεται. ἐναργῶς γάρ ἐν
 35 ταῖς ἀνατομαῖς ὄρῶμεν μόνης τῆς καρδίας οὔσης καὶ μήπω τινὸς ἀλλου
 μέρους γεγονότος κινουμένην αὐτὴν καὶ τρεφομένην. οὐ μόνον οὖν τοῦτο 5
 διαπορήσειν ἀν τις, ἀλλὰ καὶ ἀνενδοιάστως ἐκ τῶν πολλάκις ῥηθέντων
 ἀποφανεῖται διτι ἀνάγκη, ἥνικα ἔκαστον τῶν μερῶν χωρίζηται καὶ ἐνεργείᾳ

2 καταβληθῆ K: καταβλήθει α 3 ὡς εἴπομεν post καταβολῆς ponit K
 5 τὴν δύναμιν K 7 μᾶλλον] μόνον IL 9. 10 δυνάμει μὲν πῦρ λέγεται καὶ τὰ
 ξύλα coll. Ka 13 πρώτων α 16 γίνεσθαι IKA πρώτην K 19 post
 τοιοῦτον add. λέγων I 20 πρώτων α 24 τρέφη τε] τρέφεται α 25 ὕστε]
 ὥσπερ La 27 διακοσμηθῆσονται K 29 ἔτέρα IL 34 μὲν om. K
 35 τῇ ἀνατομῇ K 38 χωρίζηται scripsi: χωρίζεται libri

γένηται, ταύτην ὑπάρχειν τὴν δύναμιν πρῶτον ἐκάστῳ τῶν γινομένων, ἐξ 48r
 ἡς αὐτήθησονται, ἔσουσι δὲ ταύτην τὴν δύναμιν ἀπὸ τῆς καρδίας. ἐπειδὴ
 δὲ πανταχοῦ ἔλεγεν ὅτι ἀνάγκη γίνεσθαι πρῶτον τι ἀρχῆς λόγον ἔχον, τὸ
 δὲ τὶ ἀόριστον, νῦν δὲ ὠριζεύνως εἰπεν ἄργη ὃς οὐ καρδία, ἐπήγαγεν ἦδη 10
 ἡ γάρ αὐτὴν ἀρχὴν ἔξιον ἀκοῦσαι, ως εἰ ἔλεγεν ἔξιον ἐστιν ἦδη ὠρι-
 σμένως εἰπεν, ἀνάγκη γενέσθαι πρώτην τὴν καρδίαν, ἀλλὰ μὴ ἀορίστως
 λέγειν ἀνάγκη γενέσθαι τι. δεῖ δὲ τότε λέγειν αὐτὴν ἀρχήν, ὅταν δεῖται
 τροφῆς τὸ ζῷον, ἀλλ’ οὐ πρότερον.

p. 740a 24 Ἐπεὶ δὲ δυνάμει μὲν ἦδη ζῷον ἀτελὲς δέ, ἀλλοθεν
 10 ἀναγκαῖον λαμβάνειν τὴν τροφήν.

Πρὸς σαφήνειαν πάντων τῶν λεχθησομένων ἄνωθεν ῥητέον οὗτως· ἡ 15
 ἐν τῷ σπέρματι δύναμις εἰσελθοῦσα καὶ πρῶτον μὲν τὴν ἐκτὸς ἀπασαν
 ἐπιφάνειαν συστήσασα τοῦ καταμηνίου καὶ ποιήσασα τὸ καλούμενον χόριον,
 εἴτα τὸ ἐντὸς ἀπαν τοῦ χορίου κινήσασα καὶ περιγράψασα καὶ ἐκ τοῦ 20
 15 πρώτου δυνάμει εἰς ἄλλο τι δυνάμει ἀγαροῦσα (ἥν μὲν γάρ τὸ κατα-
 μήνιον καὶ πρὸ τοῦ σπέρμα τι εἰς τὴν ὑστέραν ἐλθεῖν δυνάμει πάντα 25
 τὰ τοῦ ζῷου μέρη, ἀλλ’ οὐχ οὗτως· τότε μὲν γάρ δυνάμει ἦν ταῦτα,
 ὥσπερ τὸ παιδίον λέγομεν δυνάμει γραμματικόν, νῦν δ’ ἔχει τούτων
 πάντων τὰς περιγραφὰς λίαν ἐσικυίας ταῖς τῶν ζωγράφων σκιαγραφίαις. 30
 20 ὡς γάρ οἱ ζωγράφοι πρῶτον μὲν ὑπογράψουσι ταῖς γραμμαῖς, εἰνὶ’ οὕτω
 τοῖς χρώμασιν ἐναλείψουσι καὶ ἀπαρτίζουσι τὸ γραφόμενον ζῷον, οὕτω 35
 καὶ ἡ ἐν τῷ σπέρματι δύναμις πρῶτην οὖν περιγράψει καὶ τελειοῦ τὴν
 καρδίαν μετὰ τὸ ἀπεργάσασθαι τὸ χόριον, καὶ ἐντίθησιν ἐν αὐτῇ τὰς
 φυγικὰς δυνάμεις, θρεπτικήν, αὐθητικήν, αἰσθητικήν), αὕτη δὲ ἡ ψυχὴ καὶ φύσις
 25 περιγράψει μὲν ὄμοι ἀπαντα τὰ μόρια, εἰνὶ’ οὕτω τελειοῦ τὰς φλέβας, αἱ
 καλοῦνται ὄμφαλός, καὶ φέρουσα ἐμφυτεύει καὶ συνάπτει τῇ ὑστέρᾳ τῆς 40
 μητρός, ἀρέψασα τὸ διά τοῦ ὄμφαλοῦ ἐκπομπὰ τὴν τροφήν (συνεγῶς
 γάρ καὶ διόλου ἡ ὑστέρα τὸ τοιοῦτον περίττωμα δέχεται) καὶ τοιωσδή τῇ
 τοιωσδὶ συμπέττουσα καὶ τρέφουσα διὰ τοῦ ὄμφαλοῦ αὔξει καὶ τελειοῦ τὸ
 30 ζῷον. καὶ ἔστιν ἡ μὲν προτέρα διαγραφὴ σκιαγραφία, αἱ δὲ μαλακότητες
 καὶ σκληρότητες καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔτι δὲ καὶ τὰ χρώματα καὶ πάνθ’ ἀπλῶς
 ὥσπερ ὑστερὸν λαμβάνουσιν ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς ὑστέρας λαμβανομένης διὰ τοῦ
 ὄμφαλοῦ τροφῆς τοιωτέρες πεττομένης καὶ προσκρινουμένης αὐτοῖς, πάντα οὖν 35
 τὰ τοιαῦτα, ὅσα ὑστερὸν λαμβάνουσιν, ἐσίκασι τοῖς ἐναλειφομένοις χρώμασιν
 τὰ δυὸ τῶν ζωγράφων. ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται μοι κεφαλαιωδῶς πρὸς
 σαφήνειαν τῶν διεξοδικώτερον ἡμῖν ὑπὸ τούτου λεγομένων διὰ τῶν προκει-

1 ἔκαστον α δ ἀρχὴν ταύτην Κα Arist. ὡς εἰ ἔλεγεν] τουτέστιν K
 6 πρῶτον Ia 7 ὅτε Κα 9 ἦδη om. IL, sed cf. p. 102,1 16 σπέρμα
 τι] σπέρματος IK: τὸ σπέρμα α 22 ἡ om. IL δυνάμει IL 24 δὲ] fort. δὴ
 30 προτέρα] πρώτη Κα 31 καὶ τὰ τοιαῦτα ἔτι δὲ om. K τοῖς χρώμασιν α
 34 ὅσα] ὥσπερ Κα 25 ὑπὸ] ἀπὸ IL τοῦ ζωγράφου K 36 τούτων IL

μένων ήμιν | εἰς σαφήνειαν ῥητῶν. ἐπεὶ δὲ δυνάμει μὲν ἡδη ζῷον, 48v
ἀτελές δέ· ἐπεὶ οὖν, φησί, τὸ σύστημα δυνάμει μέν ἐστι ζῷον, καὶ
δυνάμει οὐχ ὡς τὸ παιδίον τὸ δυνάμει γραμματικὸν μηδὲν δλως ὕγος
ἔχον γραμματικῆς, ἀλλ' ὡς η σκιαγραφία δυνάμει λέγεται εἶναι τὸ
5 γεγραμμένον ζῷον, ἐπεὶ οὖν ἐστι δυνάμει καὶ ἀτελές, πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον
ἀτελές τελειοῦται ὑπὸ τροφῆς (ώς γάρ τὰ γράμματα τοιωσθε ὑπὸ τῶν
ζωγράφων κεράννυνται καὶ ἐναλειφόμενα τελειοῦ τὸ γραφόμενον ζῷον, οὕτω καὶ
καὶ τῆς τροφῆς ὑπὸ τῆς φύσεως τοιωσθί πεπτομένης καὶ ἐκάστῳ τῶν
μορίων προσκρινομένης τελειοῦται τὸ ἐκ τῶν τοιούτων μορίων συνιστάμενον
10 ζῷον) ἀλλοιούν διαγκαίον λαμβάνειν τὴν τροφήν· τὸ γάρ ἐντὸς τοῦ γορίου
ἐναπλευθὲν καταμήνιον ἡδη συνέστη καὶ ἡδη σκιειδῶς ἐστι πάντα τὰ
τοῦ ζῷου μέρη. οἷον γρῆται τῇ θεραφα καὶ τῇ μητρὶ τῇ ἐχούσῃ τὴν
θεραφαν, ὥσπερ γῆ φυτόν, ἔως ἂν τελειωθῇ καὶ ἡδη γένηται ζῷον 10
δυνάμει πορευτικόν. δυνάμει δὲ πορευτικὸν εἶπεν αὐτό, διότι καὶ ἐν
15 τῇ γαστρὶ τῆς τικτούσης ὃν δυνάμει ἐστίν, ἀλλὰ καὶ θύραζε ἐξελθόν, καὶ
τότε δυνάμει ἐστὶ πορευτικόν, ἔως ἂν ἄρξηται πορεύεσθαι καὶ ἐνεργεῖν τὴν
κατὰ τόπον μεταβολήν. μένει δὲ τὸ ζῷον ἐν τῇ θεραφᾳ, ἔως ἂν τελειωθῇ.
διὰ τί; ἵνα λαμβάνῃ τροφὴν ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐγένηση πρότερον Δημόκριτος λέγει·
ἐκείνος γάρ φησι μένειν ἐν αὐτῇ, ἵνα διαπλάστηται τὰ μόρια κατὰ τὰ
20 μόρια τῆς τεκούσης. ἐπεὶ γάρ, φησί, τοιόνδε μέν ἐστιν η χείρ, τοιόνδε δὲ τα
ἔκαστον τῶν ἀλλων μερῶν τῆς μητρός, μένει ἐν τῇ θεραφᾳ, ἵνα ὥσπερ εἰς
παράδειγμα πρὸς ταῦτα ἀφορῶσα η φύσις κατ' αὐτὰ σχηματίζῃ τε καὶ
διαπλάστηται τὰ τοῦ ἐμβρύου μέρη.

p. 7401v2 Ἀπορήσειε δ' αὖ τις, εἰ τὸ αἷμα μὲν τροφή.

25 "Οπερ ἀπορεῖ τοιοῦτον ἐστιν· εἰ τὸ αἷμα τροφή ἐστιν ἐκάστῳ τῶν
μερῶν, η δὲ τροφὴ θύραζεν διὰ τοῦ δυφαλοῦ εἴσεισι, πόδεν καὶ διὰ τίνος 20
η πρώτη τροφή, ἀφ' ης η καρδία ἐτράφη καὶ ἐτελειώθη. εἰσῆγητε: οἱ γέρε
δυφαλοὶ οὐπω τῆν. λύει οὖν τὴν ἀπορίαν λέγων μὴ εἶναι ὀληθήες τὸ πᾶσαν 25
τροφὴν θύραζεν ἐπεισελθεῖν· ἀλλ' ὥσπερ τῶν σπερμάτων πεσόντων εἰς
30 τὴν γῆν καὶ ὄγρανθέντων γίνεται τι ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς φύσεως οἷον γάλα, 30
ἔχον πάντα τὰ μόρια ιποτεγραμμένα (καὶ οὗτοι τὸ τοιοῦτον γαλακτῶδες
μᾶλλον ἐπὶ τοῦ σίτου), ἐκ δὲ τοῦ τοιούτου γαλακτώδους γεγονούτα βλάστη,
τις πάμπαν σημαρὰ ἀναλογοῦσι τῇ καρδίᾳ καὶ τραχεῖται μετρίως εἴτα ἐξ α
αὐτοῦ πεποίηκε καὶ ῥίζαν, ἣν εἰς πολλὰ κατέτεμεν (ἀρκεῖ γάρ τὸ τοιοῦτον
35 γαλακτῶδες εἰς τὰ τοιαῦτα πάντα), διὸ δὲ τῆς ῥίζης ἀπὸ τῆς γῆς λαμβάνουσα

5 τὸ ομ. Κα	6 ὑπὸ τῆς τροφῆς α	τῶν γραμμάτων Κα	7 κεραννυ-
μένων καὶ ἐναλειφομένων Κα	τελειοῦται Κα	8 ἐκάστου α	
10 ἀλλοιού Κ	11 συνέστηκεν Κα	σκιωδῶς Κ	18 αὐτῆς ex αὐτοῦ corr. L
20 ἐπειδὴ γάρ Κα	δὲ ομ. α	21 εἰς] ὡς Κ	22 εἰς ταῦτα Κ
ἀφορῶν α	κατ' αὐτὸ Κ	25 ἐκάστου α	27 πρώτη ομ. II
ἐτράφη τε καὶ Κ	29 θύραζε IL	ἐπεισεληλυθέναι Κα	31 τὸ ομ. α
31. 32 μᾶλλον γαλακτῶδες coll. II.			

τροφὴν αὐτή τε τρέφεται καὶ τὰ ἄλλα πάντα, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ζῷοις τοῦ 48^v ἐναπολειψθέντος ἐντὸς τοῦ χορίου καταμηνίου μέρος μέν τι γίνεται αὐτοῦ ἡ καρδία καὶ ἡ τροφὴ τῆς καρδίας, ἐν δὲ τῷ λοιπῷ μέρει διαγράφονται τὰ λοιπά, καὶ οὕτως αὔξονται ὑπὸ τῆς ἐλκομένης διὰ τοῦ διμφαλοῦ τροφῆς. ἡ δὲ μὲν οὖν τῶν λεγομένων διάνοια αὐτῇ· τὸ δὲ τῆς λέξεως τῆς οὕτω καὶ 40 ἐν τῇ ὅλῃ τῶν ζῴων τὸ περίττωμα τῆς συστάσεως τροφῆ ἐστι ταῦτόν ἐστι τῷ ἡ σύστασις τοῦ περιττώματος καὶ τοῦ καταμηνίου τροφῆ γίνεται τῇ καρδίᾳ. ὡς γάρ εἰρηται, εἰς δύο διαιρεθὲν τὸ καταμηνίον τὸ μὲν ἐν μέρος ἀναλίσκεται εἰς διαγραφὴν τε ἀμα καὶ τροφὴν τῆς καρδίας 10 καὶ τοῦ εὐθύνης μετ' αὐτήν γινομένου διμφαλοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς διαγραφὴν τῶν ἄλλων μορίων πάντων. Ήσυχός σαι δὲ δίκαιον τὸ τῆς φύσεως εὐμήχανον, πῶς τρόπον τινὰ ἡ καρδία τὴν καρδίαν τρέφει. ἡ μὲν γάρ μητρικὴ καρδία γεννᾷ πᾶν τὸ αἷμα τῆς μητρός, ἀφ' οὗ καὶ τὸ καταμηνίον, ἐκ δὲ τοῦ καταμηνίου τρέφει τε τὰ ἄλλα μόρια καὶ αὐτὴ τρέφεται ἡ τοῦ ἐμβρύου καρδία. 15 ὕστε ἡ καρδία τρέφει τὴν καρδίαν. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ καὶ τοῖς ζῷοις αὐτοῖς ὅταν ἀπολυθῶσιν ἐκ τῆς ἐν αὐτοῖς τροφῆς ὑποστικτέον 49^r εἰς τὸ ἀπολυθῶσιν, εἴτα ἐπακτέον τὸ ἐκ τῆς ἐν αὐτοῖς τροφῆς, καὶ τὸ μὲν ἀπολυθῶσι σημαντικόν ἐστι τοῦ δοταν χωρισθῶσιν ἀπὸ τῆς ὑστέρας καὶ ἐξέλιμωσι θύρας. ἡ δὲ πᾶσα τοῦ ῥητοῦ διάνοια τοιαύτη τις 20 ἄν εἴη. ὕσπερ γάρ τὰ φυτὰ διὰ τῶν ρίζῶν ἐκ τῆς γῆς τὴν τροφὴν λαμβάνουσιν, ὄμοιός δὲ καὶ ἡμεῖς καὶ ἔποι καὶ τὰ δμοια διὰ τῶν φλεβῶν τῶν συναπτουσῶν πρὸς τὴν ἑκάστου κοιλίαν ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ τῇ κοιλίᾳ 5 οὔσης τροφῆς (ταύτην γάρ εἶπεν ἐν αὐτοῖς τροφὴν), οὕτω καὶ ὁ διμφαλὸς ἀπὸ τῆς ὑστέρας λαμβάνει τὴν τροφήν.

25 p. 740b12 Ἡ δὲ διάκρισις γίνεται τῶν μορίων οὐχ ὡς τινες ὑπολαμβάνουσι, διὰ τὸ πεφυκέναι φέρεσθαι τὸ δμοιον πρὸς τὸ δμοιον.

Τοῦ διακριθῆναι τὰ μόρια ἀπ' ἄλλήλων, οἷον τοὺς πόδας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὴν μὲν ἄνω γενέσθαι, τοὺς δὲ κάτω, καὶ ὅλως τοῦ πάντα 10 τὰ ἑκάστου τῶν ζῴων μέρη κεῖσθαι ἐν ᾖ τυγχάνουσιν ὅντα αἰτίαν ἀπεδίδου 30 Ἐμπεδοκλῆς τὸ φέρεσθαι τὸ δμοιον πρὸς τὸ δμοιον. ἔλεγε γάρ, ἐπειδὴ 15 τὰ μὲν κοῦφα πέφυκε φέρεσθαι ἄνω, πάντα δὲ τὰ κοῦφα ἢ κοῦφα δμοια, τῶν μερῶν ὅσα μέν εἰσι κοῦφα, κατέσχε τὸν ἄνω τόπον, ὅσα δὲ βαρέα, τὸν κάτω, τὰ δὲ μεταξὺ τὸν μέσον. ἐπισκώπει οὖν ὁ Ἀριστοτέλης λέγων 20 ὡς εἰ τοῦτο ἦν ἀληθές, ἔδει πάντα τὰ δεστᾶ, εἰ κοῦφα ἤσαν, ἄνω εἶναι, 25 εἰ δὲ βαρέα, κάτω, καὶ μὴ τὰ μὲν ἄνω τὰ δὲ κάτω, ὄμοιός δὲ καὶ τὰ 25 λοιπὰ πάντα. σαφῶς δὲ τὰ ἔξης ἀπαγγέλλει, πλὴν ὅτι ἐν τῇ λέξει τῇ

1 τε οὐν. II 2 αὐτοῦ γίνεται coll. II. 5 post δὲ add. διὰ II 7 ταῦτόν
ἐστι οὐν. II: ἵσον supra ser. L² τῷ] τοῦ a 9 διαγραφῆν] διατροφῆν. K
11 δίκαιον] δεῖ καὶ K 12 μὲν οὐν. K 16 αὐτοῖς post ἐν ex αὐτῆς corr. K
17 ἐπανακτέον II. 21 λαμβάνει K 22 συναπτόντων IIa τὴν οὐν. Ka
29 ἑκάστου] ἐν ἑκάστῳ a 29.30 ἀπεδίδου Ἐμπεδοκλῆς] cf. fr. 62,6 sqq. Diels
32 κατέσχον Ka 36 τὰ ἔξης libri

οὗτως ἡ τῆς θρεπτικῆς φυχῆς δύναμις δεῖ ἐν τῷ δύναμις τελείαν 49^η στίξαι, εἴτα τὸ ὕσπερ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ζῷοις καὶ τοῖς φυτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν τῆς λέξεως ὡς ἄλλο τι καθ' αὐτὸ ἐπακτέον. ἦν δ' ἂν σαφέστερον, εἰ προέταξε τὸν καὶ σύνδεσμον οὗτω, καὶ ὕσπερ ἐν αὐτοῖς ἡ 5 τοῖς ζῷοις, ἐπεὶ δέ, φησίν, ἐκ τῆς αὐτῆς ὅλης ἄχρι τοῦ θανάτου τρέφεται, ἐξ ἣς ἀρχῆθεν συνέστη (αἷμα γὰρ ἀμφότεραι), δῆλον δτι καὶ ἡ ποιῶσα 40 δύναμις τὸ αὐτὸ τῷ ἐξ ἀρχῆς, τουτέστιν ἡ αὐτὴ τῇ ἐξ ἀρχῆς, πλὴν δτι ἐξ ἀρχῆς μὲν ἀσθενεστέρα ἦν, ὅστερον δὲ μείζων, τουτέστιν ἰσχυροτέρα. 45 εἰπὼν δὲ δτι ἡ δύναμις ἡ ὅστερον ἡμῖν ἐνοῦσα παρ' δλον τὸν τῆς ζωῆς 10 χρόνον ἡ αὐτὴ ἐστι τῇ ἐξ ἀρχῆς, μόνῳ τούτῳ διαφέρουσα τῷ ἰσχυροτέρῳ 49^η καὶ ἀσθενεστέρῳ, σαφηνίζων τίς ἐστιν αὕτη ἡ δύναμις ἐπήγαγεν εἰ οὖν αὐτῇ ἐστὶν ἡ θρεπτικὴ φυχή, αὕτῃ ἐστὶ καὶ ἡ γεννῶσα, τουτέστιν ἐπειδὴ ἡ ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν ἐνοῦσα ἡ θρεπτικὴ ἐστιν, αὕτῃ ἐστὶ καὶ ἡ ὅστερον ἐνοῦσα, ὑψ' ἡς οὐ μόνον τρεφόμεθα ἀλλὰ καὶ γεννῶμεν, καὶ τοῦτ^ο 15 ἐστὶν ἡ ἔκάστου φύσις· ἡ γάρ ἔκάστου φύσις ἐστὶ κυρίως καὶ φαίνεται ἐν τῷ γεννᾶν οίον αὐτό· αἰσθησις δὲ καὶ λόγος διὰ τὸ εῦ σύνεισι τοῖς ἐν αἷς εἰσιν.

p. 741a6 Καίτοι τις ἀπορήσειε διὰ τίν' αἰτίαν, εἴπερ ἔχει τὸ θῆλυ τὴν φυχήν.

20 Τὸ καίτοι τις ἀπορήσειεν ἵσον ἐστὶ τῷ ἀπορήσειεν δ' ἂν τις εἰπὼν δὲ δτι ἡ ἔκάστου φύσις ἡ θρεπτικὴ ἐστιν, ἡτις ἀμα καὶ γεννητική, ἀπορεῖ πάνυ εὔλογον ἀπορίαν. ἀπορήσειε δ' ἂν τις λέγων, εἰ ἡ ἔκάστου 10 φύσις ἡ θρεπτικὴ ἐστι φυχή, δῆλον δτι τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα οὐδὲν ἄλλο εἰσάγει ἡ ταύτην· εἴπερ οὖν ἔχει ταύτην καὶ τὸ θῆλυ, πρὸς δὲ τῷ ἔχειν 15 αὐτὴν ἔχει καὶ τὴν ὅλην τὸ περίττωμα, τί προσδεῖται τοῦ ἄρρενος, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ ἐξ ἔαυτοῦ γεννᾷ καὶ χωρὶς τοῦ ἄρρενος; τὴν γὰρ φυχήν καὶ 20 φύσιν, ἥν εἰσάγει τὸ ἄρρεν, ταύτην ἔχει ἐν ἔαυτῷ. λύει οὖν τὴν ἀπορίαν λέγων 'αἰτιον δὲ καίπερ ἔχον τὸ θῆλυ ἐν ἔαυτῷ τὴν τοιαύτην φυχήν τοῦ μὴ γεννᾶν, δτι τὸ ζῶον τοῦ φυτοῦ διαφέρει κατὰ τὴν αἰσθησιν, τὴν δὲ 25 αἰσθητικὴν φυχὴν μόνον τὸ ἄρρεν παρέχειν δύναται'. εἰ γάρ ἡδύνατο τὸ θῆλυ πρὸς τῇ θρεπτικῇ φυχῇ διδόναι καὶ τὴν αἰσθητικήν, μάτην ἀν ἥν 30 τὸ ἄρρεν· οὐδὲν δὲ μάτην ἡ φύσις οὐδὲ δὲ μεծος ποιεῖ. ἐπεὶ οὖν τῷ ζῷῳ τὸ εἰναῖ ἐστι τῇ αἰσθησιν ἔχειν, ταύτην δὲ τὸ ἄρρεν μόνον δύναται διδόναι, αἵ 35 ἀναγκαῖς ἄρ' οὐκ ἐξ ἔαυτῶν τίκτει τὰ ζωιτόνα. ἀλλὰ πληριάσαντα τῷ

1 ἐν τῷ δυνάμει α

6 ἀρχῆθεν] ἐξ ἀρχῆς a 7 τῷ αὐτῷ τὸ ἐξ ἀρχῆς I, itemque
omisso τὸ L 10 μόνον a 11 ἐπήνεγκεν K 12 αὕτῃ (post οὖν)

Arist.: αὐτὴ libri 15 κυρίως φύσις ἐστὶ coll. Ka 16 αἰσθησιν δὲ καὶ λόγον IL¹

18 ἀπορήσειε II. Arist. SYZ: ἀπορήσειεν ἀν a Arist. vulg. διὰ τὴν αἰτίαν IL

19 τὴν αὐτὴν φυχὴν Arist. 22 ἡ om. L¹ 23 τὸ om. K 27 post ·

ἔχει add. καὶ Ka 28 expectas αἰτιον δὲ τοῦ μὴ γεννᾶν καίπερ ἔχον τὸ θῆλυ ἐν
ἔαυτῷ κτλ. 29 post τοῦ add. μὲν a δὲ om. a 32 post μάτην add.

οὐδὲ K 34 τίκτει ex τίκτῃ corr. L

άρρενι. Ήτι δέ, φησί, διδώσι καὶ τὸ θῆλυ χωρὶς τοῦ ἄρρενος τὴν θῆλην 49^v πιτικὴν ψυχὴν, δῆλον ἐκ τῶν ὑπηρεμίων φῶν· τρέφεται γάρ, φησί, καὶ 40 αὔξεται. ὑπὲρ δὲ, φησί, καὶ ἀπορήσειν ἂν τις, πῶς ζῶσιν. Ήτι μὲν γάρ ζῶσι τὰ ὑπηρεμία δῆλον· τρέφονται γάρ καὶ αὔξονται, πᾶν δὲ τὸ τρεφόντος 45 μενον καὶ αὐξόμενον ζῆ. ποίαν οὖν ζῶσι ζῶντα; οὕτε γάρ ὡς τὰ γόνιμα ζῶσιν οὔτε παντελῶς εἰσιν ἀψυχα, ὥσπερ ὁ λίθος. μαρτύριον δὲ τοῦ ζῆν αὐτὰ ἐπήγαγε τὸ ἔστι γάρ καὶ τούτων φθορά τις καὶ θάνατος· οἵταν γάρ οὔρια γένηται, ἐψυχάθαι φαμὲν αὐτά. ὡς καὶ αὐτὸς προϊὼν ἔρει. Ζητήσας οὖν, ποίαν τὰ φὰ ταῦτα ζῆ ζῶντα, λέγει οἵτι τὴν θρεπτικὴν μόνην 10 καὶ | ἐπὶ τούτῳ οὐκ ἀποτελεῖται ζῶσιν ἐξ αὐτοῦ· δεῖται γάρ καὶ τῆς αἰσθητικῆς. ή μὲν οὖν τῶν λεγομένων διάνοια τοιαύτη· τὰ δὲ κατὰ τὰς λέξεις καὶ πρῶτον τὴν μὴ ἐνούσης αἰσθητικῆς ψυχῆς η ἐνεργείᾳ η δυνάμει, καὶ η πῃ η ἀπλῶς, δυνάμει μέν ἔστιν ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τῶν ζῴων η αἰσθητικὴ ψυχὴ ἐν ὅπνοις, ἐνεργείᾳ δὲ ἐγρηγορόσι, καὶ ἀπλῶς 15 μὲν ἐν τῷ νεύρῳ ἀπαντεῖται καὶ τῇ σαρκὶ ἀπάσῃ καὶ τοῖς τοιούτοις, πῃ δὲ η ἐν τοῖς δακτύλοις, ἐν τῇ κεφαλῇ· οἱ γάρ ὄνυχες καὶ αἱ τρίχες ἐπιεικῶς ἀναίσθητοι. τὸ δὲ τὸ γάρ εἰρημένον η τὸ ἄρρεν εἶναι ταῦτόν ἔστι τῷ τῷ γάρ ἄρρενι τὸ εἶναι οὐδὲν ἄλλο ἔστιν η τὸ εἰρημένον, τοῦτο δὲ η τὸ τοῦτο μόνον δύνασθαι διδόναι τὴν αἰσθητικὴν ψυχὴν. ἐν δὲ τῷ 20 πῶς τις αὐτῶν τὰ φὰ φήσει ζῆν τὸ αὐτῶν περὶ τῶν δρνίθων εἴρηται· πῶς οὖν φήσεις τις αὐτῶν τῶν τὰ ὑπηρεμία τικτόντων δρνίθων τὰ φὰ ζῆν;

p. 741a32 Εἰ δὲ ἔστι τι γένος δὲ θῆλυ μέν ἔστιν, ἄρρεν δὲ μὴ ἔστι κεχωρισμένον.

Εἰπὼν οἵτι τοῦ ἄρρενος η οὐσία καὶ τὸ εἶναι ἔστιν ἐν τῷ μόνον αὐτὸν 10 δύνασθαι τὴν αἰσθητικὴν διδόναι ψυχὴν, ἐπήγαγεν εἰ δὲ ἔστι τι γένος δὲ θῆλυ μέν ἔστιν, ἄρρεν δὲ μὴ ἔστιν, ἐν τούτῳ δούτη ἀν τὸ θῆλυ καὶ 15 τὴν αἰσθητικὴν ψυχὴν καὶ γεννήσεις ἐξ έαυτοῦ. σαφῆ δὲ τὰ περὶ τῶν δρνίθων λέγει δὲ εἶναι καὶ ἐν τῷ τῶν ἐγχύμων γένει ζῶα οὔτε θῆλεα οὔτε 20 ἄρρενα, οἷον οἱ ἐγχύλευς· ἐκ σηπομένης γάρ καὶ αὐται γίνονται ὅλης ὥσπερ 25 εἰς ἐγχελύων φύσιν. τὸ δὲ συνείρεται τὸ ἐφεξῆς ισον ἔστι τῷ τόδε μετὰ τόδε γίνεται, οἷον μετὰ τὴν καρδίαν φλέβες καὶ μετὰ τὰς φλέβας 30 ἄλλο, καὶ οὕτως ἐφεξῆς τὰ λοιπά. καὶ δ, φησί, βούλονται λέγειν τινὲς 30

1 τὸ θῆλυ καὶ coll. a	χωρὶς καὶ χωρὶς τοῦ K	2 φησί om. Ka	5 τὰ
om. a	7 ἐπηγάγετο τὸ I	9 τὰ τοιαῦτα φὰ Ka	10 τὸ
ζῶον K:	τὰ ζῶα a	11 τοιαῦτη] αὕτη a	12 τὴν scripsi: τῆς IKL: τε a
14 ἐν τοῖς ὅπνοις Ka	ἐνέργεια libri	15 καὶ ἐν τῇ Ka	τοῖς om. a
17 ἀναίσθητα Ka	η om. IK	τῷ ἄρρενι IK: τῷ ἄρρεν a	18 τὸ
post ἄρρενι om. a	19 δύναται IL	20 φήσει] φησὶ IL	21 post οὖν add.
φησὶ a	ὑπήρχει a	τὰ post δρνίθων om. IL	22 μὴ ἔστι] sic libri:
μὴ ἔχει Arist.	26 μὴ ἔχει a	ἀν iterat I	27 γεννήση K: γεννήσαι a
έαυτῆς a	29 καὶ om. Ka	30 post ἐντερα add. γίνονται, sed rursus del. I,	
ἔρει] Γ 11 p. 762b26	31 τῇ ἐφεξῆς a	33 ἄλλος a	

τῶν φυσικῶν, διτὶ φέρεται τὸ δρμοῖον πρὸς τὸ δρμοῖον, οὐχ οὕτω δεῖ 50τ
νομίζειν ὡς τόπον ἐκ τόπου μεταβάλλουσιν, ἀλλ᾽ διτὶ ἔκαστου τῶν μορίων
περιγραφὴ μαλακήτηται ἵνα τακτηρότητα δεγχομένη γίνεται ἐνεργείᾳ. ὁ δῆμος
δυνάμει, ὡς γάρ τὸ σκιαγραφηθὲν δρμοῖον ἦν τῇ δυνάμει τῷ διαγραφαῖ. 40
εἰςὶ μὲν οὖν πάντα τὰ τοῦ ζώου μέρη διαγραφαμένα. οὐδὲ δὲ τοῦτον ἐπιτη-
δειότερον καὶ μᾶλλον ἐγγίζον τῇ ἐνεργείᾳ, τοῦτο καὶ τελειοῦται πρῶτον. 45
διτὶ δὲ δῆμος καρδία πρώτη τῶν ἄλλων γίνεται, δηλον καὶ ἀπὸ τοῦ τελευταίου.
τὸ γάρ πρῶτον πάντων | γέγονὸς διστερὸν πάντων φύείται· διστερὸν δὲ 50τ
10 πάντων φύείται δῆμος, αὗτη ἄρα πρώτη τῶν ἄλλων γίνεται. ὁ γάρ
ἐστιν ἀναγκαιότατον καὶ οὐ ἄνευ τὰ ἄλλα εἶναι οὐδὲ δύναται, τοῦτο πρῶτον 5
ποιεῖ, καὶ τοῦτο σκέπει καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων περιέπει. τὸ δὲ
διαυλοδρομεῖν δηλον ἔσται ἐπὶ χρώματος τὸν λόγον ποιησαμένοις. γίνεται 10
μὲν οὖν πρῶτον ἐκ τοῦ λευκοῦ τὸ ἐρυθρόν, εἴτα τὸ ἀλουργόν, εἴτα τὸ πράσινον,
15 εἴτα τὸ φαιόν, εἴτα ἔστι γε τὸ μέλαν· εἰ οὖν μέλλει δῆμος παλινδρομῆσαι 15
καὶ οἷον δίσιλον δραμεῖν, φύείται πρῶτον τὸ μέλαν, οὐδὲ διστερὸν πάντων
γέγονεν, εἴτα τὸ φαιόν καὶ ἔτῆς τὸ πράσινον καὶ μετὰ τοῦτο τὸ ἀλουργὸν
καὶ διστερὸν πάντων τὸ ἐρυθρόν, διπερ πρῶτον πάντων γέγονεν· ὡς οὖν 20
ἐπὶ τούτων. οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ζώων. φαίνεται δὲ λέγει πρότερον τὰ
20 μεζίονα διὰ τὸ μέγεθος, καίτοι πλὴν τῆς καρδίας ἀμφα πάντων διαγραφέντων.
αὕτη γάρ οὐντι πάντων πρώτη διαγράφεται καὶ τελειοῦται. εἴτη οὕτως δῆμος
ἐν αὐτῇ ψυχὴ διαγράψει δόμοι τὰ ἄλλα πάντα. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ οὐδὲ 25
ἔντια γινόμενα πρότερον τὸ γινόμενα ἀντὶ τοῦ διαγραφέντα εἰληπται.
οὐ γάρ πρότερον φέρει εἰπεῖν διεγράψει δῆμος καρδίη, εἴτα ἐτελειώθη, καὶ
25 οὕτως αἱ χεῖρες, ἀλλ᾽ ἀμφα πάντα διεγράψῃ· τελειοῦται δὲ πρότερον τὸ
ἐπιτηδεύτερον καὶ ἀναγκαιότερον. Ήτα γάρ τὸν κυριαρχῶν διεύ τινα νήσην
διὰ εἴκοσιν ήμερῶν τῆς συλλήψεως ἢ ἐλαττόνων τῶν εἴκοσιν ἢ καὶ πλειόνων
θύραζε ἐπεπτώκει, πάντα ώραίη ἔχοντα ἀπαντα τὰ μέρη τοῦ ζώου δια-
γραφαμένα. λέγει δὲ πρῶτον διαρθροῦσθαι τὰ ἐντός, καὶ τῶν ἐντὸς τὰ 30
30 ἄνω τοῦ ηποζώματος, οἷον πνεύμονα καὶ τὰ ἄλλα· δῆμος καρδία, ὡς
πολλάκις εἰρηται, πρώτη τῶν ἄλλων διαρθροῦσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν ἐντόμων
τούναντίον συμβαίνει διστερὸν γάρ, φησίν, ἐπὶ τούτοις αὔξεται τὰ ἄνω.

1 πρὸς] εἰς Ka	τὸ οὐ. a	2 ἐκ τόπου om. Ka	μεταβάλλουσιν a
ἐκάστη Ka	4 σκιαγραφὲν a	5 οὕτω] οὐδὲ a	post ἔκαστου add. τῶν
ζώων K	8 ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ka	11 ἀναγκαιότερον L	13 τὸν λόγον
ἐπὶ χρώματος coll. K	14 οὖν om. a	15 ἔστω γάρ K: ἔσται γάρ a: αἱ ἐς τὸ τέλος?	
Diels 16 δρομεῖν L ²	post δραμεῖν add. καὶ a	17 εἴτα—γέγονεν (18) om. K	
19 πρῶτον K	21 πάντων πρώτη] πρώτη τῶν ἄλλων K	23 πρότερον ex πρῶτα	
corr. K	τὰ γινόμενα Ka	25 ἀμφα] ὅλα Ka	26 ἀναγκαιότατον K
27 μετὰ εἴκοσιν ήμέρας a	ἐλάττους a	post καὶ add. ὀλίγον a	πλειόνας Ka
28 ώραίη] sic libri	ἀπαντα om. a	30 πνεῦμον a	32 συμβαίνειν a

p. 741b37 Διορίζεται δὲ τὰ μέρη τῶν ζφών πνεύματι, οὐδὲν τοῦτοι 50v οὔτε τῷ τῆς γεννώσης οὔτε τῷ αὐτοῦ.

Τὸ μὲν τῆς λέξεως τοιοῦτον· διορίζεται δὲ τὰ μέρη τῶν ζφών, οὔτε μέντοι τῷ τῆς γεννώσης πνεύματι οὔτε τῷ ἑαυτοῦ, καθάπερ τινὲς τῶν 35 φυσικῶν φασιν. εἰ γάρ μὴ οὕτω τὴν λέξιν μετατάξουσεν, ἀδιανόητος καὶ θλως ἔναντία τοῖς ἐπαγγεῖσι φαίνεται. οὐδὲ λέγει, δῆλον ἔσται πρότερον 40 ἐκθεμένοις τὴν δόξαν, πρὸς ἣν αὗτη ἡ λέξις ἔνισταται. ἐπειδὴ καὶ οὐ πνεύματι καὶ τὸ ἡπαρ ἐσχισμένα φαίνεται καὶ οίονει ἔκαστον τούτων 45 διπλοῦν, ἀλλὰ καὶ οἱ ὄφιθαλμοι κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὰ ὅτα καὶ 10 αἱ χεῖρες καὶ τὰ λοιπά πάνυ ὁμοίως, τὴν αἰτίαν τοῦ διορισμοῦ καὶ δι-
γωρισμοῦ ἀποδιδόνται τινὲς πειρώμενοι ἔλεγον ὅτι τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναπνεῖ ἡ
ἡ μῆτρα καὶ τὸ ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς ἐμβρύου (ἀναπνεῖ γάρ καὶ τοῦτο ἐν
τῇ ὑστέρᾳ ὅν) τὸ δὲ πνεῦμα ἀμφοτέρων, φασίν, διιὸν διαχρίνει καὶ δια-
γωρίζει ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ἔλεγον καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ὅτι τὸ κενὸν 15
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀναπνεόμενον ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ γωρίζει τὰ ζφά ἀπὸ τῶν
δένδρων καὶ Σωκράτην ἀπὸ Πλάτωνος καὶ δλως πάντα ἀπὸ πάντων. πρὸς
τὴν δόξαν οὖν ταύτην τὴν λέγουσαν ὅτι τὸ ἀναπνεόμενον ὑπὸ τε τῆς μητρὸς
ὑπὸ τε τοῦ ἐμβρύου πνεῦμα διαχωρίζει τὰ τοῦ ἐμβρύου μόρια ἀπ' ἀλλήλων 20
ἐνιστάμενος λέγει ὅτι κεχωρισμένα μέν εἰσιν ἀληθῆς ταῦτα, ἀλλ' οὐ τῷ
τῷ ἀναπνεόμενῳ ἡ δόξα τῆς μητρὸς ἡ δόξα τοῦ ἐμβρύου πνεύματι, ἀλλ' ὑπὸ
τῆς δημητιοργούσης αὐτὰ φύσεως. ἐλέγχει δὲ τὴν δόξαν πρὸς ἄλλους καὶ ἀπὸ
τῶν νεοττῶν· οὖτοι γάρ ἐξ φῶν γίνονται ἐκτὸς ὄντων τῆς τεκούσης αὐτὰ
ὅρνιμος. εἰ μὲν γάρ ἐντὸς τῶν φῶν ὄντων ἐν τῇ ὑστέρᾳ μετέβαλλον εἰς
ζφά, ἦν ἀλλά λέγειν ὅτι τὸ ἀναπνεόμενον πνεῦμα ὑπὸ τῆς ὥρνιμος διηρίζει
25 αὐτά· ἐκτὸς δ' ὄντων τί ἀλλά εἴποιμεν; καὶ τοῦ κυνὸς δὲ τὰ βλέφαρα διὰ τί
οὐκ ἐν τῇ μητρᾳ διέσταται ἀναπνέοντος καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς κυνός, ἀλλὰ
γεννᾶται τυφλὸς ἔχων τὰ βλέφαρα συμπεφυκότα, ὑστερὸν δὲ μετὰ εἰκοσιν
ἡμέρας διέσταται καὶ δρᾶ; πνεῦμα μὲν οὖν, φασίν, ἀναγκαῖον εἶναι ἐν πάσῃ
τῇ σαρκὶ ἐγκατιγραδομημένον καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασι μέρεσιν· ὑγροῦ γάρ
30 ὄντος τοῦ πνεύματος καὶ τοιωσδήποτε μέτεστον ἀνάγκη σὺν τῇ σαρκὶ καὶ τοῖς
ἄλλοις γενέσθαι πνεῦμα· δμως τοῦτο οὐκ ἔστι τὸ διαιροῦν ταῦτα ἀπ'
ἀλλήλων, ἀλλ' ἡ φύσις, ὥσπερ εἰρηται.
25

4 μέντοι] μέν τι α: om. IL έαυτῷ α 6 δλοις II ἐναντίος IKL
7 post ἐπειδὴ addl. γάρ K 8 φαίνεται] γίνονται α 13 διαδόν] εἰσιὸν K: εἴγαι ὁ α
13. 14 γωρίζει K 14 ταῦτα om. K καὶνὸν α 17. 18 ὑπὸ τοῦ ἐμβρύου ἡ
ὑπὸ τῆς μητρὸς K 21 ἀπὸ] ἐκ K 23 ἐν τῇ ὑστέρᾳ ὄντων τῶν φῶν coll. Ka
μεταβάλλον IL¹ 23. 24 εἰς τὸ ζῶον α 25 εἴποιεν Ka 25. 26 διὰ τὸ
οὐκ α 26 μήτρᾳ] μητρὶ II 27 τυφλὰ II. ἔχων] ἔχοντων ex ἔχων corr. L²
συμπεπτωκότα K 28 διέσταταί τε καὶ Ka 29 τῇ om. K 29 et 30 καὶ
ἐν τοῖς Ka 31 γεννᾶσθαι α τοῦτο—διαιροῦν] οὐκ ἔστι τούτω διαιρεῖν α
τοῦτο post ἔστι ponit K

p. 742^a16 Τῶν δὲ ἀρχαίων τινὲς φυσιολόγων τί μετὰ τί γίνεται 51r
τῶν μορίων ἐπειράθησαν λέγειν.

Κακίζει τοὺς φυσικοὺς διὸ τὰς αἰτίας δεὶς ἀπεδίδουν τοῦ πρῶτου μὲν γίνεσθαι τὴν καρδίαν ἢ τὸν ἐγκέφαλον, δεύτερον δὲ τόδε καὶ τρίτον τόδε 5 καὶ ἐφεξῆς τὰ λοιπά. ἔλεγον οὖν ὅτι διπερ ἔχει τὸν οὐ ἔνεκα λόγον, τοῦτο γίνεται πρῶτον, δὲ τὸν τούτου ἔνεκα, δευτέρου, καὶ πιστοῦσθαι τὸν οἰκεῖον ἐπειρῶντο λόγον ἐκ τῶν τέχνων λέγοντες· ὁσπερ γάρ ἐπὶ τῆς αὐλητικῆς οὐ 25 μὲν ἔνεκα ὁ αὐλητής ἐστι, τούτου δὲ ἔνεκα ὁ αὐλός, καὶ πρῶτον μὲν γίνεται ὁ αὐλητής, εἰδί οὕτως οἱ αὐλοί (μάτην γάρ ἂν ἦσαν οἱ αὐλοί τοῦ δυναμιένου 10 χρῆσθαι μὴ οὔτος), οὕτως ἔλεγον καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν πρῶτον μὲν ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὸ οὐ ἔνεκα καὶ οὕτως τὸ τούτου ἔνεκα. ἐγκαλεῖται γοῦν αὐτοῖς λέγων, 15 εἰ χρὴ οὕτως ἀποδιδόναι, συμβῆσται τὸ αὐτὸν καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ | καὶ ἐνὸς 51v ἄμφα εἶναι καὶ πρότερον καὶ δευτέρον, διπερ ἀδύνατον· ὁ γάρ διδάσκαλος, ἢ διδάσκαλος, ἔνεκεν τοῦ μαθητοῦ ἐστιν, ὥστε ἔσται πρότερον ὁ μαθητής 5 15 ὡς οὐ ἔνεκεν, δευτέρον δὲ ὁ διδάσκαλος ὡς τούτου ἔνεκα. ἀλλὰ μήν ἐστιν ὁ διδάσκαλος, ἢ διδάσκαλος, καὶ πρότερος τοῦ μαθητοῦ· ὁ διδάσκαλος ἄρα καὶ πρότερος καὶ δευτέρος τοῦ μαθητοῦ, ἢ ὁ μὲν διδάσκαλος ὁ δὲ μαθητής, 10 διπερ ἀδύνατον. λέγει οὖν ἡ πατητήσθαι αὐτοὺς διὰ τὸ διττὸν καὶ διμώνυμον εἶναι τὸ τούτου ἔνεκεν. λέγεται γάρ τούτου ἔνεκεν καὶ τὸ κινοῦν καὶ ποιοῦν, 15 20 οἷον ὁ διδάσκαλος, λέγεται δὲ τούτου ἔνεκεν καὶ τὸ ὅργανον· καὶ γάρ ὁ διδάσκων τὴν αὐλητικὴν καὶ οἱ αὐλοὶ ἔνεκεν τοῦ μανθάνοντος τὴν αὐλητικήν 25 εἰσι. γεννητικὸν γάρ εἴπε τὸ ποιοῦν, οἷον τὸ διδάσκαλον, ὅργανικὸν δὲ τὸ ὅργανον, οἷον τοὺς αὐλούς. λέγει οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι τῶν τούτων ἔνεκεν τὸ μὲν ὡς ὅργανον ἐνδέχεται δευτέρον γεγενῆσθαι τοῦ οὐ ἔνεκεν, τὸ 30 δὲ ποιοῦν ἀδύνατον. τριῶν οὖν ὄντων, ἐνὸς μὲν τοῦ οὐ ἔνεκεν καὶ τοῦ τέλους, δευτέρου δὲ τοῦ τούτου ἔνεκεν (καὶ τοῦτο ἐστιν ἡ κινητικὴ ἀρχὴ 35 καὶ γεννητικὴ· ἐκ παραλλήλου γάρ κεῖται τὸ τῆς ἀρχῆς τῆς γεννητικῆς καὶ κινητικῆς) καὶ τρίτου τοῦ χρησίμου, οἷον τοῦ ὅργάνου φῶντος (ὅτι 40 τέλος (ὅτι γάρ μαθητής, διὸ ἦν τὸ τέλος, κρῆται τῷ αὐλῷ), πρῶτον ἀναγκαῖον 30 ύπάρχειν τὸ ποιοῦν, οἷον ἡ καρδία· καὶ γάρ εὐθὺς τοῦτο τὸ μόριόν ἐστιν ἐν καὶ κυριώτατον τοῦ τέλους, τουτέστι καὶ γάρ εὐθὺς ἐν 45 τῇ συστάσει ἀπὸ τῶν μερῶν τοῦ τέλους (λέγων τέλος τὸ ὅλον ζῷον) τοῦτο τὸ κινητικὸν καὶ κυριώτατον πρῶτον γέγονε καὶ ἔστιν. εἴτα γίνεται τὸ 50 ὅλον καὶ τὸ τέλος, λέγων ὅλον καὶ τέλος τὰ ἄγωθεν τοῦ διαζώματος· 55 ὅλον γάρ κυρίως καὶ τέλος καὶ ζῷον τὰ ἄγωθεν τοῦ διαζώματος εἰσι. 52r

1 τινὲς φυσιολόγων] φυσιολογοῦντες τινὲς K 5 οὖν] γάρ a 7 post λόγον add. τοῦτο γίνεται πρῶτον sed rursus del. L 8 post μὲν prius add. οὖν IIa 9 ἂν om. a 11 οὖν a 14 ἔνεκα Ka, itemque porro πρότερος Ka 15 ὡς prius in ras. L δὲ K 16 ἢ διδάσκαλος om. L post ἢ add. ὁ a 18 οὖν] 19 λέγει a post γάρ add. καὶ II, τὸ K καὶ ante τὸ om. K καὶ τὸ ποιοῦν IL 20 post δὲ add. καὶ IL, τὸ K 23 ὅτι] καὶ τί IL 24. 25 τὸ δὲ ποιοῦν—οὐ ἔνεκα om. II 30 τὴν καρδίαν Ka 35 κυρίως ζῶον καὶ τέλος Ka

καὶ τρίτον καὶ τελευταῖον γίνονται τὰ ὄργανικά, οἷον πόδες, ἔντερα καὶ τὰ 52^τ δμοια. ἀρχὴν δὲ καὶ τέλος εἰπε τὴν καρδίαν, διότι ἐν τῇ γεννήσει πρῶτον 5 αὕτη γίνεται, ἐν δὲ τῇ φύσει φύεται ἐσχάτη καὶ ὑστερον πάντων. ὅστε τῶν μορίων τῶν ὄργανικῶν δσα ἐστὶ γενητικὰ τὴν φύσιν, 5 τουτέστι ποιητικά (ταῦτα δέ ἐστιν ἡ τε καρδία καὶ τὸ ἀνάλογον) ἀεὶ δεῖ 10 πρότερον ὑπάρχειν αὐτά. τὸ γάρ ἄλλου τινὸς ἔνεκεν δν, μὴ ὡς ὄργανον δέ, ἀλλ ὡς ἀρχὴ καὶ ὡς ποιῶν, ἀνάγκη προϋπάρχειν τῶν ὑπ' αὐτοῦ 15 γενησομένων. δσα δὲ μὴ τοιαῦτα τῶν ἄλλου ἔνεκεν, ὑστερον, τουτέστιν δσα δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλου ἔνεκα μὴ ἔστι τοιαῦτα, ἢτοι ποιητικά, ἀνάγκη 20 ὑστερον γίνεσθαι. ἐπεὶ οὖν, ὡς εἰρηται, διττόν ἔστι τὸ τούτου ἔνεκεν, οὐ δρόμοιν διελεῖν καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅτι τῶν τούτου ἔνεκεν πρότερον ἔστι τὸ 25 οὖ ἔνεκεν, ἡ ἀνάπταλη· παρεμπίπτοντα γάρ καὶ ἐμφαινόμενα τοῖς ὄργανοις τὰ ποιητικὰ καὶ κινητικὰ τῶν μορίων οὐκ ἐῷ ἀπλῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ αὐτῶν, ἀλλ ἀνάγκη λέγειν δτι τῶν τούτου ἔνεκεν τὰ μέν εἰσι πρότερα 30 οὖν τὰ ποιητικά, τὰ δὲ ὑστερα, οὖν τὰ ὄργανικά. δὴ πρῶτον μὲν γίνεται ἡ καρδία ὡς ποιητικὴ τῶν ἄλλων, εἰτ' εὐθὺς τὸ ἄνω κύτος. γινομένου δὲ καὶ τελειουμένου πρῶτον ἀνάγκη τὸ ἄνω φαίνεσθαι μέγιστα τοῖς ἐμβρύοις, τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς χώρας, ἐν αἷς εἰσιν οἱ διαμαλμοί· τελειωθέντων 35 γάρ τῶν ἄνω, ἀτελῶν δὲ ἔστι ὅντων τῶν κάτω καὶ μόνη διαγραφῇ τὸ εἶναι 20 ἐχόντων ἀνάγκη μείζω φαίνεσθαι τὰ ἄνω. ἐν τῇ λέξει δὲ τῇ ἀρχῇ δὲ ἐν μὲν τοῖς ἀκινήτοις τὸ τί ἐστιν ἀκίνητα τὰ μαθήματα λέγει· ἐν τούτοις γάρ ἀρχαὶ οἱ ὅροι εἰσίν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, φησίν, ἥδη πλείους· τέτταρες γάρ, ὅλη εἰδος ποιητικὸν τέλος· οὐ πᾶσαι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰσὶν αἰτίαι, ἀλλὰ τὸ μὲν ὄντικὸν ὡς συνόν, δμοίως καὶ τὸ εἰδικόν, τὸ δὲ ποιητικὸν ὡς 25 περιτιθὲν τὸ τοιονὸς εἰδός περὶ τὴν τοιαύτην ὅλην, καὶ τὸ τελικὸν ἄλλως. 30 γίνεται οὖν, φησίν, ἡ καρδία πρώτως, ἐκ δὲ ταύτης αἱ φλέβες διατεταμέναι, καθάπερ οἱ τοὺς κανάθους γράφοντες ἐν τοῖς τούχοις. κάναβος δέ ἐστιν ἡ δεξαμενή, ἣν κινητέρναν ἡ Ῥωμαίων οἰδε γλῶσσα καλεῖν. ὕσπερ γάρ οἱ ζωγράφοι ἐν τοῖς τούχοις ζῆμα παντούπα γράψουσιν. οὗτω καὶ κανάβους καὶ 35 δδατα, τὸ μὲν δῆμεν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ μέρους τοῦδε τοῦ κανάβου, τὸ δὲ ἐξ ἄλλου. ὡς οὖν τὰ πολλὰ ταῦτα γεγραμένα δδατα ἀρχὴν μίαν ἔχει τὸν γεγραμένον κάναβον, οὕτω, φησί, καὶ αἱ φλέβες πᾶσαι τὴν καρδίαν. τὰ γάρ μέρη, ἢτοι αἱ φλέβες, περὶ ταύτας ἢτοι τὰς καρδίας εἰσίν.

1 post οὖν add. οἱ Κα	2 γενέσει Κα	πρῶτον post γίνεται (3) ponit Κα
3 post φύεται add. καὶ ΙΙ.	ὑστερά Κ	6 αὐτὴν ΙΙ.
ἢτοι] ἡ τι Λα	11 πρότερα Κα	9 δὲ οὐ. α τοιαύτη ΙΙα
14 ἀλλ ὁμ. ΙΙ.	15 ύστερον Ι	11. 12 ἐστι τὸ οὐ 'scripsi: εἰσὶ τὰ τούτων libri
18 χώρας] χεῖρας ΙΙ.	20. 21 δὲ ἐν] μὲν ἐν ΙΙ.	16 γενομένου Κα
22 γάρ αἱ ἀρχαὶ Κα	23 post ποιητικὸν add. καὶ Κα	17 μέγιστα ομ. Κ
26 πρῶτον α	28 οἶδα Ι: fort. εἰωθε	21 μαθηματικὰ Κα λέγων ΙΙ.
μένα ομ. Κ	33 ταύτην ἢτοι τὴν καρδίαν α	24 δμοίως δὲ καὶ Κ
		30 τοῦδε] τούτου ΙΙ.
		31 γεγραμ-

p. 743a3 Ή δὲ γένεσίς ἔστιν ἐκ τῶν ὄμοιομερῶν ὑπὸ φύξεως καὶ 52^τ
θερμότητος.

Ἐντεῦθεν τοὺς τρόπους ἐκτίθεται, καὶ οὐδὲ ἔκαστον τῶν ὄμοιομερῶν
γίνεται, καὶ πρὸς τούτους λέγει καὶ τὰ ποιητικὰ τούτων αἴτια, τίνα εἰσίν. 40
5 ὑπὸ θερμότητος δὲ λέγει αὐτὰ γίνεσθαι καὶ φύξεως· συνίσταται γάρ καὶ
πῆγμαται τὰ μὲν θερμῷ, τὰ δὲ φυχρῷ. διαπιδύουσα γάρ, φησί, τουτέστιν 45
ῶσπερ ἴδρως ἔξερχομένη (τὸ γάρ διαπιδύειν δηλωτικόν ἔστι τοῦ ἴδρωσαι)
διαπιδύουσα οὖν, φησίν, ἡ τροφή, τουτέστι τὸ λεπτότατον καὶ καθαρώτατον 52^ν
αἷμα διὰ τῶν ἀπείρων σχεδὸν ἐν ἕκαστῃ φλεβὶ ἀδήλων πόρων (καὶ μάζε
10 καὶ τὸ κεραμεῦν ἀγγεῖον τὸ μὴ καλῶς ὑπηρέθεν· καὶ γάρ καὶ τοῦτο ἴδροι 5
ἔμβλημέντος ἐν αὐτῷ ὅδατος) καὶ προσκρινόμενον τῇ ἐνούσῃ ήμιν ἐνεργείᾳ
σαρκὶ γίνονται σάρκες. οὐδὲν γάρ ἄλλο φησίν εἶναι τὸ τῶν σαρκῶν ὄλικὸν 10
αἴτιον ἢ τὸν τῶν φλεβῶν ἴδρωτα, ήστις πάλιν ἴδρως οὐδὲν ἄλλο ἔστιν ἢ τὸ
λεπτότατον καὶ καθαρώτατον τοῦ ἐν ταῖς φλεψὶν αἷματος. καὶ πῶς ἡ δια-
15 πιδύουσα καὶ ὡσπερ ἴδρως ἔξερχομένη τροφὴ σάρκες γίνονται, ἐπήγαγε τὸ 15
ὑπὸ τοῦ φυχροῦ συνιστάμεναι. θερμότατος γάρ ὁ πόρος τῆς
φλεβός, ἐν τῷ τυγχάνει ὃν τὸ αἷμα, φυχρότερος δὲ ὁ ἐκτὸς ἀπας (λέγω 20
δὲ ἐκτὸς ἀπαντα τὸ ὅλον πάχος τῆς σαρκός) ἐμπεσοῦσα εἰς τοῦτον ἡ
τροφὴ ὑγρὰ καὶ θερμὴ οὖσα πήγανται ὑπὸ τῆς φύξεως ὡς δι’ ὅργανου τοῦ 25
20 φυχροῦ καὶ γίνεται σάρξ. καὶ ἐπὶ τούτῳ τήκονται θερμῷ. οὗτος γάρ πήγανται
φυχρῷ, τήκεται θερμῷ, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων μεμαθήκαμεν. 30
οὗτος μὲν οὖν ὑγρὰ καὶ θερμὰ τῶν ἀνατελλόντων ἦτοι διεξερχομένων ὡσπερ
ἴδρως ἀπὸ τῶν φλεβῶν, σάρκες γίνονται· οὗτος οὐδὲν ἀνατελλεῖ καὶ ἔξελθη
λίσιν γεγράκα τὸ πάνω ὀλιγῷ ἔχοντα θερμότητα καὶ ὑγρότητα, ταῦτα ὑγράψενα 35
25 ἐξατμίσμενον τοῦ ὑγροῦ μετὰ τοῦ θερμοῦ ὑπὸ τῆς φύξεως ὄνυχες γίνονται
καὶ ὑπὲλατούνται τῷ πυρὶ· οὐ γάρ τήκεται· 40
πᾶν γάρ τὸ τηκόμενον, ὡς ἐν τῷ προειρημένῳ τῶν Μετεώρων μεμαθήκαμεν,
ὑγρότητα ἔχει, ὄνυχες δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἔχουσι διὰ τὸ ἐξατμισθῆναι 45
μετὰ τοῦ θερμοῦ. οὐδὲν οὖν τῶν γεγράντων πυρὶ τήκεται, ἀλλὰ μᾶλλον ἔνια
30 τῶν τοιούτων μαλάττεται τοῖς ὑγροῖς. εἰ γάρ κέλυφος φίοῦ ἐμβλημένη εἰς 52^τ
ὕδωρ ποιήσει ἐν αὐτῷ ἡμέρας ἵκανάς, ἐκβιληθὲν μαλάττεται ὡσπερ κηρὸς
σχεδόν. τὰ δὲ νεῦρα, φησί, καὶ τὰ διστὰ συνίσταται ὑπὸ τῆς ἐντὸς 5
5 αὐτοὺς K: τούτου a 5 αὐτοὺς K 7 διαπιδύω IIa 10 ἴδρωτος a
8 διαπιδύουσα a 8 τούτεστι] ἦτοι Ka 10 ἐπτήθεν I 10 ἴδροι καὶ τοῦτο coll. a:
καὶ τοῦτο om. K 11 ἐν om. K προσκρινομένη Ka τῇ om. a
12 οὐδὲν] οὐ la 13 ὡς τις La 15 τροφὴ post διαπιδύουσα ponit K
16 συνιστάμεναι ex Arist. scripsi: συνιστάμενον IKL: συνιστάμενα a 16 ὧν om. K
17 δὲ] γάρ IL 18 post ἐμπεσοῦσα add. γάρ a 19 καὶ—σάρξ (20) om. K
post πήγανται et 21 post τήκεται add. καὶ IL 21 ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων]
Δ 6 p. 382b30 sqq. 22 θερμά] καθαρὰ Ka post ἦτοι add. τῶν K
23 ἐκ τῶν a 23 ἀν om. Ka 24 ἀνατελεῖ IL 27 ἔξελθη scripsi: ἔξελθοις IL:
ἔξελθοι Ka 24 ὑγρότητα L 27 ὡς—μεμαθήκαμεν] Meteor. Δ 6 post
μεμαθήκαμεν add. βιβλίῳ Ka

4 τούτοις] τούτω K: τούτου a	5 αὐτοὺς K	7 διαπιδύω IIa	10 ἴδρωτος a
8 διαπιδύουσα a	8 τούτεστι] ἦτοι Ka	10 ἐπτήθεν I	10 ἴδροι καὶ τοῦτο coll. a:
καὶ τοῦτο om. K	11 ἐν om. K	προσκρινομένη Ka	τῇ om. a
12 οὐδὲν] οὐ la	13 ὡς τις La	15 τροφὴ post διαπιδύουσα ponit K	
16 συνιστάμεναι ex Arist. scripsi: συνιστάμενον IKL: συνιστάμενα a	16 ὧν om. K		
17 δὲ] γάρ IL	18 post ἐμπεσοῦσα add. γάρ a	19 καὶ—σάρξ (20) om. K	
post πήγανται et 21 post τήκεται add. καὶ IL	21 ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων]		
Δ 6 p. 382b30 sqq.	22 θερμά] καθαρὰ Ka	post ἦτοι add. τῶν K	
23 ἐκ τῶν a	23 ἀν om. Ka	24 ἀνατελεῖ IL	27 ἔξελθη scripsi: ἔξελθοις IL:
ἔξελθοι Ka	24 ὑγρότητα L	27 ὡς—μεμαθήκαμεν]	Meteor. Δ 6 post
μεμαθήκαμεν add. βιβλίῳ Ka			

Θερμότητος ἔηραινομένης τῆς ὑγρότητος· ἔηρὸν ἥπερ καὶ τὸ νεῦρον τὴν 53^ο φύσιν, ὡσπερ δρῶμεν τὰ τῶν τεθνηκότων βοῶν καὶ ἄλλων πολλῶν. αὗτη 10 δὲ ἡ φύσις ἡ δημιουργοῦσα πάντα τὰ μόρια δργάνοις χρωμένη τῷ θερμῷ καὶ φυγρῷ οὐ τὸ τυχόν ὡφέλειον τούτων οὐδὲ ἀπὸ τῆς τυχούσης ὅλης 15 5 δημιουργεῖ, ἀλλὰ τὸ πεψυκὸς καὶ ἥπερ καὶ ὅτε πέψυκεν. ἡ δὲ θερμότης ἡ ἐν τῷ σπέρματι, φησί. παραπλήσιον ἀποτελεῖ τοῖς ἔξι συνισταμένοις, λέγων ἔξι συνιστάμενα τὰ ὑπὸ τῶν μαχέρων πυρὶ ἐφόμενα κρέα, χέδροπα, 20 ἰχθύας, τὰ δομοι· ως γάρ ἐπὶ τούτων συμμέτρου ὅντος τοῦ πυρὸς καλῶς ἔψεται τὸ κατασκευαζόμενον ὑπὸ τοῦ μαχέρου, εἰ δὲ πλεονάζει, φίμείρεται 25 10 καὶ κατακαίσται, εἰ δὲ ἐλλείπει, μεμολυσμένον γίνεται, τοιοῦτον τι συμβαίνει καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ σπέρματι θερμοῦ. τοῖς δὲ αὐτομάτως, φησί, συνιστα- 30 5 μένοις, οἷον σκώληξι καὶ τοῖς ταιούτοις, αλτίᾳ τῆς τούτων γενέσεως ἐστιν ἡ τῆς ὕρας κίνησις καὶ θερμότης. ἡ δὲ φύσις ἔστι στέρησις θερμότητος, καὶ χρῆται ἀμφοτέραις τῇ τε φύξει καὶ τῇ θερμότητι ἡ φύσις· ἔνεκεν γάρ 35 15 τινος τὰ μὲν ποιοῦσα σκληρὰ τὰ δὲ μαλακὰ χρῆται τούτοις ὡς δργάνοις πρὸς ταῦτα. λέγει δὲ τὸ δέρμα γίνεσθαι ἔηραινομένης ὑπὸ τῆς φύξεως τῆς σαρκός, οὐ μόνον δὲ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν διαπιδύουσαν τροφὴν μετ' αὐτῆς συνεξάγειν γλισχρότητα· τῆς γάρ ὑγρότητος, μεθ' ἣς συνεέρχεται, ἀπατμίζουσης, αὐτῆς δὲ τῆς γλισχρότητος ἐναπομενούσης 40 20 ἐν τῇ σαρκὶ (οὐ γάρ δύναται ἀπατμίζειν) καὶ ἔηραινομένης γίνεται δέρμα. ἐν ὅσοις μὲν οὖν ἔστιν ἡ τοιαύτη γλισχρότης αὐχμηρά καὶ λίαν γεώδης, ἔηραινομένη γίνεται ὁστρακον, ὡσπερ τῶν ὀστρέων, ἐν ὅσοις δὲ λιπαρωτάτη ὡσπερ ἐν τοῖς ἐναίμοις καὶ διλίγον τὸ γεῶδες ἔχουσα, δέρμα. σημεῖον δὲ τοῦ λιπαρὰν αὐτὴν εἶναι· καὶ γάρ ἐν τοῖς μὴ λίαν γεώδεσιν ὑποκάτω τοῦ 25 25 δέρματος ἀθροίζεται πιμελῶδες, ως οὔσης λιπαρᾶς τῆς γλισχρότητος. ὅτι δὲ ὑπὸ τὸ δέρμα ἀθροίζεται πιμελῶδες, δῆλον ἐπὶ τῶν χοίρων. 45 καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. ἡ δὲ καρδία γίνεται παντὸς τοῦ ζῷου πρῶτον, διτι ἀργή ἔστι τῶν αἰτιητῶν· ἐν αὐτῇ γάρ ἡ αἰτιητικὴ φυγή. διὰ τὸ δεῖν δὲ καταψύχεσθαι καὶ εἰς συμμετρίαν ἄγεσθαι τὴν θερμότητα αὐτῆς, ἀνω 30 30 ἡ τελευτῶσιν αἱ ἀπὸ αὐτῆς βεβλαστηκοῦται φλέβες, συνίστησιν ἡ φύσις τὸ φυγρόν, τουτέστι τὸν ἐγκέφαλον, αἵτινες φλέβες τὴν ἀπὸ αὐτοῦ φυγρότητα 53^ο διακομίζουσι πρὸς τὴν καρδίαν. διὸ καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν καρδίαν τελειοῦται τὰ περὶ τὴν κεφαλήν, ἵνα φύγῃ τὴν καρδίαν. ἔστι δὲ ὁ ἐγκέφαλος ἐξ ἀρχῆς, διτε ἔκαστον τῶν τοῦ ζῷου μορίων διαπλάττεται καὶ τελειοῦται, 35 πολὺς καὶ ὑγρός, καὶ διὰ τοῦτο ἡ χώρα αὐτοῦ ἡ κεφαλὴ μεγάλη· ὁστερον

4 οὐδὲ ὑπὸ Κα	6 ἀποτελεῖ] ποιεῖ Κ	7 κρέα Κ	9. 10 φιμέρεται—
κατακαίσται] τήκεται καὶ φιμέρεται Κ		10 εἰ—ἐλλείπει] ἐλλείπον δὲ Κα	11 αὐτό-
ματος α	14 ἀμφοτέροις Κα	16 ταῦτα] ταύτη α	δέρμα] σπέρμα Κ
ἔηραινομένοις α	τῆς οὐ. ΙΚα	18 μετ' αὐτοῦ Κ	γλισχρότητι α
20 ἐν οὐ. Κ	ἔηραινομένοις δὲ γίνεται α	22 ἔηραινομένης α	ώσπερ—
διστρέων οὐ. Κ	post ὡσπερ add. τὸ α	23 καὶ] καὶ ΙΙ.	24 γεῶδες α
25 post ἀθροίζεται add. τὸ Λ ^ο	πιμελῶδῶς Λ ^ο		ώς οὔσης—πιμελῶδες (26)
οὐ. ΙΙ	26 συναθροίζεται α	30 κατ' αὐτῆς α	βεβλαστηκοῦται α
33 τὰ οὐ. Λ ^ο	34 μορίων οὐ. Ι: μερῶν Κ	35 καὶ post ὑγρός οὐ. Κ	
post τοῦτο add. καὶ Κα			

δὲ τελειωθέντος τοῦ ζῷου πέπτεται, καὶ γίνεται αὐτός τε διάγος καὶ ἡ 53⁵ κεφαλὴ βραχυτέρα.

p. 743 b32 "Εχει δ' ἀπορίαν τὸ περὶ τοὺς διφθαλμοὺς συμβαῖνον τῶν ζῷων. μέγιστοι μὲν γάρ ἐξ ἀρχῆς φαίνονται καὶ πεζοῖς καὶ 5 πλωτοῖς, τελευταῖοι δὲ γίνονται.

Τὸ γίνονται ἀντὶ τοῦ τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς τελειότητα λαμβάνουσι. μεταξὺ δὲ χρόνον λέγει καθ' ὃν γίνεται τὰ ἄλλα μέρη· ἐπειδὴ γάρ πρῶτον πάντων ἡ καρδία τελειώται. ὑστερὸν δὲ πάντων οἱ διφθαλμοί, ἔστιν 10 ἄρα μεταξὺ τις χρόνος καθ' ὃν ἐτελειώθησαν τὰ λοιπά. τὸ δὲ συμπίπτουσιν ἵστον ἔστι τῷ βραχύτεροι γίνονται. τὸ δὲ ἀπορούμενον τοιοῦτόν ἔστι, διὰ 15 τί οἱ διφθαλμοὶ ἐξ ἀρχῆς, δῆτα καὶ αὐτοὶ ἀδιάρθρωτοί εἰσιν ἔτι καὶ ἀτελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ διοικόντα μέρη πλὴν τῆς καρδίας, μέγιστοι φαίνονται, ἐν δὲ τῷ 20 μεταξὺ χρόνῳ κατὰ βραχὺ σμικρύνονται, τέλος δὲ τελειωθέντες ὑποπλλαπλάσιοι αὐτοὶ ἕαυτῶν γίνονται. ἀπορήσας οὖν λύει λέγων αἴτιον 25 15 δὲ τοῦ συμβαίνοντος ὅτι τὸ τῶν διφθαλμῶν αἰσθητήριον (λέγων αἰσθητήριον τὸ κρυσταλλοειδές· ἐν αὐτῷ γάρ ἡ διπτικὴ δύναμις· διφθαλμοὺς δὲ τοὺς περιέχοντας αὐτὸς γιτῶνας) ἔστι μὲν ἐπὶ πόρων, τούτεστι κείται 30 μὲν εἰς τέλος καὶ πλήρωμα φλεβῶν· ταύτας γάρ εἶπε πόρους· αἴτιον οὖν τοῦ συμβαίνοντος ὅτι τὸ κρυσταλλοειδές ἔστι καὶ κείται εἰς τέλος καὶ πλήρωμα φλεβῶν, 35 ἔστι δὲ τὸ κρυσταλλοειδὲς ἴδιον καὶ ἔτερον τῶν ἄλλων αἰσθητήριων. καὶ πῶς ἔτερόν ἔστιν ἔκεινων κατασκευάζων ἐπήγαγε καὶ οὐ προϋπάρχον 40 ἐν τῷ τόπῳ. οὐ γάρ ὥσπερ τὰ τῶν ἄλλων αἰσθησεων αἰσθητήρια, οἷον οἱ πόροι ἡ αἱ σάρκες, εὐθὺς προϋπάρχουσι περιγεγραμμένα καὶ δυνάμει 45 ὅντα τόδε τι, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν τοῖς τοίχοις σκιαγραφημένην ὑπὸ τοῦ ζωγράφου δυνάμει 50 ἔστι τόδε τι· οὐ δὴ ὥσπερ τὰ τῶν | ἄλλων αἰσθητήρια προϋπάρχει, 54τ οὕτω καὶ τὸ κρυσταλλοειδὲς προϋπάρχει δυνάμει, εἰδὸς δὲ τὸν ὑπότητον 55 ἔνεργειά γίνεται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου ὑγρότητος τελειωθέντος καὶ ἔνεργειά τοῦ γενομένου ἀποκρίνεται τὸ καθαρώτατον καὶ φέρεται διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τοὺς γιτῶνας. Ὅστε ἐπειδὴ ὁ ἐγκέφαλος τὸ πρῶτον πολὺς ἔστι καὶ ὑγρός, 60 50 ἀνάγκη καὶ τὸ τοιοῦτον κρυσταλλοειδὲς πολὺ εἶναι καὶ μέγεθος ἔχειν καὶ ὅγκον, καὶ δι' αὐτὸν καὶ τοὺς γιτῶνας ἐν οἷς ἔστιν, 65 ὑστερὸν δὲ συμπίπτειν καὶ βραχύτερον καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς γιτῶνας γίνεσθαι διὰ τὸ καὶ τὸν ἐγκέφαλον διατάσθαι καὶ τελειοῦσθαι. τέλειος μὲν γάρ ἔστι καὶ δῆτε τὸ 70 70 ἔμβρυον ἀπαν τελειωθῆ, ἀλλὰ πάντῃ τελειοῦται, διατάσθαι τὸ καλούμενον βρέγμα 75

1 συμπέττεται Κα τε] μὲν IIa 5 post πλωτοῖς add. καὶ πτηνοῖς Arist.

6 Τὸ γίνονται om. K 7 καθ' ἦν α 8 πρῶτον τῶν ἄλλων ἡ K

ἔστιν—διφθαλμοί (11) in marg. add. L 16 διφθαλμοὶ IIa 17 ἔστιν οὖν ἐπὶ K

18 ταύτας—φλεβῶν (20) om. II. πόρος α 19. 20 εἰς πλήρωμα καὶ πέρας φλεβῶν α 20 post δὲ add. καὶ Ka 21 προϋπάρχον εἰς προϋπάρχει corr. L

23 αἱ om. α 24 ἐν τῷ τοίχῳ K: ἐν τοίχῳ α 25 δυνάμει—οὕτω καὶ τὸ (26)

om. K 26 ὑελοειδὲς K προϋπάρχον Ia 28 γενομένου IIa

32 καὶ αὐτὸν βραχύτερον καὶ τοὺς K 34 πάντας K ὅτε Ka

ἀποστρακωμῆ. ή μὲν οὖν διάνοια αὕτη, τὰ δὲ κατὰ τὰς λέξεις τοιαῦτα· 54^r
 τὸ μὲν τῆς ἀφῆς, φησί, καὶ γεύσεως αἰσθητήριον ἡ σῶμα ἐστιν ἡ 25
 τι τοῦ σώματος, πρόσκειται δὲ τὸ ἡ τι τοῦ σώματος, ὅτι οὐ βούλεται
 οὖτω τὴν σάρκα ἡ τὸ ἀνάλογον εἶναι τὸ αἰσθητήριον, ἀλλὰ τὸ ἐγκατω-
 5 κοδομημένον ἐν πάσῃ τῇ σαρκὶ πνεῦμα. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ ἡ δὲ ὁ σφρηγίς 20
 καὶ ἡ ἀκοή πόροι λείποι ἄν, οἷμαι, τὸ εἰσὶ δὲ τὰ τούτων αἰσθητήρια, ἵνα
 ἡ τὸ πλῆρες ἡ δὲ ὁ σφρηγίς καὶ ἡ ἀκοή, εἰσὶ δὲ τὰ τῆς ὑφρήσεως καὶ
 ἀκοῆς αἰσθητήρια πόροι συνάπτοντες πρὸς τὸν ἀέρα τὸν θύραθεν¹. 25
 καὶ εἴη ἀν τὸ τῆς λέξεως συνεχὲς τοιοῦτον. ἡ δὲ ὁ σφρηγίς καὶ ἡ ἀκοή
 10 γίνονται ἀπὸ τῆς καρδίας, εἰσὶ δὲ αὐτῶν τὰ αἰσθητήρια πόροι (λέγων
 πόρους τὰ ὥτα καὶ τὸν μυκτῆρας), οἵτινες πόροι ἀποτονται μὲν τοῦ θύραθεν
 ἀέρος διὰ τὸ μὴ εἶναι κενόν, πεπληρωμένοι δὲ εἰσὶ συμφυοῦς πνεύματος.
 ἔστι γάρ ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς εἴρηται καὶ ἐν τῷ Περὶ
 αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν, ἐγκατιρκοῦμημένον πνεῦμα, ὅπερ σύμφυτον πνεῦμα 40
 15 περαίνει πρὸς τὰ φλεβία τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον ἄχρι γάρ τούτων ἔστι τὸ
 πνεῦμα, περαιτέρω δὲ οὐ προβαίνει. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ οἱ φέρονται
 ἀπ' αὐτῶν πρὸς τὴν μῆνιγγα τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἀπ' αὐτῶν
 μὲν λέγει τῶν διφθαλμῶν, μῆνιγγα δὲ τὸν ὑμένα τὸν περιέχοντα τὸν ἐγκέφαλον.
 ἐν τούτῳ γάρ [τῷ μῆνιγγι] περαιοῦνται τὰ φλεβία, ἀλλ' οὐχ ἀσπερ φασί
 20 τινες ἐν τῷ βάθει τοῦ ἐγκεφάλου. ἐν δὲ τῇ τούτου δὲ τεκμήριον 45
 τούτου λέγει τοῦ ἀποκρίνεσθαι ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου ὑγρότητος τὸ καθα-
 ρώτατον. τὸ δὲ διὰ καὶ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ θερμότητα καθαρωτάτην
 ἀντὶ τοῦ θερμοτάτην εἰληπται, ητις εὐκρατοῦται ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου· σημεῖον
 δὲ τοῦ μᾶλλον εὐκρατοῦσθαι ἡ διάνοια. ἐν δὲ τῇ ὁμοίως δὲ καὶ τῶν |
 25 μορίων δσα δεῖ κινεῖν μάρια λέγει χεῖρας πόδας βλέφαρα· οὐδὲ δι-
 ταῦτα γάρ δύνανται τὰ παιδία ἐξ ἀρχῆς κρατεῖν καὶ οἱ βούλονται φέρειν·
 ηπτοντο γάρ ἀν καὶ ἐβάδιζον. οὐ κρατεῖ δέ, διότι ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως,
 ητις ἔστιν ἡ καρδία ἡ ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ ψυχή, δψὲ καὶ βραδέως κρατεῖ τῶν
 ἀνωθεν, ὅστερον δὲ πάντων κρατεῖ τῶν μορίων ἐκείνων, δσα μὴ συνηρται
 30 πρὸς αὐτήν. τὰ γάρ βλέφαρα ἀπηρτημένα εἰσὶν αὐτῆς καὶ σχεδὸν καθ' :
 ἔαυτά, ὁμοίως καὶ τὰ κῶλα, οἷον πόδες. ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ποιεῖ περιέργον
 ἡ φύσις, οὔτε πρὸ τοῦ δύνασθαι κινεῖν τὰ βλέφαρα τὸ ζῷον ποιεῖ τὸν
 διφθαλμοὺς οὔθ' ὅστερον. εἰ γάρ ἐποίησε, τουτέστι παντελῶς ἐτελείωσε
 τὸν διφθαλμούς, οὐδὲν δὲ κινεῖν ἤδυνατο τὰ βλέφαρα, μάτην ἀν ηταν

2 φησί οι. K 3 ἡ ex εἰ corr. L 4 οὗτος a 5 ἐν δὲ—
 ὁ σφρηγίς] ἐν δὲ τῇ ἡ ὁ σφρηγίς K 6 λείπει Ia οἷμαι οι. K δὲ] καὶ II.
 τούτου K 10 λέγει I 13 ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς] B 8. 9 εἴρηται post αἰσθη-
 τῶν (14) ponunt Ka 13. 14 ἐν τῷ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν] c. 5 15 περὶ]
 πρὸς IL 16 φέρονται] φαίνονται φέροντες Arist. 17 πρὸς τὴν] περὶ K
 τὸν μῆνιγγα τὸν ILa 19 τῷ μῆνιγγι delevi 20 post τῇ add. λέξει τῇ a
 21 τούτου λέγει τοῦ] τοσούτον L¹: τοῦ τούτου corr. L: τούτου τοῦ I τῆς om. Ia
 ὑγρότητα L 22 θερμοτάτης L 26 δύναται L οἱ] ὅπου Ka
 30 γάρ] δὲ a 31 ὁμοίως δὲ καὶ K 32 τὸ ζῷον οι. K 33 παντελείως a
 Comment. in Arist. XIV 3. Philop. (Michael) de gen. anim. 8

γεγονότες. ὥστε ἡρίκα δύναται κινεῖν καὶ διαχωρίζειν τὰ ἄνω βλέφαρα 54v
ἀπὸ τῶν κάτω, τότε καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τελειοῦνται. δῆλον οὖν ὅτι τὰ παιδία,
ὅτε θύραζε ἐκπεσεῖται, ἀτελεῖς ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς. τελευταῖα δὲ τὰ 10
βλέφαρα δύναται κινεῖν διὰ τὸ σφόδρα κρατούσης τῆς κινήσεως
5 εἶναι τὸ κινεῖν καὶ τὰ οὕτω πόρρω τῆς ἀρχῆς, τουτέστιν εἰ μὴ γὰρ
σφόδρα ἐπικρατής γένηται ἡ κινοῦσα ἀρχή, οὐδὲ δύναται κινεῖν τὰ βλέφαρα
καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα οὕτω πόρρω εἰσὶν αὐτῆς· δύκε δὲ γίνεται ἐπικρατεστάτη
καὶ ἴσχυρά, δύψε ἄρα ἀνάγκη κινεῖν καὶ τὰ κῶλα καὶ τὰ βλέφαρα. δῆλοι
δὲ τὸ δύψε κρατεῖν τῶν βλεφάρων τὸ καίτοι πάρπαν δλίγον ἔχοντα βάρος 15
10 καὶ ἐπὶ τούτῳ κοῦφα σχεδὸν ὅντα τὴν φύσιν μὴ δύνασθαι κινεῖν αὐτὰ δύναται.

p. 744b11 Τῶν δὲ ἄλλων γίνεται μορίων ἔκαστον ἐκ τῆς τροφῆς.

Εἰπών, τίσιν δργάνοις χρωμένη ἡ φύσις καὶ τρόποις ποίοις ποιεῖ τὸ
γόριον, τὸ δέρμα, τοὺς ὀφθαλμούς, νῦν προτίθεται εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν 20
15 ἄλλων, οἷον σάρκος καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων, ὑστῶν τε καὶ δόδοντων
καὶ νεύρων. πρὸ δὲ τῆς τῶν λεγομένων σαφηνείας ἀξιον ὑπομησθῆναι 25
καὶ ἥρηται τὰ πολλάκις εἰρημένα, διτὶ ἡ ἐν τῷ σπέρματι φυγὴ πρῶτον μὲν
διαγράφει, εἰθ' οὕτω τελειοῖ τὴν καρδίαν, καὶ ἐν αὐτῇ ἐγκατοικήσασα
πρῶτον μὲν διαγράφει καὶ οἰονεὶ σκιαγραφεῖ ἀπαντα ὄμοδος τὰ μόρια ἐκ τῆς 30
35 ὥλης, ἐξ ἣς καὶ τῆς γονῆς συνέστη τὸ κύημα, εἰτ' ἐκ τῆς ὑστέρας
λαμβάνουσα τὴν τροφὴν διὰ τοῦ ὄμφαλοῦ αὔξει καὶ τελειοῖ τὰ μὲν 40
ἐπιτηδειότερα καὶ τιμιώτερα πρῶτον (ταῦτα δὲ ἥσαν τὰ ἄνωθεν τοῦ
ὑποζώματος), καὶ τούτων πάλιν τὰ μὲν πρότερον, τὰ δὲ ὑστερον, ὑστερον 45
δὲ πάντων τελειοῖ τὰ δργανικά, οἷον πόδας, τὰ δμοια. τούτων οὕτως
50 ὑπομησθέντων τὰ λεγόμενά εἰσι τοιαῦτα· ὥσπερ γάρ, φησίν, ὁ ἀγαθὸς
οἰκονόμος τοῦ ἀληλεσμένου σίτου τὸ μὲν καθαρώτερον καὶ βέλτιον, οἷον τὸ 45
σταῖς, ἀπεργάζεται ἄρτον τοῖς ἐλευθέροις καὶ τοῖς δεσπόταις, τὸ δὲ ἔχειρον 55
τοῖς δούλοις, τὸ δὲ ἔτι χεῖρον, οἷον τὰ πίτυρα, χοίροις καὶ ἀλεκτρυόσι καὶ
τοῖς ὄμοιοις (ταῦτα γάρ εἴπε συντρεψόμενα), οὕτω καὶ ἡ φύσις· τὰ μὲν 5
60 γάρ τιμιώτατα καὶ μετειληφότα τῆς κυριωτάτης ἀρχῆς, οἷον σάρκες καὶ
τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια, γίνονται ἦτοι τρέφονται καὶ τελειοῦνται ὑπὸ τῆς
φύσεως διὰ τοῦ καθαρωτάτου καὶ πεπεμμένου καὶ λόγον ἔχοντος τῆς 10
σεμιδάλεως ἡς τροφῆς καθαρωτάτης ἐκ τῆς ὑστέρας λαμβάνει· ἐκ δὲ τοῦ

1 γεγονότα I	3 ἀτελῶς II	τελευταῖον K	4 τὸ μὴ σφόδρα a
6 οὐδὲ δύναται—κινεῖν (8) om. K	7 εἰσιν] ἐστὶ a	ἐπικρατέστατα a	8 post
ἴσχυρά add. καὶ a	10 ἐπὶ τοῦτο a	μὴ δύνανται IL	11 ὥστε] ὥσπερ L
15 οἷον—λοιπῶν om. K	τε] γε IL	18 εἰθ' οὕτω—διαγράφει (19) om. K	
post καὶ add. ἡ a	21 λαμβάνουσι a	24 post πόδας add. καὶ a	25 φησίν
om. K	25. 26 ὁ ἀγαθὸς οἰκονόμος post σίτου (26) ponit K	28 οἰον om. IL	
ἀλεκτοροῖς Ka	30 γάρ om. ILla	τιμιώτατα] κυριωτάτα IKL, sed cf. p. 115,5. 10. 26	
σάρκας a	31. 32 γίνονται — φύσεως] τρέφει τε καὶ τελειοῖ a	32 τῆς	
om. K	33 post σεμιδάλεως add. τῆς τροφῆς K	καθαρωτάτου IKa	

ἥττον πεπεμμένου καὶ περιττώματος καὶ τῇ τῶν δούλων τροφῇ ἀναλογοῦντος 55· τὰ δργανικά, οἷον πόδες, ἔντερα, κοιλία, τὰ δμοια· ἐκ δὲ τοῦ περιττώματος ταύτης πάλιν καὶ πιτύροις ἀναλογοῦντος τρίχες ὄπλαι, ὄνυχες κέρατα, τὰ 20 δμοια. ὡσπερ γὰρ τῆς πρώτης καὶ καθαρωτάτης τροφῆς, ἀφ' ἣς τρέφονται 5 τὰ τιμιώτατα, ἵνα τι περίττωμα καὶ ὑπόλειμμα, ὥφ' οὖν περιττώματος λέγομεν 25 τρέφεσθαι τὰ ἀναγκαῖα μόρια, οἷον τὰ δργανικά, οὗτως ἐστὶ τρίτον, ὅπερ ἐστὶν ὑπόλειμμα καὶ περίττωμα τῆς δευτέρας τροφῆς, ὥφ' οὖν τρίτου 30 τρέφονται ὄνυχες ῥύγχη κέρατα, τὰ δμοια. ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἔσχατα ταῦτα πάντων γίνεται καὶ τελειοῦται, ὅτι καὶ ἡ τοιαύτη περίττωσις ἐσχάτως 10 ἀναφαίνεται· δεῖ γὰρ τὰ τιμιώτατα πρῶτον λαβεῖν τὴν πρώτην, ἵνα ταύτης 15 ληφθείσης ἑαμῆτη τὸ περίττωμα αὐτῆς, εἴτα τὰ ἀναγκαῖα λαβεῖν τὸ καθαρώτατον τοῦ περιττώματος τούτου, καὶ οὕτως ἀναφανήσεται ἡ ἐσχάτη ἡ πιτύροις ἀνάλογος. ἡ μὲν οὖν τῶν λεγομένων διάνοια εἰρηται· τὰ δὲ κατὰ τὴν λέξιν ὑεωρητέον. Θύραμεν οὖν λέγει νοῦν ἡ τὸν ἀγαθὸν οἰκονόμον 20 15 ἡ τὸν δημιουργοῦντα τοὺς ἄρτους. ὅτι δὲ διττὸν τὸ περίττωμα, τὸ μὲν τῆς πρώτης τροφῆς, τὸ δὲ τῆς δευτέρας, ἐδήλωσε καὶ αὐτὸς πλημυντικῶς εἰπὼν 40 ἐκ δὲ τῶν περιττωμάτων, ἀλλ' οὐχ ἐνικῶς ἐκ δὲ τοῦ περιττώματος. ἐκ τούτου τε ἐδήλωσε τὸ διττὸν τοῦ περιττώματος καὶ ἐκ τοῦ συγκεχυμένως εἰπεῖν ὅστα καὶ νεῦρα καὶ τρίχας· καίτοι οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς τροφῆς τρέφονται αἱ τρίχες, ἀφ' ἣς τὰ ὅστα, ἀλλ' ὡσπερ ἐπὶ ταῖς οἰκονομίαις τὸ μὲν λέγεται σεμιδάλις, τὸ δὲ περίττωμα τῆς σεμιδάλεως ἀλευρον, τὸ δὲ περίττωμα τῶν ἀλεύρων πίτυρον, οὗτως καὶ ἐν τῇ φύσει τὸ τρίτον, ὥφ' οὖν τρέφονται αἱ τρίχες, τὰ ῥύγχη, τὰ δμοια, περίττωμα λέγεται περιττώματος· 45 25 καὶ ὡσπερ ἐν ταῖς οἰκονομίαις ἐσχάτως ἀποκρίνεται τὸ πίτυρον, οὗτως ἐν τῇ φύσει ἡ τῶν ὄπλων καὶ τριχῶν καὶ ὄνυχων τροφή· καὶ εἰσὶ τὰ μὲν αἰσθητήρια καὶ πάντα τὰ τιμιώτερα ὡσπερ δεσπότης καὶ ἐλεύθερος, τὰ δὲ ὅστα καὶ πάντα τὰ δργανικὰ δοῦλοι, τρίχες δὲ καὶ ὄνυχες καὶ τὰ τούτων συγγενῆ συντρεψόμενα. σπερματικὴν δὲ περίττωσιν λέγει τὸ καταμήνιον, ἐν φῷ πρώτως ἐσκιαγράφησε καὶ διέγραψεν ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ ψυχὴ πάντα 55· 30 τὰ μόρια. εἰπὼν δὲ ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει γίνεται· (τὸ γίνεσθαι ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ διαγράψεσθαι καὶ σκιαγραφεῖσθαι λαβῶν) τὰ ὅστα, τρέφεται δὲ καὶ τελειοῦται ἐξ ἣς καὶ τὰ ἀναγκαῖα μόρια, ἐπήγγαγε ταύτης μέντοι αὐτῆς τὰ ὑπολείμματα, λέγων ταύτην τὴν πρώτην τροφήν. τὸ δὲ λεγόμενον οὗτως ἐπῆκται, ὡς εἰ ἔλεγεν 'οὐχ ἀπλῶς λέγομεν τὰ ὅστα 35 τρέφεσθαι ἐκ τῆς πρώτης τροφῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑπολειμμάτων καὶ 5

1 ante τῇ add. τοῦ K	τροφῇ om. K	2 πόδας a	κοιλίαν a
3 τρίχας ὄπλας ὄνυχας a	κέρατα ὄνυχες coll. K	4 τρέφεται a	5 τε]
τὸ II. ἀφ' οὖ K	6 ante τρίτον add. τι Ka	8 ῥύγχοι I	post
γὰρ add. καὶ K	9 γίνονται καὶ τελειοῦνται K	11 αὐτῆς] τοῦτο Ka	
14 οὖν om. La	18 τε] γὰρ K	19 αὐτὸν a	20 αἱ om. K
post ἡς add. καὶ K	21 ἀλευρα a	24 τῇ οἰκονομίᾳ K	25 τῶν
τριχῶν καὶ ὄπλων coll. Ka	26 ἐλεύθεροι a	27 τούτοις Ia	29 ἐν ἡ
πρώτη a	30 ἐν om. IL	31 ἐσκιαγραφῆσθαι K	32 μέν τι a
33 post λέγων add. ὑπολείμματα II.			8*

περιττωμάτων τῆς πρώτης. ὥσπερ γάρ ἐν παντί, τουτέστιν ἐν πᾶσι τοῖς 55 τοῦ ζῷου μέρεσι, τὸ μὲν γίνεται καὶ ἔστι πρότερον καὶ τιμιώτερον, οὗτο καὶ ἐπὶ τῆς τροφῆς. διτὶ δὲ τὰ ῥύγχη καὶ αἱ ὄπλα καὶ τὰ τοιαῦτα, διτὶ ἐξέλθῃ τὸ ζῷον, οἷον ὅδωρ εἰσί, μᾶλλον δὲ μυξώδη, ὅστερον δὲ καὶ συνίστανται καὶ στερεά 10 καὶ τέλεια γίνονται, δῆλον τῇ αἰσθήσει. εἰπὼν δὲ διτὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν διτὰ οὐκ ἀεὶ λαμβάνει αὔξησιν καὶ εἰπὼν διτὶ διὰ τὸν δρόν τοῦ τῶν ζῷών μεγέθους (ὅσον γάρ ἔστι τὸ τῶν διτῶν μῆκος καὶ ὁ ὅγκος, τοσοῦτόν ἔστι 15 καὶ ἔκαστον τῶν ζῷών), ἐπειδὴ μὴ πᾶσαν τὴν αἰτίαν ἐπήγαγε τοῦ τίνος γάριν οὐκ ἀεὶ αὔξεται τὰ διτὰ, ἀλλὰ μέρος τι τῆς δικῆς αἰτίας, ἐπηγγείλατο 20 ὅστερον εἰπεν περὶ αὐτοῦ. ὅποιείπει δὲ ἡ τῶν τριχῶν τροφὴ ἐν τῷ πάμπαν ἐσχάτῳ γίρει εὐλόγως· ἐπειδὴ γάρ περίττωμα ἔστιν ἡ τοιαύτη τροφὴ τῆς κατειργασμένης τροφῆς, διταν μὴ δύνηται τὴν πρώτην τροφὴν ἀλλοιῶσαι καὶ κατεργάσασθαι, δῆλον ὡς οὐδὲν περίττωμα ἔσται, ἐξ οὐ αἱ τρίχες τραφήσονται· εἰ δὲ τοῦτο, ἀνάγκη πίπτειν αὐτάς, ἐν ταῖς νόσοις 25 15 δὲ αἱ τρίχες αὔξονται, τὰ δὲ διτὰ μᾶλλον φύνει, διτὶ συμφύνει τῷ σώματι.

p. 745^a 18 Περὶ δὲ ὀδόντων ἀπορήσειν ἄν τις. εἰσὶ γάρ τὴν φύσιν τὴν αὐτὴν ἔχοντες τοῖς διτοῖς.

"Οτι μὲν οἱ ὀδόντες οὐκ εἰσὶν διτὰ, καὶ αὐτὸς προϊὺν ἐρεῖ· λέγει δὲ 20 τὴν αὐτὴν ἔχειν φύσιν τοῖς διτοῖς διὰ τὸ ἐκ τῆς αὐτῆς τροφῆς τρέφεσθαι 25 ἀφ'. ἡς καὶ τὰ διτὰ. ὅστε τὸ καὶ γίνονται ἐκ τῶν διτῶν ταύτον ἔστι τῷ καὶ τρέφονται ἐκ τῆς αὐτῶν τροφῆς, τοῦτο δὲ ταύτον ἔστι τῷ καὶ τρέφονται ἐκ τῆς τροφῆς, ἐξ ἡς καὶ τὰ διτὰ, ὥσπερ αὖ ὄνυχες ὅπλαί 30 τε καὶ τὰ διμοια τρέφονται ἐξ ἡς καὶ τὸ δέρμα. σημεῖον δὲ τούτου παρέθετο τὸ συμμεταβάλλειν τὰς χρόας. εἰ γάρ ἔστι τὸ δέρμα μέλαν, καὶ 35 οἱ ὄνυχες μέλανες εἰσὶ καὶ τὰ κέρατα· τῶν γάρ Αἰθιόπων οἱ ὄνυχες μέλανες. ἐπεὶ οὖν οἱ μὲν ὄνυχες συμμεταβάλλουσι τῷ δέρματι τὰς χρόας, οἱ δὲ 40 30 οἱ ὀδόντες οὐ συμμεταβάλλουσι (λευκοὶ γάρ οἱ τῶν Αἰθιόπων) οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς τρέφονται τροφῆς, ἐξ ἡς τὸ δέρμα, ἀλλ ἐξ ἡς τὰ διτὰ. τὸ δὲ ἐν γάρ τῶν διτῶν ἔστιν, δσα ἔχει ὀδόντας καὶ διτὰ, ἵσον ἔστι τῷ 45 35 οἱ γάρ ὀδόντες ἔν τι γένος τῶν διτῶν εἰσὶ, τουτέστιν ἐκ τῆς αὐτῆς τρέφονται ἀφ' ἡς καὶ τὰ διτὰ τροφῆς, καὶ ἐπὶ τούτῳ οὐ συμμεταβάλλουσι τῷ δέρματι. βρωτικὰ δὲ καὶ μεγάλους μὴ ἔχοντα ὀδόντας λέγει τὰ ἀδηφάγα

2 καὶ τιμιώτερον IL

4 μυξώδες IL

6 οὐκ ἀεὶ] οὐ K

13 οὐδὲ Ka

27 τὰς χρόας—δέρματι (33) om. IL

33 μεγάλους scripsi: μεγάλα libri

3 ἐξέλθῃ scripsi: ἐξέλθει libri

5 διὰ τούτων K

7 ἔστι prius om. K

22 post ἐκ τῆς add. τροφῆς ἐξ ἡς καὶ τὰ διτὰ (23)

24 τε καὶ om. Ka

29. 30 ἐν γάρ—ἔστιν libri et Arist. PYZ: ἐκ

32 τούτου a συμμεταβαλμένους K

3. 4 τὸ ζῷον om. K

5 διὰ τούτων K

8 τοῦ om. K

14 τοῖς Ia

20 τοῦto IL: τούτων K

22 τῶν διτῶν K: τῶν διτῶν a τροφῆς—ἐκ τῆς (23)

24 τε καὶ om. Ka

29 τούτου a συμμεταβαλμένους K

τῶν | ζφών. τούτων γάρ καταμραύονται οἱ δδόντες διὰ τὴν βραχύτητα· 56γ
βραχεῖς γάρ ὄντες οὐ δύνανται στέγειν πρὸς οὕτω συνεχῆ καὶ διόλου 5
γινομένην λειτουργίαν. καὶ ἐπεὶ τοὺς μὲν πρὸς τὸ τέμνειν, τοὺς δὲ πρὸς
τὸ λεαίνειν τὴν τροφὴν πεποίηκε τῶν δδόντων ἡ φύσις, εὐλόγως τὴν
5 υπόλειψιν αὐτῶν πρὸς τῷ γήρει μεμηχάνηται· δταν γάρ ἥδη μέλλῃ 10
θνήσκειν φυσικῶς τὸ ζφόν, τότε ὡς μηκέτι χρείαν ἔχουσα τῶν δδόντων
ἔχα αὐτοὺς πίπτειν, καὶ διὰ τοῦτο οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων ἐν γήρει δλγους 15
ἔχουσι τοὺς δδόντας. τὸ γάρ συνάγει γάρ εἰς τὸ γῆρας καὶ τὴν
τελευτὴν (λέγει τελευτὴν τὸν θάνατον) τὴν υπόλειψιν τῶν δδόντων
10 ίσον ἐστὶ τῷ ἔχα τοὺς δδόντας ἡ φύσις πίπτειν καὶ υπόλειπειν ἥδη ἐγγὺς 20
τοῦ θανάτου γινομένων ἡμῶν. τὸ δὲ καὶ γάρ ἂν συνεχῆ τὴν αὔξησιν
εἶχον, δμως ἀν ἄχρηστοι λεαινόμενοι πρὸς τὴν ἐργασίαν ἥσαν 25
κατασκευαστικόν ἐστι τοῦ καὶ φύεσθαι πολλάκις. εἰ γάρ καὶ συνεχῆ
τὴν αὔξησιν εἶχον, ἀλλ' δμως προστριβομένων ἀνάγκη ἦν λεαινεσθαι αὐτοὺς
15 καὶ ἀμβλύνεσθαι καὶ ἀχρήστους γίνεσθαι πρὸς τὴν τῆς τροφῆς ἐργασίαν· 30
λεαινομένων δὲ καὶ ἀχρήστων γινομένων ἐπόμενον ἦν πίπτειν, φύεσθαι δὲ
ἄλλους δξεις καὶ μένειν ἄχρις ἂν ἀμβλυνθῶσιν, εἴται πίπτειν καὶ πάλιν 35
ἄλλους φύεσθαι. τὸ δὲ διὸ καὶ πάλιν δύνανται φύεσθαι ἐκπεσόντες
οὕτω ἀναγνωστέον 'διὸ καὶ φύσαντες ἐκπίπτουσι'. τὸ γάρ ἀπτεσθαι τῶν 40
20 δστῶν καὶ μὴ συμπεφυκέναι αὐτοῖς οὐκ ἐστιν αἴτιον τοῦ φύεσθαι ἐκπεσόντας,
ἄλλα τοῦ φύσαντας ἐκπίπτειν. εἰ μὲν γάρ ἥσαν συνεχεῖς καὶ συμπεφυκότες
τοῖς δστοῖς, οὐκ ἂν ἐέπειπτον· νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀπτονται, ἐκπίπτουσι. τὴν δὲ 45
αἴτιαν τοῦ διὰ τί ἐκπεσόντες πάλιν φύουσιν ἐρεῖ ἐν τῷ τέλει τοῦ πέμπτου 56γ
βιβλίου τῆς παρούσης πραγματείας. πάλιν δὲ τὸ διὸ τὴν αὐτὴν ἔχουσι
25 φύσιν ταῦτον ἐστὶ τῷ ἐκ τῆς αὐτῆς τροφῆς ἀφ' ἡς τρέφονται τὰ δστᾶ,
τρέφονται τε καὶ φύουσιν οἱ δδόντες. καὶ τότε, φησί, φύουσι καὶ ἀναβλαστά-
νουσιν οἱ δδόντες, δτε τὰ δστᾶ ἥδη ἔχει τὸν ἀριθμὸν τὸν αὐτῶν, λέγων
ἀριθμὸν τὴν σκληρότητα καὶ τὸ τέλος· μετὰ γάρ τὸ πάντα τὰ δστᾶ τὴν 10
τελείαν σκληρότητα δέασθαι, ἥπερ ἐστὶ τελειότης αὐτῶν (μαλακὰ γάρ
30 ἐστι πρότερον καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀτελῆ), μετὰ τοῦτο δὴ φύονται οἱ δδόντες. 15
δύναται τις τὸν ἀριθμὸν ἀκούειν καὶ τὸ ποσόν· ἐστι γάρ τὸ καλούμενον
βρέγμα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ποσότητος τῶν δστῶν, καὶ τότε λέγεται
τὸ ζφόν ὁ ἀνθρωπος ἔχειν τὸν ἀπαντα ἀριθμὸν τῶν δστῶν αὐτοῦ, δταν τὸ
35 βρέγμα συστῆ, καὶ ἀπολύψεται τὴν αὐτοῦ φύσιν· καθολικωτέρα δὲ ἡ πρώτη
ἐπιβολή. ὕστε ἐπειδὴ μετὰ τὸ συστῆναι τὸ βρέγμα καὶ πάντα τὰ δστᾶ
ἀπαρτισθῆναι καὶ τὴν τελείαν σύμπηξιν λαβεῖν καὶ σκληρότητα τότε οἱ
δδόντες φύονται, δῆλον δτι τὴν αὐτὴν αὐτοῖς τρέφονται τροφὴν. καὶ τὰ 20

3 γινομένα (sic) a δὲ] γάρ a 4 τοὺς δδόντας IL: om. a 5 et 9 υπόλειψιν I
5 post ὕστε add. μὲν IL 6 χρείας L 7 ἐν τῷ γήρει Ka 9 λέγων Ka 10 ἐστὶ]
γάρ IL 11 ἀν] εἰ Arist. vulg. 12 εὔχρηστοι K 13 φύεσθαι IL¹ 16 γενο-
μένων Ka post φύεσθαι δὲ add. καὶ a 17 μέχρις K ἀμβλυνθῶσιν II: ἀμβλη-
θῶσι K 23. 24 ἐν τῷ τέλει—πραγματείας] E 8 25 ἐξ ἡς K 26 οἵ οίον I
καὶ τότε—δδόντες (27) om. IL 27 τὸν post ἀριθμὸν om. a αὐτὸν K
28 μετὰ om. a 30 καὶ post τοῦτο om. K 35 τὸ στῆναι L 36 τὴν om. I

μὲν ἄλλα ζῆρα γεννᾶται ἔχοντα δόδόντας, ὁ δὲ ἀνθρωπος μὴ ἔχων εἰ δὲ 56^a συμβῇ γεννηθέντα ἔχειν, παρὰ φύσιν ἔχει τοῦτο. λέγει δὲ ὅτι τὰ μὴ ἀμφώδοντα πάντα ἔχει ἐν ταῖς ὑστέραις τὰς καλουμένας κοτυληδόνας· εἰσὶ δὲ αἱ κοτυληδόνες σαρκία, σχῆμα ἔχουσαι ποτηρίου, ἐν αἷς ὡσπερ εἰς 5 ἀγγεῖα εἰσέρχεται τὸ αἷμα, δὲ λαμβάνει ὁ ὀμφαλός. πάντα μὲν οὖν τὰ μὴ ἀμφώδοντα ἔχει τὰς κοτυληδόνας· τῶν δὲ ἀμφωδόντων ὅσων μὲν αἱ 25 ὑστέραι πρὸς ταῖς ἄλλαις φλεψὶ ταῖς πυκναῖς καὶ πολλαῖς ἔχουσι καὶ μίαν τινὰ μεγάλην φλέβα διατείνουσαν, ταῦτα οὐκ ἔχουσι κοτυληδόνας διὰ τὸ ἐκπληροῦν τὴν τῶν κοτυληδόνων χρείαν τὴν μεγάλην φλέβα· δοια δὲ τὰς 10 μὲν πολλὰς καὶ πυκνὰς ἔχει, μεγάλην δὲ οὐκ ἔχει, ταῦτα ἔχει κοτυληδόνας. ἔκαστον δὲ τῶν ἔχόντων αὐτὰς ἀνὰ μίαν ἔχει οὐδὲν γάρ ἔχει δύο κοτυληδόνας. καὶ τὸ μὲν χόριόν ἐστιν ἐκτὸς πάντων, οἱ δὲ λοιποὶ δύο ὑμένες ἐντὸς τοῦ χορίου. εὐδόγως δὲ καὶ αἱ κοτυληδόνες πρῶτον μέν εἰσι 20 μεγάλαι, κατὰ βραχὺ δὲ σμικρύνονται καὶ τέλος ἀφανίζονται. πρῶτον μὲν 15 γάρ ἐλάττονος ὄντος τοῦ ἐμβρύου καὶ ὀλίγην λαμβάνοντος τροφὴν ἀνάγκη τὴν κοτυληδόνα μεγάλην εἶναι, ἵνα δέχηται καὶ χωρῆ τὸ αἷμα, ὑστερον δὲ αὐξομένου καὶ πολλὴν λαμβάνοντος τροφὴν μειοῦσθαι διὰ τὸ καὶ τὴν εἰσεργομένην ἐν αὐτῇ τροφὴν ἐλάσσονα εἶναι τῆς πρότερον εἰσεργομένης. φλεγμασίαν δὲ λέγει τὴν φλεγμονὴν καὶ τὸ οἰδήμα τὸ γινόμενον ἐν τοῖς μέλεσιν 25 ἥμαδην διά τινα νόσου ἡ πρόσπαιασμα. ἔστι γάρ, φησίν, ἐξάνθημα καὶ φλεγμονὴ 30 ἡ κοτυληδόνα· ὥσπερ γάρ τὸ ἐξάνθημα καὶ ἡ φλεγμονὴ κατὰ βραχὺ συνίσταται καὶ παύεται, οὕτω καὶ ἡ κοτυληδόνα. τὰ δὲ πολλὰ τῶν κοιλοθῶν 35 ζῷων, δροιών δὲ καὶ τῶν ἀμφωδόντων κοτυληδόνα μὲν οὐκ ἔχει, ἔχει δὲ ἀντ’ αὐτῆς μεγάλην φλέβα, ἐν ᾧ ἐρρίζωμένος ὡν ὁ ὀμφαλὸς ἔλκει τὴν τροφὴν 40 ἀπ’ αὐτῆς ὥσπερ καὶ ἀπὸ τῶν κοτυληδόνων.

p. 746^a12 Ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν μονοτόκα τὰ δὲ πολυτόκα τῶν τοιούτων
ζῷων ἐστίν.

Τοιαῦτα ζῷα λέγει τὰ μὴ ἔχοντα κοτυληδόνας. ἐπεὶ οὖν, φησί,⁴⁰
τῶν ζῷων τῶν μὴ ἐγόντων κοτυληδόνας τὰ μέν ἐστι μονοτόκα τὰ δὲ
πολυτόκα, καὶ τὰ πλειό τῶν ἐμβρύων τὸν αὐτὸν (τρόπον) ἔχει τῷ
ένι, τουτέστιν ὥσπερ τὸ ἐμβρύον ἐρρίζωται καὶ προσπέψυκε τῷ ὀμφαλῷ (εἰ 45
γάρ ὁ ὀμφαλὸς προσπέψυκε τῷ ἐμβρύῳ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἐμβρύον τῷ 57^c
ὅμφαλῷ) ὥσπερ οὖν καὶ ἐπὶ τῶν μονοτόκων τὸ ἐμβρύον ἐρρίζωται ἐν τῷ
ὅμφαλῷ, ὁ δὲ ὀμφαλὸς ἐν τῇ μεγάλῃ φλεψὶ τῇ ἀναλογούσῃ τῇ κοτυληδόνι,

1 post εἰ δὲ add. καὶ IK

2 et 5 μὴ om. IL

3 ἔχειν α

5 λαμβάνη Ka

8 ἔχει a

10 αὐτὴν IK

15 ἔλαττον ὃν τὸ ἐμβρύον καὶ ὀλίγην λαμβάνον IKL

17 αὐξόμενον IKL

18 ἐν αὐτῷ K

25 ἀπ’ αὐτῷ K:

31 ἐν om. IKL

2 γεννηθεῖς KL

3 ἔχειν a

4 σχῆματα K

8 ἔχει a

11 αὐτὴν IL

13 ὑμένες ἐκτὸς τοῦ τοιούτου

χορίου IK

15 ἔλαττον ὃν τὸ

17 αὐξόμενον IKL

20 φησίν post φλεγμονὴ ponit K

28 λέγων K

30 τρόπον addidi coll. p. 119,4

33 καὶ om. Ka

34 ἐν om. IL

5 ἔχει om. Ka

10 δὲ καὶ ὅτι a

13 ἔχοντα Ka

16 δέχεται a

18 λαμβάνον IKL

20 πάλιν a

22 λαμβάνον IKL

24 πάλιν a

26 λαμβάνον IKL

28 λαμβάνον IKL

30 λαμβάνον IKL

32 λαμβάνον IKL

34 λαμβάνον IKL

οῦτω καὶ ἐπὶ τῶν πολυτόκων ἔκαστον μὲν τῶν ἑμβρύων συμπέφυκε καὶ 57^τ ἐρρίζωται ἐν τῷ οἰκείῳ διμφαλῷ, ἔκαστος δὲ τῶν διμφαλῶν ἐφεξῆς ἀλλήλοις 5 ἐν τῇ εἰρημένῃ φλεβί. ἔστι δὲ τὸ τῆς λέξεως συνεγές καὶ τὰ πλείω τῶν ἑμβρύων τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχει τῷ ἑνὶ πεφύκασι γάρ τὰ ζῆτα ἐκ τοῦ 5 διμφαλοῦ. τὰ δ' ἄλλα μεταξὺ εἴρηται.

p. 746^a-19 Οἱ δὲ λέγοντες τρέφεσθαι τὰ παιδία ἐν ταῖς ὑστέραις
οἰαὶ τοῦ σαρκίδιον τι βάλλειν οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν.

Ἡσαν οἱ λέγοντες τὰ ἑμβρύα μὴ τρέφεσθαι διὰ τοῦ διμφαλοῦ, ἀλλὰ 10
σάρκα τινὰ διμοίαν γλώσσην βάλλοντα ἐν ταῖς ὑστέραις ἔλκειν δι' αὐτῆς
10 τὴν τροφήν. λέγει οὖν μὴ καλῶς τοῦτο λέγειν αὐτούς· εἰ γάρ ἦν τι 15
τοιοῦτον γλώσσιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢν ἀν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῷοις, οὐ
φαίνεται δ' οὐδὲν πλὴν τοῦ διμφαλοῦ. ἄλλως τε, φησάν, ἐπειδὴ πάντα τὰ
ἑμβρύα καὶ τὰ πλωτὰ καὶ τὰ πτηνὰ καὶ τὰ τῶν πεζῶν περιεχουσι λεπτὸν 20
ὑμένες, χωρίζοντες αὐτὰ ἀπὸ τῆς ὑστέρας, πᾶς οἰόν τε ἦν ἐξέρχεσθαι δι'
25 αὐτῶν σαρκίδιον τι; εἰ γάρ καὶ συγχωρήσει τις εἶναι τοιοῦτόν τι σαρκίδιον, 25
διμως ἀνάγκη κωλύεσθαι τοῖς ὑμέσι καὶ μὴ ἔλειπαι ἐξέρχεσθαι. ἀλλὰ μὴν
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὑμέσιν ἔνεστι τοιοῦτον σαρκίδιον· τούτου γάρ ἔστι 30
δηλωτικὸν τὸ ἐν οἷς οὐδὲν αὐτοῖς ἔστι τοιοῦτον οὐδέν. οὔτε οὖν ἐν
τοῖς ὑμέσιν ἔστι τοιοῦτον σαρκίον οὔτε διὰ τούτων, ἤγουν τῶν ὑμένων,
20 οὐδενὸς ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τὴν λῆψιν τῆς 35
τροφῆς. λείπεται ἄρα διὰ τοῦ διμφαλοῦ. τὰ δὲ φωτοκούμενα, φησάν, διε
ἔξω αὔξονται, φανερόν, καὶ γίνεται τὸ μὲν τοῦ φῶτού νεοττός, τὸ δὲ τροφή· 40
εἰ δὲ τοῦτο, πῶς οἶόν τε ἐπὶ τούτων σαρκίδια λέγειν;

Οὐκ ἀδιάφορα δὲ τῷ εἰδεὶ λέγει τὰ ἑτεροειδῆ· εἰ γάρ ἀδιάφορος
25 Σωκράτης Πλάτωνος τῷ εἰδεὶ, ἤγουν ὅμοιειδῆς, τὰ οὐκ ἀδιάφορα δῆλον 45
ώς ἑτεροειδῆ. ἐπαναλαμβάνει δὲ πάλιν ταῦτα, ἵνα τούτοις συνάγῃ τὰ 57^τ
περὶ τῶν ἡμίονων. λέγει δὲ μίγνυσθαι ἐν τῇ Λιβύῃ καὶ τὰ μὴ διμοιειδῆ
διὰ τὴν σπάνιν τοῦ ὄδατος· συναθροιζόμενα γάρ πάντα εἰς τοὺς ἔχοντας 5
νάματα τόπους (ἀλίγοι δὲ πάμπαν οἱ τοιοῦτοι τόποι) μίγνυνται καὶ τὰ μὴ
30 ὄμοιειδῆ, καὶ τὰ γεννόμενα ἐκ τῆς τῶν ἀνημοιειδῶν διμιλίας καὶ τοῦ συνδυασμοῦ
πάλιν μίγνυνται καὶ γεννῶσι· τὰ γάρ γεννηθέντα ἄρρενα καὶ θῆλεα ἐκ 10
λύκου καὶ κυνὸς πάλιν αὐτὰ γεννῶσιν ἔτερα· μόνοι δὲ οἱ ὄρεις (λέγων
ἡρεῖς τὸν ἄρρενα ἡμίονον καὶ τὴν θῆλειαν) ἐξ ἀνημοιειδῶν γεννήσειν οὐ
γεννῶσι συνδυασθέντες, ἀλλὰ καὶ συμβαίη ποτὲ συλλαβθέσθαι τὴν θῆλειαν
35 ἡμίονον, οὐ τελειοῖ τὸ συλληφθέν, ἀλλ' ἀτελὲς καὶ νεκρὸν ἐκρίπτει αὐτό.

7 βάλλειν libri et Arist. PSZ: θάλλειν Arist. Y: βδάλλειν Arist. vulg.	9 τινὰ om. K
10 τούτου a τι] τὸ Ka 14 χωρίζον τε a αὐτὸ IL 15 σαρκὶ	
διέσνι libri συγχωρήσεις K: συγχωρήσοι a 18 ἔνεστι Arist. 19 διὰ τοιού-	
τῶν IL 24 ἑτερογενῆ a 26 ταῦτα πάλιν coll. K 27 λιβύη K μὴ om. a	
28 ἄπαντα K 30 post τὰ add. μὲν Ka γεννώμενα a 31 μίγνυνται	
καὶ γεννᾶ a 33 γενομένους I: γεγονότας K: γεγονότες a 34 συνδυασθέντα Ka	
συμβάλνει a 35 νεαρὸν IK αὐτό om. a	

p. 746^b 16 "Εστι δὲ τὸ πρόβλημα καθόλου μέν, διὰ τίνα αἰτίαν 57^a
ἄγονον ἡ θῆλυ ἡ ἄρρεν ἐστίν.

'Ο λέγει δυνάμει τοιοῦτόν ἐστι· τὸ παρὸν πρόβλημά ἐστι καὶ καθόλου 15
καὶ ἐπὶ μέρους, ἐπὶ μὲν ἀνθρώπων καὶ προβάτων καὶ τῶν τοιούτων ἐπὶ²⁰
ἢ μέρους, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμίονων καθόλου. καὶ αἱ μὲν αἰτίαι, δι' ἃς ἀνθρωποί τινες καὶ βίσεις καὶ πρόβατα ἄγονά ἐστι, πλείους εἰσὶ· καὶ γάρ ἐκ γενετῆς,²⁵
ἄν πηρωθῶσι τοὺς τόπους τοὺς πρὸς τὴν μῖξιν χρησίμους, οὗτοι
δ' εἰσὶν ὅρχεις, ὑστέραι, αἰδοῖα. εἰ γάρ ἔτι ἐν τῇ μήτρᾳ ὄντος τοῦ ἐμβρύου διὰ τίνα νόσου καταμαρανθῆ ἡ ὑστέρα, εἰ θῆλυ δὲν τὸ ἐμβρύον τυγχάνει,³⁰
10 ἢ τὸ αἰδοῖον ἡ οἱ ὅρχεις, εἰ ἄρρεν, ἀνάγκη ἄγονα διὰ τέλους εἶναι τὰ τοιαῦτα ζῷα· καὶ αἱ μὲν γυναῖκες, φησίν, ὡς ἂν αἱ ὑστέραι καταμαρανθεῖεν,³⁵
οὐχ θῆβαι, τουτέστιν οὐ τριχοῦνται τὴν θῆβην, οἱ δὲ ἄρρενες οὐ γενεῖσιν,
ἀλλ' εὔνοούχοι εἰσιτελοῦσιν, τουτέστιν ἀτρίγωτον ἔχουσι τὴν γένυν ὥσπερ οἱ εὔνοούχοι.⁴⁰ τὰ μὲν οὖν διὰ ταῦτα οὐ γεννῶσι, τοῖς δὲ προϊούσῃς τῆς
ἡλικίας τὸ αὐτὸν συμβαίνει πάσχειν, λέγων τὸ αὐτὸν τὸ μὴ γεννᾶν. δὲ
δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν. ἀλλοι δὲ ἐκ γενετῆς οὐδέν τι τοιοῦτον πάσχουσι,⁴⁵
συμβαίνει δὲν αὐτοῖς τὸ μὴ γεννᾶν προϊούσῃς τῆς ἡλικίας, καίτοι ὑπέσι
γεννηθεῖσι, διὰ τίνα νόσουν. ὥσπερ γάρ οἱ γεννῶντες τόποι πηροῦνται καὶ τὸ⁵⁰
ἐν τῇ μήτρᾳ ὄντων τῶν ἐμβρύων, οὗτοι καὶ μετὰ τὸ γεννηθῆναι καὶ
20 αὐτῆθιναι διά τινας νόσους· καὶ τὰ μὲν ἐκ γενετῆς εἰσὶν ἀνίατα πάντα, 55^a
τῶν δὲ μετὰ τὴν γένεσιν τὰ μέν εἰσιν ἵστα καὶ ἰῶνται, τὰ δὲ οὐ. ἄρρενω-
ποὺς δὲ λέγει γυναῖκας τὰς θερμοτάτας, γίνονται δὲν αὗται ἄγονοι διὰ τὸ
μὴ ἔχειν περίττωμα διὰ τὴν πολλὴν θερμότητα· τὸ γάρ περίττωμα διὰ
ψυχρότητα γίνεται. θηλυκοὺς δὲ λέγει τοὺς ψυχροτάτους· λέγοι δὲν ἵσως
25 καὶ θηλυκοὺς τοὺς ἔχοντας οἰον αἰδοῖον θήλεος καὶ ἀρενωποὺς τὰς οἰον
ἄρρενος· ὥφθησαν γάρ πολλοὶ τοιοῦτοι.

p. 747^a 3 Διόπερ εὐλόγως βασανίζεται ταῖς πείραις τό γε τῶν
ἀνδρῶν, εἰ ἄγονον, ἐν τῷ οὐδατι.

Τῶν παλαιῶν ἐπειδόν τις ημελλεις νυμφίον ἀγαγέσθαι εἰς τὴν έαυτοῦ
30 θυγατέρα ἢ νύμφην εἰς τὸν οὐρόν, εἰ μὲν ἦν γόνιμος, ηγετο, εἰ δὲ ἄγονος,
οὐδαμῶς· διὰ παιδοποιίαν γάρ τότε ἀλλ' οὐ πλούτου ἔνεκεν ἄγοντο τοὺς 10
νυμφίους ἢ τὰς νύμφας. εὑρισκον δὲ καὶ ἐθήρων, εἴτε ἄγονός ἐστιν εἴτε
μή, τρόπῳ καὶ πείρᾳ τοιᾳδί· λαβόντες τὸ σπέρμα τὸ τοῦ ἄρρενος ἐνέβαλλον 15

2 ἄρρεν ἡ θῆλυ Arist. vulg. 3 post δ add. δὲ IKL 4 μέρος L¹ 8 δὲ τὸ
ἐμβρύον IKL 9 δη] ἦν α 10 ἡ τὸ—ὅρχεις post ὑστέρα (9) ponit a
12 οὐ post ἄρρενες om. I γεννῶσι K 13 εὔνοοῦσι L 15 συμβαίνειν a
γεννῆσαι K 18 γεννηθῆσαι a τόποι] πόροι IL 19 μητρὶ I
21 γένεσιν K 22 γίνεσθαι a 24 θηλυκάς et τὰς ψυχροτάτας IL λέγει a
25 τὰς] τοὺς IL: om. K 29 ἀγεσθαι a 30 ἦ] καὶ IL 31 γάρ καὶ
οὐ K ἦγον ILa 32 εὑρισκε I 33 τρόπον a ἐνέβαλον la

εις οὗδωρ ψυχρόν, καὶ εἰ μὲν ἦν ὅγονος, εὐθὺς διελύετο καὶ ταχὺ διεχεῖτο 58·
καὶ ἔπειται ἐν τῷ οὗδατι ὁ σπέρματος ἡ ὁσπερή η νεφέλη η ἐν τοῖς οὐροῖς
τῶν νοσούντων, εἰ δὲ ἦν γόνιμος, ἐπυκνοῦτο καὶ ἐχώρει εἰς τὸν πυμένα 20
τοῦ ἀγείου, ἐν φύῃ τῷ οὗδωρ. καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας οὕτως ἐβασάνι-
ζον, τὰς δὲ γυναικας ὥδι· σπόγγους η ἕρια η ἐκ λίνων ὑφάσματα 25
ἔβρεχον τῷ ἐκ ρόδων γενομένῳ νάματι η ἀλλοφυτική εὐώδει η δυσώδει
ὑγρῷ καὶ ἐνέβαλλον εἰς τὰ τῶν γυναικῶν ἄρθρα, αὐτά φημι τὰ αἰδοῖα, καὶ
εἰ μὲν ἀνῆλθε διὰ τοῦ θύρακος εἰς τὰς ρίνας η δσμή (τοῦτο γάρ ἐδήλωσε
διὰ τοῦ πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ θύρακον κάτωθι) ἀπεφαίνοντο γονίμους 30
10 αὐτὰς εἶναι (σημεῖον γάρ τοῦτο τοῦ ἀνεψημένους εἶναι τοὺς πάροις δι' ὧν ἀν
ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὴν ὑστέραν κατέλθη τὸ γόνιμον καταμήνιον), εἰ δὲ μὴ
ἀνῆλθεν η δσμή, ἀπέφασκον αὐτῆς τὸ γόνιμον· κεκλεισμένοι γάρ εἰσιν,
ἔλεγον, οἱ πόροι καὶ ἐπὶ τούτῳ οὐκ ἀνῆλθεν η δσμή, κεκλεισμένων δ'
ὄγητων οὐκ ἀν δυνηθεῖται χωρῆσαι δι' αὐτῶν ἄνωθεν κάτω πρὸς τὴν ὑστέραν
15 τὸ καταμήνιον. ἀλλὰ καν διέλθοι, δῆλον ώς οὐ συνεστηκός καὶ γόνιμόν
էστιν, ἀλλ' οὐδατῶδες καὶ λεπτὸν καὶ ἄγονον καὶ πρὸς τούτοις δλίγον η ὥστε
ἔξ αὐτοῦ δύναται ζψον συστῆναι. τούτοις τε οὖν τοῖς προσθέτοις ἐβασάνιζον
αὐτὰς καὶ τοῖς ἐγχρίστοις χρώμασιν. ἐγχριστα δὲ χρώματα λέγει ἀπερ
ἐναλείφουσιν αἱ ἑταῖραι ταῖς σφῶν βλεφαρίσι καὶ ταῖς ὀφρύσι πρὸς τὸ
20 μέλανας αὐτὰς ποιῆσαι. τούτοις οὖν τοῖς ἐγχρίστοις χρώμασιν ἐναλειφομένης
τῆς μελλούσης νυμφευμῆναι τοὺς ὀφθαλμούς, ητοι τὰς βλεφαρίδας καὶ τὰ
τῶν βλεφάρων ἄκρα, ἐν οἷς αὐται εἱρρίζωνται, εἰ μὲν ἐχρώνυντο καὶ μέλαν
25 ἐγίνετο τὸ ἐν τῷ στόματι τῆς νυμφευμησομένης πτύελον, γόνιμον εἶναι
αὐτὴν ἐπίστευν, εἰ δὲ οὐκ ἐχρώνυντο, ἄγονον. σπερματικάτατος γάρ ὧν
τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν ὁ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς τόπος, εἰ μὲν διήρχετο τὸ
χρῶμα καὶ ἐχρώνυν τὸ πτύελον, ἀνεψημένους εἶναι ἀπαντας τοὺς τοῦ
σώματος ἐνόμιζον πόρους καὶ πίστιν ηδη εῖχον ἀναμφισβήτητον οὓς διοί
ἄν καὶ τὸ γόνιμον καταμήνιον, εἰ δὲ μὴ διήρχετο, κεκλεισμένους εἶναι καὶ
συμμεμυκότας. διτι δὲ ἐν τῷ συνδυασμῷ μετασχηματίζονται ἐπιδήλως 45
30 οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ οὐκ εἰσιν ὅποιοι ησαν πρὸ τῆς ὄμιλίας, η πεῖρα παρέσχε
τοῖς φιλοῦσι τὴν τῶν φυσικῶν πραγμάτειαν ἀκριβῆ κατάληψιν. |

1 εὐθὺς διελύετο καὶ ομ. Κα 2 η post νεφέλη ομ. Κ 3 γόνιμον Κ
5 post οὐφάσματα add. η ἄλλο τι τοιοῦτον Κα 6 γυνομένῳ Κα 7 ἐνέβαλεν I
9 θύραζε a Arist. ἄνω] ἄνωθεν Κ ἀποφαίνονται II 10 τοῦ] τὸ I
ἄν ομ. IL 11 κατέλθοι IΚα 12 ἀπέφασκον] ἀπέφασκεν IL: μὴ εἶναι ἔφασκον α
αὐτοὶ Κ 14 δυνηθῆ Κ χωρίσαι Κ 15 διέλθοι] κατέλθη α
17 τοῦτο τε a 18 αὐτοὺς II. post χρώμασιν add. ἐναλείφοντες τῆς μελλούσης
νυμφευμῆναι τοὺς ὀφθαλμούς Κ 20 χρώμασιν ἐναλείφοντες Κα 21 ταῖς
μελλούσαις a post μελλούσης add. ως εἴπομεν Κ 23 νυμφευμένης II.
24. 25 exspectas σπερματικάτου γάρ ὄντος—τοῦ—τόπου 24 γάρ ομ. II.
26 ἐχρώνυντο Κ ηγεωμένους IΚ 27 διοι a 30 post ησαν add. οἱ II.
παρέσχε] παρέστησε a 31 τοῖς τῶν φυσικῶν πραγμάτων τὴν πεῖραν καὶ ἀκριβῆ φιλοῦσι
κατάληψιν Κ πραγμάτειαν I: πραγμάτων a

p. 747^a 17 Αἴτιον δ' ὅτι ἡ τῆς γονῆς φύσις ὁμοία ἔστι τῇ τοῦ 58^a
ἐγκεφάλου.

Τοῦτο οὐκ ἔστι κατασκευαστικόν, ώς ἂν τῷ δόξειε μὴ ἐπισκοποῦντι
τὸ ἐπιφερόμενον συμπέρασμα, τοῦ πῶς χρώνυνται τὸ πτύελον, ἀλλὰ τοῦ
πῶς ἀνερχομένης κάτωθεν ἐκ τῶν ἄρθρων ἄνω εἰς τὰς ῥῖνας τῆς τῶν 5
προσθέτων ὀσμῆς δύνασθαι κατέναι πρὸς τὰ ἄρθρα τὸ γόνιμον καταμήνιον, ὅτι 10
ἡ τῆς γονῆς φύσις (λέγων γονὴν ἐνταῦθα τὸ καταμήνιον), ὁμοία ἔστι
τῇ τοῦ ἐγκεφάλου φύσει. ώς γάρ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, οὗτω 15
10 καὶ τὸ καταμήνιον· ὑγρὸν γάρ καὶ τοῦτο καὶ ψυχρὸν τὴν φύσιν· τὸ γάρ
Θεριὸν ὅπερ ἔχει ἐπίκτητόν ἔστι. πρότερον γάρ συναθροίζεται ἐν τῷ ὑπο-
ζῷματι, ἐν ᾧ κεῖται ἡ καρδία (ταύτην γάρ εἶπεν ἀρχὴν τῆς φύσεως) καὶ
οὕτω κατέσιν ἐν τῇ ὑστέρᾳ, κακεῖσε οὖν συναθροίζομενον δέχεται τὴν 20
Θερμότητα ἐκ τῆς καρδίας ἐπίκτητον. αὕτη δὲ ἡ Θερμότης ἔστιν ἡ θρε-
15 πτικὴ καὶ αὐξητικὴ ψυχή· ἔχει γάρ αὐτὴν καὶ τὸ καταμήνιον, ὥσπερ εἴρηκε
πρότερον. ὥστε μόνῳ τῷ χρώματι διαφέρει ὁ ἐγκέφαλος τῆς γονῆς, ἡτοι
τοῦ καταμηνίου· ὁ μὲν γάρ λευκός, τὸ δὲ καταμήνιον ἐρυθρόν. γίνεται
δέ ποτε καὶ λευκόν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ταῖς νέαῖς καὶ ψυχροτέραις.
τοῦτο οὖν τὸ λευκὸν καταμήνιον πάντῃ ἀν εἴη ὁμοίου τῷ ἐγκεφάλῳ, καὶ 25
20 τῇ φύσει καὶ τῷ χρώματι. ἐπειδὴ οὖν, ὡς λέγομεν, τὸ καταμήνιον ὕπουλον
ἔστι τῇ τοῦ ἐγκεφάλου φύσει, ἀνάγκη αὐτὸν ἐκ τῶν ἄνωθεν τοῦ ὑποζῷματος
γεννᾶσθαι· εἰ δὲ τοῦτο, εἰ μέν εἰσιν ἀνεψημένοι οἱ τοῦ σώματος πόροι, δι'
ῶν δίεισι τὸ καταμήνιον, ἀνάγκη διέναι τὰς κινήσεις τὰς ἐκ τῶν ὀσμῶν
γινομένας πρὸς τὸν θώρακα, ἀπὸ δὲ τοῦ θώρακος γενέσθαι αἰσθησιν διὰ
25 τῆς ἐκπνοῆς (ταύτην γάρ εἶπεν ἀναπνοήν) ἐν ταῖς ῥίσιν. ὥστε τῶν ὑσμῶν
ἀνερχομένων πρὸς τὰς ῥῖνας διίοι ἀν καὶ τὸ καταμήνιον κάτωθεν. 30

p. 747^a 28 Λέγουσι γάρ ἐπὶ πάντων ὁμοίως τὴν ἀπόδειξιν τῶν
παρὰ τὴν συγγένειαν συνδυαζομένων.

Τοῦτο ἵσον ἔστι τῷ ἔδει οὖν τὰς ἀπόδειξεις, ἀς λέγουσι περὶ τῶν
30 γεννωμένων ἐκ τῆς τῶν ἀνομοίων μέζεως, μὴ ἐφαρμόζειν μόνοις τοῖς ἡμίονοις, 35
ἀλλὰ ἀπλῶς πᾶσι τοῖς ἐξ ἀνομοίων τικτομένοις. ὁ μὲν οὖν Δημόκριτος,
ψηφί, τῆς τῶν ἡμίονων ἀτεκνίας τὰς αἰτίας πειρώμενος λέγειν, τοιαῦτα
ἐξετραγύδησεν· οἱ τῶν ἡμίονων καὶ τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν σπόροι 40

1 ὁμοία ἔστι scripsi coll. v. 8 et Arist. cod. P: ὁμοίαν ἔχει libri et Arist. SZ: ὁμοίως
ἔχει Arist. vulg. 3 τῷ libri σκοποῦντι α 5 ἀνεξερχομένης α
6 προσθέτων] προσθέμενων L 8 τῆς] πᾶσα α 9 φύσει post τῇ ponit Ka
12 τὴν φύσιν IL 13 ἐκεῖσε Ka 14 ἡ post ἔστιν om. I 19 πάντῃ
πάντα α 20 ἐλέγομεν α 22 γενέσθαι α 26 διερχομένων K
διῆ K: διοτ α fort. κάτω 28 παρὰ] περὶ I 30 τῶν ὁμοίων K
ἡμίονιν Ia 32 τὴν αἰτίαν α τάῦτα α 33 ἐξετραγώδει K: ἐξετραγώδη α

(λέγων σπόρους τὰ ἀμφοτέρων σπέρματα), οἱ δὴ σπόροι, φησί, τούτων ἐν 58^v τῇ ἔκ ἀρχῆς συστάσει καὶ διαπλάσει τῶν τοιούτων ζῷών διὰ τὸ μὴ ἐκ συγγενῶν γενέσθαι ἀλλ' ἔξ αὐτοῦ εἰδῶν τοιαύτης ἔτυχον φύσεως, ὥστε διεφθάρθαι, τουτέστιν ὥστε τὸ μὲν τοῦ ἄρρενος ἐν ᾧ ἀνεσέλθῃ θήλειν 5 φύείρειν τὸ καταμήνιον αὐτῆς καὶ ἄργον ποιεῖν, ὁμοίως καὶ ἡ θήλεια οὗτος ἀνεσέλθῃ γονήν, φύείρειν καὶ ἄργον ἀπεργάζεσθαι. ἐνίσταται οὖν πρὸς ταύτην τὴν δόξαν καὶ φησιν 'εἰ τοῦτ' ἦν αἴτιον τῆς τῶν ήμιόνων ἀτεκνίας, ἔδει πάντα τὰ ἔξ αὐτοῦ εἰδῶν τικτόμενα ἄγονα εἶναι· νῦν δὲ πάμπολλα ἔξ αὐτοῦ εἰδῶν γεγονότα γεννῶσιν αὐτὰ ἔτερα, ὥσπερ εἴρηται 59^r 10 τὰ ἐκ λύκου καὶ κυνὸς καὶ πέρδικος καὶ ἀλεκτρυόνος καὶ ἄλλα πλεῖστα'.

p. 747^a34 Ἐμπεδοκλῆς δ' αἰτιᾶται τὸ μῆγμα τῶν σπερμάτων γίνεσθαι πυκνόν.

'Εμπεδοκλῆς ἐν ἀπασι τοῖς σώμασι τοῖς ὑπὸ σελήνην, οἷον ὕδασιν, ἑλαῖοις καὶ τοῖς ἄλλοις, εἶναι ἔλεγεν, ως καὶ ἐν τῇ Ηερὶ γενέσεως καὶ φυορᾶς 15 εἰρηκεν, ἀναμεμιγμένους πόρους καὶ ναστά, καὶ τοὺς μὲν πόρους ἐκάλεσε κοῖλα, τὰ δὲ ναστά πυκνά. καὶ ὅν μέν εἰσι τὰ ναστά καὶ οἱ πόροι, του- 10 τέστι τὰ κοῖλα καὶ πυκνά σύμμετρα, ὥστε δι' ἀλλήλων χωρεῖν, τούτων ἔφασκεν εἶναι μῖειν καὶ κρᾶσιν, οἷον ὕδατος καὶ οἶνου, ὃν δὲ ἀσύμμετρα, 15 ἄμικτα ταῦτα ἔφασκεν εἶναι, ὥσπερ ἔλαιον καὶ ὕδωρ· φησὶ γάρ ὕδωρ 'οἰνφ 20 μᾶλλον ἐναρίθμιον, αὐτὰρ ἔλαιώρ οὐκ ἐθέλει'. ταῦτα λέγων κατὰ παντὸς σώματος τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ήμιόνων ἀτεκνίας ἀπεδίδου λέγων διὰ τὰ κοῖλα 25 καὶ πυκνά τοῦ ἵππείου σπέρματος, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ καταμηνίου τῆς ὄνου (ἔνεισι γάρ κατ' ἐκεῖνον καὶ ἐν τῷ καταμηνίῳ πυκνά καὶ κοῖλα ὥσπερ ἐν τῇ τοῦ ἵππου γονῇ) τὰ δὴ κοῖλα καὶ πυκνά ἀμφοτέρων τῶν σπερμάτων, 30 τῆς τε ὄνου καὶ τοῦ ἵππου, ὅγρά καὶ μαλακὰ ὄντα δύνανται διὰ τὴν μαλακότητα μάγνυσθαι ἀλλήλους καὶ εἰσιέναι τὰ μὲν τῆς γονῆς πυκνά εἰς τὰ 35 τοῦ καταμηνίου κοῖλα καὶ τὰ τοῦ καταμηνίου πυκνά εἰς τὰ τῆς γονῆς κοῖλα, καὶ γίνεσθαι τὸ πᾶν μῆγμα σκληρὸν ἥτοι πυκνὸν ἥτοι ναστόν, ως μηδὲν ὅλως εὐρίσκεσθαι ἐν αὐτῷ κοῖλον ἥτοι πόρον, ἀλλὰ τὸ πᾶν εἶναι ναστὸν 40 καὶ πλῆρες. τοῦτο δὲ παρὰ φύσιν· πᾶν γάρ τὸ κατὰ φύσιν συνεστὸς καὶ δὲν ἀνάγκη ἔχειν ἐν ἑαυτῷ κοῖλα καὶ πυκνά. ὥστε ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον μῆγμα παρὰ φύσιν, ἔτι μᾶλλον ἀνάγκη παρὰ φύσιν εἶναι τὸ ἔξ αὐτοῦ γεγονός καὶ ἄγονον· τὸ γάρ ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν ὄντος γεγονός ἔτι μᾶλλον αὐτὸ παρὰ 45

1 σπόρους] πόρους Arist. PS φύσει IL 4 εἰσέλθοι Ka 5 τὴν θήλειαν a 6 ἄρρενι a 8 πάντως I 8 et 9 ἀνομοειδῶν Ka 11 μῆγμα τὸ τῶν Arist. P 11. 12 γενέσθαι IL, sed cf. v. 28 14 καὶ post ως om. a ἐν τῇ Ηερὶ γενέσεως καὶ φυορᾶς] A 8 15 εἰρηκεν εχ ἐιρήκαμεν corr. L 17 post ωστε add. δύνασθαι Ka 18 ἀσύμμετρος L 19 φησι] fr. 91 Diels 20 ἀτὰρ IKL: αὐτὰς a 23 καὶ post ἐκεῖνον om. IL post ωστε add. καὶ Ka 24 δη] δὲ IL 25 τῆς] τοῦ L: τῶν IK 28 πᾶν om. IL σκληρὸν ἥτοι om. Ka 30 παρὰ] περὶ a συνεστὼς IIKa 31 ἐπειδὴ a

φύσιν ἔσται. ἀντιλέγει οὖν πρὸς ταύτην τὴν ὁδὸν σαφῶς λέγων μηδέπω 59^v
Θεάσασθαι ἡμᾶς ἐνόντα ἢ κοῦλα ἢ πυκνὰ τῷ διδατὶ καὶ τῷ οἰνῳ.

p. 747^b10 "Ετι ἐπεὶ συμβαίνει καὶ ἐξ ἵππων γενέσθαι ἵππον καὶ
ἐξ ὄνων ὄνον καὶ ἐξ ἵππου καὶ ὄνου ἡμίονον ἀμφοτέρως.

5 Τὸ διμφοτέρως ἀντὶ τοῦ καὶ ἐξ ἵππου ἄρρενος καὶ ὄνου θηλείας
γίνεται ἡμίονος καὶ ἐξ ὄνου ἄρρενος καὶ ἵππου θηλείας. ἐπεὶ οὖν, φησί, καὶ 33
τὸ ἐξ ἵππου ἄρρενος μαλακόν ἔστι καὶ ἐκ τῆς θηλείας ὅμοιώς ἵππου, διὰ
τίνα αἴτια οὐ γίνεται καὶ τὸ ἐκ τούτων μῆγμα πυκνὸν καὶ τὸ ἐκ τοῦ τοιούτου 40
μήγματος ἄγονον, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐξ ἵππου καὶ ὄνου; |

10 p. 747^b20 Εἰ μὲν γάρ θάτερον ἐμίγγυτο μόνον, ἐνῷν ἀν λέγειν 59^v
ὅτι θάτερον αἴτιον τοῦ μὴ γεννᾶν ὅμοιον τῇ τοῦ ὄνου γονῇ.

"Ονος τὴν ὄνον λέγει καὶ γονὴν τὸ καταμήνιον αὐτῆς. πάμπαν δὲ
βραχέως καὶ διὰ τοῦτο ἀσαφῶς ἀπῆγγελται ἡ λέξις. εἴη δ' ἀν τὸ λεγό- 5
μενον τοιοῦτον· εἰ μὲν οὖν ἡμίονος εἴτε ἄρρην εἴτε θῆλυς ὁ ἐξ ἄρρενος
15 ἵππου γεγονὼς ἢ γεγονοῦα καὶ ἐξ ὄνου θηλείας, εἰ μὲν οὖν τὸ ἐξ ἵππου
ἄρρενος καὶ θηλείας ὄνου γεννηθὲν ἄγονον ἦν, τὸ δὲ ἐξ ὄνου ἄρρενος καὶ
ἵππου θηλείας γόνιμον, ἦν ἀν καταιτιᾶσθαι τὸν ἄρρενα ἵππον καὶ λέγειν
ὅτι τὰ κοῖλα τούτου ὅμοιώς καὶ τὰ πυκνὰ μαλακὰ ὄντα, ὅμοιώς δὲ καὶ τὰ
τῆς ὄνου, γίνεται τὸ ἐκ τούτων ἄγονον· τὰ δὲ τοῦ ἄρρενος ὄνου εἰσὶν
20 ὅμοιώς τοῖς τοῦ ἵππου μαλακά, τῆς δὲ θηλείας ἵππου σκληρά, σκληρῶν 10
δὲ ὄντων οὔτε τοῖς τοῦ ἄρρενος ὄνου μαλακοῖς διδόσαι κχώραν εἰσιέναι διὰ
τὴν σκληρότητα οὔτε τοῖς τοῦ ἄρρενος ἵππου. τούτου δ' οὔτως ἔχοντος
καὶ ἐνόντων ἐν τῷ μήγματι τῷ ἐξ ἄρρενος ὄνου καὶ ἵππου θηλείας γεγονότι
κοῖλων καὶ πυκνῶν, ὅμοιώς δὲ καὶ ἐν τῷ ἐξ ἄρρενος ἵππου καὶ θηλείας
25 ἵππου, ἀνάγκη κατὰ φύσιν ἔχειν ταῦτα τὰ μήγματα, ὥστε καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν
γεγονότα κατὰ φύσιν ἔχειν καὶ γόνιμα εἶναι καὶ ἐπὶ τούτῳ εἰσὶ γόνιμα
τὸ τε ἐξ ἄρρενος ἵππου καὶ θηλείας ἵππου καὶ τὸ ἐξ ἄρρενος ὄνου καὶ 15
θηλείας ἵππου". εἰ μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, ἄγονον ἦν τὸ ἐξ ἄρρενος ἵππου
καὶ θηλείας ὄνου, γόνιμον δὲ τὸ ἐξ ἄρρενος ὄνου καὶ θηλείας ἵππου, ἐνῷν
30 ἀν καταιτιᾶσθαι τὸν ἄρρενα ἵππον, ἔχειν δ' αἴτιαν ἀποδιδόναι καὶ διὰ τί
τὸ ἐκ τοῦ ἵππου καὶ τῆς ἵππου γεγονὸς γόνιμόν ἔστιν· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἐκ

1 ἔσται] ἔστι a: om. KL¹ μηδέν πω K 3 ἐπειδὴ Arist. γίνεσθαι Arist.

5 ἀντὶ τοῦ om. II post θηλείας add. δὲ a 6 καὶ ἐξ ἵππου IL

7 post ὅμοιως add. καὶ IL 7. 8 διὰ—αἴτια] διὰ τί K 8 αἴτιαν a

οὐ γίνεται om. IL 12 τὴν ὄνον] τὴν θηλείαν Ka λέγειν L: λέγων I

13 βραχὺ K 14 post οὖν add. ὁ Ka εἴτε ὁ ἄρρην εἴτε ὁ θῆλυς K: εἴτε ἄρρεν
εἴτε θῆλυ a ὁ et ἄρρενος om. K 15 γοῦν K τὸ ἐξ ἵππου—πολυγόνοις

τρέπεται εἰς (p. 132,14) om. I 16 γεννηθὲν om. L 19 τῆς] τοῦ L

post εἰσὶν add. μὲν a 20 τοῖς om. L 21 οὔτε τῆς τοῦ L μαλακὴν L

23 τὸ ἐξ L 24 κοῖλων καὶ πυκνῶν ex κοῖλον καὶ πυκνὸν corr. K θῆλεος L

30 δ'] τὴν a

τοῦ ἵππου καὶ τῆς ὄνου ἄγονον, ὅμοιώς δὲ καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὄνου καὶ τῆς 59^v ἵππου (ἄγονον γάρ καὶ αὐτό), δῆλον δτι καὶ τὰ τῆς θηλείας ἵππου κοῦλα καὶ πυκνὰ μαλακά ἔστιν, ὅμοιώς δὲ καὶ τὰ τοῦ ἄρρενος ὄνου. εἰ δὲ τοῦτο, 20 ἔδει καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἵππου καὶ τῆς ἵππου ἄγονον εἶναι· ἔστι δὲ γόνιμον. 5 ὅμοιώς δὲ καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὄνου καὶ τῆς ὄνου· ἔστι δὲ καὶ τὸ ἐκ τούτων γόνιμον. ή μὲν οὖν διάνοια τῆς λέξεως αὐτή· θεωρητέον δὲ καὶ αὐτήν. εἰ μὲν γάρ θάτερον ἐμίγνυτο μόνον τῇ τοῦ ὄνου γονῇ (οὗτα γάρ ἔστι τὸ συνεχές) ἐνηγῆν ὅτι θάτερον αἴτιον τοῦ μὴ γεννᾶν ὅμοιον. 10 ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον 'εἰ μὲν οὖν θάτερον, ἡτοι τὸ τοῦ ἄρρενος ἵππου σπέρμα ἐμίγνυτο τῇ γονῇ καὶ τῷ καταμηνύψ τῆς θηλείας ὄνου (καὶ προσυπακου- 25 στέον τὸ τὸ δὲ τοῦ ἄρρενος ὄνου μὴ ἐμίγνυτο τῇ τῆς θηλείας ἵππου γονῇ) καὶ διὰ τοῦτο τὸ μὲν ἐκ τούτων ἔστιν ἄγονον, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ὄνου καὶ τῆς ἵππου γόνιμον, ἐνηγῆν ἀν λέγειν δτι θάτερον, ἡτοι ὁ ἵππος, αἴτιον τοῦ μὴ γεννᾶν ὅμοιον, τουτέστι τοῦ ἄγονον εἶναι τὸ ἔξ αὐτῶν'.

15 p. 747b22 Νῦν δὲ οἵᾳπερ οὕσῃ ἐκείνῃ μίγνυται, τοιαύτῃ καὶ τῇ τοῦ συγγενοῦς.

Τουτέστι νῦν δὲ οῖα ἔστιν ή γονή τῆς θηλείας ὄνου, ἐν ή μίγνυται τὸ τοῦ ἄρρενος ἵππου σπέρμα, τοιαύτη ἔστι καὶ ή τῆς θηλείας ἵππου· ύγρὰ 30 γάρ καὶ αῦτη. συγγενῆ δὲ εἰπε τὴν θήλειαν ἵππον καὶ τὸν ἄρρενα ἵππον, 20 δέον εἰπεῖν ὅμοιον. δτι δὲ ύγρὰ καὶ ή τῆς ἵππου γονή, δῆλον· εἰ γάρ ην σκληρά, ἔδει κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα τὸ ἔξ αὐτῆς καὶ τοῦ ἄρρενος ὄνου γεγονὸς ζῷον γόνιμον εἶναι.

p. 747b23 "Ετι ή μὲν ἀπόδειξις ἐπ' ἀμφοτέρων εἴρηται ὅμοιως.

Τὸ λεγόμενον δυνάμει τοιοῦτόν ἔστιν· εἰ τάχα καὶ οὐκ ἀποδείκνυσιν 35 δὲ Ἐμπεδοκλῆς, δμως διὰ τὸ ἐπάγειν τὴν δοκοῦσαν αὐτῷ εἶναι ἀπόδειξιν κατὰ ἀμφοτέρων τῶν γινομένων ἔκ τε τοῦ ἵππου καὶ τῆς ὄνου, καὶ τοῦ 40 ὄνου καὶ τῆς ἵππου, κατά γε δὴ τοῦτο καλῶς πεποίκη. τὴν γάρ τοιαύτην ἀπόδειξιν ἔφασκεν δὲ Ἐμπεδοκλῆς κατὰ τῆς ἀμφοτέρων ἀτεκνίας ἀρμόττειν, τοῦ τε ἔξ ἵππου καὶ τῆς ὄνου γεγονότος καὶ τοῦ ἐκ τοῦ ὄνου καὶ τῆς 30 ἵππου. ἀλλ' εἴπερ ἐν τῷ ἑβδόμῳ φέτε τῆς ἡλικίας αὐτοῦ δὲ ἄρρην ἡμίονος δικεύσας ἵππον θήλειαν η ὄνον γεννᾷ, ὡς φασιν, εἴπερ οὖν διὰ τοῦτο δώσομεν ἀληθῆ εἶναι τὴν Ἐμπεδοκλέους ἀπόδειξιν, ἐπὶ μόνης ἀν ἀληθεύοι· τῆς 45 θηλείας ὄνου. |

3 ὄνου om. L

13 τοῦ] τὸ L

23 κατ' ἀμφοτέρων Arist.

τούτου μὴ δώσομεν

7. 8 τὸ συνέχον K

17 δὲ om. a

28 τῆς τῶν ἀμφοτέρων a

32 post τὴν add. τοῦ a

9 ἄρρενος om. L: ἵππου om. a

21 τὸν om. K

29 ἵππου καὶ τοῦ

31 fort. legendum εἴπερ οὖν κατὰ

33 ὄνου] exspectas ἡμιόνου

p. 747b27 "Ισως δ' ἀν ἀπόδειξις εἶναι δόξεις πιθανὴ τῶν εἰρη- 60τ
μένων λογική.

Τίς ἔστιν ἡ λογικὴ ἀπόδειξις, αὐτὸς σαφηνίζει λέγων λέγω δὲ λογικὴν
τὴν καθόλου καὶ πλειστιν ἐφαρμόζουσαν, τοιαύτη δὲ ἔστιν ἡ μὴ ἐκ τῶν
5 οἰκείων ἀρχῶν οὕσα τοῦ πράγματος, ἀλλ᾽ ἐκ κοινοτέρων, ὡς ἐν τοῖς Ὑστέροις
ροις ἀναλυτικοῖς δέδεικται. τὸ δὲ λεγόμενόν ἔστι τοιοῦτον· τῆς Δημοκρίτου
καὶ Ἐπεδοκλέους ἀποδείξεως πιθανωτέρα ἣν εἴναι δόξεις ἡ ἡρηθρομένη, 10
ἀπόδειξις. εἴη δὲ ἀν ὁ ῥημησόμενος λόγος καὶ πειρώμενος κατασκευάζειν,
διὰ τί οἱ ἡμίνοι οὐ γεννῶσι, τοιοῦτος ἐὰν γάρ ἐκ λέοντος ἄρρενος καὶ 15
10 θηλεος λέοντος, οἷπερ εἰσὶν δόμοις ιδεῖς, δόμοισιδὲς γεννᾶται (λέων γάρ), ἐκ δὲ
ἀνομοιειδῶν ἀνομοιειδές (τὸ γάρ ἐξ ἄρρενος κυνὸς καὶ θηλείας κυνὸς γεγονὸς 20
ἀνομοιειδές ἔστι τῷ ἐκ λεόντων γεγονότι), εἰ δὴ τὸ ἐκ λεόντων γεγονὸς λέων
ἔστι, τὸ δὲ ἐκ κυνῶν κύνων, λείπεται ἀρα τὸ ἐκ λέοντος καὶ κυνὸς γεγονὸς
μήτε λέοντα εἴναι μήτε κύνα. τοῦτο δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων καὶ ὄνων· εἰ 25
15 γάρ τὸ ἐξ ἵππων γεγονὸς ἵππος ἔστι, τὸ δὲ ἐξ ὄνων ὄνος, τὸ ἐξ ἵππου
καὶ ὄνου γεγονὸς οὖθ' ἵππος ἣν εἴη οὔτε ὄνος, ἀλλ' ἡμίνος. εἰ δέ, φασιν 30
οἱ τοῦτο κατασκευάζοντες, δοίρημεν ἐκ τῆς μίξεως ἄρρενος ἡμίόνου καὶ
θηλείας ἡμίόνου γεννᾶσθαι τι ζῷον, τί ἣν εἴη τὸ ἐκ τῶν ἡμίόνων γεγονός;
ἡμίνος ἡ ἄλλο τι; ἔτερον μὲν οὖν καὶ ἀνομοιειδές ἑαυτῶν ἐκ τῆς ἀλλήλων 35
20 συνουσίας γεννῆσαι οὐ δύνανται· τὰ γάρ γεννῶντα ἀνομοιειδῆ ἑαυτοῖς πολὺ⁴
πρότερον ὁμοιειδῆ γεννᾶν δύνανται, εἰθ' οὔτως ἀνομοιειδῆ· τούτου γάρ δηλω-
τικὸν τὸ ἔτερον γάρ *(γένος)* οὐχ οἰόν τε διὰ τὸ ἐξ ἄρρενος καὶ
θηλεος τῶν ὄμοιειδῶν ταῦτὸ γενέσθαι τῷ εἰδεῖ. ἔστι γάρ τὸ ἔτερον 40
γένος οὐχ οἰόν τε ἵσον τῷ ἀνομοιειδές γάρ οὐχ οἰόν τε εἴναι τοῖς ἡμίόνοις
25 τὸ ἐξ αὐτῶν γεγονὸς διὰ τὸ ἐξ ὄντος ἀρρενεῖς καὶ θηλεος ταῦτὸ γένεσθαι
τῷ εἰδεῖ, τουτέστιν ὁμοιειδές. ἀνομοιειδές οὖν τὸ ἐξ ἡμίόνων γεγονὸς οὐχ
οἰόν τε εἴναι τοῖς γεννήσασιν αὐτὸς ἡμίόνοις. ἡμίνος δὲ διὰ τὸ ἐξ ἵππου
καὶ ὄνου γίνεται, τουτέστιν ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἡμίνος καὶ ὁμοιειδές τοῖς
ἡμίόνοις δύνανται εἴναι τὸ ἐξ ἡμίόνων γεγονός· κεῖται γάρ τὸν ἡμίνον ἐξ
30 ἀνομοιειδῶν γίνεσθαι. τοῦτο γάρ πάλιν ἐδόκλωσε διὰ τοῦ ἐκ δὲ τῶν ἑτέρων 45
τῷ εἰδεῖ τὸ ἔτερον ἑτέρη γίνεσθαι τι ζῷον· ἐκ γάρ ἵππου καὶ ὄνου ἑτέρων
ὄντων τῷ εἰδεῖ ὁ ἡμίνος, ἔτερος ὁν ἵπποι καὶ ὄνου. ἐπεὶ οὖν οὔτε
ὁμοιειδές ἑαυτοῖς οἱ ἡμίνοι οὔτε ἀνομοιειδές δύνανται γεννᾶν, εἰνότως εἰσὶν
ἄγονοι. λέγει οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ἐγκαλῶν τῷ λόγῳ τούτῳ καθόλου τε

1 δὲ μᾶλλον ἣν Arist., cf. v. 7 δόξεις Arist. P: δόξῃ L¹: δόξῃ K corr. L, Arist. SYZ
5. 6 ἐν τοῖς Ὑστέροις ἀναλυτικοῖς] A 2 δέδεικται] λέγεται a 7 δόξεις
scripsi: δόξῃ libri ῥημησόμενῃ] ῥημῆσεσθαι μέλλουσα a 9 τοιοῦτον L
γάρ om. Ka 10 εἰσὶν ὄμοιειδῆ KL post ὄμοιειδές add. αὐτοῖς a λέων scripsi:
λέγων libri 11 ἀνομοιειδοῦς KL ἀνομοιειδές ex ἀνομοιειδῆ corr. L²
16 εἰδῇ φασὶ a 17 τῆς om. K 18 θηλεος Ka 19 ἑαυτῶν] ἔστω L
20 post συνουσίας add. ἡμίνοις a πολλὰ L 21 post γάρ add. ἔστι a
22 γένος addidi coll. v. 24 24 ἡμίνοις a itemque 27 et 29 27 αὐτῶ K
31 γίνεσθαι ex γενέσθαι corr. K

εῖναι καὶ μάτην εἰρημένον· εἰ γάρ ἡν δληθές, | ἔδει καὶ τὸ ἐκ κυνὸς καὶ 60^ν δλώπεκος ἄγονον εἶναι, ὅμοίως δὲ καὶ πάντα τὰ ἀλλα τὰ ἐξ ἀνομοειδῶν γεγονάτα. τὸν μὲν οὖν τρόπον τοῦτον, τουτέστι τὸν καθόλου καὶ κοινὸν οὐ δεῖ ζητεῖν τὰς ἑκάστου αἰτίας, ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων.

5 p. 748a16 Πρῶτον μὲν ἑκάτερον αὐτῶν ἐστι μονοτόχον ἐκ τῶν συγγενῶν ζῷων.

Συγγενῆ νῦν λέγει τὰ τετράποδα καὶ ζωοτόκα. μέλλων δὲ τὴν οἰκείαν 5 καὶ ἀληθῆ λέγειν δόξαν τῆς τῶν ήμιόνων ἀτεκνίας πρῶτον ἐκτίθεται τὰ ὑπάρχοντα τοῖς ἵπποις καὶ ὄνοις, ἐξ ὧν εἰσιν ήμιόνοι, καὶ οὕτως ἐκ τούτων 10 10 συνάγει πάνυ ἐντρεχῶς τὸ αἴτιον τῆς τῶν ήμιόνων ἀτεκνίας. φησὶν οὖν διτὶ πρῶτον μὲν ἐκ τῶν τετραπόδων καὶ ζωοτόκων μόνοι οἱ ἵπποι καὶ ὄνοι εἰσὶ μονοτόκοι· οὐδεὶς γάρ ὄνος ἢ ἵππος ὥπται δύο τετοκῦνα· δεύτερον δὲ 15 15 διτὶ οὐκ ἀεὶ οὐδὲ κατὰ πάντα καιρὸν ὑπὸ τῶν ἀρρένων συλλαμβάνονται τὰ θήλεα, διὰ τὸ μὴ δεῖ φέρειν τὰ ἀρρενα γονήν, ἀλλ' αἱ μὲν ἵπποι ἐν ταῖς 20 20 ισημερίαις, αἱ δὲ ὄνοι περὶ τροπὰς θερινὰς ἡλίου ὄντος ἐν καρκίνῳ καὶ λέοντι. τρίτον διτὶ αἱ μὲν ἵπποι οὐ καταμηνιώδεις εἰσίν, ἀλλὰ πάμπαν 25 25 ὀλίγον φέρουσι τὰ καταμήνιον, αἱ δὲ ὄνοι ἀπουροῦσι τὸν ἀπὸ τοῦ ἀρρενος γόνον, διὸ μετὰ τὴν δχείαν ἀκολουθοῦντες μαστιγοῦσιν αὐτὰς καὶ τρέχειν ἀναγκαζούσιν, δπως μὴ σταθῶσι καὶ ἀπουρήσωσι τὸν γόνον· οὐδὲν γάρ 30 30 θῆλυ τρέχον οὐρεῖν δύναται. τέταρτον δὲ διτὶ φυχρότατος ὁ ὄνος, οὐ σημεῖα παρατίθει λίαν σαφῆ. πωλία δὲ λέγει τὰ τῶν ὄνων τέκνα. τὸ 35 35 δὲ ἐν τῇ αὐτῇ γάρ γίνεται ἐν ἣ ἀν δχευθῆ ίσον ἐστὶ τῷ ἐν τῇ αὐτῇ γάρ ὥρᾳ γεννᾶται, ἐν ἣ ἀν δχευθῆ. ἐπεὶ γάρ ἐνιαυτὸν δλόκληρον (δώδεκα γάρ μῆνας) φέρει κατὰ γαστρὸς τὸ ἔμβρυον καὶ ἡ ἵππος καὶ ἡ ὄνος, ἀνάγκη 40 40 25 τὴν ἵππον ἐν τῇ ισημερίᾳ δχευθεῖσαν πάλιν ἐν τῇ ισημερίᾳ γεννῆσαι, τὴν δὲ ὄνον ἐν τῷ θέρει· ἐν ταύτῃ γάρ ὠχεύθη τῇ ὥρᾳ. τούτων οὕτω προειλημένων σκεπτέον τίνος ἔνεκα εἰληπται ταῦτα, καὶ οὕτω τὴν λέξιν σαφηνιστέον. τὸ μὲν οὖν μονοτοκεῖν, μηδέποτε δὲ διδυμα γεννᾶν πρὸς δεῖξιν 35 35 εἰληπται καὶ εὐφυίας καὶ ἐπιτηδειότητος, ἦν ἔχουσι πρὸς τὸ εἶναι ἄγονα. 30 τὸ γάρ μονοτοκεῖν πάνυ λαμπρὸν δεῖγμα τοῦ εὐφυίαν καὶ ἐπιτηδειότητα 30 τὸ εἶναι ἄγονα· τὸ γάρ ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς τὸ γεννᾶν γεννᾶ ποτε καὶ δύο. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν μόναις ταῖς εἰρημέναις ὥραις, τῇ τε ισημερίᾳ καὶ τῷ θέρει, γεννᾶν καὶ δχεύεσθαι, καὶ τοῦτο διὰ τὸ ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς τὸ μὴ γεννᾶν εἰληπται· τὰ γάρ ἐπιτήδεια πρὸς τὸ γεννᾶν κατὰ

1 εἰρημένην α 2 ἀλώπεκος] ἵππου KL post ἀλώπεκος add. καὶ a
8 καὶ om. L 10 ἐντέχνως a 11 τῶν om. a καὶ οἱ ὄνοι a
12 ἵππος ἢ ὄνος coll. a 14 αἱ scripsi: οἱ libri 16 καταμηνιώδη a
18 τὴν om. L αὐτοὺς KL 19 σταθεῖσαι ἀπουρήσωσι a 20 οἱ scripsi:
οἱ libri 20. 21 οἱ σημεῖα om. L in lac. VII fere litt. 21 σαφᾶς a
29 εὐφυίας καὶ ἐπιτηδειότητος scripsi: εὐφυίαν καὶ ἐπιτηδειότητα libri 30 post γάρ
add. ἐπιτηδείως—γεννᾶν (31) sed rursus del. L μονοτοκεῖν in ras. K 31 ἔχειν
post εὐφυίαν (30) ponit a 33 post τοῦτο add. δὴ a

πᾶσαν δραν συλλαμβάνουσι τοῦ ἐνιαυτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὸ πάνυ φέρειν διδύγον 40
καταμήνιον τούτου δεικτικόν· αἰτία γάρ διτεκνίας ή τῶν καταμηνίων σπάνις.
ἀλλὰ καὶ ή ψυχρότης τούτου ἂν εἴη αἰτία. εἰ γάρ καὶ θερμότερα καὶ τὸ
καταμήνιον καὶ ή γονὴ τῶν ἵππων τῆς γονῆς καὶ τοῦ καταμηνίου τῶν
5 ὄνων, δημιούργος καὶ αὐτὰ τῇ ἑαυτῶν φύσει ψυχρά ἔστιν· οὐ γάρ τὸ τινὸς θερ-
μότερον ηδη καὶ θερμόν ἔστιν. εἰ οὖν ταῦτα, οἵ τε ὄνοι φημὶ καὶ οἱ
ἵπποι, τὰ κατὰ φύσιν γεγονότα (ἔξι δημιούργων γάρ γεγόνασιν) οὕτω πάμπαν 45
σύνεγγυς εἰσὶ τοῦ ἄγονα εἶναι (μόλις γάρ καὶ ἐν δύνανται γεννᾶν), οἵ ήμίονοι,
οἵ τε πρὸς τοῖς εἰρημένοις ὑπάρχει καὶ τὸ παρὰ φύσιν, πῶς οὐκ ἂν εἴην ἔξι
10 ἀνάγκης ἄγονοι; |

p. 748a32 Σημεῖον δὲ τούτου.

61r

Σημεῖον δέ, φησί, τοῦ ψυχρὸν εἶναι τὴν τοῦ ὄνου γονὴν ὅτι ἀν μὲν
ἵππος ἀναβῆ ἐπὶ τὴν προοχευθεῖσαν ὑπὸ ὄνου, οὐ φθείρει τὴν τοῦ προοχεύ-
σαντος γονὴν διὰ τὸ θερμὸν εἶναι τὸ τοῦ ἵππου σπέρμα, ὃ δὲ ὄνος φθείρει
15 τὴν τοῦ προοχεύσαντος ἵππου διὰ ψυχρότητα. τάχα δὲ εἰ καὶ ψυχρά εἰσι
τὰ περιττώματα ἐκατέρων τῶν ὄνων, τό τε τοῦ ἄρρενος καὶ τὸ τοῦ θῆλεος, 10
δημιούργος διατητοῖς μηχιστιν ὃ τε ἵππος καὶ ή ὄνος η ὄνος καὶ ή
ἵππος, σώζεται τὸ κύνημα διὰ τὴν τοῦ ἵππου η τῆς ἵππου θερμότητα, καὶ
τούτου ἔνεκα τελειοῦνται τὰ ἐκ τούτων. τῷ δὲ ἄγονον δὲ προσέμηκε
20 τὸ εἰς τελειογονίαν, διότι, ὡς εἰρηγται, συλλαμβάνονται τινες ήμίονοι, οὐ
τελειοῦσι δέ, ἀλλὰ προτείνονται ἀτελῆ καὶ νεκρά. βόλον δὲ πρῶτον λέγει τὴν 20
λεγομένην ὑπὸ τῶν πολλῶν πρωτοβολίαν, ἐξ οὐ καὶ πρωτοβόλον ἵππον η
ὄνον η ήμίονον δημιούργουσιν. ἀν οὖν εὐθύν, φησί, μετὰ τὸν πρῶτον βόλον 25
μὴ ἀρξηται γεννᾶν η η ὄνος η ὄνος, οὐκέτι γεννᾷ τὸ παράπαν· οὕτως
25 ἐπὶ μικροῦ ἔχεται τοῦ ἄγονον εἶναι τὸ σῶμα τῶν ὄνων, τουτέστιν
οὕτως εἰσὶ λίαν ἔγγιστα οἱ ὄνοι τοῦ ἄγονοι εἶναι. τὸ δὲ καὶ τοσοῦτον 30
λείπει τοῦ ἄγονος εἶναι, δσον τὸ γενέσθαι τὸ ἐκ τούτου ψυχρό-
τερον ἵσον ἔστι τῷ τοσοῦτόν ἔστι τοῦ ἄγονος εἶναι σύνεγγυς, ὥστε ἀν
μικρόν τι ψυγῇ τὸ σπέρμα η τὸ καταμήνιον, οὐδαμῶς κύει. ἀλλὰ καὶ τὸ 35
30 ἔξι ἀμφοῖν, φησί, τῶν ὄνων γεγονὸς μικροῦ δεῖν ἄγονόν ἔστιν. ὥστ' ἐπεὶ
μόλις ἐν δύναται γεννᾶν ὃ ἵππος μετὰ τῆς ἵππου καὶ ὁ ὄνος μετὰ τῆς ὄνου, 40
εἰ προσγένηται αὐτοῖς τὸ παρὰ φύσιν, ἤτοι τὸ μιγῆναι ἵππον ὄνῳ (παρὰ
φύσιν γάρ τοῦτο) ἀνάγκη τὸ ἐκ τούτων ἄγονον εἶναι. ἀλλως τε ἐπεὶ

1 συλλαμβάνουσι] εἴληπται L 2 post τούτου add. ἔστι a 3 δηλωτικόν a
3 post ψυχρότης add. πάνυ ἀν a 4 ἀν εἴη om. a 5 αὐτὴ KL 6 εαυτῆς L
15 καὶ om. KL 16 ἐκατέρων] ἔκ τε a 7 τῶν om. L 8 τό τε—θῆλεος]
τοῦ τε ἄρρενος καὶ τῆς θηλείας a 9 ὅτε a 10 18 θερμότητος a 11 19 τὸ δὲ Ka
20 ὅτι a 22 τῶν om. a 23 πρωτοβόλον K: πρωτοβολ L 24 prius η om. a
25 οἱ ὄνοι η η ὄνος a 25 τοῦ libri et Arist. P: τὸ Arist. vulg. 26 σῶμα τὸ τῶν a
26 ἔστι KL¹ 27 post εἰσὶ add. πάμπαν σύνεγγυς τοῦ ἄγονον εἶναι τὸ σῶμα τῶν ὄνων
τουτέστιν οὕτως εἰσὶ K 28 τῷ om. L 29 ψυγῇ] ψυχῇ η a 30 τὸ ante
καταμήνιον om. a 31 μετὰ τοῦ utrobiique L 32 ὁ ante ὄνος om. L 33 ἄλλως
τε scripsi: ἀλλ' ὥστε libri

ένιαύσιος ἡ κύησις τῶν τοιούτων, ἀνάγκη, εἰ συλλήφεται ήμίόνος, ἐνιαύσιον 45
εἶναι καὶ αὐτῆς τὴν κύησιν. τί οὖν ἀν ἐτρέφετο τὸ ἔμβρυον τὸν |
ὅλον ἐνιαυτὸν μὴ ὅντος καταμηνίου; ὥστε καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον 61ν
αὐτὰς ἀγόνους εἶναι. ταῖς οὖν ἡμιόνοις καταμήνιον οὐ γίνεται· ἀν δέ τι 5
5 συμβῇ γενέσθαι, ἄχρηστον ὃν συνεκκρίνεται μετὰ τοῦ περιττώματος τῆς
ὑγρᾶς τροφῆς. καὶ διὰ τοῦτο οὐ τῶν ἄρρωνων οἱ ἡμιόνοι ἄρρενες δσφραίνονται
τῶν θηλειῶν, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ περιττώματος τῆς ὑγρᾶς τροφῆς. ἐπεὶ γάρ 10
αἱ θήλειαι λίπποι καὶ ὅντος τότε δργῶσι καὶ πρὸς τὴν τῶν ἄρρενων μὲν
οἰστρῶσιν, δὲ τὰ καταμήνια ἐκ τῆς ὑστέρας, ἐν ᾧ εἰσι, πρὸς τὰ ἄρρωνα 15
10 κατέλθωσιν φυσικῶς κινούμενα, δσφραίνονται οἱ ἄρρενες τῶν ἄρρωνων τῶν
θηλειῶν· καὶ εἰ μὲν αἰσθονται δσμῆς, οἷα ἐστὶν ἡ τῶν καταμηνίων, γινώ-
σκουσι φυσικῶς δὲ δρέγονται δχεύουσιν αὐτάς, εἰ δὲ μὴ 20
αἰσθονται, υποχωροῦσιν, ἀπε τῶν θηλειῶν μὴ οἰστρωσῶν. ἐπεὶ οὖν οὕτως
ἔχει, τὸ δὲ τῶν ἡμιόνων περίττωμα οὐ κάτεσι πρὸς τὰ σφῶν ἄρρωνα,
15 ἀλλὰ συνεκκρίνεται τοῖς οὔροις, δσφραίνονται τῶν οὔρων, καὶ εἰ μὲν
αἰσθονται δσμῆς καταμηνίου, δχεύουσιν αὐτάς, εἰ δὲ μή, ἀφίστανται. ἀλλὰ
τὴν μὲν θήλειαν, φησίν, ἡμιόνον συλλαβεῖν ποτε ἐνδέχεται, ἐκθιρέψαι δέ
ποτε οὐκ ἐνδέχεται· ὁ δὲ ἄρρηγος ἡμιόνος μετὰ τῆς θηλείας λίππου γεννή-
σειν ἄν, βραχύτατον δὲ καὶ τὸν αὐτὸν ἔχον λόγον ἐν τοῖς λίπποις καὶ 25
20 ἡμιόνοις δὲ τὰ ἀνθρωπάρια, ἀ καλοῦσι πυγμαίους, πρὸς ἡμᾶς. καλεῖται
δὲ τὸ ἐξ ἄρρενος ἡμιόνου γεννηθὲν γίνοντος, καὶ γίνονται οὐεὶ ἐξ ἄρρενος
ἡμιόνου γίνονται· ἐξ λίππου δὲ καὶ ὄντος σπανίως καὶ τότε, δὲ συμβῇ τὸ
κύημα νοσῆσαι ἐν τῇ ὑστέρᾳ, ὥσπερ καὶ τὰ μετάχοιρα ἐν τοῖς χοίροις· ὁ
γάρ γίνοντος ἐν λίπποις, τοῦτο μετάχοιρον ἐν τοῖς χοίροις. γίνεται δὲ τὸ
25 μετάχοιρον ἐν φῶ ἀν τύχῃ χοίρῳ· οὐ γάρ ἐν τῷδε ἡ ἐν τῷδε, ἀλλ' ἐν φῷ
ἀν τύχῃ. |

30

2 καὶ ομ. a	αὐτοῦ KL	3 ὅλον] ἀπαντα a	4 ἡμίσιοι a, itemque 20
καταμήνια a	5 συγκρίνεται a	6 καὶ διά—ὑγρᾶς τροφῆς (7) ομ. KL	
ἡμίονες a	7 ἐπειδὴ a	9 post ὅτε add. καὶ a	ἐκ τῆς—ἐν ᾧ] καὶ ἡ
ἡστέρᾳ ἐν φῷ KL	13 οἰστρουσῶν a	οὖν τοῦθ' οὕτως a	15 συνεκκρίνονται
libri 17. 18 δέ ποτε]	καὶ τελειῶσαι a	19 ἐν ομ. KL	22. 23 νοσῆσαι τὸ
κύημα coll. Ka	23 δ scripsi: δ libri	24 τούτω a	μετάχοιρος KL
25 τύχοι K	26 post τύχῃ add. ἐνταῦθα πεπλήρωται καὶ τὸ δεύτερον βιβλίον τῆς περὶ		
ζώων γενέσεως, καὶ ἡμῖν αἱ εἰς τοῦτο σχολαί a			

ΗΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ.

Ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ, τρίτῳ ὅντι τῆς Περὶ ζώων γενέσεως πραγματίας τὴν τῶν γινομένων ἐξ φῶν παραδίδωσι γένεσιν, καὶ πρῶτον τὴν τῶν 5 ἐκ τελείων φῶν γινομένων. τῶν γάρ φῶν τὰ μὲν τέλεια προίεται, ὡς τὰ τῶν ἀλεκτορίδων καὶ πάντων τῶν πτηνῶν, τὰ δ' ἀτελῆ, ὥσπερ σχεδὸν τὰ 10 τῶν ἰχύων πάντων. καὶ φησὶ κατὰ μὲν τι παραπλήσιον εἶναι τὴν τῶν φωτοκουμένων πάντων γένεσιν ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς πεζοῖς, λέγων πεζὰ τὰ ζωτόκα. καίτοι εἰσὶ καὶ φωτόκα πεζά, οἷον σαύρα καὶ ὄφις καὶ ἄλλα 15 πλειόνες, ὅμως νῦν αὐτὸς πεζὰ εἶπε τὰ ζωτόκα ἀντιδιαστέλλων αὐτὰ πρὸς ἀπαντά τὰ φωτόκα διὰ τοῦ πεζοῦ. κατά τι μὲν οὖν κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις, 20 κατά τι δὲ διαφέρουσι. κοινωνοῦσι μὲν κατὰ τὸν τρόπον τῆς γενέσεως τὰ φωτόκα πάντα καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ζωτόκοις, τοῖς μὲν ζωτόκοις, διτὶ καὶ 25 αὐτὰ τὰ ζωτόκα ἀπὸ συνδυασμοῦ γίνεται προϊεμένου τοῦ ἄρρενος εἰς τὸ 30 θῆλυ τονήγμα. κορώνη γένεσιν δὲ καὶ περιστερά κοινωνοῦσιν ἀλλήλαις καὶ ἀετῷ καὶ 35 κύκνῳ καὶ ὄλιος πάντα τὰ φωτόκα ἀλλήλοις κατὰ τὸ ἐκ συνδυασμοῦ γεννᾶν. διαφέρουσι δὲ καὶ πρὸς τὰ πεζά καὶ πρὸς ἑαυτὰ τῷ τὰ μὲν γεννᾶν τέλειον, 40 τὰ δ' ἀτελές. μονόχρωμον δέ φησιν φὸν τὸ ἔχον ἐν χρῶμα· γράφεται δὲ καὶ 45 μονόχρωμον καὶ μονόχρωμον καὶ μονόχρωμον. λέγει δὲ καὶ ἔξωθεν λαμβάνειν 50 τὰ φὰ τὴν αὔξησιν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καὶ τὰ τελειούμενα ἔσω. 55 καὶ ἡ αἰτία ἀμφοῖν πρόδηλος· ὡς γάρ τῶν ζωτοκουμένων οὐδὲν οἶον τε 60 γεννῆσαι οἷον αὐτὸν πρὶν ἡ αὔξησις καὶ εἰς τὴν ἐπιβάλλουσαν φυσικῶς ἔλιθη ἥλικιαν, οὕτως οὐδὲ τῶν φῶν οὐδὲν δύναται ζῆσαι γενέσθαι μὴ αὐξηθέν. 65 10 αὐνάγκη δὲ ζῆσαι γίνεσθαι, ἵνα τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ θείου ἔκαστον τῶν εἰδῶν,

1. 2 Σχόλια—πραγματείας rubro inser. L: post γενέσεως add. ἀριστοτέλους K, qui haec eum extremis libri II verbis coniungit: Ἀριστοτέλους περὶ ζώων γενέσεως μετά τῶν τοῦ Φιλόπονου σχολίων βιβλίον 7 a 4 γένεσιν παραδίδωσι coll. a 4. 5 ἐκ τῶν coll. KL
 5 γινομένην KL 8 τε om. KL πεζὰ] παρὰ L 9 ὄφις] ἔχεις Ka
 10 εἴρηκε a 13 post μὲν add. οὖν a 14 post αὐτὰ add. καὶ Ka
 18 μονόχρωμον a 19 καὶ ante ἔξωθεν om. Ka 20 εἴσω a Arist. λαβεῖν a
 20 ἥνπερ a 21 ὥσπερ γάρ a 22 ἔλθῃ scripsi: ἔλθοι libri 23 post οὐδὲν add. ἐπὶ L

ώς ἐνδέχεται, ἐπαπολαύη· ὥστε ἀνάγκη καὶ αὔξεσθαι. διὰ ταύτην τοίνυν 62^η τὴν αἰτίαν καὶ τὰ ἐντὸς καὶ τὰ ἔκτὸς τῶν φύσην αὔξεται καὶ τελειοῦται. 15 ἐφιστάνειν δὲ ἀξιῶ διτὶ οὐ μόνον τὰ γόνιμα φά καλεῖ κυήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπηρέμια. λέγει δὲ καὶ τὰ ὑπηρέμια γίνεσθαι τοῖς πολυγόνοις διὰ τὸ 20 5 ἔχειν πολὺ περίττωμα, τοῖς δὲ γαμφώνυξι μὴ γίνεσθαι διὰ τὸ ἔχειν τὸ ζῆν ἐκ τοῦ θηρεύειν· ἐκ θήρας γάρ ἔχοντες οἱ γαμφώνυγες τὸ ζῆν ἀνα- 25 λίσκει τὴν τοῦ περιττώματος φύσιν ἡ φύσις εἰς τὴν τῶν πτερῶν αὔξεταιν. ἵνα δύνωνται ταχέως πέτεσθαι. ἄλλως τε ἐπεὶ καὶ τὰ περιττώματα καὶ τὰ 30 ἔξι αὐτῶν φά τε καὶ ζῆρα ἐξ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ γίνονται. τὸ δὲ τῶν γαμφω- 10 νύχων σῶμα ἕηρὸν καὶ θερμόν, καὶ διὰ τοῦτο ἀνὴλλεποι αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον περίττωμα· πάντα γάρ ἔσται ἔχειν πλέον περίττωμα. ὑγρότερά ἐστι τῶν ὀλίγων 35 τοῦτον ἔχόντων. διὰ τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην αἰτίαν καὶ τὰ μὲν γαμφώνυγες οὔτε ὀχευτικά ἔστιν οὔτε πολύγονα. εἰ γάρ τὰ ὀχευτικά ἔχει περίττωμα 40 πολὺ, ἀνέγκη τὰ μὴ πολὺ ἔχοντα περίττωμα μὴ εἶναι ὀχευτικά. τοιαῦτα 15 δ' ὡς εἴρηται εἰσὶ τὰ ἕηρά καὶ θερμά, οἷον τὰ γαμφώνυγες. λέγει δὲ τὰ 45 γαμφώνυγες μὴ ὀχευτικά, οὐγέ δὲ οὐδὲ ὅλως οὐκ ὀχεύουσιν, ἀλλὰ δὲ οὐ πολλάκις καὶ καθ' ἔκστητην ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥσπερ αἱ ἀλεκτορίδες καὶ 50 περιστεραί. ὀγκώδη δέ φησιν εἶναι τὰ τῶν περιστερῶν σώματα διὰ τὴν πολυσαρκίαν· οὐκ ἔχουσι γάρ τὰς σάρκας ἀναλόγως τῇ σφρων μεγάθει, ἀλλὰ 5 5 δύο γάρ δεὶ τίκτουσι, σπανίως δὲ τρία. Ηγέ μὲν οὖν ἔσονται τοῖς γαμφώνυξι, 10 δύον γάρ δεὶ τίκτουσι, ηγέ μὲν οὖν ἔσονται τοῖς βαρέσι), τίκτουσι πολλάκις· τὰ πλεῖστα γάρ καθ' 15 έκαστον μῆνα δὲ τίκτει. διά τε οὖν τοῦτο τίκτουσι πολλάκις καὶ διὰ τὸ ἥραδίως τὰ περιστερώδη πορίζεσθαι τὴν τροφήν. ζῆσι γάρ ἐκ τῶν ἐμποδών. 20 τὰ δὲ γαμφώνυγες χαλεπῶς· πᾶν γάρ τὸ ἐκ θήρας ζῶν χαλεπῶς πορίζεται 25 τὴν τροφήν. λέγει δὲ καὶ τὰ μικρά τῶν ζάψων πολύγονα εἶναι ὡς καὶ τοῦ φυτῶν τὰ μικρά· καὶ γάρ αὐτὰ πολυκαρπότερά εἰσὶ τῶν μεγάλων. εἰπῶν δὲ διτὶ τὰ γαμφώνυγες ἕηρά καὶ ἰσχνά, πίστιν τούτου παρέθετο τὸν θυμόν. συλλογιστέον οὖν ὅδε· τὰ γαμφώνυγες θυμώδη, τὰ θυμώδη ἰσχνὰ

1 ἐπαπολαύῃ scripsi: ἐπαπολαύοι libri	3 φά] τῶν ὀῶν α	4 λέγων I
καὶ om. Ka	6 ἔχουσιν α	γαμφώνυχοι L
ἄλλως τε scripsi: ἀλλ' ὥστε libri	9 φά] τε] ὥστε Ka	8 πέπτεσθαι ^a a
10 ἐλλείποι scripsi: ἐλλίπη L: ἐλλείπη K:	καὶ ἔκλείποι a	καὶ post ὑγροῦ om. L
13. 14 πολὺ ἔχει τὸ περίττωμα Ka	14 post ἔχοντα add. τὸ Ka	11 ὑγρότερον a
εἰσὶ om. K	15 δὴ ὡς a	16 post ὀχεύουσιν add. ὀχεύουσι γάρ a
17 post πολλάκις add. ὡς L ²	post καὶ prius add. τὰ KL	19 γάρ
τὰς] δὲ L	20 ὑπερβαίνουσιν a	22 post τρέπεται add.
καὶ Ka	26 ταύτη—ἐσοκασι] ταῦτά γε ἔσοκάτα ὄντα a	27 καὶ] οὐ KL ¹
29 ἐκ τῆς θήρας a	30 ὥσπερ a	31 post γάρ add. καὶ a πολυκαρπο-
φορώτερα Ka	32 ἰσχνά ἔστι καὶ ἕηρά a	33 ὡδε—ἰσχνά καὶ ἕηρά (p. 132,1)
ῶδε. ἴσχυτα καὶ ἕηρά θυμώδη γαμφώνυγες K	post prius θυμώδη add. πάντα a	9*

καὶ ἔηρά, τὰ γαμψώνυχα ἄρα λεγοντά καὶ ἔηρά. ἔτι δὲ ὀχέυτικοι εἰσιν οἱ 63^ο
βαρεῖς τῶν ὅρνιθων καὶ πολύγονοι καὶ διὰ τὸ ἔχειν λεπτὰ σκέλη. οὐ γάρ 36
τρέπεται τὸ περίττωμα εἰς αὔξησιν τῶν σκελῶν· μὴ οὖσι γάρ θηρευτικοῖς
οὐ χρεία τούτοις πάχους σκελῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς γαμψώνυξι δεῖ τούτου·
5 θηρεύουσι γάρ, τοῖς δὲ θηρεύουσι δεῖ ποδῶν λεγορῶν, ἵνα πλήγτωσι γενναίως.
ἡ δὲ κογχρίς καὶ διὰ τὸ ἔχειν ὑγρὸν σῶμα καὶ διὰ τὸ πίνειν πολυτοκεῖ·
τὸ γάρ ὑγρὸν μετὰ τῆς ὑπαρχούσης θερμότητος σπερματικόν· τὰ δ' ἀλλὰ 40
γαμψώνυχα οὐ πίνει, διότι τὸ εἶναι αὐτοῖς ἐν τῷ εἶναι ἔηροῖς ἐστιν. ὕστε οὐ
δέονται ὅλως ὑγρότητος· φύσιροι γάρ ἂν ἀναφιβόλως αὐτὰ ἡ ὑγρότης.
10 τίκτει δὲ καὶ ὁ κόκκυς ἐν ἀλλοτρίαις νεοττιαις διὰ τὸ διώκεσθαι ὑπὸ πάντων
τῶν μεγάλων (δειλὸς γάρ ἐστι) καὶ μὴ ἔᾶσθαι οἰκείαν κατασκευάσαι νεοττιάν.
λέγει δὲ τὸν τρία καὶ δύο ἀριθμὸν μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τῶν πολλῶν, εἰπὼν
νῦν ἀριθμὸν καὶ τὸν δύο.

p. 750 a 20 "Οτι δὲ τοῖς πολυγόνοις τρέπεται εἰς τὸ σπέρμα ἡ τροφή,
15 φανερὸν ἐκ τῶν συμβαινόντων.

Εἰπὼν πολλάκις διτὶ ἐν τοῖς πολυγόνοις τρέπεται ἡ τροφὴ εἰς σπέρματος
γένεσιν (λέγων σπέρμα τήν τε γονήν καὶ τὸ καταμήνιον) πιστοῦται τοῦτο 63^ο
ἐκ τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς. τὰ γάρ δένδρα, φησί, τὰ πολυκαρπήσαντα
μετὰ τὴν τῶν καρπῶν φοράν ἔηραίνεται, ὡς τῆς τροφῆς, ὑφ' ἡς ἔμελλε 5
20 ζῆν καὶ εἶναι, ἀναλωθείσης εἰς τὴν τῶν καρπῶν αὔξησιν. ὅμοιώς δὲ καὶ
τὰ χέδροπα καὶ ὁ σῖτος ἔηραίνεται. ἀσαφῶς δὲ τοῦτο ἐδήλωσε διὰ τὸ 10
εἰπεῖν σῖτον καὶ χέδροπα οὐκ αὐτὸν τὸν σῖτον καὶ τὰ χέδροπα, ἀλλὰ τὴν
καλάμην, ἣτις γίνεται ἀχυρόν. ἔηραίνεται οὖν καὶ αὕτη ἡ καλάμη καὶ
σχεδὸν σπιθαμιάλα γίνεται, διτὸν οἱ στάχυες μέγιστοι γένενται καὶ πολλοὺς 15
25 ἔχοντες πυρούς, διὰ τὸ τὴν τροφήν, ὑφ' ἡς ἡ καλάμη γῦξησθαι ἔμελλε καὶ
εὑμήκης γενέσθαι, τραφῆναι εἰς τροφὴν τῶν πυρῶν καὶ αὔξησιν. ὅμοιώς 20
δὲ τούτοις καὶ αἱ ἀλεκτορίδες πολυτοκήσασαι ἀπομνήσκουσιν. διτὸν δὲ τοῦτο
συμβῆ αὐτοῖς, τουτέστι τὸ πολυτοκῆσαι καὶ ἀπομαθεῖν ἡ ἔηρανθηραι, λέ- 25
γουσιν αὐτὰ ὑπέρινα γενέσθαι. καὶ τί τὸ ὑπέρινον σαφηνίζων ἐπήγαγε
30 τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ πάθος ὑπερβολὴ περιττώματος ἐκκρίσεως, 30
δυνάμει λέγων διτὶ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν πάθος λέγουσιν ὑπέρινον. ἔστιν οὖν τὸ
τοιοῦτον πάθος, δ καλοῦσιν ὑπέρινον, ὑπερβολὴ ἐκκρίσεως καὶ γενέσεως
περιττώματος. τὰ δ' ὑπηρέμια γίνεται διὰ τὸ ὑπάρχειν ἐν τῷ θήλει 35

1 ἔηρά ἐστι, καὶ τὰ γαμψώνυχα α ἔηρά ἐστιν. ἔτι α 2 λεπτὸν σκέλος KL
5 ποδῶν] σκελῶν α 6 κογχρίς L¹ ὑγρὸν τὸ σῶμα α 8 διότι] διὰ τὸ α
ἐν τοῖς ἔηροῖς ἐστιν α 8. 9 ὥστε οὐδὲ ὅλως οὐ δέονται ὑγρότητος K 10 post
νεοττιαις add. ἐν γάρ ταῖς τῶν μικρῶν στρουθῶν α διὰ τε τὸ α post διώκεσθαι
add. ὡς α 14 τὸ σπέρμα] hinc pergit I 17 γονήν] τροφὴν K τοῦτο
om. IL 18 φησί om. IL 20 εἶναι in ras. L τὴν om. a
21 χέδροπα K: χέδρωπα ubique α 26 τραφῆναι I εἰς τροφὴν bis ser. L
καὶ αὔξησιν τῶν πυρῶν coll. Ka 27 καὶ τούτοις coll. IL τοῦτο] τούτοις K
28 αὐτοῖς τουτέστι om. K 30 post περιττώματος add. ὅτι γίνεται μετὰ α
32 ὅπερ α 33 περιττώματα α

τὴν σπερματικὴν ὅλην. τουτέστι τὸ καταμήνιον καὶ τὴν ἐν αὐτῷ θρεπτικὴν καὶ αὐξητικὴν φυγήν· διά τε οὖν τοῦτο σύτοις γίνεται τὸ ὑπερ-⁴⁰ νέμια καὶ διὰ τὸ μὴ προίεσθαι θύραζε τὰ καταμήνια ὥσπερ τοῖς ζωοτόκοις τῶν ἐναίμων. πᾶσι γάρ τοῖς ζωοτόκοις γίνεται θύραζε ἡ τῶν καταμηνίων ⁴⁵ 5 ἀπόχρισις, ἀλλὰ τοῖς μὲν μᾶλλον, τοῖς δὲ πάμπαν ὀλίγον· τούτου γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ δσον γε ἐπισημαίνειν. λέγει δὲ γίνεσθαι ὑπηρέμια καὶ ^{64r} τοῖς ἐγένεσιν. ἡ δὲ γινομένη τοῖς ζωοτόκοις ἀπόχρισις τῶν καταμηνίων συγίσταται τοῖς ὄρνισι κατὰ τοὺς ἴκνουμένους χρόνους. ⁵ ἴκνουμένους λέγει τοὺς νενομισμένους καὶ προσήκοντας. τὸ δὲ λεγόμενον ¹⁰ 10 ἵσον ἐστὶ τῷ ὥσπερ γάρ τοῖς ζωοτόκοις οὐδὲ δὲ καὶ συνεχῶς γίνεται ἡ τῶν καταμηνίων ἀπόχρισις, ἀλλὰ ἐκ διαλείμματος καὶ κατά τινας νενομι-¹⁰ σμένους καὶ ὠρισμένους χρόνους, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ὄρνισι θύραζε μὲν πρόεστις οὐ γίνεται, γίνεται μέντοι καὶ τούτοις ἡ τοῦ καταμηνίου σύστασις ὠρισμένοις ¹⁵ χρόνοις. οὐ γίνεται δὲ καὶ τούτοις θύραζε τὰ καταμήνια διὰ τὸ ἄντο πρὸς ²⁰ 15 τὸ ὑπόζωμα ἔχειν τὴν ὑστέραν καὶ μὴ πρὸς τὰ ἄρμφα ὥσπερ τὰ προϊέμενα θύραζε. τελειοῦσθαι δέ φησιν ἐν αὐτοῖς τὰ φάτα τοῖς μεγέθεσιν· ἔσω γάρ αὔξεται καθ' δσον ἔδει αὐξηθῆναι, εἰθ' οὕτως ἔξεισιν. ἀλλὰ τῷ μὲν μεγέθει ἐντὸς τελειοῦνται τὰ τῶν ὀρνίθων φάτα καὶ χωρὶς ἄρρενος, γόνιμα δὲ δίχα ἄρρενος οὐ γίνονται. τοῖς δὲ γαμφώνυξιν οὐ γίνεται ὑπηρέμια διά τε τὸ ²⁵ 20 ὀλίγον ἔχειν, ὡς εἴρηται, τὸ περίττωμα καὶ διὰ τὸ δεῖσθαι τοῦ ἄρρενος πρὸς τὴν ὄρμὴν τῆς τοῦ περίττωματος ἐκκρίσεως· τὸ γάρ τοῦ ἄρρενος εἰσελθὸν ἔλκει καὶ ἐκκαλεῖται καταμήνιον ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ψυχικῆς θερ-²⁵ μότητος. πλείω δέ, φησί, γίνεται τὰ ὑπηρέμια τῶν γινομένων γονῶν, λέγων γονά τὰ φάτα τὰ πρὸς γένεσιν νεοττῶν ἐπιτίθεσι· εἰσὶ δὲ ἐλάττω τὰ ³⁰ 25 ὑπηρέμια κατὰ τὸ μέγεθος τῶν γονίων, διότι πλείω τὸν ἀριθμόν. ἀφελοῦσα γάρ η φύσις ἀπὸ τοῦ μετέθους προσέζηκε τῷ ἀριθμῷ καὶ πεποίηκεν αὐτὰ πολλὰ καὶ μικρά, τὰ δὲ γόνιμα ὀλίγα μέν, μεγάλα δέ. καὶ διτ. μὲν χωρὶς ἄρρενος οὕτε τὰ τῶν ὀρνίθων οὕτε τὰ τῶν ἐγένεσιν γόνιμα γίνεται, ἵκανῶς ὥπται· ³⁵ 30 εἰ δὲ γίνεται κυκήματα ἐν τοῖς ἐγένεσι [γόνιψα] χωρὶς ἄρρενος, οὐδὲ ἵκανῶς τεθεώρηται· δοκεῖ γάρ τοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ τῶν ἐρυθρίνων διὰ τὸ ἀμφα τῷ γεννηθῆναι ἔχειν αὐτῶν ἐνίσις φάτα.

p. 750b32 "Ολως δὲ ἐν τοῖς ὄρνισιν οὐδὲ τὰ γινόμενα διὰ τῆς διέξιας φάτα θέλει ως ἐπὶ τὸ πολὺ λαμβάνειν αὐξησιν.

Εἰπὼν ὅτι μὲν οὕτε τὰ τῶν ὀρνίθων οὕτε τὰ τῶν ἐγένεσιν φάτα τελει-³⁵ 35 οὗνται πρὸς τὴν γένεσιν καὶ γόνιμα γίνεται δίχα τῶν ἄρρενων, ἵκανῶς τοις μὲν πάμπαν τοῖς δὲ ὀλίγον K 8 χροῦς a 11 κατά τινας] διὰ τοὺς a 12 θύραζε] τῶν θυραζομένων a 13 σύστασις post ἡ ponit K 14 καὶ om. Ka 17 καθ' δσον] πᾶν ὕσον Ka 18 τελειοῦται a post χωρὶς add. τοῦ a 20 ὥσπερ a 23 γονῶν γινομένων coll. Arist. PSYZ: γόνιψ γινομένων Arist. vulg. 24 τὰ φάτα] Κα 25 μεγέθει a 28 γόνιμα—ἐγένεσι (34) om. II. 29 γίνονται a γόνιμα deleui 31 ἐνιστε a 32 γινόμενα scripsi ex Arist. coll. p. 134,3: γόνιμα K

ῶπται', πιστοῦται τοῦτο καὶ διὰ τῶν παρόντων, δυνάμει λέγων 'τοσοῦτόν
ἔστι χρεία τῶν ἀρρένων πρὸς τὸ γόνιμα γίνεσθαι τὰ φά, διὰ οὐδὲ τὰ ἐξ 40
δημείας γινόμενα θέλει ως ἐπὶ τὸ πολὺ λαμβάνειν αὔξησιν'. εἰ γάρ
τις ἀλεκτρυών (ἔστω γάρ ἐπὶ τούτων καὶ τῶν ἀλεκτορίδων ὁ λόγος) εἰ δῆ
τις τις ἀλεκτρυών ὥχειση ἀλεκτορίδα ἀπαξ. εἰτά τις αὐτὴν ἀπαγάγῃ εἰς γωρίον, το
ἐν φί ἀλεκτρυόνες οὐκ εἰσιν, ως μὴ δις πάντως | ὥχεισθη, ἀπὸ μὲν τῆς 64ν
σπουδῆς γεγονούσις ὥχειση συνέστησαν πάμπολλα φά σμικρά τὸ μέγεθος ὥσπερ
εἰ κέρχρος ἡ καὶ μείζονα κέργχρου ἵσα κυάμοις, μένουσι δ' ἐν τῷ αὐτῷ 5
ἔκαστον μεγέθει, λέγω δὴ τῷ κεγχριαίῳ ἡ κυαμιαίῳ μηδ' ὅλως ἐπιδόντα
10 εἰς μείζονα ὅγκον καὶ μέγεθος. εἰ δ' ἐάσει αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀλεκτρυόνος 10
καὶ ὥχεισται καὶ⁵ ἔκάστην, αὔξονται διὰ τὸ ὡς προείρηται δύνασθαι τὴν
ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ἔκκρισιν καὶ γονὴν εἰσελθοῦσαν ἐν τῷ θήλει ἔλκειν καὶ
ἔκκαλεσθαι καταρήνιον, ὅφ' οὐ τρεψόμενα αὐξάνει. ὕστε, εἰπερ ὡς ἐπὶ 15
τὸ πλεῖστον οὐδὲ αὔξησιν δύναται λαβεῖν χωρὶς τῶν ἀρρένων, πολλοῦ δὲ
15 γόνιμα γενέσθαι δίγα τῆς ἀπ' αὐτῶν ἀποκρίσεως. τὸ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ 20
πρόσκειται. διέτι αὔξονται καὶ χωρὶς τῶν ἀρρένων, εἰ τύχη ὥν θεραπύτερον
καὶ ὑγρότερον τὸ τοῦ θήλεος σῶμα. τέως δ' οὖν ὀλιγάκις τοῦτο συμβαίνει, το
ώς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ ἔκεινως φιλεῖ γίνεσθαι. εἰπὼν δὲ διὰ διατελεῖ τὰ φά ἔχοντα,
20 μικρὰ δὲ πάμπαν, ἐπίγαγεν ὅπερ συνεωρακότες τινὲς λέγουσιν, διὰ τὰ 25
ὑπηρέμια οὐκ εἰσιν ὑπηρέμια, ἀλλ' ὑπολείμματα τῆς προτέρας ὥχεισις, κατὰ
βραχὺ δὲ αὔξηθιέντα. διὰ δὲ γίνονται φά καὶ χωρὶς ὥχεισις, πιστοῦται ἐκ 30
τῶν ἡμέρων περδίκων, οὓς οἱ θηρευταὶ ἄγουσιν εἰς τὰς θήρας καὶ μετὰ
τούτων καὶ τινῶν τριγῶν καὶ παττάλων βραχυτάτων θηρεύουσι τὸν ἀγρίους 40
25 πέρδικας. αὐταὶ οὖν αἱ θηρεοὶ πέρδικες εἰ μὲν τύχωσιν οὖσαι ώχειμέναι καὶ
πλήρεις φῶν. ἐπειδὸν ἀκούσωσι τῶν ὄχριων ἀρρένων κακαβίζόντων ἡ στρουθί-
ζόντων, εὐθὺς ἀμα τῷ ἀκοῦσαι τίκτουσιν. εἰ δέ γε ἀνδρεύτοις ὕσιν, εὐθὺς
πληροῦνται τῶν καὶ οὐ μένων ὑπηρεμάτων. ὕστε τεθένδος διὰ οὐδὲ γίνονται
ὑπηρέμια, ἀλλὰ πάντα ἐξ ὥχεισις· αἱ γάρ τοιαῦται πέρδικες ἐκ μόνης τῆς
30 φωνῆς πληροῦνται. αἴτιον δέ, φησί, τοῦ ἀπὸ μόνης τῆς φωνῆς ἡ τοῦ 45
ὑστραμθῆναι τῶν ἀρρένων πληροῦσθαι ἡ τίκτειν ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων
καὶ ἐπὶ τῶν τετραπόδων. ὕσπερ γάρ τινες τῶν ἀνθρώπων, ἀν τύχωσιν
δργῶντες, τουτέστιν ἔχοντες τὸ σῶμα πάμπαν δεόμενον μίζεως, ἀμα τῷ

1 post πιστοῦται add. δὲ II.	3 τὸ om. IL	3. 4 εἰ δῆ τις α	4. 5 εἰ
γάρ τις IL	5 ὥχειση scripsi: ὥχεισται libri	ἄπαξ] τινὰ α	αὐτὰ κ
ἀπαγάγοι α	γῶραν α	6 ως μὴ διε] ἵνα μὴ διὰ α	7 ἐγγεγονούσις K
συνέστησε IL	μεγέθη α	8 μείζω K	9 κεγχριαίω I
κυαμιαίω K	ἐπιδιόντα α	12 post ἄρρενος add. τοὺς sed rursus del. L	ἡ τῷ
ἀπόκρισιν Ka	14 δύνασθαι α	16 εἰ] ἀν α	17 τούτου α
ἐπεὶ Ka	17 ἀπαξ om. KL	19 ὥρεα] ἄρρενα α	18 δι τοις K
libri et Arist. S: τὰ om. Arist. vulg.		20 πάμπαν] πάντα K	τὰ φά
22 καὶ φά coll. IL	23 ἀς α	21 πρώτης α	
28 οὐδὲν Ka	31 post ἄρρενων add. αἴτιον δὲ τοῦ ἀπὸ τούτων μόνων IL	26 κακαβίζόντων IL	
πληροῦνται ἡ τίκτουσιν α	31, 32 ἀνθρώπων καὶ τῶν Ka		

ἰδεῖν γλαφυράν τινα γυναικα προίενται θύρας γονήν ὅλως μὴ πλησιάσαντες αὐτῇ, ἀλλ' εἰ τύχῃ τῆς μὲν οὔσης ἐν | ύψηλῷ τινι οἰκήματι καὶ ὁρώσης 65τ
διὰ θυρίδος, τοῦ δὲ ἴδοντος αὐτῆν ἐν τῇ ὄδῳ ἵσταμένου, τινὲς δὲ τούτων καὶ πλησιάζουσι μέν, ἀμα δὲ τῷ θίξαι τοῦ γυναικείου αἰδοίου τὸ σφῆνον 5 αἰδοῖον προίενται, οὕτω καὶ αἱ εἰρημέναι πέρδικες, ἀν τύχωσιν ὀργῶσαι, πάσχουσι τὰ λεχθέντα. λέγει δὲ εἶναι τὰ τῶν ὀρνίθων φᾶλον ὄγκρος διὰ τὸ ἄλλης μὲν εἶναι δυνάμεως τὸ λευκόν, ἄλλης δὲ τὸ ὠχρόν· εἰ μὲν γάρ 5 ήσαν τῆς αὐτῆς φύσεως, ἡ ἄμφω λευκὰ ἀν ἦν ἡ ἄμφω ὠχρά, νῦν δὲ οὐκ ἔστι.

10 p. 751b1 Τὸ μὲν οὖν ἔστιν ἐγγύτερον αὐτοῦ τῆς μορφῆς τῶν μορίων γινομένων, τὸ θερμόν.

Ἐπίδων δι τέκατον αὐτῶν ἑτέρας ἔστιν ὀντάμεως, λέγει τίς ἔστιν ἡ ἔκάστου τούτων δύναμις. τὸ μὲν οὖν θερμόν, φησὶ λέγων θερμὸν τὸ λευκόν, ἐγγύτερον καὶ ἐπιτηδειότερόν ἔστι πρὸς τὸ δέξασθαι τὴν μορφὴν 10 15 ἔκάστου τῶν τοῦ νεοττοῦ μορίων. τὸ δὲ γεωδέστερον, τουτέστι τὸ ὠχρόν, τὴν τοῦ σώματος παρέχεται σύστασιν καὶ τροφὴν. ἐν μὲν γάρ τῷ λευκῷ 15 διαγράφεται τῇ φύσει τὰ τοῦ νεοττοῦ μορία, ἐκ δὲ τοῦ ὠχροῦ τρεφόμενα αὔξεται καὶ τελειοῦται. λαμβάνει δὲ τὴν ἀρχὴν τὸ ζῷον ἐκ τοῦ λευκοῦ, 20 δι τὸ λευκόν θερμόν ἔστιν, ὡς μετ' ὀλέγον δεῖξει, ἐν δὲ τῷ θερμῷ ἔστιν 20 η ψυχικὴ ἀρχὴ. καὶ τοῖς μὲν θερμοτέραις πλεῖστον δεῖ, φησίν, ἔστι τὸ λευκὸν καὶ διακεχριμένον χωρίς (διακρίνει γάρ αὐτὸ θερμότης καὶ ἐπιπολάζειν 25 ποιεῖ), τοῖς δὲ ἡττον θερμοῖς μᾶλλον ἔστι πλέον τὸ ὠχρόν. ἀναμέμικται γάρ αὐτῷ τὸ πλέον τοῦ λευκοῦ· τὸ γάρ ἐνδεεῖς τῆς θερμότητος αὐτῶν οὐκ 30 ηδυνήθη παντελῶς διακρίναι τὸ λευκὸν ἀπὸ τῆς λεκίθου, λέγων λέκιθον τὸ ὠχρόν. ἐπει οὖν, ὡς εἰρηται, ἀναμέμικται τῇ λεκίθῳ καὶ τῷ ὠχρῷ τὸ 35 λευκόν, εἰκότως ἔστι λευκότερον τῆς τῶν θερμοτέρων λεκίθου καὶ ἡττον ὠχρόν. τὸ δὲ ὃδὸν τῶν ἰχθύων ἔστι μονόχροον διά τε μικρότητα (πάνυ γάρ ὃν μικρὸν οὐκ ηδυνήθη τὸ μὲν αὐτοῦ γενέσθαι ὠχρὸν τὸ δὲ λευκόν) 40 καὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ψυχροῦ καὶ γεώδους, τουτέστι διὰ τὸ πλῆθος 30 τοῦ ὠχροῦ. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ ἔχει γάρ ἑκάτερον ἐξ οὐ ἔσται τῶν 45 μορίων μορία λέγει τὸ ὠχρὸν καὶ λευκόν. τὸ δὲ λεγόμενον τοιοῦτόν ἔστιν. ἔχει γάρ ἑκάτερον τῶν | μορίων, τό τε λευκόν, ἐξ οὐ ἔσται ὁ νεοττός, καὶ 65τ τὸ ὠχρόν, ἐξ οὐ πάλιν τραφήσεται. διὰ δὲ τὸ εἶναι, φησί, τὸ λευκὸν θερμὸν πρῶτον μὲν τὰ κυήματα τῶν ὀρνίθων, ὅτε εἰσὶ κεγγριαῖα, φαίνονται λευκὰ 5 35 διὰ τὸ θερμὸν καὶ καθαρόν· τὸ γάρ θερμότερον καὶ καθαρώτερον πρῶτον

2 τύχοι I: τύχει a 8 ἀν om. II 9 οὐκ εἰσὶ a 10 ἐγγυτέρω II, sed cf. v. 14 19 θερμῷ ἔνεστιν a 20 θερμοτέροις] θερμότης a 23 αὐτῷ scripsi: αὐτῇ IL: αὐτῷ Ka 24 λεκίθου εἰ λέκιθον a, itemque infra 25 ante τῇ add. ἐν Ka τῷ om. K 27 ὠχρά IKL μονόχρων IL: μονόχρον K τε om. IL 27. 28 σμικρότητα εἰ σμικρὸν K 28 αὐτῷ IL 30 ἑκάτερον ξὲ οὐ libri et Arist. S: ἐξ οὐ ἑκάτερον Arist. vulg. . 31 λέγων IL

ἀποκρίνεται τε καὶ συνίσταται ὑπὸ τοῦ συνιστῶντος· προϊόντα δὲ καὶ κυάμου 65^ν μέγεθος ὡς εἰπεῖν λαβόντα φαίνεται ωχρά, λευκοῦ μηδ' ὅλως ἐμφαινομένου αὐτοῖς διὰ τὸ συμμήγυσθαι αὐξομένων πλεῖστον αἴματῶν. τέλος δὲ ἀπο- 15 κρινομένου τοῦ θερμοῦ κύκλῳ περιίσταται τὸ λευκόν, τουτέστι 5 τέλος δ' ἀποκρίνεται τὸ λευκὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ὡς καθαρώτερον καὶ 20 λεπτότερον καὶ περιίσταται κύκλῳ. ὑγρὸν γάρ ὃν ἀπαν τὸ μῆγα τὸ ἐκ λευκοῦ καὶ ωχροῦ, καὶ πάντως ὄμοίως ζέσαν ὥσπερ τὸ ἐν τῷ λέβητι 25 οὖσαρ, καὶ ὄμοίως πάντοθεν ἀπεκρίθη τὸ λευκόν. καὶ ὥσπερ δὲ ἐν τῷ ἐνὶ φύῃ ἔστι καὶ λευκὸν καὶ ωχρόν, οὗτον ἂν τις πολλὰ φάτε καταθραύσας τὰ 10 μὲν ὄστρακα ἕψει, τὰ δὲ λευκὰ καὶ ωχρὰ τούτων πάντων ὄμοιον συνεράσας, τουτέστι μᾶξας καὶ ἀνακινήσας διαρκῶς, ὥστε μιχθῆναι τὰ λευκὰ τοῖς ωχροῖς καὶ ἐν τι κράμα γενέσθαι, εἴτα λαβὼν εἰς κύστιν βοὸς ἢ προβάτου 25 ἢ εἰς κύρτραν ἢ ἄλλο τι ἀγγεῖον ἔψει πυρί (ἔστω δὲ τὸ πῦρ μὴ πολύ, ὥστε ἔψησαι καὶ πῆξαι τὸ κράμα πρὸ τῆς τοῦ λευκοῦ ἀπὸ τοῦ ωχροῦ διαχρίσεως, 15 ἀλλὰ σύμμετρον), εἰ δὴ ἔψει αὐτὸν συμμετρῷ πυρί, ἵδοι ἂν χωρισθὲν ἀπαν τὸ ἐν τῷ κράματι λευκὸν καὶ κύκλῳ περιστάν, τὸ δὲ ωχρὸν συναχθὲν ἐντός, ὡς ἀτεχγῶς ἐπικέναι ἐνὶ φύῃ μεγάλῳ ἐντὸς μὲν ἔχοντι τὸ ωχρόν, κύκλῳ δὲ τὸ λευκόν. ὥστε δῆλον ἔτι τὸ λευκὸν θερμὸν καὶ κοῦφόν ἔστι, τὸ δὲ ωχρὸν γεωδέζης.

20 p. 752a10 'Ἀποκρίνεται δὲ ἐν τοῖς φύοις ἡ τοῦ ἄρρενος ἀρχὴ καθ' ὁ προσπέφυκε τῇ ὄστέρᾳ τὸ φύον.

Διὰ τούτων λέγει, ποῦ τῶν τοῦ φύοῦ φερῶν κεῖται ἡ ἐν αὐτῷ οὖσα 30 τοῦ ἄρρενος ἀπόκρισις, καὶ λέγει κεῖσθαι, καθ' ὁ προσπέφυκε τῇ ὄστέρᾳ, τοῦτο δ' ἔστι τὸ δέσμον. τρόπον γάρ τινα κωνοειδές ὃν τὸ φύον, ἐν τῷ δέσμῃ 35 μέρει αὐτοῦ κεῖται ἡ τοῦ ἄρρενος γονή, καὶ διὰ τοῦτο, φησί, γίνεται ἀνόμοιον, τουτέστιν οὐ σφαιροειδές τὸ φύον, ἀλλὰ κωνοειδές καὶ ἐπὶ θάτερα δέσμον, 40 διὰ τὸ δεῖν διαφέρειν τοῦ λευκοῦ ἐν φύῃ ἔχει τὴν ἀρχήν. ἐπειδὴ γάρ τὸ λευκὸν ὄγρόν, πᾶν δὲ ὑγρὸν σχηματίζεται τῷ τοῦ ἀγγείου ἐν φύῃ ἔστι σχήματι, εἰ μὲν ἦν τὸ ὄστρακον τοῦ φύοῦ σφαιροειδές, ἦν ἀν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ 45 λευκὸν σφαιρία. τῆς δὲ σφαιρίας οὐδὲν διαφέρει ἔτερον | ἔτερου μόριον, ἀλλὰ 50 πάντα ὄμοια. δεῖ δὲ διαφέρειν τὸν τόπον ἐν φύῃ μέλλει κεῖσθαι ἡ ἀρχή· γέγονεν οὖν διὰ τοῦτο τὸ ὄστρακον ἐπὶ θάτερα δέσμοντερον καὶ ἀνόμοιον, ἵνα 5 τὸ ἐν αὐτῷ κείμενον λευκὸν ἀνόμοιον ἦν καὶ διάφορον, ἵνα ἐν αὐτῷ πεσεῖται

1 δὲ om. IL 3 ante αὐτοῖς add. ἐν Ka πλείονος II.a αἴματῶδες scripsi:
αἵματώδους libri 5 ὄποκρίνεται a 7 πάντη a 9 καὶ post ἔστι om. a
καὶ τις a 10 ωχρὸν καὶ λευκά coll. Ka συνεράσας Ia Arist. vulg.: συνταράξας Arist.

Ζ: συνταράξας I: συγκεράσας K 12 ἢ εἰς προβάτου K 13 ἔψησι K: ἔψη a
14 ἔψησαι] συστῆσαι a 15 ἀλλὰ σύμμετρα a 21 καθ' ὁ Arist. et v. 23
IIa: καθ' ἡ h. I. IIa, et utrobique K 24 κωνοειδοῦς ὄντος τοῦ φύοῦ a
25 φησί—ἐπι θάτερα δέσμον (26) om. L 27 ἔχει IL 30 ἔτερου om. K
31 κινεῖσθαι K 32, 33 ἵνα—διάφορον om. IL 33 πεσῆται a

ἡ ἀρχὴ· ἐπὶ τούτῳ γάρ ἔστι σκληρότερον καὶ ἴσχυρότερον τὸ ὅξι τοῦ φύου. 66^c
 διὸ τὸ δεῖν ἐν αὐτῷ φυλάττεσθαι ὥσπερ ἐν ἀκροπόλει τὴν ἀρχὴν καὶ διὰ
 τὸ πολὺ εἶναι ἐν αὐτῷ τὸ λευκὸν βοηθεῖν αὐτῷ. ἐξέρχεται δὲ τοῦ φύου
 πρῶτον τὸ κάτω, εἰδί^b οὐτως τὸ ὅξι διὰ τὸ προσπεφυκός εἶναι τὸ ὅξι ἐν
 5 φῷ ἡ ἀρχὴ ἐν τῇ ὑστέρᾳ, καὶ ὑστερον ἀπολύεσθαι. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς,
 φργοῖς, ἀεὶ ἐν τῷ μέρει τοῦ καρποῦ, καθί^b δὲ προσπεφύκασι τοῖς κλάδοις, 10
 ἔστιν ἡ ἀρχὴ. ὁ γάρ κύαμος ἐν τῷ μέρει αὐτοῦ, καθί^b δὲ προσπέφυκε τῷ
 κελύφει τῷ περιέχοντι αὐτὸν χλωρῷ ὄντι ἔχει τὴν ἀναλογοῦσαν ἀρχὴν τῷ
 τοῦ ἄρρενος σπέρματι· προσπέφυκε δὲ τῷ κελύφει κατὰ τὸ μέλαν, ὁ καλούσιν
 10 ὄμμα τοῦ κυάμου (τοῦτο γάρ εἶπε δίθυρον), ἐν φῷ, ἐπειδὰν βραχῆ, ἡ βλάστη
 φύει· ἐν γάρ τῷ καλούμενῳ ὄμματι ὁ βλαστὸς φύει, ὡς δηλουνότι ἐνταῦθα
 οὔσης τῆς ἀρχῆς καὶ οὐκ ἐπὶ θάτερα. Εἳ δὲ καὶ κατὰ τοῦτο προσπέφυκεν
 ἐν τῷ κελύφει ὄν, δῆλον τῇ ὄψει· τὸ λοιπὸν γάρ σῶμα ἀπολελυμένον 15
 ὄραται. ἀλλὰ καὶ ἐν μήνῳ τῷ διθύρῳ φαίνεται ἔχον οἷον ἐντερίνην τινά,
 15 οἵτις συνέχει τὸν κύαμον καὶ τὸ κέλυφος, καθάπερ καὶ τὸ νεῦρον τὸ καλού-
 μενον ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἵσχιόν συνέχει τὸν γλουτὸν καὶ τὸ κοῖλον ὅστοιν,
 ἐν φῷ οὖτος συστρέφεται. ἔστι δὲ τὸ προσπέφυκε γάρ ἡ ἀρχὴ τοῦ
 σπέρματος ἵσον τῷ προσπέφυκε γάρ τὸ σπέρμα, οἷον εἰπεῖν φέρε ὁ κύαμος
 τῷ κελύφει, καθί^b δὲ μέρος ἑαυτοῦ ἐγκατιφυκοδοιημένην ἔχει τὴν ἀρχήν.
 20 τινὲς μὲν οὖν τῶν καρπῶν ὥσπερ τὰ χέρδροπα προσπεφύκασι τοῖς κελύφεσιν,
 ἄλλοι δὲ τοῖς περικαρπίοις, οἷον τὰ μῆλα, ἄλλοι δὲ αὐτοῖς τοῖς κλάδοις.

p. 752^a 24 Ἀπορήσεις δ' ἂν τις περὶ τῆς αἰδένησεως τῶν φῶν.

Ο δ' οὖν ἀπορεῖ λεγόμενον, τοιοῦτόν ἔστιν· οἱ μὲν γάρ σκώληκες,
 ἐπειδὰν γένινται, διὰ τοῦ οἰκείου στόματος λαμβάνοντες τὴν τροφὴν τρέ- 25
 φονται ύφ' αὐτῶν· τὰ φὰ δὲ ἐν τῇ ὑστέρᾳ πῶς τρέφεται; εἰ γάρ τις λέγει
 ἔχειν καὶ τὰ φὰ μέρος τι, ύφ' οὐ τρέφονται, ὥσπερ τὰ ζῷα τὸν διμφαλόν,
 ἀλλὰ ποῖ τοῦτο τὸ μέρος τρέπεται τελειωθέντος τοῦ φύου; οὐ γάρ συνε- 30
 έρχεται τι διμφαλῶδες τῷ φῷ, ὥσπερ τοῖς ζῷοις οἱ διμφαλοί. λύει οὖν
 αὐτὴν σαφῶς, πλὴν ὅτι τούτου δὴ τοῦ ὄμμανος κατ' ἀρχὰς διμφα- 35
 30 λῶ δέξ ἔστι κατὰ τὸ ὅξι περὶ τῷ ὄμμανος εἰργηται τοῦ ὑστερον γεγονότος
 ὄστρακον. αὐτὴν δέ τοις περιτείνεται τὸ διμφαλῶδες καὶ 40

1 post γάρ add. καὶ Ka	ἴσχυρότερον] ὅξύτερον K	3 ἐν αὐτῷ om. K	post
λευκὸν add. καὶ a	5 ἡ ἀρχὴ—καθί ^b δὲ (7) om. K	7 ἡ om. L	8 ὄντι]
ὅτι II, ἔχειν K	ἀνάλογον a	12 δὲ om. II	13 ἐν om. IKL
ἀπολελυμένον IL	14 ἐντερίνην IL: ἐντεριάνην K: ἐν περιόγην a	16 post	
συνέχει add. γάρ K	τὸν γλουτὸν] τὸ κυρτὸν II,	17 στρέφεται a	18 post
ἵσον add. ἔστι K	21 κλάδοις] οἷον τὰ μέσπιλα supra ser. K	25 τρέφονται K	
γάρ] μέν K	27 ποὶ KLa Arist. vulg.: ποῖ I Arist. PZ	πληρωθέντος K	
27. 28 συνέρχεται a	28 τοῦ τῷ IL τῷ] ἐν τῷ a	29 αὐτὴν] αὐτὸν	
τούτου δὴ τοῦ a Arist. PSY: post δὴ add. τι Arist. Z: τούτω δὴ τοῦ IL: δὴ τοιούτου			
τοῦ K	30 post ἔστι add. τι Arist. P		

ἀναλίσκεται εἰς σύστασιν τοῦ πέρατος τοῦ δέξιος. τὸ γάρ πέρας τῆς τοῦ 66^v φῶι δέξινητος τὸ διμφαλῶδές ἐστι περιταθὲν πρῶτον καὶ ἀποπληρῶσαν αὐτό, ὅστερον δὲ διστρακωθέν. ὑπὸ δὲ τὸν διστρακωθέντα ὑμένα ἐστὶν 45 ὅστερος ὑμὴν μεταξὺ τοῦ διστράκου καὶ τοῦ | λευκοῦ. καὶ τοῖς μὲν ζωτο- 66^v 5 κουμένοις, φησίν, ἔξελθοντι θύραζε ἐξ ἑτέρου μέρους παρὰ τὴν ὑστέραν γίνεται ἡ τροφή· ἐκ τῶν μαστῶν γάρ· τοῖς δὲ ἐκ τῶν φῶν γνομένοις 5 νεοτοῖς οὐκ ἐκ μέρους μὲν τῆς μητρὸς ἑτέρου δὲ παρὰ τὴν ὑστέραν ὄντος γίνεται ἡ τροφή, ἀλλ ἐξ αὐτοῦ τοῦ φῶι (εἰ γάρ καὶ μέρος τῆς ὄρνιθος τὸ φῶν, ἀλλ ὡς συμπέψυχεν αὐτῇ ὥσπερ ὁ μαστὸς τοῖς ζωτοῖς), καὶ 10 10 τὸ μὲν λευκὸν γίνεται νεοττός, τροφὴ δὲ τὸ ωγρόν. Ἀλκμαίων δὲ ὁ Κροτωνιάτης διὰ τὸ ὥραν τὸ τοῦ φῶι λευκὸν δημιούν τῷ γάλακτι (λευκὸν γάρ 15 τοῦτο κάκεῖνο), εἶναι δὲ τὸ γάλα τροφήν, ἐνόμισεν ὡς καὶ ἐν τοῖς φῶις τὸ μὲν λευκὸν τροφή ἐστι, τὸ δὲ ωγρὸν τὸ τῶν νεοττῶν σῶμα· οὐκ ἔστι δέ, 20 ὡς οὗτος ὁ Ἀλκμαίων οἴεται, τὸ λευκὸν τροφή, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ωγρόν. 15 λέγει δὲ καὶ τὴν τῆς γῆς θερμότητα συμπέττειν τὰ φά. εἰ δέ τινα τῶν φωτόκων, οἷον σαῦραι, νῦν μὲν ἐπιφάγουσι, νῦν δὲ φοιτῶσι δεῦρο κάκεῖσε, 25 οὐ γάριν συμπέψεως τῶν φῶν ἐπιφάγουσιν (ἀρκεῖ γάρ πρὸς τοῦτο ἡ τῆς γῆς θερμότης), ἀλλὰ γάριν τοῦ φυλάττειν αὐτά, ὅπως μὴ ὑπὸ τινος δια- 30 φθιαρεῖεν. τὰ μὲν οὖν τῶν τετραπόδων καὶ ὑπὸ μόνης τῆς ὥρας πέπτεται 20 διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς ἴσχυν καὶ ἐπιτηδειότητα, τὰ δὲ τῶν ὀρνέων ἐπι- 35 κηράτατα, τουτέστιν ἐψιθαρτότατα, καὶ πρὸς τὸ οὔρια γίνεσθαι ἐπιτηδειότατα, διὸ καὶ δεῖται τῆς τεκούσης. |

p. 753^a 7 "Εστικε δ' ἡ φύσις βιούλεσθαι τὴν τῶν τέκνων αἰσθησιν 67^r
ἐπιψεληγητικὴν παρασκευάζειν.

25 'Ἐπειδὴ γάρ εἶπεν θτὶ φυλακῆς γάριν ἐπιφάγουσιν, ἀλλ ὡς συμπέψεως,
ἐπάγει ἀλλην αἰτίαν διὰ τούτων, τούτῳ δυνάμει λέγων 'παρασκευάζει δὲ ἡ φύσις αὐτὰ ἐπιφάγειν, ὅπως καθ' ἑκάστην ὥραντα καὶ αἰσθησιν τούτων
λαμβάνοντα ἐκ τῆς τοιαύτης συνηθείας στοργὴ γίνηται τούτοις τῶν τέκνων.
καὶ τὰ μὲν χειρόνα φιλοῦσι τὰ ἔγγονα μέχρι τοῦ τεκεῖν, ἅμα δὲ τῷ τεκεῖν 10
30 μισοῦσιν αὐτὰ καὶ ἀποστρέφονται, ὥσπερ ὁ δασύπους καὶ οἱ ἰγιέες· ἀλλα
δὲ καὶ μετὰ τὸ τεκεῖν φιλοῦσι, μέχρις ἀν τελειωθῶσιν αὐτά, τινὰ δὲ ἐκτρέ-
φουσιν ἄχρι τινός, εἴται μισοῦσιν ὥσπερ ἀλεκτορίς· οἱ δὲ ἀνθρώποι καὶ
διὰ βίου ἀσπάζονται.' ἡ μὲν οὖν τῶν λεγομένων διάνοια αὐτῇ. ἡ δὲ λέξις 15

1 πέρατος] σπέρματος La

3 ἀποστρακωθέντα Ka

5 παρὰ] περὶ a

6 ἡ om. a 7 μερῶν a δὲ om. ILa παρὰ] πρὸς IL ὄντως I

9 τῶν ζωτόκων K 16 ὠτοκούντων L δεῦρο] τῆς L 19 τῶν om. K

20, 21 ἐπικηρότατα libri et Arist. Z: ἐπικηρότερα Arist. vulg. 21 ἐπιτηδειότητα a

22 δὲ καὶ δεῖται] δο? οὐ καὶ δεῖται I: δο? οὐ καὶ διὰ τοῦτο K: δεῖται οὖν καὶ διὰ τοῦτο a

23 δὲ καὶ ἡ Arist. vulg. 24 ἐπιμελητὴν ex corr. K 25 ἐπιφάγουσιν om. L

26 post ἐπάγει add. καὶ Ka τοῦτο] τούτων a δυνάμει τοῦτο coll. K

28 γένηται Ka 30 ἀλλὰ libri 31 ante ἐκτρέφουσιν add. καὶ a 32 post
ὥσπερ add. ἡ a

ἐλλιπῶς ἡρμήνευται. εἴη δ' ἀν τὸ πλῆρες καὶ ἔξης αὐτῆς τοιοῦτον· ἔστις 67^τ
δ' ἡ φύσις βούλεσθαι τὴν τῶν γεννώντων αἰσθησιν ἐπιμελητικὴν παρα-
σκευάζειν τῶν τέκνων· παρασκευάζει γάρ, ὡς εἴρηται, τὰς μητέρας ὄραν τὰ
τέκνα, ἵνα ἐπιμελῆται αὐτῶν.

5 p. 753a15 Διόπερ καὶ μὴ ἐπιφάνουσαι αἱ θήλειαι, δταν τέκνωσι,
διατίθενται χεῖρον.

'Επειδὴ τὸ εἶναι καὶ τὸ τέλος τῆς ἑκάστου φύσεως ἐστιν ἐν τῷ γεννᾶν 20
οἷον αὐτό, εἴ τις τὴν κισσῶσαν ὄρνιθα κωλύσει καὶ μὴ ἔάσει ἐπιφάσαι
(πολλοὶ γάρ βρέχουσιν αὐτὰς ὅδατι καὶ οὐκ ἐῶσιν ἐπιφάνειν) ἵστω βλάπτων 25
10 αὐτὴν ὡς ἀποτεμνόμενός τι τῆς φύσεως αὐτῆς. ὡς γάρ εἴρηται, ἡ ὀλότης
καὶ τὸ πλῆρες τῆς φύσεως αὐτῆς ἐστιν ἐν τῷ ποιῆσαι ἄλλο οἷον αὐτό²⁶
ἐστιν. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ προσέχει γάρ τὸ ἐν αὐτῇ θερμὸν τὸ προσέχει 30
ἴσον ἐστὶ τῷ συντηρεῖ καὶ φυλάττει. συντηρεῖ γάρ τὸ ἐν τῇ γῇ θερμὸν
ἡ ὥρης ἐπιφάνουσα, καὶ οὐκ ἐξ διεξέρχεσθαι. οἱ δὲ οἳνοι ὀξύνονται ἐν 35
15 ταῖς ἀλεσειναῖς διὰ τὸ θερμαίνεσθαι ὑπὸ τῆς ὥρας τὴν ἐν αὐτοῖς ἥλιν·
θερμαίνομένη γάρ καὶ κούφη γινομένη διὰ τὴν θερμότητα ἀνεισι καὶ ἀνα- 40
μύγνυται τῷ οὖν, καὶ οὕτως διαφθείρει τὴν ἐν αὐτῷ τοιανδὶ ποιότητα οὖσαν
καὶ τοιονδὶ χυμόν. | τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἡ λέκιθος πάσχουσα ὑπὸ τῆς τοιαύ- 45
της ὥρας ἀναμένυται τῷ λευκῷ καὶ φθείρει αὐτό. γαμφώνυχα δὲ καὶ
20 τρία γεννᾶν τοὺς δετοὺς χρὴ νοεῖν· οἱ γάρ ἴερακες καὶ πέντε καὶ ἔξι γεννῶσι. 5
φθείρουσι δὲ καὶ οὗτοι τὸ μέσον διὰ τὸ λίγαν ὑπερθερμαίνειν ἐν μέσῳ κεί-
μενον τῆς κοιλίας καὶ κατακαίειν αὐτό. οὐ γίνεται δὲ ὀπτώμενον τὸ τοῦ 50
φύσης ὠχρὸν σκληρόν, καίτοι γεῶδες ὅν, διὰ τὸ μὴ εἶναι οἷον τὸ ἐν κεράμῳ
γεῶδες, ἀλλ' οἷον τὸ ἐν τῷ κηρῷ. τοῦτο γάρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ διὰ τὸ 55
25 εἶναι τὴν φύσιν γεῶδες οὕτως ὕσπερ κηρός· τὸ γάρ ἐν τῷ κηρῷ
γεῶδες οὐ σκληρύνεται πυρί. διὰ τοῦτο θερμαίνομενον μᾶλλον, ἐάν ἡ
μὴ ἔξι ὑγροῦ περιττώματος, διουρεῖται. ἔστι δὲ τὸ διουρεῖται ίσον 60
τῷ οὔριον γίνεται. τὸ δὲ λεγόμενόν ἐστιν 'εἰ μὲν ἔχει τὸ φόδον πολὺ τὸ
ὑγρὸν περίττωμα, θερμαίνομενον καὶ ἔξατμιζόμενον ἔξέργεται εἰς συμμετρίαν 65
30 καὶ οὐ διουρεῖται· ἀν δὲ μὴ ἡ ἔξι ὑγροῦ περιττώματος, τουτέστιν ἀν δὲ ἡ
ἐν αὐτῷ δλίγον τὸ ὑγρὸν περίττωμα, θερμαίνομένη ἡ λέκιθος κουφίζεται
καὶ ἀνεισι καὶ οὕτως μιγνύμενη τῷ λευκῷ διουρεῖται'. τὸ δὲ διουρεῖται 70
καὶ γίνεται οὔρια ἐκ παραλλήλου κεῖται. ἀλλὰ τὸ μὲν ὠχρόν, ὡς εἴρηται,
πυρούμενον οὐ σκληρύνεται, τὸ δὲ λευκὸν πυρούμενον γίνεται σκληρὸν καὶ 75

5 διὸ K μὴ K Arist. vulg.: om. IL Arist. Z 8 τις om. IL 10 ὡς γάρ—
θερμὸν (12) om. K προείρηται I 11 αὐτῇ α . 12 προσέχει (post τῇ) libri et
Arist. SY: προσεγχεῖ Arist. vulg. post τὸ προσέχει add. γάρ K 15 fort. ἀλέατις
αὐτῷ IL a ἥλιν ex Arist. scripsi: ὥλην libri 21 ὑποθερμαίνειν IK μέση a
23 post zeltoī add. γε a 24 τοῦτο γάρ—ἐστιν (p. 140,8) iterat I τοῦ] τούτου a
25 γεῶδη KLa οὕτως om. a post ὕσπερ add. ὁ K κηρόν a 26 ante διὰ add.
καὶ Ka θερμαίνομεν libri et Arist. SY: θερμαίνομεν Arist. vulg. 27 διουρεῖται libri et
Arist. PSY: διοροῦται Arist. vulg. 29 ἔρχεται Ka 30 ἐὰν utrobiique K 31 λέκυθος
ILa 32 μιγνύμενον IL: μιγνύμενος a τῷ] τὸ La 34 σκληρὸν καὶ om. Ka

στερεόν, ἥτοι παχὺ καὶ συνεστηκός. ῥητέον δὲ καὶ ὅτι τὸ λευκὸν περὶ τὴν 67^ν γένεσιν τῶν ζώων πεπτόμενον ὅμα τε καὶ ἔξαιμα ποῦται καὶ παχύνεται (πρῶτον μὲν γάρ αἷμα παχὺ γίνεται), ἄμα δὲ τῷ γενέσθαι αἷμα παχὺ εὐθὺς δια- 40 γράφεται εἰς τὰ τοῦ νεοττοῦ μόρια· αὐξονται δὲ καὶ τελειοῦνται ἐκ τοῦ 5 ωχροῦ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπως ἔχουσιν, ἐκ τῶν περὶ τὰς ἴστορίας τὰς περὶ 45 ζώων γεγραμμένας δεῖ θεωρεῖν· πρὸς δὲ τὴν παροῦσαν σκέψιν ἵκανὸν φανερὸν | εἶναι τοσοῦτον, τουτέστι τοῦτο μόνον ἐστὶν ἵκανὸν ἡμῖν 68^ν γίνωνται νῦν ὅτι τῆς καρδίας ἐστὶν ἡ πρώτη σύστασις· πρώτη γάρ αὕτη συνίσταται, ὡς πολλάκις εἴρηται· τοῦτο οὖν ἐστιν ἡμῖν ἵκανὸν νῦν ὑπομνη- 10 σθῆναι καὶ πρὸς τούτῳ γίνωνται ὅτι τῆς μεγάλης φλεβὸς ἀπὸ τῆς καρδίας ἀφορισθείσης καὶ βλαστησάσης δύο δμφαλοὶ ἀπὸ τῆς φλεβὸς τείνουσιν, ὃ μὲν εἰς τὸν ὑμένα τὸν περιέχοντα τὸ ωχρόν, ὃ δὲ ἔτερος εἰς τὸν χοροειδῆ 5 ὑμένα, ὃς ἐστιν εὐθὺς μετὰ τὸ ὅστρακον. λέγει δὲ ὅτι τὸ ωχρὸν θερμαινόμενον γίνεται πλέον· τὸ γάρ ἐγκαταμιγνύμενον αὐτῷ πνεῦμα εἰς μείζονα ὅγκου 15 αὐτὸν αἴρει. λέγει δὲ καὶ ὅτι τὴν τροφήν, ἥτοι τὸ ωχρόν, σωματώδη καὶ γεώδη οὖσαν δεῖ πρότερον ὑγρανθῆναι· πᾶσα γάρ τροφὴ πρότερον ὑγραίνεται, εἰν' οὕτως τρέψει.

p. 753^a 30 Δεῖ γάρ ὑπολαβεῖν τὰ φυτοκούμενα τῶν ζώων πρὸς μὲν τὸ ωχρὸν οὕτως ἔχειν.

20 Τὸ δεῖ γάρ ἀντὶ τοῦ δεῖ δέ· οὐ γάρ ἐστι κατασκευαστικὸν τῶν προσεχῶς 10 ῥημένων. τὸ δὲ λεγόμενον τοιοῦτον ἐστιν· ὃν λόγον ἔχει τὰ ἔμβρυα πρὸς τὸ ἐν τῇ ὁστέρᾳ αἷμα, ἀφ' οὗ διὰ τοῦ δμφαλοῦ τρέψεται τε καὶ αὔξεται, τὸν αὐτὸν καὶ ὃ νεοττὸς πρὸς τὸ ωχρόν· καὶ οὐτος γάρ ἐκ τοῦ ωχροῦ 15 τρέψεται διὰ τοῦ δμφαλοιδοῦς. τὸ γάρ ωχρὸν μέρος ἐστὶν τῆς ὅρνιθος, 25 ὥσπερ καὶ τὸ ἐν τῇ ὁστέρᾳ καταμήνιον· μέρος γάρ αὐτὸν τῆς μητρός. ὃν 20 δὲ πάλιν ἔχει τὸ ἔμβρυον πρὸς τὴν ὁστέραν, τὸν αὐτὸν καὶ ὃ νεοττὸς πρὸς τὸν ἔξωτάτῳ ὑμένα τὸν αἱματώδη, ὃν πρὸ διλέγου εἰπεῖς χοροειδῆ. ἔστι μὲν 25 οὖν τρόπον τινὰ τὸ μὲν ωχρὸν ἡ μήτηρ, ὃ δὲ χοροειδῆς ὑμὴν ἡ ὁστέρα. τὸ δὲ ὅστρακον τοιοῦτον χρὴ νοεῖν, ὥσπερ ἂν εἴ τις περιεκάλυψε τὴν μητέρα 30 μετά τινος ἔκσωμαν. ἐστω γάρ ἔνεκα λόγου ὃ μὲν νεοττὸς ὁ Ἀνυτος, τὸ δὲ 35 ωχρὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, τὸ δὲ ὅστρακον τὸ ἱμάτιον τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἡ ἄλλο τι περικαλύπτον αὐτὴν οὕτως, ὥστε μηδέν τι φαίνεσθαι τῶν αὐτῆς μερῶν· 40 τούτου γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ περὶ τὴν μητέρα δῆλην. ἐπεὶ γάρ δεῖ τὸ

1 στερρὸν Ka	2 καὶ post τε om. Ka	4 νεοτήτου La	4 αὐξεται δὲ καὶ
τελειοῦται K	5. 6 ἐκ τῶν — γεγράμμενας] exspectas ἐκ τῶν ἐν ταῖς περὶ τὰ ζῷα ἴστο- ρίαις γεγραμμένων; cf. Z 2 sqq.	8 ἡ πρώτη σύστασις in lac. III litt. om. L	
8. 9 πρώτη γάρ — νῦν ὑπὸ in ras. L	9 νῦν om. K	10 καὶ γίνωνται καὶ πρὸς τοῦτο a post τούτῳ add. καὶ K	22 τε om. II
25 post γάρ add. καὶ Ka	12 ωχρὸν] ὑγρὸν IIa	13 post δὲ add. καὶ Ka	23 τὸ αὐτὸν II
μὲν om. Ka	26 τὸν νεοττὸν IL	27 ἔξωτατον L	24 τῆς] τοῦ K
28 ωχρὸν] λευκὸν IL	30 post ἐστω add. μὲν IL	εἰπεῖ] εἰλεῖς K	32 οὕτως] οὕτω δὲ a
αὐτῆς scripsi: έαυτῆς libri		33 ἐπειδὴ Ka	

έμβρυον ἐν τῇ θεραπείᾳ καὶ πρὸς τῇ μητρί, ἐν μὲν τῷ χρονιδεῖ ἐστιν 68^a ὁ νεοττός ὡς ἐν τῇ θεραπείᾳ, πρὸς δὲ τῷ ωχρῷ ἐστιν ὡς ἐν τῇ μητρί.⁴¹ ὅλος ἐν μὲν τοῖς ζωτοκούμενοις ἔχει τε καὶ περιέχει ἡ μήτηρ τὴν θεραπείαν, ἐν δὲ τοῖς φωτοκούμενοις ἔμπαλιν ἡ θεραπεία τὴν μητέρα· μήτηρ γάρ ἐστι τὸ 15 ωχρόν, θεραπεία δὲ ὁ αίματώδης καὶ γοργοειδῆς | ύψην, διὰ περιέχει τὸ ωχρόν, 68^b ηὗτοι τὴν μητέρα. λέγει δὲ καὶ διὰ αὐξανομένων τῶν νεοττῶν πρῶτον συμπίπτει ὁ εἰς τὸ χόριον τείνων ὀμφαλὸς καὶ ἀπόλλυται· διὰ τί; διότι, φησί, ἡ δεῖ πρῶτον τὸν νεοττὸν ἔξελθειν· ἐκεῖθεν γάρ καὶ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ γοργοειδοῦς ύψην ἔξεισιν, ἐν φροσέψυχεν ἡ ὄμφαλός· ἀφανισθέντος γάρ εὐθὺς 10 ὁ πηγή γίνεται ὥσπερ ἥλου τινὸς ἡ γόμφου ἀφαιρεθέντος. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ ωχροῦ καὶ ὁ ὀμφαλὸς ὁ εἰς τὸ ωχρὸν θεραπεύον· οὐ γάρ πᾶν τὸ ωχρὸν ἀναλίσκεται εἰς τροφὴν τοῦ νεοττοῦ, ὅλος ἐγκαταλιμάνεται τι, διόπερ ἐγκατάλειμμα συνέκειται τῷ ὀμφαλῷ. ὅρῶνται γάρ οἱ νεοττοὶ ἔξελθόντες ἔχοντες διπό τὴν κοιλίαν, ἐν φροσέψυχεν τρέφεται δύο η καὶ τρεῖς ημέρας. ἐπεὶ γάρ οὔτε ἀπὸ τῆς μητρὸς θηλάζειν δύναται οὔτε δι᾽ ἑαυτοῦ τρέφεσθαι, ἀνάγκη συνεξάγειν τῷ νεοττῷ τὴν φύσιν τροφὴν τινα. διόπερ τρεφομένου τοῦ νεοττοῦ εἰσειτε τὸ τοιοῦτον ωχρὸν μετὰ τοῦ ὀμφαλοῦ ἐντός, καὶ οὕτω περιφύεται ἡ σάρξ. ἐπὶ τούτῳ γάρ οὐδὲ ὀμφαλὸν ἔχουσιν οἱ ὄρνιθες· τῆς γάρ τροφῆς 20 ἐν τῷ ἀκρῷ τοῦ ὀμφαλοῦ κειμένης, εἰ μέλει τραφήσεσθαι ὁ νεοττός, ἀνάγκη πρότερον τὸν ὀμφαλὸν εἰσελθεῖν καὶ οὕτω τὴν ἐν τῷ ἀκρῷ αὐτοῦ κει- 25 μένην τροφὴν. καὶ συμπεριάνται λοιπὸν λέγων ταῦτα μᾶλλον εἶναι διάδηλα ἐπὶ τῶν μειζόνων, λέγων ταῦτα τὰ μάρια· ἐν γάρ τοῖς μείζοσι ζῷοις διάδηλόν ἐστιν ὡς πρῶτον πάντων ἡ καρδία γίνεται, εἰθ' ὁ ὀμφαλὸς καὶ τὰ 30 λοιπὰ ὡμοίως.

p. 754a 26 Αἴτια δ' η τοῦ σώματος φύσις· τὴν τε γάρ κεφαλὴν πολλαπλασίαν ἔχει τοῦ λοιποῦ σώματος.

'Ἐπεὶ γάρ η τοῦ βατράχου κεφαλὴ πολλαπλασία ἐστὶ τοῦ λοιποῦ σώματος,²⁰ εἴπερ ἐν ἑωυτῷ ἔχωτοκει, ἀνάγκη αὐξανομένων τῶν ἔμβρυῶν διχοῦσθαι τὴν 30 γαστέρα, ὡγκούμενην δὲ προσπίπτειν ταῖς ἐν τῇ κεφαλῇ ἀκάνθαις καὶ 25 κατατιτρώσκεσθαι καὶ ἐκ τούτου ἀφορήτως δύσυνασθαι. προνοουμένη τοίνυν τῆς τοῦ βατράχου σωτηρίας ἡ φύσις πεποίηκεν αὐτὸν θύρας ζωτοκεῖν. οὔτε οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐν ἑωυτῷ διὰ τὴν εἰρημένην αἴτιαν ζωτοκεῖ οὔτε μὴν

1 τῇ prius om. Ka 4 ζωτοκούμενοις IL 6 δὲ ὅτι καὶ coll. IL αὐξάνεται διεστέρος K: αὐξανομένου τοῦ νεοττοῦ α 7 δὲ om. L 8 δεῖν II.a καὶ ἐκ τοῦ—γάρ (9) post γόμφου (10) ponunt IL 9 δὲ om. K ἀφανισθεῖς IK 10 γόμφου ἀφανισθέντος Ka 12 ὥπερ] ὥσπερ IL 15 καὶ post οὐ om. a 16 τρέφεσθαι εκ τρέφεται corr. I 16. 17 συνάγειν IL 17 τρεφόμενος ὁ νεοττός IKL 19 ἐπὶ τούτου a 22 εἶναι ante ταῦτα ponunt Ka μᾶλλον—ὅμοιως (25) om. L sed in marg. suppl. praeter v. v. ἐπὶ—διάδηλον (23, 24): quae eadem om. I 23 ἐπὶ scripsi: ἐπὶ Ka 26 αἴτια K Arist.: αἴτιον IL 28 Ἐπεὶ—σώματος om. K 32 αὐτῶν a

νιστερὸν εἰσδέχεται τοὺς αἰκείους νεοττοὺς διωκομένους καὶ ἐπιβουλευομένους 68v
νπό τινων. τὰ μὲν γάρ ἄλλα σελάχη δέχονται ἐν ἔαυτοῖς τοὺς νεοττοὺς καὶ
ἐπιβουλευομένους ὑπό τινων, δέχονται δὲ διὰ τοῦ πόρου δι' οὗ ἐγένησαν
αὐτούς, ὁ δὲ βάτραχος οὐ δέχεται· εἰ γάρ ἐδέξατο, ἀνάγκη πᾶλιν ὅγκωθῆναι
5 τὴν γαστέρα καὶ προσπεσεῖν ταῖς ἀκάνθαις. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν ὑστερὸν
εἰσελθεῖν τοὺς νεοττοὺς οὐ κεφαλὴ κωλύει, διὰ τὴν αὐτὴν ταύτην καὶ πρότερον 10
ἐντὸς τελειωθῆναι κωλύει. λέγει δὲ καὶ διτὸν τρόπον ἐντὸς γίνονται ἐκ τῶν
φῶν οἱ τῶν ἄλλων σελαχῶν νεοττοί, τὸν αὐτὸν καὶ οἱ τοῦ βατράχου θύραζε.

ρ. 754b3 Τούτοις δὲ καὶ τοῖς τῶν δρνίθων τῇ μὲν ὁμοίᾳ τῇ δὲ
10 διαφορός ἐστιν.

Τούτοις λέγει πάλιν ἀπλῶς τοῖς σελάχεσι, τῷ τε βατράχῳ καὶ τοῖς
ἄλλοις ἀπασιν. δὲ δὲ λέγει, τοιοῦτον ἐστιν· η γένεσις τῶν σελαχῶν πάντων 45
καὶ η τῶν δρνίθων πάντων τῇ | μέν ἐστιν ὁμοία, τῇ δὲ διάφορος· καὶ 69r
λέγει τὴν διαφορὰν εὐθύς, καθ' ἣν διαφέρουσι, φάσκων πρῶτον μὲν τὰ
15 σελάχη οὐκ ἔχει τὸν ἔτερον ὀμφαλὸν τὸν εἰς τὸ χόριον τείνοντα, δ
δι' ἣν λίαν σαφῶς ἐπάγει αἰτίαν. ἐπειδὴ η γένεσις καὶ τούτοις καὶ τοῖς
δρνισιν ἐξ ἄκρου μέν ἐστι τοῦ φόου, ἀλλὰ τοῖς μὲν δρνισιν ἐκ τοῦ δέξεος, 10
καθ' δ δέξῃ προσπέφυκε τῇ ὑστέρᾳ (τὸ γάρ λοιπὸν ἀπαν τοῦ φόου ἀπολελυ-
μένον ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς δρνισι καὶ ἐν τοῖς σελάχεσι, μόνον δὲ τὸ δέξην συμ-
20 πέφυκε τῇ ὑστέρᾳ ὥσπερ τις ῥίζα τῇ γῇ), τοῖς μὲν οὖν δρνισιν ἐκ τοῦ δέξεος 15
ἡ γένεσις, καθ' δ καὶ ἐστιν η πρόσφυσις, τοῖς δὲ σελάχεσιν οὐκ ἐκ
τοῦ δέξεος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἔτερου ἄκρου. τοῦτο γάρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ ἀλλ' 20
οὐχ η προσπέφυκε πρὸς τὴν ὑστέραν, τουτέστιν ἐκ τοῦ ἔτερου ἄκρου
γίνονται οἱ τῶν σελαχῶν νεοττοί, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ δέξεος, δι' οὗ δέξεος
25 συνέχεται καὶ προσπεφυκός ἐστι πρὸς τὴν ὑστέραν. εἰπόν τοῦτο ἐπάγει
αἰτίον δὲ τοῦ τοὺς μὲν δρνιμας γίνεσθαι ἐκ τοῦ δέξεος, τὰ δὲ σελάχη ἐξ 25
τοῦ θατέρου ἄκρου, διτὶ τὸ μὲν τῶν δρνίθων φόou χωρίζεται ἐκ
τῆς ὑστέρας. ἐπεὶ οὖν ἐκτὸς καὶ θύραζε ζῷον γίνεται τὸ τῶν δρνίθων
φόou καὶ οὐδὲν δῆλως ἐκ τῆς ὑστέρας λαμβάνει τροφὴν ὥσπερ τὰ 30
αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑστέρας, ἐπεὶ οὖν, ὡς εἴρηται, ἐκτὸς ζωτοκεῖται δὲ δρνις καὶ
οὐδὲν ἐκ τῆς ὑστέρας λαμβάνει, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὡχροῦ τρέφεται, εἰκότως ἐκ

1 εἰ δέχεται IK	ἐπιβουλομένους a	2 τὰ—ἄλλα σελάχη scripsi: οἱ—ἄλλοι σέλαχοι
libri μὲν] δὲ a	3 δὲ om. I	δι' om. K 4 αὐτὰ IKL 5 αἰτίαν
om. II	7 καὶ om. K	8 καὶ η τοῦ IL θύραθεν Ka 11 λέγων K
πάλιν] πᾶσιν IK	13 η] ὁ La	14 διαφέρει a post μὲν add. γάρ Ka
16 σαφῆ K	19 σελάχοις a	21 γέννησις I 23 οὐχ η] οὐχὶ IL ¹ post
27 ὄριζεται IL	30 ἦ] τὰ μὲν γάρ ἐντὸς ζωτοκούμενα Ka	26 τοὺς μὲν] τὰς K
K	ἐπὶ—τοῦ φόou (32) om. II,	τρέφεται Ka
	ἐπὶ] η δρνις a	33 η δρνις a

τοῦ δέξεος γίνεται διά τε τὸ πλέον εἶναι τὸ ἐν τῷ δέξεῖ λευκὸν τοῦ ἐν θατέρῳ 69^v
μέρει ὅντος λευκοῦ καὶ διὰ τὸ μὴ δεῖσθαι τῆς ὑστέρας. αὐτὸς δὲ νῦν
τοῦτο μόνον εἰπὼν αἴτιον δ' ὅτι τὸ μὲν τῶν δρνίθων χωρίζεται τῆς
ὑστέρας, τῶν δὲ σελαχῶν οὐ πάντων (οὐ γάρ πάντων χωρίζεται, ἀλλά
5 τινων ἀπολύεται μὲν τῆς ὑστέρας, δημως ἐν αὐτῇ ζωτοκεῖται ἀλλ' οὐκ ἐ⁵⁵
ἐκτός, τῶν πλείστων δὲ οὐδὲ ἀπολύεται, ἔως ἂν ζῷον γένηται) διπερ οὖν
ἔλεγομεν, αὐτὸς νῦν τοῦτο μόνον εἰπὼν μετ' διλύρων σαφῶς τὰς αἰτίας τούτων
ἐπάξει, καὶ ἡμεῖς γενόμενοι ἐν τῷ τόπῳ εἰποιμεν ἀν τὰ δοκοῦντα. γινο-
μένου δὲ τοῦ σελάχους ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ ἄκρῳ τῷ δὲ ἐναντίας ὅντι τὸ δέξε-
10 τὸ καταλειφθὲν ἐκ τῆς γενέσεως τοῦ νεοττοῦ μέρος τοῦ φόῦ καταναλίσκεται
εἰς τροφὴν αὐτοῦ, καὶ τέλος πρὸς τῇ ὑστέρᾳ ὁ διμφαλὸς προσφύεται τῶν
ἡδη τελείων. δταν μὲν γάρ Ἐλκη τὴν τροφὴν ἐκ τοῦ φόῦ, προσπεφυκός 40
ἐστι τῷ φῷ, καταναλαμέντος δὲ τοῦ φόῦ προσφύεται τῇ ὑστέρᾳ καὶ λαμ-
βάνει ἐκεῖθεν τὴν τροφὴν. οὐ μόνον δὲ τοῦτο γίνεται ἐπὶ τῶν μὴ ἀπο-
15 λυομένων φῶν ἀπὸ τῆς ὑστέρας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπολυομένων, ἐν αὐτῇ
δὲ τελειουμένων καὶ ἐπὶ τούτων γάρ πρῶτον μὲν τῷ φῷ προσφύεται ὁ
διμφαλός, ὑστερον δὲ τῇ ὑστέρᾳ. εἰπὼν δὲ δσων ἀπολύεται τὰ φὰ τῆς
ὑστέρας ἐπήγαγεν ἐνίοις γάρ αὐτῶν, δταν τέλειον γένηται τὸ φόν,
ἀπολύεται, ὕσον δὲ τῷ οὐ γάρ πάντων ἀπολύεται. τὸ δὲ ἀπορήσειεν 45
20 ὃν οὖν τις ἔως τοῦ καὶ τοῖς ἰχθύσι γραφικὸν ἔσται πταῖσμα· εἰρηκε
γάρ ἡδη περὶ τούτων. |

p. 754b21 Αἴτιον δ' ὅτι τὰ μὲν τῶν δρνίθων κεχωρισμένον ἔχει 69^v
τὸ ὄχρὸν καὶ τὸ λευκόν.

Εἰπὼν δτι οἱ μὲν τῶν δρνίθων νεοττοὶ γίνονται ἐκ τοῦ δέξεος τοῦ φόῦ,
25 οἱ δὲ τῶν σελαχῶν ἐκ τοῦ ἑτέρου ἄκρου τοῦ μὴ δέξεος, καὶ εἰπὼν αἴτιον δ'
ὅτι τὸ μὲν τῶν δρνίθων χωρίζεται τῆς ὑστέρας, οὐδὲν δὲ διὰ τούτων 5
εἰρηκάς σαφὲς καὶ τοῦτο συνιδών, νῦν ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον καὶ τίθησι
τὴν τοῦ πράγματος αἰτίαν. αἴτιον οὖν, φησί, τοῦ τὰς μὲν δρνίθας γίνεσθαι 10
ἐκ τοῦ δέξεος, τὰ δὲ σελάχη ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους δτι τὰ μὲν τῶν δρνίθων
30 κεχωρισμένον ἔχει τὸ λευκὸν ἐκ τοῦ ὄχροῦ (ἐπιπολάζει γάρ κύκλῳ τὸ 15
λευκόν), τὰ δὲ τῶν ἰχθύων ἀναμεμιγμένον, διὸ καὶ μονόχροοιά ἔστιν· ὥστε
ἐπεὶ ἀναμεμιγμένον ἔστι τὸ λευκὸν ἡτοι ἡ ἀρχὴ ἀφ' ἣς ὁ νεοττὸς γίνεται. 20
οὐδὲν κωλύει γίνεσθαι τοὺς τῶν σελαχῶν νεοττοὺς καὶ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου
μέρους τῷ δέξει. οὐ γάρ μόνον ἔστι κατὰ τὴν πρόσφυσιν καὶ τὸ δέξιον ἐπὶ

1 πλεῖον I.	2 αὐτὸς—ὑστέρας (5) ομ. II.	6 δὲ οὐδὲ ἀπολύεται ομ. II.
7 νῦν ομ. K	8 τὰ δοκοῦντα post τόπῳ ponit K	9 ἄκρῳ] μέρη α
τῷ δέξει α	10 τὸ ομ. L	11 τὴν ὑστέραν ex τῇ ὑστέρᾳ corr. I
ἔλκει L	13 δὲ ομ. IL	14 γίνεται ομ. K
17 ὕσον IL	21 τοῦτο IKA	16 πρῶτον μὲν γάρ coll. IL
ομ. a	23 ωχρὸν] ὧδον I	18 ὅτε et γίνεται IL
δὲ add. ἐκ K	27 σαφῶς a	20 οὖν ἂν K: οὖν
31 μονόχροος K:	28 τὴν ομ. K	24 εἰπὼν ομ. K
μονόχροον a	33 καὶ ἐκ τοῦ—νεοττοὺς (p. 144,2) ομ. K	25 post

τῶν σελαχῶν ἡ ἀρχή, ἀλλὰ καὶ καταντικρύ. μία μὲν οὖν αἰτία αὕτη τοῦ 69^v γίνεσθαι τοὺς τῶν σελαχῶν νεοττοὺς ἐκ τοῦ καταντικρὺ μέρους, ἀλληλούς δὲ διὰ καὶ ὅρον ἔκειθεν γινόμενος λαμβάνοι ἀντὶ τοῦ διμφαλοῦ τὴν τροφὴν τοῦ τῆς ὑστέρας. προσπεψυκὸς γάρ ὃν τὸ φόνον ἐν τῇ ὑστέρᾳ κατὰ τὸ δέξιον, εἰ γένηται ὁ νεοττὸς ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου 25 μέρους τῷ δέξιῳ, ἀνάγκη τὸν διμφαλὸν ἐπὶ τὸ ἔμπροσθεν τείνεσθαι καὶ οὕτω λαμβάνειν τὴν τροφὴν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ἔμπροσθεν γάρ τοῦ νεοττοῦ κεῖται τὸ δέξιον, καθ' ὃ προσπεψυκει τὸ φόνον τῇ ὑστέρᾳ. ὥστε καὶ ὁ διμφαλὸς ἐπὶ 40 10 (ἐν γάρ τὸ δέξιον καὶ ἡ ὑστέρα διὰ τὴν πρόσφυσιν καὶ τὴν συνέχειαν) πρὸς τὸ ἔμπροσθεν τείνεται. οὐ λέγομεν δὲ τείνεσθαι αὐτὸν ἀντὶ τοῦ μείζω γίνεσθαι κατὰ τὸ μῆκος (τοῦτο γάρ ἐναντίον ἀντὶ εἴη τῷ μετ' ὀλίγον ῥήμησομένω), ἀλλ' διὰ δοσον αὔξεται τὸ ζῆν καὶ παχύνεται, ἀνάγκη μᾶλλον πλησιάζειν τῇ ὑστέρᾳ, ὥστε καὶ τὸν διμφαλόν. πρότερον μὲν γάρ, διε τὴν 45 15 πάμπαν μικρὸς ὁ νεοττός, μᾶλλον ἡνίκα ἀφεστηκὼς καὶ οὗτος καὶ ὁ διμφαλὸς αὐτοῦ καὶ πορρωτέρω ὑπῆρχον τῆς ὑστέρας, ὑστερὸν δὲ δοσον ηὗξε καὶ εἰς μείζονα ὅγκον ἐπεδίδου, τοσοῦτον ἤγγιζε τῇ ὑστέρᾳ, τέλος δὲ καταναλίσκεται καὶ οὗτος ὁ διμφαλὸς εἰς τὸ πᾶν σῶμα τοῦ νεοττοῦ. ἔστω γάρ λόγου χάριν ἡ ὑστέρα ὁ οὐρανός, νεοττός δὲ ἡ γῆ, καὶ ὁ διμφαλὸς αὐτοῦ ὁ Καύκασος 70^r 20 τὸ δόρος· καὶ τὸ μὲν δόρος μενέτω οἶόν ἔστιν, ὥστε μὴ ἐπιδιδόναι εἰς μείζονα ὅγκον, ἡ δὲ γῆ νεονήσθια διὰ δοσον ὅγκοδεται καὶ αὔξεται πάντοθεν δομοίως. δοσον δὴ αὔξεται ἡ γῆ, τοσοῦτον ἀνάγκη πλησιάζειν καὶ τὸν Καύκασον τῷ οὐρανῷ· τοῦτο δὲ χρή νοεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ νεοττοῦ. εἰπών δὲ διὰ τὴν τροφὴν ῥάδιον λαμβάνειν ἐκ τῆς ὑστέρας, ἐπήγαγε τὸ πόροις τισὶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς, λέγων ἀργῆν τὸν ἀντικειμένον μέρος τῷ δέξιῳ. ὁ μὲν γάρ ὁ διμφαλὸς ἔλκει τὴν τροφὴν ἐκ τοῦ φόνου, τὸ δὲ φόνον ἐκ τῆς ὑστέρας ἀναμάττεται τινας ὑγρότητας διά τινων πόρων. διὰ δὲ, φησίν, πόροι εἰσὶ τινες, δι' ὧν ἔλκει τὴν ὑγρότητα ἐκ τῆς ὑστέρας τὸ φόνον, δῆλον ἐπὶ τῶν μὴ ἀπολιορμένων φόνων· ἐνίσις γάρ, ὡς εἰρηται, οὐκ ἀπολύεται τῆς ὑστέρας 30 τὸ φόνον, ἀλλὰ τινα μὲν ἀπὸ αὐτῆς ἀπολυμέντα μεταχωρεῖ κάτω κάκεισε ζωοῦται, τινά δὲ μεταχωρεῖ μὲν κάτω, οὐκ ἀπολύεται δέ, ἀλλ' ἀπότομενα τῆς ὑστέρας. ὥσπερ γάρ ὁ ἐμὸς δάκτυλος καὶ ὁ σὸς ποτὲ μὲν μεταχωρεῖ ἐκ τοῦ θατέρου ἄκρου τοῦ παρόντος βιβλίου εἰς θάτερον ἄκρον ἀπτόμενος

1 καὶ L² Arist. vulg.: om. IKL^a Arist. Y τοῦ τούτου L 2 τοὺς οἱν. a
 3 ὅρον scripsi: ῥάδιον libri γινομένη IL λαμβάνει a 4 προσπεψυκός
 γάρ ὃντος τοῦ ὕδου a 6 δέξιον a 8. 9 ἐπινεμόμενος] ἐπινενοημένον IL
 13 δοσον om. IL 14 γάρ om. IL 16 αὐτοῦ] αὐτὸς K πορρώτερον a
 ὑπῆρχε Ka ηὗξε scripsi: ηὗξε libri 17 μείζονος Ka post δὲ add.
 καὶ K 19 ἡ prius om. Ka δ post καὶ om. Ka 22 post δοσον add. οὖν I
 δὴ] δὲ K 23 τοῦτο δὴ a post τὴν add. δὲ Ka 24 λαμβάνειν] ἔλκειν a
 Arist. 27. 28 εἰσὶ τινες πόροι coll. Ka 28 ἐπὶ] ἐκ IL 29 ἐνίσις IL
 Arist. Z: ἐν ἐνίσις Ka Arist. vulg. 30 ἀπὸ αὐτῆς] μετ' αὐτοῦ IL 31 post
 κάτω add. ἀλλ' Ka δέ om. IKA

τοῦ βιβλίου, ὅτε δὲ μὴ ἀπτόμενος, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων φῶν τινὰ 70·
μὲν μεταχωρεῖ κάτωθεν μὴ ἀπτόμενα τῆς ὑστέρας, ὥσπερ τὸ ὄντος ὅδωρ
μὴ ἀπτόμενον τοῦ οὐρανοῦ, τινὰ δὲ ἀπτόμενα αὐτῆς, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν
κλάδων τῶν δένδρων κατερχόμενοι καὶ ἀπτόμενοι τοῦ δένδρου. ἐπὶ τού-
των οὖν τῶν φῶν τῶν μεταχωρούντων κάτωθεν καὶ ἀπτομένων τῆς ὑστέρας 15
δῆλον ὡς εἰσὶ πόροι. τελειωθὲν γὰρ τὸ ζῷον ἔχει τὸν δμφαλὸν ἐν τῇ
ὑστέρᾳ προσπεψυκότα ἀναλαμέντος τοῦ φοῦ· ὥστε δῆλον ὡς ἐπειδὴ κατήρ-
χετο τὸ φῶν ἀπτόμενον τῆς ὑστέρας, πόροι ἐτείνοντο τοῦ φοῦ πρὸς αὐτήν,
καὶ ἦσαν μὲν εὗρισκον ἐν τῷδε τῷ μέρει τῆς ὑστέρας ὑγρότητά τινα, ἔμενεν
10 ἐνταῦθα τὸ φῶν, δταν δὲ ἔξικμασαν τὸν τόπον τοῦτον καὶ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ
εὗρισκον τροφήν, μετεχώρει εἰς τὸν ἐφεῆς τόπον, καὶ οὕτω ἄχρι τοῦ
τελειωθῆναι τὸ ζῷον. ἡ μὲν οὖν διάνοια αὕτη· τὴν δὲ λέξιν τὴν φανερὸν 20
οὖν δτι καὶ πρότερον ἔτεινον οἱ πόροι· τοῦ φοῦ καὶ τὸ ἔχῆς αὐτῆς
οὕτως ἀναγνωστέον ‘φανερὸν οὖν δτι καὶ πρότερον ἔτεινον οἱ πόροι τοῦ
25 φοῦ πρὸς τὴν ὑστέραν ἔτι ὄντος περὶ ἐκεῖνο’, λέγων περὶ ἐκεῖνο, δτι περὶ
τὸ ζῷον τὸ ἔχον τὴν ὑστέραν. τὰ δὲ περὶ τῶν πόρων ῥηθέντα λέγει συμ-
βαίνειν ἐν τοῖς γαλεοῖς τοῖς λείοις. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ τόν τε γὰρ
δμφαλὸν ἔχουσι τὸν ἔτερον ὡσαύτως τὸν ἔτερον ἵσον ἐστὶ τῷ τὸν
ἔνα· εἰρηται γὰρ δτι ἔνα δμφαλὸν ἔχουσι. καταναλαμέντος δὲ τοῦ δμφαλοῦ 25
20 εἰς τὸ σῶμα τοῦ νεοττοῦ προσφύνεται ἡ σάρκη ὥσπερ τινὸς τραύματος συνου-
λωθέντος.

p. 755a14 Ἡ δὲ τοῦ φοῦ αὔξησις ὁμοία τοῖς σκώληξιν.

Εἰπὼν ταχυτέραν εἶναι τὴν αὔξησιν τῶν ἔκτικτομέγων ἔξωθεν φῶν
τῆς τῶν ἐντὸς τελειουμένων λέγει τὴν αὔξησιν τούτων τῶν ἔξωθεν αὐξο- 30
25 μένων ταχέως φῶν ὁμοίαν εἰναι τῇ τῶν σκωλήκων. ὥσπερ γὰρ ὁ σκώληξ
οὐδενὶ προσπέψυκεν, ὥστε τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι ἀπὸ τοῦ ἐν φῷ προσπέ-
ψυκεν, ἀλλ’ αὐτὸς δι’ ἑαυτοῦ, ὥσπερ ἡμεῖς τε καὶ ἕποι καὶ πάντα τὰ 35
τέλεια τῶν ζῴων, οὕτω καὶ τὰ φάρα. καὶ σαφηνίζει τοῦτο πάνυ θαυμαστῶς
τὴν ζύμην ἄγων εἰς ὑπόδειγμα. ὥσπερ γάρ, φησίν, ἐπὶ τῆς ζύμης συμ- 40
30 βαίνει τὴν αὔξησιν γίνεσθαι τοῦ μὲν στερεωτέρου καὶ σωματωδεστέρου
ὑγραινομένου, τοῦ δὲ ὑγροῦ πνευματουμένου ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ συγ-
κραθέντος χυμοῦ (λέγει δὲ χυμὸν τοὺς ἀλας), ὥσπερ οὖν ἡ τοῦ ἀλὸς 45
θερμότης τὸ μὲν ὑγραινούσα, τὸ δὲ | πνευματοῦσα αὔξει τὴν ζύμην, οὕτω 70·
50 καὶ ἐπὶ τῶν σκωλήκων καὶ φῶν ἡ ἐν αὐτοῖς οὖσα ψυχικὴ θερμότης τὸ

1 οὕτως δὲ καὶ I	2 et 5 κάτωθεν] fort. κάτω	4 κλάδων τοῦ δένδρου Ka
7 ὡς] δτι Ka	7. 8 κατέρχεται II.	8 ἔτεινον Ka αὐτήν] αὐτὰ II.
9 ὑγρότητος α	10 ἐνταῦθα] ἐν ταύτῃ I.	13 αὐτῆς] αὐτοῦ II.
16. 17 λέγει συμβαίνειν]	13 αὐτῆς] αὐτοῦ II.	15 δτι] ἦτοι K: ἢ τε α
add. μὲν K	18 ἔχουσιν δμφαλὸν coll. Ka	20 ante i.
33 ὑγραινούσα	22 σκώληξιν ἔστιν K	26 προσπέψυκαν—πάντα (27) om. K

μέν γεωδέστερον καὶ σωματωδέστερον αὐτῶν ὑγραίνουσα, τὸ δ' ὑγρὸν 70^a πνεῦμα ποιοῦσα αὔξει ταῦτα. ἐξ ἀνάγκης μὲν οὖν διὰ ταῦτα αὔξεται τὰ φύλα, ἐκτὸς δὲ χάριν τοῦ βελτίνον· διὰ γάρ τὸ πολυτοκεῖν· πολλὰ γάρ οὗτα 10 οὐ δύναται γεωρεῖν αὐτὰ ἡ ὑστέρα. στενοχωρῆ δὲ εἰπε τὴν ὑστέραν διὰ 5 τὸ εἶναι τὴν εὐθεῖαν ἡ στενοχωρῆς [καὶ ἡ γενικὴ τῆς στενοχωροῦ]. αὔξεται δὲ ταχέως, ἥπως μὴ χρονίζοντων κατεσθίηται ὑπό τινων. οὐδὲν 15 δέ, φησιν, φύλον ἐν οἷς γένεσιν ἦτοι εἰδεῖσθαι τὸ ἄρρεν ἐστί καὶ τὸ θῆλυ, τέλος λαμψάνει καὶ ζῷον ἐξ αὐτοῦ γίνεται δύγα τοῦ ἄρρενος· εἰ γάρ μὴ ἐπιρράνη 20 τούτοις τὸν θηρὸν ὁ ἄρρην, οὐ ζωογονεῖται.

10 p. 755^b7 Εἰσὶ δέ τινες οἱ φασι πάντας εἶναι τοὺς ἰχθύας θήλεις πλὴν τῶν σελαχῶν.

Τῶν γάρ σελαχῶν τοὺς μὲν εἴναι θήλεις, τοὺς δὲ ἄρρενας ὠμολόγουν. 25 οἱ δὴ λέγοντες πάντας θήλεις, ἐπειδὴ ἔώρων τοὺς μὲν φέροντας φύλα, τοὺς δὲ οὐδαμῶς οὐδέποτε ἔώρων, ἔλεγον οὗτοι καὶ οἱ μὴ φέροντες φύλα θήλεις 15 εἰσί, νομίζοντας δὲ ἄρρενες μὴ οὗτες. ὅσπερ γάρ κατὰ μεταφοράν τὰ μὲν 30 καρποφόρα τῶν δένδρων, οἷον ἐλαίαν συκῆν, τὰ δυοια, λέγομεν θήλεα, ἄρρενα δὲ τὰ μὴ καρποφόρα, οἷον κότινον ἐρινεόν, καίπερ μηδὲν αὐτῶν 35 ἄρρεν ὃν ἡ θῆλυ, οὗτα καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων οἱ νομίζομενοι ἄρρενες θήλεις εἰσί, λέγονται δὲ ἄρρενες διὰ τὸ μὴ γεννᾶν, ὅσπερ καὶ ὁ ἐρινεός.. ἀπαντᾷ 20 οὖν πρὸς τὴν οὗτως ἄτοπον καὶ φυεῦδη δόξαν λέγων ὁσπερ οὖν τῶν σελαχῶν τοὺς ἔχοντας πόρους θηρικοὺς ἄρρενάς φαμεν. θήλεις δὲ τοὺς ἔχοντας ὑστέρας. οὗτως ἔδει καὶ ἐν τῷ γένει τῶν φυτόκων ἰχθύων, εἴπερ ἡσαν ἀπαντες θήλεις, 40 ἔχειν ἀπαντας ὑστέρας καὶ μηδένα πόρον θηρικόν· νῦν δ' οἱ μὲν αὐτῶν ἔχουσι πόρους, οἱ δὲ ὑστέρας. διὰ τίνα οὖν αἰτίαν οἱ μὲν ἔχοντες πόρους 45 τῶν σελαχῶν ἄρρενες ἔσονται, τῶν δὲ φυτοκούντων ἰχθύων οὐκ ἔσονται; ἀλλως τε ἐπεὶ καθ' ἣν ὥραν οἱ ἄρρενες τῶν σελαχῶν προϊένται τὸ σπέρμα, κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ οἱ ἀλλοι ἰχθύες, ἄρρενες ἄρα καὶ οὗτοι ἔσονται.

p. 755^b16 "Εδει δ' οὐ μόνον τοὺς φυτοκοῦντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν μέν.

30 Τὸ λεγόμενον τοιοῦτον ἔστιν· εἰ ἡσαν ἀπαντες οἱ ἰχθύες θήλεις, οὐ μόνον τοὺς φυτοκοῦντας ὑστέρας ἔδει ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μὴ φυτοκοῦντας,

1 post μὲν add. γάρ II. αὐτῶν ex αὐτοῦ corr. K 2 διὰ ταῦτα] ἐξ ἀνάγκης μὲν γάρ iterat L 5 καὶ ἡ—στενοχωροῦς delevit: om. a 6 χρονίζοντα a κατασθίηται I 7 τὸ post καὶ om. IKa 8 αὐτοῦ scripsi: ἔαυτοῦ libri 12 ante Τῶν add. Οἱ λέγοντες ἀπαντας εἶναι τοὺς ἰχθύας θήλεις πλὴν τῶν σελαχῶν a θήλεις a 13 δὴ] δὲ LKa 14 ἔώρων om. Ka 15 ἔλεγον] ἔλυσον K 16 ἔλασι συκαὶ II. λέγει a θήλει a 17 ἔαυτῶν a 22 ζωτόκων L 17 23 ἔχειν ἀπαντα a θηρεύον a 24 οἱ δὲ—πόρους hic om. et post οὐκ ἔσονται (25) exhibent, deinde τῶν σελαχῶν—οὐκ ἔσονται repetunt II. 25 ωτόκων IKa 26 καθ' ὥραν ἣν II. 28 "Εδει—μόνον] ἔτι δ' οὐ μόνον Arist. PSY: ἔτι δ' οὐ μὴν K 30 εἰ om. a 31 δεῖ IL

διμοίως ταῖς τῶν θηλειῶν ἡμιόνων ὑστέραις. ὡς γὰρ αἱ ἡμιόνοι καίπερ 71^g ἄτοκοι οὖσαι δημιουργοὶ οὖσαι ὑστέρας ἔχουσιν, οὔτως ἀναγκαῖον ἦν καὶ τοὺς μὴ φωτοκούντας ἵχθυς, εἰπερ ἡσαν θηλεῖς, ὑστέρας ἔχειν καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον σώζειν πρὸς τὰς τῶν φωτοκούντων ὑστέρας, διὸ αἱ τῶν ἡμιόνων 5 ὑστέραι πρὸς τὰς τῶν θηλειῶν ἵππων ὑστέρας. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν αὐτῶν πόρους ἔχουσιν, οἱ δὲ ὑστέρας, οἱ μὲν πόρους ἔχοντες ἄρρενες ἔσονται, θηλεῖς δὲ οἱ ὑστέρας.

p. 755b22 'Η δ' ἀπορία δι' ἦν οὕτως λέγουσιν, εὔλυτος τὸ συμβαῖνον ἀκούσασιν.

10 'Ο μὲν οὖν συλλογισμός, δις ἡπάτα αὐτοὺς πάντας τοὺς ἵχθυς λέγειν 10
θηλεῖς, οὕτως· πᾶς ἵχθυς πολυτοκεῖ, οὐδὲν πολυτοκοῦν ὀχεύει ἢ ὀχεύεται,
οὐδεὶς ἄρα ἵχθυς ὀχεύει ἢ ὀχεύεται. ὥστε οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς τὸ ἄρρεν 15
εἰ γὰρ ἦν, ἐπειδὴ οὐκ ὀχεύουσι, μάτην ἀν ἦν· τὸ γὰρ ἄρρεν διὰ τὸ ὀχεύειν.
ἢ οὕτως· οὐδὲν τῶν ὀχευομένων πολλὰ τίκτει, πᾶς δὲ ἵχθυς πολλὰ τίκτει, 20
15 οὐδεὶς ἄρα ἵχθυς ὀχεύεται. ὁ δὲ τὴν μίαν πράτασιν θεὶς τὴν λοιπὴν καὶ
τὸ συμπέρασμα παρείασε. λέγει οὖν ὁ Ἀριστοτέλης δυνάμει ὅτι τί κωλύει,
φησίν, ἔξω πολλὰ τίκτειν τὰ ὀχευόμενα, κανὸν ἐν ἑαυτοῖς οὕτω πολλὰ τίκτειν
δύονταν; εἰ {δὴ} οὐδὲν τῶν ὀχευομένων οὕτω πολλὰ τίκτει δύσα ὁ ἵχθυς 25
ἐν ἑαυτῷ, θύραζε τί τὸ κωλύον; ἄτοπον δέ, φησί, καὶ τὸ μὴ ἐν παντὶ τῶν
20 φωτοκόνων τὸ μὲν ἄρρεν εἶναι τὸ δὲ θῆλυ· διὰ τίνα γὰρ αἰτίαν ἐν τούτοις
μὲν ἔσται, ἐν τούτοις δὲ οὐκ ἔσται; λέγει δὲ καὶ αἰτίον αὐτοῖς γενέσθαι
τῆς ἀγρούσας τὸ μὴ δήλας εἶναι τὰς διαφορὰς τῆς ὀχείας. ὄρῶντες γὰρ
ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τοιωσδήν γινομένην τὴν ὄμιλίαν καὶ χρόνιον, 35
ἐπὶ δὲ τῶν χοίρων τοιανδί (ἐπιβαίνει γὰρ ἐπί τε τούτων καὶ τῶν πρόβατων
25 καὶ τῶν βοῶν καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ ἄρρεν τὸ θῆλυ), τοῦτο
δὲ μὴ βλέποντες γινόμενον ἐπὶ τῶν ἵχθυών (οὐ γὰρ ἐπιβαίνει ὁ ἄρρεν
ἵχθυς τὴν θηλειαν) ἐνόμισαν ὅτι οὐκ ἔστιν δλως ἐν αὐτοῖς ὀχεία, εἰ δὲ 40
(μὴ) αὕτη, μηδὲ ἄρρεν. τοῦτο δ' οὐκ ἀληθές· ἔστι γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς
ὀχεία, ταχεῖτα μέντοι καὶ τρόπον ἄλλον.

1 post ὁμοίως add. δὲ ILa	2 ἀτεκνοί Ka	ἔχουσιν ὑστέρας coll. K	8 λέγουσιν]
ὑπολαμβάνοντιν Arist.	εὔλυτον IL	10 ἡπάτησεν Ka	12 οὐδεὶς—όχεύεται
om. II.	14 πᾶς—τίκτει (18) om. K	16 οὖν] δὲ IL	τί κωλύει—εἰ (18)
om. a	17 ἑαυτοῖς seriphi: ἑαυτῶ IL	18 δὴ addidi	19 post θύραζε
add. δὲ Ka	20 φωτοκούντων a	εἶναι post θῆλυ ponit K	22 ὀχήσεως II.
23 χρόνιον] χρόνιον IL	25 τῶν ante βοῶν om. Ka	τοῦ θήλεος Ka	
τούτου a	26 βλέπονται a	γινόμενον post ἵχθυών ponit K	27 τὴν θῆλυν K:
τοῦ θήλεος a	ἐνόμισεν ILa	28 μὴ addidi	ἑαυτοῖς I
			29 ὀχεία
		post γὰρ ponit K	

p. 756^a5 Διὸ καὶ οἱ λέγοντες τὰς κυήσεις εἰναι ἐκ τοῦ ἀνακάμπτειν τὸ σπέρμα εἰς τοὺς θῆλεις τῶν ἰχθύων.

Ἐκεῖνοι μὲν γάρ ἄρρεν εὐνούσιν εἰναι οὐκ ἔβούλοντο, ἔτεροι δὲ εἰναι μὲν ἔλεγον, πέμπειν δὲ τὸ σπέρμα εἰς τὸ θῆλυ οὐ διὰ συνδυασμοῦ 5 οὐ καὶ ὅμιλας, ἀλλ᾽ ἐναψιέναι ἀντὸν εἰς τὸ θηλωρό, ἔπειτα καταπίνειν αὐτὸν τὸν θῆλεις· τούτου γάρ δηλωτικὸν τὸ ἀνακάμπτειν τὸ σπέρμα εἰς τοὺς θῆλεις, ἀνακαμπτομένου οὖν, φησί, καὶ καταπινομένου τοῦ σπέρματος ὑπὸ τῶν θηλειῶν κυῖσκουσιν. ἀνακάμπτειν δὲ τὸ καταπίνειν εἴρηκε, διότι ὅπισθεν ἐν τῇ οὐραίῳ τῆς θηλείας ἔλεγον ἀπορραίνειν τὸν ἄρρενα τὸν θορόν, 10 τοῦτον δὲ τὸν θορὸν ἐκ τούπισθεν ἀνακάμπτειν καὶ ἀπέρχεσθαι ἔμπροσθεν πρὸς τὸ στόμα αὐτῆς καὶ οὕτω καταπίνεσθαι. ταῦτα δέ, φησί, λέγουσι μὴ 15 κατανεγοηκότες πῶς λέγουσι. τοῦτο εἰπὼν ἐλέγχει τὴν δίξαν ταύτην λέγων ὅπὸ τὸν αὐτὸν γάρ χρόνον οὐ τε ἄρρενες τὸν θορὸν καὶ αἱ θῆλειαι τὰ φὰ ἔχουσι. σαφὲς δ' ἂν εἴη τὸ λεγόμενον τοιαῦτα τινα προειποῦσιν. 20 οἱ ἄρρενες, εἰ μὴ πάντῃ πλήρεις γένωνται τοῦ σπέρματος, οὐκ ἀπορραίνουσιν αὐτό, ἀλλὰ πρῶτον μέν, ἡνίκα δλίγον καὶ σύνμετρον ἔχουσι τὸ σπέρμα, 25 συνδυάζονται καὶ πληροῦσι τὰς θηλείας, μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι αὐτάς, δύσον αὔξει ἐν ταῖς θηλείαις τὰ φὰ, τοσοῦτον καὶ ἐν τούτοις τὸ σπέρμα αὔξεται. 30 τέλος δὲ ὄπισθεν καὶ ἄρρενται αὐται βίπτειν τὰ φὰ θύραζε, καὶ οὗτοι τὸ σπέρμα. ποιεῖ δὲ τοῦτο ἡ φύσις. λέγω δὴ τὸ σύνδρομον καὶ ισοχρόνιον 35 γίνεσθαι τὴν τε τῶν φῶν καὶ τὴν τῆς τῶν ἄρρενων γονῆς ἀπόκρισιν, ἵνα ἔχωσιν ἐπιρραίνειν τὰ φὰ ἐξερχόμενα. τὸ μὲν γάρ εἰσελθόν ἐν τῇ ὅμιλᾳ σπέρμα συνέστησε τὴν τῶν φῶν φύσιν, τὸ δὲ διστροφόν μετὰ τὴν ἔξιδον 40 ἐπιρραίνομενον αὔξει τε καὶ ζῳα ποιεῖ. ἐπεὶ οὖν, ὡς εἴρηται, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ὃν αἱ θῆλειαι τὰ φὰ ἔχουσι, καὶ τοῖς ἄρρεσιν ὑπάρχει 45 ὁ θορός, δηλον ὡς προωχεύθησαν. ἐν δὲ τῇ λέξει ὥσπερ γάρ καὶ τῶν ὄρνεων γένοις ἐν ἐνίοις τὸ ἐν ἐνίοις πρόσκειται, ἐπειδὴ οὐ πάντα 50 φέρουσιν ὑπηρέμα· εἴρηται γάρ τὰ γαμψώνυχα μὴ φέρειν ὑπηρέμα. καὶ τοῖς μὲν ὄρνισι διὰ τὸ τέλεια ἔχειναι τὰ φὰ ἀνάγκη τὸ ἄρρεν ἐντὸς τῶν 55

1 ἀνακάμπτειν libri et Arist. PSY: ἀνακάπτειν Arist. vulg.	2 εἰς τοὺς θῆλεις Arist. SY et II. infra v. 6. 7: εἰς τὰς θῆλεις II: εἰς τὸ θῆλυ K: τοὺς θ. Ar. vulg.
ομ. Κα ἄρρενας K εἰναι ante ἐν ponit K	3 γάρ μετὰ θῆλεις (7) 4 post μὲν add. ἄρρεν Κα
οὐ διὰ—θῆλεις (7)	6 θῆλειας α 6. 7 τὰς θῆλειας α 7 τοῦ
σπέρματος om. K 9 τῶν θηλειῶν K 10 τοῦ ὅπισθεν Κα 11 αὐτοῦ II.	
12 πῶς λέγει II. ¹ 13 γάρ om. II. χρόνον libri et Arist. Y: καιρὸν Arist. vulg.	
τὸν θορὸν—ἄρρενες (15) om. II. 15 πάντῃ] πάμπαν α 16 καὶ σύμμετρον—	
πληρῶσαι (17) post αὔξεται (18) ponunt, deinde αὐτάς—αὔξεται (17. 18) iterant II.	
17 συνδυάζουσι K 18 ἐν τῷ θῆλει K: ἐν τῇ θῆλει α τοῖς σπέρματι K	
19 post τέλος δὲ add. δη (δεῖ L) τὸ σύνδρομον καὶ ισοχρόνιον γίνεσθαι (cf. 20. 21) II.	
θύραζεν K 20 ισοχρόνον (sic) α 23 συνέστησε La 24 ἐπιρραίνομενον	
ante μετὰ (23) ponit K οὐς εἴρηται post καθ' ὃν (25) II. 25 χρόνον om. II.:	
καιρὸν α οὐπήρχεν α 28 εἴρηται—ὑπηρέμα om. L 29 διὰ τὰ τέλεια	
ex corr. I ἐντὸς] ἔτι ἐντὸς ὄντων Κα	

φῶν ἐνόντων ἐπιρραίνειν αὐτά (τούτου γάρ ἔστι δηλωτικὸν τὸ ἔτι ἐντὸς 72° ὅντων ἀνάγκη τοῦτο συμβαίνειν· εἰρηται γάρ ὅτι εἰ μὴ διχεύεται καθ' ἑκάστην, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐ τελειοῦται τὰ φῶν), τοῖς δὲ ἵχθυσι γίνεται 10 τὸ ἐπιρραίνεσθαι ἐκτός. τὸ δὲ διὸ καὶ συγκαταβαίνει ἀμα ἐλαττού-
5 μενος, τὸ δὴ συγκαταβαίνει λίστον ἔστι τῷ συνελαττοῦται· ὅστον γάρ ἔξερ- 15 χόμενα τὰ φῶν ἐλαττοῦται, τοσοῦτον καὶ ὁ θεόρδης διὰ τὸ συνεξέρχεσθαι αὐτοῖς. ἀλλὰ καὶ τὴν λέξιν τὴν τὰς δὲ ἀνακάμψεις τοῦ θεοροῦ καὶ 20 τῶν φῶν καὶ οἱ ἀλιεῖς περὶ τῆς κυήσεως τῶν ἵχθυων τὸν εὐήθη λέγουσι λόγον οὕτως ἀναγνωστέον· πρὸς τοῖς ἀλιεῦσι καὶ Ἡρόδωρος τὸν 10 εὐήθη λέγει λόγον περὶ τῆς ἀνακάμψεως τοῦ θεοροῦ καὶ τῶν φῶν· καὶ τίς 25 ὁ εὐήθης λόγος, σαφῶς ἐπάγει. ὁ δὲ κολούσις ἔστιν ὅρνεον δημοιον κοτύνφω.
ποιοῦνται δὲ καὶ τὰ περιστερώδη τὴν ἐν τοῖς ῥύγχεσι πρὸς ἄλληλα κοινω- 30 νίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ ὄραν αὐτοὺς αὐτὰ πολλάκις τῆς ἡμέρας διχευόμενα οὐκ
ἡμέλκησαν εἰπεῖν ὅτι κατὰ τὸ στόρα μήγινονται· τούτου γάρ ἔστι δηλωτικὸν 35 τὸ διὰ τοῦτο ταύτης οὐ τετυχήκασι τῆς φήμης. διὰ τοῦτο οὖν,
φησί, ταύτης οὐ τετυχήκασι τὰ περιστερώδη τῆς φήμης ὑπὸ τῶν φυσικῶν.
ἡ δὲ ὄσινα ὄνομά ἔστι θηλυκὸν κατηγορούμενον κατὰ τῶν ἀρρένων καὶ 40 θηλειῶν ὄσινῶν· ὄσινα γάρ λέγεται καὶ ὁ ἄρρηγος ὕσπερ καὶ ἡ θηλεια.
ἔστι δὲ ἡ ὄσινα ζῳὸν δημοιον λύκωφ, ὅπερ ἐν Ἐφέσῳ νῦν ὁ πολὺς ἀνθρωπος 45 20 γάννον ὄνομάζει. λέγουσι δὲ ὡς ὑπὲται ὄσινα ἄρρηγος ἔχουσα αἰδοῖον ὄσινης
θηλειας. φησὶν οὖν οὐτος ἔχειν | μὲν τὰς ἄρρενας ὄσινας ὑπὸ τὴν κέρκον 72°
γραμμὴν δημοίαν αἰδοῖον θηλειας, οὐκ εἶναι δὲ αἰδοῖον, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλάκις
καὶ μᾶλλον ἀλίσκεσθαι τοὺς ἄρρενας ὄρῶντες τὴν γραμμὴν νομίζουσιν αὐτὴν ἡ
αἰδοῖον εἶναι· εἰ δὲ θηλα θηλεια, εἴδον ἀν αὐτὴν ἀριθήλως μόνον ἔχουσαν
25 τὸ τῶν θηλειῶν αἰδοῖον, καὶ οὐδέν τι πλεῖστον. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων,
φησίν, ἀλιεῖς.

p. 757a14 Περὶ δὲ τῆς τῶν ἵχθυων γενέσεως ἀπορήσειεν ἀν τις.

'Η μὲν οὖν ἀπορία τοιαύτη, διὰ τί τῶν σελαχωδῶν οὕθ' οἱ ἄρρενες 10 προίενται τὸν θερὸν οὕθ' αἱ θηλειαι τὰ φῶν, τῶν δὲ μὴ ζωοτοκούντων 30 ἀμφότερα τὰ γένη προίενται τε καὶ ἀπορραίνουσιν· αἱ μὲν γάρ θηλειαι τὰ 15 φῶν, οἱ δὲ ἄρρενες τὸν θερόν. ἡ δὲ λύσις ὁδὸς ἔχει· οἱ μὲν οὖν ἄρρενες τῶν

1 ἐνόντων οι. Κα	αὐτὸν α	2 συμβῆναι Arist.	3 ἵχθυσι α
4 καὶ οι. Η.	συγκαταβαίνειν α	4. 5 ἐναλλαττόμενον L: ἐναλλαττούμενον	
5 post τῷ add. συμπληροῦται IKL		6 φῶν οι. K	8 post κυήσεως add. λέγουσι I
9 Ἡρόδωρος] immo Ἡρόδοτος; cf. Arist. p. 756b6 Herod. B 93			10 λέγει] λέγων II:
οι. K	post λόγον add. λέγουσι K	11 καττόφω L	14 μήγινονται K
11 ante κατά add. καὶ α τῶν οι. K		15 διὰ	17 κατηγο-
12 τοῦτο οὖν—περιστερώδη (16) οι. sed suppl. in marg. L		τοῦτο οὖν—περιστερώδη (16) οι. sed suppl. in marg. L	ρουμένη IL
13 ante κατά add. καὶ α τῶν οι. K		16 φησί οι. K	20 γάννον] sic libri: γλάνον (v. l.
14 γάννον] sic libri: γλάνον (v. l.) Arist. Hist. an. Θ 5 p. 594a31		17 λέγουσιν οὖν Ka	γάννον] sic libri: γλάνον (v. l.) Arist. Hist. an. Θ 5 p. 594a31
15 αἰδοῖον K	21 οὕτως II,	18 τοὺς IKa	23 μαλιστα K
16 καὶ μῆδεν I: μῆδεν δὲ Ka	22 τούς IKL	19 λέγει] λέγων II:	24 ηλωθεν α
17 om. a	31 ἔχει ὁδες K	20 ζωοτόκων Ka	30 τε

σελαχωδῶν οὐ πρόσενται τὸν θορόν, ἐπειδὴ οὐκ εἰσὶ πολύσπερμοι, αἱ θῆται· λειποῦσι δὲ ἄνω πρὸς τῷ ὑποζῷματι ἔχουσαι τὰς ὑστέρας ὄμοιάς ἀδυνατοῦσιν ἀπορραίνειν τὰ φάσι. ῥάστον μὲν γάρ ἀπορραίνειν ταῖς ἔχούσαις τὰς ὑστέρας κατώ πρὸς τοῖς ἄρθροις, ταῖς δὲ ἄνω καὶ πρὸς τῷ ὑποζῷματι οὐ ῥάστον.
 5 λέγει δὲ καὶ ὄμοιάς διαφέρειν τὰ ἄρρενα πρὸς τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα πρὸς τὰ θήλεα. ὥσπερ γάρ οἱ ἄρρενες τῶν σελαχωδῶν διηγοῦστεροί εἰσιν τῶν ἄρρενων ἰχθύων, οὕτω καὶ αἱ θήλειαι σελαχῶδεις τῶν θηλειῶν ἰχθύων.
 τὰ δὲ τῶν ἰχθύων φάσι τρόπον τινὰ ἔοικε τοῖς σκωληκοτοκοῦσι· τὸ δὲ τρόπον τινὰ πρόσκειται διὰ τὸ ἐπαχθὲν τὸ ἔτι γάρ ἀτελέστερον προῖται τὸ
 10 κύημα· τὰ γάρ κυήματα τῶν σκωληκοτοκούντων ἀτελέστερά εἰσι τῶν κυητῶν τῶν ἰχθύων, ταῦτα δὲ ἔστι τὰ φάσι. ἐσίκασι δὲ πάλιν, διότι ἀμφότερα, ὥσπερ εἴρηται, ὄμοιάς της ζύμη αὔξεται. καὶ τὰ μὲν τῶν ἰχθύων φάσι ἐπειδὴ οὐκ ἔχουσι κεχωρισμένον ἐκ τοῦ ὠχροῦ τὸ λευκόν, οὐδένα καιρὸν
 15 ἔχουσιν ὡρισμένον, ἀλλ᾽ ὅταν ἐπιρράνῃ αὐτῷ | ὁ ἄρρην τὸν θορόν, 73·
 15 τελειοῦται· τὰ δὲ τῶν ὀρνίθων ἐπεὶ κεχωρισμένον ἔχουσι τὸ λευκόν, εἰ μὲν πρὸ τοῦ ἄρρεσθαι μεταβάλλειν εἰς λευκὸν τὸ ὑπηρέμιον ἐπιρράνῃ ὁ ἄρρην, 5 τελειοῦται, εἰ δὲ μετὰ τὸ χωρισθῆναι τὸ λευκὸν ἐκ τοῦ ὠχροῦ ἐπιρράνῃ, οὐ τελειοῦται. ἔχει γάρ ἦδη τὴν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ἀρχήν, τουτέστιν ὅπερ γάρ ἡμελλε ποιῆσαι ή ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ἀρχή, γέγονε καὶ χωρὶς ἐκείνης. 10
 20 ή γάρ τοῦ ἄρρενος ἀρχὴ εἰσελθοῦσα ἀμα τε χωρίζει τὸ λευκὸν ἀπὸ τοῦ ὠχροῦ καὶ ὅμα διδωσιν αὐτῷ τοὺς λόγους τῆς αἰσθητικῆς ψυχῆς, τοιωσδήτι 15 συμπέττουσα αὐτὸν ἐν τῷ διακρίνειν ἀπὸ ἀλλήλων τὸ τε λευκὸν καὶ τὸ ὠχρόν· ὑφ' αὐτῶν δὲ χωρισθέντα οὐκέτι μετὰ τοῦτο δοῦναι δύναται· δεῖται γάρ 20 τῆς τιασδήτι συμπέψεως, ἦν ή τοῦ ἄρρενος ἀρχὴ ποιεῖ. τὸ δὲ ὑπηρέμιον ὡς μὲν φυτοῦ κύημα τέλειον ἔστιν· ἔχει γάρ τὴν θρεπτικὴν καὶ αὐξητικὴν 25 ψυχήν, ἦν ἔχουσι καὶ τὰ τῶν φυτῶν κυήματα, ἦν θρεπτικὴν καὶ αὐξητικὴν ἀμφότερα διδόσαι καὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ· ὡς δὲ κύημα ζῷου ἀτελέστερον
 30 δεῖται γάρ τῆς αἰσθητικῆς, ἦν μάνον τὸ ἄρρεν διδωσιν.

p. 757b27 Τὸ δὲ ἔξι διχείας μὲν γενόμενα φάσι, διακεκριμένα δὲ εἰς τὸ λευκὸν γίνεται κατὰ τὸ πρώτον διχεῦσαν.

Ἀπορήσειεν ἄν τις πρὸς τὰ λεγόμενα, πῶς πρότερον λέγων ὅτι οἱ νεοττοὶ κατὰ τὸν ὑστέρον διχεύσαντα γίνονται, νῦν φησιν ὅτι κατὰ τὸν πρότερον. ἢ αὐτὸς ἔλυσε τὴν ἀπορίαν πάνυ ἀκριβῶς θεὶς τὸ διακεκριμένον εἰς τὸ λευκόν, δυνάμει λέγων ὡς εἰ μὲν ἡ διχεία τοῦ ὑστέρον διχεύσαντος

1 ἐπεὶ Κ	πολύσπερμα Ι	2 ἔχουσι Ι,	5 τὰ post διαφέρειν οι. ΙΙ,
πρὸς τὸν ἄρρ. ΙΙ,	5 et 6 θῆλεια a	6 διηγοῦθεντεροί ΙΙ ¹	8 τρόπον
τινα οι. Κ	14 ὅτε ἀν IKL	αὐτῷ οι. Κ: αὐτῆς a	15 ἐπειδὴ a
16 ἐπιρράνειν a	17 ἐπιρράνει a	18 ὅπερ] ὥσπερ ΙΙ	19 γάρ οι. Κ
ἀρχῆ] γονὴ Κα	23 χωρισθέντα] exspectas χωρισθέντων	26 ψυχήν—αὐξητικὴν	
οι. et ante ἀμφότερα (27) inserit ἦν Κ	27 ζῷου add. Ι ² : οι. IKL'a	31 ἀπο-	
ἀπορήσειε δὲ ἄν Κ	32 γίνονται εχ γίνεται corr. I	32 τι οι. ΙΙ	33 post
ἡ add. δ Κ	πάνυ ἀκριβῶς] καλῶς πάνυ Κ	34 ὡς οι. Κα	

γένηται πρὸ τοῦ μεταβαλεῖν εἰς τὸ λευκόν, γίνεται κατὰ τὸν ὕστερον 10 ὁχεύσαντα, εἰ δὲ μετὰ τὸ μεταβαλεῖν εἰς τὸ λευκὸν ὁχεύσει, τότ' ἀκριβῶς ἥδη γίνεται κατὰ τὸν πρότερον. ἔχει γάρ ἥδη εἰς τὸ λευκὸν μεταβεβληκός ἀμφοτέρων· τὰς ἀρχάς, τὴν τε τοῦ θήλεος καὶ | τὴν τοῦ ἄρρενος, ὥστε 73^a 5 οὐκέτι δεῖται ἄλλου τινός· τὸ δὲ λεγόμενον ὑπὸ τῆς λέξεως τῆς τὸ γάρ ταῦτα μὲν ἐξ ὁχείας οἰεσθαι, ἔκεινα δὲ μῆ, ἄλογον τοιοῦτον ἀν 10 εἶη· τὸ γάρ οἰεσθαι τὰ μὲν μαλάκια ἐξ ὁχείας τίκτειν (φαίνονται γάρ πολλάκις συνδυαζόμενα) τοὺς δὲ ἄλλους ἰχθύους μῆ, ἐξ ὁχείας ἄλογον. εἰ δὲ διέλαθεν αὐτὸν καὶ ὁ τῶν μαλακίων συνδυασμός, σημεῖον πολλῆς ἀπει- 15 ρίας καὶ ἀγνοίας περὶ τὰ πράγματα. γίνεται δὲ τούτοις τοῖς μαλακίοις ὁ συνδυασμὸς γρόνιος διὰ τὴν ἐκ φύσεως ψυχρότητα· ψυχρὰ γάρ ὅντα τὴν φύσιν δέονται πολλῆς κινήσεως πρὸς τὸ θερμανθῆναι.

10

p. 758a 8 Αἴτιον δ' ἔτι ή μορφὴ στρογγύλη τὴν ἴδεαν οὖσα καὶ σφαιροειδής.

15 Λίτιον, φησί, τοῦ τὸ τῶν πολυπόδων φύδον ἐν εἶναι τὸ τὴν ἴδεαν αὐτῶν σφαιροειδῆ καὶ στρογγύλην εἶναι· συσχηματίζεται γάρ αὐτῇ τὸ φύδον καὶ 15 οὐκ ἔσται διάδολον φαίνεσθαι τὴν ἐν αὐτῷ σχίσιν. λέγει δὲ καὶ τὰ καρα- βώδη τὰ θήλεα πρὸς ἑαυτὰ ποιεῖσθαι τὸν τόκον· οὐ γάρ ἀπορραίνουσιν ἐν τῇ γῇ τὰ φάσιςπερ οἱ ἰχθύες, ἀλλὰ πλάκας ἔχοντα ἐν τοῖς ὑπτίοις πρὸς 20 τῷ οὐραίῳ ἔκεισθαι ἐναποτίθενται καὶ ζωφογονοῦσι, καὶ οὕτως ἔκτιντει αὐτὰ τοῖς φύδοις δηλοντί καὶ οὐκ φά. καὶ τοῖς μὲν θήλεσι τῶν μαλακίων ἐπιρράινει 25 δὲ ἄρρην, καὶ γίνεται τὰ φάσιςπερ τοῖς φύδοις δηλοντί τοις φύδοις, οἷον ἱέδος η ἄλλο τοις φύδοις δηλοντί τοις φύδοις εἰς τὰς πλάκας ὑπὸ τὰς ὑπτίας ὅντα 30 οὐκ ἐπιρράινει (ἀδύνατον γάρ), οὔτε μήν καὶ ἐπέρρειν, ἐν τοῖς φύδοις δηλοντί τοις φύδοις εἰς τὰς πλάκας ὑπὸ τὰς ὑπτίας ὅντα οὐκ ἐπιρράινει. λαμψάνουσι δὲ τὰ φάσιςπερ τῶν καραβωδῶν 35 τὴν αὐξῆσιν ἐν τοῖς φύδοις, ὥσπερ τὰ τῶν ἄλλων ἐν τῇ ἵλοι. ὁ δὲ νεοττὸς τῆς σηπίας (τοῦτο γάρ εἶπεν ή γενομένη σηπία τοῖς φύδοις) δὲ δηλοντὸς δὲ γεγονώς ἐκ τοῦ φύδον προσπέφυκε κατὰ τὸ πρόσθεν. τῶν μὲν γάρ ἄλλων 40 οὐκέτι πρὸς τοῖς ἄρθροις εἰσὶ σχεδὸν οἱ νεοττοὶ προσπεζυκήτες, δὲ δὲ τῆς σηπίας ἔμπροσθεν πρὸς τὴν μύτιδον, διὰ τὸ τὴν φύσιν εἰς ἐν συναγαγεῖν τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὅπισθεν καὶ ποιησαὶ οἶνον κύκλου τὸ σῶμα αὐτῶν η σφαιραν. 45

2 fort. ὁχεύσῃ	τὸ δὲ ἀκριβῶς α:	τοῦτο ἀκρ. K	3 τὸ πρότερον K
μεταβεβληκός α	4 ἀμφοτέρας Ka	τὴν post καὶ om. K	6 ἄλογον] θαυμαστὸν Arist.
11 τὴν τῆς φύσεως Ka		13 δὲ δὲ η IKL Arist. S: δὲ η Arist. vulg.	
15 αὐτοῦ IL	16 αὐτοῦ IL	17 σγέσιν IL	18 τόκον] γόνον Ka
19 τὰ φάσιςπερ ἀπορράινουσιν (18) ponit K		γῇ in lac. II vel III litt. om. IL	20 ἔκεισθαι
ἐναποτίθενται] ἔκει (lac. X fere litt.) IL		21 ταῖς L	μαλακῶν IL
22 post ἄλλο add. δὲ IL	23 μὲν om. IL	26 καὶ om. K	27 ὡς K
δὲ om. IL	28 τοῦτον Ka	γενομένη KL Arist. Z: γενομένη la Arist. vulg.	
οἱ post νεοττὸς om. K	30 εἰσὶ om. L	σχεδὸν ante κάτω ponit K	σγέσιν
εἰσὶν coll. a	32 η] καὶ 1		

p. 758a27 Ήερὶ δὲ τῶν ἐντόμων καὶ τῶν ὁστρακοδέρμων λεκτέον.

Ἐγενέθεν περὶ τῆς τῶν ἐντόμων καὶ τῶν ὁστρακοδέρμων γενέσεως λέγει κατὰ τὴν ὑφηγημένην μέθοδον, ὑφηγημένην λέγων τὴν ἀπόδοσιν τοῦ 4 τρόπου τῆς γενέσεως, διὸ ταῦτον ἔστι τῷ ποιητικὸν ἀποδιδόναι, διπέρ 74r 5 ἐν τῷ Περὶ ζῴων μορίων παρείσασεν. εἰπὼν δὲ πρὸς τούτοις σκωληκοτοκεῖν, ἐπήγαγε σχεδὸν γάρ ἔοικε πάντα, καὶ τὰ ὑπόποδα καὶ τὰ ἄποδα, 5 σκωληκοτοκεῖν πρῶτον, καὶ τὴν αἰτίαν τούτου ἐπήγαγε διὰ τοῦ τὸ γάρ ἀτελὲς κύημα τοιοῦτόν ἔστιν· ὥστε εἰ πάντων τὰ κυήματα πρῶτον ἀτελῆ ἔστι, τὸ δ' ἀτελὲς σκώληκης ἡ οἷον σκώληκης ἔστι, πάντα ἄρα σκώλη- 10 κοτοκεῖ. τὸ δὲ τρόπον τινὰ πρόσκειται, διότι οὐ κυρίως σκώληκης ἔστιν, ἀλλ' ὥσπερ ὅλως ὁ σκώληκης ἔξι ἀτελοῦς εἰς ἄλλο τι ὃν μεταβάλλει τέλειον, 15 οὕτω καὶ τὸ κύημα. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐντὸς φοτοκοῦσι τέλειον ὡρὸν τὸ κύημα τὸ πρῶτον ἀδιόριστον (ἢν) λαμβάνει τὴν αὔξησιν· οὐ γάρ ἔχον ἐν ἑαυτῷ περιτεγραμμένα καὶ ἐσκιαγραφημένα τὰ τοῦ ζῷου μόρια αὔξει, ἀλλὰ 20 15 μετὰ τὸ αὔξηθῆναι καὶ τέλειον ὡρὸν γενέσθαι σκιαγραφεῖται, ὡς πολλάκις εἴρηται. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ τοῦ σκώληκος φύσις· καὶ γάρ καὶ ἐν τούτῳ 25 ὕστερον μετὰ τὸ αὔξηθῆναι σκιαγραφοῦνται καὶ τὰ μόρια τοῦ γινομένου ἔξι αὐτοῦ. μετὰ δὲ τοῦτο, φησί, τουτέστι μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ προσεχῶς 30 ἡμῖν ῥηθέντα, εἴπομεν διτι τὰ μὲν φοτοκεῖ τὸ κύημα τέλειον, τὰ δ' 20 ἀτελέες. καθάπερ δέ, φησίν, ἀν ἀφέλη τις τὸ τῶν ὡρῶν ὁστρακον, τὸ καταλειφθὲν ὁ ἀφεῖδης τῶν ὁστράκων ὑμήν ἔστι μετὰ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ ωχροῦ, οὕτω τυγχάνει ὃν καὶ τὸ κύημα πρῶτον περιεχόμενον ὑμένι. τὰ 35 δὲ γεννῶντα τῶν ἐντόμων ἐπειδὸν γεννήσῃ, τὰ γεννηθέντα σκωληκές εἰσι, καὶ τὰ γινόμενα μὴ δ' ὄχειας ἀλλ' αὐτομάτως, οἷον αἱ χρυσαλλίδες, ἐκ 40 25 τοιαύτης σκωληκώδους γίνονται τὸ πρῶτον συστάσεως (ἐκ τῆς κάμπης γάρ γίνονται, ητοι σκώληκης ἔστιν), ἀλλὰ δὲ ἐκ τῶν ἀραχνίων καίτοι δόξειεν ἀν τὰ ἀράχνια φοῖς ἔοικέναι διὰ τὸ περιφερές τοῦ σχήματος· οὐκ εἰσι δὲ φά. εἰ γάρ τῷ φῷ τὸ εἶναι φόνον ἔστιν ἐν τῷ τὸ μὲν αὐτοῦ ζῷον γίνεσθαι, τὸ δὲ τροφήν (οὐ γάρ ἀπαν τοῦ φῷ δύναμιν ἔχει εἰς ζῷον μετα- 45 30 βάλλειν, ἀλλὰ τὸ λευκὸν μόνον) τῶν δ' ἀραχνίων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων αἱ ὄλοτητες ὅλαι δύνανται μεταβάλλειν εἰς ζῷα, οὐκ ἀν εἶναι φά. οὐ δεῖ

1 post καὶ add. αὐτῶν IL	2 τῶν post καὶ om. IL	3 μέθοδον] μέγεθος K
ὑφηγημένα λέγων α	5 post πρὸς add. δὲ Ka	5. 6 σκωληκοτοκεῖ Ka
στατον (v. l. ἀτελέστερον) Arist.	9 ἀτελές ἔστι IK	8 ἀτελέ-
ὅλος IK	ό om. L	11 ὅλως]
13 τὸ] τέλεον K	ὄν addidi	ἔχον ἐν] ἔχει IL
μενα α	15 καὶ] ἡ K	14 ἐσκιαγραφό-
ὑστέρα L	17 καὶ om. Ka	16. 17 ἐν τούτοις;
post εἴπομεν add. γάρ IL ¹ (del. L ²), δὲ K	18 post εἰπεῖν add. ἡμᾶς Ka	19 ἡμῖν om. Ka
20 ἦν K	19. 20 τὰ δ' ἀτελές; om. IKL ¹ a, add. L ²	
24 αὐτόματα Ka	21 τῶ ὁστράκω Ka	22 ὃν κατὰ τὸ κύημα Ka
ητοι εἰ τις I	25 σκωληκώδους γίνονται] σκωλήκων εἰσι L	26 γίνεται I
εἶναι φόνο in lac. om. I.	29 τροφή IL	28 post γάρ add. αὐτῷ K
	29. 30 μεταβαλεῖν Ka	31 ὅλα K

ούν, φησί, λέγειν ὡς ἐπειδὴ σχῆμα ἔχει τοιοῦτο καὶ ὑγρότητα ἡ σκληρότητα τοιανδί, ϕόν ἐστιν ἡ σκώληξ, ἀλλὰ τῷ δλον μεταβάλλειν καὶ μὴ ἐκ μορίου τινὸς γίνεσθαι τὸ ζῆν προελθόν, τουτέστιν, ἀλλ' εἰ μὲν δλη ἡ ὄλότης αὐτοῦ δύναται μεταβαλεῖν εἰς ζῆν, τοῦτο σκώληκα ῥήτεον, 5 εἰ δὲ μόριον μὲν τι αὐτοῦ δύναται μεταβάλλειν εἰς ζῆν, μόριον δέ τι μὴ ἐδύναται, τοῦτο ϕόν λεκτέον. τὸ δὲ τὰ δὲ πάντα σκώληκώδη ταῦτα ἐστι τῷ προσεχῶς ῥηθέντι τῷ ἀλλὰ τῷ δλον μεταβάλλειν· ἐστὶ γάρ τὸ λεγόμενον ‘τὰ δὲ δύναμιν ἔχοντα δла μεταβάλλειν, ταῦτα πάντα σκώληκώδη ῥήτεον’.

10 p. 758b19 Τούτου δ' αἴτιον δτι ἡ φύσις ὡσανεὶ πρὸ ὥρας φύσιοις 74°
διὰ τὴν ἀτέλειαν τὴν αὐτῆς.

Τὴν αἰτίαν διὰ τούτων λέγει, τίνος ἔνεκα πρῶτον μὲν σκώληξ γεννᾶται κινούμενος καὶ δλως ζῆν ὑπάρχων, εἰτα αὐδῆθεὶς ϕόν γίνεται ἀναίσθητον 15 καὶ ἀκίνητον, εἰθ' οὕτῳ πάλιν ζῆν ἔτερον παρὰ τὸν σκώληκα. λέγει οὖν δτι ἡ τῶν ἐντόμων φύσις ἀδυνατοῦσα θρέψαι ἐν αὐτῇ καὶ τελειώσαι τὸ κύρμα διὰ τὴν οὐκείαν ἀσθένειαν, ἀτελές αὐτὸν γεννᾶ· ὥστ' εἶπερ πρὸς τῷ ἀτελές αὐτὸν γεννᾶν καὶ ἀψυχον ἐγέννα καὶ ἀναίσθητον, ἐφιμείρετο ἄν· εἰ δὲ τοῦτο, τάχιον ἀν ἐκ τοῦ παντὸς ἔξελιπε τὸ τῶν ἐντόμων γένος. διά τοι τοῦτο γεννᾶ ζῆν ἐξ ἑαυτοῦ δυνάμενον τρέφεσθαι, καὶ τρέφεται ἔως ἀν τελειωθῆ, 20 τελειωθὲν δὲ θνήσκει· τὸ γάρ ζῆν καὶ ἐσθίειν δέδοται αὐτῷ διὰ τὸ τέλειον γεγονέναι, ἐπειδὴ δὲ τετελεώται, οὐκέτι χρεία αὐτῷ τοῦ ἐσθίειν, ὥστε οὐδὲ τοῦ ζῆν. καὶ ἐπὶ τούτῳ θνήσκει, καὶ ἐστὶ τότε οὗτον ϕόν κύκλῳ περιεχόμενον ὑπὸ τοῦ κελύφους· εἰθ' οὕτως τὸ ἐντὸς ὑπάρχον τούτου τοῦ κελύφους ὑπὸ τῆς ὥρας ὥσπερ ὑπὸ δρνίμος συμπεφύθεν καὶ εἰς ζῆν μεταβαλὸν ἔχεισιν. ἡ μὲν οὖν τῶν λεγομένων διάνοια αὕτη. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ ὡς ὅντος τοῦ σκώληκος ἔτι ἐν αὐδῆσει ϕόν μαλακοῦ τὸ ἐν 15 αὐδῆσει ἵσον ἐστὶ τῷ δὲ αὔξεται ὁ σκώληξ, ϕόν ἐστι μαλακόν, τελειωθεὶς δὲ ἠηραίνεται κύκλῳ δμοίως τῷ τῶν δρνίμων ϕόν.

p. 758b21 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν
30 μὴ ἐξ ὁχείας γινομένων ἐν ἐρίοις.

Ἐρια λέγει νῦν καὶ τὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν πολλῶν μέταξαν· σκώ-

1 ὑγρότητι ἡ σκληρότητι α 2 δλον] δλφ ILa μὴ οω. ILa 3 προελθόν ει 6 τὰ δὲ πάντα α Arist. PSY: προελθόντα δὲ πάντα Arist. vulg. 3 προελθόν οω. K: προσελθόν IL 4 ἡ ὄλότης δλη coll. Ka μεταβάλλειν K τοῦτο—ζῆν (5) οω. K 5 μὲν τι] μέντοι I 6 τὸ δὲ—λεγόμενον (8) οω. K 7 δλον scipisi: δλφ libri 10 ὥσπερανε Arist. 11 αὐτοῦ KL 13 δλος α 14 λέγων I 17 ἐγέννα ἡ ἀναίσθητον Ka 18 παντὸς] περιόντος α 19 δυνάμενον ἐξ αὐτοῦ K 20 δέδοται K 22 ἐπὶ τοῦτο α 23 ὑπάρχει L 24. 25 μεταβαλὼν α 26 ἔτι τοῦ σκώληκος coll. K 26. 27 τὸ ἐν αὐδῆσει οω. IKL 27 τελειωθὲν α 29 τρόπον συμβαίνει libri et Arist. P: συμβαίνει post ἄλλων Arist. vulg. ante τῶν μὴ add. πάντων Arist. 30 μὴ οω. IKL¹ 31 λέγων K καὶ νῦν coll. K

ληκες γάρ τινες ταύτην τὴν μέταξαν γεννῶσιν. οὐας δὲ οὐδὲν κωλύει τὴν τούτων γένεσιν ἴστορησαι. ζῷα τινα πτηγὰ διχεύουσιν ἄλληλα, τὰ ἄρρενα δηλαδὴ τὰ θήλεα, ἐκ δὲ τῆς τούτων διχείας γεννᾶται σκωληκώδη τινά, ^{καὶ} ἀναίσθητα μέντοι, ἢ δὴ συλλέξασαι αἱ περὶ τὴν μέταξαν πονοῦσαι γυναῖκες ^{οὐ} καὶ ύπὸ τὸν κόλπον ἐμβιβάσασαι θερμαλίουσιν, οὐας δὲν αἰσθησιν λάβῃ καὶ ζῷα γένηται. ζῷων δὲ γεγονότιν, τίθενται αὐτὰ εἰς κόσκινα καὶ διδάσταιν ^{οὐ} ἔσθιειν φύλλα συκαμίνων, ἐξ ὧν φύλλων τρεφόμενα αὔξονται καὶ οὕτως ἐργάζονται τὸ κέλυφος κύκλῳ ἐκαστον αὐτῶν, καὶ ἔστι τὸ κέλυφος ὃ ἀναίσθητον εἰς μέταξαν· εἴτα ἀποιθησκει. καὶ μετὰ χρόνον τινὰ τοῦ κέλυφους 10 ῥαγέντος ἐξέρχεται ζῷον πτηγὸν δμοῖσιν τῷ γεννήσαντι τὸν σκώληκα, καὶ ^{τοῦτο} ἀεὶ οὕτω γίνεται. πάλιν γάρ ἐκ τοῦ πτηγοῦ τούτου γεννᾶται σκώληκες, ^{ἐκ} δὲ τούτου ἕριον κέλυφος καὶ πτηγόν, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ πτηγοῦ τούτου σκώληκες, καὶ οὕτως ἀεὶ. καλεῖ δὲ τὰ πτηγὰ πεζά, οἷμα, διὰ τὸ καὶ αὐτὰ ^{τὸν} πλείστα χρόνον πεζεύειν. εἰπὼν δὲ | θτι καὶ τῶν μελιττῶν αἱ νύμφαι, ^{τοῦ} 15 θπήγαγες καὶ τοιοῦτον οὐδὲν ἔχουσιν, ὃ ταῦτόν ἔστι τῷ καὶ τροφὴν οὐδὲν λαμβάνουσι μετὰ τὸ γενέσθαι νύμφας. ἐν τῇ λέξει τῇ θίθεν τρεφομένοις ἐπιγίνεται τοιοῦτον περίττωμα τὸ τοιοῦτον περίττωμα ἀντὶ τοῦ ἡ τροφὴ εἴρηται. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ‘ὅτεν ἐπιγίνεται αὐτοῖς ἡ τροφὴ τρεφομένοις’. ζητήσεις δὲ ἂν τις, οἷμα, καὶ ἐκ τῶν νῦν καὶ ἐκ τῶν 20 μετὰ ταῦτα λεχθησομένων, πῶς εἰπὼν θτι ὅλος ὁ σκώληκς μεταβάλλει εἰς οὐδὲν καὶ τούτῳ διαφέρει φύσιν, τῷ τὸ φύλον μὴ ὅλον δύνασθαι εἰς ζῷον μεταβάλλειν, νῦν μὲν σκιαδῶς λέγει τὸ μὲν τι αὐτοῦ ζῷον γίνεσθαι, τὸ δὲ τροφήν (τοῦτο γάρ δύναται τὸ οἱ μὲν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τοιοῦτον, ^{θτοι τροφὴν}), ἐφεξῆς δὲ καὶ λίαν σκιάδως ἐρεῖ τοῦτο. ἡ οὐ τοῦτο λέγει θτι ^{οὐ} ὅλος ὁ σκώληκς μεταβάλλει, ὅλλ’ θτι καὶ τὸ γεγονός τροφὴ ηδύνατο ζῷον γεγονέναι, τοῦ δὲ φύσιν τὸ γεγονός τροφὴ ζῷον γενέσθαι οὐ δύναται.

p. 759 a 8 ‘Η δὲ τῶν μελιττῶν γένεσις ἔχει πολλὴν ἀπορίαν.

Ἐκ τῶν φαίνομένων συμβαίνειν ταῖς μελίταις ἔστιναι λέγει συμβαίνειν ¹⁰ αὐταῖς ὅπερ ἐνίσις τῶν ἴγλιθών, οἷον γάνναις καὶ ἐρυθρίναις. περὶ ὧν πολλοὶ λάκις εἴρηται θτι δοκοῦσιν ἀνευ διχείας γεννᾶν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκ διαιτῶν ¹⁵ γέρεσσι τέθησι τὸ πρόβλημα. ήμας δὲ καλῶς ἔχει εἰδέναι πρὸ τῆς τῶν λεγομένων σαφηνείας τὴν Ἀριστοτέλους δόξαν. ἔστι δὲ τὸ τοὺς μὲν ²⁰

1 ταῦτην ομ. K	2 πτηγὰ ομ. K	3 γεννᾶσθαι α	4 μέν τι α
5 ἐμβιβάσασαι] ἐμβιβαλοῦσαι K	6 ζῷα δὲ γεγονότα α		
6 καὶ κόσκινον II	7 διδώσιν IIa	8 κόνκιλο	
ομ. II	καὶ ἔσθιεν] αὐτά α		
9 καὶ ἔστι—ἀποιθησκει (9)]	10 καὶ ἀποιθησκει, δικέλυφος ἀναλόγουσιν εἰς μέταξαν α		
11 δὲ II	11 ζῷα πτηγὰ ὄμοια L	12 post δὲ add. καὶ Ka	13 τὸν
12 καὶ post ἐπήγαγε ομ. II	13 post δὲ add. καὶ Ka	14 τὸν	
14 ομ. II	15 καὶ post ἐπήγαγε ομ. II	16. 17 τρεφομένης IKL ¹	17 ἐπιγίνεται—τρεφομένοις (19) ομ. II
15 τὸ—περίττωμα ομ. K	18 καὶ—νῦν ομ. K	18 καὶ—νῦν ομ. K	
16 διαφέρειν Ka	19 καὶ—νῦν ομ. K		
17 μέντοι I	20 post ἑαυτοῖς add. τὸ II	21 μεταβαλεῖν Ka	
18 λέγων II	22 τοιούτῳ α		
19 λέγων II	23 post ἑαυτοῖς add. τὸ II	24 λέγειν IL	
20 λέγων libri	25. 26 ζῷον γενέσθαι K	26 ζῷον scripsi:	
21 λέγων II	27 κάναις II	28 λέγων II	
22 λέγειν IL	29 κάναις I	30 πρόβημα L	

καλουμένους βασιλεῖς γεννᾶν καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰς μελίττας ἄνευ ὄχειάς, ^{7b} ταύτας δὲ ὥμοιώς ἄνευ ὄχειάς της κηρῆγνας, τούτων δὲ μηδέν, ἀλλ’ ἀργοὺς καὶ ἀγόνους διατελεῖν. καὶ ἔπικεν εὐλόγιος τοῦτο παρηκολουθηκέναι· τῶν ²⁵ μὲν γάρ βασιλέων δύο ἦσαν τὰ ἑεῖα καὶ θαυμαστά, τὸ γεννᾶν καὶ ἑαυτὸς ³⁰ καὶ τὰς μελίττας ἄνευ ὄχειάς, τῶν δὲ μελιττῶν ἐν, τὸ γεννᾶν μόνους τοὺς ³⁵ κηρῆγνας· λείπεται ἄρα τῶν κηρῆγνων μηδὲν εἶναι θαυμάσιόν τι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω προλεξέγμω, η̄ δὲ διαίρεσις τοιάντη, τίς ἐστιν· ἀνάγκη, ⁴⁰ φησίν, εἰ γεννῶσιν ἑαυτάς αἱ μελίτται, καὶ μὴ οἱ βασιλεῖς, η̄ ἄλλοι θεοὶ φέρειν τὸν γόνον (λέγουσι γάρ τινες ὅτι εὐρέσκουσιν αὐτὸν ἐν τισι φύλαις ⁴⁵ φυτῶν καὶ πέτραις, ἀφ’ ᾧ συλλέγουσαι διακομίζουσιν ἐν τοῖς ἀγρεῖσις, ἐν ⁵⁰ οἷς εἰσι, καὶ ἐν αὐτοῖς συμπέπτουσαι γεννῶσιν ἐξ αὐτοῦ μελίττας) η̄ οὖν ἄλλοι θεοὶ φέρουσι τὸν γόνον, καὶ τοῦτον η̄ αὐτόριμαν φυόμενον η̄ ἄλλους ⁵⁵ τινες ζῷους τίκτοντος, η̄ αὐτάς αὐτὸν γεννᾶν, η̄ τὸν μὲν φέρειν κατὰ τὸν ῥηθέντα | τρόπον, τὸν δὲ γεννᾶν· λέγουσι γάρ τινες ὅτι τὸν μὲν γόνον, ἐξ ⁶⁰ ^{7b} οὐ γένονται οἱ κηρῆγνες, φέρουσι, τὸν δὲ ἐξ οὐ αἱ μελίτται, γεννῶσι. καὶ εἰ γεννῶσιν, ἀνάγκη η̄ ὄχειομένας γεννᾶν η̄ ἀνοχεύτους, καὶ ὄχειομένας γεννᾶν ⁶⁵ η̄ τοις ἔκαστον γένος καθ’ ἑαυτή, οἷον αἱ μελίτται αἱ ἄρρενες ὄχειοι θεοὶ τὰς θηλείας μελίττας, καὶ γεννῶσι μελίττας, καὶ οἱ βασιλεῖς τὰς βασιλίσσας, καὶ γεννῶσι ⁷⁰ βασιλεῖς, ὥμοιώς δὲ καὶ οἱ κηρῆγνες κηρῆγνας, η̄ ἐν τι αὐτῶν τὰ ἄλλα, οἷον ⁷⁵ 20 οἱ βασιλεῖς γεννῶσι καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰς μελίσσας καὶ τοὺς κηρῆγνας η̄ αἱ μελίτται ἑαυτάς καὶ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν κηρῆγνας, η̄ οἱ κηρῆγνες καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἄλλα. ταῦτα δέ, φησί, πάντα πλὴν ἐνός (οὐ γάρ πάντα φευδῆ· οἱ γάρ βασιλεῖς καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἄλλα γεννῶσι) πλὴν οὐν ἐνὶς τολλα πάντα ἀδύνατα καὶ ἐκ τῶν συμβαίνοντων τοῖς ἄλλοις ζῷοις καὶ ⁸⁰ αὐτοῖς. καὶ ἐροῦμεν τὴν λέξιν μετεργύμενοι, τίνα τὰ ἐκ τῶν συμβαίνοντων τοῖς ἄλλοις ζῷοις ἀδύνατα καὶ τίνα τὰ ἐκ τῶν αὐτοῖς. εὐθὺς οὖν ἀπαντᾷ πρὸς τὸ πρῶτον λέγων ‘εἰ γάρ μὴ τίκτουσιν αἱ μελίτται τὸν γόνον, ἀλλ’ ἄλλοθεν φέρουσι, διὰ τί ὁ γόνος καὶ γωρὶς τῶν μελιττῶν αὐτὸς καθ’ ἑαυτὸν ⁸⁵ οὐ μεταβάλλει ὑπὸ τῆς ὥρας εἰς μελίττας; πολλὰ γάρ ὑπὸ τῆς ὥρας γετα-⁹⁰ 30 βάλλουσιν εἰς ζῷα’. σαφέστατα δὲ ἀπαγγέλλει τὰ ἑέης. Ιστέον δὲ ὅτι τὸ πάντα γάρ δσα πραγματεύεται περὶ τὰ τέκνα ἐκ τῶν τοῖς ἄλλοις συμβαίνοντων τὴν πίστιν ἔχει. αἱ δὲ μελίτται εἰ ἦσαν ἄρρενες, οἱ δὲ κηρῆγνες θηλεῖαι, ἔδει αὐτάς μὴ διαπονεῖσθαι περὶ τὰ τέκνα· οὐδὲν γάρ ἄρρεν διαπονεῖται περὶ τὰ τέκνα, ἀλλὰ καὶ διαπονῆται, η̄ ἡττον η̄ ἐπίσης τῷ

3 τούτων αἱ παρακεκολουθῆναι I 4 ἑεῖα καὶ ομ. K καὶ post γεννᾶν ομ. K
 5 ἄνευ ὄχειας ομ. Ka τῶν δὲ] καὶ τῶν IL: τὸ δὲ τῶν αἱ 6 post λείπεται
 add. δὲ IL 11 αὐταῖς K αὐτοῦ] αὐτῶν οὐ IL οὖν ομ. IL
 13 γεννᾶν αὐτὸν αἱ 14 μὲν ομ. αἱ 17 οἷον τὰς μελίττας τοὺς ἄρρενας ὄχειούσας
 τὰς θηλεῖας τὰς βασιλεῖς τὰς βασιλέσσας καὶ γεννᾶν βασιλεῖς αἱ
 19 καὶ τὸν κηρῆγνα κηρῆγνας αἱ 19. 20 οἷον τοὺς β. γεννᾶν αἱ 20. 21 η̄ τὰς
 μελίττας αἱ 21 η̄ τοὺς κηρῆγνας αἱ καὶ ante ἑαυτοὺς ομ. K 25 ἑαυτοῖς Ka
 26 ἄλλοις ομ. αἱ 27 μὴ supr. vers. K 29 γάρ ἀπὸ τῆς IL 30 ὅτι
 om. IL 32 post συμβαίνοντων add. ἤρτηται ὅτι μὲν οὕτως θηλεῖαι (cf. p. 156, 5 c.
 not.) IL 33 οὐδεὶς γάρ ἄρρην IL

Θήλει· νῦν δ' οἱ κηφῆνες οὐδὲ ὄλως διαπονοῦνται, ἀλλὰ τὴν πᾶσαν ἐπιμέλειαν 75^a
αἱ μέλιτται ποιοῦνται. ἄρρενες μὲν οὖν διὰ τοῦτο οὐκ ἂν εἰσὶν αἱ μέλιτται.²⁶
ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Θήλειαι· εἰ γάρ ησαν Θήλειαι, ἔδει αὐτὰς μὴ ἔχειν ὄπλον,
νῦν δ' ἔχουσι τὰ καλούμενα κέντρα. Ιστέον δὲ ταῖς τῶν τοῖς
5 ἄλλοις συμβαινόντων ἥρτηται. δὲτι μὲν οὖν οὔτε Θήλειαι οὔτε ἄρρενες αἱ
μέλιτται, δῆλον. οἱ δὲ κηφῆνες εἰ μὲν ησαν ἄρρενες, εἶχον ἄν δόπλον, οὐκ
ἔχουσι δέ· ἀκεντροὶ γάρ εἰσιν· εἰ δὲ Θήλειαι, ἔδει διαπονεῖσθαι περὶ τὰ 30
τέκνα, οὐ διαπονοῦνται δέ.

p. 759^b7 "Ολως δὲ ἐπειδὴ φαίνεται ὁ μὲν τῶν κηφῆνων γόνος
10 εἶγινόμενος καὶ μηδενὸς δύντος κηφῆνος.

Τὸ ἐγγινόμενος ἀντὶ τοῦ εὐρισκόμενος. οὐδὲ λέγει τοιοῦτον ἐστιν·
ἐν τῷ ἀγγείῳ, ἐν ᾧ εἰσιν αἱ μέλιτται, μηδενὸς μηδὲ ὄλως δύντος κηφῆνος,
ὅστερον ὄραται ἐν αὐταῖς γόνος κηφῆνων, τουτέστι γόνος, ἐξ οὗ γίνονται 35
κηφῆνες· ὁ γάρ γόνος τῶν κηφῆνων ταῦτόν ἐστι τῷ ὁ γόνος ὁ μεταβάλλων
15 εἰς κηφῆνας, ὥσπερ καὶ γόνος μελιττῶν ὁ μεταβάλλων εἰς μελίττας. εἰ δὴ
μὴ δύντος ὄλως κηφῆνος μετὰ τῶν μελιττῶν ὄραται ἐν αὐταῖς γόνος κηφῆνων,⁴⁰
δῆλον ὡς οὔτε ἐξ ὄγείας ἀλλήλων τῶν μελιττῶν γίνονται οἱ κηφῆνες (δέ-
δεικται γάρ δὲτι οὔτε ἄρρεν οὔτε Θήλη τὸ μελιττών γένος ἐστιν) οὔτε μὴν 45
ἐξ ὄγείας κηφῆνων καὶ μελιττῶν ὄμοιώς γεγόνασιν οἱ κηφῆνες· καὶ κη- 76^a
20 φῆνων γάρ ὄλως μὴ δύντων εὐρίσκονται κηφῆνες. ὑπομνηστέον οὖν δὲτι
τοῦτο ἐκ τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς τὴν πίστιν ἔχει. μῆποτε ἄρα λεκτέον
δὲτι φέρουσι τὸν τῶν κηφῆνων γόνον· τοῦτο γάρ λείπεται. η δέδεικται καὶ
τοῦτο ἀδύνατον. ἄλλως τε ἐπεὶ καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ αἱ ἀνθρῆναι καὶ αἱ
25 σφῆκες τοῦ αὐτοῦ γένους εἰσὶ τοῦ τῶν μελιττῶν (όμοιογενῆ γάρ ταῦτα ταῖς
μελίτταις), ἔδει κάκενα ἐκτὸς κομίζειν γόνον· τοῦτο γάρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ
καὶ οὐκ εὐλογον μὴ πέρι πᾶν τὸ γένος αὐτῶν ὅμοιόν τι συμ-
βαίνειν πάθος.

p. 759^b20 Κοινὸν δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν καὶ πρὸς
τὴν ἐκ τῶν κηφῆνων.

30 Τὸ πρὸς τὴν ἐξ ἀλλήλων ἵσον ἐστὶ τῷ οὔτε ἐξ ἀλλήλων. ἐστι δὲ
τὸ λεγόμενον 'κοινὴ δὲ αἵτια τοῦ μήτε ἐκ τῆς ἀλλήλων τῶν μελιττῶν 10
ὄγείας γίνεσθαι τὰς μελίττας μήτε ἐξ ὄγείας μελιττῶν καὶ κηφῆνων τοὺς
κηφῆνας τὸ μηδέποτε μῆθαι μέλιτται ὄχευσομένην ὑπὸ μελίττης

1 διαπονεῖται α 3 εἰ - Θήλειαι οι. II. 4 κέντρα] τέκνα II. 5 οὖν οὕτως;
Θήλειαι IL 6 ὄπλα IL 12 μηδὲν II.a 13 αὐτοῖς IL κηφῆνων γόνος coll. K
15 κηφῆνας—μεταβάλλων εἰς οι. α posti μελιττῶν add. ὄραται ἐν αὐταῖς γόνος κηφῆνων
(cf. v. 16) IL 16 μὴ ὄλως δύντος coll. Ka γόνος κηφῆνος IL 19 οἱ
κηφῆνες—ὄλως μὴ (20) οι. sed in marg. add. L 21 τοῦτο οι. K 22 τὸν
οι. α 23 ἐπειδὴ K καὶ ante οἱ οι. K ἀρθρῆναι scripsi: ἀρθρίνα
IL: ἀρθρῆνες K: ἀρθρίνεις a 24 σφῆκαι I ὄμοιογενῆ a 32 τοὺς οι. K
33 τὸ] τῶν IKL¹ μήται οι. K ὄχευσομενα a

μήτε κηφῆνα ύπὸ κηφῆνος μήτε μελιτταν ύπὸ κηφῆνος μήτε κηφῆνα 76^a
ύπὸ μελίττης'. τὸ δὲ λείπεται δ' εἰπερ ἐξ δχείας γίνεται, τοὺς
βασιλεῖς γεννᾶν συνδυαζομένους οὐκ ἀρεσκόμενος τούτῳ λέγει (έρει 20
γάρ οὗτοι οὐδὲ οὗτοι συνδυάζονται), ἀλλ' ὡς ἀκόλουθον τῇ διαιρέσει ἐπῆκται.

5 p. 760a4 "Οντος δὲ περιττοῦ τοῦ γένους καὶ ἴδιου τῶν μελιττῶν,
καὶ ἡ γένεσις αὐτῶν ἴδιος εἶναι φαίνεται.

Τὸ περιττὸν ἵσον ἔστι τῷ θαυμαστὸν καὶ διαφέρον πρὸς τὰ ἄλλα.²⁵
Θαυμαστὸν οὖν, φησί, καὶ θεῖον τὸ τῶν μελιττῶν γένος· θαυμάσιον γάρ,
εἰπερ καὶ τὸ μέλι θαυμαστὸν καὶ ἡ γένεσις αὐτῶν ἴδιος καὶ θαυμαστὴ φαί-³⁰
10 νεται. τὸ μὲν γάρ δικαίως γεννᾶν αὐτὰς οὐδὲν θαυμαστόν, τὸ δὲ γεννώσας
ἄλλο τι γένος γεννᾶν | οἷον κηφῆνας, τοῦτο θαυμαστόν. τὸ δὲ οἱ γάρ 76^a
έρυθρίνοις γεννῶσιν ἔρυθρίνους καὶ αἱ χάνναι χάννας ὡς αἰτία
ἐπῆκται τῆς θαυμαστῆς αὐτῶν γενέσεως, οὕτω δ' ἐπῆκται, ὡς εἰ ἔλεγεν^b εἰ τοῦ
γάρ καὶ ἐξ ἑαυτῶν χωρὶς τῆς τῶν ἀρρένων ὄμιλίας γεννῶσιν οἵ τε ἔρυθρίνοις
15 καὶ αἱ χάνναι, ὅμως ὥμοια ἑαυτοῖς γεννῶσιν, αἱ μέλιτται δὲ ἀνόμοια^c.¹⁰
αἴτιον δὲ τοῦ μὴ γεννᾶν ὅμοια δτι καὶ αὐταὶ ἐξ ἀνομοίων γεγόνασιν· ἐκ
τῶν βασιλέων γάρ. τὸ δὲ ἀνάγκη γάρ τι παραλλάστειν, εἰ μὴ δεῖ
ἀεὶ τὸ αὐτὸ γένος ἵσον ἔστι τῷ ἀνάγκη γάρ τὸ ἐκ τῶν βασιλέων γινόμενον 15
παραλλάστειν· εἰ γάρ μὴ παρήλλαττεν, ησαν ἂν κάκεινα βασιλεῖς, καὶ τὰ
20 τούτων ἔγγονα πάλιν βασιλεῖς, καὶ ἀεὶ τὰ ἀπὸ βασιλέων γινόμενα πάλιν^d
βασιλεῖς. οὐ δεῖ δὲ τὸ αὐτὸ ἀεὶ ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι· φιλοτιμεῖται γάρ ἡ
φύσις ἀεὶ τὶ θαυμαστὸν ποιεῖν. ἐπειδὴ δέ τις ἔμελε λέγειν 'καὶ πῶς ἀνο-^e
μοίων ὄντων τῶν κηφήνων τοῖς βασιλεῦσιν ὄμοιόντις αὐτοῖς αὐτοὺς λέγεις'^f,²⁵
ἐπῆγγαγε νῦν δὲ τοῦτο λείπεται τῆς ἀπορίας, τουτέστι νῦν δὲ τοῦτο
25 ἐκτός ἔστιν ἀπορίας, ὡς εἰ ἔλεγεν 'οὐδὲμιάν γάρ ἔχει ἀπορίαν· εἰ μὲν γάρ^g
πρὸς τῷ ὄμοιούσθαι τοῖς βασιλεῦσι κατὰ τὸ μέγεθος εἶχον καὶ κέντρον,
τότε εἰπερ ἔλεγομεν αὐτοὺς ὄμοιόντις τοῖς βασιλεῦσιν, εἶχεν ἂν χώραν ἡ
ἀπορία· ἐπει δὲ κέντρον οὐκ ἔχουσιν, ἐκτός ἔστι τὸ λεγόμενον ἀπορία'.^h
κυττάρια δὲ λέγει τὰ σίμβλα, ἐν οἷς ἀποτίθενται τὸν γόνον. οὗτος δὲⁱ
30 γόνος διττός, εἰς μὲν ἐξ οὐ γίνονται αἱ μέλιτται, ἄλλος δὲ ἐξ οὐ οἱ βασιλεῖς.^j
λέγει δὲ δτι πρῶτον μὲν ποιοῦσι τοὺς κυττάρους, ἐν οἷς μέλλουσιν ἀπο-
θεῖναι τὸν τῶν μελιττῶν γόνον, ὅτερον δὲ καὶ ἐπὶ τέλει τοὺς οἰκείους,
καὶ τούτους ὀλέγους.

3 τούτῳ scripsi: τοῦτο libri 4 ὅτι] ὡς K 5. 6 καὶ ἴδιου τοῦ τῶν μελιττῶν γένους
coll. K 10 αὐτὸ I: αὐτοὺς K 11. 12 αἱ γάρ ἔρυθρίναι K 12 ἔρυθρίες a
ἔρυθρίνας K: ἔρυθρίας a οἱ γάνοι γάνους II. αἴτια libri 14 ἐξ αὐτῶν Ka
αἱ τε ἔρυθρίναι K ἔρυθρίνες a 15 οἱ γάναι a 16 αὐταὶ scripsi: αὐταὶ libri
18 ἀεὶ post γένος ponit K γενόμενον I 20 πάλιν post ἔγγονα om. K
πάλιν alterum om. Ka 21 ἀεὶ τὸ αὐτὸ coll. K 22 φύσει a . . . post πῶς add.
ἄν IL 23 αὐτοὺς αὐτοῖς coll. Ka 26 εἴτε K 28 κέντρα K ἀπορίας]
ἀπορίσεις a 29 ἀποτίθενται ex ἀποτίθεται corr. K 30 εἰς] δ K 32 καὶ
om. K ἐπὶ τέλει] ἐπιτελεῖ Ka 33 καὶ] δὲ a

p. 760b2 Εὕλογον δὲ καὶ τοῦτο συμβαίνει ἐν ταῖς εὑστηρίαις,
μέλι καὶ κηφῆνας γίνεσθαι πολλούς.

Εὑστηρίας λέγει τὰς τῶν ωρῶν εὐχρασίας, αὐτοὺς δὴ τοὺς εὐδιεινοὺς
καιρούς· οἱ γάρ λίαν ἔπουμβροι οὐκ εὔχρατοι. εὕλογον οὖν, φησί, τὸ γίνε- 45
5 σθαι ἐν ταῖς εὑστηρίαις μέλι καὶ κηφῆνας. αἱ γάρ μελίτται ἐλάττους 77·
οὖσαι τῷ μεγέθει τῶν βασιλέων δέονται εὑστηρίας. συνίστησι γάρ καὶ
σίνοντι διεγείρει καὶ ἀναζωπυρεῖ τὸ τῶν μελιττῶν σῶμα βραχὺ ὃν ἡ εὑστηρία, ⁵
καὶ ἐπὶ τούτῳ τότε εὐφοροῦσι· τὸ δὲ τῶν βασιλέων μέγεθος μέγα ὃν τού-
ναντίον ὠφελοῦσιν αἱ ὑγρότητες. ἀλλὰ καὶ τὸ τοὺς βασιλεῖς ἔσω μένειν
10 καὶ μὴ ἔξερχεσθαι ὅλως πρὸς κομιδὴν τροφῆς, τὰς δὲ μελίττας διακομίζειν 10
τὴν τροφὴν τεκμήριον ἐπάγει τοῦ ἐκ τῶν βασιλέων αὐτὰς γεννᾶσθαι· δεῖ
γάρ τὰ τέκνα τρέψειν τοὺς γονεῖς, αὐτοὺς δὲ ἔσω μένειν πρὸς ἐπιτέ- 15
κνωσιν, τουτέστι πρὸς τὸ ἐπὶ τοῖς προγεγονόσι τέκνοις ἔτερα τέκνα ποιεῖν.
λέγει δὲ τὰς μελίττας μέσας εἶναι ἀμφοῖν τῷ μεγέθει, οὐχ διτὶ τῶν βασιλέων 20
15 μὲν ἐλάττους εἰσί, τῶν δὲ κηφήνων μείζους (ἐλάττους γάρ εἰσιν ἀμφοτέρων),
ἀλλὰ μέσας εἰρηκεν, διτὶ τῶν μὲν βασιλέων ἐλαττοῦνται τῷ μεγέθει, ὑπερέ-
γουσι δὲ τῶν κηφήνων τῷ ταύτας μὲν ἔχειν κέντρον, ἐκείνους δὲ ἀκέντρους 25
εἶναι. ὅμοίως δὲ καὶ τὸ ἄμα τῷ ἔξελθεῖν τοὺς βασιλεῖς ἐπακολουθεῖν
αὐτὰς αὐτοῖς, η̄ ἀν ἀπέλθωσιν, ἐναργὲς δεῖγμα τοῦ ἐξ αὐτῶν αὐτὰς γεγονέναι. 30
20 καὶ αἱ μὲν μελίτται, φησίν, ἐλάττους οὖσαι τῷ μεγέθει ὑπερέχουσι τῷ
πλήθει· αὐτῶν δὲ ἐπεὶ τοῦ πλήθους ἀφείλετο, τουτέστιν αὐτῶν οὐ
δὲ τῶν βασιλέων ἐπειδὴ τὸ πλήθος ὀλίγον ἐποίησεν ἡ φύσις, μέγεθος
αὐτοῖς ἀπέδωκε. ταῦτα εἰπὼν περὶ τῶν μελιττῶν πάμπαν φιλοσόφως 40
ὅ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ μετριάζει λέγων ἡμῖν μὲν ταῦτα περὶ τούτων ἐκ
25 τοῦ λόγου εὑρηται, οὐ μὴν ἵκανως ἐξ αἰσθήσεως εἰληπται· εἰ δέ τινι τῶν
μενή ἡμᾶς τῇ αἰσθήσει ληφθῆ ἡ τὰ συμβάίνοντα αὐτοῖς ἵκανως, τότε ἐκείνῳ
πιστευτέον μᾶλλον η̄ τῷ ἡμετέρῳ λόγῳ². βαβαί σου τῆς μετριότητος, θειότατε
καὶ φιλοτέχνων κορυφαιώτατε.

p. 760b33 Πρὸς δὲ τὸ μὴ ἔξι δχείας γίνεσθαι σημεῖον καὶ τὸ τὸν
30 γόνον φαίνεσθαι μικρόν.

Εἰ οἱ ἔξι δχείας γινόμενοι γόνοι μεγάλοι εἰσίν (αὗται γάρ αὐτοὺς η̄ 45
τοῦ ἄρρενος γονὴ ὥσπερ τὰ τῶν ὀργιθμῶν φά, ᾧς πολλάκις εἰρηται), οὐ δὲ

1 post ἐν add. μὲν Arist. vulg. 3. 4 αὐτοὺς—καιρούς om. K 5 αἱ μὲν γάρ IK
6 συνίστη Ia 7 ἀναζωπυρεῖ L²: ἀναζωπυροῦ L¹Ka 8 post βασιλέων add. τὸ I
11 γενέσθαι K 12. 13 πρὸς ἐπιτέκνωσιν] ἐπὶ τέκνωσιν (v. l. ἐπὶ τῇ τεκνώσει) Arist.
18 τὸ] τῷ IL 19 τοῦ] τὸ IL 20 ἔξι κύτου a 21 ἀφείλετο et 22 μέγεθος libri
et Arist. YZ: ἀφείλε τὸ μέγεθος Arist. vulg. 22 τῶν om. a 23 ἐποίησατο K
25 εὑρηται] εἰρηται I¹ 27 θειότατα a 29 καὶ] η̄ L² 31 post El add.
γάρ K 32 γονὴ in lac. III vel IV litt. om. K

τῶν | μελιττῶν γάρος, ὅτε γένηται, πάμπαν ἐστὶ σμικρός, δῆλον ὡς οὐκ 77^v
ἐστιν ἐξ ὀχείας. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ ἀφήρηται δὲ τὸ περιττὸν εὐλόγως
περιττὸν πάλιν τὸ θαυμασίον φησιν· οὔτε γάρ ἐξ ἀνημοῖων καὶ μὴ ὀχευόντων 5
ἀνθρῆναι γεννῶνται, ὥσπερ αἱ μελιτται, οὔτε ἀνήμοια γεννῶσιν, ὥστε οὐδέν
5 τι πρόσεστιν αὐταῖς θαυμαστόν.

10

p. 761a-13. Περὶ δὲ τῶν ὀστρακοδέρμων λεκτέον.

Εγενέθεν περὶ τοῦ ἐσχάτου γένους ὁ λόγος αὐτῷ. λέγει δὲ αὐτὸν
τρόπον μέν τινα ἀπὸ σπέρματος γένεσθαι, ὥσπερ τὰ ζῷα, τρόπον δέ τινα 10
οὐκ ἀπὸ σπέρματος, ὥσπερ τὰ μὴ ζῷα. τὸ δὲ διὰ τὸ τοῖς φυτοῖς ἀν-
10 τίστροφον ἔχειν τὴν φύσιν ἵσον ἐστὶ τῷ διὰ τὸ μετὰ ἀντιμέσεως ἔχειν
ἀναλογίαν. ἀντίκεινται μὲν γάρ, ὅτι ἐν φῷ γίνονται ὀστρακόδερμα, φυτὰ οὐ 20
γίνονται, ὅπου δὲ πάλιν φυτὰ βλαστάνει, ὀστρακόδερμα οὐ συνίσταται·
ἀναλογοῦσι δέ, ὅτι ὡς φυτὸν πρὸς γῆν, οὕτως ἔχει τὸ ὀστρακόδερμον πρὸς 25
θαλατταν. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ τὸ τε γάρ ύγρὸν εὐπλαστοτέραν ἔχει
15 τὴν φύσιν καὶ σωματικὴν τὸ εὐπλαστοτέραν ταῦτον ἐστι τῷ μᾶλλον
τῆς γῆς δυναμένην εἰς ζῷου φύσιν πλάττεσθαι τε καὶ ἀγεσθαι, τὸ δὲ σω- 30
ματικὴν ἀντὶ τοῦ γεώδη εἴληπται· τὸ γάρ ύγρὸν αὐτὸν κανθ' αὐτὸν χωρίς
τινος γεώδους φύσεως οὐδέποτε εἰς ζῷου φύσιν μεταβάλλει. εἰσὶ δὲ ταῦτα, 35
φησί, τὸ τε εὐπλαστὸν καὶ σωματῶδες οὐδὲν ἦττον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐν
20 τῇ θαλάττῃ. ἐκβολάς δὲ ποταμῶν λέγει τὰς εἰσβολάς. γίνονται οὖν ἐν 40
ταῖς εἰσβολαῖς ταῦτα διεῖν ἔνεκεν αἰτιῶν, μιᾶς μὲν τοῦ εἰσάγειν αὐτόθεν
τὴν τροφὴν τούς | ποταμούς, ἄλλης δὲ τοῦ εἶναι θερμὸν τὸν τόπον τοῦτον 78^v
διὰ τὴν τῆς θαλάσσης γειτνίασιν. κεκοινώνηκε δὲ ἡ θαλαττα τοῦ πνεύματος
διὰ τὴν ἑαυτῆς θερμότητα· ἐν φῷ γάρ ύγρῳ πρόσεστι θερμόν, ἀνάγκη ἔκεισε 5
25 καὶ πνεῦμα εἶναι. καὶ ἐπειδὴ τῶν ζῴων τὰ μὲν ἐστιν ἀέρια, τὰ δὲ γήινα,
τὰ δὲ ἔνυδρα, κεκοινώνηκε δὲ ἡ θαλαττα καὶ γῆς καὶ πνεύματος καὶ 10
ύγροτητος, ὡς μὲν ύγρὰ μετέχει ἰχθύων (ἔνυδροι γάρ οἱ ἰχθύες), ὡς δὲ
ἀερώδης λάρων, αἰθυιῶν καὶ τῶν λεγομένων ἀμφιβίων, ὡς δὲ γῆ τῶν 15
ὀστρακοδέρμων· τὸ γάρ δοστρακον γῆς. μᾶλλον δὲ καὶ ἦττον λέγει,
30 ἐπειδὴ καὶ ἐγώ καὶ ἡ κορώνη πεζά ἐσμεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐγώ. ἐπεὶ δὲ
οὐ μόνον ἐστὶ τρία τὰ στοιχεῖα, ἀλλ᾽ ἐστὶ καὶ τέταρτον τὸ πῦρ, ὥσπερ αἰθέρα 20
κακούσμεν, ἥμελλε δέ τις λέγειν ὅτι διὰ τί οὐκ ἐνδιατρίβει καὶ ἐν τῷ αἰθέρᾳ
ζῷά τινα, ἵνα μετέχῃ καὶ τούτων ἡ θαλαττα; ἐπήγαγε τὸ δὲ τέταρτον 25

2 δὲ αὐτε τὸ om. K 4 οἱ ἀνθρῆνες K: αἱ ἀνθρῆνες a 5 αὐτοῖς K 10 post
διὰ add. δὲ Ka post τὸ add. τὴν K 11 ἀναλογίας IL ἀντίκειται δὲ
ὅτι K 12 post φ add. μὲν K γίνεται Ka 16 δυναμένη I.: δυναμένων I
πλάττεσθαι τε—φύσιν (18) om. K 16. 17 σωματικὸν I. 17 γεώδη scripsi:
γεῶδες L et fort. I: γεώδους a 18 μεταβάλλειν K 19 φησί om. K
ἄπλαστον IL 21 δυσοῦν IK 19 εἶναι K αἰτίαν K: αἰτίαν a
μίαν IL 22 τοῦ] τῶν IL αὐτόθι K 22 ἄλλη IKL 22 τοῦ] τὸ IL
τρόπον IL 27 ύγρὸν a 28 αἰθυιῶν] αἰθίων IL: αἰθίων a γῆς a
32 τις] τι IL 32 τι om. K 32 τι om. K 32 τι om. IL 32 τι om. IL 32 τι om. IL

γένος οὐκ ἐπὶ τούτων τῶν τόπων δεῖ ζῆτεῖν, τουτέστι τὰ δὲ ἐκ τοῦ 78^τ τετάρτου γένους τοῦ αἰθερίου γινόμενα ζῷα οὐ δεῖ ἐνταῦθα ζῆτεῖν, ἐπειδὴ οὐδὲ τὸ πῦρ ἐνι τινὶ τούτων ἀφώρισται. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων στοιχείων δυνάμεθα λέγειν ὅτι ὅταν γένηται τοιονδί, ἐστιν ἀήρ, ὅταν δὲ τοιονδί, 5 5 οὐδωρ, ὅταν δὲ τοιονδί, γῆ· ἐπὶ δὲ τοῦ πυρός, ἐπειδὴ τὸ εἶδος αὐτοῦ ὁρᾶται καὶ ἐν ἄνθρακι καὶ ἐν φλογὶ καὶ ἐν σιδήρῳ καὶ ἐν καπνῷ καὶ ἐν οὐδατὶ (ἐστι γὰρ οὐδωρ θερμόν), καὶ ἐν ἀέρι (οὐ γὰρ ἀήρ εἰ καὶ θερμός, ἀλλὰ 10 μᾶλλον εἰδὸς ποιεῖται τῷ ὑγρῷ), ἐπειδὴ οὖν τὸ εἶδος αὐτοῦ ὁρᾶται ἐν τούτοις καὶ ἐν ἄλλοις πλείσιν, οὐ δύναται τις λέγειν ὅτι ὅταν γένηται ἄνθραξ, 10 10 ἐστὶ πῦρ· ἔστι γὰρ οὐδὲν ξῆτον πῦρ καὶ ἡ φλὸς καὶ ὁ πεπυρακτωμένος στόχηρος καὶ τὰ ἄλλα, μᾶτε οὐκ ἔχει τὸ πῦρ ιδίαν καὶ ὠρισμένην φύσιν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔχει ὠρισμένην φύσιν ἐνταῦθα, ἀλλὰ μόνον ἐν τῷ ἄνω τόπῳ τῷ πλησίον τῆς σεληνιακῆς σφαιράς (αὐτό φημι τὸ τοῦ αἰθέρος εὐαγής τὸ ἀπτήμενον ταύτης τῆς σφαιράς καὶ τὸ συνεχές αὐτῇ ἄχρι τινός), τὰ γε- 15 15 γονύτα καὶ γινόμενα ἐξ αὐτοῦ ζῷα ἐν τῇ σεληνιακῇ τυγχάνουσιν ὅντα σφαιρά. εἰσὶ γάρ καὶ γίνονται μερικά λογικά αἰθέρια ζῷα μήτε ἐσθίοντα μήτε πίνοντα, ἀσγολούμενα δὲ περὶ γύρην τὴν ὄρατικωτέραν καὶ θεωρητικωτέραν διατριβὴν καὶ ἔχοντα τὴν οὐκέτιν ἐν αἰθέρι καὶ ἀέρι, καὶ ζῆ ἔκαστον αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τὰ τρισγύλια ἔτη, θυγήσκει δὲ ὅμως, ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλλος 20 20 ἀν εἴη λόγος· φαίνεται γὰρ οὖτος μὴ συντιθέμενος τῷ τοιούτῳ δόγματι τῷ τοῦ Πλάτωνος ὄντι.

p. 761b23 Η δὲ τῶν ὀστρακοδέρμων συνίσταται φύσις ἡ μὲν αὐτομάτη.

Τὰ ὀστρακοδέρμα, φησί, τὰ μὲν αὐτόματα συνίσταται, τὰ δὲ ἐν τῷ | 25 προτίθενται δύναμίν τινα ἀπ' αὐτῶν, ποιλλάκις δὲ γινομένων καὶ τούτων 78^τ ἀπὸ συστάσεως αὐτομάτου, τουτέστι ποιλλάκις δὲ καὶ ταῦτα, ἀπερ ἀπό τινης προέσεως συνίσταται, συμβαίνει αὐτομάτως συνίστασθαι, ὡς τὴν αὐτὴν καὶ μίαν φύσιν καὶ ἐν εἶδος ὅτε μὲν προέσει τινός, ὅτε δὲ αὐτομάτως συνίστασθαι. ἐπεὶ δὲ τὴν σύστασιν ὅμοιάν ἔχουσι τοῖς φυτοῖς, δεῖ, φησάν, 10 10 λαβεῖν τὰς γενέσεις τῶν φυτῶν· ἐκ τούτων γὰρ ἔσται δῆλα καὶ τὰ τῶν ὀστρακοδέρμων. τῶν οὖν φυτῶν τὰ μὲν γίνεται ἀπὸ σπέρματος, τὰ δὲ 15 15 ἀπὸ σπαραγμάτων. τουτέστιν ὅποι κλαδίων· οὐ γάρ ἀποτιμηθεὶς ἐκ τοῦδε τοῦ δένδρου κλάδος καὶ φυτευθεὶς γίνεται δένδρον. ἄλλα δὲ γίνεται τῷ 20

2 αἰθερίου] αἰθέρος Κα

9 ὅταν] δ I

post ἔχει ponit K

Arist. vulg.:

ἀπὸ αὐτοῦ IL

17 νοερατικώτεραν

p. 249 A sqq.

25 ἀπ'

ἀπὸ αὐτοῦ IL

26 αὐτομάτως

απὸ αὐτοῦ IL

3 ἐνι τινι] ἔν τινι ΙΚα

11 τὸ πῦρ—ἔχει (12) om. K

μόνον] μᾶλλον K

τινός] τι K

16 ζῷα αἰθέρια μερικά λογικά coll. K

18 αὐτῶν om. K

22 η μὲν] τῶν μὲν Arist.

25 ἀπὸ αὐτῶν a Arist. PSY:

26 αὐτομάτης K: αὐτομάτης Arist.

21 Πλάτωνος] cf. Phaedr.

32 post τουτέστιν add.

6 καὶ ἐν ἄνθρακι om. Ia

12 ἐπειδὴ δὲ a

ἐνταῦθα

13 σεληνιακῆς a

14 αὐτῇ scripsi:

21 Πλάτωνος] cf. Phaedr.

23 αὐτόματος K Arist. SYZ: αὐτομάτως

30 τουτέστιν add.

32 post τουτέστιν add.

33 ὁ γάρ] οὐ γάρ I.¹

παραβλαστάνειν· ἐν γάρ ταῖς τῶν κρομύων ῥίζαις καὶ τῶν σκορόδων παρα- 78^ν
 βλαστάνουσι μικρὰ κρόμυα καὶ σκόροδα. τοῦτον οὖν τὸν τῶν κρομύων
 τρόπον λέγει γένεσθαι τοὺς μύες· παραβλαστάνουσι γάρ τοῖς μεγάλοις πολλοὶ 25
 μικροὶ μύες. δῆλον δὲ τοῦτο ἡμῖν γίνεται καθ' ἑκάστην. τὰ δὲ λεγόμενα
 5 κηριάζειν ἔοίκασι τοῖς ἀπὸ σπέρματος γινομένοις φυτοῖς. οἱ γάρ πτένες ἐν 30
 ταῖς πέτραις ἀφιᾶσι μυξώδεις ὑγρότητας τῷ χρώματι ὅμοίας κηριῷ, ὅπερ
 ἔκαλεσε κηριάζειν διὰ τὴν πρὸς τὸν κηρὸν ὅμοιότητα. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο, 35
 ἡτοι ἡ μυξώδης ὑγρότης, γάρος οὐδὲ γίνονται ἐξ αὐτοῦ οἱ κτένες, ἀλλ' ἡ
 ἐν αὐτῷ τιαδὶ ὀσμὴ ποιεῖ ἐπιτήδειον τὸ θαλάττιον ὅδωρ πρὸς τὸ ταχέως
 10 μεταβάλλειν εἰς κτένας. τὸ δὲ διὸ καὶ γίνεται τι πλῆθος τῶν τοι- 40
 ούτων, ὅταν ἀπαξ γένηται ἵσον ἐστὶ τῷ καὶ διὰ τὸ δύνασθαι τὴν
 τοιαύτην μυξώδη ὑγρότητα, μᾶλλον δὲ τὴν ἐν αὐτῇ ὀσμῇ ἐπιτήδειον ποιεῖν 45
 τὸ θαλάττιον ὅδωρ εἰς κτενῶν γένεσιν, ὅταν ἀπαξ ἐν τινι τόπῳ γένωνται
 κτένες ἡ αὐτομάτως ἡ καὶ τις | ἐναποκομισθῇ, γίνεται ἐν αὐτῷ κτενῶν 79^τ
 15 πλῆθος διὰ τὸ τοὺς ἀπαξ ἐν τῷ τόπῳ γεγονότας προίεσθαι τὴν εἰρημένην
 ὑγρότητα. εὔλογον γάρ περιγίνεσθαι καὶ προίεσθαι ἐξ αὐτῶν τὴν τοιαύτην 5
 περίττωσιν. τὸ δὲ ἐπεὶ δὲ παραπλησίαν ἔχει τὴν δύναμιν ἡ τροφὴ
 καὶ τὸ ταύτης περίττωμα δῆλον ἔσται ἐπὶ τῶν ἐναίμων τὸν λόγον 10
 ποιήσασι. τὸ μὲν αἷμα ἐστι τροφὴ, τὸ δὲ καταμήνιον τὸ ταύτης περίττωμα,
 20 καὶ ἔστι τὸ καταμήνιον ὄμοιον τῷ αἷματι, ἡτοι τῇ τροφῇ, ὅμοιον δὲ τῇ
 δύναμει. ὡς γάρ τὸ αἷμα ἡ τροφὴ σάρκες καὶ δστᾶ καὶ νεῦρα καὶ τὰ 15
 λοιπὰ πάντα μέρη τοῦ ζώου γίνεται ὑπὸ τῆς δημιουργούσης φύσεως, οὕτω
 καὶ τὸ περίττωμα τὸ καταμήνιον μεταβάλλει γάρ, ὡς πολλάκις εἴρηται, τὸ
 καταμήνιον ὑπὸ τῆς ἐν τῷ σπέρματι δυνάμεως εἰς ζῶον. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ
 25 κηριάζοντα (λέγων κηριάζοντα τὰς μυξώδεις ὑγρότητας) περίττωμά εἰσι τῆς 20
 τῶν κτενῶν τροφῆς, εἰκός, μᾶλλον δ' ἀναγκαῖον ὄμοια εἶναι τῇ ἐξ ἀρχῆς
 συστάσει. ὡς γάρ ἡ Ξανθίππη (ψέρε γάρ οὕτως εἰπεῖν πρὸς σαφήνειαν) ἐκ
 καταμήνιου γεγονυῖα καὶ αὐτὴ καταμήνιον προίεται ὄμοιον τῷ καταμηνύῳ
 τῆς μητρὸς αὐτῆς, οὕτω καὶ ταῦτα τὰ κηριάζοντα, τουτέστι καὶ ταῦτα τὰς
 30 τήμερον γεγονυίας μυξώδεις ὑγρότητας, ἀναγκαῖον ὄμοίας εἶναι τῇ ἐξ ἀρχῆς
 συστάσει, ἡτοι ταῖς ἐξ ἀρχῆς συσταθεῖσας ὑγρότησιν. ἀλλὰ μὴν ἐκεῖναι 25
 γενέσεως κτενῶν αἵτιαι γεγόνασι· καὶ αὗται ἄρα αἱ τήμερον γεγονυῖαι τὸ
 αὐτὸν ποιήσουσι. πάντα δὲ τὰ συνιστάμενα τὸν τρόπον τοῦτον,
 τουτέστιν ἐξ αὐτομάτου, καὶ ἐν γῇ διαφαίνεται γινόμενα· ἐμμιγνυμένου
 35 γάρ τῇ γῇ τοῦ ὄμβριού ὅδατος, εἴτα ἔξατμιζομένου καὶ τοῦ ἀλμυροῦ καὶ
 γεώδους καταλιμπανομένου συσσηπομένου τε καὶ συμπεττομένου ὑπὸ τῆς

1 καὶ] ἡ K	6 ἐναφιᾶσι Ka	7 ὅμοιότητος a	12 ἐν αὐτῷ L: ἐν
αὐτοῖς ex corr. K	14 fort. καν̄ τις	ἐναποκομίσας θῆ Ka	17 ἐπεὶ
δὲ] ἐπειδὴ K	18 δῆλον—περίττωμα (19) om. L	22 πάντα om. L	
post πάντα add. τὰ K	δημιουργοῦ I	24 post εἰς add. τὸ a	26 εἰναι post
ἀργῆς ponit K	27 ως γάρ—συστάσει (31) om. K	29 post ταῦτι add. καὶ II	
32 γενέσεως] γενε ^{στ} I	34 διαφαίνεται II, cf. Arist. SY: φαίνεται Ka: legendum καὶ		
ἐν ὅδατι φαίνεται c. Arist. vulg.	35 τοῦ (post γῇ)] τῇ L		

Comment. in Arist. XIV 3. Philop. (Michael) de gen. anim.

ἥλιον θερμότητος, εἰκός ἐστι μεταβάλλειν εἰς ὑστερακόδερμα. οὕτω γάρ καὶ 79r
ἐν τῇ θαλάττῃ συμβαίνει γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα, τοῦ ἀλμυροῦ καὶ γεώδους 80
ὅγρου συσσηπομένου καὶ συμπεπτομένου. ἀποκρινομένου οὖν, φησί.
τοῦ γλυκέος εἰς τὴν συνισταμένην ἀρχήν, τουτέστιν εἰς τὸν δέρα τὸν
ἢ συσταθέντα καὶ ὅδωρ γεγονότα, τὸ περιττεύσαν τὴν τοιαύτην λαμβάνει
μορφήν. ὅτι δὲ οὐδὲν ἐκ παντὸς γίνεται, δῆλον καὶ ἐπὶ τῶν τεχναστῶν·
οὐ γάρ ἐκ παντὸς τοῦ λίθου γίνεται ὁ Ἐρμῆς, ἀλλά τινων ἀφαιρεθέντων· καὶ
ἐπεὶ πᾶν πνεῦμα πληρές ἐστι ψυχικῆς θερμότητος, ὅταν τι τούτου ἐν περι-
ληφθῇ, γίνεται ζῷον. λέγει δὲ τὴν ψυχικὴν θερμότητα ἐμπεριλαμβάνεσθαι 81
10 ἐν ἀφρῷ πομφόλυρον γίνεται δὲ αὕτη ἡ πομφόλυρε θερμαινομένην τῶν
ὑγρῶν ὑπὸ τοῦ ἥλιου.

p. 762a35 Ζητήσειε δ' ἄν τις βουλόμενος ὀρθῶς ζητεῖν.

Ιερὶ τούτου εἴρηκε πρὸ διάγου, λέγω δὴ περὶ τοῦ τί ποτέ ἐστι τὸ
ὑλικὸν αἵτινον τῆς τῶν ὑστερακόδερμων γενέσεως. Ὡριώς πάλιν λέγει περὶ 40
15 αὐτοῦ ταχέστερον. ἡ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὥσπερ ἡ ἔμφυτος θερμότης
τῶν ζῴων τὴν εἰσιοῦσαν πρώτην τροφὴν συμπέπτουσα ποιεῖ τὸ καταμήνιον,⁴⁵
οὕτω καὶ ἡ τῆς ὥρας ἐν τῷ περιέχοντι θερμότης ἐκ γῆς καὶ θαλάττης
ποιεῖ τὰ ὕστερα. | ἐστιν οὖν ὅλη μὲν αὐτῶν γῆ καὶ ὅδωρ, αὐτὸς φημι τὸ 79v
θαλάττιον ὅδωρ, ποιητικὸν δὲ ἡ τῆς ὥρας θερμότης. εἰπὼν δὲ τὸ δὲ
20 ἐναπολαμβανόμενον ἐπήγαγεν ἡ ἀποκρινόμενον πάνυ ἀσφαλῶς· ἐναπο-
λαμβάνεται μὲν γάρ ἡ ψυχικὴ θερμότης ἐν τῇ πομφόλυρῃ, ἀποκρίνεται
δὲ ἀπὸ τῆς ὅλης ψυχικῆς θερμότητος αὕτη, ὥσπερ λέγομεν καὶ τὸ ἐν τῷ 10
κάδῳ ὅδωρ ἀποκεκρίσθαι τοῦ φρεατίου ὅδατος.

p. 762b18 Ἡ μὲν οὖν τῶν φυτῶν τῶν ἀπὸ ταῦτομάτου γινομένων
25 σύστασις ὥψιειδής ἐστιν.

Τὸ ὁμοειδής ἀντὶ τοῦ ὁμοία τῇ τῶν ἄλλων γενέσαι· ὥσπερ γάρ καὶ
τὰ ἐκ σπέρματος γινόμενα τὸ μέν τι τοῦ σπέρματος γέγονε βλάστη, τὸ δὲ 15
λοιπὸν τροφή, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτομάτου γινομένων σύνισταται τι
γεῶδες καὶ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ μεταβάλλειν εἰς φυτόν· τούτου οὖν τοῦ 20
30 συσταθέντος τὸ γένον βλάστη γίνεται, τὸ δὲ τροφή. τὰ δὲ καλούμενα γῆς
ἔντερα λέγει μεταβάλλειν εἰς ἐγχέλους. τὸ γάρ ἐν οἷς ἐγγίνεται ἵσον 25
ἐστὶ τῷ ἀφ' ὧν ἐντέρων σύνιστανται αἱ ἐγχέλεις. εἰ δέ, φησί, καὶ ἐγένετο

1 εἰς om. L δστρακόδερμον α 2 συμβαίνει ταῦτα γίνεσθαι Ka 5 τὸν
οἴμ. Ka 6 μορφήν] τροφὴν K οὐδὲ Kl 7 τοῦ om. K 8 post
ἐπεὶ add. καὶ α τούτῳ La 13 τούτῳ α δὲ K 17 γῆς καὶ]
τῆς K 18 ὕστρεα K 22 αὕτη om. Ka ἐλέγομεν La 23 καδόφ IKL
φρεατιάν K: φρεάτι οὐ α 24 τῶν post φυτῶν om. L ἀπὸ ταῦτομάτου Arist.
vulg.: ἀπὸ αὐτομάτου IL Arist. PZ: ἐκ ταῦτομάτου K 26 Τὸ ὁμοειδής om. K
26. 27 καὶ τὰ ἐκ] ἐν τοῖς ἐκ τοῦ α 27 γινομένοις α 29 τούτῳ α
31 ἐγχέλους α ἐν αἷς α . 32 ἐγχέλους K: ἐγγέλους α καὶ om. K

ποτε ἄνθρωπος ἢ τετράπουν ζῷον ἐκ ταῦτομάτου, ὥσπερ λέγουσίν τινες, 79^η ἀνάγκη ἔκεῖνον τὸν αὐτομάτως γεγονότα ἄνθρωπον ἢ ἐκ σκώληκος ἢ ἐξ 80 φού γεγονέναι. ἀνάγκη γάρ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον ἢ ἐν ἑαυτῷ ἔχειν τὴν τροφήν (τοῦτο δὲ σκώληκεςτίν· εἴπομεν γάρ πολλάκις διτὶ τὸ μὲν 85 γίνεται σκώληκες, τὸ δὲ τροφή, δυνάμενον καὶ τὸ εἰς τροφὴν ἀναλωθὲν εἰς σκώληκα μεταβαλεῖν) ἀνάγκη οὖν ἢ ἐν ἑαυτῷ ἔχειν τὴν τροφὴν ἢ λαμβάνειν ἄλλοθεν, καὶ ἡ ἐκ τῆς γεννώσης, καθάπερ τὰ θηλάζοντα, 90 ἢ ἐκ μορίου τοῦ κυήματος, καθάπερ τὰ ἐξ φῶν γινόμενα, ἢ ἀπό τινος ἄλλης συστάσεως, ὥσπερ οἱ σκώληκες. ἐπεὶ οὖν ὁ ἄνθρωπος αὐτομάτως 10 ἔγεγόνει, | ως ἡ ὑπόθεσις, ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐχ οἰόν τε ἣν αὐτὸν θηλάζειν. 80^η οὔτε γάρ γάλα οὔτε μαστὸν ἔχει ἡ γῆ· λείπεται ἄρα ἐκ τοῦ μορίου λέγειν τοῦ κυήματος. ἀλλὰ μὴν πᾶν τὸ ἐξ αὐτομάτου γεγονός καὶ τὴν τροφὴν ἢ λαμβάνον ἐκ τοῦ κυήματος σκώληκεςτίν· οὐδενὸς γάρ ζῴου γένεσιν ὅρωμεν 15 ἐξ φῶν, αὐτομάτως γεγονότος τοῦ φῶν, ἀλλὰ τὴν ἑτέραν, ἥγουν τὴν τῶν σκώληκων. ἀνάγκη ἄρα καὶ τὸν αὐτόματον ἄνθρωπον ἐκ σκώληκος γεγονέναι. τὸ γάρ τὴν δὲ τοιαύτην ζῷου λέγομεν εἰναι γένεσιν 19 τίσον ἐστὶ τῷ σκώληκος γένεσιν. καὶ εἴη ἀν τὸ ὅλον τοιοῦτον τὴν γάρ τοιαύτην σκώληκος εῖναι λέγομεν γένεσιν'. τὸ οὐδὲν γάρ ἐκ μορίου γίνονται τινος ὥσπερ τὰ φυτοκούμενα ταῦτον ἐστι τῷ οὐδὲν γάρ ὅλως γίνονται 20 τὰ ὀστρακόδερμα ἐκ μορίου τινὸς κυήματος, ἀλλ' αὐτομάτως.

p. 763a9 Ποιοῦνται δὲ τὴν αὔξησιν ὁμοίως τοῖς σκώληκιν.

"Ωσπερ γάρ, φησί, τῶν σκωλήκων πρῶτον μὲν τὸ ἄνω τὸ πρὸς τῇ καλουμένη κεφαλῆ αὔξεται ἐν τῇ ἐξ ἀρχῆς συστάσει, ὕστερον δὲ τὸ κάτω 15 (καὶ εἰδὼν ἔγωγε πολλὰ ἐν τοῖς τυροῖς σκωλήκια τὸ ἄνω μὲν ἔχοντα διηρ- 25 θρωμένον καὶ κινούμενον, τὸ κάτω δὲ ἀδιάριθμωτον παντελῶς καὶ ἀκίνητον, 20 συνεχὲς μέντοι τῷ τυρῷ) οὗτω καὶ τῶν ὀστρέων πρῶτον τὸ ἄνω αὔξεται· 25 ἐπὶ πάντων γάρ τὸ ἄνω ἐκ τῶν κάτω λαμβάνει τὴν τροφήν· τούτου γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ ἐν τῷ κάτω γάρ ἡ τροφὴ τῶν ἄνω. εὐθὺς γάρ 25 καὶ ἐφ' ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἔχόντων κοιλίαν τὰ ἄνω οἰόν κεφαλῆ,

2 αὐτόματον α	3 ἐν αὐτῷ ΙΚα	6 ἀνάγκη] ἀνάζον ΙΙ (fort. ἀναγκαῖον)
αὐτῷ ΙΙ	7 ἡ καὶ coll. ΙΙ	τῆς οι. α 8 μορίου Arist. cf. v. 11:
μόνου libri	φῶν I	ἡν οι. L αὐτὸν οι. Κα
11 fort. ἔκ του	12 post κυήματος add. οὐδενὸς γάρ ζῷου οἰόν ἄνθρωπου ἢ ἵππου αὐτομάτου γεγονότος ἐξ ὧν ὅρωμεν τὴν γένεσιν· καλλιον γάρ ἐστιν οὕτω νοεῖν. ὑπέθετο γάρ 16 ἐξ ἀρχῆς ὡς εἰ γίνεται ἄνθρωπος ἢ ἄλλο ζῷον αὐτομάτως, ἢ ἐξ ὧν ἐσται ἡ ἐκ σκώληκος, οὐχὶ δὲ ἐξ ὧν αὐτομάτως γεγονότος ὡς τινὲς φασι Κ 13 λαμβάνει Κ 14 αὐτο- μάτως—φῶν οι. K 15 post ἄνθρωπον add. γεγονότα ὡς τινὲς φασιν Κ	
16 τὸ—γένεσιν οι. sed in marg. add. L	post δὲ add. τὴν ΙΙ	ζῷου ΙΙ. cf.
Arist. SY: ἐξ φῶν recte Arist. vulg.: ζῷὴν Κα	17 γένεσιν] γενέσθαι L	
18 οὐδὲν ΚΛ Arist. SY: οὐδὲν Ι: οὐ Arist. vulg.: δὲ α	post γάρ add. οὐκ α	
19 τῷ οι. α	οὐδὲν γάρ Ια	21 post δὲ add. καὶ Arist. 22 πρῶτα Κ
26 μέν τι α	post καὶ add. ἐπὶ Κ	τὰ ἄνω Κα 28 τοῖς ἄνω Arist.
εἰδύεται—ἄνω (29) οι. L	29 τῶν post ἄλλων οι. α	

καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ τῆς κοιλίας λαμβάνει τὴν τροφήν, κάτω δὲ ἡ κοιλία· ὑπὸ γάρ τὸ ὑπόζωμα κεῖται. αἴτιον δέ, φησί, τοῦ ἐκ τῶν κάτω λαμβάνειν τὰ ἄνω τὴν τροφήν καὶ μὴ ἔμπαλιν τὰ κάτω ἐκ τῶν ἄνω τὸ κατεύθυντον τελειωθέντα κάτωθεν αὐτὴν λαμβάνειν. μέριον δὲ ὑπὸ τὸ ὑπόζωμα λέγεται τὴν κοιλίαν. ἔχουσιν οὖν κατ' ἀρχὰς τὸ κάτω μέγα, ἵν' ἔχῃ ἐκεῖθεν λαμβάνειν τὰ ἄνω τὴν τροφήν, ὅστε γίνεται συμκράτησις, φανερὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἔλικῶν· τῶν γάρ ἐν τῷ ὑστράκῳ ἔλικῶν πρώτον μὲν μίᾳ γίνεται, εἰτα δύο, εἶτα τρεῖς καὶ ἐφεξῆς. ὅσον γάρ τὸ ὑστρακὸν αὔξεται, τοσοῦτον 10 καὶ αἱ ἔλικες πλείους γίγνονται· ἔχουσι δὲ τὸ ἄνω καὶ τὴν καλουμένην κεφαλὴν πρὸς ταῖς ἔλιξιν. ὅτι δὲ οὐδὲν ἀφίσηι τὰ τοιαῦτα ἀφ' αὐτῶν γεννητικόν, τεκμήριον ἐπάγει τὸ παρὰ τῶν Χίων· οὗτοι γάρ διακομίσαντες ὁ στρειαζῶντα καὶ εἰς τόπους τῆς θαλάττης εὑρωτιώδεις ἀφέντες (λέγων εὑρωτιώδεις τοὺς ἔχοντας σῆψιν τινα, οἷα ἐστὶν ἡ γινημένη ἐν τε τοιχίοις 20 τοῖς ἄρτοις σαπεῖσιν ἐν τῷ θέρει, ἣν σῆψιν εὑρῶτα καλοῦσιν), εἰς τόπους δὴ εὑρωτιώδεις ἀφέντες, μείζω μὲν ἐγένοντο τὸν ὄγκον, πλειόν δὲ τὸν ἀριθμὸν οὐδαμῶς. ὥστε εἴπερ τὸ ὑπὸ αὐτῶν ἀφίεμενον γόνος ἦν, ἐγένετο ἀντὶ πολλὰ ὁ στρειαζῶν αὖτα γόνος μὲν οὐκ ἔστι, οὐδόναμις δέ τις διατεθεῖσα καὶ παιοῦσα τὴν θαλάτταν ἐπιτηδειοτέραν εἰς τὴν τούτων γένεσιν. ἐκεῖσε δὲ παντελῶς 30 ἀνεπιτηδείας οὔσης τῆς θαλάττης διὰ τὴν ἐν τοῦ ἐν αὐτῇ εὑρῶτος γεγονοῦταν δυσκρατίαν, οὐκ ἴσχυσεν αὐτὴν εἰν διαθέσθαι ἡ ἀπ' αὐτῶν δύναμις. ὅτι δὲ τὰ καλούμενα φάται οὐδὲν συμβάλλονται πρὸς γένεσιν, σημεῖόν φησι τὸ ἀεὶ ἔχειν αὐτά. εἰ δὲ ἡσαν φάται δηλονότι πρὸς γένεσιν συμβαλλόμενα, οὐκ ἂν εἴχον αὐτά ἀεί· οὐ γάρ δεῖ τὰ φάτα ἔνεισιν ἐν οἷς ἐγγίνονται, ἀλλά 35 ποτε. ἐνταῦθα μὲν οὖν πεπλήρωται καὶ τὸ τρίτον βιβλίον καὶ αἱ εἰς αὐτὸν σγολαί.

4 τελεωθεῖσα IL:	τελειωθὲν α	6 τὰ ἄνω om. K	11 τὰ τοιαῦτα] ταῦτα K
ἀφ' αὐτῶν Arist. vulg.:	ἀπ' αὐτῶν libri	12 γενητικὸν I: γενητικά L	
τεκμήρια L ¹	παρὰ] περὶ α	13 ὁστρεα K	13 et 16 εὑρωτιώδεις Arist. SPY: εὑρωτιώδεις Ka: ἐβρωτιώδεις IL: εὐριπώδεις Arist. vulg.
SPY: εὑρωτιώδεις Ka: ἐβρωτιώδεις IL: εὐριπώδεις Arist. vulg.			14 post τε add.
τοῖς Ka	15 ἐβρῶτα IL	καλοῦσι μὲν α	τόπον L
18 διατεθεῖσα IL	19 ἐπιτηδειοτέρον α	20 ἀντὶ ἐπιτηδείου Ka	
ἐκ om. K	ἐν αὐτῇ] αὐτοῦ IL	ἐβρῶτος IL	21 ἴσχυσεν] ἔτισεν ἀν IL
αὐτῶν] αὐτῆς L et fort. I	22 post γένεσιν lac. V fere litt. L	τὸ] τοῦ L	
23, 24 οὐκ ἀν—οὐ altera manus renov. I	25 οὐν om. K		26 Τέλος τοῦ
			τρίτου subscr. Ka

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΩΝ ΗΕΡΙ ΖΩΩΝ ΓΕΝΕΣΕΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ.

Ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ, τετάρτῳ ὅντι τῆς Ηερὶ ζῷων γενέσεως πραγματεύεται.
πρώτου μὲν δείκνυσι πῶς ὁτὲ μὲν ἄρρενα, ὃτὲ δὲ θήλεα γίνεται τὰ ζῷα, ὃ
ὅ εἴτα διὰ τί τὰ μὲν ὄμοια τῷ πατρί, τὰ δὲ τῇ μητρί, ὃτὲ δὲ οὔτε τῷ
πατρὶ οὔτε τῇ μητρί, ἀλλὰ τοῖς προγόνοις οἷον πάππων καὶ τέθη (ἔστι δὲ ¹⁰
τέθη ἡ τοῦ πάππου ὄμενότις), ὃτὲ δὲ οὐδὲ τούτων τινί, ἀλλ' ἀπλῶς
ἀνθρώπῳ. μετὰ δὲ ταῦτα ἔχεται καὶ περὶ τῆς τῶν τεράτων γενέσεως καὶ
περὶ τῶν ἐπικυίσκουμένων, εἴτα περὶ γάλακτος καὶ ἄλλων τινῶν. ἐπεὶ δὲ ¹⁵
Δημόκριτος καὶ Ἐρμεδονίκης καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν φυσιολόγων ἐπειράμησαν
εἰπεῖν περὶ τῆς τῶν ἄρρενων καὶ θήλεων γενέσεως, πρῶτον βασανίζει τὰς ²⁰
τούτων δόξας, εἰδί² οὖτας ἐκτίθεται τὴν οἰκείαν. πρότερον δὲ ὑπομιμήσκει
ἥμᾶς τῶν εἰργμάτων λίαν ταφῶς. τὸ δὲ ἔτι γάρ ἀτελῶν ὄντων ἐν τῷ ²⁵
γένει κατακευαστικόν ἔστι τοῦ τύνος ἔνεκα δεῖ πρῶτου λέγειν περὶ τῆς
15 τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεως γενέσεως. ἐπεὶ γάρ πρὸ τοῦ τελειωθῆναι καὶ
πάντα τὰ μέρη ἀπειληφέναι. ἵνα γρῦψεν. εἴτε τέλειόν ἔστιν εἴτε τέρας, ³⁰
ἡμοίως δὲ εἴτε ὅροιον εἴτε ἀνόμοιον τοῖς γεννήσασι, πρῶτον τὰ μόρια
ἥρωνται καὶ³ ὡς γαραγτηρίζεται τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλον, εἰκός ἔστι πρότερον πο-
περὶ τῆς τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεως εἰπεῖν γενέσεως, πῶς ποτὲ μὲν ἄρρεν
20 περὶ τῆς τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεως γενέσεως. ποτὲ δὲ θῆλον ἐν τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς αὐτῆς πατρὸς καὶ μητρός.
τούτοις δὲ εἰδεῖν, φησίν, ἀτελῶν ὄντων ἐν τῷ γένει, τουτέστιν ἐν τῷ εἰδεῖ.
ἔτι οὖν, φησίν, ἀτελῶν ὄντων | ἀνθρώπων εἶναι καὶ τῇ φύσει ἔτι ἀτελῶν ὄντων δι-
τῶν ἐμβρύων διορίζεται τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλον, ἡμοίως καὶ ἐν τῷ τῶν
ζητητῶν γένει καὶ ἀπλῶς ἐν ἀπασιν, ἐν δύσοις κεχωρισται τὸ ἄρρεν ἀπὸ τοῦ

1. 2 Tit. Σχόλια—Ἀριστοτέλους II: τῶν—Ἀριστοτέλους ομ. K: Ἀριστοτέλους περὶ ζῶν γενέσεως μετά τοῦ Φιλοπόνου σχολίων βιβλίου, δι a 4 ποτὲ utrobiique Ka δι ποτὲ K
7 οὐδὲ] οὐ a 9 ἐπειδὴ δὲ Ka 11 post περὶ add. τούτων εἴτ' οὖν περὶ a
θήλεων a 12 δὲ ομ. a 14 γένει] εἴδει K 18 γαραγτηρίζονται K
19 τοῦ ομ. IL 20 ἐκ τοῦ αὐτοῦ—μητρός] sic IKL: ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ ἐκ τῆς
22 καὶ post γάρ ομ. a τῶν ομ. IL 23 post θῆλον αὐτῆς μητρὸς a
iterant εἰκός ἔστι πρότερον—ποτὲ δὲ θῆλον (v. 18—20) IL: πορρὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ—καὶ τὸ θῆλον
(23) repetit sed rursus delet I

θήλεος καὶ μὴ συνέζευκται ἀλλήλοις ὥσπερ ἐπὶ τῶν φυτῶν. πότερον δὲ 81^η
 καὶ πρὶν τὴν διαφορὰν εἰναι πρὸς τὴν αἰσθησιν ήμῶν, τὸ μὲν
 θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν ἔστι. τὸ λεγόμενον ἵσου ἔστι τῷ πότερον εὐθὺς ἐν
 τῷ σπέρματι εἰσὶ τὰ μόρια ἐξ ὧν συνίσταται καὶ χαρακτηρίζεται τὸ ἄρρεν ⁵
 5 ἡ τὸ θῆλυ, καθάπερ ἔλεγον οἱ ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ σώματος μερῶν πάντα
 τὰ μέρη ἀπέργεσθαι λέγοντες, οἷον ἀπὸ κεφαλῆς κεφαλὴν πάνυ σμικρὰν
 καὶ πρὸς αἰσθησιν ἀναίσθητον, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων τὰ ἄλλα πάντα,
 ἡ ὑστερὸν τοῦ καταμηνίου τοιωσδὶ ἀλλοιούμενον καὶ συμπεπτομένον γίνονται
 ταῦτα. ἀσαφῶς δὲ ήρμηνευται ἡ λέξις καὶ ἐλλιπῶς² εἴη δ' ἄν, οἷμαι, τὸ
 10 κατάλληλον αὐτῆς τοιοῦτον. πότερον δὲ καὶ πρὶν τὴν διαφορὰν εἰναι 10
 πρὸς τὴν αἰσθησιν ήμῶν, τὸ μὲν θῆλυ, τὸ δ' ἄρρεν ἔστι, τουτέστιν
 ἐν τῷ σπέρματι εἰσὶ τὰ μόρια, ἐξ ὧν συνίσταται τὸ θῆλυ ἡ τὸ ἄρρεν, καὶ
 προσυπακουστέον τὸ 'ἢ οὐκ εἰσιν ἐν τῷ σπέρματι, ἀλλ' ὑστερὸν γίνονται,
 ὅτε καὶ ὄρθωται'. εἴτα πάλιν ὡς ἀπ' ἄλλης ἀργῆς ὠσανεὶ δις ἐρωτήσας τὸ
 15 αὐτὸν οὗτον τὸν λόγιον ἐπακτέον 'καὶ πότερον ἐν τῇ μητρὶ λαβόντα τὴν
 διαφορὰν ὄρθωται τοιαῦτα, ἡ πρότερον πρὸ τοῦ εἰς τὴν μητραν ἐλθεῖν
 τοιαῦτα ἦν'. τὸ γάρ ἡ πρότερον ἐπαχθὲν ἄλλως, οἷμαι, νοεῖν τὴν λέξιν οὐ 15
 διδωσιν. ἀν δὲ ἀντὶ τοῦ ἡ πρότερον εἴη γεγραμμένον τὸ ἡ ὑστερὸν,
 σαφῆς ἡ λέξις, μηδὲν ἐλλιπὲς ἔχουσα. ἡ δὲ τοῦ Ἀναξαγόρου δόξα τοιαύτη
 20 τις ἦν· ὅταν μὲν γάρ ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν τοῦ ἄρρενος ἀπέλθῃ τὸ σπέρμα,
 πεσεῖται δὲ καὶ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς ὑστέρας, γίνεται ἄρρεν³. εἰ δὲ ἐν τῶν
 ἀριστερῶν μερῶν τοῦ ἄρρενος καὶ εἰς τὰ ἀριστερὰ τῆς ὑστέρας, θῆλυ.
 γέπιατο οὖν Ἀναξαγόρας τῆς ἀρρενογονίας τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ἄρρενος καὶ
 θῆλεος, τῆς δὲ θηλυγονίας τὰ ἀριστερά. Ἐμπεδοκλῆς δὲ (δεῖ γάρ τὴν ²⁰
 25 ἀπασαν αὐτοῦ δόξαν ἐκθέσθαι) ἔλεγεν ὅτι "διέσπασται μελέων φύσις, ἡ
 μὲν ἐν ἀνδρός, ἡ δ' ἐν γυναικός". ἦν δὲ τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ τοιοῦτον.
 ἐν τῇ ὄμβλιᾳ ἀπὸ μὲν τοῦ ἄρρενος ἀπεισιν ἡ ήμίσεια καρδία πάνυ σμικρὰ
 καὶ ἀναίσθητος πρὸς αἰσθησιν, ἀπὸ δὲ τοῦ θῆλεος ἡ ήμίσεια, ὁμοίως ἀπὸ
 τῆς κεφαλῆς τοῦ ἄρρενος ήμισιν κεφαλῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ θῆλεος τὸ ημισιν,
 30 καὶ ἀπλῶς ἐπὶ πάντων τῶν μερῶν ἑκάστου τούτων τὸ μὲν ημισιν ἀπὸ τοῦ
 ἄρρενος, τὸ δὲ ημισιν ἀπὸ τοῦ θῆλεος. τούτων δὲ ἀπελθόντων καὶ ἐν τῇ ³⁵
 ὑστέρᾳ συναθροισθέντων, εἰ μὲν τύχῃ θερμὴ οὖσα ἡ ὑστέρα, νικᾷ ἡ ἀπὸ
 τοῦ ἄρρενος ἀπελθοῦσα ήμίσεια καρδία τὴν ἀπὸ τοῦ θῆλεος καὶ μεταβάλλει
 εἰς τὴν ἑαυτῆς φύσιν. παραπλησίως δὲ τούτῳ ποιεῖ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ
 35 αἰδοῖον καὶ τὰ ἄλλα μόρια, καὶ γίνεται ἄρρεν. εἰ δὲ τούναντίον ψυχρὰ
 τύχῃ οὖσα ἡ ὑστέρα, κρατεῖ τὰ τοῦ θῆλεος καὶ μεταβάλλει εἰς ἑαυτὰ τὰ
 τοῦ ἄρρενος, καὶ γίνεται θῆλυ. καὶ διὰ τοῦτο φησιν ἐπιθυμεῖν τῆς ἀλλήλων

² πρὶν τὴν] sic libri et Arist. SZ: post πρὶν add. δῆλην Arist. vulg.

ἡ ἔλεγον

οιν. IL 6 φάσκοντες Ka post ἀπὸ add. τῆς K κεφαλὴν ἐξάγοντες

μικρὰν L 8 ἀλυούμενόν I 13 τὸ] τοῦ IL 16 πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν

εἰς τὴν μητραν K: εἰσελθεῖν εἰτιαν α 17 ἄλλως om. IL 18 ἄν] ὧν Ka

21 δὲ prius om. a 22 post ἀριστερὰ add. μέρη a 24 Ἐμπεδοκλῆς γάρ I

25 διέσπασται μελέων φύσις κτλ.] cf. Empedocl. fr. v. 326 30 μὲν om. K

33 καὶ om. II, 34 ἑαυτοῦ K 36, 37 τοῦ a 37 ἐπιθυμεῖν om. K

όμωλίας τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θῆλεα, διὰ τὸ εἶναι καὶ ἐν τῷ ἄρρενι τὰ τοῦ 81^η
 θῆλεος καὶ ἐν τῷ θῆλει τὰ τοῦ ἄρρενος· τὸ γάρ θῆμισυ τῆς τοῦ Ἐμπε-
 δοκλέους καρδίας, ὡς ἔλεγεν Ἐμπεδοκλῆς, θῆλεος ήν, ὁμοίως καὶ τῷ τῆς
 κεφαλῆς αὐτοῦ θῆμισυ καὶ ἑκάστου τῶν ἄλλων, ὁμοίως δὲ καὶ πάντα τὰ
 τὰ τοῦ θῆλεος θῆμιση ἄρρενος θῆμιση εἶναι ἔλεγεν. τὰ μὲν οὖν εἰς θερμὴν
 ἐλθόντα φησὶν Ἐμπεδοκλῆς ὑστέραν μόρια ἄρρενος καὶ θῆλεος κρατεῖν τὰ
 τοῦ ἄρρενος καὶ γίνεσθαι ἄρρενα, τὰ δὲ εἰς ψυχρὰν θῆλεα. τοῦ δὲ θερμὴν
 ἡ ψυχρὰν εἶναι τὴν ὑστέραν ἥπιάτῳ τὴν τῶν καταμηνίων ῥύσιν· εἰ μὲν γάρ,
 φησίν, εἰσὶ θερμὰ τὰ καταμηνία, ἐστὶ καὶ ηὕτη θερμή θερμή, εἰ δὲ ψυχρά.
 10 ὁμοίως καὶ αὕτη ψυχρά· καὶ παλαιοτέραν ἡ προσφατωτέραν, τουτέστι
 καὶ εἰ μὲν γέρων πρόσφατος καὶ νεωστὶ ηὕτη καταμηνίων ῥύσις, ἀνάγκη
 θερμοτέραν εἶναι τὴν ὑστέραν, εἰ δὲ μὴ νεωστί, ἀλλὰ πρὸ πέντε εἰπεῖν
 θερμῶν, ψυχροτέραν. Δημόκριτος δὲ οὐ διὰ θερμότητα καὶ ψυχρότητα
 ἔλεγε γίνεσθαι ἄρρενα καὶ θῆλεα, ἀλλ’ ἀπλῶς κατ’ ἐπικράτειαν τῶν μερῶν. 10
 15 ἔλεγε δὲ οὗτος ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν καὶ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θῆλεος
 πάντα ἀπέρχεσθαι, ἀλλ’ οὐχ ημίση, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς, ὀλόκληρα δέ.
 κεφαλὴν τέλειον ἀπὸ τοῦ ἄρρενος καὶ κεφαλὴν τέλειον ἀπὸ τοῦ θῆλεος,
 ὁμοίως καρδίαν τέλειον ἀπὸ τοῦ ἄρρενος καὶ καρδίαν ἀπὸ τοῦ θῆλεος, καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. γίνεσθαι δὲ πρώτως τὴν μάχην ἐν τοῖς μορίοις,
 20 καὶ δὲ διαφέρει τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ, ταῦτα δὲ ἐστὶν ἡ τε ὑστέρα καὶ ὁ
 περίνεος· πόρος δὲ οὗτος ὁ περίνεος φλεβώδης, ἐν ᾧ τε συνίσταται τὸ τοῦ 15
 ἄρρενος σπέρμα καὶ δι’ οὐ εἰς τὸ αἰδοῖον ἀποκομίζεται. γίνεσθαι οὖν φησι
 τὴν μάχην πρώτως ἐν τούτοις τοῖς μορίοις, καὶ εἰ μὲν κρατήσει ηὕτη
 τοῦ περινέου, μεταβάλλει αὐτὸν εἰς τὴν ἔσωτῆς φύσιν, ἐξ οὐ δὴ καὶ αὔξεσθαι
 25 αὐτὴν συμβαίνει. ἐπεὶ δὲ πάμπαν σύνεγγύς ἐστι τῇ ὑστέρᾳ τὸ τοῦ θῆλεος
 αἰδοῖον, διὰ τὴν τῆς ὑστέρας νίκην | νικᾷ καὶ τὸ αἰδοῖον τοῦ θῆλεος τὸ 82^η
 τοῦ ἄρρενος αἰδοῖον καὶ μεταβάλλει εἰς ἔσωτό. πλησίον δὲ τοῦ αἰδοίου
 ὃντων τῶν μηρῶν καὶ τῆς ήβης, νικῶσι καὶ οἱ μηροὶ τοὺς μηροὺς καὶ ηὕτη
 ηβη τὴν ήβην, καὶ ηὕτη κοιλία τὴν κοιλίαν, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως, καὶ γίνεται
 30 θῆλυ. εἰ δὲ νικήσῃ ὁ περίνεος καὶ δι’ αὐτὸν τὸ αἰδοῖον, καὶ διὰ τὸ αἰδοῖον
 μηροὶ καὶ ηβη, καὶ διὰ τὴν ηβην κοιλία καὶ στέρνα καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως, ἂν
 γίνεται ἄρρεν.

p. 764a10 Ἄλλ’ ὅποτέρου ἀν κρατήσῃ τὸ σπέρμα τὸ ἀπὸ τοῦ
 μορίου ἐλθόν.

35 Σπέρμα λέγει τὰ μόρια, καὶ εἰπομεν ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ, ὅπως αὐτὰ

1 post θῆλεα add. ὀρέγονται K	2 τὰ γάρ ημίση IL	3 ημισυ μετροβίους α
4 ημίση ημίση ἄρρενος ἔλεγεν coll. K	6 κρατεῖ L ¹	5 ημισυ μετροβίους α
10 καὶ παλαιοτέραν — μητρός (p. 170,6) om. K	7 τὰ δὲ εἰς] εἰ δὲ εἰς α	
13 ψυχροτέρα IL	12 post νεωστὶ add. ηὕτη κατα-	
14 γένεσθαι (sic) α	16 ημισυ α	17 κατ. om. IL
18 καρδίαν (post καὶ)] τελεῖαν Iu	17 et 18 τελεῖαν ubique α	18 πρώτως] πρώτως α
(sic) α - κρατήσει] fort. κρατήσῃ	19 δὲ om. IL	23 πρώτερον α
30 αἰδοῖον καὶ διὰ τοῦ αἰδοίου α	25 επεὶ δὲ] ἐπειδὴ IL	29. 30 καὶ γίνεται θῆλυ
	35 ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ] cf. p. 25,16 σημ.	

σπέρματα λέγει. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ὅτι μόνον δὲ οὐκ αἰτιᾶται τὴν 82^η θερμότητα καὶ ψυχρότητα, ἀλλὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ μορίου, ἐν τῷ διαφέρουσιν ἀλλήλων τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ⁵.

p. 764a15 Εἰ γάρ πεπλασμένων τῶν ζῴων, τοῦ μὲν τὰ μόρια
5 ἔχοντος τὰ τοῦ θήλεος πάντα, τοῦ δὲ τὰ τοῦ ἄρρενος.

Λασαφῶς ή λέξις ἀπήγγελται, ἔστι δὲ ἔλεγχος τῆς Ἐμπεδοκλέους δίζης. Ιδία τὸ δὲ λεγόμενον, οἷμαί, τοιοῦτον ἔστιν· δτε τὰ τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος μόρια εἰς τὴν ὑστέραν εἰσέλθωσιν. ἂν τόχη ψυχρὰ οὖσα καὶ ἐπικρατήσῃ, 10 τὸ τῆς ὑστέρας ημίσιον τοῦ ημίσιου τοῦ περινέου καὶ μεταβάλλῃ εἰς ἔσυτὴν 10 καὶ ἀναπληρωθῇ, ὡς μηκέτι εἶναι ημίσια ἀλλὰ τέλειος, εἴτα συμβῇ ἄμφα τῷ τὴν ὑστέραν τελειωθῆναι τοῦ ἐμβρύου μεταβαλεῖν τὴν τῆς μητρὸς ὑστέραν φυσικῶς ἡ καὶ ἄλλως πως ἀπὸ ψυχρᾶς κράσεως εἰς θερμότητα, ἀνάγκη τότε ὡς εἰς κάμινον ἐμβληθέντα τὴν ἀπὸ ψυχρᾶς κράσεως εἰς θερμὴν μεταβεβληκυῖαν ὑστέραν τὰ μόρια, ἀνάγκη οὖν διὰ τὴν θερμότητα κρατήσειν τὰ 15 λοιπὰ μόρια τοῦ ἄρρενος πλὴν τοῦ περινέου (ἐκεῖνος γάρ ηδη κερατίηται, δτε ψυχρὰ ἦν ἡ τῆς μητρὸς ὑστέρα), καὶ ἔσται τὸ γεγονός ὡς μὲν ὑστέραν 20 ἔχον θῆλυ, ὡς δὲ ὄρχεις καὶ αἰδοῖον τοιονδή καὶ τὰ λοιπὰ ἄρρεν, ὅπερ ἀδύνατον. ἐκρατήθη μὲν γάρ ὁ περίνεος ὑπὸ τῆς τοῦ ἐμβρύου ὑστέρας, δτε ἦν ἡ τῆς μητρὸς ὑστέρα ψυχρά (τότε γάρ, ὡς εἴρηται, τούτων τῶν 25 μορίων ἡ μάχη γίνεται), ἐν δὲ τῷ αὐτῷ νῦν, ἐν τῷ τετελείωται ἡ τοῦ ἐμβρύου ὑστέρα, μετέβαλλεν ἀλλόρους κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἡ τῆς μητρὸς ὑστέρα ἀπὸ ψυχρᾶς κράσεως εἰς θερμήν κρατηθήσεται οὖν τὰ τοῦ θήλεος μόρια διὰ τὴν θερμότητα (οὕπω γάρ αὐτὰ ἐκράτησε τὰ τοῦ ἄρρενος), καὶ 30 ἔστιν ἄρρεν ἔχον ὑστέραν. ὄμοιώς δὲ κανὸν θερμῆς οὖσης ἐπικρατήσῃ ὁ περίνεος, εἴτα εὐθὺς μεταβάλλῃ εἰς ψυχρὰν κράσιν ἡ τῆς μητρὸς ὑστέρα, ἐπικράτεια ἔσται τῶν τοῦ θήλεος μερῶν, ἥττα δὲ τῶν τοῦ ἄρρενος, καὶ 35 ἔσται θῆλυ ἔχον περίνεον, τουτέστιν ἔσται ὡς μὲν ἔχον περίνεον ἄρρεν, ὡς δὲ τοιονδή αἰδοῖον θῆλυ.

p. 764a23 Ἄλλὰ μὴν κανὸν εἰ τῶν μορίων τῆς διαφορᾶς αἰτιον ἡ
30 θερμότης.

Ἐάν της θερμότης, φησί, ποιεῖ τὰ μόρια καθ' ἀ τὸ ἄρρεν χαρακτηρίζεται, 10
ἡ δὲ ψυχρότης καθ' ἀ τὸ θῆλυ, ἔδει τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν θερμότητα τῆς τῶν τοιούτων μορίων διαφορᾶς αἰτιώμενον εἰπεῖν, πῶς καὶ τίνα τρόπον 15

1 σπέρμα a	8 μόρια post ἄρρενος (7) ponit a	9 μεταβάλλῃ scripsi: μεταβάλλει libri
libri	10 ημίσια ἀλλὰ τελεία a	11 τὴν post τῷ om. L 13 ὥσπερ a
15 ἔκεινο a	16 ἔστι IL 19 τότε] πρότερον a	21 μεταβάλλειν L: μετάβαλεν a
22 κρατηθήσεται] κατακαυθήσεται IL 23 ἐκράτησαν a		τὰ] τῶν a
24 fort. ἔσται	25 μεταβάλλῃ scripsi: μεταβάλλει libri	28 post τοιονδή add.
καὶ a	29 εἰ IL ¹ Arist. PSYZ: ἡ L ² Arist. vulg.	32 post ἔδει add. τοῖς a
33 αἰτιώμενοις a		

ἡ μὲν θερμότης ποιεῖ | ταῦτι, ἡ δὲ ψυχρότης ταῦτι τὰ μόρια. τοῦτο γάρ 82¹
 ἔστιν ὡς εἰπεῖν τὸ λέγειν περὶ γενέσεως ἄρρενος καὶ θῆλεος,
 τουτέστι τὸ λέγειν, πῶς καὶ τίνα τρόπον τὰ μὲν ποιεῖ τὸ θερμόν, τὰ δὲ τὸ
 ψυχρόν, τοῦτο ἔστι τὸ λέγειν περὶ γενέσεως ἄρρενος καὶ θῆλεος, ἀλλ’ οὐ τὸ
 5 ἀπλῶς οὗτος ἀποφαίνεσθαι διτὶ τὸ μὲν θερμὸν ποιεῖ τὸ ἄρρεν, τὸ ψυχρὸν 10
 δὲ τὸ θῆλυ. τὸ δὲ τοῦτο γάρ διαφέρει φανερῶς ἵσον ἔστι τῷ ἡ
 γένεσις (τὸ γάρ τοῦτο ἀντὶ τοῦ ἡ γένεσις εἰληπται) ἡ γένεσις οὖν, φησί,
 τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θῆλεος φανερῶς διαφέρει, ωστε ἡ μὲν κατ’ ἄλλον 15
 γίνεται τρόπον, ἡ δὲ καθ’ ἔτερον· ἔδει οὖν τὸν Ἐμπεδοκλέα εἰπεῖν τοὺς
 10 τοιούτους τρόπους. ἵνα δὲ μή τις εἴπῃ διτὶ ὡς σαφεῖς ὅντας τοὺς τρόπους, 20
 καθ’ οὓς τὸ μὲν γίνεται ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ, παρείλασεν, ἐπήγαγε τὸ οὐ
 μικρὸν τε ἔργον τὸ ἀπ’ ἐκείνης τῆς ἀρχῆς περὶ τῆς γενέσεως,
 λέγων ἐκείνην ἀρχὴν τὸ θερμὸν καὶ ψυχρόν. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον
 ‘καίτοι οὐ χρὴ λέγειν διτὶ ὡς σαφεῖς παρῆκεν’ Ἐμπεδοκλῆς τοὺς τρόπους
 15 καὶ τὰς αἰτίας, καθ’ ἃς γίνεται τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ· οὐ γάρ ἔστι μικρὸν
 ἔργον οὐδὲ πρόχειρον τὸ εἰπεῖν, ὅπως ἀπὸ τῆς θερμότητος καὶ ψυχρότητος 25
 γίνονται, ἀλλὰ καὶ λίαν δυσχερές καὶ δύσκολον’. ταῦτα εἰπών περὶ Ἐμπε-
 δοκλέα ἐπάγει τὸ ἴσχυρότατον τῶν ἐπιχειρημάτων τὴν πίστιν ἔχον ἐκ τῶν
 φαινομένων, λέγων ἔτι δὲ γίνεται δίδυμα ἄμα, καὶ τὸ μὲν ἔστιν ἄρρεν,
 20 τὸ δὲ θῆλυ· ώστε εἰ μὲν ἦν ψυχρὰ ἡ ὑστέρα, ἔδει ἀμφότερα θῆλεα είναι,
 εἰ δὲ θερμή, ἀμφότερα ἄρρενα· νῦν δὲ τὸ μὲν ἔστιν ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ.
 εἰ δέ τις λέγει διτὶ τὸ μὲν ἄρρεν ἐν τοῖς δεξιοῖς ἔστι, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τοῖς
 ἀριστεροῖς, οὐδὲ οὗτος ὑπίως λέγει· ὥπται γάρ καὶ θῆλυ ἐν τῷ δεξιῷ 30
 μέρει τῆς ὑστέρας πάνυ πολλάκις καὶ ἄρρεν ὅμοιώς ἐν τῷ ἀριστερῷ.
 25 περὶ ὧν εἰ μὲν μὴ συνεωράκει μηδ’ ὅλως ἀνέτεμεν Ἐμπεδοκλῆς, εἰκότως
 ήμάρτανεν· ἐκ γάρ τῶν ἀνατομῶν ταῦτα ὑρᾶται τε καὶ εὑρίσκεται· εἰ δ’
 ἀνέτεμε καὶ εὑρεν ἐν τῇ αὐτῇ καὶ μιᾷ ὑστέρᾳ δίδυμα, ὥν τὸ μὲν ἄρρεν
 τὸ δὲ θῆλυ ἦν, ἀποπον τὸ ἔτι νομίζειν τὴν θερμότητα καὶ ψυχρότητα
 αἰτίας τῆς τούτων γενέσεως.

30 p. 764^a3 *{Λέγοντί τε τὰ μόρια διεσπάσθαι τοῦ γινομένου}.*

Τὸ λεγόμενον οὗτος ἐπῆκται, ώς εἰ ἔλεγεν ‘ἐπειδὴ γάρ Ἐμπεδοκλῆς 35
 διασπῆ τὰ μέρη τοῦ γινομένου, ὡσπερ εἰπομεν πρὸ βραχέος, λέγων ἀπὸ
 μὲν τοῦ ἄρρενος ἀπιέναι τὸ ἡμισυ τῆς καρδίας, ἀπὸ δὲ τοῦ θῆλεος τὸ 40
 ἡμισυ (διὸ καὶ ἐπιθυμοῦσι τῆς ἀλλήλων ὄμιλίας), ἐπειδὴ οὖν, φησί, διασπῆ
 35 τὰ μόρια, κάλλιον ἦν Ἐμπεδοκλεῖ λέγειν διτὶ σύνοδος γίνεται ὀλοκλήρων τῶν
 τῶν μορίων, ὡσπερ Δημόκριτος ἔλεγε, καὶ εἰ μὲν κρατήσει τὰ τοῦ ἄρρενος,

1 post ψυχρότης add. ποιεῖ a
 τὸ post δὲ om. IL 9 ὁ δὲ a

τὰ om. L

3 ποιεῖ—λέγειν (4) in ras. L

τὸ post δὲ om. IL 9 ὁ δὲ a
 10 εἴποι a 11 οὖ] οὖν 1

12 τε L² Arist.: τὸ IL¹a 13 post λεγόμενον add. δυνάσθει a 17 περὶ πρὸς a

18 ἔχων L¹ 19 καὶ τὸ μέν—τῆς μητρός (p. 170,6) in unius fere vers. lacuna
 om. IL 20 εἰ scripsi: ἡ a 30 Λέγοντί τε—γινομένου ex Arist. addidi

γίνεται | ἄρρεν, εἰ δὲ τὰ τοῦ θῆλεος, θῆλος, καὶ μὴ λέγειν ὅτι διὰ φῦσιν 83^τ
καὶ θερμότητα². τὸ δὲ ἀναγκαῖον καὶ τῶν τοιούτων διηγρῆσθαι τὸ
μέγεθος, τὸ διηγρῆσθαι ἀντὶ τοῦ διηγρημένον καὶ καθ' αὐτὸν εἶναι τὸ μέγεθος
τῆς τοῦ ἄρρενος κεφαλῆς, ηὗτοι δόλοκληρον εἶναι τὴν κεφαλήν, ἀλλὰ μὴ τὸ
5 ηἷασυ αὐτῆς εἶναι ἀπὸ τῆς τοῦ ἄρρενος κεφαλῆς καὶ τοῦ πατρός, τὸ δ'
ηἷασυ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς μητρός.

p. 764b20 Ὅλως δὲ τό γε τὴν τοῦ μέρους ὑπεροχὴν κρατήσασαν
ποιεῖν θῆλον βέλτιστον μέν.

Διὰ τούτων προτίθησι τὴν τοῦ Δημοκρίτου δόξαν τῆς τοῦ Ἐμπεδοκλέους
10 δόξης λέγων ὅλως δὲ τὸ λέγειν ὅτι κρατήσασα καὶ νικήσασα φέρε εἰπεῖν 15
ἡ ὑστέρα τὸν περίνεον καὶ εἰς ἑαυτὴν μεταβαλοῦσα θῆλο ποιεῖ γίνεσθαι,
ἡ ἔμπαλιν τὸν περίνεον κρατήσαντα ἄρρεν, βέλτιόν ἐστι τοῦ ἀρροντίστως 20
καὶ ἀνεξετάστως, ωσπερ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, λέγειν ὅτι θερμῆς οὖσης τῆς ὑστέρας
ἄρρεν γίνεται, φυχρᾶς δὲ θῆλο³. οὖτως οὖν προθεῖς καὶ κρείττονα εἶναι 25
25 οὕτας τὴν Δημοκρίτειον δόξαν τῆς Ἐμπεδοκλέους δόξης ἐνίσταται καὶ πρὸς
Δημόκριτον λέγων τὸ μέντοι συμβαίνειν ἀμα καὶ τὴν τοῦ αἰδοίου
μηρῷ ἡτέραν δεῖται λόγου. εἴπομεν δὲ πρὸς βραχέος τὴν Δημοκρίτειον
δόξαν ἐκθέμενοι λέγειν τὸν Δημόκριτον ὅτι ἐπικρατησάσης τῆς ὑστέρας, διὰ
τὸ λίαν σύνεγγυς αὐτῇ εἶναι τὸ αἰδοῖον ἐπικρατεῖ καὶ τοῦτο καὶ νικᾷ τὸ
20 τοῦ ἄρρενος αἰδοῖον καὶ εἰς ἑαυτὸν μεταβάλλει, καὶ τὰ λοιπὰ μέρη δμοίων.
πρὸς τοῦτο οὖν ἀπαντῷ ὁ Ἀριστοτέλης λέγων ἐπειδὴ τὰ τοῦ θῆλεος ἀπαντα 30
μέρη κεκράτηκε τῶν τοῦ ἄρρενος ἀπάντων μορίων καὶ εἰς ἑαυτὰ μετα-
βέληκεν, ἔδει τὸ γεννηθὲν μὴ μόνον εἶναι θῆλο, ἀλλὰ καὶ ἐοικὸς τῇ μητρὶ·
νῦν δὲ πάνυ πολλὰ γίνεται θῆλεα ἐοικότα τοῖς πατράσιν· δμοίως κανὸν ἐπε-
25 κράτησε τὰ τοῦ ἄρρενος, ἄρρεν καὶ ἐοικὸς τῷ πατρὶ· πολλὰ δὲ ἄρρενα ἐοίκασι
τοῖς μητράσιν⁴. ἡ μὲν οὖν τῶν λεγομένων διάνοια αὕτη· κατὰ δὲ τὴν λέξιν
τὴν εἰς γάρ οἵτι σύνεγγυς, καὶ τῶν λοιπῶν ἔδει μορίων ἀκολουθεῖν
30 τὴν εἰς τὸν ἄρρενον μέρον εἰστὶ τῷ εἰς γάρ διότι σύνεγγυς τῇ ὑστέρᾳ ἔστι τὸ αἰδοῖον
καὶ τῷ αἰδοῖῳ μητρὶ καὶ θῆλῃ, καὶ τούτοις ἔτερα κάκείνοις ἄλλα, διὰ τὴν
τοῦ ἐνὸς ἐπικράτειαν συνακολουθεῖ καὶ τὰλλα καὶ συνεπικρατεῖ τῷ πρώτῳ
τοῦ ἐπικρατήσαντι, εἰ δὴ διὰ τοῦτο οὗτως γίνονται, ἔδει θῆλον τε εἶναι τὸ γεγονός
καὶ μητρὶ ἐοικός⁵.

5 διεργημένων α 7 ὑποστήλην Κ 9 προστίθησι I 11 τῆς τῇ L¹ 10 δόξη, I.
λέγων οὐκ. L 11 ἑαυτὸν K ποιεῖ οὐκ. Ka 12 περίναιον IL 13 λέγειν
ante ωσπερ ponit K 14 κρείττον α 15 δημοκρίτου K δόξης οὐκ. K
16 τὸ] τῷ L 17 δημοκρίτου α 19 αὐτῷ I 21 ἀπαντῶν IKa
λέγει Ka 23 μόνον] μέρος II¹ 24 γίνεται] γίνεσθαι II: γέγονεν α
26 κατὰ—τὴν] τὸ δὲ κατὰ τὴν α 27 καὶ] κατὰ I 28 τῇ ὑστέρᾳ post αἰδοῖον
ponit K 30 συνακολουθεῖ scripsi: συνακολουθεῖν Ka: ἐπακολουθεῖν IL
συνεπικρατεῖ] συνακολουθεῖν II, 31 διὰ τούτων K

p. 764b27 "Ετι ἄτοπον καὶ τὸ ταῦτα οὕεσθαι δεῖ γίνεσθαι τὰ μόρια.

Καὶ τοῦτο πρὸς Δημόκριτον ἀπέρριπται. ἔστι δὲ διὰ λέγει ἄτοπον τὸ ¹⁰ νομίζειν πρῶτον ταῦτα γίνεσθαι τὰ μόρια (λείπει γάρ τὸ πρῶτον) ἄτοπον οὖν τὸ μόνον νομίζειν διτὶ πρῶτον ἡ ὑστέρα ἡ ὁ περίνεος γίνεται καὶ μὴ ¹⁵ ἄμφι δύο τὸ σῶμα, καὶ μᾶλιστα καὶ πρῶτον αἱ φλέβες, περὶ δὲς περίκεινται αἱ σάρκες, ὥσπερ τὰ χρώματα περὶ τὴν σκιαγραφίαν'. ὑπόδοι[χή] γάρ 83^a αἷματος καὶ αἱ φλέβες καὶ ἡ ὑστέρα, ἀλλὰ προτέρα ἡ τῶν φλεβῶν· ἐξ αὐτῶν γάρ ἡ ὑστέρα τὸ αἷμα δέχεται. ὥστε ἀνάγκη πρότερον τὴν καρδίαν, ²⁰ εἰτα τὰς φλέβας, καὶ οὕτω τὰ λοιπὰ γίνεσθαι. κινοῦσαν γάρ ἀρχὴν ἡ τὴν καρδίαν ἡ τὴν ἐν αὐτῇ φυγὴν εἴρηκεν, διμοίως δὲ καὶ γενέσεως ἀρχὴν. ἀρχὴ γάρ γενέσεως ἡ καρδία νῦν ἐν τῷ ποιά τις εἶναι. ὡς γάρ προϊόντων ¹⁰ ἔρει, τῆς καρδίας θερμής οὔσης γίνονται ἄρρενα δι' οὓς ἔρει τρόπους· ἦδη γάρ ἄρρεν ἡ θῆλυ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐστί. συμβαίνει μὲν οὖν, φησίν, ἡ διαφορὰ τῶν μερῶν τούτων πρὸς ἄλληλα τοῖς θήλεσι καὶ τοῖς ¹⁵ ἄρρεστι, τουτέστι κατὰ τὰ μόρια ταῦτα, τὰς ὑστέρας καὶ τὰ αἰδοῖα, εἰσὶ τὰ μὲν ἄρρενα τὰ δὲ θῆλες, ἀλλὰ οὐκ ἄρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν μορίων τούτων ²⁰ ὑποληγπτέον οὔτε τὴν θερμοτέραν ἀπλῶς ὑστέραν καὶ ψυχροτέραν, ὡς Ἐμπεδοκλῆς φησιν, οὔτε τὴν ἐπικράτειαν τῶν μερῶν, ὡς Δημόκριτος, ἀλλὰ ἔτεραν τινά, εἴτε ἀποκρίνεται σπέρμα καὶ ἀπὸ τοῦ θῆλεος καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ²⁵ εἴτε μή. περὶ γάρ τούτων δέδεικται ίκανῶς διτὶ οὔτε τὸ ἄρρεν συμβάλλεται τι σωματῶδες οὔτε τὸ θῆλυ σπέρμα.

p. 765a3 'Ο δ' αὐτὸς λόγος καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας τὸ μὲν ἄρρεν ³⁰
ἀπὸ τῶν δεξιῶν εἶναι, τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν.

Αὕτη ἡ δόξα τοῦ Ἀναξαγόρου· οὗτος γάρ ἦν ὁ λέγων διτὶ εἰ μὲν ἀπὸ ²⁰ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀπέλθοι τοῦ ἄρρενος καὶ πρὸς τὰ δεξιά ἔλθοι τῆς ὑστέρας, ἄρρεν γίνεται, εἰ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν καὶ πρὸς τὸ ἀριστερόν, θῆλυ. δεῖ ²⁵ δὲ ήμαδις εἰδένει διτὶ καὶ οὗτος ἐν τῷ σπέρματι ἐνεργείᾳ ἔλεγεν εἶναι τὰ μόρια, ἀνάσθητα δὲ διὰ συμικρότητα. ἀπαντᾷ οὖν καὶ πρὸς αὐτὸν λέγων ἐπεὶ δέδεικται δόλως μηδεμίαν ὅλην συμβάλλεσθαι τὸ ἄρρεν, τὰ δὲ μόρια ³⁰ ὅλη τοῦ δόλου εἰσί, φεῦδος τὸ λέγειν διτὶ τὰ μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἄρρενός ἐστι γεννητικά, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν θῆλεος. εἰ δὲ δεῖ, φησίν, συγ-³⁵χωρεῖν διτὶ καὶ τὸ ἄρρεν συμβάλλεται τινα ὅλην, ἀπαντητέον καὶ πρὸς αὐτὸν ὥσπερ καὶ πρὸς Ἐμπεδοκλέα'. [εἰπὼν δὲ τὸν Ἐμπεδοκλέα θερμότητι καὶ ⁴⁰ ψυχρότητι τῆς ὑστέρας διορίζειν τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, τὸν δὲ Ἀναξαγόραν

I post τὸ add. μόνον Arist.; cf. v. 4	5 καὶ post μᾶλιστα om. K	τὰς
φλέβας IK	7 πρότερον IL	7. 8 δι' αὐτῶν Ka
τὴν om. L	11 νῦν om. Ka	13 ἐν τῇ] ἡ K: ἡ a
τῆς ὑστέρας a	17 τὴν θερμότητα ἀπλῶς καὶ ψυχρότητα Ka	15 τὴν ὑστέραν K:
ἔτερα IL	20 ante μὴ add. καὶ a	25 ἔλθῃ a
28 δὲ om. IL	καὶ om. a	27 ἐνέργειαν L ¹
δεῖ om. La	30. 31 ἄρρενά εἰσι τὰ γεννητικά II.	31 θῆλεα II.
in marg. adser. K	33 εἰπὼν δὲ—εἰρημένον (p. 172,6) om. IL: τοῦτο τὸ σχόλιον παρενεγράψῃ	33. 34 θερμότητα καὶ ψυχρότητα a

τοῖς δεξιοῖς καὶ ἀριστεροῖς, ἐπάγει πρὸς τὸν Ἀναξαγόραν ὃν διὰ τί αἰτιον,
τουτέστιν ὧντινων, τοῦ τε ἄρρενος καὶ θῆλεος, ὡς εἶναι τὸ πᾶν τοιοῦτον 15
‘ἔν ὅν, τοῦ τε ἄρρενος καὶ θῆλεος, διὰ τί αἴτιον τὸ σῶμα τὸ τῆς ὑστέρας
ἥτοι ἡ ὑστέρα τοῖς ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἀπελθοῦσιν ὑπάρξει, τοῖς δ' ἐκ τῶν
ἢ δεξιῶν οὐχ ὑπάρξει; εἴη | δ' ἀν τὸ ὅν διὰ τί ἐπὶ τῶν μορίων, ἀλλὰ 84r
μὴ ἐπὶ τοῦ ἄρρενος καὶ θῆλεος εἰρημένον.] ἐν ὅτε τῇ λέξει τῇ ὅν διὰ
τίνα αἴτιαν ὑπάρξει τοῖς ἐκ τῶν ἀριστερῶν, τοῖς δ' ἐκ τῶν δεξιῶν
οὐχ ὑπάρξει τὸ σῶμα τῆς ὑστέρας ἵστοι ἐστὶ τῷ ‘διὰ τίνα ποτὲ λόγον
καὶ αἴτιαν ἡ ὑστέρα αἴτια ἔσται τοῦ τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν τοῦ
10 ἄρρενος ἀπελθοῦσι καὶ εἰς αὐτὴν ἐλθοῦσι θῆλεα ἀποτελεῖν, ἄρρενα δὲ μή?;
ἡν γάρ ἡ λέξουσα τοῦτο δόξα τουαύτῃ· εἰ μὲν γάρ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἡ
μερῶν τοῦ ἄρρενος ἀπέλθοι τὸ ὄρώμενον σπέρμα καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχον ἐνερ-
γείᾳ τὰ μόρια, ἀναίσθητα δὲ διὰ σμικρότητα, καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος
τῆς ὑστέρας εἰσέλθοι, θῆλυ γίνεται. ὥστε λείποι ἀν ἐν τῇ λέξει τὸ ἀρι-
15 στερόν· τὸ δὲ σῶμα ταύτον ἐστι τῷ τὸ μέρος. καὶ εἴη ἀν τὸ πᾶν τοιοῦτον
‘ῶν διὰ τί αἴτιον ὑπάρξει τοῖς ἐκ τῶν ἀριστερῶν, τοῖς δ' ἐκ τῶν δεξιῶν
οὐχ ὑπάρξει τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς ὑστέρας;’ ἀλλὰ καὶ τὸ ἀν γάρ ἔλθη
μέν, μὴ ἔχῃ δὲ τοῦτο τὸ μόριον, ἔσται θῆλυ οὐχ ἔχον ὑστέραν 10
ἵστοι ἐστὶ τῷ ‘ἄν γάρ ἔλθῃ μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν τοῦ ἄρρενος τὸ σπέρμα,
20 πεσεῖται δὲ εἰς τὸ ἀριστερὸν τῆς ὑστέρας, ὡς μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν τοῦ
ἄρρενος ὃν ἔξει περίνεσον καὶ οὐχ ὑστέραν, ὡς δὲ εἰς τὸ ἀριστερὸν πεπτωκὸς
μέσος τῆς ὑστέρας ἔσται θῆλυ· ἔσται ἄρα θῆλυ μὴ ἔχον ὑστέραν, ὅπερ
ἀδύνατον. εἰ δ' ἀπέλθοι μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν τοῦ ἄρρενος, ἔλθοι δὲ
πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ὑστέρας, ἔσται ἄρρεν ἔχον ὑστέραν, ἄρρεν μὲν ὡς πεπτωκὸς
25 ἐν τῷ δεξιῷ τῆς ὑστέρας, ὑστέραν δὲ ἔχον, διτι ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν τοῦ τοῦ
ἄρρενος ἀπῆλθεν’. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ καὶ τοῦτο οὐχ διτι ἀπαρτεῖ, ἀλλὰ
καὶ πλεονάκις ἡ τὸ ἄρρεν τὸ ἡ ἀντὶ τοῦ παρὸν εἰληπται, οὐ διατεινακῶς.

p. 765^a21 Παραπλησίως δέ τινες πεπεισμένοι τούτοις εἰσὶ καὶ
λέγουσιν ως τὸν δεξιὸν ὄρχιν ἀποδούμενοις.

30 Τὸ ἀποδούμενοις ἀντὶ τοῦ δεσμήσασιν, ἐκ τοῦ δῶ δῆσσω, τὸ δεσμῶ.
ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ‘παραπλησίως τοῖς ἀπὸ τῶν δεξιῶν τὰ ἄρρενα γεννῶσι 20

1 τί αἴτιον Ka Arist. SY: τίν’ αἴτιαν Arist. vulg.	6 ἐν—λέξει τῇ] τὸ δὲ κατὰ
τὴν λέξιν τὸ a	7 τί αἴτιον IKa
τῷ corr. I	8. 9 διὰ τίνα ποτ’ αἴτιαν K
II: ἀπέλθη a	9 τοῦ τὰ μὲν a
	10 ἀπελθοῦσα
11 ἦ] ἡ a	L: ἔλθη a
14 εἰσέλθη a	12 ἀπέλθη a
λείπει a	17 ἔλθοι IK
vulg.: ἔχειν a	18 ἔχῃ IKL Arist. S: σχῆ Arist.
21 τὰ ἀριστερὰ K	I ex corr. L
24 ἔστι ἄρρεν a	19 ἔλθοι I
27 τοῦ] τὸ a	22 μέρος om. K
δωδέκαν libri	23 ἀπέλθη Ka
	26 ἀπελθόν K
	καὶ om. Ka
τῷ δεσμῷ a	28 τούτοις om. II
	30 δῶ δῆσσω scripsi:
	31 ἔσται K

λέγουσι καὶ οὗτοι· φασὶ γάρ ως εἴ τις τὸν δεξιὸν ὄρχιν δεσμήσας προβάτου 84^η ἡ ἀνθρώπου ἡ ἄλλου τινὸς ἐν τῇ δικλίδῃ, τὸν δὲ ἀριστερὸν ἔσσει ἀπολελυ- 25 μένον, τὸ γεγονός ἔσται θῆλυ· εἰ δ' ἀνάπαλιν τὸν ἀριστερὸν δεσμήσει, ἔσσει δὲ τὸν δεξιὸν, ἄρρεν ἔσται τὸ γεννηθέν. ἀλλὰ κανέντεμης τὸν δεξιὸν ὁ ὄρχιν, θηλυτοκεῖ, εἰ δὲ τὸν ἀριστερὸν, ἀρρενοτοκεῖ· ταῦτα δὲ λέγουσιν οὐ 30 πείρᾳ μαθόντες οὐδὲ ἀληθῶς, ἀλλὰ μαντεύομενοι. λέγουσι γάρ ὅτι ἐπεὶ τὰ δεξιὰ θερμότερα, ἀνάγκη καὶ τὸ ἀπ' αὐτῶν ἀπὸν θερμότερον εἶναι· τὸ 35 δὲ θερμὸν μᾶλλον δύναται συνιστάνειν, τὸ μᾶλλον δυνάμενον συνιστάνειν ἄρρεν ποιεῖ· ἀνάγκη ἄρα καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὄρχεως ἄρρεν εἶναι, θῆλυ 40 10 δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ. ἐγκαλεῖ οὖν αὐτοῖς καὶ φησιν ὅτι πρὸ τοῦ δῆσαι θάτερον τῶν ὄρχεων καὶ ἰδεῖν εἰ οὕτως συμβαίνει (τούτου γάρ ἔστι δηλωτικὸν τὸ καὶ προλαμβάνοντες ως οὕτως ἔχον πρὶν γινόμενον οὕτως 45 ἰδεῖν), πρὶν οὖν δῆσωσι καὶ πειραν λάβωσιν εἰ οὕτως γίνεται, ἔκ τινων | εἰκότων ταῦτα μαντεύονται. ἔτι δέ, φησίν, οἱ τοὺς ὄρχεις αἰτιώμενοι τῆς 84^η 15 τε ἀρρενογονίας καὶ θηλυγονίας ἡγνόσαν ως οὐδὲν οὔτοι πρὸς γένεσιν ὅλως συμβάλλονται, ως δέδεικται ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ταύτης τῆς πραγματείας. σημεῖον δὲ τοῦ μὴ πρὸς γένεσιν τοὺς ὄρχεις συμβάλλεσθαι τὸ πολλὰ μὲν εἶναι ἄρρενα καὶ θῆλεα καὶ γεννᾶν καὶ ἄρρενα καὶ θῆλεα, ὄρχεις δὲ μὴ ἔχοντα, ὥσπερ οἱ ἤθιμοι, ὥστε εἰπερ οἱ ὄρχεις ήσαν αἰτιοὶ ἀρρενογονίας 20 20 καὶ θηλυγονίας, τὰ μὴ ἔχοντα ὄρχεις οὔτ' ἀν ἄρρενα οὔτε θῆλεα ἐγένενται· γεννᾶσι δέ. λέγει δὲ τὰ αὐτὰ τῶν ζῷων εἶναι ἄρρενα καὶ θῆλεα, τάς τε γάννας καὶ τοὺς ἐρυθρίνους μελίτας τε καὶ βασιλεῖς, καὶ ἄλλα πλείω τούτων. οὕτω δὴ ἀντειπῶν πρὸς αὐτοὺς λέγει ὅτι τὸ μὲν τῆς τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων γενέσεως αἰτιᾶσθαι τὸ θερμὸν καὶ φυγρὸν καὶ τὸ δεξιὸν καὶ 25 25 ἀριστερὸν ἔχει μὲν τινα λόγον, ἀλλὰ τὸ λέγειν οὕτως οὐκ ἔστι λέγειν τὸ προσεχὲς καὶ κυριώτατον αἰτιον· ἐπεὶ καὶ τὸ λέγειν ὅτι δὲδο ἀρτος ἐκ 10 τῶν τεσσάρων ἔστι στοιχείων ἀληθές μέν, ἀλλὰ τὸ μάλιστα καὶ κυριώτατον αἰτιον αὐτοῦ ἔστι τό τε ἄλευρα δὲ τὸ τε ὅδωρ καὶ τὰ λοιπά. τὸ δὲ δεξι μάλιστα προσάγειν ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ἐγγὺς τῶν πρώτων 30 τῶν αἰτίων οἵσον ἔστι τῷ πολλῶν ἐνδεχομένων εἶναι τοῦ αὐτοῦ αἰτίων καὶ τῶν μὲν ἐγγύτερον τῶν δὲ πορρώτερον, ἐκ τῶν ἐγγύτερον δεξι ποιεῖσθαι τὰς ἀποδόσεις. ὑποστικτέον δὲ εἰς τὸ ἐνδεχομένων, εἰτα ἐπακτέον τὸ 15 ἐγγὺς τῶν πρώτων αἰτίων.

1 φησὶ IL δεσμήσας] fort. δεσμήσει 3 ἔστι a post τὸν add. μὲν Ka
 4 ἔστι a ἐκτέμοις IK: ἐκτέμει a 8 μᾶλλον post τὸ om. L 9 ἀρρενοποιεῖ I
 καὶ om. Ka ὄρχεος a 13 δῆσωσι scripsi: δῆσουσι libri 15 ὅλως post οὐδὲν ponit a:
 οὐδὲ ὅλως K 16 ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ] Λ 4 18 καὶ θῆλεα ante καὶ om. IKL
 19 ἔχοντα] ἔχειν a 20 μὴ] μὲν IL¹ ἀν post θῆλεα ponit K 22 καὶ ante
 τοὺς om. ILa ἐρυθρός] IL 23 τὸ μὲν τῆς] τῆς μὲν L: τῶν μὲν I
 26 κυριώτερον Ka 27 post μάλιστα add. αἰτιον sed rursus del. L 28 τά τε]
 τότε corr. L τό τε ἄλας IL 29 δεῖ δὲ ὅτι μάλιστα a Arist. 30 τοῦ]
 τῶν L 31 μὲν ἐγγύτερον IKa πορρώτερον IKa τῶν ἐγγύτερον IKa
 32 ἀποδείξεις IL 32, 33 τὸ ἐγγὺς om. K

p. 765b8 Ἀλλ᾽ ἐπεὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ διώρισται δυνάμει τινὶ 84v
καὶ ἀδυναμίᾳ.

Ἄντειπὸν πρὸς τοὺς λέγοντας, πῶς τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ γίνεται, καὶ τὴν σίκείαν μέλλων ἐκθεῖναι δόξαν προλαμβάνει ταῦτα ὡσπερὶ λήμματα 20
ἢ συνεργά γενητάμενα αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς ἀρενογονίας καὶ θηλυγονίας ἀπόδοσιν. λέγει οὖν ἐπειδὴ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ διώρισται τινὶ δυνάμει καὶ ἀδυναμίᾳ, καὶ ἄρρεν μὲν ἔστι τὸ δυνάμενον πέττειν καὶ συνιστάναι καὶ εἰς ἐκχρίνειν σπέρμα ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ εἴδους ἀρχήν. ἀλλ᾽ οὐ τὴν ὄλικὴν 10
ἀλλὰ τὴν κινοῦσαν πρώτην, τουτέστι τὴν ποιητικήν (αὗτη δὲ ἦν μᾶλιστα 20
10 ἡ αἰσθητική τὴν γάρ θρεπτικήν καὶ τὸ θῆλυ παρέχεται, ὥσπερ εἰρήκε πρότερον), εἰπὼν οὖν διτὶ τὴν κινοῦσαν πρώτην ἐπήγαγε τὸ γάρ κινοῦν καὶ τὰ 25
ποιοῦν ἢ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὸ γινόμενον, ὥσπερ τὰ φυσικά (πᾶν γάρ δὲ ἂν φυσικῶς γίνηται, ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν κινοῦσαν ἀρχὴν καὶ ἄγουσαν ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ). ἢ ἐν ἄλλῳ, τουτέστιν ἐκτῆς¹⁰. τὰ γάρ ὅπῃ τέγνηται 15
15 γινόμενα οὖν ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τὸ κινοῦν, ἀλλ᾽ ἐκτός οὐ γάρ ἐστιν ἐν τῷ γαλκῷ ὁ ἀνδριαντοποιὸς ὥσπερ ἐν τῷ σίτῳ ἢ κινοῦσα αὐτὸν ἀρχὴ καὶ 20
ποιοῦσα φύειν καὶ ἀναδιδόναι στάχυν. εἴτε οὖν τὸ γινόμενον ἐντὸς ἑαυτοῦ καὶ σύμφυτον ἔχει τὸ κινοῦν καὶ ποιοῦν, εἴτε | ἐν ἄλλῳ καὶ ἐκτὸς τοῦτο 25
δύναται ποιεῖν, τουτέστι τὸ κινεῖν καὶ ἄγειν ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ,
20 τὸ οὖν δυνάμενον κινεῖν καὶ ἄγειν ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ἀρχὴν⁵
κινητικήν λεκτέον, καν τε ἐντός ἐστι τοῦ γινομένου καν τε ἐκτός, ἀλλ᾽ οὐχ 25
ὄλικήν. τὸ δὲ ἀδύνατον συνιστάνειν καὶ ἐκχρίνειν ποιητικήν καὶ κινητικήν
ἀρχὴν, δεγόμενον δὲ μᾶλλον αὐτὴν ἐν ἑαυτῷ, θῆλυ τοῦτο ἐστιν. ἔτι,
φησίν, εἰ πᾶσα πέψις θερμότητα ἐργάζεται (πᾶν γάρ τὸ πεπεμένον θερμότητι 10
ἢ ἐπέφθη), πέττει δὲ καὶ συνίστησι τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα. ἀνάγκη τὰ ἄρρενα
τῶν ζῷων θερμότερα εἶναι τῶν θηλέων. τὰ γάρ θήλεα οὐ διά θερμότητα,
ώς τινές φασι, πολυαιιμεῖ κατά τινας τόπους, λέγων τινὰς τόπους τὰς 20
ὑστέρας, ἀλλὰ μᾶλλον διά ψυχρότητα. κατεσκεύαζον δὲ αὐτὸ οὔτε εἰ τὸ αἷμα
θερμόν, τὸ πλέον ἔχον αἷμα θερμότερον ἔσται τοῦ ἡττον ἔχοντος⁶. ἔχει δὲ 25
πλέον αἷμα τὸ θῆλυ, θερμότερον ἄρα τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος. ἔγκαλεῖ οὖν
αὐτοῖς λέγων διτὶ οὐ πᾶν ὑγρὸν καὶ ἐρυθρὸν αἷμα ἐστιν, ὥστε οὐδὲ θερμόν· 30
30 ὥστε οὐ θερμότερον ἔξ οὐ τοῦτο γέγονε. περίττωμα μὲν οὖν αἵματος εἴη
ἄν τὸ καταμήνιον, ἀλλ᾽ οὐ κυρίως αἷμα. τὸ δὲ καὶ οὐκ ἐλαττον γινό-
μενον καὶ καθαρώτερον τοῖς εὐτροφοῦσιν εἰρωνικῶς ἀπέρριπται πρὸς
35 αὐτούς, ὡς εἰ ἔλεγεν ὅντω θαυμαστῶς ἀποφαίνονται περὶ τοῦ καταμήνιου,
ώς ἀναγκαίου ὄντος αἷμα εἶναι πᾶν τὸ πλέον, ἀν δὲ ἢ ἔλαττον καὶ καθαρόν,

6 δυνάμει τινὶ coll. Ka 10 εἰρηται Ka 12 ἔχει] τῷ ἔχει IL 13 γίνηται
ex γένηται corr. K: γένηται IL: γίνεται a 15 ἑαυτῷ K 17 ἐντὸς ex ἐκτὸς
corr. L 19 εἰς ἐνέργειαν a 23 δὲ καὶ μᾶλλον IL ante ἔτι add. καὶ IL
21 θερμότητα post πέψις ex θερμότητα corr. L τό] καὶ IL¹ 27 ὥσπερ τινὲς IK
λέγων—ὑστέρας (28) om. K 29 ἔσται om. a 31 πᾶν] πάνυ L ἐρυθρὸν καὶ
ὑγρὸν coll. K 32. 33 εἴη ἀν om. Ka 34 εὐτραφοῦσιν L 36 ως om. IL
ἢ scripsi: ἢ libri

ὅπερ συμβαίνει γίνεσθαι ἐπὶ τοῖς εὐτροφοῦσιν καὶ καλῶς πέττουσι, τοῦτο 85^τ μὴ εἶναι αἴμα. μᾶλλον γάρ καὶ κυρίως αἴμα τὸ ἔλαττον καὶ καθαρώτερόν 20 ἐστιν, ἀλλ ὡς τὸ πολύ· οὗτοι δὲ οἰνοταὶ τὸ πλέον μᾶλλον σημεῖον εἶναι θερμῆς φύσεως ὥσπερ καὶ τὸ κατὰ τὴν κοιλίαν περίττωμα². καὶ ἐπὶ μὲν 5 τῆς κοιλίας ἀλλήλες τὸ λέγειν δτι δσα τῶν ζῷων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εἰδούς πλείστα περίττωσιν κατὰ φύσιν ἐκ τῆς κοιλίας ἀποκρίνουσι, θερμότερά εἰσι τῶν ἐλάττονα ἀποκρινόντων· ἀνθρωπος γάρ ὁ μὴ διά τινα νόσον, ἀλλὰ κατὰ φύσιν πλείστα ἐκ τῆς κοιλίας περίττωσιν ἀφείς θερμότερός ἐστι τοῦ ἐλάττονα προτείμενου, κατὰ φύσιν δηλαδή καὶ τούτου. ἀνάγκη γάρ θερμοτέρου 10 ὄντος καὶ τῆς πέψεως ἀθρόας γινομένης διὰ τὴν θερμότητα ἀλλὰ μὴ κατὰ βραχὺ, ἀθρόαν γίνεσθαι καὶ τὴν τοῦ περιττώματος σύστασιν, ὥστε καὶ τὴν ἔκκρισιν. ἐν δὲ τῷ φυχροτέρῳ κατὰ βραχὺ γινομένης τῆς πέψεως κατὰ βραχὺ συμβαίνει καὶ τὴν σύστασιν καὶ τὴν ἔκκρισιν γίνεσθαι. ἀλλ ἐπὶ μὲν τοῦ περιττώματος οὕτως, ἐπὶ δὲ τοῦ αἵματος τούτων³ οὐ γάρ 15 ἐστι τὸ αἷμα περίττωμα, ἀλλ ἡ ἐσχάτη τροφή, πᾶσα δὲ ἡ τοιαύτη ἐλάττων. 20 ὥσπερ γάρ, φησί, καὶ ἐκ τῆς πρώτης τροφῆς ἐκ πολλῆς δλίγον ἀποκρίνεται τὸ χρήσιμον (λέγων πρώτην τροφὴν τοὺς στάχυας τοὺς ἐν τῇ ἀλιρ κειμένους) ὥσπερ γάρ ἐπὶ ταύτης πολλαπλάσιον μὲν γίνεται τὸ ἄχυρον τοῦ σίτου, καὶ πάλιν τούτου ἐν τῷ μόλιφ κατεργασθέντος καὶ διὰ 25 κοσκίνου διακριθέντος πολλαπλάσιον μὲν γίνεται τὸ ἀχρηστότερον, ὑποπολλαπλάσιος δὲ ἡ σεμιδάλις, ἣτις ἐστὶ χρησιμώτατον καὶ ἐσχατον, οὕτως ἀνάγκη καὶ τὸ κυρίως αἷμα, ἐπειδὴ χρησιμωτάτη ἐστὶ τροφὴ καὶ ἀνάλογος 30 τῇ σεμιδάλῃ, δλίγον εἶναι, τὸ δὲ καταμήνιον πολύ, ὡς ἀνάλογον πάλιν τῇ ἀχρηστῷ τροφῇ, ἀφ' ἣς ἡ σεμιδάλις ἀπεκρίθη. ἐπεὶ δέ, ὡς εἴρηται, ἄρρεν 35 ἐστὶ τὸ δυνάμενον πέττειν, θῆλυ δὲ τὸ μὴ δυνάμενον, εἰκότως ἔκκρινει τὸ ἄρρεν περίττωμα καθαρόν· δεῖ γάρ τὸ καθαρὸν ἐπὶ τοῦ περιττώματος ἀκούειν τοῦ ἔκκρινομένου ἀπὸ τοῦ ἄρρενος. εἴπε γάρ πολλάκις δτι ἐστι τὸ καταμήνιον σπέρμα οὐ καθαρόν, ὥστε λείπεται σπέρμα καθαρὸν ἀκούειν τὸ τοῦ ἄρρενος.

30 p. 765b36 Ἀπάση δὲ δυνάμει ὅργανόν τι ἐστι, καὶ τῇ γείρον ἀποτελούση τὸ αὐτό.

Καὶ ταῦτα ἔτι ὡς λήματα προλαμβάνει. εἴη δ' ἀν τὸ λεγόμενον 40

1 εὐτραφοῦσι IIa	2 καθαρώτατον K	5 ἐπὶ] ἐστὶ II.	6 κατὰ φύσιν
om. K	ἐκ τῆς κοιλίας om. IL	ἀποκρίνουσι] ἀφιᾶσι K	θερμότεροι I.
ἐστι K	7 τῶν ἐλάττονα—θερμότερός ἐστι (8) om. K		8 περίττωσιν post
πλείστα ροινιτ a	9 ἐλάττονος a	10 γενομένης II.	ἀλλ ὡς κατὰ Ka
11 ὥστε] ὃς Ka	15 ἐλάττων] ἐσχάτη a	17 στάχυς IK	18 τῇ ἀλιρ a
γάρ] γὖν K	μὲν om. Ka	19 μώλωνι a	20. 21 ὑποπολλαπλάσιος] ὕστερον
πολλαπλάσιος a	21 post ἐστι add. καὶ I	χρησιμωτάτη καὶ ἐσχάτη IKa	
22 post ἐπειδὴ add. ἡ Ka		23 ὡς ἀνάλογος a	27 εἰπὼν La
πολλαπλ ² II.	ἐστι] ἐστὶ δὲ Ia: ἔσται δὲ I.: οὐδὲ K		30 τι om. IK
32 λείματα I	προσλαμβάνει IIa		

δῆλον οὕτως εἰποῦσιν· δισπερ γάρ τὸ αὐτὸ ἔργον ποιεῖ καὶ ὁ ηὖθις ἀρξάμενος μανθάνειν τὸ τοξεύειν καὶ ὁ τοῦτον διδάσκων (ἀμφότεροι γάρ τὸ βέλος ⁴⁵ ἀφιᾶσι διὰ τοῦ τόξου), ἀλλὰ τοῦ μὲν μανθάνοντος τὸ τόξον ἐστὶ | χειρόν, 85ν κρείττον δὲ τοῦ διδάσκοντος (τοῦ μὲν γάρ ἄρτι προκύψαντος εἰς τοξεύειν καὶ καῦνον καὶ ἀμενηὴν τὸ τόξον, θατέρου δὲ εὔτονον καὶ ἴσχυρόν), οὕτω καὶ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν ἔργον (γεννῶσι γάρ ἀμφότερα), ἀλλ᾽ εἰ κρείττον τὸ τοῦ ἄρρενος ἔργον, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ὄργανον αὐτοῦ, ὁ καλούμενος περίνεος, κρείττον εἴσται τῆς ὑστέρας. εἰπὼν δὲ ὅτι τὸ μὲν ἄρρεν ¹⁰ δύναται, τὸ δὲ θῆλυ ἀδύνατε, ἐπειδὴ πολλαχῶς λέγεται τὸ ἀδύνατον, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Μετὰ τὰ φυσικὰ διώρισται συντάξεως (λέγεται γάρ ¹⁵ ἀδύνατον καὶ τὸ μὴ δυνάμενον θλως γενέσθαι, καθ' ὃ σημανόμενον ἀδύνατόν φαμεν τὴν κέγχρον οὐρανὸν γενέσθαι καὶ ἀριθμὸν τὴν στιγμήν, ²⁰ λέγομεν δὲ ἀδύνατον καὶ τὸ μὴ καλῶς δυνάμενον γενέσθαι, δισπερ πάλιν ἄρρυθμόν φαμεν τὸν κακόρυθμον), κατὰ τὸν δεύτερον φησι τρόπον τοῦ ²⁵ δυνατοῦ καὶ ἀδύνατου ἀντικεῖσθαι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. τὸ ταῖς δυνά-²⁵ μεσιν ἀντὶ τοῦ ἡ δύναμις εἰληπται, ὡς εἶναι τὸ πᾶν τοιοῦτον ‘διὸ καὶ ἔκάστου τόπου δύναμις ἀμα ταῖς ἐκκρίσεσι τελειοῦται’. τὸ δὲ διὸ ἔκαστοι ³⁰ οἱ τόποι ἀμα ταῖς ἐκκρίσεσι γίνονται οὐκ ἔστι δηλωτικόν, ὡς ἐν τῷ δόξεις, τοῦ μὴ εὐθὺς ἀμα τῇ πρώτῃ συστάσει καὶ τὸν περίνεον καὶ τὴν ³⁵ ὑστέραν γίνεσθαι· ἀμα γάρ τοῖς ἄλλοις ἀπασι πλὴν τῆς καρδίας καὶ ταῦτα γίνονται. εἰ γάρ ἦν τούτου δηλωτικόν, ἔζητε ἀν τις λέγων ‘εἰ ἀμα τῷ δύνασθαι σπέρμα καὶ καταμήνιον ἐκκρίνειν ἐγίνετο ὁ περίνεος καὶ ἡ ὑστέρα, ⁴⁰ ἦ δὲ τούτων ἐκκρισις μετὰ πολλοὺς χρόνους τῆς γενέσεως γίνεται, ἀνάγκη καὶ τὴν ὑστέραν καὶ τὸν περίνεον τάτε γίνεσθαι’. νῦν δὲ ἔστι ἐν τῇ ὑστέρᾳ ⁴⁵ ὕντα τὰ ἔμβρυα ἐν ταῖς ἀνατομαῖς ὥρῶνται ἔχοντα τὰ μόρια ταῦτα’. οὐκ ἔστιν οὖν τούτου δηλωτικόν, ἀλλὰ τὸ γίνονται ἵσον ἐστὶ τῷ τελειοῦνται, καὶ τὸ εἶναι τὴν μὲν ὑστέραν, τὸν δὲ περίνεον τάτε κυρίως λαμβάνουσιν, ⁵⁰ οἵτε καὶ ἡ ἐκκρισις τῶν περιττώματων γίνεται, δισπερ καὶ τὸ πῦρ λέγεται μὲν καὶ ἐνταῦθα, ἀλλὰ κυρίως τάτε ἐστὶ πῦρ, οἵτε ἐν τῇ ἄνω τόπῳ ἐστίν. ⁵⁵ δημιώις δὲ τοῦτο ῥήτεον καὶ ἐπὶ κοιλίας καὶ κύστεως. καὶ ἐπει πᾶν μόριον ἔξ οὐ γέγονεν, ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ τρέφεται, οὐδὲν δὲ τρέφεται, εἰ μὴ ἐν ἔαυτῷ ⁶⁰ ἔξει τὴν τροφήν, ὡφ' ἡς τραφήσεται, ἀνάγκη καὶ τὴν ὑστέραν καὶ τὴν κοιλίαν ἐκ τῆς τοιαύτης ὥλης τρέφεσθαι, ἡς εἰσὶ δεκτικαί, καὶ ἐκ τοιούτου περιττώματος. λίαν δὲ σαφῶς ἐκτίθεται τὰ λοιπά. ταῦτα προλαβών ⁶⁵ λέγει τε καὶ προαναφωνεῖ οἵτι τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα καὶ ἡ ἐν αὐτῷ φύσις

1 τὸ om. IL 2 διδάσκων] μανθάνων L βέλος] τόξον I 5 ἀμερηὴν δὲ IL
θάτερον α εἴστονον] πυκνὸν α 6 καὶ τὸ θῆλυ α 6. 7 ἀλλ' εἰ—περίνεος (3)]
ἀλλὰ τὸ μὲν θῆλυ δὲ ἐπὶ τοῦ ἄρρενος, ἔργον δὲ δῆλον ὅτι καὶ τὸ ὄργανον τοῦ ἄρρενος κρείττον
ἢ ὁ περίνεος α 10 ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Μετὰ τὰ φυσικὰ] Δ 12 12 et 14 φασὶ Κα
12 ἀριθμὸν εκ ἄρυθμον corr. I 13 δὲ om. K 14 ἄρυθμον ΙΚα τὸ α
κακόρυθμον ΙΚα φημὶ Κα 15 τὸ ταῖς—τελειοῦται (17) om. IL 18 post
γίνονται add. καὶ ταῖς δυνάμεσιν Κ 21 τούτου] τοῦτο IL 25 ἐν τῇ ἀνατομῇ Κ
26 τῷ γίνονται L 27 τῇ μὲν ὑστέρᾳ Κ τὸ δὲ Ια 29 καὶ om. La
31. 32 ἐν αὐτῷ Κ 32 ἀνάγκη] ἀνάγει I 33 τοιαύτης] αὐτῆς Κα

προηγουμένως ἄρρεν βιούλεται ποιῆσαι, ὅταν δὲ μὴ δυνηθῇ κρατῆσαι καὶ μεταβαλεῖν τὸ καταμήνιον εἰς τὴν έαυτοῦ φύσιν, ἀνάγκη μεταβάλλειν εἰς 86^a τὸ ἐναντίον. ἔστι δὲ τὸ θῆλυ, ἡ θῆλυ, ἐναντίον τῷ ἄρρενι· φύσιρά γάρ καὶ ἀποτυχία ἄρρενος τὸ θῆλυ. ὅτι δὲ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἡ ἄρρεν
ζ καὶ ἡ θῆλυ ἐναντία, εἴρηται. ἐπεὶ δέ, ὡς εἴρηται, τῶν διαφόρων δυνάμεων, τῆς τε χειρόνος καὶ κρείττονος, διαφέρει τὰ ὅργανα, διάφοροι δὲ αἱ δυνάμεις τοῦ θήλεος καὶ τοῦ ἄρρενος, ἀνάγκη καὶ τὸ ὅργανον διάφορον
ἔχειν, ὥστε μεταβάλλει εὐθὺς εἰς τοιοῦτον ὅργανον, λέγω δὴ εἰς ὑστέραν. 5

p. 766a30 Εἰ οὖν τὸ μὲν ἄρρεν ἀρχή τις καὶ αἴτιον.

10 'Η τοῦ ρήτοῦ ἀπόδοσίς ἔστιν ἐν τῷ ἀναγκαῖον ἄρα ἐν τοῖς ἐναίμοις συνίστασθαι καρδίαν, τὰ δ' ἄλλα μεταξὺ παρεμβέβληται. εἰπὼν δὲ ἔστι δὲ ἄρρεν ἡ δύναται τι, θῆλυ δὲ ἡ ἀδύνατεῖ, ἐπήγαγε τῆς 10 δυνάμεως δὲ δρος καὶ τῆς ἀδυναμίας, δυνάμει λέγων 'δρος δέ σοι καὶ κανὼν ἔστω τοῦ γνωρίζειν, εἴτε δύναται εἴτε ἀδύνατεῖ, τὸ δύνασθαι 15 πέττειν καὶ μὴ πέττειν. τὸ μὲν γάρ δυνάμενον πέψαι τὴν ὑστάτην τροφὴν (λέγων ὑστάτην ἐνταῦθα τροφὴν νῷ^ρ ἡς τὰ μόρια τοῦ ἐμβρύου διαγράψεται τε καὶ προσέτι τρέψεται καὶ αὔξεται) τὸ μὲν δὴ δυνάμενον καλῶς 20 πέττειν ἄρρεν ἔστι, τὸ δὲ μὴ δυνάμενον θῆλυ. τὸ δὲ αἴτιον τοῦ δύνασθαι πέττειν καὶ μὴ πέττειν ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ μαρίῳ, τουτέστιν ἐν τῇ 25 καρδίᾳ ἔστι τῇ ἔχουσῃ τὴν τῆς φυσικῆς θερμότητος ἀρχήν. ἐπεὶ δέ, ὡς πολλάκις εἴρηται, πρώτη πάντων ἡ καρδία συνίσταται, εὐθὺς αὕτη 30 ἔστι τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ. εἰ μὲν γάρ ἔστιν ἡ ἐν αὐτῇ ψυχικὴ θερμότης ἀνάλογος τῇ τῶν ἀστρων θερμότητι δυναμένη πέττειν καὶ κρατεῖν, ἄρρεν ἦδη ἡ τοιαύτη καρδία, εἰ δὲ τούναντίον, θῆλυ. Κῶνος δὲ θῆλυ καὶ ἄρρεν, 35 ὅταν ἔχῃ καὶ τὰ μόρια καθ' ἀδιαφέρουσι ταῦτα δ' ἔστιν ὁ περίονος καὶ ἡ ὑστέρα καὶ τὰ τούτοις ἀκολουθοῦντα αἰδοῖα. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ ἄρρενος 40 καὶ θήλεος ἡ καρδία ἔστι καὶ ἐν τούτῳ, τουτέστιν ἐν τῷ δύνασθαι τὸ ἐν αὐτῇ θερμὸν ἡ κρατεῖν ἡ μὴ κρατεῖν. τὸ δὲ οὐδὲν γάρ διαφέρει ἀφ' ἔκάστου τῶν μορίων ἀπελθεῖν ἡ πρὸς ἔκαστον προσελθεῖν τοιοῦτον 45 30 ἔστι τὸ σπέρμα τὸ τοῦ θήλεος καὶ τὸ τοῦ ἄρρενος | ἐπειδὴ καὶ περίτωμά 86^a ἔστι τῆς ἐσχάτης τροφῆς, κανὸν προσκριθῆ τοῖς ἀφ' ὧν ἀπῆλθε μορίοις, σάρκας καὶ δστᾶ καὶ νεῦρα καὶ τὰ λοιπά ποιῆσει, κανὸν μὴ προσκριθῆ ἀλλ' 5 ἀπέλθη, τὰ αὐτὰ ποιήσει, δπερ καὶ γίνεται. τὸ δὲ δρθότερον δ' οὐτως ἵσον ἔστι τῷ δρθότερόν ἔστι λέγειν ἡμιοιν εἶναι τὸ γεννηθὲν τῷ γεννήσαντι 10

1 καὶ] τοῦ α	2 αὐτοῦ IL	3 τοῖς ἄρρεσι IL	4 ἄρρενος] ἄρρεσι IL
ὅτι—ἐναντία εἴρηται (5) fort. delenda		5 ἡ om. K	ἐναντίον K
φέρουσι K	8 δὴ] δὲ IL	11. 12 εἰπὼν δὴ K	13 δὲ δυνάμεως coll. K
17 προσέτι—καὶ om. K	18. 19 ἄρρεν—δύνασθαι πέττειν om. IL	22 ἐν om. L	
23 ἀστέρων α	δυνάμενος α	24 δὲ καὶ θῆλυ K	25 ἔ/ει α
26 ἡ ante ὑστέρα om. Ka	27 καὶ τοῦ θήλεος K	29 προελθεῖν IL	30 καὶ
post ἐπειδὴ om. Ka	34 post λέγειν add. σπέρμα εἶναι τὸ πρὸς ἔκαστον πεφυκός λέναι		
ἡπερ τὸ ἀφ' ἔκάστου τῶν μορίων ἀπελθεῖν.	εἰ δ' οὐ δοκεῖ, ζητητέον τὸ ἀλλῆλες K		
ἔμοιος IL	post εἶναι add. φησι K		

διὰ τὸ μηδὲν διαφέρειν ἀφ' ἑκάστων τῶν μορίων ἀπελθεῖν ἢ πρὸς ἔκαστον 86^ο προσελθεῖν, καὶ μὴ ὡς οἱ λοιποὶ τῶν φυσιολόγων λέγουσιν, ὅτι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κεφαλὴ ἀπέρχεται καὶ δἰως ἀφ' ἑκάστων ἔκαστα. γίνεται οὖν,¹⁵ φησί. Ήγέλυ τῇ ἀπειρίᾳ καὶ φυγρότητι τῆς αἰγατικῆς τροφῆς.
 5 οὖταν γάρ τὸ καταμήνιον οὕτως ἡ φυγρόν, ὥστε μὴ δύνασθαι κρατηθῆναι²⁰ καὶ συμπεφιθῆναι ὑπὸ τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ ὡς δι' ὀργάνου τοῦ σπέρματος ἀποτελείσης φυγικῆς θερμότητος, Ήγέλυ γίνεται· γεγονός δὲ Ήγέλυ εὐθὺς ἀποδίωσιν ἡ φύσις αὐτῷ καὶ τὴν ὑστέραν τὴν δεκτικὴν τοῦ σπέρματος.²⁵ εἰπὼν δὲ οὗτοι ἡ φύσις ἑκάστῳ τῶν περιττωμάτων ἀποδίωσι τὸ
 10 δεκτικὸν μόριον, ἐπήγαγε τὸ δὲ σπέρμα περίττωμα, τούτεστι τὸ δὲ³⁰ περιττωμα καὶ τὸ τοῦ ἄρρενος καὶ τὸ τοῦ θύλασσος σπέρμα ἐστί· τοῦτο δὲ τὸ σπέρμα τὸ κοινῶς λεγόμενον κατ' ἀμφοτέρων τῶν περιττωμάτων τοῦ τε θύλασσος καὶ τοῦ ἄρρενος διαφέρει. καὶ πῶς διαφέρει, ἐπήγαγε λέγων³⁵ τοῖς μὲν θερμοτέροις καὶ ἄρρεσι τῶν ἐναίμων, τοῖς δὲ ἄρρεσιν εὑρισκόν ἐστι τὸ σπέρμα καὶ συνεστηκός, καὶ οὐ πολὺ ὕσπερ τὸ τοῦ⁴⁰ θύλασσος, καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι πολὺ πόροι εἰσὶν ἐν τοῖς ἄρρεσι δεκτικοὶ τῆς τοιαύτης περιττώσεως· τὸ δὲ τῶν θηλέων σπέρμα ἐστὶ δι' ἀπεψύνα πλῆθος αἷματικόν, ὥστε δεῖ ἔχειν καὶ μόριον τοῦ τοιούτου περιττώματος δεκτικὸν⁴⁵ μεῖζον τοῦ τῶν ἀρρένων καὶ ἀνόμοιον· οὐδὲμιάν γάρ ἔχει ὅμοιότητα ἡ |
 20 οὖτέρα πρὸς τὸν περίνεον. ἔστιν οὖν ἡ φύσις τῆς οὔτερας καὶ μέχεμος⁵⁰ ἔχουσα καὶ ἀνόμοιος τῷ περινέῳ. οὕτως οὖν εἰπὼν διπλας τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ γίνεται, ἐπάγει λίαν σαφῶς καὶ τὰ συμβαίνοντα τεκμήρια, καὶ ἐν⁵⁵ τούτων τὰ ὑπὸ αὐτοῦ περὶ τούτων ῥηθέντα πιστούμενος. τὸ δὲ ὑγρότερα καὶ γυναικικάτερα ἐκ παραλλήλου κεῖται. ἄρρενοτοκοῦσι δὲ μᾶλλον⁶⁰
 25 βιορείσι διὰ τὸ φυγρότερον εἶναι τότε τὸ κατάστημα καὶ πυκνοῦσθαι τὴν τῶν σωμάτων ἐπιφάνειαν καὶ ἐπὶ τούτῳ μὴ ἐᾶσθαι ἔξω διαπνεῖσθαι⁶⁵ τὸ ἐν ἡμῖν θερμόν· μὴ διαπνεόμενον δὲ γίνεται σφοδρότερον. ἐν δὲ τοῖς νοτίοις φυγρότερα καὶ σπερματικάτερα γίνεται τὰ ζῷα. λέγει δὲ τὴν σελήνην ἐν τῷ μηνὶ ποιεῖν θέρος καὶ χειμῶνα οὐ διὰ τὰς τροπάς, ὥσπερ⁷⁰
 30 ὁ ήλιος (οὗτος γάρ ἐν τῷ καρκίνῳ γεγονὼς θέρος ποιεῖ, ἐν αἰγάκερῳ δὲ χειμῶνα), ἀλλὰ διὰ τὴν πρὸς τὸν ήλιον ἀπόστασιν καὶ προσέλευσιν. ὁ μὲν⁷⁵ γάρ χρόνος, καθ' ὃν ἤρεστο φωτίζεσθαι, ἄχρι τοῦ διχότομον γενέσθαι ἀναλογεῖ ἔστι, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς διχοτομίας ἄχρι τοῦ πλησιαζῆ ἀποτελεσθῆναι θέρει, ὁ δὲ ἀπὸ τούτου ἄχρι τῆς διχοτομίας τῆς ἄλλης μετοπώρῳ, ὁ δ'⁸⁰
 35 ἐκ ταύτης ἄχρι τῆς συνόδου καὶ αὐτῆς χειμῶνι. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ ταῦτα δὲ τῆς γενέσεως ταῦτα τὸ φυγρὸν καὶ θερμὸν λέγει. ἐν δὲ τῇ μάλιστα

1 ἑκάστων ILa Arist. PY: ἑκάστου K Arist. vulg.	4 τὸ θῆλυ K	8 αὐτῷ ἡ
φύσις coll. K	σπέρματος περιττώματος L	11 τὸ τοῦ ante θύλεος om. K
12 κοινῶν a	τῶν περιττωμάτων om. L	14 ἐναίμων a Arist.: ἀρρένων K:
ζναίμων ἀρρένων IL	τοῖς δὲ ἄρρεσιν] τῶν δὲ ἄρρενων I: τῶν δὲ ἄρρ. L	16 καὶ
διὰ] διὰ δὲ K	post πολὺ add. οὐδὲ K	21. 22 καὶ τὸ θῆλυ a
post συμβαίνοντα ponit L	24 γυναικάτερα KLa	22 σαφῶς
τάπτε om. a	30 αἰγάκεράτι a	25 φυγρότερα L ²
35 καὶ om. a	32 διχότομος a	τὸ post
	36 θερμὸν καὶ φυγρὸν coll. IIKa	34 τῆς ἄλλης διχοτομίας Ka

δὲ διὰ τὴν τοῦ ὅδατος τροφήν· τοῦτο γάρ πλεῖστον εἰσφέρονται 87^η
κοινότερον ὅδωρ εἶπε πᾶν τὸ πινόμενον, ὡς εἰ ἔλεγε 'μάλιστα δὲ διὰ τὴν 25
τοῦ ὑγροῦ τροφήν'. τὸ δὲ καὶ ἐν πᾶσιν ἔστι τροφὴ τοῦτο, καὶ ἐν
τοῖς ἕντροις εἶπεν, διτὶ καὶ ή ἔνηρά τροφὴ εἰ μὴ γένηται ὑγρά, οὐ τρέψει.
5 ή γάρ χυλός, διτὶ αἱ φλέβες ἐκ τῆς κοιλίας ἔλκουσιν, ὑγράς. ὅδατα δὲ
ἀτέραμνα λέγει τὰ ὑπόπικρα καὶ γεώδη.

p. 767a36 Αἱ δὲ αὐταὶ αἰτίαι καὶ τοῦ τὰ μὲν ἐοικότα γίνεσθαι
τοῖς τεκνώσασι τὰ δὲ μὴ ἐοικότα.

Τὰς αἰτίας διὰ τούτων λέγει, ὅπως τὰ μὲν ἐοικότα γίνεται τῷ πατρί,³⁰
10 τὰ δὲ τῇ μητρί· ἐκτίθεται δὲ τὸ πρόβλημα σαφέστατα. ἐν δὲ τῇ λέξει
τῇ παρεκβέβηκε γάρ η φύσις ἐκ τοῦ γένους ἐν τούτοις τρόπον
τινά, ὑποστικτέον ἐν τῷ ἐν τούτοις. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον 'ἐν τούτοις τρόπον
τοῖς μὴ ἐοικόσι τοῖς γεννήσασι παρεκβέβηκεν η φύσις ἐκ τοῦ γένους· τρόπον
γάρ τινα ἐξ ἄλλου γένους εἰς ἄλλο μετέβη'. τὸ δὲ ἀρχὴν δὲ πρώτη τὸ 15
15 θῆλυ γενέσθαι λίστην ἔστι τῷ ἀρχὴν δὲ πρώτη τῆς ἐπὶ τὰ τέρατα ὁδοῦ
τὸ θῆλυ γενέσθαι. τὸ γάρ μὴ ἐοικός τινι τῶν γεννησάντων αὐτὸ τρόπον
τινὰ τέρας ἔστι καὶ ὁ ἔξαδάκτυλος καὶ ὁ κεφαλὴν δόμοίαν προβάτου ἔχων 45
καὶ ὁ δικέφαλος· παντοδαπὸν γάρ τὸ τῶν τερατωδῶν γένος· διμως πρώτη 87^η
ἀρχὴ τῆς ἐπὶ ταῦτα ὁδοῦ τὸ θῆλυ ἔστιν· ἀπὸ γάρ τοῦ θήλεος ἀρξάμενα
20 προβαίνουσιν. ἀλλ' αὕτη μὲν η πρὸς τὸ θῆλυ παρέκβασις, κανὸν τρόπον
τινὰ τερατωδῆς ἔστιν, ἀναγκαίᾳ διμως τῇ φύσει τυγχάνει· δεῖ γάρ σώζεσθαι
τὸ γένος ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ἐν δοσοῖς κεχωρισται τὸ θῆλυ τοῦ
ἄρρενος. ὅταν οὖν μὴ δυνηθῇ κρατεῖν καὶ ποιῆσαι ἄρρεν, ἐξ ἀνάγκης 10
ποιεῖ θῆλυ, ἵνα χρῆται αὐτῷ πρὸς γένεσιν ἄλλου η ἄλλων. ὕστε κανὸν
25 τρόπον τινὰ τέρας ἔστι τὸ θῆλυ, ἀλλ' οὖν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἔνεκά του ποιεῖ 15
αὐτὸ η φύσις. τὰ δ' ἄλλημῶς τέρατα ἐξ ἀνάγκης μὲν ποιεῖ διὰ τὴν ὅλην,
ώς ἐρεπ προϊών, οὐχ ἔνεκα δέ του. τὸ δὲ ἐπὶ τῇ γ' ἀρχὴν ἐντεῦθεν
δεῖ λαβεῖν λίστην ἔστι τῷ τὴν δὲ κυρίως ἀρχὴν καὶ αἰτίαν, καθ' ην δμοια
καὶ ἀνόμοια γίνεται τοῖς γεννήσασιν, ἐντεῦθεν ληπτέον· εὔπεπτα μὲν γάρ
30 δύτα τὰ καταμήνια καθ' αὐτὴν, τουτέστιν οἷα ἔστιν αὐτὴ τὴν μορφὴν η 20
τοῦ ἄρρενος κίνησις, τοιοῦτον ποιήσει καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς γεγονός. εἰπὼν δὲ
η τοῦ ἄρρενος κίνησις, ἐπήγαγε τὸ γάρ γονὴν λέγειν η κίνησιν τὴν
αὔξουσαν, ὡς εἰ ἔλεγε 'τὴν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ποιητικὴν αἰτίαν, εἴτε κίνησιν
τις λέγειν βούλεται εἴτε γονὴν εἴτε αὔξουσαν καὶ συνιστῶσαν, οὐδὲν διαφέρει'.
35 πάντα γάρ ταῦτα ἀρμόζει κατ' αὐτῆς λέγεσθαι'.

1 δὲ om. IL 4 γίνεται α 6 ἀτέρεμνα II, Arist. P 9 Τὰς—γίνεται] αὶ δ' αὐταὶ
αἰτίαι καὶ τοῦ τὰ μὲν ἐοικότα γίνεσθαι K 11 τῇ om. IL παρεκβέβληκε II,
τρόπον—γένους (13) om. IL 22 ἐν om. L 23 κρατῆσαι Ka 27 τῇ
γάρ ἀρχὴν La 28 τῇ om. L 29 ἐντεῦθεν] ἐνταῦθα IL μὲν om. K
30 καθ' αὐτὴν] κατ' αὐτὰ a αὐτὴ scripsi: αὕτη libri 31 ἐξ αὐτοῦ Kl.
34 βούλεται λέγειν coll. K συνιστάσαν a 35 καθ' αὐτῆς L

p. 767b23 Λέγω δὲ ἐκάστην δύναμιν τόνδε τὸν τρόπον.

87v

Εἰπὼν δτι καθ' ὅποιαν ἀν μὴ κρατήσῃ δύναμιν τὴν ἔλλειψιν ποιήσει 25
καὶ αὐτῆν, σαφηνίζων τὸ καθ' ὅποιαν ἐπήγαγε τὸ λέγω δὲ καθ' ἐκάστην
δύναμιν τόνδε τὸν τρόπον, καὶ εἴη ἀν τὸ καθ' ἐκάστην ἵσον τῷ καθ' 30
5 ὅποιαν. ἔχει γάρ δυνάμεις πολλὰς τὸ σπέρμα· ἔχει γάρ δύναμιν τοῦ ποιῆσαι
Σωκράτην, ἀλλὰ καὶ τοῦ ποιῆσαι ἄνθρωπον ἀπλῶς καὶ μὴ Σωκράτην, ἀλλὰ
καὶ τοῦ ζῴου. καθ' ὅποιαν οὖν μὴ κρατήσῃ τούτων τῶν δυνάμεων· δεῖ 35
δὴ ἀνωθεν ἀρξαμένους οὕτως εἰπεῖν, ὡς ἀν δῆλον γένηται τό τε καθ'
ὅποιαν ἀν μὴ κρατήσῃ δύναμιν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς λέξεως. εἰπὼν δτι τόνδε 40
10 τὸν τρόπον, ἐκτίθεται τὸν τρόπον λέγων ὃ τὸ γεννῶν ἔστι μὲν ἄρρεν, ἔστι
δὲ καὶ Σωκράτης καὶ ἄνθρωπος καὶ ζῷον, ἔστι δὲ καὶ γείτων τουδί, ἔστι
δὲ καὶ γραμματικός. ἀλλὰ τὸ μὲν ἄρρεν καὶ ὁ Σωκράτης καὶ ὁ ἄνθρωπος 45
καὶ τὸ ζῷον ὑπάρχουσι τῷ γεννητικῷ ἢ γεννητικῷ καὶ καθ' αὐτά, τὸ δὲ
γείτονα εἶναι τοῦδε τίνος καὶ γραμματικὸν ὑπάρχει τῷ γεννητικῷ οὐχ ἢ 88r
15 γεννητικῷ καὶ καθ' αὐτά, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. δτι δὲ κατὰ συμβεβηκός 5
ταῦτα ὑπάρχει αὐτῷ, δῆλον· οὐδέποτε γάρ γεγένηται γραμματικός, ἄρρεν
δὲ καὶ ὅμοιον πάντη πάντως τῷ Σωκράτει γέγονε. τρεῖς οὖν δυνάμεις ὑπάρ-
χουσιν αὐτῷ ὡς γεννητικῷ ἢ τέσσαρες, ἡ τοῦ ἄρρενος, ἡ τοῦ Σωκράτους, 10
ἡ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ζῷου· καὶ ἔστι μάλιστα ἕδιον τῷ γεννῶντι τὸ
20 ἄρρεν, δεύτερον δὲ ὁ Σωκράτης, τρίτον ὁ ἄνθρωπος, εἶτα τὸ ζῷον. ἴσχυει 15
δὲ πρὸς τὴν γένεσιν μάλιστα τὸ ἕδιον, δεύτερον δὲ τὸ ἐγγύτερον τοῦ ἕδίου,
τουτέστι τὸ μάλιστα ἐγγίζον καὶ πλησιάζον τῷ ἕδίῳ· τοῦτο δὲ ἦν ὁ
Σωκράτης, εἶτα ὁ ἄνθρωπος, εἶτα τὸ ζῷον. εἰπὼν ταῦτα ἐπάγει γεννᾶ 20
τὸ γεννῶν καὶ τὸ καθ' ἐκαστὸν οἷον Κορίσκον καὶ τὸ γένος οἷον
25 ἄνθρωπον ἢ ζῷον, οὐ τοῦτο λέγων δτι τὸ καθόλου γεννᾷ, ἀλλ' δτι ἐπειδὴ 25
τὸ καθόλου ἐν τοῖς μερικοῖς, ἐὰν μὲν γεννήσῃ ὅμοιον ἑαυτῷ, φαμὲν δτι τὸ
καθ' ἐκαστὸν γεγέννηκεν, εἰ δὲ ἀπλῶς ἄνθρωπον, τὸ καθόλου. γεννᾷ οὖν 30
τὸ γεννῶν καὶ τὸ καθ' ἐκαστὸν καὶ τὸ γένος, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ καθ'
ἐκαστὸν· τοῦτο γάρ ἡ οὐσία καὶ τὸ γινόμενον, τουτέστιν ἡ οὐσία
35 πρώτως καὶ μάλιστα καὶ κυριωτάτη, ἥτις καὶ γεννᾶται, τὸ καθ' ἐκαστὸν 35
ἔστι, τὸ δὲ καθόλου ἐνορᾶται αὐτῷ. γίνεται μὲν γάρ, φησί, τὸ γινό-
μενον καὶ ποιόν τι, οἷον λευκὸν ἢ θερμόν, ἀλλὰ κυρίως τὸ γινόμενόν
εστι τὸ τόδε τι καὶ ἡ οὐσία. διόπερ ἀπὸ τῶν δυνάμεων, καὶ προσυ- 40

2 ποιήσειν L ²	4 τρόπον—άνθρωπον ³ (6) om. K	7 post ὅποιαν add. ἀν K	8 post δὴ
add. οὖν sed rursus del. L	9 δτι om. ξK	11 καὶ primum om. IL	14 ὑπάρ-
χουσι Κα	16 ὑπάρχουσι a	17 πάντως] ⁴ παντὶ IL	χουσι Κα
16	17 πάντως] ⁴ παντὶ IL	19 ἄνθρωπος K	καὶ prius
οι. K	καὶ ἡ τοῦ Κα	20 τρίτος La	οι. K
καὶ ἡ τοῦ Κα	20 τρίτος La	23 ὁ om. a	post εἰπὼν add. οὖν a
26 τὰ καθόλου K	έαυτῇ, φαμέν] φαμὲν ἑαυτῆς IL	27 οὖν] οἷον IL	28 καὶ τὸ
έαυτῇ, φαμέν] φαμὲν ἑαυτῆς IL	27 οὖν] οἷον IL	28 καὶ τὸ	γένος—ἐκαστὸν (29) om. L
καὶ post τουτέστιν om. IL	29 καὶ τὸ IL et Arist. P: καὶ γάρ τὸ Arist. vulg.: γάρ	30 πρώτη Ka	τοῦ Arist. vulg.: γάρ
καὶ post τουτέστιν om. IL	30 πρώτη Ka	καὶ πρώτως coll. IL	τοῦ Arist. vulg.: γάρ
καὶ post ἥτις om. L	31. 32 γενόμενον a	33 τὸ om. L	post οὐσία
add. τὸ γινόμενον γίνεται καὶ ποιόν τι οὐδὶ λευκὸν ἢ γρυπόν· ἀλλ' ἄνθρωπος ἢ ζῷον. ποιόν	τῶν δυνάμεων]	τῶν δυνάμεων]	τοῦ γεννῶντος IL
γάρ τι ταῦτα. ἀλλ' οὐχ ὡς λευκὸν ἀλλ' οὐσιώδες K			

πακούστεον τὸ τοῦ γεννῶντος, ὡς εἰναι τὸ λεγόμενον ‘ὅσαι δυνάμεις εἰσὶν 88· ἐν τῷ γεννῶντι (ἥσαν δὲ αὐται τὸ ἄρρεν, ὁ Σωκράτης, ὁ ἄνθρωπος, τὸ 15 ζῆν)’, τοσαῦται καὶ ἐν τῷ σπέρματι εἰσι τῷ ἀπ’ αὐτοῦ ἀπιόντι· εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῷ ἐνεργείᾳ, αἱ δὲ τῶν | προγόνων εἰσὶ μέν, ἀλλὰ δυνάμει· καὶ 88· 5 διὰ τὸ εἰναι τὰς τοῦ γεννῶντος ἐνεργείᾳ, εἰπε τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἐγγύτερόν εἰσιν αἱ τοῦ γεννῶντος· τοῦτο γάρ εἰπε καθ’ ἔκαστον τι. τούτων οὖτω 10 προληφθέντων καὶ προσέτι διτι τῷ μὲν ἄρρενι ἀνίκειται τὸ θῆλυ, τῷ δὲ Σωκράτει ὁ μὴ Σωκράτης καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ὅμοιος ὁ μὴ ἄνθρωπος, καθ’ 15 δοπιάν ἀν μὴ κρατήσῃ δύναμιν, ἀναγκαῖον ἔξιστασθαι καὶ γίνεσθαι 10 τὸ ἀντικείμενον. ἀν μὲν γάρ ὁ Σωκράτης κρατήσῃ καθὸ ἄρρεν, καθὸ δὲ Σωκράτης κρατήθη, τῆς Ξανθίππης δηλονότι καθὸ θῆλυ κρατηθεῖσης, 15 καθὸ δὲ Ξανθίππη κρατησάσης, ἀνάγκη ἄρρεν γίνεσθαι ἔοικός τῇ μητρί. ἐπειδὴ γάρ η ἄρρεν ἐκράτησε, τὸ δ’ ἄρρεν κρατῆσαν ἄρρεν ποιεῖ, ἀνάγκη 20 τὸ γεγονός ἄρρεν εἰναι, η δὲ Σωκράτης ἐκράτηθη, γεγονέναι ὅμοιον τῇ 25 Ξανθίππῃ· αὕτη γάρ προσεχῶς ἀντίκειται τῷ Σωκράτει. ἀν δὲ κρατήσῃ καὶ καθὸ ἄρρεν καὶ καθὸ Σωκράτης, ἀνάγκη ἄρρεν γίνεσθαι καὶ ὅμοιον τῷ Σωκράτει. ἀν δὲ η μὲν Σωκράτης κρατήσῃ, η δὲ ἄρρεν κρατήθη. τὸ γεγονός 30 ἔσται θῆλυ καὶ ὅμοιον τῷ Σωκράτει. εἰ δὲ κατ’ ἄμφω κρατηθῆ, καὶ ὡς ἄρρεν καὶ ὡς Σωκράτης, ἔσται τὸ γεγονός θῆλυ καὶ ὅμοιον τῇ 20 Ξανθίππῃ. ὥσπερ γάρ τῷ καθόλου πατρί (τοῦτον γάρ εἶπεν ὅλον πατέρα) 35 ἀντίκειται η καθόλου μήτηρ, οὖτω καὶ τῷ καθ’ ἔκαστον η καθ’ ἔκαστον. ἀν δὲ ὡς ἄρρεν μὲν κρατήσῃ, ὡς Σωκράτης δὲ κρατηθῆ, καὶ κρατηθῆ 40 οὐχ ὑπὸ τῆς Ξανθίππης, μεταβήσεται εἰς τὴν τοῦ πάππου ὅμοιότητα (ἐγγὺς γάρ οὗτος τῷ Σωκράτει, δεὶ δὲ εἰς τὸν ἐχόμενον μεταβαίνει μᾶλλον). εἰ 45 25 δὲ μή, εἰς τὴν τοῦ προπάππου. τοῦτο δὲ ῥητέον καὶ ἐπὶ τῆς τήμης· τήμη 50 δέ ἐστιν η τοῦ πάππου ὄμευνέτις. δυνάμεις φησὶ δημιουργούσας τὴν | τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ Σωκράτους καὶ τὴν τοῦ θηλεός καὶ τῆς Ξανθίππης· 89· 55 η μᾶλλον δημιουργούσας δυνάμεις ῥητέον τὴν τοῦ Σωκράτους καὶ τῆς 5 Ξανθίππης, ὡς ἐκ τῶν ἑκῆς ἔσται δῆλον. τὸ δὲ λύονται ἀντὶ τοῦ μετα- 60 βαίνουσιν εἴληπται. αἱ τοινύ δημιουργούσαι δυνάμεις, οἷον η τῆς Ξανθίππης καὶ τοῦ Σωκράτους, εἰς τὸ ἐγγὺς μεταβαίνουσιν· εἰ γάρ η τοῦ γεννῶντος 65 Σωκράτους κίνησις λυθῆ, κατ’ ἐλαχίστην διαφορὰν μεταβαίνει εἰς τὴν τοῦ πατρός, δεύτερον εἰς τὴν τοῦ πάππου. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν θηλέων η τῆς

1 τὸ prius om. IL	4 μέν] μᾶλλον ἤL	5 διὰ τοῦ εἰναι II,	τὰς om. II,
μᾶλλον — καθ’ ἔκαστον τι (6)] cf. Arist. PS: μᾶλλον δὲ τοῦ ἐγγύτερον ἀεὶ τῶν καθ’ ἔκαστον			
τίνος Arist. vulg.	8 Σωκράτει] Σωκράτη IIa itemque porro	9 post καὶ add. μὴ	
IL sed rursus del. L	11 τῆς iterat a	12 Ξανθίππης a	κρατήσασα I
ἀνάγκη—ἐκράτηθη (14) om. II,	16 καθὸ] η utrobique Ka	17 ἀν δὲ—Σωκράτει (18)	
om. L	19 καὶ primum om. K	21 τῷ] ἐν τῷ II: τὸ a	
22 post ἀν δὲ add. καὶ a	24 οὔτως a	25 τοῦ προπάππου] πάππου II,	
post ῥητέον add. μὲν Ka	26 δυνάμεις—εἰπών (p. 182,29) om. II,	δυνάμεις]	
28 δημιουργούσας scripsi: δημιουργῶν a: fort. δημιουργούς K	δημιουργεῖ a et fort. K	ῥητέον] ῥητῆσα a	
29 ἐστὶ a			

γεννώσης δημιουργοῦσα δύναμις εἰς τὴν τῆς μητρὸς λύεται καὶ μεταβαίνει, 89
 εἴτ' ἐφεξῆς εἰς τὴν τήμης. ταῦτα εἰπὼν ἐπιφέρει μάλιστα μὲν οὖν 16
 πέφυκεν ἡ ἄρρεν καὶ ἡ πατὴρ ἀμα κρατεῖν καὶ κρατεῖσθαι, οὐ
 τοῦτο λέγων, ὡς ἂν τῷ δόξειν ἐν τῇ λέξεως, ὡς ἀμα πέφυκε τὸ αὐτὸ
 5 ἡ ἄρρεν καὶ ἡ πατὴρ κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι, ἀλλ᾽ ἔστι τὸ λεγόμενον
 ἵσον τῷ πέφυκε καὶ κατὰ φύσιν μάλιστά ἔστιν, διαν τι καθὸ ἄρρεν κρατήσῃ,
 ἀμα καὶ καθὸ πατὴρ κρατεῖν. εἰ δὲ καθὸ ἄρρεν κρατηθῇ καὶ γένεται θῆλο.
 ἀμα καὶ καθὸ Σωκράτης κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς Ξανθίππης· μικρὸν γάρ ἡ 20
 διαφορὰ τοῦ τοῦ ἄρρενος καὶ Σωκράτους πατρός, καὶ τοῦ θῆλος καὶ τῆς
 10 Ξανθίππης, διστε τὸ ὡς ἄρρεν κρατῆσαν καὶ ὡς πατὴρ ἐκράτησε, τὸ δὲ
 ὡς θῆλο καὶ ὡς Ξανθίππη. καὶ ταῦτα ὁ Ἀριστοτέλης δηλῶν ἐπιφέρει
 διὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ μὲν ἄρρενα τῷ πατρὶ ἔοικε, τὰ δὲ θῆλεα
 τῇ μητρὶ. ἡ γάρ ἔκστασις ἀμα εἰς ἅμφω ἐγένετο· τὸ γάρ ἐκ τοῦ ἄρρενος
 εἰς τὸ θῆλο ἔκσταν ὡς ἀντικείμενον εὐθὺς εἰς τὴν Ξανθίππην μεταβαίνει,
 15 ὄροις καὶ τὸ εἰς τὸ ἄρρεν εὐθὺς καὶ εἰς Σωκράτην· οὐ γάρ ἐργῶδες τι 25
 καὶ δυσχερὲς τὸ ἀμα συμμιγμένα ἅμφω γίνεσθαι, οἷον ἄρρεν καὶ Σωκράτην
 ἡ θῆλο καὶ Ξανθίππην. καὶ διτὶ ἡ ἔκστασις εἰς ἅμφω γίνεται, οἷον εἰς
 θῆλο καὶ Ξανθίππην ἡ ἄρρεν καὶ Σωκράτην, αὐτὸς συλλογιστικῶς ἐδήλωσεν
 διὰ τοῦ ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν ἄρρενι τὸ θῆλο, τῷ δὲ πατρὶ ἡ μήτηρ,
 20 δὴ ἡ μείζων πρότασις ἔστι τοῦ συλλογισμοῦ, καὶ διὰ τοῦ ἡ δὲ ἔκστασις
 εἰς τὰ ἀντικείμενα, δὴ ἡ ἐλάττων ἔστιν· ὡς εἶναι τὸν συλλογισμὸν
 τοιοῦτον ἡ ἔκστασις εἰς τὰ ἀντικείμενα, ἀντίκειται δὲ τῷ ἄρρενι τὸ θῆλο, 30
 τῷ δὲ πατρὶ ἡ μήτηρ, ὥστε ἡ ἔκστασις εἰς ἄρρεν καὶ πατέρα ἔσται ἡ εἰς
 θῆλο καὶ μητέρα'. δεῖξας οὖν ὅποιόν τι γίνεται, εἰ αἱ δημιουργοῦσαι δυνά-
 25 μεις εἰς τὰς ἐγγὺς ἡ εἰς τὰς πόρρω λυθῶσι, τεχνοῦ ἐντεῦθεν καὶ τί ἀπο-
 βαίνει, ἐὰν ἡ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος κρατήσῃ κίνησις, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους
 μὴ κρατήσῃ. ταῦτα δὲ δέδεικται ως ἐξ ἀλλης ἀρχῆς τοῦ ἐὰν δὲ ἡ μὲν
 ἀπὸ τοῦ ἄρρενος κρατήσῃ κίνησις. διτὶ δὲ ἔτερον τὸ λύονται τοῦ
 κρατοῦνται, αὐτὸς μετὰ μικρὸν ἐδήλωσεν εἰπών * * τὸ οὖν λύονται δὲ 35
 30 αἱ κινήσεις αἱ δημιουργοῦσαι ἵσον ἔστι τῷ κρατοῦνται μᾶλλον ὑπὸ τῶν
 ἐγγὺς. τὸ δὲ ἀμα γάρ εἰς ἅμφω ἔκστασίς τις ἐγένετο δυνάμει
 τοιοῦτον ἔστι διδύμα γάρ τις τεκοῦσα τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλο, τὸ μὲν
 ἄρρεν ὅμοιον ἡ τῷ πατρὶ, τὸ δὲ θῆλο τῇ μητρὶ· ἀν οὖν λυθῆ, ὥσπερ
 εἴρηται, ἡ τοῦ Σωκράτους δύναμις ὡς Σωκράτους μὴ εἰς τὴν τῇ Ξανθίππης.
 35 ἀλλ᾽ εἰς τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔσται ἄρρεν τῷ πάππῳ ἔοικός, τέλος δὲ
 συγχέονται, ὥστε μηδενὶ ἔοικέναι τῶν συγγενῶν, ἀλλ᾽ ἀπλῶς ἀνθρώπῳ. 40

1 δημιουργεῖ a	8 Σωκράτης scripsi: σωκράτους Ka	12 διὸ] δις a		
13 ἡ scripsi: ἡ Ka	15 τι] τὸ a	16 συμμιγμένα a	γμένα ἀμφω γίνεσθαι	
in lac. om. K	19 ἄρρεν a	τὸ δὲ a	23 τὸ δὲ a	ἔσται] ἔσται a
25 εἰς τὸ ἐγγὺς a	ἡ τε πόρρω a	τι] τὸ a	26 ἡ δὲ—κίνησις (28)	
om. K	29 lacuna ex Arist. p. 768b7—10 κρατοῦμενον μὲν ἔξισταται κτλ. explenda est			
31 ἔκστασις I: στάσις K	τις] libri et Arist. P: om. Arist. vulg.	ἐγένετο II.		
34 ὡς Σωκράτης IIa	35 ἔσται] ἔστι a	τῷ—ἔοικός] τὸ ἀπεοικός Ka		
36 ὥστε] ὥσπερ a				

ἐπειδὴ γάρ ὁ καθόλου ἀνθρωπος πᾶσιν ἀκολουθεῖ τοῖς καθ' ἔκαστον, 89^η ἀνάγκῃ, ὅταν σύγχυσις γένηται, ἐοικέναι τῷ ἀκολουθοῦντι. οὗτοι δὲ πᾶν τὸν κινητὸν κινεῖται ἔξω τοῦ πρώτου, ὥστε καὶ γάρ η ἀπλανῆς ἀντιτίθεται 5 ὑπὸ τῶν πλανωμένων η κατὰ τὸν θαυμαστὸν Πτολεμαῖον καὶ ὑπὸ τῆς ἀνάστρου, καὶ ἐπὶ τούτῳ κατὰ ἑκατὸν χρόνους ἀναποδίζουσιν οἱ ἀπλανεῖς μοῖραν μίαν, ὡς τῷ εἰρημένῳ Πτολεμαῖῳ δέδεικται. ἐπὶ δὲ τῶν ἀλκητῶν εἰ μὲν η ἐν τῷ δεξιῷ ποδὶ φέρει εἰπεῖν φύσις κρατεῖν δύναται καὶ συμπέττειν, 15 η δ' ἐν τῷ λαυρῷ μὴ δύναται, πάνυ μείζων γίνεται ὁ δεξιὸς τοῦ ἀριστεροῦ, ὡς σχεδὸν μηδένα λόγον ἔχειν θάτερον πρὸς θάτερον. σατυρίασις δέ ἐστιν 10 ὁ λέγουσιν ἐλεφαντιᾶν. οὐ μόνον δὲ τοῦ λαυροῦ μείζων ἐστὶν ὁ δεξιὸς ποὺς κατὰ πολὺ, ἀλλὰ καὶ ἕαυτοῦ μείζων γέγονεν η πρὸ τοῦ ἄρξασθαι τρέφεσθαι, ἐλάττων γάρ ην πρὸ τοῦ τρέφεσθαι. |

p. 769a9 "Ἐνιοι μὲν γάρ φασιν, ἀφ' ὁποτέρου ἀν ἔλθῃ σπέρμα 89^η πλέον, τούτῳ γίνεσθαι μᾶλλον ἐοικός.

15 Εἰπόν, πῶς τὰ τέκνα ὅτε μὲν ὅμοια γίνεται τοῖς τεκνώσασιν, ὅτε δὲ ἀνόμοια, ἐπειδὴ τινες τῶν φυσικῶν ἐπειράμησαν εἰπεῖν περὶ τῆς αἰτίας 5 τούτου, οὐδὲν δὲ πιθανὸν οὐδὲ ἀναγκαῖον εἶπον, ἐκτίθεται τὰς δόξας αὐτῶν καὶ ἐλέγχει. ὃν μία ην η λέγουσα ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος ἀπέρχεσθαι 10 σπέρμα, καὶ ἀπὸ τοῦ θήλεος καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος, καὶ εἰ μὲν εἴη πλέον 20 τὸ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος, νικᾶν τὸ τοῦ θήλεος καὶ γίνεσθαι ἄρρεν καὶ ὅμοιον τῷ πατρί, εἰ δὲ ἐλαττὸν μὲν τὸ τοῦ ἄρρενος, πλέον δὲ τὸ τοῦ θήλεος 25 θῆλον καὶ ὅμοιον τῇ μητρί· ἀν δὲ ισον η ἑκατέρου καὶ μηδέτερον ὑπερέχῃ μὴ δυνάμενον θάτερον θάτερον κρατεῖν διὰ τὴν ισότητα ἀμφοῖν, οὐδετέρῳ γίνεται ὅμοιον, ἀλλ' ἀπλῶς ἀνθρώπῳ. θεῖς οὖν ταύτην τὴν δόξαν εὐθὺς 30 25 ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὴν λέγων 'εἰ δέδεικται φεῦδος ὃν τὸ λέγειν ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεσθαι τοῦ σώματος σπέρμα ἔχον ἐν ἕαυτῷ τὰ μόρια πάντα ἐνεργείᾳ, 35 ἀναίσθητα δὲ διὰ σμικρότητα, φεῦδος ἀν εἴη καὶ τὸ αἰτιασθαι αὐτὸ τῆς δομούσθητος καὶ ἀνομούσθητος. εἴτε ἐπεὶ γίνεται καὶ θῆλον ἐοικὸς τῷ πατρὶ 30 καὶ ἄρρεν τῇ μητρί, ἀνάγκη, η μέν ἐστι θῆλον τὸ τεχθέν, πλέον είναι τὸ 35 ἀπὸ τῆς μητρός, ἐλαττὸν δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ πατρός, η δὲ πάλιν ὅμοιον τῷ πατρί, πλέον είναι τὸ ἀπὸ τοῦ πατρός, ἐλαττὸν δὲ τὸ ἀπὸ τῆς μητρός'. 40 ἀμα δ' ἐλθεῖν πλέον ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδύνατον, τουτέστιν ἀμα δὲ

1 καθ' ἔκαστα libri	2 γίνεται π	4 η κατὰ — Πτολεμαῖον] η καὶ τῶν καθ' ἔκαστον κατὰ πτολεμαῖον II.	5 post ἀνάστρου add. σφαίρας K	ἀναποδίζουσιν οἱ ἀπλανεῖς] ἀναποδεῖται η ἀπλανῆς α
8 μείζω I: μείζων K	9 πρὸς ἔπερον Ka	6 μίαν μοῖραν coll. K	7 φύσει L	
post ἐστιν (10) ponunt Ka	η om. Ka	σατυρίωσις II	11 κατὰ πολὺ	
ἄρξασθαι τρέφεσθαι α	13 ἔλθοι I	12 ἀλάττων (sic) L	πρὸ τοῦ	
τούτων II.	18 λέγουσα] λέσις I	19 σπέρμα] σώμα IKa	21 τὸ prius	
27 μικρότητα K	23 κρατῆσαι Ka	οὐδετέρου IL	24 ἀνθρώπου II,	
om. IL	τὸ post δὲ om. a	29 τὸ post εἰναι om. L	31 εἰναι	

τὸ αὐτὸν καὶ ἔν, οἷον τὸ τοῦ Θήλεος, τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνός, οἷον τοῦ ἀπὸ 10 τοῦ ἄρρενος, καὶ πλέον εἰναι καὶ ἔλαττον ἀδύνατον. ὥσπερ γάρ ὁ πέντε ἀριθμὸς καὶ μείζων καὶ ἔλαττων τοῦ ἔξι ἀριθμοῦ εἰναι οὐ δύναται, οὕτω οὐδὲ τὸ τοῦ Θήλεος πλέον καὶ ἔλαττον τοῦ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος. ἐνστὰς οὖν 15 πρὸς αὐτὴν ἐκτίθεται καὶ τὴν λοιπήν, βελτίνα λέγων εἰναι τῆς προτέρας, 90r ὅμως μέντοι ψευδῆ· αὗτη δὲ ἡνὶ η λέγουσα τὸ σπέρμα πανσπερμίαν εἰναι πάντων τῶν μερῶν. ὥσπερ γάρ, φησίν, εἰ νοήσομεν ὡς ἔν τινι ἀγγειῷ πολλοῖς τις εἰσήγαγε χυμούς, οἷον οἶνον, οἶνον, μέλι, ἔλαιον καὶ ἄλλα τινά, εἴτα δύναμιν εἶχε χωρίζειν αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων, ἐν δὲ τῇ διαιρίσει ταύτῃ 10 λαμβάνειν ἔξι αὐτῶν ὡς ἔτυχε, συμβαίνει ἀν δὲ μὲν πλέον λαβεῖν οἶνον, 10r ὅτε δὲ ἔλαττον, ὅτε δὲ ίσον, ὅτε δὲ τοῦ μὲν οἴνου μηδὲν ὅλως λαβεῖν τι, ἀλλ' εἰ τύχη, δὲ ἀν λάβη τοῦ μέλιτος εἰναι, ὃ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ 15 δύνατος καὶ μέλιτος καὶ τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ ἐν τῷ σπέρματι ἐπειδὴ ἔνεισι τὰ μόρια πάντα καὶ τὰ τοῦ ἄρρενος καὶ τὰ τοῦ Θήλεος, εἰ μὲν συμβῇ 20 15 λαβεῖν τὴν φύσιν πλείστα ἀπὸ τῶν τοῦ ἄρρενος, ἐποικὸς γίνεται τῷ ἄρρενι, εἰ δὲ πλείστα ἀπὸ τῶν τοῦ Θήλεος, τῷ Θήλῃ. λέγει δὲ τὸν λόγον τοῦτον πλασματώδη εἰναι καὶ ἀσαφῆ· οὐ γάρ ταῦτα εἰρήκεν, εἴτε ἐνεργείᾳ εἰσὶ 25 τὰ μόρια ἐν τῷ σπέρματι εἴτε δυνάμει, ὥσπερ ἡ προτέρα δέξα ἔλεγεν· ἐκείνη γάρ σαφῶς εἰπεν ἐνεργείᾳ εἰναι τὰ μόρια ἐν τῷ σπέρματι. τὸ δὲ 30 20 βιούλεται δὲ καὶ βέλτιον λέγειν μὴ ἐνεργείᾳ ίσον ἐστὶ τῷ φαίνεται μὴ λέγειν τὰ μόρια ἐνεργείᾳ ἐνεῖναι ἀλλὰ δυνάμει ἐν τοῦ λέγειν αὐτὰ πανσπερμίαν· φανερῶς δὲ οὐ λέγει. βέλτιον δὲ καὶ δυνατὸν λέγειν δυνάμει, ἐκείνῳ δὲ ἀδύνατον, τουτέστιν ἐνεργείᾳ δὲ εἰναι ἐν τῷ σπέρματι ἀδύνατον. 35 25 ήμάρτανον δέ, φησί, καὶ διτὶ δι' ἐνός τρόπου εἴτε τῆς πανσπερμίας εἴτε τοῦ ἀρχέτερου ἀπέρχεσθαι, ἀρχή ἑτέρου δὲ πλέον, ἐπειρῶντο περὶ πάντων τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι, τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ Θήλεος, καὶ τοῦ τὸ μὲν 30 ἄρρεν τῷ πατρί, τὸ δὲ Θῆλος τῇ μητρὶ ἐσοικέναι. αὐτὸς μὲν γάρ εἰρήκει τὰ μὲν δυνάμει ἐν τῷ σπέρματι τὰ δὲ ἐνεργείᾳ, καὶ τὰ μὲν ἐγγύτερον τὰ δὲ πορρωτέρον, καὶ διτὶ τὸ λυόμενον εἰς τὸ ἐφεξῆς λύεται, καὶ τὰλλα δια 40 30 εἰρήκει· ὃ δὲ ταῦτα μὲν παρορῶν, τρόπου δὲ ἔνα πάντων αἰτιώμενος εἴτε τὴν τῆς γονῆς πανσπερμίαν εἴτε τὴν ἀρχήν ὅποτέρου κατὰ τὸ πλεονάζον ἔκκρισιν, εἴη δὲ λέγων ἀδύνατα καὶ ἀδιανόητα. ήμάρτανον δὲ περὶ τούτων διὰ τὸ πειρᾶσθαι διτὶ ἐνός τρόπου ἀποδιδόναι τούτων πάντων τὰς αἰτίας· 45 35 αὐτὸς γάρ εἰπεν διτὶ συμβάλλονται πρὸς ἀρρενοτοκίαν καὶ θηλυτοκίαν, διοιστήτα καὶ ἀνομοιότητα καὶ αἱ τροφαὶ καὶ αἱ χῶραι ἀνεμοί τε καὶ

1. 2 τοῦ ἀπὸ τοῦ] τὸ τοῦ IL ¹ : τοῦ τοῦ corr. L ²	2 ὡς γάρ Ka	5 τὴν προ-
τέραν K	6 μὲν τι α	9 δύναμιν εἶχε] δύναται γε IL
15 τῶν om. a	16 post πλείστα add. καὶ IL	17 πλασματιαν Ka cf. Arist.
ρ. 769a36	ἀσαφῆ corr. ex σαφῆ K	19 εἰπεν] ἐλεγεν K
αὐτὸς Ka	23 ἐκείνον I	21 εἰναι a
ἐν om. K	24 φησί—ήμάρτανον δὲ (32) om. IL	22 ante εἰναι om. a
add. καὶ K	δι' ἐνός] δ' ἐνός a	post διτὶ
τοῦτο Ka	28 ἐγγύτερω a	26 τοῦ τὸ scripsi:
διοιστήτα Ka	32 λέγοντες a	31 ὅποτέρου scripsi:
add. τε K δὲ a	ἀναιμοι a	35 post διοιστήτα

τάλλα πάνθ' ὅσα εἰρήκει. λέγει δὲ καὶ τὰ γεννώμενα ὑπὸ τῶν γυναικῶν τέρατα καὶ ἔχοντα βούς, ὡς φασιν, ἡ μόσχου κεφαλὴν γίνεσθαι διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας· ησαν δὲ αὗται τὸ τέ λόγος θαι τὰς κινήσεις τῶν 90^ν ποιούντων καὶ τὸ ἐπικρατεῖν τὴν ὥλην. συμβαίνει μὲν οὖν ταῦτα διὰ τὰς 5 προειρημένας αἰτίας, ἔστι δ' οὐδὲν ὡν λέγουσι, τουτέστιν οὕτε δὲ βοῦς οὔτε δὲ πρόβατον ἐξ ἀνθρώπου γίνεται, ἀλλ' ἐσικότα μὲν βοὶ ἡ προβάτῳ, βόες δὲ καὶ πρόβατα οὐκ εἰσιν· οὐ γάρ τὸ ἐσικός τινι ταῦτόν ἔστι τῷ φῷ 10 ἔσικεν. εἰσὶ γάρ πολλοὶ τῶν κατὰ φύσιν ὄντων ἀνθρώπων καὶ μὴ πηρώματα μηδὲ τέρατα ὄντων ἐπιμήκη ἔχοντες τὰ πρόσωπα καὶ ὅμοια τοῖς τῶν 5 βοῶν, ὅμως οὐκ εἰσὶ βόεια. διὸ καὶ σκώπτοντες οἱ εὐτράπελοι τοὺς μὴ καλοὺς μηδὲ εὐειδεῖς τοὺς μὲν φασι βούπροσώπους, ἄλλους δὲ αἰγὶ φυσῶντι πῦρ (ἔστι γάρ ὁ αἴξ ὥσπερ καὶ ἡ αἴξ, καὶ διὰ τοῦτο εἰπε φυσῶντι καὶ οὐ φυσώσῃ) ἄλλους δὲ εἰκαζόν οἱ τοιούτοις. τὶς δὲ φυσιογνώμων ἀνῆγε πάσας τὰς τῶν ἀνθρώπων ὄψεις, τουτέστι πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων 15 πρόσωπα εἰς τριῶν ζήρων· οἷον γάρ ἀν εἰδεν ἀνθρωπον, ἄνδρα ἡ γυναικα, ἀπεικάζε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνι τινι τῶν τριῶν τούτων ζήρων καὶ ἔπειθε 10 πολλάκις τοὺς ἀκούοντας. ὥσπερ οὖν οὔτοι πάντες ὅμοιότητά τινα ἔχουσι κατὰ τὰ σχῆματα τῶν προσώπων πρὸς τὰ ἄλογα ζῷα, οὐκ εἰσὶ μέντοι οἱ αὐτοὶ ἔκείνοις, οὕτω καὶ τὰ γεννώμενα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τέρατα. διτε 20 δὲ ἀδόνατον ἡ ἀνθρωπον ἐκ προβάτου γενέσθαι ἡ πρόβατον ἐξ ἀνθρώπου, ὅηλοῦσιν οἱ χρόνοι τῆς κυήσεως· πῶς γάρ δυνατὸν ἀνθρωπον ἐκ προβάτου γενέσθαι, τοῦ μὲν προβάτου ἐν τῷ τετάρτῳ μηνὶ γεννῶντος, τοῦ δὲ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἑβδόμῳ ὀλιγάκις, τὰ πλεῖστα δὲ ἐν τῷ ἐνάτῳ, μαλιστα δὲ καὶ ἐν 15 τῷ δεκάτῳ, ὅταν ἄρρεν τέκῃ; γεννᾷ δὲ ἐν τῷ ἑβδόμῳ οὐ μόνον τὰ τέλεια, 25 ἀλλὰ καὶ τὰ τέρατα. ταῦτα εἰπὼν ἐπάγει τὰ μὲν οὖν τῶν τεράτων τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον, τουτέστιν ἔχοντα κεφαλὰς καὶ πρόσωπα ὅμοια τοῖς τῶν βοῶν καὶ προβάτων, τὰ δὲ γίνεται ἐν τῷ ἔχειν τρεῖς ἡ τέτταρας ἐπὶ τῶν διπόδων πόδας ἡ ἐξ ὀκτώλουσιν ἐπὶ τῶν πενταδακτύλων ἡ δύο κεφαλάς· ἐγέννησε γάρ τις γυνὴ τέρας δικέφαλον.

30 p. 769b30 Δημόκριτος μὲν οὖν ἔφη γίνεσθαι τὰ τέρατα διὰ τὸ δύο γονάς πίπτειν.

Τὴν Δημοκρίτειν πρότερον περὶ τῆς τῶν τεράτων γενέσεως παρα- 20 τίθεται δόξαν, εἰθ' οὕτως ἐρεῖ τὴν αὐτοῦ. ἔλεγεν οὖν ὁ Δημόκριτος ὅτι

4 ποιούντων] τοιούτων α κρατεῖν α post ὥλην lac. V fere litt. II.
 6 πρόβατα α ἐξ ἀνθρώπου] ἔξαπίης ut vid. K 7 τοῦ φ α 10 ἀτρά-
 πελοι α 11 βούπροσώπους ILla 12 πῦρ om. IL post γάρ add. μὲν α
 δ ἦτι I 13 εἰκάζομεν L οὐ KL^a Arist. vulg.: οὐ ex corr. I L¹ Arist. SYZ
 15 ἀνθρωπον om. a 18 μέντοι] μέν τι a 18, 19 οἱ αὐτοὶ] οἵα τὰ a
 20 ἡ πρόβατα α 23 ὀλιγάκις] πολλάκις Ka 24 ὅτε θήλην τέκη a
 οὐ μόνον ἐν τῷ ἑβδόμῳ coll. IL 25 οὖν om. a 26 γίνεται] λέγεται Arist.
 κεφαλὴν Ka πρόσωπον K 29 γάρ] δὲ a 30 ἔφησε Arist. vulg.: φησί
 Arist. P γίνεσθαι K Arist.: γενέσθαι IL 32, 33 περιτίθεται a 33 αὐτοῦ I

ἐν τῇ σήμερον φέρε εἰπεῖν γεγονούικ ὁχείκ εἰσηγλύθεν ἐν τῇ ὑστέρᾳ ἀπὸ τοῦ 90^v ἄρρενος γονῆ, εἰσέρχεται δὲ καὶ ἐν τῇ εἰς αὔριον γενησομένῃ, καὶ ὅλως ἀλληλ μὲν εἰσέρχεται ἐν τῇ προτέρᾳ ὁχείᾳ. ἀλληλ δὲ ἐν τῇ ὑστερον γεγονούιδ. 30 θταν οὖν διὰς ὁχευθῆ τὸ θῆλυ, καὶ δύο εἰσελθωσιν ἐν τῇ ὑστέρᾳ αὐτοῦ ἡ γοναῖ, ὥσπερ ἡ πρότερον εἰσελθοῦσα πλάττει καὶ ποιεῖ χεῖρας καὶ πόδας καὶ τὰ λοιπά, οὕτω καὶ ἡ ὑστερον εἰσελθοῦσα τὰ αὐτὰ ποιεῖ· ἀλλὰ διὰ τὸ 35 εἶναι τὸ καταμήνιον ἐν καὶ συνεγγές, γίνονται καὶ τὰ ἐξ ἀμφοῖν ταῖν γοναῖν συνεγγῆ ἀλλήλοις καὶ ἐπαλλάττοντα, τουτέστι κοινωνοῦντα καὶ δυοια ὄντα 40 ἀλλήλοις, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν γίνεται εἰς ἄνθρωπος, ἔχων δύο μὲν 10 κεφαλάς, τέσσαρας δὲ πόδας. ἔλεγε δὲ ὁ Δημόκριτος καὶ τὰ φὰ τῶν 45 ὄρνιθων τέρατα εἰναι· ταχείας γάρ, φησί, καὶ ἐν μιᾷ ὥρᾳ πολλάκις ἐπὶ τούτων γινομένης τῆς ὁχείας πολλαὶ εἰσέρχονται γοναῖ, καὶ διὰ τοῦτο 91^v τοῦ φοῦ τὸ μέν ἐστι λευκόν, τὸ δὲ ὠχρόν· εἰ δὲ εἰσήρχετο μία γονή, ἡ ωχρὸν ἀν ἦν τὸ πᾶν ἡ λευκόν. εἰσὶν οὖν, φησί, καὶ τὰ φὰ τέρατα, ἀλλὰ 5 διὰ τὸ δεὶ οὕτως γίνεσθαι τῇ ταχυτῆτι τῆς ὁχείας οὐ διοκοῦσιν εἰναι τέρατα. 15 ἐπαλλάττειν δὲ καὶ κοινωνεῖν λέγει τὴν τῶν φῶν χρόαν, διότι παντὸς 10 ὄρνιθεού φοῦ τὸ μέν ἐστι λευκὸν τὸ δ' ὠχρόν. ἡ μὲν οὖν Δημοκρίτειος περὶ τῆς τῶν τεράτων γενέσεως δόξα αὐτῇ, τὴν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος γονὴν 15 αἰτιωμένη. Ἡπερ οὗτος οὐ βούλεται, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἀπὸ τοῦ θήλεος 20 θῆλην. ἐγκαλεῖ δὲ τῷ Δημοκρίτῳ λέγων εἰ δὲ συμβαίνει ἐξ ἐνὸς σπέρματος πλείω γίνεσθαι καὶ μιᾶς συνουσίας, Ἡπερ φαίνεται. ἔστι 25 δὲ τὸ λεγόμενον δυνάμει τοιοῦτον ‘εἰ δλως γρή τὸ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος αἰτιᾶσθαι σπέρμα, ὡς Δημοκρίτῳ δοκεῖ, καὶ μὴ τὴν ἀπὸ τοῦ θήλεος ἀπόκρισιν, ὡς 30 ημῖν, τί δεῖ ανακυκλεῖν καὶ λέγειν ὅτι ἡ πρότερον εἰσελθοῦσα γονή πεποίηκε τάδε, ἡ δὲ ὑστερον τάδε, καὶ μὴ ἀποφαίνεσθαι ὅτι ἡ αὐτὴ καὶ μία πεποίηκε 35 τὰς τέσσαρας χεῖρας καὶ τὰς δύο κεφαλάς, καὶ τὰ λοιπὰ ὄμοιώς; ὅρμεν γάρ ὅτι ἐκ μιᾶς ὁχείας καὶ δηλονότι καὶ μιᾶς γονῆς διδυμοτοκοῦσι πολλαὶ τῶν γυναικῶν, ὄμοιώς δὲ καὶ τῶν πολυτόκων πολλὰ ἐκ μιᾶς ὁχείας γεννᾶνται 40 πλείονα. εἰ οὖν ἡ μία γονή πολλὰ δύναται ποιεῖν ζῷα, ποιήσει ἄρα καὶ 30 ἐν πλείονα ἔχον μέρη τῶν κατὰ φύσιν ἐπιβαλλόντων αὐτῷ· τοῖς γάρ τοιούτοις, φησί, τουτέστι τοῖς πολυτόκοις, ἀναγκαῖον μάλιστα τοῦτο συμβαίνειν, τουτέστι τὸ τέρατα γεννᾶν. ἀν γάρ μὴ διακριθῶσι τὰ σπέρματα (εἰ δεῖ ταῦτα αἰτιᾶσθαι κατὰ τὴν Δημοκρίτειον ἀπόφασιν) ἀν δὴ 45 μὴ διακριθῶσι καὶ τοῦτο μὲν τὸ μέρος τοῦ δλου σπέρματος ποιήσῃ | 35 ζῷον, ἐκεῖνο δὲ τὸ μέρος ἔτερον καὶ ἄλλο ἄλλο, ἀλλ' ἀμα ὥσι καὶ συνεγγῆ 91^v ἀλλήλοις τὰ τοῦ δλου σπέρματας μόρια, γενήσεται ἐν τι ζῷον ἔχον, εἰ δὲ τύχη, δύο μὲν κεφαλάς, ἐξ δὲ πόδας, τέσσαρα δὲ ὠτα. ταῦτα εἰπών πρὸς

2 εἰς om. Ka 3 προσέρχεται IL 4 αὐτοῦ om. II 9 μὲν δύο coll. I:
μὲν β L 10 τέτταρας] ὅν K 12 γενομένης K 13 ἐστι om. IL
εἰ scripsi: ἐὰν IL: ἀν a 14 λευκὸν ἀν ἦν τὸ πᾶν ἡ ωχρὸν coll. Ka τέρας IL
18 ἀπὸ] ἐκ a 19 οὐ om. I 20 συμβαίη La 23 Δημόκριτος I
24 πρότερον] πρώτη IL 28 πολλὰ] πολλάκις a γεννᾶσι a 30 αὐτοῖς a
31 φασι a 32. 33 τὰ σπέρματα—διακριθῶσι (34) om. K 33 δῆ] δὲ IL
34 ποιήσει IL 35 ἄλλο ἄλλου IL 37 τύχει a δὲ post τέσσαρα om. IL

Δημόκριτον τὴν ἑαυτοῦ ἐκτίθεται δόξαν λέγων δλως δὲ μᾶλλον τὴν 91⁴ αἰτίαν τῆς τῶν τεράτων γενέσεως οἰητέον ἐν τῇ ὅλῃ, τουτέστιν ἐν τῇ ἐκκρίσει τῇ ἀπὸ τοῦ θήλεος καὶ ἐν τῷ κυήματι τῷ ἐκ τοῦ καταμηρίου καὶ τῆς τοῦ ἄρρενος ὅντι γονῆς. ἂν γάρ ἐπικράτεια γένηται ἐν τῷ κυήματι 5 τῆς ὅλης, ήττα δὲ τῆς γονῆς, τέρας ἔσται τὸ γεγονός. λέγει δὲ μᾶλιστα 10 γίνεσθαι ἐν ταῖς ἀλεκτορίσι τὰ τέρατα διὰ τὸ ἔχειν πολλὰ κυήματα, καὶ πληρόνι εἶναι ἀλλήλων, σύστημα θάτερον θατέρου. θάτερον δὲ συμφύονται· ἐξ οὐ συμβαίνει πολλάκις περικλείσθαι ὑπὸ ἑνὸς κελύφους δύο ὡχρά, καὶ δὴ δρῶμεν πολλὰ τῶν φύων δύο ἔχον ἔκαστον αὐτῶν ὡχρά. 15 καὶ ἐπει, ὡς πολλάκις εἴρηται, τὸ μὲν τοῦ νεοττοῦ σῶμα ἐκ τοῦ λευκοῦ γίνεται, ὡς δὲ προϊὼν ἔρετ, οἱ [δὲ] πόδες καὶ ἡ τροφὴ ἐκ τοῦ ὡχροῦ. ἐπειδὴ γάρ οἱ πόδες τῶν ἄλλων γεννώντεροι εἰσὶν ὑστῆν (τὰ γάρ πλήκτρα 20 καὶ οἱ ὄνυχες καὶ οἱ ἐν τοῖς σκέλεσι λεπίδες παντελῶς εἰσι γεώδεις), τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ ὡχρόν (γεώδες γάρ καὶ τοῦτο, ὡς πολλάκις εἴρηται), ἀναγκαῖον 25 ἐκ τοῦ ὡχροῦ ἰσχειν τὴν γένεσιν τὰ σκέλη· ἐπει οὖν ἐκ τοῦ ὡχροῦ οἱ πόδες, ἐν τῷ φύῳ δύο εἰσὶν ὠγγρά. ἀναγκαῖον τέσσαρας ἡ τρεῖς ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι πόδας. συμφύονται δέ, φησί, πολλὰ κυήματα τῶν δρνίθων ὄσπερ καὶ πολλὰ τῶν περικαρπίων· δρῶμεν γάρ δύο κάρυα συμπεφυκότα ἀλλήλοις καὶ ἄλλα πολλά. τούτων οὖν τῶν δρνιθέων φύων δσων αἱ λέκιθοι (λέγων 30 λεκίθους τὰ ὡχρά) κεχωρισμέναι εἰσὶν ἀπ' ἀλλήλων διά τινος ὑμένος, γίνονται ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς φύου δύο νεοττοὶ τέλειοι μηδὲν ἔχοντες περιττὸν μηδὲ τερατώδεις· δσων δὲ συμβῇ τὰς λεκίθους μὴ διείργεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ὑμένι, ἀλλὰ συνεχεῖς εἶναι, γίνονται οἱ τερατώδεις νεοττοὶ μίαν μὲν ἔχοντες κεφαλὴν καὶ ἐν σῶμα, ἐπειδὴ καὶ τὴ λευκὴν ἐν (τέτταρα δὲ 35 σκέλη). δταν γάρ γένηται ἐν ζῷον μίαν ἔχον κεφαλὴν καὶ ἐν σῶμα, τέτταρα δὲ σκέλη, τότε δὴ [τότε] συμβέθηκε καὶ τὰ λευκὰ τὰ δύο καὶ τὰ 25 ὡχρά τὰ δύο μὴ διείργεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ὑμένι. γίνεται δὲ μία κεφαλὴ καὶ ἐν σῶμα διὰ τὸ τὰ δύο λευκὰ ἀνακραθῆναι καὶ δι' ἀλλήλων χωρῆσαι καὶ ἐν τι σύστημα καὶ μίαν κρᾶσιν ἐξ ἀμφοτέρων καὶ φύσιν γεγονέναι, 40 τέτταρες δὲ ἡ τρεῖς πόδες, διότι τὰ ὡχρά, εἰ καὶ συμπεφύκασιν ἀλλήλοις κατὰ τὰς ἄκρας, ἀλλ' οὖν δύο πάλιν εἰσὶν καὶ οὐχ ἐν· οὐ γάρ δύναται ῥάδιως οὕτω τὰ ὡχρά ἀνακραθῆναι καὶ ἐν τι γενέσθαι διὰ τὸ δυσδιαιρέστον αὐτῶν, ὅπερ αὐτοῖς παρέχεται τὸ ἐνὸν γεώδες. δτι δὲ τὰ μὲν λευκὰ ῥάστα 45 ἀναμίγνυται καὶ ἀνακεράννυται, τὰ δὲ ὡχρά τούναντίν, δῆλον ἐπὶ τῶν

4 ὄντος K γένηται] γέγονεν IIa 8 fort. συμφύεσθαι περικλύεσθαι a
 9 πολλὰ] ἐν πολλοῖς a 11 ὡς—έρει post ὡχροῦ ponit K δὲ post ὡς om. Ka
 δὲ post οἱ delevi 12 ἐπει K 15 τὴν γένεσιν ἰσχειν coll. Ka 16 φῷ τῷ K:
 om. I post φῷ add. δὲ K 18 γάρ om. a 19 δρνιθέων II.
 λέκυθος L: λέκιθοι I 20 λεκίθους L: λεκίθους I, itemque 22 κεχωρισμένα II.
 22 δσων] οῖς II 23 συνεχῆ II 24 καὶ ἐν—κεφαλὴν (25) om. sed in marg.
 add. L 24. 25 τέτταρα δὲ σκέλη addidit 25 ζῷον ἐν K 26 alterum
 τότε delevi 29 ἐξ ἀλλήλων IIa 30 συμπεφυκότα K 31 τὰ ἄκρα Ka
 πάλιν δύο coll. II, δύνανται Ka 32 ῥάδιον K καὶ ἀντιγενέσθαι I
 33 post παρέχεται add. διὰ I

φαινομένων· εἰ γάρ δύο ἡ τρία ἡ καὶ πλείονα φὰ θραύσειέ τις καὶ εἰς Ην
ἀγγειόν τι ἐμβιβάσειεν, ὅφεται τὰ μὲν λευκὰ ἐν τι γεγονότα, τὰ δὲ ὀψήρα καθ'
αὐτὰ μένοντα ἐν τῷ οἰκεῖῳ ὅρῳ τε καὶ σχῆματι. γίνεται οὖν μία κεφαλὴ,
καὶ ἐν σῶμα. έτι καὶ τὸ ἔξι ἀμφοτέν λευκὸν ἐν, πλείονες δὲ τῶν δύο πόδες,
5 δέτι καὶ τὰ ὀψήρα δύο καὶ οὐχ ἐν. έταν δὲ δύο γένηνται ἐκ τοῦ ἑνὸς φῶν
νεοττοῦ τέλειοι, τότε συνέβη ἔκαστον λευκὸν καὶ ἔκαστον ὀψήραν καθ' αὐτὸ¹⁰
εῖναι ὑμένι τινὶ περιεχόμενον· ἐπεὶ οὖν κεχώρισται ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὰ
λευκὰ καὶ τὰ ὀψήρα, ἀναγκαῖν ἐστι δύο γενέσθαι νεοττοὺς ὑγρεῖς μηδέν τι
τερατῶδες ἔχοντας. ἡ μὲν οὖν διάνοια τῶν εἰρημένων, οἵμαι, τοιαύτη, ἡν
αὐτὸς ἐλλιπῶς διὰ βραχυλογίαν ἀπήγγειλεν. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ διὰ τὸ
ἀδιόριστα εἶναι τὰ ὀψήρα τὸ λεγόμενον ἵσον ἐστὶ τῷ διὰ τὸ μὴ εἶναι κεχω-
ρισμένα ὑμένι, ἀλλὰ συνεχῆ. λέγει δὲ ἐν τοῖς ὅφεσι σπάνια γίνεσθαι τὰ
τέρατα διὰ τὸ σχῆμα τοῦ σώματος αὐτῶν· ἐπίμηκες γάρ καὶ δύοιον ῥάβδῳ
οὐ, ἀνάγκη καὶ τῇ ὑστέρᾳ ἐπιμήκη εἶναι, ὥστε καὶ τὰ φὰ στοιχηδὸν καὶ
15 ἐφεξῆς τόδε μετὰ τόδε κείσθαι καὶ μὴ σωρηδὸν ὡς τῶν ἀλεκτοριῶν.
ἐφεξῆς δὲ κειμένων σπανίως ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐνὶ φῷ συμβαίνει δύο γίνε-
σθαι κυήματα. ἐν δὲ ταῖς μελίτταις οὐ γίνεται τέρατα, δέτι τὰ κυττάρια,
ἐν οἷς ἐστιν ὁ τόκος αὐτῶν, κεχωρισμένα ἐστὶν ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε καὶ
οἱ ἐν αὐτοῖς τόκοι. διλιγάκις δὲ γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις τὰ τέρατα
20 διὰ τὸ τέλεια γεννᾶν. έσσα δὲ δύναται τέλεια γεννᾶν βραδέως ἀποτυγχάνει.
ῶσπερ γάρ οἱ γαριέστατοι τῶν ζωγράφων βραδέως ἀποτυγχάνουσι περὶ τὰς
τῶν μικρούμενων ὑπ' αὐτῶν ἐμφερέας, οὕτω καὶ τὰ τελειογόνα. ἐν δὲ τῇ
λέξει τῇ τὰ γάρ πολλὰ τίκτει τυφλὰ τούτων τὸ τούτων περὶ τῶν
πολυτυχῶν εἰργάται· δῆλον δὲ δέτι καὶ τυφλὰ καὶ | ἀτείχη. προσωδιηποιήται 92r
25 οὖν καὶ ἐπιτήδειον καὶ εὐφυὲς πρὸς τεράτων γένεσιν γίνεται τὸ μὴ γεννᾶν
ὑμαια. ἐπειδὴ γάρ ή, ηὲν γεννᾶσα κύρων ὀζμολημὸν ἔχει, τὰ δὲ γεννιώ-
μενα οὐκ ἔχει (τυφλὰ γάρ, καὶ ἐκτὸς τελειοῦνται τὰ ὄμματα αὐτῶν), δῆλον
ώς ἀνόμοια ἔστη γεννᾶ, ἀνόμοια δὲ κατὰ τὸ τέλειον καὶ ἀτελές. διόπερ
ἐπιαλλάττει τοῦτο τὸ σύμπτωμα τοῖς τοιούτοις τὴν φύσιν. τοιού-
30 τοῖς λέγει τοῖς πολυτόκοις, σύμπτωμα δὲ τὸ γεννᾶν τέρατα· τῷ δὲ ἐπιαλλάττειν
οὗν ἀντὶ τοῦ εύρισκεσθαι ἐγρήσατο. τὸ οὖν τέρατα, φησί, γίνεσθαι μάλιστα
ἐν τοῖς πολυτόκοις εύρισκεται. ἐπεὶ δὲ τῶν φύσει γινομένων τὰ μὲν ἀεὶ⁵
οὔτεως γίνεται. ὕσπερ τροπαὶ ἀνατολαῖ τε καὶ δύσεις, τὰ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ
πολύ, ἐν τοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινομένοις ἡ τῶν τεράτων συνίσταται γένεσις.
ἢ έταν γάρ ἀπολειτήσῃ τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τέρας γῆται τὸ ἀπολειτήσαν ἐστι.

1 ἡ καὶ τρία IL	2 ἐμβιβάσειεν scipisci: ἐμβάλοιεν L: ἐμβάσειεν I: ἐμβιβάσειαν K: ἐμβιβάσειεν a	2. 3 μένοντα καθ' ἔαυτὰ Ka	4 τὰ ἔξι IL	6 τότε om. IL
καθ' αὐτὰ II: καθ' αὐτοῦ a	9 τῶν λεγομένων IKa		10 βραχυλόγον I	
διὰ τὸ om. II,	13 ἐπιμήκη γάρ καὶ δύοις a	14 ὃν om. IL	18 κεχωρι-	
σμένα εἰσὶν K	19 γίνονται L	21 περὶ τῆς a	22 τῶν μικρούμενων]	
μικρούμενας K	τὰ τελειογόνα—τυφλὰ τούτων (23) om. K		τελειγόνα IL	
23 τούτων τὸ τούτων—τυφλὰ (24) om. IL	24 προωδοπεποίηται I		26 μὲν	
om. K	28 γεννᾶν IL	29. 30 τούτοις λέγει II,	30 τῷ] τὸ a	
32 δὲ] οὖν II,	33 γίνονται a	post τροπαὶ add. δὲ K	34 ἐν τοῖς]	
ἄντι τοῦ K	γέννεσις (sic) a: φύσις K			

p. 770v13 Ἐπεὶ καὶ τούτων ἐν ὅσοις συμβαίνει παρὰ τὴν τάξιν 92^v
μὲν ταῦτα, ἀεὶ μέντοι μὴ τυχόντως.

Τὸ μὴ τυχόντως ἔσονται τῷ μὴ ποτὲ μὲν οὔτως, ποτὲ δὲ ἄλλως, 10
ἄλλ’ ἀεὶ ὡσαύτως. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ἕκατον ἐπὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ¹
ἢ γινομένων ἀνὴρ παρέκβασις ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐνὶ γένηται, οὐ δοκεῖ 15
τέρας εἶναι. οἷον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνονται οἱ ἄνθρωποι κατὰ φύσιν πέντα-
δάκτυλοι· ἀνὴρ δέσποιντος ἐκτροπή καὶ ἀποτυχία τοῦ πενταδάκτυλου,² 20
εἰς τὸ τετραδάκτυλον ἐγίνετο ἡ παρέκβασις, ὡς πάντα ἄνθρωπον
ἢ τετραδάκτυλον ἢ πενταδάκτυλον εἶναι, οὐκ ἀνὴρ ἐδόκει τέρας τὸ τετρα-
δάκτυλον· νῦν δὲ ἐπειδὴ γίνεται καὶ εἰς ἑξαδάκτυλον καὶ τριδάκτυλον, ἐπὶ³
τούτῳ δοκεῖ τέρας τὸ τετραδάκτυλον⁴. ὅταν οὖν, φησίν, ἡ κατὰ τὸ εἰδός
φύσις, τουτέστιν ἡ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος γονῆς, μὴ κρατήσῃ τὴν κατὰ τὴν 30
ὅλην, ἦτοι τὴν τοῦ θύλεος ἔκκρισιν, ἀλλὰ κρατηθῆ, γίνεται τέρας. οὕτε
δὴ τὰ ἀεὶ μὴ τυχόντως γινόμενα λέγουσι τέρατα οὕτε τὰ μὴ τυχόντως
15 γινόμενα περικάρπια. ἡ γάρ ἀμπελος, ἣν καλοῦσι κάπνεον, ὡς ἐπὶ τὸ 35
πολὺ γεννᾶ βότρυας μεταξὺ λευκοῦ καὶ μέλανος ὄντας· ὅταν δὲ ἐκ τούτου
τοῦ χρώματος τραπῆ, μεταβαίνει εἰς τὸ μέλαν, οὐδέποτε δὲ ἀνήνεγκε 40
λευκούς. διὸ οὐ καλοῦσι τοὺς μέλανας τέρατα, διὰ τὸ εἰς τὸ μέλαν ἀεὶ⁵
γίνεσθαι τὴν παρέκβασιν. τὰ δὲ ἑτῆς σαφῶς ἀπαγγέλλεται. μεθεστῶτα δὲ 45
20 τοὺς τόπους λέγει τὰ τοὺς οἰκείους τόπους ἀμείψαντα· ἐν πολλοῖς γάρ ὠπται |
τὸ μὲν ἡπαρ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, δὲ σπλὴν ἐν τοῖς δεξιοῖς κείμενα. λέγει 92^v
δὲ μηδὲν τῶν ἐναίμων γεγονέναι χωρὶς ἡπατος· τούτου γάρ ἔστι δηλωτικὸν τὸ ἡ-
παρ δὲ οὐκ ἔχον μὲν οὐδέν. τὸ μὲν οὖν μηδὲ δλως ἔχειν ἡπαρ οὐδέπω
γέγονε, τὸ δὲ μὴ δλον ἔχειν, ἀλλὰ μέρος γέγονε· πολλὰ γάρ γέγονε τὸ ἡμιον 10
25 μόνον τοῦ ἡπατος ἔχοντα. τὸ δὲ ἐν δε τοῖς εἰρημένοις ἔχοντα πολλὴν
καὶ παντοδαπὴν ταραχὴν ταῦτον ἔστι τῷ πολλῇ ταραχῇ παρέχει καὶ
θόρυβον τοῖς ζητοῦσι τὰς αἰτίας αὐτῶν, πῶς γίνονται τὰ μὲν τὸ ἡμιον 15
ἔχοντα τοῦ ἡπατος, ἀλλὰ δὲ τὸν μὲν σπλῆνα ἐν τοῖς δεξιοῖς, ἐν τοῖς
ἀριστεροῖς δὲ τὸ ἡπαρ, καὶ τὰ ἀλλὰ πάντα, δσα παρὰ φύσιν γίνεται. 20
30 κύρια δὲ τοῦ ζῆν ἔστι καρδία, ἡπαρ, ἐγκέφαλος· ὅταν δὴ ἐν τούτοις τὸ
παρὰ φύσιν καὶ τερατῶδες γένηται, οὐ ζῶσιν. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ τούτων

2 ταῦτα] ταῦτην Arist. μὴ] μὲν I μὲν IL 4. 5 καὶ τῶν ἐπὶ τὸ πολὺ λεγο-
μένων IL 8 τὸ om. L: supra vers. add. I γίνεται K 9 εἶναι post
τετραδάκτυλον ponit K 10 καὶ εἰς τριδάκτυλον IKa 13 τὴν om. K

14 post δὴ τὰ fort. addendum τοιαῦτα γενόμενα La 15 κάπνεον] cf. Theophr.
hist. pl. II 3,2 de caus. pl. V 3,1: σκνάπτεον IKL Arist. PZ: κνάπτεον Arist. SY: κάπνιον a

17 τὸ om. K 20 τὰ om. IL ἀμείψαντας L: ἀμείψαν I 21 κείμενος a
22 γενέσθαι K 23 δὲ] μὲν IL μὲν prius om. IL οὐδέν πω a 25 τοῦ ἡπατος
μόνον coll. K εἰρημένοις IKL Arist. PSY: γινομένοις a: τικτομένοις Arist. vulg.

27 τὴν αἰτίαν a 28 ἀλλὰ scripsi: ἀλλὰ libri 28. 29 ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς τὸ
coll. K 30 ἔστιν ἡ καρδία IL

δὲ τὰ μὲν μείζω τῶν ἄλλων τὸ τὰ μὲν περὶ τῶν μωνύχων εἰργται, 92v
τὸ δὲ τὰ δὲ πολὺ διαφέρει κατὰ μέγεθος περὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ
καμήλων.

p. 771a 31 "Ετι δὲ τὸ γεννῆσαν σπέρμα πλεῖον μὲν τὸ τοῦ μείζονος
5 ἀναγκαῖον εἶναι.

Καὶ τοῦτο κατασκευαστικόν ἐστι τοῦ δὲ τὰ μεγάλα τῶν ζῷων 30
μονοτόκα ἐστί, τὰ δὲ μικρὰ πολυτόκα. εἴη δὲ ἄν, οἷμαι, δῆλα τὰ λεχθησό-
μενα τοιαῦτα προειποῦσι· ἡ εἰσελθοῦσα γονὴ, ὡς ἔρει προϊόν, εἰς τοσαῦτα 35
διηρέθη. εἰς δέσα καὶ ἔτεκε τοσαῦτα γάρ γεννᾷ, εἰς δέσα δὲ γονὴ διηρέθη.
10 καὶ ἔμπαλιν εἰς τοσαῦτα διηρέθη, εἰς δέσα καὶ ἐγέννησεν, οἷον εἰ πέντε 93r
τέτοκε σκύμνους ἡ λέαινα, εἰς πέντε καὶ δὲ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος εἰσελθοῦσα
γονὴ διηρέθαι. οὐ μόνον δὲ ἡ γονὴ εἰς πέντε διηρέθη, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς
λεαίνης καταμήνιον· εἰς δέσα γάρ διαιρεθῆ ἡ γονὴ, εἰς δέσα καὶ τὸ 15
καταμήνιον. καὶ τὸ μὲν πέμπτον τοῦ καταμηνίου μετὰ τοῦ πέμπτου τῆς 10
γονῆς πεποίηκεν ἐν κύημα καὶ ἐν ζῳόν, τὸ δὲ τέταρτον μετὰ τοῦ τετάρτου
ἄλλο, καὶ τὸ τρίτον μετὰ τοῦ τρίτου ἔτερον, καὶ ἐφεξῆς. τοῦτο τε ἡμῖν
προειλήφθω καὶ προσέτι ὅπερ αὐτὸς τίθησιν, διτὶ δὲ μείζον ζῳόν συνιστῶσα 15
γονὴ, ὁμοίως καὶ τὸ καταμήνιον, μείζονά εἰσι τῆς γονῆς καὶ τοῦ κατα-
μηνίου τοῦ συνιστῶντος ἔλαττον ζῳόν. καὶ διτὶ μὲν ἡ τῶν μείζονων ὥλη 20
20 πλείων ἐστὶ τῆς τῶν ἔλαττόνων, δῆλον καὶ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν· τῆς γάρ
μείζονος οὐκίας ἡ ὥλη μείζων ἐστὶ τῆς ἐν τῇ ἔλαττονι καταβαλλομένης·
ώστε καὶ τὴν ὥλην καὶ τὴν γονήν, ἀφ' ὧν γέγονεν ὁ ἐλέφας, ἀνάγκη μεί-
ζονας εἰναι τῶν ἀφ' ὧν γέγονεν ὁ κύων. ὥστε ἐπειδὴ ταῦθ' οὕτως ἔχει,
πολλὰς μὲν μικρὰς γονάς ἐκ τοῦ κυνὸς καὶ πολλὰ μικρὰ καταμήνια ἐκ τῆς 25
25 κυνὸς γενέσθαι δυνατόν. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ φ' τοῦτο ἔπειται· ἦν δὲ τὸ πολλὰ
γεννᾶν. διὰ ταῦτ' ἀρι πολυτοκεῖ τὰ μικρά. πολλὰ δὲ μεγάλα ἐκ τοῦ
ἔλεφαντος καὶ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος γενέσθαι, κανὸν μεγάλοι ὡσι,
γαλεπόν. τοῖς δὲ μέσοις τῷ μεγέθει τὸ μέσον ἀπέστινεν ἡ φύσις, καὶ
οὔτε πολυτοκεῖ ὡς τὰ μικρὰ οὔτε μονοτοκεῖ ὡς τὰ μεγάλα. τούτου δέ,
30 φησίν, αἰτιον, τουτέστι τοῦ τὰ μάνυχα μονοτόκα εἰναι, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ τὰ μεγέθη διώρισται κατὰ τὰς διαφορὰς ταύτας, τουτέστιν 30
ώς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβέβηκε τὰ μὲν μεγάλα μάνυχα εῖναι, τὰ δὲ διχηλά
μέσα, τὰ δὲ πολυσχιδῆ μικρά. εἰ τάχα δέ, φησί, καὶ ἀκολουθεῖ τοῖς
μωνύχοις τὸ μέγα, τῷ δὲ μεγάλῳ τὸ μονοτόκον, ὁμοίως καὶ τῷ διχηλῷ
35 τὸ μέσον καὶ τῷ μέσῳ τὸ διλιγοτόκον, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ πολυσχιδοῦς,

1 μείζων α	τὰ μὲν Arist.: τούτων libri	2 τὰ] τὸ IL	κατὰ τὸ μέγεθος
a Arist. vulg.	7 πολυτόκα] διλιγοτόκα IKL, sed supra vers. add. ἡ πολυτόκα K		
8 προειποῦσα I	13 διαιρεθείη K	16 ἔσῆς K	τε] μὲν Ka
17 περιειλήφθω II	συνεστῶσα a	20 τῆς ante τῶν om. a	21 ἔστι om. K
τῇ om. IL	22 ἀφ' ἡς K	ἐλέφας—γέγονεν ὁ (23) om. IL	23 ἐπει K
30 μονοτόκα L ² : μεγάλα IKL'a	31 μεγέθει α	33 καὶ om. I	ἀκολουθῆ a
34 ὁμοίως δὲ καὶ K			

δῆμως οὐ τὸ μάνυχον καὶ τὸ διχηλὸν καὶ τὸ πολυσχιδές εἰσιν αἴτια τῆς 93^a μονοτοκίας καὶ διλιγοτοκίας καὶ πολυτοκίας, ἀλλὰ τὸ μέγεθος καὶ ἡ σμικρότης τῶν σωμάτων. σημεῖον δέ· καὶ γάρ ὁ ἐλέφας μέγιστον καὶ πολυσχιδές καὶ 35 μονοτόκον, ὥστε εἰπερ αἴτιον ἦν τὸ πολυσχιδές τῆς πολυτοκίας, ἔδει τὸν 5 ἐλέφαντα πολυτόκον εἶναι.

p. 771^b 15 Τῆς δὲ νῦν ρήθείσης ἀπορίας μάλιστα ἄν τις θαυμάσειεν
ἐπὶ τῶν πολυτόκων.

‘Η μὲν ἀπορία τοιαύτη, διὰ τί ὡσπερ ὁ εἰς ὅπὸς εἰς τὸ γάλα τὸ ὃν
ἐν τῷ τοιῳδὶ ἀγγείῳ εἰσιών οὐ πολλοὺς ποιεῖ τυροὺς ἀλλ' ἔνα, καὶ ὥστε 40
10 μεῖζον ἀν εἴη καὶ πλέον τὸ ὑπ’ αὐτοῦ συνιστάμενον γάλα, τοσούτῳ καὶ ὁ
παγεῖς τυρός ἐστι μείζων, διὰ τί οὖν, ὡσπερ ἐπὶ τούτου, οὐχ οὕτως καὶ
ἐπὶ τῶν πολυτοκούντων ἡ μία γονὴ οὐ ποιεῖ ἐκ τοῦ ἑνὸς καταμήνιον ἐν 45
ζῆψιν ἀλλὰ πολλά; προσῆκε γάρ. | Θεὶς οὖν τὴν ἀπορίαν κακίζει τοὺς 93^b
πειρωμένους αὐτὴν λύειν μὴ καλῶς. ἔλεγον γάρ οἱ μὴ καλῶς αὐτὴν
15 λύοντες ὅτι πολλοὺς ἔχούσης τόπους τῆς ὑστέρας καὶ πολλὰς κοτυληδόνας ἃ
ἔκαστος τῶν τόπων ἔλκει πρὸς ἑαυτὸν γονήν, καὶ διὰ τοῦτο γίνονται ἐκ
τοῦ ἑνὸς πολλά. ὅσαι γάρ ἀν εἰεν αἱ ἐλκύσασαι τὸ σπέρμα καὶ δηλονότι
καὶ τὸ καταμήνιον κοτυληδόνες, τοσαῦτα φασι γίνεσθαι καὶ τὰ ζῷα. 10
ἔγκαλεῖ οὖν τοῖς οὕτω τὴν ἀπορίαν λύουσι λέγων ‘τὸ λέγειν οὕτω μηδέν
20 ἐστι λέγειν· ἐν γάρ τῷ αὐτῷ καὶ ἐνὶ τόπῳ καὶ τῇ μιᾳ κοτυληδόνι τῆς 15
ὑστέρας γίνονται δύο ζῷα πολλάκις· ἔδει δὲ ἐν γίνεσθαι ἐν ἔκάστῃ τῶν
κοτυληδόνων, εἰπερ αὗται τῆς διορίσεως καὶ τοῦ χωρισμοῦ ἥσαν αἴτια. 20
ἄλλως τε δὲ καὶ ἐν τοῖς πολυτόκοις οὐχ οὕτω φαίνεται τὰ ἔμβρυα κείμενα
κεχωρισμένα δηλαδὴ ἀπ’ ἀλλήλων, ἀλλ’ ἐφεξῆς καὶ ἀλλήλων ἀπτόμενα’. 25
25 ταῦτα πρὸς τοὺς οὕτω λύειν τὴν ἀπορίαν πειρωμένους ἀποσκώψας, αὐτὸς
λύει αὐτὴν λέγων ὡσπερ γάρ καὶ τελειωθέντων τῶν ζῷων ἐστὶν
ἔκαστου μέγεθος ὡρισμένον καὶ ἐπὶ τὸ μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαττον, 30
ἀπερ οὐδὲ δύναται ὑπερβῆναι, ὅπερ δὴ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς
ἀκροάσεως ἔλαβεν, ὅτε τὴν Ἀναξαγόρειον δόξαν ἤλεγχε τὴν πάντα ἐν πᾶσιν 35
30 εἶναι λέγουσαν, ὡσπερ οὖν ἐστιν ἔκαστου μέγεθος ὡρισμένον καὶ ἐπὶ τὸ
μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαττον, ἀπερ οὐ δύναται ὑπερβῆναι (οὔτε γάρ ίσος τῷ
οὐρανῷ δύναται γενέσθαι ἄνθρωπος οὔτε πάλιν ίσος κυάμῳ), ἀλλ’ ἐπὶ μὲν 40
τὸ μεῖζον, ὡσπερ λέγομεν, καὶ ἔλαττον ὥρισται ἔκαστου τὸ μέγεθος, ἐν δὲ
τῷ μεταξὺ ἀδρισταίνει, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐστὶν ἄλλο ἄλλου μεῖζον καὶ ἔλαττον, 45

6 μελιστα libri et Arist. Y: μᾶλλον Arist. vulg. 11 ἔστι οι. K 15 πολὺν ἔχουσα
τόπον ἡ ὑστέρα K: πολλοὺς ἔχουσα τόπους ἡ ὑστ. a 18 κοτυληδόναι I post φασι
add. συμβαίνει Ka 21 γένονται α ἐν ἔκαστῃ ἐν γίνεσθαι coll. II.
22 αὗται τοῦ διορίσαι καὶ τοῦ χωρίσαι K αἴτιοι I 24 δηλονότι K 25 post ταῦτα
add. οὖν K πειρωμένους post λύειν ponit a 26 αὐτὴν λύειν a καὶ οι. a
28 ἀπερ] ὅπερ Ka ὅπερ δῆ] δ K 28, 29 ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς
ἀκροάσεως] A 4 31 ἀπερ] δ K 32 οὕτε αὐ πάλιν Ka 33 τῶ μεγέθει K
34 τῷ] τὸ a ἄλλος ἄλλου II μεῖζον καὶ ἔλαττον scripsi: μείζων καὶ ἔλάττων libri

ὅσπερ οὖν ἐπὶ τούτων, οὗτος ἔχει καὶ ἐπὶ τοῦ καταμηνού τοῦτο γάρ εἰπε
ὅλην σπερματικήν· ὥρισται γάρ καὶ τοῦτο καὶ οὐκ ἔστιν ἀόριστον, ὡστε 94r
ἔξ οὖν ἐνδέχεται πέντε γενέσθαι ζῷα, ἐν γενέσθαι, ἢ ἔξ οὖν ἐν, πέντε. εἰ
γάρ ἔξ οὖν ἦν δυνατὸν πέντε γενέσθαι, ἐν ἐγεργόνει, λίναν ἀντὶ τὴν μέγα καὶ 5
5 ὑπερβαῖνον τὸν ἐπὶ τῷ μεῖζον ὅρον. ἀλλὰ δύναται γάρ οὐτε ὥρισται
καὶ ἐπὶ τὸ μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαττον ἑκάστου ζῷου μέγεθος, ἀπερ 10
βῆναι οὐ δύναται. ὅμοίως δὲ κανὸν εἰ ἔξ οὖν ἐμελλε γενέσθαι, πέντε
ἐγεργόνεσαν, ὑπερέβη ἀντὶ τὸν ἐπὶ τὸ ἔλαττον φυσικὸν ὅρον. οὐσα οὖν,
φησί. τῶν ζῷων διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, τουτέστι διὰ τὸ εἶναι 15
10 μικρὰ τῷ μεγέθει, πλεῖστον προτίθεται περίττωμα παρόπερ εἰς ἐνὸς ζῷου
ἀρχήν, οὐκ ἐνδέχεται ἐν ἔξ αὐτοῦ γενέσθαι, ἀλλὰ τοσαῦτα οὐσα τοῖς 20
μεγέθεσιν ὥρισται τοῖς ἴκνουμενοις· ἔστι δὲ τὸ ἴκνουμένοις ἵσον τῷ
μέλλουσι γενέσθαι. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ἀλλὰ τοσαῦτα γενήσονται τοῖς
μεγέθεσιν, ἤτοι τῷ πλήθει καὶ τῷ ἀριθμῷ, οὐσα δυνατὸν τὴν γενέσθαι, καὶ 25
15 οὕτε ὑπέρβασις γενήσεται τοῦ ἀριθμοῦ οὕτε ἔλειψις'. τὸ δὲ ἐν διαιρου-
μένῳ τῷ σπέρματι μηγυτικόν ἔστιν οὐ πρὸ βραχέος ήμεῖς ἐμνήσθημεν· 30
ἐλέγομεν γάρ οὐτε εἰ πέντε γέγενηται ζῷα, καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ κατα-
μήνιον εἰς πέντε διηρέθη. ἐπεὶ δὲ οὐτε ἄπορίᾳ ἐκ παραδείγματος τοῦ διοῦ 35
καὶ τοῦ γάλακτος προέβαινε, λέγει μηδὲν εἶναι τὸ παράδειγμα τὸ τοιοῦτον·
20 οὐδεμίαν γάρ ἔχει δόμοιό τηπα, εἴπερ δὲ πέντε τὸ ποσὸν μόνον συνίστησιν,
ἡ δὲ γονὴ αὐτὸ τε καὶ τὸ ποιόν, ἤτοι τὸ τοιοῦτο εἶδος τοῦ ζῷου. 40

p. 772v13 Τῶν δὲ πλεοναζόντων μορίων παρὰ φύσιν τὸ αὐτὸν
αἴτιον καὶ τῆς διδυμοτοκίας.

Πλεονάζουσι παρὰ φύσιν τὰ μόρια, ὅταν ἔκαδάκτυλος ἀνθρωπος γένηται
25 ἢ τρίπους, ἢ ἀλλον τινὰ τρόπον τοιοῦτον. λέγει οὖν οὐτε τὸ αὐτὸν καὶ τούτο 45
τοις καὶ τῆς διδυμοτοκίας ἔστιν αἴτιον. ὥσπερ γάρ, φησίν, ἔκει, ἀντὶ πλείου |
ὅλην συστήσῃ ἢ εἰς ἐνὸς ζῷου συμπλήρωσιν, διδύμα γίνεται, οὗτο καὶ 94v
ἐπὶ τούτων· οὗτον γάρ ὥλην λάβητε εἰς δακτύλου φέρε εἰπεῖν τοῦ μικροῦ 5
καλουμένου συμπλήρωσιν, αὕτη δὲ πλείων ἢ τῆς ἀρμοζούσης, τότε γίνεται
30 ἀνθρωπος ἔχων τὸν μικρὸν δάκτυλον μείζονα τῶν ἀλλων δακτύλων· τὸ
δὲ αὐτὸν καὶ ἐπὶ χειρὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλων. ἀν μὲν οὖν μία μείνη ἡ 10
ληφθεῖσα ὥλη, γίνεται οὐ εἰρημένος δάκτυλος μέγας, ἀν δὲ σχισθῆ, δύο
ἀνθ' ἐνός, ὡστε συμβαίνει ἀντὶ πέντε ἔχειν δακτύλους. δόμοίως κανὸν εἰ 15
πλείων τῆς προσηκούσης ἐλήφθη ὥλη εἰς σύστασιν ἀριστερᾶς φέρε εἰπεῖν
35 χειρός, εἰ μὲν οὖν μὴ διαιρεθῆ, γεννᾶται ἔχων τὴν ἀριστερὰν χεῖρα μείζονα

1 ὥσπερ—τούτων ομ. a	οὖν] γάρ IL	2 καὶ post γάρ ομ. a	4 μεγάλοι α
7 οὐκ ἐνδέχεται I	8 ἐγεργόνεισαν IL	12 post τῷ add. τοῖς IL	17 γεγένηται
I: γένηται Ka	καὶ post ζῷα ομ. a	24 Πλεονάζουσι—διδυμοτοκίας (26) ομ. IL	
τὰ μόρια παρὰ φύσιν coll. a	26 τοῖς διδυμοτούραις K	φησίν ομ. Ka	
27 ἢ ομ. K	γίνονται K	29 πλεῖστον a	31 ἐπὶ ante τῶν ομ. Ka
34 πλεῖστον a	ἀριστερᾶς ομ. K	35 ἔχον a	μείζονα—πολὺ (193,1)]
πολὺ μείζω K			

κατὰ πολὺ τῆς δεξιᾶς, εἰ δὲ σχισθῇ, γίνεται τρίχειρ, δύο μὲν ἔχων ἀριστεράς, 94^v
μίαν δὲ δεξιάν. ἂν δὲ τὸ σῶμα τοῦ κυήματος σχισθῇ, γεννᾶται τέρας,
ἔχον μίαν μὲν κεφαλήν, δύο δὲ αὐγένας καὶ πλευράς τέσσαρας καὶ πόδας ^ω
τέσσαρας. ὥσπερ γάρ ὁ εἰς ποταμός, ὃντας ἀντικρούσῃ εἰς πέτραν, εἰς
5 δύο διαιρεῖται, ἐνὸς ὅντος τοῦ ἐπέκεινα τῆς πέτρας, οὗτῳ καὶ ἐπὶ τούτων 30
κεφαλὴ μὲν μία ἀνάλογος οὖσα τῷ ἐπέκεινα τῆς πέτρας μέρει τοῦ ποταμοῦ,
δύο δὲ τὰ λοιπά, ἀνάλογα πάλιν ταῦν δυοῖν ὑπὸ τῆς πέτρας γεγενημέναιν
συστασέοιν. οἱ δὲ πλεονάζοντες, φησί, δάκτυλοι προσφύνονται μὲν πολλάκις ^ω
ἀλλήλοις, ἐνίοτε δὲ καὶ πόρρω διὰ τὴν γινομένην ἐν τῷ κυήματι κίνησιν.
10 οἶον ως ἐπὶ παραδείγματος τοῦ μέρους τῆς χειρός, ὃ καλεῖται καρπός, καὶ 40
τῶν δακτύλων ἔλκει ἡ δακτυλοποιητικὴ δύναμις ὅλην ἀπὸ τοῦ καρποῦ εἰς
σύστασιν τῶν δακτύλων, πλείων δὲ οὖσα τῆς τῶν πέντε συστάσεως δακτύλων 45
πεποιήκεν ἔξι· εἴτα ἡ τοῦ καρποῦ ποιητικὴ δύναμις ἔνδειν ἔχουσα ὅλης
εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ καρποῦ | διὰ τὸ προαρπάσαι αὐτὴν τὴν δακτυλο- 95^v
15 τὸν δακτύλον δάκτυλον, δύστις ἔντος συνέστη ἀπὸ τῆς ὅλης, ἐξ ἡς ἔμελλεν δὲ
τὸν δάκτυλον, δάκτυλοι προσάπτει τῷ καρπῷ. αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία
τοῦ γενέσθαι τινὰς ἔχοντας δάκτυλον ἐν τῷ καρπῷ. ἐνίοτε οὖν, φησί, 10
γίνονται οἱ δάκτυλοι καὶ πόρρω ἀλλήλων διὰ τὸ κινεῖν τὰς δυνάμεις τῆς
20 ψυχῆς τὴν ἐν τῷ κυήματι ὅλην ὅτε μὲν πρὸς ἑαυτὴν τὴν δακτυλοποιητικήν,
ὅτε δὲ τὴν καρποποιητικήν, ὅτε δὲ τὴν κεφαλοποιητικήν· ὅτε δὲ οὐ διὰ 15
τούτο, ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν ὅλης ὑπεροχήν, δύθεν ἀφαιρεθῆ, ἐκεῖ ἀπο-
διδόνται. ἡ γάρ ἀπὸ τοῦ καρποῦ εἰς δακτύλων σύστασιν πλείων ληφθεῖσα ^ω
τῆς προσηκούσης πάλιν εἰς τὸν καρπὸν ἀποδίδοται καὶ ἀντιστρέφεται· τὸ
25 δὲ εἶδος τοῦ δακτύλου ἔχει ἀπὸ τῆς δακτυλοποιητικῆς δυνάμεως, διπού ^ω
ἐπλείγασσε. τουτέστιν ὅπου πλείων τῆς προσηκούσης ἔλγειται. Ὡρὶς δὲ
συνέβη δύο αἰδοῖα ἔχειν, ἄρρενος καὶ θῆλεος, εἰ μὲν περίνεον ἔχει, τὸ μὲν
ἄρρεν κατὰ φύσιν ὑπάρχον αὐτῷ κύριον γίνεται, τουτέστι τέλειον, τὸ δὲ 30
τοῦ θῆλεος ἄκυρον καὶ ἀτελές διὰ τὸ καὶ τὴν τροφὴν ἀμαυράν λαμβάνειν
30 παρὰ φύσιν ὅν. εἰ δὲ τύχῃ ὑστέραν ἔχον, τούναντίον τὸ μὲν τοῦ θῆλεος
κύριον γίνεται καὶ τέλειον, τὸ δὲ τοῦ ἄρρενος ἄκυρον καὶ ἀτελές. προσ-
πέψυχε δὲ αὐτοῖς, καὶ οὕτω τρέφεται τὰ παρὰ φύσιν αἰδοῖα, ὥσπερ καὶ τὰ
35 ἐλκώδη φύματα. ἀν μὲν οὖν πλεονάσασα ἡ ὅλη κρατηθῆ ὑπὸ τῆς γονῆς,
γίνεται ἐν τῷ ἐνὶ ζῷῳ δύο αἰδοῖα ἄρρενος (τούτου γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ ^ω

3 μὲν μίαν coll. IL	4 πέτρας IL	5 ἐν δυ τὸ K	5 et 6 ὑπέκεινα α
7 ἀνάλογο—δυοῖν] ἀναλογοῦσι ταῖς δυσὶ α		ἀνάλογον K	γεγενημέναις Ka
8 συστασέοιν] συστάσεων I: συστάσεων L: συστάσεσι Ka			11 τῶν δ' δακτύλων α
12 δακτύλων post συστάσεως om. K	13 ἔξι] ἔ K	14 ἀνάπλασιν IL	
14. 15 ἡ δακτυλοποιητικὴ K	15 εὑρήσει Ka	16 δε συνέστη K	17 δυ] ἡν IL
18 γεννᾶσθαι Ka	δακτύλους IL	20 τὴν prius om. K	ἡ δακτυλοποιητικὴ K
21 ἡ καρποποιητικὴ K	ἡ κεφαλοποιητικὴ K	24 ἀντιστρέφει Ka	
25 ὅπου] δύθεν Arist.	26 πλείον I	27 δύο om. IL	ἄρρενα καὶ θῆλεα α
28 ὑπάρχει L ¹	αὐτοῦ IL	29 διὰ τὸ—ἀτελές (31) om. K	30 τύχοι Ka
ὑστέραν ἔχον] ὑπερέχον Ka	32 ως K	34 ἄρρενα α	ἐστι om. K
			13

Comment. in Arist. XIV 3. Philop. (Michael) de gen. anim.

διμοια ἀλλήλοις), εἰ δὲ κρατηθῆ * * γίνονται δύο θήλεα· ἂν δὲ τῇ μὲν 95·
κρατήσῃ, τῇ δὲ κρατηθῆ, ἄρρενος καὶ θήλεος. λέγει δὲ διαφέρειν τὴν
παράφυσιν καὶ τὴν πολυτοκίαν τὸν εἰρημένον τρόπον, λέγων παράφυσιν τὴν
έξαδακτυλίαν καὶ τὰ διμοια. τὰ δὲ τέρατα πάλιν διαφέρει τῆς πολυτοκίας,
5 δῆτι τὸ μὲν τέρας ἐστὶ πολλῶν ζῷων σύμφυσις, η̄ δὲ πολυτοκία πολλῶν
ζῷων χωρισμός. τῆς δὲ παραφύσεως διαφέρει η̄ πολυτοκία καὶ τὸ τέρας,
6τι ἐν τῇ παραφύσει περὶ μόρια θηλαρτεγή η̄ φύσις, ἐν δὲ τοῖς τέρασι περὶ 10
τὰς ὄλοτητας· ἐν δὲ τῇ πολυτοκίᾳ κατευστόχησε μᾶλλον καὶ οὐκ ἀπέτυχεν.
7διμοις αὐτὸς νῦν περὶ τῆς παραφύσεως καὶ τοῦ τέρατος λέγει. τὸ δὲ ἔνια
10 δὲ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἵστον ἐστὶ τῷ ἔνιᾳ δὲ τῶν τερατῶν κατ'
οὐδένα γίνεται τῶν ἡγιέντων τρόπων, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὸν ἡγιησθεμένον.
ἀλλὰ καὶ τὸ τὰ δὲ πλείω ἔχοντα ταῦτον ἐστὶ τῷ τὰ δὲ δύο ἔχοντα
καρδίας, ὥστε ὡς μὲν συμπεψυκὸς ἔν αὐτὸν δεῖ λέγειν, ὡς δὲ δύο ἔχον
καρδίας δύο. ἀλλὰ καὶ τῶν οὐ δοκούντων ἀναπήρων εἶναι ἀλλὰ τελείων
15 τινὰς τῶν πόρων λέγει συμπεψυκέναι, καὶ καταλέγει πάντα σαφῶς. τις 45
δὲ συνέβη ὅρχεις μὲν ἔχειν καὶ αἰδοῖον, ἔχειν δὲ τὸ αἰδοῖον κάτωθεν τῶν
ὅρχεων, ὥστε δοκεῖν ἀμα ἄρρενος ἔχειν αἰδοῖον καὶ θήλεος· τῶν γάρ ὅρχεων
ἄντιο ἀνασπασμέντων ἐμφέρεια θήλεος αἰδοῖου ἀποτελεῖται. λέγει δὲ καὶ
δῆτι βοῦς θήλεια ἐλιγεγόνει ἐν Περιήνθῳ συμπεψυκότα ἔχουσα τὸν πόρον, 95v
20 δι' οὐ ἔξεισιν η̄ τῆς ἑγρᾶς τροφῆς περίττωσις, η̄τις ἑγρᾶς τροφῆς περίττωσις
ἔξηρχετο διὰ τῆς κύστεως καὶ τοῦ αἰδοῖου, δι' οὐ καὶ η̄ τῆς ὑγρᾶς τροφῆς
περίττωσις, καὶ πολλάκις ἀνατυμθέντος τοῦ ἀρχοῦ, τουτέστι τοῦ ἀπευ-
θυσμένου ἐντέρου τῆς τοιαύτης βούς, πάλιν συνεφύετο.

p. 773a 32 Τῶν δὲ ζῷων τὰ μὲν δλως οὐκ ἐπικυῖσκεται.

25 'Επικυῖσκεσθαι λέγεται ζῷα, δσα μετά τὴν σύλληψιν δχευμέντα πάλιν 5
ζεερα συλλαμβάνονται· καὶ τῶν ἐπικυῖσκομένων, φησί, τὰ μὲν τελειοὶ καὶ
τὰ ἐκ τῆς πρώτης δχείας συλληφθέντα καὶ τὰ ἐκ τῆς δευτέρας, τὰ δ' οὐ, 10
ῶν τὰς αἰτίας ἐρεῖ προϊών. εἰπὼν δὲ δῆτι τὰ μεγάλα τῶν ζῷων οὐκ ἐπι-
κυῖσκεται δλως, γοργῶς τὴν αἰτίαν τούτου ἐπήγαγεν εἰπὼν διὰ γάρ τὸ 15
30 μέγεθος τὸ περίττωμα ἀναλίσκεται εἰς τὸ κύημα, τουτέστι διὰ
γάρ τὸ μέγεθος τοῦ κυήματος (τῶν γάρ μεγάλων ζῷων καὶ τὰ κυήματα
μεγάλα) διὰ δὴ τὸ μέγεθος τοῦ κυήματος ἀναλίσκεται εἰς αὐτὸν τὸ περίττωμα, 20
καὶ η̄ οὐδ' δλως λείπεται τι, η̄ καν λειφθῆ, ἀλλὰ πάμπαν ὀλίγον ἐστὶ

1 lacunam indicavi: addendum η̄ γονὴ ὑπὸ τῆς ὅλης	γίνεται Ka	2.3 τὴν παρὰ
φύσιν libri	3 τὸν εἰρημένον τρόπον L ² Arist.: τρόπον om. IL ¹ : τῶν εἰρημένων Ka	
4 πολυτόκοις a	7 τῇ παρὰ φύσιν IL	10 τὸν om. a
11 post οὐδένα add. τρόπον a	13 μὲν om. IL	14 ἀλλὰ post εἰναι om. IL
15 πόρων] ἀπόρων I et fort. L	16 μέν] μὴ K	19 post βοῦς
add. τις IKa	πειρίνθω a	22. 23 ἀπευθυνομένου K
23 πάλιν om. IL	25 λέγει τὰ ζῷα Ka	28 μεγάλα] μὲν a
τὴν ponit K	31 τοῦ κυήματος—κυήματος (32) in ras. L	29 τούτου ante
scripsi: ληφθῆ libri		33 λειφθῆ

πρὸς τοιούτου κυήματος σύστασιν. τὰ δὲ πολυτόκα, φησάν, ἐπικυῖσκεται, 95^v
 καὶ τὴν αἰτίαν τούτου ἐπήγαγεν εἰπὼν διὰ τὸ καὶ τῶν πλειόνων τοῦ
 ἑνὸς εἶναι θατέρῳ θατέρον ἐπικύημα, πλείονα ἑνὸς λέγων τὰ δύο,
 τὰ τρία καὶ τοὺς ἐφεξῆς ἀπαντας ἀριθμούς. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ‘ἐπὶ 30
 5 τῶν πολυτόκων τῶν πλείονα ἑνὸς γεννώντων θατέρον θατέρου ἐπικύημα
 ἔστιν’ οὐ γάρ ἄμα τελειοῦνται, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τόδε, ὅπερ καὶ πρῶτον 35
 γεννᾶται, δεύτερον δὲ τελειοῦται τὸ μετὰ τὸ πρῶτον γεννηθέν, καὶ ἔστι
 τὸ δεύτερον ἐπικύημα τῷ πρώτῳ, καὶ τὸ τρίτον τῷ δευτέρῳ, καὶ ἐφεξῆς’.
 διτὶ δὲ οὐχ ἄμα πάντα τελειοῦνται, δῆλον καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς κυήσεως·
 10 πολλάκις γάρ γεννᾷ ἡ δύο ἡ κύων ἡ ἄλλο τι τῶν πολυτόκων ἐν μὲν τῇ 40
 πρώτῃ φέρει εἰπεῖν ὥρᾳ τῆς ήμέρας ἐν ἡ δύο, ἐν δὲ τῇ δεκάτῃ ἄλλο,
 καὶ ἐν τῇ μετ’ ἑκαίνην ἔτερον, ὡς δηλούντι μηδὲν τελειωθέντων. ἐπεὶ
 οὖν ἐπὶ τούτων ἄλλων ἄλλο ἐπικύημα ἔστι, καὶ εὐφυῆς ἡ τούτων φύσις
 ὑπάρχει πρὸς τὸ ἐπικυῖσκεσθαι, ἡ ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν σύλληψιν διχείας
 15 γονῆς εἰσελθοῦσα καὶ βραχείας ὅλης λαβθομένη διὰ τὸ καὶ τὰ κυήματα τῶν
 τοιούτων ἐκ βραχείας συνίστασθαι ὅλης συνίστησι καὶ ποιεῖ ἐπὶ τοῖς πρώ-
 τοις κυήμασιν ἔτερα κυήματα· καὶ διὰ τοῦτο γεννῶνται πρῶτον μὲν τὰ ἐκ 45
 τῆς πρώτης διχείας καὶ συλλήψεως, ὅστερον δὲ μετὰ δέκα ἡ εἴκοσιν ήμέρας
 τὰ ἐκ τῆς δευτέρας. οὕτω γάρ καὶ δύνανται ἐκτρέφεσθαι, διταν σύνεγγυς
 20 καὶ πλησίον τῇ πρώτῃ συλλήψει γένηται ἡ δευτέρα· ἀν δὲ γένηται ἡ μὲν
 πρώτη σήμερον, ἡ δὲ δευτέρα σύλληψις μετὰ τρεῖς ἡ μετὰ δύο μῆνας, 96^r
 διταν ἡδη τὸ κύημα αὐξῆμη, ἡ οὐκ ἐπικυῖσκεται ἡ διλιγάκις. εἰπὼν δὲ
 ἡδη γάρ ωπταὶ τὸ τοιούτον συμβεβηκὸς ἐπήγαγεν αἴτιον δὲ τὸ
 εἰρημένον, λέγων εἰρημένον τὸ διὰ τὸ καὶ τῶν πλειόνων τοῦ ἑνὸς
 25 εἶναι θατέρῳ θατέρον ἐπικύημα. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ μέχρι τῶν
 κυουμένων ταῖς γυναιξὶ κυουμένα νῦν λέγει τοὺς καιροὺς τῶν τόκων.
 τὸ δὲ τῆς λέξεως συνεχὲς τοιοῦτον ἔστι ‘διὰ τὸ ὡς τὰ πολλὰ τὴν ὅστεραν
 ταῖς γυναιξὶ, τουτέστι τῶν γυναικῶν, συμμένειν μέχρι τοῦ καιροῦ τῆς κυή-
 σεως· τότε δὲ ἀνοίγεται, ἵνα ἐξέλθῃ τὸ ἔμβρυον’. τὸ δὲ ἀν δὲ συμβῆ
 30 ποτε ταῦτόν ἔστι τῷ ἀν δὲ συμβῆ ποτε ἀνεῳγμένην εἶναι τὴν ὅστεραν
 καὶ διὰ τοῦτο γενέσθαι ἐπικύησιν, γίνεται ταῦτα πάντα, ἀπερ σαφῶς κατα-
 λέγει. ὥσπερ δέ, φησίν, ἐπὶ τῶν μονοτόκων διὰ τὸ μέχθεος τοῦ κυήματος
 εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει ἀνήλωται πᾶσα ἡ ὅλη εἰς αὐτό, διὸ καὶ οὐ
 δύναται ἔτερον συστῆναι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν πολυτόκων διταν αὐξῆθωσι 10
 35 τὰ κυήματα, διταν καὶ πλειόνος δέονται τροφῆς, οὐκ ἐῶσι τοσαύτην περιτ-

2 post ἐπήγαγεν addl. αὐτὸς K καὶ τῶν πλειόνων Ka Arist. PS: καὶ πλειόνων IL:
 τὰ πλείονα Arist. vulg. 3 πλείω K τὰ δύο om. IL post δύο addl.
 ἡ K 4 et 8 ἐξῆς K 6 ὥσπερ] δ K 12 ἐν om. K τῷ a
 13 ἐπὶ τοσούτων α καὶ om. K post καὶ addl. ἡ a 14 ὑπάρχει om. K
 15. λαμβανομένη IL 15. 16 τῶν τοσούτων om. IL 16 συνίστι I
 τοῖς om. a 17 πρῶτα K 18 τῆς om. K ήμέρας post δέκα pouit a
 19 ἐγγὺς K 21 μετὰ post ἡ om. K 24 τὸ καὶ διὰ τὸ coll. IL 25 ante
 μέχρι addl. καὶ IL 26 κυουμένα] κυουμένων Ka 29 τότε γάρ a ἐξέλθοι IL
 ἀν καὶ συμβῆ a

τεῦτον. ὅπερι δὴ εἰς ζῷου σύστασιν ἀρκεῖ. [Ἄν δὲ σύνεγγυς γένηται ἡ 961
ἀγεία] ἀν δὲ σύνεγγυς τῇ πρώτῃ διχείᾳ ἡ δευτέρα γένηται, ὅταν πάμπαν
ἔτι τοις θραγέσι τὰ κυήματα καὶ ὀλέηγες δεύτερα τροφῆς. συνίσταται κυήματα·
περιττεύει δὲ τὸ γάρ η ὥλη τότε ἀρκοῦσσα εἰς κυήματος σύστασιν.

5 p. 773b22 Ὁμοίως δὲ διὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον φύσει πολυτόκον
εἶναι, καὶ περιεῖναι τι τῷ μεγέθει τῆς ὑστέρας καὶ τοῦ περιττώ-
ματος.

Διὰ τούτων τὴν αἰτίαν τίθησι τοῦ διὰ τί μόνη ἡ γυνὴ καὶ ἡ ἐπιπος 15
ἀπὸ πάντων τῶν θηλέων μετὰ τὴν σύλληψιν διχεύονται. οὐδὲν γάρ τῶν
10 ἄλλων μετὰ τὸ συλλαβεῖν ἀνέγεται διχευθῆναι πλὴν γυναικὸς καὶ τῆς
ἴππου· αὗται γάρ καὶ μετὰ τὴν σύλληψιν ἔχρι τοῦ τόκου διχεύονται. πάνυ 20
δὲ ἀστερὸς καὶ μεμελανομένων ἐπάρχει τὰς αἰτίας. τέως δὲ τοῦ τὴν γυναικα
καὶ μετὰ τὸ πληρωτήριον ἐπιμέμψειν ὑμιλίας καὶ διγένεσθαι αἰτιον ἐπήργαγε 25
τὸ διὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον φύσει πολυτόκον εἶναι καὶ περιεῖναι τι
15 τῷ μεγέθει τῆς ὑστέρας καὶ τοῦ περιττώματος. εἴη δὲ ἂν τὸ τῆς 30
λέξεως κατάλληλον τοιοῦτον ‘μόνα ἀπὸ τῶν ἄλλων ζῷων κυοῦντα καὶ κατὰ
γαστρὸς ἔχοντα διχεύεται γυνὴ καὶ ἐπιπος. ἡ μὲν οὖν γυνὴ διὰ τὸ τὸν
ἄνθρωπον φύσει πολυτόκον εἶναι καὶ διὰ τὰ ἔξης τῆς λέξεως’. ἔστι δὲ τὸ τὰ
λεγόμενον ὡς συλλεξαμένοις εἰπεῖν τοιοῦτον· ἐπειδὴ ἡ ἄνθρωπος πολυτόκος
20 τέ ἔστιν, ἔχει δὲ καὶ τὴν ὑστέραν κάτω πρὸς τοῖς ἄρθροις, ὅταν συλλά- 40
βηται, οὐ πληροῦται ἡ ὑστέρα ὑπὸ τοῦ ἐνὸς ἐμβρύου, ὥστε μὴ δύναται
καὶ ἔτερον δέξασθαι. εἰ γάρ ἐπλήρουν αὐτὴν τὸ ἔν, οὐδέποτε ἂν δύο ἡ 15
τρία ἔτεκεν· οὐ γάρ ἂν εἴχει τούτων χώραν ἡ ὑστέρα πεφυκοῦν πληρούσθαι
νῷ ἐνός. ἐπεὶ | οὖν χώραν ἔχει δέξασθαι καὶ ἄλλο ἡ ἄλλα (τούτου γάρ 961
25 ἔστι δηλωτικὸν τὸ καὶ περιεῖναι τι τῷ μεγέθει τῆς ὑστέρας), ὅταν
περιῆ καὶ ἐναπομείνῃ καὶ τοῦ καταμηνίου τι (πάγως δὲ ἐναπομένει διὰ 5
τὸ πολὺ περίττωμα ἐκκρένειν τὴν γυναικα) ὅταν οὖν ἐναπομείνῃ καὶ τοῦ
καταμηνίου τι, μὴ μέντοι τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἔτερον ἐξ αὐτοῦ συστῆναι 10
δύνασθαι ζῷον, διερεύεται αὐτῇ τε ἡ ὑστέρα ὑπὸ τοῦ καταμηνίου πρὸς
30 μῖξιν, καὶ συνδιερεθῆσει καὶ τὸ αἰδοῖον διὰ τὴν γειτνίασιν, ἐν φιλοποιῷ 15
γίνεται ἡ ἀρὴ καὶ ἡ ἡδονή. μικρᾶς γάρ τοῦτο κινήσεως τυχὸν ἀπὸ τῆς
ὑστέρας κινεῖται τε καὶ ἐκμαίνεται, δροίως δὲ καὶ ἡ ὑστέρα ἐκβακχεύεται
διὰ τε τὴν τοῦ καταμηνίου διερεύσιν καὶ διὰ τὴν χώραν· βούλεται γάρ 20
μᾶλλον εἶναι πλήρης ἡ κενή. ἐπεὶ οὖν ἡ γυνὴ καὶ μετὰ τὴν σύλληψιν
35 διὰ τὸ φύσει ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν αὐτῆς προϊσται περίττωμα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ 25
πλέον μὲν ἡ ὥστον ἀρκεῖ εἰς τροφὴν τῷ κυήματι, ἔλαττον δὲ ἡ ὥστε γενέ-

1 ἀν δὲ—διχεία (2) delevi

8 τοῦ] τῇ K: οὔτως IL¹

15 καὶ—περιττώματος om. K

23 παραπεφυκοῦντα

27 πολλὴν περίττωσιν

add. καὶ Ka

2 post δὲ add. γε la

μόνη post γυνὴ ponit K

25 καὶ om. a

29 αὐτό K

33 τοῦ om. I

35 περίττωσιν a

4 ἡ om. Ka

9 διχεύεται Ka

16 ἀπὸ om. K

19 ἐπεὶ Ka

26 πάντως—καταμηνίου τι (28) om. II

31 post γίνεται

κυημάτων Ka

14 τι

19 αὐτό K

32 δὲ om. K

33 τοῦ om. I

σιλαι ἔτερον ἐξ αὐτοῦ, ἀνάγκη διερεθίζεσθαι αὐτὴν ὑπ' αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ 96^a
 τὰ ἄρρενα ὅπερ τῆς προσπαρχούσης γίνεται. εἰπουν δὲ τὸς ἐπὶ τῷ πολὺ^b
 προτίτελαι τοιωδῶν περίττωμα, οὐκτὶ σὺν δεῖ τὸ περιττεύον ἔχονταν ἡ
 ὥστε συστῆναι ἔτερον κύρια ἐξ αὐτοῦ· εἰ γάρ ταῦται, ἡν. οὐκ ἂν ἐπεκνίσκετο ἡ
 ἡ γυνή· ἀλλ᾽ ἔτιν ως ἐπὶ τὸ πολὺ ἔλαττον. ἡ μὲν οὖν γυνὴ διὰ ταύτας τὰς
 αἰτίας ἐπιμυμεῖ δχείας καὶ μετὰ τὴν κύρισιν, η δὲ ἵππος, φησί, διὰ τὴν 10
 τοῦ σώματος στερρότητα· λέγει δὲ στερρὰ τὰ πυκνοτάτην ἔχοντα τὴν ὑστέραν,
 ὥστε μὴ δύνασθαι διαπνεῦσθαι τὸ καταμήνιον. προίτεται μὲν γάρ καὶ ἵππος 45
 δλίγον περίττωμα, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, ἀλλ᾽ ἐκείνων εἰ καὶ συμμε-
 10 μύκασιν αἱ ὑστέραι μετὰ τὴν σύλληψιν, δύμως | διαπνεῖται διὰ τὴν τῆς 97^c
 ὑστέρας μανότητα καὶ σομφότητα καὶ οὐ μένει, ἵνα νύξῃ καὶ διερεθίσῃ
 αὐτὴν· ἐπὶ δὲ τῆς ἵππου διαπνευσθῆναι οὐ δύναται διὰ τὸ πυκνὴν εἶναι 5
 καὶ στερράν, ἐνὸν δὲ ἐν αὐτῇ κινεῖ καὶ διερεθίζει πρὸς ἐπιθυμίαν μῆλως.
 ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς ἄρρενι γίνεται τὸ ἀφροδισάσαι, τουτέστιν ἐπιθυμία ἀφρο- 10
 15 δισίου διὰ τὸ σπέρμα, οὗτῳ καὶ τούτοις διὰ τὸ καταμήνιον. πάσχουσι δὲ
 τοῦτο αἱ γυναῖκες οὐ διὰ τὴν πύκνωσιν τῆς ὑστέρας, ἀλλὰ διὰ τὸ πλῆθος
 τοῦ καταμηνίου καὶ γάρδαν τῆς ὑστέρας. αἱ δὲ ἵπποι διὰ πύκνωσιν. τοῦτο
 δὲ τὸ καταμήνιον διερεθιστικὸν εἶναι σημεῖον παρέθετο τὰς ἀκρατεῖς τῶν
 γυναικῶν· αὐταὶ γάρ πρότερον μὲν διὰ τὸ τοῦ περιττώματος πλῆθος ἀκρα- 20
 20 τεύονται, οὔτερον δὲ παύονται διὰ τὸ ἀναλωθῆναι ὑπὸ τοῦ πολλὰ τεκεῖν
 τὴν ἐποξύνουσαν καὶ διεγέρουσαν αὐτὰς ὅλην. τῶν δὲ ὅρνιθων, φησί, 25
 γηλήλην εἰς τὸν ἀφροδιτιακὸν τὰ ἄρρενα ἤπειρ τὰ θηλεῖα. εἴρηται γάρ ἡτι
 τῶν γυναικῶν αἱ ὑστέραι πληγίσιν οὖσαι τοῖς ἄρρενοις, τουτέστι τοῖς αἰδοῖοις, 30
 ἀπὸ τῆς ἐν ἐκείνῃ κινήσεως συγκινούμενον αὐτῇ τὸ αἰδοῖον ὀρέγεται μῆλως.
 25 ἐπειδὴ γάρ καὶ η ἀφὴ καὶ η ἡδονὴ ἐν τῷ αἰδοῖῳ γίνεται, η μὲν ὑστέρα
 κινηθεῖσα ὑπὸ τοῦ καταμηνίου κινεῖ τὸ αἰδοῖον, τοῦτο δὲ τὸ ζῷον. ἐν δὲ 35
 τοῖς ἡρισιν ἄνω πρὸς τῷ ὑποζώματι οὖσα η ὑστέρα καὶ μὴ πληγίσιν τοῦ
 πόρου, δε ἀναλογεῖ τῷ αἰδοῖῳ, οὐ διερεθίζει πυκνὰ τὸ ζῷον. τὸ γάρ ζῷον
 κυρίως ὑπὸ τοῦ αἰδοίου κινεῖται· ἐν τούτῳ γάρ ἔχει καὶ τὴν τῆς ἡδονῆς
 30 αἰσθησιν. καὶ τὰ μὲν οὖν θήλεα τῶν ὅρνιθων διὰ τοῦτο μόλις καὶ δλιγάκις
 ὀρέγεται μῆλως· τὰ δὲ ἄρρενα, ως εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ περὶ τῶν 10
 ἀνθρώπων, τότε μάλιστα ἡδεῖται, διτον ἀνεσπασθῶσιν οἱ ἀρχεῖς ἄνω· τότε
 γάρ ἡδη καὶ η γυνὴ ἔξακοντισθῆναι σπεύδει· τὰ δὴ ἄρρενα ἀνεσπασμένους
 35 ἔχοντα ἄνω τοὺς ὄρχεις τρόπον τινὰ ἐν ἡδονῇ τυγχάνουσιν ὄντα, ὥστε ἀν
 τύχωσιν ὄντα σπερματικά, δεῖ δέονται τῆς τοιαύτης δυμίλιας. λέγει δὲ τὸν

1 ὡς K	4 ἔτερον συστῆναι coll. K	οὐκ ἄν] καν L: ex οὐκ ἂν corr. 1
6 φησί om. a	9 post δλίγον add. δὲ a	ώς K 9. 10 συμβεβήκασιν IK
11 μένη a	12 αὐτά Ka 13 πρὸς ἐπιθυμίαν] προσθυμίαν a	14. 15 ἀφροδισίας a:
fort. ἀφροδισίων	17 post διὰ add. τῆς Ka	18 ἀκρατοῦς a 20 πολλάκις a
21 ἐποξύνουσαν] ὑποξύνουσαν IL	25 ἐπειτα Ka	ἡδονῇ] δδ ^b K 27 ὅρνεται a
28 διερεθίζεται K	πυκνὰ om. K	30 οὖν om. K δλιγάκις] ὀλιγῆς a
31 ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ] A 4. 20	τῶν om. Ka	32 ἀνεσπασθῶσι a
33 ἔξακοντισθεῖσα L	δῆ] δὲ Ka	ἀγεσπασμένα I

δασύπουν μὴ μόνον ἔκτὸς τῶν γράμμων ἔχειν τρίχας, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς διὰ 97^η τὸ περιττωματικώτατον εἶναι. διὰ τὸ πεφυκέναι δὲ τὸν δασύπουν μετὰ πολὺν χρόνον τῆς συλλήψεως ἐπικυῖσκεσθαι τὰ μὲν ἔχει ἀτελῆ τὰ ἐκ τῆς 15 δευτέρας συλλήψεως, ὥστε ἀν τελειώσῃ, τὰ δὲ ἐκ τῆς πρώτης τέλεια ὄντα 5 προίεται. λέγει δὲ καὶ διὰ τὸ πολυτόκα τῶν πολυσχιδῶν ἀτελῆ τίκτει τὰ ἔμβρυα, ὡσπερ η κύων τυφλά· ἀτελῆ γάρ τὰ τυφλά. ἔστω δὲ ήμεν 10 δὸς λόγος ἐπὶ τῆς κυνός· νέα μέν, τουτέστι πάνυ σμικρὰ ὄντα τὰ κυήματα καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγης δεύμενα τροφῆς δύναται τρέφειν αὐτὸν τὸ ἐκ τῆς κυνὸς περιττωμα, καὶ διὰ τοῦτο ἔχει καὶ φέρει αὐτὰ | κατὰ γαστρός. διὰν δὲ 97^η 15 αὐξηθῆ καὶ λάβῃ μέγεθος, οὐδὲ δυναμένη τρέφειν αὐτὰ διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ περιττώματος προίεται ἀτελῆ· εἰ δέ τοι δύνατο τρέφειν, εἶχεν ἀν ὥστε οὐδὲ ἐτελείωσε. τὸ δὲ καὶ γάρ τούτων τὸ τούτων περὶ τῶν πολυσχιδῶν καὶ πολυτόκων εἴρηκεν, ἀλλ' οὐ περὶ τῶν σκωληκοτοκούντων. λέγει δὲ τὴν ὃν ἐπαλλάττειν, τουτέστι καὶ διχηλόδν εἶναι καὶ μάνυχον, ἀλλ' εἰ καὶ 20 15 μάνυχές εἰσιν αἱ ὕει, φησίν. ἀλλ' οὖν οὐκ ἔχουσι μέγεθος ὡσπερ τὰ κυρίας μάνυχα· τούτου γάρ ἔστι μηνυτικὸν τὸ τούτο γάρ ὡς μάνυχον οὐκ ἔχει μέγεθος, τουτέστιν οὐκ ἔχει μέγα μέγεθος ὡς τὰ μάνυχα, ἀλλὰ μικρόν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν μέγεθος πολυτοκοῦσι. τὸ δὲ ἀμαρτία 25 διχηλόν ἔστι τοιοῦτόν ἔστι· βιόλεται η φύσις μάνυχον τὸ τοιοῦτον γένος ποιῆσαι, ὡσπερ δὲ ἀμφισβητοῦν τῇ φύσει καὶ ἐναντίον αὐτῇ φερόμενον ἐκ μάνυχου διχηλόδν γίνεται ἐπικρατῆσαν δηλαδή, κρατησάσης δὲ τῆς φύσεως 10 μάνυχον. τελειοῖ δὲ αὐτὰ ἐν ἑαυτῇ η ὕει, καίτοι πολυτόκος οὖσα, διὰ τὴν εὐβοστίαν καὶ λιπαρότητα τοῦ σώματος. καὶ τῶν πολυτοκούντων ὄργανών 20 οἱ ἐκ τῶν φῶν νεοττοὶ τυφλοὶ ἐξέρχονται· διὰ γάρ τὴν πολυτοκίαν οὐ γίνεται τὰ κυήματα τοιαῦτα ὥστε τὰ ἐξ αὐτῶν τέλεια γίνεσθαι. λέγει δὲ καὶ διὰ ἄν τις τῶν χελιδόνων πάνυ νέων οὐσῶν ἐκκεντήσῃ τὰ ὅματα, πάλιν ὑγιάζονται. διὰ τοι; διότι ἔντι γίνονται, ἀλλ' οὐ γεγόνασι· τὴν γάρ γινόμενον καὶ ἐκκριτῆ η ἐκκεντηθῆ. πάλιν φύει διὰ τὴν ὄρμὴν 25 30 καὶ τὴν κίνησιν, ηγετικοῖς τοῦτοι τέλειαν εἶτε εἰς τόδε ἀπὸ τοῦτο.

p. 774b34 "Ολως δὲ προτερεῖ μὲν τῆς τελειογονίας διὰ τὴν ἀδυνα-
μίαν τοῦ ἐκτρέφειν.

'Ολως δέ, φησί, προτερεῖ μὲν η κύησις καὶ προτινέται τῆς τῶν ἐμβρύων τελειώσεως διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν μητέρα θρέψαι καὶ τελειῶσαι δι' ἔνδειαν 20

1 τῶν ομ. a 4 τελειώσει a 6 ὡς K 7 σμικρὰ πάνυ coll. IL
8 αὐτὸς scripsi: αὐτὰ libri 11 τοῦ] τὰ L² περιττώματος] κυήματος IL
13 σκληροτοκούντων IL 14 καὶ post τουτέστι ομ. K 15 αἱ ομ. Ka
սτεις I οὖν ομ. K 16 γάρ prius ομ. a 17 οὐκ ἔστι μέγεθος IL¹
21 ἐναντίως K αὐτῷ IL 23 ἐν αὐτῇ a 24 εὐβοστάν ex corr. L²:
εὐοδίαν K: εὐωδίαν, ut vid., I: εὐπάθειαν a 27 ὄντων Ka 28 διὰ K
διότι ἐπιγίνονται IL 29 κεντηθῆ K 30 ἔτι ομ. K ἀπὸ τοῦτο εἰς τόδε
coll. Ka 33 καὶ προγίνεται ομ. L

τροφῆς, καὶ ἔμπαλιν ἀτελῆ γίνεται καὶ τόκτεται διὰ τὸ προτερεῖν τὴν 97^η κύσιν. λέγει δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις μᾶλλον γίνεσθαι ἀνάπηρα τὰ 25 ἄρρενα ἡπερ τὰ θήλεα διὰ τὸ μᾶλλον τῶν θηλειῶν κινεῖσθαι ἐν τῇ μήτρᾳ δῆτα μᾶλλον δὲ κινοῦνται, διότι καὶ μᾶλλον θερμότερα.

5 p. 775 a 9 Διὰ τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην αἰτίαν καὶ τελειοῦνται τὰ θήλεα τοῖς ἄρρεσιν οὐχ ὁμοίως ἐν ταῖς γυναιξὶν.

Τὸ ἐν ταῖς γυναιξὶν ἵσον ἐστὶ τῷ ἐν ταῖς ὑστέραις δῆτα τῶν 30 γυναικῶν. τὸ δὲ λεγόμενόν ἐστι λύσις ἀπορίας τινός· ἡπορεῖτο γάρ, διὰ τί ἐν τῇ μήτρᾳ δῆτα τὰ θήλεα καὶ τὰ ἄρρενα οὐχ ὁμοίως τελειοῦνται, 35 τὰ δὲ τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τῷ ἔβδομῳ ἡ ἐνάτῳ μηνὶ, τὰ δὲ θήλεα ἐν τῷ διῆδοφῳ ἡ δεκάτῳ ταχύτερον ἄρα τὰ ἄρρενα ἐν τῇ ὑστέρᾳ τελειοῦνται, τὰ 40 δὲ θήλεα βραδύτερον. ὥστε οὐχ ὁμοία ἡ τελείωσις ἀμφοῦ, ἀλλ᾽ ἀνομοία, εἴπερ ἀνόμοιον τὸ ταχὺ τῷ βραδεῖ, ἀλλ᾽ ἐν μὲν τῇ μήτρᾳ τὸ θῆλυ ἐπὶ 98^η τῶν ἀνθρώπων βραδύτερον τελειοῦνται, τὸ δὲ ἄρρεν ταχύτερον. θύρας δὲ 45 ἔξελθόντα ἀνάπαλιν· ταχύτερον γάρ εἰς τὴν ἀκμὴν ἡ γυνὴ ἔρχεται καὶ 5 τὴν τοῦ σώματος τελείωσιν ἡπερ ὁ ἀνήρ. ἡ μὲν γάρ γυνὴ σχεδὸν ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ, ὁ δὲ ἀνήρ ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει. λύει δὲ ταύτην τὴν 10 ἀπορίαν λέγων διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ταῦτα συμβαίνειν, δι’ ἣν καὶ τὰ ἄρρενα μᾶλλον ἀνάπηρα γίνεται ἡπερ τὰ θήλεα· ψυχρότερα γάρ δῆτα τὰ θήλεα 50 πλείονος δεῖται χρόνου εἰς τὸ πεφιθῆναι καὶ τελειωθῆναι, τὰ δὲ ἄρρενα διὰ τὴν θερμότητα ταχύτερον· τὸ γάρ θερμότερον εὐπεπτότερον. ἐντὸς μὲν οὖν διὰ τοῦτο τὰ ἄρρενα ταχύτερον τελειοῦνται, βραδύτερον δὲ τὰ θήλεα, ἐκτὸς δὲ ἀνάπαλιν· ἀσθενέστερα γάρ δῆτα τὰ θήλεα διὰ τὴν ψυχρότητα ταχὺ συνάπτει πρὸς τὸ γῆρας καὶ τὴν φθοράν. τὰ γάρ ἀσθενέστερα 55 ταχύτερον γηράσκει καὶ φθίνει, ὥστε διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἀκμὴν ταχὺ φθίνει· τὸ γάρ πρότερον γηράσκον καὶ πρότερον ἀκμάζει. ἀλλως τε, φησίν, ὥσπερ ἡ τέχνη καὶ ὁ εἰς τεχνίτης ἐν διάγρῳ μὲν χρόνῳ τὸ δεκαμεδιμαῖον φέρει εἰπεῖν τελειοῦ ἀκάτιον, ἐν πλείονι δὲ τὸ ἐκατονταμεδιμαῖον, οὗτῳ καὶ ἡ φύσις τὰ θήλεα ὡς ἐλάττω ταχὺ τελειοῦ καὶ ἀγει εἰς τὴν ἀκμήν, καὶ 60 διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ γῆρας, τὰ δὲ ἄρρενα βραδέως ὡς μείζονα. καὶ ἐπει, ὡς εἴρηται, ἐν ἀνίσοις χρόνοις τελειοῦνται τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, εἰκότως δταν ἡ γυνὴ διέδυμα τέκη, καὶ τὸ μέν ἐστιν αὐτῶν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ, 65 ἡττον σώζονται, ἀλλὰ μᾶλλον σώζονται, δταν ἡ ἄρρενα ἀμφότερα ἡ (ἴσοι γάρ ἀλλήλων οἱ τῶν ἄρρενων χρόνοι) ἡ ἀμφότερα θήλεα· ίσοι γάρ πάλιν 70 καὶ τούτων οἱ χρόνοι. τὸ δὲ ἀλλὰ ἀνάγκη ἡ τὸ ἄρρεν ὑστερεῖν ἡ τὸ θῆλυ προτερεῖν τοιοῦτον ἐστιν· εἰ μὲν ἦν τῶν διδύμων τὸ μὲν ἄρρεν

5 τελειοῦται Arist.

15 ἔξελθόντων K

καὶ δεκάτη a: ε (sic) K

ἡ K

γηράσκον add. καὶ Ka

33 et 34 ἀμφω K

7 ἐν τῇ ὑστέρᾳ K

ἡ γυνὴ ante εἰς ponit K

λύει] λέγει II,

21 εὐπεπτότερον I

28. 29 ἡ φύσις καὶ coll. IL

34 θῆλει a

9 τῇ ομ. K

16 γάρ] οὖν II,

18 συμβαίνει Ka

25 post ταχύτερον add. καὶ Ka

28. 29 ἡ φύσις καὶ coll. IL

33 ἡ ὅταν coll. K

12 ὁμοίως K

17 πέντε

19 ἡπερ]

26 ante

33 ἡ ὅταν coll. K

τὸ δὲ θῆλυ, καὶ ἐτελειώθη τὸ ἄρρεν ἐν τῷ ἐνάτῳ μηνὶ, οὐκ ἔξήγαγε δὲ 98^τ χὺτὸ η φύσις αὐτίκα, ἀλλὰ κατέσχεν, ἕως ἂν τετελείωκε καὶ τὸ θῆλυ (τετελείωκε δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ), εἰτα ἔξήγαγεν αὐτὰ θύραζε ἐν τῇ αὐτῇ 30 καὶ μᾶζ ὥρα, ὑστέρησε τὸ ἄρρεν· οὐ γάρ καθ' ὃν ἔδει χρόνον ἔξελθεν δ ἔξηλθεν· εἰ δὲ ἐν τῷ ἐνάτῳ μηνὶ ἔξελθὸν συνεῆλθεν αὐτῷ καὶ τὸ θῆλυ, ἐπροτέρησε τὸ θῆλυ· οὐ γάρ ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ ἔξηλθεν, ἀλλ ἐν τῷ ἐνάτῳ. ὅστε εἰ μὲν ὑστέρηση τὸ ἄρρεν, φθαρήσεται τοῦτο διὰ τὸ τρόπον τινὰ καταξηρανθῆναι καὶ ὑπερκαῆναι χρονοτριβῆσαν ἐντὸς μετὰ τὴν τελείωσιν· εἰ δὲ τούτῳ μὲν ἔξειθη καὶ δὲ θῆλυ προτερήσῃ, φθαρή³³ 10 σεται τὸ θῆλυ διὰ τὸ μὴ τέλειον ἀλλ ἀτελές ἔξελθεν· η καὶ ἀμφότερα φθαρήσεται διὰ τὸ συμφιείρεσθαι θάτερον ὑπὲ θατέρου. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν τὸ θῆλυ ἐν τῇ ὑστέρᾳ βραδύτερον τελειοῦται τοῦ ἄρρενος, ἔσω δὲ θάτερον· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ζῷοις διὰ τὸ ἐν ἵσῳ χρόνῳ τελειοῦσθαι τὰ ἄρρενα καὶ θήλεα οὐ συμβαίνει παρὰ φύσιν η 15 θύραζε τῶν ἐμβρύων ἔξιδος.

p. 775 a 27 Συμβαίνει δὲ καὶ διαφορὰ περὶ τὰς κυήσεις ἐπί τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων.

'Η διαφορὰ τῶν γυναικῶν πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα περὶ τὰς κυήσεις τοιαύτη ἐστί· τὰ μὲν γάρ ἄλλα ζῷα περὶ τὴν κύησιν, τουτέστι τὸν πλείονα 20 χρόνον τῆς κυήσεως, εὐθυγοῦσι καὶ λιπώδη καὶ εὐτραφῆ τὰ σώματα ἔχουσιν, 45 οἷον εἰ τέτταρας μῆνας κύει, τοὺς τρεῖς εὐθηγεῖ, τὸν δὲ τέταρτον, καθ' ὃν ἡγγιτεῖν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ τόκου, λειπόκρεα καὶ κάτισχνα γίνεται. 98^τ οὐ δὲ γυναικεῖς αἱ πλεῖσται ἀνάπταιν· ἀπ' ἀρχῆς μὲν γάρ τῆς συλλήψεως, μέχρις ἀν σχεδὸν πληγιστώσι τῷ καιρῷ τοῦ τόκου, ὠχριῶσι καὶ δύσφοροι 25 ροῦσιν, ἀστοῦσί τε καὶ κάτισχοι γίνονται, περὶ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ τόκου, ἦγουν περὶ δύον τὸν ἔνατον μῆνα, μᾶλλον εὐθηγοῦσι. λύει οὖν αὐτὰ σαφῶς 10 πλὴν τοῦ τῆς τοῦ ὠδίς ἐπίπονός ἐστιν· οὐ δὲ πόνος γυμνάζει τὸ πνεῦμα. ἔστι δὲ τὸ γυμνάζει τὸ πνεῦμα ἵσον τῷ ἴσχυρότερον καὶ βιαστικώτερον ποιεῖ, καὶ πρὸς τοῦτῳ δυνάμενον κατέχεσθαι. τὸ δὲ λεγόμενον 15 30 σαφὲς ἔσται, εἰ τῶν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ πρότερον ἥριτέντων ὑποηγησθῶμεν. ἐλέγετο <γάρ> διτ τὸ πνεῦμα κατεχόμενον ἴσχυροτέρους ἡμᾶς 20 ἀπεργάζεται· διὰ τοῦτο, καὶ βάρος ἀριθμὸς τῆς γῆς βιουληθείησεν, οὐκ ἐκπνέομεν, ἀλλὰ κατέχομεν ἐντὸς τὸ πνεῦμα, καὶ η τῆς ὑγρᾶς η τῆς ἔηρᾶς 25

2 καὶ οι. L 3 αὐτὸ II, 4 οὐδὲ γάρ K 6 ἐπροτέρασε α
ἐπροτέρησε—θῆλυ οι. L 7 ὑστέρησε K τρόπον] χρόνον K 8 τινὰ
καὶ ἔγχωνται II. 9 ἔξειθαι I. εξέλθει κ προτερήσῃ αντίραι: προτερήσει Κα:
inc. II. 11 φθαρήσονται Κα ἐν] ἐπὶ K 12 διὰ ταύτην αἰτίαν Κα
16 παρὰ II, sed cf. v. 18 18 post γυναικῶν add. περὶ τὰς κυήσεις, sed rursus
del. L 19 τοιαῦτα K 20 εὐθυγοῦσι α 22 λιπόκρεα IL 25 ἀστοῦσται IL
26 ἦγουν] οἷον ΙΚα 27 η τε] η τε η 1: ὅτε η α ἐπίπονά (lac. II litt.) L
30 πρότερον] cf. B 4 p. 737 b 36 31 γάρ addidi 33 ἐμπνέομεν IL¹
τὸ οι. K 3ηρᾶς η τῆς ὑγρᾶς coll. Κα

τροφῆς περίττωσις μὴ ῥᾳδίως ἔξερχηται, καὶ τότε κατέχουμεν τὸ πνεῦμα. 98^ε τούτων ὑπερηγηθέντων τὸ λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον· ταῖς πονούσαις γυναιξὶν 30 ὁ πόνος ποιεῖ τὸ πνεῦμα ἰσχυρότερον καὶ βιαστικώτερον· ὅν δὲ τοιοῦτον καὶ συσχεθὲν ἐντὸς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ τόκου καὶ τῆς ωδῆνος, ἀκοντίζει 5 ταχέως τὸ ἔμβρυον, δύναμιν ἔχον τοῦτο ποιεῖν καὶ προσέτι ἐπιτηδειότητα 35 τοῦ κατέχεσθαι· ἀκοντίζει γοῦν αὐτὸς ῥᾳδίως καὶ θύραζε ρίπτει, ταῖς δὲ ἀγρυμάστοις καὶ μὴ πονούσαις βραδέως διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἀσθένειαν. 40 ἐστι δὲ τοῦ ἀκοντίζειν αἴτιον ἡ τὸ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος καὶ τὸ δύνασθαι κατέχεσθαι τὸ πνεῦμα, τῆς δὲ ἰσχύος καὶ τοῦ κατέχεσθαι τὸ πνεῦμα πάλιν 10 εἰσὶν αἴτια τὰ γυμνάσια καὶ οἱ πόνοι. ἐστι μὲν οὖν, φησί, καὶ ταῦτα, τουτέστι τὸ γυμνάζεσθαι καὶ μὴ γυμνάζεσθαι, συμβαλλόμενα πρὸς τὴν διαφορὰν τοῦ πάθους, τουτέστι τοῦ ῥᾳδίως ἡ μὴ ῥᾳδίως τίκτειν. μάλιστα δέ, φησί, τὸ αἴτιον τοῦ τὰς γυναικας ὑστερον εὐθηγενεῖν, τὰ δὲ τοιούτα πάντα 15 ζῷων πρότερον, τὸ δὴ αἴτιον τούτου ἐστὶ τόδε· ἐπειδὴ γάρ τὸ τῶν ζῷων τοῖς μὲν γίνεται κάθαρσις, ἀλλ’ ὄλεγη, ἄλλοις δὲ οὔτες δὲ ὄλεγη, ὡς μηδὲ εἶναι ἐπίδηλον, ταῖς δὲ γυναιξὶ πάντι πολλή, ἐπεὶ οὖν ταῦθ’ οὐτως 20 ἔχει, ταῖς μὲν γυναιξὶ πρῶτον γίνεται τὸ δυσφορεῖν διὰ τὸ εἶναι μικρὸν τὸ ἔμβρυον καὶ ὄλεγη χρῆσθαι τροφῇ· μικρὸν γάρ ὅν καὶ ὄλιγότεροφον τὸ 99^ε μὲν καταμήνιον κωλύει θύραζε ἔξερχεσθαι ἐπικείμενον ἐν τῷ στόματι καὶ 25 τῷ τραχήλῳ τῆς ὑστέρας, διάγονον δὲ ὅν τὸ ὄπ’ αὐτοῦ ἐσθιόμενον ἀνάγκη τὸ περιττεῦνον εἶναι πολὺ καὶ ἐμποιεῖν πόνους καὶ ταραχᾶς διὰ τὸ ὡς εἴρηται μῆτες καταναλίσκεσθαι ὑπὸ τοῦ ἔμβρυου μῆτες ἔσσεσθαι ἔξιέναι· ὑστερον δὲ μέγα γεγονός τὸ ἔμβρυον καὶ πολλῇ χρώμενον τῇ τροφῇ ἡ οὐδέν τι καταλείπεται τοῦ ἐκκρινομένου καταμηνίου ἡ πάμπαν βραχὺ καὶ μηδεμίαν 30 δυνάμενον ποιεῖν αἰσθησιν ἡ πόνοι. τούτου δὲ οὔτες ἔχοντος, λέγω δὴ τοῦ ἔμβρυου, καὶ πολλῇ χρωμένου τροφῇ κουφίζει τῶν δύοντων τὴν μῆτραν. διὰ ταύτην δὴ τὴν αἴτιαν αἱ γυναικες πρότερον μὲν δυσφοροῦσιν, ὑστερον δὲ εὐθηγοῦσιν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ζῷοις πρότερον μὲν σύμμετρον ὅν τὸ καταμήνιον τῇ τοῦ ἔμβρυου τροφῇ εὐθηγοῦσιν, ὑστερον δὲ αὐξηθὲν καὶ 35 πλείονος δεόμενον τροφῆς ἡ δσῆν ἀποκρίνει τὸ θῆλυ ἐσθίει τὴν μέλλουσαν ἀποκρίνεσθαι εἰς τροφὴν τῶν τοῦ θήλεος μερῶν. ἀνάγκη δὲ στερισκόμενον τὸ θῆλυ τῆς οἰκείας τροφῆς ἴσχυοῦσθαι καὶ συμπίπτειν καὶ ὄλως τούναντίον πάσχειν τοῖς προτέροις. τοῦτο δὲ ἡγίζετο διὰ τοῦ αἴτιον τὸ τὴν αὔξησιν τοῦ κυήματος δεῖσθαι πλείονος ἡ τῆς περιττωματικῆς τροφῆς.

3 ἰσχυρότατον καὶ βιαστικώτατον Κα	4 ἐντὸς οι. IL	6 οὖν Κα	8 τοῦ
post ἰσχὺς ὁμ. α	9 τὸ πνεῦμα αὐτο πάλιν οι. I	10 εἰσὶν αἴτια] αἴτιον K	
11 γυμνάζεσθαι post μὴ οι. Κα	12 τουτέστι] ἤγουν Κα	13 τὸ αἴτιον οι. Κ	
εὐθηγενεῖν οι. Κ	14 ἐπεὶ Κ	15 ἀλλο ^τ Κ	16 πολὺ α ἐπειδὴ I
19 θύραζε] ἔξωθεν IL	22 εἴρηται μῆ I	ἔξιέναι ἔσσεσθαι coll. K	23 τῇ οι. Κα
25 δὴ] δεῖ α	26 ὠδινῶν I	μῆτρα] μητέρα Κα	27 δὴ οι. IL
28 πρῶτον Κα	30 δεομένου La	31 προκρίνεσθαι la: προσκρίνεσθαι Κ	
33 πρότερον α	34 ἡ τῆς libri et Arist. PZ: τῆς Arist. vulg.		

p. 775b25 Περὶ δὲ τῆς καλουμένης μύλης ῥητέον, ἡ γίνεται μὲν 99τ
διλιγάκις ταῖς γυναιξίν.

Τῆς λέξεως ἡ ἀπόδοσίς ἐστιν ἐν τῷ περὶ μὲν οὖν τοῦ πάθους
τῆς αἰτίας εἴρηται ἐν τοῖς προβλήμασι· τὰ δὲ ἄλλα λίαν σαφῶς 15
ἢ μεταξὺ προεντέθειται. εἰ τάχα δὲ εἰρῆσθαι αὐτῷ λέγει περὶ τῆς μύλης
ἐν τοῖς προβλήμασιν, δῆμος καὶ ἐνταῦθα σαφέστατα λέγει, ὅπως γίνεται. 20
γίνεται δὲ σκληρὸν δι’ ἀσθένειαν θερμοῦ ὕσπερ καὶ τὰ μεμολυσμένα τῶν
κρεῶν (σκληρὰ γάρ καὶ αὐτὰ δι’ ἔνδειαν τοῦ ἔψυντος πυρός), περὶ δὲ 25
μεμολυσμένων εἴρηται ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων. ταῦτα εἰπὼν τὴν
10 αἰτίαν τοῦ τύνος χάριν ἡ ἄγρι οὐδὲ τῆς ζωῆς τέλους ἐν τῇ γαστρὶ φέρει
τὴν μύλην ἡ γυνὴ ἡ ἄγρι πολλοῦ λέγει· εօικε γάρ ἡ φύσις δυσθανα- 30
τεῖν, λέγων φύσιν τὴν ἐν τῇ γονῇ τοῦ ἄρρενος ψυχικὴν θερμότηταν. σπεύ-
δουσα γάρ πέψαι τὸ καταμήνιον καὶ συστῆσαι τελειῶσαι τε καὶ πέρας ἐπι- 35
θεῖναι τῇ γενέσει, μὴ δυναμένη δὲ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τοῦ καταμήνιου
15 ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος (τότε γάρ συμβαίνει συνίστασθαι τὴν μύλην, 40
ὅταν ὑπερβάλῃ ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ὑγρότης τοῦ καταμηνίου καὶ σφοδραὶ
γένωνται) μὴ δυναμένη οὖν συμπέψαι μήτε μὴν βουλομένη ἡττηθῆναι καὶ 45
οἵονεὶ ἀποθανεῖν ἀντιμάχεσται πρὸς τὸ καταμήνιον, καὶ τρόπον τινὰ πόλεμον
ἔχει μετ’ αὐτοῦ | συνεγγῆ ἡ ἄγρι τέλους τῆς ζωῆς τῆς γυναικὸς ἡ ἄγρι 50
20 πολλοῦ. οὕτε γάρ τετελείωκεν, ἵνα θύραζε προΐηται, οὕτε μὴν ἀλλότριον
ἐστι (σχέσις γάρ ἐστι τις τῇ τε γονῇ καὶ τῷ καταμηνίῳ) οὕτε οὖν ἀλλό- 55
τριον ἐστιν, ἵν’ ἔάσῃ ἐξείλημεῖν, ἀλλὰ κατέχει καὶ πειρᾶται τελειῶσαι. λέγει
δὲ τὴν γυναικὰ οὐστερικήν· ἐστι δὲ τὸ οὐστερικὸν ἵσον τῷ πάθῃ τῆς οὐστέρας 10
ὑφίσταται· οὐδενὸς γάρ ἀλλού ζψου οὐστέρα τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα οὐφίσταται
25 πάθη, δσα ἡ τῆς γυναικός. τὸ οὖν ποικίλον τῶν παθῶν αἰτίου γίνεται τοῦ 15
μόναις ἡ μάλιστα ταῖς γυναιξὶ τοῦτο συμβαίνειν τὸ πάθος.

Τὸ δὲ λεγόμενον περὶ τοῦ γάλακτος τὸ θάτε ἐλλείπειν αὐτὸν ἐν τῷ
χρόνῳ τούτῳ οὐδὲν ἵσον ἐστὶ τῷ οὕτε προγένεται τοῦ καιροῦ τῆς κυής· 20
σεως οὕδ’ οὐστερεῖ, ὀλλ’ οὐσιδρομεῖ. κανὸν γάρ οὐρῶνται πολλὰ τῶν ζψων
30 καὶ τῶν γυναικῶν αἱ πλείους ἔχουσαί τι γαλακτῶδες, δῆμος οὐδὲ ἐστὶ τοῦτο 25
γάλα· ἀλμυρὸν γάρ ἐστι καὶ οὐδὲ ἐδώδιμον· γάλα δὲ ἐστίν, ἡγίκα τέκη. καὶ
τοῖς μὲν ἄλλοις τῶν ζψων κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ τόκου γίνεται τὸ γάλα, 30

3 post Τῆς add. δὲ IL οὖν om. K 4 ἐν τοῖς προβλήμασι] cf. Bonitz, Ind.
Ar. p. 103b17 sqq. 5 προεντέθηται I: παρεντέθειται K: παρεντέθηται a
6 σαφέστερον IL 7 σκληρὸν a ως K: ὥστε a μεμολισμένα (o ex
u corr.) L 8 post ἔψυντος add. αὐτὰ sed del. L 9 μεμολισμένων L
ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων] Δ 3 p. 381a12 10 post αἰτίαν add. ἐπήγαγε a
11 λέγει scripsi: λέγων libri 11. 12 οὐσιατεῖν libri et Arist. Z: ὀδυνατεῖν Arist.
vulg. 12 λέγων] λέγει IL γονῇ] γαστρὶ Ka ψυχικὴν IL¹
12. 13 ψεύδοντα K 13 πέψαι—συστῆσαι] συστῆσαι τὸ καταμήνιον Ka 16 ὑπε-
βάλλει Ka 17 γίνωνται IL 20 πρότειται K: πρόστειται (sic) a 23 γυναικα
οὐστερικὸν Ka 24 εστι—οὐστερικὸν iterat a πάλιος L 27 ὥστε IKL¹a Arist. P:
ώστε οὕτε² L² Arist. vulg. Θλείπειν K 28 οὐδὲν] οὕτε² IL 30 ἔχωσι K

ταῖς δὲ γυναιξὶν ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ διὰ τὸ τίκτειν αὐτάς καὶ ἐν αὐτῷ.² 99^ε
 τὸ δὲ πρότερον, οἷον τὸ ἐμφανόμενον ἐν τῷ ἔκτῳ μηνὶ ἄγρηστόν ἐστι
 διὰ τὸ μὴ εἶναι γάλα, ἀλλά τι γαλακτῶδες. ἀποδίωσι δὲ λόγον, δι' ὃν αἱ
 πρὸ μὲν τοῦ καιροῦ τῆς κυήσεως ἄγρηστόν ἐστι τὸ γάλα καὶ ἀπεπτον,
 5 τότε δὲ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ τόκου πεπεμψένον, καὶ ἐκ τῆς ὥλης, ἣν ἀνάγκην
 καλεῖν ἔθος αὐτῷ, καὶ ἐκ τῆς ἔνεκά του αἰτίας. καὶ τὴν μὲν ἔνεκά του
 ἐπήγαγε σαφῶς, τὴν δὲ ἐκ τῆς ὥλης οὕτως ἐπάγει λέγων εὐλόγως δὲ¹⁰
 συμβαίνει καὶ διὰ τὴν ἐξ ἀνάγκης καὶ ὀνικὴν αἰτίαν πεπεμψένον
 ἦδη εἶναι εἰς τοὺς τελευταίους ἥγουν τοὺς τῆς κυήσεως χρόνους.
 10 τὸ μὲν γάρ πρῶτον, φησίν, (οὐχ ὅτε δηλονότι πάμπαν ἐστὶ σμικρόν,
 ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξύ μεγέθει τῆς τοιαύτης μικρότητος καὶ τῆς τελεύτητος,
 ἢν ἀπολαβὸν εὐθὺς ἔξεισι [Μύραζε] τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἔλκει τὸ ἔμβρυον
 τῆς τοιαύτης περιττώσεως, ἐξ ἡς τὸ γάλα συνίσταται, τὸ γλυκύτατον εἰς
 οἰκείαν τροφὴν (πάντων γάρ τροφὴ τὸ πεπεμψένον καὶ γλυκύτατον),⁴⁵
 15 ὥστε ἀνάγκη τὸ λειπόμενον ἀλμυρὸν εἶναι καὶ δύσχυμον· τοιοῦτον γάρ
 πάσης τροφῆς περίττωμα. διὰ ταύτην δὴ τὴν αἰτίαν ἐστὶν ἄγρηστον τὸ
 πρὸ τοῦ χρόνου τῆς κυήσεως γάλα. τελειουμένων δὲ τῶν κυημάτων καὶ
 ἦδη ὄντων πρὸς τῷ θύραζε ἔξειλθεν πλέον ἐστὶ τὸ περίττωμα καὶ δηλονότι
 καὶ τὸ γλυκύ· τελειωθὲν γάρ πάμπαν ἐστὶ τὸ ἔλκομενον δλέγον καὶ ἀναλι-¹
 20 σκόμενον· δι' ἣν δὲ αἰτίαν, ἐρεῖ μετ' ὀλέγον. πολὺ δὴ ὅν καὶ γλυκὺ διὰ 100^ε
 τὸ μὴ δύοις ὕσπερ καὶ πρότερον ἔλκεσθαι τὸ γλυκύ, ἀνάγκη καὶ τὸ ἐκ
 τούτου τότε γινόμενον γάλα γλυκὺ εἶναι. εἰ γάρ καὶ ἐμμέμικται ἐν αὐτῷ
 ἀλμυρόν τι, ἀλλὰ διὰ τὸ πλεονάζειν τὸ πεπεμψένον γλυκὺ οὐδεμίᾳ γίνεται
 αἴσθησις τοῦ ἀλμυροῦ, ὕσπερ οὐδὲ ἐν τοῖς ποταμοῖς τῆς Ἔηρᾶς καὶ γεώδους
 25 καὶ ἀλμυρᾶς ἀναθυμιάσεως, καίτοι ἐνούσης ἐν τῷ ποτίῳ μᾶται. πρότερον δὲ
 μὲν οὖν ἔλκον τὸ ἔμβρυον ἀπαν τὸ γλυκύ, τὸ λειπόμενόν ἐστιν ἀλμυρόν,
 ὥστε καὶ τὸ τούτου γινόμενον γαλακτῶδες, οὔτερον δὲ δλέγον ἔλκον,
 ἀναγκαῖον εἶναι γλυκύ, ὥστε καὶ τὸ ἐκ τούτου γάλα, καὶ μᾶλιστα εἰναι
 γλυκύ, οὔτεν θύραζε ἔξειλθεν οὐδὲ δλέγον ἔλκεσται τι τοῦ γλυκέος. ἀλλὰ τὸ παντος
 30 ἀνερχομένου εἰς τοὺς μαστούς. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα τοιαῦτα. τὰ δὲ κατὰ
 τὰς λέξεις τὸ μὲν ἔστι γάρ τις καὶ κυήματος τελείωσις κατασκευα-
 στικόν ἐστι τοῦ διὰ τὸ τελειωθὲν τὸ ἔμβρυον πάμπαν δλέγην ἔλκει τροφὴν. 10
 τὸ δὲ λεγόμενόν ἐστι δυνάμει τοιοῦτον ὕσπερ γάρ ἐστι τελείωσις καὶ ἡμῖν
 καὶ πᾶσι τοῖς ζῷοις, εἰς ἣν φύσαστες οὐκέτι αὐξόμεθα ἡ ἀκμάζομεν, ἀλλὰ

2 ἔκτῳ οἱ. K 3 διὰ τὸ—ἄγρηστόν ἐστι (4) οἱ. IL 6 ἐπὶ τὸν λόγον α
 6 αἰτίου α 11 μικρότητος] θερμότητος IL 12 ἣν εὐθὺς ἀπολαβὸν εὐθὺς Ka
 16 post πάσης add. τῆς IL δὴ ταύτην coll. K 18 πρὸς
 τὸ α 19 τελειωθὲν] legendum videtur τελειωθέντων 20 ἣν δὲ αἰτίαν α
 22 καὶ οἱ. L 23 post πεπεμψένον add. καὶ Ka 24 οὐδὲ ἐν τῷ ποταμῷ K
 25 ποτίῳ] ποταμῷ IKa πότερον IL 26 ἔλκοντος τοῦ ἔμβρυον α, idque
 sane exspectas; sed cf. v. 27. 29 ἀπαν—ἀλμυρὸν οἱ. IL 29 ἔξειλθαι α
 29. 30 ἀπαντος ἀνερχομένου] ἀπαντα ἀνερχομένου II.; ἀπαν ἀνέρχεται α, fort. recte
 31 καὶ οἱ. IL 32 δλέγον α τροφὴν ἔλκει coll. Ka 34 ἣν] ἣν α
 φύσαστα I.

πᾶν τούναντίν πάσχειν, οἵτως ἐστὶ καὶ τοῖς ἔμβρύοις ὡς ἔμβρυοις τέλος, 100^v
 ἐν ᾧ γενόμενα οὐκέτι λαμβάνειν ἐθέλει ἐκ τῆς ὑστέρας τὴν τροφὴν (ἀλλο-
 τρίᾳ γάρ αὐτοῖς αἴτη· οἰκείᾳ μὲν γάρ πρὸ τοῦ τελειωθῆναι, ἀλλοτρίᾳ δὲ
 μετὰ τὴν τελείωσιν), ὥσπερ καὶ ἡμεῖς θύραζε τελειωθέντες οὐκέτι θηλάζειν 15
 5 τὰς μητέρας βουλόμεθα, ὡς ἀλλοτρίας ήδη οὔσης τῆς τροφῆς,
 καίτοι πρότερον οἰκείας οὔσης· ἐν φροντίδιαν τὰ ἔμβρυα τέλει καὶ
 μήτερ ἐκ τῆς ὑστέρας τὴν τροφὴν λαμβάνειν ἐθέλοντα μήτεραν ἐν αὐτῇ μένειν
 ἐξέρχεται θύραζε καὶ μεταβάλλει τὴν γένεσιν, ηὗτοι ἔξι ἄλλου τόπου
 εἰς ἄλλον γίνεται· ήδη γάρ ἔχει πάντα τὰ ἑαυτοῦ μέρη, καὶ οὐδέν τι ἐλλείπει
 10 αὐτῷ, οὐδὲ βούλεται λαμβάνειν τὸ μὴ αὐτοῦ. εἴρηται γάρ οὕτι ἀλλοτρία
 αὐτῷ αἴτη ἡ τροφὴ καὶ οὐκ οἰκεία. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν λέξιν τοιαῦτα, 20
 ἡ δὲ τῆς λέξεως ἀπόδοσις τοιαύτη· τελειουμένων δὲ τῶν κυηράτων,
 καὶ ἐφεξῆς τὰλλα πάντα, καὶ ὑποστικτέον εἰς τὸ καὶ οὐκέτι λαμβάνειν
 τὸ μὴ αὐτοῦ· εἴτα ἐπακτέον ὡς ἀπόδοσιν τοῦ λόγου τὸ ἐν ᾧ καιρῷ
 15 γίνεται τὸ γάλα χρήσιμον, ἵσον δὲ τῷ διὰ τοῦτο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ
 τόκου γίνεται τὸ γάλα χρήσιμον.

p. 776v3 Εἰς δὲ τὸν ἄνω τόπον καὶ τοὺς μαστοὺς συλλέγεται διὰ
 τὴν ἔξι ἀργῆς τάξιν τῆς συστάσεως.

Διὰ τούτων τὴν αἰτίαν προτίθεται εἰπεῖν τοῦ διὰ τί συλλέγεται εἰς 25
 20 τοὺς μαστοὺς τὸ καταμήνιον, ἔξι οὖν καταμηνίου καὶ ἐν οἷς μαστοῖς γίνεται
 τὸ γάλα· ὅπερ ταῦτον ἐστι τῷ διὰ τί κάτωθεν ἄνω. ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου 30
 λέγει τε καὶ κατασκευάζει οὕτι κατὰ τὸν καιρόν, καθ' δὲ τὸ γάλα μέλλει
 γίνεσθαι, κενοὶ γίνονται καὶ σομφοὶ οἱ μαστοί (συνεργῆσει γάρ τοῦτο αὐτῷ
 πρὸς τὸ ἀποδοῦναι τὸ διὰ τί κάτωθεν ἄνω προσγωρεῖ) καὶ τότε μετὰ τοῦτο 35
 25 ἀποδιώσαι τὴν τοῦ προβλήματος αἰτίαν. συλλέγεται οὖν, φησίν, εἰς τὸν
 ἄνω τόπον διὰ τὴν ἔξι ἀργῆς τάξιν τῆς συστάσεως τῶν ζφων. ἡ γάρ 40
 τάξις τῆς συστάσεως αὐτῶν τοιαύτη· πρῶτον μὲν γάρ γίνεται τὰ ἄνω (τὸ
 γάρ κύριον τοῦ ζφων καὶ ἐν ᾧ τὸ εἶναι αὐτῷ ἐστι, τὸ ἄνω ἐστὶ τοῦ ὑπο- 45
 ζώματος, ὥστε ἀναγκαῖον τοῦτο πρῶτον γίνεσθαι!), δεύτερον δὲ τὸ πάτω.
 30 χάριν γάρ τῆς τροφῆς καὶ | τοῦ περιττώματος αὐτῆς ἐστιν, ὅπως τὰ 100^v
 πορευτικὰ τῶν ζφων μετὰ τὸ φαγεῖν ἐν ἑαυτοῖς, τουτέστιν ἐν τῇ κοιλίᾳ
 αὐτῶν, ἔχοντά τε καὶ περιφέροντα ὥσπερ ἐν φάτνῃ τὴν ήδη ληφθεῖσαν
 τροφὴν μεταβάλλῃ τοὺς τόπους. εἰ γάρ μὴ εἴχε τὴν κοιλίαν, ἵνα ἐν
 αὐτῇ ἀθρόον ἀποτιθέμενα τὴν τροφὴν συνεγύως καὶ ἄγοι πολλοῦ τρέψηται, 10

1 τέλος om. IL 2 γενόμενα α θέλει K 2. 3 ἀλλότριος Ka

3 αὐτοῖς scripsi: αὐτῆς L: αὐτῷ Ka: inc. I 4 ως K θύραθεν Ka

5 ὥς] ἀλλ' ὥς α 6 τέλει] τέλεια L 10 et 14 μὴ αὐτοῦ libri 15 ἵσον δὲ
 τῷ om. et post χρήσιμον (16) add., deinde εἰς τοῦτο—γάλα χρήσιμον iterant IL

21 καὶ om. Ka πρὸς τούτῳ α 22 post καιρὸν add. τοῦτον Ka

24 ἄνωθεν κάτω K 28 αὐτοῦ ex corr. L 30 αὐτοῦ L 32 περιφερό-

μενα K 33 μεταβάλλῃ Arist.: μεταβάλλει IL: μεταβάλλοι α: μεταβαλλ K

ἐπειδὴ καὶ ἡ πέψις αὐτῆς καὶ ἡ ἀνάδοσις καὶ ἡ πρόσκρισις συνεχής καὶ 100v
ἄχρι πολλοῦ, μόνιμα δὲ ἦν καὶ συμπεφυκότα πρὸς τὸ ἐξ οὗ τὴν τροφὴν
ἥμελλε λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ τὰ φυτά. νῦν δὲ ἐναποτίθησιν ἐν αὐτῇ καὶ
ἄλλης οὐδὲ ταιτεῖ, ἔως δὲ ἀπασα σγεδὸν ἀναδοθῇ καὶ προσκριθῇ· ταύτης 15
5 δὲ ἀναλαβητείσης πᾶσιν πεινῆ καὶ λαμβάνει καὶ ἀποτίθησι, καὶ οὕτως ἐφεξῆς.
ἐπεὶ οὖν, ὡς εἰρηται, τὸ κύριον τοῦ ζῴου καὶ διώσ τὸ ζῷον τὸ ἄνωμεν
τοῦ ὑποζῷωματος ἐστιν. εἰσὶ δὲ καὶ τῆς γενέσεως καὶ συστάσεως αἵτια καὶ
κύρια τῶν ζῴων τό τε καταμήνιον καὶ ἡ γονή, ἀνάγκη καὶ τὸ καταμήνιον
καὶ τὴν γονήν ἐντεῦθεν, ἤτοι ἐκ τῶν ἄνω, ἀποκρίνεσθαι· εὐλογον γάρ, ἵνα
10 μὴ λέγωμεν ἀναγκαῖον, ἐκ τῶν κυρίων τὰ κύρια ἀποκρίνεσθαι. ταῦτα δὲ
ἔδηλωσε διὰ τοῦ ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ σπερματικὴ περίττωσις ἀπο- 20
κρίνεται διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, τουτέστι διὰ τὸ εἶναι τὸ ζῷον τὸ
ἄνωμεν τοῦ ὑποζῷωματος. Ἡ καὶ διὰ τὸ κοιλαίνεσθαι τοὺς ὄφθηλους τῶν
χρωμένων συγχῶς τοῖς ἀφροδισίοις· ἀπὸ τῶν ἄνω γάρ ἀπερχομένης τῆς
15 γονῆς, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν ὄφθηλων, ἀνάγκη κοιλαίνεσθαι. ὅτι δὲ
κοιλαίνονται, δῆλον ἡμῖν καὶ ἐκάστην γίνεται ἐπὶ τῶν κάπηων. ἐπεὶ οὖν,
ώς εἰρηται, τὸ ἄνω κύριον, ἀνάγκη καὶ τὰ κύρια ἐξ ὧν τὸ ζῷον (ταῦτα
δὲ ἐστὶ γονὴ καὶ καταμήνιον) ἐκ τῶν ἄνω εἶναι, ἐν τῷ ἄνω ἐστὶν ἡ καρδία. 25
οὔσης δὲ ἐκ τῶν ἄνω τῆς τοιαύτης σπερματικῆς περιττώσεως ἀναγκαῖον
20 τὴν μεταβολὴν αὐτῆς ἐνταῦθα πρῶτον γίνεσθαι ἐπιδηλον, λέγων μετα-
βολὴν τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως αὐτῆς. Ἡ ἀρχὴ γάρ ἡ χρονικὴ τῆς γενέ-
σεως καταμηνύει καὶ γονῆς ἐκ τῶν ἄνω τόπων γίνεται ἡμῖν ἐπιδηλον·
ἡγίκα γάρ ἀρέσται γίνεσθαι, εὐθὺς αἴρονται τε οἱ μαστοὶ ἀνωμεν δοντες τοῦ
ὑποζῷωματος, καὶ ἡ φωνὴ μεταβάλλει ἐπὶ τὸ τραχύτερον, καὶ ἡ τῶν ἀρρένων
25 καὶ ἡ τῶν θηλειῶν. καὶ γάρ ἡ τῶν φωνῶν ἀρχὴ ἐκ τῆς καρδίας ἐστίν, 30
ώς ἐρει ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ, ὅτε λέγει τίνος ἔνεκα αἱ τῶν ἐκτεμνομένων
φωναι ἀμα τῷ ἐκτυμηθῆναι ἐπὶ τὰς τῶν θηλειῶν μεταβάλλουσιν. ἀλλὰ πῶς
μὲν αἴται ἐπὶ τὰς τῶν θηλειῶν μεταβάλλουσιν, ἐκεῖσε γενόμενοι πιέσομεν·
ἡμῖν δὲ συλλογιστικῶς συνακτέον τὸν λόγον ὥστε πη. ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἐν
30 τοῖς ἄνω οἱ μαστοὶ καὶ αἱ φωναι, ἐκ τῶν μαστῶν καὶ φωνῶν ἡμῖν γίνεται
ἐπιδηλος ἡ γένεσις τῆς τοιαύτης περιττώσεως, ἐκ τῶν ἄνω ἀρα ἡμῖν γίνεται
ἐπιδηλος ἡ γένεσις αὐτῆς· εἰ δὲ ἐκ τῶν ἄνω, δῆλον ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπο- 35
κρίνεται. μεταβάλλει δὲ ἡ φωνὴ ἐπὶ τὸ τραχύτερον, ἡγίκα ἀρέσωνται ἀφρο-
δισιάζειν, διότι καὶ τὸ κινοῦν τὸν ἀρέσται τὸ πνεῦμα, ἐξ οὗ ἡ φωνὴ γίνεται,

1 ἐπεὶ Κα	αὐτοῦ ex αὐτῆς corr. K	3 ἐναποτίθεμένη a	4 post ἔως
add. τε a	5 ἀναδοθείσης IL	7 καὶ τῆς συστάσεως K	13 διὰ τοῦ
κοιλαίνεσθαι a	τοὺς ὄφθηλους--κοιλαίνεσθαι (15) om. IL	post τῶν add.	
συνεχῶς K	14 συγχῶς om. K	16 γίνονται L	19 δὲ] οὖν Κα
ἀνάγκη a	20 ἐνταῦθα προγίνεσθαι a	22 ἐπιδηλον Ka	23 ἀρέσται IKL
αἴρονται τε οἱ] οἱ τε a	οἱ om. IL	24. 25 τραχύτερον τῶν ἀρρένων καὶ τῶν K	
25 post γάρ add. καὶ Ka	26 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ] E 7	27 ἀλλὰ πῶς	
μεταβάλλουσιν (28) om. IL	28 πιέσομεν L: πειράσομεν K	30 οἱ om. a	
καὶ τῶν φωνῶν K	32 ἐξ αὐτοῦ L	33 βραχύτερον I	post ἡγίκα add.
ἄν K	ἀρέσονται IL		

ἀλλοῖον τότε γίνεται. ἔστι δὲ τὸ κινοῦν τὸ πνεῦμα ἡ καρδία· αὗτη γάρ 100^a τὸν πνεύμανα κινεῖ. πῶς δὲ τότε ἀλλοία ἡ καρδία γίνεται, ἐρεῖ πάντως ἐν τῷ τέλει τοῦ πέμπτου βιβλίου. οἱ δὲ μαστοὶ αἴρονται τότε, διότι, φησί, ἐκ τῶν ἄνω ἀποκρίνεται τὸ σπέρμα, ἐκεῖνην δὲ ἀποκρινομένου 5 ὃ ἀναγκαῖον τοὺς μαστοὺς γίνεσθαι κενούς.¹ ἐπεὶ δὲ δέδεικται ἐν τοῖς περὶ 40 φύσεως μηδὲν εἶναι κενόν, ἀνάγκη πληροῦσθαι αὐτοὺς πνεύματος καὶ εἶναι μὲν κενοὺς σπερματικοῦ περιττεύματος, πλήρεις δὲ πνεύματος, ὅπερ λεπτυνό-^b μενον. διὰ τὴν θεριμότητα καὶ εἰς μεῖζον ὅγκον ἐπιδιδὸν αἴρει τοὺς μαστούς, 10 ὥσπερ καὶ τοὺς πεφυσημένους ἀσκούς τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα. αἴρονται μὲν 15 οὖν καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἔνεκα του· ἔνεκα γάρ τοῦ ἀποθεῖναι τὴν φύσιν ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ θηλάσσιος τροφήν· ἐν ἄλλῳ 45 γάρ τόπῳ παρὰ τοὺς μαστοὺς ἀπελθεῖν οὐκ ἐνδέχεται, ὡς ἐρεῖ προϊών. λέγει δὲ μεταβάλλειν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῷοις τὰς φωνὰς καὶ τὰ περὶ τοὺς μαστούς κατά τὸν καιρὸν τοῦτον, οὐ γίνεσθαι δὲ πᾶσιν ἐπιδήλους καὶ 20 φωνεράς, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐμπείροις ἀνθρώποις, οἷον τῷ μὲν ἐμπείρῳ περὶ τὰ πρόβατα δῆλη γίνεται ἡ τε τῆς τῶν προβάτων φωνῆς ἐναλλαγὴ ἡ 101^c τε τῶν μαστῶν ἄρσις, τῷ δὲ ἐμπείρῳ περὶ τὰς βοῦς τὰ τῶν βοῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὄμοιών. διαφέρει δέ, φησί, ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ μᾶλιστα διάδηλος γίνεται ἐν τούτοις ἡ τῶν μαστῶν ἄρσις διὰ τὸ πλείστην εἶναι τὴν 25 περίττωσιν καὶ τοῖς ἀνδράσι καὶ ταῖς γυναιξὶν· ὅσφι γάρ ἀν πλεισταν αὗτη γίνεται. τοσοῦτον ἀνάγκη καὶ τοὺς μαστοὺς κενοῦσθαι μὲν αὐτῆς, πληροῦσθαι δὲ πνεύματος.

p. 776^b28 "Οταν οὖν ρή λαμβάνῃ μὲν τὸ ἔμβρυον τὴν τοιαύτην
ἀπόκρισιν.

25 Πιστωσάμενος καὶ ἐκ τοῦ λόγου καὶ ἐκ τῶν συμβαίνοντων διεῖ ἐκ τῶν ἄνω τόπων ἀποκρίνεται τὸ περίττωμα, τὴν αἰτίαν διὰ τούτων ἐπάγει, δι' 10 ἣν εἰς τοὺς μαστοὺς ἡ τοῦ γάλακτος γίνεται συνάθροισις. Οταν οὖν. φησί, μὴ λαμβάνη τὸ ἔμβρυον τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν (ἄλλοτρία γάρ, ὡς εἰρηται, καὶ οὐκ οἰκεία) κωλύῃ δὲ θύρας βαδίζειν (κεῖται γάρ 15 ἐν τῷ τῆς οὐσίας τούτων), ἀναγκαῖον ἀθροίζεται εἰς τοὺς ὄντας ἐπὶ τῶν αὐτῶν πόρων, καὶ προσυπακούστεον τοῦ τῶν οὐσίας. ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ καταμήνιον, δηλούν ὡς εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους καὶ τὰ

1 τὸ κινοῦν om. K 3 ἐν τῷ τέλει κτλ.] E 7 6ιότι] διάτι I: διατὶ ὅτι Ka
5. 6 ἐν τοῖς περὶ φύσεως] cf. Phys. Δ 6—9 5 τοῖς] τῷ K 6 αὐτοὺς ex αὐτῷ
corr. L: αὐτὰ I 7 σπερματικῆς περιττώσεως Ka post ὅπερ add. εἴτι K
8 ἐπιδιδόμενον a 11 αὐτῷ IL Θηλάσσοντος a: θη^λ IL 14. 15 καὶ φωνεράς om. K
16 τὰ om. Ka 18 τὸν ἄνθρωπον I 19 διάδηλος φαίνεται καὶ γίνεται a
ἡ τε τῶν a 20 αὕτη] αὐτοῖς a 21 γένηται a τοσούτω Ka
αὐτῆς] αὐτούς IL 25 Πιστωσάμενος—ἀπόκρισιν (28) om. IK τοῦ λόγου]
τούτου a 28 ἀλλότριος Ka 29 κωλύει IKL'a 30 post εἰς ex Arist.
addendum τοὺς κενοὺς τόπους 31 τοῦ] τὸ a τῶν οὐσίας] fort. τῇ οὐσίᾳ,
cf. p. 207,1. 5 sqq. ἐπεὶ Ka

κενὸν ῥευσεῖται καὶ ἀθροισθήσεται τὰ τοὺς αὐτοὺς ἔχοντα πόρους τῇ ὑστέρᾳ. 10]
 ἀντὶ γάρ ὁσι κενά, μὴ ἔχῃ δὲ τοὺς πόρους εἰς τὴν ὑστέραν εἰσβάλλοντας, 25
 δῆλον ὡς εἰς ἐκεῖνα οὐκ ἀντὶ εἰσβάλλοι οὐδὲ ἀθροισθήσεται (ἀδύνατον γάρ),
 ἀλλ’ εἰς ἐκείνους ἀθροισθήσεται καὶ τὸ ῥεῦμα καὶ τὴν ὄρμὴν ποιήσεται,
 5 ὅσοιπερ ἀντὶ ὁσι τῶν αὐτῶν πόρων τῇ ὑστέρᾳ. ἔστι δὲ τὸ ὅσοιπερ 30
 ἀντὶ ὁσι τῶν αὐτῶν πόρων τῇ ὑστέρᾳ. ἵσην τῷ ὅσων οἱ πόροι
 εἰς τὴν ὑστέραν εἰσβάλλουσιν. εἰπὼν δὲ ὅτι ὅσοιπερ ἀντὶ ὁσι τῶν
 αὐτῶν πόρων, ἐπήγαγεν ἔστι δὲ ἐκάστοις τοιοῦτος ὁ τῶν μαστῶν
 τόπος, τουτέστιν ἐν ἑκάστῳ δὲ τῶν ζῷών ὁ τῶν μαστῶν τόπος ἔστιν ὁ
 10 τοὺς αὐτοὺς ἔχων πόρους τῇ ὑστέρᾳ· τοῦτο δὲ ταῦτόν ἔστι τῷ ἐν παντὶ¹
 ζῷῳ τοὺς αὐτοὺς ἔχουσι πόρους τῇ ὑστέρᾳ οἱ μαστοὶ δι’ ἀμφοτέρας τὰς
 αἰτίας, τὴν ἐξ ἀνάγκης (αὗτη δὲ ἦν τὸ τοὺς αὐτοὺς ἔχειν πόρους τῇ
 15 ὑστέρᾳ) καὶ τὴν ἐνεκά του· βέλτιον γάρ ἐνταῦθα συναθροίζεσθαι, ὅπου 35
 ἔστιν ἡ ἀρχή, τουτέστιν ἡ καρδία, ἵνα πέττηται ὑπ’ αὐτῆς. εἰπὼν οὖν
 διὰ τί ἡ περίττωσις, ἐξ ἣς τὸ γάλα γίνεται, εἰς τοὺς μαστοὺς συλλέγεται,
 εἰπὼν δὲ καὶ ὅτι ἀλλοίον ἤγουν λευκὸν γίνεται διὰ τὸ καὶ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ
 ψυχὴν ἀλλοίαν καὶ ισχυροτέραν γίνεσθαι τὴν συμπέττουσαν αὐτήν (ὅτι δὲ
 ἀλλοία γίνεται κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἡ ψυχὴ καὶ πᾶς ἀλλοία, ἐρεῖ ἐν
 τῷ ἐφεῆς βιβλίῳ, ὅτε λέγει περὶ φωνῆς δέστητος καὶ βαρύτητος), εἰπὼν
 20 οὖν διὰ τί ἡ περίττωσις αὕτη εἰς τοὺς μαστοὺς συλλέγεται, ἐπάγει τῆς δὲ 40
 πέψεως καὶ τοῦ γλυκὸν γίνεσθαι περὶ τὸν καιρὸν τοῦ τόκου πρότερον
 ἀλμυρὸν καὶ ἄχρηστον ὑπάρχον ἔστι μὲν λαβεῖν τὴν εἰρημένην
 αἰτίαν· ἦν δὲ αὕτη τὸ δλίγην λαμβάνειν τροφὴν τὸ ἔμβρυον τελειωθέν,
 καὶ διὰ τοῦτο εἶναι τὸ λειπόμενον πολὺ καὶ γλυκύ. δυνάμεθα οὖν, φησί,
 25 τῆς πέψεως καὶ γλυκύτητος τοῦ γάλακτος λέγειν αἰτίαν τὴν διὰ δλίγην
 λαμβάνει τότε τροφὴν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔστι γλυκύ, ὥσπερ εἴρηται πρότερον.
 δυνάμεθα δὲ λέγειν καὶ τούναντίον διὰ διὰ τὸ λαμβάνειν πολλήν (πολλὴν 45
 γάρ λαμβάνον μέγια γεγονός) ἀνάγκη τὸ περιλειφθὲν δλίγον εἶναι, τὸ δὲ
 δλίγον θάττον πέττεται· ὃν δὲ μικρὸν καὶ δλίγον λαμβάνον πάντας τὸ
 30 λειπόμενον ἔσται πολύ, πέττεται δὲ τὸ πολὺ βραδέως, καὶ ἔστι πρότερον μὲν
 ἄχρηστον ὡς ἄπεπτον, ὥστερον δὲ χρήσιμον ὡς πεφύεν. |

p. 777a8 'Εμπεδοκλῆς δ' οὐκ ὀρθῶς ὑπελάμβανεν ἢ οὐκ εὖ μετή-
 νεγκε ποιήσας.

Εἰπὼν διὰ τὸ γάλα αἷμά ἔστι πεπεμμένον, ἐγκαλεῖ τῇ 'Εμπεδοκλεῖ 101v

1 τὰ τοὺς—ἀθροισθήσεται (3) om. IL ἔχοντος α 2 ἔχει α εἰς om. a
 3 εἰσβάλλειν a 5 πόρων] τόπων K ἔστι δὲ—ὑστέρᾳ (6) om. IIa
 6 πόρων scripsi: τόπων K itemque v. 8 8σον IL 10 ἔχει Ia 13 συναθροί-
 ζεσθαι ex συναθροίζεται corr. K ὅπου] ὅπερ K 14 τουτέστιν] ἡτοι Ka
 16 διὰ καὶ coll. II 18. 19 ἐρεῖ ἐν τῷ ἐφεῆς βιβλίῳ] E 7 19 ἐξῆς K
 δέστητῆς καὶ βαρυτάτης K εἰπεν a 21 καὶ τὸ γλυκὸν IL 22 ὑπάρχει a
 25 γάλακτος] μέλιτος I 27 λαμβάνει a 28 περιλειφθὲν scripsi: περιληφθὲν libri
 29 δν] ὄντα a λαμβάνοντα a 32 δ' οὐκ libri et Arist. SY: δ' ἢ οὐκ Arist.
 vulg. ὀρθῶς] εἰωθῶς I 34 Εἰπὼν—πεπεμμένον om. a

πύον εἰπόντι αὐτό, καὶ φησιν, εἰ μὲν ἀληθῶς πύον ἐνόμιζεν αὐτό, οὐκ ὄρθως 101^v ὑπελάμβανεν, εἰ δὲ ὡς ποιητὴς μετήνεγκε, τουτέστι τροπῆ ἔχρησατο, οὐ καλῶς μετήνεγκεν· αἱ γὰρ τροπαὶ οὐκ ὀφείλουσιν ἐναντιοῦσθαι τοῖς ἀφ' ᾧ μετηνέγμησαν, η̄ δὲ τροπὴ αὕτη τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐναντιοῦται. εἰ γὰρ τὸ 10 5 πύον σαπρότης, τὸ δὲ γάλα πέψις, ἐναντίον δὲ σαπρότης καὶ πέψις, ἐναντίον ἄρα καὶ γάλα καὶ πύον· ὥστε οὐ καλῶς μετήνεγκεν εἰπών τὸ γάλα πύον. δημοιον γάρ τι πεποίκην, ως εἴ τις τὸ μὲν λευκὸν λέγει μέλαν η̄ σύγκρισιν ια 10 δύεως, τὸ δὲ μέλαν λευκὸν η̄ διάκρισιν ὄμοιως δύεως. η̄ δὲ τοῦ Ἐμπεδοκλέους στίχου διάνοια τοῦ “μηνὸς ἐν δρυδοῖσιν δεκάτῃ πύον ἔπλετο 20 λευκόν” αὕτη ἐστίν· ἐν τῇ δεκάτῃ ήμέρᾳ τοῦ ὄρδονος μηνὸς γέγονε τὸ γάλα πύον λευκόν· τὸ γάρ δρυδοῖσιν ἀντὶ τοῦ ὄρδονος εἰληπται. λέγει δὲ καὶ 25 δῆτι, ἀλλαγήθηται η̄ γυνὴ δὲ θηλαζει, ἀποσβένυται καὶ ἀπόλλυται τὸ γάλα· οὐ γάρ δύναται η̄ φύσις καὶ εἰς ἐμβρύου καὶ εἰς γάλακτος γένεσιν θημα γοργητῶν ὅλην. τὸ δὲ καλῶς δὲ διώρισται τοῖς χρόνοις καὶ η̄ 30 15 γένεσις τῶν ζῷων ίσον ἐστὶ τῷ καλῶς δὲ συμβαίνει, ἐν φῷ γρόνῳ ἀπολύεται ὁ διμφαλὸς ἀπὸ τῆς ὑστέρας, ἐν τούτῳ ἔξέρχεται τὰ ζῷα θύραζε. καὶ διὰ τί καλῶς, ἐπάγει· διταν γάρ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐμβρύου οὐκ ἔστιν οὐκανή η̄ τροφὴ η̄ ως ἀλλοτρία η̄ ως προσεγῶς εἰρηται ως ὀλίγη, καὶ οὐκ εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ διμφαλοῦ, εὐθὺς συμπίπτει, η̄τοι ἀνασπᾶται ἐκ 20 τῆς ὑστέρας. ξως γάρ ἀλλαγὴ τροφὴν ἐκ τῆς ὑστέρας, συμφύεται, διταν δὲ μηκέτι τοῦτο ποιῆι, ἀνασπᾶται καὶ ἀπολύεται, διὰ τὸ μηδὲν μάτην τὴν φύσιν ποιεῖν, ἀνασπασθεὶς δὲ καὶ ἀπολυθεὶς εὐθὺς ἔξέρχεται τὸ ζῷον· οὗτος γάρ η̄ ὁ συνέχων αὐτό. διὰ τί δὲ ἐπὶ κεφαλὴν ἔξέρχεται, σαφῶς λέγει.

p. 777a31 Τῆς δὲ κυήσεως ἔκάστι φ τῶν ζῷων ὡρισμένοι τυγχάνουσι.

25 Τὸ λεγόμενον δυνάμει τοιοῦτόν ἐστι· τὸ μὲν οὖν τὰ μὲν τέσσαρας 10 μῆνας κύειν καὶ εὐθὺς μετὰ τὸν τέταρτον γεννᾶν, ἄλλα δὲ μῆνας ἐννέα καὶ ἑτερα ἐνιαυτόν, καὶ ἄλλα χρόνους δύο, ὥσπερ οἱ ἐλέφαντες, ὑπολάβοι ἄν 15 τις συμβαίνειν κατὰ τοὺς βίους καὶ τὰς χρονικὰς αὐτῶν παρατάσεις, οἷον 102^r δῆτι τὰ μὲν διηγορόνια διλύουσι κύει χρόνους, οἷον τέσσαρας μῆνας, τὰ δὲ 30 ἔτι μακροβιώτερα ἐννέα, καὶ τὰ τούτων πάλιν μακροβιώτερα ἐνιαυτόν, καὶ 5 ἐφεξῆς. λέγει δὴ δῆτι συμβαίνει μὲν οὖν ως ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ χρονιώτερα καὶ πλείονα κυήσκεσθαι χρόνον, δημιως οὐκ ἔστι τῆς χρονιώτερας κυήσεως

1 εἰπόντι αὐτῷ K ἐνόμιζεν] ἔλεγεν α 2 ὑπέλαβεν K 2. 3 οὐ καλῶς] οὐδαμῶς
K, sed in marg. corr. K² 3 διεβίλονται α 5. 6 ἐναντία ἄρα K 7 εἰ μὲν τὸ
λευκὸν IL 9. 10 μηνὸς—λευκόν] Empedocl. v. 336 Mullach 11 καὶ om. Ka
12 συλλάβει α 13 εἰς ante γάλακτος om. a 18 ικανῆ] η̄ κανή ILa
22 ἀνασπασθὲν καὶ ἀπολυθὲν K: ἀνασπασθέντος καὶ ἀπολυθέντος a εὐθὺς post ζῶον
ponit K 23 ἐπὶ τὴν κεφαλὴν a 24 Τῆς δὲ libri et Arist. SY: οἱ δὲ χρόνοι
τῆς Arist. vulg. 25 post Tὸ add. δὲ L τὸ μὲν om. IL τὰ μὲν οὖν
coll. IL 27 καὶ ἄλλα—ἐνιαυτὸν (30) om. IL ως K οἱ om. K
29. 30 δὲ εἴτε fort. δέ τι 30. 31 καὶ ἐφεξῆς om. K 31 δὴ] δὲ a
32 πλείω K (itemque porro): πλείον a πολυχρονιώτερας K

αἰτίον τὸ μακρόβιον, τῆς δὲ ὀλιγοχρονίας τὸ ὀλιγοχρόνιον. τὰ μὲν οὖν 10^{ετές} μείζω καὶ τελείτερα τῶν ἐναίμων ζώων καὶ πλείονα χρόνου κυῖσκεται, διότι ἐν πλείονι χρόνῳ τελειοῦται, ὥσπερ καὶ τὸ μείζον πλοῖον· ἐν πλείονι 15 γάρ χρόνῳ καὶ τοῦτο τελειοῦται, ὡς εἴρηται. καὶ πλείονα οὖν χρόνου 5 κυῖσκεται, καὶ πλείονα ζῆται, οὐδὲν τὰ μείζω πάντα μακροβιώτερα. εἰ γάρ 20 οὐ τὸ μακρόβιον αἰτίον τοῦ πολὺν κύειν χρόνον, ἔδει τὸν ἀνθρωπὸν, μακροβιώτατον οὗτον, τοῦ τῶν λογοφύρων γένους πλείονα χρόνου κύειν, οὐ κύει δὲ πλείονα· οὐ μὲν γάρ ἀνθρωπὸς ἑπτὰ η̄ ἐννέα κύει μῆνας, ἀπτεται δὲ καὶ τοῦ δεκάτου, οἱ δὲ λόγοι οὐδὲν ἐνιαυτόν. ὥστε οὐκέτι η̄ μακροβιότης 10 αἰτία τῆς χρονιωτέρας κυήσεως· εἰ γάρ η̄, ἔδει τὰ [μείζονα] πλείονα χρόνου κυῖσκομενα μακροβιώτερα εἶναι, οὐκέτι δέ. εἰ γάρ αἰτίον τὸ μακρόβιον τῆς χρονίου κυήσεως, διότι ἂν η̄ καὶ ἐν οἷς τὸ αἰτίον, ἀνάγκη 25 ἕπεσθαι καὶ τὸ αἰτιατόν, τοῦτο δὲ οὐτί τὸ πολὺν κυῖσκεσθαι χρόνον· οὐκέτι δέ. λέγει δὲ τῆς μακροβιότητος μετὰ ταῦτα εἰπεῖν τὰς αἰτίας, καὶ 15 ἔρει ἐν τῷ Περὶ μακροβιότητος καὶ βραχυβιότητος.

p. 777^b 16 Εὐλόγως δὲ πάντων οἱ χρόνοι καὶ τῶν κυήσεων καὶ γενέσεων καὶ τῶν βίων μετρεῖσθαι βούλονται κατὰ φύσιν.

Καὶ τοῦτο δυνάμει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐ μὲν γάρ οὐλιος καὶ η̄ σελήνη βούλονται πάντων τῶν ἀνθρώπων τὸν αἰδόνα καὶ τὴν χρονικὴν παράτασιν 20 ἵσον εἶναι καὶ μὴ τὸν μὲν Πλάτωνα πλείονα ζῆται χρόνον, ἐμὲ δὲ ἐλάττονα, ἀλλὰ πάντας τὸν αὐτὸν καὶ ἔνα, οἷον φέρετε εἰπεῖν τὸν ἐνενήκοντα, καὶ μῆδ' 25 ὑπερβαίνειν τινὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦτον τὸν χρόνον μῆτε ἐντὸς θυητού. πάντων οὖν τῶν ἀνθρώπων ἵσον ἀφώρισαν τὸν χρόνον καὶ πάντων τῶν 30 ἵππων ὄμοιώς ἵσον, εἴτε τριακοστός ἐστιν οὗτος εἴτε ἄλλος τις, ὄμοιώς δὲ 35 καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων· οὐδὲ ἀκριβῆ δὲ οὐδὲ τὸν αὐτὸν ζῶσιν ἀπαντεῖς οἱ ἀνθρωποι χρόνον, ὄμοιώς δὲ καὶ ἵπποι καὶ βόες καὶ τὰ λοιπά, ἀλλ' οὐ μὲν 40 πλείονα δὲ ἐλάττονα διὰ τὸ εἶναι τῆς γενέσεως τούτων καὶ ἄλλας τινὰς 45 ἀρχάς· αἱ τοὺς κατὰ φύσιν καὶ ωρισμένους ἔκαστη φένει χρόνους ἐμποδίζουσιν· αὗται δὲ εἰσὶν η̄ οὐλη καὶ οὐ πατήρ καὶ ἄλλα πλείονα. τοιῶσδε 50 μὲν γάρ ἔχοντος τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ἐν τῇ θυμιλίᾳ συμβαίνει πολυοχρόνιον γίνεσθαι τὸ συλληφθέν, τοιωσδὲ δὲ ὀλιγοχρόνιον. ἀλλὰ τὰς 55 μὲν αἰτίας τούτων ἔρει, ὡς εἰπομένη, ἐν τῇ Περὶ μακροβιότητος καὶ βραχυβιότητος· αἰτιάσεται γάρ ἔκειται τούτων τὸ θερμὸν καὶ θυρόν. καὶ η̄

3 πλοῖον a corr. K: πλεῖον IL	4 χρόνῳ] χρόνῳ a	6. 7 μακροβιώτερον a
9 δεκάτου] γάλακτος K a	10 μείζονα delevi	11 μακροβιώτατα IL
14 ταῦτας a	15 ἐν τῇ I	βραχυβιότητι ex βραχυβιότητος corr. L ²
16. 17 καὶ γενέσεων IL Arist. Z: καὶ τῶν γ. K Arist. vulg.		17 καὶ τῶν βίων—φύσιν om. K
μετρᾶσθαι I	19 βούλεται K	20 ἵσον εἶναι]
ιστζεῖν a	τὸν] η̄ L	21 fort. ἐνενηκοστὸν
πάντων τῶν ἵππων ὄμοιώς (cf. v. 23, 24) IL		22 post χρόνον add. καὶ
ἀκριβεῖ a	26 καὶ οἱ ἵπποι a	23 καὶ om. IL
ωρισμένους ponit a	29 γάρ εἰσιν IL	28 χρόνους om. IL: post
		33 ἔκειται] ε. 5 τούτον I

Comment. in Arist. XIV 3. Philop. (Michael) de gen. anim.

μὲν τῶν λεγομένων διάνοια σύμπασα ἄχρι τοῦ τέλους τοῦ παρόντος τετάρτου 102^v
βιβλίου αὕτη. τὰ δὲ κατὰ τὰς λέξεις ὡδέ πως ἔχει· τὸ οὖν μετρεῖσθαι
βούλονται περιόδοις ἵστον ἐστὶ τῷ ἵσας περιόδους ἥλιου καὶ σελήνης οἱ 20
ἄνθρωποι πάντες ἐπάχθησαν ζῆν, ὅμοιώς δὲ καὶ οἱ ἵπποι ἵσας, οὐκ ἵσας δὲ
5 ταῖς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἵσας πρὸς αὐτούς. ή δὲ σελήνη, φησίν, ἐστὶν
ἀρχὴ τοῦ μηνός· διελθοῦσα γάρ τὸν ἥλιον μετὰ τὴν σύνοδον ἀρχὴν ὁ μήν
λαμβάνει. ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ τούτων δ’ ἔχουσι τὸ πέρας καὶ τῆς
ἀρχῆς καὶ τῆς τελευτῆς τὸ τούτων περὶ τῆς θερμότητος καὶ φυγρό- 25
τητος εἴρηται. ἀρχὴ μὲν γάρ καὶ γένεσίς ἐστι θερμότητος η τε τῆς
10 σελήνης αὔξησις καὶ η τοῦ ἥλιου πρὸς τὰ βόρεια ζῷδια προσέλευσις,
ψύξεως δ’ ἐκείνης μὲν η μείωσις, τοῦ δὲ ἥλιου η πρὸς τὰ νότια ἀνα-
γόρησις. καὶ ὡσπερ η θάλασσα μεταβάλλει κατὰ τὴν τῶν πνεύματων
κίνησιν, τὰ δὲ πνεύματα γίνεται, ὡς ἐν τοῖς Μετεώροις εἴρηται, κατὰ τὴν
τοῦ ἥλιου καὶ τῆς σελήνης περίοδον, οὗτως καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑγρῶν καὶ τῶν
15 ἄλλων γινόμενα καὶ ἐν αὐτοῖς ὄντα ἀκολουθεῖν ἀναγκαῖον τῇ τῶν ἀστέρων 20
τούτων κινήσει. εὐθηγοῦσι μὲν γάρ ιχθύες, ὄστρεια, μαλακόστρακα ἐν
τῇ αὔξησι, πάσχει δὲ τούναντίον ἐν τῇ μειώσει τῆς σελήνης· καὶ
βιαστάνει γῆ καὶ φυτὰ ἀνθεῖ, ζῷα δὲ οὐβῆ καὶ γεννᾷ τῇ τοῦ ἥλιου προσε-
λεύσει, φύνει δὲ τῇ τούτου ἀποχωρήσει, καὶ τάλλα πάντα γίνεται ταῖς
20 τούτων περιόδοις, περὶ ὧν νῦν λέγειν οὐ καιρός. ἀκυρότερα δὲ λέγει
πνεύματα, γῆν, θάλασσαν, κυριώτερα δὲ ἥλιον, σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς 25
ἀστέρας. ὡδε μὲν οὖν ἔχέτωσαν πέρας καὶ αἱ εἰς τὸ τέταρτον τῶν Περὶ
ζῷων γενέσεως βιβλίων σχολαί. |

1 ἔνμπασα K	2 πως] πῃ K	τὸ μὲν οὖν K	3 περιόδῳ IL	ἵστος ILa
5 ταῖς scripsi: τοῖς libri	ἐστὶν om. L	6 μῆν] μὲν IL ¹	7 τὸ] τι a	8. 9 καὶ
ψυχρότητος om. IL	9 γάρ om. ILa	post ἐστι add. καὶ I		11 τοῦ δὲ]
τῆς δὲ τοῦ K	ἡ post ἥλιον om. IL	12 κατὰ om. IL ¹		13 ἐν τοῖς
Μετεώροις] cf. B 4. 5	15 ἐν ἑαυτοῖς Ka	ἀστρων a	16 post γάρ add.	
οἱ K	19 ὀποχωρήσει L	20 ἀκυρότερα] ἀκυρώτερα IL		21 post γῆν
et ἥλιον add. καὶ K	22 πέρας] τέλος K	23 βιβλίον I		Τέλος τοῦ
				τετάρτου subser. Ia

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΓΕΝΕΣΕΩΣ 103^α
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΒΛΙΩΝ.

"Οσα μὲν ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ πέμπτῳ ὄντι καὶ τελευταῖῳ τῆς Περὶ ζωῶν γενέσεως πραγματείας ἔδει ζητῆσαι, αὐτὸς σαφῶς καταλέγει, πλὴν 5 5 ὅτι τὸ καὶ χρώματος ἡ σώματος καὶ τριχῶν ἡ πτερῶν διαφορὰ ταῦτόν ἐστι τῷ χρώματος [δὲ] διαφορά, χρώματος δὲ ἡ σώματος ἡ τριχῶν ἡ πτερῶν διαφέρει γάρ θρὶς τριχὸς καὶ πτερὸν πτεροῦ καὶ σῶμα σώματος 10 χρώματος τῷ τὰ μὲν εἶναι λευκά τὰ δὲ μέλανα, ἡ καὶ κατ' ἄλλην χρωμάτων διαφοράν. τῶν δὲ εἰρημένων παθημάτων ἔνια μὲν δῆλοις ὑπάρχει τοῖς 15 10 γένεσιν, οἷον γλαυκότης πάσῃ τῇ λεγομένῃ γλαύκῃ ὅρνιθι, ἀνθρώποις δ' οὐ πᾶσιν. ἀκολουθεῖ δὲ εὐθὺς γενομένοις ὄνυχες φωναί, δεύτης δὲ φωνῆς 20 5 γένεσιν, ἥτις βαρύτης καὶ τρέχωσις γενείου καὶ ἦβης καὶ πολιά οὐκ εὐθύς, ἀλλ' ὅστερον.

p. 778a29 Περὶ δὲ τούτων καὶ τῶν τοιούτων πάντων οὐκέτι τὸν 15 αὐτὸν τρόπον δεῖ νομίζειν εἶναι τῆς αἰτίας.

Τρόπον αἰτίας τὴν ἔνεκά του λέγει αἰτίαν· αὕτη δ' ἐστὶ τὸ τελικὸν αἴτιον. τὸ δὲ λεγόμενόν ἐστιν ὅτι ἐν τῇ τῶν αἰτίων ἀποδόσει τοῦ τὰ μὲν 25 γίνεσθαι γλαυκόμματα τὰ δὲ μελανόμματα, καὶ τὰ μὲν βαρύφωνα τὰ δὲ δέσυφωνα, καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων τὸ μὲν ὄλικὸν καὶ ποιητικὸν αἴτιον ζητητέον 30 20 καὶ ἀποδοτέον, τὸ δὲ ἔνεκά του οὐ ζητητέον. οὐ γάρ γέγονεν ἡ γλαυκότης ἔνεκά του ὥσπερ ὀφθαλμός (οὗτος γάρ ἔνεκα τοῦ ὄραν ἡμᾶς

1. 2 Tit. Σχόλια—βιβλίων IKL: Ἀριστοτέλους περὶ ζώων γενέσεως μετὰ τῶν τοῦ Φιλοπόνου σχολίων βιβλίον ε' α 3 ἐν om. II. 4 ζητεῖν α 5 et 6 διαφορὰν I: διάφορον α 6 δὲ prius delevi 8 τῷ] τῶν α 9 παθήματα K 9. 10 τὴν γένεσιν I: τοῖς γένεσις α 10 ὅρνιθι om. α 11 δὲ (ante εὐθὺς) om. α γενομένης ὡς ὄνυχες α post ὄνυχες add. οὖτω (sic) καὶ α 12 η] καὶ α 15 τὰς αἰτίας II¹ 16 αἰτίας om. II 17 τοῦ πῶς τὰ μὲν Κα 18 γίνεται IKa γλαυκόφθαλμα Ka μελανόφθαλμα Ka 19 πονητικὸν L ζητηταί α . 20 οὐ ζητητέον om. α: ζητητέον om. K 21 ὡς Ka δ ὀφθαλμός α ἔνεκα τοῦ scripsi: ἔνεκα του libri

γέγονεν) ἀλλ' ἐπισυμβέβηκεν ἡ γλαυκότης τῷ ἔνεκα του· ἔνεκα γάρ τοῦ ποιῆσαι ὁ φύσις μὲν λαβοῦσα ἡ φύσις ὑγρόν, λαβοῦσα δὲ πλέον τοῦ δέοντος | συνέβη γεγονέναι μέλανα τὸν ὁφύσιλμόν, ὡς μαθησόμεθα μετ' ὀλίγον, ὅτε 103^v αὐτὸς περὶ τούτων λέγει, ἔλαττον δὲ λαβοῦσα γίνεται γλαυκός. ἐν οἷς οὖν, 5 ὡς εἴρηται, οὐκ ἔχει σκοπὸν ἡ φύσις ποιῆσαι αὐτά, ἀλλὰ συμβαίνει τοῖς ἔνεκα του, ἐν τούτοις οὐκ ἀποδοτέον τὴν ἔνεκα του αἰτίαν, ἀλλὰ τὴν ὄλην καὶ τὸ ποιητικόν, οἷον ὅτι ἐκ τῆς τοιασδήποτες τοῦ ποιητικοῦ τὸ μὲν γέροντος γλαυκόμματον τὸ δὲ μελανόμματον, καὶ τὸ μὲν αἰγαλόπόμματον 10 τὸ δὲ χαροπόφθυλμον. περὶ πάντων, φησί, τῶν εἰρημένων παθημάτων οὐ 10 νομιστέον ὅτι πρὸς τῇ ὄλη καὶ τῷ ποιητικῷ δεῖ καὶ τὴν ἔνεκα του αἰτίαν ἀποδιδόναι, ἀλλ' ὅσα μὲν ἔστι κοινὰ ἔργα τῆς φύσεως ἡ ἴδια γένους ἥτοι εἰδούς τινός (εἰσὶ δὲ κοινὰ μὲν πάντων τῶν ζῴων οἱ πόροι, δι' οὓς τε τὴν τροφὴν δέχονται, ὅπερ καλεῖται στόμα, καὶ φῶ τὸ περίττωμα ἀφιᾶσιν, οἵ τε σπερματικοὶ πόροι καὶ αἱ οὐστέραι καὶ ἄλλα τινά, ἴδια δὲ γένους τινὸς 15 γείτες· μόνοις γάρ τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχουσιν· καὶ ἄλλα ἄλλοις), ὅσα μὲν οὖν εἰσὶ κοινὰ ἡ ἴδια εἰδεὶ τινί, ταῦτα πάντα ἔνεκα του γίνεται· ἐν τούτοις οὖν ἀποδοτέον τὴν ἔνεκα του αἰτίαν. ὅσα δὲ μὴ κοινὰ μηδὲ ἴδια εἰδεὶ τινί, τούτων οὐδὲν οὔτε ἔστιν ἔνεκα του οὔτε γίνεται. διὸ οὐδὲ ἀποδοτέον ἐν τούτοις ταύτην τὴν αἰτίαν, πλὴν ἀντὶ τοῦ ἴδιου ἡ τοῦ γένους τοῦτο τὸ 20 πάθος, ὥσπερ τῆς ὄρνιθος τῆς καλουμένης γλαύκης ἡ γλαυκότης. ἴδιον γάρ αὐτῆς τοῦτο ὡς ἀνθρώπου τὸ γλαστικόν, ἴδιον δ' οὐχ ὡς τὰ ἀντιστρέφοντα, ἀλλ' ὡς εὑρισκόμενον ἐν πάσῃ γλαύκῃ. καὶ συντείνει ἡ γλαυκότης 15 πρὸς τὸν ὄρισμὸν τῆς οὐσίας οὐ τῆς γλαύκης, ἀλλὰ τοῦ γλαύκης ὁ φύσιλμος· ὁ γάρ ὄριζόμενος τὸν τῆς γλαύκης ὁφύσιλμὸν συλλήψεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν 25 καὶ τὴν γλαυκότητα. ἡ οὐ μόνον εἰς τὸν τοῦ ὁφύσιλμον ὄρισμὸν ληφθήσεται ἡ γλαυκότης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τῆς γλαύκης· εἰ γάρ τις ὄρισασθαι μέλλει τὴν γλαύκην μὴ ἡ ὄρνιθα, ἀλλ' ἡ γλαύκην, ἀνάγκη τὴν γλαυκότητα λαβεῖν εἰς τὸν ὄρισμὸν αὐτῆς.

p. 778a35 'Αλλ' ὡς ἐξ ἀνάγκης γινομένων εἰς τὴν ὄλην καὶ τὴν κινήσασαν ἀρχὴν ἀνακτέον τὰς αἰτίας.

Κινήσασαν ἀρχὴν τὴν ποιητικὴν αἰτίαν φησάν. εἰη δ' ἀν ἡ λέξις αὕτη 20 συνεχής τῇ περὶ δὲ τούτων καὶ τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἔστι τὸ τῆς λέξεως συνεχές τοιούτον 'περὶ δὲ τούτων καὶ τῶν τοιούτων πάντων 25

1 τῷ] τῶν α	2 ὑγρὸν in ras. L	3 ὅτι α	4 λευκός IL	5 συμ-
βαλούσας Ka	6 ἀποδότη α	7 τοιούθεν] τοιαῦτη IL	8 αἰγαλόπόμματον IKa	
9 χαροπόφθυλμα α	11 εἰσὶ I	ἴδια scripsi: ἴδια IKL: εἰ διὰ α	ἥτοι] ἡ Ka	
12 τε om. IL	13 ὥπερ] δ Ka	16 post εἰσὶ add. μὴ L ²	κοινὰ μηδὲ	
ἴδια IL	γένει Ka	ταῦτα—εἰδεὶ τινὶ (17. 18) om. IL	17 et 18 ἀποδότη α	
19 ίδιον post γένους ponunt Ka	21 post prius ὡς add. καὶ IL	22 εὑρισκόμενα α		
πάσῃ] ἀπασι I	23 τοῦ γλαύκης] τοῦ γλαυκοῦ IKL'a	26 ὅρσαι α	27 ὄρνιθας α	
ἡ γλαύκην] ἡ γλαύκη I: ἡ γλαύκη K	30 κινοῦσαν K	post ὅρσαι add. τὴν		
ποιητικὴν φησιν αἰτίαν IL	31 Κινοῦσαν γάρ ἀρχὴν α			

οὐκέτι τὸν αὐτὸν τρόπον δεῖ νομίζειν εἶναι τῆς αἰτίας, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνάγκης ^{103^v γηινομένων, τουτέστιν ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς τοιασδήποτες γηινομένων, εἰς τὴν ὅλην καὶ τὸ ποιητικὸν ἀνακτέον τὰς αἰτίας τῆς γενέσεως αὐτῶν¹. τοῦτο ²⁰ δὲ ταῦτον ἔστι τῷ ἐκ τῆς ὅλης καὶ τοῦ ποιητικοῦ ἀποδοτέον τὴν γένεσιν ⁵ αὐτῶν. ὡς γάρ πολλάκις εἴρηται, οὗτας ἔργα τῆς φύσεως τεταγμένων καὶ ²⁵ ὠρισμένων καὶ γίνεται καὶ ἔστιν, οὐ διὰ τὸ κινεῖσθαι τὴν ὅλην, ἀφ' ἣς γεγόνασι τοιωσδέ, τοιαῦτα εἰσὶ ταῦτα, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὸ εἶναι αὐτὰ ⁴⁰ τοιαῦτα κινεῖται ἡ ὅλη τοιωσδέ· διὰ γάρ τὸ τὸν ἄνθρωπον εἶναι τοιονδή τοιαῦτα κινεῖται ὑπὲ τῆς γονῆς τὸ καταμήνιον τοιωσδέ, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ κινεῖσθαι ¹⁰ αὐτὴ τοιωσδέ ὁ ἄνθρωπος γίνεται τοιοῦτος. τῇ γάρ οὐτέποτε οὖν τῷ ἀνθρώπῳ ¹⁵ ἀκολουθεῖ ἡ γένεσις, καὶ διὰ τὸ εἶναι τοιοῦτον ἔστιν αὕτη τοιάδε, οὐ μὴν διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν τοιαῦτην ὁ ἄνθρωπος ἔστι τοιοῦτος, ὥσπερ φίλοις σαν ²⁰ 104^r ἀρχαῖοι τῶν φυσιολόγων διὰ τὸ μὴ συνεωρακέναι τὴν ἔνεκά του αἰτίαν. ἔστι μὲν οὖν ἔκαστον τῶν γηινομένων ἔνεκά του, ἔκαστον δὲ τῶν εἰς τὸν ²⁵ λόγον καὶ ὄρισμὸν παραλαμβανομένων ἔκαστου τοῦ ἥδη γεγονότος καὶ ὃντος διὰ ταύτην τὴν ἔνεκά του ἔστιν αἰτίαν καὶ τὰς λοιπάς. ἀσαφῶς δὲ ἀπαγγελθεῖσα ἡ λέξις καὶ ἀκαταλήκως ἡ ἔστι μὲν οὖν ἔκαστον ³⁰ ⁵ ἔνεκά του, γίνεται δὲ ἡδη διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. εἴη ἀν τὸ κατόλληκον αὐτῆς τοιοῦτον ἔστι μὲν οὖν ἔκαστον, ὅσαπερ ἐν τῷ λόγῳ ³⁵ ἐνυπάρχει τῷ ἔκαστου, ἔνεκά του, τουτέστιν ἔκαστον τῶν εἰς τὸν λόγον καὶ ὄρισμὸν παραλαμβανομένων ἔκαστου πράγματος ἔνεκα τοῦ ὄριστοῦ ἔστιν. εἶτα ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ὥρτέον τὸ γίνεται δὲ ἡδη διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ τὰς λοιπάς. τὰ μὲν γάρ γένη καὶ αἱ διαφοραὶ εἰσὶν ἔνεκα τῶν εἰδῶν, τὰ δὲ σύνθετα καὶ καθ' ἔκαστα γίνονται διά τε τὴν τελικὴν ⁴⁰ αἰτίαν καὶ τὰς λοιπάς, τὴν τε ὅλην καὶ τὸ ποιοῦν, διὰ μὲν τὴν ὅλην ὡς ⁴⁵ συνοῦσαν τῷ γεγονότι, καὶ ἡς ἄγει μὴ δυνάμενον ὅλως εἶναι, δημοίως δὲ καὶ διὰ τὸ ποιητικὸν. τὰ γάρ γηνόμενα ἄγει ποιητικὸν γενέσθαι οὐ δύνανται, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐξ αὐτομάτου γεγονέναι δυοκοῦντα ἐκ ποιητικῆς τινος αἰτίας γίνεται, ὥρας φημὶ ἡ θερμότητος ἡ ἀλλοι τινός². ἐπεὶ δέ τις ἔμελλε λέγειν ⁵⁰ ὅτιλλα μὴν καρδία, γείρη, ἐγκέφαλος οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ λόγῳ τῷ τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε οὐδὲ ἔνεκά του ἔσονται³, ἐπῆγαγε τὸ ἡ ἔστιν ἔνεκά του ἡ οὐ ⁵⁵ ἔνεκα, δυνάμει λέγων οὐδὲ μόνον τὰ εἰς τὸν ὄριστικὸν λόγον παραλαμβανόμενα ⁶⁰ ¹⁵ ἔνεκά του εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἡ ἔνεκά του ἔσονται ἡ οὐ ⁶⁵ ἔνεκα. ἔνεκα μὲν γάρ τινός εἰσιν ἐγκέφαλος πνεύμων καὶ τὰ λοιπά (ἔνεκα ⁷⁰ γάρ τῆς καρδίας), οὐ δὲ ἔνεκα ἡ καρδία· ἔνεκα γάρ αὐτῆς τὰλλα πάντα ⁷⁵}

1 δεῖ post οὐκέτι ponunt Ka τὰς αἰτίας IL 2 τῆς om. Ka 3 τὸ ποιητικὸν α
4 ἀποδότοι (sic) a 5 αὐτῆς a 6 πολλὰ a 7 post οὗτα add. γάρ Ka
τεταμένων a 9 κινεῖται] κινεῖ τὸ a 10 τοιωσδέ] οὕτως Ka
11 γένεσις in ras. L 12 ὡς Ka 13 οἱ] ἡ a 15 et 21 περιλαμβανο-
μένων a 15 τῷ ἡδη γεγονότι a 18 εἴη] εἰ a 19 αὐτοῖς I 20 οὐδε Ka
21 καὶ ὄρισμὸν om. Ka 22 ὄριστικον Ka 23 τὸ et γένος a 24 εἰσὶν om. Ka
24 γίνεται Ka 26 δυνάμενον scripsi: δυναμένω ΙΚΙ: δυναμένη a 27 ὅλως
27 ὄλλως L 28 αἰτίας om. IL 29 φησὶν K 30 τῷ post λόγῳ om. I
32 περιλαμβανόμενα a 34 εἰσὶν om. Ka 35 πνεῦμα a

μέρη ἔστι. τῶν δὲ ἄλλων, φησίν, οὓς ἐστὶ γένεσις, μὴ ὅντων δὲ τοιούτων, 104r
τουτέστιν ἡ ἔνεκα του ἡ οὖς ἔνεκα (ἔστι μὲν γάρ της γλαυκότητος γένεσις, ἀλλ'
οὐκ ἔστιν ἡ γλαυκότης οὔτε ἔνεκα τινος οὔτε οὖς ἔνεκα· οὐδὲν γάρ ἔνεκεν αὐτῆς
γίνεται) οὓς οὖν ἔστι γένεσις μὴ ὅντων δὲ τοιούτων, τούτων τὸ αἴτιον 20
δὲν τῇ κινήσει δεῖ καὶ τῇ γενέσει ζητεῖν, λέγων κίνησιν μὲν τὸ
ποιητικὸν αἴτιον, γένεσιν δὲ τὸ ύλικὸν διὰ τὸ μὲν κινεῖν, τὴν δὲ γίνεσθαι.
τὰς δὲ διαφορὰς τὰς τοιαύτας, ἥγουν τὴν γλαυκότητα καὶ τὰς λοιπάς, λαμβά-
νουσιν οἱ ὄφιμαλμοι ἐν τῇ συστάσει, τουτέστιν οὗτε τὸ ζῷον συνίσταται.

p. 778b20 Πρῶτον μὲν οὖν δταν γεννῶνται τὰ παιδία, πάντων
10 μάλιστα τῶν ἀτελῶν καθεύδειν εἶναθε.

Τὸ δταν γεννῶνται νῦν εἰληπται ἀντὶ τοῦ δταν ἑξέλθωσι θύραζε, 25
τὸ δὲ μάλιστα ἵσον ἔστι τῷ πλέον· υποστικτέον δὲ εἰς τὸ τὰ παιδία, εἴτα
ἐπαπτέον τὸ πάντων μάλιστα τῶν ἀτελῶν. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον 'τὰ
παιδία ἑξελθόντα ἐκ τῆς μήτρας θύραζε καθεύδει καὶ κοιμᾶται πλέον τῶν 30
ἀτελῶν πάντων· οὔτε γάρ σκύμνος οὔτε δελφάκιον οὔτε ἄλλο οὐδὲν μικρὰ
ὄντα ἑξελθόντα θύραζε κοιμᾶται τοσοῦτον δυσον τὰ παιδία, ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ 35
μήτρᾳ οὗτα τὰ παιδία, ἡγίκα λάβῃ αἰσθησιν, καθεύδοντα διατελεῖ· ὀλιγάκις
γάρ κινεῖται παρ' ὅλον τὸν τῆς κυήσεως καιρόν, τὸν δὲ ἄλλον ἀπαντα 40
κοιμᾶται'. εἰπὼν δὲ δτι καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ κοιμᾶται, ἐπάγει 'ἀπορήσειεν ἄν
20 τις πρῶτον, ὅπηνίκα τὴν αἰσθησιν λαβὸν ἤρετο κοιμᾶσθαι, ἀρά ἐγρηγόρει
πρὸ τῆς αἰσθησεως καὶ τοῦ εὐθίης δν ἤρετο μετ' αὐτὴν κοιμᾶσθαι ὅπνον, 45
ἄρ' οὖν πρῶτον ἐγρηγόρει, εἴτα ἔλαβε τὴν αἰσθησιν καὶ εὐθίης ὅπνωσεν, 104r
εἴτα πάλιν ἐγρήγορεν, ἡ ὅπνωτε καὶ πρὸ τοῦ αἰσθησιν δέξασθαι καὶ δτε
ἔδεχετο αὐτήν, ὅστερον δὲ ἐγρηγόρησεν, ὡς μηδὲν δλως προηγήσασθαι τὴν 5
25 ἐγρήγορσιν τοῦ ὅπνου'. ἀποδέχεται δὲ τὸ προηγήσασθαι τὸν ὅπνον καὶ ἔξ
οὐτοῦ εἰς διαρήγορσιν μεταβῆναι· ἡ ἔμπαλιν ἔξ ἐγρηγόρεως εἰς ὅπνον. ξτι
δὲ ἐπεὶ, φησί, πᾶσα μετάβασις διὰ τοῦ μετατέντος γίνεται, ἀγεται δὲ ἐκ τοῦ 10
μὴ οὗτος εἰς τὸ ὄν, οὐ τοῦ ἀπλῶς μὴ οὗτος ἄλλὰ τοῦ πῆ, ἀνάγκη διὰ
τοῦ μετατέντος εἰς τὸ δν καὶ εἰς τὴν ζωὴν ἐλθεῖν· δοκεῖ δὲ ὅπνος εἶναι
30 τοιούτον, τουτέστιν μετατέντος καὶ μὴ οὗτος. ἔστι μὲν γάρ μὴ οὐ δια
τεθνηκώς καὶ δλως ὁ θάνατος, δν δὲ ὁ ζῶν καὶ δλως η μετ' αἰσθήσεως
μάλιστα ζωή, δ' ὁ ὅπνος ἔστι μετατέντος καὶ τεθνεῶτος· η γάρ ζωή,
φησί, μάλιστα ἐν τῷ ἐγρηγορέναι ἐστίν, δτι καὶ τότε αἰσθανόμεθα, δτε καὶ
τρηγοροῦμεν. ὅπνοι μὲν οὖν ἀληθῶς ἐν τῇ μήτρᾳ οὐ μετὰ τὸ τὴν αἰσθησιν

1 ἔστιν η γένεσις α	3 τινος η οὖς ἔνεκα II	οὐδεὶς L	6 τὸ τὸν μὲν II
7 ἥγουν] ἥτοι Ka	8 τουτέστιν] ἥγουν Ka	9 γεννῶνται II: γένωνται Arist.	
11 Τὸ om. IKa	12 τὸ post εἰς om. I	18 καιρόν] χρόνον Ka	19. 20 ἀπορίαν
ἄν τις K: ἀπορίαν τις α	20 λαβὼν τὴν αἰσθησιν Ka	23 post τοῦ add. τὴν Ka	
24 μηδὲλως Ka	25 τὸ om. II,	27 φησίν ἐπεὶ coll. Ka	28 οὐ τοῦ—τὸ ὄν
(29) om. K	διὰ om. II	29 εἰς post καὶ om. Ka	30 τοιούτος Ka
τουτέστιν] ἥτοι Ka	μὲν om. Ka	30. 31 ὁ τεθνηκώς] δτε τεθνήσκει α	
32 μετατέντος ἔστι coll. Ka	34 γρηγορῶμεν I		

δέξασθαι, πρὸ δὲ τοῦ τὴν αἰσθησιν δέξασθαι ὑπνοῖ μὲν οὐδαμῶς, ἔχει δὲ 104^α διάλυσιν ὁμοίαν ὅπνου ὕσπερ καὶ τὰ φυτά· οὐδὲ γάρ αὐτὰ ὑπνώττει. οὐδεὶς γάρ ὅπνος ἀνέγερτος, τουτέστιν οὐδὲν ὑπνῶττον οὐ μεταβάλλει 20 εἰς ἐγρήγορσιν, ὥστε ἂν ὅπνωττε καὶ τὰ φυτά, ἐγρηγόρησεν ἂν ποτε. 5 καθεύδει μὲν οὖν τὰ ζῷα ἐν τῇ μῆτρᾳ ὄντα τὸν πλεῖστον χρόνον διὰ τὸ τὴν αἴσθησιν καὶ τὸ βάρος ἐπικεῖσθαι τοῖς ἄνω τόποις (πρῶτον γάρ τὰ ἄνω αἴσθεται, ὡς πρότερον εἴρηται)· ἐπικείμενον γάρ τὸ βάρος ὑποθένει ἐμποσίζει τὴν αἰσθησιν. περὶ ὧν τοῦ ὅπνου καὶ ἐγρηγόρεσσες τὰς αἰτίας πρότερον ἐν τῷ Περὶ ὅπνου εἰρηκεν· ἐκεῖνο γάρ ἤνιστο εἰπὼν εἰρήκαμεν δὲ τὴν 10 αἰτίαν τοῦ καθεύδειν τοιαύτην οὗσαν ἐν ἑτέροις. ἔστι δὲ τοῦτο 25 ἵσον τῷ καὶ ἐν ἄλλοις τὸ γινόμενον βάρος ἄνωθεν καὶ μᾶλιστα περὶ τὴν καρδίαν αἴτιον ἀποδεδώκαμεν τοῦ γίνεσθαι ὅπνον. οὗτοι δὲ ἐγείρονται καὶ καθεύδονται ἐν τῇ μῆτρᾳ, δῆλον καὶ ἐκ τῶν ἀνατομῶν καὶ ἐν τοῖς φυτοκοῦσι· πολλοὶ γάρ τῶν νεοττῶν ἐντὸς τῶν ὑδῶν ὄντες φωνοῦσι 15 δηλονότι ὅταν ἐγρηγορήσωσιν, εἶτα πάλιν σιγῶσιν ἐπὶ πολὺ ὡς δηλονότι ὑπνώτοντες.

p. 779a 11 Καὶ ἐγρηγορότα μὲν οὐ γελᾷ τὰ παιδία, καθεύδοντα δὲ καὶ δακρύει καὶ γελᾷ.

'Ελλειπῶς ἡρμήνευται η̄ λέξις, εἴη δ' ἂν τὸ πλῆρες τοιοῦτον· δακρύει 20 τὰ παιδία καὶ ἐγρηγορότα καὶ καθεύδοντα, γελᾷ δὲ μόνον καθεύδοντα. τοῦ δὲ γελᾶν αὐτὰ καθεύδοντα αἰτιᾶται τὸ τριττὸν τῆς αἰσθήσεως· η̄ μὲν γάρ 25 ἔστιν η̄τις γίνεται ἡμῖν ἐγρηγορόσιν, αὐτήν φημι τὴν κατ' ἐνέργειαν αἰσθησιν, ἑτέρα δὲ η̄τις ἐν τῷ ὄρῳ ὄνειρατά ἔστιν (αἰσθησις γάρ τις καὶ η̄ τῶν ὄνειράτων φαντασία· εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἐν τῷ Περὶ τῆς καθ' ὅπνον 40 μαντικῆς), τρίτη δὲ η̄παντα πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων· καθεύδοντες γάρ ἐγείρονται ἀνεψιγότας ἔχοντες τοὺς ὄφιμαλμοὺς καὶ πράττοντές τινας πράξεις 45 μὴ εἰδότες δὲ τι καὶ πράττουσιν· πῶς γάρ, ἐπειδὴ κοιμῶνται; | οὗτοι δὲ 105^α κοιμῶνται ἐν ταῖς τοιαύταις πράξεσι, δῆλον· Οὔτερον γάρ ἐπειδὴν ἐγρηγορήσωσιν, ἐρωτώμενοι λέγουσι μηδὲν εἰδέναι, εἰ δὲλως ἡγέρθησαν η̄ ἐπραξάν τι, 5 30 οἷόν τι συμπέπτωκε καὶ ἐμιῷ φίλω. η̄παντας συνήμηστις τις τὴν τέχνην ἰατρός, καὶ ἐμοῦ ἀναγινώσκοντος, ἐκείνου δὲ κοιμωμένου (η̄παντας συνήμηστις τις τὴν τέχνην ἰατρός) ἐγερθεὶς καὶ ἀπελθόντας ἐν τῷ οἰκήματι, ἐν ᾧ εἴχομεν ἀποκεκλεισμένας τὰς ἀλεκτορίδας, ἦνοιξε τὴν θύραν μηδέν τι πλέον πράξας καὶ στραφεὶς πάλιν ἀνέπεσε καὶ ἐκοιμᾶτο· μετὰ δὲ ταῦτα ἐγερθεὶς καὶ ὑπὲρ ἐρωτηθεὶς 'τις η̄ 15

2 ὅπνος	Κα	ώς	Κ:	δ	α	3 τουτέστιν]	ἥγοντα	Κα	4 ὑπνώτη (sic) a
5 τὸν οὐ.	L	6 πρώτων	α	7 πρότερον	οὐ.	L	9 ἐν τῷ Περὶ ὅπνου]		
c. 3	10 τοιαύτη	α	14 πολλὰ	α	19 Ἐλλειπῶς	α	21 τρίτον	α	
22 ἐγρηγορῶσιν	Ia	φησι	Κα	23 ἔστιν	οὐ.	IL	24 τούτου	a	
25 τρίτων	a	27 πῶς—ἐπειδὴν]	ἐπει	Κα	28 ἐπάν	Κα	29 εἰδέναι]		
εἰναι	IL ¹	post ὅλως add.	ἡ	I	ἡ]	εἰ	α	30 ἐμὸς]	μοι IK
ἰατρικήν	a	32 ἀπελθόν	Κα	ἀποκεκλεισμένα	L			ἱητρὸς	IL
34 ὑπὲρ	ἐμοῦ	οὐ.	IL				33 τὰ		

ἀναγκαῖ, καὶ ἡ σιτία δὲ ἣν ἐγερθεὶς ἔγνωται τὴν θύραν, εἰτα πάλιν κατέδαρθες; 105
 ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο μηδὲν εἰδέναι· ‘οὔτε γάρ εἰ δῆλος ἡγέρθην σύνοιδα οὔτε ω
 πολλῷ μᾶλλον, εἰ τὴν θύραν ἀνέψει’. ἔστιν οὖν καὶ αὕτη αἰσθησίς τις
 μετὰ φαντασίας τινός, οὐ μετὰ μνήμης δέ· διὸ καὶ ἀγνοοῦμεν, ὅταν τι ²⁵
 τοιοῦτον πάθωμεν, εἰ δῆλος πεπόνθαμεν τι τοιοῦτον, διπέρ συμβαίνει καὶ
 ἐπὶ τῶν δηνειράτων· πολλὰ γάρ τῶν φαινομένων ἥμερον ἐν τοῖς ὄποις οὐ
 μεμνήμεθα ἐγρηγορότες. ἔστιν οὖν καὶ αὕτη αἰσθησίς τις καθ' ἡν καὶ τὰ ³⁰
 παιδία γελᾷ, καὶ ἔστιν ὁ γέλως τῶν παιδίων τῇ τῶν καθευδόντων πράξει,
 ἣν πράττουσιν ἐγερθέντες γένεν, μὴ εἰδότες δέ. εἰπάν τοιν οὖν τὴν αἰτίαν δι' ³⁵
 10 ἡν γελᾷ καθεύδοντα, ἐπήγαγε τὰ δὲ παιδία ἐσίκασιν ὥσπερ ἀνεπι-
 στήμονα, καὶ τὰ ἑέης. ἔστι δὲ τὸ συνεχές τῆς λέξεως τοιοῦτον· τὰ δὲ
 παιδία ἐσίκασιν ἐν τῷ καθεύδειν ἐπαισθήματι καὶ ζῆν ὥσπερ ἀνεπιστήμονα
 τοῦ αἰσθήματος διὰ συνήθειαν. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ‘τὰ δὲ παιδία ἐν τῷ
 καθεύδειν ἐσίκασι τοῖς αἰσθανομένοις (αἰσθάνεται γάρ διε πνγώττει) κατὰ ⁴⁰
 15 τὴν αἰσθησίν τῶν ἀνισταμένων, διε καθεύδουσι, καὶ πολλὰ πραττόντων
 ἄνευ τοῦ ἐνυπνιαζειν’. αἰσθάνεται δὲ κατὰ ταύτην τὴν αἰσθησίν ἐν τῷ
 καθεύδειν, φησί, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐπιστήμην καὶ μάθησιν τοῦ ἐγρηγορέναι.
 συνειδητοῦν γάρ ἐν τῇ μήτρᾳ δὲ ὑπνώττειν, μηδὲν δὲ δῆλος μεμαθηκὼς
 ἐγρηγορέναι οὐκ ἐγρηγορεῖ (οὐ γάρ μεμάθηκεν ἐγρηγορεῖν). διλλ’ ὑπνώττειν
 20 τοῦτο γάρ μᾶλλον μεμάθηκε καὶ εἴθισεν. ἐπειδὸν δὲ αὐξηθῶσι καὶ ἐνὸς
 ἐνιαυτοῦ ἦ καὶ διλύγον ἐλάττονος ἦ πλείονος χρόνου γένωνται, τούναντίον ⁴⁵
 πάσχουσι· τῶν γάρ πλείονα ἐγρηγοροῦσιν, ὕστε καὶ τὰς μαίας πολλὰ
 μηχανᾶσθαι, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὰ τὸν ὑπνῶσαι. λέγει δὲ τὰ παιδία μᾶλλον τῶν
 ἄλλων ζώων ἐν ὑπνῳ τὸ πρῶτον διατελεῖν. τοῦ δὲ εὐθὺς γενομένων τῶν
 25 παιδίων γλαυκότερα εἶναι τὰ ὅμματα αὐτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ζώων μή,
 αἴτιον εἶναι φησὶ τὸ μονόχρωμα εἶναι τὰ ὅμματα τῶν ἄλλων ζώων. ἐπειδὴ
 γάρ οἱ | μὲν τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ γλαυκοὶ οἱ δὲ μελανόφθαλμοι, ἔπικε τὰ ⁵⁰
 παιδία τρόπον τινὰ δυσσίν· εὐθὺς μὲν οὖν γενόμενα ἔστιν τῷ γλαυκοφθάλμῳ,
 διτερον δὲ τῷ μελανοματῷ· τὰ δὲ ἄλλα ἐπειδὴ μονόχρωμα εἰσιν, ὥσπερ
 30 οὐδὲ διαφέρουσι τοῦ βοὸς τούτου τὰ ὅμματα πρὸς τὰ τοῦ ἄλλου βοός, οὗτως
 οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς βοὸς οἱ διαφθαλμοὶ διαφέρουσιν αὐτοὶ ἑαυτῶν ποτε.
 ἐπὶ δὲ τὴν ἀνθρώπουν, ἐπειδὴ οἱ τούτου τοῦ ἀνθρώπου διαφθαλμοὶ διαφέρουσι· ⁵⁵
 πρὸς τοὺς ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, δύγανται διαφέρειν καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν, καὶ

1 ἤγοτέσει Ka	τὴν θύραν εκ τὰς θύρας corr. I,	κατέδαρθε Ka	2 ἡγέρθει α
οὐδὲ Ka	3 πολλοῦ Ka	τις ομ. a	5 εἰ] ἦ I
συμβήσεται α	6 τοῖς ομ. Ka	7 ἐγρηγορήσαντες a	8 τοῦ καθεύδοντος a
12 αἰσθάνεται Ka	ώς Ka	ἄν ἐπιστήμονα libri	13 συνήθει a
14 ὑπνώττη a	16 τεῦτα a	18 et 19 ὑπνώττη a	18 οὐδὲν δὲ Ka
19 οὐ γρηγορεῖ K: οὐ γρηγορεῖν a	20 γῆθισεν I	έπαν Ka	αἰσθήσωσι II
21 καὶ om. L	22 πλείω γρηγοροῦσι Ka	24 τὰ πρῶτα K	διατελεῖ a
25 παθῶν Ia	δὲ del. L: om. a	μή om. L: μή δὲ a	26 τὸ] τοῦ IL
ἐπεῑ Ka	27 εἰσὶ om. Ka	27, 28 τὸ παιδίον Ka	28 γενόμενον IIKa
29 ἐπεῑ Ka	31 οὐδὲ] δὲ I	οἱ om. IKA	διαφέρουσιν—διφθαλμοὶ (32)
om. sed in marg. adser. L	32 ἐπὶ] ἐπεῑ a	33 πρὸς—διαφέρειν καὶ om. L	
τοῦ ἀνθρώπου om. Ka			

έπι τούτῳ μεταβάλλουσιν ἀπὸ γλαυκότητος εἰς μελάνωσιν. ἔτερογλαύκους 105^ν δὲ λέγει τοὺς ἔχοντας τὸν ὃν ὑφθαλμὸν γλαυκόν, τὸν δὲ ἔτερον ἡ μέλανα ἡ αἰγαπὸν ἡ δλως μὴ γλαυκόν. ταύτην οὖν, φησίν, ἵκανὴν οἰητέον αἰτίαν εἶναι τοῦ τὰ παιδία γλαυκὰ ὄντα εὐθὺς γενόμενα ὅστερον μεταβάλλειν, τὸ πολύγρωμα 5 εἶναι τὰ ὄμματα αὐτῶν. ἐπεὶ δέ τις ἥμελλε λέγειν διτι 'τοῦτο μὲν οὕτως ἔστω, διὰ τί δὲ δλως ἐξ ἀρχῆς οὐ γίνεται τὰ ὄμματα αὐτῶν αἰγαπὰ ἡ 10 χαροπὰ ἡ ἄλλο τι χρῶμα ἔχοντα, εἰδ' οὕτως μεταβάλλει πρὸς τὴν ὑπάρχειν μέλλουσαν φύσιν, ἀλλὰ πάντοτε γλαυκὰ γίνονται ἐξ ἀρχῆς;' ἐπήγαγε τοῦ δὲ γλαυκότερα καὶ μὴ χρόαν ἄλλην ἴσχειν καὶ τὰ λοιπὰ λίαν σαφῶς.

10 p. 779 b 15 Τὸ μὲν οὖν ὑπολαμβάνειν τὰ μὲν γλαυκὰ πυρώδη, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησι, τὰ δὲ μελανόμματα πλεῖστον ὅδωρ 15 ἔχειν.

'Ἐμπεδοκλῆς τὸ μὲν αἰσθητήριον τῆς ὄψεως, ως ἐν τῷ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν εἴρηται, ποιῶν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, τὴν δὲ ὄψιν 15 (αὐτήν φημι τὴν τῆς ψυχῆς δύναμιν, καθ' ἣν ὁρῶμεν, ητις καὶ ἔστιν εἰδος τοῦ ὑφθαλμοῦ) ταύτην δὴ τὴν ὄψιν πῦρ λέγων, ἔλεγεν διτι ἐν οἷς ὄμμασιν 20 (ἐπειδὴ ἐκ τῶν τεσσάρων εἰσὶ στοιχείων) πλεονάζει μὲν τὸ πῦρ, ἔλειπει δὲ τὸ ὅδωρ, ταῦτα τὰ ὄμματά εἰσι γλαυκά (τὸ γάρ πῦρ λευκόν, καὶ ὁ γλαυκὸς ὑφθαλμὸς τοιοῦτος· λευκὸς γάρ καὶ αὐτός), ἐν οἷς δὲ τὸ μὲν πῦρ 25 ἔλειπει, πλεονάζει δὲ τὸ ὅδωρ, μελανόμματα. καὶ διὰ τοῦτο φησιν' Ἐμπεδοκλῆς τὰ γλαυκὰ ἡμέρας μὴ ὄραν δι' ἔνδεισιν ὅδατος· δεῖ γάρ ως 30 μέλλοντα ὄραν ὅδατος. τὰ μὲν οὖν γλαυκὰ ἔλεγε μὴ ὄραν δι' ἔνδεισιν πυρός· 35 διὰ γάρ τὸ μὴ ἔχειν πῦρ πολύ, διὰ τοῦτο, φησίν, οὐχ ὄρωσι τὰ μελανά 40 νόμματα τῆς νυκτός. ἐγκαλεῖ οὖν αὐτῷ ὁ Ἀριστοτέλης λέγων 'εἰ δέδεικται μὴ εἶναι πυρὸς τὸ αἰσθητήριον (αὐτό φημι τὸ κρυσταλλοειδές) εἰ δὴ δέδεικται 45 μὴ ὃν πυρός, ἀλλὰ ὅδατος, οὐ καλῶς περὶ τούτων ἀποφαίνεται' Ἐμπεδοκλῆς. ξεῖ δὲ ἐνδέχεται καὶ κατ' ἄλλους τρόπουν οἷον ἀπὸ ὅδατος μόνου ἀποδειγματικοῖς 50 αἰτίας τῆς γλαυκότητος καὶ μελανώσεως καὶ τῶν λοιπῶν χρωμάτων. πλέον 55 55 δὲ ὑγρὸν καὶ ἔλαττον λέγει τῆς συμμέτρου κινήσεως, διότι κινεῖται ἡ ὄψις ὑπὸ τῶν ὄρατῶν· ἄγεται γάρ ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς ἐνέργειαν. τὰ μὲν 60 οὖν ἔχοντα, φησί, τὸ ὑγρὸν πολὺ μέλανα τὰ τοιαῦτα ὄμματά εἰσι διὰ τὸ

1 μελανίαν Κα	2 λέγουσι Κ	3. 4 τὰ τοῦ παιδία I	5 ἔμελλε Κα
οὕτως] οὔτε α	6 οὐ om. Κ	γίνονται α	7 ἔχοντα ου. IL
μεταβάλλει scripsi: μεταβάλλειν II: μεταβάλλουσι Κα		8 πάντα Κα	9 γλαυκό-
τερον α	11 φησι—ἔχειν (12) om. K	μελανόμματα II Arist. PS: μέλανα	
Arist. vulg.	13 post μὲν addl. οὖν I	ἐν τῷ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν] c. 2	
ἐν τῇ α	14 αἰσθητικοῦ α	15 φησι Κα	16 δὴ] δὲ II
17 ἐπεὶ Κα	20 ἔλειπει Κ	21 γλαυκὴ α	22 μέλλοντι Κα
23 πάλιν post νυκτὸς ponit K	25 τῆς om. Κα	26 πῦρ II	φησι Κα
δὴ] δὲ IL	27 οὐ καλῶς] οὐκ ἀν α	29 αἰτίαν τε γλαυκότητος α	
μελανίας Κα	31 ὄρατων] ὀνειράτων IL'	ἐνέργεια α	32 πολὺ τὸ ὑγρὸν
coll. Κα	μέλανα post τοιαῦτα ponit K		

μὴ εὐδίοπτα εῖναι· λέγει δὲ μὴ εὐδίοπτα, ὥν τὸ βάθος καὶ τὸν πυθμένα οὐ δύναται ἡ ὄψις ἰδεῖν. διὰ τοῦτο καὶ τὴν θάλασσαν τὴν πολὺ ἔχουσαν βάθος οὐκεὶ εὐδίοπτόν φαμεν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ὄψιν διελθεῖν κάτω 106· εἰς τὸ βάθος, τὴν δὲ μὴ πολὺ ἔχουσαν βάθος ἀλλ' ὀλίγον εὐδίοπτον. δὴ τούτον δὲ εὐδίοπτον λέγει τῆς θαλάσσης τὸ βαθύτερον τοῦ εὐδίοπτου, ὅπερ καὶ ὑδατῶδες καλεῖ· τὸ γάρ ἐν τοιούτῳ κοιλώματι γῆς δὲ δύωροι οὔτε μέλαν ὥραται οὔτε γλαυκόν, ἀλλ' ἀπλῶς δύωρο.

p. 779b34 Τὴν δὲ αὐτὴν αἰτίαν οἰητέον καὶ τοῦ τὰ μὲν γλαυκὰ μὴ εῖναι δέξιωπά.

10 "Οτι μὲν οὖν οὐκ δέξιωπά τὴν ἡμέραν τὰ γλαυκά, τὰ δὲ μελανόμματα τὴν νύκτα οὐκ δέξιωπά (τὰ μὲν γάρ μελανόμματα τὴν ἡμέραν δέξιωπά, τὴν δὲ νύκτα οὐκ δέξιωπά, τὰ δὲ γλαυκά τὴν ἡμέραν οὐκ δέξιωπά. τὴν δὲ νύκτα δέξιωπά) διτι μὲν οὖν ταῦθι οἵτις ἔχει, δῆλον· λέγει δὲ τὴν αἰτίαν ἐκατέρου τούτων. ὀλίγον γάρ, φησί, ἔχοντα τὸ ὑγρὸν τὰ γλαυκά ὅμματα κινεῖται 15 οὐ πὸ τοῦ φωτὸς οὐ μόνον ἡ διαφανές ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑγρόν. ἀν μὲν γάρ κινηθῆ τὸ κρυσταλλοειδὲς τοῦ ὅμματος ἡ διαφανές, ἡ δὲ ὑγρὸν ἡρεμῇ, καλῶς ὥρᾳ ἡ ὄψις διὰ τὸ ἡρεμεῖν ἡ ὑγρόν, ἀν δὲ κινηθῆ καὶ ἡ διαφανὲς καὶ ἡ 20 ὑγρόν, οὐχ ὥρᾳ· κινουμένου γάρ τοῦ ὑγροῦ ἡ ὑγρὸν οὐ πὸ τοῦ πολλοῦ φωτός, καὶ ταραττομένου δὲ τρόπον οὐ πὸ τῶν ἀνέμων ἡ θαλάσσα, ἐμποδίζει τὴν ὄψιν 25 οὐκ εἴσεσθαι τὸν κρυσταλλοειδῶς ἡ διαφανές, οὐ μήν καὶ ἡ ὑγρόν. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ὀλίγον δὲ τὸ φῶς (ἀμυδρὸν τοῦ γάρ τὸ εἰς ἡμᾶς φθάνον ἐκ τῶν ἀπλανῶν καὶ πλανωμένων ἀστέρων φῶς πλὴν τοῦ ἀπὸ τῆς σελήνης· τοῦτο γάρ πλεῖστον μὲν τοῦ ἀπὸ τῶν ἀλλων ἀστέρων φωτός, ἔλαττον δὲ πάνυ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἥλιου) δὲ οὖν τὸ ἐν τῇ 30 νυκτὶ φῶς ὀλίγον, δὲ οὐκεὶ τοῦ γλαυκοῦ ὅμματος ὀλίγον ὑγρόν, ἡ μὲν διαφανὲς κινεῖται (πέφυκε γάρ τὸ διαφανὲς οὐ πὸ παντὸς φωτὸς κινεῖσθαι, μᾶλλον μὲν οὐ πὸ τοῦ πλείσιον, τούτον δὲ οὐ πὸ τοῦ ἔλαττονος) ἡ δὲ ὑγρὸν δὲ οὐ κινεῖται· ὀλίγον γάρ τὸ ἐν τη νυκτὶ φῶς ἡ ὥστε δύνασθαι κινεῖν αὐτὸ καὶ ἡ ὑγρόν. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν τῆς μὲν ἡμέρας οὐχ ὥρᾳ ὁ γλαυκὸς 35 δέφθαλμὸς καλῶς, τῆς δὲ νυκτὸς μᾶλλον. ὁ δὲ μέλας τῆς ἡμέρας ὥρᾳ καλῶς, διτι ἡ μὲν διαφανὲς τὸ ἐν αὐτῷ κρυσταλλοειδὲς κινεῖται, ἡ δὲ ὑγρὸν διὰ πλῆθος οὐ κινεῖται· τῆς δὲ νυκτὸς οὐχ ὥρᾳ, διτι εἰ καὶ κινεῖται ἡ διαφανὲς ἐν τῇ νυκτὶ, ἀλλὰ λίαν πάμπτων ἀμυδρῶς καὶ σχεδὸν οἵτις ἀμυδρῶς, 40

1 βάρος I	2 πολὺν α	3 post βάθος add. ἀλλ' οὐκ ὀλίγον IL	5 βαθύ-
τατον L	ὅπερ] ὁ Κα	6 ἐν τούτῳ κοιλωμα τῆς γῆς IL	10 τὰ ante
γλαυκὰ om. I	μελανόφθαλμα Κα	11 τὰ μὲν γάρ—οὕτως ἔχει (13) om. Κα	
12 νύκταν bis I	δὲ ante γλαυκὰ scripsi: γάρ IL	13 ἐκατέρων α	
14 τὰ γλαυκόμματα IL	16 ἡρεμεῖ IL	17 ἡρεμῇ α	18 ἡ ὑγροῦ Κα
21 ἀνυδρὸν α	24 ἀστρων IL	25 post καὶ add. τὸ Κα	πάνυ
om. Κ	τῇ om. Κα	26 τὸ διαφανὲς] τὸ διὰ	
φύσιν α	27 μὲν] δὲ IL	28 ἐν τῇ νυκτὶ Κα	29. 30 ὁ ὥρᾳθαλμὸς ὁρᾶς
γλαυκὸς Κα	30 μέλαν α	30. 31 ὥρᾳ καλῶς] μᾶλλον ὥρᾳ Κα	

ώστε φήσαι ἂν τις μηδὲ κινεῖσθαι. τὸ δὲ ἀμα γάρ καὶ δυσκίνητον ἐν 106^a τῇ ὅλως νυκτὶ γίνεται τὸ ὑγρὸν οὕτως ἀναγνωστέον ‘ἄμα γάρ καὶ ὅλως τὸ ὑγρὸν ἐν τῇ νυκτὶ δυσκίνητον γίνεται’. ὡστε εἰ μέλλει καλῶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὥρᾳ, δεῖ καὶ κινεῖσθαι τὸ ὑγρὸν καὶ μὴ κινεῖσθαι, κινεῖσθαι μὲν ἡ διαφανές, μὴ κινεῖσθαι δὲ τῇ ὑγρόν. οὐγ̄ ὥρως δὲ ἐκ τοῦ ἡλίου εἰς τὸ σκότος ἴόντες διὰ τὸ κινεῖσθαι ἀτενίζουσιν εἰς τὸν ἥλιον τὸ ὑγρὸν τῇ ὑγρόν· δεῖ οὖν αὐτῷ χρόνου, ἵνα παυθῇ τῆς κινήσεως. ὡς γάρ τὰ κύρατα τῆς ⁴⁰ θαλάσσης οὐκ εὐθὺς παυμένων τῶν ἀνέμων παύονται, οὕτω οὐδὲ τὸ κρυσταλλοειδὲς εὐθὺς τῷ εἰσελθειν ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἡλίου εἰς τὸ σκότος, 10 λέγων οὖν σκότος τὸν ἐσκιασμένον τόπον.

p. 780a14 Δηλοῖ δὲ τὸ ἀρρώστημα τῆς ὄψεως ἔκατέρας.

“Οτι δὴ μὲν γλαυκότης ὀλιγότης ἐστὶν ὑγρότητος ἡ ὑγροῦ, δὲ μελανία πλὴν, οὐδὲν φησι καὶ ἐκ τῶν συμβανόντων ἀρρώστημάτων ἐκπεριφρίει τούτων. τὸ μὲν γάρ γλαυκωμα πάλλον τοῖς γλαυκοῖς (τὸ γάρ 106^a 15 γλαύκωμα ἔτρεται ἐστὶν ὄψιμάτων· ἔτρεται δὲ μᾶλιστα καὶ μᾶλλον τὸ ὀλέτην ὑγρόν), δὲ δὲ καλούμενον νυκταλώπηξ τοῖς μελανομάλαις· γίνεται δὲ τῷ διὰ πλὴν τοῦ ὑγροῦ, τοιοῦτος δὲ ὁ μέλας ὄψιμαλμός. ῥσπερ δὲ αἱ ἀλεκτορίδες οὐχ ὅρωσι τῇ νυκτί, οὕτως οὐδὲ οἱ τὸν νυκταλώπεκα νοσήσαντες. 10 δεῖ δέ, φησί, ὄμαλὸν εἶναι τὸ δέρμα, οὕτως μὴ ἐπισκιάζῃ ῥυτιδούμενον· ἡ 20 γάρ ὑπὲις τοιάν ἐμποιεῖ. διὰ γάρ τοῦτο καὶ τὰ τῶν λαμπτήρων δέρματα τείνουσιν ἵκανῶς, ἵνα μὴ ῥυτιδούμενα ἐκ τοῦ μὴ καλῶς τετάσθαι ἐμπο- 15 δίζοι τὸ φῶς. λέγει δὲ πάντα τὰ παιδία ἐξ ἀρχῆς εἶναι γλαυκά δι’ ἔνδειαν ὑγρότητος· πρῶτον μὲν γάρ ἐν τῇ γενέσει καὶ συστάσει τῶν ὄψιμάτων 20 πάρπολον τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρόν, δεύτερον δὲ τελειωθεῖσιν ὀλίγον, ἐξ δοσοῦ 25 δηλούνται συστῆγαι δύναται γλαυκότης, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν πλεῖστον τῷ ἐν τῇ δευτέρᾳ μεταβολῇ. τὸ δὲ τὸ γάρ λίαν λεπτὸν ἡ λίαν παχὺ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν ὕσον ἐστὶ τῷ ῥσπερ γάρ τὸ λίαν παχὺ βραδέως πέπτεται καὶ συνίσταται, οὕτω καὶ τὸ λίαν λεπτόν· διὰ τοῦτο γάρ τὸ δύωρ ³⁰ οὐ πέπτεται οὐδὲ συνίσταται. εἴτεν ἀν οὖν τὰ τῶν παιῶν ὄμματα γλαυκά 35 καὶ δι’ ὀλιγότητα ὑγροῦ καὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πεφιληγαι διὰ λεπτότητα. εἰ δὴ ταῦτη οὕτως ἔχει, δεῖται μὲν ἡ φύσις ἀδυνατήσῃ ἀμφότερων τῶν ὄψιμαλμῶν πέψαι καὶ συστῆσαι τὸ ὑγρόν, ἀμφότεροι γίνονται γλαυκοί, εἰ 40 δὲ τοῦ μὲν πέψει, τοῦ δὲ μῆ, ἔτερόγλαυκος γίνεται ὁ ἄνθρωπος.

1 φήσαιεν I: φήσειεν K: φάσειεν α	2 ὅλως νυκτὶ] sic etiam Arist. SY: νυκτὶ ὅλως Arist. vulg.
ὅλων α	4 μὴ κινεῖσθαι μὲν α
8 παύεται K	9 εὐθὺς τῷ om. IL
IKL Arist. S: τὰ ἀρρώστημα Arist. vulg.	10 τρόπον K
μάλιστα καὶ μᾶλλον dubito num sana sint recte Arist. vulg.	11 τὸ ἀρρώστημα a
ποιεῖ Ka	12 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
24 πάρπολον Ka	13 νυκταλώπηξ IKL Arist. PS: νυκταλώψ
supra scr. L ²	14 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
ἀμφότερα a	15 ἔτρεται τοῦ ὑγροῦ
32 συστῆγαι a	16 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	17 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	18 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	19 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	20 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	21 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	22 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	23 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	24 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	25 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	26 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	27 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	28 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	29 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	30 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	31 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka
	32 τὸ γάρ] τὸ δὲ Ka

p. 780b12 Ήερὶ δὲ τού τὰ μὲν ὑξωπά εἰναι τῶν ζῷων τὰ δὲ μή,
δέο τρόποι τῆς αἰτίας εἰσίν.

Εἰσὶ τινες τῶν ἀνθρώπων, οἱ πόρρωθεν κειμένων τῶν βιβλίων ἀναγρινόσκουσι τὰ ἐν αὐτοῖς γεγραμμένα καλῶς, ἐγγὺς δὲ τεθέντων ἡ δλως οὐκ 45
ἢ ἀναγρινόσκουσιν ἡ σὺν καλῶς. πάλιν δὲ συμβάνει δύο τινῶν ἀνθρώπων 107r
ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἴσταμένων καὶ πλησίον αὐτοῖς διαφόρων κειμένων χρωμάτων, πόρρωθεν δέ τινων ζῷων βαδίζόντων, τὸν μὲν ἔνο δρᾶν τὰ πόρρωθεν 5
αὐτῶν βαδίζοντα, τὸν δὲ ἔπειρον μηδὲ ὄλως δρᾶν αὐτά. ἐμπάλιν δὲ ἐπὶ τῶν
ἐγγὺς κειμένων χρωμάτων τὸν μὲν μὴ δρῶντα τὰ πόρρωθεν βαδίζοντα 10
10 δρᾶν καὶ κρίνειν καλῶς τὰς διαφορὰς τῶν χρωμάτων, οἷον δτι τόδε μέν
ἐστι λευκόν, τόδε δὲ πράσινον καὶ τόδε ὄλινοργόν. τὸν δὲ τὰ πόρρωθεν
βαδίζοντα δρᾶν τὰ τοιαῦτα χρώματα, ἡ καν δριψή, 15
ἄλλα τὰς γε διαφορὰς αὐτῶν μηδὲ δύνασθαι κρίνειν, ἀλλ' ἐν τι
πάντα φαίνεσθαι αὐτῷ τὴν φύσιν· ἡ γάρ πάντα λευκὰ ἡ πάντα πράσινα. 20
15 ταῦτα δέ, τουτέστι τὸ τὰ πόρρωθεν δύνασθαι δρᾶν καὶ τὰς διαφορὰς
ἥτι μᾶλιστα διαιτήσανται. οὐ συμβάνει τῷ αὐτῷ· οὐ συμβάνει γάρ τὸν 25
δυνάμενον δρᾶν τὰ πόρρωθεν τὸν αὐτὸν τοῦτον διαισθάνεσθαι καὶ
τὰς διαφορὰς τῶν δρωμένων, ἀλλ' εἴπερ ἄρα τὰ πόρρωθεν δύνεται, τὰς
διαφορὰς οὐ διαισθάνεται, εἰ δὲ τὰς διαφορὰς διαισθάνοιτο, τὰ πόρρωθεν 30
20 οὐκ δύνεται. ο γάρ ἐπηλυγασάμενος, τουτέστιν δ τὴν χεῖρα θεὶς ἐν
ταῖς δφρύσιν, δ πολλάκις ποιεῖν εἰώθαμεν βουλόμενοι τὰ πόρρω ίδειν, δ δὴ 35
ἐπηλυγασάμενος ἡ δι' αὐλοῦ βλέπων τὰ μὲν πόρρωθεν δύνεται διὰ τοῦ αὐλοῦ
ἡ διὰ τῆς χειρός, τὰς δὲ διαφορὰς τῶν δρωμένων διὰ τοῦ αὐλοῦ ἡ διὰ τῆς 40
χειρός, δι' ὃν τὰ πόρρωθεν ἔωρα, οὐκ ἀν διαιρίναι. ο δὲ ἐκ τῶν φρεατίων
25 τῆς ἡμέρας δρῶντες τοὺς ἀστέρας ἐοίκασι τοῖς ἐπηλυγασαμένοις ἡ δι' αὐλοῦ
δρῶσι. λαβὼν οὖν δτι διτὸν τὸ δέον, τὸ μὲν τὸ τὰ πόρρωθεν δρᾶν, τὸ δὲ τὸ 45
τὰς διαφορὰς τῶν δρωμένων κρίνειν, νῦν λέγει, ποιῶν τῶν ζῷων *(καὶ)* πῶς
ἔχον περὶ τὰ ὅμματα τὰ πόρρωθεν δύνεται, ποιῶν δὲ τὰ χρώματα ἀκρι- 107v
βώσει· καὶ φησιν, εἰ τι τῶν ζῷων ἔχει μὲν προβολὴν τοῦ ὅμματος
30 (εἰσὶ γάρ τινες ἀνθρώποι ἔσω μὲν εἰς βάθος ἔχοντες τὰ ὅμματα, τὰ δυταῖ 5
δὲ καὶ τὰς σάρκας, ἐν αἵς αἱ δφρύες, ἐπανεστηκότα καὶ ἐπικρεμάμενα
ἔξω) οἱ δὴ οὗτοις ἔοίκασι τοῖς ἐπηλυγασαμένοις· ο γάρ τεχνητῶς 10

4 αὐτῆς ILa	5 δὲ om. Ka	ἀνθρώπων om. Ka	7 πόρρωθεν δέ—
κειμένων χρωμάτων (9) iterant IKL		8. 9 ἐπὶ τῶν — χρωμάτων post ἔτερος (8)	
ponit a 13 ἀλλὰ κατὰ γὲ διαφορὰν a 16 αἰσθάνεσθαι Ka 19 οὐκ			
αἰσθάνεσθαι Ka 20 et 22 ἐπηλυγισάμενος KLa 21 ὥπερ I πόρρωθεν a			
22 τοὺς μὲν IL πόρρω a 23 primum διὰ om. Ka τοῦ αὐτοῦ			
αὐλοῦ Ka 24 διαιρίναι scripsi: διαιρόν libri 25 ἐπηλυγισάμενοις L ² Ka			
26 τὸ ante τὰ ex τῷ corr. L: τῶ I 26. 27 τῶ τὰς I 27 ποιῶν ζῶν Ka			
καὶ addidi 28. 29 ἀκριβῶσαι a 29 τοῦ om. K 30 post μὲν add.			
καὶ Ka τὰ ante δεσπ. om. K 31 τὴν σάρκα Ka οἰς ILa			
32 ἔξωθεν K δὴ] δὴ οὖν K: δὲ οὖν a ἐπηλυγισάμενοις LKa			

οἱ ἐπηλυγασάμενοι ποιοῦσι, τοῦτο ἐκείνοις ἡ φύσις πεποιηκεν. ἀλλὰ καὶ τινα 107· τῶν δέουσι πᾶν ζῷον οἶον ἕρακες δεῖπον οὐ μόνον ἐπικρεμαμένας ἔχουσι τὰς δρφῆς, ἀλλὰ καὶ λεπτὰ πτερά δασέα καὶ προέχοντα εἰς μῆκος κύκλῳ τῶν ὑδάθελμάν πλήρεις τῶν βλεψάριων ἔχουσι τρύπους τινὰς ὡς αὐλὸν ἡ γεῖρα 5 ἀνατείλαντα περὶ αὐτὰ κύκλῳ, καὶ ἀπλῶς ἅπαν διπερ ἀν τὰ πόρρωθεν ὄραν δύνηται, ἔχει περὶ τὰ ὅμματά τινα προβολήν. εἴ τι οὖν, φησί, τῶν ζῷων 15 προβολὴν μὲν ἔχει τοῦ ὅμματος πολλήν, τὸ δὲ ἐν τῇ κόρῃ ὑγρὸν μὴ καθαρὸν μηδὲ σύμμετρον τῇ κινήσει τῇ γινομένῃ ἐν αὐτῇ θύραθεν ἀπό τε τοῦ φωτὸς ἀπό τε τῶν δρατῶν, πρὸς δὲ τούτοις ἀν οὐδὲ 10 τὸ ἐπιπολῆς δέρμα ἔχῃ λεπτόν, τοῦτο τὰ μὲν πόρρωθεν ὄψεται οὐδὲ τὸ ἔχειν προβολὴν καὶ ἐσικέναι τοῖς ἐπηλυγασαμένοις ἡ ὁὐλοῦ ὄρδοι, τὰς δὲ διαφορὰς οὐκ ἀκριβώσει, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ ἐν τῇ κόρῃ ὑγρὸν καθαρὸν μηδὲ σύμμετρον τῇ θύραθεν κινήσει, μήτε λεπτὸν τὸ ἐπιπολῆς δέρμα, 20 λέγων ἐπιπολῆς δέρμα τὸν γιτῶν τοῦ ὑδάθελμοῦ, οὖ διπετεῖται τὸ βλέψαρον 15 ἐν τῷ μύειν. τὸ γάρ ἀκριβῶσον τὰς διαφορὰς ἀναγκαῖον καθαρόν τε ἔχειν τὸ ὑγρὸν καὶ σύμμετρον τῇ θύραθεν κινήσει, καὶ ἔτι τὸ ἐπιπολῆς δέρμα λεπτόν. ὥστε εἴ τι ζῷον πρὸς τῷ ἔχειν προβολὴν τοῦ ὅμματος πολλὴν [ἄν] καὶ τὸ ὑγρὸν καθαρὸν καὶ σύμμετρον ἔξει καὶ τὸ ἐπιπολῆς δέρμα λεπτόν, τοῦτο καὶ τὰ πόρρω δύψεται καὶ τὰς διαφορὰς τῶν γρωμάτων ἀκριβώσει. ἡ οὐ 25 συμβαίνουσι ταῦτα πάντα τῷ ἐνὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν φύσιν πολλῶν κατευστοχεῖν. εἰπὼν δὲ διὰ τὰς διαφορὰς τῶν γρωμάτων οὐδὲ ἀκρι- βώσει, πόρρωθεν δὲ ἔσται δρατικόν, ἐπήγαγε τὸ ὕσπερ εἰ καὶ ἐγγύθεν, μᾶλλον τῶν τὸ μὲν ὑγρὸν καθαρὸν ἐχόντων καὶ τὸ ἐπι- σκέπασμα αὐτοῦ, λέγων ἐπισκέπασμα τὸ ἐπιπολῆς δέρμα. δὲ λέγει 30 τοιοῦτόν ἔστι 'τὸ ἔχον προβολὴν μᾶλλον καὶ κάλλιον ὄψεται τὰ πόρρωθεν τῶν ἐπισκύνιον τουτέστι προβολὴν μὲν μὴ ἐχόντων πρὸ τῶν ὅμμάτων, ἐχόντων δὲ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ἐπιπολῆς δέρμα καθαρόν. τὰ γάρ ἔχοντα 35 ἐπισκύνιον καὶ προβολὴν μᾶλλον ὄρῶσι τὸ πόρρωθεν τῶν τὸ δέρμα καὶ τὸ ὑγρὸν καθαρὸν ἐχόντων. ἐπισκύνιον δὲ μὴ ἐχόντων.' τὸ δὲ ὕσπερ εἰ καὶ 40 ἐγγύθεν ἵστον ἔστι τῷ τὸν ἐγγύθεν καὶ τὰ πόρρωθεν ὄρῶντα τὸ ἔχον ἐπι- σκύνιον καὶ τὸ μὴ ἔχον, μᾶλλον καὶ κάλλιον ὄψεται τὸ ἔχον καὶ ἐγγύθεν, καὶν ἀπὸ

1 ἐπηλυγισάμενοι KLa	2 ἕρακα δεῖπον Ka	3 ἐπικεκρεμαμένας I	4 αὐλὸν
ἡ γεῖρα scripsi: αὐλὸς ἡ γεῖρα libri	5 περὶ αὐτὸν Ka	6 δύνηται scripsi: δύναται	
libri	τινα post ἔχει ponunt Ka	προβολὴν] προβολήματα Ka	8 ἐν αὐτῇ] αὐτῷ Ka
9 θύραζε K	10 ἔχει La	διὰ τὸ] τῷ Ka	11 ἐπηλυγισάμενοι Ka
11. 12 τὰ δὲ διάφορα a	12 ἀκριβῶς a	13 ἐπιπολὴ a, itemque 14 et 16	
15 ἀκριβῶς I: ἀκριβῶς a	17 ὥστε—λεπτόν (18) om. II.	τι om. K	
ζῶντα a	τῷ scripsi: τὸ Ka	ἀν delevi	18 ἐπιπολὴ a et sic porro
20 πολλῶν] πολλὴ a	22 δὲ ἔστιν Ka	τὸ om. Ka	23 τῶν] τοῖς a
23. 24 σκέπασμα Arist.	26 ἐπισκύνιον Arist.: ἐπισκήνιον II: ἐπισκηνίων Ka		
μὴ ἐχόντων προβολὴν μὲν coll. IL	28 ὄρῶμεν a	τὸ post τῶν om. II.	
29 ἔχοντος bis a	ῶσπερ εἴ τε καὶ IL	30 καὶ ἐγγύθεν—ὄρῶσι (222,1)] locus	
depravatus: exspectas tale quid καὶ πόρρωθεν ὄρῶσι τὸ ἔχον ἐπισκύνιον καὶ τὸ μὴ ἔχον,			
μᾶλλον καὶ κάλλιον ὄψεται τὸ ἔχον, καὶ ἐγγύθεν δὲ ὄρῶσι, πάλιν τὸ ἔχον κτλ.			καὶ
ἐγγύθεν δρῶσι καὶ πόρρωθεν ὄντα τὸ δὲ ἔχον Ka			

ἐγγύθεν δὲ ὁρῶσι, πάλιν τὸ ἔχον ἐπισκύνιον μᾶλλον ὅψεται τοῦ μὴ ἔχοντος, 107v
ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα, οὐ μὴν καὶ τὰς τῶν χρωμάτων διαφοράς. τὸ μὲν οὖν
οὕτως δέν, φησίν, ὄρāν ὥστε τὰς διαφοράς διαισθάνεσθαι τῶν χρωμάτων
ἐν αὐτῷ ἔστι τῷ ὅμματι. τουτέστιν ἐν τῇ φύσει τοῦ ὅμματός ἔστιν· ἀν³
5 γάρ η̄ τὸ ἐν τῇ κόρῃ ὄγρὸν καθαρὸν καὶ σύμμετρον τῇ θύρᾳθεν κινήσει καὶ
τὸ ἐπιπολῆς δέρμα λεπτόν. ἀκριβώσει τὰς διαφοράς. ὡς γάρ ἐν ἱματίῳ
καθαρῷ καὶ αἱ μικραὶ κηλῖδες ἔκδηλοι γίνονται, οὕτω καὶ διὰ τοῦ καθαροῦ
ὅμματος καὶ αἱ μικραὶ κινήσεις δῆλαι γίνονται τῇ ὅψει· δύναται γάρ τὸ
θραγύτατον ὄρατὸν κινήσαι τὴν ἐν καθαρωτάτῳ ὅμματι ὅψιν, καὶ γίνεσθαι
10 αἰσθήσις αὐτοῦ ἐν αὐτῷ. τὸ μὲν οὖν τὰς διαφοράς διαισθάνεσθαι ἐν αὐτῷ 40
τῷ ὅμματι ἔστι, τοῦ δὲ τὰ πόρρωθεν ὄρāν αἰτία η̄ θέσις τοῦ ὅμματος.
ἄν γάρ ἐντὸς κείται, φ̄ ἔπειται τὸ ἐπισκύνιον ἔχειν, ὅψεται τὰ πόρρωθεν.
ἐπειδὴ δὲ καὶ οὗτος καὶ η̄ ἀλήθεια βούλονται μὴ ὄρāν ἡμᾶς ἐκπέμποντας
ὅψιν, ὡς οἱ μαθηματικοί φασιν, ἀλλ' εἰσδεχομένους τὰ εἰδή τῶν ὄρατῶν
15 διὰ τοῦ ἐν τῷ ἀέρι διαφανοῦς, λέγει μηδὲν διαφέρειν. ἀν γάρ η̄ ἐξόφθαλμου
καὶ οὐκ ἔχον ἐπισκύνιον, ἀνάγκη προσπίπτοντα τῷ ὅμματι σκεδάννυσθαι εἰς
ἀγανές. ἀν δ' ἔχῃ ἐπισκύνιον, συνέει τούτο τὰ τῶν ὄρατῶν εἰδή, καὶ οὐκ 45
ἔάσει σκεδασθῆναι, ἀλλὰ ποδηγῆσει πρὸς τὴν ἐντὸς εὐθυπορίαν. ὥσπερ γάρ
καὶ ἐξεργομένη η̄ ὅψις δι' ἐπισκύνιον μᾶλλον ἑώραται πάρρωθεν, οὕτως
20 ἀν αὐτὰ μάλιστα ὅψεται καὶ δεχομένη διὰ τοῦ διαφανοῦς καὶ κινουμένη
ὑπ' αὐτῶν. τούτο γάρ ἐμήνυσε διὰ τοῦ ἀνάγκη καὶ τὴν ὅψιν τῇ
κινήσει ὄραν. τὸ δὲ μάλιστα μὲν ἀν ἑωράτο τὰ πόρρωθεν, εἰ
ἀπὸ τῆς ὅψεως εὐθὺς | συνεχής η̄, καὶ τὰ ἔξης λεῖον ἔστι τῷ εἰ 108r
η̄ν αὐλός τις συνεχής καὶ συμπεφυκὼς τοῖς ὅμμασι, μάλιστα ἀν ἑωράτο τὰ
25 πόρρωθεν. εἰ γάρ αὐλὸν ὑμενώδη η̄ ἄλλον τινὰ η̄ φύσις συνηῆψε τοῖς
ὅμμασιν ἡμῶν, ὥστε δι' ἐκείνου ὄρāν, μᾶλλον ἀν ἑωρῶμεν· τούτου
δὲ μὴ ὄντος ἀνάγκη, δσωπερ ἀν ἀπέχη καὶ ἐπικρέμηται τὸ ἐπισκύνιον,
τοσούτῳ μᾶλλον ἡμᾶς ὄρāν τὰ πόρρωθεν ἀκριβέστερον.

p. 781a 23 'Ἡ μὲν οὖν τῆς ἀκοῆς, ἐπεὶ τὸ αἰσθητήριον ἀέρος. 5

30 Λείπει τὸ αἰσθήσις, ή̄ τὸ ὄλον τοιοῦτον 'η̄ μὲν οὖν τῆς ἀκοῆς
αἰσθήσις'. ἔστι δὲ τὸ τῆς λέξεως συνεχὲς 'ἐπεὶ ἔστι τὸ αἰσθητήριον ἀέρος,

2 τὸ μὲν] τοῦ μὲν Ka οὖν om. IL 3 οὕτως] οὕτε Ka αἰσθάνεσθαι IL
5 θύραθεν] πόρρωθεν IL 6 ὕματι a 7 ἔνδηλοι K: δῆλαι a 8 κινήσεις]
κηλῖδες Ka post γάρ add. καὶ Ka 9 ὄρατὸν] καθαρὸν IKL κινεῖν Ka
ἐν καθαρότητι ὅμματος IL 10 αἰσθητὸν libri τὸ scripsi coll. v. 2: τοῦ libri
11 θέσις post ὅμματος ponunt Ka 12 ἔκτὸς K ἐπισκήνιον IL 15 διαφανῆ a
ἐξόφθαλμον] ἔξω δφθαλμὸς a 17 δὲ ἔχει La συνάζει KLa 19 post μᾶλλον
add. ἀν IKa 20 ἀφανοῦς IL¹ 21. 22 τῇ κινήσει] δύο κινήσεις IL¹ 23 συνεχῆ
εἶναι a τὸ ἔξης IL 25 συνηῆψεν η̄ φύσει a 27 ἀπέχη] ἔχη IL¹: ἀπέχει a
ἐπικρέμαται libri 28 τοσούτων a 29 'Ἡ μὲν οὖν—λέξεως συνεχὲς (31) superioribus
vv. continuant IKLa 'Ἡ μὲν libri et Arist. PSZ: δ μὲν Arist. vulg. ἐπεὶ ἔστι τὸ
Arist. 30 τὸ ὄλον om. Ka 31 δὲ om. IL post συνεχὲς add. τοιοῦτον.
Λείπει τὸ αἰσθητήριον, ή̄ τὸ τοιοῦτον a

ταύτη περαίνει ἡ τὸ πνεῦμα τὸ σύμφυτον ποιεῖται ἐνίσις μὲν τὴν σφύξιν, 108^ε ἐνίσις δὲ τὴν ἀναπνοήν καὶ ἐκπνοήν. σφύξιν δὲ λέγει τὴν τῶν ἀρτηριῶν κίνησιν, ἣν κινοῦνται καὶ νοσοῦσι καὶ ὑγαίνουσιν ἡμῖν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνα- 15 πνεῦν διὰ τῆς καρδίας καὶ ἐκ τῆς καρδίας ἔστιν· αὕτη γάρ ἔστιν ἡ τὸν πνεύμονα κινοῦσσα, εὑρύνουσά τε καὶ συστέλλουσσα. πῶς δὲ αὐτὸν κινεῖ καὶ 20 ἐξ αὐτῆς εὑρύνεται τε καὶ συστέλλεται, ἐροῦμεν, ὅτε λέγει καὶ αὐτός. διὰ τί τῶν ζῴων τὰ μέν ἔστι βαρύφωνα, τὰ δὲ ὁρόφωνα. εἴη δὴ ἀν τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῆς λέξεως τοιοῦτον. ἡ τῆς ἀκοῆς αἰσθησις, τουτέστιν ἡ 25 ἐγγινομένη ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἀκουστῶν αἰσθησις, ταύτη περαίνει. ὅπου τὸ 10 πνεῦμα τὸ σύμφυτον τοῖς μὲν σφύξιν καὶ σφυγμὸν ἔχουσι ποιεῖται τὴν 30 σφύξιν, τοῖς δὲ μὴ σφυγμὸν ἔχουσι ποιεῖται τὴν ἀναπνοήν. ὅπου οὖν ἔστι τὸ σύμφυτον πνεῦμα, μᾶλλον δὲ ὅπου ἔστιν ἡ ἀργὴ τοῦ συμφύτου πνεύματος (ἔστι δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ) ἔκειται περαίνει καὶ ἡ τῆς ἀκοῆς αἰσθησις. 35 πᾶσαι γάρ αἱ αἰσθήσεις ἄχρι τῆς καρδίας τὴν ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἐγγινομένην 15 ἐν αὐταῖς κίνησιν διαπορθμεύουσι, διὰ τὸ καὶ τὴν αἰσθητικὴν ψυχὴν ἐν 40 αὐτῇ ἰδρύεσθαι· ὅτι δὲ καὶ ἡ λογικὴ ἐν τῇ καρδίᾳ ἴδοται, δέδεικται ἐν ἀλλοις. τοῖς μὲν οὖν ἔχουσι καὶ πνεύμονα καὶ σφύξιν καὶ τὸ ἀναπνεῖν 45 καὶ τὸ σφύξιν ἐκ τῆς καρδίας γίνεται, τοῖς δὲ μὴ σφύζουσι μόνον τὸ ἀναπνεῖν. | ἡ δὲ μάθησις, φησί, γίνεται διὰ τὸ περαίνειν τὴν ἀκούσιν 108^ε 20 ἐν τῇ καρδίᾳ. ἔστι δέ τις λόγος ὁ κατασκευάζων ἄχρι τῆς καρδίας κατέιναι τὴν τῆς ἀκοῆς αἰσθησιν τοιοῦτος. ὅμεν οὐ λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις ἔξερχεται 5 τοῦ ἀκουσθέντος, ἀνάγκη καὶ τὸν ἀκουσθέντα ἔκειται κατέρχεσθαι. ἀλλὰ μὴν ἡ ἀπόκρισις ἐκ τῆς καρδίας ἔξερχεται· ἀνάγκη ἀρά τὸν ἀκουσθέντα 10 ἔκειται κατέρχεσθαι. ὅτι δὲ ἡ ἀπόκρισις ἐκ τῆς καρδίας, κατεσκεύασεν 25 οὗτως· ἡ ἀπόκρισις λόγος, ὁ λόγος φωνή, ἡ φωνὴ ψόφος τις, ὁ ψόφος ἐκ τοῦ πνεύμονος καὶ τῆς καρδίας (ώς γάρ εἴρηται, ἐκ τῆς καρδίας τῷ πνεύμονι τὸ εὑρύνεσθαι καὶ συστέλλεσθαι). ἡ ἀπόκρισις ἄρα ἐκ τῆς καρδίας. 15 ὥστε εἰ ἡ ἀπόκρισις ἐκ τῆς καρδίας, εἰς αὐτὴν ἀρά καὶ ἡ ἀκοή κάτεισιν. ὥστε οὐδὲν ἄλλο ἀντιφέρεται ἡ ὅπερ ἤκουσε· πᾶν γάρ δὲ ἂν τις λέγῃ, 20 30 ἤκουσε τοῦτο, εἰ μὴ νῦν, ἀλλὰ γένεσις, εἰ μὴ γένεσις, ἀλλὰ τὴν πρὸ ἔκεινης καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶν δὲ τις ἀν λέγῃ, τοῦτο ἤκουσέ ποτε. οἱ γάρ ἐνοὶ καὶ ἄλλοι διὰ τοῦτο βωβοί, διὰ τὸ μὴ ἀκούειν· ἐκ γενετῆς γάρ κωφοὶ 25 ὄντες καὶ μὴ ἀκούοντες οὐ μεμαθήκασι λέγειν, περὶ ὧν εἴρηται ἐν τῷ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν. χαρακτῆρα δὲ λέγει τὴν ἐν τῷ κηρῳ ἀπὸ τῆς 30

1 ταῦτα αἱ ποιεῖται post μὲν ponunt Ka

6 ἐξ αὐτῆς post συστέλλεται ponunt Ka

14 ἐκ om. I 16 ἰδρύεσθαι K

22. 23 ἀλλὰ μὴν—κατέρχεσθαι (24) om. Ka

23. 34 ἐν τῷ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν] 1 p. 437 a 11 sqq.

2 δὲ post ἐνίσις om. a

6. 7 διὰ

7 διὰ I: ex εἴτι corr. L

7 δὴ scripsi: δὲ libri

9 αἰσθήσεως La

11 post ἀναπνοήν add. καὶ ἐκπνοήν Ka

14 ἐκ om. I 16 ἰδρύεσθαι K

22. 23 ἀλλὰ μὴν—κατέρχεσθαι (24) om. Ka

23. 34 ἐν τῷ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν] 1 p. 437 a 11 sqq.

4 τὸν] τῶν a

6. 7 διὰ

7 διὰ IL¹

19 γίνεται φησι coll. Ka

25 ἀπόκρισις λόγου I

32 βωβοὶ Ka

33. 34 αἰσθητῶν a

post λέγει add. νῦν K

δακτυλίου σφραγίδος ἐκπύπωσιν. ὥσπερ οὖν σφραγίς τις ἐν τῇ καρδίᾳ 108^v κατεύθυντο τὸ ἀκούσιθὲν πάλιν τοιοῦτον ἄνεισιν, οἷον κατῆλθε. καὶ πνευμα-
τικὸν δὲ μόριον τὴν καρδίαν λέγει, τελευτὴν δὲ αἰσθητηρίου τῆς ἀκοῆς εἰ-
τὸ τέλος λέγει τοῦ πόρου, δι' οὐδὲ τὴν ἀκοὴν ἔχει τῆς καρδίας κάτεισι. καὶ
5 διὰ τὸ τελευτᾶν τὸν τοιοῦτον πόρον ἐν τῇ καρδίᾳ ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα, οὐκ 40
ἀκούσιμεν χασμώμενοι ἡ ἐκπνέοντες· ἀνιόντος γάρ πνεύματος παχέσις ἐκ τῆς
καρδίας διὰ τοῦ τοιούτου πόρου, διεταιρεῖται καὶ προσπίπτοντος τῷ 45
ώτιψι (τοῦτο γάρ εἰπεν ὅργανον) σείσεται τὸ ἐν αὐτῷ ἐγκατωφοδομημένον
πνεῦμα, ἐξ οὗ συμβαίνει μὴ ἀκούσιν ήμᾶς. ὥσπερ γάρ ἐπὶ | τοῦ ὄραν 109^r
10 εἰ μὲν κινηθῆ τὸ κρυσταλλοειδὲς ἢ διαφανές, ὁρῶμεν, ἀν δὲ ἢ ὑγρόν, οὐχ
ὑρῶμεν, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἀκούσιν εἰ μὲν κινεῖται τὸ ἐν τοῖς ὀστέοις πνεῦμα εἰ
ἡ διηγέεις, ἀκούσιμεν, εἰ δὲ ἢ πνεῦμα, οὐκ ἀκούσιμεν· δεῖ γάρ ὡς πνεῦμα
ἥρεμεῖν. εἰ μέλλει ἀκούσιεσθαι. τοῦτο δὲ γίνεται καὶ ἐν τῷ ἐκπνεῖν· ἂμα
γάρ πνεῦμα ἐν τῷ ἐκπνεῖν ἔκ τε τῆς καρδίας πρὸς τὸ οὖς ἄνεισι καὶ πρὸς 10
15 τοὺς μυκτῆρας ἐκ τοῦ πνεύματος ἐκ τῆς καρδίας τὴν ἀρχὴν ἔχοντος. τὸ
δὲ κινεῖται γάρ κινοῦν τὸ ὅργανον ἀσφαλῶς πρόσκειται· κινεῖται γάρ
ὑπὸ τοῦ ἀνελθόντος ἐκ τῆς καρδίας πνεύματος, κινεῖ δὲ αὐτὸν τὸ ἐν αὐτῷ
ἐγκατωφοδομημένον πνεῦμα. ἄλλα καὶ ἐν ταῖς ὑγραῖς ὠραις παχέσις
πνεύματος πληρουμένη ἡ καρδία διὰ τὴν τῆς ὥρας ὑγρότητα, καὶ τὰ ὥτα
20 τοιούτου πληροῦται διὰ τὸ γειτνιᾶν, ὡς εἴρηται, τοὺς πόρους τῆς ἀκοῆς τῇ
καρδίᾳ· τὴν καρδίαν γάρ εἴπε πάλιν ἀρχὴν πνευματικοῦ τόπου. ἔστι δὲ 15
τὸ διὰ τὸ γειτνιᾶν τῇ ἀρχῇ τοῦ πνευματικοῦ τόπου ἵσον τῷ διὰ
τὸ γειτνιᾶν τῇ ἀρχῇ τοῦ πνεύματος. τὸ δὲ γειτνιᾶν νῦν ἀντὶ τοῦ εἶναι
εἰληπτα· ἐν γάρ τῇ καρδίᾳ τελευτῇ καὶ τὸ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήριον. τὸ
25 μὲν οὖν τὰς διαφορὰς αἰσθητεῖσθαι τῶν φύσιων καὶ διμῶν ἔστιν ἐν τῷ τὸ
αἰσθητήριον καὶ τὸν ἐν αὐτῷ ὑμένα εἶναι καθαρά, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς
ὄψεως εἴρηται, τοῦ δὲ πόρρωθεν αἰσθάνεσθαι αἵτιον τὸ προβολὴν ἔχειν καὶ
διχετούς καὶ οἷον αὐλούς ἔστι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς ὄψεως. εἰσὶ δὲ τὰ 20
ώτα οἷον αὐλοί καὶ διχετοί καὶ σωλῆνες ἵππων, ὄνων, ἡμιόνων, ἐλάφων καὶ
30 ἄλλων πολλῶν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μυκτήρων συμβαίνει· δισων γάρ οἱ
μυκτῆρες μαροί, πόρρωθεν ταῦτα τῶν δισῶν αἰσθάνονται. ἄνω γάρ δύντος
τοῦ αἰσθητηρίου καὶ πόρωθεν τῆς τῶν μυκτήρων ἀρχῆς (λέγω δὴ ἀρχὴν
μυκτήρων τὸ χονδρῶδες αὐτῶν, ἐν φῷ πρώτως προσβαλοῦσαι αἱ δισμαὶ
ἀνέρχονται ἄνω πρὸς τὴν μήνιγγα, ἐν ᾧ τὸ αἰσθητήριον δὲ λαμβάνει καὶ 25

1 δακτυλίου]	ἐν τῷ δακτυλίῳ α:	ἐν τῷ δακτύλῳ IL	3 τελευτῇ] sic libri et Arist.
SY: ἀρχὴν Arist. vulg.	4 λέγει τὸ τέλος coll. Ka	5 εἰς τὴν καρδίαν Ka, sed cf. v. 24	10 μὲν ex μὴν corr. L
12 ἀν δὲ Ka	13 μέλλοι L	11 καὶ] τὸ α	11 καὶ] τὸ α τοῖς] αὐτοῖς IL
16 γάρ prius om. K	τὸ κινοῦν coll. Ka	14 τε om. Ka	19 ὑγρότητος α
21. 22 ἀρχὴν πνευματικὴν τόπουν.	ἔστι δὲ διὰ α	22 τόπου om. IL	23 νῦν om. α
24 τὸ ante μὲν scripsi: τοῦ libri	25 ἔστιν om. IL	26 τὸ om. Ka	27 εἴρηται—ὄψεως (28) om. sed in marg. adser. L
29 ὄνων om. K	30 δὲ] δεῖ α	28 διχετὸν Ka	31 αἰσθάνεται Ka
32 δῆ] δεῖ Ka	33 προσβαλλοῦσαι (sic) L: προσβάλλουσαι Ka	32 ἄνωθεν Ka	34 καὶ om. L
34 καὶ om. IL			

διαπορθμεύει πρὸς τὴν καρδίαν) ἄνω δὴ ὅντος τοῦ αἰσθητηρίου οὐκ ἔῶσιν 109^c οἱ τῶν μυκτήρων πόροι τὰς τῶν δισμῶν διασπᾶσθαι κινήσεις. ἀπογεγεισ-
σωμένα δὲ ὥτα λέγει τὰ μικρά καὶ προβολάς ἔχοντα οἶνον γεισσωματά
τινα. ἐπεὶ δὲ τὰ ὥτα διὰ τὸ σώζειν τὴν τοῦ ἀρέος πόρρωθεν κίνησιν
5 πρόσκεινται τοῖς πόροις, ηδὲ φώκη ἔνυδρον, ἐν δὲ τῷ ὥδατι ἀλήρ οὐκ ἔστιν,
εὐλόγιας οὐκ ἔχει ὥτα. καίτοι ἔδει ἔχειν ὡς τετράπουν καὶ ζωτόκον.
πᾶν γάρ τετράπουν καὶ ζωτόκον ἔχει ὥτα. οὐ μόνον δὲ οὕκ εἰσιν αὐτὴ 30
χρήσιμα ἐνύδρῳ οὔσῃ πρὸς τὸ ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ τούναντίον ἐκάλυπον ἂν
αὐτὴν ὅλως ἀκούειν πληρούμενα ὥδατος. τὰ δὲ περὶ τριγῶν σαφῆ, πλὴν
10 ἐν τῇ λέξει τῇ καὶ γάρ τὰ ἀκανθώδεις ἔχοντα τῶν τοιούτων ὑπο-
στικτέον εἰς τὸ τοιούτων, εἰτ' ἐπακτέον τὸ τριγῶν εἰδός τι ὑποληγπτέον.
λέγει δὲ τῶν τοιούτων τῶν ἐντὸς αὐτῶν ζωτοκούντων. οὗτοι δὲ καὶ ὁ
ἄνθρωπος δασύνεται μᾶλλον τὴν κεφαλὴν πρεσβύτερος γεγονώς, δῆλον ἔκ
τε τῶν ὀφρύων (δασυτάτας γάρ ἔχουσι τὰς ὀφρῦς) καὶ ἐκ τῶν στέρνων. 35
15 δασύτερα γάρ αὐτὰ αὐτοῖς τότε μᾶλλον ἦ νέοις οὖσιν. ἐν δὲ τῷ φαλα-
κροῦται δὲ οὐθεὶς οὔτε τούτους τὸ τούτους περὶ τῶν κροτάφων εἴρηται.
οὐδεὶς γάρ τοὺς κροτάφους φαλακροῦται.

p. 782a24 Παχύτητος μὲν οὖν καὶ λεπτότητος αἵτιον μάλιστα τὸ
δέρμα.

20 Τοῦ μὲν οὖν παχείας καὶ λεπτάς εἶναι τὰς τρέχας, ἐπιμήκεις τε καὶ
βραχείας αἵτιον τὸ δέρμα, συναίτιον δὲ ἡ τῆς ὑγρότητος ἀφ' ης τρέφονται 40
διαφορά. ἀν μὲν γάρ ἡ τὸ δέρμα παχὺ καὶ μανὸν καὶ ἡ ἀναθυμιαρένη
ἀτμὶς λιπαρά, ἔτι ης ἀτμὶδος λιπαρᾶς καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ γεώδους τρέφονται 45
αἱ τρέχεις, γίνονται παχεῖαι καὶ ἐπιμήκεις, παχεῖαι μὲν διά τε τὴν εὐρύτητα
25 τῶν | πόρων (τὸ γάρ πλῆθος δηλωτικόν ἔστι τῆς εὐρύτητος· μεγάλοι γάρ 109^c
καὶ εὐρεῖς οἱ πόροι τῶν μανῶν), παχεῖαι μὲν οὖν διά τε τὸ πλῆθος τῶν 5
πόρων καὶ διὰ τὸ πάχος τοῦ δέρματος· πολὺ γάρ ἐν τῷ παχεῖ δέρματι
τὸ γεῶδες, ὑφ' οὐ τε καὶ τῆς ἀναγούσης αὐτὸς ἀτμὶδος τρέφονται αὐται.
τὸ γάρ γεῶδες χωρὶς ἀτμίδος οὐδέποτε ἄνεισιν, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν 10
30 Μετεώρων εἴρηται, ἀλλὰ μεμιγμένον μετ' αὐτῆς. διὰ μὲν οὖν τοὺς πόρους
καὶ τὸ πάχος τοῦ δέρματος παχεῖαι γίνονται· διὰ δὲ τὸ λιπαρὸν λαμβάνουσι 15
μέγεθος. τὸ γάρ λιπαρὸν οὐκ εὐξήραντον· οὐ γάρ ἀναέηραίνεται τάχιον
οὔτε ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἀρέος οὔτε ὑπὸ τῆς ἐμφύτου τῶν τριγῶν
35 θερμότητος (πᾶν γάρ τὸ τρεφόμενον ἔχει ἔμφυτον θερμότητα, τὸ μὲν
μᾶλλον, τὸ δ' ἡττον), μὴ ἀναέηραινομένου δὲ τοῦ λιπαροῦ αὔξονται. ἀν-

2. 3 ἀπογεγεισωμένα Arist.: ἀπογεισώμενα ΙΚα: ἀπογεισόμενα Ι	3 ὥτα] ὅντα Κ
προβολὴν α 6 εὐλογος α 11 ἐπακτέον] ὑπολήπτεον ΙΙ.	16 τὸ τούτων Ι
20 Τοῦ] τὸ ΙΙ. 22 διαφορὰν α 24 ἐπὶ μήκη α 25 πλῆθος] πάχος Κα:	μέγεθος; Arist. έστι οιν. Κα 26 οὖν οιν. Κ 27 διὰ οιν. Κα
29 τὸ γάρ—εἴρηται (30) οιν. sed in marg. adser. Ι.	29. 30 ἐν τῷ πρώτῳ τῶν
Μετεώρων] cf. A 3. 4 30 μεμιγμένην α οὖν οιν. Ι 32 μέγεθος] μέσον α	32 μέγεθος]

δὲ η̄ τὸ δέρμα λεπτὸν καὶ η̄ ἀναθυμίασις ὑδατώδης, γίνονται λεπταὶ καὶ 109^ν
 βραχεῖαι, λεπταὶ μὲν διὰ τὴν πυκνότητα τῶν πόρων (συμπεπληγμέναι γάρ
 ἔξεργονται) καὶ διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ γεώδους. δι’ οὐ μάλιστα τρέφονται 20
 (τρέψει γάρ αὐτὰς καὶ τὸ ὑγρόν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ γεωδές), βραχεῖαι δὲ
 5 διὰ τὸ τάχιον ἀναξηραίνεσθαι τὸ ὑγρόν. ὥσπερ γάρ ἐπὶ τῶν ὑφ' ἡμῖν
 ὄρωμένων ἂν τὸ κατερχόμενον ὑδωρ ἐκ τῶν κεράμων ἐν ταῖς βροχαῖς
 ὑδωρ μένη. ἄχρι τῆς γῆς κάτεισιν, ἂν δὲ παγὴν καὶ ἀναξηρανθὲν κρυσταλλος
 γένηται, οὐκ ἄχρι τῆς γῆς κάτεισιν. ἀλλ’ ἄχρι τινός, καὶ ἵσταται, οὕτω
 καὶ ἐπὶ τῶν τριχῶν ἂν μὲν η̄ τὸ ὑγρὸν ὑφ' οὖν τρέφονται λιπαρόν, ἔοικε
 10 τῇ ύρεσιν οὔσαται καὶ διὰ τοῦτο αὖσονται ἐπὶ πολὺ. ἂν δὲ ὑδατῶδες. τῷ 25
 ἀναξηρανθέντι καὶ κρυστάλλῳ γεγονότι. ἂν δ’ η̄ τὸ δέρμα παχὺ καὶ πυκνὸν
 καὶ τὸ ὑγρὸν λιπαρόν, γενήσονται ἐπιμήκεις μὲν διὰ τὸ λιπαρόν, λεπτότεραι
 δὲ τῶν φυομένων ἐκ τοῦ παχέος καὶ μανοῦ, παχύτεραι δὲ τῶν φυομένων
 ἐκ τοῦ λεπτοῦ καὶ πυκνοῦ, λεπτότεραι μὲν ἐκείνων διὰ τὴν πυκνότητα
 15 τῶν πόρων, παχύτεραι δὲ τούτων διὰ τὴν παχύτητα τοῦ δέρματος. ἂν δὲ
 η̄ τὸ δέρμα πυκνὸν καὶ λεπτόν, καὶ τὸ ὑγρὸν λιπαρόν, γενήσονται λεπτόταται
 καὶ ἐπιμήκη, διὰ μὲν τὴν λεπτότητα καὶ πυκνότητα τοῦ δέρματος λεπταὶ, 20
 διὰ δὲ τὴν λιπαρότητα ἐπιμήκεις· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀντιθέσεων οὕτως. η̄
 μὲν οὖν τῶν λεγομένων, οἷμαι, διάνοια αὕτη· τὰ δὲ κατὰ τὰς λέξεις ὡδέ
 20 πως ἔχει. δῆλος μὲν οὖν, φησί, τὸ δέρμα γεωδές ἐστιν· ἐπιπολῆς γάρ οὐ
 ἐκτὸς τῶν σαρκῶν ὥσπερ τις ἐπιφάνεια κεῖται· ἐπιπολῆς οὖν ὑπάρχον
 ἔξατμίζοντος τοῦ ὑγροῦ στερεὸν γίνεται. εἰρηκε γάρ καὶ οὗτε περὶ γενέ-
 σεως αὐτοῦ ἔλεγεν ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ, διτὶ ἔξατμιζομένου τοῦ ἀνάγοντος 25
 τὸ γεωδές ὑγροῦ, καταλιμπανομένου τοῦ γεώδους οὐδὲ παντός, ἀλλ’ οὗτον ἔχει
 γλισχρότητα, καὶ φυχομένου πήγνυται καὶ γίνεται δέρμα. αἱ δὲ τρίχες
 γίνονται ἐκ τοῦ δέρματος· ἔξατμίζοντος γάρ τοῦ ἐν αὐτῷ ὑγροῦ ἐν τῇ
 30 ἔξατμίσει συνίσταται ὑπὸ τῆς φύσεως ἀρχή τις τριχῶν, οἷον ὥσπερ τινὲς
 βραχύταται ῥίζαι, καὶ οὕτω κατ’ ὀλίγον αὖσονται ἐκ τοῦ καθ’ ἔκάστην
 ἔξατμιζομένου ὑγροῦ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ γεώδους.

30 p. 782 b 5 Διὸ δῆλος μὲν τὰ παχυδερμότερα παχυτριχώτερα τῶν
 ζφων.

Τὸ ἔξῆς καὶ κατάλληλον τῆς λέξεως τοιοῦτον ἀν εἴη· διὸ δῆλος μὲν 40
 τὰ παχυτριχώτερα τῶν ζφων παχυδερμότερα, οὐ μὴν καὶ πάντα τὰ παχυ-
 δερμότερα παχυτριχώτερα τῶν λεπτοδέρμων· ο γάρ βοῦς παχυδερμότερος 45
 35 μὲν χοίρου, λεπτοτριχώτερος δέ. ἐστι μὲν οὖν τὸ λεγόμενον δυνάμει 110^ν

2 γάρ] δὲ IL 3 καὶ om. IL 5 ω; Ka 6 περὶ scripsi: ὑπὸ libri
 ἀφ' ἡμῶν Ka 6 βροχαῖς] βραχεῖαι IL 7 μένει a ἀναξηρανθὲν IL
 9 ἀφ' οὖ a 11 ἀναξηρανθέντι I πυκνὸν] λεπτὸν IL 13 μανοῦ πυκνὸν IL
 18 ἐπιμήκη a ἀντιθέσεις a 19 οἷμαι om. K 21 post ἐκτὸς add. γάρ Ka
 22 ἔξατμιζοντα a 23 ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ] B 6 24 τὸ om. IL
 ὅγρον Ka post καταλιμπανομένου add. δὲ Ka οὐ] τοῦ IL
 δὲ IL 33 τὰ post πάντα om. a 35 οὖν om. Ka
 οὖν]

καθόλου μὲν οὖν εἰπεῖν, εἴ τι παχύτριχον, τοῦτο παχύδερμον, οὐ μὴν εἴ 110^v
τι παχύδερμον, καὶ παχύτριχον¹. τὸ δὲ οὐ μέντοι τὰ μάλιστα μᾶλλον 5
ἴσον ἔστι τι² οὐ μέντοι τὰ μάλιστα παχύδερμα μᾶλλον παχύτριχα. διὰ
τοῦτο γάρ καὶ αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ ἡμῶν τρίγες παχύτεραι τῶν ἐν ταῖς χερσὶ³
5 καὶ ποσὶ καὶ στέρνοις ἀναφυομένων τριχῶν, διὰ τοῦτο κεφαλῆς δέρμα 10
παχύτερον καὶ μανότερον τοῦ λοιποῦ δέρματος. διὰ δὲ καὶ ὑγρότερον,
δῆλον· ὁ γάρ ἐγκέφαλος ὑγρότατος. ἀναφεύμενον δὲ ὅντος τοῦ θερμοῦ
μετὰ τοῦ γεώδους καὶ τοῦ μὲν γεώδους φερομένου ὡς γεώδους κάτω, τοῦ
δὲ θερμοῦ ἄνω, οὐδαι τοῖς τρίγες γίνονται· εὑθύεται δὲ γίνονται διὰ τὸ ῥεῖν
10 ἐν αὐταῖς τὸ ὑγρόν, ἀλλὰ οὐ στάζον βραχέως φέρεται δι’ 20
ὅλιγότητα.

p. 783a 6 "Ετι δ' ἔντα τῶν ζφων μαλακὴν μὲν ἔχει τὴν τρίχα,
ἡττον δὲ λεπτήν.

Τοῦτο λίαν πανάληθες· αἱ γάρ τῶν λαγωῶν τοιαῦται· παχεῖται γάρ
15 καὶ μαλακαί, καλὸν ἐμφαίνωνται τίνες μεταξὺ τῶν παχειῶν καὶ μαλακῶν 25
πάνυ λεπτόταται, αἵτινες λεπτόταται οὐδὲ κυρίως | εἰσὶ τρίχες· αἱ δὲ 110^v
πλεῖσται κυρίως οὖσαι τρίγες παχεῖται καὶ μαλακαί, εἰσὶ μὲν οὖν μαλακαί,
διότι οὐκ εἰσιν ἄχρι τῆς σαρκὸς ἐρριζωμέναι, ἀλλ’ ἐπιπολῆς τοῦ δέρματος· 5
ἐν αὐτῷ γάρ τῷ δέρματι εἰσιν ἐρριζωμέναι, ἀλλ’ οὐκ εἰς βάθος, ὥστε
20 ἄπτεσθαι καὶ τῶν σαρκῶν ὥσπερ αἱ τῶν ἄλλων ζφων. καὶ διὰ τοῦτο
ταχέως ἐκπίπτουσι· τὸ γάρ τάχινον καὶ ῥάστα πίπτειν σημεῖον τοῦ μὴ εἰς 10
βάθος αὐτάς ἐρριζῶσθαι. ἐπιπολῆς οὖν οὖσαι καὶ διὰ τοῦτο διλύον
λαμβάνουσαι τὸ γεῶδες, πλεῖστον δὲ τὸ ὑγρὸν μαλακαί εἰσι, παχεῖται δέ, διὰ 15
ἀφελοῦσα ἡ φύσις ἐκ τοῦ μήκους προσέμηνε τῷ πάχει· οὐ γάρ ἀρκεῖ ἡ
25 ἀναγορένη ὅλη καὶ εἰς πάχος καὶ εἰς μῆκος. τὸ δὲ ἐπιπολῆς ἡ πέριξ
ἐκ παραλλήλου κεῖται. ἀπὸ λίγων δὲ ἔνσματα λέγει ἄπερ οἱ ἱατροὶ 20
ἐπιτιθέασι τοῖς τραύμασι. λαβθόντες γάρ λίγειν ὄφασμα ἡ ἴματιν ἔνουσι
μαχαίρη· ξυριμένου δὲ ἐξέργονται λεπτότατά τινα καὶ βραχύτατα ἐσικύτα 25
ταῖς ἐμφαινομέναις ἐν τοῖς λαγωῶν λεπτοτάταις θριξίν. ταῦτα οὖν τὰ ἐξερ-
30 χόμενα ἐκ τοῦ λινείου ἴματιον τιθέασιν ἐν τοῖς τραύμασιν· ἄπερ οὐδὲ
πλέκεσθαι δύνανται πάνυ ὄντα οὐκ ἐπιμήκη, ἀλλὰ βραχύτατα. λέγει δὲ 20
καὶ τοὺς Σκύθας εἶναι μαλακότριχας, τὰ δὲ πρόβατα τούναντίον σκληρό-

1 οὖν ομ. α 2 δὲ scripsi: γάρ libri τὸ μάλιστα IL 3 τῷ] τὰ α
μέν τι I μᾶλλον] πάλιν I 4 ταῖς ομ. Ka 5 στέρνων K: στέρνων α
ἀναφυομένων τριχῶν ομ. Ka 9 οὐλαι] οὔτως L: οὔτε I εὐθὺς α
10 βραδέως Ka 12 Ἐτι IKL¹: ἔστι Arist. corr. L² ζφων ἡ μαλακὴν Arist.
τὴν K Arist.: ομ. IL 14 λαγῶν I: λαγοῶν α 16 αἵτινες λεπτόταται ομ. α
αἱ K 17 post πλεῖσται add. καὶ α οὖσαι ομ. α 20 καὶ prius ομ. α
ώς Ka 21 πίπτει α 22 ἐπιπολὺ α οὐν] μὲν K 24 πάγη α
25 ἡ πέριξ libri et Arist. PY: ἡ πέριξ Arist. S corr. Z: ἡ θριξ Arist. vulg.
26 ξυρόμενα Arist. ἡ Ka 27 λίγιον IL 28 μαχαίρους L: ταχέως α
λεπτά τινα IL: λεπτότητες τινὲς α βραχύτητες α ἐσικύτες α 29 ἐν ομ. α
30 ἄπερ] ἡ δη Ka 31 δύνανται α

τριχα. καὶ οἱ μὲν Σκύθαι τοιοῦτοι διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν· ὑγρὸς γάρ 110^ν καὶ ἀντοὶ καὶ ὁ περιέχων ἀυτὸς ἄηρ, μάλιστα δὲ τὸ διὰ τὸ εἶναι ὑγρότατος· τὰ δὲ πρόβατα δὲ ἂς λέγει σαφῶς αἰτίας. ποντίους δὲ ἐχίνους λέγει τοὺς 40 θαλαττίους. στραγγούριά δὲ λέγεται ἦν οἱ πολλοὶ δυσουρίαν λέγουσι· τού-
5 τοις δὴ τοῖς στραγγούριαις τοὺς ποντίους ἐχίνους λεαίνοντες οἱ ἵατροὶ καὶ 45 ὑγρῷ μιγούντες διδόσαι πίνειν. ἐπεὶ δὲ ὡς εἴρηται ἡ ψυχρότης σκληρύνει,
εἰκότως καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικά (λέγων φυσικά τὰ | δένδρα) τὰ III^τ
ἐν τοῖς προσβόρροις σκληρότερά ἔστι τῶν πρὸς νότον· τὰ γάρ βρόξια
μέρη ψυχρότερα τῶν νοτίων. ἐξατμίζεται δὲ τὸ ὑγρὸν ὑπὸ μὲν τοῦ θερμοῦ 5
10 καθ' αὐτό (ἐξεργομένου γάρ τοῦ θερμοῦ συνεξέρχεται αὐτῷ καὶ τὸ ὑγρόν),
ὑπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ κατὰ συμβιβλήκνει· καὶ^ν οὐτὸς μὲν γάρ τὸ ψυχρὸν τὸ
θερμὸν ἐξάγει, συμβαίνει δὲ τοῦ θερμοῦ ἐξαγομένου συνεξάγεσθαι τὸ ὑγρόν.
καὶ τὰ μὲν ὑπὸ ψυχροῦ παρέντα ἔστι σκληρὰ καὶ πυκνά (τὸ γάρ ψυχρὸν
σκληρύνει καὶ πυκνοῖ), τὰ δὲ ὑπὸ θερμοῦ σκληρὰ καὶ μανά· τὸ γάρ θερμὸν
15 σκληρύνει μέν, οὐ πυκνοῖ δέ.

p. 783 b 8 Φαλακροῦνται δὲ ἐπιδήλως οἱ ἄνθρωποι μάλιστα τῶν
ζῆμιν.

Τὴν αἰτίαν διὰ τούτων λέγει, πῶς φαλακροῦνται οἱ ἄνθρωποι. φωλεύοντας 10
δὲ ὅριμάς λέγει τοὺς ἐπιφάνοντας. τὸ δὲ κατὰ μέρος μὲν ἀπορρεῖ
20 καὶ τὰ φύλλα τοῖς φυτοῖς πᾶσι δυνάμει τοιοῦτόν ἔστι· πάντων τῶν 15
φυτῶν καὶ τῶν ἀειφύλλων καὶ τῶν φυλλοβιολούντων κατὰ μέρος ἀπορρεῖ
τὰ φύλλα καὶ οὐδὲ ἄμμα πάντα, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀειφύλλων ἄμμα τῷ ἀπορρεῖσαι 20
φύλλον εὐθὺς βλαστάνει ἔτερον, καὶ διὰ τοῦτο εἰσιν ἀειφύλλα, ἐπὶ δὲ τῶν
φυλλοβιολούντων τοῦτο οὐ συμβαίνει. καὶ ἐπὶ τῶν κομητῶν ὄμοιώς κατὰ
25 μέρος πίπτουσιν αἱ τρίχες αὐτῶν, ἀλλὰ πάλιν φύουσιν ἔτεραι. ἐπὶ δὲ τῶν
φαλακρῶν πίπτουσι μὲν ὄμοιώς κατὰ μέρος, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ φύειν ἄλλας
γίνονται φαλακροί. αἰτιν δὲ τοῦ φαλακροῦσθαι ἡ ἔνδεια τῆς θερμῆς 30
ὑγρότητος. ἐπεὶ γάρ ὁ θάνατος ψυχρὸν καὶ ἡρόν, δῆλον ὡς ἡ ζωὴ ὑγρὸν
καὶ θερμόν· θεαν οὖν ἔνδεια γένηται θερμῆς ὑγρότητος ἐν τῷ ἐγκεφαλῷ
35 (ἔχει γάρ τινα ὁ ἐγκέφαλος θερμότητα, ὡς εἴπεν ἐν τῷ Περὶ ζῴων μορίων,
ἐκ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ μετ' ὀλιγον ἐρεῖ) διταν οὖν γένηται ἔνδεια
ὑγρότητος θερμῆς, τοικύτης δὲ ὑγρότητος θερμῆς, ἐξ ηγί πεφύκασιν αἱ
τρίχες τρέψεσθαι, τρόπον τινὰ ἀπομνήσκουσι καὶ πίπτουσι. θερμὸν δέ,

2 fort. μάλιστα δὲ αἰτίος ὁ ἀήρ διὰ τὸ κτλ. 5 δῆλον δὲ IL ante τοὺς add.
δυσουρίασθι IL 8 προσβόρροις libri et Arist. PSZ: πρὸς βορράν Arist. vulg.
ἔστι om. Ka νότων α 10 καθ' αὐτὸν α αὐτῷ] αὐτὸ I 11 κατὰ
συγκαταβεβηκός K 12 συμβαίνει γάρ τοῦ α 13 post ὑπὸ add. τοῦ α
ἔστι om. α ψυχρὸν] σκληρὸν II 19 ἀπορρεῖ Arist.: ὑπορρεῖ libri, sed cf. v. 21. 22
21 et 24 φυλλοβιολούντων L: φυλλοβιολούντων Ka 23 φύλλα α οὔτερον I
ἔπει α 25 πίπτουσιν post ὄμοιώς (24) ponunt IKa 27. 28 θερμότητος καὶ
ὑγρότητος α 29 post ὅταν add. μὲν Ka 30 post τινα add. καὶ Ka
ἐν τῷ Περὶ ζῷων μορίων] B 7 p. 652 a 30 sqq. 31 νοτιαίου IL ὅταν οὖν—
τρέψεσθαι (33) om. Ka

φησέ, καὶ ὑγρὸν ἔστι τὸ λιπαρόν· τὸ γάρ λιπαρόν, ὡς πολλάκις εἴρηται. III
εὐπεψία τίς ἔστιν, η̄ δὲ εὐπεψία ὑπὸ θερμότητος· ὥστε τὸ λέγειν ἔνδειαν τῷ
ὑγρότητος θερμῆς ταῦτον ἔστι τῷ λέγειν ἔνδειαν ὑγρότητος λιπαρᾶς.

p. 783v22 Γίνεται δὲ τοῖς φυτοῖς ἐν τῷ χειμῶνι τὸ πάθος· αὕτη
5 γάρ η̄ μεταβολὴ κυριωτέρα τῆς ἡλικίας.

‘Ηλικίαν λέγει τὸ γῆρας, μεταβολὴ δὲ τὸν χειμῶνα. ἔστι δὲ τὸ
λεγόμενον ‘τὸ φυλλορροεῖν καὶ οἰονές φαλακροῦσθαι γίνεται τοῖς φυτοῖς ἐν
τῷ χειμῶνι· κυριώτερος γάρ ὁ χειμῶν καὶ μᾶλλον δύναται ποιεῖν τὰ φυτὰ 40
φυλλορροεῖν ἤπειρ τὸ γῆρας τοὺς ἀνθρώπους φαλακροῦσθαι’. οὐκ ἔστι γάρ
10 τοιοῦτον τὸ γῆρας αἴτιον τοῦ φαλακροῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους, οἷσον ὁ χειμῶν 45
τοῦ τὰ δένδρα φυλλορροεῖν. ἐν | δὲ τῇ λέξει τῇ καὶ τοῖς φωλεύουσι· III
δὲ τῶν ζῷων οὐ τοῦτο λέγει, ὡς ἂν τῷ δέξεται, θτι ὁ χειμῶν ἔστιν
αὕτοῖς αἴτιος τοῦ πτερορρυεῖν, ἀλλ’ θτι καὶ τούτοις τοῦ πτερορρυεῖν αἴτιον
η̄ ἔνδεια τῆς ὑγρότητος τῆς θερμῆς. [τότε δὲ τοῖς τοιούτοις τὴν φύσιν
15 μᾶλλον.]

p. 783v28 Φύσει γάρ ἔστιν ὁ ἐγκέφαλος ψυχρότατος.

Τὴν αἴτιαν διὰ τούτων λέγει τοῦ διὰ τί οὐδεὶς φαλακροῦται πρὸ τοῦ 5
καιροῦ τῶν ἀφροδισίων. οὐδεὶς γάρ ἐν τῷ διαδεκάτῳ ἔτει τῆς αὔτου
ἡλικίας φαλακροῦσθαι ἀπάρχεται, ἀλλὰ μετὰ τὸν καιρὸν, εἰθ’ ὁ τεσσα-
20 ρεσκαΐδεντής ἔστιν εἰν’ ὁ ἐφεδῆς τούτῳ, ἐν φυσικῶς ἀρχεται ἀφρο- 10
δισιάζειν, μετὰ τοῦτον δὴ καὶ η̄ τοῦ φαλακροῦσθαι τέως ἀρχὴ γίνεται.
πληροῦται δὲ καὶ τὸ τέλος λαμβάνει προϊόντος τοῦ χρόνου. διὰ τί οὖν 15
μετὰ τὸν καιρὸν τῶν ἀφροδισίων η̄ φαλάκρα ἀρχεται γίνεσθαι, ἥτις
μᾶς· ἐπειδὴ η̄ γονὴ περίττωμα η̄δεικται τῆς ἐπιγάζης τροφῆς. η̄ δὲ ἐπιγάζη
25 τροφὴ ὑγρὰ καὶ θερμῆ, δῆλον θτι οἱ ἀφροδισιάζοντες ἐν ἔνδειᾳ εἰσὶ τῆς 20
θερμῆς ὑγρότητος διὰ τὴν τῆς γονῆς ἀπόκρισιν. εὐλογον δήπου τὸν ἐγκέ-
φαλον φύσει ψυχρότατον ὑπὲται πρώτως τῶν ἀλλιων μορίων αἰτιάνεσθαι τοῦ εἰ
πάθους τούτου· τὰ γάρ ἀσθενῆ τῶν μορίων καὶ φαύλως ἔχοντα μικρᾶς
30 αἰτίας καὶ ροπῆς γεγονούσις εὐθὺς τρέπεται εἰς δέ πέφυκεν. ο δὲ ἐγκέφαλος 30
εἰ καὶ φύσει ψυχρός ἔστιν, διμως ἔχει τινὰ θερμότητα ὑπὸ τῶν περιεγόντων

2 ἀπεψία τις II. ¹	3 θερμοῦ Ka	4 τοῖς μὲν φυτοῖς Arist.	7 post γίνεται	
add. δὲ IL	ἐν om. KLa	11 τοῦ om. a	13 αὐτοῖς αἴτιον a	ἀλλ’ θτι—
πτερορρυεῖν om. IL	αἴτιος Ka	14 η̄—θερμῆς]	η̄ ἔνδεια τῆς ὑγρᾶς θερμότητος Ka	
14. 15 τότε—μᾶλλον cum proximo lemmate coniungenda sunt			16 φύσις I	
ψυχρότατος libri et Arist. SY: ψυχρότατον Arist. vulg.			17 τούτου K: τούτων	a
18 δεκάτω Ka	18. 19 ἡλικίας αὐτοῦ Ka	19 ἀρχεται Ka	20 ἐξῆς Ka	
τούτων IL	ἐν φ. om. a	21 τοῦτο IL	η̄ τοῦ] ἐν τῷ IL	22 τὸ
om. Ka	παριόντος IL	23 φαλάκροσις (sic) a	24 ἐπεὶ Ka	
δέδεικται] δέχεται Ka	η̄ (ante δὲ)] τῷ L ¹ : τῇ I	25 θερμὰ I	27 post	
ἐγκέφαλον add. δέ που I	φύσει om. IK: φησὶ a	μερῶν Ka		
30 εἰ om. I	φύσις a			

αὐτὸν μικρῶν φλεβίων· ὡστε ἡνίκα γένηται μικρά τις αἰτία, ἔξισταται τῆς III^a τοιαύτης θερμότητος καὶ τρέπεται εἰς δὲ πέφυκεν. ὡστε ἂν τις ἀναλογίσηται διτὶ αὐτῆς τε ὁ ἐγκέφαλος διλιγόθερμός ἐστιν (διλύη γὰρ ἡ χορηγουμένη αὐτῷ θερμότης ὑπὸ τῶν προσεγγῶν ῥηθέντων φλεβίων), καὶ ἔπι μᾶλλον 5 διλιγόθερμότερον τὸ τῆς κεφαλῆς δέρμα διά τε τὴν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ἐγγινομένην αὐτῷ φυχρότητα καὶ τὸν περιέχοντα ἡμᾶς ἀέρα, καὶ ἔπι μᾶλλον διλιγόθερμοτέραν τὴν τῶν τριχῶν φύσιν τῆς τοῦ δέρματος φύσεως, εἰ δὲ ὁ μὲν ἐγκέφαλος φυχρὸς ὥν τότε μᾶλλον ἔστι φυχρός, καὶ τούτου τὸ δέρμα 10 φυχρότερον, καὶ τοῦ δέρματος μᾶλλον φυχροτέρα ἡ τῶν τριχῶν φύσις, ὅσον 10 ἀφέστηκε τῆς ἀρχῆς πλέον τῶν ἀλλων (ἀρχὴ δὲ ὡς πολλάκις εἴρηται ἡ καρδία), εὐλόγως ἀν δόξεις τοῖς σπερματικοῖς, τουτέστι τοῖς πλείστην ἀφιεῖσι γονήν, περὶ ταύτην τὴν ἡλικίαν *(συμβαίνειν)* φαλακροῦ-σθαι. ἔστιν οὖν ἡ συναγωγὴ τοῦ λόγου τοιαύτη· τοῖς σπερματικοῖς περὶ ταύτην τὴν ἡλικίαν φυχρότατος γίνεται ὁ ἐγκέφαλος διὰ τὸ εἶναι τὴν ἐξερ- 15 χομένην γονὴν ὑγρὰν καὶ θερμὴν τούτου δὲ φυχροῦ γεγονότος, ἔπι μᾶλλον 15 τὸ δέρμα φυχρότερον γίνεται, καὶ ἔπι μᾶλλον τούτου ἡ τῶν τριχῶν φύσις, τοῦτο δὲ ταύτον ἔστι τῷ ἐν ἐνδείᾳ αὐτὰς εἶναι τότε ὑγρᾶς καὶ θερμῆς τροφῆς. ὡστε ἀνάγκη πίπτειν· τὸ γὰρ ζῆν καὶ εἶναι αὐταῖς ἔστιν ἐν τῷ τοιαύτην τρέφεσθαι τροφήν, ὑγρὰν φρημὴν καὶ θερμήν. εἰπών δὲ δι' ἣν II^a 20 αἰτίαν οὐ γίνονται φαλακροὶ πρὸ τῶν ἀφροδισίων, ἀλλ' ὅτε ἀφροδισιά-ζουσιν, ἐπάγει διὰ τὴν αὐτὴν δὲ αἰτίαν καὶ τῆς κεφαλῆς τὸ πρό- σθιον μόνον γίνονται φαλακροί, καὶ τῶν ζώων οἱ ἄνθρωποι μόνοι. φαλακροῦνται μὲν οὖν τὸ πρόσθιον, διτὶ ἐνταῦθα ὁ ἐγκέφαλος, ὁ αἴτιος τοῦ γίνεσθαι τὰς φαλάκρας, μόνος δὲ ὁ ἄνθρωπος, διτὶ πολὺ πλείστον οὗτος 25 ὑγρότερόν τε καὶ φυχρότερον τῶν ἀλλων ζώων ἔχει τὸν ἐγκέφαλον. αἱ δὲ γυναῖκες οὐ φαλακροῦνται δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ οἱ παῖδες· οὔτε γὰρ δὲ παῖς προίεται γόνιμον σπέρμα μα οὔτε τὸ θῆλον. τὸ γὰρ καταμήνιον ἄγονον ἀνεύ τῆς ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ἐκκρίσεως, ἡ δὲ φαλάκρα γίνεται διὰ πρόεσιν γονίμου σπέρματος. ὑστερογενεῖς δὲ τρίχας λέγει τὰς ἐν τῇ γένει, 30 τὰς ἐν τῇ ζῆτῃ, τὰς ἐν τοῖς στέρνοις, τὰς παραπλησίους, μᾶλιστα δὲ τὰς ἐν τῇ γένει. πήρωσιν δὲ λέγει τὴν τῶν ὄρχεων ἐκτομήν· πήρωσις γάρ τις καὶ ἡ τούτων ἐκτομή.

p. 784^a 11 Τοῦ δὲ τὰ μὲν φωλεύοντα πάλιν δασύνεσθαι καὶ τὰ φυλλοβολήσαντα πάλιν φύειν φύλλα.

35 Ἐπειδὴ γάρ, ὡς εἴρηκε πρότερον, καὶ ἡ φυλλοβόλησις καὶ ἡ πτερο-

11 εὐλογότερον (sic) α	πλείστην] πλ (lac. IV litt.) IL	12 ἀφιᾶσι libri	
συμβαίνειν ex Arist. addidi	15 ὑγρὰν post εἶναι (14) ponunt IL	ἔπει I	
17 ταύτον] ταύτη α	19 τοιαύτας α	20. 21 ἀφροδισιάσουσεν α	21. 22 et 23
πρόσθεν α	22 post πρόσθιον add. οὐ I	γίνεται φαλακρὸν Κα	23 φαλακροῦται Κα
25 τε] τι I: om. α	26 post γυναῖκες add. δὲ IL	28 διὰ προέσεως Κ	
33 καὶ τὰ—φύλλα (34) om. K	35 Ἐπειδὴ Κα	29 et 31 γένη α	

ρύγσις φαλάκραι εἰσίν, ἡ μὲν ὄρνιθων, ἡ δὲ δένδρων, ὄρῶμεν δὲ ὅτι καὶ 112·
αἱ πτερορρυγήσασαι ὄρνιθες πάλιν δασύνονται καὶ τὰ φυλλοβολήσαντα 15
πάλιν φύει φύλλα, φαλακρὸς δ' οὐδεὶς οὐδέποτε κομήτης γέγονε, τὴν αἵτινα
έκατέρου τούτων διὰ τούτων ἐκτίθεται. αἴτιον οὖν, φησίν, ὅτι τοῖς μὲν 20
5 φυτοῖς καὶ ὄρνισιν αἱ ὥραι εἰσὶ τροπαί (λέγων ὥρας ἔαρ, μετόπωρον,
χειμῶνα καὶ θέρος), ὥστ' ἐπεὶ αἱ ὥραι μεταβάλλουσιν, ἀνάγκη ταύταις
συμμεταβάλλειν καὶ αὐτάς, καὶ ἐπὶ τούτῳ πάλιν καὶ τὰ δένδρα φύει καὶ 25
αἱ ὄρνιθες δασύνονται, τοῖς δ' ἀνθρώποις οὐκ εἰσὶν αἱ ὥραι τροπαὶ τοῦ
σώματος, ἀλλ' αἱ τοιαῦται ἡλικίαι· μη γάρ λόγον ἔχει τὸ ἔαρ ἐν δένδροις 30
10 καὶ ὄρνισι, τοῦτον ἡ ἀκρίη ἐν ἀνθρώποις. ἐπειδὴ οὖν οὐκ εἰσὶν αὐτοῖς
αἱ ὥραι τροπαὶ τοῦ σώματος, ἀλλ' αἱ ἡλικίαι, αὗται δ' οὐ μεταβάλλουσιν
(οὐ γάρ μεταβάλλει γῆρας εἰς νεότητα ὥσπερ θέρος εἰς μετόπωρον) εἰκότως 35
οὐδὲ τὰ διὰ τὰς ἡλικίας πάθη μεταβάλλει. ζητήσεις δ' ἂν τις, πῶς τὸ
γῆρας ἀναλογεῖ χειμῶνι· ὁ μὲν γάρ χειμῶν ψυχρὸς καὶ οὐρέος, τὸ δὲ γῆρας 40
15 ψυχρὸν καὶ ἕηρόν. ἡ δὲ μὲν χειμῶν κατὰ συμβεβηκός ἐστιν οὐρέος (συμ-
βαίνει γάρ ψύξεως οὐσῆς συνίστασθαι τὸν ἀέρα εἰς ὕδωρ), ἐπεὶ δὲ χειμῶν 45
φύσει ἐστὶ ψυχρὸς καὶ ἕηρός. ἀλλὰ καὶ τὸ γῆρας κατὰ συμβεβηκός ἐστιν
οὐρέον· ἕηρόν μὲν γάρ | γίνεται τὸ γῆρας διὰ τὸ ἔχειν ήμᾶς ἐν τῇ τοιαύτῃ 112v
ἡλικίᾳ ἔνδειαν τῆς συμφύτου θερμότητος, ἐπεὶ δέ τι γε πλήρεις ἐσμὲν τότε
20 τῆς ἐκ τῶν περιττωμάτων οὐρέτητος, παντί που δῆλον· φλεγματικώτατοι γάρ δὲ
καὶ περιττωματικώτατοι οἱ γηραιοί. * * * τοῖς δὲ ἀνθρώποις οὐδὲν πλὴν
τῶν πολιῶν, οὐ τῶν διὰ γῆρας, ἀλλὰ τῶν διὰ νόσου· πολλῶν γάρ γεγό- 10
νασιν αἱ τρίχες λευκαὶ οὐ διὰ τὸ γῆρας, ἀλλὰ διὰ τὸ νοσῆσαι νόσον ἦν καλοῦσι
λεύκην. γίνεται γάρ ἐν ταύτῃ τῇ νόσῳ καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς δέρμα λευκόν, 15
25 οὔτερον δὲ οὐριανάτων πάλιν γεγόνασι μέλαιναι. λέγει οὖν δέ τι τοῖς μὲν
ἄλλοις ζῷοις τοῦ μονοχρόους ἔχειν τὰς τρίχας ἡ ποικίλας αἵτιον τὸ δέρμα,
τοῖς δὲ ἀνθρώποις τοῦ μὲν λευκὰς γίνεσθαι ἐν τῇ καλουμένῃ νόσῳ λεύκη 20
αἵτιον καὶ τούτοις τὸ δέρμα, τῶν δὲ γινομένων ἐν τῷ γῆρᾳ πολιῶν οὐκ
αἵτιον τὸ δέρμα, ἀλλ' ἔτερόν τι, ὅπερ ἥδη μηδήσεται. τοῖς οὖν ἀνθρώποις, 25
30 φησί, τῶν μὲν διὰ νόσου γενομένων πολιῶν αἵτιον τὸ δέρμα, τῶν δὲ διὰ
γῆρας οὐκ αἵτιον. καὶ ἂν μὲν ἡ τὸ δέρμα λευκόν, ὥσπερ ἐν τῇ λεύκῃ
νόσῳ, ἔπειται καὶ τὸ τὰς τρίχας λευκὰς εἶναι· ἐὰν δὲ αὗται ὥσι λευκαί, 30
οὐκ ἀκολουθεῖ τὸ καὶ τὸ δέρμα λευκὸν εἶναι· τῶν γάρ γηραιῶν αἱ μὲν
τρίχες λευκαί, τὸ δὲ δέρμα οὐ λευκόν. αἵτιον δὲ τοῦ ἐν τῇ εἰργμένῃ 35

1 φαλάκρα α	4 ἑκατέρων α	5 ὄρνεσιν I	6 χειμῶν α	καὶ οὐ. Ka
6. 7 ταύτῃ συμμεταβάλλει α	7 τούτῳ scripsi: τούτου libri		8 οἱ ὄρνιθες Ka	
9 τοιαῦτε Ka	10 αὐταῖς K	12 ὡς Ka	16 τὸν ἀέρα] τὸ ἔαρ II.	
18 οὐρέον] immo ἕηρόν, cf. 20	γίνεται] λέγεται Ka		19 ἐμφύτου Ka	
21 lacuna ex Arist. p. 784a 23, 24 explenda est		τοῖς δὲ τότε ἀνθρώποις 1		
22 διὰ τὸ γῆρας I	νόσων α	πολλοῖς α	γάρ οὐ. II.	23 διὰ
post ἀλλὰ om. Ka	25 οὐριανάτες Ka	ὅτι] διαν α: οὐ. II.		26 μονο-
χρόας libri	τρίχας] χροάς α	27 γενέσθαι Ka	28 καὶ τούτου Ka	
γῆραι IK	29 ἀλλ' ἄλλο τι Ka	30 γινομένων Ka	πολιῶν οὐ. Ka	
32 νόσῳ om. Ka	33 γάρ] δὲ IK			

νόσῳ λευκαίνεσθαι τὰς τρίχας ὅτι ἐκ τοῦ δέρματος φύουνται· λευκοῦ γάρ 112^a τότε τοῦ δέρματος ὅντος ἀνάγκη συμμεταβαλεῖν αὐτῷ καὶ τὰς τρίχας.
 λέγει δὲ τὴν λευκότητα τῶν ἐν τῷ γήρᾳ γινομένων πολιῶν γίνεσθαι δι' 40 ἔνδειπν τῆς τῶν τριχῶν θερμότητος. ὥσπερ καὶ ἡ φαλάκρα. διαφέρει δὲ 5 δι' ἣ μὲν φαλάκρα ἐγίνετο κυρίως καὶ πρώτως δι' ἔνδειαν ὑγρότητος θερμῆς, 45 ἡ δὲ πολιὸς δι' ἔνδειαν μάνης θερμότητος. καὶ ἐπεὶ τὴν εἰς ἔκαστον μόριον ἀφικνουμένην τροφὴν | πέττει ἡ κατὰ φύσιν ἐν αὐτῷ οὖσα θερ- 113^a μότης, ἡ δὲ ἐν ταῖς θριξῖν οὖσα φυσικὴ θερμότης ἀσθενής ἐστι τότε καὶ πάμπαν ἀδρανῆς, ὥστε μηδὲ δύνασθαι πέττειν τὴν εἰσιοῦσαν ὑγρότητα, 10 σήπεται σύτη ἡ ὑγρότης ὑπὸ τῆς τοῦ περιέχοντος θερμότητος καὶ γίνεται οἶνος εὔρως τις. ἡ γάρ σῆψις, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων εἴρηται, 15 ὑπὸ ἀλλοτρίας γίνεται θερμότητος. εἰπών δὲ δι' ἡ θερμότης πέττει τὴν τροφὴν ἐπαγγέλλεται περὶ τοῦ πῶς τοῦτο γίνεται καὶ δλως πῶς τρέφομεθα εἰπεῖν ἐν τῷ Περὶ αὐξήσεως καὶ τροφῆς. ἐπειδὴ δὲ σήπεται καὶ ὁ ἀὴρ 20 15 καὶ τὸ θύρωρ. ἀνάγκη σήπεται καὶ τὴν γεώδη ἀτμῖδα, ὡφ' ἡς αἱ τρίχες τρέφονται. καλεῖται δὲ ἡ τῆς γεώδους ἀτμῖδος σῆψις, μᾶλλον δὲ ἡ σαπεῖσα γεώδης ἀτμὸς εὔρως· τοιοῦτον δέ ἐστιν ὁ εὔρως, οἷόν ἐστιν ὁ σαπεῖσας ἄρτος ἐν τῷ θέρει, διὸ καὶ οἱ εὔρως οἱ πολλοὶ μόγλην. γίνεται δὲ ἡ τῶν τριχῶν σαπεῖσα τροφὴ λευκή, ὅτι καὶ ὁ εὔρως λευκός. γίνεται δὲ 25 εὔρως καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν τοίχοις. γεώδη δὲ λέγει ἀτμῖδα, διότι οὐδέποτε ἡ ἀτμὸς χωρὶς γεώδους τινὸς ἀνείσται. λέγει δὲ τὸν εὑρῶντα ἀντεστραμένως 30 καὶ ἐναντίως ἔχειν τῇ πάχνῃ· ἀν μὲν γάρ παγῇ ἡ ἀτμὸς γίνεται πάχνη, εἰ δὲ σαπῆ, εὔρως, διὸ καὶ ὁ εὔρως καὶ ἡ πάχνη οὐκ ἐν τῷ βάθει γίνονται τῆς γῆς, ἀλλ' ἐπιπολῆς καὶ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ, διὰ τὸ καὶ τὴν ἀτμῖδα, ἐξ 35 γῆς ὁ εὔρως καὶ ἡ πάχνη, ἐπιπολῆς εἰναι. ἐν δὲ τῷ τῶν κωμικῶν ἐπαγχέντι τῷ γήρως εὑρῶντα (καὶ) πάχνην τὸ πάχνην καθ' αὐτὸν κεῖται, οὗτος δὲ ἐπήγαγεν αὐτὸν ὡς εἰ ἔλεγεν ὅτι ποτὲ μὲν τὴν πολιὰν καλοῦσιν 40 εὑρῶντα γήρως, ὅτε δὲ πάχνην γήρως. ἐστι γάρ ἡ πολιὰ τῇ μὲν πάχνῃ ταῦτὸν τῷ γένει (λέγων γένος τὴν ὅλην καὶ τὸ ὑποκείμενον), τῷ δὲ εὑρῶντι τῷ εἶδει, τοιτέστιν ὁ δὲ εὔρως καὶ ἡ πολιὰ ταῦτὸν τῷ εἶδει· σῆψις γάρ ἀτμῖδος καὶ ὁ εὔρως καὶ ἡ πολιά. σημεῖον δὲ ὅτι ἡ πολιὰ σῆψις ἐστιν

1 γάρ scripsi: δὲ libri	2 συμμεταβάλλει α	αὐτῶν α	5 πρῶτον α
ὑγρᾶς θερμότητος K: τῆς τῶν τριχῶν θερμότητος α	7 ἐν om. Ka	8 ἀσθενής—	
ἀδρανῆς (ἢ) ἀδρανῆς ἐστὶ τότε πάντη Ka	9 ὑγρότητα] θερμότητα IK	11 ἔρως IL	
et sic porro, sed infra corr. L ²	ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Μετεώρων] Δ 1 p. 379a16 sqq.		
12 πέττειν α	13 δλως περιτρεφόμεθα I	14 ἐν τοῖς I	17 σαπεῖσαι α
τοιοῦτον—εὔρως om. a	οἰος Ka	18 μόγλην α	19 post δὲ add. ὁ Ka
20 ἐν τῇ γῇ Ka	γεῶδες α	21 ἀπεστραμένως I	22 ἔχειν om. a
23 γίνεται Ka	25 ἐπιπολὺ α	25. 26 ἐπαγχέντα α	26 τῷ scripsi:
τὸ libri	ῆρας IKL	καὶ ex Arist. addidi	τὸ πάχνη I
27 αὐτὸν ὡς] αὐτὸς Ka	28 εὑρῶντα γήρως I	πολιὰ] πολὺ α	29 τὸ δὲ K
εὑρῶντα Ka	30 ταῦτα Ka	31 ἄμφω Ka	33 ἐστιν om. Ka

νύγρότητος, ὅτι καὶ πολλοῖς ἐν νόσοις ἐλευκάνθησαν αἱ τρίχες οὐ μόνον 113^a
 διὰ τὸ εἶναι σεσημμένον ὑπὸ τῆς νόσου τὸ ἀναδιδόμενον εἰς αὐτὰς ἐκ τοῦ 40
 σώματος ὑγρόν (πολὺ γὰρ ἐν τοῖς σώμασι καὶ ἔκστι τῶν μορίων ἐν ταῖς
 νόσοις ἐστὶ τὸ τοιοῦτον περίττωμα), ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ συννοσεῖν καὶ αὐτὰς
 5 τῷ λοιπῷ σώματι καὶ μὴ δύνασθαι πέττειν. σαφῶς δὲ διὰ τί πρῶτον
 οἱ κρόταφοι λευκαίνονται, ἀπαγγέλλει. τὸ δὲ μέσος γὰρ ὧν ὁ τόπος
 ἀμφοτέρων ἐκτὸς ἀμφοτέρων τῶν παθημάτων ἐστὶν ἵσον ἐστὶ τῷ
 οὔτε γάρ δύνανται πέττειν ὡς τὰ ὄπισθεν οὔτε μὴ ράδιον σήπεσθαι ὡς τὰ
 ἔμπροσθεν, ἀλλὰ ράδίως μὲν σήπεται, οὐ πέττεται δέ. τὸ δὲ λεγόμενον ὑπὸ 15
 10 τοῦ Ὁμήρου στίχου τοιοῦτον ἐστὶ ‘μάλιστα δὲ καίριός ἐστιν ἡ πληγὴ ἐν
 τῷ κρανίῳ τῶν ἵππων, ἵνα τρέχεις ἐμπεφύκασι’. τῶν δὲ γεράνων πρότερον
 εἰσὶ τὰ πτερά λευκὰ διὰ τὸ ἔχειν πολὺν ἀέρα· ὁ γὰρ ἀήρ διαφαινόμενος
 λευκότητα ποιεῖ, ὥσπερ ἐν τῷ ἀφρῷ. Ὁστερον δὲ γηράσκουσι τοῦ μὲν
 θερμοῦ τοῦ ποιοῦντος τὴν λευκότητα ἐκλείποντος διὰ τὸ γῆρας, τοῦ δὲ
 15 ὑγροῦ πλεονάζοντος διὰ τὸ μὴ καλῶς πέττειν ἐν τῷ γῆραι ἀναφαίνεται
 μέλανα. διὰ πλῆθος γὰρ ὑγροῦ ἐλέγομεν | καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς φαίνε- 113^b
 σιθαι μέλανας, γλαυκοὺς δὲ δι’ ὀλιγότητα. ἐπεὶ δέ τις ἤμελλε λέγειν ὡς
 εἰ δι’ ἔνδειαν θερμοῦ φαίνονται μέλανα τὰ πτερά, εἰρηται δὲ διτι, ἐπὸν
 ἐκλείψῃ τὸ θερμόν, σήπεται τὸ ἐν ταῖς θριξῖν ὑγρὸν καὶ γίνεται ὁ οὐρώς,
 20 δις ποιεῖ τὰς τρίχας λευκάς, ἔδει μάλιστα μὴ μέλανα φαίνεσθαι τὰ πτερά,
 ἀλλὰ λευκά, ἐπήγαγε τὸ πλέον τε γηρασκόντων εἶναι τὸ ὑγρὸν ἐν
 τοῖς πτεροῖς ἡ ὥστε εὐσηπτότερον εἶναι, ὡς εἰ ἔλεγεν εἰκὸς ἦν 5
 σήπεσθαι καὶ τὸ ἐν τοῖς πτεροῖς ὑγρὸν ἐκλείποντος τοῦ θερμοῦ, ὥσπερ
 καὶ τὸ τῶν τριχῶν, καὶ φαίνεσθαι λευκὰ τὰ πτερά, οὐ σήπεται δὲ διὰ τὸ
 25 πλῆθος· τὸ γὰρ πολὺ οὐκ εὔσηπτον’.

p. 785a25 "Οτι δὲ γίνεται ἡ πολιά σήψει τινί, καὶ οὐκ ἔστιν,
 ὥσπερ οἴονται τινες, αὖσανσις, σημεῖον τοῦ προτέρου ρήθεντος.

Δύο ησαν αἱ λεγόμεναι δόξαι περὶ τῆς γενέσεως τῶν πολιῶν, μία μὲν 10
 ἡ λέγουσα ὅτι σήψει τινὶ τοῦ ἐν αὐταῖς ὑγροῦ γίνεται, ἥτις ἐστὶν Ἀριστοτέλους,
 30 ἀλλη δὲ ὅτι αὖσανσίς ἐστι. καὶ πιστοῦται τὴν οἰκείαν ὁ δαιμόνιος οὗτος δόξαν
 ἐκ τῶν συμβαίνοντων ταῖς θριξίν. εἰπὼν δὲ ὅτι σήψει τινὶ γίνεται ἡ πολιά 15
 καὶ οὐκ ἔστιν αὖσανσίς, ἐπήγαγε σημεῖον δὲ καὶ πίστις τοῦ πρότερον
 ρήθεντος, τουτέστι τοῦ ὅτι σήψει τινὶ γίνεται ἡ πολιά, τὸ τὰς σκεπαζομένας 20

3 πολὺ] πολιά a	καὶ ἐν ἔκστω Ka	4 διὰ om. Ka	καὶ ante αὐτὰς
om. Ka	5 ante πρῶτον add. τὸ a	7 παθημάτων libri et Arist. SY: παθῶν	
Arist. vulg.	8 οὕτε μὴν ράδίως Ka	τὰ ante ἔμπροσθεν (9) om. Ka	
9 ράδίως scripsi: ράδιον libri	τὸ δὲ λεγόμενον—ἐμπεφύκασι (11) om. Ka		
9. 10 ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου στίχου] Il. Θ 83. 84	12 πολὺ a	13 μὲν om. Ka	
14 τοῦ post θερμοῦ om. I. ¹	16. 17 φύνεται a	18 ἐπειδὴ Il.	19 ἐξελέψει 1
20 δε] ὡς a μὴν a 23 ὑγρὸν] θερμὸν K		28 δέξαι] δέσεις a	30 ἀλλοι K
24 τὸ ante τῶν scripsi: τοῦ Ka: om. IL			
33 ἡ πολιά om. Ka	σκεπομένας Ka		

τρίχας θάττον πολιοῦσθαι. ἐπειδὴ γάρ ή σῆψις, ὡς ἐν τοῖς Μετεώροις 113^v εἴρηται, ὑπὸ ἀλλοτρίας γίνεται θερμότητος, εὐλόγως αἱ σκεπαζόμεναι σήπονται· ή γάρ σκέπη τοῦ πτλου θερμότητα ποιεῖ. ἐν μὲν οὖν σημεῖον τοῦ σῆψις 5 γίνεσθαι τοῦτο, ἄλλο δὲ τὸ μιγνυμένου τοῦ ἔλαιου μετὰ τοῦ ὅδατος, εἰτα 10 ἐναλειφομένων ὑπὸ τοῦ μέρματος τούτου τῶν σκεπαζομένων τριχῶν, μὴ 30 πολιοῦσθαι ταχέως. ἐπειδὴ γάρ, ὡς ἐλέγομεν, ὑπὸ ἀλλοτρίας θερμότητος ή σῆψις γίνεται, τὸ δὲ ὅδωρ ψυχρόν, ἐκκρούει τὴν ἀπὸ τῶν πτλων καὶ 15 καλυμμάτων θερμότητα καὶ οὐκ ἐξ σῆψις τὸ ἐν ταῖς θριξῖν υγρόν. τὸ δὲ 25 ἔλαιον ἐμμιγνύουσιν, ἵνα κατέχῃ τῇ οἰκείᾳ γλισχρότητι τὸ ὅδωρ καὶ μὴ ἐξ 10 ἑηραίνεσθαι, τουτέστι διαπνεῖσθαι η̄ ἐξαεροῦσθαι. δεῖξας οὖν οὕτω ὅτι 20 σῆψις τινὶ γίνονται αἱ πολιαί, δείκνυσι λίαν σαφῶς ὅτι οὐκ ἔστιν αὔασις. ὅτι δὲ αἱ πόραι καὶ βοτάναι ἀπαναινόμεναι λευκαίνονται, δῆλον· χλωραὶ γάρ 25 οὖσαι πράσινοί εἰσι, ἑηρανθεῖσαι δὲ λευκαὶ μὲν οὐχ ἀπλῶς, θμως λευκότεραι. λέγει δὲ ὅτι τὸ τῶν ἀνθρώπων δέρμα ὑπὸ ἥλιου καὶ πνεύματος γίνεται 15 μέλαν, οὐ συμμεταβάλλουσι δὲ αὐτῷ αἱ τρίχες. ἐπὶ | δὲ τῶν ἄλλων ζῴων 114^r αἱ μὲν τρίχες συμμεταβάλλουσι τῷ δέρματι, τὸ δέρμα δὲ ὑπὸ ἥλιου καὶ πνεύματων οὐ μεταβάλλει διὰ παχύτητα.

p. 785^b 16 Τῶν δὲ ζῴων τὰ μέν ἔστι μονόχροα.

Εἰς τρία διαιρεῖται τὰ ζῷα, πρῶτον μὲν εἰς τὸ μονόχροον, δεύτερον εἰς 20 τὸ πολύχροον μέν, ὄλογχροον δέ, καὶ τρίτον εἰς τὸ ποικίλον. καὶ λέγει 5 μονόχροα εἶναι ὃν τὸ γένος ὅλον ἐν χρῶμα ἔχει. πᾶν γάρ τὸ γένος τῶν κοράκων καὶ πᾶς κόραξ μέλας· οὐ γάρ εἰσιν οἱ μὲν τῶν κοράκων μέλανες οἱ δὲ πυρροὶ καὶ ἄλλοι λευκοί, ἀλλὰ πάντες, ὡς εἴρηται, μέλανες. ἔστιν οὖν γένος, τουτέστιν εἰδος, μονόχροον, οὗτινος τὰ ἀτομα πάντα, εἰς ἀ 10 διαιρεῖται, ἐν ἔχει χρῶμα· οὐδὲν γάρ τῶν ἀτόμων τῶν ὡς εἰδος τὸν λέοντα ἀναγομένων ἔστι λευκὸν η̄ μέλαν, ἀλλὰ πάντα πυρρά. ὡς γάρ οἱ 15 αὐτοὶ τῷ εἰδει πάντες οἱ λέοντες, οὕτω καὶ τὰ τούτων χρώματα ταῦτα ἔστι τῷ εἰδει· πᾶν γάρ πυρρὸν χρῶμα παντὶ πυρρῷ χρώματι ταῦτὸν τῷ εἰδει. 20 πολύχροα δὲ καὶ ὄλογχροα λέγει εἶναι ὃν τὸ μὲν γένος ἔτοι τὸ εἰδος μὴ 25 ἔστι μονόχροον, τῶν δὲ ὅπ' αὐτῷ ἀτόμων ἔκαστον ὄλογχροον, διαφόροις δὲ χρώμασι, οἷον ὅδε ὁ βοῦς ἔστιν ὅλος μέλας καὶ ὅδε ὅλος λευκός. καὶ 30 λέγεται ὁ μέλας ὄλογχρως, ὅτι ἐνὶ χρώματι ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα κέχρωσται· οὐ γάρ τὸν μὲν ἔνα μηρὸν ἔχει μέλανα, τὸν δὲ ἄλλον λευκόν (οὗτος γάρ 30

1 et 6 ἐπεὶ Κα	1 ἐν τοῖς Μετεώροις] Δ 1 p. 379 ^a 16	2 οἱ IL	σκεπα-
ξέμενοι II: σκεπόμεναι Κα	5 ἀλειφορένων Κα	τῶν om. IL	6 πολιοῦσθαι]
ἑηραίνεσθαι Κα	8 σῆψις] σαπῆγαι Κα	9 ἐμμίγνυσιν IL	12 καὶ αἱ
βοτάναι Κ	βοτάναι—λευκαίνονται] αἱ τρίχες σιπόμεναι λευκαίνεται αἱ		ἀπαναινόμεναι]
οὖσαι αὔανόμεναι I: οὐ παναγόμεναι I	14 πνεύματος] πληρώματος K	19 διαι-	
καὶ post δὲ ΙΙα	19. 20 εἰς τε τὸ IL	20 ὄλιγόχροον δὲ IK	
πρῶτον μὲν om. IL	22 καὶ πᾶς—εἴρηται (23) om. a	23 μέλαν a	24 μονό-
χρωμον Κα	25 οὐδὲν γάρ—χρῶμα (28) om. IL	εἰς om. K	χρωμα
29 μῆ] μόνον a	30 ὄλογχροον] μονόχροον Κα	διαφορὰν a	31 ὅλως ἔστι μέλας a
δῆλως λευκός a	33 οὗτος I		

ἀν ποικίλος ἦν), ἀλλ' ἅπας ἔστι μέλας· διοίως δὲ καὶ ὁ λευκός, εἰσὶ δὴ ΗΙΙ^a
 τὰ μὲν ἄτομα δόλοχροα (οὐ πάντα δὲ ἀλλά τινα), τὸ δὲ εἶδος τῶν βιῶν
 πολύχρων· τὰ γάρ ἐν αὐτῷ ἄτομα διαφόροις χρώμασι κέχρωσται. τὰ δέ ^β
 εἰσι, φορί, ποικίλα. διειλῶν οὖν εἰς ταῦτα τὰ ζῆτα ἐπήγαγε μεταβάλλει
 5 δὲ τὰ δόλοχροα πολλῷ μᾶλλον τῶν μονοχρόων. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ^γ
 ἵσον τῷ τὰ μὲν δόλοχροα μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα (καὶ γάρ μελαίνονται
 οἱ λευκοὶ βόες καὶ οἱ μέλανες λευκαίνονται), τὰ δὲ μονόχροα οὐ μεταβάλλονται,
 εἰ μὴ διὰ πάθος· οὐδέποτε γάρ λέων ἀπὸ πυρροῦ μετέβαλέ ποτε εἰς μέλαν ^δ
 η ἐις ἄλλο τι χρῶμα ἔτερον ὃν παρὰ τὸ πυρρόν, ἀλλὰ κανὸν μεταβάλλῃ, ΗΙΙ^v
 10 διὰ πάθος, ὡς εἴρηται. οὐ μόνον δὲ τὰ δόλοχροα μεταβάλλει εἰς ἄλληλα,
 ἀλλὰ καὶ τὰ ποικίλα· ταῦτα γάρ εἶπε μεμιγμένα ἐξ ἀμφοτέρων· ἐκ ^ε
 γάρ λευκοῦ καὶ μέλανος τὰ πλεῖστα τῶν ποικίλων. εἰπὼν δὲ διὰ μεταβάλλει
 τὰ δόλοχροα πολλῷ μᾶλλον τῶν μονοχρόων, τὴν αἰτίαν τοῦ μεταβάλλειν ¹⁰
 ἐπήγαγεν εἰπὼν διὰ τὸ ὅλωφ γένει ὑπάρχειν ἐν τῇ φύσει τὸ *(μὴ)* μίαν
 15 ἔχειν χρόαν. ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ φύσει τοῦ τῶν βιῶν εἰδοῦς ὑπάρχει
 τὸ μὴ μονόχροον εἶναι, οὐδέποτε κωλύει μεταβάλλειν τὰς χρόας. τὰ δὲ ¹⁵
 μονόχροα τούναντίον οὐ μεταβάλλει· οὐ γάρ ἔστιν ἐν τῇ φύσει αὐτῶν τὸ
 πολλῶν χρωμάτων εἶναι δεκτικήν. λέγει δὲ ὁ φύσις πέρδικα λευκήν· τοῦτο ²⁰
 δὲ λέγοις ἀν περὶ τῶν ἀγγρίων· ἥμεραι γάρ πολλαὶ εἰσὶ λευκαί, ἐξ ἐπι-
 20 τεχνήσεως δέ, οἷμαι, τῶν περὶ αὐτὰς σπουδαζόντων. λέγει δὲ τὴν μεταβολὴν
 τῶν μονοχρόων ἐν τῇ γενέσει γίνεσθαι· εὐθὺς γάρ γινομένων καὶ ὄντων η ²⁵
 ἐν τῇ ὑστέρᾳ η ἐν τῷ ὕψῳ, μικροῦ τινος γεγονότος πάθους εὐθὺς δια-
 στρέφεται καὶ μεταβάλλει. ὥσπερ γάρ τοδι τὸ μικρὸν καὶ βραχύτατον ³⁰
 ἔνδιον εὑφθαρτότερόν ἔστι πολὺ τοῦ μεγάλου, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ζῷών τὸ
 25 μικρὸν εὑφθαρτὸν καὶ εὐκίνητον· τὸ δὲ γινόμενον μικρόν. ἔστιν οὖν ὁ
 συλλογισμὸς τοιωτος 'τὸ γινόμενον μικρόν, πᾶν μικρὸν εὑφθαρτὸν, τὸ
 γινόμενον ἄρα εὑφθαρτὸν'. τὸ δὲ ἐν μικρῷ γάρ η ἀρχὴ τοῖς γινο-
 μένοις ³⁵ ἵσον ἔστι τῷ πᾶν τὸ γινόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ χρόνῳ, καθ' οὐδὲν
 διὰ γίνεσται, μικρόν ἔστιν, ὑστερον δὲ αὔξει καὶ εἰς ἐπίδοσιν ἔρχεται. ὥσπερ
 30 δὲ τὸ φύσει λευκὸν δέρμα διαφέρει τοῦ διὰ νόσου (εἴρηται γάρ πρότερον
 διὰ τὴν καλουμένην λεύκην νόσῳ τὸ μὴ λευκὸν δέρμα λευκὸν γίνεται, διὰ ⁴⁰
 δὲ τὸ δέρμα καὶ οἱ τρίχες), οὕτω καὶ ἐν ταῖς θρὶξι διαφέρει η τε λευκὴ
 διὰ νόσου θρὶξ καὶ η διὰ φύσιν. λευκὴ μὲν οὖν ἔστι διὰ φύσιν η τῶν ⁴⁵
 βιῶν, τῶν κύκνων καὶ αἱ λοιπαί, διὰ νόσου δὲ η τε ποιλιά (διὰ σῆψιν

1 ἀλλὰ πᾶς Κα	δὴ scripsi: δὲ libri	3 πολύχροον Κα	4 φησί] φύσιν α
5 πολλῇ a	6 δόλοχρωα I	μελαίνον a	8 πάθους a
corr. I: λέγει a	post ἀπὸ add. τοῦ Ka	9 εἰς om. Ka	λέων εχ λέγων
μεταβάλλει a	12 et 14 εἶπε a	14 ὥλως II	μὴ ex Arist. addidi
μίαν in ras. L	15 εἰδῆ a	16 οὐδὲ IL	18 δεκτικά K: δεκτικά a
19 ἥμεροι I	20 αὐτὰ L	23 τοῦδι] τὸ δὴ a	μικρὸν εχ μικρὸν corr. I
24 εὑφθαρτὸν K: εὑφθαρτὸν a	ἐστι om. K	ante πολὺ add. κατὰ I	
25 καὶ εὐκίνητον—εὑφθαρτὸν (27) om. a	26 post πᾶν add. τὸ K	28 ἔστι τὸ	
πᾶν a	28. 29 καθ' δ a	29 καὶ—ἔρχεται om. Ka	30 εἰπομεν Ka
πρότερον om. Ka	33 η τε τῶν IL	34 κύκνων] κυνῶν a	

γάρ) καὶ ή διὰ τὴν καλουμένην λεύκην νόσον. καὶ τὰς μὲν φύσει λευκὰς 115 ποιεῖ ή φυσική θερμότης, τὰς δὲ διὰ νόσον ή ἀλλοτρία σήπουσα τὸ ἐν αὐταῖς υγρόν. ἔγκατακλειόμενος γάρ ἐν ταῖς θριέσι καὶ ἐν πᾶσιν ἐν δσοῖς ἔγκατακλείεται ὁ ἀτμιδώδης ἀλλὰ λευκὸς ὁν καὶ θερμὸς φύσει παρέχεται 5 φύσει αὐταῖς τὸ λευκόν. διὸ καὶ δσα μὴ μονόχροα ἐστι τὰς ὑπὸ τὴν γαστέρα τρίχας λευκοτέρας ἔχει τῶν ἐν τῷ λοιπῷ σώματι τριχῶν. θερμότερος γάρ οὖτος ὁ τόπος διὰ τὸ ἐν αὐτῷ κείσθαι τὴν κοιλίαν θερμὴν 10 οὖσαν. λέγει δὲ καὶ τὴν γλῶτταν τῶν ποικίλων ποικίλην εἶναι εὐλόγως. ἐπειδὴ γάρ τὸ ὅλον δέρμα ποικίλον ἐστιν, εὔλογον καὶ τὸ τῆς γλώττης 15 δέρμα ποικίλον εἶναι. οὐ γάρ ἐστιν ή γλῶττα, εἰ καὶ σκεπάζεται τῷ στόματι, τὶ τῶν ἐντός, οἱά εἰσιν πνεύμων, τὸ ηπαρ καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ ἐντός (οὐδὲν γάρ τῶν τοιούτων ἔχει δέρμα), ἀλλὰ δεῖ ὑπολαμβάνειν αὐτὴν ὥσπερ ἐν μόριον τῶν ἔξωτερικῶν· εἰσὶ δ' ἔξωτερικὰ μόρια γένες. πόδες, ὕμιοι, τὰ δμοια. τὸ γάρ σκεπάζεσθαι αὐτὴν ὑπὸ τοῦ στόματος οὐδὲν 20 κωλύει μὴ εἶναι τι τῶν ἐντός· οὐ γάρ πᾶν τὸ σκεπόμενον τῶν ἐντός ἐστιν, 10 ἀλλ ἐστι τινὰ σκεπόμενα τῶν ἐκτός. τὸ δὲ μείζων γάρ διαφορὰ αὕτη τῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν τροπῆς ταύτον ἐστι τῷ πρότερον ῥημέντι. ἔλεγε γάρ οὗτοι μᾶλλον οἱ ὥραι δύνανται τοῦ γήρας εἰς γραμμάτων μεταβολάς. μονόχροοι δέ εἰσιν αἱ μέλιτται, οἵτι οὐ ποικίλη αὐτῶν ή τροφὴ ἀλλὰ 25 μονοειδῆς· μόνον γάρ τὸ μέλι ἐσθίουσιν, αἱ δ' ἀνθρῆγαι καὶ τοῦτο καὶ ἄλλα τινά. οἵτι δὲ εὔτονα λέγει τὰ μεταξὺ δέρματων καὶ βαρυφώνων (εἰσὶ γάρ ἀ οὔτε δέρματα εἰσιν οὔτε βαρυφωνα), ἐδήλωσε διὰ τοῦ καὶ πρὸς 15 ἀμφοτέρας ἔχοντα τὰς ὑπερβολὰς συμμέτρως, λέγων ὑπερβολὰς τὸ δέρμα καὶ τὸ βαρύ, πρὸς ἀ συμμέτρως ἔχει τὸ εὔτονον. εὔτονον γάρ ἐστιν οὐδὲν εὐτόνως τείνεται ή φωνὴ καὶ μήτε δέέως μήτε βαρέως. οἵτι δὲ ή μεγάλη φωνὴ ἔτέρα ἐστὶ τῆς βαρείας καὶ ή μικρὰ τῆς δέείας, ἐρεῖ προσῶν.

p. 786v 12 Περὶ μὲν οὖν ὁξύτητος καὶ βαρύτητος τὴν αὐτὴν αἰτίαν οἰητέον εἶναι ἦνπερ ἐπὶ τῆς μεταβολῆς.

Τὸ λεγόμενον ἵστον ἐστὶ τῷ ἐκ τῆς ἀποδοθείσῃς αἰτίᾳς τοῦ διὰ τί τὰ 20 οὐ πρότερον ὅντα δέρματα στερον βαρύφωνα γίνεται (νέα μὲν γάρ ὅντα δέρματον φύεται, γεραιότερα δὲ βαρύτερον) ἐκ δὴ ταύτης δηλον ἐσται 25 καὶ διὰ τί μὲν δέρματα ἐστι καὶ οὐδέποτε μεταβάλλει, τὰ δ' δεῖ βαρύφωνα. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ζῴων τὰ νέα δέρματα φύεται τῶν μὴ

1 φύσεις 1: φύσις α	2 post σήπουσα add. γάρ K	3 ἐν post γάρ om. Ka
4 κατακλείεται Κα	5 αὐτοῖς I	6 δσον K
6 γαστέραν I	9 ἐστίν, εὔλογον—ποικίλον εἶναι (10) om. a: ἐστίν et εἶναι om. K	μονόχροον a
11 καὶ—ἐντός (12)] τὰλλα Κα	13 ἐν] τι Κα	14 εἰσὶ—μόρια] οἷα εἰσὶ a
15 μὴ—ἐντός (ante οὐ)] αὐτὴν μόριον τὶ εἶναι τῶν ἐκτός Κα	16 τὶ τῶν ἐκτός I	17 εἰσὶ τὰ ταῦτα ἐστὶ τῶν προτέρων ῥημέντα a
οὐ] καὶ Κα	17 τοῖς et τρόποις a	18 γράμματος μεταβολὴν a
18 τὸ post καὶ om. I	19 μονόχροοι I	20 post γάρ add. τινὰ Ka
24 τὸ post καὶ om. I	21 post γάρ add. τινὰ Ka	25 τείνεται] γίνεται a
καὶ Κα	28 εἶναι—μεταβολῆς om. K	31 et 33 δέρματα a
τερα L: γερατώτερα I	βαρύτερα a	31 γηρατώτερα L
		post δὴ add. τῆς αἰτίας Ka

νέων, ἐπὶ δὲ τῶν βιῶν ἔμπαλιν τὰ νέα οἱ καλούμενοι μόσχοι βαρύς· 115r
φωνότερά ἐστι τῶν πρεσβυτέρων βιῶν. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν
θηλειῶν συμβέβηκεν· ἐν μὲν γάρ τοῖς ἄλλοις γένεσι τὰ θήλεα ὀξύτερὸν 25
φιλέγγεται τῶν ἀρρένων, ἐπὶ δὲ τῶν βιῶν τούναντίν· αἱ γὰρ θήλειαι τῶν
5 ἀρρένων (ἄπειροι ἀρρεναὶ ταύρους εἰρήκε) αἱ δὴ θήλειαι βαρύτερον φιλέγγονται.
δτι δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις γένεσι τὰ θήλεα ὀξύτερον φιλέγγονται τῶν ἀρρένων, 40
μάλιστα, φησίν, ἐπίδηλον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· μάλιστα γάρ τούτοις
ταύτην τὴν δύναμιν, τουτέστι τὸ δέν καὶ τὸ βαρύ, ἀποδέδωκεν ἡ
φύσις. καὶ διὰ τί τούτοις μάλιστα, ἐδόκλωσεν εἰπών διὰ τὸ λόγῳ
10 χρῆσθαι μόνους τῶν ζῷων· τὰ γάρ δηλοῦντα διὰ λόγου τὰ βουλήματα
αὐτῶν ἀλλήλοις μᾶλλον γρῆται τῷ φιλέγγεσθαι, τὸ {δὲ} μᾶλλον χρώμενον τῷ
φιλέγγεσθαι μᾶλλον γρῆται τῷ δέν καὶ βαρεῖ. ἐπὶ δὲ τοῦ μᾶλλον χρω-15
μένου τῷ δέν καὶ βαρεῖ μᾶλλον δηλόν ἐστι ποιὰ ποίων δειπνοφωνότερα. δτι δὲ
15 μᾶλλον οἱ ἀνθρωποι τῶν ἄλλων ζῷων γρῶνται τῷ φιλέγγεσθαι, δηλον-
ἔκεινα γάρ ἡ διὰ λύπην ἡ δὲ δέοντὴ φιλέγγονται, οἱ δὲ ἀνθρωποι καὶ διὰ
ταῦτα καὶ δι' ἄλλα πολλά. |

p. 786v 25 'Επει δὲ βαρὺ μέν ἐστιν ἐν τῷ βραδεῖαν εἰναι τὴν 115v
κίνησιν, δέν δὲ ἐν τῷ ταχεῖαν, τοῦ δὲ βραδέως καὶ ταχέως
πότερον τὸ κινοῦν αἴτιον.

20 'Ἐν τῷ τοῦ δὲ βραδέως δὲ σύνδεσμος διὰ τὸ παρέλκειν ἀναπόδητον
ποιεῖ φαίνεσθαι τὴν λέξιν· εἰη δ' ἀν καταλληλότερον, εἰ ὑποστίζομεν εἰς
τὸ ἐν τῷ ταχεῖαν, εἰθ' ὡς ἀποδοτικὸν τοῦ ἐπει δὲ ἐπάξιμεν χωρὶς τοῦ
δέ συνδέσμου τὸ τοῦ βραδέως καὶ ταχέως πότερον τὸ κινοῦν αἴτιον, 5
ἴνα ἡ τὸ πᾶν τιοῦστον ἐπει δὲ βαρὺ μέν ἐστιν ἐν τῷ βραδεῖαν εἰναι τὴν
κίνησιν, δέν δὲ ἐν τῷ ταχεῖαν, πότερόν ἐστιν αἴτιον τοῦ δέν καὶ τοῦ
βαρέος τὸ κινοῦν ἡ τὸ κινούμενον'; τοῦτο γάρ ἀπορεῖται. οἷον φιλέγεται
ἡ χορδὴ ἥδε βαρὺ βραδέως κινοῦσα τὸν ὑπ' αὐτῆς πληττόμενον ἀέρα, δέν
δέ, δταν ταχέως κινήσῃ· πότερον οὖν τούτων αἴτιον, ἀρ' ὁ κινηθεὶς καὶ
πληγεὶς ἀήρ ἡ ἡ κινήσασα καὶ πλήξασα χορδή; καὶ ἐπὶ τῶν ζῷων ὅμοιως 10
30 ἀρα ἡ κινήσασα καρδία ἡ ὁ κινηθεὶς ὑπ' αὐτῆς ἀήρ; αὕτη γάρ εὑρυνομένη
συνευρύνει {τὸν πνεύμονα} διὰ τῶν ἀπ' αὐτῆς εἰς τὸν πνεύμονα ἐρριζωμένων
νεύρων καὶ ἔλκει εἰς ἑαυτὴν τὸν θύραμεν ἀέρα διὰ τῆς μεταξὺ τραχείας
ἀρτηρίας καὶ τοῦ πνεύμονος· συστελλομένη δὲ συστέλλεται αὐτῇ καὶ ὁ

1. 2 βαρυφωνότεροι α	5 αἱ δὴ θήλειαι οι. Ka	8 τουτέστι—βάρυ οι. L	ἀπέ-
αδωκεν Ka	8. 9 ἡ φύσις—μάλιστα οι. L	10 δηλοῦντα οι. a	11 post ἀλλήλοις
αιδ. δηλοῦνται a	δὲ addidi	12 et 13 καὶ τῷ βαρεῖ IK: καὶ τὸ βαρεῖ a	12 ἐπὶ]
ὑπὸ IL	12. 13 χρώμενον a	13 ἐστι οι. Ka	15 post ἀνθρωποι add. οἱ a
16 ταύτας Ka	18 δὲ post τοῦ οι. IL	βραδέος καὶ ταχέος 1	19 πότερον—
πρότερον I	20. 21 'Ἐν τῷ—ὑποστίζομεν] ὑποστικτέον Ka	22 ἐν	
τῷ οι. K	παχεῖαν a	ἐπάξιμον I	26 βαρεός]
βραδέος IL:	έπαξιμον a: ἐπάξιμον I	χωρὶς] χώραν a	
βραδέως K	τοῦτο—ἀπορεῖται]	28 δτι a	
κινήσται a	τούτου K: τούτω a	31 τὸν πνεύμονα addidi coll. v. 33. p. 238,1 sqq.	
32 μεταξὺ τῆς coll. libri	33 συστελλομένη—πνεύμα (238,1) οι. K		

πνεύμων, καὶ ἀκοντίζει ἐκτὸς τὸ εἰσελθὸν πνεῦμα, ἀκοντίζει δὲ αὐτὸ διὰ 115° τοῦ πνεύμονος καὶ τῆς ἀρτηρίας δι’ ὃν γάρ εἰσήγαγεν αὐτό, διὰ τῶν αὐτῶν τοῦτο πάλιν ἀκοντίζει. εὑρόνεται μὲν οὖν καὶ ἡ καρδία καὶ ὁ 15 πνεύμων ἐν τῇ ἀναπνοῇ, συστέλλονται δὲ ἐν τῇ ἐκπνοῇ. πότερον οὖν ὁ 5 ἀκοντίζόμενος καὶ πληττόμενος καὶ κινούμενος ἀήρ ἐστιν αἴτιος τοῦ βαρέως ἢ ὁ δέξιος φιλέγγεσθαι τὰ ζῷα, ἢ ἡ ἀκοντίζουσα καὶ κινοῦσα καρδία; διὰ δὲ τέως τὸ βαρὺ γίνεται ἐν τῷ βραδέστατον εἶναι τὴν κίνησιν, τὸ δὲ δέξιον ἐν τῷ ταχεῖται, σχεδὸν πᾶσι δῆλον.

p. 786b28 Φασὶ γάρ τινες τὸ μὲν πολὺ βραδέως κινεῖσθαι, τὸ δὲ
10 διάλογον ταχέως.

⁷ Πιστὸν τινες οἱ αἰτιώμενοι τῆς βαρυφωνίας καὶ δέξιων κινούμενον 20 μόνον, οἷον τὸν ἀέρα, διπερ οὗτος οὐ βολέται. οὗτος γάρ δι’ ἀμφότερα συμβαίνειν ταῦτα φησιν, τὸ τε κινοῦν καὶ τὸ κινούμενον, ἐκεῖνοι δὲ διὰ 25 μόνον τὸ κινούμενον. εἰσὶν οὖν, φησίν, οὐ λέγουσι τὸ μὲν πολὺ βραδέως 15 κινεῖσθαι, τὸ δὲ διάλογον ταχέως, καὶ ταύτην εἶναι αἰτίαν τοῦ τὰ μὲν βαρύφωνα εἶναι, τὰ δὲ δέξιων. ἔλεγον γάρ ἐκεῖνοι ὡς εἰ μέν 20 ἐστιν ὁ κινούμενος ἀήρ πολύς, ἀνάγκη βαρέως φιλέγγεσθαι διὰ τὸ τὸν πολὺν δέρα βραδέως κινεῖσθαι, εἰ δὲ διάλογος, δέξιος διὰ τὸ πάλιν τὸν διάλογον ταχέως κινεῖσθαι. αἰτιᾶται οὖν αὐτοὺς λέγων μέχρι τινὸς λέγειν καλῶς, 25 διλως δὲ οὐ καλῶς. καὶ πῶς μέχρι τινὸς καλῶς λέγουσιν, ἐπῆγγαγεν;⁸ εἰπὼν τῷ μὲν γάρ γένει εἴοικεν δρυθῶς λέγεσθαι, λέγων γένος τὸ 30 ὑποκείμενον καὶ τὴν ὄλην, αὐτόν φησι τὸν ἀέρα. ἔστι δὲ δέ λέγει ‘κατὰ μὲν γάρ τὸ γένος καὶ τὸ ὄλικὸν αἴτιον δρυθῶς λέγουσιν’ εἴτε γάρ τὸ βαρὺ 35 ἐν μεγέθει τοῦ κινουμένου· ἀνάγκη γάρ μέγεθος ἔχειν καὶ πολὺν εἶναι τὸν 25 δέρα, εἰ μέλλει βαρὺ φιλέγγεσθαι, ἀλλ’ οὐχ ἀπλῶς οὕτως, ἀλλὰ πρὸς τὴν κινοῦσαν ἴσχυν⁹. ἐνδέχεται γάρ τὸν κινούμενον ἀέρα αὐτὸν καὶ¹⁰ ἔχατὸν εἶναι πολύν, ἀλλὰ πρὸς τὴν κινοῦσαν ἴσχυν διάλογον, ἐπεὶ καὶ δεκαχειδιμαναῖος στίτος αὐτὸς καθ’ ἔαυτὸν πολύς ἐστιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν πεντήκοντα ἡμιόνων ἴσχυν πάμπτων διάλογος. ὅστε κανὸν εἴη δικινούμενος ἀήρ πολύς, διμως 30 εἰ δέξια αὐτὸν δύναμις μείζων εἴη, δέξιος φιλέγγεται καὶ οὐ βαρύ. οὐ δεῖ οὖν ὄραν, εἰ ἀπλῶς πολὺς δικινούμενος ἀήρ, ἀλλ’ ἐὰν πλείων ἢ τῆς κινούσης αὐτὸν δυνάμεως, οὕτω δὲ πλείων, ὅστε μὴ δύνασθαι ταχέως κινηθῆναι ὑπ’

2 αὐτὸν Ka 3 τοῦτο om. Ka καὶ post οὖν om. K 4 ἐκπνοή εκ ἀναπνοή corr. L: ἀναπνοή I 6 ἡ om. a 8 σχεδὸν πνεῦμα δηλεῖ (sic) a 11 τῆς βαρέας φωνῆς a 12 οἷον—κινούμενον (13) bis ser. I ὥπερ] ὁ Ka 13 ταῦτα φησιν] ταύτην φωνὴν a φασι K 15 τὸ δὲ διάλογον—βραδέως κινεῖσθαι (18) om. IL 17 βραδέως a φιλέγγεσθαι scripsi: φέρεσθαι libri τὸν πολὺ a 18 διάλογος scripsi: διάλογον libri πάλιν om. Ka τὸν] τὸ IL 19 αὐτὸς IL 23 γάρ post μὲν om. Ka 24 ἐκ μεγέ⁹ L πολὺν] πολὺ Ka: βαρὺν I 25 φιλέγγεσθαι Ka 26 ἐνδέχεται—ἴσχυν (27) om. IL 26 et 28 κατ’ αὐτὸν a 27 πολὺν scripsi: πολὺ Ka διάλογον] διάλογος II. 28 ἐστιν om. Ka 28. 29 τῶν ἢ ἡμιόνων a 29 ὕστε] διμως Ka πολὺ a 30 εἰ δέ] εἰ om. IL: εἴη a 32 δύναμις K οὕτω δὲ πλείων om. Ka

αὐτῆς, ἀλλὰ βραδέως. εἰπὼν δὲ πῶς μέχρι τινὸς καλῶς λέγουσι, ἐνίσταται 115^v
 πρὸς αὐτοὺς λέγων εἰ γάρ τοῦτο, καὶ μικρὸν καὶ βαρὺ φθεγγεσθαι 45
 οὐ ἥδιον, τουτέστιν εἰ γάρ ἔστι τοῦτο ἀληθές, ἤτοι τὸ λέγειν ὅτι μόνον
 τὸ κινούμενόν ἔστιν αἴτιον τοῦ βαρέως καὶ δέσμως φθεγγεσθαι, οὐκ ἔσται
 5 ἥδιον τινὶ ἄμα φθεγγασθαι βαρὺ καὶ μικρόν· νῦν δὲ ὡςπερ ἄμα φθεγγανταί
 τινα μέγα καὶ βαρύ, οὕτω φθεγγονται ἄμα βαρὺ καὶ μικρόν. συμβαίνει δὲ
 ἐκ τοῦ λέγειν ὅτι μόνος ὁ κινούμενος ἀήρ ἔστιν αἴτιος τῆς βαρυφωνίας
 καὶ δέσμων τὸ μηδενὶ εἶναι δύνατὸν φθεγγεσθαι ἄμα βαρὺ καὶ μικρόν.
 εἰ δὲ ἔστι φεῦδος καὶ ἀδύνατον τὸ λέγειν ὅτι ἀδύνατόν ἔστι τι ἄμα 116^r
 10 φθεγγεσθαι βαρὺ καὶ μικρόν, φεῦδος καὶ ἀδύνατον καὶ φῶς τοῦτο ἔπειται.
 ἦν δὲ τοῦτο τὸ λέγειν ὅτι μόνος ὁ ἀήρ ἔστιν αἴτιος τῆς βαρυφωνίας καὶ
 δέσμων ταῖς. πῶς δὲ εἰ τὸ κινούμενον μόνον ἔστιν αἴτιον τῆς δέσμων καὶ
 βαρυφωνίας, οὐκ ἔσται ἥδιον φθεγγασθαι μικρὸν καὶ βαρύ, δῆλον ἔσται ὡς.
 ἔπειδὴ γάρ ὁ μικρὸς φθεγγός καὶ ἡ μικρὰ φωνὴ γίνεται ἐν κινήσει ὀλίγου 5
 15 ἀέρος, ὡς δοκεῖ ἡμῖν τε καὶ ἑκείνοις, πλὴν ἡμῖν δὲ ἀσθενείαν τοῦ κινούμενος
 (εἰ γάρ εἴη καὶ τὸ κινοῦν ἀσθενὲς καὶ τὸ κινούμενον ὀλίγον, τότε γίνεται
 μικρὰ ἡ φωνὴ) ἔπει τοῦ, ὡς εἰρηται, ἡ μικρὰ φωνὴ γίνεται ἐν κινήσει
 ὀλίγου ἀέρος, ἡ δὲ βαρεῖα ἐν κινήσει πολλοῦ, ἀδύνατον ἄμα φθεγγασθαι
 βαρὺ καὶ μικρόν· εἰ γάρ φθεγγεται μικρὸν καὶ βαρύ, ὡς μὲν μικρόν, ὀλίγον
 20 ἀνάγκη εἶναι τὸν ἀέρα, ὡς δὲ βαρύ, πολὺ· πῶς δὲ ἀν δὲ αὐτὸς εἴη καὶ
 μεῖζων καὶ ἐλάτιτων ἔστω; τὸ δὲ ὄμοιώς δὲ καὶ βαρὺ καὶ δέξι ἵσον
 ἔστι τῷ ὡςπερ οὐδὲ βαρὺ καὶ δέξι· ὡςπερ γάρ οὐ δύναται ἡ αὐτὴ φωνὴ 10
 ἄμα δέξια εἶναι καὶ βαρεῖα, οὕτως οὐδὲ τὸ αὐτὸν μικρὸν καὶ βαρύ, εἰ τὸ
 κινούμενον μόνον αἴτιον εἴη τοῦ δέξιος καὶ βαρέος. διά τε οὖν τοῦτο οὐκ
 25 ἔσται ἥδιον βαρὺ καὶ μικρὸν φθεγγασθαι καὶ διὰ τὸ δοκεῖν αὐτοῖς τὸ βαρύ·
 φωνον γενναιοτέρας εἶναι φύσεως· οὐδὲν δὲ γενναῖον μικρὸν φθεγγεται. ἔπει
 οὖν πᾶν βαρὺ γενναιοτέρας ἔστι φύσεως, οὐδὲν δὲ γενναῖον μικρὸν φθεγγεται,
 οὐδὲν ἄρα βαρὺ μικρόν ἔσται. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς μέλεσι τὸ βαρὺ
 βέλτιον εἶναι ἔλεγον τῶν συντόνων, ὅτι τὰ ἀπὸ γενναιοτέρας φύσεως βέλτιονα. 15
 30 σύντονα δὲ μέλη ὅτι τὰ μεταξὺ δέσμων καὶ βαρέων εἰρηκεν, εἴπομεν. συλ-
 λογίζεται δὲ καὶ ἀλλως ὅτι τὸ βαρὺ τῶν συντόνων βέλτιον, λέγων ἡ βαρύτης
 ὑπεροχὴ τις· πᾶσα δὲ ὑπεροχὴ τέλειος, πᾶν δὲ τέλειον βέλτιον, ἡ βαρύτης
 ἄρα βέλτιων τῶν συντόνων.

1 αὐτοῦ Ka	πῶς om. Ka	3 οὐ om. II.	ἡτοι om. Ka	λέγων a
4 ἔστιν om. Ka	τὸ βαρέως La	οὐκ ἔστι a	5 νῦν δὲ ὡςπερ] καὶ καθάπερ a	
ἄμα om. a	6 τινες Ka	βαρὺ καὶ μέγα coll. Ka	συμβαίνει—μικρόν (8)	
om. Ka	9 ὅτι om. Ka	12 μόνον om. II.	ἔστιν om. Ka	
13 οὐκ ἔστι Ka	βαρὺ καὶ μικρόν coll. Ka	14 ἔπειται om. Ka		
15 ὡς δοκεῖ—οὐδὲν ἀέρος (18) om. II.	18 ἐν om. K.	19 εἰ γάρ—καὶ βαρύ		
om. Ka	post μὲν add. γάρ Ka	20 πῶς δὲ ἀν] ἔπειδος ἀν a		
21 ὄμοιώς οὐδὲ βαρὺ Arist.	δὲ post ὄμοιώς om. a	24 μόνον om. II.		
δέσμως καὶ βαρέως a	26 ἔπειται φθεγγεται (27) om. II.	28 ἔστι a		
30 εἰρηται Ka	32 δὲ ἡ ὑπεροχὴ K	33 βέλτιον a		

p. 787^a2 Ἀλλ' ἐπειδή ἔστιν ἔτερον τὸ βαρὺ καὶ δέν ἐν φωνῇ 116^c
μεγαλοφωνίας καὶ μικροφωνίας.

Τὸ ἄτοπον διὰ τούτων ἐπαγαγεῖν βούλεται, λέγω δὴ τὸ μὴ δύνασθαι 20
ἄμα βαρὺ καὶ μικρὸν φθέγξασθαι, εἰ τὸ κινούμενόν ἔστι μόνον αἴτιον τοῦ πάθους
5 τούτου. πρότερον δὲ δεῖκνυσιν διὰ τὸ βαρὺ καὶ δέν ἐν φωνῇ ἔτερόν ἔστι 25
τῆς μεγαλοφωνίας καὶ μικροφωνίας δι’ ἔνστασιν δυναμένην φέρεσθαι τοι-
αύτην. εἶπε γὰρ ἀν τις διὰ ἐπειδὴ τὸ βαρὺ καὶ μέγα ἐν φωνῇ ταῦτόν
30 ἔστιν, εἰκότας οὐ δύναται ἄμα βαρὺ καὶ μικρὸν φθέγξασθαι. λέγει οὖν διὰ τοῦ
οὐκ ἔστι ταῦτὸν τὸ βαρὺ τῇ μεγαλοφωνίᾳ οὐδὲ τὸ δέν τῇ μικροφωνίᾳ, ἀλλ'
10 ἔτερον (εἰσὶ γὰρ καὶ δένφωνα μέγα φθέγγομενα καὶ βαρύφωνα μικρὸν
φωνοῦντα), δύοις καὶ κατὰ τὸν μέσον τόνον, τουτέστι κατὰ τὴν
συντονίαν· εἰσὶ γὰρ σύντονα καὶ μεγαλόφωνα καὶ μικρόφωνα, περὶ ὧν τίνι
ἀν τις διορίζεται (τουτέστι περὶ τῆς μεγαλοφωνίας καὶ μικροφωνίας) ἦ
πάντως διληγότητι καὶ πλήθει τοῦ ἀέρος, ὅστε λέγειν μεγαλόφωνα μὲν ἐν
15 οἷς πολὺς ἔστιν ὁ κινούμενος ἀήρ, μικρόφωνα δὲ ἐν οἷς διλίγος; εἰ δὲ τοῦτο
καὶ τὸ βαρὺ καὶ τὸ δέν ἔστι κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν, τουτέστι κατὰ 25
τὸν αἴτιωρεν λόγον μόνον τὸν κινούμενον ἀέρα, συμβῆσται μηδὲν εἶναι
βαρύφωνον μικρόφωνον μηδ' δένφωνον μεγαλόφωνον δι' ἣν εἰπομεν αἴτιαν,
ἀλλ' ἔσται τὸ αὐτὸν βαρύφωνον καὶ μεγαλόφωνον ἢ δένφωνον καὶ μικρόφωνον.

20 p. 787^a11 Αἴτιον δ' διὰ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ
τὸ διλίγον τὰ μὲν ἀπλῶς λέγεται, τὰ δὲ πρὸς ἄλληλα.

Αἴτιον, φησί, τοῦ μηδέποτε εἶναι βαρύφωνον μικρόφωνον, ἀλλὰ πᾶν
εἴ τι βαρύφωνον, καὶ μεγαλόφωνον, εἴπερ τὸ κινούμενόν ἔστι μόνον αἴτιον, 40
διὰ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ διλίγον τὰ μὲν ἀπλῶς
25 λέγεται, τὰ δὲ πρὸς ἄλληλα, καὶ μεγαλόφωνά ἔστιν ἐν τῷ ἀπλῶς εἶναι 45
μέγα τὸ κινούμενον, μικρόφωνα δὲ ἐν τῷ εἶναι διλίγον, βαρύφωνα δὲ καὶ 116^c
δένφωνα ἐν τῷ πρὸς ἄλληλα. ἀν γὰρ καὶ διλίγον εἴη τὸ κινούμενον, διμως
δ' ὑπερέχον τοῦ κινοῦντος, ἀνάγκη φέρεσθαι βραδέως, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ
βαρὺ φθέγγεσθαι. οὐ γὰρ μόνον δεῖ σκοπεῖν ἀπλῶς εἰ διλίγον τὸ κινούμενον,
50 ἀλλ' εἰ διλίγον καὶ πρὸς τὴν κινοῦσαν δύναμιν καὶ ἰσχύν.

p. 787^a18 Τὸ δ' ἰσχῦον πρὸς τὴν ἰσχὺν ὅτε μὲν πολὺ κινοῦν βρα-
δεῖαν ποιήσεται τὴν κίνησιν, ὅτε δὲ διὰ τὸ κρατεῖν ταχεῖαν.

Τὸ λεγόμενον ἔσται δῆλον οὕτως εἰποῦσιν. ἔστω λόγου χάριν διὰ τὸ 5

4 κινούμενον scripsi: κινοῦν libri	5 τὸ om. IL	6 μικροφωνίας Arist.: δέν- φωνίας libri
8 δύνανται α	9 οὐδὲ—μικροφωνίᾳ om. Ka	10 ἔτερα Ka
13 τις διορίζεται libri et Arist. S: post τις add. ἄλλω Arist. vulg.	16 τὸ ante δέν om. Ka	14 διληγότητες καὶ πλήθος α
24 τὸ αὐτε μικρὸν om. a	καὶ διλίγον K	17 μόνον τὸ α
om. K	τὸ μὲν et τὸ δὲ (25) IL	26 καὶ 27 ἢ a
31 πρὸς] διὰ Arist.	28 δὲ om. IKA	βαρέως K: βαρέου a
	33 post Tὸ add. δὲ IL	εἰπεῖν a

μεῖζον, διὸ δύναται κινῆσαι ὁ Αἴας, εἴκοσίν ἐστι μεδίμνων σίτου. οὗτος 116^ν τούτους μὲν βραδέως κινήσει (ἐν τούτοις γάρ περιώρισται τὸ μέγιστον τῆς 10 αὐτοῦ ἵσχυος), τοὺς δὲ δέκα ταχέως καὶ ἔτι τοὺς πέντε μᾶλλον. ἐστι δὲ Αἴαντος ἀσθενεστέρος ὁ Θερσίτης· κείσθω οὖν διτὶ καὶ ὡν δύναται κινεῖν 15 5 τὸ μέγιστόν εἰσι τέτταρες μεδίμναι. οὗτος οὖν κινήσει καὶ τοὺς δύο, ἀλλὰ τούτους μὲν ἀνάλογον τῷ Αἴαντι τάχιστην, τοὺς δὲ τέσσαρας βραδέως. τὸ γάρ τὰ μὲν πλείω κινοῦντα τῆς δυνάμεως βραδεῖαν ποιεῖ τὴν κίνησιν 20 οὐκ ἐστι δηλωτικόν, ὡς ἂν τῷ δόξειεν, διτὶ πλείω ἡ ὁ Αἴας τῶν εἴκοσιν ἡ ὁ Θερσίτης τῶν τεσσάρων κινήσει (κεῖται γάρ ταῦτα τὰ μείζονα εἶναι ὡν 10 δύνανται κινεῖν) ἀλλ’ ἐστι τὸ λεγόμενον ταῦτὸν τῷ τὰ πλείω κινοῦντα τῶν ὡν δύνανται ῥῆστα κινεῖν· ῥῆσται γάρ καὶ τοῦτο. κινήσει μὲν οὖν καὶ τοὺς πέντε ῥῆστα ὁ Αἴας μεδίμνους καὶ τοὺς δύτα, ἀλλ’ οὐ καὶ τοὺς δέκα καὶ δύτα ἵσως ῥῆστα. ὡς οὖν ἐπὶ τούτων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν φιλεγγομένων 25 πάντη ὅμοιώς ῥήτεον. τὰ μὲν οὖν πλείω κινοῦντα ἀέρα τοῦ ῥῆστον κινη- 15 θησομένου βραδεῖαν ποιοῦντα τὴν κίνησιν βαρὺ φιλέγγεται, τὰ δὲ δι’ ἀσθενειαν δλίγον κινοῦντα, τουτέστι τὰ δι’ ἀσθενειαν ἥπτον κινοῦντα τῆς σφῶν δυνάμεως, ταχέως. εἰ γάρ καὶ ἀσθενής ἡ κινοῦσα δύναμις, ἀλλά γε διὰ τὸ ὑπερέχειν τοῦ κινούμενου ταχέως αὐτὸν κινήσει. θεὶς δὲ ταῦτα λέγει διτὶ τοῦ τινὰ μὲν τῶν νέων δέξφωνα εἶναι, τινὰ δὲ βαρύφωνα (τούτου 20 γάρ ἐστι δηλωτικὸν τὸ μήτε ἄρα πάντα τὰ νέα δέξφωνα μήτε βαρύ- 30 φωνα), δύμοις καὶ τοῦ τινὰ τῶν πρεσβυτέρων βαρύφωνα, τινὰ δὲ δέξφωνα, καὶ ἔτι τινὰ μὲν τῶν θηλειῶν τοιαῦτα, τινὰ δὲ δέξφωνα, τούτων οὖν πάντων καὶ τῶν σαφῶς καταλεγομένων αἰτίᾳ ἡ ἐναντιότης τοῦ κινοῦντος καὶ κινούμενου.

25 p. 787 a 28 Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα νέα δύντα καὶ θήλεα δι’ ἀδυναμίαν δλίγον κινοῦντα ἀέρα δέξφωνά ἐστιν.

θεὶς τὰς αἰτίας, καθ’ ἃς τὸ δέν καὶ βαρὺ φιλέγγεσθαι συμβαίνει, λέγει 35 διὰ τί τὰ μὲν τῶν νέων δέξφωνά ἐστι, τὰ δὲ βαρύφωνα, καὶ φησὶ τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν νέων διὰ ἀδυναμίαν δλίγον κινοῦντα ἀέρα (οὐδὲ γάρ 30 δύναται πλῆθος κινῆσαι ἀέρος· στενὴ γάρ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία καὶ διὰ τοῦτο 40 γχρῆσται πολὺν ἀέρα οὐ δύναται, καὶ ἔτι ἀσθενής ἡ καρδία ἡ εἰσάγουσα καὶ ἔξαγουσα ἐν ταῖς εἰσπνοαῖς καὶ ἐκπνοαῖς τὸ πνεῦμα) κινοῦντα οὖν δλίγον 45

1 μείζων α	δ] ὡν Ka	κινεῖν α	εἴκοσιν] εἰκόστως Ka	σίτος K	2 τούτοις]
τοῖς I	4 κελέων] κινεῖται I; κινεῖ L	καὶ om. Ka		5 τέσσαρας μεδί-	
μνους IL	7 τὰ—κινοῦντα] πλεῖστον κινοῦν IL	ποιεῖν K		9 τέτταρα IL	
10 κινοῦντα scripsi: κινοῦντι libri	11 δύναται IL		12 ἀλλ’ οὐ] ἀλλὰ Ka		
13 ἵσως τε καὶ ῥῆστα IL	13 et 14 οὖν om. IL		14 πάντων α		
15 ποιοῦντες Ka	βαρὺ βραδὺ IL	16 δλίγον—ἀσθενειαν om. K		τὰ δὲ	
δι’ α	ἥπτονα Ka	19 ὅτι om. IL	20 τὰ om. α	22 καὶ ἔτι—	
δέξφωνα om. IL	25 νεώτερα Arist.	27 καὶ τὸ βαρὺ η		31 πολλὴν α	
32 κινοῦντων α					

άέρα καὶ ἡπτονα τῆς | οἰκείας δυνάμεως δέν φιέγγεται'. εἰ γάρ καὶ 117^a
ἀσθενής ἐστιν ἡ τῶν νέων ζώων καρδία, ἀλλ' οὖν πρὸς τὸν κινηθέντα άέρα
ἰσχυρά ἐστιν. οἱ δὲ μόσχοι καὶ αἱ θήλειαι βόες βαρὺ φιέγγονται διὰ τὸ
ἀσθενὲς ἔχειν τὸ μόριον, ἡτοι τὴν καρδίαν, φὲ κινοῦσι τὸν άέρα. ἀσθενῆ
5 οὖν ἔχοντα τὴν καρδίαν καὶ πολὺν κινοῦντα άέρα διὰ τὴν εὐρυχωρίαν τῆς
τραχείας ἀρτηρίας (ταύτην γάρ εἶπεν ἀγγεῖον δι' οὗ πρῶτον φέρεται 5
τὸ πνεῦμα) βραδέως κινοῦσιν αὐτὸν καὶ εἰσὶ διὰ τοῦτο βαρύφυσιγγα.
ἔχουσι δὲ ἀσθενῆ τὴν καρδίαν οἱ μὲν μόσχοι διὰ τὴν ἡλικίαν (ἀσθενέστατα
γάρ τὰ νέα), αἱ δὲ βόες διὰ τὴν θηλύτητα· ἀσθενὲς γάρ καὶ τὸ θῆλυ. οἱ
10 δὲ ταῦροι καὶ πολὺν εὐρυτάτην ἔχουσι τὴν ἀρτηρίαν καὶ πολὺν άέρα κινοῦσι, καὶ
εἰκότως εἰσὶν δέξιφωνοι· ἔχουσι γάρ ισχυρὸν τὸ κινητικὸν μόριον, αὐτὴν
λέγω τὴν καρδίαν, ἡτοι διὰ τὴν ισχὺν ταχέως αὐτὸν κινεῖ. εἰπῶν δ' οὐτι
τὰ δὲ διάλιγον διὰ τὸ ἀγγεῖον, δι' οὗ πρῶτον φέρεται τὸ πνεῦμα, ἐπήγαγε 10
τὸ τοῖς μὲν διάστημα ἔχειν μέγα, λέγων διάστημα τὴν εὐρύτητα. τοῖς
15 μὲν οὖν μόσχοις, φησί, καὶ τοῖς βουσὶ συμβαίνει πολὺ κινεῖν άέρα διὰ τὸ
ἔχειν διάστημα καὶ εὐρύτητα τὴν ἀρτηρίαν αὐτῶν· σπεύσει δὲ ή φύσις
τοσοῦτον άέρα κινῆσαι, δισος τις δύναται πληροῦν αὐτήν, διὰ τὸ μηδὲν
εἶναι κενόν.

p. 787^b 5 Τοῖς δ' ἄλλοις εὐταμίευτον.

20 Τουτέστι τοῖς δ' ἄλλοις ἔνεστιν ἡ ἀρτηρία εὐταμίευτος, ἥγουν εῦ καὶ 15
δι' διλίγου άέρος πληρούμενη. πρότερον μὲν οὖν διὰ ταύτας τὰς αἰτίας εἰσὶν
οἱ μὲν μόσχοι καὶ αἱ βόες βαρύφωνα, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν νέων δέξιφωνα· 20
προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τῶν μόσχων ταύρων γενομένων γίνονται ἐκ
βαρυφωνῶν δέξιφωνα διὰ τὸ ισχύειν τὴν καρδίαν. τὰ δὲ ἄλλα τούնαντίον
25 ἐξ δέξιφῶν γίνεται αὐτὰ ἑαυτῶν βαρυφωνότερα, διὰ τὸ πλείονα άέρα κινεῖν
τῆς οἰκείας δυνάμεως, τοῦτο δὲ ταύτον ἐστι τῷ διὰ τὸ πλείονα άέρα κινεῖν εἰς
ἡ δισον δύναται ταχέως κινῆσαι. γίνονται δὲ διὰ τὰ αὐτὰ καὶ αἱ γυναῖκες
αὐταῖς ἑαυτῶν βαρυφωνότεραι, τῶν δὲ ἀρρένων οὐδαμῶς, διτὶ δι' ἀσθενειαν
διλίγον κινοῦσι· πῶς δὲ δι' ἀσθενειαν διλίγον κινοῦσαι δέξιφωνοί εἰσιν, εἰρηγναι,
30 διτὶ καίπερ τὴν καρδίαν ἀσθενῆ ἔχουσαι, ἀλλὰ ισχυρά ἐστι πρὸς τὸν ύπ' αὐτῆς
κινούμενον άέρα. δι' ἦγ δὲ αἰτίαν αἱ γυναῖκες δέξιφωνοί εἰσι, διὰ τὴν αὐτὴν
ταύτην καὶ οἱ νοσοῦντες· δέν γάρ καὶ οὗτοι φιέγγονται. οἱ δὲ γέροντες 30
δέξιφωνοι γίνονται διὰ τὸ ἥδη ἀνίσθιαι τὰ ἐκ τῆς καρδίας κινητικὰ νεῦρα.

1 φιέγγεσθαι IL.	3 ισχυρόν Ka	4 κινεῖ La	6 παγεῖται K
7 αὐτὸ I	11 δέξιφωνa IL	κινητὸν KLa	14 τὸ om. IL
μὲν Arist.	18 post εἰναι add. πη	Ka	20 ἥγουν]
τουτέστιν Ka	21 κινουμένη IL	22 αἱ οἱ I	βαρύφωνες a
ἀρρένων a	25 γίνονται I	ante διὰ add. καὶ Ka	26 οἰκείας om. Ka
27 δι' αὐτὰ IL:	διὰ ταῦτα a	28 post βαρυφωνότεραι add. καὶ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας,	
ἀλλὰ ἑαυτῶν μὲν γίνονται αἱ γυναῖκες βαρυφωνότεραι Ka		29 κινοῦσαι] κινοῦσιν a	
διλίγον δι' ἀσθενειαν coll. Ka	30 ἔχουσιν IL	33 τὸ om. a	τὰ] τὸ a

p. 787b10 Ἔστι μὲν οὖν πᾶσιν ἡ ἴσχὺς ἐν τοῖς νεύροις.

117^b

"Οτι μὲν γάρ ἡ ἴσχὺς ἐν τοῖς νεύροις πᾶσιν ἔστι καὶ διὰ τῶν νεύρων ἡ κίνησις πάντων τῶν μορίων τοῖς ἑναίμοις ζῷοις γίνεται, καὶ διὰ τῶν τοῦ νεύρων πάντων ὥσπερ καὶ τῶν φλεβῶν ἡ καρδία ἔστιν ἀρχή, πολλάκις ἥδη 5 εἰρηται. ταῦτα δὲ προειληπται αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ ἀποδοῦναι τὴν αἵτιαν καθ' 40 ἦν τὰ ἐκτεμνόμενα δέξι φεύγεται. ἔστι μὲν δῆ, ὥσπερ εἴρηται, πᾶσιν ἡ ἴσχὺς ἐν τοῖς νεύροις, καὶ διὰ τοῦτο ἀκραζόντα ἴσχύει μᾶλλον, διὰ καὶ τὰ νεῦρα ἐν τῇ ἀκμῇ ἴσχυρότερά εἰσιν. ἄναρθρα δὲ τὰ νέα καὶ ἄνευρα εὐλόγως· ἐπειδὴ γάρ τὰ ἀρθρα νεύροις συνέχονται, διατὰ ἀσθενῆ ταῦτα, 10 ἀνάγκη καὶ τὸ ζῷον τὸ ἐν τούτοις ἔχον τὸ ἴσχυρειν ἄναρθρον εἶναι. τοῖς τοῦτοις μὲν οὖν νέοις, φησίν, οὕπω ἐπιτέταται ἡ καρδία οὐδὲ ἴσχύει καὶ τόνον ἔχει· τί δὲ τοῦτο ἔστι, μετ' ὀλίγον εἰσόμενα. τῶν δὲ γηραιῶν ἥδη 15 ἀνίσται ὁ τόνος. |

p. 787b15 Διόπερ σύντονον ἔχουσι τοῦτο τὸ μόριον φῶνοῦσι 117^a
15 τὸ πνεῦμα, ὥσπερ χορδὴν τεταμένην νευρίνην.

Πάλιν μόριον φῶνοῦσι τὸ πνεῦμα τὴν καρδίαν φησίν. διὰ δὲ καὶ τὸ ἴσχυρῶς τεταμένον μᾶλλον δύναται πλήρτειν, δηλοῦσιν αἱ τε χορδαὶ αἱ ἴσχυρῶς ταθεῖσαι δέντατα φεύγομεναι καὶ τὰ τόξα πορρώτερον κατὰ 5 πολὺ τοὺς οἰστοὺς πέμποντα τῶν μὴ ἴσχυρῶς ταθέντων. ἴσχὺν δὲ νευρώδη λέγει τὰς φλέβας, αἱ νεῦρα μὲν οὔκ εἰσι, νευρώδεις δὲ καὶ ἐγγὺς 10 τὴν φύσιν νεύροις. τούτων ῥηθέντων ῥητέον σύμπασν τὴν Ἀριστοτέλους διάνοιαν, καθ' ἥν οἰόμεθα τοὺς μόσχους καὶ τὰς θηλείας βοῦς βαρὺ 15 φεύγεσθαι, τὰ δ' ἄλλα νέα ὄντα δέξιφωνεν, διστερον δὲ γίνεσθαι αὐτὰ ἔσωτῶν βαρυφωνότερα καὶ πάλιν γηράσκοντα δέξιφωνότερα· καὶ προσέτι διὰ 20 25 τοῦτο ἐκτεμνόμενα πρὸς τὴν τοῦ θήλεος μεταβάλλει φωνήν. οἱ ὄρχεις καὶ αἱ ύστεραι προσήρτηται πρὸς τοὺς σπερματικοὺς πόρους, οἱ δὲ σπερματικοὶ πόροι ἐκ τῆς φλεβός, ἡς φλεβὸς ἡ ἀρχὴ ἐκ τῆς καρδίας. ἔχει δὲ αὗτη 25 τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ μέρει τῆς καρδίας τῷ κινοῦντι τὴν φωνήν· τοῦτο δ' ἔστιν ἡ δεξιὰ αὐτῆς κοιλία. ἔχει οὖν τὴν ἀρχὴν ἡ τοιαύτη φλέψι ἐκ τῆς δεξιᾶς 30 35 κοιλίας τῆς καρδίας, ἐν ἥι κοιλίᾳ καὶ τὸ νεῦρον ἔστι, δι' οὗ ἡ ψυχὴ τὴν καρδίαν εὑρόνει τε καὶ συστέλλει, καὶ σὸν αὐτῇ τὸν πνεύμονα, ὑφ' οὗ ἡ φωνή. ὕστερον δέ τούτῳ τῷ μέρει ἔστι τὸ νεῦρον τὸ κινοῦν τὸν ποι-

1 πᾶσιν] πᾶσα libri, sed cf. v. 6

ἡ ἴσχὺς K et v. 6. 7 IL: ἡ hic om. IL

2 γάρ] οὖν Ka ἡ om. a post ἴσχὺς addl. πᾶσα Ka πᾶσιν om. Ka
τῶν om. Ka 3 μερῶν Ka τοῖς—ζῷοις] ἑναίμων ζώων Ka 4 ἥδη om.
et (4. 5) εἰρηται πολλάκις coll. Ka 5 ὑπέρ που L 8 ἔστιν Ka 10 ἀναγ-
καίον Ka 10. 11 ἔτι μὲν οὖν τοῖς a 12 γνωσόμενα IL, sed cf. p. 245, 10

14. 15 Διόπερ—πνεῦμα om. K 16 Πάλιν—κινοῦσι] Πάλιν μόριον τὸ κινοῦν a

20 λέγουσι Ka νευρώδη δὲ Ka 21 τούτου προρρηθέντος Ka τὴν] τοῦ L:
τὴν τοῦ a 22 τάξ] τοὺς a 25 τῆς θηλείας L 27 φλεβὸς ἡ om. a
16*

ητικὸν τῆς φωνῆς πνεύμονα, ἐν αὐτῷ δὲ ἔχει καὶ ἡ φλέψ τὴν ἀρχήν, 117^v καλῶς εἴρηται διτὶ οἵτις ἡ ἀρχὴ ἐκ τοῦ μέρους τῆς καρδίας ἐστὶ τοῦ 40 κινοῦντος καὶ ποιοῦντος τὴν φωνὴν ἐν τῷ κινεῖν τὴν τε καρδίαν καὶ σὺν αὐτῇ τὸν πνεύμονα. νευρώδους δὲ οὖσης τῆς καρδίας καὶ ἀρχῆς τῶν νεύρων, 45 5 οὐδὲν διαφέρει λέγειν αὐτὴν κινεῖν τὰ νεῦρα ἢ τὰ νεῦρα κινητικὰ εἶναι αὐτῆς. προσήρτηται οὖν οἱ ὄρχεις ἐν τοῖς σπερματικοῖς πόροις ὥσπερ ὁ λίθος ὁ τείνων τὴν χορδὴν καὶ αἱ λαιά, λέγων λαιάς ἢ τὰς χειρας τῶν γυναικῶν, ἀς προσάπτουσιν εἰς τοὺς στήμονας διὰ τὸ τεῖναι αὐτούς, ἢ 118^r τοὺς λίθους· ἀπαιωροῦσι γάρ λίθους τινὰς ἐν τοῖς στήμοσιν αἱ ὑφαίνουσαι, 10 10 ἵνα τείνωσιν αὐτούς. ἐπεὶ οὖν οἱ ὄρχεις καὶ αἱ ὑστέραι προσήρτηται ἐν τοῖς πόροις, οὗτοι δ' ἐν τῇ φλεβὶ καὶ αὕτη ἐν τῇ καρδίᾳ, οἱ μὲν ὄρχεις καὶ οἱ πόροι καὶ αἱ φλέβες ἐοίκασι τῷ τείνοντι λίθῳ τὴν χορδὴν, ἡ δὲ καρδία τῇ τεινομένῃ χορδῇ, ἡ δὲ κινοῦσα αὐτὴν ψυχὴ τῷ μουσικῷ καὶ 5 ὅλως τῷ κινοῦντι τὰς χορδάς. τούτων οὕτως ἔχόντων ὥσπερ ἐπὶ τῆς χορδῆς 15 τεταμένης οὖσης ἴσχυρὸς γίνεται ὁ φιλόγγος, τοῦ λίθου δὲ ἀφαιρεθέντος ἀσθενής, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὄρχεων καὶ ὑστερῶν. νέοις μὲν γάρ οὖσι τοῖς ζάροις καὶ μικρῶν ὄντων τῶν ὄρχεων καὶ ἀβαρῶν, οὐ δύνανται τείνειν τὴν καρδίαν· μὴ τεινομένη δὲ δύνανται διὸ ἀσθενειαν πολὺν κινῆσαι δέρα· εἰ δὲ τοῦτο, ἀνάγκη δεύτφωνα εἶναι καὶ τὰ νέα ἄρρενα καὶ τὰ νέα θῆλεα. 20 20 ὑστερὸν δὲ κατὰ τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν δύνανται τὸ σπέρμα ἐκκρίνειν, τῶν 10 σπερματικῶν πόρων μεταβολὴντων καὶ ἴσχυροτέρων γινομένων συμμεταβάλλουσιν αὐτοῖς καὶ οἱ ὄρχεις καὶ αἱ ὑστέραι καὶ γίνονται μείζους καὶ βαρύτεροι· τοιούτων δὲ γινομένων τείνεται μᾶλλον ἡ καρδία, ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ νευρίνῃ χορδῇ δύσον δὲν μείζονα ἀπαιωρήσῃς λίθον, μᾶλλον τείνεται· μᾶλλον 25 25 δὲ τεινομένη δύναται πλείστη κινεῖν δέρα διὰ τὴν τῆς τάξεως ἴσχύν. πλείστη δὲ τοῦ δν ῥαδίως δύνανται κινῆσαι. πρῶτον μὲν γάρ ἀσθενής οὕτα 30 ἔκινει διὰ τὴν ἀσθενειαν ἐλάττονα τῆς οἰκείας δυνάμεως, ὡφ' οὐ συνέπιπτεν 15 δὲν φιλέγγεσθαι, ὑστερὸν δὲ μείζονα τῆς οἰκείας δυνάμεως * * βαρύ. ἦδη δὲ γηράσκουσι διὰ τὸ ἀνίσθαι ἐν τῷ γήρει τοὺς πόρους κουφότεροι καὶ οἱ 35 35 ὄρχεις καὶ αἱ ὑστέραι γίνονται, διὸ πάλιν δεύτφωνοῦσιν. οἱ μόσχοι δὲ διὰ τὴν ἀρτηρίαν, ὥσπερ εἴρηται, πολὺν κινοῦσιν δέρα, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὴν καρδίαν τεταμένην τῶν ὄρχεων κούφων ὄντων, βραδέως αὐτὸν κινοῦντες βαρὺ φιλέγγονται. ὑστερὸν δὲ αὐξηθέντων τῶν ὄρχεων τείνεται· ῥῆστε τὸν 20 αὐτὸν σχεδὸν καὶ ίσον δέρα ἐλκουσα τῷ ἐλκομένῳ καὶ πρὸ τοῦ τοὺς ὄρχεις 25 αὐξηθῆναι ταχέως αὐτὸν κινεῖ· τούτου δὲ οὕτω κινούμενου ὀνάγκη ὑστερὸν φιλέγγεσθαι. τὰ δὲ ἐκτεμνόμενα μεταβάλλει εἰς τὴν τῶν θηλέων φωνὴν ἐξ

1 δὲ om. IL 3 τε om. Ka 4 νευρώδης δὲ οὖσα ἡ καρδία καὶ ἀρχὴ IL (ἀρχὴ etiam a) 8 τεῖναι αὐτούς] εἶναι αὐτὰς IL 9 οἱ ὑφαίνοντες K: οἱ ἐμφαίνοντες a 13 ψυχὴ] χορδὴ L 14 ταῦτα οὕτως ἔχοντα IL 17 ζῷοις] νέοις IL δύνανται Ka 18 τεινομένης I ἀδύνατεῖ om. L 19 τούτων a 22 οἱ εἰτ εἰ om. IL 24 δύσον] δέ α ἀπηωρήσῃς IL 25 τεινομένης IL 27 post ἐλάττονα add. διὰ IL 28 lacunam indicavi: addendum διὸ φιλέγγεται 29 δὲ om. a ἐν om. a 32 κινοῦσιν Ka 34 καὶ ίσον σχεδὸν coll. Ka 36 μεταβάλλεσθαι K

ἀνάγκης διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. ἀφαιρουμένων γάρ τῶν ὅρχεων ἀνίσται καὶ ΙΙ8·
 ἡ τάσις τῶν πόρων, ἀνιερένων δὲ τῶν πόρων ἀνίσται καὶ ἡ τῆς καρδίας
 τάσις, ἥ διὰ τὴν οἰκείαν συμβαίνει ἀσθένειαν ὀλίγον καὶ ἐλάττονα δηλοντί
 τῆς οἰκείας δυνάμεως κινεῖν· ὀλίγον δὲ ὄντος καὶ κινουμένου ταχέως ἔπειται 25
 δ τὸ φθέγγεσθαι δέখνει καθάπερ καὶ τὰ θήλεα.¹ ἡ μὲν οὖν διάνοια σύμπασα
 τῶν λεγομένων περὶ βαρύτητος καὶ δέπτητος τῶν φιλόγγων αὐτῇ μετιένει
 δὲ ἥδη καὶ τὰ κατὰ τὰς λέξεις. ἔστι δὲ τὸ τοῖς μὲν νέοις οὕπω
 ἐπιτέταται ἵσον τῷ τοῖς μὲν νέοις οὕπω ἐπιτέταται ἡ καρδία· οὕπω γάρ
 οἱ ὅρχεις ηὔξηνται καὶ αἱ ὑστέραι, ἵνα βαζεῖσι τένωνται. τούτῳ γάρ ἡ γένισθαί
 10 πρὸ δλίγου, ἡνίκα ἐλέγομεν· τί δὲ τοῦτο ἔστι, μετ' ὀλίγον εἰσόμεθα· τοῖς
 δὲ γηράσκουσιν ἥδη ἀνίσται ὁ τόνος τῆς καρδίας διὰ τὸ ὕσπερ εἰ
 ἀπομαραινομένων τῶν ὅρχεων κουφοτέρους αὐτοὺς γίνεσθαι. οἱ δὲ ταῦροι 30
 σύντονον καὶ τεταμένην ἔχουσιν αὐτὴν διὰ τὸ τῶν ὅρχεων βάρος. οὗτοι δὲ
 τὰ δστᾶ ζητεῖ τὴν τοῦ νεύρου φύσιν, δῆλον· γεώδη γάρ ἀμφότερα.
 15 εἴη δὲ ἀν τὸ τῆς λέξεως κατάλληλον τοιοῦτον· τὰ δὲ νεῦρα ζητεῖ τὴν τῶν
 δστῶν φύσιν· καὶ γάρ τὰ ἐν τῇ τῶν βοῶν καρδίᾳ νεῦρα μεταβάλλει εἰς
 δστᾶ, ἀλλ' οὐ τὰ δστᾶ εἰς νεῦρα². ἐν δὲ τῇ λέξει τῇ συμμεταβάλλει καὶ
 τοῦτο τὸ μόριον μόριον λέγει τοὺς ὅρχεις. τὴν δὲ ἀνωμαλίαν, φησί, τῆς
 φωνῆς καλοῦσι τραγίζειν, ὅπερ τραγίζειν γίνεται καὶ ἐν τοῖς θήλεσιν, ἀλλ' 35
 20 οὐχ ὄμοιώς ἔστιν ἐπίδηλον ὕσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄρρεσιν. ἀνωμαλὸυ γάρ
 δντος τοῦ βάρους τῶν ὅρχεων διὰ τὴν συνεχῶς γινομένην αἰξῆσιν αὐτῶν
 ἀνώμαλος γίνεται καὶ ἡ φωνή· δστερον δὲ ἡρεμήσαντος τοῦ βάρους καὶ ἐν
 τῷ αὐτῷ δντος μένει καὶ ἡ φωνὴ ἐν τῇ αὐτῇ ποιότητι· τούτου γάρ ἔστι
 δηλωτικὸν τὸ μετὰ δὲ ταῦτα καθίσταται εἰς τὴν τῆς ἐπιούσης
 25 ήλικίας βαρύτητα. ἐπει δὲ ἐκ τῆς καρδίας ὑπάρχει παντὶ τῷ σώματι ἡ
 συντονία καὶ τὸ ισχύειν, ἐκλυομένης αὐτῆς ἀνάγκη τὰ ἐκτεμνόμενα μεταβάλλειν 40
 εἰς τὴν τοῦ θήλεος φωνὴν καὶ τὴν ἄλλην μορφήν· ὕστε διὰ τὸ συμβαίνειν
 ἀνίσθμαι τὴν ἀρχήν, ητοι τὴν καρδίαν, μεταβάλλει τὰ ἐκτεμνόμενα εἰς
 τὸ θῆλυ, ἀλλ' οὐχ ὡς τινες ὑπέλαβον εἶναι τοὺς ὅρχεις σύναμμα καὶ
 30 σωρείαν καὶ συνέλευσιν πολλῶν ἀρχῶν. ησαν γάρ οἱ λέγοντες³ μὴ ὕσπερ
 ἐν τῇ καρδίᾳ μία ἔστιν ἀρχὴ ἡ τοῦ σφύζειν καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ὄμοιώς
 μία ἡ τῶν αἰσθήσεων, ὧσαύτως καὶ ἐν τῷ ηπατὶ ἡ τῆς ἐξαιματώσεως,⁴
 45 οὗτως καὶ ἐν τῷ ὅρχει· ἀλλ' ἔστιν ἐν τῷ ἐνὶ ὅρχει πολλῶν δυνάμεων καὶ
 ἀρχῶν συνδρομή. τεμονμένου δὲ τοῦ ὅρχεως ἡ τῶν ὅρχεων συντέμνονται
 αὐτῷ ἡ αὐτοῖς καὶ αἱ ἐνοῦσαι δυνάμεις καὶ ἀρχαί· τούτων δὲ τῶν δυνάμεων
 50 καὶ ἀρχῶν ἀφαιρουμένων μεταβάλλειν ἀνάγκη καὶ τὸ ζῷον⁵. οὐ δή, ὕσπερ
 εἰρηται, διὰ τὸ εἶναι ἐν αὐτοῖς σύναμμα πολλῶν ἀρχῶν τοῦτο συμβαίνει,

1 διά] δὲ I γάρ] δὲ IL 3 συμβαίνει post ἡ pōnunt Ka καὶ om. Ka
 8 ἐπιτέταται ἵσον—καρδία οὕπω om. a 9 βαρεῖς Ka 12 κουφότερον a
 αὐτοὺς om. Ka 15 καταλλήλων a τὴν om. a 16 καὶ] εἰ KLa 19 ὅπερ
 τραγίζειν] ἡ Ka 20 καὶ om. Ka ἀνώμαλον L 21 ὃν τὸ βάρος II, 24 τοῦτο a
 καθίστανται Ka 29 ὡς] οὕτω L 30 post μὴ add. γάρ Ka 34 συν-
 τέμνεται IL¹ 36 καὶ post ἀνάγκη om. Ka post δή add. οὐν Ia

ἀλλ' ὅτι μικραὶ μεταστάσεις μεγάλων μεταστάσεων αἴτιαι γίνονται, ἀλλ' 118^v οὐ δὲ αὔτας, ἀλλ' ὅταν συμβαίνῃ αὐτοῖς ἀρχὴν συμμεταβάλλειν, ὥσπερ κανταῦθα. τῇ γὰρ ἐκτομῇ καὶ μεταστάσει τῶν ὅργεων συμμετέβαλλεν ἡ ἀρχὴ, ἣτοι ἡ καρδία. ὅργανα γὰρ ἔχουσα τοὺς σπερματικοὺς πόρους ἡ 5 καρδία καὶ τὸς ὅργεις ἀνάγκη οὖν μεταβαλλόντων τῶν ὅργάνων μεταβάλλειν καὶ τὰς ἀρχάς, τούτων δὲ μεταβαλλούσαν καὶ τὸ ζῆν. ὅτι δὲ τῶν 5 ὅργάνων μεταβαλλόντων μεταβαλλουσὶ καὶ τὰ χρώματα αὐτοῖς, δῆλον ἀπό τε τῶν ὄμμάτων καὶ ἄλλων πολλῶν. αἱ γὰρ ἀρχαὶ μεγέθει οὖσαι μικραί, (ὑποπολλαπλάσιος γὰρ ἡ καρδία τῆς τοῦ ζψου ὀλότητος) τῇ 10 δυνάμει μεγάλαι εἰσίν· ἐν ταύτῃ γὰρ οὖσινται ἡ ἀρχή, καὶ τὸ εἶναι αὐτῆς ἔστιν ἐν τῷ αὐτῇ μὲν εἶναι πολλῶν αἰτίαν, ταύτης δὲ ἄγνωθεν μηδὲν εἶναι ἄλλο αἴτιον. εἰ δὲ τοῦτο, ἐπιεικῶς μεγάλη εἶναι τῇ δυνάμει λέγεται.

p. 788^a 16 Τοῦ δὲ φύσει τὰ μὲν τοιαῦτα συνίστασθαι τῶν ζψων,
15 οὗτοι φύσει τὰ δὲ ὁξύφωνα καὶ τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν θερμότητα

Πρὸς ταῖς εἰρημέναις αἰτίαις λέγει συμβάλλεσθαι πρὸς τὸ τὰ μὲν βαρύ- 10 φωνα εἶναι φύσει τὰ δὲ ὁξύφωνα καὶ τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν θερμότητα τοῦ τόπου. οἱ γὰρ ἐν θερμοτέρᾳ χώρᾳ οἰκουμένες ἀνθρωποι βαρυφωνότεροι 15 εἰσι τῶν ἐν ψυχροτέρᾳ οἰκουμένων· τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ πτηνῶν καὶ τῶν ἄλλων 20 ἀπάντων, ὁπόσα φθεγγεται, συμβέβηκε. τὸ γὰρ θερμὸν πνεῦμα διὰ παχύτητα 25 (ἔχει γὰρ ἐγκαταμεμιγμένον πολὺ τὸ γεῶδες, ἣτοι τὴν ἔηράν ἀναθυμίασιν, δὲ πολὺ δὲ ποιεῖ αὐτὸ δῆμα καὶ βαρὺ καὶ παχύ) διὰ οὖν παχύτητα καὶ δη- 30 λονότι καὶ βαρύτητα βραδέως κινούμενον ποιεῖ βαρυφωνίαν· τὸ δὲ φυγρὸν 35 τούναντίον ὁξυφωνίαν. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν αὐλῶν καὶ τῶν αὐλούντων· 40 τῶν γὰρ διὰ τῶν αὐλῶν αὐλούντων οἱ θερμότεροι πνεῦμα προτίθενται 30 δόποιον οἱ αἰάζοντες, βαρύτερον αὐλοῦσιν. τοῦ δὲ τραχεῖαν εἶναι καὶ λίσιαν τὴν φωνὴν καὶ δλως πάσης τῆς τοιαύτης ἀνωμαλίας αἰτία ἡ τραχεῖα 45 ἀρτηρία· ταύτην γὰρ εἶπεν ὅργανον, δι' οὖν φέρεται ἡ φωνὴ. ὅτι δὲ τραχύτητα ἐμποιεῖ, δταν ἐγγένηται ὑγρότης ἐν αὐτῇ, δῆλον. ἡ μὲν γὰρ 50 μαλακὴ ἀρτηρία δύναται ταμιεύεσθαι, τουτέστιν ἀριστα συστέλλεσθαι καὶ εὐρύνεσθαι καὶ δλως παντοδαπὴ γίνεσθαι· εὐκάμπτου δὲ αὐτῆς οὔσης ἡδίστη

1 μεταβάσεων I	ἀλλ' ante οὐ om. Ka	2 αὐτὰς libri	συμβαίνει La
3 συμμετέβαλεν a	4 ἔχουσι K: ἔχει a	5 ἀναγκαῖον Ka	οὖν μετα- βαλλόντων] συμμεταβαλλόντων IL
	6 καὶ ante τὸ om. a		όργάνων] ὅργεων a
τὰ ζῷα La	8 οὐνομάτων IL	10 ἐν τούτῳ Ka	τὰς ὁργανών τοιαῦτα Arist.: τοιαῦτα μὲν libri, sed cf. v. 16
14 τὰ μὲν τοιαῦτα Arist.: τοιαῦτα μὲν libri, sed cf. v. 16	16 πρὸς ante τὸ om. a	16 πρὸς ante τὸ om. a	14 τὰ μὲν τοιαῦτα Arist.: τοιαῦτα μὲν libri, sed cf. v. 16
17 φύσει om. L: φύσις a	καὶ τὴν θερμότητα καὶ τὴν (τὴν om. a) ψυχρότητα	17 φύσει om. L: φύσις a	coll. Ka
20 ὅσα Ka	18 θερμοτέραις χώραις Ka	19 εἰς ψυχροτέρας K: ἐν ψυχροτέρων a	20 ὅσα Ka
21 γὰρ om. Ka	21 γὰρ om. Ka	22 ἐγκαταμεμιγμένων a	21 γὰρ om. Ka
τὴν γεηράν Ka	22 πολὺ δὲ om. Ka	23 παχὺ καὶ βαρύ coll. Ka	τὴν γεηράν Ka
παχύτητα om. IL	23 κινούμενην IL	24 οἱ om. IL	παχύτητα om. IL
27 τῆς om. IL	25 αἴτιον a	26 αἴτιον IL	βαρυτέρως a
31 παντοδαπῆς Ka	29 ποιεῖ IL	30 ἐγγένηται IL	27 τῆς om. IL
	31 ἀκάμπτου K	31 αὐτῷ a	31 παντοδαπῆς Ka

γίνεται ἡ φωνὴ καὶ τὴν ἀκοὴν ὑδόνυουσα. τὸ δὲ ταμιεύεται καὶ γάρ εἰ
ρραδίως τοῦ πνεύματος οὗτως ἀναγνωστέον καὶ γὰρ ρραδίως ταῦται· Πῃ
εύεται τοῦ πνεύματος. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ‘καὶ γὰρ ρραδίως ὑπὸ τοῦ
πνεύματος κάμπτεται τε καὶ παντοδαπὸν γίνεται, ἦτοι μέγα καὶ
διπλάσιον· ἡ δὲ σκληρότης ἀταμίευτον’.

p. 788^a 9 Εἴρηκε μὲν οὖν περὶ αὐτῶν καὶ Δημόκριτος, οὐ καλῶς
δὲ εἴρηκεν.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ [τίνος ἔνεκα] τοὺς προσθίους δόδοντας πίπτειν καὶ 5
πάλιν ἄλλους φύειν λέγει εἰρηκέναι καὶ Δημόκριτον, οὐ καλῶς δὲ διὰ τὸ
10 τὴν αἰτίαν ἣν ἀπέδωκε μηδὲ φαρμάκειν ἐπὶ πάντων μηδὲ εἶναι καθόλου. 10
ἔλεγεν οὖν ὁ Δημόκριτος πίπτειν αὐτοὺς διὰ τὸ πρὸ ὥρας καὶ παρὰ φύσιν
φύειν τότε καὶ διπλάσιον καὶ φύουσιν (ἀρχονται δὲ φύειν ὡς εἰπεῖν ἐν τῷ
διευτέρῳ ἔτει τῆς ἡλικίας οἱ ἄνθρωποι)· πρὸ ὥρας οὖν, φησί, φύουσιν, τὸ 15
δὲ πρὸ ὥρας καὶ παρὰ φύσιν οὐδὲν θέλει μένειν ἐπὶ πολύ. τὸν δὲ κατὰ
20 φύσιν καιρὸν τῆς τῶν ὀδόντων ἐκφύσεως τὸν τῆς ἥβης εἶναι ἔλεγεν. ἔστι 20
δὲ ὁ τῆς ἥβης χρόνος τὸ ἔβδομον καὶ ὅγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ ἐφεξῆς
ἄχρι τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου ἡ καὶ εἰκοστοῦ. τοῦ δὲ πρὸ ὥρας καὶ παρὰ
φύσιν φύειν ἥτιατο τὸ θηλάζειν· διότι γάρ, φησί, θηλάζουσι, βλαστάνουσι.
μήποτε δὲ οὐδὲ ἀπλῶς αὐτὸ τὸ θηλάζειν Δημόκριτος ἥτιατο, ἀλλὰ διὰ τοῦ
25 θηλάζειν τὸ γάλα ἡγίτετο· τὸ γάρ γάλα θερμὸν ὅν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης
μετ' ὀλίγον ἐρεῖ, ποιεῖ βλαστάνειν τοὺς δόδοντας· αὐδητικὸν γάρ τὸ θερμόν,
διὸ καὶ τὰ θερμοτέρω χρώμενα γάλακτι θᾶττον δόδοντοφυεῖ. θεὶς δὴ τὴν 30
Δημοκρίτειον δόξαν ἐνίσταται πρὸς αὐτὴν λέγων ‘εἰ διὰ τὸ θηλάζειν συμ-
βαίνει παρὰ φύσιν φύειν τοὺς δόδοντας, καὶ ἐπὶ τούτῳ πίπτουσι, θηλάζει καὶ
35 οὓς καὶ πάντα τὰ καρχαρόδοντα· εἰ δὲ τοῦτο, παρὰ φύσιν ἄρα καὶ πρὸ^{τοῦ}
ὥρας καὶ οἱ τούτων δόδοντες φύουσιν· ἔδει οὖν πίπτειν, οὐ πίπτουσι δέ.

p. 788^a 20 Ἐπεὶ δὲ τὴν φύσιν νποτιθέμεθα, ἐξ ᾧν δρῶμεν νπο-
τιθέμενοι.

Τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα ἀμα τε πρὸς τὴν Δημοκρίτειον ἐνίσταται δόξαν 30
30 καὶ ἀμα συγκατασκευάζει διτο οὐκ ἔστι παρὰ φύσιν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θηλάζειν
ἡ τῶν δόδοντων ἔκφυσις, ἀλλὰ καὶ λίαν κατὰ φύσιν. λέγει οὖν ἐπειδὴ ἡ 35
φύσις οὔτε ἐλλείπει, τουτέστιν οὖθις διστερὸν τοῦ προσήκοντος καιροῦ, οὔτε
πρότερον ποιεῖ τι τῶν ἐνδεχομένων περὶ ἔκαστον, ἀλλὰ πάντα ἐν τῷ ἀρμό-

1 καὶ γάρ libri et Arist. PSY: καὶ om. Arist. vulg. 2 ῥάδιον utrobiique Ka
τοῦ πνεύματος—ῥαδίως om. IL 4 παντοδαπαὶ K: παντοδαπά α γίνονται K
8 οὖν om. IL τίνος ἔνεκα delevi 9 πάλιν post φύειν ponunt Ka
εἴρηκε καὶ Δημόκριτος Ka 10 ἀποδέδωκε Ka 12 καὶ om. IL
ἄρχεται IL 14 post μένειν add. καὶ α 17 ἄχρι τῶν τῇ ἡ καὶ εἰκοσὶ Ka
22 δόδοντας φυεῖ (sic) IL 27 νποτιθέμεθα Arist.: νποτιθέμενος libri 29 τε
om. Ka 33 τι om. IL

ζοντι καιρῷ ἀποδίδωσιν, ἀνάγκη δὲ μετὰ τὴν τοῦ γάλακτος ἀπόλαυσιν, 40
τουτέστι μετὰ τὸ παύσασθαι τοῦ θηλάζειν ἀνάγκη ἔχειν ὅργανα πρὸς
τὴν τροφῆς ἐργασίαν, εἰπερ παρὰ φύσιν εἰσὶν οἱ δδόντες ἐν τῷ τρίτῳ 45
καὶ τετάρτῳ πέμπτῳ τε καὶ | ἔκτῳ ἔτει τῆς ἡλικίας, ώς ὁ Δημόκριτος 119^a
5 βούλεται, κατὰ φύσιν δὲ πρὸς ηβήν, ἐνέλιπεν ἀνὴρ φύσις τῶν ἐνδεχο-
μένων αὐτῇ τι ποιεῖν^b. ὑποκείσθω δὴ φύειν τοὺς δδόντας ἀπὸ τοῦ 5
ἐβδόμου ἔτους καὶ ἐφεξῆς, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Δημόκριτον οὗτος ἔστιν ὁ κατὰ
φύσιν χρόνος τῆς δδοντοφυΐας, ὥστε εἰναι τὰ παιδία ἀπὸ τῆς γενέσεως ἄχρι
τοῦ ἐβδόμου ἔτους νωδάρ· ἐπεὶ οὖν τὸ μακρότατον ἄχρι τοῦ τρίτου χρόνου
10 θηλάζουσιν, εἶτα παύονται, ἐν τῷ τετάρτῳ πέμπτῳ ἔκτῳ πᾶς ἀνὴρ φύσις
ὅργανα μὴ ἔχοντα πρὸς τὴν τροφῆς ἐργασίαν; ὥστε τὸ τοιοῦτον ἔργον
τῆς φύσεως, ἣτοι τὸ δδόντας ἔχειν καὶ ἐντὸς τοῦ ἐβδόμου χρόνου, κατὰ 10
φύσιν ὑπάρχον συμβαίνει μὴ κατὰ φύσιν εἰναι, ἀλλὰ παρὰ φύσιν κατὰ τὸν
Δημόκριτον, εἰπερ βίᾳ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν, ως φησι, φύουσι, πᾶν δὲ τὸ
15 βίᾳ παρὰ φύσιν.

p. 789a2 Ἐκ μὲν οὖν τοῦ μείζονος πλείω ἀναγκαῖον ἐπιρρεῖν
τροφὴν, ἐκ δὲ τοῦ ἐλάττονος στενωτέραν.

Τὸ στενωτέραν λέσσον ἔστι τῷ διληγωτέραν. λέγει δὲ βραδύτερον γίνεσθαι
τοὺς γομφίους διὰ τὸ πολλὴν τροφὴν ἐπιρρεῖν αὐτοῖς ἐκ τοῦ δστοῦ, ἐν φῷ 15
εἰσι, τὸ δὲ πολὺ δυσκατέργαστον. λέγει δὲ πάλιν φύειν τοὺς προσθίους
πεσόντας διὰ τὸ τότε δτε πίπουσιν ἔτι καὶ τὸ δστοῦν, ἐν φῷ εἰσι, φύειν 20
καὶ αὔξειν. οὕτω γάρ ἔλεγε καὶ περὶ τῶν χειλιδόνων δτι ἀν τις τὰ ὅμικατα
αὐτῶν κεντήσῃ μικρῶν δντων τῶν νεοττῶν, πάλιν γίνεται· γινόμενα γάρ
ἔστιν ἀλλ' οὐ γεγενέμενα. φύουσιν οὖν διὰ τε τὸ ἔτι φύειν τὸ δστοῦν καὶ 25
διὰ τὸ ἔτι ὥραν εἰναι γίνεσθαι τοὺς δδόντας. σημεῖον δὲ τοῦ ἔτι ὥραν
εἰναι δδοντοφυΐας δτι καὶ οἱ πλατεῖς γίνονται πολὺν χρόνον· ἄχρι γάρ τοῦ 30
εἰκοστοῦ χρόνου ὥραν ἔχουσιν ἐκφύσεως. ἐνίοις δέ, φησι, καὶ γηράσκουσι
γεγένηνται οἱ ἔσχατοι διὰ τὸ πολλὴν εἰναι τροφὴν ἐν τῇ εὑρυχωρίᾳ τοῦ 35
δστοῦ, τὸ δὲ πολὺ δυσκατεργαστότατον καὶ βραδέως ἀγόμενον εἰς ὁ σπεύδει
30 αὐτὸν ἡ φύσις ἀγαγεῖν.

2 post τουτέστι add. ἀνάγκη δὲ Ka ἀνάγκη om. Ka 3 ἐν τῷ—Δημόκριτος
(4) om. sed in marg. adser. L 4 τῆς ἡλικίας ἔτει coll. Ka δ om. L
5 ἐνέλιπεν libri et Arist. Y: ἐνέλειπεν Arist. vulg. ἀν om. IL 6 δὴ] δὲ a
7 τὸν om. KLa 8 δδοντοπούλας IL 12 τὸ] τοὺς I δδόντα a
ἐντὸς] ἐν τῇ I 9 ἐβδόμου] ἐ Ka 13 μὴ—εἰναι om. Ka post παρὰ φύσιν
add. εἰναι Ka τὸν om. Ka 14 φύει Ka 18 βραδύτεραν K: βραδυ-
τέρως a 20 post προσθίους add. δδόντας Ka 21 πεσόντος a 22 ἔλεγε]
Δ 6 p. 774b31 24 τε om. Ka 26 οἱ om. IL γίνονται] φύονται Ka
28 πολὺν a

p. 789v2 Δημόκριτος δὲ τὸ οὖν ἔνεκα ἀφεῖς λέγειν πάντα ἀνάγει 119^v
οἰς χρῆται ἡ φύσις οὖσι μὲν τοιούτοις.

Οἶς χρῆται ἡ φύσις λέγει τὰ ὄργανα· τοιούτοις δὲ ἦτοι φυσικοῖς, 40
δργάνοις μέντοι καὶ ἄλλου ἔνεκα. ἔστι δὲ δὲ λέγει τοιοῦτον ἀφεῖς ὁ
5 Δημόκριτος τὴν κυριωτάτην αἰτίαν ἀποδιδόναι ανάγει πάντων τὸ εἶναι εἰς τὰ
ὄργανα'. εἶπε γάρ καὶ πρότερον διτὸ Δημόκριτος τοῦ ἐσχισμένου εἶναι τὸν
πνεύμονα αἴτιον εἶναι ἀπεφήνατο τὸ ἀναπνεόμενον πνεῦμα, καὶ δλως ἀπαντα 120·
τὰ δόντα καὶ γινόμενα ἀνάγει εἰς τὰ ὄργανα. ὅστε γίνεσθαι μέν, φησι, 5
διὰ τοῦ θηλάζειν ὡς δι' ὄργανου [δόδοντων] τὴν δόδοντοφυῖαν, ἄλλο δέ τι
10 διὰ τοῦ πνεύμονος ὄμοιώς ὡς δι' ὄργανου, καὶ ἄλλο δι' ὄργανου οὐθὲν
κωλύει, ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προηγουμένως, ἀλλὰ διὰ τὸ τέλος καὶ τὸ οὖν 10
ἔνεκα. ὄμοιον οὖν πρὸς τὴν ἑκάστου γένεσιν τὸ αἰτιασθαι τὰ ὄργανα,
ῶσπερ εἰ τις ἔροιτο διὰ τί τὸ αἷμα ἐκ τῆς φλεβὸς ῥεῖ, εἰπεῖν δὲ διὰ τὸ 15
τὸν σιδηρὸν τεμεῖν αὐτήν, ἢ ὡς αὐτός φησι, διὰ τί τὸ ὑδωρ ἐκ τῶν σαρκῶν
15 ῥεῖ τοῦ ὑδρωπιῶντος, εἰπεῖν διτὸ τὸ μαχαίριον ἔτεμεν. οὐ γάρ διὰ τοῦτο
ταῦτα γίνεται, ἢ τε τοῦ αἷματος καὶ ἡ τοῦ ὑδατος ῥύσις, ἀλλὰ διὰ τὸ ὄγκιον, 20
οὖν ἔνεκα τὸ μαχαίριον ἔτεμεν. ἐνταῦθα πεπλήρωται καὶ τὸ παρὸν βιβλίον
καὶ ἡ παροῦσα πραγματεία Περὶ ζῷων γενέσεως καὶ αἱ εἰς αὐτὴν σχολαὶ.

1 δὲ τοῦ ἔνεκα I	λέγει K	ἀνάγειν K	1. 2 ἀνάγει οἰς χρῆται] sic
etiam Arist. PSY: post ἀνάγει add. εἰς ἀνάγκην Arist. vulg.			3 τούτοις IKL, sed
cf. v. 2	4 μέντοι] μέν τι αἱλλὰ οὖν ἔνεκα αἱ	post ἔνεκα fort. addendum	
οὖσιν	δ λόγος L	ἀφεῖς—ὄργανα (6) om. a	6 εἶπε—πρότερον] B 6
Δημόκριτος—ἐσχισμένον εἶναι] τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς a			8 γίνεσθαι] οὕτως a
9 δόδοντων delevi	post δόδοντοφυῖαν add. γίνεσθαι a	ἄλλο δέ τι—πνεύμονος (10)]	
ἔτι διὰ τοῦ πνεύματος a	10. 11 οὐθὲν κωλύει] οὔσθε a	11 κωλύει K	
12 πρὸς—γένεσιν post ὄργανα ροῦνται Ka	13 ὥστερ εἰ τινὸς ἐρρεμένου διὰ Ka		
εἰπεῖν] εἴπη τις Ka	15 ὑδρωποιοῦντος a	τὸ μαχαίριον] διότι αὐτὸν μάχαιρα Ka	
16 ἡ post καὶ om. Ka	post ἄλλα add. διὰ τοῦτο a	17 ἐνταῦθα—σχολαὶ	
(18) om. I	18 εἰς αὐτὸν L	post σχολαὶ subscr. Τέλος τοῦ πέμπτου καὶ	
τελευταῖον Ἀριστοτέλους τῆς περὶ ζῷων γενέσεως πραγματείας a			

I N D I C E S

I INDEX VERBORUM

Verba asterisco notata desiderantur in lexicis

- Ἀβαρής 244,17
 ἀγαθότης 66,22
 ἀγγεῖον 118,5 121,4 184,7 ἀγγ. ἐν φείσιν
 αἱ μέλιτται 155,10 156,12
 ἄγειν ἐν τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργεῖται 174,13.
 14. 19,20
 ἄγονος 3,29 30,18 120,30.32 121,1.24
 124,9. 16. 19 sqq. 125,2 sqq. 128,8. 10.
 25 sqq. 155,3 230,27 ἢ. σπέρμα 13,30
 51,17 ἢ. γονή 96,11.31
 ἀδηφάγος 116,33
 ἀδιανόητος 107,5 184,32
 ἀδιάπλαστος 34,3
 ἀδιάρθρωτος 112,11 163,25
 ἀδρανής 232,9 ἀδρ. γνῶσις 64,24
 ἀδύναμία 44,5 sqq. 177,13
 ἀδύνατεῖν 174,22 176,9
 ἀδύνατος. τὸ ἀδύνατον πολλαχῶς λέγεται
 176,9 sqq.
 ἀειφυλλος 228,21 sqq.
 ἀετός 139,20 221,2
 ἀθροιστις πνεύματος 53,13
 αιάζειν 246,26
 αιγάνερως (ἢ ἐν τοῖς ζωδίοις) 178,30
 *αιγώπομπατος 212,8
 αιγώπος 217,3. 6
 αἰδίος 67,29 68,5. 9. 11 ἀἰδίος τῷ ἀριθμῷ
 66,19. 22 68,17. 18 τῷ εἶδει 68,26 coni.
 τῇ διαδοχῇ 67,4 ἀἰδίος coni. ἀναγκαῖος
 84,19
 αἰδιότης 6,25 67,2. 6
 αἰδοῖον 5,14 sqq. 9,23 sqq. 10,7. 17 17,7. 9
 26,23. 24. 26 sqq. 30,19. 21. 25 32,30
 33,10 44,22. 23 55,31 98,21. 26 sqq. 120,
8. 10 170,19. 20. 28. 29 171,15 193,27.
 32. 34 194,16 sqq.
 αἰθήρ 159,31. 32
 αἴθυια 159,28
 αἴμα 28,30 sqq. 29,1. 4 sqq. 47,11 92,10
 110,9. 14 sqq. 118,5 161,19 sqq. 171,7. 8
 174,28 sqq. τὰ αἷματα ἔξι δῶν γίνεται τὰ
 ἄρρενα (θήλεα) 29,33 30,6 sqq. τὸ λεπ-
 τότατον αἷμα 38,25. 32 41,11 110,9. 14 sqq.
 αἵματινός 55,1 αἷμα. περίπτωσις 49,2.3. 11
 αἷμα. τροφή 46,7 47,8 49,1 sqq. 178,4
 αἵματινός 47,31. 34
 αἱμορροΐς 48,12 53,24
 αἰνίττεσθαι 34,30 201,33 245,9 247,20
 αἵξ 185,11. 12
 αἰσθησις 65,5 223,14 τὸ τριτόν τῆς αἰσθή-
 σεως 215,21 sqq.
 αἰσθητήριον 112,15 sqq. 114,31 τὸ τῆς
 ὄψεως (τῶν ὀφθαλμῶν) 112,15. 16 sqq.
 217,13. 26 τῆς ἀκοῆς 224,24 τῆς ἀφῆς,
 τῆς γεύσεως 113,2.4 sqq. τῆς ὀσφρήσεως
 113,7 sqq.
 αἰσθητικός 28,1.2 αἰσθ. ψυχή 73,28. 29
 83,13 84,4 88,33 104,30. 31 105,11. 12.
 14. 27
 αἰσθητός. τὰ αἰσθητά 223,14
 αἰτία, αἴτιον. αἱ τέτταρες αἰτίαι 2,27 τὸ
 ὑλικόν, τελικόν (ἐνεκά του), εἰδικόν, ποιη-
 τικόν αἴτιον 1,5 sqq. 211,19. 20 212,1 sqq.
 — ἡ ὑλική 17,17 ὑλικόν αἴτιον i. e. τὸ
 καταμήνιον 52,17 — ἡ κινησία καὶ ποιη-
 τική 3,3 46,28 ἡ κινητική 69,3 τὸ
 ποιητικόν αἴτιον i. e. σπέρμα 52,18 —
 αἴτιον πρῶτον 64,4

- αἰτιατός. τὸ αἰτιατόν 209,18
 αἰτιολογεῖν 69,1
 αἰών 209,19
 ἀκανθα. αἱ ἐν τῇ τοῦ βατράχου κεφαλῇ ἄκ.
 141,30 142,5
 ἀκανθ ὡδης. τὸ ἀκανθῶδες τῆς φύσεως
 (τῶν ἔχίνων) 10,32,33
 ἀκαταλλήλως coni. ἀσαφῶς 213,17
 ἀκάτιον 199,28
 ἀκεντρος 156,7 158,17
 ἀκινητίζειν. τὸ ἀκινητίζον 13,22
 ἀκμάζειν 199,26 203,34 243,7
 ἀκμή 199,15, 25, 29 231,10 243,8
 ἀκοή 113,6 223,8, 13, 21, 28
 ἀκόλαστος 6,21,22
 ἀκόλουθος 49,14 78,9 157,4 τὸ ἀκ. τῆς
 λέξεως 93,33, 34
 ἀκόνιτος expl. 98,16
 ἀκοντίζειν 90,21 91,3, 27 97,18, 26, 28
 201,4, 6, 8 ἀ. τὸ πνεῦμα 238,1, 3, 6
 ἀκόντισις 91,12
 ἀκουσις 223,19
 ἀκρατεύεσθαι 197,19, 20
 ἀκρατος οἶνος 29,24
 ἀκριβοῦν 220,28, 29 221,12, 15, 19 222,6
 ἀκρίς 21,21, 22
 ἀκρόπολις 80,30 137,2
 ἀκρος. τὰ ἄκρα (ἐναντιώσεως) 59,21, 22
 ἀκυρος 27,9 210,20
 ἀλαλος 223,32
 ἀλέαντος 15,12
 ἀλεκτορίς 14,1, 21, 22, 29 15,9 61,6 131,
 17 132,27 134,4 sqq. 187,6
 ἀλεκτρυών 9,8 60,1 61,24, 25, 29 134,4 sqq.
 ἀλευρον 53,27 sqq. 115,21, 22 173,28
 ἀλιεύς 21,15 149,8, 9
 ἀλλοιοῦν 39,1 sqq. 46,8 67,2
 ἀλλοιωσις 39,1, 17 47,21 84,2
 ἀλλοιωτικός. τὸ ἀλλοιωτικὸν τῆς ὥλης 68,22
 ἀλμυρός 203,23 sqq.
 ἀλογία 74,5
 ἀλογος ψυχή 86,32
 ἀλς 173,28
 ἀλυτος. ἀ. τεκμήριον 56,30
 ἀλώπηξ 94,27 sqq. 127,2
 ἀλως ἡ περὶ τὴν σελήνην 72,7, 8 — ἀλως
 (area) 175,18
 ἀμαυρός 193,29
 ἀμβλύνειν 117,15, 17
 ἀμενηνός coni. γαῦνος 176,5
 ἀμετακίνητος 20,2
- ἀμετρία 51,25
 ἀμπελος 43,17, 18, 21 189,15
 ἀμφίβια 159,28
 ἀμφορεύς 25,28, 31
 ἀμφώδοντα 118,3, 6, 23
 ἄν c. ind. fut. 25,19 50,25, 31 85,27, 28
 95,7, 8 222,20 ἄν omiss. in apodosi
 condic. 76,16 85,26 — ἄν, κάν (i. e. καὶ
 έάν) c. ind. 75,25, 26 95,26 172,20 222,
 12 (c. ind. praet. in protasi irr. 85,26
 189,7, 8 215,4) c. opt. 119,34 121,
 15 166,18 200,32 220,12 — δταν c. ind.
 90,18 101,7 145,10 166,20, 21 — ἔως
 ἄν c. ind. fut. 90,2 c. ind. perf. 200,2
 ἀναβλαστάνειν 117,26, 27
 ἀνάγειν ἔαυτὸν πρός τι 64,3
 ἀναγινώσκειν 220,3 sqq. ἀναγνωστέον 28,
 21 62,10 219,2
 ἀναγκαῖος. δι' ἀναγκαῖον opp. διὰ τὸ βέλ-
 τιον (τὸ εὑ) 5,30 11,3 sqq.
 ἀναζωπυρεῖν 158,7
 ἀναθυμητας ἡ ξηρά (καὶ γεώδης) 203,24,
 25 246,21
 ἀνατιμος 3,25, 26 13,9, 10, 12 72,11, 12 τὰ
 ἀναιμα 20,11
 ἀναισθησία 65,7
 ἀναισθητος 153,13, 17 154,4 ἀναισθητος
 διὰ σμικρότητα 166,7, 28 171,28 172,13
 183,27
 ἀνακάμπτειν τὸ σπέρμα εἰς τοὺς θήλεις
 148,1 sqq. expl. 148,8 sqq.
 ἀνάκαμψις ἡ τοῦ θοροῦ 149,7, 10
 ἀνακυκλεῖν 186,24
 ἀναλογεῖν 11,23 24,29 49,20, 22 56,8, 20
 102,33 115,1, 3 231,14
 ἀναλογία 49,24
 ἀνάλογος 86,8 89,3, 4 175,22, 23 193,6, 7
 — ἀναλόγως 84,8
 ἀναλύειν 49,6 sqq.
 ἀναμάττεσθαι 144,27
 ἀναμφιβόλως 132,9
 ἀναμφισβήτητος πίστις 121,27
 ἀνάπηρος 194,14 199,2, 19
 ἀναπλήρωμα 42,21
 ἀναπλήρωσις ἡ τοῦ ἀπορρεύσαντος 40,4 sqq.
 ἀναπνεῖν 11,21, 25 107,11, 12, 15, 17 sqq.
 ἀναπνευστικός. τὰ ἀ. μόρια 16,2, 15, 27
 ἀναπνοή 11,22 223,2, 11 238,4
 ἀναποδίζειν 183,5
 ἀναπόδοτος 237,20
 ἄναρθρος 243,8, 10

- ἀνασκευάζειν δέξαν 50,8
 ἀναστρος (σφαιρα) 183,5
 ἀνατέμνειν 169,25. 27 194,22
 ἀνατομή. αἱ ἀνατοματ 7,9 100,35 169,26
 176,25 215,13
 ἀνδρείκελον 41,21. 24
 ἀνδριαντοποιός 51,21 56,27 59,7 174,16
 ἀνδριάς 51,22 56,27 78,12
 ἀνεμποδίστως 16,3 64,22
 ἀνενδοιάστως 100,37
 ἀνεξετάστως 170,13
 ἀνεπιστήμων 216,12
 ἀνεπιτήδειος 164,20
 ἀνετος 91,14
 ἀνθραξ 160,6,9
 ἀνθρήνη 156,23 159,4 236,20
 ἀνθρωπάριον 129,20
 ἀνθρωπος. ὁ πολὺς ἄνθρωπος 149,19 —
 ή ἄνθρωπος 196,19
 ἀνίατος 120,20
 ἀνοιδεῖν 55,28. 30
 ἀνομογενής 30,33
 ἀνομοιειδής 3,16. 27 4,3. 4. 9 123,3 126,
 11. 12. 19 sqq.
 ἀνομοιοειδής 123,8,9
 ἀνομοιομερής 2,33. 34 τὰ ἀ. (τοῦ σώματος) 24,6 sqq. 25,1 sqq. 28,26 sqq. 37,
 15 sqq.
 ἀνόγκευτος 134,27 155,16
 ἀντιδιαστέλλειν 130,10
 ἀντίθεσις. μετὰ ἀντιθέσεως ἔχειν ἀναλογίαν
 159,10. 11
 ἀντικεῖσθαι 159,11 181,15. 21 182,19 sqq.
 ἀντικρύειν 193,4
 ἀντιληπτικός 84,5
 ἀντιμάχεσθαι 202,18
 ἀντιστρέψειν. τὰ ἀντιστρέφοντα 12,221. 22
 ἀνυπήκοος 33,28
 ἄνω. τὰ ἄνω (μέρη τοῦ σώματος) 205,9
 οἱ ἄνω τόποι 206, 25. 26 τὸ ἄνω (τοῦ
 ζώου) κύριον 204,28 sqq. 205,6. 17 — τὰ
 ἄνωμεν expl. 67,16
 ἀνωμαλία ή τῶν μελῶν 48,21 ή τῆς
 φωνῆς 245,18
 ἀξιώματα 50,8
 ἀορισταίνειν 191,34
 ἀορίστως ζητεῖν 75,10
 ἀορτή 91,19. 35 92,1 sqq.
 ἀπαιωρεῖν 244,9. 24
 ἀπαραλλάκτως 22,30 95,13
 ἀπαρτᾶν 113,30
- ἀπαρτίζειν 117,36
 ἀπαρτισμός 28,8
 ἀπατᾶν (coni. παραλογίζεσθαι) ἔμπτον 45,31
 ἀπατμίζειν 58,18 111,19. 20
 ἀπαυαίνειν 234,12
 ἀπεικάζειν 185,16
 ἀπειρτα coni. ἄγνοια ή περὶ τὰ πράγματα
 151,9. 10
 ἀπεπτος 29,15 47,28 sqq. 203,4
 ἀπεψήα 47,28 96,16 178,17
 ἀπλανής. ή ἀ. (σφαιρα) 183,3 οἱ ἀ. (ἀστέρες)
 183,5
 ἀπογειεσσωμένα ὅτα 225,2,3
 ἀπόδειξις 57,22. 23 125,25. 28. 32 λογική
 ἀπόδειξις 126,3
 ἀποδία 70,5
 ἀπόδοσις ή τοῦ λόγου (βητοῦ, τῆς λέξεως)
 93,10. 11. 27 177,10 202,3 204,12 ή τῶν
 αἰτιῶν 211,17 ἀ. ποιεῖσθαι 173,31. 32
 174,5,6
 ἀποδοτικός 237,22
 ἀποκληρωτικός 74,31
 ἀποκρίνειν 52,31 53,17 54,2
 ἀπόκρισις ή τοῦ σπέρματος 4,35 31,1. 2
 ή τῶν καταμηνῶν 133,7 σπερματική
 ἀποκρίσεις 48,24 ἀ. ποιεῖσθαι 55,20. 21
 — ἀπόκρισις *responsum* 223,21. 23 sqq.
 ἀποκριτικός. ἀ. δύναμις 48,19
 ἀπολιθάνειν 188,35
 ἀπόλυτις coni. πρόεις τῆς γονῆς 12,32
 ἀποπνήγειν 11,27. 28 18,24 19,11
 ἀποπτύειν 67,3
 ἀπορία 58,16
 ἀπορρινεῖν τὸ σπέρμα 148,15 149,30
 150,3
 ἀπορρεῖν 40,3 sqq.
 ἀπορρίπτειν τι πρός τινα 171,2 174,34
 ἀπόρροια ή ἐκ τοῦ σώματος τῶν ζώων γινομένη 40,2
 ἀποστραχοῦν 113,1
 ἀποτυχία 189,7 ἀ. τοῦ ἄρρενος (τὸ θῆλυ) 177,4
 ἀπουρεῖν τὸν γόνον 127,17. 18
 ἀπούσις 3,22 69,26. 28 τὰ ἄποδα 70,13
 152,6 διὰ τί αἰδοῖον οὐκ ἔχει 9,24 sqq.
 ἀπόφασις 26,19
 ἀποφυτεύειν 31,16. 17
 ἀράχνιον 152,26. 27. 30
 ἀρθρον. τὰ ἄρθρα 5,24. 25 17,25 243,9 —
 τὸ ή ἄρθρον 69,12. 13
 ἀριθμός. ἀρ. τῶν ὀστῶν expl. 117,28. 31

- ἀρκτικός ἀ. σύνθεσμος ὁ δή 93,33
 ἄρμαδιος 4,29
 ἄρρενογονία 166,23 173,15 174,5
 ἄρρενοτοκεῖν 173,5
 ἄρρενοτοκία 184,34
 ἄρρενοτόνος 30,17. 18
 ἄρρενωπός. ἄρρ. γυναῖκες 53,7 120,21.
 22. 25
 ἄρρην. τὸ ἄρρεν, τὰ ἄρρενα 26,28 27,22.
 29 29,33. 35 30,5. 19. 20 31,5. 20 sqq.
 32,30 34,9 sqq. 36,1 sqq. 45,7 sqq. 48,5.
 6. 8 50,1 sqq. 93,7 sqq. 104,23 sqq. τὸ
 ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἔχειν 3,19. 27 4,10.
 11. 14 sqq. τὸ ἄ. καὶ θ. (ἐπὶ τῶν φυτῶν)
 οὐκ ἐγώρισεν ἡ φύσις 64,12. 13 τὸ ἄ.
 κρείττον τοῦ θῆλεος 69,6. 7 ἀρχὴ κινή-
 σεως 69,8 ποιητικὸν 59,16. 20 παρέχει
 τὸ εἰδός 57,4. 5 τὰ ἄ. δυτειχέστερα τῶν
 θῆλέων 48,21. 22 τὸ ἄ. καὶ θῆλυ διὰ τί
 ὁ θεός ἐγώρισεν ἀπὸ ἀλλήλων 64,15 sqq.
 τὰ ἄ. ἐν τῇ μάτρᾳ ταχύτερον τελειοῦται
 (ἢ τὰ θῆλεα) ἐκτὸς δὲ ἀνάπαλιν 199,11 sqq.
 περὶ τῆς τοῦ ἄ. καὶ θῆλεος γενέσεως 165,
 11. 15 sqq. 169,2 sqq.
- ἄρρητος 45,21
 ἄρρωστημα τῶν δφθαλμῶν 219,13
 ἄρσις ἡ τῶν μαστῶν 48,7 206,17. 19
 ἄρταν. ἥρτησθαι ἀπό τινος 62,24
 ἄρτηρια 223,2 ἡ τραχεῖα 237,32. 33 238,2
 241,30 242,6. 10
 ἄρτιος. ἄρτια coni. ὑγιῆ opp. πεπηρωμένα
 88,25
 ἄρχαιος. οἱ ἄρχαιοι 37,33 40,34 41,7
 ἄρχή. ἄρχατ τῆς γενέσεως (i. e. τὸ ἄρρεν
 καὶ τὸ θῆλυ) 4,33 66,5. 6. 13 ἡ ἄ. τῆς
 κινήσεως 35,11 sqq. ἡ κινητική (ποιη-
 τική) 174,20. 21 αἱ οἰκεῖαι τοῦ πράγματος
 opp. κοινότεραι 126,5 ἡ πρώτη ἀρχή
 64,3 — ἡ ἐν τῷ φῷ 136,27 137,1 sqq.
 ἄρχος 194,22
 ἄσάφεια 26,5
 ἀσιτεῖν 200,25
 ἀσκελής 10,9
 ἀσκός 206,9
 ἀσπάζεσθαι τὰ τέκνα 138,33
 ἀστήρ. οἱ ἀπλανεῖς καὶ πλανώμενοι ἀστέρες
 21,22 τὸ τῶν ἀστέρων στοιχεῖον 86,10.11
 ἀσύμμετρος 17,13. 14 51,12
 ἀσχολεῖσθαι 160,17
 ἀσύνηματος 67,18
 ἀτακμίζετος 217,5
- ἀτεκνία ἡ τῶν ήμιτρων 122,32 123,7. 8. 21
 127,8. 10
 ἀτελής 69,29 117,30 198,5. 6. 11 ἀτελές
 ζῷον (κύνημα) 56,3 ἀ. φύη 60,14 72,14.
 15. 22 ἀ. κύνημα 153,16
 ἀτενίζειν 219,6
 ἀτέραμνα ὕδατα expl. 179,6
 ἀτμιδώδης 236,4
 ἀτμίς. ἡ ἀναθυμιατική ἀ. 225,23. 28. 29
 ἡ γεύδης 232,15. 16. 20
 ἀτοκος 147,2
 ἀτομος. τὰ ἀτομα 234,24 235 2 sqq.
 ἀτρίχωτος γένυς 53,21 120,13
 ἀτροφος 42,23
 ασανσις 233,30 234,11
 ασλαξ 36,27 56,13
 αὐλεῖν 246,24 sqq.
 αὐλητής 108,8. 9
 αὐλητική 108,7. 21
 αὐλός. δὲ αὐλοῦς βλέπειν 220,22 sqq. 221,4.
 11 222,24. 25 ὁ τοῦ πολύποδος αὐλός
 21,14. 17. 26. 28 — αὐλός *tibia* 108,8. 9.
 21. 23 246,24
 αὔξημα 37,12. 13
 αὔξησις 81,3
 αὐξητική. αὐξ. ψυχή (δύναμις ψυχῆς)
 81,8 87,20 *coni*. θρεπτική 73,29 78,25
 αὐτάρκεια 69,17 90,3. 4
 αὐτάρκης 69,16. 20. 22
 αὐτοκίνητος 33,27
 αὐτοκρατής 33,28
 αὐτόματος 155,12 160,24 ὁ αὐτ. ἀνθρω-
 πος 163,15 αὐτ. θαύματα expl. 77,
 14 sqq. — ἐξ αὐτομάτου (ἐκ ταύτομάτου)
 161,34 162,28 163,1. 12 213,28 — αὐτο-
 μάτως γένεσθαι, συνίστασθαι 152,24 160,
 27. 28 161,14 163,2. 9. 14. 20
 ἀφατος ἥδονή 50,27. 28
 ἀφεσις ἡ τοῦ σπέρματος 7,18. 21. 22
 ἀφή 64,20 113,2
 ἀφθαρτος 68,24
 ἀφροδιτιαστική 197,22
 (ἀφροδιτιος) ἀφροδίσια 229,18. 23 230,20
 ἀφροντίστως 170,12
 ἀφρός 82,2. 6 sqq. 233,13
 ἀφρώδης πομφόλιξ 162,10 τὸ ἄφρ. τοῦ
 σπέρματος 86,23
 ἀγανής. εἰς ἀγανὲς σκεδάνγυσθαι 222,16. 17
 ἀγρηστος 117,12 sqq. ἀ. τροφή 38,3 sqq.

- άχυρον 132,23 175,19
 ἀψύχος 79,24. 26
- Βέδισις 22,30 sqq.
- βαρυφωνία 238,11 239,7. 11. 13 246,23
 βαρύφωνος 236,30 237,1. 2 238,16 240,10.
 18 sqq. 241,19 sqq. 242,22 sqq. 246,16.
 17 sqq. τὸ β. 239,25. 26
- βασανίζειν 121,4. 5. 17 165,11
- βασιλεύς. οἱ (τῶν μελιτῶν) β. 155,1 sqq.
 156,23 157,17 sqq. 158,6 sqq. 173,22
- βασιλισσα. αἱ (τῶν μελιτῶν) β. 155,18
- βάτραχος 141,28 142,4
- βελόνη 22,20
- βία. βίᾳ opp. φύσι 90,16. 22. 25. 33 91,4
 βίος 208,28
- βλαστάνειν 23,33 111,30 247,18. 21
- βλάστη 23,33 63,22 sqq. 102,32 137,10
- βλαστός 137,11
- βλεφαρίς 121,19. 21
- βλέφαρον 113,30. 32. 34 114,1 τὰ τοῦ
 χυνὸς βλέφαρα 107,25. 27 — ὅσον τὰ
 βλέφαρα μύσαι 11,29. 30
- βόλος πρώτος (ἀδόντων) 128,21. 23
- βόρειος. τὰ β. ζῷδια 210,10 βόρεια (πνεύματα) 178,25
- βοτάνη 234,12
- βότρυς 189,16
- βούλευσις 84,22
- βουλευτικός coni. πρακτικός καὶ δοξαστικός
 νοῦς 84,22
- βούλησις ἡ τῶν ἄνωθεν 67,15
- βουπρόσωπος 185,11
- βοῦς. αἱ θήλειαι βόες 242,3. 9. 22 243,22
- βράγχιον. βράγχια 11,19. 23
- βραχυλογία 188,10
- βρέγμα 112,34 117,32. 34. 35
- βρέφος 85,11
- βρέχειν 86,18 121,6 137,10
- βροχή 72,8 226,6
- βρωτικός 116,33
- βωβός 223,32
- Γάλα 99,22 165,9 202,31. 32 203,3 sqq.
 204,21. 22 206,27 207,15. 25 208,5. 6.
 10. 13 247,20. 22 περὶ τοῦ γάλακτος
 202,27 sqq. — τὸ ἐν τοῖς σπέρμασι γινόμενον οἶον γάλα 102,30
- γαλακτώδης 102,31. 32. 35 γαλακτῶδες τι
 dist. γάλα 202,30 203,3. 27
- γαλεός ὁ λειός 89,17 145,17
- γαμψώνυξ. τὰ γαμψώνυχα 131,5 sqq. 132,
 4. 8 133,19 148,28
- γάννος 149,20
- γαργαλίζειν 32,33 sqq. 33,1
- γαστήρ 5,20. 21 19,27 91,31. 33 92,20
- γεηρός 110,24. 29
- γείσωμα 225,3
- γειτνιᾶν 224,20 sqq.
- γειτνίασις 196,30 ἡ τῆς θαλάσσης 159,23
- γελᾶν 215,20 sqq. 216,8. 10
- γελαστικός 212,21
- γενειᾶν 120,12
- γένεσις 1,13 3,1. 4 4,33 11,10 ἡ ἐν τῶν
 ἐναντίων 35,31. 32 τὰ ἐν γενέσει 67,1
- γενναῖος. γενναιοτέρα φύσις 239,26 sqq.
 γενναῖος expl. 61,28
- γεννητικός. ἡ γ. ψυχή (δύναμις ψυχῆς
 7,31 43,3 τὸ γ. μόριον (τοῦ ἄρρενος) 33,
 20 sqq.
- γένυς 120,13
- γέρανος 233,11
- γέρων 242,32
- γεῦσις 113,2
- γεώδης 111,23. 24 159,17. 18 τὰ γεώδη
 (coni. ἔτηρα) τὴν φύσιν 71,29 sqq. 72,1 sqq.
 — γεώδης expl. 70,16 sqq.
- γεωμέτρης 79,30 sqq. 80,1 sqq.
- γῆ 144,19 sqq.
- γῆρας 43,5. 7 116,11 117,5 sqq. 232,3.
 26 sqq. 236,18 (dat. γῆρει 116,11 117,
 5. 7 244,29 all.) πᾶς ἀναλογεῖ χειρῶν
 231,14 sqq.
- γίνεσθαι. casus obl. participii nominativo
 iuncti ἡ φύσις ἐκείνη — εἴοικε τῷ περιττώματι τῷ δύναμένῳ γενέσθαι σπέρμα, μὴ
 γεγονότι δὲ σπέρμα ἀλλὰ πιμελή 49,19
 τὸ ἀναλογῶν τῷ τῆς εὐχρήστου τροφῆς
 περιττώματι καὶ γνομένῳ ἡ σπέρμα ἡ
 πιμελή 49,21 περὶ τοῦ ὑμένος εἰρηται
 τοῦ ὕστερον γεγονότος ὅστρακον 137,30. 31
- γίγνονται 129,21. 22
- γλαῦκα 211,10 212,20 sqq. — γλαύκη
 212,27
- γλαυκόμματος 211,18 212,8
- γλαυκός δρψιαλμάτης 212,1 τὰ γλαυκά (όμματα)
 τὴν ἡμέραν οὖν δύνωπά 218,10 sqq.
- γλαυκότης 211,10. 20. 21 212,20 217,1. 29
 219,12. 25

- γλαυκόφθαλμος 216,28
 γλαύκωμα 219,14,15
 γλαψυρός 48,15
 γλήγων 88,34
 γλίσχρος. τὸ γλίσχρον i. e. τὸ χόριον 95,
 31,32
 γλισχρότης 111,18 sqq. 234,9 γλισχρότης
 τί ἔστι 89,8 sqq.
 γλουτός 137,16
 γλωστότον 119,11
 γλωττα οὐκ ἔστι τι τῶν ἐντός (μορίων) 236,
 10,11
 γνάθος 198,1
 γνῶσις ἡ διὰ νοῦ καὶ θεωρίας ορρ. ἡ διὲ
 αἰσθήσεως 64,16,17 γνῶσις ορρ. πρᾶξις
 84,24
 (γνοεῖς). οἱ γονεῖς 23,3 24,9 33,12 158,12
 γονή 1,20 22,7,26 37,35 38,20,26 39,7,
 11 sqq. 41,13,19 48,3,7 55,26,28 96,
 5,7 97,22,30 sqq. 98,4 sqq. 186,2 190,
 8 sqq. 197,33 ἡ τοῦ σοντού γονή 128,12
 γονή dist. σπέρμα 36,11 sqq.
 γόνιμος 30,18 52,11,13 83,6 sqq. 120,30
 121,3,9,11,12,23 124,17,26 sqq. 125,
 4 sqq. 230,27,29 γ. φύν 60,23 sqq.
 105,5
 *γονές. falsa lect. γνομένων γονῶν expl. 133,24
 γονόρροια 44,8 sqq. 47,3 sqq.
 γόνος (ό τῶν μελιτῶν) 155,9
 γοργῶς ἐπάγειν τὴν αἰτίαν 194,29
 γραῦς 88,36
 γραψικόν πταισμα 143,20
 γρυναικεῖα. ἡ τῶν γυν. περίπτωσις 97,4
 γυνή. ἡ γ. ἔστικε παιδὶ 53,20,22 αἱ γ.
 ὀξύφωνοι 242,29,31 γένονται δὲ καὶ αὐταὶ
 ἑαυτῶν βαρυφωνότεραι 242,27,28 διὰ τί
 ἡ γυνή (καὶ ἡ ἴππος) μόνη μετὰ τὴν
 σύλληψιν ὀχεύεται 196,8 sqq.
- Δαιμόνιος. ὁ δ. οὗτος ἀνήρ (Ἀριστοτέλης)
 158,24 233,30 — δαιμονίως 46,16
 δαικρύειν 215,19
 δάκρυον πέμπειν 53,2
 *δακτυλοποιητικὴ δύναμις 193,11 sqq.
 δάκτυλος 193,8 sqq. ὁ μικρὸς δ. 192,30
 δασύνειν 225,13 231,2,8
 δασύπους 20,16 138,30 198,1,2
 δεῖγμα ἐναργές 158,19
- δεκτικής τενος 176,33 τὸ δ. (σπέρματος)
 μρίτων 178,10,16,18
 δελφάκιον 56,32 214,15
 δελφίς 5,22
 δεξαμενή 109,28
 δέρμα 17,12 116,24 sqq. 225,21 sqq. δ.
 παχύ, λεπτόν, μανόν, πυκνόν 226,1 sqq.
 τὸ δ. πᾶς γίνεται 111,16,20,23,26 τὸ
 τῶν ἀνθρώπων δ. 234,14 τὸ τῆς κεφαλῆς
 230,5 231,24 τὸ ἐπιπολῆς δέρμα (τοῦ
 ὄφθαλμοῦ) 221,10,13,18,24 222,6
 δεσπότης 114,27 115,26
 δημιουργεῖν 64,11 80,27 94,2 τὸ δημιουρ-
 γοῦν 2,2 25,12 28,33 30,11 31,36,37
 32,2 sqq. 41,7 78,29 94,2 αἱ δημιουρ-
 γοῦσσα δυνάμεις (κινήσεις) 181,26,28,30
 ἡ φύσις ἡ δημιουργοῦσα 41,7
 δημιουργός. δημιουργὸν εονι. παραγωγὴν
 τῆς Ψυχῆς 86,30,31
 διαβολὴ 35,13,14
 διαγράφειν 76,17 106,20 sqq. 114,18,19
 115,29,31 140,3,4 177,16,17
 διαγραφή 101,30 103,9,10 106,5
 διαδέχεσθαι 67,4
 διαδοχὴ ἡ διὰ γενέσεως 67,4 sqq. 68,18,21
 (διαδεύκτικες). οὐ διαδεύκτικῶς εἴληπται
 τὸ ἡ 172,27
 διάζωμα 108,34,35
 διάθεσις 215,2
 διατρέσις. δ. ποιεῖσθαι 70,11,12,14 ἐκ
 δ. δεικνύναι 74,11 ἐκ δ. τὸν ἔλεγχον
 ἐπάγειν 24,3 26,3,4
 διατιθάνεσθαι τὰς τῶν ὅρωμένων διαφοράς
 220,16 sqq. 222,3,10
 διακοσμεῖν 100,27
 διάνοια cogitatio 113,24 — ἡ τῶν λεγο-
 μένων (τοῦ ἥρτοῦ) διάνοια 25,19,20 47,13
 61,24 93,12 103,5,19 170,26
 διαπιδύειν 110,6 sqq. 111,17
 διαπλασία 123,2
 διαπλασικός 80,10,14
 διαπλάττειν 73,5 80,9 100,26 102,19,23
 111,34
 διαπνεῖν. διαπνεῖσθαι 14,33 178,26,27 197,
 8,12 234,10
 διαπονεῖν. διαπονεῖσθαι περὶ τὰ τέκνα 155,
 33,34 156,7,8
 διαπορθμεύειν τὴν ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἐγγινο-
 μένην κίνησιν 223,15 τὰ χρώματα 88,
 6,8 τὰς ὀσμάς 225,1
 διαρύσσων 73,18 106,29,31

διαρρήδην 34,6 42,19
 διασπᾶν 28,16 169,32.34
 διατμίζειν 57,13
 διατριβή. ἡ ὁρατικωτέρα καὶ θεωρητικώτερά δ. 160,17.18
 διαττᾶν 53,28 55,22
 διαυλοδρομεῖν expl. 106,13 sqq.
 δίαυλος 106,16
 διαφανής 218,15 sqq.
 (διαφθείρειν.) οἱ διεφθαρμένοι περὶ τὴν γένεσιν 53,16.19
 διάφραγμα, ὅπερ καὶ φρένες καλεῖται 5,29 94,12
 διαχωρίζειν 107,13.14.18
 *διγονεῖν 17,24
 διγονία 16,34
 διδάσκαλος 108,13 sqq.
 διδύμος. δ. φόν 56,15.16 διδύμα (τέκτειν, γεννᾶν) 27,13 127,28 169,19.27 182,32 192,27 199,32.36
 διδύμοτοκεῖν 26,32 186,27
 διδύμοτοκία 192,26
 (διεξοδικός.) διεξοδικώτερον λεγόμενα 101,36
 διερεύθειν 7,29 43,1.2.4 196,29 197,1.11.13
 *διερέθιστις 196,33
 *διερεθιστικός 197,18
 διηγής 224,12
 διθυρος. τὸ διθυρον 137,10.14
 δικέφαλος 185,29
 *διουρεῖν. διουρεῖται (fort. fals. lect.) expl. 139,27.30
 διετογονεῖν 15,24
 διγηλός 198,14.20.22 τὸ διγηλόν (τὰ δ.) 190,32.34 191,1
 διγονομία (σελήνης) 178,33.34
 δόρυμα 26,3
 δοξαστικός. δ. δόναμις (ψυχῆς) 84,20
 δοξαστός 84,19
 δοῦλος 114,28 115,1.27
 δραστικός 92,23.25
 δρῦς 4,24
 δόναμις ἡ ἐν τῷ σπέρματι 75,7.8 77,4 101,12.22 ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ 78,21 δυνάμεις (τῆς ψυχῆς) αἱ τιμιώτεραι, ἡ ἐπιστημονική, διανοητική, νοητική, αἱ ὑφειμέναι (ἀτμότεραι, καταδέεστεραι) ἡ θρεπτική, αἰσθητική 83,18 sqq. ἡ λογική δ. διττή 84,12.18 sqq. — δυνάμεις ορρ. ἐνεργείᾳ 76,24 sqq. ἐκ τοῦ πρώτου δυνάμει

εἰς ἄλλο δυνάμεις ἀγαγεῖν 101,14.15 — τὸ λεγόμενον δυνάμεις τοιοῦτον 90,7.33 98,22 100,19 120,3 208,25 δυνάμεις λέγεται 81,28 89,29 95,1.2 δ. συλλογίζεσθαι ὅδε 86,20
 δυσδιαίρετος. τὸ δ. 187,32
 δυσθανατεῖν 202,11.12
 δυσκατέργαστος 248,20.29
 δυσκολαίνειν περὶ τὴν ὁχείαν 9,33
 δυσκραστία 44,10 164,21
 δυσουρία 228,4
 δύσπεπτος τροφή 38,1
 δύσπνοια 16,1.14.22
 δυστοκεῖν 16,10
 δυσφορεῖν 201,17.27
 δύσχυμος 203,15
 δυσώδης 18,23 19,12

Ἐαρ 31,5
 ἐγγίζειν 200,22
 ἐγγονός. τὰ ἔ. 30,24
 ἐγείρειν 215,26.29 sqq. — ἐγρηγορέναι 214,20.22.23.33 — ἐγρηγορεῖν (γρηγορεῖν) 214,24.34 215,4.15.28.29 216,19.22
 ἐγκαλεῖν 186,20 207,34
 ἐγκατάλειμμα 141,12.13
 ἐγκατοικεῖν 114,18
 ἐγκατοικοδομεῖν 107,29 137,19
 ἐγκέφαλος 22,17 111,31.33 112,27.29.32 113,17 sqq. 122,9.16.19.21 189,30 227,7 228,29.30 229,26.27.29 230,3.5.8 sqq.
 ἐγρήγορσις 214,25.26 215,4.8
 ἐγκέλυς 105,29 162,31.32
 ἐγχριστός. ἐγχρ. γρόματα 121,18.20
 ἐδρα 42,5 44,23 48,12
 ἐδραῖος. ἐδραῖα (coni. καθαρά) γνῶσις 64,25
 ἐδῶδιμος 202,31
 εἰδικός. εἰδ. αἴτιον 1,6.8
 εἰδοποιεῖν 58,19.20 95,26
 εἰδός. τὸ εἰδός καὶ τὸ οὐ ἔνεκα γίνεται τὸ γνόμενον ἐπὶ τῶν φυσικῶν ταῦτάν 1,7 2,28 sqq. ἐν τοῖς φύσει γνωμένοις τὸ εἰδός καὶ τὸ ποιόν ταῦτάν 35,28.29 — τὰ ἔνυλα εἰδη 73,25
 εἰδώλον 77,18.25 sqq.
 εἰκών 41,21
 εἰρωνικᾶς ἀπορρίπτειν τι πρός τινα 174,34 εἰς. ὑποκειμένῳ ἐν, εἰδει διάφορα 57,26.27
 εἰσβολή 159,20
 εἰσπνοή 241,32

- ἐκ.. τὰ τοῦ ἔκ τινος σηματινόμενα 35,6 sqq.
 ἐκβακχεύεσθαι 196,32
 ἐκβολή. αἱ τῶν ποταμῶν ἡ. 159,20
 ἐκκενοῦν τὸ σπέρμα 9,16
 ἐκκεντεῖν τὰ ὄμματα 198,27, 29
 ἐκκρίνειν σπέρματα [καταμήνον. περίττωμα] 174,8, 22 175,25, 26 176,22
 ἐκκριτικές σπέρματος (περιττώματος) 10,34
 11,15 175,12, 13 176,17, 18, 23, 28 — ἡ τοῦ θήλεος ἐκκριτική 189,13
 ἐκλύειν. ἐκλύεσθαι 6,33
 ἐκλυσίς τοῦ σάματος 6,26, 28 coni. ἀδυνα-
 μία 42,18, 19 46,6
 ἐκμαίγεσθαι 196,32
 ἐκπνεῖν 224,6 13
 ἐκπνοή 122,25 223,2 238,4 241,32
 ἐκστασίς 182,18, 17, 20 sqq.
 ἐκτάδην ἡ πλωμένον σῶμα 20,24
 ἐκτέμνειν 8,27, 30, 31 205,26, 27 διὰ τί
 τὰ ἐκτεμνόμενα πρὸς ἣν τοῦ θήλεος μετα-
 βάλλει φωνήν 243,25 244,36 245,26 sqq.
 ἐκτομὴ ἡ τῶν ὅρχεων 246,3
 ἐκτραγῳδεῖν 31,6, 7 122,33
 ἐκτύπωσίς ἡ ἀπὸ τῆς δακτυλίου σφραγίδος
 224,1
 ἐκφυσίς ἡ τῶν δδόντων 247,15, 31 248,27
 ἐλαία 63,12 sqq. 146,16
 ἐλαῖον 82,11, 20 234,4, 9
 ἐλέγχειν 33,18 183,18 191,29
 ἐλεγχός 24,3 26,4 168,6
 ἐλεφαντιάν 183,10
 ἐλέφας 190,2, 22, 27 191,3, 5 208,27
 ἐλίκη 164,8
 ἐλικοειδής 12,17 ἐλ. πόροι οἱ ἐν τοῖς
 ὅρχεσιν 17,7
 ἐλιξ 8,15, 16 164,10, 11
 ἐλικτικός. ἡ ἐλκτική (τροφῆς) δύναμις τῆς
 ψυχῆς 47,8 100,14
 ἐλλαμπεῖν 84,29
 ἐλλιπής λέξις 19,22 21,5 λέξις μηδὲν ἐλλ.
 ἔχουσα 166,19 — ἐλλιπῶς ἔχειν 89,30
 ἐλλ. ἐρμηνεύειν λέξιν 138,33 139,1 166,9
 ἐμβρύον 5,5 16,1 sqq. 17,30 18,3, 6. 12, 14
 19,8 46,4 89,5 118,15, 30 sqq. 119,8 sqq.
 127,24 140,21, 26 168,11, 18, 21 176,25
 177,16 201,5, 18, 23 sqq. 203,12, 26, 32
 204,1, 6 207,23
 ἐμπειρος 206,15, 17
 ἐμφέρεια 188,22 194,18
 ἐμφυτεύειν 101,26
 ἐμφυτος Θερμότης 91,33
 ἐμψυχος 75,24 sqq. 78,25, 26
 ἐμψυχον 79,31
 ἐναιμος. τὰ ἐναιμα 20, 10, 12 55, 1 sqq.
 161,18
 ἐναλείφειν 47,4 101,21, 34 102,7
 ἐναλλαγὴ φωνῆς 48,7
 ἐναντίος. ἐναντία 35,21 sqq. 36,1 sqq.
 ἐναντιόσθαι 59,22
 ἐναντίωσις ἡ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θῆλεος
 κατὰ τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ παθητικόν ἔστιν
 59,21
 ἐναρίθμιος (Empedocl.) 123,20
 ἐνδέγεισθαι 68,12 τὸ ἐνδεχόμενον 68,4, 9
 ἐνδιατρίβειν 159,32
 ἐνδοξος 73,13
 ἐνεκεν. τὸ τούτου ἐνεκεν διττόν 108,18,
 19 sqq. 109,10
 ἐνεός 223,31
 ἐνέργεια coni. κίνησις 59,9, 10 ἡ τοῦ ποι-
 οῦντος ἡ. ἐν τῷ πάσχοντι ἔστι 62,25, 26
 τὰς οἰκείας ἡ. ἐνεργειν 85,25, 33 — ἐνερ-
 γείᾳ γεωμέτρης dist. ἐνεργῶν 79,30
 ἐνικῶς εἰπεῖν 115,17
 ἐνίστασθαι 22,28 53,8 73,16 107,19 170,
 15 184,4 247,23, 29
 ἐνοῦν 57,1
 ἐννοια ἡ τῶν λεγομένων 65,2 93,28
 ἐνσπείρειν 78,20, 23
 ἐνστασίς 240,6
 ἐντελέχεια. ἐντελέχειαι (coni. εἰδῆ) τῶν
 τοῦ σάματος μερῶν 75,15, 16
 ἐντεριώνη 137,14
 ἐντερον. τὰ ἐντερα 91,3, 15 115,2 — οἱ
 καλούμενοι γῆς ἐντερα σκώληκες 105,30
 162,30, 31
 ἐντομον. τὰ ἐντομα 21,24 sqq. 62,14 72,
 11 sqq. 93,19 94,10 152,2, 23 153,15 sqq.
 ἐντρεχῶς συνάγειν τι 127,10
 ἐνυδρος 225,5, 8
 ἐνυλος 78,25
 ἐνυπάρχειν 58,4, 13, 14 94,23, 24
 ἐνυπνιάζειν 216,16
 *ἐξαδακτυλία 194,4
 ἐξαεροῦν 234,10
 ἐξαιματοῦν 44,26 91,32 140,2
 ἐξαιμάτωσις 245,32
 ἐξαμβλίσκειν 62,20
 ἐξάνθημα 118,20, 21
 ἐξαπλοῦν 17,34
 ἐξασθενεῖν 94,32

- ἐξατμιζειν 81,15 110,25. 28 226,22. 23. 26
 ἐξάτμισις 226,27
 ἐξικράζειν 98, 14 [145, 10] expl. 51, 11.
 15 sqq.
 ἐξις 46,32. 33 58,26. 27 80,5 84,11. 25.
 32
 ἐξονείρωξις 96,29
 ἐξονειρώττειν 96,23 sqq.
 ἐξόφθαλμος 222,15
 ἐξυβρίζειν 43,22
 ἐπαγωγή 43,11 70,5 82,2
 ἐπάλλαξις expl. 70,3
 ἐπαλλάττειν 72,14. 21 186,8. 16 188,29.
 30 198,14
 ἐπαναδιπλωσιν 7,12. 15 8,8. 25. 26 12,6. 7
 19,32
 ἐπαναδιπλωσις 7,14. 33. 36 8,9. 15 sqq.
 12,11. 20
 ἐπαναλαμβάνειν λόγον 68,15. 16
 ἐπεισακτος 37,29 63,27 sqq.
 ἐπηλυγάζειν 220,20 sqq.
 ἐπιβαίνειν 147,24. 26
 ἐπιβολή 117,35
 ἐπιδοσις φωτική ή εἰς μέγεθος 60,36 61,1
 ἐπ. λαμβάνειν 55,26. 27 εἰς ἐπ. ἔργεσθαι
 235,29
 ἐπιθυμητικός 33,32
 ἐπιθυμία 33,29 34,2
 ἐπίκαιρος 15,34
 ἐπίκηρος 138,20. 21
 ἐπικουρία 90,4
 ἐπικράτεια 167,14 168,2 170,30 opp. ἄπτα
 168,26 187,4
 ἐπικρέμασθαι 220,31 221,2
 ἐπικρίνειν 76,20
 ἐπίκτητος θερμότης 122,11. 14
 ἐπικύρημα 195,3 sqq.
 ἐπικύρησις 195,31
 ἐπικυρίσκεσθαι 165,9 194,25 sqq. 195,1
 ἐπιμέλεια ή τῶν λατρῶν 30,22
 ἐπιμήκης 185,9 188,13
 ἐπιπολάζειν 72,10
 ἐπιρραίνειν θορόν 146,8. 9 150,14. 16 τὰ
 ωρά 148,22 149,1 sqq. 151,25
 ἐπισκύντον 221,26 sqq. 222,1. 12. 16 sqq.
 ἐπιστασις 2,13
 ἐπιστημονικός. ἐ. δύναμις 84,21
 ἐπιστητός 84,20
 ἐπισυμβαίνειν 212,1
 ἐπιτέκνωσις 158,12. 13
 ἐπιτέχνησις 235,19. 20
- ἐπιτηδειότης (coni. δύναμις) ψυχῆς 84,10.
 13,26
 ἐπιφάνεια ή τῆς καρδίας 91,22
 ἐπιφωνεῖν 2,16
 ἐπιχειρεῖν ἐφ' ἑκάτερα 73,13 coni. συλλο-
 γίζεσθαι 76,34
 ἐπιχειρημα 22,24 33,18 62,24 169,18
 247,29
 ἐποικοδόμησις 35,9. 10
 ἐπομβρος 158,4
 ἐπος. ἔπη ('Εμπεδοκλέους) 30,2
 ἐπογή. αἱ τῆς γαστρὸς ἐπογαί 90,19
 ἐπωάζειν 138,16. 17. 25 139,8 sqq.
 ἐργάδης 182,15
 ἐρείδειν. ἐρηρεῖσθαι 20,1. 4 sqq.
 ἐρινεός 146,17. 19
 ἐριον. ἐρια 153,31 154,12
 ἐρμηνεύειν τὴν λέξιν 138,33 139,1 166,9
 215,19
 ἐρυθρίνος 133,30 154,29 157,12 sqq. 173,22
 ἔρως 34,2
 ἐταίρα 121,19
 ἐτερόγλαυκος 217,1 219,33
 ἐτεροειδής 119,24. 26
 εὐαγής. τὸ τοῦ ἀλέρος εὐαγές 160,13
 εὐβοσία coni. εὐτροφία, λιπαρότης 198,24
 εὔβρωτος 49,31
 εὐδιεινός 158,3
 εὐδιοπτος 218,1 sqq.
 εὐειδής 48,15 185,11
 εὐεκτεῖν 49,13. 20. 23
 εὐεκτικός coni. εὐεκρατος 43,12
 εὐε-ηρία 158,3 sqq.
 εὐθεώρητος 34,21
 εὐθηνεῖν 200,20. 21. 26 201,13. 28 210,16
 εὐθυεντερία 6,4
 εὐθυέντερος 6,2. 4
 εὐθυνα. εὐθύνας διδόναι 29,9
 εὐθυπορία 222,18
 εὐθύς. ή εὐθεῖα (πτῶσις) 61,25 146,5
 εὐκληματεῖν 43,26. 28. 31
 εὐκρασία 43,13 ή τῶν ὡρῶν 158,3
 εὐκρατος 158,4 τὸ εὐκρ. τῆς ὥρας 11,34
 εὐκρατοῦν. εὐκρατοῦσθαι 113,23. 24
 εὐλογίος 41,8. 15
 εὐμαρής. τὸ εὐμαρές (coni. πληρες) τῆς
 λέξεως 21,6
 εὐμήγανος. τὸ τῆς φύσεως εὐμήγανον
 103,11
 εὐνουχία 120,13
 εύνοῦχος 120,14

- εῦογκος 178,15
 εὐοδεῖν 42,4 εὐοδεῖσθαι 44,14 97,16
 εὐπεψία 229,2
 εὐπλαστος 159,14. 15. 19
 εὐρύνειν 237,30 238,3 243,31 246,31
 εὐρυχωρία 242,5 248,28
 εὐρύχωρος 95,19. 23
 εὐρώς 164,15. 20 232,11. 17 ἐναντίως ἔχει
 τῇ πάχνῃ 232,21 sqq.
 εὐρωτιώδης expl. 164,14 sqq.
 εὔσαρκος 43,30
 εὔσηπτος 233,25
 εὔτακτος 28,18
 εὔταμίευτος expl. 242,20 sqq.
 εὔτονος. τὸ εὔτονον 236,21
 εὐτράπελος 185,10
 εὐτροφεῖν 174,34 175,1
 εὔφθαρτος 11,28. 32 235,25 sqq.
 εὐφορεῖν 158,8
 εὐφυής 188,25 195,13
 εὐφυΐα coni. ἐπιτηδειότης 127,29. 30
 εὐχρηστος τροφή 10,19 49,21 sqq.
 εὐχυμος 38,6 sqq.
 ἔχινος 10,82 ὁ πόντιος (Θαλάσσιος) 228,3 sqq.
 ἔψειν 111,7. 9 136,13 sqq.
- Ζέμη 53,27 145,29. 33 150,12 151,22
 ζύμωσις 53,27. 32
 ζωγραφία 41,22
 ζωγράφος 41,22 101,19 sqq. 102,7 112,24
 188,21
 ζῷοιν. τὰ βόρεια ζῷδια 210,10
 ζωογονεῖν 15,19. 25 56,18. 19 146,9 151,
 20 τὸ ζωογονοῦν (μόριον) 31,36
 ζῷον. τὰ ζῷα πάντα γνῶσεώς τινος μετέχει
 64,15 sqq. ζ. ἀρια, γήινα, ἔνυδρα 159,
 25. 26 ζ. μερικὰ λογικὰ αιθέρια 160,16
 ζωοτοκεῖν (ἐν ἑαυτοῖς, ορρ. θύραζε) 5,26 sqq.
 14,20 sqq. 15,20 sqq. 18,27 19,10. 20 71,
 7. 11 89,19 sqq. 141,29. 32 ζωοτοκεῖσθαι
 ἐντός, ἐκτός 142,29. 30 sqq. 143,5. 6
 ζωοτόκος. τὰ ζωοτόκα 5,19 15, 24 17,23.
 26 18,36 70,7. 12 sqq. 130,9 sqq.
 ζωοῦν 56,4 74,22 89,26 144,31
 ζωτικός. ζ. ἀρχή 86,27
 *ζωωτικός (?) ποιητικά καὶ ζωωτικά (v. l.
 ζωτικά) τὸ θερμόν καὶ ὑγρόν 70,22
- Ἔβᾶν 120,12
 ἥβη 18,20. 21 120,12 167,28 sqq. 170,29 —
 ὁ τῆς ἥβης γρόνος 247,16
 ἥγεμών τῶν λόγων λόγος 2,17
 ἥδονή 7,29 ἡ ἐν τῇ ὄμιλίᾳ γνομένη ἥδη.
 32,26. 29 sqq. 33,1 sqq. 45, 19 sqq. 50,
 3 sqq. 53,9. 12. 15. 20 97,8. 11. 12
 ἥδης. τὰ ἥδεα καὶ λυπηρά 64,18
 ἥλικια ἡ πρώτη 43,5. 16 ἡ πάνυ πρεσ-
 βυτική 38,17
 ἥλιος 66,20 ἡ ἀπὸ τοῦ ἥλιου — θερμότης
 59,12. 13. 17 ἥλιου ἡ πρὸς τὰ βόρεια
 ζῷδια προσέλευσις, πρὸς τὰ νότια ἀναχώ-
 ρησις 210,10 sqq.
 ἥμιονος 119,33. 35 122,30. 32. 33 123,7
 124,6. 14 125,30 126,9. 16 sqq. 128,8
 147,1. 4
 ἥπαρ 107,8 189,21 sqq.
 ἥπτα 187,5
- Θάλαττα 159,14. 20. 23
 Θαλάττιον θῦμωρ 161,9. 13 162,19
 Θάνατος 70,22. 23 214,31
 Θαῦμα. αὐτόματα θαύματα 77,14. 15 sqq.
 78,17
 Θαυμάσιος 155,6 157,8
 Θαυμαστός 157,7 sqq.
 Θαυματοποιός 77,16. 21. 24 sqq. 78,17
 Θεῖος. τὰ θεῖα (σώματα) 66,19. 21
 Θεός 64,26 coni. φύσις 64,10
 Θερμός. τὸ ἔμφυτον θερμόν 14,34 43,34
 44,1
 Θερμότης ἡ ἀπὸ τοῦ ἥλιου καὶ τῶν ἀλλων
 ἀστέρων 86,8. 9. 17. 18. 31. 32 89,3 ἡ ἐν
 τῷ σπέρματι 86,7 sqq. 87,17 89,3 94,14
 111,5. 6. 11 ἡ ἐν τῇ μητρὶ 78,29 sqq.
 ἡ τῶν γυναικῶν 92,24 — φυγική θερ-
 μότης 69,19 71,16 86,8 94,4 πᾶσα πέψι
 θερμότητι ἐργάζεται 174,24
 Θέρος 127,26. 33
 Θέσις ἡ ἄνω καὶ κάτω, ἡ ἔμπροσθεν καὶ
 ὅπισθεν 17,20
 Θεωρητικός νοῦς 84,24
 Θηλάζειν 73,2 85,11 163,7. 10 204,4 206,
 11 247,18 sqq. 248,2 sqq.
 Θηλυγονία 166,24 173,15 174,5
 Θηλυκός expl. 53,3 120,24. 25
 Θῆλυς. τὸ θῆλυ, τὰ θῆλεα 26,29 27,23.

29 29,34 30,20 sqq. 31,5. 21 sqq. 32,30
34,10 sqq. 36,2 sqq. 45,6 sqq. 48,5. 10
50,1 sqq. 93,6 sqq. 104,24 sqq. τὸ θ. ἡ
θῆλυ παθητικόν ἔστι, 59,14. 15,19 τὸ θ.
γενέσθαι πρώτη ἀρχὴ τῆς ἐπὶ τὰ τέφατα
ὅδοι 179,15 sqq.
θηλυτοκεῖν 30,15 173,5
θηλυτικία 184,34
θηλυτόκος 30,17
θήρα 131,6. 29 134,23
θηρεύειν 131,6 132,5
θηρευτής 134,23
θηρευτικός 132,3
θλῖψις 18,5
θορικοί πόροι 146,21. 23
θορός 21,3. 7. 8 146,9 148,9 sqq.
θρεπτικός. ἡ θρ. ψυχή (δύναμις ψυχῆς)
56,2 80,13 83,13 sqq. 84,2 85,7. 12 87,
21 100,24 coni. αὐξητική 73,29 78,25
122,14. 15 133,2 150,25. 26 ἡ ἐκάστου
φύσις ἡ θρεπτική, ἥπις ἄμα καὶ γεννητική
104,21
θρέξ. τρέχεις 22,30 sqq. 55,20 56,9 105,16
116,10 sqq. τρ. παγεῖαι, λεπταῖ, ἐπι-
μήκεις, βραχεῖαι 225,20. 21 sqq. 226,1 sqq.
μαλακαῖ καὶ παγεῖαι 227,14 sqq.
θυμός 131,33
θυμώδης 131,33
θώραξ 121,8 122,24

ἱατός 120,21
ἱατρικός. l. ὅργανον 90,25
ἱατρός 30,15. 22 44,13
ἱδιότης 52,33
ἱδροῦν 110,7. 10
ἱδρώς 110,7. 13 sqq.
ἱέραξ 9,11 139,20 221,2
ἱκμάς ἡ τῶν καταμηγίων 51,8. 9 54,24 97,27
ἱλύς 14,2 139,15 151,27
ἱνα c. ind. fut. 19,5 136,33
ἱεευτής 4,25
ἱές 4,23 sqq. 151,23
ἱπνός 53,32
ἱππετον σπέρμα 123,22
ἱππος 124,5 sqq. 125,1 sqq. 126,14 sqq.
127,9 sqq.
ἱσημερία 127,15. 25. 32. 33
ἱσοδρομεῖν 50,23. 24 51,7 202,29
ἱσόδρομος 50,18. 25. 26

ἱστός 8,21
ἱσχίον 137,16
ἱσχνός 131,32. 33 132,1
ἱσχνοῦν 201,32
ἱγθύς. διὰ τί οἱ l. ἔτοιμον ἔχουσι τὸ σπέρμα
καὶ πρὸ τῆς θίξεως 10,26 sqq. διὰ τί
ὅργεις οὐκ ἔχουσιν 11,13 sqq. διὰ τί
ἔλεγόν τινες πάντας τοὺς ἰγθύας θήλεις
πλὴν τῶν σελαχῶν 146,12 sqq.
ἱγνος μηδὲν ἔχειν τινός 102,3. 4
ἱγώρ 86,25

Καθαίρεσις τῶν τοῦ σώματος ὅγκων 92,28
κάθαρσις (τῶν καταμηγίων) 51,15. 31 52,
13 55,3. 4 97,35 98,8. 10 201,15
καθεκτικός. κ. φύσις 47,9. 10 δύναμις
91,17
καθεύδειν 214,17 215,20 sqq. 216,8. 12 sqq.
καθολικός 117,34
καθόλου. τὰ κ. ὅστερα τῶν καθ' ἔκαστα
εἰσιν 68,28. 29
κατρός ὁ τῆς δύσιας (ὅμιλιας, συνδυασμοῦ)
7,24. 25. 28 39,6. 14. 16 42,28 sqq. 63,27
κακίζειν 191,13
κακκαβίζειν 134,26
κακόχυμος 38,5 sqq.
καλάμη 132,23. 25
κάμηλος 190,3
κάμινος 168,13
κάμπη 152,25
κάμπτειν ἐντὸς τὰ ὅπισθεν σκέλη expl. 55,8
κάμψις. αἱ τοῦ σώματος κάμψεις 13,32
κάναβος expl. 109,27
κανθαρίς 3,18
κανάν 70,32 71,2 177,14
κάπνεος 189,15
καπνός 160,6
κάραβος 21,12
καραβώδης. τὰ καραβώδη 151,17. 18. 23
καρδία 22,16 31,37 32,1 76,11. 13 sqq. 78,
20 80,19. 23 92,2 94,14 sqq. 100,8. 12.
16 101,2 sqq. 102,27. 33 106,8 108,30
109,16. 26 113,28 122,12. 14 171,8 sqq.
177,20 178,6 189,30 194,13. 14 207,14.
16 223,4. 13. 14 sqq. 224,1 sqq. 237,30
238,3. 6 241,31 242,2. 4 sqq. 243,4. 16
ἡ καρδία ἀρχὴ τῶν αἰσθήσεων 111,28
πῶς τρέπον τινὰ ἡ καρδία τὴν καρδίαν
τρέψει 103,12

- *καρέα (ι. e. καρός) 23,7 sqq. 31,16 sqq.
 καρκίνος 21,12 — (ὅ ἐν τοῖς ζῳδίοις) 127,
 15 sqq. 178,30
 *καρποποιητικός. κ. δύναμις 193,21
 καρπός 23,34 36,22. 23. 25 sqq. 43,22. 25.
 26 53,27 — καρπός (χειράς) 193,10 sqq.
 καρποφορεῖν 63,18
 καρποφόρος 4,22 146,16. 17
 κάρυου 23,8 sqq. 187,18
 καρχαρόδοου. τὰ καρχαρόδοντα 247,25
 καταγέλαστος 23,18. 19
 κατάλληλος 237,21 τὸ κ. τῆς λέξεως 166,
 10 196,15. 16
 καταμαραίνειν 120,9. 11
 καταμήνιον 29,3 45,14 sqq. 51,8 sqq. 55,
 4 sqq. 79,30 85,17. 19 87,25. 28 88,14.
 17. 19 92,12. 27. 31 95,25 sqq. 96,2 sqq.
 103,2 sqq. 121,11 122,7 sqq. 133,7. 8. 13
 161,19 190,13 192,1 196,26 197,8. 15 sqq.
 202,13 τὸ κ. περίττωμα τῆς ἔσχατης
 τροφῆς (άιματος) ἐστὶν 47,31 48,3. 12
 174,32 σπέρμα οὐ καθαρόν 175,28 ὀλικόν
 ἐστιν 58,11
 καταμηνιώδης 127,16 131,23
 καταπίνειν 148,7
 κατασκευάζειν (δόγμα) 45,18 50,1 112,21
 126,8. 17 174,28 204,22
 κατασκευαστικός 44,20 117,13 140,20
 165,14 203,31. 32
 κατάστημα 178,25
 κατευστοχεῖν 194,8 221,21
 κατήκοος 33,26
 κάτισχνος 200,22. 25
 κατοκή ἡ τοῦ πνεύματος 91,11
 κεγγραμίς 46,24. 27
 κεγγλής 132,6
 κέλυφος (φῶς) 14,30. 31 21,10. 12 60,6. 17
 110,30 137,8. 9. 13. 15 sqq. 153,23. 24
 τὸ κέλυφος, ὃ εἰς μέταξαν ἀναλόουσιν
 154,8. 9
 κενός 206,5 sqq. 207,1 sqq.
 κέντρον τὸ τῶν μελιτῶν 156,4
 κεραμεοῦς 110,10.
 κέρας. τὰ κέρατα 116,26 πᾶς τὰ κ. γίνον-
 ται 110,26
 κέρκος 149,21
 (κεφαλαιώδης) κεφαλαιωδῶς εἴρηται 101,35
 κεφαλή 163,23. 29
 *κεφαλοποιητική δύναμις 193,21
 κηλίς 222,7
 κηριάζειν 161,5. 7. 25
- κηρός 139,24. 25
 κηφήν. κηφήνες 155,2 sqq. 156,6 sqq. 157,
 1 sqq. 158,5 sqq.
 κινεῖν. τὸ πρῶτον κινοῦν ι. e. τὸ ποιητικόν
 35,19. 20
 κινητικός. κ. αἰτία 69,3 δύναμις 77,17.
 21 sqq. τὸ κινητικόν 69,4
 *κινστέρνα cisterna 109,28
 κισσᾶν 139,8
 κισσός 4,25
 κλαδεῖα 43,21
 κλαδεύειν 43,20 sqq.
 κλάδος 23,6. 10. 17 sqq. 31,13. 19 43,23
 137,21
 κλῆμα 43,21
 κνησμός 32,29. 31 33,1
 κοιλαίνειν 205,13. 15. 16
 κοιλία 53,17. 18 92,3. 6. 8 115,2 163,29
 164,1. 5 175,4 sqq. 176,30. 33 204,31. 33
 — ἡ δεξιὰ κοιλία τῆς καρδίας 243,29. 30
 κοῖλος. κοῖλα (καὶ πυκνά) Empedocl. expl.
 123,15. 16
 κοιμᾶσθαι 214,14. 16 sqq. 215,27 sqq.
 κοινός. κοινὰ ἔργα τῆς φύσεως (dist. ἕτερα
 γένους πινός) expl. 212,11 sqq.
 κόκκον 132,10
 κολλᾶν 47,6
 κολλώδης 151,23. 26
 κολοβός 23,24 33,11. 13 118,22
 κολοιός 149,11
 κόλπος 154,5
 κομήτης opp. φαλαρός 228,24 231,3
 κομιδὴ τροφῆς 158,10
 κονίαρα 47,5
 κοπιᾶν 61,10
 κόπρος 18,24
 κόραξ 234,22
 κόρη 221,12 222,5
 κόρσατι ἀνάγκες; Empedocl. 27,35
 κορυφαῖος. τῶν φιλοσόφων κορυφαῖοτατος
 (Ἀριστοτέλης) 158,28
 κορώνη 159,30
 κοσκινίζειν 53,28 sqq. 54,4. 5
 κοσκινίσις 54,2
 κόσκινον 53,32 154,6
 κόσμος 66,12. 14. 18
 κότινος 146,17
 κόττευφος 149,11
 κοτυληδών 118,3 sqq. 191,15. 18 sqq.
 κουφισμός 42,31
 κουφός. τὰ κοῦφα 103,31 sqq.

- κράββατος 7,11
 κρῆμα 36,18 136,12, 14
 κρανίον 233,11
 κρᾶσις 123,18 κρ. (ψυχροτέρα, θερμοτέρα)
 τοῦ σώματος 30,16. 21, 23
 κρέας. κρέη 111,7
 κριτικός 84,5
 κρόμυον 161,1, 2
 κρόταφος 225,16. 17 233,6
 κρυσταλλοειδής. τὸ τῶν ὀφθαλμῶν κρ.
 112,16. 19. 20 217,26 κινεῖται τὸ κρ. ἡ
 διαφανές (dist. ἡ ὑγρόν 218,16 224,10
 κρύσταλλος 81,17. 18 226,7
 κτείς. οἱ κτένες 161,5. 8, 10
 *κυαθιτίος 92,22
 κύαθος 92,23
 κύαρος 137,7. 15
 κύειν (κυεῖν) 60,3. 21 128,29 200,21 208,
 26. 29 209,6 sqq. — κυούμενα 195,26
 κύημα 31,29. 30 36,16. 18. 25 55,34. 36
 56,1 sqq. 62,17 63,29. 31 74,7. 21 83,
 4 sqq. 85,3. 8 sqq. 100,6. 12 114,20 128,
 18 133,29 150,10 152,8. 12 163,8 sqq.
 190,15 τέλειον κύημα 89,10
 κύησις 29,34 30,8 49,13. 16 sqq. 185,21
 195,9. 28. 29 203,4 sqq.
 κυῖσκειν 148,8 κυῖσκεσθαι 208,32 209,2.
 5 sqq.
 κυνολογοργίτικός. κ. σῶμα 67,17. 30
 κῦμα 219,7
 κυοφορεῖν. τὸ κυοφορούμενον 89,11
 κύριος. τὸ κυριώτατον αἴτιον 173,26 sqq.
 κυρίττειν 185,13
 κῦρος ἔχειν 62,24
 κυρτός. ἡ κ. περιφέρεια 55,8
 κύστις 91,3. 15 136,12 176,30 194,21
 κύτος τὸ τῶν ὑστερῶν 97,18 τὸ ἄνω κύτος
 109,16
 κυττάριον 157,29 188,17
 κύτταρος 157,31
 κύων 94,27 sqq. 198,6 sqq.
 κῦλον. τὰ κῦλα 113,31 114,8
 κωμικός 232,25
 κωνοειδής 136,24. 26
- Λάζαρος 6,2. 3. 9 sqq. 8,1 sqq. 12,2. 4
 λαγωός 227,14. 29
 λατά. αἱ λαταὶ αἱ προσκείμεναι τοῖς ἴστοῖς
 8,20 expl. 244,7 sqq.
- λατίς 183,8. 10
 λαμπρός. λ. δεῖγμα 127,30
 λάρος 159,28
 λέαινα 190,11. 13
 λεαίνειν τὴν τροφήν 117,4. 12 sqq.
 λειπόκρεος 200,22
 λειτουργεῖν 21,3
 λειτουργία 117,3
 λέκιθος 135,24 sqq. 139,18. 31 187,19 sqq.
 λέξις. τὸ πλήρες τῆς λέξεως 87,10 89,19.
 20 92,7 99,4 τὸ ἔξης 87,12 τὸ συνεγένει
 93,27 τὸ ἀκόλουθον 99,17 τὴν λ. κατα-
 στῆσαι 93,12 ἡ λ. ἐλλιπῶς (ἀσαφῶς)
 ἀπήγγελται 89,18. 19 168,6
 λεπιδωτός 72,1 sqq.
 λεπίς. αἱ ἐν τοῖς σκέλεσι λεπίδες 187,13
 λεπτόδερμος 226,34
 λεπτόθριξ 226,35
 λεπτύνειν 38,29. 30
 λευκαίνειν 60,11 sqq.
 λευκανίσις 60,32. 34
 λευκή ἡ νόσος 231,24. 27. 31 235,31
 λευκός. τὸ λευκόν (τοῦ φύση) 60,7. 8 139,
 32. 34 140,1 150,13 sqq.
 λευκόχροοις coni. θηλυκός 53,3 54,11
 λέων 126,9 sqq. 234,26. 27 — ὁ ἐν τοῖς
 ζῳδίοις 127,16
 λῆμμα 174,4 175,32
 λῆψις ἡ τοῦ εἰδούς 1,9 2,3
 λίνειον ὄφασμα 227,27
 λίνον 227,26
 λιπαρός 225,23. 31. 32 229,1. 3
 λιπώδης 200,20
 λογικός. λ. ψυχή 83,14. 18 84,10 86,4. 5
 λ. δυνάμεις (ψυχῆς) 84,18 λ. ἀπόδειξις
 expl. 126,3 sqq.
 λόγος. ὁ τῆς οὐσίας, διπερ ἐστὶ τὸ εἶδος 2,28
 57,27. 29 οἱ λόγοι (coni. τὰ εἰδη) τῶν
 τεχνητῶν 88,19 οἱ τῶν μερῶν τοῦ σώ-
 ματος λ. 73,33 77,10 78,4. 14 οἱ τῶν
 ἐπιστητῶν 73,31 τὰ εἰδη καὶ οἱ λόγοι
 αὐτῶν 73,26 — λόγος ratio. καὶ τῷ λόγῳ
 καὶ τῇ αἰσθήσει δῆλον 76,5. 6 ἐκ τοῦ λ.
 εύρισκειν opp. ἔξι αἰσθήσεως λαμβάνειν
 158,24. 25 — λόγος coni. αἰτία 76,21 —
 λόγον ἔχειν locum tenere λ. τὸν οὗ ἔνεκα
 (τὸν τούτου ἔνεκα) ἔχειν 108,5. 6 λ. ὅλης
 ἔπέχειν 62,26 70,20 λ. ἔχει σεμιδάλεως
 114,32. 33 — λόγος ὄριστικός 213,32
 λοιδορία 77,31. 33
 λέφουρος. οἱ λέφουροι 209,7. 9

- λύσιν ἀπορίαν 58,16 191,14 sqq.
 λύκος 123,10 149,19
 λύσις ἀπορίας 199,8
 λυτικός 46,9
- Μάθημα.** τὰ μαθήματα i. e. τὰ μαθηματικά 109,21
 μαθηματικός. οἱ μ. 222,14
 μαθητής 108,14 sqq.
 μαῖα 16,11 216,22
 μακάριος 67,18
 μακρόβιος 208,30 τὸ μ. 209,1 sqq.
 μακροβιότης 209,9. 14, 15
 μαλάκια 49, 4. 10. 12. 20 151, 7. 9. 10. 21
 πῶς συνδυάζεται 20,27 sqq.
 μαλακόδερμος 14,33. 34 15,3
 μαλακόθριξ 227,32
 μαλακόστρακος. τὰ μ. 49, 13. 20 πῶς
 συνδυάζεται 20,14. 15 sqq.
 μαλάττειν 110,26. 30. 31
 μανότης 197,11 ἡ τοῦ δέρματος 15,1
 μαντεύεσθαι 173,6. 14
 μαστός 48,7. 8 55,31 138,6. 9 203,30 204,
 20. 22 205,23. 30 206,3 sqq. 207,8
 μάτην οὐδὲν ἡ φύσις οὐδὲ ὁ θεός ποιεῖ 104,
 31. 32
 μεγαλεῖος. τὸ μ. τῆς φρονήσεως 65,6
 μεγαλοφωνία 240,6. 13 dist. τὸ βαρὺ ἐν
 τῇ φωνῇ 240,9
 μεγαλόφωνος 240,12. 14. 18 sqq.
 μέθη πῶς γίνεται 16,19 sqq.
 μέθοδος ἡ ὑφηγημένη 152,3
 μεθυπάρχειν 85,24
 μειοῦν 118,17
 μελανόμυματος 218,10 sqq. 219,16
 μελάνωσις 217,29
 μέλιττα 155,1 sqq. 156,2 sqq. 157,1 sqq.
 158,5 sqq. 236,19 περὶ τῆς τῶν μ. γενέσεως 154,28 sqq.
 μέλος 239,28
 *μεμελανωμένως econi. ἀσαφῶς 196,12
 μερικός. τὰ μ. 68,30 180,26
 μεστοῦν τὸν λόγον 93,32
 μεταβαίνειν 181,23. 24 182,14 189,17
 μεταμείβειν 46,8
 μέταξα 153,31 154,1 sqq.
 μεταπίπτειν 30,16
 μετασχηματίζειν 121,29
 μετατάσσειν τὴν λέξιν 107,5
 μεταφέρειν 208,2 sqq.
 μεταφορά. κατὰ μ. λέγεσθαι 64,32
 μεταφυτεύειν 23,15
 μετάχοιτον 129,23 sqq.
 μετέργεσθαι τὴν λέξιν 155,25
 μετριάζειν 158,24
 μετριότης 158,27
 μήν 178,29 210,6
 μῆνιγξ. ἡ περὶ τὸν ἐγκέφαλον 113,17 sqq.
 μ. ἐν ἦ τὸ αἰσθητήριον (τῆς δομῆς) 224,34
 μηνυτικός 99,25 192,16 198,16
 μήτρα 5,24 33,20. 26. 29. 31 34,3 120,8
 199,9 214,14 sqq. 215,5 sqq.
 μητρικός. μ. κοιλία 74,4. 6
 μῆγμα 36,16. 18. 22 45,8. 11. 13 τὸ πρῶτον
 μῆγμα expl. 55,35 sqq.
 μικροφωνία 240,6. 13 dist. τὸ δέξιον ἐν τῇ
 φωνῇ 240,9
 μικρόφωνος 240,12. 15. 18 sqq.
 μιμετίσθαι 188,22
 μινύμη 216,4
 μολίβδαινα 82,15. 16
 μολύνειν 111,10 202,7. 9
 μόνιμος 205,2
 μονοειδής 236,20
 μονοτοκεῖν 127,28. 30 190,29
 μονοτόκος 118,29. 33 127,12 190,7
 μονόχροος 143,31
 μονόχροος 234, 19. 21. 24. 30 235, 5 sqq.
 236,19
 μονόχρωμος 130,18 216,26. 29
 μορφή 58,20
 μόρσιος 237,1 242,3. 8. 15 sqq. 243,22
 *μορχλη (δι σαπεῖς ἄρτος ἐν τῷ θέρετ) 232,18
 μυελὸς ὁ νωτιαῖος 228,31
 μυῖα 3,18. 20
 μυκτήρ. μυκτήρες 113,11 224,15. 30 sqq.
 225,2
 μύλη 202,5. 11. 15
 μύλος 175,19
 μυξώδης 116,4 μ. ύγροτης 161,6. 8. 12.
 25 sqq.
 μῦς 161,3. 4
 μύτεις 151,31
 μῶνυξ. τὰ μῶνυχα 190,30. 32. 34 198,16.
 17 — μῶνυχον 191,1 198,14
- Νᾶμα 119,29 τὸ ἐκ βρύσης γενόμενον ν.
 121,6

- ναστός 123,15. 16. 28. 29
 ναύτης 22,20
 νεοττιά 132,10. 11
 νεοττός 60,9 sqq. 61,9. 16. 62,1. 63,21. 107,
 22. 119,22. 135,15. 17. 32. 138,10. 13. 140,
 4. 23. 26. 30. 141,2 sqq. 143,24. 150,32
 οἱ τῶν σελαχῶν 143,33. 144,2. 15. 18. 6
 τῆς σηπίας 151,27 sqq.
 νεόφυτος. νεόφυτον 31,13
 νεύρινος. ν. χορδή 244,24
 νεῦρον 89,6. 243,1 sqq. 245,14 sqq. πᾶς
 τὰ νεῦρα συνίσταται 110,32. 111,1 sqq.
 νεφέλη ἡ ἐν τοῖς οὐροῖς τῶν νοσούντων
 121,2,3
 νεφρός 42,32
 νοεῖν 84,11
 νόσος 231,22 sqq. 233,1 sqq.
 νότιος. τὰ νότια 178,28
 νοῦς ὁ πολυτίμητος 64,6. χωρὶς τῆς ὥλης
 ἔχει τὰ εἰδῆ καὶ τὸν λόγους αὐτῶν 73,
 25,26 — ὁ θύραθεν νοῦς 84,28. 85,30.
 31. 87,11. 115,14 — ὁ θεωρητικός εονι.
 ἐπιστημονικός 84,23. 24. ὁ πρακτικός εονι.
 δοξαστικός, βουλευτικός 84,21. 22
 *νυκταλώπηξ (falsa lect. ab interpr. pro-
 bata, immo νυκταλώψ) 219,16. 18
 νυμφεύειν 121,21. 23
 νύμφη 120,30. 32 — αἱ νύμφαι τῶν μελιτ-
 τῶν 154,14. 16
 νυμφίος 120,29. 32
 νῦν. ἐν ἀτόμῳ νῦν 96,7
 νωδός 248,9
- Ξηραίνειν 57,13
 ξηρός. ἡ ξ. τροφή 18,16 sqq.
 ξύειν (τὸ αιδοῖον) 53,15
 ξύσμα. ἀπὸ λίνων ξύσματα expl. 227,26
- Ὦγκος 46, 19. 21 sqq. 69, 21. 134, 10. 144,
 17. 21
 δγκοῦν. δγκοῦσθαι 48,7. 141,29. 30. 142,4
 144,21
 δγκώδης 131,18
 δδοντοφυεῖν 247,22
 δδοντοφυῖα 248,8. 26. 249,9
 δδούς. οἱ δδόντες 116, 17 sqq. 117, 1 sqq.
 οἱ πρόσθιαι 247,8. 248,20 οἱ γόμφιοι
 248,19 οἱ πλατεῖς 248,26
- οἰδημα 118,19
 οἰκειότης 84,17
 οἰκονομία 115,20. 24
 οἰκονόμος 114,26. 115,14
 οἰνόμελι 24,22. 45,11
 οἰνοποσία 16,17. 21
 οἰς 185,13
 οἰστρᾶν 129,9. 13
 οἰστρῶδης ἐπιθυμία (Plat.) 33,29
 δλιγόθερμος 14,30. 15,3. 230,3. 5. 7
 δλιγοτοκεῖν 131,21. 23
 δλιγοτοκία 6,30
 δλιγοτόκος 6,29. 31. 34. 35. 41,34. 190,35
 δλιγότροφος 6,5
 δλιγόχους 150,6
 δλιγοχρονία ἡ τῆς κυήσεως 209,1
 δλιγοχρόνιος 44,4 sqq. 209,1
 δλόχληρος 30,2. 169,35. 170,4
 δλότης ἡ τῆς φύσεως 139, 10. 11 ἡ τοῦ
 ζῷου (αἱ τῶν ζώων δλότητες) 1,22. 28,2
 246,9 ἡ τοῦ φοῖος 60,16. 89,29. 30 δλγ.
 ἡ δλότης (τῶν σκωλήκων) 69,25. 153,4
 δλόχροος (δλόχρως) 234,20. 29. 30. 32. 235,
 2,5
 δμβριος. δμβρ. δδωρ 161,35
 δμευνέτις 165,7. 181,26
 δμιλία 7,28. 29 sqq. 9,36. 10,1 sqq. 12,1
 27,28. 33,3. 5. 36,4. 32. 33. 96,10. 11. 147,
 23. 148,5. 22
 δμμα 216, 25 sqq. 217, 16 sqq. — τὸ τοῦ
 κυάμου 137,10. 11
 δμογενής 3,16. 30,33
 δμοειδής 3,16. 21. 4,3. 119,25. 27. 126,10
 δμοιομέρειατ Anaxagorae 29,8
 δμοιομερής 37,15 τὰ δμοιομερῆ τοῦ σώ-
 ματος (μέρη) 24,4 sqq. 25,1 sqq. 28,27 sqq.
 110,3
 δμοιότης. αἱ δμοιότητες τῶν παΐδων πρὸς
 τοὺς γονεῖς 23,3
 δμφαλός 89,32. 101,26. 27. 29. 33. 102,26
 103,4 sqq. 114,21. 118,5. 24. 31 sqq. 119,
 2. 8. 12. 140,22 οἱ δύο δμφαλοί (οἱ εἰς
 τὰ φύλα τελενοτες 140,11 sqq. 141,7. 11
 δμφαλώδης. τὸ ἐν τῷ φύλῳ δμφαλώδες 137,
 28 sqq. — τὸ δμφαλοειδές 140,24
 δμωνύμως (λέγεσθαι) 46,35. 47,2. 78,26
 δγν.; 124,5 sqq. 125,1 sqq. 126,14 sqq.
 127,9 sqq.
- ὄνυξ. ὄνυχες 22,31. 32. 105,16. 116,23. 26
 187,13 ὄνυχες πᾶς γίνονται 110,25 —
 ὅσον ἔστι τὸ τοῦ ὄνυχος πάχος 40,26

- δέξιοφωνεῖν 243,23 244,30
 δέξιοφωνία 238,11 239,8. 12 246,24
 δέξιοφωνος 53,21 236,30 238,16 240,10. 18
 241,19 sqq. 242,11. 22 246,17
 δέξιωπός 218,10 sqq.
 δπή 54,29. 31
 δπισθίουρητικός. τὰ δ. 20,15. 16
 δπλή 116,23 πῶς γίνονται αἱ ὄπλαι 110,
 26
 δπλον 156,3. 6
 δπός 191,8 192,18. 20
 δπτᾶν 110,10
 δπτική δύναμις 112,16
 δπύειν 96,27
 δρᾶν τὰ πόρρωθεν dist. τὸ διατελέσθαι τὰς
 διαφορὰς τῶν ὥρωμένων 220,15 sqq.
 δραστις 218,20
 δργάν 129,8 134,33 135,5 δργάν expl.
 97,8
 δργανικός. τὰ δργ. μέρη 109,1. 15 114,24
 115,2. 6 τὰ δργ. τῆς συνουσίας μόρια
 98,21
 δργανον 32,8. 11. 18 sqq. 59,5. 10 77,3.5.7
 78,32 249,3. 4. 6. 8 sqq. δργανα (coni.
 μόρια) τὰ πρὸς τὸν συνδυασμόν 5,9 9,22.
 23 πορευτικά δργανα 70,11 τὰ πρὸς
 τὴν τροφῆς ἐργασίαν 248,2. 3. 11 —
 ἰατρικά δργανα 90,25 97,21 98,26. 27
 δρεξις coni. βούλευσις 84,23
 δρεύς 119,32. 33
 δρισμός 213,15. 21
 δριστός. τὸ δριστόν 213,21
 δρνιθειος. δ. ϕόν 186,17 187,19
 δρνις. οἱ τῶν δρνιθων δρχεις 7,35 sqq.
 9,3 sqq. διὰ τὶ αἰδοῖον οὐκ ἔχουσιν 9,23 sqq.
 διὰ τὶ τοὺς δρχεις ἐντὸς ἔχουσιν 17,12 sqq.
 ἡ τῶν δρνιθων γένεσις 142,17 sqq. 143,
 24. 28 sqq. τὰ ἀρρενα τῶν δ. μᾶλλον
 ἀφρδοδιστικά ἥπερ τὰ θήλεα 197,22
 δροс οἰκεῖος 82,8. 9 coni. σγῆμα 188,3
 φυτικός δροс δὲ πὶ τὸ (μεῖζον καὶ) ἔλαττον
 192,8 — δροι (i. e. δρισμοι) 109,22
 δργεῖσθαι 77,19
 δρχεις δρχεις 1,13. 17 5,19. 32. 36 6,5 sqq.
 7,7 sqq. 8,1 sqq. 9,1 sqq. 10,11 sqq. 11,
 1sqq. 17,4 sqq. 55,30 120,8. 10 173,1 sqq.
 194,17 244,6. 10. 11 sqq. 245,9. 21 sqq.
 δρπή 161,9. 12 224,25. 31. 33
 δστοῦν. τὰ δστᾶ 116,6 sqq. πῶς συνίσταται
 110,32 111,1 sqq.
 δστρακόδερμος. τὰ δστρακόδερμα 20,13.
 14 64,28 152,1. 2 159,6. 11 sqq. 160,24
 162,1. 14
 δστρακον 164,8. 9 πῶς γίνεται 111,22
 δστρακον ϕόν 136,10. 29. 32 137,31 140,
 13 152,20. 21
 δστρακοῦν 138,3
 δστρειον, δστρεον 162,18 163,26 164,
 13. 18
 δστρώδης 17,29 20,3
 δσφραίνεσθαι 134,31
 δσφρησις 113,5. 7
 δσφός 13,26 17,26 18,30 20,6
 δσχεος 12,16
 δύρατον 20,18 sqq. 148,9 151,20
 δύρανδς 107,15 144,19. 23
 δύρεῖν 91,16 127,20
 δύριος. δύρ. ϕόν 105,8 138,21 139,28
 δύρον 37,10 44,17 54,30. 31 129,15
 δύς 113,11 224,11. 14 225,3 sqq.
 δύσια. αἱ κυρίως οὐται (ἡ πρώτως καὶ
 μάλιστα καὶ κυριωτάτη) i. e. τὰ καθ'
 ἔκαστα 68,27. 28 180,29. 30 τῇ δύσιᾳ
 ἀκολουθεῖ ἡ γένεσις 213,10. 11
 δύσιον 7,26 39,7 δύσισθαι ἐν τινι 61,2
 246,10
 δφθαλμός 114,3 διὰ τὶ οἱ δφθαλμοὶ ἔξ
 ἀρχῆς μέγιστοι φαίνονται 112,11 sqq.
 δφις 130,9 188,12
 δφρός 220,21. 31 221,3 225,14
 δχεία 7,20. 24 21,16. 18 56,29 57,3 60,20
 63,16 127,18 134,7. 29 147,22. 27. 29
 151,6 sqq. 155,1 sqq. 156,17. 19. 32
 δχεῖον 61,25
 δχετός 224,28. 29
 δχεύειν 9,10. 13. 32 59,33 60,1 sqq. 61,
 6 sqq. 125,31 127,22 sqq. 129,12. 16
 131,16 134,6. 11 147,12 sqq. 155,16
 δχεύτικός 131,13. 14
 δχημα 58,29
 δχθώδης 48,20
 δψις 217,13. 14. 16 222,8. 9. 14. 19 σύγκρισις,
 διεκρίσις δψεως 208,7. 8
- Παθητικός 59,4 70,20
 παιδίον 46,14. 16. 18 214,12. 14. 16 215,20
 216,8 sqq. ἀρα ἐγρηγόρει πρὸ τῆς αἰσθή
 σεως 214,20 sqq.
 παιδοποια 33,32. 33 120,31
 παις 23,3 24,9 53,14

- παλινδρομεῖν 106,15
 παναλήθης 44,25
 πανσπερμία ἡ τῆς γονῆς 184,6. 22. 24. 31
 πάππος 165,6 181,23. 26. 33
 παραβλαστάνειν 161,1 sqq.
 παράγειν i. e. γεννᾶν 80, 11. 17. 21 sqq.
 86,18. 32
 παράδειγμα 102,22
 παράλληλος. ἐκ παραλλήλου κείσθαι 21,
 21 67,23 108,27 227,26
 παραλογίζεσθαι 76,27
 παραλογισμός 77,2
 παρατέχειν 2,16
 παράτριψις 7,20
 παραχρονεῖν 16,18. 19
 παραφροσύνη 16,19
 παραφυσάς. παραφυάδες τῶν δύο φλεβῶν
 (τῆς μεγάλης καὶ τῆς ἀστρητῆς) 91,35
 παράφυσις 194,3 sqq.
 παρεάν 147,16 169,11
 παρεκβαίνειν 179,11. 13
 παρέκβασις 179,20 189,5. 8. 19
 παρεκκλίνειν 70,29
 παρέλκειν 99,18 237,20
 παρεμβάλλειν 75,23 76,1 93, 28. 31. 32
 177,11
 παρεμπίπτειν 109,12
 παρενέίρειν 81,4
 Participii usus insolitus: nominativus
 absolutus genitivi loco adhibitus 182,32
 188, 13. 14 197, 23 200, 5 201, 20. 23.
 28 sqq. 203,20. 26. 27. 29 207,29 208,22
 212,2. 4 218,21 sqq. 224,19 242,30
 πατάρ 75,1. 7 sqq. 77,28 78,3 79,14
 πατρικός. π. αἴμα 46,15
 πάγην 232,22
 πάχος σκελῶν 132,4
 παχύδερμος 226,33. 34 227,1. 3
 (παχύθυρος) παχυτριχώτερα 226,33 — πα-
 χύτριχον 227,1. 2
 παχύνειν 81,12. 13 sqq. 82,2 sqq.
 πεζεύειν 154,14
 πεζός. τὰ πεζά (ζῷα) 130,8 sqq.
 πεῖρα 120,33 121,30 173,6 πεῖραν λαβεῖν
 173,13
 πέλεκυς 78,30
 πέρδιξ 38,8 61,31 123,10 235,18 ἥμεροι.
 ἄγροι πέρδικες 134,23
 περιγράφειν 101,14. 22. 25
 περιγραφή 101,19 106,3
 περίεργος 99,11 113,31
- περιτάρπειν 23,34. 35 63,13 137,21 187,
 18 189,15
 περίεος 5,13 167,21. 24 168,9. 15. 18 sqq.
 171,4 176,8. 19 sqq. 193,27
 περίοδος. αἱ τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης περίοδοι
 210,3. 14
 περιτρίζειν 241,2
 περισσεία ορρ. ὑστέρησις 40,16. 22 sqq.
 περισσευμα ορρ. ὑστέρημα 40,19
 περιστάσις. περιστάσεις i. e. διαστάσεις
 28,18
 περιστερά 9,9 131,18
 περιστερώδης. τὰ π. 131,20. 22. 28 149,
 12. 16
 περιττεύειν 38,2. 3. 10 sqq. 40,7 sqq. 41,
 23. 26 43,11
 περιττός i. e. θαυμαστός 157,7 159,3
 περιττωμα ἀχρήστου (χρησίμης) τροφῆς 37,
 36. 37 38,3. 11 sqq. π. σπερματικόν 9,8
 93,18 178,9 sqq. π. γενητικόν 93,22
 π. ὑγρόν 19,19 τὸ κατά τὴν κοιλίαν π.
 175,4 sqq. — π. πλέον τῇ ὅγκῳ ἤττοι
 δὲ τῇ πέψει 47,24. 25 — πρῶτον π. 47,
 20 sqq. — τὸ τοῦ θήλεος περίττωμα (τὸ
 καταμήνιον) 88,18 sqq.
 περιττωματικός. περιττωματικότατος 198,2
 231,21
 περίττωσις ἡ τῆς ὑγρᾶς (ζηρᾶς) τροφῆς
 18,11 19,15. 18 21,1. 4 44 28 90,7. 8. 16
 91,1 sqq. 194,20 sqq.
 πέττειν 29,16 38,30. 34 39,3 sqq. 92,9
 112,1 115,1 177,15. 18 sqq. 219,28
 πέψις 39,1 sqq. 47,21 96,18 174,24 175,
 10. 12
 πήγηνύναι. πήγηνυσθαι 81,19
 πηροῦν 120,18
 πήρωμα 37,26 69,31 185,8. 9
 πιέζειν 205,28
 πιθανῶς dist. ἀληθῶς 73,13
 πίλιος 234,3. 7
 πιμελή 1,10 37,9 49,3. 8 sqq.
 πιμελώδης 49,14 111,25. 26
 πίναξ 54,7. 8
 πίστις 96,28 τὴν π. λαβεῖν 48,32 τὴν π.
 ἔχειν ἐκ τινος 155,32 156,21 169,18
 πιστοῦσθαι 43,11 48,4 94,25 132,17 134,1
 178,23 206,25
 πίτυρον 53,30. 31 54,2. 4 114,28 115,13.
 22. 24
 πλάξις. πλάκες αἱ ἐν τοῖς ὑπτίοις τῶν καρ-
 βωδῶν 151,19. 24. 27

- πλασματώδης 184,17
 πλάστης 63,9
 πλαστική 93,21
 πλεκτάνη 20,29,31 21,15 sqq.
 πληθυντικῶς εἰπεῖν 115,16
 πλῆκτρον 187,12
 πλήρης. τὸ πλήρες τῆς λέξεως 19,23 coni.
 τὸ εὐμαρές 21,6
 πληροῦν γνῶναι 97,2 196,13
 πλωτήρ 74,9
 πνεῦμα 53,10, 13 91,3 sqq. 107,11 sqq. 224,
 11 sqq. τὸ συμφέρεις (σύμφυτον, ἐν ἡμῖν
 ἐντός ὅν) πνεῦμα 90,16. 17. 31. 32 113,12
 223,10, 12, 13 τὸ ἔγκατψκοδομημένον ἐν
 τῇ σαρκὶ, ἐν τοῖς τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς
 δισφρήσεως αἰσθητήριοις 113,4. 5. 14 224,8.
 9. 18 πνεῦμα κατέχειν 11,25 91,9 sqq.
 200,31. 33 201,6. 9 — πνεῦμα *ventus* 159,
 23. 25, 26
 πνευματικός τόπος 224,21
 πνευματοῦν 87,8 145,31, 33
 πνευματώδης φύσις 86,22
 πνεύμων 11,23 71,2 76,11. 13. 26. 27 106,
 30 107,8 206,2 223,5. 17 224,15 237,31.
 33 238,2, 4
 πνίγειν 16,5. 24, 32
 πνιγμός 16,2. 23, 35
 πόα 234,12
 ποδηγεῖν 222,18
 ποδότης 70,6
 ποιητής 208,2
 ποιητικός. π. δύναμις 61,14. 15 ἡ τῆς
 καρδίας 100,26 ἡ ἐν τῷ σπέρματι 58,23.
 28 73,20. 23. 32 π. αἴτιον 1,8. 9. 22
 2,4. 8 35,11. 20 58,33 213,28 214,6 τὰ
 ποιητικά dist. τὰ ὄργανικά 109,5. 9. 13.
 15 — ποιητικὸν τὸ θερμὸν καὶ ὑγρὸν
 70,21 sqq.
 ποικίλος 234,20 235,4. 11. 12 236,8 sqq.
 τὸ π. τῶν παθῶν (τῆς ὑστέρας) 202,25
 πολιά (θρίξ) πολιαὶ 211,12 231,28. 30 232,
 3. 6. 27 sqq. περὶ τῆς γενέσεως τῶν
 πολιῶν 233,28 sqq.
 πολιοῦν. πολιοῦσθαι 234,1,6
 πολυαιμεῖν 174,27
 πολύγονος 14, 6. 11 131,4. 13. 30 132,2.
 16
 πολυκαρπεῖν 132,18
 πολύκαρπος 131,31
 πολυποδία 70,6
 πολύπους 21,14 151,15
 πολυσαρκία 43,15 131,19. 25
 πολύσαρκος 43,26
 πολύσπερμος 44,4. 5 sqq. 150,1
 πολύσχιδής. τὸ π. 190,35 191,1 τὰ π.
 188,24 190,33 198,5. 12
 πολυτοκεῖν 132,6. 27. 28 146,3 147,11
 190,26, 29 191,12
 πολυτοκία 194,4
 πολυτόκος, πολυτόκα 57,9 118,30 119,1
 186,28. 31 195,1 sqq.
 πολυχρόνιος 44,4 sqq.
 πολύχροος, πολύχρως 234,20. 29 235,3
 πολύχρωμος 217,4
 πομφόλυξ 72,20 82,10 162,10. 21
 πορευτικός. τὰ πορευτικά τῶν ζῴων 204,
 31 τὰ π. ὄργανα 70,11 — ζῷον δυνάμει
 πορευτικόν expl. 102,14 sqq.
 πόρος, πόροι οἱ σπερματικοί (θορικοί) 7,9 sqq.
 8,2 sqq. 9,3 sqq. 10,16. 22 146,21. 23
 147,6 178,16 243,26. 27 244,6 sqq. 246,4
 ἴδιοι πόροι τῶν ἀρρένων expl. 19,28. 29. 33
 οἱ ἐν τοῖς ὄργεσιν 17,8 πόρος δι' οὗ ἡ
 περίττωσις τῆς ύγρᾶς (ζηρᾶς) τροφῆς
 ἔξερχεται 18,11. 14 sqq. 90,9 — οἱ τῶν
 αἰσθητήριῶν 113,6. 8 sqq. οἱ τῆς ἀκοῆς
 224,20 οἱ τῶν μυκτήρων 225,2
 ποτήριον 118,4
 πότιμον ὕδωρ 203,25
 πραγματεία ἡ παροῦσα 1,1 3,5
 πρακτός 84,18
 πρανής 20,20 τὰ πρανῆ coni. ὅπισθεν 17,
 29. 31 ἐπιβαίνειν ἐπὶ τὰ πρανῆ τοῦ θήλεος
 10,29. 32
 πρᾶξις 84,22 opp. γνῶσις 84,24
 πρετεροτικός. πρ. ἡλικία 38,17
 προαναφωνεῖν 176,35
 προαποθησαυρίζειν 10,30
 πρόβατον 185,6. 7. 20
 πρόβλημα 22,14 120,3 154,31 204,25
 πρ. ἐκτίθεσθαι 179,10
 προβολὴ ὄρματος 221,6. 7. 11. 17 sqq.
 προδημιουργεῖν 61,14
 προδιορίζειν 13,23
 προεντιθέναι 202,5
 πρόεσσις σπέρματος (γονῆς) 6,18 11,25. 27
 17,6 51,1 69,20. 22 97,1 160,27. 28
 πρόεσσις ὑγρότητος 45,25 sqq. 96,27
 προηγουμένως 177,1 249,11
 προθερμαίνειν 13,8. 14. 15
 προϊέναι. προϊεσθαι σπέρμα, γονήν 10,31
 11,18 43,12. 16 96,22 sqq. 97,2. 6. 27. 31

καταμήνια 55,11 φάρ 15,10 θορόν 149,
30, 31 150,1
(προϊστάνατ) προϊστασθαι δέξης 22,25 90,
15 91,4
προκύπτειν 176,4
προνοεῖσθαι 141,31
πρόνοια ἡ τῆς φύσεως 6,32 64,6. 7
προοδοποιεῖν 188,24
προογεύειν 128,13 148,26
πρόπαππος 181,25
προσαρμόζειν 26,28
πρόσβορρος 228,8
προσέλευσις σελήνης πρὸς τὸν ἥλιον 178,31
προσέχειν expl. 139,12. 13
προσεχῶς 67,13. 25 68,2 προσεχέστερον
67,17
προσθήκη 40,7. 24 46,30
πρότιμος. τὸ πρ. τῆς κεφαλῆς 230,21 sqq.
προσκρίνειν. προσκρίνεσθαι 38,2 sqq. 40,
12 46,13 47,9 101,33 102,9 177,31. 32
πρόσκρισις ἡ τῆς τροφῆς 205,1
(προσυπακούειν). προσυπακουστέον 166,13
πρόσφατος 167,11
προσφύειν. προσπευκός 137,4
πρόσφυσις 142,21 143,34 144,10
πρόσωπον 48,18 185,9. 15 sqq.
πρότασις συλλογισμοῦ 71,32 147,15 ἡ μεί-
ζων, ἐλάττων 182,20. 21
προτερεῖν 198,33 199,1 200,6. 9
προύπαρχειν 7,24 11,36 42,30 85,19. 20.
24. 26 109,7 112,23. 26
πρόχειρος 169,16
πρυτανεύειν τὴν ἀδιάτητα 6,25
πρωτοβολία 128,22
πρωτοβόλος 128,22
πτερυγός 16,12. 13
πτερόν. τὰ τῶν γεράνων πτερά 233,12
πτερορρύειν 229,13 231,2
πτερορρύησις 230,35 231,1
πτηνός. τὰ πτηνά 154,2. 10
πτητικός 131,21
(πτοεῖν) ἐπτομένος περὶ τι 61,31
πτύελον 121,23. 26
πυγμαῖος 129,20
πυετία 57,5
πυθμήν 56,6 218,1
πυκνοῦν 7,34 228,14. 15
πύκνωσις ἡ τῶν πόρων 9,2
πύον 86,25. 27 208,1. 5
πῦρ. τὸ πῦρ οὐκ ἔχει ἴδειν καὶ ώρισμένην
φύσιν 160,11

πυρακτοῦν 160,10
πυρήν 63,12. 14. 17
πυρός 56,6. 10
πυρρός 234,26 sqq.
πωλίον 127,21

Πάγις 17,31
ρεῦμα. οἱ ἱερμαῖ περιπίπτοντες 88,35
ρῆσις ἡ Ἀριστοτέλους 6,22
ρίζα 56,7 63,25 91,34 100,4. 5. 14 102,34.
35 161,1
ριζοῦν. ἐρριζῶσθαι ἐν τινι 118,31. 33 119,2
227,18. 19. 22
ρίς. ρῖνες 121,8 122,5. 25. 26
ρόδον 121,6
ρόπη 229,29
ρύγχος 1,10 149,12
ρύσις αἴματος, θόρακος 249,16 ἡ τῶν κατα-
μηνίων ἡ 51,33 52,2 53,24 167,8. 11
ρύτιδοῦν. ῥυτιδοῦσθαι 219,19. 21
ρύτις 219,20

Σαπρότης 208,5
σαρκίδιον 119,15. 17. 23
σαρκώδης 16,25. 26. 30 sqq. 17,29 18,9
σάρξ 113,4. 5 114,30 171,6 πᾶς γίνονται
σάρκες 110,12
σατυρίασις 183,9
σάτυρος 69,27
σαύρα 130,9 138,16
σαῦρος 69,27
σαφήνεια ἡ τῶν λεγομένων (λέξεων) 2,14.
15. 18 13,5. 6 25,16 26,1 58,3 67,10
101,11. 36 102,1 154,32
σαφηνίζειν 2,26 46,16 104,11 126,3
σείειν 224,8
σέλαχος. τὰ σελάχη 71,10. 23. 24. 28 sqq.
72,3 sqq. 89,15 sqq. 146,12 ἡ τῶν σελα-
χῶν γένεσις 142,12 sqq. διὰ τὶ τὰ σ.
θύραζες ζωτοκοῦστιν, ἐν ἑυτοῖς δὲ φότο-
κοῦσιν 14,20 sqq. τὸ ἐν τοῖς σ. ζῆφον
πῶς γίνεται 15,14 sqq.
σελαχώδης. τὰ σελαχώδη 149,28 150,1. 6
σελήνη 178,29 210,5 σ. ἐγκέφαλος. π., π.
φαῖς 178,32. 33 αἰσχησις, μείωσις σελήνης
210,10. 11. 17 σύνοδος σελ. (καὶ ἥλιος)
178,35 210,6 — τὰ ὑπὸ σ. 123,13

- σεμιδαλίς 54, 1. 4. 7 88, 34 114, 33 115, 21
175, 21. 23. 24
- σήπειν, σήπεσθαι 3, 17. 19. 26. 31 4, 8 28, 6
105, 29 232, 10 sqq.
- σηπία 151, 28, 31
- σηψίς 232, 11. 16
- σικύα 90, 25 97, 21 98, 26
- σιμβλον 157, 29
- σίνηπι 15, 13
- σκέλος 9, 26. 27 sqq. 132, 2 sqq. 187, 15
- σκεπάζειν 234, 2. 5 236, 10. 14
- σκέπαρνον 77, 11 87, 33 88, 1 sqq.
- σκιά 219, 20
- σκιαγραφεῖν 80, 26. 27 106, 4 112, 24 114,
19 115, 29. 31 152, 14
- σκιαγραφία 102, 4
- σκιάζειν 219, 10
- σκιοειδῶς 102, 11 — σκιωδῶς 154, 22
- σκληρόδερμος. τὰ σκλ. 15, 1
- σκληρόθριξ 227, 32 228, 1
- σκληρόστης ἡ τοῦ δέρματος 17, 12 τῶν
δεστῶν) 117, 28. 29. 36
- σκληρύνειν 139, 26. 34
- σκληρύζειν 73, 18. 24
- σκοπός (coni. βούλημα) τῆς φύσεως 39, 7.
8. 28 σκ. ἔχειν 212, 5 σκ. τῆς προκει-
μένης πραγματείας 2, 10
- σκόρδοδον 161, 2
- σκότος 219, 6. 10
- σκύμνος 190, 11 214, 15
- σκωλήκιον 3, 21. 31 4. 2. 3. 6. sqq.
- σκωληκοτοκεῖν 72, 13. 16. 21. 27 150, 8. 10
152, 10
- σκωληκώδης. σκ. φά 72, 23. 24 σκ.
φύστασις 152, 25 σκωληκώδη τινά 154, 3
- σκωλήξ 31, 31 69, 24. 25 72, 17 sqq. 105, 30
137, 23 145, 25 152, 9 163, 2 sqq.
- σμικρύνειν 112, 13 118, 14
- σομφός 204, 23
- σομφότης 197, 11
- σπάραγμα 160, 32
- σπάσις τῆς γονῆς 98, 25
- σπείρειν 95, 11. 12
- σπέρμα 1, 19 4, 35 23, 14. 17 26, 3 sqq. 29,
17. 29 30, 27 177, 30 178, 6 τές ἡ τοῦ
σπ. φύσις 34, 15 sqq. 35, 29 sqq. σπέρμα
dist. γονή 36, 11 σπ. οὐκ ἔστι μόριον τοῦ
γινομένου σώματος 58, 34. 35 τὸ σπ.
ποιητικόν 58, 11 ἔχει ἐν ἔσυντῷ τὴν ποιη-
τικήν ἀρχήν 174, 9 sqq. ἡ ἐν αὐτῷ δύνα-
μις ἔστιν ἡ εἰδοποιῶσσα 58, 18. 19 πολλάς
- δυνάμεις ἔχει 130, 5. 17 sqq. 181, 3 sqq. —
σπέρμα (γονή) ἀρα ἀπὸ παντὸς τοῦ
σώματος ἀπέρχεται 22, 25 sqq. 24, 3. 4 sqq.
— σπέρμα οὐκ ὅδωρ, οὐδὲ μῆγμα ἐκ γῆς
καὶ ὕδατος 81, 22. 23 ἀλλ᾽ ἐξ ὕδατος καὶ
ἀέρος 81, 32 sqq. οὐκ ἔστι μῆγμα ὁνειν
ὑγειοτήτου τῆς ἀπὸ τοῦ ἀρρενός καὶ τῆς
ἀπὸ τοῦ θήλεος) 50, 9 sqq. — σπέρμα
περίττωμα αἴματος 28, 35 29, 1 — σπ.
γίνεται καὶ δὲ ἀδύναμίαν 10, 23. 24 σπέρμα
νοσῶδες 44, 12 — τὸ τῶν φυτῶν σπέρμα
δῆλον εἴρη
- σπερματικός 132, 7 230, 11. 13 σπ. δῆλη
(i. e. τὸ καταμήγινον) 133, 1 192, 2 σπ.
περίττωμα 55, 16 115, 28 205, 19 σπ.
σύντηξις (ἡ γονόρροια) 47, 2. 3. 14. 15 49, 6
σπερματικώτατος (ἢ περὶ τοὺς δρυθαλαμούς
τόπος) 121, 24
- σπεύδειν 248, 29
- σπιθαμιαῖς 132, 24
- σπλάγχνον. τὰ σπλάγχνα 73, 15. 24
- σπλήγχνη 189, 21
- σπόγγος 121, 5
- σπόρος 122, 33 exapl. 123, 1
- στάξειν 227, 10
- σταῖς 114, 27
- σταλαγμός δᾶτος (οἶνον) 61, 20. 22
- στάσιμος (coni. βραδεῖα) κίνησις 8, 15. 16
- στάχυς 132, 24 174, 17
- στενούς 7, 35
- στενοχωρής 146, 4. 5
- στέρησις 35, 35. 36 36, 2
- στέρνον 225, 14 227, 5
- στεροφότης 197, 7
- στιγμα 22, 19. 21
- στίξειν. τελείαν στίξειν 104, 1. 2
- στίγμα 30, 3 208, 9
- στοιχεῖον. τὰ (τέσσαρα) στοιχεῖα 2, 35 25, 2
86, 4
- στοιχηδόν dist. σωρῆδον 188, 14. 15
- στόμα 20, 32 τὸ τῆς ὑστέρας 97, 15. 29
206, 30 coni. τράχηλος 201, 19. 20
- στοργή τῶν τέκνων 138, 28
- στραγγουρία 228, 4
- στραγγουριῶν 228, 5
- στρογγύλος 151, 16
- στροφούθιξειν 134, 26. 27
- συγγενής 182, 36
- συγκεχυμένως κεῖσθαι 31, 8
- σύγχυτις 64, 23 183, 2
- συκάμινος 154, 7

- συνῆ 146,16
 συλλαμβάνειν, συλλαμβάνεσθαι 31,4
 50,13. 25. 31 sqq. 51,2 sqq. 52,3 sqq. 97,
 4. 8. 14. 119,34. 35. 127,13. 128,20. 208,12
 συλλέγειν. ὡς συλλεξαμένοις εἰπεῖν 196,19
 σύλληψις 27,28. 50,12. 51,8 sqq. 52,6 sqq.
 97,9. 11. 194,25. 195,14. 18sqq. 196,9sqq.
 συλλογίζεσθαι 71,29. 35. 76,34
 συλλογισμός 147,10
 συλλογιστικῶς δηλοῦν 182,18
 (συμβαίνειν). συμβεβηκός 35,26 κατὰ σ.
 ὑπάρχειν 180,15
 σύμβολον (coni. συνδρομὴ καὶ συνέλευσις)
 27,14
 συμμεταβάλλειν 234,15. 16. 244,21. 22
 246,2. 3
 συμμετρία ἡ τῶν καταμηγίων 51,10
 συμμένειν. συμμεμυάνειν 52,15. 97,14. 121,
 29. 195,28. 197,9. 10
 συμπάσχειν 10,5
 συμπεραίνεσθαι 57,19. 20. 77,34
 συμπέρασμα 70,9. 82,1. 122,4
 συμπέττειν 11,32. 62,4. 153,24. 161,36. 162,3.
 16. 178,6. 207,17
 σύμπεψις ἡ τῶν φῶν 138,17. 150,24
 σύμπηξις (θετῶν) 117,36
 συμπιλεῖν 14,9
 συμπλέκειν. συμπλέκεσθαι 20,27. 28. 31,25
 σύμπτωμα 62,20. 188,30
 συμφύειν. συμφύεσθαι 8,28 συμπεψυκέναι
 117,20. 21
 σύμφυτος 80,15. 174,18
 σύμφωνος 26,34. 27,2. 12,32
 συναγωγὴ λόγου 67,8. 68,8. 230,13
 συναθροίζειν. συναθροίζεται τὸ σπέρμα
 7,22. 33. 8,6. 12,23. 24. 27. 29 τὸ πνεῦμα
 53,10
 συνάθροισις σπέρματος 8,2. 10,18. 19 γάλα-
 κτος 206,27
 συνάθροισμα 25,27
 σύναμμα πολλῶν ἀργῶν, coni. σωρεία καὶ
 συνέλευσις 245,29. 30. 37
 σύνδεσμος ὁ δέ 69,10. 99,18. 237,20. 23
 ὁ καὶ 104,4 ὁ γάρ (κατατευκατικός)
 13,1 ὁ ἀρκτικὸς ὁ δή 93,33
 συνδρομή (coni. συνέλευσις) τῶν ἐναντίων
 36,1. 3
 σύνδρομος coni. ἴσοχρόνιος 148,20
 συνδυάζεσθαι 3,20. 4,2. 9,30 sqq. 11,34
 12,3. 4. 20,15 sqq. 33,3. 64,27. 119,34
 συνδυασμός 5,4. 9. 6,7. 26. 9,20. 22. 23. 11,
32. 12,23. 20,21. 31. 27,28. 31,5. 36,31. 37,
 23. 24. 119,30. 130,14. 16. 151,9. 11. 23
 συνεισφέρειν τι 46,3. 83,24. 25
 συνεκλύζειν 51,24
 συνενοῦν 3,9. 20,33
 συνερῆν expl. 136,10
 συνεργός 174,5
 συνέχεια ἡ τοῦ λόγου 75,33
 συνεχής 1,3. 3,5
 συνήθεια 56,12. 216,13
 συνήθης 56,12. 64,5 — συνήθως 64,3
 σύνοδος ἡ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης 92,9
 210,6
 συνουλῶν. τραῦμα συνουλωθέν 145,20. 21
 συνουσία 11,36. 12,2. 3. 31,1. 3. 4
 συντελεῖν 1,13. 16. 3,1. 2
 σύντηγμα πῶς γίνεται 37,6 sqq. οὐκ ἔστιν
 ἡ γονή (ἢ σπέρμα) σύντηγμα 37,35. 41,
 33. 35. 42,1. 3. 43,6. 44,21
 συντήκειν 41,28. 30
 συντηρεῖν 139,13
 συντονία 240,12. 245,26
 σύντονος 239,29 sqq. 240,12
 συνώνυμος 28,30
 συστήκεσθαι 161,36. 162,3
 σύστασις ζῷου 96,2 περιττώματος 175,11.
 13 — σύστασις *demonstratio* 95,25
 συστατικός. τὰ ζῷου συστατικά 45,14. 15
 συστέλλειν, συστέλλεσθαι 237,33. 238,4. 243,
 31. 246,30
 σύστημα coni. κράμα (κρᾶσις) 36,18. 187,29
 συστολή opp. ἔκτασις 83,32
 συσγηματίζειν 151,16
 σφαῖρα. αἱ σφαῖραι 86,13 ἡ ἄναστρος 183,5
 ἡ ἀπλανής 86,15. 183,3 αἱ πλανώμεναι
 183,4 ἡ Κρονική 86,15 ἡ σεληνιακή
 160,13 sqq.
 σφαιροειδής 136,26. 29
 σφαιροῦν 87,33. 88,5
 σφῆξ 156,24
 σφραγίς 224,1
 σφυγμός 223,10. 11
 σφύζειν 223,18. 245,31
 σφέξις 223,1. 2. 10. 11. 17
 σχέσις 202,21
 σχῆμα (συλλογιστικόν) 71,32
 σχηματίζειν 59,18. 77,12. 102,22. 136,28
 σχίζειν 107,8. 192,32. 193,1. 2 ἐσχισμέναι
 (ὑστέραι) expl. 20,26. 27
 σχίσις 91,23. 151,17
 σωλήν 224,29

Comment. in Arist. XIV 3. Philop. (Michael) de gen. anim.

σωματικός. σ. ἐνέργεια 85, 21, 31, 32
 σωματώδης. τὸ σ. 159, 19
 σωρεία αἰτιῶν (ἡ ἐποικοδόμησις) 35, 9
 σωφρονισμός 7, 7
 σωφρων 6, 4, 9, 11, 20 sqq. 7, 3, 5 8, 14

Ταλαντεύειν τὸν λόγον τῇδες κάκεισ 75, 8
 ταμιεύειν. ταμιεύεσθαι expl. 246, 30 247,
 2 sqq.
 ταραχή 189, 26
 τάσις ἡ τῶν σκελῶν 33, 5 ἡ τῆς καρδίας
 244, 25 245, 2, 3
 ταῦρος 237, 5 242, 10, 23 245, 12
 τέκτων 77, 11, 12 80, 23
 τελειογόνος 188, 22
 τελεστούργειν 14, 7
 τελικός. τὸ τελικόν (αἴτιον) 1, 5, 8
 τέλος 2, 27, 31, 32 τὸ τ. καὶ τὸ εἶδος ταῦτόν
 (ἐπὶ τῶν φυσικῶν) 2, 31 τέλος coni. οὗ
 ἔνεκα 249, 11, 12 τὸ ἐκ τροφῆς γνώ-
 μενον τ. 42, 20, 21
 τέρας, τέρατα 165, 8, 16 179, 15, 17 185, 2,
 9, 19 186, 11 sqq. 187, 2, 5 188, 13, 17 sqq.
 189, 6 sqq. 194, 4 sqq.
 τερατώδης 179, 18, 21 187, 22, 23 189, 31
 τετράποδος. τὰ τετράποδα 9, 22 12, 9 55, 7
 13, 17
 τεγναστός. τὰ τεγναστά 62, 34 162, 6
 τέχνη 32, 6 79, 9
 τεχνήτος. τὰ τεχνῆτά 78, 15, 30 79, 12
 190, 20
 τεχνίτης 32, 8 78, 15 79, 12
 τεχνοῦν 182, 25
 τῆγανον 37, 9
 τῆθη 165, 6 181, 25 182, 2
 τήκειν 81, 21 110, 20, 21, 26 sqq.
 τίμιος 86, 4, 12, 14 114, 22, 30 115, 10
 116, 2
 τιμιότης 86, 14
 τιμῆμα. τιμῆματα διαιρέσεως 26, 5
 τόνος ὁ τῆς καρδίας 243, 12, 13 245, 11
 τοξεία 176, 4
 τέξον 176, 3, 5 243, 18
 τέπος ὁ ἄνω 176, 29 — οἱ γεννῶντες τόποι
 120, 18
 τραγᾶν 43, 17, 32
 τραγίζειν 245, 19
 τράγος 43, 32

τραῦμα 145, 20
 τριχοῦν. τριχοῦσθαι 120, 12
 τροπή. τροπαῖ (ἥλιον) 178, 29, 30 τρ. χει-
 μεριναὶ 43, 19 θεριναὶ 127, 15 — τροπή
 (λέξεως) 63, 17 208, 2, 3
 τροφή 29, 15, 22 37, 37 38, 1 sqq. 102, 6 sqq.
 114, 21, 33 115, 4 sqq. 116, 3, 10, 12 117,
 4 sqq. 118, 15, 17 24 163, 4 sqq. 164, 1 sqq.
 ἡ ὑγρὰ τρ. 129, 6, 7 ἡ πρώτη, ἐσχάτη
 τροφή 38, 23 sqq. 39, 24 sqq. 41, 3, 10
 175, 15 177, 31 ἡ ἐσχάτη coni. μᾶλλον
 εὔχρηστος 42, 15 sqq. ἡ ὑστάτη
 177, 16 sqq. ἀγρηστος τροφή 175, 24
 τυραννεῖν 40, 8
 τυραννικῶς ἀφελέσθαι τι 41, 6
 τυρός 163, 24, 26 191, 9, 11
 τυφλός 188, 23, 24, 27 198, 6, 25 — τὸ
 καλούμενον τυφλὸν ἔντερον 18, 23 19, 11

 “Γαῖα” 149, 17 sqq.
 ὑγιῶς λέγειν 169, 23
 ὑγραίνειν 16, 18, 20 44, 25 140, 16 145, 33
 146, 1
 ὑγρασία 31, 25 45, 12 sqq. 52, 30 53, 6 54,
 12, 15 ἡ σπερματικὴ ὑγρασία 54, 22
 ὑγρότης 31, 22, 26 45, 7 sqq. 52, 31 54, 34
 ὑδράργυρος 82, 15
 ὑδρωπία 249, 15
 ὕδωρ 81, 11 sqq. 82, 1 sqq.
 Ὕλη 1, 9 2, 1, 3, 29, 31 32, 6, 11 34, 30 62, 26.
 32 67, 2 Ὕλη coni. πάσχον 35, 27 πρώτη
 Ὕλη (i. e. τὸ καταμήνον) 57, 30 sqq. 72,
 33, 34 δευτέρα (ἡ τραφή) 72, 35 73, 1
 Ὕλικός 46, 34 τὸ Ὕλ. αἴτιον 1, 5, 8 34, 30
 58, 33 162, 14 214, 6
 ὕμενώδης 16, 32, 33
 ὕμήν 113, 18 118, 13 119, 14 sqq. 152, 21, 22
 187, 20, 23, 27 188, 7, 12 οἱ ἐν τοῖς φύσις
 ὕμένες 137, 30, 31 138, 4 140, 12 sqq. ὁ
 αἴματωδης, χοροειδῆς 140, 27, 28 141, 1,
 5, 8, 9
 ὕπαρξις. ὕπαρξιν λαμβάνειν 37, 22
 ὕπεικειν εἰς ἔαυτό 18, 1 τὸ ὕπεικον 17,
 34, 36
 ὕπέρβασις opp. ἔλλειψις 192, 15
 ὕπερβατῶς ἀναγινώσκειν 18, 17, 18
 ὕπερβολή 132, 32 236, 23
 ὕπέριγος 132, 29 sqq.

- ὑπερμεγέθης 40,29
 ὑπεροχή 239,32
 ὑπηγέμιος. ὑπ. φά 59,33 60,2 sqq. 88,30
 105,2. 4. 21 131,4 sqq. 148,28 150,16. 24
 πᾶς γίνεται 132,33 133,1 sqq. πᾶς ζῶσιν
 105,3 sqq.
 ὕπνος 214,25. 29. 32 215,2. 8. 12
 ὕπνον 214,22. 34 215,1
 ὕπνώττειν 91,16 sqq. 96,25. 27 214,23
 215,2 sqq.
 ὕπογράφειν 102,31 ὑπογράφειν γραμμαῖς
 dist. ἐναλείφειν χρώμασιν 101,20. 21
 ὕπόδειγμα 145,29
 ὕπόδημα 32,13 sqq.
 ὕποδοχή 27,20. 23 ὕποδοχὴ αἴματος 171,6. 7
 ὕπόζωμα 5,26 15,22. 23. 29 17,22 19,25
 55,3 94,12 106,30 114,23 122,11. 12. 21
 133,15 ὕπόζωμα expl. 5,28. 29 ἀδύνατον
 ζῆται γίνεσθαι ἐν τοῖς ὑποζώμασιν 15,31
 16,1
 ὕποθεσίς 163,10 168,21
 ὕποκείσθαι 35,24. 25 ὕποκείμενον 35,23
 57,28 58,27 coni. θηλη 238,22 τῷ ὕπο-
 κειμένῳ ἔνι, τῷ λόγῳ δὲ διάφορα 80,31.
 32 100,28. 29
 ὕπόλειμμα 115,5. 7 134,21
 ὕποπολαπλάσιος 112,13. 14 175,20. 21
 246,9
 ὕπόπους 3,22 τὰ ὕπόποδα 70,13 152,6
 (ὑποστιτίζειν) ὕποστικτέον 22,9. 10 179,12
 204,13
 ὕπτιος 20,18 τὰ ὕπτια (i. e. τὰ πρόσθια)
 17,27 sqq. 21,9. 12
 δέ 56,32 198,14. 15. 23 247,25
 ὕστέρα 1,14. 19 5,24 19,1. 7 sqq. 30,30. 31
 52,15 55,2 87,24 89,15. 24 95,22. 26 sqq.
 114,20. 33 118,7 138,5. 7 140,22. 25. 28
 166,21 sqq. 167,6 sqq. 168,8 sqq. 176,8.
 20 191,15. 21 196,20 244,10. 16 αἱ
 ὕστέραι διὰ τὸ πᾶσαι ἐνέσι εἰσιν 17,3 διὰ
 τὸ τὰ μὲν τῶν ζῷων ἄνω ἔχει τὰς ὕστέρας
 τὰ δὲ κάτω 17,21 sqq. διὰ τὸ τὰ μὲν
 ἔμπροσθεν τὰ δὲ ὕπισθεν ἔχει 17,25 sqq.
 αἱ τῶν ἀτελῆ φὰ τικτόντων ὕστέραι 14,
 13 sqq. αἱ τῶν σελαχῶν 15,20 sqq. αἱ
 τῶν δρυνθῶν 16,31 sqq.
 ὕστερειν 200,4. 7
 ὕστέρημα coni. ἔλλειψις 40,20
 ὕστέρησις 40,17
 ὕστερική ἡ γυνή 202,23 τὸ ὕστερικόν expl.
 202,23 sqq.
- Φαλάκρα 229,23 230,24 231,1 232,4. 5
 φαλακρός 228,26. 27 230,20. 22
 φαλακροῦν. φαλακροῦσθαι 225,15 sqq. 228,
 18. 27 229,7 sqq. 230,23 sqq.
 φαντασία 216,4
 φάρμακον 30,23
 φασιανός 38,8
 φάτνη 204,32
 φθεγγεσθαι οὖν, βαρύ (δέεως, βαρέως) 237,
 4. 5. 26 sqq. 238,5. 6. 17. 25. 30 239,5
 240,29 241,27 242,1 sqq. 244,28. 33
 245,5
 φθόγγος 244,15 245,6 μικρὸς φθ. 239,
 14
 φιλεῖν i. e. εἰλιθέναι 6,29 134,18
 φίλιος 70,30
 φιλοτιμεῖσθαι 157,21. 22
 φλεβώδης 5,14 7,9
 φλέγμα 39,25. 31
 φλεγμασία expl. 118,19
 φλεγματικός 231,20
 φλεγμονή 118,19 sqq.
 φλέψ. φλέβες 91,31. 34. 36 92,5 100,14
 109,26. 32. 33 110,9 118,7 sqq. 171,5.
 7. 9 243,20 sqq. ἡ μεγάλη φλέψ 91,19.
 34. 35 92,1 sqq. 140,10 ἡ φλέψ, ἐξ ἣς
 οἱ σπερματικοὶ πόροι προσήργηται 243,
 27. 29 244,1. 11
 φλέξ 160,6. 10
 φοιλιδωτός 72,1 sqq. τὰ φ. 71,18
 φρεάτιον 220,24
 φρεάτιος. φρ. θάρη 162,23
 (φρήν). αἱ φρένες 15,34 16,14 sqq. 94,12
 φρόνησις 65,3. 6
 φροντίζειν 6,15 7,3. 4
 φυλλοβολεῖν 228,21 sqq. 231,2
 φυλλοβόλησις 230,35
 φύλλον 155,9 228,22. 23 231,3
 φυλλορροεῖν 229,7. 9. 11
 φῦμα 48,13 τὰ ἐλκώδη φύματα 193,33
 φυσῖν 206,9
 φυσικός. φ. κινήσις 39,20 — φυσικοὶ philo-
 sophi aetate superiores Socrate 106,1
 107,5 108,3 sqq. 183,16
 φυσιογνώμων 185,13

- φυσιολόγος. οἱ φ. (i. e. οἱ φυσικοὶ) 165, 10 178,2 213,13
 φύσις 39,6 sqq. 40,9 58,28,32 248,30 ἡ φύσις coni. ὁ θεός 64,10 104,32 ἡ φ. ἡ δημιουργὸς 41,7 161,22 ἡ φ. τοῦ ἀεὶ εἰναι ζῷα ἐφίεται 6,23,24 φιλοτιμεῖται ἀεὶ τι θαυμαστὸν ποιεῖν 157,21,22 — κατὰ φύσιν 247,31 248,5 sqq. παρὰ φ. 37,25 sqq. 247,25,30 248,13,15 φύσει oppr. βίᾳ 90,11,25,26 — φύσις coni. εἶδος 47,17
 φυτεύειν 23, 7,12
 φυτόν. τὰ φυτά 4,21 23,1,5,25,29 36, 6,9,15,24,25 64,11 sqq. 103,20 104,29 137,5 159,11 215,2,4 231,5 πῶς τὸ φυτόν ἐν τοῦ σπέρματος γίνεται 72,30,31 τὸ σπέρμα τῶν φυτῶν οἵον κόνημά ἔστιν 55,32 sqq. 56,24,29 150,25,26
 φωλεύειν. τὰ φωλεύοντα τῶν ζῷων 229, 11,12 ὅρνιθες φωλεύοντες expl. 228, 18,19
 φωνὴ 205,24 sqq. φ. τραχεῖα, λεία 246, 26,27 ὀξεῖα, βαρεῖα 239,22,23 μικρά 239,14 sqq.
- Χάννη 154,29 157,12 sqq. 173,22
 ζαρά 33,4 52,28,29
 ζαρακτήρ expl. 223,34
 ζαρακτηρίζειν 83,28 89,11 165,18 166,4
 ζαροπός 217,7
 ζαροπόρφθαλμος 212,9
 ζασμᾶσθαι 16,9,12 224,6,7
 ζάσμη 16,9,10
 ζαῦνος 176,5
 ζέδροπα 132,21,22
 ζείρ. ἡ λιθίνη χ. 46,35
 ζελιδών 198,27 248,22
 ζελώνη. αἱ θαλάτται, αἱ γερσαῖαι χ. 69, 26,27
 γῆν 3,14
 γιτών. οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς περιέχοντες γιτῶνες 112,17,29,31,32
 γλιαρός 92,23
 γλωρός 234,12
 χοῖρος 111,26 114,28 129,23 sqq.
 χορδὴ 237,27,29 243,17 244,12 sqq.
 χορηγεῖν 45,16 48,27 94,33 208,14 230,3
 χορηγός. χορηγὸν (coni. αἴτιον) τοῦ βελτίονος 68,12
 χόρτον 95,33 96,3 99,26,27 101,13,14 102,10 103,2 118,12,13 141,7
 χρόα 116,25,27
 χρονίζειν 146,6
 χρονικός. χρ. ἀρχή 205,21 χρ. παράτασις 208,28 209,19
 χρόνιος 208,31,32
 χρόνος i. e. ἔτος 51,33 248,9,12,27
 χρονοτριβεῖν 10,28 13,16
 χρυσαλλίς 72,18,25 152,24
 χυλοποιεῖν 44,25 91,30,33 92,19
 χυλός 92,15 179,5
 χυμός 139,18 145,32
 χωρεῖν (i. e. περιλαμβάνειν) 14,8 17,15, 35 118,16 146,4 241,31
 χωρίζειν 69,5,7 107,9,15,19 150,13 sqq.
 χωρισμός 107,11
- Ψεῦδος 183,25,27
 ψέφος 224,25
 ψύλλα 3,18,20 sqq. 4,4 sqq.
 ψῦξις 111,13,14 sqq.
 ψυγὴ ἡ ἄλογος 75,15 ἡ γεννητικὴ 7,31 80,31 ἡ θρεπτικὴ, αὐξητικὴ 56,2 73,29 80,30,31 83,13 ἡ αισθητικὴ 73,28 83, 13 223,15 — ἡ λογικὴ 83,14 223,16 — ἥρα ἔχει ψυχὴν καὶ τὸ σπέρμα τινά 79, 17 sqq.
 ψυχικός. ψ. ἀρχή 86,30 135,20 ψυχεῖν (coni. γεννητικὴ) δύναμις 47,1 ψ. θερμότης 86,8 133,22,23 145,34 162,8,21 177,22 178,7
 ψῦχος 81,17 82,24
 ψυχρός. ψυχρόν (καὶ θερμόν) πολλαχῶς λέγεται 71,19
- Ωδίς 201,4
 φοειδής 72,24,27 — φάδης 72,18
 φόν. ἀτελῆ, τέλεια φά 13,35 14,1,13,14 130,5,6 γόνιμα, ὑπηρέμια 131,3 sqq. τὸ λευκόν, τὸ ωγρὸν φόν 60,4,8 sqq. 61,12 135,14 138,10 sqq. 139,23,32 sqq. 140,1,5 12 sqq. 141,2,5 150,13. φὸν δύο ἔχον ωχρά 187,9 sqq. — φόν dist. σκώληξ 153,2 sqq. 154,20 sqq. τὸ φὸν

- κύημά ἔστιν 56,15 131,3 — διὰ τί γεννᾷ τὰ σελάχη φὰ μαλακὰ καὶ οὐ σκληρά 71,28 sqq. — τὸ καλούμενον φόν τὸ τῶν μαλακίων καὶ τῶν μαλακοστράκων 49,17. 18 τὸ ἐν τοῖς δστρακοδέρμοις 164,22
- φοτοκεῖν 5,28 13,35 14,21 sqq. 71,7. 11. 15 89,21. 22 φοτοκούμενα 119,21 130,8 — φοτοκεῖ (Empedocl.) expl. 63, 11. 15
- φοτόκος. τὰ φοτόκα 9,4 17,22 70,7. 12 sqq. 71,12 sqq. 130,11 sqq. φοτόκα πεζά 130,9
- ώρα 11,33. 34 111,13 127,23. 26. 32 131, 17 162,17. 19 231,5. 6. 11 248,25. 27 πρὸ ώρας 247,13. 14. 17
- ώτιον 224,8
- ωφέλεια 66,9 sqq. 67,9. 14
- ωχριᾶν 200,24

II INDEX NOMINUM

- ?Αθήνατ 23, 7. 10 sqq. 95, 10 ἐν Ἀθήνησι
95, 12. 13, 14
- Αἴας exempl. 241, 1. 4. 6. 8. 12
- Αἴγυπτος 95, 10 — Αἰγυπτιακός 95, 11
- Αἴθιοφ. Αἰθίοπες 116, 26, 28
- ?Ἀλέξανδρος 35, 24 sqq.
- Ἀλκυμαίων ὁ Κροτωνιάτης—ἐνόμισεν ὡς ἐν
τοῖς φύσις τὸ μὲν λευκὸν τροφή ἔστι, τὸ
δὲ ὠχρὸν τὸ τῶν νεοττῶν σώμα 138, 10. 14
- ?Ἀναξαγόρας. ὁ τοῦ Ἀ. λόγος ὁ λέγων
μηδὲν γίνεσθαι εἶναι γάρ αἱ τὰς ὄμοιο-
μερείς καὶ ἀπαντά ἐν πᾶσιν 29, 7. 10. 13
ὁ τοῦ Ἀ. λόγος δέδωκε πολλάκις εὐθύνας
29, 8 ἢ τοῦ Ἀ. δόξα περὶ τῆς τῶν ἀρρένων
καὶ θηλέων γενέσεως 166, 19. 23 171, 24.
34 172, 1 — Ἀναξαγόρειος 191, 29
- ?Ἀνυτος exempl. 140, 30
- (Ἀριστοτέλης). σύνηθες αὐτῷ τὴν τοιαύτην
ἀρχήν, τὸν πολυτίμητον νοῦν, φύσιν καλεῖν·
σαφῶς οὖν καὶ διὰ τούτων δείκνυται πρό-
νοιαν τῶν ἐνταῦθα ὄμοιογῶν 64, 5 sqq.
πάμπαν φιλοσόφως ὁ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ
μετριάζει 158, 24 cf. 233, 30 βαθαί σου
τῆς μετριότητος, θειότατε καὶ φιλοσόφων
κορυφαῖταις 158, 27
- Ἀφροδίτη 82, 30
- Δημόκριτος ἀφεις τὴν κυριωτάτην αἰτίαν (τὸ
οὐ ἔνεκα) ἀποδιδόναι ἀνάγει πάντων τὸ εἶναι
εἰς τὰ ὄργανα 249, 5. 6 — ἡ Δ. δόξα περὶ τῆς
τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων γενέσεως 165, 10
167, 13 168, 1 169, 36 170, 9. 16. 18 171,
2. 18 περὶ τῆς τῶν τεράτων γενέσεως
185, 33 186, 10. 20. 23 τῆς τῶν ἡμίσιων
ἀτεκνίας τὰς αἰτίας (πειράται) λέγειν 122,
31 126, 6 Δ. λέγει μὴ ἐν τῇ καρδίᾳ εἶναι
τὴν θρηπτικὴν καὶ ποιητικὴν δύναμιν ἀλλ᾽
- ἐκτός, ὅστερον δέ ποτε εἰσέρχεσθαι ἐν τῇ
καρδίᾳ τὴν τοιαύτην ψυχήν 100, 27 sqq.
- Δ. φησὶ μένειν (τὸ ζῷον ἐν τῇ ὑστέρᾳ),
ἴνα διαπλάττηται τὰ μόρια κατά τὰ μόρια
τῆς τεκούσης 102, 18 sqq. — περὶ τοῦ τούς
προσθίους ὀδόντας πίπτειν καὶ πάλιν ἀλλούς
φύειν Δημόδυριτος οὐ καλῶς εἰρήκεν 247,
9. 11. 19 248, 7. 14 — Δ. τὰ φά τῶν
ὑρνίθιων τέρατα εἶναι ἔλεγεν 186, 10. 11 —
Δημοκρίτειος (δόξα) 170, 15. 17 185, 32
186, 17. 33 247, 23. 29
- ?Ἐμπεδοκλῆς λέγει ὅτι τινὰ μὲν μέρη ἀπὸ
τοῦ πατρός, τινὰ δὲ ἀπὸ τῆς μητρὸς (ἀπ-
έρχεται), ἀπὸ μὲν οὖν τοῦ πατρὸς τὰ
κυριώτερα, ἀπὸ δὲ τῆς μητρὸς τὰ ἀκυ-
ρότερα 27, 7. 26 καὶ πρὸς τούτων ὅτι
καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἔξεργάμενα ἔτι
ὄντα ἐν τῷ πατρὶ ζῆ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς
μητρὸς ὄμοιως 27, 10 τοῦ διακριθῆναι τὰ
μόρια ἀπὸ ἀλλήλων — καὶ διὰς τοῦ
πάντα κεῖθενται ἐν τῷ τογχάνουσιν ὄντα
αἰτίαν ἀπεδίδου τὸ φέρεσθαι ὄμοιον πρὸς
τὸ ὄμοιον 103, 30 ἡ ?Ἐμπεδοκλέους (περὶ
τῆς τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων γενέσεως)
δόξα 166, 24 167, 2. 3, 6. 16 168, 6 169, 9.
14. 25. 35 170, 9. 13 171, 17. 18 (ἡ περὶ
τῆς τῶν ἡμιόνων ἀτεκνίας) 123, 13 125, 21.
25. 28. 32 126, 7 ?Ἐμπ. ἔλεγεν ὅτι ἐν οἷς
ὅμμασι πλεονάζει τὸ πῦρ — ταῦτα εἰσὶ
γλωσσά, ἐν οἷς δὲ — πλεονάζει τὸ ὄδωρο,
μελανόματε 217, 13 sqq. καὶ διὰ τοῦτο
φησι τὰ γλωσσὰ ἡμέρας μὴ ὄρην — τὰ
δὲ μελανόματα πάλιν τῆς νυκτός 217, 20.
21 sqq. οὐ καλῶς περὶ τούτων ἀποφα-
νεται ?Ἐμπ. 217, 27 — ἐγκαλεῖ τῷ ?Ἐμπ.
πύον εἰπόντι (τὸ γάλα) 207, 34 208, 4 —

- praeterea Empedoclis nomen legitur 26, 35 27,3. 4. 31 28,9.21.23 30,1.2 165,10 — Ἐμπεδόκλειος 208,8.9 — Empedoclis versus citantur aut respiciuntur ed. Mullach v. 286 . . . 63,11. 12 v. 307 . . . 27,35 v. 326 . . . 27,17 166,25.26 v. 329.330 . . . 30,4.5 v. 336 . . . 208,9. 10 fr. 62,6 sqq. Diels . . . 103,29. 30 fr. 91 Diels 123,19. 20
- Ἐπίγαρμος 35,10
Ἐρμῆς exempl. 162,7
Ἐφεσος 149,19
Ἡρόδωρος (immo Ἡρόδοτος, cf. Herod. B 93) τὸν εὐήθη λέγει λόγον περὶ τῆς ἀνακάμψεως τοῦ θοροῦ 149,9
Θερσίτης exempl. 241,4. 9
Καλχηδόνιος 22,21
Καύκασος exempl. 144,19. 22
Κορίσκος nomen ab Aristotele adscitum 180,24
Κρονικὴ σφαῖρα 86,15
Κροτωνιάτης 138,10. 11
Λιβύη 119,27
(Μιχαὴλ ὁ Ἐφέσιος) alia commentaria sua memorat: τις ἡ κυρτὴ περιφέρεια, εἱρηται μοι ἀκριβῶς ἐν τῷ εἰς τὸ Περὶ ζῴων πορείας ὑπομνήματι (cf. Ald. f. 176r) 55,9. 10 εἱρηται περὶ τοῦ ἀέρος ὅπως διαπορθμεύει τὰ χρώματα αὐτὸς μὴ χρωνύμενος ἀκριβῶς ἡμῖν ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ Περὶ φυγῆς 88,7 sqq. τις δὲ οὗτος (ὁ θύραθεν νοῦς) καὶ πόθεν καὶ πῶς καὶ πηνίκα ἡμῖν ἐλλάμπει, εἱρηται μοι ἐν ἄλλοις ἀκριβέστερον 84, 28 sqq. — Ιστέον διτι ἐπειδὴ σύνηθές ἔστιν ἡμῖν ἐν τοῖς πάμπαν σαφέσι — ἐπιλέγειν τὸ ‘σαφῆ δὲ τὰ ἔξης’ — ἐπὶ τῆς παρούσης πραγματείας τοῦτο οὐ ποιήσομεν, ἀλλὰ τοῖς μὲν γρήγορουσι σαφηνεῖς ἐπιστήσομεν, τὰ δὲ λίγα σαφῆ σιγῇ παραδηραμοῦμεν μὴ ἐπιφωνοῦντες τὸ ‘σαφῆ δὲ τὰ ἔξης’ 2,12 sqq.
- Νεῖκος Empedoclis 27,34 28,11
Ξανθίππη exempl. 5,11 36,33 94,3 161,27 181,11 sqq. 182,8 sqq.
- Ὀμηρος 233,10 — citantur Iliadis vv. (θ. 83. 84) 233,10. 11
Παναθήναια 35,21
Πάτραι 23,7. 12. sqq.
Πέριτθος 194,19
Πλάτων ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος λέγων ἀπέρχεσθαι τὸ σπέρμα οὐ τοιοῦτον τι σπέρμα ἀπέρχεσθαι ἔφασκεν ὅποιον ἀπαντεῖ ἴσμεν 25, 20 sqq. τίνα ἔλεγεν εἶναι τὴν τοῦ σπέρματος φύσιν 25,22 sqq. citatur Platonis Timaeus (p. 91 A. B) 33,23 sqq. ad Phaedrum (p. 249 A sqq.) fort. spectat 160,21 — Πλάτων exempl. 107,16 119,25
Πτολεμαῖος. ἡ ἀπλανής (σφαῖρα) ἀντιφέρεται ὑπὸ τῶν πλανωμένων ἡ κατὰ τὸν θαυμαστὸν Ητ. καὶ ὑπὸ τῆς ἀνάστρου 183,4. 6
Πυθαγόρειοι. οἱ Η. ἔλεγον διτι τὸ κενὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀναπνεόμενον ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ γωρίζει τὰ ζῷα ἀπὸ τῶν δένδρων — καὶ δῆλος πάντα ἀπὸ πάντων 107,14
‘Ρωμαῖοι. ἡ Ἐρμαίων γλώσσα 109,28
Σκύθαι 227,32 228,1
Σωκράτης exempl. 4,5. 6 5,11 24,31 34, 26. 27 36,32 41,21 93,1.2 94,3 107,16 119,25 180,17 sqq. 181,2 sqq. 182,8 sqq.
Σωφρονίσκος 4,5 94,3
Φιλίτια Empedoclis 27,34
Φιλότης Empedoclis 28,10
Χιοι 164,12

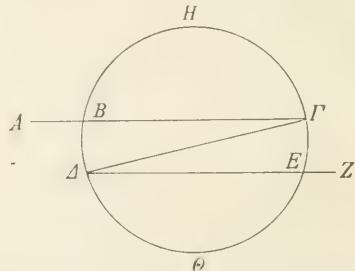
III L O C I A R I S T O T E L I C I

Analytica posteriora	
A 2	126,5,6
B 19 p. 99 ^b —35 sqq. (?) .	223,16, 17
Physica	
A 4	191,28, 29
5	26,19, 20 35,32
Γ 3	62,24, 25
Δ 6—9	206,5,6
De generatione et corruptione	
A 8	123,14
10 p. 328 ^b 9 (?) . . .	70,3,4
Meteorologica	
A 3, 4	225,29, 30
12 p. 348 ^b 30 . . .	13,6
B 4, 5	210,13
Δ 1 p. 378 ^b 12	70,19, 24
p. 379 ^a 16	232,11 234,1
3 p. 381 ^a 12	202,9
6	81,21,22 110,21,27
10	78,34, 35
De anima	
A 1 p. 402 ^b 7	68,29
B 1	75,16
1, 2	85,23
8, 9	113,13
Γ 4 sqq.	85,2
De sensu et sensibili	
c. 1 p. 437 ^a 11	223,33, 34
2	217,13, 14
5	113,13, 14
De somno et vigilia	
c. 3	215,9
De divinatione per somnum	
generaliter	215,24, 25
De longitudine et brevitate vitae	
c. 5	209,15, 32,33
De respiratione	
c. 10	11,20, 21
Historia animalium	
Γ 1	7,8 8,18
De partibus animalium	
generaliter	1,23 2,19, 20
	3,5 sqq. 152,5
B 2 p. 648 ^b 11 sqq. . .	71,20
7 p. 652 ^a 30 sqq. . .	228,30
Γ 10	16,21
De plantis generaliter	64,14
Metaphysica	
Δ 12	176,10
24	35,7
25 p. 1023 ^b 19 sqq. .	58,4, 5
Δ 6 sqq.	85,2
7 p. 1072 ^b 29 . . .	64,4
Ethica Nicomachea	
Z 2 p. 1139 ^a 8	84,15, 16
— εἰρησθαι αὐτῷ λέγει περὶ τῆς μάλης ἐν τοῖς προβλήμασιν (cf. Bonitz, Ind. Ar. p. 103 ^b 17 sqq.)	202,5, 6
ἐπαγγέλλεται περὶ τοῦ — — —	
πῶς τρεφόμεθα εἰπεῖν ἐν τῷ Ηερὶ αὐτῆςεως καὶ τροφῆς	232,13, 14

ADDENDA ET CORRIGENDA.

p. 8,21 *χεῖρες* non delendum est, cf. p. 244,7

ad ea, quae p. 12,14—13,3 leguntur, libri hanc figuram adiciunt:

p. 219 in notis addendum est: 18 νυκτάλωπενα IKLa: legendum νυκτάλωπα.

PA Commentaria in Aristotelem
3902 graeca
A25
1882
v.14
pars.1-3

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

